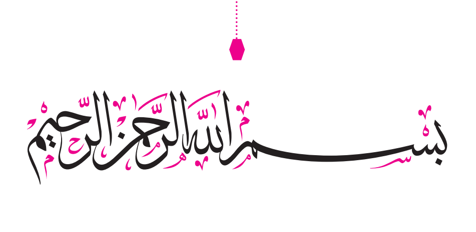

فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: دارایتی، مصطفی، ۱۳۳۴ - ، گردآورنده

عنوان و نام‌پدیدآور: فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فنخا) / به کوشش مصطفی درایتی.

مشخصات نشر: تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۰-

مشخصات ظاهری: ج.؛۲۲/۵*۲۸/۵ س‌م.

فروست: نسخه شناسی؛۱

شابک: دوره: ۹۷۸-۹۶۴-۴۶۶-۲۷۱-۹ ؛ ج.۳۳: ۹۷۸-۹۶۴-۴۴۶-۳۰۴-۴

وضعیت‌فهرست‌نویسی: فاپا

مندرجات: ج.۳۳. نان - نهریة.

موضوع: نسخه‌های خطی -- ایران -- فهرستگان‌ها

شناسه افزوده: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

رده‌بندی کنگره: Z۶۶۲۰ /الف۹د۳۶ ۱۳۹۰

رده‌بندی دیویی: ۰۱۱/۳۱

شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۹۶۷۰۸

فهرستگان

نسخه‌های خطی ایران (فنخا)

جلد سی و سوم
نان - نهریة

به کوشش:
مصطفی درایتی

نسخه‌شناسی/۱

فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فنخا)

مولف: مصطفی درایتی | Derayatimostafa@yahoo.com

ویراستار: دکتر مجتبی درایتی

چاپ اول: ۱۳۹۲

ناشر: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

مدیریت فنی و کامپیوتر: مهندس امین رشیدی، مهندس محبوبه درایتی

آماده سازی اطلاعات: علی علیزاده یزدی، حسین متدین طوسی

تقی چیت‌ساز، عباسعلی علیزاده یزدی

تایپ و تصحیح: سمیرا عابد پور، هدی محمدی، سارا محمدی، زری شفیعی

طرح روی جلد: برگرفته از جلد نسخه خطی کلیات سعدی دورهٔ صفوی

با شماره ثبت ۱۹۱۶۵ کتابخانه ملی

خوشنویسی روی جلد: مهدی فلاح

صفحه آرایی: مهندس محبوبه درایتی

ناظر چاپ: نصرت‌ا...امیر آبادی

چاپ و صحافی: قلم قم

نشانی: تهران بزرگراه شهید حقانی (غرب به شرق)،
بعد از ایستگاه مترو، بلوار کتابخانه ملی
تلفن فروشگاه: ۸۱۶۲۳۳۰۱ – ۸۱۶۲۳۳۱۵ – ۸۸۹۴۱۹۴۶ دورنگار: ۸۸۹۴۷۴۹۶
وب گاه: www.nlai.ir | پست الکترونیک انتشارات: Publication@nlai.ir

الفهرس الموحّد

للمخطوطات الايرانية

ثلاثة الثالث

نان – نهرية

اعداد:

مصطفى الدرايتى

رموز و اختصارات

- **آتشی:** مجموعه آقای سید علی آتشی در یزد
- **آثار ملی:** کتابخانه آثار ملی کاشان
- **آغاز: برابر:** آغاز برابر نمونه کتاب
- **آغاز و انجام برابر:** آغاز و انجام برابر نمونه کتاب
- **احتمالاً غیر همانند:** در مورد نسخه‌های فاقد مؤلف به کاررفته است که نام مشترک دارند و ما به احتمال آنها را متفاوت می‌دانیم
- **احتمالاً همانند:** در مورد نسخه‌های فاقد مؤلف به کار رفته که نام مشترک دارند ولی ما احتمال می‌دهیم برخی از آنها یک اثر است ولی مطمئن نیستیم.
- **احتمالا بعضا همانند:** در مورد نسخه‌هایی به کار رفته که نام مؤلف آنها معلوم نیست ولی نام مشترک دارند و تعدادی نسخه به این نام معرفی شده است و برخی از آنها احتمال می‌رود یک کتاب باشند ولی مطمئن نیستیم
- **ادبیات: با نام شهر تهران:** کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران؛ با نام شهر مشهد: کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد؛ با نام شهر اصفهان: دانشکده ادبیات دانشگاه اصفهان.
- **اصغر زاده:** مجموعه اصغر زاده
- **الفبائی:** فهرست الفبائی نسخه‌های خطی کتابخانه آستان‌قدس رضوی.
-
- **الهیات:** با نام شهر تهران: کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه تهران؛ با نام شهر مشهد: دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی مشهد.
- **امام جمعه:** کتابخانه امام جمعه زنجان
- **امام صادق:** مدرسه امام صادق چالوس و مدرسه امام صادق قزوین و کتابخانه مؤسسه امام صادق قم و کتابخانه حوزه علمیه امام صادق اردکان یزد. که هر کدام با قرینه نام شهر قبل از آن قابل تشخیص است.
- **امام عصر:** کتابخانه مدرسه امام عصر شیراز
- **امام هادی:** کتابخانه عمومی امام هادی در مشهد
- **امیر کبیر:** کتابخانه امیر کبیر در باغشاه فین
- **امیرالمؤمنین:** کتابخانه امیرالمؤمنین بشرویه
- **انجام برابر:** انجام برابر نمونه کتاب.
- **اندازه:** اندازه صفحه.
- **اوراق عتیق:** مجموعه ای به همین نام که به کوشش محمد حسین حکیم از طریق کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتشر شده است.
- **اهدائی ف:** فهرست نسخه‌های خطی اهدائی رهبری به آستان قدس رضوی، تالیف رضا استادی
- **اهدائی رهبر:** مجموعه فهارس نسخه های خطی اهدائی رهبری به آستان قدس رضوی که چندین جلد آن منتشر شده است.
- **بی‌تا:** بدون تاریخ کتابت.
- **بی‌کا:** بدون کاتب.
- **پ:** پشت

- **تا:** تاریخ کتابت.
- **جا:** محل کتابت.
- **چهل ستون:** مدرسه چهل ستون تهران
- **حجتیه:** کتابخانه مدرسه حجتیه
- **حججی:** کتابخانه آیة الله حججی نجف آباد
- **حقوق:** دانشکده حقوق دانشگاه تهران
- **حوزه علمیه:** حوزه علمیه آشتیان
- **خاتم الانبیاء:** کتابخانه مدرسه خاتم الانبیاء (صدر) بابل
- **دائرۀ المعارف:** کتابخانه مرکز دائرۀ المعارف بزرگ سلامی
- **دار الحدیث:** کتابخانه مرکز دار الحدیث در قم
- **دانشگاه:** کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **د.ث:** به معنای دفتر ثبت کتابخانه مجلس شورای اسلامی است.
- **دهگان:** مجموعه ابراهیم دهگان اراک.
- **دیانی:** کتابخانه شیخ محمد علی دیانی بیرجند
- **ذکاء، یحیی:** مجموعه ذکاء یحیی
- **ر:** رو
- **رایانه:** رایانه کتابخانه ملی ایران و کتابخانه آستان قدس رضوی و در مواردی کتابخانه مسجد گوهرشاد. لازم به ذکر است که شماره بعد از آن در مورد کتابخانه ملی غیرقابل پیگیری است و منظور شماره صفحاتی است که متن پیاده شده فایل آن می‌باشد که در اختیار ماست و برای کنترل کار خود ما می‌باشد.
- **رضوی:** کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی
- **روضاتی:** مجموعه شخصی سید احمد روضاتی
- **سپهسالار:** کتابخانه مدرسه عالی شهید مطهری (سپهسالار)
- **سر یزدی:** کتابخانه مسجد حظیره (سر یزدی)
- **سعید نفیسی:** نسخه‌های خطی مرحوم سعید نفیسی
- **سم:** سانتیمتر
- **سناف:** فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس سنا (که مجموعه آن به کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتقل شده است.
- **سلطنتی:** کتابخانه کاخ گلستان (سلطنتی)
- **شاهچراغ:** کتابخانه آستانه حضرت شاهچراغ شیراز
- **شیخ علی حیدر:** مکتبه شیخ علی حیدر (مؤید)، این مجموعه شخصی که ظاهراً هنگام جنگ کویت توسط صاحب آن از کویت به ایران منتقل شده بود ابتدا در قم نگهداری می‌شد و بعد دچار مشکلاتی شد و معلوم نبود در چه محلی نگهداری می‌شود. آخرین اطلاع این است که این مجموعه به شهر مشهد و به آستان قدس رضوی انتقال یافته است و ضمن مجموعه اهدائی رهبری نگهداری می شود.
- **ص:** صفحه
- **صادقیه:** کتابخانه مدرسه فتحعلی بیگ (صادقیه) دامغان
- **طبسی:** کتابخانه طبسی حائری در قم
- **عبدالعظیم:** آستان مقدس حضرت عبدالعظیم در شهر ری

- **عکسی:** این تعبیر در دو جا به کار رفته است: یکی در کنار شماره برخی از نسخه‌ها که به معنای آن است که نسخه، عکسی است و باید برای یافتن نسخه در کتابخانه معرفی شده، به عکسی بودن توجه شود؛ و دوم در معرفی مأخذ است که منظور فهرست عکسی آن کتابخانه می‌باشد.
- **علامه طباطبائی:** کتابخانه علامه طباطبائی شیراز که نام شیراز در قبل از آن آمده است.
- **علامه طباطبائی:** مکتبه علامه طباطبائی قم که نام شهر قم در قبل از آن آمده است.
- **علوم پزشکی:** کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی تهران
- **عمومی ساری:** کتابخانه عمومی ساری
- **عمومی:** با کلمه قبل سمنان: کتابخانه عمومی سمنان
- **عمومی:** با کلمه قبل مراغه: کتابخانه عمومی مراغه
- **غیر همانند:** در مورد نسخه‌هایی که نام آنها یکی است ولی نسخه‌ها متفاوت است و به دلیل صرفه‌جویی و جلوگیری از تکرار، نام مکرر آنها حذف شده است.
- **ف:** این رمز در مورد مأخذ به کار رفته است و هنگامی که برای یک کتابخانه فهرستی به نام همان کتابخانه به صورت مستقل منتشر شده باشد، نام مأخذ آن با رمز «ف:» به معنای فهرست، به کار رفته است و اگر نام مأخذ با نام کتابخانه متفاوت باشد، نام مأخذ ذکر شده است.
- **فاضل:** کتابخانه آیة‌الله فاضل خوانساری
- **فاضل قائینی:** کتابخانه فاضل قائینی قم
- **فرهاد معتمد:** مجموعه فرهاد معتمد
- **فرهنگ و هنر:** کتابخانه فرهنگ و هنر مشهد
- **فرهنگ و ارشاد:** کتابخانه فرهنگ و ارشاد اسلامی کاشان
- **فیاض:** مجموعه دکتر علی اکبر فیاض
- **فیضیه:** کتابخانه مدرسه فیضیه قم
- **فیلمها:** فهرست فیلم‌های کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **قاضی طباطبائی:** مجموعه محمد علی قاضی طباطبائی تبریز
- **قمر بنی هاشم:** کتابخانه قمر بنی هاشم دامغان
- **کا:** کاتب
- **کاتب = مؤلف:** نسخه به خط مؤلف است.
- **کاظمینی:** کتابخانه میرزا محمد کاظمینی
- **گ:** برگ.
- **گلپایگانی:** کتابخانه عمومی حضرت آیة‌الله العظمی گلپایگانی.
- **گوهرشاد:** کتابخانه مسجد جامع گوهرشاد.
- **مجلس:** کتابخانه، موزه و مرکزاسناد مجلس شورای اسلامی
- **محدث ارموی مخ:** فهرست مجموعه نسخه‌های خطی محدث ارموی، مخطوط
- **محمد هلال:** کتابخانه امامزاده محمد هلال آران کاشان، مخطوط.
- **مختصر ف:** فهرست مختصر نسخه‌های خطی مجلس شورای اسلامی که در سال ۱۳۸۷ منتشر شده است.
- **مخ:** به معنای مخطوط بودن فهرست می‌باشد.
- **مدارک فرهنگی:** سازمان مدارک فرهنگی انقلاب

- **مدرسه غرب:** کتابخانه مدرسه غرب همدان
- **مدرسی:** کتابخانه سید محمد مدرسی در یزد
- **مرعشی:** کتابخانه عمومی آیةُ الله العظمی مرعشی نجفی
- **مرکز احیاء:** مرکز احیاء میراث اسلامی، قم.
- **مرکز مطالعات:** کتابخانه پژوهشگاه علوم و تحقیقات اسلامی قم
- **مروی:** کتابخانه مدرسه مروی تهران
- **مسجد اعظم:** کتابخانه مسجد اعظم قم
- **مطالعات فرهنگی:** کتابخانه (پژوهشگاه) مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی
- **معصومیه:** آستان مقدسه حضرت معصومه علیها سلام
- **مفتاح:** مجموعه محمد حسین مفتاح
- **ملک:** کتابخانه ملک
- **ملی:** با نام قبلی تهران: کتابخانه ملی ایران؛ با نام قبلی شیراز: کتابخانه ملی شیراز؛ با نام قبلی تبریز: کتابخانه ملی تبریز.
- **مهدوی:** مجموعه دکتر اصغر مهدوی
- **موزه ملی:** کتابخانه موزه ملی ایران (موزه ایران باستان)
- **مؤسسه آیةُ الله بروجردی:** مؤسسه حضرت آیةُ الله العظمی بروجردی.
- **مولوی:** عبد المجید مولوی (قسمتی از این مجموعه به کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه فردسی مشهد منتقل شده است.)
- **مینوی:** مجتبی مینوی
- **نجومی:** مجموعه سید مرتضی نجومی
- **نسخه‌پژوهی:** مجموعه‌ای با همین عنوان که چند شماره از آن از طرف کتابخانه مجلس شورای اسلامی و به کوشش ابوالفضل حافظیان منتشر شده است.
- **نشریه:** نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **نک:** این علامت به معنای «نگاه کنید» می‌باشد و در موارد ارجاع به کار رفته است. ارجاع دو گونه است: گاهی عنوان ارجاع داده شده کلاً در جای دیگری که راهنمائی شده، ثبت شده است و گاهی قسمتی از عنوان ارجاعی در محل دیگری ثبت شده است که در واقع به معنای «نیز نگاه کنید» می‌باشد.
- **نواب:** کتابخانه مدرسه نواب مشهد
- **نمازی:** کتابخانه مدرسه نمازی خوی
- **نوربخش:** کتابخانه نوربخش (خانقاه نعمت اللهی تهران)
- **وابسته به:** این اصطلاح در جایی به کار رفته که کتاب معرفی شده به اثری دیگر وابسته است و بیشتر در مورد شرح‌ها، حاشیه‌ها، تعلیقه‌ها، منتخب‌ها، مختصرها، گزیده‌ها، و ترجمه‌ها به کار رفته است و نام کامل اثر اصلی، همراه با نام مؤلف آن معرفی شده است و در صورت نیاز می‌توانید به اثر اصلی مراجعه کنید.
- **وزیری:** کتابخانه وزیری یزد
- **همانند:** این کلمه در جایی به کار رفته، که اثر معرفی شده فاقد نام مؤلف است و چند نسخه از آن در کشور وجود دارد و به معنای آن است که نسخه‌ها یک اثر است.

آوانگاری و اختصارات

در آوانگاری عناوین کتاب‌ها چند نکته هست که باید یادآوری شود:

۱–در آوانگاری فقط حروفی که تلفظ می‌شوند، ضبط می‌گردند. مثال: آداب الشریعه = ādāb-oš šarī'a

۲–عنوان کتاب‌های فارسی با تلفظ فارسی و عنوان کتاب‌های عربی با تلفظ عربی آوانگاری شده‌اند.

مثال: آداب صوفیه =ādāb-e sūfīye

آداب الصوفیه =ādāb-uṣ ṣūfīya

۳–کلمات و ترکیباتی که از زبان‌های دیگر (از جمله عربی) به فارسی وارد گردیده، با تلفظ متداول در فارسی ضبط شده است.

مثال: اسطرلاب = ostorlāb

ابواب الجنان =abvāb-ol jenān

۴–چون در آوانگاری مقصود فقط نشان دادن تلفظ کلمات است، حروف اول عناوین مانند دیگر حروف کوچک نوشته شده است.

۵–برای آوانگاری کلماتی که بارها تکرار شده‌اند، از اختصار استفاده شده است.

ترجمه	tarjuma(t) / tarjome	t.
دیوان	dīvān / dīwān	d.
رساله	risāla(t) / resāle	r.
شرح	šarh / šarḥ	š.
کتاب	ketāb / kitāb	k.
منتخب	montaxab / muntaxab	mn.
منظومه	manẓūma(t) / manzūme	mnz.
مختصر	moxtasar / muxtaṣar	mx.

الف - آوانگاری کلمات و ترکیبات فارسی:

۱. مصوت‌ها:

اَ	در کلمه	زَن	a
اِ	در کلمه	دل	e
اُ	در کلمه	گُم	o
آ	در کلمه	راه	ā
او	در کلمه	سود	ū
ای	در کلمه	بیرون	ī

۲. صامت‌ها:

ء، همزه	`
ب	b
پ	p
ت،ط	t
ث، س، ص	s
ج	j
چ	č
ح، ه	h
خ	x
د	d
ذ، ز، ض، ظ	z
ر	r
ژ	ž
ش	š
ع	'
غ، ق	q
ف	f
ک	k
گ	g
ل	l
م	m
ن	n
و	v
ی	y

ب - آوانگاری کلمات و ترکیبات عربی:

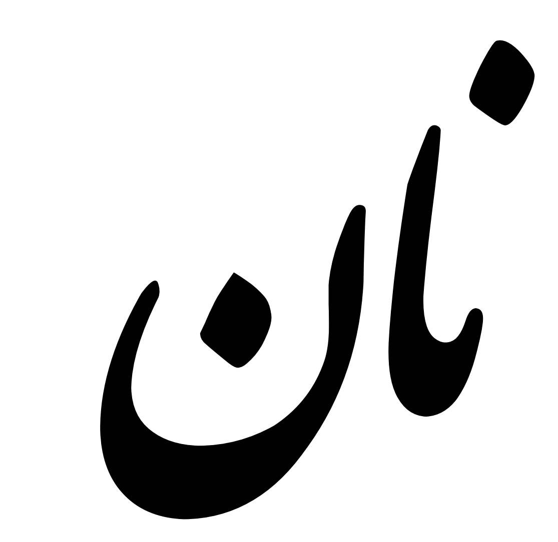
۱. مصوت‌ها:

فتحه	a
کسره	i
ضمه	u
آ	ā
او	ū
ای	ī

۲. صامت‌ها:

ض	ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	ʻ
غ	ġ
ف	f
ق	q
ك	k
ل	l
م	m
ن	n
ه	h
و	w
ی	y

همزه	ʼ
ب	b
ت	t
ث	ṯ
ج	j
ح	ḥ
خ	x
د	d
ذ	ḏ
ر	r
ز	z
س	s
ش	š
ص	ṣ

● **نان خشک (منظوم)** / ادبیات، اخلاق / فارسی
nān-e xošk (manzūm)

اديب هندی
adīb-e hendī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۶۵
آغاز: بسمله. ایها المحبوس فی سجن البدن؛ **انجام:** کو به حکم حق به حکم اوست باد
خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رایانه]

● **نان خشک** / شعر / فارسی
nān-e xošk

مثنوی است عرفانی اخلاقی با تخلص «عاتب» در پایان هر بند، به پیروی از «نان و حلوا» شیخ بهاء الدین عاملی، در چند «باب» و پس از عنوان هر باب بیتی به عربی سروده شده است. عنوان باب‌هایی که در نسخه آمده: باب ۱.بیان حدیث قدسی با حضرت موسی؛ ۲. بیان تعریف نان خشک؛ ۳. بیان مضمون حدیث شکر؛ ۴. شناختن نفس ناطقه انسانی؛ ۵. خداشناسی جل و علا؛ ۶. خطاب با روح و یادآوری عالم ذر؛ ۷. عتاب نفس وعیبهای او را گفتن؛ ۸. در بی حضور قلب و خدعه و تدلیس با مردم.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۲۹/۱
آغاز: حمد مخصوص خداوند است و بس ×× غیر او لایق نباشد هیچکس / نیست غیرش اوست رب العالمین ×× عاقبت نیکو بود للمتقین؛ **انجام:** روز وشب داری بمردم همسری ×× زاشک حسرت بر خلایق می بری
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح به خط سراینده؛ جلد: تیماج، ۲۲گ (۱پ-۲۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴-۱۵۶]

● **نان و پنیر** / شعر / فارسی
nān va panīr

گیلانی، محمد بن محمد مؤمن، ق۱۱ قمری
gīlānī, mohammad ebn-e mohammad mo'men(- 17c)

در مقدمه آمده: «چون نان و حلوای شیخ بهائی مشهور شده من این را مقابل آن ساخته و نان و پنیر نامیدم»؛ این رساله در رد بر فلاسفه و علما ساخته شده است.عنوان مثنوی و نام سراینده در دیباچه منثور آمده است.
آغاز: بسمله. این خرده ریزه‌ای است که در بعضی اسفار به دست آمده و چون طباع را بعد از استماع نان و حلوای حضرت شیخ رغبت به شنیدن آن می شود، مسمی گردید به نان و پنیر و مخاطب کسانی اند از معتقدین حکمت ومنکرین آن که ورقی چند از کتب فلاسفه گردانیدند آن را احاطه و تنقیح نامیده‌اند و بر حقیقت یا بطلان آن حکم کرده بنظم در آورد العبد محمد رفیع بن محمد مؤمن الجیلانی ... ایکه روز و شب زنی از علم لاف ×× هیچ بر خجلت نیاری اعتراف ...
چاپ: ایران، ۱۳۰۷ق، سنگی، جیبی، به نام شیخ بهائی چاپ شده، به در خواست اقا میر شریف کتابفروش

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۴۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** پس مدار کار با عقلست عقل ×× گر نداری باور اینک راه نقل
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوا، ۱۲گ (۳۲ر-۴۳پ)، ۱۵سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۸-۵۵۸]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۷/۱۲
آغاز: برابر
منثویی است در ۵۳۳ بیت، در بدگویی از کوته نظران و فیلسوفان و جانبداری از اشراق و عشق. با سربندهای: حکایت، تمثیل، تأدیب، نصیحت، تشبیه و بندهایی به نثر در میانه؛ خط: نستعلیق

پخته، بی کا، تا: ۱۲۷۳ق؛ ۳گ (۲۳۱پ-۲۳۳ر) [ف: ۱-۲۵۷]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۲۰۷/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس مرا یارب بدانایی رسان ×× تاز شر جهل باشم در امان

بی کا، بی تا؛ ۲۲گ (۷۵ر-۹۶پ) [ف: ۵-۷۰۲]

● نان و حلوا = سوانح سفر حجاز = السوانح الحجازیة / شعر / فارسی

nān va halvā = savāneh-e safar-e hejāz = as-savāneh-ol hejāzīye

شیخ بهائی، محمد بن حسین، ۹۵۳ - ۱۰۳۰ قمری

šeyx-e bahā'ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547 - 1621)

از شیخ بهائی چهار مثنوی به جا مانده است، و یکی از آنها این کتابچه می‌باشد. وی در دیباچه نثری آن می‌گوید: این سوانح سفر حجاز است که به فارسی و عربی سروده‌ام، یعنی اندیشه‌هایی است که در این سفر به ذهنم رسیده است. شیخ که در اصفهان دارای مقامات عالی دولتی مانند شیخ الاسلامی بوده است، در سفر حج به فکر زهد و پرهیزکاری افتاده و مردمرا به گوشه‌گیری از دنیا می‌خواند، و نیز به ریاکاران و سالوسان خوش‌آشکار بددرون، سخت می‌تازد. تنکابنی می‌گوید کسی که در این کتابچه جای گفتگو است، و او را ریاکار و زاهدنما خوانده، میرداماد یکی دیگر از روحانیان دربار صفوی است که داماد شاه عباس بوده، و سپس داستانی از کشمکش های این دو تن آورده است (قصص العلماء ص ۱۷۸-۱۸۰). این کتابچه ۴۰۸ بیت بر وزن مثنوی مولوی دارد. (علینقی منزوی)

آغاز: اما بعد حمدالله علی افضاله و الصلواة و السلام علی اشرف الخلایق محمد و آله فیقول افقر العباد ... ایها اللاهی عن العهد القدیم ×× ایها الساهی عن النهج القویم / استمع ماذا یقول العندلیب ×× حیث یروی من احادیث الحبیب

انجام: کم انادی و هو لایصغی التناد ×× والفؤادی والفؤادی والفؤاد / یا بهائی اتخذ قلباً سواه ×× فهو ما معبود الا هواه/ آنچه از حق باز دارد ای پسر ×× نان و حلوا نام کردم سر به سر

چاپ: مشار فارسی، ج۵، صص۵۱۵۱-۵۱۵۲، (صص۱-۴۰)؛ بمبئی، ۱۳۶۲ق، سنگی؛ ایران، تهران، ۱۳۲۹ق، سنگی، جیبی، ۳۱ص (۱-۳۱)؛ ایران، تهران، ۱۲۹۳ق، سنگی، جیبی؛ ایران، تهران، ۱۲۸۲ق، سنگی، رقعی کوچک، ۴۰ص (۱-۴۰)؛ ایران، ۱۲۸۳ق، سنگی، جیبی؛ ایران، تهران، کارخانه مشهدی محمد تقی، ۱۳۰۳ق، سنگی، جیبی، به درخواست آقا محمد زمان، مصور؛ ایران، ۱۳۰۷ق، سنگی، جیبی، به درخواست آقا میر شریف کتابفروش؛ هند، بمبئی، مطبع نادری، ۱۳۳۲ق، سنگی، جیبی، ۲۳+۱ص، به در خواست سید زین العابدین بن سید فیاض شیرازی؛ ایران، بی ناشر، ۱۳۲۶ق، سنگی، جیبی، ۳۴ص

[نسخه‌های منزوی ۳۲۶۲/۴؛ الذریعه ۳۰/۲۴ و ۳۱و ۳۱۹/۱۹ و ۲۶۷/۲۰؛ ریحانة الأدب ۳۱۲/۳؛ مشترک پاکستان ۸۰۲/۷؛ دانشمندان آذربایجان ص ۴۴۲؛ دنا ۱۰: ۵۳۸-۵۴۶ (۲۹۶ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- نقل مجلس؛ حسینی میبدی، علی بن محمد علی (-۱۳۱۳)

۲- شرح نان حلوا

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱/۱ معیری

خط: نستعلیق خفی، بی کا، تا: قرن ۱۰ [ف: ۱۸-۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۱۸/۱۸

آغاز انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد امین قاری، تا: ۲۰ شوال۱۰۱۷ق، جا: یزد؛ ۷ص (۲۹۳-۲۹۹) [ف: ۶-۲۳۷۰]

۳. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۲۵/۲

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۰۱۸ق [نشریه: ۵-۶۰۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳۸/۱۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت المنظومة الموسومة بالسوانح فی اواخر شهر ربیع الاول سنة ۱۰۲۵ فی بلدة شاهپور کاپور تحریر یافت اقل العباد کاتبه محمد مراد و له دام ظله.ای چرخ که با مردم نادان یاری ×× بر اهل هنر همیشه غم می باری / پیوسته زتو بر دل من کار غم است ××گویا که ز اهل دانشم پنداری

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد مراد، تا: ربیع الاول۱۰۲۵ق؛ ۱گ(۴۴۰) [ف: ۱۵-۱۸۴]

۵. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه: ۵۷/۲

خط: نستعلیق خوش، کا: کامران تبریزی، تا: ۱۰۵۵ق [نشریه: ۱-۱۶]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۲۵/۳

خط: نستعلیق، کا: سرکانی، محمد شریف بن محمد نصیر، تا: دوشنبه ۲ ذیحجه۱۰۵۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۸ص (۱۲۸-۱۴۵)، ۱۶سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۵۴۱]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۷/۱۸

آغاز: برابر

بی کا، تا: ۱۰۶۳ق؛ جلد: میشن، ۴گ (۷۷پ-۸۰ر)، اندازه: ۱۴/۸×۲۱سم [ف: ۷-۴۷۶]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۱/۶-طباطبائی

بی کا، تا: ۱۰۸۵ یا ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۷گ (۳۷پ-۴۳ر)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۲۲-۲۰۹]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۹/۳

آغاز انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲ صفر۱۰۶۷ق [ف: ۲-۲۸۹]

۱۰. یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۸

آغاز انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: محمد اشرف بن محمد هادی، تا: ۱۰۷۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۲گ (۱۷۱-۱۸۲)، ۱۶سطر (۶×۱۲)،

اندازه: ۱۳×۱۹سم [میراث اسلامی: ۸-۴۶۳]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۵۰۰/۵۷

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹-۱۰۸۹ق؛ در «جنگ مرتضی قلی خان شاملو»؛ ۲۲ص(۶-۲۷ هامش) [ف: ۳-۳۲۹]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۱۰/۲

خط: نستعلیق، کا: یزدی، صفی قلی بیک بن محمد علی، تا: ۱۰۹۱ق؛ در پایان نسخه چند بیت از شیخ بهائی در مدح این مثنوی ذکر شده؛ ۷گ (۳ر-۹ر)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۳۷-۱۳۱]

۱۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۸۴۷/۴۳

بخشی از نان و حلوا؛ خط: نسخ، کا: علی اکبر، تا: ۱۰۹۱ تا ۱۰۹۲ق؛ مجدول؛ ۳گ (۹۸ر - ۱۰۰پحاشیه)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [میراث اسلامی: دفتر نهم-۱۰۲]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۵۲/۳۷

آغاز: و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۰ جمادی الثانی ۱۰۹۸ق، جا: قریه دوزال من اعمال قراجه داغ؛ جلد: میشن، ۱۰ص (۳۶۷-۳۷۶)، اندازه: ۱۶/۱×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱-۱۲۸]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۷۸/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۷گ (۱۱۳ر-۱۱۹ر) [ف: ۳۷-۳۱۹]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۴۳/۱۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول و مذهب؛ جلد: گالینگور، ۶ص (۱۳۹-۱۴۴)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳۶-۳۸۰]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۴۳/۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر چه از حق باز داری ای پسر ×× نان و حلوا نام کردم ای پسر

کا: حسینی اصفهانی، محمود بن محمد مؤمن، تا: قرن ۱۱؛ مجدول مذهب؛ جلد: گالینگور، ۸ص (۳۳۰-۳۳۷)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳۶-۳۸۵]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۰۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا بهایی فاتخذ قلبا سواه ×× فهو ما معبوده الا هواه

منتخبی از آن است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ جلد: میشن مذهب، ۶گ (۵۹- ۶۴پ)، ابعاد متن: ۹/۵×۲۰، اندازه: ۱۳/۲×۲۳/۱سم [ف: ۲۹/۲-۵۹۸]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۸۷/۱۷

آغاز انجام: برابر

خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: باتاریخقرن۱۱؛ جلد: تیماج، ۵گ (۴۰پ-۴۴پ)، اندازه: ۱۵/۱×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۲-۷۳۱]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۱/۳۸-فیروز

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۹ص (۱۱۱۶-۱۱۲۴)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۲۱-۲۸۱]

۲۱. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۹۱/۷

آغاز انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۳گ (۵۳پ-۶۵پ)، ۱۷سطر [ف: -۱۷۴]

۲۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۷۲۸/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۷گ (۱۰۸-۱۲۴)، اندازه: ۷/۵×۱۳سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۷۵]

۲۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۴۳/۱۶

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۲۹۷پ) [ف: ۵-۷۰۲]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳۵/۱

آغاز: ای خوش انکو یابد از توفیق بهر ×× آورد رو سوی کن بی نام شهر؛ **انجام:** ایها الساقی ادرکاساً مدام ×× فاجعلن فی دوره یمش الدوام

خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: میشن، ۱۰گ (۱-۱۰) [ف: ۱۷-۳۹]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۸۹/۵۸

آغاز انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳گ(۱۵۱پ-۱۵۳پ)، ۳۵سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۳۰ سم [ف: ۳۱-۷۲۲]

۲۶. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۷۹/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۱۴گ (۷۳-۸۶)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱-۸۸]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲۱/۴۵

آغاز: قد صرفنا العمر فی قیل و قال ×× یا ندیمی قم فقد ضاق المجال؛ **انجام:** ساقیا یکجرعه از جام قدم ×× بر بهائی ریز از روی کرم / تا کند شق پرده پندار را ×× هم بچشم یار بیند یار را

بخشی از نان و حلوا؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، ۴ص (۵۲۷-۵۳۰)، قطع: بیاض رقعی [ف: ۱۰-۹۹۸]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۴۱/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۳گ (۴۴پ-۵۶ر)، ۱۵سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۸-۵۵۹]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۶۴/۴۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵ص (۵۳۹-۵۴۳)، سطور چلیپا (۱۷/۵×۳۳)، اندازه: ۱۸/۵×۳۴سم [ف: ۹-۱۲۰۷]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۲۷/۲۰

خط: نستعلیق، کا: ایمانی غلام، امام قلی، تا: نیمه دوم قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۵گ (۴۱۹پ-۴۲۳پ)، ۲۰سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۱۸×۳۲سم [ف: ۸-۱۰۱]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۸۶۴/۱۳۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۷۴۷گ، سطورچلیپا (۱۳/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۴-۳۸۹۰]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۵۵/۳۵

آغاز انجام: برابر
مثنوی در ۴۰۸بیت؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج، ۷ص (۳۳۵-۳۴۱)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۷۱]

۳۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۸۶۹ ض
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴ص (۶۳-۶۶) [نشریه: ۱۳-۲۶۴]

۳۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۸۶۹ض
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴گ (۶۳-۶۶)، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [نشریه: ۱۳-۲۶۴]

۳۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۳۸/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۱۰گ (۱-۱۰)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [نشریه: ۱۳-۱۲۴]

۳۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۶۱۰/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۷-۲۴۹]

۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۲۵/۱۱-ف
نسخه اصل: نسخه آقای بنی آدم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: رحلی [فیلمها ف: ۲-۱۶۱]

۳۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۵۰۰/۵۸
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳۲ص(۶-۳۷ هامش)، ابعاد متن: ۱۸/۵×۳۱/۵، اندازه: ۲۴×۳۸سم [ف: ۳-۸۰]

۳۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۹۴۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱-۱۲ق؛ مهر: «بنده درگاه محمد زمان ۱۰۹۱» (بیضی)؛ ۳گ (۳۴پ-۳۶پ) [ف: ۲-۲۵۲]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۸۷/۱
آغاز انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: موسی بن محمد حسن با مهر «موسی» (بیضی) و «موسی بن محمد حسن» (بیضی)؛ ۹گ (۱ر-۹ر)، ۱۹سطر ، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۹-۱۱۵]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۷۱/۳
انجام: از برون طعنه زنی بر ما یزید ×× وز درونت نیک می دارد یزید
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۴گ (۱۰پ- ۱۳پ)، ۲۳سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶/۲×۲۶/۱سم [ف: ۲۹/۱-۵۰۲]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** نیت و آداب این محکم وضو×× یکره از روی کرم با وی بگو
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ بخشی از این رساله در برگ «۲۹» مجموعه آمده؛ تملک: حسینعلی واعظ به تاریخ ۱۲۶۶ هجری، علاءالدین حسن اصفهانی با مهر«عبده علاءالدین حسن» (دایره)؛ ۶گ(۱پ-۲پ، ۲۹پ-۳۲پ)، ۲۶سطر ، اندازه: ۸/۵×۱۷سم [ف: ۳۶-۶۶۸]

۴۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱/۲۵۹۱/۱۷۱
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۰گ (۷۴۸-۷۵۷) [ف: ۹-۱۴۰۶]

۴۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۵۰/۶۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۷ص (۲۸۲-۲۸۸) [ف: ۱۰-۱۸۴۰]

۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۷۳/۲
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۶ص (۱-۲۶)، ۱۶سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۱۴-۳۶۲۵]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۴۸/۳۲
بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۳۸-۱۸۶؛ فهرست رایانه‌ای ج۴-۱۰۴۳]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۷۱/۱۲
آغاز: برابر
این مثنوی دوباره در نسخه تکرار شده است، به همراه مقدمه کوتاهی به نثر در آغاز؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳گ (۳۷ر-۳۹پ)، ۲۳سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶/۲×۲۶/۱سم [ف: ۲۹/۱-۵۰۳]

۴۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۲۷/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۱گ (۱پ-۱۱پ) [ف: ۹-۶۱]

۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۷۱/۱
آغاز انجام: برابر
خط: نستعلیق بد، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۱۲؛ ۲۴ص (۱-۲۴)، ۱۴ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۳۶۱]

۵۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۷۱۹/۳۹
آغاز انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: میشن، ۴گ (۸۴ر-۸۷پ)، اندازه: ۱۷/۲×۲۸/۲سم [ف: ۸-۷۱]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۴۴/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** گر تو عاشق شدی بس است ترا ×× دلکی پر ز درد دوستکی
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ ۴گ (۱۰۴-۱۰۷)، سطور مورب، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۰-۶۱۱]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۳/۶
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: باکی، محمد مؤمن بن علینقی، تا: قرن ۱۲، جا: اصفهان؛ کاغذ: سپاهانی، ۳گ (۶۱-۶۳پ)، ۴۸سطر (۹×۲۳)، اندازه: ۱۴/۵×۳۰سم [ف: ۱۴-۱۱۸]

۵۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۳۹/۴
خط: نسخ، کا: قاری قمی، محمد حسین بن محمد صادق، تا: قرن ۱۲؛ تملک: ابوطالب پسر عبدالکریم؛ مهر: محمد بن خلیل؛ ۲۱گ (۵۲پ-۷۲ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۵-۳۵۳]

۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۹۰/۶ حاشیه
آغاز انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جا: شاه جهان آباد؛ دارای سه سرلوح، مجدول؛ ۱۱ص (۵۳-۶۳)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۷/۷×۲۹/۶سم [ف: ۱۷-۴۲۷]

۵۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۵/۱۷۷-۵۰۸۷/۷
آغاز انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۶گ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۴۹]
۵۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۷/۲
آغاز انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۰۱ق؛ ۹گ (۶پ-۱۴ر) [ف: ۱-۲۵۷]
۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۲۶۶/۹
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۱۰۵ق؛ مجدول، با دو سرلوح مذهب؛ ۱گ(۶۳)، اندازه: ۱۶/۵×۳۰سم [ف: ۴۷/۲-۱۰۳]
۵۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۱-عکسی
آغاز: برابر
نسخه اصل: گنج بخش، ش ۵۳۹۸ (گنج ۱۶۴۸/۳)؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۱۲۰ق؛ ۱۶گ(۲-۱۷) [عکسی ف: ۲-۲۸۰]
۵۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۱۸/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۱گ (۹-۲۹)، ۱۷ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۳-۳۰۹۷]
۶۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۹/۲۳۶-۵۸۹۶/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** وارهان خودرا از این هم صحبتان×× جمله مهتا بندودس تو کنان / صحبت نیکانت از نبود نصیب ×× باری از هم صحبتان بد بکیب
خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد علی بن محمد امین حسینی، تا: ۱۱۳۶ق؛ افتادگی: انجام؛ ۹گ، ۱۴ سطر چلیپایی، اندازه: ۹×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۵۰]
۶۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۸۱/۳۲
خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن محمد، تا: ۱۴صفر۱۱۹۲ق، جا: شیراز (آستانه شاهچراغ)؛ جلد: تیماج، ۴گ (۱۰۸ر-۱۱۱ر)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳۸-۲۳۶]
۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۷۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** بر یکی عابد در آن صحرا گذشت کو علف فی خورد چون آهوی دشت ...
خط: نستعلیق، کا: زین العابدین حسینی، تا: ۱۱۹۳ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]
۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۲۰۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** حیف از این کاغذ که من کردم سیاه ... یا الله یا رباه
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]
۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۷۱/۱۵
آغاز انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پیرامونقرن۱۳؛ ۴گ (۷۰پ-۷۳پ)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳۷-۴۹۷]
۶۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۸۷/۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۲گ(۱۶۶ر-۱۷۷ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [مؤید: ۳-۲۴۱]
۶۶. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۶۵/۶
خط: نستعلیق زیبا، کا: ناظم، محمد کاظم بن محمد، تا: قرن ۱۳، ۱۰گ (۱۱۳ر-۱۲۲ر)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: -۸۸]
۶۷. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: -۳۲]
۶۸. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۲۵۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۸گ (۱۲پ-۱۹پ)، ۲۱سطر [ف: -۱۷۵]
۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۹۲/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن۱۳؛ قطع: رقعی بزرگ [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۱]
۷۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۵۶۹/۲۹
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۲ص (۱۶۵-۱۷۶)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۷-۷۷]
۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱/۲معیری
آغازو انجام: برابر
۳۱۹بیت؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: اسدالله بن محمد حسین؛ جلد: تیماج، ۱۳ص (۹۴-۱۰۶)، ۱۱سطر (۶/۲×۱۰)، اندازه: ۹/۸×۱۵سم [ف: ۱۸-۲۷]
۷۲. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۴۱/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: بغلی [نشریه: ۶-۶۷۵]
۷۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴-۶۲۸۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ چاپ سنگی به نستعلیق و مصور زمان مظفرالدین شاه؛ ۲۲سطر ، قطع: ربعی [آستانه قم: -۲۲۸]
۷۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵/۲۱۵-۲۹۷۵/۸
آغازو انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا مذهب، ۱۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۴۷۴۹]
۷۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶/۵۵-۳۰۴۵/۲
آغازو انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۸گ، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۸-۴۷۴۸]
۷۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۵/۲۲-۶۸۴۲/۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** بهتر از این نیست درختم کلام ××بر محمد باد وآل او سلام
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۲گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۸-۴۷۴۹]
۷۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۳/۱۸۵-۴۶۶۵/۱
آغازو انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۲۳گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۴۷۴۹]

۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۸۸۶/۲-۲۴/۱۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۵گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۸-۴۷۴۸]

۷۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۵۹/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر، تا: قرن ۱۳، برای برادرش علی اکبر؛ ۱۳گ (۱۳۳ر-۱۴۵پ) [ف: ۵-۷۰۳]

۸۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۷۱/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳-۴۲]

۸۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۰۹/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور، ۲۶ص (۱-۲۶)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳-۵۵۵]

۸۲. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۴۷۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: اصفهان مدرسه نیماورد؛ ۱۶گ، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲-۱۶۴]

۸۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۶/۴

خط: نستعلیق، کا: حسینی، حسن، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۲۹ص (۵۲-۸۰)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱/۱×۱۷/۳سم [ف: ۵-۵۹]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۶/۴-عکسی

آغاز: نان و حلوای شیخ بهایی، بسمله. هر چه از حق بازدارد ای پسر؛ **انجام:** آنها قلبی و صدری طورها.

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ کا: سید حسن ثریا، تا: ۱۲۶۷ق [عکسی ف: ۲-۲۸۰]

۸۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۸۷/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۴سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: -۲۹۲]

۸۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۸۰/۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۰گ (۳۱۱پ-۳۲۰)، ۱۸سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۴۱۸]

۸۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۷۷/۱

آغاز: یکدمک بنشست بر بالین من×× رفت و با خود برد عقل و دین من؛ **انجام:** نقض علم است ای جناب مولوی ×× حشمت و مسال منای دنیوی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۴گ (۱ر-۴ر)، ۹سطر (۶×۹) [ف: ۱۵-۳۶]

۸۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۲/۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۶گ (۱۳۵پ-۱۵۰ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱-۱۵۸]

۸۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۷۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** گوسفندش را شبانی می کنم ×× خانه اش را پاسبانی می کنم / گاه گای نیم نانم می دهد×× گاه مشت استخوانم می دهد افتاده

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶گ (۳۶پ-۴۱پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۷×۱۱/۵سم [ف: ۳۲-۶۷۳]

۸۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۹۶۶/۱۱

خط: نستعلیق خوش، کا: محتملاً مرتضی حسینی، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ ۱۷ص (۲۳۳-۲۴۹)، ۲۱سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۲-۵۱۶]

۹۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۷۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷گ (۱۳۴پ-۱۴۰ر)، ۱۵سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: -۱۳۵]

۹۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۰۸۵/۳۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ جلد: میشن، ۶گ (۲۸پ-۳۳ر متن و هامش)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۷/۳×۲۸/۶سم [ف: ۸-۱۹۶]

۹۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۰۷۷/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، برای آقا محمد اسماعیل؛ جلد: میشن، ۱۹گ (۱۳۴پ-۱۵۲ر)، ۱۲و۱۴سطر ، اندازه: ۱۵/۹×۲۱/۷سم [ف: ۹-۱۴۱]

۹۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۷۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ ۲۳ص، ۱۵ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲-۷۰]

۹۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۷۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** گاه گاهم نیم نانی می دهد×× گاه مشت استخوانی می دهد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۹گ (۱پ-۹پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۳]

۹۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۱۰/۲

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دیباچه را ندارد؛ ۱۲گ (۱۱ر-۲۱پ) [ف: ۱-۲۵۷]

۹۶. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۳۹/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۳-۹۹]

۹۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۶۵/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۶گ (۱۶-۳۱)، ۱۰ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۱-۲۱۲۹]

۹۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۴۰۹/۱

آغاز: عنوان «فی ذم الریا و التدلیس اعظم جنود ابلیس» است. همچو سایه از پی او می دوید ×× عف و عف می کرد رختش می

درید؛ **انجام:** کان قتل المرء اولی یافق ان قتل الام اولی للصواب
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ ۳گ(۱ر-۳ر)، ۱۲-۱۶سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۹-۵۳۹]

۹۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۴۰۹/۱۰

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ بخش دیگر از نان و حلوای شیخ بهائی که اشتباهاً صحافی شده و در اینجا قرار گرفته است با عنوان «فصل فی قطع العلایق و العزلة ممن الخلایق تا عنوان حکایت عابدی الذی قل الصبرله لدیه فتفرق الکلب علیه»؛ ۲گ(۲۱ر-۲۲پ)، ۱۲-۱۶سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۹-۵۴۱]

۱۰۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۰۴/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۱ص (۲۵-۳۵)، ۱۵سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۴-۳۵۳۶]

۱۰۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۵۴/۲۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۱سطر (۷×۱۳)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۱۶۰]

۱۰۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۵۸/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۴ ذیحجه ۱۲۰۰ق؛ جلد: تیماج، ۱۲سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۶-۶۲۸]

۱۰۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲۹/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۴سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۷-۵۲۸]

۱۰۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۶۵

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳ق؛ قطع: وزیری [نشریه: ۷-۳۴۵]

۱۰۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۹۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن۱۲-۱۳ق؛ ۵گ (۱۴۸ر-۱۵۲پچهارستونی) [ف: ۲-۲۵۲]

۱۰۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۲۵۹/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۱ص(۱۱۰-۱۳۰)، ۱۲ و ۱۵ و ۱۸سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۴۵-۱۱۸]

۱۰۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۴۴۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاًقرن۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۱ص(۱۹۴-۲۱۴)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴۵-۲۴۱]

۱۰۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۷۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۷گ (۵پ-۲۱پ)، ۸سطر [ف: ۳۹-۶۴۵]

۱۰۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۱۶/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالصمد بن حاجی علی شیروانی، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ ۳گ (۱۲۶-۱۲۸)، ۲۵-۲۶سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۸-۵۱]

۱۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۲/۴ کر

آغاز: من کلام شیخ بهاء حکایت مرد عابد و سگ گبر: عابدی در کوه لبنان بد مقیم ×× در بن غاری چو اصحاب رقیم / روی خود از غیر حق بر تافته×× کنج عزلت را ز عزت یافته ... (۵پ) حکایت آن زب بد عمل که دایماً رغبت بنماز داشتی من کلام شیخ بهاءالدین علیه الرحمة: بد در شهر هری بیوه زنی ×× کهنه رندی حیله سازی پر فنی / نام او بی بی تمیز خالدار ×× در نمازش بود رغبت بی شمار / با وضوی صبح خفتن می گذارد×× نامرادان را بسی دادی مراد؛ **انجام:** نیت و آداب این محکم وضو ×× یکدم از روی کرم با من بگو / این وضو از سنگ رو قایم تر است ×× این وضو نبود، سد اسکندر است!

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه قرن۱۳؛ دارای دو مجلس نگاره (مینیاتور) سبک قاجار (محمدشاهی) در ارتباط با حکایت مرد عابد و سگ گبر است، مجدول؛ ۳گ (۳پ-۵پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۸×۱۳/۵سم [ف: ۴۰/۲-۱۲۲]

۱۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۹۰/۲

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: محرم۱۲۰۳ق؛ جلد: روغنی، ۱۶گ (۴۶پ-۱۶پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۲-۷۸]

۱۱۲. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۴۵ض/۱

بی‌کا، تا: ۱۲۱۲ق [ف: -۱۷۴]

۱۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۲۵/۱۵

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد علی خواجوئی، تا: حدود۱۲۱۶ق؛ ۸ص (۷۵۱- ۷۵۸) [مختصر ف: -۸۵۲]

۱۱۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۶۲/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان۱۲۲۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۳گ(۷۹پ-۹۱ر)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [مؤید: ۳-۳۷۳]

۱۱۵. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۷۹/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سلخ رجب۱۲۲۳ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۶گ (۶۰پ-۷۵ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲-۲۴۵]

۱۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۹۰۵/۹-۲۹/۲۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاج محمد حسن بن حاج علی، تا: شنبه ۲۸ ذیحجه۱۲۲۴ق؛ ۱۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۸-۴۷۴۸]

۱۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۲۶۰/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر اهل ناحیه، تا: ۱۲۲۷ق [ف: ۹-۲۹۸]

۱۱۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۳۵/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: خراسانی، محمد حسن بن محمد علی، تا: ۲ربیع الاول ۱۲۳۰ق؛ ۹گ (۷۵ر-۸۳ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۳]

۱۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** گر همی خواهی که باشی تازه جان رو کتاب نان و حلوا را بخوان
خط: نستعلیق، کا: علی محمد نوری، تا: ۱۲۳۳ق؛ جلد: مقوا [رایانه]

۱۲۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۶۲۰/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال۱۲۳۴ق؛ با تاریخ ۱۶ رمضان ۱۲۲۳ از رجب علی سمسار کرمانی پسر علی اکبر سلطان خراسانی، در میانه تاریخ رمضان ۱۳۳۲ هم هست؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۵۰]

۱۲۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۰۸۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ مجدول، با سرلوح و حاشیه سازی در آغاز؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۰۵]

۱۲۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۰/۴
خط: نستعلیق، کا: حسینی، ابراهیم بن عبدالرسول، تا: ۱۲۳۵ق؛ ۱۱گ (۱۴۸-۱۵۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۴۸]

۱۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۱۵۸/۱۴
خط: شکسته نستعلیق چلیپا، کا: محمد علی، تا: ۱۲۳۵ق؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج، ۲۰گ (۸۸ر-۱۰۷ر) [ف: ۳۶-۲۳۹]

۱۲۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۸۰۶/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۲۳۷ق؛ ۷گ (۲۱پ-۲۷ر) [ف: ۲-۲۵۲]

۱۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵۵/۲
خط: نستعلیق، کا: حسن بن ملاخان محمد شیخ الاسلام اردوباد، تا: ۱۹ ذیحجه۱۲۳۸ق، جا: اردو باد؛ ۱۱گ (۶ر-۱۶پ)، ابعاد متن: ۸×۱۵، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۸-۵۷۰]

۱۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۷/۳-۱۴/۱۱۷
آغاز: و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ ۱۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۴۸]

۱۲۷. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۵۵۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** گر تو را از لطف وفضل من برید ×× از برای خدمت خودآفرید / با همه آلودگی قدرت بکاست ×× با قدت تشریف خدمت کرد راست
خط: نسخ، کا: مازندرانی، عبدالوهاب بن محمد رفیع، تا: ۱۲۳۸ق؛ ۱۱گ (۲۶پ-۳۶ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ: ۲-۵۵۹]

۱۲۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۵۷۲/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ مهر: «یا علی ادرکنی» (کروی)، «علی بن محمد»(مربع)، «الحق مع العلی» (مربع)؛ واقف: علی بن ملا پیر محمد ایواغلی، ۱۲۵۹؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: -۳۰۱]

۱۲۹. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۴/۴
انجام: بی عوض دانی چه باشد در جهان×× عمر باشد عمر قدر آن بدان
خط: نستعلیق، کا: ملا زین العابدین گلپایگانی، تا: ۱۲۳۹ق؛ افتادگی: انجام؛ ۲گ (۷۶ر-۷۷پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: -۱۰۴]

۱۳۰. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۵۸/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲شعبان۱۲۴۰ق؛ ۵گ (۶۹پ-۷۳ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۲-۶۴۱]

۱۳۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۳۲۵/۸
آغاز: استمع ماذا یقول العندلیب ×× حیث یروی من احادیث الحبیب؛ **انجام:** برابر
کا: محمد خلیفه سلطان، تا: ۱۲۴۰ق، کاتب گویا از خاندان خلیفه سلطان مؤلف حاشیه بر معالم الاصول می باشد؛ جلد: مقوایی، ۱۲۷ص(۲۴۱-۳۶۷)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۶۳]

۱۳۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۸/۴
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ صفر۱۲۴۰ق؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۱۳گ (۲۰ر-۳۲ر)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲-۳۵۸]

۱۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۹۷/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** چون نهان گردد تنم در خاک و خشت ×× در گذر از هر چه کردم خوب و زشت.
بی‌کا، تا: شعبان۱۲۴۱ق؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ ۱۶ص (۸۶-۱۰۱)، اندازه: ۱۰/۴×۱۵/۸سم [ف: ۱۷-۴۳۵]

۱۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۹۷/۳
بی‌کا، تا: شعبان۱۲۴۱ق؛ جلد: تیماج [ف: ۱۱-۳۵۹]

۱۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۷/۱۰۶
خط: نستعلیق، کا: مراغی، محمد بن جمشید، تا: ۱۲۴۱ق؛ ۵گ (۱۸۷ر- ۱۹۱ر) [مختصر ف: -۸۵۲]

۱۳۶. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۳۳۱/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم، تا: جمادی الثانی۱۲۴۳ق؛ ۱۱گ(۵۸ر -۶۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۱۷۶]

۱۳۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۱۷۰/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالحمید درویش کلارستاقی چالوسی، تا: ۱۱ جمادی الثانی۱۲۴۴ق؛ ۹گ (۵۶پ-۶۴ر) [ف: ۵-۷۰۳]

۱۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: احمد موسوی، تا: ۱۲۴۴و ۱۲۶۸ق [الفبائی: -۵۷۶]

۱۳۹. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۰۰/۱
آغاز: درس اگر غربت نباشد زو غرض×× لیس درس انه لیس المرض؛ **انجام:** برابر
خط: شکسته نستعلیق متوسط، کا: محمد حسین بن ملا میرزا، تا: ۱۷ربیع الاول۱۲۴۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۳گ (۶ر-۹پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: -۹۲]

۱۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱۱۲/۵
خط: نسخ، کا: محسن، تا: ۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج، ۳گ (۱۶۹ر-۱۷۱ر)، ابعاد متن: ۶×۱۲، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۵-۴۱۱۶]

۱۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۶۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ مصحح؛ ۵گ (۱پ-۵پ)، ۲۳سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲-۸۸۲]

۱۴۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۴۳/۲
بی‌کا، تا: ۹ ذیحجه۱۲۴۷ق؛ جلد: میشن، ۱۷سطر [ف: ۵-۲۸۸]

۱۴۳. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۵۶۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، کا: شیرازی، عبدالعلی بن اسماعیل، تا: ۱۲۴۷ق؛ واقف: سید جواد بهشتی، ذیقعده ۱۳۷۹؛ جلد: تیماج، ۱۶گ (۴۵-۶۰)، ۱۲ سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: -۶۸۰]

۱۴۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۰۸۹/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** نجنی رب تظلمت الیک ×× فاقتی مسئلتی بین یدیک
خط: نستعلیق شکسته، کا: نوری، محمد طاهر، تا: ۱۲۴۸ق؛ ۱۵گ(۹پ-۲۳ر)، ابعاد متن: ۵/۵×۱۰، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۹-۵۹]

۱۴۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۶۵۱/۱
آغاز: برابر؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۹ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۴گ (۱-۱۴پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۸×۱۲/۵سم [نشریه: ۱۳-۳۹]

۱۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۱۷/۵-۳/۱۳۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** کم انادی وهو لا یضع التناد×× وافوادی وافوادی وافواد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ مجدول مذهب؛ ۱۲گ، ۱۳سطر [ف: ۸-۴۷۴۹]

۱۴۷. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۴۱/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده۱۲۵۱ق؛ ۶۴گ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۴۹]

۱۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۶۴
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق؛ ۱۵گ (۱۶۳پ-۱۷۷پ)، سطور چلیپا (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [رایانه]

۱۴۹. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۱۰۱/۲
خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن محمد قاسم بن ابوالقاسم، تا: ۱۲۵۱-۱۲۵۳ق؛ اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: -۸۳]

۱۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۶/۶
آغاز و انجام: برابر
کا: علی قرجه داغی، تا: ۱۲۵۴ق؛ در حواشی تمام اوراق مثنوی «نان و حلوا»، با اشعاری برگزیده از رباعیات و اشعار شعرایی همچون: میرزا خرم، سعدی، فانی، حافظ، جامی، شیخ فصیح، شیخ بهائی، میرزا طوفان، قاسم، طبیب، اصمعی، حسان بن سابط، ثنائی، سلیمان صباحی، صدرالفضلا و اشعاری منسوب به علی بن ابیطالب (ع) نگاشته شده؛ ۳۰گ (۶۵پ-۹۴پ) [ف: ۱۳-۳۷۱]

۱۵۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۰/۶
آغاز: برابر
کا: علی اکبر خانی، تا: ۱۲۵۴ق، جا: رشت؛ ۱۰گ (۷۳پ-۸۲)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۷۷]

۱۵۲. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰-خ/۴۸۱/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ ۶ص، ۱۲سطر ، اندازه: ۶×۱۰سم [ف: ۲-۷۸]

۱۵۳. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۸/۱۷
خط: نستعلیق، کا: صدرالدین استرآبادی، تا: ۱۲۵۴ق؛ ۱۸گ (۶۹-۸۶)، ۱۴-۲۳سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: -۲۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۲۷/۹-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۶۴۶]

۱۵۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۲۲/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ ۱۲گ (۳۳پ-۴۴ر)، ۱۴سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۴-۴۰۴۳]

۱۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۸۵/۳
با دیباچه نثری؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ شوال۱۲۵۵ق؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج، ۲۷گ (۵۴ر-۸۰ر)، ۶سطر چلیپایی، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۸-۲۴۷]

۱۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۴۷۵۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** پیوسته خجسته پیامش کن مقبول خواص و عامش کن
خط: نستعلیق، کا: علی رضا، تا: ۱۲۵۵ق [الفبائی: -۵۷۶]

۱۵۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۴۱/۱۱
کا: رستم بن بیجن، تا: ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج، ۱۲گ (۱۵۴پ-۱۶۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۳۷]

۱۵۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: خراسانی کرمانشاهی، محمد بن حسین، تا: ۱۲۵۷ق؛ ۹گ (۱۴۱ر-۱۴۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۳۵۲]

۱۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۱۱۰/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** می کو بفتوای می خوارگان ×× کند چاره کار بیچارگان
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد لاهیجی، تا: ۱۲۵۷ق؛ مجدول؛ با یادداشتی از مولا احمد اردبیلی می باشد به تاریخ ۱۳۵۹ق؛ ۱۱۸گ، ۱۲سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵ سطر [ف: ۱۱-۱۰۷]

۱۶۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۲۵/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** عالمی خواهم از این عالم به در ×× تا به کام دل کنم خاکی به سر
خط: نسخ، کا: علی بن محمد حسن حسینی، تا: ۱۲۵۷ق؛ ۱۷گ (۷۴ر-۹۰ر)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۰/۸×۱۴/۵سم [ف: ۸-۲۱۹]

۱۶۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی خوئی، تا: ۱۲۵۷ق، جا: خوی؛ ۱۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳-۱۳۶۹]
۱۶۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۸/۱
خط: شکسته نستعلیق، کا: اسداللهموسوی، تا: صفر۱۲۵۹ق؛ مجدول؛ مهر: «عبدالوهاب بن محمد مهدی الموسوی» (بیضوی)؛ ۱۱گ (۱پ-۱۱ر)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲-۳۵۸]
۱۶۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۶۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: طبیب رشتی، محمد صالح بن محمد رفیع، تا: چهارشنبه ۲۲ ربیع الاول ۱۲۶۰ق؛ محشی؛ ۱۴گ (۲۴پ-۳۷پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۶/۵×۱۲/۵سم [ف: ۳۹-۴۸۲]
۱۶۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۴۳/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ جلد: گالینگور، ۹گ (۵ر-۱۴ر)، ۱۴سطر ، قطع: رقعی [نشریه: ۱۳-۱۳۰]
۱۶۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۴۱/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق [نشریه: ۷-۱۲۹]
۱۶۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۵۴۲/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۸ رجب ۱۲۶۰ق [نشریه: ۷-۱۲۹]
۱۶۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۱۱/۱
انجام: قد صرفنا العمر فی قیل و قال×× یا ندیمی قم فقد ضاع المجال
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۶۰ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۴گ (۱پ- ۱۴پ)، ۱۳سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۹/۱-۲۶]
۱۶۸. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: ۱۳۳/۳
خط: نسخ، کا: محسن خوانساری، تا: ۱۲۶۰ق، جا: نجف اشرف؛ ۱۲گ (۲۹ر-۴۰پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۱۱۴]
۱۶۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۶۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق بدخط، کا: ملا علی حسین بن بدل، تا: ۱۲۶۰ق، مهر: «عبدالرزاق» (هشت ضلعی)، «یا علی حسین ۱۲۶۰» (چهارگوش)، «عبده علی حسین» (بیضوی)، «... محمد علی ...» (چهارگوش)؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۲گ (۱۵۳پ-۱۶۴)، ۱۶سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵-۱۵×۲۰-۲۱سم [رایانه]
۱۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۳۲/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** هر که نبود مبتلای ماه رو×× اسم آن از لوح انسانی بشو
خط: نسخ، کا: سید احمد، تا: ۱۵ شعبان ۱۲۶۰ق؛ ۲۵ص (۳۷۲-۳۹۶)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۲×۲۱/۲سم [ف: ۱۷-۴۴۷]
۱۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۰۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** این نظم بدیع بلند اختر×× کآورده ز عالم قدس خبر / پیوسته خجسته پیامش کن×× مقبول خواص و عوامش کن
کامل؛ بی‌کا، تا: ۱۱صفر۱۲۶۱ق؛ مجدول؛ ۲۰گ (۵پ- ۲۴ر)، ۱۴-۱۳سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۹/۱-۱۸]
۱۷۲. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۴۵۰/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده۱۲۶۲ق؛ ۵گ (۲۴پ-۳۸پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۲-۱۳۶]
۱۷۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۰۹۴/۲-۳۶/۹۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۴صفر۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۴گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۴۹]
۱۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۹۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سید انور، تا: ۱۲۶۳ق، جا: لاهور؛ مجدول؛ جلد: چرم، ۱۶ سطر (۷ ×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۴۷/۱-۱۱۲]
۱۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۷۱۶
انجام: آندم در ان دشت افتاد شوری شوری که شرحش نتوان بیان کرد ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ افتادگی: انجام؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۷۱۵ [رایانه]
۱۷۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۱۳/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج، ۱۹گ (۱پ-۱۹ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۱۹]
۱۷۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۳۴/۳
خط: نستعلیق، کا: احمد علی، تا: ۱۲۶۵ق، جا: لکهنو؛ مجدول؛ ۱۹گ (۴۸پ-۶۶پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۶-۱۴۶]
۱۷۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۷/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ جمادی الثانی۱۲۶۷ق؛ مجدول؛ ۱۶گ (۱۲پ-۲۷ر)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۶-۱۵۵]
۱۷۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۸۳۷/۲-۲۴/۱۳۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** زین سبب فرموده شاه اولیا ×× آن گزین اولیا واتقیا
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان۱۲۶۸ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۷گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸-۴۷۵۰]
۱۸۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۶۵/۳
خط: نسخ، کا: ابوالحسن پسر علی رضا شهر بابکی، تا: ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۲گ (۱۷۵-۱۹۶)، ۷سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳-۹۳۹]
۱۸۱. تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه: ۲/۲-۴۳
کا: میرزا انور ابن حاجی میرزا محمد امین الله مروزی، تا: ۱۲۶۹ق؛ ۱۳گ [ف: -۱۵۰]
۱۸۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** خود ناگرفته پند مده پند دیگران - پیکان بیتر (؟) جا کند آنگاه برنشان
خط: نستعلیق، کا: کتابفروشی، ابوالقاسم بن احمد، تا: ۱۲۶۹ق، جا: لاهیجان مدرسه اکبریه؛ جلد: تیماج، ۱۸گ(۲۳پ-۴۰ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [مؤید: ۳-۷۵]

۱۸۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۳۳/۵۹
خط: شکسته نستعلیق، کا: نعیم الدین، آقا محمد، تا: ۱۲۷۰ق؛ ۲۱ص (۴۶۰-۴۸۰) [ف: ۱۷-۹۰]

۱۸۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۰۶/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ جمادی الثانی ۱۲۷۰ق؛ ۲۶ص (۳۴۶-۳۷۱)، ۱۴سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۴-۳۶۵۲]

۱۸۵. تهران؛ موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۳۸/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** نان و حلوای بهایی گفته است ×× رو بخور بنگر چه شیرین سفته است
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۷۱ق، جا: اصفهان؛ مجدول؛ جلد: تیماج مذهب، ۴گ (۲۱ر-۲۴پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [حوزه و موزه عبدالعظیم: ف: -۱۴۶]

۱۸۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۳/۲
خط: نستعلیق خوش، کا: جبار حسینی تفرشی، تا: پنج‌شنبه ۹ جمادی الثانی ۱۲۷۲ق؛ ۱۰گ (۱۴۱پ-۱۵۰ر) [ف: ۱-۲۵۷]

۱۸۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۹۸۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۲ق؛ جلد: مقوا [رایانه]

۱۸۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۷/۱۰
خط: نستعلیق پخته، کا: محمد باقر منشی ندیم، تا: ۱۲۷۳ق؛ ۸گ (۲۱۵پ-۲۲۲پ) [ف: ۱-۲۵۷]

۱۸۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۲۹/۳
خط: نسخ، کا: محمد بن حسن خاکساری، تا: ۱۲۷۷ق، جا: کربلا؛ ۱۰گ (۱۷۳پ-۱۸۲پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴-۱۵۷]

۱۹۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۰۴۵/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ ۱۵گ (۲۷ر-۴۱ر)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱/۱×۱۷/۵سم [ف: ۸-۱۷۸]

۱۹۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳/۱۲۴-۵۰۴/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۸ رمضان۱۲۷۷ق؛ ۱۷گ، ۱۱سطر [ف: ۸-۴۷۴۸]

۱۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۹۶۸۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: رسول ایروانی، تا: ۱۲۷۸ق [الفبائی: -۵۷۶]

۱۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۱۸۹
آغاز: (برگ ششم) بجهه ازدیاد عمر و دولت بندگان ... ایها اللاهی علی العهد القدیم فهو ما معبوده الا هواه؛ **انجام:** بر خر خود هر کسی آخر سوار انجام شد
بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق؛ جلد: مقوا [رایانه]

۱۹۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۱۶/۶
خط: نستعلیق، کا: شیرازی، صادق، تا: ۱۲۸۱ق، مجدول؛ ۳۸ص (۱۳۷-۱۷۴)، ۹سطر (۵×۹)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۴-۳۶۶۳]

۱۹۵. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۴۰/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳-۹۹]

۱۹۶. شیراز؛ موزه پارس؛ شماره نسخه: بدون شماره
خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن عبدالرحمان بن علی اوزی، تا: ۱۲۸۱ق؛ ۱۳گ(۱-۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۱-۵۸]

۱۹۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۶۵۰/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج، ۱۶گ (۱-۱۶)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [نشریه: ۱۳-۳۸]

۱۹۸. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۳۳۶/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه۷ رمضان۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۰گ (۲۲پ-۳۱ر)، ۱۶سطر [ف: -۱۸۰]

۱۹۹. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۶۶۳/۱
کامل؛ کا: قاسم بن ملا خلیل کندازی، تا: پنج‌شنبه ۱۴ صفر۱۲۸۸ق، جهت سید ابراهیم بن سید محمدصادق سیدانی؛ ۲۲گ (۹۸-۱۱۹)، ۱۴ سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: -۶۸۰]

۲۰۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۵۹/۳۶
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ جلد: میشن، ۸گ (۱۵۶پ-۱۶۳پ)، اندازه: ۱۳×۲۰/۸سم [ف: ۹-۷۹]

۲۰۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۲۷/۲
آغاز: ایها اللاهی عن العهد القدیم×× ایها الساهی عن النهج القویم
نسخه اصل: کتابخانه مدرسه جعفریه - زهان؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن ابوتراب بمرودی، تا: ۲۵ شوال۱۲۹۴ق، جهت ملا غلام حسین مشهور به مقدس؛ ۲۵ص (۳۲۴-۳۴۸) [عکسی ف: ۶-۱۵۱]

۲۰۲. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۱۸
خط: نستعلیق، کا: محسن بن یحیی، تا: ۱۲۹۵ق؛ ۱۴سطر [ف: ۱-۲۸۱]

۲۰۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۴۷/۱
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: صفر۱۲۹۵ق؛ دیباچه را ندارد، با سرلوح رنگی؛ ۱۶گ (۴پ-۱۹پ) [ف: ۱-۲۵۷]

۲۰۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۰/۴
بخشی از نان و حلوا؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱۹گ (۷۱ر-۸۹ر)، ۹سطر (۸/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: -۱۸۷]

۲۰۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۹۱۲

آغاز: الحمدلله الواحد المعین وصلی الله علی سیدنا خیرالوری؛
انجام: در دو عالم دهی ز لطف پناه×× بولای علی ولی الله
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ واقف: ملکزاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ ۲۵گ، ۱۵سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۷-۸۷۸]

۲۰۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۲۶/۱۰
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۱۶۷گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۵۱-۷۴]

۲۰۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۶۱/۵
خط: نستعلیق، کا: غلامعلی پسر ملاجعفر بن محمد حاجی افشار، تا: ۱۳۰۳ق؛ ۲۲گ (۵۷-۷۸)، ۱۴-۱۵سطر ، اندازه: ۲۰×۲۲سم [نشریه: ۱۳-۱۴۷]

۲۰۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۸۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** در دو عالم دهی ز لطف پناه به ولای علی ولی الله
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۸ق، ضمیمه نسخه ش ۱۸۰۳۳ [رایانه]

۲۰۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۰۴
کا: محمد، تا: ۱۳۰۹ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۲۲گ، اندازه: ۱۲/۶×۱۸/۸سم [رایانه]

۲۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۳۷/۱
خط: نسخ، کا: جورتانی اصفهانی، غلامرضا بن اسدالله، تا: پنج‌شنبه ۲۹ صفر ۱۳۱۰ق؛ جلد: مقوایی، ۱۲گ (۱پ-۱۲ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۳-۱۳۶]

۲۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۸۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق زیبا، کا: علیرضا بن ابوالحسن بن محمدحسین بن علیرضا خراسانی، تا: ۱۳۱۰ق؛ دارای یک سرلوح زیبای مرصع، مجدول؛ مهر: «الله محمد ... علی ...» (مربع)؛ ۱۹گ(۱پ-۱۹ر)، ۱۱ سطر (۸×۱۴/۵) [ف: ۴۱-۷۰۳]

۲۱۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۳۵۷
خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد حسن، تا: ۲۲ رجب۱۳۱۱ق؛ سرلوح رنگین، مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۸گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲-۵۴]

۲۱۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۷۱۷
آغاز: بسمبرابر؛ **انجام:** مو که سر در بیابانم شب و روز ×× سرشک از دیده گریانم شب و روز / نه تب دارم نه جانم میکرو درد ×× همی دانم که نالانم شب و روز
خط: نستعلیق، کا: سیف الله افشار، تا: ۱۳۱۴ق؛ ۶۰ص، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۳-۱۳۷]

۲۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۶۴
کا: محمد علی الشریف، تا: ۱۳۱۸ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۷۳گ، اندازه: ۱۰/۳×۱۶سم [رایانه]

۲۱۵. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۱۶۸/۲
آغاز: گر کسی گوید که از عمرت همی×× چند روزی مانده ای مرد غنی
خط: نسخ، کا: سید محمد بن سید کاظم طباطبائی، تا: ۱۳۱۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۶گ (۴۷ر-۶۲پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱-۱۵۱]

۲۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۹۷۹/۳-۵۹/۱۹۹
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۰ق؛ ۱۲گ (۲۴-۳۵)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۸-۴۷۵۰]

۲۱۷. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۵۸۳/۲
کامل؛ خط: نستعلیق خوش، کا: محمدطاهر متخلص به عامل الدین، تا: ۱۳۲۶ق، جا: محله پیر عبدالملک اردبیل؛ واقف: میرزا آقا انصاری تبریزی، صفر ۱۳۸۵؛ ۱۴گ، ۱۴ سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: -۶۸۱]

۲۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۷۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** یا بهایی اتخذ فلما [کذا] سواه×× فهو ما معبوده الا هدا / نان و حلوا را بهایی گفته است ×× روبرو بنگر چه شیرین پخته است
خط: نستعلیق، کا: احمد منبری تفرشی، تا: ۱۳۲۷ق؛ ۴گ (۳۶۴پ-۳۶۷)، ۲۱سطر (۱۱/۴×۱۸/۲)، اندازه: ۱۷/۲×۲۷/۵سم [رایانه]

۲۱۹. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۶۶
انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: کریم نیساری آذربایجانی، تا: ۱۳۲۸ق، جا: شیراز؛ ۱۴گ، ۱۶سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲-۳۴۹]

۲۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۲۹/۲
آغاز: بسمله، آنچه از حق بازگردد ای پسر ×× نان حلوا نام کردم سربسر؛ **انجام:** آنچه مقصود هست ای روشن ضمیر×× برنیاید زان مگر عشر عشیر
خط: نستعلیق، کا: شکرالله بن مرحوم قاضی گرم آبرودی، تا: ۱۳۱۲-۱۳۳۱ق، جا: قزوین مدرسه مولا وردی خان؛ ۲۲ص (۴۵-۶۶)، اندازه: ۱۱×۱۷/۷سم [ف: ۱۷-۴۸۰]

۲۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۳۶۶/۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۳۸ق، جا: اصفهان؛ جلد: میشن، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲/۴سم [ف: ۸-۳۱۲]

۲۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۶۸/۲
کا: یحیی بن ابراهیم، تا: جمعه ۲۲ جمادی الثانی۱۳۴۱ق؛ ۹گ (۳۶پ-۴۴پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۶-۳۱۰]

۲۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۲۳۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۴۷ق؛ جلد: چرم، ۱۴ص(۱۹۲-۲۰۵)، ۱۱ و ۱۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴۵-۱۰۱]

۲۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹ معزی/۳

آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷گ(۱۳۳ر-۱۴۹ر) [ف: ۳۹-۵]

۲۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۳۶۲
آغاز: فلسفه با نحو با طب با نجوم؛ **انجام:** برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج [رایانه]

۲۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۵۱/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۳۵ص(۳۹۴-۴۲۸)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۴۴-۱۵۳]

۲۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۶۵۶/۴
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵گ (۱۰۶پ-۱۲۰پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳۱-۳۷]

۲۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۵۴/۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** در سرای گبر بد گرگین سگی×× مانده از جوع استخوانی و رگی
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط وانجام؛ ۱۰گ (۵۶پ-۶۵پ) [ف: ۲۰-۵۴۱]

۲۲۹. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵-۶۰۶]

۲۳۰. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره/۳
بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵-۵۷۳]

۲۳۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۲۸۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲۴ص(۲-۲۵)، ۱۵ سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲-۲۹]

۲۳۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۲۴/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: بغلی [نشریه: ۷-۲۵۹]

۲۳۳. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: ۱۲۹/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۴۳]

۲۳۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۲۴۳/۲۲
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج مذهب، قطع: وزیری [نشریه: ۷-۲۷۳]

۲۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۵۵/۲۸
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مذهب، ۲۵ سطر (۱۶×۲۸)، اندازه: ۲۱×۳۶سم [ف: ۱۶-۶۹۱]

۲۳۶. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: ۱۰/۱
خط: نستعلیق، کا: کریم فراهانی، بی‌تا، قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۳۷]

۲۳۷. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۴۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** می نیاید اختلال از هیچ چیز×× چون وضوی محکم بی بی تمیز
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۷ص، ۱۴سطر (۱۲×۵/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲-۲۹۵]

۲۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۷۲/۴
بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۴گ (۷۳-۱۰۶)، ابعاد متن: ۶×۱۳، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱۶-۶۳۳]

۲۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۷۹/۱۱
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۷سطر (۹×۲۰)، قطع: بیاضی [ف: ۱۷-۲۴۲]

۲۴۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۷۷۹/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** پایان: بود یک قریه بقرب آن جبل×× اهل آن قریه همه گبر دغل / عابد آمد بر در گبر ایستاد×× گبر او را یک دو نان جو بداد
قسمتی از کتاب نان و حلوای شیخ بهائی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶ص، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۱-۲۵۳]

۲۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۰۶/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه»؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۲پ-۱۵ر)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۶-۴۸۷]

۲۴۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۱۶/۴
کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶-۱۵۲]

۲۴۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۴۵/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۰ص(۱۱۹-۱۴۸) [ف: ۱۰-۱۶۹۰]

۲۴۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰/۴۳۵۴/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ ؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۳۳۹-۳۵۲)، ۲۲ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۱۳-۳۳۱۱]

۲۴۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۸۷۲/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** تازه کردیم من ویاربه هم عهد قدیم ×× لیک من عهد به دل بستم وآن مه به زبان / بخت سودای من ویار به هم خورده شریف×× من گرامی جانم وبروی کجش راست نشان
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ (۱۱۳پ-۱۱۶ر)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۲]

۲۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱۳۵/۴-ف
نسخه اصل: مونیخ ۶؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۳۶]

۲۴۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۹۶/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳گ (۱۵۹پ-۱۶۱پ)، ۱۳سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۱-۲۳۹۸]

۲۴۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۸۹/۱۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹گ (۷۳۵-۷۵۳ متن و هامش)، ۱۵سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۱-۲۴۹۶]

۲۴۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳/۴۵۱۹/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۷گ (۱۳۳-۱۵۰)، ۱۸سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۴۷۱]

۲۵۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۰۱/۲

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۸گ (۹۱پ-۹۸ر) [ف: ۶-۲۳۷۲]

۲۵۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۴/۶-ف

نسخه اصل: پاریسS. P. 143(بلوشه ش ۱۵۳)؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۱۷سطر [فیلمها ف: ۱-۵۳۵]

۲۵۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۴۵/۵

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۱۶۳ر-۱۷۶ر)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲-۴۰۶]

۲۵۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۰۴/۴

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: میشن، ۱۰و ۱۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۶-۲۶]

۲۵۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۴۱/۶

بی کا، بی تا؛ ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳-۸۳]

۲۵۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۶۹۳

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ با سرلوح بسیار زیبا، مجدول؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۱گ، ۱۱سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴-۱۳۹۳]

۲۵۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۴۵۷/۴۵

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: ترمه، ۱۶گ (۱۲۱پ-۱۳۶پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۹-۴۰۸]

۲۵۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۸۳/۲

بخشی از نان و حلوا؛ خط: نسخ، کا: گیلانی، علی مراد بن حسین، بی تا؛ ۶گ (۱۰۱ر-۱۰۶پ)، ۲۲سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: -۲۲۹]

۲۵۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۳۲/۳۱

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: ترمه سمرقندی [ف: ۵-۲۴۹]

۲۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۵/۲

خط: نستعلیق، کا: کامران تبریزی، بی تا؛ مجدول؛ ۲۵ص (۸۳-۱۰۷)، ۱۴سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [سنا: ف: ۱-۱۲۹]

۲۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۱/۲۱

بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، ۳گ (۱۵۵پ-۱۵۷)، ابعاد متن: ۸×۱۳، اندازه: ۱۶×۲۹سم [سنا: ف: ۱-۲۳۷]

۲۶۱. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۵۹۸/۱۰م

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: چرمی، ۲۱سطر (۹×۱۸/۵)، اندازه: ۱۱×۱۲سم [رشت و همدان: ف: -۱۲۲۰]

۲۶۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۱۷۶/۱۹

بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز [رشت و همدان: ف: -۱۲۱۲]

۲۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۵۳۴/۱

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوا، ۱۹گ (۹۸-۱۱۶)، ۱۵سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۱۸/۵سم [ف: ۸-۲۲۹]

۲۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۷۹/۲

آغاز: برابر**انجام:** یهزه الکفار من اسلامه.

شامل هفت سطر نثر مقدمه مؤلف و مثنوی نان و حلوا؛ بی کا، بی تا؛ ۷گ (۱۷۳-۱۷۹)، ۲۵ سطر درمتن و ۳۴ سطر درحاشیه (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۱/۹×۱۷/۵سم [ف: ۸-۴۴۶]

۲۶۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۳۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** زین غم برهان که گرفتار است×× در دست هوا و هوس زار است

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ دارای یک سرلوح، مجدول؛ ۲۹ص (۴۲۰-۴۴۸)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۰-۵۶۶]

۲۶۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۸۲/۱

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین قال النبی ص اتفقت اطباء الهند و الفارس علی ان الامراض تتولد من ستة اشیاء: قلة النوم فی اللیل؛ **انجام:** انشاء از سوره واقعه ... و فاکهة کثیرة لامقطوعة و لا ممنوعه و فرش مرفوعة الی آخر سورة، انشاء از سوره و المرسلات و یل یومئذ للمکذبین ... انشاء از سوره شریفه اذا الشمس کورت بجهة اهل سیاهت و فراست.

اشعاری از نان و حلوای شیخ و متفرقات دیگر در انشاءهای مقتبسه از آیات قرآنی؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: -۱۵۵۲]

۲۶۷. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۴ فرخ

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوا روغنی مذهب، ۱۶ص (۴۶-۶۱)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: -۲۰۶]

۲۶۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۵۶۵/۷

کا: محمد جعفر بن محمد باقر، بی تا؛ اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۲-۴۱۳]

۲۶۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۸۸/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ندارند این فرقه بوالهوس×× بی عیب هم جز زبانی و بس

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، ۵گ، ۱۸ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۱-۵۰۸]

۲۷۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۳۰/۲

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۱۸گ، ۱۲ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۲۷۷]

۲۷۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۴۲۰/۲

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: -۲۱۰]

۲۷۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۲۰۷/۲

آغاز: برابر

بی کا، بی تا؛ در یک جنگ است [ف: ۵-۷۰۳]

۲۷۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۳/۳۵

آغاز: برابر

بی کا، بی تا؛ ۴ص (۵۴۹-۵۵۲) [ف: ۵-۷۰۳]

۲۷۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۲/۱۰-۷/۱۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، ۱۱گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۴۸]

۲۷۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۱/۲-۹/۱۸۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماجمذهب، ۱۲گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۸–۴۷۴۸]
۲۷۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۸۸۲/۵-۳۹/۲۶۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۸–۴۷۵۰]
۲۷۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۳/۷-۱۰/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** نقوش کثرت امواج ظاهر دریا×× حجاب وحدت باطن شده است دریا را
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۸–۴۷۴۹]
۲۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۱۰/۵–۵/۱۰۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** نقص علم است ای جناب موسوی ×× حشمت ومال ومنال دنیوی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۳گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۸–۴۷۵۰]
۲۷۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۸۵۶/۲-۲۴/۱۵۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** چند نوشی نان وحلوای مجاز×× توشه این نان وحلوا هم بساز
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۶گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸–۴۷۴۹]
۲۸۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۱۰۸/۵–۲۵/۱۹۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۸گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۸–۴۷۴۸]
۲۸۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۳۶۲/۲-۲۲/۸۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸–۴۷۴۸]
۲۸۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۲۹۴/۳-۳۱/۱۷۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۸گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸–۴۷۴۸]
۲۸۳. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۲۰۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** بشنو از نی چون حکایت می‌کند×× وزجدائی‌ها شکایت می‌کند / از نیستان تا مرا ببریده‌اند ×× از نفیرممرد وزن نالیده اند
خط: نسخ، کا: سیدعلی حسینی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۲گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ]
۲۸۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۵۵/۲ – ۵۲/۹۵
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸–۴۷۴۹]
۲۸۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۴۱۴/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۵گ، ۳۶–۳۸سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳–۱۳۷۰]
۲۸۶. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۲۵/۵۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۵گ، ۳۸–۳۷سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳–۱۳۶۹]
۲۸۷. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۶۹/۱
آغاز: بسمله و به ثقتی شب که بودم با هزاران کوه درد×× سر بیالین غمش بنشسته فرد ... / و ... قد صرف العمر فی قیل و قال×× یا ندیمی قم فقد ضاق المجال؛ **انجام:** ×× و افؤادی و افؤادی و افئواد ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۴×۱۹/۵ سم [ف: ۳–۱۲۳۵]
۲۸۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۵۳/۱
آغاز: آن قیامت قامت پیمان شکن×× آفت دوران بلای مرد و زن
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ متن و حاشیه، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ ۶گ (متن و حاشیه ۱ر–۶ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۳۸–۳۶۵]
۲۸۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۰۳/۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بی کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۱۳گ (۱۴پ–۲۶ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۸–۴۲۷]
۲۹۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۱۸/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۵گ (۵۷پ–۶۱ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۸–۵۵۳]
۲۹۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۵۰/۷
خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۵گ (۸۸ر–۱۰۲ر) [ف: ۳۷–۵۴۸]
۲۹۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۷۸/۱۲
بخشی از آن؛ خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۶گ (۱۱۴ر–۱۱۹ر)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۳۸–۲۲۴]
۲۹۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۴۶/۵ – ج
بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۱۰۰پ–۱۰۴پ) [ف: -۲۱۶]
۲۹۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۹۳۴/۱۰
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [ف: -۳۲۹]
۲۹۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲۲
آغاز و انجام: برابر
بخشی از آن؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۷ص (۴۶۳–۴۶۹) [ف: ۱۰–۱۰۲۸]
۲۹۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۳۵/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مذهب، ۸گ (۱۲۷ر–۱۳۴ر)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲–۲۰۵]
۲۹۷. شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه: ۹/۱۶

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۲۶۸]

۲۹۸. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۸۱۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۴-۱۱۲۳]

۲۹۹. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۲۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۰سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [نشریه: ۳-۲۲۲]

۳۰۰. اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه: ۱۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** کان ترا از راه حق مفتون کند×× نور عرفان از دلت بیرون کند.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [نشریه: ۶-۷۳]

۳۰۱. اصفهان؛ روضاتی، سید محمد علی؛ شماره نسخه: ۴/۱۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳گ (۷۵پ-۸۷ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نشریه: ۵-۱۵۰]

۳۰۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۲۱

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [رایانه]

۳۰۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۷۸/۴ - ج

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۱-۱۶۳]

۳۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۷

خط: نستعلیق، کا: رسول بن عباسعلی ایروانی، بی‌تا [رایانه]

۳۰۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۱۶

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۳۰۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۸۶

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۳۰۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۸۳۷

آغاز: باز گو از زمزم و خیف و منا وارهان دل از غم و جان از عنا؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۴۳گ (۱-۴۳پ)، ۸سطر (۵×۱۳/۵)، اندازه: ۶/۸×۱۶سم [رایانه]

۳۰۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۶۸۶

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۶گ(۶۰پ-۷۵پ)، ۱۱سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۳سم [رایانه]

۳۰۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۳۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: عبدالرحیم، بی‌تا؛ خرید از خانم خامنوی؛ ۱۶گ، ۱۲ و۱۳سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [رایانه]

۳۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۷۶]

۳۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۱۰۶۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۷۶]

۳۱۲. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۴۹/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عوضعلی بن درویشعلی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۰گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: -۱۷۰]

۳۱۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۸/۷

خط: نستعلیق شکسته، کا: موسی موسوی، بی‌تا؛ ۱۴گ (۲۸۱-۲۹۴)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۵۶]

۳۱۴. تهران؛ سعید نفیسی؛ شماره نسخه: /۱۱الف

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۶۸۶]

۳۱۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۸۰۴/۶

خط: نسخ مایل به نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۱ص(۵۹-۶۹)، ابعاد متن: ۱۰×۱۵، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۵-۱۸۰۲]

۳۱۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۰۸/۲

انجام: عالمی خواهم از این عالم بدر ×× تا بکام دل کنم خاکی بسر ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۲گ(۷۹پ-۹۰پ)، ۹سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [مؤید: ۳-۱۸۰]

۳۱۷. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه: ۴/۳ بخش دوم

آغاز: هر چه از حق باز داری ای پسر×× نان و حلوا نام کردیم سر بسر اما بعد حمدلله علی افضاله و السلام؛ **انجام:** بخوان ای در خطای اهل ایمان×× اطیعوا الله تا منکم ز قرآن / در انجا مطلب از لفظ اولو الامر×× که دارد امتیاز از زید و وز عمر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغازوانجام؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۲۰گ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: -۱۵۲]

۳۱۸. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۳۱۴/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** بود یک قریه به گرد آن جبل×× اهل آن قریه همه گبر و دغل

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۵گ (۴۲ر-۴۶پ)، ۱۷سطر [ف: -۱۷۵]

۳۱۹. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۱۳۴/۱۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص(حاشیه ۳۰۹)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱-۱۵۳]

● نان و حلوا / ادبیات / فارسی

nān va halvā

غریب عربی، ابراهیم، قرن ۱۳ قمری

qarīb-e ʻarabī,ebrāhīm (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۷۵

آغاز: بسمله. حمدله ... هذه جملة من السوانح و نبذة من الفواتح سنحت لی فی بلدة؛ **انجام:** نان و حلوا از عرب ... شصت با دو صد مع دو فردی. تمت

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: وزیری کوچک [رایانه]

● **نان و حلوا و پاسخ آن** / شعر / عربی – فارسی

nān va halvā va pāsox-e ān

نان و حلوا مثنوی فارسی انتقادی عارفانه است و چون مانند همه عرفا گاهی به متظاهران به عرفان و تصوف نیز نیش زده است از طرف عرفای تندروتر مورد پاسخ‌گویی قرار گرفته است. چند نمونه از این پاسخ‌نامه‌ها در الذریعه (۲۸/۲۴-۳۳) دیده می‌شود، مانند نان و پنیر، نان و خرما، نان و سبزی، نان و سرکه، نان و نمک، نان و ماست، نان و دوغ و ... نسخه جای گفتگو یکی از آنها است که سراینده آن «بهاری» تخلص دارد، او متن نان و حلوا رابا مرکب مشکی و پاسخ را به شنگرف نوشته است. عناوین: فصل فی الندامه، فی قطع العلائق، فی ذم العلماء الشبهین بالامراء (شاید مقصود شیخ بهائی باشد که شیخ الاسلام و در رکاب شاه بوده است).

[الذریعه ۲۸/۲۴-۳۳]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۳۳/۹

آغاز: مالک الملک است و ولا و بصیر ×× واقف اسرار و اشیاء ضمیر، ... ایها اللاهی عن العهد القدیم ... گفتمش ساقی تو از راه کرم بر «بهاری» ریز از جام قدم؛ **انجام:** عاکف دهرا علی اصنامه ×× یهزو الکفار من اسلامه

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، ۷گ (۱۸۵پ-۱۹۱ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۲سم [ف: ۱۷-۱۹۵]

● **نان و خرما** / شعر / فارسی

nān va xormā

پروانه، ق۱۳ قمری

parvāne(- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۳۰ق

مثنوی است درذکر سوانح سفر حجاز آمیخته به پند واندرز شامل دو هزار و پانصد بیت که در تتبع نان و حلوای شیخ بهائی سروده شده است، چنان‌که ناظم می‌گوید: «در بوادی بسکه سرگردان شدیم ×× در مآل کار خود حیران شدیم / بود باآن آبهای تلخ و شور ×× در بیابان نان و خرمایی ضرور / شیخ ماچون نان و حلوا گفته بود ×× با بهادر معانی سفته بود / نان و خرما ساختیم شیرین چو قند ×× تافتد در ذوق اهل دل پسند ... / من درین دردانه‌های بی بها ×× از بهائی کرده ام کسب ضیا». سال تصنیف این منظومه ۱۲۳۰ هجری است، و این بیت ماده تاریخ آن است: «نظم موزون ولطیف ای نکته‌دان ×× بی سردشمن (=د) بود تاریخ آن». صاحب این منظومه که از شعرای نیمه اول قرن سیزدهم هجری است، «پروانه» تخلص داشته واز سادات علوی بوده و طریقه تصوف راباطل می‌شمرده، از فلسفه و ریاضی و طب و اصول وفقه و تفسیر نیز آگاهی داشته است. بعضی ابیات که معرف حال و مبین تخلص ونسب اوست نقل می‌شود: تخلص: گردهی پروانه را پروانگی×× می‌کنم ازماسوی بیگانگی / طوطی طبعم سحرخیزی کند×× دردم شکرت شکرریزی کند؛ نسب: نسبتی داریم ما با مرتضی×× آن درخشان نجم برج ارتضا / گفت شاه هر فقیر وهرغنی×× بامن محزون تو فرزند منی؛ معلومات: مدت عمرم به نادانی گذشت×× جمله درفکر پریشانی گذشت / گاه در تحصیل علم فلسفه ×× گاه در تحصیل دنیا ازسفه / گاه در تحریر اوراق کتاب ×× گاه در درس مجسطی وحساب / گاه در فکر اصول وفقه وطب ×× گاه در دنبال تفسیر ای محب؛ ذم صوفیه: شعر وصف مثنوی از شیخ نیست ×× گربود هم باعث توبیخ نیست / گفته گروصفی بشان صوفیه ×× بوده ازخوف زمان صوفیه / صوفیان هستند چندین طایفه ×× اهل باطن کم بود زین طایفه / چون شدی اینجا مرید بایزید×× می‌شوی محشور فردا با یزید / صوفی از خرقه ندانی خویش را ×× خرقه پشمی ندیدی میش را / کف نمودن گاه و جدت ای دغل ×× فخر نبود کان بود وصف جمل / خدعه را بگذار و بگذر زین اصول×× شرمی آخر ازخدا و ازرسول / اعتقاد فاسد و رای سقیم ×× باز دارد از صراط مستقیم.(گلچین معانی)

آغاز: حمد بیحد و سپاس بی قیاس×× هم ستایش کان بود محکم اساس / مر خداوند قدیم لایزال ×× بی شبیه و بی نظیر و بی مثال

[نسخه‌های منزوی ۳۳۶۸/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶-فیروز

آغاز: برابر؛ **انجام:** مثنوی: طاعتم گر رد نمایی یا قبول×× دست ما و دامن آل رسول؛ چیستان: نسبتی چون دیدمش بامیختن×× خوش نما آمد بر آن ختم سخن

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ظاهراً۱۲۴۴ق؛ جلد: تیماج، ۹۱گ، ۱۳-۱۴-۱۵سطر ، قطع: رقعی [ف: ۲۱-۳۳۲]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۵۴۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** نزد جفری اکثرش نورانی است ×× در تأمل اول است و ثانی است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق [نشریه: ۷-۱۲۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** نزد جفری اکثرش نورانی است×× درتأمل اولست و ثانی است

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا محمد قلی نوری، تا: ۱۶صفر ۱۲۶۱ق؛ واقف: حاج عماد فهرستی، تیر ۱۳۱۰؛ ۶۳گ، ۲۰-۲۱سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۳×۱۸/۲سم [ف: ۷-۸۷۹]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۸۰۶/۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** طاعتم گر رد نمایی ور قبول×× دست ما و

دامن آل رسول
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴-۱۲۶۴ق؛ چلیپا؛ ۴۲گ (۴۵ر-۸۶ر) [ف: ۲-۲۵۲]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۱/۴-۱۲/۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** شیعته یرووا من الحوض ولم یمنعوا بذاک جاء الوحی من ربنا یا شیعته الحق فلا تجزعوا والحمیری ماد حکم لم یزل ولو بقطع اصبع اصبع وبعدها صلوا علی المصطفی وصهره حیدره الاصلع
خط: نستعلیق تحریری، کا: سید صادق فرزند سید حسین قوشخانگی، تا: ۱۳۰۰ق؛ جلد: تیماج، ۱۴گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۸-۴۷۵۰]

● نان و سرکه / شعر / فارسی

nāne va serke

سلطان الواعظین، عبدالکریم بن محمد علی، - ۱۲۵۷ قمری

soltān-ol-vā'ezīn ,'abd-ol-karīm-e-bn-e mohammad 'alī (- 1841)

مثنوی است در ۹۱۴ بیت در مواعظ و توجه به عالم مرگ و پس از مرگ، به روش مثنوی «نان و حلوا» شیخ بهاء الدین عاملی که تربتی آنرا به سال ۱۲۴۵ دیده و بر آن شده که مانند آن مثنوی به نظم کشد.

چاپ: ایران، ۱۲۸۸ق، سنگی، رحلی؛ ایران، تهران، ۱۲۴۵ق، سنگی، جیبی، ۴۸ص

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۶۸/۱

آغاز: شکر حق لازم بود در هر مقام×× لیس یخلو منه شیء فی الأنام / لو فعلتم عین قلب کالخلیل ×× ما رأیتم غیر عین السلسبیل؛ **انجام:** واعظا بگذر تو دیگر زین کلام×× روز جمعه وقت ظهر است کن تمام
کا: یحیی بن ابراهیم، تا: جمعه ۲۲ جمادی الثانی۱۳۴۱ق؛ جلد: مقوایی، ۲۷گ (۱۰پ-۳۶ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۶-۳۰۹]

● نان و قلوه / شعر / فارسی

nān va qolve

علوی، مصطفی

'alavī,mostafā

سروده‌ای است به روش نان و حلوای شیخ بهائی در حدود هفتصد بیت در یک «مقدمه» و هفت «باب» و پیشگفتاری به نثر.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۷/۳

آغاز: الحمدلله العلیم القدیر المنزه عن المثل و النظیر ... أیها المفتون من حب المنی×× أیها المغبون فی أصل الغنی / أیها الکرار فی سوء الفعال×× أیها الطیار فی جو الضلال؛ **انجام:** علویا زین باده مستی میکنی ×× عاشقی بی خودپرستی می‌کنی / بس خموشی پیشه کن بشکن قلم ××بلکه شو این نامه از اشک ندم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ جمادی الثانی۱۲۶۷ق؛ مجدول؛ ۳۸گ (۲۸پ-۶۵پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۶-۱۵۵]

● نان و نانوا / آداب و سنن / فارسی

nān va nānvā

رساله نسبتاً مفصلی است درآداب و وظایف وشرایط نانوایی وپختن نان. مؤلف دراین رساله وظایف متعددی برای نانوا ذکر نموده که طبق آن نانوا یاباید مجتهد باشد یا عارف کامل، درضمن آن به تاریخ آرد وآسیاب ونان پختن نیز اشاره شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۸۹۰/۵-۲۴/۱۹۰

آغاز: بسمله بدانکه نان وائیرا چند چیزواجب است دانستن آنها تا آنچه از این شغل پیدا شود حلال باشد؛ **انجام:** ودیگر بخواجه احمد رسید ودیگر بخواجه قاسم رسید واز او باستاد خبّاز الدین رسید امید که از نظر کیمیا اثر ایشان نیز بما برسد تمت
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۲۶ شوال ۱۲۶۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۶گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۸-۴۷۵۱]

← نای و نی > شرح بیت «ز دریای شهادت ...»
← نای و نی > نی نامه
← نای و نی > سعد و نحس ایام سی روزه ماه
← نائیه > سعد و نحس ایام سی روزه ماه
← نائیه > نی نامه
← نائیه > شرح بیت «ز دریای شهادت ...»
← نائیبه > هزلیات

● النائرة فی حل محیط الدائرة / عروض و قافیه / اردو

an-nā'era fī hall-e mohīt-ed dā'era

صدرالافاضل، مرتضی حسین، ق۱۵ قمری

sadr-ol-afāzel, morteza hoseyn(- 21c)

تاریخ تألیف: ۲۴ رجب ۱۳۶۲ق؛ محل تألیف: لکهنو
ترجمه و شرح مختصری است بر خلاصه کتاب «محیط الدائرة» کرنیلیوس آمریکایی.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۷۲/۱

آغاز: الحمدلله الذی خلق السماء محیطاً و خلق فیها قمراً طالعاً منیراً ... باب اول بیان عروض مین پهلی فصل اسمین حقیقت شعر و عروض و غیره سی بحث هی
نسخه اصل: کتابخانه سید حسین مرتضی فرزند مؤلف - پاکستان؛

خط: نستعلیق هندی، کاتب = مؤلف، تا: ۲۴ رجب۱۳۶۲ق، جا: لکهنو؛ ۹۳ص (۳–۹۵) [عکسی ف: ۷–۳۶۴]

● **النبأ الکبیر** / کلام و اعتقادات / عربی

an-naba'-ul kabīr

هادی المستجیبین، حمزة بن علی، – ۴۳۳ قمری

hādī-yol-mostajībīn, hamzat ebn-e 'alī(- 1042)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۵۳/۴–ف

نسخه اصل: کتابخانه اباعبدالله زنجانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۳۵۲ق؛ از روی نسخه انستاس کرملی؛ ۱۹سطر [فیلمها ف: ۱–۵۹۷]

● **النبات** / کشاورزی / عربی

an-nabāt

دینوری، احمد بن داود، – ۲۸۲ قمری

dīnvarī,ahmad ebn-e dāvūd(- 896)

چاپ: بیروت، النشریات الاسلامیة لجمعیة المستشرقین الالمان، محقق: برنهارد لقین، چاپ اول، رقم۲۶، ۴۵۴ص، ۱۳۹۳ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۲/۷–ف

نسخه اصل: یوسف آغا ش ۵۹۰۳/۴۸۷۹؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱ گ (۲۹–۳۶ و ۳۷–۳۹) [فیلمها ف: ۱–۴۵۵]

● **النبات** / فلسفه / عربی

an-nabāt

اسحاق بن حنین، ۲۱۵ – ۲۹۸ قمری

eshāq ebn-e honayn (831 - 911)

ترجمه اسحاق بن حنین و اصلاح ثابت بن قرة.

آغاز: بسمله. قال ارسطاطالیس الحیوة موجود فی الحیوان و النبات، غیر ان حیوة الحیوان بینه ظاهرة و حیات النبات خفیه ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۸۳/۴۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴گ (۱۲۳پ–۱۲۶پ) [ف: ۱۶–۱۹۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۸۳/۴۷

آغاز: بسمله. صلاة. المقالة الثانیة. ان النبات له ثلاث قوی: قوة فی جنس الارض

خط: نستعلیق، کا: عماد الدین محمود، تا: محرم۱۰۸۰ق؛ ۵گ (۱۲۶پ–۱۳۰ر) [ف: ۱۶–۱۹۳]

۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۹۳/۳۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، ۹گ (۹۷ر–۱۰۵ر)، ۲۴سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: –۲۰۱]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۵/۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** بغلبة الحرارة و الیبس فکان الثمرمراً. تمت المقالة الثانیة من کتاب ارسطاطالیس فی النبات، تفسیر نیقولاوش بعون الله ...

خط: نستعلیق، کا: خراسانی، کرم علی، تا: قرن ۱۳؛ ۹گ (۲۲۳پ–۲۳۱ر)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۴/۶×۱۸/۵سم [ف: ۷–۴۶۳]

● **النبات** / گیاه‌شناسی / عربی

an-nabāt

ابن باجه، محمد بن یحیی، – ۵۳۳ ؟ قمری

ebn-e bājja,mohammad ebn-e yahyā(- 1139)

چاپ: همراه با ترجمه اسپانیایی، به کوش اسین پلاثیوس، ۱۹۴۰م

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۷/۸ عکسی

نسخه اصل: کتابخانه بودلیان در آکسفورد، شماره ۲۰۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۴۷ق, ۲۷ و ۳۲سطر [عکسی ف: ۴–۴۸۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۹/۹ عکسی

آغاز: النبات احد اجناس الموجودات الطبیعیة و القول فیه جزء من العلم الطبیعی؛ **انجام:** فلذلک یلزم الطبیعی ان یقایس انواع النبات و یعطی السبب فی نقص هذه و کمال تلک

نسخه اصل: کتابخانه سلطنتی برلین، شماره ۵۰۶۰؛ خط: مغربی، کا: انصاری، عبدالله بن محمد، تا: ۶۶۷ق؛ ۵گ (۱۲۴ر–۱۲۸پ)، ۲۸سطر ، اندازه: ۲۰×۲۷سم [عکسی ف: ۳–۶۴۵]

● **النبات** / طب / عربی

an-nabāt

وابسته به: الجامع لمفردات الادویة و الاغذیة؛ ابن بیطار، عبدالله بن احمد (–۶۴۶ق)

گزیده‌ای است از «الجامع» ابن بیطار به ترتیب تهجی و هر حرفی در یک باب و مصور. در آن آمده در کراث شامی و در کندس «قال الرشید» و گویا از آن رشید الدینابو المنصور بن ابی الفضل بن علی صوری (۵۷۳–۶۳۹ق) خواسته شده و کتاب او الادویة المفردة است. در مرقشیشه آمده: «قال صاحب المنهاج». در جامع ابن البیطار (۴: ۷۴) عباراتی از «الرحلة المشرقیة» ابوالعباس الحافظ آمده که در این کتاب هم هست و او همان ابن الرومیة النباتی الاشبیلی احمد بن محمد بن مفرج (۱۱۶۵–۱۲۳۹ م) باید باشد که در ۶۱۳ به مشرق آمده و از اوست تفسیر اسماء الادویة المرکبة من کتاب دیسقوریدوس و مقالة فی ترکیب الادویة (الطب العربی ص ۱۹۰ و ۱۹۱؛ خزرجی ۲: ۸۱ و ۲۱۶–۲۱۹). در آن آمده: «حروف الباء من حروف التهجی البابونج هو ثلاثة اصناف و الفرق بینهم فی لون زهر فقط و له اغصان طولها نحو من شبر شبیه باغصان التنمس و فیها شعب و ورق صغار دقاق ...

هو الاقحو ان عند العرب».از مقایسه اینجا با کتاب ابن بیطار برمی‌آید که کتاب از ابوالعباس نباتی نیست چه عبارتی از او درباره بابوتق آمده که در این رساله نیست.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۴۹

آغاز: اقتیبون شو که یعرف براس الشیخ واصله فیه حرارة و قبض بخلاف اصول جمیع الاشواک الماکولة و قال الاخر هو صنف من الشوک شبیه بورق شوکة اقیالوقی و هو الباد آورد و له رؤس؛ **انجام:** یشتاله هو الامصوح بالعربیة ذکرته فی الالف (ینمه نبتة بیضاء) ورقها ازغب و لها ورق فیما بین ورق لسان الحمل البری و ورق اذن الغزالة الا انه اصغر یخرج من ورقها فی الوسط ساق طولها شبر و اقل و اکثر فی غلظ المغزل

خط: نستعلیق، کا: محمودی، علی بن عوض، تا: پنج‌شنبه ۲۷ ذیقعده۱۰۰۳ق، جا: بهشت آباد اردوباد؛ افتادگی: آغاز؛ با تصاویر رنگی گیاهان سرخ و سبز، چنین است نام نویسنده آن: «علی بن عوض طائفه محمودی» جامع الصناعات دارای سی و یک صنعت زرگری و کاردگری و شمشیرگری و چلینگری و تیرگری و نیزه گری و درود گری و بنایی و قفل بندی و دام بافی و قلعه گیری و صحافی و طلا کوبی و قنادی و جولایی و آشپزی و منجمی و طبیبی و رمالی و معجونی و اجزا شناسی و اسطر لاب سازی و آتش بازی و شمع ریزی و کبریت ریزی و باروت پزی و نویسندگی و شناگری و برزگری و نانی و افسون دانی، محشی با نشان «منهاج، م»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مذهب، ۱۰۶گ، ۲۲سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۵-۴۱۷۸]

● **نباتات** / کیمیا / فارسی

nabātāt

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۶۸۴

آغاز: بسمله. بدانکه حکما اتفاق کرده اند که کواکب سیاره و ثوابت مربی اشیا می‌باشند؛ **انجام:** شمس خالص تمام عیار شود باذن الله تعالی و برای طالبان همین قدر که ذکر شد تمام شد کتاب مفاتیح در نباتات

خط: نسخ، کا: اسماعیل، تا: ۱۲۷۴ق، جا: سرخه سمنان [الفبائی: - ۵۷۶]

● **نباتات و بادمجان بری** / گیاه‌شناسی / فارسی

nabātāt va bādemjān-e barrī

طبیب، علی اکبر، ق۱۳ قمری

tabīb,‘alī akbar(- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه قاجار

ناصرالدین شاه به علی اکبر طبیب دستور می‌دهد تا مختصری در خواص بادمجان بری، که در باغ سلطنتی کاشته شده است، بنویسد. وی حسب الامر شاه ابتداء مختصری در علم نبات‌شناسی می‌نگارد و از تقسیمات این علم مطالبی می‌آورد و بعد به بادمجانبری، که به لاتین آنرا «سلانوم» می‌نامند، می‌پردازد.در آخر کتاب نیز مطالبی از طب قدیم در خواص این نبات می‌آورد.

آغاز: بسمله، نباتی که در باغ مبارک سلطانی است و باین خانه زاد دولت قاهره علی اکبر طبیب حکم فرموده اند.

انجام: و در همه اوقات معتدل و در هر وقت نیکو می‌باشد.

[فهرستواره منزوی ۳۹۲۹/۵]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۰۹

آغاز: بسمله، نباتی که در باغ مبارک سلطانی است و باین خانه زاد دولت قاهره علی اکبر طبیب حکم فرموده‌اند؛ **انجام:** و در همه اوقات معتدل و در هر وقت نیکو می‌باشد.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ جلد: مخمل، ۲۵گ، ۲۵سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۲-۷]

←نباهة البلد الخامل بمن ورده من الاماثل < تاریخ اربل

● **نبذ التاریخ** / تاریخ / عربی

nubaḏ-ut tārīx

طبسی، محمد بن محمود، ق۱۱ قمری

tabasī,mohammad ebn-e mahmūd(- 17c)

تاریخ بسیار مختصری است از زمان هبوط حضرت آدم تا عصر شاه سلیمان صفوی (نیمه محرم ۱۰۸۴ق) و این بخش که جزءاول نامیده شده تا پادشاهان غزنوی را دارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۰۴/۴

آغاز: أحمده علی نواله ... ثم اذا حضر لشیث الوفاة أوصی الی اخیه قینان؛ **انجام:** الخامس مسعود بن مودود

خط: نستعلیق، کا: زند، فتحعلی بن محمد کریم خان، تا: ۱۲۶۱ق، جا: شیراز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۱۸گ (۱۳۵ر-۱۵۲ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۸-۱۷۷]

● **النبذة** / فقه / عربی

an-nabḏa

تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه: ۳۳۵/۱۴A

جمع عبدالله بن عبدالرحمن فی معرفة اوقات الصلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۱۱-۴۸۵]

● **نبذة الأحوال** / تاریخ معصومین / فارسی

nabzat-ol ahvāl

شریف نائینی، محمد بن محمد هادی، - ۱۳۰۵ قمری
šarīf-e nā'īnī, mohammad ebn-e mohammad hādī(-1888)

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۱۹ ذیقعده تا چهارشنبه ۲۶ ذیقعده ۱۲۶۴ق؛ محل تألیف: اصفهان

در احوال و مناقب و تاریخ زندگانی حضرت امام رضا علیه السلام، مختصر و گرفته شده از کتاب‌های معتبر. در یک «مقدمه» و پنج «باب» دارای فصول: مقدمه: در اولاد امام کاظم علیه السلام؛ باب ۱. در آمدن آن حضرت به خراسان؛ ۲. کیفیت شهادت آن حضرت؛ ۳. ذکر بانی قبه رضویه؛ ۴. در ثواب زیارت آنحضرت؛ ۵. در مجملی از آداب زیارت آنحضرت.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۷۳/۲

آغاز: الحمدلله الذی کرمنا بأولیائه و معرفتهم و اولانا بولایة اصفیائه و محبتهم ... این رساله ایست در نبذی از فضایل و احوال سعادت اشتمال؛ **انجام:** امید از آنحضرت آفریدگار که آن را از وسایل نجات و عفو زلات فرماید انه ولی حمید

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۳۰گ (۱۳پ-۴۲پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵-۱۸۷]

● **نبذة الادوات = زبدة الادوات** / نحو / عربی - فارسی
nabzat-ol adavāt = zobdat-ol adavāt

ادوات و حروفی که در نحو کاربرد دارند با ترجمه آنها؛ نام کتاب و شماره باب‌ها در دیباجه بدین‌گونه آمده است. ۱. الضمایر؛ ۲. الاشارت؛ ۳. الموصولات؛ ۴. الظروف؛ ۵. اشیاء شتا؛ ۶. اسماء الافعال؛ ۷. المصادر؛ ۸. الافعال الناقصة؛ ۹. افعال المقاربة؛ ۱۰. افعال المدح و الذم؛ ۱۱. افعال التعجب؛ ۱۲. الحروف المشبهة؛ ۱۳. الجارات؛ ۱۴. ناصبات الفعل؛ ۱۵. جازمات؛ ۱۶. العاطفات و التخصیص و غیرهما.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی تعالی عن الوصف بیانه و توالی علی البریة احسانه ... و بعد فهذا مختصر فی الادوات المتداوله فی اکثر المحاورات یتضمن ستة عشر فصلا ... و سمیته بنبذة الادوات ...

انجام: فیم: در چه. مم و عم: از چه. ها والا: بدانکه.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۵/۵۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۱ق؛ جلد: تیماج، ۳ص (۳۶۲-۳۶۴)، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹-۳۷۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۳۷/۴۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۴۱۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۰/۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۶ ربیع الاول ۱۰۸۱ق؛ در هامش نسخه آمده: شاید از میدانی باشد؛ کاغذ: سپاهانی، ۱گ (۱۸۸ر-۱۸۸پ)، ۲۵سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴-۸۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۹۴۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۶ ربیع الاول ۱۰۸۱ق؛ منقول از نسخه اصل، مجدول؛ اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۱۲-۳۷۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۱ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

←نبذة الباغی فیما لابد منه من آداب الداعی > نبذة الداعی فی مختصر عدة الداعی

←نبذة بنود > البنود

● **النبذة البهرامیة فی فقه الصلاة الیومیة** / فقه / عربی
an-nabḏa-tul bahrāmīyya fī fiqh-iṣṣalāt-il yawmīya

شیراز؛ هاشمی، نورالدین (خاندان)؛ شماره نسخه: ۲۳

در چند «نمط» و «تذنیب»؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۵-۲۸۹]

● **نبذة تشتمل علی تریب المعارضین لاهل البیت الاکرمین من غیر منصب الامامة** / تاریخ / عربی
nabḏat-un taštamil-u 'alī tarayyub-il mu'āriḍīn li-ahl-il bayt-il akramīn min ġayr-i manṣab-il imāma

جغمان، اسماعیل بن حسین، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۶ قمری
jaqmān, esmā'īl ebn-e hoseyn (1798 - 1840)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۸/۷

آغاز: بسمله. و هذه نبذة تشتمل علی ترتیب المعارضین لأهل البیت الأکرمین من غیر منصب الامامة فاول معارض ابوبکر ... ثم معاویه ایضا عارض السبط الاکبر ثم ایضا و ابنه الفاجر اللعین عارض السبط الاصغر؛ **انجام:** و هو فی ضبط الروایة و تحقیق طرق الدرایة الفرد الکامل و لاغرو فهو نسل الکرار و سلالة الاسرة العلویة الاخیار ... و هو علی کل شی قدیر. نقل من خطه مؤلفه ... اسمعیل بن الحسین بن الحسن جغمان ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳ص (۲۰۸-۲۱۰) [عکسی ف: ۳-۵۷۹]

● **نبذة الداعی فی مختصر عدة الداعی** / دعا / عربی
nabḏat-ud dā'ī fī muxtaṣar-i 'idda-td dā'ī

ابن فهد حلی، احمد بن محمد، ۷۵۷؟ - ۸۴۱ قمری
ebn-e fahad-e hellī, ahmad ebn-e mohammad (1357 -

1438)

وابسته به: عدة الداعی و نجاح الساعی؛ ابن فهد حلی، احمد بن محمد (۷۵۷-۸۴۱ق)

مختصر کتاب «عدة الداعی ونجاح الساعی» خود اوست که به آداب ضروری دعا پرداخته در سه «باب»: ۱.اسباب الاستجابه؛ ۲.الداعی؛ ۳.کیفیة الدعاء.

آغاز: الحمد لله موضح الرشاد و مرشد العباد و الصلاة علی سیدنا محمد الهادی الی السداد ... و بعد فهذه نبذة یسیرة تشتمل علی مالا بد منه من آداب الداعی.

انجام: و ان یمسح بیدیه وجه و رأسه و فی روایة وجه و صدره و لیکن هذا نورده فی هذه النبذة و من اراد الاستقصاء فی هذا الباب فعلیه بکتاب عدة الداعی فانه کاسمه.

چاپ: ایران، ۱۳۷۴ق، چاپ سنگی؛ ایران، قم، کتابخانه آیة الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۹ق، سید مهدی رجائی، ۱، در الرسائل العشر

[الذریعة ۳۶/۲۴ و ۲۰۰/۲۰؛ ریحانة الادب ۱۴۵/۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۲۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** معاودة الدعاء مع الاجابة و عدمها و ان یختم الدعا بالصلوة علی محمد و آله ثم یقول ماشاءالله لاقوة الا بالله.

خط: نسخ تحریری، کا: قاسم علی بن محمد تقی خوانساری، تا: ۸۰۲ق؛ جلد: تیماج، ۹ص (۱۷۷-۱۸۵)، ۱۷سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳۵-۲۸۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۷۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل و ان کان الوقت علیك ضیقا ... انا الذی اذا تاملت حسناتی (افتاده در فصل ۶ قسم ۲ باب ۳).

تا باب ۳ قسم ۲ و اندکی از فصل ۶ را دارد و ناقص است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۴ ذیقعده۸۱۳ق، جا: مدرسه دینیه حله سیفیه؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی، ۶گ (۱۵۳پ-۱۵۸پ)، ۱۹سطر (۸/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۸-۴۸۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۹۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جرجانی، علی بن محمد بن عبدالمجید، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۱گ (۱۳۵پ-۱۴۵ر)، ۱۸سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۲-۲۷۰۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۸۰/۲

بی‌کا، تا: ۲۸ ربیع الثانی۹۵۲ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۸گ (۳۸پ-۴۵پ)، ۱۴سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۵-۴۲۲۷]

۵. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

کا: محمد بن عبدالله خوانساری اصفهانی، تا: ۹۵۲ق [تراثنا: س۱۳ش۴-۱۱۸]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۵/۷

آغاز: الحسنی و الدعا بعد یا الله یا الله ... الباب الثانی الداعی و هو قسمان؛ **انجام:** برابر

باب دوم در داعی و باب سوم در کیفیت دعا موجود است؛ بی‌کا، تا: ۹۶۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۴گ (۱۸۵-۱۸۸پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۲-۵۱۱]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۳۸۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لیکن هذا آخر ما نورده فی هذه النبذه و من اراد الاستقصاء فی هذا الباب فعلیه بکتاب عده الداعی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۸۰ق؛ با یك سر لوح، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مذهب، ۱۲۹گ، ۱۹سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۱۵-۱۹۲]

۸. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۵۹/۳

خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالرحمن بن شیخ جلال محمد قادری انصاری، تا: شنبه ۶ شوال۹۹۲ق [نشریه: ۶-۳۴۹]

۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۱۶۲

انجام: قال اخبرنی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده در ۱۰۱۵؛ مهر: «محمد»، «عبده محمد بن محمد علی»؛ ۱۱۹گ، ۱۲سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳-۸۷۷]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۲۳/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۸گ (۱۷۳پ-۱۸۰پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۶-۸۹]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۸۰/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن۱۱؛ مصحح؛ ۵گ (۸۰-۸۴)، ۲۱سطر ، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۲-۲۳۵]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۹۷۷/۱

خط: نسخ، کا: تقی الدین محمد بن محسن حسینی قمی، تا: چهارشنبه آخر صفر۱۰۱۹ق؛ جلد: تیماج، ۵گ (۲پ-۶پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳-۱۴۳]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۰۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن نصار بن محمد بن حسان صیمری، تا: پنج‌شنبه ۷ صفر۱۰۲۰ق؛ اهدایی: رهبری، مهر۱۳۸۶؛ ۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۶-۴۱۵]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۳۶۱/۲

همان نسخه بالا [مؤید: ۱-۳۰۳]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴/۲ معزی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن محمد ملك خوانساری، تا: شنبه ۶ جمادی الاول۱۰۶۳ق؛ ۱۱گ(۲۰۶پ-۲۱۶پ)، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۳۹-۵۰]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۸۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن علی حسینی سبزواری، تا: ۱۰۷۰ق؛ مصحح؛ واقف: فاضلخان، ۱۱۵۳، توسط محمد علی تونی؛ جلد: تیماج، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۵-۴۰۲]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۴۲۵/۲-۲۷/۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** لا قوة الا با الله وان یکون بعد الدعا خیراً من قبله ویسمح بیده وجهه وراسه وفی روایة وجهه وصدره ولیکن هذا آخرما نوده ... افضل الصلوة واکمل التحیات تم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۸ ربیع الاول۱۰۸۱ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۹گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۸-۴۷۵۲]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مقیم بن محمد شفیع خونساری، تا: محرم۱۰۸۳ق؛ ۷گ (۲۰۷ر-۲۱۳پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱-۴۷]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۴/۲

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نسخ، کا: محمد امین بن مرحوم پیر عنایت الله، تا: ۲۹ رمضان۱۰۹۹ق، جا: هنجابور؛ کاغذ: دولت آبادی، ۶ص (۱۲۹-۱۳۴)، ۲۵سطر (۱۰۰×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۹-۴۹۸]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴۷/۲

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۷ص (۱۲- ۱۸)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۳۲-۱۷۹]

۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۸۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۱۰۲ یا ۱۱۲۰ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۹گ (۱۸۳پ-۱۹۱ر)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۵۹۶]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۸۱/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۳ق؛ جلد: میشن [رایانه]

۲۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۷۵/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: اصفهانی، محمد حسین بن محمد ابراهیم، تا: جمادی الثانی۱۲۵۸ق؛ جلد: میشن، ۱۰گ (۲۳۶پ-۲۴۵ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۶-۲۵۶]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۴/۱۲

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن حسن بن عبدالله، تا: ۱۲۷۹-۱۲۸۰ق؛ ۳گ (۱۴۴ر-۱۴۶ر)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۷-۲۲۲]

۲۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۱۲۴/۱۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۸۲-۱۲۹۴ق؛ ۶گ(۵۰ر-۵۵ر) [ف: ۲-۱۷۵]

۲۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۱۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جا: حیدرآباد دکن؛ مجدول، در ۱۴ رمضان با تاریخ دست خورده [نشریه: ۷-۲۲۹]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۷/۳-۱۲/۱۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالنبی، بی‌تا؛ ۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۵۱]

۲۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۸۴

آغاز: برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک سرلوح، مجدول؛ کاغذ ترمه؛ جلد: گالینگور، ۱۱گ، ۱۲ سطر (۵/۸×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲-۱۹۱]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۷۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی روایه وجهه و صدره و لیکن هذا آخر مانورده فی هذالنبذة و صلی الله علی محمد و اله اجمعین.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ پس از این در یک صفحه قصیده هائیه است از بهاءالدین بن زهیر الکاتب؛ ۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶-۱۹۹]

←نبذة الرجال ‹ الرجال

● **النبذة السنیه فی الفوائد الفلکیة** / هیئت / عربی

an-nabḏa-tul sanīya fi-l fawā'id-il falakīya

به درخواست: شیخ احمد بن حسین بن محمد

مؤلف این کتاب را به درخواست شیخ احمد بن حسین بن محمد و در پاسخ سؤال‌های او نوشته است. مشتمل بر «مقدمه» و چند «فائده »است: مقدمه در نوروز؛ فائده ۱. در نوروز و تعیین وقت تحویل شمس در برج حمل به سال‌های ۱۱۸۰ تا ۱۱۹۱. در آغاز فایده اول از سید عالم ادیب سید علی بن سید علوی حسینی و از علمای اهل سند و جواخه نصیر یاد می‌کند. در بیشتر فوائد از احادیث شیعه، از صدوق و از کتاب بهجة المجالس تألیف صاحب کتاب التیسیر فی التفسیر یاد می‌کند. در یکی از فوائد که درباره منازل قمر است متن کامل «ارجوزة القارب» منسوب به امام علی بن ابیطالب علیه السلام را می‌آورد. این منظومه دارای ۴۹ بیت است و چنین آغاز می‌شود: «الشرطین فهوارس الحمل ×× اذا بدا فی وقته المعتدل»، پایان ارجوزه: «هذا الذی قرره اهل الرصد ×× عن الامام المرتضی لقدورد / و الحمدلله علی ما انعما ×× ثم له الشکر عل ما الهما».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۰/۱-طباطبائی

آغاز: بسمله. الحمد لله المدیر للافلاک و مدبر الاملاک و صلی الله علی سید انبیائه ... و بعد فقد سالنی بعض اخوان الدین ... الشیخ

احمد بن حسين بن محمد عن بعض مسائل يشتمل على فوائد فى علم الفلک فاجبته مقابلا امره بالطاعه على ما بلغنى فيها عن علماء اهل هذه الصناعه؛ **انجام:** و ما ورا جبل القاف ليس من الدنيا تمت على يد كاتبها و مالكها اقل العباد و اكثرهم خطاء و زللا المقر المفتقر الى عفو ربه الربانى ... احمد بن سالم بن على بن عبد الخضر بن يوسف بن رمضان المنوى اصلا البحرانى ملكه الله نواصى الامانى ... فقد تمت هذه النبذة السنيه فى الفوائد الفلكيه و الحمد لله رب العالمين.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۲۷گ (۱-۲۷)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲۲-۱۲۸]

● **النبذة العقودية فى الصيغ النكاحية** / فقه / عربی

an-nabḏa-tul u‘qūdīyya fi-ṣṣiyaġ-in nikāḥīyya

صیمری، مفلح بن حسن، - ۹۰۰ ؟ قمری

saymarī,mofleh ebn-e hasan(- 1495)

در پنج «اشارة» و چهار «فصل».

آغاز: بسمله. الحمدلله الذى جعل عقد النكاح حرما مانعاً من الوقوع فى السفاح ... اما بعد فانه لما كان من الاصحاب من هو قايل بعدم جواز اللحن فى العقود

انجام: المفيض لجميع الاحسان و المنطوى على عبادک بجزيل الامتنان. و الحمدلله رب العالمين و الصلاة على محمد و آله الطاهرين - تمت

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۰۵/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مقابله شده؛ سپس اجازه‌ای است به تاریخ ۹۵۸ از جریر بن صالح برای جابر بن فاضل؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۰گ (۱۴۹پ-۱۵۸پ)، ۲۳سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶-۳۱۱]

● **نبذة فى العروض** / عروض و قافیه / عربی

nabḏat-un fi-l ‘arūḍ

رساله مختصری است در عروض و قافیه، مشتمل بر دو «مقاله»: مقاله۱. در سه «مقامه»: ۱) فى العوارض و القابها و ما لها من المتعلقات، ... ۳)القاب الأجزاء و الابيات؛ مقاله۲. فى البحور.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۹/۱

آغاز: الحمدلله الذى جعل العروض للبيت حصناً حصيناً و قصب الاوتاد على اسبابها دليلاً مبيناً و اقام لاهلها فى دائرة الوجود وزناً رزيناً؛ **انجام:** قوله: اشتدى ازمة تنفرجى قد اذن ليلک بالبلج و صلوات الله على الهادى المهدى الناس الى النهج.

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۶گ (۱پ-۲۶پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱-۲۰۰]

● **نبذة لطيفة فى تجويد القرآن** / قرائت، تجوید / عربی

nabḏat-un laṭīfa fī tajwīd-il qur’ān

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۴۰۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی؛ ۳۶گ، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [رایانه]

● **نبذة المصانع** / هیئت، طبیعیات / فارسی

nabzat-ol masāne‘

مدرس تبریزی، محمد علی، ق۱۳ قمری

modarres-e tabrīzī,mohammad ‘alī(- 19c)

این رساله که از گفتار علمای سلف جمع‌آوری شده حاوی چهار «مقاله» است: ۱.کیفیت عالم سفلی؛ ۲.ذکر آنچه در ربع مسکون است از دریاها و چاه‌ها و چشمه‌ها و کوه‌ها و غیر آنها؛ ۳.ذکر آنچه جناب باری در عالم علوی خلق نموده از افلاک و ستاره؛ ۴. [؟]. این مقالات خود فصول چندی نیز می‌باشند.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذى جعل فى السماء بروجاً فجو جأ فزين السموات با لكواكب

انجام: از سیارة قوی تر است على اعتقاد المنجمين و الله اعلم بالصواب و اليه المآب و انه قابل التوب شديد العقاب

[فهرستواره منزوی ۳۰۷۵/۴

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مدرس تبریزی، محمد علی، تا: ۱۲۵۶ق، جا: تبریز (احتمالا)؛ جلد: تیماج، ۳۱ص، ۱۹سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۵-۲۲۱]

● **النبذة المفترضة فى علم اصول الدين = رسالة الواجب** / کلام و اعتقادات / عربی

an-nabḏa-tul muftariḍa fī ‘ilm-i usūl-id dīn = r.-ul wājib

بصری، احمد بن عبدالرضا، ق۱۱ قمری

basrī, ahmad ebn-e ‘abd-or-rezā(- 17c)

اهداء به: به عباس قلی خان

رساله کوتاهی در اعتقادات شیعه، در «مقدمه» و هفت«محکمه» و «خاتمه»: المقدمة: فى معرفة الله تعالى؛ محکمه۱. اثبات واجب الوجود؛ ۲. صفاته الثبوتية، و فيها مصالح؛ ۳. صفات السلبية، و فيها واجبات؛ ۴. العدل، و فيه تحميدات؛ ۵. النبوة، و فيها الطاف؛ ۶. الامامة، و فيها تنبيهات؛ ۷. المعاد و ما يتصل به، وفيه مراتب؛ الخاتمة: الامر بالمعروف و النهى عن المنكر.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۲۲/۵

آغاز: احمدك يا من دل على وجوب وجوده افتقار غيره و شهد بوحدانيته لسر مديته امتناع نظيره الباعث المنعم ... فيقول الاقل ... هذه النبذة المفترضة فى علم اصول الدين السنى النهى؛ **انجام:** و الانكار القلبى واجب على كل حال. وقع نهاية مشقة مشقها يوم حاصل ضرب الاصابع فى يديها من شهر حاصل ضرب عشرة فى ربعة من سنة نصفه من عشر حاصل ضرب الاسبوع فى الجوهر الفرد بعد مضى حاصل ضرب كف فى حب من الهجرة النبوية على مهاجرها افضل الصلوة و اتم السلام بعد ان تناولت الثمانية و العشرين فى المشهد الرضوى المشرف بمشرفه عليه التحية ... و اسكن روعتى واقض حاجتى و اغفر خطيئتى برحمتك يا ارحم الراحمين و صلى الله على محمد و آله اجمعين.

خط: نسخ، کا: مصعب بیگی، محمد بن ملک محمد، تا: قرن ۱۱؛ جلد: میشن، ۱۷گ (۱۶۸پ- ۱۸۴ر)، ۲۵ سطر (۱۱/۷×۲۲/۷)، اندازه: ۱۸×۳۱/۷سم [ف: ۱/۲۹-۳۴۲]

● **نبذة من احياء العلوم** / حدیث / عربی

nabḏat-un min iḥyā’-il ‘ulūm

غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ - ۵۰۵ قمری

qazālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)

وابسته به: احیاء علوم الدین = احیاء العلوم؛ غزالی، محمد بن محمد (۴۵۰-۵۰۵ق)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۰۴

آغاز: باسمه الفياض قال الغزالى فى احياء العلوم فى بيان مشروط الاراده؛ **انجام:** و صلى الله على محمد و آله سيما قائمهم عجل الله فرجه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

● **نبذة من تحقيقات مولانا شما الجيلانى و غيره من الاعلام** /- عربی

nabḏat-un min taḥqīqāt-i mawlā-nā šama-l jīlānī wa ġayr-uhū min-al a‘lām

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۱۱/۵-ف

نسخه اصل: نسخه آقای روضاتی در اصفهان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [فیلمها ف: ۱-۷۲۲]

● **نبذة من الحقايق و زبدة من الدقايق فيه نفائس المطالب العالية** / فلسفه / عربی

nabḏat-un min-al ḥaqāyiq wa zubdat-un min-ad daqāyiq fī-h-i nafā’is-ul maṭālib-il ‘ālīya

با عنوان: «نبذة من الحقايق و زبدة من الدقايق فيه نفائس المطالب العالية و فرائد الفوايد الحكمة المتعالية و هى اشرف المباحث المتعلقة بذات المبدء»، در ۱۴ «فصل».

اصفهان؛ جابری انصاری؛ شماره نسخه: ۵۷/۴

خط: نسخ، کا: محمد بن محمود بن جلال الدین حسی اردستانی، تا: ۹۹۱ق، جا: جزه قهپائیه [نشریه: ۶-۵۹۸]

● **نبذة من سيرة الرسول (ص) منقول من شرح ابن بهران الزيدى** / تاریخ پیامبراکرم(ص) / عربی

nabḏat-un min sīrat-ir rasūl manqūl min š.-i ibn-i bahrān-iz ziydī

فایده‌ای است در چند فصل کوتاه در احوال پیامبر اکرم (ص) برگرفته از کتاب ابن بهران زیدی؛ چنان که در بالای اولین صفحه آن نوشته شده: «هذه نبذة من سيرة الرسول صلى الله عليه و سلم منقولة من شرح بن بهران من علماء الزيدية من كتاب قال فيه لا يليق بمن يؤمن بالله و به صلى الله عليه و سلم ان يجهلها انتهى بلفظه كما وجد». شامل تولد و نسب و همسران و اولاد و اصحاب مشهور ایشان.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۷۹۱

آغاز: هو سيد الاولين و الآخرين محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصى؛ **انجام:** و سعد منهم و كذا سعيد كذلك أبو عبيد فهو منهم و طلحة و الزبير و لا مزيد انتهى بحروفه كما وجده و الحمد لله رب العالمين

خط: نسخ، کا: حسین بن محسن انصاری، تا: پنج‌شنبه ۲۳ربیع الثانی۱۲۹۳ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ ۳گ (۹۷ر-۹۹ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۰×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۸-۳۳۲]

● **نبذة من العلم الذى هو كاشف للمغيبات و باعث للوصول الى الحاجات مشتملا على فصول** / علوم غریبه / عربی

nabḏat-un min-al ‘ilm-il laḏī huw-a kāšif-un lil-maġībāt wa bā‘iṯ-un lil-wuṣūl-i ila-l ḥājāt muštamil-an ‘alī fuṣūl

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۹۵/۱۶

خط: نستعلیق، کا: استرآبادی، محمد بن محمد جعفر، تا: محرم۱۳۱۶ق؛ جلد: تیماج [ف: ۱۵-۴۲۳۷]

● **نبذة من قواعد الاصول** / اصول فقه / عربی

nabḏat-un min qawā‘id-il uṣūl

صافی گلپایگانی، محمد جواد بن عباس، - ۱۳۷۸ قمری

sāfī golpāygānī,mohammad javād ebn-e ‘abbās(-1959)
پاره‌ای از قواعد اصول متعلق به قطع و ظن و شک را مانند رده‌بندی کتاب رسائل شیخ انصاری (-۱۲۸۱ق)مرتب نموده و گفته‌های سید استاد خود (ظاهراً سید محمد باقر درچه‌ای)و آنچه را که به ذهن خود می‌رسیده در آن جمع‌آوری نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳/۳
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... هذه نبذة من قواعد الاصول مما یتعلق بالقطع و الظن و الشک رتبتها علی وفق رسائل شیخنا الاستاد
نسخه اصل: شیخ لطف الله صافی ـ قم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ ۱۴۹ص (۴۴۷-۵۹۵) [عکسی ف: ۳-۲۶۶]

● **نبذة من کلام اکابر الصوفیة** / عرفان و تصوف / عربی
nabḏat-un min kalām-i akābir-iṣṣūfīya

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۱۹/۱۷-ف
نسخه اصل: خانقاه احمدی، ش۸۷؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ قطع: وزیری [فیلمها ف: ۱-۷۴۲]

● **نبذة من کلام اکابر الصوفیة** / عرفان و تصوف / عربی
nabḏat-un min kalām-i akābir-iṣṣūfīya

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۷۸/۱۷
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۲۲۱]

● **نبذة من کلام علی (ع)** / حدیث / عربی
nabḏat-un min kalām-i ‘alī
گزیده‌ای از کلمات قصار امام علی (ع) است.

تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۷۸/۱
آغاز: الحمد لله الذی هدانا لهذا ... و بعد فهذه نبذه من کلام أمیرالمؤمنین ... قال کرم الله و جهه أفضل الجهاد جهاد النفس و فطامها عن لذات الدنیا، أمقت العباد الی الله تعالی من کان همه بطنه؛ **انجام:** من أحب الذکر الجمیل فلیبذل ماله من ترقب الموت سارع الی الخیرات، تمت الرسالة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۰ق؛ بعضی از کلمات به فارسی ترجمه شده؛ ۵گ (۱پ-۵ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲-۶۴۲]

←نبذة من الکلام فی السلام ← السلامآدابه و احکامه

● **نبذة من المباحث الرجالیة** / رجال / عربی
nabḏat-un min-al mabāḥiṯ-ir rijālīya
غیر از نبذة الرجال شیخ حر عاملی است.

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۸۳۸/۶
آغاز: بسمله حمدله و بعد فهذه رسالة فی بیان نبذة من المباحث الرجالیة فمنها ما نقله الکشی من انعقاد الاجماع علی تصدیق جماعة من اصحاب الائمة (ع) و تصحیح روایاتهم؛ **انجام:** فعلیه المدار و به الاعتبار وفقنا الله بمحمد و آله الاخیار.
خط: نستعلیق تحریری خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۷ص(۹۰-۱۰۶)، ۳۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳-۱۰۷۰]

● **نبذة یذکر فیها اعیان من الزیدیة من علماء القسمیة و الناصریة ممن ورد ذکرهم فی علم الحلال و الحرام** / تراجم / عربی
nabḏat-un yuḏkar-u fī-hā a‘yān-un min-az zaydīyya min ‘ulamā’-il qasmīyya wa-n nāṣirīya miman warad-a ḏikruhum fī ‘ilm-il ḥalāl wa-l ḥarām
هادی، عزالدین بن حسن، ۸۴۵ - ۹۰۰ قمری
hādī,‘ezz-od-dīn ebn-e hasan (1442 - 1495)
در صفحه عنوان آمده: «لبعض اولاد الامام شرف الدین فی جمع من اخذ عنه ابو حنیفة من ائمة اهل البیت علیهم السلام: جعفر باقر و زید و عبدالله×× اولاد سید العابدینا /المثنی و الکامل ابن المثنی×× و کذا صفوة المحمدینا /اخذ العلم عنهم الحجة النعمان×× قدوة العباد علما و دینا /قاله القرتبی شیخ زبید×× علم العلم حجة الملمینا». متن این مشیخه در فهرست آمده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۸۳/۱ و ۲۸۰۱/۱-ف
خط: نسخ، کا: الملیکی الملحکی، علی بن عبدالله الزبیر، تا: ۱۰۵۶ق؛ تملک: الهادی محمد بن حسن در ۱۰۶۰ق؛ کاغذ: ترمه، ۲۹ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۶-۱۲۲] و [فیلمها ف: ۱-۷۳۲]

● **نبذ الصافیة فی علم العروض و القافیه** / ادبیات / عربی
nubaḏ-uṣṣāfīya fī ‘ilm-il ‘arūḍ wa-l qāfīya
سیفی ازهری، احمد، ق۱۰ قمری
sayfī-ye azharī ،ahmad(- 16c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۷۹۲
آغاز: بسمله. الحمدلله و کفی و سلام علی عباده الذین اصطفی؛ **انجام:** و سلم تسلیما کثیره دایما الی یوم الدین ... سنه ۹۹۹
خط: نسخ خفی، کا: انصاری، ابوبکر بن علی بن الجمال، تا: ۹۹۹ق؛ قطع: وزیری کوچک [رایانه]

● **النبذ المنتزعة و الفرائد المتقطعة** / گوناگون / عربی
an-nabaḏ-ul muntazi‘a wa-l farā’id-ul mutaqaṭi‘a
کیالی، عبدالقادر بن محمد، ق۱۳ قمری
kīyālī,‘abd-ol-qāder ebn-e mohammad(- 19c)
تاریخ تألیف: دوشنبه ۲۵ رمضان ۱۲۴۴ق
گزیده‌هایی است از کتاب «الاختصاص» و «الکواکب الدریة» و کتاب‌های دیگر، شامل روایات و حکایاتی و فرازهاییاخلاقی و آداب دینی و مطالب متفرقه دیگر، با عناوین «نبذة فی ذکر شیء من ...».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۵۸/۱
آغاز: الحمدلله ذی الفضل العظیم الحی الأبدی السرمدی القدیم ... و بعد فیقول مسلوب القوة و الاحتیال فقیر رحمة ربه المتعال؛
انجام: و کان قتله اول الفتن رضی الله عنه و أرضاه و عن کل الصحابة اجمعین
خط: نسخ، کا: عبدالقادر بن محمد ابوالنور کیالی، تا: ۱۲۶۲ق؛ جلد: مقوا، ۱۸گ (۱پ–۱۸ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱-۳۱۴]

● **نبذ من نکت مسائل کتاب السماء و العالم من الشوارق** / طبیعیات / عربی
nabaz-un min nukat-i masā’il-i k.-is samā’ wa-l ‘ālam min-aš šawāriq
دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد، – ۹۴۸ قمری
daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad(-1542)

موضوع کتاب چگونگی زمین و جو و عالم است.
آغاز: بعد الحمد و الثناء، و الصلاة و الدعاء، یقول الفقیر الحقیر المشهور بمنصور: هذا نبذ من نکت مسائل کتاب السماء و العالم من الشوارق.و لقد قررنا و حررنا براهین مسائل هذا الکتاب بالوجه الوجیه المستطاب فی ثالث أرکان ریاض الرضوان
انجام: و لم لایجوز أن تکون حرکتها لاتصال طرف منها لکرة النار، و إن کانت فی الهواء، فافهم فهذا و لاتتبع الهوی.
چاپ: به کوشش عبدالله نورانی در مصنفات غیاث الدین منصور حسینی دشتکی شیرازی، جلد ۲ (تهران، دانشگاه تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی: ۱۳۸۶)

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۸–ح/۵۹۵/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ، ۱۵سطر (۶/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۲–۱۸۵]

● **نبراس الضیاء و تسواء السواء فی شرح باب البداء و اثبات جدوی الدعاء** / کلام و اعتقادات / عربی
nibrās-uḏḏīyā’ wa taswā’-us sawā’ fī š.-i bāb-il badā’ wa iṯbāt-i jadwa-d du‘ā’
میرداماد، محمد باقر بن محمد، – ۱۰۴۱ ؟ قمری
mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad(-1632)

به درخواست: محمد حسین چلبی
رساله حاضر درباره مسأله بداء و از مهمترین آثار کلامی میرداماد به شمار می‌آید، به طوری که در آثار اندیشمندان پس از وی تأثیر چشمگیری داشته است. میرداماد این اثر را به درخواست شاگردش محمد حسین چلبی نوشته، و آن را در یک «مقدمه» تحت عنوان «اقتصاص و حکومة» و سه «بخش» کلی تنظیم کرده است. مؤلف در مقدمه با نقل کلام فخر رازی در کتاب المحصل (که شیعه را متهم کرده که با استفاده از دو اصل بداء و تقیه خود را از هر اشتباه و کذبی مبرا می‌دانند) و پاسخ خواجه نصیر الدین طوسی در نقد المحصل، به رد کلام فخر رازی پرداخته و نظر خواجه را در مسأله تقیه مورد قبول و در مسأله بداء مورد اشکال قرار داده است. در بخش اول کتاب، امامت ائمه اثنا عشر محرز دانسته شده، و ادله اثبات امامت بر دو پایه استوار شده است: ۱) احادیث و اخبار فضائل ائمه اثنا عشر؛ ۲) مثالب و کژی‌های موجود در جانشینان دروغین خلافت. در بخش دوم بحث اصلی رساله درباره بداء بدین ترتیب مطرح شده است: ۱) ذکر اخبار وارده در مسأله بداء؛ ۲) بررسی لغوی واژه بداء و عدم انکار استناد آن به خداوند؛ ۳) طرح بیانی مسأله بداء. بخش سوم یک بخش فرعی و استطرادی است که به حصول کثرت از وحدت از رهگذر مسائل حروف و اعداد اشاره شده است.
مؤلف سخنان خود را با عنوان‌های: تعقیب، استبصار، تذلیل، شک و تحقیق، تذکرة، تکشاف، تفصلة، استیقاظ، استصباح، لحاقة، استتمام، استضائة، رائحة و تکملة آورده است. نام کتاب در الذریعه و فهرست نامه‌های نسخه‌های خط «نبراس الضیاء فی معنی البداء» ضبط شده است، اما در مقدمه مؤلفو در نسخه چاپ میراث مکتوب «نبراس الضیاء و تسواء السواء فی شرح باب البداء و اثبات جدوی الدعاء» آمده است. میر سید احمد علوی و ملا علی نوری حواشی و تعلیقاتی بر این کتاب نوشته‌اند. (ابوالفضل حافظیان)
آغاز: سبحانک اللهم و بحمدک تعالی جدک و تعاظم مجدک ... اما بعد، فان افقر المربوبین احوج المقاقین ... یقول ان الصدیق الصراح ...
انجام: احاطة تدبیره الفیاضی فی جهتی المبداء و المنتهی و اعتباری العفالیه و الغائیه و حیثیه الاولیه والاخرویه بالنظر الی جناب العلی.
چاپ: این رساله، با تحقیق و تصحیح آقای حامد ناجی، به

ضمیمه حواشی و تعلیقات مؤلف و میر سید احمد علوی و ملا علی نوری، به سال ۱۳۷۴ ش، به وسیله مؤسسه انتشارات هجرت با همکاری دفتر نشر میراث مکتوب به چاپ رسیده
[الذریعه ۳۸/۲۴؛ اعیان الشیعه ج ۴۴-۱۴؛ ریحانة الادب ۱۲۰/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۳۷/۴
آغاز و انجام: برابر
کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۵گ (۵۶ر-۷۰ر)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۷-۳۲]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۴۷/۲ حکمت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوا، قطع: وزیری [ف: ۲-۶۲]

۳. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱
بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [تراثنا: س۱۸ش۱و۲-۲۳۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۲عکسی
آغاز انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی به لفظ «سمع منه»، «منه مد ظلله»، «ص»، با بلاغ قرائت و سماع؛ تملک: محمد بن محمد بن زمان، ابن محمد رضا حسینی روح الامین؛ یادداشتی به خط جدید بدین عبارت: «این کتاب یکی از شاگردان فیلسوف بزرگوار محقق عظیم الشأن جناب میرداماد است و ظن قوی است که خط محمد بن محمد بن زمان باشد که در محضر ایشان دو مرتبه مقابله و مزین به خط میرداماد شد؛ ۱۴۸ص، ۱۵سطر [عکسی ف: ۴-۲۲۴]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۴عکسی
آغاز: برابر **انجام:** لما کانت ط حرف الهیولی بحسب جوهر ذاتها و لا یصح للهیولی تأثیر بالاضافة الی شیء فلا یلحظ ذاته مضافة الی شیء بالتأثیر أصلاً و لکنها تکون بحسب نفس ذاتها ملحوظة به [فی هذا الفن تمت الکتاب بعون الملک الوهاب].
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با بلاغ سماع، محشی به لفظ «منه دام ظله العالی»و «ص»، گویا از روی خط مؤلف استنساخ شده، چنانکه در اول آن آمده است: «منقول من خط المعلم العقلی، أعنی مصنفه مد ظلله النوری»، همچنین دراول نسخه آمده: «لا یخفی، ان هذا الکتاب الشریف نصفه فی المامة»؛ تملک: یحیی بن محمد شفیع در رمضان ۱۳۲۰؛ ۱۸۸ص، ۱۱سطر [عکسی ف: ۴-۲۴۲]

۶. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۲۵ فیاض
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با امضای «نه مدظله العالی» درهامش بسیاری از صفحات آمده: «بلغ قبالاً و تصحیحی ثم بلغ سماعا افاض الله تعالی علیه»؛ مهر: بنت طهماسب تیمور؛ جلد: تیماج، ۱۱ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: -۲۴۰]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۲۲/۳
خط: نستعلیق، کا: علی بن ابی سعید گیلانی، تا: قرن ۱۱؛ ۵۱گ (۱۱۶پ-۱۶۶پ)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲۵-۱۵۰]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۷۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الجواهر العقیلیة و فلک إستواء تقادم الأسماء والصفات. تم الکتاب
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۵۵گ(۴۷-۱۰۱)، ۱۶سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۳۶-۳۰۸]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۷۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولکنها تکون بحسب نفس ذاتها ملحوظة به هذا الفن
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ از روی نسخه اصل به خط مؤلف کتابت شده و بر مؤلف خوانده شده و ایشان این قرائت را به خط مبارک خود در جای جای نسخه این‌گونه تأیید نموده‌اند: «ابتدا سماعا افاض الله تعالی علیه»، «ثم بلغ سماعا افاض الله تعالی علیه»، مصحح، محشی با نشان «منه مدظله العالی، م ح ق مد ظله العالی» و جز آن، عبارت: «منقول من خط العلم العقلی اعنی مصنفه مدظله النوری»، جمله «بلغ سماعا خط مرحوم میرداماد اعلی الله مقامه است»؛ تملک: یحیی بن محمد شفیع در ۱۳۲۰ق با مهر«شفیع یحیی فی الآخرة محمد و العترة [الطاهرة]» (بیضی)؛ مهر: «محمد مهدی بن محمد ... الحسینی» (بیضی)، « [عبده] عبدالباقی الحسینی» (بیضی)؛ ۹۵گ، ۱۱سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۴۰-۱۱۱]

۱۰. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۴۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الملکات قار الاستقرار فی وسط العالم
خط: شکسته نستعلیق متوسط، کا: سلیمان بن احمد، تا: رمضان۱۰۴۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، اندازه: ۱۵/۵×۱۹سم [ف: -۴۴]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۳/۱۳-طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و فلک استواء یقاوم الاسماء و الصفات و منازل الاخلاق و الملکات قار الاستقرار فی وسط العالم الی هنا کتب السید التحریر المصنف ... و قیل انما ... نصنف هذا الکتاب اهدی روحه الظاهر لداعی ربه ... جعلنا و ایاه من اهل الکرامه ... و الحمدلله رب العالمین.
خط: نستعلیق، کا: محمد سعید فرزند میر نظام حسینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ در حاشیه ذیل نسخه یادداشتی است درباره ابطال جزء لایتجزی و برهان تناهی ابعاد از شمس الدین محمد خفری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۸ص (۱۸۶-۲۰۳)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۸/۵سم [ف: ۲۳-۱۸۷]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۲۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: جیلانی، محمد بن احمد، تا: ۱۰۷۷ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۶۰گ (۸۴پ-۱۴۳پ)، ۱۹سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۸-۶۳۹]

۱۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۹۳ق؛ ۵۸گ (۱پ-۵۸پ) [ف: ۱-

۲۵۷]
۱۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۰۰/۸
کا: قهپایه، محمد جعفر، تا: ۱۰۹۸ق؛ قطع: خشتی [ف: -۳۰۸]
۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۶۷/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با نشان«هـ م د» و «م ر»؛ ۲۷گ (۱پ-۲۷ر)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۶-۳۶۸]
۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۸۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** انما یصطلحون علی استعمال تصاریف البداء فی الاجال ... و فی خوارق العادات التی هی علی خلاف مذهب الطبیعه دون مایجزی من متجددات الکون و الفساد علی هذا تمت الکتاب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی از «حکیم نوری»؛ کاغذ: اصفهانی، ۸۸ص (۲۷۳-۳۶۰)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۹-۲۸۸]
۱۷. تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه: ۲۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۷-۷۰۱]
۱۸. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: ۵۶/۱
آغاز: وعترته الانجبین ردقة اصفیائک و ابرارک؛ **انجام:** تعادل الاخلاق و الملکات قار الاستقرار فی وسط العالم و یقال الی هنا کتب السید النحریر ... دائما ابدا م
خط: نسخ خوش، کا: محمد بن علی بن ثابت الحسینی، تا: ذیقعده ۱۱۱۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۸۶گ (۱ر-۸۶ر)، ابعاد متن: ۶×۱۱، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: -۴۹]
۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۰۲/۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمدصادق بن محمدتقی درمنی، تا: یک‌شنبه ۷ جمادی الاول۱۱۲۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۵گ (۱۹۸ر-۲۲۲پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۴سم [ف: ۲۹/۲-۵۹۳]
۲۰. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۹۶/۱
آغاز انجام: برابر
کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۲۵ق؛ محشی از مولف با امضای «منه رحمه الله»؛ تاریخ ۱۱۲۵ ق در برگ اول؛ جلد: تیماج، ۳۸گ، ۱۹سطر [ف: ۱-۳۷۹]
۲۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۱۲/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ نازیبا، کا: عبدالله بن سعد عاملی، تا: ۱۱۳۲ق؛ مجدول؛ ۷۲ص (۴۴-۱۱۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱-۸۱]
۲۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۰۷/۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۳۶۶]
۲۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۰۹/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تعادل الاخلاق و الملکات قار الاستقرار فی وسط العالم عنه
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۳۰گ (۲۷۷-۳۰۶)، ۱۶سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۶-۶۲۶]
۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۵۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تعادل الملکات و الأخلاق قار الاستقرار فی وسط العالم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۳۹گ (۱پ-۳۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۷۶]
۲۵. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: ۶۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** در اوراق دیگر، حدیث کساء، اشعار متفرقه و یادداشتها آمده است
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۳گ، ۲۰سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: -۵۶]
۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۶ش۴-۱۸]
۲۷. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۴۲/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۹گ (۴۴پ-۹۲ر)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲-۲۸۰]
۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۱۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تضاعف اشعة الاشراقات العقلیة المنعکسة علیها من عالم الانوار و الفیاضة اعدل المزاج النوریة و ابهاها
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «منه ره» و جز آن؛ مهر: «من الکتب المملوکة ...» (دایره)؛ ۲۳گ(۱-۲۳)، ۲۲سطر ، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۴۰-۱۹۹]
۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۶۷/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تضاعف اشعة الاشراقات العقلیة المنعکسة علیها من عالم الانوار القیاضة اعدل المزاج النوریة و ابهاها.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «منه ره، طاهر»؛ ۴۴گ (۱۰۹-۱۵۲)، ۱۵سطر ، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۸-۱۶۶]
۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۷۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: حسینی، علی بن محمد حسین، تا: جمادی الاول۱۲۴۲ق، جا: سادات محله تنکابن؛ واقف: عبدالله نورانی، اردیبهشت ۱۳۵۲؛ اندازه: ۱۰/۳×۱۵سم [ف: ۱۷-۴۳۸]
۳۱. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق [ف: -۳۱]
۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۷۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** ذات الکون و الفساد علی.
خط: شکسته خوش بی اعجام، کا: میرزا عبدالله ریاضی، تا: ۱۲۸۰ق؛ ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۱×۲۰/۵سم [ف: ۱۱-۳۵۱]
۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۴۳/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین قزوینی، تا: سه‌شنبه ۲۵ ربیع الاول۱۲۸۶ق؛ ۵۶گ (۱پ-۵۶پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۴۷]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱۰۵/۳
خط: نستعلیق، کا: میر نجم الدین سید جعفر بن حاجی میر هاشم حسینی، تا: سه‌شنبه ۲۱ محرم۱۲۹۴ق؛ ۶۸گ (۷۸پ-۱۴۵پ)، ۱۲سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۵-۴۱۱۴]

۳۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۶۰۵/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** ینسلخ عن عوارض نفسیة.
خط: نسخ، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: ۱۳۰۵ق، جا: تهران مدرسه سپهسالار؛ جلد: تیماج، ۲۰۲گ (۳۰پ-۲۰۱پ)، ۱۴ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۷۰۳]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۵۲/۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** راشحة سماویة نتلو علی سمع قلبك ... دون ما یجری من متجددات الکون و الفساد.
کا: موسوی خوانساری، مرتضی، تا: ۱۳۰۸ق؛ محشی از «نوری»؛ جلد: تیماج، ۱۱۹گ (۱۶۵-۲۸۳)، ۱۹سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۱-۲۱۱۰]

۳۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۰۰۰/۱۲
خط: نستعلیق تحریری، کا: نظر پاك، میرزا یدالله، تا: ۱۳۳۳ق؛ ۲۴گ(۵۹پ-۸۲پ) [ف: ۲-۲۵۳]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۹۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ربیع المولود الشهر المسعود فی ۱۳۴۲ المصطفی الحسینی
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا صفائی خوانساری، تا: ۱۳۴۲ق؛ جلد: مقوا [رایانه]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۷۹
آغاز انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۹۲/۱
آغاز انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماجمذهب، ۶۲ص (۱-۶۲)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۳۲-۳۰۴]

۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۲۴/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۱۷گ (۲۰۹-۳۲۵)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۱-۲۳۱۰]

۴۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۹۶/۲-عکس
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۲۶۱]

۴۳. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۶۱۴۸
آغاز: قوله و نحن انما نتمسک بهذا الاجماع هذه شبهة یصعب علی الاذهان الفصیة عنها و الخروج الی المنتدح؛ **انجام:** دون الطبیعی من الاجل و فی خوارق العادات التی هی علی خلاف مذهب الطبیعة دون ما یجری من متجدد ان الکون و الفساد
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ با خط‌خوردگی‌های و حاشیه رفته‌ها که در ص ع نوشته شده که شاید خط مؤلف باشد و در همانجا هم نوشته شده که شاید از او نباشد؛ اهدایی: حسن تقی زاده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: میشن سیاه، ۷۷گ [ف: ۱-۵۵۹]

۴۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۸۴-۵۲/۱۲۴
آغاز: ربه الحمید الغنی محمد بن محمد یدعی باقر داماد الحسینی ختم الله له فی نشأتیه بالحسنی
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۱۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۵۲]

۴۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۰۲۰۰/۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۰×۲۰سم [رشت و همدان: ف: - ۱۵۹۵]

۴۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۶۳۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی خلاف مذهب الطبیعة دون ما یجری من متجددات الکون و الفساد ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی به رسم «منه»؛ جلد: چرم، ۸۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۲-۱۴۴]

۴۷. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره/۵
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۳۹]

۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۵۰
کا: نوری، علی بن جمشید، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [رایانه]

۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۱۴/۱۶
بخشی از این کتاب؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۵گ (۷۸ر-۸۲ر)، ۱۴سطر [ف: ۳۶-۲۸]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۷۶/۱-طباطبائی
آغاز انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۸گ (۱-۵۸) [ف: ۲۳-۶۷۰]

● نبراس الهدایة فی شرح الکفایة = شرح کفایة الاحکام / فقه / عربی

nibrās-ul hidāya fī š.-il kifāya = š.-i kifāyat-ul aḥkām

حسینی اصفهانی، محمد مهدی بن هدایت الله، ۱۱۵۲ - ۱۲۱۸ قمری

hoseynī esfahānī, mohammad mahdī ebn-e hedāyat-ol-lāh (1740 - 1804)

وابسته به: کفایة الاحکام = کفایة الفقه = کفایة المقتصد؛ محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن (۱۰۱۷-۱۰۹۰ق)
تاریخ تألیف: ۱۲۰۸-جمادی الاول ۱۲۱۵ق
شرح استدلالی مبسوطی است با عناوین «قال، اقول» بر کتاب «کفایة الاحکام» سید محمد باقر سبزواری. در پشت ورق اول و انتهای نسخه شماره ۸۴۱۹آستان قدس رضوی که تمامی آن به خامه اوست چنین می‌نویسد: «شرعت فیه فی التربة الحیدریة حین ذهابی الی سفر الحجاز قاصداً الی زیارة بیت الله الحرام و ما کان عندی من الکتب الفقهیه غیر الکفایة و ارشاد العلامه و شرح

اللمعة و مصابيح الشريعة متوكلا على خالق البرية و حصل لى فيها وسائل الشيعة للشيخ الحر و منتهى العلامة و فى سلطان آباد الوافى و المدارك و فى الطبس المختلف و المقنعة و فى المر و الذخيرة و شرح القواعد للفاضل الهندى ...».

آغاز: الحمدلله الذى شرح صدورنا بنبراس الهداية و مصباح الكفاية لاستبصار شرايع الاسلام و فتح ابواب مسالك قلوبنا بمفاتيح العناية فى استنباط دروس مدارك الاحكام و اوضح سرائر معالم الدين بلمعة الروضة البهية التى هى خير الكلام ...

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۴۱۹

آغاز: بسمله، كتاب الحج و النظر فى امور اربعة الاولى فى انواعه و هو واجب و ندب فالواجب اصل الشرع مرة واحدة؛ **انجام:** و لا يبعد عندى سقوط الواو عند قوله حرم لايعضد شجرها يعنى هناك حرم اخرى ... هذا ما تيسرلى من شرح كتاب الحج من الكفاية شرعت فيه فى التربة الحيدريه ... و تم فى شهر جمادى الاول من شهور سنه ۱۲۱۵فى دارالسلطنة طهران صينت عن الحدثان حين ابالى.

کتاب الحج؛ خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول ۱۲۱۵ق، جا: تهران؛ ظهر ورق اول دستخط مولف درباره تألیف کتاب و خط و مهر مالکیت فرزندش عبدالجواد و نیز خط نظام الدین شهیدی مبنی بر کتابت نسخه به قلم مولف؛ جلد: مقوا، ۱۷۵گ، ۲۱و۲۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۲۰-۵۳۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۴۱۸

آغاز: بسمله، الحمد لمن جعل الصلاة ممحات ذنوب المذنبين و معراج المؤمنين؛ **انجام:** و لكن لا اعيد كلام صد عنه عمد ابين الصلاة مع ظن النقصان و المستدل لايعول به و كذا الاصوبيه فى كلامه (ع).

شامل مبحث صلات؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: اوایلقرن۱۳، اکثر اوراق این نسخه به قلم مؤلف؛ جلد: تیماج، ۲۶۳گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۴×۳۰ سم [ف: ۲۰-۵۳۵]

۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۱۶۴

آغاز: قال المصنف يجب الوضوء للصلاة الواجبة و الطواف الواجب ... أقول للواجب معنيان الاول ما يذم تاركه بوجه و الثانى ما يكون شرطا لصحة شيء؛ **انجام:** و اما ثالثا فلأن قوله مع انه اه غريب جدا لان المحقق فى المقام أيضا ردها فى حكم التغير بالضعف و قبلها.

از مبحث وضو تا بحث نزح بئر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۹۵گ، ۳۶سطر ، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۱-۱۱۶]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۳۹

آغاز: بسمله، بالله استعنت و عليه توكلت و لا حول و لاقوة الا به قال المصنف اعلى الله مقامه يجب الوضوء للصلوة الواجبة و الطواف الواجب و المشهور لمس كتابة القرآن؛ **انجام:** هذا آخر كتاب الطهارة من شرح الكفاية طهرنا الله من اسباب الدناسة،

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه غره ربیع الاول۱۲۰۸ق؛ اهدایی: وزیری؛ ۱۲۶گ، ۳۵سطر (۱۵×۲۶)، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۱-۲۳۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۹۴

آغاز: بسمله، الحمدالله على آلائه و اصلى على احمد و آله قال المصنف اعلى الله مقامه يجب الوضوء ... للواجب معنيان؛ **انجام:** و حمل الامر بالعزل فيها على الاستحباب جمع من الاصحاب ... آلاف الثناء و التحية.

از مبحث وضو تا انتهای طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان۱۲۱۰ق؛ افتادگی: وسط؛ واقف: حاج احمد فاضل، اسفند ۱۳۶۵؛ ۱۰۷گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۲۰-۵۳۴]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۲۰۲

آغاز: و القسم الثانى و هو ان يكون الكل مستحبا فالعلامة فى الارشاد و القواعد صرح بعدم التداخل؛ آغاز كتاب صلوة: الحمد لمن جعل الصلوة ممحاة لذنوب المذنبين و معراج المؤمنين؛ **انجام:** كتاب طهارت: و حمل الامر بالعزل فيها على الاستحباب جمع من الاصحاب؛ انجام موجود: لان الحمل على التقيه محمل ظاهر مع عدم مقاومتها

کتاب طهارت و صلوة است، کتاب طهارت ناقص الاول است، موجودی آن: از اواخر مبحث اغسال تا آخر کتاب طهارت، و کتاب صلوة ناقص الآخر است، موجودی آن: از اول کتاب تا اواخر مبحث ستر؛ خط: نسخ، کا: قدیحی قطیفی، ابراهیم بن مهدی، تا: ۱۲۳۷ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ اوراقی از اول و آخر کتاب طهارت را شیخ ابراهیم آل عرفات قدیجی [مؤلف کتاب «ردود و نقود» شماره ۵۷۶ حکمت خطی، از شاگردان مؤلف این کتاب است] در صفر ۱۲۳۷، در مشهد کسرنویسی کرده؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۷۱گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۵-۶۶۶]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۷۹

آغاز: ... عن نوادر ابن ابى عمير و رواية صريح ابان جواز البنا فيها ... قال المص و يمكن الجمع بين الاخبار ... اقول الظاهر من قوله (ع) فى صحيحتى ابان ان كان طواف نافلة؛ **انجام:** يعنى هناك حرم اخرى ثبت له هذا (الوصف) و هو ما بين ظل عاير او و عير و ما ذكره مع بعده لا يجرى فى صحيحته الاخرى فتأمل، هذا اخر ما تيسرلى فى شرح كتاب الحج من الكفاية.

خط: نسخ، کا: قطیفی خطی، ابراهیم بن عرب، تا: ۱۲۳۷ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی‌با نشان «منه ره یا ره منه»؛ ۱۴۶گ، ۱۷سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳۸-۲۰۳]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۹۱

آغاز: قال المصنف اعلى الله مقامه يجب الوضوء للصلاة الواجبة ... اقول للواجب معنيان؛ **انجام:** و حمل الأمر بالعزل فيها على الاستحباب جمع من الأصحاب هذا آخر كتاب الطهارة من شرح الكفاية طهرنا الله من اسباب الدناسة و الرذالة و النجاسة ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایلقرن۱۳؛ محشی به لفظ «منه دام ظله السامی»؛ اهدایی: استاد کاظم مدیر شانه چی، آبان ۱۳۶۲؛ جلد: تیماج، ۲۷۱گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۱-۱۵۶۲]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۷۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا یضر صیروته بذلک فرداً.

از ابتدای مقدمه تا اواسط مبحث وضوء؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: تقی مدرس، شهریور ۱۳۱۷؛ ۲۳گ، ۳۲سطر ، اندازه: ۲۲×۳۵ سم [ف: ۵-۶۶۵ و ۲۰-۵۳۶]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۸۵

آغاز: اقول یمکن فم یحمل علی بعد علی النوافل و الوجوب علی الثبوت ختم تم لا یخفی؛ **انجام:** بالعزل فیها علی الاستحباب جمع من الاصحاب هذا آخر کتاب الطهارة من شرح الکفایة طهرنا الله من اسباب ... و قد فرغت منها فی الروضة الرضویه علی مشرفها آلاف الثناء و التحیة تم سپس کاتب افزوده: کتبته بنفسی لنفسی متعنی الله به طویلا و وفقنی للنظر فیه و اقتباس معانیه بکرة و اصیلا و انا الاقل ابراهیم بن مهدی آل عرفات.

خط: نسخ و نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ با دو قلم است که نیمه دوم آن نیز به خط کاتب (ابراهیم آل عرفات) است، نیمه دوم که بخط نسخ است و در قرن ۱۳ کتابت شده از ابراهیم بن مهدی عرب آل عرفات شاگرد میرزا محمد مهدی حسنی مؤلف (شارح کفایه) است؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۴۶۰ص، ۳۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۷-۳۶۰]

● نبراس الهدی / فقه / عربی

nibrās-ul hudā

سبزواری، هادی بن مهدی، ۱۲۱۲ - ۱۲۸۹ قمری

sabzevārī, hādī ebn-e mahdī (1798 - 1872)

منظومه‌ای، بالغ بر هزار بیت بوده و از مباحث طهارت تا نکاح را با عناوین «نبراس» و «سر» دربر دارد.خود او آن را به روش عرفانی شرح کرده و آن را«شرح النبراس فی اسرار الاساس»نامیده است.

آغاز: الحمد لله الذی نوهنا ×× بنور نبراس الهدی فقهنا

[الذریعه ۳۸/۲۴، ۹۸/۱۴]

شرح و حواشی:

۱- شرح نبراس الهدی؛ سبزواری، هادی بن مهدی (۱۲۱۲-۱۲۸۹)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۴۱

خط: نسخ، کا: عبدالله راینی، تا: شنبه ۸ محرم۱۲۸۲ق؛ جلد: میشن، ۲۵۶گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۴×۱۶/۳سم [ف: ۱-۵۵۹]

۲. سبزوار؛ صد و بیست و پنج نسخه؛ شماره نسخه: ۴۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر غیب ذات الاسما و رسم له ×× الله مجمع الصفات الکاملة

شامل مباحث طهارت و صلات؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با رمز «منه دام ظله العالی»؛ جلد: تیماج، ۲۰گ (۱۳۵-۱۵۴)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [اوراق عتیق: ۲-۳۷۷]

● نبرد حضرت امیر (ع) با طالبی مغربی / داستان / فارسی

nabard-e hazrat-e amīrbā tālebī maqrebī

به نثر عامیانه نگاشته شده است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۳۱۰/۷

آغاز: اما راویان اخبار ... که روزی سید کائنات و خلاصه موجودات محمد المصطفی (ص) در مسجد تشریف داشتند؛ **انجام:** و بجانب مدینه طیبه برگشتند ... بخوان فاتحه مع الاخلاص.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۹گ (۱۷۸-۱۸۶)، ۱۵سطر [ف: ۵-۶۷۰]

● نبش القبر / فقه / عربی

nabš-ul qabr

عبدالغنی بن محمد رضا، ق۱۳ قمری

ʻabd-ol-qanī ebn-e mohammad rezā(- 19c)

اگر مرده‌ای را دفن کردند بدون حنوط یا شرایط غسل ناتمام بود، آیا می‌شود قبرش را نبش کنند برای انجام تکلیف.در این رساله استدلالی این دو مسأله را بحث کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۷۶/۵

آغاز: س هل یجوز نبش القبر اذا دفن المیت بغیر حنوط أو بعد ان غسل بماء مغصوب؛ **انجام:** صلی الله علیهم مادامت اللیالی و الحمد لله ولی الافضال و الانعام

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا، مصحح؛ جلد: تیماج، ۲گ (۶۸ر-۶۹پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۳-۳۸۱]

←نبض > معرفت و حالات نبض
←نبض > معرفت نبض

● النبض / طب / عربی

an-nabz

جالینوس، ۱۲۹ - ۱۹۹ میلادی

jālīnūs (129 - 199)

مترجم: حنین بن اسحاق، ۱۹۴ - ۲۶۰ قمری

کتاب یازدهم از شانزده کتاب طبی جالینوس برغامسی است که در ۱۶ مقاله مرتب شده است و توسط حنین بن اسحاق از یونانی به زبان سریانی و بعد به عربی ترجمه شده است.

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۷۱۸/۳
آغاز: قال الفاضل جالینوس انی ذاکر لک ایها الحبیب طوشرون فی کتابی هذا؛ **انجام:** و صار اضعف لما کان و صار متفاوتاً.
خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: ۱۲۲۴ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سید علی غیاثی، بهمن ۱۳۳۸؛ جلد: گالینگور، ۱۴گ (۲۰۷-۲۲۰)، ۱۷ سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: -۶۸۱]

● **النبض = رگشناسی = نبضیة** / طب / فارسی
nabz = rag-šenāsī = nabzīye
ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)
به دستور: علاء الدوله ابوجعفر امیرالمؤمنین کاکویه
تاریخ تألیف: پس از ۴۱۲ق
رساله‌ای است در رگ‌شناسی، در ۸و برخی نسخه ها نه «فصل»نگاشته است.
آغاز: بسمله. سپاس مر آفریدگار را و ستایش مر او را و درود بر پیغامبر گزیده ... فرمان خداوند ملک عادل سید منصور مظفر عضدالدین علاء الدولة و قاهر الامه و تاج الملة ابو جعفر حسام امیرالمؤمنین ... بمن آمد که اندرانش رگ کتابی بکن جامع که همه اصلها اندروی بود بتفصیل پس فرمانرا پیش رفتم باندازه طاقت و دانش و اینکتاب را بزبان فارسی چنانکه فرمان بود بر توفیق ایزد مقول کردم ...
انجام: اکنون این اصلهای کلی است اندر علم نبض که حکیمان گفته اند و اما نبض بیماریها شاید گفتن بتفصیل. انشاءالله تعالی. تمت الرسالة بعون الله و حسن توفیقه.
چاپ: دوبار با دیباچه و تصحیح جناب آقای مشکوة در تهران به چاپ رسید یکی در ۱۷-۱۳۱۶ش، دیگری به یادگار جشن هزاره ابن سینا در ۱۳۳۰ش.
[ریحانة الادب ۵۸۹/۷؛ فهرستواره منزوی ۳۴۸۷/۵]
شروح و حواشی:
۱- حاشیة النبض

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۵۲/۵-طباطبائی
خط: نستعلیق، کا: حموی، سالک الدین، تا: ۹۹۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۶گ (۵۷پ-۶۲ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۲-۱۲۰]

۲. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۶۲/۱۱ - ب
ناقص است و تا نیمه فصل دوم را دارد و افتاده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲گ (۱۸۲ مکرر پ-۱۸۳پ) [ف: - ۱۲۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۰۱/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۶ق؛ کاغذ: دولت آبادی، ۲۱ص (۳۶-۵۶)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۹-۱۸۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۴۷/۱۹
آغاز: و ضعیف بود از جهت گرفتن حرارت غریزی؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۲۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، ۱ص (۱۷۴ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۲-۲۳۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۹۴/۱۹-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۷۳۱]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۴/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۶۱ق؛ ۱۱گ (۶۵ر-۷۵پ) [ف: ۴-۷۶۸]

۶. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۹۷/۱
بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۴ شوال۱۰۷۶ق؛ ۳گ (۹پ-۱۱پ) [نشریه: ۳-۱۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۱۲/۴
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۰ص (۲۹-۳۸)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۱۰۰]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۹۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: نادر شاه افشار، ۱۱۴۵؛ ۱۱گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۹-۲۴۹]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۹۵۴
آغاز: بسمله. حمدله ... فصل اول اندر اطلهائی که اول بباید دانستن آفریدگار به آن حکمت کامله؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد زمان بن احمد لاهیجانی، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۹/۷×۱۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۹-۴۳۹]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۳/۷ ط
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۱۷۰ق؛ ۸ص (۱۸-۲۵) [ف: ۲۴/۳-۹۷]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۲۴/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴گ (۱۱-۱۴)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۰×۲۲سم [ف: ۲۸-۳۲۳]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۴۷/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۱سطر ، اندازه: ۹/۲×۱۴/۶سم [ف: ۷-۴۴۹]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۹۷/۲
خط: نستعلیق، کا: خوانساری، محمد مهدی، تا: شعبان۱۲۶۳ق؛ ۶گ (۵۰پ-۵۵پ)، ۱۳سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۹-۹۳۳]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۵۱/۱۲۳
آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۱۱ص (۵۳۵-۵۴۵) [ف: ۹-۲۰۴]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۰۲/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۸ق؛ ۷ص (۶۲-۶۸) [ف: ۱۳-۱۹۷]

۱۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۸۹/۱ ـ د

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم۱۳۱۲ق؛ جلد: مقوا، ۸۲گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۹۶]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۴/۱۴۳-۴۸۴۳/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسینی لاریجانی، یحیی بن علی محمد، تا: ۱۲رمضان۱۳۱۲ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج، ۱۱گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۴۷۵۲]

۱۸. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه: ۶۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: صالح طبیب پیشگاه، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۶۴پ-۷۷ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: -۴۹]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۰۱/۳

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۰ص (۱۰۳-۱۳۲)، ۱۱-۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۰-۱۷۸۸]

۲۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۸۷/۳

آغاز: الحمدلله حق حمده والصلاة علی نبیه و آله اجمعین. مقالتی اندر نبض؛ **انجام:** الاوقات التی ینبغی ان یقلل فیها منه او یتجنب منه فنقول فیها منذ الآن

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد زمان لاهیجانی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۹گ (۵۲پ-۶۰ر)، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [مؤید: ۲-۹۴]

● نبض / طب / فارسی

nabz

؟ متطبب، تقی بن محمود، ق۱۴ قمری

motatabbeb, taqī ebn-e mahmūd(- 20c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۳۸۹/۵

ناتمام؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۳گ (۲۴۹پ-۲۵۱پ) [ف: ۶-۲]

● النبض / طب / عربی

an-nabz

ناشناخته:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳/۱۱

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ جلد: تیماج، ۴ص (۶۱-۶۴)، ۲۹سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [سنا: ف: ۱-۳۰۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۶۰۱/۲

آغاز: و من العلامات الکلیة النبض فهو له حرکة لکاسه من اوعیة لروح بقدر

خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: «محمد قاسم بن محمد صالح الهمدانی ۱۰۶۱» (بادامی شکل)؛ کاغذ: اصفهانی، ۵گ (۲۷ر-۳۱ر)، ۲۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱۲-۳۰۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۵۱/۱۰

آغاز: عن شرح القانون فی مبحث النبض قال فی طی شرح قولهو لیعلم ان فی النبض طبیعة موسیقاریة الموسیقار آلة الغنا کالبربط و غیره و الموسیقی صناعة یبحث فیها عن احوال النغم انها کیف یتالف و یتفق و یتنافر و عن الازمنة المتخللة بین النغمات و ان شئت فلت بین النقرات؛ **انجام:** کان ادراک ذلک الاختلاف اکثر انتهی ما اردنا نقله و لله ولی الرجمة و التوفیق.

خط: نسخ، کا: نطنزی کاشانی، محمد بن ابوتراب، تا: ۱۲۸۳ق؛ ۳گ (۷۱پ-۷۳ر)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۸-۲۷۷]

● النبض / طب / فارسی

an-nabz

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۵۹/۲

به فارسی رساله مانند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: پارچه، ۱۶گ (۶پ-۲۱پ)، ۱۵سطر (۹×۱۵) [ف: ۱۷-۲۶۲]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۵۲۷/۲

آغاز: باب در تعریف نبض آنچه جمله حکما بر آن رفته اند و این خاکسار تألیف نموده اینست ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: سید علی علایی؛ ۲۴گ (۹-۳۲)، ۱۲سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۴-۱۳۲۹]

● النبض الصغیر = النبض للمتعلمین = رسالة جالینوس فی النبض الی طوثرون / طب / عربی

an-nabz-uṣṣaġīr = an-nabz li-l-muti'allimīn = r.-u jālīnūs fi-n nabz ilā ṭuṯrūn

جالینوس، ۱۲۹ - ۱۹۹ میلادی

jālīnūs (129 - 199)

مترجم: اعسم دمشقی، حبیش بن حسن، قرن ۳ قمری

کتاب جالینوس است به عنوان طوثون یا طوثرن و دیگر نوآموزان به ترجمه حبیش بن اعسم مسیحی. حبیش به زبان یونانی و سریانی آشنا بوده و علاوه بر ترجمه‌هایی که از سریانی (ترجمه‌های استادش حنین بن اسحاق از یونانی) دارد، کتاب‌هایی رانیز خود از یونانی به عربی برگردانده است. جالینوس در این کتاب انواع نبض و اسباب طبیعی و غیرطبیعی تغییر یافتن آنرا روشن ساخته است.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۰۵/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۹سطر [ف: ۷-۳۸۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۱/۳

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۲-۳۰۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۳۷/۲

آغاز: بسمله جوامع الاسکندرانیین لکتاب جالینوس الی طوثن فی النبض للمتعلمین. العروق و الضوارب منها ما لا یدرک حرکته حساومنها ما تدرک؛ **انجام:** الذی اذا انبسط العرق الضارب احس من یحسه ان العرق کانه رمل تمت جوامع ... و الحمدلله ولی الحمد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: دولت آبادی، ۱۸گ (۲۱پ–۳۸پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۹-۲۲]

● النبض الصغیر = النبض للمتعلمین = رسالة جالینوس فی النبض الی طوثرون / طب / عربی

an-nabz-uṣṣaġīr = an-nabz li-l-muti‘allimīn = r.-u jālīnūs fi-n nabz ilā ṭuṯrūn

جالینوس، ۱۲۹ – ۱۹۹ میلادی

jālīnūs (129 - 199)

مترجم: حنین بن اسحاق، ۱۹۴ – ۲۶۰ قمری

نقل حنین بن اسحق طبیب.

شروح و حواشی:

۱– النبض الصغیر = النبض للمتعلمین؛ ابن ابی الاشعث، احمد بن محمد (–۳۶۰)

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۵گ (۸۰ر–۹۴ر)، ۲۳سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: –۲۱۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۱۴/۳

از مجموعه جوامع الاسکندرانیین؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۸گ (۲۰پ–۲۷پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۰×۳۶سم [ف: ۱۴-۴۰۱۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۳۷/۱

یکی از جوامع اسکندر انیین از کتاب جالینوس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵ص (۱–۴۵)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۰-۲۰۵۵]

۴. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۱۶۷/۳

انجام: تنوع الاختلاف الذی یکون فی نبضه واحدة ... ان العرق کانه رمل تمت.

جوامع کتاب جالینوس الی طرتروس فی التبض للمتعلمین؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۷–۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [نشریه: ۳-۳۸۱]

● النبض الصغیر = النبض للمتعلمین / طب / عربی

an-nabz-ṣṣaġīr = an-nabz li-l-muti‘allimīn

ابن ابی الاشعث، احمد بن محمد، – ۳۶۰ ؟ قمری

ebn-e ab-el-aš‘as,ahmad ebn-e mohammad(- 972)

وابسته به: النبض الصغیر = النبض للمتعلمین = رسالة جالینوس فی النبض الی طوثرون؛ جالینوس (۱۲۹–۱۹۹م)

شرح کتاب جالینوس است که برای متعلمان خطاب به طوثرون نگاشته و حنین بن اسحاق آن را از یونانی ترجمه کرده و احمد بن محمد بن الاشعث بن شرح و تفصیل آن پرداخته است. این شرح دارای سه«جمله» و هر جمله چند «باب» و جمعاً سی و یک باب است.فهرست باب‌ها و جمله‌ها که در دیباجه کتاب آمده با اختصار چنین است: جمله ۱. در مصادرات، دارای شش باب؛ جمله ۲. اسباب تغییر نبض، در سه باب؛ جمله ۳. در تغییر نبض که به وسیله ورم و به سبب طبیعت عضو عارض شده است، دارای بیست و دو باب.در این رساله از شرح و تفسیر یحیی نحوی بر نبض جالینوس نیز یاد می‌کند.(عبدالحسین حائری)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۸۹/۴–طباطبائی

آغاز: بسمله کتاب جالینوس فی النبض الی طوثرون للمتعلمین اختصار من کتاب الکبیر نقل ابی زید حنین ... و تفصیل ابی جعفر احمد؛ **انجام:** و ربما احسن تمددا یسیرا من العرق تم کتاب جالینوس فی نبض العروق للمتعلمین شرفت بشرف اختتامه ... سنه ۹۹۳.

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۹۹۳ق؛ کاتبی که آن را به اشارت خلف الافاضل العظام نتیجه الاماجد الکرام شرف بیک در رمضان کتابت کرده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۷ص (۶۱–۷۷)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۲۳-۲۷۸]

● النبض علی جهة التقسیم / طب / عربی

an-nabz ‘alī jahat-it taqsīm

اعسم دمشقی، حبیش بن حسن، ق۳ قمری

a‘sam-e damešqī,hobayš ebn-e hasan(- 9c)

رساله کوتاهی است از خواهرزاده حنین بن اسحاق در طب و شامل چند «مقاله»: ۱. زمان الامراض و عددها؛ ۲. اسباب المغیرة للنبض؛ ۳. اجناس النبض؛ ۴. الکلام فی ا لحمی.

[معجم المؤلفین: ۱۸۹/۳؛ هدیة العارفین: ۲۶۳/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۹۶/۲

آغاز: فی ازمان الامراض و عددها ... النبض حرکة مکانیة یتحرک القلب و العروق الضواب بالانبساط و الانقباض؛ **انجام:** التی مع اعراض متشا کلة کالصداع او العطش و التی مع اعراض غریبة کالغشی و اختلاط الذهن ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ ۸گ (۲۰پ–۲۷پ)، ۱۶سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۳۳-۳۶۶]

● **النبض الکبیر = کتاب فی النبض** / طب / عربی
an-nabz-ul kabīr = k.-un fi-n nabz

جالینوس، ۱۲۹ - ۱۹۹ میلادی

jālīnūs (129 - 199)

مترجم: اعسم دمشقی، حبیش بن حسن، قرن ۳ قمری

جالینوس این کتاب را در شانزده«مقاله» تدوین و آن را به چهار بخش تقسیم کرده است؛ یعنی هر بخش شامل چهار مقاله است. بخش‌های چهارگانه آن به این ترتیب است: بخش ۱. فی اصناف النبض: هدف و در این بخش آن است که بیان کند که اجناس نخستین نبض چه و چگونه اند و هر یک از آنها چگونه به انواع آن تقسیم می‌شود تا به آخرین نوع می‌رسد. جالینوس در مقاله نخستین این بخش به همه آنچه در زمینه اجناس و انواع نبض مورد نیاز است پرداخته و همه آنها را یاد کرده است. سه مقاله دیگر این بخش را به احتجاج و بحث درباره اجناس و انواع نبض و حد آنها اختصاص داده است. از این رو خواندن مقاله نخستین این بخش ضروری است، در حالی که خواندن سه مقاله دیگر آن الزامی نیست. پس وقتی خواننده، مقاله نخستین این بخش را خواند، می‌تواند از این بخش به همان اکتفا کند و پس از آن به سراغ بخش دوم کتاب برود. این سخن خود جالینوس است، وی خواسته است همه آنچه را که از دانش اجناس نبض و انواع آن مورد نیاز است در مقاله اول گرد آورد. بخش ۲. کتاب در شناخت نبض: هدف وی آن است که چگونگی شناخت هر یک از اقسام نبض را به وسیله لمس کردن رگ‌ها بیان کند، یعنی مثلاً چگونه نبض بزرگ و کوچک و تند و کند را می‌توان تشخیص داد. به همین ترتیب، چگونگی تشخیص سایر انواع نبض را بیان می‌کند. بخش ۳. فی اسباب النبض: قصد وی آن است که بیان کند که هر یک از اقسام نبض چه سببی دارد یعنی مثلاً نبض بزرگ و کوچک و تند و دیگر اقسام نبض هر کدام ناشی از چه علت‌هایی است. بخش ۴. فی تقدمة المعرفة فی النبض: هدف وی در این بخش آن است که نشان دهد که از هر یک از اقسام نبض یعنی بزرگ و کوچک و تند و کند و دیگر اقسام آن، چگونه می‌توان آگاهی پیشینه به دست آورد. (حنین بن اسحاق)

[تاریخ نگارش‌های عربی (سزگین) ج۴: ۱۳۶]

شروح و حواشی:

۱- النبض الکبیر (مختصر)؛ رازی، محمد بن زکریا (۲۵۱-۳۱۳)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۰۸

مقاله‌های ۱۲ تا ۱۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۵ و ۶؛ تملک: ۱۳ ذیحجه ۵۸۶، خلیل بن ایبک صفدی در ۷۴۹؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۷۰گ، ۱۷سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۹-۱۰۳۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۲۰۲/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه اولقرن۷؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ ۳۵سطر ، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱۹-۲۸۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۹۹/۲

همراه با جوامع آن، تمام کتاب النبض (در شانزده مقاله) در آن هست بر خلاف دیگر مجموعه‌های جوامع اسکندرانیان که تنها جوامع چهار مقاله را دارد (نخستین مقاله از هر بخش) و ظاهراً علماء اسکندر جوامع همین چهار مقاله را نگاشته‌اند زیرا اصل مطلب هر یک از چهار بخش نبض (اصناف نبض تعریف نبض، اسباب و تقدمة المعرفه) در همان نخستین مقاله است و جالینوس در دیگر مقالات به نقض ابرام و بحث درباره اقوال و آراء و خاصه درباره کتاب نبض، تألیف رجیحانس پرداخته وی قسمت بزرگی از این کتاب را به خرده‌گیری از منطقیان (و اصحاب تعریف و حدود) و نقل مباحثات خود با آنان اختصاص می‌دهد، جالینوس خود در مقاله ۴ (از قسم اول) می‌گوید: «انی کنت حملت منذ اول الامر فی هذا الکتاب انه یکتفی فی امر النبض باربعة اقسام قد ذکرتهامراراً شتی: ۱- هذا القسم الذی نحن فیه و ۲- القسم الذی یذکر فیه تریف النبض و ۳- القسم الذی اذکر فیه الاسباب الفاعله للنبض و ۴- القسم الذی اذکر فیه تقدمة المعرفه الکائنة من النبض و لکن لما اضطرنی کثیر من اصحابی ان اضع کتابا مفردا امتحن فیه کتاب ارجیحانس فی النبض فا بین ماهومن قوله صواب و ما لیس بصواب صار ذلک»، در پایان این مقاله نیز در همین زمینه می‌گوید: «قد قلت فی اول المقاله ۲فی هذا الکتب انی قد استمیت صفة جمیع ما ینتفع به من امر النبض فی اعمال الطب فی المقاله الاولی ... و اسماء ماله اسم منها و سالت من احب ان ستعجل الانتفاع بعلم النبض ان یاخذ بعدفراغه للمقالة الاولی من هذا القسم ... فی قرائة القسم ۲ الذی اذکر فیه تعریف النبض و هو ۴ مقاله ... ثم بعد هذا قرائة القسم ۳ الذی اذکر فیه اسباب النبض و هو ایضا ۴ مقالات هم ناخذ بعد ذلک فی تقدمة المعرفه ... و اما ما ذکرته بعد ذلک فی هذه المقاله نانما السبب فی ذکری له کان کثرة فضول الاطباء ... فان قوما من اصحابی سالونی ان اذکره و مکثت دهر اطویلا لااجیبهم - لانی کنت اری ان الا جودان لا اتعرض لذکرما لاینتفع به و ما هو فضل»، کتاب‌های جالینوس که با جوامع آن از اسکندرانیان در این مجموعه است: کتاب تعریف علل الاعضاء الباطنه (یا الاعضاء الآلمه شش مقاله)، کتاب النبض الکبیر (در شانزده مقاله)، کتاب اصناف الحمیات (دو مقاله)، کتاب البحران (سه مقاله)، کتاب ایام البحران (سه مقاله ناتمام)؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۱۰/۴-۲۲۱۹؛ فهرست رایانه‌ای ج۴-۱۰۴۵]

● **النبض الکبیر (جوامع) = جوامع النبض الکبیر** / طب / عربی

an-nabz-ul kabīr (jawāmi‘) = jawāmi‘-un nabz-il kabīr

جالینوس، ۱۲۹ – ۱۹۹ میلادی

jālīnūs (129 - 199)

کتاب بزرگ جالینوس در نبض که پزشکان اسکندریه یکی از شانزده کتاب (جوامع ستة عشر) قرار داده‌اند دارای شانزده مقاله در چهار قسمت و در دفتر حاضر مقاله نخستین هر بخش و مجموعاً چهار مقاله از کتاب نبض نوشته شده است. موضوع بخش‌های این کتاب به ترتیب چنین است: ۱. اصناف نبض؛ ۲. شناسایی نبض؛ ۳. اسباب نبض‌های مختلف؛ ۴. نخستین شناسایی نبض (تقدمة المعرفه).

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۳۷/۹

آغاز: بخش اول (مقاله اولی): اجناس النبض اعنی اصنافه عشره، احدها الصنف الذی من کیفیة الحرکة و الثانی الذی من کیفیة الانبساط؛ بخش دوم (مقاله اولی): علم النبض ینقسم اربعة اقسام، الاول منها العلم باصناف النبض؛ بخش سوم (مقاله اولی): بسمله اسباب النبض ثلثه فمنها موجبه و منها سالبه و منها بادیةبخش چهارم (مقاله اولی): بسمله تقدمه المعرفه یقال علی نحوین احدهما عام؛ **انجام:** و اصحاب الغشی یموتون بع ان یبرد مهم جمیع البدن. تمت جوامع الاسکندرانیین للمقالة الاولی من القسم الرابع من کتاب جالینوس و هی فی تقدمه المعرفة الکاینة من النبض و هو آخر الکتاب و لله الحمد و المنة.

از مجموعه جوامع اسکندرانیین؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۱۲گ (۲۰۱ر–۲۱۲ر)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۹–۲۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۵۲۵/۱

آغاز: جوامع الاسکندر انیین لکتاب جالینوس فی النبض الکبیر، المقالة الاولی و غرضة فی هذه المقالة ان یصف اصناف النبض

سه مقاله از جزء سوم آن و یک مقاله از جزء چهارم دراین نسخه آمده بدین ترتیب: المقالة الاولی: فی انواع النبض، المقالة الثانیة: فی تعریف النبض، المقالة الثالثة: فی اسباب النبض، المقالة الاولی من الجزء الرابع: ما یدل علیه النبض؛ خط: نستعلیق، کا: سید هاشم، تا: ۱۲۸۴ق؛ ۸گ (۱ر–۸ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۷–۱۰۵]

● **النبض الکبیر (مختصر)** / طب / عربی

an-nabz-ul kabīr (mx.)

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱ – ۳۱۳ قمری

rāzī, mohammad ebn-e zakarīyā (866 - 926)

وابسته به: النبض الکبیر = کتاب فی النبض؛ جالینوس (۱۲۹–۱۹۹م)

رازی کتاب بزرگ جالینوس را در نبض که «البض الکبیر» خوانده می‌شود و دارای ۱۶ مقاله است اختصار کرده است.

[فهرست آثار زکریای رازی: ۱۲۷؛ فهرست آثار و مؤلفات رازی از دکتر محمود نجم آبادی: ۱۲۷–۱۲۸]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۰۸

آغاز: و الانقباض و مجسط العظیم و الصغیر و المعتدل والمأخوذ من مبادرة العرق الی تتمیم الانبساط و الانقباض ... الی زمان الانقباض او زمان الحرکة مع السکون الی الحرکة؛ **انجام:** ثم کانت علامات الرعاف حاصرة بالرعاف و کذلک سایر الاستفراغات تمت المقالة السادسة عشر ترجمة النبض الکبیر استخراج محمد بن زکریا ... الرازی وقع الفراغ من تسویده لیلة الاربعا التاسع عشر ... رجب المرجب سنة ثلاث و سبعین بعد الالف ... محمد اشرف بن محمد مقیم بن عبدالغفار الساوجی بدار السلطنة اصفهان.

خط: نستعلیق، کا: محمد اشرف پسر محمد مقیم بن عبدالغفار، تا: چهارشنبه ۱۹رجب۱۰۷۳ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۲۶ص، ۹سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۰–۹۱]

←النبض للمتعلمین ⪢ النبض الصغیر
←النبض للمتعلمین ⪢ النبض الصغیر (جوامع)

● **نبض منظوم** / طب، شعر / فارسی

nabz-e manzūm

صادق علی

sādeq ‘alī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۷۳۲/۱

آغاز: ده آمده همه اجناس نبض و باز آران ×× یکی مضاف بمقدار انبساط بدان؛ **انجام:** عظیم و نرم بد موی گر بود اوی ×× همیشه صلب و صغیر است ختم کن بر اوی

خط: نستعلیق بدخط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۹گ، ۱۳ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۵۱–۱۲۳]

● **النبض و البول** / طب / عربی

an-nabz wa-l bawl

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱ – ۳۱۳ قمری

rāzī, mohammad ebn-e zakarīyā (866 - 926)

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۲۸۴-۴/۱۴۷/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵سطر ، قطع: ربعی [آستانه قم: –۲۲۰]

● **النبض و البول** / طب / عربی

an-nabz wa-l bawl

ایلاقی، محمد بن یوسف، - ۵۳۶ قمری

īlāqī,mohammad ebn-e yūsof(- 1142)

تاریخ تألیف: ۵۳۶ق

در دو «فصل»: نبض، بول.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۹۲/۵

آغاز: بسمله. هذه رسالة من املاء الامیر الامام السید شرف الزمان محمد بن علی الایلاقی. فصل النبض حرکه من اوعیة الروح مولفة من انبساط و انقباض لتدبیر الروح؛ **انجام:** فان کان مع اختلاط العقل یدل علیه انه مال الی الراس والامعاء فی معرض الانسجاح

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: دولت آبادی، ۱۱گ (۱۵۰پ-۱۶۰ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۸/۶×۱۶/۹سم [ف: ۵-۱۵۳]

● **النبض و القارورة (مقالة فی)** / طب / عربی

an-nabz wa-l qārūra (mq.-tun fī)

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱ - ۳۱۳ قمری

rāzī, mohammad ebn-e zakarīyā (866 - 926)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۸۲۱

آغاز: بسمله. ینبغی ان یکثر حبس عرق من تعالجه فی حال لصحة و تحفظ مقداره فی نفسک لیقیسه؛ **انجام:** فی بولهم رسوب و اما الدین هم بخلاف ذلک فالرسوب اکثر فیهم تم

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ ۲گ، ۲۸سطر ، اندازه: ۱۷×۳۲سم [اهدائی رهبر: ۹-۴۴۰]

←نبضیة ﴿ النبض
←النبوات ﴿ النوامیس

● **النبوات و ما یتعلق بها** / کلام و اعتقادات / عربی

an-nubuvvāt wa mā yata‘allaq-u bi-hā

یمنی، احمد بن یحیی، ۷۷۵ - ۸۴۰ قمری

yamanī, ahmad ebn-e yahyā (1374 - 1437)

رساله کوتاهی است با عناوین «مسألة، مسألة» در نبوت و خصوصیات انبیاء صلوات الله علیهم، از دیدگاه علمای زیدیه، در ضمن نظریات فرقه‌های گوناگون را نیز در این خصوص بررسی نموده است.

چاپ: این رساله در مقدمه کتاب «البحر الزخار» مؤلف، بارها به چاپ رسیده

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۳۸/۴

آغاز: مسئلة، اکثر العقلاء بعثة النبی حسنة و جایزة، البراهمة: لا اذ العقل کاف و لایقبل من خالفه؛ **انجام:** لنا: لا یمتنع أن [کانت] المصلحة فی شخص لقوم دون قوم و قد کان فی زمن إبراهیم لوط.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۳گ (۱۶پ-۱۸پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۳-۸۴]

←النبوة ﴿ اثبات النبوة
←النبوة ﴿ اثبات نبوة النبی
←نبوت ﴿ اثبات نبوت خاصه
←نبوت ﴿ مفتاح النبوة (دیباچه)
←نبوت ﴿ الابرار

● **النبوة** / کلام و اعتقادات / فارسی

nobovva

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷ - ۱۰۱۶ قمری

fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541 - 1608)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۸۶/۱۰-ف

نسخه اصل: نسخه آقای شیخ آقا بزرگ تهرانی؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۳۵۰ق؛ ۴گ (۵۶ر-۵۹پ) [فیلمها ف: ۱-۷۵۱]

● **النبوة** / کلام و اعتقادات / عربی

nobovva

موسوی تنکابنی، محمد مهدی بن محمد جعفر، قرن ۱۳ قمری

mūsavī tonekābonī, mohammad mahdī ebn-e mohammad ja‘far(- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۸ جمادی الثانی ۱۲۶۸ق

در اثبات نبوت مطلقه و ولایت عامه و بیان نبوت خاصه و ولایت مقیده، با ادله عقلی و نقلی گرفته شده از آیاتو احادیث و گفته‌های بعضی از بزرگان و خاتمه ای در عصمت.

آغاز: الحمدلله الذی عرفنا النبوة المطلقة و المقیدة و علمنا الرسالة العامة و الخاصة و فهمنا الولایة المطلقة و المقیدة.

انجام: و اعلم أن بیانها تفصیلا فی کتابنا الموسوم بملحقات الاربعین فارجع.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۹۵/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۸ق؛ جلد: تیماج، ۷گ (۱۱۰پ-۱۱۶پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱۵-۹۵]

۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۶۱۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** والامامة الخاصة بالعقل ایضا فهذا الدلیل مرکب من العقل و النقل
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم، ۱۰گ (۱۲پ–۲۱ر)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [مؤید: ۲–۱۲۱]

● **النبوة** / کلام و اعتقادات / عربی
nobovva

غیر همانند:
۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۳۶/۳
منقولاتی است از بحار الانوار مجلسی؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: تیماج، ۱۰۴گ (۵۸ر–۱۶۱پ)، ۳۳ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۲–۳۰]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۸۸
آغاز: الحمد لمن توحد بالوحدانیة و تفرد بالفردانیة فتکثر کبحر ملتطم و طهر بالحقیقة الجمعیة الکلیة النورانیة و الولویة؛ **انجام:** ما ثبت نجم علی الکرات الدایرة و نبت نجم علی الساهرة.
گفتگو و مباحثه مؤلف است با میرزا سید علی در شهر فسا در خدمت سید میرزا محمد حسین وکیل دولت خاقانی و فرزند و برادرزاده او امیر ابوالحسن خان داماد دولت خاقانی که بیست ساله و فیلسوف بوده است، در اثبات نبوت به دلیل وحدت وجود و رد بر فرنگی‌ها (حکماء انگلیزیة زماننا)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳و۱۴؛ ۱۳گ، ۱۵سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷–۲۶۸]

● **نبوت** / عرفان و تصوف / فارسی
nabovvat

غیر همانند:
۱. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۷۸/۵
آغاز: بدانکه نبوت بر دو نوعست ذاتی و عرضی. ذاتی آنست که در مرتبه و احدیت از حقیقت محمدی به فیض اقدس بر تمام اعیان ثابته انبیا و امت
رساله‌ای است در تقسیم نبوت به ذاتی و عرضی و تشریعی و تعریفی و بیان هر یک از آنها؛ خط: نستعلیق، کا: کرانی، محمد بن شمس الدین محمد، تا: قرن ۱۰؛ ۷گ (۷۰ر–۷۶ر)، اندازه: ۱۸/۵×۲۲سم [ف: ۱–۱۶۰]
۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۸/۹
فصل فی ...؛ خط: نستعلیق، کا: صدرالدین استرآبادی، تا: ۱۲۵۴ق؛ ۲گ (۳۱–۳۲)، ۱۴–۲۳سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲۰–]

● **نبوت خاصه** / کلام و اعتقادات / فارسی
nabovvat-e xāsse

تاریخ تألیف: قرن ۹
مجیب: حسن رشتی؛ سائل: رضا کربلائی.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۰۶
آغاز: بسمله. الحمدلله القادر المقتدر ... الولی؛ **انجام:** فی یوم الجمعه لسابع و العشر من منه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۶ق [رایانه]

● **النبوة الخاصة و العامة** / کلام و اعتقادات / عربی
an-nubuwwa-tul xāṣṣa wa-l ‘āmma
از معجزات پیامبر و پیشوایان و پیشوایی آنان هم در آن گفتگو می‌شود.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۸۵/۵
آغاز: و تکلم البهائم و الجمادات معه؛ **انجام:** لایودی عنک الارجل منک اوانت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۴۵گ (۸۴ر–۱۲۸ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵–۴۰۴]

←نبوت خاصه و ولایت ⋗ سلطانیه

● **النبوة و الولایة** / کلام و اعتقادات / فارسی
an-nobovva va-l velāya

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۵۳/۴–ف
نسخه اصل: آستان قدس ش ۵۸۷۸ تا ۵۸۸۵؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۲۱–۲۳) [فیلمها ف: ۱–۶۵۸]

● **النبوة الخاصة و الولایة الخاصة = اثبات النبوة** / کلام و اعتقادات، پاسخ پرسشها / عربی
an-nubuwwa-tul xāṣṣa wa-l wilāya-tul xāṣṣa = iṯbāt-un nubuwwa

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ – ۱۲۵۹ قمری
raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)
جواب سؤالاتی است دربحث «نبوت»، «نماز» و اسرار آن، اسم اعظم، حدیث أنا نقطة تحت الباء، خمس وزکات واسرار آنها، روزه، استخاره وکیفیت آن وغیره.
آغاز: حمد له، فیقول العبد الجانی ... ان بعض الدیانین الذین میزوا الماء عن السراب ... قال سلمه الله تعالی کیف یدل العقل القاطع المبطوع علی النبوه الخاصه بل ما نجد علیه و لا یدل علیه الاالعقل المسموع ... اقول لئن اقصر الخطبة فقد اعظمت المسئلة. اعلم ...
انجام: و مع ذلک فلو تدبرت فیما ذکرت بالفطرة المستقیمة الغیر

المعوجة لشبهات الموهمين تبين لك الخلق و الله خليفتى عليك و قد قال الشاعر: و من احضر السماء بغير قلب×× و لم يطرب فلا يلم المعنى
[الذريعه ۳۶۰/۸: متن؛ نسخه‌های منزوی ۹۱۹/۲؛ فهرست کتب مشايخ ۳۱۱]

۱. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: ۱۰۹/۷
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲گ (۶۱پ-۶۲ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۸۶]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۰۹۲/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۱۵ص(۱۱۱-۱۲۵)، ابعاد متن: ۱۰×۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳-۸۵۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۱۷/۱
آغاز و انجام: برابر
تذکر: در فهرست به احتمال از احسائی دانسته شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۱۲گ (۱-۱۲)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۴-۲۹۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۹۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: علی بن عبدالکریم خوئی، تا: اواخرقرن۱۳؛ مصحح؛ ۱۳گ (۲۱پ-۳۳پ)، ۲۰سطر ، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۷-۷۰۱]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۵۹/۷-عکسی
آغاز: حمدله. صلاة. اما بعد، فيقول العبد الجانى و الاسير الفانى، كاظم بن قاسم الحسينى الرشتى. ان بعض العلما و الاعلام و الفضلا ... قد ارسل الى مسائل انحطت دونها الافهام و ضلت لديها العلاول و الاحلام و اراد جوابها على التحقيق؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمين و صلى الله على محمد و آله الطاهرين. قد فرغ من تسويدها منشئها صبيحة يوم السبت السابع و العشرين من شهر ربيع الثانى فى سنة ۱۲۳۸. حامداً مصلياً مسلماً مستغفراً.
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵۰ص (۱۹۳-۲۴۲) [عکسی ف: ۱-۲۱۱]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۵۸
آغاز: بسمله حمدله بعد فيقول العبد الجانى و الاسير الفانى؛ **انجام:** و من تبع الاخبار و جاس خلال تلك الديار وجد ما ذكرنا صحو بلا غبار و صلى الله على محمد و ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۵۰
اولین انها در باره نبوت است و دومی درباره اسرارالصلوة تا می‌رسد به اسرار الحج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۵۰گ، ۱۴ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۶-۵۷۵]

۸. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۸۰/۹
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: ۲۷ ربیع الثانی۱۲۳۸ق؛ ۱۰گ [ف: ۱-۳۹۲]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۴۵/۱۱
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد بن علی گنجوی تبریزی، تا: ۱۲۳۹ق؛ جلد: میشن، ۱۱گ (۱۴۱-۱۵۱)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۳۴۹]

۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۹۳/۹-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذه المطالب المذكورة ليست مذكورة فى كتاب و لاجرى عليها خطاب. نسئل الله تعالى التوفيق و التسديد و العصمة فى كل باب، و الحمدلله رب العالمين و صلى الله على محمد و آله الطاهرين الطيبين الانجبين.
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ در مجموعه رساله‌هایی بیشتر از شیخ احمد احسایی؛ ۲۵ص (۱۷۴-۱۹۸) [عکسی ف: ۱-۲۱۱]

۱۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۱۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خطبه آن حذف شده؛ خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: جمعه ۲۷ ربیع الاول۱۲۴۸ق؛ جلد: تیماج، ۲۵گ (۱پ-۲۵پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۵۲۸]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۸/۳-۱۱/۱۹۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** واسأل الله ان يفتح عليك باب فهمه فان هذه المطالب المذكورة ليست مذكورة فى كتاب ولاجرى عليه خطاب يسأل الله التوفيق والتسديد والعصمة فى كل باب والحمدلله رب العالمين وصلى الله على محمدوآله الطاهرين
خط: نسخ، کا: علی نقی بن محمد علی هروی، تا: ۱۷ محرم۱۲۵۰ق؛ ۲۶گ، ۱۷-۱۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۸-۴۷۵۳]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۱۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** ليت مذكوره فى كتاب و لا جرى عليها خطاب نسئل الله تعالى التوفيق و الشديد و العصنة فى كل باب و الحمدلله رب العالمين و صلى الله على محمد و اله الطاهرين الطيبين الاتجبين.
خط: نسخ، کا: مراغی حسن بن محمد باقر، تا: ۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج مذهب [رایانه]

۱۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۹۴۹/۱
خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۴۱]

۱۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۱۶/۱۹-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: ثلث، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰-۱۲۵۷؛ ۴۲ص (۴۰۰-۴۴۱) [عکسی ف: ۱-۳۹۰]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۰۴۱/۱
آغاز: الحمدلله رب العالمين ... ان هذه كلمات ذا تبيين امليتها جواباً بالمسائل من بعض الاخوان الذى لم يتبين له الحق المبين؛ **انجام:** و ما ذكرناه هو موضع السوال عن كيفية مدخليتهم سلام الله

علیهم و معناها ...
خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن نجفعلی همدانی یا محمد علی، تا: ۱۲۵۹ق؛ مجموعه را محمد طاهر مقابله کرده و این کار را در ماه رجب ۱۲۶۱ به پایان برده؛ تملک: حسام الدین نراقی؛ ۱۹۵گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۳-۱۹۶]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۸۰۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۸۰۵ [رایانه]

۱۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۳۷/1-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذه المطالب المذکورة لیست مذکورة فی کتاب و لاجری علیها خطاب. نسئل الله تعالی التوفیق و التسدید و العصمة فی کل باب، و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین الطیبین الانجبین.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: جمعه ۱۶ ذیقعده۱۲۶۲ق؛ در مجموعه رساله‌هایی از سید کاظم رشتی؛ ۴۳ص (۲-۴۴) [عکسی ف: ۱-۲۱۱]

۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۳۵۸/1-۱۳/۳۸
آغاز: برابر
کا: محمود، تا: ۱۲۵۳-۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۹گ (۱-۱۹)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۷-۴۱۷۱]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۰۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** اذ لیس ورائه کلام و لیس وراء عبادان قریة
خط: نسخ، کا: نوری ناحیه ای، محمد صادق بن عبدالمحمد، تا: ربیع الثانی۱۲۶۹ق؛ واقف: فهرستی؛ ۲۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴-۱۱]

۲۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۳۱۲/۲
آغاز: الحمدلله ... ان بعض الدیانین الذین میزوا الماء من السراب؛ **انجام:** فی هذا المقام لما بی من الکسل و الملل و أعباء السفر
خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن ملا محمد باقر خرقانی آوجی، تا: ۱۲۷۲ق، جا: لم موته؛ ۷گ(حاشیه ۱۸ر-۲۴پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [مؤید: ۳-۲۶۱]

۲۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۰۰/۲۳-عکسی
آغاز: حمدله. صلاة. اما بعد، فان العبد الجانی ... الرشتی. یقدم العذر الیکم من بسط المقال و شرح حقیقة الحال لما انا علیه من تصادم الامراض و تراکم الارعضا ... قال سلمه الله تعالی ما یقول سیدنا و مولینا فی مثل قوله تعالی «قل لایعلم منفی السماوات و الارض الغیب الا الله؛ **انجام:** هذا المقام قیاس ظاهر. فحینئذ فالقول الاخیر هو الصوب و الاشبه بالمذهب. و السلام علیکم.
خط: نسخ خوش، کا: اصفهانی، محمد علی، تا: ۱۲۷۳ق؛ ۴ص (۲۸۹-۲۹۲) [عکسی ف: ۱-۱۱۰]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۲۹۵/1
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ذیقعده۱۲۹۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲سطر [ف: ۱۱-۳۵۳]

۲۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۵۳/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ پخته، کا: هدایت الله، تا: ۱۲۹۷ق؛ ۱۶گ (۸۷پ-۱۰۲ر) [ف: ۱-۵]

۲۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۵۵۳/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** فاذا اردت حقیقة الامر فی ذکرنا فارجع الی تلک الرسالة فان فیها ما یشفی العلیل و یبرد الغلیل ...
خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم، تا: ۱۳۸۴ق؛ ۳گ (۷۴پ-۷۶پ)، ۲۲ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۱۸۰]

۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** خطاب یسئل الله التوفیق و التسدید و العصمه فی کل باب و الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.
تذکر: در فهرست با عنوان سؤال وجواب و بدون نام مؤلف آمده است که به قرینه آغاز نسخه اصلاح شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۲ص (۳۰۸-۳۵۹)، ۱۶سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۷-۴۹]

۲۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۷۹۳۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تحقیق الحقایق من جهة کمال اختلال البال و اغتشاش الاحوال و عروض مرض مانع من استقامة الحال و مع ذلک قد اشرت الی جمیع ما تطلب و ترید عمق النظر و الفکر فیه و اسئل الله ان یفتح علیک باب فهمه بان هذه المطالب المذکوره لیست مذکورة فی کتاب ... اشهد یا رب ان الصلوة خیر نعمة بها علی و علی جمیع الخلق ... قد فرغت من تسویده یوم الاثنین اول شهر ربیع الاول و اسئل الله ان یوقفنی فی تسوید سایر النسخ ۱۲۵۳
تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف آمده که به قرینه آغاز تعیین گردید؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: -۱۵۷۹]

۲۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۶۹۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -۱۵۲۶]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۰۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا یتعلق قلبه بشیئی من ذالک
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ پس از پاسخ از نبوت و ولایت خاصه پاسخ پرسش حکمت غیبت ولی عصر عجل الله فرجه و شرح حدیث «تعلق القلب بالموجود شرک و بالمفقود کفر» و فرق بین دنیای مذموم و محمود می‌باشد؛ واقف: فهرستی؛ ۱۹گ، ۲۰ و۲۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴-۱۱]

۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۵۲۰/۴-۵۷/۱۹۰
آغاز: برابر
تذکر: با عنوان سوال و جواب آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛

افتادگی: انجام؛ ۱۶گ (۶۸-۸۳)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴-۲۳۲۸]

۳۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۹۳۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** قطعت الکلام و السلام علی من حضر لدیکم و رحمة الله و برکاته. ما مرادهم.

تذکر: در فهرست مؤلف شناسائی نشده است که به قرینه آغاز نسخه معین گردید؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲-۵۱۰]

۳۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۷۷۳/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی خیر خلقه ومظهر لطفه محمد وآله الطیبین الطاهرین اما بعد ... ولکن ما کلها یعلم یقال حال وقته ولاکلما حان وقته حضر اهله فان اسرار ال محمد سلام الله علیه وعلیهم صعبه مستصعبة؛ **انجام:** وهذا آخر ما اردنا ایراده فی جواب هذه المسائل الغامضه واعذراک یا مولانا من عدم البسیط وتحقیق الحقایق من جهة کمال اختلال البال واغتشاش الاحوال وعروض مرض مانع ... واسئل الله ان یفتح علیک باب فهمه فان هذه المطالب المذکورة لیست مذکورة فی کتاب ولاجری علیه خطاب

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۱-۴۷]

۳۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۸۰۳/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی خیر خلقه ومظهر لطفه محمد وآله الطیبین الطاهرین اما بعد ... ان بعض العلماء الاعلام والفضلاء الکرام لازال محروساً بعنایة الملک العلام؛ **انجام:** والاختیار لایحصل الابتعدد الجهات وهی تحصل بهذه السنتة وانما اختیار الستةلانها العدد التام المنبی عن تمام صنعه واحکام امره ولانها تکرار الثلاثة التی هی تفصیل الواحد الذی هو مقام الوجود رتبة الشهود ولذا اختار سبحانه

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سید فضل الله نبافتی مازندرانی؛ ۵گ، ۳۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱-۴۸]

۳۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۵۶۴/۳

آغاز: الحمدلله رب لعالمین والصلوة و السلام ... اما بعد، فیقول العبد ... کاظم بن قاسم؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۴ص(۵۱-۷۴)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲-۲۱۵]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۵۱۷/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا جری علیه خطاب نسئل الله التوفیق و التسدید و العصمه فی کل باب.

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۶۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲/۳۳-۱۶۲]

● النبوة الخاصة و الولایة الخاصة = اثبات النبوة / کلام و اعتقادات / فارسی

an-nubuwwa-tul xāṣṣa wa-l wilāya-tul xāṣṣa = iṯbāt-un nubuwwa

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

رساله‌ای در اثبات نبوت خاصه به عربی نگاشته و کتاب مورد گفتگو ترجمه‌ای است بر آن. سید رشتی این رساله را در جواب یکی از فضلاء نوشته است و عناوین آن «قال السائل» و «قال المجیب» است.

آغاز: قال سلمه الله تعالی: چگونه است دلالت عقل قاطع بر نبوت خاصة ...

انجام: پس ملامت نکند مغنی را، و السلام علی من اتبع الهدی، و الحمدللهاولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً [...] و خاتماً و الصلاة و السلام علی محمد و آله الطیبین الطاهرین دایماً باقیاً.

[فهرست مشایخ ۱۱۱/۲؛ الذریعه ۲۶۰/۸؛ اعلام ۱۸۸۴/۳؛ مشار ۲۱۸۹/۲: برای چاپ ترجمه فارسی آن؛ فهرستواره منزوی ۵۷۹/۹]

شرح و حواشی:

۱- النبوة الخاصة و الولایة الخاصة (ترجمه)(۲عنوان)

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۹۶/۳-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: عبدالجلیل بن محمد حسین، تا: جمعه ۲۹ شوال۱۲۵۶ق؛ ۳۹ص (۲۲۵-۲۶۳) [عکسی ف: ۱-۳۸۹]

۲. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۳۰۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسماعیل تفرشی، تا: شنبه ۴ ذیحجه ۱۲۵۷ق، به فرمایش میرزا محمد اسماعیل وزیر توپخانه؛ جلد: تیماج، قطع: بغلی [نشریه: ۳-۴۱۴]

۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۰۵۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین العابدین ارومی، تا: ۱۲۵۷ق، جا: کربلا؛ ۲۴گ(۲۸ر-۵۱ر)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۳-۶۶]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۳۴/۲-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۴۷ص (۵۶-۱۰۲) [عکسی ف: ۱-۳۸۹]

۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۵۹/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۹ ذیحجه۱۲۹۵ق؛ ۳۱گ (۵۲پ-۸۲پ)، ۱۵سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: -۳۲۸]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۱۱/۴

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۱-۳۳۶]

۷. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۶۹۷/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۶گ (۶۷پ-۱۰۲ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳-۱۱۳]

۸. **آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه: ۵۹/۲ بخش یکم**

آغاز: بسمله ... اما بعد این رساله ای است از ... حاجی سید کاظم رشتی که در جواب یکی از فضلا نوشته اند، بر مدار نبوت خاصه؛ **انجام:** افتخار العلماء و الاعلام عارف رموز الاحادیث و آیات ... و السلام علی من اتبع الهدی تمام شد، روز دوشنبه هفتم شهر ربیع الثانی، التماس دعا از خواننده دارم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن۱۳؛ جلد: چرم، ۱۹۷گ (۲۱۸ر-۴۱۴ر)، ۱۰ و ۱۱ سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: -۱۲۹]

۹. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳/۱ خوئی**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۳۹ص (۲-۴۰ دفتر)، اندازه: ۵×۲۰سم [ف: ۷-۲]

● **النبوة العامة و الخاصة و الامامة** / کلام و اعتقادات / عربی و فارسی

nobovvat-ol ‘āmma va-l xāssa va-l emāmat

حائری سنقری، محمد علی بن حسن علی، - ۱۳۷۸ قمری

hā’erī sonqorī, mohammad ‘alī ebn-e hasan ‘alī(-1959)

کتاب مفصلی است درمباحث نبوت و وحی وامامت با استفاده از آیات وروایات، مؤلف ازکتب عهدین (انجیل و تورات) نیز مؤیداتی می‌آورد.

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۱۴۴

آغاز: بسمله درنبوت عامه ونبوت خاصه است بدانکه مقام نبوت عامه مقام اثبات وجود سفیر وحجت؛ **انجام:** کالعاری القایل للدثور والبلی وفیه ایضاً مافیه

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، با افزودگی‌ها، درنسخه فواید متفرقه‌ای درج شده از جمله اعمار النبی والائمة «خلاصة المقال فی تاریخ حال الرواة من الرجال علی نحو الاجمال» و «نجاسة اهل الکتاب » و «ابطال التناسخ»؛ جلد: مقوا، ۲۷۱گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۲-۵۵۹]

● **النبوة المطلقة** / کلام و اعتقادات / عربی

an-nubuwwat-ul muṭlaqa

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۳/۱۴

آغاز: عبارة عن اطلاع ذلک النبی المخصص بها علی استعداد جمیع الموجودات؛ **انجام:** التعین منه مطلقا رزقنا الله و اخواننا هذا المقام

بخشی است از رساله‌ای در نبوت مطلقه بشیوه فلاسفه و در آن پاره‌ای از سخنان ابن سینا را نقل نموده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ ۵ص (۲۳۹-۲۴۳)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹-۳۰۱]

←نبوت و امامت ⪢ عقاید

● **نبوت و امامت** / کلام و اعتقادات / فارسی

nabovvat va emāmat

مطالب کتاب در مورد اسلام آوردن مردم مدینه و هجرت پیامبر مدینه به طور کلی نبوت و وجوب امامت بعد از نبوت و اثبات آن می‌باشد.

تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۸/۳

آغاز: از این معنی نیست پس معلوم است که نشده است پس معجزه بودن قرآن ثابت شد؛ **انجام:** واجب و فریضه باشد از جانب خدا نظر باتحاد حکم که مقتضای عطف

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: گالینگور، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: -۱۵]

● **نبوت و توابع آن** / کلام و اعتقادات، آداب و سنن / فارسی

nabovvat va tavābe‘ ān

این رساله شرح مختصری از مشخصات ائمه هدی علیهم السلام و آداب ناخن چیدن و جامه بریدن و رؤیت هلال و دیگر مستحبات می‌باشد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۵۹۶/۸

آغاز: بنی آدمی باشد که حق تعالی او را بفضایل و کمالات نفسانی و جسمانی مخصوص گرداند؛ **انجام:** مسواک کردن بلغم به برد و عقل بیفزاید.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ ۱۴ص (۸۲-۹۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۹-۲۶۹]

● **نبوت و عصمت** / کلام و اعتقادات / فارسی

nabovvat va ‘esmat

کتابی است فلسفی - کلامی، با نقل گفته‌ها از فرزانگان مانند: فخر رازی، ابن سینا و ملاصدرا، با سنجیدن همه اندیشه‌ها با اینها و اخبار شیعی، و سرشار از بحث‌های فلسفی - عقیدتی آنروزه. با سربندهای «مقاله» و «باب». آغاز می‌شود با: الباب الثالث فی النبوة. سپس: مقاله ثانیة در تأویل آیاتی که موهم خلاف عصمت است، مقاله ثالثه در معنی عصمت مقاله اربعه در بیان عصمت از سهو و خطا در اجتهاد، مقاله خامسه در جواب آیات و عمداً اخبار موهم خلاف عصمت.از ناشناسی که از نگارنده «بیان السعاده» به صوفی ملعون معاصر یاد می‌کند که وی همان

سلطان محمد گنابادی (۱۲۵۱-۱۳۲۷ق) می‌باشد. در آن از «جهال جماعت شیخیه» خرده می گیرد. نگارنده دانشمند شیعی و صاحب نظری است در مسایل فلسفی و در جایی می گوید «و احقر در کتاب رد بر صوفیه تحقیقی رحیقی نموده‌ام».

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۸۸

آغاز: الباب الثالث فی النبوة. و در این باب چند دعوتی است: الدعوة الاولی. در حقیقت رسالت و نبوت؛ **انجام:** کفه ثم مرفقه ثم عضده حتی اخرق کله.

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: پایان قرن ۱۳ و آغازقرن۱۴؛ با خط خوردگیها و به هامش رفتن ها، مسوده کتاب را ماند؛ جلد: مقوایی، ۲۵۶گ، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۲-۲۰۴]

● نبوت و ولایت = ولایت و نبوت و ملک و الهام و وحی و خواب راست / عرفان و تصوف / فارسی

nabovvat va velāyat = velāyat va nabovvat va malak va elhām va vahy va xāb-e rāst

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق۷ قمری

nasafī, ‘azīz-od-dīn ebn-e mohammad(- 13c)

به خواهش درویشان، در نبوت و ولایت ... نامبوب. این جز رساله اوست که به همین نام، ولی در ۹ فصل در الانسان الکامل (ص ۳۱۳-۳۲۶) چاپ شده است. (احمد منزوی)

آغاز: بسمله، حمدله، عاقبه، صلات. چنین گوید اضعف ضعفا و خادم فقرا ... که جماعت درویشان ... از این بیچاره درخواست کردند که در نبوت و ولایت و ملک و الهام ... بدان اعزک الله فی الدارین که روح آدمی را از عالم علوی به این عالم سفلی به طلب کمال فرستادند ...

انجام: این بود منزل اول و علما جمله درین منزل اند و حکما جمله در منزل دوم اند. و الحمد لله رب العالمین (چاپی)

چاپ: تهران، انتشارات طهوری، چاپ دهم، ۱۳۸۹ش، تصحیح ماریژان موله، صص۳۱۵- ۳۲۳

[نسخه‌های منزوی ۱۴۵۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۰۲۳/۸]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۳۸/۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** در دومند تا بیان کنیم. یا الله العالمین و یا خیر الناصرین ...

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ ۷گ (۱۶۸ر-۱۷۴پ) [ف: ۱-۲۵۸]

● نبوت و ولایت / کلام و اعتقادات / فارسی

nabovvat va velāyat

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)

در بیان برتری ولایت بر نبوت: ولایت فناء فی الله است و احاطت بر علوم که در کسب فیض محتاج به ملک نیست و مراد از ولایت نه ولایت ولی است بلکه مراد به ولایت نبی است که نخست اورا مرتبت ولایت حاصل شده باشد «و از مرتبه ولایت برتر الوهیت است و السلام».وی سه کار در این زمینه دارد: ۱. معنی ولایت، ۲. همین رساله، ۳. ولایت عامه و حاصه.جز تحقیق معنی ولایت چاپ نوربخش است. (احمد منزوی)

آغاز: بدانکه در نبوت و ولایت بزرگان را سخن هاست و همه اتفاق کرده اند بر اینکه ولایت افضل است ...

[فهرستواره منزوی ۱۰۲۳/۸]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۱۱۲

خط: نستعلیق، کا: اردستانی، محمد قاسم بن محمد مؤمن، تا: ۱۱۱۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۳گ (۵۹۲ر-۵۹۴پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴-۶۸۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۶۱/۵

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ربیع الثانی۱۲۴۲ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۱-۳۳۲]

● نبوت و ولایت / کلام و اعتقادات / فارسی

nabovvat va velāyat

بهبهانی، عبدالله بن محمد، - ۱۳۲۵ ؟ قمری

behbahānī, ‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad(- 1907)

تاریخ تألیف: کمی پس از ۱۳۴۲ق

آغاز: بسمله، حمدله، صلات. چنین گوید ... عبدالله بن محمد البهبهانی ... که پرسنده ای پرسید:

[فهرستواره منزوی ۵۸۰/۹]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۲۴/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان الائمة (ع) ... فمن لم یعرفهم فقد انکر التوحید ...

خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۱-۱۳۴۲ق؛ ۱۱گ (۱۰۰ر-۱۱۰پ) [ف: ۱-۲۵۷]

● نبوت و ولایت / عرفان و تصوف / فارسی

nabovvat va velāyat

گفتاری است در نبوت و امامت به شیوه عرفانی، با عنوان‌های: تنبیه، تنبیه و یک خاتمه.

آغاز: رساله فی النبوة و الولایة، بسمله، بعد از ادای سپاس واجب الوجود و درود نا معدود صاحب مقام محمود ... تحقیق مبحث وجود برای اهل کشف هر چند موقوفست بر تجرید از علایق و تفرید از عوایق

انجام: خاتم عبارتست از کاملی که قطع منازل و مقامات کرده و بنهمات کمال رسیده باشد واین در مراتب نبوت منحصر در شخص محمد صلی الله علیه و آله و سلم است و تمت بعون الله
[فهرستواره منزوی ۱۰۲۳/۸]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۸۰/۳۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ ۵گ (۳۴۱-۳۴۵) [ف: ۱۵-۳۳۷]

● **نبوت و ولایت** / عرفان و تصوف / فارسی
nabovvat va velāyat
مختصری است که پس از دیباچه در عنوان ۱۰ تنبیه در تحقیق مبحث وجود به مسلك اهل کشف و شهود و خاتمه در بیان نبوت و ولایت ترتیب یافته است.
آغاز: بعد از اداء سپاس واجب الوجود
انجام: و این در مراتب نبوة منحصر است در شخص محمد علیه السلام
[فهرستواره منزوی ۱۰۲۳/۸]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۸۷۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ واقف: نائینی؛ ۲گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۶×۴۲سم [ف: ۴-۱۴۵]

←نبی > احوال حضرت رسول (ص) (منتخب)
←نبی > احوال پیامبر اکرم (ص)
←النبی > احوال النبی (ص)

● **النبی و المتبنی** /- عربی
an-nabī wa-l mutabanī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲۹/۲۶
فرق بین نبی و متنبی از اربعین؛ کا: محمد باقر بن علی فیروزآبادی، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مذهب، ۱ص (۹۰)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۲-۳۸]

● **النبیه فی وظایف الفقیه** / فقه / عربی
an-nabīh fī waẓāyif-il faqīh
کاشانی، محمد رسول بن عبدالعزیز، ق۱۳ قمری
kāšānī,mohammad rasūl ebn-e ʻabd-ol-ʻazīz(- 19c)
رساله مفصلی است درچند مقام دروظایف فقیه جامع شرایط واثبات ولایت و تعیین مقدار ولایتش و وظیفه مردم نسبت به وی.
آغاز: الحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی محمدوآله الطاهرین اما بعد فهذه رسالة صنفتها وسمیتها بالکتاب النبیه فی وظایف الفقیه فی وظایف الفقیه الجامع لشرایط الفتوی

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۷۸۶/۲-۲۴/۸۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** وروی الصدوق الا ان یکون سفیها اوضعیفا فقال وما السفیه فقال الذی یشتری الدرهم باضعافه ... یا بنی ما السفه فقال اتباع الدناة ومصاحبة الغواة
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲۰گ، ۳۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۸-۴۷۵۳]

● **نتایج الاخبار** / گوناگون / فارسی
natāyej-ul axbār
یزدی، ابوالقاسم بن جعفر، ق۱۳ قمری
yazdī, ab-ol-qāsem ebn-e jaʻfar(- 19c)
اهدا به: مظفر الدین شاه (۱۳۱۳-۱۳۲۴ق)
تاریخ تألیف: ۱۲۹۹-۱۳۱۳-۱۳۱۴-۱۳۱۵ق
فهرست مطالب در دیباچه هست. شعر سعدی و خیام و جودی و سروش و هادی و غزالی (مورخ ۱۳۱۳) و مولوی رومی (مورخ ۱۳۱۳) و انصاری و بهایی و بینوا و جناب لاهیجانی و وفایی در آن آمده است، نیز تاریخ شب دوشنبه ۳ جمادی الاول ۱۳۱۴ و تاریخ شب جمعه ۱۹ رجب ۱۳۱۴.(دانش پژوه)
آغاز: هو الله تعالی شانه. هذا کتاب نتایج الاخبار من تألیف احقر الطلاب ... بنده روسیاه ... سید اسمعیل بن آسید ابوتراب الواعظ الیزدی الاصل لاهیجانی المسکن سلمه الله تعالی ۱۳۱۴. بسمله. الحمد لله الذی احتجب عن الابصار بالعزة و اقتدر علی الاشیاء بالقدرة ... اما بعد چونکه جمعی از دوستان خلص اثنا عشری ... از ... اسمعیل بن ابو تراب بن جعفر بن علاء الدین الحسینی الواعظ الیزدی خواهش نموده بودند که وجیزه ای که مشتمل بر اشعار فضایل و مدیحه و قصاید و حکایات و اخبار وارده از آل اطهار ... و بعضی از ادعیه سفر و تعین امراض مختلفه و دوای هر مرض و بعضی از اختلاجات که در سفر داشتن آن همراه خصوصا بذاکرین اهل منبر لازم بل الزم است و بعضی از اشعار مصیبت ... نوشته باشم ... و این وجیزه مشتمل است بر مدایح و قصاید و فضایل و مصیبت ... ابی عبدالله و بعضی ادعیه ... و اسامی امراض و دوای آن و ادعیه آن و بعضی از حکایات و قصص ... و اسامی بعضی از شهرهای معروف و حالات اصحاب ... علی مرتضی و نام کردم این وجیزه ... را به نتایج الاخبار و ... این نام ... با سال اتمام آن مطابق است (۱۲۹۹)
[فهرستواره منزوی ۱۸۰۷/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۷۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی الموعظة ... (پس از شش صفحه و نیمی) از دست ایشان می‌رهاند اللهم احفظ جمیع المسلمین من شر الدنیا بحرمة آل محمد.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ ۱۹۸گ (۹پ-۲۰۶پ)، ۱۸سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱۳-۳۱۳۸]

● **نتائج الاخبار و نوافج الازهار** / فقه / عربی

natā'ij-ul axbār wa nawāfij-ul azhār

عاملی، محمد مهدی بن محمد، - ۱۱۸۳ قمری

'āmelī,mohammad mahdī ebn-e mohammad(- 1770)

مؤلف، در این کتاب سعی کرده تا بین مشرب اخباری و اصولی جمع نماید لذا در هر مسأله‌ای احادیث وارد شده را با حذف اسناد آنها نقل می‌کند و به استدلالات دیگر کمتر می‌پردازد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۴۲۱

آغاز: کتاب المکاسب و هو یعتمد علی فصول ... وقضا ء الدین لماروی الکلینی عن عمر بن جمیع

کتاب المکاسب تا حدود رادارد؛ خط: نسخ، کا: میر محمد علی طالقانی (چنان‌که در اجازه مؤلف تصریح شده)، بی‌تا؛ مصحح؛ مهر: «محمد کریم» (مربع)؛ با اجازه ای که فتونی برای شاگردش کاتب نسخه نوشته؛ جلد: تیماج، ۲۰۲گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱۲-۲۰]

←نتایج الافکار > نتایج الافکار

● **نتایج الأفکار = حاشیة شرح منار الانوار** / اصول فقه / عربی

natāyij-ul afkār = ḥāšīyat-u š.-i manār-ul anwār

عزمی زاده، مصطفی بن محمد، ۹۷۷ - ۱۰۴۰ قمری

'azmī zāde,mostafā ben mohammad (1570 - 1631)

وابسته به: منار الانوار؛ نسفی، عبدالله بن احمد (-۷۱۰ق)

حاشیه‌ای است با عناوین «قوله، قوله» بر شرح عبداللطیف بن ملک بر کتاب «منار الانوار»تألیف حافظ الدین نسفی که محشی به درخواست تعدادی هنگام گفتگو و تدریس نگاشته است.

[کشف الظنون ۱۸۲۵/۲؛ هدیة العارفین ۴۴۰/۲؛ الفهرس الشامل للتراث العربی الاسلامی المخطوط ۳۵/۱۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۸۶

آغاز: الحمد لمن یصل حکمه المشروع کشجرة اصلها ثابت و فرعها مرفوع الذی خفی لطفه و ظهر احسانه ... قوله فهذه تعلیقات جمعتها من هوامش شرح المنار لابن فرشته؛ **انجام:** قوله باذن صاحبه الضمیر لمال الغیر ... هذا آخر ما تیسر ایراده من نتایج الافکار عند الاشتغال بمطالعة شرح المنار و لله الحمد ... خلصنا الله من هول یوم القیامة بشفاعة هولاء المشفعین الکرام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۴ ربیع الثانی۱۰۷۶ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه»، مجدول، با نشان «بلغ مقابلة» مقابله شده؛ تملک: مصطفی بن محمد یانیوی؛ جلد: تیماج مذهب؛ ۲۰۸گ، ۲۳سطر (۵/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵ سم [ف: ۳۵-۲۶۷]

● **نتایج الافکار** / چند دانشی / فارسی

natāyij-ul afkār

لاهیجانی، علی بن حمد الله، ق۱۲ قمری

lāhījānī, 'alī ebn-e hamd-ol-lāh(- 18c)

اهداء به: شاه سلیمان صفوی

در سه «قسم» و حاوی علوم ادبی، اصول، فقه، تفسیر، منطق، طبیعی، امور عامه، طب، الهیات است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۲۶

آغاز: بعد از حمد فرداولی نتایج افکار اولو الالباب شمه ای از روایح گلزار اوست ... بر صفحه اظهار می‌نگارد که روزگاری در مدرس استفاده به زانو نشستم ... و در حصول فروع و اصول ساعی بودم و در اقسام حکمت و کلام نسخه ها نسخ نمودم و بر مجموع آنها انتخابی زده مجموعه ای ترتیب دادم و به نتایج الافکار نام نهادم؛ **انجام:** و شیخ در الهیات کتاب شفا اعتراف به حشر جسمانی نموده است و اذقد حصل بهذا القدر عرضنا فالحمدلله اولا وآخرا وظاهرا وباطنا والصلاة والسلام علی متمم امر الرسالة ... واله اجمعین. وفرغ من تحریره ... علی بن حمدالله لاهیجانی

خط: نستعلیق، کا: علی رضا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۷۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۹×۱۹/۴سم [ف: ۴-۸۰۹]

● **نتایج الافکار** / اصول فقه / عربی

natāyij-ul afkār

قزوینی، ابراهیم بن محمد باقر، ۱۲۱۴ - ۱۲۶۲ ؟ قمری

qazvīnī, ebrāhīm ebn-e mohammad bāqer (1800 - 1846)

وابسته به: ضوابط الاصول؛ قزوینی، ابراهیم بن محمد باقر (۱۲۱۴-۱۲۶۲ف)

تاریخ تألیف: آخر رجب ۱۲۵۳ق

مؤلف، هنگامی که نزد استاد خود شریف العلماء آملی (-۱۲۴۵ق) معالم می‌خوانده است یادداشت‌هایی نگاشته و همانها را در دو ماه سال طاعون (۱۲۴۵ق) گرد آورده و ضوابط الاصول را ساخته (دیباچه). او چون دید که ضوابط، گسترده و کلان است و شاگردان هم آنرا می‌خواهند که فرا بگیرند این بود که از آن گزین نموده و «نتائج الافکار»را ساخت و آن در یک «مقدمه» و ۱۵«اصل» و یک «خاتمه» و در دو جلد مرتب کرد.

دوره‌ای کامل از اصول فقه است.
آغاز: بسمله الحمدلله الذی هدانا بترتیب عوائد موائد الایادی الی نهایة معارج الافهام و ارشدنا بتهذیب فرائد فوائد المبادی
انجام: فرجح الاقوی فالاقوی رجح الله حسناتنا علی سیئاتنا و رفع فی الاخرة درجاتنا بمحمد و آله الطاهرین
چاپ: مشار عربی، ص۹۴۴؛ کتاب در حاشیه کتاب (ضوابط الاصول) چاپ شده؛ تهران، سنگی، ۱۲۷۱ق، رحلی؛ بندر بمبئی، سنگی، ۱۲۵۸، رقعی، ۲۳۸ص؛ [تهران]، سنگی، ۱۲۷۵، (چاپ دوم)، رحلی؛ مستقلاً به سال۱۳۵۸ق در بمبئی چاپ شده
[الذریعة ۴۲/۲۴ و ۱۱۹/۱۵؛ ریحانة الادب ۳۷۶/۳؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۵۷/۴؛ دنا ۱۰: ۵۵۸-۵۶۰ (۵۵ نسخه)]

شروح و حواشی:

۱- شرح نتایج الافکار؛ رشتی، کاظم بن قاسم (۱۲۱۲-۱۲۵۹ق)
۲- شرح نتایج الافکار؛ کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم (۱۲۲۵-۱۲۸۸)
۳- شرح نتائج الأفکار؛ آقا میرزا بابا سبزواری (-۱۲۹۳)
۴- مناهج الاسرار فی شرح نتایج الافکار؛ یزدی، عبدالسمیع بن محمد علی (-۱۳)
۵- مخزن الاسرار فی شرح نتائج الافکار؛ آقا محمد (شیخ محمد) (-۱۳)
۶- مصباح الانظار فی شرح نتایج الافکار = مصابیح الانوار = شرح نتایج الافکار؛ یزدی حائری، محمد باقر بن زین العابدین (-۱۳۰۰)
۷- موازین الانظار فی شرح نتائج الافکار؛ تنکابنی، محمد بن سلیمان (۱۲۳۴-۱۳۰۲)
۸- شرح نتائج الافکار(۲عنوان)
۹- شرح نتائج الافکار (الف)(۲عنوان)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ روشن، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، با افزوده‌ها درهامش و خط خورده و پاک شده هم در آن هست و پیداست که نسخ اصل خط قزوینی است، در ۳۷ و ۳۸ر حاشیه «منه» که باید از خود قزوینی باشد، برخی جاها حاشیه‌ها به خط نستعلیق خوشتر و ریزتر است که گویا اینها از عبدالسمیع بن محمد علی بن احمد بن محمد بن سمیع یزدی می‌باشد و نشانه آنها «لمحرره» و «لمحرره عفی عنه» و «الذی ذکره الاستاد دام ظله العالی» است، صفحه ۱ کتاب گویا از این یزدی است و خطبه‌ای است که گویا قزوینی پس از این افزوده و او نوشته است و اصل کتاب که در ۵ر است تا ۶۳ر چنین بوده: «بسمله. و به نستعین. رب وفق للاتمام «اصول الفقه علم لهذا العلم»، نویسنده پس از افزودن خطبه در ۴پ این را بدان بپیوست، در پایان هم داشته بود «الفقیر فی آخر شهر رجبمن شهور سنة ۱۲۵۳» و روی آن خط خورده و در پهلوی آن نوشته شده «الفقیر فی آخر العشر الثالث ... مسلما» و باید به خط همان یزدی باشد؛ جلد: تیماج، ۶۴گ، ۲۲سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۱۷۴۰]

۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۸۸۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۱ق [تاریخ نباید صحیح باشد]؛ جلد: چرم زرد، ۹۵گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [مؤید: ۲-۳۱۷]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۴۵/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** الذین لایجتمعان او بستلزمان الاختلال و ضعیا
بی‌کا، تا: ۱۲۱۱ق [تاریخ نباید صحیح باشد]؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۵۶ص (۱۱۷پ-۱۷۲)، ۲۴ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۰-۶۲۶]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۰۴۴
خط: نسخ، کا: خوانساری، محمد علی بن حسین، تا: ۱۲۵۰ق؛ جلد: میشن، ۱۲۸گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰/۶×۲۱/۱سم [ف: ۱-۵۵۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۰۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: یزدی، عبدالسمیع بن محمد علی، تا: ۲۵ رمضان۱۲۵۳ق، جا: کربلا؛ مصحح، مجدول؛ ۱۰۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۵-۱۸۶]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۱۴۲-۶۰/۸۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: یزدی، عبدالسمیع بن محمد علی (شاگرد مؤلف)، تا: ۱۵ محرم۱۲۵۴ق، جا: کربلا، بقعه محمد بن السید علی الطباطبائی؛ از روی نسخه اصلی که به خط مولف بوده استنساخ شده؛ ۱۱۷گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۵۴]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۶۵
جزء اول کتاب و تا بحث تعادل و ترجیح؛ خط: نسخ، کا: خطیب دامغانی، مصطفی، تا: جمادی الثانی۱۲۵۴ق؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «الحسین من ولد محمد»(بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۶۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰×۲۰/۵سم [ف: ۵-۸۰]

۸. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم
خط: نسخ، کا: یزدی، عبدالسمیع بن محمد علی، تا: ربیع الثانی۱۲۵۴ق؛ از روی نسخه اصل، محشی به امضای نظام الدین که لقب کاتب بوده؛ ۱۱۱گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۱×۲۰سم [صد و شصت نسخه: -۳۹]

۹. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۰۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم اصفهانی، تا: ۱۲۵۴ق؛ ۲۳۱ص، ۱۷ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: -۸۴]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸۹۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: صادق حسینی، تا: ۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج، ۶۰۵ص (۲-۶۰۶)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱۷-۲۸۸]

۱۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۸۵/۱

آغاز و انجام: برابر

کا: سید رضا ابن محمد علی حسینی، تا: ۱۲۵۴ق، جا: کربلا؛ محشی؛ ۱۲۸ص، ۲۵سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۱۶۹]

۱۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۳۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: طباطبائی زواره ای، علی بن اسدالله، تا: ۱۲۵۴ق؛ محشی، مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۱۹۳گ، ۱۱سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۱۵۲]

۱۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۶۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدحسن بن محمد خان زکی استرآبادی، تا: ۱۲۵۵ق، جا: کربلا؛ ۱۰۴گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۴۹۴]

۱۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۳۷۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسین بن عبدالرسول خویی، تا: شعبان۱۲۵۵ق، جا: حسینیه؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مذهب، ۵۹گ (۱پ-۵۹پ)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۳]

۱۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۹۰۶/۳

آغاز: برابر

کا: ابوالحسن بن ملا قاسم، تا: ۱۲۵۶ق؛ ۶۰ص (۱۳۳-۱۹۲)، ابعاد متن: ۹/۵×۱۵/۵، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۵-۱۸۴۲]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۸۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ربیع، تا: ۲۲ صفر ۱۲۵۶ تا جمعه اوایل دهه سوم ذیقعده۱۲۵۶ق، جا: کربلا؛ مقابله شده، دارای بلاغ؛ مهر: کاتب «محمد ربیعا» (بیضی)، «العبد المذنب محمد صادق ۱۲۵۶» (مستطیل)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۵۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۱۶]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۸/۱

همان نسخه بالا [مؤید: ۱-۱۴۲]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۴۶

خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد حسین عرب، تا: ۲۱ شعبان۱۲۵۶ق، جا: کربلا مدرسه حسن خان سردار؛ جلد: تیماج، ۸۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۵-۴۴]

۱۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۵۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ جمادی الثانی۱۲۵۶ق؛ به‌وسیله کاتب به اعانت ملا حسن مقابله و تصحیح شده؛ مهر: «عبدالله» (شلجمی)؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۱۷۶]

۱۹. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۸/۱

کا: محمد علی بن محمد تقی، تا: ذیقعده۱۲۵۷ق، جا: کربلا؛ ۵۸گ (۱پ-۵۸پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۰]

۲۰. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۹ جمادی الاول۱۲۵۷ق، جا: کربلا؛ با چند حاشیه که در پایان آنها نوشته شده: «سمعت منه»؛ ۵۴گ (۱۴۵-۱۹۸)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [صد و شصت نسخه: -۶۷]

۲۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** وهل المدار علی المرجحات الخاصه ام علی ظن الفقیه وجهان وعلی المختار من الظن المطلق فالدائرة وسیعة ثم ان المرجحات قد تترکب من اثنین فصاعدا وقد تتعارض فیلاحظ فیها التعادل والتراجیح والاقوی فالاقوی

خط: نسخ، کا: محسن بن صالح حسینی مازندرانی (شاگرد مؤلف)، تا: ۱۲۵۷ق، جا: کربلا؛ مهر: «المتوکل علی الله عبده محمدحسن» (بیضوی)؛ واقف: سید فضل الله بنافتی مازندرانی؛ جلد: مقوا، ۸۹گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۳]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۹۱۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: جلال الدین بن محسن، تا: ۱۲۵۸ق؛ تملک: شیخ احمد در ۱۳۰۶ق با مهر «... بن مرتضی احمد ۱۳۰۲» (بیضی)، محمد موسوی جزائری در ۷جمادی الاول۱۳۷۲ در نجف، محمد حسین کلباسی، علی نقی قزوینی؛ اهدایی: رهبری، شهریور ۱۳۸۷؛ جلد: تیماج، ۱۰۶گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱/۴سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۱۷]

۲۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۸۵

خط: ثلث، کا: عباسعلی، تا: جمعه ۱۴ ذیحجه۱۲۵۸ق؛ جلد: تیماج، ۵۵گ، ۲۴ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۳۲۵]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۶۸۳

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین عاشور علی رانکوئی از محال رشت، تا: شعبان۱۲۵۸ق، جا: کربلا؛ جلد: تیماج، ۱۶۱گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۵-۵۳]

۲۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: یزدی، عبدالسمیع بن محمد علی، تا: صفر۱۲۵۸ق، جا: بمبئی؛ تملک: میرزا محمد تقی شیرازی؛ جلد: تیماج، ۱۳۳گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف مخ: ۲-۵۵۹]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عباس بن بابای قمی (از شاگردان مؤلف)، تا: ۱۲۶۰ق؛ مصحح، محشی از کاتب؛ تملک: سید مصطفی صفایی خوانساری در ذیقعده ۱۳۷۹ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ ۱۲۱گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۱۷]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۹۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه۹ صفر ۱۲۶۰ق؛ تملک: ضیاء لشکر تقی دانش به تاریخ ۱۳۳۵؛ مهر: «المتوکل علی الله عبده الراجی

محمود» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۱۰۴گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰×۲۰/۵سم [ف: ۲۲-۱۷۵]

۲۸. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

کا: چراغ علی بن علی اکبر، تا: ۱۲۶۰ق [تراثنا: س۱۳ش۴-۱۳۷]

۲۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۰۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدکاظم بن نوروز علی، تا: ۱۵شعبان۱۲۶۰ق؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۱۱۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۴]

۳۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۲۶۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن ملامحمد صادق، تا: ۲۸رجب۱۲۶۱ق؛ در اول نسخه دیباچه‌ای درتوصیف وتمجید مؤلف وکتابش به دست عبدالسمیع بن محمد علی بن محمد بن سمیع یزدی درزمان خود مؤلف نوشته شده، مصحح، محشی با امضای «منه مدظله»، و با امضای نویسنده دیباچه «عبدالسمیع یزدی»؛ مهر: «الراجی محسن بن ابوالقاسم الحسینی» (بیضوی)؛ ۸۰گ (۴۹پ-۱۲۸پ)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۴]

۳۱. اراک؛ کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم؛ شماره نسخه: ۱۱۲

خط: نسخ، کا: حسین ابن مسیح آقا، تا: سه‌شنبه ۹ رجب۱۲۶۱ق؛ مهر: «وقف کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم»؛ اهدایی: حاج شیخ حسین امامی؛ جلد: تیماج، ۹۸گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [دو کتابخانه اراک: -۱۳۹]

۳۲. اراک؛ کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم؛ شماره نسخه: ۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: صفر ابن حاجی محمد، تا: جمادی الثانی۱۲۶۱ق؛ مجدول، محشی به نقل از: عبدالسمیع، ضوابط، مجمع البحرین، کنز؛ مهر: «وقف کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم»؛ ۱۲۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [دو کتابخانه اراک: -۹۲]

۳۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۸۳۳

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن قاسم بهبهانی، تا: ۱۲۶۲ق؛ محشی؛ ۶۸گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [مؤید: ۲-۲۷۶]

۳۴. تنکابن؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۰

آغاز: لایکاد یخفی علی اولی الاذهان ... انک کتاب نتایج الافکار؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد صادق به محمد شکاسی، تا: یک‌شنبه۱۵ شعبان۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۵۱گ، ۱۸ سطر (۶×۱۶/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۵سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: -۱۴۸]

۳۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۳۰۲

خط: نسخ، کا: سید حسین بن حسن موسوی، تا: پنج‌شنبه۳ رمضان۱۲۶۲ق؛ ۱۰۲گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۱۴]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۵۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن عباس، تا: ۱۲۶۳ق؛ از روی نسخه عبد السمیع بن محمد علی بن احمد یزدی که در اواخر ماه صفر ۱۲۵۸ نوشته بود، محشی بیشتر آنها از ملا عبد السمیع یزدی و به خط خودش؛ جلد: تیماج، ۱۰۹گ (۱۲۷پ-۲۳۵پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۶-۱۴۹]

۳۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۸۴۹/۲

آغاز: اعلم ان اصول الفقه علم لهذا العلم و معرفته من جهة الاخبار؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۲۳گ (۵۳پ-۱۷۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [نشریه: ۱۳-۲۱۶]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۰۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری و شکسته، کا: محمد باقر بم محمد قاسم بهبهانی، تا: ۱۲۶۴ق؛ مصحح، محشی از محمد شفیع یزدی و عبدالسمیع حائری؛ مهر: «یا امام محمد باقر» (مربع)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: مقوا، ۶۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۱۷]

۳۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۲۴/۱-۵/۱۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۶رمضان۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج، ۵۵گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۵۴]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد بن سلطان محمد، تا: دوشنبه دهه سوم ربیع الاول۱۲۶۶ق، حسب الامر سید مهدی؛ مصحح، محشی از عبدالسمیع یزدی حائری؛ جلد: تیماج، ۱۲۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۴۴-۱۶۶]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد لطفعلی، تا: ۱۲۶۷ق، جا: کربلا؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ جلد: چرم مذهب، ۱۲۰گ، ۱۸سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۶-۳۶۸]

۴۲. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۲۳۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق [ف: -۹۴]

۴۳. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: ۵۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: قزوینی، ابراهیم بن محمد باقر؟، تا: ۱۲۶۸ق؛ ۵۶گ (۲۵ر-۸۰ر)، ۱۶سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: -۴۶]

۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۹۸/1
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوالفضل (فضل الله) زنجانی، تا: ۱۲۷۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۱۰ص (۱-۱۱۰)، ۱۵سطر (۱۴/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۴-۲۲۳]

۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۷-۱۵/۲۰۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمدمهدی، تا: ۱۲۷۴ق؛ با تقریظی از عبدالسمیع بن محمد علی بن احمد بن محمدبن سمیع یزدی درمدح مؤلف وکتاب که آن را مقدمه‌ای برای چاپ کتاب نوشته؛ جلد: تیماج، ۱۴۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۴۷۵۴]

۴۶. گلپایگان؛ مسجد جامع گلپایگان؛ شماره نسخه: ۸/۲
خط: نسخ، کا: محمد جواد بن محمد رضا جرفادقانی، تا: شعبان۱۲۸۷ق؛ ۶۰گ (۹۱پ-۱۵۰پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: -۱۹۳]

۴۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۲۸۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۱ سطر (۱۲/۵×۵/۵)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۵-۷۰۳]

۴۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۴۴۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، مرحوم سعید نفیسی در صفحه عنوان آن را نسخه اصل دانسته است ولی چنین نباید باشد؛ ۴۲گ، ۲۵ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۷۰۳]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۵۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از عبدالسمیع یزدی حائری (شاگرد مؤلف)، همین یزدی در آغاز نسخه می‌نویسد از ملک التجار حاج محمد رحیم خان درخواست کرده که کتاب را چاپ کند؛ ۱۴۲گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۱-۵۵]

۵۰. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۳۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۰۰گ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: -۳۱۰]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۵۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الذی ثبت من البرهان السابق حجیة الظن المسبب عن الظن بالحکم الفرع الواقعی ...
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملک: فضل الله نوری؛ ۷۳گ، ۱۷سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۹-۵۳۹]

۵۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۲۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۳۴گ، اندازه: ۱۰×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۴]

۵۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۷۲۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ ۱۲۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵-۱۴۵]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۷۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماجمذهب، ۳۱گ (۹۶-۱۲۶)، ۲۸سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۱/۵×۳۰سم [ف: ۳۴-۵۷۵]

۵۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۸۰
انجام افتاده در تقلید میت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ تملک ۱۲۳۲؛ ۷۹گ، ۱۹سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۴-۳۸۲۴]

۵۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۸۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایلقرن۱۴؛ محشی با نشانی «علی اکبر» و به خط وی؛ ۲۵۶گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۴-۲۱۹]

۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۵۷۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۱ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۹۲گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۱۸]

۵۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۹۲/۲
آغاز: الایجاب الکلی لأن النسخ واقع فالداعی لاختلاف حکم الناسخ و المنسوخ ... اصل هل یجوز خلو واقعة من الوقایع بنحو الایجاب الجزئی؛ **انجام:** برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۶۱گ (۴۲ر-۱۰۲ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۴۴-۱۱۸]

۵۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد نویر ابن محمد کصم، بی‌تا؛ نام کاتب با حروف ابجد پس از خطبه و فهرستی که بوسیله عبدالسمیع بن محمد علی بن احمد بن محمد بن سمیع یزدی (شاگرد مؤلف) نگارش یافته آمده، و عبدالسمیع مزبور آقای حاج محمد رحیم خان را خواهان چاپ کتاب، و خود را مباشر معرفی می‌کند گویا ناسخ از روی نسخه وی نوشته است؛ جلد: تیماج، ۱۳۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱-۸۳]

۶۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۷۰/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳-۷]

۶۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۱۰۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۰۶گ، ۱۳-۱۵ سطر (۸×۱۶و ۱۱×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۳سم [ف: ۱۸-۷]

۶۲. کاشان؛ میثم نمکی(خصوصی)؛ شماره نسخه: ۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** اصل انا حصل التعادل بین الدلیلین ففی التخییر بینهما او الرجوع الی الاصل او الوقف وجوه والاخر لایتصور فی مثل دوران الامر بین الوجوب والحرمة وفی المعاملات النفسیة و ...

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۴۵گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ]

۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه سلخ شعبان (کذ)؛ ۶۲گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۶-۹۰]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۸/۴-طباطبائی

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۲۰گ (۲۸پ-۱۴۷ر چاپ سنگی)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۳-۷۶۳]

● **نتایج الافکار** / اصول فقه / عربی

natāyij-ul afkār

هروی، محمد تقی بن حسینعلی، ۱۲۱۷ - ۱۲۹۹ قمری

heravī, mohammad taqī ebn-e hoseyn-‘alī (1803- 1882)

تاریخ تألیف: اوایل ذیحجه ۱۲۵۸ق

کتابی است مجدول شامل دوره مختصر این فن و جامع اقوال و قائلین با اشاره به دلیل. اقوال را در یک ستون آورده، قائلین و کتب منقوله عنها را در ستون دیگر و مرتب است بریک «مقدمه» و سه «باب» و «خاتمه»: مقدمه در مبادی لغویه؛ باب ۱. در کتاب و سنة؛ ۲. ادله شرعیه؛ ۳. اجتهاد و تقلید؛ خاتمه در تعادل و تراجیح. مؤلف برای هر بحثی دو جدول ساخته که در یکی از آنها اقوال اصولیین آمده و در دیگری ادله آنان را ذکر نموده است و در دیباچه هم به رموزی که برای کتاب‌های مرجع به کار رفته است اشاره نموده بدین نحو: به = نهایة الاصول، یب = تهذیب الاصول، لم = معالم الاصول، فی = وافی تألیف کاظمی، ق = قوانین از قمی، ح = مفاتیح از سید مجاهد، م = مناهج از نراقی، ت = اشارات الاصول استادش کلباسی.هروی در این کتاب از استادش شیخ محمد تقی محشی معالم به «شیخنا العلامه» یاد می‌کند.

آغاز: بسمله احسن خطاب یهتدی باشاراته الی نتایج الافکار و اکرم کتاب یرتقی بعباراته معارج الانظار ... اما بعد فیقول المفتقر الی الله القوی محمد تقی بن حسینعلی الهروی وقاهما الله سوء الحساب ...

انجام: اوالحکم بالتخییر بینهما وجهان بل قولان. ولیکن هذا آخرما اردنا ایراده فی هذا المختصر والحمدلله علی توفیقنا للاتمام و نشکره علی سوابغ الانعام و نصلی و نسلم علی افضل النبیین و اشرف الانام محمد و عترته البررة الکرام تمت.

[معجم المؤلفین ۱۲۸/۹؛ اعلام الشیعة ۱۲/۲؛ اعیان الشیعة ۱۲۸/۴۴؛ مصفی المقال ۹۶؛ الذریعه ۴۳/۲۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الثانی۱۲۹۹ق؛ مجدول؛ ۱۳۰گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳/۱سم [ف: ۱-۵۶۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** مسألة العقل لا ینسخ و لا ینسخ به لان النسخ رفع حکم شرعی بدلیل شرعی و أما الکتاب فیجوز نسخه بمثله و بالسنة المتواترة.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۷۳گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۹-۲۱۱]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۶۱-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، محشی با نشان منه؛ ۱۴۴ص، ۲۲سطر (۱۲/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۳۹۰]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۹۷۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: سید حسین بن میرسید علی قاینی خراسانی، تا: ۱۲۶۰ق؛ محشی از خود مؤلف؛ واقف: سپهسالار؛ جلد: تیماج، ۸۱گ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱-۹۲۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۳۰/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم۱۲۶۲ق، مجدول؛ تملک: محمود بن محمد رضا بیدکلی؛ مهر: محمود بن محمد رضا بیدکلی«الواثق الراجی عبده محمود» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۷گ (۱۵۲پ-۲۰۸ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۸-۱۱۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۷۱۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۲۷۳ق؛ مجدول، مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج، ۳۸گ (۱پ-۳۸ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۰-۱۱۲]

۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۸۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسنی حسینی، حسن بن ابوطالب، تا: جمعه ۴ ربیع الاول۱۲۸۸ق؛ جلد: تیماج، ۱۷۹گ (۷۹-۲۵۷)، ۱۱-۱۵ سطر (۶×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳-۱۴۸۹]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۹۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: ابراهیم بن عبدالله، تا: چهارشنبه ۹ جمادی الثانی۱۲۸۹ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج مذهب، ۵۵گ، ۲۴ سطر دو ستونی، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۱۸]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۱۳/۲

همان نسخه بالا [مؤید: ۲-۲۰۲]

۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۷/۲

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد علی اصفهانی همکینی، تا: شنبه ۱۸ ذیقعده۱۳۲۷ق، جا: کربلا؛ جلد: تیماج، ۳۸۷گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۴۵۶]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۷۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوا، ۵۰گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳۸-۹۵]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۶۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ واقف: میرزا محمد عسکری تهرانی سامرائی، محرم ۱۳۶۴؛ ۶۴گ، ۲۵سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۶-۹۰]

● **نتایج الافکار** / اصول فقه / عربی

natāyij-ul afkār

اردکانی، ملا حسین، - ۱۳۰۲ قمری

ardakānī,mollā hoseyn(- 1885)

از شیخ محمد سمیع یزدی نباید باشد.
[الذریعه ۹۸: ۱۴]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۹۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تاریخ وقف: چهارشنبه دهه سوم رجب ۱۲۶۴؛ قطع: رحلی [نشریه: ۴-۳۸۷]

● **نتایج الافکار** / اصول فقه / عربی

natāyij-ul afkār

حسینی کاشانی، حسن بن احمد، - ۱۳۴۲ قمری

hoseynī kāšānī,hasan ebn-e ahmad(- 1924)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۳۱
آغاز: بسملة، الأمر العاشر فی أنه هل یجری الإستصحاب فی التدریجات أم لا؟ فنقول إنها علی خمسة، أحدها إستصحاب نفس الزمان کإستصحاب بقاء اللیل و النهار لإثبات کون الجزء المشکوک فیه من اللیل؛ **انجام:** و قد عرفت ما فیه مما مر فراجع، هذا تمام الکلام فی تعارضه مع القرعة، یتلوه الکلام فی الثلث الثالث من مثله الإستصحاب فی المورد الثانی و تعارض الإستصحاب ...
شامل مباحث اصول عملیه بوده و از استصحاب آغاز شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی با نشان «۱۲»؛ ۲۳۸گ، ۱۶سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۹-۵۸۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۳۲
آغاز: بسملة، خاتمة: فی التعادل و التراجیح، أقول: و التعبیر عن الثانی بصیغة المفرد کما صنعه شیخنا العلامة فی الفرائد تبعاً للعلامة فی التهذیب و المحقق فی المعالم؛ **انجام:** یکون تقدیمه علی العمل بالأصل تقدیماً للدلیل علی الأصل لاتقدیماً للظاهر علیه، هذا حکم المسألة من حیث الکبری و أما بیان صغریاتها، فموکول الی الفقه، هذا آخر ما أردنا ...
جلد پایانی کتاب و شامل مباحث تعادل و تراجیح می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۹۹گ، ۱۶سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۳۹-۵۸۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۳۰
آغاز: بسملة، الحمدلله رب العالمین ... و بعد، فیقول ... إن هذا هو المجلد السابع من مجلدات کتابنا المسمی بنتائج الأفکار التی جمعتها و سلکتها فی سلک التحریر؛ **انجام:** کما أن البقاء لازمه الحدوث دائماً فیدفع ذلک بانه اصل مثبت لا اعتبار به و اللوازم العادیة و العقلیة مما لاتثبت بالأدلة الشرعیة فتدبر و یتلوه الکلام فی التنبیه العاشر فی ثلث. المجلد السابع ...
این جلد بخشی از مباحث اصول عملیه آن است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۳۳۷ق؛ از روی نسخه اصل، مصحح، محشی با نشان «منه»؛ با صورتاجازه سه تن از عالمان برجسته شیعه برای مؤلف قبل از متن رساله آمده که عبارتند از: ۱. صورت اجازه فاضل ایروانی، ۲. صورت اجازه شیخ زین العابدین مازندرانی به تاریخ جمادی الأول ۱۲۹۶ق، ۳. صورت اجازه سید حسین تبریزی؛ جلد: تیماج، ۲۵۵گ، ۱۶سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۹-۵۸۳]

● **نتایج الافکار فی حکم المقیمین فی الاسفار = صلاة المسافر = القصر و الاتمام = صلاة القصر فی السفر = خروج المقیم عن محل الاقامة** / فقه / عربی

natāyij-ul afkār fī ḥukm-il muqīmīn-a fi-l asfār = ṣalāt-ul musāfir = al-qaṣr wa-l itmām = ṣalāt-ul qaṣr fi-s safar = xurūj-ul muqīm ʻan maḥall-il iqāma

شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱ - ۹۶۵ قمری

šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e ʻalī (1506 - 1558)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۱۷رمضان ۹۵۰ق
رساله ای است کوتاه در بیان حکم مسافری که اقامت ده روز در شهر دیگر را قصد کند. در این رساله، پس از تقسیم مسأله به اقسام مشهور آن، حکم هر کدام از آن اقسام تبیین و سپس در تنبیهات دوازده‌گانه، فوائد مفیدی درباره مسأله ذکر شده است. (حبیب الله عظیمی)
آغاز: بعد حمد الله تعالی علی نعمه العظام و آلائه الجسام ... فهذه جملة من الکلام فی تحقیق مسألة فقهیة شهیرة فی الفتوی
انجام: عسی أن یظهر علیه باب من ابواب الصواب فان البرهان هو المعیار لاولی الالباب.
چاپ: در ص ۱۶۸-۱۹۶ مجموعه رسائل او به سال ۱۳-۱۳۱۲ق، چاپ سنگی؛ ایران، سنگی، بیناشر، ۱۳۱۳، خشتی، ۲۹ص؛ در ضمن رسائل الشهید الثانی از سوی آقای رضا مختاری به سال ۱۳۷۹ش تحقیق و چاپ شده
[الذریعه ۴۴/۲۴و ۴۵رقم ۲۱۹ و ۱۰۰/۷ و ۱۸۰/۱۱ و ۴۴/۲۴؛ ریحانة الادب ۲۸۰/۳؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۵۸/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۵۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب =مؤلف، تا: دوشنبه ۱۷ رمضان۹۵۰ق؛ مصحح، محشی از مؤلف بانشان «ع ل»، برگ انجام نسخه ناقص بوده و از سوی فردی از روی نسخه اصلی تصویر گرفته شده و به این نسخه الصاق شده؛ خط مبارک شهید در آغاز نسخه بدین گونه آمده: «نتایج الافکار ... املاء العبد الفقیر الی الله تعالی زین الدین بن علی بن احمد بن العاملی تجاوز الله تعالی عن سیاته الی من جهلها لعلی هذا غفور رحیم»؛ ۲۳گ (۲۹-۵۱)، ۱۵سطر ، اندازه: ۹×۱۲سم [ف: ۳۲-۴۰۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۹/۷

خط: نسخ، کا: عیسی بن درویش، تا: قرن ۱۰، در عصر شهید؛ ۱۸گ (۷۵پ-۹۲پ)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۲۶-۱۲۴]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ توسط سید علی مرعشی در شنبه اول ذیحجه ۹۸۰در قزوین تصحیح و مقابله شده؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ ۲۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۱-۱۵۶۶]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: لاهیجانی، محمود بن محمد، تا: ۹۴۸ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۷۵۴۴؛ جلد: تیماج [رایانه]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۶/۳

آغاز و انجام: برابر

کا: محیی الدین بن احمد بن تاج الدین عاملی، تا: ۹۵۳ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۴گ (۱۲۵-۱۳۸پ)، ۲۰و۲۱سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۳-۳۰]

۶. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۳۱۸/۸

کا: محمد شریف بن نجم الدین بن محمد، تا: ذیقعده۹۵۵ق، جا: کل کنده، مدرسه شاه مردم؛ واقف: عبدالسمیع [تراثنا: س۶ش۴-۹۸]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۴/۷عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۷۴۲؛ خط: نسخ، کا: جبائی، محمد بن علی، تا: یک‌شنبه ۲۱ جمادی الثانی۹۶۵ق، جا: تبنین؛ ۱۹ص (۶۰-۷۸)، ۱۷سطر [عکسی ف: ۴-۱۰۷]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۴/۱۸عکسی

نسخه اصل: کتابخانه فخرالدین نصیری امینی در تهران؛ بی‌کا، تا: ۹ شوال۹۷۴ق، جا: قزوین؛ ۱۶ص (۲۰۷-۲۲۲)، ۱۷سطر [عکسی ف: ۴-۴۸۲]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۳۴۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: طریحی، احمد بن برقع، تا: شنبه ۳ ربیع الثانی۹۸۴ق؛ ۱۹ص، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۲۱-۱۵۶۳]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۷۵۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف بن نجم الدین بن محمد، تا: ربیع الثانی۹۹۹ق؛ با یک واسطه با نسخه اصل تصحیح و مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۲۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۹/۳×۱۷/۳سم [ف: ۲۱-۱۵۶۴]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۶۷/۱

آغاز: ... و فی خروجه الی نهایة السفر و قصر راجعاً و حکموا ایضاً بانه لورجع عن نیة المقام فان لم یکن قد صلی تماماً؛ **انجام:** فهو فی قوة قاصد ما دون المسافةقد تقدم تفصیله و لیکن هذا آخر ما نملیه فی هذه المسألة و نحن نسأل ممن وقف علیها.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با عبارت «بلغ قبالاً» مقابله شده؛ ۱۹گ (۱ر-۱۹ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۳-۶۳۰]

۱۲. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۴گ (هامش۱-۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [صد و شصت نسخه: -۷۰]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۳۸/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۳۰ق؛ جلد: میشن، ۱۲گ (۲۵پ-۳۶پ)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۵-۳۷۸]

۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۵۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ناصر بن خزام، تا: جمادی الاول۱۰۵۰ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: سیدریحان الله بن موسوی به سال ۱۳۱۹، ابوالقاسم بن حسن بامهر «العبد المذنب ابوالقاسم» (مربع) در دارالسلطنه اصفهان؛ ۱۹گ (۱پ-۱۹پ)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۵۹۷]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۸۶/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسفراینی، محمد علی، تا: ذیقعده۱۰۵۶ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده محمد باقر الطباطبائی» (مربع)؛ ۱۷گ (۷۳پ-۹۹ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۵/۵×۱۱/۵سم [ف: ۳۹-۵۲۵]

۱۶. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۹۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۰۶۵ق؛ جلد: تیماج، ۲۸گ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: -۱۸۷]

۱۷. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: ۲۷/۶

کا: میسی عاملی، احمد بن عبدالعالی، تا: ۱۰۶۶ق [نشریه: ۴-۳۲۸]

۱۸. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۰۶۶/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ نزدیک به نستعلیق، کا: درویش محمد حسین بن درویش ظاهر، تا: ۱۰۹۵ق؛ جلد: تیماج، ۲۵گ، ۱۵سطر (۷×۱۲)،

اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲-۱۷۷]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد باقر مختاری حسینی نایینی، تا: شنبه ۷ رمضان۱۱۰۰ق؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ ۱۶گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۲×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۶۶] و [ف: ۲۱-۱۵۶۵]

۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۸۹/۲-۴/۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: صدرالدین محمد، تا: ۲۴ صفر ۱۱۰۰ق؛ ۴گ، ۴۱سطر [ف: ۳-۱۷۰۶]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** عن حکم المسافر لانتظاره فی قوه قاصد مادون المسافه و تقدم تفصیله و لیکن هذا آخر ما غلبه فی هذاه المسئله

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [رایانه]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ ۲۸گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۶۷] و [ف: ۲۱-۱۵۶۴]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۳۹۵/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۴گ (۱ر-۴ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۶-۶]

۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۷۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۷گ (۶۱پ-۷۷پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۳-۴۳۵]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۹۹/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسینی کاشانی، مرتضی بن ابوطالب، تا: ۱۱۰۱ق؛ ۹گ (۹۹پ-۱۰۷ر)، اندازه: ۱۱×۲۵سم [ف: ۸-۷۲۸]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۵۸/۵

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد هادی بن سلطان محمد، تا: ۳ جمادی الاول۱۱۱۵ق؛ از روی اصل، محشی با نشان «ع ل»؛ ۲۱گ (۸۲ر-۱۰۲پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۳۸۸]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۷۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد معصوم، تا: شنبه ۲۳ محرم۱۱۲۰ق، جا: کاظمین؛ جلد: مقوا، ۱۷گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۶۶۷]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۴/۱-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن سید حسین موسوی حسینی، تا: ۱۱۲۹ق؛ محشی‌با رمز «م ج طاب ثراه»؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۷گ (۲-۳۸)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۲-۱۳۸]

۲۹. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۷۲/۲

آغاز: برابر

کا: سلیم بن سلیمان، تا: ۱۱۵۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۳۳ر-۴۶ر)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: -۴۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۸۰/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۲۲۵]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۸۳/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: قفطانی، مهدی بن حسن، تا: اواخرقرن۱۳؛ مصحح؛ ۱۲گ (۲۰۸-۲۱۹)، ۲۱سطر ، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۴-۸۰۷]

۳۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۵۹/۷

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رقعی [ف: -۳۱۸]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۴۶

آغاز: اقامه عشره ایام فی غیر بلده اما علی رأس المسماء او فی اثنائها؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: به احتمال قرن ۱۲ یاقرن۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ گویا این نسخه از روی نسخه به خط خود مؤلف کتابت شده و کاتب عین انجامه مؤلف را آورده؛ جلد: چرم، ۷۲ص، ۱۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴۷/۱-۱۸۷]

۳۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۲۶۹/۱

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلفبه قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «کتابخانه احقر اسمعیل الحسینی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج مذهب، ۷گ (۲ر-۸پ)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۴]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۴۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: محلاتی، عبدالوهاب بن احمد، تا: احتمالاً قرن۱۳؛ ۱۴گ (۱۲۰پ-۱۳۳ر)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۷/۲-۲۶]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۳۲/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مختار گلپایگانی، احمد بن علی، تا: ۱۲۳۱ق؛ مصحح؛ ۶گ (۳۳۹-۳۴۴)، ۳۰سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۹-۵۲]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۶۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمدمهدی، تا: ۱۲۴۳ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ ضمیمه نسخه ش ۲۰۹۸۶؛ جلد: تیماجمذهب، ۱۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۶۷]

۳۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۹۳۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، کا: ابن حبیب الله محمد رفیع، تا: ۱۲۵۷ق؛ ۲۶گ (۲۵ر-۵۰ر) [ف: ۲-۲۵۳]

۳۸. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۶/۶
کا: گلپایگانی، زین العابدین، تا: ۱۲۶۲ق؛ ۸گ (۱۹۲ر-۱۹۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: -۷۸]

۳۹. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۲۲۸/۶ - ج
بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق؛ ۲۳گ (۶۷پ-۸۹پ) [ف: -۴۹۲]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۹۰۵/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابن شاهمیر، محمد بن ابی القاسم، تا: ۱۳۰۳ق؛ ۱۰گ (۸۹ر-۹۸ر)، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۵-۲۸۵]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۹۹۹
آغاز و انجام: برابر
مذیل است به فایده‌ای در معرفت قبله از شهید ثانی در ۱۰سطر ؛
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسن بن عبدالرحیم نهاوندی، تا: ۳ ربیع الاول۱۳۰۷ق؛ واقف: میرزا ابوالفضل نهاوندی، خرداد ۱۳۴۱؛ ۱۳گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲۱-۱۵۶۶]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۰۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد جعفر بهاری همدانی، تا: جمعه ۱۴ ربیع الاول۱۳۰۷ق، جا: نجف اشرف؛ ۹گ (۹-۱۷)، ۲۴سطر ، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۳۱-۱۷۰]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۶۲/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: نیریزی یزدی نجفی، عبدالمجید بن محمد جواد، تا: ۱۳۰۸ق؛ با یادداشتها و حواشی به خط میرزا محمد ارباب (محمد قمی از شاگردان شیخ انصاری و میرزای شیرازی) و فرزندش محمد باقر در آغاز نسخه؛ جلد: تیماج، ۱۲۹گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۵۱-۹۲]

۴۴. همدان؛ کمالی؛ شماره نسخه: ۶/۹
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۳۸۶]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۰۱/۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۶گ (۱۸۸پ-۲۰۳ر)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۹-۹۳]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۴۴/۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۴۲پ-۵۴پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۰-۲۸]

● نتائج الأفكار فی شرح اظهار الاسرار / نحو / عربی
natā’ij-ul afkār fī š.-i iẓhār-il asrār
آطه وی، مصطفی بن حمزه، ق۱۱ قمری
ātah vī,mostafā ebn-e hamze(- 17c)

وابسته به: اظهار الاسرار الخفیة للقواعد النحویة؛ برکلی، محمد بن پیرعلی (۹۲۹-۹۸۱ق)
تاریخ تألیف: ۲۷رمضان ۱۰۸۵ق
شرحی مزجی بر کتاب «اظهار الاسرار فی النحو» محمد بن بیرعلی برکلی است.اصل کتاب در سه باب «عامل، معمول، عمل» تنظیم گردیده است.
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل الالفاظ قوالب المعانی و فضلها علی سائر الاصوات بنظم درر حروف المبانی و ...
چاپ: این اثر در سال‌های ۱۲۱۹، ۱۲۳۸، ۱۲۵۱، ۱۲۷۴، ۱۲۸۸، ۱۳۰۰، ۱۳۰۳ق در آستانه (استانبول) و نیز در سال‌های ۱۲۶۲ و ۱۲۶۶ق در بولاق - مصر به چاپ رسیده است.
[کشف الظنون ۱۱۷/۱؛ ایضاح المکنون ۶۲۰/۲؛ کحاله ۲۴۹/۱۲؛ قاهره، النحو ۵۲۳؛ چلبی - قرطای ۷۹۴۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۴۸/۲
آغاز: ... عما منع فی الاسلام و ابدل مغفرتک عما جئنا به غلطا ... اما بعد فیقول العبد الفقیر الی لطف ربه القدیر؛ **انجام:** اذا کان فعلا ای حدثا لاعینا کجئتک ... لفاعل الفعل المعلل به ...
خط: نسخ تحریری نزدیک به نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاًقرن۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول، محشی؛ تملک: شیخ محمد مفتی، شیخ میان مصطفی؛ مهر: کتابخانه «حوضه» عثمانی؛ ۵۴ص (۱۰۱-۱۵۴)، ۱۷ و ۲۷سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۴۰/۳-۱۵۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** لانه لافص عنهم فیها غبرانی نقل عن الاندلسی ان ماعداهما ... (پاک شده) المنادی.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاًقرن۱۲؛ مجدول، با سرلوح، محشی؛ جلد: تیماجمذهب، ۳۸۲ص، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۴۰/۳-۱۰۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۸۶
خط: نسخ، کا: عمر بن مصطفی العلیل، تا: جمادی الثانی۱۱۰۶ق، جا: الصخوة الکبری؛ جلد: تیماج، ۹۸گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۷-۳۳۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۷
آغاز: ... المعلل به ای اتحذ فاعلهما و مقارنا له ای الفعل المعلل فی الوجود بان یتحد زمان وجودهما کما فی مثال المتن؛ **انجام:** لانص عنهم فیها غیر انه نقل عنه الاندلسی ماعد کتوابع المنادی.
خط: نسخ تحریری، کا: حسن بن عبدالکریم، تا: ۱۱۶۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، محشی؛ جلد: مذهب، ۳۰۴ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۴۰/۳-۱۲۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۶۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** قد وقع الفراغ من تسوید شرح اظهار الاسرار بعون الله الملک العزیز الغفار علی ید اضعف الوری الشیخ

مصطفی فی الفحوة الکبری.
خط: نسخ، کا: عمر بن سلیمان، تا: سه‌شنبه ۱۶ ربیع الثانی۱۱۸۴ق؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۴۴گ (۱پ-۱۴۴ر)، ۱۷سطر [ف: ۲۵-۷۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۶/۲ کر

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا یجوز بناؤه لوجود الفصل ... قد وقع الفراغ من تسوید شرح إظهار الأسرار بعون الله الملك العزیز الغفار علی ... اللهم اغفره ...

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد بن مصطفی افندی قراقی، تا: ۱۲۵۶ق؛ مصحح، محشی با نشان‌های «منه رحمه الله، فتح الاسرار، مصباح، شرح، کشف، حسن مصری رحمه الله، حامی، بکر افندی، مغرب، ح، کلیات ابی البقاء، مختصر و ...»؛ مهر: «با دعای صبح گاهی ... لطف الهی ۱۱۶۱» (مربع)، «... او غللرندن مصطفی ناظم کتبخانه سی ... ۱۲۳۹ ...» (دایره)؛ تملك: حاجی یونس افندی بن شکری افندی؛ ۱۸۲گ(۹پ-۱۹۰پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۴۰/۲-۲۹]

● نتایج الاقطار / اصول فقه / عربی

natāyij-ul aqṭār

تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره

در اصول؛ کا: محمد جعفر بن محمد حسن، تا: ۱۲۶۸ق [میراث اسلامی: ۵-۶۰۵]

● النتایج الالمعیة فی شرح الکافیة البدیعیة = شرح البدیعیة = التسامح الالهیة / بدیع / عربی

an-natāyij-ul alma‘īyya fī š.-il kāfīya-til badī‘īya = š.-ul badī‘īya = at-tasāmuḥ-ul ilāhīyya

صفی الدین حلی، عبدالعزیز بن سرایا، ۶۷۷-۷۵۰ قمری
safī-yod-dīn-e hellī, ‘abd-ol-‘azīz ebn-e sarāyā (1279-1350)

وابسته به: الکافیة البدیعیة = البدیعیة؛ صفی الدین حلی، عبدالعزیز بن سرایا (۶۷۷-۷۵۰ق)

شرحی است برقصیده میمیه خود مؤلف به نام «الکافیة البدیعیة» که در ۱۴۵ بیت درمدح رسول الله صلی الله علیه وآله سروده شده است ودرآن انواع بدیع توضیح داده شده است و هر بیت شامل یکی از فنون بدیع است.هنگام تألیف این شرح، هفتاد کتاب دربدیع دراختیار او بوده است.

این کتاب در مصر به نام «التسامح الالهیه» چاپ شده و به نوشته صاحب الذریعه، کفعمی نیز در شرح خود بر این قصیده (فرج الکرب) شرح حاضر را با نام «التسامحالالهیه» یاد کرده است. در کشف الظنون «النتایج الالمیعه» شرح کافیه بدیعیه (در حرف نون) آمده است.در فهرست دانشگاه یک نسخه از این شرح با نام «النتایج الالهیه» معرفی گردیده است. تصور می شود کلمه «التسامح» در اثر تحریف و درست نخواندن کلمه «النتایج» به وجود آمده خاصه آن‌که حلی خود در پایان دیباچه می‌گوید: «فانها نتیجه سبعین کتابا ...». صفی الدین حلی در دیباچه کتاب نامی برای آن یاد نکرده است.

آغاز: آغازنظم: ان جئت سلعا فسل عن جیرة العلم×× و اقرا السلام علی عرب بذی سلم؛ آغاز نثر: بسمله. الحمدلله الذی حلل لنا سحر البیان و جعل تکعبه بالعقول مشاهدا بالعیان ... و بعد فان احق العلوم بالتعلیم ... فهم ما انزل فی الذکر الحکیم ... و لاسبیل الی ذلک الابعد علمی البلاغة و البدیع

انجام: انجام نظم: فان سعدت فمدحی فیك موجبه×× و ان شقیت فذنبی موجب النقم؛ انجام نثر: و هذا اخر الانواع المذکورة بعد ختام القصیدة والحمد لواهب العقل وحده و صلواته علی محمد و آله و صحبه و جنده.

چاپ: بنام «التسامح الالهیة» در مصر به چاپ رسیده است.

[الذریعة ۷۶/۳ و ۴۵/۲۴؛ صفی الدین الحلی تألیف جواد احمد علوس چاپ بغداد در ۱۳۷۶ ص ۲۹۰)؛ کشف الظنون ۲۳۳/۱ و ۱۹۲۳/۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۵۶/۴ و ۴۵۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۸۷/۳

آغاز: و قال ایضا یمدح النبی صلی الله علیه و آله و سلم بهذه القصیده و سماها نتایج الالمعیة فی شرح الکافیة البدیعیة: ان جئت سلعا فسل عن جیرة العلم×× و اقر السلم علی عرب بذی سلم؛ **انجام:** فان سعدت فمدحی فیك موجبة×× و ان شقیت فذنبی موجب النقم

در نسخه ما متن قصیده بدون شرح آمده است ولی در آغاز، نام «نتائج الالمعیه ...» برای آن به کار رفته است که نادرست است؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: نیمه دوم قرن۸؛ جلد: مقوایی، ۵گ (۴۶ر-۵۰پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴/۷×۲۲/۳سم [ف: ۲۷/۱-۴۴۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و دعا لکاتبها بالمغفره و حسن العاقبه فی الدنیا و الاخره و لجمیع المسلمین امین امین یا رب العالمین.

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ در حاشیه صفحه ۴۵ نسخه آمده: «بلغت مقابله مع اصل کتبت منه و بلغت ایضا مقابله مع نسخه اخری»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴۵گ، ۲۰سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۷-۳۰۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۷۳/۱

آغاز و انجام: برابر

تاریخ فن بدیع در دیباچه هست؛ خط: نسخ، کا: محمد بن مؤذن، تا: ۲۲ محرم۸۷۰ق؛ ازروی نسخه علی بن محمد بن یونس بیاضی مورخ چاشت روز دوشنبه ۲۳محرم ۸۴۰ که از روی نسخه مغلوطی نوشته و پاره‌ای از مطالب را هم انداخته بود، محشی؛ با اجازه‌ای از حسن بن علی حانینی مورخ ۱۵ محرم ۱۰۲۱ و بلاغ

قرائت به خط او؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۲۶گ (۱پ-۲۶پ)، ۱۸سطر (۹/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۸-۴۷۸]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شحاذة الحنفی، تا: ۱۰۲۹ق؛ جلد: تیماج، ۷۲گ، ۱۵ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۰-۵۷۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۵/۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اکثر مواضع القرآن المجید کذلک ولقد احسن ابن الحریری فی ذلک و حافظ علیه و من امثلته قول المتنبی ... وحده و صلی الله علی سید نا و نبینا محمد و آله و صحبه و سلم تسلیما.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۸ق؛ جلد: تیماج، ۳۲ص (۲۰۴-۲۳۵)، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹-۳۵۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۳۷/۲۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۴۰۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۰/۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۹ق؛ محشی با خط تازه‌تر با امضای لطفعلی به تاریخ ۱۲۹۹ و از لطفعلی به تاریخ ۱۳۱۵؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۷گ(۱۰۴پ-۱۲۰پ)، ۲۵سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴-۷۰]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابن دیباج، محمد بن عبدالله، تا: ۱۰۸۱ق [رایانه]

۸. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۱۴۵/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم۱۰۸۹ق؛ ۱۸گ (۱۸۳پ-۲۰۰پ)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: -۱۲۵]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۵۸۸/۳-۲۳/۱۰۸

آغاز: الحمدلله المحمود بکل لسان علی توالی نعمه العظام الممدوح بصنوف البیان لتواتر مننه؛ **انجام:** فیقع الطعن فی ظهور هم بل یقومون علی اعدائهم فیقع الطعن فی نحورهم وهم لایتأخرون عن حیاض الموت بل یشربون منه اذا تأخر عنهم تمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۳۲۷۳]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۹۷۱/۱-۳۵/۱۵۱

آغاز: ان جئت سلعاً فسل عن جیرة العلم×× واقرأ السلام علی عرب بذی سلم؛ **انجام:** با تب تجود علینا بالمیاه کما ×× جادت یدالملک المنصور الذهب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۵گ، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۶-۳۲۷۳]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۵۸۸/۱-۲۳/۱۰۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۴۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۵۵]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۰-۷/۱۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد حسن قمشئه بن میرزا محمد حسین طیب، تا: رمضان۱۲۰۰ق؛ تملک: عنقا به تاریخ ۱۲۹۸ ثبت شده که عنقای شاعر است، با مهر«عنقا»(مربع)؛ جلد: گالینگور، ۳۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۸-۴۷۵۵]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۲۸/۲

انجام: و هو ان یجمع أموراً کثیرة تحت حکم ثم یقسم ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۳۲گ (۳۰۴پ-۳۳۵پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۳-۱۲۱]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۹۱۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** من شرط الضمیر فی الاستخدام أن یکون عائداً الی اللفظة المشترکة یستخدم به معناها الاخر ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۵۳گ (۱پ-۵۳پ)، اندازه: ۱۴×۱۷سم [ف: ۱۰-۲۸۹]

● النتائج الی قضاء الحوائج / علوم غریبه / عربی

an-natā’ij ilā qaḍā’-il ḥawā’ij

عبدالحق بن سیمین

‘abd-ol-haqq ebn-e sīmīn

رساله‌ای در علم سر اعظم، دارای مطالبی از علم حروف.

۱. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۱۳۶/۳

آغاز: اما بعد فانی قد سمیت هذا الکتاب ... فی علم السر الاعظم و اسال الله تعالی التمام؛ **انجام:** و اکتب علی راس الطالب اسم الملک و علی راس المطلوب العدد

تذکر: نام مؤلف بر اساس تشابه کتاب‌شناسی با نسخه موجود در مکتبة شیخ علی حیدر (۵۲۶/۲) انتخاب شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۰گ (۹۱ر-۱۰۰ر)، اندازه: ۲۴×۳۵سم [ف: ۱-۹۲]

۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۳۶/۲

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان و هداه الی التبیان و شرفه بالعقل و النطق؛ **انجام:** کل حرف الی یوم و هذا الجدول الثانی کما تری فافهم ترشد

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم، ۱۶گ (۱۴ر-۲۹ر)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [مؤید: ۲-۳۶]

● نتائج الانظار فی أحکام الخیار / فقه / عربی

natā’ij-ul anẓār fī aḥkām-il xīyār

گلپایگانی، محمد باقر، ق۱۳ قمری

golpāygānī,mohammad bāqer(- 19c)

وابسته به: المکاسب؛ انصاری، مرتضی بن محمد امین (۱۲۱۴-۱۲۸۱ق)

حاشیه‌ای است استدلالی با عنوان «قوله - قوله» بر احکام خیار از کتاب مکاسب شیخ مرتضی انصاری به اضافه شرح مسائل شرط درضمن عقد واحکام صلح ازهمان کتاب.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۸۱۴-۱۹/۱۴۴

آغاز: بسمله حمد جامع الاسماء الحسنی لمنشیء اجناس ملکه من سمائه وارضه وعرشه وما فوقه وما تحت الثری وما فیهن ... وبعد فهذه ما کتبه الاحقر الخاسرین بن محمد هادی محمد باقر گلپایگانی؛ **انجام:** انها تارة فی الاصل کانت ملکا فا ستطرقت واخری کانت ملکا فوقفت وثالثة کانت مباح الاصل

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۶۹گ، ۱۴-۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۸-۴۷۵۴]

● **النتایج التجربیة عن المقدمات الفلکیة** / هیئت / عربی

an-natāyij-ul tajrubīyya ʻan-il muqaddamāt-il falakīyya

ابن تمرتای، احمد بن احمد

ebn-e tamartāy,ahmad ebn-e ahmad

در چهار بخش (قسم). صاحب کشف الظنون و الذریعه این کتاب را ندیده‌اند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۴۸/۲

آغاز: الحمد لله علی نعمائه و صلاة و سلاما ... اعلم ارشدك الله ان معرفة الاحداث السفلیة من دلالات؛ **انجام:** انما یخلق الله تعالی فیها و قد یختلفا و الله اعلم ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق؛ جلد: تیماج، ۹گ (۱۰۵-۱۱۳)، ۲۵ سطر (۱۶×۲۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۱/۵سم [ف: ۱۲-۱۲۹]

● **نتائج ثمرات معارف الافهام** / پاسخ پرسشها / عربی

natāʼij-u ṯamarāt-i mʻārif-ul afhām

طرینی، عبدالجواد بن ابراهیم، - ۱۰۷۳ قمری

tarīnī, ʻabd-ol-javād ebn-e ebrāhīm(- 1663)

رساله‌ای است در پاسخ به سؤالی که از مؤلف شده درباره حدیثی که بیهقی نقل کرده: «الله الذی خلق سبع سموات و من الارض مثلهن قال سبع ارضین فی کل ارض نبی کنبیکم و آدم کآدم و نوح کنوح و ابراهیم کابراهیم و عیسی کعیسی» ثم قال: اسناد هذا الحدیث عن ابن عباس صحیح.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۶۴

آغاز: حمداً لمن اتحف من شاء باظهاره له اسرار الاخبار السنیة و فقهه و اوقفه علی خبایا رموز کنوز الآثار السنیة

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء-نجف اشرف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: در حیات مؤلف؛ ۱۷ص [عکسی ف: ۵-۴۲۳]

● **نتائج الحائریة** / اصول فقه / عربی

natāʼij-ul ḥāʼirīya

اصفهانی، محمد هاشم بن محمد مهدی

esfahānī,mohammad hāšem ebn-e mohammad mahdī

ابواب و فصول با عبارت‌های «النتیجه والمفتاح و المغلاق» می‌باشد. گویا مسوده‌ای بوده که به تبییض نرفته که اغلب صفحه‌ها در آخر باب‌ها سفید مانده و بعضی جاها قلم کشیده و حاشیه رفته است در اول کتاب هم رساله‌ای در اصول از همین مؤلف هست که چند صفحه نوشته شده ناقص است و به نظر می‌آید که همان رساله را بعداً تکمیل و «نتائج الحائریة» نامیده است.

تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۲۱۵

بی‌کا، بی‌تا [ف: -۷۳]

● **نتایج الحرمین = مناقب آن حضرت = مناقب الحضرات** / عرفان و تصوف / فارسی

natāyej-ul haramayn = manāqeb-e ān hazrat = manāqeb-ol hazarāt

بدخشانی، محمد امین، ق۱۱ قمری

badaxšānī, mohammad amīn(- 17c)

از خلفای شیخ آدم بنوری که این یکی در ۱۰۵۳ق/ ۱۶۳۴م در گذشته است. وی دو کتاب در احوال این پیر خود نگاشته است: ۱. کرامات آدمیه؛ مناقب الحضرات؛ ۲. مناقب آدمیه؛ نتایج الحرمین، و چون بخشی از این یکی در تفسیر سوره فاتحه است در مشترک پاکستان(۹۲/۱) به نام «نتایج الحرمین ...» آمده است.در دیباچه می‌گوید: این کتاب «مناقب الحضرت» که قسم سوم «نتایج الحرمین» است، در سه «مطلب» و یازده «باب» و یک «مقدمه» است: مقدمه در سبب تألیف و تنبیهات و فواید ضروریه؛ مطلب ۱. مناقب اجمالی مجدد الف ثانی و بعضی از فرزندان ایشان؛ ۲. مناقب اجمالی «خلیفة الزمانی» مناقب خلفای ایشان، سپس یازده باب: ۱) در احوال تولد «سیدی» (شیخ آدم) و ابتدای سیر و سلوک ایشان ...

[مشترک پاکستان ۹۰۶/۱۱؛ فهرستواره منزوی ۲۳۱۵/۳ «نتایج ...»؛ استوری ۹۹۱/۱ «مناقب الحضرات» در یک «مقدمه» و سه «مطلب» و یازده «باب»؛ تذکره نویسی ۷۴۴ «مناقب الحضرات» یا «مناقب احمدیه و حضرات احمدیه»]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۲۱-عکسی

آغاز: (در دیباچه افتاده): و از سحاب الطاف ایشان قطرات کلمات؛ **انجام:** خود را یاد تمام کرده قابل مزید گردند. الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی رسوله محمد و آله و اصحابه اجمعین. تمت. تمام شد کتاب «مناقب آدمیه و حضرات احمدیه و نقشبندیه» از تألیف محمد امین مکی بدخشی ...

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۱۲۵۲۲ (مشترک ۹۰۶/۱۱)؛ خط: نستعلیق پخته، کا: محمد محبوب بن محمد امین بن نعمت الله از خلفای سیدی آدم بنوری نقشبندی، تا: ۲ جمادی الاول۱۱۴۹ق، جا: پیشاور؛ افتادگی: آغاز (کمی در دیباچه افتاده)؛ در این دیباچه آمده است و این کتاب مناقب آنحضرت که قسم سوم «نتایج الحرمین» است، و در پایان آمده: تمت تمام شد کتاب «مناقب آدمیه و حضرات احمدیه نقشبند»؛ ۳۴۴گ [عکسی ف: ۲-۲۸۰]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۲۶-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۸۰]

● نتائج الحکمة فی کشف الغمة / طب / عربی

natā'ij-ul ḥikma fī kašf-il ġumma

حسینی حائری، مهدی بن خلیل، ق۱۴ قمری

hoseynī hā'erī,mahdī ebn-e xalīl(- 20c)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه سلخ رمضان ۱۳۰۷ق

به مناسبت شیوع وبا در کربلا به سال ۱۳۰۷ و علاج‌های مؤلف، این کتاب به رشته تحریر درآمده و از «وبائیه» استادش ملک الاطباء و سراج الحکماء، بسیار استفاده نموده است. این کتاب دارای مقدمه‌ای است در کائنات جویه و اسباب زلزله و بادهای تند، و به روز سه‌شنبه سلخ ماه رمضان سال مذکور به پایان رسیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۹۸

آغاز: الحمدلله الذی رفع السماء و سطح الارض علی الماء و الماء علی الهواء و شیء منها و بها الاشیاء؛ **انجام:** الذین مهد لهم هذه الارض و رفع لهم هذا الطاق، صلوات الله و سلامه و تحیاته علیه و علیهم ...

خط: نسخ، کا: لاهیجانی، محمد حسن بن صادق، تا: ۱۳۰۷ق؛ جلد: تیماج، ۸۴گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۶-۲۸۳]

● نتایج الحکمة و ینابیع الرحمة / اخلاق / فارسی

natāyej-ul hekma va yanābī'-er rahma

میاموی، محمد مؤمن بن ابی محمد، ق۱۴ قمری

mayāmvī, mohammad mo'men ebn-e abī-mohammad(- 20c)

اهدا به: رکن الدوله محمد تقی

تاریخ تألیف: ۱۵ شعبان ۱۲۹۹ق

دراخلاق دینی و سخنان علی و دیگر خاندان پیغمبر و بدون عنوان‌بندی خاص و به ترتیب الفبائی.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی شرح صدور محبیه بانوار معرفته ونور قلوب عارفیه باسرار حکمته. سپاس بی قیاس پاک خدایی را که هیچ عقل را قوه اطلاع بر حقیقت او نیست ... اما بعد چنین گوید محرر این رسالت ... محمد مومن بن ابی محمد المیاموی

انجام: فقد قلت ومن یعمل سوء او یظلم نفسه ثم یستغفر الله یجدالله توابا رحیما والحمدلله اولا وآخرا وصلی الله علی محمدوآله

[نسخه‌های منزوی ۱۵۲۳؛ فهرستواره منزوی ۶۵۴/۶]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۵۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۹ق؛ با ستایش حاج شیخ محمدتقی بجنوردی از آن با مهرش مورخ ۱۲۹۹؛ جلد: میشن، ۷۱گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۷×۱۷/۴سم [ف: ۴-۸۱۰]

● النتائج الرضویة فی شرح الخلاصة النجفیة / فقه / عربی

an-natā'ij-ur raḍawīyya fī š.-il xulāṣa-tin najafīyya

آرانی کاشانی، غلامرضا بن محمد علی، ۱۱۹۲ - ۱۲۶۵ قمری

ārānī kāšānī,qolām rezā ebn-e mohammad 'alī (1778-1849)

وابسته به: الدرة البهیة = الدرة النجفیة = الدرة المنظومة؛ بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی (۱۱۵۵-۱۲۱۲ق)

شرحی است مفصل بر منظومه «الدرة النجفیة» سید مهدی بحرالعلوم که فقط به شرح ابیاتی چند از مقدمه آن پرداخته و در ابتدا بحث بسیار مفصلی در بسمله آورده است. شارح این کتاب را برای فرزندش «حسین» نگاشته و آن را مانند مقدمه‌ای برای اصل قرار داده است.

آغاز: الحمدلله الذی اصل لنا الاصول و احکم لمتشابهاتنا الفصول و حفظنا بهم من نقض المیثاق و النکول ...

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۵۱/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ ۱۶۸ص (۱۱۴-۲۸۱) [عکسی ف: ۵-۲۰۶]

● نتایج الغرویة / فقه / عربی

natāyij-ul ġarawīya

بروجردی، داود بن اسدالله، ق۱۳ قمری

borūjerdī,dāvūd ebn-e asad-ol-lāh(- 19c)

کتابی است استدلالی بانقل نظرات دیگر فقهاء در مبحث اجاره. مؤلف از شاگردان شیخ محمدحسن نجفی صاحب جواهر بوده و این کتاب را در زمان حیات استادش نگاشته و بسیار از وی نام برده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۹۹

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... فهذه مجلد الاجارة من مجلدات نتایج الغرویة ... و فیه نتایج. الاول: الاجارة لغة علی ما فی مسالک کما عن ظاهر مجمل ابن فارس؛ **انجام:** اللهم اقطع قمیصنا من السندس و الاستبرق و الحریر و لا تقطعه من قطرات النیران بحق محمد و آله الطیبین الطاهرین ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق، جا: کربلا؛ مصحح، محشی به خط مؤلف با نشان «لمحرره الاقل»؛ در برگ نخست دستخط مؤلف همراه با مهر «الراجی الی الله داود بن اسدالله ۱۲۵۱» (بیضی)؛ ۱۱۸گ، ۱۸ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴۱-۳۷۰]

● **نتائج الفطنة فی نظم کلیلة و دمنة** / شعر / عربی

natā'ij-ul faṭina fī naẓm-i kalīla wa dimna

ابن هباریه، محمد بن محمد، ۴۱۴ - ۵۰۹ قمری

ebn-e habbārīye, mohammad ebn-e mohammad (1024 - 1116)

منظومه‌ای است از ابن هباریه شاعر مشهور عصر سلجوقی در ایران که با وجود شهرت به هجا و بدزبانی، منظومه‌های اخلاقی مهم و مشهوری در ادب عربی از خود بر جای گذاشته است. وی «نتائج الفطنه» را در ده روز سرود و تلاش کرد توسط دوست و حامی خود ابوالفرج یحیی بن تلمیذ آن را به مجد الملک (-۴۹۲ق) وزیر برکیارق سلجوقی تقدیم کند. احتمال دیگری هم مطرح شده که بر نسخه‌ای که استاد علی جواد طاهر آن را بررسی کرده استوار است و آن این‌که شاعر هیچ کس را شایسته آن نیافته که کتاب را به وی اهدا کند. ولی نسخه ما نام ممدوح را در پایان دارد. از این منظومه نسخه دیگری در ایران سراغ نداریم ولی چند چاپ از آن موجود است که در کتاب الیاس سرکیس معرفی شده است. در مقایسه با چاپ سربی کتاب که توسط «مارونی لبنانی» تصحیح و منتشر شده مشخص شد که در ابیات بازمانده از آغاز کتاب افتادگی هست. نسخه‌های دیگری از نتائج الفطنة در رباط مغرب شماره ۲۱۷، متحف (موزه) عراقی در بغداد به شماره‌های ۳۲۲ و ۹۸۴، موزه بریتانیا شماره ۴۵۹۳ (عربی) که عکسی در مجمع علمی عراقی به شماره ۱۲۲/شعر دارد و نیز استانبول موجود است. (جواد بشری)

چاپ: مشار عربی، ص۹۴۴؛ بمبئی، ۲۲۴ص، ۱۳۰۴و۱۳۱۷ق؛ بیروت، المطبوعات اللبنانیه، ۲۸۹ص، ۱۹۰۰م؛ بمبئی، سنگی، ۱۳۳۸ق(چاپ اول ۱۳۱۶)، رقعی، ۲۲۴ص

[مجمع العلمی العراقی ۴۰۹/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۹۶/۱

آغاز: ... و واحد عادته التزییف ×× و القدح و العناد و التحریف / و واحد مقصوده التعرف×× بذمه من هو منه اشرف / قد جبل الخلق علی الخلاف ×× و قلة الانصاف و الاسعاف / لم یجمعوا علی مقال واحد ×× من عابد اربه و جاحد؛ **انجام:** کلا و لا الناصح یوما اسعدا ×× بالنصح من قایله مجتهدا / تم الکتاب و انقضت ابوابه×× کالدر اذ یزجی به سحابه / ... بسعد مجد الملک دام ملکه×× فوصفه در و نظمی سلکه / حرزت فی عشر لیال عقده ×× و لم اطق حتی استغنت جده ... / و البحر لو رددته عن مده×× و الدهر لو منعته عن قصده / لکن ذاک ایسر الاشیاء×× و نلت من غایته رجاء

در صدر صفحه آغاز نام سید علیخان دیده می‌شود شاید نظم از اوست؛ خط: نسخ عربی، کا: عبدالعزیز بن حسن حانیبی عاملی، تا: شنبه ۱۴ جمادی الاول۱۰۶۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ دارای رکابه، مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۸۲گ (۱ر-۸۲ر)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۵سم [ف: ۱/۲۷-۱۷۵]

● **نتایج الفکر فی الکشف عن احوال الحجر** / کیمیا / عربی

natāyij-ul fikar fi-l kašf-i 'an aḥwāl-il ḥajar

جلدکی، علی بن ایدمر، - ۷۶۲ قمری

jeldakī, 'alī ebn-e aydamor(- 1361)

تاریخ تألیف: اواخر مشوال ۷۴۲ق؛ محل تألیف: قاهره

در علم کیمیا در دوازده«باب»: ۱.ماهیة الصنعة؛ ۲.البرهان علی حجر الصنعة من ای شیء هو؛ ۳.البرهان علی وحدة الحجر ای وحدة؛ ۴.البرهان علی وحدة التدبیر؛ ۵.القول علی الهیولی الاکسیر؛ ۶. فعل الاکسیر؛ ۷.کیفیة تألیفه بالصورة؛ ۸ تألیف الاکسیر بالاجساد الذاتیة؛ ۹.معرفة الآلات المحتاج الیها؛ ۱۰. معرفة درجات العمل؛ ۱۱. معرفة اصحاب الاکسیر؛ ۱۲.المنام الکاهنی.

آغاز: بسمله الحمدلله مظهر الآثار المشاهدات بوجوده الرزاق القدیم لذاته و وجوده منیر عقول الباهرین فی توحیده ... و بعد فإن کتابنا هذا یشتمل علی معرفة الصنعة ...

چاپ: بولاق بدون تاریخ ودر قاهره، مکتبة الحجاج چاپ شده.

[الذریعه ۴۶/۲؛ کشف الظنون ۱۹۲۴/۲؛ هدیة العارفین ۷۲۴/۱؛ معجم المطبوعات ۷۰۳/۱ -۷۰۴]

۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۵/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن۱۲ یا ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۴گ (۱۴۹پ-۱۷۲پ)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱-۱۱۲]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۷/۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱-۹۴۶]

۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۴۷۸/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد وفینا بما وعدنا و دانیا ان نقطع الکلام مستوهبین البرکة و الرحمة من الله تعالی ... تمت

خط: نسخ زیبا، کا: شهمیرزادی، آقا بابا بن محمد مهدی، تا:

پنج‌شنبه ۱۵ جمادی الثانی۱۲۸۳ق؛ جلد: تیماج، ۳۶گ (۵۸پ-۹۳ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱-۴۰۳]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۰۴/۶

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان ۱۹۹۹۸۳؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا: ۳ربیع الثانی۱۳۴۶ق؛ از روی نسخه (۱۰۴) دار الکتب المصریة؛ ۶۶ص (۲۲۴-۲۸۹) [عکسی ف: -۱۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهو سبب الاسباب و مفتح الابواب ... اثنین و اربعین و سبعمائه من الهجرة

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: محمد ایرانی، ۱۳۵۰ [الفبائی: -۵۷۷]

● **نتایج الفکر فی مسائل الذکر** / فقه / عربی

natāyij-ul fikr fī masā’il-iḏḏikr

رئیس العلماء، محمد طاهر بن حسن، ۱۲۹۴ قمری

ra’īs-ol-‘olamā’,jalāl-od-dīn ebn-e mohammad tāher (1877 -)

تاریخ تألیف: دوشنبه ذیحجه ۱۳۳۰ق

کتاب شامل ۷۶ مجلس در مباحث طهارت و صلوة است که در آخر هر مجلس به مناسبت، به نقل اخبار مقتل پرداخته است.

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۷۲۴/۱

آغاز: بسمله، مجلس الاول الاغسال الواجبه ستة؛ **انجام:** از روی اسب بروی زمین افتاد فریاد کرد پدر جان بفریادم برس ... می‌فرمود این کنت یا علی.

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: ناصرالدین ریاستی فرزند مؤلف، رمضان ۱۳۷۹؛ جلد: تیماج، ۲۴۱گ (۱-۲۴۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: -۶۸۲]

● **نتایج الفنون و محاسن المتون** / چند دانشی / ترکی

natāyej-ul fonūn va mahāsen-ol motūn

نوعی، یحیی بن علی، - ۱۰۰۷ قمری

now‘ī, yahya ebn-e ‘alī (- 1583)

اهداء به: مراد خان بن سلیم خان(۹۸۳-۱۰۰۳ق)

تاریخ تألیف: ۹۷۹ق

یواقیت العلوم و دراری النجوم را که منسوب بهغزالی و فخر رازی است، به ترکی درآورده و از سخنان شیخ عبدالرحمن نظامی هم بهره برده است. در دوازده فن است و در پایان داستان بشیرو شادان هم افزوده شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۵

آغاز: حمد بیحد احد بی ابتدایه که الف اسم ذاتی هر ابتدایه اول دهر انتهایه منتها در؛ **انجام:** فلك را کار جز تفریق مشمر×× فکل الصنف منها ما تکدر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۱۲۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۷-۲۲۵]

● **نتایج الکلیات** / ادبیات / فارسی

natāyej-ul kolīyāt

شیرازی، عبدالوهاب بن علی اشرف، ق۱۳ قمری

šīrāzī,‘abd-ol-vahhāb ebn-e ‘alī ašraf(- 19c)

وابسته به: کلیات؛ سعدی، مصلح بن عبدالله (-۶۹۱ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۴ق

منتخبات کلیات سعدی است و مشتمل است بر «مقدمه» و شش «نتیجه» و «خاتمه»: مقدمه در دو «مقاله»: مقاله ۱) در شرح احوال شیخ بزرگوار، مقاله ۲) درپاره‌ای از مزخرفات این ذره بی‌مقدار؛ نتیجه ۱. در نتایج فقرات گلستان؛ نتیجه ۲. درنخبه حکایات بوستان؛ نتیجه ۳. در زبده قصاید پارسی؛ نتیجه ۴. در لب غزلیات از طیبات و بدایع و خواتیم و غزلیات قدیم؛ نتیجه ۵. در خلاصه سایر منظومات ازترجیعات و مقطعات و رباعیات و مفردات؛ نتیجه ۶. در پاره‌ای از مطایبات؛ خاتمه دربرخی از هزلیات. مقاله دوم مقدمه نثری است آمیخته به نظم مشتمل بریك سلسله مقالات خطاب به خدا و رسول و اصناف خلق از شاه تا گدا، مشعر بر موعظه و نصیحت در ۶۱ صفحه که جامع به تقلید گلستان به قلم آورده و در ضمن آن حکایاتی از سوانح سفرهای خود به کرمان وری و خوزستان و آذربایجان و حجاز وعراق عرب نقل کرده و از دو اثر دیگر خود یاد کرده است: در تاریخ «نخبة‌الاخبار» که از تألیفات این فقیر مسکین بی‌بضاعت و بستانی است پر از گل‌های عطر آگین تنبه و عبرت، مشتمل برحالات ملوك پیشینیان. رجوع کن به کتاب «کنزالمسافرین» که در آن کتاب دستور العملی مبسوط و مشروح و مفید به جهت مطلق مسافران به معرض تحریر درآورده‌ام.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۷۵۱

آغاز: نتایج کلیات حمد و سپاس نثاربارگاه خداوندی جل جلاله؛

انجام: و ابصار و افکار و اهل نار و قنا ربنا عذاب النار و استغفر الله العظیم الجبار.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۲ جمادی الاول۱۲۷۴ق؛ در پایان نسخه نیز یك قصیده شهر آشوب در انتقاد از اوضاع زمان و طعن ارباب جاه و منصب با یك غزل و چهار رباعی اثر طبع شوریده مزبور به خط وی مسطورست، مصحح به خط مؤلف، مجدول؛ واقف: خانبابا مشار، شهریور ۱۳۳۸؛ جلد: چرمی، ۲۴۲گ، ۱۶سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۷-۸۸۱]

● **نتایج المأثور فی ترجمة جنة السرور** / زیارات / فارسی

natāyej-ul ma'sūr fī tarjome-te janna-os sorūr

استرآبادی، علی بن محمد جعفر، ۱۲۴۲ - ۱۳۱۵ قمری

estarābādī, 'alī ebn-e mohammad ja'far (1827 - 1898)

وابسته به: جنة السرور فی تحقیق کیفیة زیارة العاشور؛ استرآبادی، علی بن محمد جعفر (۱۲۴۲-۱۳۱۵ق)

ترجمه تحت اللفظی است از رساله «جنة السرور فی کیفیة زیارة العاشور» خود مترجم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۹۰/۱

آغاز: دبرهما امیرالمؤمنین و اومی الی الحسین منصرفاً بوجهه نحوه و ودع محل دلالت آنجاست که پس از نقل زیارت؛ **انجام:** و ثبت قدم صدق عندک مع الحسین و اصحاب الحسین الذین بذلو مهجهم دون الحسین علیه السلام

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۲گ (۱ر-۲۲ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۸-۳۱۳]

● **نتایج النظر فی توضیح شرح الباب الحادی عشر** / کلام و اعتقادات / عربی

natāyij-un naẓar fī tawzīḥ-i š.-il bāb-il ḥādī 'ašar

کاشانی، حبیب الله بن علی مدد، ۱۲۶۲ - ۱۳۴۰ قمری

kāšānī, habīb-ol-lāh ebn-e 'alī madad (1846 - 1922)

وابسته به: النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر؛ فاضل مقداد، مقداد بن عبدالله (-۸۲۶ق)

تاریخ تألیف: ۲۸ ربیع الاول ۱۲۷۲ق

تعلیقه‌ای است بر «النافع یوم الحشر» فاضل مقداد در شرح الباب الحادی عشر علامه حلی.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۹/۱

آغاز: بسمله. الحمدالله الذی منه المبدأ و الیه المعاد و المتحیر فی اکتناه صفاته العقل الوقاد؛ **انجام:** هو من المرفق إلی أطراف الأصابع.

نسخه اصل: در نزد احفاد مؤلف؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲۸ ربیع الاول۱۲۷۲ق؛ محشی با نشان «منه»؛ ۳۵۷ص (۳-۳۵۹)، ۱۵سطر [عکسی ف: ۵-۴۱۱]

● **النتف** / فقه / عربی

an-nutaf

سغدی، علی بن حسین، - ۴۶۱ قمری

soqdī,'alī ebn-e hoseyn(- 1070)

کتاب دوره کامل فقه و حاوی فتاوی و اقوال و آراء ابو حنیفه و امام شافعی و دیگران است.

چاپ: بغداد، وزارة الاوقاف، محقق: صلاح الدین الناهی، چاپ اول، دو جزء، ۱۳۹۴-۱۳۹۵ق.

[مجمع علمی عراقی ۶۷/۱ و ۶۸؛ الاوقاف العامة موصل ۹۰/۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۶۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و لا عدوان الاعلی الظالمین کتاب المیاه اعلم ارشدک الله ان الما (کذا) علی وجهین مطلق و مقید فاما المطلق فعلی سبعة اوجه؛ **انجام:** و عن محمد انه قال لا سبق الافی خف او حافر او نصل و کان یجیز السبق علی الاقدام

ظاهراً دوره کامل است که به «کتاب المیاه» آغاز گشته و به «کتاب السبق» خاتمه یافته؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۸ رجب۹۵۹ق؛ مصحح؛ ۲۳۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۶۶۸]

● **النتف فی التحف و النوادر و الظرف** / دائرة المعارف / عربی

an-nutaf fi-t tuḥaf wa-n nawādir wa-ẓẓuraf

در یکصد و ده باب. چلپی از «النتف و الظرف» وزیر ابوسعید یاد کرده است که نباید این یکی باشد. بروکلمان (۱۳۱: ۲) از «نتف الحکایات و الاخبار و مستظرف الاثار و الاشعار» از جمال الدین ابوالمحاسن یوسف و مشقی مقدسی حنبلی (- ۹۰۹ق)یاد کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۰۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ مهر: عبدالغنی حامد، ابراهیم حنیف؛ واقف: سید علی رفعت، ۱۲۲۸ق؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج مذهب، ۱۸۲گ، ۲۰سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [سنا: ف: ۲-۳۰۵]

● **نتیج البهیج** / کیمیا / عربی

natīj-ul bahīj

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۲۵

آغاز: بسمله الصحیفه الاولی من جمله سبع صحاف النتیج البهیج النهیج؛ **انجام:** و ها اناراض لواتانی خیالها ... و عترته الطیبین الطاهرین

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن [الفبائی: -۵۷۷]

● **نتیجة الافکار** / گوناگون / فارسی

natījat-ol afkār

اشرف مازندرانی، محمد سعید بن محمد صالح، - ۱۱۱۶ قمری

ašraf-e māzandarānī, mohammad sa'īd ebn-e mohammad sāleh(- 1705)

در کلام و اخلاق شیعی و سوگواری بر حسین (ع)است. نام کتاب و نگارنده در دیباچه هست.
آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمد الله الذی احتجب بشعاع نوره عن نواظر خلقه ... اما بعد بر ضمیر بیضا تنویر ارباب بصیرت ... پوشیده نماند ... که چون این فقیر ... محمد سعید بن الحاج ملا صالح خلخالی در اثنا ایکه مباحثه در کتاب آیات الاحکام اشتغال داشت.
[فهرستواره منزوی ۶۵۴/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۸۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** چنانکه سابق اشاره شد بانو.
کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۶۷گ (۱–۱۶۷)، ۱۷سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱–۲۴۹۱]

● **نتیجة الافکار فی اعمال اللیل و النهار** / هیئت / عربی
natījat-ul afkār fī a'māl-il layl-i wa-n nahār
رضوان افندی، ق۱۲ قمری
rezvān afandī(- 18c)
کتاب مرتب برچهار «باب» و باب اول شامل سه «فصل»، باب دوم سه «فصل» و باب چهارم دو «فصل».
[بروکلمان ۳۵۹/۱ و ذیل ۴۸۷/۲؛ برلین ۵۷۱۰]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۶۶/۴۰
آغاز: بسمله یا من سمک السماء وزینها بالکواکب ... وبعد فلما ان کان من اهم المهمات واقرب القربات النظر فی تحریر ماهو وسیلة الی معرفة الاوقات اتیت؛ **انجام:** جداول نجومی
خط: نسخ، کا: محلی مکی، یوسف بن یوسف، تا: ۱۰ جمادی الاول۱۱۴۳ق؛ جلد: تیماج، ۱گ، ۲۴–۳۲ سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱–۵۳۴]
مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۵۶۶/۳۵
همان نسخه بالا [نشریه: ۵–۹۲]

● **نتیجة الافکار فی اعمال اللیل و النهار** / هیئت / عربی
natījat-ul afkār fī a'māl-il layl-i wa-n nahār
رساله‌ای است رمزی در اعمال شب و روز، اسامی ماه‌ها و ساعات روز و شب و اعمال آنها به صورت منظم در جداولی گردآوری شده است.رساله‌ای با همین نام تألیف امام «محمد بن عمر بن صدیق بن عمر بکری قوانسی» در کشف الظنون و رساله‌ای دیگر تألیف«محمد بن محمد لاذقی» در ایضاح المکنون ثبت شده، ولی مشخص نگردید نسخه حاضر کدام یک از آنها است.
[ایضاح المکنون: ۶۲۲/۲؛ کشف الظنون: ۱۹۲۵/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۸۴/۲
آغاز: ثور لعرض شمالی، درج البرج، المیل، غایة الارتفاع، نصف قوس النهار؛ **انجام:** اسماء البروج ... مب مب برید حوت.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۴گ (۵۶–۵۹)، ابعاد متن: ۱۱×۱۷، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲–۲۶۰]

● **نتیجة الافکار فی علم الانظار** / منطق، شعر / عربی
natījat-ul afkār fī 'ilm-il anẓār
کشفی، جعفر بن ابی اسحاق، ۱۱۸۹ – ۱۲۶۷ قمری
kašfī, ja'far ebn-e abī-eshāq (1775 - 1851)
ارجوزه مختصری استدر مسائل و مباحث علم منطق. در ابیات پایانی نام مؤلف هم نام با امام ششم (ع) معرفی شده: «و ناظم المسائل المهمة×× خوطب باسم سادس الائمة». این عناوین در منظومه موجود است: –فی تعریف العلم و تقسیمه و بیان الافتقار الی المنطق؛ –فی موضوع المنطق و بیان الافتقار الی الافاظ؛ –فی تقسیم الدلالة المعتبرة و اقسامها و نسبتها؛ –فی تقسیم الالفاظ الموضوعة؛ –فی المعانی المفردة؛ –فی النسب الاربع؛ –فی بیان الکلیات الخمس؛ –فی الجنس؛ –فی الفصل؛ –فی تقسیم الکلی و انواعه الی الاقسام الثلثة المشهورة؛ –فی المعرف؛ –فی التصدیقات؛ –فی بیان عدم تعرض القوم لما سوی المحصورات؛ –فی العدول التحصیل و بیان اقسام سویهما؛ –فی الموجهات؛ –فی بیان المرکبات؛ –فی الشرطیات؛ –فی التناقض؛ –فی عکس المستوی؛ –فی عکس النقیض؛ –فی الحجة و بیان اقسامها؛ –فی الاشکال الاربعة؛ –فی الاقترانی الشرطی؛ –فی القیاس الاستثنائی؛ –فی بیان الاستقراء و التمثیل؛ –فی بیان اقسام القیاس باعتبار المادة؛ –فی اجزاء العلوم؛ –فی بیان الطریقة و النصیحة.
آغاز: نحمد ذا الجلال مقبولا لدیه×× نشکر ذالجمال محمولا الیه / حمدا نزاحم المقربینا×× شکرا نواصل المکرمینا
انجام: یلتمس الدعاء من اخوان×× اغفر له اللهم بامتنان / لوالدیه بل لکل من عرف ×× لقائد العز و ولده الشرف

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۱۰/۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۹ رمضان۱۲۵۶ق؛ مقابله شده، با علامت بلاغ، مصحح، محشی به امضای «منه ره» ظاهراً به خط مؤلف؛ ۱۷گ (۱ر–۱۷ر)، ۱۳سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۴/۹×۲۱/۶سم [ف: ۲۹/۱–۳۰۳]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۳۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق، اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۱۸گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۴سم [اهدائی رهبر: ۵–۳۹۴]
مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۸۶/۲
همان نسخه بالا [مؤید: ۲–۹۲]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۴/۱
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «شریفیة» آمده که رساله ای جز این است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۵گ (۲-۱۶)، ۱۵ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۲-۵۰۴]

● **نتیجة الانظار** / اصول فقه / عربی

natījat-ul anẓār

شوشتری، عبدالرحیم بن محمد علی، ۱۲۲۶ - ۱۳۱۳ قمری

šoštarī,ʻabd-or-rahīm ebn-e mohammad ʻalī (1811 - 1896)

منظومه‌ای است به بحر رجز و آنرا چنین توضیف نموده: «وهذه عجالة مشتملة ×× علی افتلا ذنخبة المفصلة». ظاهراً مطالب آن افادات شیخ انصاری است. چنان‌که در مبحث «مطلق و مقید» آورده: «اقول فی المطلق و المقید ×× انقله عن شیخنا المؤید / اعنی به من اصطفاه المرتضی ×× نجل الامین التستری المرتضی». سراینده بر آن حواشی توضیحی افزوده است.(مهدی ولائی)
آغاز: احمدک اللهم دهر الداهر ×× مصلیا علی الرسول الطاهر / وآله معالم التنزیل ×× و صحبه معادن التاویل ...

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۲۲
آغاز: احمدک اللهم دهر الداهر ×× مصلیا علی الرسول الطاهر / وآله معالم التنزیل ×× و صحبه معادن التاویل
نسخه اصل: کتابخانه اپن اسکول - شیکاگو. فقط مباحث اصول فقه آنرا داراست. در فهرست با عنوان «نتیجة الافکار» آمده؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ محشی؛ با یادداشتی درباره کتاب و مؤلفبه خط سید محمد حسین حسینی جلالی؛ ۵۱۳ص [عکسی ف: ۴-۱۴۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۰۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و فهم ارباب اللسان السند ×× لثالث الافوال فلیعتمد.
این نسخه تمام نیست، از اول علم اصول تا اواخر مبحث «مطلق و مقید»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ از شواهد موجوده درنسخه گمان می‌رود که این نسخه اصلی است، تاریخ نظم دانسته نشد، لیک از حاشیه صفحه ۵۰۰ دانسته می‌شود که سراینده پس از سال ۱۲۸۱ق به نظم این ارجوزه مشغول بوده؛ تملک: فاضل معاصر شیخ محمد سماوی؛ ۵۰۱گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۹۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۹۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کیف اجمعوا مع النزاع ×× ان کان وضع مقعد الاجماع
از ابتدا تا اواخر اوامر و نواهی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، در حیات ناظم؛ محشی از ناظم؛ تملک: مهدی بن محمد مهدی موسوی طبیب دزفولی؛ ۱۲۶گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۵/۷×۲۰/۵سم [ف: ۱۶-۴۹۸]

● **نتیجة الانظار** / اصول فقه / عربی

natījat-ul anẓār

ابیوردی، علی، ۱۲۴۴ - ۱۳۱۷ شمسی

abīvardī,ʻalī (1865 - 1938)

وابسته به: کفایة الاصول؛ آخوند خراسانی، محمد کاظم بن حسین (۱۲۵۵-۱۳۲۹ق)
شرحی بر کتاب «کفایة الاصول»تألیف آخوند ملا محمد کاظم خراسانی است. مؤلف از شاگردان برجسته مرحوم آخوند خراسانی بوده و این شرح در زمان حیات آخوند نوشته شده است.

شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۳۴۵
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فیقول العبد الضعیف علی بن حبیب الله ... ان هذا هو المجلد الاول من کتاب نتیجة الانظار کتبتها فی علم اصول الفقه ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۷جمادی الاول۱۳۱۳ق؛ این نسخه استکتاب شارح و دارای تصحیحات به خط خودش می‌باشد؛ ۲۴۸گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۱۴۳]

● **نتیجه البیان فی ظهور من یظهره الله** / بهائیت / فارسی

natīje-tol bayān fī zohūr-e man yozherah-ol-lāh

جناب نعیم

jenāb naʻīm

در این کتاب مؤلف قصد دارد با استناد به کتاب «بیان» و دیگر آثار علی محمد باب مؤسس فرقه بابیه، دعوی من یظهر اللهی بهاءالله رئیس فرقه بابیه را ثابت کند. درصفحات ۱۵۶-۱۶۰ نسخه مؤلف جهت اثبات نظریات خود در مورد مسأله رجعت و مهدویت به نقل از احادیثی از بحارالانوار پرداخته که صحت آن احادیث جای تأمل دارد.
[نظری اجمالی در دیانت بهایی تألیف احمد یزدانی، ۱۳۲۹ش، ص ۱۵۰]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۹۵۰
آغاز: قوله الحق در بیان هیچ حرفی نازل نشده مگر آنکه قصد شده که اطاعت کنید من یظهره الله را بسم الله الاقدس الا علی الباب الثامن من الواحد السادس فی ان؛ **انجام:** و اگر در آن روی هستی خواهی دید که ماهیان بحر بیان به آن ماء زنده ولی از آن محتجب و لتطهرن انفسکم علی حق ما انتم علیه مقتدرون
خط: نستعلیق خوش، کا: علی اکبر میلانی، تا: ۱۳۳۲ق؛ مجدول؛ خریداری از جعفر خادم؛ جلد: گالینگور، ۱۶۰ص، ۹سطر (۹/۲×۳/۷)، اندازه: ۱۱/۳×۱۶/۵سم [رایانه]

● **النتیجة البدیعة فی فروع علم الشریعة** / فقه / عربی
an-natījat-ul badī'a fī furū'-i 'ilm-iš šarī'a
قزوینی حائری، محمد حسین بن عباسعلی، ۱۲۱۸ - ۱۲۸۱ قمری
qazvīnī hā'erī, mohammad hoseyn ebn-e 'abbās-'alī (1804 - 1865)

تاریخ تألیف: ۱۲۵۲ق-۱۲۷۲ق
این کتاب، استدلالی بسیار مبسوطی است از طهارت تا دیات، دوره کامل فقه را شامل و مسائل در هر مبحث تحت عنوان «نتیجه» با ذکر اقوال فقهای بزرگ و استناد به آیات و روایات، مورد تحقیق و بررسی قرار گرفته است.
[الذریعة ۴۵/۲۴ و۴۸؛ الکرام البررة: ۴۰۵/۱؛ دنا ۱۰: ۵۶۳-۵۶۸ (۷۸ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۹۸
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد، فهذا المجلد الثانی من کتاب الاطعمة و الاشربة ... نتیجة، اطبق المسلمون کافة علی غریم الخمر؛ **انجام:** و للمطاعم و المشارب احکام آخر اقتصرنا علی ما ذکرناه تم المجلد الثانی من کتاب الاطعمة و الاشربة.
جلد دوم از کتاب اطعمه و اشربه است و در شب چهارشنبه ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۷۳ق آغاز و در ۲۶ شعبان همان سال در کربلا به انجام رسیده؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با قلم خوردگی؛ ۱۵۴گ، ۱۴سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۳-۳۶۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴۶
آغاز: بسمله، حمدله ... یقول محمد حسین؛ **انجام:** و ذکر فیه احتمالا بالحبس اشهر ... سنه ۱۲۵۰.
همه مباحث شهادات است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه۸ رمضان۱۲۵۰ق؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ جلد: مقوا، ۱۲۹گ، ۱۱و۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۴۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۳
آغاز: بسمله، حمدله، و فیه فصول و نتایج الفصل الاول فی آداب التجارة و المستحبات منها؛ **انجام:** فانی فی هذه الحالة لست بشائق الیها قدتم المجلد الثانی ... بحق محمد و آله الاطهار.
ج۲، از آداب تجارت تا انتهای مباحث خیارات؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۶ جمادی الاول۱۲۵۴ق؛ مذیل است به سه رساله استدلالی از همین مؤلف در مسأله قبول اقرار زوج به طلاق همسرش و حق ازدواج برای او به مجرد اقرار ... در (۱۹صفحه) و دو رساله دیگر به صورت سؤال و جواب اولی در خمس سهم امام در زمان غیبت در (۱۴ص) و دومی در مسأله رضاع در (۷صفحه)، آغاز رساله اول: «بسمله، حمدله، مسألة هل یقبل اقرار الزوج بطلاق زوجته بالنسبته الیها»، آغاز رساله دوم: «بسمله، حمدله ... السؤال من جنابکم بیان حکم خمس حصة مال الامام (ع) فی زمان الغیبة»، آغاز رساله سوم: «بسمله، سوال المسؤول من جنابکم الاشارة الی مسائل الرضاع و ادلتها اجمالا و بیان ما هو المختار عندکم فانا محتاجون الیها»، این رساله در شش «مقام» است: ۱. فی شرائط اللبن، ۲. فی حکم المرتضع، ۳. فی حکم اب المرتضع، ۴. فی حکم اولاداب المرتضع، ۵. فی حکم الفحل بالنسبة الی المرتضع، ۶. فی حکم الرضاع اللاحق؛ ظهر ورق اول دستخط فرزند مؤلف درباره مطالب کتاب؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ ۱۲۱گ، ۱۸-۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۴۸]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۷
آغاز: بسمله، و الصلاة و السلام علی خیر خلقه ... شرعت فیه فی یوم الثلثاء؛ **انجام:** انه من قبیل البدل الاضطراری او مهیة الصوم هو ما یشمل مثل ذلک ایضا.
مشتمل است بر: صلاة الجماعة، صلاة المسافر، احکام السهو، الاذان و الاقامه، صلاة الجماعة، الزکاة: صدراً و ذیلاً ناقص، الصوم ناتمام؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۵۶ق؛ واقف: شیخ محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ جلد: تیماج، ۹۹گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۳۸]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۴
آغاز: بسمله، حمدله ... هذا کتاب القرض شرعت فی تألیفه؛ **انجام:** لجریان حکم الکل فی اجزائه ... القزوینی الحائری.
مشتمل است بر مباحث قرض و حاوی مقدمه و فصول و نتایج است بدین شرح: المقدمة: فی ثواب القرض و بیان معناه، الفصل الاول: فی شرائط صحة القرض، الفصل الثانی: فیما یصح اقراضه، الفصل الثالث: فی احکام الدین، الفصل الرابع: فی دین الملوک؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۴ ذیحجه ۱۲۷۰ق؛ ۱۵۶گ، ۱۰-۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۲۰-۵۵۲]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۰
آغاز: بسمله، حمدله ... فصل فی الموصی له و فیه نتایج؛ **انجام:** هذا آخرما تحملناه من کتاب الوصیة ... و السلام علی من اتبع الهدی.
این نسخه از «موصی له» تا پایان وصیت است و حاوی چندین نتیجه است: نتیجة: یشترط الوجود فی موصی له، نتیجة: فی جواز الوصیة للاجنبی والوارث، نتیجة: الاوصیاء جمع وصی هی الولایة علی اخراج حق او استیفائه ... ؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول۱۲۷۰ق؛ ۱۶۶گ، ۱۱و۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۵۹]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۸
آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد کتاب الوصیة و فیه مقدمة و مقامات؛ **انجام:** فصل فی موصی له و فیه نتایج.
از ابتدای «وصیت» تا آغاز «موصی له»؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا: ۱۴ محرم ۱۲۷۰ق؛ ۱۵۱گ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۰-۵۵۸]

۸. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۱**
آغاز: بسمله حمدله ... اما بعد فيقول خادم الشريعة المطهرة؛ **انجام:** بيد مؤلفه خادم الشريعة المطهرة محمد حسين القزوينى اصلا و الكربلائى مسكنا و مدفنا انشاءالله تعالى.
مشتمل بر دو کتاب ودیعه و عاریه با مقدمه و چند فصل؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمعه ۹ رجب ۱۲۷۰ق؛ ۱۱۶گ، ۱۱-۱۳سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲۰-۵۵۵]

۹. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۰**
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمين؛ **انجام:** باب المزارعه و العياريه حسب ماحققناه و فصلناه فيها ... الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۰ق؛ جلد: میشن [رایانه]

۱۰. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۲**
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمين؛ **انجام:** القول قوله لكن بيع عينيه ... محمد حسين القزوينى الحايرى
مشتمل است بر مباحث دو کتاب شرکت و مضاربه و نیز رساله‌ای است استدلالی از همین مؤلف درباره حکم اقرار زوج به طلاق همسرش و انکار او، در دوازده مقدمه و دوازده قاعده به شرح: کتاب شرکت در یک مقدمه و سه فصل و ده نتیجه؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۸ شعبان ۱۲۷۰ق؛ ۲۱۵گ، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۲۰-۵۵۵]

۱۱. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۲**
آغاز: بسمله، حمدله ... فلا شبهة فى رجحان الصدقة؛ **انجام:** لا الاحالة الى باب الوقف و نحوه.مزارعه: حسب ما حققناه و فصلناه فيهما تم كتاب المساقاة ...
مشتمل است بر کتب صدقات، سکنی و حبس، هبات، حجر، امر به معروف و نهی از منکر، مضاربه، تجارت، مفلس، مزارعه و مساقات، از این کتابها هبات، حجر، امر به معروف و نهی از منکر و جلد دوم تجارت از انتها، و مضاربه و جلد اول تجارت و مفلس از ابتدا ناقص است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۸ شعبان ۱۲۷۰؛ ۴۱۶گ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲۰-۵۵۹]

۱۲. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۶**
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمين؛ **انجام:** عن الحلبى عن ابى عبدالله عليه السلام ... مدفنا و مسكنا انشاءالله
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۱ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۱۳. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۹**
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمين؛ **انجام:** النفس الا به الا المعلومه ... و الكربلائى مدفنا و مسكنا انشاءالله تعالى
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۱ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۱۴. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۰**
آغاز: بسمله، حمدله ... اما المقدمة قالوا الصلح عقد؛ **انجام:** و الا فلا يستحقون شيئاً اصلاً ... اللهم آمين بحق سيد المرسلين.
همه مبحث صلح و حاوی مقدمه و دو فصل است: المقدمة: قالوا الصلح عقد شرع لقطع التجاذب، الفصل الاول: صرح الاصحاب لصحة الصلح مع الاقرار و الانكار الا ما احل حراما او حرم حلالا، الفصل الثانى: الاحكام المتعلقة بالشراء فى الاملاک؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول ۱۲۷۱ق؛ ۲۱۷گ، ۱۰و۱۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۵۳]

۱۵. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۱**
آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد فهذا مجلد تقسيم البيع الى الاقسام الاربعه او الخمسه؛ **انجام:** و انه على طبق القواعد الشرعية و الضوابط الملية تم هذا الكتاب و نشرع فى كتاب بيع الثمار.
حاوی اقسام پنج‌گانه مساومه، مرابحه، مواضعه، ربا و بیع الصرف است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۱ق؛ ۱۴۲گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۵۱]

۱۶. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۶**
آغاز: بسمله، حمدله ... هذا هو مجلد بيع الحيوان و احكامه شرعت فيه ... فى دارالسلام بغداد و فيه فصول و نتايج؛ **انجام:** و لا يبعد ان يجمع بين كلامى الشيخين من هذا الوجه هذا آخر الكلام فى مجلد الحيوان ... لم يكن على ذلک و الحمدلله رب العالمين.
مبحث بیع حیوان و احکام آن را شامل است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمعه سلخ رمضان۱۲۷۱ق؛ ۱۳۴گ، ۱۰-۱۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۵۱]

۱۷. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۲۹**
آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد فهذا كتاب الرهن ... و فيه مقدمة؛ **انجام:** و لتحقيقه مقام آخر قدتم كتاب الرهن ... و مدفنا انشاءالله تعالى.
کتاب رهن را کلاً شامل و حاوی یک مقدمه و پنج فصل است: المقدمة: الرهن لغة الثبات و الدوام، فصل ۱. فى جواز الارتهان سفراً و حضراً، فصل ۲. فى شرائط الرهن، فصل ۳. فى عدم جواز الرهانة فى غير الحقوق المالية، فصل ۴. فى شرائط الراهن و المرتهن، فصل ۵. فى عدم جواز التصرف للراهن فى الرهن؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه۱۲ جمادی الثانی۱۲۷۱ق؛ ۲۱۷گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۵۱]

۱۸. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۵**
آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد فهذا مجلد السلم و السلف ... و فيه مقدمه و فصول و نتايج؛ **انجام:** اذا تجدد لاحدهم ما يحرم عليه تسلمه و تسليمه ... سنة احدى و سبعين بعد الالف و المأتين ... محمد حسين القزوينى الحائرى.
مباحث«سلم و سلف» و «اقاله»؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه ۱۷ شوال۱۲۷۱ق؛ واقف: محمد باقر مازندرانی ۱۳۴۹؛ جلد: تیماج، ۸۸گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۴۹]

۱۹. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۴**
آغاز: بسمله، حمدله اما بعد فهذا كتاب التجارة
از ابتدای تجارت تا انتهای مبحث «استماع الغناء كنفس الغناء» و حاوی مقدمه و فصل و نتایج است: مقدمه: در تعریف تجارت،

فصل و نتیجه اول: در مکاسب محرمه، نتیجه دوم «فی جواز التکسب بالادهان المتنجسة»، نتیجه سوم «فی عدم صحة بیع المیتة و لا شرائه و لا التقلب فیها ... »، نتیجة: فی عدم جواز بیع الدم النجس، نتیجة: الکلب و الخنزیر لایجوز التکسب بهما، فصل فی عدم جواز التکسب بما لا نفع فیه، نتیجه: فی تحریم عمل الصور المجسمة، نتیجة: حرمة الغناء؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه ۷ رجب۱۲۷۱ق(در نسخه ۱۰۷۱سهو القلم است)؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ جلد: تیماج، ۱۲۴گ، ۱۰و۱۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۴۷]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۹

آغاز: بسمله، حمدله ... و فیه فصول و نتایج فصل فیمن یصح منه الصوم؛ **انجام:** فتأمل و تدبر فی المقام فانه من مزالی الاقدام.

ج۲، از شرایط صحت صوم تا مبحث «رجل یجنب باللیل فی شهر رمضان» را شامل است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: سه‌شنبه۳ ذیحجه۱۲۷۲ق؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ جلد: تیماج، ۲۰۹گ، ۱۱و۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۰-۵۴۳]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۰

آغاز: بسمله، حمدله ... و فیه مقدمة و فصول و نتایج اما المقدمة فالاعتکاف لغة الاحتباس؛ **انجام:** و ان کان قد یقال ان کل یوم منه عبادة مستقلة و ان کان بعضه مشروطا ببعض فتأمل و تدبر.

از ابتدای اعتکاف تا انتهای آن؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۶ ذیحجه۱۲۷۲ق؛ واقف: محمد باقر مازندرانی ۱۳۴۹؛ جلد: تیماج، ۸۱گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۰-۵۴۴]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۴

آغاز: بسمله، حمدله شرعت فیه یوم الخمیس ... و فیه مقدمة و فصول و نتایج؛ **انجام:** قال علی (ع) اذا کنتم فی ائمة جور فامضوا فی احکامهم ... مسکنا و مدفنا.

مشتمل بر امر به معروف و نهی از منکر است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۲ق؛ واقف: محمد باقر مازندرانی ۱۳۴۹؛ جلد: تیماج، ۱۲۵گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۴۶]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۶

انجام: کما عن ابن الجنید و اختاره المصنف ره.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۲ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ جلد: مقوا، ۱۷۱گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۴۶]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴۸

آغاز: بسمله، حمدله ... هذا کتاب الضمان و اسبابه و مسقطاته؛ **انجام:** و یتولی المسلم قبضه باذن الحاکم.

مبحث ضمان و حاوی هشت «فصل» است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۲ق؛ ظهر ورق اول دستخط فرزند مؤلف درباره مطالب کتاب و نیز خط ابوتراب مشهور به میرزا درباره نفی قضای صوم بر کافر اصلی (در وسط نسخه)؛ ۱۰۲گ، ۱۱و۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۲۰-۵۵۴]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۸

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد فهذا کتاب بیع الثمار ... و فیه مقدمة و فصول و نتایج؛ **انجام:** و فیه ان هذا مناف لاطلاقات نصوص الباب تم هذا المجلد الذی هو بیع الثمار ... اللهم آمین ثم آمین.

از «بیع الثمار» تا «حق المارة» و مذیل به بخشی از مبحث خیارات جلد دوم است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: جمعه ۶ ربیع الاول۱۲۷۲ق؛ انجام موجود اوراق ج۲: «کما هو متقضی قواعد الغرامات»؛ ۱۱۲گ، ۹-۱۰سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲۰-۵۵۰]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۹

آغاز: بسمله، حمدله ... نتیجة فی بیان قاعدة التسامح فی ادلة السنن؛ **انجام:** فهو غیر ممنوع منه فی مدة الامهال و هی ثلاثة ایام.

اغلب مباحث این نسخه درباره حدود و بعضاً به قصاص و گاهی مطالب متفرقه دیگر است به این شرح: قاعده تسامح، تحریم لحوم الجلالات، حد القذف، ترتب الحد علی المحارب، ساحر المسلمین یقتل، ساب النبی یقتل، کتاب القصاص و ... ؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۲ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۹۷گ، ۱۱-۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۷۳]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۲

آغاز: بسمله، حمدله ... هذا مجلد الصوم ... و فیه مقدمة و فصول و نتایج؛ **انجام:** فیکون حکمها حکم یوم العید کما اشتمل علیه المکاتبتان.

ج۱، از ابتدای صوم تا مبحث «فی الزمان الذی یصح فیه الصوم»؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه ۶ شوال۱۲۷۲ق؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ جلد: تیماج، ۲۲۰گ، ۱۱و۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۴۲]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۷

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد فیقول خادم الشریعة المطهرة محمد حسین ... و فیه مقدمة و فصول و نتایج؛ اما المقدمة فقالوا ان الفطرة اصله من الفطر و اصله الشق (۴۲ص) الفصل الاول: فیمن یجب عنه او یحتمل عنه (۲۳۶ص)؛ **انجام:** کما هو حال الحر المدیون قبل الحجر قدتم کتاب زکاة الفطره ... والطافه الکرام.

ج۴، حاوی مباحث زکات فطره؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه ۱۷جمادی الثانی۱۲۷۲ق؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ جلد: تیماج، ۱۳۹گ، ۹و۱۰سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲۰-۵۳۹]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۶

آغاز: بسمله، حمدله و فیه فصول و نتایج؛ **انجام:** و ظنی و الله اعلم ان نظر صاحب الشرایع الی ما ذکرناه لاالی ما ذکره طاب ثراه ... و الحمدلله رب العالمین.

ج۳، از مبحث «اصناف مستحقی الزکاة تا انتهای «الرابع الترديد فی النیة» و حاوی فصول؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۲ق(در نسخه تاریخ کتابت شب چهارشنبه چهارم شعبان

۱۲۰۲ ذکر شده که ظاهراً اشتباه است)؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ جلد: میشن، ۲۴۵گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲۰-۵۴۰]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۳

آغاز: بسمله، حمدله ... شرعت فیه یوم السبت ... و فیه فصول و نتایج؛ **انجام:** و حکم الشروط و العیوب مذکور فی المجلد الثانی من کتاب البیع.

از ابتدای نقد و نسیه تا انتهای آن؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۲ق؛ ۱۱۰گ، ۹-۱۱سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲۰-۵۵۰]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴۴

آغاز: بسمله، حمدله ... و فیه مقدمة و فصول و نتایج؛ **انجام:** لان الله تعالی سبحانه احب ان یوخذ برخصته تم هذا المجلد ... و مسکنا انشاء الله تعالی.

از انواع صوم تا مبحث لیلة القدر و مشتمل بر مقدمه و فصول؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۳ق؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ جلد: میشن، ۱۵۹گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۰-۵۴۲]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۲۸

آغاز: بسمله، حمدله ... هذا هو المجلد الثانی من کتاب الزکاة؛ **انجام:** فانما هو من جهة التقدیم و التاخیر فی البحث و الکتابة ...

ج۲، از مبحث «فیما یجب فیه الزکاة» تا انتهای «یستحب فی اناث الخیل» و دارای چهار «فصل» است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الثانی۱۲۷۳ق؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ ۲۰۱گ، ۱۱و۱۲سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۰-۵۳۹]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۵

آغاز: بسمله، حمدله ... شرعت فیه یوم الثلاثاء و احد و عشرین؛ **انجام:** فیقول الله عزوجل الم امرک بالاقتصاد ... روضا و روح العالمین له الفداء.

ج۸، از احکام اولاد تا پایان نفقات؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: دهم ربیع الاول ۱۲۷۳ق؛ ۲۰۵گ، ۱۱-۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۶۲]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴۱

آغاز: بسمله، حمدله ... و کان شروعی فیه بعد فراغی من کتاب الجهاد بحثا و کتابة؛ **انجام:** فکانت موونته علیهم کاوله ... و مدفنا انشاءالله تعالی.

مشتمل بر مباحث الاحیاء و الموات است: المقدمه: الاحیاء والموات لم یثبت فیهما حقیقة شرعیة و لا متشرعیة، فصل: فی احکام الارضین، فصل: فی المعادن؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱ ذیقعده۱۲۷۳ق؛ ۱۱۱گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۰-۵۶۵]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۴

آغاز: بسمله، حمدله ... و فیه فصول و نتایج؛ **انجام:** فقال ان ذلک لا یقبل منها ... انشاء الله تعالی.

ج۶-۷، ج۶: از کتاب النکاح تا ابتدای کتاب القسم و النشوز و الشقاق، ج۷: از کتاب القسم و النشوز شروع و به مبحث «لایجوز للمرأة ان یسحر زوجها» تمام شده؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۱ ربیع الاول ۱۲۷۳؛ ۱۸۱گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۶۱]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۲

آغاز: بسمله، حمدله ... هذا هو المجلد الصید و الذبایح؛ **انجام:** فتأمل و تدبر ... مسکنا و مدفنا انشاءالله تعالی.

مشتمل است بر مباحث صید و ذبایح؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه ۸ جمادی الاول۱۲۷۳ق؛ ۱۴۹گ، ۱۰-۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۰-۵۶۶]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۳

آغاز: بسمله، حمدله فهذا کتاب الاطعمه و الاشربة؛ **انجام:** و نشرع فی المجلد الثانی ... انشاءالله تعالی.

ج۱، از ابتدای «اطعمه و اشربه» تا «من المحرمات السموم القاتلة»؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه ۱۸جمادی الثانی۱۲۷۳ق؛ ۱۳۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲۰-۵۶۶]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۷

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد فهذا هو المجلد الثانی من کتاب الاطعمه و الاشربه؛ **انجام:** و اقتصرنا علی ما ذکرناه تم المجلد الثانی ... اللهم آمین.

ج۲، از «تحریم الخمر» تا مبحث «شرب الماء»؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۶شعبان۱۲۷۳ق؛ ۱۶۱گ، ۱۱-۱۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۰-۵۶۶]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۰

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد فهذا هو المجلد الثانی من کتاب جهاد ... و فیه فصول فصل فی احکام الارضین و هی علی اقسام؛ **انجام:** قیل یا رسوال الله و ما الجهاد الاکبر قال جهاد النفس قدتم خلاف ظهر ... و مدفنا انشاءالله.

ج۲، از احکام الارضین تا پایان جهاد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۳ق؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ ۱۳۵گ، ۱۱و۱۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۴۵]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۵

آغاز: بسمله، حمدله ... فیقول خادم الشریعة المطهرة؛ **انجام:** فتأمل و تدبر تم کتاب النذر ... فانه خیر موفق و معین.

مشتمل بر تمام مباحث نذر و عهد است بدین شرح: المقدمة: النذر لغة الوعد بشرط او مطلقا بخیر او شر، الفصل الاول: فی الصیغة؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۴ق؛ ۱۳۹گ، ۱۱و۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۴۴]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۹

آغاز: بسمله، حمدله ... هذا کتاب الجعالة شرعت فیه یوم الاحد؛ **انجام:** فلا یقاس احدهما بالآخر هذا هو تمام الکلام فی کتاب

الایمان ... اللهم آمین.
کتاب «جعالة» و ایمان را شامل است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۴ق؛ ۱۵۰گ، ۱۱و۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۵۷]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۷
آغاز: بسمله، حمدله هذا کتاب الاقرار شرعت فیه یوم السبت؛ **انجام:** و کان شروعی فیه یوم السبت اثنین شهر رمضان المبارک فی السنة المزبورة.
کتاب اقرار؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰ ذیحجه۱۲۷۴ق؛ چند ورق در صحافی جابجا شده و مؤلف نیز به آن تصریح و جای آن را مشخص نموده؛ ۱۴۳گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۶۴]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۱
آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد فهذا هو المجلد الثانی من کتاب المواریث؛ **انجام:** و لا قوة الا بالله العلی العظیم.
ج۲، از «میراث الانساب» تا مبحث «التوارث بین الزوج و المتمتع بها»؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه۴ صفر۱۲۷۴ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: میشن، ۱۲۸گ، ۱۲و۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۰-۵۶۹]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۶
آغاز: بسمله، حمدله ... و فیه فصول و نتایج؛ **انجام:** فی بلد سیدنا و مولانا ابی عبدالله الحسین (ع).
ج۳، از «المیراث بالولاء» تا انتهای مبحث «فی معرفة طریق قسمة السهام» و دارای سه «فصل»؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۸ربیع الثانی۱۲۷۴ق؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ جلد: تیماج، ۱۴۸گ، ۱۲و۱۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۶۹]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۵
آغاز: بسمله، حمدله ... و فیه فصول و نتایج؛ **انجام:** هذا تمام الکلام فی کتاب الغصب ... تم الکتاب.
از«لواحق الاحکام» تا پایان غصب؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۶صفر۱۲۷۴ق؛ ۱۱۱گ، ۱۱و۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۰-۵۶۵]

۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۸
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** حسب ما حققناه فی کتاب الشهادات ... و الرضوی مدفنا انشاءالله تعالی
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۴ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۰
آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد فهذا المجلد الاول فی کتاب النکاح؛ **انجام:** فان الظاهر علی مقتضی قواعد هم بطلان عقد النکاح ایضا و الامر سهل.
ج۱، از ابتدای نکاح تا انتهای «اذن المولی للعبد فی شراء زوجته» و دارای یک مقدمه، یک فصل و چندین نتیجه؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۲۷۴ق؛ ۱۳۷گ، ۱۱و۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۰-۵۶۰]

۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۴
آغاز: بسمله، حمدله ... هذا کتاب الکفارات شرعت فیه لیلة الخمیس؛ **انجام:** لم یصح نفی الحی اذا کانا من حمل و احد تم کتاب اللعان ... و ظاهراً و باطناً.
کتب کفارات، ایلاء و لعان؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲ ذیحجه۱۲۷۵ق؛ ۱۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۷۲]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۸
آغاز: بسمله، حمدلله ... شرعت فی عصر یوم الخمیس ثالث و عشرین شهر محرم الحرام؛ **انجام:** کما حققناه فی کتاب المواریث ... رحم الله عبداً قال آمین.
ج۱، از ابتدای کتاب طلاق تا حکم طلاق بیمار است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه۴ ربیع الثانی ۱۲۷۵ق؛ ۱۷۶گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۶۳]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۹
آغاز: بسمله، حمدله ... و فیه فصول و نتایج؛ **انجام:** و منها الزانیة قبل ان تتوب و فاقا للمشهور ... رحم الله عبداً قال آمین ...
ج۴، از «فی بیان ان المحرمات فی باب النکاح الکفر» تا به نکاح شغار و برخی دیگر از ازدواج‌های حرام و مکروه؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه ۲۵جمادی الاول۱۲۷۵ق؛ ۱۵۹گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۷۴]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴۹
آغاز: بسمله، حمدله ... هذا هو المجلد الثانی من کتاب النکاح؛ **انجام:** و لا تجمعوا بین الاختین و الرضاع هنا کالنسب هذا هو المجلد الثانی.
ج۲، از اولیای پنج‌گانه آغاز شده و به «حکم الرضاع کحکم النسب» انجام یافته و حاوی دو «فصل»؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه ۲۷محرم۱۲۷۵ق؛ ۲۱۵گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۶۰]

۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴۳
آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد فهذا هو المجلد الخامس فی النکاح المنقطع؛ **انجام:** و فی الفرق نظر یعلم مما حررناه.
از ابتدای نکاح منقطع تا انتهای آخرین نتیجه «اذا زوج الرجل امته من غیره بمهر مسمی ...» و حاوی مقدمه و فصول؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۵ق؛ ۱۵۳گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۶۲]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۷
آغاز: بسمله، حمدله ... و فیه فصول و نتایج فصل فی المحلل و فیه نتایج؛ **انجام:** و حرم الاستمتاع بها علی الزوج ... الذی هو فی الخلع و المباراة.
ج۲، این نسخه از مبحث محلل تا پایان کتاب طلاق؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه ۳ شعبان۱۲۷۵ق؛ ۱۶۴گ، ۱۱-۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۶۳]

۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴۲

آغاز: بسمله، حمدله ... هذا هو المجلد الثانی من کتاب الحدود؛ **انجام:** بخلاف عذرة البکارة فانها مضمونة الا علی الزوج ... و کان هذا المجلد من مصنفات ایام التعطیل.

ج۲، از «فی شرائط السارق» تا انتهای مبحث «سلعة فی الرأس و البدن» و مشتمل بر پنج «فصل»؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰ ذیحجه۱۲۷۶ق؛ ۱۷۰گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۷۱]

۵۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... کتاب الحیض و فیه نتائج اذا وقع الاشتباه فی الدم فاما ان یکون بین الحیض و الاستحاضة؛ **انجام:** اللهم اجعله ذخرا و ذخیرة لنافی یوم الدین و اجعله خالصاً مخلصاً لوجهك و انفعنا به و جمیع المؤمنین ...

جلد دوم کتاب، و دارای احکام حیض و استحاضة و احکام اموات از کتاب طهارت است و در روز سه‌شنبه ششم ذیحجه ۱۲۷۶ پایان یافته است؛ خط: نسخ، کا = مؤلف (شاید)، تا: سه‌شنبه ۶ ذیحجه ۱۲۷۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۶۹گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۵-۱۵۴]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۱۴

جلد دوم کتاب الصلات؛ کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۶ق [د.ث. مجلس]

۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۸

آغاز: بسمله، حمدله ... و فیه مقدمة و فصول و نتایج مقدمه القصاص بالکسر فعال؛ **انجام:** قد فصلنا الکلام فی ذلك سابقا فی شرائط التساوی فی الاسلام قد تم المجلد الاول من کتاب نتیجة البدیعة ... محمد حسین القزوینی الحائری.

ج۱، از ابتدای قصاص تا مبحث «فیمن علیه القتل حدا کالزانی المحصن و اللائط والمرتد عن فطرة» است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه ۱۰ ربیع الاول۱۲۷۷ق؛ ۱۴۴گ، ۱۱-۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۷۱]

۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۷۳

آغاز: بسمله، کتاب القضاء هو یطلق فی اللغة علی معان؛ **انجام:** قدتم بالخیر کتاب القضاء.

از ابتدای «قضا» تا انتهای آن؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: یك‌شنبه ۱۵ رجب۱۲۷۷ق؛ جلد: میشن، ۲۲۱گ، ۲۰-۳۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۴۶]

۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۳

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد فهذا مجلد الجهاد و شرعت فیه یوم الخمیس ... و فیه مقدمة و فصول و نتایج؛ **انجام:** اما حال الغیبة ففی الاخبار انه لا خمس فیها تم المجلد الاول من کتاب الجهاد ... انشاءالله تعالی.

ج۱، از ابتدای جهاد تا تقسیم اموال منقول و غیر منقول؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ ۱۲۸گ، ۱۱و۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۰-۵۴۵]

۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴۵

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد فهذا کتاب المفلس و الحجر شرعت فیه لیلة الجمعة؛ **انجام:** کما ان الحجر کان بحکمه ... و الحمدلله اولا و آخراً و ظاهراً و باطناً.

کتاب المفلس و الحجر؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۲۰گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۵۳]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۶

آغاز: بسمله، حمدله ... من شهور سنه ۱۲۷۶و فیه مقدمة و فصول و نتایج؛ **انجام:** مع عدم القیام بالاتفاق فی صورة التمکن ... و مدفنا انشاءالله.

خلع و مبارات و ظهار؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۹۲گ، ۱۱-۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۶۳]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۷

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد فهذا مجلد الاجاره؛ **انجام:** و اجعله ذخرا و ذخیرة لنا و لجمیع المومنین و المؤمنات.

همه مبحث اجاره؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ پایان تألیف: ۲۳ربیع الثانی ۱۲۵۸؛ ۱۶۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۵۶]

۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۱

آغاز: بسمله، حمدله ... هذا کتاب الصدقات؛ **انجام:** و یتفقون علیه بینهم ... و آله الطیبین الطاهرین.

مشتمل است بر «صدقات» هبات و «سبق و رمایه» با مقدمه و چند فصل؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا، تاریخ ختم تألیف۱۳ ذیحجه ۱۲۷۰ق؛ ۲۱۵گ، ۱۰و۱۱سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲۰-۵۵۶]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۳

آغاز: بسمله، حمدله ... شرعت فیه عصر یوم الخمیس عاشر شهر المولود من شهور سنه ۱۲۷۷و فیه فصول و نتایج؛ **انجام:** تم المجلد الثانی ... فی لیلة الجمعة رابع و عشرین شهر جمادی الاولی سنه سبع و سبعین بعد الالف و المأتین ... مدفنا انشاءالله تعالی.

ج۲، از «فی دعوی القتل و ما یثبت به» تا انتهای نتیجة «لوجنی عبدعلی حر ...»؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: شیخ محمد باقر مازندرانی؛ ۱۹۷گ، ۱۱-۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۷۲]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۳

آغاز: بسمله، حمدله، هذا کتاب الحدود و التعزیرات ... و فیه مقدمة و فصول و نتایج؛ **انجام:** و هذا التدقیقات الفلسفیة غیر لایقة لمقام الانفهات العرفیة المستفادة من الالفاظ اللغویة.

مشتمل بر مباحث: المقدمة: الحد فی الاصل المنع و منه الحدید و صلابته، فصل ۱. فی الزنا و فیه نتایج، قالوا، الزنا ایلاج الانسان ذکره فی فرج امراة فی غیر عقد، فصل ۲. فی انواع الحدود و قتل و رجم و جلد، فصل ۳. فی المساحقة، فصل ۴. فی حد القذف،

فصل ۵. فی حد المسکر؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در پایان رساله‌ای است از همین مؤلف، در مبحث طلاق با این آغاز: «بسمله، حمدله فیقول خادم الشرعیة المطهرة محمد حسین ... لما کنت مشغولاً بتألیف کتاب الخلع و تصنیفه و رأیت مسألة الطلاق بالعوض من المسائل المشکلة الفقهیة بحیث اطالوا الکلام فیها بل صنف فیها الفاضل القمی طاب ثراه رسالة مخصوصة» (۵۴ص)، تاریخ تدوین: چهارشنبه دهم شوال ۱۲۷۶؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ جلد: میشن، ۲۶۳گ، ۱۱و۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۷۰]

۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۵

آغاز: بسمله، حمدله ... و فیه مقدمة و فصول و نتایج؛ **انجام:** و من هذا الباب الحنطة الرطبة او الخبز الرطب اذا یبسا بعد الغصب ... تم لله الحمد علی ذلک.

از ابتدای غصب تا مبحث «الاجزاء الموجودة فی الشیء التی تذهب بحرارة النار قد یکون قیمتها قیمة الباقی کما فی الادهان فیغرم الغاصب و قد لا یکون له قیمة اصلاً کالعصیر اذا صار دبسا فلا ضمان علیه» ختم و حاوی مباحث: المقدمة: فی معنی الغصب، فصل: جرت عادة الاصحاب علی ذکر اسباب آخر للضمان غیر الغصب، در این نسخه به جز دو عنوان مزبور عنوان دیگر مشاهده نشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا، تاریخ تدوین: یک‌شنبه۹ محرم ۱۲۷۴؛ ۱۵۸گ، ۱۲-۱۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۰-۵۶۴]

۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۲

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد فهذا هو المجلد الاول من کتاب المواریث؛ **انجام:** و لو حاله اجتماعها مع الولد فتأمل و تدبر ... والکربلائی مسکنا و مدفنا انشاءالله تعالی.

ج۱، نسخه از ابتدای مواریث تا روایت باقر (ع): «ان شاء تعالی ادخل الوالدین علی جمیع اهل المواریث ... » و حاوی فصول و مباحث؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا، تاریخ تدوین: جمعه ۱۱ ذیقعده ۱۲۷۳؛ ۱۳۳گ، ۱۱و۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۰-۵۶۷]

۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۲

آغاز: بسمله، حمدله ... شرعت فیه یوم الاثنین ... و لنشرع فی المجلد الرابع انشاءالله تعالی

ج۳، از مبحث مصاهره تا مسأله قذف و لعان و حاوی دو فصل: الفصل الاول: فی المصاهرة، الفصل الثانی: فی مسائل التحریم جمعاً ... یحرم الجمع بین الاختین؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۶۹گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۷۴]

۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۵

آغاز: بسمله، حمدله شرعت فیه یوم الثلثا ... و فیه مقدمة و فصول و نتایج؛ **انجام:** بل یکون مؤکدة له و مشیدة ایاه ... تم کتاب الخمس ... و الحمدلله علی ذلک.

از ابتدای خمس تا انتهای آن؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ جلد: تیماج، ۲۲۸گ، ۱۱و۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۴۰]

۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۱

آغاز: بسمله، حمدله ... هذا کتاب الزکاة؛ **انجام:** و لیس باب الزکاة و الخمس کذلک فتأمل و تدبر تم لیلة الثلثاء سابع عشر شهر شعبان المعظم سنة۱۲۷۲.

از ابتدای زکات تا پاسخ میرزای قمی از مسأله «هل یجوز للامام او نائبه الخاص او العام ... الا ستقراض والصرف الی الفقراء» ختم گردیده و دارای مقدمه و فصل است: المقدمة: فی معنی الزکاة لغة و شرعاً، فصل: فیمن یجب علیه الزکاة؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ جلد: تیماج، ۹۴گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۴۱]

۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۴

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** هنا عن مالکه و هو جید کتاب الهبه الهدیه و الابراء

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۱

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** حکم استصحاب المقتضی علی غیره

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا [رایانه]

۷۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۷۴

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تحریری خام، شاگرد نگارنده نوروز طارمی، کتاب المتأجر است؛ جلد: تیماج، ۲۰۷گ، ۱۵سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۲۵۴]

۷۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۲۷۳-۳۰/۱۵۳

آغاز: بسمله حمدله صلاة اما بعد فیقول المفتقر الی ربه الغنی اقل الطلبه محمد حسین قزوینی کتاب البیع وفیه ارکان وفصول ونتائج الرکن الاول فی بیان معنی البیع والصیغة المعتبرة فیه؛ **انجام:** علی النحو المعهود الرافع للغرر فلا یبطل من هذه الجهة لعدم الغرر عرفا انتهی وهو کما تری ولعمری لمثله من مثله یعجب

کتاب البیع؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۶۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۵۵]

۷۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۹۹

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فیقول خادم الشریعة ... هذا المجلد الثانی من کتاب النکاح شرعت فیه؛ **انجام:** اذا وطی احدی المملوکتین له لایجوز له وطی الثانیة هی اختها من الرضاع لعموم و لا تجمعوا بین الاختین والرضاع هنا کالنسب، تمت.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماجمذهب، ۱۱۸گ، ۱۶سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳۳-۳۶۸]

۷۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۰۱/1

آغاز: و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین کتاب الوکالة و فیه مقدمه و مقامات و نتائج اما المقدمة فلا احد خلافاً و لا اشکالاً فی مشروعیة الوکالة فی شریعتنا؛ **انجام:** و ان

کان هل نهم الرجوع الی الآخر بقاعدة الغرور و یستقر الضمان علی الغار او من تحقق التلف عنده فتأمل و تدبر.
شامل کتاب وکالت است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ مؤلف رساله را در رد قاعده «من ملك شيئا ملك الاقرار به» در ضمن نتیجه البدیعة نگاشته و به گونه‌ای مستقل در پی این نسخه در برگ ۷۸ر-۸۸پ آمده؛ ۷۷گ (۱پ-۷۷پ)، ۱۸سطر ، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۳-۳۷۰]

۷۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۷۶

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فیقول خادم الشریعة المطهرة ... هذا کتاب الضمان و اسبابه و مسقطاته؛ **انجام:** و لا یبطل بیع العبد باسلامه قبل قبض المشتری الکافر بل یزال ملکه عنه و یتولی المسلم قبضه باذن الحاکم.
کتاب ضمان است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۷۱گ، ۱۶سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳۳-۳۳۹]

۷۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۷۵/1

کتاب اللقطة؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: پیش از۱۲۰۸ق؛ با افزودگی از نگارنده؛ جلد: تیماج، ۸۲گ، ۲۱سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۲۵۴]

۷۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۷۵/۲

کتاب المعاملات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۸ق؛ ۲۲گ (۶۱ر-۸۲پ) [ف: ۲-۲۵۴]

۸۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۹۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... کتاب البیع و فیه ارکان و فصول و نتایج الرکن الاول فی بیان معنی البیع و الصیغة المعتبرة؛ **انجام:** و اشکل شیخنا المعاصر المرحوم اعلی الله درجاته علی الاصحاب فی هذا المقام مورداً علیهم بعدم التفاوت بین المقامین فی وجه الدلیل فلا معنی لقولهم بالخیار فی الاول دون الثانیة و اجاب عنه ...
جلد اول و دوم کتاب البیع؛ خط: نسخ، کا: محمداسمعیل بن محمدحسن حافظ مشهدی، تا: ذیحجه۱۲۵۴ق، جا: کربلای معلی؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «منه وفقه الله تعالی»، مصحح؛ جلد: چرم، ۲۰۳گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴۱-۷۲۲]

۸۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۱۲۹

آغاز: حمدله. صلاة. یقول محمد حسین القزوینی. قال المصنف «کتاب الشهادات» جمع الشهادة. و هی لغة قد تستعمل فی الحضور ... «اقول» الظاهر عدم ثبوت الحقیقة الشرعیة؛ **انجام:** کذا نص علیه الشیخ و ذکر فیه احتمالا بالجنس. انتهی. تم کتاب الشهادات ...
تذکر: با توجه به کتابشناسی کتاب «النتیجة البدیعة فی فروع علم الشریعة»نام مؤلف انتحاب شده؛ خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۱گ، ۱۸سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲-۲۵۳]

۸۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۱۲۸

دارای: رهن، صلح، حجر، بخش «کتاب الحجر» ناتمام مانده؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: نوروز طارمی، تا: ۱۲۷۱ق، جا: کربلا؛ ۲۹۳گ، ۱۵سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲-۲۵۴]

۸۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۵۰۳

جلد دوم کتاب صلاة و مشتمل بر احکام قبله می‌باشد در یک مقدمه و چند فصل و نتیجه؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد علی شیرازی، تا: چهارشنبه ۱۲ محرم ۱۲۷۷ق، جا: کربلا؛ جلد: تیماج، ۸۴گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۹-۳۰۲]

۸۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴۰

آغاز: بسمله، حمدله، کتاب التیمم و فیه فصول و نتایج، الفصل الاول فی مسوغاته و فیه نتایج؛ **انجام:** فالاشکال ساقط من اصله ... انه ولی الخیرات ...
ج۳، از ابتدای تیمم تا پایان مبحث اوانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: شیخ محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ ۲۱۲گ، ۲۰و۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۳۷]

۸۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴۷

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** و الظاهر الاخبار الداله
حاوی موضوعات مختلف ولی بیشترین مباحث آن به طور نامنظم مربوط به تجارت و معاملات و نماز است بدین قرار: کتاب المواریث (ذیلاً ناتمام) دارای یک مقدمه و سه فصل و چند نتیجه: المقدمة: فی معنی الفرض و الارث، ۱-فصل: اتفق علماء المذهب علی ان الارث اما بالنسب ... ۲-فصل: فی موانع الارث ۳-فصل: فی بیان موانع الارث، کتاب التجارة: ابواب الفقه منقسمة الی عبادات، عقود، ایقاعات و احکام، النوع الثانی: (نوع اول را فاقد است) من الانواع التی لا یصح بیعه و لا شرائه، النوع الثالث: لایصح بیع مالا ینتفع منه عادة.، النوع الرابع: ما نص الشارع علی تحریمه عینا لذاته لا لنجاسته، کتاب الرهن: دارای مقدمه و دو فصل: المقدمة: فی معنی الرهن، الفصل الاول: فی صیغة الرهانة ... و التنبیه علی امور، الفصل الثانی: فی الحق و فیه نتایج نتیجة لا شبهة فی عدم صحة الرهن للحقوق الغیر الممکنة استیفائها، الواجب الثانی من واجبات الصلاة تکبیرة الاحرام ... القسم الاول مما یتدارک قضاء و یسجد سجدتا السهو (ناقص)، کتاب الزکاة: و فیه مقدمة و فصول و نتایج: المقدمة: فی ثبوت اصل مشروعیتها فی شریعة الاسلام، کتاب قضاء الصلوات و چند مبحث دیگر متعلق به نماز، کتاب النکاح ... فیه مقدمة و نتایج: المقدمة: فیقول ... ان الفقهاء قد اختلفوا فیه باختلافات کثیرة قل مثله فی الالفاظ المتداولة المتعارفة فقیل انه الوطی لغة ... ناقص؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ صفحات آخر نسخه نامرتب و ناتمام است [ف: ۲۰-۵۶۷]

● **نتیجة الدوله** / متفرقه / فارسی

natījat-od dowle

مخترع اصفهانی، محمد، ق۹ قمری

moxtare‘-e esfahānī,mohammad(- 15c)

اهدا به: غیاث الدین منصور دشتکی (-۹۴۸ق)

تاریخ تألیف: ۸۸۲ق

مؤلف همروزگار سلطان حسین بایقرا است. این اثر دربرگیرنده اختراع‌ها و ابتکارات دانشوری است، در چهارده «بخش»: ۱. تدوین حل متشابه ممزوج، در متشابهات قرآن (نسخه ۱۸۱۰ دایرة المعارف عکسی)؛ ۲. ساعت‌سازی که در مقدمه آن می‌گوید: بایزید ایلدرم سلطان عثمانی به اصرار نمونه ساعتی را از روم به دست می‌آورد، دانشمندان عثمانی از ساختن مشابه آن در می‌مانند. سلطان با جایزه‌ای آن ساعت را به خراسان می‌فرستد که هر مشابه آن را بسازد جایزه دریافت کند، دانشمندان تبریز و غیاث الدین دشتکی که در آن هنگام در تبریز بود از ساختن مشابه آن باز می‌مانند. ساعت و جایزه به هرات می‌رسد. سلطان بایقرا آن را به مخترع اصفهانی که برای تحصیل به هرات رفته بود می‌سپارد و او در این کار کامیاب می‌شود. سپس به چگونگی و ابزارهای آن می‌پردازد؛ ۳. جواز عصاری؛ ۴. طاحونه محمدی، آسیای آبی برای گندم گونه‌ها؛ ۵. جواز حلاجی، کارخانه پاک کردن پنبه؛ ۶. جواز مهره کشیدن، صیقل زدن کاغذ؛ ۷. جواز مرکب‌سازی، مرکب‌سازی برای نوشتن؛ ۸ چرخاب عین، چرخ چاه عمیق، که چون دلو به بالا رسد به آسانی خالی شود؛ ۹. معدل ساعت برای تشخیص ساعت‌ها؛ ۱۰. جام ساعت برای تعیین اوقات؛ ۱۱. پیاله حکمت؛ ۱۲. قفل اصفهانی؛ ۱۳. قلمدان اختراعی؛ ۱۴. کلید دادن، دزدگیر. (احمد منزوی)

آغاز: حمدا لمن انعم علینا زواهر جواهر المبدعات التی لم یظفر علیها السابقون ... و الصلاة و السلام ...

چاپ: به کوشش محمد تقی بینش چاپ شده است

[مجله وحید ۹/۱۳۵۰ خ / ۱۰۲۱-۱۰۲۶ و مجله آیینه پژوهش ۴۵/۱۳۷۶خ/۵۰؛ فهرستواره منزوی ۳۹۲۹/۵]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۷۷۳

آغاز: بسمله. رب یسر و تمم بالخیر حمدا لمن انعم علینا زواهر جواهر المبدعات التی؛ **انجام:** اینست که مصور گشته ... ما دامت الشمس ... و السماء دایره

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا [الفبائی: -۵۷۷]

● **نتیجة الرمل** / رمل / فارسی

natījat-or raml

حافظی ظفرآبادی، محمد

hāfezī zafarābādī, mohammad

اهداء به: علاءالدوله خلجی

مطالبی که راجع به علم رمل است به طور مفصل در پنجاه و یک «مقاله»تنظیم کرده، و مؤلف خود را از خویشان شیخ نصیرالدین محمد اودهی معرفی می‌کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳

آغاز: الحمدلله الذی خلق الخلایق بقدرته و رفع درجة المؤمنین بشرف ایمانه و زین قلوب المسلمین بنور اسلامه؛ **انجام:** یا بحیوان داده و آن حیوان مرده یا خوش.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد علی بن محمد محسن؛ ۱۴۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۳-۲۰۶]

● **نتیجة الطب** / طب / ترکی

natījat-ot tebb

حکیم امیر چلبی، محمد طبیب، - ۱۲۸۷ قمری

hakīm amīr čalabī,mohammad tabīb(- 1870)

طب جدولی است که درمان‌ها را از سر تا پا در جدول‌هایی دارای نه عمود، بیان کرده و در پایان چند نسخه نیز بر آن بدون جدول افزوده، و تنظیم جدول‌ها و نسخه‌ها به سال ۱۲۸۷ پس از کتاب دیگر مؤلف «انموذج الطب» پایان یافته است. عناوین عمودها چنین است: الامراض، الطبیعة، النبض، القارورة، الأغذیة، العلاج، الفصد، الاحتراز، الادهان.

آغاز: الحمدلله الحکیم العلیم المنان الذی جعل علم الابدان مقدماً علی علم الادیان ... و بعد بوضعیف حقیر سید محمد الطبیب ... اقدم علم طبه متعلق انموذج الطب نام تألیف ایلدوکم کتاب علمنی اشعار ...

[بغدادی (ایضاح المکنون): ۶۲۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۵۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** عضة الکلب الکلب تورکسی قودوز ... ترکیب ایدوب باشنه و صدرنه سوده لر.

خط: نسخ، کا: ولی بن فتح الله بازار باشی، تا: ۱۰۶۳ق، جا: اسکدار ترکیه؛ مهر: «عبده مرتضی علی» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۲۴گ(۲۹۱پ-۳۱۴پ)، ابعاد متن: ۱۰×۱۶، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۵-۳۹۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۰۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** اولدی بر تاریخ آنک اتمامنه -حمدله یازلدی انموذج لطیف فی سنة ثمان و ثلثین و الف من الهجرة النبویه ... السلام و التحیه.

بی‌کا، تا: ۱۲۸۴ق؛ جلد: تیماج، ۳۶ص (۱-۳۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۲۸۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۹۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بعد حلبه ارنیله قارشد و رب ضمادایده، و الله

سبحانه و تعالی هو الشافی و فضله الکافی و الوافی
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۷گ (۱۳۹پ-۱۶۵پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۶-۱۹۷]

● **نتیجة العالم لنفع العالم** / کلام و اعتقادات / عربی - فارسی
natījat-ol 'ālem le-naf'-el 'ālam

عالم بن محمد بن علی
'ālam ebn-e mohammad ebn-e 'alī

کتابی است در عقاید حنفیان مشتمل بر «مقدمه» و شش «بحث» و دارای فصول که در آن از کتاب‌هایی چون حصن الایمان، عقیدة الحافظیة، مصباح الدین و کتابهای بزدوی بسیار نام برده شده: مقدمه: در سبب تألیف کتاب که بعد از تألیف جواهر فیروز شاهی بدان پرداخته و آن را به سلطان زمان خویش هدیه نموده است؛ بحث ۱. در وصف و شرح معنی ایمان و مباحث کلامی مربوط به آن در چند فصل؛ ۲. درباره ماهیت انواع و اوصاف ملائکه و مباحث مربوط به آن در چندین فصل؛ ۳. در مورد کتاب‌های آسمانی و تعداد آنها که به تبع آن به بحث کلام الله پرداخته است؛ ۴. در شرح رسولان و انبیاء و ویژگی‌های آنها و در پایان به خلافت خلفای پیامبر اعظم اشاره نموده است؛ ۵. در شرح یوم آخر و مباحث مربوط به حشر و نشر در چند فصل؛ ۶. در قضا و قدر خیر و شر در چند فصل.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۳۹

آغاز: محامد بی قیاس و مدایح عدد انفاس مر خدایرا که دیباچه کتب، آرایش از حمد او گیرد ... اما بعد میگوید محرر این مبانی و مقرر این معانی اضعف عبدالله الودود؛ **انجام:** قالت المعتزلة دماء اهل القبلة یباح باحدی معانی اربع اذا ارتکب کبیرة او احدث بدعة او سل سیفاً علی السلطان او عطل فریضة من فرائض الله تعالی القول.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، محشی‌با نشان «۱۲»، با سرلوح مرصع؛ مهر: «قاضی عبدالواحد بن محمد شریف» (بیضی)، «شرفیاب نامم ز نام شریف ۱۲۲۱» (مربع)؛ جلد: تیماجمذهب، ۱۷۳گ، ۱۵سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۵-۳۶۷]

● **نتیجة الفتاوی** / فقه / ترکی

natījat-ol fatāvā

احمد، قرن ۱۳ قمری

ahmad(- 19c)

اهداء به: سلطان سلیم خان بن مصطفی خان بن احمد خان عثمانی

فتوای فقهی است ازعلمای حنفی عصر مؤلف که مؤلف به دستور سید محمدعارف سؤال وجواب‌ها راجمع‌آوری نموده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۷-۱۱/۲۷

آغاز: حمد نامحدود وبی نهایت اول اشباه نظائردن منزه هادی طریق هدایت رب الارباب ... بعد ذا حاوی مسائل دینیه و صره وسائل یقینیه اولان فن؛ **انجام:** که رسم رعیت نامند بکاشو قدر آنچه ویردیو جبره قادر اولورمی. الجواب اوالمزم نحمد علی متمم هذه النسخة ...

خط: نستعلیق، کا: احمد حفظی مکتوئی، تا: ۱۹ محرم۱۲۱۵ق؛ با سرلوح، مجدول مذهب؛ ۱۹۱گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۴×۲۸سم [ف: ۸-۴۷۵۶]

● **نتیجة الفکر فی الجهر بالذکر** / فقه، حدیث / عربی
natījat-ul fikr fi-l jahr-i bi-ḏ-ḏikr

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری
soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

۲۵ حدیث درباره استحباب جهر و آشکار کردن صدا به تهلیل و تلاوت قرآن گردآورده و گفته است همه آنها آشکارا یا به طور ضمنی بر استحباب جهر دلالت می‌نمایند و احادیث و مخالف را حمل بر ریا و آزردن نمازگزاران کرده است. (غلامی مقدم)

آغاز: بسمله، الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی سألت اکرمک الله عما اعتاده السادة الصوفیة من عقد خلق الذکر و الجهریة فی المساجد و رفع الصوت بالتهلیل و هل ذلک مکروه اولا؛

انجام: و انهم لیقومون من ذکر الله ما علیهم منها شی تم و کمل و الله تعالی اعلم بالصواب

چاپ: قاهره، مطبعة المنیریة، ۶ص، ۱۳۵۳ق، در جزء اول الحاوی للفتاوی چاپ شده.

[الاوقاف العامة موصل ۳۰۹/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زکریا بن محمد محلی شافعی، تا: ۱۰۶۰ق؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ ۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۶۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۸۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: غلام محی الدین، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ جلد: مقوا، ۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۶۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۹/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن ابراهیم، تا: چهارشنبه محرم۱۲۸۸ق؛ جلد: تیماج، ۵ص (۲۵۹-۲۶۳) [سنا: ف: ۲-۲۰۰]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۲۶/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن [ف: ۹–۳۳۷]

● **نتیجة الفکر و نخبة النظر** / کلام و اعتقادات / عربی
natījat-ul fikar wa nuxba-tun naẕar
مأمونی، ابراهیم بن محمد، ق۱۱ قمری
ma'mūnī,ebrāhīm ebn-e mohammad(- 17c)

اهدا به: غازی پاشا الوزیر
تاریخ تألیف: ۱۰۷۰ق
ابی مسعود عمادی بر تفسیر کشاف و تفسیر بیضاوی درباره تفسیر آیه «فذرهم حتی یلاقوا یومهم الذی فیه یصعقون» سوره طور آیه ۴۵، که آنها کلمه «یوم» را به نفخه اولی حمل کرده‌اند اعتراض کرده است. مؤلف درکتاب حاضربرآن است که با استناد و بهره‌وری از کتاب «بدور السافرة فی احوال الآخرة»تألیف جلال الدین سیوطی و کتاب «آیات العشر فی الحشر»تألیف علامه بن کمال وزیر و تفسیر بیضاوی و حواشی تفتازانی بر تفسیر بیضاوی، اعتراض عمادی را دفع می‌کند. در مقدمه می‌گوید: چون فاضل رومی و مولی ابوالسعود العمادی اعتراضاتی بر صاحب کشاف و قاضی بیضاوی در تفسیر بعضی از آیات نموده‌اند، لذا غیرت علمی وی به جوش آمده و این مطالب را در تصحیح کلام، و بیان مراد آندو جمع نموده و فوائد دیگری به مناسبت هر مقامی افزوده است. وی همچنین زبده‌ای از مباحث کتاب «هادی الارواح» را که مشتمل بر مباحثی متعلق به مذاهب فرق درباره بقا و فناء بهشت و جهنم بوده، به انضمام زیاداتی به پایان کتاب، افزوده است.
آغاز: الحمد لله الذی آثار همم العلماء فی کل عصر لاستنباط دقایق العلوم التی تتناهی ... و بعد فیقول الفقیر الی مولاه العلیم، المأمونی الشافعی ابراهیم
[کشف الظنون ۱۹۲۶/۲]

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۸۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولنکتف عنان القلم عن الاسهاب خوف الملل و الاطناب و حسبنا الله و نعم الوکیل و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.
خط: نسخ خفی، کا: شمس الدین محمد السلمونی ازهری، تا: چهارشنبه ۲۱ جمادی الثانی ۱۰۷۰ق؛ مجدول، مصحح، محشی با نشان «منه»؛ تملک: ابراهیم دباغ زاده؛ از موقوفات رمضانیه ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج، ۳۰۵گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: -۵۳]
قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۷عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲–۲۸۳]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۸
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱–۴۰۸]

● **نتیجة المقال فی علم الرجال** / رجال / عربی
natījat-ul maqāl fī 'ilm-ir rijāl
شیخ کبیر، محمد حسن بن صفر علی، – ۱۳۴۵ قمری
šayx-e kabīr, mohammad hasan ebn-e safar 'alī(-1927)

تاریخ تألیف: ۲۲ شوال ۱۲۸۴ق
فوائدی از علم درایه و رجال را با روشی نسبتاً مفصل در یک «مقدمه» و شش «باب»: المقدمة: فی تعریف علم الرجال و موضوعة و الحاجة الیه؛ باب ۱. فی اعتبار قول اهل الرجال و احوال جماعة من العلماء؛ ۲.کیفیة اخذ الرواة من کتب الرجال؛ ۳.اسباب المدح و الذم؛ ۴.«العدة» المذکورة فی الکافی؛ ۵. احوال اصحاب الاجماع؛ ۶.ملخص رسائل حجة الاسلام الشفتی.
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی شرف الانسان بالکمال و جعل التجنب عن الشرایع و الأحکام ذریعة الی الضلال.
انجام: هذا آخر ما اردنا جمعه من احوال الرجال مع ترک التعرض عن بسط المقال و الله هو الولی المتعال.
چاپ: مشار عربی، ص۹۴۵، تهران، ۱۲۸۴ق، سنگی، وزیری، ۲۸۴ص

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۷۵۳
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ رجب۱۲۹۸ق؛ محشی به لفظ «منه ره»؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ جلد: میشن، ۱۶۵گ، ۱۷– ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۷–۲۵۶]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۴۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: میرزا احمد بن جعفر حسینی لالابادی، تا: سه‌شنبه ۱۶ صفر۱۳۰۳ق؛ ۱۷۱گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۷–۲۴]

● **نتیجة المنطق** / منطق / فارسی
natījat-ol manteq
شهرستانی، هبة الدین، ۱۳۰۱ – ۱۳۸۶ قمری
šahrestānī, hebat-od-dīn (1884 - 1966)

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۰۸۷/۲
آغاز: بدانکه هرچه درآید اگر حکمی در اونه بود؛ **انجام:** شرط دان. ختم الله لنا بالحسنی.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۰گ (۷پ–۱۶پ)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۵–۴۱]

● **نتیجة النتائج فیما وصل الینا فی مطالب الأصول من آل الرسول** / اصول فقه / عربی

natījat-un natā’ij fīmā waṣal-a ilaynā fī maṭālib-il uṣūl min āl-ir rasūl

موسوی شیشی، محمد بن ابراهیم، ق۱۴ قمری

mūsavī šīšī,mohammad ebn-e ebrāhīm(- 20c)

اهداء به: حاج محمد خان کرمانی

تاریخ تألیف: ۱۵ جمادی الاول ۱۲۹۳ق؛ محل تألیف: قریه لنکر

قواعد اصول فقه را با اختصار به روش شیخیه و بر پایه گفته‌های حاج کریم خان کرمانی در کتاب «شرح نتائج الأصول»، در یک «مقدمه» و چهار «حدیقه» دارای مقاصد و یک «خاتمه» تنظیم کرده است: المقدمة: فی تعریف الأصول و بقیة المبادی؛ حدیقه۱.المبادی اللغویة؛ حدیقه۲. المبادی الکلامیة؛ حدیقه۳. أدلة الأحکام؛ حدیقه۴. الاجتهاد و التقلید؛ الخاتمة: فی وصیة المؤلف للمتفقهین. (سید احمد اشکوری)

آغاز: بسمله. حمد له ... و بعد فیقول ... محمد بن ابراهیم الموسوی الشیشی انه کان یجول فی خاطری ... ان اکتب رسالة مشتملة علی جمیع مطالب علم الاصول ...

انجام: هذا آخر ما أردنا ایراده من تلخیص الکتاب المستطاب للسید الأستاد أعلی الله مقامه ...

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۹۳

آغاز و انجام: برابر؛ و قد وقع الفراغ منه فی ... تبریز فی ثانی عشرین من شهر رمضان ... سنة ثلثمائة بعد الالف الثانی من الهجرة ... مصلیا مستغفرا (کاتبه ... باقر بن محمد الحسینی الزنوزی سنة ۱۳۰۰)

خط: نستعلیق، کا: حسینی زنوزی، باقر بن محمد، تا: ۱۳۰۰ق؛ ۱۳۰گ، ۱۹سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۱-۲۱۵۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسینی زنوزی، محمد باقر بن محمد، تا: ۳ رمضان۱۳۰۲ق، جا: تبریز؛ جلد: تیماج، ۱۱۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۱-۲۸۰]

● **نتیجة النظر و یتیمة بحر السفر** / شرح حدیث / عربی

natījat-un naẓar wa yatīmat-u baḥr-is safar

بحرانی، سلیمان بن عبدالله، ۱۰۷۵؟ - ۱۱۲۱ قمری

bahrānī, soleymān ebn-e ‘abd-ol-lāh (1665 - 1710)

تاریخ تألیف: ۸ ذیحجه ۱۱۰۰ق؛ محل تألیف: کازرون

در شرح حدیث مروی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله «من صام رمضان و اتبعه بست من شوال ...» بیشتر آن گرفته شده از «القوائد و الفوائد» شهید اول به اضافه نکات و فوائدی از مؤلف.

آغاز: الحمدلله علی افضاله و هو من افضاله و ایاه اشکر علی واله مع انه من نواله و اصلی علی سیدنا محمد و آله.

انجام: و قد تم ما حاولنا ایراده و ابرازه و قصدنا اختصاره و ایجازه فی بلدة کازرون.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۴/۱۶ و ۷۱۳/۱۶ عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالسلام المفتی بحرانی، تا: ۱۱۰۸ق؛ ۴گ (۶۹پ-۷۲ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۲۷۹] و [عکسی ف: ۲-۳۷۰]

● **نتیجه نگارش اوراق** / حکومت و سیاست / فارسی

natīje-ye negāreš-e owrāq

ملکم، ۱۲۴۹ - ۱۳۲۶ قمری

malkam (1834 - 1908)

گفتاری است به روش پرسش و پاسخ آغاز می‌شود و پس از چند پرسش و پاسخ به صورت قصه و حکایت ادامه می‌یابد و مسائل مختلف را به شیوه انتقادی بیان می‌کند.

آغاز: اوقاتیکه اینطور اختتام یافت بنده را قم در گوشه اوراق را بدست گرفته مشغول حک و اصلاح آن بودم

انجام: انصاف به ماها بدهد که رشته رسوایی و تفضیح کار بالاتر از این نکشد.

چاپ: ایران، تهران، نشر نی، ۱۳۸۱ شمسی، حجت الله اصیل، ۱ [فهرستواره منزوی ۶/۶۵۴]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۹/۱۴

آغاز و انجام: برابر

نویسنده می‌گوید سرگرم نوشتن این اوراق بودم که دوستی از در رسید و پرسید غرض از تحریر این اوراق چیست من مجملی از منظور خود را که نصیحت به پادشاه بود گفتم و سرانجام کلام بآنجا رسید که ذکر حکایات و بیان مواعظ در بین حکایات همیشه پادشاهان را سودمند خواهد افتاد؛ خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: ابوتراب طباطبائی، تا: ۱۳۰۱ق، جا: تبریز؛ جلد: تیماج، ۵ص (۳۲۳-۳۲۷)، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱-۱۵۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۵۴/۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و جمعی از این نیکنامی محروم و مایوس بلکه مورد مآخذه شدند چون قلم بر دست غدار اوفتد ×× لاجرم منصور بردار اوفتد

کاتب: محمود بن محمد، تا: ۲صفر۱۳۰۵ق؛ ۹گ (۱۶۳پ-۱۷۱پ) [ف: ۱۵-۲۲۹]

● **نثار اللباب فی تقبیل التراب** / فقه / عربی

niṯār-ul lubāb fī taqbīl-it turāb

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷ – ۱۳۳۳ قمری

bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1861 - 1915)

تاریخ تألیف: شنبه ۳ ربیع الثانی ۱۳۱۱ق؛ محل تألیف: نجف اشرف

رساله‌ای است در بیان استحباب بوسیدن عتبات در مشاهد مشرفه و دارای شش «امر»: ۱. معنی سجود؛ ۲. سجده بر غیر خدا؛ ۳. جاهایی که از سجده منع شده است؛ ۴. بوسیدن غیر از سجده کردن است؛ ۵. بوسیدن عتبات در مشاهد مشرفه؛ ۶. اشاره به برخی از آنچه در روایات و زیارات آمده است.

آغاز: بعد البسملة و الحمد له، اما بعد فیقول ... هذا نثار اللباب فی تقبیل التراب و صنعته فی العزی الغراء علی مشرفها آلاف التحیة و الثناء و ان کان لم یکن لمثلی ان یروم هذا المجال و لا لراکب القصب ان یدخل هذا المضمار ...

[الذریعة: ۵۱/۲۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کان یقال فی الائمة بادنی تعظیم حتی بخطاب یابن رسول الله ما یقال و کانوا یخافون من ظهور امرهم الی غیر ذلک

خط: نسخ، کا: علی اکبر همدانی نجفی، تا: ربیع الثانی۱۳۱۱ق، جا: نجف اشرف؛ از روی نسخه مبیضه مؤلف که درشب جمعه ۹ ربیع الثانی همان سال نگاشته شده بوده، استنساخ شده، مصحح، محشی؛ ۳۳گ، ۱۵سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۱–۲۱۷]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لم یکونوا آمنین فی نفس الزیارة و اتیانها و کان یقال فی الائمه بادنی تعظیم حتی بخطاب یابن رسول الله ما یقال و کانوا یخافون من ظهور امر هم الی غیر ذلک ... کتب من خط المؤلف ادام الله ... العالی ۱۳۱۱

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۳۱۱ق؛ از روی نسخه مؤلف به روزگار او کتابت شده؛ اندازه: ۱۷×۲۲سم [رشت و همدان: ف: – ۱۵۸۷]

● **نثار الملوک** / لغت / ترکی – فارسی

nesār-ol molūk

حلیمی، لطف الله بن یوسف، – ۹۲۲ قمری

halīmī,lotf-ol-lāh ebn-e yūsof(- 1517)

اهداء به: سلطان بایزید بن محمد مرادخان (۸۸۶–۹۱۸ق) و محمود بن یمین

تاریخ تألیف: ۸۷۲ق

فرهنگی فارسی به ترکی

[هدیة العارفین ۸۴۰/۱؛ ترکی ریو ۱۳۸]

تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۶۲/۲

آغاز: بسمله. حمد و سپاس بی حد و قیاس مر عالم السر و الخفیات و مالک الملک را؛ **انجام:** وین شنید آنچه بود شرط کلام

خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۳–۴۰]

● **نثر ادبی** / ادبیات / فارسی

nasr-e adabī

یوسف گرجی، ق۱۳ قمری

yūsof-e gorjī(- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۸۶/۱

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی قزوینی، تا: ۱۲۹۷ق؛ ۴ص (در آغاز دیوان ۱–۴) [ف: ۳–۳۳۳؛ فهرست رایانه‌ای ج۴–۱۰۴۶]

←نثر الاسرار فی محاکمة الاحجار ← نشر الاسرار فی محاکمة الاحجار

● **نثر الجمان** / فقه / عربی

naṯr-ul jumān

سبکی، علی بن عبدالکافی، ۶۸۳ – ۷۵۶ قمری

sobkī,'alī ebn-e 'abd-ol-kāfī (1285 - 1356)

وابسته به: عقود الجمان فی عقود الرهن و الضمان؛ سبکی، علی بن عبدالکافی (۶۸۳–۷۵۶ق)

مؤلف رساله‌ای به نام «عقود الجمان فی عقود الرهن و الضمان» نگاشته سپس آنرا مختصر کرده با عنوان «عقد الجمان فی عقد الضمان» و در آن مسائلی به نقل از غیر یا خودش آورده، سپس آن را نیز خلاصه کرده و مسائل را بدون نسبت دادن به کسی در این رساله بسیار مختصر گرد آورده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۶/۴

آغاز: احمد الله واصلی علی نبیه و اسلم و بعد فقد صنفت کراسهة سمیتها عقود الجمان

نسخه اصل: کتابخانه فاضل خوانساری–خوانسار ۱۹۳؛ خط: نسخ، کا: نوسی، عبدالوهاب، تا: ۱۰۳۳ق؛ ۳ص (۱۳۸–۱۴۰) [عکسی ف: ۱–۹۸]

● **نثر الجمان فی تراجم الاعیان** / تاریخ / عربی

naṯr-ul jumān fī tarājim-il a'yān

فیومی، احمد بن محمد، - ۷۷۰ ؟ قمری

fayyūmī,ahmad ebn-e mohammad(- 1369)

کتاب تاریخی متوسط و ارزنده‌ای است که وقایع و حوادث و وفیات مشاهیر از سلاطین و دانشمندان و شعرا و غیر آنها تا سال ۷۴۵ق در آن درج شده و در لابه‌لای کتاب مطالب و فوایدی در جغرافی و غیر آن نیز به چشم می‌خورد. نسخه کاملی از این کتاب در فهارس نسخ خطی و منابع کتاب‌شناسی به دست نیامد؛ لذا به خوبی دانسته نیست که ابتدای گزارش تاریخ‌نگار از چه سالی است. نسخه‌های ناقص موجود است، از اثنای حوادث سال ۵۳۳ق شروع می‌شود و به حوادث سال ۷۴۵ق خاتمه می‌یابد. نام کتاب در منابع کهن دیده نشد و در فهارس و مصادر جدید نیز درباره مؤلف کتاب، اختلافی رخ داده است. آربری در فهرست کتابخانه چستربیتی و لطفی عبدالبدیع در فهرس المخطوطات المصورة و عمر رضا کحاله در معجم المؤلفین، علی بن محمد بن علی مقری فیومی را مؤلف این کتاب دانسته‌اند. اما خیر الدین زرکلی در الأعلام و خالد عبدالکریم جمعه در فهرس المخطوطات المصورة، مؤلف کتاب را ابوالعباس احمد بن محمد بن علی فیومی معرفی کرده‌اند.(ابوالفضل حافظیان)

[الأعلام، زرکلی: ۲۲۴/۱؛ معجم المؤلفین: ۱۳۲/۲ و ۲۲۳/۷؛ ریحانة الادب: ۳۸۵/۴؛ فهرس المخطوطات المصورة (معهد المخطوطات العربیة)، الجزء الثانی، التاریخ: ۲۷۲/۱ و ۴۴۲/۴؛ فهرس المخطوطات المصورة (معهد المخطوطات العربیة) سیرة نبویة، تاریخ، تراجم، الجزء الاول: ۴۰۲-۴۰۴؛ معجم المطبوعات، سرکیس: ۱۴۷۶/۲؛ فهرست آربری: ۳۶/۵؛ فهرست آربری، ترجمه محمود شاکر سعید ک ۶۳۳/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۴عکسی

آغاز: صاحب دمشق قتله غیلة علی فراشه ثلاثه من خواص غلمانه ... ثم دخلت سنة سبع و ثلاثین و خمس مایة فی هذه السنة بعث عماد الدکین زنکی جیشاً ففتحوا قلعة؛ **انجام:** ثم دخلت سنة تسع و ثمانین و ستمایة و الخلیفة الامام الحاکم و سلطان مصر و الشام الملک المنصور سیف الدین قلاوون و فیها قبض و انتهی عمره فی هذه السنة ... و خلف السلطان الملک المنصور من الأولاد السلطان الملک الأشرف خلیل وارث الملک بعده ... و والده السلطان الملک الناصر.

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۴۱۱۳ (فهرست آربری، ۳۶/۵، فهرس المخطوطات العربیه فی مکتبة تشتربیتی، ترجمه محمود شاکر سعید، ۶۳۲/۲-۶۳۴). حوادث سال ۵۳۷ تا ۷۴۵ ق را دربر دارد، نسخه مذکور هنگام تصویربرداری به دو قطعه تقسیم شده، قطعه اول تصویر حاضر است که وقایع سال‌های ۵۳۷ تا ۶۸۹ ق را شامل است و قطعه دوم تصویر شماره ۱۰۴۰ است که حوادث سال‌های ۷۰۱ تا ۷۴۵ ق را شامل است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۸؛ مصحح، با خط خوردگی؛ ۸۸۰ص، ۱۶سطر [عکسی ف: ۳-۵۲۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۰عکسی

آغاز: الدنیا فینبغی أن تعلم أولاً أن الأرض مستدیرة مثل الکرة و وسطها هذا القسم المعمور المسکون و أنه فی غایة الارتفاع عما فیها من الأقسام الأربعة و أنها متسافلة بأوله عنه و لهذا یکون ممر الشمس؛ **انجام:** و فیها توفی الشیخ الامام العالم ... ابوعبدالله محمد بن نصر بن سعد بن محمد بن سعید بن نصر من فقهاء العصر و اعیان الحنابلة بالقاهرة و مصر ... کان من ارباب المروة و الزهد و الصلاح و التنزه رحمه الله تعالی [تم] الکتاب بحمد ربی الوهاب الحمدلله وحده و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلامه ... صلاة دائمة الی یوم الدین و حسبنا الله و نعم الوکیل.

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۴۱۱۳. تصویر حاضر از قطعه دوم آن اخذ شده و شامل مطالبی درباره اقالیم سبعه ارض و مباحثی درباره ملوک عرب و قبایل بزرگ و غیر آن است، و پس از آن، حوادث و وفیات سال ۷۰۱ق تا ۷۴۵ق را آورده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ [خالد عبدالکریم جمعه این نسخه را به خط مؤلف دانسته و تاریخ کتابت آن را در حدود سال ۷۴۵ ق نگاشته است]؛ مصحح؛ ۹۵۶ص، ۱۷سطر [عکسی ف: ۳-۹۰]

● **نثر الجوهر علی حدیث أبی ذر** / حدیث / عربی

naṯr-ul jawhar 'alā ḥadīṯ-i abīḏar

شوکانی، محمد بن علی، ۱۱۷۳ - ۱۲۵۰ قمری

šawkānī, mohammad ebn-e 'alī (1760 - 1835)

تاریخ تألیف: محرم ۱۲۴۰ق

رساله حاضر شرحی است بر حدیث قدسی که ابی‌ذر از پیامبر اکرم صل الله علیه و آله و سلم نقل نموده است. این حدیث در صحیح مسلم درج شده و نووی در شرح بر صحیح مسلم، آن را به اختصار شرح کرده است. شوکانی در ابتدا متن حدیث را به نقل از صحیح مسلم می‌آورد، پس از آن متن حدیث را به نحوی که ابن ماجه نقل کرده آورده و سپس متن را آن‌گونه که بیهقی نقل نموده، آورده است و پس از تخریج حدیث از مصادر، به بررسی رجال سند حدیث می‌پردازد و آن‌گاه فقرات حدیث را با عناوین «قوله» می‌آورد و در ذیل هر فقره ضمن بحث لغوی، احادیث متعددی در تأیید مضمون آن فقره، از منابع مختلف نقل می‌کند و هر فقره را با جمع‌بندی و بیان احادیث منقوله پایان برده و وارد فقره بعدی می‌شود. شوکانی غرض از شرح این حدیث را، اشتمالش بر قواعد جلیله و فواید جمیله عنوان کرده است. متن حدیث قدسی که شارح از صحیح مسلم نقل کرده، چنین است: «عن أبی ذر رضی الله عنه عن النبی صلی الله علیه و آله و سلم فیما یروی عن ربه عزوجل انه قال یا عبادی انی حرمت الظلم علی نفسی و جعلته بینکم محرماً فلا تظالموا، یا عبادی کلکم ضال الا من هدیته واستهدونی أهدکم، یا عبادی

كلكم جايع الا من أطعمته فاستطعمونى أطعمكم، يا عبادى كلكم عار الا من كسوته فاستكسونى أكسكم، يا عبادى انكم تخطئون بالليل و النها و أنا أغفر الذنوب جميعاً فاستغفرونى أغفرلكم، يا عبادى انكم لم تبلغوا ضرى فتضرونى و لم تبلغوا نفعى فتنفعونى، يا عبادى لو أن أولكم و آخركم و إنسكم و جنكم كانوا على أتقى قلب رجل واحد منكم ما زاد ذلك فى ملكى شيئاً، يا عبادى لو أن أولكم و آخركم و إنسكم و جنكم كانوا على أفجر قلب رجل و احد منكم ما نقص ذلك من ملكى شيئاً، يا عبادى لو أن أولكم و آخركم و إنسكم و جنكم قاموا فى صعيد واحد فسألونى فاعطيت كل انسان مسألته ما نقص ذلك مما عندى الا كما ينقص المخيط اذا دخل البحر، يا عبادى انما هى أعمالكم أحصيها لكم ثم أوفيكم اياها فمن وجد خيراً فليحمد الله عزوجل و من وجد غير ذلك فلا يلومن الا نفسه». دو نسخه از این شرح شناخته شده: ۱. نسخه شماره ۲۳۶۲ مكتبه جامع كبير صنعا در يمن، به خط مؤلف، كتابت شده در محرم ۱۲۴۰؛ ۲. نسخه شماره ۳۸۸۷ متحف بريطانى در انگليس، تصوير حاضر از اين نسخه گرفته شده است.

[اعلام المؤلفين الزيدية، ۹۶۷؛ ايضاح المكنون، ۶۲۴/۲؛ الفهرس الشامل للتراث العربى الاسلامى المخطوط، الحديث النبوى و علومه: ۱۶۶۱/۳؛ مؤلفات الزيدية: ۹۳/۳]

قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: ۱۱۵۳عكسى

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلاة و السلام على سيد المرسلين و آله الأكرمين و رضى الله عن الصحابة الراشدين و بعد فان الحديث القدسى المروى من طريق أبى ذر و غيره لما اشتمل على قواعد جليلة و فوايد جميلة يرغب اليها كل ذى فهم و يحرص عليها كل ذى علم أحببت أن فرده [كذا] بشرح مختصر منبهاً على بعض ما تضمنه من الفوايد الفرايد و القواعد التى هى لشوارد المسايل كقيدة الأوايد و لم أقف على كلام عليه لأحد من أهل العلم الا ما ذكره النووى فى شرحه لمسلم و جملة ما شرحه به نحو نصف ورقة قد نقلنا ذلك عنه و كما تقف عليه و سميت هذا الشرح نثر الجواهر على حديث أبى ذر و لفظه فى صحيح مسلم هكذا؛ **انجام:** انما أمرى لشىء اذا أردت أن أقول له كن فيكون هذا الفصل قد تقدم شرحه مستوفى فلا نطيل الكلام عليه. قال فى النسخة المنقول منها و الى هنا انتهى الشرح لحديث أبى ذر فى شهر محرم سنة ۱۲۴۰ بقلم مؤلفه محمد بن على الشوكانى غفرالله له آمين آمين.

نسخه اصل: مكتبه متحف بريطانى در لندن، نسخه ش ۳۸۸۷؛ خط: نسخ معرب، بى‌كا، تا: ۳ ربيع الاول۱۲۴۲ق؛ به خط فرزند مؤلف، كاتب در انجامه نوشته است: «انتهى التحرير بمن القدير من نسخة منقولة على المسودة التى بقلم المؤلف سيدى الوالد القاضى العلامة المجتهد الفهامة شيخ الاسلام محمد بن على الشوكانى رضى الله عنه و جزاء عن المسلمين خيراً آمين آمين آخر نهار الثلوب (كذا) لعله ثالث شهر ربيع أول من سنة اثنين و أربعين و مأتين و الف ...»؛ مصحح، با خط خوردگى؛ ۹۳ص، ۱۹سطر [عكسى ف: ۳-۳۲۷]

● **نثر الدرر فى المحاضرات** / ادبيات / عربى

naṯr-ud durar fi-l muḥāḍirāt

آبى، منصور بن حسين، – ۴۲۱ قمرى

ābī,mansūr ebn-e hoseyn(- 1031)

كتاب مفصلى است در محاضرات در هفت مجلد، كه مؤلف آنرا از كتاب ديگرش «نزهة الاديب» تلخيص نموده و در هفت «فصل» و هر فصلى در چند «باب» مرتب كرده است. حاجى خليفه مى‌گويد: نظير اين كتاب تأليف نشده است. وى و صاحب الذريعه كتاب را داراى چهار فصل نوشته‌اند (كشف الظنون۲ /۱۹۲۷؛ الذريعه ۵۱/۲۴).

چاپ: در حدود سال ۱۹۸۰ م در مصر به چاپ اين كتاب اقدام شده و تا كنون پنج مجلد از آن طبع گرديده است، مجلد پنجم مشتمل است بر فصل پنجم و داراى بيست و دو باب مى‌باشد؛ تحقيق محمد على قرنة، قاهرة، الهيئة المصرية العامة للكتاب، مطابع الهيئة، ۱۹۷۸م، صدر منه جزءان و لم يتم؛ تونس، تحقيق عثمان بوغانچى، الدار التونسية، سنة ۱۹۸۳م

[كشف الظنون ۱۹۲۷/۲؛ ريحانة الادب ۱۳۵/۷؛ معجم المؤلفين ۱۲/۱۳؛ بركلمان ذيل ۵۹۳/۱؛ فهرس المخطوطات المصورة ۱ ش ۱۵۳۹؛ فهرست نسخ عربى انجمن آسيائى آكادمى علوم شوروى از خالدوف ۲۳/۱؛ مجمع العلمى العراقى ۲۴۳/۲]

۱. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: ۸۳عكسى

آغاز: و سددنا لقضاء حقك واداء فرضك، و شكر نعمتك، و لزوم محبتك و التزام حجتك، و الاستضاء بنورك الذى لا يضل من جعله معلما لدينه؛ **انجام:** و روى انه قال لابنه محمد حين اراد الاستخفا: يا بنى انى مود اليك حق الله فى تاديبك و نصيحتك فاد الى حقه عليك فى تاديبك و نصيحتك فاد الى حقه اليك فى تاديبك و نصيحتك فاد الى حفه عليك فى

نسخه اصل: چستر بيتى – دبلين، ش ۳۸۱۴. مجلد اول كتاب، و مشتمل است بر باب اول تا اواخر باب چهارم از فصل اول؛ خط: نسخ، بى‌كا، تا: قرن ۶؛ افتادگى: آغاز؛ مصحح؛ تملك: شيخ هادى بن عباس بن على ال كاشف الغطاء به تاريخ ۱۹ رجب ۱۳۱۸؛ ۱۶۷گ، ۱۵سطر [عكسى ف: ۱-۸۷]

۲. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: ۴۴۱۶

آغاز: اغزاك و قيل له هل من احد لا عيب فيه؛ **انجام:** و هذه اخت الرجل لابيه ... احمد بن على الكاتب البغدادى فى شهور سنه ۵۶۵

خط: نسخ، كا: احمد بغدادى، تا: ۵۶۵ق؛ افتادگى: آغاز [الفبائى: – ۵۷۷]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۵۷

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اذا اراد شیا قدره تقدیرا؛ **انجام:** حتی اخذ منه شیئا صالحا. آخر الجزء السادس و یتلوه الجزء السابع نکت من کلام انبیائه و کلام لقمان ... وقع الفراغ من نسخه یوم الخمسین لثمان بقین من جمیدی الاخرة سنة ستمائة ... و الحمدلله.

ج ۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۰۰ق؛ با اجازه انهاء قرائت در ۷۰۰؛ کاغذ: دولت آبادی، ۱۶۱گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۱-۵۶۰]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۴۲

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ تملک: عباس قلی سپهر کاشانی وزیر تألیفات از بازماندگان میرزا هدایة الله لسان الملک ملک المورخین در ۱۳۲۲؛ کاغذ: سمرقندی، ۳۴۲گ، ۱۳سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۱۷-۱۵۷]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۵-ف

نسخه اصل: کوپرولو احمد ش ۱۴۰۳؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۳۱ق؛ مصحح در ۷۳۱؛ ۴۱۶گ، ۳۰سطر [فیلمها ف: ۱-۳۹۲]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۷

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۷۷]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۵۲۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۷۷]

۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۹۱

بی‌کا، بی‌تا؛ بیاض [نشریه: ۲-۱۷۳]

● نثر الدرر فی ذکر الایات و السور / علوم قرآن / عربی

naṯr-ud durar fī ḏikr-il āyāt-i wa-s suwar

سخاوی، علی بن محمد، ۵۵۸ - ۶۴۳ قمری

saxāvī, ʻalī ebn-e mohammad (1164 - 1246)

جمله‌هایی است مسجع عرفانی در پند و اندرز درباره الفاظی از آیات قرآن کریم با عناوین «بسط الکلام فی ...» به ترتیب سوره‌ها از آغاز قرآن تا پایان آن.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۷۸

آغاز: الحمدلله أهل الحمد ... سألتمونی حفظکم الله أن اجمع لکم کتاباً مشتملا علی فصول مبسوطة منثورة؛ **انجام:** الدائم الذی لایفوت الصمد الذی لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفواً احد.

خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: جمعه ۱۰ ربیع الاول۸۶۵ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۲۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۷-۶۹]

● نثر السفا فی شرح ذات الشفا / تاریخ پیامبراکرم(ص) /عربی

naṯr-us safā fī š.-i ḏāt-iš šifā

رودباری، خضر بن احمد، ق۱۲ قمری

rūdbārī, xezr ebn-e ahmad(- 18c)

وابسته به: ذات الشفاء فی سیرة المصطفی و من بعده من الخلفاء؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳ق)

تاریخ تألیف: ۱۱۸۵ق

شرحی است بر منظومه مشهور «ذات الشفا فی سیره المصطفی و من بعده من الخلفا» در تاریخ زندگانی پیامبر اکرم (ص) و خلفای بعد از ایشان. شارح، علاوه بر توضیح عبارات ابیات متن، تحقیقات خود در تاریخ و سیره پیامبر را به مطالب کتاب افزوده است.(حبیب الله عظیمی)

آغاز: لک الحمد و المنه یا نصیر و بالشکر و المدح انت الجدیر اعنی علی سیره المصطفی فانک علی ما تشاء قدیر. ابتدات باسم الله الرحیم الذی لا یتصور ... اما بعد فیقول ... قد کنت فی آونه ماضیه و ازمنه متقاضیه

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۶۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فنحمد الله تعالی و نشکره قدبیننا ما یکفی لجمیع المسلمین ... و آخر دعوانا ان الحمدلله رب العالمین.

جلد اول، مشتمل بر سیره پیامبر (ص) و تاریخ زندگی ایشان تا زمان رحلت؛ خط: نسخ، کا: رودباری، ابن احمد بن خضر، تا: ۱۲۶۹ق؛ مصحح؛ مهر: «علی ۱۳۴۱» (بیضی)؛ تملک: علی بن عبدالکریم به سال ۱۲۹۷، یادداشت انتقال نسخه به ملا عبدالحمید بن ملا محمد آریانی با مهر «ویاتی من بعدی اسمه احمد»، یادداشت انتقال به دریانی ممهور به مهر «عبدالحمید» به سال ۱۳۰۰ق، یادداشت خرید نسخه به سال ۱۲۹۷ توسط ابن ملا محمود آریانی با مهر «عبدالحمید»؛ کاتب نسخه، نوه مؤلف می‌باشد؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۳۹۲گ، ۱۸سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۶-۲۱۴]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۵۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۳۰۶]

● نثر شیخ فیضی / ادبیات / فارسی

nasr-e šeyx feyzī

فیضی، ابوالفیض بن مبارک، ۹۵۴ - ۱۰۰۴ قمری

feyzī, ab-ol-feyz ebn-e mobārak (1548 - 1596)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۸۹/۱۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۶ص (۸۰-۸۵ متن) [ف: ۱۲-۲۶۹۸]

● نثر عربی / ادبیات / عربی

nasr-e ʻarabī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۰۰/۱۲-ف

پایان تهذیب المنطق تفتازانی؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالفضل بن فضل الله باقی، تا: ۱۲۶۸ق [فیلمها ف: ۲-۲۵۱]

● **نثر عرفانی** / عرفان و تصوف / فارسی

nasr-e ‘erfānī

به نثر فارسی در شکایت از معشوق.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۸۱/۴۹

آغاز: خدا را این عتاب است آزردن بی کسان مسکین در شهر شما مگر ثواب است مگر از من هنوز گمان وجودی هست سبحان الله

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن محمد، تا: ۱۴صفر۱۱۹۲ق، جا: شیراز (آستانه شاهچراغ)؛ جلد: تیماج، ۲گ (۱۷۵پ–۱۷۶ر)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳۸–۲۳۹]

● **نثر فارسی** / ادبیات / فارسی

nasr-e fārsī

نظام الملک، حسن بن علی، ۴۰۸ – ۴۸۵ قمری

nezām-ol-molk,hasan ebn-e ‘alī (1018 - 1093)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۶۵/۶ نثر

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲ص (۴۴۳–۴۴۴) [ف: ۸–۴۲۳؛ فهرست رایانه‌ای ج۴–۱۰۴۶]

● **نثر فارسی** / ادبیات / فارسی

nasr-e fārsī

امیر خسرو، خسرو بن محمود، ۶۵۱ – ۷۲۵ قمری

amīr xosrow, xosrow ebn-e mahmūd (1254 - 1326)

بندی به نثر

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۹۵/۲۷

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ قطع: بیاضی رحلی [نشریه: ۷–۱۳۶]

● **نثر فارسی** / ادبیات / فارسی

nasr-e fārsī

ناشناخته:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۹/۳

نثر فارسی(۳س)و شعرهای طبری؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ ۱ص، ۱۳سطر (۱۰×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [سنا: ف: ۱–۲۹۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۰۰/۵–ف

کا: معزالدین محمد حسینی، تا: ۹۸۵ق [فیلمها ف: ۲–۲۵۰]

۳. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱۹

مانند کلام لقمان و جاماسب؛ بی‌کا، تا: ۱۰۸۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی [نشریه: ۷–۵۵۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۰۰/۱۱–ف

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد صادق، تا: ۱۲۴۸ق [فیلمها ف: ۲–۲۵۱]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۰۰/۱۰–ف

خط: شکسته نستعلیق، کا: علی حسینی شیرازی، تا: ذیقعده۱۲۵۹ق [فیلمها ف: ۲–۲۵۱]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۰۰/۹–ف

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن فقیر، بی‌تا [فیلمها ف: ۲–۲۵۱]

● **نثر اللآلی = الدر المکنون** / حدیث / عربی

naṯr-ul la’āli = ad-durr-ul maknūn

؟ طبرسی، فضل بن حسن، ۴۶۸؟ – ۵۴۸ ؟ قمری

tabarsī,fazl ebn-e hasan (1076 - 1154)

منتخبی از کلمات قصار امام علی بن ابیطالب (ع) در ۳۰ «بابکه به ترتیب حروف تهجی جمع‌آوری و نگاشته شده است. در خصوص رساله نثرالئالی و مؤلف آن اختلافاتی مشاهده می‌گردد: ۱) در مقدمه برخی از نسخه‌های خطی رساله و در الذریعة (۲۴: ۵۳) و روضات الجنات (۵: ۳۶۰) و نسخه‌های چاپی آن، مؤلف رساله شیخ طبرسی دانسته شده؛ ۲) در الذریعة (۲۴: ۵۵) رساله دیگری به جز رساله حاضر با نام «نثراللئالی لفخر المعالی» در جمع‌آوری کلمات قصار امیرالمؤمنین به ترتیب حروف تهجی را به علی بن فضل الله راوندی نسبت داده است؛ ۳) در روضات الجنات (۵: ۳۶۰) و ریاض العلما (۴: ۳۴۶) و کشف الحجب و الاستار(ص ۵۷۶) احتمال داده شده هر دو رساله مذکور یکسان و مؤلف آن علی بن فضل الله راوندی باشد. (حبیب الله عظیمی)

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه اجمعین و بعد فهذه کلمات من کلام امام المتقین و وصی رسول رب العالمین امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه علی حروف العجم و هی «الدر المکنون» نفع الله عزوجل بها المسلمین آمین، حرف الالف؛ ایمان المرء یعرف بأیمانه، اخوک من و اساک فی الشدة، اظهار الغنی من الشکر.

انجام: حرف الیاء ... یبلغ المرؤ بالصدق منازل الکبار، یسود المرؤ قومه بالاحسان الیهم، یأس القلب راحة النفس، یسعد الرجل بمصاحبة السعید تم الکتاب.

چاپ: مشار عربی، ص۹۴۵–۹۴۶؛ ضمن گنجینه بهارستان، بخش علوم قرآنی و روائی–۱، مسلسل ۳، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۰ش، با تصحیح بشیر جزایری؛ تهران، ۱۲۸۱ق، سنگی، به ضمیمه دیوان امیرالمؤمنین (ع)؛ در مجله علوم الحدیث، ش ۸، ۱۳۷۹ش، با تصحیح سید محمد رضا حسینی جلالی؛ ایران، تهران، کارخانه مشهدی محمد تقی، ۱۲۸۴ق، سنگی، خشتی، به سعی و اهتمام مولی محمد علی صحاف طهرانی؛ ایران، ۱۳۱۸ق، سنگی، رقعی، ۶۴+۴ص؛ ایران، تهران، ۱۲۸۱ق، با تصحیح و مقابله مولی رضا و آقا محمدعلی

فرزندان علی اکبر خوانساری، سنگی، خشتی، به سعی و اهتمام مولی رضا و آقا محمدعلی فرزندان علی اکبر خوانساری، بدون شماره صفحه، (در هامش و متن)؛ ۱۲۷۷ق، وزیری کوچک
[الذریعة ۶۹۴/۱۰ و ۷۷۹ و ۷۳/۸ و ۵۳/۲۴ و ۱۴۶/۲۲؛ فهرستواره منزوی ۶۵۵/۶]

شرح و حواشی:

۱- درة المعالی فی ترجمة اللئالی؛ نخجوانی، محمد بن سعد (-۸)
۲- نظم نثر اللآلی؛ اشرف مراغه‌ای، حسین بن حسن (-۸۶۴ق)
۳- نظم اللآلی در شرح نثر اللآلی؛ صدر (-۹)
۴- نظم المعالی = شرح نثر اللآلی؛ صدر دزفولی، محمد بن محمد باقر (-۹)
۵- گنج گهر = نظم نثر اللآلی؛ ندیمی (-۹)
۶- نظم اللآلی در ترجمه نثر اللآلی؛ عادل خراسانی، عادل بن علی (-۱۰)
۷- نثر اللآلی (با ترجمه منظوم)؛ علانوی، یارعلی بن عبدالله (-۱۰)
۸- نثر اللآلی (با ترجمه منظوم)؛ کاظم میرزا (-۱۳)
۹- نثر اللآلی (با ترجمه منظوم)؛ عصار، محمد بن محمود (۱۲۶۴-۱۳۵۶ق)
۱۰- شرح نثر اللآلی؛ اولاد، غلامحسین
۱۱- نظم اللآلی فی ترجمة نثر اللآلی؛ عادلشاه خراسانی
۱۲- نثر اللآلی (با ترجمه)؛ عاملی، محمد ابراهیم
۱۳- نثر اللآلی (با ترجمه)؛ تهرانی، عبدالله
۱۴- نثر اللآلی (با ترجمه منظوم)(۴عنوان)
۱۵- نثر اللآلی (با ترجمه)(۱۳عنوان)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۵۳عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** اعجاب المرء بنفسه دلیل علی ضعف عقله.
نسخه اصل: چستربیتی، ش ۴۱۷۴(اربری، فهرست خطی عربی ۵۶/۵)؛ خط: نسخ زیبا معرب، کا: مستعصمی، یاقوت، تا: ذیقعده۶۹۱ق؛ ۲۰گ، ۷سطر [عکسی ف: ۲-۴۳۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۴۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۷۹/۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخرقرن۸؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مذهب، ۷گ (۱۲۶-۱۳۲)، ۱۷سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۲۲۹]

۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۰۳/۵

کا: حسن بن محمد الخطاط، تا: قرن ۸؛ قطع: رقعی [ف: -۳۰۹]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۸/۲

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد بن ابی الحسن آوی، تا: ربیع الثانی۷۰۸ق؛ ۶ص (۷-۱۲) [عکسی ف: ۱-۲۵۳]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۵۴/۲-ف

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ معرب، کا: حسن بن محمد بن ابی الحسن آوی، تا: ۷۰۸ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۴گ (۴پ-۷ر)، ۱۷سطر (۱۷×۲۲)، اندازه: ۲۲/۵×۳۱سم [فیلمها ف: ۲-۱۸۰]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۸۱/۶

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۷۴۰ق؛ جلد: تیماج، ۳گ (۸۳پ-۸۵پ)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۳۳/۱-۴۸]

۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۹۱/۱

خط: نسخ، کا: فتح الله کاتبی قزوینی، تا: ۷۵۴ق، جا: قلاة بندر [نشریه: ۲-۱۳۹]

۸. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر نثر اللئالی من کلام امیرالمومنین علی بن ابی طالب علیه السلام و خدم بکتبه العبد الراجی الی رحمة الله تعالی الغنی احمد بن محمود بن عبدالغفار الصدیقی ... من جمادی الاول سنه احدی و ستین و سبعمائه من تلمیذ الیاقوت
خط: نسخ و ثلث ممتاز، کا: احمد بن محمود بن عبدالغفار صدیقی، تا: جمادی الاول۷۶۱ق؛ به سبک و شیوه یاقوت نوشته شده، مجدول؛ مهر و امضای ولیعهد (مظفر الدین میرزا) در جواب نامه امیرالامراء العظام حاجی صدرالدوله که در ضمن احوالپرسی و جویای حال سلامتی ولیعهد نوشتجاتی هم ارسال داشته تاریخ این نامه محرم ۱۳۱۱ می‌باشد؛ کاغذ: خانبالغ، ۱۳ص، ۳سطر خط ثلث جلی و ۸سطر خط نسخ، اندازه: ۲۸×۴۰سم [ف: ۱-۱۰۶۱]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره/ب

خط: نسخ، کا: محمد بن ابی الحسن استرآبادی شیرنگی، تا: با تاریخ ۷۷۸ق؛ تملک: در نیمه شوال سال ۷۷۸ قمری، دو سال بعد از کتابت نسخه از حسین بن حسن العراقی آمده [میراث شهاب: س۷ش۱-۲-۳۹]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۰/۳

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود متطبب تولمی گیلانی، تا: ۸۶۶ق؛ ۵گ (۱۴پ-۱۸ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۲۲]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۸/۲

آغاز و انجام: برابر
کتابخانه چستر بیتی، ش ۳۸۵۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۸۷۷ق؛ با یادداشتی از علی الحاج یونس در وصف نثر اللآلی؛ ۴ص (۲۲-۲۵)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۳-۲۲۵]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۰۷/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج مذهب، ۸گ (۲۰۳پ-۲۱۰پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۲۵-۱۱۹]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۵۶۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، محشی؛ مهر: «من کان لله کان الله له» (دایره بزرگ)، «انک انت الوهاب» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۷گ (۶۵پ-۷۱ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [محدث

ارموی مخ: ۳-۱۵۹۸]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۶۹۳/۲

خط: نسخ، کا: کلاری استرآبادی، حسام الدین بن حسین، تا: ۹۰۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۴گ (۳۰پ-۳۳پ)، ۱۵ سطر (۸×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶-۶۷۳]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۷۷/۱

تا «باب الراء» را شامل است؛ خط: نسخ، کا: ادیب، نجم الدین بن عبدالله، تا: ۹۲۰ق؛ مجدول، مصحح، محشی برخی با نشان «منه دام ظله العالی»؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ جلد: تیماج، ۳ص (۱-۳)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۳۲-۲۹۶]

۱۶. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۱۰۳

خط: ثلث، بی‌کا، تا: ربیع الاول۹۴۳ق؛ با ترجمه لفظی نستعلیق؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲-۱۷۳]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۰/۳

آغاز: قرة عین، باکر تسعد

خط: نسخ، کا: اخی محمد بن اخی احمد تبریزی، تا: پنج‌شنبه۴ صفر۹۷۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۷۳ر-۷۸ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴-۵۳]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۱۷۰۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: سید کاظم عصار، دی ۱۳۵۴؛ جلد: تیماج مذهب، ۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱/۷×۱۸/۵سم [ف: ۱۴-۵۸۹]

۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۵۶۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۵گ (۱۵۷پ-۱۶۱پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۸/۵×۱۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۵۹۸]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۲۲/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در کنار صفحه اول نسخه نوشته‌ای است که کاتب از «بعضی نسخ» نقل کرده این نوشته صدر کتابی است جداگانه در ترجمه نثر اللئالی و از محمد مدعو به ابراهیم عاملی بن عبدالعالی، اما از خود ترجمه اثری نیست؛ جلد: تیماج، ۵ص (۸۸-۹۲)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۰-۶۹۴]

۲۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۹۹/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** یدخل الجنه من اطاع الله و رسوله.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج، ۱۰ص (۶۰۳-۶۱۲)، ۱۲ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۷-۹۳]

۲۲. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه: ۲۳۷/۴

به ترتیب تهجی؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶-۶۹۲]

۲۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۱۱۱/۲۴ - ب

خط: نسخ، کا: شیرازی، رمضان، تا: قرن ۱۱، جا: اصفهان، به دستور «میرزایی میرزا محمد تقی» گویا همان محمد تقی نصیری در «اصفهان» نوشته؛ ۲گ (۳۲۴ر-۳۲۵ر) [ف: -۴۹۲]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۲/۲۷

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، ش M140(۸۲۰۱)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخقرن۱۱؛ ۲ص(۸۰-۸۱) [عکسی ف: ۳-۴۱۶]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۱۹ ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۴گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۶سم [ف: ۲۴/۲-۱۴۷]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۴۱

آغاز: بسمله نثر اللئالی من کلمات الغیث الباذل؛ **انجام:** بسهم عناد منذ طلقتنی علی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج [رایانه]

۲۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۷۹۷/۶

آغاز: الحمدالله رب العالمین ... اما بعد فهذا کتاب نثراللئالی من کلام مولانا وسیدنا امیرالمؤمنین وامام المتقین وقائد الغر المحجلین ابی الحسن المرتضی علی ابن ابی طالب (ع) علی حروف المعجم؛ **انجام:** اللهم لا رجاء بفضلك وارزقنا سعادة الدارین ببرکة السعداء عندك وصلی الله علی خیر خلقه محمد واله اجمعین الطیبین الطاهرین وسلم تسلیما کثیرا کثیرا عظیما

خط: نسخ و ترجمه نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ترجمه فارسی متن درلابه‌لای سطور آمده؛ ۱۱گ (۱۰۶پ-۱۱۶پ)، ۸سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۵]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵ص (۹۹-۱۰۳) [ف: ۲-۷۳۳]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۴۱۲/۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابن حیان سراب، تا: ۸ جمادی الثانی ۱۰۲۷ق؛ ۶ص (۱۱۲-۱۱۷)، ۱۲سطر ، اندازه: ۹×۱۳/۷سم [ف: ۴۳-۷۸]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی خوش، کا: عبدالرحیم بن محمد تقی، تا: ۱۰۲۷ق؛ دارای کتیبه قلمدانی مذهب مرصع، مجدول؛ واقف: سید جلال الدین تهرانی، مرداد ۱۳۶۱؛ جلد: تیماج، ۱۵گ، ۱۰سطر (۹/۶×۱۶/۷)، اندازه: ۱۴/۷×۲۴/۱سم [ف: ۱۴-۵۸۹]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۶/۷۷

خط: نستعلیق، کا: غفاری مازندرانی، احمد بن علی، تا: ۷ ذیحجه۱۰۲۹ق؛ ۳ص (۱۷۲- ۱۷۴) [مختصر ف: -۸۵۲]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** یسو المرء قومه بالاحسان الیهم×× یبلغ المرء بالصدق منازل الکبار
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر خان بن محمد باقر خان بیگلربیگی قاجار، تا: ۱۰۳۲ق؛ مجدول؛ ۱۰گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۲۶-۶۱۶]

۳۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۶۰/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۵ق؛ با چند سرلوح، مجدول [نشریه: ۷-۲۳۱]

۳۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۹۰۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۵ ربیع الثانی۱۰۵۶ق؛ با ترجمه فارسی به نظم و نثر بین سطور، خطی از محمد مهدی بن میرزا اسماعیل خان تبریزی در ۱۱۲۷ق در پایان نسخه؛ ۲۲گ، اندازه: ۱۶×۲۶سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۵]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۵۱/۴
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۱۰۶۸ق؛ جلد: تیماج، ۸گ (۱۰۳پ-۱۱۰پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۱۵-۴۸]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۴۳۴/۲
خط: نسخ، کا: شاه رضا ین حیدر کهنمونئی، تا: ۱۰۷۰ق؛ ۴گ (۴۴پ-۴۷ر)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۷-۴۴]

۳۷. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه: ۸۹/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله بن شیخ محیی الدین بن شیخ عبداللطیف بن شیخ علی بن ابی جامع عاملی حارثی همدانی، تا: ۱۰۷۰ق؛ ۵گ (۴پ-۸پ)، ۱۵-۱۶سطر ، قطع: بیاض رقعی [چند نسخه-ف: ۵۶-]

۳۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۴ق؛ ۴ص (۲۶-۲۹) [ف: ۲-۱۰۴]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۲۰۱۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: فراهانی، شهریار بن الله داد، تا: ۱۰۷۶ق؛ محشی؛ باترجمه برخی از واژه‌ها؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۶-۶۱۴]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۴۰۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: فراهانی، شهریار بن الله داد، تا: ۱۰۷۶ق؛ ترجمه برخی از واژه‌ها؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۶۳]

۴۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۶/۲
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «الدر المکنون» و ناشناس؛ خط: نستعلیق، کا: نظر علی بن ملاکلب علی، تا: ۱۰۸۲ق؛ کاغذ: ترمه، ۹ص (۲۹۷-۳۰۵)، ۱۷سطر (۶/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۹-۲۹۳]

۴۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۵۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** وارزقنا سعادة الدارین ببرکة السعداء .
خط: نسخ، کا: محمد بن لاجین، تا: ۱۰۹۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۰ص (۲-۱۱)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۸۳]

۴۳. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۵۸۷/۲
خط: نسخ، کا: عبدالعلی بن میرزا محمد مومن حسینی، تا: ۱۱۰۰ق، برای میرزا مومن؛ ۳گ (۹پ-۱۱پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۲-۳۷۱]

۴۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۹۹/۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۰۰ق؛ ۱۵سطر [ف: ۵-۲۳۳]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۴۷۵
انجام: اللهم اغفر رمزات الالحاظ و سقطات الالفاظ و هفوات اللسان و شهوات الجنان
خط: نسخ ممتاز، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۲۱گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۶۴]

۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۶۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** یعمل النمام فی ساعة فتنة أشهر، یصیر أمر الصبور إلی مراده، یأمن الخائف إذا وصل إلی ما خافه
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۵گ(۱۰۳پ-۱۰۷ر)، سطور چلیپایی [ف: ۳۱-۶۴۹]

۴۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۴
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم - هذا کتاب نثر اللئالی من کلام مولانا امیرالمومنین علی بن ابی طالب صلوات الله علیه؛ **انجام:** کتبه علی سبیل استعجال المحتاج الی عفو ربه الغنی احمد النیریزی فی بلدة اصفهانی فی ۱۱۱۱.
خط: نسخ و نستعلیق شکسته ممتاز، کا: نیریزی، احمد، تا: ۱۱۱۱ق، جا: اصفهان؛ مجدول، با سرلوح، مذهب؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: چرم، ۴۶ص، ۹سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۱-۱۰۵۵]

۴۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۹۳/۴
آغاز: برابر
تذکر: نام مؤلف با تطبیق آغاز به دست آمد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده۱۱۰۳ق؛ ۱۳سطر [ف: ۹-۹۲]

۴۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۷۰/۱-۵/۱۶۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد فاضل بن مرحوم محمد صالح کشمیری، تا: ۲۴ شعبان۱۱۱۱ق، جا: اصفهان؛ مصحح؛ مهر: «محمد باقر بن محمد تقی الموسوی ۱۲۲۵» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۷گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۵۷]

۵۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۴۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت الکلمات المرتضویة و العبارات العلویة بحمدالله ...
در فهرست بدون نام مؤلف است، با توجه به آغاز، نام مؤلف

تعیین گردید؛ خط: نسخ زیبا، کا: نیریزی، احمد، تا: شوال ۱۱۱۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۲گ (۱۲پ-۱۳ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۸سم [ف: ۹-۱۹۲]

۵۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۴-۱/۱۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقال علیه السلام یطلبک الرزق کما تطلبه وقال یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار. تمت الکلمات المرتضویة والعبارات العلویة علی قائلها الالف التحیة بحمدالله

خط: نستعلیق زیبا، کا: میرزا خلیل خوشنویس، تا: ۱۱۲۷ق؛ با سرلوح، مجدول مذهب؛ جلد: تیماج، ۱۱گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۸-۴۷۵۷]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳/۸-طباطبائی

آغاز: ضل من رکن الی؛ **انجام:** یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار. تمت الکلمات ... نثر اللئالی علی ید الحقیر ... ابن المرحوم محمد کریم محمد حسین ... سنه ۱۱۳۹ و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

این نسخه برگ‌هایی از اول رساله را ندارد و از حرف الضاء شروع می‌شود؛ کا: ... ابن المرحوم محمد کریم محمد حسین، تا: ۱۱۳۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱گ (۳۶ – حاشیه)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۲۲-۲۳۰]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۴۷ق؛ مجدول؛ جلد: میشن، ۳گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۶-۶۱۵]

۵۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۳۵/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۶۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مذهب، ۳گ (۳پ-۵)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۶-۷۱]

۵۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۴۱

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل علیاً علیه السلام وسیله نجاة العالمین و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین؛ **انجام:** یطلبک الرزق کما تطلبه و قال یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار

خط: نستعلیق بسیار خوش، کا: منشی شیرازی، هدایت الله، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح، مجدول؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۰گ، ۱۱سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۸-۳۴۵]

۵۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۷۷/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۸گ، ۱۷سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳-۹۴۳]

۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۷۶/۱۲-۳۸/۱۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** صیام القلب عن الفکر فی الاثام افضل من صیام المرء عن طعام

«الف» تا حرف «ص»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۸-۴۷۵۸]

۵۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۳۰۰/۳-۲۶/۱۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۸گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۸-۴۷۵۷]

۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۶۱/۵

آغاز و انجام: برابر

تذکر: این کتاب در فهرست بدن نام مؤلف است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ جلد: مقوایی، ۱۵ص (۱۵۰-۱۶۴)، اندازه: ۱۵/۳×۲۱/۲سم [ف: ۱۷-۴۶۷]

۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** ظلم الظالم یقوده الی الهلکة ظل الکریم فسیح ظل الاعوج اعوج

از حرف «الف» تا پایان حرف «ظ» است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰/۹×۱۵/۳سم [ف: ۲۶-۶۱۶]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ جلد: مقوا، ۲گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۶-۶۱۶]

۶۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۵۱/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه اجمعین و بعد فهذه کلمات من کلام امام المتقین و وصی رسول رب العالمین امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه علی حروف العجم و هی «الدر المکنون» نفع الله عزوجل بها المسلمین آمین، حرف الالف؛ ایمان المرء یعرف بأیمانه، اخوک من و اساک فی الشدة، اظهار الغنی من الشکر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۸ص (۱۰۹-۱۱۶) [ف: ۳۷-۲۸۶]

۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲۳۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: گالینگور، ۵گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۲۱×۱۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۶۴]

۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۸۲/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵گ (۱۲۲-۱۲۶)، ۱۵سطر ، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۸-۲۲۱]

۶۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۲۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۵گ (۳۰ر- ۳۴ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۰-۲۰]

۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۲۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** الیاء یاتیک ما قدر لک ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۴۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج [رایانه]

۶۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۱۵/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** همة المرء قیمته – هامة المرء همته – یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ ۲۲گ (۲۷پ–۴۸ر)، ۶سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۵]

۶۹. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۷۰۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ مورب، بی‌کا، تا: سلخ ربیع الاول۱۲۰۷ق؛ کاتب نسخه به اشتباه جامع را ابوعثمان جاحظ دانسته است و حال آنکه جاحظ جامع «صد کلمه» است، به هر حال کتاب شامل ۲۵۸ کلمه از کلمات قصار و فرمایشات و مواعظ امیرمؤمنان حضرت علی علیه السلام است که به ترتیب حروف تهجی مرتب شده است؛ جلد: تیماج، ۱۱گ (۱–۱۱)، اندازه: ۸×۱۶/۵سم [ف: -۶۸۳]

۷۰. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۵۸۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مراغی، تا: ۱۲۱۶ق؛ جلد: مقوا، ۲گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۲-۵۶۰]

۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۹۷/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** یبلغ المرء بالصدق الی منازل الابرار.

موسوم به «نثر اللئالی» کلام امیرالمؤمنین علی علیه السلام. تذکر: نام مؤلف با تطبیق آغاز به دست آمد؛ بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۴۱ق؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۰/۴×۱۵/۸سم [ف: ۱۷-۴۳۶]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۴۸۹

آغاز: هذا کتاب نثر اللئالی من کلام ولی الوالی و العلی العالی و مولی الموالی؛ **انجام:** اکرم النسب حسن الادب

خط: نسخ، کا: مراد طباطبایی بروجردی، تا: ۱۲۴۱ق، جا: تبریز؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۹/۳×۱۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۶۴]

۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۶۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد هاشم، تا: ۱۲۵۰ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۷۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳/۱۳۷-۵۱۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** یطلبك الرزق کما تطلبه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ مجدول مذهب وتحریری؛ ۴گ، ۱۳سطر [ف: ۸-۴۷۵۷]

۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد عمر، تا: ۲ شوال ۱۲۵۱ق؛ مجدول؛ واقف: میر سید علی خان طبیب، ۱۲۷۳؛ جلد: مقوا، ۲گ، ۲۸سطر ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۲۶-۶۱۵]

۷۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۱۱/۲

خط: نسخ زیبا، کا: حسن بن محمد علی خوانساری، تا: ۱۷ رجب۱۲۵۵ق، جا: مشهد رضوی؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۳گ (۱۰۹پ–۱۱۱ر)، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۷سم [ف: ۱۱-۳۰۲]

۷۷. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۱۰۱/۲

آغاز: برابر **انجام:** لاصواب مع ترک المشورة لامروة لکذوب لاوفاء لملوک لاکرم اعز من التقی

از اول تا «حرف اللام»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۴گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۲-۵۶۰]

۷۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۰۷/۳

آغاز: بسمله، ایمان المرء تعرف بایمانه توحید چه لا اله الا الله است×× اسلام محمد رسول الله است؛ **انجام:** برابر

کا: میرزا اسمعیل بن میرزا معصوم تفرشی، تا: با تاریخ۱۲۵۹ق؛ همراه با ترجمه منظوم فارسی، با اشعاری از شعرای گوناگون در لابه‌لای سطور چون ابوعلی سینا، نجیبا، ابراهیم ادهم، محمد باقر داماد، ملا محمد مؤمن قمشه‌ای، بابا افضل، اوحدی، سحابی، شهود، واعظ، میرزا قاسم، امیرخسرو دهلوی، سلیم، ضیائی، رفیق، مجذوب تبریزی، راهب، لاله خواتون؛ ۴۹گ(۳۱۵–۳۶۳)، ۱۵سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۲۵۹]

۷۹. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: ۱۳۳/۱

خط: نسخ، کا: محسن خوانساری، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۴گ (۶ر–۹پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱-۱۱۴]

۸۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۶۸/۱۱-طباطبائی

آغاز: بسمله هذه کلمات من مقالات اسد الله الغالب علی بن ابی طالب علیه السلام ... علی حروف النهی؛ **انجام:** یطلبک الرزق کما تطلبه یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار تمت

خط: نستعلیق، کا: خراسانی، عبدالخالق، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۴گ (۱۱۳–۱۱۶) [ف: ۲۳-۶۶۲]

۸۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴۳۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه دهه اول جمادی الاول۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج، ۷ص (۴–۱۰)، ۱۷–۲۱سطر (۶/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲-۳۹]

۸۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۳/۳

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن محمد تقی، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۱۰گ (۱۲۱ر–۱۳۰ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۵-۷۰]

۸۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۵۴/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۹ جمادی الثانی۱۲۶۵ق؛ ۱۶گ(۴ر–۱۹پ)، اندازه: ۸/۵×۱۰سم [ف: ۹-۷۴]

۸۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۴۳/۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج،

۲گ (۱۴۲ر–۱۴۳ر)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳–۲۷۷]

۸۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۱۷/۱

آغاز: و جلت قلوبهم ... کیف لاو قائلها مولی الکونین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۲۶۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۹گ (۱ر–۹پ)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۸–۱۳]

۸۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۵

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم – هذه کلمات قدسیته موسومته بنثر اللئالی منسوبته الی اعلاء الاعالی اسدالله الغالب علی بن ابیطالب علیه الصلوة و السلام؛ **انجام:** مشقه العبد غلام حسین ابن ملک ایرج قاجار سنه ۱۲۷۱ هجری قمری.

خط: نستعلیق ممتاز، کا: غلام حسین ابن ملک ایرج قاجار متخلص به صدر الشعراء، تا: ۱۲۷۱ق؛ مجدول؛ مهر: مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا الحسینی، ناصرالدین شاه قاجار؛ جلد: چرم، ۲۶ص، ۸سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱–۱۰۵۷]

۸۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۳۳۷–۳۷/۱۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ویبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار صدق ولی الله علیه السلام

خط: نسخ معرب، کا: وقار شیرازی، احمد بن محمد شفیع، تا: ۱۲۷۹ق؛ مجدول محرر مذهب؛ جلد: تیماج، ۲۰گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۸–۴۷۵۸]

۸۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۳۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** یصیر امر الصبور لاممره. یأمر الله بالعدل و الاحسان.

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد باقر بن محمد علی، تا: ۱۲۸۲ق؛ ۳گ(۷۰پ–۷۲ر) [ف: ۳–۳۲۹]

۸۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۵۷۵/۶

خط: نسخ، کا: حسینعلی بن حاج محمد اسمعیل، تا: ۱۲۸۴ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳ص(۲۴۶–۲۴۸)، ۱۸سطر (۱۴/۵×۱۸)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۵–۱۷۰۷]

۹۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۷۵/۲

آغاز و انجام: برابر

در ۲۹ باب به ترتیب الفباست که هر حرف ۱۰سخن کوتاه دربردارد همه حدود ۲۹۰ بند است؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۸۴ق؛ جلد: میشن، ۳گ (۴۴ر–۴۶پ)، ۱۸ و ۱۶سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۱۴–۲۶۷]

۹۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۲۱/۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی محمد و آله اجمعین، فهذا الکتاب نثر اللئالی من کلام ... باب الالف، ایمان المرء یعرف بایمانه، ایمان مرد دانسته می‌شود به پیمان او؛ **انجام:** یسعد الرجل بمصاحبة السعید و الله اعلم بالصواب، نیک می‌شود مرد به صحبت داشتن با نیکبخت و خداوند داناتر است بر صواب و بسوی وی باز گشت

بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ ۹گ (۱۱۵–۱۲۳)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۳–۳۱۹]

۹۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۲۹/۲

خط: نستعلیق، کا: علاءالدین علی بن علی رضا بن علی بن محمد بن عبدالغفور ثقفی، تا: ۱۲۹۳ق؛ محشی؛ ۵گ (۱۷۹پ–۱۸۳ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۳–۱۵۹۸]

۹۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۴۲

خط: نسخ، کا: وقار شیرازی، احمد بن محمد شفیع، تا: ۱۲۹۴ق؛ با سرلوح و جدول؛ ۱۸گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف]

۹۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** حرره غلام بیمقدار محمد اسمعیل افشار فیسنه ۱۲۹۵ هجری قمری و چند بیت شعر در مدح ناصرالدین شاه قاجار

مترجم؛ خط: نسخ و نستعلیق ممتاز، کا: محمد اسمعیل افشار، تا: ۱۲۹۵ق؛ مجدول، مذهب؛ مهر: مشیرالسلطنه، علی اکبر بن حسین الحسینی؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرم، ۲۹ص، ۷سطر کتابت نسخ و ۷سطر ترجمه فارسی نستعلیق، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱–۱۰۶۵]

۹۵. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۷

خط: نسخ معرب زیبا، کا: ابن طوغان ارسلان، یوسف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوایی، ۲۹گ، ۵سطر ، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: –۵۰]

۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۸۲/۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱۲ص(۴۴–۵۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴۴–۱۷۱]

۹۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۳۹/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۵ق؛ ۴گ (۱پ–۴پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۳–۱۵۹۸]

۹۸. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت الکتاب المرتضویه و العبارات العلویه بحمدالله تعالی ... جهة هدیه محفل پرنور و تقدیم حضور عنایت ظهور ... ولیعهد مظفرالدین میرزا ارواحنا له الفدا سمت تحریر پذیرفت. علی ید العبد الاقل الداعی لابود الدولة ... عبدالعلی المشهدی فی شهر ربیع الثانی من شهور سنه ۱۳۰۶ من الهجرة النبویه

خط: نسخ خوب، کا: عبدالعلی مشهدی، تا: ربیع الثانی۱۳۰۶ق؛ جهت هدیه برای ولیعهد وقت (مظفر الدین شاه قاجار) کتابت نموده شده، مجدول، با سرلوح؛ مهر: مشیرالسلطنه؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرمی، ۳۲ص، ۹سطر ، اندازه: ۸/۵×۱۲سم [ف: ۱–۱۰۵۹]

۹۹. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۳۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا نعمت الله بن آقا میرزا زین العابدین ملقب به فخر الاشراف، تا: ۱۳۱۱ق؛ دارای مقدمه‌ای از مترجم نثر اللآلی «محمد المدعو بابراهیم العاملی عبدالعالی» است ولی ترجمه وی در نسخه تحریر نشده؛ ۱۴گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: –۹۷]

۱۰۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۵۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمدحسن بن غلامحسین کرمانی، تا: ذیقعده۱۳۱۱ق؛ ۱۱گ (۱۳۰پ-۱۴۰پ)، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۵]
۱۰۱. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۱۶۸/۵
خط: نسخ، کا: سید محمد بن سید کاظم طباطبائی، تا: جمعه ۱۷ صفر۱۳۱۲ق؛ ۶گ (۲۱۴پ-۲۱۹ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱-۱۵۲]
۱۰۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۸۴۳/۱۱-۲۴/۱۴۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسینی لاریجانی، یحیی بن علی محمد، تا: ۳ رمضان۱۳۱۳ق، جا: تهران؛ ۱۰گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۴۷۵۸]
۱۰۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۲۰
خط: نسخ معرب، کا: میرزا مهدی اصفهانی، تا: شعبان۱۳۱۴ق؛ هدیه به خان خانان مهدی قلی خان، مجدول، دارای سرلوح؛ جلد: مخمل، ۱۹گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵-۲۳۸]
۱۰۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۸۵۹
خط: نستعلیق خوش، کا: فتحعلی بن غلامعلی، تا: ذیقعده۱۳۱۵ق؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین، دارای نقاشی زرین، محمد مدعو به ابراهیم عاملی عبدالعالی (؟) دیباچه ای ساخته و گویا بنا داشته که ترجمه کلمات را بین سطر ها بیاورد و این کار انجام نشده؛ ۱۴گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۳-۴۵]
۱۰۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۷۰۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و التجار بالخیانة و اهل الرستاق بالجهل صدق رسول الله.
خط: نسخ، کا: عیسی نوری مازندرانی، تا: ۱۳۲۸ق [رایانه]
۱۰۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۳۰/۶
کا: سردار کابلی، حیدر قلی، تا: ۱۳۴۹ق؛ جلد: مقوا، ۶ص(۲-۷)، ۱۵سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۹-۷۷۴]
۱۰۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حیدرقلی بن نور محمد خان کابلی، تا: غره رمضان۱۳۴۹ق؛ ۷ص (۱۲۹-۱۳۵) [عکسی ف: ۳-۵۳۰]
۱۰۸. تهران؛ سعید نفیسی؛ شماره نسخه: ۶۵
در فهرست بدون نام مؤلف؛ بی کا، بی تا [نشریه: ۷-۶۸۹]
۱۰۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ کهن، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج [الفبائی: -۵۷۷]
۱۱۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۸۳۰/۵
آغاز: هذا کتاب نثر اللآلی من کلام الولی و العلی العالی و مولی المولی امیر العارفین؛ **انجام:** افقر الفقر الحمق. اکرم النسب حسب الادب
خط: نسخ، کا: مراد طباطبائی بروجردی، بی‌تا، جا: تبریز؛ جلد: چرم، ۷گ (۷۵پ-۸۱پ)، اندازه: ۱۰×۱۴سم [مؤید: ۲-۲۷۳]
۱۱۱. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲
بی کا، بی تا [نشریه: ۷-۵۱۹]
۱۱۲. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۱۱/۲۴ - ب
بی کا، بی تا؛ ۲گ (۴۲۴ر-۳۲۵ر) [ف: -۴۴۹]
۱۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۵۹/۲۵
بی کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۴ص (۵۶۲-۵۹۵)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۳۵-۳۲۱]
۱۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۰۱/۱۳
خط: نستعلیق، بی کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مذهب، ۵گ (۱۷۸پ-۱۸۲ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۸-۱۳]
۱۱۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۲۱۸/۳
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۴ص(۶۳-۸۶)، ۱۳ و ۷سطر (۷×۱۱) [ف: ۵-۱۵۷۶]
۱۱۶. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۳۲/۱۲
خط: نستعلیق، بی کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳گ (۷۸پ-۸۰ر)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۱-۱۱۹]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۲۶/۱۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ ۹ص (۱۵۸-۱۶۶) [عکسی ف: ۷-۳۳]
۱۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۵۷۲/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۷گ (۱۴۹پ-۱۵۵)، ۱۷ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱۹-۲۰۶]
۱۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۷۲/۱
خط: نسخ، کا: زین العابدین بن ابی الحسن، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: محمد رضا بن علی نراقی، رضا موسوی به سال ۱۳۵۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۸گ (۲پ-۹پ)، ۱۰سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۷-۳۹۹]
۱۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۳۳/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳گ (۶۷-۶۹)، سطور حمایلی، اندازه: ۸/۵×۲۳سم [ف: ۱۹-۲۸۸]
۱۲۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: جنگ ۲۴۹
بی کا، بی تا [ف: ۳-۱۰۸]
۱۲۱. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۵۹۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، بی‌تا؛ محشی؛ ۴گ (۱۲۱پ-۱۲۴پ)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۴/۵سم [ف: ۲-۶۴۲]
۱۲۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۶۱/۲ عکسی
نسخه اصل: کتابخانه ملی ملک ـ تهران ۲۱۹۴؛ خط: نسخ معرب زیبا، بی کا، بی‌تا؛ با سرلوح؛ ۱۴ص (۶۹-۸۲) [عکسی ف: ۳-۱۸۸]

۱۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۷۹۹/۵-۲۴/۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۸-۴۷۵۷]
۱۲۴. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۶۰۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** الزاء زن الرجل بموازینهم ... زوال العلم اهون من موت العالم
آغاز تا حرف «ز»؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف مخ: ۲-۵۶۰]
۱۲۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۸۸/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** تحصیل الاخلاق الحسنه بمشاهدة ارباب الاعمال السیئه و مصاحبتهم
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۰گ، ۱۸ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۱-۵۰۹]
۱۲۶. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۰۲/۲
خط: نسخ، کا: عبدالله بن احمد بن عثمان شافعی بغدادی، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۱۵۱]
۱۲۷. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۶۷/۲۰
بی‌کا، بی‌تا، جا: نجف اشرف؛ اندازه: ۹×۲۰سم [ف: ۱-۲۴۸]
۱۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۷۷۹/۳-۵۸/۲۲۹
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ(۴-۴۶)، ۲۱سطر ، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۸-۴۷۵۸]
۱۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۸۵۴/۲
خط: نستعلیق، کا: عبدالباقی بن کاظم حسینی (قزوینی)، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳گ (۹۴پ-۹۶ر)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۵-۲۳۶]
۱۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷/۱
آغاز: المال فی أداء الزکاة. برک لا تبطله بالمنة؛ **انجام:** یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار.
خط: نسخ زیبا معرب، کا: انصاری گرمرودی اشقلی، اسحاق بن عباس، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۸گ (۱ر-۸پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱-۶۹]
۱۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۲۰۳/۴
خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۹گ (۳۴۶پ-۳۵۴پ)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۹-۶]
۱۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۸۶/۲
تا حرف نون و ناقص در سه صفحه؛ خط: نسخ، کا: تبریزی، محمد طاهر بن حسن، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، ۲گ (۱۰۹پ-۱۱۰پ)، ۱۸سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۱۶سم [ف: ۹-۸۷۳]
۱۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۳۴/۹
سخنان کوتاه علی (ع)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱گ (۱۲۶-۱۳۶)، ۱۶سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۰-۱۹۷۵]
۱۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۳
آغاز و انجام: برابر
دیباچه ندارد، و از حرف الف آغاز شده است، تذکر: نام مؤلف در این نسخه ذکر نشده و با توجه به آغاز و انجام آن این نام آورده شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۸گ(۷۴-۸۱)، ۱۱سطر ، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۲-۲۹۰]
۱۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۴/۷
بی‌کا، بی‌تا؛ با ترجمه فارسی آمده؛ ۲۲گ(۳۶-۵۸) [ف: ۲-۲۹۱]
۱۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۷
آغاز: بسمله و به ثقتی هذه نثر اللئالی من کلام اکرم الاولیاء؛ **انجام:** بنشیند گرسنه همسایه ... و آله و عترته الطاهرین
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج [رایانه]
۱۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۳/۴ معزی
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۵گ(۱۱۶ر-۱۴۰پ)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۹-۱۳]
۱۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۱۴/۲
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷ص (۱۳۴-۱۵۰)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳۳/۱-۱۵]
۱۳۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۸۳۵/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار
خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۴گ (۲۵ر- ۲۸ر)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [میراث اسلامی: دفتر نهم-۹۰]
۱۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۰۶/۲-ف
کلمات علی (ع)، گویا از نسخه ای از اصفهان؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۱۵۶]
۱۴۱. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۱۸ک
کلمات قصار علی (ع)؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ از روی چاپ رمضان ۱۳۱۸ق در زمان مظفر الدین شاه [رشت و همدان: ف: -۱۱۸۱]

● **نثر اللآلی (با ترجمه منظوم)** / شعر، حدیث / فارسی
naṯr-ul la'āli (bā t. manẕūm)
علانوی، یارعلی بن عبدالله، ق ۱۰ قمری
'alānavī, yār'alī ebn-e 'abd-ol-lāh (- 16c)
وابسته به: نثر اللآلی = الدر المکنون؛ طبرسی، فضل بن حسن (۴۶۸-۵۴۸ق)
اهدا به: سلطان سلیم فرزند بایزید خان (۹۱۸-۹۲۶ق)
برای هر کلمه‌ای دو بیت با یک دیباچه ای به نثر فارسی، از یار علی بن عبدالله علانوی تبریزی که در دیباچه می‌نویسد که پیش از این آن لآلی را به نظم کشیده بودم یکی از یاران از من خواست تا از آن برگزینم تا نوشتن و از برکردن آن آسان باشد.
آغاز: بر شاربان زلال عرفان و طالبان کمال اتقان روشن است که طریق مرام جز به اقدام همم افهام به پایان نمی رسد ... این کمینه

کم مایه یار علی بن عبدالله العلانوی الاصل الشهیر التبریزی ... ایمان المرء یعرف بایمانه: شود ایمان مرد دانسته ×× به حقیقت ز صدق ایمانش

انجام: کوکبش تافت اوج×× به سعادات سرمدی پیوست / اجلش جسم چون کند پامال ×× دست گیرش نبی شود با آل

[فهرستواره منزوی ۶۵۶/۶]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه‌های محرم۹۱۸ق؛ مهر: سلطان سلیم؛ کاغذ: ترمه استانبولی، جلد: میشن، ۲۶گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۱/۷×۱۷/۶سم [ف: ۴-۸۱۱]

● نثر اللآلی (با ترجمه) / حدیث / عربی - فارسی

naṯr-ul la’āli (bā t.)

عاملی، محمد ابراهیم

‘āmelī,mohammad ebrāhīm

وابسته به: نثر اللآلی = الدر المکنون؛ طبرسی، فضل بن حسن (۴۶۸-۵۴۸ق)

کلمات قصار امیر المؤمنان به ترتیب هجا برای هر حرف چند کلمه، اصل آن گردآوری طبرسی فضل بن حسن بن فضل است که به صورت‌های گوناگون در آمده است.گویا محمد ابراهیم بن عبدالعالی عاملی می‌خواسته این گفتارها را در این نسخه به فارسی برگرداند و برای آنها دیباچه مختصری به عربی ساخته ولی این کار را انجام نداده است.

آغاز: الحمدلله الذی جعل علیا علیه السلام وسیلة نجاة العالمین والصلوة علی محمد وآله الطاهرین العالمین العاملین هذا کتاب نثر اللئالی ترجمة المفتاق الی رحمة ربه العزیز العالی ...

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۰۵۸-۱۶/۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** یعمل النمام فی ساعة فتنة اشهر. یطلبك الرزق کما تطلبه. یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار تمت الکلمات المرتضویة والعبارات العلویة علی قائلها آلاف التحیة بحمدالله وحسن توفیقه والحمد لله تعالی اولا وآخرا وظاهراً وباطناً

خط: نستعلیق بسیار خوش، کا: علی ایروانی، تا: ۱۲۶۳ق؛ در آغاز نسخه محمد ابراهیم عاملی عبدالعالی مقدمه‌ای در ۷ سطر به نثر تحریر نموده ودرآن عنوان کرده که می‌خواهد نثر اللئآلی را ترجمه نماید ودرنسخه در لابه‌لای سطورجای برای ترجمه گذارده است ولی موفق به ترجمه نشده است؛ جلد: تیماج، ۱۵گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۸-۴۷۵۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۹۰/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: صدر الشعراء، تا: دوشنبه ۲۵ جمادی الاول ۱۲۹۰ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۹گ (۲پ-۱۰پ)، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [ف: ۲۷-۲۰۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار.

خط: نستعلیق خوب، کا: محمد حسینی لواسانی ملقب به شمس الکتاب، تا: ۱۳۲۵ق؛ باسرلوح مذهب، مجدول؛ جلد: مقوا، ۱۴گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۵/۲×۲۲/۵سم [ف: ۱۴-۱۵۰]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۰۹

کا: علی نقی ابن حکیم، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۷سم [رایانه]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۸۷۷/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار تمت الکلمات المرتضویه ... محمد و آل محمد

خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۳گ (۱۳۰پ-۱۴۲ر)، ۱۰سطر (۵/۸×۹)، اندازه: ۱۴/۲×۲۰/۲سم [ف: ۱۷-۱۱۹]

● نثر اللآلی (با ترجمه منظوم) / حدیث / عربی و فارسی

naṯr-ul la’āli (bā t. manẕūm)

کاظم میرزا، ق۱۳ قمری

kāzem mīrzā (- 19c)

وابسته به: نثر اللآلی = الدر المکنون؛ طبرسی، فضل بن حسن (۴۶۸-۵۴۸ق)

اهداء به: فتحعلی شاه قاجار.

تاریخ تألیف: ۱۲۰۳ق

مشتمل است بر ۲۵۸ کلمه از کلمات حکمت‌آمیز حضرت علی (ع) که به ترتیب حروف هجا گردآوری شده و مترجمی به نام کاظم هر کلمه را به نثر و به نظم ترجمه نموده است.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۴۴

آغاز: بسمله، هذا کتاب نثر اللئالی ... حرف الالف، ایمان المرء یعرف بایمانه: ایمان مرد شناخته می‌شود به سوگندهای او؛ **انجام:** یسعد الرجل بمصاحبه السعید: نیکبخت می‌شود مرد به سبب همنشینی با کسی که نیکبخت باشد، ... یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار: می‌رسد مرد به راستی به منزلتها و جاهای بزرگ.

با زیرنویس ترجمه فارسی؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد هاشم بن محمد باقر اصفهانی، تا: ۱۱۳۴ق؛ مجدول، محشی؛ تملك: حسین قوام دفتر به سال ۱۳۱۷؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا، ۲۰گ، ۷سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۶-۸۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۲۴

آغاز: ما فی اوله الالف ایمان المرء یعرف بایمانه ایمان مرد شناخته میشود بقسمهای او؛ **انجام:** یعمل النمام فی ساعة فتنة اشهر میکند سخن چین در ساعتی فتنه چند ماهه را.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: دکتر

محمد زهرائی، تیر ۱۳۵۰؛ جلد: تیماج، ۱۲سطر ، اندازه: ۹/۸×۱۶سم [ف: ۱۴-۱۴۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۸

آغاز: حرف الالف، ایمان المرء یعرف بایمانه، ایمان مرد شناخته میشود بقسمهای او آنکه ایمانش نبودت معلوم×× تا بدانی چیست برهانش / از قسمهای او شود حاصل×× معرفت مر ترا بایمانش؛ **انجام:** شکر حق کاین لالی منثور ×× یافت از عقد نظم بنده نظام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده۱۲۴۴ق، به دستور سید اسماعیل بن آقا میرزا بزرگ محرر، همین سید اسماعیل پانزده بیت به نظم کشیده تا قصیده ناظم را تکمیل کند؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: محمد مهدی حائری به تاریخ چهارشنبه ۲۹ ذیحجه ۱۳۵۴؛ مهر: «صدر الذاکرین الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۵۰گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۰-۵۱]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۷

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی محمد و اله الطاهرین و الطیبین و بعد؛ **انجام:** یاریش میکند بجای کار ×× رسد از فیض راست گفتاری.

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد باقر ابن میرزا محمد جعفر آشتیانی، تا: ۱۲۷۰ق، جا: تهران؛ با سر لوح مذهب، مجدول؛ ۵۴گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۳-۲۲۰]

● **نثر اللآلی (با ترجمه منظوم)** / شعر، حدیث / عربی و فارسی
naṯr-ul la'āli (bā t. manẓūm)

عصار، محمد بن محمود، ۱۲۶۴؟ - ۱۳۵۶ ؟ قمری
'assār, mohammad ebn-e mahmūd (1848 - 1937)

وابسته به: نثر اللآلی = الدر المکنون؛ طبرسی، فضل بن حسن (۴۶۸-۵۴۸ق)

منتخبی از کلمات قصار امام علی بن ابیطالب (ع) در ۳۰ باب.این رساله به ترتیب حروف تهجی جمع آوری و نگاشته شده استو دارای ترجمه‌های متعددی است از آن جمله از محمد عصار.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۶۹۹

آغاز: حدیث اول و آغاز رساله: ایمان المرء یعرف بایمانه: ترجمه: دین و ایمان مرد را بیقین - نشانسند جز بصدیق یمین؛ **انجام:** یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار، ترجمه: میرسد مرد براست گوئی بمنازل بزرگان

چندجمله از کلمات قصار و هر جمله ای مذیل است به ترجمه تحت اللفظی از سید محمد عصار؛ خط: متن نسخ، ترجمه نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شعبان۱۳۵۴ق؛ نسخه به خط مترجم و مسوده است؛ واقف: مترجم؛ ۱۵گ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۳۳۲]

۲. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۷۰/۲ - ج

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴گ (۷پ-۱۰ر) [ف: -۴۹۳]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۰/۲

نسخه اصل: کتابخانه فاضل خوانساری-خوانسار۲۰۲؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن احمد بن عثمان شافعی بغدادی، تا: با تاریخ۱۰۹۵ق؛ مصحح، محشی؛ ۳ص (۱۵۳-۱۵۵) [عکسی ف: ۱-۴۵۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۰۱/۲

آغاز: ایمان المرء یعرف بایمانه، اخوان هذالزمان جواسیس العیوب؛ **انجام:** یأس القلب راحة النفس ... یبلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق تفرشی، تا: قرن ۱۳؛ ترجمه سخنان علی به فارسی در زیر آنها؛ جلد: مقوایی، ۴ص (۴۵-۴۸)، اندازه: ۳۰×۴۱سم [ف: ۱۰-۷۷۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۹۷/۵

آغاز: حدیث اول و آغاز رساله: ایمان المرء یعرف بایمانهترجمه: دین و ایمان مرد را بیقین×× نشانسند جز بصدق یمین؛ **انجام:** حدیث آخر: یسعد الرجل بمصاحبة السعید؛ ترجمه: هر که با نیکبخت یار شود×× بحقیقت که بختیار شود؛ انجام نسخه: گر بهم بر زده بینی خط من عیب مکن - که مرا محنت ایام بهم برزده است، متن کتاب چاپ شده است.

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: مختلف، بی‌کا، تا: شعبان۱۲۴۱ق [ف: ۱۱-۳۶۰]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۴۱/۱۰

آغاز: ایمان المرء یعرف بأیمانه: مؤمن کامل چو پرهیزد ز سوگند دروغ ×× گوهر ایمان او از نور حق گیرد فروغ

هر کلمه‌ای در بیتی به فارسی ترجمه شده است؛ کا: رستم بن بیجن، تا: ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج، ۲۸گ (۱۲۴پ-۱۵۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۳۷]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۷۷۷/۳

آغاز: بسمله، هذا نثر اللئالی فی کلام مولانا علی العالی ... علی ترتیب الحروف المعجمه ایمان المرء یعرف بامانه؛ **انجام:** صل الارحام بکثر حشمک. صلاح الدین فی الورع.

ناتمام و تا باب صاد را در بر دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲ص (۲۲و۲۳)، ۲۵سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۶-۴۱۹]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۵۴/۴

در باب شین در این نسخه نوشته شده؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن موسوی اصفهانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳گ (۱۵۵پ-۱۵۷پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۶-۱۵۳]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۷۰/۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه اجمعین و بعد فهذه کلمات من کلام امام المتقین و وصی رسول رب العالمین امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه علی حروف العجم و هی «الدر المکنون» نفع الله عزوجل بها المسلمین آمین، حرف الالف؛ ایمان المرء یعرف بأیمانه، اخوک

من و اساک فی الشدة، اظهار الغنی من الشکر؛ **انجام:** حرف الیاء ... یبلغ المرؤ بالصدق منازل الکبار، یسود المرؤ قومه بالاحسان الیهم، یأس القلب راحة النفس، یسعد الرجل بمصاحبة السعید تم الکتاب.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۵۸ر-۵۹پ) [ف: ۳۶-۱۰۵]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۷۹

آغاز: حدیث اول و آغاز رساله: ایمان المرء یعرف بایمانه: ترجمه: دین و ایمان مرد را بیقین×× نشانسند جز بصدق یمین؛ **انجام:** حدیث آخر: یسعد الرجل بمصاحبة السعید: ترجمه: هر که با نیکبخت یار شود×× بحقیقت که بختیار شود؛ انجام نسخه: گر بهم بر زده بینی خط من عیب مکن - که مرا محنت ایام بهم برزده است، متن کتاب چاپ شده است.

نسخه حاوی ۲۸۴ جمله از کلمات قصار علوی (ع) است و هر جمله ای مذیل است به یک بیت ترجمه فارسی؛ خط: نستعلیق و ثلث، کا: ملا میرک خوشنویس معروف، بی‌تا؛ مجموعاً هر صفحه دارای ۱۰ سطر است که ۵ سطر آن به طلا و ۵ سطر به مرکب است، دارای یک سرلوح، مجدول، از حیث خط و تذهیب فوق العاده نفیس و ممتاز است؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ جلد: تیماج، ۲۹گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۵-۳۳۱]

● نثر اللآلی (با ترجمه) / حدیث / عربی - فارسی

naṯr-ul la'āli (bā t.)

تهرانی، عبدالله

tehrānī ،'abd-ol-lāh

وابسته به: نثر اللآلی = الدر المکنون؛ طبرسی، فضل بن حسن (۴۶۸-۵۴۸ق)

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... فهذا کتاب نثر اللئالی ... جمعه الشیخ الامام ... ابو علی الطبرسی ... حرف الألف: ایمان المرء یعرف بایمانه.

همدان؛ اعتماد الدوله؛ شماره نسخه: ۹۷

کاتب = مؤلف، بی‌تا [نشریه: ۵-۳۴۶]

● نثر اللآلی (با ترجمه) / حدیث / عربی - فارسی

naṯr-ul la'āli (bā t.)

وابسته به: نثر اللآلی = الدر المکنون؛ طبرسی، فضل بن حسن (۴۶۸-۵۴۸ق)

از این کتاب ترجمه‌های بسیاری در دست است که ناشناخته مانده است جز آنچه در زیر می‌آید چندین ترجمه نیز در ضمن نسخه‌های معرفی شده از نثر اللئالی دیده می شود.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۹/۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۷۹۵. ترجمه به نظم فارسی با یک دیباچه منثور و خاتمه منظوم، مورخ روز سه‌شنبه یک هفته مانده از رمضان ۸۳۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۷ صفر۸۵۵ق، جا: هرات؛ ۴۳گ (۳۵-۷۷)، ۱۴سطر [فیلمها ف: ۱-۴۱۲]

۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۶

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. هذا کتاب نثر اللئالی من کلام مولانا و مقتدانا امیرالمومنین و امام المتقین؛ **انجام:** راقم الحروف الفقیر الی الله الملک الغنی تراب اقدام المومنین العبد احمد النیریزی فی سنه ۱۱۲۰ من الهجرة المبارکة المقدسه المحترمه فی دارالسلطنه اصفهان صانها الله عن الحدثان

کتاب نثر اللئالی از فرمایشات مولانا امیرالمومنین علی بن ابی طالب علیه السلام است که به ترتیب حروف الفباء فارسی مرتب و تنظیم شده سوادنامه محمد الحسن بن علی العسکری علیه السلام خطاب به ابن بابویه قمی، همچنین فرمایشات حضرت علی ابی ابیطالب امیرالمومنین علیه السلام به جابر بن حیان عبدالله الانصاری به روایت امام حسن العسکری علیه السلام است؛ خط: نسخ ممتاز، کا: نیریزی، احمد، تا: ۱۱۲۰ق؛ مجدول، مذهب؛ مهر: کتابخانه دولت علیه ایران ۱۳۲۹؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روغنی بوم مذهب، ۳۰ص، ۱۱سطر ، اندازه: ۲۲/۷×۳۵/۹سم [ف: ۱-۱۰۶۳]

۳. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: ۱۲۸

آغاز: بسمله، ادب المرء خیر من ذهبه اداء الدین من الدین؛ **انجام:** هر که با نیک بخت یار شود×× به حقیقت که بختیار شود

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۸ ذیقعده۱۲۷۷ق؛ ترجمه منظوم برخی از اشعار با شنگرف؛ جلد: تیماج، ۲۴گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۲سم [ف: -۱۲۷]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۴۱/۴

از علی (ع) با ترجمه فارسی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۲۳پ-۳۷پ)، ۷سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹-۹۰۳]

۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۵/۱

کلمات علی است به ترتیب حروف معجم به عربی، با ترجمه فارسی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوا، ۲۴گ (۱پ-۲۴ر)، ۶سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: -۲۲۴]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۰۲/۱

آغاز: بسمله، ایمان المرء یعرف بایمانه، بر رأی ناظمان لآلی معانی مخفی نماند که؛ **انجام:** و بحسب ترکیب ظاهر است کفاک الموت، بسنده است تراغم ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۵سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳-۹۲۲]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۲۸

آغاز: بسمله، قال امیرالمومنین (ع) ... احسن الی المسی تشده سروری خواهی نکوئی با بدان کن ای پسر ×× تا زباغ کامرانی چینی انواع ثمر؛ **انجام:** هم السعید اخرته و هم الشقی دنیاه

در این نسخه هر کلمه با یک بیت شعر به فارسی ترجمه و توضیح داده شده است به عبارتی دیگر در هر کلمه مفهوم آن با شعر

فارسی نیز آمده با عنوان مثال: ادب عیالك ینفعهم: هر که آموزد بفرزند و عیال خود ادب×× تا ابد زان منفعت یابند شادی و طرب. کلمات در این نسخه بیش از سایر نسخ است و ترجمه آن تا پایان حرف عین می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ جلد: مقوا، ۱۳گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۲۶-۶۱۷]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۲۴/۲

آغاز: ذیل: ما فی اوله الالف آنچه در اول آن است الف ایمان المرء یعرف بایمانه؛ **انجام:** نور قلبك بالصلوة فی الظلم روشن دار دل خود را بنماز در تاریکی شب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: دکتر محمد زهرائی، تیر ۱۳۵۰؛ ۱۲سطر ، اندازه: ۹/۸×۱۶سم [ف: ۱۴-۱۵۰]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۴۶/۴

کلمات قصار منسوب به علی (ع) از حرف الف تا یاء با ترجمه فارسی؛ خط: نسخ، کا: گلپایگانی، محمد علی بن محمد، تا: ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۴گ (۱۸۲پ-۱۸۵ر)، ۳۱سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۸-۶۷۸]

۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۶۶/۲

خط: نسخ، کا: مصطفی بن محمد نحجوانی، تا: ۱۲۵۰ق؛ ۳۴گ (۱۳-۴۶)، ابعاد متن: ۶/۵×۱۲، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳-۹۴۰]

۱۱. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۲۶۵/۲

بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق [نشریه: ۵-۲۲۳]

۱۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۲/۳

آغاز: بسمله الحمدلله الکبیر المتعال ... اما بعد بدان ای ولی که این نسخه است بس عالی از کلام شاه مردان و شیریزدان و امیر جمله مومنان مرتضی علی ... مجموع آن تازی و ترجمه مختصر بفارسی حرف الف: ایمان المرء یعرف ... ایمان مرد باز شناسد بعهدهای او، برادر تو آنست که تا به؛ **انجام:** النمام فی الساعة: نمام در یک ساعت کاری می‌کند

مترجم شناخته نشد، مشتمل بر کلمات قصار حضرت علی به ترتیب حروف تهجی که در زیر هر جمله‌ای با شنگرف ترجمه فارسی آن نوشته شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۷گ، ۱۱ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱-۴۴۰]

۱۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۳۱/۸

آغاز: ابتدا می‌کنم بنام خدا×× که سخن را از اوست آرایش ... لو کشف الغطاما ازددت یقیناً؛ **انجام:** زانکه اندر میانه مشهور است×× که بود میهمان هدیه حق

بی‌کا، بی‌تا؛ در حاشیه نوشته شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف: ۳-۴۲۸]

● **نثر اللآلی (با ترجمه منظوم)** / حدیث / عربی و فارسی

naṯr-ul la'āli (bā t. manẓūm)

وابسته به: نثر اللآلی = الدر المکنون؛ طبرسی، فضل بن حسن (۴۶۸-۵۴۸ق)

غیر همانند:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۲۵/۱۲-ف

آغاز: کردم آغاز این بنام خدا ×× کوست بخشنده خطا و عطا. ایمان المرء یعرف بایمانه: دین و ایمان مرد را به یقین ×× نشناسند جز به صدق یقین؛ **انجام:** یسعد الرجل بمصاحبة السعید: هر که با نیک بخت یار شود ×× بحقیقت که بختیار شود

نسخه اصل: آکادمی بخارست رومانی‌M 178؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱ جمادی الاول۹۶۸ق، جا: قسطنطنیه؛ ۱۳ص(۷۳-۸۵) [فیلمها ف: ۳-۲۱۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۱۵

آغاز: بسمله، ابتدا می‌کنم بنام خداتا کنم نظم در شاه رضا، ایمان المرء یعرف بایمانه توز سوگند شخص و پیمانش بشناسی کمال ایمانش؛ **انجام:** یصیر امرالصبور الی مرادهدرره صبر هر که پا بنهادبرساند آخرش خدابمراد

در این نسخه مترجم نامعلوم هر کلمه را با یک بیت به فارسی ترجمه نموده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۸گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲/۶×۱۹سم [ف: ۱۴-۱۵۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۴۷/۲

آغاز: آغاز مقدمه: سپاس بی قیاس و حمد بی حد ×× خدائی را که ذاتش نیست در عدآغاز ترجمه: ایمان المرء یعرف بایمانه: علی گوید که دین و مرد و ایمان ×× تو بشناسی به صدق قول ایمان؛ **انجام:** یسعد الرجل بمصاحبة السعید: کسی کو نیک بختی یار یابد ×× به کوی نیک بختان بار یابد

از ساوجی. ۱۷ بیت مقدمه و هر یک از کلمات قصار در یک بیت ترجمه منظوم و سال ۷۲۹قتألیف شده است مطابق با مصراع «ز هجرت طا و کاف و ذال رفته»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ تملک: مهدی بیانی در ۱۳۰۱ق؛ ۲۶گ (۱۰پ-۳۵ر)، ۱۰سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۸-۱۰۳]

۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۵۱

با ترجمه فارسی زیر سطور به نظم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳و ۱۴؛ ۳۹گ، ۵سطر (۶×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: -۴۲۹]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۳۲۳/۱

آغاز: بالبر یستعبد الحر و بالشکر تدوم النعم - گر تو خواهی پیش تو باشند - سروران جهان سر افکنده

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، ۶ص(۱-۶)، ابعاد متن: ۶×۱۱، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۵-۱۶۱۵]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۶۷/۱-ف

نسخه اصل: مجموعه فارسی طلعت ش ۱۷؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۰۴]

● **نثر اللآلی** / ادبیات / ترکی
naṯr-ul la’āli
امیر علیشیر نوائی، علیشیر بن کیچکنه، ۸۴۴ - ۹۰۶ ؟ قمری
amīr ‘alī-šīr-e navā’ī, ‘alī-šīr ebn-e kīčakne (1441-1501)

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۰/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مذهب، با سرلوح؛ تملک: سلیمان بن محمد خان قاجار؛ کاغذ: عادلشاهی، جلد: چرم مذهب، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۴×۳۵سم [ف: ۳-۹۰]

● **نثر اللآلی فی لغات القرآن** / لغت / عربی
naṯr-ul la’āli fī luġāt-il qur’ān
اردکانی، محمد علی بن نعمة الله
ardakānī,mohammad ‘alī ebn-e ne‘mat-ol-lāh
به ترتیب سور

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۳۴
آغاز: الحمدلله الذی فضلنا بمحمد اول الانبیاء نورا و آخر هم ظهورا علی کل امة و انزل القرآن فیه هدی و رحمة؛ **انجام:** لانه یوسوس ویری.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۵۸گ، ۱۷سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷-۳۵۰]

● **نثر اللآلی لفخر المعالی** / حدیث / عربی
naṯr-ul la’āli li-faxr-il ma‘ālī
راوندی، علی بن فضل الله، ۵۹۹ - ۶۵۲ ؟
rāvandī,‘alī ebn-e fazl-ol-lāh (599 - 652)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۷۷/۱
خط: نسخ، کا: ادیب، نجم الدین بن عبدالله، تا: قرن۱۰؛ ۱۴۶گ (۱پ- ۱۴۶ر) [مختصر ف: -۸۵۲]

● **نثر میرزای بیدل** / ادبیات / فارسی
nasr-e mīrzā-ye bīdel

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۷۵۹/۷
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: شنبه ۲۴ جمادی الثانی؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۰سطر (۶×۱۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۲۱۴]

● **نثر نامه** / ادبیات / فارسی
nasr nāme

حسینعلی شاه
hoseyn-‘alī šāh

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۹۷۷/۶
آغاز: بسمله استاد ازل راند چو بر لوح قلم را×× آراست بنام تو زهر شیوه رقم را؛ **انجام:** خون مفشان از مژه خون فشان ×× گر دل شوریده نیابی نشان.
خط: نستعلیق، کا: درویش ابوالقاسم صفا علی نعمت اللهی وفائی، تا: جمعه ۲۴ جمادی الثانی۱۳۲۹ق؛ جلد: میشن، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۵-۳۶۱]

←نثر الولاء الی خیر الدعاء > سرور صدور الاولیاء

● **نثری که نظم می‌توان خواند** / ادبیات / فارسی
nasrī ke nazm mī-tavān xānd

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۴۹/۹
خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲ص(۱۰۲-۱۰۳)، ۱۶سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۹-۱۱۷۲]

● **نجابیه** / اخلاق / فارسی
nejābīyye
بایزید ثانی بسطامی، علی بن عنایت الله، ق۱۱ قمری
bāyazīd-e sānī-ye bastāmī, ‘alī ebn-e ‘enāyat-ol-lāh(-17c)
درمجلسی که مؤلف حضور داشته صحبت ازغیبت شده و مؤلف مقداری از آیات واخبار دراین موضوع رامطرح کرده و درهمان مجلس از وی درخواست تألیف رساله‌ای در این موضوع شده که وی رساله حاضر رانگاشته و آنرا در دو «باب» تنظیم نموده است: ۱. در غیبت وتوابع آن، دریک مقدمه و چندین فصل؛ ۲. در توجه ومتعلقات آن.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۳۴/۳
آغاز: شکرو سپاس کریمی راکه حجره متعبدان تائب راز وصمه غل و حسد بپرداخت وحمد بی قیاس رحیمی راکه السنه سبحان ذاکر رااز آلایش کذب و غیبت پاکیزه ساخت؛ **انجام:** چنانچه مقتدای اهل عرفان علی بن ابی طالب علیه السلام باین معنی اشارت فرموده ماعبد تک خوفاً من نارک ولاشوقاً الی جنتک بل وجدتک [اهلاً] للعبادة فعبدتک.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۶۳گ (۵۱پ-۱۱۳پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۵۹۹]

● **النجاة** / فلسفه / عربی

najāt

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

جوزجانی، عبدالواحد بن محمد، –۴۳۸ قمری

jawzjānī, ʻabd-ol-vāhed ebn-e mohammad (-1048)

محل تألیف: همدان

دوره جامع فلسفه مشائی و شامل بخش‌های منطق و حکمت و ریاضی است که پس از کتاب شفاء در همدان تصنیف فرموده و تفصیل مطالب را بدان ارجاع می‌فرماید و به روایتی تصنیف این کتاب در طی سفری بوده که با علاءالدوله دیلمی به شاپور خواست رفته. جلد اول این کتاب که حاوی بخش‌های منطق و حکمت طبیعی و الهی است به دست شیخ تدوین یافته و جلد دوم را شیخ ابو عبیدالله عبدالواحد بن محمد جوزجانی «– ۴۳۸» شاگرد شیخ تدوین نموده است.حاوی هفت بخش به ترتیب: ۱. منطق؛ ۲. طبیعیات؛ ۳. هندسه؛ ۴. ارثماطیقی؛ ۵. هیئت؛ ۶. موسیقی؛ ۷. الهیات.

آغاز: بعد حمدالله و الثناءعلیه بما هو اهله و مستحقه فان طایفة من الاخوان الذین لهم حرص علی اقتباس المعارف ...

چاپ: فهرست عربی مشار: ۹۴۸؛ مصر، مطبعة شیخ فرج الله کردی، ۵۳۹ص، ۱۳۳۱ق؛ به تصحیح محمد تقی دانش پژوه (تهران، انتشارات دانشگاه تهران: ۱۳۶۴).

[الذریعة ۵۶/۲۴؛ فهرست قنواتی: ش ۲۳؛ معجم المطبوعات: ۱۳۱؛ دنا ۱۰: ۵۷۶–۵۷۸ (۵۳ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱– شرح النجاة ابن سینا؛ فخر رازی، محمد بن عمر (۵۴۴–۶۰۶)

۲– شرح النجاة ابن سینا؛ اسفراینی، محمد بن علی (–۸)

۳– افادة فی اطلاقات الواحد

۴– النجاة (منتخب)

۵– الاصول (منتخب) = منتخب کتاب اقلیدس

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۴۹/۳–ف

نسخه اصل: بادلیان ۴۵۶ (Hunt 534)؛ کا: نصر بن منصور بن عدنان عین زربی، تا: جمعه ۲۸ ذیحجه۴۶۵ق، جا: شام؛ مقابله شده با اصل در آغاز محرم ۴۶۶ [فیلمها ف: ۲–۸۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۴۸ و ۳۷۹۲–ف

کامل دارای منطق و طبیعی و ریاضی و الهی در ۱۱ جزعه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۵ و ۶؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد اسمعیل»، «افوض امری الی الله عبده ابوطالب»؛ نیز: «کتاب النجاة تألیف الشیخ الرئیس ابی علی الحسین بن عبدالله بن سینا رحمه الله لخزانة الملک الاجل السید المؤید المظفر المنصور شمس الملوک عضد الدین علاءالدولة و جمال الملة ظهیر الاسلام ابوکالیجار گرشاسب بن عل بن فرامرز حسام امیرالمؤمنین اعزالله نصره» پس این نسخه برای علاءالوله گرشاسب (زنده ۵۱۳) نوشته شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳۳۸گ، ۳۲سطر (۵×۱۶)، اندازه: ۸×۱۹سم [ف: ۸–۳۷] و [فیلمها ف: ۲–۲۴۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰–ف

نسخه اصل: حسین چلبی ش ۶۴۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ ۲۴۲گ، ۱۹سطر [فیلمها ف: ۱–۳۹۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۲۳

آغاز: لایخرج منهما کقولک زید مشی؛ **انجام:** و هو انسان ممیز عن سایر الناس یتاله تمت الالهیات من کتاب النجاه و یتلوه الهندسه و لله الحمد

ج ۱؛ خط: نسخ، کا: حسن بن ابی الفضل شاه بن حسن سامانی «کذا» جنزی، تا: شعبان۵۲۴ق؛ افتادگی: آغاز(از آغاز بخش منطق تا چهار سطر پیش از مبحث مواد «قضایا» را فاقد است)؛ مصحح، مقابله شده؛ ۱۵۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴–۲۶۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۳۲–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱–۳۹۳]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۲۴

آغاز: قال الشیخ ابو عبید عبدالواحد بن محمد الجرجانی انی کنت؛ **انجام:** ممکنا علیها من اصناف النحاسین التی ... من الوسطی الاولی ...

ج ۲؛ خط: نسخ، کا: سامانی، حسن بن ابی الفضل، تا: ۵۲۴ق؛ از اواخر بخش موسیقی را ندارد؛ دارای اشکال و دوائر هندسی؛ ۷۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۲۱×۵۱سم [ف: ۴–۲۶۴]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹–ف

نسخه اصل: حراجچی اوغلو ش ۱۲۱۴. کامل؛ کا: هرمزدی صاحبی مابیژن آبادی، ابوالفضل فاخر بن محمد، تا: دوشنبه ۲۶ رمضان۵۳۲ق، جا: نیشابور؛ ۲۰۳گ [فیلمها ف: ۱–۳۹۲]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۴۴۳

شامل: منطق و طبیعی و الهی؛ خط: نسخ، کا: اسمعیل الحافظ القیر شهری، تا: پایان ربیع الاول۶۶۳ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله بن الیاس بن محموددر ۹۶۳ق، بهاء الدین محمد شفیع حسینی در ۱۱۱۷، خلیل با مهر: «یا خلیل الرحمن» در ۱۱۴۴؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۵۶گ، ۲۱ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۵–۷۰۴]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۴۵/۵–ف

آغاز: فصل فی مشارکة الحد و البرهان ... فصل الظن الحق هو رای فی شیء انه کذا

نسخه اصل: شماره ۳۵۵۹ دانشگاه پرینستن که در ص ع آمده: «فیها خط الطوسی» و در راهنمای کتاب (۶۴۹/۱۶–۶۵۷) شناسانده شده. الاجناس العشرة من کتاب النجاة؛ بی‌کا، تا: ۱۵ صفر ۶۸۰ق؛ ۱۱گ (۵۱–۶۱ر) [فیلمها ف: ۳–۴۸]

۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۹/۹

بی‌کا، تا: قرن ۸؛ قطع: رحلی [ف: –۲۷۲]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۶

آغاز: المعاد و حال الاخلاق و الافعال النافعة لدرک النجاة من الغرق فی بحر الضلالات فاسعفتهم بذلک و صنفت کتابا علی نحو ملتمسهم؛ **انجام:** علی ما تنتظم به اسباب معیشتهم و مصالح معادهم و هو انسان یتمیز عن سائر الناس بتالهه.

خط: نستعلیق، کا: فرخ بخت بن عنایت الله بن مقصود، تا: ۲۴ محرم۸۹۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۲۲۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱-۴۵۳]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۷۳

آغاز: بسمله، قال الشیخ الرئیس ابوعلی حسین بن عبدالله بن سینا قدس الله روحه؛ **انجام:** احوال الناس علی ... و مصالح معادهم و هو انسان ممتاز عن سائر الناس

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۰؛ با تعدادی از اشکال هندسی؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج ، ۱۷۶گ، ۲۱سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۸-۳۸۴]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۷۰۹

منطق و طبیعی؛ خط: میان نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز وانجام(در فصل المبدء و المعاد افتاده)؛ کاغذ: ترمه، ۳۲۰گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲/۸×۲۱/۴سم [ف: ۱-۵۶۱]

۱۳. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۱۳۴

منطق؛ خط: نستعلیق خوش بی نقطه، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: وسط؛ قطع: جیبی [نشریه: ۵-۶۰۹]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۴/۴۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۲۹. به جمیع اقسامه؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۹۳گ (۱۵۸پ-۲۵۰ر) [فیلمها ف: ۱-۶۶۴]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۵۵

آغاز: و لاخلاف لما یوجبه القوة المجبولة فیها ... بتصحیح ما ینبغی ان یصح منها العلم الالهی (فصل فی تجوهر الاجسام) للناس فی الاجسام الطبیعیة من جهة (تجزیها اقاویل کثیرة فقائل ان الاجسام الطبیعیة تتجزا) بالقوه و الفعل تجزیا متناهیا؛ **انجام:** (فصل فی الجهات) اقول ان کان خلاء فقط ... فان کانت طبیعته تختص بذلک الجانب و تباین سائر ما (سپس یک بند است که نتوانستم آنرا در حکمت عروضی و نجات و شفا بیابم و بدینگونه است:) ان قولنا للشی انه ممکن الوجود بحسب اعتبار نفسه هو انه یصح فیه ان یجود و ان لایوجد ... و هو الذی لیس فیه الترکیب المذکور - تمت الرسالة الفصولیة. و الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سیدنا محمد و آله و صحبه اجمعین الطیبین الطاهرین).

چند سطر پایان ف ۱م۱طبیعی نجات (س ۴ ص ۱۰۲ چاپ ۱۳۵۷) و ف ۲م۱وف۱-۱۴م۲همان طبیعی (ص ۱۰۲-س ۱۳ص ۱۳۲ همانچاپ) دیده می‌شود و آغاز آن به پایان بخشی از مباحثه پنجم مباحثات پیوسته است و من با سنجیدن این نسخه با نسخه «اجوبة ست عشرة مسألة» چاپ شده در رسائلابن سینا و نسخه چاپی نجات و نسخه عکسی حکمت عروضی با رنجی دریافتم که چنین است، می‌دانیم که شیخ بسیاری از حکمت عروضی را در نجات گذارده است (ش۶۲م) و در این نسخه ما هم چند سطر ی از ف۱م۱ طبیعی آن هست سپس «القول فی ابطال الجزء الذی لایتجزی» و مقاله سوم طبیعی همان حکمت عروضی می‌آید و مانند نجات ص ۱۱۴ یک بند از آن را ندارد (۳۳۸ر) و از نیمه دوم گ ۳۴۱پ تا نیمه دوم ۳۴۲ر دیگر از همان نجات (ص ۱۳۰) است و بس؛ خط: تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله در ۹۶۲، خلیفه سلطاندر ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشک تفرشی در ۱۱۳۵، محمد ابراهیم قزوینی در ۲ ذیقعده ۱۲۴۵؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۰گ(۳۳۴پ-۳۴۳ر)، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶-۲۴۲۳]

۱۶. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه: ۷۹/۲

آغاز: القول فی المقولات العشرة من الکتاب النجاة، فمنها الجوهر وهو کل ما وجود ذاته لیس فی موضوع؛ **انجام:** فیلوح العقل ما یجب ان یصدق به بذاته ویلوح له القیاس فیها یجب ان نکتسب التصدیق به والله اعلم بالصواب

فقط مبحث مقولات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۷ق؛ ۵گ (۱۲-۱۶)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸سم [اوراق عتیق: ۱-۱۰۷]

۱۷. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۸۵

خط: نستعلیق، کا: میرداماد، محمد باقر بن محمد، تا: چهارشنبه ۳ ذیحجه۹۸۹ق؛ ۲۰۰گ، ۱۵ سطر ، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۲-۳۰۷]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۴۸۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان ازیل هذا الابهام صح ان یقال ان الموجود یوجد ای

در سه قسم: منطق و طبیعی و الهی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجموعه‌ای بوده که بخشی از آن مفقود شده و در صحافی کنار کتاب قبل قرار گرفته است، در این قسمت که فعلاً موجود است صفحه پایانی قانون ابن سینا به نسخ مغلوط کتابت محمد بن بایزید در نیمه ماه رمضان ۱۰۸۲وجود دارد، سپس کتاب النجاة شروع شده است؛ جلد: چرم، ۶۳گ (۱۳۵ر-۱۹۷پ)، ۱۹ و ۲۵سطر ، اندازه: ۲۲/۸×۳۱/۶سم [ف: ۴۳-۱۱۷]

۱۹. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۷-۵۴۲]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۸۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۱۴۴گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۴/۷×۲۳/۸سم [ف: ۱-۵۶۱]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۵۸گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۴/۲×۲۴/۵سم [ف: ۱-۵۶۱]

۲۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۴۸/۱

آغاز: برابر

بخش منطق از کتاب نجات. در فهرست با عنوان «المنطق» و از فخر رازی دانسته شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛

۳۲ص (۱–۳۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱–۲۱۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۵/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱–۱۳۶]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۴۸/۱

تا آخر طبیعیات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب۱۰۵۹ق، جا: حیدرآباد هند؛ جلد: میشن، اندازه: ۱۲/۶×۱۹سم [ف: ۷–۴۴۹]

۲۴. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۲۷۷۲

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمدرضا بن سیف الدین محمود، تا: سه‌شنبه ۱۴ شوال۱۰۶۱ق، جا: مشهد رضوی؛ ۳۵۳ص، ۱۹سطر (۱۴×۷)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱–۳۱۷]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸/۱

طبیعیات – الهیات؛ خط: نسخ، کا: محمد صالح کوکدی جردقانی «گلپایگانی»، تا: ۱ شعبان۱۰۶۸ق، جا: اصفهان مدرسه جدة؛ ۱۸۸ص (۱–۱۸۸)، ۲۵سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [سنا: ف: ۱–۱۴]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو انسان یتمیز عن سایر الناس تبالهه ثم آخر ما بعد الطبیعیات و لواهب العقل الحمد بلا نهایة.

ج۱، مشتمل است بر بخش منطق و طبیعی؛ خط: نسخ، کا: شاه محمد بن ابوالقاسم، تا: ۱۷ شوال۱۰۸۳ق؛ واقف: شیخ محمد صالح علامه حایری؛ ۱۹۷گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۱۱–۴۱۲]

۲۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۲۷۸–۲۶/۱۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** ما ینتظم به اسباب معیشتهم ومصالح معادهم وهو انسان متمیز عن سائر الناس بتالهه تم

شامل بخش منطق وطبیعیات والهیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۰۲۷ق(آخر بخش منطق) و ۱۰۸۷ق(آخر الهیات)؛ جلد: تیماج، ۱۸۹گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۸–۴۷۵۹]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۵۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** معادهم و هو الناس یتمیز عن سایر الناس بتالهه تمت الالهیات من الکتاب و تم بتمامها الکتاب باسره.

کا: محمد زمان، تا: ۱۰۸۷ق؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳۵۰ص، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۱۰–۱۴۶۸]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۹۸۵

شامل طبیعی و الهی است؛ خط: نسخ زیبا، کا: محمد سعید، تا: ۱۰۸۸ق؛ مصحح؛ محشی‌از «امام»؛ خط و مهر حسن پسر محمد سعید (گویا همین محمد سعید کاتب نسخه) و نیز خط و مهر احتشام الملک و نوشته‌ای از محمد حسین بن محمد رضا حسینی کاشانی دیده می‌شود؛ ۱۷۸ص، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۵–۴۸۵]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۹۳/۱

بخش ریاضی نیست؛ خط: نسخ، کا: تبریزی، حیدر بن محمد، تا: ۲۵ صفر۱۰۸۹ق، جا: اردبیل؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۱۹گ (۱پ–۱۱۹)، ۲۳سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۹–۹۲۹]

۳۱. قائن؛ امام، سید حسن؛ شماره نسخه: ۶

آغاز: لا عکس لها فلیس اذا صح قولنا لیس کل انسان بکاتب و صدق یجب ان یصدق لیس بعض الکاتب بناس فی عکس الضرورات؛ **انجام:** و لیست اکثریة کالامراض فانها کثیر و لیست اکثریة و اذا تاملت هذا الضعف الذی نحن ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۹ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۱۳۲گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: –۱۸۲]

۳۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۸۴

منطق و طبیعی و الهی است؛ خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن غیاث الدین کرمانی، تا: ۱۰۹۰ق؛ از روی نسخه غیاث الدین محمود حسینی در ۱۰۳۸؛ مجدول، مذهب، با سرلوح؛ کاغذ سمرقندی، ۳۲۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۸سم [ف: ۱–۵۶۱]

۳۳. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه: ۴۳/۱

بخش منطق؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۹۰ق؛ ۵۵گ (۳پ–۵۷پ)، ۲۱سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: –۴۴]

۳۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۶۸۳/۲

تنها منطق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳۹گ (۹۸پ–۱۳۶ر)، ۲۹ سطر (۷×۱۸) [ف: ۵–۷۰۴]

۳۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۳۸۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱۷۹گ، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۲/۵سم [ف: ۵–۷۰۴]

۳۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۲۹

از آغاز تا علم الهی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۶ق؛ جلد: میشن، ۱۲۷گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۲/۸×۲۴/۶سم [ف: ۱–۵۶۱]

۳۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۶۹/۲۱

آغاز: بسمله. المقالة الاولی من الطبیعیات. نرید ان نحصر جوامع العلم الطبیعی. والعلم الطبیعی صناعة نظریه؛ **انجام:** هذا الشیء معقول بذاته ابدا بالفعل و عقل بالفعل. تمت الطبیعیات من کتاب النجاة ... علی ید ... ابن محمد سعید الطبیب محمد محسن المتطبب

خط: نسخ، کا: محمد محسن بن محمد سعید متطبب، تا: ۹ ربیع الاول۱۱۰۶ق؛ ۴۴گ (۲۰۷پ–۲۵۰ر)، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۹–۲۱۳]

۳۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۶۹/۲۲

آغاز: بسمله. المقالة الاول فی الهیات. بسمله. نرید ان نحصر جوامع العلم الالهی. فنقول ان کل واحد؛ **انجام:** (در مقاله دوم افتاده) وجب لهذا الاول وجود حاله، ولیست تلک الحالة الا خروجه الی الوجود ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۶ق؛ جلد: میشن، ۱۳گ (۲۵۱پ–۲۶۳پ)، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۹–۲۱۳]

۳۹. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۱۰ن

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۱۷۷ق؛ مهر: «علی رضی

الحسینی»؛ اندازه: ۱۲×۱۹سم [رشت و همدان: ف: -۱۱۸۲]

۴۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۳۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان اجبت ان تطلع علی ذلک فاطلبه من کتابنا الذی یسمی بالشفاء.

بخش منطق از کتاب نجات؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: سید ... حسینی، تا: ۱۲۲۳ق؛ با مطلبی در اینکه کاتب پس از قرائت کتاب نزد محمد حسین بن احمد آن را در این نسخه نوشته؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۰۶گ، ۱۲ سطر (۵×۹/۵)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۲-۱۲]

۴۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۵۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق؛ با اجازه قرائت ۱۲۲۳ [نشریه: ۷-۳۰۵]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۹۸۶

تنها منطق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۸ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۱۶۲ص، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۵-۴۸۵]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳/۲ سرود

فقط بخش موسیقی ؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق [نشریه: ۱۳-۴۳۲]

۴۴. قائن؛ حسینی قهستانی؛ شماره نسخه: ۸/۱

منطق آن؛ خط: نسخ، کا: معصوم بن رضی بن جحی بن معصوم بن ناصر حسینی قائنی خراسانی، تا: ۹ ذیحجه۱۳۴۱ق، جا: مدرسه ناصریه؛ ۳۱گ (۱پ-۳۱ر)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: -۱۱۸]

۴۵. تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه: ۵۷۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت الالهیات مع الطبیعیات و المنطقیات

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: رکن الدین اشتیانی؛ جلد: تیماج، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [نشریه: ۱-۶]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۳۷۲

بخش منطق؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۴۷. تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه: ۱-۳۶

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۲۳۷گ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: -۷۸]

۴۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۴۱۶

سه بخش اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹۶گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۲۸۶]

۴۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۴۴

از آغاز طبیعیات تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ با یادداشتی به خط و مهر میرزا مهدی شهیدی جد سادات شهیدی‌های مشهد رضوی و یادداشت عبدالحمید مولوی؛ تملک: میرزا محمد مهدی شهید ثالث؛ جلد: تیماج، ۱۲۷گ، ۱۷ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱-۵۸۸]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۶۴۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۱۰۲]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۹۴۲

آغاز: لما یخالف ذلک المعنی فجعل اسماء لذلک؛ **انجام:** و هو انسان متمیز عن سائر اناس بتالهه تمت

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۵۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۶/۱-ف

نسخه اصل: حمیدیه ش ۱۴۴۸. شامل: منطق و طبیعی و ریاضی و موسیقی و الهی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۴۳۳]

● النجاة (منتخب) / فلسفه / عربی

an-najāt (mn.)

وابسته به: النجاة ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸)

منتخبی است از دوبخش طبیعیات والهیات کتاب «النجاة» ابن‌سینا.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۵۳/۱۱-۳۵/۳۳

آغاز: بسمله منتخب کتاب النجاة للشیخ الرئیس ابن سینا کلام فی الطبیعیات اعلم ان الاجسام الطبیعیة مرکبة من محل هی المادة؛ **انجام:** علی ما ینتظم اسباب معیشتهم ومصالح معادهم وهو انسان یتمیز عن سایر الناس بتالیه تمت الالهیات من کتاب النجات

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر۱۱۰۲ق؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج، ۵۴گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۹سم [ف: ۸-۴۶۰۰]

● نجات / کلام و اعتقادات / فارسی

nejāt

فاضل هندی، محمد بن حسن، ۱۰۶۲ - ۱۱۳۷ قمری

fāzel-e hendī,mohammad ebn-e hasan (1652 - 1725)

اهداء به: شاه سلطان حسین صفوی

رساله‌ای در اصول عقاید دارای«مقدمه» و هشت «باب» و «خاتمه» است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۴۷/۲

آغاز: الحمدلله علی آلائه و الصلوة علی محمد و آله سادة اصفیائه نخستین کلامی که از زبان عندلیبان منابر؛ **انجام:** لذا در اخبار آمده است که بمنزله ربع قرآنست.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۷ق؛ جلد: تیماج خرمایی، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۳۲۹]

● النجاة = رسالة النجاة / فقه / فارسی

najāt = r.-on najāt

بروجردی طهرانی، محمد حسین، ق۱۳ قمری

borūjerdī tehrānī,mohammad hoseyn(- 19c)

در احکام طهارت و صلاة و صوم و زکات و حج، فتوایی و گرفته شده از رساله‌ای که محمد اسماعیل مشهور به شیخ ابوعلی عرب از فتواهای سید علی طباطبائی حائری گردآورده بوده

است از شرح «المختصر النافع» و «ریاض المسائل» وی.مصنف چون دید که رساله «زهرالریاض»تألیف محمد بن اسماعیل مشهور به شیخ ابوعلی عرب، کافی و شافی برای عمل مقلدین نمی‌باشد لذا کتاب حاضر را به صورت خیلی ساده جهت عمل عوام مردم پرداخته و در نه «باب» و در هرباب چند «فصل» قرار داده است.وی در مقدمه می گوید: «چون این عاصی سراپا تقصیر چندین سال عمر خود را باطاعت شیطان و در خانه حکام ظلم ... چون عمر ببطالت گذشته بود از امور واجبات خود اطلاعی نداشتم بخدمت ... سید علی طباطبائی ... عرض حال نمودند که موافق رساله از روی شرح مختصر نافع تصنیف و خود فارسی کرده‌اند اخذ مسائل شود. چون آنرا شاگرد ... آنجناب ... محمد بن اسماعیل مشهور بشیخ ابوعلی عرب به فارسی در آورده و در بعضی عبارات مغلقه عربی و لغات مشکله ... اکثر عوام از فهمیدن آن عاجز بودند». این رساله در پایان ناقص است.

آغاز: شکر بیحد و ثنای بیعد مرخدای را سزد که بنی نوع انسان را به احسن صور از عدم بوجود آورد.

انجام: این سه روز بر کسی که در منی باشد روزه گرفتن حرام است

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۱۷

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول؛ ۵۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۱×۲۱سم [ف: ۴-۸۱۱]

۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۴۶۱/۲

کا: هاشمی، بهادر علی بن محب علی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۱۱۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۳۰/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بر کافر اصلی قضا نیست و هرگاه کسی خود سبب بیهوشی شده باشد نیز احوط قضا است و بر مرتد.

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۸۹ص (۶۳-۱۵۱)، ۱۹، ۱۶، ۱۵، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۱۰-۳۳۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۷۲/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۲ق؛ جلد: تیماج، ۵۱گ(۱۰پ-۶۰ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۸-۲۵۲]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۴۳۳/۱-۵۷/۱۰۳

آغاز: که خود را درسلک متابعین و منقادین در آورد و چون عمر ببطالت گذشته بود و از امور واجبات خود اطلاعی نداشته

خط: نستعلیق، کا: زلفعلی بن امامقلی، تا: صفر۱۲۲۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۱گ (۱-۵۱)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۲۰۲۱]

۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۶۴۱/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عل اصغر بن حاجی مقصود خویی، تا: ۱۶ ربیع الثانی۱۲۲۷ق؛ واقف: حسن صدرزاده خویی؛ اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: -۳۴۸]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۳۸/۴

خط: نسخ، کا: جبار بن ابراهیم، تا: ۱۲۳۵ق؛ جلد: تیماج، ۳۶گ (۴۵پ-۸۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۶-۲۰۲]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۸۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۲۳۸ق؛ ۷۰گ (۳۲پ-۱۰۱پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳-۹۷]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۱۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسینی، علی بن اسماعیل، تا: ۱۲۳۹ق؛ ۴۲گ (۹۱پ-۱۳۲پ)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۱-۲۷۷]

● نجاة ابوی النبی (ص) / کلام و اعتقادات / عربی

najāt-u abawi-n nabī (ṣ)

رساله مختصری است در بحث درباره اهل نجات بودن ابوی النبی (ص). ساچقلی زاده و کمال پاشا زاده هر یک رساله‌ای در این باره دارند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۴۰/۱۴

آغاز: بسمله. الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی. مسألة الحکم فی ابوی النبی صلی الله علیه وسلم انهم ناجیان و لیسا فی النار، صرح بذلک جمع من العلماء ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ(۸۳ر-۸۶پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴۴-۱۴۶]

● نجات الاحباب و تحفة ذوی الالباب / کیمیا / عربی

najāt-ul aḥbāb wa tuḥfat-u ḏawi-l albāb

قمری، محمد، ق۵ قمری

qomrī, mohammad(- 11c)

همان رساله که از مصطفی بن پیر محمد بستان (۹۰۴-۹۷۷ق) دانسته شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۶/۵

آغاز: بعد بسمله و حمد ... و بعد فانی لما طالعت کتب القوم باسرها و اطلعت علی الاشیاء التی یجب علی الطالب سرها و حصل لی الاطلاع و الوقوف بعد اتلاف الالوف من کرم الملک الرؤف صرحنا با لحجر فی هذا السفر المسمی بنجات الاحباب و تحفة ذوی الاحباب؛ **انجام:** لانی هاتک لسر الصدور کذا ما قاله بستان علم هما الله هم و غم الصلوة ثم السلام علی من اصطفی رب الانام ... و الاول الخیرة مع اصحابه خیر البریة تمت الکتاب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [سنا: ف: ۲-۲۵]

● **نجات الاحباب و تحفة ذوی الالباب** / کیمیا / عربی
najāt-ul aḥbāb wa tuḥfat-u ḏawi-l albāb
بستان، مصطفی بن پیرمحمد، ۹۰۴ - ۹۷۷ قمری
bostān,mostafā ebn-e pīrmohammad (1499 - 1570)
رساله‌ای است درعلم کیمیا شامل «مقدمه» وسه «باب»: المقدمة فی تهذیب الحجر و معرفته؛ باب ۱. فی شرح طریقة الجادة؛ باب ۲. فی المباقل الحجریة و تراکیبها؛ باب ۳. ... . احتمال داده‌اند که این رساله از محمد قمری باشد و به نوشته بروکلمان (۲: ۴۴۸ و ذیل ۲: ۶۶۷) از مصطفی بن پیر محمد مصلح الدین آیدینی بستان افندیاست.
آغاز: بسمله الحمدلله المنزه عن الجوهر والعرض المنزه عن الحل والعقد والغرض والصلاة علی ... المسمی بنجات الاحباب وتحفةذوی الالباب ورتبه علی مقدمة وثلاث ابواب ... مصطفی ابن پیر محمد الشهیر ببستان ... المقدمة ففی تهذیب الحجر
[کشف الظنون ۱۹۲۸/۲؛ الأعلام زرکلی ۲۴۰/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۳۴۶/۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** فافهم افهم فانه اساس الکتاب بل هو فصل الخطاب، و الله اعلم بالصواب. تمت المقدمة بعون الملک الوهاب. تم رسالة نجات الاحباب ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: میشن، ۱۵گ (۲۴۸پ-۲۶۲ر)، اندازه: ۱۶/۷×۲۹/۶سم [ف: ۸-۳۰۵]
۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۸۹۱/۲-۳۹/۲۷۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** ویتولد منه الولد الرشید علی الوجه السعید فافهم فانه اساس الکتاب بل هو فصل الخطاب والله اعلم بالصواب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۲۱گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۸-۴۷۵۹]
۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۳۹/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۱۳]
۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲۷۲/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی الاولاد و الال الخطیره مع اصحابکم خیر البریة.
کا: محمد موسوی مازندرانی ابن میر مصطفی، تا: ۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج، ۱۱گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲-۳۳۶]
۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۰۷۹۵
خط: نستعلیق، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۶۶ق [الفبائی: -۵۷۸]
۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۴۸/۱۴
آغاز: بسمله، المقدمة، اعلم ان الحجر حق و ما سواه باطل؛ **انجام:** هو الممدوح لکن لا اشاروا الیه العلم و الرکبان ساروا تمت الرسالة و الحمدلله اولا و اخرا ... علی اکبر
خط: نستعلیق، کا: علی اکبر بن محمد کرمانشاهی، تا: ۱۲۶۷ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۱۰۴۸؛ جلد: تیماج [رایانه]
۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۷۸۳
آغاز: بسمله، المقدمة، اعلم ان الحجر حق و ما سواه باطل و هو ستر مکتوم لم یکتبه احد من الحکماء الا باقلام مرهوزة؛ **انجام:** بهذا الکشف عن وجه الضاعة هو الممدوح لکن للاشاروا الیه العلم و الرکبان ساروا تمت الرسالة و الحمدلله اولا و اخرا
خط: نستعلیق، کا: علی اکبر بن محمد کرمانشاهی، تا: ۱۲۶۷ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۷۶۹؛ جلد: تیماج [رایانه]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳۴۶/۲
خط: نسخ، کا: رجبعلی بن عبدالله صراف، تا: با تاریخ۱۲۷۷ق؛ ۲۸ص(۲۶۶-۲۹۳)، ۱۵ و ۲۲سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۴۵-۱۷۰]
۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۸۸/۲
آغاز: بسمله، المقدمة، اعلم ان الحجر حق و ما سواه باطل و هو سر مکتوم لم یکتبه احد من الحکماء فی کتبهم الا باقلام مرموزة؛ **انجام:** صلوة ثم اصناف السلام×× علی من اصطفی رب الانام / علی اولاده خیر الخطیره×× مع اصحابهم خیر البریه
خط: نستعلیق، کا: محمد علی طهرانی ذهبی، تا: قرن ۱۴؛ ۳۱گ (۳۶پ-۶۶پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۹سم [ف: ۶-۲۷۷]
۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۸۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** صلوة ثم اصناف السلام -علی من اصطفی رب الانام -علی الاولاد و الآل الخطیره - مع اصحابه خیر البریه ... بهدایتک یا رب العالمین انک قریب مجیب.
بی‌کا، بی‌تا؛ با گواهی مقابله و تصحیح؛ ۶۲ص (۲۴-۸۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۱۰-۸]
۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۶۹۴/۴-۳۴/۶۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** کذا ماقاله بستان علم صماه الله عن هم وغم صلاة ... علی من اصطفی رب الانام ... والال الخطیر مع اصحابهم خیر البریة تمت
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماجمذهب، ۱۱گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۵۹]
۱۲. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۳۹/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** صلاة ثم أصناف السلام×× علی من اصطفی رب الأنام / علی اولاد و الآل الحضیة (کذا) ×× مع أصحابهم خیر البریة
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱گ (۱۰۷ر-۱۱۷پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: -۷۱]

←نجاة الاسلام > فغان الاسلام

● **نجاة الالوار** / فقه / فارسی
nejāt-ol alvār
بختیاری، یدالله بن نصرالله، ق۱۳ قمری
baxtīyārī,yad-ol-lāh ebn-e nasr-ol-lāh(- 19c)
مسائلی است که مؤلف در باب طهارت و صلاة از سید اسدالله شفتی سؤال کرده و جهت بهره‌مند شدن مؤمنان آن را در این رساله جمع‌آوری نموده است.

اصفهان؛ شفتی، مهدی؛ شماره نسخه: ۲۴
آغاز: ... این مختصری است از فتاوی و فرمایشات سرکار شریعتمدار افضل الفضلاء الدهر و اعلم العلماء العصر وافقه الفقهاء الدوران اعنی جناب علامة العلماء الزمان ... سرکار آقا حاجی سید اسدالله مد ظله العالی علی مفارق الاصاغر و الاکابر که این بنده عاصی ... از جناب ایشان سؤال و انتخاب کرده
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۸۳گ، ۸سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: -۱۷۳]

● **نجات الامة فی معرفة الائمة** / فضایل و مناقب / فارسی
nejāt-ol omma fī ma‘refat-el a’emma
قمی زیوانی، حبیب الله بن زین العابدین، ۱۲۸۹ – ۱۳۵۹ قمری
qomī zīvānī,habīb-ol-lāh ebn-e zayn-ol-‘ābedīn (1872 - 1940)

تاریخ تألیف: ۲ شوال ۱۳۴۱ق
در بیان مناقب و فضایل ائمه اطهار –علیهم السلام– و مثالب دشمنان آنان است از نصوص و شواهد تنزیلی و تأویلی قرآن و اخبار وارده از طرق اهل سنت و جماعت. مؤلف، کتاب را برای استفاده اهل منبر، مجلس به مجلس تألیف نموده و هر مجلسی را مذیل به ذکر مصائب اهل بیت (ع) داشته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۷۶۵
آغاز: الحمدلله الذی جعلنا من امة خاتم النبیین و سید المرسلین؛
انجام: آنچه را که موصل بمطلوبست
ج ۱؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا، واقف: حاج محمد حسین ساده آهن فروش تهرانی، تیر ۱۳۲۶؛ جلد: مقوا، ۱۸۳گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۵-۳۳۳]

● **نجاة الامرا** / اخلاق / فارسی
nejāt-ol omarā
حاتمی، میر شاهی بن محمد، ق ۱۰ قمری
hātamī,mīr šāhī ebn-e mohammad(- 16c)
اهدا به: امیر الامرا نظر محمد بن امیر بن باقی
سبک نگارش آن همچون «نصیحة الملوک» غزالی و «فرائد السلوک فی فضائل الملوک» سجاسی است و آمیزه‌ای از بیان فضائل اخلاقی و مباحث سیاسی با استفاده از آیات و روایات و حکایات و اشعار با بیانی شیوا و ادبی نگاشته است. حاتمی این رساله به عنوان نصیحت‌نامه‌ای برای پادشاهی که دوستش داشته نگاشته: «تا به سبب استماع این نسخه حضرت ملک ... امیر جلیل القدر رفیع الشأن بع به شرف دوام و ثبات عدل و انصاف و رعیت پروری مشرف گرداند» و «به جهت تنبیه ظالمان فاجر و فاسقان جائر که سلطنت و حکومت اهل اسلام را سرمایه تجبر و تکبر ساخته اند و اشارت ولایت را دام شهوت و نفس و هوا گردانیده و ظلم شرور را آیین سلطنت پنداشته و فسق و فجور را رسم بزرگی دانسته، حکایتی چند از احوال سلطنت و ولایت انبیاء و آثار حکومت اتقیاء خلفاء دین در این باب ایراد گردید تا تذکره‌ای بود طالبان سعادت آن جهانی را و حجت گردد بر تابعان وساوس شیطانی و عاکفان مهاد نفسانی».رساله در سه «باب» سامان یافته: باب ۱. در احکام ولایت و سلطنت و امارت و خطر عهده آن و وجوب عدل و احسان؛ باب ۲. در شرایط سلطنت و پادشاهی که در آن ده شرط ذکر نموده و مراعات آن را برای حاکم لازم دانسته است؛ باب ۳. در حقوق رعایا که رعیت را به دو قسم مؤمن و کافر تقسیم کرده و بیست حق از حقوق رعیت مسلمان را ذکر کرده و در مورد رعیت کفار و شرایط اهل ذمه نیز شرایط بیست‌گانه‌ای که عمر در عهدنامه خود با اهل کتاب و مجوس آورده را ذکر کرده است. این کتاب مشحون از روایات و آیات و حکایات انبیاء و سلاطین و برجستگانی همچون حاتم و ... است. این اخباراز کتاب‌ها و منابع گوناگون فراهم آمده که در متن به منابعی همچون: الطاف القصص، شرح اوراد، اخبار الآخرة، وصایای ملوک، نصایح الملوک و امام خطیب اشاره شده است.
چاپ: در میراث اسلامی ایران، دفتر دهم، به کوشش ابوالفضل حافظیان، ۱۳۷۸ش
[فهرستواره منزوی ۶/۶۵۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۶۷
آغاز: لایحة الاشارات نثار روضه مطهر آن مرشد کامل مکمل مخاطب بخطاب یا أیها المزمل سرو بوستان قم فأنذر و بلبل خوش الحان و ربک فکبر ... اما بعد بر ضمیر منیر اصحاب هدایت و تحقیق و خاطر ارباب درایت و تدقیق مخفی و محجوب نیست بل اظهر من الشمس است که از ظلمت جهالت بی‌نور علم و هدایت؛
انجام: دیگر باره حفره را دور تر کرد و آنرا بپوشید هنوز...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ تملک: شفیع الدین حسن بن نعمة الله موسوی به تاریخ محرم ۱۲۴۹ با مهر «شفیع الدین حسن الموسوی» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۹۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۴-۱۵۰]

● **نجاة الباکین** / مقتل، تاریخ معصومین / فارسی
nejāt-ol bākīn
ملول، محسن، قرن ۱۳ قمری
malūl, mohsen (- 19c)
بیست مجلس در فضیلت گریه بر سید الشهداء علیه السلام با تمرکز بر مطالبی که در مقتل نامه‌های شیعی و کتب روایی یا اشعار عرب و عجم در خصوص مصائب سالار شهیدان علیه السلام نقل شده، با ترجمه اشعار عربی به فارسی و بیان خطبه‌ای عربی در آغاز هر مجلس.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۴۱۸

آغاز: الحمد لله الذی نور عیون الباکین بنور بکاء الحسین ... اما بعد پس می‌گوید بنده خمول محسن ملول که ای محبان خدا و رسول؛ **انجام:** و احسیناه و امظلوماه و اغریباه فدای تو گردمای خلاصه ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۵۵ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۴۶گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱/۳سم [ف: ۴۳-۸۱]

● **نجات الثقلین** / تاریخ معصومین / فارسی

nejāt-os seqlayn

اردکانی، محمد علی بن محمد حسن، ق۱۳ قمری

ardakānī, mohammad ʻalī ebn-e mohammad hasan(- 19c)

در تاریخ زندگانی و مصائب امام حسین با استفاده از کتاب عوالم العلوم ملاعبدالله بحرانی با حذف برخی از مطالب و اضافه آنچه به نظر لازم دیده، مشتمل بر شش «باب».

اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۴

آغاز: سپاس و ستایش بی قیاس سلطان جبار قهاری را باید نمود که نجات ثقلین را در فرمان برداری خویش قرار داد فرمود

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۳۴گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱-۴۸]

● **نجات الخافقین** / تاریخ معصومین / فارسی

nejāt-ol xāfeqīn

قاینی، محمد بن محمد تقی، ق۱۳ قمری

qāyenī,mohammad ebn-e mohammad taqī(- 19c)

کتابی است در تاریخ چهارده معصوم علیهم السلام که بر «مقدمه» و چهارده «باب» و «خاتمه». مقدمه: در بیان فهرست و کیفیت ترتیب ابواب؛ باب ۱. بیان شهادت حضرت رسالت و فاطمه زهرا است؛ ۲. بیان ولادت و شهادت حضرت امیرالمؤمنین و امام حسن مجتبی است، در نه مجلس؛ ۳. بیان بیرون آمدن امام حسین از مدینه و احوالات آن حضرت است تا شب عاشورا، در ده مجلس؛ ۴. در احوالات روز عاشورا، در ده مجلس؛ ۵. بیان شهادت قاسم و عباس و علی اکبر شبیه رسول خداست، در شش مجلس؛ ۶. بیان میدان رفتن سید الشهداء و شهادت آن امام هدی است، در نه مجلس؛ ۷. بیان آن چه بر اهل بیت وارد شد بعد از شهادت آن حضرت تا ورود ایشان به کوفه، در نه مجلس؛ ۸ بیان آن چه بر اهل بیت وارد شد در کوفه تا ورود ایشان به شام، در ده مجلس؛ ۹. بیان آن چه بر اهل بیت وارد شد در شام تا پشیمان شدن یزید، در یازده مجلس؛ ۱۰. بیان آن چه بر اهل بیت وارد شد بعد از پشیمان شدن یزید و مرخص ایشان، در پنج مجلس؛ ۱۱. بیان عذاب قاتلان آن حضرت و خروج مختار نصرت شعار است، در نه مجلس؛ ۱۲. بیان عذاب قاتلان آن حضرت و خروج مختار نصرت شعار است در نه مجلس؛ ۱۳. بیان ولادت و شهادت امام زین العابدین تا امام موسی کاظم، در پنج مجلس؛ ۱۴. بیان ولادت و شهادت امام رضا تا ولادت و غیبت صاحب الزمان، در نه مجلس؛ خاتمه: در مجمل از احوال قیامت و کیفیت شفاعت حضرت رسول و درباره امت است.

آغاز: بسمله.و به نستعین.حمد و سپاس بی اندازه و قیاس باندازه بار گاه بی انباز و تحفه ساحت گاه بی نیازیست که رنج و بلا و محنت و ابتلارا سنگ محک ماسوی و بوته اختیار ماورا ساخته

انجام: عذاب قاتل امام حسین علیه السلام نصف عذاب اهل جهنم باشد فلعن الله ...

[الذریعة: ج ۲۴ص۵۷؛ فهرستواره منزوی ۱۸۰۸/۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون، و باقی احوالات را در جلد دیگر بر قلم مبارک رقم مرقوم خواهد شد انشاءالله تعالی

جلد اول کتاب و تا پایان باب چهارم به پایان می‌رسد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ مهر: «محمد [الحسینی]» (مربع)، امضای ابوتراب حسینی؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۵۹گ، ۱۷سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴۰-۱۶۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۸۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم روضه خوان ولد ملا رضا قلی گرمه رودی، تا: دوشنبه ۱۸ ربیع الثانی۱۲۵۷ق، جا: محله نوبز؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماجمذهب، ۲۸۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۳۳۳]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۸۵

همان نسخه بالا [مؤید: ۳-۳۹۲]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۴۷ ـ ب

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق؛ مجدول؛ در هامش نیمه نخستین نسخه معجزات امامان است به فارسی و گویا از مؤلف باشد؛ ۲۳۷گ، ۲۲سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۱-۵۰۸]

● **نجات الخافقین فی زیارة الحسین** / فضایل و مناقب، حدیث / فارسی

nejāt-ol xāfeqīn fī zīyārat-el hoseyn

فاضل بسطامی، نوروز علی بن محمد باقر، ۱۲۲۷ - ۱۳۰۹ قمری

fāzel-e bastāmī, nowrūz ʻalī ebn-e mohammad bāqer (1812 - 1892)

در ثواب زیارت خاک‌جای امام حسینهنگامی که آهنگ زیارت کربلا را داشت. در پایان می‌گوید: چون نگارش این کتاب هنگام توجه به کربلا بود، پس از به پایان رساندن، آن را به جناب محمد حسین قزوینی دادم، مورد بررسی ایشان قرار گرفته و تأیید گشت.شامل پنج «درجه» و یک «مقدمه» و هشت «باب»: درجات پنج‌گانه در فضیلت زمین کربلا؛ مقدمه در بیان اقوال راجع به وجوب یا سنت زیارت امام حسین علیه السلام؛ باب ۱. فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام به طریق اطلاق شامل چند قسم؛ ۲. فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام در روز عرفه؛ ۳. فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام در روز عاشورا؛ ۴. فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام در روز اربعین؛ ۵. فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام در شب عید فطر و قربان؛ ۶. فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام در شب اول ماه رجب؛ ۷. فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام در نیمه شعبان؛ ۸. فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام در ماه رمضان.
آغاز: نحمدک اللهم یا من شرفنا بحضور روضة الامام ... اما بعد چنین گوید مستغرق بحر عصیان ... نوروز علی بن حاجی محمد باقر بسطامی که در ایامی که مرحله پیمای طریق سعادت بودم ...
انجام: و اگر در ترتیب اخبار باهل احادیث سهوی واقع شده باشد در تصحیح آن بقلم عفر برآیند ... زیرا که اکثر این اخبار ... در طی منازل و مراحل و کمی اسباب از کتب اخبار صورت پذیرفت و لله الحمد اولا و آخراً.
[الذریعة ۵۷/۲۴]

۱. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۱۰/۵
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۸سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: -۲۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۴۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن۱۰؛ تملک: هبة الله حسینی؛ قطع: نیم خشتی [ف: ۱۰–۱۱۳۸]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۰۴۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** زیارت قبر حضرت امام حسین را وایضاً درکتاب وسایل لفظ من السماء السابعه موجودات چنانچه نقل شده ودرباقی کتب دیگر این لفظ نیست وهو العالم بحقائق الامور
خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن محمد حسین یزدی طهرانی، تا: ۱۲ رجب۱۲۶۱ق، جا: کربلا؛ جلد: تیماج، ۷۳گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ: ۵–۲۲۰۶]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۴۱/۲–عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق؛ ۸۳ص (۲۳۸–۳۲۰) [عکسی ف: ۱–۳۹۰]

۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۲
آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل ارواحنا تحفة للروضة الحسینیة ... اما بعد چنین گوید؛ **انجام:** زائرین این دو حرم مبارک اهل عالم امکان فیض ها و بهره ها می‌یابند.
خط: نسخ، کا: احمد موسوی، تا: ۱۲۷۷ق؛ دارای بلاغ؛ جلد: تیماج، ۱۹۵گ، ۸–۱۶سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: -۱۰]

۶. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۱۰۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ جلد: تیماج، ۷۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: -۷۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۷۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵–۲۲۶]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۳۴
آغاز: و هر ذاکر و واعظ و چاوشی که از ذکر احادیث این نسخه شریفه خروشی برآورد؛ **انجام:** ایدیهم مغلولة الی الاعناق یطاف بهم فی الاسواق فویل للعصات الفساق
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ جلد: تیماج، ۸۳گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۵–۵۲۱]

● نجات در ضروریات عباد / فقه / فارسی

nejāt dar zarūrīyāt-e ‘abbād

موسوی بربری، حسین بن محمد، ق۱۳ قمری

mūsavī barbarī, hoseyn ebn-e mohammad (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۱ق

رساله عملیه است که توسط سید حسین بن سید محمد بن سید قلندر بن سید رمضان موسوی بربری از فتواهای سید حسنا در یک «مقدمه» و چند «باب» و «خاتمه» گرد آوری شده: مقدمه در اجتهاد و تقلید، باب مسائل طهارت ... تا باب مسائل میراث.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۵۰۰/۱
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد این مسائل است متفرقه مسمی بنجات در ضروریات عباد که بنده ذلیل عاصی؛ **انجام:** اگر از راه حلال وظیفه را بدهند حلال است چه شاه و چه غیر شاه هر کس باشد.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق؛ جلد: تیماج، ۲۲ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴–۲۰۶۳]

● **نجات در عرصات** / کلام و اعتقادات / فارسی

nejāt dar ʻarasāt

موسوی، محمد بن ابی الحسن، ۹۶۳ - ۱۰۴۳ ؟ قمری

mūsavī, mohammad ebn-e abe-l-hasan (1556 - 1634)

تاریخ تألیف: رجب ۱۰۴۳ق

رسالهاستدلال است به ادله عقلی و نقلی بر اصول دین پنج‌گانه، به روشی ساده و آسان برای همگان، و پس از شفا یافتن مؤلف از تب نگارش یافته است.

آغاز: حمد و ثنا خالقی را سزاست که وجود عالم اثر وجود اوست و شکر و سپاس منعمی را رسد.

انجام: و دست در نماز ننهند تا دفع وسوسه شیطان شود، و من الله التوفیق.

[فهرستواره منزوی ۵۸۱/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۶۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد سعید بن محمد تقی خاتون آبادی، تا: ۲۴ صفر۱۰۸۰ق؛ جلد: تیماج، ۵۱گ (۸۰پ-۱۳۰پ)، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۱۱-۳۶۶]

● **نجاة الذاکرین** / دعا / عربی و فارسی

nejāt-oz zākerīn

مرندی، ابوبکر بن محمد، ق۶ قمری

marandī,ābūbakr ebn-e mohammad(- 12c)

تاریخ تألیف: جمادی الاول ۵۴۲ق

در ۶۵ «باب» به فارسی ساخته است.در آن یاد شده است از صحیح بخاری و صحیح مسلم و معجم کبیر و فردوس و قوت القلوب و سرور الذاکرین محمشاد و نوادر احیاء العلوم و تنبیه الغافلین و کتاب الصلوة علی النبی و کتاب الحولقة و فضایل الصحابة و فضائل بیت المقدس و تفسیر ثعلبی و تفسیر نقاش و تفسیرهای دیگر و کتب دیگر.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۲۷۵

آغاز: بسمله. حمدله ... اجمعین شیخ ابوبکر بن محمد بن الحسین المرندی السبلانی رحمة الله علیه گوید که ... (دو کلمه ای سیاه شده) نورالله ضریحهم در دعوات مروی کتب جمع آورند نظر کردم تمام نبود من کتب ائمه پیش گرفتم و این دعوات برگزیدم در هر فنی تا به وقتش بخوانند و مختصر کردم تا ملال نگیرد و آنچه مروی است یاد کنم نام این کتاب نجاة الذاکرین نهادیم ... و فارغ شدم در جمادی الاول سنة اثنین و اربعین و خمسمائة و مبوب کردم تاز و دیبا بند ... باب اول دعوات با مداد و شبگاه باب شصت و پنجم دعوات اوراد نماز بامداد؛ **انجام:** من اهل السموات ... و انت علی کل شیء قدیر.

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۰و ۱۱؛ مجدول؛ ۲۴۴گ، ۱۳سطر (۹/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۷-۳۳۶]

● **نجات الدایرین** / حدیث / فارسی

nejāt-od dāyerīn

محمد علی بن زکریا

mohammad ʻalī ebn-e zakarīyā

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۸۷۱

آغاز: بسمله، الحمدلله اما بعد محمد علی ابن زکریا که؛ **انجام:** امیدوارم که باقی سود هم شود انشاءالله

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **نجات السالکین** / لغت / فارسی به ترکی

nejāt-os sālekīn

تهرانی، موسی، ق۱۳ قمری

tehrānī,mūsā(- 19c)

فرهنگ دوزبانه ترکی فارسی به روش «نصاب الصبیان» ابونصر فراهی است که مؤلف پس از هجرت به اردبیل وانس با اتراک آنجا به تألیف آن دست یازیده است.

[الذریعة ۵۸/۲۴]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۹۲۷/۴

آغاز: مقصود از نگارش این صحایف ومطلب از آرایش این صحایف آن است که اقل عباد محتاج به عفو سبحانی ... خارسودای سوداگری به پای خاطر خلید؛ **انجام:** تازه شد بحر ومرا برده زکف صبر وقرار ×× مانده‌ام عاجز وجویم پی اتمامش یارگردن ودرسن دیدی خواهی داد صاخله نگه دار

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴گ (۹۷ر-۱۰۰پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۶]

● **نجات السالکین** / عرفان و تصوف / فارسی

nejāt-os sālekīn

خراسانی، فیض الله بن بهبود علی، ق۱۳ قمری

xorāsānī,feyz-ol-lāh ebn-e behbūd ʻalī(- 19c)

وابسته به: عوارف المعارف؛ سهروردی، عمر بن محمد (۵۴۲-۶۲۲ق)

این کتاب ترجمه و خلاصه کتاب و خلاصه کتاب عوارف المعارف سهروردی است که در چهل «باب» ترتیب یافته: باب اول در منشأ علوم سالکان؛ باب چهلم در ذکر چیزی از بدایات و نهایات.

آغاز: حمد و سپاس مرخدای را که عظیم است شأن او و قویست سلطان او.

انجام: رؤف است و رحیم است.
[فهرستواره منزوی ۱۰۲۵/۸]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۲۵۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: سه‌شنبه غره جمادی الثانی۱۲۴۶ق، جا: سنندج؛ نسخه مسوده اصلی است؛ ۸۶گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۴۷۹]

● **نجاة السالکین** / اخلاق / فارسی
nejāt-os sālekīn
واعظ کرمانشاهی، محمد علی، ق۱۴ قمری
vā‘ez-e kermānšāhī, mohammad ‘alī(- 20c)
پندها و اندرزهایی است برای سالکان راه خدا و آنانکه در طریق نفس می‌باشند و می‌خواهند معارف اسلامی رابیاموزند، گرفته شده از آیات و احادیث و دارای اشعاری چند از مؤلف، و مشتمل بر چهار «عائده» که بیشتر آنها خطاب به فرزندش می‌باشد: عائده۱. بیان نصیحة الولد الأعز؛ عائده۲. فی متمم کلام ما قبل؛ عائده۳.علامات اهل الدنیا و الاخرة؛ عائده۴. بیان المعاد.
آغاز: بنام آنکه گشته فرد و یکتا ×× دو عالم گشته از فیضش هویدا
انجام: مراد ما نصیحت بود گفتیم ×× حوالت با خدا کردیم و رفتیم
[فهرستواره منزوی ۶۵۷/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۹۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: مهجور اصفهانی درویش نعمت اللهی، تا: ۲۶ رجب۱۲۸۹ق؛ جلد: تیماج، ۱۰۸گ (۱پ-۱۰۸پ)، ۹سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۸-۲۴۷]

● **نجاة السالکین** / عرفان و تصوف / فارسی
nejāt-os sālekīn
موسوی شیرازی، محمد حسین
mūsavī šīrāzī,mohammad hoseyn
در باب فقر و اثبات آن. در سه «فصل»: ۱. سلوک راه طریقت؛ ۲. بیان حقیقت؛ ۳. اثبات ذکر و خواص آن.
آغاز: پس از بسمله ... سپاس و منت بی قیاس مر حضرت علیم علی الاطلاق ... اما بعد این مختصری است در باب فقر و اثبات او که این بنده فقیر ... و موسوم شد به نجات السالکین و این مشتمل بر سه فصل ... فصل اول در بیان طریقت ...
انجام: و نیز بر دانا پوشیده نیست که وجود حقیقی ... و سوره مبارکه توحید با این الفاظ کمی نفی جمیع مراتب منافیه با وحدت میکند چنانچه بردانا هویدا سبحان ربک رب العزة عما یصفون تمت الرسالة بعون الله الملك الوهاب.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۵/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ جلد: تیماج، ۳۱ص (۱۹۵-۲۲۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [سنا: ف: ۲-۴۱]
تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۷۵/۷
همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۲۶۰]

● **نجاة السالکین (ترجمه) = حیدریه شیخ احسائی** / فقه / فارسی
nejāt-os sālekīn (t.) = heydarīye šeyx ahsā’ī
نظام العلماء تبریزی، محمود بن محمد، - ۱۲۷۱ ؟ قمری
nezām-ol-‘olamā tabrīzī, mahmūd ebn-e mohammad(-1855)
اهداء به: شاهزاده محمد علی میرزا قاجار
تاریخ تألیف: نیمه شعبان ۱۲۳۶ق؛ محل تألیف: کرمانشاه
ترجمه تحت اللفظی رساله عملیه «حیدریه» شیخ احمد احسائی است در احکام طهارت و صلاة، در چهار «باب».
آغاز: الحمدلله الذی هدانا الی شرائع الاسلام و ارشدنا الی مسالك الأحكام ... چنین گوید بنده پریشان حال و ذره بیمقدار خسران مآل ...

۱. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: ۱۲۶/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۴۳]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۳۸/۱
خط: نستعلیق، کا: محسن بن احمد، تا: یک‌شنبه پایان شعبان۱۲۳۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۱۱گ (۱پ-۱۱۱ر)، ۱۸سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۳۵۱]
۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۱۷۴/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶۷گ (۱پ-۱۶۷ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۱۳۹]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۳۴/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن، ۱۷سطر [ف: ۵-۳۷۶]

● **نجاة السائلین** / فقه / فارسی

nejāt-os sā’elīn

نقوی نصیرآبادی، دلدار علی بن محمد معین، ۱۱۶۶ – ۱۲۳۵ قمری

naqavī nasīr-ābādī, deldār-‘alī ebn-e mohammad mo‘īn (1753 - 1820)

مشتمل است بر دو «فصل» و هر فصل دارای چند «کوکب»: فصل ۱. در طاعات و عبادات: کوکب ۱) فرق بین رأی، قیاس، اجتهاد و ظن، ۲) بیان طهارت، ۳) مکان نماز، ۴) بیان غسل، وضو و تیمم، ۵) لباس و غیره، ۶) نماز، ۷) صوم، ۸) خمس و زکات، ۹) بیان نکاح و متعه و غیره، ۱۰) خوردنی‌ها و ذبح جانوران، ۱۱) فواید متفرقه؛ فصل ۲. بیان معاملات مثل بیع، رهن، تقسیم ترکه و مانند آن. یادآور می‌شود: «کلیه مسائل به صورت سؤال و جواب» است که «اوصاف علی بن شهامتعلی» از «سید دلدار علی» پرسیده و ایشان پاسخ داده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۴۱

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد مذنب خفی و جلی اوصاف علی؛ **انجام:** و یک حصه به خواهر رسید و به برادر علاتی هیچ نمی رسد.

خط: نستعلیق، کا: فضل حسین، تا: ۲۸جمادی الثانی۱۲۲۶ق؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ جلد: مقوا، ۳۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۲۱×۳۳سم [اهدائی رهبر: ۳–۷۶۷] و [ف: ۲۱–۱۵۶۷]

● **نجات الشیعه** /فقه، فضایل و مناقب / عربی

najāt-uš šī‘a

از: ابن عزیز الله حسینی پیر یحیی (؟)

مؤلف چنان‌که در مقدمه گفته در نظر داشته کتابی را بر حسب ترتیب کتب فقهی به طور موجز و ممزوج به فضایل اهل بیت و مصائب ایشان بنگارد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۹۴/۲

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعلنا من المتمسکین بولایة علی بن ابی طالب (ع) و صیرنا من المتوسلین بوسائل الحسین ... قد کنت فی آن من آنات القریبة لشهر رمضانالمبارک؛ **انجام:** قصیدة بالفارسیه خصابا بالحدید باللوم ... فی ذکر هذه القصیدة و هذه.

بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ افتادگی: انجام؛ ۲۶ص (۱۱۷–۱۴۲)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۴۷/۲–۶۵]

● **نجاة الشیعة الاثنی عشریة** / کلام و اعتقادات / فارسی

nejāt-oš šī‘a-tol esnā ‘ašarīyye

صراف، صادق بن حسین، ق۱۴ قمری

sarrāf,sādeq ebn-e hoseyn(- 20c)

دراین رساله معجزات حضرت علی (ع) ازمصادر گوناگون جمع‌آوری و برای استفاده عموم شیعیان، به فارسی ترجمه نموده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲/۴۱-۲۱۵۱/۱

آغاز: الحمدلله الذی توحد بالواحدانیة تفرد بالالهیة وفطر العباد علی معرفته وکل الالسن عن صفته وحجب الابصار عن رؤیته الذی علا؛ **انجام:** پس خداوند ا رجس وپلیدی را از اینها بردار واینها را پاک وپاکیزه قرار بفرما وازنو فرزندان اینها که همه امام وپیشوایان دین خواهند بود تمام شد کتاب من لا یحضره الفقیه

خط: شکسته نستعلیق، تحریری، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه۷ شعبان۱۳۰۰ق؛ ۱۵۲گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۸–۴۷۶۰]

● **نجاة الطالبین** / مواعظ / فارسی

nejāt-ot tālebīn

غلامعلی بن ابو جعفر

qolām ‘alī ebn-e abū ja‘far

مجموعه‌ای از مجالس ومواعظ با عناوین «نجاة، نجاة» درموضوعات اعتقادی واخلاقی می‌باشد ومؤلف زیر هرآیه‌ای که بیان می‌کند به توضیح مطلب می‌پردازد. می‌توان کتاب را شامل دوبخش دانست که بخش اول به مسأله امامت می‌پردازد ودربخش دوم مواعظ وغیره است.

آغاز: الهی چگونه تورا ستایم وحال آن که ستودنت را [...] حد زبانست وثنایت افزون از قوت بیان الهی هرچند راه احصاء حدت را می‌جویم نمی‌جویم وهرچه از گزارش ذکرت می‌گویم نمی‌گویم ...

[فهرستواره منزوی ۶/۶۵۷]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** مشاهده نمودن عصیانست مکانهای خود را از آتش وترساندن ایشانرا از عذاب الیم ومشاهده نمودن [...] تجری تحتها الانهار قال النبی صلی الله علیه وآله لن یخرج احدکم من الدنیا حتی یعلم این ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تاریخ بیستم محرم ۱۲۶۷ دربرگ اول کتاب به چشم می‌خورد؛ مهر: «مهدی بن علی نقی الحسنی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۲۷۸گ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف مخ: ۵–۲۲۰۶]

● **نجاة العاصین** / تاریخ معصومین / فارسی

nejāt-ol ‘āsīn

مشهدی، ذوالفقار بن رجب، ق۱۴ قمری

mašhadī,zolfaqār ebn-e rajab(- 20c)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۲۹ رجب ۱۳۰۶ق

در مقتل حسین بن علی (ع) و روضه‌خوانی است و پیش از هر مجلس از یکی از مسائل اخلاقی بحث شده است، در یک دیباچه دارای دو «مقدمه» و ۷۶ «مجلس» به شماره شهیدان کربلا به گفته ملا آقای دربندی که می‌گفته است آنها از ۷۰بیشتر و از ۸۰کمتر بوده‌اند با ملحقات و خاتمه ساخته است.در آغاز آن از ۱۲۹۹یادشده کهمؤلف در آن سال به بخارای شریف رفته بود.
آغاز: بسمله و به نستعین دیباچه کتاب نجاة العاصین مشتمل بر دو مقدمه.مقدمه اولی در اقرار و اعتراف نمودن جامه بعجز و نادانی خود.این نجات عاصیان است ای عزیز
[فهرستواره منزوی ۱۸۰۸/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۵۴
آغاز: بسمله و به نستعین دیباچه کتاب نجاة العاصین مشتمل بر دو مقدمه.مقدمه اولی در اقرار و اعتراف نمودن جامه بعجز و نادانی خود.این نجات عاصیان است ای عزیز؛ **انجام:** حسرتاین کتاب راخواهند کشید چه حسرتی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۷۴گ، ۱۶سطر (۱۴×۲۶)، اندازه: ۲۴×۳۷/۵سم [ف: ۱۰-۱۶۱۷]

● **نجات العباد فی یوم المعاد** / دعا / عربی
najāt-ul ‘ibād fī yawm-il ma‘ād
طوسی مشهدی، محمد بن حسن، - ۱۲۵۷ قمری
tūsī mašhadī,mohammad ebn-e hasan(- 1841)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۱۵۳
آغاز: بسمله و به نستعین الحمدلله الذی نجی فی المعاد؛ **انجام:** من السنه الثامنه و التسعین ... من الهجره المقدسه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۲ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

● **نجاة العباد فی یوم المعاد** / فقه / عربی
najāt-ul ‘ibād fī yawm-il ma‘ād
صاحب جواهر، محمد حسن بن باقر، ۱۲۰۰؟ - ۱۲۶۶ قمری
sāheb javāher, mohammad hasan ebn-e bāqer (1786 - 1850)
رساله‌ای است عملی و فتوایی شامل مباحث طهارت، صلاه، احکام الحیض، زکات، خمس، صوم، حج و فرایض که برای عمل مقلدان تنظیم شده است. دانشمندان آنرا گزین نموده و گزارش نوشته و ترجمه کرده و بر آن حاشیه‌های فتوایی نوشتند. نخستین بار شیخ انصاری سپس دو سید شیرازی و کوهکمری و شیخ راضی فقیه و محمد تقی هروی شاگردان او بر آن حاشیه کردند و به همین‌گونه مجتهدان بر آن حاشیه می‌نوشتند تا این‌که العروة الوثقی از سید یزدی به چاپ رسیده و جای آنرا گرفت.

آغاز: بسمله حمدله وصلی الله علی محمد ... فیقول العبد القاصر محمد حسن بن الشیخ باقرانه قد التمس منی جماعة من المخلصین المؤمنین ... ان اکتب لهم رسالة مشتملة علی معظم ما یحتاجون الیه من مسائل الطهارة والصلوة ...
انجام: و کفارة الاعتکاف ککفارة شهر رمضان علی الاصح وا لاحوط مراعات الترتیب فیهامثل کفارة الظهار و الله هو العالم بحقایق الاسرار و الحمدلله رب العالمین.
چاپ: مشار فارسی، ج۵، صص۵۱۶۶-۵۱۶۷؛ ایران، تهران، ۱۳۱۳ق، سنگی، رقعی، ۲۵ ص؛ چندین بار به چاپ رسیده
[الذریعة ۲۲۷/۶ و ۵۹/۲۴ و ۶۰ شماره ۲۹۲ و ج ۲۴ش۲۹۲ و ج ۵ش۱۲۹۶؛ ایضاح المکنون ۶۲۵/۲؛ هدیة العارفین ۳۷۳/۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۶۱/۴؛ المخطوطات العربیة فی مکتبة الفاتیکان: ۲۵۰؛ دنا ۱۰: ۵۸۰-۵۸۶ (۱۷۳ نسخه)]
شرح و حواشی:
۱- نجاة العباد (ترجمه و تلخیص) = رساله عملیه؛ حسینی همدانی، ابوطالب بن عبدالمطلب (-۱۲۶۶ق)
۲- نجاة العباد فی یوم المعاد (ترجمه)؛ مدرس، حسن بن علی (۱۲۱۰-۱۲۷۳ق)
۳- حاشیة نجاة العباد؛ انصاری، مرتضی بن محمد امین (۱۲۱۴-۱۲۸۱)
۴- نجات العباد (منتخب) = الفقه = ترجمه نجاة العباد؛ حسینی ساوجی، علی بن ابراهیم (-۱۳)
۵- نجاة العباد (مختصر ترجمه) = احکام ایمان خوانساری، محمد هاشم بن زین العابدین (۱۲۳۵-۱۳۱۸ق)
۶- شرح نجاة العباد؛ کاشف الغطاء، عباس بن حسن (-۱۳۲۳ق)
۷- ذریعة الوداد فی منتخب نجاة العباد = رسالة عملیة؛ خلیلی، حسین بن خلیل (۱۲۳۰-۱۳۲۶ق)
۸- المیسور فی حکم المحصور من الشبهات الموضوعیة (رسالة)؛ زنجانی، عبدالله بن احمد(-۱۳۲۷ق)
۹- شرح نجاة العباد؛ کزازی، ابوطالب بن غفور(-۱۳۲۹ق)
۱۰- ادلة الرشاد فی شرح نجاة العباد؛ قمشه ای، محمد حسین بن محمد قاسم (۱۲۵۰-۱۳۳۶ق)
۱۱- حاشیة نجاة العباد؛ برسی تربتی، حسن (-۱۳۵۳ق)
۱۲- سبیل الرشاد فی شرح نجاة العباد؛ صدر، حسن بن هادی (۱۲۷۲-۱۳۵۴ق)
۱۳- نجعة المرتاد فی شرح نجاة العباد؛ نجفی اصفهانی، محمد رضا بن محمد حسین (۱۲۸۸-۱۳۶۲ق)
۱۴- حاشیة نجاة العباد؛ شریف رازی، عباسقلی بن قنبر علی (۱۲۹۱-۱۳۷۴ق)
۱۵- منهج السداد فی شرح نجاة العباد؛ رشاد زنجانی، محمد باقر بن محمد کاظم (۱۲۸۴ق- قرن ۱۴)
۱۶- شفاء الفؤاد فی شرح نجاة العباد؛ موسی بن حسن(-۱۴)
۱۷- شرح نجاة العباد؛ موسی بن حسن(-۱۴)
۱۸- نجاة العباد فی یوم المعاد (ترجمه)(۵عنوان)
۱۹- مختصر نجات العباد (ترجمه)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۳۰/۱
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه ۱۱ رمضان ۱۲۶۱ق؛ جلد: تیماج، ۱۹سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۸-۴۲۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۵۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف (احتمالاً)، بی‌تا؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۱۹گ، ۲۱سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۱۴-۵۶]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۲۰
از طهارت تا روزه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با صحه مؤلف؛ جلد: میشن، ۹۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۴×۲۰/۷سم [ف: ۱-۵۶۲]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۷۶
از طهارت تا میراث؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۱۲۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۲/۸×۲۰/۱سم [ف: ۱-۵۶۲]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۱۱۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در پایان اجازه عمل به این رساله است به خط و مهر شیخ مرتضی انصاری و همچنین از محمد تقی بن حسن علی هروی در اصفهان در جمادی الاول ۱۲۸۲، به خط و مهر او؛ ۱۰۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴/۷×۲۱/۲سم [ف: ۱-۵۶۱]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۰۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای بلاغ، محشی‌از شیخ انصاری؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، ۱۰-۱۷ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳-۱۵۱۸]

۷. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۵۸۸/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** الا ان الاحوط الاقتصار علی ما حول الضریح المبارک مما یزید علی خمسة وعشرین ذراعاً بذراع الید والله العالم بحقایق الامور والحمدلله رب العالمین ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری؛ جلد: تیماج، ۷۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲-۵۶۱]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۲۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از شیخ انصاری؛ جلد: تیماج، ۱۲۸گ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۵-۶۶۸]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۴۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مقابله شده، محشی از شیخ مرتضی انصاری و میرزای شیرازی با رمز «م» و «میرزا»؛ با دستخط محمد حسن حسینی درباره حواشی شیخ و ظاهراً نسخه نیز به قلم اوست؛ جلد: تیماج، ۱۲۲گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۱-۱۵۷۰]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۱۶
آغاز: بسمله، والحمدلله رب العالمین الحمید المجید العالم بما تغیض الأرحام؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با رموز «میرزا» و «ض»؛ واقف: شیخ عبدالله مجتهدپور، مرداد ۱۳۶۲؛ جلد: تیماج، ۹۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷/۳×۲۱/۷سم [ف: ۲۱-۱۵۷۱]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۳۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ بانسخه مصنف تصحیح و مقابله شده، محشی از شیخ مرتضی انصاری؛ واقف: ابوالقاسم؛ جلد: میشن، ۹۳گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۱-۱۵۷۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۱۵
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۳۹]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۷
انجام: نعم ان کان کثیراً او مما لا یجوز فعله فی أثنائها افسدو الا فلا و کیف کان.
مشتمل بردو کتاب طهارت و صلات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ جلد: مقوا، ۵۵گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵/۲×۲۰/۷سم [ف: ۲۱-۱۵۷۴]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۶۶۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** بل قد یقوی الجواز فی ذلک مع النهی فضلاً عن عدم الاذن و الله العالم.
شامل سه کتاب طهارت، صلات وصوم است (فاقد اعتکاف) و مذیل به چند سؤال و جواب درباره مسائل متفرقه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری و میرزای شیرازی، مصحح، مقابله شده؛ واقف: سید علی اصغر اصغرزاده موسوی، اردیبهشت ۱۳۳۸؛ جلد: تیماج، ۸۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۱-۱۵۷۵]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۸۰
انجام: و المباشرة من السرة فنازلا و الخضاب و قراءة القرآن و استحباب الوضوء و الجلوس و ذکر الله عزوجل و غیرذلک من الاحکام و الله العالم.
به ترتیب مشتمل است بر: طهارت، صلات، صوم و احکام دماء ثلاثه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری؛ تملک: محمد محسن بن عبدالعظیم؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۲۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۱۵۷۶]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۴۶
انجام: سواء تمکن من الاقامة و لم یفعل اولا و لافرق فی الوجوب.
ازابتدای طهارت تا «الفصل السادس یجب عی الولی القضاء عن المیت» ازکتاب صوم است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری؛ تملک: محمد بن اسماعیل موسوی در سال ۱۲۶۵ق؛ واقف: مکتبة امام امیر المؤمنین، اردیبهشت ۱۳۶۵؛ جلد: تیماج، ۱۳۰گ، ۱۵سطر ،

اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۱-۱۵۷۷]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مقابله شده، محشی از شیخ مرتضی انصاری بارمز «ض»؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۱۲۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۶۹] و [ف: ۲۱-۱۵۷۸]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۱۳۶

انجام: و لو کانا معا حیین و خیف علی کل منهما انتظر حتی تفتضی الله (کذا) شأنه و الحمدلله اولاً و آخراً و باطناً و ظاهراً.

حاوی کتب طهارت، صلات، صوم، خمس، احکام دماء ثلاثه و احکام اموات است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری وبعضاً ازمیرزای شیرازی، با دستخط محمدحسن حسینی درباره متعلق بودن حواشی به شیخ مرتضی؛ واقف: برادران سید محمد و سید مصطفی؛ جلد: میشن، ۱۹۳گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۱-۱۵۷۹]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۲۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مما لا یزید علی خمسه و عشرین ذراعا بذراع الیدو الله العالم و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا (برگ ۸۸پ) ... (و در برگ ۳۹پ) کتاب الصلاه التی تنهی عن الفحشاء و المنکر ... و فیه مقاصد الاول فی المقدمات ...

بخش طهارت و صلاه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۸۷گ (۲-۸۸)، ۱۱-۲۱سطر (۸/۵-۹/۵×۱۵-۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۷-۱۷۹]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۶۵/۱

آغاز: آغاز موجود در باب طهارت: فلا یجزی مطلقه و ان کان هو الاحوط. و المراد بالراکد غیر النابع؛ **انجام:** ما حول الضریح المبارک مما لا یزید علی خمسه و عشرین ذراعا بذراع الیدو الله العالم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ محشی‌بانشان میرزا، ض ح ح؛ جلد: تیماج، ۷۸گ (۱-۷۸)، ۱۸سطر (۹×۱۵/۳)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷-۱۴۶]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، مصحح، محشی از میرزای شیرازی و شیخ انصاری و دیگران، قسمت اول که مشتمل بر کتاب طهارت و صلاة است از روی نسخه مصنف سلمه الله تصحیح شده، و حواشی این قسمت را ابوالقاسم بن مرحوم حاج حسین علی شریف قزوینی به تاریخ ۲۹ محرم ۱۲۷۶ نوشته و مقابله و تصحیح کرده، در همین صفحه خط صاحب جواهر دیده میشود با مهر «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده محمد حسن» (مربع) و «محمد حسن» (بیضی)، قسمت دوم که دارای کتاب صوم و احکام دماء ثلاثه است به خط محمد جعفر بن محمد بتاریخ ۱۳۰۴ و به دستور آقای شیخ محمد جعفر سلطان العلماء، در صفحه ای پس از این قسمت صورت مقابله ملا علی کنی طهرانی است با خط محمد حسن حسینی (میرزای شیرازی بزرگ)، با نشانی بلاغ؛ مهر: «عبده الراجي جعفر بن محمد» (بیضی)؛ ۱۰۵گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴-۲۳۵]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۵-طباطبائی

آغاز: الورد و نحوه ینجس و القلیل و الکثیر منه بالملاقات ... لا یزیل حدثاً و لا خبثاً؛ **انجام:** الا ان الا حوط الاقتصار علی ما حول الضریح المبارك مما لا یزید علی خمسة و عشرین ذراعاً بذراع الیه و الله هو العالم بحقایق الامور و الحمدلله رب العالمین

به ترتیب کتاب الطهارة، کتاب الصوم، الاعتکاف و کتاب الصلوة از نجاة العباد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ بخش کتاب الصوم آن نیز از پایان افتادگی دارد؛ جلد: تیماج سبز، ۱۷۳گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۲۴-۳۹۴]

۲۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۳۲۰

طهارت تا صلات و صوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۸۸گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۵]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدودقرن۱۳؛ مصحح، محشی از حاج ملا علی کنی تهرانی و میرزای شیرازی و غیر آنان، با چند نسخه صحیح مقابله و تصحیح شده و مؤلف در اول و آخر نسخه، آن را تائید کرده است، البته نه به خط خویش بلکه صورت خط او است، دستخط ملا علی کنی طهرانی، صورت دستخط علما در خصوص تصحیح و مقابله و ... که در آغاز و انجام این رساله آمده به ترتیب: ۱. بسم الله الرحمن الرحیم قد صح، انها قوبلت متناً و حاشیة بنسخة صحیحة من اولها الی منتهی محل الحواشی و هو الفصل الثامن فی صوم الکفارة، فلا باس بالعمل بها ان شاء الله تعالی (ص)، ۲. بسم الرحمن الرحیم الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین، فیقول الاحقر ابن محمد امین مرتضی الانصاری عفی عنهما ان کلما یذکر فی هذه الحواشی من الاحوط و من الاستشکال فهو من باب عدم الافتاء فی تلك المسالة فللمقلد ان یرجع فیها لغیری من المجتهدین الاعلم منهم فالاعلم (تض)، ۳. لا باس بالعمل لهذه الرسالة الشریفة مع الحواشی التی علقها الشیخ المرحوم و الحواشی التی علقها علیها و العامل بها ان شاء الله معذور و المرجع فی موارد التامل و الاحتیاط و الاشکال کما حرره قدس سره الاعلم فالاعلم من الاحیاء، حرره الاحقر محمد حسن الحسینی، ۴. صورت خط المصنف فی تصحیح المتن: بسم الله الرحمن الرحیم و الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین، نعم قد اخبرنی ولدی و قرة عینی و نور بصری فخر المحققین و خاتم المجتهدین و بهاء الملة و الدین التقی النقی و المذنب الصفی جناب الاخو ند ملا علی سلمه الله تعالی و ابقاه و زاد فی مجده و علاه، انه قابل هذه النسخة بنفسة

جمیعها، الطهارة و الصوم و الدعاء، مع نسخ معتبرة صحیحة و کفی به شاهداً فانه ذوالشهادتین فلا باس بالعمل بها و انه الموفق و الهادی لناوله و لکم و کتب بیده الراجی عفو ربه الغافر خادم الشریعة محمد حسن بن المرحوم الشیخ باقر، ۵. صورت ما نمقه المصحح دام علاه: بسم الله تعالی قد قابلیت جمیع ما فی هذه الرسالة من کتاب الطهارة و الصلاة و الصوم و الاعتکاف و الدعاء مع عدة من النسخ المعتبرة بل الصحیحة و کان فی ذلک بخط مصنفها رئیس المحققین و تاج الملة و الدین شیخنا و شیخ العالمین الذی هو سنادنا و عمادنا و استاذنا و من علیه فی جمیع الامور اعتمادنا دام مجده العالی فجاءأ بحمد لله معتبراً صحیحاً الا مازاغ عنه البصر و لم یمعنه النظر کما هو لازم التبر و انا الفانی الجانی اقل تلامذته علی الکنی الطهرانی؛ جلد: تیماجمذهب، ۷۱گ، ۲۵سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۸-۵۰۹]

۲۴. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۲۷/1

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶۷گ (۲ر-۶۸پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۴۱]

۲۵. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۰۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۰]

۲۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۹۴۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: محمد جواد ریجانی؛ جلد: تیماج، ۱۲۸گ، ۱۵سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۳-۱۱۰۲]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یرث بالنسب الصحیح و فاسدة الحاصل من الشبهة.

از ابتدای طهارة تا پایان میراث؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: ساغری، ۴۳۵ص، ۱۷ و۲۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۵۰-۱۳۷]

۲۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۷۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** بل قد یقوی الجواز فی ذلک مع النهی فضلاْ عن عدم الاذن و الله العالم خاتمة فی الاعتکاف.

شامل کتب طهارت، صلات و صوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: وسط؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری؛ صفحه اول مزین به دستخط مرحوم شیخ انصاری است با این عبارت«... فیقول الاحقر ابن محمد امین مرتضی الانصاری عفی الله عنهما اعلم ان کلما یذکر فی هذه الحواشی من الاحوط و من الاستشکال فهو من باب عدم الافتاء فی تلک المسألة فللمقلد ان یرجع فیها الی غیری من المجتهدین الاحیاء الاعلم منهم فالاعلم»؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ جلد: تیماج، ۱۰۱گ، ۱۶ و ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۵-۱۳۲]

۲۹. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۷۹۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۱۴گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۳-۵۹۳]

۳۰. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۳۷۴

خط: نسخ، کا: موسی ذهب الضالمی، تا: قرن ۱۳، جا: نجف اشرف؛ از موقوفات شیخ علی محمد پور نمازی؛ ۷۵گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۲۶۶]

۳۱. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: ۹۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۷۲گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: -۸۰]

۳۲. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۲۳/1

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶۸گ (۳پ-۷۰ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۸۹]

۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۲۹۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۱۷۰گ، ۱۴سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱۷-۳۴۱]

۳۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۸۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کفارة الاعتکاف ککفارة شهر رمضان علی الاصح و الاحوط مراعاة الترتیب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مشمع، ۱۲۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۱۸۱]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۵۷

آغاز: ... الظاهر تعین التیمم حینئذ و لو خالف و تطهر بطل ... البحث الثانی: فیما یتیمم و هو الصعید، المراد به مطلق الأرض علی الأقوی من غیر فرق بین الرمل و التراب؛ **انجام:** و قد أخل عامداً بحرف او حرکة بنا أو اعراب أو مد واجب أو تشدید أو سکون لازم أو بدل حرفاً بغیره و إن کن الضاد بالظاء أو ترتیب بین آیاتها

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۱گ، ۱۴سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۹-۶۱۸]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۴۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولم نزل الثانیة الاخرة و لو اناثاْ و اولاد و لن نزلوا و الاجداد.

مشتکل بر کتاب طهارت، دماء، ثلاثه، صلاة، صوم و قسمتی از ارث است؛ خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۷۶گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۶۹]

۳۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۲۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** بل قد یقوی الجواز فی ذلک مع النهی فضلاْ عن عدم الاذن و الله العالم خاتمة فی الاعتکاف.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن [ف: ۵-۵۹۶]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۸۹۸

آغاز: فی جار و تعاقب الجر یاتی علیه فنوی الترتیب تعاقبها؛ **انجام:** و لا یبین ما علم افضائه الی الاغماء ف النهار و عدمه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام [رایانه]

۳۹. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۲۶۵

احکام حیض و استحاضه و نفاس؛ خط: نستعلیق و عناوین نسخ،

بی‌کا، تا: اواخر قرن۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۸گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۱۹]

۴۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۶

آغاز: ایضاً فیما اذا کان کل منهما باعثاً مستقلاً و لا یعتبر فی النیة غیر ذلک و غیر التعین اذا احتیج الیه

مشتمل بر کتاب الطهارة و الصوم و الحیض؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۰۵گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۳۳۲]

۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۲۷

طهارت است تا احکام حیض و اشتحاضه و نفاس؛ خط: نسخ، کا: شیرازی، محمد صادق، تا: قرن ۱۳؛ خط شیخ مرتضی و محمد حسین حسینیو خط حاجی ملا علیکنی، اجازه به آخوند ملا علی بخط و مهر مؤلف، محشی از انصاری؛ جلد: تیماج، ۱۵۱گ، ۷۱سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۰-۱۶۶۵]

۴۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۲۹۹/۷

آغاز: الحمدلله ... انی لما رایت عموم البلوی فی احکام الخمس واحتیاج الناس الیها وابتلائهم من فروعه احببت کتابة رسالة مشتملة علی مهماته لیسهل تناولها واختصرتها من کتابنا الکبیر؛ **انجام:** ان الاحوط ان لم یکن اقوی الرجوع الیه ایضاً اذا اتفق تسلط السلطان المزبور علی ما کان فی یدغیره من سلطان المخالفین فیفعل به ما تقتضیه قواعد الشرع والله العالم.

کتاب الخمس است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، دوبار تصحیح ومقابله شده (بار اول با نسخه مبیضه اصل مؤلف در ربیع الاول ۱۲۶۳ق وبار دوم با نسخه اصل مسوده مؤلف درصفر ۱۲۶۴ق توسط ابوالقاسم بن حسین علی غروی قزوینی)؛ ۱۰گ (۲۰۱پ-۲۱۰پ)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۸]

۴۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۲۹۹/۶

آغاز: الحمدلله ... انه قد التمسنی بعض من لایسعنی مخالفته الی اختصار کتاب الزکوة والخمس فاجبته الی ذلک بعد الاستخارة وبالله التوفیق، کتاب الزکوة التی هی اخت الصلاة فی ان وجوبها؛ **انجام:** وتستحب اختصاص ذوی الارحام والجیران واهل الهجرة فی الدین والفقه والعقل وغیرهم ممن یکون فیه احد المرجحات ومع التعارض ینبغی ملاحظة المیزان والله الهادی، تمت.

کتاب الزکوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ سه بار تصحیح ومقابله شده (باراول از نسخه مبیضه مؤلف درذیقعده ۱۲۶۲ق، بار دوم باز با مبیضه مصححه مؤلف وبار سوم با مسوده مؤلف توسط ابوالقاسم بن حسین علی غروی قزوینی)؛ ۲۳گ (۱۷۸پ-۲۰۰پ)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۸]

۴۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۳/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** لایخلو الحاق الرواق به من وجه الا ان الاحوط الاقتصاد علی ما حول الضریح المبارک مما لایزید علی خمسة و عشرین زراعاً بزراع الیه و الله العالم. قد بلغ و تصحیحاً بدقة النظر مع نسخة صحیحة ... قابلت مع الاصل مرة واحدة

خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۸ و ۲۸ رجب۱۲۴۴ق؛ جلد: تیماج، ۹۰گ(۲۳ر-۱۱۲ر)، ۲۰-۱۶سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱۹-۱۴۴]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۴۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** إلا أن الأحوط الأقتصار علی ما حول الضریح المبارک مما لایزید علی خمسة و عشرین زراعاً بذراع الید والله هو العالم بحقائق الأحکام، قد تمت

خط: نسخ، کا: راضی بن سید حسین بن سید احمد حسنی حسینی، تا: ربیع الاول۱۲۴۹ق؛ از روی نسخه اصل به خط شیخ در حیات وی کتابت گردیده و با عبارت «بلغ مقابلة و تصحیحاً إن شاءالله علی النسخة الأصلیة المعتبرة بنظر الشیخ دام ظله» تصحیح و مقابله شده، محشی؛ مهر: «عبده الراجی محمد حسن بن محمد جواد» (بیضوی)، «محمد ...» (بیضوی)؛ ۹۶گ (۱پ-۹۶پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۷/۵×۱۲سم [ف: ۳۹-۵۹۱]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۷ معزی

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم یفعل ذلک عند الثانیة و یصنع کما صنع بالاولی ویقف ویدعی الله کما دعی ثم بمضی الی الثالثة و علیه السکینة والوقار ولایقف عندها والله العالم.

خط: نسخ، کا: حاج مطر بن شیخ رحیم، تا: پنج‌شنبه ۱۲ شعبان۱۲۵۴ق؛ مصحح، محشی با امضای «میرزا سلمه الله» و همچنین با رمز «ض»، با نشان بلاغ؛ جلد: تیماج، مذهب، ۱۰۵گ، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۹-۶۷]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۵۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا اتیان بحقوق زوجه ننماید و در صورت منع صریح نیز جواز روزه قوت دارد.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ جلد: مقوا، ۲۱۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳۳/۲-۱۷۱]

۴۸. دزفول؛ نبوی، سید محمد؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۲۴ رجب۱۲۵۸ق؛ محشی با رمز «ض» و «میرزا»(شیخ مرتضی انصاری و میرزا محمد حسن مجدد شیرازی) [ف: -۲۳]

۴۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۵۹/۱

از اول طهارة تا آخر صلاة مسافر و کتاب صوم؛ خط: نسخ، کا: بنت حاجی ملا باقر زنوزی، تا: ۳ شوال۱۲۵۸ق، جا: نجف اشرف؛ محشی از میرزای شیرازی با علامت «میرزا» و سید کاظم طباطبایی یزدی با رمز «ظم طبا»؛ جلد: تیماج، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: -۴۰۸]

۵۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۲۵

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: شوال۱۲۵۸ق؛ اهدایی: دکتر روشن ضمیر؛ ۱۹سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۹/۵×۱۴سم [ف: ۳-۳۳۰]

۵۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۱۱۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ممالایزید علی خمسة وعشرین ذراعاً بذراع الید والله العالم بحقائق الامور.

قسمت اول باب طهارة و صلاة؛ خط: نسخ، کا: خلیل بن ابراهیم

صغری ساز، تا: ۱۲۶۰ق؛ مهر: محمد هادی بن حاجی باقر «محمد هادی بن حاجی باقر»(مربع)، «یاخلیل الله»(بیضوی)، «عبده الراجی ابوالفتح»(بیضوی)؛ واقف: محمد هادی بن حاجی باقر، ۱۲۶۰؛ ۱۱۹ص، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف: -۶۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۷۲/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۵۹]

۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۶۶۰

انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن ملا رضا بن کریم خان، تا: محرم۱۲۶۰ق؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری؛ واقف: سید علی اصغرزاده موسوی، اردیبهشت ۱۳۳۸؛ جلد: مقوا، ۶۲گ، ۲۱-۲۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۱-۱۵۷۲]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۱۸

خط: نسخ، کا: شعبان بن علی الرومی، تا: جمعه ۱۰ صفر ۱۲۶۰ق؛ مصحح، مقابله شده توسط راضی ابن حسین بن احمد عطار بغدادی به تاریخ ۱۲۶۱؛ ۷۳گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۵-۱۹]

۵۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۴۹۵/۲

آغاز: برابر **انجام:** و لو کانا معا حیین و خیف علی کل منهما انتظر حتی یقضی الله تعالی شانه و الحمد لله اولا و آخرا و باطنا و ظاهراً

کتاب‌های صوم و احکام اموات؛ خط: نسخ، کا: جواد حسینی قمی، تا: ۱۲۶۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۵۶گ (۶۲-۱۱۷)، ۱۸ سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۱۳]

۵۵. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۸۰

آغاز: ففیه قولان مبنیان علی طهارته و نجاسته و اولهما اقوالهما لکن الاحتیاط وعملی علی التجنب

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد سمیع نهاوندی، تا: ۹ رجب۱۲۶۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۱۱گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: -۶۱]

۵۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۱۰۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یرث بالنسب الصحیح و فاسده الحاصل من الشبهة و الله العالم و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ، کا: ناجی قفطانی، تا: ۱۵محرم۱۲۶۱ق؛ مصحح، بانسخه اصل مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۱۳۱گ (۱پ-۱۳۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۰]

۵۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۳۱۵

آغاز و انجام: برابر

شامل کتاب‌های طهارت، صلاة وصوم؛ خط: نسخ، کا: مومن موسوی قمی، تا: رمضان۱۲۶۱ق، جا: نجف اشرف؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری با امضای «مرتضی» و «ض» وغیره، مصحح، با نسخه اصل مؤلف مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۱۰۲گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۷]

۵۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۴۹

شامل طهارة، صلوة، صوم، مواریث؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ شعبان۱۲۶۱ق؛ جلد: تیماج، ۱۵۷گ، ۱۷سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۸-۱۱۱]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۶/۱ معزی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما المسلم فلا یرث بالسبب الفاسد اجماعا و یرث بالنسب الصحیح و فاسدهالحاصل من الشبهة و الله العالم.

شامل کتاب الطهارة، کتاب الصلاة، دماء ثلاثه، اموات زکات و میراث؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹ربیع الاول۱۲۶۲ق؛ از کتاب الطهاره نجات العباد تنها یک صفحه آمده است، مصحح، محشی از شیخ انصاری؛ تملک: شیخ محمد جواد بن شیخ محسن؛ ۱۳۵گ(۳پ-۱۳۷ر)، ۱۷ و ۱۸ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۹-۸۷]

۶۰. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۳۰۶۵

آغاز و انجام: برابر

رساله عملیه در مسائل طهارة و صلوة؛ خط: نسخ، کا: حسین بن آقا علی اصغر گلپایگانی، تا: صفر۱۲۶۲ق؛ ۲۳۳ص، ۱۹ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۳۱۸]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۱۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: محمد حسن بن حسین حسینی، تا: ۱۲۶۲ق؛ محشی از مرحوم شیخ مرتضی انصاری؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: میشن، ۸۱گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۶۸]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۹۷

همان نسخه بالا [مؤید: ۱-۱۹۲]

۶۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۸۷-۳۵/۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** واما المسلم فلایرث بالسبب الفاسد اجماعاً ویرث بالنسب الصحیح وفاسده الحاصل فی الشبهة والله العالم

از طهارت تا ارث؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۷ربیع الاول۱۲۶۲ق؛ مصحح، با علامت بلاغ، با خط خوردگی، محشی از شیخ انصاری؛ ۱۴۹گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۸-۴۷۶۱]

۶۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** لو اتفق تسلط السلطان المزبور علی ما کان فی ید غیره من سلطان المخالفین، فیفعل به ما تقتضیه قواعد الشرع، و الله العالم و الموفق و الهادی و الحمدلله رب العالمین.

کتاب‌های زکوة، احکام الاموات، الطهارة و الصلواة (ناقص)، الصوم، الدماء الثلاثه، الخمس؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل بن علی الطیب رشتی، تا: چهارشنبه ۴ جمادی الاول۱۲۶۲ق، جا: کربلا؛ محشی از شیخ انصاری؛ جلد: مذهب، ۲۰۱گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۰۸]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۱۵

آغاز و انجام: برابر

شامل کتاب‌های الطهارة، الصلوة و الصوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۸محرم۱۲۶۲ق، جا: مشهد مقدس؛ مصحح، مقابله شده، محشی از محمد رحیم شاگرد مؤلف؛ با یادداشت بلاغ ؛ مهر: «عبده محمد بن رضا ... الحسینی ۱۲۸۴»؛ جلد: ساغری، ۲۷۹ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۵۰-۱۱۶]

۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۷۰

عبادات است و ارث؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۶۲ق؛ مقابله شده توسط ابوالقاسم بن حاج حسین علی شریف نجفی با اصل در ۱۲۶۲، با گواهی مؤلف و خط و مهر او در چند جا، محشی از شیخ مرتضی؛ جلد: تیماج، ۲۰۵گ، ۱۹ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۳۰]

۶۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۲۹۹/۳

آغاز: الحمدلله ... هذه رسالة مشتملة علی احکام الاموات اختصرتها من کتابنا الکبیر لاحتیاج الناس الی ذلک وعموم البلوی ولیکون اسهل للتناول ... کتاب احکام الاموات وفیه مقدمة ومباحث وخاتمة؛ **انجام:** حتی یقطع بموته لوکان حیاً ولوکانا معاً حیین وخیف علی کل منهما انتظر حتی یقضی الله تعالی شأنه والحمدلله اولاً وآخراً

کتاب احکام الاموات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۶۲ق؛ مصحح، سه بار تصحیح ومقابله شده(بار اول از نسخه اصل مؤلف توسط ابوالقاسم بن حسین علی قزوینی درشوال ۱۲۶۲ق، بار دوم از نسخه مصححه وبار سوم از نسخه مسوده خود مؤلف درصفر ۱۲۶۴ق)؛ ۲۷گ (۵۵پ-۸۱پ)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۸]

۶۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۱۶۸

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰-۱۲۶۳ق، طهارت است و به نسخدر نجف نوشته شده و دماء ثلثه و احکام موات به نسخ و صلوة به نسخ و نستعلیق و خمس و زکات به نسخ است و مواریث به نسخ و ناتمام است، در صفحه عنوان «منتخب الفقه شیخ محمد حسین اصفهانی» دیده می‌شود، در پایان نفاس تاریخ شب آدینه شعبان ۱۲۶۳ هست، میانه کتاب صوم به خط نسخ و نستعلیق سید حسین بن سید احمد موسوی خوانساری است مورخ ۲۱ ذیحجه ۱۲۶۰ در نجف که با نسخه مقابله شده با اصل دو بار مقابله کرده، پایان صوم به خط نسخ از اسماعیل بن عبدالله خوانساری که در روز پنج‌شنبه ۲۳ ذیحجه ۱۲۶۰ نوشته؛ محشی با نشان «دام ظله»؛ ۲۳ سطر (۱۴×۱۹)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵-۷۰۴]

۶۸. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۷۵۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ شعبان۱۲۶۳ق؛ اهدایی: سید علی نجف آبادی؛ ۱۲۳گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۵۶۶]

۶۹. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۸۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دهه دوم رجب۱۲۶۳ق؛ ۷۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۶۸]

۷۰. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲-ن/۱۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۹۴گ، ۱۹سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۱۲۱]

۷۱. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه: ۱۳۴

خط: نسخ نازیبا، کا: محمد حسین بن اسماعیل، تا: ۱۲۶۳ق؛ در شعبان ۱۲۸۰ مقابله شده است؛ ۱۲سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۹۳]

۷۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۰۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** مجنوناً اجرم به الولی فالکفارة علی الولی مثل الصبی و الله العالم قدتم ...

خط: نستعلیق، کا: بیرجندی، محمد بن حسن، تا: سه‌شنبه۱ رجب۱۲۶۳ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۳۰گ، ۲۵سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۵×۲۱سم [ف: ۳-۸۳۱]

۷۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۸۳۷

شامل کتاب الطهارة و الصلوة؛ خط: نسخ، کا: حسین بن علی رضا، تا: شعبان۱۲۶۳ق؛ اهدایی: علیرضا وثوق؛ جلد: تیماج، ۸۲گ، ۱۶سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳-۱۰۶۹]

۷۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۱۲۰

آغاز: نحوه بل المعتبر کون التغییر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: حاج غلامحسین صالح زاده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۰۷گ، ۲۰سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴-۱۱۷۳]

۷۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۵۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان الاحوط الاقتصار علی ما حول الضریح المبارک ... بذارع الید و الله العالم.

کا: سید رضا موسوی، تا: ۱۲۶۳ق؛ محشی از شیخ انصاری؛ جلد: تیماج، ۵۱گ (۸۷-۱۳۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۲-۲۷۷]

۷۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۱۵

خط: شکسته نستعلیق، کا: احمد بن محمد حسینی، تا: ۱۲۶۳ق، جا: نجف اشرف؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: -۱۳۶۸]

۷۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۵۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یرث بالنسب الصحیح و فاسده الحاصل من الشبهة و الله العالم و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ، کا: احمد بن شیخ حسن قفطان، تا: ۱۴جمادی الاول۱۲۶۳ق؛ مصحح، و با علامت بلاغ با نسخه اصل، یادداشت تصحیحی به خط مؤلف؛ تملک: سید علی بن حاجی عبدالجواد؛ جلد: تیماج، ۱۲۹گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۰]

۷۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۶۲/۱

کتاب الطهارة، کتاب الصلوة؛ خط: نستعلیق، کا: عبد الوهاب بن ملا محمد صالح، تا: ۱۲۶۴ و ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۳۶گ (۱پ-۱۳۶)، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۲-۴۸۳]

۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۵۷

آغاز: بسمله، کتاب الزکاة التی هی اخت الصلاة فی ان وجوبها فی الجمله من ضروریات الدین؛ **انجام:** و استحباب الوضوء و الجلوس و ذکر الله عزوجل و غیرذلک من الاحکام.

شامل زکات و دماء ثلاثه؛ خط: نسخ، کا: سید جعفر بن احمد حسینی انامقی، تا: رجب۱۲۶۴ق؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ ۳۲گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۱-۱۵۷۳]

۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۸۴

آغاز: نصف مثقال شرعی و خمسه فکل عشرة دراهم ح سبعة مثاقیل؛ **انجام:** فلا یرث بالسبب الفاسد اجماعاً و یرث بالنسب الصحیح و فاسده الحاصل من الشبهة.

مشتمل است بر: طهارت، احکام الدماء الثلاثة، احکام الاموات، صلات، زکات، خمس، صوم، حج و مواریث؛ خط: نسخ، کا: بیرجندی، محمد بن حسن، تا: جمعه ۸ جمادی الثانی۱۲۶۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشیبارمز «ف»، «ق» و باعنوان «مشکور»؛ واقف: حاج احمد فاضل، اسفند ۱۳۶۵؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۷۳گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۸سم [ف: ۲۱-۱۵۷۶]

۸۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۹/۷

کتاب طهارت و احکام اموات و صلاة و صوم و زکات و خمس و احکام ارث؛ خط: نسخ، کا: موسوی، محمد صادق بن محمد، تا: جمعه ۱۸رمضان۱۲۶۴ق، جا: خوانسار؛ جلد: مقوایی، ۱۹۱گ (۹۹پ-۲۸۹ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴-۳۲۱]

۸۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۵۴۳/۱-۳۳/۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ مصحح، محشی از شیخ مرتضی انصاری وحسین حسینیوحواشی شیخ انصاری وحسین حسینی؛ جلد: تیماج، ۹۴گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۶۱]

۸۳. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عباسعلی بن مهر علی آستانه‌ای، تا: ۱۲ رجب۱۲۶۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۹۲گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف مخ: -۲۳۵]

۸۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲۹۶/۲

خط: نسخ، کا: شیخ محمد طهرانی، تا: ۲۹ ربیع الثانی۱۲۶۴ق، جا: نجف اشرف؛ نسخه توسط شیخ حسین بن شیخ کاظم نجل شیخ صافی طریحی در همین سال تصحیح شده، محشی از شاگرد مؤلف شیخ مرتضی انصاری و دیگران، مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۲۰ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۲۶۳]

۸۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۱۶

از طهارت تا میراث؛ خط: نسخ، کا: بیرجندی، محمد بن حسن، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: تیماج، ۲۳۵گ، ۲۵ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶-۴۰۰]

۸۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۱۵۴

خط: نسخ، کا: محمد حسین نجف آبادی اصفهانی، تا: ۲۲شعبان۱۲۶۵ق؛ مصحح، محشی از شیخ مرتضی انصاری با نشانی «ض» و میرزای شیرازی سید محمد حسن حسینی با نشانی «میرزا» و «م»؛ تملک: محمد حسن بن محمد جعفر نائینی به تاریخ ۱۵رجب ۱۳۱۴ با مهر «عبده محمد حسن بن محمد جعفر» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۹۵گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۳۸۶]

۸۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الأولی أن تکون کثیاب المحرم و تهیأ و اتی المسجد و لا یزال فی الدعاء حتی تغرب الشمس.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مصحح، مقابله شده، در پایان صوم و حج دستخط مؤلف در تأیید صحت مقابله و معارضه؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۳۲گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱-۱۵۶۸]

۸۸. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۴۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** وفی کراهة الوطی بعد الانقطاع ... و ذکر الله عزوجل و غیر ذلک من الاحکام و الله العالم بالاحکام

شامل: کتاب طهارت و صلاة، صوم و اعتکاف و دماء ثلاثه؛ خط: نسخ، کا: مهدی دامغانی، تا: ۱ صفر۱۲۶۵ق؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری، در مواردی امضای شیخ مرتضی دارد، مصحح، با علامت بلاغ؛ مهر: «عبده حسن الحسینی»(بیضوی)؛ واقف: سید علی عظیم خان، ۱۵ صفر ۱۲۶۵؛ جلد: تیماجمذهب، ۱۷۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱-۴۳۱]

۸۹. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۲۶

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد حسینی، تا: ۱۹ شوال۱۲۶۵ق؛ اهدایی: ورثه امام زاده؛ ۹۷گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۱۶]

۹۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یرث بالنسب الصحیح و فاسده الحاصل من الشبهة و الله العالم بالاحکام.

از اول طهارت تا آخر میراث؛ خط: ثلث، بی‌کا، تا: ۱ جمادی الاول۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج، ۲۴۳گ، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۳۸]

۹۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کان الفراغ من تسوید ها ثالث و العشرون من ربیع الاول سنه ۱۲۶۶

خط: نسخ، کا: سید محمد بن محسن بن احمد سلیمان حلبی حسینی، تا: ۲۳ربیع الاول۱۲۶۶ق؛ جلد: میشن مذهب، ۱۵۷گ، ۱۶و۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۳×۲۱سم [ف: ۲۱-۱۵۷۳]

۹۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۷۹۷

خط: نسخ، کا: میرزا حسین بن محمد اکبر ساکن گلپایگان (احکام صوم)، تا: جمادی الاول۱۲۶۶ق؛ مصحح، محشی از شیخ

مرتضی انصاری و میرزا شیرازی، بر فراز صفحه دوم خط شیخ انصاری با مهر «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده مرتضی الانصاری» (مربع)؛ تملك: حاج سید محمد علی؛ جلد: تیماج، ۸۵گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۳۶۰]

۹۳. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۱۵۴

آغاز و انجام: برابر

از ابتداء تا پایان اعتکاف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان۱۲۶۶ق؛ تملك: جعفر بن محمد بیدگلی کاشانی با تاریخ ۱۲۶۷ق با مهر«عبده الرحمن محمد جعفر»(بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۷۵گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: -۱۷۴]

۹۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۰۷۱-۱۱/۱۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** واستحباب الوضوء والجلوس وذكر الله عزوجل وغیرذلك من الاحكام

خط: نسخ، کا: عبدالغفور بن محمد حسن، تا: دوشنبه ۱رجب۱۲۶۶ق؛ ۲۰۷گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸-۴۷۶۱]

۹۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۱۰۰

آغاز: بعد أن یخرج عن الاضافة الی الاطلاق و حكم المایع غیر المضاف فیما عرفت؛ **انجام:** و منها الارض التی لم یوجف علیها بخیل و لا ركاب سواء انجلی عنها اهلها او سلموها للمسلمین طوعا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۲۶۶ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ اهدایی: سید علی نجف آبادی؛ ۲۰۲گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۱-۷۵]

۹۶. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۳۶۴/۱

خط: نستعلیق نازیبا، کا: عبدالصمد بن حیدر کلری ابهری، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۶۲گ (۱پ-۶۲پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲-۶۷]

۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۸۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یرث بالنسب الصحیح و فاسدة الحاصل من الشبهة ... سنه ۱۲۶۶

خط: نسخ، کا: محمد علی شریف، تا: ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۹۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۴

از طهارت تا اعتکاف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۴ شوال۱۲۶۷ق؛ محشی شیخ مرتضی انصاری دزفولی؛ جلد: تیماج، ۲۱۲گ، ۱۵سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [سنا: ف: ۱-۱۰۰]

۹۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۴۲۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره ربیع الاول۱۲۶۸ق؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری، از روی نسخه مؤلف که تصحیح شده بود مقابله شده؛ ۱۰۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۴-۲۰۶]

۱۰۰. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۵۲۳

طهارت و صلاة و صوم؛ بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ قطع: خشتی [ف: ۲۵۶]

۱۰۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۰عکسی

آغاز: كتاب الطهارة و فیه مقدمة و ثلاثة مقاصد و خاتمة أما المقدمة ففیها فصلان الفصل الأول فی المیاه و فیه مباحث الأول المطلق بجمیع افرادهطاهر مطهر للحدث و الخبث؛ **انجام:** برابر

نسخه اصل: واتیکان ش ۱۶۷۸. شامل کتابهای طهارت، صلاة، صوم و اعتکاف؛ خط: نسخ، کا: سید محمد علی بن جعفر زوین، تا: یک‌شنبه۲ جمادی الاول۱۲۶۹ق؛ مصحح، محشی‌با امضای «تضی»، در اول نسخه صورت خط شیخ مرتضی انصاری درباره حواشی او بر این رساله؛ ۱۱۴ص، ۱۹سطر [عکسی ف: ۳-۱۲۸]

۱۰۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۱۶۰-۳۲/۶۱

آغاز: بسمله ... كتاب الطهارة وفیه مقدمة وثلثةمقاصد وخاتمة اما المقدمة ففیها فصلان الفصل الاول فی المیاه وفیه مباحث الاول المطلق بجمیع افراده طاهر مطهر للحدث والخبث؛ **انجام:** برابر

از طهارت تا اعتکاف؛ خط: نسخ، کا: سید محمد علی بن سید جعفر زوین، تا: ۲ جمادی الاول۱۲۶۹ق؛ این نسخه عکسی است، محشی از شیخ انصاری؛ جلد: گالینگور، ۵۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۲۰×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۶۱]

۱۰۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذكر الله عزوجل و غیر ذلك من الاحكام

خط: نسخ، کا: مقصودی، علی، تا: ۹ جمادی الاول۱۲۶۹ق؛ در ۱پ دارد «شهد بعض الثقات بمقابلتها: لا اله الا الله الملك الحق المبین. عبده مرتضی الانصاری»، با نسخه درستی مقابله شده و دوباره با آخوند ملا محمد باقر هم مقابله گردید و پایان این مقابله شب شنبه ۲۵ رمضان ۱۲۷۷ می‌باشد، مصحح آن ابوالقاسم کاتب پسر حاج حسینعلی شریف قزوینی همه این گواهی‌های بر مقابله را نوشته و حاشیه‌ها را هم او کامل کرده؛ جلد: تیماج، ۱۰۸گ، ۱۹سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵-۲۰۸۲]

۱۰۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۹۶

خط: نسخ، کا: موسی بن محمد علی، تا: پنج‌شنبه سلخ شعبان ۱۲۷۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشانی «ص»؛ جلد: مقوایی، ۱۸۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۹-۸۳]

۱۰۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۳۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الخضاب و قرائه القرآن و استحباب الوضوء و الجلوس و ذكر الله عزو جل و غیر ذلك من الاحكام

دارای کتب طهارت، صلات، حیض، و صوم است؛ خط: تایپی، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق؛ محشی از علامه انصاری و آخوند ملا کاظم مورخ به ۱۳۲۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۸۸گ، ۱۵سطر (۸/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۵-۱۲۵]

۱۰۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۷۴

آغاز: برابر

کتاب طهارت و صلوة و صوم؛ خط: نسخ، کا: محمد صالح بن میرزا محمد حسین، تا: سه‌شنبه ۲۲ صفر۱۲۷۶ق؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، ۱۰۶گ، ۱۶ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۶۸۱]

۱۰۷. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف۱۴۸/۱

انجام: تمت فی یوم الجمعه رابع و عشرین فی شهر رمضان من

شهور سنه ۱۲۷۷
بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ محشی؛ ۸۰گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۱-۱۲۶]

۱۰۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۵۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۱۰۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق؛ محشی‌با نشان مح دام ظله، ض؛ جلد: تیماج منقش، ۱۹۳گ، ۱۵سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۷×۱۷/۵سم [ف: ۱۷-۳۱۰]

۱۱۰. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۱۸۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** الجواز فی ذلک مع النهی فضلاً عن عدم الاذن و الله العالم، تمت.
خط: نسخ زیبا، کا: موسوی خوانساری، فخرالدین بن جمال الدین، تا: ۱۲۸۱ق؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری، میرزا محمد حسن حسینی، و سید کاظم طباطبایی یزدی؛ مهر: «محمد الموسوی»؛ یادداشتی مبنی بر درس گرفتن این کتاب نزد آخوند ملا محمد حسن؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۳۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲-۶۴۳]

۱۱۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۴۷۵/۲
شامل ابواب طهارت، صلوة، صوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۸۱ق؛ با اجازه شیخ انصاری که وسیله عبدالجواد سبزواری در ربیع الثانی ۱۲۸۱ق مقابله شده، مصحح، محشی از شیخ انصاری؛ مهر: «عبده الراجی عبدالجواد»؛ جلد: تیماج، ۱۱۸گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲-۶۷۷]

۱۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۳۹
انجام: برابر
کتب: طهارت، صلات و صوم؛ بی‌کا، تا: شوال۱۲۸۷ق؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری و میرزای شیرازی بارمز «م» و «میرزا» درآخر؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵؛ جلد: میشن مذهب، ۶۷گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۱-۱۵۷۱]

۱۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۸۹/۱
تا احکام اعتکاف آمده؛ خط: نستعلیق، کا: کلبعلی شرندی، تا: ۱۲۸۹ق؛ ۱۰۶گ (۱پ-۱۰۶پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۴-۳۵۵]

۱۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۱۹۹
آغاز و انجام: برابر
مشتمل است بر: احکام دماء ثلاثه، طهارت، صلات و صوم؛ خط: نسخ، کا: تربتی، اسحاق بن محمد، تا: ۲۳رمضان۱۲۹۱ق؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری و میرزای شیرازی؛ واقف: سید اصغر اصغرزاده، بهمن ۱۳۳۸؛ جلد: تیماج، ۱۱۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۱-۱۵۶۹]

۱۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۴۸۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لو کانا معا حیین و خیف علی کل منهما انتظر حتی تفتضی الله (کذا) شأنه و الحمدلله اولاً و آخراً و باطناً و ظاهراً.
مشتمل است بر: احکام دماء ثلاثه، طهارت، صلات، صوم، احکام اموات؛ خط: نسخ، کا: ابن ملا امین شیروانی (نام کاتب محو شده)، تا: محرم ۱۲۹۳ق، جا: مدرسه ملامحمد باقر؛ مذیل به چند سؤال و جواب ظاهراً ازمیرزا حسن شیرازی، محشی بارموز «ض»، «زین سلمه الله» و «میرزا» یعنی شیخ مرتضی انصاری میرزای شیرازی ورمز «زین»؛ ۱۱۵گ، ۱۷-۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۱۵۷۸]

۱۱۶. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۳۰۱/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق، جا: مدرسه باقریه؛ ۱۹سطر [تراثنا: س۶ش۳-۱۲۵]

۱۱۷. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۳۰۱/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم۱۲۹۳ق، جا: مدرسه باقریه؛ ۱۹سطر [تراثنا: س۶ش۳-۱۲۵]

۱۱۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۵۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۹۴ق؛ محشی با امضاهای «م.د» مدظله، «ض»، «میرزا»، دام ظله، دربرخی صفحات (مثل ۲۶ر) خط مؤلف (صاحب جواهر) برای تصحیح متن، با اجازه میرزای شیرازی شیخ انصاری برای عمل به این رساله با حواشی آنها، نسخه حاضر سه بار از روی نسخه اصل توسط ابوالقاسم بن حسین علی شریف قزوینی نجفی در ربیع الثانی ۱۲۹۴ ق تصحیح ومقابله شده؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۰۹گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۷]

۱۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۴۰
آغاز: بسمله، کتاب الزکاة التی هی اخت الصلاة فی ان وجوبها فی الجمله من ضروریات الدین؛ **انجام:** بل و المکاتب لکن مع الشرط لامع عدمه یثبت الولاء.
مشتمل است بر: زکات، خمس، احکام اموات، مناسک حج و احکام مواریث؛ خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: جعفر بن عباس گلپایگانی، تا: ۱۷ محرم۱۲۹۵ق؛ جلد: مقوا، ۹۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲۱-۱۵۷۴]

۱۲۰. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه: ۹۷
خط: نسخ، کا: محمد صادق بن عبدالله اومینی از توابع تربت حیدریه، تا: چهارشنبه ۱۶ ذیحجه۱۲۹۵ق؛ محشی ازشیخ مرتضی انصاری و میرزا شیرازی و آخوند خراسانی؛ جلد: تیماج، ۱۱۱گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: -۷۲]

۱۲۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۴۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** مع النهی فضلا عن عدم الاذن والله العالم قدتمت
ابواب طهارت، صلوة، صوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق؛

محشی ازمیرزای شیرازی و اجازه و امضاءاو و شیخ مرتضی انصاری؛ جلد: تیماج، ۱۸–۲۳ سطر (۸–۸/۵×۱۵/۵–۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱–۳۲۷]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۶۴۵

همان نسخه بالا [نشریه: ۵–۱۰۲]

۱۲۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۲۸۵

کا: ابوطالب ابن محمد، تا: ۱۲۹۷ق؛ خریداری از محمد مهدی ابراهیمی؛ اندازه: ۱۷×۲۱/۹سم [رایانه]

۱۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۲۰۵/۱۲–۵۶/۵۵

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد فیقول العبد العاشر محمد حسن بن المرحوم الشیخ باقر قدس سره انی لما رأیت عموم البلوی فی احکام الخمس

خمس و زکات؛ خط: نستعلیق، کا: لاریجانی، موسی بن ابوطالب، تا: شعبان۱۲۹۸ق؛ ۳۶گ (۱۳۳–۱۶۸)، ۱۲–۱۴سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸–۴۷۶۲]

۱۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۱۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابو علی ابن مرحوم حاج آقا سید حسین طباطبائی، تا: پنج‌شنبه۳رمضان۱۲۹۹ق؛ محشی به نقل از شیخ مرتضی انصاری، با نشان محمد زید عمره (پسر آخوند ملا کاظم) و «میرزا دام ظله العالی»، «ض رحمه الله»؛ اشعاری از ابوالمجد طباطبائی؛ ۱۰۶گ، ۲۱ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۵۱–۷۱]

۱۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۷۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول، نسخه چاپ سنگی است که به خط ابوالقاسم بن ملا رضا کمربنی درسال ۱۳۱۲ با حواشی میرزا حسین طهرانی خلیلی چاپ شده، محشی‌با رمزهای «ح، نی، طه، ق، ح ب، ضی، م د، طبا»؛ ۱۹۴گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۳–۳۷۹]

۱۲۶. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۲۳۵

شامل: دماء ثلاثه، احکام جنائز، خمس، زکاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: آغاز قرن۱۴؛ ۷۳گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱–۱۸۶]

۱۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۳۰/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۴۲گ (۲ر–۴۳)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۶–۳۴]

۱۲۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۲۱۷

آغاز و انجام: برابر

به ترتیب شامل احکام دماء ثلاثه، طهارت، صلات و صوم تا پایان اعتکاف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ظاهراً ۱۳۰۰ وقرن۱۴؛ محشی از شیخ مرتضی با رموز «ض قده» و میرزای شیرازی با عناوین «میرزا دام ظله»؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۱۴گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۵–۵۹۱]

۱۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۶۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** بل لم ینسج ناسج علی منوالها.

از ابتدای «کتاب الطهارة» تا انتهای «کتاب الصوم»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری و میرزا محمد حسن شیرازی به خط سید محمد ابوالحسن رضوی کشمیری از روی نسخه مؤلف در سال ۱۲۲۱ق کتابت شده؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ ۱۲۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۸سم [اهدائی رهبر: ۳–۷۷۱]

۱۳۰. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۰۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید حسین بن سید محسن ... بن سید محمد بن سید علی کبیر، تا: رجب۱۳۰۱ق؛ مصحح، محشی از شیخ انصاری ومیرزای شیرازی؛ جلد: تیماج، ۲۸۶گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۲–۵۶۱]

۱۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۱۵/۱ کر

آغاز: برابر؛ **انجام:** نحو ذلک بل یقوی الجواز فی ذلک مع النهی فضلاً عن الإذن و الله العالم، تمت الرسالة فی الیوم الخمیس عشرین من شهر جمادی الثانی من شهور سنة ألف و ماتین و ستة و ستین

خط: نسخ تحریری، کا: علی اصغر بن علی اکبر بن عباسعلی، تا: ۱۳۰۲ق؛ مصحح، محشی با نشان‌های «تض، مجمع، مصحح و ...»؛ جلد: میشن، ۹۱گ(۲پ–۹۱پ)، ۱۸سطر (۱۰/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴۰/۲–۵۲]

۱۳۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۹۸۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۰۲ق؛ نسخه ویژه ارث است، در چند «مقدمه» و ده «مقصد» و یک «خاتمه» و «فصل»هایی؛ ۲۱گ (۲۲۹پ–۲۴۹پ) [ف: ۲–۲۵۴]

۱۳۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۰۷۳/۱

آغاز: بسمله. کتاب الطهارة. وفیه مقدمة وثلاثة مقاصد و خاتمة. اما المقدمة ففیها فصول: الاول فی بیان احکام الماء؛ **انجام:** اذا دعاه المومن الی الطعام البقاء علی الصوم بل یقطعه حینئذ. و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا ... (قد وقع الفراغ من التشرف بکتابة رسالة جناب الکامل ... الشیخ محمد حسن آل یاسین ادام الله ظله ...)

خط: نسخ، کا: قاسم بن سید احمدبن صالح حسینی فحام نجفی، تا: ۳ صفر۱۳۰۳ق؛ جلد: میشن، ۱۹سطر [ف: ۹–۱۳۲]

۱۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۸۶۰

آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد فیقول عبد العاثر محمد حسن ... کتاب الزکاة التی هی اخت الصلوة؛ **انجام:** و یرث بالنسب الصحیح و فاسده الحاصل من الشهبة و الله العالم بالاحکام و الحمدلله ... علی بن ابی طالب علیهما السلام.

از زکات تا پایان ارث؛ خط: نستعلیق، کا: ارشاد حسین کربلائی هندی، تا: چهارشنبه ۲۳ ربیع الثانی۱۳۰۴ق؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۵۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۳–۷۶۹]

۱۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۵۹۴

آغاز: بسمله، والحمدلله رب العالمین الحمید المجید العالم بما تغیض الأرحام؛ **انجام:** فلا یرث بالسبب الفاسد اجماعاً و یرث بالنسب الصحیح و فاسده الحاصل من الشبهة و الله العالم بالاحکام.
از ابتدای حیض تا انتهای میراث؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد رضا نوری، تا: ۱۳۰۹ق؛ مصحح، محشی‌با عناوین «میرزا» و «ض ر ه»، در محرم سال ۱۳۱۴توسط محمد صادق بن ملارضا نوری تصحیح و مقابله شده، مجدول؛ تملک: ریحان الله بن جعفر موسوی در ۱۷ محرم ۱۳۱۴، آقا مصطفی حسینی در رمضان ۱۳۷۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۲۱۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۰] و [ف: ۲۱-۱۵۷۰]

۱۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۹۵

انجام: علی ماکان فی ید غیره من سلطان المخالفین فیفعل به ما تقتضیه قواعد الشرع ...
به ترتیب حاوی: طهارت، حج، مواریث، زکات وخمس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه۱۹ربیع الثانی۱۳۱۰ق؛ محشی بارمز «ح ب»؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ جلد: میشن، ۱۰۸گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱ سم [ف: ۲۱-۱۵۷۵]

۱۳۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۰۸

آغاز: برابر
کا: سید محمد علی رضوی و اراده شیخ علی زاهد نجفی، تا: ۱۳۱۶ق؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری به نشان«ض» و میرزا محمد حسن جدد شیرازی به نشانی «میرزا»، در این نسخه حواشی خطی سید اسد الله حسینی گیلانی غروی (اشکوری) به نشانی «اس» به شنگرف افزوده شده؛ تاریخ وقف: سه‌شنبه ۲۲ شوال ۱۳۱۸؛ ۲۴۱گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴-۳۶۱]

۱۳۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۹۲۱-۵۹/۱۴۱

آغاز: کتاب الصلاة التی تنهی عن الفحشاء والمنکر و عمود الدین ... المقصد الاول فی المقدمات وهی ست الاولی فی اعداد الفرایض
از اول تا آخر کتاب الصلوة؛ خط: نسخ، کا: آخوند ملامحمد حسین بروجردی، تا: ۱۳۷۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۲۰گ، ۱۷-۱۴سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۸-۴۷۶۲]

۱۳۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۲۷۳/۳-۵۶/۱۲۳

آغاز: برابر
طهارت تا خمس و دماء ثلاثه؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۰۵گ (۶۸-۱۷۱)، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۶۲]

۱۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری به نشانی ض؛ ۱۸۴گ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵-۸۹]

۱۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۴

آغاز: الاحتیاط و عملی علی التجنب، و لو تغیر المستعمل فی التطهیر باستعماله کان تجساً و لم یفد المحل طهارة؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با علامت بلاغ، محشی‌ازشیخ مرتضی انصاری و میرزا محمد حسن شیرازی و میرزا محمد تقی شیرازی و ملا محمد کاظم آخوند خراسانی؛ ۱۴۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲-۲۷۷]

۱۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۹۷

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ سه مرتبه مقابله شده توسط شیخ حسین فرزند مؤلف، محشی از شیخ مرتضی انصاری و با نشانی «تضی» و میرزا شیرازی بزرگبا نشانی «میرزا» و با نشانی «رض»، در صفحه آخر تصدیق مقابله نسخه به خط مؤلف با مهر «محمد حسن» (بیضی) و خط میرزا شیرازی؛ تملک: محمد موسوی جزائری نجفی به تاریخ ۹ ربیع الثانی ۱۳۶۷؛ جلد: تیماج، ۱۲۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۶-۳۷۸]

۱۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۴۲/۱

در این نسخه احکام اموات و اعتکاف و مناسک حج و مواریث و زکات و خمس، آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۷۱گ (۱۷پ-۸۷پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۳-۳۴۶]

۱۴۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۱۶۵/۱-۳۱/۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** هو مکروه فی التی ینفذ فیها اجراء الخمر بخلاف الصلب الذی لاینفذفیه والله اعلم تمت
طهارت؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی، تا: دوشنبه؛ مصحح، محشی از شیخ محمد رضا عفی عنه؛ ۱۶گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۶۱]

۱۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۰۰۸-۰/۳۷۸

آغاز: بل یستحب نعم لو وحد شیء من اموال بیت المال لخراج الارض المفتوحة عنوة ... الفصل السادس فی السنن منها انه یستحب للانسان اعداد الکفن فانه مأجور کل مانظر الیه ومنها؛ **انجام:** کتاب الخمس بسمله وحمدله اما بعد فیقول العبد العاثر محمدحسن بن المرحوم الشیخ باقر قدس سره ... کتاب الخمس الذی فرض الله تعالی شانه لمحمد وذریته (ع) عوضا عن الزکوة اکراما لهم عنها وان کانت الدنیا جمیعها ... فی الغیبته علی قسمتها ازمستحبات کفن (الفصل السادس فی السنن منها انه یستحب للانسان اعداد الکفن) تا اول کتاب الخمس؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول، محشی به امضاء «طبا» و«ظم طبا»؛ ۶۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۸-۴۷۶۲]

۱۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۶-۱۵/۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** واما المسلم فلایرث بالسبب الفاسد اجماعاً ویرث بالنسب الصحیح وفاسده فی الشبهة. والله العالم والحمدلله رب العالمین اولاً وآخراً ظاهراً وباطناً برحمتک یا ارحم الراحمین تمت
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با علامت بلاغ، محشی ازشیخ مرتضی انصاری ومیرزای شیرازی؛ جلد: گالینگور، ۲۳۸گ، ۱۷-۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۶۱]

۱۴۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۸۱۳-۱۰/۱۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ویستحب الاقامة بمنی ایام التشریق ... ثم یمضی الی الثالثة وعلیه السکینة والوقار ولایقف عندها والله العالم خاتمة وفیها مباحث

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی از شیخ مرتضی انصاری ومیرزا محمد حسن شیرازی؛ جلد: تیماج، ۹۷گ، ۱۹-۲۴سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۶۲]

۱۴۸. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۳۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** الاقوی والاحوط وجوب الاربع علیه اذا کان قد اکرهه امرأته المعتکلفة فجا معها فی نهار شهر رمضان و کفارة الاعتکاف ککفارة شهر رمضان علی الاصح والاحوط مراعات الترتیب فیها ...

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن خداداد سدهی اصفهانی، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۰۶گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ]

۱۴۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۴۱۰

شامل طهارة، صلاة، صوم، اعتکاف، دماء ثلاثه و حج؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی‌از میرزای شیرزای و شیخ مرتضی انصاری با امضاء «میرزا سلمه الله» و «مرتضی ره»؛ تملک: میر اسماعیل بن میر یعقوب؛ ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۲۰۶]

۱۵۰. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۵۴/۷

شامل احکام اموات؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: -۴۰۶]

۱۵۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۸۰

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، مقابله شده، محشی از شیخ انصاری؛ ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: -۴۱۹]

۱۵۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۲۶۷/۲

شامل قسمت زکات و خمس وقسمت ارث تحت عنوان وجیزة فی الارث یا رسالة فی الفرائض والمواریث می‌باشد که درسال ۱۲۶۴ (سال طاعون) آنرا تألیف کرده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۱۳۵]

۱۵۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۷۱۰/۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن، ۷۳گ (۲۵۶پ-۳۲۸پ)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۱۰۰]

۱۵۴. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۷۸

بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه چاپ سنگی است که در دارالطباعه سید مرتضی به سال ۱۳۱۸ چاپ شده؛ ۱۱۳گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱-۸۴]

۱۵۵. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۳۴مشهد

بی‌کا، بی‌تا؛ چاپ سنگی است که در کارخانه آقا سید مرتضی بسال ۱۳۱۴ چاپ شده؛ ۲۴۱گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: -۱۶۹]

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۳۴

همان نسخه بالا [ف: ۱-۵۷]

۱۵۶. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۸/۲

انجام: و الذل و الهوان بالاکتساب لشرائه و منها توقف حصوله علی رفع جمعی ما عنده أو دفع

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۶گ (۱۴۰پ-۱۴۵ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: -۲۲]

۱۵۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸۰

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی به رمز «ض» از شیخ مرتضی انصاری و «م» از میرزا محمد حسن مجدد شیرازی، در آغاز نسخه قطعه‌ای از احکام حیض و نفاس رساله صاحب جواهر افزوده شده؛ ۱۳۲گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۷-۳۰۰]

۱۵۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۰۶

بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری و میرزا محمد حسن مجدد شیرازی و میرزا محمد تقی شیرازی و سید کاظم طباطبائی یزدی و ملا کاظم آخوند خراسانی و حاج آقا رضا همدانی و شیخ طه نجف و سید اسماعیل صدر و شیخ عبدالله مازندرانی، نسخه چاپ سنگی به خط ابوالقاسم کمربنی نوری است که به سال ۱۳۱۴ چاپ شده؛ ۴۸۲ص، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۲۶-۶]

۱۵۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۶۵۰

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشی دست نویس از میرزا محمد تقی شیرازی و حواشی دیگری با رمز «ض مدظله»، نسخه چاپ سنگی دارالطباعه سید مرتضی رازی است که به سال ۱۳۱۱ چاپ شده؛ ۱۰۹گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲۵-۳۴]

۱۶۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۹۰

بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه چاپ سنگی است که بخط ابوالقاسم بن ملا رضا کمربنی تحریر شده و به سال ۱۳۱۳ در چاپخانه سید مرتضی با حواشی «میرزا» و «ض» بچاپ رسیده است. این نسخه تا کتاب اعتکاف دارای حواشی سید محمد کاظم طباطبائی یزدی با نشانی «ظم طبا» و حواشی ملا محمد کاظم آخوند خراسانی با نشانی «ظم خراسانی»و در تمام آن حواشی سید اسماعیل صدر با نشانی «صدر»، در صفحه اول خط طباطبائی یزدی و صدر و مهر «عبده اسماعیل الموسوی» (بیضی) [ف: ۱۶-۳۴۶]

۱۶۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۷۹۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** ویرث بالنسب الصحیح و فاسده الحاصل من الشبهه و الله العالم و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین و له الشکر ظاهرا و باطنا.

رساله‌های موجود در این نسخه عبارتند از: احکام الحیض، احکام الجنائز، طهارت، صلاه، صوم، زکات، خمس و فرائض؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۶۹گ، ۲۳سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۶-۴۶۲]

۱۶۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۸۰۰/۱

رساله‌های موجود در این نسخه: احکام الحیض، طهارت، صلوه،

صوم و اعتکاف با حواشی شیخ انصاری، محمد حسن حسینی، میرزا حسین نجفی طهرانی، آخوند خراسانی، آقا رضا همدانی و میرزا محمد تقی می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۴۷گ (۲پ-۱۴۸)، ۱۷سطر (۱۳/۵×۷/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۱۲/۵سم [ف: ۱۶-۴۶۴]

۱۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۳۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لایقوم اولاد الاخوه هنا مقام آبائهم فلایحجبونها کما انه لا یحجبها من الخناثی اقل من اربعة و الله العالم باحکامه.

مشتمل بر کتابهای طهارت، صلاة، صوم، زکات، خمس و ارث؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ واقف: ملا محمد جواد؛ جلد: تیماج، ۱۸۰گ، ۱۰-۱۷ سطر (۹×۱۴و۹/۵×۱۶)، اندازه: ۲۱/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۸-۳۲۵]

۱۶۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۲۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لابخوف النادر و لابانکساف احدالنیرین ببعض الکواکب الذی لایظهر الالاوحدی الناس و ان اخاف ...

در تطبیق با نسخه شماره ۲/۲۴۵۶/ع، نسخه اوایل مقصد سوم (در نماز آیات) را دربر دارد؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۸۶گ، ۱۷سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۸-۲۶۱]

۱۶۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۸۰/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** آب جاری و نابع گوید هر چند بر روی زمین روان نباشد مانند پاره چشمه ها

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مذهب، ۱ص (۳۲۰پ)، ۱۸سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۴۱۸]

۱۶۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۲۰۰

طهارت و صلاة؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: -۱۳۶۸]

۱۶۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۴۹۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -۱۴۸۹]

۱۶۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۷۵

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۱۶۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۷۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۱۷۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۹۸۸

نجات العباد و رساله ای دیگر؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۱۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۸۳۰ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۱۸۰

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۷۸]

۱۷۳. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه: ب-۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** الی الزوجه و الولد و الضیف و احوط من ذلک مراعات.

قسمت طهارت و صلوة و صوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ اهدایی: محمد و حسینعلی الهی؛ ۱۹۴ص، ۱۸سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: -۵۸]

۱۷۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱

طهارت تا اعتکاف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۸گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۸۷]

۱۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۶۷/۸

بخش احکام اموات؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۱گ (۹۷پ-۱۰۷پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۸-۶۱۴]

۱۷۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۶۷/۱۰

احکام حیض و استحاضه و نفاس؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۲۵۶ر-۲۶۲ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۸-۶۱۵]

۱۷۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۷۰۸

خمس و زکاة؛ کا: محمد بن باقر، بی‌تا، جا: سامراء [ف: -۲۵۶]

۱۷۸. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۵۰۲/۲

آغاز: بسمله - الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی نبیه؛ **انجام:** و عملی علی التجنب و هو الاقوی و لو تغیر المستعمل فی التطهیر باستعماله.

از این رساله فقط یک برگ آن باقی است و شاید کتاب نماز آن علیحده بوده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ ۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۲-۱۸۳]

۱۷۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۹۱۹

مبحث طهارت و صلوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: اسدالله قاسمی خوئی؛ ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [میراث اسلامی: دفتر دهم-۷۷۹]

۱۸۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۶۷۴

آغاز و انجام: برابر

طهارت تا اعتکاف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تاریخ وقف: شعبان ۱۲۷۳؛ جلد: تیماج، ۱۱۶گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۷]

۱۸۱. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۳۹۹

تا اعتکاف؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: -۹۴]

۱۸۲. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۶۳۱

زکاتو خمس؛ خط: نسخ، کا: موسی بن محمد علی، بی‌تا [ف: ۹۴]

● **نجاة العباد (ترجمه و تلخیص) = رساله عملیه** / فقه / فارسی

nejāt-ol ʻebād (t. va talxīs.) = r.-ye ʻamalīye

حسینی همدانی، ابوطالب بن عبدالمطلب، - ۱۲۶۶ قمری

hoseynī hamedānī, abo-tāleb ebn-e ʻabd-ol-motalleb (-

(1850

وابسته به: نجاة العباد فی یوم المعاد؛ صاحب جواهر، محمد حسن بن باقر (۱۲۰۰-۱۲۶۶ق)

ترجمه و تلخیصی است از «نجات العباد» شیخ محمد حسن نجفی (صاحب جواهر) که مترجم آن را به دستور صاحب جواهر، برای استفاده مقلدین وی، نگاشته است. این رساله مشتمل بر مسائل طهارت و صلات و صوم است.مؤلف در مقدمه آورده که: «چون رساله استادم جناب شیخ محمد حسن نجفی (صاحب جواهر) که در مسائل طهارت و صلات و صوم نوشته شده طولانی بود لهذا امر لازم الاتباع نسبت به این اقل تلامیذ صادر شد که زبده مسائل را از آن رساله ابراز نموده که عامه مکلفین را از آن بهره وافری حاصل گردد». این رساله در یک مقدمه و سه مقصد و یک خاتمه است. صاحب الذریعه از رساله عملیه فارسی دیگری که مستخرج از نجاة العباد است و آنرا سید علی بن ابراهیم ساوجی در زمان حیات صاحب جواهر ترتیب داده یاد می‌کند.

آغاز: بسمله، الحمدلله رب ... و بعد چون جناب علامی فهامی مجتهد الزمانی ... رساله در مسائل طهارت و صلوة و صوم نوشته بودند؛

انجام: بنا بر اصح و احوط مراعات ترتیب است در او مثل کفاره ظهار که پیش دانستی.

چاپ: در سال ۱۲۹۳ به چاپ رسیده

[الذریعه ۱۴۲/۴، رقم ۶۸۹]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۱۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، مصحح، با علامت بلاغ مقابله، با یادداشتی از ابوالقاسم رضوی و برگردان نام او به حروف شجری یا مشجر؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۲گ (۱پ-۹۲پ)، ۲۱سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۲۰-۴۹۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد رضا صباغ، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۷۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۱] و [ف: ۲۱/۱-۲۶۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کفاره اعتکاف مثل کفاره رمضان است و احوط مراعات ترتیب کفاره ظهار است. و الله العالم بحقایق احکامه ... علیهم اجمعین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ از روی نسخه درستی مقابله و تصحیح شده و صاحب جواهر الکلام خود صحت آنرا گواهی کرده‌اند؛ مهر: صاحب جواهر«لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد حسن» (چهارگوش) و«محمد حسن ۱۲۲۴» (بیضی)؛ ۱۱۸ص، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵/۳×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۸۵]

۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۱۵

خط: نسخ، کا: یزدی موسوی، هاشم بن محمد علی، تا: ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۸ سطر (۷/۵×۱۵ و ۱۵×۲۱) [ف: -۷۰۵]

۵. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۶۲

آغاز: برابر **انجام:** و جواز صوم در اینمقام بانهی چه جای عدم اذن و الله اعلم

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: ۱۴جمادی الثانی۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج، ۸۹گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۲۹۷]

۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۹۹

خط: نسخ، کا: حاجی بن رمضان، تا: دوشنبه ۱ شوال۱۲۶۲ق؛ ۱۱۷گ، ۱۳ سطر (۲/۵×۹/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: -۶۵]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۵۰۹-۵۷/۱۷۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۰ ذیقعده۱۲۶۲ق؛ ۹۰گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲-۹۰۶]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۰۰۷/۱-۵۴/۹۷

آغاز: برابر

کا: کاشانی، غلامعلی بن محمد، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۲۶۲ق؛ ۲۹گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۲۱۰۵]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۵۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: احمد بن محمد تقی دارابی، تا: ۲۸ شوال۱۲۶۲ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۱۰۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۲]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جواد بواناتی، تا: ۱۲۶۳ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۸۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۲]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۰۷۷/۲

همان نسخه بالا؛ ۲۲گ (۶۰پ-۸۱پ) [مؤید: ۳-۸۲]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۰۷۷/۳

همان نسخه بالا [مؤید: ۳-۸۲]

۱۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۶۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و غیر اینها از سایر احکام حایض و الله العالم باحکامه و حججه الطاهرین

کتاب طهارت صلاة صوم اعتکاف و دعا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۸ ذیقعده۱۲۶۳ق؛ مصحح، مقابله شده، مقابله به خط صاحب جواهر در انتهای کتاب: «نعم قد صح انها مقابلة علی النسخة الصحیحة المعتبرة فلا بأس بالعمل بها و هی الطهارة و الصلاة و الصوم و الاعتکاف و الدعا و کتب بیده مؤلفها الفانی خادم الشریعة محمد حسن بن المرحوم الشیخ باقر النجفی»؛ جلد: مقوا منقش، ۱۳۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۹۳]

۱۲. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: ۱۸۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** هر گاه پیش از ضیق عازم بر قضا باشد و چون وقت مضیق شود عزم کند بر عدم قضاء .
خط: نسخ، بی کا، تا: صفر۱۲۶۳ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ واقف: ملا عباس بن کربلائی اسماعیل، محرم ۱۲۶۸؛ جلد: تیماج، ۹۷گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف مخ: -۴۱]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۳/۳-۹/۶۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر چه بعض مصلی داخل باشد وبعضی خارج واحوط در حایر اختصاص حکم است باطراف صریح مقدس تا مقدار بیست و پنج ذراعبذراع ید مستحب مؤکد است که مسافر بعد از هر فریضه مقصوره سی مرتبه بگوید سبحان الله والحمدلله ولا اله الا الله والله اکبر، تمت.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۵۲گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۴-۲۱۰۵]

۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۳۴۷/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ کامل و مقابله شده؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۱ص (۱-۲۱)، ۱۹سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۵-۱۶۲۲]

۱۵. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۹۰
آغاز: برابر
شامل طهارت، صلوة و صوم؛ خط: نستعلیق، کا: یوسف علی، تا: ۱۲۶۵ق، جا: کورکلا؛ مهر: «عبده محمد تقی» (بیضوی)؛ واقف: یوسفعلی بن ملا علی لاهوئی، ۱۲۶۷ق؛ جلد: تیماج، ۹۷گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: -۸۷]

۱۶. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۷۲/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** مسئله مستحب مؤکد است که مسافر بعد از هر فریضه مقصوره سی مرتبه بگوید سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر تمام شد کتاب صلاة.
خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن حاجی کاظم دربندی، تا: سلخ رجب۱۲۶۹ق؛ با نسخه اصل مقابله شده؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی؛ ۸۲گ، ۱۵ سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۱۲۷]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۷۵/۵
آغاز: این رساله مختصریست از رساله همکار حجة الاسلام ... الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله مختصر شده است از رساله مطول مرحمت غفران؛ **انجام:** اعتصمت بالله و لکل طاعة و معصیة لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم
کا: محمد کاظم بن ملا امیر علی بن موسی خان بن محمد باقر، قزوینی ساکن سیارستاق، تا: ۱۲۷۲ق، جا: رحیم آباد؛ مصحح؛ ۱۱گ (۵۵-۶۵)، ۱۲سطر ، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۲۸-۶۲۷]

۱۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۴۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق؛ اهدایی: دکتر مهدی روشن ضمیر؛ ۹۶گ(۵۷ر-۱۵۲پ) [ف: ۳-۵۷]

● نجاة العباد فی یوم المعاد (ترجمه) / فقه / فارسی
najāt-ul ‘ibād fī yawm-il ma‘ād (t.)

مدرس، حسن بن علی، ۱۲۱۰ - ۱۲۷۳ قمری
modarres,hasan ebn-e ‘alī (1796 - 1857)

وابسته به: نجاة العباد فی یوم المعاد صاحب جواهر، محمد حسن بن باقر (۱۲۰۰-۱۲۶۶ق)

ترجمه‌ای است از «نجاة العباد» که به دستور مؤلف برای استفاده مقلدین فارسی زبان به قلمی سلیس و روان و استوار ترجمه شده است.مترجم استاد میرزا محمد تقی شیرازی بودهاست.

آغاز: بسمله، حمدله ... و بعد چون جمعی از مؤمنین عجم خواهش کرده بودند از جناب افضل الفضلاء.

انجام: بنا بر اصح و احوط مراعات ترتیب است در او مثل کفاره ظهار که پیش دانستی.

[الذریعة ۱۴۲/۴]

شرح و حواشی:

۱- نجاة العباد (مختصر ترجمه) = احکام ایمان؛ خوانساری، محمد هاشم بن زین العابدین (۱۲۳۵-۱۳۱۸ق)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۵۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تجاوز نکند از حول و حوش ضریح مبارک به زیاده از بیست ذراع دست
طهارت و صلات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مقابله شده؛ با خط و مهر شیخ محمد حسن بن محمد باقر معروف به صاحب جواهر مبنی بر وکالت شیخ محمد از سوی ایشان بامهر «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده محمد حسن»؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ جلد: تیماج ، ۹۹گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۱/۱-۲۷۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری با رمز «ض»، با نسخه اصل تصحیح و مقابله شده؛ واقف: امیر المؤمنینی، ۱۳۶۵ش؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۶۷گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۲۰-۵۷۵]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۳۱۹
خط: نسخ، کا: علی میرزا، تا: ۱۲۶۱ق؛ ۹۴گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۱۲۹]

۴. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۵۷۶
آغاز و انجام: برابر
از طهارت تا آخر اعتکاف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۱ جمادی الاول۱۲۶۱ق، تاریخ کتابت تاریخ ترجمه نیز هست؛ بایادداشت و اجازه عمل به این رساله از شیخ محمد حسن بن شیخ باقر صاحب جواهر با مهر«لا اله الا الله الملك الحق المبین محمد حسن» (چهارگوش)؛ واقف: علی مردان خان تیموری (نصرت

الملک)؛ ۱۷۰گ، ۲۱سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۶۹]

مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه: ۴۰

همان نسخه بالا [رشت و همدان: ف: -۱۷۲۷]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۷۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق، جا: قزوین؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۱۰گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف مخ: ۱-۴۳۸]

۶. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه: ۴۹/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۱ ربیع الثانی۱۲۶۵ق؛ محشی از«میرزا دام ظله»؛ ۱۵۲گ (۱پ-۱۵۲ر)، قطع: ربعی [چند نسخه-ف: -۴۸]

۷. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۳۹۰

آغاز: بشود بر زمین مثل نهرها ورودخانه‌ها یا نه مثل آب چاه یا آب باران است یا آب ایستاده غیرنابع اما قسم آخر پس اگر کمتر از کرباشد نجس می‌شود؛ **انجام:** وغیر ایشان از کسانیکه یکی از مرجحات در او موجود باشد وسزاوار است ملاحظه نمودن میزان درصورت تعارض مرجحات والله الهادی الی سبیل الرشاد والحمدلله رب العالمین

طهارت، صلاة، صوم، اعتکاف، خمس وزکات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه غره جمادی الثانی۱۲۶۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شده از روی نسخه اصل در نجف اشرف، محشی از شیخ مرتضی انصاری ونوشته ایشان دراول نسخه دال بر جواز عمل به حواشی ایشان، درآغاز نسخه آمده: «من کتب میرزا محمد تقی الشیرازی»؛ جلد: تیماج، ۲۷۴گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱-۱۲۲]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۴۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** که اجزای خمر در آن نفوذ نمی کند. پس مکروه نخواهد بود. و الله اعلم بالصواب.

تنها ترجمه طهارت را در بردارد، در یک «مقدمه» و سه«مقصد» و یک «خاتمه»، مقدمه در ۳ «فصل» و چند «مبحث»: مقصد یکم در وضو، دوم غسل، سوم تیمم. و هر یک در چند «مبحث». خاتمه در نجاسات، نیز چند مبحث؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق؛ ۵۵گ(۱پ-۵۵ر) [ف: ۳-۵۷]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۹۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** وخضاب نمودن وقرآن خواندن او ودر استجباب وضو گرفتن ونشستن دروقت نماز به مقدار نماز وذکر نمودن خداوند عالم را وغیر اینها از سایر احکام حایض

طهارت تا زکات ودماء ثلاثه؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده با نسخه اصل؛ مهر: «لااله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد حسن ...» (مربع)، «محمد حسن ۱۲۲۴» (بیضی)؛ ۳۵گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱-۴۳۸]

۱۰. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۹۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فیقول العبد القاصر محمد حسن بن الشیخ باقر انه قد التمسنی جماعة من المخلصین؛ **انجام:** از برای او هر چیزی که ما بین آسمان و زمین است هفتم روز عرفه در حق

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ ۲۳۷گ، ۱۵سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۸۶]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۷۳۴-۵۸/۱۸۴

آغاز: برابر

فقط بخش طهارت، نماز، وروزه را ترجمه کرده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۳۱۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲-۹۰۶]

۱۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۷۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** گاه می‌شود که قوت دارد جواز صوم در این مقام با نهی چه جای عدم اذن و الله العالم.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با علامات بلاغ به تاریخ ۱۲۶۴؛ جلد: تیماج، ۳۴۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۷۳]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۶۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جا: کربلا؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری با مهر و امضای وی، با علامت بلاغ؛ مهر: «عبده مرتضی الانصاری»(مربع)؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۹۴گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۶-۱۱۷]

● نجات العباد (منتخب) = الفقه = ترجمه نجاة العباد /

فقه / فارسی

nejāt-ol ‘ebād (mn.) = al-feqh = t.-ye nejāt-ol ‘ebād

حسینی ساوجی، علی بن ابراهیم، ق۱۳ قمری

hoseynī sāvajī,‘alī ebn-e ebrāhīm (- 19c)

وابسته به: نجاة العباد فی یوم المعاد؛ صاحب جواهر، محمد حسن بن باقر (۱۲۰۰-۱۲۶۶ق)

ترجمه و منتخب نیکویی است از «نجاة العباد» شیخ محمد حسن نجفی صاحب جواهر الکلام. در چندین کتاب به ترتیب اصل گرد آورده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این چند کلمه ای است که حقیر خاطی ... منتخب نموده اصل گرد آورده است

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مثل مسافر و نحو آن و فرق نیست در این حکم میان جاهل و ناسی و عالم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۶۲ق؛ با دستخط سید اسدالله بن حجة الاسلام شفتی در تأئید عمل به این رساله به تاریخ ۱۲۶۲، با دستخط مؤلف پیرامون تأئید مقابله کتاب با مهر: «علی بن ابراهیم الحسینی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۶۴گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۶-۲۳۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۴۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فرق نیست در این حکم میان جاهل و ناسی و عالم

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه۱۶ جمادی الثانی ۱۲۶۲ق؛ واقف: حاجی محمد علی تهرانی نوری؛ جلد: تیماج، ۱۰۹گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۴-۲۱۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۶۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشتی به تاریخ ۲۷ جمادی الثانی ۱۲۹۸؛ ۱۲۶گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۴-۳۲۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۷۹/۳

آغاز: ایستاده از جهة سجده اولی و پیش از سجده ثانیه در حالیکه راست نشسته است و هم چنین بعد از هر یک از دو سجده بعد از راست نشستن، دویم خواندن دعائیکه وارد شده است؛ **انجام:** منعقد نمی شود در شهر رمضان روزه غیر آن چه واجب باشد چه مستحب چه مکلف باشد بروزه ماه رمضان یا مکلف نباشد مثل مسافر و نحو آن و فرق نیست در این حکم میان جال و عالم و ناسی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۷گ (۶ر-۴۲ر)، ۱۸سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۳۲-۶۷۴]

۵. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۱۹۱

آغاز: و امثال اینها اگر چه احوط نجاست است و اگر آب مذکور راکد و غیر کر باشد، آغاز کتاب الصوم: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این چند کلمه ای است در بیان کیفیت صوم یعنی بازداشتن خود را از مفطرات در شهر رمضان و در آن چند فصل است؛ **انجام:** چهارم شرط در صحت روزه خالی بودن است از حیض ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۳۱گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۷۰]

۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** چه مکلف اشد به روزه ماه رمضان یا مکلف نباشد مثل مسافر و نحو آن و فرق نیست در این حکم میان جاهل و ناسی و عالم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۳۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱-۱۹۹]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۵

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱-۹۰۹]

● نجاة العباد (مختصر ترجمه) = احکام ایمان / فقه - فارسی

ahkām-e īmān = talxīs-e t.-ye nejāt-ol-‘ebād

خوانساری، محمد هاشم بن زین العابدین، ۱۲۳۵ - ۱۳۱۸ قمری

xānsārī,mohammad hāšem ebn-e zeyn-ol-‘ābedīn (1820 - 1901)

وابسته به: نجاة العباد فی یوم المعاد (ترجمه)؛ مدرس، حسن بن علی (۱۲۱۰-۱۲۷۳ق)

آن‌گونه که در مقدمه این رساله آمده تلخیص کتاب فقهی «میرزا سید حسنا» است که با اجازه ایشان و درخواست گروهی از مؤمنین تهیه شده است و مباحث طهارت، صلات و صوم را دربر می‌گیرد. میر سید حسنا همان سید حسن بن علی مدرس اصفهانی (۱۲۷۳ق) شاگرد صاحب جواهر است که کتاب نجاة العباد استاد خوش را ترجمه نموده و کتاب حاضر نیز تلخیص همان کتاب است.

آغاز: الحمدلله علی جمیع نواله ... اما بعد این مختصری است از کتابجناب مستطاب استاد استناد اعظم افخم

[الذریعة ۲۹۶/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۷۱

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بیشتر آن به خط مؤلف و نسخه پیش‌نویس وی می‌باشد که تصحیح و اضافه شده و خط خوردگی دارد؛ ۲۶۸گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۴-۶۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۷۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و همچنین روزه واجبی که به نذر بجا آوردن او در سفر واجب شده باشد و مابقی احکام مسافر بسطی دارد که در محلش ذکر شده و آنچه در این مقام مذکور شده کافیست.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳ محرم ۱۲۷۳ق؛ افزودگی‌هایی در موضوع رساله از فتاوای «میر سید حسنا» در انجام؛ ۳۲گ (۱پ-۳۲پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۷×۱۱/۵سم [ف: ۳۲-۶۷۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** با هم بقدر خرجی یکساله اش نباشد و اگر باشد غنی است ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ ۹۰گ (۱-۹۰)، ۱۲سطر ، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۲۹-۱۲۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** واما مسافر پس در هر کجا که نمازش قصر میشود روزه ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۳۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۷-۱۹۵]

● نجاة العباد فی یوم المعاد (ترجمه) / فقه / اردو

najāt-ul ‘ibād fī yawm-il ma‘ād (t.)

وابسته به: نجاة العباد فی یوم المعاد؛ صاحب جواهر، محمد حسن بن باقر (۱۲۰۰-۱۲۶۶)

ترجمه‌ای است از رساله «نجاة العباد» مرحوم صاحب جواهر به

زبان اردو با مراعات حواشی میرزا محمد حسن شیرازی که برای استفاده شیعیان هند ترجمه شده است.

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۲۲۸

آغاز: بسمله حمدله والصلوة علی خیر خلقه محمد المصطفی نخبة الانبیاء ... اما بعد پس مخفی نرهی که هر مکلف پر علم، مسائل دین واحکام رب العالمین؛ **انجام:** هی اور روزه مستحب صحیح نهین هی اس شخص سی جکی ذمه پر روزه واجب هو مگر جو قادر نهو واجب هر که اسوقت بین جائز هوگا فقط

تقلید وطهارت وصلوة وصوم؛ خط: نستعلیق، کا: سید ابوالقاسم مشهور به سید مولانا، تا: ۳ جمادی الثانی۱۳۰۸ق، مصحح؛ جلد: مقوا، ۳۴۱گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف مخ: ۱–۱۲۲]

● نجاة العباد فی یوم المعاد (ترجمه) / فقه / فارسی

najāt-ul ‘ibād fī yawm-il ma‘ād (t.)

وابسته به: نجاة العباد فی یوم المعاد؛ صاحب جواهر، محمد حسن بن باقر (۱۲۰۰–۱۲۶۶ق)

ناشناخته:

۱. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۴/۲

ترجمه گزیده نجاة العباد الشیخ محمد حسن اصفهانی نجفی از طهارت تا روزه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۶ رجب۱۲۶۳ق [نشریه: ۷–۴۲]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۸۵۰

آغاز: حمد له، وصلی الله علی محمد و آله الطاهرین. اما بعد فیقول العبد القاصر محمد حسن بن الشیخ باقر ... ان اکتب لهم ... می‌الطهارة و الصلوة الخ؛ **انجام:** در وقت نماز وضو بسازد و ذکر خدا نماید و تفصیل این احکام در حیضگذشت، رجوع به آن نماید.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۴ ذیحجه۱۲۶۳ق؛ پنج برگ پایان اختلافات شیخ انصاری و صاحب جواهر است؛ مهر: «علی اکبر الشریف»، «یا ابا جعفر»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: چرم مشکی، ۱۳۷گ، ابعاد متن: ۹×۱۶، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲–۷۱۳]

۳. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۷۷۵/۵

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله مخصریست از جانب مولانا و مقتدانا شیخ محمد حسن سلمه الله تعالی در مسائل طهارت و صلوة اما کتاب طهارت در آن یک مقدمه و سه مقصد و یک خاتمه است؛ **انجام:** و سایر الشهدا علیه السلام و اتمام اینها افضل است تمت الرسالة

نام مترجم در نسخه نیامده و لکن بایستی از شیخ حسن بن علی مدرس اصفهانی باشد، نسخه رساله عملیه و شامل ترجمه مباحث طهارت و صلوة از کتاب نجاة العباد است؛ خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۲۶۹ق؛ از برگ ۶۶ تا ۸۰ و از برگ ۸۰ تا ۸۳ سؤال و جواب فقهی بر اساس فتاوی شیخ مرتضی انصاری کتابت شده؛ واقف: بانو زهرا تقی زاده، مرداد ۱۳۶۱؛ جلد: مقوا، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۲سم [ف: –۱۷۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۴۴۲

آغاز: بسمله، الحمدالله رب العالمین؛ **انجام:** اسدالله الجیلانی فی النجیف الاشرف فی آخر شهر ... الهجرة

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق [رایانه]

۵. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: ۱۸۳/۲

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... کتاب الطهارة و دراویک مقدمه و سه مقصد و یک خاتمه، اما مقدمه پس در او دو فصل است ؛ **انجام:** که استعمال چنین ظرف بعد از تطهیر مکروه هم نیست و الله اعلم

ظاهراً ترجمه دیگری از کتاب الطهارة «نجاة العباد» مرحوم صاحب جواهر باشد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۶۷گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف مخ: –۴۰]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۲۴۵/۱

آغاز: تعالی در بیان طهارت و صلوة منتخب و مختصر گردید تا همه اهل ایمان از وی سودمندشوند

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۷۳ص(۱–۷۳)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵–۱۵۸۵]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۱۹۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علی اصغر مقصودی؛ اندازه: ۱۱/۶×۱۸سم [رایانه]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۸۷۹

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

● نجات العصات / مراثی، شعر / فارسی

nejāt-ol ‘osāt

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ۱۲۱۵– قرن ۱۳ قمری

raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī‘ (1801 - 19c)

دیوان اشعار شاعری است با تخلص «عاصی» درمراثی سید الشهداء (ع) که نسخه حاضر جلد چهاردهم از دیوان اوست که به نام «نجات العصات» است. درآغاز مقدمه به نظم و نثر آورده وگفته است که در هر جلد ازمجلدات نجات العصات چهارده بند درتبعیت ازدوازده بند محتشم می‌آورد ودراین جلد چهارده بند آورده وسپس اشعاری درمناجات وپس ازآن اشعار مفصلی درفضایل ومصایب سیدالشهداست. ظاهراً غیر از «نجات العاصین» مشهدی بخارایی است که درالذریعة (۲۴: ۵۹) معرفی شده است.سروده‌های محمد محسن رشتی اصفهانی متخلص به «عاصی» که درکتابخانه آیة الله گلپایگانی «معراج الشهادة» به شماره ۷۶/۱۰ موجود است(نک: الذریعة ۲۱/۲۳۰)، محتمل است کتاب حاضر هم از آثار همو باشد.

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۷۳۴

آغاز: هو المستعان جلد چهاردهم ازنجات العصات است از تألیفات وتصنیفات این عبد خاطی عاصی ... که تعزیه و تحریر درکربلای معلی شده است بسمله وبه نستعین الحمدلله رب العالمین والعاقبة للمتقین ... خامه بیان کرده تا خصال محمد ×× ذکر نمود از شرح حال محمد؛ **انجام:** امید عاصی غمگین بلطف توست ×× که بخشد اوگنهم را بسید الشهداء حمد وسپاس قادر یکتای بی همتا که عمر این ذلیل علیل کفایت نمود که این دیوان جلد چهاردهم ازنجات العصات را باتمام رسانید ...

جلد چهاردهم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳و۱۴؛ جلد: تیماج، ۴۲۱گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف مخ: ۲-۵۶۲]

● نجات عن الاصول الی الفروع / صرف و نحو / عربی

najāt-un ‘an-il uṣūl ila-l furū‘

ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۲

آغاز: الحمدله الذی آلاؤه؛ **انجام:** و لانت هذه انما تزاد و اذ لم یقصد الوقف و الله اعلم بالصواب.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ اهدایی: علیرضا ایمانی نوبر؛ جلد: تیماج، ۵۰۹ص، ۳۱ سطر (۱۳×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: -۲۱]

● نجاة الغافلین / کلام و اعتقادات / فارسی

nejāt-ol qāfelīn

ملا شکرالله، ق۱۴ قمری

mollā šokr-ol-lāh (- 20c)

تاریخ تألیف: ۸ شعبان ۱۳۰۲ق

پند و اندرزهایی است اعتقادی اخلاقی که از آیات و احادیث اهل بیت علیهم السلام استفاده می‌شود، با اشاره به پاره‌ای از فضایل و مصائب معصومین عیهم السلام و مخصوصاً حضرت سیدالشهداء، که مؤلف برای رشد یافتن خود و دیگران نگاشته است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... بلی هر کس را که خداوند حکیم علی الاطلاق بمقام رشد و عقل و بحد بلوغ رسانید.

انجام: و جمیع شداید و تلخی دنیا در کام او شیرین است، اللهم اغفر لاخواننا المؤمنین و ارحمهم برحمتک یا ارحم الراحمین.

[فهرستواره منزوی ۶۵۷/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ نسخه دوم است، با تقریضی بر کتاب به تاریخ ۲۵ جمادی الثانی ۱۳۱۰؛ جلد: تیماج، ۲۰۲گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۲۷]

● النجاة فی اصول الدین / کلام و اعتقادات / فارسی

an-najāt fī osūl-ed dīn

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

تاریخ تألیف: ۱۰۹۹ق

رساله مختصری است در اصول دین در یک «مقدمه» و هشت «باب» و یک «ذیل».

آغاز: الحمدلله علی آلائه و الصلاة علی محمد و آله ... نخستین کلامی که از زبان عندلیبان منابر تراوش نماید.

انجام: و به این سبب سوره کریمه اشاره به جمیع اصول دین می‌باشد لیکن بطریق اجمال و لهذا در اخبار آمده است که به منزله ربع قرآنست.

چاپ: اصفهان، سربی، ۵۶ص، جیبی.

[الذریعه ۵۷/۲۴؛ فهرستواره منزوی ۵۸۰/۹]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۳۰۶

آغاز: بسمله عبا را گرفت و بر ایشان پوشانید و دست مبارک بسوی آسمان بلند کرد؛ **انجام:** و در بعضی از روایات نهی از جواب سلام شارب الخمر وارد شده است.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۱ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۴-۱۹۱۱]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۹۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۲گ (۳۰پ-۵۱)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۵۹۹]

● النجاة فی شرح الرسالة فی فرض الصلاة / فقه / عربی

an-najāt fī š.-ir r. fī farḍ-iṣṣalāt

انصاری، علی بن تاج الدین

ansārī,‘alī ebn-e tāj-od-dīn

وابسته به: الالفیة فی فقه الصلاة الیومیة؛ شهید اول، محمد بن مکی (۷۳۴-۷۸۶ق)

شرح مختصری با عناوین «قال، اقول» بر کتاب الفیه شهید اول محمد بن مکی عاملی است. بیشترین استدلال مؤلف به کتاب و سنت و اجماع است.

آغاز: بسمله. و علیک الاعتماد یا کریم الحمد لله الذی شرع الاسلام فسهل شرایعه.

انجام: بخلاف النذر المطلق فان القضاء لا یطلق بها لا حقیقة و لا مجازا فتامل.

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۶۶۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۲۶ق؛ محشی با رموز «ع ل رحمه الله»؛ ۶۷گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۵-۸۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۱/۳

آغاز: العجیبة قد خلت منها اکثر المطولات و لا أثر منها فی اکثر المصنفات تسهیلا لمن آراد أن یذکر؛ **انجام:** برابر

در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه اواخر ذیحجه۸۷۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ مهر: «الراجی علی بن معصوم» (بیضی)؛ تملک: حبیب الله آشتیانی؛ جلد: مقوایی، ۶۲گ (۵۷ر-۱۱۸پ)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲-۲۰۸]

● **النجاة فی القیامة** / کلام و اعتقادات / عربی

an-najāt fi-l qīyāma

ابن میثم، میثم بن علی، ۶۳۶ - ۶۸۹ قمری

ebn-e meysam, meysam ebn-e ‘alī (1239 - 1291)

به درخواست: عبدالعزیز بن جعفر نیشابوری

کتابی است مختصر و تحقیقی در مبحث امامت. مرتب است بر مقدمه (در تعریف و عقائد و اقوال در امامت) و سه باب (شرائط امامت، تعیین امام، شبهات مخالفین) و هر بابی شامل مباحث. وی این کتاب را به خواهش عزالدنیا و الدین ابوالمصفر (کذ) عبدالعزیز بن جعفر نیشابوری نگاشته است.

آغاز: الحمدلله مفیض الجود و واهب وجود کل موجود الذی احاط بکل شییء علما ...

انجام: و حینئذ یکون الاستنکار و الاستبعاد قبیحا و الله ولی التوفیق و العصمه و هو المسدد للصواب و له الحمد و المنه و الحول و القوة.

چاپ: تحقیق محمد هادی الیوسفی الغروی (قم، مجمع الفکر الاسلامی: ۱۴۱۷ق)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مثالی، یوسف بن محمد، تا: سه‌شنبه ۱۷ ذیحجه۸۵۲ق؛ رونویس شده است از نسخه غیر مصحح؛ جلد: تیماج، ۵۹گ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۱-۴۱۲]

● **النجاة فی المناجات** / دعا / فارسی و عربی

an-najāt fe-l monājāt

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۴۰۸/۵

از: علی بن اکبر جلالی یزدی (معاصر)؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا [نشریه: ۱۳-۳۹۸]

● **نجات المتقین فی احکام الدین** / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

nejāt-ol mottaqīn fī ahkām-ed dīn

عسکری، محمد حسن بن هدایت الله، ۱۲۱۱ - ۱۲۸۰ قمری

‘askarī, mohammad hasan ebn-e hedāyat-ol-lāh (1797 - 1864)

اهداء به: محمد شاه قاجار

تاریخ تألیف: شب چهارشنبه ۴ محرم ۱۲۵۴ق

رساله فتوایی و عملی او است.در یک «مقدمه» و دو «مقصد» و یک «خاتمه»: مقدمه: در مسائل اجتهاد و تقلید؛ مقصد ۱. در اصول دین (در عنوان پنج مطلب)؛ مقصد ۲. در مسائل طهارت، صلوة، زکوة، خمس و صوم؛ خاتمهدر پنج مطلب: در تجارت، نکاح، طلاق، صید و ذباحه و اطعمه و اشربه. وی مشغول به تألیف کتاب مبسوطی در فقه بوده به نام «ینابیع الشریعة فی فروع مذهب الشیعة» و به درخواست و اصرار جمعی از متدینین از آن کتاب سر باز زده و تألیف این کتاب را آغاز می‌نماید. کتاب خلاصة النجاة او نیز مختصری از این کتاب نجاة المتقین است. همچنین کتاب صراط النجاة نیز از سوی شاگردش نوروز علی بسطامی از همین کتاب استخراج گردیده است. میرزا عسکری از علمای بزرگ خراسان و صاحب چند تألیف می‌باشد و شرح حالش در کتاب طبقات اعلام الشیعة آمده است.

آغاز: الحمدلله الذی جعل ارشاد المرشدین وسیلة لنجاة المتقین ... اما بعد، چنین گوید افقر عبادالله الغنی ... که در این اوان مصیبت نشان

انجام: یا بلطفی بدهد که بلیسد، این بود آنچه منظور بود که در این رساله نوشته شود

چاپ: مشار فارسی، ج۵، ص۵۱۶۷؛ تهران، سنگی، ۱۲۶۴ق، وزیری

شرح و حواشی:

۱- صراط النجاة = رساله عملیه؛ فاضل بسطامی، نوروز علی بن محمد باقر (۱۲۲۷-۱۳۰۹ق)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۶۷۷

آغاز: آغاز نسخه ما: بسمله ... کتاب طهارت و ارکان آن چهار است، رکن اول در آنها است؛ **انجام:** وصلی الله علی رسوله و الائمة علیهم السلام

خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۵۴ق؛ جلد: میشن، ۱۳۹گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۵/۲×۲۱/۳سم [ف: ۴-۸۱۱]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۰ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج، ۲۷۵گ، ۷ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳-۵۴۴]

۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۲۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶ جمادی الاول۱۲۵۵ق [نشریه: ۲-۱۳۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۰ ذیحجه۱۲۵۸ق، عناوین قرمز؛ قطع: رقعی بزرگ [میراث شهاب: س۷ش۱-۲-۳۲]

۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۳۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملا اسحاق محرر هراتی، تا: ۱۲۵۸ق، به دستور حاج میرزا عسکری؛ جلد: تیماج، ۲۱۹گ، ۲۰سطر (۱۴×۲۶)، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: -۲۷۰]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۵۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ ذیحجه ۱۲۵۸ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده الراجی علی حسین» (بیضی)، «طاعون و با عبده میرزا بابا»(بیضی)، «یا محمد ادرکنی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۵۰گ، ۱۹سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳۸-۴۵۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد الخادم بن حاجی محمد حسن الشریف، تا: ۴ ذیقعده۱۲۵۹ق، حسب فرمایش میرزا عسکری حسینی؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبد علی علی؟» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۲۳۹گ، ۲۲سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۴-۶۵۸]

۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۹۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر یزدی، تا: ربیع الاول۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج، ۲۱۵گ، ۲۰ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۵۸۹]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۰۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۵-۶۶۹]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۳۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و این حکم مشهور است و از بعضی ادعای اجماع نقل نموده اند

تا احکام «غسل میت» را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: حسین؛ ۷۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۶۷۰]

● نجاة المجاهدین / کلام و اعتقادات / فارسی

nejāt-ol mojāhedīn

جوشقانی، محمد جعفر بن محمد علی، ق۱۳ قمری

jošaqānī,mohammad ja‘far ebn-e mohammad ‘alī(-19c)

اهدا به: غلامحسین خان سپهدار و میرزا سید احمد

در زمان فتحعلیشاه قاجار به نام غلامحسین خان سپهدار و میرزا سید احمد در یک «مقدمه» (موضوع الهی) و سه «مقاله»: ۱. وجود و مراتب آن؛ ۲. اثبات واجب؛ ۳. معاد، هر یک در چند مسئله؛ با عنوان «تحقیق عرشی».

آغاز: حمد بی حد و ثنای بیعد مر خالقی را که ادراک ذاتش از فهم عقول و اوهام محروس و رشته عالم فکرت از ایوان رفعتش مایوس.

[فهرستواره منزوی ۶/۲۴۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و داخل بهشت می‌شود و تکیه می‌کند بر سدر مخضود و طلح منضود و اولئک من اصحاب الیمین (نانوشته مانده)

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۲گ، ۱۰ سطر (۵×۹/۶)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۱-۲۳۸۲]

● نجاة المجرمین / تاریخ معصومین / فارسی

nejāt-ol mojremīn

فدائی، محمد بن عبد الرحیم

fadā’ī,mohammad ebn-e ‘abd-or-rahīm

مشتمل است بر «مقدمه»، پنج «وسیله» و «خاتمه» در بیان حالات خمسه طیبه. در این تألیف ازمؤلف اشعار فراوان دیده می‌شود به‌گونه‌ای که هیچ صفحه‌ای خالی از آن نیست.

آغاز: بسمله، دل از جور فلک اندوهگین است ×× تنم زندان محنت را رهین است

[فهرستواره منزوی ۶/۶۵۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۶۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و خود را قابل این ... تشریف خاص نمیدیدم و فی ذلک فضل الله ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق؛ ذیل آخرین ورق ساقط است، دارای سرلوح؛ واقف: سید اصغر اصغرزاده موسوی، اردیبهشت ۱۳۳۸؛ ۲۰۳گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۹/۷×۳۲/۳سم [ف: ۱۴-۵۹۰]

● نجاة المذنبین / دعا / فارسی

nejāt-ol moznebīn

ایپکچی تبریزی، حاج علی آقا

īpīkčī tabrīzī,hāj ‘alī āqā

کتابی است مختصر در تعقیب نمازها و دعاهای دیگر که مؤلف به‌جهت سهولت آنها را از کتاب‌های معتبر در اینجا آورده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا أن هدانا الله ... و بعد این مختصر مجموعه ایست از ادعیه معتبره مشهوره و منتخب از کتب موثوقه

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در آخر دعاهای متفرقه‌ای دارد به خط علی ابن هادی الدری به تاریخ ۱۰ رجب ۱۳۳۵ و محمد رضا و سید علی حسینی به تاریخ ۱۳۳۶، محشی از عباسعلی کوچه باغی؛ ۹۰گ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱-۴۲]

● **نجات المسلمات** / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

nejāt-ol moslemāt

نوری جهان بنت عبدالغفار تهرانی

nūrī jahān bent-e ‘abd-ol-qaffār-e tehrānī

وابسته به: حلیة المتقین؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۲۴ق

از نوری جهان دختر حاجی عبدالغفار طهرانی، در اصول و فروع دین، با چند خاتمه. او می‌نویسد که چندحدیث از حلیة المتقین که مناسب دیده شد از چند فصل آورده می‌شود. این بخش در آداب و اخلاق است و دو سوم کتاب می‌شود.

آغاز: بسمله. حمدله. والصلاة والسلام علی خیر خلقه محمد وآله وعترته اجمعین. اما بعد چون جمعی از جماعت زنان احادیثی که از ائمه طاهرین به گوش ایشان نخورده

انجام: به سبب این خدمتها بهآن حضرت ضرر شدیدی رسید. والسلام

[نسخه‌های منزوی ۱۷۰۲؛ فهرستواره منزوی ۶۵۷/۶]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: جمعه ۱۰ شعبان۱۲۲۴ق؛ جلد: میشن، ۱۸۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۵×۲۰سم [ف: ۴-۸۱۲]

● **نجات المسلمین** / فقه، شعر / فارسی

nejāt-ol moslemīn

جامی لاهوری، عبدالنبی، ق۱۲ قمری

jāmī lāhūrī,‘abd-on-nabī(- 18c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۷۴۶

آغاز: حمد حق گو بهر آغاز کتاب ای نکته دان ×× تا شود این نامه نامی گرامی در جهان؛ **انجام:** صد صلوة و صد تحیت صد درود و صد سلام ×× هدیهٔ ختمش نمودم بر شه پیغامبران

فقه منظوم؛ خط: نستعلیق، کا: شرف الدین ولد غلام حسین ساکن پورکی، تا: ۱۲۱۹ق؛ جلد: گالینگور، ۵۳گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۵۱-۱۲۸]

● **نجاة المسلمین و منجی الهالکین** / اصول فقه / عربی

najāt-ul muslimīn wa munj-il hālikīn

حسینی مشهدی، محمد مهدی بن محمد باقر، ق۱۱ قمری

hoseynī mašhadī,mohammad mahd ebn-e mohammad bāqer(- 17c)

وابسته به: عدة الاصول = العدة؛ شیخ طوسی، محمد بن حسن (۳۸۵-۴۶۰ق)

شرح عدة الاصول شیخ طوسی است با عناوین «قال، اقول».

قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۱۵۶

آغاز: من الناظرین فیه ان یصونوه من عیب یعتریه و یصلحوا ما فیه؛ **انجام:** و ما یجری مجراه فهو عمل بالعلم لا بالظن لقطعیة حجته لصدور العلم ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۲۹۲گ، ۱۹ سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [کتابخانه‌های قائن: ف: -۱۳۷]

● **نجاة المقلدین** / فقه / فارسی

nejāt-ol moqalledīn

فاضل ایروانی، محمد بن محمد باقر، - ۱۳۰۶ قمری

fāzel-e īravānī,mohammad ebn-e mohammad bāqer(- 1889)

رساله عملیه است.

چاپ: مشار فارسی، ج۵، ص۵۱۶۸؛ ایران، ۱۲۸۲ق، سنگی، خشتی، ۲۰۰+۷ص؛ ایران، ۱۳۰۰ق، ۲۶۲ص؛ ایران، ۱۳۰۱ قمری، وزیری کوچک؛ چاپخانه حاجی ملاعباسعلی کتابفروش شبستری به خط محمد علی تبریزی، ۱۲۹۹ق، سنگی

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۸۴

جلد اول؛ بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از شیخ محمد حسن مامقانی؛ سید محمد خیابان نسخه را با نسخه ایروانی تطبیق کرده؛ جلد: مقوایی، ۱۶۳گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۳۹۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۸۵

بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از شیخ محمد حسن مامقانی، توسط علی اکبر بن احمد تبریزی نجفی مقابله شده؛ جلد: مقوایی، ۲۰۱گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۳۹۶]

● **النجاة من سر الصفات** / عرفان و تصوف / عربی

an-najāt min sirr-iṣṣifāt

در شروط ده‌گانه قرب حق و توفیق و ریاضت و نتایج اعمال شرعی و کرامات اعضاء.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۲/۳۵-ف

نسخه اصل: سلیمانیه ش ۱۲۰۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۳۹ق؛ ۱۲گ (۳۶۲ر-۳۷۳پ)، ۱۹سطر [فیلمها ف: ۱-۵۱۲]

● **نجات موحدین** / کلام و اعتقادات / فارسی
nejāt-e movahhedīn
سلطان العلماء، محمد بن دلدار علی، ۱۱۹۹ – ۱۲۸۴ قمری
soltān-ol-‘olamā’, mohammad ebn-e deldār ‘alī (1785 - 1868)
در آغاز درباره اسلام و ایمان و کفر و فسق بحث می‌شود، پس از آن اثبات می‌کند که شیعیان مؤمن و دیگران کافر یا فاسق خواهند بود، مخصوصاً به گفته‌های خواجه طوسی و علامه حلی در شرح تجرید نظر دارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۳/۳
آغاز: الحمدلله و کفی ... تحقیق این مسئله و حل این معضله موقوف است بر بیان معنی اسلام و ایمان و کفر و فسق؛ **انجام:** فان وقع فیه خطأ أو سهو فأرجو من الاذکیاء العفو و العذر عند کرام الناس مقبول و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه أنیب.
خط: نسخ، کا: کاته میدانی کشمیری، فضل شاه، تا: ۲۳ ذیعقده۱۳۰۸ق؛ جلد: مقوایی، ۲۰گ (۳۱پ–۵۰ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۶–۱۶۷]

● **نجات المؤمنین** / شرح دعا، کلام و اعتقادات/ فارسی
nejāt-ol mo‘menīn
نیشابوری، محمد علی بن محمد صادق، ق۱۲ قمری
neyšābūrī,mohammad ‘alī ebn-e mohammad sādeq(-18c)
تاریخ تألیف: ۱۱۵۲ق
رساله مفصلی است در اصول دین که در شرح دعای عدیله نگاشته شده است.
آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق المخلوقات بقدرته ورفع السموات بغیر عمد لاثار عظمته وجعل ... اما بعد چون معرفت اصول دین واثبات طریقه مرضیة
انجام: شد تمام این نسخه از فضل اله×× بجوی صفائی چو آب حیات / چو تاریخ زهاتف جستم گفتا×× تحفه مؤمنین وباب نجات

۱. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه: ۴۷
آغاز: عیب وبدیهای خلق خود را نگاه دارند ومستوجب طرد درگاه الهی نشوند وبینی وشامه بخشید که به آن تنفس نمایند؛ **انجام:** واین جمیع دعاها به قلم آمده مستجاب گردند ... بدرستی وتحقیق که حاصل شد فراغ از شرح ... یا قاضی الحاجات ویاولی الحسنات باتمام رسید.
خط: نستعلیق، کا: اسماعیل دارانی برای خلیل نصیری، تا: شنبه ۲۳ ذیحجه۱۲۲۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۰۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اوراق عتیق: ۱–۹۶]
۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۱۵۵/۲–۲۶/۳۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۲۵۱ق، جا: لکهنو؛ تمامی مجدول؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۵۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۸–۴۷۶۳]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۴۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۵ جمادی الثانی۱۲۵۲ق؛ جلد: مقوایی، ۱۵۷گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۱۲–۳۹]
۴. همدان؛ برنا، قاسم؛ شماره نسخه: ۵۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۵–۳۷۹]

● **نجات المؤمنین = اصول عقائد = اصول دین** / کلام و اعتقادات / فارسی
nejāt-ol mo’menīn = osūl-e ‘aqā’ed = osūl-e dīn
تویسرکانی، حسینعلی بن نوروز علی، – ۱۲۸۶ قمری
toyserkānī, hoseyn-‘alī ebn-e nowrūz ‘alī(- 1870)
اهدا به: محمد (فرزند مؤلف)
رسالهمختصری است در اصول دین و اخلاق که درتشخیص صفات حسنه و سیئه و اخلاق نیکو و ناپسند برای فرزندش نوشته شده و مباحث اصول دین آن بسیار مختصر است. مشتمل بر یک «مقدمه» و دو «مقصد» و یک «خاتمه»: مقدمه: در احتیاج به اصول دین؛ مقصد ۱. در اصول دینشامل پنج «مطلب»: ۱) اثبات واجب، ۲) نبوت، ۳) امامت حضرت علی (ع)، ۴) امامت باقی امامان، ۵) معاد؛ مقصد ۲. در علم اخلاق و مشتمل بر شش «مقدمه» و بیست «مقصد» و چهل «فصل» و خاتمه است.
آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد چنین گوید اقل خلق الله حسین علی تویسرکانی که این مختصری است در اصول دین و بیان اعتقادات لازمه و معارف حقه در معرفت اخلاق حسنه و صفات جمیله و اوصاف ذمیمه و رذائل خبیثه.
انجام: جمع ما بین آن ها و تعلق امر به جمیع جائز نبود زیرا که تعلق امر به امور متنافیه جائز نیست عقلا علاوه براین که عقل نیز حکم می‌کند به عدم منافات همچنانکه بعد از تامل تام واضح ولایح است
[الذریعة ۶۳/۲۴؛ اعلام الشیعة ۳۶۳/۳ و ۴۳۸؛ فهرستواره منزوی ۱۱۰/۹ (۱ نسخه با عنوان «اصول عقائد») و ۶۵۷/۶ با عنوان «نجات المؤمنین»]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۶۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** قدفرغ منه فی شهر جمادی الاول من شهور سنه ۱۲۷۴ و صلی الله علی و آله اجمعین الی یوم الدین
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۴ق؛ جلد: تیماج [رایانه]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۴۹

آغاز: ... و از این نوع اخبار وارده در مذمت غیبت و حرمت آن و ترتب عقاب و عذاب بر آن بسیار است؛ **انجام:** برابر
نسخه فاقد بخش عقاید و قسمتی از بخش اخلاق می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب =مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با قلم خوردگی؛ تملک: عابد بن ملا حسینعلی (فرزند مؤلف)؛ ۱۳۸گ، ۱۵سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۳۵-۵۲۷]

۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۸۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** در گوشه و کناره ها فقطع دابر القوم الذین ظلموا و الحمدلله رب العالمین ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۲۶۸ق؛ ۲۲گ (۱پ-۲۲پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [مؤید: ۳-۳۸۸]

۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۲۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۷۲ق؛ با عبارت: «بلغ قبالاً من البدو الی هذالمقام علی النسخة الاصل الثانیة علی ید اقل الطلاب العبد الذلیل حسن بن علی بن اسماعیل غفرالله لنا و لاخواننا المؤمنین. کتبه فی ۱۲۷۲»با نسخه اصل که به خط مؤلف بوده مقابله نموده؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۵سم [ف: ۴-۲۰۰۵]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۶۷۴

آغاز: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۲۷۴ق؛ مهر: حاج سید سعید، «عبدالوهاب بن محمد مهدی الموسوی» (بیضوی)؛ ۱۲۳گ، ۱۹ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۷۸۲]

۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۶۱۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: کرجی، حسین بن احمد، تا: ۱۲۷۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۸۳گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۹]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۱۰۱

آغاز و انجام: برابر؛ قد وقع الفراغ فی یوم الخمیس احد عشر ذی الحجة الحرام سنه۱۲۷۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان۱۲۷۵ق؛ اهدایی: رهبری، مهر۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۱۶۸گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۶-۱۴۹]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۶۳/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ شعبان۱۲۷۶ق؛ ۱۲۷گ(۱۱۳پ-۲۳۹پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۳۵-۷۳۹]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۷۳۶-۱۹/۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** وتحصیل یقین نماید باینکه آنچه قضا و قدر الهی باو تعلق گرفته لامحال اصلح خواهد
در فهرست باعنوان اخلاق آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۶ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با علامت بلاغ از محمدابراهیم با مهر «عبده الراجی محمدابراهیم» (بیضی)، با اشعاری که محمدصابر به تاریخ رمضان ۱۲۷۶نوشته ودرآغاز مقصد اول ودوم خط مؤلف به تاریخ رمضان۱۲۷۵ با مهر«عبده الراجی حسینعلی» (بیضی)؛ ۱۰۵گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۱۶۶]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۷۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال۱۲۷۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۳۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۴-۳۳۴]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۱۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱ذیحجه۱۲۷۷ق؛ توسط سید مصطفی صفایی خوانساری در ۱۳۶۰ق تصحیح و مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: میشن، ۷۲گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۶-۱۴۹]

۱۲. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۵۹۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق [ف: -۳۰]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۷ رمضان۱۲۷۸ق؛ ۱۴۵گ، ۱۸سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۹-۱۱۹]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۷۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۱ شعبان۱۲۷۹ق(گویا نوشته و تصحیح یکی از شاگردان مؤلف از روی نسخه وی چنان‌که در صفحه اول نوشته و مهر بیضوی مؤلف نیز در این صفحه آمده)؛ تملک: شیخ حسین مشهدی، محمد حسن طهرانیان به تاریخ تیرماه ۱۳۱۸ش موافق جمادی الاول ۱۳۵۸ق؛ جلد: تیماج، ۱۱۷گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۹-۲۶۹]

۱۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۳۹۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق؛ توسط سید حسین موسوی با نسخه صحیح مقابله شده در ۱۸ ربیع الاول ۱۲۸۰ق با مهر «عبده حسین الموسوی»(بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۲۳۲گ، ۱۲ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴-۱۹۸۳]

۱۶. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۳۶

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۸۲ق؛ مصحح، مقابله شده، یادداشتی مبنی بر مقابله و صحت کتاب با تاریخ «۲۲ربیع الثانی ۱۲۸۲» و مهری که احتمالاً مهر مؤلف است و در همین صفحه نوشته شده«بسم الله الرحمن الرحیم عمل به این نسخه که از مؤلفات این حقیر است صحیح و بی اشکال است»؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۸۵گ، ۱۷سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۲۵]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۸۸۴

نیمه دوم کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه آخر رمضان ۱۲۸۴ق؛ ۹۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۵-۲۶۵]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۱۰۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ليكن هذا آخر هذه الرسالة الموسومة بنجاة المومنين. نسال الله ان ينفعنا به و ساير اخواننا المتقين و يجعله ذخيرة ليوم الدين و قد وقع الفراغ منه فی شهر محرم الحرام سنة ۱۲۷۲.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حاجی ابوالحسن، ۱۳۲۲؛ ۱۰۵گ، ۱۵سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۷-۲۹۳]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** چیزی بخورد یا بیاشامد، فعل مکروه بجا آورده مگر آنکه بعد از مضفه و استنشاق باشد که ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ با قلم خوردگی؛ ۲۷گ، ۱۴سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۳۳-۵۷۸]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس از آن صفات حسنه است و اگر آن خاطر خواطر مذموم وسوسه باشد پس مجرد عروض خاطر ... (فصل بیست و سوم در خطورات قلبیه)

در یک مقدمه و دو مقصد و یک خاتمه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام(انجام در فصل ۲۳ از مقصد دوم افتاده)؛ مقابله شده؛ ۱۵۲گ، ۱۴سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۴۲۰]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۹۸۵

بخش اخلاقی که مقصد دوم کتاب می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۷۸گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۲۳-۱۵۰]

● نجات المؤمنین = ترجمه شرایع / فقه / فارسی

nejāt-ol mo’menīn = t.-ye šarāye‘

ملا محمد کاظم، ق۱۳ قمری

mollā mohammad kāzem(- 19c)

وابسته به: شرايع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶ق)

به امر: علی محمد هزارجریبی

تاریخ تألیف: ۱۵ رمضان ۱۲۳۳ق

از ملا محمد کاظم که در نجف و کربلا می‌زیسته و در سال ۱۲۳۱ق از روی نیازمندی و بخاطر رفع عسرت به گجرات هندوستان می‌رود و به انگیزه نواب نجم الدوله ممتاز الملک فتحعلی خان بهادر دلاور جنگ به ترجمه کتاب شرایع محقق می‌پردازد و از خود چیزهایی بر آن می‌افزاید.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۸

آغاز: بسمله الحمدلله الذی حلل الحلال و حرم الحرام ... (بعد از یک صفحه) اما بعد چنین گوید بنده خاکسار دو جهانی ... محمد الملقب بالکاظم ...

گزارش جلد اول که قسم عبادات است به پایان می‌رسد و قسم دوم آن که بخش عقود است تا اول کتاب صلح را دارد، در صورتیکه فهرستی که در آغاز نسخه به فارسی با همان خط آمده شامل گزاره تا وصایا را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۷۶گ، ۲۳-۳۱ سطر (۱۲×۲۵)، اندازه: ۱۸×۳۵سم [ف: ۱-۶]

● نجاة المؤمنین / فقه / فارسی

nejāt-ol mo’menīn

بهبهانی، غلامعلی، ق۱۳ قمری

behbahānī,qolām ‘alī(- 19c)

رساله عملی بهبهانی است که به روش سؤال و جواب از فتاوای وی گرد آورده شده و نسخه حاضر از احکام وضو تا احکام روزه رادارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۶۵

آغاز: الحمد لله الذی علمنابنبیه محمد احکام دینه المبین ... اما بعد این رساله ایست مشتمل بر مسائل شرعیه؛ **انجام:** بهتر اینست که تجدید آن رمضان نماید.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۶۱گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۴-۱۵۲]

● نجاة المؤمنین / اخلاق / فارسی

nejāt-ol mo’menīn

رساله مفصلی در علم اخلاق است مشتمل بر مقدمات و فصول و خاتمه.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۸۱/۲

آغاز: الحمدلله ... بدانکه اهم امور بعد از معرفت اصول دین علم اخلاق است؛ **انجام:** چنانکه بعد از تأمل تام واضح و لایح است

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان۱۲۷۵ق؛ ۱۴۶گ(۲۳پ-۱۶۸ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [مؤید: ۳-۳۸۹]

● نجات المؤمنین فی معارف الدین / کلام و اعتقادات / فارسی

nejāt-ol mo’menīn fī ma‘āref-ed dīn

برغانی، محمد صالح بن محمد، - ۱۲۷۱ ؟ قمری

baraqānī, mohammad sāleh ebn-e mohammad(- 1855)

تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۲۶۱ق

در اصول پنج‌گانه دین و بعضی از اعتقادات شیعه، استدلالیو برای عموم؛ در یک «مقدمه» و پنج «باب» دارای فصول و باب چهارم و پنجم مفصل و در باب آخر به مناسبت مباحث آن باب پاره‌ای از اعتقادات دیگر را نیز می‌آورد: مقدمه: در اصول دین و اصول مذهب؛ باب ۱. در اقرار به وجود حقتعالی وصفات کمالیه او؛ ۲. در صفاتی که باید از حقتعالی نفی کرد؛ ۳. نبوت؛ ۴. امامت؛ ۵. معاد.

آغاز: بسمله حمدله والصلوة اما بعد چون ظاهر و هويداست كه حق تعالی اين جهان را عبث نيافريده و انسان را كه علت غائی آن است برای معرفت و عبادت خلق كرده است ... مختصری از مطالب عاليه را به بيانهای واضح ايراد نمايم

انجام: و پيغمبران و رسولانرا در آنچه متحمل شديد شما از امر رسول خدا صلی الله عليه و آله و علم او و الحمدلله اولا و آخراً ... تمام شد اين كتاب مسمی بنجات المؤمنين فی معارف الدين از دست بنده محتاج بپروردگار غنی مؤلف آن محمدصالح بن محمد القزوينی ... هر مكلفی كه از آن غفلت نورزد كمتر خواهی يافت

[نسخه‌های منزوی ۱۰۰۲/۲؛ فهرستواره منزوی ۵۸۲/۹]

۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۲۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: تحريری، كاتب = مؤلف، تا: ذيحجه ۱۲۶۱ق؛ مصحح، با علامت بلاغ، باخط خوردگی؛ جلد: تيماجمذهب، ۱۸۲گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ: ۲-۵۶۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و پيغمبران و رسولان را در آنچه متحمل شديد از امر رسول خدا و علم او، و الحمدلله أولا و آخراً ...

خط: نستعليق، كا: محمد حسين بن جعفر حسينی (شاگرد مؤلف)، تا: دوشنبه ۱۳ جمادی الثانی ۱۲۶۲ق؛ مصحح، محشی از محمد جعفر بن محمد حسين حسينی (فرزند كاتب) كه يكی از آنها به تاريخ ۱۲۸۶ در اصفهان می‌باشد؛ جلد: تيماج، ۲۴۹گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۱۸۰]

۳. قزوين؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۱۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعليق، بی‌كا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تيماج، ۲۲۰گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۲-۴۶۶]

۴. قزوين؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۴۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعليق، كا: عباسعلی بن رجبعلی قزوينی، بی‌تا؛ واقف: آخوند ملا عبدالمطلب؛ ۱۲۰گ، ۱۷سطر [ف: ۱-۳۲۸]

● نجاة النسوان / فقه / فارسی

nejāt-on nesvān

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفيع، ۱۲۱۵– قرن ۱۳ قمری

raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī‘ (1801 - 19c)

در احكام حيض و استحاضه و نفاس مطابق آراء استادش سيد ميرمحمد شهشهانی اصفهانی با آنچه كه خود مؤلف در مسائل نظر دارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۵۹/۵

آغاز: احمده و اصلی علی احمده و بعد عرضه می‌دارد ... اين جزء چند سطر ی است از واجبات مسائل متعلقه؛ **انجام:** و غسل نفاس نيز چون غسل حيض است بدون فرقی.

خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، تا: غره رجب ۱۲۶۷ق؛ جلد: تيماج، ۵گ (۲۶۲پ-۲۶۶پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۷-۲۴۰]

● نجاة الهالكين فی بيان حصر العلل الاربع فی محمد و آله الطاهرين / كلام و اعتقادات / عربی

najāt-ul hālikīn fī bayān-i ḥaṣr-il ‘ilal-il arba‘ fī muḥammad wa āl-i-h-iṭṭāhirīn

آل ابی خمسين، محمد بن حسين، ق۱۳

āl-e abī xamsīn,mohammad ebn-e hoseyn(- 13c)

در پاسخ به شبهاتی كه بعضی از معاصرين مؤلف در امور اعتقادی خصوصا ولايت ائمه (ع) وارد كرده‌اند، مشتمل بر «مقدمه» و پنج «فصل» و «خاتمه»: المقدمة: فی ذكر نبذ من الاخبار الدالة علی ثبوت الامتحان للفرقة الناجية؛ فصل ۱ و ۲. (در نسخه حاضر افتاده است)؛ ۳. فی بطلان كون ذات الله تعالی علة غائية للموجودات؛ ۴. فی بيان حصر العلة الفاعلية و المادية فی محمد و آله الطاهرين؛ ۵. فی بيان انهم (ع) علة غائية و علة صورية؛ الخاتمة: فی بيان كليات مراتبهم فی الوجود.

قم؛ مركز احياء؛ شماره نسخه: ۱۳۹۰

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... انی لما رايت كثر التعصب و العناد من اهل الالحاد و الفساد و اجحادهم فضائل اركان البلاد

نسخه اصل: كتابخانه مؤلف - احساء؛ خط: نسخ، بی‌كا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: وسط وانجام؛ ۸۹ص [عكسی ف: ۴-۲۴۵]

● نجاة والدی الرسول / كلام و اعتقادات / عربی

najāt-u wāliday-ir rasūl

سيوطی، عبدالرحمن بن ابی بكر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری

soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

از چهار راه اثبات می‌كند كه والدين حضرت پيامبر اكرم صلی الله عليه و آله از اهل نجاتند و به عذاب كافران و مشركان معذب نخواهند بود.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۰۷۲/۱۱

خط: نسخ، بی‌كا، تا: ۹۷۸ق؛ جلد: تيماج، ۱گ (۱۳۱پ-۱۳۱ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۲۳-۲۲۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۳/۴

آغاز: غافلون ثم اختلف عبارة الاصحاب فيمن لم تبلغه الدعوة؛ **انجام:** و فيه ان عمر لما سمعه قال ذكر غضباً شديداً و عز له عن الدواوين.

خط: نسخ زیبا بسیار مغلوط، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ ۴گ (۴۴ر-۴۷پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۶-۳۲۰]

● **نجاتیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

nejātīyye

بایزید ثانی بسطامی، علی بن عنایت الله، ق۱۱ قمری

bāyazīd-e sānī-ye bastāmī,'alī ebn-e 'enāyat-ol-lāh(-17c)

برای: رضی الدین محمد علیانی

مؤلف پس از آن‌که رساله مفصلی در علم کلام نگاشته بود و در آن به بیان هفتاد و سه فرقه پرداخته بود به درخواست برخی رساله حاضر را در پنج «فصل» در اصول دین با اشاره به ادله آنها نگاشته و بنابر یادداشتی که کاتب در پایان رساله نگاشته در راه مکه جهت حاجی الحرمین الشریفین خواجه رضی الدین محمد علیانی تألیف شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۷۹/۴

آغاز: الحمدلله العلی الاعلی ... بعد چنین گوید ... که قبل از این رساله کبری در علم کلام نوشته شده باعث بر آن آنکه به اتفاق اهل ملت؛ **انجام:** و حقتعالی در قرآن مجید به وقوع اینها نص فرموده پس التبه به وقوع خواهد رسید، این است خلاصه آنچه مکلفان را ناچار است از معرفت آن.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اواسط جمادی الاول ۱۰۱۱ق، جا: قریه علیان، در خدمت حاجی الحرمین حاجی علی و برادرانش از روی خط مؤلف؛ جلد: تیماج، ۶گ (۹۵پ-۱۰۰)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۱]

● **نجاتیه** / فقه/ فارسی

nejātīyye

تاریخ تألیف: ۹۵۲ق

منظومه‌ای است در اصول و فروع دین که در زمان شاه تهماسب اول [در این نسخه، به جای نام «تهماسب» نام «شاه عباس» نوشته شده است؛ ولی تاریخ نظم این رساله (۹۵۲ق) با زمان سلطنت «تهماسب» سازگار است و نسخه «کتابخانه گنج بخش» نیز به نام «تهماسب» ثبت شده است] سروده شده است، ناظم نام منظومه را در این بیت آورده: «شد نجاتیه نام بهر نجات ×× و الهی گفت بر نبی صلوات» و بنا به تاریخ بیت پایانی: «سال و تاریخ او بود پیدا×× از نجات جزای هر دو سرا»، تاریخ نظم آن، سال ۹۵۲ق می‌باشد. در فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی پاکستان، این رساله بر اساس فهرست کتابهای چاپی فارسی (مشار) به «ابومحمد، بایزید بن عنایت الله» نسبت داده شده که نادرست است؛ زیرا رساله نجاتیه یاد شده در فهرست کتاب‌های چاپی، نثر است و نه نظم و موضوع آن، چنان‌که در همان مأخذ، یاد شده، توبه نصوح و احکام غیبت است.

[مشترک پاکستان ۶۸۸/۷؛ فهرست گنج بخش ۱۸۴۳/۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۹۸/۲

آغاز: ابتدا میکنم بنام خدا×× که جز او نیست خالق اشیاء / آنکه باشد ز سر غیب آگاه ×× الذی لا اله الا الله؛ **انجام:** این مسائل که با صفات آید ×× همه را موجب نجات آمد / سال و تاریخ او بود پیدا×× از نجات جزای هر دو سرا

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حسین فرزند ملانجف، موسقینی، تا: ۸ جمادی الاول۱۲۰۵ق؛ با قلم خوردگی؛ ۱۹گ (۵۹-۷۷)، ۱۵سطر ، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۰-۳۳۴]

● **نجاح الاعتقاد فی طریق السداد** / کلام و اعتقادات / عربی

najāḥ-ul i'tiqād fī ṭarīq-is sadād

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۲ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)

تاریخ تألیف: ۹ محرم ۱۲۵۵ق

شرح مزجی منظومه‌ای است که مؤلف در علم کلام نگاشته است.

[الذریعة ۶۴/۲۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۰۹/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... انی بعد ما نظمت الغرر فی الکلام خرجت من بین اخواته وجیزة مشحونة بالأبحاث اللطیفة؛ **انجام:** و عدد ذلک ثمانین بیتاً إن کان کل شیء شطر و مصرع بیتاً واحد و کان هذا التألیف.

خط: نسخ، کا: حسینی تنکابنی، هاشم بن ابوالقاسم، تا: شعبان۱۲۶۸ق؛ مصحح، محشی بعضاً با عنوان «منه مدظله العالی» و «هاشم الحسینی»، کاتب نسخه را به اتفاق ملا رمضان با نسخه مؤلف مقابله و از روی نسخه مؤلف استنساخ نموده؛ واقف: هاشک بن ابوالقاسم بن محمد حسین حسینی تنکابنی برشئی، شعبان ۱۲۶۸؛ ۱۱۴گ (۹پ-۱۲۲ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۱]

● **النجاح تلو المراح** / صرف / عربی

an-najāḥ tilw-il marāḥ

صغناقی، حسین بن علی، - ۷۱۱ قمری

saqnāqī,hoseyn ebn-e 'alī(- 1312)

مختصری است در قواعد علم صرف و شامل هفت «باب»: ۱. الصحیح؛ ۲. المضاعف؛ ۳. المثال؛ ۴. الاجوف؛ ۵. الناقص؛ ۶. اللفیف؛ ۷. المهموز. مؤلف«النجاح فی التصریف» دارد (کشف الظنون ۱۹۲۹/۲) که شاید همین کتاب باشد، نیز «نخب الالفاظ بالتصریف المجرد عن العلل» که در کتاب مورد سخن از آن یاد

می‌کند و بسیار آثار دیگر (هدیة العارفین ۳۱۴/۱).
آغاز: الحمدلله الذی جعل تصریف الکلمات العربیة للتدبیر کما انه جعل تصریف آیات القرآن العربیة للتذکر
انجام: نقول اختیر بالکسر الخالص و اخیر بالاتمام و اختور خالصه.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۹۹/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد شاه بن محمد ناعمری مریبانی، تا: ۷۱۶ق؛ جلد: تیماج، ۳ص (۳۵۴-۳۷۶) [ف: ۲۵-۱۱۱]

۲. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم
آغاز: التصریف فی اللغة عبارة عن تکثیر ...
خط: نستعلیق، کا: احمد بن عثمان بن مروان، تا: محرم۱۰۰۰ق، جا: استانبول؛ مجدول، با سرلوح زرین؛ ۳۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [صد و شصت نسخه: -۴۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۴۷
آغاز: التصریف فی اللغة عبارة عن تکثیر حرف الکلمات اذ الثاثی فیه متعد بدون تثقیل الحشو و هو الصرف فکان التثقیل للتکثیر، کما فی قطعت الثیاب؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق ترکستانی خفی، کا: احمد بن عثمان بن مردان، تا: ۱۰۰۰ق؛ با سه لوح مرصع، مجدول مذهب، مصحح، محشی؛ ۴۰گ، ۱۷سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۶-۲۴۳]

● النجاح الجامع لاسرار الفوز و الفلاح / کلام و اعتقادات / عربی

an-najāḥ-ul jāmi‘ li-asrār-il fawz wa-l falāḥ

حسینی قزوینی، محمد تقی بن امیر مؤمن، - ۱۲۷۰ قمری

hoseynī qazvīnī, mohammad taqī ebn-e amīr mo’men(- 1854)

در امور اعتقادی (توحید و نبوت و امامت) و پاره‌ای از امور اخلاقی، به روشی ادبی با استشهاد به آیات کریم و احادیث اهل بیت علیهم السلام، در ده «فیض»: ۱.الحضور؛ ۲.نعوت الله و تمجیده و تحمیده؛ ۳.الولایات و الهدایات؛ ۴. بیان آخر فی الولایة؛ ۵. اربعون نص فی فضائل علی علیه السلام؛ ۶.دعائم الایمان؛ ۷.الدلالة الی مکارم الاخلاق؛ ۸.الاهتداء الی رذائل الاخلاق؛ ۹.المنثور من الآداب الماثور اربعین لؤلؤةمن النثر اللآلی للطبرسی؛ ۱۰. فی العظة الجامعة فی اواخر نهج البلاغه.
آغاز: الحمد لله القدیم القادر المبدء الفاطر ... اما بعد فهذا کتاب النجاح ... فجمع فیه تامات جوامع الکلمات الحاویة للعلوم الربانیة

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۶۰
آغاز: الحبیب الله محمد المحمود المکرم المسجود؛ **انجام:** و الصلوة و السلام علی محمد و آله ما تعاقب المساء و الصباح.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه ۲ ربیع الثانی۱۲۳۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: سید احمد تقوی، اسفند ۱۳۶۰؛ جلد: مقوا، ۷۲گ، ۹سطر ، اندازه: ۹/۸×۱۴سم [ف: ۱۴-۵۹۰]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۹۸۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الصلوة و السلام علی محمدو آله ماتعاقب المساء و الصباح.
خط: نسخ، کا: ابوتراب حسینی، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۲۷گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۸۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲۷/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج، ۲۴گ (۸۲پ-۱۰۵ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۶-۲۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۴/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** الحمدلله العلیم الفتاح و الصلاة علی النبی و آله.
خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن حسن بن عبدالله، تا: ۱۲۷۹-۱۲۸۰ق؛ محشی از عبدالله بن حسن و به خط وی؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۴۲ر-۴۸پ)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۷-۲۱۹]

● نجاح الطالب فی صفة ما یکتبه الکاتب / حقوق / عربی

najāḥ-ut ṭālib fī ṣifat-i mā yaktubuh-ul kātib

اریانی، علی بن عبدالله، - ۱۳۲۳ قمری

eryānī, ‘alī ebn-e ‘abd-ol-lāh(- 1905)

رساله‌ای است در علم شروط که در آن از چگونگی ثبت احکام و قضایا بحث می‌شود به طوری که بعد از انقضاء خصوصیات وقایع و شهود بتوان با آن نوشته، نزد قاضی مدعا را اثبات کرد. امروزه از توابع علم حقوق به شمار می‌رود و در گذشته، از جهت اثبات احکام شرعی به وسیله آنها، در علم فقه و از جهت ثبت قضایا در علم ادب و انشاء قرار می‌گرفت.شامل «مقدمه»ای است در ادب کتابت، و چند «باب» دارای فصول: باب ۱. الاقاریر و فیه الرهن و الضمان؛ ۲.الحواله؛ ۳. السلم؛ ۴. البیوع؛ ۵. المضاربه؛ ۶. الشرکة؛ ۷. الاجارات؛ ۸. المساقاة؛ ۹. العاریة؛ ۱۰. القسمة؛ ۱۱. الهبة و التملیک و النحلة؛ ۱۲. النذر و الصدقة؛ ۱۳. الشفعة؛ ۱۴. الوقف؛ ۱۵. العتق؛ ۱۶. النکاح؛ ۱۷. الطلاق؛ ۱۸. الوکالة؛ ۱۹. الجنایات؛ ۲۰. الصلح؛ ۲۱. الوصیة؛ خاتمة فی الاحتراز عن کتابة ما حرمه الشارع.در پایان قصیده‌ای از مؤلف در اختتام کتاب آمده است.
[اعلام المؤلفین الزیدیة ۶۹۷-۶۹۸؛ مصادر الفکر الاسلامی فی الیمن ۲۹۵-۲۹۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۸/۴
آغاز: بسمله. نحمدک یا من علم بالقلم و اسبغ علینا جلائل النعم و تعهدنا فی کل حین بجزیل جمیل فضله الأتم ... اما بعد فان من

الواجب الذی لایجوز الاخلال به و الفرض الذی نرجو الفوز ان شاء الله بسببه تبین ما یلزم علی کتبة الوثائق و الاوراق فیما بین الناس و لقد حصل التساهل و الخبط فی هذا الاساس ... و اعلم ان هذا العلم یسمی عند سلف الامة الصالح علم الشروط؛ **انجام:** صلوات ابداً من ربهم×× ما سری البرق و مالاح ابتساما

خط: نسخ، کا: سراجی یمنی، یحیی بن صالح، تا: ۵ جمادی الثانی۱۳۹۵ق؛ ۲۹ص (۳۶-۶۴)، ۱۳ سطر [عکسی ف: ۳-۵۵۲]

● نجاح الطالب لمختصر المنتهی لابن الحاجب / اصول فقه / عربی

najāḥ-uṭṭālib li-muxtaṣar-il muntahā li-ibn-il ḥājib

مقبلی، صالح بن مهدی، ۱۰۴۷ - ۱۱۰۸ قمری

moqbelī,sāleh ebn-e mehdī (1638 - 1697)

وابسته به: شرح مختصر الاصول = شرح مختصر المنتهی؛ عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد (۷۰۰-۷۵۶ق)

حواشی مختصری است بر «مختصر الاصول» ابن حاجب و شرح عضدی بر آن و حاشیه تفتازانی بر شرح عضدی، مؤلف این حاشیه را در هنگام تدریس شرح مختصر الاصول عضدی نگاشته است. این حاشیه با عناوین «قوله-قوله» برگزار شده است.

[مؤلفات الزیدیة، سید احمد حسینی ۹۵/۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۵۶/۱

آغاز: الحمدلله و الیه منتهی امل الآمل و رغبة الراغب و له الشکر فهو دافع النوائب و مولی المواهب؛ **انجام:** و عض الانامل فی الاجتهاد لها وافرد نفسک لله سبحانه فی طلبها فالخیر کله بیدیه و الشر لیس الیه سبحانه لا اله الا هو ... و علی آله الطاهرین.

خط: نسخ، کا: حسین بن مهدی النعمی لطف الله، تا: شنبه ۱۷ یا ۱۸ رجب۱۱۷۲ق؛ مصحح؛ جلد: پارچه، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۶-۴۰۱]

● نجاح الطالب و نجاة الراغب / دعا / عربی

najāḥ-uṭṭālib wa najāt-ur rāġib

مؤلف به درخواست فرزندش ابوالحسن محمد، دعاهای مأثوره از کتب معتبره علمای اعلام (کلینی، شیخ صدوق و شیخ طوسی) با حذف اسناد، در یک «مقدمه» و بیست «باب» جمع آوری نموده است: مقدمة: فی فضلیة الدعاء و شرائطه؛ باب: فیما یقال عند الخلاء؛ باب: فیما یقال عند الوضوء و الغسل؛ باب: فیما یقال عند الغسل و فی الحمام؛ باب: فیما یقال عند القیام الی الصلوة؛ باب: فیما یقال فی الرکوع و السجود و القنوت؛ باب: فیما یقال بعد کل صلاة؛ باب: فیما یقال فی الصباح و المساء؛ باب: فیما یقال فی کل صباح؛ باب: فیما یقال بعد الزوال الی غروب الشمس؛ باب: فیما یقال فی اللیل من حین النوم الی طلوع الفجر؛ باب: فیما یقال فی سجدتی الشکر؛ باب: فیما یقال عند الخروج من المنزل؛ باب: فیما یقال للحوائج؛ باب: فیما یقال للفرج و کشف الضر و دفع العدو؛ باب: فیما امر به لدفع العلل و الامراض؛ باب: فیما یقال لحفظ القرآن و العلم؛ باب: فیما یقال عند التزویج و لطلب الولد و علی العقیقة.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۳۹

آغاز: الحمدلله جاعل الدعاء نجاحاً للطالبین و للراغبین مقالید الفلاح و للبلاء و القضاء ... و بعد ایها الولد العزیز المؤید ابوالحسن محمد؛ **انجام:** قال کان رسول الله (ص) یسافر یوم الخمیس یوم یحبه الله و رسوله و ملائکته اقول و ان اختار من ذلک الیومین اولهما للسفر لکان احسن لما روی عن رسول الله صلی الله علیه و آله».

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۸۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳۵-۲۹۹]

● نجاح الطالبین / فقه / فارسی

najāh-ot tālebīn

حسینی کاشانی، فرج الله بن هاشم، ق۱۴ قمری

hoseynī kāšānī, faraj-ol-lāh ebn-e hāšem(- 20c)

گزیده زینة العباد ملامحمد مهدی (؟) است در فقه فتوایی شامل چند باب دارای فصول و مسئله‌ها. این کتاب شامل طهارت، نماز و روزه است.

آغاز: بسمله. حمدا لک یا من سهلت موارد الجناح و شرعت مصادر الفلاح ... اما بعد صورت نگار صحیفه خواطر ...

انجام: از حقوق مالیه است هر که ندهد باید او را مجبور کرد بر دادن و اگر بمیرد باید از مال خود اخراج کرد

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۲۵

آغاز: ... منقح معالم فروف و اصول و منتهل موارد معقول و منقول مقتدی العصر و مهتدی الدهر قدوة الأنام ... آقا ملا محمد مهدی؛ **انجام:** برابر؛ تمام شد رساله نجاح الطالبین در شهر رمضان المبارک من شهور من شهور سنة ۱۲۶۸

تذکر: نام مؤلف، به استناد نسخه مجلس شورا ج ۳۰ ص ۴۲ ذکر شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: چرم، ۷۲گ، ۱۶سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۶-۱۹۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۶۴/۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۷گ (۳۹پ-۸۵ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳۰-۴۲]

● **نجاح العباد فی شرح واجب الاعتقاد** / کلام و اعتقادات، فقه / عربی

najāḥ-ul ʻibād fī š.-i wājib-ul iʻtiqād

وابسته به: واجب الاعتقاد علی جمیع العباد؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)

شرح مزجی توضیحی است بر رساله «واجب الاعتقاد علی جمیع العباد» علامه حلی که در آن اعتقادات شیعه در اصول دین و فروع مذهب تا امر به معروف تلخیص شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۷۶/۱

آغاز: الحمدلله علی نواله و الصلاة علی رسوله محمد و آله، و بعد فقد استخرت الله تعالی و عزمت علی أن أعلق شیئاً مقتنعاً یحل به متن واجب الاعتقاد؛ **انجام:** و هذا کله واجب مع الاستطاعة کما أشار الیه المصنف بقوله و هما واجبان علی کل مستطیع

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن علی رضا گرگانی، تا: ۱۲۸۸ق؛ جلد: تیماج، ۳۸گ (۱پ-۳۸پ)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۳۴۶]

● **نجاح المهمات فی رفع الحادثات** / دعا / عربی

najāḥ-ul muhimmāt fī rafʻi-l ḥādiṯāt

کاشانی، سلطان محمد بن حسن، قرن ۱۱ قمری

kāšānī, soltān mohammad ebn-e hasan (17c -)

تاریخ تألیف: صفر۱۰۹۲ق

مؤلف دعاهای مربوط به رفع بلا را جمع کرده و در ۲۰ «باب» و یک «خاتمه» – در کیفیت استخاره – تنظیم نموده است.

شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۷۵

آغاز: بسمله، نحمدک اللهم علی ما انعمت به علینا من سلامة اجسامنا و ابداننا ... فخطر علی خاطری الفاتر و فکری القاصر ان اجمع شتات الدعوات التی وردت عن المعصومین ...

خط: نسخ، کا: زین العابدین المسیئی ین محمد علی الخطیب، تا: ۲۸ ربیع الثانی۱۰۹۲ق؛ تملک: عبد الغنی الثانی بن حسن حسینی ابن عبدالغنی الماضی، محمد باقر بن محمد محسن شیرازی اصطهباناتی در ۱۲۸۳؛ ۱۸۵گ، ۱۴سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱-۱۴۳]

● **نجاری** / عرفان و تصوف، صنعت / فارسی

najjārī

در آغاز این رساله در نجاری منبر حضرت پیامبر اکرم (ص) و بعضی پیامبران که این حرفه را به کار داشتند، بحث شده پس از آن نام آلات و اسبابی که در حرفه نجاری به کار می‌رود تفسیر و تأویل عرفانی و صوفی نموده و پاره‌ای از وظایف نجاران را به روش پرسش و پاسخ «اگر پرسند – بگوی» گزارش کرده است.

چاپ: ایران، تهران، نشر چشمه، ۱۳۹۱ شمسی، مهران افشاری، در مجموعه سی فتوت نامه دیگر

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۶۶/۱۳

آغاز: این رساله ای است، در بیان کسب نجاری، روایت کرده اند که چون بهترین آدم و عالم اعنی حضرت محمد مصطفی؛ **انجام:** دوازدهم ترک آزار مسلمانان، و الله أعلم بالصواب

خط: متن دعا نسخ معرب، کا: رضا قلی بن نورالله، تا: ۱۲ شعبان۱۰۸۵ق؛ جلد: تیماج، ۴گ (۸۵پ-۸۸پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۵-۱۷۹]

● **النجاسات = العفوات** / فقه / عربی

an-nijāsāt = al-ʻafawāt

شعری، خلیل

šeʻrī,xalīl

از ملاخلیل الشعری آنچنان‌که در پایان نسخه آمده است. درباره حکم به نجاست، و این‌که اصل در طهارت می‌باشد. فقه اهل سنت است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۷۱/۱

آغاز: حمدله. عاقبة. صلاة. و بعد، لما رأیت المعاصرین فی التحرز عن النجاسات، بعضهم فی غایة التفریط و بعضهم فی غایة الافراط؛ **انجام:** ان استوی الطرفان حسبنا الطهارة. تمت الکراسة المدونة فی المعفوات للعالم الفاضل ملاخلیل الشعری ... ۱۲۹۸.

خط: نسخ تحریری، کا: محمد رحیم بن لطف الله، تا: ۱۲۹۸ق؛ ۷گ (۱پ-۷پ) [ف: ۲-۲۵۵]

● **النجاسات** / فقه / عربی

an-nijāsāt

عصار، محمد کاظم، ۱۳۰۵ – ۱۳۹۵ قمری

ʻassār,mohammad kāzem (1888 - 1975)

رساله مختصری است در نجاست خون.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۰۹/۳

آغاز: من النجاسات الدم من ذی النفس السائله بلا اشکال فیه؛ **انجام:** فلا اشکال عند التدقیق فی مرجعیه العام فیحکم بالنجاسة کما لایخفی

خط: نستعلیق و شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۱ق، جا: سامراء؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۶-۴۰۴]

● **النجاسات** / فقه / عربی

an-nijāsāt

در آن از استادش صاحب جواهر، شیخ محمد حسن بن محمد باقر نجفی اصفهانی (- ۱۲۶۸ق) به «شیخنا الاستاذ فی جواهر الکلام» یاد کرده است.رساله بسیار عالی و مستدلی است در این زمینه که در هر بخشی به نقد و بررسی اقوال متقدمین و متأخرین پرداخته و پس از آن رأی خویش را بیان می‌دارد.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۲۸۸

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین. قال رحمه الله القول فی احکام النجاسات، تجب ازالة النجاسات من الثیاب و البدن للصلوة و الطواف ... تنقیح الکلام فی شرح العبارة یحتاج الی رسم مطالب: المطلب الاول فی ان ازالة النجاسته؛ **انجام:** ثم قال و لو تاب حیث تقبل توبته اجزء ذلک التطهیر علی اشکال اقول و الاشکال فی محله. قد فرغ ...

از آغاز تا آخر نجاسات؛ خط: نسخ زیبا، کا: محمد اسماعیل بن احمد خوانساری کاتب معروف، تا: ۱۰ ربیع الثانی۱۲۹۳ق؛ در پشت صفحه اول با خط مغایر آمده: «مطالع الانوار سید رشتی» که نباید آن باشد؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۲۴ سطر (۹/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۴-۱۸۹۸]

● **نجاسات** / فقه / فارسی

nejāsāt

رساله بسیار مختصری است در بیان نجاساتی که در چاه می‌افتد و حکم طاهر شدن آن چه می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۰۵

آغاز: در بیان نجاساتی که بچاه می‌افتد موش هرگاه بچاهی بیوفتد باید هفت دلو آب بکشند بول آدمی هرگاه بچاه داخل؛ **انجام:** نجاست میخورند هرگاه موضع ملاقات آنها طاهر باشد یا از ... باشد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۲ص (۱۷۵-۱۷۶)(قهقرا)، ۲۹-۳۰سطر (۷×۱۴/۸-۱۵)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰/۵سم [رایانه]

● **نجاسات عشره** / فقه / فارسی

nejāsāt-e ʻašare

هندی، میر محمد علی

hendī, mīr mohammad ʻalī

نجاسات ده‌گانه را به طور بسیار مختصر همراه با حکم آنها را می‌آورد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۲/۶

آغاز: بدانکه نجاسات موافق مشهور ده چیز است؛ **انجام:** و امر اجتناب از آن در نماز از روی استحباب است نه از روی وجوب.

خط: نستعلیق نامرتب، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱گ (۹۹ر-۹۹پ)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲-۲۹۸]

● **نجاسات و احکام آنها = احکام نجاسات** / فقه / فارسی

nejāsāt va ahkām-e ānhā = ahkām-e nejāsāt

حسینی استرآبادی، محمد یوسف بن حسن، قرن ۱۰ قمری

hoseynī estarābādī,mohammad yūsof ebn-e hasan(-16c)

اهدا به: شاه طهماسب صفوی (۹۸۴-۹۳۰ق)

مشتمل بر سه «فصل»: ۱.معرفت اقسام نجاسات؛ ۲.ذکر احکام نجاسات؛ ۳. بیان طریق تطهیر اشیاء.

آغاز: بعد از تحریر قواعد محامد الهی و تنقیح بیان مدایح حضرت رسالت پناهی ... چنین گوید فقیر ... که این رساله ای است در بیان معرفت اقسام نجاسات و احکام آنها ...

انجام: و احتیاج بقصد و باعث و فعل دیگر ندارد چنانچه تصریح کرده اند و الله اعلم ...

[فهرستواره منزوی ۳۷۱۳/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۳۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مهدی بن حسین عاملی، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۱۷گ (۱-۱۷)، ۱۸سطر ، اندازه: ۵×۱۲سم [ف: ۳۸-۸۳]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۵۰/۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالواحد بن محمود شاه بن محمد فیروز آبادی، تا: شنبه ۴ ذیحجه۱۰۱۳ق، جا: شیراز مدرسه محبیه؛ جلد: تیماج، ۸گ، ۲۰ و۲۲سطر ، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۲-۱۵۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۵۴۳/۲۱

کا: کرم الله بن عطاء، تا: دوشنبه ۱۸ شوال۱۰۸۳ق، جا: مکه مکرمه؛ ۵گ (۹۶ر-۱۰۰پ)، اندازه: ۲۳×۳۶/۵سم [ف: ۱۷-۱۲۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ ۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۸سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۲] و [ف: ۲۰-۵۷۶]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۳/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱۷گ (۱۵۶پ-۱۷۲پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۱-۲۲۰]

۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲/۳ حکمت

اقسام نجاست با رساله تطهير الاشياء؛ خط: نستعليق، بی‌کا، تا: ۲ جمادی الاول۱۱۰۹ق؛ جلد: تیماج مذهب، قطع: ربعی [ف: ۲-۵۰]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۴گ (۵۰پ-۶۳پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۶-۲۳۷]

● **نجاسات و احکام آنها = احکام نجاسات** / فقه / فارسی

nejāsāt va ahkām-e ānhā = ahkām-e nejāsāt

رساله فتوایی در احکام طهارت است.مؤلف با نقل اقوال فقها و اعلام جلیل القدری مثل شیخ مفید، علامه حلی، شهید اول شیخ علی بن حسین بن عبدالعالی محقق کرکی صاحب جامع المقاصد به توضیح مطلب پرداخته است. از این رو به نظر می‌رسد که وی از اعلام جلیل القدر اواخر قرن ۱۰ و اوایل قرن ۱۱ هجری باشد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۸۲۸

آغاز: اگرچه حیوان در اصل مأکول اللحم باشد و حیوانی به شیر خوک پرورش یافته باشد اول و غائط؛ **انجام:** اگر پوستی بر آنجا که دباغت می‌کنند بیفتد و دباغت کافی است و احتیاج بقصد دباغت بعمل دیگر ندارد چنانچه تصریح کرده اند و الله اعلم بالصواب.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ ۱۷گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۳-۴۶۳]

● **نجاست اهل کتاب** / فقه / فارسی

nejāsat-e ahl-e k.

استرآبادی، محمد رضا بن علی، ق۱۴ قمری

estarābādī,mohammad rezā ebn-e ʻalī(- 20c)

تاریخ تأليف: ۲۱ صفر ۱۳۲۶ق؛ محل تأليف: کربلا

رساله استدلالی است در نجاست یهود و نصاری، و رد بر رساله‌ای که یکی از علما در طهارت آنان نگاشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۸۰/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد چون در این اوان مخالطه اسلامیان با فرق کفر خصوصاً اهل کتاب بسیار شده؛ **انجام:** بحمدلله باقی نخواهد ماند، و لا ینکره الا مکابر او طالب لتحصیل مرضاتهم، و الله الهادی الی الصواب

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۶گ (۲۴۳ر-۲۵۸پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۰-۲۶۵]

● **نجاسة اهل الكتاب** / فقه / عربی

nijāsat-ul ahl-il kuttab

مؤلف بااستدلال به آیات وروایات نجاست کلیه فرق اهل کتاب را ثابت نموده وگفته است چون نصاری قائل به تثلیث (اب، ابن و روح القدس) اند پس به حکم قرآن کریم: «انما المشرکون نجس» نجس بودن آنان مسلم است، یهود نیز درنجاست مانندآنها هستند و هرکه بین یهود و نصاری فرق بگذارد خرق اجماع نموده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۲۵۱۳

آغاز: بسمله، حمدله اما بعد فانه رسم من اوجب حقه اثبات ما یحتج به علی نجاسة اهل الکتاب فأجبته الی ذلك؛ **انجام:** وحرموا ما حرموا فکانوا عابدین بهذا المعنی و الله الموفق.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ جلد: تیماج مذهب، ۲ص، اندازه: ۲۳×۳۳سم [ف: ۲۱-۱۵۷۹]

● **نجاسة البئر بالملاقات او عدمها** / فقه / عربی

nijāsat-ul bi'r-i bi-l-mulāqāt aw ʻadam-u-hā

شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱ - ۹۶۵ قمری

šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e ʻalī (1506 - 1558)

آغاز: بسملة، مسألة: إختلف أصحابنا رضی الله عنهم فی نجاسة الئر، مجرد ملاقاة النجاسة له کالقلیل و عدمها علی أقوال، أشهرها بینهم بل ادعی علیه جماعة الإجماع ...

انجام: و الله تعالی أعلم بأسرار أحكامه و هذا ما اقتضاه الحال الحاضر من بحث المسألة علی سبیل الإرتجال و ضیق المجال و الله ولی التوفیق

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۴/۳عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه فخرالدین نصیری امینی در تهران؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۲۰ص (۳۳-۵۲)، ۱۷سطر [عکسی ف: ۴-۴۷۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۸۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: شیرازی، محمد ابراهیم بن ملاصدرا، تا: ۱۰۵۶ق؛ مصحح؛ ۱۸گ (۱۳پ-۳۰پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۵/۵×۱۱سم [ف: ۳۹-۵۲۱]

● **نجاست خمر = پاسخ علوی به استرآبادی** / فقه / فارسی

nejāsat-e xamr = pāsox-e ʻalavī be estarābādī

علوی عاملی، احمد بن زین العابدین، - ۱۰۵۴ قمری

ʻalavī ʻāmelī, ahmad ebn-e zayn-ol-ʻābedīn(- 1645)

تاریخ تأليف: چهارشنبه ۱۰ شوال۱۰۳۴ق

ملا محمد امین استرآبادی رساله‌ای در طهارت خمر به عربی

نگاشته و نامه‌ای نیز به فارسی درین باره از مکه به ایران فرستاده و آن به دست سید احمد بن زین العابدین علوی عاملی رسیده است. او در رد آن این پاسخ‌نامه را در دو «فصل» و یک «خاتمه» نگاشته است: فصل ۱. در ادله نجاست خمر؛ فصل ۲. در پاسخ از گفته استرابادی؛ خاتمه: در عریضه استرابادی.

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۵۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳-۴۰]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۴۳/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۷سطر [ف: ۵-۴۳۱]

۳. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه: ۴۵/۱۳

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لهذا ... ان بعض الناس لما غلب علیه الواسواس الخناس کتب عریضة فی طهارة الخمر تارة ثم انه بعد ما رأی جوابه عنها کتب رسالة اخری یشعر بظاهرها الحکم بطهارة الخنزیر و الکافر من الیهود و النصاری

بی‌کا، تا: ۱۰۳۸ق؛ ۱۶گ (۱۰۰پ-۱۱۵ر)، ۱۵سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: -۴۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۹۹/۱

خط: نستعلیق، کا: شاه محمد بن محمد مؤمن دشت بیاضی، تا: ۲۰ جمادی الاول۱۰۶۲ق؛ قطع: جانمازی [میراث شهاب: س۸ش۴-۷۲]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۹۱/۴

آغاز: بعد حمدالله علی عظیم سلطانه و عمیم احسانه ... بر مدارک جاه و جلال و مسامع فضل و اقبال؛ **انجام:** و در بعضی از مؤلفات او مسطور بغایت صواب است در مانند این اجتهادات، و الحمدلله رب العالمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۸گ (۱۸۵پ-۲۰۲پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۴۰۵]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۶/۲۳

آغاز: بسمله. بالعلیم الحکیم بعد حمدالله علی جزیل آلائه ... چنین گوید ... احمد بن زین العابدین العلوی که بر مدارج اوهام و معارج ... مخفی نخواهد بود که بعضی فاضل نمایان این زمان که از ساکنان مکه ... عریضه یی مشتمل بر طهارت خمر نوشته ارسال به این بلاد نمود؛ **انجام:** ما تناوبت اللیالی و تعاقبت الایام.

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۲گ (۴۹۹ ر-۵۱۰ ر)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳-۲۸۳]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۴۵۰۶/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ ۹گ (۱۰پ-۱۸ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳-۲۸۳]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۴۹/۲

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله اما بعد فیقول ... احمد بن زین العابدین العلوی ان بعض الناس لما غلب علیه الوسواس الخناس کتب عریضة فی طهارة الخمر ثم انه بعد مارای جوابه عنها کتب رسالة اخری یشعر بظاهرها الحکم بطهارةالخمر و الکافر من الیهود و النصاری و انی لاریه انه لو کتب بعدها رسالة لیزد فی طنبور الجبابرة نغمة اخری و هی الحکم بطهارة النجاسات العشر باسرها ... انه قال بعد حمدالله ... بهذه العبارة و بعد فقد تواترت الاخبار عن الائمة ... بانه اذاصح عندکم عنا حدیثان متناقضان فاعملوا بما هو الابعد عن اقوال العامة؛ **انجام:** فلنذکر طرفا من الاخبار الصریحة الدالة.

خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، ۳ص (۵۶-۵۸)، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۱۲-۲۷۴۳]

● نجاسة الخمر / فقه / عربی

nijāsat-ul xamr

مشهدی، محمد قاسم بن محمد، ق۱۱ قمری

mašhadī,mohammad qāsem ebn-e mohammad(- 17c)

تاریخ تألیف: اوایل شوال ۹۹۳ق

مؤلف که هم عصر مقدس اردبیلی بوده، درباره فتوای وی به طهارت خمر و قیل و قال اطراف آن این رساله را نوشته است.

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۲۵۹/۸

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن سلطان محمد تبریزی، تا: ۱۰۱۰ق، جا: قزوین؛ ۱۵گ (۲۷۹-۲۸۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۸۶]

● نجاسة الخمر / فقه / عربی

nijāsat-ul xamr

رساله کوتاهی است درنجاست خمر وبیان حجت ودلیل قائلین به آن.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۵۱۵/۲-۲۷/۱۸۵

آغاز: بسمله اما حجج نجاسة الخمر فالحجة الاولی منها ای الاجماع فیه ان بعد نقل الخلاف من الصدوق والحسن والجعفی کیف یعتد بدعوی الاجماع؛ **انجام:** لا بد من تایید فینبغی حینئذٍ النظر فی الدلا ئل الاخر ومعارضا تها حتی یظهر ان القوة لایهما هذا ومع

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۸-۴۷۶۳]

● نجاست شراب / فقه / فارسی

nejāsat-e šarāb

صباغ سپاهانی، محمد صادق

sabbāq-e sepāhānī, mohammad sādeq

بندی از ملامحمد صادق صباغ سپاهانی درباره نجاست شراب و گفتگویی که میان شاه و شیخ بهائی شده و فتاوی ابن بابویه و

اردبیلی و پیداستکه شاه می‌خواسته است به پاکی شراب فتوا دهند.

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۶۴/۲۰

کا: رشتی، علی بن احمد، تا: ۱۸ شوال۱۲۹۶ق؛ جلد: تیماج، ۱۹سطر ، قطع: جیبی [نشریه: ۲-۱۷۹]

● نجاسة عرق الجنب من الحرام / فقه / عربی

nijāsat-u ‘araq-il junub min-al ḥarām

قم؛ حجت کوهکمری؛ شماره نسخه: ۵۲/۲۳

من تحقیقات بعض مشائخه؛ خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، اکثر رساله ها ناتمام [ف: -۵۳]

● نجاست عینیه کفار / فقه / فارسی

nejāsat-e ‘aynīye-ye koffār

طبسی خراسانی، محمد علی، – ۱۳۲۰ قمری

tabasī xorāsānī,mohammad ‘alī(- 1902)

تاریخ تألیف: آخر ذیقعده ۱۲۹۳ق

این رساله استدلالی که پاسخ بر گفته‌های صاحب اکبرآبادی می‌باشد که گویا در طهارت کفار و مشرکین رساله‌ای نوشته است و ادله نجاست آنها را بررسی کرده و بر تشکیکاتی که بر آن ادله وارده آمده پاسخ می‌گوید.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۴۸

آغاز: بسم الله تعالی و الحمد له و به نستعین و الصلاة علی محمد و آله، و بعد این رساله ایست در اثبات نجاست عینیه کفار؛ **انجام:** در آخر اوراق خود ذکر کرده است بعمل آمد، وقع اختتام الرسالة...

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۳گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۳-۱۴۴]

● نجح المارب فی ضبط احوال الکواکب / هیئت / فارسی

najah-ol maāreb fī zabt-e ahvāl-el kavākeb

اصفهانی، عبدالمطلب بن حسن، قرن ۱۱ قمری

esfahānī, ‘abd-ol-mottaleb ebn-e hasan(- 17c)

کتابی است در نسبت‌های کواکب سبعه سیاره دریک «مقدمه» و هفت «باب» به ترتیب کواکب و خان‌های آنان ویک «خاتمه»: مقدمه ذکر کواکب و احوال ایشان؛ باب ۱. در احوال زحل ستاره حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب؛ ۲.در احوال مشتری ستاره حضرت یعقوب و یونس؛ ۳. ذکر احوال مریخ ستاره حضرت آدم و سلیما؛ ۴. ذکر احوال شمس؛ ۵. ذکر احوال زهره ستاره حضرت خضر و حضرت محمد؛ ۶. ذکر احوال عطار ستاره حضرت شیث و حضرت زکریا؛ ۷. ذکر احوال قمر ستاره حضرت یوسف؛ خاتمه در ذکر نکات متفرقه. (وفادار مرادی)

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۳۳۱/۱

آغاز: حمد و ثنا و سپاس و شکر بیرون از اندازه و قیاس که مقاطع اوهام از مطالع اتمام آن نشان ندهد؛ **انجام:** قمر در میزان حذر نماید از خوردن ترب و حبوب و لیکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرساله و تمت علی ید مؤلفه ختم الله فی نشاتیه الحسنی فی غره شهر ربیع الاول سنه اربع و تسعین الالف حامدا مصلیا مسلما مختتما متمماً

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۳۹ص (۷۹-۱۱۷)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف: -۲۹۶]

● نجاسة المنی و الدم / فقه / عربی

nijāsat-ul manī wa-d dam

نظام الدین گیلانی، احمد بن علی، ق۱۱ قمری

nezām-od dīn-e gīlānī, ahmad ebn-e ‘alī(- 17c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۷۰/۵

آغاز: بسمله الحمد لله الذی هو مستحق الحمد فی الحقیقة ... امل بعد فیقول ... یا ایها العلماء الفاضلون المحققون؛ **انجام:** لا یعتقدون امامته ... و ما هم یحضرون مرة بعد مرة.

خط: نستعلیق، کا: آملی، عطاء الله بن مسیح، تا: ۹۳۳ -۹۴۵ق؛ ۱گ (۱۱۵پ)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳۲-۹۱]

● نجاسة المیتة / فقه / عربی

nijāsat-ul mayta

آیا مردار ذی النفس نجس است یا نه؟ اقوال برخی از علماء را بیان کرده و مراد از نجاست عینیه و حکمیه را توضیح می‌دهد.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۲۵/۱۳

آغاز: مسألة قد اختلف کلمة الاصحاب فی نجاسة میتة ذی النفس آدمیاً أم غیره ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۷ شعبان۱۲۰۷ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۳گ (۱۰۴-۱۰۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۸۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۶۷/۱۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۵۸]

● **النجديات** / شعر / عربی

an-najdīyyāt

ابیوردی، محمد بن احمد، - ۵۵۷ قمری

abīvardī, mohammad ebn-e ahmad(- 1163)

هزار بیت است در نسب که به درخواست دو شاگرد خود ابوحنش هذیم علیمی کلبی و ابوالمغوار سعد کنانی مصری سروده و در آن از ابوعبدالرحمن خلیل بن احمد بصری عروضی نحوی متأثر شده است. آن دو شاگرد این شعرها را نجدیات نامیده و نخستین بار برای راویان نشر کرده‌اند (دیباچه).(دانش پژوه)

آغاز: بسمله. ان احق ما تصرف اليه الهمم، و تنتهز فيه فرض الامكان و تغتنم، حمدالله سبحانه على ما يتناصر من نعم مزهرة الرياض ... خليل أن الحب ما تعرفانه×× فلا تنكر ان الحنين من الوجد

انجام: بحيث تناجي جباه الورى من الارض ما صافحته تعالى هذا ما سبق به الوعد، يا هذيم و يا سعد ... و فى القوم حتى تعرفني عند وزنهم اذا رفع الميزان كيف اميل. تم كتاب النجديات، بعون الملك الوهاب.

[معجم سركيس۳۶۲/۱؛ معجم المؤلفين ۳۱۴/۸؛ بروكلمان، ذيل ۴۴۷/۱]

شرح و حواشی:

۱- شرح النجديات

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۹۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ترجمه زیر آن نستعلیق قرن ۶؛ جلد: تیماج، ۱۱۵گ، ۱۶سطر (۷×۱۲-۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [سنا: ف: ۲-۲۱۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۴۴

خط: نسخ، کا: ویذگلی، صفی بن علی، تا: ذیقعده۶۲۳ق؛ محشی، با اجازه قرائت و روایت این دیوان به شمس الدین تاج الاسلام شرف الافاضل سید الائمة و القضاة از محمد بن اسمعیل بن حمزه از محمد بن محمد بن محمد الشعری از استادش حجة الحق سید امام سید امام سعید عزالدین مرتضی علی بن فضل الله حسنی از پدرش از شیخ سعید بدیع الزمان ابی الرضی عبدالواحد بن محمد قاینی از ناظم؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۵۰گ، ۱۲سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰سم [ف: ۱۵-۴۱۷۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۳عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۱۷۰(اربری، فهرست خطی عربی ۶۹/۱)؛ خط: نسخ معرب، کا: علی بن احمد بن محمد خجندی، تا: ۱۵ محرم۶۸۹ق، جا: مراغه؛ مصحح، محشی؛ ۶۳گ، ۹سطر [عکسی ف: ۲-۴۱۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۸۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن شهاب بلخی، تا: پنج‌شنبه ۲۸ صفر۷۰۱ق، جا: دامغان؛ مصحح، محشی؛ تملک: علی ابن احمد نحوی الخادم بالحائر؛ ۲۶گ (۱۲۳پ-۱۴۸پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۹-۲۸۴]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۰۳۸

خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم بن ابی القاسم ادیب، تا: ۱۵ رجب۷۲۳ق؛ تملک: عبدالله بن حاجی محمد رضا آغا، محمد فصیح در اصفهان در ۱۲ رمضان ۱۰۴۵؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن، ۶۲گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۴/۷×۲۰سم [ف: ۱-۵۶۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۳۸/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۲۴ق؛ جلد: تیماج، ۵۵گ (۷۷پ-۱۳۱ر)، ۱۱سطر (۱۵×۲۲)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۷-۲۶۷۹]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۳۲

آغاز: قال من الطويل: خليلى ان الحب ما تعرفانه ×× فلا تنكرا ان الحنين من الوجد

دیباچه را ندارد؛ خط: نسخ، کا: دامغانی، محمد بن نصرالله، تا: ۲۰ جمادی الاول۷۵۳ق؛ مقابله شده با نسخه صحیحی در ۲۲ محرم ۷۵۷ (؟) و تاریخ سال و نام دانشمندی که با او مقابله شده درست خوانده نمی شود، با ترجمه فارسی کهن ریزتری زیر سطر ها؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۳۴گ، ۷سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۹×۲۰سم [ف: ۱۱-۲۴۴۵]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۳۴/۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴۶گ (۶ر-۵۱ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹/۲سم [ف: ۸-۳۷۹]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۶۸/۲

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۱۷ ذیحجه۱۰۸۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵/۶سم [ف: ۵-۴۴۲]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶۵/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد علی جزایری صیمری، تا: ۱۰۹۲ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۲۵گ (۱۹۲پ-۲۱۶پ)، ۲۳سطر [ف: ۳۶-۲۵۵]

۱۱. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۱۱۴/۲

خط: نسخ مغلوط، کا: محمد تقی بن محمد کاظم همدانی، تا: ۱۲۶۹ق؛ ۳۰گ (۳۳پ-۶۲ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۷۷]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۷/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ ۶۳ص (۲۲۲-۲۸۴)، ۱۹-۲۴ سطر (۱۰/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۹-۳۰]

۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۳۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** وليمكن كنوز قارون كما×× ورثت عداه الخف من قارون / ولبتق روحة عزه تلتفه×× فى خضر اوراق وبلاعضون

خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۱گ (۱۷ر-۳۷پ)، ۱۳ و۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ: ۵-۲۲۰۹]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۷۲/۴-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ پاریس S. P. 1091 (بلوشه ۸۷/۱ ش ۱۲۶) [فیلمها ف: ۲-۲۴۶]

● **نجدیه** /- عربی

najdīyyi

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۱۷۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

● **نجعة المرتاد فی شرح نجاة العباد** / فقه / عربی

nuj‘at-ul murtād fī š.-i najāt-ul ‘ibād

نجفی اصفهانی، محمد رضا بن محمد حسین، ۱۲۸۸ - ۱۳۶۲ قمری

najafī esfahānī,mohammad rezā ebn-e mohammad hoseyn (1871 - 1943)

وابسته به: نجاة العباد فی یوم المعاد؛ صاحب جواهر، محمد حسن بن باقر (۱۲۰۰-۱۲۶۶ق)

شرحی است مختصر بر کتاب نجاة العباد لیوم المعاد شیخ محمد حسن نجفی صاحب جواهر. تألیف کتاب ناتمام مانده است.

اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه: ۴۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ در چهار صفحه آغاز اجازه‌ای است که سید حسن صدر کاظمی به تاریخ سه‌شنبه ۱۴ ذیقعده ۱۳۳۳ق برای ابوالمجد نوشته؛ تملک: سید محمد علی روضاتی به تاریخ ۱۳۸۴ق و یادداشت او در اهداء کتاب به شیخ هادی نجفی به تاریخ ۱۴۰۶ق؛ نام کتاب به خط مؤلف؛ جلد: تیماج، ۸۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [اوراق عتیق: ۲-۳۴۸]

● **النجف الأشرف مدینة العلم العظمی و مدرسة الفقه الکبری و جامعة الاسلام العلیا** / تاریخ اسلام / عربی

najaf-ul ašraf madīnat-ul ‘ilm-il ‘uẓmā wa madrisat-ul fiqh-il kubrā wa jāmi‘at-ul islīm-il ‘ulyā

محفوظ، حسین بن علی، - ۱۴۳۰ قمری

mahfūz,hoseyn ebn-e ‘alī(- 2009)

خلاصه‌ای از تاریخ علمی حوزه نجف اشرف است، از بدو تأسیس در عصر شیخ طوسی تا زمان مرحوم آیت الله خویی. در مقدمه آمده است: «تعریف موجز بتراث أهل البیت فی تاریخ الاسلام منذ عصر النبی (ص) حتی مطلع القرن الخامس عشر الهجری. و مختصر تاریخ العلم فی النجف الأشرف فی ألف سنة الا خمسین عاما من عمرها الحافل بالعلم و العلماء، منذ عصر الشیخ الطوسی حتی عصر السیدین (الحکیم و الخوئی)، من ۴۴۹هـ حتی مطالع هذا القرن.أکثر من مائة اسرة أنجبت بأکثر من ألف عام و أدیب و مؤلف فی تسعة و نصف قرن. و ألوف من کل البلاد و الجهات درسوا فیها و تلقوا من علمائها و تتلمذوا علی فضلائها و ملأوا الدنیا و شغلت الناس کتبهم و مؤلفاتهم و أفکارهم و أبکارهم و آثارهم و مآثرهم و أعمالهم و جلائهم ...».مؤلف در ابتداء به بیان تأسیس حوزه علمیه نجف به وسیله شیخ طوسی پرداخته و به شرح احوال و اشاره‌ای نموده، سپس درباره مقام و منزلت و مجادت‌های علمی امیرالمؤمنین امام علی علیه السلام و ائمه اطهار علیهم السلام مطالبی آورده و پس از آن درباره کتب اربعه حدیثی شیعه بحثی مطرح ساخته و آن‌گاه اسامی چندتن از فقهای بزرگ شیعی از مدرسان معروف حوزه نجف را آورده از جمله: وحید بهبهائی، سید مهدی طباطبایی (بحرالعلوم)، شیخ جعفر کاشف الغطاء، شیخ محمد حسن نجفی (صاحب جواهر)، شیخ مرتضی انصاری، شیخ محمد حسین کاظمی، آخوند خراسانی و میرزای نائینی. در پایان مختصری درباره مدارس، مساجد و مکتبه‌های نجف اشرف آورده است.

چاپ: این رساله در شماره ۲۳ مجله الکوثر (رجب ۱۴۲۶) به چاپ رسیده

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۱عکسی

آغاز: بسمله. تمتد هذه المدرسة العظیمة المجیدة الی أعماق تاریخ الکوفة، تلتقی فیها الحیرة و الغری و یجتمع فیها المصران البصرة و الکوفة و تشخص فیها مدینة السلام بغداد. فقد أسسها الشیخ الطوسی؛ **انجام:** فقد اختصت مدرسة النجف و هی مدینة العلم و مرکز الثقل و موضع القلم و الکتاب بما یمیز المدرسة الفاضلة من أوصاف و خصال و مناقب و فضائل و سمات.

نسخه اصل: در کتابخانه مؤلف در کاظمین؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۴۱۹ق، به قرینه دیگر آثار مؤلف که تصویر آنها در کتابخانه حاضر موجود است کاتب نسخه عبدالکریم آل حاج غانم دباغ کاظمی از شاگردان مؤلف است که در سال ۱۴۱۹ق به دستور مؤلف استنساخ کرده؛ ۱۴ص، ۲۵سطر [عکسی ف: ۵-۳۲۵]

● **نجفیه = المسائل النجفیة = الرسالة النجفیة** / کلام و اعتقادات / فارسی

najafīye = masā’el-on najafīyya = ar-r.-ton najafīyya

قزوینی، خلیل بن غازی، ۱۰۰۱ - ۱۰۸۹ قمری

qazvīnī,xalīl ebn-e qāzī (1593 - 1678)

تاریخ تألیف: ۱۰۷۰-۱۰۷۵ق؛ محل تألیف: قزوین

مشتمل بر چند سؤال که علمای نجف از مؤلف در قزوین کرده و قروینی به آنها پاسخ داده و جواب را برای آنها ارسال کرده است، صورت سؤالات و جواب‌های آن در این رساله آمده و اکثر مسائل از شرح وی بر کافی انتخاب شده و در بعضی از

جواب‌ها تصریح به تاریخ آن (سال ۱۰۷۵) نموده است.
سائلین افراد متعددی هستند و از جمله آنهافردی به نام نجف قلی است که نسخه شرح فارسی کافی را از ملا خلیل تقاضا می‌کند وملا خلیل در پاسخ آورده است که سلطان العلماء خلیفه سلطان حسینی اصفهانی به او دستور داده بود که شرح عربی کافی بنویسد به نام الشافی و در میانه کار به دستور شاه به شرح فارسی آن پرداخت و تا سال ۱۰۷۰ که سال نگارش این پرسش‌ها است تا کتاب المعیشة را شرح کرده و یازده جلد را روانه مشهد رضوی کرده است. در آن از جواز تخلف معلول از علت تامه و شریک باری و روح و حدیث «صور عاریة عن المواد» نقل از غرر الحکم (یا این‌که این عبارات از ابن سینا است) و عبارتی از ترجمه نفس ارسطو (که بسیار کهنه است و شاید از افضل الدین کاشانی باشد) گفتگو شده است.
آغاز: بسمله حمدله والصلوة علی خیر خلقه وعلی خیر الاوصیاء و آلهما المعصومین اما بعد این رساله نجفیه مشتمل است بر مکتوبی متضمن سؤالات که از جانب ساکنین نجف اشرف بسوی دارالموحدین قزوین فرستاده شده و جوابهایی که از قزوین بسوی نجف اشرف فرستاده شده کلام سائل سلام و تسلیم
انجام: و چون چنین نباشد و حال آنکه حواس جاسوسان و مؤدیانند الداعی خلیل بن الغازی القزوینی
[الذریعة ۶۸/۲۴ و ۳۷۱/۲۰ و ۲۲۸/۱۱ ؛ ریحانة الأدب ۴۵۲/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۸۳/۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰۸/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۱۴ص(۱۱۶-۱۲۹)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳۳/۱-۱۸۴]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۵۰/۹
خط: نستعلیق چلیپا، کا: تنکابنی، محمد بن ابوالفتح، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۷گ (۲۸-۳۴)، ۲۸ سطر (۱۰/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۸سم [ف: ۱۶-۶۲۴]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۲۰/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کا: تبریزی، عبدالعظیم بن عاشور، تا: قرن ۱۱؛ مهر: «عبده اروج» (مربع)؛ جلد: تیماج مذهب؛ ۹گ (۱۲۴-۱۳۲)، ۱۸سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۹-۱۶۶]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۳۴/۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۴ جمادی الثانی۱۰۷۷ق؛ کاغذ: ترمه، ۲۵سطر [ف: ۵-۲۲۴]
۵. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره
آغاز: لهذا هشام چون آنرا شنید گفت که حسبی یابن رسول الله اگر گویی مدرک بالذات نفس ناطقه است ...
خط: نستعلیق، کا: حسینی قزوینی، محمد بن محمد صادق، تا: با تاریخ۱۰۸۱ق؛ افتادگی: انجام؛ ۷ص (۳۹۰-۳۹۶) [ف: -۳۹]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۰۹/۱۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۱۹۸]
۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۹۱
آغاز: برابر
نسخه اصلی: کتابخانه مدرسه امام صادق (ع) «نور بخش» - بروجرد ۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ ۸ص [عکسی ف: ۳-۴۷۷]
۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۱۶/۳
بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۳-۳۵]
۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۱-۳۵/۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۱۰۲ق؛ مجدول مذهب، مصحح؛ ۵گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۹سم [ف: ۸-۴۷۶۴]

● النجم الازهر علی الربع المستر / هیئت / عربی

an-najm-ul azhar ‘ala-r rub‘-il mustar

سبط ماردینی، محمد بن محمد، ۸۲۶ - ۹۰۷ قمری
sebt-e mārdīnī, mohammad ebn-e mohammad (1423 - 1502)

دارای یک «مقدمه» و ۲۰ «فصل».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۴۴/۲
آغاز: بسمله الحمدلله حمداً کثیرا ... و بعد یقول ... محمد سبط الماردینی هذه مقدمه نافعه فی العمل بالربع المستر مشتمله علی مقدمه و عشرین فصلا المقدمه فی تسمیه رسومه؛ **انجام:** تجد الغارب فی الوقت المفروبض للمطالع المفروضه و هذا آخر ما اردنا بیانه فی هذا الرساله قال مؤلفه ... قدتم بید مؤلفها محمد سبط الماردینی الشافعی خامس عشر رجب الفرد عام ۸۴۴. تمت علی ید العبد ... عمر بن ابراهیم عبادی سنة ثلاث و ثمانی و ثمانمائه.
خط: نسخ، کا: عمربن عبدالغنی بن الامام، تا: ۸۸۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۶ص (۱۴۰-۱۵۵)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۹-۳۷۲]

● النجم الذی نجم فی شرح اللامیة العجم / ادبیات / عربی

an-najm-ul laḏī najam fī š.-il lāmīyat-il ‘ajam

کرکی شافعی، احمد، ق۱۰ قمری
karakī šāfe‘ī,ahmad(- 16c)

وابسته به: الغیث الذی انسجم فی شرح اللامیة العجم؛ صفدی؛ خلیل بن ایبک (۶۹۶-۷۶۴ق)
تاریخ‌تألیف: ۹۰۸ق؛ محل تألیف: دسوق

«لامیه العجم» فخر الکتاب ابو اسماعیل الحسین بن علی اصفهانی منشی معروف به طغرائی از قصاید معروف عرب است که به سال ۵۰۵ق به نظم درآمده است. بر این قصیده شروح متعدد نوشته‌اند که از آن جمله است شرح قاضی صلاح الدین ابی الصفا خلیل بن امیر عز الدین ایبک بن عبد الله الصفدی مشهور به صفدی. این شرح بعدها به وسیله شیخ احمد کرکی شافعی در خانقاه دسوق خلاصه شده و خلاصه آن این کتاب می‌باشد که حاوی اطلاعات جالب توجهی در فهم قصیده می‌باشد. نگارش این شرح در ۹۰۸ق در دسوق اتفاق افتاده و در تاریخ ۹۱۰ق از سواد به بیاض آمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۹

آغاز: بسمله، الحمد الله الذی شرح لمن تاب الصدور و اکثر لمن تامل العلم؛ **انجام:** فی آخرته و اولاء و شفاء من داء نفسه و جعل یومه خیرا من امسه.

خط: نسخ، کا: عبد الله بن عبد الرحمن انوشری، تا: ۱۰۱۰ق؛ مهر: ناصر الدین شاه؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۵۳گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۱۹/۵سم [ف: ۷-۱۱۳]

←نجم ثاقب > النجم الثاقب فی احوال الامام الغائب (ع)

● **النجم الثاقب** / فلسفه / عربی

an-najm-uṯṯāqib

تبریزی، محمد بن علیرضا، ق۱۱ قمری

tabrīzī,mohammad ebn-e ʻalī-rezā(- 17c)

رساله‌ای است مختصر مشتمل بر «مقدمه»ای کوتاه و یک «درجه» و سه «مطلع» در مسأله «وجود»: درجه در تحقیق مسأله وجود و ماهیت است؛ مطلع ۱. محقق در مجهول بودن ماهیات؛ مطلع ۲. در بیان آنکه وجود زائد بر ماهیت بوده و دفع ایرادات این مسأله؛ مطلع ۳. در بیان آن‌که وجود قائم به ماهیت معروض وجود است.

آغاز: سبحانک یا من ارتفعت درجة وجودک عن احاطة افهامنا القاصره ... و بعد فیقول المنقطع الی الله الصمد ابن علیرضا محمد هذه رساله صغیرة الحجم وجیزة النظم قلیلة المؤنه کثیرة المعونه **انجام:** فالذی لم یتجاوز الحق و لم یتعداه هوان ما یتحقق فی الخارج هو الهویة العینیه مع الوجود الذی هذه الهویه بتحقق به لکن لالوجود آخر فانه لا ذات له وراء الوجود و لما بلغنا الکلام فی هذا المقام ذلک المبلغ صرفنا عنانه نحوا اختتامه تمت الرساله و الصلوة علی من هو خاتم الرساله

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۹۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: ساغری، ۹ص (۱-۹)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۰-۷۴]

● **نجم ثاقب در اثبات واجب** / فلسفه / فارسی

najm-e sāqeb dar esbāt-e vājeb

خاتون آبادی، محمد حسین بن صالح، - ۱۱۵۱ قمری

xātūn ābādī,mohammad hoseyn ebn-e sāleh(- 1739)

اهداء به: شاه سلطان حسین صفوی

تاریخ تألیف: جمعه ۵ محرم ۱۱۳۷ق

در اثبات باری تعالی به روشی فلسفی، در پنج «مطلع» و یک «خاتمه»: مطلع ۱. در اینکه باری تعالی اظهر اشیاء است؛ ۲. بیان موانع ادراک اشیاء؛ ۳. بیان اصل این مطلب مهم؛ ۴. در بعضی از آیات و اخبار مناسبه این مطلب؛ ۵. در معنی بعضی از فقرات دعای عرفه؛ خاتمه: در اینکه حق تعالی در همه چیز هویداست.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۷۶۵

آغاز: نیر جهانتاب حمدی که از آفاق افواه روحانیون طلوع نماید لایق فایض الانواری است که کوکب دری؛ **انجام:** و قد اتفق تألیف تلک الکلمات و ترصیف هذه الفقرات فی أیام و لیالی قلائل آخرها یوم الجمعة ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۳۷ق، با خط خوردگی و اضافه، مصحح؛ ۱۱گ، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [ف: ۱۰-۱۵۴]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۵۶۹/۸

آغاز: وقرص مهر درکف بی نوائی که از سفره مائده امتنانش کرده بردارد مژگان دیدهای دعا گویانش نشتر رگ ابر بهاری اجابت وکف داعیان خلود دولت ابد؛ **انجام:** وازاین طایفه تبری باید نمود که مبادا شیطان رجیم تبلیسات خود طبع را مایل به این طایفه گرداند اعاذنا الله وسایر العباد من الشرک والالحاد ... باینجا ختم شد این رساله ... فلیس المعصوم الا من عصمه الله تعالی

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور، ۱۲گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۰]

● **نجم الثاقب فی احوال الامام الثاقب** / فقه / عربی

an-najm-uṯṯāqib fī aḥwāl-il imām-iṯṯāqib

کنتوری، حامد حسین بن محمد قلی، ۱۲۴۶ - ۱۳۰۶ قمری

kantūrī, hāmed hoseyn ebn-e mohammad qolī (1831 - 1889)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۰۹

آغاز: بسمله. الحمدلله رافع کل حاجب عن الدین الواصب و مبین؛

انجام: تخصیص العام الی الواحد جائز اذا دل علیه الدلیل و اعتبرت فیه نکتة و النکتة هی اعتبار تقییده الصدر تمت

خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رایانه]

● **النجم الثاقب فی احوال الامام الغائب (ع)** / تاریخ معصومین - فارسی

an-najm-ossāqeb fī ahvāl-el imām-elqā'eb

نوری، حسین بن محمد تقی، ۱۲۵۴ - ۱۳۲۰ قمری

nūrī, hoseyn ebn-e mohammad taqī (1838 - 1902)

تاریخ تألیف: ۱۴ ذیقعده ۱۳۰۳ق

مشتمل براحوال و غیبت امام عصر(عج) است که در مقدمه آنآمده: «عالم بزرگوار میرزا محمد حسن شیرازی امرفرمودند کتاب کمال الدین تألیف شیخ صدوق که در احوال امام زمان (عج) است را ترجمه نمایم عرضه داشتم فاضل ارجمند سیدعلی بن محمد اصفهانی معروف به امامی آنرا ترجمه نموده چه بهتر که همان منتشر گردد. دراین امر «جنةالمأوی» را نوشته و نام افرادی که درغیبت کبری شرفیاب محضر ایشان شده‌اند را ذکر نموده‌ام اگر صلاح می‌دانید همان را ترجمه و با آنچه در جلد سیزدهم بحار مذکور است برآن افزوده و منتشر سازیم ایشان قبول کرده و فرمودند پس شمه‌ای از حالات آنجنابرا نیز برآن بیفزای و من چنین کردم». ابتدا اسامی برخی از کتبی که در باب غیبت نگاشته شده‌اند را نامبرده و سپس به دوازده باب به شرح ذیل مرتب نموده است: ۱. تاریخ ولادت و احوال آنحضرت و حکیمه خاتون علیهما السلام؛ ۲. اسامی و القاب و کنای ایشان؛ ۳. شمایل و خصایص؛ ۴. اختلاف مسلمین درباره ایشان بعداز توافق آنان در صحت صدور اخبار نبوی مبنی بر آمدن شخصی در آخرالزمان؛ ۵. اثبات مهدی موعود ...

آغاز: سپاس بیرون از اندازه و قیاس سزاوار قائمی است بالذات غائب از عالم اندیشه و حواس

انجام: تا در شمار یاران و موالیان خویش محسوب داشته در روز رستخیز از شفاعت خود محروم نفرماید

چاپ: مشار فارسی، ج۵، ص۵۱۶۹؛ دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۲۹ق، رحلی، ۲۱۲ص؛ ۱۳۲۰ق، ۳۵۶ص (صص۱-۳۵۵)+۱ص؛ دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۰۶، ۴۲۱ص

[فهرستواره منزوی ۱۸۰۹/۳ و ۵۸۳/۹]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۳۶۷گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۷-۳۸۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۳۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** دیده ها را روشن نماید حامدا مصلیا مستغفرا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخرقرن۱۴؛ با تقریظ ومهر میرزا محمد حسن شیرازی و میرزا ابوالفضل بن ابوالقاسم تهرانی، مقابله و تصحیح توسط محدث شهیرمرحوم شیخ عباس قمی؛ واقف: محمد حسن کفشدار، تیر ۱۳۴۴؛ جلد: میشن، ۱۹۰گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۲۱/۲×۳۰/۷سم [ف: ۱۴-۵۹۱]

● **النجم الثاقب فی اشرف المناقب** / تاریخ / عربی

an-najm-uṯṯāqib fī ašraf-il manāqib

ابن حبیب، حسن بن عمر، ۷۱۰ - ۷۷۹ ؟ قمری

ebn-e habīb,hasan ebn-e 'omar (1311 - 1378)

اهداء به: امیر رمضان حلبی فرزند امیر مراد

تاریخ تألیف: ۱ شوال ۷۶۳ق

تاریخ زندگانی و فضایل و مناقب حضرت پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله را در سی «فصل» به روش شفاء قاضی عیاض (چنان‌که مؤلف در مقدمه کتاب می‌گوید) گرد آورده است.روز چهارشنبه سوم جمادی الثانی ۷۶۳ شروع به تألیف و روز یک‌شنبه اول شوال همان سال به پایان رسیده است.

آغاز: الحمدلله الولی الحمید المبدیء المعید الفتاح العلیم رب العرش العظیم الذی یخص من یشاء بمناجاته

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۲

خط: نسخ معرب، کا: علی بن احمد بن القصیف، تا: ۸۷۵ق، جا: مکه مکرمه؛ مصحح، تملک: جبرائیل حسینی قادری مدرس مدرسه شیخ زاهر به تاریخ اوائل محرم ۹۹۳؛ جلد: مقوایی، ۶۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۷-۱۱۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۵/۱عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، شماره ۱۷۴۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ ۳۳گ (۲-۳۴)، ۲۵سطر [عکسی ف: ۴-۱۷۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** مفرد: ما دعا الله مخلص ظهر غیب×× و تلی ذکره الجمیل دواما

خط: نسخ معرب زیبا، کا: مرصفی، یحیی، تا: ۱۳ صفر۱۰۱۷ق؛ تملک: سید محمد ابو الوفا الخانطومانی؛ مهر: «بهترین خاتم صبر که عالی است من صبر قد ظفر» (دایره)؛ جلد: مقوایی، ۶۶گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱-۱۹۱]

● **النجم الثاقب فی بیان ان المهدی من اولاد علی بن ابی طالب** / حدیث، امامت / عربی

an-najm-uṯṯāqib fī bayān-i ann-al mahdī min awlād-i 'alī-yi bn-i abi ṭālib

رساله‌ای است در معرفت امام مهدی (عج) و بیان خصوصیات آن حضرت و کیفیت قیام او در آخرالزمان، با استفاده از مصادر و منابع اهل سنت و شامل ابواب و فصول.مؤلف کتاب از اهالی ترکیه و سنی است و در مقدمه پس از شکایت از تقلیل برکات و تکثیر شرور و آفات و تظاهر منکرات در عصر خود و آوردن حدیثی نبوی دربارهظهوز امام مهدی (عج) می‌نویسد: «و قد استخرت الله فی ان الخص فی هذه الاوراق ما یدل معه معرفة

اسمه علی کنیته وحلیته و سیرته و علی ان عیسی بن مریم یصلی خلفه و یبایعه و ینصره مع بیان ما خصه الله به من أنواع الکرامات و الفضائل الواضحات، مجانبا فی ذلک التطویل العمل و الایجاز المخمل و سمیته النجم الثاقب فی بیان المهدی من اولاد علی بن أبی طالب». عناوین برخی از باب‌ها و فصل‌ها: باب فی بیان ما یظهر من الفتن النازله و لا یته؛ باب فی بیان اسمه و خلقه و کنیته؛ فصل [فی شرح احوال] قسطنطنیه و ... .(حافظیان ابوالفضل)

[اهل البیت فی المکتبة العربیة ۶۳۹–۶۴۰]

آغاز: بسمله. و به الاعانة و هو ثقتی. الحمدالله الغنی الوهاب الظاهر لکل أحد بقهره و علاء حمدا بوافی نعماه ... و بعد فقد قلت البرکات و کثرت الشرور و الافات و تکدرت النعماء بعد الصفا و تظاهرت المنکرات

انجام: فصل أول الایات ظهور الدجال ثم نزول عیسی ثم خروج یأجوج و مأجوج ثم خروج الدابة ثم طلوع الشمس من مغربها و هذا آخر ما اوردته و اردته و نهایة ما حررته و قصدته و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم. تمت الرسالة المبارکة ...

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۲عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه لاله لی در ترکیه، شماره ۶۷۹ منتقل شده به کتابخانه سلیمانیه در استانبول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر کروی بزرگ یکی از سلاطین نسخه را در ۱۲۱۷ق وقف کرده؛ ۷۸ص، ۲۱سطر [عکسی ف: ۵–۲۹۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۱۲عکسی

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [عکسی ف: ۲–۱۴]

● النجم الثاقب و جواهر الرغائب / فضایل و مناقب / فارسی

najm-us sāqeb va javāher-or raqā’eb

حسینی گیلانی، محمد یوسف بن محمد صادق، ق۱۴ قمری

hoseynī gīlānī,mohammad yūsof ebn-e mohammad sādeq(- 20c)

اهداء به: میر ابوطالب

رساله‌ای است در معارف اسلامی و فضایل اهل بیت؛ دارای «مقدمه» و هفت«نجم»(به جای باب) و یک «خاتمه»: نجم ۱. فی کیفیة العلوم و انواعها و اقسامها؛ ۲. در این‌که مجموعه علوم و فنون و معارف و حکمت و غیر ذلک، منسوب به حضرت امیر المؤمنین است؛ ۳. بیان الاصوات والحروف و الکلام و خواصها؛ ۴. کیفیة اسماء الله وانبیائهو اوصیائه.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۵۹/۴

آغاز: خوش ترین ستایش و بهترین سپاس بزیباترین لباس در احسن اساس شایسته درگاه کبریاء حکیم؛ **انجام:** و آن احسن رمزی است بمقام محمود که تفاسیر بشفاعة شده ...

تا بخشی از نجم رابع است و بخش دیگر افتاده است؛ کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ حواشی واستدراک نسخه دستخط مؤلف است و متأسفانه قریب به نیمه پایانی آن افتاده و به نظر نمی رسد که نسخه دیگری از این کتاب به دست آید مگر قبل از نقصان نسخه حاضر که نسخه اصل است، استنتاج گردیده باشد؛ ۹۸گ (۱۳۳–۲۳۰)، ۱۵سطر ، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۲۸–۳۸۴]

● النجم الزاهر فی قرائة ابن عامر / قرائت / فارسی

najm-uz zāher fī qerā’at-e ebn-e ‘āmer

سمرقندی، محمد بن محمود، – ۷۸۰ قمری

samarqandī, mohammad ebn-e mahmūd(- 1379)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۲۵/۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی سید المرسلین محمد و آله اجمعین بدانکه ارشدک الله تعالی باین قرائت و این قرائت ابن عامر است؛ **انجام:** سورة قریش لایلاف اول سورة الکافرین عابدون در دو موضع عابد با مال ولی ولی سورة المسد حمالة سورة الاخلاص کفواً تمة الکتاب بعون الملک الوهاب.

بی‌کا، تا: ذیحجه۸۰۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۰ص (۶۳–۷۲)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۵–۲۱۷]

● نجم السعاده / طالع بینی / فارسی

najm-os sa‘āda

بهاءالدوله، ق۱۰ قمری

bahā’-od-dowle(- 16c)

از بهاء الدوله در تطیر و تفأل که برای یکی از پادشاهان هند نوشته است.

آغاز: حمد نام محدود و ثنای غیر معدود ... بر رای زرین اصحاب عزت و تمکین مخفی نماند که استدلال از اوضاع مشهود است بر مغیبات امور که آنرا شکون و تفال نامند

انجام: در اوقات سئوال و جواب و امثال آن از شواهد همان نوع بود که مکرر دانسته شد و الله اعلم بالصواب

[فهرستواره منزوی ۳۰۷۵/۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳۸/۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳گ (۱۸۵–۱۸۷) [ف: ۱۵–۱۵۴]

● **نجم الفوائد للمبتدئين** /- فارسی
najm-ol favā'ed lel-mobtade'īn
تاجر تبریزی، رضا بن رستم، قرن ۱۳ قمری
tājer-e tabrīzī,rezā ebn-e rostam (19c)
در چهل جزء که آنرا در روزگار فتحعلیشاه قاجار نگاشته است.

قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۱۸۸
آغاز: حمد هر حامدی مر حمیدی راست که از فضل رحمت ...
انجام: بعهد شهنشاه فتح علی ×× درخشید این نجم و شد منجلی
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳ [ف: -۳۰]

←نجم القرآن ⟩ نجوم الفرقان
←نجم القرآن ⟩ مطلع النقط و مجمع اللقط

● **النجم من کلام سید العرب و العجم** / حدیث / عربی
an-najm min kalām-i sayyid-il 'arab-i wa-l 'ajam
اقلیسی، احمد بن سعد
oqlīsī,ahmad ebn-e sa'd
در ده «باب» مانند شهاب قضاعی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۹۴/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با دو سرلوح [ف: ۵-۳۰۱]

● **نجم المؤمن = نجم المؤمنین** / فقه / فارسی
najm-ol mo'men = najm-ol mo'menīn
استرآبادی، محمد مهدی بن محمد شفیع، - ۱۲۵۹ قمری
estarābādī, mohammad mahdī ebn-e mohammad šafī'(-1843)
اهدا به: نواب نجم الدوله ممتاز الملک مومن خان فتحعلی خان بهادر دلاور جنگ
تاریخ تألیف: ۱۲۳۷ق
پاسخ صد و پنجاه و یک سؤال که دوستان اهل هندوستان از او پرسیده بودند؛ سؤالات فقهی و کلامی به عنوان مثال: سؤال: «اگر کسی از طلایی که خمس و زکات آن را نداده باشد نماز و روزه و حج بگیرد، صحیح است یا نه؟»؛ جواب: «بلی صحیح است عبادات گرفتن به‌وجهی که زکات و خمس آن اخراج نشده باشد زیرا که ذمه این کس مشغول است به اداء وجه زکات و خمس و عین را تصرف کردن عیبی ندارد، علی الظاهر و دین غیر عین است».سؤال: «هرگاه شب احتیاج به غسل شود و صبح برخاسته آدمی نماز کند و معلوم شود که شب احتیاج به غسل شده بود و بعد از فراغ از نماز معلوم شود در به جا آوردن نماز به تجدید چه حکم است؟»؛ جواب: «در صورتی که با جنابت نماز کرده باشد واجب است که غسل کند و نماز را دوباره به جا آورد و فرقی نیست میانه عمد و نسیان و علم و جهل و وقت و خارج وقت، و همچنین است حکم روزه جنب بی غسل و نماز بی‌وضو که غیر جنب به عمل بیاورد»؛ سؤال: «اگر کسی وصیت کرد که شمشیرش را به کسی بدهند، همان تیغ داده می‌شود یا با غلاف؟»؛ جواب: «در وصیت به سیف، غلاف و زیور همگی داخل است».
آغاز: بسمله، حمد نامحدود، لائق معبود واجب الوجودی است که بنای نظام عالم ... اما بعد بنده شرمنده ضعیف که محتاج است ... نواب نجم الدولة ممتاز الملک مؤمن خان فتحعلی خان بهادر دلاور جنگ دام اقباله ...
انجام: و ابوحمزه ثمالی روایت کرده است که این سوره مدنی است و نازل شده است همه آن در حق علی (ع) و فاطمه (س).
[فهرستواره منزوی ۵۸۳/۹]

۱. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: کتابخانه شیخ محمد حسین حائری؛ ۳۷گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [صد و شصت نسخه: -۵۳]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۹۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق، اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ ۴۷گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۴] و [ف: ۲۰-۵۷۶]
۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۸۸۳۸/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۳سطر [ف: ۲-۲۵۰]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۵۷۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: کتبخانه شیخ محمد حسین (مربع)؛ ۳۷گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲۴-۳۱۵]
۵. مشهد؛ اصغر زاده؛ شماره نسخه: ۶۲
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۷۷۱]

←نجم المؤمنین ⟩ نجم المؤمن

● **نجم الولاية لمن اراد الهداية** / کلام و اعتقادات / عربی
najam-ul wilāya li-man arād-al hidāya
؟ اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ - ۱۲۳۲ ؟ قمری
axbārī, mohammad ebn-e 'abd-on-nabī (1765 - 1817)
تاریخ تألیف: یکشنبه ۱۰ شعبان ۱۲۲۳ق؛ محل تألیف: ری، شاه عبدالعظیم
صد وسی و سه «نجم» کوتاه درمسائل فلسفی واعتقادی است.

مؤلف دراین کتاب از تألیف دیگرخود به نام «مصادر الانوار» یاد می‌کند که درآن شصت برهان وچهارصد آیه ودویست و بیست وشش حدیث در ذم فقهاء وفتوا دادن آورده است.
آغاز: الحمد لله و سلام علی عبده الذین اصطفی اما بعد فهذا نجم الولایة لمن اراد الهدایة و بالنجم هم یهتدون بل شمس الحقیقة لمن سلک الطریقة ان فی ذلک لآیات لقوم یعقلون.نجم: الوجود ما عرف به الموجود و حد به المحدود فلا تعریف له و لا توصیف لانهما بالحدود
انجام: ان نجم الولایة اشرق بعد ما بان منه تاریخ قیل کم بخمسه فقال الحق؛ این نجم ولایت است و هم شمسو شموس ×× خورشیدچون درخشید چه زنگی و چه روس / فیضی است روان ز سیل دریاری شهود ×× بر دشمن و دوست مستوی یا معکوس
[الذریعة ۷۰/۲۴]

۱. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۵۳۹/۲
خط: تحریری، کا: طبسی خراسانی، محمد ابراهیم بن محمد علی، تا: ۱۲۲۳ق؛ در ۱۳۷ نجم [ف: -۱۱۳]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۷۳۱/۱۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ شعبان۱۲۲۴ق؛ محشی؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۱گ (۱۷۶پ- ۱۸۶پ)، ۱۹-۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲/۳سم [ف: ۴۱-۱۸۸]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۱۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و غاب السیل فی وادیه غیبا و عاد الیه معطوف العنان
خط: نسخ، کا: هرندی، محمد جعفر بن محمد صادق، تا: یک‌شنبه ۶ محرم۱۲۳۶ق؛ در پسین روز یک‌شنبه ۱۰ شعبان ۱۲۲۳ در شاه عبدالعظیم ساخته شده؛ جلد: میشن، ۲۱گ (۱پ-۲۱ر)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۱۱۲]
۴. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۳۷۴/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد بن احمد عرصی، تا: ۱۲۴۲ق، جا: بوشهر؛ ۲۰گ (۱۳-۳۲)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۲۱]
۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۶۰/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ ۲۳گ (۲۴۱ر-۲۶۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۷۲]
۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۱۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد جعفر انصاری، تا: ۱۲۷۵ق؛ ۳۷گ (۱پ-۳۷پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۶-۱۳]
۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۲۹۶/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** نجم فی المناجات: الهی لا نعت لک ... فلم تزل حیا موجود ... حسن لمس و ذوق. که بیند جزاب دیده باید تا بیند آفتاب

خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب، تا: قرن ۱۳؛ ۵۶گ (۶۸پ-۱۲۳ر) [ف: ۱۱-۳۰۸]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۵۶۹/۱۶
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۴۲ص (۹۱-۱۳۲)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۷-۷۴]
۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۳۱۹/۱۰-۲۶/۱۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۴گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۸-۴۷۶۴]
۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۵/۱ معزی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد صادق موسوی دزفولی، تا: ۱۳۰۸ق؛ تملک: «محمد رضا» در رمضان ۱۳۴۱ق؛ جلد: مقوا، ۳۷گ(۱-۳۷)، ۱۷ سطر (۷-۸-۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۳۹-۱۰۵]
۱۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۲۷/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴گ (۱۶-۲۹)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۸۰]
۱۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۶۰/۱۱
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳-۳۳]
۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۰۰/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** مشیرة بان النسبة بین الجاعل و المجعول من النسب الاربع لم یکن الا لمباینة الجزئیة التی مرجعها العموم و الخصوص من وجه ... انتهی
در فهرست از قاضی سعید قمی دانسته؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۲گ (۲۳پ-۵۴پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۴۰۰]

● النجم الوهاج فی شرح المنهاج / فقه / عربی

an-najm-ul wahhāj fī š.-il minhāj

دمیری، محمد بن موسی، ۷۴۲ - ۸۰۸ قمری

damyarī,mohammad ebn-e mūsā (1342 - 1406)

وابسته به: منهاج الطالبین و عمدة المفتین = منهاج الطالبین فی مختصر المحرر؛ نووی، یحیی بن شرف (۶۳۱-۶۷۶ق)
از شروح مفصل و معروف و معتبر کتاب منهاج محیی الدین نووی است در فقه شافعی.
چاپ: السعودی، دار المنهاج للنشر و التوزیع، ۱۴۳۰ق، تحقیق مکتب الدراسات و البحث العلمی بدار المنهاج، الطبعة الثانیة، عدد المجلدات ۱۰

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵۳
آغاز: بسمله کتاب البیع لما انتهی ربع العبادات المقصود بها؛

انجام: و قد تقدم هناک وجه فی المحتاج الی ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ - ۹؛ مصحح؛ در روی برگ اول شمسه مذهب که نام کتاب و مؤلف در آن نوشته شده و کتیبه مذهب که در آن تحریر شده: «الثانی من النجم الوهاب»؛ تملک: محمد بن محمد بخشی، احمد بن شیخ احمد به تاریخ ۱۱۶۰ق؛ جلد: مقوایی، ۳۰۰گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳۲-۳۳۸]

● **نجم الهدایة** / فقه / فارسی

najam-ul hidāya

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja‘far ebn-e sayf-od-dīn (1784 - 1847)

به درخواست: فتحعلی شاه قاجار و ظل السلطان
رساله‌ای است در بیان مسائل واجبه طهارت و صلات و مشتمل بر مستحبات آنها به درخواست فتحعلی شاه قاجار، و سپس خمس و زکات و حدود و قصاص و دیات را به درخواست ظل السلطان و مسائل حج و تجارت و رضاع و میراث را به درخواست بعضی در یک «مقدمه» و دوازده«باب» جمع‌آوری نموده است.مؤلف دوکتاب با این عنوان دارد: اول که به امر فتحعلی شاه قاجار نوشته شده و همین رساله مورد توصیف است ودومی که بزرگتر از کتاب اول است دریک مقدمه وچهارده باب وخاتمه وبرای محمد شاه قاجار نوشته شده است وخاتمه آن خلاصه‌ای درتجوید است. عناوین این رساله: مقدمه: دربیان کیفیت تقلید؛ باب ۱. احکام طهارت؛ ۲. احکام نماز؛ ۳. مسائل روزه؛ ۴. احکام زکات؛ ۵. احکام خمس؛ ۶. واجبات حج؛ ۷. احکام تجارت؛ ۸. مسائل رضاع؛ ۹. احکام میراث؛ ۱۱. مسائل قصاص؛ ۱۲. احکام دیات.
آغاز: الحمدلله علی نواله ... پس می‌گویند خادم بساتین مذهب جعفری و شرع محمدی محمدجعفر الاستر آبادی ...
انجام: در مثل اینصورت اولی است و عفو کرده و ابراء نمودن حق محتمل بلکه مقطوع نیز نیکو است.
[الذریعة ۷۱/۲۴و ۳۶۸]

۱. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه: ۳۸
خط: نسخ، کا: علی انجدانی، تا: سه‌شنبه ۱۶ شوال۱۲۵۲ق؛ مهر: محمد مهدی بن محمد حسینی؛ مهر: «عبده اسماعیل الحسینی»؛ ۱۱۷گ، قطع: وزیری [چند نسخه-ف: -۱۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۱۴
آغاز: بسمله، دربیان مسائل تجارت است و دراین چندمطلب است؛ **انجام:** برابر
ازابتدای تجارت تا انتهای دیات؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن علی سلامی، تا: ۱۲۵۳ق؛ واقف: شیخ محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ ۱۴۹گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۱-۱۵۸۳]

۳. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۲۵۳ق؛ مهر: محمد حسین بن محمد هاشم؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [نشریه: ۷-۷۴۶]

۴. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۱۶۰
خط: نسخ، کا: محمدبن کربلایی رجب، تا: ۲۱ ربیع الثانی ۱۲۶۰ق؛ مهر: «اللهم صل علی محمد و آل محمد»(بیضی) به سال ۱۲۶۳؛ واقف: محمد بن کربلایی رجب، ۱۲۶۳؛ جلد: تیماج، ۹۴گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف مخ: -۲۳۶]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۵۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** بعضی گفته اند که تعرب بعدالهجرة عبارت است از ترک تحصیل علم بعد از مشغول شدن به آن وسایر گناهان گناه صغیره میباشند مثل دروغ بستن بغیر خدا ورسول و مانند اینها و هرگاه گناه صغیره را اصرار کند معصیت کبیره می‌شود
خط: نستعلیق، کا: درجزینی، محمد ابراهیم بن محمد قاسم، تا: صفر۱۲۶۳ق، جا: همدان مدرسه بزرگ؛ مهر: «عبده الراجی محمد حسین ۱۲۶۹» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۲۰۸گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۰]

۶. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: 97/1
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ واقف: حاجی عبدالله، ۱۲۴۵؛ جلد: تیماج، ۱۶۳گ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف مخ: -۲۳۵]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۹۹۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: دکتر شمس الدین جزایری، شهریور ۱۳۴۸؛ ۱۰۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱-۱۵۸۲]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۷۶
آغاز: بسمله. در بیان مسائل حج است و این باب مشتمل است بر یک مقدمه و چند مقصد و یک خاتمه اما مقدمه؛ **انجام:** دیه او را به ورثه بدهد حتی اینکه اگر آن وارث نداشته باشد دیه او از مال امام است ... من اول ایجاد العالم الی یوم القیام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۳۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۵]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۰۵۷
آغاز: بسمله، مطلب اول در بیان اصول دین است؛ **انجام:** چون جماعتی از حکماء قاصربین تمام شد التماس دعا دارم
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا [رایانه]

۱۰. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 298/1
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۵سطر [ف: ۱-۳۰۹]

● **نجم الهداية** / هیئت / فارسی

najam-ul hidāya

کاشانی، محمد تقی بن حسین، ۱۲۳۶ – ۱۳۲۱ قمری

kāšānī,mohammad taqī ebn-e hoseyn (1821 - 1903)

اهدا به: ناصر الدین شاه (۱۲۶۴–۱۳۱۳ق)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۴ جمادی الثانی ۱۳۰۰ق؛ محل تألیف: تهران

هفت پرسش و پاسخ است در نجوم و هیئت. در هفت «فصل».

آغاز: .الحمدلله رب العالمین ... و بعد چنین گوید بنده خاطی محمد تقی بن محمد حسین کاشانی الاصل ساکن بلده طهران که چون بعضی از اجله و اشراف و اهل فضل و کمال چند سؤالی که متعلق بعلم نجوم و هیئت بودند از حقیر سراپا تقصیر کرده بودند و اجابت ایشان لازم بود لهذا در مقام بیان جواب بر آمدم و سؤالها را اول ذکر میکنیم و بعد از آ از هر سؤالی جواب میگوئیم ...

[فهرستواره منزوی ۳۰۷۶/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمام شد تصنیف رساله نجم الهدایه بتوفیق خداوند عالم در شب پنج‌شنبه چهارم شهر جمادی الثانیه سنه هزار و سیصد هجری.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه ۴ جمادی الثانی ۱۳۰۰ق؛ باخط خوردگی و مؤلف پس از تجلید نیز چیزهایی بر آن افزوده؛ ۵۹گ، ۱۴سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸–۱۴۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۶–فیروز

آغاز: برابر؛ **انجام:** و باین سبب این ایام را برد العجوز نامیدند. رقم کاتب است: تمام شد تصنیف رساله نجم الهدایه بتوفیق خداوند عالم در شب پنج‌شنبه چهارم شهر جمادی الثانیه سنه ۱۳۰۰ هزار وسیصد هجری حرره الخاطی میرزا حسن.

خط: نسخ، کا: میرزا حسن، تا: ۱۳۰۰ق؛ در حاشیه برخی از صفحات توضیحاتی است از مؤلف نامه نقل از کتب لغت؛ جلد: تیماج، ۷۶گ، ۱۵سطر ، قطع: وزیری [ف: ۲۱–۳۳۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۲۸/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و باین سبب این ایام را برد العجوز نامیدند

خط: نسخ مغلوط، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه۱۰ ربیع الاول۱۳۰۱ق؛ جلد: مقوایی، ۲۷گ (۶۳پ–۸۹ر)، اندازه: ۲۰×۳۳/۵سم [ف: ۱۴–۱۱۵]

● **نجم الهداية الكبير** / فقه / فارسی

najm-ol hedāyat-ol kabīr

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ – ۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja‘far ebn-e sayf-od-dīn (1784 - 1847)

نسخه در واقع خاتمه کتاب معروف به «نجم الهدایه الکبیر» یا «جامع کبیر محمدی» مؤلف است که به نام محمد شاه قاجار درچهاردهباب به عدد ابواب فقهی نگاشته و در ۱۲۶۲ به چاپ رسیده به هر حال خاتمه حاضر طبق این نسخه شامل چند فصل است: «فصل در بیان عدد دندانها، فصل در بیان صفات لازمه حروف، فصل باید دانستکه ادغام عبارتست، فصل باسد دانستکه وقف عبارتست».

چاپ: ایران، سنگی، ۱۲۶۲، رقعی

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۰۵۲

آغاز: برداشت از رساله نجم الهدایه جناب حاجی ملاجعفر استرابادی رحمة الله بسمله مطلب دویم در بیان قرائت شرعیه است بدانکه در قرائت شرع؛ **انجام:** معصیب کبیر میشود و الله العالم بالاحکام تمام شد فرمایشات

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ در پایان فصول خاتمه تبصره‌ای است در بیان ویژگیهای حاکم شرع و شاهد و اما جماعت؛ واقف: حاج آقا حسین شاهرودی، ۱۳۴۴ش؛ ۴گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳–۱۹۱]

● **النجمية** = **الاعتقادات** = **اصول الدين** / کلام و اعتقادات / عربی

an-najmīya = al-i‘tiqādāt = usūl-id dīn

محقق کرکی، علی بن حسین، ۸۹۰ – ۹۴۰ قمری

mohaqqeq-e karakī,‘alī ebn-e hoseyn (1486 - 1534)

بیان مختصر و گزیده اصول دین است که به اعتقاد به آن واجب است و نیز بیان بخشی از فروع دین که اخلال در انجام آنها، موجب عقاب است؛ در دو «قسم»: ۱. دراصول اعتقادی پنج‌گانه در پنج فصل؛ ۲. در واجبات نماز. در مقدمه می‌گوید: «هذه رسالة موجزة كافلة ببيان واجب المعارف الالهية و واجبات الصلوة من الأحكام الشرعية يجب على عامة المكلفين العلم بها و لايسع احداً منهم الجهل بشئ منها ...».

آغاز: بسمله الحمدلله ذی النعم الباهرة و الآلاء المتظاهرة و الصلاة و السلام علی رسوله محمد المصطفی و عترته الطاهرین و بعد فهذه رسالة موجزه كافلة ببيان واجب المعارف الالهية ... يجب علی كل مكلف، حرو عبد، ذكر و انثی، ان يعرف الاصول الخمسه التی هی اركان الايمان و هی التوحيد و العدل و النبوت و الامامه و المعاد بالدليل بالتقليد. و من جهل شيئا من ذلک لم ينتظم فی سلک المومنين

انجام: و نيتها اصلی فرض كذا قضاءً لوجوبه قربة الی الله فهذا أيسر ما يجب علی المكلفين و من أخل بشیء منه استحق العقاب فی الدارين و الحمدلله رب العالمين.

چاپ: در مجموعة حياة المحقق الكركی و آثاره به چاپ رسیده

[حياة المحقق الكركی و آثاره ۵۱۴/۲–۵۱۷ و ۵۳۰–۵۳۱؛ ۱۳/۴–۴۴؛ الذریعه

۲۸۸/۱۱ و ۷۲/۲۴]

شرح و حواشی:

۱- الکواکب الدریة فی شرح رسالة النجمیة؛ ابن ابی سروال، حسین بن علی (- قرن ۱۰)

۲- النجمیة (ترجمه) = الرسالة النجمیة (ترجمه)؛ حافظی کاشانی (- قرن ۱۰)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۷۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۴۶ق؛ ۹گ(۱۴-۲۲)، ۱۴سطر ، اندازه: ۶/۵×۱۱/۵سم [ف: ۳۶-۲۹۹]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۰۰/۲

خط: نسخ، کا: عبدالرزاقی، علی بن محمد، تا: ذیحجه۹۵۱ق [نشریه: ۲-۱۲۰]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۳۱/۴-۱۸/۱۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ محرم۹۷۴ق؛ جلد: تیماج، ۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۸-۴۷۶۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۵/۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۶۵۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۴۵۰۶

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمد علی عریضی حسینی جزی اصفهانی، تا: ۱۰ ذیقعده۹۸۶ق؛ مصحح؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ جلد: تیماج، ۱۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲۱-۱۶۳۸]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۱۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهذه جملة الأصول الخمسة التی بها یحصل أدنی مراتب الایمان

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۲گ (۵۶پ-۵۷پ)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۱-۲۷۲]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۰۹/۳

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، ۱۰گ (۲۷-۳۶)، ۱۱ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳-۱۵۳۳]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۰۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۷گ (۸۹پ-۹۵پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۵۹]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۸۸/۶

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: حسین بن شمس الدین حلی، تا: ۱۰۲۰ق؛ محشی؛ ۱۷گ (۹۷-۱۱۳)، ۱۲سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۰-۱۷۳۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۰/۶ عکسی و ۲۱۱۲/۶ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۲۶۷] و [میراث شهاب: س۱۸ش۱-۴۷]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۰۶۰/۲

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمد شریف بن ملاجنایی جرجانی، تا: شوال۱۰۵۵ق؛ افتادگی: وسط؛ جلد: مقوا، ۲گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف مخ: ۱-۱۸۱]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۵۲۰/۶-۱۸/۴۰

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۳۲ق؛ با علامت بلاغ؛ ۳گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱-۴۳۵]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۶

آغاز و انجام: برابر

درفهرست با عنوان «النجمیة»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: ملا موسی؛ ۷گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵-۶۷۱]

۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۰۰/۴

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ (۲۲۸پ-۲۳۳پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۵۹]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۲۲/۴

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده علی بن مقصود علی الطالقانی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۹گ (۶۱پ-۶۹پ)، ۱۷سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۶-۴۶]

۱۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۴۲۴/۴

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه اغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن مقصود علی طالقانی، بی‌تا؛ محشی؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۷۹]

● النجمیة (ترجمه) = الرسالة النجمیة (ترجمه) / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

an-najmīya (t.)

حافظی کاشانی، ق ۱۰ قمری

hāfezī kāšānī(- 16c)

وابسته به: النجمیة = الاعتقادات = اصول الدین؛ محقق کرکی،

علی بن حسین (۸۹۰–۹۴۰ق)
در کلام و فقه شیعه، اثر علی بن حسین بن عبدالعالی محقق کرکی است و چنان‌که مترجم در مقدمه کتاب گفته این اثر را بعد از شرح مبسوطی که به فرموده مؤلف (دام ظله العالی) بر آن نوشته بوده ترجمه کرده است.
[الذریعه ۲۴: ۷۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۶/۶ط

آغاز: بسلمه. الحمد لله الواجب الوجود لذاته ... و بعد این چند ورقیست در ترجمه رساله نجمیه؛ **انجام:** و نداند سزاوار عذاب و عقابست تم الحمد لله رب العالمین ... اجمعین.
کا: محمد بن علی بن علی بن محمد کاشی ملقب به شمس الدین، تا: ۹۱۸ق، جا: نوشاباد کاشان؛ مصحح، محشی، با یادداشت بلاغ؛ مهر: «محمد الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۴۹ص (۲۰۰–۲۴۸)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۳/۲۴–۲۳]

● **النجمية** / نحو / عربی

an-najmīyya

ارجوزه‌ای در نحو. از سراینده‌ای شیعی. در آغاز آن آمده: «و بعد، هذه القواعد التی حوت علی المطالب النحوية ... نجمية بها سميتها و ما ×× يبلغها فی الضوء الجسم فی السما».

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷/۶

آغاز: بسم الا له الواحد ×× فلنبتدی فی قولنا و فعلنا المجرد / قال الذی بسط المصطفی تكل ×× فی الاسم و هو بالعلی يتصل؛
انجام: ايكالك نعم الوكيل الخالق ×× فی الصخرة القماء غلادان.
خط: نسخ ثلث، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷۵گ (۱۹۸پ–۲۷۲ر) [ف: ۲–۲۵۵]

← نجوم > احکام اتصالات کواکب و تحویلات
← نجوم > احکام دلایل اصلی و تحویلی
← نجوم > احکام نجوم
← النجوم > احکام النجوم
← نجوم > احکام نجوم و سال
← النجوم > اختیارات النجوم
← نجوم > تازک
← نجوم > زایچه
← نجوم > سؤال و جواب نجومی
← نجوم > سی فصل
← نجوم > صحیفه در احکام
← نجوم > فوائدی در نجوم
← نجوم > گشایش النجم
← نجوم > گفتار در سهام
← النجوم > ما لابد منه فی النجوم
← نجوم > منتخب جمع السؤول و بلاغ المأمول
← نجوم > معرفت تقویم

● **نجوم** / هیئت / عربی

nujūm

بطلمیوس، کلاودیوس، ش، ۱۰۰؟ – ۱۷۸ میلادی
batlamīyūs,kelāvdīūs ،š (100 - 178)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۷۳/۷–ف

رساله نجومی عربی بطلیموس گویا ثمره. آغاز و انجام پاره‌ای از نسخه‌های یوگسلاوی که یان بگدانویچ فیلم آنها را آورده است؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱–۶۴۸]

● **نجوم** / اختربینی / فارسی

nujūm

ابومعشر فلکی، جعفر بن محمد، ۱۷۲ – ۲۷۲ قمری
abū-ma‘šar-e falakī, ja‘far ebn-e mohammad (789-886)

نام نگارنده در دیباچه آمده است ولی کتاب نام ویژه‌ای ندارد.بایستی از کارهای گرفته و به فارسی درآمده باشد. با سربندهای «فصل» (بی شماره) و «بحث»ها: (بحث یکم) در دشمنی میان ستارگان، بحث دوم ابن وحشیه می‌گوید، بحث سیم اول هر ماه، بحث چهارم مثلثه آتشی، بحث پنجم تنکلوشاه می‌گوید، فصل دیگر در احکام منزل ها ...

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۸۴/۲–عکسی

آغاز: حمدله. صلات. اما بعد، چنین گوید مصنف این کتبا ابومعشر بلخی رح که دشمنی میان ستارگان چند وجه است، یکی دشمنی بود به جوهر و آن قوی تر بود. مانند ماه با مریخ؛ **انجام:** انجامه نویسنده: تم الكتاب بعون الملك الوهاب علی يد العبد الجانی علی بن ...
خط: نسخ خوش، کا: علی بن محمد کرمانی، تا: قرن ۱۳؛ ۲۳ص (۱۱۸–۱۴۰) [عکسی ف: ۱–۳۹۰]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲/۲۸

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن ولی محمد طبیب مشهدی، تا: ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، ۷ص(۲۲۶–۲۳۲) [نشریه: ۲–۱۰۶]

● **نجوم** / هیئت / فارسی

nujūm

نخجوانی، تاج الدین بن اکرم الدین، ق۷ قمری
naxjavānī, tāj-od-dīn ebn-e akram-od-dīn (- 13c)

این کتاب مانند دستور المنجمین عربی دارای جداول نجومی و تاریخی است و در نه «مقالت» است: مقالت ۱. ... ؛ ۲. در

اختیارات کلی و جزوی در دو قسم: کلیات در ده فصل و جزویات در هشتاد و یک اختیار، از کتاب امام رازی؛ ۳. در ضرب و قسمت در بیست و سه فصل؛ ۴. در معرفت اسطر لاب در دو قسم و یازده فصل؛ ۵. احکام سال عالم و استخراج طالع و فواید و زواید و جداول در نوزده فصل؛ ۶. در موالید و استخراج آن و حکم کردن بر آن (مانند نسخه پاریس) در بیست و دو فصل با فوائد بسیار؛ ۷. در تحاویل سنی موالید و معرفت انتهاآت و تسییرات و هیلاجات و کدخدایات در هیجده فصل؛ ۸. احکام سنی موالید در شانزده فصل؛ ۹. در سه قسم: ۱) تأثیر علوی در بسیط زمین در پنج فصل، ۲) تواریخ انبیاء و اولیاء و ملکوت و اکاسره ساخته محرم ۶۶۷ق، ۳) زواید و فواید و تعاویذ در سه فصل.

[فهرستواره منزوی ۳۰۸۲/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰۱-بهار

از مقالت ششم در موالید و استخراج آن و حکم کردن بران که در ۲۲ فصل است تا فصل نوزدهم در قسمت زمان مولود از همین مقاله؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۹؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۵۸]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۵۹

آغاز: مقالت دوم در اختیارات کلی و جزوی و مأخوذ اختیارات علائیه را که در مصنفات شیخ امام اجل فخرالملة و الدین افضل العالم محمد بن عمر الرازی؛ **انجام:** ف. در دائره زلزله بر ماههای پارسیان ... ح. در آنکه چون رعد برق آید بنگرد ... از احوال مردم و چیزهاء دیگر معلوم کنند و دائره اینست (شکل دائره)

از مقاله ۲ تا مقاله ۹ و کاملتر از نسخه پاریس؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۹و ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ مهر: «گل شاداب گلشن زهرا حسن مجتبی امام هدی»؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۸۲گ، ۲۱سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: -۴۲۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۷۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۶۸

در حاشیه گ ۹-۲۳ مقاله هشتم از «روضة المنجمین» شهمردان بن ابی الخیر رازی در بیست باب آمده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ق ۱۰ یا۱۱؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۰۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۰-۴۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۲۳-ف

نسخه اصل: پاریس ش P. 166؛ بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام [فیلمها ف: ۱-۵]

● **النجوم** / هیئت / عربی

an-nujūm

بخارایی، ق۸ قمری

boxārāyī(- 14c)

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۶ ربیع الثانی ۷۴۷ق؛ محل تألیف: شرع آباد بخارا

شرح مزجی است بر کتابی نجومی باعناوین «شرح، متن» که با علائم «ش، م» مشخص شده است. ماتن ازصاحب کتاب «تذکره» به شارح از «تحفه» نقل می‌کند. این رساله را «شرح استخراج الاوتار بیرونی» دانسته‌اند، برای ما ثابت نشد.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۰۴-۳۴/۱۷۴

آغاز: وهذه نقطتا اعتدال الربیعی والخریفی ... س ای البروح یدل علی الفلک الاعظم لاعلی فلک الروح وحده لانها ... م والثوامت وکل نقطه علی فلک البروج ... س لما ذکر منقطه الحرکة؛ **انجام:** م یوضع ذلک الحد علی خط وسط السماء ... س هذا العمل لایحتاج الی الشرح بل یحتاج الی معرفة الاصطرلاب وبعد معرفته العمل سهل والله هو المسهل لکل عسیر تم

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمود بن حسین مدعو به شمس تبریزی اقسرایی، تا: ۲۰ شوال ۷۶۰ق؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۵۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۴-۲۰۴۰]

● **نجوم** / هیئت / فارسی

nujūm

امیران حسینی، علی بن علی، ق۹ قمری

amīrān hoseynī,ʻalī ebn-e ʻalī(- 15c)

تاریخ تألیف: ۸۶۹ق؛ محل تألیف: بدخشان

برای کودکان در ۲۲ «باب» ساخته است، همان خلاصة التنجیم و برهان التقویم اوست.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۲۶/۲

آغاز: بسمله مقدس ذاتی که حرکات سماوات و سیارات روشن تر دلیلی بر قدسیت ذات افعال اوست ... اما بعد نموده می‌شود که در شهور سنة تسع و ستین و ثمانمایة بود که در موضع بدخشان بعضی از بزرگان و عزیزان بدین کمترین بندگان خاندان غیاث الدین علی امیران حسینی اصفهانی واجب و لازم نمود؛ **انجام:** دلیل باشد بر خبرهای اراجیف و مرگ بزرگان والله اعلم بحقایق الامور. در برگ آخر قاعده تعیین غالب و مغلوب در جنگ نوشته شده است.

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق، تا: ۱۰۶۱ق؛ ۱۸گ (۳۵پ-۵۲) [ف: ۵-۷۰۵]

● **نجوم** / هیئت / فارسی

nujūm

اناری، محیی الدین بن بدر الدین، ق۱۰ قمری

anārī,mohy-ed-dīn ebn-e badr-od-dīn(- 16c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۸۸۳/۶

عنوان باب نهم در معرفت خسوف و باب دهم در معرفت کسوف دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۰گ (۹۰پ-۱۰۹پ)، ۱۵سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۴-۳۹۳۳]

● **النجوم** / هیئت / عربی

an-nujūm

حنیف الدین، ق ۱۰ قمری

hanīf-od-dīn(- 16c)

اهداء به: شاه عباس اول صفوی

رساله‌ای دراصول وقواعد علم نجوم هیئت وتقسیمات زمین بر اقالیم؛ دریک «مقدمه» ودو «مقاله» تنظیم شده است: المقدمة فی بیان ما یجب العلم به قبل الشروع فی هذا العلم؛ مقاله۱. بیان الافلاک وما یتعلق بها (شش باب)؛ مقاله۱. بیان هیئة الارض وقسمتها الی الاقالیم (یازده باب).

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۰۷۷/۲

آغاز: الحمدلله الذی انقادت لامره العقول والافلاک وحارت فی مبداء عظمته سابلة الفکر والادراک زین السموات بدرر الثوابت والسیارات وابتدع بقدرته اجرام البسائط والمرکبات؛ **انجام:** فالحکم بالعکس وایضاً وینقسم بنظرتی الاولتین الی قطعتین تطیرتین للقطعتین الاولتین ...

نسخه حاضر تا اوایل باب هفتم از مقاله دوم را دربردارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، مصحح؛ ۵۳گ (۱۵پ-۶۷پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۹×۱۳سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۱]

● **نجوم** / هیئت / فارسی

nujūm

عنایت الله

ʻenāyat-o-llāh

اختیارات ایام، احکام و اعمال برج‌هاست.

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰/۲

آغاز: حمد متواتر و ثنای متکاثر، مرحضرت بی نیازی را که برآرنده هفت چرخ خضرایی و پرورنده هفت کشور انبرایی (؟) و درود نامعدود بر روح و روان آن دوست که لولاک ما خلقت الافلاک در شأن اوست اما بعد احقر من عبادالله عنایة الله بعز عرض حضرت خواجه بزرگوار ... یعنی حضرت خواجه قاسم؛ **انجام:** تمت، غرض از این منتخب عرض احوال بود نه اظهار فضیلت بنابر این مختصر آورده شد و اکثر قواعد نیاورد که مبادا به طول انجامد و طبیعت ملال آرد. امید از عارفان دقیقه شناس آنکه به سهو خطا ننگردند و به اصلاح این مختصر گو کوشند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۷ق؛ ۷گ (۱۱۸پ-۱۲۴پ)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۴۰]

● **نجوم** / هیئت / فارسی

nujūm

یزدی، محمد باقر بن زین العابدین، ق۱۱ قمری

yazdī, mohammad bāqer ebn-e zayn-ol-ʻābedīn(- 17c)

این نسخه گویا فصلی از رساله مؤلف نامبرده باشد که به نام «من افادات علامة العلماء ... محمد باقر» در نسخه یاد شده است و این قسمت از رساله در دانستن این است که مبدء «الیجن» در هر سال از سال‌های یزدگردی موافق کدام روز از کدام ماه است.

[فهرستواره منزوی ۳۰۸۳/۴]

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۸۵/۲

آغاز: در دانستن آنکه مبداء الیجن در هر سال از سال‌های یزدجردی موافق کدام روز از کدام ماهست. او باید که در هریک سال دانیم که مبدا الیجن ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۱۶گ (۲۸پ-۴۳ر)، ۱۷سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: -۱۴۰]

● **نجوم** = **هفت کوکب** / هیئت / فارسی

nojūm = haft kowkab

منجم، محمد بن ابی نصر

monajjem,mohammad ebn-e abī-nasr

اهداء به: سلطان مراد

فصلی است در بیان اخترشناسی و سیارات هفت‌گانه (قمر، عطارد، زهره، شمس، مریخ، مشتری و زحل) از حیث سعد و نحس قرانات آنها. این رساله به سلطان مراد پیشکش شده و سلطان پیوسته آن را با خود همراه داشته است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بر رأی ارباب سیر پوشیده و مخفی نماند که چند کلمه از کلمات نجوم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۶۷/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و معالجه کردن و دارو و خواندن بد است و شروع در کاری کردن خوب است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخرقرن۱۱؛ رکابه‌دار؛ ۱۲گ (۷۶-۸۷)، ۱۰سطر ، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۲-۱۸۱]

● **نجوم** / هیئت / فارسی

nujūm

عبدالصمد بن علی

ʻabd-os-samad ebn-e ʻalī

۱. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۱/۳

آغاز: در معرفت احوال بروج و ارباب مثلثات و احوال کواکب و ارباب ساعات چون از اوصاف اوراقی که اصول و فروع تقویم؛

انجام: و جدول بنحوی است که در ورق لاحقه یمنی و یسری نموده شد تا دانید والسلام علی من اتبع الهدی
خط: نستعلیق تحریری، کا: ولد میرزا محمد الحسنی مهدی، تا: ۲۰جمادی الثانی۱۲۶۴ق؛ جلد: مقوایی، ۸گ (۱۱۹پ-۱۲۶پ)، ۱۸سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: -۱۰]

۲. بیدگل؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه: ۲۶/۴

آغاز: و این تحریر مشتمل است بر چند فصل، فصل اول در معرفت احوال بروج و ارباب مثلثات؛ **انجام:** این جزوه ای اس که جمع کرده شد در معرفت تقویم و قد جمعها عبدالصمد بن علی اللهم اغفرلهما بلطفه الجلی.
خط: نستعلیق تحریری، کا: محسن بن حبیب الله بن آقاجان مشیری الاصل بارفروش المسکن، تا: چهارشنبه ۲۱ ربیع الاول۱۳۰۵ق؛ ۱۲گ (۷ر-۱۸ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: -۴۰]

● **نجوم** / هیئت / عربی

nujūm

سلطان محمد میرزا قاجار، ۱۲۲۷؟ - ۱۲۹۲ ؟ قمری

soltān mohammad mīrzā qājār (1812 - 1875)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۳۹/۶

در چند فصل؛ خط: نستعلیق، کا: یزدی حائری، محمد باقر بن زین العابدین، تا: ۱۲۸۲ق؛ ۱۱ص(۳۴۹-۳۵۹) [ف: ۱۰-۱۶۰۸]

● **نجوم** / هیئت / فارسی

nujūm

جعفر قلی خان، ق۱۳ قمری

ja‘far qolī xān(- 19c)

در هیئت جدید از جعفر قلی خان رئیس مدرسه دارالفنون و در چند «فصل»: ۱.تعریف و موضوع این علم؛ ۲.تعریف دوربین وتلسکوپ؛ ۳. هیأت عالم؛ ۴.احوال آفتاب؛ ۵.احوال زمین؛ ۶.احوال قمر؛ ۷.احوالخسوف و کسوف؛ ۸.احوال سیارات؛ ۹.احوال ذوات الاذناب؛ ۱۰.احوال شهب؛ ۱۱.احوال ثواقب؛ ۱۲.تعریف صور کواکب؛ ۱۳.جهات اربعه و خطوط و دوائر نجومی.
[فهرستواره منزوی ۳۰۷۸/۴]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۱۵/۲

رساله علوم غریبه جدید؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۳ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۷×۱۷سم [ف: ۱-۲۶۱]

● **نجوم** / هیئت / فارسی

nujūm

گنابادی، محمد حسین بن بدیع الزمان، ق۱۳ قمری

gonābādī,mohammad hoseyn ebn-e badī‘-oz-zamān(-19c)

دارای یک مقدمه ناقص و بیست و هشت جدول نجومی و تقویمی می‌باشد.
آغاز: بسمله. حمد و سپاس و شکر بیقیاس ملک ذو الجلال و دایم بیزوال و خالق بدر و هلال را جل جلاله و بهر برهانه که این طارم زمردی را بی سابقه ماده بر لوح حدوث بنگاشت و این گنبد لاجوردی را بی واسطه عماد و علاقه بر افراشت ...
[فهرستواره منزوی ۳۰۸۱/۴]

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۴۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** هفت جدول مراکز البحران و التاسیسات المسماة بزوایا الثمانیه. بقاویم السبعه المنحوسه المسماة بثوانی النجوم ... ادوارتاریخ ... و التوفیعات ... المشهوره التوفیعات ... آخر ایام برد العجوز ... مهرگان عامه.
خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مذهب؛ بنا به اظهار فرزند ارشد واقف مرحوم مدتها مورد استفاده مرحوم تقی زاده بوده؛ مهر: «یمسکه علی صر ا طحق»؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرمی، ۱۶گ (۳۷-۵۲)، ۲۵-۲۶سطر [ف: ۳-۱۰۹۴]

● **نجوم (ترجمه)** / هیئت / فارسی

nojūm (t.)

مربک صاحب، ق۱۳ قمری

merbak sāheb (- 19c)

محل تألیف: تبریز
ترجمه‌ای است نارسا از کتابی در هیئت جدید اروپایی.نام مؤلف اصل کتاب معلوم نشد و آنچه روشن است همین قدر که به تصریح کاتب در پایان نسخه، این کتاب در تبریز به دست مریک صاحب از تبعه آمریکا به فارسی ترجمه شده است و در ارومیه شاهزاده ملک قاسم میرزا امر به تصحیح و ویرایش آن داده است و میرزا حسین منجم و آقا سید محمد علی خراسانی نیز عهده‌دار تصحیح می‌شوند.
آغاز: بسمله رب العالمین که به او حمد و سپاس باد، علامت از قدرت و حکمت و نیکویی خیش بهر طرف گذاشته ... و آفتاب کره بسیار خیلی عظیم است.
انجام: بلکه سعادت و جلال آخرت را نزد خداوند خود بیشتر به خواهد

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۳۲

آغاز و انجام: برابر؛ «و این کتاب علم نجوم در دارالسلطنه تبریز ترجمه شده و در دار النشاط ارومیه بالتفات و توجه نواب شاهزاده اعظم ملک قاسم میرزا، و سعی و زحمت عالیجاه میرزا حسین

بزرگ اهل نجوم در دار النشاط ارومیه و جناب آقا سید محمدعلی خراسانی تصحیح گردید که کمترین از بندگان خدا مریک صاحب از نیکی دنیا در سال هزار و دویست و پنجاه و هفت از هجرت ترجمه نمودم فی دار الخلافه طهران فی شهر ذی قعدة الحرام ۱۲۷۷ نسخه گردید»
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ذیقعده۱۲۷۷ق؛ دارای صور فلکی که در صفحات مجزا نقاشی شده‌اند؛ جلد: تیماج، ۸۰گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱/۳×۱۷/۲سم [ف: ۴۱-۳۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶ ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم، تا: قرن ۱۳؛ با این یادداشت: «این کتاب را شخصی از اهل ینگی دنیا موسوم به مرخدا یک صاحب به فارسی ترجمه نموده است اگر چه درست از عهده بر نیامده باز خیلی زحمت کشیده در آموختن زبان»، با تصویر نجومی؛ ۱۲۸گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲/۲۴-۱۷۶]

● **نجوم** / هیئت / عربی

nujūm

شیرازی، مسلم بن محمود

Šīrāzī,moslem ebn-e mahmūd

کتابی است در علم نجوم ودر متن کتاب اشکال و جداول نجومی چندی است.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷-ن/۳۹۹

آغاز: بسمله و به نستعین – قال الفقیه امین الدین مسلم ابن محمود الشیرازی الحمدلله ابدع کل شیئی بحلمته و احوج کل شیئی الی رحمته؛ **انجام:** وهذا صفه الثلاثی الذی یدخلی الکسر علی ماذکرنی و غل هذه المثال و الله اعلم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با تیماج، ۶۹گ، ۱۷سطر (۸/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱-۳۷۵]

● **نجوم** / هیئت / ترکی

nujūm

غیر همانند:

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۲۶۷/۱-۵۶/۱۱۷

آغاز: بسمله، منجمین سلف هر یلی او یکی اید و هر ایی یکر می‌سکز منزله تقسیم ایدوپ هر منزله

رساله کوتاهی است در نجوم و معرفت تقویم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۴-۱۳)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۸-۴۷۶۶]

۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۴۸۵

آغاز: ... جسم تعلمی اولدد که کند ایچون ابعاد ثلاثه یعنی طول عرض و عمق بولنوب ... ... فصل ثانی بحریونه الزم و حین عملده اقتضا ایده جک شمسگ بعضی ابعاد نگ استخراجی؛ **انجام:** نسخه: ۳۸ دقیقه اولدیغی نمایان اولمغه تمامی ... قسمت نجوم: تمامی اخذ اولندقده ساعت مطلوبه گوره ارتفاع شمس معلوم اولود مثال هکذا ...

کتابی است در هیئت با اوراقی از هندسه مسطح در یک مجلد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: چرمی، ۱۸۷گ، ۲۱-۲۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۳-۱۰۷۸]

● **النجوم** / هیئت / عربی

an-nujūm

رساله‌ای است در ده «فصل»: ۱. سبب تقسیم فلک به دوازه برج؛ ۲. طبایع بروج؛ ۳. برج‌های مذکر و مؤنث؛ ۴. در نظر بروج؛ ۵. کواکب سبعه و طبایع آنها؛ ۶. ترتیب بیوت کواکب؛ ۷. شرف هبوط؛ ۸. در اثنی عشریه؛ ۹. در دستوریه؛ ۱۰. حیز وفرج.

آغاز: و ما توفیقی إلا بالله هذه رسالة فی علم النجوم کتبتها علی سبیل الاختصار و هی مرتبة علی فصول الفصل الأول فیما لأجله قسموا الفلک بإثنی عشر برجاً و فیه وجوه (فا) إنهم وجدوا سنة مقسومة بالفصول الأربعة

انجام: و المریخ فی السادس و الشمس فی التاسع و المشتری فی الحادی عشر و زحل فی الثانی عشر و اعلم أن الکواکب إذا کان فی الخیر أو الفرج أو الدستوریة کان أظهر فعلاً و أقوی تأثیراً تمت الرسالة و الحمدلله رب العالمین

همانند:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ ۸گ (۱پ-۸پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۳۱-۷۶۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: شعبان۱۳۱۲ق؛ جلد: تیماج، ۲۹گ، ۹سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۴/۶سم [ف: ۴۳-۱۵۹]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۶۴۹/۲-۵۸/۹۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳گ (۷۳-۸۵)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۸-۴۷۶۶]

● **النجوم** / هیئت / عربی

an-nujūm

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۷۱/۱۰

آغاز: ید دائرة معدل التهار هی المخطوطة علی قطب کرة الکل؛ **انجام:** فسمیت ثابتة و ذلک ما اردنا ان نصف و للخالق المبدع ...

الطاهرین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز؛ ۸ص (۸۶-۹۳)، اندازه: ۱۰×۲۴سم [ف: ۳۲-۹۵]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۰۴/۸۵

مطالب نجومی و این که عمر در کدام برج است؛ خط: نسخ، کا: جباعی حارثی، محمد بن علی، تا: قرن ۹؛ ۱ص (۳۲۳) [ف: ۵-۱۱۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۸۵-ف

نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است ۶۴۶۱۴-۴۵۵۹. مماقیل فی القمر، الشمس، الفرقدین، الکواکب المنقضة، الفلک و دورانه، بنات النعش؛ کاتب: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق [فیلمها ف: ۱-۶۲۲]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۴۰۱/۱

آغاز: اول الاجسام الطبیعیه وهی جواهر یمکن ان نفرض فیها الابعاد الثلثة الطول والعرض والعمق قسمان بسایط وهی التی لاینقسم الی؛ **انجام:** وهذه السنة القصریة ناقصة عن السنة الشمسیة بعشرة ایام وعشرین ساعة ونصف ساعة ونصف ساعته بالتقریب وذلک لان ایام السنة الشمسیة ثلثماة وخمسة وستون یوما وخمس ساعات وست واربعون دقیقة عند بطلمیوس کما ذکر- صاحب التبصرة ...

کتابی است درنجوم با عناوین «قال، اقول» درهفت فصل؛ خط: نستعلیق، کا: علی بن عادل بن علی، تا: ۸۴۱ق؛ جلد: مقوا، ۴۱گ (۱ر-۴۱پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴×۱۷سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۱]

۵. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۱۸۹

آغاز: الفصل الثالث فی دلائل أشهر الرومیة لأن کانون الأول رأس سنة ...

مرتب بر ۵۸ «فصل» و یک «خاتمه» که در بیان فصول و ازمنه و حفظ صحت است؛ خط: نسخ، کا: اسعد بن سلام الله حسینی سبزواری کاشانی، تا: ۲۴ شوال ۹۴۱ق، جا: کاشان؛ افتادگی: آغاز؛ ۷۸گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳-۸۶]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۵۲۲/۲

آغاز: الباب الخامس فی معرفة النتهات و الفردارات المتعلقه بسنی العالم و هو خمسة فصول؛ **انجام:** فای سنة یتفق فیها قران بین زحل و المشتری فان طالع تلک السنة هو طالع القران. و الله اعلم.
رساله‌ای است در علم نجوم که به جهت افتادگی تنها باب پنجم آن به جا مانده که مشتمل بر پنج «فصل» می‌باشد: الباب الخامس فی معرفه الانتهات و الفردارات المتعلقة بسنی العالم، الفصل الاول فی مواضع الانتهات العظمی و الکبری و الوسطی و الصغری، الثانی فی معرفة اصحاب العالم الفردارات من الکواکب و البروج فی سنی العالم، الثالث فی معرفة قمسه سنی العالم علی سنی الکواکب العظمی و صاحب الزمان منهاء الرابع فی معرفة الانتهات من طالع سنه القرآن الدال علی المله الاسلامیه و من برج القران، الخامس فی ذکر عدد القرانات الداله علی التغییرات فی هذا العلم؛ خط: نسخ بدخط، کا: عبد الرحمان طائی، تا: ۹۶۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۵گ (۸۳پ-۸۷)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۵۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۵۳/۴

آغاز: الفصل الاول فی الاصطلاحات النقطة شیء لایتجزی و الخط طول بلا عرض و طرفاه نقطتان و الخط المستقیم هو المحطوط علی استقبال النقط؛ **انجام:** و اما حمایلیه و هی الآفاق المایله و اما رخویه و هی فی المواضع التی ینطبق فیها افق العالم علی سمت الراس و لکن هذا آخر الکلام فی هذه الرسالة.
رساله مختصری است در نجوم در هفده«فصل»: ۱. الاصطلاحات، ۲. ذکر الاجسام علی الاجمال، ۳. افلاک الکواکب السبعة، ۴. حرکات الافلاک، ۵. الدوایر التی هی الاصول، ۶. الاختلافات التی تقع لحرکات الکواکب، ۷. الاختلافات التی تقع لحرکات الکواکب فی العرض، ۸ الرجوع و الاستقامة، ۹. زیادة ضوء القمر و نقصانه، ۱۰. اختلاف المعطرات للارض عند فلک الشمس، ۱۱. کسوف الشمس و سببه، ۱۲. خسوف القمر، ۱۳. فی القسی و ما یتعلق بها، ۱۴. الکواکب الثابتة، ۱۵. الساعات و الیوم و السنة، ۱۶.ذکر الاقالیم، ۱۷. خواص المواضع؛ خط: نسخ نازیبا، کا: احمد بن عبدالله بن علی بن سیف صیمری، تا: دوشنبه ۲۶ رجب۹۹۱ق؛ با جدولها و اشکال هندسی، مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۵گ (۹۳پ-۱۰۷ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۳۴]

۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۰۴/۳

آغاز: بسمله الباب الرابع فی معرفة مقادیر الابعاد و الاجرام و فیه ثلثة فصول ...

مقاله چهارم از کتابی است که در این مقاله سه «فصل» می‌باشد: مقاله چهارم در معرفت مقادیر ابعاد و اجرام، شامل سه فصل، فصل اول در ابعاد و اجرام بر وجه مشهور که در آن سه مبحث و دو قانون است، فصل دوم در ابعاد و اجرام بنظام متقدمین و متأخرین. فصل سوم در طریقه حقه در استخراج ابعاد و اجرام؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: مقوا، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۱-۱۷۴]

۹. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۳۰/۴

آغاز: بسمله. انتخبت من آثار الحکماء المتقدمین ... علم النجوم ینقسم قسمین؛ **انجام:** افلاگ تداویرا
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ قطع: وزیری [نشریه: ۳-۴۶]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۲۳/۱

آغاز: لما کانت معرفة المنازل و حلول الشمس و القمر فیها بما ینبغی معرفته ان لم یکن واجبة لما یترتب علی ذلک من أمور
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۱۸۶. چون علم نجوم از علومی است که در شناخت صلاح امور دنیوی کارآمد می‌باشد لذا مؤلف گزیده حاضر را در شناخت این علم ترتیب داده است؛

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در پایان رساله آمده که رساله را از خط فخرالدین عبدالعزیز محمد بن یحیی بن بهران نقل کرده؛ ۱۴گ (۳-۱۶) [عکسی ف: ۲-۳۹۵]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۲۳/۴

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ... هذا ما جمعته فی علم النجوم فی الطلع و الغارب و فی معرفة المیزان و السعودات فی النجوم و عکسها و عدد ذلک

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان–رم ۱۱۸۶. رساله‌ای است مختصر در علم نجوم و معرفت طلوع و غروب و شناخت میزان و سعودات در این علم با رسم جداول و اشکال مختلف؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۹گ (۳۵-۵۳) [عکسی ف: ۲-۳۹۶]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۴۰/۵

آغاز: اذا کانت مقادیر کم کانت عددها زوج و کانت متتالیة و زیادة بعضها علی بعض متساویة؛ **انجام:** فی کل واحد من الابراج یکون معلومة بالجهة التی عملنا

رساله‌ای است کوتاه در اختر شناسی با عناوین «اذا کانت مقادیر ...»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳گ (۸۴-۸۶)، ۲۰سطر ، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۳۴-۷۱۷]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۵۱/۶

آغاز: باب السؤال عن الاتنتقال، الحمل و الاسد و العقرب و القوس و الجدی؛ **انجام:** هذه الابراج جیده لشراء الدواب، و الله تعالی، اعلم بالصواب، تمت فی دارالمؤمنین حویزه ع/۱۲۴ (۱۲۴۰)(۱۹۷ر–۱۹۸ر)

گفتاریست کوتاه، با عنوانهای: باب السؤال عن الانتقال، باب السؤال عن دخول البلد - باب السؤال عن الختان (ختنه کردن)، باب السؤال عن التعلیم الولد ...؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ ۲گ (۱۹۷ر–۱۹۸ر)، ۲۰سطر ، اندازه: ۲۰/۹×۳۰سم [ف: ۷-۱۲]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۲۸/۲

آغاز: بسمله، احمدالله واستعینه (کذا) واصلی علی النبی اما بعد فقد سألنی اخلائی المترددین؛ **انجام:** او وسط السماء مقبولا فی موضعه والحمدلله علی آلائه

مختصریست در احوال بروج و سنین و موالید در چهار مقاله (هر مقاله در چند فصل بسیار کوتاه) و مجهول المؤلف است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن دوست محمد، تا: ۱۲۲۶ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۱/۲×۱۸سم [ف: ۱۰-۱۳۱]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۶۷

آغاز: و افتراق الجنود علی خلع الملوک و علی لزوم الخلاف و ترک الجماعة و ایثار العدود علی ما یکون مزاولة الحرب؛ **انجام:** در «فی الحکم علی الکواکب فی ربع السرطان» نانویس مانده: صاحب الثانی عشر فی الطالع علی طلب الناس وجه الله عزوجل.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ از روی نسخه میرزا حسین منجم باشی؛ ۱۶۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱/۶سم [ف: ۱-۵۶۲]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۷۵

آغاز: و تختم المقاله الثانیة بهذا الفصل و یتلوه المقاله الثانیة (کذا) و الله المعین بفضله و علیه اتوکل؛ **انجام:** اختیارات ایام الشهر الفارسی منقولةعن الامام جعفر الصادق علیه السلام ... و الخامس و العشرون ایام مذمومة مطلقة الرداء و باقی الایام محموده علی سایر الاقوال و لنختم هذا المختصر بذلک و الحمدلله وحده و صلی الله علی خیر خلقه سیدنا محمد النبی و آله الاطهار و عترته الاخیار و سلم تسلیما کثیرا.

نسخه نادرناشناس، عنوان‌های کتاب«المقالة» است: المقالة الثانیة: فی الاحکام، المقالة الثالثة: فی الاسطر لاب، المقالة الرابعة: فی الاختیارات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۹ شوال۱۲۳۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: گالینگور، ۳۰گ، ۲۲سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۵۱-۹۸]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۰۶۷۷

خط: نسخ، کا: شیخ ابراهیم زنجانی، تا: ۱۳۰۴ق [الفبائی: -۵۷۹]

۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۸/۳–۱۵/۲۱۸

آغاز: المقدمة الاولی الحرکة عرفها قدماء الفلاسفة بالخروج الی الفعل من القوة تدریجاً والمتکلمون بحصول الجسم فی مکان بعد آخر وهی قسمان؛ **انجام:** جداول

رساله کوتاهی است درمقدمات علم نجوم مشتمل برده «مقاله» با این عنوان‌ها: ۱. الحرکة ...، ۲. النقطة ...، ۳. الخط ...، ۴. الکرة، ۵. اسطحان کالخطان ...، ۶. توازی الخطین المستقیمین ...، ۷. بیان الدوائر التی ناسب ...، ۸. الدائرة العظمیة ...، ۹. اذا فرضت دائرة نصف النهار ...، ۱۰. بیان طول البلد وعرضه وپس ازآن جداوال طول وعرض بلاد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ درنسخه خطبه حذف شده ؛ ۱۴گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۴۷۶۵]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۲/۱

آغاز: بحال المیل و لا یذهب عنک ان ازمنة الفصول؛ **انجام:** من دقائق الساعات علی ما ذهب التبانی کما لا تخفی علی من له دربة فی الحساب.

این رساله به ظاهر بایستی باب اول و قسمتی از باب دوم کتابی باشد که در نجوم نوشته شده و آغاز بحث آن در باب معدل النهار و مدارات و منطقه البروج و میل شمسی است، باب سوم در اشیاء منفرده است که از جمله آنها طالع می‌باشد و در آخر بحث در تقویم و روز نجومی و شرعی و سالهای تفویم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۱۴۰ص (۱-۱۴۰)، ۱۹ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱۰-۲۵۵]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۷۶/۲۷

با این عنوان‌ها: حساب النجم الدوار الذی ... فائدة سیر القمر فی البروج، حساب الزیج، جدول المنسوب الی الصادق (ع) یعرف به یوم عرفه و غرة شهر رمضان مرتب علی رؤیة اول السنة بمعرفة الوقفه بحساب الایام، نزول الشمس فی البروج بحساب الاشهر الرومیة، فائدة فی معرفة النوء، اشعار الرقیب فی البروج الاثنی

عشره، فائدة فی المعرفة القمر بای منزلة، فائدة فی معرفة الیوم الذی انت فیه من الشهور الرومية، العاهات و الآفات، فی معرفة طلوع الفجر فی ای منزلة من المنازل، فی ضابط النیروز، فی عدد الفصول، فی اقامة الشمس من البروج، فی اسامی ایام العجوز، فی عدد الفصول، فی اقامة الشمس من البروج، فی اسامی ایام العجوز، فی عدد ایام الستة عند العرب و العجم و اعتبار الشهور و السنین، فی تقسیم السنة بالفصول الاربعة، فی تعیین الفصول، فی کون الفصول متناسبة، فصل الربیع و فضله، فصل الصیف و فضله، فصل الخریف و حساسته، فصل الشتاء، اختیارات الایام، باب معرفة کون القمر فی ای برج و متن ینتقل، باب معرفة علامات الشهور، باب فی معرفة علامات السنین الشمسیه، باب معرفة السنة الکبیسة من البسیطة، حساب دخول العروس علی زوجها، فائدة فی معرفة القمر فی کم درجة، حروف السنین؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، ۱۵گ (۱۱۱پ-۱۲۵ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶-۵۷]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۷/۱

آغاز: بسمله و به ثقتی. کتاب زرادشت فی النجوم و تأثیراتها و الحکم علی الموالید و غیره. قال مهانکرد بن مرزبان: هذا سر من فنون زرادشت نفث به لسان النور فی مسامع زرادشت بن اسبتمان فوعاه صدره الظاهر ... اول الکتاب قال زرادشت: ان من صح طالعه صحت دلادته و من فات طالعه فاحتاج الی التخمین؛ **انجام:** هذه منازل الکواکب فی زمان سعید بن خراسان و هو الذی وضع للثانی و اقتصر ما منه علی ذکر هذین الکوکبین. تمت الکتاب بعونه و توفیقه و الله اعلم بالصواب.

در این نامه سخنان زردشت پیامبر ایرانی باستان که در اختربینی گفته است آمده و در دیباچه آن مهانکرد پسر مرزبان می‌گوید که این رازی است از هنرهای زردشت، از آن هنرها که زبان روشنی در گوش‌های او دمیده و سینه آشکار او آن را فرا گرفت، این راز سنجیدنی نبوده مایه آن پرتو و دانش خدائی است و از آن گرانمایگان می‌باشد، سعید پسر خراسان بخره ترجمان چنین گفت: سپهبد سنسباد آنگاه که خود ایندانش را خوب فرا گرفته از من درخواست تا آنچه را مهانکرد از راز دانش زرادشت ترجمانی کرده بود برای او ترجمانی کنم. این راز به زبان مهین زردشت بوده و مهانکرد آنرا برای ماهویه پسر ماناهید مرزبان در آن سالی ترجمه نمود که تازیان به خانه داد یورش برده بودند و بردگان دختران شاهان را بربودند و یزدگرد از تختگاه خویش رانده گشت و او می‌خواست به جایگاه انوشیروان که جز بزرگان و دینداران اینروزگار بدان راه نبرند برسد. سپهبد سنسباد هنگامیکه عبدالله بن مسلم «امین آل رسول» و خونخواه آنان فرمانروا بود خواست این راز را به زبان تازی درآورند تا آنرا بداند و از میان نرود. ایندو نامه که در دین هم با ارزش می‌باشند شاهان دانشمند و دین دوست آنها را ارج می‌نهند و دیگرگونه‌شان نمی‌سازند. از دیباچه برمی‌آید که این نامه نخست به زبان خود زردشت بوده سپس مهانکرد آنرا برای ماهویه پسر ماناهید در سال یورش تازیان به خانه داد «دارالعدل» ترجمانی کرد، آنگاه سپهبد سنسباد هنگام فرمانروائی عبدالله بن مسلم به سعید بن خراسان دستور داد تا آنرا به تازی درآورند، در دیباچه آن درباره زردشت «الحکیم المؤید بنور الحکم المخصوص بضیاء المعرفة» گفته شده و در متن از دورثیوس شاه مصر که ۳۶۰ ستاره‌شناس در دربار خویش داشته است و بهره‌ایکه زردشت از نمودارها و حدود او برده است یاد گردید، همچنین از سعید بن خراسان و موجه (؟) نگارنده کتاب القرانات، و مهانکرد که طالع کودکی را می‌آورد (جای آن در گ ۲۹ر سفید است) و نام‌های فارسی کدخدا و هیلاج هم در آن هست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳۵گ (۱پ-۳۵پ)، ۱۴سطر (۶×۵ -۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴-۹۳۰]

۲۲. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: ۲۱۷

آغاز: و نصفة یتصفین و کذلک دائماً إلی أن ینتهی الی الواحد، ما روح الفرد هو الذی یقبل التصنیف مرة واحدة و لا ینتهی به الی الواحد مثل العشرة؛ **انجام:** هو الثلاثه و یکون الافراد المتوالیة ۱۱۹۷۵۳، ما روح الروح هو الذی ینقسم بنصفین

کتابی است درنجوم که با طرح سئوالاتی با عناوین «ما، کم و ...»غیره جواب آنها را مشروحاً آورده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷ یا ۸؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ با اشکال هندسی؛ ۵۷گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف مخ: -۱۵۹]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۲۳/۶

در ده فصل. گویا از مؤلف ش ۹۳۲۳/۳ در ۱۰ فصل، ساخته در نزدیک به پایان ربیع الاول ۱۲۷۴؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۲گ (۷۵پ-۱۰۶پ)، ۱۴سطر (۷×۱۹)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۷-۳۴۸]

۲۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۰۳/۲

باب آخر آن: ۲۸.فی معرفة مقدار ارتفاع الشخص القائم من الاذرع من قبل البعد عن اصله؛ خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲-۱۲۰]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۱/۵-ف

نسخه اصل: اسماعیل صائب ش ۲۹۹. افتادگی دارد و از قدما باید باشد و در آن از خلفا یاد شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۷۶پ-۷۷پ) [فیلمها ف: ۱-۴۵۰]

۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸۳۳

آغاز: بسمله، الحمد لله علی آلامه و الصلوظ علی رساله و انبیائه و بعد؛ **انجام:** و هلاک المشایخ و قلة الاذهان و الله اعلم بالغیب.

قدما را اعتقاد بر آن بوده است که هر کدام از حوادث طبیعی را اثری است در اوضاع و احوال جهان و هر کدام خبر از واقعه‌ای در عالم می‌دهند، این کتاب به توضیح این آثار می‌پردازد و در ابتدا ذکر می‌کند که رساله برگرفته از کتابی سریانی است که منقول از دانیال پیامبر بوده و به عربی برگردانده شده است، ابواب این کتاب به ترتیب عبارتند از: ۱. آثار کسوف در ماههای رومی

و عربی، ۲. آثار خسوف و دلایل آن، ۳. آثار هاله خورشید، ۴. آثار هاه ماه، ۵. آثار رویت هلال، ۶. آثار بروق درخشنده، ۷. در آثار رعد و برق، ۸. در آثار بادها و گردباد و ابر سیاه، ۹. در آثار باران، ۱۰. در آثار وقوع سرما، ۱۱. در اثار قوس و قزح، ۱۲. در آثار زلزله، ۱۳. در آثار انقضاض کواکب، ۱۴. آثار ستاره دنباله دار، ۱۵. آثار حربه (صاعقه)، ۱۶. حکم اشکالی که در آسمان ظاهر می‌شود، ۱۷. حکم طالع سال، ۱۸. حکم طلوع شعر ایمانی، ۱۹. حکم مواقع کواکب سبعه در مطالع سنه سال، ۲۰. طالع مریخ در بروج دوازده‌گانه هنگام تحویل، ۲۱. طالع زحل در بروج دوازده‌گانه هنگام تحویل، ۲۲. دخول کانون الثانی در ایام هفته؛ خط: نستعلیق خوش، کا: محمد کاظم بن محمدصالح، بی‌تا؛ ۴۰گ (۱۶پ-۵۵پ)، ۱۲سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [رایانه]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۹/۲ط

آغاز: و انه مبدأ تحقیقی للموالید و لا یمکن معرفه ذلک الا بالاسطر لاب؛ **انجام:** و یتلوه الفن الحادی عشر فی الطلسمات و الحمد لله ... محمد و آله الطاهرین.

شامل فن دهم از مقاله سوم کتابی است که از آغاز افتادگی دارد و از فصل سوم فی القول علی ترتیبه المولود آغاز و به فصل دوازدهم فی بخت المولود و اعماله و ازدواجه ... پایان می‌یابد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۸ص (۶۲-۶۹)، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲۴/۳-۱۴]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۱۱

آغاز: مثل البعد بینه و بین الحضیض تدویر المریخ و هو فی غایه؛ **انجام:** اثنی عشر مثلا لقرینه اعنی اجزاء سلعه من نهار و ...

خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قطع: رقعی [رایانه]

۲۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۹۴-عکسی

آغاز: بسمله. و به نستعین علی القوم الکافرین و صلی الله علی ... فائدة فی معرفة خسوف القمر. من قبل الجدول. انظر الی جزء الاستقبال و ساعاته ان کان لیلا؛ **انجام:** فلک البروج و هی المدارات العرضیة و الله اعلم.

نسخه اصل: ترکیه(؟). ناشناخته. «فایده»هایی است پراکنده که یکجا گرد آمده است، بی دیباچه و بخشبندی روشنی: فایدة فی معرفة خسوف القمر، باب فی معرفة کسوف الشمس، فایده فی کسوف الشمس و یکجا آمده: نقلت من خط الشیخ عزالدین الوفایی (ص۶)؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴ص، ۲۳سطر [عکسی ف: ۲-۲۸۰]

● نجوم / هیئت / فارسی

nujūm

ناشناخته:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۰/۱۵-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۰۵۲؛ خط: نسخ، کا: مبارک بن اصیل بن محمد بن نجیب ملقب به نجم قرطاسی، تا: ۲۲ جمادی الثانی۶۸۷ق؛ ۵گ (۲۰۴-۲۰۸)، ۱۳سطر [فیلمها ف: ۱-۴۴۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۲/۳۸(آ)-۴۶۳/۳۸(ب)-ف

نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹. در آخر مستخرجات از ضمائر است و در دوائر است و جداول؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۷۵۴ق؛ ۳گ(۴۲۰پ-۴۲۲ر) [فیلمها ف: ۱-۴۸۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۱۶/۳۸عکسی

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [میراث شهاب: س۱۸ش۱-۵۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۱۴/۵

آغاز: پس مطالع مطالع را در جدول بلدی طلب کنیم آنجا که یافتیم نگاه کنیم؛ **انجام:** و چون مقصود بود از اشارت کردن به نکته چند در همه فن از علم نجوم به اتمام رسید، سخن قطع اولی و الله اعلم بالصواب

.به این عبارت آغاز می‌شود، پس مطالع مطالع را در جدول بلدی طلب کنیم آنجا که یافتیم نگاه کنیم و می‌رسد به فصل در نکته‌ای چند از احکام نجوم و آن چهار باب است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ رجب۸۸۹ق؛ کاغذ: دولت آبادی، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۱۶سم [ف: ۶-۳۰۲]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۶۶۹

آغاز: شعبه پنجم این ها طالع قرآن و برج قران، پنج آغاز، ثمره اول: در دلائل کلی

خط: نسخ، کا: محمود بن میر احمد منجم کرمانی، تا: ۱۱ جمادی الاول۸۹۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۱۴گ، ۲۸سطر (۱۰×۱۸/۵)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۳-۱۰۱۶]

۵. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲

این رساله از باب دوم تا باب چهاردهم (در معرفت تاریخ خطائیان) دارد، رساله در نجوم و تاریخ‌های مختلف و سال و ماه و مسیر کواکب و منازل قمر؛ بی‌کا، تا: قرن ۹یا ۱۰ [نشریه: ۷-۷۵۱]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۳۵/۳

آغاز: حمدله. و الصلاة علی نبیه محمد و آله اجمعین. باب اول در بیرون آوردن جیب از قوس، اگر قوسی معلوم باشد ...

در صد و هیجده باب، باب اول در بیرون آوردن جیب از قوس، باب دوم در بیرون آوردن قوس از جیب، باب سوم در بیرون آوردن سهم از قوس، باب چهارم در بیرون آوردن قوس از سهم، ششم و تراز قوس ... باب ۱۱۸ در بیرون آوردن ابتداء ساعات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: آغازقرن۱۰؛ کاغذ: ختایی، جلد: میشن، ۶۸گ (۱۰۶پ-۱۷۳ر)، اندازه: ۱۶/۶×۲۳/۷سم [ف: ۶-۳۷۸]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۱۲

آغاز: مشرق، در بیان مقدماتی که ذکر آن قبل از خوض در مطلب موجب زیادتی بصیرت و بیان آن باعث صفای سریرت است؛ **انجام:** به خدای تعالی و پناه گیرد به او پس گویی اورکون به دنیا

با عنوان‌های مشرق، نیر، لمعه درمباحث نجومی وآثار علوی و بر

اساس اخبار شیعی و صحت و سقم آنها؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۲۱۵گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۸/۶×۱۲/۵سم [ف: ۴-۸۱۳]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۸۷

آغاز: ... خالی از نیسان مقاله اول در احکام سال عالم مشتمل بر مقدمه و سه باب؛ **انجام:** دلیل استیلاء حرارت بر مزاجها باشد و قوت بر طرف شد ...

کتاب مفصلی در احکام نجوم و طوالع است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: تیماج، ۱۶۹گ، ۱۷سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۲۸-۴۳۸]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۶۶/۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳ص [ف: ۵-۲۹۱]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۰۷/۸

بندی از کتابی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵گ (۵۸ر-۶۲ر) [ف: ۶-۲۹۹]

۱۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۳۳۱/۳

آغاز: بخراسان و تنگی و قحط و بسیاری بارانها بر زمین بابل؛ **انجام:** حال ایشان ضعیف گردد.

خط: نسخ، کا: محمد سعید بفروئی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۵گ (۱۲-۳۶)، ۱۶سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴-۱۲۵۳]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۹۷/۴۰

آغاز: حمل گوسفند بره است و آتشی و منقلب؛ **انجام:** عقرب و حوت بود آبی دیگر سرطان

به نظم است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۱ص (۱۷۰پ)، ۱۵سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۸-۶۱۷]

۱۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۷۹۲

آغاز: بسمله. این باب آغاز است. از اول طالع تا دوازده خانه از مثلها که بباید. نخست چنان باید؛ **انجام:** با کوکب سعد اتصالی خواهد کردن، آن چیز که نخرد سود خواهد کردن. و الله اعلم بالصواب. تمت، تمام شد ...

اختربینی ست، با سربندهای «باب»، برخی بی شماره و برخی به شماره، و سربندهای کوچکتر «مسأله». چنان می‌نماید که از چند کتاب برگرفته شده باشد: باب در فال نامه، باب سوم در برج سوم، باب چهارم در برج چهارم، باب پنجم در برج پنجم، می‌رسد به باب دوازدهم در برج دوازدهم، سپس باب در دزد دیده (یافتن دزد) و این در شش باب است. یکم چه دزدیده و چه گم شده، دوم آنکه به روز یا به شب، سوم از کدام جهت برده، از مشرقی یا جنوبی یا شمالی. چهارم بازیابند و یا نه. پنجم دزد آزاد است یا بنده. ششم صفت و صورت دزد. آن گاه باب اندر احکام و اسرار نجوم، در معرفت ضمیر ...؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۸۸گ، ۱۵سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲-۲۵۵]

۱۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۹۱۶

آغاز: اقوال فارسیان. چون اهل فرس قدیم حساب هفته در میان ایشان نبوده، هر روز از ماه را نامی گذاشته اند؛ **انجام:** و چون مؤمنی بمیرد و چهل.

نخست بخشی ست در اختیارات روزها، بر حسب روزها، بر پایه ماههای خورشیدی، این بخش اختیارات است و تقویم تاریخی از رویدادهای بزرگ را نیز در بردارد و هر روز با سربند «اقوال فارسیان (درباره این روز)» پایان می‌یابد، سپس بخشی ست که افتادگی و آشفتگی دارد، این بخش سربندهای «فصل» دارد: فصل ۴. در ماههایفارسی (از فروردین تا اسفند، خمسه مسترقه)، ۵. ؟، ۶. در نام‌های رومی (از تشرین اول آغاز می‌شود)، ۷. ؟، ۸. تحقیق در رؤیت هلال رمضان، ۹. در بیان ساعات روز و شب، به اقلیم ها می‌رسد، از اقلیم یک تا هفتم، ۱۰. در احکام محرم (محرم نامه)، ۱۱. ؟، ۱۲. در احکام نوروز فرس، ۱۶. در معرفت ظهر و زوال، ۱۷. در رکورد شمس در وقت ظهر، ۱۸. در احکام رعد و برق، بر حسب وقوع در برجها (فروردین - اسفند)، باد و خاک، نیز به همان برج‌ها، در آمدن باران، تگرگ نیز به همان ترتیب، در احکام شهاب، زلزله، نوادر، احکام حربه در آسمان، نیز بر حسب برج‌ها، ۲۰. در ابعاد و اجرام سماویه و ساخت آسمانها و زمینها. برای نشانی: فصل بیستم، در ابعاد و اجرام سماویه و ساخت آسمان ها و زمین ها، بدانکه زمین موافق مذهب حکما کروی ست. شواهد حسیه بسیار بر آن دلالت دارد. و معظم معموره قطب شمالی مرتفع است و جنوبی منخفض. و چون سمت شمال از کرویه حقیقیه بیرون رفته، و هم جای آن بلندتر است نسبت به جنوب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰-۱۱؛ افتادگی: آغاز ووسط وانجام؛ ۸۳گ، ۲۰سطر (۱۱×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۲-۲۵۵]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۹۴/۳۴

بندی در نجوم؛ خط: نستعلیق، کا: اردوبادی، عبدالقادر، تا: ذیحجه ۱۰۲۱ق، جا: شیراز؛ ۱ص(۲۲۱ر) [ف: ۸-۴۶]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۵۰/۴۰-ف

نسخه اصل: بادلیان ۲۸۲۷ وینفیلد ۸. کتاب دانیال در احکام نجوم و پیش بینی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۱ق، جا: لاهور [فیلمها ف: ۱-۵۷۲]

۱۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۳/۲

خط: نسخ، کا: طاهر بن محمد، تا: ۱۰۳۴ق؛ اندازه: ۱۲/۵×۲۳/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۴۵]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵۶۳

آغاز: ... بس مدت شبانه روزی با شنابه روزی دیگر مختلف بود. سؤال آنکه با وجود اختلاف مدت با مدت دیگر آیا تساوی در بعض جایز است؟ جواب آنکه آفتاب در بروج که متساوی در مطالع باشند؛ **انجام:** و فقیر در جواب کل و سؤال بعض زیاده بر نصف مثل نکرد جهت اختصار رساله بنابراین باتمام رسید

ظاهراً پاسخ سؤالات حکیم علاء الدین است در احکام نجومی، به صورت «سؤال، جواب» سؤال‌ها و جواب‌ها هر دو کوتاه است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم موسوی، تا: ۲۰ یا ۸ شعبان۱۰۸۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: چرم، ۱۴گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۴۳-۱۶۴]

۱۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۵۸/۹-عکسی

آغاز: باب از قسم اول در اصول احکام قرانات و استنباط دلایل آن. فصل اول در مبادی دلایل که بر موالید ظهور انبیاء (ع) باشد؛ **انجام:** هم در سال ولادت افتاده برج میزان ده بوده. و الله اعلم.

نسخه اصل: کتابخانه شخصی دکتر اصغر مهدوی ش ۳۰۶ (نشریه، ۱۰۸/۱-۱۱۰)؛ بخشی از این کتاب بزرگتر است، با بخش‌بندی: باب، قسم، فصل؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: غره صفر۱۰۸۷ق؛ ۳گ (۱۳۶-۱۳۸) [عکسی ف: ۲-۲۸۱]

۲۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۵۸/۵-عکسی

آغاز: و اگر اتصال به شب باشد مطالع نظر جزو استقبال بگیرند، و اگر به روز باشد مطالع جزو استقبال بگیرند و ساعات اتصال هر یک ساعت را یازده درجه گیرند و چهار دقیقه را یک درجه اضافه؛ **انجام:** از روی جدول میل دویم به طریق تعدیل شمس بردارند. تم.

نسخه اصل: کتابخانه شخصی دکتر اصغر مهدوی ش ۳۰۶(نشریه، ۲/۱۰۸) ناشناخته. بخشبندی نشده، با سربندهای در خور؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: غره صفر۱۰۸۷ق؛ ۴گ (۱۰۷-۱۱۰) [عکسی ف: ۲-۲۸۱]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۸۶/۳

آغاز: مقاله ششم در باقی اعمال نجومی و این مشتمل است بر مقدمه و دو باب اما مقدمه در تعریف القابی که در این مقاله بیاید افق حادث کوکب عظیمه ایست که بمرکز جرم کوکب و به دو نقطه شمال و جنوب گذرد

بخشی (مقاله۶) است از یک رساله نجومی (ظاهراً دارای ۶مقاله) و این مقاله خود دارای یک مقدمه و دو باب است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۳ص (۲۵۳-۲۵۵)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۹-۲۶۷]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۴۴/۵

آغاز: یکان یکان شمر حروف ابجد تا حطی ×× چنانکه از کلمن عشر عشر تا سعفض؛ **انجام:** و از مریخ، دوازدهم و از شمس سیم و از مشتری پنجم و از زحل ششم است.

در مدلولات بروج و کواکب و بیان حدود اجرام وقوت و ضعف آنها و دلایل هریک از آنها و احکام قرانات و خسوف و کسوف و اتصال کواکب و احکام احتراق و اجتماعات و استقبالات و تحاویل آنها و جز این موضوعات از احکام نجومی و اختر بینی. اسامی ائمه و ماهها و سعد و نحس ایام و مطالب دیگر به شعر گزارش داده شده است در پایان نیز ۳ برگ به نثر آمده است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی، با جدوال نجومی، روی برگ «۲۶» طلسمی ترسیم شده که ظاهراً یکی از نوادگان میرزا حسن حسینی زنوزی از روی خط جدش استنساخ کرده؛ با دستخط «حاج رضا طاهری فرزند میرزا خلیل» به سال ۱۳۴۸ش؛ ۶گ (۲۷-۳۲)، ۱۲سطر ، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۳۰-۶۰۷]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۶۳۵/۵

با عنوان باب در معرفت صلاح حال قمر و فسادش تا باب در حکم عین مولود از فردار؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: بخارایی، ۲۵گ (۱۳۵ر-۱۵۹پ)، ابعاد متن: ۹×۱۴و۱۱/۵×۱۸، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۷-۴۴۱]

۲۴. تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه: ۱۳۳/۱

چندین رساله؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۷-۶۹۹]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۲۹/۸

آغاز: دوست دار تو خوشدل و مسرور ×× دشمنت خوار و خسته و مقهورالقول علی الدلایل المفردة. و چون از احکام مراکز اثنی عشر فراغتی روی نمود شمه از احکام دلایل مفرده ایراد می‌کنم منقول از کتب رسانیده این فن شکرالله مساعیهم [پی اجترای] تصرف در آن و آن دلایل ده نوع است؛ **انجام:** خاتمة الاحکام و الحمدلله علی الاتمام. این بود کلمه چند از احکام طالع خجسته فرجام که منقول از کتب حکمای کرام رقمزده کلکل تحریر شد ... و چون اوقات فقیر کم بضاعت باعمال عروض افاق حادثه و تسییرات دلایل وفا نکرد عجالة الوقت را این دو سه ورق جهة مطالعه جناب شهانی فضایل منالی معالی ایانی نوشته شد و مدد رفیق توفیق بواقی اعمال بعد الیوم [تسییر] پذیرد انشاء الله تعالی و الحمدلله رب العالمین ...

رساله‌ای است در اخترشناسی و احکام آن و دلایل مفرده، برگرفته از آرای عالمان این فن و کتابهای آنان چون: حجازی، تلخیص ابومعشر بلخی ع روضة المنجمین شهمردان جبلی، جامع بیهقی، جامع شاهی سنجری، غلام ؟، تنکلوشاه [تنکروش] بابلی و دیگران. عناوین ده گانه دلایل مفرده آن چنین است: «القول فی کون الکواکب فی البیوت، القول علی کون الکواکب فی مراکز الزایجة. القول فی کون ارباب المراکز فی المراکز. القول کون الکواکب فی الحدود. القول فی الکواکب فی الوجوه. القول علی الاحکام السهام المتفردة فی الزایجة. القول فی الاحکام الاثنا عشریات للکواکب و المراکز. القول فی الاحکام الدلایل الجزئیة المتفرقة ...»، این رساله به صورت پراکنده در هامش برگ ۱۶۷-۱۷۸ رساله «مدخل بر خلقت مردم ... » نگاشته شده و در پایان برخی از مطالب، نشان «۱۲» آمده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۱گ (۱۶۸-۱۷۸) [ف: ۳۸-۳۹۲]

۲۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۲/۲-عکسی

آغاز: بسمله. حمدله. عاقبة. صلاة. این رساله ای است پارسی که در وی بیان معرفت سیر آفتاب و مهتاب که در بروج چندی می‌باشد، و در فلان برج کی می‌آید و دانستن موسم زراعت و سایه اصلی؛ **انجام:** قصبه سنی و سرکار سیوستان و قصبه ما تهیه

سرکار بهکر همین حکم دارد بی تفاوت. این است جدول (جدول).
نسخه اصل: گنج بخش، ش ۷۴۵(گنج، ۱۸۶/۱). از ناشناس، شاید محمد سلیم ترک غوری، که همراه است با «محفوظ» او و مطالب نیز همان است، جز آنکه کوتاهتر است و ترتیب «فصل»ها نیز گونه دیگر، در هشت «فصل»: ۱. در بیان سال قمری، ۲. سال شمسی، ۳. تقویم سال شمسی از برای یافتن روز مطلوب، ۴. طلوع و غروب اختران، ۵. در بیان تخم ریزی زرع، ۶. در بیان نوروز در ترکستان و در خراسان، ۷. در بیان هوای مختلفه (چهار فصل)، ۸ در بیان سایه اصلی (هنگام ظهر). در این فصل از «بهکر» و «سیوستان»(سند) گواه آورده است؛ خط: نستعلیق شکسته تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱-۱۲ق؛ ۸گ (۴۱-۴۸) [عکسی ف: ۲-۲۸۰]

۲۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۲/۱۱-عکسی

آغاز: بسمله. باب در بیان دوازده برج و احکام آن. بدانکه حکما نه فلک کلی اثبات کرده اند، و فلک نهم که بالاتر از همه است آن را فلک الافلاک و فلک اطلس می‌گویند؛ **انجام:** مشرق پیدا شود، دلیل کند بر رنجوری مردم و سلامت اشراف. و الله اعلم بالصواب.

نسخه اصل: گنج بخش، ۷۴۵؛ ناشناخته.در نوزده «باب» و برخی باب‌ها در چند«فصل»: ۱. در بیان دوازده برج و احکام آن، چند فصل، ۲. در بیان کواکب و احکام آن، چند فصل، ۳. در بیان نظرهای ستارگان سیاره، چند فصل، ۴. در بیان آنکه ماه در هر برجی که باشد چه کارها نیک و چه کارها بد بود، ۵. در دانستن آنکه هز ماهی چند روزی است به طریق حساب، ۶. در بیان آنکه هر روز و شبی و ساعتی به کدام کوکب تعلق دارد، ۷. در بیان آنکه هر ساعتی که به یکی از کواکب سیاره تعلق دارد، چه کار نیک و چه بد باشد، ۸. ساعت‌های شب و روز، در چهار فصل، ۹. جمرات و ایام عجوز، ۱۰. اعتبار سال عرب و عجم و ترک، ۱۱. محرمنامه، ۱۲. نوروزنامه، ۱۳. مولود نامه، ۱۴. آفتاب گرفتگی، ۱۵. ماه گرفتگی، ۱۶. احکام سال و ماه و روز به طریق اولیای بدخشان، ۱۷. شکل پلدر، ۱۸. احکام رعد و برق، ۱۹. قوس قزح؛ خط: نستعلیق شکسته تحریری، بی‌کا، تا: قرن۱۱ و ۱۲؛ ۳۳گ (۱۶۸-۲۰۰) [عکسی ف: ۲-۲۸۱]

۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۸۲/۴

آغاز: ماه چون در برج خویش آید نکو باشد نکو ×× جامه پوشیدن سفر کردن درو شاید درو؛ **انجام:** چو هر سبز کبود و تازه خر×× بود شطرنج ار ببازی خوبتر

این نسخه حاوی اشعاری است در مطالب نجومی و تنجیمی ببحر تقارب و هرمورد نجومی وتنجیمی در آن با سه بیت بیان شده است. آغاز نسخه افتاده و از آنجا که آغاز می‌کند از وصف اسد است و انجام که پایان می‌یابد مقارنه می‌باشد؛ بی‌کا، تا: ۱۱۱۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۲ص (۲۲۰-۲۳۱)، ۱۴ سطر (۵/۵×۹)، اندازه: ۱۰×۱۳سم [ف: ۱۰-۲۶۶]

۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۰/۱۱

آغاز: بزرگان بسیار فوت شدند اگر پنج‌شنبه باشد؛ **انجام:** از سبب دزدان و رهزنان و نا ایمنی

رساله‌ای است در نجوم و آن از مباحث نجومی و آثاریکه این حوادث آسمانی در زمین می‌گذارد بحث می‌کند، چون مقدمه آن افتاده بود معلوم نشد که نویسنده آن کیست و نیز چون آخر آن افتاده بود باز معلوم نشد که کاتب چه کس می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کا: چرکس، محمد زمان بن محمد یوسف، تا: ۱۱۴۰ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: دولت آبادی، ۱۲۶ص (۳۰۷-۴۳۲)، ۱۴سطر (۱۳×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۳۷۸]

۳۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۴/۲

آغاز: بسمله. در بیرون آوردن احکام طالع. بدانکه طالع را دو نسبت است. یکی آنکه طالع به حسب؛ **انجام:** و کثرت اراجیف و ضعف تجار. و الله اعلم بالصواب. تمت الرسالة الوجیزة فی ... [جدول]

نامبوب، با سربندهای در خور مطلب: در بیرون آوردن طالع، در ضعف و قوت کواکب، اصناف قوتها، در ۳ قسم، اصناف ضعفها، در ۳ قسم، دلایل اسعار (گرانی و ارزانی فرآورده ها)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۸ جمادی الثانی۱۱۹۹ق؛ ۷گ (۴۷ر-۵۳ر) [ف: ۱-۲۵۹]

۳۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۹۸/۵

آغاز: نور است و جزء است و اجزاء مفرد است نور هر یکی را پس نیمه آن اجزاء بیش باشد بر ستاره؛ **انجام:** اگر برسند مردی از تن یا از مال یا از برادران و غیر آن بر آنچه صفت

مطالب تحت عنوان باب آمده مثلاً باب شناختن نور ستارگان، باب تفسیر منع، باب قبول، باب تفسیر خالی السیر، باب تفسیر رد، باب تفسیر دفع القوة، باب آخر کتاب، باب اندر نفس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۵ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۴۵۱]

۳۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۰۵/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۷-۲۳۸]

۳۳. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۲۷/۶

منظوم و منثور در معرفت جداول ساعات شب و روز و اختیارات ایام؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: بغلی [نشریه: ۶-۶۷۴]

۳۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۲۰

نخستین عنوان در نسخه «در هیئت افلاک چهار کوکب باقی از سیارات و کیفیت حرکت ایشان»، نخستین عنوان در نسخه «در هیئت افلاک چهار کوکب باقی از سیارات و کیفیت حرکت ایشان»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز [نشریه: ۷-۳۰۵]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۲۹/۲

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله

اجمعین اما بعد این رساله ایست مختصر مشتمل بر نکات و اسرار النجوم منتخب از اقوال حکما و علمای نجوم که در تقدمه معرفت و اوضاع حوادث و روزگار و احوال موالید مر طالبان را بکار آید؛ **انجام:** ولکن در اوائل ظهورش بجایکه صاحب کفایة التعلیم در باب دانستن تقویم آن ذکر کرده است در یکدرجه عقرب میشد باینطریق: (سپس ارقام)

در چند فائده و سپس چند نکته ذکر کرده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۸سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۳-۲۴۵]

۳۶. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۲۵۴/۵

رساله در «دانستن آنکه هر روزبکدام کواکب تعلق دارد» در هشت فصل و در پایان آن فصل در قوس و قزح است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۸ص (۶۲۰-۶۲۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [نشریه: ۳-۳۴۱]

۳۷. مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۴۹۸/۳

مطالب در عنوان باب آورده شده: «باب شناختننور ستارگان، باب تفسیر میغ»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۵سطر ، قطع: خشتی [نشریه: ۵-۷۳]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۸۱/۳

آغاز: بسمله و به نستعین، فی معرفة المذکرة و المونثة من البروج و الکواکب و الحدود و الوجوه و المثلثات و اربابها باللیل و النهار؛ **انجام:** القا نمایند و جدول سهامی بنوعی است که در صفحه ظهر نگاشته شده است.والسلام

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷۹گ، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۵۱-۱۰۱]

۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۸۱/۴

کتاب مشتمل بر دوازده «فصل» است و بعضی از عنوان‌ها عبارتند از: در دلیلهای بیت هفتم، در دلیلهای بیت هشتم، دربیان بعضی مسائل که واجب است قبل از شروع در این علم بداند، در بیان سائل و مسئول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۷۹گ، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۵۱-۱۰۱]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۸۱/۶

بعضی از عنوان ها عبارتند از: خواستم مدخل تاریخ فرنس سنه۱۱۹۷ ناقصه را بموامره معلوم کنم او را تامه کردیم ... اندر روية الاهله مثال خواستیم معلوم کنیم که شهر شوال المکرم سنه۱۲۴۲ تامه سی روز خواهد بود یا بیست و نه روز؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۷۹گ، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۵۱-۱۰۱]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۶۱/۷

آغاز: بدانکه علم نجوم بر سه قسم است یکی را علم کلی خوانند و آن معرفت ترکیب افلاک است و چندیت کواکب؛ **انجام:** و اینجاست که خدای تعالی می‌فرماید ثم رددناه اسفل السافلین پس هر کجا که مردم به زمین بایستند بالای خویش

خط: شکسته نستعلیق، کا: شعبان بن محمد مقیم، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۷گ (۷۹پ-۸۵ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۰-۲۴۳]

۴۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۷۹/۲

آغاز: فصل چهارم از کتاب در احکام هیلاج و کدخدای و قانون عمر؛ **انجام:** و مادران و از ملک و مکان راحت و نعمت یابد

چند فصل از کتابی بزرگ‌تر در ستاره‌شناسی. فصل چهارم در احکام هیلاج و کدخدای، فصل پنجم در احکام دوازده خانه و فصلهایی بی شماره؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۱۷ق؛ ۳۲گ (۱۴۹ر-۱۸۰پ) [ف: ۱-۲۵۸]

۴۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۱۹/۱

ناشناخته. در آن ضمن یک «مثال» گوید: در دوشنبه ۲۰ ربیع الاول ۱۰۷۳ق علامی فهامی امیر ابوالحسن که در ملک فارس، بعد از نواب امامقلی خان، کسی به بزرگی و فضیلت او نبود، حاجتی داشت و به نواب همایون عریضه نوشت ...، با سربندهای «باب» و «فصل». باب اول در دلایل بیت اول، باب دوم در دلایل بیت دوم، باب سوم (سیم) در دلایل بیت سوم؛ برای نشانی: باب اول در بیان دلایل بیت اول. برگشتن قمر دلیل است بر عمر گذشته و پیوستن بر باقی عمر حال خداوند قمر دلیل است بر عمر سایل. اگر سایل از ابتدای کار؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۲۲ق؛ ۲۷گ(۲۹ر-۵۵پ) [ف: ۳-۳۳۰]

۴۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۷۹

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق الخلق ... اما بعدغرض از تدوین علم نجوم آنست که به دلایل ظنی و تجربیات و قیاس در کوفیات خبر دادن قبل از وقوع آن؛ **انجام:** بهره مند بود از جنس و جوهر آن که آن برج دلالت کند

در دوازده باب و در هر یک با عنوانهای باب و مساله مطالبی نجومی در باب طالع سعد و نحس و آنچه مربوط بدان است آمده است؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱ شعبان۱۲۲۶ق؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، ۵۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۴-۸۱۳]

۴۵. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره/۵

بی‌کا، تا: ۱۲۲۸ق [میراث اسلامی: ۵-۵۷۱]

۴۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۵۹/۷

آغاز: اصحاب حساب و اهل تنجیم گویند که دریا در جانب جنوب است و گویندکه هر گاه اوج آفتاب به میزان رسد

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی - مشهد ۱۶۶۷۸. رساله‌ای است در بیان آبها و دریاها و رود و چشمه و باران و رعد وبرق و ابر و جز آن وشرح اقالیم سبعه؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الثانی۱۲۴۲ق؛ ۱۹ص (۱۴۵-۱۶۳) [عکسی ف: ۴-۱۹۸]

۴۷. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۴۰۱

آغاز: باب دوم در حساب کسور و آن مشتمل است بر مقدمه و دوازده فصل؛ **انجام:** باب سوم در مساحت اجسام، مساحت کره حاصل ضرب نصف قطر اوست.

ظاهرا دارای سه مقاله و هر مقاله دارای چند باب و هر باب دارای

یک مقدمه و چند فصل است؛ خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: ۱۳ محرم۱۲۴۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ با اشکال هندسی رسم نشده؛ اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف: ۳-۸۶]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۸۱/۲

آغاز: مثال بواسطه رفتن نواب فهامی امیر ابوالحسن بخدمت اقدس اشرف سوال کردند ارتفاع گرفت و صورت طالع بدین نهج بود گفتم؛ **انجام:** و جدول عطیات کواکب ما نیست که مرقوم می‌شود در صفحه مقابل و السلام علی من اتبع الهدی.

عنوان‌ها «مثال» و «مسئله» است، در متن از زمان حکومت شاه عباس، ابوالفتح امام قیلخان و امیر ابوالحسن یاد شده و همچنین تاریخ چهارشنبه ۲۳ شوال ۱۰۳۶ ذکر شده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ذیقعده۱۲۴۸ق؛ ۷۹گ، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۵۱-۱۰۱]

۴۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۹/۱

آغاز: به نام ایزد ... استخراج درجة الطالع علی طریق المعروف. را صد و متر صد این ولادت چنان تقریر نمود؛ **انجام:** اتصالات قمر به عطارد [جدول]

چنان می‌نماید که از کتاب‌هایی گزیده شده باشد، با سربندهای باب، نامرتب، برای نمونه: باب پنجم بیرون آوردن مستولی ... باب هفتم وقت روا گشتن حاجت، باب نهم جزویات طبع مولود، باب دهم آفتها و علتها، باب یازدهم بیت الحیات از برج طالع، باب دوازدهم بیت دوم از بروج، مقالت چهاردهم، احکام سنی الموالید. در اینجا آمده است: اندر این کتاب نهادیم به آنگونه که احمد بن عبدالله سجزی نهاده است و از احکام تحویل سنی الموالید ابو معشر جعفر بن محمد بلخی برگرفته و بسیاری اسقاط کرده و چون کتاب به عربی یافتیم به لفظ فارسی گردانیدیم و زیادت و نقصان کردیم و بر پانزده باب نهادیم: ۱. اندر شکل طالع، ۲. دلالت سال خدای، ۳. اندر تسییر قسمت و قاسم، ۴. دلیل رسیدن ستارگان به جایگاه اصلی، ۵. خداوند دور بهر ...، ۱۰. گذشتن جوزا بر ستارگان ...، ۱۵. قواطع؛ خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۷۰گ (۱پ-۷۰پ) [ف: ۱-۲۵۸]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۶۳۰

آغاز: بسمله، حمدله بدانکه این رساله ایست در بیان بعضی از قواعد نجوم که کثیر الاحتیاج است؛ **انجام:** و سال سگ را ایت ئیل نامیدند و سال خوک تنگوزئیل نامند تمت الرساله ... سنه ۱۲۶۱

خط: نسخ جلی، کا: کاشانی ارانی، محمد علی بن حسن، تا: ۱۲۶۱ق؛ جلد: تیماج، قطع: وزیری کوچک [رایانه]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۹۴

آغاز: ... در احوال فصول اربع، ۱۹۹ نقاط اعتدالین و انقلابین طول سال شمسی بر چهار جزء مختلف منقسم شود و هر قسمت را فصلی گویند و آن فصول أربع از حیثیت طول ایام و لیالی و تغییر حرارت و برودت هوا بسیار با همدیگر اختلاف دارند؛ **انجام:** دایره مکرره نجومی را برد أوضع نمود دوربین پلاریسکپ را اراکه وضع نمود ۱۸۱۱ [م] ۱۲۲۴ق

کتابی است در اخترشناسی نوین، با استفاده از نظریات اخترشناسان غربی که از ابواب و فصول گوناگون ترتیب یافته، عناوین برخی از ابواب چنین است: باب ۳. در احوال آفتاب، شامل ده فصل، باب ۴. در احوال قمر، شامل سه فصل، باب ۵. در احوال سیارات و اقمار، دارای سه فصل، نسخه موجود، از فصل پنجم باب سوم تا آخر را در بردارد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، با اشکال هندسی؛ مهر: «حفظ نصرت الملک» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۲۴۰گ، ۱۸سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳۹-۳۲۲]

۵۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۷۸/۱-عکسی

آغاز: هر قران که در وتد واقع شود تأثیر او قوی تر است؛ **انجام:** تم الکتاب علی ید احقر العباد حسین بن علی رضا المهریزی الیزدی. یوم الخمیس الرابع من شهر رجب المرجب فی سنة ۱۳۶ حامداً مصلیاً مستغفراً.

شاید دو کتاب باشد که در در هم ادغام شده است: یکم با سربندهای «باب» هر یک در چند «فصل» در ستاره شناسی و اختربینی. دوم با سربندهای «مقصد» و «فصل» در آثار علوی.آغاز افتاده. فصل (بی شماره) در قرانات کواکب با زحل، ... فصل سیوم در قرانات کواکب سفلیه با مریخ، فصل چهارم در قرانات سایر سفلیه با قمر در مثلثات اربع و ...، فصل پنجم در قران قمر و عطارد در مثلثات اربع و ...، فصل ششم در احکام قرانات غیر ثنائیه، باب ۲. در احکام نظرات کواکب سبعه سیاره و احتراقات و اجتماعات و استقبالات، در هفت «فصل»، فصل اول در احکام تسدیسات و تثلیثات، ... فصل پنجم در احکام قاشیشات که عرب تأسیسات گویند، فصل هفتم در احکام بود کواکب مع کید، باب ۳. در اکام تحویلات کواکب بروج اثنی عشر، در نه «فصل»، فصل اول در احکام تحویل زحل از برجی به برجی، ... فصل پنجم در احکام تحویل زهره از برجی به برجی، فصل نهم در احکام تحویلات ذنب از برجی به برجی، باب ۴. در رجعت و استقامت و ظهور و خفا، در سه «فصل»، فصل اول در احکام رجعت کواکب. آنگاه «مقصد اول» در احکام الوان بخار، فصل چهارم در احکام آثار علوی که از بخار متکون می‌شود، در پنج «مقصد»، در این بخش آمده است: «در ۱۰۲۷چنان اتفاقی افتاد که ...»؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: حسین بن علی رضا مهریزی یزدی، تا: پنج‌شنبه ۴ رجب۱۳۰۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۵۹ص (۱-۳۵۹) [عکسی ف: ۱-۳۹۱]

۵۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴/۶۶۰-۴/۱۳۰

آغاز: بسمله حمدله صلاة این رساله ایست که تصنیف کرد ابوسعد الحسین بن عبدالعزیز المنجم الاکلیل اسعده الله فی الدارین ازجهت شاگردان خویش را ا زجهت آنکه پیوسته مردمان

بر ایشان؛ **انجام:** دیگر باره راست توان آوردن اکنون بدین حجتها معلوم شد که کواکب را در این عالم تأثیری است واین
شامل قول اول رساله‌ای است درعلم نجوم که به درخواست شاگردان مؤلف نگاشته شده است دردوقول که درعصر کوشک همایون نگاشته شده است قول اول دراثبات علم نجوم (شرعی بودن تعلم نجوم) قول دوم درآنکه منفعت کند کسی را که بداند (نجوم را) دارای فصول وبه صورت سؤال وجواب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۸گ، ۱۸سطر [ف: ۴-۲۰۸۱]

۵۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۷۶۷-۱۹/۹۷

آغاز: دهم حذر باید کرد از آنکه خداوند خانه قمر از وی ساقط باشد ویا نحوس باشد که دلالت بر فساد اختیار کند وصلاح حال قمر دراین باب سودمند نیاید؛ **انجام:** [جدول است]
دراحکام نجوم وطالع بینی واختیارات ایام وجز اینها نامرتب وگویا یکی از دعا نویسان به جهت کارهای خودش این مجموعه را گردآورده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور، ۱۴۴گ، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۸-۴۷۶۵]

۵۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۶۹۰/۸

چند فصلی است در نجوم، فصل در کواکب ثابته، فصل در صور شمالیه فصل در فوائد قطب شمالی فصل در بروج اثنی عشر؛ بی‌کا، بی‌تا؛ بدون خطبه و خاتمه؛ با جداول نجومی؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲-۵۵۸]

۵۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۸۸/۷

آغاز: قوس مشتری روز پنج‌شنبه شب دوشنبه (۱) بر دراز عمری و سعادت و دلخوشی (۲) بر زیارت مال
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۳۹۸. جداولی است دو ستونی که همراه از عدد یک تا شانزده شماره خورده و پس از آن نیز علائم و ارقامی درج شده، در هر ستون سعد و نحس ایام مندرج است و سپس معرفت استخراج خسوف و قمر از جداول توضیح داده شده است و در پایان جدول خسوف قمر، تعدیل الایام بالشمس و تعدیل الایام بالقمر رسم شده است؛ خط: نسخ، کا: اقران بن حاجی الفیرشهری المحرر(؟)، بی‌تا؛ ۱۲ص (۴۰۷-۴۱۸) [عکسی ف: ۴-۴۵۶]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۶۸/۸

آغاز: بدانکه کواکبی که مرصودند و قدری دارند ... یکهزار و دویست و دو کوکباند و حکمای یونان از برای آسانی به معرفت ایشان چهل و هشت صورت انگیخته اند و دوازده آن جمله بر منطقة البروجند
بخشی است از کتابی در نجوم، مؤلف در این بخش صور کواکب (۴۸ صورت مرصوده بطلمیوس) و منازل ماه را یاد میکند و در پایان صور، تفصیل را به کتاب [عبدالرحمان] صوفی احالت می‌دهد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۶ص (۲۰۰-۲۱۵)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۴۵۶]

۵۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۵/۴

آغاز: از ۴ سطر به بعد فصل نهم در دانستن مطالع بروج فلک مستقیم محسوب از اول جدی چون خواهیم که مطالع مستقیم برجی از بروح دوازده گانه یا مطالع در جایش بدانیم؛ **انجام:** فصل ما بین ارتفاع آن مقنطره و عرض بلد را محفوظ ثانی بس محفوظ ثانی از اول بکاهیم باقی قطر اقصر باشد اما بعد مرکز هر یکی ازین مقنطره از مرکز صفحه بمقدار -
از فصل نهم در دانستن مطالع بروج به فلک مستقیم تا قسمتی از باب اول در تخلیط مداراتو مقنطرات و ساعات؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶سطر (۱۷×۲۳)، اندازه: ۲۸×۳۵سم [سنا: ف: ۲-۳۰]

۵۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۱۷۹/1

آغاز: باید طالع و خانه ماه حمل باشد
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۵ص(۱-۲۵)، ۱۲سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۵-۱۵۶۱]

۶۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۸۲/۹

آغاز: بسمله. فصل. اسعدک الله که هرچه زحل است او به آسمان هفتم تابد و دور او بدین دوازده برج؛ **انجام:** زحل وقت صبح مشتری، و السلام و الاکرام علی من اتبع الهدی. تمت المختصرات. تمت
در نجوم بی دیباچه و با عنوان‌های فصل و باب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۳گ (۱۰۱پ-۱۰۳ر)، ۱۶سطر ، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۶-۳۹۰]

۶۱. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲

بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵-۵۷۴]

۶۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۶۹۰/۱۱

سه «فصل» در نجوم: فصل ۱. در استخراج بعد کواکب از معدل النهار، فصل ۲. دراستخراج میل، فصل ۳. درمعرفت مطالع قمر؛ بی‌کا، بی‌تا؛ بدون خطبه و خاتمه، با جداول نجومی؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲-۵۵۹]

۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۰۳

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۸۹گ، اندازه: ۱۰/۳×۱۵/۱سم [رایانه]

۶۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۴۲۱/۴

آغاز: بسمله. بدان ... که چون آفتاب و ماه بریک درجه و دقیقه برجی رسند در فلک آن را اجتماع گویند؛ **انجام:** چنانچه حیاتی باقی باشد (تمت).
از نویسنده نسخه ما است که در صفحه عنوان می‌نویسد که من این رساله را خودم از چند جا گلچین کردم؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶گ (۳۶ر-۵۱پ) [ف: ۵-۷۰۵]

۶۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۳۸/۲

با عنوان‌های در تاریخ عربی، در تاریخ رومی، در تاریخ فارسی، در تاریخ ملکی، ستارگان هفتگانه ... نظر و تناظر؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: میشن، ۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۶-۱۵]

۶۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۱۵

آغاز: ... فایده بدانکه همچنانکه سیر قمر در بروج مؤثر میباشد در منازل نیز مؤثر میباشد؛ **انجام:** انحطاط آفتاب درین وقت از هجده نمیگذرد و در افقی ...

در برخی از اوراق ادامه متن در حاشیه نوشته شده است، رساله‌ای است در نجوم و طالع بینی با عناوین «فایده»، برخی از عناوین آن بدین تفصیل می‌باشد، فایده در منازل قمر، بروج دوازده‌گانه، درجه نیره و مظلمه و سایه و خالی، درجه ابار و الزاید فی السعادات، در اختیارات، در ادوار و اکوار، در تأثیر ادوار، در احکام سهامات، در حوادث کاینات، در احکام بعضی از آثار علویه که احکام آن بحسب ماههای فارسیان معلوم می‌شود، در بیان استخراج سمت قبله، در معرفت طالع تحویل، در استخراج طالع مولود، در معرفه عرض بلد، در بیان استخراج طول بلاد و اسطر لاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۵۳گ (۶۳پ-۹۳، حاشیه ۹۳پ-۱۱۵)، ۱۸-۲۹ سطر (۱۵-۱۵/۵×۲۵-۲۶)، اندازه: ۱۹/۵×۳۱ سم [رایانه]

۶۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از بانو زهرا عالمی [رایانه]

۶۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۲۲

دو رساله در نجوم؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۵/۳×۲۱/۳سم [رایانه]

۶۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۲۷۶

رساله نجوم در قبله؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مسعود عالم پور رجبی [رایانه]

۷۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۵۶

کتابی در نجوم و اسطر لاب؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۴سم [رایانه]

۷۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۰۰۳

در علم نجوم؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۳۹گ، اندازه: ۱۱/۶×۱۴/۳سم [رایانه]

۷۲. شیراز؛ عینی (دکتر)؛ شماره نسخه: ۱۶

در پنج «مقاله»: نخستین هیأت عناصر چهارگانه پنجم احکام هر سال از رهگذر بودن نوروز در روزهای هفته خاتمه در سکزیال دوز. سپس غره ماه است استخراج امام جعفر صادق ترتیب رجب علی بختیاری تا سال ۱۰۸۰، سپس حدیث اختیارات ایام است به فارسی و اختیارات هفت ستاره؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۲۷۶]

۷۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۸۰

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۲۴۸گ، اندازه: ۱۱/۳×۲۰سم [رایانه]

۷۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۷۳/۶-ف

آغاز و انجام پاره ای از نسخه‌های یوگسلاوی که یان بگدانویچ فیلم آنها را آورده است؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۶۴۸]

۷۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۵۷۰/۱

دارای عنوانهای «باب هشتم در بیان صبح و شفق، باب نهم در بیان تاریخ و سال و ماه و اجزای ان از میانه روز؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، ۱ص (۴پ)، ۱۹سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۷-۴۰۹]

۷۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۵۷۰/۲

دارای عنوانهای: «باب سیزدهم در معرفت ساعات هر روز به هر عرض که خواهیم» تا «باب ۴۵ در معرفت تعدیل النهار از ظل و جیب و اعمال النهار»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۶۰گ (۵ر-۱۶۴پ)، ۱۹سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۷-۴۰۹]

۷۷. اصفهان؛ روضاتی، سید محمد علی؛ شماره نسخه: ۴/۲۶

فوائد متفرقه نجومی است، منقول از «نصاب» و غیره؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، ۴گ (۱۶۱ر-۱۶۴پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نشریه: ۵-۱۵۲]

۷۸. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [نشریه: ۷-۷۴۷]

۷۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۲۵۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۸۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۳۶/۶

هشت بیت فارسی، میرزا جعفر؛ خط: نستعلیق، کا: حکیم باشی، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۳۹]

۸۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۲۸۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد مهدی ابراهیمی؛ اندازه: ۱۴/۱×۲۱/۵سم [رایانه]

۸۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰۶/۳

آغاز: منفعت سی و ششم در بعضی فواید نجومی که معرفت آن مر طبیب را الخ

قسمتی از رساله‌ای در نجوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲-۱۱۵]

● نجوم ۱ / هیئت / فارسی

nojūm

ظاهراً فصلی است از کتابی که یکی از متأخرین نگاشته است.

آغاز: بسمله، فصل در ظهور و خفای کواکب راصد انار الله برهانه میفرماید که بجهت ظهور و خفای کواکب متحیره

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۷۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعد مستولی بر جزو ولادت باید نوشت و فرق میان این

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۲۵۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۲۹/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** (ناتمام) مستولی در حین اجماع یا انتقال خواهد بود آنرا بنویسند و بعد مستولی بر جز و در ولایت باید نوشت و فرق میان این بیان دارد.

گفتاری است در ستاره شناسی و به ویژه زیج؛ خط: شکسته چلیپا، بی‌کا، تا: ۱۲۱۸ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲۰گ، ۱۶سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۳-۲۴۷]

● نجوم ۲ / هیئت / فارسی

nojūm

اسامی ائمه و ماه‌ها و سعد و نحس ایام و مطالب دیگر به شعر گزارش داده شده است.

آغاز: افتاده: و مبارک باشد، مدلولات بروج حمل یللی منقلب بهیمی میانه آواز بریده اندام

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انت اکفنی المحذور و الشر کله×× بأمر ملیک خالق الارض و السما

خط: نسخ، کا: سبزواری، محمد، تا: پنج‌شنبه ۲۱ربیع الثانی۱۲۲۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۰۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۴-۱۷۱]

۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۴۷۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** بر ضد این در آن حال اتفاق افتد حکم نشاید کردن ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲-۱۲۶]

● النجوم (جداول) / هیئت / عربی

an-nujūm (jadāwel)

ناشناخته:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۱۵

آغاز: بسمله. رب تمم بالخیر. مدخل سنی الروم و شهورها؛ **انجام:** الرطب

بی دیباچه و خاتمه‌ای، بخشبندی نشده با سربندهای در خور: مدخل سنی الروم و شهورها، مدخل سنی العرب و شهورها، مدخل سنی الفرس و شهورها، مدخل سنی الیهود و شهورها، السنون المبسوطة المشترکة، استخراج التواریخ احدها من الآخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ جلد: میشن، ۱۰۰گ، اندازه: ۲۱/۳×۳۱سم [ف: ۱-۱۴۸]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۴۴-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۸۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۴۱

چند جدول است در احکام نجومی که این عناوین در بالای جدول ها دیده می‌شود: جدول اعمال اللیل و النهار فی الجدی و القوس و بقیه ماهها، جدول مواقیت النهار و اللیل در ماههای سال، جدول المطالع البلدیة عند طلوع الفجر، جدول المطالع الفلکیة من اول برج الجدی و تسمی مطالع الزوال از حساب ابن الشاطر، جدول المطالع البلدیة عند الشروق و الابتداء من اول الحمل و عند الغروب و الابتداء من اول المیزان، جدول اسماء الکواکب الثابتة و معرفة ابعادها و جهة ابعادها و مطالع اقدارها به سال ۹۱۲هـ حرکة الشیخ الاستاد العلامه فرید الدهر ... زین الدین ابو هریرة عبدالرحمن بن محمد الجوهری الصالحی المؤقت بجامع بنی امیه بدمشق المحروسة کتابت شده به سال ۹۱۲هـ جدول اطوال البلاد و عروضها و انحراف قبلتها من ساحل البحر المحیط، چند فائده نجومی از شمس الدین محمد بن زریق خیری، جداول فی تعیین غایة الارتفاع لکل عرض اردت؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۱۲ق؛ جلد: تیماج، ۶۱گ، اندازه: ۹×۲۱سم [ف: ۲۰-۲۴]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۵۹/۱۲ حکمت

جدولی در جیب به عربی در ۲۴۸ مسأله؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱۴گ (۱۳۶ر-۱۴۹ر)، قطع: وزیری [ف: ۲-۴۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۲۸/۲

جدولی با شرح و توضیح استخراج نخستین روزهای هر ماه عربی و طریق کار با آن، کاتب آنرا از خاتمه عجائب المخلوقات نقل کرده است؛ کا: محمد علی پسر میرزا محمد شفیع، تا: ۱۰۲۴ق، (مسلماً متعلق به نسخه منقول عنها است)؛ جلد: تیماج، ۶۹ص، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۳۳۹]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۳۸۰-۳۲/۸۰

آغاز: بسمله اذا اردت ان تسئل عن فعل شیء هل تفعله ام لا فاضمرانی نفسک ذلک الفعل وضع اصبعک علی حرف من هذه الحروف التی فی هذا الجدول؛ **انجام:** فان ذلک خص له فی الدین وامن

جدول‌هایی است در نحوه فال گرفتن ونیز درارتباط با تقویم و معرفت اول ماه‌های عربی وجداول نجومی دیگر واختیارات ایام، منسوب به امام صادق (ع) و دو جدول منسوب به امام رضا (ع) درمعرفت اوایل ماه‌های عربی و بیان منازل فلک وقصیده‌ای در نجوم به عربی موسوم به «تنزیل الشمس فی المنازل الاثنی عشر» از سید ابوالحسن علی بن ابی الرضا علوی حایری با سرآغاز: «اعلم بان الشمس لما خلقت ×× فی اول الشرطین حقاً وضعت»؛ خط: نسخ، کا: احمد بن سلیمان، تا: ۱۱۱۳ق؛ این نسخه عکسی است؛ جلد: مقوا، ۳۱گ، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۳-۱۱۵۳]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۵/۲۰-ف

نسخه اصل: پاریس P. 169 (بلوشه ۷۲۲)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲سطر [فیلمها ف: ۱-۵۳۹]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۴۴۰/۱۶

خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: استانبولی، ۱گ (۲۹۱-۲۹۱)، ۱۸سطر (۱۲/۵×۱۸)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۱۷-۳۶۹]

● **نجوم (جداول)** / هیئت / فارسی

nojūm (jadāvel)

ناشناخته:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۴۳

تألیف قاضی حسن بن قاضی محمد مکی الفصیحی که از جدول فضل الطولین و الساعات شروع و به جدول الاربعون و هو آخر جداول تعدیل عطارد ختم می‌شود، نام مؤلف بر بالای تمامجداول نقل شده است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ ۱۹۰گ، ۴۴سطر ، اندازه: ۲۳/۲×۳۲/۳سم [ف: ۲-۱۷۹]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۹۲/۲۱

۷۸ جدول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [ف: ۵-۴۲]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۳۵/۱

با عنوان: حبیب مصحح قوی مکسر، قوس مصحح حبیب مکسر، شهر مصحح، قوس مصحح سهم مکسر، و جز اینها؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۷۰گ (۱پ- ۷۰پ) [ف: ۶-۳۷۷]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۳۵/۴

با عنوان: جدول مطالع البروج بالفلک المستقیم مبتدا من اول الجدی و یسمی مطالع البروج بالقبة ایضا؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۱۱۱گ (۱۱۳پ- ۲۲۳ر) [ف: ۶-۳۷۸]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۱/۷

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی کور اللیل علی النهار للراحة؛ **انجام:** و حکم آن ازین دایره معلوم میشود و الله اعلم

تعدادی جدول نجومی آمده است که حاوی جدول معرفت‌های متعدد در احکام حالات متعدد قلمرو احکام ستارگان دیگر است در ذیل بعضی از جداول مطالبی به خط حمایلی آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۳۹ص(۲۵۷-۲۹۵)، ۹سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴-۴۶۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۹۰/۳

درباره بیمار و اختیارات و دیدن ماه و سکزایلدوز و بست و قوس و قزح و ذو ذوابه و زمین لرزه و رعد و غالب و مغلوب و زجر الفال و روزهای هفته با پراکنده‌های نجومی دیگر همه بفارسی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۱گ (۱۲ر-۲۲پ)، ۲۵ سطر (۷×۱۹)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۱۳-۳۳۵۵]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۹۵/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۸گ [ف: ۶-۳۹۰]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۹۵/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۴گ [ف: ۶-۳۹۰]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۱۱/۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ ۵گ (۱۶۹پ-۱۷۳ر) [ف: ۶-۴۰۱]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۱۳

مربوط به تسهیل تعدیلات کواکب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: میشن، ۱۵۷گ، اندازه: ۱۲/۲×۱۹/۱سم [ف: ۲-۱۷۸]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۰۲

در تسییر و طالع و تعدیل و تسهیل است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ ۱۰۶گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۱۷۸]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۱۲/۸

اوساط شمس و کواکب سیاره جدول نجومی (گویا تقویم)، زایچه طالع در جدول نجومی، تقویم ۱۲۰۸ هجری (۱۳۴پ-۱۴۱پ)، با اعداد رمزی رقومی، زایچه طالع مشهور (گویا تقویم باشد)، ایضاً با اعداد رمزی رقومی (۱۱۸پ-۱۵۲پ)؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۳۶۷]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۸۷/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۳گ (۳۷-۳۹)، ۱۱سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۱۶-۱۳۲]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۱۲/۱۰

با اعداد و عبارات رمزی رقومی؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۲گ (۲۰۰-۲۱۱) [ف: ۶-۳۶۷]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۱۲/۶

در فصول و ازمنه، اوقات کواکب، بیوت اثنی عشر، اسامی سهام، الکواکب القوی، الکواکب الضعاف، اسامی ثوابت تسییرات کواکب سیاره و شمس، به فارسی و عربی و اعداد رقومی، استخراج انتهای درجه طالع؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: میشن، ۳۳گ (۷۸پ-۱۱۰ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۳۶۶]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۱۲/۱۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳گ [ف: ۶-۳۶۷]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۶۰/۵

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۱۷۵ق [ف: ۶-۲۵۱]

۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۹۹

در قرانات و اوساط و تعدیل و تسهیل است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۲۸گ، اندازه: ۱۵/۲×۲۱/۵سم [ف: ۲-۱۷۸]

۱۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۵۳

آغاز: جدول ستینی نجومی، ۱، ۰، ۷، ۸ ...

جدول‌های ریاضی، بدون شرح، با سر عنوان‌های «جدول ستینی نجومی»؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶۱گ، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۱-۷۲]

۲۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۶۱

آغاز: جدول جیب فرنگی که حاجت به ضرب و قسمت نباشد بلکه به جای ضرب جمع و به جای قسمت تفریق نمایند ...

جدول‌های ریاضی و ستاره‌شناسی است؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۸۷گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱-۷۲]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۵۱/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۷-۱۳]

۲۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۵۱/۱۳

حوائج، اختیارات، اختلاج اعضاء، حوادث و سوانح؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳گ (۲۶۵پ– ۲۶۷پ) [ف: ۷-۱۴]

۲۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۰۵/۷

از اختیارات تا معرفت حمل الاناسی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۷-۲۳۸]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۹۹/۳۹

چند جدول نجومی است با این عنوان‌ها: درجات مذکر و مؤنث و خنثی، سعد و نحس، درجات عمی، جدول ظلمت قتمه و مضیئه، درجات آبار و بروج، هفت بهر و نه بهر، دریجان، جدول حدود و وجوه، و اثنا عشریات؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۶ص (۱۱۲–۱۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۹–۵۲۲]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۲۰/۹

در پایان جدول چند دفتر است با این عنوان‌ها: ۱. جدول طالع بلاد (از سویس تا کشمیر)، ۲. جدول مربیات بلاد، ۳. جدول طول نهار (از آذربایجان تا طوس)، ۴. جدول انحراف قبله بلاد (در دو صفحه از زنگان قندهار)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود۱۲۳۲ق؛ ۵ص (۷۳۸–۷۴۲)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۹–۱۱۱]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۷۸/۱

آغاز: بسمله، عمل کسوف نقل من خط مولانا صدرالشریعه؛
انجام: والباقی نظائرها والله اعلم

الف: جداول چندی در اوساط کواکب و تعادیل آنها و برخی جداول استخراجی، ب: اعمال کسوف، منقول از چند نفر: ۱. مولانا صدرالشریعه، ۲. امیرسید ابوطالب ترمذی، ۳. حسین شاه منجم سمنانی؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۷/۲×۲۲/۵سم [ف: ۱۰–۲۵۵]

۲۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۱۵

جداول نجومی است در اختیارات وتوقیعات و تقویم مستخرج از زیج محمدشاه هندی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق، مجدول؛ ۱۶گ، ۱۶ سطر (۸/۲×۱۳/۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱–۶۵]

۲۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۳۸/۱

از لوایح القمر؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالحمید بن حاجی ملاعبدالجواد خطیب و خادم مشهد، تا: ۱۰ شوال۱۲۹۷ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱–۵۱۸]

۲۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۵۵۶/۷–۳۳/۱۰۶

آغاز: جدول اختیارات قدیم مروی از امام جعفر صادق (ع) اول نیکست تزویج وبیع و مشتری دوم نیکست تجارت و طلب مال

جدول‌های متعددی است مربوط به مسائل نجوم و اختیارات وفال‌گیری و امثال آن، عناوین برخی از آنها: اختیارات مروی از امام صادق (ع)، اختیارات بودن قمر درمنازل بیست وهشت گانه، شرح اسامی فرس فی القدیم، اختیارات ایام الفرس بالنظم الموزون القدیم، اسامی منازل قمر و مواضع آن، قسمت ایام ولیالی وساعات بر کواکب واختیارات اوقات وساعات، دانستن غره هر ماه، باز نمودن قمر دربروجات اثنی عشر، حالات قمر از شرف وهبوط و دیگر احوال، جدول شرایط رؤیت اهله، اختیارات معاش الخلایق دربروج دوازده گانه، طول وقصر کواکب دربروج، احکام فال و رجز علی مسیر القمر فی البروج الاثنی عشر، اختلاجات اعضا؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۵۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳–۱۱۵۳]

۳۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۷۱/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶گ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱–۴۰۸]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۲/۴–ف

نسخه اصل: مانیسا گنل ش ۱۷۰۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ (۴۸–۵۳)، ۱۶سطر [فیلمها ف: ۱–۴۴۵]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۱۶/۲۰–ف

نسخه اصل: پاریس p. 169 (بلوشه ۷۷۲)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰سطر [فیلمها ف: ۱–۵۴۹]

۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۶۹

آغاز: چون از هر زمان که خواهند چهار صد و سیزده روز بقهقری روند چنانکه

شامل جدول تسهیل قمر، جدول طول و عرض بلاد و قوس انحراف از مکه مبارکه و مسافت بفراسخ بطریقه بطلیموس، جدول معرفه الدائر من الارتفاع لعرض، جدول دور فلک از ارتفاع و ارتفاع دور فلک می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲ص (۹–۱۰)، ابعاد متن: ۱۱/۵×۱۸، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [رایانه]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۲/۶–ف

نسخه اصل: مانیسا گنل ش ۱۷۰۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۵۸–۶۴)، ۱۶سطر [فیلمها ف: ۱–۴۴۵]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۳۷/۶

درباره عرض و طول شهرها و اختیارات و احکام نجوم است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۴۱گ (۸۷–۱۲۷)، ۲۷ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۱–۲۳۲۱]

۳۶. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره/۴

کا: فتح الله حسینی، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵–۵۷۲]

۳۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۱۰

گویا به وسیله نجم التولیه زنده به سال ۱۳۰۸ق آستانقدس رضوی از زیج ها استخراج شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۷۶گ، ۱۹ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱–۶۵]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۲۱/۲

سه جدول است برای تعیین درجات مذکر و مؤنث و سعادت و حدود بروج و ارباب مثلثات لیلی و نهاری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، ۳ص (۹۲–۹۴)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۹–۳۱۴]

● **نجوم (مجموعه رسائل)** / هیئت / فارسی

nojūm-e (majmū‘e-ye rasā’el-e)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۰۰

بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۳۷گ، اندازه: ۹/۳×۱۵/۵سم [رایانه]

● **نجوم (مختصر)** / هیئت

nojūm (mx.)

شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲

با جدول؛ بی‌کا، تا: ۱۲۰۰ق [میراث اسلامی: ۵-۵۷۴]

● **نجوم ابتدائی** / هیئت / فارسی

nojūm-i ebtedā’ī

امیران حسینی، علی بن علی، ق۹ قمری

amīrān hoseynī, ‘alī ebn-e ‘alī(- 15c)

تاریخ تألیف: ۸۶۹ق

رساله مختصری است در دوازده «باب» کوتاه در قواعد کلی علم نجوم و ستاره‌شناسی برای اطفال صغار که به درخواست جمعی از عزیزان نگاشته شده است: باب ۱. بیان دوازده برج و احکام آن؛ ۲. احکام بروج هشت‌گانه؛ ۳. بیان کواکب و احکام آنها؛ ۴. در آن‌که ماه در هر برجی باشد چه کار توان کرد؛ ۵. در دانستن آنکه اول هر ماهی دو روز است؛ ۶. در تعلق اوقات به کواکب؛ ۷. در تعلق ساعات به کواکب سیارات؛ ۸. در ساعات شب و روز در چهار فصل؛ ۹. بیان جمرات و ایام.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۶۴/۱

آغاز: حمد مبدعی را که حرکات سماوات و سیارات روشن تردلیلی بر قیومیت افعال اواست؛ **انجام:** اول تف زمین است و آنرا جمرة الأرض گویند.

خط: نستعلیق، کا: عبد الحسین بن میرزا مسیح طبیب، تا: ۱۲۳۵ق؛ جلد: تیماج، ۱۰گ (۱پ-۱۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۱۶۱]

● **نجوم تعلیمی** / هیئت / عربی

nojūm-e ta‘līmī

رساله‌ای است بی سرو ته و مجهول المؤلف که بعد از قرن نهم هجری تألیف شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۴۹

آغاز: القسم الثانی من قسمی علم النجوم والفایدة المرتبة علی القسم الاول؛ **انجام:** الموصوفة والا و الدستور المذکور ثانیا

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۵۵گ، ۱۵ سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۰-۵۴]

● **نجوم الحکم** / شعر، حدیث / فارسی

nojūm-ol hekam

حسن بن حسین

hasan ebn-e hoseyn

معنی یا عین لفظ صد و ده کلمه از کلمات قصار امام علی علیه السلام را به تعداد نام مبارک ایشان به نظم آورده و یکی از فضلا آن را ترجمه تحت اللفظی نموده است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۰۴۵/۱

آغاز: بسمله، قال مهجن له اسم الحسن×× ابن الحسین بعد حمد حسن / مع السلام من فؤاد و آله×× علی النبی المصطفی و آله؛ **انجام:** لأجهل الجهال مرء قد عثر×× بعمرتین بحجر.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۳ق؛ جلد: تیماج [ف: ۵-۴۲۲]

● **النجوم الزاهرة فی فقه العترة الطاهرة** / فقه / عربی

an-nujūm-uz zāhira fī fiqh-il ‘itrat-iṭṭāhira

قطیفی، سلیمان بن احمد، - ۱۲۶۶ قمری

qatīfī,soleymān ebn-e ahmad(- 1850)

فقه استدلالی مبسوطی است در چندین جلد؛ مؤلف در آن با استناد به اقوال علماء به بررسی آراء فقهی پرداخته است. عنوان باب‌های آن «نجم، نجم» می‌باشد.مؤلف در آن از استادش بحرانی و وحید بهبهانی و کتاب‌های شرح مفاتیح وحید بهبهانی و حدائق الناظره نقل می‌کند.

[الذریعة ۸۰/۲۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۹۲۴

آغاز: ادع الله ان یدخلنی الجنة فقال اعنی بکثرة السجود و فی تهذیب عن السکونی عن ابی عبدالله علیه السلام قال قال علی علیه السلام انی لا کره للرجل ان اری جبهته طلحاء لیس فیها اثر السجود؛ **انجام:** ان السهو فی النافلة لایوجب ما یوجبه السهو فی الفریضة من سجدتی السهو او غیرهما فمعنی قوله لیس علیك سهو هو دفع احکام السهو بالمرة و اما ماورد فی بعض الاخبار من الاعادة.

نسخه جلد دوم کتاب درباره احکام صلاة است و از «المقدمة الثانیة فی وجوبها و اعدادها» تا آخر کتاب الصلوة را شامل است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ با حواشی مؤلف به خط خودش و یکی از شاگردانش به امضاء «منه عفی عنه» و «منه دام توفیقه»؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۷۲گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [ف: ۲۶-۴۰۴]

● **النجوم الزاهرة فی ملوک المصر و القاهرة** / تاریخ / عربی

an-nujūm-uz zāhira fī mulūk-il miṣr-i wa-l qāhira

ابن تغری بردی، یوسف بن تغری، ۸۱۳ - ۸۷۴ قمری

ebn-e taqrī-ye berdī,yūsof ebn-e taqrī (1411 - 1470)

تاریخ والیان مصر از فتح آنجا به دست مسلمانان در سال ۲۰ ق تا سال ۸۷۲ق یعنی دوران سلطنت ملك اشرف قایتبای محمودی است.این کتاب به ترتیب تاریخی حکومت والیان، خلفا و سلاطین مصر تألیف شده است. ابن تغری بردی در آن وقایع مربوط به دوران حکومت هر فرمانروا و رخدادهای آن عهد ـ چه مربوط به مصر و چه متعلق به دیگر نواحی جهان اسلام به ویژه سرزمین‌های نزدیك به مصر را ـ به دقت ثبت کرده است. در پایان هر سال وضع آب رود نیل هم گزارش شده است. مؤلف کتاب خود را با نام «الکواکب الباهرة من النجوم الزاهرة» خلاصه کرده است.

چاپ: قاهرة، ۱۹۵۶م، دار الکتب المصریة؛ قاهرة، الجزء الثالث عشر، تحقیق فهیم محمد شلتوت، الهیئة المصریة العامة للتألیف و النشر، الطبعة الاولی، ۱۹۷۰م، ۲۹۲ص و الهیئة المصریة العامة للکتاب، محقق: جمال محرز و فهیم شلتوت، جزء۱۴، چاپ اول، ۵۲۰ص، ۱۳۹۱ق. و الهیئة المصریة العامة، جزء۱۵، محقق: ابراهیم علی طرخان، ۷۳۳ص، ۱۳۹۱ق وجزء۱۶، محقق: جمال الدین الشیال و فهیم محمد شلتوت، چاپ اول، ۵۵۴ص، ۱۳۹۱ق.

[دایرة المعارف بزرگ اسلامی ۱۵۲/۳؛ کشف الظنون ۱۹۳۲/۲؛ فهرست کوپریلی ۶۰۳/۱-۶۰۴]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۴۰۷

آغاز: موجود اللیلة و رکب بعد الثلث الاخیر مع ممالیکه و حاشیته قم جاه مغلطای القازانی بممالیك و معه جماعة؛ **انجام:** من غیر ان یعلم ما فیها فاغلط له بسبب ذلك الامیر شمس الدین آق سنقر الناصری

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، رکابه‌دار؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۱۱۸گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۲×۳۲سم [اهدائی رهبر: ۸-۴۷۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۴۸/۶

در نسخه منتخب کوتاهی از این کتاب؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ (۱۷۴ر-۱۸۵ر) [ف: ۳۸-۵۹۲]

● **نجوم علمی و عملی = اسطر لاب** / هیئت، اسطر لاب / فارسی

nojūm-e ‘elmī va ‘amalī = ostorlāb

خاصه کرمانی، مسعود بن کمال الدین، ق۱۰ قمری

xāsse kermānī,mas‘ūd ebn-e kamāl-od-dīn(- 16c)

تاریخ تألیف: شب چهارشنبه ۸ رجب ۹۷۸ق

در یک «فاتحه» و سه «روضه» و «خاتمه» و پس از این‌که انوار الرمل را ساخته است.

[نسخه‌های منزوی ۳۶۳؛ فهرستواره منزوی ۲۸۰۴/۴ با عنوان «اسطر لاب»]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۰۷۲

و احکام ضمیر و خبی و مسایل اسطر لاب؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه ۸ رجب۹۷۸ق؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۹ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶-۱۹۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۴۵-ف

نسخه اصل: کتابخانه نفیسی ش ۵۷۴، اصل. و احکام ضمیر و خبی و مسایل اسطر لاب؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با یادداشت دارای تاریخ روز پنج‌شنبه ۲ شعبان ۹۷۷ [فیلمها ف: ۱-۲۶۴]

● **نجوم الفرقان = علامات نجوم الفرقان فی کشف آیات القرآن** / فهرست، علوم قرآن / فارسی

nojūm-ol forqān = ‘alāmāt-o nojūm-el forqān fī kašf-e āyāt-il qor’ān

کاسی، مصطفی بن محمد سعید، - ۱۱۰۴ ؟ قمری

kāsī,mostafā ebn-e mohammad sa‘īd(- 1693)

اهدا به: محیی الدین محمد اورنگ زیب عالمگیر

تاریخ تألیف: ۱۱۰۳ق (= «علامات نجوم الفرقان»)

کشف الآیاتی که مؤلف برای سهولت دسترسی به آیات قرآن کریم و پیداکردن آنها در مصحف، نگاشته است. اساس کار وی بر جزءها و رکوع‌های قرآنی است بدین ترتیب که ابتدا سی جزء قرآن کریم و رکوع‌های هر جزء را بیان نموده، پس از آن واژه‌ها را به ترتیب حروف معجم ذکر و محل هر واژه را با ذکر شماره هر جزء و رکوع مشخص نموده است. خود در مقدمه چنین می‌گوید: «کمترین خدام ارباب فضل و اصطفا ابن محمد سعید مصطفی که بحسب نسب در سلك افاغنه کاسبی کساهما الله سبحانه لباس العفو و جعلهما من عباده الذین اصطفی سمت اسلاك دارد ... و بنابر حسب طبیعی و محبت فطری ... بخاطر فاتر رسید که اگر مختصری تألیف نماید که محل و مکان کلمات قرآن مجید از آن مشخص گردد ... و اجر جزیل شود». ۱. در سبب تألیف کتاب ؛ ۲. مقدمه در بیان ضوابط و قواعد استخراج کلمات و فائد؛ ۳. کلمات و آیات قرآنی و نحوه استخراج آن.

آغاز: بسمله، حمد و سپاس متعالی از مقیاس قیاس سزاوار جناب احدی است که از آیات کتاب معجز سمات مشاعل هدی در طرق اهتداء افروخته ... اما بعد کمترین خدام در باب

چاپ: هند، لکنو، جعفری، به اهتمام مولوی میرزا محمد علی مالك مطبع جعفری؛ به کوشش گوستاو فلوگل در لایپزیك ۱۲۴۲ق/ ۱۸۴۲م و سپس در ادنبوزك و تهران و هند چاپ شده

[الذریعة: ۸۲/۲۴؛ نسخه‌های منزوی ۱۲۰؛ استوری ۵۱: ۱ و ۱۲۲۶؛ مشار ۱۵۷۰ و ۲۸۷۷؛ میراث مشترک ایران و هند: ۲-۳۳۴]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** دی یبئس ۲۸۰۶ یئس ۲۸ یرئیسو ۲۰ سه ۲۸ ح تمت.
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی، ۲۶۴گ، ۱۱سطر (۱۳/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶-۴۳۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۰۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** دی یبئس ۲۸۰۶ یبئس ۲۸ یرییسو ۲۰ به ۲۸
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قبل از۱۱۷۵ق؛ مصحح؛ مهر: «صراط علی حق نمسکه عبده فتوح ۱۱۷۵» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۱۶۰گ، ۱۵سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۲۹-۱۳]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۳۱۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** لح ۲۸ اب ح ر ی ب له س بط ک ۲۹ ح د ه ر ح
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: هندوستان؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوح مذهب؛ یادداشت اهداء کتاب از مرآت الله خان پسر صادق خان به محمد ولی؛ یادداشت تملک به تاریخ ۱۲۵۶ق؛ ۱۸۱گ، ۱۶سطر (۹×۱۶/۴)، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [رایانه]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** دی بسبس ۲۸۸۶ بس ۲۸ بینو ۲۰ ص ۲۸ ح ط ط
خط: نسخ، کا: علی رضا ابن محمد جعفر الاری، تا: ۱۲۵۵ق، جا: اصفهان در مدرسه صدر؛ تملک: علی بن محمد جعفر طهرانی؛ واقف: ملا محمد جعفر طهرانی؛ جلد: تیماج، ۱۰۲گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۹-۲۷۴]

۵. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۹۹
آغاز: برابر **انجام:** به انجام رسید رساله موسومه به علامات نجوم القرآن بتوفیق حضرت ایزد منان بسر انگشت جد و اجتهاد کمترین جرعه نوشان مصطبه فقر و فنا و احقر میکشان شراب فیض وهدی اقل خاکساران خرابات طلب و اذل طرفداران محفل ادب عبدالباقی بن المبروراخوند ملامحمد باقر افاض الله علیهما شائیب رحمته و غفرانه بمنه و فضله در عرض راه سفر هندوستان در جهاز معروف بشهنشاه با اختلال مزاج و پریشانی حواس و انواع مخلات ولی تنمیق رساله را دست لرزانیدن زبان ساخته که شامی بیام رساند و بام را بشام کشاند بتاریخ عصر یوم الخمیس دویم شهر ذیقعدة الحرام سنه ۱۲۵۷
خط: نسخ، کا: عبدالباقی بن آخوند ملامحمد باقر، تا: ۲ذیقعده۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۹۷گ، ۱۵سطر (۶×۱۴/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: -۱۳۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۷۱
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۵ شعبان۱۲۶۸ق؛ مجدول؛ مهر: عبدالله کاتب؛ جلد: تیماج، ۴۵گ، ۳۵-۲۲سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۱۹×۲۲سم [سنا: ف: ۲-۱۵۵]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۱۵
همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۱۹۶]

۷. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۲۷۰۰
خط: نسخ، کا: محمد بن محمد احسن حسنی خراسانی، تا: ۱۲ ذیحجه۱۲۶۹ق؛ ۳۲۱ص، ۱۵سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۱۶۴]

۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۶۸۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۲ ذیحجه۱۲۷۱ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: -۱۲۷۷]

←نجوم الفرقان فی الکشف عن آیات القرآن ← نجوم الفرقان

● نجوم القرآن فی اطراف الفرقان / فهرست، علوم قرآن / فارسی

nojūm-ol qor’ān fī atrāf-el forqān

منجم باشی، عبدالوهاب، - ۱۲۸۹ قمری

monajjem-bāšī,‘abd-ol-vahhāb(- 1872)

ترجمه فارسی کشف الآیاتی که گوستاو فلوگل (۱۸۷۰م) نگاشته و در ۱۸۲۴م به نام نجوم الفرقان فی اطراف القرآن چاپ شده است.کتاب حاضر بارها همراه با قرآن چاپ سنگی شده است

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۹۰
آغاز: بسمله. الحمدلله حق حمده و الصلوة علی من لا یأتی نبی بعده و علی آله اصحاب الکسا و اصحابه مصابیح الدجی. اما بعد بر الواح ضمایر اولوا البصایر نگاشته می‌شود ...
خط: نسخ، کا: عبدالجواد بن مولی مؤمن، تا: پنج‌شنبه ۱۸ ذیحجه۱۲۹۳ق؛ مجدول، رکابه دار؛ تملک: معتضدالدوله در ۱۳۳۱ق؛ با یادداشتی بدین مضمون که این نسخه را آخوند جواد اردبیلی به مشکوة هدیه داده و او به نویسنده یادداشت هدیه کرده در رجب ۱۲۹۳ق با مهر «المذنب محمد» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۲۳۸گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۴۴-۱۸۲]

● نجوم کاشفی / هیئت / فارسی

nojūm-e kāšefī

بیهقی، حسین بن علی

beyhaqī,hoseyn ebn-e ‘alī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۳۹
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۵۱گ، اندازه: ۱۰/۹×۱۷/۴سم [رایانه]

● **نجوم مالا = ترجمه کتاب باراهی = پوتهی بسنت راج** / هیئت / فارسی

nojūm-e mālā = t.-ye k.-e bārāhī

پندت راج همد هربر همن سرور، ق۱۳ قمری

pandet rāj hamd herber hamn sorūr (- 19c)

ترجمه هندی به فارسی کتاب «باراهی» (یا «پوتهی بسنت راج») است در علم نجوم، مشتمل بر پنجاه و یک«بچار» (خیال) که در نسخه حاضر شامل نود و پنج فصلیا بچار است: بچار (فصل) ۱. ملماس دوازده سنکرانت (سنسکرات)؛ ۲. شگون ملاحظه کردن؛ ۳. زائیدن بچه‌های آدمی و چارپایان؛ ۴. سعد و نحس جانوران؛ ۵. دانستن عطسه؛ ... ۱۲. در دانستن بچار چند زمان؛ ... ۲۵. در بچار روزهایی برای حجامت و پوشیدن پوشاک؛ ... ۳۶. در بچار بهدار سعد و نحس (یعنی روزهای ۲و۷و۱۲قمری)؛ ... ۵۲. در بچار دانستن روزهای سعد و نحس برای ردانگی (کذا)؛ ... ۶۹. دفع نحوست روزها؛ ... ۷۵. در تعداد ایام نقل مکان؛ ۷۶. در بچار نقل مکان بر اطراف؛ ... ۸۹. دانستن نوروز؛ ... ۹۳. دربیان خواب ...؛ ۹۴. در بیان تعبیر خواب خوب و ...؛ ۹۵. دانستن خوابهای بد که همراه آن راستی است. «پندت» این کتاب را به دستور نواب «امیر الدوله بهادر انتظام الملک حیدربیک خان نصرت جنگ» در سال ۱۲۰۵ق از هندی به فارسی برگردانده است. وی کتاب دیگری در نجوم با عنوان «دلپسند» دارد که آن نیز با همین سرآغاز و برای امیرالدوله بهادر در ۱۲۰۴ق نوشته شده، اما منزوی توضیح بیشتری نداده تا معلوم شود که با کتاب (نسخه) حاضر چه تفاوتی دارد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۹۸۲۸

آغاز: بسمله. حمد بیحد و ثنای بیعد مر صانعی را سزاست که خوان گیتی پر از نعمتهای گوناگون آراسته اوست و سقف فلک باجرام کواکب منقش ساخته او ر درود نامحدود؛ **انجام:** گرفتار بود واگر در خواب بیند که دندان ... از بن جدا شده بر زمین افتاده تعبیرش آنست که نقصان یا بیماری (قماری؟) یا عمر کوتاه بود تمام شد کتاب بسنت راج به تاریخ ... ۱۸۳۱ عیسوی ... تحریر یافت

خط: شکسته نستعلیق، کا: موهن لعل، تا: ۱۲۴۷ق، جا: مرادآباد؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۸۱؛ جلد: مقوا، ۳۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۲۱×۱۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۹-۱۰۵]

● **نجوم مصور هندی** / هیئت / فارسی

nojūm-e mosavvar-e hendī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۶۲

با اشکال و تصاویر، جدولها است (۱-۱۷۷) سپس یک سوم کتاب به نثر فارسی (۱۷۸-۲۶۶) در پایان آمده که به قلم میر ریاست علی پسر میرزا مراد علی منجم به تاریخ ۲۰ رمضان ۱۳۲۲ است و او باید مؤلف باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ شکلها و تصویرها رنگارنگ؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۱۳۸گ، ۱۹سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۷-۲۱]

● **نجوم المسرد در ذکر علماء یزد** / تراجم / فارسی و عربی

nojūm-ol mesrad dar zekr-e ‘olamā’-e yazd

مدرسی یزدی، جواد بن احمد، ق۱۴ قمری

modarresī yazdī,javād ebn-e ahmad(- 20c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۹۸۰

آغاز: ای نام تو بهترین سر آغاز ... اما بعد این فهرستی است از نامها و نشانهای علماء شهرستان یزد

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۵۹ش = ۱۴۰۰ق؛ ۲۰۴ص [نشریه: ۱۳-۳۵۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۴۲۴]

● **نجوم منظوم** / هیئت / عربی

nojūm-e manzūm

سراینده این منظومه اسامی منازل قمر را در آن تضمین کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۵/۴

آغاز: هذه منظومة فی الطالع و الغارب و المتوسط و الوتد، یا ناطحا غفر الله الکریم له×× من نثر ذبح الکری فی الوجنتین دما / قد اضمر البطن فاستولی الزبان علی ×× ما تحته فاستفاد الطف بلعهما؛ **انجام:** و الفرغ ذو التقدیم و الفرغ×× و بطن حوب و الرشا فیه شهر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر پسر محمد حسین، تا: ۱۲۱۱ق؛ جلد: پارچه، ۱۷ص، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۹-۴۴۹]

● **نجوم منظوم** / هیئت / فارسی

nojūm-e manzūm

در ده «فصل».

آغاز: اول از هیات فلک گویم ×× پس به احکام اختران پویم / آفریننده پری و ملک ×× وانکه نه آفرید چرخ فلک / بر یکی ماه بر دویم تیر است ×× باز ناهید را سیوم میر است

انجام: نه شناخت در دو سرای ×× هیچ کس علم جز که خدای

۱. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۲۰/۲ق

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۸ق؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان:

ف: -۱۱۸۹]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۶۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۷-۲۴۳]

۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۲/۲

آغاز: آخرین حرف نام هر اختر×× بدلش می‌نگار بر دفتر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۷ربیع الثانی۱۲۴۴ق؛ ۵گ (۳۹ر-۴۳پ)، اندازه: ۱۲×۱۵سم [ف: ۲-۳۸۵]

● نجوم منظوم / هیئت / فارسی

nojūm-e manzūm

مثنوی است درعلم نجوم وستاره‌شناسی شامل: معرفت اسامی بروج، معرفت ثبوتات کواکب ارقام بروج، ارقام کواکب، ارقام هفته، طبایع روح، طبایع کواکب، شرف کواکب، درجات شرف، هبوط کواکب، وبال کواکب، درجات روح، انظار کواکب، قران کواکب، ساعات کواکب ... بیوتات اثنی عشر معرفت طالع ... شرح کواکب ... اختیارات درخت نشاندن، ستور خریدن، شکار کردن.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۲/۱-۱۰/۲۰۲

آغاز: بسم الله درمعرفت اسامی بروج: پس نهادند بشنو این ترکیب ×× نام آن برجها پرمن ترتیب / حمل وثور وبعد از آن جوزا ×× سرطان واسد دگر عذرا؛ **انجام:** برزناست کوکب ناهید ×× رهبر است او برنگهای سفید / بر حواس مر اواصیل آمد ×× رنگ سبزی ازو بیفزاید

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹گ، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۴۷۶۶]

● نجوم منظوم / هیئت / فارسی

nojūm-e manzūm

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۳۰۱

آغاز: بسمله، از حمل صفر الف ز ثور نشان. ب ز جوزا و جیم از سرطان؛ **انجام:** کید و سرموش و ذو ذواب کلاب، پس عظیط و عزیم

خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری کوچک [رایانه]

● نجوم و احکام طوالع / هیئت / فارسی

nojūm va ahkām-e tavāleʻ

رساله‌ای در نجوم. از آغاز و انجام افتاده و فقط این عناوین در آن دیده می‌شود: باب دوازدهم: در صفت خبی یافتن؛ باب سیزدهم: از طالع حکم کردن بر چند کس؛ باب چهاردهم: در بیان مسائل حرب.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۱۹/۳

آغاز: باب دوازدهم در صفت خبی یافتن و خبی آنست که کسی چیزی پنهان کند و گوید که حکم کن؛ **انجام:** و حاجب سائل از طالع وقت و خداوندش معلوم کند و حال خصم از هفتم و خداوندش یابد پس تامل کن که قمر.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول؛ ۴گ (۱۴ر-۱۷پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۰-۹۴]

● النجوم و احکامها / هیئت / عربی

an-nujūm wa aḥkām-u-hā

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۴۵/۲

آغاز: بسمله رب اعن. اولها معرفة المیل اذا اردته فاقلب الصفیحة و انظر الدرجة التی یرید مثلها؛ **انجام:** قسمناه علی سبعة و ذلک بان (نانویس مانده)

باب معرفتة الجیب المستوی، باب معرفة قوس الجیب المنکوس ... باب فی مسقط النطفة، باب معرفة الهلال؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن، ۳۸گ (۹۱پ-۱۲۸ر)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶-۴۲۰]

● نجوم و اختیارات / هیئت / عربی

nojūm va extīyārāt

از: حیدر

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۵۴/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق الافلاک و السموات و زینها بالثوابت و السیارات و الصلوة علی من نور نیر رسالته اجرام العلویات و السفلیات محمد و آله الصاعدین ذروة السعادة و اوج الدرجات.اما بعد فانه عند الاوضاع الفلکیة و الاتصالات الکوکبیة یحدث الخیر و الشر فاحتیج الی ما یعرف به ذلک لجلب النفع و دفع الضر و هو علم التنجیم و معرفة التقویم ... و هی دائرة علی مطالع و قطبین و مغارب؛ **انجام:** هذا آخر ما اختصرته من الکلام حامدا للملک العزیز العلام و مصلیا علی سید الانام محمد و آله الکرام اذا قال لی سائل من رتب الرسالة و ما تاریخ هذا المختصر قلت له مرتبها و هو العبد حیدر رب اغفر له و ارحمه و تجاوز عما له من الجنایة و الضلالة بحرمةرسولک محمد خاتم الرسالة.

خط: نسخ، کا: محمد بن حاجی عبدالکریم، تا: رمضان۱۰۰۶ق؛ تملک: محمد شریف ابن عبدالباقی در ۱۱۳۹؛ مهر: «المتوکل علی الله عبده علینقی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۲۰گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۵۱-۸۷]

● **نجوم و بروج فلکی** / هیئت / فارسی
nojūm va borūj-a falakī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۷۳
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۱/۳×۲۰سم [رایانه]

● **النجوم و تعیین المنازل** / هیئت
an-nojūm va ta'yīn-ol manāzel
اقبال آشتیانی، عباس، ۱۲۷۶ – ۱۳۳۴ شمسی
eqbāl-e āštīyānī,'abbās (1897 - 1955)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۳۵/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۶۱گ (۴۴-۱۰۴)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۶-۸]

● **نجوم و جغرافیا** / جغرافیا / فارسی
nojūm va joqrāfīyā

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۸۵/۲
درباره ستارگان و شهرها و اقلیمها؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۲۳]

● **نجوم و ختومات** / هیئت / فارسی
nojūm va xotūmāt
جداولی در وجه تسمیه بروج و مطالبی در نجوم و ختومات.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۰۹۶/۳
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۵گ (۳۳پ-۴۷ر) [ف: ۶-۲۱۱]

● **نجوم و رمل** / هیئت، رمل / فارسی
nojūm va raml
حسینی بخاری، محمود
hoseynī boxārī,mahmūd

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵/۲
آغاز: الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب ... اما بعد ... این کتاب درعلوم نجوم وبروج ومنازل وخواص ایشان علم دعوت دهند سه وحرف وجفر وتکسیر؛ **انجام:** وهر ان عدد که قابل قسمت نباشد به روز اخر به موکلان مذکور ضم ساخته بخواند، دراوقات استخاره ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ اهدایی: حاج محمد رمضانی؛ جلد: تیماج، ۳۹گ (۵پ-۴۳پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۲]

● **النجوم و طالع الموالید** / هیئت / عربی
an-nujūm wa ṭāli'-ul mawālīd
رساله‌ای است کوتاه در اخترشناسی و طالع موالید همراه با جداول، از ذورثیوس، بطلمیوس و کندی نقل نموده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۴۷/۹
آغاز: البروج، الوجوه، ارباب المثلثات النهارية، ارباب المثلثات اللیلیة؛ **انجام:** معرفة الطالع و علمه من الارتفاع بالاسطر لاب ... من درج البروج فهو الطالع ... » نوشته نیست
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن۱۰؛ مصحح، مجدول؛ ۸گ (۱۳۴-۱۴۱)، ۱۹-۲۱سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۴-۷۳۶]

● **نجوم و کواکب و حدوث عالم** / هیئت / عربی
nojūm va kavākeb va hodūs-e 'ālam
محمد محسن بن ابی تراب
mohammad mohsen ebn-e abī torāb

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۳۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با قلم خوردگی؛ احتمالاً نسخه اصل باشد؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۶]

● **نجوم و هیئت** / هیئت / فارسی
nojūm va hey'at
کتابی است با عناوین «فصل، فصل» در علم نجوم و هیئت دارای جداول.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳ معزی
آغاز: که مزاجات مفرده کواکب و بروج چنان که مزاج هر یک جدا جدا برشمرند در کتب قدیم و حدیث اعتماد شاید کرد ... فصل چنان که جزئیات خلایق عالم را نهایت نیست و قیاس را نشاید؛ **انجام:** جمله اول در شناختن مزاج مؤثر ... و متابعت بیشتر می‌نماید و اگر زحل در ثور آید گویی مردی پیر دلگیر نزد هر دو آمد و دلگیری مطربع عظیم تر است از دلگیری دزد باز اگر این قران زهره و مریخ در عقرب.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح؛ از احکام علی شاه بن محمد بن ... معروف به بخارائی صفات و منسوبات سیارات در حاشیه؛ ۱۰۳گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۹-۴۴]

● **نجوم هندی اسلامی** / هیئت / فارسی
nojūm-e hendī-ye eslāmī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۷۷۵
با این عنوان‌های: فصل رجوع کواکب، المقالة الاولی فی العلویات، فصل کیفیت دیونامه، فصل ۲. کیفیت جن نامه، فصل ۳. کیفیت پری نامه، فصل ۴. کیفیت نرسونامه، فصل ۵. کیفیت نجوم، فصل ۶. کیفیت ستارگان، اختیارات مجلو القمر فی المنان (؟) سرطین، صفت اربع عناصر، صفت در ضمیر، در قسمت ارباب مثلثات، داشتن منازلات سعد و نحسی برای مولود، ترجمه رساله در ولادت ستاره خبم (؟) که در زبان فرارسی (؟) فرموده‌اند در ولادت طوالع، فصل کواکب جسمی علی حده علی حده و اسماء و القاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول؛ با چند مجلس تصویر؛ ۲۸۴ص، ۱۷سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۷-۴۸۱]

←نجومی ← گفتار نجومی

● **نجومی (رساله)** / هیئت / عربی
nojūmī (r.)

مغربی، یحیی بن محمد، - ۶۸۵ قمری
maqrebī, yahyā ebn-e mohammad(- 1287)

شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱
بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵-۵۷۳]

● **نجومی (رساله)** / هیئت / فارسی
nojūmī (r.)

کاشی، جمشید بن مسعود، - ۸۴۱ ؟ قمری
kāšī, jamšīd ebn-e mas‘ūd (- 1438)
به دستور: جلال الدین امیر زاده اسکندر
از غیاث جمشید بن مسعود به فارسی در بیست باب

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۶۰/۱
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق السموات و الارضین و جعلنا فی هیئة اوضاعها و حرکاتها من المتعلمین ... اما بعد این مختصریست در علم هیأت بر حسب اشارت من اشارته حکم و طاعته غنم ... جلال الدین و الدنیا امیر زاده اسکندر ... بنده کمترین جمشید بن مسعود بن محمود الملقب بغیاث در سلک تحریر آورد ... و این رساله مرتب کردیم بر بیست باب؛ **انجام:** باب پانزدهم در معرفت خط نصف النهار ... و طول کمتر غربی شمالی بود
در نسخه ما تا نیمه باب ۱۵ است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مذهب، ۱۰گ (۹۷پ-۱۰۶متن)، ۵سطر (۷×۹)، اندازه: ۹/۵×۱۴سم [ف: ۹-۸۵۲]

● **نجومی (فائدة)** / هیئت / عربی
nujūmī (fā’idat-un)

بیرجندی، عبدالعلی بن محمد، - ۹۳۴ قمری
bīrjandī, ‘abd-ol-‘alī ebn-e mohammad (- 1528)

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۵۳/۷
منقول از ملاعلی بیرجندی در معرفت مراد بهت سابق که در زیج جدید است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج خرمائی، ۲۷ سطر (۷/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱-۴۹۶]

● **نجومی (فائده)** / هیئت / فارسی
nojūmī (fā’ede)
ساعت نامه در استخراج ساعت از صفحه آفاقی (اسطر لاب).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۱۵/۳
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۵۰ق؛ ۱ص (۳۴۱دفتر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۹-۳۰۳]

● **نجومی (فائده)** / هیئت / فارسی
nojūmī (fā’ede)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۹/۱۲-طباطبائی
آغاز: فائده بدان که در تحویل سال حکمای نجوم رمزی از خواجه نصیر طوسی ... نقل کرده اند که هر سالی از تحویل شمس به برج حمل سی ساعت تفاوت میکند
بی‌کا، بی‌تا؛ ۹۱گ [ف: ۲۳-۶۱۳]

● **نجومی (فوائد)** / هیئت / عربی
nojūmī (favā’ed)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۷۴۴/۲
منقول از فرج المهموم ابن طاوس، کتاب الاسرار ابومعشر، ربیع الابرار، کتاب القرانات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵گ (۲۲۴پ- ۲۲۸ر) [مختصر ف: -۵۹۷]

● **نجومی (فوائد)** / هیئت، فقه / عربی و فارسی
nojūmī (favā’ed)
فایده‌های نجومی است که در فقه کاربرد دارد به صورت سؤال وجواب، مثلاً چگونگی کار با دایره هندیه دریافتن اوقات نماز و مسائلی درباره قبله و معرفت صبح و شفق از اسطر لاب.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۷۲-۳۹/۱۵۲

آغاز: بسمله الحمدلله الذی انفتح ابواب رحمته و دعی الیها خلقه وانغلق ابواب غضبه و نهی عنها عباده فقد سبقت رحمته غضبه و لا یزیده کثرة العطاء الاجوده وکرمه الحمدلله الذی ان نوی عبده حسنة کتبها؛ **انجام:** الشاقول منه بان یوضع قاعدة المثلث علی الارض و سوی المرتفع و المنخفض منها الی ان قصر بحیث لو دارت القاعدة علی جمیع تلک القطعة من الارض

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با خط خوردگی؛ ۸۰گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۳۱۴۵]

● **نجومی (فوائد)** / هیئت / فارسی

nojūmī (favā'ed)

ناشناخته:

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۱۶۱/۲-۳۶/۱۶۱

آغاز: بسمله اما بعد قاعده دایره هندی بطریق آسان اگر چه درکتب استادان ماضی به طریقهای مشکلی ادا فرموده اندچون آنشکل را متأخرین آسان کرده اند ومدعی بجهت اخ اعزار شد ارجمند میرزا معین بن میرزا کاظم بر سبیل یادگار ... طریقه آنست که درموضعی که حانلی؛ **انجام:** هر کوکبی که از مقارنه شمس چهارده درجه بعد و دوری داشته باشد ... است وشمس هایی است

فایده‌هایی است درستاره‌شناسی برگرفته از کتب مختلف، از جمله قاعده دایره هندی به طریق آسان، باب دهم از کتاب فارسی هیئت قوشچی، چند باب از رساله اسطر لاب رکن بن شرف حسینی آملی (از باب دهم تا باب هجدهم)، چند باب ازمعرفت تقویم شصت باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۳۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۶-۳۱۴۴]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۱۰/۶-۳۴/۱۸۰

آغاز: بسمله درمعرفت نمودار زردشت صاحب ملت مجوس واصل این نمودار ملتی است بر تسییرات یعنی بعد از استخراج طالع وعاشر

فواید نجومی متفرقه‌ای از کتب نجومی انتخاب شده، ازجمله معرفت نمودار زردشت صاحب ملت مجوس وپس از آن تعریف قران وانواع آن از محیی الدین لاری (گزیده جامع القرانات وی) ودستور مقدمات عرض افق حادث؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۳ ذیحجه۱۲۰۱ق؛ جلد: تیماج، ۳۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۶-۳۱۴۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۳۸/۲

فوائد نجومی است که شاهرخ منجم کرمانی از کتاب‌های گوناگون نجوم موجود در کتابخانه ملا فیروز استخراج کرده و هر یک را با عنوان «فائده» در این مجموعه آورده است بدین ترتیب است: ۱. فائده از شرح زیج الغ بیکی تألیف ملا عبدالعلی بیرجندی از باب دهم در کسوف، نویسنده پس از پایان باب، خود نمونه‌هایی از استخراجات خود و یا دیگران را یاد می‌کند، ۲. فائده از شرح زیج ایلخانی در باب کسوف، ۳. فائده از شرح بیرجندی، ۴. زیج ملا فیروز، ۵. مقاله ۴ از شرح زیج الغ بیکی از بیرجندی؛ خط: نستعلیق، کا: شاهرخ بن اسکندر منجم کرمانی، تا: ۱۲۲۹ق؛ جلد: تیماج، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۰سم [ف: ۱۹-۳۵۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۲۵/۹

انجام: و طالع کسوف را مدبر جزء کسوف خوانند و بعضی مستولی را مدبر گرفته اند و الله اعلم بالصواب.

در آغاز رساله نوشته: «این نسخه ایست در ذکر بعضی از قواعد نجومی مثل استخراج تقویم کواکب و طریق اتصالات و حالات و خسوف و کسوف و غیره و آنچه معلوم این کمینه است و این مشتمل بر چند فائده است فائده اول در استخراج تقویم کواکب»، این رساله دارای ۶ فائده است و در فائده اول تاریخ ۸۷۱ و ۸۴۱ برای مثال یاد شده است در کنار ص ۲۷۰ یک فائده از دلیل المنجمین نقل شده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۷ص (۲۴۸-۲۸۴)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۹-۱۲۳]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۴۳۸ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۵۹/۱۴ حکمت

مطالبی نجومی از «کاشف مد ظله العالی» و «ط ر سلمه الله»؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، قطع: وزیری [ف: ۲-۴۵]

● **نجومیه (فائدة)** / هیئت / عربی

nojūmīyye (fā'idat-un)

افلاطون، ۴۲۷؟ – ۳۴۷ ؟ قبل میلاد

aflātūn (-427 - -347)

منقول از افلاطون.

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۱۳/۵

آغاز: قال افلاطن لا یدل علی الحقایق الا المشتری؛ **انجام:** و الحکمة و الفلک عطاردیة و الله العالم بحقایق الامور تمت.

خط: نستعلیق، کا: طالقانی ساوجبلاغی، محمد صالح بن محمد رضا، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج، ۲ص (۳۳-۳۴)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۱۳۷]

● **نجوی العارفین** / عرفان و تصوف / عربی

najva-l 'ārifīn

رساله‌ای کوتاه در عرفان است که در ۳ «اصل» خوف، رجاء و حب نگارش یافته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۵۱/۳

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به ثقتی و توکلی فی أموری؛ فی البیان نحوی العارفین، تدور علی ثلاثة أصول، الخوف و الرجاء و

الحب فالخوف فرع العالم و الرجاء فرع الیقین؛ **انجام:** و قال وهب بن منبه فی کتب الأولین کان مکتوب یا قناعة یا قناعة العز و الغناء معک فاز.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷گ (۲۲-۲۸)، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۰-۶۳۳]

● **نجیب نامه** / شعر / فارسی
najīb nāme
ذوقی، ابوالحسن محیی الدین، ق۱۲ قمری
zowqī,ab-ol-hasan mohī-od-dīn(- 18c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۷۸-ف و ۲۳۷۲-ف
نسخه اصل: دیوان هند ۲۷۲۵ اته ۱۷۱۵؛ بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۵ صفر۱۲۱۳ق [فیلمها ف: ۱-۲۶۴]

←النجیبیات ⟸ وجع المفاصل
←النجیبیات ⟸ اطعمة المرضی

● **النجیبیات = الخمسة النجیبیة** / طب / عربی
an-najībīyyāt = al-xamsa-tun najībīyya
سمرقندی، محمد بن علی، - ۶۱۹ قمری
samarqandī,mohammad ebn-e ‘alī(- 1223)
پنج رساله مستقل اند در طب که به خمسه نجیبیه معروف اند: ۱. الاسباب و العلامات؛ ۲. اصول الترکیب؛ ۳. اغذیة المرضی؛ ۴. الادویة المفردة المسهلة فی کل مرض من الامراض المختار استعمالها فی اکثر البلاد، القرابادین المرتبة علی نهج وقوع الامراض من الراس الی القدم.
[الذریعة ۲۱۷/۲ و۲۵۰/۲ و۹۰/۱۷ و۸۳/۲۴؛ معجم المؤلفین ۳۱/۱۱؛ فهرست المخطوطات الطبیة المصورة بقسم التراث العربی ص۳۲]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۵/۱-۷/۳۵
آغاز: آغاز قسم رابع (الاغذیة والاشربة للاصحاء): بسمله رب تمم بالخیر، ذکر الادویة المستعملة وخواصها ... حرف الالف اکلیل ؛ آغاز قسم خامس (الاغذیة والاشربه): بسمله وبه نستعین حمدله والصلوة والسلام علی خیر البریة محمدوآله الطیبین الطاهرین ان احدالعلوم الذی ینتفع به الناس هو علم الطب وهو من جملة علوم السیاسة التی هی اشرف العلوم الاضطراریة؛ آغاز قسم سادس (قراباذین): بسمله وبه نستعین هذا کتاب القراباذین السمرقندی علی ترتیب العلل، ادویه علی الرأس، نسخة حب القوقایا؛ **انجام:** انجام قسم رابع (الاغذیة والاشربة للاصحاء): القلب والدماغ وعند الضعف والغشی اکثر واشد من استعمال سایر الروایح الطیبة تمت؛ انجام قسم الخامس (الاغذیة والاشربه): و سن من الاسنان وعند غلبه کل خلط من الاخلاط وقنا الله تعالی لما هو اکثر نفعا واعم فائدة وانتهی بیناتنا ...؛ انجام قسم سادس (قراباذین): ثم بماء الاس الاخضر مرتین وتتعم سحقه ویستعمل ینفع انشاء الله تم
قسم رابع وخامس وسادس، لقسم الرابع من النجیبیات وهو الموسوم «بالاغذیة والاشربة للاصحاء»، القسم الخامس من النجیبیات وهو الموسوم «بالاغذیة والاشربة»، القسم السادس من النجیبیات وهو الموسوم «بالقراباذین»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ ذیحجه ۹۷۰ق؛ دارای علامات بلاغ وتصحیح؛ جلد: تیماج، ۱۱۷گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۸-۴۷۶۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۶۰/۶۶
الادویة و الغذیة و الاشربة الموافقة لکل مرض ازخمسه نجیبیهخط: نستعلیق، کا: طبیب حموی، محمد بن مؤید، تا: پنج‌شنبه ۲۲ ربیع الثانی۱۰۰۸ق، جا: کرمان [سنا: ف: ۱-۱۹۲]

←النحج الی الاجابة الی الصلح ⟸ مقامة المزهریة

● **نحس و سعد ایام** / علوم غریبه / عربی
nahs va sa‘d-e ayyām

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۷۶/۱۵
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۶۶ر) [ف: ۶-۵۶]

● **نحس و سعد ایام** / هیئت / فارسی
nahs va sa‘d-e ayyām

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۴۲/۲
منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول.نقلی از حضرت امیر درباره ۲۴ روز نحس سال به نثر و نظم؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۱۱-۴۵]

←نحفه سلیمانیه عباسیه ⟸ تحفه شاهیه عباسیه در شرح رساله رضویه ذهبیه

● **النحلة الرضویة** / فقه / عربی
an-niḥlat-ur raḍawīyya
رضوی خوانساری، محمد بن زین العابدین، قرن ۱۴ قمری
razavī xonsārī,mohammad ebn-e zeyn-ol-‘ābedīn(- 20c)
فقه استدلالی مفصلی است ناتمام و به صورت یادداشت‌هایی با خط‌خوردگی و اضافه. از استادش خرده‌گیری کرده و گاهی گفته‌های او را رد می‌کند.در این نسخه، که در یادداشتی روی برگ اول جلد هفدهم کتاب معرفی شده، این موضوعات دیده می‌شود: ۱. کتاب القضاء، شرح است بر متنی شناخته نشده و به روز دوشنبه ۲۹ ذیقعده ۱۳۳۵ در نجف اشرف پایان یافته است؛

۲. صلاة الجمعة؛ ۳. مبطلات صوم؛ ۴. کتاب الغصب، نیمی از این کتاب در نجف و نیم دیگر در اصفهان نوشته شده و آخر ربیع الاول ۱۳۳۷ به پایان رسیده است؛ ۵. کتاب النذر و العهد: در چهار روز در اصفهان نوشته شده و آخر ربیع الثانی ۱۳۳۷ به پایان رسیده است؛ ۶. خلل الصلاة؛ ۷. کتاب الشرکة. پنجم جمادی الثانی ۱۳۳۹ پایان یافته است؛ ۸. کتاب الریا؛ ۹. کتاب الوقف، به روز چهارشنبه دهم صفر ۱۳۴۰ در مدرسه صدر اصفهان به پایان رسیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۰

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... القضاء لغة بمعنی الامر و الحکم کقوله تعالی و قضی ربک و یقضی بالحق و غیرهما؛ **انجام:** نسخه: هذا آخر ما ذکرنا من البیانات فی کتاب الوقف مع اضطرار الاحوال و عدم الاسباب ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ بین موضوعات فقهی نوشته پراکنده اصول و جز آن دیده می‌شود؛ جلد: مقوایی، ۲۶۱گ، اندازه: ۱۵×۱۹/۵سم [ف: ۶-۲۱]

● **نحل عبر النحل** / تاریخ / عربی

naḥal ‘abbara-n niḥal

مقریزی، احمد بن علی، ۷۶۶؟ – ۸۴۵ قمری

maqrīzī, ahmad ebn-e ‘alī (1365 - 1442)

چاپ: قاهره، محقق: جمال الدین الشیال، مکتبة الخانجی، ۱۴۱ص، م۱۲ص، ف۲۳ص، ۱۹۴۶م.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۶۴/۹

خط: نسخ عربی، کا: محمد بن احمد، تا: ۱۳صفر۱۰۴۲ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۸گ (۱۵۷ر-۱۸۴پ) [ف: ۱۰-۱۷۰۸]

↩النحو ← بصیری

↩نحو ← مسائل نحویة

↩النحو ← المجمع الثانی فی خلاصة علم النحو

● **النحو** / نحو / عربی

an-naḥw

ضریر کوفی، محمد بن سعدان، ۱۶۱ – ۲۳۱ قمری

zarīr-e kūfī,mohammad ebn-e sa‘dān (779 - 846)

رساله‌ای بسیار مختصر ومشتمل بر ۵۶ «باب».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۰۴

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم باب مجری العربیة اعلم ان العربیة تجری علی ثلثة احرف علی الرفع و النصب و الخفض فالرفع ما ضممت به و النصب ما فتحت به والخفض ما کسرت به؛ **انجام:** فاذا قلت وجهت الیک بدراهم فاثبت فیه الالف لئلا یشکل الدرهم من الدراهم.

خط: نسخ کهن، کا: ابوبکر محمد بن عبدالصمد کشمری، تا: قرن ۵؛ جلد: تیماج، ۵۴گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۴×۱۵/۵سم [ف: ۱۲-۴۷۴]

● **النحو** / نحو / عربی

an-naḥw

سجاوندی، محمد بن طیفور، – ۵۶۰ قمری

sajāvandī, mohammad ebn-e tayfūr(- 1166)

رساله‌ای متوسط در اصول وقواعد علم نحو که درسه بخش مرفوعات ومنصوبات ومجرورات تنظیم شده است، نام کتاب به دست نیامد.

[خزانة مفتی ۱۳۴/۵]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۵۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین والعاقبة للمتقین والصلوة علی رسوله محمد واله اجمعین قال الشیخ ... اعلمان الکلام کله علی ثلثة اضرب اسم وفعل وحرف جاء لمعنی فالاسم؛ **انجام:** نحوه یشقی ویرضی لانه محل التغییرولا امالة فی الحروف الا فی انی ومتی وبلی و حتی لبعدها عن الاشتقاق والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، مصحح؛ مهر: «یا اصفی الاصفیاء ۱۰۲۰» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۶۶گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۲]

● **النحو** / نحو / عربی

an-naḥw

فاداری، یوسف علی

fādārī,yūsof ‘alī

«قال الفاداری: احسن ما قیل من یقول من حد الاسم: کل لفظ دل معنی فی نفسه – لکثرة الاستعمال تخیفیفا لاغیر هذا آخر الباب و صلی الله علی محمد». سمعانی در انساب از حسن بن علی بن حسین بن فادار شیرازی یاد کرده است

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۱۱/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۷سطر [ف: ۵-۲۸۱]

● **النحو** = **ذیل المغرب فی ترتیب المعرب** / نحو / عربی

an-naḥw = ḏayl-ul muġrab fī tartīb-il mu‘rab

مطرزی، ناصر بن عبدالسید، ۵۳۸ – ۶۱۰ قمری

motarrezī,nāser ebn-e ‘abd-os-seyyed (1144 - 1214)

وابسته به: المغرب فی ترتیب المعرب = مغرب اللغة؛ مطرزی، ناصر بن عبدالسید (۵۳۸-۶۱۰ق)
رساله کم حجم و پر محتوایی است که مؤلف، آن را ذیل کتاب «المغرب فی ترتیب المعرب» (تألیف خود او) قرار داده است؛ این رسالهدارای چهار«باب» است: ۱.المقدمات؛ ۲. فی شیء من تصریف الاسماء؛ ۳. فی ما لایتصرف من الافعال؛ ۴. الحروف.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذه رسالة فی النحو متضمنه ما تشتت فی اصل المعرب من الادوات
انجام: و هذا الفصل له شرح فیه طول و فی ما ذکرت هنا مقنع و من الله التوفیق
چاپ: این رساله در انتهای کتاب المغرب فی ترتیب المعرب به چاپ رسیده
[ریحانة الادب ۳۲۹/۵؛ هدیة العارفین۴۸۸/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۸۱ض
آغاز: رسالة فی النحو ذیلت بها کتابی هذا مضمنا ایاها ما تشتت فی اصل المغرب من الادوات و شیء من مسایل الاعراب و جعلتها اربعة ابواب مفصلة؛ **انجام:** لما وقع فی الکتب من التحریف و التصحیف ... رحمتک یا ارحم الراحمین.
کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ ۲۰گ(۲۷۸ر-۲۹۷پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۹/۵سم
[اهدائی رهبر: ۱۰-۲۲۲]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۸۹/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبد الواحد بن حیدر، بروسوی، تا: شنبه ۷ ربیع الاول۹۹۵ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۴۸گ (۱۶-۶۳)، ۱۱سطر (۸/۵×۴/۵)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲۸-۱۳۸]

● **النحو** / نحو / عربی
an-naḥw
بخاری، علی بن محمد، - ۶۶۶ قمری
boxārī, ʻalī ebn-e mohammad(- 1268)
یک دوره مباحث نحوی به اختصار؛ که با عناوین «فصل، باب»تألیف شده است.
آغاز: بسمله الحمد لله ذی الطول و الانعام الذی اکرمنا بالفهم ... اعلم أن کلام العرب ینقسم علی ثلاثة اقسام و هی اسم و فعل و حرف، جاء المعنی لیسفیه معنی السم ...
[بروکلمان: ۲۹۶/۱، ذیل: ۳۳۰/۱ و ۵۱۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۳۵۶/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولذکر لم یلزمها التفح تمت النسخة المساة بالضریری یوم الثلثاء وقت الضحی الحادی و العشرین من جمیدی الثانی سنه ۱۱۰۸.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۸ق؛ محشی از سعدالله، مطهر و غیره؛ جلد: تیماج، ۲۶گ (۱۸۲پ- ۲۰۷پ)، ۱۳-۱۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۶/۵سم [ف: ۲۷/۲-۷۷]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۵۴/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** لقولک مررت بالاحمد و احمدکم
با عنوان فصل و باب؛ خط: نسخ، کا: حمید الدین ابوالحسن علی بن محمد بن ابراهیم خدیری قهندزی بخارایی، تا: قرن ۱۳؛ ۳۱گ (۳پ-۳۳پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۵-۳۵۷]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۹۵/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تلک النون التی فی السراجین و المساکنی، نون کانت فیالاصل ثابتة فلذلک لم یلزمها الفتح خاصة، تمام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ محشی؛ ۱۹گ (۶۰پ-۷۸ر)، ۱۳سطر ، اندازه: ۷×۱۳/۵سم [ف: ۳۳-۶۷۷]
۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۷۱۰/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی السراحین و المساکین نون ساکنه کانت فی الاصل بثالثه و کی لم یکرهها الفتح.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۵۷گ (۶۳پ-۱۱۹پ)، ۷سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۶-۳۱۷]

● **النحو** / نحو / عربی
an-naḥw
تاج الدین اسفراینی، محمد بن محمد، - ۶۸۴ قمری
tāj-od-dīn esfarāyenī,mohammad ebn-e mohammad(-1286)
درباره مسأله لاء نفی جنس.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۹۸/۴
آغاز: احمد علی ما افاض علینا بحال افضاله و اصلی علی المستقبل باعباء الرسالة محمد و آله، اما بعد فقد حل فی صدری ذات یوم و دار فی خلدی ان اغنی مطالعة کتاب التمنی و التصفح لنکاته؛ **انجام:** فهذا ما عندی فی هذه المسالة من التحقیق وبالله العصمة و التوفیق
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: میشن [ف: ۵-۳۶۶]

● **النحو** / نحو / عربی
an-naḥw
تفتازانی، مسعود بن عمر، ۷۲۲ - ۷۹۲ ؟ قمری
taftāzānī, masʻūd ebn-e ʻomar (1323 - 1390)
مؤلف در این رساله تمامی قواعد نحو را در یک مقاله با یک مثال با اسلوب غریبی ذکر کرده است، برای هر قاعده نحوی در این مثال یک مورد و شاهد وجود دارد.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۷۳/۳
آغاز: متیمنا بذکره و متیمنا لنصره و ما النصر الامن عند الله هذا ترکیب غریب و ترتیب عجیب فیه انواع المرفوعات و المنصوبات و المجرورات والتوابع الخمسة و الجملتان الاسمیة و الفعلیة و غیر ها من القواعد نحویة الجولیة، هذاالترکیب ضرب انسان اسمه سلیمان القوم کلهم؛ **انجام:** ومن یمعن فیه نظره لم ینکر علیه خبره.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: ابوبکر بن محمد بن رستم؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۱۹۰]

● **النحو** / نحو / عربی
an-naḥw
ابن مقری، اسماعیل بن ابی بکر، ۷۵۵ - ۸۳۷ قمری
ebn-e moqrī,esmā'īl ebn-e abī bakr (1355 - 1434)

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۸۶۱/۱۸-۵۳/۷۱
آغاز: بسمله؛ بحمد لله استفتح و الصلوة علی رسوله محمد و بعد فاقول: الکلام ثلاثة اشیاء
گویا رساله حاضر بخش نحو از کتاب «عنوان الشرف الوافی فی الفقه و النحو و التاریخ و العروض و القوافی» مؤلف است؛ کا: علی اکبر کرمانشاهی، تا: ۹ رجب۱۱۱۳ق، جا: مشهد رضوی؛ ۳گ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴-۲۰۸۲]

● **النحو** / فلسفه / عربی
an-naḥw
حلبی، محمد بن عمر، - ۸۵۰ قمری
halabī,mohammad ebn-e 'omar(- 1447)
درباره موضوع: معنی، غایت، وجوب تعلیم و تعلم نحو، مرتبت نحو و ... صحبت کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۸۱۵/۵
آغاز: بسمله، یقول العبد المفتقر الی عفو مولاه الغنی محمد ابن عمر الحلبی اعلم ان لکل علم موضوعا و ماهیة و غایة لابد للخائض؛ **انجام:** و منه عبدالقاهر الجرجانی کلهم بصری، ثم قیل یأت بعده من یعبا به حلبی.
نسخه بسیار نادر؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: حاج محمد علوی صفوی نحوی، تا: ۱۲۸۴ و۱۲۸۵ق؛ ۱۶گ، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۵۱-۱۵۹]

● **النحو** / نحو / عربی
an-naḥw
فارسی، محمد تقی بن محمد، ق۱۰ قمری
fārsī,mohammad taqī ebn-e mohammad(- 16c)
متن مختصر نیکویی است در قواعد علم نحو، شاید بخشی از «بستان الأدب» فارسی باشد که در دوازده علم از علوم ادبی نگارش یافته است.
آغاز: بسمله، اما بعد الحمد و الثناء و الصلاة و الدعاء، فیقول الفقیر ابوالخیر محمد بن محمد الفارسی: إن النحو علم بأصول یعرف منه أحوال الکلمة و الکلام من جهة الإعراب و البناء و مرتبته أن یقرء بعد علم الصرف و مخترعه باب مدینة العلم و مدینة الحکمة و الحلم، علیه و علی آله أفضل الصلاة و أکمل التحیات ...

۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۴۶۳/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۴ق؛ ۳۷گ (۶۴-۱۰۰)، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۳-۱۲۶]
۲. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۵۵/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** فکأنه فی حکم العائد الی الحدیث المتقدم المعهود بینک و بین مخاطبک
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: -۴۰]

● **نحو** = **مختصر در علم نحو** / نحو / فارسی
nahv = moxtasar dar 'elm-e nahv
کرمانی، نجم الدین بن علی
kermānī,najm-od-dīn ebn-e 'alī
در نحو که آنرا به التماس بعضی از افاضل تألیف کرده و مشتمل است بر «مقدمه» و سه «باب» و «خاتمه».
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی نصب لواء العلم و رفع مناره و کسر بناء الجهل و خفض مقداره ... اما بعد چنین گوید کاتب این حروف نامربوط و جامع این کلمات نامضبوط ...

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** حروف تنبیه الا و اما و ها در اول کلام [بکار] روند از برای تنبیه مخاطب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواسطقرن۱۰؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷ق؛ ۱۳گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴/۲سم [ف: ۱۲-۱۰۲]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۷۲۲ ض
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]
۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۴۷/۸
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۱۴۸]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۶۱۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** در اول سخن باشند از برای تنبیه مخاطب و این مختصر در وقت تنبیه، ختم شد.

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۰ گ (۱۷پ-۲۶پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳۱-۱۵]

● **نحو** / نحو / عربی

nahv

هندیسی، عیسی بن احمد

hendīsī, 'īsā ben ahmad

حاشیه‌ای است با عنوان‌های «قوله، قوله» برشرح یک کتاب نحوی گویا شرح الفیه ابن مالك یا شرح كافيه ابن حاجب، نسخه از آغاز افتادگی دارد. انجام رساله متن چنین است: «المحتوية على حقايق لباب المنطويه على دقايق نتايج افكار الموضح لغوامض الواضح الكتاب ومفصله مجملة ومفصله حين ظرف النظم ونظمته حين توزعت البال وتشتت الاحوال وفرط الملال».

خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه: ۶۲

آغاز: لكان اوجه قوله وهو الى الذى ركب كالجنس المراد بالجنس فى اصطلاح النحاة اللفظ المشترك بين؛ **انجام:** قد وفقنى اى يسرلى للاتمام ومنحنى اى اعطانى الفوز اى الظفر وهو بلوغ المراد المرام المطلب تم

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن احمد، تا: ربیع الثانی ۱۰۶۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۷۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۴۱]

● **نحو** / نحو، شعر / فارسی

nahv

طالقانی، خلیل الله، ق۱۱ قمری

tāleqānī,xalīl-ol-lāh(- 17c)

تاریخ تألیف: ۱۰۴۲ق

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۰۶

بی‌کا، تا: ۱۲۰۳ق [د.ث. مجلس]

● **نحو** / نحو / فارسی

nahv

قاری گیلانی، ملامیر، ق۱۱ قمری

qārī gīlānī, mollā-mīr(- 17c)

اهداء به: خان احمد گیلانی

مختصری است در قواعد نحو.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۷۴/۲

آغاز: بنحوی صرف اوقات بهتر است که متضمن سپاس بی قیاس رب الناس و خالق اناس باشد؛ **انجام:** و تعلم النحو جواب شرط است تعلم فعل و أنت بضمير تا فاعلش باشد و النحو مفعول.

خط: نسخ، کا: نصیر بن ملا حسن جیلانی، تا: جمعه جمادی الثانی ۱۰۹۰ق؛ ۹گ (۳۱پ-۳۹پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۲-۲۶۰]

● **نحو (مختصر)** / نحو / فارسی

nahv (mx.)

نجمی بن علی

najmī ebn-e 'alī

مختصری است درعلم نحو مشتمل بر «مقدمه» و سه «باب»: مقدمه درتعریف کلمه؛ باب اول دراسماء؛ باب دوم درافعال.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۴۳/۶

آغاز: الحمدلله رب العالمين ... اما بعد چنین گوید مؤلف، این مختصری است درعلم نحو که به طریق سیاقت؛ **انجام:** حروف تنبیه الا و اما وها دراول سخن باشد از برای تنبیه مخاطب و این رساله برحروف تنبیه ختم شد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۱۶گ (۱۱۵پ-۱۳۰پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۴۱۰]

● **النحو** / نحو / عربی

an-naḥw

نیشابوری، محمد صادق، ق۱۱ قمری

neyšābūrī,mohammad sādeq(- 17c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۴۷

آغاز: لتاكيد معطوف على محذوف تقدير لغير توكيد فمع الفاء للشرط مع ظرف لدفع تفريع؛ **انجام:** و معانیه و اضطراب قواعده و مبانيه لانى كنت مشوش البال.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، ۹۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۸×۱۹/۴سم [ف: ۱-۵۶۲]

● **نحو** / نحو / فارسی

nahv

مازندرانی، محمد هادی بن محمد صالح، -۱۱۲۰ قمری

māzandarānī,mohammad hādī ebn-e mohammad sāleh(- 1709)

قواعد نحوی را با اندکی گسترش و تحریر ادبی نیکو، گزارش کرده و طبق معمول به تعریف علم نحو و احتیاج به آن و معرفی بعضی مفردات شروع شده و گاهی دارای گفتگو با جامی و دیگران می‌باشد. رساله جدایی است نه ترجمه یا شرح کافیه.در آغاز آن از «نواب وحید الزمانی» یاد شده است.

آغاز: بسمله. بعد از حمد جناب کبریا و نعت سید انبیا و مدح

ائمه هدی ... بر مرآت خاطر ملکوت ناظر اقدس اعلی منطبع می‌سازد.

۱. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۴۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مثلاً هرگاه کسی گوید علم الأمیر الوزیر و مخاطب گوید الوزیره تعجب خواهد بود.

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: شنبه ۲۳ ذیقعده ۱۱۱۰ق؛ ۱۸۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲-۱۴۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** دیگر آنکه منظور استغراق خصایص افراد باشد ... که منظور آنست که از اصل حقیقت (مبحث لام)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان«منه سلمه الله»؛ مهر: هادی مورخ ۱۱۵۵ و از خود مؤلف نیست؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مذهب، ۲۱۰گ، ۱۸سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۱۱-۲۳۱۷]

● النحو (منظوم) / نحو / عربی

an-naḥw (mnz.)

عاملی، علی بن حسین، - ۱۱۳۵ قمری

ʻāmelī, ʻalī ebn-e hoseyn (- 1723)

تاریخ تألیف: ۵ ذیقعده ۱۰۹۵ق

منظومه‌ای است در نحو به بحر طویل.

[الذریعه ۱۴۹/۲۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۵۳/۲

آغاز: اتی خبراً ما بعدها و هی قد اتت ×× لدی سیبویه المبتدا و بها نکر

نسخه اصل: کتابخانه مدرسه میرزا حسین خلیلی - نجف اشرف؛

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ ۱۲ص (۳۷-۴۸) [عکسی ف: ۷-۳۴۸]

● النحو (ارجوزة) / نحو / عربی

an-naḥw (urjūza)

زنجانی، علی بن محمد حسین، - ۱۱۳۶ قمری

zanjānī, ʻalī ebn-e mohammad hoseyn(- 1724)

ارجوزه‌ای است در علم نحو که ناقص مانده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۹۶۷/۱

آغاز: بسمله، احمدک اللهم انت البانی ×× سواک کل هالک و فان؛ **انجام:** تم الذی نظمته محرراً×× فی الالف و المائة واثنی عشرا

خط: نسخ جلی و مشکول، کا: اسمعیل بن عبدالله مازندرانی، تا: شعبان۱۲۴۳ق؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۱-۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۲-۳۶۱]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۰۳۹/۷

همان نسخه بالا [مؤید: ۳-۵۰]

● النحو (منظوم) = المرجان و الیاقوت / نحو / عربی

an-naḥw (mnz.) = al-marjān wa-l yāqūt

نیریزی، قطب الدین محمد، ۱۱۰۰ - ۱۱۷۳ قمری

Neyrīzī, qotb-od-dīn mohammad (1689 - 1760)

[الذریعة ۳۰۱/۲۰ ش ۳۰۸۵]

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۰۸۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۵ ربیع الثانی۱۲۷۸ق؛ مجدول؛ اهدایی: علی نقی بهروزی، ۱۳۶۰/۵/۵؛ ۲۹گ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۳-۸۴]

● نحو (منظومة) / نحو / عربی

naḥw (mnz.)

فاکهانی، علی بن محمد

fākehānī,ʻalī ebn-e mohammad

منظومه‌ای است؛ مؤلف در مقدمه این منظومه می‌گوید: «به امر شیخ یعقوب این ابیات را در بیان ادوات نحوی سرودم».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۵/۶

آغاز: الحمد لله ذی الاحسان و الکرم×× حمدا لکافی ما اولاه من نعم ... / و بعد هذا ما جمت مواضعها ×× فهاک نظما حواها غیر محتشم؛ **انجام:** تزکو تنمو علیهم ما جری فلک×× فی البحر میمونة موصولة الرحم

خط: نسخ، کا: محمد جعفر پسر محمد حسین، تا: ۱۲۱۱ق؛ جلد: پارچه ای، ۲ص (۳۰-۳۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۹-۴۵۰]

● النحو (ارجوزة) = الشامل للعوامل / نحو / عربی

an-naḥw (urjūza) = ašl-šamil li-l-ʻawāmil

نودهی، محمد معروف بن مصطفی، ۱۱۶۶-۱۲۵۴ قمری

nowdehī, mohammad maʻrūf ebn-e mostafā (1753 - 1838)

وابسته به: العوامل المأة = عوامل جرجانی = العوامل فی النحو؛ جرجانی، عبدالقاهر بن عبدالرحمن (-۴۷۱ق)

اهدا به: عبدالله

تاریخ تألیف: ۱۱۹۹ق

عوامل مائه عبدالقاهر جرجانی را در ۲۳۷ بیت موافق با جمله «مؤلف بدیع» در رمضان ۱۱۹۹ موافق با مصرع «بانت قوافی شامل العوامل» به التماس شخصی به نام عبدالله به اتمام رسانده

است.

آغاز: یقول راجی عفو سامع الندی ×× محمد بن مصطفی بن احمدا / احمد من یثیب کل عامل×× لوجهه فی عاجل و آجل

انجام: أختمه بالصلوات الدائمه ×× علی نبینا لحسن الخاتمه

۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۳۱۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ چهار ستونیمعرب، کا: محمد سعید بن ملا احمد سرنجداغی، تا: قرن ۱۳؛ در بعضی از حواشی تصریح به نام خود کرده است، محشی با عبارت «منه»، «لکاتبه»، «محمد صالح»؛ جلد: مقوایی، ۱۲ص (۱۱۱-۱۲۲)، اندازه: ۱۹×۲۲سم [ف: ۲-۳۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۷/۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۱۰۹]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: محمد هارونی، تا: جمادی الاول۱۳۳۰ق؛ جلد: مقوایی، ۲۰گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۱-۵۱۷]

۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۷۵/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۱۱گ (۴۲پ-۵۲ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲-۱۳۳]

● النحو = مصدر و اسم المصدر / نحو / عربی

an-naḥw = maṣdar wa esm-ul maṣdar

البانی، محمد

albānī, mohammad

بحث کوتاهی است در مصدر و این‌که آیا مبنی بر فاعل است یا مبنی بر مفعول و بحث اسم مصدر و حاصل مصدر، که مؤلف از بزرگان نقل کرده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۰۷۹/۱-۱۹/۶۰

آغاز: بسمله الحمد لولیه والصلوة علی نبیه اما بعد فهذه نبذة من الافکار و طائفة من الانظار

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۲۰ق؛ ۱گ (۱)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۶۸]

● نحو (منظومة) / نحو / عربی

naḥw (mnz.)

فدائی یزدی، یحیی بن محمد علی، - ۱۲۸۲ قمری

fadā’ī yazdī, yahyā ebn-e mohammad ‘alī(- 1866)

مشتمل بر ۹۸۲ بیت.

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۶۴۵

آغاز: بسمله احمده علی جمیع نعمته - مصلبا علی نبی رحمته

خط: نسخ، کا: حاج سید محمد وامق، تا: ۱۳۷۹ق؛ واقف: سید محمد وامق؛ جلد: مقوایی، ۱۰۰گ، ۷سطر (۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۴-۱۳۷۴]

● النحو (منظوم) / نحو، شعر / عربی

an-naḥw (manẓūm)

برزنجی، عبد اللطیف، ق۱۳ قمری

barzanjī, ‘abd-ol-latīf (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۱۴ق (= «نظمی قد کفی»)

ارجوزه‌ای است در ۹۵ بیت که در آن قواعد نحوی را به شعر درآورده است.

آغاز: یقول من بذنبه قد اعترف ×× عبدالطیف الراج عفو ما اقترب / الحمدلله الکریمالصمد ×× ثم صلاته علی محمد

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۳۱۹/۴

آغاز: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: محمد سعید بن ملا احمد سرنجداغی، تا: ۱۳۲۹ق؛ مصحح، محشی از محمد صالح؛ مهر: «محمد سعید» (مربع)؛ ۱۲ص (۱۳۳-۱۴۴)، اندازه: ۱۹×۲۲سم [ف: ۲-۳۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۷/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۱۰۹]

● النحو / نحو / عربی

an-naḥw

محمد علی بن ابوالقاسم، ق۱۳ قمری

mohammad ‘alī ebn-e ab-ol-qāsem(- 19c)

رساله در سه «مطلب» و یک «خاتمه» است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۹۲۸/۳

آغاز: الحمدلله العالی عن الاوهام کنهه اسمه و صفته ... اما بعد فهذه رسالة مختصرة جامعة لما ینفع المبتدین من مسائل النحو ... و رتبها علی مقدمة و ثلاثة مطالب و خاتمة؛ **انجام:** و خالد مقیم عندنا و قد فرغ من تصنیفه محمد علی بن ابی القاسم حامداً مصلیا مستغفراً فی ۱۲۸۸.

کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۷۸گ (۲۳پ-۱۰۰پ)، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۵-۷۰۵]

● النحو / نحو / عربی

an-naḥw

موسوی، صدرالدین، ق۱۳ قمری

mūsavī,sadr-od-dīn(- 19c)

قواعد نحو را با مثال‌ها و شواهد آنها به طور متوسط گزارش

کرده است با عناوین «فصل، فصل» و بنا به گفته مؤلف در مدت بیش از یکماه در حال پیری تألیف کتاب وقت برده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۴۳

آغاز: و الضحاك قال تعالی یا جبال أوبی معه و الطیر قرأه السبعة بالنصب و هو مختار ابی عمرو و عیسی و یونس؛ **انجام:** و ما زوی الله لذة هذه الدنيا الدنية عن اوليائه بخلاً عليهم بها تعالی عن ذلك علواً كبيراً بل بخلاً بهم عليها

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی موسوی (فرزند مؤلف)، تا: شنبه ۲۷ رجب۱۲۵۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: محمد تقی موسوی «محمد تقی بن صدرالدین الموسوی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۶۲گ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۶-۳۶۲]

● النحو / نحو / عربی

an-naḥw

حسینی میبدی، علی بن محمد علی، - ۱۳۱۳ قمری

hoseynī meybodī, ‘alī ebn-e mohammad ‘alī(- 1896)

متن بسیار مختصری است در قواعد کلی علم نحو.

آغاز: الحمدلله الذی صلی علی نبیه و آله و لعن أعداءهم، مقدمة النحو علم بقواعد الاعراب و موضوعه الكلمة و الكلام

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۰۸/۲

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه میبدی - کرمانشاه ۱۷؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا، مصحح؛ ۳ص (۲۲۸-۲۳۰) [عکسی ف: ۶-۲۶۵]

۲. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۵/۲مشهد

آغاز: برابر

خط: نسخ خوش، کا: بروجردی، عبدالکریم بن محمد اسماعیل، تا: پنج‌شنبه۵ محرم۱۳۰۱ق؛ ۲۱سطر ، اندازه: ۲۱×۳۵/۵سم [ف: -۱۵۵]

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۱۵/۲

همان نسخه بالا [ف: ۱-۴۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۳۹/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۱۸۲]

● النحو (منظوم) / نحو / عربی

an-naḥw (manẓūm)

تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین، - ۱۳۲۱ قمری

tehrānī najafī, hādī ebn-e mohammad amīn(- 1903)

محل تألیف: اصفهان

مختصری است در نحو.در آغاز آن آمده که شیخ محمد هادی طهرانی در اوایل تدریس خود در اصفهان این ابیات را سروده است.

آغاز: الحمد للرافع للفواعل ×× و ناصب المفعول للعوامل / ثم الصلاة مستمرة علی ×× من خفض الانام نحو ذی العلی

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۲۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** واصله التأخير لكن يبتدی ×× به وجوباً عكس ماللمبتدی

حدود ۵۰۰ بیت، در آن آمده: و بعد فالمدعو باسم القائم×× یقول ایقاظا لكل نائم؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۴گ (۱ر-۱۴پ)، ۷سطر ، اندازه: ۱۴/۷×۲۲/۵سم [ف: ۸-۳۷۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۱۷۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** من الجواب العكس كالمفعول ×× و الخبر و تابع المعمول

مشتمل بر ۳۸ بیت؛ خط: نسخ و تحریری، کا: خوئی، جلال بن محمد علی، تا: ۴جمادی الثانی۱۳۲۶ق؛ جلد: تیماج، ۸ص (۹۲-۸۹)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۵۰-۴۶]

● نحو (منظومة) / نحو / عربی

naḥw (mnz.)

کوثر همدانی، محمد حسین بن علینقی، - ۱۳۴۸ قمری

kowsar-e hamadānī, mohammad hoseyn ebn-e ‘alī-naqī (- 1930)

منظومه‌ای است در نحو.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۲۶۳

آغاز: الاسم ما دل بالاستیشار×× و مادنی بالنحب و الاثار / و خصه باللام و التنوين×× و بالندا و الجر من قسمين؛ **انجام:** و فجأة فاوجنبها المبتدا

خط: نستعلیق ممتاز، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول، با سرلوح ظریف منقش کم کار؛ واقف: ملك زاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ ۱۸گ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۲-۴۷۰]

● النحو / نحو / عربی

an-naḥw

شریف رازی، عباسقلی بن قنبر علی، ۱۲۹۱-۱۳۷۴قمری

šarīf-e rāzī,‘abbās-qolī ebn-e qanbar ‘alī (1874 - 1955)

مختصری است در نحو به ترتیب الفیه ابن مالك.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۵۴۳

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمين و مدبر امورهم و محييهم و مميتهم و رقيبهم و الصلوة و السلام علی اكمل من بعثه محمد و آله اجمعين و بعد فيقول الفقير الی الله الغنی عباس ابن قنبر (؟) علی حشرهما مع مواليهما انی كنت مريدا من (كذا) سالف الزمان

ان اکتب نبذة من لباب علم النحو؛ **انجام:** کما اشار بقوله و قائل و اعبدیا.
خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ نسخه ناتمام است؛ واقف: شریف رازی، مرداد ۱۳۳۶؛ جلد: مقوا، ۵۹گ، ۱۳و۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۲-۱۰۱]

● **النحو = الإتقان** / نحو / عربی

an-naḥw = al-itqān

اصفهانی، ابوالقاسم بن عبدالرزاق، - ۱۳۸۴ قمری

esfahānī, abo-l-qāsem ebn-e ʻabd-or-razzāq(- 1965)

رساله ای درعلم نحو است، دارای «مقدمه»، ۳ «باب» و «خاتمه»: مقدمه: در تعریف علم نحو؛ باب اول: در اسم.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳۹/۱۰

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد، فیقول المفتقر الی ربه الغنی ... ان هذه جملة مما خطر ببالی فی علم النحو مشتمل علی مقدمة و ثلثة ابواب و خاتمة؛ **انجام:** والفاعل غیر ضمیر متصل به نحو ضربک زید و فیما اذا ...
تا بخشی از باب اول را دارد و از پایان نانوشته می‌باشد، این نسخه که مسوده مؤلف است به عنوان «الاتقان» آمده، سپس این نام، توسط همو، قلم خورده است؛ خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ محشی، با قلم خوردگی، مصحح؛ ۱۴گ(۱۷۳-۱۸۶)، ۱۶-۱۸سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۳۸-۶۹۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳۹/۱۲

آغاز: الحمدلله الذی بحروف کلماته افتتح انوار العلم ... و بعد، فیقول المفتقر الی ربه الغنی ... ان هذه جملة مما خطر بالبال فیما یتعلق بمسائل النحو؛ **انجام:** و اما الکلمة فهو لفظ یناسب المعنی ذاتاً او وضعاً فتعریفها بانه لفظ وضع لمعنی مفرد فی غیر محله کما لا یخفی ...
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ باقلم خوردگی؛ جلد: مشمع، ۲گ (۱۹۲-۱۹۳)، ۱۸سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [ف: ۳۸-۶۹۷]

● **النحو** / نحو / عربی

an-naḥw

جناب قندهاری، ابوالقاسم بن احمد، ق۱۴ قمری

jenāb-e qandehārī, ab-ol-qāsem ebn-e ahmad(- 20c)

رساله‌ای در علم نحو است، دارای سه«قسم»: قسم ۱. فی الاسم؛ قسم ۲. فی الفعل؛ قسم ۳. فی الحرف.از نحویان و شاعران نقل کرده، همچنین از شیخ بهاء الدین عاملی (- ۱۰۳۰ق) با عبارت «شیخنا البهائی (ره)» نقل نموده است. نام مؤلف را از یادداشت مهدیقلی که در پشت برگ آغازین نسخه، بدین صورت آمده، برگزیدیم: «بسم الله تبارک و تعالی. این نسخه نحوی است که جناب ادیب فاضل و دانشور کامل آقای ملا ابوالقاسم قندهاری دام فیضه هنگام تدریس مرتب فرموده اند [انشاءالله] ... مطالعه آن دست داده بهره مند شود تاریخ ۱۱ شهر [ربیع] الاول سنه ۱۳۰۲، مهدیقلی».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۷۵

آغاز: النحو فی اللغة القصد و فی الاصطلاح علم باصول یعرف بها احوال اواخر الکلم الثلاث من جهة الاعراب و البناء و کیفیة ترکیب بعضها مع بعض؛ **انجام:** و حکم الابنة حکم الابن فی حذف التنوین لا الهمزة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ در حاشیه برگ ۴۷ از شاه طاهر انجدانی نام برده؛ جلد: تیماج، ۷۷گ، ۱۶سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۳۸-۵۲۵]

● **نحو (منظومه)** / نحو، شعر / فارسی

naḥw (mnz.)

عنوان نگار، تقی بن محمد، ق۱۴ قمری

ʻonvān-negār, taqī ebn-e mohammad (- 20c)

تاریخ تألیف: ۲ جمادی الثانی ۱۳۳۵ق

این منظومه بیش از هفتصد بیت می‌باشد که قواعد نحو را با اختصار به نظم کشیده و نظم متنی است فارسی از خود ناظم.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۳/۱

آغاز: از مؤلف که بعلم آمد و پرسید×× بر افاضل شمس نورش زین پدید / شد اشارت بر تقی عنوان نگار ×× که کند منظوم آن در شاهوار؛ **انجام:** از خدا خواهد فقیر عنوان نگار ×× فضل و احسان و عطای کردگار
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوایی، ۶۴گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱-۲۵۸]

● **نحو** / نحو / فارسی

nahv

عنوان نگار، تقی بن محمد، ق۱۴ قمری

ʻonvān-negār, taqī ebn-e mohammad(- 20c)

تاریخ تألیف: ۲۵ شعبان ۱۳۳۵ق

در این کتاب قواعد علم نحو با تمرین‌هایی در مسائل مختلف نگارش یافته و مشتمل بر یک «مقدمه» و سه «باب» دارای فصول و دروس و یک «خاتمه» می‌باشد: مقدمه: در تعریف و فایده و موضوع نحو؛ باب ۱. در اسم و اقسام آن؛ باب ۲. در فعل و اقسام آن؛ باب ۳. درحرف و اقسام آن؛ خاتمه: در عوامل و اقسام آن.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۳/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این کتاب مشتمل است بر یک

مقدمه و سه باب و یک خاتمه، مقدمه در بیان وجه تسمیه علم نحو؛ **انجام:** و امثله و شواهد اینها در باب سوم از کتاب مذکور است اگر حاجت افتد رجوع خواهند نمود.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوایی، ۶۴گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱-۲۵۸]

● **النحو** / نحو / عربی

an-naḥw

بصیری

basīrī

رساله کوچکی است از بصیری

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۲۹/۴

آغاز: بسمله. حمد له ... اعلم ان کلام العرب ینقسم علی ثلثة اقسام اسم و فعل و حرف؛ **انجام:** او ما اشبه ذلک حسبنا الله و نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر لا حول ... العظیم.
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، ۵۴گ (۲۴۷-۳۰۰)، ۱۴سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۶-۱۵۹]

● **نحو (مختصر)** / نحو / فارسی

nahv (mx.)

جربادقانی، مهذب الدین

jorbādqānī, mohazzab-od-dīn

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۱۴۸/۳

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۳گ (۶۶-۷۸)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۴-۱۱۸۰]

● **نحو** / نحو

nahv

حسینی، میر حسن

hoseynī,mīr hasan

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۳۴/۱

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -۱۳۸۳]

● **النحو** / نحو / عربی

an-naḥw

غشتالی، محمد بن عمر

qaštālī,mohammad ebn-e ‘omar

این رساله کوچک از محمد بن عمر بن عثمان غشتالی است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۳۵۶/۷ - ج

آغاز: بسمله. قال الشیخ الفقیه النحوی محمد بن عمر بن عثمان الغشتالی رضی الله عنه و نفعنا به. الحمدلله رب العالمین ... اقسام الکلام ثلاثه اسم و فعل و حرف جاء لمعنی؛ **انجام:** مرتبا مجود امن کلام الشیوخ و توالیف الائمه اجمعهم الله تعالی و رضی عنهم و الحمدلله رب العالمین تم بحمدالله و توفیقه
کاتب: عثمان بن عبدالله بن جامع، بی تا؛ ۶گ (۸۰پ-۸۵پ) [ف: -۳۵۶]

● **نحو** / نحو

nahv

ناشناخته:

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۷۵۷/۶

دنباله رساله‌ای در نحو؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۹۳۱ق [نشریه: ۷-۲۵۶]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲/۳

از میر عبدالحسین؛ خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمد اسماعیل، تا: شعبان۱۰۸۶ق؛ جلد: تیماج، ۲۰گ (۸۱پ-۱۰۰پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۲۸]

۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۹۴/۵

مطالب متفرقه‌ای در نحو که اغلب اوراق آن سفید است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی، ۲۰گ (۱۸۱ر-۲۰۰پ)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۱۶۴]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۳۷۵

سؤال و جواب؛ بی کا، بی تا؛ خریداری از مصطفی حسینی؛ ۳۸ص، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [رایانه]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۰۶۲

بی کا، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۶/۳×۲۱/۱سم [رایانه]

۶. تهران؛ انجمن اسلامی؛ شماره نسخه: 15/1

بی کا، بی تا [نشریه: ۱۱-۱۰۲۶]

● **نحو** / نحو / ترکی

nahv

ناشناخته:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۷/۴

آغاز: بسمله، اعراب جهتندین السینه نحاتده دوران ایدن اشیا اون اوجد مبتدء خیر عطف فاعل مفعول مضاف الیه حال تمیز صفت عطف بیان عطف بالحرف تأکید بدل مستثنی؛ **انجام:** حائز اتمک مختار در مثال ما جاء نی القوم غیر زید او غیر زید کبی، تمت
مختصری است در انواع سیزده گانه اعراب نحوی که با مثال‌هایی توضیح داده شده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۱۶۸ق؛ جلد: تیماج، ۲۴ص (۱۰۶-۱۲۹)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴۰/۳-۴۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۶۷۰/۲
آغاز: بسمله. معلوم اولکه علم نحو ایچینده مندرج اولان عوامل الشیخ امام عبدالقاهر جرجانیه کوره یوز ذاوده ایکی قسمدر بررسی لفظیه برسی معنویه؛ **انجام:** جرک محلا تضبده عامل عامل لفظ قیاسکه جر
رساله مختصری است در علم نحو که در آن به عوامل جرجانی نظر دارد و محتمل است که شرح آن باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۷گ (۲۸پ-۴۴ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۱-۴۳]

● النحو (الف) / نحو / عربی

an-naḥw

رساله‌ای است درعلم نحو شامل مقاصد دارای «مقدمه» وفصول و «اقسام» و «خاتمه» وعناوین «قاعده، قاعده» دارد. تقسیم‌بندی کتاب شباهت دارد با «الهدایة فی النحو» ولی غیر از آن است.
آغاز: بسمله اما المقدمة فی تعریف النحو وموضوعه وغایته النحو علم بأصول یعرف بها احوال اواخر الکلم من حیث الاعراب والبناء ... المقصد الاول وفیه مقدمة وفصول وخاتمة المقدمة فی تعریف الاسم ...
انجام: وقدیکون بمعنی الحق نحو کلا ان الانسان لیطغی فان کلا فیه بمعنی الحق نحو ان الانسان لفی خسر.

۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالحکیم بن حاجی محمد کاظم کاشانی، تا: پنج‌شنبه ۱۲ رجب۱۱۲۳ق؛ محشی؛ تملک: «صادق بن ...»؛ جلد: چرم، ۱۵۸گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [مؤید: ۲-۳۱]
۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۰/۲-۱۰/۱۵۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ ذیقعده۱۲۳۷ق؛ ۶۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴-۲۰۴۳]

● النحو / نحو / عربی

an-naḥw

ناشناخته:
۱. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۳۸۰
آغاز: فمنهم من اجازه لان عامله متصرف و منهم من منع لانه شاذ؛
انجام: لقولک جانی رجل ان تکرمه یکرمک کما یجود
کتابی است ناقص و نفیس درعناوین باب و هر بابی در چندین بحث که عجالتاً شناخته نشد عناوین موجود عبارت است از: باب التمییز (در چهار بحث) المبحث الاول فی حده وحده، الثانی فی تمییز الجمله، ۳فی العامل فی التمییز، الرابع فی تقدمه علی العامل /باب المستثنی (۵بحث۹ البحث الاول فی اصله وحده، ۲فی تقسیم المنصوب، ۳فی الاستثنا من غیر الموجب، ۴فی الاستثنا من المستثنی، ۵فی ادوات الاستثنا / باب حروف الجر (۲بحث)، البحث الاول فالجر عبارة البصرئین، / باب القسم (۵بحث) باب الاضافه (یک مقدمه و ۱۱بحث) /باب الاسماء المتضمنة معنی الفعل/ باب اسم المفعول/ باب الصفة المشبهة / باب افعل التفضیل /باب اسم المصدر و الزمان و المکان / باب النکره و المعرفه / باب ما لا ینصرف، مؤلف جهت هر بحث و باب به آیات قرآنیه و اشعار شعرای بزرگ قدیم عرب استشهاد می‌کند و نظر کوفیین و بصرئین را در آن مورد نقل می‌کند؛ خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ جلد: تیماج، ۱۴۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۷سم [ف: -۳۱۱]
۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۷۷۵
آغاز: اعراب المثنی و المجموع علی حده و ما یتعلق بذلک.مثنی أو شبیهه ارفع بالألف×× و غیر رفع فیهما بالیاء ألف / کابنیک سل کلیهما و ان تصف×× کلا لظاهر فالزمها الألف
منظومه‌ای در نحو؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷ یا ۸؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۱۱۱گ، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۱-۲۸]
۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۷۶۸
آغاز: و مما یضمر فیه الفاعل، توجیه الفعلین إذا وجه عاملان أو کثر إلی اسم واحد ... ؛
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷ یا ۸ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ محشی؛ ۱۸۶گ [نسخه‌پژوهی: ۱-۲۸]
۴. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۳۶
آغاز: و اما فی نحو ان حنجرا فحنجرا و من لدشولاً و نحو ذلک فاللفظ یدل علیه؛ **انجام:** موقع الاسم و لا ینصب ما بعده لانه متمیز من حروف ... الا تری ... .
خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: قرن ۸ یا ۹؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح، محشی؛ ۷۴گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۱۹۷]
۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۹۹۹/۶
دارای باب الاسم در دو «فصل» و باب الفعل در دو فصل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ انجام نسخه در فصل دوم باب دوم افتاده؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۶۵]
۶. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه: ۷۶
آغاز: قوله الکلمة لفظ وضع لمعنی و اعلم ان معرفة؛ **انجام:** یعلم انه بدل عن النون او المحذوف المرددة و لیکن هذا آخر الکلام فی الکتاب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۷۶ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۱۶۵گ، ۱۸سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: -۷۵]
۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۷۰-۳۹/۱۵۰
آغاز: مبتدا محذوف الخبر ای شذعلی حد قولک زید قایم وعمر ومثل منصوب علی الحال ... والباب بالرفع نعت لذا او عطف بیان له والتقدیر وقدیرد هذا الباب مثل حین فی الاعراب و هو مبتدا؛ **انجام:** المفعول بضم الفا و العین فاعل جا و من ذی قال المکودی

متعلق بحاو قال الشاطبی متعلق باسم الفاعل حال من المفعول الی حال کونه من هذا الجنس ... قال المکودی فی موضع النعت لفرد وشاع فعل ماضی ونحو فاعل شاع و ...
رساله نسبتاً مفصلی است درعلم نحو، به صورت شرح مزجی است برمتن مختصری درنحو، دراین شرح تجزیه وترکیب کلمات متن بیان شده است، شارح از مکودی وشاطبی نقل می‌کند؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح؛ ۱۷۲گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۲۰۴۲]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۸۶

آغاز: العکس و الضمیر فی علمه قال المکودی یرجع المسمی و قال الهوادی یعود الی اسم المتقدم علیه؛ **انجام:** و جملة خلت معطوف علی جملة حوت و الجملتان خبر ان ذات کد اعراب المکودی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۵۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۸×۲۱سم [ف: ۱-۵۶۳]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۴۴

آغاز: علی معنی فی نفسه غیر مقترن باحد الازمنة؛ **انجام:** و المفتوح ما قبلهما تقلب الفاء. تمت
خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ قطع: رقعی [رایانه]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۲/۲

آغاز: بسمله، الکلمة ما وضع مفرداً و هو حرف لودل بغیره و الافضل لو اقترن وضعاً با حد الازمنه و مما خص به قد و الجوازم و السین و السوف؛ **انجام:** شین و سین تلحق کاف المؤنث وقفاً تبدل بالشین کثیراً وقفاً.
خط: نسخ، کا: معین الدین بن غیاث لدین بن محی العطار، تا: ۱۹ جمادی الثانی۹۲۹ق؛ محشی با نشان ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱۳۸گ، ۱۱-۵ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۴۱]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۶

آغاز: یخرج الفصل لکن ینحل فیه الزمان نحور جل و ما مدلوله الزمان فقط؛ **انجام:** و الصلوه و السلام علی خیر خلقه هذه و اله الطیبین الطاهرین.
این کتاب شرحی است در نحو و به صورت شرح و متن آمده، قسمت اول آن افتاده و از این جهت شارح آن معلوم نشد، مطالعه مطالب شرحی بر کافیه ابن حاجب را می‌نمایاند منتها شرح جامی نیست در ظاهر باید حاشیه‌ای بر یکی از شروح کافیه ابن حاجب باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱، جا: کوفه؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۱گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۷-۱۳۷]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۴۶-۳۸/۱۶۶

آغاز: کرهت کراهتی لان الکراهیة التی هی مدلولة للفعل مغایرة للکراهیة التی هی متعلقها فی التحقیق لتقدم وتأخر بینهما ... قوله لا نا نقول قید لا تحاد من تتمة السابق؛ **انجام:** ثم انه کتب الشارح فی حاشیة الکتاب لکنه یشکل بما اذا کان العامل حرفا واحدا کالباء الجارة والاولی ... ولا یرتکب مزید تکلف ولا یذهب علیک ان قوله ولوابقیت یدل علی ترجیح تخصیص
قطعه‌ای از کتابی است درنحو که حاشیه‌ای است برمتن به صورت «قوله، قوله» گویا برمتن موردنظر شروح وحواشی متعددی نگاشته شده که رساله حاضر حاشیه بریکی از شروح آ ن است به جهت افتادگی طرفین نسخه نام رساله به دست نیامد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۴۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴-۲۰۴۱]

۱۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۱۴/۱

کتابی است بدون اول و آخر، شرحی مزجی است بر یکی از متون نحوی که مصنف در آن از زمخشری و سیبویه و غیره یاد کرده است. از دخول لام و جر و تنوین تا مبحث موانع صرف، اولین عنوان موجود درآخر برگ دوم: و من خواصه دخول اللام و الجر و التنوین و الاسناد الیه و الاضافه. الفرق بین الحد و الخاصه ان ـ الحد مطرد و منعکس ...؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۲گ (۱-۳۲)، ۲۰ سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۲۰×۲۵/۵سم [ف: ۱-۲۱۴]

۱۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۲۷۳

آغاز: لمن یتکلم به و انت لمن یخاطب به؛ **انجام:** ما ضیا ای کائنا فی الزمان الماضی و انما
شرح متن فی النحو ناشناخته، شرح متنی ست در نحو زبان عربی، شرح عوامل جرجانی و ملامحسن قزوینی نیست، برای نشانی از متن: [مبحث صفة المشبهة]. الصفة المشبهة ما اشتق من فعل لازم قام به علی معنی الثبوت. وصیغتها مخالفة لصیغة الفاعل قطعاً علی حسب الزمان، نشانی از شرح: الصفة المشبهة باسم الفاعل من حیث انها تثنی و تجمع و تذکر و تونث ما اشتقق من فعل لازم احتراز من اسم الفاعل و اسم المفعول المتعدیین؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ محشی؛ ۷۱گ، ۲۰ سطر (۶/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳-۲۰۴]

۱۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۳۴۹/۲

ناشناخته، آغاز افتاده، بازمانده نسخه در چهار «رکن» است: رکن ۱. فی التغییرات حرکة المدغم ساکنا، ۲. فی انواع الامر، و هما من المضارع، ۳. فی اسماء تتصل بالافعال، ۴. فی لواحق الافعال، و این رکن در چهار «باب» است: ۱) صرف الصحیح، ۲) الاجوف، ۳) الناقص و ما اشبهه، ۴) فی الحاق نون التأکید؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ ۴گ(۴۱ر-۴۴ر) [ف: ۳-۳۳۰]

۱۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۲۸۵/۲

آغاز: بسمله الحمدلله الذی رفع منزلة العابدین و نصب سید المرسلین لهدایة المسلمین و جر شریعته الی یوم الدین
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: شوال۱۰۳۵ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴ص(۳۹-۴۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵-۱۶۰۱]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۰/۳

آغاز: باب ما یشتغل عندالفعل بضمیره اعلم ان المفعول ینصب مقدما علی الفعل و موخرا تقول ضربت زیدا؛ **انجام:** باب غیر منصر: ... اذا دخلت علیه الالف و اللام او اضفته الی ما بعده

نسخه این رساله گویا ناقص و از باب «ما یشتغل عندالفعل بضمیره» شروع می‌شود و در آن مؤلف از اشعار عربی برای ابواب نحوی استشهاد کرده است با عنوان‌های «باب»؛ خط: نسخ، کا: مبارک بن خمیس بن راشد بن جمة بن رجب بن ثانی بن محمد بن عبدالله، تا: یک‌شنبه ۱۹ رجب۱۰۳۷ق؛ جلد: میشن، ۵۸ص (۱۲۷-۱۸۴)، اندازه: ۱۴/۹×۱۹/۵سم [ف: ۵-۵۰]

۱۸. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۲/۵

گویا هدیة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲ ذیقعده۱۰۶۳ق؛ افتادگی: آغاز [نشریه: ۱۱-۹۲۶]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۱۵/۶

آغاز: الکلمة لفظ موضوع مفرد و هی اسم او فعل او حرف و الإسم ما دل علی معنی فی نفسه غیر مقترن؛ **انجام:** و عطف البیان و هو ما یوضح متبوعه و لا یکون نعتاً نحو رآیت اباالحسن علیاً

رساله گزیده‌ای است، چون الکافیة «ابن حاجب»، ولی به جز آن است، بر اساس اینکه کاتب نسخه، «شاه محمد مشهدی» خود را از مخلصان صاحب رساله، می‌خواند، گمان می‌رود زمان مؤلف، همان تاریخ باشد؛ خط: نسخ ممتاز، کا: مشهدی، شاه محمد، تا: شعبان۱۰۶۴ق؛ ۶گ(۴۷-۵۲)، اندازه: ۳×۱۳/۵سم [ف: ۳۶-۱۷۰]

۲۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۴۲۴/۳

آغاز: الکلم: اسم جنس واحدته کلمة کنبقة و نبق و لبنة و لبن؛ **انجام:** کثرة الاستعمال الشاذ الذی لایقاس علیه

کتابی که در آن قواعد نحوی آمده با ذکر بعضی علل در وجوه آن و معانی بعضی مصطلحات آن؛ بی‌کا، تا: جمعه نیمه شوال۱۰۸۳ق؛ جلد: چرم، ۵۴گ (۷۷پ-۱۳۰پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [مؤید: ۱-۳۴۶]

۲۱. مشهد؛ مدرسه حاج حسن؛ شماره نسخه: ۸

مقدمه در نحو، این کتاب شامل دو بخش است: ۱. قسم معربات، قسم ۲. مبنیات، کتاب حاضر شرحی است و مطالب تحت عنوان «قوله» آمده. اولین عنوان موجود: عدل قوله فالعدل خروجه عن صیغة الاصلیة تحقیقا، آخرین عنوان موجود: قوله و اما للتفصیل و التزم حذف فعلها و عوض منها؛ خط: نسخ، کا: محمد هادی بن محمد تقی سهروردی شهیر به شولستانی، تا: ۲۴ صفر ۱۰۹۴ق، جا: مدرسه صالحیه شیراز؛ تملک: سید حسین بن میرزا ابوالحسن شیرازی؛ ۳۲۸گ، ۲۴سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [نشریه: ۷-۷۶۴]

۲۲. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه: ۷۸

آغاز: صوت حمار و صراخ صراخ الثکلی و منها ما وقع مضمون جملة؛ **انجام:** فیرد ما حذف و المفتوح ما قبلها تقلب الفا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۴ ذیقعده۱۰۹۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۶۰گ، ۹سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: -۷۷]

۲۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۲۲۰

آغاز: الرحمن والرحیم مذکران ومن التعریف والتنکیر نأخذ التعریف ... لان لفظ الجلالة معرفة وکذا الرحمن والرحیم معرفتان ... الکلام له معنیان لغة واصطلاح اما معناه فی اللغة؛ **انجام:** وعبد منادی مضاف الی لفظ الجلاله و التشبیه بالمضاف نحو یا طالع جبل فالمفرد

رساله متوسطی درعلم نحو شامل ابواب متعدد که بجهت افتادگی طرفین نسخه نام کتاب ومؤلف آن به دست نیامد، ابواب موجود: باب الاعراب، باب معرفه، باب الافعال الثلاثة (ماضی ومضارع و امر)، باب مرفوعات الاسماء وهی سبعة الفاعل والمفعول، المبتداو الخبر، النعت، العطف، التوکید، البدل، باب منصوبات الاسماء (خمسة عشر) باب المفعول به؛ باب المصدر، باب ظرف الزمان وظرف المکان، باب الحال، باب التمییز، باب المستثنی، باب لا النافیة، باب المنادی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: مقوا، ۵۱گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۱-۲۳۹]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۵۶/۷

آغاز: فصل فی الحروف التی تجر الاسماء فقط و هی سبعة عشر حرفاً نحو مررت بزید؛ **انجام:** و رأیت اخاک ای زیداً و مررت باخیک ای بزید اضرب اما زیداً.

رساله‌ای است کوتاه در نحو عرب با عناوین «فصل» و احتمالاًقطعه‌ای از کتابی باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۴گ(۱۸۳-۱۸۶)، ۱۱سطر ، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۳۲-۴۲۲]

۲۵. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه: ۱۳۷/۳

آغاز: أما بعد، اعلم یا بنی أطال الله تعالی عمرک و أعطاک علماً نافعاً: المبتدا و خبره مرفوعان

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: -۹۵]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۹۶/۲

آغاز: من علامات الاسماء فاذا اردت، اضافة اسم الی اسم جردت الاسم الاول من الالف و اللام و التنوین و اجریته علی ما یستحقه من الاعراب بغیر التنوین ... باب الوصف الوصف ایضا من خواص الاسم؛ **انجام:** فصل و اذاستفهمت عن الاعلام و الکنی ان شئت حکیت الاعراب و ان شئت رفعت علی الظاهر فاذا قال القائل رایت زیدا حکیت و ان قلت من زید فهو المبتدا و الخبر.

در چند «باب» است هر یک چند «فصل»: باب الوصف، باب التوکید، باب المعرفة و النکرة، باب المفعولین، باب التمیز، باب الاستثناء، باب الحروف التی تنصب الافعال المستقبله، باب حروف الجزم - باب نعم و بئس، باب عسی و کاد، باب نون التاکید، باب النون الخفیفة، باب الصلة و الموصول، باب الفات الوصل و القطع، باب النداء - باب الترخیم، باب النداء، باب ما ینصرف و ما لاینصرف، باب العدد، باب الجمع، باب التصغیر، باب النسبة؛ خط:

نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۵گ (۶ر-۳۰ر)، ۱۰سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۶-۲۱۵]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵۵

آغاز: سم مادل علی معنی فی نفسه غیر مقترن باحد الازمنة الثلثة و المراد بما الموصولة او الموصوفة کما یرضی الکلام التی دلت فلا یرد اغفال القیود المعتبره فی الکلمه من اللفظ؛ **انجام:** ما یؤکد العامل و لایجب خیر فیها سواء کانا متوافقین لفظا کارسلناک للناس رسولا و ... لکم اللیل و النهار.

نام و شارح و کتاب معلوم نشد، بر روی کلمات متن اصلی با قلم سرخ و شنگرف خط کشیده شده و آغاز و انجام کتاب افتاده است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ محشی با نشان‌هایی چون «نجم الدین، م ح، ح، سید، رضی الدین، مسوریکی، ص، جامی، عصام، صحاح و غیره ...»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: گالینگور، ۷۷گ، ۱۱سطر [ف: ۱۹-۶۱۳]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۳/۲۸

آغاز: بسمله من الواضحات انه لا یعدل فی کلام العرب عن الاضمار الی الاظهار الا لنکته؛ **انجام:** و الاستدلال علی ذلک بما هو مذکور فی الترکیب العربیة و الله الهادی.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۱۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۶ص (۲۵۷-۲۶۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۲-۲۲۰]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۱۴/۱

آغاز: بسملة، الکلمة لفظ وضع لمعنی مفرد و هی إما اسم کرجل و إما فعل کضرب و إما حرف کقد لأن الکلمة إما أن تدل علی معنی فی نفسه أولا؛ **انجام:** و السادس التنوین الغالی و هو کل تنوین لحق قافیة مقیدة للترنم کما فی قول ... و هو قلیل، تمت الکتاب

کتاب کوتاهی است در نحو، در منابع موجود، به نام مؤلف آن دست نیافتیم؛ خط: نستعلیق، کا: سلیمان بن علی، تا: صفر ۱۱۲۹ق؛ محشی؛ ۳۹گ (۱پ-۳۹ر)، ۱۱سطر ، اندازه: ۵×۱۰سم [ف: ۳۹-۵۵۹]

۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۰۹۶-۲۵/۱۸۶

آغاز: وبا الاحمد المقصد الاول فی المرفوعات وهی ثمانیة اقسام الفاعل والمفعول ما لم یسم فاعله؛ **انجام:** اما اذا ستل بأو واما فجوابه نعم اولا ومنقطعه وهی مایکون بمعنی بل مع الهمزة کما لو

رساله کوتاهی است درنحو شامل سه «مقاله» وهر مقاله درچند «فصل» درنسخه تعداد ابواب وفصول نامنظم است، عنوان مقالات آن چنین است: المقاله الاولی عنوان درنسخه افتاده است، المقصد الاول فی المرفوعات وهی ثمانیه اقسام الباب الثانی فی المبنی وهو علی ثمانیه انواع الخاتمه فی سایر احکام الاسم وفیها فصول المقالة الثانیه فی الفعل المقالة الثالثه فی الحروف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۶۳گ، ۷سطر ، اندازه: ۹×۱۱سم [ف: ۸-۴۷۶۸]

۳۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۱۹-۳۹/۹۹

آغاز: الخماسی اتفاقاً اذ لیس فیه من حروف الزیادة سوی الیاء ... واذقد فرغ من بیان الابنیة تصدی لاحوالها واحوال الابنیة قد تکون عارضة لها للحاجة معنویةً کانت او لفظیة؛ **انجام:** نحو مضروبون و مکرمون استغنی فیها بالتصحیح فی المذکر کما ذکر وفی المؤنث کشرابات ومکرمات عن التکسیر کانهم ارادوا ان یکون من صیغ المبالغة ... کمهذارلمن یکثر الهذر فی الکلام ...

شرح مزجی است برمتنی درنحو عربی که به جهت افتادگی طرفین نسخه شناخته نشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «منه رحمه الله»؛ جلد: مقوا، ۷۶گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴-۲۰۴۳]

۳۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۷۷-عکسی

آغاز: الحمدلله العالی عن الاوهام، کنه اسمه و صفه ... فهذه رسالة مختصرة جامع لما ینفع المبتدئین من مسائل النحو کتبتها تقرباً الی الله؛ **انجام:** و التابعة لمفرد و التابعة لجملة لها محل و الجمله.

شاید از محمد علی بن ابوالقاسم، نگارنده «صرف» فارسی و «العوامل»، در یک «مقدمه» و سه «مطلب» و یک «خاتمه»: المقدمة فی بیان ما یجب تقدیمه. و فیه «فصلان»؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام [عکسی ف: ۱-۳۹۱]

۳۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۸۶۷

آغاز: الکلمة مفرد الکلام مؤلف إما من اسمین اسند أحدهما إلی الآخر نحو زید قائم و إما من فعل و اسم نحو ضرب زید و یسمی جملة، باب: الاسم هو ما یصح الحدیث عنه ...

مختصر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ ۱۵گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳-۸۷]

۳۴. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۳۹۲/۱

آغاز: غیر المنصرف ما فیه علتان من تسع أو واحدة منها تقوم مقامها و هی ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۵۸گ (۱-۵۸)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳-۱۲۱]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۱۷۰

آغاز: بسمله، حرکات الاعراب تسمی الرفع و النصب و الجر و هی الحرکات المختلفة التی تحدث فی آخر الاسم بعوامل؛ **انجام:** و تنصب المعدود مفردا منکرا فی غیر ذلک کقولک احد عشر رجلا و عشرون ثوابا و تسعون دینارا و الله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رقعی [رایانه]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰۸/۲

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین کله (کذا، صحیح الکلمة) علی ثلثة اضرب اسم و فعل و حرف و الاسم خبر و یخبر عنه نحو زید قائم؛ **انجام:** و لا امالة فی الحروف الاالی و متی و بلی لانها بعیدة من الاشتقاق.

رساله‌ای است در ده ورق در نحو و مجهول المؤلف؛ خط: نسخ، کا: دستجردی، آقا بابا بن جبار، تا: ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج، ۱۰گ،

۱۷و۲۲سطر ، اندازه: ۱۴/۸×۱۹/۵سم [ف: ۱۲-۳۶۷]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۷/۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذه مقدمة فی علم العربیة متممة لمسائل الاجرومیة؛ **انجام:** و قد قرأ به بعض السبعة فی قوله تعالی ان رحمة الله قریب من المحسنین.

دستور و قواعد علم نحو را بطور نسبتاً مختصر به پیروی از مقدمه آجرومیة ابو عبدالله محمد بن محمد صنهاجی (-۷۲۳ق)، گرد آورده است؛ خط: نسخ، کا: خراسانی کرمانشاهی، محمد بن حسین، تا: ۲۹ صفر۱۲۴۱ق؛ جلد: تیماج، ۲۹گ (۱۶۹پ-۱۹۷ر)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲-۳۳۴]

۳۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۱۵۶/۱

آغاز: بالضمة و الکسر غیر المنصرف بالضمة و الفتحة اخوک و ابوک و حموک

خط: نسخ، کا: علی بن محمد ابراهیم، تا: ۱۲۴۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۹گ (۱-۲۹)، ابعاد متن: ۹×۱۴، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴-۱۱۸۳]

۳۹. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۸۳/۱الف

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی فطرنی و هدانی اعراب السبل ... اما بعد فهذه ایقاظ للمبتدئین و قواعد للراسخین جعلتها تبصرة لاخوانی سیما لتلمیذی الذین هما سببان لتألیف هذه القواعد و رتبته علی مقدمتین و مقاصد اما المقدمة الاولی ففیها مطالب المطلب الاول فی وجه افتتاح الکتاب بالتسمیة فنقول بوجوه الاول لمتابعتی بحدیث خیر الانام و هو کل امر ذی بال لم یبدبه بسم الله و هو اخرم ای مقطوع الاخر و الثانی لمتابعتی بالکتاب الحکیم کما قال الله تعالی بالتسمیة (کذا) و الثالث لمتابعتی الجمهور من العلماء فیه الاتری انهم افتتحوا کتابهم بالتسمیة و الرابع لمتابعنی للعباد حیث ابتداء وا فی امرهم بالتسمیة ردوا علی الکافرین ای العابدین للاصنام و الخامس لتزیین کتابی و السادس ای ابتداء به حتی یکون حرز الی کما هو الشایع فی العرف و المطلب الثانی فی الباء فنقول له معان الاول الاستعانة نحو کتبت بالقلم و الثانی المصاحبة نحو دخلت بثیاب السفر و الثالث الالصاق نحو به داء او مجازا نحو مررت به و الرابع التعدیة نحو ذهب بزید و الخامس القسم بالله و السادس الظرفیة نحو دخلت بالمسجد و السابع السببیة نحو ...

دردو «مقدمه» است و چند «مقصد» و در مقدمه آن باید پنج مطلب باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان۱۲۵۹ق؛ اندازه: ۱۲×۲۲/۵سم [رشت و همدان: ف: -۱۱۹۷]

۴۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۸۴۲/۴-۲۹/۱۸۲

آغاز: فحقیقی والا فلفظی تتمة والفعل ان یختص بلم وقدفان اقترن وضعا بزمان سابق فماض او مستقبل اوحال فمضارع والافأمر؛ **انجام:** تاء التأنیث الساکنة تلحق الماضی المسند الی مؤنث ویختار ذکرها مع الفصل بغیر الا وترکها مع الفصل بها وفی باب نعم وبئس ولک الخیار مع الظاهر اللفظی نحو طلع الشمس تمت

بخش آخر از رساله‌ای کوتاه درنحو است بدون فصول و ابواب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۴۷۶۸]

۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۶۴/۳

آغاز: الکلمة قول مفرد و هی اسم و فعل و حرف فاما الاسم فیعرف بال؛ **انجام:** و اضرب و امش و اذهب یکسر کالباقی.

خط: نستعلیق، کا: طبیب طهرانی، حسن بن علی، تا: ۴ ذیحجه۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج، ۷گ (۴۸پ-۵۴پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱۱-۲۳۶۵]

۴۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۷۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قوله ای المرکبات المعدودة ای فیما سبق بقوله وهی المضمرات والموصولات واسماء الاشارة بناء علی ان المعرفة اذا اعبدت معرفة کانت الثانیة عین الاولی؛ **انجام:** عن تحقیق مباحث الفعل والحرف من الشرح العتیق والبحر العمیق لما رایت الظفرة ... وعدم الظفرة بمقصودة فیما تعرضوا التحقیقة والحمدلله علی الاتمام والصلوة والسلام علی رسوله خیرالانام وآله واصحابه الکرام

رساله‌ای مفصل درتحشیه وتعلیقه بر اثری نحوی که به صورت «قوله، قوله» تنظیم شده است، درفهرست پیشین این رساله «حاشیة الفوائد الضیائیة» معرفی شده که باتوجه به متن آن تطبیق نشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۱۲۴گ، ۱۸ و۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۳]

۴۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۶۴

آغاز: لضعف الشبه بما عارضه من المحبی = علی صوره اتثنیه و بما عارضه ... و الفعل ضربان ضرب مبنی و هو الاصل و معرب و هو بخلافه و المبنی نوعان احدهما الماضی و بناوه علی الفتح کضرب و اما ضربت و نحوه فالکون فیه عارض؛ **انجام:** و لم یجیزوا فیه اونی اوفی آخرها ما اجاز و فی آخر نحو ... هلم البنا و هی اسم فعل بمعنی احضروا المتعدی وایه فی اللازمتمت

کتابی است در نحو بی نظم و ترتیب مطالب فقط با واژه فصل فی ... از یکدیگر جدا شده است شاید یکی از بخش‌های مغنی ابن هشام را بدین صورت نوشته باشد؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: چرم، ۲۹۲گ، ۱۰-۱۵سطر (۷×۴ و ۸×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۸سم [ف: ۱۷-۲۴۵]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۲۵/۱

آغاز: بسمله، جعل ما موصوفه مفسرة بالکلمة لیطابق وجه الحصر و لان تعیین معنی المشترک بالقرینة و وجه الحصر قرینته؛ **انجام:** بقوله فمرجع کینونه المعنی الی آخر ما قال.

شرح یک متن مختصر است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱۵۷گ، ۷ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵۱-۷۳]

۴۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۱۹/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۳۱گ [ف: ۵-۳۷۴]

۴۶. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه: ۳۷

بی‌کا،تا:قرن۱۴؛افتادگی:آغاز وانجام [اندیشه حوزه: س۲، ش۷-۲۱۴]

۴۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۲۶۹
آغاز: یعنی عطف البیان یشبه الصفة فی الکشف فقط فیفهم منه المخالفة فی الاشتقاق؛ **انجام:** «ش» و هو الاسم. ای اسم مصدر و قال بعض هو المصدر. قد تم ابن الحاج نصفه الاخیر بعون صاحب البیت الذی یسعی الیه الحجاج. اللهم احشرنا ...
شرح متن فی النحو از ابن الحاج، آنچنانکه در پایانه نسخه آمده است و ما چند تن به این نسبت می‌شناسیم (دایرة المعارف ۲۸۶/۳-۲۹۵)، گزارش متنی ست در نحو زبان عربی با سربندهای «م» برای متن و «ش» برایشرح و «شرح شرح» را ماند.برای نشانی: [مبحث النداء]. النداء هو بکسر النون و ضمها و بالمدة و القصر لغة الدعاء. و اصطلاحاً دعاء بحروف مخصوصة و هی ثمانیة: الهمزة و ای المقصورتین و ممدوتین و یا؛ خط: نسخ تحریری، کا: عبدالرحمان، تا: ۳ محرم۱۳۰۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۰گ (۱۴۷ر-۱۹۶پ) [ف: ۳-۲۰۴]

۴۸. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه: ۱۵/۵
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد هذه مختصر مضبوط فی قواعد جزئیات النحو، فمعنی القاعدة و هو علی معنیین
خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: ۱۳۰۴ق؛ اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: -۴۱]

۴۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۸۳۹-۳۹/۲۱۹
آغاز: فحول علی ضرورة الشعر والواو التی ینتصب بعدها المضارع بتقدیر ان مشروط بشرطین احدهما الجمعیة ای مصاحبة ما قبلها؛ **انجام:** عن الاول دون الثانی هذا تقدیر الکلام اذا کان ما بعد اما منصوباً واما اذا کان مرفوعاً نحو اما زید فمنطلق
کتابی است درعلم نحو عربی به صورت شرح مزجی برمتن، به جهت افتادگی طرفین نسخه نام کتاب ومؤلف به دست نیامد، برمتن مذکور شروح دیگری هم نگاشته‌اند، از جمله درجایی می‌گوید: «ککٔ ذکره المص فی شرحه ...» ونیز درجای دیگر آورده است: «وفی بعض الشروح انما قال مثال الامر ...»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول، مصحح؛ جلد: مقوا، ۶۶گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴-۲۰۴۱]

۵۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۳۱-۳۹/۱۱۱
آغاز: الدالة اوان فی بمعنی اللام ... وتطلق العربیه علی اثنی عشر علماً کما قاله الزمخشری وهی اللغة والنحو والصرف ... قوله ینتفع به المبتدی ای بحسب الکثرة و الاصالة؛ **انجام:** قوله ثوب من خز الخ هذا توضیح ولیس من مقدرة فی الاضافة ... وبین مضافه عموم من وجه اقوال ثلاثة والله سبحانه وتعالی اعلم وقد انتهی ...
رساله مختصر ومفیدی است درعلم نحو، حاشیه‌ای است برمتن، که برآن متن شروحی نگاشته‌اند ومحشی به آن شروح نظردارد، این حاشیه به صورت «قوله، قوله» برگزار شده وکتاب دارای ابواب متعددی است از جمله: باب الاعراب، باب معرفة علامات الاعراب، باب الافعال، باب مرفوعات الاسماء، باب الفاعل، باب المفعول الذی لم یسم فاعله، باب المبتداو الخبر، باب العوامل الداخلة علی المبتداء والخبر، باب النعت، باب ظرف الزمان وظرف المکان، باب مخفوضات الاسماء؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح، با علامت بلاغ، متن خط‌خوردگی دارد؛ جلد: مقوا، ۵۰گ، ۲۵سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۴-۲۰۴۲]

۵۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۸۵-۳۸/۲۰۵
آغاز: والمعطوف غیرما ذکر حکمه حکم المنادی المستقل مطلقاً والعلم الموصوف بابن مضافاً الی علم آخر یختار فتحه واذا نودی؛ **انجام:** لا لتأکید الفعل وهو التمکن والسکر والعوض والمقابلة والترنم ویحذف من العلم موصوفاً بابن مضافاً الی علم نون للتأکید خفیفه
رساله مختصری است درعلم نحو، عنوان بندی خاصی ندارد، به جهت افتادگی طرفین نسخه نام کتاب مؤلف به دست نیامد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: مقوایی، ۷۵گ، ۵-۶سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴-۲۰۴۲]

۵۲. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۴۳
آغاز: بسمله، قال المصنف«ره» هذه ای الرسالة المحققة او المنونة المنزلة لتمییزها منزلة المشار الیه المحسوس ...
کتاب در شرح رساله نحوی نگاشته شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۱۲۰گ، ۲۰سطر [ف: ۱-۲۸۲]

۵۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۳۸۵
آغاز: اعلم ان اجماع ... التأنیث الاسم اما ان یکون فی الاسم او فی الفعل فان کان الاسم تحذف؛ **انجام:** و السقوط عند الجزم و التحرک بالفتحة عند النصب کما کان للصحیح الآخر ثلاث احوال من ضمة الآخر عند
نسخه حاضر بخشی از میانه کتاب را شامل است، حاشیه‌ای است بر کتابی در نحو با عناوین «قوله-قوله»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ ۳۹گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۳۳۰]

۵۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۱۳۸
آغاز: ان وقع العلم و بلن وجو از تقدم ما فی خیرها لیدل علی ان اصلها لیس لا ان و بکی اذا دخلها اللام؛ **انجام:** و لو و اما و لما صدر الکلام فان للسببیه فی الاسقبال و ان دخلت المصنی و نحو ان اکرمتنی لیوم فقد اکرمتک امس علی ان ثبت اکرامک یکن سببالک اخبار بذلک ...
کتابی است در علم نحو، بسیاری از مطالب آن با تقدم و تأخرهایی در مباحث با کافیه ابن حاجب مطابقت دارد، شاید حاشیه یا شرحی بر کافیه این حاجب باشد، در آن از نحویون متقدمی همچون سیبویه، مازنی، ابن کسیان نام برده شده است، از اواسط مرفوعات شروع شده و پس از آن مجرورات و تا مبحث حروف شرط در منصوبات ادامه می‌یابد با کتاب‌های ذیل مطابقت داده شده که با هیچکدام تطبیق نمی‌کرد، شروع کافیه همچون شرح رضی استرآبادی و وافیه او و شرح هندی و فواید الضیائیه و حواشی نجاری و جزائری و جرجانی و اسفراینی بر آن و شرح

یمینی و تفسیر الکافیه و شرح اصفهانی و شرح لب الالباب نقره کار و الموشح و نیز الایضلح فی شرح المفصل و رساله سجاوندی و عوامل ملامحسن، شرح عوامل با شرح انموذج، هدایه، محمدیه و بعضی از کتب عربی علم نحو و مباحث آن عبارت است از: افعال ناقصه، افعال مقاربه، منادی، مستثنی ۷۷، مجرورات، توابع، بدل، اسماء اصوات، اسماء عدد، المقصورات، اسم مفعول؛ خط: نستعلیق ناخوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح، معلق به حواشی زیادی با امضای (یوسفی) و نشان‌های ذیل است: شرح اله داد [احتمالاً حاشیه میان الله داد جانپوری بر شرح کافیه شهاب الدین احمد هندی]، حاشیه کافیه، لباب، شرح لباب، جارالله، صراح، ورح مفصل ابن حاجب، المنصف، زمخشری، اندلسی، زجاج، رضی، نقره کار، علامه)؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مذهب، ۱۵۰گ، ۵ سطر (۶/۵-۷×۸-۹)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [رایانه]

۵۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۶/۱-ف

نسخه اصل: یوسف آغا ش ۳۹۷۳. از کتابی در قواعد نحو؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۱پ-۷پ)، ۱۳سطر [فیلمها ف: ۱-۴۵۴]

۵۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۸۶

تقریری فی علم النحو؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علی اکبر سلطانی [رایانه]

۵۷. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: ۱۲۷/۵

آغاز: الکلام هو اللفظ المرکب المفید بالواضع و اقسامه ثلاثه اسم و فعل و حرف؛ **انجام:** فالذی یقدر باللام غلام زید و الذی یقدر بمن ثوب خز.

متن بسیار مختصری است در علم نحو و بیان قواعد این فن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۶گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف مخ: -۱۵۸]

۵۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۶۹/۱۴-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 80 (بلوشه ۱۵۷)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳سطر [فیلمها ف: ۱-۵۳۷]

۵۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۸۰/۳

آغاز: بسمله، حمد له ... اعلم ان کلام العرب ینقسم علی ثلاثةاقسام اسم و فعل و حرف جاء لمعنی؛ **انجام:** و مررت بمساکین اللهم احینی مسکینا ... المساکین (تمت الرسالة المسماة بالبصیری فی علم النحو وقت الظهر فی یوم الخمیس سنة ۱۳۱۲)

کتاب عجیب و عجاب فی علم النحو مسمی بالبصیری منتخب من کتاب الضریری (ص-ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸۴ص، ۱۵سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱۶-۴۷۷]

۶۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۶۹۲/۳

آغاز: ان یخرج فان جعلت ان یفعل اسم عسی فقلت عسی ان یخرج زید الم یحتج الی خبر فکرب و او شک یجریان مجری عسی مرة ومجری کاد اخری؛ **انجام:** یجوز فی فعله التذکیر والتانیث اذا تقدم نحو طلع الشمس وطلعت الشمس وقال نسوة وقالت نسوة ولایجوز التذکیر مع التاخیر فلا یقال الشمس طلع وجمع المؤنث الحقیقی کالنسوة لایکون تأنیثه حقیقیاً وجمع المذکر

یکی از کتب علم نحو است که مسائل نحو را به اختصار بیان کرده است، به کتاب‌های نحوی مراجعه وتطبیق داده شده قابل شناسایی نبود؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: تیماج، ۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف مخ: ۴-۱۵۸۴]

۶۱. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۲۸۴/۱

آغاز: الکلمة هی اللفظ الدل علی معنی مفرد بالوضع و هی جنس بی‌کا، بی‌تا [چند نسخه-ف: -۳۷۱]

۶۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۴۹۲/۳

آغاز: الا اذا کان معلوما نحو البر الکربستین؛ **انجام:** و عند یونس یجوز وقوعها فی فعل الاثنین و جماعة المونث.

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۷گ (۷۹-۱۰۵)، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۴-۱۳۱۶]

۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۱۴۱

آغاز: هذا باب التصریف و هو فی اللغة تغییر و فی الصناعة تغییر خاص فی بناء کلمة لغرض معنی او لفظ فالتغییر جنس باضافته الی المبنیه؛ **انجام:** قوله و اختلاف فی حسن و جهدو الکوفویون علی جوازه مطلقا فی کلام کلمه محصول التخفیف بالاضافة ...

مختصری است در بعضی ابواب علم نحو، از آنجاییکه عناوین پراکنده «قوله» دارد پس شرحی بر کتابی نحوی است شامل مباحث ذیل است: باب التصریف، باب المستثنی، باب التمیز، باب اسماء الاشاره، باب الاشتغال، مطالب پراکنده و معانی لغوی، فی بیان الحال، باب النعت، معانی لغوی، تاکید، باب البدل، باب التنازع، باب المفعول المطلق، باب المعفول له، باب مفعول فیه، مفعول به، مفعول معه، باب صفة مشبة، با کتب مشهور نحوی و شروحو حواشی کافیه بهجة المرضیه و نسخ متعدد مقابله شد که مطابقت نمی‌کرد، بیشتر نزدیکتر به متن سیوطی است تا کافیه ولی با ترتیب آن نیز همخوانی ندارد، در آن از فارسی و ابن حاجب و حاشیه حکیم نام برده که احتمالاً منظور حاشیه حکیم سبزواری بر بهجة المرضیه است. در بعضی صفحات مطالب پراکنده غیر مربوط و معانی لغوی برخی کلمات آمده است؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «عبده محمد صادق» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۷۲گ (۳۶-۱۰۷پ)، ۱۲-۱۳ سطر (۵/۵-۶/۵×۱۱-۱۲/۵)، اندازه: ۱۵×۱۸/۵سم [رایانه]

۶۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۳۹۵

حاشیه‌ای است بر یک کتاب نحوی (گویا «فوائد الصمدیه» شیخ بهایی) با عناوین «قوله-قوله» نسخه حاضر چند برگ میانی کتاب را شامل است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۳۳۶]

۶۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۶۱

رسالاتی در نحو؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۶۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۴۸
مجموعه در نحو؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از صدیقه محفوظ به الله [رایانه]

۶۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۲۳/۱
آغاز: العطف فالوجهان مثل جئت انا و زید و زیدا و الا تعین النصب مثل جئت و زیدا؛ **انجام:** و المقصور ان كانت الفه عن واو و هو ثلاثی قلبت واوا و الا فالیاء و
رساله کوتاهی است در نحو، این رساله غیر از کتاب‌های الکافیه، فوائد الصمدیه و انموذج است؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۹گ (۱ر-۱۹پ)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳۸-۵۵۹]

۶۸. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳-ج/۵۳۰/۴
آغاز: و لا قدر مشتركا اذا الفصل لا يكون مشتركا بين الثلثه؛ **انجام:** لايكون مشتركا بين الثلثه و القدر المشتركه بين الثلثه فقد و الاسم و الفعل ... فی الحرف.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۱۰گ، ابعاد متن: ۸×۱۵/۵، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۲-۱۲۶]

۶۹. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳-ج/۵۳۰/۷
آغاز: علیک اعتماد بسمله یا کریم - الحمد لله الذی هدانا ... الهداية و شرح صدورنا لهداية البداية؛ **انجام:** ای حرف العله ليكون ... على انه كما ليس الاعراب ... بظاهر ليس بمقدار ايضا لزوال محل الاعراب ای الحرف.
شخصی که نام خود را ذکر نکرده در مقدمه می‌گوید: بعد از آنکه مقدمات عربی از «تصریف زنجانی» و «عوامل جرجانی» را نزد عالم عادل فقیه کامل ... پدرم خواندم مدتی چشمم درد گرفت و سپس معالجه شد. چون علم نحو را برای علم حدیث لازم دیدم این رساله را بعبارت واضح نوشتم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۷گ، ابعاد متن: ۸×۱۵/۵، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۲-۱۲۷]

۷۰. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۶۲۸/۷
یک برگ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ، قطع: خشتی [ف: -۲۸۹]

۷۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۷۵
نسخه ای در نحو به عربی، ۱ج؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۹/۲×۱۹/۸سم [رایانه]

۷۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۳۲۱
آغاز: هی و بعد ذلک المخصوص و هو مبتداء ما قبله خبره؛ **انجام:** و اللام مثل علمت از ید عندک ام عمرو
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۸گ، ۷سطر (۶×۹)، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۵-۱۶۱۴]

۷۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۶۰/۱۰
آغاز: الحمد لله العالی عن الاوهام کنه اسمه صفته و الناصب لنا الاعلام ليرفعنا ... اما بعد فهذه رسالة مختصرة جامعة لما ينفع؛ **انجام:** فصل فی الموصولات و هی مبنية لمماثلها الحروف ... و تختص بذوی العقول او ما نزل منزلتهم نحو اسرب القطاهل ...
بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۱×۱۸سم [رشت و همدان: ف: -۱۵۴۷]

۷۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۰۰۱۸
آغاز: و الشرطية و الظرفية ثم لما كان لكل ما يوجد المركبات علل اربع ... القسم الاول فی الاعراب و وجوهه ... فی الرفع و النصبو الجر و يكون لفظا؛ **انجام:** قال الشاعر: فتح الاله وجوه تغلب كلما×× سبح الحجيج و كبر و اهلا لا؛ و قيل انه اسم للمصدر و ليس بمصدر لان المشهور فی فعله.
خط: شکسته نستعلیق کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۴×۱۷سم [رشت و همدان: ف: -۱۶۱۲]

۷۵. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۲۲۳/۱
آغاز: من الفعل و الفاعل و المفعول صلة من العايد ...
شامل: باب التنازع، باب المفعول المطلق، مفعول له است؛ خط: بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۱۳گ (۱ر-۱۳پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۲۹۹]

۷۶. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۱۴۴/۱
آغاز: حيث قال جراحات السنان لها التيام و لا يلتام ما جرح اللسان و الكلم بكسر اللام جنس؛ **انجام:** قل و منه ما انت بالحكم الترضى حكومته و ليس
رؤوس مطالب موجود: لفظ، الاسم، تنوین، معرب و مبنی رفع و نصب و جر، مکسر، غیر منصرف، التقاء ساکنین، اعراب، مبحث غیر المنصرف، مصدر مبنی بر مفعول، الوصف، ضمایر، انفصال ضمیر، تثنیه ضمیر، اتصال ...» برگ اول آن جدا افتاده و در ش ۵ آمده، گویا فواید الضیائیه جامی باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۳۸گ (۱ر-۳۸پ)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۸۵]

۷۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۷۶۸
رساله مختصری است در نحو که به علت افتادگی از آغاز وانجام آن تنها مباحث استثناء منادی و توابع از آن باقی مانده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح؛ ۶گ(۱- ۶پ)، ۱۱سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [رایانه]

۷۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۲۱۳
مجموعه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۰۶۴
آغاز: سته لثلاثی نحو ضرب يضرب؛ **انجام:** المطاوعه الثانی الافعلال ای ليس
حاشیه در ...؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام [رایانه]

۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۲۲
آغاز: بسمله، حمدله، الكلمة لفظ موضوع مفرد و هی اسم ان استقلت لا فی احد الازمنة؛ **انجام:** ما يكون لفظه مفردا و معناه كثيرا و اسم الجنس ما يقع على القليل و الكثير
خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [رایانه]

۸۱. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۲۵**
آغاز: الحب و النوی و لم یجعله معطوفا؛ **انجام:** لا معطوفه و حکی ابو زید کلت خیرا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام [رایانه]

● **النحو** / نحو / عربی - فارسی

an-naḥw

ناشناخته:

۱. **شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۷۸۲/۱**
آغاز: قول، الکلمة الخ، القول فی الاصل مصدر گفتن و ههنا به معنی المفعول گفتار، لانه بصدد ان یشرح مقوله لاتلك الهیئة شرحی است با عنوان «قول»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۶۸ق؛ اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۱۶]

۲. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۳۸/۹**
یادداشت‌های پراکنده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۴ص (۸۱-۱۱۴) [مختصر ف: -۸۵۳]

۳. **قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۷۱**
آغاز: النحو فی اللغة القصد و فی الاصطلاح علم باصول یعرف بها احوال اواخر الکلم الثلاث من جهة الاعراب والبناء وکیفیه ترکیب بعضها مع بعض نحو درلغت به معنی قصد است؛ **انجام:** اوقبل لام الابتدا نحو علمت لزید قائم اوقبل لام القسم کقول الشاعر: ولقد علمت لتاثیر منیتی×× ان المنایا لاتطیش سهامها
کتابی دربیان اصول وقواعد علم نحو عربی که دریک «مقدمه»(فی تعریف اسم المعرب والعامل والاعراب) وسه «مقصد»: (مرفوعات، منصوبات و مجرورات) ویک «خاتمه» تنظیم شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۴۳گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۲]

۴. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۷۶۱**
آغاز: و ان المکان ای مکان نزدیك و وصل کن در مکان بعید به این هنا و ههنا؛ **انجام:** الف و لام و همزه استفهام بمد ...
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام [رایانه]

● **نحو** / نحو/ فارسی

nahv

ناشناخته:

۱. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۰**
آغاز: وراء مونث است چون قدام؛ **انجام:** و از عین، ضفادی بجای ضفادع، و از کاف چون مکوك و مکاك اصل مکاکیك، و از ثاء: قدمر یومان و هذا الثالی. اراد الثالث. و الله اعلم
کتابچه‌ای است، در دستورهای نحو عربی به زبان فارسی، و نگارنده شناخته نیست، فهرست آنچه به جا مانده چنین است: بخشی از باب ۵. از قسمت نخست در اسماء، باب ۶. اسماء افعال، باب ۷. اسماء اصوات، باب ۸. مصدرهای تثنیه و مضاف (مانند لبیك)، باب ۹. آنچه بفعل مقدر منصوب شود، باب ۱۰. اسماء توکید، باب ۱۱. اسمهایی که با جز اسم ترکیب شود، باب ۱۲. اسمهای مفرد، قسمت دوم فعل در چهار «باب» است: باب ۱. فعل متصرف، باب ۲. غیر متصرف، باب ۳. فعل امر، باب ۴. متفرقه، قسمت سوم حرف در هفت «باب»: باب ۱. حرفهای جر دهنده، ۲. نصب دهنده به اسم، ۳. نصب دهنده به فعل، ۴. جزم دهنده ۵. حرفهای بی عمل، ۶. حرفها که گاه اسم و گاه فعل گردند، ۷. معنی هر یك از حرفهای الفباء؛ خط: نسخ، کا: موسی بن ...، تا: ۲۵ محرم۷۲۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۱گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۲-۴۶۱]

۲. **مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۸۵/۴**
آغاز: عامل کلمه را گویند که چون در اول کلمه در آید آن کلمه را بگرداند؛ **انجام:** ولو واما همچو ان تقرأ هذا الرسالة تعلم النحو یعنی اگر تو این کتاب بخوانی علم نحو بدانی بشرط ممارست و مداومت تمت
رساله‌ای است مختصر در پنج صفحه قسمتی ازعوامل را تعریف کرده و آنها را برشمرده، در آغاز تعریف عامل را کرده، و بعد اسم، مبنی، حال، مستثنی، صفت، تاکید، بدل، مضمر، اسماء اشاره، موصول، اسماء افعال ... حروف شرط؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم، تا: دهه وسط رجب۹۸۰ق؛ مهر: «صراط علی حق نمسکه»؛ جلد: تیماج، ۲گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱-۳۵۲]

۳. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۳۸۵**
آغاز: بر معنی بر حسب وضع پنج است الفاظ و خطوط و اشارات و عقود و نصب و غیر الفاظ را؛ **انجام:** و نشاید که لازم آید انگه اعراب فعل جاری بر حرف شود که کلمه دیگر نیست حقیقتا ...
خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: تیماج، قطع: رقعی [رایانه]

۴. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۱۱۶/۵-۲۵/۲۰۶**
آغاز: خود ومقترن باشد به یکیاز زمانهای سه گانه چون ضرب بزد ویضرب می‌زند ... مرکب دولفظ باشد یا بیشتر که باهم ترکیب کرده باشند؛ **انجام:** واین رساله بر حروف تنبیه ختم شد نبهنا الله وایاکم عن نومه الغافلین وادخلنا فی زمرة الصالحین تمت
رساله‌ای مفصل است درنحو، مشتمل بر سه «باب» وهر باب شامل چند «فصل»: باب ۱. دراسماء شامل شش فصل، باب ۲. درافعال شامل هفت فصل، باب ۳. درحروف شامل دوازده فصل؛ خط: نسخ، کا: محمد صالح بن محمد علی، تا: جمعه ۲۴ جمادی الثانی۱۱۶۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور، ۳۲گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۸×۱۱سم [ف: ۸-۴۷۶۷]

۵. **تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۱۲۶/۲**
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۸سطر (۶/۵×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نشریه: ۳-۲۲۹]

۶. **قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۱۹۸/۱**

آغاز: الحمد لولیه و الصلاة علی نبیه محمد و آله بدان که الفاظ عرب به سه گونه است اسم و فعل است و حرف؛ **انجام:** مررت بمسلمات و بصائمات و بمستورات پنجم ضمیر مانند بكَ و إنكَ و إلیكَ و رأیت بكَ و مررت بكَ و السلام تمت.

رساله کوتاهی است در چند فصل در بیان اقسام اسم و اعراب آنها، نام این رساله در پایان آن الرسالة النحوية ذکر شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۱ جمادی الثانی۱۲۰۹ق؛ ۴گ (۱پ-۴ر)، ۱۶سطر [ف: -۱۵۰]

۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۵

آغاز: بدان ایدک الله تعالی که کلمه در اصطلاح لفظی است که وضع کرده شده است و معین کرده شده است از برای معنی یگانه یعنی یک معنی؛ **انجام:** در حال وقف چون اصبت خیرا و اصابنی خیر و ختم لی بخیر اللهم اجعل خاتمة امورنا خیرا

عربی مآب، یکدوره است از این علم از تعریف کلمه و اسم و فعل و حرف تا مبحث نون تأکید و ترجمه مانند است.از آغاز تا بحث نون تأکید و ترجمه مانند است؛ خط: نسخ، کا: بروجردی، اسدالله، تا: ۱۲۶۷ق، تملک: محمد محسن بن عبدالعظیم با تاریخ ۱۲۶۷؛ جلد: تیماج، ۳۰۰گ، ۱۵سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: -۴۳۳]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۲۶/۱

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه اجمعین الکلمة مصنف علیه الرحمه ابتدا نکرد کتاب خود را بالحمد لله از جهة هضم نفس خود که کتاب خود را چون کتب سلف ندانست اگر گویند که کتاب او نیز قواعد سلف است.گوییم: جمع ترتیب خود را ... (این برگ آغاز کتاب دوم نسخه قبل است)

بی‌کا، تا: ۱۲۹۹ق؛ ۱۶۷گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۵۱-۷۴]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۲۵/۲

آغاز: (برگ اول این رساله در آغاز نسخه بعدی صحافی شده است): خود را مثل جمع و ترتیب سلف ندانست.اگر گویند: که بجهة هضم نفس نمی شاید؛ **انجام:** اگر گویند: اسم ما و لا را نیز ملحق بمبتدا می‌کرد می‌گوئیم: فصل ما در بین مبتدا و خبر می‌شود ... و عمل لا خاص بنکره است و نیز خاص مورد سماع تمت مبحث لمرفوعات.

نسخه نادر، شرح یک متن با عنوان «اگر گویند»، «می گوئیم»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج، ۱۵۷گ، ۷ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵۱-۷۳]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۸۶

آغاز: بسمله. الحمد لاهله و الثناء علی محال معرفته و العزة لهم ... اما بعد پس از خیالات متباینه مرا رغبت افتاد که ملخصی در علم نحو نوشته شود؛ **انجام:** اول آنکه عوض محذوف است.

باید از متأخران باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا، ۶۳گ، ۲۰سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۲-۲۶۹۲]

۱۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۰۸۷/۱

آغاز: ویجوز حذف جایز است حذف عامل حال چنان که گویی هرکسی را که به سفر رود در ابتدا مهدیا ای سر او سافر راشداً مهدیا؛ **انجام:** زیراکه سه حرفی خفیف است واعدل اوزان است ومحتاج به تحفیف نیست اما هرگاه که تاء تأنیث درمنادی باشد حذف آن تا به ترخیم جایز است ...

قسمتی از متن عربی یک کتاب نحوی را آورده آن گاه نسبتاً مفصل به فارسی روان شرح کرده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۴۶گ (۱۲ر-۵۷پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۳]

۱۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۱۴۸/۵

آغاز: بدانکه مقدمات جمع مقدمه است؛ **انجام:** قوله و اعراب الفعل غیر حقیقی کله

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، ۶۴گ (۸۸-۱۵۱)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۴-۱۱۸۰]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۷۱/۵

آغاز: چند ... که در خواندن سبق استادنا و مولانا اعنی مولوی ابوالحسن دام ظله این دبستان؛ **انجام:** سؤال مجرور را مکسور ضرور است در اینجا مسکور نیست جواب محل مجرور دو است ... چرا که الف همیشه ساکن باشد بی ضفط زبان و در معنا.

رساله مختصری است در صرف و نحو که برای تعلیم مبتدیان به نحو سؤال و جواب تنظیم شده است، در آغاز آن نام ابوالحسن صفا آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۸گ (۵۳ر-۶۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳۸-۲۱۳]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۵۷۶

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۳۲/۲

از روی رساله الکافیة ابن الحاجب و شرح آن از رضی استرابادی و عبدالرحمن جامی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۷۹گ (۷۱-۱۴۹)، ابعاد متن: ۶×۱۲، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۶-۵۶۹]

۱۶. کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه: ۷۹/۱

آغاز: ... فصل در اقسام اسم بدانکه اسم یا صحیح است یا معتل وصحیح آن است که آخرش الف وطا ما قبل مکسور نباشد مثل زید وظبی ومعتل آن است که آخرش الف باشد مانند عصی؛ **انجام:** اما اگر چنین گوی که لاتترک مطالعة هذه الرسالة یتم علیک علم النحو یعنی ترک مکن مطالعه این رساله را تمام می‌شود از برای تو علم نحو پس لفظدر مثال اول مرنوع ویتم در مثال ثانی مجزوم خواهد بود.

رساله‌ای متوسط در قواعد نحو عربی وتقسیم بندی کلمه به سه قسم آخر وفعل وحرف وتفصیل مشتقات آنها که برای استفاده طلاب نگاشته شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور، ۳۲گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۱۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۰۹۸

آغاز: بسمله، حمدله، و بعد ... مشتمل بر مقدمه و دو فن و خاتمه؛ **انجام:** دوم از اقسام اضافه بتقدیر حرف جر.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «الراضی بالقضاء محمد صادق بن علیرضا»؛ کاغذ: اصفهانی، ۵۴گ، ۲۴سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۵-۱۵۳۱]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۰۲
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۹×۱۴/۲سم [رایانه]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۸۹۹
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی نصب و رفع؛ **انجام:** هذاه الرساله فی دارالعلم محمد علی
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **نحوسات** / هیئت / فارسی

nohūsāt

مثنوی کوتاهی در ۱۲ بیت در بیان روزهای نحس ایام ماه است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۴۳/۳
آغاز: روایت کرد آن بدر محبین ×× امیرالمؤمنین خیر الوصین / دو روز نحسن در ماه است معلوم ×× برای هر مهمی هست مذموم / اگر طفلی تولد گردد آن روز ×× نماند هان بدان ای مرد فیروز؛ **انجام:** به ذی القعده ششم را کن شماره ×× پس از این بیستم را کن نظاره / به ذی الحجه نحوست هشتم آمد ×× دیگر [دگر] در بیستم باشد مؤید
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مذهب، ۲گ (۱۲ر-۱۳ر حاشیه)، ۱۴سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۴۰۵]

● **نحوست ایام** / علوم غریبه / فارسی

nohūsat-e ayyām

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۶/۱۸۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۳۹۰) [مختصر ف: -۶۸۵]

● **نحوس و سعود ایام (رساله در)** / حدیث / فارسی

nohūs va so‘ūd-e ayyām (r. dar)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۵۱۲
آغاز: بسمله، هذا تقویم شرع النبی صلی الله علیه و آله؛ **انجام:** یکون صالحا مرتفعا تمت الرساله الشریفه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: روغنی [رایانه]

● **نحو القلب** = **نحو القلوب** / عرفان و تصوف / عربی

naḥw-ul qalb = naḥw-ul qulūb

قشیری، عبدالکریم بن هوازن، ۳۸۶ - ۴۶۵ قمری

qošayrī, ‘abd-ol-karīm ebn-e havāzan (997 - 1073)

کتاب در تصوف است ولی به ترتیب کتاب‌های نحو.
آغاز: الحمدلله رب العالمین. قال الاستاد الامام زین الاسلام ... ابوالقاسم عبدالکریم بن هوازن القشیری. النحو فی اللغه القصد ... و هذا النحو من العربیه یسمی نحو الانه.القصد الی صواب الکلام و نحو القلوب القصد الی حمید القول بالقلب و هو مخاطبة الرب بلسان اللب ... فصل الکلام اسم و فعل و جرف ... و فی نحو القلب الاسم هو الله.
چاپ: قاهره، محقق: احمد علم الدین الجندی، مجلة مجمع اللغة العربیة، ج۳۰، ۱۳۹۳ق، تحت عنوان: نحو القلوب الصغیر؛ قاهره، محقق: ابراهیم بسیونی، واحمد علم الدین الجندی، عالم الفکر، چاپ ۱، ۱۴۱۴ق، تحت عنوان: نحو القلوب الکبیر
[کشف الظنون ۲؛ فهرست دارالکتب چاپ ۱۹۶۴ ۱۵۴/۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۳۳/۳
بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۵گ (۹پ-۲۳ر)، ۱۵سطر (۱۴×۷/۵) [ف: ۱۷-۱۸۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۸۷/۳-ف
نسخه اصل: نسخه آقای فروزانفر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۱ شوال۱۲۹۳ق؛ افتادگی: انجام [فیلمها ف: ۱-۷۳۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۰۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** للاشاره الانصاف فی کل شی عزیز و اذا کان فی احد ضعف یجب ان یقوی بغیره و اذا کان فی شی حمل ما یحتمله و لهذا امر فی.
نسخه ناقص و تا اواسط بحث تمیز است؛ کا: ابوالحسن علی بن طالوت دامغانی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳۵ص (۷۲-۱۰۶)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۱۷-۶۴]

←نحو القلوب ⩾ نحو القلب

● **نحو محمدی** / نحو / فارسی

nahv-e mohammadī

مردوخ، محمد، - ۱۳۵۴ قمری

mardūx, mohammad(- 1935)

تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۳۴۵ق
رساله کوتاهی است درنحو که برای یادگیری مبتدیان نوشته شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۴۲۳-۱۳/۱۰۳
آغاز: علم نحو عبارت است از دانستن احوال کلمات عرب از جهة اعراب وبناء؛ **انجام:** محلا معرب اند همی مطر اخصبت به

الارض العلم ینفع ویرفع درماسوای هفت محل مذکور جمله اعراب محلی ندارد
خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ذیحجه۱۳۴۵ق، جلد: مقوا، ۴۴گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۶۹]

⟵نحو منظوم ⟩ الالفیة فی الاعراب

● نحو منظوم / نحو

nahv-e manzūm

قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۶۶/۳
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۶-۳۵۱]

● نحو منظوم / نحو / عربی

nahv-e manzūm

ناشناخته:

۱. همدان؛ بحرالفضائل؛ شماره نسخه: ۸/۴
آغاز: بسمله . حمدا لمن کرمنا بالمصطفی ×× و صهره و ولده اهل الوفا / و بعد ذا نظم کثیر الفائده ×× مختصر فی النحو یغنی قاصده / نظمته لغرة العین و من ×× یغثنی اسمه اذا هاج المحن / ابن عزیز الموسوی مرتضی ×× جنب عند ربه سوء القضاء؛ **انجام:** واله معالم الیقین×× ائمة بهم نظام الدین
۱۰۵ بیت؛ خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن الحاج عبد الوهاب، تا: ۱۳ ماه ؟۱۲۷۰ق؛ ۱۰گ (۸۱پ-۹۰ر) [رشت و همدان: ف: -۱۶۶۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۸۳/۱
آغاز: النحو علم من علوم الادب×× موضوعه موضوع لفظ العرب؛ **انجام:** و اللفظ معمولا اتی و عاملا×× کلیهما أو واحدا أو لا و لا
در نسخه حاضر بیست بیت اول این منظومه موجود است، منظومه‌ای است در علم نحو؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱ص(۱پ)، ۲۳سطر [ف: ۳۶-۱۳۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۵۰
آغاز: الله احمد فائض الانعام×× و مؤلف الارواح و الاجسام؛ **انجام:** و الاسم علی حرفین رد لاصله×× و ذاک بحذف اللام او حذف فائه
منظومه‌ای است در نحو تا مبحث مصغر و حاوی قصاید بسیاری در بحرهای مختلف «عربی» و شامل متجاوز از هزار بیت است؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۴-۳۶۱]

● نحو منظوم = نامه‌های فروغ / نحو / فارسی

nahv-e manzūm = nāme hā-ye forūq

اهداء به: فریدون شاه
مؤلف نامعلوم ولی بنا به اظهار خودش به نام «فریدون شاه» تألیف و اهداء نموده است.

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۷۸
آغاز: بسمله: زیب عنوان حرفهای شگرف×× نام آموزگار دفتر حرف / و «... نحو علمی بود شریف نسب ×× بقوانین لفظهای عرب ...»؛ **انجام:** ... نیز در منفی آن بودنایاب×× زانکه مخصوص گشته بر ایجاب / و « ... تا بجائی استنامه ایام×× باد عنوان نامهایش نام ... »
خط: نستعلیق، کا: سید محمد بن سید عبدالصمد بن سید عبدالجلیل، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: چرمی، ۴۰گ، ۱۴-۱۳سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳-۱۳۵۳]

⟵نحو موسی ⟩ الفیه موسی

● نحو میر / نحو / فارسی

nahv-e mīr

جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ - ۸۱۶ قمری

jorjānī,‘alī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

رساله کوتاهی است درنحو منسوب به میرسید شریف جرجانی وغیر از صرف میراو. این رساله ترجمه مانندی از الکافیه ابن حاجب است و عنوان باب‌های آن «فصل، فصل» است. نسخه‌های دستنویس آن یا یکدیگر جدایی دارند. نسخه چاپ نولکشور لکهنو، در یک مجموعه کتاب‌های درسی بی تاریخ بدین‌گونه است: نخست چند فصل بی شماره، در تعریف کلمه و کلام، اسم، مبنی و معرب، معرفه و نکره، اقسام اعراب، آن گاه فصلی در عوامل در چند باب و فصل‌هایی.

آغاز: الحمدلله رب العالمین والعاقبة للمتقین والصلاة والسلام علی خیر خلقه محمد وآله الاکرمین ابتدا کتاب بدان ارشدک الله تعالی که این مختصری است مضبوط در نحو که مبتدی را بعد از حفظ مفردات لغت و معرفت اشتقاق و ضبط مهمات تصریف به آسانی به کیفیت ترکیب عربیت راه نماید و به زودی بر معرفت اعراب و بنا و سواد خواندن توائی دهد ...فصل. بدان که لفظ مستعمل در سخن عرب بر دو قسم است: مفرد و مرکب. مفرد لفظی باشد تنها که دلالت کند بر یک معنی و آن را کلمه گویند

چاپ: هند، دهلی، مجتبائی، ۱۳۲۱ق، به اهتمام محمد عبدالاحد؛ مطبوعات المؤ ید، ۳۷ص، ۱۳۲۱ق.

[الذریعه ۸۸/۲۴ سه کتاب بدین نام، یکی از میرسید شریف و دیگری از بهاءالدین محمد مختاری نایینی (۱۰۸۰-۱۱۴۰ق) و سومین به نظم که می‌تواند منظوم همین کتاب باشد؛ مشترک پاکستان ۲۵۸۹/۱۳؛ میراث مشترک ایران و هند: ۲-۳۱۴]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۰۲۰/۵-۱۶/۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** چهاردهم لام مفتوحه برای تاکید چون لزید افضل من عمرو پانزدهم ما به معنی مادام چون اقوم ما جلس الامیر شانزدهم حروف عطف

خط: نسخ، کا: میر جعفر بن شمس الدین، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۲۵گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۸-۴۷۶۹]

۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۹۰

آغاز: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۱گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۳-۸۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۷۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون اقوم ما جلس الامر. شانزدهم حروف عطف و آن ده است: واو و فا و ثم و حتی و اما و او و ام و بل و لکن. الحمدالله علی احسانه که در این ایام فرخنده فرخام نسخه متبرکه نحویه من تصنیفات میر سید شریف قدس الله سره ...

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: سید محمد مهدی بن میر محمد، تا: دوشنبه ۳ ذیقعده۱۲۶۶ق؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۲۳گ(۷۴پ-۹۶ر)، ۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۳۳۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۹۴/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** در آخر فعل مضارع در آید خفیفه چون اضربن و ثقیله چون.

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ ۲۱گ (۱۳۰-۱۵۰)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۲-۳۵۷]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۷۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** نون تاکید ... دو قسم است خفیفه چون اضربن و ثقیله چون اضربن

در فهرست ناشناس، در چند فصل است؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالباقی، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۴۳ر-۵۱ر)، ۱۹سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۲۲×۵۱ سم [ف: ۱۳-۳۰۵۶]

۶. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه: ۱۵/۴

خط: نسخ نازیبا، کا: سید محمد بن ابوالحسن فومنی، تا: ۱۳۰۴ق؛ اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: -۴۰]

۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۹۵/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** حتی و اما واو و لام و بل ولکن. تم ...

نسخه در دست، با سربندهای «فصل» بی شماره است؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: چراغ علی ملقب به حاجی آقا بن عبدالکریم شیرازی الاصل و المسکن، تا: جمادی الاول۱۳۰۸ق؛ ۵۶ص(۱۰۶-۱۶۱) [ف: ۲-۲۵۶]

● النحو و الصرف (رساله فی ...) / نحو / عربی

an-naḥw wa-ṣṣarf (r. fī)

رساله‌ای در مباحث نحو است که گاهی به موضوعات صرفی نیز متعرض شده است.این اثر با عناوین «فصل، فصل» نگارش یافته است.در فهرست آغاز این مجموعه از این اثر با عنوان «رسالة الحروف» تألیف کمال الدین فسایی یاد شده که وجهی برای آن یافت نشده است، چرا که فسایی در این موضوع سه اثر نگاشته به نام‌های: ۱.شرح شافیة؛ ۲.شرح کافیة؛ ۳.القیود الوافیة فی شرح الشافیة و الوافیة، که البته نسخه حاضر نظیر هیچ یک از آن سه اثر نیست. در منابع و مصادر، از جمله طبقات أعلام الشیعه اثر دیگری در این موضوع ــ جز این سه مورد ــ برای فسایی ثبت نشده است که البته باید تحقیق بیشتری شود.در کتابخانه دارالکتب الظاهریة دمشق رساله‌ای با عنوان «الحروف= معانی الحروف»، بدون ذکر نام مؤلف با سرآغازی نزدیک به نسخه حاضر معرفی شده است که ممکن است نسخه دیگری نظیر همین رساله بوده باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ذیل ۲۱۰

آغاز: بسملة، فصل فی الحروف التی تجر الأسماء و هی سبعة عشر، مررت بزید، بالله لأفعلن و الله لأضربن ... ؛ فصل فی الحروف التی تنصب الاسم و هی سبعة جاء القوم إلا زیدا؛ فصل فی الحروف التی تنصب الاسم و ترفع؛ تمت الحروف و یتلوه تصریف الأسماء؛ بسملة، حرکات الأعراب تسمی الرفع و النصب و الجر؛ **انجام:** فصل تضعیف العدد من الثلاثة ... ألف درهم و تنصب المعدود و منکرا فی غیر ذلک، لقولک أحد عشر و عشرون درهماً و تسعون دیناراً؛ تم تصریف الأسماء

خط: نسخ، کا: عبدالواحد کاتب دولت آبادی، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ ۴گ(۹۵ر-۹۸پ)، ۲۱سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [میراث شهاب: س۱۴ ش۳و۴-۱۵۶]

● نحو و صرف / نحو، صرف / فارسی

nahv va sarf

هروی، عبدالرحیم بن حسینعلی، - ۱۲۸۶ قمری

heravī,ʻabd-or-rahīm ebn-e hoseyn-ʻalī(- 1870)

اهداء به: علیقلی میرزا قاجار

تاریخ تألیف: دوشنبه ۲۵ جمادی الثانی ۱۲۷۲ق

در قواعد علم صرف و نحو لغت عربی، در «مقدمه» و چند «باب» دارای فصول.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این رساله مشتمل است بر مقدمه و چند باب، مقدمه در بیان بعضی مطالب که قبل از شروع بمقصود لازم است

۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۵/۲

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این رساله مشتمل است ... ؛ **انجام:** اتمام پذیرفت

کاتب = مؤلف، تا: ۲۵ شوال۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج، ۲۱۶ص (۲۰-

۲۳۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱–۱۸]

۲. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر گاه پیش از او مفتوح باشد منقلب بالف می‌شود مثل اصبت خیرا ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۵ جمادی الثانی۱۲۷۲ق (شاید تاریخ تألیف باشد)، جا: سنقز؛ ۶۲گ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: -۷۴]

● **نحو و صرف** / نحو، صرف / فارسی

nahv va sarf

قواعد نحوی را در آغاز و قواعد صرفی را در نیمه دوم کتاب با روشی مختصر و ساده برای مبتدیان گزارش داده و مهمات آنها را می‌آورد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۳۹

آغاز: الحمد لله وحده ... و بعد این رساله ایست در آداب تعلیم و تعلم نحو و صرف منقسم بر دو قسم؛ **انجام:** ناتمام: و گوئی حبذا الرجل زید و حبذا رجلا زید

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۱۰۷گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۳–۱۳۸]

● **نحو و صرف زبان فارسی = صرف و نحو زبان فارسی = دستور زبان فارسی** / دستور زبان / فارسی

nahv va sarf-e zabān-e fārsī = sarf va nahv-e zabān-e fārsī = dastūr-e zabān-e fārsī

منجم، محمد مهدی بن محمد حسن، ق۱۳ قمری

monajjem,mohammad mahdī ebn-e mohammad hasan(- 19c)

اهداء به: محمد علیخان امین السلطنه

رساله‌ای است در صرف و نحو و دستور زبان فارسی که در عصر ناصرالدین شاه قاجار (۱۲۶۴–۱۳۱۳ق) تألیف شده است. مؤلف، دو کتاب دیگر دارد به عنوان «ترجمه تحریر اقلیدس» که آن را به نام ناصرالدین شاه قاجار ساخته و دیگری «زایجه و طالع نامه مظفرالدین میرزا قاجار».

[المآثر و الآثار۱۸۸–۱۸۹؛ اخترشناسان و نوآوران مسلمان۲۵۹/۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۸۹

آغاز: سپاس بیقیاس و ستایش بی آلایش سزاوار ذات پاک حکیم و قادری است ... و بعد، چون در این قرن سعادت قرآن؛ **انجام:** و از این بیش شرح این سخنان سروده شد

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی؛ جلد: چرم، ۲۵گ، ۱۱سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۴۰–۶۹۴]

←نحوه عمل ربع ﻫ ربع

● **نحوية (فائدة)** / نحو / عربی

nahvīye (fā’edat)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۱۲/۱۰

آغاز: فائدة نحوية. لایجوز ان یقال اللهم صل علی محمد و آله، باعادة الجار لوجهین

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۵۹پ–۶۰پ)، اندازه: ۱۳/۸×۲۰/۵سم [ف: ۸-۴۷۶]

● **نحوی (فوائد)** / نحو / عربی

naḥwī (fawā’id-un)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۴/۳–طباطبائی

آغاز: اعلم ان الاسم الدال علی ثلاثه فصاعدا ثلاثه اصناف؛ **انجام:** الا ان احد هما لفظی و الاخر معنوی. دنبال این قسمت تا برگ ۸۸ سفید (نانوشته) است.

پاره ای فوائد نحوی است بدون عنوان و شاید قطعه ایست از کتابی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۴ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۳گ (۸۱ر–۸۳ر)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۲۲–۱۵۱]

● **النخبة** / کیمیا / عربی

an-noxbe

ذوالنون مصری، ثوبان بن ابراهیم، ۱۸۰؟ – ۲۴۵ قمری

zo-n-nūn-e mesrī,sawbān ebn-e ebrāhīm (797 - 860)

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۹۵/۵

انجام: من اهل الاسرار اذ معنی الاعتبار ان تعبر مما ذکر الی غیره و لا تقتصر علیه کما صرح به اهل التحقیق و المعارف فی کتبهم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۱گ (۴۱ر–۴۱پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲–۳۳۹]

● **النخبة** / معما / عربی

an-noxbe

صفی بن حسین

safī ebn-e hoseyn

مشتمل بر «مقدمه» و «خاتمه» و سه «فصل»: المقدمة: فی بیان ماهیة المعمی؛ فصل ۱. فی العمل التحصیلی (ممکن است «التعمد» باشد)؛ ۲. و هو ان تعمد الی لفظ مفرد باعتبار معماة الغیر المعمائی؛ ۳. الترکیب.نویسنده این رساله را از کتاب مبسوط خود «التبیان المطرز» انتخاب نموده است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۷۱۹/۳

آغاز: بسمله، حمدله و بعد فیقول الفقیر ... تهیاتها بالنخبة قد انتزعتها من رسالتی الجلیلة فی المعمی واللغز المسماة بالتبیان المطرز؛ **انجام:** و اراد بکسرها کسر الهاء من هل یعمل التذییل انتهی ما اردنا ایراده علی سبیل الارتجال و توزع البال و الحمدلله ... و محمد و آله الطاهرین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ جلد: میشن، ۲۰سطر ، قطع: جیبی [ف: ۵-۱۳۹]

● **نخبه** / کلام و اعتقادات / فارسی

noxbe

شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی، ۱۱۷۵؟ - ۱۲۶۰ قمری

šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad naqī (1762 - 1844)

در اصول و فروعدین.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۲۵/۴

خط: نستعلیق، کا: محمود، تا: دوشنبه ۱۱ صفر۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج، ۱۲گ (۷۸ر-۸۹ر)، ۱۸سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۶-۲۶۴]

● **نخبه** / فقه / فارسی

noxbe

کرباسی، محمد ابراهیم بن محمد حسن، ۱۱۸۰؟ - ۱۲۶۲ ؟ قمری

karbāsī,mohammad ebrāhīm ebn-e mohammad hasan (1767 - 1846)

رساله‌ای مختصر در احکام طهارت، صلات، زکات، خمس وصوم که به صورت فتوایی نوشته ودر چند «مقصد» وهرکدام در چند «باب» وهرباب مشتمل برفصولی، تنظیم شده است. این رساله که منتخبی از کتاب دیگر مؤلف «الارشاد المسترشدین» می‌باشد مورد تحشیه وتعلیقه بسیاری از فقهای آتی قرار گرفته است.

آغاز: حمد و ثنای بیحد و احصاء مخصوص بارگاه کبریائیست که جواهر بحار معرفتش کنز الفوائد آمال و امانی ...

انجام: ۱ (صلات): ودر هیچیک اراده ماندن ده روز نداشته باشد ودر مابین مجموع آنها به قدر هشت فرسخ نباشد باید تمام نماید واحوط علاوه نمودن قصر است بر آن.

۲ (صوم): چه از یکسال بگذرد یا بیشتر لیکن سنت است وروزه مستحب صحیح نیست از کسی که در ذمه او روزه واجب باشد مگر آنکه قادر نباشد به واجب که جایز است.

چاپ: مشار فارسی، ج۵، صص۵۱۷۵-۵۱۷۶؛ اصفهان، ۱۲۴۶ و ۱۲۸۵ و ۱۲۸۹؛ ۱۳۰۶ق، خشتی، ۱۲۱+۱ص؛ هند، بمبئی، ۱۳۱۶ق، سنگی، رقعی، ۱۵۲+۱۴+۲۵+۱۹+۲۸ص؛ ایران، اصفهان، ۱۳۳۹ق، سنگی، خشتی، ۱۴۰+۳ص، نخبه کلباسی؛ ایران، تهران، سنگی، خشتی، ۱۳۱ص، نخبه کلباسی: بدون تاریخ؛ ایران، تهران، ۱۳۲۱ق، سنگی، خشتی، به سعی و اهتمام سید میرزا محد علی شیرازی، به درخواست حاجی میرزا محمد علی شیرازی؛ ایران، تهران، کارخانه علی قلی خان، ۱۳۱۳ قمری، با تصحیح و تنقیح عبدالوهاب خراسانی مشهدی، سنگی، رقعی، ۱۴۹+۱ص، به درخواست آقا مشهدی محمد نائب؛ هند، بمبئی، دت پرساد، ۱۳۱۸ قمری، به اهتمام: میرزا محمد ملک الکتاب

[الذریعه ۹۰/۲۴؛ کشف الحجب ۵۷۸؛ دنا ۱۰: ۶۲۰-۶۲۳ (۸۲ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة النخبة؛ انصاری، مرتضی بن محمد امین (۱۲۱۴-۱۲۸۱ق)

۲- احکام نماز = مختصر نخبه؛ شیخ مرتضی (-۱۳)

۳- حاشیة النخبة؛ شریف رازی، عباسقلی بن قنبر علی (۱۲۹۱-۱۳۷۴)

۴- حاشیه نخبه

۱. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه: ۵۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ شوال۱۲۳۹ق؛ ۱۱۳گ، ۱۵سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: -۵۸]

۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۳۱

آغاز: بسمله نحمدک اللهم اجعلنا لانعمک من الشاکرین ... وبعد فیقول الغریق فی بحر؛ **انجام:** وهمچنین است حال در تشهد منسیه در رکعت اخیره

خط: نسخ، کا: محمد کاظم حسنی حسینی، تا: ۲۵رمضان۱۲۴۰ق؛ ۱۰۶گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۳۶]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر ۱

خط: نسخ خوش، کا: آقائی اصفهانی بن رجبعلی، تا: ربیع الاول۱۲۴۰ق؛ محشی از شیخ محمدباقر، حاجی ملاحسینعلی تویسرکانی اعلی الله مقامه، حاجی سید حسین ترک، میرزا مدظله العالی، حاجی سید اسدالله مدالله تعالی ظله العالی؛ جلد: تیماج، ۱۵سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۴۴]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر ۱

خط: نسخ عالی، بی‌کا، تا: ۶صفر۱۲۴۰ق؛ مجدول، مقابله شده؛ ۱۶۳گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۴]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۰۳۸-۲۰/۱۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر ۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ جلد: گالینگور، ۱۱۱گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۸-۴۷۷۶]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۱۲۸

بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۶۱-۹/۲۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر ۱

از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، کا: سید محمد کاظم تفرشی، تا: ۲جمادی الاول۱۲۴۳ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۳۸گ، ۱۱سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۸-۴۷۷۶]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۵۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر ۱

خط: نسخ، کا: سید محمد کاظم تفریشی، تا: جمعه ۲ جمادی الثانی۱۲۴۳ق؛ واقف: خان بابا مشار، خرداد ۱۳۴۵؛ جلد: تیماج، ۲۵۵گ، ۱۱و۱۲سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۱-۱۵۸۶]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳۲

آغاز: خلایق و عترت طاهره آن جناب باد و بعد چنین گوید ابن محمد حسن الخراسانی محمد ابراهیم الاصفهانی؛ **انجام:** برابر ۱

ازابتدای طهارت تاپایان صلات؛ خط: نسخ، کا: اصفهانی، محمد بن ابوالقاسم، تا: ۱۲۴۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، محشی‌بارمز «ق» و بعضاً باعنوان «میرزا دام ظله»، خریداری از موسوی گرمارودی درسال ۱۳۶۵؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۲۵گ، ۱۱سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۱-۱۵۸۷]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۰۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر ۱

ازطهارت تا انتهای صلات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۹ربیع الثانی۱۲۴۴ق؛ واقف: سید عبدالباقی آیة اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ جلد: تیماج، ۸۰گ، ۱۹سطر، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۲۱-۱۵۸۵]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۷۵۸/۳-۵۸/۲۰۸

آغاز: برابر

از اول تا آخر (طهارت و صلوة)؛ خط: نسخ، کا: سید محمد بن سید حسن، تا: ۱۲۴۵ق؛ ۱۰۳گ (۳۳-۱۳۵)، ۱۴سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۸-۴۷۷۶]

۱۲. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۷۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ ذیقعده۱۲۴۵ق؛ ۱۱گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲-۲۳]

۱۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۹۵۷

بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق، قطع: جیبی [ف: -۲۵۷]

۱۴. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۳۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

از ابتدای طهارت تا پایان صوم؛ خط: نسخ، کا: کاتب حواشی خطی: محمد رضا بن ملا میرزا محمد، تا: ۱۲۴۶ق، جا: اصفهان؛ محشی‌با نام ورمز: سید حسین تلمیذ مرتضی انصاری، مرتضی الانصاری، امضای «س»، میرزا (میرزا حسن شیرازی)؛ جلد: تیماج، ۹۳گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ]

۱۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۷۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: چاپی، بی‌کا، تا: شعبان۱۲۴۶ق، جا: اصفهان؛ چاپی؛ ۱۴گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۴]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۷۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر ۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ ۵۲گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۶]

۱۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** بحث دویم: در بیان مفطراتی که حرام نیست ارتکاب آنها و لکن موجب قضا می‌شود ... و بعد معلوم شود که صبح بوده است لازم است بر او قضا.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ شعبان۱۲۴۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۲۸گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲-۲۱۱]

۱۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** آنچه تدارک نموده اند از برای سال از خوردگی و غیر آن و زیادتی منافع زیادت

از آغاز تا پایان کتاب زکات و خمس؛ خط: نستعلیق، کا: علی اصغر گیلانی، تا: ۱۰ رمضان ۱۲۴۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۱۲گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۴]

۱۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۴۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** مثل کفاره ماه مبارک رمضان و اظهر اختصاص حکم است بر تقدیر ثبوت به دو ماه پس اگر زاید از دو ماه باشد حکم مذکور ثابت نیست

خط: نستعلیق زیبا، کا: نوری، عبدالمناف بن عبدالمطلب، تا: پنج‌شنبه ۲۴ شوال۱۲۴۹ق، کاتب ساکن قریه فرحزاد از قرای شهران؛ ۸۵گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۳۸۸]

۲۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۶۷۲

خط: نسخ، کا: مصلح آبادی، آقا بن محمد علی، تا: محرم۱۲۵۰ق؛ محشی از آخوند محمد کاظم خراسانی؛ اهدایی: وزیری؛ ۸۵گ، ۱۹سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۵×۳۰سم [ف: ۳-۱۰۱۷]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۶۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق [رایانه]

۲۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۳۵۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ از روی نسخه اصل، مصحح، محشی از میرزای شیرازی و شیخ انصاری؛ ۹۲گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲-۵۰]

۲۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۴۴ - د

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، کا: شریف یزدی، ابوالهادی بن محمد مهدی، تا: جمادی الاول۱۲۵۱ق؛ جلد: تیماج، ۱۱۰گ، ۱۴سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: -۲۱۶]

۲۴. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۹۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲
خط: نستعلیق، کا: اصفهانی، عبدالرزاق، تا: ۱۲۵۱ق، جا: اصفهان؛ محشی؛ ۶۷گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: -۱۸۹]

۲۵. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵-ن/۳۲۸
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم پسر عبد الرضا قزوینی، تا: ربیع الثانی۱۲۵۲ق، جا: شیراز مدرسه هاشمیه؛ جلد: تیماج، ۱۳۲گ، ۱۲سطر (۹×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱-۳۰۸]

۲۶. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۲۹/۱
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن علی محمد، تا: ۱۲۵۲ق؛ جلد: تیماج، ۲۱ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: -۶۰]

۲۷. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: ۱۳۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و احوط ترک است در ظرف اگر پارچه طلا و نقره بیندازند آب خوردن از آن عیبی ندارد.
کتاب طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۱ جمادی الاول۱۲۵۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۳۳گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف مخ: -۲۳۷]

۲۸. شیراز؛ ثامنی، محمد رضا؛ شماره نسخه: ۶۶
خط: نسخ، کا: محمد بن باقر اصطهباناتی، تا: شنبه ۱۷ رجب۱۲۵۲ق؛ جلد: تیماج، قطع: رقعی [اوراق عتیق: ۱-۲۷۵]

۲۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۶۷۷/۱
خط: نسخ، کا: عبدالرزاق عزآبادی، تا: شوال۱۲۵۳ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳-۱۰۱۸]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۹۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری با نشانی «ض»؛ ۱۹۱گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۲۲-۲۴۱]

۳۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۳۷۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۱
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۵ شوال۱۲۵۳ق؛ ۵۶گ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [نشریه: ۱۳-۳۹۳]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۹۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲
ازابتدای طهارت تا انتهای بحث چهارم درعلامات دخول ماه رمضان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۲۵۴ق؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری؛ جلد: تیماج، ۱۵۲گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲۱-۱۵۸۴]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲
خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن محمد حسین بن محمد علی بن عبدالله، تا: ۱۱ ذیحجه۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج، ۱۲۲گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲-۳۰۰]

۳۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۷۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج، ۱۱۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۷×۱۷سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۴]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۲۲۲
آغاز: آن و اگر رسیده باشد بغیر آن معین است باب شستن تمام و همچنین معین است؛ **انجام:** برابر۲
خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۳۶. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره
کا: محمد قاسم ابن ملا محمد هاشم میریانجی، تا: ۱۲۵۵ق [تراثنا: س۱۳ش۴-۱۳۷]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۹۷۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲
خط: نسخ، کا: حسن بن حسین موسوی، تا: دوشنبه ۸ صفر۱۲۵۸ق، جا: شیراز؛ واقف: سید عبدالباقی آیة اللهی، اسفند ۱۳۷۴؛ ۱۷۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۲سم [ف: ۲۱-۱۵۸۶]

۳۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۷۸۳
خط: نستعلیق شکسته، کا: جعفر بن علی محمد، تا: ۱۲۵۸ق؛ جلد: میشن، ۷۳گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴/۲×۲۱/۳سم [ف: ۴-۸۱۴]

۳۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۲-۱۶/۷۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج، ۳۲گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۷۵]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۲۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸ صفر۱۲۵۹ق؛ واقف: فضل الله محقق سمنانی، آبان ۱۳۶۶؛ ۸۲گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۱۵۸۸]

۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۰۷۸-۱۶/۸۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲
خط: نسخ، کا: سیدمحمد طهرانی (که در اثنای کتابت وفات یافته) وآقا رستم علی (که کتابت را به پایان برده)، تا: ۲۷ ربیع الثانی۱۲۶۰ق، جا: سلطان آباد؛ جلد: تیماج، ۸۲گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۷۵]

۴۲. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۳۰۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** که دربیان مسائل طهارة و صلوة و زکوة و خمس و صومست
خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: محمد میرزا، تا: ۲۰صفر۱۲۶۱ق، جا: کرمانشاه؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۱۱۲گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: -۳۱۱]

۴۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۵۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: تا اواسط رجب۱۲۷۰ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، محشی از شیخ مرتضی انصاری؛ مهر: شیخ مرتضی انصاری «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده مرتضی

الانصاری»(مربع)؛ ۱۷۳گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲-۳۱۳]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۳۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۴ق؛ مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۱۳۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۳۳۹]

۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۸۲

آغاز: نمودن بعد از وقت و اگر فراموش نمود ازاله کردن نجاست را و بعد از فراغ از نماز بخواطرش آمد اعاده و قضاء آن واجبست و اگر در بین نماز بخاطرش بیاید اعاده واجب است؛ **انجام:** برابر۲

اما ترتیب عناوین موجود در نسخه: باب سوم در مطهرات، فصل اول در آب و انواع آب، مقصد دوم در باب نماز، و شرایط و احکام آن، مقصد سوم از زکوة مال و بدن و خمس احکام آن در باب خمس، مقصد چهارم در صوم و احکام و مبطلات آن؛ خط: نسخ، کا: یزدی تفتی، محمد مهدی بن محمد باقر، تا: دوشنبه ۱۷ ذیحجه۱۲۷۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشانه‌های ۱س، ض؛ اهدایی: سژد احمد میرزائی، ۱۳۶۷؛ جلد: گالینگور، ۳۹گ، ۲۱سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۹-۴۹۸]

۴۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۳۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد علی فروشانی اصفهانی، تا: ۷ ذیحجه۱۲۷۵ق؛ محشی از شیخ انصاری وبا امضای «من»؛ دستخط علامه انصاری بدین صورت: «بسم الله الرحمن الرحیم شهد بعض الاحباب مقابلتها ولاباس بالعمل بها وهبتها بعلی آقا حفظه اله» (مراد ملا علی کنی است) با مهر«لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده مرتضی الانصاری» (مربع)، با نسخه اصل مقابله وتصحیح شده؛ ۱۰۴گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۴]

۴۷. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۶۲

خط: نسخ خوب، کا: میرزا حسن گرجی، تا: ۱۲۷۶ق؛ ۱۸۳گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: -۴۶]

۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۶۱

خط: نسخ، کا: فروشانی اصفهانی، محمد باقر بن محمد علی، تا: چهارشنبه ۳ ذیحجه۱۲۷۷ق؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری با نشان«ض» و میرزا محمد حسن شیرازی با نشانی «میرزا»در صفحه اول خط میرزا؛ تملک: باقر بن محمد علی اصفهانی به تاریخ رجب ۱۲۸۳؛ ۱۱۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۷-۲۲۴]

۴۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

از ابتدا تا پایان کتاب صوم؛ بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق (پایان کتاب صلاه مسافر)- محرم ۱۲۸۳ق (پایان نسخه)؛ محشی با امضای «اس»، «ض»، با علامت بلاغ ومقابله؛ مهر: «عبده الراجی محمد» (بیضی)؛ جلد: مقوا، ۱۱۸گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۴]

۵۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان۱۲۹۰ق؛ محشی با عنوان «میرزا حسن سلمه الله» و «حسین»؛ ۹۱گ، ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۱-۲۷۳]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۷۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر در یکی از اول یا آخر یا اواسط خون دید نفاس او ...

نسخه حاضر مسائل وضو تا احکام دماء ثلاثه را دارا می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۱۴گ (۱-۱۴)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۸-۶۱۸]

۵۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۳۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۱۵۸گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳-۳۶۶]

۵۳. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۸۲

انجام: و در هیچ یک اراده ماندن ده روز نداشته باشد و در ما بین مجموع آنها به قدر ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: ورثه امام زاده؛ ۱۴۰گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲-۳۱]

۵۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۰۵۹-۲۰/۱۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج، ۱۴۳گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۸-۴۷۷۶]

۵۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۸۱۱۱/۱-۲۴/۱۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با دستخط ومهر شیخ انصاری، محشی از نظرات شیخ انصاری؛ جلد: تیماج، ۹۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۷۶]

۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۸۸۱-۲۴/۱۸۱

آغاز: که نمازی که بنذر وتنبیه نذر واجب شود اما نماز یومیه هفده رکعت ودر حضر و در سفر نمازهای چهاررکعتی دو رکعتی آن ساقط است؛ **انجام:** دادن زکوة فطره باشخاصیکه میتوان بآنها داد فقیر مسکین باقی را حواله بکتاب ارشاد نمودیم. تمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۰۱گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۸-۴۷۷۷]

۵۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۱۷۲

تا نماز مسافر است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پایانقرن۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ اندکی از مقدمه مانده است؛ ۱۴ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۵-۷۰۶]

۵۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۰۸۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مقابله شده، حسین حسینی می‌نویسد که عمل به این رساله به جز آنچه که در حواشی آمده است رواست؛ ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۷سم [ف: ۴-۸۱۴]

۵۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۲۹

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۱۵۱گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۳/۶×۲۱/۴سم [ف: ۴-۸۱۴]

۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس اگر زاید ازدو ماه باشد حکم مذکور ثابت نیست.

ازابتدای مقدمه تا انتهای روزه؛ خط: نسخ، کا: علی بن میرزا محمد علی حسینی عربشاهی، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید محمد باقر سبزورای، محرم ۱۴۰۵؛ جلد: مقوا، ۱۳۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱-۱۵۸۸]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۵۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر ۱

ازابتدای طهارت تا انتهای صلات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۲۸گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰/۷×۱۵/۲سم [ف: ۲۱-۱۵۸۴]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۰۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر مرتد شود معتکف دربین اعتکاف باطل می‌شود اعتکاف و واجب است بیرون رود از مسجد.

ازابتدای طهارت تا انتهای اعتکاف؛ خط: نسخ، کا: میرزا علی بن علی محمد زنجانی، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید عبدالباقی آیة اللهی، اسفند ۱۳۷۴؛ ۱۲۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۱-۱۵۸۵]

۶۳. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۲۳/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶۵گ (۷۱پ-۱۳۵ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۸۹]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۶۰۸

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [د.ث. مجلس]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۳۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر ۱

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از شیخ محمد باقر و شیخ مرتضی انصاری؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۱۵۱گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۶]

۶۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۱۴/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا إله الله و الله و الله اکبر و آن رفع ویکند هدم و غرق ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۶۸گ (۲۷۶-۳۴۳)، ۱۷سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳۶-۱۶۶]

۶۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۷۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** پنجم آنکه شرطست دروجوب قضاء بلوغ وعقل واسلام وایمان پس واجب نیست قضاء بر طفل ودیوانه ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی با امضای «ض»، «میرزا دام ظله»؛ جلد: تیماج، ۷۲گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۴]

۶۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۲۳

آغاز: ... کتاب الطهارة ودرآن یک مقدمه وسه مقصد ویک خاتمه است اما مقدمه پس درآن دو فصل است فصل اول دراحکام آبها است بدانکه آب یا مطلق است یا مضاف اما اول؛ **انجام:** وهرگاه در وسط روز مشخص شود ماه رمضان بازکفایت می‌کند ولازم نیست تجدید نیت از برای روزه ماه رمضان ولیکن احوط تجدید است وهرگاه صبح کند یوم الشک را به نیت افطار

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ ۱۳۵گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۵]

۶۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۲۸/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لیکن حرام نمی شود آن چیزی که در ظروف می‌باشد در خور بی [کذا] و آشامیدنی و غیر آن و هم چنین رفع خبث به آن می‌شود و همچنین است از ظروف غصی [کذا] هر چند فعل حرام کرده باشد. هرگاه وضو یا غسل ... [مطلب ناتمام رها شده]

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ دارای رکابه، مجدول؛ ۳۴گ (۵۵پ-۸۶پ و به دلیل جابجایی ادامه آن در ۴۲ر-۴۳ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۴سم [ف: ۲۷/۱-۲۴۳]

۷۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۷۳۶-۲۹/۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مسوده چاپ سنگی، بوسیله محمد ابراهیم تهرانی مقابله وتصحیح شده، محشی و تأیید میرزا محمد تقی شیرازی و آخوند خراسانی و سید اسماعیل صدر و سید کاظم طباطبائی یزدی؛ ۱۲۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۸-۴۷۷۶]

۷۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۹۹۰-۱۵/۲۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر ۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۸-۴۷۷۶]

۷۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۰۰۲/۱-۲۰/۱۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و جائز است زینت نمودن در و دیوار خانه واتاق و سقف آن را به طلا و نقره و احوط ترک است و در ظرف اگر پارچه طلا و نقره بیندازد آب خوردن از آن عیبی ندارد تمت

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۷گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۷۶]

۷۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۵۴۵-۳۳/۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با نشان«ض» شیخ مرتضی انصاری، با علامت بلاغ مقابله، در اول نسخه گواهی به خط شیخ انصاری وبا مهر ایشان: «شهد بعض الثقات بمقابلة النسخة لدی الاحقر»؛ جلد: تیماج، ۷۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۷۶]

۷۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۲۸/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰گ، ۱۴ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۳۳۹]

۷۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۳۹
بی‌کا، بی‌تا؛ چاپ حروفی چاپخانه ملا عبدالرزاق اصفهانی در اصفهان است که به سال ۱۲۴۶ چاپ شده، محشی خطی از شیخ مرتضی انصاری با نشانی «ض» و حسین الحسنی با نشانی «ح ح»؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده اسماعیل بن نجفقلی الحسینی» (مربع)، «عبده الراجی مهدی الحسینی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۹۴گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۱-۳۰۰]

۷۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۳۷۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و وجوب فوری نیست و مستحب است
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: غلامحسین افتخاری پور؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۸۲گ، ۱۵سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۵-۱۶۳۱]

۷۷. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه: ۸۳
بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه چاپ حروفی است که توسط عبدالرزاق اصفهانی در اصفهان به سال ۱۲۴۶ چاپ شده، محشی خطی شیخ مرتضی انصاری با رمز «ض»؛ جلد: تیماج، ۹۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: -۶۴]

۷۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۸۲/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و در ظروف اگر پارچه طلا و نقره بیندازند آب خورند از آن عیبی ندارد.
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن، ۵۶گ (۱پ-۵۶پ)، اندازه: ۱۰/۸×۱۶/۶سم [ف: ۹-۳۷]

۷۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۰۴/۱
طهارت تا خمس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳-۳]

۸۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۹۵۳
آغاز: او را و اگر پشت به زمین و روی به آسمان باشد؛ **انجام:** برابر۲
در فهرست ناشناس، انجام هماهنگ، محشی ازآیت الله سید محمد کاظم طباطبائی یزدی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: حسین انتظاری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۶۲گ، ۱۴سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۴-۱۴۸۴]

۸۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۳۱۴
آغاز: بسمله مبحث طهارت از کتاب نخبه سرکار حاجی محمد ابراهیم کرباسی و در آن چند مبحث است؛ **انجام:** هر چند غساله از محل بیرون نرود و لیکن احوط بیرون کردن آنست و اما در آب جاری کفایت
مبحث طهارت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۵۱گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۸۰]

۸۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۶۵۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب محرر، با سرلوح مذهب مزدوج، محشی از آیة الله سید ابوالقاسم انبارده سروی امضاء «سید دام تأییده»؛ جلد: گالینگور، ۱۳۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۶-۱۴۷]

۸۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۸۴۰ ض
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۸۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از شیخ مرتضی انصاری و ملا محمد باقر؛ مهر: «الراجی احمد بن محمدرضا» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۵۱گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [مؤید: ۳-۳۷۱]

۸۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۳۲۵ ض
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۸۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۷۲۴
بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از شیخ مرتضی، میرزا و حاجی میرزا حسین [د.ث. مجلس]

۸۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۹۵
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۸۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۰۳۱/۱۹
تا فصل دوم در غسل از مقصد یکم؛ کا: محمد بن صالح، بی‌تا؛ ۴گ (۱۱۵پ-۱۱۸پ)، ۲۸سطر (۲۵×۳۰)، اندازه: ۳۴×۴۰سم [ف: ۱۷-۵۲۹]

۸۹. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۰۳۴/۱
آغاز: فصل سوم در واجبات و محرمات بیت الخلا رفتن؛ **انجام:** ودر ظرف اگر طلا و نقره بیندازند آب خوردن از آن عیبی ندارد
مبحث طهارت؛ خط: نستعلیق، کا: حسین بن لطیف چالی الاصل، بی‌تا، جا: قریه رودبارک اشکور؛ ۶۳ص (۱-۶۳)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲-۲۵۵]

● نخبه (منتخب) / فقه / فارسی

noxbe (mn.)

وابسته به: نخبه؛ کرباسی، محمد ابراهیم بن محمد حسن (۱۱۸۰-۱۲۶۲ق)

رساله‌ای مختصر در احکام طهارت، صلات، زکات، خمس وصوم که به صورت فتوایی نوشته ودر چند «مقصد» وهرکدام در چند «باب» وهرباب مشتمل برفصولی، تنظیم شده است. این رساله که منتخبی از کتاب دیگر مؤلف «الارشاد المسترشدین» می‌باشد مورد تحشیه وتعلیقه بسیاری از فقهای آتی قرار گرفته است. دو نسخه زیر منتخبی از آن است.

[الذریعه ۹۰/۲۴؛ کشف الحجب ۵۷۸]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۲۵/۵
منتخب؛ خط: نستعلیق، کا: محمود، بی‌تا، یک صفحه ناقص؛ ۱ص (۸۹پ)، ۱۸سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۶-۲۶۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴۶/۱

آغاز: بسمله، وفقکم الله، این مختصریست از واجبات طهارت از کتاب مستطاب کهف الحاج ... برداشته تا گمگشته وادی جهالت را دلیلی بوده باشد؛ **انجام:** و بار سیم به همین قصد بخوابد و بیدار نشود تا صبح طالع شود و در این وقت قضا و کفاره هر دو برو لازم است.

گزیده‌ای است از رساله عملیه «مرحوم حاج ملا محمد ابراهیم کرباسی اصفهانی» که برای استفاده عموم ترتیب داده شده، مباحث آن از کتاب طهارت آغاز و تا پایان مبطلات به انجام می‌رسد؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، مصحح؛ ۱۰گ (۷پ-۱۶پ)، ۹سطر ، اندازه: ۷/۵×۱۴سم [ف: ۳۷-۱۰۲]

● **النخبة** / دعا / عربی

an-noxbe

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ – ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810-1871)

رساله کوتاهی است در تعقیبات وادعیه صباح ومساء. بعد از پایان رساله دعای تهلیل، تحریر شده است.

[فهرست مشایخ ۲۶۶/۲]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۳۹۹-۱۷/۱۷۹

آغاز: الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله الطاهرین ولعنة الله علی اعدائهم اجمعین وبعد یقول العبد الاثیم کریم بن ابراهیم ان الادعیة الواردة عن آل محمد علیهم السلام فی تعقیبات؛ **انجام:** وابتغ فیمابین ذلک سبیلا وقل الحمدلله الذی لم یتخذ ولدا ولم یکن له شریک فی الملک ولم یکن له ولی من الذل وکبره تکبیرا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح، مجدول زرین؛ جلد: تیماج، ۵۸گ، ۶-۷سطر ، اندازه: ۶×۱۰سم [ف: ۸-۴۷۶۹]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۴۰۱/۱

خط: نسخ، کا: شیرازی، یوسف بن علی، تا: رجب۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج، ۴۰گ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳-۹۴۹]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۶۰۱

خط: نسخ، کا: لطف الله تبریزی، تا: ۱۲۷۰ق، به دستور محمد تقی خان؛ مجدول؛ اهدایی: ورثه محمد خان عسکری؛ ۱۱۳گ، ۷سطر (۳/۵×۶)، اندازه: ۶/۵×۱۰سم [ف: ۵-۱۷۱۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۲۲/۳

خط: نستعلیق، کا: طباطبایی، محمد رضا، تا: ۱۳۵۰ق؛ ۳۸گ (۹پ-۴۶پ)، ۱۲سطر (۶×۱۳)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۲۵۰]

● **نخبه** / شعر / فارسی

noxbe

صدرالافاضل، مرتضی حسین، قرن ۱۵ قمری

sadr-ol-afāzel, morteza hoseyn(- 21c)

منتخبی است به صورت بیاض از شاعران پارسی مانند منوچهری دامغانی، خیام، امیر خسرو، حافظ، فردوسی، رودکی، اوحدی کرمانی، ابن یمین، قاآنی، امیر معزی، هلالی، ناصرعلی، کلیم، فیضی، کمال اسماعیل و شاعران پارسی‌گوی اردو زبان مانند غالب و اقبال لاهوری.بعضی از این اشعار در تاریخ آگوست ۱۹۴۵ انتخاب شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۷۳/۲

نسخه اصل: کتابخانه سید حسین مرتضی فرزند کاتب - پاکستان؛ خط: نستعلیق هندی، کا: سید مرتضی حسین (صدرالافاضل لکهنوی لاهوری)، تا: ۱۳۶۴ق؛ ۶۵ص (۳۵-۹۹) [عکسی ف: ۷-۳۶۵]

● **النخبة = خلاصة الکافیة** / نحو / عربی

an-noxbe = xulāṣat-ul kāfīya

وابسته به: الکافیة فی النحو = المقدمة الکافیة فی النحو؛ ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰-۶۴۶ق)

تلخیصی است از کافیه ابن حاجب.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۳۳/۲

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و احمده علی جزیل نواله و اصلی علی رسوله محمد و آله الکلمة لفظ وضع لمفرد و مستقله باقتران محصل اسم و معه فهل و غیره حرف و متضنه بالاسناد اسمین أو فعلا و اسمأ کلام؛ **انجام:** و التنوین نون ساکنة مع حرکة الآخر، و هو للتمکن و التنکیر و العوض و المقابلة و الترنم.

خط: نسخ کهن، کا: محمد بن محمد بن احمد قزوینی، تا: اواخر محرم۷۱۳ق، جا: شیراز؛ افتادگی: انجام؛ کتاب النخبه را بسیار فشرده نگاشته و برگ آخر را صدرالافاضل تکمیل نموده ولی به خط همین کاتب است، مصح؛ مهر: لطفعلی صدرالافاضل (بیضی)؛ ۴گ (۸۰پ- ۸۳ر)، ۱۷و۳۶سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۱۷/۸سم [ف: ۴۳-۲۹]

● **نخبة** / فقه / فارسی

noxbe

ناشاخته:

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۲۷۱

آغاز: و خواه تمام آن باشد یا بعض آن و خواه جزء مشتمل بر چند فصل؛ خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن عبدالکریم، تا: ۱۲۹۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «حسین منی و انا من حسین»؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۷۳گ، ۱۷سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۱۵۹۵]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۷۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۲۳گ، ۱۷سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳-۹۴۳]

● **نخبه** / لغت / فارسی

noxbe

فرهنگ لغات و واژه‌های پزشکی قدیم است گرفته شده از لغات ترکی و عربی و فارسی، که به ترتیب حروف آغاز آنها تنظیم شده است. در بعضی از نسخه‌ها عناوین بیست و هشت باب برای حروف گذاشته شده و در سر آغاز نسخه «نخبه» نامیده شده است.

۱. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۲۸۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ رمضان۱۲۳۰ق؛ ۱۴۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: -۱۵۵]

۲. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۲۳۴

آغاز: حرف الالف مع الالف آطریلال لغت بربری بمعنی رجل الطیر است بجهت مشابهت شاخ گیاه آن بچنگال مرغ؛ **انجام:** یسیر کوکی اسم ترکی جزر است که بفارسی زردک نامند

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱۶گ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: -۱۲۴]

● **نخبه** / دعا / فارسی

noxbe

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۰۷۱

آغاز: من خزائنک مدرورة انت الله الذی لا اله الا انت لقد فاز من و المالک؛ **انجام:** پس اکتفا میکنم از تعقیبات و دعاهای صبح و شام و ختم.

انجامه: و ختم میکنم باین موضع رساله را و نامیدیم این رساله را نخبه چنانچه در اول رساله بوده تمام شد بر دست موالفش تقبل الله منه و حسب الخواهش اخوت و رفعت و معالی پناه، عمدة؟ الفرهاد و العباد جناب مستطاب حاجی اسماعیل در پیش از زوال هر یوم شنبه بیست سوم ربیع الثانی حامداً مصلیاً مستغفراً تمت ۱۲۷۱.

شامل قسمتی از فصل اول و فصل دوم در تعقیبات نماز ظهر، فصل سیوم در تعقیبات نماز عصر، فصل چهارم در تعقیبات نماز مغرب، فصل پنجم در تعقیبات نماز عشاء و ... در انتهای این رساله ادعیه دیدن رویت ماه در برگ ۹۱ و دعای باطل السحر در برگ ۹۲ و ادعیه متفرقه و نیز شمایل النبی، و اشعاری از حضرت امیرو قسمتی از کلام حضرت امیر علیه السلام آمده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۳ ربیع الثانی۱۲۷۱ق، بر حسب خواهش حاجی اسمعیل ۱۲۷۱ق بر دست مؤلفش تمام شد؛ جلد: مقوایی، ۳ص (۷۷-۷۹)، ۱۲سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۳سم [رایانه]

● **نخبه** / دعا / فارسی

noxbe

کتابی است در ادعیه شیعی شامل اعمال سه ماه از شهور سنه رجب وشعبان ورمضان منتخب از زاد المعاد علامه مجلسی.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۱۶/۲-۳۴/۱۸۶

آغاز: بسمله حمدله والعاقبة للمتقین والصلوة والسلام علی اشرف الخلائق محمد وعترته الطاهرین اجمعین بر ارباب دانش وبینش مخفی نماناد که این چند کلمه مختصری است موسوم بنخبه که اززاد المعاد منتخب شده است ومحتوی است بر اعمال سه ماه ازشهور سنه ومشتمل است بر سه باب؛ **انجام:** ومسکنتی وفقری الیک یارب پس حضرت فرمود که

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول محرر مذهب؛ ۱۵گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۸-۴۷۷۵]

● **نخبة الاخبار** / تاریخ عمومی / فارسی

noxba-tol axbār

شیرازی، عبدالوهاب بن علی اشرف، ق۱۳ قمری

šīrāzī,‘abd-ol-vahhāb ebn-e ‘alī ašraf(- 19c)

تاریخ تألیف: میان ۱۲۵۷ - ۱۲۶۵ق

درتاریخ عمومی جهان است از خلقت حضرت آدم تا عصر مؤلف وشرح احوال پیامبر (ص) وائمه (ع) دریک «مقدمه» ودوازده «عنوان» ویک «خاتمه»: مقدمه درکیفیت خلقت حضرت آدم؛ عنوان ۱. ذکر حالات برخی از پیامبران و ...؛ ۲. ذکر سلاطین عجم پیش از اسلام؛ ۳. حالات حضرت رسالت؛ ۴. پادشاهان به روزگار پیامبر؛ ۵. خلفای سه‌گانه؛ ۶. امامان؛ ۷.امویان؛ ۸. عباسیان؛ ۹. همروزگاران عباسی؛ ۱۰. پس از عباسیان؛ ۱۱. پادشاهان پس از مغول؛ ۱۲. صفویان وپادشاهان پس از ایشان تا محمد شاه قاجار؛ خاتمه: درپادشاهی محمد شاه.

آغاز: الحمدلله الخالق الوهاب الذی بعباده غفار تواب و الصلوة ... و بعد چنین گوید بنده ذلیل، ابن علی اشرف بن علی بن اسمعیل، عبدالوهاب شیرازی که چون چندی ... تا اکنون که سال یکهزار و دویست و پنجاه و هفت هجری است ... و زمان سلطنت ... محمد شاه قاجار است ...

انجام: بلکه از بابت آنست که چون نسیان از لوازم جبلت انسان است ایشانرا در بعضی از فقرات خبط و اشتباه رویداده و الله اعلم بالصواب تمت الکتاب بعون الملک الوهاب.

[فهرستواره منزوی ۶۶۴/۱ و ۳۲۰۵ و ۱۸۰۹/۳؛ نسخه‌های منزوی ۴۲۰۵/۶؛ الذریعة ۹۲/۲۴؛ استوری ۱۵۱/۱؛ بریگل ۹۵۹]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** به تیغ رومیان راه عدم پیش گرفتند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۰۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۲سم [ف: ۴-۸۱۵]

۲. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۳۱۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۰ ربیع الثانی۱۲۶۹ق؛ ۲۶۰ص، ۲۷سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱-۱۶۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۷۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ ربیع الثانی۱۲۷۱ق؛ مجدول؛ تملک: اسماعیل بن جعفر بن اصلان بن محمد بن مهدی بن محمد علی بن محمد قلی نیارلی طارمی در ۱۰ رمضان ۱۳۲۹ در تهران؛ ۱۵۹گ، ۲۲سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۶-۳۷]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۸۱/۱-۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا قرب بیست ودو هزار نفر از مجاور وزوار وعرب وعجم به تیغ رومیان راه عدم پیش گرفتند.

خط: نستعلیق، کا: احمد علی بن عباس عبداللهی ساکن قم (بخش نونویس)، تا: دوشنبه ۲ رجب ۱۳۹۷ق(تاریخ بخش نونویس)؛ مصحح؛ ۱۲۴گ، ۲۳سطر [ف: ۸-۴۷۷۰]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۵۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** قرب بیست و دو هزار نفر از مجاور و زوار و عرب و عجم به تیغ رومیان راه عدم پیش گرفتند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: احمد علی عبداللهی سیرجانی متخلص به وافی به تاریخ ۱۵ جمادی الاول ۱۳۹۰؛ جلد: تیماج، ۲۳۱گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۹-۳۷۵]

● نخبة الاخبار / حدیث / عربی - فارسی

noxba-tol axbār

منتخب احادیث و روایاتی از کتب مختلف شیعه از جمله مفتاح الفلاح، کیمیای سعادت، احیاء العلوم غزالی، کافی کلینی، عدة الداعی، روضة النبی، کشکول و منابع دیگر در موضوعات مختلف است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۱۰

آغاز: باب فضل زیارة ابی عبدالله الحسین علیه السلام محمد بن یحیی عن محمد بن الحسین؛ **انجام:** من جهة اللاهوت و المراد الناسوت الجسد و اللاهوت الروح

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: مرحوم سید مصطفی صفایی خوانساری؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۶۵گ، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۶۴]

● نخبة الاخبار / شرح حدیث / فارسی

noxba-tol axbār

گفتاری است در شرح حدیث معراج به‌گونه‌ای عامیانه.

آغاز: بسمله حمدله و بعد چنین گوید این بنده عاصی از بنده خواستار شدند که یک نسخه مختصری از ائمه از برای عوام از ذکور و اناث ترتیب داده ... در آسمان چهارم به بهشت بردند ...

[فهرستواره منزوی ۱۰۲۵/۸]

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۳۸/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، ۱۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳-۱۵۸۲]

● نخبة الأخلاق / اخلاق / فارسی

noxbat-ol axlāq

میر فندرسکی، ابوالقاسم بن حسین خان، قرن ۱۴ قمری

mīr fendereskī,ab-ol-qāsem ebn-e hoseyn xān(- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۹ جمادی الاول ۱۳۴۴ق؛ محل تألیف: مشهد رضوی

رساله‌ای است در اخلاق، شامل نصایح و اندرزهایی برگرفته از احادیث معصومین علیهم السلام، گفتار حکما و بزرگان علم و ادب که برخی به صورت نظم آمده؛ و برخی از خاطرات خویش را نیز ضمیمه آن کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۷۷

آغاز: الحمد و الشکر لمنعم الخلائق ... چون این ذره بی مقدار ... به خیال این اقتادم که نصایح کملین از فضلا و أدبا که برای موعظه و پند قاطبه ما مردم دور از اخلاق حسنه مفید است مذکور دارد، شاید به بعضی از امثال نوع خودم تأثیر ذاتی نماید؛ **انجام:** اگر در نماز جماعت شخص عالمی نماز خود را در همان مکان فرادا بجا بیاورد، توهین نموده امام و مأموم را و فرمایش حضرت رسول صلوات الله و سلامه علیه را، پس بهتر آن است که اگر فرادا باشد بعد از خاتمه جماعت باشد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۳۴۴ق، جا: مشهد؛ اهداء نامه مؤلف به امیر امجد در تاریخ ۱۳۴۷ق پس از پایان و مهر: «عبداللطیف عبدالله المحمدعلی»؛ ۷۰گ، ۱۲سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۹-۵۰۴]

● نخبة الاذکار (منتخب) / دعا / فارسی

noxba-tol azkār (mn.)

تبریزی، محمد رفیع بن محمد شفیع، ق۱۳ قمری

tabrīzī,mohammad rafī‘ ebn-e mohammad šafī‘(- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۸۶/۲

آغاز: بسمله. حمدله و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و اله اجمعین. اما بعد این نسخه ای است منتخبه از نخبةالاذکار که حقیر محمد رفیع بنمحمد شفیع تبریزی حشرهما الله مع موالیهما در ایام باب در تعقیبات فرایض خمسه و بعضی از ادعیه دیگر و زیارات که بجهت خواندن خود از کتب اصحاب ... و آن مشتملست بر سه باب و خاتمه باب اول در تعقیقات مشترکه؛ **انجام:** الحمدلله کثیرا علی کل حال و در صباح و مسا افضل است

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۱۷گ (۶پ-۱۲۲ر)، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۰-۵۳]

● **نخبة الارشاد لارشاد العباد الی تحصیل الزاد لیوم المعاد** / کلام و اعتقادات / عربی

nuxbat-ul iršād li-iršād-il ‘ibād ilā taḥṣīl-iz zād li-yawm-il ma‘ād

تألیف محمد باقر (نیمه قرن ۱۴ هـ ق). در میان می گوید: «و قد شاهدنا فی عصرنا حین مجاورتی فی الارض الغروی النجف الاشرف لقصد التحصیل کان فی بلدة الکاظمین رجل شاعر ادیب عریف من الاعراب قال بمهدویة العالم الکامل الشیخ محمد حسن من آل یس المعروف المشهور ...».این کتاب شامل یک «مقدمه» و دوازده«جنت» و «خاتمه» است: مقدمه در بیان موت؛ ۱. جنت؛ ۲. در بیان گفتارها در کیفیت معاد؛ ۳. در نفخه‌های سه‌گانه؛ ۴. در کیفیت حشر و نشر؛ ۵. احوال محشر؛ ۶. احوال حجیم؛ ۷. کیفیت صراط؛ ۸ در نامه اعمال؛ ۹. در کیفیت میزان؛ ۱۰. در کیفیت حساب؛ ۱۱. احوال اهل محشر ...؛ ۱۲. در اقسام روزها.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۵۱۲

آغاز: و علی آله و اولاده و خلفائه ... اما بعد فیقول العبد المفتاق المفتقر الجائر ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مهر «نظام العلماء»؛ ۱۵ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۷۰۹]

⟵نخبة الاسماء ⟨ شرح جنة الاسماء

⟵نخبة الاسماء ⟨ اخلاق

● **نخبة الاشعار** / شعر / فارسی

noxbat-ol aš‘ār

فرومند، میرزا علی اکبر، ق۱۴ قمری

forūmand,mīrzā ‘alī akbar(- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۶۶ق

در فضایل و مناقب و مراثی ائمه معصومین علیهم السلام و مخصوصاً اشعار مربوط به واقعه کربلا و مراثی حضرت سید الشهداء علیه السلام و یاران آن بزرگوار، بدون ترتیب و تنظیم مخصوص.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۱۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ گویا به خط جامع مجموعه؛ ۱۰۰گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳-۳۲۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۱۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ این مجموعه به سال ۱۳۷۸ انتخاب شده، گویا بخط جامع مجموعه؛ جلد: مقوایی، ۱۱۱گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳-۳۲۱]

⟵نخبة الاصول ⟨ مختصر الاصول

● **نخبة الاصول** / اصول فقه / عربی

nuxba-tul uṣūl

نوری، محمد علی بن محمد اسماعیل، ق۱۳ قمری

nūrī,mohammad ‘alī ebn-e mohammad esmā‘īl(- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۳۲۰ق

در این اثر مباحث اصول فقه در یک «مقدمه» و چند «مبحث» و یک «خاتمه» به طور استدلالی و مفصل و به روش معالم الاصول ابن شهید ثانی به رشته تحریر در آمده است. جلد اول این اثر که تا مباحث مجمل و مبین را در بر دارد، به سال ۱۲۲۰قتألیف شده است.

آغاز: نحمدک اللهم یا من هدانا الی علاء معالم الدین بتهذیب اصول الاحکام ... و کنت قلیل الحفظ جدا رایت ان اکتب فیه منتخبا یحتوی علی مهمات المسائل مع مبالغة فی تحریر المطالب و تقریر الدلائل لیکون تذکرة لی ارجع الیه عند الحاجة و لمن اراد الانتفاع ... و سلکت فی جمعه مسلک الشیخ المحقق و الفاضل المدقق حسن بن الشیخ زین الدین فی اصول کتابه المسمی بمعالم الدین

[الذریعة ۹۳/۲۴]

۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۴۱۵/1

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد نصیر، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: حسن بن ابوالحسن نصیری اصفهانی، ۱۳۲۴ش؛ جلد: تیماج، ۹۷گ (۱پ-۹۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۲۹۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** مبحث الاجماع انشاء الله ... انه علی ذلک قدیر و بالاجابة جدیر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۲۰ق؛ قطع: وزیری [رایانه]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۴۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما ذکره بعض متاخری اصحابنا من انه یمکن الاطلاع علی الاجماع ...

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم، تا: ۱۲۲۱ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با امضای منه دام ظله، منه سلمه الله؛ جلد: میشن، ۱۵۸گ، ۲۲-۲۴ سطر (۹/۵×۱۰)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۰۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا عن بیان حملها و تخصیص عامها و الترجیح بین متعارضاتها انتهی کلامه أعلی الله تعالی مقامه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ شعبان ۱۲۳۷ق؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ ۱۷۲گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۸-۷۹]

۵. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: محسن بن عبدالکریم تنکابنی، تا: ۱۲۳۸ق، جا: اصفهان [تراثنا: س۱۳ش۴-۱۳۸]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۰۱۹-۵۴/۱۰۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد جعفر نوری، تا: ۳ رمضان۱۲۴۱ق؛ از روی نسخه اصل تحریر شده؛ ۲۱۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۷۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۲۸۷

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ جلد: تیماج، ۲۱۴گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۱۱-۲۸۵]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما بطلان اللازم فلان الاضمار خلاف الاصل و المصیر الیه انما هو للضرورة فوجب الاقتصار.

تااواخر مبحث عموم و خصوص را داراست؛ بی‌کا، بی‌تا؛ محشی ازمؤلف با رمز: «مند دام ظله»؛ اندازه: ۱۵×۲۰/۸سم [ف: ۱۶-۴۰۸]

۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۲۹۰/۱

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۶گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۷۵]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** احتج المانعون مطلقا اما علی عدم جواز تأخیر بیان المجمل فبأنه لو جاز لجاز خطاب العربی.

جلد اول کتاب و تا اواسط بحث مجمل را شامل است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ به وسیله مؤلف تصحیح و برخی اضافات صورت گرفته، محشی به امضاء «منه»؛ جلد: تیماج، ۱۷۳گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۶-۲۳۷]

←نخبه اعتقادات شرعیه ⟵ عقائد المسلمین

● **نخبة الاعراب** / نحو / عربی

nuxba-tul i‘rāb

یمنی، منصور بن فلاح، - ۶۸۰ قمری

yamīnī, mansūr ebn-e fallāh(- 1282)

در سه «باب»: السوابق در دوازده فصل؛ المقاصد و هی العوامل؛ اللواحق در بیست فصل.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۴۸/۳

خط: نسخ، کا: علوی موسوی، محمد بن احمد، تا: چهارشنبه ۱۰ ذیقعده۷۳۰ق؛ در روز دوشنبه ۱۴ ذی القعده ۷۳۱ آن را مقابله کرده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳۰گ (۳۲ر-۶۱ر)، ۱۶سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۵سم [ف: ۱۶-۲۲۶]

● **نخبة الاعراب** / نحو / عربی

nuxba-tul i‘rāb

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۸۵/۲

آغاز: بسمله، و به نستعین، الحمدلله الظاهر قدرته المحیط علمه، النافذ مشیته، الواسع کل شیء رحمته؛ **انجام:** منصوبة بتأخذونها لان تأخذ مشغول بالهاء فلا یعمل فیما بعده، ابتدأت تجمع هذا المختصر مستعینا بتوفیق الله تعالی متمسکا بعصمته و اتممت بحوله و قوته و حسبنا الله و نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر

به دستور بزرگی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۴۸گ (۴۸پ-۹۵پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۶-۱۵۵]

● **نخبة الاعمال** / دعا / عربی و فارسی

nuxba-tul a‘māl

در ادعیه و اعمال روزهای سال است که ابتدا از غره ماه محرم کرده تا آخر ذی الحجة.

تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۷۴

بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق، جا: مشهد رضوی؛ مجدول مذهب، مجدول؛ کاغذ: ترمه [ف: -۲۱]

● **نخبة الافکار فی العقائد** / کلام و اعتقادات / عربی

nuxba-tul afkār fi-l ‘aqā’id

این کتاب حاشیه‌گونه‌ای است بر یکی از شروح ملا جلال دوانی درباره مسائل کلامی، چه ملا جلال را درباره اثبات واجب الوجود کتاب‌ها و نظرها است و رأی او بسیار مقبول است و طرفداران بسیار دارد. نویسنده این کتاب می‌گوید چون عمری در مسائل کلامی سپری کردم بر آنشدم که معلومات خود را در اثبات واجب الوجود بیاورم و در تحت عنوان «اقول» نظر خود را بیان می‌دارم.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۶

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی تقدس ذاته بذاته عن مشابهة الذات؛ **انجام:** و لایقدر علی مکاشفة احوال المولی و الله هو العلیم الخبیر.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ ۷۳گ، ۱۷سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۹-۴۳۵]

● **نخبة الأمیا فی تعبیر الرؤیا** / خوابگزاری / فارسی

noxba-tol a’myā fī ta‘bīr-er ro’yā

معبر اصفهانی، ابوالقاسم، ق۱۳ قمری

ma‘bar-e esfahānī,ab-ol-qāsem(- 19c)

رساله مختصری است در تعبیر رؤیا، مشتمل بر یک «مقدمه» و چند «باب» به تعداد حروف تهجی و یک «خاتمه». مؤلف کتابش را به ترتیب حروف تهجی عنوان موضوعات (هر حرف

در یک باب) تنظیم و حکم تعبیر هر موضوع را به صورت سؤال و جواب بیان نموده است.
آغاز: حمدو سپاس مرخدایی را روا و سزاست که انشاء الاشیاء بین الکاف و النون ... و بعد چنین گوید ... که خداوند جل و علا اقران بنی آدم را هر یک به سحب قابلیت و استعداد حرفه ای پیشنهاد فرمود. از آن جمله طایفه ای را توفیق تحصیل علوم عطا فرمود و هر یک را به مراتب عالیه رسانیده، و از اجله علوم علم تعبیر است ... باب الهمزه: سؤال: آدم کهمراد به انسان است چه تعبیر دارد ؟ اقسام آن را بیان نمایید؟ جواب: اشرف مخلوقات خداوند است. پس اگر انبیاء و اولیاء و اوصیاء را در خواب ببیند چنان است آنها را در بیداری دیده باشد.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** در دین و دنیا ترقی مینماید. السابقون السابقون. خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳و۱۴؛ جلد: تیماج، ۱۸گ، ۱۴سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۴-۳۵۴۴]

۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۲۷۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر کسی در خواب بیند که دو نفر در عقب چند نفر می‌دویدند، یک نفر پیش گرفت در دویدن، این یک نفر که پیش گرفته است در دنیا ترقی نماید و السلام خیر ختام فی شهر رجب ۱۳۴۰ در دارالعلم شیراز، الناس نیام اذا ماتوا انتبهوا. علی العجاله آنچه از روی کتاب ابن سیرین در اصفهان میسر شده بود و آنچه به تجربه شده بود تحریر شد. و در حاشیه نوشته شده: «در سنه ۱۳۳۶ این دفتر علی العجاله تا باب الدال تحریر شد انشاالله اگر زنده ماندم و موفق شدم تا باب الیاء در دفتر دیگر نوشته خواهد شد»
از آغاز رساله تا حرف دال را شامل است؛ خط: نستعلیق، کا: سید محمد اسماعیل موسوی، تا: رجب۱۳۲۰ق، جا: شیراز؛ در مقدمه آن نام مؤلف سید محمد اسماعیل موسوی نوشته شده و روشن است که اسم اصلی مؤلف پاک شده و این نام به جای آن نوشته شده است، او در حاشیه این عبارت از مقدمه: «و چند ورقی در این باب بنگارد حسب الاشاره ایشان»، اسامی افراد زیر را نوشته: «سرکار شریعتمدار آقای حاج میرزا نعمة الله، حجة الاسلام الفارسی آقای آقا میرزا محمد علی و مقتدای الانام آقای حاجی میر علی اکبر فال اسیری مدظلهم العالی و غیرهم من الحکماء الفارس»، او هم چنین در حاشیه یکی از صفحات نوشته که در سال ۱۲۶۸ ناصرالدین شاه با میرزا تقی خان امیر کبیر به اصفهان آمدند؛ ۵۲ص (۱-۵۲)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۲۴۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر دید که مار و حیوانات موذیه دیگر در لحاف اوست زوجه او خبائث کار شود. سؤال: لحیه سفید چه تعبیر دارد ؟ جواب: حرث و حرمت است و عمر طولانی.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۷۳گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۳۶-۱۶۵]

● نخبه‌ای از اوراد ناجحه و ادعیه صالحه / آداب و سنن / فارسی

noxbe īy az owrād-e nājeha va ad‘īye-ye sālehe

در آداب و رسوم مستحب شرعی در عبادات و مقدمات آن.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۷۶
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل الدعاء وسیلة الی الفوز بنعمته و ذریعة للفرار من نقمته و الصلوة و السلام علی الهداة الی هذا الطریق ... و بعد پس از این نخبه ایست از اوراد ناجحه و جمله از ادعیه صالحه؛ **انجام:** و اگر چیز دیگر را ترک کنی اینرا ترک مکن که متضمن فواید بسیار است
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۹۰ق؛ مجدول؛ مهر: محمد جعفر؛ ۲۰۴گ، ۱۴سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: -۴۳۴]

● نخبة البشر فی أحوال علماء القرن الرابع عشر / تراجم / عربی

nuxba-tul bašar fī ’aḥwāl-i ‘ulamā’-il qarn-ir rābi‘ ‘ašar

موسوی جزائری، محمد کاظم بن احمد، ق۱۴ قمری

mūsavī jazā’erī,mohammad kāzem ebn-e ahmad (-20c)

تاریخ تألیف: ۱۵ شعبان ۱۳۷۲ق؛ محل تألیف: تهران
شرح حال علمای امامیه قرن چهاردهم را به ترتیب حروف هجا آورده است. مؤلف می‌گوید: پس از تألیف کتاب به تهران مهاجرت کردم و در پانزدهم شعبان ۱۳۷۲ آن را از سواد به بیاض نقلنمودم و چون هنگام تألیف کتاب در نجف اشرف برخی از علما در قید حیات بودند و در وقت بیاض چشم از جهان فروبسته بودند و اطلاع دقیق از روز و سال فوت شان در دست نبود از ذکر آن خودداری نمودم.
آغاز: أحمدک اللهم علی جمیع نعمائک و أصلی و أسلم علی خاتم انبیائک و علی آله الی یوم لقائک و بعد فیقول اول خدام الشرع القوی محمد کاظم بن احمد ... الجزائری الموسوی ... هذه وجیزة یبحث فیها عن احوال علماء القرن الرابع عشر سمیته بنخبة البشر ...
چاپ: در میراث اسلامی ایران، دفتر نهم، به کوشش حسین متقی، ۱۳۷۷ش

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۰۹/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** یروی عن علامة الرازی و توفی فی یوم الاول فی شهر ذی حجة الحرام سنة ۱۳۶۲ ه ... و خلف ثلاثة اولاد ذکور رحمه الله علیه. تم آخر ما اردناه فی هذا المختصر ... بمشاهدة القبة السنیة الغرویة علی صاحبها أفضل السلام و اکمل تحیة ...

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۶۰ق، جلد: مقوایی، ۱۹گ (۶۵پ-۸۳ر)، اندازه: ۱۰×۳۱سم [ف: ۲۶-۷۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۴۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** لان یوم الفراغ مصادف لیوم ولادته عجل الله تعالی فرجه ... و قد وقع الفراغ من نقل السواد الی البیاض بید مؤلفه فی بلدة ری یوم الخامس عشر من شهر شعبان المعظم سنة ۱۳۷۲، ... و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا، جا: تهران؛ واقف: سید محمد کاظم جزایری (مؤلف)، شهریور ۱۳۳۳؛ ۱۴گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۷×۳۲سم [ف: ۲۷-۲۵۷]

● **نخبة البیان** / بلاغت / عربی

noxba-tol bayān

نراقی، مهدی بن ابی ذر، ۱۱۲۸ - ۱۲۰۹ قمری

narāqī,mahdī ebn-e abī-zar (1716 - 1795)

[الذریعه ۹۳/۲۴ و ۹۴]

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۶۸/۷

خط: نستعلیق، کا: ابوالفضل بن محمد علی طبیب همدانی، تا: ۱۱۸۵ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۱-۲۵۰]

● **نخبة البیان** / بلاغت / فارسی

noxbat-ol bayān

نراقی، مهدی بن ابی ذر، ۱۱۲۸ - ۱۲۰۹ قمری

narāqī,mahdī ebn-e abī-zar (1716 - 1795)

رساله‌ای است در یک «مقدمه» و چهار «فصل» و «خاتمه» درباره تشبیه و مجاز مرسل و کنایه و استعاره و پاره‌ای از محسنات بدیع و آن را به درخواست شاگردان تفسیر قرآن خود نوشته است. مقدمه در تعریف هر یک از تشبیه و استعاره؛ فصل ۱. در بعضی از اقسام تشبیه؛ ۲.اقسام مجاز مرسل؛ ۳.اقسام کنایه؛ ۴. اقسام استعاره؛ خاتمه در برخی فوائد متفرقه.

آغاز: سپاس بی قیاس سزاوار آفریدگاری است جل شأنه که السنه بلغای عالم را مطالع انوار نجوم محامد سینه خود ساخت ...

انجام: ومتفقه الاعجاز باشند نحو قوله تعالی ان الابرار لفی نعیم وان الفجار لفی حجیم

چاپ: این اثر به سال‌های ۱۳۷۵ق و ۱۳۴۰ش به اهتمام حسن نراقی یکی از نوادگان مؤلف به چاپ رسیده

[الذریعة ۹۳/۲۴ و ۹۴؛ نسخه‌های منزوی ۲۱۵۱/۳]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۹۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ساروی، عبدالکریم، تا: ۱۲۰۹ق؛ ۴۰گ (۱پ-۴۰پ)، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۲]

۲. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: ۱۳۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: چهاردهی، محمد تقی بن علی محمد، تا: رجب۱۲۲۶ق؛ مصحح، محشی؛ ۹گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف مخ: -۲۳۶]

۳. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۵۵/۲

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد حسن بن ملا مهدی هزار جریبی چهار دانگه بومحله‌ای، تا: ۱۲۲۸ق؛ محشی؛ ۳۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: -۲۹۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۲/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۲۲۹ق؛ ۳۰گ (۴۰پ-۶۹پ)، ۱۵ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۷-۲۸۰۱]

۵. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۳۱

خط: نستعلیق تحریری، کا: علی محمد ابن میرزا محمد سنجانی، تا: پنج‌شنبه۱۹ جمادی الاول۱۲۳۶ق؛ ۲۵گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۴۸]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۰۷/۲

خط: نسخ، کا: رهقی، محمد حسین بن علی رضا، تا: شعبان۱۲۳۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۸گ (۱۱پ-۲۸پ)، ۲۳سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۳-۳۳۶۸]

۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۸۰/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد جواد، تا: ۱۲۳۸ق؛ مجدول؛ مهر: «محمد علی بن محمد حسن»؛ ۲۶گ، ۱۷ سطر (۶×۱۴) [ف: ۲-۱۸۸]

۸. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۲۸۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ جلد: تیماج، ۲۳گ، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف مخ: -۲۳۶]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۹۶/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۷ شعبان۱۲۴۲ق؛ جلد: تیماج، ۳۶گ (۴۱پ-۷۶پ)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۲]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۲۵۰/۱

آغاز: بسمله، و این رساله مرتب است بر یک مقدمه و چهار فصل و یک خاتمه. اما مقدمه در تعریف هر یک از تشبیه و استعاره و.؛

انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ملا علی، تا: ۱۲۴۴ق، جا: مدرسه حاجی فتحعلی؛ از روی خط مؤلف کتابت شده؛ ۹گ (۱پ-۹پ)، ۲۱سطر (۹-۱۰×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۱۸-۲۱۰]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۳۹/۲

کا: حسینعلی بن حاجی محمد، تا: ۱۲۵۴ق؛ ۱۷گ (۲۷پ-۴۳ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۷-۲۵۶]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۷/۶۷-۵۳۹۷/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، کا: حسین بن ملاباقر کاشانی، تا: ربیع الثانی۱۲۵۸ق؛ ۱۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۷۱]

۱۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۵۷۸/۲
کا: نصرالله بن ملا عسکری جرمقی، تا: جمعه ۲۹ جمادی الاول۱۲۶۲ق، جا: مشهد رضوی مدرسه فاضلیه؛ ۱۴گ (۱۴۳-۱۵۶)، ۲۰ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳-۷۶۰]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۴۰۴/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و شکی نیست که اصل جهنم دار الخلود است
بی‌کا، تا: ۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۹۵ر-۱۰۷پ)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۶]

۱۵. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: ۱۲۶/۲
خط: نسخ، کا: کاظم بن حاج محمد تقی فروشانی، تا: پنج‌شنبه ۲۰شوال۱۲۷۴ق؛ ۴۱گ (۳۳-۷۳)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: -۱۲۵]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: فاضل کاشانی، باقر، تا: چهارشنبه ۲ جمادی الاول۱۲۸۱ق، حسب خواهش ملا محمد تقی کاشانی؛ جلد: چرم، ۱۵گ، ۱۸سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۴۰-۳۲]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۱۱/۷
کاتب: حسنی حسینی، حسن بن ابوطالب، تا: ۲۵ ذیقعده۱۲۹۸ق؛ جلد: تیماج، ۲۴ص (۱۸۰-۲۰۳)، ۱۹سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹-۱۴۷۰]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۶۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** من الهجره النبویه المصطفویه المدم میرزاده
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۶ق؛ جلد: مقوا [رایانه]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۲۷/۲
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۸ق؛ جلد: میشن، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵-۳۵۲]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۴/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** جعلها من الذخایر العائدة الی فی الاخره بمحمد خاتم النبیین و علی سید الوصیین و بعترته الطاهرین صلوات الله علیهم اجمعین تمت فی یوم یک‌شنبه ۲۰ محرم الحرام سنه ۱۲۲۸
بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۲ص (۸۴-۱۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۹-۳۱۷]

۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵/۲۲۴-۲۹۸۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** یازدهم ودوازدهم تحقیقیة وتخلیه سیزدهم وچهاردهم مصرحه وتمثیلیه ... جمع می‌شود به شرطی که مقابل هیچ یک از اقسام دیگر درکلام نباشد وهمچنین است حکم
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۴۷۷۱]

۲۲. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۲۰۳/۳
انجام: و مرتبه دیگر پس بگذار و لکن چون ادات تشبیه در آن نیست ...
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۶گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف مخ: -۲۳۶]

۲۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۴/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: نجف علی انجدانی، تا: ذیقعده؛ جلد: تیماج، ۱۱گ (۱۵۲ر-۱۶۲پ)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۵]

● نخبة التبیان فی علم البیان / بلاغت / عربی

nuxbat-ul tibyān fī ʻilm-il bayān

کاشانی، حبیب الله بن علی مدد، ۱۲۶۲ – ۱۳۴۰ قمری

kāšānī, habīb-ol-lāh ebn-e ʻalī madad (1846 - 1922)

پنج‌شنبه ذیحجه ۱۲۸۴ق؛ محل تألیف: گلپایگان

در این رساله ضمن چهار «مطلب» کوتاه دارای فصول، کلیات قواعد علم بیان را آورده است: تشبیه؛ مجاز؛ استعاره.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۰۹/۵
آغاز: الحمدلله الذی اصطفی محمداً فعلمه القرآن و شرفه بمدارج الفصاحة و البیان فالصلاة علیه و علی آله مهابط الوحی و الایمان؛
انجام: ولیکن هذا آخر ما قصدناه من هذه الوجیزة ... و قد ألفتها فی بعض یوم و قلیل من الزمان.
خط: نسخ، کا: کاشانی، حسن شریف بن علی، تا: ۱۳۰۹ق، جا: کاشان؛ مجدول؛ جلد: گالینگور، ۴گ (۲۹پ-۳۲ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۳-۱۳۰]

● نخبة التصاریف / صرف / فارسی

noxbat-ot tasārīf

از میرزا احمد، در علم صرف جز نخبة التصریف که منزوی (نسخه‌ها ۲۰۸۱) یاد کرده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۷۵۲/۲
آغاز: حمد و ثنا خدای را سزاست که لیالی و ایام و تصاریف شهور و اعوام قدرتش را آیتی است؛ **انجام:** بدانکه در باب منع یمنع مشروط است به آنکه عین الفعل ... از حروف اصلی و آن شش است شعر حرف حلقی ...
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹گ (۳۸پ-۵۶پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴/۷×۲۱/۱سم [ف: ۵-۱۶۸]

● **نخبة التصريف** / صرف / فارسی

noxbat-ot tasrīf

حسینی، حسین

hoseynī,hoseyn

وابسته به: العزی فی التصریف = تصریف = التصریف العزی؛ زنجانی، عبدالوهاب بن ابراهیم (-۶۶۰ق)

از برخی از قسمت‌های کتاب پیداست که از عربی ترجمه شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۳۸

آغاز: بسمله بدان بدرستی که کلمات عرب از سه قسم بیرون نیست؛ **انجام:** و باقی معتلات را در صدد بیان نیستیم که در این رساله غرض جمع بعضی از فوائد و برخی از قواعد واجبه لازمه [است] که نزدیک بفهم مبتدی باشد و قد تم الکتاب بقوة الملک الوهاب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۶۴ص، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۰-۱۲۹۸]

● **نخبة التواریخ فی مواد التاریخ** / شعر، تاریخ / فارسی

noxbat-ot tavārīx fī mavād-et tārīx

دبیر، اسماعیل بن محمد تقی، ق۱۴ قمری

dabīr,esmā'īl ebn-e mohammad taqī(- 20c)

در بیان مواد تاریخ و خلاصه کتاب مفصل مؤلف به نام «آثار الوقایع» است، شامل هشت«وجیزه»: ۱. اجمال احوال و اعمار حضرت خاتم النبیین و ائمه طاهرین و ذکر اسامی خلفای بنی امیه و بنی عباس؛ ۲. ذکر اسامی سلاطین آل بویه که ایشان را دیالمه خوانند و طلوع و افول سلاطین صفویه؛ ۳. ارتحال علماء؛ ۴. نصب و انتقال بعضی از امراء و وزراء متعلق به ایام دولت قاجاریه؛ ۵. انتقال حکماء و شعراء متقدمین و معاصرین؛ ۶. بعضی قضایای اتفاقیه این ازمنه؛ ۷. اخذ و طرد حروف مواد تاریخ؛ ۸. موازین الاعداد در بیان سهولت جمع ساختن حروف ماده تاریخ؛ خاتمه: در بیان فوائد و اختصاص این صنعت.

آغاز: ز بعد حمد خدا و درود پیغمبر ×× که هست زیور اوراق و زینت دفتر، نگارنده این بیانات المحتاج الی مغفرة ربه القدیر اسمعیل مستوفی تفرشی و دبیر عفی الله عن جرائمه چنین عرضه میدارد که در زمان مقرون به سعادت و اوان سلطنت ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** این که در کتب مضبوط است که رفتن فرعون و هامان به بالا به واسط صندوق دگر کس بوده همانا لغات آن را که از مرور انقلاب دوران تغییر به هم رسانده فهم

شامل مقدمه کتاب، وجیزه اول، بخشی از وجیزه دوم و سوم و چهارم است، در پایان هم بخشهایی درباره قاعده استخراج ماده تاریخ باقیمانده است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: وسط وانجام (صفحات افتاده بدین ترتیب است: صفحات ۳۲-۸۷، ۱۳۳-۱۳۶، ۱۴۳-۱۸۰ و ۱۸۳-۱۸۴)؛ با خط خوردگی و افزودگی، رکابه‌دار؛ خریداری از حسینعلی باستانی راد؛ جلد: میشن، ۴۶گ، ۱۲سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۶×۱۸/۱سم [ف: ۲۹/۱-۵۸۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۰۵/۲

آغاز: هلاکت و تلف بموجب امر اشرف (قطعه)از غیت ظلمها که بر خلق نمود×× بگسست خدا رشته عمر او را زود؛ **انجام:** که رفت از جهان آن سبب یگانه×× بتاریخ کلک ...

در فهرست با عنوان «تواریخ منظوم»؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: تیماج، ۳۲گ (۶ر-۳۷پ)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲۰-۶]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم تفرشی، تا: محرم۱۳۲۱ق؛ مصحح؛ اندازه: ۱۱×۱۷سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۵]

۴. شیراز؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۹۱۷

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۲۳۰]

←نخبه جمال الصالحین ⟵ جمال الصالحین (منتخب)

● **نخبة الجوادیة** / فقه / عربی

nuxbat-ul jawādīya

میرزا عبدالجواد، ق۱۳ قمری

mīrzā 'abd-ol-javād(- 19c)

شاید از آقا عبدالجواد صاحب تشریح السوره بوده باشد.

اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۲۹۴۰

آغاز: القول فی ماء الحمام و فیه مقالات الاولی قد صرح جمع من الاصحاب رضوان الله علیهم بان ماء الحمام فی الحکم کالجاری و هذالقول باطلاقه کما هو الظاهر من التشبیه یدل علی ان ماء الحمام لاینفعل بمجرد الملاقاة ... الثانیه قد صرح ایضاً ان ماء الحمام حکمه فی عدم الانفعال با الملاقاة حکم الجاری اذا کانت له مادة متصله بها ... القول فی ماء الغیث ... القول فی ماء القلیل ... القول فی الکر ... القول فی کیفیة الوضوء ... القول فی الغسل و اقسامه ... و مسائل متفرقه دیگر؛ **انجام:** و لواقر بنسب بان زیدا مثلا ولدی و لایکذبه حس و لاشرع و بعبارة اخری لم یعرف نسب زید بغیر المقر، و ان زیداً اذا کان بالغا عاقلا یصدقه فلاریب فی الحاق زید با المقر، و بنوته له.

(مجلد اول)؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با خط‌خوردگی و در کنار کلمه صحیح آن تحریر شده و روی این قرینه احتمال دارد خط مؤلف باشد؛ جلد: تیماج، ۲۱۵ص، ۱۸ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۳سم [ف: ۱-۳۱۹]

● **نخبة الخصال** / اخلاق / فارسی
nuxba-tul xiṣāl
ایزدی، محمد بن محمد جعفر
īzadī,mohammad ebn-e mohammad ja'far
اهدا به: ناصرالدین شاه (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق) و سپهسالار اعظم میرزا حسین خان مشیرالدوله
تاریخ تألیف: ۱۲۴۳- ۱۲۹۸ق
در اخلاق و سیاست.
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی لیس کمثله شیء ... اما بعد در زمان بروز اشعه دولت ابد مدت ...
[فهرستواره منزوی ۶۵۸/۶]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۳۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** به همگی عطا فرماید
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، با سرلوح؛ جلد: میشن، ۱۷۴گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۳/۴×۳۱/۶سم [ف: ۴-۸۱۵]

● **نخبة الخصال** / حدیث / عربی
nuxba-tul xiṣāl
وابسته به: الخصال المحمودة و المذمومة؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱ق)
این کتاب مختصر«کتاب الخصال» صدوق علیه الرحمه است که آن را دربیان صفات محموده ومذمومه درشرع مقدس اسلام تألیف فرموده و در دیباچه آن چنین بیان نموده‌اند: «علماء اعلام در همه فنون و علوم کتب ورسائلی تألیف فرموده ولی دربیان خصال محموده ومذمومه تألیفی ندارند وچون درتألیف آن منافع بی‌شمار دیدم به تألیف این کتاب برای نزدیک گردیدن به خداوند تبارک وتعالی مبادرت نمودم. انتهی». از منتخب این کتاب درنسخه ذیل نامی نیست وبا تفحص درکتب نیز از او نامی نیافتیم قسمتی از آن ذیلاً نقل می‌شود: «ترک خصلة موجوده بخصلة موعوده حدثنا ابی رضی الله عنه یرفعه الی الصادق جعفر بن محمد عن ابیه عن آبائه عن علی قال رسول الله طوبی لمن ترک شهوة حاضرةً لموعود لم یره. خصلة بخصله عن جعفر بن محمد عن آبائه عن علی قال رسول الله من طلب رضی الناس بسخط الله جعل الله حامده ومن الناس ذاماً وعن ابی عبدالله عن ابیه عن آبائه عن علی قال من تمنی شیئاً وهو لله عز وجل رضاً لم یخرج من الدنیا حتی یعطاه».
آغاز: ترک خصلة موجوده بخصلة موعوده حدثنا ابی رضی الله یرفعه الی الصادق.
انجام: و الف الف آدم انت فی آخر تلک العالم و اولئک الآدمیین

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۹۹۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: دولت آبادی، ۳۸ص، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱-۳۳۲]

● **نخبة خیر الاصل** / کلام و اعتقادات / عربی
noxba-to xayr-il aṣl
راجع به قیامت و اخبار آن است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۲۰۰/۶
آغاز: بسملهحمدلله ... فان الله تبارک و تعالی خلق شجرة و لها اربعة؛ **انجام:** و جعل قلوب العارفین منوراً بانوار المعارف و بالاسرار ... قد وقع الفراغ من تسوید هذه النسخة المسماة بنخبة خیرالاصل فی یوم السبت من خامس شعبان ۱۰۹۱ من الهجرة ... یوم الدین.
خط: نسخ، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: ۱۳۰۳ق، جا: سپهسالار؛ ۷۴گ (۱۵۴-۲۲۷ر) [ف: ۵-۷۰۷]

● **نخبة الدعوات** / دعا / فارسی
noxba-tod da'avāt
محمد صادق بن احمد بیگ، ق۱۲ قمری
mohammad sādeq ebn-e ahmad beyg(- 18c)
تاریخ تألیف: ۱۵ جمادی الاول ۱۱۴۰ق
این کتاب از جوامع کتب فارسی ادعیه و زیارت‌ها است که در یک «مقدمه» و ده «باب» و «خاتمه» مرتب شده است: مقدمه در آداب و اوقات دعاء و کسانی که دعاء آنها مستجاب است و غیرها در عنوان پنج مقصد؛ باب ۱. در اعمال هر روز (در هفت فصل)؛ ۲. در بیان سعد و نحس و نماز و دعاء و سایر اعمال لیالی و ایام هفته (در هفت فصل)؛ ۳. در اعمال هر ماه (در سه فصل)؛ ۴. در عمل سال (در هفت فصل)؛ ۵. بیان زیارت چهارده معصوم (در پنج فصل)؛ ۶. بیان بعضی از ادعیه عظیمه الخ (در سه فصل)؛ ۷. در ادعیه انبیاء و ائمه علیهم السلام و اسماء الحسنی و بعضی اذکار و ثواب تلاوت قرآن و غیرها (در پنج فصل)؛ ۸ بیان دعاءها و نمازها از برای حاجات و ادعیه استغاثات و صلوات بر پیغمبران ودعاء برای والدین و غیرها (در سه فصل)؛ ۹. در احراز و هیاکل و استفشاء به تربت و قرآن و ادعیه وارده در این باب و بیان خواص بعضی از ادویه مفرده و مرکبه و حجامت و غیرها (در پنج فصل)؛ ۱۰. بیان بعضی دعاءها و نمازها از برای طلب عافیت و رفع مشقت و دشواری و هم و غم و دعاءهای از برای ایمنی از شر الخ (ده فصل)؛ خاتمه در بیان بعضی از آداب و اعمال و احکام (آداب سنن) در عنوان هفت «مطلب».
وی پس از خطبه در معرفی کتاب آورده است: «چون اشتغال به دعا به نص کتاب مجید و فرقان حمید و صحاح احادیث معصومین سلام الله علیهم اجمعین از اهم مهمات بلکه افضل

عبادات دائماً مرکوز خواطر قاصر او بود که دعواتی مشتمل بر بعض از تعقیبات صلوات یومیه و اعمال ایام و لیالی و سایر اوقات و اداب ادعیه از برای مطالب مختلفه ترتیب دهد تا این هنگام نیک فرجام که شوق داعی به مرتبه کمال رسیده و توفیق الهی مساعدت و معاضدت نموده استعانت از حضرات ائمه معصومین صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین و هداة راه یقین نموده طلباً لمرضات الله و رجاء ان ینتفع بهاالمومنین از روی کتب معتبره متقدمین و صحف و رسائل متاخرین مختصری مشتمل بر اعمال ماثوره و ادعیهو صلوات ... ترتیب داد».

آغاز: الحمدلله مجیب الدعوات مفیض الخیرات کاشف الکربات کافی المهمات.

[فهرستواره منزوی ۱۰۲۵/۸]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۸۱۱

آغاز: مقدمه در آداب داعی و در آن پنج مقصد است؛ **انجام:** و هر روز که خواص که حجامت بکن و هرگاه که خواهی سفر کن و تصدق کن بچیزی

از ابتدآء مقدمه تا انتهاء باب سیم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۳۷۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۸×۱۲/۵سم [ف: ۱۵–۵۲۵]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی سیر منک و عافیة یا ارحم الراحمین و صلی الله علی محمد و اله کثیراً و رحمة الله و برکاته

خط: نسخ، بی کا، تا: محتملاً اواخرقرن۱۳؛ جلد: تیماج، ۳۳۳گ، ۲۹سطر (۱۴×۲۲/۵)، اندازه: ۲۶/۵×۳۹/۵سم [ف: ۵–۳۷۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقنی عذاب النار انک ذو رحمه قریبه من المحسنین

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم من الصبح الی العصر ثم من المغرب الی العشاء.

کامل و شامل هر دو مجلد است؛ خط: نسخ، کا: محمد شریف بن حاجی علی نقی تربتی، تا: ۱۸ ربیع الاول۱۲۱۱ق؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: محمد اسحق خان قرائی سردار، هشتم رجب سنه احدی عشر [کذ]؛ جلد: میشن، ۲۹۵گ، ۲۸سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹/۷سم [ف: ۱۵–۵۲۴]

۵. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۹۵ فرخ

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۳۴ق، جا: استرآباد؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۵۵۷گ، ۲۵ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: –۲۴۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۸۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** انا توجهنا و استشفعنا توسلنا بک الی الله

اول تا باب پنجم و با نسخه بعدی، جلد واحد کاملی بوده که در صحافی تفکیک شده؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن محمد طاهر جیلانی رانکوئی، تا: ۱۲۳۵ق؛ مجدول، دارای سرلوح مزدوج ؛ واقف: حاجیه کلثوم لاهجانی، ۱۵ ربیه الاول ۱۲۶۱؛ جلد: مقوا، ۲۱۴گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۹×۲۷/۱سم [ف: ۱۵–۵۲۲]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۸۱۷

آغاز: و قد قدمناک بین یدی حاجاتنا وجیها عندالله؛ **انجام:** و اگر دنیا فانی است پس دلبستن از برای چیست

ج۲. از باب ششم تا آخر؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن محمد طاهر جیلانی رانکوئی، تا: ۱۲۳۵ق؛ مجدول، دارای سرلوح مزدوج زرپوش؛ واقف: حاجیه کلثوم لاهجانی، ۱۵ ربیع الاول ۱۲۶۱؛ ۲۳۰گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۹×۲۷/۱سم [ف: ۱۵–۵۲۳]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر دنیا فانی است پس دل بستن برای چیست.

خط: نسخ زیبا، کا: محمد محسن خادم در مشهد مقدس، تا: دهه اول ربیع الاول۱۲۵۲ق؛ مجدول، دارای سر لوح رنگین؛ جلد: تیماج مذهب، ۵۳۱گ، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۱۲–۱۳۹]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم من الصبح الی العصر ثم من المغرب الی العشاء

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد بن علی اکبر (فراش کتابخانه آستان قدس در زمان تولیت میرزا ابوالقاسم ملقب به امین الملک متولی باشی)، تا: چهارشنبه ۳ جمادی الثانی۱۲۷۵ق؛ مجدول؛ واقف: حاج احمد فراش، ذیحجه ۱۲۸۶؛ ۳۱۴گ، ۲۸سطر ، اندازه: ۲۳×۳۸سم [ف: ۱۵–۵۲۴]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۴۰

آغاز: در بیان آدابی که از غروب آفتاب تا نصف شب بجا باید آورد و آداب و ادعیه خواب؛ **انجام:** دل بستن از برای چیست.

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد نبی سجستانی خوافی تربتی، تا: جمادی الاول۱۲۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: جواد شجیعی، ۱۳۱۵ش؛ ۳۵۱گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۱×۳۶سم [ف: ۶–۳۰۰]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۸۸۵ ض

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۷۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی یسر منک و عافیة یا ارحم الراحمین و صلی الله علی محمد و آله کثیرا و رحمة الله و برکاته

خط: نسخ، کا: تربتی، عابدبن محسن، بی تا؛ جلد: تیماج؛ ۲۷سطر (۱۳/۶×۲۲)، اندازه: ۱۹/۲×۲۹/۲سم [رایانه]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۸۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** انک سمیع الدعاء برحمتک یا ارحم الراحمین

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ قطع: وزیری [رایانه]

● **نخبة الدعوات = تحية الدعوات** / دعا / عربی – فارسی
nuxbat-ud da‘awāt = taḥiyyat-ud da‘awāt
اهدا به: ناصر الدین شاه (۱۲۶۴–۱۳۱۳ق)
تاریخ تألیف: ۱۲۳۷ق
در سطر سوم از صفحه دوم با عنوان تحیه الدعوات از آن نام برده شده و در سطر نهم از صفحه هفتم با عنوان نخبه الدعوات. ادعیه و اذکار و اوراد و حرز و طلسمات و دعوات مأثور از بزرگان دین.بخش بندی: مطالب این نخبه به صورت پراکنده و بدون نظم و ترتیبی خاص گرد آمده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۰۷
آغاز: بسمله. الحمدلله علی التوفیق و الهدایه الی الطریق و صلی الله علی خیر خلقه ... و بعد چنین گوید تراب اقدام شیعیان اثنی عشریه و کمینه سلسله عالیه و اقل السادات الطیبین الطباطبائین المقیمین بدار السرور اسدالله المهجور عن الشرور ابن ابیطالب؛
انجام: عذر قصور عبادات و جسارات این فضول نامعقول خفیف خواسته محلی مجلل و زیور درر معانی آراسته اش پنداشته و معوق نگذارند. و السلام خیر ختام.
خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ باسرلوح، مجدول، محشی؛ تملک: اکبر میرزا آن را به یکی دیگر از شاهزاده خانم‌های قاجار اهدا کرده که از او در تقدیم نامه نام نبرده؛ جلد: چرم، ۸۷ص، ۱۷ سطر (۱۴×۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴۷/۱–۱۲۹]

● **نخبه دولتیه** / هیئت، اسطر لاب / فارسی
noxbat-od dowlatīye
همدانی، محمد بن مولوی، ق۱۳ قمری
hamadānī,mohammad ebn-e mowlavī (- 19c)
تاریخ تألیف: ۱۵ شوال ۱۲۸۳ق
رساله‌ای در شناخت اسطر لاب و سمت الرأس و خط استواء و غیر اینها در یک «مقدمه» و سه «مقصد» ویک «خاتمه»: مقدمه در معنی اسطر لاب و اجزاء آن؛ مقصد ۱. در چیزهایی که تعلق به ارضیات دارد؛ مقصد ۲. در چیزهایی که تعلق به فلکیات دارد؛ مقصد ۳. در چیزهایی که تعلق به زمانیات دارد؛ خاتمه در وصف و تعیین کواکب. هریک از مقاصد دارای چند قاعده می‌باشند.
آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عدد مبدعی را سزاست که از حجره اسطر لاب صنعش استخراج نعم و نقم در غایت آسانی
انجام: و ان الصارم قد ینبو و ان الانسان محل النسیان و ان الحسنات یذهبن السیئات
[فهرستواره منزوی ۳۰۹۷/۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن عبدالرحیم علوی رضوی همدانی، تا: پنج‌شنبه ۱۳ جمادی الاول۱۳۰۳ق، جا: بن بازار همدان؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۵۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲–۱۱۶]

● **نخبة الرشاد** / نحو / فارسی
noxba-tor rašād
آرانی کاشانی، حسن بن آقا بابا، ق۱۴ قمری
ārānī kāšānī,hasan ebn-e āqā bābā(- 20c)
تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۱۷ رجب ۱۲۸۸ق
رساله‌ای است درعلم نحو وبیان اقسام سه‌گانه کلمه: اسم وفعل وحرف دریک «مقدمه» و «ابواب» متعدد و «خاتمه».

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۷/۴–۹/۱۱۷
آغاز: بسمله حمدله والعاقبة للمتقین والصلوة والسلام علی محمد وآله اجمعین اما بعد مخفی نماناد که این کلمات واضحة الدلالات وجیزه ایست که از علم نحو مرقوم می‌گردد درنهایت اختصار ومسمی شد بنخبة الرشاد ... ومرتب گردید بر مقدمه وابواب متعدده وخاتمه، مقدمه دربیان تعریف علم نحو وموضوع وفایده آن بدانکه نحو را دومعنی است لغوی واصطلاحی
خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: سه‌شنبه ۱۷رجب۱۲۸۸ق؛ مصحح از مؤلف، با خط خوردگی درمتن از مؤلف؛ جلد: تیماج، ۶۳گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۸–۴۷۷۲]

● **نخبة الرغائب للذاهب و الآیب** / نامه‌نگاری / فارسی
noxbat-or raqā’eb lez-zāheb-e va-l āyeb
مجموعه مکاتیب مؤلف است که ظاهراً اصلش رویانی و در مصر ساکن بوده و دو نامه به اهالی رویان فرستاده و دو نامه در رد بر مطالب شخصی، نامه به یکی از امیران روم؛ دو نامه به وزیر شرف الدین عبدالرحیم؛ اجازه سفر به یکی از دوستان؛ نامه‌ای جهت خویشان و فرزندش در تبریز؛ چندین نامه به دوستان؛ نامه‌ای جهت شهاب الدین صفوی؛ نامه به برهان الدین جیلانی؛ جواب نامه برخی از دوستان؛ نامه به محمد یک رنگ؛ به یکی از شیوخ قلندریه؛ نامه به حافظ الدین حیدری؛ نامه به یکی از دوستان در قدس؛ نامه‌ای جهت یکی از دوستان در گیلان؛ نامه به یکی از دوستان بعد از فرار از مصر به یکی از بلاد کرد جهت گرانی و چندین نامه دیگر. نام کتاب در برگ آغازین و آغاز رساله چنان آمده که ذکر شده.

اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۱۶/۲۳
آغاز: الحمدلله الذی سدد التائه فی حیرته و ارشد الهائم فی غمرته و اضحک الباکی فی زفرته
خط: نستعلیق، کا: حسینی بخاری، عطاء الله بن محمد، تا: ۱۷ذیقعده۸۴۱ق؛ ۲۲گ (۱۷۷پ–۱۹۸پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱–۱۰۱]

● **نخبة الرياض** / تاریخ / فارسی

noxbat-or rīyāz

برغانی، محمد صالح بن محمد، - ۱۲۷۱ ؟ قمری

baraqānī, mohammad sāleh ebn-e mohammad(- 1855)

منتخبی است از کتاب «زهرة الرياض» که مؤلف آنرا هنگام سفر خود به کربلا یافته و داستان‌های تاریخی را از آن انتخاب و ترجمه کرده است، این داستان‌ها همگی دینی وبیشتر آنها راجع به پیامبران می‌باشد.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... در بعضی از اسفار حقیر به کربلا ی معلی مشرف شدم کتابی از بعضی از علمای عامه ...

انجام: و زمان بسیاری زنده بود تا اینکه وفات یافت و الحمدلله رب العالمین.

[فهرستوارهمنزوی ۱۸۰۹/۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۵۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۵گ (۳۰۱پ-۳۲۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۱۲۶]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۲۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عباسعلی قزوینی، تا: ۲۰ ذیحجه۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج، ۲۱گ (۲۸۴ر-۳۰۴ر)، ۲۶سطر ، اندازه: ۲۱×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۳]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۰۵/۲

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن ملا آقا، تا: محرم۱۳۲۸ق؛ جلد: تیماج، ۲۴گ (۲۶۶پ-۲۸۹پ)، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۳]

۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۴۵/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: ملا عبدالمطلب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۱گ، ۱۷سطر [ف: ۱-۳۲۹]

● **نخبة الزاد لمعاد العباد** / دعا / فارسی

noxbat-oz zād le-ma‘ād-el ‘ebād

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja‘far ebn-e sayf-od-dīn (1784 - 1847)

وابسته به: زاد المعاد فی اعمال السنة؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰ق)

گزینه‌ای است از کتاب زاد المعاد مجلسی، در اعمال سال و فضایل ایام و لیالی شریفه به ترتیب شهور سال عربی در یک «مقدمه» و دوازده «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه در بیان بعضی اعمال هر ماه و روز جمعه؛ باب ۱. اعمال ماه محرم؛ ۲. اعمال ماه صفر؛ ۳. اعمال ماه ربیع الاول ...؛ ۱۲. بیان اعمال ماه ذیحجه؛ خاتمه مشتمل بر چند مطلب است از جمله نمازهای سنتی و اعمال روز نوروز و ماه‌های رومی.

آغاز: بسمله الحمدلله علی نواله و الصلوة علی رسوله و آله اما بعد پس می‌گوید خادم بساتین مذهب جعفری و شرع محمدی محمد جعفر استرآبادی که چون عالم عامل ربانی ... در کتاب زاد المعاد ذکر کرده اند و لیکن از جهة طول آن و اشتمال آن بر بعض از احکام شرعیه ... خواستم که منتخبی از اعمال ...

انجام: و ایضاً مرویست خوردن برگ کاسنی یا سرکه الحمدلله علی التوفیق ... تمت.

[فهرستواره منزوی ۱۰۲۵/۸]

۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶-۶۸۸]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۲۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: صالح بن محمد کریم قمی الاصل دوماوندی (دماوندی) المسکن، تا: شنبه ۱۰ صفر۱۲۵۷ق؛ مجدول؛ ۱۸ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴-۱۸۶۵]

● **نخبة الزهرة الثمينة فی انساب اشراف المدينه** / انساب / عربی

nuxbat-uz zuhrat-iṯṯamīna fī ansāb-i ašrāf-il madīna

ابن شدقم، علی بن حسن، ۹۵۰ - ۱۰۳۳ قمری

ebn-e šadqam,‘alī ebn-e hasan (1544 - 1624)

تاریخ تألیف: ۸ رجب ۱۰۱۴ق

این رساله، مختصر کتاب دیگر مؤلف به نام «زهرة المقول فی نسب ثانی فرعی الرسول» است که اشراف مدینه را از نسب حسین بن علی می‌داند و آن را به سه دسته تقسیم کرده: بعضی به امام محمد باقر می‌رسد، بعضی به برادرش زید شهید و بعضی به برادر دیگر آنها حسین صغیر که در ۳ «اصل» سامان داده است.

آغاز: بسمله. بعد حمد الله الواحد الاحد و صلاته علی من ارسله بالهدی و الرشد و علی آله الذین هم للدین عمد. فهذه نبذة اختصرتها من رسالتی زهرة المقول فی نسب ثانی فرعی الرسول و سمیتها نخبة الزهرة الثمینة فی نسب اشراف المدینة مقتصرا علی ذکر الآباء دون الامهات ...

انجام: تذنیب قد وصلت هنا و فی الزهرة بعض السلاسل باصلها ... و فی الباقی علی خبر افادتی الظن و ان لم یکف فی ثبوت النسب شرعا و ذکرت سنده فی الزهرة.

چاپ: در میراث اسلامی ایران، دفتر هشتم، به کوشش سید مهدی رجائی، ۱۳۷۷ش؛ در مطبعه دار الشعب قاهره؛ در نجف با زهرة المقول نیز چاپ شده

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۱۸۳۸

در فهرست بدون نام مؤلف است؛ بی کا، بی تا [الفبائی: -۵۸۰]

● **نخبه سپهری** / تاریخ پیامبراکرم(ص) / فارسی

noxbe-ye sepehrī

طالبوف، عبدالرحیم بن ابوطالب، ۱۲۵۰ – ۱۳۲۹ قمری

tālebof,ʻabd-or-rahīm ebn-e abo-tāleb (1835 - 1911)

رساله مختصری در تاریخ صدر اسلام و وقایع یازده سال رسالت رسول اکرم (ص) است که در ابتدا بخشی از تاریخ جزیرة العرب از زمان طوفان نوح علیه السلام به عنوان مقدمه و در انتها بخشی از آیین و فرامین شرعی اسلام که به عنوان خاتمه آمده است و همه تلخیص و برگزیده از تاریخ «ناسخ التواریخ» سپهر کاشانی است. (طیار مراغی)

آغاز: ... بعقیده اسلام نوح علیه السلام هزار و ششصد و چهل و دو سال بعد از هبوط آدم علیه السلام متولد شده. جنابش پسر لمک ابن متوشح ابن ادریس ابن یارد ابن مهلائیل ابن ... آدم است ...

چاپ: در تبریز و استانبول در ۱۳۲۲ق و تهران در همان سال چاپ شده

[فهرستواره فارسی ۱۰۸۹: ۳؛ نسخه‌های منزوی ۴۵۶۰: ۶؛ مشار فارسی ۱۷۵: ۵؛ الذریعة ۹۵/۲۴]

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بقدر امکان سعی نمود که طریقه مساوات و آزادی مراعات شود. تم بالخیر و السعادة در سه‌شنبه شانزدهم شهر ذی حجة الحرام ۱۳۰۲ هجری مطابق چهاردهم سپتامبر ۱۸۸۵ مسیحی در شهر پطروسکی بید اقل عبدالمحمد ابن حاجی محمد رحیم تبریزی

خط: نسخ تعلیق، کا: عبدالمحمد ابن حاج محمد رحیم تبریزی، تا: ۱۳۰۲ق؛ ۱۲۲گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱-۱۶۲]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۸۷۹

آغاز: برابر**انجام:** یک فصل قانون را هم مدعی وهم مدعی علیه درحقانیت خود سند قرار می‌دهند بلکه اختلاف درمعنی قوانین حالیه به مراتب بیشتر ازاختلاف معانی مسائل شرعیه علمای اسلام است.

خط: نسخ، بی کا، تا: ۴ محرم۱۳۲۰ق؛ این نسخه برای تقدیم به شاهزاده نیرالدوله فرمانفرمای خراسان قلمی شده؛ جلد: تیماج، ۵۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۶]

۳. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۳عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** با وجود بیان واضح و ترتیب حیرت انگیز همیشه مورد بحث و مصدر مجادله است ... بلکه اختلاف در معنی قوانین حالیه بمراتب بیشتر از اختلاف معانی مسایل شرعیه علمای اسلام است

خط: نسخ جلی، بی کا، تا: ۱۳۲۸ق؛ محشی؛ ۹۵ص، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: -۳۴۰]

←نخبه سیفیه > جغرافیای استرآباد

● **نخبة الشارب و عجالة الراكب** / شعر / عربی

nuxbat-uš šārib wa ʻujālat-ur rākib

نظام الدین اصفهانی، محمد بن اسحاق، قرن ۷ قمری

nezām-od-dīn-e esfahānī, mohammad ebn-e eshāq(- 13c)

رباعیات عربی است با یک دیباچه نثر و به ترتیب تهجی.

[مجمع العلمی العراقی ۴۱۱/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۸۳-ف

نسخه اصل: The John Ryland Library, Ryland, Arabic 265. در بیاض و سفینه ش ۱۳۹ دکتر اصغر مهدوی (نشریه ۱۴۳/۲) و در دیوان المنشآت (ش ۲۳۱۵ احمد ثالث) و در جنگ شهرداری اصفهان هست (فهرست فیلمها ص ۲۱ و ۳۲۹ و ۴۲۳ و ۴۴۵ و ۶۸۹) هم هست؛ خط: نسخ معرب، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام [فیلمها ف: ۲-۹۳]

● **نخبة الشهادة** / مقتل / فارسی

noxba-toš šahāda

در تاریخ کربلا به‌گونه‌ای مختصر و مشتمل بر «مقدمه» و ده «مجلس» و «خاتمه»: مقدمه: در برخی مباحث کلی، در سه مطلب؛ مجلس ۱. در شهادت حر بن یزید؛ ۲. در شهادت قاسم بن الحسن؛ ۳. در شهادت حضرت عباس؛ ۴. در شهادت علی اکبر و علی اصغر؛ ۵. در وداع آن حضرت؛ ۶. در جنگ آن حضرت؛ ۷. در شهادت آن حضرت؛ ۸. در چگونگی عبور اهل بیت به قتلگاه؛ ۹. در حرکت اهل بیت به جانب کوفه و شام؛ ۱۰. مراجعت اهل بیت به مدینه؛ خاتمه: در ثواب زیارت آن حضرت.

بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: ۷۷/۱

آغاز: الحمدلله الذی جعل مصیبة الحسین (ع) لنا فی الدنیا عزا و فخرا و فی الاخرة شرفا و ذخرا

بی کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۲گ (۲پ-۲۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: -۶۳]

● **نخبة الشهادة و لب السعادة** / تاریخ معصومین / فارسی

noxbat-oš šahāda va lobb-os saʻāda

شیرازی، محمد رضا بن ضیاء الدین، ق۱۳ قمری

Šīrāzī,mohammad rezā ebn-e zīyā’-od-dīn(- 19c)

مجالسی است در چگونگی شهادت حضرت امام حسین علیه السلام و اولاد و خویشان و یاران آنحضرت، و بعضی از مقدمات تاریخی حادثه کربلا و نکاتی که ذکر آنها لازم می‌نماید، و در پایان زیارت جامعه کبیره با شرح و توضیح مختصر اضافه شدهاست تا زایران مشاهد مشرفه با معرفت حضرات معصومین علیهم السلام را زیارت کنند، برای هر مجلس خطبه‌ای به عربی در آغاز آن ساخته و اشعاری فارسی مناسب مطالب نیز آورده است. در یک «مقدمه» و چهارده«مجلس» و یک «خاتمه»: مقدمه: دارای سه مطلب؛ مجلس ۱. در شهادت حر و اختیار توحید و فرار از کفر او؛ ۲. در شهادت حضرت قاسم؛ ۳. در شهادت حضرت عباس؛ ۴. در شهادت حضرت علی اکبر؛ ۵. در وداع حضرتامام حسین با اهل بیت؛ ۶. در کار زار و جنگ آنحضرت؛ ۷. در شهادت آنحضرت؛ ۸. در وقایع پس از شهادت؛ ۹. در حرکت اهل بیت به کوفه و شام؛ ۱۰. در ورود اهل بیت به کوفه؛ ۱۱. در آوردن اهل بیت به مجلس ابن زیاد؛ ۱۲. در حرکت اهل بیت به سوی شام؛ ۱۳. در ورود اهل بیت به مجلس یزید؛ ۱۴. در مراجعت اهل بیت به سوی مدینه؛ خاتمه: در ثواب زیارت و مجاورت کربلا.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۶۹

آغاز: گلگون کفن دشت کربلا سفینه وجود را از غرقاب گرداب بحر عصیان به ساحل نجات رساند؛ **انجام:** حساب او بعدد و شماره بیرون نمی آید، اللهم ارزقنا المعرفة بالتوحید بمحمد و آله

خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ گویا توسط مؤلف تصحیح شده؛ تملک: صدر الشریعة به تاریخ چهارشنبه ۲۴ ربیع الثانی ۱۳۶۰؛ جلد: مقوایی، ۱۴۳گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۱۹۶]

↩نخبة صادقیة ← المناجات

● النخبة الصغری / فقه / عربی

an-noxba-tuṣṣuġrā

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

در بیان احکام فقهی طهارت، صلاة و صوم است، شامل سه «مقاله» و هر مقاله در چند «باب».

آغاز: بسمله الحمدلله الذی أغنانا بآثار اهل البیت علیهم السلام عن القول بالرأی والجزاف وصلی الله علی محمد وآله ... اما بعد فهذه نخبة وجیزة فیما لابد للمکلفین قاطبة من فقه الطهارة والصلاة والصیام ...

چاپ: ایران، دارالطباعه آقا میرزا علی اصغر، ۱۳۲۹ق، با تصحیح و مقابله میرزا ابوالقاسم صاحب قوانین، سنگی، رقعی، ۱+۱۹۹ص، به دستیاری آقا میرزا حسن، به سعی و اهتمام محمد حسین بن حاج محمد حسن قمی (مدیر کتابخانه علمیه اسلامیه - قم)، ۱۹۹+۱ص؛ ایران، ۱۳۲۴ق، سنگی، جیبی، ۳۱۳ص

[فهرست خود نوشت فیض کاشانی: ۲۸۱؛ الذریعه: ۹۶/۲۴]

۱. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

تذکر: در فهرست به نام نخبة الاحکام آمده ودر کتاب‌شناسی می‌گوید: «وقد یسمی النخبة الصغری»؛ بی‌کا، تا: ۱۰۶۰ق [تراثنا: س۱۳ش۴-۱۳۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۳۹/۱-ف

نسخه اصل: نسخه آقای مدرس رضوی، تذکر: نام کتاب و مؤلف به استناد کتاب‌شناسی فیض ۳۱۶ ذکر شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۱ق [فیلمها ف: ۱-۶۰۱]

۳. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۸۸/۳

آغاز: متشابهات بین ذلک دونها یتثبت ... المقالة الأولی فی الطهارة باب الماء خلق الله الماء طهوراً لاینجسه شیء؛ **انجام:** لم یفعل تصدق عن کل یوم بمد و الصیام أفضل وفقنا الله للأفضل و الأولی من کل عبادة و الحمد لله رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۲گ (۱۴۹ر-۱۷۰ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲-۶۴۳]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۷۶۵/۱-۱۹/۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان لم یفعل تصدق عن کل یوم بمد والصیام أفضل وفقنا الله للافضل والاولی من کل عبادة

تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه مجله تراثنا س ۱۳ ش ۴ ص ۱۳۸ تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: قزوینی، عباس بن اسماعیل، تا: سلخ جمادی الثانی۱۳۱۱ق؛ جلد: تیماج، ۷گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۷۳]

۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۴۸۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** التیمم و هو ضرب الکفین علی التراب الطاهر من غیر ...

تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه مجله تراثنا س ۱۳ ش ۴ ص ۱۳۸ تعیین شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالمطلب بن غیاث الدین محمد علائی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۴گ (۴۵پ-۴۸پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲-۳۴۴]

● نخبه صومیه و اعتکاف / فقه / فارسی

noxbe-ye sowmīye va e'tekāf

کرباسی، محمد ابراهیم بن محمد حسن، ۱۱۸۰؟ - ۱۲۶۲ ؟ قمری

karbāsī,mohammad ebrāhīm ebn-e mohammad hasan (1767 - 1846)

تاریخ‌تألیف: ۱۲۴۵ق

این رساله در واجبات و محرمات روزه تألیف شده و مؤلف در ضمن بحث در آن از فتاوای مختلف سخن گفته است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۲۱/۱

آغاز: بسمله و به نستعین، هذا کتاب نخبة صومیه حاجی محمد ابراهیم اصفهانی در صوم و آن در لغة مطلق امساک است؛ **انجام:** اعتکاف او و واجب است بیرون رود از مسجد.

خط: نسخ، کا: محمد تقی ولد اسمعیل، تا: سه‌شنبه ۲۰ ربیع الثانی۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج، ۱۳۳گ، ۱۲سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲-۲۲۶]

● نخبة الطالبین /-

noxba-tot tālebīn

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۴۲۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی؛ ۸۰گ، اندازه: ۱۶/۸×۲۳/۵سم [رایانه]

● نخبة الطب / طب / فارسی

noxbat-ot tebb

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۹۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۶-۶۸۰]

● نخبة العقاید / کلام و اعتقادات / فارسی

noxbat-ol ‘aqāyed

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

[فهرستواره منزوی ۵۸۴/۹]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۶۷۱/۱

آغاز: بسمله و به نستعین، انه ثقتنا و معتمدنا، الحدلله الذی اخرجنا من العدم

بی‌کا، تا: ۱۳۱۰ق؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «عبده سلیمان»؛ جلد: تیماج، ۳۰گ (۱-۳۰)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳-۱۰۱۷]

● نخبة العقول فی علم الاصول = سبع المثانی / اصول فقه / عربی

nuxbat-ul ‘uqūl fī ‘ilm-il uṣūl = sab‘-ul maṯānī

کشفی، جعفر بن ابی اسحاق، ۱۱۸۹ – ۱۲۶۷ قمری

kašfī, ja‘far ebn-e abī-eshāq (1775 - 1851)

تاریخ تألیف: ۱۲۱۲ق؛ محل تألیف: نجف اشرف

مؤلف در این اثر که آن را «سبع المثانی» لقب داده، قواعد اصول فقه را به طور بسیار مختصر در یک «مقدمه»، پنج «باب» و یک «خاتمه» ساخته است: مقدمه شامل چهار «لطیفه» ... عنوان‌های کتاب: باب، نخبه، محاکمه، شجرة علیها ثمره، قطع ثمرة من شجره، دهلیز فیه تمیز، منار، لطیفه اولی تا لطیفه ثالثه در ابطال و اثبات ناچیز بودن کشاکش‌ها و جدال‌ها و خلاف‌های علماء است در علم اصول، لطیفه چهارم نصائح ارزنده با طالبان علم و توصیه آنان است به اقامه مرتب نماز و قیام پس از نیمه شب. کشفی در این لطیفه چهار نکته‌های ارزنده‌ای را نیز یادآوری می‌کند و در جایی از این لطیفه می‌گوید: «اعلم ان عمرك عبارة عن سنین ... و هی عباره عن الشهور و الشهور عبارة عن الاسبوع و الاسبوع عبارة عن الساعات ... و الدقائق عباره عن انفاس لك معدوده و هی ثلاثه النفس الذی مضی و لست تدرکه و الذی بعدك و لا تدری ... ففی الحقیقه لیس عمرك الا النفس الذی انت فیه». در پایان مقدمه می‌گوید: مطالب این علم سه دسته است: اصول، فضولو لامعقول.فهرست ابواب: ۱. الاوامر و النواهی؛ ۲. العام و الخاص مطلق و مقید مجمل و مبین متشابه و ناسخ و منسوخ ؛ ۳. اخبار (بیشتر مباحث درایه است)؛ ۴. اجماع؛ ۵. دلیل العقل و هو الاستصحاب و التمثیل.

آغاز: بسمله الحمد لله الاول فلم یقاربه البدایة و الاخر فلا یناسبه النهایة ... و بعد فانی قد رتبت هذا الکتاب المسمی بنخبة العقول فی علم الاصول الملقب بالسبع المثانی

انجام: ان هؤلاء یحبون العاجله و یذرون ورائهم یوما ثقیلا. و الحمد لله کما هو اهله. حررتها فی غریب السنه و غریب السن فان عثرتم خللاً او زللا فاعتذرونی فهو خیر عملا

[الذریعه ۹۷: ۲۴؛ ریحانة الادب ۶۰/۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۵/۲

من نخبة الاصول؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵ص (۱۱-۱۵)، ۱۸سطر [سنا: ف: ۲-۱۲۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۲۷

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ ۴۱گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱/۳×۱۷/۶سم [ف: ۴۳-۲۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۱/۲-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۴ص (۴۳-۶۶)، ۱۹سطر ، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۲۳-۳۰۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۵۶۵

آغاز: بتنبیهة اعتذاریة و هی انی کاتب هذه الاسطر فی الارض الغری فی غریب و انا غریب؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج، قطع: رقعی [رایانه]

۵. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۳۹۷/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۴گ (۱-۲۴ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳-۱۲۳]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۸۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ مصحح؛ ۲۴گ (۸۵-۱۰۸)، ۲۰سطر ، اندازه: ۵×۱۶سم [ف: ۳۴-۲۱۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۲۴۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: کشفی، یحیی بن جعفر، تا: دوشنبه ۲۶ صفر۱۲۴۱ق؛ مصحح، محشی به نشان «منه»؛ مهر: «عبده یحی بن جعفر الموسوی»؛ جلد: تیماج، ۸۲ص(۴-۸۵)، ۱۴سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴۷/۲-۸۹]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۸۶/۵

خط: نسخ، کا: محسن بن محمد رضا، تا: ۱۲۴۳ق؛ جلد: مقوایی، ۱۷گ (۷۳پ-۸۹پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۲۴۶]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۷۳/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاختم الکلام بقوله تعـ (و لئن اتبعت اهوائهم بعد الذی جاءک من العلم ما لک من الله من ولی و لا نصیر)، الحمدالله کما هو اهله و مستحقه و الصلوة علی رسوله و الائمة الطاهرین

خط: نسخ، کا: جیلانی یزدی، محمد علی بن اسماعیل، تا: ۱۲۴۳ق؛ جلد: چرم مذهب، ۱۳گ(۱۷۱-۱۸۳)، ۱۹-۲۲سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۴۰-۶۵۷]

۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: کاتب کازرونی، علی نقی، تا: محرم و صفر۱۲۴۵ق؛ اهدایی: سید عباس نبویان؛ جلد: تیماج، ۹گ، ۲۷سطر (۱۲×۲۰/۵)، اندازه: ۱۲×۲۹سم [ف: ۱-۱۷۴]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و خذوا هذالقلیل الوافی و دعو الکثیر خلف قاف علی قوله تعالی و قلیل من عبادی الشکور فالخیر فی القلیل و استدعی من القاری بعدی منه و الناظر فیه الدعاء فی الغداة و العشی فلاتنسونی یا اخوانی و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته.

خط: نسخ، کا: ابوالحسن، تا: ۱۲۵۱ق؛ ۶۱گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶-۹۱]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۰۶/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۵۲ق؛ خوانده شده محمد تقی یزدی بر مصنف در روز شنبه ۲۶ جمادی الثانی ۱۲۵۲، محشی گویا از همو؛ ۴۲گ (۳۴پ-۷۵ر)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۶-۴۸۷]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر۱۲۵۳ق؛ جلد: تیماج، ۳۳گ (۱پ-۳۳پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۵سم [ف: ۴-۱۶۸]

۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۸۷۲/۲

در فهرست بدون نام مؤلف آمده؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: ربیع الاول۱۲۵۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۳گ (۱۳-۲۵)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۳-۱۰۸۰]

۱۵. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۳مجموعه بدون شماره

کا: فتح علی بن ملک محمد، تا: ۲ رجب۱۲۵۴ق [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۱۳۹]

۱۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۶۲۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان۱۲۵۴ق؛ جلد: چرم، ۲۶گ (۹۷پ-۱۲۲ر)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [مؤید: ۲-۱۳۳]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۸۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عظیم تویسرکانی، تا: ۱۲۵۴ق؛ محشی با رمز «منه دام ظله العالی»؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۲۶گ(۹۹-۱۲۴)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۷×۲۰/۷سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۱۹]

۱۸. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۸/۲

خط: نسخ، کا: هادی بن مهدی، تا: چهارشنبه ۲۶ محرم۱۲۵۶ق؛ ۲۳گ (۱۸ر-۴۰ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: -۱۵]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۶۴۵

خط: نسخ، کا: ریحان الله موسوی (فرزند مؤلف)، تا: چهارشنبه هفته اول ربیع الاول۱۲۷۹ق، جا: بروجرد؛ جلد: تیماج، ۱۰۳گ، ۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۰-۴۳]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۷۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: احمد بن حسن موسوی، تا: جمعه ۴ ربیع الاول۱۳۰۶ق؛ مصحح، محشی با نشان «۱۲» و «منه»؛ مهر: کاتب «احمد بن حسن الموسوی [۱۳۰۱]» (مربع)؛ ۵۱گ(۱پ-۵۱پ)، ۱۱سطر ، اندازه: ۶×۱۲/۵سم [ف: ۳۵-۵۶۲]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۳/۳

خط: نسخ، کا: صدرالدین محمد بن ابی القاسم، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۶گ (۴۰پ-۵۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۲۶]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۲۸۹/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ (۱۸پ-۲۹ر)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۱۶-۲۶۱]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۶۱/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۶گ (۴۳پ-۷۸ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۱-۳۵۹]

۲۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۴۵۰/۷

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: شیخ محمد جواد علمیه؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۱گ (۱۰۲-۱۲۲)، اندازه: ۸/۵×۱۴سم [ف: ۴-۱۲۹۸]

۲۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۲۴۶/۵

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۷۴]

۲۶. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه: ۳مجموعه بدون شماره

آغاز: برابر

کا: احمد بن عبد الباقی حسنی حسینی، بی‌تا [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۵۵]

۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۰۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ ۱۸گ (۳۵پ-۵۲پ)، ۱۸ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۲۴۷]

۲۸. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۶۹ض

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲ص [ف: -۷۳]

● **نخبة العلماء و العرفاء** / اخلاق / فارسی

noxbat-ol ‘olamā’ va-l ‘orafā’

غافل سلماسی، پرویز بن فرج الله، - ۱۳۳۶ قمری

qāfel-e salmāsī,parvīz ebn-e faraj-ol-lāh(- 1918)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۳۸۹

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العوالم و الانامم؛ **انجام:** و ایانا علی السلوک فی سپهر الرشاد و النجات و السلام علینا و علیکم فی شهر رمضان المبارک

خط: نستعلیق، کا: روضه خوان افشار، زین العابدین، تا: ۱۳۰۶ق [رایانه]

● **نخبة الفکر فی مصطلح اهل الاثر** / درایه / عربی

nuxbat-ul fikar fī muṣṭalaḥ-i ahl-il aṯar

ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی، ۷۳۳ - ۸۵۲ قمری

ebn-e hajar-e ‘asqalānī,ahmad ebn-e ‘alī (1333 - 1449)

تاریخ تألیف: دهه سوم رمضان ۸۱۷ق؛ محل تألیف: قاهره

رساله‌ای است کوتاه در شرح اصطلاحات محدثین از متواتر، مشهور، عزیز، غریب، فرد مطلق، فرد النسبی، صحیح لذاته، حسن لذاته، المحفوظ، الشاذ، المتابع المفرد، الشاهد ... . این کتاب از متون معتبر فن درایه است و گزیده‌ای است از «معرفة انواع علم الحدیث» از عثمان بن صالح الدین صالح (-۶۴۳ق). دارای شروح بسیاری است از جمله کتاب «نزهة النظر فی شرح نخبة الفکر» از ماتن.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی لم یزل عالماً قدیراً ... اما بعد فان التصانیف فی اصطلاح اهل الحدیث قد کثرت و بسطت و اختصرت فسالنی بعض الاخوان ... فاقول الخبر اما ان یکون له طرق بلا عدد معین او مع حصر بما فوق الاثنین او بهما او بواحد.

انجام: و هی نقل محض ظاهرة التعریف مستغنیة عن التمثیل فلیراجع لها مبسوطاتها و الله الموفق الهادی لا اله الا هو، تمت الرسالة.

چاپ: مکرر چاپ شده؛ معجم المطبوعات ۸۱؛ کلکته۱۸۶۲م؛ مصر۱۳۰۱ق؛ بیروت، دار ابن حزم، تحقیق عبد الحمید بن صالح بن قاسم آل اعوج سبر، ۱۴۲۷ق، ۴۲۹ص؛ کراچی، سنگی، بدون تاریخ، وزیری، ۹ص

[کشف الظنون ۱۹۳۶/۲؛ سرکیس ۸۱/۱؛ قرطای ۲۱۹۴؛ چلبی؛ المستدرک جبوری ۴۱؛ هدیة العارفین ۱۳۰/۱؛ معجم المطبوعات ۸۱/۱؛ الاوقاف العامة بغداد ۲۴۵/۱ و ۳۱۳/۱- ۳۱۵؛ الاوقاف العامة موصل ۲۹۰/۲ و ۳۰۲/۲؛ دنا ۱۰: ۶۲۹ (۱۳ نسخه)]

شروح و حواشی:

۱- نتیجة النظر فی نخبة الفکر؛ شمنی، محمد بن محمد (۷۶۶-۸۲۱ق)

۲- نزهة النظر فی توضیح نخبة الفکر = شرح نخبة الفکر فی مصطلح اهل الاثر؛ ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی (۷۳۳-۸۵۲ق)

۳- شرح نخبة الفکر فی مصطلح اهل الاثر؛ اشمونی، احمد بن محمد (۸۰۱-۸۷۲ق)

۴- حاشیة شرح نخبة الفکر فی مصطلح اهل الاثر؛ ابن قطلوبغا، قاسم بن قطلوبغا (۸۰۲-۸۷۹ق)

۵- حاشیة نخبة الفکر؛ کردی، ملا ابراهیم (-۱۲۰۵ق)

۶- نظم نخبة الفکر؛ قزلجی، محمد حسین بن علی (- قرن ۱۴)

۷- شرح نخبة الفکر لمعرفة اصول الحدیث؛ شیخ الاسلام مکی افندی

۸- حاشیة شرح نخبة الفکر فی مصطلح اهل الاثر(۲عنوان)

۹- حاشیة نخبة الفکر

۱۰- حاشیة نزهة النظر فی توضیح نخبة الفکر

۱۱- شرح نخبة الفکر فی مصطلح اهل الاثر(۵عنوان)

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۷۵/۱

آغاز: لکتابیهما بالقبول و هذا التلقی وحده اقوی فی افادة العلم من مجرد کثرة الطرق القاصرة؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: لاهیجانی، محمود بن محمد بن علی، تا: چهارشنبه ۷ ربیع الثانی۹۶۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، ۱۹گ (۱ر-۱۹پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳-۴۲۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۷۱/۲

آغاز: فاقول الخبر اما ان یکون له طرق بلا عدد معین او مع حصر بما فوق الاثنین؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوا، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۸سم [ف: ۱۶-۴۰۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۵۱/۴

خط: نستعلیق، کا: سلطان محمد بن قطب الدین اصفهانی، تا: ۱۰۰۴ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۱/۴×۱۶/۵سم [ف: ۴۳-۴۰]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۲۴/۳

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه معهد دراسات الثقافة الشرقیه - دانشگاه

توکیو. خطبه کتاب در نسخه حاضر افتاده؛ بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۸ ربیع الاول۱۰۹۳ق؛ ۱۱ص (۱۴۳-۱۵۳) [عکسی ف: ۷-۲۶]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۳۱۷۱

آغاز: بسمله، فاقول الخبر اما ان یکون له طرق بلا عدد معین او مع حصر بما فوق الاثنین او بهما او بواحد؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ اهدایی: کاظم مدیر شانه‌چی، آبان ۱۳۶۲؛ جلد: مقوا، ۶گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۸سم [ف: ۲۷-۳۱۴]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۶۸۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۶گ (۱پ-۶پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳/۱سم [ف: ۸-۴۵۵]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۱۰۹۰

آغاز: قال الشیخ الامام العالم العامل الحافظ؛ **انجام:** و الحمدلله وحده تم بعون الله و توفیقه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۳۰ق [الفبائی: -۵۸۰]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۵/۸

کا: عبداللطیف بن محمد، تا: ۱۱۵۰ق، جا: حلب شهباء، مدرسه رضائیه؛ ۵گ (۱۰۹ب-۱۱۳ر) [ف: ۴-۹۲۹]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۱۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۱؛ ۱۲گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۸×۲۸سم [اهدائی رهبر: ۸-۳۳] و [ف: ۲۷-۳۱۵]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۴۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماجمذهب، ۳ص (۳-۵)، ۱۳-۲۳سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۲-۲۸۱]

۱۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۴۷/۲

آغاز: بسمله، الخبر اما ان یکون له طرق بلا حصر عدد معین او مع حصر ما فوق الاثنین؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد امین بن محمد امین برهانی، تا: ۱۳۴۶ق؛ جلد: مقوا، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲-۲۱۶]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۶۱۲ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۹۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن ولی بن حاج محمد، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۵گ (۱پ-۵ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۷-۳۱۷]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۰/۲

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: عبدالواحد کاتب دولت آبادی، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۶۳ر-۶۶ر)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱-۲۳۹]

۱۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۹۶۸/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تاریخ در آخر نسخه چنین آمده: تحریر ۲۹ رمضان سال ۴۲ جلوس والد در حرم شریف مکه، صاحب نسخه مالک آن بوده؛ مجدول؛ جلد: مقوا، ۴۸گ، ۱۸ سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲-۶۳۴]

←نخبة القرآن > اصول دین قرآنی

● النخبة فی الاصول / اصول فقه / عربی

an-nuxba fi-l uṣūl

؟ کاوسی، محمد رضا بن اسماعیل، قرن ۱۳ قمری

kāvūsī,mohammad rezā ebn-e esmāʻīl(- 19c)

مختصری است در اصول فقه که با عناوین «باب، مطلب، فائدة، فصل، قسم» گزارش شده است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۶۹/۱

آغاز: بسمله، الحمد الله الذی نصر المستنصرین و اغاث المستغیثین و ینجز عباده با حسن ما کانوا یعملون؛ **انجام:** و تامنا من شر الجن و الانس بل کل دابة و کل شر.

خط: نسخ، کا: کوچک، ابراهیم، بی‌تا؛ نسخه از نظر املا، کتابت و پردازش بسیار ضعیف است، در برگ اول به آقای سید محمد رضا بن اسماعیل کاوسی نسبت داده شده که در ذیقعده ۱۲۵۶ آن را تحریر کرده؛ جلد: تیماج، ۵۰گ (۱پ-۵۰ر)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲-۲۳۷]

←النخبة فی الحکمة العملیة و الاحکام الشرعیة > نخبة الوجیزة فی الحکمة العملیة

←النخبة فی الحکمة العملیة و الاحکام الشرعیة > النخبة الوجیزة

←النخبة فی الحکمة العملیة و الاحکام الشرعیة > شرح الکلام

● نخبة فی نکاح الزانیة / فقه / عربی

nuxbat-un fī nikāḥ-iz zānīya

بختیاری حویزی، یعقوب بن ابراهیم، - ۱۱۵۰ قمری

baxtīyārī hovayzī, yaʻqūb ebn-e ebrāhīm(- 1738)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۲/۷ معزی

آغاز: بسمله. اما بعد فهذه نخبی فی نکاح الزانیة فذهب الشیخ فی النهایه الی انه اذا فجر بامراة غیر ذات بعل فلا یجوز له العقد علیها مادامت مصرة ... ؛ **انجام:** او نقول لیس المراد بالقیاس المنهی عنه شرعا قیاس اهل المعقول و لا قیاس اهل الاصول.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام [ف: ۳۹-۲۱۵]

←نخبه کامرانیه ⪢ جغرافیای استرآباد
←النخبة الکبری ⪢ النخبة الوجیزة
←النخبة الکبری ⪢ شرح الکلام
←نخبه کتاب دبستان المذاهب ⪢ دبستان المذاهب (منتخب)

● **نخبه گوهر مراد** / کلام و اعتقادات / فارسی
noxbe-ye gowhar-e morād

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۳۶
کا: ابن محمد کاظم، تا: ۱۰۸۶ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۲×۲۰/۸سم [رایانه]

● **نخبة اللغات** / لغت / عربی
nuxbat-ul luġāt
حسنی یزدی، علی اکبر بن محمد جعفر، ق۱۴ قمری
hasanī yazdī,ʻalī akbar ebn-e mohammad jaʻfar(- 20c)
مؤلف کتاب را به خواهش یکی از دوستانش نوشته و در حقیقت منتخبی از کتاب‌های مجمع و قاموس وصحاح است.
چاپ: ایران، سنگی، بی ناشر، ۱۲۸۰ق، رقعی کوچک

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۴۶
آغاز: الحمدلله واضع اللغات ارشادا للعباد الی سبیل المقصود وفهم المراد؛ **انجام:** فصل الیاء الید الکف تمت
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۲۳گ، ۱۸ سطر (۱۱/۶×۱۴/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱–۵۸۹]
مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۶۴۶
همان نسخه بالا [نشریه: ۵–۱۰۲]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۴۴/۲
آغاز: الحمدلله الذی جعل وضع اللغات لتفهیم عبارة مراداتهم المنویة و خلق لتعلیم الأفعال الرضیة المرضیة طائفة من النفوس الزکیة؛ **انجام:** حماه کرمی منع و کرمی أنف
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۵گ (۴۸ر–۹۲پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۹–۱۴۴]

←النخبة المحسنیة ⪢ شرح الکلام
←النخبة المحسنیة ⪢ النخبة الوجیزة

● **نخبة المدایح السلطانی** / شعر / فارسی
noxbat-ol madāyeh-es soltānī
پروانه فراهانی، میرزا محمد صادق، – ۱۳۰۶ قمری
parvāne farāhānī,mīrzā mohammad sādeq(- 1889)
شاعر که چند سالی منشی دربار فتحعلی شاه قاجار بوده، دیوان حاضر از پرداخته‌های اوست که به نظر شاه وقت نیز رسیده و بدین شرح تنظیم یافته است: مثنوی در ستایش خدا و مدح پیامبر و آل او؛ مثنوی در حکایات اخلاقی؛ قصاید که اکثر آنها در مدح محمد شاه و سایر درباریان است و به ترتیب حروف الفبا آخر قوافی مرتب شده است؛ غزلیات و مرتب به ترتیب حروف الفبا آخر قوافی؛ رباعیات.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۶۶
آغاز: بسمله، حمد بیحد و سپاس بیعد و ستایش بیعدد مر کریم وهاب و قادری را سزد که؛ **انجام:** اظهار کمال هست اگر شاعر گفت ×× در خانه اگر کس است یک حرف بس است
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: محتملاً قرن ۱۳، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ جلد: تیماج مذهب، ۹۹گ، ۱۴سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲–۴۰۰]

● **نخبة المرام** / فقه / فارسی
noxbat-ol marām
نراقی، مهدی بن ابی ذر، ۱۱۲۸ – ۱۲۰۹ قمری
narāqī,mahdī ebn-e abī-zar (1716 - 1795)
دارای یک «مقدمه»، پنج «فصل» و یک «خاتمه» در بیان وجوه تشبیه و استعارات.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۸۱۲/۷
آغاز: سپاس بی قیاس آفریدگار را سزاست ...
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ق؛ ۱۶گ (۱۱۳–۱۲۸ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳–۱۱۹]

● **نخبة المرضیة** / علوم غریبه، دعا / فارسی
noxba-tol marḍīyya
حسینی طهرانی، زین العابدین
hoseynī tehrānī,zayn-ol-ʻābedīn

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۲۳۳
آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد چنین گوید تراب اقدام المومنین رضی الدین بن زین العابدین الحسینیت الطهرانی که چون؛ **انجام:** یا دلیل المتحرین یا امان الخائفین یا غیر المتوکلین یا راحم المساکین یا اله العالمین.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رقعی [رایانه]

● **نخبة المسألة فی شرح التحفة المرسلة** / عرفان و تصوف / عربی
noxba-tol mas’ala fī š.-it tuḥfat-ul mursala
نابلسی، عبدالغنی بن اسماعیل، ۱۰۵۰ – ۱۱۴۳ قمری
nābolosī, ‘abd-ol-qanī ebn-e esmāʻīl (1641 - 1731)

وابسته به: التحفة المرسلة الى النبی؛ برهانپوری، محمد بن فضل (- ۱۰۲۹ق)
تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۶ صفر ۱۱۱۱ق
شرح مزجی عرفانی مختصری است بر رساله «التحفة المرسلة الی النبی» شیخ محمد بن فضل الله برهانپوری هندی که در اثبات وحدت وجود نگاشته است.
آغاز: الحمدلله الوجود الحق المبین المضاف عند العقول الی کل شیء بمقتضی حکمه المبین
چاپ: قاهره، مطبعة الشرق، ۷۹ص، ۱۳۴۳ق.

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ ۴۳گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۶]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا ما کتبناه بالاختصار تبصرة لاولی الابصار نفع الله طالبیه بما تضمنه من علوم و نفع بشرحنا هذا الذی عملناه من فیض فضله العمیم ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ ۱۹گ، ۲۹سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۱-۲۴۴]

● نخبة المسائل و نبذة الدعوات / دعا / فارسی

noxbat-ol masā’el va nabzat-od da‘avāt
موسوی شیرازی، محمد رضا بن اسماعیل، ۱۲۲۳ - ۱۳۰۲ قمری
mūsavī šīrāzī, mohammad rezā ebn-e esmā‘īl (1808-1885)

قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۳۶/۴
آغاز: الحمدلله الذی خلق الوجود من العدم و الشکر لله الذی نشر السحائب بالکون الذی ینشأ بقدرته ما یشاء؛ **انجام:** اللهم ارزقنا حج بیتک الحرام و زیارة قبر حبیبک خیر الأنام و آله و صحبه المنتجبین الغزة الکرام الحمدلله الذی هدانالهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ چاپ سنگی؛ ۱۳گ (۸۳پ-۹۵پ)، ۲۲سطر [ف: -۹۸]

● نخبة المطالب / گوناگون / فارسی

noxbat-ol matāleb
تبریزی خیابانی، علی بن عبدالعظیم، ۱۲۸۱ - ۱۳۶۶ قمری
tabrīzī xīyābānī, ‘alī ebn-e ‘abd-ol-‘azīm (1865 - 1947)
روایات و مطالب متنوعی است بیشتر در موضوعات اعتقادی و اخلاقی که مؤلف برای مؤلفات و منبرهای خود، از کتاب‌های متفرقه انتخاب نموده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۰۱/۲
آغاز: نویسندگان انسان، روض الجنان نویسندگان چهارند یکی قلم است ن و القلم و ما یسطر ون
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۷۴گ (۹۵پ-۱۶۸ر)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱۲-۷۷]

● نخبة المقال الخالیة عن القیل و القال / اصول فقه / عربی

noxba-tol maqāl-il xālīya ‘an-il qīl-i wa-l qāl
حسینی قائنی، ابوطالب بن ابی تراب، ۱۲۳۰؟ - ۱۲۹۳ ؟ قمری
hoseynī qā’enī, abū-tāleb ebn-e abī-torāb (1815 - 1876)
تاریخ تألیف: ۸ محرم ۱۲۷۹ق؛ محل تألیف: بیرجند
رساله‌ای است دربیان این‌که آیا نهی درعبادات ومعاملات دلالت برفساد می‌کند یا خیر؟ که مؤلف آنرا دریک «مقدمه»ودو «مقام» و «خاتمه» تنظیم نموده است.
آغاز: الحمدلله الذی جعل النواهی کاشفة عن الفحشاء والمنکر رادعة عما یوجب الهلاک فی یوم الفزع الاکبر رافعة للفساد بالدلالة

۱. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۶۹/۵
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالرزاق بن ملا محمود شاعر، تا: جمادی۱۲۷۱ق؛ ۱۹گ (۹۸-۱۱۶)، ۲۳سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [کتابخانه‌های قائن: ف: -۶۱]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۹۳/۵عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۱۴۸]
۲. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۶۶/۵
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: زین العابدین بن عبدالله خوانساری، تا: ۳ شوال۱۲۸۳ق، جا: دولت آباد ملایر؛ مصحح، محشی‌با عناوین «منه ادام الله ایام افاضته»؛ واقف: رضا قارنی، ۱۳۵۰؛ ۱۶گ (۹۲-۱۰۷)، ۲۱سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: -۵۷]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۲۰/۵عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۱۷۵]
۳. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۹۸/۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۱ق؛ مصحح، محشی؛ ۱۴گ (۹۶-۱۰۹)، اندازه: ۱۸×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: -۸۵]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۱۸/۵عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۱۷۳]

۴. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۷۱/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با نشان «منه مد ظله»؛ ۱۶گ (۹۹-۱۱۴)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [کتابخانه‌های قائن: ف: -۶۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۱۳/۳عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۱۶۷]

←نخبة المقال فی علم الرجال ⩾ نخبة المقال فی معرفة الرجال

● نخبة المقال فی معرفة الرجال = منظومة فی الرجال = زبدة المقال / شعر، رجال / عربی

nuxbat-ul maqāl fī ma‘rifat-ir rijāl = mnẓ.-un fi-r rijāl = zubdat-ul maqāl

بروجردی، حسین بن محمد رضا، ۱۲۳۸-۱۲۷۹؟ قمری

borūjerdī,hoseyn ebn-e mohammad rezā (1823 - 1863)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۰ق

ارجوزه‌ای است در ۱۳۱۳ بیت در شناخت روات احادیث به ترتیب حروف با رموزی برای هریک از معصومین علیهم السلام و مصادر ناظم، و در پایان دو باب در القاب ائمه و تواریخ معصومین افزوده شده است. این منظومه به نام «زبدة المقال» چاپ شده ولی نامی که ناظم نامیده همان است که در عنوان آمده است. (سید احمد اشکوری)

آغاز: سبحانك اللهم ذا الجلال×× عن منتهی دراية الرجال و بعد فالاخبار شرع الهديبها الی الشرع القويم يهتديطريقها تناقل الرجال×× و يلبی الناقل بالجعال

انجام: واجعل لنا اللهم ذالعجالة ×× ذخرا بحق خاتم الرسالة / عدته زين بالغرائب×× تاريخه باسم الامام الغائب

چاپ: ایران، ۱۳۱۳ق، سنگی، جیبی، ۱۱۴ص، با نام زبدة المقال

[الذریعة ۹۹/۲۴؛ مصفی المقال ۱۴۶؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۶۸/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۳۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخرقرن۱۳؛ ۴۸گ(۱-۴۸)، ۱۴سطر ، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۴۰-۴۱۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲ معزی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۶۰گ، ۱۱سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۹-۳۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ حواشی نستعلیق؛ جلد: میشن، ۵۵گ، اندازه: ۱۱/۷×۱۹/۷سم [ف: ۱-۵۶۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۷۹

آغاز و انجام: برابر؛ سنة ۱۲۶۰.

خط: نسخ، کا: موسوی خوانساری، ابوطالب بن احمد، تا: ۱۲۷۵ق، جا: بروجرد؛ محشی با نشان «منه»؛ تملك: صفائی خوانساری در ۱۳۷۲ ق، محمد بن حسن بهاءالدین اصفهانی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۸۳گ (۱پ-۸۳پ)، ۸سطر ، اندازه: ۶/۵×۱۱سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۲۴] و [ف: ۲۷-۲۵۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۲۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن زین العابدین موسوی، تا: ۱۲۸۶ق؛ ۷۸ص (۱-۷۸)، ۱۸-۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹-۴۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۵۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن عبدالله بن غلامعلی بن شرف الدین دزفولی، تا: ۱۲۹۰ق؛ جلد: تیماج، ۵۹گ (۱پ-۵۹ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲۱-۳۱۰]

۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۴۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۵ق؛ محشی با امضای «منه»؛ جلد: تیماج، ۶۱گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۶]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۷۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد حسن خراسانی قاینی، تا: ذیقعده۱۲۹۸ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، محشی؛ ۲۲گ (۲۲۴ر-۲۴۵پ)، ۱۴سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۳۷-۱۶۶]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۸۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: نعمة الله طباطبایی، تا: رمضان۱۳۰۷ق؛ محشی با نشان «منه ره» و «مسکا»؛ مهر: سید ریحان الله الموسوی «العبد ریحان الله الموسوی»؛ ۴۶گ(۱پ- ۴۶ر)، ۱۵ سطر (۵×۱۲) [ف: ۴۱-۱۳۱]

۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۱۶۴/۱

آغاز: لابن الضائری غضی فصتی للحسن؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد، تا: ۱۳۰۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۴۱ص(۱-۴۱)، ۱۶سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۱۵۵۶]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۹۲/۱

خط: نسخ، کا: میرزا مهدی بن میرزا حسین سلطان الذاکرین، تا: ۱۳۳۴ق؛ ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۸×۱۷/۸سم [ف: ۶-۴۵۸]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۲۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم ابن عمران كلا بی ثقة ×× و ابن غصين بن نمير وثقة

از آغاز کتاب تا بخشی از اوائل حرف حاء؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: کاشانی، محمد ابراهیم بن محمد، تا: اوایل قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ ۶گ (۱۲-۱۷)، ۱۲-۱۳سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۴-

[۳۱۴

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۵۹/۱

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «نخبة المقال فی البحث عن معرفة الرجال»؛ بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۲۰×۲۳سم [ف: ۱۶-۳۶۳]

● نخبة المقال فی منتخب الامثال / ادبیات / عربی

noxba-tol maqāl fī mn.-il amṯāl

کاشانی، حبیب الله بن علی مدد، ۱۲۶۲ - ۱۳۴۰ قمری

kāšānī, habīb-ol-lāh ebn-e ʻalī madad (1846 - 1922)

مؤلف در این کتاب امثالی را که اهل فن در کتب خود آورده و یا امثالی که در کتب لغت مانند صحاح و قاموس و غیره مانند کتب سیر و تاریخ و قصص به نظم و نثر و مقداری از امثال معروف بین عوامالناس را در این کتاب جمع آوری نموده و آن را در یک «مقدمه» و چند «باب» و «خاتمه» وهر بابی مشتمل بر فصولی به ترتیب حروف تهجی قرار داده است.

شروح و حواشی:

۱- فهرست منتخب الامثال؛ کاشانی، حبیب الله بن علی مدد (۱۲۶۲-۱۳۴۰ق)

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۰۳/۱

آغاز: الحمد لله الکبیر المتعال المتقدس عن الشبه فی المثال لم یزل علیها بکل شئ و لا یزال نزل القرآن و ضرت فیه الامثال

نسخه اصل: کتابخانه مؤلف ـ کاشان؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۳۹۷ص (۲-۳۹۸) [عکسی ف: ۳-۱۰۳]

● نخبة المناقب الفاخرة فی مدح العترة الطاهرة /

فضایل و مناقب / عربی

nuxbat-ul manāqib-il fāxira fī madaḥ-il ʻitrat-iṭṭāhira

حمزاوی، عبدالقادر بن محمد درویش، ق۱۳ قمری

ebn-e hamze,ʻabd-ol-qāder ebn-e mohammad-e darvīš(- 19c)

اهداء به: سلطان عبدالمجید عثمانی

تاریخ تألیف: ۲۱ ذیقعده ۱۲۷۳ق

رساله مختصری است در بیان فضایل و مناقب اهل بیت پیامبر اکرم صل الله علیه و آله و سلم با استفاده از آیات و احادیث و کلمات بزرگان، گردآورده است. مؤلف در مقدمه می‌گوید: «لما کان من اهم ما یجب علی الانسان القیام بشأنه بعد القرآن احترام آل بیت المصطفی علیه الصلاةالسلام - اردت أن اذکر مما ورد فی شأنهم فی القرآن العظیم من الآیات الکریمة و ما هو مفرق فی الکتب من الاحادیث الشریفة، و الذی ذکر العلماء الاعلام فی کتبهم کالامام الشعرانی و تفسیر الامام البغوی و المواهب اللدنیة و شرحها و روح البیان و جامع الصغیر و ابوالسعود و شیخ زاده و الفتوحات المکیة و بعض مؤلفات بهذا الشأن عثرت علیها و جعلت ذلک خدمة لهذا الدین المتین و الحق و المبین و تحفة لحضرت تاج السلاطین ...».(حافظیان)

آغاز: الحمدلله علی ما افاض من الجود و الصلاةو السلام علی سیدنا محمد افضل کل موجود حباه مولاه بشرف عترته و جمع اشتات الفضائل فی فروعه و ازمنته و منحه من الفضل العظیم فی زویه و ذریته

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۲عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** لأن اخذ الاجر علی تبلیغ الوحی الالهی الذی هواعز الاشیاء لایجوز للنبی لأن العلم جوهر ثمین و الدنیا خزف مهین علی ان ذلک

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، با سرلوح و کتیبه کم کار؛ مصحح؛ نام کتاب در کتیبه صفحه اول به عنوان النخبة الفاخرة فی مدح الذریة الطاهرة ثبت شده؛ ۲۴ص، ۱۹سطر [عکسی ف: ۳-۳۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و له سبحانه علی ما ألهم و علم و صلی الله علی سیدنا محمد النبی المکرم و علی آله و صحبه و سلم.

خط: نسخ، کا: مصطفی بن محمد بن احمد عرضی حلبی کاتب، تا: ۱۹ محرم۱۲۷۴ق، جا: دمشق؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۵گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۶-۲۵۴]

● نخبة المناقب و المصائب / فضایل و مناقب، تاریخ معصومین / فارسی

noxbat-ol manāqeb va-l masā’eb

غلامعلی بن محمد ابراهیم

qolām ʻalī ebn-e mohammad ebrāhīm

مناقب حضرات معصومین علیهم السلام و فضایل و احوالات ایشان را در هجده «باب» گرد آورده است، و در نسخه حاضر فقط چند باب اول تا مقداری از حالات حضرت رسول را دارد و گویا بیش از این، تألیف کتاب نیانجامیده است. فهرست ابواب بنا به نوشته مؤلف در مقدمه کتاب چنین است: باب ۱. صلوات و ثواب آن؛ ۲. فضیلت زیارت اهل بیت علیهم السلام؛ ۳. ثواب گریستن بر اهل بیت؛ ۴. ثواب دیدن و شنیدن و نوشتن فضائل ایشان؛ ۵. زیارت ایشان و ثواب آن؛ ۶. احوالات پیغمبر اکرم (ص)؛ ۷. احوالات حضرت صدیقه؛ ۸ احوالات حضرت امیر؛ ۹. احوالات امام حسن؛ ۱۰. احوالات سید الشهداء؛ ۱۱. احوالات امام زین العابدین؛ ۱۲. احوالات امام باقر؛ ۱۳. احوالات امام صادق؛ ۱۴. احوالات امام موسی کاظم؛ ۱۵. احوالات امام رضا؛ ۱۶. احوالات حضرت جواد؛ ۱۷. احوالات حضرت هادی و عسکری؛ ۱۸. احوالات حضرت حجت و غیبت آن بزرگوار.

آغاز: نحمدک اللهم یا من خصنا بمصیبة من بکی علیه السماوات ... أما بعد چنین گوید تراب اقدام الذاکرین

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** نطق البعیر بفضل احمد مخبراً×× هذا الذی شرقت به ام القری

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۳–۳۵۷]

● **نخبة المؤمنین** / تجوید / فارسی

noxbat-ol mo’menīn

موسوی قزوینی، محمد کاظم بن علی، ق۱۳ قمری

mūsavī qazvīnī,mohammad kāzem ebn-e ‘alī(- 19c)

اهداء به: محمد شاه قاجار

تاریخ تألیف: شنبه ۵ صفر ۱۲۵۵ق

رساله‌ای است در مسائل مختلف تجویدی چون مخارج، صفات حروف، وقف، وصل، سکت و ... .

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۱۳۵

آغاز: بسمله. نحمدک اللهم اجعلنا لأنعمک من الشاکرین و لآلائک من الذاکرین؛ **انجام:** بدانکه همزه استفهام با همزه در یک جا جمع بشوند همزه تعریف به جای الف خوانده می‌شود مثل قل الله ... .

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ضمیمه: مذیل است به پنج بیت از منظومه ۷ بیتی در تقسیم وجود از «خواجه نصیر الدین طوسی» که «میرزا ابوجعفر کافی بن محتشم قهستانی قائنی» (قرن ۱۱ق.) آن را شرح نموده: «موجود منقسم به دوقسم است نزد عقلیا واجبالوجود یا ممکن الوجود، ممکن دو قسم گشت یقین جوهر و عرض ×× جوهر به پنج قسم شد ای ناظم عقود / جسم و دو اصل او که هیولا و صورتند×× پس نفس و عقل این همه را [یاد گیر زود] / نه بازشت جنس و عرض این دقیقه را×× در حین بخت جوهر عقلی می‌نمود/ کم است و کیف و أین و متی و مضاف ×× پس یفعل است و ینفعل و ملک ای و دود»؛ ۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن–۳۶۹]

● **نخبة المیزان** / صرف / عربی

nuxbat-ul mīzān

حسنی یزدی، علی اکبر بن محمد جعفر، ق۱۴ قمری

hasanī yazdī,‘alī akbar ebn-e mohammad ja‘far(- 20c)

اهداء به: آقا ابوالحسن بن حاج محمد رضا رشتی یزدی

تاریخ تألیف: ۱۲۸۷ق

مختصری است در ضبط کلیه افعال ثلاثی مجرد و بیان معانی آنها که آنرا از کتبی چند ازقبیل قاموس و صحاح ونهایه و شرح قاموس فراهم آورده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل وضع اللغات لتفهیم عبارة مراداتهم المنویة ...

انجام: یدی کرضی ییس و کرمی اصاب یده.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فرزانه، مصطفی بن آقابزرگ، تا: سه‌شنبه ۲۹ رمضان۱۲۹۸ق؛ مهر: مصطفی مورخ ۱۲۹۰؛ ۵۰گ، ۱۳سطر [ف: ۱–۵۶۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حسن بن مقیم مشهور به سید میرزا، تا: ۲۲ربیع الثانی۱۳۰۶ق؛ جلد: چرمی، ۱۹۸گ، ۶–۱۱سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۳–۲۱۰]

● **نخبة النصایح** / شعر / فارسی

noxbat-on nasāyeh

از مهدی. به نظم فارسی و پس از مقدمه ای اعتقادی داستان موش و گربه و گفتگوی آن دو است.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱–۶۲۸۵

آغاز: هر ثناء بی حد و بی چند و چون ×× کز دهان هر ثناگو شد برون؛ **انجام:** پس شکستی ناودان شد مبتلا ×× سرنگون افتاد در بیت الخلا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۲۲سطر ، قطع: ربعی [آستانه قم: –۲۲۸]

● **نخبة الواجبات فی مسائل الصلوات** / فقه / عربی

noxba-tol wājibāt fī masā’il-iṣṣalawāt

سماهیجی، عبدالله بن صالح، ۱۰۷۶؟ – ۱۱۳۵ قمری

samāhījī,‘abd-ol-lāh ebn-e sāleh (1666 - 1723)

به درخواست: شیخ عمار

مختصری است در احکام نماز و واجبات و مستحبات آن، چنانچه از احادیث استفاده می‌شود و بدون استدلال‌های فقهی، که دریک «مقدمه» و چند «فصل» و یک «خاتمه» نگاشته شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۲۲/۵

آغاز: الحمدلله الذی فرض الصلاة علی کافة الأنام و جعلها وسیلة الی الفوز بتناول الدرجات العالیة فی دار المقام؛ **انجام:** و من دخل فی الصلاة تیمم ثم وجد الماء وجب ...

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن میر علی بن حسین بن علی شوشتری، تا: ۱۱۵۷ق؛ افتادگی: انجام؛ با نسخه‌های خط مؤلف با ملا محسن بهبهانی مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۵گ (۱۴۹ر–۱۵۳پ)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۶–۲۹۱]

● **النخبة و الارشاد** / فقه / فارسی

an-noxbe va-l eršād

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ۱۲۱۵- قرن ۱۳ قمری

raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī‘ (1801 - 19c)

رساله فتوایی است در«واجبات ومهمات از فروع دینیه»مشتمل بر چند «مقصد»، که مؤلف برای عمل مقلدین خود نوشته است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۰۱۹-۱۱/۱۱۹

آغاز: بسمله به عرض برادران ایمانی وپیروان احکام ربانی سیما حبیب لبیب روحانی میرساند بدانکه این مختصری است موسوم به نخبه درواجبات ومهمات از فروع دینیه؛ **انجام:** و اما صدقه مندوبه جایز است گرفتن ایشان از مؤمنین ودادن به ایشان بی اشکال است وسیاتی کتاب الحج واحکامه انشاء الله تعالی.

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد کریم بن حاجی ابوطالب تاجر قزوینی، تا: یک‌شنبه ۵ جمادی الاول۱۲۸۳ق؛ با تقریظی ازخود مؤلف مبنی برمطالعه نسخه وتأیید آن درسال ۱۲۸۳؛ جلد: مقوا، ۱۰۹گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۷۴]

● **نخبة الواعظین** / مواعظ / فارسی

noxba-tol vā‘ezīn

موسوی حسینی، اسماعیل بن ابراهیم، ق۱۴ قمری

mūsavī hoseynī, esmā‘īl ebn-e ebrāhīm (- 20c)

مجالس منبری است که به صورت «مجلس مجلس»درباره مسائل مذهبی وامور دینی بحث می‌نماید با طرح آیات واحادیث وحکایات واشعار مناسب با هر مجلس ودرپایان جریان تألیف این کتاب را در قالب نظم بیان نموده است: «... کتابی نوشتم به صد عز وناز به عهد جوانی وعمری دراز ... همی‌ترسم از اینکه بعد از وفات کتابم فرو شد به نصف پیاز ...».مؤلف درتألیف این اثر از: ریاض الشهادة، بیت الاحزان، لسان الواعظین، محرق القلوب، انوار الشهادة، انوار المجالس، سرور المؤمنین، مجمع النورین، مجالس المتقین وحزن المؤمنین، مخزن البکاء، طوفان البکاء، زبدة النوائب، وعنوان الکلام و ... استفاده برده است. این کتاب درچهارده جزء تنظیم شده است.

[الذریعة ۱۰۰/۲۴]

۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۱۵

آغاز: بسمله تاکی به تمنای وصال تو یگانه×× اشکم رود از هر مژه چون سیل روانه ... قال الله تعالی فی سورة آل عمران ان اول بیت وضع للناس للذی ببکة مبارکاً ... خانه ای که در روی زمین از برای بنی نوع انسان؛ **انجام:** امید چنان است که درنظر ناظرین مطبوع ومرغوب وپسندیده خدا ورسول وائمه طاهرین افتاده برادران این روسیاه را بدعای خیری یاد وشاد فرمایند. نظم: این گنج که هست پر از در شاهوار ×× یارب زدست برد حواد می‌نگاه دار

جلد چهارم از مجلس دویست وشصت وششم درفضیلت وثواب حج بیت الله الحرام تا مجلس سیصد وپنجاهم دربیان فضیلت عبد بابا شجاع واعمال روز نوروز؛ خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۴ ذیحجه۱۳۰۴ق؛ با خط خوردگی؛ جلد: تیماج، مذهب، ۳۰۶گ، ۲۳-۱۹سطر ، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف مخ: ۲-۵۶۳]

۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۸

آغاز: بسمله خلوت از این را مدنی زیار×× پوستین بهر زمستانی بهار ... قال الله تعالی فی سورة النساء ان تجتنبوا کبائر ما تنهون عنه ... هرگاه اجتناب ودوری نمودید از گناهان بزرگی که؛ **انجام:** وبعوض آب تیر زهر آلود بر حلقوم علی اصغر زدند واو را دربغلم شهیدش نمودند الا لعنة الله علی القوم الظالمین

جلد دوم کتاب است از مجلس ۹۳ دربیان گناهان کبیره وتعداد آنها تا مجلس ۱۸۶ دربیان تعریف تصدق دادن به مناسبت روز چهاردهم ماه مبارک رمضان؛ خط: تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با تقریظی از سید اسماعیل صدر برکتاب بدین مضمون: «بسمله حمدله ... هذا الکتاب المستطاب مشتمل علی الایات والاخبار الرائقة عن المعصومین الاخیار علیهم الصلوة والسلام فطوبی لمؤلفه الجلیل سید الفضلاء الاتقیاء وسند الصلحاء الازکیاء ایده الله تعالی ثم طوبی لمن یستانس الیه ...»؛ با خط خوردگی؛ جلد: تیماجمذهب، ۳۳۴گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف مخ: ۵۶۳-۳]

● **النخبة الوجیزة = النخبة فی الحکمة العملیة و الاحکام الشرعیة = النخبة الکبری = النخبة المحسنیة** / فقه / عربی

an-nuxbat-ul wajīza = an-nuxba fi-l ḥikmat-il ‘amalīyya wa-l aḥkām-iš šar‘īya = an-nuxbat-ul kubrā = an-nuxbat-ul muḥsinīya

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

تاریخ تألیف: ۱۰۵۰ق

خلاصه‌ای است در بیان احکام شرعی تمامی ابواب فقه، از آداب و سنن ظاهری و باطنی و اصول اخلاقی آن مطابق با کتاب و سنت و آثار ائمه معصومین.مؤلف در این کتاب، مابین احکام و اعمالی که دلیل آن واضح و قطعی است و احکام و اعمالی که ماخذ آن مبهم و امر در آن مشتبه بوده را تفصیل داده تا عمل‌کننده به هر کدام از احکام و اعمال مذکور، بصیرت و بینش لازم را در اخذ آن به صورت قطعی و یقینی یا همراه با

احتیاط داشته باشد.چنان که صاحب کشف الحجب (ص ۵۷۸) نوشته‌اند مرحوم فیض را نیز کتابی به نام «النخبة الصغری» مشتمل بر خلاصه مطالب طهارت وصلات وصوم می‌باشد وخود نیز بر آن تعلیقاتی نگاشته‌اند.در آغاز این کتاب مقدمه کوتاهی در نکوهش فتوا به رأی آمده و متن کتاب نیز شامل دوازده «کتاب» می‌باشد: ۱. طهارت؛ ۲. صلات؛ ۳. زکات؛ ۴. صوم؛ ۵. حج؛ ۶. حسبه؛ ۷. بر؛ ۸. کسب؛ ۹. نکاح؛ ۱۰. معیشت؛ ۱۱. جنائز؛ ۱۲. فرائض.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی أوضح بأئمة الهدی من اهل بیت النبوة عن دینه القویم.

انجام: و ذوالرأسین بالانتباه و العلم عندالله هذا آخرما اوردنا ذکره فی هذا الکتاب.

چاپ: تهران ۱۳۰۳ق، ۱۳۲۴ق، ۱۳۲۸ق، ۱۳۳۰ق؛ ایران، سنگی، ۱۳۲۴، جیبی، ۳۱۳ص

[فهرست خود نوشت فیض کاشانی، محسن ناجی ص ۲۷۸؛ الذریعة ۹۷/۲۴ رقم ۵۰۱؛ ریحانة الادب ۳۶۹/۴؛ ریحانة الادب ۳۶۹/۴؛ دنا ۱۰: ۶۳۱-۶۳۴ (۹۷ نسخه)]

شروح و حواشی:

۱- شرح النخبة؛ مازندرانی، محمد صالح بن احمد (-۱۰۸۱ق)

۲- التطهیر فی تهذیب الاخلاق = تطهیر السر = تطهیر القلوب؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱ق)

۳- النخبة الوجیزة (منتخب)؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱ق)

۴- اخلاق سلطانی؛ جزائری، نورالدین محمد بن نعمة الله (۱۰۸۸-۱۱۵۸ق)

۵- التحفة السنیة فی شرح النخبة المحسنیة = شرح نخبه؛ فیض کاشانی جزایری، عبدالله بن نورالدین (۱۱۱۲-۱۱۷۳ق)

۶- اهداء الاهبة فی شرح النخبة = شرح النخبة الفیضیة؛ تبریزی، عبدالله بن محمد کاظم (-قرن ۱۲)

۷- شرح النخبة فی الحکمة العملیة؛ عریضی خراسانی، حسن بن محمد علی (-۱۳۰۶ق)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: شیرازی، عبدالله بن صدرالدین محمد، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مقابله شده، دارای بلاغ، محشی ازمحمد فرزند مؤلف معروف به «علم الهدی»، بایک واسطه بانسخه خط مؤلف تصحیح گردیده، مجدول، مذهب؛ جلد: مقوا، ۱۱۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۱-۱۵۸۹]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۸۷

خط: نسخ، کا: کاشانی، سلطان محمد بن حسن، تا: قرن ۱۱، پایان نونویس به نسخ ابراهیم بن ابوالفتح شیرازی در ۲ جمادی الثانی ۱۱۷۳؛ محشی با نشان «عهد دام ظله، کنز، منه سلمه الله»؛ تملک: ابن محمد علی محمد مهدی حسینی در ۱۱۷۴، محمد علی بن محمد باقر بهبهانی در ۱۱۷۷؛ ۱۶ سطر (۷×۱۲/۵) [ف: -۸۰۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۴-طباطبائی

آغاز: برابر **انجام:** و کذا اذا اجتمع الاخت للاب مع الاخت لام اختص الاول بالرد و المستیقن

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۱۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۲۴-۲۸۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در حیات مؤلف؛ با نسخه اصل به خط مؤلف مقابله و تصحیح شده، محشی‌به خط محمد هادی بن شاه مرتضی ثانی إبن محمد مؤمن کاشانی است؛ تملک: محمد امین بن حسن بن علی بن عبدالله با مهر «عبده مرتضی» (بیضی)؛ ۱۹۰گ، ۱۰سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۴-۳۴۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: ملا فریدون، تا: قرن ۱۱، در حیات مؤلف برای رمضان بن علی کاشانی؛ از سوی همان رمضان در سال ۱۰۸۷ق با نسخه‌ای که به خط نوه برادر فیض از روی نسخه اصل به خط فیض کتابت کرده بوده، مقابله و تصحیح شده، این نوه برادر فیض بایستی همان محمد هادی بن شاه مرتضی ثانی إبن محمد مؤمن بن شاه مرتضی اول باشد که از علمای بزرگ کاشان و صاحب تألیفات بوده، محشی با نشان «منه دام فیضه، منه دام ظله، منه، ق، ۵، عهد، سلمه الله»، مصحح؛ مهر: «الراجی غفران ربه، احمد بن ابوالقاسم» (بیضی)، «ابوالقاسم بن احمد»»؛ تملک: محمد باقر در سال ۱۱۳۱ق در کاشان، محمد امین بن محمد سعید؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۹۷گ، ۱۰سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۳۴-۳۸۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۲۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام فیضه»، «منه دام ظله» و غیر آنها، بر مؤلف کتاب قرائت شده و مؤلف با دستخط خود با عبارت «ثم بلغت قرائة علی ایده الله» در چند موضع نسخه تائید کرده، این نسخه از سوی محمد شفیع بن محمد مقیم شیرازی که از شاگردان فیض و از نوادگان ملاصدرا و صاحب کتاب انیس الاسفار بوده، به سال ۱۰۸۱ق در کاشان، با نسخه اصل، تصحیح و مقابله شده، همچنین نشانه‌های بلاغ نیز به خط فیض می‌باشد: «بلغ مقابلة بحمدالله تعالی»، «ثم بلغ معارضة و تصحیحاً بحمدالله تعالی»، «ثم بلغ قبالاً بحمدالله تعالی»؛ ۱۱۸گ (۳-۱۲۰)، ۱۵سطر ، اندازه: ۶×۱۳سم [ف: ۳۴-۷۴]

۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۲۵۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدطاهر واعظ مشهدی، تا: قرن ۱۱؛ جلد:

تیماج، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۶۲۶]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۷۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۳۹گ، ۱۵سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۵-۴۰۷۱]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۷۰/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۶سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶-۵۰۲]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد نصیر، تا: قرن ۱۱؛ گویا از روی نسخه علم الهدی نوشته و او آن یکی را برای سیدی در دهه نخستین صفر ۱۰۸۶ در زمان کاشانی نوشته بود، علم الهدی در خاتمه ای که در پایان دارد در ۱۳۵ر -۱۳۶پ میگوید که من این نسخه را از روی نسخه‌ای که پنج سال پس از تاریخ نگارش از روی نسخه پدرم نوشته و در مجلسی بزرگ به دقت بر او خوانده بودم نسخه برداشتم، من بر آن توضیحاتی نوشتم و اصلاحات پدرم را یادداشت کردم و آنها را به هر دو نسخه افزودم، این را در قمصر کاشان نوشتم، محشی با نشانه «منه دام ظله» و «منه سلمه الله» و «عهد» در خیلی جاها و «عهد ایده الله» و از همان علم الهدی پسر کاشانی است، پس تاریخ نگارش ۱۰۵۰ و تاریخ نخستین نسخه پسر او ۱۰۵۵ و تاریخ نسخه دوم او ۱۰۸۶ می‌باشد و نسخه ما را محمد نصیر در روزگار علم الهدی و گویا در زمان خود کاشانی نوشته است؛ تملک: محمد امین شریف بن محمد علی استرابادی در ۱ رمضان ۱۰۹۶، احمد بن لطفعلی تبریزی؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۱۳۶گ، ۱۴سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۵-۲۰۸۳]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۸۰

آغاز: الذنب و التهیؤ للعبادة و یستحب فی کل حال حصل سببه ام لا ... باب الغسل و هو غسل جمیع البدن مع التخلیل البالغ؛ **انجام:** برابر

از اول «باب الغسل» تا انتهای فرایض؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۰ صفر۱۰۲۱ق(کاتب در تاریخ کتابت اشتباه کرده چون بااین حساب تحریر ۲۹سال قبل از تألیف خواهد بود)؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ ۵۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۱-۱۵۹۰]

۱۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد معین بن قربانعلی نیسابوری، تا: ۱۰۵۰ق؛ مصحح، محشی، با بلاغ، مقابله شده؛ تملک: مرتضی محسنی؛ واقف: ملک عبدالنبی بن علی نقی زنجانی، جمادی الاول ۱۱۵۰؛ ۱۳۲گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [مؤید: ۲-۱۴]

۱۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۱۱ - د

خط: نسخ، کا: طالقانی، جلال بن محمد حسین، تا: ۱۰۶۴ق؛ مجدول، محشی با نشان «س ع ره، علم الهدی، منه رحمه الله، منه دام ظله العالی»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۵۵گ، ۱۵سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: -۴۹۳]

۱۴. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۵۸۵

خط: نسخ، کا: عبدالغنی بن نور الدین، تا: ۱۰۶۸ق [ف: -۹۵]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۴۵۲

آغاز: و اذلا سبیل الی القطع فی الشبهات فالامور ثلاثه و کذلک فی الفرائض؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد صفی بن محمد حسین، تا: ۱۰۷۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالینگور، ۱۴۲گ، ۱۶سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱۵-۲۶۶]

۱۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۳۱۴

آغاز: لیس کالها لک من حیث لا یعلم فکذا الهالک من حیث ...

خط: نسخ، کا: بنیاد علی، تا: ۴ محرم۱۰۷۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: حاج سید سعید؛ ۶۵گ، ۲۱ سطر (۸×۱۷/۵)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱-۲۶۳]

۱۷. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۱۱۱/۱۴ - ب

آغاز: الجزء الثانی فی فقه الاخباریین الماخوذ من محکمات الکتاب و السنة باصل ینتهی الیهما لا الی الرای او شیء آخر و نذکر ههنا الرسالة الموسومة بالنخبة للعلامة النحریر الفاضل البارع الکامل ملا محمد محسن دام فیضه فی الافعال الباطنیة و الظاهریة علی حسب الاخذ من الروایات. قال دام فیضه بسمله. الحمدلله الذی اوضح بائمة الهدی من اهل بیت النبوة عن دینه القویم؛ **انجام:** شعر: لخمسین تمت سوی الالف عام ×× فختمی لتاریخ ختمی تمام

با حواشی خود نصیری؛ کا: نصیری طوسی، محمد تقی بن عبدالحسین، تا: ۲۲ ذیحجه۱۰۷۴ق؛ مقابله شده با اصل در همین سال؛ ۳۲گ (۲۲۵پ-۲۵۶ر) [ف: -۴۴۱]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۷۷/۱۵-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۸۱]

۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۴۲/۱-۱/۱۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیعقده۱۰۷۵ق؛ از روی نسخه‌ای که به خط مصنف بوده استنساخ شده؛ تملک: عبدالمحمد بن کمال نجفی از طلاب، زهرا بیگم، طوطی بیگم؛ ۹۲گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۸-۴۷۷۲]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۵۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی، تا: ۱۰۷۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۶سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۰/۲×۱۹/۵سم [ف: ۱۴-۲۷۰]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۲۷۲/۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۲۷۵]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۰۲۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، كا: محمد امين، تا: ۱۰۸۱ق؛ مصحح، محشى بارمز «عهد»؛ واقف: مسيح نياى رضوى، اذر ۱۳۴۸؛ جلد: مقوا، ۸۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۲۱-۱۵۹۲]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۸۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بى كا، تا: غره شوال۱۰۸۴ق؛ مصحح، محشى به نشان «منه»؛ ۲۷۳ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵۰-۱۵۰]

۲۲. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: ۵۸۱۴
آغازو انجام: برابر
خط: نسخ، كا: محمد نصير، تا: دهه اول صفر۱۰۸۶ق؛ مصحح، محشى از فرزند فيض علم الهدى محمد كاشانى با نشانى «عهد» و به خط وى كه در قمصر از توابع كاشان نوشته؛ مهر: «يا على ادركنى» (مربع)، «رفعناه مكاناً علياً» (مربع)؛ ۱۴۰گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۵-۲۰۱]

۲۳. قم؛ گلپايگانى؛ شماره نسخه: ۳۴۵-۲/۱۶۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، كا: ابن يوسف، تا: ۱۹ رمضان۱۰۸۶ق؛ مصحح؛ تملك: شمس الدين محمد بن يوسف بن محمد على اصطهباناتى؛ جلد: تيماج، ۸۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۸-۴۷۷۳]

۲۴. قم؛ گلپايگانى؛ شماره نسخه: ۱۵۵۴-۹/۱۰۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعليق، بى كا، تا: ۲۲ رمضان۱۰۸۶ق؛ مصحح، محشى با نشان«منه مدظله»؛ ۶۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۸-۴۷۷۳]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۷۴۸/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، كا: محمد انبارى، تا: ۱۰۸۷ق؛ جلد: تيماج، ۱۳۴گ (۲پ- ۱۳۵پ)، اندازه: ۱۴/۳×۱۹/۵سم [ف: ۴۱-۱۹۶]

۲۶. شيراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۸۴۲
آغاز: آنچه موجود است: بين ذلك فمن ترك الشبهات نجامن المحرمات و من اخذ بالشبهات ازتكب المحرمات؛ **انجام:** پبرابر
خط: نسخ، كا: اسحاق بن نوروز شولستانى، تا: ۱۰۸۸ق؛ افتادگى: آغاز؛ محشى؛ ۱۳۸گ، ۱۴سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۲۵۹]

۲۷. تهران؛ ملى؛ شماره نسخه: ۳۵۲۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، كا: حسن حسينى، تا: ۱۰۹۰ق؛ مصحح، محشى با امضاى «عهدى سلمه الله»؛ مهر: «عبده محمد بن محمد باقر» (بيضى)؛ كاغذ: اصفهانى، جلد: تيماج، ۱۰۶گ، ۱۷سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۶-۴۲]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۲۴
همان نسخه بالا [نشريه: ۷-۳۰۵]

۲۸. تهران؛ ملى؛ شماره نسخه: ۱۳۹۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، كا: ابن محمد على رونجى، تا: ۱۰۹۱ق؛ كاغذ: ترمه اصفهانى، جلد: ميشن مذهب، ۱۸۵گ، ۱۳سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۹-۴۱۱]

۲۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۷۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، كا: شكرالله بن عليرضا ورنامخواسى، تا: سه‌شنبه ۱۷ رمضان۱۰۹۲ق؛ ۱۴ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳-۱۶۳۵]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۷۱/۳
كا: طالقانى، موسى بن عزيزالله، تا: شنبه پايان رمضان۱۰۹۷ق؛ كاغذ: سپاهانى، جلد: تيماج، ۳۲گ (۴۱ر-۷۳پ)، ۲۹سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱۳-۳۳۳۹]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۷۸۰
خط: نسخ، كا: رضوى مشهدى، محمد بن عوض، تا: ۱۱۰۰ق؛ ۱۵۰گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۲۱۸]

۳۲. كرمانشاه؛ فيض مهدوى (كتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره
كا: خروتى سمنانى، محمد سعيد بن محمد هاشم، تا: قرن ۱۲؛ محشى با نشان«عهد سلمه الله» و ظاهراً از علم الهدى محمد بن فيض كاشانى است [تراثنا: س۲ش۴-۶۸]

۳۳. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: ۳۷۷۳۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعليق تحريرى، كا: محمد معين بن قربانعلى نيشابورى، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، مقابله شده؛ تملك: محمد على زنجانى، مرتضى محسنى؛ اهدايى: رهبرى، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تيماج مذهب در ميان ترنج «نصر من الله و فتح قريب و بشر المؤمنين يا محمد يا على»، ۱۳۲گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [اهدائى رهبر: ۳-۷۷۶]

۳۴. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: ۳۶۹۰۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، كا: محمد سعيد، تا: قرن ۱۲؛ اهدايى: رهبرى، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تيماج مذهب، ۱۴سطر [اهدائى رهبر: ۳-۷۷۷]

۳۵. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۲۰۵۹
خط: نسخ، بى كا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگى: آغاز؛ كاغذ: ترمه، جلد: ميشن، ۱۵۴گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲/۳×۱۹/۹سم [ف: ۱-۵۶۴]

۳۶. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۵۸۱۵
خط: نسخ، بى كا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ كاغذ: ترمه، جلد: ميشن، ۱۴۶گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۰/۴×۱۷/۵سم [ف: ۱-۵۶۴]

۳۷. قم؛ گلپايگانى؛ شماره نسخه: ۷۹۰۰/۳-۳۹/۲۸۰
آغاز: حقيقة وان يعزم على عدم العود وحقها ان يعترف فور الاعتراف ... باب التدارك وهو فى حقه تعالى القضاء والكفارة وفى حق العبد رد المال الى المالك؛ **انجام:** برابر.
خط: نستعليق، كا: محمد كريم بن محمد صادق، تا: قرن ۱۲؛

افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: مقوا، ۲۲گ، ۳۸سطر ، اندازه: ۹×۲۴/۵سم [ف: ۸-۴۷۷۳]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محسن علی، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ جلد: تیماج، ۵۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۸] و [ف: ۲۱-۱۵۹۲]

۳۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مع فقد الاخوة و الزوج مع عدم الولد.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: دولت آبادی، ۳۱۴ص (۹۷-۴۱۰)، ۲۲سطر (۶×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۹-۴۹۱]

۴۰. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۸۸/۱

آغاز: ما وضح دلیل و بأن سبیله مما لاریب فیه و بین ما أبهم ... مقدمه العلم علمان علم یقصد لذاته و هو نور یظهر فی القلب؛ **انجام:** باب اقامة الحدود و انما تجب علی الامام أو نایبه الخاص ... فی شیء من الأشیاء و حدیث النفس و التأوه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ ۱۴۲گ (۱ر-۱۴۲پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲-۶۴۴]

۴۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۲۳۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصححح؛ اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۶]

۴۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۳۶/۳ حکمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، قطع: ربعی [ف: ۲-۵۳]

۴۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۰۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: غلامحسین صالح زاده؛ جلد: تیماج، ۱۹۰گ، ۱۴سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۳-۹۲۳]

۴۴. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۳۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ تملک: محمد خلیل صراف؛ ۱۴۶گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: -۳۱۲]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸۸۶/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انتظار الصلوة و الانزواء و التجرد بالذکر و ترک الذنوب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی، ۴۵ص (۱۳۸-۱۸۲)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۷-۲۸۱]

۴۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۳۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا ۱۲؛ مصحح، با بلاغ سماع؛ جلد: تیماج، ۱۴۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۳]

۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۲۵/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** مع حیوة الاب و فوض الزاید علی الواحد من ولد ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مذهب، ۸۷گ (۸۲-۱۶۸)، ۲۰سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۳۴-۶۱]

۴۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۵۹۷/۱

خط: نسخ، کا: خان میرزا بن غیاث الدین شریف، تا: پنج‌شنبه ۲۵ جمادی الثانی۱۱۰۱ق؛ مصحح، با امضای بلاغ؛ ۷۵گ (۱پ-۷۵پ)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۴]

۴۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۹۶۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه سلخ شوال۱۱۰۱ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، ۱۱۹گ (۳۰-۱۴۸)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳-۱۳۲۳]

۵۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۹۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن عبد الغفار، تا: ۱۱۱۰ق؛ مهر: «عبده محمد ولی میرزا»؛ اهدایی: رهبری؛ جلد: چرمی، ۷۵گ، ۱۹سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲-۷۹۴]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فتح الله، تا: دوشنبه ۱۹ رمضان۱۱۱۲ق؛ مجدول، مصحح؛ واقف: نائینی؛ جلد: تیماج، ۱۵۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵-۶۷۱]

۵۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹

آغاز: ما ابهم الله و سکوتنا عما سکت الله و کما ان تارک الشبهات فی الحلال والحرام و فاعلها؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: سید محمد بن فضل الله حسینی، تا: یک‌شنبه ۱۳ ربیع الاول۱۱۱۴ق، جا: قم مدرسه فیضیه؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: هندی، ۱۳ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳-۱۴۶۶]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۲۱۱

آغاز: ثلثادیته و فی قطعه بعد شلله ثلث دیته و اما الشجاج؛ **انجام:** فختمی لتاریخ ختمی تمام

خط: نسخ، کا: مهدی بن شمس الدین کاظمی قاری، تا: ۶ رجب۱۱۱۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۴۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵-۶۷۲]

۵۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۹۳

آغاز: باب السخاء وهو ان یعطی ما یجب شرعا ومروة ومانع الشرعی ابخل وجدواه ... الابتداء فی هبة تعالی؛ **انجام:** فان استویا فبالانقطاع والا اعطی نصف النصیبین والقسمة کیفیتان وعدیمها یورث بالقرعة.

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن ملا اسد، تا: شوال۱۱۲۳ق؛ افتادگی:

آغاز؛ محشی از مؤلف؛ ۱۴۱گ، ۱۵سطر [ف: ۱-۲۸۳]

۵۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۰۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۷ق، مهر: کتابخانه مجدالدین؛ ۹۱گ، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۲-۶۰۷]

۵۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۶۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: قاسم شیرازی ساکن مدرسه اسمعیلیه، تا: یک‌شنبه ۱۷ ربیع الثانی ۱۱۳۰ق؛ جلد: میشن، ۲۱سطر [ف: ۹-۲۸]

۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۷۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** الخمسین تمت سوی الاف عام فختمی لتارخ ختمی تمام

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۴۱ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۵

همان نسخه بالا [اهدائی ف: -۲۴۴]

۵۸. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره/۳

بی‌کا، تا: ۱۱۴۱ق [نشریه: ۷-۵۴۰]

۵۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۱۳۱-۶۰/۷۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۴۴ق؛ ۹۵گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۷۳]

۶۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۳۴/۳

خط: نسخ، کا: عبدالنبی بن حاتم، تا: ۱۱۷۵ق، جا: تستر؛ ۱۵گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳-۲۷]

۶۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۸۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی نقی بن محمد مقیم سمنانی، تا: رجب۱۱۸۳ق؛ اهدایی: صالح زاده؛ ۷۸گ، ۲۵سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۳-۱۰۶۲]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم موسوی، تا: ۱۱۸۳ق [الفبائی: -۵۷۹]

۶۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۵۱۵/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۱۹۰ق؛ اندازه: ۱۴×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۰۲]

۶۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۵۴۴

آغاز: من حیث لایعلم واذ لاسبیل الی القطع فی الشبهات

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۹۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ قسمتی از مقدمه کتاب افتاده است؛ با نسخه جاپی مقابله گردید؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۰۲ص، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱-۵۵۱]

۶۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۱۷۱

خط: نسخ، کا: هدایة الله بن محمد امین، تا: ۲۱ ربیع الثانی۱۱۹۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ انتقال به محمد امین پسر کاتب در ۱۲۲۷؛ ۱۴ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۱۶سم [ف: ۵-۷۰۶]

۶۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۹۱۹

خط: نستعلیق، کا: عباس علی بن محمد مهاجرانی، تا: جمعه ۱۰ شعبان۱۲۰۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۰۰گ، ۱۸ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [ف: ۵-۷۰۶]

۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۰۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: عبدالباقی آیة اللهی، اسفند ۱۳۷۴؛ ۱۱۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲۱-۱۵۹۱]

۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۶۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۱۵۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۸] و [ف: ۲۱-۱۵۹۰]

۶۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۷۰۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۴سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳-۱۰۲۵]

۷۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۴۱۸

خط: نستعلیق، کا: میر محمد رضا رضوی، تا: قرن ۱۳؛ تملک: حسین بن محمد؛ اهدایی: دکتر سید احمد ریاضی؛ جلد: تیماج، ۱۵۰گ، ۱۱سطر (۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳-۹۵۵]

۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۴۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ محشی از سید نورالدین جزائری و چند تن دیگر؛ جلد: تیماج، ۴۳۲ص، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۴سم [ف: ۱۰-۱۸۸۰]

۷۲. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۱۷۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ قطع: خشتی [ف: -۱۰۰]

۷۳. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۱۵۰/۲

خط: نسخ خوش، کا: محمد صالح بن محمد هاشم، تا: ۱۲۰۹ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -۱۲۰۷]

۷۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۸۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۴ق؛ ۷۵گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۲۸۸]

۷۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۷/۳

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن جعفر بن محمد علی جویمندی جنابدی (گنابادی)، تا: ۱۲۲۱ق؛ جلد: میشن، ۱۶۹ص (۵۶-۲۲۵)، اندازه: ۱۰/۶×۱۵/۳سم [ف: ۵-۸۸]

۷۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۹۳

خط: نسخ، کا: ازغدی، ابراهیم بن محمد علی، تا: غره ربیع الاول۱۲۲۴ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: مقوایی، ۱۰۵گ، ۱۵سطر

، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۴]

۷۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۳۶۳/۳

خط: نسخ، کا: محمد بن سید علی حسینی، تا: شنبه ۱۵ محرم۱۲۲۶ق؛ مجدول؛ ۱۷ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۱-۲۹۹]

۷۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۰۱-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۲۲۹ق؛ ۲۱۲ص، ۱۶سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۳۹۱]

۷۹. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۲۸۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق [ف: -۹۵]

۸۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۳۹۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین محمد شفیع مدرس، تا: رمضان۱۲۳۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۷۷گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۲۷/۲-۹۱]

۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: غلام حسن بن غلام علی معروف به میرزا حجو، تا: ۲۶ محرم۱۲۵۹ق؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ ۶۷گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۷]

۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۲۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی خوش، کا: موسوی دزفولی، ابراهیم بن محمد، تا: ۱۲۷۱ق [رایانه]

۸۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** راحبا من الله ان و لوالدی علی لجمع المومنین و المومنات حمدالله و مصلیا علی رسوله

خط: نسخ، کا: سیدحسنبن سید شجاع، تا: پنج‌شنبه۱۶ ربیع الثانی۱۲۸۵ق؛ محشی بارمز «عهد ره»؛ جلد: تیماج، ۱۵۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۱۵۹۱]

۸۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۱۴۱

خط: نسخ، کا: ابو عبدالله حسین بن محسن موسوی زنجانی، تا: ۶ شعبان۱۳۰۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۱۱۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۸-۲۸۷]

۸۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۶۴

کا: زنجانی، تا: ۱۳۱۱ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۳۴گ، اندازه: ۱۳/۲×۲۱/۱سم [رایانه]

۸۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۱۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۸۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۳۸۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹۶گ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [نشریه: ۱۳-۳۹۵]

۸۸. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ تملک: شیخ محمد تقی بن محمد علی مراغی در رجب ۱۲۵۰ ق؛ جلد: تیماج، ۱۲۳گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: -۱۶۰]

۸۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۴۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۱۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲۴-۴۲]

۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** من الاعوام الهجریة

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: فهرستی، تیر ۱۳۱۰؛ جلد: مقوا، ۶۲گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۶۷۲]

۹۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۵۳۳/۱

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۱۷گ (۲پ-۱۱۸پ)، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۷۰۶]

۹۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۸۶ص (۹۳-۲۷۸)، ۱۸سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۹-۳۹۵]

۹۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۴۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی از کتاب نهایه، شرح شرایع؛ تملک: محمد ابراهیم، مرتضی بن محمد ابراهیم؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۳۱گ (۱۴۲-۲۷۲)، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۹-۳۱۱]

۹۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶۴گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۲-۲۳]

۹۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۴۳/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -۱۴۱۰]

۹۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۰۹

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -۱۳۶۸]

۹۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۲۹۴/۲

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد حسین، بی‌تا؛ محشی؛ ۷۵گ (۳۱-۱۰۵)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳-۷۷]

۹۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۲۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مدحهم و المحبه بهم و استحقار نعمه تعالی علی نفسه برویه التوسع علیهم الا لرعایة اطاعة الرعیه و اعانه مؤمن والاولی الاجتناب عنهم و عن خواصهم و التغافل عن.

تا اواخر «باب المعاشرة» از «کتاب المعیشه»بنابراین نسخه نسبتاً کاملی است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم، ۱۵ سطر (۸×۱۲)، اندازه:

۱۳×۲۰سم [ف: ۱/۴۷-۳۶]

۹۹. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۴۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** الاحوط ان لایترک علی ذی الست و یصلی علی العاری من اللحم دون العکس.

خط: نسخ درشت، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ ۱۷۲گ، ۱۲سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲-۱۵۳]

● النخبة الوجیزة (منتخب) / فقه / عربی

an-noxba-tul wajīza (mn.)

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

وابسته به: النخبة الوجیزة = النخبة فی الحکمة العملیة و الاحکام الشرعیة = النخبة الکبری = النخبة المحسنیة فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱ق)

گزیده‌ای است از کتاب نخبه خود مؤلف، این گزیده نیز، شامل جمیع ابواب فقه است و در سال ۱۳۲۴ق و ۱۳۳۰ق جداگانه به چاپ رسیده، نسخه حاضر، با این دو نسخه چاپ شده همخوانی دارد. آغاز این نسخه تا چند برگ و در بسیاری از موارد نیز، مانند اصل نخبه است، در الذریعة (۹۴/۲۶) و فهرست‌های خودنوشت فیض ۲۸۱، کتابی با عنوان «نخبه صغری»، دارای ابواب طهارت، صلاة و صموم، آمده است، لیکن نسخه موجود دارای تمامی ابواب فقه است و ظاهراً، گزیده‌ای دیگر باشد.

[الذریعة ۹۶/۲۴؛ ریحانة الادب ۳۶۹/۴؛ فهرست‌های خودنوشت فیض ۲۸۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۳۰/۳

آغاز: الحمدلله الذی اوضح بائمة الهدی من اهل بیت النبوة عن دینه القویم ... اما بعد فیقول ... هذه نخبة وجیزة فی الحکمة العملیة؛ **انجام:** و لیلبث ساعة فورد ان المیت یعلم بالزائد و یأنس به ویستوحش عند الانصراف و السلام علی من اتبع الهدی

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ ۲۸گ (۲۱-۴۸)، ۲۲سطر ، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۳۴-۷۸]

● النخبة الوجیزة / فقه،شعر / عربی

an-noxba-tul wajīza

بهبهانی، محمود بن محمد علی، ۱۲۰۰ - ۱۲۷۱ قمری

behbahānī, mahmūd ebn-e mohammad ʻalī (1786-1855)

تاریخ تألیف: ۱۲۲۷ق

این منظومه که مؤلف آن را «نخبة الوجیز» نامیده مشتمل بر ۹۲۳ بیت و درطهارت، صلات، زکات، خمس وحج وامر به معروف و نهی از منکر است.لقب «بحیرة عزیزة»نیز به این منظومه داده شده است.

آغاز: سبحان من لیس سواه واجب ×× و غیره المغلوب و هو الغالب / وجوده مما اقتضته الذات ×× بذاته و هکذا الصفات

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** أغمض عن السهو أو النسیان ×× لانه جبلة الانسان / و أصلح الفاسد منها ان وجد ×× ملتمساً بذاک أجراً قد وعد

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با خط خوردگی و افزودگی بسیار؛ ۷۷گ (۵پ-۸۱ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و أصلح الفاسد منها ان وجد×× ملتمساً بذالک أجراً قد وعد / و سمها بالنخبة الوجیزه×× أو قل لها بحیرة غریزه

خط: نسخ زیبا، بی کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۳۰گ (۱پ-۳۰پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴-۳۳۷]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۵۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** واصلح الفاسد منها ان وجد ×× ملتمسا بذک اجرا قد وعد

خط: نسخ خوب، بی کا، بی‌تا؛ واقف: سپهسالار؛ جلد: تیماج، ۵۹گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱-۵۴۵]

● النخبة الوجیزة (مختصر) / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

an-noxbat-ol vajīza (mx.)

شیرازی، محمد حسین، قرن ۱۴ قمری

Šīrāzī, mohammad hoseyn (- 20c)

آغاز: بسمله. بدان که این رساله مختصریست از نخبه و مطابقست با رای فخرالمجتهدین ناصرالدین مبین جناب مستطاب حاجی میرزا سید محمد حسین شیرازی سلمه الله تعالی و مشتملست برؤس مسائل اصول دین و فروع دین

انجام: قصد قربت مطلقه نماید و نه خوب و نه ندب بعنی ندب مصطلح که رخصت در ترک مطلق فصل او. والله العالم.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۴۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد مرندی، تا: ۱۵ ذیقعده۱۳۰۷ق، حسب خواهش اعزی آخوند ملا حسین؛ چاپ سنگی؛ ۲۳ص (۱۶- ۳۷)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱/۴۷-۵۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۴۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد مرندی، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲۴ص (۴۰- ۶۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱/۴۷-۵۹]

● **نخبة الوزراء** / حکومت و سیاست / فارسی
noxbat-ol vozarā’

دماوندی، نصرالله بن محمد حسین، ق۱۳ قمری
damāvandī,nasr-ol-lāh ebn-e mohammad hoseyn(- 19c)

اهدا به: میرزا آقا خان صدر اعظم
در آن از «تحفة الناصریه» خود یاد می‌کند.
آغاز: هو العزیز. بسمله. و ما النصر الامن عندالله العزیز الحکیم. منت خدایرا که همایون و کامیاب ×× از عقده کسوف برون آمد آفتاب ... و بعد این چند کلمه ایست مسمی به نخبة الوزراء که ... ابن ... حاجی محمد حسین نصرالله دماوندی در مراتب وزارت و لوازم صدارت جسارت و عرض می‌نماید.
[فهرستواره منزوی ۶۵۸/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۲۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** چهارم رعایت جانب خلایق ... بغایت رنجور شدند.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ ۱۴گ، ۹سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۳-۳۴۷۳]

● **النخبة الوزیریة فی شواهد المطول** / ادبیات / عربی
an-nuxbat-ul wazīrīya fī šawāhid-il muṭawwal

جعفر بن زین العابدین
ja‘far ebn-e zeyn-ol-‘ābedīn

منتخبی است از کتاب شواهد مطول که به گفته مؤلف در برگ اول به علت ممل بودن و اطاله درآن اثر، ایشان به فرمایش وزیر الوزراء وقت اقدام به تألیف این کتاب نموده است. در منابع موجود اثری از آن به دست نیامد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۴۶۹/۲
آغاز: بسمله، الحمدلله العلی و الصلوه علی النبی الامی و علی آله و اصحابه المنتجبین؛ **انجام:** لما فی وقت تصنیفه من تشتت الفکر و تفرق الحواس و عدم امعان النظر و التمعن
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۷۴گ، ۳۱سطر (۱۵/۵×۲۷/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۵سم [ف: ۱۵-۲۸۰]

● **نخبة الوسائل** / حدیث / عربی

noxba-tol wasā’il

وابسته به: تفصیل وسائل الشیعة الی تحصیل مسائل الشریعة = وسائل الشیعة؛ حر عاملی، محمد بن حسن (۱۰۳۳-۱۱۰۴ق)
احادیثی است که مؤلف به حذف سند از تفصیل وسایل الشیعه شیخ حرعاملی انتخاب ونقل نموده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۹۸۴/۳-۲۵/۷۴
آغاز: هذه الاحادیث من وسایل الشیخ الحر العاملی عن حسن ابن علی الوشا قال ابوالحسن (ع) السخا شجرة فی الجنة؛ **انجام:** من علمه القران رعی بالابوین فکسا حلتین تضیء من نورهما وجوه الجنة الجنة هذا الاحادیث کلها من الوسائل الشیعه ولکن نحن نختصر ... والحمدلله رب العالمین
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۷گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۷۴]

● **نخب المناقب** / فضایل و مناقب / عربی
nuxab-ul manāqib

خرسان، طالب، قرن ۱۵ قمری
xarsān, tāleb(- 21c)

مناقب امیر المومنین علی علیه السلام را از کتب اهل سنت گردآوری کرده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۱۹
آغاز: سید الاوصیاء حدثنی حبیب بن ابی ثابت عن ابی الطفیل عن زید بن ارقم ان النبی قال لعلی انت سید الاوصیاء
نسخه اصل: کتابخانه مؤلف - قم. پیش نویس مؤلف و در هر عنوان یک حدیث آمده؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۱۰ص [عکسی ف: ۶-۱۴۴]

● **نخب المناقب لآل ابی طالب** / تاریخ معصومین / عربی
nuxab-ul manāqib li-āl-i abi ṭālib

حسین بن جبیر، قرن ۷ قمری
hoseyn ebn-e jobayr(- 13c)

وابسته به: مناقب آل ابی طالب؛ ابن شهرآشوب، محمد بن علی (۴۸۸-۵۸۸ق)
به دستور: ابوالحسن علی بن محمد بن ابی الفضل علوی حسینی شیخ حسین بن جبیر شاگرد نجیب الدین ابی الحسین علی بن فرج شاگرد ابن شهر آشوب مناقب استاد را در دو جلد گزین نموده و بدین نام نامید (کنتوری ص ۵۷۷). او از ابن شهر آشوب با یک واسطه روایت می‌کند و کتاب دیگری دارد به نام «نهج الایمان» که در دیباچه نخب از آن یاد نمود و از روی هزار کتاب آنرا نوشته است.نوری در مستدرک می‌نویسد که به گفته یکی از دانشمندان مناقب ابن شهر آشوب را که کشیدند به نه رطل سنگینی آن رسید و از گفته ابن جبر هم برمی‌آید که باید کتاب بسیار کلانی باشد. پس نسخه‌هایی از مناقب که در روزگار مجلسی و پس از آن در دست دانشمندان بوده و می‌باشد باید گزیده همین ابن جبیر یا دیگری باشد چه این یکی که امروز هست بیش از چهل هزار بیت نیست. بیاضی در آغاز صراط مستقیم از این گزیده ابن جبیر یاد نموده است.گزیننده در آغاز می‌گوید که ابن شهر آشوب مناقب را از کتب بسیاری از

سنی و شیعی گرد آورد و شیخ فقیه نجیب الدین ابوالحسین بن علی بن فرج آنرا بر او خواند و از او اجازه گرفت که همه نگارش‌ها و روایات او را نقل کند و او این اجازه را به طور کامل برای این شاگرد نوشت و گزیننده هم آنرا بر ابوالحسین خواند و او هم برای وی اجازه نوشت. گزیننده چون دید که این کتاب دراز است آنرا گزین کرد و مناقب دارای حجیت را آورد و حدیث‌های همانند را یکجا گرد آورد و چیزهایی هم افزود. این گزین برای سید اجل تاج الدین شمس الشرف ابوالحسن علی بن محمد بن ابی الفضل علوی حسینی انجام پذیرفته که به او دستور داد و خطبه‌ای برای آن ساخت که گزیننده در آغاز گذارده است. در دیباچه اسانیدی است درباره روایت کتب سنی و شیعی از خود ابن شهر آشوب که نکات تاریخی فراوان در آن هست. در آغاز بحار هم همه این دیباچه دیده می‌شود.(دانش پژوه)

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق الارواح بقدرته و سخر الریاح بشرا بین یدی رحمته ... و بعد فاعلموا ... انی لما نظرت فی الکتاب الذی صنفه الشیخ الفقیه العالم عزالدین ابو جعفر محمد بن علی بن شهر آشوب المازندرانی السروی الذی سماه بمناقب آل ابی طالب انه قد جمع فیه ما لا یوجد فی کتاب واحد.

چاپ: با تحقیق سید احمد حسینی اشکوری به چاپ رسیده

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۷۱

خط: نسخ، کا: فقیه یحمدی، احمد بن محمد، تا: جمعه ۲۹ ذیقعده۸۳۹ق؛ مصحح؛ تملک: محمد جعفر بن محمد محسین حسینی به تاریخ شوال ۱۲۶۷؛ کتاب را حسین بن علی بن حسن بن حسین بن حسن ... خوانده؛ جلد: تیماج، ۲۷۷گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۱۷-۳۱۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** نظم لبعض المؤمنین: نفسی تقربانها، یوم القیمة غانمة، بولائها لولیها، رب السماء السامیة، و نبیها و وصیها، و السیدین و فاطمة، و لتسعة من نسلهم، بهم القیمة قائمة.

جلد یکم؛ خط: نسخ، کا: ابن المنفا، محمد بن عبد علی، تا: چهارشنبه ۱۲ جمادی الاول۸۴۳ق؛ تملک: محمود بن علی نقی بن حسنی حسینی طباطبائی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۵۷گ، ۲۱سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۵-۱۵۸۷]

۳. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۲۱

خط: نستعلیق، کا: سلیمان بن طبیب، تا: جمعه ۱۶ صفر۱۰۱۲ق؛ واقف: محمد سمیع بیک خان بن ملک حسین بن محمد بن محمد تقی اردکانی، ۱۱۴۶؛ ۳۴۳گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۱×۲۲/۵سم [ف: ۱-۱۱۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۶۲

خط: نسخ، کا: محمد زمان اردشیر، تا: جمادی الثانی۱۰۶۹ق؛ جلد: تیماج، ۳۴۹گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۲۶-۲۱۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فاطمة و التسعة و نسلهم یوم القیامة و قائمة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دهه اول محرم۱۰۸۰ق؛ جلد: تیماج، ۳۸۲گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۱۳-۲۱]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۵۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لتسعة من نسلهم بهم قیامة قائمة ... الف و خمس و ثمانین من هجرة سید النبیین

موجودی نسخه‌های نخب المناقب [از جمله نسخه حاضر] تا آخر باب سوم در احوال حضرت فاطمه (س) است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه۷ جمادی الثانی۱۰۸۵ق؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ ۳۲۰گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۱۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۶۵]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۷۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لتسعة من نسلهمبهم القیامة قائمة

خط: نسخ، کا: عرفات بن محمد بن حسن معلم، تا: جمعه ۲۵ رجب۱۱۰۱ق؛ مصحح؛ تملک: محمدعلی بن احمد بن علی بن ناصر بن علی بن ناصر معلم درج شده؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۵۵گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹/۲سم [ف: ۴۱-۱۷۱]

● نخل سیب / شعر / فارسی

naxl-e sīb

بخارائی سرهندی، احمد، قرن ۱۲ قمری

boxārāīī sarhandī,ahmad(- 18c)

در این مثنوی که یکصد و شصت و هشت بیت است، داستان جوانی عفیف و دینداری بازگو می‌شود که با باغبانی دارای درخت‌های سیب است، آشنا می‌شود و او را به ازدواج دخترش که دارای عیوب چندی است نوید می‌دهد ولی پس از ازدواج دختر را در کمال برازندگی می‌بیند و معنی رمزی عیوبی که بر شمرده در می‌یابد. (سید احمد اشکوری)

آغاز: بیا ساقی بیا ای مایه نازxx بیا ای چشم ساغر بر رخت باز / بیا ای من فدای چشم مستت xx چه جام باده چشم من بدستت

[دانشگاه ۵۵۳/۱۶ «نخل و سیب» بی نام سراینده، همراه «چاه وصال» پیشگفته از همو؛ ذریعه ۴۷۴/۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۳۹۹/۷

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۲گ (۲۱پ-۳۲پ) [ف: ۳۶-۳۳۵]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۷۹۱/۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق پخته، کا: سرخوش هروی، محمد صادق، تا: ۱۲۶۲ق؛ ۳گ (۵۴پ-۵۶ر) [ف: ۲-۲۵۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۵۳/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج، مذهب، ۴گ (۱۶۵ر-۱۶۸ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۳۸-۷۸]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۸۷/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** چه این نو باوه ایست از باغ نامه×× خطابش نخل سیب آمد بخامه

خط: نستعلیق، کا: محمد بن سید کریم تاجر شوشتری، تا: ۱۳۰۱-۱۳۰۸ق؛ ۳گ (۴۷ر-۴۹پ)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴-۱۰۵]

● **نخلیه** / متفرقه، فضایل و مناقب / فارسی

naxlīyye

اصفهانی، عبدالرحیم بن کرمعلی، ق۱۴ قمری

esfahānī, ʻabd-or-rahīm ebn-e karam-ʻalī(- 20c)

شرح قصیده‌ای فارسی در بیست و سه بیت که در آن روایت ابو درداء به نظم کشیده شده که در مناجات و حالات تعبد حضرت امیر المؤمنین علیه السلام را در شبانگاه در باغ‌ها و زیر نخل‌ها نقل می‌کند. این قصیده از کسی است به نام محمد و تمام آن در آغاز شرح آمده است. در این شرح به بسیاری از فضائل و مناقب حضرت امیر علیه السلام اشاره شده و مطالبی از عرفان و تهذیب نفس و اهمیت شب زنده‌داری نیز می‌آورد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۳۹

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... أما بعد پس چنین گوید مجرم در گاه خداوند رحیم؛ **انجام:** و همچنین وضو را در صورت عدم تمکن فرمودند ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در حاشیه گویا به خط مؤلف مطالبی افزوده شده؛ مهر: (شاید فرزند مؤلف باشد) «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمود بن عبد الرحیم» (بیضوی)؛ تاریخ وقف: ۱۳۰۰؛ ۶۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱۲-۱۱۵]

● **ندافی** / عرفان و تصوف، صنعت / فارسی

naddāfī

در بیان اصل پیدایش ندافی توسط جبرئیل و نام ندافان عصر آدم علیه السلام و وصف آلات ندافی، آمیخته با مطالبی صوفی و به روش سؤال و جواب.

چاپ: ایران، تهران، نشر چشمه، ۱۳۹۱ شمسی، مهران افشاری، در مجموعه سی فتوت نامه دیگر

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۶۶/۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... دیگر هزاران قنادیل نور و مشاعل سرور به ارواح مشایخ معظم و استادان ما تقدم؛ **انجام:** بی پیر مرو تو در خرابات×× هر چند سکندر زمانی

خط: نستعلیق، کا: رضا قلی بن نورالله، تا: ۱۲ شعبان۱۰۸۵ق؛ ۴گ (۶۲پ-۶۵ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۵-۱۷۶]

←ندای اتحاد ← سرمایه رستگاری

● **ندای عدالت** / حکومت و سیاست / فارسی

nedā-ye ʻedālat

ملکم، ۱۲۴۹ - ۱۳۲۶ قمری

malkam (1834 - 1908)

اهداء به: مظفر الدین شاه

رساله‌ای سیاسی است که در اعتراض به عملکرد دولتمردان وقت نوشته و شامل دو جزء و هر جزء دارای چند فصل می‌باشد و بعد از آن منشآتی از وی آمده است.تقدیم شده به مظفر الدین شاه هنگامی که شاه برای بار سوم به اروپا رفت بود، در طرح مسائل مربوط به نظام پارلمانی.

چاپ: تهران، ۱۳۲۷ش، به کوشش استاد محیط طباطبائی، ضمن «مجموعه آثار ملکم» صص ۱۹۳-۲۱۷؛ ایران، تهران، نشر نی، ۱۳۸۱ شمسی، حجت الله اصیل، ۱

[نسخه‌های منزوی ۱۷۰۳/۲؛ فهرستواره منزوی ۶۵۸/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۹۶۰/۱۴

آغاز: عریضه یکی از وزرای ایران که در پاریس بتاریخ ماه جمادی الاخره سنه ۱۳۴۳ به آستان همایون شاهنشاهی عرض کرده

خط: تحریری، کا: اشراقی، وحید، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا، ۴۷ص (۳۶۴-۴۱۰)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲۶-۴۳۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۷۴/۵

آغاز: مقدمه ندای عدالت. عریضه یکی از وزرای ایران که در پاریس بتاریخ ماه جمادی الآخر سنه ۱۳۲۳ بآستان باستان همیون شاهنشاهی عرض کرد؛ **انجام:** و بقدرت مجاهدات خود در اردوی ترقی ایران جان نثار ایران تازه شده اند. ۱۳۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ جلد: مقوایی، ۱۳گ (۳۲پ-۴۴پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲/۷×۲۰/۶سم [ف: ۲۷/۱-۳۹۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۸۷/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۳۳ق؛ جلد: مقوایی، ۲۴ص (۱-۲۴)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۷۷۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۳۱-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ از روی چاپی؛ ۳۷ص [فیلمها ف: ۲-۲۳۴]

● **ندبة الامام السجاد علیه السلام** / مناجات، دعا / عربی

nudbat-ul imām-is sajjād ʻalayh-is-salām

علی بن حسین (ع)، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ قمری

ʻalī ebn-e hoseyn,emām-e čahārom (659 - 714)

در الذریعة چنین آورده: «ندبه‌هایی است منسوب به امام سجاد

(ع)، ندبه اول به روایت زهری است از امام سجاد (البته نسخه حاضر به روایت غیاث الدین عبدالکریم بن احمد بن طاوس حسینی بغدادی ... الی آخره به روایت زهری است)، این ندبه را برخی از علما در اجازات و روایات خود درج نموده‌اند همچون علامه حلی که در اجازه اش به بنی زهره چنین آورده، همچنین سلیمان بن حسن اسماعیلی در باب ۶ کتابش النخب الملتقطة و کفعمی در بلد الامین آورده است. ندبه دوم نیز به روایت سفیان بن عیینه است از زهری، این ندبه را کفعمی در بلد الامین نیز آورده است. ندبه سوم به روایت سفیان بن عیینه است از زهری، این ندبه را کفعمی در بلد الامین نیز آورده است. ندبه سوم به روایت ابوطفیل عامر بن واثلة است از امام سجاد (ع)، این ندبه را إربلی در کشف الغمة و علامه مجلسی در بحارالانوار آورده است». در الذریعة این سه ندبه از یکدیگر تفکیک شده و با سه عنوان آمده است. (سید محمود مرعشی)

آغاز: بسمله. یا رب تمم بالخیر. اخبرنا السید الامام العالم غیاث الدین عبدالکریم بن احمد بن موسی بن طاوس الحسنی البغدادی وقت مراجعة من زیارة مولانا الامام علی بن موسی الرضا علیه السلام و وصوله بآوة قال اخبرنی الشیخ مجدالدین عبدالله بن محمود بن بلدجی الحنفی مدرس مدرسة ابی حنیفة الشیخ مجدالدین عبدالله بن محمود بنبلدجی الحنفی مدرس مدرسة ابی حنیفة ببغداد ... قال حدثنا سفین بن عینیة عن الزهری قال سمعت علی بن الحسین سید العابدین علیهما السلم یحاسب نفسه و یناجی ربه و هو یقول: یا نفس حتام الی الحیاة سکونک والی الدنیا و عماراتها سکونک اما اعتبرت بمن مضی من اسلافک و من وارته الارض من الافک و من فجعت به من اخوانک و نقلب الی دار البلی من اقرانک ... خلت دورهم عنهم و اقوت عراصهم ×× و ساقتهم نحو المنایا المقادر

[الذریعة ۱۰۳/۲۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۵۴/۱-ف

آغاز: برابر؛ **انجام:** فکم ترقع بدنیک دنیاک و ترکب فی ذلک هواک الی لاراک ضعیف الیقین یا راقع الدنیا بالدین ابهذا امرک الرحمن ام علی هذا ذلک القرآن؟ شعر: تخرب مایبقی و تعمر فاینا×× فلا ذالک مرموز ولا ذلک عامر / و هل لک ان وافاک حتفک بغتة×× ولم تکتسب خیرا لدی الله عاذر / اترضی بان تفنی الحیاة و تنقضی×× و دینک منقوص و مالک وافر؛ تمت الندبة بحمدالله تعالی و جسیم افضاله و الصلاة و السلام علی محمد و آله و اصحابه بساوة علی یدی صاحب الکتاب الحسن بن محمد بن ابی الحسن الاوی فی ربیع الاخر سنة ثمان و سبع مائة

به نظم است، روی هم پنجاه و پنج بیت میان هر سه یا چهار بیتی هم بند نثر است و روی هم می شود هجده بند، در نسخه مجید موقر دارای ۲۳+۳۷ برگ دو بخش است یکی دیوان سجاد مورخ ۲۹۸ دومی همین الندبة به روایت زهری نوشته ابوسعد رافع بن نوح بن ادریس غنوی مورخ ۹ صفر ۲۹۹ (این تاریخها ساختگی است) و اکنون این نسخه باید در مجلس باشد (الذریعة ۴۳۱/۹) مؤلفالذریعه آن را به نثر دانسته و نام ندبه به آن نداده استو آن در تکملة المجلد السابع عشر من بحار الانوار للحاج میرزا حسین النوری (چاپ ۱۳۰۴ ص ۲۷۲-۲۷۵) از «لد» به روایت از زهری با بیان و شرح آمده است، در آن ندبه دیگری هم هست از همو به نظم و نثر به روایت از زهروی، همچنین به این دو ندبه و سومی و چهارمی آن در بحار (مجلد ۱۱ باب مواعظ السجاد ص ۲۵) به نقل از مناقب ابن شهر آشوب اشارت شده است (ص ۲۷۷ همین کتاب نوری)؛ خط: نسخ معرب، کا: حسن بن محمد بن ابی الحسن آوی، تا: ۷۰۸ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۴گ (۱پ-۴پ)، ۱۷سطر (۱۷×۲۲)، اندازه: ۲۲/۵×۳۱سم [فیلمها ف: ۲-۱۷۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۸/۱

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [عکسی ف: ۱-۲۵۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰۱/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم نقول والی الله المشتکی و هو حسیب من توکل علیه و نسکت و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطیبین الطاهرین

الندبة الاولی و الثانیة و الثالثة؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا اوایل قرن۱۲؛ محشی با نشان «۵، مص، نهایه و ... »؛ ۴گ (۳۵-۳۸)، ۳۲سطر مورب، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۳۴-۴۴۴]

۳. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۴۶/۳

آغاز: برابر

الاولی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵گ(۱۳ر-۱۸پ)، ۱۸سطر [ف: -۹۸]

۴. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۴۶/۲

آغاز: قال شاکر بن غنیمة بن ابی الفضل عن عبدالجبار الهاشمی قال سمعت هذه الندبة من الشیخ ابی بشر بن ابی طالب الکندی یرویها عن ابی عیدینه عن الزهری قال کان علی بن الحسین علیهما السلام یناجی و یقول قل لمن قل عزاء و طال بکاء و دام عناءه؛ **انجام:** اتق الله وجد و لا تتثقل الزاد، فالموت طارق و التقوا الله یوماً ترجعون فیه إلی الله ثم توفی کل نفس ما کسبت و هم لایظلمون.

الثانیة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ(۱۰ر-۱۲پ)، ۱۸سطر [ف: -۹۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۷۸/۸

آغاز: آغاز ندبه دوم: «قال شکر بن غنیمة بن ابی الفضل عن عبدالجبار الهاشمی قال سمعت هذه الندبة من الشیخ ابی بشر بن ابیطلب الکندی یرویها عن ابی عینة (عیینة) الزهری قال کان علی بن الحسین (ع) یناجی و یقول قل لمن قل عزاوه و طال بکاؤه»؛ **انجام:** اجرنا من عذابک الالیم واجعلنا من سکان دار النعیم یا ارحم الراحمین.

ندبه اول و دوم است وندبه دوم بر ندبه اول پیشی گرفته است.

آغاز ندبه نخست چنین است: «قال الفاضل الکامل و العالم العامل ... الشیخ ابراهیم الشهیر بالکفعمی ... فی کتابه البلد الامین والدرع الحصین ما هذا لفظه، ندبة مولانا زین العابدین (ع) بروایة الزهری: یا نفس حتام الی الحیاة سکونک ...»؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم، تا: ۱۲۵۷ق؛ ۸گ (۵۷-۶۴)، ۱۵سطر ، اندازه: ۶×۱۳سم [ف: ۳۸-۱۹۸]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۸۷/۱-ف

نسخه اصل: نسخه آقای فروزانفر؛ بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق [فیلمها ف: ۱-۷۳۹]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۳۳/۱

بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ ۴گ (۴پ-۷پ)، ۱۵سطر (۷/۵×۱۴)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۱۸۳]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۸۱۰/۳-۱۰/۱۲۰

آغاز: قال الفاضل الکامل ... الکفعمی قدس الله نفسه ... فی کتابه البلد الامین ... مولینا زین العابدین الروایة الزهری یا نفس حتام الی الحیوة سکونک×× والی الدنیا وعمارتها رکونک؛ آغاز ندبه منثور: قال شاکر بن غنیمة بن ابی الفضل ... سمعت هذه الندبة ... الزهری قال لکان علی بن الحسین (ع) یتامی ویقول قل من قل عزاءه وطال بکاؤه

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۷۷]

● ندبت البکاء / تاریخ معصومین / عربی

nudbat-ul bukā’

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۹۴۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

● الندبة المهدیة و التعزیة الامامیة / دعا / عربی

an-nudbat-ul mahdīya wa-t ta‘zīyat-ul imāmīyya

حافظ برسی، رجب بن محمد، ق۹ قمری

hāfez-e barsī, rajab ebn-e mohammad(- 15c)

از ملحقات بر نسخه مشارق الانوار و گویا از مؤلف آن کتاب است.

آغاز: الندبة المهدیة و التعزیة الامامیة. للشیخ الحافظ البرسی. بسمله. حمدله. صلاة. اللهم لک الحمد علی ما جری به قضاءک فی اولیائک الذین اصطفیتهم لنفسک و ارضیتهم لدینک ...

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۷۹/۳-عکسی

آغاز: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۱ص (۴۸۲-۴۹۲) [عکسی ف: ۱-۳۹۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۲/۲-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اسقنا من حوضهم شربا رویا مریا یا ارحم الرحمین آمین آمین و الحمدلله وحده آمین آمین لا ارضی بواحدة×× حتی اضیف الیها الف آمینا.

تذکر: نام کتاب باستناد نسخه عکسی دائرة المعارف ش ۱۷۷۹/۳ تعیین شد، در فهرست به نام استغاثه و توسل آمده است؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن منصور الدین علی طبرستانی، تا: چهاشنبه ۱۴ ذیحجه۱۰۸۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۰۴ص (۱۰۲-۲۰۵)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۸۷]

● الندبة و الخطبة / دعا / عربی

an-nudba wa-l xuṭbat

علی بن حسین (ع)، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ قمری

‘alī ebn-e hoseyn,emām-e čahārom (659 - 714)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۴/۲۰

فی الندبة و الخطبة نقل عن البلد الامین روایة الزهری؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۷ص (۲۷۰-۲۷۶)، ۲۱سطر [سنا: ف: ۲-۱۲۸]

● الندو العود فی عمل البسائط علی العود / هیئت / عربی

an-nadw-al ‘awd fī ‘amal-il basā’iṭ-i ‘ala-l ‘awd

تدرومی، یوسف بن قورقماز، - ۸۰۷ قمری

tadrūmī,yūsof ebn-e qoroqmāz(- 1405)

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۶۶/۳۰

آغاز: بسمله و مماوجد بخط الحمالی یوسف بن قرقماس الحمزاوی قال هذه رسالة وضعتها فی معرفة خطوط فضل الدائره وقسی العصر والباقی؛ **انجام:** وتعمل قوس العصر والله سبحانه وتعالی اعلم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۴۳ق؛ جلد: تیماج، ۱گ، ۲۴-۳۲ سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۵۳۳]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۵۶۶/۲۶

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۹۱]

● ندیم الفضلاء / گوناگون / عربی و فارسی

nadīm-ul fuḍalā’

طهماسب قلی، ق۱۱ قمری

tahmāsb qolī(- 17c)

تاریخ تألیف: ۱۰۴۶-۱۰۵۴ق

کشکولی است مشتمل بر مطالب متفرقه ای به نظم و نثر و اکثراً انتخاب شده از کتب بزرگان علم بلاغت و ادب و تاریخ و شعر که مؤلف در آغاز یا پایان هر مطلب به مصدر آن اشاره نموده و به سال ۱۰۴۶ مطابق با نام کتاب بدان شروع نموده و تا سال ۱۰۵۴ در مکان‌های مختلف نظیر اکبرآباد، لاهور، یمن، مکه، مدینه نگاشته شده است.در این مجموعه خط برخی از علما دیده می‌شود که یادداشت‌های یادگاری برای مؤلف کتاب نوشته‌اند

که اسامی برخی از آنها عبارت است از: محمد تقی شیرازی در جمادی الثانی ۱۰۴۶ق در اکبرآباد، محمد باقر بن محمد اشرف حسینی همدانی شیرازی به سال ۱۰۴۹ق، جلال الدین محمد طباطبائی زواری در ۹ ربیع الاول ۱۰۴۸ق در آکوه، عماد الدین محمود حسینی متخلص به الهی در ربیع الاول ۱۰۴۸ق، آقا رضا مهلبی به سال ۱۰۴۶ق.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۵۳

آغاز: سپاس حضرت عزت – عزت حضرته – که نعمت بی منتش از وصمت منت و سپاس بیرونست و از حیز حصر و قیاس افزونست غایت ناسپاسی است و اظهار شناخت خفی مطلقی که غایت حق معرفتش اعتراف به عجز از شناسائی است؛ **انجام:** ثم التفت الی خالد و قال یا ابا صفوان هذا کلام قد ذهب اهله فقال خالد هذا کلام ما خلق الله له اهلا.

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۴۶-۱۰۵۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۳۵۵گ، اندازه: ۱۷×۲۸سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۵]

● **ندیم الکرام و نسیم الغرام** / گوناگون / عربی

nadīm-ul kirām wa nasīm-ul ġarām

محمد بن فضایل بن عبدالساتر، ق۷ قمری

mohammad ebn-e fazāyel ebn-e ‘abd-os-sāter(- 13c)

اهدا به: حسام الدین ابو منصور مظفر ابن موسی بن حسن بن ابی الحسن علی بن اللمطی

جنگی است مشتمل بر ذکر نام خلفاء بعد از پیامبر اکرم (ص) از راشدین و امویین و عباسیین و فاطمیین، و بعد از ذکر خلفا امثال و حکم منظوم و منثور، و حکایات لطیف و ظریف آمده است.

آغاز: یقول افقر عبید الغافر ... محمد بن فضایل بن عبد الساتر ... الحمدلله الذی لا راد لما اراده، و لا صادعما سبقت به منه ارادة.

انجام: و لا نخملنها احمق فانه یجهد لک نفسه ثم لا یصنع شیئاً، قال ثم امر بقضاء حاجتی.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۷۲عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: سلطان احمد ثالث – استانبول، ش A ۲۹۷۳(فهرست خطی عربی طوپ قاپی۳۳۹/۳)؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: احتمالاًقرن۹؛ ۱۲۹گ، ۲۱سطر [عکسی ف: ۲-۳۵۰]

● **الندیم و السعیر** / گوناگون / عربی

an-nadīm wa-s sa‘īr

صاحب جواهر، عبدالعزیز، ۱۲۷۰ – ۱۳۶۵ قمری

sāheb javāher,‘abd-ol-‘azīz (1854 - 1946)

اهدا به: اعتماد الدوله

درباره می‌و خنیاگری و گردشگاه‌ها و پرندگان است به نظم و نثر از آقای عبدالعزیز جواهر کلام که به اعتماد الدوله وزیر فرهنگ ایران ارمغان داده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۸۱

آغاز: بسمله. و الصلوة علی نبینا خاتم الانبیاء ... الباب الاول من الکتاب فی الخمرة و المشروبات الروحیة؛ **انجام:** و بدی البدر کسیف×× فی ید الجوزا مذهب

تم الکتاب بعونه تعالی.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۳۰ق؛ ۱۴۳گ، ۱۸سطر (۱۷×۲۵/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۷-۲۸۰۱]

● **نذر** / فقه / فارسی

nazr

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

شیخ جعفر قاضی مسائل بسیاری در احکام نذر نوشته و به اصفهان فرستاده و مجلسی در جواب این رساله را نگاشته است و مطالب در آن به صورت «مسأله مسأله» بیان شده و به ادله و شواهد از روایات و اقوال فقها استشهاد شده و با ادب و احترام به نقد آنها پرداخته است.

آغاز: بعرض میرساند که داعی دوام دولت قاهره رساله درین باب ننوشتم ... لیکن چون که نواب کامیاب اشرف ارفع اقدس فرموده بودند که ...

[مکتبة امیرالمؤمنین ۶۵۰/۲]

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۶۹

آغاز: و جمیع اموال او صد باشد و یا در وجوه او صرف شود؛

انجام: کهف سلاطین روی زمین باشد آمین رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۱سطر ، قطع: جیبی [چهار کتابخانه مشهد-ف: -۱۹۲]

● **نذر** / فقه / فارسی

nazr

تنکابنی، محمد بن عبدالفتاح، ۱۰۴۰ – ۱۱۲۴ ؟ قمری

tonekābonī,mohammad ebn-e ‘abd-ol-fattāh (1631-1712)

اهدا به: سلطان حسین

درنذر همه اموال بعد از مرگ.

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد چون خاطر ملکوت ناظر نواب کامیاب همایون اعلی خلد الله ملکه و سلطانه متعلق به تحقیق مسأله نذر تصدق وغیره بود بنابراین آنچه در این باب براین

داعی ... ظاهر باشد به عرض اقدس می‌رساند مخفی نیست که این مسأله چند صورت دارد یکی آن که کسی نذر کندکه جمیع مال او بعد ازوفات او صدقه باشد و یادر وجوه برصرف شود و دیگر آن که کسی نذر کند که بنده او بعد ازاو آزاد باشد و دیگر آن که نذر کند خود بنده رامدبر کند یعنی صیغه تدبیر بگوید ...

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در تأمل آن چه در شرح عبارت دروس مذکور است زیادتی توضیح ظاهر می‌شود و الحمدلله ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۱۵گ، ۱۸و۱۹سطر ، اندازه: ۱۱×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۰] و [ف: ۲۱-۱۵۹۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۹۱/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** خروج آن از اصل مال وضوحی ندارد (تمه)

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۵گ (۹۷پ-۱۱۱ر)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۸-۷۱۶]

● النذر / فقه / عربی

an-naḏr

آقا جمال خوانساری، محمد بن حسین، - ۱۱۲۵ قمری

āqā jamāl-e xānsārī, mohammad ebn-e hoseyn(- 1713)

رساله‌ای فقهی واستدلالی است درباب نذر وحل عبارت مشکله‌ای از کتاب قواعد الاحکام علامه حلی که فرموده است (درجلد ۲ ص ۱۴۲): «لو نذران یصوم شهراً قبل مابعد قبله رمضان، قیل هو شوال وقیل شعبان وقیل رجب».

آغاز: اعلم ان المعهود من النذران یکون متعلقاً بفعل یجب فعله بعد النذر و ان یکون بحیث امکنه بعده ان یفعله فیفی بالنذر و ان لا یفعله ... و قد فصلنا الکلام فیه فی حواشی شرح اللمعة

انجام: راجعاً الی ما و المعنی اصوم شهراً کایناً قبل شهر کان بعده و کان شهر رمضان قبله ای یکون اشهر الثانی موصوفاً بانه بعده و بان بعده و بان شهر رمضان کان قبله و حینئذ فالشهر الاول هو شهر رمضان و هذا الوجه و ان کان بعیداً لکنه لیس بابعد مما نقلنا فی توجیه رجب فتأمل.

چاپ: ضمن الرسائل، با تحقیق علی اکبر زمانی نژاد، در سال ۱۳۷۸ش، از طرف کنگره بزرگداشت آقا حسین خوانساری

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۲۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یخرج احدیهما بنیة احمد العبدین و یحکم بقضاها فتأمل.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: گالینگور، ۳۱گ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۴۷/۲-۷۹]

۲. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۵۹/۵ فیاض

آغاز: برابر

تذکر: نام مؤلف با تطبیق آغاز نسخه به دست امد؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد شریف خاتون آبادی ملقب به کاظم مدرس مسجد جامع و خادم روضه رضویه، تا: ۲۷ ربیع الثانی۱۱۱۳ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۴ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: -۱۹۴]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۴۵۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ ۹ص، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۱-۱۵۹۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۹۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: هزار جریبی، محمد علی بن محمد نصیر، تا: چهارشنبه ۱۵ صفر۱۲۳۳ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۴گ، ۲۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۲۱-۱۵۹۲]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۶/۳-۸/۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن محمد صادق خوانساری، تا: ۱۲۴۷ق؛ مصحح، باعلامت بلاغ، محشی با نشان «منه رحمه الله تعالی»؛ ۵گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۴-۲۰۴۴]

۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۵۰۳/۲

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف با تطبیق آغاز و انجام نسخه به دست آمد؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از مؤلف؛ جلد: تیماح مذهب، ۴گ (۳۴۰پ-۳۴۳ر)، ۳۱ سطر (۱۳/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲-۱۲۳]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴/۲ خوئی

آغاز: برابر **انجام:** و کان شهر رمضان قبله ...

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۷-۳۸۸]

● النذر / فقه / عربی

an-naḏr

قزوینی، محمد رضی بن محمد نبی، - ۱۱۳۷ ؟ قمری

qazvīnī,mohammad razī ebn-e mohammad nabī(- 1725)

رساله‌ای استدلالی در احکام نذر در سه فصل و یک خاتمه.

زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: امجموعه بدون شماره

آغاز: ان العبارة فی آخر کتاب النذر و هی هذه و اعلم ان الکفارة تجب بمخالفة مقتضی الثلاثة؛ **انجام:** و الکسوة و کیفیتها و کمیتها و غیر ذلک وذکروة فی مدار کتب الفقهاء فلیطلب.

بی‌کا، تا: ۱۳ رجب۱۱۲۵ق؛ افتادگی: آغاز [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۱۳۰]

● **نذر** / فقه / فارسی
nazr

طبسی، محمد تقی، ق۱۳ قمری
tabasī,mohammad taqī(- 19c)
رساله در نذر همه اموال بعد از مرگ.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۷۲
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه احکام شرائعه بالبیان ... مسأله هرگاه شخصی نذرکند به این طریق که از برای خدای تبارک و تعالی است برمن که هرگاه فلان بیمار من شفا یابد پس جمیع غلامان و کنیزان من آزاد باشند بعد ازفوت من و همچنین جمیع اموال من صدقه باشد درراه خدا بعد از فوت آیا نذر آن صحیح و منعقد بوده کل غلامان و کنیزان آن شخص بعداز فوت آزاد و همچنین متروکات و متخلفات او صدقه خواهد بود یاآن که نذر او نسبت به ثلث صحیح و منعقد بوده باید که ثلث در مصارف منذوره مصروف گردد و نسبت به دو ثلث دیگر باطل و نامشروع بوده منتقل به ورثه خواهد گردید یاآنکه نذر او اصلاً منعقد نگردیده کل متروکات منتقل به ورثه خواهد گردید؛ **انجام:** و احسان آلای نامعدود مغفرت بهره ور و مستمال گرداند.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ ۱۲گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۱×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۹] و [ف: ۲۱-۱۵۹۶]

● **نذر زوج و زوجه در امر متضاد** / فقه / فارسی
nazr-e zavj va zoje dar amr-e motazād

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۸۷/۳
آغاز: سوال، زید نذر کرده که اگر هند را بحباله نکاح در آورد هر روز پنج‌شنبه را باوی مقاربت نمایم، و هند نیز نذر نموده که اگر به زید شوهر نمایم هر روز پنج‌شنبه را روزه بدارم؛ **انجام:** پس نذر زوجه مقید بمطالبه زوج نیست بلکه مطالبه با تحقق مانع در زوجه جایز نیست ... پس بر زوجه صوم لازم، و بر زوج مواقعه غیر جائز و نذر او ساقط باعتبار عدم مقدوریة متعلق نذر زوج و الله العالم بحقائق احکامه و
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: – ۱۵۵۶]

● **نذر الصدقة و العتق بعد الوفاة** / فقه / عربی
naḏr-uṣṣadaqa wa-l ‘itq ba‘d-al wafāt
پاسخ پرسشی است در این زمینه.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۷۶/۶
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین والصلوة علی محمد و آله المعصومین الجواب و لله تعالی استمداد الصواب هو ان صاحب المال الذی له اهلیة التصرف احق بماله یضعه حیث یشاء؛ **انجام:** علی ان الفقهاء شکر الله سعیهم اطبقوا علی تعلق النذر المالی او ما فیه جهة مال بالمال فی الجملة والله اعلم بحقیقة الحال و الیه المرجع والمآل.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳گ (۱۲۹-۱۳۱)، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۷۸]

● **نذر صدقه و عتق بعد از وفات** / فقه / فارسی
nazr-e sadaqe va ‘etq ba‘d az vafāt

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۷۶/۳
آغاز: بسمله اقل داعیان بعرض می‌رساند که چون حسب الامر الاعلی طلبه محمد شفیع مدرس مشهد مقدس عموما مأمور بودند که درمسئله معینه که مشروحا مذکور میشود هریک را آنچه بخاطر باشد تحریر و عرض نمایند بنابراین داعی را نیز آنچه بخاطر قاصر رسیده عرض می‌نماید از عبارات متأخرین فقها و فتاوی ایشان چنین معلوم می‌شود که اگر کسی نذر کند که مملوک؛ **انجام:** پس در صورت که مؤکد بنذر باشد بطریق اولی پس تأمل و توقف هست در زیاده از ثلث است نه از ثلث والله اعلم بحقایق الامور والحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا و صلی الله علی محمد و آله اجمعین
تحقیقی است که به وسیله یکی از شاگردان محمد شفیع مدرس مشهد مقدس و به دستور او پیرامون مسئله‌ای که اگر کسی نذر کند که مملوک او بعد از فوت او آزاد باشد یا مال او بعد از فوت او صدقه باشد این نذر او منعقد و از اصل ترکه مخرج می‌دانند، برخی از مطالب تحت عنوان «اگر کسی گوید، جواب این است»، مؤلف در این رساله به دلیل شیخ علی رحمه الله در شرح قواعد و شهید ثانی ره در شرح لمعه ناظر است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۶گ (۷۹-۹۴)، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۷۵]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۷۶/۴
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین والصلوة علی خیر خلقه محمد و اله الطاهرین اعظم عهود و ایمان و احکم عقود در ایمان عهد حمد معبودیست تعالی ... (بعد از دو صفحه) و بعد بر ناهجان مناهج طاعت و عارجان؛ **انجام:** خود مباشر باشد ضرور نیست بلکه بوصیت هم بعمل می‌آید این بود آنچه در باب نذر معهود این نمود بی بود و ذره بی وجود ... و بسبب غربت و اختلال زیاد و تطاول زمان هجران اهل و اولاد جمعیت خاطر و فراغ بالی نداشت اگر سهو یا خطایی نموده باشد حال تباه عذر خواه و تقصیراتش در الطاف الهی پناه است والحمدلله رب العالمین والصلوة علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین. تم

در جایی از این رساله نشانی از مؤلف نیست، گویا تألیفپنج‌شنبه ۱۴ رمضان ۱۱۱۴ق باشد که آن را به اشاره شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۳۵-۱۱۰۶ق) نگاشته است، فقهی است استدلالی که معتقد به صحت نذر در موردی که شخص نذر نماید جمیع ممالیک او بعد از فوت او آزاد باشد و جمیع متروکاتش بعد از موت او صدقه می‌باشد و در آن به کلام شیخ علی علیه الرحمه در شرح قواعد و عبارات افضل المتأخرین و کمل متبحرین شیخ جلیل القدر شیخ زین الدین علیه الرحمه و فاضل کامل سید محمد صاحب مدارک در شرح مختصر نافع و مولانا احمد اردبیلی رحمه الله و ... استناد جسته است و پاسخ شبهات وارده در این باب را داده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۵گ (۹۵-۱۱۹)، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۷۶]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۷۶/۵

آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه احکام شرایعه بالبیان و اوضح قواعد سرایره ... مسئله هرگاه شخصی نذر کند باین طریق که از برای خدای تبارک و تعالی است بر من که هرگاه فلان بیمار من شفا یابد پس جمیع غلامان و کنیزان من آزاد باشند بعد از فوت ... جواب آنکه بمنصب عرض ناظرین و متأملین صاحب انصاف و متفکرین مبرا از شائبه تعصب و اعتساف میرساند که چون مسئله در نهایت غموض و اشکال؛ **انجام:** پس باید که دست از احتیاط برداشته نشود امید که جناب اقدس احدیت بزودی زود متحیرین بیدای ظلمت و جهالت را بلمعان مصباح هدایت و طریقت ... رحمت و احسان آلای نامعدود مغفرت بهرور گرداند.

رساله‌ای است در صحت نذر صدقه بودن اموال بعد از فوت و صحت نذر آزاد بودن کنیزان و غلامان بعد از فوت، به صورت استدلالی و به نحو سؤال و جواب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۱گ (۱۱۹-۱۲۹)، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۷۷]

۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۷۶/۱۰

در روز جمعه ۲۳ ذیقعده ۱۱۱۳ق نمایندگان شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۳۵-۱۱۰۶ق) علما و مدرسین مشهد را گرد آورده و از ایشان می‌خواهد تا تحقیق کنند درباره مسأله‌ای که هر گاه شخصی در ایام صحت بنده و مملوک خود را نذر نماید که بعد از فوت او آزاد باشد یا نذر نماید که مال او بعد از فوت صدقه باشد ... این نذر منعقد و صحیح است یا نه؟ علمائی که به این مسئله پاسخ داده‌اند و درباره آن تحقیق کرده‌اند بدین شرح است: ۱. جواب محمد هادی مدرس و خادم (فارسی)، از برگ ۱۴۷-۱۳۸، آغاز: «بسمله عرضه داشت ... بذروه عرض باریافتگان درگاه جهان پناه ...»، انجام: «امید که باقبال همایون ارفع اقدس اعلی مرضی و مستحسن خدام حضرت درگاه جهان پناه بوده باشد امره ارفع و اعلی ...»، ۲. جواب محمد رحیم خادم و شیخ الاسلام مشهد مقدس(فارسی)، برگ ۱۴۹-۱۴۷، آغاز: «عرضه داشت ... بذروه عرض می‌رساند که چون حسب الامر ...»، انجام: «و چون موجب اطاله می‌شد جرأت عرض ننمود امره اعلی»، ۳. جواب هدایت الله مدرس خادم (فارسی)، برگ ۱۵۱-۱۴۹، آغاز: «عرضه داشت ... بموقف عرض می‌رساند که چون حسب الامر»، انجام: «مقرر فرمایند رساله علیحده می‌تواند نوشت و العلم عندالله و عند حججه علیهم السلام»، ۴. جواب عبدالواسع تونی (فارسی)، از برگ ۱۵۳-۱۵۱، آغاز: «بسمله عرض داشت ... بموقف عرض ایستادگان پایه سریر خلایق مصیر می‌رساند»، انجام: «از شخصی صادر شده باشد از ثلث معتبر است والله یعلم»، ۵. جواب ابوالحسن حسینی (فارسی)، برگ ۱۵۶-۱۵۳، آغاز: «بسمله عرضه داشت ... بذروه عرض می‌رساند که حسب الفرمان قضا توأمان ...»، انجام: «چنین اخراج از ثلث باشد دور نیست الله اعلم بحقایق الامور»، ۶. جواب عبدالنبی بن محمد تقی بن محمد باقر حسینی (فارسی)، برگ ۱۶۲-۱۵۶، آغاز: «بسمله خیر کلام حمده والصلوة علی سیدنا محمد عبده و اوصیائه و بعد چون در این اوقات ...»، انجام: «برای استبصار همین قدر کافیست اما مجادل را تهذیب و استبصار کافی نیست»، ۷. جواب سیدمحمد حسینی خادم قاضی مشهد مقدس (فارسی)، برگ ۱۶۶-۱۶۲، آغاز: «بسمله عرضه داشت ... بموقف عرض ایستادگان پایه سریر خلافت مصیر می‌رساند که چون در تاریخ ۲۴ شوال ۱۱۱۳ تعلیقچه رفیعه مقیده بحسب الامر الاعلی ...»، انجام: «هر چند بجهت وارث آن احوط باشد والعلم عندالعزیز العلام و حججه الاعلام و سفرائه الکرام»، ۸. جواب محمدصادق خادم (فارسی)، برگ ۱۶۷-۱۶۶، آغاز: «بسمله عرضه داشت اقل طلبه محمدصادق خادم بذروه عرض می‌رساند ...»، انجام: «و فتاوی فقهاء بر این داعی معلوم گردید والعلم عند اهله»، ۹. جواب محمد سعید مدرس رضوی (فارسی)، برگ ۱۶۹-۱۶۸، آغاز: «بسمله عرضه داشت بنده فدوی ... بذروه عرض یافتگان بارگاه ...»، انجام: «از اصل ترکه واجب و لازم است امره اعلی»، ۱۰. جواب محمد رضا نوه ملامحمد صالح مازندرانی (فارسی)، برگ ۱۷۱-۱۶۹، آغاز: «بسمله عرضه داشت اترب اقدام علمای ربانی محمدرضا صبیه زاده ملامحمد صالح مازندرانی بذروه عرض ...»، انجام: «و احکام متعلقه باین مسئله در رساله مختصره بعرض بندگان درگاه عالم پناه می‌رساند امره اعلی»، ۱۱. جواب ابوالمفاخر حسینی، برگ ۱۷۳-۱۷۱، آغاز: «بسمله بعرض می‌رساند کمترین داعیان ابوالمفاخر حسینی که نذور مزبوره بحسب ظاهر ...»، انجام: «الی وقت الوفاة خواهد بود والله تعالی عالم بحقیقة الحال»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: حاج سید سعید؛ ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۸۰]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۷۶گ

آغاز: بسمله، اقل داعیان بعرض می‌رساند که چون حسب الامر الاعلی طلبه محمد شفیع؛ **انجام:** پس تأمل و توقف هست در

زیاده از ثلث است نه از ثلث.
اگر کسی نذر کند که مملوک او بعد از وفات او آزاد باشد یا مال او بعد از فوت او صدقه باشد چنین نذری منعقد است یا خیر؟
این رساله توسط یکی از شاگردان محمد شفیع مدرس مشهد مقدس نگاشته شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۰–۵۷۷]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۷۶/۷

آغاز: بسمله والحمدلله الجواب و منه سبحانه استمداد الصواب آنکه خداوند مال در صورتی که مستجمع الشرط باشد بمال خود سزاوار است؛ **انجام:** و کلام فقهاء رضوان الله علیهم که در شروح و متون مرقوم است و الحمدلله وحده و صلی الله علی محمد و آله الاطهار المعصومین امین رب العالمین.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: حاج سید سعید؛ ۱ص، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳–۱۴۷۸]

● نذر صرف اموال / فقه / فارسی

nazr-e sarf-e amvāl

حسینی خاتون آبادی، محمد باقر بن اسماعیل، ۱۰۷۰ – ۱۱۲۷ قمری

hoseynī xātūn-ābādī, mohammad bāqer ebn-e esmā‘īl (1660 - 1715)

به دستور: شاه سلطان حسین صفوی
بحث‌های استدلالی است درباره نذر صرف اموال پس از مرگ در صدقات و اعمال خیریو این‌که آیا این نذر شامل همه اموال وی می‌شود یا مخصوص به ثلث مال او است و این‌که اگر قرض داشته باشد یا حج استطاعتی نرفته تکلیف مالی او چیست. این کتاب به دستور شاه سلطان حسین صفوی و در رد فتوایی از یکی از معاصران میرداماد نگاشته شده است.این رساله در فهرست کتابخانه مؤسسه بروجردی از آن میرداماد دانسته شده و در فهرست آستانقدس رضوی از آن حسینی خاتون آبادی دانسته شده و بعید است از میرداماد باشد.
آغاز: بسمله، حمدله و بعد چون أمر أشرف أعلی و فرمان عالم مطاع جهان پیما صادر شده بود که داعی دوام دولت قاهره ... رادراین مسأله که هرگاه کسی درحال صحت و اختیار باوجود اقارب و ورثه نذر کند که بعد ازفوت او جمیع اموال او صدقه باشد یا در وجوه برصرف شود و ممالیك او همگی آزاد باشند آیا نذر او صحیح و منعقد است ... یاآن که باید نذر او رادر ثلث ترکه او معمول وممضی داشت و اختیار دو ثلثدیگر رابه ورثه گذاشت.
انجام: و طریق مستقیم متابعت شرع متین پیش نهاد خاطر خطیر حقیقت آیین کهف سلاطین روی زمین باشد آمین رب العالمین.
چاپ: در مجموعه رسائل فارسی، دفتر هشتم، ۱۳۸۷ش، به کوشش عبدالله غفرانی با انتساب به میرداماد و با استفاده از یک نسخه چاپ شده است.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۷۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: شیخ حسین بن محمد تقی مازندرانی ساروی، تا: ۸ ذیحجه۱۱۱۴ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۱۷گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۱×۱۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۸] و [ف: ۲۱–۱۵۹۴]

۲. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۷۶

آغاز و انجام: برابر
در فهرست از میرداماد دانسته؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱۸گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲–۳۰۰]

● نذر عتق بعد از وفات / فقه / فارسی

nazr-e ‘etq bo‘d az vafāt

؟ کربلائی، علی بن حسین، – ۱۱۳۵ قمری

karbalā’ī, ‘alī ebn-e hoseyn(- 1723)

گویا از شیخ علی بن شیخ حسین کربلائی مؤلف کتاب تحفة المسافر. در فقه به فارسی و انوار الهدایه در تفسیر و کتاب مراد المرید لمزار الشهید (؟). مؤلف، کتاب خویش را به کهف سلاطین روی زمین هدیه نموده است و در آن از شیخ علی رحمه الله در شرح قواعد و سید محقق سید محمد صاحب کتاب مدارك در حواشی نافع، شیخ زین الدین در شرح شرایع و ... یاد کرده است.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۷۵

آغاز: بسمله، تحریر مسأله چنین است آیا اگر کسی درحال صحت نذر کند که بنده و مملوك او بعد ازفوت او آزاد باشد یانذر کند که مال او بعداز فوت صدقه باشد یادر وجوه بر صرف شود این نذر درشرع انور صحیح و منعقد می‌شود یانه؛ **انجام:** و اینها می‌گفته اند که هیچ کس نگفته است.
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۱×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۹] و [ف: ۲۱–۱۵۹۵]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۷۶/۲

آغاز: ساخت و اموال او را تصدق کرد ... بر این قیاس اگر کسی نذر کند که قدری از مال او بعد از فوت او در مصرفی از مصارف مشروعه صرف شود ... در رساله که حسب الامر جهان مطاع کمترین آن را مطالعه نموده ام بتفصیل مذکور است و خلاصه آن سخنان اینست که؛ **انجام:** و چون ذکر آنها باعث اطناب و اسهاب بود باین قدر اکتفا نمود ... امید که مبانی احکام شریعت غراء بصرف مصالح همم عالیه سلطانی مشید الارکان و اساس عدیم

الاندراس آثار ملت بیضا بتوجه کارکنان دولت عالیه خاقانی مصون از خلل و نقصان بوده ... خاطر خطیر حقیقت آیین کهف سلاطین روی زمین باشد آمین رب العالمین.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۹ص(۵۰-۷۸)، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۷۵]

● نذر المعاش / طب / عربی و فارسی

nad̲r-ul ma‘āš

متطبب ابزری، علی بن محمد، - ۸۱۵ قمری

motatabbeb-e abzarī,‘alī ebn-e mohammad(- 1413)

در شش «مقاله» و یک «خاتمه»: مقاله ۱. در ده باب؛ مقاله ۲. در یک مزجه در پنج باب؛ مقاله ۳. در اسباب سته ضروبة در شش باب؛ مقاله ۴. در حفظ الصحة در پانزده باب؛ مقاله ۵. در استفراغات در پنج باب؛ مقاله ۶. در مأکولات و اغذیه به ترتیب حروف هجا؛ خاتمه در مفرحات و جوارشات و اطریفلات.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۱۹/۲

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق آدم من سلالة من ماء مهین و صورهم فی الارحام فاحسن ... اما بعد فیقول ... علی بن محمد بن عبدالله المتطبب الابزری ... ان جل نعمة انعمها الله تعالی علی عباده نعمة الصحة ...
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (از آغاز باب یکم افتاده است)، انجام افتاده از خاتمه: خاتمه در مفرحات و جوارشات و اطریفلات انوشدارو. و هو دواء هندی یفرح القلب و یقویه ... ثم یؤخذ من الاملج الجید الحدیث؛ ۱۰۴گ (۶۹پ-۱۷۲پ) [ف: ۵-۷۰۷]

● نذر معلق به بعد از مرگ / فقه / فارسی

nazr-e mo‘alaq be ba‘d az marg

مازندرانی، محمد رضا، ق۱۲ قمری

māzandarānī,mohammad rezā(- 18c)

به درخواست: میرزا داوود حسینی متولی آستان قدس
محل تألیف: مشهد رضوی
اگر کسی نذر کند که بعد از مرگش بنده‌ای آزاد یا صدقه‌ای بدهند، آیا این نذر صحیح و منعقد است یا نه. رساله حاضر پاسخ به این مسأله می‌باشد که به درخواست میرزا داود حسینی متولی آستان قدس هنگام اقامت مؤلف در مشهد نوشته شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۳۱۲/۲

آغاز: الحمد لله علی مزید نواله ... عرضه داشت بذروه عرض باریافتگان پایه سریر گردون مسیر میرساند؛ **انجام:** سعی نموده بوارث برساند و استرضای ایشان را بعمل آورد و الله یعلم
خط: نسخ، کا: زکیه بنت محمد صالح، تا: ۱۱۱۳ق، جا: مشهد رضوی؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۸گ (۲۵پ-۴۲ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۹-۹۳]

● نذر الولد / فقه / عربی

nad̲r-ul walad

اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: ۳۷/۲

آغاز: فهذه رسالة فی بیان نذر الولد فی انه هل یشترط فی انعقاد نذره اذن الوالد ام لا یثبت الاشتراط و هی اول ما افرغت فی قالت الترصیف
بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۸پ-۱۲پ) [سه کتابخانه اصفهان: ف: -۱۱۹]

● النذر و الیمین و الکفارة / فقه / عربی

an-nad̲r wa-l yamīn wa-l kaffāra

؟ اشرفی مازندرانی، احمد

ašrafī māzandarānī,ahmad

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۴۷/۴

خط: نستعلیق، کا: مازندرانی، شکرالله بن رضاقلی، بی‌تا؛ ۳۹گ (۱۳۱-۱۶۹)، ۲۰ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۶-۶۲۱]

● النذریة / فقه / عربی

an-nad̲rīya

عاملی، علی بن زین الدین، - ۱۱۰۴ قمری

‘āmelī, ‘alī ebn-e zayn-od-dīn(- 1693)

وابسته به: القوانین المحکمة فی الاصول؛ میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن (۱۱۵۱-۱۲۳۱ق)
حاشیه‌ای است با عناوین «قوله، قوله»، به طور مفصل و مبسوط بر «القوانین المحکمة» میرزای قمی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۶۰/۳

آغاز: حمدله. و الصلاة و السلام علی سید المرسلین ... اما بعد فیقول فقیر رحمة ربه الغنی علی بن زین الدین بن محمد بن الحسن بن زین الدین الشهیر بالشهید الثانی. اتفق العلماء الامامیة الاثنی عشریة؛ **انجام:** فی الزمان الفاصل اشکال، فتأمل، و الله اعلم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۱۲گ (۶۷پ-۷۸ر)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲/۲×۱۷/۹سم [ف: ۶-۴۸۸]

←نرجس دان ◄ نرگس دان ذبیحی
←نرجس دان ◄ مجموعه

● **نرجس القلوب و الدليل على طريق المحبوب /**
عرفان و تصوف / عربی
narjis-ul qulūb wa-d dalīl ʻalā ṭarīq-il maḥbūb
ابن جوزی، عبدالرحمن بن علی، ۵۰۸؟ - ۵۹۷ قمری
ebn-e jawzī, ʻabd-or-rahmān ebn-e ʻalī (1115 - 1201)
[کشف الظنون ۱۹۳۷/۲]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۷۹۴-۲۴/۹۴
آغاز: الحمدلله الذی جعل الجنة دار المتقین والنار مثوی الکافرین واسکن الایمان قلوب العارفین ونور بالحکمة صدور المتقین و ... اما بعد فقد استخرت الله تعالی والفت هذا الکتاب واستخرجته عن کتب شتی؛ **انجام:** قلت لعلک تعنی به المولی فصاح صیحة وخرمیتا فما رأیت قبله ولابعده مثله رحمة الله علیه نجز کتاب نرجس القلوب والدال الی طریق المحبوب بحمدالله وتیسیره وحسن توفیقه وتقدیره وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه صلاة وسلاماً مادام حکم القدیر وتقدیره
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۹ جمادی الثانی۱۲۴۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۰۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۸-۴۷۷۸]

● **نردبازی = بازی نرد /** متفرقه / فارسی
nardbāzī = bāzī-ye nard
اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری
eʻtezād-os-saltane, ʻalī-qolī ebn-e fath-ʻalī (1819-1881)
تاریخ و شیوه بازی نرد است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۵۷/۲
آغاز: بازی نرد را چون شریعت مقدس نبوی علی شارعها الف التحیة و الثناء منع نموده چنان که درایه شریفه است انما الخمر و المیسر و الانصاب و الازلام؛ **انجام:** زهر دانشی زو بپرسید رای ×× همه پاسخ آمد یکایک به جای / خروشی بر آمد ز دانندگان ×× ز دانش پژوهان و خوانندگان
خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با اصلاحات و اضافات فراوان به خط مؤلف در حاشیه و متن؛ جلد: میشن، ۲گ (۶پ-۷ پ)، اندازه: ۲۱×۳۵/۲سم [ف: ۲۹/۱-۴۶۷]

● **نرد بازی /** متفرقه / فارسی
nard-bāzī
در تفسیر و تأویل و بیان بازی نرد. در مقدمه رساله، سبب و شیوه تألیف آن را روشن ساخته و از شمس الدین ملک نیمروز و قاضی سعدالدین برجیس یاد کرده است. برای هر یک از مهره‌ها و حرکات آنها و خانه‌های نرد تأویلی غریب آورده است. نظیر این رساله منظومه‌ای است در شطرنج(در دفتر شماره ۳۳۲۲ مجلس) که برای بازی شطرنج تأویلی غریب دارد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۲/۵
آغاز: و شادمانی چنانکه دانی زیاده باد و در دولت سرا و خانه مراد بانواع سعادت از عنایات حضرت واهب العطیات با حصول مرادات بر روی نیکوی دوستان گشاده ... این نمونه میمونه ایست از صور عالم و مراتب بقین و ثبات بنی آدم چه از علویات و سفلیات و فلکیات و عنصریات و مجردات و مرکبات و کواکب و ثواقب و عناصر و حواجب و بسایط و موالید و ربع مسکون و اقالیم و انواع بلاد و کاینات و احجار و معد نیات و نباتات و اجساد و ارواح و اصناف عباد و تماثیل و حیوانات غریبه و صور عجیبه چه از وحوش و طیور [خوانده نمیشود] و چه از حیوانات آبی و حشرات در زمین چرنده و پرنده و از منافع و مضار ایشان و افعال هر یک و مراتب آدمیان و نیک و بد ایشان چه از ادیان و رسوم و افعال و اطوار و عادات ایشان و لطایف و قبایح آن و اوامر و نواهی ... پس از خیال این سخن و استماع حدیث ادخال السرور فی قلب المؤمن یوازی عمل الثقلین با معنی مذکور بر خود لازم داشتم بلکه رعایت اهتمام تمام در بیان آن واجب انگاشتم که بهر طریقی که باشد داخل جمعی که ادخال السرور فی قلب المؤمن بل ادخال السرور فی [] المطلق کار ایشانست شوم ... بنابراین بخاطر رسید که صور عالم و عالمیانرا از مبدأ ... تا معاد اجمالا نموده شود ... و در مثل این مقوله مذکوره حکما را اختراعی چند هست ... اما لعب دگرد نرست و در برابراین ... اختراع ابوذر جمهر حکیم است و از تجدد اوضاع آن بی قصد اولا معنی خیر فقط معلوم میشود و از ممارست آن راست نگهداشتن خود را بآنچه از امر اله گردش مهر و ماه در بروج؛ **انجام:** و همچنین هر صفحه یک ماه است و از دوازده ماه قمری یا دوازده ماه شمسی و همچنین هر صفحه یک سال است از دوازده سال مشهور میان عرب و عجم چون موش و بقر و پلنگ و خرگوش شمار ×× زین چار چو بگذری نهنگ آید و مار
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: پارچه، ۲۹ص (۱۰۴-۱۳۲)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱۰-۱۳۲۳]

● **نرگس دان ذبیحی = نرجس دان /** شعر / فارسی
narges dān-e zabīhī = narjes dān
ذبیحی یزدی، اسماعیل، - ۱۱۶۰ قمری
zabīhī yazdī,esmāʻīl(- 1747)
اهدا به: شاه سلطان حسین و اعتماد الدوله و میرزا محسن تاثیر
تاریخ تألیف: ۱۱۱۵ق (= نرگس+ ذبیحی)
مثنوی متوسط درسرگذشت نرجس بانو مادر بزرگوار امام عصر (علیه السلام) در هفتصد و بیست بیت. حاوی این عناوین است: ۱. خریداری نمودن بشیر کنیزک را؛ ۲. خواب دیدن ملائکه حضرت امام حسن عسکری علیه السلام؛ ۳. در تعریف تعشق

ملائکه امام حسن عسکری؛ ۴. در تعریف عشق حقیقی؛ ۵. حکایت بر سبیل تمثیل؛ ۶. خواب دیدن ملائکه حضرت فاطمه زهرا علیهم السلام را و مسلمان شدن به دست او؛ ۷. صورت خوابی که ملائکه دیده بودند؛ ۸. نقل نمودن ملائک با بشیر؛ ۹. رسیدن نرجس خواتون [خاتون] به خدمت امام علی نقی علیه السلام؛ ۱۰. حدیث حلیمه خواتون [خاتون] و تولد حضرت صاحب الزمان علیه السلام.

آغاز: ۱: بنام آنکه فرمود از بدایت ×× به حب خاندان ما را هدایت / به وحدانیت دانش کماهی ×× گواهی داده از مه تا به ماهی

۲: محمد نور رب العالمین است ×× امیرالمؤمنین مولای دین است

انجام: این نرگس دان بسته راه تویبخ×× بر وقت ماه و مشتری و مریخ / تاریخ طلب چو ناظمش از من کرد ×× نرگس دان ذبیحی آمد تاریخ

چاپ: تبریز، ۱۳۲۵ق، ۱۳۴ ص، چاپ سنگی

[نسخه‌های منزوی ۳۲۷۰/۴؛ الذریعة ۳۲۰/۱۹و۳۳۸/۹؛ فهرستواره منزوی ۱۸۱۰/۳]

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۲۲۳/۸

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: بیاضی ربعی [نشریه: ۷-۲۷۱]

۲. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۴۵۰/۱

آغاز: برابر۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ ۲۴گ (۱پ-۲۴ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۲-۱۳۶]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۵۸۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۷۶ق، جا: تهران، به خواهش میرزا آقا؛ با سرلوح، مجدول؛ جلد: میشن تریاکی، ۳۴گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲/۷سم [ف: ۴-۸۱۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۵۳۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: گالینگور، ۳۱گ، ۱۲سطر (۸×۱۹)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۸۶]

۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۷۰۸

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی، تا: ۱۳۰۲ق، جا: تبریز، برای میرزا احمد در زمان ناصرالدین شاه؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۰۶]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۲۰

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: حسن ملایری، تا: جمعه ۲۹ربیع الاول۱۳۰۲ق، برای شعاع السلطنه؛ ۳۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴/۹×۲۱/۳سم [ف: ۴-۸۱۶]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۹۸/۲-۵/۸۸

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲شوال۱۳۰۵ق، جا: تبریز؛ جلد: مقوا، ۳۶گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۸-۴۷۷۸]

۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۶۱۵/۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق ناخوانا، کا: کربلایی علی، تا: ۱۳۰۵ق؛ جلد: تیماج، ۳۴گ (۱-۳۴ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [نشریه: ۱۳-۱۲]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۲۸۵/۱-۵۶/۱۳۵

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: شکر الله آشتیانی، تا: سه‌شنبه ۱۱ جمادی الثانی۱۳۰۶ق؛ ۳۷گ (۱-۳۷)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۷۸]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۱۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۲ شعبان۱۳۱۳ق؛ در بیتی الحاقی تاریخ ۱۱۶۰ آمده و گویا از نسخه‌ای باشد که این نسخه از آن استنساخ شده؛ ۳۷گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۵-۲۳۵]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۳۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: فایق آشتیانی، ابوالقاسم بن محمد تقی، تا: یک‌شنبه ۲۱ جمادی الاول۱۳۱۳ق؛ جلد: مقوا، ۳۵گ، ۱۳سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۳-۳۰۲۰]

۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۹۸

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد علی خان بن یوسف آشتیانی، تا: ۸ رمضان۱۳۲۱ق، جا: تهران؛ جلد: مقوا اسلیمی، ۴۴گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: ۴-۱۶۸۹]

۱۳. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه: ۸ بخش دوم

آغاز: ذبیح از زاهد و از می‌پرستی×× بهر دین و بهر ملت که هستی؛ **انجام:** چو تأثیر ظهور از یک شمارند×× دو سر از جیب یکدوران بر آرند

خط: تحریری، کا: محمد، تا: ۲۹ محرم ۱۳۲۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۶گ، ۱۱ سطر ، اندازه: ۱۹×۲۲سم [ف: -۱۵۷]

۱۴. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه: ۱۳ بخش دوم

آغاز: برای زهره من چون عیانست ×× بباید مشتری گر ز آسمانست؛ **انجام:** برفتم دیدم اندر سقف خانه ×× چو ماه چارده طفلی روانه

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹گ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۶۱]

۱۵. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه: ۴/۱بخش یکم

آغاز: دل که فارغ شد ز عشق آن نگار×× سنگ استنجای شیطانش شمار؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ جمادی الاول؛ افتادگی: آغاز؛

مجدول؛ ۵۰گ (۱ر-۵۰پ) [ف: -۱۵۰]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۱۱/۵

آغاز: برابر۱؛

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۱گ (۲۰ر-۳۰پ) [ف: ۳۷-۲۳۶]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** بحق کعبه نور حضورش ×× منور میشود وقت ظهورش / که چشم شیعیانش را ضیا بخش ×× زگرد موکب او توتیا بخش

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سال ۱۳۵؟؛ جلد: مقوایی، ۲۷گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۳-۲۹۳]

۱۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۲۰۰

آغاز: میداد نشان که در فلان روز ×× جشنی است بزرگ دولت افروز؛ **انجام:** ذبیحی لب فرو بند از حکایت×× که این ره را نمی بینم نهایت / ... چو شد ختم دعا تاریخ انجام×× سخن را از دعا ده زیب انجام / ... که چشم شیعیانش را ضیا بخش×× ز گرد موکب او توتیا بخش

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (در دیباچه)؛ مجدول؛ ۳۹گ، ۱۲ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۵-۷۰۸]

۱۹. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۲۱۶ض

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: بیاضی [چند نسخه-ف: ۳۵۱]

● نریمان نامه = داستان رستم و سلیمان / داستان / فارسی

narīmān nāme = dāstān-e rostam va soleymān

اسدی

asadī

نریمان نامه یا داستان رستم و سلیمان و زرین قبا و هژبر بلا و زال و فریلاس دیو و رستم و سیمرغ.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۷۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول؛ ۲۵۳گ، ۲۴سطر چهارستونی (۱۳×۲۴)، اندازه: ۲۰×۳۵سم [سنا: ف: ۲-۱۵۵]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۷۷۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۳۰۶]

● نریمان هوشنگ / داستان / فارسی

narīmān hvšng

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۴۲/۳۴

آغاز: نریمان هوشنگ که در یزد آمد سال اول پارسی نمی دانست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۶ق؛ ۲گ (۲۳۲ر-۲۳۳ر)، ۱۸سطر [ف: ۳۷-۴۰۷]

● نزاریان جامع التواریخ / تاریخ / فارسی

nazārīyān-e jāme‘-ot tavārīx

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۳۹۳بخش۳

بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ (۲۹۴ر-۲۹۹پ) [ف: -۱۵۷]

● النزاع بین اهل السنة و المعتزلة (رسالة فی) / بلاغت / عربی

an-nizā‘ bayn-a ahl-is sunna wa-l mu‘tazila (r.-un fī)

مرعشی دباغی، احمد، ق۱۲ قمری

mar‘ašī dabbāqī,ahmad(- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۲۶ق

درباره عقاب مرتکب گناه کبیره با عناوین «قال، قوله» و «اقول»؛ مؤلف از تفتازانی و عصام و هیالی یادو اقوال آنها را بررسی و با معتزله مقایسه کرده است. چنان که در آغار خطبه نوشته: «قد استصعب بحث بین الفضلاء المهرة نزاعاً بین اهل السنة و بعض المعتزلة. قد اید الثانی العصام والاول الهیالی مع تبعیة بعض من العظام فشرعت فی تحقیق المقام بما الهمت من العزیز العلام ثم جعلته تحفة لطیفة ... [ب]-عبدالله افندی ...»که مشرف منصب قضا عسکر در آناطولی بود.

[دار الکتب الوطنیة التونسیة، ج۳، ص۲۰]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۰۷/۲

آغاز: الحمد لمن جاز له الثواب و العقاب علی الصغیرة اجتنب مرتکبها الکبیرة او کان بلا اجتناب ... قال التفتازانی فی شرح العقائد و یجوز العقاب علی الصغیرة اجتنب مرتکبها الکبیرة ام لا لد خولها تحت قوله تعالی و یغفر ما دون ذلک؛ **انجام:** بناء علی ان المجیب موجه الیه فتأمل فیه نعم بد علی الخیالی ان تقریر الجواب منعاً علی ان یکون بحثهم معارضه اولی کما لا یهفی. قد وقع الفراغ علی ید مؤلفه و لا ینظر الی عدم حسنه

خط: نسخ و نستعلیق و رقاع، کا: محمد ارض رومی، تا: ۱۰۷۶ق؛ جلد: تبماج منقش، ۱۵گ (۸پ-۲۱ر)، ۹-۱۳ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰/۲×۱۷/۵سم [ف: ۲۹/۱-۱۹]

● **نزاع بین شیخ محمد علی و میرزا علی فی صدور الاخبار عن النبی و آله** / درایه / عربی
nezā‘ beyn-e šeyx mohammad ‘alī va mīrzā ‘alī fī sodūr-el axbār ‘an-en nabī va āl-e

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۰۲/۶
خط: نسخ، کا: شیخ علی بن عباس بحرانی، تا: ۱۲۷۳ق؛ مصحح؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲-۲۱]

● **نزاع در سامسون ارمنستان** / تاریخ جهان / فارسی
nezā‘ dar sāmson-e armanestān
ترجمه از روزنامه مارسیل که به زبان ارمنی طبع و منتشر شده (شماره ۲۰۲، ۱۳، اکتبر ۱۸۹۴). مترجم در خاتمه کتاب از ناصرالدین شاه قاجار و فرزند وی ظل السلطان اظهار تقدیر می‌نماید.

اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۱۱۴۶۸
آغاز: وقعه هایله که در سامسون اتفاق افتاده که آتش فتنه آن تا کنون مشتمل است این خبر را از قول مخبران صادق؛ **انجام:** مخفی نماند که نعمت امنیت بزرگترین نعمتهای منعم حقیقی استبعهد عدل وی اندر زمانه دست تطاول ×× مکر سواعد سیمین و بازوان سیمین را
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود ۱۳۱۳ق؛ جلد: مقوایی، ۲۸ص، ۱۱سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۱۶۵]

● **نزاع قشون انگلیس با قشون افغان** / تاریخ / فارسی
nezā‘-e qošūn-e engelīs bā qošūn-e afqān
اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری
e‘tezād-os-saltane, ‘alī-qolī ebn-e fath-‘alī (1819-1881)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۵۱/۱۰۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص (۴۸۸) [ف: ۹-۱۹۸]

● **نزح الکر للدابة** / فقه / عربی
nazḥ-ul kur ld-dābba
بحرانی، سلیمان بن عبدالله، ۱۰۷۵؟ - ۱۱۲۱ قمری
bahrānī, soleymān ebn-e ‘abd-ol-lāh (1665 - 1710)
رد و ایرادی است بر هشت اشکال سید محمد عاملی صاحب مدارک بر علامه حلی در مسأله مقدار آب کشیدن از چاه برای تطهیر آن اگر حیوانی در آن بمیرد. ماحوزی اشکال‌ها را نقل کرده پس از آن گفته علامه را توجیه و تصحیح می‌نماید.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۴/۱۳
آغاز: حمداً للوهاب علی افضاله الذی امتلا به الوطاب و شکراً للفیاض ذوارف العوارف بمنه المستطاب؛ **انجام:** هذا ما خطر ببالی العلیل من الکلام علی کلام السید الامام و الانتصار للعلامة الفهام.
خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالسلام المفتی بحرانی، تا: ۱۱۰۸ق؛ ۷گ (۵۹پ-۶۵پ)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۲۷۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۱۳/۱۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۳۶۹]

● **نزع القوس فی الاحادیث المستخرجة من روضة الفردوس** / فضایل و مناقب / عربی
naz‘-ul qaws fi-l aḥādīṯ-il mustaxraja min rawḍat-il firdaws
موسوی شوشتری، محمد عباس بن علی اکبر، ۱۲۲۴ - ۱۳۰۶ قمری
mūsavī šūštarī, mohammad ‘abbās ebn-e ‘alī akbar (1809 - 1889)
رساله شامل روایاتی در فضایل و مناقب امیرالمؤمنین (ع) است که از کتاب «روضة الفردوس» علی بن شهاب الدین همدانی معرفی شده در همین فهرست و طبق منوال آن در ۲۰ باب گزیده شده است. «روضة الفردوس» خود گزیده «فردوس الاخبار» شیرویه بن شهردار دیلمی است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۷۴۱
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اتم نعمته و عمم رحمته و اظهر حجته و اوضح محجته؛ **انجام:** فانک انت فکاک الرقاب و صل علی النبی و آل طه ولاة الامر وراث الکتاب
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ ۱۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲اخبار۲-۷۶۶]

● **نزل الابرار بما صح من مناقب اهل البیت الاطهار** / تاریخ معصومین / عربی
nazal-ul abrār bi-mā ṣaḥh-a min manāqib-i ahl-il bayt-il aṭhār
بدخشی، محمد بن رستم، ق۱۲ قمری
badaxšī, mohammad ebn-e rostam(- 18c)
تاریخ تألیف: آغاز جمعه ۱۷ رمضان ۱۱۲۶ق
کتاب مشتمل بر «مقدمه» و «خاتمه» و یک «مقصد» در مناقب و حالات امیرمؤمنان و فاطمه زهرا و حسنین علیهم السلام است: المقدمة فی تحقیق معنی الآل و الأهل المقصد فی مناقب آل العباء دارای چهار باب و هر یک حاوی دو قسم: باب ۱) مناقب اسدالله الغالب کرم الله وجهه، ۲) مناقب سیدة النساء علیها اصناف التحیة و الثناء، ۳) مناقب السبطین الشهیدین علیهما السلام، ۴)

الاحادیث التی فیها ذکر کل هولاء الاربعة او ثلاثة منهم رضی الله عنهم و ایضاً الباب الرابع فی ذکر السبط الاصغر الحسین بن علی. مؤلف احادیث آن را از کتب معتبر اهل سنت گردآورده؛ وی در این کتاب از «مفتاح النجا فی مناقب آل العباء» خود نیز یاد کرده است.
چاپ: بمبئی، ۱۸۸۰م

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۷۰۶
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خص اهل البیت بمزید الفضل و الشرف و اودع محبتهم فی قلوب المومنین؛ **انجام**: فمن سأل الله الکریم احسانه ×× و جاوزه الاقبال من کل جانب
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین» (مربع)؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: مقوا، ۴۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۶۷]

● نزول ارواح / کلام و اعتقادات / فارسی
nozūl-e arvāh
در بیان سیر و ظهور انسان کامل است (گویا بخشی است از رساله‌ای).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۵/۳-فیروز
آغاز: بدانکه سیر حقیقت انسانی از مرتبه غیب هویت یعنی از احدیت به مرتبه و احدیت تجلی فرمود و تعین علمی ظهور یافت که اول ما خلق الله العقل؛ **انجام**: و این به طفیل انسان کامل خلق شده تا معلوم باشد و بالله التوفیق.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مذهب، ۲ص، ۲۸-۳۰، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲۱-۲۳۸]

←نزول جبرئیل > کیفیت نزول جبرئیل بر نبی

● نزول الرحمة فی التحدث بالنعمة / شرح حدیث / عربی
nuzūl-ur raḥma fi-t taḥaduṯ-i bi-n-ni‘ma
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری
soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)
مختصری مستند به احادیث مروی از طرق اهل سنت در بیان این است که بازگو کردن نعمت‌هایی که خدا به انسان ارزانی داشته نوعی سپاس و قدردانی می‌باشد، چنان‌که حضرت علی (ع) و ابوبکر نیز محاسن خود را برای مردم ابراز می‌کردند. ظاهراً این رساله غیر از «التحدث بنعمة الله» سیوطی است.
چاپ: هند، لاهور، مطبع محمدی، با تصحیح مولوی محمد حسین صاحب هزاروی و مولوی غلام حسین صاحب لاهوری، سنگی، وزیری، ۲ص(۴۳-۴۴صص)، به سعی و اهتمام فقیر الله (تاجر کتب)، بدون تاریخ، ضمن رسائل سیوطی

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۹۷
آغاز: بسمله. الحمدلله و کفی و سلام علی عباده الذین اصطفی قال فهذا تألیف لطیف سمیته نزول الرحمة؛ **انجام**: فقال السنباطی ... فان الرجل ما روی مثل نفسه و الله تعالی اعلم بالصواب و الیه المرجع و حسن المآب
خط: نسخ، کا: غلام محیی الدین، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ جلد: مقوا، ۲گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۶۸]

● نزول الغیث الذی انسجم علی شرح لامیة العجم / ادبیات / عربی
nuzūl-ul ġayṯ alaḏī insajama ‘alā š.-i lāmīyya-tul ‘ajam
ابن دمامینی، محمد بن ابی بکر، ۷۶۳ - ۸۲۷ ؟ قمری
ebn-e damāmīnī,mohammad ebn-e abī bakr (1362 - 1424)
وابسته به: الغیث الذی انسجم فی شرح اللامیة العجم = شرح لامیة العجم؛ صفدی، خلیل بن ایبک (۶۹۶-۷۶۴ق)
تاریخ تألیف: ۷۹۵ق
نقد واعتراضاتی است بر شرح صفدی.
[فهرس معهد المخطوطات ۵۴۱/۱؛ نشریه ۵۰۰/۵؛ فهرس مخطوطات دارالکتب الظاهریة الشعر ص ۴۰۶]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۴/۳
انجام: فلنفتقر علی هذا العذر ففیه کنایه و اسال الله حسن الخاتمه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۹؛ ۲۴سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۷-۱۸۴]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۰۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: میشن، ۸۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۶×۲۰/۴سم [ف: ۱-۵۶۴]

←نزول القرآن > البیان فی نزول القرآن

● نزول القرآن (ارجوزة) = سور القرآن / علوم قرآن / عربی
nuzūl-ul qur’ān (urjūza) = suwar-ul qur’ān
تاذقی، محمد بن ایوب، - ۷۰۵ قمری
tāzeqī,mohammad ebn-e ayyūb(- 1306)
این ارجوزه ۴۲ بیت است درباره مکی و مدنی بودن سوره‌های قرآن کریم. در این ارجوزه به موارد و آیات استثنائی هر سوره اشاره نشده و بخش اعظم آن ملاک قرار نگرفته است.

آغاز: بسمله هذه ارجوزة تشتمل على نزول القرآن ... ما نزل بمكة شرفها الله و ما نزل بالمدينة ... قال الفقير الخاضع الضعيف ×× محمد يرحمه اللطيف / الحمد لله الذى انشأ الفطر ×× و انزل الذكر على خير البشر
انجام: و الآل و العترة و الاصحاب ×× ما نزل القطر من السحاب
چاپ: گنجينه بهارستان، علوم قرآنی و روائی -۳، مسلسل ۱۵، به كوشش سيد حسين مرعشی، تهران، كتابخانه مجلس شورای اسلامی، پائيز ۱۳۸۵ش، با تصحيح كريم دولتی.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۵۴/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** لعبت بهم ايدى المنون فاصبحوا×× صدعى فهم تحت التراب حمود
در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، بی‌كا، تا: قرن ۹؛ كاغذ: بخارائی، ۴۲گ (۶پ-۴۷پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۱-۵۴]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۰/۳عكسی
آغاز: برابر
نسخه اصل: در يكی از كتابخانه‌های استانبول تركيه؛ خط: نسخ، بی‌كا، تا: قرن ۹ يا ۱۰؛ ۲۷سطر [عكسی ف: ۴-۹۹]

● نزول قرآن در شب قدر / علوم قرآن / فارسی
nozūl-e qor'ān dar šab-e qadar

نائينی، محمد رضا بن رشيد، ق۱۲ قمری
nā'īnī, mohammad rezā ebn-e rašīd(- 18c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۲/۲۰-طباطبائی
آغاز: بسمله آيه شريفه كتب عليكم الصيام ... دلالت ميكند بر نزول قرآن در ماه مبارك رمضان و اين منافاتی دارد با آنچه معلوم است از نزول قرآن آية و سورة سورة در عرض مدت بيست و سه سال؛ **انجام:** و اين در حل بعض احاديث بكار ميآيد. لمحرره الحقير ابن محمد رشيد النايينی محمد رضا وفقه الله تعالی
كاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تيماج، ۲گ (۲۶پ-۲۷ر)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۳-۳۲۸]

● نزول قرآن كريم از مراتب علويه به عالم ملک / علوم قرآن / فارسی
nozūl-e qor'ān-e karīm az marāteb-e 'olvīyya be 'ālam-e molk

زنوزی، علی بن محمد حسن، ق۱۳ قمری
zonūzī, 'alī ebn-e mohammad hasan(- 19c)

صورت سخنرانی مؤلف درباره انزال و تنزل قران كريم، بنا به اعتقاد اهل معنی، كه به خواهش از شاهزادگان نوشته است. نام اين كتاب در فهرست دانشگاه با عنوان «شأن نزول قرآن» ذكر شده است.
آغاز: بسم الله و بحمده مستعيناً بقوته و عونه و فضله ... چنين گويد علی ... الزنوزی
[طبقات أعلام الشيعة (قرن ۱۴) ۳۶/۱؛ تاريخ خوی، آقاسی، ص ۴۷۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۰۴/۶
آغاز: ... او از مراتب علويه به عالم تحقيق رشيق حكيمانه در اين دفتر برسم؛ **انجام:** و ابواب تنبيه و آگاهی، بر بواطن سامعان، بر بواطن سامعان، كما هی بگشايد
خط: نسخ، بی‌كا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۵گ (۱۹۸-۲۰۲)، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۲۸-۲۱]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۰۳/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** دو جزء از رطوبة لفظش كه عبارت از ماده او و مناسب ماده مقصود آن است
خط: شكسته نستعليق، بی‌كا، تا: قرن ۱۳؛ ۴گ (۴۹-۵۲)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۸-۵]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۸۲/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله ذوالفضل العظيم.
خط: نسخ، بی‌كا، بی‌تا؛ جلد: تيماج، ۱۷گ (۵۲۵-۵۴۱)، ۲۰سطر (۹/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۱۰-۱۸۹۵]

←نزول و عروج ← آفرينش ارواح و اجسام

● نزهة / كيميا / فارسی
nozha

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۴۲
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمين و الصلوة و السلام على خير خلقه؛ **انجام:** طمع دارم اقوال استادان كامل است اين رساله تمام ... كرديم آشكار.
خط: نسخ، بی‌كا، تا: ۱۳۰۶ق؛ جلد: تيماج [الفبائی: -۵۸۰]

● نزهة الابدان = طب ولی / طب / فارسی
nozha-tol abdān = tebb-e valī

ولی محمد خان
valī mohammad xān

آغاز: بسمله. حمد و سپاس حضرت كبريای حكيمی بيچون كه سرشت و طينت ابدان جميع انسان از تحت الثرى ماء وطين و ظلمات نهانخانه نيستی برآورده ... و انتخاب نسخه طب نزهة الابدان كه مسمی است به طب ولی.
انجام: گرمی و سردی و تری و خشكی است ... و گويند طبيعت روان شد و الله اعلم بالصواب.
[فهرستواره منزوی ۳۷۴۷/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۳۶

آغاز: برابر

مجدول؛ با سرلوح زرین؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مذهب، ۴۳۵گ، ۱۵سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۸-۶۵۵]

● نزهة الابرار و منار الافكار فی خلق الجنة و النار /

حدیث / عربی

nuzhat-ul abrār wa manār-ul afkār fī xalq-il janna-ti wa-n nār

بحرانی، هاشم بن سلیمان، - ۱۱۰۷ ؟ قمری

bahrānī, hāšem ebn-e soleymān(- 1696)

چاپ: مشار عربی، ص۴۶۹، دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۲۸۹ق، رحلی، ۷۹ص (صص۳۶۴-۴۴۲)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۹۵۴۰

خط: نسخ، کا: ابراهیم، تا: ۱۰۹۶ق [الفبائی: -۵۸۰]

● نزهة الابرار و نخبة الاخبار فی سیرة النبی المختار /

تاریخ پیامبراکرم(ص) / فارسی

nozhat-ol abrār va noxba-tol axbār fī sīrat-en nabī-yel moxtār

انصاری لاری، محمود بن محمد، ق۹ قمری

ansārī lārī,mahmūd ebn-e mohammad(- 15c)

کتاب مفصلی است دردو جلد در سیره پیغمبر اکرم(صلی الله علیه و آله) حاوی احادیث نبوی اشعار فارسی و عربی و حکایات شنیدنی برگرفته از کتاب‌های مختلف گوناگون تفسیری و تاریخی از جمله وفا، شفا، تفسیر ابن کثیر، ترغیب و ترهیب، معالم التنزیل، شرح تعرف، دلالة المسترشدین، و حیوان دمیری، مشتمل بر یک «مقدمه» و چهل و پنج «فصل» و «خاتمه» که معمولاً هر فصل با دعا و ثنا و صلوات بر پیامبر اکرم (ص) به انجام می‌رسد: مقدمه: در عظمت رسول اکرم (ص)؛ فصل ۱. در سبب ایجاد موجودات و کیفیت طلوع نور زمین و سموات علیه اشرف التحیات و ...؛ ۲. بیان اسما مبارک رسول (ص)؛ ۳. بشارة رسل و اشارة کتب سابقه؛ ۴. ذکر اخبار متقدمان و کاهنان ... به ظهور سید عالمیان؛ ۵. بیان انتقال نور فایض سرور وجود مودود حضرت محمدیه؛ ...۱۰. بیان شق صدر شریف؛ ...۱۵. بیان بعثت حضرت و کیفیت بدایة؛ ... ۲۰. هجرة صحابه به حبشه؛ ... ۲۵. بیعت اهل مدینه؛ ... ۳۰.بیان سال سیم هجرا غزاءسویق و قتل کعب بن اشرف و غزاء احد و ذکر قتل حمزه؛ ...۳۲. (آغاز جلد دوم) ذکر وقایع سال پنجم هجرت؛ ... ۴۰. ذکر برخی از معجزات؛ ...۴۴. فضیلت صلوات بر سید کائنات؛ ۴۵. بیان دوستی حضرت و بیان احوال قیامت و صفت بهشت و دوزخ.(محمود مرعشی نجفی)

آغاز: جلد اول: الحمد لله الذی نور مصباح العقول فی استیقان التوحید باشعة الربیع ... اما بعد بر رأی عالم آرای ارباب فضل و سداد ... ؛ جلد دوم: حمد له. و الصلاة و السلام الاکملان الامجدان علی خیر خلق الله محمد رسول الله. فصل سی و دوم در ذکر وقایع سال پنجم ...

[فهرستواره منزوی ۱۸۱۱/۳ معرفی به تفصیل؛ کشف الظنون ۱۹۳۸/۲؛ فهرست مشترک پاکستان ۲۲۱/۱۰]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۷۴۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: هندی، ۲۸۳گ، ۲۹سطر (۱۱×۲۴)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱۷-۴۷۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** خاتمة الکتاب هنگام آن است که از عمر گذشته و ایام بهرزه رفته متاسف شویم ... و روز حشر مابه پرده عفو و غفران خود مستور فرماید ... مناجات ای بازل بوده نابوده ما ×× وای باید بوده فرسوده ما.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، با نشان «بلغ» مقابله شده، ، مجدول؛ تملک: ابن محمد صالح ساکن قصبه شکر؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۱۸گ، ۲۳سطر (۱۴/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۲۳/۵×۳۰سم [ف: ۳۵-۴۷۵]

● نزهت الابصار = نزهت الابصار فی علم العروض و الاشعار / عروض و قافیه، بلاغت / فارسی

nozha-tol absār = nozha-tol absār fī ‘elm-el ‘arūz-e va-l aš‘ār

وصاف الحضره، عبدالله بن فضل الله، ۶۶۳ - ۷۳۰ ؟ قمری

vassāf-ol-hazra, ‘abd-ol-lāh ebn-e fazl-ol-lāh (1265-1330)

قصیده‌ای ست مصنوع، در ستایش شمس الدین حسین دامغانی، که از امیران و وزیران اواخر قرن ۷ بوده، با دیباچه‌ای در احوال سراینده و امیر پیشگفته (ص۵۰-۵۵) از حاج حسین آقا نخجوانی. (احمد منزوی)

چاپ: به کوشش حسین نخجوانی، نشریه دانشکده ادبیات تبریز، ج۱ش ۱۰: ۴۳-۶۸.

[فهرستواره، ۹۱۸/۲ «تجزیة الامصار»]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۲۱/۲-عکسی

آغاز: دیباچه: هذه قصیدة موسومة بنزهة ... از یک جنگ خطی بدست آمده و مقدمه بر آن حضرت ... آقای حاج آقا نخجوانی ... متن: از اعتدال نسیم صبای عنبر بار - عروس بخرامید سوی صفه بار

خط: نسخ خوش، کا: محمد حسن فرزند محمد حسین سردرودی، تا: ۱۳ شعبان۱۳۶۹ق؛ ۲۵ص (۵۰-۷۴) [عکسی ف: ۱-۳۹۱]

● **نزهة الابصار فی اوزان الاشعار** / عروض و قافیه / عربی

nuzhat-ul abṣār fī awzān-il aš'ār

اصبحی، احمد بن محمد، ۷۱۶ - ۷۷۶ قمری

asbahī,ahmad ebn-e mohammad (1317 - 1375)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۲۶۶/۲

خط: نسخ، کا: یحیی بن تقی الدین بن اسماعیل، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -۱۴۰۷]

←نزهت الابصار فی علم العروض و الاشعار ← نزهت الابصار

←نزهة الابصار فی معرفة بحور الاشعار ← نزهة الابصار و تحفة الاشعار

● **نزهة الابصار و الاسماع فی اخبار ذوات القناع** /

حدیث / عربی

nuzhat-ul abṣār wa-l asmā' fī axbār-i ḏawāt-ul qinā'

صدیق، بدرالدین بن سالم، قرن ۱۱ قمری

seddīq, badr-od-dīn ebn-e sālem(- 17c)

بنا بر نظر احتمالی اسماعیل پاشا بغدادی درباره زنان و اخبار آنان و زیباشناسی مردان مشتمل بر روایاتی مستند درباره مردان و زنان و اصناف مرد و زن دارای ده«باب» که مؤلف فهرست آن را در دیباچه بدین گونه می‌آورد: ۱. فی الحسن و الجمال و کراهة النظر الی الصور القبیحه؛ ۲. فی اختیار الخیرات الاصائل؛ ۳. فی فضل التزویج و الاولاد؛ ۴. مباشرت با زنان و منافع و مضار آن؛ ۵. انواع مباشرت و نوع لذت بخش آن؛ ۶. حرص النساء علی النکاح و ذکر من افضیت بها؛ ۷. فیما قیل فیهن من الاوصاف؛ ۸. رنگ‌ها و بهترین آنها؛ ۹. جوانی و پیری؛ ۱۰. نهی از زناو لواط. مؤلف از امام جعفر بن محمد صلوات الله علیه و نیز از بعض مشاهیر اهل سنت و اشخاص بسیار مشهور و غیرمشهور و نیز ازاین مآخذ یاد می‌کند، مانند: فوائد ابوالحسن فراء، فردوس الاخبار، طبرانی، یحیی بن علی المنجم، مفرح النفس از حکیم بدر الدین بن ... قاضی بعلبک، لبابه بنت عبد الله بن عباس، حیی بن اخطب، حماد بن اسحاق، عائشه بنت طلحه، ولاده بنت المستکفی بالله، تتحفة العروس، صاحب الخریده، نزهة الجلساء فی اخبار النساء للسیوطی، صله ابن بشکوال، قلائد العقیان، الجماهر بیرونی، عاتکه بنت عمرو بن نفیل، الامام حسن بن القطان فی کتابه النظر فی احکام النظر، ابن رشد، فضل بن محمد الطبی، الاذکیاء لابن الجوزی، حارث بن کلده طبیب العرب، شرح مقامات حریری از شریشی، صنوبری (شاعر)، عکاشة القمی (شاعر)، محمد بن زبیده (الامین بن الررشید) ابو العیناء، البهاء زهیر عقلاء المجانین، اربعه عدویه، الشیخ عبد العزیز الدیرینی، حاشیه الشفا للتلمسانی، ابو الحسین الجزار، حسن بن ابی الطیب، شیخ زین الدین المعروف بالحکم قاضی بن قریعة البغدادی، راحة الارواح از ازهری، الشهاب المنصوری (شعر)، جلال الدین بن شاس، عبد الوهاب شعرانی، ابراهیم المتبولی.مؤلف از خویشتن نیز اشعاری می‌آورد.

آغاز: بسمله الحمد لله الذی خلق الانسان و قومه فی احسن تقویم ... و بعد فقد سالنی بعض الاحبة المترددین علی ان اجمع لهم کتابا فی اخبار ذوی القناع ... و نائول ان حب النساء و التشبیب بهن ... مما اعتنی به الاکابر ... و سمیته نزهة الابصار ... و قد اختصرته غایة الاختصار

چاپ: اسکندریه مصر، ۱۲۹۰

[ایضاح المکنون ۶۴۳/۲؛ فهرست دار الکتب ۴۰۸/۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۸/۳-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا تجعل للشیطان علینا من سبیل و انت حسبنا و نعم الوکیل و هذا آخرما انتهی الیه المقال من هذا الکتاب و ما یتذکر الا اولوالالباب

بی‌کا: علی بن حسین بن لطفعلی دماوندی ساکن قریه مامک آباد مشهور به احمدآباد، تا: ۱۲۹۱ق، جا: تهران مدرسه صدر؛ ۷گ (۲پ-۸ر) [ف: ۲۳-۵۲۰]

● **نزهة الابصار و تحفة الاشعار = نزهة الابصار فی معرفة بحور الاشعار** / شعر / فارسی

nozha-tol absār va tohfat-ol aš'ār = nozha-tol absār fī ma'refat-e bohūr-el aš'ār

شرف الدین قزوینی، فضل الله بن عبدالله، ۶۶۰ - ۷۴۰ ؟ قمری

šaraf-od-dīn-e qazvīnī, fazl-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1262 - 1340)

قصیده مصنوع رائیه‌ای است که شاعر در مدح شمس الدین حسینی سروده و در ضمن آن بحور اشعار فارسی را ذکر کرده است.

آغاز: ز اعتدال نسیم صبای عنبر بار×× عروس گل بخرامید سوی صفه بار / نگر که باز به پیغام وصل فروردین ×× نقاب غنچه برانداخت لاله بر کهسار ...

[نسخه‌های منزوی ۲۱۷۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۳۷۲/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۹۱ق؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۱۴۳پ-۱۵۵پ)، ۱۹سطر [ف: ۳۶-۳۱۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۳۰/۳

خط: نسخ، کا: محمد بن حاجی بن حسین یارجبی، تا: حدود۹۵۳ق؛ مصحح؛ یادداشتی از صدرالاسلام علی اکبر همدانی در چگونگی استخراج اشعار؛ جلد: تیماج، ۱۱گ(۲۹پ-۳۹پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۸-۱۷۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۴۱۵/۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ز دوران چرخ فلک دلفکارم ×× هوای دل آخر رهش که آرم

خط: نستعلیق و تحریری، کا: علی اکبر بن شیر محمد همدانی، تا: ۱۲۹۷و۱۲۹۸ق، جا: همدان؛ افتادگی: انجام؛ ۴ص (۳۰۶-۳۰۹)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۵۰-۱۸۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۴۶/۴

آغاز: القصیدة الموسومة بنزهة الابصار فی علمی العروض و الاشعار من کلام افضل المتاخرین فضل الله بن محمد الشیرازی و درج فیها صناعةمختلفة من التوشیح و العاریة و المنقوط و غیره و محذوف الالف و العربیة و المفرد و المثنی و المثلث و الرباعی و هی اربعة و عشرون ضروبا فی البحور و ما ینشعب منها وباقی الصناعات بدیعیة و المباینة. از اعتدال نسیم صبای عنبر بار×× عروس گل بخرامید سوی صفه بار / شکر که باز به پیغام وصل فروردین ×× نبات غنچه برانداخت لاله بر کهسار؛ **انجام:** المنقوط.نقش زینت بخش غیب پیش بین ×× پیش ظن تیز بینت شد یقین.(بعد از قصیده اصل که مثمن مقصور است ... در سخن وهنی و ضعفی نباشد)

کا: محمد، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۷گ (۸۰-۸۶)، ۲۲ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۱-۲۳۴۱]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۳۷/۷۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲گ (۱۶۷پ-۱۶۸پ)، اندازه: ۱۵/۹×۲۹/۵سم [ف: ۷-۲۲۱]

● **نزهة الأبصار و محاسن الآثار** /فضایل و مناقب، حدیث/عربی

nuzhat-ul abṣār wa maḥāsin-ul āṯār

مامطیری، ابوالحسن بن علی، ق۴ قمری

māmatīrī,ab-ol-hasan ebn-e ‘alī(- 10c)

اخبار و آثار فصیح و بلیغی که از امیرالمؤمنین علیه السلام و اولاد طاهرینش رسیده، در این کتاب گردآوری شده است. مؤلف در این کتاب احادیث و اخبار بسیاری در فضایل اهل بیت علیهم السلام خصوصاً امام علی علیه السلام آورده و بدین جهت از این اثر، در تألیف ملحقات احقاق الحق، بسیار استفاده شده است. نامؤلف به دست نیامد، اما به نظر می‌رسد که از زیدیان یمن باشد؛ چرا که از الناصر للحق بسیار روایت می‌کند و از او با دعای علیه السلام یاد می‌کند. هم چنین نسبت به معاویه لعن می‌فرستد. مؤلف با شش واسطه از ابن عباس روایت می‌کند و از مشایخ بلاواسطه او ــ که از آنان روایت می‌کند ــ این چند تن قابل ذکرند: ۱. ابوبکر بن انباری (۲۷۲-۳۲۸ق) صاحب کتاب‌های متعدد، از جمله «شرح المفضلیات»؛ ۲. ابوالحسن عروضی، چنان‌که در مواردی می‌گوید: «اخبرنا ابوالحسن العروضی ببغداد»؛ ۳. محمد بن هاشم؛ ۴. ابوبکر بن درید؛ ۵. ابوبکر محمد بن فضل؛ ۶. احمد بن هاشم. بنابراین مؤلف باید از دانشمندان قرن چهارم هجری باشد، که مدتی در بغداد به اخذ روایت از اساتید آن حوزه علمی پرداخته است. وی این کتاب را برای تقدیم به کسی نگاشته است، چنان‌که پس از خطبه کتاب می‌نویسد: «اما بعد وفقک الله للهدی و عصمک بها عصم به اهل التقی و جعلک من أهل الشهادة فی الآخرة و الأولی ...».مؤلف در مقدمه از کم‌رونق شدن شعر و ادب در بین علما و مردم شکایت کرده و درباره انگیزه تألیف این کتاب می‌نویسد: «فان العلم لما رأیته قد تمحق و الأدب قدتفرق منذ اصطلح أکثر الناس علی هجرهما و اتفقوا علی الانحراف عن أهلهما و استرجحوا الجهالة و استحقوا البطالة و کان أعظم عیب العالم الفقیه أن یکون فصیحاً أدیباً و مع نفاذه فی الفقه شاعراً خطیباً و عم عامة الناس النقص و شملهم الوهن صرفت حظاً من عنایتی و طرفاً من همتی الی جمع ما کان متبدداً فی الکتب و التألیف ما کان متفرقاً عند العلماء من الأخبار المونقة و الألفاظ الفصیحة و الأشعار الرایقة و المعانی البدیعة المأثورة المرویة عن أهل بیت النبی علیه السلام لأجعل ذلک ذریعة و أصیره وسیلة الی تنمیق الأدب عد بواره و إقامة سوقه بعد کساده ...».وی در ادامه به کوشش‌های خود در این مسیر اشاره نموده و علت انتخاب از بیانات اهل بیت علیهم السلام و جهت نام‌گذاری کتاب به «نزهة الأبصار و محاسن الآثار» را چنین بیان می‌کند: «و کان مثلی فی تألیف هذا الکتاب مثل رجل وجد جوهراً منثوراً فاتخذ له عقداً منظوماً و صیر له سلکاً باقیاً، لأنی وجدت ما وجدت منه متفرقاً فی الکتب متبدداً فیها، فکفیت المتأمل فیه و الطالب له مؤنة الطلب و اعفیته عن مشقة الجمع و ترجمت الکتاب بنزهة الأبصار و محاسن الآثار؛ لما فیه من النزهة الشهیة و المحاسن السنیة و الفواید البلة و المعانی الفائقة و الأخبار الرایقة الدالة علی مکارم الأخلاق و مآثر الأفعال و محمود الشیم و کریم الخیم و تعرف الماضین و آثار المتقدمین من أهل بیت النبی علیهم السلام أجمعین؛ لیعلم الناظر فیها و یستشعر المتأهل لها طهارة ... لا فهم و کرم طباعهم و سموهم و نبل أنفسهم و براعة علمهم و غزارة أدبهم و بیان فصاحتهم و غرر أشعار هم ... دیم لله تعالی لهم و تفضیله إیاهم؛ اذ کانوا معدن الرسالة و مظان الحکمة و أهل النبوة ... و بدأنا فی ذلک بذکر ... بار سیدالمسلمین و یعسوب المؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام ثم بذکر أخبار أولاده و محاسن أقوالهم و ما ... سح عن غرر أشعارهم غیر ضامنین استیفاء جمیع ذلک و الایتان علیه؛ لأنه أکثر من قطر الأمطار و نبات الأرض فی جمیع الأقطار، و لا متعرضین لخطبه و أحکامه و قضایاه؛ کانت

أغزر و أكثر و أجل من أن يوصف كنهها و يبلغ آخرها ...».مؤلف در ابتدا، برای نمونه، به گوشه‌ای از زندگانی و فضایل و قضاوت‌های شگفت‌انگیز امیرالمؤمنین علیه السلام اشاره نموده و سپس بحثی در نسب و اشتقاق قریش و هاشم و عترت پیامبر صل الله علیه و آله و سلم ارائه کرده و شمه‌ای از زندگانی اجداد پیامبر اکرم صل الله علیه و آله و سلم را آورده و شرح حال رسول گرامی اسلام را به اختصار مطرح نموده و این بحث را با ذکر اسامی اولاد امام علی علیه السلام به پایان رسانده است. سپس ذکر اخبار المأثورة عن امیرالمؤمنین علیه السلام است که تمامی روایات آن مسند است. وی تعدادی از نامه‌های امام به افراد مختلف، از جمله نامه به محمد بن حنفیه، را در کتاب درج کرده و بخشی از ابیات منسوب به حضرت را آورده است.(ابوالفضل حافظیان)

آغاز: الحمدلله الولی الحمید الکریم المجید الفعال لما یرید خالق الخلق و مدبره و باسط الرزق و مقدره الذی بیده البقاء و الفناء و الغنا والمنع و الاعطا و الضرا و السرا و الشدة و الرخا ...

[فهرست المخطوطات العربیة الاسلامیة بمکتبة الفاتیکان، لیفی دلافیدا: ۱۷۰/۱؛ المخطوطات العربیة فی مکتبة الفاتیکان، ترجمه سید صادق حسینی اشکوری: ۱۶۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و أخبرنا ابن الأنباری قال أخبرنی محمد بن یونس ... قال مالک الأشتر ... هذا فانه خاننی لما ضربت به ابن الزبیر فحلفت الا اسکنه أبداً. تم الکتاب بمن الله و عونه و لطفه ...

نسخه اصل: واتیکان، نسخه شماره ۱۱۴۷؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ ۲۹۰ص، ۱۷سطر [عکسی ف: ۳-۱۴۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۹۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۳۷۶]

● **نزهة الأبصار و محاسن الآثار** / فضایل و مناقب / عربی

nuzhat-ul abṣār wa maḥāsin-ul āṯār

فضائلی رازی، محمد بن محمد

fazā’elī rāzī,mohammad ebn-e mohammad

کتابی است دربیان فضایل اهل بیت (ع) وسخنان آن بزرگواران که از فضایل واخبار امام علی (ع) شروع نموده وسپس اخبار ومحاسن اقوال وغرر اشعار اولاد امیر المؤمنین (ع) را آورده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الولی الحمید الفعال لما ترید خالق الخلق ومدبره ... احمده حمد الاصل الخائف الموقن العارف ... اما بعد وفقک الله للهدی وعصمک مما عصم به اهل التقی ... وترجمت الکتاب بنزهة الابصار محاسن الاثار لما فیه من النزهة

[کشف الظنون ۱۹۳۸/۲]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۳۰۷/۲-۳۲/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** واخبر نا ابن الانباری قال اخبرنی محمد بن یونس ... قال قال مالک الاشتر من کسری سیفی هذا فانه خاننی لما ضربت به ابن الویین مختلف الاولکنه ابدا تم الکتاب

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با یادداشتی به تاریخ ۱۱۶۱؛ جلد: گالینگور، ۱۲۹گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۸-۴۷۷۹]

● **النزهة الاثنی عشریه** / کلام و اعتقادات / فارسی

an-nozhat-ol esnā ‘ašarīye

کشمیری دهلوی، محمد بن عنایت احمد، - ۱۲۳۵ قمری

kešmīrī dehlavī,mohammad ebn-e ‘enāyat ahmad(-1820)

وابسته به: تحفه اثنی عشریه = نصیحة المؤمنین و فضیحة الشیاطین؛ دهلوی، عبدالعزیز بن احمد (۱۱۵۹-۱۲۳۹ق)

عبدالعزیز دهلوی کتابی نسبتاً مفصل در دوازده باب در رد شیعه نگاشته است که مؤلف کتاب حاضر به رد آن پرداخته و هر بابی را در یک جلد مفصل پاسخ گفته است.

چاپ: هند، لکنو، مطبع جعفری (واقع درنخاس جدید لکهنو)، سنگی، وزیری، ۵۰۸ص، به سعی و اهتمام مولوی میرزا محمد علی (مالک مطبع)، بدون تاریخ

[الذریعه ۱۰۸/۲۴رقم ۵۷۰؛ کشف الحجب: ۵۷۹؛ فهرست مشار عربی: ۹۴۹]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۱۶

آغاز: الحمدلله الذی جعل اصول أحادیثنا مقتبسة من مشکاة انوار أهل بیت العصمة و الطهار و فضلنا علی کثیر من الامم بالتمسک بآثارهم فی الروایة و الدرایة؛ **انجام:** اللهم احملنی علی عفوک و لاتحملنی علی عدلک برحمتک یا ارحم الراحمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطاهرین.

جلد چهارم در رد باب چهارم کتاب التحفة الاثنی عشریة می‌باشد که درباره اصول الحدیث و رجاله عندالشیعه می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (ظاهراً)، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوایی، ۴۰۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۰۹

آغاز: الحمدلله الذی فقهنا فی الدین و وفقنا بسلوک شرایع الاسلام ... اما بعد این مجلد هشتم است از مجلدات اثناعشریه نزهه اثنا عشریه ملقب به نصرة المؤمنین که ... ابن عنایت احمدخان ... میرزا محمد ... قال الناصب باب نهم در احکام فقهیه که شیعه در آن خلاف ثقلین کرده‌اند؛ **انجام:** از کتاب مطاردات و مصارعات اقتصار نموده در این اوراق مندرج ساخت ... برای نقل آن جلد دیگر پرداخت ... ولی التوفیق برای تیمنا و تبرکا ... ؟ خاتمه این باب را بدعائی که اکثر علماء فریقین کتابهای خود را ... و هو هذا

یا من اظهر الجمیل ... یا ارحم الراحمین
هشتمین بخش آنست و آغاز آن در کشف الحجب نقل شده است این بخش درباره باب نهم تحفه عزیز دهلوی است که در آن از مسائل فقهی سخن گفته است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۳۴ص، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱۰-۹۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۱۶

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی فقهنا فی الدین و وفقنا بسلوک شرایع الاسلام؛ **انجام:** مجلد نکرده بابی علیحده برای این مرتب ساخت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا [رایانه]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۱۸

آغاز: بسمله، بهترین کلامی که تجلیه مرآه قلوب اصحاب ایمان؛ **انجام:** محمد قلی صاحب صورت اختتام یافت
خط: نستعلیق، کا: صاحب، محمد قلی، تا: ۱۲۳۸ق [رایانه]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۷۴

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی فرض موده عتره نبیه علی الوری؛ **انجام:** و ثیابک فطهرحکم بطهارت سک هرگاه
خط: نستعلیق، کا: صفوی، نجفعلی، تا: ۱۲۵۸ق [رایانه]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۰۳۹

آغاز: بسمله، ... اول احکام متعصبان این فرقه است ... اهل بیت نبوی علیه و آله السلام؛ **انجام:** عن امر الخطاء و النسیان ... و صل الله علی علیه و آله ... اطعمه الله و اسقی
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۸۹۶

آغاز: بسمله، الحمدلله جعل اصول حدیثنا ... من مشکوة انوار اهل بیت العصمة و الطهارة و فضلنا؛ **انجام:** ادعای تمسک نمایند راه غلط ... عوام کالانعام ... در ضمن پیچ تاب تطویل بلا طائل نموده ... بحسب فهم ... و هو حسنی و نعم الوکیل
خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری بزرگ [رایانه]

● نزهة الاحباب فی معاشرة الاصحاب / گوناگون / عربی

nuzhat-ul aḥbāb fī mu‘āšarat-il aṣḥāb

مغربی، سموئل بن یحیی، - ۵۷۰ ؟ قمری

maqrebī,samaw'al ebn-e yahyā(- 1175)

این نامه در زیباشناسی و دستور زناشویی و همنشینی و خنیاگری و می‌گساری و خرید بوده و درمان بیماری‌های جنسی مردانه و زنانه می‌باشد و در آن میان دو گونه عشق سنجش شده است. در گزارش هر مسأله‌ای از عقل و شعر و حدیث و گفتار دانشمندان گواه آورده شده و درباره زیبایی برهان ریاضی نیز دیدهمی‌شود. شعر ابی العلاء معری نیز در آن آمده است. نامه در دو بخش است: ۱. علم در دوازده جمله؛ ۲. عمل در دوازده جمله که در این بخش بهداشت جنسی و درمان بیماری‌های آن دیده می‌شود. جمله‌ها رویهم شصت باب دارند. باری این دانشمند اسرائیلی در پایان این نامه که در پشت نسخه ما به خط کهنی «نزهة الاحباب فی معاشرة الاصحاب» نامیده شده، می‌گوید که در علم‌های عقلی نامه‌ها نوشتم مگر این‌که دیدم کسی خریدار آنها نیست ناگزیر مانند مردم شدم و بدین نامه پرداختم. در جمله ۲ جزء ۱ می‌گوید که پیری هشتاد ساله از دربانان اتابک نصرة الدوله به نام حاجب ماهر و در دژ رویندز (روئیندژ) در شعبان ۵۶۲ به نزد من آمد. نیز می‌گوید که زیستن در شهرهای مکه و مدینه و بغداد بر نیروی باه می‌افزاید و سفارش می‌کند که «اخبار النساء» ابن حاجب نعمان و«جوامع اللذة» ابی نصر کاتب را بخوانید. در همینجا شعری از سعدالدین ابوعبدالله بن شبیب مشرف مخزن در بغداد می‌آورد که برای او خوانده است. به گفته چلبی سموئل این نامه را برای ابوالفتح نورالدین محمد بن فخرالدین قره ارسلان از فرمانروایان ارتقی حصن کیفا (۵۷۰-۵۸۱ق) نوشته است (در نسخه ما نامش دیده نمی‌شود).(دانش پژوه)

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل رحمته للمذنبین ملاذا. و خلق لعباده آلاما و ملاذا و فطر غرائز البشر علی الصبوة الی اتباع الشهوة تسخیر الضعیفهم و قویهم

انجام: علی ان فصول هذا الکتاب الهزلیة، غیر خالیة من فوائد جدیة، و مواعظ خلابة، للقلوب الصدیة؛ و لامنفکة عن نصیحة نافعة، و غیرة رادعة؛ رتثقیف و ادب. و استغفرالله مما یحبط العمل لدیه. و استوفقه لما یقرب الیه. تم الکتاب.
[خزانه مفتی ۱۵۴/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ در میان نسخه برخی جاها به خط نستعلیق تازه‌تر و پایان هم بدین خط است که دارای تاریخ پایان شوال سال ۱۰۲۲ می‌باشد؛ پایان باب ۳ جمله ۹جزء ۱ (ادب المشاربة) و نیمه نخستین باب ۴ همین جمله (ادب السماع) از نسخه افتاده است (میان گ ۳۵و۳۶) همچنین دنباله باب ۵ همین جمله (ادب المنادمة) و آغاز باب ۶ آن (ادب المضاجعه) نیست (میان گ ۳۷ و ۳۸) نیز دنبال باب ۷ این جمله (ادب المجامعة) و همه ۵ باب جمله دهم (خریداری برده) و باب ۱ جمله ۱۱ جزء ۱ (خویهای پسندیده زن) و باب ۲ (خویهای زشت او) و آغاز باب سوم (پندها به مردیکه میخواهد زن بگیرد) از همین جمله در میان برگهای ۳۸ و ۳۹ افتاده است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۰۵گ، ۱۸سطر (۱۱/۵×۵/۵)، اندازه: ۷/۵×۱۲/۵سم [ف: ۳-۶۸۶]

● **نزهة الاخبار** / جغرافیا / فارسی

nozha-tol axbār

خورموجی، محمد جعفر بن محمد علی، ۱۲۲۵ – ۱۳۰۱ قمری

xormojī,mohammad ja‘far ebn-e mohammad ‘alī (1810 - 1884)

اهدا به: یمین الدوله ظل السلطان

تاریخ تألیف: ۱۲۹۸ق(= ظل السلطان مسعود)

جغرافیای ناحیه فارس و تاریخ قاجاریه و عده‌ای از وزرا و تذکره شاعران است. در دیباچه از خود و نام چند نگارش دیگر خود یاد کرده است.در دیباچه آن می‌گوید نیاکانم از خرموج دشتستان فارس و زادگاه خودم شیراز ۱۲۲۵ق است. سپس به دستور میرزا ابوالحسن خان مشیر الملك وزیر فارس «حقایق المصیبة» را در حالات سیدالشهدا نگاشتم. آنگاه «آثار جعفری» را پرداختم و اکنون که در ۷۱ سالگی هستم به خواهش دوستان «آثار جعفری» را که بسیار فشرده بوده گسترش داده «نزهت الاخبار» نامیدم و آنرا پیشکش شاهزاده یمین الدوله ظل السلطان می‌کنم. از این روی تاریخ نگارش ۱۲۹۸ ق را از «ظل السلطان مسعود» در آوردم [چکیده].

آغاز: بسمله. حمدله ... بعد عرض مینماید اقل سادات ... محمد جعفر الملقب بحقایق نگار که مسقط الرأس اجداد این بنده ضعیف قریه المدعوة بخور موج من قراء دشتستان فارس ... میلادم در ذی قعده سال یکهزار و دویست و بیست و پنج در دارالعلم شیراز است ...

انجام: تا بدامان تو ما دست تو لا زده ایم×× بتولای تو بر هر دو جهان پا زده ایم / جای دیوانه چو در شهر ندادند بما×× من و دل چند گهی خیمه بصحرا زده ایم

[ریحانة الادب ۳۳۲/۱؛ فهرستواره منزوی ۲۵۷/۱؛ الذریعه ۱۱۰/۲۴ «نزهة الاخبار»]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۰۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج زرد، ۴۳۳گ(۱–۴۳۳)، ۱۵سطر (۱۳×۲۴/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۴-۳۰۴]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۷۹/۱-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۸۲]

● **نزهة الإخوان** / شرح حدیث / عربی

nuzhat-ul ixwān

جزایری، نعمة الله بن عبدالله، ۱۰۵۰ – ۱۱۱۲ قمری

jazāyerī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1641 - 1701)

مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۴۰۸/۳

فواید؛ کا: شیخ محمد بن علی جزایری (شاگرد سید نعمة الله جزایری)، تا: ۱۱۱۴ق [اوراق عتیق: ۱-۲۵۱]

● **نزهة الاخیار فی محاسن الاخبار** / عرفان و تصوف / عربی

nuzhat-ul axyār fī maḥāsin-il axbār

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۶/۲

آغاز: الحمدلله الذی انشا الوجود علی ما یشاء من قدرته

این نسخه باب اول و دوم را متضمن است، کتاب در چهارده باب و یک خاتمه تألیف شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲-۳۶۸]

● **نزهة الادباء فی تحفة الطرفاء** / ادبیات / عربی

nuzhat-ul udabā’ fī tuḥfat-iṭṭurafā’

اهداء به: محمد شریف

این کتاب حاوی برگزیده اشعار و نثرهای زبان عربی است و در هیجده «نزهه» که هر یك خود حاوی «تحف» متعددی است بدین شرح می‌آید: نزهه ۱. در مناجات و نعت رسول و مدح اهل بیت در سه تحفه؛ ۲. بیان شرف علم و احوال شعر و کتب و دفاتر و خط در چهار تحفه؛ ۳. در مواعظ و نصایح و اشعار در دو تحفه؛ ۴. در سلطنت و وزاره و رای و حزم و شجاعه و دها در سه تحفه؛ ۵. در عزله و مصاحبه در دو تحفه؛ ۶. در مکارم اخلاق و سیره حسنه و علم و رفق در دو تحفه؛ ۷. در تواضع و نهی از تکبر و در اعتبار به سیره مردنه به صورت او در دو تحفه؛ ۸. در غنی و فقر و رزق و حرمان و قناعه و صبر و ترك وشکوی در چهار تحفه؛ ۹. در سماح وجود و استعطاء و بخل و ذم و بلوم و تهاون در چهار تحفه؛ ۱۰. در شکایت از روزگار و حظ و بخت در دو تحفه؛ ۱۱. در استعطاف و معاتبه و دوستی و شکایت از مردم و حسد در چهار تحفه؛ ۱۲. در ملازمه وطن و تشوق بیار احبه و مکاتبه و مراسله و زیاره و اعتزار از ترك آن در سه تحفه؛ ۱۳. در عشق و هوی و نحول و سقام و و صال و هجر و شکایت از رقیب و عاذل و لائم و طول شب و کوتاهی آن و خیال دوست در هفت تحفه؛ ۱۴. در دهان و طیب حدیث، در صورت و لطائف آندر چشم و قد و در محاسن و در قبله و ملابس در هفت تحفه؛ ۱۵. در وصف خمر و در تغنی و در باغ‌ها و حدائق در سه تحفه؛ ۱۶. در جوانی و پیری و در تناکح و تناسل در دو تحفه؛ ۱۷. در مدائح عام و در ذم و هجاء و در تنهیه و ادعیه و در عباده و ترك آن در چهار تحفه؛ ۱۸. در کلام و سکوت و جهل و ظلم و مداعبه و ذم و کواکب و وقاحه و لطائف در تحف مختلف.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۲۵

آغاز: بسمله، ان احمد الکلام حمد من خلق الانسان و علمه البیان؛

انجام: وهب اخبار. اخبار لولا.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۲۳۰گ، ۱۹ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۷-۳۶۱]

● **نزهة الارواح** / عرفان و تصوف / فارسی

nozhat-ol arvāh

حسینی هروی، امیر حسین بن امیر عالم، ۶۷۱ - قرن ۸ قمری

hoseynī heravī, amīr hoseyn ebn-e amīr ‘ālam (1273 - 14c)

تاریخ تألیف: ۷۱۱ق

در توحید و خداشناسی به روش عرفا و صوفیان و با انشائی زیبا و دارای اشعاری دلنشین و داستان‌هایی از صوفیان بزرگ و عشق آنان به مبدء اول؛ گفتاری به نظم و نثر در بیست و هشت«فصل» و یک «دیباجه»: ۱. مبدأ سلوک؛ ۲. معرفت سلوک؛ ۳. مقامات سالک؛ ۴. نصیحت سالک؛ ۵. بدو خلقت؛ ۶. وحدت؛ ۷. تجرید سالک؛ ۸. قاعده طریقت؛ ۹. کمال استغناء؛ ۱۰. آغاز فطرت؛ ۱۱. اختلافات حالات؛ ۱۲. بیان دل؛ ۱۳. تصفیه دل؛ ۱۴. دیباجه عشق؛ ۱۵. حقایق عشق؛ ۱۶. حیرت عشق؛ ۱۷. بیان نفس؛ ۱۸. مخاطبت نفس؛ ۱۹. معاملات؛ ۲۰. اجتهاد؛ ۲۱. صحبت و متابعت؛ ۲۲. ترک خلق؛ ۲۳. صبر و تسلیم؛ ۲۴. کشف معانی؛ ۲۵. ارشاد و انتباه؛ ۲۶. اشارات اهل طریقت؛ ۲۷. نهایت این طریق؛ ۲۸. ختم کتاب.

آغاز: بتوفیقش چو در تن دیدم آواز ×سخن را هم بنامش کردم آغاز ... سپاس بی قیاس منتهای بی منتها ملکی را ...

انجام: از حال ایشان خبر می‌دهد محفوظ و مصون ماند، انشاء الله تعالی، تمت ...

چاپ: بمبئی، به کوشش ملک الکتاب، ۱۳۲۲ق

[مکتبة امیرالمؤمنین ۶۱۹/۲ و ۷۰۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۰۲۶/۸؛ مشترک پاکستان ۲۰۵۶/۳ (۱۰۰ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۱۴۵۲/۲ (۶۰ نسخه)؛ الذریعه ۱۰۰/۹ و ۱۱۱/۲۴؛ کشف الظنون ۱۹۳۹/۲؛ دنا، ج۱۰: ص۶۴۱-۶۴۵ (۱۱۹ نسخه)]

شروح و حواشی:

۱- شرح نزهة الارواح؛ چشتی بلگرامی، عبدالواحد ابراهیم (۹۱۶-۱۰۱۷ق)
۲- شرح نزهت الارواح؛ عیسی بن عبدالرحیم
۳- نزهة الارواح (منتخب)
۴- شرح نزهة الارواح(۲عنوان)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۶۴/۲-ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی؛ کا: اسماعیل بن اسفندیار بن اسفندیار ابهری، تا: پنج‌شنبه ۲۵ شوال ۷۳۱ق [فیلمها ف: ۱-۷۲۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۶۸-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 41 بلوشه ۶۶/۱ ش ۱۰۲؛ خط: نستعلیق، کا: حاجی عوض بن محمود رومی، تا: ۷۴۷ق؛ ۷۵گ، ۱۵سطر [فیلمها ف: ۱-۲۶۴]

۳. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۴۲/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ [نشریه: ۶-۶۷۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۰۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ افتادگی: آغازو انجام(از دیباچه اندکی افتاده و می‌رسد به میانه فصل ۱۲ در بیان دل)؛ کاغذ: هندی، ۹۱گ، ۱۰ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶-۵۴۷]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۰۵/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: کاتب، اسعد بن احمد، تا: ۸۱۵ق؛ ۱۱۵ص (۱-۱۱۵ در حاشیه) [عکسی ف: ۴-۱۱]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۶۴/۳

از این کتاب فقط دو بیت که در انجام آن می‌باشد مانده و باقی از بین رفته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۲۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱ص (۹۸)، ۱۷ سطر ، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳-۴۴۳]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۹۲۵/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** با روزه و با نماز بی خواب×× افطار همه ز قطره آب ...

خط: نستعلیق، کا: احمد ابراهیم حسن خواجه شیرازی، تا: ربیع الاول۸۴۲ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: میشن، ۳۵گ (۱۳۶پ-۱۷۰پ متن)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۴/۸×۲۲/۷سم [ف: ۸-۱۲۴]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: غره ذیقعده۸۵۲ق، جا: سجستان؛ جلد: تیماج، ۴۹گ (۱۸۳پ-۲۳۱پ)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷/۳×۲۶/۶سم [ف: ۲۹/۱-۴۱۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۹۲/۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۹۶]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شیخ احمد تبریزی، تا: ۸۸۹ق؛ دارای سرلوح مذهب، مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۷۶ص، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۱۳۰۷]

۱۰. تهران؛ صنعتی‌زاده، همایون؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [نشریه: ۷-۷۹۹]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۸۳۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، ۹۷گ، ۱۳سطر (۶/۵×۱۰)، اندازه: ۱۱/۵×۱۵سم [ف: ۱۷-۴۹۲]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۵۶/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۴۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۵۶گ (۱۲۱پ-۱۷۶پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۷-۱۷۵]

۱۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۶۴۹

از آغاز نسخه صفحاتی افتاده و از فصل هشتم شروع می‌شود؛ خط: نستعلیق، کا: سلطان قلندر، تا: ۹۷۷ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۱گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [نشریه: ۱۳-۳۷]

۱۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۳۸۴/۱

خط: نستعلیق، کا: حسینی، هاشم بن حسین، تا: شنبه ۵ ربیع الاول۹۹۵ق؛ مهر: «محمد هادی»؛ جلد: مقوا، ۱۶ و۱۸ سطر (۶/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲-۴۵۴]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۶۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمدی ولد پیر حسن، تا: ۲۹ جمادی الاول۹۸۴ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۱۷۸ص (۱۸۷-۳۶۵)، ۱۷ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲-۲۸۴]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۵۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰و ۱۱؛ جلد: مقوایی، ۵۰گ، ۲۳سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۱-۱۸۰]

۱۷. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر چه کویی ما هنوز اندر خودی×× اینهمه جز بانک بیهنگام نیست

خط: نستعلیق ممتاز، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول مذهب؛ ۸۷گ، ۱۱سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۸۷]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۱/۱۷-فیروز

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۵۱ص (۴۱۷-۴۶۷)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۲۱-۲۷۶]

۱۹. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۲۹۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۳-۴۱۶]

۲۰. اصفهان؛ جابری انصاری؛ شماره نسخه: ۱/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۶-۵۹۳]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۵۳۳/۱

خط: نستعلیق، کا: ضیایی، شرف الدین، تا: قرن ۱۱؛ ۱۲۰گ (۱۲پ-۱۳۱پ)، ۱۰سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۷-۳۹۳]

۲۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۴۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، با نونویس شعبان ۱۲۲۹ در آغاز و انجام؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۰۶]

۲۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۲۶۱

آغاز: یقینی ده مرا او را بی تغیر ... فضولی میکند نفس بداندیش×× تو دانایی که مجروحم از این ریش؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن حسین قراچه داغی تبریزی، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز (بخشی در دیباچه افتاده)؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۹۲ص، ۱۱ سطر ، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲-۱۱]

۲۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۵۸/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۱۳۵]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۶۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ای دل بیهوده سنجی باز میگوسال تا

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج [رایانه]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۸۲/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما را از حکمت تو متمتع کرده و دیگر اسکندر ارسطاطالیس را از پیش خود دور نگرد و پیوسته از فواید او فایده می‌یافت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مذهب، ۴۷گ (۱۰۵پ-۱۵۱ر)، اندازه: ۱۳×۲۲/۲سم [ف: ۲۹/۱-۵۴۹]

۲۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۰۰

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، ۸۶گ، ۱۴سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۲۶۰]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ جلد: تیماجمذهب، ۵۵۲ص، ۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰-۱۷۴]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۲-ف

نسخه اصل: بادلیانSeld. sup 38؛ خط: نستعلیق، کا: قرشی هاشمی، محمد عمر، تا: ذیحجه۱۰۱۲ق [فیلمها ف: ۱-۵۷۰]

۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۹۶/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۱۷ق؛ جلد: میشن، ۳۶گ (۶۸پ-۱۰۳ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۶×۲۵/۷سم [ف: ۷-۲۵۶]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۰۳/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۴ ربیع الثانی۱۰۲۳ق، جا: حیدرآباد؛ مجدول؛ جلد: مقوایی [سنا: ف: ۲-۲۱۷]

۳۲. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۷۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: ابدال بن عبدالله جرپادقانی، تا: ۱۵ رمضان۱۰۲۴ق؛ واقف: سید محمدباقر شرفه، آبان ۱۳۴۲؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۴گ (۱-۲۴)، ۲۳ سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: -۶۸۴]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۸۱/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: بجستانی، دوست محمد بن علی دوست، تا: ۱۱ رجب۱۰۲۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۳۸گ (۱۳۵پ-۱۷۲ر)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۹/۲-۷۱۹]

۳۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۷۲

بی‌کا، تا: ۱۰۳۱ق؛ خریداری از رضاشیخان [رایانه]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۴۰
آغاز و انجام: برابر
از اوایل فصل ۲۸ یک یا چند برگ افتاده است؛ خط: نستعلیق، کا: عنایت الله، تا: شوال۱۰۳۴ق؛ مذهب، دارای سرلوح، مجدول؛ تملک: مصطفی حسینی صفایی خوانساری؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۸۸گ [اهدائی رهبر: ۵-۲۰۸]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۸۱
همان نسخه بالا [اهدائی ف: -۲۴۴]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۸۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۹ق؛ با نسخه شماره ۳۳۲۱/۵ این کتابخانه و یا نسخه دانشگاه تفاوت دارد، در آغاز چندین سطر (شش از دو صفحه از نسخه) را ندارد بدین معنی که خطبه از چاپی آغاز شده که در نسخه ۳۳۲۱/۵ بیش از آن یک صفحه تمام وجود دارد و در پایان سطوری چند بر نسخه‌های مزبور اضافه دارد علاوه بر این دو نکته، فهرست ۲۸ فصل را که مؤلف در پایان دیباچه (ص ۸ نسخه شماره ۳۳۲۱/۵) نهاده در این نسخه نیست و در حاشیه کسی دیگر آنرا با اختصار (و با تحریف عنوان فصل به مقاله) نوشته است، همچنین، فصل‌ها در این نسخه شماره ندارد و تفاوتهای لفظی مغیر و ناسازگار نیز بسیار دیده می‌شود، در آغاز نسخه حاضرپس از بسمله: «بیعیبی که در غیب و شهادت بی ارادت او شئ مثلی که مثل و وصف در حضرت او امکان شیئیت ندارد که گوئی او را زمان و مکان است پیر عقل اینجا کمتر از طفل مکانست»، در نسخ دیگر این سطور بدین‌گونه است: «بی مثلی که مثل و وصف در حضرت او شیئی است بی عیبی که در غیب و شهادت بی ارادت او شیئی نیست. امکان ندارد که او را گوئی زمان و مکان است، پیر عقل اینجاکمتر از طفل مکانست (با تشدید کاف)»، به نظر می‌رسد کسی با توجه و بی‌توجه به محاسن لفظی و معنوی که هر وی در جملات خود به کار برده، آنها را تحریف کرده است، این تحریفات در سراسر نسخه به چشم می‌خورد و در پایان نیز پس از جمله «و از دیده نادیده هر نا حفاظ که یحرفون الکلم عن مواضعه و یراؤن الناس و لایذکرون الله الاقلیلا از حال ایشان خبر میدهد، محفوظ مانند انشاءالله العزیز و ماذالک علی الله بعزیز» که پایان دیگر نسخه‌هاست در نسخه حاضر (پس از حذف سجع اخیر) چنین ادامه یافته است: «حریفی میکنم با هفت دریا، اگر چه دور (کذا فی النسخه و صواب: زور) یک شبنم ندارم اگر چه معانی این کلمات با بعضی الهام مکرر نماید معذور دار که هر چند قصد میکنم که خود را به ساحل اندازم ساحل یافت نمیشود تا او خوب بازم موج دیگر بر آورد و بلجه افکند الحمدلله علی انی - منصدع یسکن فی الیم [این شعر در نسخه بسیار محرف است و نگارنده قیاسا با این صورت نقل کرده] از هی - فاهه مدات فاها-او سکنت مات من الغم و چندانکه خود را در ... ؟ ملامت میکنم میر نمیشود چکنم شعر اینجا که بر نامتناهی است موج زن - شاهی که میکند قصد آشنا. فاماهمت میگوید نامیدی شرط نیست اندر این بر بیکرانه چو غوک - دست و پای بزن که دانی بوک دل نیز در این بحر امید دست و پائی میزند و با جان بلب رسیده خطاب میکند. بیت: کی بود ما ز ما جدا مانده×× من و تو رفته و خدا مانده و الله اعلم بالصواب»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۵۲ص، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۱۰-۱۱۸۰]

۳۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۸۲۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ایدی محمد بن شعبان، تا: پایان ذیقعده ۱۰۵۰ق؛ تملک: اعتضادالسلطنه در ۱۲۹۵؛ جلد: تیماج، ۶۶گ، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۵-۷۰۹]

۳۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۸۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق پخته، کا: میر محمد امین، تا: رمضان۱۰۵۱ق؛ محشی، با سرلوح، مجدول؛ ۱۱۳گ (۲پ-۱۱۴پ) [ف: ۱-۲۶۰]

۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۸/۱
آغاز: نزهة الارواح فصل پانزدهم در حقایق عشق من نزهة الارواح. زهی عشق که هر که با او چون تیر راست نشد هرگز در شست او نیامد. و هر که چون تو ز پی خود پوشیده نداشت گمان او نکشید تمثیل: آتشی در بیخ نی افتاده بود و میسوخت نی گفت این آتش چو کرده ام که مرا می‌سوزی ؟ گفت دعوی بی معنی کرده میگوئی «نیم» و همچنان درند خود مانده و شب و روز با برگ خود میسازی. لم تقولون مالا تفعلون ؟ و الله اعلم؛ **انجام:** بر ارباب حقیقت پوشیده نماند که این بنده را چون ماده آنمقدار قابل نبود که ادراک این گفتگوها تواند کرد اگر سهوی شده باشد بر این کمترین نگرفته در اصلاح کوشند و در پرده در سر عیبهای این فقیر پوشند. در تاریخ سنه ۱۰۵۵ حسب الفرموده خدا خجسته اطواری مخدوم نیکو سیرت درویش صورت کهف الحاج حاجی محمد باقر صاحب سلمه الله تعالی باعث وضع این صحایف شد.
نسخه دارای مقاله ۱۵ و ۱۴ و ۱۲ و ۱۳ و ۱۶ است و آمیختگی و افزوده دارد؛ خط: شکسته تعلیق، کا: محمد درویش، تا: ۱۰۵۵ق، به دستور حاجی محمد باقر صاحب؛ ۹گ (۱۰پ-۱۸پ) [ف: ۳-۵۰۹]

۴۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۶۳۹/۱
آغاز: بکن بنیاد رسم و بیخ عادت؛ **انجام:** در مجلس انس بر نام خاطبان راغب
خط: نستعلیق چلیپا، کا: درویش حسینی دکنی، تا: ۱۰۵۷ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۷۱ص (۱-۷۱)، سطور مورب (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۵-۱۷۳۲]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۷۳۰/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۸ق؛ جلد: مقوایی، ۱۳۴گ (۱پ-۱۳۴پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۲۵-۸۳]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و له ادری مما فی الغیب بیت کجا فقه.
کا: آقا شیخانعلی بن جعفر قلی گنجلو، تا: ۱۰۵۸ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: میشن، ۱۵۷ص (۹۶-۲۵۲)، ۱۶سطر ، اندازه: ۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱۰-۵۸۴]

۴۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۶۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۱ق؛ جلد: تیماج، ۷۷گ، ۲۱ سطر (۵/۵×۱۶)، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۱-۵۹۰]

۴۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۴۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۱ق؛ جلد: تیماج، ۷۷گ، ۲۱ سطر (۵/۵×۱۶)، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۱-۵۹۰]

۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۶۴/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۳ق، جا: رشت گیلان؛ کاغذ: سپاهانی، ۵ص (۲۲۸-۲۳۲)، سطور چلیپا (۱۷/۵×۳۳)، اندازه: ۱۸/۵×۳۴سم [ف: ۹-۱۲۰۲]

۴۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۰۳۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: رمضان بن حسین قنبر، تا: شوال۱۰۶۴ق؛ ۹۳گ، ۱۵ سطر (۸×۱۴/۵) [ف: ۵-۷۰۹]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب۱۰۶۵ق؛ مجدول؛ تملک: محمد هاشم بی محمد کاظم حسنی خورری در صفر ۱۱۱۲؛ ۳۶گ، ۱۷سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۴-۱۳۳]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲۱/۶
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۸۹ص (۱۱۷-۲۰۵)، قطع: بیاض رقعی [ف: ۱۰-۹۸۰]

۴۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۴۶/۱
از «الفتاح»تا «الصبور»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ رمضان۱۰۶۸ق، جا: اردبیل؛ کاغذ: سپاهانی، ۸ص (۱-۸)، ۱۱سطر (۶/۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۸-۱۷۲]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۶۴۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ ربیع الثانی۱۰۸۵ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: مقوا، ۱۱۹گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲×۱۴سم [اهدائی رهبر: ۵-۲۰۹]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۴۷
همان نسخه بالا [مؤید: ۳-۱۲۹]

۵۱. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۷ق، به فرموده تیمورخان یوزباشیا؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۹گ (۴۵پ-۷۳ر) [نشریه: ۷-۵۵۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۴۳/۲۳-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۲۳۹]

۵۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۱۹۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۱ ربیع الثانی۱۰۸۷ق؛ کاغذ: سمرقندی [نشریه: ۲-۱۳۲]

۵۳. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، کا: میر ضیاء بن میر شاهم بن درویش محمد، تا: ذیحجه۱۰۹۱ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۳۰۷ص، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: -۳۹]

۵۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۴۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۷ رمضان۱۰۹۲ق؛ جلد: مقوایی، ۸۶گ، ۱۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱-۵۹۰]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۶۴۷
همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۱۰۲]

۵۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۰۱
آغاز: وای برات رحمتت عیدی بخش هر بیقدری ای رقم هستی کشید بر بالا و پست؛ **انجام:** این چند سطر ی مشوش چون زلف دلبران پرپوش علی سبیل الاستعجال در قلم آمده.
خط: نستعلیق هندی، کا: عبدالمجیدی عباسی، تا: سه‌شنبه ۲۷ ذیقعده۱۰۹۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ در دائره محل ابوسعید محمد جعفر قادری حسینی خنکسواری؛ جلد: مقوایی، ۷۹گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۶-۲۸۵]

۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۰/۱-۱۲/۳۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** دایه گرانمایه عقل سبکدستی نمود وهر یک را درمهد جهد بسته واز پستان علم شیر داده وبه دست ...
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: گالینگور، ۳۸گ (۱-۳۸پ)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۸-۴۷۷۹]

۵۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۸۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ ۱۱۰گ، ۱۴سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶-۴۰]

۵۸. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۲۳۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ قطع: ربعی [نشریه: ۳-۴۱۵]

۵۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۶۶۲/۲-۳۴/۳۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** خوشا حال صاحب دولتی که باین مرتبه رسیده باشد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۴۵گ، سطورچلیپایی، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۸-۴۷۸۰]

۶۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۴۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** المنة الله که بسوویم غیاسی (!؟) رخساره بدرگاه بشی یسرب بطحا(!؟)
خط: نستعلیق درشت خط، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ مجدول؛ ۱۳۲گ، ۱۳سطر (۷/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۶/۵سم [ف: ۶-۸۴۱]

۶۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** نظم: که چندین پرده ها از بهر ستاریست خدا

را ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱ یا اوایلقرن۱۲؛ افتادگی: انجام (این نسخه تا بخشی از فصل ۲۴ را دارد)؛ مصحح، محشی با نشان «۱۲» و غیر آن؛ ۸۱گ، ۱۵سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۳۸-۲۸۸]

۶۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۲۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۱۱۵گ، ۱۱سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۷۶]

۶۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۶۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملا علی بن عبدالله، تا: یکشنبه ۲۷ ربیع الثانی ۱۱۱۰ق؛ ۱۶گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۱/۵×۳۰سم [ف مخ: ۲-۵۶۴]

۶۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۱۰/۱

آغاز: برابر؛ ؛ **انجام:** لله الحمد که این گل دسته چمن معارف صورت اتمام پذیرفت ...

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین هاشمی، تا: ۱۹ ربیع الاول۱۱۴۷ق؛ جلد: تیماج، ۷۸گ (۱پ-۷۸ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۲-۸۱۰]

۶۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۶۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن شفیع اصفهانی متخلص به صبوح، تا: ۱۱۷۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۵۴ص (۱-۱۵۴)، ۱۴سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۶-۳۷۲]

۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۳۱/۲

خط: نستعلیق، کا: حاجی محمد بن محمد قاسم، تا: ۱۱۷۹ق؛ جلد: تیماج، ۵گ (۱۶پ-۲۰پ)، اندازه: ۱۶/۴×۲۹/۴سم [ف: ۴۳-۲۸]

۶۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۲۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ ذیقعده۱۱۸۴ق، خطوط چلیپا؛ جلد: تیماج، ۹۳گ (۳۱پ-۱۲۳ر)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۳/۱-۷۹]

۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۷۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** در عشق حدیث عقل کم کن ×× در خلوت عشق روشنائیست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ مهر: «عبده بهرام بن بهروز» (بیضوی)؛ ۷گ (۱پ-۷ر)، ۱۳سطر ، اندازه: ۶/۵×۱۲سم [ف: ۳۹-۴۹۰]

۶۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۷۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۱۹گ، ۱۱ سطر (۴×۹)، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۱۳-۳۴۲۷]

۷۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۳۵/۱۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۶۰ ص(۶۸-۱۲۷)، سطورچلیپا (۸/۵×۱۹)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱۰-۱۵۰۹]

۷۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۲۰/۱ حکمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [ف: ۲-۵۲]

۷۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۹۹۳/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۷×۲۰/۷سم [ف: ۷-۱۳۵]

۷۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۵۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله اعلم، در ماه ششم از الف دوم مائه سیم از مشقت مشق اوراق این رق منشور میسور گشت تم بالخیر و السعاده

خط: شکسته نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، اندازه: ۱۵×۲۱سم [فهرست عراقی: ۱-۴۵۱]

۷۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۱

انجام: پیران طریقت که راه برانند به اتفاق جمله بر آنند هر که را در این حضرت باریست هر آینه از تحمل ... ».

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: پارچه‌ای، ۱۱۵گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۱-۱۶۴]

۷۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۱۴/۳

خط: نستعلیق، کا: عبدالصمد بن محمد سعید (اهل بلد شمس کرکوک موصل)، تا: ۱۲ ربیع الثانی۱۲۲۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۴۵گ (۱۱۲ر-۱۵۶ر)، ابعاد متن: ۱۳/۵×۱۴/۵، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۶-۵۵۲]

۷۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۱۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد معین بن عبدالرزاق کاشانی، تا: ۱۲۳۰ق؛ یادداشت محمد جعفر بن محمد ابراهیم، مشهور به علامه فیضی در سال ۱۳۲۷ش؛ مهر: عبدالباقی بن صدرالدین محمد فیضی «عبدالباقی بن صدرالدین محمد الفیضی»(بیضوی)، «الواثق بالله الصمد عبدالباقی بن صدرالدین محمد الفیضی»(مستطیل)؛ ۸۸گ (۱-۸۸)، ۱۴سطر ، اندازه: ۵×۱۰سم [ف: ۳۴-۳۴]

۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۴۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۴ ذیقعده۱۲۳۱ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۱۲۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۵-۲۰۹]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۳۶۳/۱

همان نسخه بالا [مؤید: ۳-۲۹۹]

۷۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۴۲/۴

گزیده آن است؛ کا: ساقی خراسانی، محمد زمان بن کلبعلی خان، تا: ۱۲۳۲ق؛ ۸گ (۱۲۷پ- ۱۳۴پ) [ف: ۵-۳۵۵]

۷۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۴/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** در آن ساعت که مر کردم تمامش ×× نهادم نزهة الارواح نامش

در۲۶ فصل؛ خط: نستعلیق، کا: حاجی اسماعیل اسفرجانی

قمشه‌ای، تا: رجب۱۲۳۴ق؛ ۲۵گ (۳۳۰-۳۵۴)، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۴-۶۹]

۸۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۲۲۱/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳ رجب۱۲۳۵ق؛ جلد: تیماج، ۹۶گ (۱پ-۹۶ر)، ۱۴سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۷-۳۲۴]

۸۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۵۴/۱

خط: نستعلیق، کا: فضل الله بن حاج عبدالغفار تبریزی خیابانی، تا: ۲۳ ذیحجه۱۲۳۹ق، جا: تبریز [میراث شهاب: س۹ش۲-۲۹]

۸۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۱۷۰/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵ شوال۱۲۴۳ق؛ ۶۴گ (۱۴۲پ-۲۰۵پ) [ف: ۵-۷۰۹]

۸۳. ساوه؛ کتابخانه هاشمی نژاد؛ شماره نسخه: ۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: میرزا محمد صالح پشاوری، تا: یک‌شنبه ۲۸ رجب ۱۲۴۷ق؛ محشی؛ مجدول؛ اهدایی: واعظ تهرانی؛ جلد: تیماج، ۱۱۳گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [اوراق عتیق: ۲-۴۷۲]

۸۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۵۹/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ محرم۱۲۴۸ق؛ جلد: تیماج، ۱۰۰گ (۳۳-۱۳۲)، ۱۴سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۳-۳۳۱۴]

۸۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۱۸

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام کتاب در فهرست «عشق و توحید» آمده است که به قرینه آغاز نسخه تغییر یافت؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی تفریشی، تا: ۱۲۴۸ق، به درخواست ملا عبدالغفور؛ واقف: جمادی الاول، جمادی الاول ۱۳۲۰؛ جلد: مقوایی، ۶۸گ، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۸-۱۰۹]

۸۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۶ شعبان۱۲۵۲ق [نشریه: ۱۱-۹۲۰]

۸۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۷۵/۶

خط: شکسته نستعلیق، کا: اصفهانی، محمد حسین بن محمد ابراهیم، تا: ۱۵ جمادی الثانی۱۲۵۸ق؛ جلد: میشن یشمی، ۱۹۱گ (۱۱۲پ-۳۰۲پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۶-۲۵۵]

۸۸. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۲۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین بن محی الدین بن سلام الله بن میرفتاح، تا: ۱۲۶۴ق؛ مقابله شده؛ جلد: چرمی، ۴۱گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳-۱۳۷۱]

۸۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ محرم۱۲۶۶ق، جا: اصفهان؛ جلد: روغنی، ۸۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱-۲۱۰]

۹۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۷۰۴/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج، ۴۶گ (۱-۴۶پ)، ۱۹ سطر (۱۲×۱۹/۵)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۳-۸۴۵]

۹۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۴۱/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: نظر علی، تا: رجب تا شعبان۱۲۷۳ق؛ مجدول؛ واقف: سید محمد باقر عربشاهی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ جلد: تیماج، ۹۲ص (۱۱۳-۲۰۴)، ۱۸-۱۹سطر ، اندازه: ۱۶/۳×۲۱/۲سم [ف: ۱۷-۴۵۳]

۹۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۸۳/۵

در این نسخه هفت فصل اول کتاب آمده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسن تویه ورودری صوفی، تا: ۱۲۷۴ق، جا: تهران؛ مجدول؛ ۱۳گ (۲۴۰پ-۲۵۲ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲۲-۱۶۳]

۹۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۶ق؛ با سرلوح، مجدول؛ ۲۲۰ص، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۱۲۳]

۹۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۰۲

خط: نستعلیق، کا: میرزا احمد، تا: ۲۰ ربیع الثانی۱۲۸۱ق؛ مجدول، با یک سرلوح ؛ مهر: «جهانگیر بن جهاندار شاه ۱۱۹۲»، «امیر نعمة الله ۱۲۲۰»؛ ۱۸۸ص، ۱۵سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۶-۴۴]

۹۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۳۹

خط: نسخ، کا: رجبعلی بن عبدالله، تا: ۱۲۸۳ق؛ مصحح، مقابله شده به سال ۱۲۸۴ از روی نسخه حاج غلامعلی خان دنبلی انجام گرفته؛ مهر: «سلام قولا من رب رحیم» (مربع)؛ دو بیت در تقریظ کتاب از حجة الاسلام غفاری با مهر «عبده الراجی مرتضی» (مربع)؛ ۸۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۲-۱۱۶]

۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۵۵۲/۲

خط: نستعلیق درشت خط، کا: نورمحمد بن عبدالقادر، تا: ۱۲۸۷ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲۳۲ص (۲۴۷-۴۷۸)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱۰-۱۵۱۳]

۹۷. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۳۰۷/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: ۱۲۹۰ق [چند نسخه-ف: -۳۷۹]

۹۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۲۴۵/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** مه در چه حسابست ولیکن چه کنم.

خط: نستعلیق، کا: سید میر باقر حسینی، تا: با تاریخ۱۲۹۴ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۷۳ص(۲۴۲-۳۱۴)، ۱۴-۱۶سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴۷/۲-۹۴]

۹۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۰

آغاز: هو الفتاح العلیم، یگانه کردگار پست و بالا ××نه او جسم و

نه او جوهر تعالی؛ **انجام:** و تا او خوب بازم موج دیگر بر آورده و یلجه افکنده الحمدلله علی اننی لنصدع ... انعم و الله اعلم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ جلد: تیماج، ۱۰۲گ، ۱۲سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۵-۶۱۷]

۱۰۰. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۲۹۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق زیبا، کا: غلامحسین بن اسماعیل کرانی، تا: ربیع الثانی۱۲۹۸ق، جا: سعید آباد سیرجان؛ جلد: تیماج، ۱۸۹ص، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۲-۳۳]

۱۰۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۱۳

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسین بن عبدالحمید تفرشی، تا: ۱۳۰۱ق؛ تملک: محمد حسین کاتب نسخه مورخ ۱۳۰۰ق؛ مهر: «علی من محمد جعفر طهرانی» (بیضی)، «عبده محمد حسین»(بیضی)؛ جلد: تیماج، ۸۲گ، ۱۴سطر (۸×۱۹)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۲۶۹]

۱۰۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۸۶

آغاز: بسمله، بیعیبی که در غیب و شهادت بی ارادت اوبیمثلی که مثل و وصت در حضرت او امکان شیئیت ندارد که گوئی او را زمان و مکان است پیر عقل آنجا که از طفل استان است؛ **انجام:** بیت کی بود ما ز ما جدا مانده، من و تو رفته و خدا مانده و الله اعلم بالصواب. کاتب افزوده. تمت فی یوم الاحد شهر شعبان المعظم سنه ۱۰۳۹.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۹ق؛ (اندکی از دیباچه را ندارد)؛ جلد: تیماج، ۲۵۱ص، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۰-۹۱۰]

۱۰۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۱/۲۲

آغاز: سبحانک ما عرفناک حق معرفتک انه هو الموفق و المعین ... بتوقیعش چو روشن دیدم آواز سخن را هم بنامش کردم آغاز ... سپاس بی قیاس و منتهاء بی همتا ملکی را که ملکش بی انباز است و درگاه لطفش درگاه و بیگاه بر روی در معرفت نشستگان او باز است
مشتمل بر بیست و هشت فصل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۲-۳۸۰]

۱۰۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۴/۱

این نسخه پس از فصل پنجم افتاده و از آخر یک برگ را دارد که پس از ش ۲ گذارده شده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، با سرلوح؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۲ص (۱-۲۲)، ۲۱سطر (۶×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [سنا: ف: ۱-۳۶۳]

۱۰۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۱۶۴/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸۰گ (۱-۸۰)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۶۳]

۱۰۶. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۴۳ فرخ

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دارای یک سرلوح کمکار؛ ۲۱گ، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: -۲۴۱]

۱۰۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۱۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «عبده الراجی محمد حسن»(بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۰۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۱۶-۲۸۷]

۱۰۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۵۰۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ یادداشتی از محمد نجم فرزند دکتر علی اعلم الممالک نواده عبدالغفار نجم الدوله به تاریخ یک‌شنبه ۱۵ آذر ماه ۱۳۳۲ مطابق ۲۸ ربیع الاول ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۹۷گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۹-۳۰۲]

۱۰۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۴۱/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۲۷۶]

۱۱۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۵۰/۲

آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ جا: شیردلهه؛ محشی؛ ۸۸گ (۱۸۲پ-۲۶۹ر) [ف: ۵-۷۰۹]

۱۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۲۰۹

اج؛ کا: محمد شریف، بی‌تا؛ خریداری از وحید سیاحتگر؛ اندازه: ۱۴/۲×۲۱/۲سم [رایانه]

۱۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴-فیروز

آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای کتیبه مذهب و حاشیه نقاشی شده، مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۱۶گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۱-۳۳۴]

۱۱۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۹۸/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: چرمی، ۴۲گ، متن و حاشیه ۳۲سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵ سم [ف: ۳-۱۳۷۲]

۱۱۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۳۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد باقر سمنانی ساکن اصفهان، بی‌تا؛ ۶۶ص (۳+۶۳)، ۱۷-۱۶سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۳-۱۳۷۲]

۱۱۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۴۹۸/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [نشریه: ۲-۱۲۰]

۱۱۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۱۵۸/۱

خط: نستعلیق، کا: حسین بن حسینی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۶۸]

۱۱۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۲۳۸

آغاز: چرا این بیخودی می‌آورد هوش ×× عبارت را اشارت گفت خواموش؛ **انجام:** برابر.
دارای ۲۸ فصل و یک دیباچه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۲۰۰ص، ۱۸سطر ، اندازه:

۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۱۶]

۱۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۴۶۵/۸

خط: نستعلیق چلیپا، کا: حسینی جرپادقانی، معصوم، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، ۳۹ص (۴۵-۸۳)، ۲۷سطر (۱۲×۲۵) [ف: ۱۷-۱۴۱]

۱۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۳۷۴/۷

بی‌کا، بی‌تا؛ مذهب، با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۱سطر (۹×۱۶)، قطع: بغلی [ف: ۱۷-۱۲۴]

۱۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۴۴/۱

آغاز و انجام: برابر

کا: علی محمد ولد محمد صادق قاقچی، بی‌تا؛ جلد: گالینور، ۲۴۹ص (۸-۲۵۶)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۳/۲-۸۸]

۱۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۳۰/۳-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۲۵۴]

۱۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱/۲۶-عکس

بی‌کا، بی‌تا؛ درهامش آمده است؛ ۱ص (۱ر) [فیلمها ف: ۳-۲۱۷]

۱۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۰۹/۹-عکس

نسخه اصل: کیمبریج، برون (۱۱)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۲۲۱]

۱۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷/۴-ف

نسخه اصل: بادلیان ش ۴۰۴ الیوت (۱۲۵۶)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷سطر [فیلمها ف: ۱-۵۵۴]

۱۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۵/۱-ف

نسخه اصل: پاریس355 .p (بلوشه ۱۵۴). در ۲۸ لمعه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱سطر [فیلمها ف: ۱-۵۳۵]

۱۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق زیبا، کا: تفرشی، محمد علی، بی‌تا؛ ۸۱گ (۱پ-۸۱پ)، ۱۴سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۳-۵۰۷]

۱۲۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۷۲۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۲۹گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۶]

● نزهة الارواح (منتخب) / عرفان و تصوف / فارسی

nozha-tol arvāh (mn.)

وابسته به: نزهة الارواح؛ حسینی هروی، امیر حسین بن امیر عالم (۶۷۱ق-قرن ۸)

رساله حاضر گزیده‌ای از آن است.

[فهرست منزوی: ۱۴۵۲/۲]

تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۱۰/۵

آغاز: شمه ای از کلمات حقایق و دقایق آیات سید الموحدین سید حسین سادات ... بنزهة الارواح انتخاب و قلمی گردید، جوانمردا بعدد هر نفس حجابی نفس ترا در راه است جهد کن تا با عشق در فراز و نشیب نسبت خود درست کنی؛ **انجام:** در آن ساعت که می‌کردم تمامش ×× نهادم نزهة الارواح نامش. برخی از کتاب مستطاب نزهة الارواح سید الموحدین و المحققین سید حسین ملقب به سادات ... بطریق اختصار انتخاب نموده قلمی گردید.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۵۹گ (۴۴ر-۱۰۲پ)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۶۲۹]

● نزهة الارواح / عرفان و تصوف / فارسی

nozhat-ol arvāh

تألیف: محتملاً قرن دهم

نویسنده این کتاب، که ظاهراً از فضلاء و صوفیان بوده و متأسفانه بر اثر صحافی بد صفحات اول این نسخه نام او به دست نیامد، می‌گوید: «چون گاهی با جمعی از یاران خاص یعنی حریفان بزم کم زنی وایافتگان کوی گم شدگی از این (مقصود نظم الدرر) خمخانه جامی زده می‌شد از من خواستند که نظم الدرر یعنی قصیده مشهور شیخ شرف الدین عمر معروف به «ابن الفارس» را شرح کنم منهم به عکس شارحان عربی به شرح پارسی آن پرداختم قبل از ورود نیز برای تشحیذ ذهن طالب یک اصل و چهارده وصل در امهات مباحث صوفیان و اصطلاحات بین آنان آوردم». از صفحه ۴۳ این رساله شرح ابیات قصیده آغاز می‌گردد و ابتدا هر بیت قصیده با رمز «ص» با مرکب سرخ آورده و سپس آن بیت شرح داده می‌شود.

آغاز: بسمله، حمد بیحد خدایرا که نهال بود و نابود از ریاض اراضی کان الله مقطوع کرده ...

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون از خصوصیات لازمه مقام ختمی کمالی که مودای فحوای این قصیده ترجمان آنست ابین و اخصش

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۲۱۹گ، ۱۷سطر (۴×۱۲)، اندازه: ۸/۵×۱۸سم [ف: ۲-۲۸۱]

● نزهة الارواح (ترجمه) / تراجم / فارسی

nozha-tol arvāh (t.)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۲۵/۱

ناقص تاسرگذشت محمود خوارزمی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۴۲گ (۱پ-۴۲پ) [ف: ۱۰-۱۵۹۹]

● **نزهة الارواح فی الجراحة** / طب / عربی
nuzhat-ul arwāḥ fi-l jirāḥa

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۷۱/۲-ف
نسخه ماکس مایرهف؛ خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۰۷۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۳۳ص [فیلمها ف: ۳-۱۱]

● **نزهة الارواح فی تطریب الاشباح** / موسیقی / عربی
nuzhat-ul arwāḥ fī taṭrīb-il ašbāh

حنفی، یعقوب بن محمد

hanafī,ya'qūb ebn-e mohammad

در دنبال هر دستگاهی ردیف‌های آن به حرف تهجی نوشته شده و نام نوازندگان موسیقی هم در آن آمده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۶۵
آغاز: قال الفقیر الی الغنی یعقوب بن محمد الحنفی ... لما رایت التصانیف المشهورة قد غیر نقلها؛ **انجام:** تن ترللل لل الخ.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: استانبولی، ۲۲۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۷×۲۰/۶سم [ف: ۱-۵۶۵]

● **نزهة الأرواح فیما یتعلق بأحکام النکاح** / فقه / عربی
nuzhat-ul arwāḥ fīmā yata'allaq-u bi-aḥkām-in nikāḥ

عاملی، حسین بن موسی، ق۹ قمری

'āmelī,hoseyn ebn-e mūsā(- 15c)

تاریخ تألیف: ۴ جمادی الثانی ۸۸۸ق

متنی است موجز و فقهی در بیان احکام و آداب نکاح که از زناشویی از رهگذر اجتماعی و اخلاقی و پزشکی و ستاره‌شناسی و فقهی بحث شده و بسیار سودمند است مشتمل بر شش «باب»، به شیوه‌ای خاص که تا زمان تألیف این کتاب بدین سبک کتابی نگاشته نگردیده است: باب ۱.تعریف نکاح؛ ۲.مقدمات نکاح شامل چند مطلب؛ ۳.مستحبات تزویج؛ ۴. مکروهات تزویج؛ ۵.معرفت اوقات ازدواج؛ ۶. امور متفرقه.نویسنده در این کتاب از فاضل مقداد (- ۸۲۶ق)با قید استرحام و دیگر علمای شیعه قبل از او یاد می‌کند.در اواخر رساله چند بار از استاد خویش ظهیر الدین یاد می‌کند و این ظهیر الدین گویا همان ابو اسحاق ابراهیم بن علی بن تاج الدین عبدالعالی میسی، عالم و فقیه مشهور به ظهیر الدین است که از شهید ثانی و محقق کرکی اجازه داشت. میرزا محمد استرابادی صاحب کتاب رجال، مولی عبدالله بن محمود شوشتری خراسانی شهید و مولی احمد مقدس اردبیلی از ظهیر الدین اجازه داشته‌اند و یا نزد او درس خوانده‌اند. در آن از شیخ طوسی و «صاحب الکنز» سخنانی بسیار آمده و از مجازات نبویه رضی و مکارم الاخلاق و شرایع محقق نجم الدین و تذکره و تحریر و قواعد و مختلف حلی و اجازه او به فرزندان زهره و ایضاح فخرالمحققین و نفلیه شهید آورده شده و از ابوالصلاح الحلبی و ابن حمزه و ابو علی طبرسی و محمد بن ادریس و ابن طاوس و فاضل (علامه) و شمس الدین محمد بن مکی شهید و شیخ قطب الدین و ابن فهد و مقداد سیوری و «السید فاخر شارح رسالة سلار» یاد گشته و دارد: «ذکر لی بعض شیوخی المعاصرین قدس الله سره عن الحکیم الفاضل ابن الحلولی» و «کتاب العجائب». درباره مؤلف آن سخن است و اکثر آن را مجهول المؤلف آورده‌اند. ولی در معرفی نسخه شماره ۱۱۷۵/۲ مرکز احیاء، مؤلف حسین بن موسی عاملی معرفی شده که ما هم عجالتاً به نام او ثبت کردیم گرچه مستند آن ذکر نشده و ما نیز اورا نشناختیم.

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمدلله الذی حلل النکاح و حرم السفاح و جعله من اعظم شعائر الاسلام و سنة جاریة بین الانام ... اما بعد فلما کان ذلک کذلک احببت ان اضع له مقدمه تجمع مستحبه و مکروهاته و واجبه و محرماته فتکون دستورا یورد الی و یرشد الی در معناه ... فوضعت هذه المقدمة الموسومة بنزهة الارواح فیما یتعلق باحکام (باقسام - خ) النکاح و رتبته ترتیبا لم اسبق الیه و تهذیبا لم اغالب علیه متضمنة فوائد جلیلة محتویة علی نکت و اسرار و فروع ثیبات و ابکار جمعتها علی مذهب الاصحاب و رتبتها ابواب

انجام: للاخلال بمراد الشارع فلم یحصل الامتثال ولیکن هذا آخر ما اردناه و غایه ما قصدناه فلیقطع الکلام حامدین لله علی آلائه شاکرین له علی جزیل عطائه و مصلین علی محمد و خلفائه.
[الذریعه ۱۱۲/۲۴]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۹۲۵/۳
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه مرکز احیاء ش ۱۱۷۵/۲ ذکر شد؛
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج، ۳۶گ (۸۷-۱۲۲)، ۱۶سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۳-۱۲۶۵]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۷۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: گیلانی، حسین بن ابراهیم، تا: ربیع الاول۹۵۸ق؛ ۲۰گ (۲۱پ-۴۰ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳-۴۲۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۷۵
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه مرکز احیاء ش ۱۱۷۵/۲ ذکر شد؛
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ رمضان۱۰۶۶ق؛ مهر: محمد تقی یزدی مهریجردی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۷گ، ۱۹سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۳۸۷]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۲/۶
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه ۱۱۷۵/۲ مرکز احیاء ذکر شد؛

خط: نسخ، کا: حطی، سلیمان بن عبدالله، تا: ۲۴ ربیع الثانی ۱۰۷۶ق، جا: کرکنده؛ محشی؛ ۴۵گ (۹۷ر-۱۴۲ر) [ف: ۵-۲۰۸۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۳/۷-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه مرکز احیاء ش ۱۱۷۵/۲ ذکر شد؛

خط: نسخ خوب، کا: عبدالکریم بن محمد، تا: ۱۰۸۸ق؛ این نسخه چند صفحه نقص داشته که به دست بهاء الدین اصفهانی معروف به فاضل هندی که این مجموعه متعلق به کتابخانه او بوده تکمیل شده؛ ۲۴گ (۱۲۲پ-۱۴۵ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۳-۷۵۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۸۴/۳

تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه مرکز احیاء ش ۱۱۷۵/۲ ذکر شد؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۷گ (۴۸ر-۷۴ر)، ابعاد متن: ۶/۵×۱۵، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۱۵-۴۰۷۷]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۱۷/۱۵

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد نسخ ۱۱۷۵/۲ مرکز احیاء ذکر شد؛

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۵ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۳۲گ (۱۴۵پ-۱۷۶پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۷]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال ابوالصلاح الحلبی و السید الفاخر شارح رساله سلار لا تنقضی العدة بترکه للاخلال بمراد الشارع فلم یحصل الامتثال

تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه ش ۱۱۷۵/۲ مرکز احیاء ذکر شد؛

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷؛ جلد: مقوا، ۳۶گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵-۶۷۳]

● نزهة الارواح و روضة الافراح = تاریخ الحکماء /

تراجم / عربی

nuzhat-ul arwāḥ wa rawḍat-ul afrāḥ = tārīx-ul ḥukamā’

شهرزوری، محمد بن محمود، ق۷ قمری

Šahrzūrī,mohammad ebn-e mahmūd(- 13c)

در تاریخ حکما و بیان عقاید و آرای آنان و اوصاف بلادشان، از متقدمین و متأخرین حکمای یونان و مصر، و مشتمل بر دو قسم: پیش از اسلام، پس از اسلام، و دارای شرح حال ۱۱۱ نفر از حکما و دارای مقدمه‌ای در بیان حقیقت حکمت و فلسفه و احادیثی در این باب.

آغاز: بسمله، و به نستعین الحمدلله القدیم الازلی السرمدی المتعالی بجلال احدیته عن احداق النواظر المنفرد بکمال صمدیته عن الاشباه و النظایر المنزه عن ادراک الاوهام المسلوب عن ذاته المقدسه ...

چاپ: حیرآباد دکن، چاپ اول، دوجزء، ۴۳۸و۲۰۰ص، ۱۳۹۵ق.

[الذریعه ۱۴۲/۴]

شروح و حواشی:

۱- نزهة الارواح و روضة الافراح (ترجمه)؛ تبریزی، مقصود علی (-۱۱)

۲- نزهة الارواح و روضة الافراح (ترجمه)(۴عنوان)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۱-ف

نسخه اصل: حمیدیه ش ۱۴۴۷؛ کا: عبدالله بن یحیی بن عبدالله بن محمد بن احمد ملقب به رکن بن نصیر نیریزی، تا: جمعه ۲ ایام تشریق اضحی ذیحجه۷۵۳ق [فیلمها ف: ۱-۴۲۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۰۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** تفسیر سوره البقره علی وجه العقلی لا النقلی شرح نهج البلاغه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** من تزوج فانه سیندم المراة العادله هی سلامة العمر ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: بخارائی، ۶۳گ، ۲۱ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۹-۱۵۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و له من غرائب تفسیر سورة البقرة ...

خط: نسخ، کا: عبدالله کاتب لاهوری، تا: ۹۸۹ق، جا: اکره؛ مصحح؛ ۷۸گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۳۲-۱۲۰]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۳-عکسی

نسخه اصل: از ترکیه کتابخانه راغب پاشا شماره ۲۲۰؛ بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱ [نشریه: ۲-۲۷۲]

۶. تبریز؛ واعظ چرندابی؛ شماره نسخه: ۶

بی‌کا، تا: جمعه ۱۵ صفر۱۰۵۶ق [نشریه: ۴-۳۳۷]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۸۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لارضاه کالرضی بمدینه البصره

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۶ق، جا: بصره؛ جلد: تیماج [رایانه]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۸۹/۵

نقل فایده‌ای از تاریخ الحکماء؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قبلا با شماره ۳۹۳ در کتابخانه محمد حسین مفتاح بوده (نشریه ۷: ۲۳۷)؛ جلد: مقوایی، ۲ص (۸۵-۸۶)، ۲۰سطر [سنا: ف: ۲-۱۶۳]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۷۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فانت هو المعین و فیک وجوده، و فیک جمع الخلق و العرش و الکرسی

در ترجمه شیخ اشراق (شهاب الدین مقتول) پایان یافته؛ کا: محمد علی، تا: ۱۳۰۱ق؛ جلد: تیماج، ۳۰۴ص (۱-۳۰۴)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۰-۶۱۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۳۲/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۲۹۷]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۹۲۵
خط: نسخ، کا: اردکانی یزدی، عبدالرزاق بن حاج بابا، تا: شنبه ۲ صفر۱۳۰۲ق، جا: مشهد رضوی، برای مهدی قلی میرزا شهاب الملک؛ تملک: فرهاد میرزا معتمد الدوله؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۶۸گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵/۷×۲۷سم [ف: ۱-۵۶۵]
۱۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۱۲/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۲۰ق؛ جلد: تیماج، ۲۴۲گ (۱پ-۲۴۲پ)، ۱۴سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: -۲۱۴]
۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۸
آغاز: برابر
تذکر: نام کتاب و مؤلف با تطبیق آغاز نسخه تعیین شد؛ بی‌کا، تا: ۱۳۲۱ق؛ ۹۶گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۲-۳۲۷]
۱۳. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۲۷۸۶
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴-۴۷۴]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۰۶/۱-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۷۰۶]
۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** ما شکر الرب بافضل من الصبر و لا ارضاه کالرضا. تم بتوفیق الله جل جلاله. و الصلوة علی محمد المصطفی و علی آله و صحبه و سلم تسلیما.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۷۵گ، ۱۵سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۴-۷۰۶]
۱۵. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۶۳۸/۱
تا سرگذشت فخر رازی (با یادداشت نام کتاب به عنوان مدینة الحکما)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۰گ، قطع: خشتی [ف: -۱۱۶]

● **نزهة الارواح و روضة الافراح (ترجمه)** / تراجم/ فارسی
nuzhat-ul arwāḥ wa rawḍat-ul afrāḥ (t.)
تبریزی، مقصود علی، قرن ۱۱ قمری
tabrīzī,maqsūd ʻalī(- 17c)
وابسته به: نزهة الارواح و روضة الافراح = تاریخ الحکماء؛ شهرزوری، محمد بن محمود (-قرن ۷)
اهدا به: شاهزاده سلیم بن اکبر شاه (= جهانگیر پادشاه، ۱۰۱۴-۱۰۳۷ق)
تاریخ تألیف: ۱۰۱۱ق؛ محل تألیف: هندوستان
آغاز: دیباچه: بسمله، ای حکیم علی الاطلاق، ای دانای باستحقاق، تا از خودی خود بر نیاییم چگونه بلبل زبان را بحمد تو سراییم ... متن: سپاس و ستایش خدای را که اول بی اول است ...
چاپ: طهران، ۱۳۱۶ش، دو جلد در یک مجلد
[الذریعه ۱۴۲/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۰۸۲/۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۱۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ باسرلوح؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۷۶گ، ۱۵سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۵-۴۲۰۳]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۷۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، آغاز در سر گذشت شیث و انجام در اخوان صفا است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۵گ، ۲۱ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۱-۲۲۳۳]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۸۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۲۰۶گ، ۱۷ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۱۶-۲۷۷]
۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۸۵ ـ ب
آغاز: برابر؛ **انجام:** و راضی نساخت او را چیزی همچو رضا.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶ربیع الاول۱۰۳۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۲۶گ، ۲۳سطر (۹/۵×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۸/۵سم [ف: ۱-۱۲۶]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۶۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** گفته نشد پروردگار را بچیزی بهتر از صبر و راضی نساخت او را چیزی همچو رضا
خط: نستعلیق، کا: شجاع الحسینی، تا: ۱۱ محرم۱۰۷۷ق؛ مجدول، دارای سرلوح مذهب؛ تملک: صنیع الدوله محمد حسن خان؛ جلد: تیماج، ۱۸۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳۰-۹۰]
۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و گفت اگر گمراهی اهل بطلان نمی بود فطرت بشواهد ایمان گویا می‌شد
در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواسط ربیع الاول۱۰۷۷ق؛ با سرلوح مذهب؛ جلد: ساغریمذهب، ۳۱۳گ، ۱۲ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۱-۱۶۴]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۷۳-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۳]
۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۷۶-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیاOr. 4658. انجام در سرگذشت ابن سینا افتاده؛ خط: نستعلیق، کا: رضا، تا: ۱۲ ربیع الاول۱۰۸۸ق؛ افتادگی: انجام [فیلمها ف: ۱-۳۳]
۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۲۰۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** پروردگار را بچیزی بهتر از صبر، و راضی نساخت او را چیزی همچو رضا.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ واقف: حاج قائم مقام، بهمن ۱۳۱۶؛ جلد: تیماج، ۱۵۵گ، ۱۶سطر (۹/۳×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲/۲سم [ف: ۷-۵۵]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۳۶-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۳]
۹. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۴۱
آغاز: آن را ملال هست دلها را نیز اندوه و ملال می‌باشد و دور ساختن آن
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۶۳گ، ۱۹سطر ،

اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱-۵۷]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۷

آغاز: «... بودند ورای ایندو حکیم اینستکه مبداء موجوداتی که مخلوق گشته است متشابه الاجزاء است». در سرگذشت فوثاغورس برابر با دو سطر آخر گ ۵ر نسخه ش ۸۵۶ که بدین گونه است: «ثم کان بعده الفیثاغورس فلازمانیوس و کان یریان ان مبدء الموجودات التی خلقها الباری هو المتشابه به الاجزاء»؛ **انجام:** و راضی نساخت او را چیزی همچو رضا. تمام شد بتوفیق الله جل جلاله و عم نواله. درود بی پایان بر محمد مصطفی و آله المرتضی باد (پایان سرگذشت سهروردی).

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۲۱۹گ، ۱۷سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴-۶۹۴]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۸۱-ف

نسخه اصل: دیوان هند ۷۰۵ اته ۶۳۳؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۳۳]

● نزهة الارواح و روضة الافراح (ترجمه) / تراجم/ فارسی

nuzhat-ul arwāḥ wa rawḍat-ul afrāḥ (t.)

وابسته به: نزهة الارواح و روضة الافراح = تاریخ الحکماء؛ شهرزوری، محمد بن محمود (- قرن ۷)

ترجمه‌ای است کوتاه و گزیده و گلچینی است به فارسی از نزهه شهرزوری و بسیاری از سخنان او در آن نیامده است. در دیباچه سخنان پیامبر و پیشوایان در ستایش از حکمت آمده و دارد که فیلسوفان شاگرد پیامبران عبرانی بودند. پس از روشن ساختن پایه و ریشه دانشها سخن ابومعشر در آن آمده که شاهان ایران دانش‌ها را در پوست خدنک که آنرا توز می‌گویند نویسانیده و آندفترها را در سپاهان گذاردند. صاحب بن عمید در زیر باروی شهر سپاهان صندوق‌هایی پر از دفتر یافته و آنها را به بغداد فرستاد. در اینجا از آمدن دانش‌های یونانی به کشورهای اسلامی شده و پندهای هرمس در آن دیده می‌شود.

آغاز: بسمله.سپاس و ستایش حکیمی را که اول بی اول است. قاصر از دریافت جلال او عقلهای عاقلان ... اما بعد چنانچه طالب بصیرت را دانستن تواریخ حکمای پیشین و علمای متالهین از ضروریات است؛ معرفت کلمات و سنن ایشان نیز از واجبات است

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۶۵۴/۱

آغاز: ... در ذکر حکماء رحم الله المؤمنین شمس الدین محمد شهروزی که مؤلف تاریخ حکماء است، آدم و شیث و ادریس را علیهم السلام ... صاب بزیور علم و دانش آراسته بود؛ **انجام:** ز اقسام علم عقلی و نقلی باتفاق×× ذات ملک صفات ... قدر است از صاب بن ادریس تا بزرگمهر است؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۴گ (۳پ-۶پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۶-۸۴]

۲. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۴۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز(آغاز در دیباچه افتاده)؛ مجدول؛ جلد: تیماج [نشریه: ۳-۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۸/۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** هشتم از پسران ساده روی و زنان خود آرا دوری گزیند. و السلام (برابر با گ ۱۹ب-ش۲۸۳ پایان سرگذشت سقراط)

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۵۶ق؛ ۷گ (۱۰۷-۱۱۳)، ۳۱ سطر (۹/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۱×۲۶سم [ف: ۴-۶۹۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۲۱۶/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** اول این را مطالعه کن تا من مساحت آن کنم شیخ متنبه شده، عذرخواهی نمود.

خط: نسخ ممتاز، کا: نیشابوری، عبدالعظیم بن عبدالله، تا: ۱۵ذیقعده۱۱۰۵ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۲ص(۱۰۵-۱۳۶)، ۳۷ و ۵۶سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۳۱سم [ف: ۴۵-۸۷]

۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۹۰/۵

آغاز: شمس الدین شهرزوری در تاریخ الحکماء گوید وبائی در زمان افلاطون پیدا شد و مردم را مذبحی بود ... افلاطون گفت چون شما را نفرت از هندسه بود حق تعالی ...

بندی منقول از تاریخ الحکمای شهرزوری؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۱۰۷ق؛ جلد: تیماج، ۲گ، ۱۵ سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲-۲۰۱]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا اینجا حکمای متقدمین بود و از آنچه بعد ازین مذکور میشود انشاءالله تعالی اخبار حکمای متأخر بن است.پایان: تمت الکتاب بعون الملک الوهاب بتاریخ یک‌شنبه بیست و دوم شه ذی قعدة الحرام منش شهور ۱۲۶۱ هـ.ق.

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۰۸ص (۱-۱۰۸)، ۱۱ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳-۲۱۲]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۰/۲

آغاز: بسمله، اول حنین بن اسحق کنیت او ابوزید. اول کسی است که لغت زبان یونانی را بعربی نقل کرد؛ **انجام:** حق تعالی همگنانرا ازین دو صفت بهره مندی دهاد بالنون و الصاد.پایان نسخه: تمت الکتاب حالات حکماء بعون الملک الوهاب بتاریخ یوم دوشنبه بیست و دوم شهر رجب المرجب ۱۲۶۱.

جلد دوم حالات حکماست حاوی شرح حال و اقوال بزرگان فلسفه اسلامی است اعم از متر جمان دوره عبای و غیر آنان، سخن از حنین بن اسحاق آغاز می‌شود و تا سهروردی می‌آید و نویسنده پس از نام فیلسوفی ذکری از وقایع مهم زندگانی آنان و اقوال مهم آنها، به طور مفصل، می‌نماید؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۶۲ص (۱۰۹-۱۷۰)، ۱۱ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳-۲۱۳]

۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۴۹/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** گفت شکر الهی را چیزی بهتر از صبر و مرتبه ای بلندتر از رضایت حق تعالی همگنان را از این دو صنعت بهره مندی دهاد، به محمد و آله. تمت فی ۱۲۵۵.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج، ۷۷گ (۹۴پ-۱۷۰پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳-۲۹۷]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۴۲/۱-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** همگنان را از این دو صفت بهره مندی دهاد بالنون و الصاد.

در دو جزء؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۰۱گ (۱-۱۰۱)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰/۸سم [ف: ۲۲-۸۲]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۰۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و آنچه مذکور می‌شود انشاء الله تعالی اخبار حکمای متأخرین است.

از حضرت آدم علیه السلام تا جالینوس حکیم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۳۷گ (۱۱پ-۴۷ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۲-۱۷۷]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۰۱/۳

آغاز: اول حنین بن اسحاق کنیت او ابو زید اول کسی است که لغت زبان یونانی را نقل کرد اصلش از بغداد است؛ **انجام:** حق تعالی همگنان را از این دو صفت بهره مندی دهاد بالنون و الصاد.

دنباله رساله گذشته و از حنین بن اسحاق شروع شده و به شهاب الدین سهروردی پایان می‌یابد و حالات بزرگان حکمای اسلام را در بر دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۸گ (۴۹پ-۶۶پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۲-۱۷۸]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۳۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** حقتعالی همگنان را از این دو صفت بهرمندی دهاد بالنون و الصاد

خط: شکسته نستعلیق، کا: جلال الدین، تا: ۱۲۷۴ق؛ تملک: جلال الدین به تاریخ ۱۲۷۶قبا مهر «عبده جلال الدین»(بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۸۲ص (۱-۸۲)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۳۲-۴۹]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** حقتعالی همگانرا از این دو صفت یهره مندی دهاد.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق؛ ۷۶ص (۱-۷۶) [ف: ۴-۶۹۵]

۱۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۷۸۴

آغاز: برابر

شامل دو بخش حکماء پیشین یونان و متاخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۶گ، ۲۱ سطر (۱۶/۵×۲۸)، اندازه: ۲۳/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲-۸۴]

● نزهة الأساطين فی من ولی مصر من السلاطين / تاریخ / عربی

nuzhat-ul asāṭīn fī man wallā miṣr man-as salāṭīn

ابن وزیر، عبدالباسط بن خلیل، ۸۴۴ - ۹۲۰ قمری

ebn-e vazīr,ʻabd-ol-bāset ebn-e xalīl (1441 - 1515)

در مقدمه مؤلف آمده است: «هذه رسالة لطيفة تليدة ظريفة جمعت فيها أسماء ملوك مصر السلاطين من دولة السلطان السعيد الشهيد الملك الناصر أبوالمظفر يوسف بن ايوب الى هذا الحين، سميتها نزهه الأساطين فيمن ولی مصر من السلاطين رتبتها دولاً».

آغاز: بسمله. الحمدلله مالك الملوك الغنی و ماسواه الصعلوك و الصلاة و السلام علی أفضل الأنام سيدنا محمد و علی آله و صحبه الكرام ... ابتداء الدولة الأيوبية الكردية ...

انجام: و جدد الأماكن بالقلعة متعددة حافلة و هو باق علی سلطنته الی يومنا هذا. و هذا آخر الكلام علی اسماء سلاطين مصر، و الحمدلله رب العالمين.

چاپ: با تحقیق دکتر محمد کمال‌الدین عزالدین، قاهره، ۱۹۸۷م [نوادر المخطوطات العربية فی مكتبات تركيا ۱۹۱/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۷ص (۴۶-۷۲)، ۹ سطر [عکسی ف: ۳-۵۶۱]

● نزهة الاسرار فی سير الابرار / عرفان و تصوف / عربی

nuzhat-ul asrār fī siyar-il abrār

واعظ، حسن بن علی، ق۸ قمری

vāʻez,hasan ebn-e ʻalī(- 14c)

تاریخ تألیف: ۱۰ رمضان ۷۴۱ق

سير ابرار است واز «ايثار العزلة و اختيار الوحدة» آغاز می‌شود سپس: ذكر كلمات من مناجاتهم بلغنا عن علی بن الحسين زين العابدين ...، عبارات فی ذكر الابرار علی الحروف المجمة، ذكر صدر من كلماتهم فی حال مماتهم فصول منشورة فی ذكر الابرار.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۸۱۳/۲

آغاز: بسمله، رب يسر. الحمد الله حمد الايشوبه خلل و لا ينوبه زلل ... و استخيره فی جمع كتاب مودع ذكر بعض ما انتهی الی من سير ابرار علی غاية الاختصار؛ **انجام:** فطوبی لهم فان الزلفة و القربی لهم و راحة العقبی لهم و ظل طوبی لهم ثم طوبی لهم فهم للمولی و المولی لهم.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰ رمضان۷۴۱ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۱گ (۱پ-۲۱پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۶-۷۱۰]

● **نزهة الاسماع فی حکم الاجماع** / اصول فقه / عربی
nuzhat-ul asmā‘ fī ḥukm-il ijmā‘
حر عاملی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳ - ۱۱۰۴ قمری
horr-e ‘āmelī, mohammad ebn-e hasan (1624 - 1693)
تاریخ تألیف: ۱۴ رجب ۱۰۷۶ق
درباره اجماع و چگونگی حجیت آن و نظر دانشمندان اصولی و اخباری راجع به آن. رساله حاضر را مؤلف «الفصول المهمة فی اصول الائمة» نیز نامیده است ولی این نام را برای کتاب دیگری انتخاب کرده که دارای بیش از هزار باب است در قواعد کلیه اصول و فقه و طب و جز اینها با آوردن نصوص احادیث و اخبار. اما این کتاب دارای دوازده «فصل» و یک «خاتمه» است: فصل ۱. معنی الاجماع عند الاصولیین؛ ۲. معنی الاجماع عند الاخباریین؛ ۳. ما هو حجة منه و تحققه و عدمه؛ ۴. بعض الاحادیث الدالة علی ذلک؛ ۵. المعانی التی یستعمل فیها لفظ الاجماع؛ ۶. وجه تعارض دعوی الاجماع کثیراً؛ ۷. وجه حصول الخلاف معه فی بعض المسائل؛ ۸. کیفیة العمل به مع تعارض دعواه؛ ۹. فیما یعرف دخول المعصوم فی الاجماع؛ ۱۰. الاحادیث المجمع علیها عموماً او خصوصاً؛ ۱۱. ما یمکن دعوی الاجماع فیه؛ ۱۲. القرائن المعتبرة بأحد الاجماعین المدعیین؛ الخاتمة: وجوب الرجوع فی جمیع الاحکام الی المعصومین.(سید احمد اشکوری)

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اجمعت علی الاعتراف بوحدانیته العقول و اتفقت علی وجوب وجوده ادلة المعقول و المنقول ... و بعد فیقول ... هذه رسالة فی حکم الاجماع و تحقیق معناه و تقسیمه الی ما هو حجة و الی ما لیس بحجة علی ما تحققناه و الفرق بین القسمین و ما ینجر الکلام الیه و ما بتعلق بذلک و یتوقف علیه ...

انجام: و داو قلوبنا و ابداننا بلطفک الخفی من جمیع العلل. آمین رب العالمین و صل علی ساداتنا محمد و آله الطاهرین (تمت الرسالة الموسومة بنزهة الاستماع فی حکم الاجماع فی لیلة الخمیس رابع عشر شهر رجب المبارک سنة ۱۰۷۸ بقلم مؤلفها محمد بن الحسن بن علی بن محمد الحر العاملی عامله الله بلطفه الخفی)

چاپ: در گنجینه بهارستان، بخش فقه و اصول، دفتر اول، به کوشش حسنعلی علی اکبریان، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۱ش، با تصحیح علی اسدی و محمد ربانی.

[الذریعة ۱۱۳/۲۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۲۵۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه ۱۴ رجب۱۰۷۸ق؛ ۳۵گ (۱۰۵ر-۱۳۹پ)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵ سم [ف: ۱۱-۲۶۸]

۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۲۳/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: احسائی شیرازی، ابراهیم بن عبدالوهاب، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مقابله شده؛ تملک: عبدالله بن احمد بن زین الدین احسائی در ۱۹ محرم ۱۲۴۱ با مهر «احمد بن عبدالله ۱۲۳۴» (مکعبی)؛ مهر: «الملك لله» (بیضی)، «محمد بن عبدالکریم الطباطبایی» (بیضی)؛ واقف: محمد حسن رشتی؛ جلد: تیماج، ۱۱۸گ (۲۹۶-۴۱۳)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: -۳۹۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۷۲/۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۳۰۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۴۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: تقی بن محمد رضا موسوی، تا: ۱۱۱۱ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۵۰ص (۱۴۱-۱۹۰)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۰-۷۲۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۰۹۳/۳

خط: نسخ، کا: نصیر بن سعید طالقانی، تا: ۱۱۱۵ق، جا: قزوین؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۳۵گ (۱۲۲پ-۱۵۶ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۶-۱۰۰]

۵. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۴۰/۱

خط: نسخ، کا: عاملی، ابراهیم بن محمد علی، تا: ۱۱۲۱ق؛ مجدول، مصحح، محشی با عبارت «منه ره»؛ مهر: «عبده محمد اسماعیل» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۲۹۹گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱-۲۰۳]

۶. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۳۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲-۲۷۵]

۷. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۹۷/۲

خط: نسخ، کا: محمد باقر کزازی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۳۲گ (۴۰پ-۷۱ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۴۳]

۸. مشهد؛ رجائی مغزی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱

کا: محمد ابراهیم بن عباس علی، تا: ۱۲۱۵ق [تراثنا: س۵ش۳-۱۰۲]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۶۰/۲

در دوازده فصل و خاتمه؛ خط: نسخ، کا: رضا، تا: با تاریخ۱۲۲۲ق؛ افتادگی: انجام [ف: ۵-۳۲۲]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۲۲گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۲۳]

● **نزهة الاعمال بالماء الحلال** / کیمیا / عربی
nuzhat-ul a‘māl bil-mā’-il ḥalāl
ابن قماح، یوسف بن موسی
ebn-e qammāh,yūsof ebn-e mūsā
اهداء به: امیر یعقوب شاه

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۳۷۰/۴
آغاز: بسمله و به نستعین و بعد حمدالله و الصلاة علی رسوله محمد صلی الله علیه و سلم فهذه رسالة فی الماء الحلال و قیل ... قال العبد الفقیر ... اقول ان اول من ظفر بهذا الما الحلال رجل افرنجی فی سنة ثلاثة و خمسین و سبعمایه و علمه لناصر الدین الترکمانی المروبص فاخذ منه اجرة تعلیمه الف و ستمایه در هم بدمشق المحروسه ثم تناوله الناس و کثر بینهم و بقت الناس تخلص به الذهب من الفضه و یکسبوا فیه ثم جعلوه بضمان من السلطان و طریقته ...
خط: نسخ، کا: علی غنیمی مالکی، تا: دوشنبه ۱۰ جمادی الثانی ۹۶۰ق؛ ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۶/۵سم [ف: ۲-۴۳۷]

● **نزهة الافکار و روضة الانوار فی ذکر من قام بالیمن من الملوک الکبار و الدعاة الاخیار** / تاریخ / عربی
nuzhat-ul afkār wa rawḍat-ul anwār fī ḏikr-i man qām-a bil-yaman min-al mulūk-il kubbār wa-d du‘āt-ul axyār
داعی، ادریس الانف، ۸۳۲ - ۸۷۲ قمری
dā‘ī, edrīs al-anf (1429 - 1468)
تاریخ خاندان همدان است تا زمان تألیف کتاب و سرگذشت و سیرت نیای مؤلف «عبدالله» تا می‌رسد به سرگذشت خود ادریس.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۶۱-ف
نسخه اصل: کتابخانه انجمن اسماعیلی هند. نیمه یکم از آغاز تا سیرت نیای مؤلف؛ خط: نسخ، کا: حمید بن علی بن حسین بن محسن جبل یعبری، تا: جمعه ۲۰ شعبان۱۳۴۹ق، جا: خانه ابومحمد طاهر سیف الدین، در زمان ابو محمد طاهر سیف الدین؛ ۱۵سطر [فیلمها ف: ۱-۳۹۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۶۲-ف
نسخه اصل: کتابخانه انجمن اسماعیلی هند. نیمه دوم دنباله سرگذشت نیای مؤلف تا سرگذشت خود او؛ خط: نسخ، کا: علی بن محمد ناصر طهری یعبری، تا: جمادی الثانی ۱۳۵۰ق [فیلمها ف: ۱-۳۹۳]

● **نزهة الالباء فی طبقات الادباء** / تراجم / عربی
nuzhat-ul alibbā’ fī ṭabaqāt-il udabā’
ابن انباری، عبدالرحمن بن محمد، ۵۱۳ - ۵۷۷ قمری
ebn-e anbārī,‘abd-or-rahmān ebn-e mohammad (1120 - 1182)
تاریخ تألیف: ۶۱۶ق
به روایت پسرش جمال الدین ابو محمد عبدالله بن کمال الدین عبدالرحمن بن محمد بن ابی سعید انباری.
آغاز: الحمدلله خالق الانسان و علمه البیان
انجام: و سلامه علی ما قدمناه فی اول الکتاب و هذا آخره.
چاپ: بغداد، ۱۹۶۰م، ۳۵۴ص، نشره ابراهیم السامرائی؛ قاهره، چاپ سنگی، ۱۲۹۴م؛ ایران، سنگی، ۱۹۵۷، ربعی، ۶۴ص

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۲۸۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ واقف: ابن خاتون؛ جلد: پارچه‌ای، ۹۷گ، ۱۹سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷/۷×۲۵سم [ف: ۷-۱۷۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۷۷/۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: هدایة الله؛ جلد: تیماج، ۸۸گ (۱پ-۸۸پ)، ۱۶سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶-۳۸۷]

● **نزهة الالباب فی شرح حدیث ابن طاب** / شرح حدیث / عربی
nuzhat-ul albāb fī š.-i ḥadīṯ-i ibn-i ṭāb
قزوینی، محمد مهدی بن حسن، ۱۲۲۲ - ۱۳۰۰ قمری
qazvīnī,mohammad mahdī ebn-e hasan (1807 - 1883)
تاریخ تألیف: دوشنبه ۱۵ محرم ۱۲۶۸ق
در بیان حدیث مشهور نبوی ابن طاب که به نقل از من لایحضره الفقیه آورده و در آن به طور مفصل به بررسی آن پرداخته و وجوه مختلف حدیث رابررسی نموده است؛ در دو مقام تنظیم نموده: مقام اول حاوی ۴۱ باب در اصول و مقام دوم ۳۹ باب در فروع می‌باشد.متن حدیث مزبور به روایت من لایحضر چنین است: «روی الصدوق ... مرسلا عن الصادق علیه السلام ان رسول الله صلی الله علیه و آله رای نخامة فی المسجد و هو فی الصلاة فمشی الیها بعرجون من عراجین ابن طاب فحکها ثم رجع القهقری فبنی علی صلاته و قال الصادق (ع) و هذا یفتح من الصلاة ابوابا کثیرة: الباب الاول: یفهم منه انه لااشکال فی حجیتة فعل النبی ص کقوله و تقریره مطلقا ...؛ الباب الثامن و الثلاثون: یفهم منها وجوب رفع احدی القدمین عن اسماء الله عزوجل ...»؛ و سید بحرالعلوم فی منظومة الدرة النجفیه آورده: «و مشی خیر الخلق بابن طاب ×× یفتح منه الف الف باب».
آغاز: الحمدلله الذی فتح لنا ابواب الهدایة الی الرشاد و جنبنا سبل الغوایة و العناد و الهمنا الفروع الی الاصول
انجام: لیوافق الواضع الطبع و اللفظ المعنی و کان الفراغ ...
[الذریعه ۱۱۳/۲۴و ۱۱۴رقم ۵۸۹؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۶۹/۴]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۶۹۰/۱

آغاز و انجام: برابر؛ و کان الفراغ من تألیفها صبیحة یوم الاثنین خامس عشر شهر محرم الحرام من شهور سنة الثامنة و الستین بعد الالف و المأثین علی یدی مصنقها الراجی عفور به الغنی محمد بن الحسن المدعو بمهدی الحسینی الشهیر بقزوینی.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۴ ربیع الثانی ۱۳۳۰ق؛ ۶گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۹/۳×۱۲/۲سم [ف: ۵-۱۰۶]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۵۲

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه ای در نجف اشرف؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۹ ذیقعده۱۳۱۹ق [عکسی ف: ۷-۶۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا خوانساری، تا: ۱ ذیحجه ۱۳۳۰ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ ۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۶-۶۱۹]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۳۰۱/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: موسوی خوانساری، محسن بن ابوطالب، تا: ۸محرم۱۳۴۲ق؛ ۹گ (۲۸۰-۲۸۸)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۶]

● نزهة الالباب فی معرفة الالقاب / رجال / عربی

nuzhat-ul albāb fī ma'rifat-il alqāb

ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی، ۷۳۳ - ۸۵۲ قمری

ebn-e hajar-e 'asqalānī,ahmad ebn-e 'alī (1333 - 1449)

در شناخت القاب روات احادیث، که لقب‌ها در هر باب به ترتیب حروف تنظیم شدهو مشتمل بر سه «باب»و یک «فصل» به عنوان مقدمه نیز دارد: فصل: فی التعریف باللقب و حکمه؛ باب ۱. فی الالقاب بألفاظ الاسماء؛ باب ۲. فی الالقاب بألفاظ الکنی؛ باب ۳. فی الالقاب بألفاظ الانساب. در این کتاب در دنبال هر لقبی گزارشی درباره آن آمده و بسیار سودمند می‌باشد.

آغاز: الحمدلله الذی له الاسماء الحسنی و العز الاسنی و الصفات العلیا و الفصل الاسما ... اما بعد فان من اجل العلوم معرفة فنون الحدیث النبوی و التنقیب عن اسانیده تضعیفاً و تصحیحاً و احوال رواته تعدیلا و تجریحا

انجام: الیا. الیزیدی یحیی بن المبارک العدوی مولاهم ... و مثله احمد بن محمد بن عبدالکریم الجرجانی کان یسکن بجرجان باب الیهود

چاپ: ریاض، محقق: عبدالعزیز بن محمد بن صالح السدیری، مکیبة الرشد، ۴۵۶ص، ۱۴۰۹ق.

[ایضاح المکنون ۶۳۷/۲؛ الاعلام زرکلی ۱۷۸/۱؛ مجمع علمی عراقی ۱۱۸/۲]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۵۲۴

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه فیض الله افندی - ترکیه ۱۵۴۸؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد بن عبدالله بن خیضر خیضری شافعی، تا: پنج‌شنبه ۱۴ رمضان۸۴۳ق؛ با دو واسطه از خط مؤلف در قاهره، مصحح؛ تملک: حسام الدین بلغرادی، عبدالله بن مصطفی، مصطفی بن عبدی صوفیونی مدرس به سال ۱۰۰۴؛ ۱۰۲ص [عکسی ف: ۷-۱۱۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۵۶/۲ و ۲۶۵۳/۲-ف

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ازهری مالکی، عمران بن عامر، تا: نزدیک به پایان محرم۱۰۹۰ق؛ مجدول؛ ۶۹گ (۱۰۶پ-۱۷۴ر) [ف: ۶-۲۳۷۲] و [فیلمها ف: ۱-۷۱۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۴/۲عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۳۲۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۴۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میرزا علی اکبر ایروانی شرفخانی، بی‌تا؛ ۱۶۵گ (۲۱۵ر-۳۷۹پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۴-۲۴۱]

● نزهة الالباب و تحفة الاحباب / ادبیات / عربی

nuzhat-ul albāb wa tuḥfat-ul aḥbāb

قاوقچی، محمد بن عبدالکریم، ق۱۲ قمری

qāvoqčī,mohammad ebn-e 'abd-ol-karīm(- 18c)

رساله‌ای مفصل و جنگ‌وار که در آن منتخب اشعار عرفانی شعرای عرب به ترتیب حروف تهجی از آخر ابیات در آن آمده است. اشعار شعرای ذیل در آن ذکر شده است: تلمسانی سودی، تلمسانی نابلسی، سید علی وفا، امیرالمومنین علی، صرصری، جعبری، ابن عربی، زیلعی، بکری، شوشتری، مناوی، طبری، مامیة الرومی، ابوحداد علوی، یاقوت القرشی، سودی حجاز، سودی، بیاتی، مامیة الانقشاری، ابوالحسن البکری، یافعی، امام شافعی، علی بن احمد بن معصوم، ابن مقری، ابوحنیفه، ابوالحسن الآلی، البرعی، عبدالغنی نابلسی، جعبری شروقی، جعبری عراق، سمهودی بن عطاء الله فتح الله النحاس، حسن بن هود المغربی، ابوتمام شعرانی، ابن شماع، احمد بن ابی بکر، عبدالله بن المبارک، البته بیشتر ابیات و اشعار از آن سید علی وفا است.

مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۴

آغاز: الحمدلله الذی اقسم بالنون و القلم و علم الانسان مالم یعلم، خلق الانسان و علمه البیان و جعل قلوب الشعراء خزائن الحکم و السنتهم ینابیع الحمد و الشکر و المدح و الذم؛ **انجام:** فانظروا و انتظروا الامر الذی×× هو انتم و هو عنکم تیاما / حاصل الامر جمال کله×× ظاهر فی الکون عفوا و انتقاما

کامل است؛ خط: نسخ عربی، کاتب = مؤلف، تا: غره جمادی الاول۱۱۴۰ق؛ نسخه به شمال آفریقا تعلق دارد؛ جلد: تیماج، ۳۶۵گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: -۱۶۰]

● **نزهة الالباب و جامع التواریخ و الآداب** / تاریخ / عربی

nuzhat-ul albāb wa jāmi'-ut tawārīx wa-l ādāb

ابوعبدالله محمد بن سلامة قضاعی و ابوالحسن علی بن محمد الزوجی به روایت محمد بن ابی بکر بن محمد بن صالح شافی از گروهی از شیوخ مانند ابوالفتح محمد بن محمد بکری و دیگران از ابوالفرج ابن الجوزی از ابوبکر محمد بن ... از مصنف، دارای: ۱. تواریخ الخلفاء و ولایات الملوک و الامراء تا سال ۴۲۲؛ ۲. دولة بنی امیة بالمغرب: الزوجی؛ ۳. الدولة الفاطمیة بمصر المهدی بالله - الفایز بنصر الله.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۷-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیاAdd. 23285؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۳۹۳]

● **نزهة الأنام بتاریخ الخلفاء و من یذکر من ملوک الاسلام** / تاریخ / عربی

nuzhat-ul a'nām bi-tārīx-il xulafā' wa man yuḏkar min mulūk-il islām

عثمانی، حسن بن محمد

'osmānī, hasan ebn-e mohammad

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۰/۳عکسی

آغاز: بسمله ... قال الفقیر حسن العثمانی×× الحمد لله علی البیان

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، شماره ۱۷۰۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ رکابه‌دار؛ ۶ص (۲۵-۳۰)، ۱۷سطر [عکسی ف: ۴-۳۱۴]

● **نزهة الانام فی محاسن الشام** / تاریخ / عربی

nuzhat-ul anām fī maḥāsin-iš šām

بدری دمشقی، ابوبکر بن عبدالله، ۸۴۷ - ۸۹۴ قمری

badrī damešqī,ābūbakr ebn-e 'abd-ol-lāh (1444- 1489)

در محاسن ونیکویی‌های شهر شام که در روایات آمده و بر زبان شعرا و ادبا جاری شده و مختصری از سابقه این شهر و تاریخ اسلامی شهر دمشق، با عناوین «و من محاسن الشام» و عباراتی ادیبانه و ابیاتی نغز و شیرین و داستان‌های تاریخی شیوا.

آغاز: الحمدلله الذی جعل الشام فی وجه الأرض شامة خضرا وزان عاطله بحالی عیون تروی قلب الصادی و تشریح له صدرا

چاپ: بغداد، المطبوعات السلفیه، ۳۹۳ص، ۱۳۴۱ق؛ بیروت، دار الرائد العربی، ۱۴۰۰ق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیکون آخر منتهاه اول مبتداه انشاء الله تعالی بکرمه و منه و أمنه ویمنه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۲ رمضان۱۰۲۸ق؛ تملک: سید حسین بن رضی سبط آل الصدیقی، محمد مکی بن محمد سعید مشهور به ابن یاسین جوخی به تاریخ ۱۱۴۰، محمد صادق بن محمد بن حسین حنفی مشهور به ابن الخراط، حاج ابراهیم مشهور به ابن یاسین به تاریخ ۱۱۹۸؛ جلد: مقوایی، ۱۰۱گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۶-۲۷۶]

● **نزهة الانفس و روضة المجلس** / ادبیات / عربی

nuzhat-ul anfus wa rawḍat-ul majlis

عراقی، محمد بن علی، ق۷ قمری

'erāqī,mohammad ebn-e 'alī(- 13c)

به درخواست: ابوالقاسم نصر بن حسن بن صفار

این کتاب به ترتیب حروف تهجی تدوین یافته است.

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۹

آغاز: الحمدلله العالم بماتجن (تکن) الضمائر و تکن السرائر؛ **انجام:** و الله تعالی یغفر مالارضاء و له فیه و یجود علینا بفضله و رحمته.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر۵۹۰ق؛ نسخه بسیار نفیس و کامل، که از روی نسخه اصل کتابت و بر مؤلف در سال ۶۲۱ قرائت شده؛ تملک: محمد بن القوصونی در ۹۵۳، عبدالرحمن در ۱۰۰۴، عبدالباقی در ۱۰۴۵، اسماعیل بن محمد ملک یزدی با مهر «ظن اسماعیل بالله جمیل»؛ اهدایی: شیخ احمد شریعت عقدائی؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۹۳گ، ۲۱سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱-۶۳]

● **نزهة الاولیاء فی تنزیه الانبیاء** / کلام و اعتقادات / عربی

nuzhat-ul awlīyā' fī tanzīh-il anbīyā'

بصری، احمد بن عبدالرضا، ق۱۱ قمری

basrī, ahmad ebn-e 'abd-or-rezā(- 17c)

مشتمل بر «مقدمه» و سیزده «نزهه».

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۹۹۹/1

آغاز: بسمله احمدک یا من تنزة من الذنوب و الزلل

خط: نسخ، کا: علی حسینی یزدی، تا: شوال۱۲۸۶ق؛ اهدایی: غلامرضا خان زهتاب؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴۰گ (۱-۴۰)، اندازه: ۱۳/۶×۲۰/۵سم [ف: ۴-۱۴۹۹]

● **نزهة اهل الحرمین فی عمارة المشهدین** / تاریخ/عربی
nozhat-o ahl-il ḥaramayn fī ʻimārat-il mašhadayn
صدر، حسن بن هادی، ۱۲۷۲ - ۱۳۵۴ قمری
sadr,hasan ebn-e hādī (1856 - 1935)
به درخواست: میرزا لوکانی
تاریخ تألیف: ۱۳۲۶ق
رساله مختصری است در پاسخ به این سؤال که ساخت بنای مرقد مطهر امام علی و امام حسین علیهما السلام به چه زمانی باز می‌گردد؟ و قبل از بنای موجود چند مرتبه این اماکن مقدسه تجدید بنا شده‌اند؟ و اولین کسانی که در مجاورت حائر مقدس مسکن گزیدند چه کسانی اند؟ مشتمل بر سه «فصل»: ۱. فی عمارة مشهدهما علیهما السلام؛ ۲. فی الجواب عن اول من جاور الحائر المقدس من الاشراف الحسینیه؛ ۳. یختص بالمشهد الغروی.
آغاز: الحمدلله الذی هدانا لنوره فی بیوت اذن الله أن ترفع و یذکر فیها اسمه و جعلها علماً لاهل الحق و سبباً للمؤمنین الی الفوز لایدرس أثرها ... اما بعد فقد سألت ادام الله تعالی تأییدک و تسدیدک عن تقدم عمارة المشهدین عمارة مشهد سیدنا ابی عبدالله الحسین أم عمارة مشهد امیرالمؤمنین علی (ع) و کم جدد مشهدهما قبل البناء الموجود؟ و عن اول من جاور الحائر المقدس من السادات الحسینیة؟ و کان ما یحضرنی من الجواب ما حررته فی هذه الرسالة و سمیتها نزهة اهل الحرمین فی عمارة المشهدین ...
انجام: ثم صار بعد ذلک یسمونه نجف لانه کان اخف علی السنتهم. انتهی.
چاپ: ضمن میراث حدیث شیعه، دفتر نوزدهم، قم، مؤسسه فرهنگی دار الحدیث، ۱۳۸۸ش، با تصحیح محمد رضا انصاری قمی
[الذریعه ۱۱۴/۲۴؛ تکملة أمل الآمل ۳۸ و ۱۶۳؛ الاعلام زرکلی ۲۲۴/۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۶۰
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه‌ای در نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: سید حسن بن هادی بن موسی موسوی خرسان، تا: چهارشنبه ۴ ذیقعده۱۳۵۱ق، جا: نجف اشرف؛ با سه واسطه از نسخه مؤلف؛ ۳۷ص [عکسی ف: ۷-۲۵۹]

● **النزهة البهیجة = المنظومة فی الربع المجیب** /
اختربینی / عربی
an-nuzhat-ul bahīja = al-manẓūma fi-r rubʻ-il mujīb
تاریخ تألیف: ۱۱۳۱ق
در کار کردن با «ربع مجیب» است در یک «مقدمه» و هجده«باب»: مقدمه عی تسمیة رسوم الربع؛ باب ۱. معرفة اخذ ارتفاع الشمس؛ ۲. معرفةجیب القوس و قوس الجیب؛ ۳. معرفة المیل الاول و غایة الارتفاع؛ ۴. معرفة عرض البلد؛ ۵. معرفة بعد القطر و الاصل المطلق؛ ۶. معرفة نصف الفضلة و القوس؛ ۷. معرفة الدائرة و فصله؛ ۸ فی معرفة الظلل من الارتفاع؛ ۹. معرفة الدائر بین الظهر و العصر و الدائر بین العصر و المغرب؛ ۱۰. معرفة مقداد حصة الشفق و الفجر؛ ۱۱. معرفة سعة المشرق و المغرب؛ ۱۲.معرفة الارتفاع الذی لاسمت له؛ ۱۳. معرفة حصة السمت و تعدیله؛ ۱۴. معرفة سمت الارتعاع؛ ۱۵. معرفة استخراج سمت القبلة؛ ۱۶. معرفة استخراج الجهات الاربع و القبلة؛ ۱۷. معرفة المطالع الوقت؛ ۱۸. معرفة العمل بالکواکب.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۶۳/۱
آغاز: الحمدلله اللطیف الباری×× مکور اللیل علی النهاره؛ **انجام:** عامثلاثین و الف مأته ×× من هجرت المهتار هم سنة
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ مجدول؛ ۳گ(۱-۳)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۶-۴۲۹]

● **نزهة الجلاس فی نوادر ابی نواس** / داستان / عربی
nuzhat-ul jalās fī nawādir-i abi nuwās
حکایات و نوادر ابو نواس. مؤلف در پایان می‌گوید که «قد ضرنا صفحا عن بعض نوادر لایلیق بنا ایرادها».
چاپ: این کتاب در مصر و در بمبئی به چاپ رسیده است و بنا بر نوشته سر کیس در چاپ هند عنوان آن سالب الهموم و جالب الفهوم است.
[بروکلمان ذیل ۱۱۷/۱؛ معجم المطبوعات ۳۵۲/۱؛ سزگین تاریخ التراث العربی ج۲ بخش ۱۱۳/۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۸/۴-طباطبائی
آغاز: بسمله، قیل ان هارون الرشید فی ابتداء خلافته قال لجلسائه؛ **انجام:** فاذهب فی سبیلک فضحک ابو نواس و انصرف عنه. هذا آخر ما اردنا جمعه من اخبار هذا الندیم الظریف و قد ضربنا صفحا ... غض النظر عما یراه به من الزلل و الحمد لله الحسین فی زمان ایالة ... امیرزاده ابوالفتح میرزا ... فی ... ۱۲۹۶
بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق؛ ۱۵گ (۱۵۵ر-۱۶۹ر) [ف: ۲۳-۵۲۲]

● **النزهة الجمالية** / اسطر لاب / عربی
an-nuzhat-ul jamālīyya
زنجانی، عبدالوهاب بن ابراهیم، - ۶۶۰ ؟ قمری
zanjānī, ʻabd-ol-vahhāb ebn-e ebrāhīm(- 1262)
اهداء به: صدر کبیر جمال الدین ظهیر الاسلام محمد بن عمویه
مشتمل است بر دو« قسم»: قسم ۱. در علم هیئت مرتب بر پانزده فصل؛ قسم ۲. در چگونگی عمل اسطر لاب مرتب بر بیست و یک فصل.

آغاز: آغاز قسم اول: بسمله، الحمدلله مبدیء الاشیاء و معیدها و موجد الخلایق و مبیدها ...
آغاز قسم ثانی: القسم الثانی فی کیفیة العمل بالاسطر لاب و فیه احد و عشرون فصلا، الفصل الاول فی الاسامی و الاصطلاحات، الاسطر لاب آلة الیونایین اسمها اسطر لابون ای مرآة النجوم و لهذا ترجمة حمزة الاصفهانی، بانه ستاره یاب
انجام: انجام قسم اول: ولیکن هذا آخر الکلام فی هذا القسم، والحمدلله ...
انجام قسم ثانی: والبلید لاینتفع باضعاف ذلک، والحمدلله ...

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۶۳۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: کازرونی، محمد بن سدید، تا: ۷۷۳ق؛ در صفحه سی ام شانزده سطر درمعرفت سمت قبله است با آغاز و انجام ذیل: «فی معرفة سمت القبله» «فیبنی علیه المحراب»؛ واقف: نائینی؛ جلد: پارچه‌ای، ۱۵گ، اندازه: ۹/۵×۲۱/۶سم [ف: ۸-۴۵۰]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۵۳/۴
آغاز: برابر قسم دوم؛ **انجام:** برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک به پایان شعبان۷۹۷ق؛ ۷گ (۴۵پ-۵۱ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶-۳۳۶]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۰۲/۶
آغاز: برابر قسم دوم؛ **انجام:** برابر
تذکر: نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه به دست آمد، البته قسم دوم آن است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: بحرانی درازی، نوح بن هابیل، تا: قرن ۱۲ [ف: ۴-۸۳۰]

● نزهة الحدائق / هیئت / عربی

nuzhat-ul ḥadā’iq

کاشی، جمشید بن مسعود، - ۸۴۱ ؟ قمری

kāšī, jamšīd ebn-e mas‘ūd(- 1438)

تاریخ تألیف: ۱۰ ذیحجه ۸۱۸ق
«فی معرفة تقویم الکواکب السبعة و عروضها و ابعادها عن الارض و عمل الخسوف و الکسوف و کیفیة العمل المسماة بطبق المناطق»؛ درباره افزاری است که خود او ساخته و «طبق المناطق» نامیده و دوستانش آن را «جام جمشید» خوانده‌اند. در دو «باب» استو دارای ذیل و ملحقات عشره است. ذیل کتاب در نیمه شعبان ۸۲۹ بدان الحاق شده و درباره آلت لوح اتصالات ساخته خود او است و ده الحاق دارد.(دانش پژوه)
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل اطباق السموات دائره و صیر الکواکب علی مناطقها سائره ...
چاپ: مشار عربی، ص ۹۵۰؛ ایران، تهران، ۱۳۰۶ق، با تصحیح و مقابله فرج الله حسینی، سنگی، خشتی، ۳۹ص
شرح و حواشی:
۱- الالحاقات العشرة = ذیل نزهة الحدائق؛ کاشی، جمشید بن مسعود (-۸۴۱ق)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۰۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** کالنجوم فی السماء فی منتصف شعبان المعظم سنة تسع و عشرین و ثمانمائة ... و الحمدلله رب العالمین (ص۲۵۰-۳۱۳ چاپ سنگی ۱۳۰۶ ایران با مفتاح الحساب)
خط: نسخ، کا: تبریزی شجاعی، ابوالحسن بن ابوالفضائل، تا: ذیحجه۹۶۴ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ، ۲۳سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۹-۱۲۹۰]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۹۸۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** فهی تعدیل ما بین السطر ین ولیکن هذا اخرما اوردته فی هذه الرساله والحمدلله رب العالمین ... و فرغت من تألیفها یوم النحر حجة ثمان عشر و ثمانمائه هجریه علی هاجرها الاف التحیه
خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ مصحح؛ ۱۸گ (۱۶پ-۳۳پ)، ۱۷سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [رایانه]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۸۰/۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳سطر ، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۶-۲۶۴]

● نزهة الحساب فی علم الحساب = نزهة النظار فی علم الغبار / ریاضیات / عربی

nuzhat-ul ḥussāb fī ‘ilm-il ḥisāb = nuzhat-un nuẓẓār fī ‘ilm-il ġubār

ابن هائم، احمد بن محمد، ۷۵۳؟ - ۸۱۵ قمری

ebn-e hāem,ahmad ebn-e mohammad (1353 - 1413)

وابسته به: مرشد الطالب فی اسنی المطالب فی علم الحساب = المرشدة فی صناعة الغبار؛ ابن هائم، احمد بن محمد (۷۵۳-۸۱۵ق)
تلخیصی است از «المرشدة» در علم غبار خود او، مرتب شدهبر یک «مقدمه» و دو «باب» و یک «خاتمه»: المقدمه فی اسماء العدد و اشکاله و منازله؛ باب ۱. فی اعمال الصحیح؛ باب ۲. فی اعمال الکسر؛ الخاتمه فیها فصول (سه فصل).
آغاز: بسمله. اما بعد حمدالله الواحد بکل اعتبار ... فان کتابی الموسوم بالمرشدة فی صناعة الغبار لما تلقی بالقبول و خص بالانتشار کلف به صدیق لی یهوی الاختصار فالتمس منی ان الخصه ... حاصراً له فی مقدمة و بابین و خاتمة ...
[حاجی خلیفه ۱۹۴۴/۲]
شرح و حواشی:
۱- الشرح الصغیر لنزهة الحساب؛ فرضی، یحیی بن تقی الدین (۹۵۳-۱۰۱۴ق)
۲- تحفة الطلاب فی شرح نزهة الحساب؛ دمشقی شافعی، محمد بن

احمد
۳- شرح نزهة الحساب؛ شهاب الدين بيروتي، احمد
۴- تحفة الطلاب فی شرح نزهة الحساب

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۰۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** عمل بالضرب و القسمة. و صلى الله على سيدنا محمد النبى الامى و على آله و صحبه ...
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳۲گ (۴۰پ-۷۱ر) [ف: ۱-۲۶۰]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** كما هو اثنى على نفسه و صلى الله على سيدنا محمد و اله و صحبه و سلم.
خط: نسخ، کا: محمد العلای، تا: رمضان۱۰۴۴ق؛ مجدول؛ واقف: حسین کی استوان؛ ۳۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹/۷سم [ف: ۱۸-۱۷۰]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۶۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** يوم الدين
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۱۰۲ق؛ جلد: میشن، ۱۸گ (۱پ-۱۸ر)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۳۸۴]
۴. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: ۹۵/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** سبحانه لا احصى ثناء عليه هو كما اثنى على نفسه و صلى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه و سلم.
کا: عبدالغنی بن محمد حسنی حسینی شیروانی شماخی، تا: ۱۲۸۸ق، جا: شماخی مدرسه بابا سنگر؛ جلد: تیماج، ۱۹گ (۸۹پ-۱۰۷پ)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: -۹۵]
۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۰/۱
آغاز: برابر **انجام:** و من اراد الزيادة على ذلك فيكفيه اصله المسمى بالمرشدة و من رام التبحر فى التصرف فى المجهول بالاعداد المتناسبة فعليه بالمعونة التى فاقت كتب هذا الفن قاطبة والحمدلله رب العالمين (تم كتاب النزهة).
خط: نسخ، کا: علی محمد، تا: ۱۳۶۱ق؛ ۱۶گ (۱پ-۱۶پ) [ف: ۵-۷۰۹]

● نزهة الخاطر الفاتر فی ترجمة الشيخ عبدالقادر /

تراجم / عربی
nuzhat-ul xāṭir-il fātir fī t.-iš šayx ʻabd-ul-qādir

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۴۳/۸
کا: حفید بکلی افندی، ابراهیم بن علی، تا: قرن ۱۳، جا: ترکیه عثمانی؛ قطع: رقعی بزرگ [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۶]

● نزهة الخاطر و سرور الناظر و تحفة الحاضر و متاع المسافر = ربيع الاخوان الموضح لكلمات القرآن =

غريب القرآن / علوم قرآن / عربی
nuzhat-ul xāṭir wa surūr-un nāẓir wa tuḥfat-ul ḥāḍir wa matāʻ-ul musāfir = rabīʻ-ul ixvān al-muwaḍḍiḥ li-kalimāt qur'ān = ġarīb-ul qur'ān

طریحی، فخرالدین بن محمد، ۹۷۹ - ۱۰۸۷ ؟ قمری
torayhī, faxr-od-dīn ebn-e mohammad (1572 - 1677)
تاریخ تألیف: ۱۰۵۱ق
کتابی است در شرح و توضیح الفاظ غریب قرآن. در صفحات آغازین کتاب چنین آمده است که مؤلف پس از اطلاع بر کتاب «نزهة القلوب» ابی بکر محمد بن عزیز سجستانی، در تبویب آن کتاب نقایصی یافته که در صدد اصلاح آن بر آمده و آنرا بر حسب حروف الفبا مرتب نموده است. او همچنین در مورد هدف از تألیف کتاب مذکور، فوائدی چند در پایان آن آورده و می‌گوید که چه بسا آن را «ربیع الاخوان الموضح لکلمات القرآن» بنامم. این اثر که به «غریب القرآن» نیز معروف است.
آغاز: الحمدلله الذى جعل القرآن وسيلة لنا الى اشرف منازل الكرامه و بعد فيقول الفقير الى الله الغنى فخرالدين بن محمد على النجفى انى لما عثرت بكتاب غريب القرآن المسمى بنزهة القلوب و فرحة الكروب تأليف ابى بكر محمد بن عزيز السجستانى ... النوع الاول ما اوله همزه ابا ملة ابيكم ابراهيم جعل ابراهيم ابا للامه ...
انجام: ميكال و ميكائيل و قرى و سلام على آل ياسين اى على آل محمد صلى الله عليه و آله و سلم قد فرغ منالسواد هذه الوريقات ...
چاپ: چاپ شده
[مشار عربی ۹۵۰؛ نسخه‌های منزوی ۳۳۰/۱؛ مكتبة اميرالمؤمنين ۴۷۰/۴؛ الاوقاف العامة بغداد ۱۶۴/۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۲۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۳۶گ، ۱۴سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۱-۲۰۷۹]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۸۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: نظام الدین بن احمد اردبیلی، تا: ۱۴ جمادی الثانی۱۰۱۶ق، جا: مشهد رضوی؛ محشی با نشان «منه»، «هـ»، «ص»؛ تملک: عقودی در سال ۱۳۰۴؛ یادداشتی از محمد جواد بن مرتضی طباطبائی با مهر «جواد بن مرتضی الحسنی الحسینی الطباطبائی» (بیضی)؛ مهر: «الواثق بالله الغنی محمد مهدی الحسنی الحسینی» (مربع)، «... طباطبایی» (بیضی) با تاریخ ۱۳۱۶ق، جواد بن مرتضی؛ جلد: تیماج مذهب، ۸۳گ، ۲۲سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۳۵-۲۷۲]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۶۰
آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: سلخ جمادی الاول۱۰۹۳ق؛ تملک: فخرالدین بن تقی الدین طریحی، محب الدین طریحی نجفی، محمد بن عبدالرحیم قزوینی به تاریخ ۱۸رجب ۱۲۶۶در اصفهان، علی نقی بن آقا محمد قزوینی؛ جلد: تیماج، ۱۴۳گ، ۱۰۹سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۳-۳۶۷]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: نجفی، محمد بن علی بن نویج، تا: ۲۶ ربیع الثانی۱۰۹۹ق؛ مصحح به سال ۱۱۰۰، دو تن از دانشمندان نسخه را مقابله و تصحیح نموده اند. و هر یک از ایشان در صفحه آخر نسخه بعنوان نشان تصحیح و خوانده شدن، چند جمله به خط خود نوشته‌اند، عبارت یکی از ایشان چنین است: «قد فرغ من مقابلة هذا الکتاب ابن محمد محسن علی ... الاسترآبادی فی ۲۶ جمادی الاول ۱۱۰۰ بکربلاء» و عبارات دومین چنین است: «قوبل و صحح هذه النسخة ... باعانة صاحب ... مولا علی نقیا الاسترآبادی فی اواخر ج ۱-۱۱۰۰ بکربلاء حرره ... ابن عبد ...»؛ جلد: تیماج، ۱۴۹گ، ۱۷سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱-۲۳۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۳۷

خط: نسخ، کا: شهاب الدین بن حمید، تا: قرن ۱۲؛ تملک: محمد بن اسمعیل قیسی عاملی در ۱۲۸۸؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۸۴گ، ۱۷سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۶-۲۲۴]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۷۷

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: محمد بن محمد علی سلطان با مهر «محب اهل وفا من علی مصطفی ۱۱۰۵»؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۴۱گ، ۱۵سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۶-۳۵۸]

۷. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۲۷۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن محمد حسین، تا: قرن ۱۲؛ جلد: ساغری، ۲۴۲ص، ۱۷ سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۳۲۰]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۶۹

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی، ۱۶۳گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۸/۵×۱۴سم [ف: ۲۲-۵۹]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۱۰۲

آغاز: أنواع منها کذلک ترتیباً یسهل تناوله علی الطالبین و لا یستصعب تعاطیه علی الراغبین؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۸۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۱-۱۱۸]

۱۰. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: ۱۴۴

انجام: و بعضهم جعلها اقساما اقسم الله عزوجل بها شرفها و فضلها لانها مبادی کتبه المنزلة و مبانی ...

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۱۲۱گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: -۱۱۱]

۱۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۷۹

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «منه، ح م ق»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۶۲گ، ۱۷و۱۸ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: -۶۸۱]

۱۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۸

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۵ سطر (۷×۱۰/۵) [ف: -۸۰۶]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: یزدی، محمد صفی بن محمد صالح، تا: ۱۱۰۶ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: مصطفی صفایی خوانساری؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۱۲۹گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۹۳]

۱۴. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، تا: ذیقعده۱۱۰۸ق، جا: مشهد رضوی المدرسة الشرفیه [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۲۹۲]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۹۸۲

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۱۱۵ق؛ جلد: تیماج، ۱۶۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۵-۲۵۰]

۱۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۵۴۲

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۱۲۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: -۱۳۶۸]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۶۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: صایغ جزینی عاملی، ابراهیم بن حسین، تا: ۱۱۲۵ق؛ جلد: مقوایی، ۱۷۵گ، ۱۹سطر (۶/۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۳×۱۸/۸سم [ف: ۱۳-۱۴۱]

۱۸. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۰

خط: نسخ، کا: محمد محسن پسر ابوالقاسم، تا: شعبان۱۱۲۶ق؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۲۰]

۱۹. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۵۹

خط: نسخ نازیبا، بی کا، تا: ۲۴ رجب۱۱۳۰ق؛ مصحح؛ مهر: «عبدالله بن علی» (بیضی)؛ ۱۵۵گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۱۲۰]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۷۲۴

آغاز: مشتمل علی فوائد لطیفة و فرائد شریفة لیتم بذلک المقصود

خط: نستعلیق، کا: عبدالواحد بن ابوالقاسم حسینی دیوکلائی، تا: یک‌شنبه۱۲ ذیحجه ۱۱۳۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۴۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۲۲-۲۶۱]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۰۵-ف

نسخه اصل: نسخه آقای حاجی میرزا حسن محمود آبادی مدرس یزدی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۱۰ق [فیلمها ف: ۱-۳۹۴]

۲۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۹۳۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: نور محمد بن کربلا اسدالله ابن مرحوم نجفی، تا:

پنج‌شنبه ۱۰ شوال۱۲۱۷ق، جا: تبریز مدرسه صادقیه؛ ۱۸ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲-۵۰۸]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۰۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد اسمعیل، تا: ۱۷ ذیحجه۱۲۲۴ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: علی احمد؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۱۶۶گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۹۴]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۹۲

همان نسخه بالا [مؤید: ۲-۱۰۱]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۸۹۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: ملا بابا ارومی، تا: صفر۱۲۳۴ق، جا: تبریز، برای آقا کاظم؛ واقف: عباسقلی واعظ چرندابی، اسفند ۱۳۴۶؛ ۱۶۹گ، ۱۷سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴/۷×۲۱سم [ف: ۱۳-۱۴۲]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۵۶

آغاز: علی الطالبین و لا یستصعب تعاطیه علی الراغبین و اضفت الی ذلک غیر ما فی المتن ما یشتمل علیه من اللغة و التفسیر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: علی محمد بن اسماعیل سدهی لنجانی، تا: ۱۲۳۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماجمذهب، ۱۲۷گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۳۵-۲۵۲]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: جعفربن رفیع حسینی، تا: شنبه غره محرم۱۲۳۷ق؛ واقف: سید کاظم عصار، دی ۱۳۵۴؛ ۱۳۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۳-۲۱۰]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ تملک: محمد رضا منشی آشتیانی به تاریخ ۱۲۹۴؛ جلد: تیماج، ۲۰ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۶۷]

۲۸. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۸۲/۲

خط: نسخ، کا: سید رضا بن میر معین حسینی، تا: شنبه ۲۴ رمضان۱۲۴۶ق؛ جلد: گالینگور، قطع: رحلی [نشریه: ۳-۴۷]

۲۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۵۱-۴/۱۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۳۱گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۸-۴۷۸۰]

۳۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: علی محمد ملقب به ملا فرزند ملا عبدالواسع، تا: جمادی الثانی۱۲۴۸ق؛ جلد: تیماج، ۱۴۷گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴-۱۳]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۰۷

خط: نستعلیق، کا: اصفهانی، عبدالحسین، تا: ۱۲۴۸ق؛ تملک: یحیی بن محمد شفیع سپاهانی در ۱۳۱۳؛ جلد: تیماج، ۳۲۹گ، ۱۱سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۹-۱۴۶۲]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۴۷/۱

آغاز و انجام: برابر

کا: علی اشرف بن عبدالله مراغی، تا: ۱۲۵۱ق؛ مصحح، محشی با نشان «ص» و «هـ»؛ ۱۵۲گ(۲پ-۱۵۳پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۵-۵۲۰]

۳۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۵

خط: نسخ، کا: حسینی خراسانی، عبدالله بن ابراهیم، تا: پنج‌شنبه ۲۵ رجب۱۲۵۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۶]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید جعفر فرزند سید حسین عقدائی، تا: محرم ۱۲۶۸ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج، مذهب، ۲۳۸گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۳۸-۶۱۷]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۱۴

آغاز: ما آخر همزه او الف و هو ااواع النوع الاول ما او له همزه ابامله ابیکم ابراهیم؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: نسرین ساوجبلاغی، محمد، تا: ۷محرم۱۲۷۳ق؛ افتادگی: آغازوانجام؛ جلد: مقوا، ۹۰گ، ۲۴سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۱۰-۱۷۷۰]

۳۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۶۱۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۶ق؛ قطع: خشتی باریک [رشت و همدان: ف: -۱۳۶۸]

۳۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق؛ جلد: تیماج، ۱۵۱گ، ۲۰سطر (۵×۱۰/۵)، اندازه: ۸×۱۳/۴سم [ف: ۱۴-۲۲]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ صفر۱۲۸۶ق؛ مجدول؛ مهر: «معتمد الدوله ۱۲۸۳» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ، ۲۱۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۸-۵۱۵]

۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: آخوند ملا لطفعلی ارساد آبادی الاصل؛ جلد: تیماج، ۱۲۲گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۵-۴۸]

۴۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ ۱۶۲گ، ۱۷سطر (۱۵×۱۹)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۷-۳۷۷]

۴۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** دون الآلهة و ذلک ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: شیخ احمد شریعت عقدایی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۱۵سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴-۱۲۰۳]

● **نزهة ذوی العقول فی نسب آل الرسول** / تاریخ، انساب / عربی

nuzhat-uḏawi-l ‘uqūl fī nasab-i āl-ir rasūl

عباسی، علی بن محمد، ۷۲۰ - قرن ۸ قمری

‘abbāsī,‘alī ebn-e mohammad (1321 - 14c)

کتاب بسیار ارزنده مهمی است در انساب سادات و تاریخ عمومی شامل سه «مقدمه» دارای چند «فصل» و «خاتمه»: مقدمه۱. در سه فصل: ۱)فی ابتداء الخلق و أول المخلوقات، ۲) فی مساحة المعمور و صفة دایرتها، ۳) فی مساحة الأقالیم السبعة؛ مقدمه۲. تحوی علی الأنساب والأخبار، در این بخش از شیوه درختی (مشجرات) نیز برای بیان نسبت‌ها استفاده شده است و پس از انساب سادات به ذکر تاریخ سلاطین و انبیاء پرداخته است؛ مقدمة ۳. در دو «فصل»: ۱) فی شرح أحوال الاثنی عشر شهر الرومیة و ما یزرع فیها و ما لا یزرع و ما یجب ان یستعمل و مایجب أن یترک فیها، ۲) یحنوی علی جملة من النوادر و الاتفاقات العجیبة الغربیة؛ خاتمه: یحتوی علی جملة من أخبار الأئمة و فضلهم و شرف بنی هاشم علی جمیع العرب.به نام کتاب در متن آن تصریح شده و در صفحه عنوان نیز چنین آمده: «کتاب نزهة ذوی العقول فی نسب آل الرسول صلی الله علیه و سلم تصنیف المولی السید العالم العلامة الکامل الفاضل النسابة الفهامة انموذج اجداده الطاهرین حیدره المولی المعظم رئیس الرؤساو خطیب الخطباء عماد الدنیا و الدین ابی الحسن ابن الحسن ابن المولی السعید محیی الدین محمد بن المحیاالعباسی قدس الله روحه».مؤلف، این کتاب را به درخواست یکی از صاحب منصبان نوشته و در ابتدای مقدمه ثانیه-که در انساب است-می‌گوید: «المقدمة الثانی فی الأنساب، لما رأیت نجم سعدالسادة العلویین قد أزهر بعدالظلماء و برج عزهم قدأنور فی أفق السماء بدوامأیام الملک الصاحب الأعظم المرتضی المعظم افتخار الوزرا سلطان السادة الشرفاء معدن الکرم و الجود نادرة الوجود قطب رحاء السادة العلویین ملاذالضعفاء والمساکین عون الله فی الأرضین المخصوص بعنایت رب العالمین تاج الملة و الحق و الدولة والدین عزالاسلام و المسلمین-مدالله له فی العمر المدید و العیش الرغید و لمعة فی الخلد ما یرید-لازالت السادة العلویین معضودین بطول بقایه بمحمد النبی و من نباه.أحببت أن أجمع نسبه فی کتاب لاجوز به جزیل الأجر و الثواب و جعلت صدر الکتاب نسب الامام بن الامام الحجة الخلف الصالح الذی بظهوره یقمع الضلال ویبین واضح الحال و ینحل الاشکال، علیه السلام الله عددالرمال، واتبعته بنسبه الشریف و جعلت بعده نسبی لیحصل لی بذلک السعادة الأبدیة لافتران نسبی بهذه الأنساب ...».مؤلف پس از نام امام زمان (ع)، اسامی امام ابومحمد حسن علوی، عمیدالوزراء محمد مجل سعید، ملک الوزراء تاج الدین علی را مطرح کرده و پس از آن طبقاتی از سادات را آورده است و سپس به ذکر تاریخ سلاطین و انبیاء پرداخته است.شهید ثانی (-۹۶۵ق) در حاشیه بر خلاصه علامه حلی، ذیل نام سید مرتضی مطلبی از کتاب حاضر نقل کرده و نام کتاب را «تنزیه ذوی العقول فی أنساب آل الرسول» آورده است.پس از شهید در برخی از منابع شیعی، به نقل از شهید از کتاب مذکور مطالبی نقل شده است، و نام کتاب در الذریعه نیز «تنزیه ذوی العقول ...» ثبت شده است. (ابوالفضل حافظیان)

[ایضاح المکنون ۶۳۹/۲؛ رسائل الشهید الثانی ۱۰۰۹/۲؛ الذریعه ۴۵۷/۴؛ هدیةالعارفین ۷۲۰/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۱عکسی و ۲۰۳۷ عکسی

آغاز: العجیبیة العربیة و الخاتمة یحنوی علی طرفة من فضائل الائمة و آل أبی طالب و سمته بنزهة ذوی العقول فی نسب آل الرسول طالبا جزیل الأجر و الثواب و خاتمة الخیر و حسن المآب و جعلته برسم خزانة ... صاحب المعظم الطاهر المرتضی ملک ملوک الوزراء قطب السادة ... الفصل الأول فی ابتداء الخلق و اول المخلوقات، عمران بن حسین قال قال رسول الله صلی الله علیه و سلم کان الله و لم یکن شیء؛ **انجام:** خاتمة یحنوی علی بعض فضائل آل محمد و بنی هاشم علیهم السلام، قال الله تعالی: لاأسألکم علیه أجرا الا المودة فی القربی، و قال تعالی: انما یریدالله لیذهب عنکم الرجس أهل البیت و یطهرکم تطهیرا ... والأخبار فی ذلک کثیرة لایمکن حصرها و قال ابذر رضی الله عنه.

نسخه اصل: کتابخانه سلطنتی برلین، آلمان، شماره ۹۳۹۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ برحسب جستجوی ما، تنها نسخه شناخته شده از کتاب در کتابخانه سلطنتی برلین نگهداری می‌شود و تصویر حاضر از نسخه مذکور تهیه شده است و تاکنون به چاپ نرسیده و مقاله و تحقیق مستقلی نیز راجع به آن دیده نشد، ظاهراً صفحات این تصویر در صحافی جابجا شده است، برخی کلمات معرب، بدون نام کاتب، عناوین به خط درشت، مصحح، در بخش اول کتاب تصویر دایره دنیا و بحر محیط ترسیم شده و بخش دوم کتاب در انساب به صورت مشجر و مسطر نگاشته شده است و فصل اول از مقدمه سوم دارای جدول‌های متعددی است و علامت‌ها و نشانی‌هایی همچون ویرگول و غیر آن در صفحات مختلف نسخه دیده می‌شود، نام کتاب و مؤلف در صفحه عنوان درج شده است؛ تملک: خسروبن محمد کرمانی به تاریخ ۹۴۶ق، سید محیی الدین ابن ابن ابن

عبدالغنی نابلسی به تاریخ ۱۲۰۸ق؛ مطالعه کتاب از محمد سعید نابلسی به تاریخ ۱۲۰۹؛ ۱۵۷ص [عکسی ف: ۵-۱۷۷] و [میراث شهاب: س۱۷ ش۱و۲-۱۲۷]

● نزهة الزاهد و نزهة العابد = نزهة الزاهد و نهزة العابد / دعا / فارسی و عربی

nozhat-oz zāhed va nozhat-ol ʻābed = nozhat-oz zāhed va nohzat-ol ʻābed

به فارسی کهن و بسیار شیوا و روان از قرن پنجم و ششم و بهترین کتاب فارسی‌ای است که در زمینه دعا به روش شیعی تألیف شده است. در زبدة الدعوات عسکری و معتقد الامامیة (ص ۲۰۰و ۲۲۴) از آن نام برده شده است؛ در جامع الروات (۵/۲) و امل الامل (۲۱۶/۲) به نقل از فهرست منتجب الدین رازی از غنیة العابد و منیة الزاهد ابوعلی فضل بن حسن طبرسی یاد شده است و ابن بابویه رازی می‌گوید: که من آن رادیدم و نزدش برخی از آن را خواندم (نیز الذریعه ۶۷/۱۶). بیهقی در تاریخ بیهق (ص ۲۴۲) از چنین کتابی یاد نموده است. دارای پنج بخش: ۱. اورادی که در شبانروز مکرر می‌شود؛ ۲. اورادی که در هفته مکرر می‌شود؛ ۳. آنچه هر ماهی مکرر می‌شود؛ ۴. آنچه در سالی مکرر می‌شود؛ ۵. آنچه در حادثه مکرر می‌شود.

آغاز: خدایا تو را خوانم و تو را دانم و به تو نازم و حاجت به تو پردازم و پناه با تو دهم و از تو در تو گریزم و در همه حاها اعتماد بر تو کنم و امید به فضل و کرم تو دارم و فخر به بندگی تو آرم و دست رجا در دامن عفو و غفران تو زنم و دوستی با دوستان تو کنم و دشمنی با دشمنان تو کنم و بر محمد و آلش درود از برای تو فرستم که برگزیدگان تو اند از بنی آدم و فخر و تاجند بر سر هر دو عالم ...

انجام: و چون وداع خواهد کرد بگوید استودعک الله و استرعیک و اقرء علیک السلام ...

چاپ: این کتاب با تصحیح آقای رسول جعفریان از سوی نشر میراث مکتوب چاپ و منتشر شده

[الذریعه/۲۴/۱۱۷ش۶۰۰]

۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۵۳

آغاز: ان الصلوة تنهی عن الفحشاء و المنکر؛ **انجام:** ابداً ما ابقیتنی انک علی کل شی قدیر ... خدایا بحق محمد و عترت پاکش که رنج ما در جمع این کتاب شریف ضایع منما ... و جز رضای خود مگردان و آنرا قبول نیکو پذیر و اگر غرضی نامرضی در خاطر آمده باشد بر بنده ضعیف مگیر و از شفاعت معصومان زهر معاصی ویر اتر یاقی بیامرز و دست گیر ... در روز رستخیز و احوال شوریده و اقوال ناپسندیده وی را بکرم و فضل خود بپوشان که از تو جز خیر نیاید بیدک الخیر انک علی کل شی قدیر

بی‌کا، تا: گویا قرن۱۰؛ افتادگی: آغاز ووسط؛ از نسخه ما برگ اول و نیز برگ‌هایی از بخش چهارم و پنجم افتاده است، این چند سطر که نقل شد گویا در نسخه دانشگاه نیست؛ ۱۵۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲-۱۰۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۴۶ و ۱۷۹۹-ف

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حسینی، حسین بن حسن، تا: شوال ۹۸۰ق؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۷۲گ، ۱۲سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۴-۳۵۸۰] و [فیلمها ف: ۱-۲۶۴]

۳. شیراز؛ مدرسه منصوریه؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان۹۹۵ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [نسخه‌پژوهی: ۱-۵۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۸۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۵ ذیقعده۱۰۶۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۳۶۱گ، ۲۵ سطر (۸×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱۶-۵۲۸]

۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فارزقنی زیادته ابدا ما بقیتنی انک علی کل شیئی قدیر، تمت

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک سرلوح، مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۲۲گ، ۱۵ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۱-۵۹۱]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۶۴۹

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۱۰۲]

←نزهة الزاهد و نهزة العابد ﴿ نزهة الزاهد و نزهة العابد

● النزهة الزهية فی احکام الحمام الشرعیة و الطبیة / طب / عربی

an-nuzhat-uz zahīya fī aḥkām-il ḥammām-iš šarʻīya wa-ṭṭibbīya

مناوی، محمد عبدالرؤف بن علی، ۹۵۲ - ۱۰۳۱ قمری

manāvī,mohammad ʻabd-or-ra’ūf ebn-e ʻalī (1546-1622)

تاریخ تألیف: ربیع الاول ۱۰۰۹ق

کتاب مختصری دراحکام فقهی مربوط به حمام و آنچه از مسائل طبی مربوط به آن می‌شود در یک «مقدمه» و دو «کتاب» هر کدام دارای هفت «باب» و یک «خاتمه» تدوین شده: المقدمة: فی معنی الحمام لغة و شرعا و اول من اتخذه؛ کتاب ۱.احکام الحمام الشرعیة: باب ۱) فی حکم دخوله شرعا، ۲) فی الاداب عند ارادة دخوله، ۳) فیما علی من دخله من الوظائف، ۴) فی الاداب عند الخروج منه و ما بعده، ۵) فی احکام خاصة بدخول النساء، ۶) فی احکام میاه الحمام و بخارها و دخانها، ۷) فی حکم ما یتلف و فروع فقهیة غیر مشهورة؛ کتاب ۲. احکام الحمام الطبیة: باب ۱) فیما ینبغی ان یکون علیه من الهیئة، ۲) فی منافعه، ۳) فی مضاره، ۴) فیما یطلب فعله عند دخوله و ما ینهی عنه، ۵)

فیما یطلب فعله فیه و ما ینهی عنه فیه، ۶) فیما یطلب فعله عند الخروج منه و ما ینهی عنه، ۷) فیما یومر بفعله بعده و ما ینهی عنه؛ الخاتمة: فی حکم الاستحمام بالماء البارد و الحار و منافعه و مضاره.
آغاز: الله احمد علی ما منحنی من نعیم القناعة و علی ما جبلنی علیه من الانجماع و الانقطاع حسب الاستطاعة و ان قصدنی بالاذی و الضر متنطعون

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۶۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یجتنب ذلک من فی بدنه شیء من الفضول لئلا یحتقن فیه الفضول التی سخنت فیتولد منها حمیات طویلة ...
خط: رقعی، کا: تاج الدین المناوی (فرزند مؤلف)، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۸گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۷-۳۷۱]

● **نزهة السائر فی اخراج الضمائر** / طالع بینی / عربی
nuzhat-us sā’ir fī ixrāj-iḍḍamā’ir
خزرجی، احمد بن مسعود، - ۶۰۱ ؟ قمری
xazrajī,ahmad ebn-e mas‘ūd(- 1205)
در طالع بینی و زایجه و تفأل است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۸۳
آغاز: قال الشیخ الامام ... ابوالعباس بن جعفر السبتی ... و کان من اکابر الصوفیة فی المائة السادسة ... و فیه قال صحیح عن نسبته و آثار علم الزایرجة
در فهرست به ابوالعباس بن جعفر سبتی منسوب شده است که ظاهراً نام پدر مؤلف را صحیح ذکر نکرده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۹گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶/۲×۲۱/۵سم [ف: ۱-۵۶۵]

● **نزهة السرور** / تاریخ ایران، ادبیات / فارسی
nozha-tos sorūr
معین الدین یزدی، علی بن محمد، - ۷۸۹ قمری
mo‘īn-od-dīn-e yazdī,‘alī ebn-e mohammad(- 1388)
تاریخ تألیف: ۷۵۷ق
رساله‌ای است آراسته با صنایع بدیعی در تهنیت کدخدایی شاه شجاع با دختر امیر سلطانشاه نگاشته است.
آغاز: الرسالة الموسومة بنزهةالسرورمن منشآت مولانا العظیم معین الملة والدین الیزدی بسمله.الحمد لله رب العالمین حق حمده ... درین مدت که تعاطی کئوس نشاط چهره روزگار برافروخته و تناول اقداح کامرانی خرمن عموم سوخته
انجام: و شاخ کامکاری ساخته میگویند بیت: چو یزدان بر انچت هوی بود داد ×× سرانجام این کار فرخنده باد. وصل الله علی سید المرسلین محمد و آله وصحبه اجمعین والحمد لله رب العالیمن
[تاریخ یزد ص ۲۰۶؛ دیباچه مواهب الهی ص ۱۲]

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۸۸/۹ ـ ج
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و۹؛ کاغذ: سمرقندی، ۵گ (۱۰۸پ-۱۱۲پ)، ۲۱سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱-۴۸۸]
۲. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۴۶/۱۵ - ج
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۲۶۵پ-۲۶۷ر) [ف: -۲۱۷]

● **نزهة السلطان و جلاء الاحزان** / تراجم / فارسی
nozhat-os soltān va jalā’-ol ahzān
در فضیلت امام شافعی، برای اولجایتو، در چهار «قسم» (دو تا در مقدمات دو تای دومی در مقاصد).
[فهرستواره منزوی ۲۳۱۷/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۰-ع
نسخه اصل: مغنیسا گنل ش ۱۰۶۷؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۸۶گ، ۱۵سطر [فیلمها ف: ۱-۲۶۴]

● **النزهة السنیة فیما یطلب من أخبار الملوک و خلفاء الدیار المصریة** / تاریخ / عربی
an-nuzhat-us sanīyya fīmā yuṭlab-u min axbār-il mulūk wa xulafā’-id dīyār-il miṣrīya
ابن فهد، عبدالعزیز بن عمر، ۸۵۰ - ۹۲۱ قمری
ebn fahad,‘abd-ol-‘azīz ebn-e ‘omar (1447 - 1516)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۰/۲عکسی
آغاز: بسمله ... الحمد لله خالق کل شیء و له الصفات الأزلیة و رازق کل حی
نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، شماره ۱۷۰۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ رکابه‌دار؛ ۱۷ص (۸-۲۴)، ۱۷سطر [عکسی ف: ۴-۳۱۴]

● **النزهة السیاسیة** / فلسفه / فارسی
an-nozhat-os sīyāsīya
شمس مغربی، محمد شیرین، ۷۵۰؟ - ۸۰۹ قمری
šams-e maqrebī, mohammad šīrīn (1350 - 1407)
چنان‌که مؤلف در دیباجه گفته این رساله درباره کیفیت ظهور و ترتیب عوالم و بروز اشکال معالم از بدو ایجاد عالم تا آفرینش انسان و مشتمل بر دوازده «تنبیه» و «تعلیم» بوده و نام آن «النزهة السیاسیة فی معرفة بدء ایجاد نشأة العالم الی الصورة الانسانیة»

است.

[الذیعه ۱۱۸/۲۴ و ۹/۳ با ذکر شرح حال مؤلف؛ ریحانة الادب ۳۵۳/۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۰۳/۷

آغاز: الحمد لله رب العالمین العارفین الموحدین المحققین ... اما بعد چنین گوید راقم این مرقوم و ناظم این منظوم؛ **انجام:** آنچه از مشکلات باقی مانده باشد حل کرده شود و صورت دایره کلیه جامعه اینست تم الکتاب و الله اعلم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۸ص (۱۵-۲۲)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۱۲۶]

● نزهة الصنایع / ادبیات / فارسی

nozha-tos sanāye'

امیران حسینی، علی بن علی، ق۹ قمری

amīrān hoseynī,'alī ebn-e 'alī(- 15c)

در پژوهش صنایع و بدایع شعر و نکات و لطائف نثر.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۳۴/۵

خط: نستعلیق، کا: عبدالمطلب حسینی، تا: ۱۴ ربیع الاول۱۰۸۷ق، جا: اشرف مازندران؛ قطع: جانمازی [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۹]

● نزهة الصنایع / ادبیات / فارسی

nozhat-os sanāye'

اصفهانی، علی بن حسین

esfahānī,'alī ebn-e hoseyn

در سه «روضه» در صنایعی که مربوط به لفظ تنها یا معنی تنها یا لفظ و معنی هر دو است.

قم؛ لاجوردی، سید مهدی؛ شماره نسخه: ۳۰

آغاز: بسمله. تا طوطی ناطقه انسان بر اغصان بیان به ترصیعات نغمات

خط: نستعلیق، کا: عبدالمطلب حسنی، تا: یک‌شنبه ۱ ربیع الاول۱۰۸۷ق، جا: اشرف [چند نسخه-ف: -۱۱۱]

● نزهة الطالبین و تحفة الراغبین / ادبیات / عربی

nuzhat-uṭṭālibīn wa tuḥfat-ur rāġibīn

شیرازی، احمد بن محمد، ق۹ قمری

Šīrāzī,ahmad ebn-e mohammad(- 15c)

وابسته به: الکواکب الدریة فی مدح خیر البریة = قصیدة البردة = قصیده برده؛ بوصیری، محمد بن سعید (۶۰۸-۶۹۶ق)

تاریخ تألیف: ۸۰۹ق

شرح قصیده برده است. مؤلف دو شرح بر این قصیده نگاشته است که اولی در ۷۹۷ق به انجام رسیده و دومی که اثر حاضر است در سال ۸۰۹ق به پایان رسیده است.

[کشف الظنون ۱۳۳۳/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۲۲

آغاز: بسمله، امن تذکر جیران بذی سلم من الابتداء و ذلک؛ **انجام:** شتران رانندگان ایشان تم الکتاب خمس و اربعین و ثمان مائه هجریه

خط: نستعلیق، کا: امان الله، تا: ۸۴۵ق [الفبائی: -۵۸۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۲۱

آغاز: بسمله، الحمدلله نحمد و نستعینه و نومن به؛ **انجام:** و بالنعم یتعلق به و الباء للاستعانه خمس و ثمانین و ثمانمائه الهجریه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۸۵ق [الفبائی: -۵۸۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۶۷۰

آغاز: فیقول احقر العباد و افقرهم و اضعف الناس؛ **انجام:** اسمه و فاعل منیب و ضمیر له و الازهار مفعوله و شی الاکم متعلق به و الجمله خبیره

خط: نسخ، کا: شفیع، محمد کریم بن محمد، تا: ۱۲۷۲ق [رایانه]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۴۸/۱

همان نسخه بالا [اهدائی ف: -۳۰۲]

● نزهة الطرف فی علم الصرف / صرف / عربی

nuzhat-uṭṭuraf fī 'ilm-iṣṣarf

میدانی، احمد بن محمد، - ۵۱۸ قمری

meydānī,ahmad ebn-e mohammad(- 1125)

در کشف الظنون (۱۹۴۳/۲) آمده است که این اثر طبق کتاب اسانید خواجه پارسا از جمله مؤلفات ابوالبقاء عبدالله بن الحسین بکری شمرده شده است. شامل ده «باب» است: ۱. در مقدمه صرف؛ ۲. ابنیه اسماء؛ ۳. ابنیه افعال؛ ۴.القاب انواع و معنی امثله؛ ۵.مصادر؛ ۶.امثله فاعل و آمر؛ ۷.حذف و زیاده؛ ۸.قلب و ابدال؛ ۹.احکام همزه؛ ۱۰.حل العقد.

آغاز: الحمدلله علی آلائه و اشکره علی جمیل بلائه ... اما بعد فان التصریف اخذ من الادب و به یعرف سعة کلام العرب ... و سمیته نزهه الطرف فی علم الصرف ...

انجام: زاد مفعولا آخر و هو الذی حل الفعل به قال المصنف ره تم الکتاب ... علی ما وفقناه و هدانا الیه و هو حسبنا و نعم الوکیل.

چاپ: مشار عربی، ص۹۵۱؛ ترکیه، ۱۲۹۹ق؛ تهران، سنگیف ۱۳۲۲ق (چاپ گراوری از روی نسخه خطی)، خشتی، ۹۴ص

[مشار عربی ۹۵۱؛ کشف الظنون ۱۹۴۳/۲؛ بروکلمان ذیل ۵۰۷: ۲]

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۶۷۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۲ ربیع الاول۷۲۸ق؛ واقف: مستوفی دیوان میرزا محمد علی، محرم ۱۲۳۱؛ کاغذ: بغدادی [نشریه: ۲-۱۷۳]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۷۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسین بن حسن کرمانی، تا: ۸۴۳ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «مصطفی الحسینی» (بیضی)، کتابخانه مجدالدین؛ ۱۴ سطر (۸/۵×۱۲)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۶۸]
۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۰۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: میر صالح حسنی مازندرانی، تا: ۱۰۸۹ق؛ ۶۶گ (۷۱پ-۱۳۶پ)، ۱۳سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۱۴-۱۱۳]
۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۲۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** المضاعف من هذا الباب فریفر فراراً ... یقر من الوقار و هو الثبات
در ده باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۲۶گ (۱۳۸پ-۱۶۳پ)، ۱۵سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: -۲۴۲]
۵. قم؛ شریعتی، محمد حسین (کتابخانه)؛ شماره نسخه: ۴/۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۹۹ص (۳-۱۰۱) [ف: -۳۶]

● نزهة الطلاب / ادبیات / عربی

nuzhat-uṭṭullāb

حسینی، محمد باقر بن حیدر، - ۱۲۹۰ قمری

hoseynī,mohammad bāqer ebn-e heydar(- 1873)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۲۰
آغاز: بسمله، الحمدلله علی نعمه و الصلوه علی محمد و عترته؛
انجام: نستل الله الهدایه فی المبدء و النهایه و باطنا و ظاهرا
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۸ق؛ جلد: پارچه‌ای [الفبائی: -۵۸۱]

● نزهة العاشقین = نزهة العشاق = زینة العاشقین / عرفان و تصوف / فارسی

nozhat-ol ʻāšeqīn = nozha-tol ʻoššāq = zīnat-ol ʻāšeqīn

حاج بله تبریزی، عثمان بن امین الدین، ق۸ قمری

hāj bale tabrīzī,ʻosmān ebn-e amīn-od-dīn(- 14c)

تاریخ تألیف: ۹۷۰ق

در مراتب عاشق و معشوق، به نثر و نظم و حکایت در پنج «قاعده» و یک «خاتمه»: ۱. هر عضو آدمی برای کاری است و دل برای عشق ورزیدن؛ ۲. اهل لطف خلاف کرده‌اند که دیده سابق است در عشق و یا دل؛ ۳. عاشق جهت لذت بردن نیازمن جمال معشوق است، معشوق نیز برای ارائه جمال نیازمن عاشق؛ ۴. عاشق را در عشق شرایط است (هفت شرط)؛ ۵. معشوق را نیز شرایط است (هفت شرط)؛ خاتمه: طایفه‌ای که از ذوق دل نصیبی ندارند. در دیباچه در سبب نگارش این گفتار می‌نویسد: «این ضعیف را بهریاری بر دل باری داشت و از سلسله عشق بر پای بندی ...».نام مؤلف در نسخه‌ها گوناگون آمده است: عثمان بن حاج بله (بالله، بالا؟) تبریزی (نسخه‌ها)، علی فرزند محمود (همانجا و گلچین معانی)، علی بن حاج (اته)، خواجه عثمان فرزند آقا بالا تبریزی (نسخه لس آنجلس).

آغاز: الحمدلله الذی جعل قلوب العاشقین محل محبات المعشوقین ... اما بعد، چنین گوید سوخته فراق و غم اندوخته اشتیاق ... عثمان بن حاجی بله التبریزی ...

چاپ: تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، میراث بهارستان، دفتر دوم، ص۱۶۵، با تصحیح فاطمه شاملو

[فهرستواره، منزوی ۴۶۶/۷ به نام زینة العاشقین و از علی بن محمودو ۱۰۳۰/۸]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۳/۲-ف
آغاز: سپاس آفریدگاری را که سینه بی دلان شیفته را محل اسرار عشق گردانید و ستایش پروردگاری را که از جان عاشقان چمن محبت بساخت و از دل مشتاقان گلشن معرفت پرداخت؛ **انجام:** تم الرسالة الموسومة بنزهة العاشقین علی ید العبد الضعیف المحتاج الی رحمة الله تعالی و غفرانه علی بن محمد المؤدب - احسن الله عواقب اموره - فی حادی عشر ربیع الاول سنة تسع و ثمانین و سبعمأة الهلالیة النبویة و الحمد لله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا
نسخه اصل: شهید علی پاشا ش ۲۷۰۳. در سه قاعده و یک خاتمه؛ خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن محمد مودب، تا: ۱۱ ربیع الاول۷۸۹ق؛ ۷گ (۴پ-۱۰ر)، ۲۵سطر [فیلمها ف: ۱-۵۱۵]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۵۶/۲۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اختصار کرده شد بر وجه احسن، انه خیر موفق و معین هو نعم المولی و نعم النصیر، و صلی الله علی ...
تذکر: این رساله در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۴۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۹گ (۲۹۷پ-۳۰۵پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۷-۱۸۰]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۰۳/۲-ف
نسخه اصل: نسخه آقای افشار شیرازی. در پنج قاعده و خاتمه و نسخه قاعده سوم تا میان پنجم را ندارد؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۷۱۷]

● نزهة العاشقین / داستان / فارسی

nozhat-ol ʻāšeqīn

زنگی بخاری، محمد بن محمود، ق۸ قمری

zangī boxārī, mohammad ebn-e mahmūd(- 14c)

اهدا به: محمود بن محمد مرتجی ابهری

رساله‌ای در عشق است به نظم و نثر در چهار «باب»: ۱.تحقیق

عشق؛ ۲. صفت عشق؛ ۳. صفت معشوق؛ ۴. فائده عشق
آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عد حضرت قادری را که عالم و آدم را ... من بعده چنین گوید مؤلف این کلمات و ... محمد بن محمد زنگی البخاری ...
چاپ: تهران، ۱۳۷۲ش، به کوشش استاد ایرج افشار
[فهرستواره منزوی ۱۰۳۰/۸]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۲/۱۰۵(آ)-۴۶۳/۱۰۵(ب)-ف
نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹. درهامش؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۷۵۶ق؛ مجدول، ۸گ (۳۷۵پ-۳۸۲پ) [فیلمها ف: ۱-۴۸۶]
قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۱۶/۱۰۵ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [میراث شهاب: س۱۸ش۱-۵۸]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۹/۱۶-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ۴۸۱۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۶۱ق [فیلمها ف: ۱-۶۶۷]
۳. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۰۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ترک معارضه کردند.
نسخه اصل: نسخه ش ۱۳۴ چستر بیتی (۶۴/۲)؛ خط: نسخ، کا: شیخ محمود، تا: ۸۶۴ق، جا: شیراز؛ برای ابوالفتح پسر بوداق بهادر خان پسر جهانشاه پسر قره یوسف ترکمان قرقوینلو نقل شده است. گردآورنده حسام محمد رشید خوارزمی است از قرن ۸ و ۹ [نشریه: ۶-۶۸۲]

● نزهة العاشقین = زینة العاشقین / عرفان و تصوف / فارسی
nozhat-ol ʻāšeqīn = zīnat-ol ʻāšeqīn

علی بن محمود الحاج، ق۱۰ قمری
ʻalī ebn-e mahmūd-al-hāj(- 16c)

تاریخ تألیف: ۹۷۰ق
شامل روایات و حکایات مختلفی در بیان عشق و محبت و نیاز عاشق و ناز معشوق است در یک «مقدمه» توحیدی و پنج «قاعده» در شرح مقام و رتبت عشق مجازی و عشق حقیقی که با ابیاتی مناسب حال مرقوم رفته و موسوم به «نزهة العاشقین» می‌باشد.لازم به ذکر است که آقای منزوی در جلد ۸ فهرستواره ذیل نام «نزهة العاشقین» این رساله را با رساله دیگر از حاج بله تبریزی، عثمان بن امین الدین، یکی دانسته و معتقد است که نسخه‌ها متفاوت است، حال آنکه با توجه به تفاوت آغاز نسخه‌ها، حجم رساله‌ها و تفاوت نام نگارنده‌ها که یکی متوفی قرن ۸ و دیگری متوفی قرن ۱۰ می‌باشد، دو تا بودن رساله محرز می‌شود.
آغاز: بسمله.حمد و سپاس آفریدگاریرا که سینه بی دلان مستمند را محل اسرار عشق ساخت و ستایش بی حد پروردگاری را که از دل عاشقان نیازمند آئینه انوار محبت پرداخت ... اما جنین گوید فقیر بی بضاعت محتاج علی بن محمود الحاج کلمه چند شکسته بسته چون مرقع درویشان در هم پیوسته از اشعار مترفقه و از حکایات مشتمل بر بیان محبت و نیاز عاشق و ناز معشوق از خاطر پریشان بعبارت بی تکلف درویشان بزبان حال بهر دفع ملال املا کرد تا از مطالعه آن دفاع را تقویتی و دل را تربیتی حاصل شود و این رساله مشتمل است بر پنج قاعده و خاتمه و موسومست به نزهة العاشقین.بدانکه هر جزوی از اجزاء آدمی بهر کاریست تا آن نبود بیکار بود و بمحنت دنیا گرفتار چشم را کار دیدنست و گوش را کار شنیدن و دل را کار عاشقیست تا عشق نبود دل بی کار بود باید که دل بسودای عشق نگاری گرفتار باشد و از هر چیز غیر اوست بپردازد.هر دل که درو مهر نگاری نبود×× مرده شمرش که زنده باری نبود / آن دل که درو نباشد از عشق اثر ×× در هیچ حسابی و شماری نبود
انجام: دیگر از علامات عشق آنست که چون مرد ببلای او در ماند پند ناصحان و نیک خواهان نشنود. توقع از ارباب خرد آنکه این رساله را بنظر لطف مطالعه فرمایند و اگر قصوری بینند اصلاح نمایند کلام العشاق لطوی و لایروی.
[فهرستواره ۴۶۶/۷ با نام زینة العاشقین]

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق ممتاز، کا: هروی، میر علی بن میر باقر، تا: اواسطقرن۱۰؛ مجدول، با یک کتیبه مذهب بسیار عالی؛ مهر: ناصرالدین شاه؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: چرم ساغری مذهب، ۳۶ص، ۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۴/۳سم [ف: ۷-۷۴۷]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۲۴/۳۲
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۰۷۱-۱۰۷۷ق؛ جلد: تیماج، ۵ص (۶۳۷-۶۴۱)، اندازه: ۱۵×۲۷/۶سم [ف: ۱۷-۴۱۶]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۷۱۹/۶۴
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «زینة العاشقین» آمده؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۷ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن ، ۵گ (۱۶۰پ-۱۶۴ر)، اندازه: ۱۷/۲×۲۸/۲سم [ف: ۸-۷۵]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۴۳/۴
خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن محمد علی فیروزکوهی، تا: ۱۳۰۱ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج، ۶گ (۳۴پ-۳۹پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰-۱۱۷]

● نزهة العاشقین / عرفان و تصوف / فارسی
nozhat-ol ʻāšeqīn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۱/۴-ف
نسخه اصل: بادلیان اوزلی ۱۲۰ (۱۳۰۲)؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی شیرازی، تا: ۱۰۰۹ق [فیلمها ف: ۱-۵۵۸]

←نزهة العشاق > نزهة العاشقين

● **نزهة العشاق فی مکارم الأخلاق** / اخلاق / عربی
nuzhat-ul ‘uššāq fī makārim-il axlāq
حسینی، علی بن دقماق، - ۸۰۶ ؟ قمری
hoseynī,‘alī ebn-e doqmāq(- 1404)
اهدا به: خواجه نصیرالدین حسین
مؤلف از فضلاء امامیه است که این رساله را برای خواجه نصیرالدین حسین نامی نگاشته و از القابی که برای او آورده می‌رساند که از امراء بوده است. رساله مختصری است در مقدمه اخلاق با ذکر شواهد ذوقی و شرعی و مرتب است بر یک «مقدمه» و دو «مقام» و «خاتمه»: مقدمه در حقیقت نفس؛ مقام ۱. در تعریف و بنیاد مکارم اخلاق (در بیست و یک فصل)؛ مقام ۲. در رذائل اخلاق؛ خاتمه در ذکر برخی از خصائل حمیده و مواعظ.
آغاز: بسمله سبحانک یا من یسبح له النون فی ظلمة البحر الطامس الزخار ولک الحمد یا عالم مکنون مثاقیل رمال القفار ... وبعد فهذه مقدمة فی مکارم الاخلاق
انجام: ایا واقفاً یقرأ سطوراً نظمتها×× علی صحة منی قبیل منیتی / سألتک الا ما اتعظت بمصرعی×× وان لم تعی نصحی ندمت ندامتی
[الذریعة ۱۱۹/۲۴ ش ۶۱۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۷/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن اسماعیل، تا: صفر۱۰۰۹ق؛ جلد: تیماج، ۳۰ص (۱۳-۴۲)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۳۲-۲۰۲]
۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۷۹۶/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: رازی، عبدالوهاب بن قاسم، تا: ۱۰۳۱ق؛ اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳-۱۲۹]
۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۸۲۶/۵-۱۹/۱۵۶
آغاز و انجام: برابر
تذکر: در فهرست مؤلف ناشناخته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۷ق؛ ۱۱گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۸-۴۷۸۱]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۷۳۰
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به استناد آغاز و انجام ذکر شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶-۴۷۹]
۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۶/۸
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: کتابخانه آیت الله گلپایگانی، شماره ۴۸ (جدید ۱۵۶/۱۹)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱ص (۲۳-۳۳)، ۱۹-۳۰سطر [عکسی ف: ۳-۶۶۱]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۶/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و مضی فلما طرق علیه الباب خرج الیه و قال جئت جواب مسألتک انی نظمت البارحة ثلث ابیات.
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۵ص (۶۴-۷۸)، اندازه: ۱۸/۲×۲۹/۱سم [ف: ۲۹/۱-۴۳۲]

● **نزهة العشاق و نهزة المشتاق** / شعر / عربی
nuzhat-ul ‘uššāq wa nuhzat-ul muštāq
عین القضاة، عبدالله بن محمد، ۴۹۲ – ۵۲۵ قمری
‘ayn-ol-qozāt,‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1100-1132)
هزار بیت شعر است در تغزل و عشق و عاشقی که مؤلف از شعر خود، به درخواست گروهی در همدان، انتخاب کرده است.
آغاز: الحمدلله علی ما آتانا من فضله العظیم و طوله العمیم و صلواته علی رسوله محمد خیر الناس.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۴۷/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** فقد کدت اذ زمت مطایاه للسری ×× بیثرب ان أهیج بروحی و اشرقا
خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۸ شعبان۶۴۱ق؛ جلد: تیماج، ۳۴گ(۱۲۲پ-۱۵۵ر)، اندازه: ۹/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۱-۴۹]

● **نزهة العقول فی لطایف الفصول** / اخلاق / فارسی
nozha-tol ‘oqūl fī latāyef-el fosūl
عومی، محمد بن محمد یحیی
‘aūmī,mohammad ebn-e mohammad yahyā
چهل فصل است در فضایل اخلاق و مکارم آداب اسلامی، به‌گونه مجالسی تنظیم شده برای واعظان و سخنگویان که مؤلف خود از این فرقه بوده و این کتاب را پس از کتاب دیگرش «زبدة المعالی لابی المعالی»تألیف کرده و مؤلف کتاب را به هیچ شخصیتی اهدا ننمودهچون فقط برای رضای الهی آن را نوشته است. هر یک از این فصول به آیتی از قرآن کریم و حدیثی از پیامبر گرامی اسلام شروع می‌شود و مشتمل بر حکایات و اشعاری مناسب موضوعات می‌باشد.
آغاز: الحمدلله الذی الافصال و النعم و موجد الخلق و حقاً باری النسم ... چون از جمع کتب غنیة الاوصاف و منیة الوصاف.
انجام: دلهای مارا بنور بصیرت آشنائی ده یا اله العالمین و یا خیر الناظرین.
[فهرستواره منزوی ۶۵۹/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۰۸۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ هندوستان، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۶۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۳-۲۳۷]

● **نزهة العقول و خلاصة المحسوس و المعقول فی شرح رسالة التوحید لابن سینا** / فلسفه / عربی

nuzhat-ul ‘uqūl wa xulāṣat-ul maḥsūs wa-l ma‘qūl fī š.-i r.-it tawḥīd li-ibn-i sīnā

وابسته به: التوحیدیة؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸ق)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۳-ف

نسخه اصل: اونیورسیته ش ۴۷۷۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۸۹۰ق؛ ۱۱۹گ، ۱۱سطر [فیلمها ف: ۱-۳۹۴]

● **نزهة العیون فی کشف الرموز** / کیمیا / فارسی

nozhat-ol ‘oyūn fī kašf-er romūz

آغاز: بسمله. بدان ای طالب که جوهر واحد که آن ماده اولی است تدبیر آن موافق تدبیر رأی حکما ...

[نسخه‌های منزوی ۶۴۴؛ فهرستواره منزوی ۳۹۸۸/۵]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۹۷/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** از او اکسیر قمری و شمسی بدارد و منتفع شود. تمت کتاب الموسوم بنزهة العیون فی کشف الرموز

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳۴ص (۱۴۴-۱۷۷) [ف: ۶-۳۹۴]

←نزهة العیون النواظر ← روض الریاحین فی حکایات الصالحین

● **نزهة العیون و النواظر فی الاشباه و النظائر** / علوم قرآن / عربی

nuzhat-ul ‘uyūn wa-n nawāẓir fi-l ašbāh wa-n naẓā’ir

ابن جوزی، عبدالرحمن بن علی، ۵۰۸؟ - ۵۹۷ قمری

ebn-e jawzī, ‘abd-or-rahmān ebn-e ‘alī (1115 - 1201)

چاپ: حیدرآباد، دائرة المعارف العثمانیة، ج۱، ۳۲۰ص وج۲، ۳۷۳ص، ۱۹۷۴م.

[الاوقاف العامة بغداد ۱۶۶/۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۹۹

آغاز: بسمله، قال الشیخ الامام العالم جمال الدین ابوالفرج عبدالرحمن بن علی ابن الجوزی رحمة الله؛ **انجام:** انه ولی ذلک و القادر علیه و الحمدلله حق حمده و صلوة علی محمد و آله و صحبه و سلم تسلیما کثیرا الی یوم الدین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ صفر۱۱۵۶ق؛ با بلاغ؛ تملک: ابوطالب موسوی، محمد سعدی السیوطی بن صفتی الحنایله؛ ۱۲۶گ، ۲۴سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۴۱۴]

● **نزهة الغری** / تاریخ / عربی

nozha-tol ġurā

نجفی کربلائی، محمد بن عبود

najafī karbalā’ī, mohammad ebn-e ‘abbūd

محمد بن عبود نجفی کربلائی پس از مناقب السبعین و کنز الحفاظ این رساله را درباره غری (نجف) نوشته است. در آن از بحار مجلسی و فرحة الغری ابن طاوس و مجالس المؤمنین شوشتری و کامل ابن اثیر و بحر الانساب و ریاض العلماء و وفیات الاعیان و مقدمه ابن خلدون و از سید حسین عراقی و شیخ محمد کبه یاد شده است. نسخه ما از فصل دهم است و گویا از رساله سید حسین عراقی گرفته شده است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۲۹۹ - ج

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فیقول ... محمد بن المرحوم الحاج عبود ... احببت ان اجمع احوالات الغری ... و سمیته بنزحة الغری؛ **انجام:** و الثلثمایة و الف انتهی. قال ... محمد بن المرحوم الحاج عبود الشهیر بالکوفی ... هذا ما وجدته فی رسالة السید حسین العراقی سلمه الله مشوشا و ذکرته مرتبا فکان به ختام هذا الفصل انتهی (کتبه محمد التبریزی)

خط: نسخ، کا: تبریزی، محمد، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۴۱گ، ۱۴سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: -۴۹۳]

● **نزهة القلوب** / جغرافیا، تاریخ جهان / فارسی

nozha-tol qolūb

حمدالله مستوفی، حمدالله بن ابی بکر، - ۷۵۰ قمری

hamd-ol-lāh-e mostawfī,hamd-ol-lāh ebn-e abī-bakr(-1350)

تاریخ تألیف: ۷۴۰ق

مجموعه ممتازی است در رشته‌های افلاک و نجوم و آثار علوی و سفلی و عناصر و تکوین موالید و توصیف بلدان که از مدارک معتبر متقدم نقل و جمع کرده است و نام یکایک آن مآخذ را در مقدمه آورده است و در عین حال از نمونه‌های خوب نثر فارسی است.شامل یک «فاتحه»، سه «مقاله» ویک «خاتمه»: فاتحه دریک مقدمه درترتیب ابداع افلاک ونجوم وعناصر وآثار علوی ویک دیباجه در ذکر ربع مسکون وشرح طول وعرض و وصف اقالیم؛ مقاله ۱. در تکوین موالید ثلاث معادن و نبات و حیوان و آن بر سه مرتبه است؛ مقاله ۲. در ذکر نوع انسان؛ مقاله ۳. در صفت بلدان و بقاع، درچهار «قسم»: حرمین شریفین ومسجد الاقصی، شرح حال ایران، ذکر بلدانی که اگر چه ایران نیست ولی حکام ایرانی ساخته‌اند، دیگر عمارات عالیه ولایات ربع مسکون؛ خاتمه: در وصف عجایبی که در بر و بحر ربع مسکون است.وی فهرست کتاب را در دیباچه آورده، و می‌گوید چون پیشینیان کتاب‌های خود را در این موضوع به زبان عربی نگاشته‌اند، و مردم ایران از آنها بهره نبرد، برخی از دوستان از من خواستند، کتابی در این موضوع به فارسی سازم.

مستوفی از سه خلیفه به نیکی یاد کند ولی خاندان پیغمبر را بیشتر دوست می‌دارد، همه جا زیارتگاه امامزاده‌گان را نشان می‌دهد، درباره یکی از دیه‌های شهر ری می‌گوید مردم آن شیعی اثنی عشری اند و گور یکی از فرزندان جمال الدین مطهر (علامه حلی) که از مجتهدان شیعه است در آنجا است [این قسمت در نسخه‌های چاپ اروپا ص ۵۳ و چاپ بمبئی دیده نمی‌شود].

آغاز: چون واهب مواهب بی علت علت کلمته که مبدع مخترعات و مخترع مبتدعاتست در جامع قوانین فواید فراید مبانی معانی یعنی کلام مجید که مبنی است بر اصطلاحات مثالث و مثانی ترتیب ترکیب سبع المثانی تعلیم فرموده است

انجام: و ختم سخن و دعاء بر این کلمات اختصار رفت. یا علة العلل یا معبود کل الملل یا ذا الجلال و الاکرام بحرمة محمد علیه السلام.

چاپ: بارها چاپ شده است.

[نسخه‌های منزوی ۶۸۹/۱ و ۶۷۱/۲ و و ج۶، ص ۳۹۸۶؛ الذریعة ۱۲۰/۲۵ و ۱۲۰/۲۴؛ کشف الظنون ۱۹۴۵/۲؛ مشار فارسی ۱۵۷۶و ۵۱۹۰/۵؛ مشترک پاکستان، ۸۳۶/۱؛ براون ۱۴۰-۱۴۲؛ دنا، ج ۱۰، ص۶۵۲-۶۵۶ (۱۰۵ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۷۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و دلیل بر امور عالم سفلی نه آنکه حقیقی و ذاتی ایشانست بجدول یاد کنیم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۰۹ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۲۹۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۹-۱۸۷]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۳۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: گویا قرن ۹ و ۱۰ق؛ ناتمام؛ ۲۷۸گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۲-۱۰۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۲۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۷۸گ، ۲۵سطر (۱۴×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۷سم [ف: ۱۷-۱۸۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مهر: عبدالحمید حسینی، علی اکبر حسینی؛ واقف: آقاسی خان قراگوزبلو، ۱۲۵۳؛ جلد: تیماج، ۲۱۹گ، ۲۵سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [سنا: ف: ۲-۷۹]

۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۶۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹و ۱۰؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۱۹گ، ۲۰سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: -۴۳۴]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ این نسخه با نسخه چاپ بمبئی و چاپ اروپا دگرگونی‌هایی دارد و اگر کسی بخواهد نزهة القلوب را از نو چاپ کند باید آنها را یادآوری نماید، از آغاز یک برگ افتاده و برابر است با سطر ۱۳ صفحه ۳ چاپ بمبئی است، مجدول، مصحح، نسخه در گ۴۱۴پ پایان یافته و پس از آن پنج صفحه گفتاری است که نویسنده نسخه افزوده است و در چاپ اروپا و بمبئی نیست؛ تملک: محمد علی تربیت به تاریخ ۱۳۱۶؛ جلد: تیماج، ۴۱۶گ، ۱۷سطر (۸×۱۴/۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲-۶۷۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴۹۴ص، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۰-۴۲۳]

۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۸۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰، یک برگ پایان نسخه در شوال ۱۰۶۶ نوشته شده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۲۴۶گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۵-۷۱۱]

۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۵۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۱۷گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱-۵۹۲]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ویحکم ما یرید بمشیته

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن۱۰؛ مهر: «عبده اسماعیل ۱۱۶۲» (بیضوی)؛ جلد: گالینگور، ۲۳۱گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۲۷/۲-۲۲]

۱۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۸

خط: نسخ، کا: درویش علی بن محمد کاتب، تا: ۵ ذیقعده۹۰۹ق؛ اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۶]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۶۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود بن عبدالحسین سبزواری، تا: ذیقعده۹۵۱ق [تاریخ تحریر دراصل «احدی و خمسین و تسعمائه» بوده و جاعلی تسعمائه را به سبعمائه تغییر داده است]؛ مجدول، با سرلوح کم کار؛ واقف: نائینی؛ جلد: تیماج، ۳۳۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷/۷×۲۴/۸سم [ف: ۸-۴۸۲]

۱۳. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه: ۹۱۴

آغاز: غزای یرموک بودو فتحی بعضی از بلاد شام در جمادی الاخر وفات ابابکر بود؛ **انجام:** واختم خاتمنا علی الاسلام، واحشرنا تحت لواء خیر الانام وادخلنا دار السلام ...

خط: نستعلیق، کا: محمود بن عبدالحسین سبزواری، تا: چهارشنبه ۱۲ ربیع الاول۹۵۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۴۰۲ص، ۲۳سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: -۴۹]

۱۴. شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه: ۱۸

بی‌کا، تا: رمضان۹۷۱ق [نشریه: ۵-۲۷۴]

۱۵. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۷۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: علی بن شمس الدین محمد املی، تا: رمضان۹۷۱ق؛ مجدول؛ جلد: میشن، ۲۵۰گ، ۲۱ سطر [ف: ۶۸۵]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۹۳

خط: نسخ، کا: انصاری، حبیب نور محمد، تا: رجب۹۸۸ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مذهب، ۱۵۷گ، ۲۴سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱۶-۷۰۳]

۱۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۳۵۶

خط: نستعلیق، کا: هدایة الله بن میرزا علی، تا: ذیقعده۹۹۱ق؛ با دو سرلوح، مجدول [نشریه: ۷-۳۰۶]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۰

خط: نستعلیق، کا: هدایة الله بن علی، تا: ذیقعده۹۹۱ق؛ مجدول، با دو سرلوح؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۳۸گ، ۲۱سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [سنا: ف: ۲-۴۶]

۱۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۸۴۴

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ ۳۰۱گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۶]

۲۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: ۱۲×۲۴سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۶]

۲۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۳۹ حکمت

انجام افتاده در مختتم در انجام کتاب تمهیدات عذر مؤلف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، با سرلوح زرین؛ قطع: وزیری [ف: ۲-۷۰]

۲۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۴۵/۴۱

بندی کوتاه از نزهة القلوب حمدالله مستوفی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد شاه قاضی، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ جلد: میشن، ۱ص (۴۰پ)، اندازه: ۱۴/۸×۲۶/۱سم [ف: ۸-۳۸۶]

۲۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۸۵/۷

بخشی از کتاب نزهة القلوب مستوفی در شرح آثار علوی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۲۰گ (۷۷پ-۹۶پ)، ۱۷سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: -۱۴۱]

۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۳۲۷گ، ۱۹ سطر (۱۱/۲×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱-۵۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۵۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۶۵]

۲۵. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۸۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۳۸گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: -۶۴]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۸۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ جلد: تیماج، ۱۷۲گ، ۱۶ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۳/۸سم [ف: ۸-۴۸۲]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۷۹

آغاز: هذه الرسالة منتخب من کتاب نزهة القلوب. صفت اول در ذکر انسان؛ **انجام:** صورتشان خوب و سیرتشان ناسزا.

منتخبی است از مقاله دوم کتاب و انتخاب کننده معلوم نیست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ واقف: نایینی؛ ۱۱گ، اندازه: ۲۵/۷×۴۲/۸سم [ف: ۸-۴۸۲]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۲۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یا منسیء مبادی حرکات الاول ارزقنا راحة القلوب و صفاء العیش مادمنا فی عالم الترکیب ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، مصحح؛ تملک: ناصرالدین به تاریخ ذیحجه ۱۲۸۹؛ مهر: «نورالدین محمد» (هشت گوش)، «فخر عالم محمد عربیست» (بیضوی)، «المهدی من هدیت» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۱۸۷گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۱-۲۸۲]

۲۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام(انجام در باب ۱۵ در خوزستان افتاده)؛ جلد: میشن، ۲۴۲گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۷/۲سم [ف: ۴-۸۱۸]

۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۴۷

خط: نستعلیق، کا: قاضی جان بن نظام الدین احمد شولستانی فقیه، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲۶۸گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸/۲×۲۵/۲سم [ف: ۴-۸۱۸]

۳۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۳۸۰

آغاز: بر کوه حری وقت چاشت ظاهر شدن جبرئیل علیه السلام بر مصطفی (ص) نزول کلام الله و پنج آیت از اول سوره اقراء؛ **انجام:** در تبریز همچنین مردی موجود است که در میدان هنگامه...

مقداری از باب اول و بعد دیباچه کتاب و مقابله اول تا اواخر خاتمه کتاب در عجایب ربع مسکون را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: تیماج، ۲۹۵گ، ۱۷ سطر (۱۲×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱-۳۱۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۴۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۶۵]

۳۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۸ ـ ب

از مبحث افلاک است تا عجایب عالم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغازوانجام؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، ۳۸۲گ، ۲۱سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۷×۱۵سم [ف: ۱-۵۰۹]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۹۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، با تاریخ ۱۲ صفر ۱۰۷۶ (در نونویس)؛ مجدول؛ یادداشت محمد علی قاجار مورخ ۱۲۹۸ در تهران؛ کاغذ: سپاهانی، ۳۵۲گ، ۱۹ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱۶-۲۱۳]

۳۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۹۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام [نشریه: ۷-۳۰۶]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۱۹

خط: نستعلیق، کا: تبریزی، عین علی بن علی، تا: قرن۱۱؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۹۳گ، ۲۲سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۱۶-۲۴۱]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۱۷۴۲

آغاز: پروردگاری را که سفینه سکینه معرفت صفات کمال و سمات جلال او؛ **انجام:** هفدهم کرم بزرگ که در شکم بود ... بغایت مفید بود و الله اعلم بالصواب

از اوایل مقدمه تا کتاب (مقاله) سوم در ذکر نوع انسان (تا اواخر نظر اول، صفت سوم در ذکر خواص و فوائد اعضاء و جوارح انسان)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۸؛ جلد: مقوا، ۱۵۴گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۹-۱۸۹]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۳۱

آغاز: طلائیست معدن سیستان در افواه مشهورست که در عهد سلاطین غزنین بر روی زمین به مثل سوزن زرین پیدا شد و هر چندان که نشیب تر؛ **انجام:** معدن به حدود دامغان آن را کوه زر خوانند طلا پاره ها در میان خاك می‌یابند خاك را می‌شویند تا طلا از وی جدا می‌شود و اکنون در ایران غیر از این معدن.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول، مصحح؛ ۶۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۲۰-۱۶۴]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۳۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با اشکال هندسی و نقشه‌های جغرافیایی، مصحح؛ یادداشتی درباره مؤلف و یادداشتی به سال ۱۲۹۶ق که کتاب را مخبرالدوله به صاحب یادداشت داده؛ مهر: کتابخانه «جعفر سلطان القرائی» به سال ۱۳۶۵ق در تبریز؛ جلد: تیماج، ۲۸۱گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۰-۲۲۵]

۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی‌تا، در پایان قسمت نونویس ۱۲۲۴ قرن ۱۳ رقم کرده ولی قسمت کهنه حدود قرن ۱۱ نظر می‌رسد؛ مجدول؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۱۰-۷۶۲]

۴۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و این نتایج که از آزادگان جان و دلند، نامی تر و باقی تر از فرزندان آب و گلند

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: میشن، ۲۶۳گ، ۱۹سطر (۱۱/۵×۱۹)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۱-۲۶۰]

۴۱. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۲۹۶۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه۱۰۲۱ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۳۴۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۴-۸۱۸]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۴ق؛ دارای یک سرلوح، مجدول؛ ۵۱۶ص، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱۷-۱۸۳]

۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۳۸

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ رجب۱۰۳۰ق؛ جلد: تیماج، ۳۰۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۷-۳۴۸]

۴۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۵۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی کاتب خاتون آبادی، تا: دوشنبه ۵ ذیقعده۱۰۳۱ق؛ مجدول، با یک سرلوح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: ساغر، ۲۰ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۵-۷۱۰]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۲۸۱/۳

خط: نستعلیق، کا: شیخ امین الدین نصیرالدین محمد خفرکی، تا: جمادی الثانی۱۰۳۱ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۰۹گ (۶۲پ-۱۷۰ر)، مختلف السطر چلیپایی، اندازه: ۱۹×۳۰ سم [ف: ۱۴-۶۶]

۴۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مقیم ولد محمد شریف هندی، تا: ۱۰۳۳ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۳۹گ، ۲۵ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۳-۵۲۶]

۴۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۸۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** در تاریخ ثانی عشر شهر شعبان المعظم سنه اربع و ثلاثین و الف سمت اختتام پذیرفت نزهة القلوب حمدالله المستوفی القزوینی بجهة بندگان اعلیحضرت سیادت و رفعت پناه عزت و معانی دستگاه شرفاً للسیاده و الجابت و العزة و الاقبال (امیر اقابیکا) ملاذا مطاعا امید از حضرت احدیت آنکه همیشه دوستکام و مقضی المرام بوده باشند و بمطالعه این نسخه نفیس فایض و بهره مند گردند بحق الحق و النسبی المطلق. کتبه العبد المذنب محمد تقی بن حسین الکاتب الخاتون آبادی الاصفهانی غفر ذنوبه.

خط: نستعلیق ممتاز، کا: خاتون آبادی، محمد تقی بن حسین، تا: ۱۰۳۴ق؛ مجدول، با یک سرلوح مزدوج مذهب؛ کاغذ: اصفهانی، ۶۹۸ص، ۲۰ سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۶/۵سم [ف: ۵-۷۲۲]

۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الکتاب و الحمدلله اولا و آخراً و ظاهراً و صلی الله علی محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین العالمین العاملین الفاضلین الکارمین الاجمعین

خط: نستعلیق، کا: ابن ایوب، تا: جمعه ۸ ربیع الاول۱۰۳۷ق؛

۲۵۸گ، ۲۳ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۶×۳۰سم [ف: ۱-۱۰۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۶۵]

۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۵۱

آغاز: حافظ خلیل قزوینی و رساله ملکشاهی در وصف دیاری که سلطان ملکشاه سلجوقی به خود در نظر آورده بود و تاریخ اصفهان به تألیف حافظ عبدالرحمن بن اسحاق الاصفهانی ...

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم خاتون آبادی، تا: شوال۱۰۳۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۹۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۰-۲۳۷]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۵۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صفاء العیش ما دمنا فی عالم الترکیب ... و الحمدلله اولا و آخرا

خط: نستعلیق خفی، کا: عبدالواحد بن عبدالرحیم، تا: ۱۰۴۰ق؛ جلد: تیماج مذهب [رایانه]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۷۱

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی خاتون آبادی اصفهانی، تا: پنج‌شنبه ۲۶ ربیع الاول۱۰۴۱ق؛ مجدول، دارای سرلوح و کتیبه مرصع مذهب، دارای ۴۵ صورت نقاشی آب رنگ ظریف، محشی؛ جلد: تیماج، ۳۴۱گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۲۰-۳۱۲]

۵۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۴۴-۵/۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدشفیع بن نصرالله الویری ساوجی، تا: ۲۷شوال۱۰۴۶ق؛ مصحح، اتمام مطالعه محمد رفیعا الویری در ۱۰۴۷؛ تملک: میر جعفر جراح قمی ۱۱۰۷؛ جلد: تیماجمذهب، ۲۰۵گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۸-۴۷۸۱]

۵۳. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۵۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالحی حسینی، تا: ۶ رجب۱۰۴۸ق، جا: شماخی؛ مصحح؛ تملک: مصطفی بن هاشم حسینی در ربیع الاول ۱۲۹۸؛ ۲۶۴گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: -۸۵]

۵۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: تاج الدین، تا: یک‌شنبه ۲۶ ربیع الثانی۱۰۵۱ق، برای سید عزت شاه؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۵۴گ، ۲۵ سطر (۷×۲۰)، اندازه: ۱۳×۳۵سم [ف: ۵-۷۱۰]

۵۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۸

خط: نستعلیق، کا: علی کاتب ابن علی تبریزی، تا: ۱۰ جمادی الثانی۱۰۵۲ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ اندازه: ۱۸×۳۱/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۶]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۳ رمضان۱۰۵۵ق؛ محشی؛ ۳۱۷گ، ۲۱سطر (۸/۵×۱۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۱۴-۳۰]

۵۷. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۹

خط: نستعلیق، کا: میر سهل علی حسینی معلم بن میر معزالدین محمد بن میر محمد زمان حسینی صفاهانی، تا: ۱۵جمادی الاول۱۰۵۶ق؛ ۳۰۰گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱-۱۸۴]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱-۹۲۰]

۵۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۱۴

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین، تا: دوشنبه ۲۴ صفر۱۰۵۹ق؛ کاغذ: ترمه، ۲۲۷گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷/۳×۳۰/۴سم [ف: ۴-۸۱۸]

۵۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۴۰۱-۳۲/۱۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: ناصر الدین بن جلال الدین حبقی، تا: سه‌شنبه ۱۵ محرم۱۰۶۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۲۱گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۸-۴۷۸۲]

۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن کمال بهبهانی، تا: ۱ ربیع الثانی۱۰۶۸ق، برای میرزا عطاءالله؛ جلد: تیماجمذهب، ۳۸۱گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۸سم [ف: ۳۶-۳۶۳]

۶۱. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۶۸

خط: نستعلیق، کا: علی اصغر بن ملا محمد حسین، تا: یک‌شنبه ۲۷ ذیحجه۱۰۷۲ق؛ جلد: تیماج مذهب، قطع: رحلی [نشریه: ۳-۴۹]

۶۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۸۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالحسین حسینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ تملک: معتضد الدوله؛ ۳۲۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۷]

۶۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۱۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پایان ذیحجه۱۰۷۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۳۷گ، ۱۹سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۵-۴۲۰۲]

۶۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۴۴۳

خط: نستعلیق، کا: ابن نویدی شیرازی، محمد مسیح، تا: ذیحجه۱۰۷۵ق؛ با سرلوح زرین، مجدول؛ تملک: احمد بن میر حیدر صفوی حسنی خلخالی در ۱۱۶۶؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۷۷گ، ۲۰سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۷-۱۳۶]

۶۵. رشت؛ شاد قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ ربیع الثانی۱۰۷۶ق؛ تملک: محمد رفیع الدین بن میرزا محمد ظهیر بن محمد رفیع اهری در ۱۰۸۲، طهماسب قلی بیک، عباس قلی بیک قراجه داغی در ۱۲۷۰ق؛ مهر: محمد صالح؛ ۷۸۰ص، قطع: رحلی [نشریه: ۵-۳۹۶]

۶۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۳۹۴

خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی مشهور به علی قلی پسر احمد تبریزی، تا: ۸ رجب۱۰۷۶ق؛ با سرلوح، مجدول؛ تملک: محمدحسن بن مشهدی محمد در ۱۳۱۰؛ جلد: ساغری، ۲۹۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۰/۲×۳۲/۳سم [ف: ۴-۸۱۸]

۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عترته علیه السلام.

خط: نستعلیق، کا: ابن درویش امیر محمد حاجی شهمرزادی، تا: دوشنبه ۶ ذیقعده۱۰۷۹ق؛ تملک: سید ابوالحسن موسوی؛ واقف: حاج محمد ایرانی مجرد، بهمن ۱۳۵۰؛ جلد: تیماج، ۲۲۸گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۱۸-۱۷۱]

۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۰۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** منم فانی و باقی کردگار است یا علة العلل و یا معبود کل الملل ... و المسلمین و المسلمات من شانزدهم صفر ختم بالخیر و الظفر

خط: نستعلیق، کا: نجفقلی قاجار، تا: ۱۶صفر۱۰۷۹ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۲۴۲گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [اهدائی رهبر: ۹-۱۸۸]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹

همان نسخه بالا [مؤید: ۳-۲۱۷]

۶۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۲۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۶ جمادی الاول۱۰۹۱ق؛ تملک: عباسقلی بن عبدالله بیک در ۱۱۰۹؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۶۸گ، ۲۰سطر (۱۲/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۹-۱۰۷۹]

۷۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۹۵ و ۲۳۷۳ عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** واحشرنا تحت لواء خیر الانام و ادخلنا دار السلام وارزقنا لقاءک یا ذاالجلال والاکرام بمحمد وآله علیه الصلاة و السلام.

خط: نسخ خوب، کا: محمد نعیم بن حافظ محمد رضا، تا: ۱۰۹۱ق؛ مجدول، دارای سر لوح رنگین؛ ۲۳۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۲×۳۳/۵سم [ف: ۲-۴۵۲] و [عکسی ف: ۶-۴۷۰]

۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: لطف الله، تا: سه‌شنبه ۲۰ رجب۱۰۹۲ق، حسب فرمان طالب خان ملک؛ تملک: محمود پهلوی؛ جلد: تیماج، ۲۵۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۵سم [ف: ۲۵-۱۷۶]

۷۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۵۲/۳۴

آغاز: مقاله دوم من نزهة القلوب در ذکر نوع انسان المکمل الصورة و المعنی.به همه قولی آدمی اشرف کاینات است و اکمل موجودات و نیکوترین صورتی متخلق شده؛ **انجام:** دیگر هم در آن بحر کوهی است که آتشی از آن کوه مشتعل می‌شود چنان که دو سه نیزه بالا می‌گیرد و به وقت اجتماع و استقبال مزین مشتعل باشد و العلم عندالله تعالی.

شامل دو بخش کتاب: معنای غابی وجود انسان و صفات او در نظر ۴ و خاتمت کتاب در وصف عجایبی که در بر و بحر ربع مسکون است؛ کا: محمد زمان تبریزی، تا: ۱۰ رمضان۱۰۹۸ق، جا: ییلاق خروانق از محال قراجه داغ؛ جلد: میشن، ۶۱ص (۲۴۱-۳۰۱متن و حاشیه)، اندازه: ۱۶/۱×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱-۱۲۷]

۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۶۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: لطف الله طغایی، تا: ۷ جمادی الثانی ۱۱۰۰ق؛ دارای یک نقشه کره؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرمی، ۲۹۰گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۲سم [ف: ۸-۴۸۱]

۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۰۹۶۰

انجام: و صلی الله علی محمد و آله اجمعین تم کتاب نزهة القلوب بعون الله ... من تصانیف ... تاج الملة و الدین محمود بن احمد محمد القزوینی المشهور بحمدالله مستوفی قزوینی ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: «عبدالوهاب ۱۱۷۹»(شش ضلعی)؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۸؛ جلد: تیماج، ۲۹۵گ، ۱۹و۲۰سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۹-۱۸۸]

۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۱۰۵

آغاز: ... قوت معده و جگر دهد زیتون معروفست درختی معروفست مبارک و بسیار نفع از ابن عباس مرویست؛ **انجام:** یوسف (ع) و عزیز مصر و دیگر حکام دیگر ساخته بودند و آن مقام اکنون در ریگ پنهان شده و بعضی عماراتش در

از اواسط مقاله اول تا اواسط مقاله سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاًقرن۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول، مصحح؛ جلد: گالینگور، ۳۶۴گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۴۵-۱۱]

۷۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و دو از قدر سیم و هفت از قدر چهارم و از آن یکی سحابیست و پنج از قدر پنجم و چهار از قدر ششم و هر چهار سحابی اند و از این مجموع شمالی و جنوبی

خط: نستعلیق ممتاز، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ دارای سرلوح زیبای مرصع، مجدول؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۳۱گ، ۲۰سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۳۹-۱۳]

۷۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۳۸۵

خط: نستعلیق، کا: واعظ اصفهانی، حسن بن عبدالمجید، تا: قرن۱۲، برای محمد حسن خان؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۳۵۶گ، ۱۹سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۱۷-۱۲۶]

۷۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۲۷

آغاز: ... بطلمیوس حکیم و بعضی حکما فلک البروج را؛ **انجام:** ... بدانکه اندر منطق و حکمت ...

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: «مؤید عبدالغفاری پور»(بیضوی)؛ ۲۰۱گ، ۱۹سطر (۱۴×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۲سم [ف: ۱-۲۶۰]

۷۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۳۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱۷۱گ، ۲۵سطر (۱۴×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: -۴۳۴]

۸۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۰۸

خط: نسخ، کا: مبین بن محمد فصیح خوانساری، تا: ۱ ذیحجه۱۱۲۵ق؛ مجدول؛ تملک: علی بن ابراهیم ۱۵ رجب ۱۲۶۱؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۰۰گ، ۲۵سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [سنا: ف: ۲-۱۱۹]

۸۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۵۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** غلط گفتم مرا با این چه کار است×× [...] / رضای حق خدا جوید که چون من ×× بر این نیکو سخن کردم پس سخن

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن محمد صالح، تا: ربیع الثانی۱۱۲۵ق، جا: قم؛ مهر: «عبده پنجعلی» (مربع)؛ ۱۹۹گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۷]

۸۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۵۱

بی‌کا، تا: ۱۱۲۹ق؛ خریداری از جعفر موسی کاظمی [رایانه]

۸۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۵۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۴۷گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: -۳۵]

۸۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۸۶

آغاز: تقریر و تحریر قلم حصر حصر ذکر شمه (کذ)؛ **انجام:** این دوشیزه اگر چه از حلی و حللی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: میشنی، ۱۸۰گ، ۲۳و ۲۴سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۱۸-۱۷۲]

۸۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۷۶۴

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۲۹۲گ، ۱۶-۱۸سطر (۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲-۲۵۷]

۸۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۴۳۵

انجام: الظلم جور و بیداد کردن است بر آنکه بر او سزاوار نبود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ با حاشیه چلیپا؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: گالینگور، ۱۴۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۹-۱۸۹]

۸۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۹۶۰

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد تقی کاتب، تا: ۱۲۰۴ق؛ با سرلوح زرین، با ۴۷ تصویر رنگی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۴۰۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴/۲×۲۴/۵سم [ف: ۴-۸۱۹]

۸۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۵۰

آغاز: در بیان تربیت فرزند -بر ضمیر منیر صاف نوشان صهباء میخانه فراست و تدقین دستگاه فهم و تحقیق پوشیده و مخفی نماناد که گنجوران خزانه عقل؛ **انجام:** انت ولی فی الدنیا و الآخرة انی مسلما و الحقنی بالصالحین قلم طاووس خرام به نگارش این نقش بدیع همواره بوقلمونی پیشه نمود.

از باب تربیت فرزند تا آخر کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رحیم بن عبدالکریم بیتاب نیشابوری، تا: چهارشنبه ۱۲ شعبان۱۲۰۴ق، برای محمد حسین خان؛ واقف: خیر النساء؛ جلد: تیماج، ۱۳۹گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۳۸-۵۹۴]

۸۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** لا یکون البلیغ بلیغا یکون معنی کلامه ... الی سمعک

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج، ۲۴۲گ، ۲۳سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۴-۳۵۹]

۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۰۴۶۲

انجام: و ختم سخن دعا را برین کلمات اختصار رفت یا علة العلل ... و ارزقنا رؤیة لقائك یا ذی الجلال و الاکرام بحرمة محمد علیه السلام نجز الکتاب و الحمدالله اولا و آخرا ... طوعا عبودیة لخلق الله تمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۸؛ ۳۶۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۹-۱۸۹]

۹۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۱۲

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳ شعبان۱۲۳۸ق؛ جلد: میشن، ۱۷۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۰/۷×۳۰/۵سم [ف: ۴-۸۱۹]

۹۲. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نستعلیق، کا: علی نقی، تا: صفر۱۲۳۹ق؛ مجدول؛ با یادداشت صفر ۱۲۳۹ به نام سید محمد خانا؛ جلد: تیماج، قطع: رحلی [نشریه: ۷-۵۵۵]

۹۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۵۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: علینقی، تا: صفر۱۲۳۹ق؛ با یادداشتی که نشان دهنده سفارش نسخه برای کاتب از سوی سید محمدخان در مشهد مقدس در صفر ۱۲۳۹ق به کاتب داده شده؛ ۱۹۷گ، ۲۰سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱۹-۷۳۶]

۹۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۴۰۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۸ رمضان۱۲۴۰ق؛ جلد: تیماج، ۲۱۲گ، ۱۹سطر (۱۵×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۷-۱۲۹]

۹۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۹۱/۱-۲/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حامدالدین محمد سیف الله الحسینی اسد آبادی، تا: دهه آخر ذیحجه۱۲۴۰ق؛ ۲۴۸گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۸-۴۷۸۱]

۹۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۹۶گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۸-۱۷۲]

۹۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۵۹/۱

خط: نستعلیق، کا: افشار، محمد کریم بن محمد علی، تا: یک‌شنبه

۲۲ جمادی الثانی۱۲۶۳ق، جا: قلعه افشار قزوین؛ با ۴۵ پیکره و چند نقشه؛ ابعاد متن: ۱۱/۵×۱۷/۵، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱۶-۵۲۰]

۹۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۱/۷

آغاز: حق سبحانه و تعالی در آدمی از صفات ملکی و شیطانی که تاثیرش خصال حمیده

نظر دوم از مقاله دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲-۳۹۲]

۹۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۰۷

آغاز: بسمله، باب چهارم در خواص جواهر و احجار همچو استخوانیست؛ **انجام:** و گرگ بهیچ وجه با انسان الفت نگیرد با ماده گرگ

باب چهارم و پنجم را داراست؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق [الفبائی: -۶۷۸]

۱۰۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۳ جمادی الاول۱۲۷۴ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۷۲گ، ۱۱ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱-۱۸۱]

۱۰۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۲۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ناتمام؛ ۱۳۰گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۱۰۸]

۱۰۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۳۶

آغاز: بحر اهالی معالی به معاونت بسم الله مجریها روان کرد ملاح تقریر اوست و اشراق انوار تحصیل مفتاح بیان در شرح کشف هر معضل و مجمل؛ **انجام:** ارزقنا راحة القلب و صفاء العیش ما دمنا فی عالم الترکیب ...

خط: نستعلیق، کا: محب علی بن شیخ شاهقلی، تا: جمادی الاول، به جهت مطالعه آقا عین علی؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ از موقوفه آقا شیخ عبدالحسین آمده؛ جلد: تیماج، ۲۳۸گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱-۵۵]

۱۰۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۱

آغاز: برابر

ازین نسخه تقریبا چهل صفحه ناقص است و در ذکر «فرنگ» جزو ممالک «نصف الغربیة» ناتمام مانده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه قدیمی؛ ۳۵۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۲-۴۴۰]

۱۰۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۱۴۰

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن، ۲۲۱گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۹/۳×۲۷/۸سم [ف: ۴-۸۱۸]

۱۰۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۴۶۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بتمهید عذر مؤلف در این مؤلف موشح گردانم ... و روان بلاکشیده وارد می‌شد و اصناف ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲-۵۶۶]

۱۰۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۳۱

انجام: الظلم، جور و بیداد کردن است بر آنکه بر و سزاوار نبود

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۴۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [مؤید: ۳-۳۴۸]

۱۰۷. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۱۷۶

بی‌کا، بی‌تا؛ بسیار مغلوط است که بدون اغراق می‌توان گفت که هیچ سطر ی خالی از غلط نیست [ف: -۲۲۸]

۱۰۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۹۳

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۶۹۴گ، اندازه: ۱۹/۸×۳۳/۱سم [رایانه]

۱۰۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۴۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

۱۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۲۰/۱

آغاز: بسمله فسبحان من رتب هذا الترتیب العجیب و ابدع هذا الابداع الغریب دیباچه در ذکر ربع مسکون و شرح طول و عرض اقالیم و وصف اطراف آن در اکثر کتب حکما مسطور است؛ **انجام:** مسافت از زمین کم شود و از جزایر اصلی این خلیج آنچه مشهور اینست

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۵۳گ (۱پ–۲۵۳ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۳۰-۱۲۱]

۱۱۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۸۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** کتابی بدین کاملی که جامع اصول توجیهات مفردات قوانین این علوم است بلطافت نکت و غرایب نتف نزهت وضع کرده محرر گردانیده و بهدایت حق تعالی مجملی و مفصل آنرا کفایت کرده بدرر رغث (لاغر) و ثمین (فربه) و غرر ساده و رنگین مستشهدات آیات و اخبار و امثال و اشعار.

خط: نستعلیق بسیار عالی، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با یک سرلوح مزدوج مذهب مرصع بسیار خوب، مذهب؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: چرم مذهب، ۴۷۵ص، ۲۳ سطر ، اندازه: ۱۶/۸×۲۷سم [ف: ۵-۷۲۵]

۱۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۸۷/۲-ف

نسخه اصل: باکو ش16 ,10645/ 401 - C؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۱۵۲]

۱۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۳۰۶

آغاز: دیباچه در ذکر ربع مسکون و شرح طول؛ **انجام:** و هذا شرحه و بالله التوفیق

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مذهب [رایانه]

۱۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۶۳۹

آغاز: و در پراکندن لشکر کفار در آن جنگ مشهورست و به ماه ذی قعده غزای قریظه بود؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن نصرالله حافظ انوری، بی‌تا؛ مصحح، رکابه‌دار؛ یادداشت تولد محمد طاهر بن حاجی محمود

در ۱۵ شعبان ۱۰۵۳ و یادداشت وفاتی در ۱۰۸۲؛ جلد: مقوا، ۱۹۷گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۳۱-۲۷]

۱۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۵۲/۳

آغاز: هو تواریخ که در ایران بدان عمل میکنند و آن شش تاریخ است الاسلامیة العربیة ماه و سال اسلامی عربی قمر است و گردان بگردشی تیز؛ **انجام:** و تا هبوط آدم ۶۶۸۵ سال.

بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۳گ (۳۸۷-۴۱۹)، ۱۵سطر (۱۰×۲۱/۵)، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۱۰-۱۸۴۷]

● نزهة القلوب / اخلاق / فارسی

nozha-tol qolūb

این کتاب دارای دو بخش فضایل و رذایل است و مؤلف هر یک را به ترتیب حروف الفبا یاد کرده، نخستین صفت فضیلت امانت و آخرین وقار است و نخستین رذائل، استهزاء و آخرین آنها مزاح است و پس از آن نظر سوم و چهارم. چنین پیداست این کتاب دارای چهار نظر است: نظر ۱. (در نسخه حاضر نیست)؛ نظر ۲. شرح فضائل و رذائل، در این بخش ۵۰ فضیلت و ۲۵ رذیلت یاد کرده و در این باره (پس از پایان ذکر فضایل و پیش از آغاز رذایل) می‌گوید: «فضائل محدود است و رذائل نامحدود بدین سبب دواعی شر بسیار است - و دواعی خیر اندک. هر چند این لوح سترده و این طریق ناسپرده و این در بسته - این مهر نشکسته ... و این لعل در کان و این بلبل بی الحان ... و این مشک در نامه بهترست و به شرح و تفصیل خصائل رذائل هیچ حاجت نیست چه اکثر این رزوگار درین معنی به درجه کمال اند و از حد مقال ... اما به معنی آنکه گفته‌اند. یک چند مدیح راد مردان گفتیمامروز بجای سفلگان می‌گویم. شمه‌ای از آن باز نمودن ... هم مناسب آنکه هر چند بدی بر دواعی نیکی در عدد افزونی دارد اما چون در ترتیب، برتری دواعی نیکی راست، در این شرح بیست و پنج رذیلت که نصف مره فضائل بود ایراد کنیم و این صفات را اهل دین مهلکات گویند»؛ نظر ۳. صفات و آثار نفوس (در این بخش به ترتیب درباره قدوت و آثار نفوس انبیاء نفوس اولیاء، نفوس ارباب فراست نفوس کاهنان و نفوس عموم خلائق سخن گفته و در ذیل بیان آثار نفوس ارباب فراست، قدرت درک قائفان و اقسام علم قیافت را بیان داشته است)؛ نظر ۴. در عشق اولی و مطلب مولی و تشویق به ریاضت. در این کتاب به شیوه کتاب نزهة الارواح نثر آمیخته به قطعات شعر است و اشعار از فردوسی، سعدی، خواجه نصیر جلال الدین تبریزی قاضی نظیر الدین اردبیلی و دیگران و یا بدون نام سراینده است. همچنین از این کتاب‌ها و کسان یاد شده: از ابومحمد سالک، اخلاق ناصری، منثور الحکم، جامع الحکایات، مصابیح، ابراهیم سعید هروی، امام الدین رافعی (شعر)، شیخ قصار، مجمع الفوائد، شیخ شبلی بایزید بسطامی، صدر بغدادی کتاب مکرالله، یعقوب کندی و در پایان نظر چهارم از اصطلاح مردم قزوین (قزاونه) یاد کرده و پیداست قزوینی بوده است. چلبی از نزهة القلوب سلیمان بن محمد سواری که در اخلاق و به عربی است یاد می‌کند و می‌گوید: «وی خود این کتاب را به فارسی برگردانیده و چیزهایی بر آن افزوده و آنرا بهجة الانوار نام داده و سپس شرحی به عربی بر آن به نام زهرة الریاض نوشته».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲۱/۷

آغاز: حق سبحانه و تعالی وجود آدمی را از صفات ملکی و شیطانی که تأثیرش خصال جمیله و ردیه تواند بود ممزوج آفریده؛ **انجام:** چنانکه رسول (ص) فرموده و الله لو لا الله ما اهتدینا ... حق سبحانه همگان را توفیق طلب این راه هدایت کناد بفضل و کرم و منت خوشی انه علی ما یشاء قدیر.

خط: شکسته نستعلیق، تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در بالای نسخه نوشته است: «زبدة من کتاب نزهة القلوب فی الاخلاق الفضیلة و الرذیله»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴۹ص (۲۰۷-۲۵۵)، ۲۷-۲۸سطر ، قطع: بیاض رقعی [ف: ۱۰-۹۸۱]

● نزهة القلوب و الخواطر ببعض ما ترکه الاوائل للاواخر / گوناگون / عربی

nuzhat-ul qulūb wa-l xawāṭir bi-ba‘ḍ-i mā taraka-h-ul awā’il li-l-awāxir

امام الحرمین همدانی، محمد بن عبدالوهاب، - ۱۳۰۳ ؟ قمری

emām-ol-harameyn-e hamedānī,mohammad ebn-e ‘abd-ol-vahhāb(- 1886)

مؤلف قاضی کاظمین بوده و ناصرالدین شاه او را به «امام الحرمین» ملقب نموده است. از آثار او است: ۱. فصوص الیواقیت فی نصوص المواقیت، ۲. بهجة الشباب، ۳. المشکوة فی مسائل الخمس و الزکاة، ۴. عصمة الاذهان فی المنطق، ۵. درة الاسلاک فی حکم دخان التنباک، ۶. الشجرة المورقة، ۷. المواعظ البالغة، و کتب و رسایل دیگر. کتاب نزهة القلوب گویا در ۱۲۸۵ تألیف شده و کلمه «غفره» تاریخ اتمام آن می‌باشد.

شروح و حواشی:

۱- نزهة القلوب (منتخب) طبیب، محمد بن جلال (-۱۱)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۳۱/۱

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۴]

۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۵۱۷/۱

آغاز: حمداً لمحسن تفضل علینا فجعلنا ... الحمدلله الذی تجلی بزواهر؛ **انجام:** بهم الرحمان ارخ غفره ... مسک ختام.

خط: نسخ، کا: محمد نجف آبادی، تا: شعبان۱۲۸۷ق، جا: کاظمین؛ جلد: تیماج، ۱۳۹ص(۶-۱۴۴)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲-۱۸۰]

● **نزهة القلوب (منتخب)** / علوم قرآن / عربی
nozha-tol qulūb (mn.)

طبیب، محمد بن جلال، ق۱۱ قمری
tabīb, mohammad ebn-e jalāl(- 17c)

وابسته به: نزهة القلوب و الخواطر ببعض ما ترکه الاوائل للاواخر؛ امام الحرمین همدانی، محمد بن عبدالوهاب (-۱۳۰۳)
این گزیده باید از نور الدین محمد طبیب باشد.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۷۸/۱۰ ـ ج
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷محرم۱۰۴۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲گ (۱۶۰پ-۱۶۱پ)، ۲۲سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۱-۱۶۳]

⟵نزهة القلوب و فرحة المکروب فی تفسیر غرائب القرآن ⟵ غریب القرآن

● **نزهة الکتاب و تحفة الاحباب** / ادبیات / فارسی
nozhat-ol kottāb va tohfat-ol ahbāb

حسام خویی، حسن بن عبدالمؤمن، ۷ قمری
hosām-e xū'ī, hasan ebn-e 'abd-ol-mo'men (13c -)

اهدا به: ابوالحرب اولوق ارسلان بن حسام الدین (-۷۰۴ق)
کتابی ادبی در چهار «قسم» که پیش از سال ۶۸۴ق تنظیم و تحریر شده: ۱. صد آیه قرآن که می‌توان آنها را درنامه‌ها گنجانید؛ ۲. صد حدیث نبوی (ص)؛ ۳. صد سخن کوتاه از بزرگان مذهب؛ ۴. صد بیت عربی و فارسی شده آنها از مؤلف.
آغاز: الحمدلله الذی تفضل علی عباده بمواهب الانعام وملاء معادن خواطر الفصحأ ببدایع جواهر الکلام والصلاة والسلام علی خیر الانام محمد المصطفی المبعوث لتبیین شرایع الاسلام و ... اما بعد، چنین گوید ناظم این قلاید ... الحسن بن عبدالمؤمن الخویی ...
انجام: فدم فی لذیذ العیش مادامت السماء ×× و ما دارحول القطب فی السیر فرقد / تا گرد قطب گرد بر روی چرخ فرقد ×× عیش تو باد دایم اقبال تو مخلد
[فرهنگنامه‌های عربی به فارسی ص ۱۲۶؛ الذریعه ۱۲۲/۲۴و ۱۲۶؛ نسخه‌های منزوی ۲۱۲۲/۳؛ مشترك پاکستان، ۹۰۴/۵؛ فهرستواره منزوی ۶۵۹/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹/۲-ف
نسخه اصل: فاتح ش ۵۴۰۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه آغاز صفر۷۰۹ق؛ ۲۶گ (۳۳ر-۵۸ر)، ۱۵سطر [فیلمها ف: ۱-۴۰۵]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۱۹۶/۱
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: دولت آبادی، ۳۶گ (۱پ-۳۶ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۵-۲۴۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۹۳۵/۱۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا کان للمکروه نحوکح مذهب×× و لا لصرف الدهر فیك نصیب
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۰۶گ (۱۵۰پ-۲۵۵پ)، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۲۰-۲۶۴]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۷۰/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** (در قسم سوم پس از بیت ۵۵ افتاده): ... پنجاه و پنجم، در رعایت اوامر و نواهی ... اطع من فوقك ...
خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۰۹ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۳ص (۲۹۱-۳۰۳) [ف: ۱-۲۶۰]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۲۹/۱
آغاز و انجام: برابر
تنها سه بخش را دارد؛ خط: نسخ، کا: محمد علی جوشقانی (جشوقانی)، تا: شنبه پایان صفر۱۰۵۵ق؛ افتادگی: انجام؛ ۳۳ص (۲-۳۴) [ف: ۵-۷۱۱]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۴/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سلیمان قاضی، تا: ۳ ربیع الاول۱۱۹۵ق، جا: کردستان؛ ۶۶گ (۸-۷۳) [ف: ۲-۲۹۲]

۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۰۵۳/۲
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۵گ (۸۰ر-۹۴پ و۹۵ر-۱۲۴ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰/۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲۰سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۲×۳۲سم [سنا: ف: ۱-۲۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۸/۱
خط: نستعلیق، کا: تهرانی، الله ویردی بن محمد، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۲۳ص (۱-۱۲۳)، ۱۸سطر (۱۵×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [سنا: ف: ۱-۸۷]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۵۲/۷
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۳ص (۱۷۶-۱۹۸) [سنا: ف: ۲-۱۴۳]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۰/۱۱
فقط سه بخش نخست کتاب را دارد و بخش چهارم آنرا ننوشته؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵گ [ف: ۲-۲۹۳]

● **نزهة الکرام (منتخب)** / فضایل و مناقب / عربی
nuzhat-ul kirām (mn.)

بخشی از کتاب نزهة الکرام تألیف ابوالقاسم جعفر بن محمد قمی مشهور به ابن قولویه است که در این نسخه تنها یك بخش آن آمده است و بر اساس ترجمه فارسی آن که از صفی الدین مرتضی ابن داعی حسینی رازی می‌باشد بخشی از باب ۲۸ کتاب محسوب می گردد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۴۷/۱۰

آغاز: سوال الخضر عل ینبینا و آله و علیه السلام عن ابی بکر و الزامه الحجة روی عطاء الملکی عن ابن عباس رضی الله عنه قال أرسل إلی أبوبکر بن أبی قحافة ذات لیلة من اللیالی فأتیت إلیه؛ **انجام:** و قد أغلح من عرف منهاج دلیلک و ما أنت علیه و خاب من أنکر فضلک وجحد حقک صلی الله علیک و علی آلک الطیبین الطاهرین المعصومین الاخیار الانجبین و سلم تسلیماً کثیراً و الحمد لله رب العالمین.

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن محمد حسینی، تا: پنج‌شنبه ۵ ذیحجه۱۲۸۳ق، حسب ارشاد آقا میرزا سید محمد شهشهانی؛ از روی نسخه آقا علی‌رشتی؛ مصحح، محشی‌به نقل از مجمع البحرین و صحاح اللغة؛ ۳گ(۵۸ر-۶۰ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۶/۵×۱۲سم [ف: ۳۵-۱۹۰]

● **نزهة الکرام (منتخب ترجمه)** / فضایل و مناقب / فارسی

nozhat-ol kerām (mn.-e t.)

بخشی از ترجمه فارسی نزهة الکرام ابوالقاسم جعفر بن قولویه قمی است که در آن داستان حضور حضرت خضر علیه السلام به صورت مردی کهنسال در مجلس مخالفان حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام حضور یافته و در قالب داستانی از حقوق پایمال شده حضرت زهرا (سلام الله علیها) دفاع نموده است. بر اساس گفته آغا بزرگ تهرانی این داستان را مولوی اشرف علی بن عبدالولی در کتاب ریاض الجنان نقل کرده و احتمال داده می‌شود مرادش بستان العوام تألیف حفید خواهر ابن قولویه یعنی محمد بن احمد بن علی بن شاذان قمی بوده باشد (الذیعة ۲۴/۱۲۳ دیده شود). این داستان با تغییراتی درآغاز باب ۲۸ نزهة الکرام و بستان العوام صفی الدین مرتضی بن الداعی حسینی رازی (قرن ۶)آمده است .

[الذریعة ۱۲۳/۲۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۴۷/۹

آغاز: در کتاب نزهة الکرام از ابو القاسم جعفر ابن محمد ابن قولویه بسندی که متصل است بابن عباس از وی نقل که روزی بخانه ابوبکر رفتم عمر ابن خطاب و طلحه و زبیر و عبدالرحمن ابن عوف آنجا بودند و خلوتی ساخته دربان را؛ **انجام:** این قصه را با هیچکس نگفتیم و در میان نیاوردیم کذا فی حدیقة الشیعة للمقدس الاردبیلی و کشف الحق للمیر محمود الحیدر آبادی الهم العن ... و اتباعهم و اشیاعهم و اعوانهم إلی یوم الدین.

از ناشناخته؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن محمد حسینی، تا: ذیحجه ۱۲۸۳ق؛ ترقیمه: «این نسخه را جناب فضایل اکتساب آقا علی رشتی از بیاض عالیجناب سعادت انتساب آقا میرزا محمد بدیع درب امامی نقل کرده بودند حقیر از روی نوشته جناب آقا علی نقل نمودم فی شهر ذی الحجة الحرام ۱۲۸۳ هـ»؛ مصحح؛ ۲گ(۵۶پ-۵۷پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۶/۵×۱۲سم [ف: ۳۵-۱۸۸]

● **نزهة الکرام و بستان العوام** / کلام و اعتقادات / فارسی

nozha-tol kerām va bostān-ol ‘avām

جمال الدین رازی، محمد بن حسن، ق۶ قمری

jamāl-od-dīn rāzī,mohammad ebn-e hasan(- 12c)

نگارنده «تبصرة العوام فی معرفة مقالات الانام» که چون «تبصره» را نگاشت، با این‌که فارسی بود ولی عوام نمی‌توانستند از آن بهره گیرند، لذا این کتاب را نگاشت تا همه فارسی‌زبانان از آن بهره گیرند. در دو مجلد: یکم در ۳۰«باب» و دوم در ۶۰«باب».

آغاز: حمد و ثنا خدای را که خالق اجسام است و هیآت منفرد ... قادر و عالم بذات محصی حرکات و سکنات مالک جود و احسان

چاپ: با مقدمه حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی به تصحیح محمد شیروانی برای نخستین بار به سال ۱۳۶۱و ۱۳۶۲ش در ۲ جلد در تهران به چاپ رسیده

[الذریعة ۱۲۳/۲۴؛ فهرستواره منزوی ۱۸۱۲/۳، ۲۴۳/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۳۲

آغاز: ثابت شد، معمر بن راشد روایت کند، گفت شنیدم از صادق کی جهودی نزد رسول آمد و برابر وی بایستاد؛ **انجام:** با لشکری کی نزد تواست برو و او را بکش یا اسیر کن و نزد من آور طریفه با لشکر برفت چون ...

جلد نخست و شامل باب‌های ۱۷ و ۱۸ و ۲۱ و ۲۶ می‌باشد و در ۲ جلد نگاشته شده، جلدنخست در ۳۰ باب، و جلددوم در ۶۰ باب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح [ف: ۳۳-۷۰]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۶۵

نیمه دوم است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن ابی زید بن عرب شاه حسنی مؤلف احسن الکبار، تا: ۲۶ ربیع الاول۷۴۱ق؛ افتادگی: آغاز(آغاز پیش از حدیث نخستین باب سی و دوم افتاده)؛ کاغذ: ترمه، ۲۴۳گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۸/۳×۲۶/۳سم [ف: ۴-۸۱۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۷۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۶۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۴۳۲

آغاز: رباعی کو سر که درو سوزش سودای تو نیست؛ **انجام:** عاص بن وائل هو الابتر ... سنه سبع و ثمانین و ثمانمائه

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمود بن ...، تا: ۸۸۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، قطع: وزیری کوچک [رایانه]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۰۸/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** سورة الکوثر فصل لربک و انحر عاص بن وائل هو الابتر

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بهاری، تا: ۱۰۴۵ق؛ ۱۰۱گ (۵۶۵پ-۶۶۶ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۸-۱۸۳]

۵. قم؛ گلپايگانی؛ شماره نسخه: ۴۴۱۳–۲۲/۱۳۳

آغاز: المطلب او را بستد وآن امين که قداح میزد ... نخواست که قرعه به نام عبدالله بيرون آيد چون امين بزد قرعه به نام عبدالله بيرون آمد واو را بگرفت وکارد در دست داشت؛ **انجام:** فکندی از نظرم بی گناه واين بلاست×× چرا بلای دل بی گناه من باشی پس امام حسين (ع) فرمود ای يار وفا دار وای بانوی غم خوار [] ای بانوی مهربان

جلد اول؛ خط: نستعليق، بیکا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۱۵۴گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸–۴۷۸۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۳–ف

نسخه اصل: نسخه فخرالدين نصيری امينی؛ بیکا، بیتا [فيلمها ف: ۱–۲۶۵]

● النزهة المبهجة فی تشحيذ الاذهان و تعديل الامزجة / طب / عربی

an-nuzhat-ul mubhija fī tašḥīḏ-il aḏhān wa taʻdīl-il amzija

انطاکی، داود بن عمر، ۹۵۰ – ۱۰۰۸ قمری

antākī,dāvod ebn-e ʻomar (1544 - 1600)

اهداء به: مولانا درويش چلپی فرزند مصطفی امير اللوی

اين کتاب در يک «مقدمه» و هشت «باب» و «خاتمه» است: المقدمة فی ذکر ما تمش الحاجة الی تقديمه فی هذه الصنايع؛ باب ۱. فی کليات ما به صلاح الابدان و مواد الاجسام و بيان حد الطب و موضوعه؛ ۲. فی الاسباب السبب لغة ما يتمسک به و اصطلاحاً ما يتوصل به الی المطلوب؛ ۳.فی احوال البدن قد ثبت عن الحکيم؛ ۴. فی تفصيل العلامات الدالة علی احوال البدن الثلاثه؛ ۵. فی القوانين و الوصايا و فيه فصول؛ ۶. فی الامراض و لم بدونها احد قبلی و سمتها بمقدمات العمل؛ ۷. فی الامراض الظاهرة کذلک و الشروط فيه بحالها؛ ۸. فی الامراض التی يختص محلاً معيناً و غالب الامراض الظاهرة؛ الخاتمة تشتمل علی امور مستلطفة و غرائب مستظهره.

آغاز: سبحان من سجدت له جباه الاجرام صاغرة و امتزجت بحکمته لانتاج الاخلاط خاضعة متصاغرة ...

چاپ: درهامش کتاب ديگر همين مؤلف به نام «تذکرة اولی الالباب» در قاهره به چاپ رسيده

[معجم المطبوعات ۴۹۰ –۴۹۲؛ کشف الظنون ۱۹۴۶/۲؛ الذريعه ۱۲۴/۲۴؛ الاعلام زرکلی ۳۳۴/۲؛ معجم المؤلفين ۱۴۰/۴؛ بروکلمان ۲–۳۶۴ و۳۸۳؛ فهرس مخطوطات الطب و الصيدلة و البيطرة و البيزرة فی دار الکتب الوطنية بتونس ۳۱۴/۲–۳۲۲؛ دنا ۱۰: ۶۵۷ (۱۳ نسخه)]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** او فيما بعد ذلک من باقی الهضوم فيکون الضرر فی.

ازآغاز تااوائل باب چهارم؛ خط: نسخ، بیکا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: حاج سيد سعيد؛ جلد: مقوا، ۱۳۵گ، ۱۴ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۵/۵سم [ف: ۱–۱۹۶]

۲. قم؛ مرکز احياء؛ شماره نسخه: ۲۲۴۴

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء – نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: عمر بن عبدالدائم بن عمر، تا: قرن ۱۱؛ دارای سرلوح، محشی، در سه برگ پايانی يادداشتی طبی و رساله مختصری از مؤلف در آنچه که برای سفر لازم است مراعات شود در يک مقدمه و سه فصل به خط کاتب به روز شنبه ششم ربيع الاول ۱۰۲۳؛ تملک: شيخ مرتضی انصاری، هادی کاشف الغطاء؛ ۵۶۰ص [عکسی ف: ۶–۲۹۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** رماد الطرفاء، الطرفا اذا شرب منع الحمل و کذا حب شجرة مريم کل واحدة سنة و هذا [ما اوردنا] تلخيصه من النزهة المجربة المبهجة فی تشحيذ الاذهان ... و من اراد زيادة فعليه بتذکر تنا، بسطنا فيها الکلام علی الطب و ما يتعلق به. يا ناظراً فی هذا الکتاب النفيس ... .

خط: نسخ، کا: عبدالفتاح بهناوی، تا: شوال۱۰۷۶ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده بانشان «بلغ»، اين نسخه گويا برای سيد محمد اتکاوی [بن سيد علی ينشری] کتابت شده؛ مهر: «عبده محمد باقر الموسوی» (بيضی) با تاريخ ۱۱۰۸ق، «يا امام زين العابدين ادرکنی» (بيضی) با تاريخ ۱۲۰۱ق در اصفهان؛ واقف: حاجی ميرزا موسی طبيب ساوجی، ۱۲۷۹ق؛ جلد: تيماج، ۳۱۳گ، ۲۱سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۸–۶۱۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۱۲/۱

بخشی است از کتاب النزهة المبهجه، از بحث مزاج و برخی از مباحث ديگر که بقلم محمد علی پسر حاج محمد مؤمن يزدی الاصل تهرانی در ۱۱۰۶ در آغاز اين جنگ نقل شده است؛ کا: محمدعلی پسر حاج محمدمومن يزدی الاصل تهرانی، تا: ۱۱۰۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تيماج، ۶ص(۲–۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹–۹۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۱۲/۸

بخشی ديگر است از آن کتاب (دنباله بخش اول اين دفتر) و هر دو با يک قلم نوشته شده؛ بیکا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۴ص (۵۷۴–۵۸۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹–۱۰۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۵/۱عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** فسبحان من تنزه عن النقص و الخلل و ليجعل جايزتی عليها دعوة صالحة.

خط: نسخ، کا: سيد حسن بن محمد بن عبدالله بن صلاح بن عبدالخالق الحجافی، تا: سهشنبه ۲۹ ذيقعده۱۱۱۱ق، برای امير ذوالفقار متوکلی؛ نسخه يمنی است؛ ۲۱۶ص (۱–۲۱۶)، ۳۱سطر [عکسی ف: ۵–۴۰۷]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۵۶

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله بحرانی بصری، تا: جمعه ۱ محرم۱۱۱۳ق؛ مجدول؛ جلد: میشن، ۲۶۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۸سم [ف: ۱-۵۶۵]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۷۸

خط: نسخ، کا: محمد بن یونس بن احمد، تا: چهارشنبه ۵ ذیحجه۱۱۵۸ق، برای شیخ ابراهیم مفتی پسر شیخ محمد صالح؛ ۱۲۴گ، ۱۱سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۲۱۴۰]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۳۶

آغاز: اللهم لاسهل الا ما جعلته سهلا ... و بعد فلما کان تنافس النفوس الکاملة؛ **انجام:** فتیلة مسهله ریل ... یجمع بعسل معقور ولکن هذا آخر ... و آله الطاهرین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۲ص، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۷-۳۸۸]

۱۰. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۷۱۸/۱

آغاز: بسمله، اللهم لاسهل الا ما جعلته مسهلاً؛ **انجام:** و هذه القدر کفایة جعل الله خالصاً لوجهه الکریم بمنه و کرمه انه هو الغفور الرحیم.

خط: نسخ خوانا، کا: طبیب شوشتری، محمد حسین بن آقا محسن، تا: ۱۲۲۴ق؛ واقف: سیدعلی غیاثی، بهمن ۱۳۳۸؛ ۲۰۳گ (۱-۲۰۳)، ۱۷ سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: -۶۸۶]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۰۶

آغاز: بسمله اللهم لاتسهل الا ما جعلته سهلا؛ **انجام:** و فی هذا القدر کفایة

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: جمعه سلخ جمادی الثانی ۱۲۶۲ق؛ واقف: سید محمد باقر مولوی عربشاهی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ ۱۵۲گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۷×۳۱سم [ف: ۱۹-۵۷۹]

۱۲. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** رماد الطرفاء اذا شرب منع الحمل و کذا حب شجرة مریم کل واحدة بسنة.

خط: نستعلیق، کا: یحیی بن ملا محمد ارقینی، تا: جمادی الثانی۱۳۱۴ق؛ ۱۹۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱-۲۲۱]

۱۳. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۳۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد وقع الفراغ بکتابته عصر یوم الجمعها الثانی و العشرون من شهر ذیحجة الحرام سنه السادس و العشرون و ثلثمائه بعد الالف من الهجرة المبارکة الطیبه علی هاجرها الف تحیه

خط: تحریری، بی‌کا، تا: جمعه ۲۲ ذیحجه۱۳۲۶ق؛ ۵۰۲ص، ۱۵-۱۸ سطر (۸×۸/۵) [نشریه: ۳-۳۸۵]

۱۴. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۲۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فعدوا الرابع منذر بالسابع ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ نسخه قدیم و نفیس؛ جلد: گالینگور، ۱۰۱گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: -۱۰۶]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا آخر ما اردنا تلخیصه فی هذه الرسالة علی سبیل الایجاز مع الاطناب، و الله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ تملک: سید عبدالهادی بن عبدالباری اکبرآبادی (هندی)، میرزا رضا بن میرزا محمد طبیب با مهر «عبده رضا» (بادامی)؛ جلد: مقوایی، ۲۳۱گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۶-۳۴۴]

۱۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۳۹/۲

آغاز: بسمله، کل مرکب فهو فی معرض الفساد لجواز زیادة احد اجزائه؛ **انجام:** و بقی فی تقسیم الاعضاء وجوه آخر تظهر فی التشریع فلا نطیل بذکرها.

فاقد خطبه و مقدمه کتاب است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۷گ (۱۵۷ر-۱۹۳ر)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲-۲۱۱]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کتب به علی النحاس و القی فی النار بقیت اکتابه

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج [رایانه]

● نزهة المجالس / عرفان و تصوف / فارسی

nozhat-ol majāles

حسینی هروی، امیر حسین بن امیر عالم، ۶۷۱- قرن ۸ قمری

hoseynī heravī, amīr hoseyn ebn-e amīr ‘ālam (1273 - 14c)

به نام: شروان شاه

در ۱۷ «باب».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۷/۲-ف

نسخه اصل:جارالله ش۱۶۶۷؛خط:نستعلیق،کا:اسماعیل بن اسفندیار بن محمد بن اسفندیار ابهری، تا: ۷۳۱ق [فیلمها ف: ۱-۴۲۰]

● نزهة المجالس /- فارسی

nozhat-ol majāles

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۵/۲-عکسی

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲-۲۸۱]

● نزهة المحاضر / عرفان و تصوف / عربی

nuzhat-ul maḥāḍir

«نزهة المحاضر، مجموعة الدرر و النواظر و کتاب النقط و الدوائر و قاعدة علیه الاوائل و الاواخر و مرشدة الطالب الفاخر الی الیوم الاخر»، در عرفان است با جدول‌هایی و به روش اسماعیل و باطنی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۷۱-ف

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه توبینگن MaVI 133؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۵۵]

● **نزهة المشتاق فی أخبار العشاق** / ادبیات / عربی

nozha-tol muštāq fī axbār-il ‘uššāq

سراج وراق

serāj-ol varrāq

کتابی ادبی است شامل چندین قصه مشهور عربی چون قیس و لیلی، کثیر بن عبدالرحمن خزاعی، بیاض، و سید بن یزید بن عبدالملک مروان و سلما، جمیل العذری، عروة بن حزام و عفرا و عبرالله بن محمد همدانی، که به صورت نظم و نثر بیان شده است. در منابع موجود به نام کتاب و مؤلف آن دست نیافتیم لیکن در برگ نخست بدان اشاره شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۳۴/۱

آغاز: هذا خبر قیس ابن الملوح و لیلی العامریة، حرثنا حبیب بن ریاح قال حرثنی رجل من بنی عامر یقال له زیاد ابن دایه، انه کان من حدیث مجنون بنی لاهیاً بالنساء مشعوفاً بهن؛ **انجام:** تمت روایة عبدالله بن محمد الهمدانی علی التمام و الکمال ... و الحمدلل رب العالمین حمداً کثیراً و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم تسلیماً

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۷ق؛ نسخه‌ای نفیس و نایاب است؛ ۱۶۴گ(۱پ- ۱۶۴ر)، ۳۳سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۶-۵۳۸]

● **نزهة المشتاق فی اختراق الآفاق** / جغرافیا / عربی

nuzhat-ul muštāq fī ixtirāq-il āfāq

ادریسی، محمد بن محمد، ۴۹۳ - ۵۶۰ قمری

edrīsī,mohammad ebn-e mohammad (1101 - 1166)

مختصری است که به هفت اقلیم تقسیم شده است و هر اقلیم داراه ده جزء است.

چاپ: درمجله المجمع العلمی العراق، جلد۲۱، محقق ابراهیم شوکة، ۷-۵۹ص، ۱۳۹۰ق.

[فهرس المخطوطات المصورة ۵۶۷/۱؛ مجمع العلمی العراقی ۱۵۲/۲ -۱۶۰؛ الاوقاف العامة موصل ۱۵۱/۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۳۵۰۲. اکثر وصف بلدان آن ساقط شده است و نسخه فاقد نقشه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ظاهراً ۹۱۴ق؛ ۱۶۴گ، ۲۳سطر [فیلمها ف: ۱-۳۹۴]

● **نزهة المشتاق فی اختراق الآفاق (منتخب)** / جغرافیا / فارسی

nozhat-ol muštāq fī ixtirāq-il āfāq

وابسته به: نزهة المشتاق فی اختراق الآفاق؛ ادریسی، محمد بن محمد (۴۹۳-۵۶۰ق)

جغرافیای هفت اقلیم است که شریف محمد بن محمد ادریسی اندلسی در قرن ۶ ساخته است. احمد غلام کاتب نسخه، خلاصه‌هایی را از جغرافی اقلیم‌ها بدون ترتیب از آن کتاب نقل کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۵/۲۴۰

آغاز: نقل از کتاب نزهة المشتاق الجزء الثانی من الاقلیم الاول منها جریزة الرامی و الرامی مدینة الهند ... احمد غلام بهنگامی این نسخه را نوشته که اصفهان دستخوش یغماگران افغان بوده و خود در ذیل نسخه رقم کرده: «این را از کتابی باسم فرنگ ... ؟ داشتم نوشتم غلطی دارد. احمد غلام عمله خزانه عامره در حالتی که الماس خانها را غارت و خانه را بکسان می‌بخشید بعد از این که صاحب خانه یا بقحط یا کشته و من که مانده بودم ما بین خوف و رجا بودم سنه ۱۱۳۵»

بخشی از نزهة المشتاق است کهاحمد غلام کاتب نسخه، خلاصه‌هایی را از جغرافی اقلیمها بدون ترتیب از آن کتاب نقل کرده؛ کا: احمد غلام، تا: ۱۱۳۵ق؛ جلد: تیماج، ۲ص (۳۴۵-۳۴۶)، اندازه: ۱۵/۵×۳۳سم [ف: ۱۰-۱۳۶۵]

● **نزهة المشتاق فی ریاض العشاق** / اخلاق / عربی

nuzhat-ul muštāq fī rīyāḍ-il ‘uššāq

هیکل، محمد بن محمد، ق۱۲ قمری

heykal, mohammad ebn-e mohammad (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۱۵ق

در عشق و احوال عشاق و شروط صحبت و ذکر حسن و جمال و فصحاء نسوان و رجال و نوادر نکت و اشعار، تألیف محمد هیکل بن محمد جزینی شافعی مشتمل بر یک «مقدمه» وده «باب» و «خاتمه»: مقدمه: فی المحبة و معناها و علاماتها؛ باب ۱. فیمن قتل من المجبین بسهام المحبة؛ ۲. فی الصحبة و الصداقة؛ ۳.ذکر حقوق الصحبة؛ ۴.ذکر شروط من تجب صحبته؛ ۵. ذکر حقوق المسلم علی المسلم؛ ۶. ذکر الحسن و الجمال؛ ۷. السخاء و الکرم و الجود؛ ۸. ذکر الفصحاء من الرجال و النساء؛ ۹. ذکر محاسن الاخلاق؛ ۱۰. ذکر هدایا الملوک؛ خاتمه: فی ذکر النوادر و النکت و الاشعار.

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله الذی نزه قلوب العشاق فی غیاض ریاض الجمال و سقاهم من بحار الظرف شرابا سلسال الماء الزلال

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** مع اکابر اولیائک فی اعلاعلیین و حسبنا الله و نعم الوکیل و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم.

خط: نسخ متوسط، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۴۷ق؛ جلد: تیماج، ۲۴۳گ، ۱۹سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۹-۳۳۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۸ ط

خط: نسخ، کاتب =مؤلف، تا: ۱۱۴۷ق؛ بر پشت برگ آغاز، معرفی کتاب به قلم نسخ مؤلف دیده می‌شود؛ تملک: علی عبدالباقی منشاوی مالکی، احمد بشار شافعی ازمری، عبدالباقی قاجار مورخ ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: بغدادی، جلد: تیماج، ۲۹۲گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۴/۲-۶۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۲ق؛ ۲۱۳گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲-۴۹۰]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۰۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و حسبنا الله و نعم الوکیل و لاحول ... العظیم و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق؛ جلد: تیماج، ۱۹۲گ، ۲۳سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۲-۲۷۸۳]

● نزهة المشتغلین فی أحکام النون الساکنة و التنوین

/ تجوید / عربی

nuzhat-ul muštāqilīn fī aḥkām-in nūn-is sākina wa-t tanwīn

ابن قاصح، علی بن عثمان، ۷۱۶ - ۸۰۱ قمری

ebn-e qāseh,ʻalī ebn-e ʻosmān (1317 - 1399)

رساله‌ای بسیار مختصر در احکام نون ساکنه و تنوین که با هشتاد مثال بیان شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۴۷۹/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... هذه مقدمة سمیتها نزهة المشتغلین؛
انجام: و خمسة و أربعین للاخفاء فذلک ثمانون مثالا

خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب بن عبدالوهاب جرجانی، تا: جمعه ۲۷ شوال۹۶۳ق، جا: مکه مکرمه؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۱۱۲پ-۱۱۳پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۴-۲۶۲]

● نزهة الملوک = خواص الاشیاء = سود و زیان خوردنیها و نوشیدنیها = تقویم الصحة

/ طب / فارسی

nozhat-ol molūk = xavass-ol ašyā’ = sūd va zīyān-e xordanīhā va nūšīdanīhā = taqvīm-os sehha

هروی، محمد بن مستنصر، ق۸ قمری

heravī,mohammad ebn-e mostanser(- 14c)

اهدا به: ارغون خان (- ۶۹۰ق)

در دیباچه می‌گوید: ارغوان (شاید ارغون پسر اباقا پسر هلاکو که در ۶۸۳ق به حکومت رسید) خلد الله ملکه از من خواسته مختصری سازم در طبیعت و منفعت و مضرت طعام ها و شراب‌ها و بوییدنی‌ها و پوشیدنی‌ها و من این را از سخنان بقراط و جالینوس و محمد زکریا و دیگر حکما در بیست و پنج «باب» ساختم: باب ۱. نان‌ها، ۲. آب‌ها، ۳. دانه‌ها، ۴. گوشت‌ها، ۵. ماهی‌ها، ۶. اندام جانوران، ۷. آش‌ها، ۸. کوماج (ترشی)ها، ۹. لبنیات، ۱۰. بیضه‌ها، ۱۱. سبزی‌ها، ۱۲. دیگ ابرازها (ادویه خوراکی)، ۱۳. میوه‌ها، ۱۴. میوه‌های خشک، ۱۵. شیرینی‌ها، ۱۶. حلواها، ۱۷. شراب‌ها، ۱۸. شربت‌ها، ۱۹. روغن‌ها، ۲۰. عطرها، ۲۱. معجون‌ها، ۲۲. جامه‌ها و پوشیدنی‌ها، ۲۳. هوا (فصول، مناطق)، ۲۴. ریاحین و گل‌ها، ۲۵. آداب طبخ.

نام مؤلف نیز در برخی از نسخه‌ها امین الدولة والدین اوتاجی طبیب است و در حبیب السیر از همین امین الدولة والدین طبیب یاد شده و او را از پزشکان ارغون خان دانسته است. در الذریعة (۱۲۵/۲۴) به عنوان «نزهة الملوک» از همین امین الدوله طبیب آمده، لیکن در همان منبع (۳۱۳/۲۲) به عنوان «منافع و مضار خوردنیها و نوشیدنیها» از خواجه رشیدالدین اوتاجی دانسته شده است. در فهرست نسخه‌های خطی فارسی (۴۵۸/۱) نیز از امین الدوله طبیب ولی در فهرستواره کتاب‌های فارسی (۳۹۳۰/۵) از امین الدوله بن خواجه رشیدالدین اوتاجی و در صفحه ۳۹۲۶ و ۳۸۰۸ از امین الدولة والدین خواجه رشیدالدین اوتاجی دانسته شده است. در برخی نسخه‌ها از محمد بن مستنصر طبیب دانسته شده که نام واقعی و جدایی آنها چندان دانسته نیست جز این‌که سرآغازها و تعداد ابواب نسخه‌ها نیز یکسان نیست.

[فهرستواره منزوی ۳۸۳۸/۵ و ۳۹۲۶/۵ و ۳۹۳۰/۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۹۹

آغاز: چون حکم و فرمان جهانگشای نادرشاه روی زمین برین جمله نفاد یافت ...

خط: نسخ، کا: ملکان تبریزی، محمد بن مسعود، تا: دوشنبه ۲۰ ربیع الاول۷۲۲ق؛ جلد: تیماج، ۲ص (۴۰۹-۴۱۰)، ۴۱سطر ، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۹۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۰۳/۱

آغاز: بسملة، حمد بی نهایت مبدعی را که پایه انسان به عقل و تمیز از مراتب سایر انواع حیوان برافراشت و شکر بی حد و غایت، منعمی را که کسی به نعم نامتناهی امزجه اشخاص و مأکولات و ملبوسات ملایم و ناملایم راه نمود؛ **انجام:** خولنجان، گرم و خشک درد پای را نیک بود و معده را قوت دهد ... .

خط: نسخ قدیم خوش، بی‌کا، تا: اوایلقرن۸؛ افتادگی: انجام؛ بیشتر مطالب کتاب در جداول سی خانه‌ای با قرمز و مشکی نگارش

یافته؛ مهر: «علی نقی الحسینی» (بیضوی)، «عبده ... الحسینی» (بیضوی)، «ابوجعفر الحسینی ...» (مربع)، «الفقیر الی الله الغنی ... الحسینی» (دایره بزرگ)؛ ۲۲گ (۱پ–۲۲پ)، ۱۱سطر ، اندازه: ۷/۵×۱۱سم [ف: ۳۹–۳۳۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۹۶/۱۳

آغاز: بسمله. چنین گوید امین الدولة و الدین خواجه رشید الدین اوتاجی که چون حکیم بلیغ پادشاه روی زمین ارغون خان ... بر آن جمله بود که ارباب فضل و هنر در باب حکمت دفتری در حضرت جهان پناه عرضه دارند پس واجب دیدیم که مختصری پر فایده تصنیف گردد در منفعت و مضرت میوه ها و طعامها و شرابها و گوشتها که میخورند باز نماییم و دفع هر یکی باز گفته آید بقول حکیمان بزرگ چون افلاطون و ارسطاطالیس و جالینوس آورده شد؛ **انجام:** طعام شور (در جدول بیست و دوم نیمه دوم)

خط: نستعلیق، کا: عنایت الله، تا: ۱۶ رمضان۱۰۸۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۶ص (۵۴۲–۵۷۷)، ۱۵سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۹–۱۴۴۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۵۵/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ ۱۴گ (۲۸۴ر–۲۹۷ر)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲۰–۲۳۹]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۰۹/۳

آغاز: سپاس و ستایش خدای را ... حکم بر این پادشاه ... ارغون ... نفاد یافت که مختصر ... از هرگونه طبیعت و منفعت و مضرت و دفع مضرت در طعامها و شرابها و بویها و لباسها ... واجب دید ... ابوالمطفر محمد بن المنتصر المتطبب الهروی ... مختصری در جدول به بیست و چهار باب نهاد».همان نزهة الملوک است از امین الدوله والدین [بن] خواجه رشید الدین اوتاجی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: میشن، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳/۶×۱۸/۷سم [ف: ۷–۳۸۸]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۷۹۹/۲

آغاز: بسمله حمدله و بعد چون حکم جهان مطاع قرار یافت که فقیر حقیر نسخه در معرفت خواص الاشیاء که خلاصه علم طب است از علم طب استخراج کند تا پیوسته منظور نظر مبارک اسلام پناهی باشد ... در این دفتر خاصیت و منفعت و مضرت و دفع مضرت میوه ها و نباتات و تخمها و گوشت‌های حیوانات و طیور که آدمیان می‌خورند و آش‌های گوناگون؛ **انجام:** هلیله سیاه بلیله امله فلفل زنجبیل بوزیدان لسان العصفور ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۱۴ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲–۹۰۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۰۲

آغاز: چون حکم جهان مطاع پادشاه روی زمین ارغون خلد الله ملکه مر اینجمله انفاذ یافت که بنده کمترین امین الدوله والدین رباجی یعنی طبیب از هر گونه انواع حکمت ... انجیر تاره: الطابع: جالینوس گوید گرم و خشک است و دیگر حکماء گفته اند که گرم و تر است؛ **انجام:** در برگ ۱۷: حمی صالیه: یعنیتبی است که در آن لرزه و سرما نباشد. در برگ ۲۳: و بالجملة خون باید بیشتر از همه باشد ثم البلغم ثم الصفراء ثم السوداء فتدبر حتی تعلم. فی اقسام النوب.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۸گ، ۷سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۸–۲۶۷]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۷ش۱–۲–۳۵]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۱۶/۳ و ۱۹۲۷/۳ عکسی

آغاز: چون حکیم جهان مطاع پادشاه روی زمین ... از هر گونه انواع حکمت کتب می‌سازد بحضرت سلطنت پناهی عرضه می‌دارد

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور، ۱۰گ (۱۸پ–۲۷پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۲–۱۳۸] و [عکسی ف: ۵–۳۸۷]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۳۶/۴۹–ف و ۱۳۳۸/۴۹–ف

نسخه اصل: بادلیانAdd. 69 اوزلی (ش ۱۲۴۱). در فهرست با عنوان «اغذیه و ادویه» آمده؛ بی‌کا، تا: ۱۲۰۳ق؛ در دنبال آن خاصیت‌مندی و سناء مکی و نسخه‌های بنارس است که رساله‌های کوتاهی است [فیلمها ف: ۱–۵۸۷]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۸۱۳/۲–۲۴/۱۱۳

آغاز: بدانکه سعوط عبارت از چیزی است که دربینی کنند وعطوس آنچه عطسه آورد و نشوق آنچه به بینی کشند وبخور ودخنه هر چه بخار ودود اورا؛ **انجام:** بلور مانند آبگینه باشد اما آبگینه را شفافی ... وچون به آفتاب گرم شود پنبه را بسوزاند ودرد دندان را خوب کند والله یعلم.

خط: نستعلیق، کا: حسن بن علی دارانی فریدنی، تا: ذیحجه ۱۲۲۰ق؛ ۸گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۸–۴۷۸۳]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۷۸/۲

بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ جلد: تیماج، ۲۱گ (۴۵پ–۶۵پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲۰–۱۹۷]

۱۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۵۴/۵

آغاز: بسمله چون حکم جهانمطاع پادشاه روی زمین ارغنون خان؛ **انجام:** جدول اغذیه

کا: ابوالحسن بن محمد بافقی، تا: جمادی الاول۱۲۳۷ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۹گ، ۱۳ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰/۳×۱۵/۳سم [ف: ۱–۴۲۸]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۵۵۴/۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۵–۸۵]

۱۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۲۳۶/۴

آغاز: فی خواص الاشیاء، بسمله. حمدله. شکر و سپاس مر خدای را ... که آفریدگار جهان و جهانیان است و روزی دهنده انس و

جان است ... اما بعد حکم بر لیغ پادشاه روی زمین بر آن جمله نفاذ یافت که بنده کمترین ابوالمظفر محمد بن المستنصر المتطبب الهروی و امین الدوله او تاجی در هر گونه از انواع حکمت دفترهای خاصیت ساخته ... واجب بود در این دفترها خاصیت طبیعت و منفعت و مضرت آبها و نانها و گوشتها که می‌پزند و می‌سازند و میوه ها و تخمها که خورند و آشامند و بویها که بکار دارند از قول افلاطون و ارسطاطالیس و محمد زکریا و سقراط و جالینوس و دیگر حکمیان یاد کردن بر سبیل اختصار و در هر طعام و شراب سودی و زیانی که هست در این مختصر یاد کردیل تا تن درستان را - دستوری باشد چون قدر این بکار دارند سبب صحت تن باشد و این کتاب را بیست و یک باب اختصار نموده شد: ۱-در بیان نانها (طبیعت، منفعت، مضرت، دفع مضرات)؛ ۲-در صفت آبها؛ ۳-در صفت دانها ؛ ۴-در صفت گوشت حیوانات؛ ۵-در صفت گوشت مرغان؛ ۶-در صفت ماهیها؛ ۷-در صفت اعضای حیوانات؛ ۸-در صفت آشها؛ ۹-در صفت کامها و ریحانها؛ ۱۰-در صفت شیرها و ماستها؛ ۱۱-در صفت بیضها ؛ ۱۲-در صفت ترها و سبزیها؛ ۱۳-در صفت ابزارها؛ ۱۴-در صفت میوه‌های تر؛ ۱۵-در صفت میوه‌های خشک؛ ۱۶-در صفت شیرینها ؛ ۱۷-در صفت شربتها و شرابها؛ ۱۸-در صفت شرابهای سست کننده؛ ۱۹-در صفت روغنها؛ ۲۰-در عطرهای خویش؛ ۲۱-در صفت معجونها **انجام:** سرکه و خردل خورند

کا: کاتب کتابخانه نهاوند نواب والا آشنای نهاوندی، تا: صفر۱۲۳۸ق؛ مجدول؛ قطع: بغلی [نشریه: ۷-۲۷۱]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۳۱

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و سپاس مرخدایرا عزوجل جل جلاله و عم نواله و عظم شانه و لا اله غیره که آفریدگار؛ **انجام:** بسرکه و خردل خورند

خط: نستعلیق، کا: نواب والا آشنای نهاوندی، تا: ۱۲۳۸ق؛ با کتیبه مذهب، مجدول، این کتاب به فرموده محمود میرزای قاجار در نهاوند نوشته شده، در دیباچه مؤلف را با عبارت «ابوالمظفر محمد ابن المستنصر المطلب الهروی و امین الدوله اوتاجی» معرفی شده ولی آغاز آنها با هم مطابقت ندارد، که احتمال می‌رود که اوتاجی از القاب «ابوالمظفر هروی» باشد؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۲۷گ (۴۹پ-۷۵)، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [رایانه]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۴۰۹/۱

آغاز: سپاس و ستایش خدای را جل جلاله که آفریدگار جهانیانست و روزی دهنده جانورانست؛ **انجام:** و شب هنگام غذا از بامداد کمتر خورند واطبا امتلا را ام الامراض دانند.

بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ جلد: تیماج، ۷گ (۱پ-۷ر)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱۹-۲۱۳]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۱۹/۱

آغاز: بسملة، الحمدلله رب العالمین ... اما بعد، حکم یریلغ پادشاه ربع مسکون فرمان فرمای زمین و زمان کردید که مختصری قریب الفهم از سخنان حکمای قدیم و جدید باید نوشت از هر گونه از مضرت از طعامها و شرابها و میوه ها و غیره؛ **انجام:** یعنی چون یک غذا سیر خورده باشند تا آن هضم نشود چیزی دیگر نخورند و الا رنج و مرضی پیدا شود

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ محشی؛ تملک: محمدرضا بن میر محمدعلی برزانی اصفهانی به سال ۱۲۵۹ق، ابراهیم حسینی برزانی به سال ۱۲۶۷ق؛ ۲۱گ (۲پ-۲۲پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۷/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۹-۵۶۶]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۷۱/۱۲

آغاز: بسمله چون حکم پادشاه جهان ... نفاذیافت که بنده کمترین امین الدین اوتاجی در هر گونه از انواع حکمت دفترها ساخته عرضه دارد واجب دید این مختصر را ساختن در خاصیت و طبیعت و منفعت و مضرت و دفع مضرت؛ **انجام:** دض (نشان دفع مضرت) حلوای شکری تم الکتاب.

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد طاهر، تا: ۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج، ۱۷ص (۵۹-۷۵)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۲۴۵]

۱۹. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱۴

آغاز: بسمله، چنین گوید بنده کمترین امین الدین اوتاجی که چون حکم جهان گشای پادشاه روی زمین ارغون خان ... برای جمله انفاذ یافت که این بنده در هر گونه از انواع حکمت دفترها سازد و عرضه میدارد واجب آمد در این دفتر خاصیت و منفعت و مضرت و دفع مضرت نانها و میوه ها و تخمها و گشوتهای حیوانات از هر جنس وحشی و اهلی و آشها که میسازند از هر نوعی و شربتهایی که بکار میدارند و شرابهای گوناگون که میخورند و جاما که میپوشند از قول افلاطون و ارسطاطالیس و بقراط و جالینوس و دیگر حکماء و پیدا گردانیدن در چند باب بر سبیل اختصار ... یک دو کاغذ نبشتن ... بری ترتیب ... نامهای طباع ط منفعت م مضرت ض دفع مضرت د.فصل الف انجیر تازه ط جالینوس گوید گرم و خشک است؛ **انجام:** افتاده و میرسد به فصل زاز ریشکباط زنجبیل

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مذهب، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۵۵۱]

۲۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۵۲۷/۱

آغاز: حمد بی عد مبدعی را که پایه انسان بعقل و تمیز از مراتب سایر حیوان بر افراشت؛ **انجام:** به روغن زیت و آبکامه و خردل خورند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: سید علی علایی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۸گ (۱-۸)، ۱۲سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۴-۱۳۲۹]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۴۳/۱۴-ف

آغاز: بسمله. چنین گوید بنده کمترین امین الدین اوتاجی که چون حکم جهان گشای پادشاه روی زمین ارغون خان ... بر آن جمله انفاذ یافت که این بنده در هر گونه از انواع حکمت دفترها

سازد و عرضه می‌دارد واجب آمد درین دفتر خاصیت و منفعت و مضرت ودفع مضرت نانها و میوه ها و تخمها و آبها و گوشتهای حیوانات از هر جنس وحشی و اهلی و آشها که می‌سازند از نوعی و شربتهایی که بکار می‌دارند و شرابهای گوناگون که می‌خورند و جامها که می‌نوشند از قول افلاطون و ارسطاطالیس و بقراط و جالینوس و دیگر حکماء یاد کردن و پیدا گردانیدن در چند باب بر سبیل اختصار ... یک دو کاغذ نبشتن ... برین ترتیب ... نامهای طباع: ط، منفعت: م، مضرت: ض د.فصل الف انجیر تازه ط جالینوس گوید گرم و خشک است؛ **انجام:** افتاده و می‌رسد به «فصل زا زریشکباط ... زنجبیل»

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مذهب، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۲-۲۳۷]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۴۵/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در این نسخه از «محمد بن منتصر طبیب» دانسته شده؛ ۱۸گ (۴۱پ-۵۸پ)، ۱۸سطر (۱۱×۱۸)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۱۸۶]

● **نزهة الملوک** / اخلاق / فارسی

nozha-tol molūk

بلغاری، سلیمان بن محمد

bolqārī,soleymān ebn-e mohammad

اهدا به: غیاث الدین سلطان محمد

حکایاتی از تاریخ ملوک و سلاطین با انشائی ادیبانه و اشعاری به فارسی و عربی انتخاب شده تا راهنمایی بر کشورداری باشد و خواننده از آن پند و اندرز گیرد و از وقوف بر آن اخبار و آثار گذشتگان عبرت بر دارد. در ده «باب» هریک دارای دو حکایت: باب ۱. فضیلت عدل؛ ۲. فضیلت حلم؛ ۳. فضیلت شجاعت؛ ۴. فضیلت سخاوت؛ ۵. ذم حسد؛ ۶. فضیلت سیاست؛ ۷. فضیلت امانت؛ ۸. در آنانکه محرم اسرار که تواند شد؛ ۹. در کسی که لایق خدمت ملوک باشد؛ ۱۰. درتوکل. (سید احمد اشکوری)

آغاز: و ثنا چون حضرت به توفیق عنایت الهی و فر دولت شاهنشاهی آنچه بر جریده خاطر از حکایات عجیب ملوک و سلاطین نگاشته بود درین نسخه بنگاشت و نزهت الملوک نام نهاد مشتمل بر ده باب و هر باب مضمن دو حکایت. اما خاطر کلیل و طبع علیل و دل پریشان و مفارقت علیاء خان اعظم شاهنشاه بنی آدم ...

[فهرستواره منزوی ۶۵۹/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۵۳/۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب دویم چون شاه فرخ زاد از امور سلطنت و تفحص ضبط مملکت فارغ شد گلچهر و سمن بوی ... آن نظر از دولت. صورت ... باشد بمنه و جوده.

تنها باب اول و دو سر ابتدای باب دوم را دارد؛ خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد بدیع، تا: ۱۱۰۹ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: تیماج مذهب، ۶گ (۱۴۷ر-۱۵۲ر) [ف: ۲۹/۱-۱۳۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۰۶

آغاز: اصفیا گوهر درج مازاغ البصر و ماطغی دری هرج قاب قوسین او أدنی آن خواجه عرش مسند؛ **انجام:** و از قبح نخوت و استبداد همکنان را تجنب کرامت کناد بحق النبی و آله الابرار الاطهار

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۶ ذیحجه۱۱۳۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۸۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۸-۹۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۵۲

آغاز: ... خود گرفتم که نشستی نو و سعی بردی منعمی کو که نهد سعی ترا وقع محل و نیز هر که درین معنی خوضی کند؛ **انجام:** و شادمانی مزین و محلی و ثابت و مولا دارد و از وصمت و عوایت مذموم مصون گرداند بحق سید الأبرار و آله الأطهار علیهم السلام.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ تعداد باب‌های ذکر شده ۸ باب می‌باشد، مصحح [ف: ۲۹-۵۴۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۲۵/۲

آغاز: صنع تو بی نهایت و ذات تو بی مثال×× بر هر زبان که نیست ثنای تو باد لال، و صد هزار تحف تحیات زاکیات وگلدسته چمن صلوات نامیات که از جهت؛ **انجام:** امور خود به حضرت واجب الوجود تفویض بکند ایزد تعالی عموم خلایق را به امانت این عمل ستوده توفیق ها به حق محمد و آله اجمعین یا ارحم الراحمین

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ ۱۰۰گ (۳۶ر-۱۳۵پ) [ف: ۳۷-۳۷۶]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۰۸

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۸/۹×۳۱/۶سم [رایانه]

● **نزهة المنشآت = دستور ترسل** / نامه‌نگاری / ترکی

nozhat-ol monša’āt = dastūr-e tarassol

رفعت، محمد، - ۱۳۱۰ قمری

raf‘at,mohammad(- 1893)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۱۴

آغاز: جناب ترتیب بخشای اجزای کائنات تعالی و تقدس هر روز سعد اندوز ملوکانه سنی الفه معادل و ذات مقدس پادشاهانه سنی جهات متنوعه؛ **انجام:** تحریر وزیر که محرر الاسامی کمیسه لرن مواجهه سنده ید مزبوره یه اعطا قلوی.

خط: رقعی، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج مذهب، ۸۵ص، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴۷/۲-۱۹]

● **نزهة الناظر** /-

nuzhat-un nāẕir

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۳۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علیرضا طاهری یزدی [نشریه: -۱۶۳۴]

● **نزهة الناظر فی الجمع بین الاشباه و النظائر** / فقه / عربی

nuzhat-un nāẕir fi-l jam'-i bayn-al ašbāh wa-n naẕā'ir

ابن سعید، یحیی بن احمد، ۶۰۱ - ۶۸۹ ؟ قمری

ebn-e sa'īd,yahyā ebn-e ahmad (1205 - 1291)

تاریخ تألیف: ۶۷۴ق

احکام فقهی مشابه را به ترتیب کتاب‌های فقهی از کتاب طهارت تا دیات در ۷۹ «باب» آورده و به بعضی ادله واقوال اشاراتی دارد، و یکی از بارزترین تألیفات درموضوع فقه است که به تصریح صاحب ریحانه «باآنهمه صغر حجم دلیلی متقن برکثرت احاطه و حضور ذهن و تبحر فقهی مؤلف می‌باشد». برخی آن را به شیخ مهذب الدین حسین بن محمد بن عبدالله و برخی به محقق حلی نسبت داده‌اند [به نام محقق حلی چاپ شده] که ظاهراً صحیح نیست.چند سطر از موارد مختلفه آن چنین است: – «فصل یوجب الوضوء ستة عشر شیئا الحیض و الاستحاضة و النفاس و مس الاموات بعد بردهم بالموت و قبل تطهیرهم بالغسل و انقطاع دم المستحاضة اذا وجب بها الوضوء دون الغسل»؛ – «الوضوئات المستحبات تسعة و ثلثون الوضوء علی وضوء»؛ – «فصل یجوز بیع ام الولد فی ثمانیة مواضع»؛ – «فصل لایجب الدیة فی ثلاثین موضعاً».

آغاز: بسمله الحمدلله ذی الایادی المترادفات القادر علی جمیع الممکنات الذی عجز ... اما بعد فاعلم ایها الولد المبارک ادام الله توفیقک ... صنفت لک هذالکتاب و جمعت فیه بین الحکم و نظیره و سمیته نزهه الناظر فی الجمع بین ...

انجام: و ایما الرجل اخذ فی الطریق فاصابه عیب فلا دیة له. تم.

چاپ: تهران، ۱۳۱۸ق چاپ سنگی، به نام محقق حلی؟؛ در سال ۱۳۸۶ ش به کوشش سید احمد حسینی و نورالدین واعظی در مطبعة الآداب نجف، و به نام یحیی بن سعید حلی

[الذریعة ۱۲۵/۲۴؛ طبقات اعلام الشیعة، قرن ۷، ص ۵۱-۵۳ و ۲۰۴؛ مرآة الکتب ثقة الاسلام تبریزی، چاپ سال ۱۳۶۹ شمسی، ۱۲۵/۴؛ ریاض العلماء ۸/۲ و ۳۳۷/۵؛ مقدمه‌ای بر فقه شیعه ۱۰۷؛ کشف الحجب و الاستار ص ۵۸۰؛ دنا ۶۵۸/۱۰-۶۶۰ (۶۸ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۷۱

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوه؛ **انجام:** و قد روی ان فی الابهام ثلث دیة اصابع الید و هو مذهب الشیخ ابی جعفر فی الاستبصار و الخلاف، و ابی الصلاح و مصنف الوسیلة و هو المذکور فی کتاب ظریف بن ناصح.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی از ابن زید یاسین؛ ۴۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۱-۱۶۰۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۳۲/۱۴

آغاز و انجام: برابر

این کتاب در این فهرست مهذب الدین حسین بن محمد بن عبدالله بن رده نیلی نسبت داده شده؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم اوالی بحرانی، تا: رجب۹۵۸ق؛ مصحح، محشی با نشان «ع ل، ۱۲» و غیر آن، مقابله شده با نشان «بلغ سماعاً ایده الله تعالی»، «بلغ قرآه «قرائة» ایده الله تعالی»، صورت دستخط محمد بن علی ابن ابی جمهور احسائی به سال ۸۹۵ هـ در مورد حق استاد بر شاگرد که این یادداشت را کاتب نسخه از روی خط شیخ عبدالله بن علی بن سیف صیمری که وی نیز از روی خط احسائی نگاشته است؛ ۵۲گ (۱۷۳-۲۲۴)، ۱۹سطر ، اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۳۴-۷۰۱]

۳. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۸

خط: نسخ، کا: جلال الدین محمد بن عماد، تا: دوشنبه ربیع الثانی۹۸۶ق؛ ۲۳۷ص، قطع: بغلی [نشریه: ۷-۴۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴۰۹

خط: نسخ، کا: علی بن حسن بن علی بن ابراهیم بن سعید بن سعدان، تا: چهارشنبه ۸ صفر۹۸۶ق؛ مصحح، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و نسبت خط خورده آن به ابن داود حلی و ذکر علمایی که مصنف از آنان روایت کرده؛ تملک: اسماعیل بن یوسف بن ...؛ ۱۰۰گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۸-۱۶]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جلال الدین بن محمد بن عماد، تا: دوشنبه ۱۰ ربیع الثانی۹۸۶ق؛ ۷۳گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۲-۳۲۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۹۱

آغاز: علی النار و ذهب ثلثاه و بقی ثلثه طهر و حل شربه و اللبن و الجوار و الکیزان و ما اشبه ذلک اذا عمل من طین نجس؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: فضل الله بن محمد، تا: دوشنبه ۱۵ ذیحجه۹۹۵ق، جا: جوشقان؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۵۵گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۲۶-۲۷۳]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۴۱

آغاز: و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف در این فهرست مهذب الدین حسین بن محمد نیلی آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه نخست قرن۱۱؛ مصحح؛ تملک: جمال الدین اسحاق بن محمد علم الهدی بن فیض کاشانی در سال ۱۱۲۵ق، محمد جعفر بن محمد ابراهیم کاشانی، مشهور به علامه فیضی در سال ۱۳۲۸ش، محمد رضا بن محمد

حسین، عزیزالله بن نورالدین محمد الشریف، در سال ۱۰۵۶ق؛ مهر: «عبدالباقی بن صدرالدین محمد فیضی» (بیضی) از نوادگان فیض کاشانی؛ جلد: تیماج، ۱۲۳گ، ۱۵سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳۴-۱۱۲]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۴۹/۳

کا: غفاری، محمد تقی بن رفیع الدین، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوایی، ۵۴گ (۶پ-۵۹ر)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۷-۳۵۶]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۴۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عزیز الله بن نور دلیجانی، تا: جمادی الثانی۱۰۰۷ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۱]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۴۰۳

همان نسخه بالا [مؤید: ۱-۳۲۷]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۵۳/۲

خط: نسخ، کا: قطب الدین محمد بن عبدالله، تا: دوشنبه ۱۲ محرم۱۰۰۹ق، جا: قمصر؛ جلد: تیماج، ۶۰گ (۲۶پ-۸۵ر)، اندازه: ۹/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۸-۴۵]

۱۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۷۴۳/۱

خط: نسخ، کا: نورالدین محمد الشریف بن عزیز الله بن محمد، تا: ۱۰۱۵ق؛ ۶۰ص، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۷×۲۰سم [ف: ۳-۱۲۷]

۱۲. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۳۷

خط: نسخ، کا: امین بن عماد بن ملک طبیب، تا: شوال۱۰۲۷ق؛ ۷۲گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲-۲۷۶]

۱۳. شیراز؛ ثامنی، محمد رضا؛ شماره نسخه: ۶۷

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن حسن کاتب خوراسکانی، تا: سه‌شنبه ۱۶ جمادی الثانی۱۰۳۰ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج مذهب، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [اوراق عتیق: ۱-۲۷۵]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: عبدالحسین بن عنایة الله خطیب، تا: ۱۰۳۷ق؛ مجدول، مصحح؛ مهر: سید محمد باقر شفتی (حجة الاسلام)؛ یادداشت بدون امضائی است با خط نستعلیق منضم ذکر نام سلسله پدران مؤلف و تاریخ فوت وی و اینکه مؤلف پسر عم محقق حلی جعفر بن حسن سعید مؤلف کتاب شرائع بوده است مؤلف در مقدمه کتاب، فصلی جالب در تفسیر «عبادت» نوشته است؛ جلد: تیماج، ۲۰۹ص، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۹-۱۷۴]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۹-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن حسین بن میرک حسینی کاشی، تا: ۱۰۴۴ق؛ کتاب به یحیی بن احمد نسبت داده شده؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۲۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۴-۳۵۲]

۱۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۴۸۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: قطب الدین بن ملا تاج الدین حسن بن شمس الدین محمد، تا: ۱۵ ربیع الثانی۱۰۶۱ق؛ جلد: مقوایی، ۷۷ص (۱۳۸-۲۱۴)، ۱۹ و ۲۰ سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۱۶۳]

۱۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۱۶/۱-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: محمد بن سلمان بن عبدالعزیز بن احمد بن عبدالله بن یوسف بن سعید بن یوسف بحرانی، تا: چهارشنبه ۱۶ جمادی الاول۱۰۶۳ق [عکسی ف: ۱-۳۹۲]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جرفادقانی، محمد مؤمن، تا: ۳ شعبان۱۰۶۷ق؛ محشی؛ مهر: «یا علی ...»(بیضوی)، «المهدی من اهدیت»(مربع)، «یا من هو فی لطفه شریف»(بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۹۷گ، ۱۲سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۳-۶۵۵]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۴۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاج محمد بن محمد زمان قاینی، تا: ۱۰۶۹ق؛ جلد: مقوا، ۱۱۱گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵-۶۷۴]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۵۷/۱۲

خط: نسخ، کا: عبدالواسع بن علامی بن محمد بن فضل الله، تا: شوال۱۰۹۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۵۸گ (۱۰۶پ-۱۶۳پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۰-۱۸۵]

۲۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۹۷-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۲۸ص، ۱۷سطر (۱۱×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۳۹۲]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۳۲گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۲سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۱] و [ف: ۲۱-۱۵۹۹]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایلقرن۱۲؛ جلد: مقوا، ۴۵گ، ۲۰-۲۲سطر ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲۱-۱۵۹۹]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن محمد هادی خوانساری، تا: قرن ۱۲؛ توسط سید مصطفی صفایی خوانساری تصحیح ومقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۴۴گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۱] و [ف: ۲۱-۱۶۰۰]

۲۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۰۸
آغاز: برابر
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱۱۴گ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳-۹۲۴]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۴۸/۱
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آبی، ۱۴و۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶-۱۳۸]

۲۷. شیراز؛ انصاری، شیخ عبدالکریم؛ شماره نسخه: بدون شماره
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۱۰۳ق؛ مصحح؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۱-۶۲]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان۱۱۰۳ق؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب مرصع، مجدول؛ واقف: حسن فرید، شهریور ۱۳۵۴؛ جلد: تیماج، ۵۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۱۵۹۷]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۹
خط: نسخ، کا: محمد علی بن عبدالصمد، تا: ۱۱۱۰ق؛ محشی؛ تملک: محمد طاهر بن محمد جعفر کاشانی به تاریخ ۱۱۶۸؛ مهر: «عبده ابوالقاسم بن محمد مهدی» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۱۱۵گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳-۳۰۲]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۴۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن محمود، تا: ذیقعده۱۱۲۱ق؛ تملک: محمد باقر موسوی در ۱۲۸۰ق؛ جلد: تیماج، ۷۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۱-۱۵۹۹]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۳۱/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد هاشم، تا: ۱۱۷۶ق، جا: بابا قاسم؛ مصحح، با عبارت «بلغ» مقابله گردیده، محشی؛ جلد: تیماج، ۲۲گ (۴۳۷-۴۵۸)، ۲۷سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۲۹-۴۳]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۵۷/۵
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۱۸۷ق؛ تملک: معصومعلی بن علی عسکر به تاریخ شعبان ۱۱۸۷؛ جلد: مقوایی، ۳۷گ (۳۲پ-۶۸ر)، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۵-۵۴]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۴۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ این نسخه بادیباچه مفصل آغاز گشته و از این جهت با نسخه‌های پیشین کاملاً متفاوت‌اند، مجدول؛ ۴۸گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۱-۱۶۰۰]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۶۸/۴-۳/۸۸
آغاز و انجام: برابر
از اول تاآخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۸-۴۷۸۳]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۸۳/۵
انجام: برابر
تذکر: در این نسخه فهرست نگار مؤلف را مهذب الدین حسین بن محمد بن عبدالله بن رده نیلی نسبت داده؛ خط: نسخ، کا: قفطانی، مهدی بن حسن، تا: اواخرقرن۱۳؛ مصحح؛ ۳۷گ (۱۳۲-۱۶۸)، ۲۱سطر ، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۴-۸۰۱]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۷۵۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** یمینه التی هی رؤس الاصابع الاربع دون الابهام فان سرق خامسة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوا، ۲۳گ (۳ر- ۲۵پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۴۴-۴۵]

۳۷. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۳۰۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۷۸گ، ۱۹سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: -۲۵۷]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مذهب، قطع: وزیری کوچک [رایانه]

۳۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۲۴۰/۱
خط: نسخ، کا: محمد علی نعمة اللهی، تا: ۲۹ ربیع الثانی۱۲۰۲ق؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: -۱۴۰۴]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۱
خط: نسخ، کا: احمد بن زین الدین بن ابراهیم احسائی (شیخ احمد احسائی معروف)، تا: ۳ جمادی الاول۱۲۱۷ق؛ تملک: عبدالرحیم مازندرانی به تاریخ ۱۲۴۴؛ در پایان نسخه، کتاب را به شیخ محمد بن الحارث جزائری نسبت داده؛ جلد: مقوایی، ۶۸گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۱۵۱]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۹/۱ معزی
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد مهدی بن شرف الدین، تا: ۱۲۲۴ق، جا: اصفهان؛ مصحح، رکابه‌دار؛ تملک: محمدطاهر بن محسن؛ جلد: تیماج، ۴۰گ (۱پ-۴۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۹-۸۹]

۴۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۲۲۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال فی الناصفة ثلاث من الابل
خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد رضا یزدی، تا: ۱۲۳۱ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴۰ص(۱-۴۰)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۵-۱۵۷۹]

۴۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۶۳۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن محمد حسن، تا: ۱۲۴۰ق؛ جلد: تیماج، ۶۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۱۱۳]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۱/۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: موسوی لاریجانی، محمد علی بن محمد، تا: ۱۲۴۴ق؛ مصحح؛ ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۳۲-۲۱۳]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر شعبان۱۲۴۶ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۲۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۲] و [ف: ۲۱-۱۶۰۱]

۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۴۱/۱۱
خط: نسخ، کا: منصور بن عبدالله، تا: ۱۲۴۷ق؛ جلد: تیماج، ۷گ (۳۰۳-۳۰۹)، ۲۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۱-۲۳۳۰]

۴۷. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۵۷۵/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ ۳۳گ (۱۶۴ر-۱۹۶پ)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۳۶۲]

۴۸. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: بیدگلی، محمد علی، تا: ۳ ذیحجه۱۲۵۹ق [نشریه: ۱۱-۹۵۴]

۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۴۹۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: جواد حسینی قمی، تا: ۱۲۶۰ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۶۱گ (۱پ-۶۱پ)، ۱۸ سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۱۲]

۵۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹/۱-۷/۱۵۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: رضا قلی قلیجی، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۵۲گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۸-۴۷۸۳]

۵۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۵۶۷/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد بن حاجی آقا جانی فراهانی، تا: رجب۱۲۷۴ق؛ ۲۴ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۷۵۰]

مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۱۹/۱
همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۶۰۵]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۷۳/۴
آغاز و انجام: برابر
در نسخه با نام «نزهة الناظر فی الجمع بین الاشباء و النظائر لیحیی بن سعید صاحب الجامع ره»؛ خط: نسخ، کا: قفطان، احمد بن حسن، تا: جمادی الثانی۱۲۷۶ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۴۴گ (۱۲۸پ- ۱۷۱ر)، ۱۸ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۹×۲۰/۲سم [ف: ۲۹/۲-۷۰۲]

۵۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۲۱۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: جواد بن شیخ مراد، تا: ۱۰صفر۱۲۷۸ق، جا: نجف اشرف صحن مطهر؛ جلد: تیماج، ۴۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲-۵۶۵]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم ملا حسن، تا: ربیع الاول۱۲۸۵ق؛ تملک: ابوالقاسم گلپایگانی؛ جلد: تیماج، ۷۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲-۲۷۷]

۵۵. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱
بی‌کا، تا: چهارشنبه سلخ رمضان۱۲۹۱ق [تراثنا: س۲ش۴-۴۴]

۵۶. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱
کا: موسوی کرمانشاهی، حسین، تا: یک‌شنبه ۱۵ رجب۱۲۹۱ق [تراثنا: س۲ش۴-۴۷]

۵۷. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۱۵۶/۲
کا: ملا محمد باقر گواری، تا: چهارشنبه ۱۱ صفر۱۲۹۸ق؛ ۳۹گ (۱۰۶پ-۱۴۴پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۰۶]

۵۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۸۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته زیبا، بی‌کا، تا: ۷ جمادی الاول۱۳۰۷ق، به فرموده شریعتمدار سرکار آقای آقا منیر؛ جلد: تیماج، ۱۴ سطر (۶×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴-۲۰۵۵]

۵۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۱۰/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن علی اکبر کرمانی، تا: رمضان۱۳۴۸ق؛ جلد: تیماج، ۱۵گ(۲۷-۴۱)، ابعاد متن: ۱۶×۲۸/۵، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱-۱۴۶]

۶۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۶/۳
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: مقوایی، ۴۴گ (۷۰پ-۱۱۳ر)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۷-۳۶۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۵/۳ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۲۶۶]

۶۱. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۳۹]

۶۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۸۸۳
عبادات؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۶۶۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۵۵گ (۱۸۲پ-۲۳۶پ)، ۲۴سطر (۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۳سم [ف: ۳۴-۳۹]

۶۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴/۱۳۹/۳-۷۳۳۹
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۸سطر ، قطع: ربعی [آستانه قم: -۲۱۸]

۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۲۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: سپاهانی، ۵۵گ، ۱۹سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۶-۴۶۱]

۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۵۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۵۰ص (۱۵-۶۴)، ۲۱سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۳۲-۲۸۵]

۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۲۵۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قطع: رقعی [رایانه]

۶۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۸۵/۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۷سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۶-۱۳۱]

● نزهة الناظر فی رد القاصر / فقه / عربی

nuzhat-un nāẓir fī radd-il qāṣir

میسی، لطف الله بن عبدالکریم، - ۱۰۳۲ قمری

mīsī, lotf-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-karīm(- 1623)

گروهی از فقیهان بر آنند که ولی می‌تواند عقد دختر یا زنی را فسخ کند با کمتر از مهر مثل بدون مصلحت خاصی برای آن زن یا دختر، شخصی از معاصران نگارنده، این مسأله را رد کرده و مؤلف ما بر آن است که در این رساله گفته او را با استدلال فقهی پاسخ گوید.

قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۵۵/۸
آغاز: الحمد الله علی کل حال ... و بعد فهذه رسالة وجیزة فی بیان مسالة عزیزة صدرت علی سبیل الاستعجال و تشتت البال؛ **انجام:** فیاله من جهل مرکب ظاهر عجز عنه علاج الطبیب القادر.
خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۰گ (۱۰۴پ-۱۱۳ر)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱-۲۱۱]

● نزهة الناظر و تنبیه الخاطر / مواعظ، حدیث / عربی

nuzhat-un nāẓir wa tanbīh-ul xāṭir

حلوانی، حسین بن محمد، ق۵ قمری

halvānī,hoseyn ebn-e mohammad(- 11c)

رساله‌ای کوتاه وکهن دراحادیث وکلمات اهل بیت معصومین (ع) که بدون ذکر اسناد گردآوری شده است.
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین حمد العارفین به العالمین و صلی الله علی المصطفی محمد و آله الطاهرین اما بعد فانی رایت کثیرا ممن عاصرته و شاهداته من المشرکین و الکفار فاما المسلمون اذا ذکر عنده امیرالمومنین علی بن ابی طالب و الائمه من ولده علیهم السلام ینمر فان رویت له عنهم موعظة حسنة و حکمة بالغة او فقرة باهرة ... و قال ما سمعت و امثال (کذا) ذلک
انجام: ومن تصفح کتب الریحانی ورسائله عرف ان جمیعها منقولة من خطبهم ورسائلهم ومواعظهم وحکمهم وآدابهم صلوات الله علیهم ولووفق هذا الفاضل ونسب کلام کل امام الیه لکان اوفی لاجره وابقی لذکره ایاها
چاپ: قم، مدرسه امام مهدی، ۱۴۰۸ق، ۱۵۶ + ۱۲ص، به ضمیمه کتاب قبس من کتاب غیاث سلطان الوری ابن طاوس در ۱۲ص
[الذریعة ۱۲۷/۲۴؛ کشف الحجب: ۵۷۹]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۶۰۰
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۵۲گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم
[اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۷۰]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۷۱۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ ۳۶گ (۴۳پ-۷۸ر)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۸]

۳. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۴۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶۱گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲-۲۷۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۳۳/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسن فرزند محمد بن حسن بن علی اصغر بن الله وردی تبریزی خیابانی انصاری معروف به فقیه، تا: ۱۲ محرم۱۳۵۴ق؛ جلد: تیماج، ۶۶ص (۱۳۸-۲۰۳)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۰-۱۵۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۸/۳ عکسی و ۲۱۰۳/۳ عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: همان نسخه بالا [میراث شهاب: س۱۷ش۳و۴-۳۳۳ و س۱۸ش۱-۳۸]

● نزهة الناظرین = حاشیة المکاسب / فقه / عربی

nuzhat-un nāẓirīn = ḥāšīyat-ul makāsib

موسوی حائری، محمد صالح بن حسن، - ۱۳۰۳ قمری

mūsavī hā’erī,mohammad sāleh ebn-e hasan(- 1886)

وابسته به: المکاسب = المتاجر؛ انصاری، مرتضی بن محمد امین (۱۲۱۴-۱۲۸۱ق)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴۰۴
آغاز: الحمدلله الذی خلقنا من طین لازب و آخرجنا بین الصلب و الترائب و ألهمنا ادراک مهمات المطالب؛ **انجام:** و ایکال للمال بالباطل خبر جابراه هذه العبارة تضمنت مسائل ثلاث احدیهما.
حاشیه مکاسب شیخ انصاری است؛ خط: نسخ، کا: معنوی تهرانی،

تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با امضای بلاغ، محشی‌با عناوین «منه عفی عنه»؛ جلد: تیماج ساغری، ۸۸گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۲۸–۱۰]

● **نزهة الناظرین** / گوناگون / عربی

nuzhat-un nāẓirīn

حسینی رامسری، اسماعیل بن کاظم، – ۱۳۰۹ ؟ قمری

hoseynī rāmsarī,esmā'īl ebn-e kāzem(- 1892)

تاریخ تألیف: ۱۳ جمادی الثانی ۱۲۸۸ق

کشکولی است متضمن بر لطائف و ظرائف و تراجم مشتمل است بر یک «مقدمه» و شش «باب» و یک «خاتمه».

[الذریعه ۱۲۹/۲۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۹عکسی

آغاز: الحمد لله الذی علا فقهر بدا فظهر دنی فستر؛ **انجام:** و لیکن هذا آخر ما ازدت ان اودعه فی النظرة ... و کان ذلک عصر یوم الاثنین الثالث عشر من الجمادی الثانیة من سنة ثمان و ثمانین بعد الماتین و الالف بید مؤلفه الفقیر: اسماعیل بن کاظم الحسینی ...

نسخه اصل: کتابخانه شخصی؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳جمادی الثانی۱۲۸۸ق؛ مصحح، محشی با نشانه «منه»، این نسخه را که ظاهراً مبیضة مؤلف و نواقصی داشته است محمد سماعی حائری با نسخه دیگری که مسوده مؤلف بوده تطبیق نموده و اضافات و تعلیقاتیکه در مسوده بوده با خط خود به آن افزوده است؛ ۱۷۵گ [عکسی ف: ۱–۳۸۷]

←نزهت نامه > خلاصة الصنعة

● **نزهت نامه علائی** / دائرة المعارف / فارسی

nozhat nāme-ye 'alā'ī

رازی، شهمردان بن ابی الخیر، ق۵ قمری

rāzī,šahmardān ebn-e ab-el-xayr(- 11c)

اهداء به: علاء الدوله ابوکالیجار از سلاطین سلسله کاکویه صاحب اصفهان

تاریخ تألیف: بعد از۴۷۷ق

دائرة المعارف فارسی که در نوع خود منفرد است، که تنظیم جدیدی از کتاب عربی «البدایع» خودش می‌باشد که چیزهایی را ازآن کاسته یا افزوده است تا فارسی‌زبانان را بهتر به کار آید. مشتمل بر دو «قسم» و «مقدمه»و دوازده «مقاله» و «خاتمه» در خواص حیوانات و حشرات و اشجار و نباتات و نگاهداری درختان و بازداشتن آفت‌ها و معرفت جواهر و احجار و اجساد معدنی و معمول و علم نجوم و آخشیج چهارگانه و فصول و مکان و زمان و صور کواکب و منطق و حساب و اختیارات نجومی و علم فراست و آثار علویه و حوادث ارضیه و احوال آن جهان و بیماری‌ها و داروها و مباحث مختلفه دیگر. عناوین مقالات چنین است: قسم ۱. مقاله ۱) در کیفیت و خاصیت تاثیرطبایع و اخلاق، ۲) در چهارپایان و وحوش و طیور و بهائم، ۳) درمرغان بزرگ و خورد، ۴) در حشرات و هوام بری و آبی، ۵) در اشجار و حبوب و نباتات، ۶) در اجساد و جواهر؛ قسم ۲. مقاله ۱) در آخشیج چهارگانه و فصولی که به آسمان تعلق دارد، ۲) در ارتماطیقی و خواص اعداد، ۳) درعلم فراست، ۴) در تغییر زوایا، ۵) در آثار علوی، ۶) در خواص علمی و عملی.

آغاز: ایزد تعالی از حکمت و قوت و قدرت جهان آفرید چنانکه سزاید و از ناچیز آورد چیز نو پدید و ما را از همه جانوران برگزید.

[نسخه‌های منزوی ۶۹۰؛ راهنمای کتاب ۶۲۲/۱۹ و ۸۹۶؛ الذریعه ۱۳۰/۲۴؛ کشف الظنون۱۹۴۸/۲؛ ریو ۴۶۵؛ فلوگل ۵۱۷/۲؛ استوری ۴۵/۲ و ۳۵۴/۲؛ مجله ادبیات س ۵ ش ۱ و ۲ ص ۱۸۲؛ راهنمای کتاب گفتار فرهنگ جهان پور ۱۹ و ۲۰؛ نشریه ۳۰۶/۷؛ دیباچه یواقیت العلوم]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۶۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: ملا عبدالعلی کرم اللهی در۵صفر ۱۲۱۰ق، عبدالعلی بن ملا غلام رسول عطاریان درذیحجه ۱۲۰۹، اسماعیل بن محمد جعفر خادم در ۱۲۱۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن ، ۱۲۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۸سم [ف: ۴–۸۱۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۳۲ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳–۲۸۹]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۵۸بخش۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: –۱۱۹]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۸۷(۱۵۸)بخش۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: –۸۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۲۵–ف

نسخه اصل: بادلیان اوزلی ۳۶۲ اته ۱۴۸۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر ربیع الاول۷۰۴ق، برای عبدالواسع ساوجی؛ ۱۷۶گ، ۲۲سطر [فیلمها ف: ۱–۲۶۵]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۵۹بخش۳

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [ف: –۱۱۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۰۳/۳

بیشتر نیمه نخستین ومتفرقاتی از نیمه دوم نزهت نامهاست و در پایان نوع هفتم، نسخه پایان یافته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: مقوا روکش مشمع، ۲۷ص (۲۸۲–۳۰۸)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱۹–۵۶۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ناتمام: گفت بسر شیرین را آگاه کن

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱۴۸گ، ۱۹سطر ،

اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۱۷-۳۱۲]

۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۵۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله حسینی هروی، تا: ۸ شعبان ۱۱۲۶ق [نشریه: ۷-۳۰۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۷۱/۵

مقاله چهارم و پنجم نسخه حاضر مقدم بر آغاز کتاب و در صحافی جابجا شده است؛ خط: نستعلیق، کا: لطف الله، تا: ۱۰ رمضان۱۱۷۶ق؛ مجدول، در کتاب شکل حیوانات و گیاهان و حبوبات ترسیم شده و از این جهت حائز اهمیت است؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۰۹گ (۳۰۵ر-۴۱۳پ)، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۵/۵×۳۵/۵سم [ف: ۲۰-۴۹]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۵۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با یادداشتی به سال ۱۲۰۹ق (یا ۱۲۹۰ق)، یادداشتی در معاوضه کتاب حاضر با کلیات سعدی با محمد بن میرزا کوچک به سال ۱۲۸۳ق و یادداشت فروختن کتاب به سید محمد قاضی؛ صورت نقاشی دو قزلباش؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۱۲گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۲۰-۳۰۶]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۵۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق؛ جلد: میشن، ۱۳۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶/۳سم [ف: ۴-۸۱۹]

۹. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۲۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا چراغی بدو نمائی که آتش در آن افتد اما شیشه می‌ترکد

خط: نستعلیق، کا: نجفعلی بن محمد قزوینی، تا: سه‌شنبه۷ شعبان۱۲۲۶ق؛ کاتب نسخه به ادعای داشتن نزهت‌نامه بعضی کلام بی‌حاصل، مطالبی را از کتاب حذف کرده است؛ جلد: تیماج، ۱۶۹گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: -۱۱۸]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۸۵

آغاز: بسمله. حمد وافر و سپاس کامل خداوندی را که باری بریات؛ **انجام:** زیاده و نقصان آب باشد ... کثیر التقصیر را به دعا یاد فرماید

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر، تا: ۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج، قطع: وزیری کوچک [الفبائی: -۵۸۱]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۴

آغاز: مؤلف و جمع کننده این کتاب شهمردان بن ابی الخیر کوید چون مدتی درکرکان و استراباد برعطلت بماندم و ازصناعت خوش و ازتصرف دبیری و استقامت روزکار ناهموار ناموافق پیش آمد اگرچه اولیاء النعم اعزالله نصرهم و ازدرگاه عالی اعلاه الله خداوندیها فرمودند و شفقتها نمودند و پیش خدمة خوانند ... ازبهرآسایش و تزجیة الایام چند کتاب ساخته ام ازآنجملت یکی کتاب البدایع است درخواص و منافع و طبایع و چند علم دیگر که ازکتب بسیار برگزیده بودم و جمع کرده پس ازبهر انجه بتازی بود خواستم تافایدت ان متد اول و بیشتر کردد و میان خواص وع وام عام باشد کتابی ساختم به پارسی دری و بران زیادت نقصان کردم چنانکه بایست و ترکیب بگردانیدم

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۸۷گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۲-۴۹۰]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۹۳-ف

نسخه اصل: گوتا ش ۱۰ (پرچ ص ۳۰)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۲۶۵]

۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳

آغاز: برآنجا توان شدن ازبلندی وتیزی کوه وچون بیمار شود وتیرکی درچشمش آمدچشم خویش درزهره مردم مرده ساید؛ **انجام:** ب زنان زن پیرحال دنیست وزن.

از قسم اول: قسمتی از مقاله سوم وکامل مقاله چهارم وپنجم وقسم دوم: مقاله اول، دوم وسوم وچهارم وقسمتی از مقاله پنجم را دربردارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مهر: «عبده الراجی عبدالنبی» (بیضی)؛ از موقوفات حاج محمد رمضانی؛ ۱۸۸گ، اندازه: ۱۴×۱۶/۵سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۹]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۳۲/۱-ف

نسخه اصل: مجلس ش ۹۴۲؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۶۵۸]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۰۶-عکس و ۳۵۰۷-عکس

نسخه اصل: وینJF 156در این نسخه «مقاله اول در خواص و منافع طبایع مردم و حیوانات مقدمه در بیان کیفیت خاصیت» آمده است و «مقالت دوم در بیان کیفیت اشجار و نباتات و ریاحین و چگونگی غرس و زرع» و «مقاله سوم از جمله دوازده مقالت کتاب نزهت نامه علائی در علم فراست» در آغاز آن از خاص موازین جابر در ۱۷ مقاله یاد شده است و در برگ ۹۰ از پند کیگاوس گرگانی به فرزند خود گیلان شاه در قابوس نامه که در ۴۴ باب است، استوری آن را فرخ نامه پنداشته است (نیز دیباچه فرخ نامه ص ۱۹) جهان پور آن را نزهت نامه خوانده است (راهنمای کتاب ۹۰۰/۱۹) و درست هم همین است چه این نشانه‌ها که یاد کردم در آن هست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با مهر ۱۲۲۲؛ تملک: نصرالله بن حسین حسینی مدرس در کربلا [فیلمها ف: ۳-۲۲۵]

● نزهة الندمان / مواعظ / عربی

nuzhat-nn nadmān

سخنان فیلسوفان یونانی است درست مانند آداب الفلاسفة حنین با پندهای لقمان و حارث بن کعب و سخنان حکیمان و ادیبان و شاهان و خسروانوشیروان با قصیده خمریه از کتاب دعوة القدس.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۶۷-ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی وین444 AF (فهرست فلوگل ۲۸۲/۳ ش ۱۵۸۲). خط: نسخ، کا: ابوالفرج جرجس بن غب بن رهبان دیر المخلص، تا: ۲۳ تشرین دوم (نوامبر)۱۲۰۳ق [فیلمها ف: ۱-۳۹۴]

● **نزهة النظر فی أعيان القرن الرابع عشر** / تراجم / عربی
nuzhat-un naẓar fī a‘yān-il qarn-ir rābi‘ ‘ašar

حسنی صنعانی، محمد بن محمد زبارة، – ۱۳۸۰ قمری
hasanī san‘ānī, mohammad ebn-e mohammad zebārat(-1961)

این کتاب که شرح حال بزرگان یمن در قرن چهاردهم هجری است، در مؤلفات الزيدية به عنوان «نزهة النظر فی تراجم أعيان اليمن بالقرن الرابع عشر» معرفی شده است و در فهرس مخطوطات اليمن، از آن به عنوان «نزهة النظر فی تراجم نبلاء اليمن فی القرن الرابع عشر الهجری» یاد شده است. کتاب حاضر بخشی از موسوعه بزرگی است که مؤلف با عنوان «نشر العرف لنبلاء اليمن بعد الألف» در شرح حال علما و بزرگان یمن در قرنهای یازدهم تا قرن چهاردهم نگاشته است. بخش‌های مختلف این موسوعه با نام‌های خاص به چاپ رسیده است، مانند: نيل الوطر فی تراجم رجال اليمن بعد القرن الثالث عشر.مؤلف، این کتاب را در چهار جلد به ترتیب الفبایی اسامی مترجمین تنظیم کرده و نمونه‌ای از خطوط علما را در لابه‌لای کتاب آورده است. پس از او، فرزندش احمد بن محمد، جلد پنجم را در استدراک کار پدر نگاشت. قاضی عبدالله بن عبدالکریم جرافی نیز، نزهة النظر را تهذیب کرده و ترجمه‌های را بر آن افزوده است و در سال ۱۳۹۳ ق نیز در کار خود تجدید نظر کرده است. محمد زباره، کتاب‌های دیگری نیز درباره علمای یمن در قرن چهاردهم هجری نگاشته است، به نامهای: ائمة اليمن فی القرن الرابع عشر؛ بسامة ائمة اليمن فی القرن الرابع عشر؛ لسان صدق فی الآخرين للعلماء و النبلاء المعاصرين.

چاپ: نزهة النظر در سال ۱۹۷۹ میلادی در بیروت، در دو جلد به چاپ رسیده است. مقدمه نزهة النظر نیز باعنوان «انباء اليمن و نبلائه فی الاسلام» چاپ شده است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۶ عکسی

آغاز: آغاز خطبه: بسمله.الكتاب الذی نقدمه بين يدی القاری من النصوص النادره التی أرخت لليمن فی القرن الرابع عشر الهجری.
آغاز: بسمله.الحمد لله المرشد الی التفكر و الاعتبار بما قص علی ذوی الاستبصار؛ **انجام:** و قد طال الكلام و جر بعضه الی بعض لاثبات حقايق تاريخيه. و الی هنا انتهی الجزء الاول ...
جزء اول کتاب، از ابتدا تا حرف الجیم، شرح حال مؤلف در ابتدا آمده است؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد زباره(فرزند مؤلف)، تا: اواخر قرن۱۴؛ در آخر نسخه فهرست اسامی مترجمین و تقریظی به نثر و نظم از عبدالله بن عبدالوهاب بن محمد شماحی آمده به تاریخ آخر ذیحجه ۱۳۸۰؛ ۲۹۴ص، ۳۰سطر [میراث شهاب: س۱۷ش۳و۴-۳۲۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۲عکسی

آغاز: حرف الحاء المهملة (حامد المحضار) السيد العلامة الكبير و الأديب الفذ الصدوق المخلص الحبيب حامد بن أبی بكر بن حسين بن حامد بن احمد المحاضر؛ **انجام:** (شيخ بن محمد الحبشی) السيد العلامة شيخ بن محمد بن حسين ... له تقريظ بليغ لكتاب عقد اليواقيت الجوهرية لشيخه عبدروس بن عمر و له أشعار كثيرة.
جزء دوم و از حرف الحاء المهمله (حامد المحضار) تا حرف الشين (شيخ بن محمد الحبشی)؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد زباره (فرزند مؤلف)، تا: قرن ۱۴؛ با خط خوردگی و اضافات، در صفحه عنوان یادداشت کاتب چنین است: «بعض أعيان اليمن بالقرن الرابع عشر للمورخ محمد بن محمد زباره رحمه الله مع ضم ما تجدد أو ما يعرفه ابنه أحمد عن أبيه أو غيره فالولد من سعی أبيه. و من لم يذكر فيكون فی مستدرك ان شاء الله و لا يحيط بكل شیء الا الله سبحانه فنعتذر لمن لم يذكر ... الجزء الثانی بخط ابن المؤلف احمد بن زباره و يليه الجزء الثالث. أوله: عبالوهاب بن أحمد الوريث ثم الجزء الرابع، أوله: محمد بن علی الأمير، ثم الجزء الخامس: المستدرك فقد فاتنا كثيرون. (اعلان) نعلن لأبنا ئنا الخريجين والضباط والمشائخ و التجار أن يوافونا بمواد تراجمهم مولد و نشأة و دراسة و وظائف فهم يمثلون تاريخ اليمن الآن و سنجمعها و ننشرها برغبة صادقة ...»، در آخر این تصویر سه صفحه مربوط به صفحات ۹۲ و ۹۴ و ۱۲۴ ملحق شده است، نمونه خطوط چند تن از بزرگان زیدیه و ائمه آنان در لابه‌لای برخی صفحات دیده می‌شود؛ ۱۹۵ص، ۲۸سطر [عکسی ف: ۴-۴۷۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۷ عکسی

آغاز: عبدالوهاب بن زيد المهدی السيد العلامه عبدالوهاب بن زيد بن علی المهدی مولده بذمار؛ **انجام:** ثم بتعز و استوطنها و اشعاره كثيرة، انتهی الجزء الثالث ...
جزء سوم از «عبدالوهاب بن زيد المهدی» تا «محمد بن عقيل»؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد زباره (فرزند مؤلف)، تا: اواخر قرن۱۴؛ ۳۹۷ص، ۲۶سطر [میراث شهاب: س۱۷ش۳و۴-۳۲۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۸ عکسی

آغاز: بسمله.(محمد بن علی الامير) السيد العلامه الفاضل محمد بن علی بن يوسف بن ابراهيم بن محمد بن اسمعيل الامير مولده سنه ۱۲۷۲ و اخذ عن القاضی محمد بن محمد العمرانی؛ **انجام:** بمكانة عاليه من الزهادة و العفه رحمه الله و رضی عنه.
جزء چهارم از «محمد بن علی الامير» تا «يوسف دجوی مصری» و در پایان قصایدی از شعرای مختلف در رثای مؤلف آمده؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد زباره(فرزند مؤلف)، تا: اواخر قرن۱۴؛ در آخر نسخه مراثی که شعرای مختلف در رثای مؤلف سروده‌اند آمده است و نیز رساله چاپی «عظة التاريخ و عبره اعاظم ملوك و رجال العالم فی ثلث هذا القرن الرابع عشر للهجرة=خاتمة ذيول القصيدة المشهورة بالبسامة للسيد الهادی بن ابراهيم الوزير، نظم السيد محمد بن محمد زباره الحسنی» چاپ مطبعه سلفیه قاهره در ۱۳۶۵ق درج شده؛ ۳۶۵ص (باصفحات چاپی)، ۲۷سطر [میراث شهاب: س۱۷ش۳و۴-۳۲۵]

● **نزهة النظر فی توضیح نخبة الفکر = شرح نخبة الفکر فی مصطلح اهل الاثر** / درایه / عربی
nuzhat-un naẕar fī tawzīḥ-i nuxbat-il fikar = š.-u nuxbat-ul fikar fī muṣṭalaḥ-i ahl-il aṯar

ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی، ۷۳۳ - ۸۵۲ قمری
ebn-e hajar-e ʻasqalānī,ahmad ebn-e ʻalī (1333 - 1449)

وابسته به: نخبة الفکر فی مصطلح اهل الاثر؛ ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی (۷۳۳-۸۵۲ق)

تاریخ تألیف: اول ذیحجه ۸۱۰ق

مؤلف ابتدا متنی کوتاه و دقیق دراصطلاحات علوم حدیث و رجال و درایة به نام «نخبة الفکر فی مصطلح اهل الاثر» نگاشت و سپس خود آن را شرح نمود. بر این شرح شروح بسیاری نگاشته شده است. ذیل کشف الظنون (ص ۶۳۱) این کتاب را به چند نفر نسبت داده است ولی در کتاب هدیه العارفین (جلد اول ص ۱۳۰) آنرا به «ابن حجر عسقلانی» نسبت داده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی لم یزل عالماً قدیراً حیاً قیوماً سمیعاً بصیراً واشهدان لا اله الا الله وحده لا شریک له واکبره تکبیراً ... اما بعد فان التصانیف فی اصطلاح اهل الحدیث قد کثرت للایمة فی القدیم والحدیث ... سمیتها نخبة الفکر فی مصطلح اهل الاثر ... الخبر نوع من انواع الکلام

انجام: لیحصل الوقوف علی حقایقها و الله الموفق و الهادی لااله الا هو علیه توکلت و الیه انیب و هو حسبنا و نعم الوکیل تم توضیح نخبة الفکر فی مصطلح اهل الاثر و الحمدلله وحده وصل الله علی سیدنا محمد و آله

چاپ: مشار عربی، ص۹۵۲، سوریه، دمشق، مکتبة الغزالی، دمشق، مکتبة الغزالی؛ هند، لاهور، ۱۸۹۱م، سنگی، وزیری، ۱+۳۹۱ص، (افست)؛ پاکستان، کراچی، مطبعه نور محمد کارخانه تجارت کتب آرام باغ کراچی، سنگی، وزیری بزرگ، ۱۲۸ص؛ کراچی، بدون تاریخ؛ هند، کلکته، ۱۸۶۲ میلادی؛ مصر، ۱۳۰۸ ق؛ لبنان، بیروت، مؤسسة مناهل العرفان، ۱۴۱۰ق، سنگی، رقعی، ۱۸۲ص

[کشف الظنون ۱۹۳۶/۲؛ لاوقاف العامة بغداد ۲۴۸/۱ و ۳۱۵/۱ -۳۱۷ و ۱۳۵/۳]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة شرح نخبة الفکر فی مصطلح اهل الاثر؛ ابن قطلوبغا، قاسم بن قطلوبغا (۸۰۲-۸۷۹ق)

۲- حاشیة نزهة النظر فی توضیح نخبة الفکر

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۹۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف، با تاریخ ۸۷۶ق؛ مصحح، محشی، با بلاغی که محمد بن ابراهیم بن محمد السلامی به جهت شیخ شهاب الدین ابوالعباس احمد بن شرف الدین حسین بن حاج علی صوفی به تاریخ جمعه شانزدهم ربیع الاول ۸۷۶ نوشته؛ ۳۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۰-۳۲۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۶۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۳ ربیع الثانی۹۰۷ق؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج، ۳۰گ (۷۵پ-۱۰۴ر)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۷-۱۵۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۵۰

آغاز: قال الشیخ الامام العالم العامل الحافظ وحید دهره؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن جعفر بن یوسف، تا: ۱۴ ربیع الاول ۹۷۰ق؛ محشی؛ ۷۱گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶-۶۲۸]

۴. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه: ۳۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من المهم معرفة ادب الشیخ و الطالب و یشترکان فی تصحیح النیة و التطهر من اغراض الدنیا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ ۴۶گ (۱۴پ-۵۹پ)، ۱۵سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: -۳۸]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۵۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰و ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۴۰گ (۱پ-۴۰ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۶-۱۴۰]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۳۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰-۱۱؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴۸گ، ۱۷سطر [ف: ۱۶-۲۵۰]

۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۰۵۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم افرده بالتألیف عبدالغنی بن سعید فجمع فیه کتابین کتاب فی مشتبه الاسماء و کتاب فی مشتبه النسبة و جمع ... الدار قطنی فی ذلک کتابا حاملا.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایلقرن۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۵-۴۳۲]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۴۶۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: ابن محمد بایزید، تا: ربیع الثانی۱۰۷۶ق؛ محشی؛ ۱۶گ(۱ر-۱۶پ) [ف: ۳-۳۳۱]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۷۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوا [رایانه]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۴۶/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخرقرن۱۲، به دستور سید محمدامین؛ مصحح، محشی با نشان «منه» و جز آن؛ جلد: مقوا، ۱۵گ (۱۳۶-۱۵۰)، ۲۷سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴۰-۸۲]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۹۹/۲

خط: نسخ، کا: علی بن ولی بن حاج محمد، تا: جمادی الاول ۱۱۱۳ق، جا: مصر؛ جلد: مقوایی، ۲۶گ (۶پ-۳۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۷-۳۱۷]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۹۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالمؤمن بن شمس الدین، تا: ۱۷رمضان۱۱۳۰ق؛ محشی؛ واقف: ابوالوفا معتمدی کردستانی، شهریور ۱۳۵۱؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۴گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۷-۳۱۵]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۵/۷
کا: عبداللطیف بن محمد، تا: ۱۱۵۰ق، جا: حلب شهباء، مدرسه رضائیه؛ ۲۳گ (۸۶پ-۱۰۸پ) [ف: ۴-۹۲۹]

۱۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۹۵/۷
آغاز: برابر
کا: چلبی، علی بن ابراهیم، تا: ۱۲۰۳-۱۲۰۷ق، در خدمت ملا عبدالله افندی مدرس؛ محشی؛ مهر: حاج سید سعید؛ ۵۱گ (۸۲-۱۳۲)، ۱۰-۱۴ سطر (۱۵/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۷۱۵]

۱۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۸۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ عربی، کا: مصطفی رجایی زاده، تا: ۱۲۴۵ق؛ افتادگی: وسط؛ محشی؛ جلد: مقوا، ۳۲گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۱۹]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۳۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۷۳ق؛ کاتب حواشی احمد سعید بن قادر حسین، در آخر نسخه آمده که احمد سعید بن قادر حسین این نسخه را بر شیخ خود قاضی الملک بهادر قرائت نموده به تاریخ پنج‌شنبه شعبان ۱۲۷۳؛ مهر: «محمد ادریس حکیم ۱۲۹۱»(مربع)؛ ۱۳۳گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳۸-۳۴۷]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۴۹/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماجمذهب، ۵۱ص (۴۱-۹۱)، ۱۳-۲۳ سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۲-۲۸۱]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۹۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: مصطفی بن احمد بن حسن، بی‌تا؛ محشی؛ مهر: «وقف کتب خانه داماد شیخ شیروانی ۱۲۸۳» (مدور بزرگ)؛ ۳۷ص (۶-۴۲)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴۰/۳-۱۷۶]

۱۹. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۱۹۰/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۲۴گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۱-۱۴۵]

۲۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۸۸۷/۵
بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۰گ (۹۱-۱۳۰)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳-۱۴۴]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** معرفة سبب الحدیث و قد صنف
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج [الفبائی: -۵۸۲]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد و آله اجمعین
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۸۲]

۲۳. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف ۲۶۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ ۳۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۱-۲۴۷]

● **نزهة النظر فی الرجوع من السفر** / عرفان و تصوف/ عربی
nuzhat-un naẓar fi-r rujūʻ min-as safar
بکری صدیقی، محمد بن محمد، ۸۹۸؟ - ۹۵۲ قمری
bakrī seddīqī, mohammad ebn-e mohammad (1493 - 1546)
در ده «فصل» در عرفان.نام کتاب در دیباچه و نگارنده در خاتمه آمده است.
شروح و حواشی:
۱- الیواقیت و الدرر فی شرح نزهة النظر؛ مناوی، محمد عبدالرؤف بن علی (۹۵۲-۱۰۳۱ق)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۰۵/۲۳
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی وفق من شکر، و خذل من کفر ... النجاء الیه؛ **انجام:** قال ذلک عجلا و مشقة مرتجلا محمد بن محمد بن عبدالرحمان البکری الصدیقی الشافعی سبط الحسن ... یوم الجمعة ثامن صفر ... (۹۲۷) ...
خط: نسخ، کا: محمد بن ابی المکارم سیوطی شافعی، تا: با تاریخ۱۰۵۸ق؛ ۴گ (۸۶پ-۸۹پ)، اندازه: ۱۵/۲×۲۱سم [ف: ۷-۲۶۸]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۳۷/۷
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن [ف: ۵-۲۲۶]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۳۷/۷
بندی است عرفانی؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۵-۲۲۶]

● **نزهة النظر و نخبة الفکر** / ادبیات / عربی
nuzhat-un naẓar wa nuxbat-ul fikar
ابن فرحون، علی بن محمد، ۶۹۸ - ۷۴۶ قمری
ebn-e farhūn,ʻalī ebn-e mohammad (1299 - 1346)
وابسته به: لامیة العجم؛ طغرائی، حسین بن علی (۴۵۵-۵۱۴ق)
این رساله تعجیز و تصدیر قصیده «لامیة العجم» می‌باشد.

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۶۰۷/۱۲
آغاز: قال الفقیر ... حمد الله احق ما افتتح به الکلام؛ **انجام:** و ما تفرد قمری علی طلل.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶ رمضان۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج، ۹ص(۵۷۵-۵۸۳)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۲۵۴]

● **نزهة النفوس فی الحضر و الاسفار** / ادبیات / عربی
nozha-ton nufūs fi-l ḥaḍar-i wa-s asfār

گزیده‌ای است از منشآت و ترسلات به نظم و نثر عربی، در دو فن و بیست باب و فهرست آن در دیباچه آمده است: ۱. فی البشایر؛ ۲. فی المناشیر و العهود؛ ۳. فی الامان و الایمان؛ ۴. فی الوصایا؛ ۵. فی المفاتحات و خطبة الوداد؛ ۶. فی الشوق؛ ۷. فی المدح و الاطراء؛ ۸ فی الهجاء؛ ۹. فی التهانی؛ ۱۰. فی التعازی؛ ۱۱. فی الشکر؛ ۱۲. فی الشکایات؛ ۱۳. المعاتبات؛ ۱۴. المعاذیر؛ ۱۵. فی المواعید؛ ۱۶. فی الوعید و التهدید؛ ۱۷. فی الاوصاف؛ ۱۸. فی الادعیة؛ ۱۹. فی مخاطبة الائمة و ارباب الشرع؛ ۲۰. فی الرقاع. فن دوم در اشعار در سی و پنج باب.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۵۹/۵

آغاز: بسمله. رب یسر. الحمد لله ذی الطول و الکرم و الفضل و النعم ... و بعد فقد اشار الی من فرضت طاعته علی ... بان اجمع له من کلام المحدثین و الاوایل کتابا یشتمل علی فنون الاشعار و الرسایل ... و بذلت جهدی فی جمع ذلک. و سمیته نزهة النفوس فی الحضر و الاسفار من نخب الرسایل و الاشعار؛ **انجام:** (در باب دوم از فن یکم ناتمام مانده) و الله رقیب علینا و علیه و السلام.

کا: عبدالحی، تا: با تاریخ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق؛ افتادگیها: انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳گ (۸۰پ-۸۲ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۲-۲۴۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۱۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۶۱۷]

● **نزهة النفوس و الافکار فی خواص الحیوان و النبات و الاحجار** / لغت / عربی
nuzhat-un nufūs wa-l afkār fī xawāṣṣ-il ḥayawān wa-n nabāt-i wa-l aḥjār

ابن داود، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۷۸۲ - ۸۵۶ قمری
ebn-e dāvūd,'abd-or-rahmān ebn-e abī bakr (1381-1453)

فرهنگ‌نامه‌ای است در بیان نام انواع حیوانات و نباتات و احجار و بیان خواص آنها به ترتیب حروف الفبا مشتمل بر سی و دو«باب» که هر باب اختصاص به یک حرف دارد و هر حرف در دو فصل برگزار گردیده: فصل ۱. در خواص حیوان و آن مشتمل بر چهار «نوع» است: ۱) حیوانات اهلی و وحشی، ۲) پرندگان، ۳) گزندگان و حشرات، ۴) آبزیان؛ فصل دوم: در خواص اشجار و نبات و احجار: نوع ۱) در اشجار، ۲) در گیاهان بدون ساقه، ۳) در معادن و احجار. مؤلف در هر باب ذیل عناوین یاد شده مصادیق هر عنوان را به ترتیب الفبا ذکر و به بیان خواص هر یک می‌پردازد. نام این کتاب درکشف الظنون و ایضاح المکنون دیده نشد. زرکلی در اعلام سه نسخه دیگر از این کتاب نام برده: یکی در دارالکتب قاهره، دیگری در خزانه تیموریه و سوم در کتابخانه فیض الله.(منصور طباطبایی بهبهانی)

آغاز: ج۱: المعالجة به أحد من برادته ... أبهل من اسماء ثمر شجر العرعر ...

ج۲: بسمله باب حرف الدال و فیه فصلان الفصل الاول فی خواص الحیوان ...

انجام: ج۱: خیر من اسماء الذهب و سیأتی فی حرف الذال: تم جزو الاول من نزهة النفوس ...

ج۲: غواص من اسماء النوشادر و سیأتی فی حرف النون و الله اعلم. تم الجزء الثانی بحمدالله و عونه و حسن و توفیقه.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۴۶ ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ رمضان۹۷۹ق؛ جزء اول و دوم نسخه جابه جا صحافی شده و شمار خورده است بدین ترتیب که جزء اول از ص ۴۱۴-۶۹۹ از کلمه «داک» تا «غواص»، جزء اول از آغاز افتادگی دارد؛ مهر: مهدی «یا امام محمد مهدی»، جعفر بن علی تبریزی «محمد جعفر مورخ ۱۲۰۸» [ف: ۲۴/۲-۱۵۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۷۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۳۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۷۵

آغاز: الحمدلله باریء البریات و رازقها و موجد المخلوقات و خالقها و مبدع تکوین صامتها و ناطقها العالم بأسرارها و دقائقها

جزء اول و دوم کتاب و تا پایان حرف غین می‌باشد، در این فرهنگ مختصر، خواص طبیعی و طبی بعضی از حیوانات و گیاهها و درختها و سنگها و معادن که در مصر و شام موجود بوده یا از خارج بدانجاها آورده‌اند، بحث شده و نامها را به ترتیب حروف آغاز آنها تنظیم نموده و در آغاز هر حرف نام حیوانات و در پایان آن حرف نام معادن را می‌آورد. بیشتر این کتاب از «مسالک الأبصار و ممالک الأمصار» شهاب الدین احمد بن فضل الله عمری گرفته شده و در آغاز مقدمه‌ای دارد شامل چند فصل در کلیات که طی کتاب بدانها احتیاج است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ جمادی الاول۹۸۴ق؛ تملک: نورالدین محمد با مهر «نورالدین محمد» (هشت گوشه)، محمد حسین اصفهانی به تاریخپنجشنبه ۲۱ شعبان ۱۳۵۸؛ مهر: «محمد اسماعیل بن سید علی الموسوی العریضی» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۱۷۶گ، ۳۳سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۲۲-۲۲۴]

● **نزهة النفوس و مضحک العبوس** / متفرقه / عربی
nuzhat-un nufūs wa muḍḥik-ul 'abūs

ابن سودون، علی بن سودون، ۸۱۰ - ۸۶۸ ؟ قمری
ebn-e sūdūn,'alī ebn-e sūdūn (1408 - 1464)

مجموعه‌ای از لطایف و ظرایف و مضحکات می‌باشد که از آثار

گذشتگان، جمع و تدوین گردیده است.شمس الدین سخاوی، در معرفی مؤلف پس از ذکر مراتب تحصیل و استادان وی می‌گوید: «و لکنه سلک فی اکثره طریقة هی غایة فی المجنون و الهزل و الخراع و الحلاعة فراج آمده فیها جدواً طار إسمه بذلک و تنافس الظرفا و نحوهم فی تحصیل دیوانة و دخل البلاد الشامیة فلزم طریقه و قدرت منیته فی دمشق ...».
چاپ: مصر، چاپ سنگی، ۱۶۶ص، ۱۲۸۰ق.
[مجمع العلمی العراقی ۴۱۲/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۵۶
آغاز: ... من الحالات الفاسدة و أجریت الفکر فی شأن الزواج الی جرنی الی اقتحام العجاج؛ **انجام:** إلا أن صاحب الطعام من الکرام سصنع کل عام هذه الضیافة و کل ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغازوانجام؛ جلد: چرم مذهب، ۸۰گ، ۱۷سطر (۱۳/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۳۶-۲۵۶]

● **نزهة النواظر و تنبیه الخواطر = تنبیه الخاطر و نزهة الناظر = مجموعه ورام** / مواعظ، حدیث / عربی
nuzhat-un nawāẓir wa tanbīh-ul xawāṭir = tanbīh-ul xāṭir wa nuzhat-un nāẓir = majmū‘e-ye warrām
ورام، مسعود بن عیسی، - ۶۰۵ ؟ قمری
varrām,mas‘ūd ebn-e ‘īsā(- 1209)
در دو جلد و مشتمل است بر اخبار فریقین در پند و اندرزها، آداب، سنن، اوامر و نواهی که سند احادیث آن حذف و در ابواب مختلف (۱. باب الروایح، ۲. الرسوم فی المعاشرة مع الناس، ۳. الکنی و الاسماء و الالقاب، ۴. السفر و السیر، ۵. الشوق و الحنین الی الاوطان، ... ۱۰. الطمع، ... ۱۵. الصمت و حفظ اللسان ...، ۲۰. الغضب) مرتب شده است. مؤلف در وصف آن گفته است: چون منحصر بر مواعظ و حکم است غث از ثمین در آن شناخته نمی‌شود و از سوی دیگر بسیاری از اخبار عامه با آن آمیخته است. صاحب الذریعه می‌گوید: شیخ ورام در آمیختن احادیث شیعی با اخبار سنی تعمد داشته تا عامه به خواندن آن رغبت کنند و هدایت شوند.
آغاز: بسمله، الحمدلله الاول بلا ابتداء و الاخر بلا انتهاء و الظاهر الغایب عن نوافذ الابصار و الباطن المدرک بوجود الاثار
آغاز ج ۲: حدثنا محمد ابن الحسن القصبانی عن ابراهیم ... قال لما کثر الاختلاف بین اصحاب رسول الله (ص) و قتل عثمان تخوفت علی نفسی علی اعتزال الناس
انجام: انجام ج ۱: فقال له والله ان التوراة و الانجیل و الزبور و الفرقان و سایر الکتب یرجع الی هذه الثمان مسائل
انجام ج ۲: فانی لم ارشیئاً اشد طلبا ولااسرع درکامن حسنة محدثة لذنب قدیم ولم ارتقوی الله طول عبادة ولکن التقوی مجانبة الشبه تم الکتاب والحمدلله
چاپ: مشار عربی، ص۲۱۸؛ طهران، سنگی، ۱۳۰۲-۱۳۰۳، وزیری، ۶۱۷+۱صص؛ نجف، مطبعة الحیدریة، ج۱-۲، ۱۹۶۴م؛ به سال ۱۳۶۸ شمسی توسط مکتبة الفقیه قم و ترجمه آن توسط محمد رضا عطایی در بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس به سال ۱۳۶۹ چاپ شده.
[الذریعة ۱۰۹/۲۰ و ۱۳۰/۲۴و۱۳۱ و ۱۶۲/۵ و ۳۱۷؛ مشار عربی ۹۵۲؛ امل الامل چاپ نجف ۳۳۸: ۲ ؛ ایضاح المکنون: ۳۲۴ ؛ دنا ۶۶۲/۱۰-۶۶۵ (۸۹ نسخه)]

شرح و حواشی:
۱- نزهة النواظر و تنبیه الخواطر (ترجمه) = ترجمه مجموعه ورام
۲- لطائف المواعظ = نزهة النواظر و تنبیه الخواطر (منتخب)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۶۹
آغاز: النبی علیه (کذا) یا رب کیف اشکرک و الشکر نعمة علی فاوحی الله الیه الآن شکرتنی؛ **انجام:** برابر۲
خط: نسخ، کا: ابوعلی بن مجدالدین استرآبادی، تا: ۱۰ صفر۸۸۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ ۱۱۱گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۷۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۹۲
آغاز: بسمله، وفق اللهم لا کما له بمحمد و کرام آله؛ **انجام:** قیل لبعض الحکما هل تعرف شیئا افضل من الذهب قال نعم المستغنی عنه قال داود النبی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده؛ یادداشت علی نقی مبنی بر سه بار مطالعه او؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ جلد: مقوا، ۱۱۰گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۷۲]

۳. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** وجدت فی کتاب مجموع لمحمد بن عبدالله بن صدقةیروی عن والده قال حدثنا والدی ابن صدقة قال ... قال المقداد بن الاسود خلونی معکم فی الشوری ...
خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: جمادی الاول۹۴۳ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۳۱۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: -۱۶۴]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۸۸
خط: نسخ، کا: موغاری، عبدالرضا بن شکرالله، تا: جمعه ۲۸ محرم ۹۷۳ق؛ مقابله شده با نسخه منقول در نجف در ۲۴ صفر ۹۷۳؛ تملک: ابو جعفر موسی؛ واقف: محمد باقر بن قوام الدین محمد مفید موسوی استرابادی، ۱۳۳۷؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۶۹گ، ۲۵سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۵-۴۲۳۲]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۲۷-ف
نسخه اصل: دکتر اصغر مهدوی؛ خط: نسخ، کا: ابن معالی علی بن محمد بن حسین، تا: دوشنبه ۲۷ رجب۹۷۵ق؛ مقابله شده با نسخه

کهنی به گواهی احمد بن محمد حوبانی (جویانی یا چوباتی)به خط او، درهامش ۱۸ برگ میانه نسخه «الخطبة الجعفرية لامير المومنين» و «الخطبة الجفرية للحضرة العلوية» که در نخستین این دو از مهدی موعود یاد شده و دومین همان خطبة البیان است آمده [فیلمها ف: ۲-۱۲۴]

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۰۴۴

آغاز: ... الله عزوجل ارسلنی الی کافة الناس بشیراً و نذیراً؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ ثلث، کا: محمد بن عبدعلی بن عبدالله الشریف البحرانی الاوالی، تا: آخر جمادی الثانی۹۷۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مقابله شده، با چاپ قم، آخوندی جدایی هایی دارد؛ جلد: تیماج، ۱۶۲گ، ۲۵سطر (۱۰/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲-۵۶]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۱۹

آغاز و انجام: برابر جلد اول

ج۱؛ خط: نسخ جلی، کا: علی رضا، تا: دوشنبه ۲۹رمضان۹۸۲ق، جا: مشهد رضوی؛ محشی؛ واقف: میر غلامحسین سیاهپوش، شهریور ۱۳۶۴؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۴۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸/۲×۲۴/۸سم [ف: ۱۴-۴۷۲]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۴۷۷

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد عاملی التبنینی، تا: شنبه ۲۲ ربیع الثانی۹۸۳ق، جا: مشهد رضوی؛ مصحح، محشی با نشانی «م ه»؛ جلد: تیماج، ۳۲۴گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۴-۲۶۰]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۷۸۷

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** برابر

ج۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ جلد: میشن، ۱۶۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۳سم [ف: ۱۴-۴۷۴]

۱۰. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۹۴

آغاز: ام الدرداء فوجد ام الدرداء مبتذلة فقال ما شانک قالت ان اخاک لیس له حاجة فی شیء من امر الدنیا؛ **انجام:** و هو غنی مکفی انما تخرجه الی دکان هذا التبیان البطر ... ان نطقک مسموع و کلامک مرفوع و متی وقف امیر ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح؛ واقف: محمد علی نیلی، ۱۲۲۹؛ جلد: تیماج، ۲۱۸گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۱-۸۱]

۱۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد آقا حسینی، تا: قرن۱۱؛ مهر: «شهید مکی عاملی ...»، «عبده علی بن علی»؛ جلد: تیماج، ۲۴۹گ، ۲۳سطر (۸/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۱-۳۴۱]

۱۲. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۱۳۸

آغاز و انجام: برابر جلد اول

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ توسط حسین بن محمد بن مسلم در ۱۹ جمادی الاول ۱۰۸۵ مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۱۸۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: -۶۱]

۱۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۲۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳-۱۰۹]

۱۴. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۱۸۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: محمد جعفر بن محمد مومن اصفهانی خاتون آبادی [چند نسخه-ف: -۳۴۱]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۱-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** فانک تراها حیث تسرک تستصغرن سیئة فانک تراها حیث

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰- ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: دولت آبادی، ۳۱۸گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۲۴-۴۱۷]

۱۶. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۳۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، جا: قم؛ ۲۶۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: -۲۷]

۱۷. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: ۸۳

جلد اول؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۸۲گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۶۹]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۶۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۱۰۴گ، ۱۷سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۶-۵۰۰]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۵۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۷۵گ، ۱۷سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۶-۵۱۷]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۱۷

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام(جزو یکم و چند برگی از جزو دوم)؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۶۱گ، ۱۷سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۶-۴۹۰]

۲۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۴۹

خط: نستعلیق، کا: مازندرانی، ابراهیم بن علی، تا: شنبه ۶ ربیع الاول۱۰۰۴ق، جا: مشهد رضوی مدرسه یوسف خواجه؛ ۲۰۵گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۱-۲۸۸]

۲۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۲۵

خط: نسخ، کا: نصرالله بن میرک، تا: ربیع الثانی۱۰۰۸ق؛ تملک: محمد رضا بن محمد صفی کاشانی و محمد علی بن عبدالله در ۱ شعبان ۱۲۱۱ [ف: ۳-۱۰۹]

۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶/۱-۸/۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احسن بن محمد شهیر به قاضی احسن، تا: یک‌شنبه ۲۷ربیع الاول ۱۰۳۳ق، جا: مکه مدرسه برکت؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۴۱گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۸سم [ف: ۲-۱۰۴۶]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۳۸۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: صالح بن محمد واعظ طالقانی، تا: جمعه ۱۴ ذیحجه۱۰۴۹ق؛ مصحح، مقابله شده، ؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: مقوا، ۲۰۴گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۹×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲–۷۷۰]

۲۵. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۱۲۶/۱

انجام: قال بمن تعرف و علی من تقرأ قلت اعرف بابن المعلم و اقرأ علی الشیخ ابی عبدالله الجعل فقال موضعک ...

خط: نستعلیق مایل به نسخ، کا: محمد صادق بن محمد حسین سمنانی، تا: شعبان۱۰۵۰ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ واقف: رضی بن محمد قزوینی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۰گ (۱پ–۱۱۰پ)، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [اوراق عتیق: ۱–۱۷۴]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۵–۷/۷۵

آغاز: و قال بعضهم العقل ثلث من ترک الدنیا قیل ان؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: احمدبن محمود حسینی گرمرودی، تا: ۱۰۵۶ق، جا: ابهر، به درخواست حسن ابهری؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج، ۱۵۵گ، ۱۹–۲۰سطر ، اندازه: ۲۰×۲۳/۵سم [ف: ۲–۱۰۴۷]

۲۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۲۱۲

آغاز: برابر جلد اول؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: نورالدین بن شاه محب الدین، تا: صفر۱۰۵۸ق؛ جلد: تیماج، ۲۵۰ص، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۸سم [ف: ۱–۲۰۳]

۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۷

آغاز: برابر جلد اول؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۴۹گ، ۲۲سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۶/۵×۲۸سم [ف: ۹–۴۶۲]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۷۰

خط: نسخ، کا: شکرنابی، ابراهیم بن قاسم، تا: ۲ شعبان۱۰۶۷ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: اسدالله بن ملا محمد؛ تاریخ وقف: ۱۲۸۲؛ ۲۰۰گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲۷–۱۲۳]

۳۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۷۰۱

آغاز: رضی الله عنه جاء زائراً لأبی الدرداء نجاءت مبتذلة فقال ماشأنک قالت ان أخاک لیس له حاجة

خط: نسخ، کا: رضوی دلیجانی، ابراهیم بن نصیرالدین، تا: ۲۹جمادی الثانی۱۰۶۷ق، جا: قم؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده الراجی اسماعیل الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۲۱۵گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۱–۴۵۰]

۳۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۴۴۳

آغاز: ... ان شر الناس یکرمون (یکرهون) اتقاء شرهم؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ درشت، کا: احمد شریف ابن جبرئیل انصاری، تا: ۱۰۶۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ ۲۹۶گ، ۱۹سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۲۰×۲۴/۵سم [ف: ۲–۲۱۰]

۳۲. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۹۳

خط: نسخ، کا: علاء الدین محمد بن میر عماد الدین حسینی قمی، تا: شنبه غره شعبان۱۰۶۸ق، جا: قم؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد شریف بن محمد صالح قمی در ۲۰ رجب ۱۱۰۶ق؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج، ۲۳۱گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [اوراق عتیق: ۱–۱۶۷]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵؛ جلد: تیماج، ۲۷۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۵–۲۷۳]

۳۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره رجب۱۰۷۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۴۰۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۱–۴۴۹]

۳۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۸۲۹

آغاز: برابر

خط: نسخ خوب، کا: محمد محسن، تا: ۱۰۷۱ق؛ میرزا آقا خان نوری این شرح را نوشته: «هبه کردم به جناب فرزند مکرم نظام الملک فی شهر شعبان سنه ۱۲۷۳»؛ واقف: سپهسالار؛ جلد: چرمی، ۳۴۶ص، ۱۹سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱–۳۰۲]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۹۳

خط: نستعلیق، کا: حسینی حکم آبادی، اسماعیل، تا: دهه دوم رجب۱۰۷۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۱۱گ، ۱۷ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۶–۲۵۷]

۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۸۵

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن حافظ احمد عرب، تا: ۲۰ ذیقعده ۱۰۷۴ق؛ تملک: محمد حسین بفرویی که در مشهد رضوی خریده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۳۱۰گ، ۲۰ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱۶–۳۳۳]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: خراسانی، یحیی بن شریف، تا: جمعه ۵ ذیحجه۱۰۷۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۳۴گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۰–۲۲۴]

۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۹۰

خط: نسخ، کا: محمد بار فروشدهی، تا: ۲۰ صفر۱۰۷۶ق؛ تملک: محمد بحرانی پنج‌شنبه ۱۹ ذیحجه ۱۳۰۹ اصفهان؛ جلد: تیماج، ۳۶۹گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۵–۱۰۱]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد سرکانی، تا: پنج‌شنبه ۱۵ محرم۱۰۷۸ق؛ مصحح؛ تملک: محمد باقر بن عبدالرحیم همدانی با مهر «یا باقر العلم» (بیضی)، حاج محمد حسن پیشنمازی؛ مهر: «یا هادی المضلین» (مربع)، «و آتینا لقمان الحکمة» (مربع)؛ جلد: تیما، ۲۹۷گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۲-۱۷۱]

۴۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۳۶۸

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد تقی بن ملك محمد، تا: ۱۰۸۳ق؛ مصحح؛ تملک: عبدالله بن محمد مؤمن؛ مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده محمد تقی»؛ جلد: تیماج، ۲۳۳گ، ۲۳ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱۲-۱۲۸]

۴۲. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۲۱۰۶

خط: نسخ، کا: ابوالخیر بن شیخ اسماعیل بن ملا حسین خرشتمی، تا: ۱ رجب۱۰۸۶ق؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۳۰۶گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۸/۲×۲۴/۹سم [ف: ۱-۱۲۸]

۴۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۰۸

خط: نسخ، کا: محمد زکی بن کامران، تا: شنبه ۲۵ محرم۱۰۸۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: زین العابدین بن محمد شفیع؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۵۲گ، ۲۵سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۳-۳۱۸۳]

۴۴. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۲۲۳ - ج

خط: نسخ، کا: عبدالله بن نورالله، تا: چهارشنبه ۱۲ شعبان۱۰۹۲ق؛ محشی؛ جلد: مقوا، ۳۸۲گ، ۱۸سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: -۴۹۴]

۴۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: محمد علی بن عبد الله طیبی گیلکی، تا: ۱۰۹۳ق؛ با سر لوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج مذهب، ۲۸۱گ، ۱۹ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۷-۲۱۳]

۴۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۴۹

دو جزء کتاب را در بر دارد؛ خط: نسخ، کا: داود بن ابوتراب محمد شریف، تا: ۱۰۹۴ق، مصحح؛ تملک: محمد علی به سال ۱۲۱۲ با مهر«عبده الراجی محمد علی» (بیضی)؛ مهر: «محمد علی» (چند پهلو)، «افوض امری الی الله عبده محمد مومن» (خشتی)، «الموکل علی الله، محمد علی» (خشتی)؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۵۶گ، ۱۷سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۶-۹۰]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۲۰

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۱۲۵]

۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۷۸۸

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: غلامرضا بن حافظ مشهدی، تا: سه‌شنبه ذیحجه۱۰۹۶ق؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۳۲۸گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۲۰۷]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۹

همان نسخه بالا [مؤید: ۱-۸۵]

۴۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۸۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده۱۰۹۷ق؛ قطع: خشتی باریک [رشت و همدان: ف: -۱۳۰۱]

۴۹. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۲۲۱۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۷ق؛ با سرلوح و مجدول؛ جلد: میشن، ۲۱۳گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱-۱۲۸]

۵۰. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۲۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** اذا أقبل علی ثلاثة أشخاص فدخلوا المسجد فلما توسطوا صرحته.
خط: نسخ، کا: محمد بن سید میرم حسینی اردبیلی اصفهانی، تا: ۱۰۹۹ق؛ افتادگی: انجام؛ یادداشت مطالعه و تصحیح نسخه در مجالس متعدد از محمد علی حسینی به تاریخ دوشنبه ۹محرم ۱۱۰۱، محشی‌به امضای «محمد» علی عفی عنه»، در اول نسخه فهرست مطالب کتاب به خط محمد علی حسینی اردبیلی به تاریخ جمادی الاول ۱۰۶۰؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی، ۱۳۳۸/۵/۲۰؛ جلد: تیماج، ۲۹۳گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۲-۶۴۵]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۱۷۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: تونی، محمد رضا بن عزیز الله، تا: ۱۱۰۰ق؛ واقف: حاج نور محمد شعرباف، رجب ۱۲۱۴؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۰۶گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵-۲۷۴]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۸-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوالاعلی، تا: قرن ۱۲؛ با گواهی بلوغ مقابله مورخ ۱۱۴۸؛ تملک: محمدباقر شریف قمی، عبدالله واعظ مورخ ۱۱۸۴، عبدالرزاق ولد غلامعلی شیرازی مورخ ۱۲۰۷؛ مهر: «محمد باقر العلوم»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۰۵گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۲۴-۴۲۳]

۵۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۷۳۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن علی محمد بن علی محمد، تا: قرن ۱۲؛ ۱۶ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۷۱۱]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۲۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: حاج ملا مهدی نراقی، ۱۲۰۱ق؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۴]

۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۰۳

آغاز: اما بعد حمدالله باعث النبیین و ناصب المعصومین و الصلوة و السلام علی سید المرسلین و علی اصحاب سره؛ **انجام:** تمکن

عادة ان یقع فیها او زلة و ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء.
بی‌کا، تا: احتمالاًقرن۱۲؛ تملک: مرتضی طالقانی؛ جلد: تیماج، ۲۳۰گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۵-۱۱۳]

۵۶. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۵۱۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳۱۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲-۳۲۸]

۵۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۷۷۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام [نشریه: ۲-۱۴۶]

۵۸. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۴۰۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** بعزته و جلاله و ازلیته غفرالله عن ذنوب جمیع المومنین ... غیر المغضوب علیهم و لاالضالین.
خط: نسخ، کا: ملا ولی بن محمود بن شیخ منصور مشهدی طرقی خبوشانی، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ تملک: محمد بن حسنالحر با مهر «العبد محمد بن الحسن الحر» (بیضی)، میر محمد جعفر کمریی؛ واقف: محمد علی رضوی، ۱۲۱۱ق؛ جلد: مقوا، ۲۷۷گ، ۱۹سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: -۳۳۷]

۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۰۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابن ابوعلی، تا: ۱۶ شعبان۱۱۰۹ق؛ تملک: صدرالدین محمد در ۱۱۴۰؛ واقف: سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۰۱گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۲۶-۶۲۱]

۶۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۲۶۹
نیمه دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۱ق؛ ۲۰۰گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱-۲۸۸]

۶۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۳۱
خط: نسخ، کا: محمد قاسم، تا: ۲۰ ربیع الاول۱۱۱۸ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده در ماه ربیع الاول ۱۱۶۶؛ جلد: تیماج، ۳۲۱گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۲۶-۳۵۴]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۶۷۱
آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** برابر
ج۲؛ خط: نسخ، کا: محمد علی نخعی، تا: ۱۱۲۹ق؛ مهر: «عبده محمد حسین ۱۱۲۱»(مربع)؛ جلد: تیماج، ۱۸۴گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹/۸سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۲۰۸]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۸۴۶/۱
همان نسخه بالا [مؤید: ۲-۲۸۲]

۶۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۵۸۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه۱۱۳۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۰۶گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۴۵۰]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۴۳۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر جلد ۱
ج۱؛ خط: نسخ، کا: حاجی محسن واعظ ذاکر، تا: سه‌شنبه ۱۳ذیحجه۱۱۹۶ق؛ مصحح؛ جلد: میشن، ۱۳۵گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱۴-۴۷۴]

۶۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۳۷۰/۱
آغاز و انجام: برابر جلد اول
ج۱؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱ رجب۱۱۹۶ق؛ واقف: ملا حسین؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵ سم [ف: -۳۱۰]

۶۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۸۳۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی، تا: ۱۱۹۷ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: میشن، ۱۶۴ص، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱-۳۰۳]

۶۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۰۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد علی موسوی مشهدی قاضی، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ مهر: «حسین منی وانا من حسین» (مربع)؛ جلد: مقوایی، ۲۸۴گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۴۵۰]

۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۹۹
انجام: فقد قال رسول الله صلی الله علیه و آله السعید من و عظ بغیره
ج۲-۱؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ ۸۴گ، ۲۰-۲۳سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۷۲]

۶۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۴۶۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۱۹۵گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۳/۲-۱۴۱]

۷۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۲۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال ضرب رجل من أصحاب السلطان رجلاً فأوجعه فقال له الرجل أصلحک
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۹۱گ، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۲۵-۳۲]

۷۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۲۴/۴
جلد اول و دوم؛ بی‌کا، تا: ۱۲۱۱ق؛ جلد: تیماج مذهب، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۷۷]

۷۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۷۵/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: مهر علی، تا: محرم۱۲۲۴ق، جا: مراغه؛ جلد: میشن، ۶۶گ (۲۲۶پ- ۲۹۱ر)، سطور چلیپا (۱۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۶×۳۱/۳سم [ف: ۲۹/۲-۷۰۵]

۷۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۸۳۰
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ واقف: سپهسالار؛ جلد: تیماج،

۲۹۹ص، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۸سم [ف: ۱-۳۰۳]

۷۴. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۶/۱

کا: گلپایگانی، زین العابدین، تا: ۱۲۶۲ق؛ ۱۴۶گ (۲پ-۱۴۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: -۷۷]

۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۰۸

دو جزء؛ خط: نسخ، کا: اسدالله بن فرج الله بن محمد تقی شهیر به بهشتی قزوینی، تا: ۱۲۸۵ق؛ جلد: تیماج زرد، ۴۶۴ص، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۱۸۲۲]

۷۶. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۱۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: احمد بن محمد باقر آرانی کاشانی، تا: ۱۲ ذیقعده۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۶۵گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: -۱۷۵]

۷۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: حسین بن ابوالهیم موسوی هروی الاصل و همدانی المسکن، تا: ۱۲۹۷ق؛ مصحح؛ مهر: «یوسف الحسینی»(مربع)؛ ۲۸۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۵۲۰]

۷۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نهی عن البزاق فی البرألتی یشرب منها و نهی ان.

ج۱-۲؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: سیدصادق بن حسین صراف، تا: جمادی الاول۱۲۹۸ق؛ اهدایی: شیخ محمد معصومی، آذر ۱۳۶۲؛ جلد: میشن، ۲۹۸گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۷سم [ف: ۱۴-۴۷۴]

۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: منجله بن قاضی مرتضی العباسی، بی‌تا؛ واقف: قائم مقام، بهمن ۱۳۱۶؛ جلد: تیماج، ۲۱۳گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۵-۲۷۴]

۸۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۹۱۹-۳۵/۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۸۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲-۱۰۴۷]

۸۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲۷۸/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ مهر: «محمد رضا از تو خدا راضی» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲-۳۴۲]

۸۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۸۳۱

آغاز: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۰۸ص، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۱-۳۰۳]

۸۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۷۵؟؛ از اواخر - باب الکنی و الاسماء و الالقاب تا اواخر ذکر الاشرار - افتاده است؛ محشی؛ تملک: ابوالحسن بن علی نقی با مهر «یاابوالحسن ادرکنی» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۲۶۴گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۱-۲۴]

۸۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۵۳۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱-۲۸۸]

۸۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۷۹/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جا: توس [نشریه: ۲-۱۰۳]

● نزهة النواظر و تنبیه الخواطر (ترجمه) = ترجمه مجموعه ورام / مواعظ، حدیث / فارسی

nuzhat-un navāẓir wa tanbīh-ul xawāṭir (t.) = t. majmū‘e-ye warrām

وابسته به: نزهة النواظر و تنبیه الخواطر = تنبیه الخاطر و نزهة الناظر = مجموعه ورام؛ ورام، مسعود بن عیسی (-۶۰۵ق)

ترجمه‌ای است تحت اللفظی بر«نزهة النواظر و تنبیه الخواطر» مشهور به مجموعه ورام ابوالحسن ورام بن ابی فراس حمدانی. در الذریعه ترجمه‌ای ازکتاب حاضر اثر سیدصادق بن حسین توشخانکی از قرن چهاردهم معرفی شده که شاید کتاب حاضر باشد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۱۷۸

آغاز: خبرداد مارا محمد پسر حسن - یابجستانی یابنیصانی - ازابراهیم بن محمد بن مسلم ثقفی گفت که خبرداد مرا عبدالله پسربلخ منقری؛ **انجام:** و منع فرموده از اینکه آب دهن رابیندازی در چاهیکه آب می‌خورند مردم و منع فرمود از اینکه مردم ...

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: پارچه‌ای، ۲۶۹گ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [محدث ارموی مخ: ۱-۳۷۳]

←نزهة النواظر و تنبیه الخواطر (منتخب) ← لطائف المواعظ

● نزهة النواظر و القلوب فی قصة یوسف بن الیعقوب = قصه یوسف / تفسیر / عربی

nuzhat-un nawāẓir wa-l qulūb fī qiṣṣat-i yūsuf-i bn-il ya‘qūb = qesse-ye yūsof

ابن جوزی، عبدالرحمن بن علی، ۵۰۸؟ - ۵۹۷ قمری

ebn-e jawzī, ‘abd-or-rahmān ebn-e ‘alī (1115 - 1201)

تفسیری است از سوره یوسف (ع) مؤلف آیات را به ترتیب آورده و به نظم و نثر تفسیر کرده است.در تفسیر برخی آیات مطالبی نیز با عنوان «نکتة» و «اشارة» بیان می‌کند.در کتاب

مؤلفات ابن الجوزی تألیف عبد الحمید علوچی این چند کتاب از ابن جوزی ذکر شده که گویا عناوین دیگری از کتاب حاضر هستند: «قصه یوسف ذکرها بروکلمان منها نسخة مخطوطة فی مکتبة المتتحف الریطانی برقم ۱۴۸۸(۲)مکتبة باریس الوطنیة برقم ۱۲۹۶ [ص۱۳۲]؛ کتاب الحب الیوسفی ذکره بروکلمان منه نسخ مخطوطة فی مکتبة باریس الوطنیة ۱۹۲۶المکتبة الآصفیة ۱۷۲۰/۲(۱۳۳) [ص۱۳۵]؛ المجالس الیوسفیة ذکره سبط ابن الجوزی فی مرآة الزمان و قال انه مجلد و ذکرهع الذهبی فی تاریخ الاسلام و بروکلمان و اشار الی النسخة مخطوطة فی مکتبة المتحف البریطانی برقم ۱۴۸۸(۱) [ص۱۵۷]». در الفهرس الشامل نیز کتابی با عنوان «قصة یوسف» از ابن جوزی ذکر شده و نسخه‌ای از آن در کتابخانه تشستر بیتی ۱۰۳/۷ (ش۵۳۳۳) معرفی نموده است.مؤلف کتاب دیگری دارد به نام«نزهة الاعین النواظر فی علم الوجوه و النظائر» (کشف الظنون ۱۹۴۰/۲) که غیر از رساله حاضر است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۴۷

آغاز: الحمد لله الذی شهدت المکونات بواحدانیته و دلت المصنوعات لسلطانیته و خضعت الجبابرة لغزته تربا کل حی بنعمته؛ **انجام:** و دفنه عند قبور آبائهصلوات الله علیهم و علی جمیع الانبیاء والمرسلین و خص نبینا محمداً(ص) بالصلوة و السلام الی یوم الدین و الحد لله رب العالمین

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: رجب۱۲۵۹ق، جا: خبوشان(قوچان)؛ جلد: تیماج، ۸۰گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۳۷-۲۸۲]

● نزیل التنزیل / تفسیر / عربی

nazīl-ut tanzīl

منشی، محمد بن بدر الدین، - ۱۰۰۱ قمری

monšī,mohammad ebn-e badr-od-dīn(- 1593)

اهداء به: سلطان مراد بن سلیم خان

تاریخ تألیف: رمضان ۹۸۱ق؛ محل تألیف: اقحصار

تفسیر مختصری است همانند تفسیر جلالین کمی مفصل‌تراز آن.

[کشف الظنون ۱۹۵۰/۲]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۶۹-۵/۵۹

آغاز: بسمله الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب والصلوة والسلام ... وبعد فهذا ما دعا الیه طلب کل راغب ورغبة کل طالب من تفسیر القرآن المبین وکشف الکتاب المستبین التقطه الفقیر الی الله محمد بن بدرالدین المنشی؛ **انجام:** غفرله الی یوم الجمعة الاخری وزیادة ثلاثة أیام واعطی نوراً یبلغ السماء ووقی فتنة الدجال والله اعلم باسرار الکلام

از اول قرآن کریم تا آخر سوره کهف (تفسیر نیمه اول قرآن کریم)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماجمذهب، ۱۹۹گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۸-۴۷۸۴]

● نژاد نامه / تاریخ ایران / فارسی

nežād nāme

هدایت، رضا قلی بن محمد هادی، ۱۲۱۵-۱۲۸۸ قمری

hedāyat, rezā qolī ebn-e mohammad hādī (1801 - 1871)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۶ق

در آغاز از پنج طبقه پادشاهان باستان ایران نام برده و سپس در هجده«طبقه» پادشاهان و فرمانروایان ایرانی پس از اسلام را یاد نموده است. در پایان هم سال شمار حوادث تاریخی پس از اسلام آمده است: «در پایان نژاد نامه لختی از شمارهای سال تاری [تازی] و کارهای سودمند یک هزار ودویست و هفتاد و اند سال گذشته آنان که به کاری آید و هنرمندان بپسندند هم نگارش خواهد یافت». مقدمه: در ذکر پنج طبقه از پادشاهان ایرانی علی الاجمال و بیان نامه شاهان باستان؛ طبقه۱. آل صفار؛ ۲. آل سامان؛ ۳. آل باوند؛ ۴. آل بویه؛ ۵. آل کاکویه؛ ۶. آل زیار؛ ۷. فرقه دویم آل باوند؛ ۸ ملوک نیمروز؛ ۹. فرقه سیم آل باوند؛ ۱۰. آل فضلویه؛ ۱۱. طبقه بادوستان بن کیل؛ ۱۲. ملوک بهمنی گجرات؛ ۱۳. ملوک شیروان؛ ۱۴. ملوک نور؛ ۱۵. ملوک کجور؛ ۱۶. حکام لارستان؛ ۱۷. حکام هرموز؛ ۱۸. حکامسند و مولتان. وی درباره علت نگارش این بخش نوشته: «چون در بخش طبقات ترتیب زمانی رعایت شده بعضی امهات وقایع [که] به کار مردمان آگاه و محققان بیاید را اجمالاً در این بخش آورده است». (حکیم)

آغاز: نژاد نامه پادشاهان ایرانی نژاد. بسمله. پاک شاهنشاهی را ستایش که در کیهان کیاییش همتایی و انبازنی. و راد خدیویرا نیاز و نیایش که در گیتی خداییش انجام و آغاز نه ... چنین گوید نگارنده این نامه و گزارنده این نامه که مرا دوستی ... بر آن داشت تا چیزی تازه بباید بنگارم که چون روزگار پادشاهان ایران سپری شد آیا از تخمه و نژاد آن گروه کسی بپادشاهی و افسر دارائی رسید ... این نامه را نژاد نامه نام نهادم

[ذیل ریو ش ۴۲؛ استوری ۲۳۹/۱؛ بریگل ۷۰۵؛ نسخه‌های منزوی ۴۳۹۵؛ فهرستواره منزوی ۱۰۹۳]

۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۳۰۵ - ج

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کشته شدن جماعتی کثیر از طرفین در دریای هندوستان ۱۲۷۴ (حادثه این سال در نسخه نیست)

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۶ق؛ رضا قلی هدایت که در صفحه عنوان می‌نویسد «هو. ژادنامه پادشاهان ایرانی نژاد و سلطنت ایشان پس از ظهور دین اسلام از تألیفات فقیر حقیر رضا قلی المتخلص بهدایت عفی الله عنه که باستدعای دوستی دانا تألیف کرده ام و دیباچه بپارسی صرف نوشته شد فی سنه ۱۲۷۶ حرره مؤلفه»؛ جلد: تیماج، ۱۵۹گ، ۱۴سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه:

۱۴×۱۹/۵سم [ف: -۲۱۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انقلاب امور هندوستان و مخالفت انگلیس و محاربات فی ما بین ایشان و کشته شدن جماعتی کثیر از طرفین در ولایت هندوستان ۱۲۷۴».

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ در برگ آغاز نسخه و صفحه شناسنامه به اشتباه نسخه را دارای دو رساله از هدایت دانسته اند: ۱. نژاد نامه، ۲. خلاصة التواریخ (این امر ناشی از آن است که خاتمه را هم کتابی جداگانه انگاشته اند)؛ مصحح، رکابه دار؛ خریداری از هدایت ارشادی؛ جلد: میشن، ۱۷۱گ، اندازه: ۱۷/۸×۲۲/۱سم [ف: ۲۹/۱-۳۰۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۳۷-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیاOr. 3378؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۴۷]

● نژاد نامه افغان / تاریخ ایران / فارسی

nežād nāme-ye afqān

جز نژاد نامه رضاقلی هدایت است.

چاپ: با تصحیح مریم میراحمدی، تحقیقات تاریخی، ۱ (۱۳۶۸): ۱-۷۹ (ضمیمه شماره ۲)

[نسخه‌های منزوی ۴۳۹۵]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۷۳۰

آغاز: به تایید ایجاد کننده عالم علیا و سفلی و بر وی روز آورنده بشر از آدم و حوا اقدام در ارقام نسل افغان نموده وجیزه ای مشتمل بر مقدمه و هفت فصل و خاتمه مرتب می‌دارد؛ **انجام:** تا کار به کجا کشد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: میشن، ۲۴گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۵/۸×۲۱/۷سم [ف: ۴-۸۱۹]

←النساء ← ذکر النساء (مقالة فی)

←نساء ← احکام نساء

←النساء ← اخبار النساء

←نساء ← احوال زنان

←النساء ← احکام النساء

←النساء ← آداب النساء

● النساء العارفات الواصلات الی مراتب الرجال / عرفان و تصوف / فارسی

an-nisā’-ul ‘ārifāt-il wāṣilāt ilā marātib-ir rijāl

شرح احوال «تحفه» از زنان عارفه است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۶۲/۲

آغاز: سری سقطی گوید که شبی خوابم نیامد و قلق و اضطرابی عجب داشتم

خط: نسخ، کا: میر صدرالدین بن میر روح الدین بن میر عبدالفتاح مراغی، تا: ۱۲۳۳ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۴گ (۱۰۲پ-۱۰۵ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۰-۲۲۳]

● النساء الکبیرة / کلام و اعتقادات، اخلاق / عربی

an-nisā’-ul kabīra

هادی المستجیبین، حمزة بن علی، - ۴۳۳ قمری

hādī-yol-mostajībīn, hamzat-ebn-e ‘alī(- 1042)

دستورها و تذکراتی است خطاب با زنان و در آن از مجلس یا مجالس یاد کرده و مقصود او در یک جا خطبه پیغمبر اسلام (ص) و در دیگر جا مقررا فرقه است: «الم ینطق مجلسکن بهذا و بذلک نطق سجل المولی المقری علی رؤس الکافه ذهب امس بما فیه و جاء الیوم بما تقتضیه و غدالاتظن انک توافیه. و المجلس یقول لاتلتفتوا الی امس». بخشی از این رساله نیز در اسرار نماز است.(عبدالحسین حائری)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۹۵/۴

آغاز: الموسومه برسالة النساء الکبیره توکلت علی مولانا البار العلی ... حروف بسم الله الرحمان الرحیم حدود عبده الامام؛ **انجام:** و للمولی بعد ذلک رسل کثیره فی الدین یرسلهم کما یشاء و انما قصد بذلک رفقاً بمن اتصل الیه و جلالة لهم و شرفا ... و به استعین فی کل الامور.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج، ۲۹ص (۲۴-۵۲)، ۱۵سطر ، اندازه: ۲۱×۵۰سم [ف: ۱۰-۲۲۰۱]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۷۶/۴

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۳۴۸؛ خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۹گ (۸۸-۱۰۶) [عکسی ف: ۲-۴۵۷]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۹۴/۴

نسخه اصلی: کتابخانه واتیکان ـرم ۱۳۳۲؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ ۱۱ص (۶۷-۷۷) [عکسی ف: ۳-۳۷۴]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۶۵/۴

نسخه اصلی: کتابخانه واتیکان ـرم ۹۳۳؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۲ص (۵۵-۶۶) [عکسی ف: ۳-۲۰۹]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۵۱/۴

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۳۴۱؛ خط: نسخ درشت معرب کهن، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [عکسی ف: ۲-۴۲۸]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۸۴/۴

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۰؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: شنبه دهه پایانی ربیع الثانی۱۱۰۹ق؛ ۱۴گ (۶۱-۷۴) [عکسی ف: ۲-۴۷۰]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۳۶/۴

نسخه اصلی: کتابخانه واتیکان ـرم۱۳۳۷؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا،

تا: با تاریخ قرن۱۳؛ ۱۴ص (۶۴-۷۷) [عکسی ف: ۳-۲۹۶]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۵۰/۴

آغاز: سبحان من اظهر حکمته ... و انتن معاشر الموحدات لمولانا جل و عز وحدتن مولا کن من حیث امر کن

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۷۲۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ یا۱۴؛ ۸گ (۳۸-۴۵) [عکسی ف: ۲-۴۲۲]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۱۱/۴

خط: نسخ، کا: عبرت نائینی، محمد علی، تا: محرم۱۳۵۳ق؛ ۷ص (۳۶-۴۲)، ۱۸سطر (۸×۱۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۱۷۵]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۶۲/۱۵

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۳۳۸؛ خط: نسخ معرب درشت، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۸ص (۳۲۵-۳۵۲) [عکسی ف: ۴-۲۸۹]

● النساء و الرجال / شعر / عربی

an-nisā’ wa-r rijāl

ابن مسعود

ebn-e mas‘ūd

به نظم عربی درباره صفات زن‌ها، همین که زن ابن مسعود گفتار او را درباره زن‌ها شنید سوگند یاد نمود که هرگاه مانند آن را درباره مردها نگوید با او معاشرت ننماید و درباره مردها نیز اشعاری گفته که در این نسخه آمده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۱۸/۷

آغاز: هذا الکلام ابن مسعود فی النساء یقول ابن مسعود مقالة صادق×× و بعض اقاویل الرجال تودع / قفا و اسمعا منی نباً ثم افهما×× وصایا عن احوال النساء لا تضیع؛ **انجام:** و ما العلم الا للغنا شرف له اذا کان من خوف المهیمن یخشع و کل لبن انثی هالک بن هالک اذا ماغدا هذا فهذاک یتبع

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن، ۳گ (۹۳پ-۹۵پ)، ۳۲سطر ، اندازه: ۱۵/۶×۲۱/۱سم [ف: ۶-۴۰۴]

● نسایم / کلام و اعتقادات / فارسی

nasāyem

هزار جریبی، درویش محمد، قرن ۱۲قمری

hezār-jarībī,darvīš mohammad(- 18c)

وابسته به: چهار آینه؛ فاضل هندی، محمد بن حسن (۱۰۶۲-۱۱۳۷ق)

فاضل هندی کتاب «چهار آئینه» را در اثبات امور چهارگانه (اثبات واجب الوجود به روش عقلی و برخی از مسائل امامت وعصمت) نگاشت. پس از ایشان، ملا محبعلی اصفهانی کتاب «پنج صیقل» را در نقد کتاب چهار آئینه به رشته تحریر درآورد و سپس درویش محمد هزار جریبی کتاب «النسائم» را در رد انتقادات محبعلی اصفهانی و در دفاع از فاضل هندی تألیف نمود. اصل کتاب در اثبات واجب و عدم حجیت اجماع بر امامت غیر معصوم و عدم دلالت آیه «غار» بر مدعای عامه و اثبات طهارت اهل بیت علیهم السلام از آیه تطهیر است.

آغاز: بسمله، ربنا افتح بیننا و بین قومنا بالحق ... حمد و ثنا بارگاه مالک الملکی که به نفخات نسائم عنایت حجاب غیار باطل را از چهره آئینه حق ... بعد چون جناب معلی القاب مزکی اوصاف افضل الفضلاء المحققین ...

انجام: در عقول مستلزم صدور معصیت سابقه نیست چنانچه مذکور شد و الله یعلم تم الکلام.

[الذریعة ۱۹۹/۳ و ۳۱۱/۵ و ۱۳۲/۲۴؛ فهرستواره منزوی ۵۸۵/۹]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ در آغاز نسخه اشعاری در «وصف جهان» در تاریخ چهاردهم ربیع الاول ۱۱۵۷ به فارسی نوشته شده؛ تملک: میرزا ابراهیم؛ واقف: سید محمد بن مرحوم سید محمد حسین طباطبائی، ۱۲۲۵ق؛ جلد: تیماج؛ ۳۲گ، ۲۱سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲۹-۳۹۳]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۸۲/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۳۲ق؛ به سال ۱۱۳۲ق در محضر مصنف کتاب با نسخه اصل و توسط محمد حسینی مرعشی مقابله شده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالینگور، ۹۱گ (۳۳پ-۱۲۳پ)، ۱۵سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۷-۴۲۴]

● نسایم / تراجم / فارسی

nasāyem

در مقامات محیی الدین ابو محمد سید عبدالقادر حسنی حسینی گیلانی (۴۷۱-۵۶۱ق) در یازده «نسیم»؛ گرفته از فتوحات مکیه (ف) و روضة الریاحین (ر)و خلاصة المفاخر (خ) و بهجة الاسرار (ب) و نفحات الانس (ن).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۰۳

آغاز: بسمله. یا مالک الملک لها انت مقصد ×× یا ذو الجلال ملک ملک موبد. سبحانک اللهم بحمدک و تبارک اسمک ... شیخ محیی الدین ابی محمد سید عبدالقادر الجیلانی الحسنی الحسینی؛ **انجام:** پس از پیش به آن حضرت برخاستم و الله اعلم بالصواب ... انک انت التواب الرحیم.

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۲۹ رجب۱۱۳۴ق؛ مقابله شده در چاشت روز شنبه ۱۱۳۴، مجدول؛ کاغذ: هندی، ۹۱گ، ۱۳سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶-۹۴]

● **نسایم الاسحار و لطائم الاخبار** / تاریخ ایران / فارسی
nasāyem-ol ashār va latā’em-ol axbār
کرمانی یزدی، ناصرالدین بن منتخب الدین، ق۸ قمری
kermānī yazdī,nāser-od-dīn ebn-e montaxab-od-dīn(-14c)
به نام: ابوسعید بهادرخان و نصرة الدین صاین وزیر
تاریخ تألیف: ۷۲۵ق
در برگیرنده وزیران اسلامی از چهار خلیفه تا عباسیان و وزیران ایرانی، از روزگار سامانیان تا ایلخانیان و وزارت تاج الدین علی شاه.
چاپ: تهران، به کوشش سید جلال الدین محدث، ۱۳۳۸ق، ۱۰+۳۷۳ص
[فهرستواره منزوی ۲۳۱۷/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۱۱
خط: نسخ ترکی، کا: کلیلی معلم رفعت، تا: ۱۳۴۳ق، گویا برای مکرمین خلیل؛ جلد: گالینگور، ۱۱۶گ، ۱۹سطر (۱۳×۲۷)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [سنا: ف: ۲-۳۰۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۶-ف
نسخه اصل: ایا صوفیا ش ۳۴۸۷. از دیباچه تا شرف الدین خالد. ۲۳ر-۵۴ر در ص ع به نام القاب الوزراء نامیده شده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام [فیلمها ف: ۱-۲۶۵]

↤نسائم الاسحار و لطائم الاخبار ⪢ القاب الوزراء

● **نسایم الرحمة** / اخلاق / فارسی
nasāyem-or rahma
اصفهانی، عبدالجواد بن عبدالرحیم، ق۱۴ قمری
esfahānī, ‘abd-ol-javād ebn-e ‘abd-or-rahīm(- 20c)
ابوابی است اخلاقی عرفانی شبیه به مطالبی که اهل منبر برای سخنان خود گرد می‌آوردند، گرفته شده از آیات قرآنی و روایت‌های حضرات معصومین علیهم السلام. در این نسخه که گویا پیش‌نویس کتاب است این باب‌ها آمده: باب ۱.فضیلت بسم الله الرحمن الرحیم؛ ۲. صفت رحم؛ ۳. در آب دادن؛ ۴. در صله رحم؛ ۵. در عدم یأس؛ باب: فضلیت صلوات فرستادن؛ باب: فضل الجمعه؛ باب در فضلیت روزه؛ باب: در آداب زکاة؛ باب: صبر در مصیب.
آغاز: حمد و سپاس بیقیاس مر خداوندی را سزاست که آشنایان دربار کبریائی خود را در بوته امتحان و ابتلاء به بلاهایی گوناگون مجالست و معاشرت شیطان طینتان مبتلا می‌فرماید ...

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۲۵
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ نسخه درهم و در حاشیه اضافه شده؛ جلد: تیماج، ۱۷۰گ، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱۲-۱۸۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۶۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** نقل است که در زمان حضرت جرجیست که مردم را بدین حق می‌خواند چندین مرتبه او را کشتند و حق تعالی او را زنده گردانید به کمال قدرت خویش که شاید آن گمراهان براه بیایند ...
شامل باب نخست رساله است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: مقوایی، ۹گ (۲۰۸پ-۲۱۶پ)، ۲۲سطر (۱۵×۲۸)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۳۲-۶۳۲]

↤نسائم گلشن ⪢ شرح گلشن راز

● **نسایم المحبت من شمایم الفتوة** / عرفان و تصوف / ترکی
nasāyem-ol mohebba men šamāyem-il fotovva
امیر علیشیر نوائی، علیشیر بن کیچکنه، ۸۴۴ - ۹۰۶ ؟ قمری
amīr ‘alī-šīr-e navā’ī, ‘alī-šīr ebn-e kīčakne (1441-1501)

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۰/۱۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با یک شمسه مذهب مرصع ممتاز، دو صفحه اول تمامی متن مذهب مرصع ممتاز به سبک کار هرات، باسرلوح مرصع مذهب مزدوج ممتاز؛ تملک: سلیمان بن محمد خان قاجار؛ کاغذ: عادلشاهی، جلد: چرم مذهب، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۴×۳۵سم [ف: ۳-۹۰]

↤نسب آل ابی طالب ⪢ مشجر نسب آل ابی طالب

● **نسب اعراب** / انساب / عربی
nasab-e a‘rāb

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۳۲/۶
بندی در ... ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۰۹ق؛ ۴گ (۴۹پ-۵۲پ) [ف: ۶-۴۷۵]

● **نسب ایل قاجار** / انساب / فارسی
nasab-e īl-e qājār
رساله مختصری است در ذکر نسب ایل جلیل قاجار.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۱/۲
آغاز: حمدله. و الصلوة ... این رساله مختصر در ذکر نسب ایل جلیل قاجار است. بدانکه قاجارخان پسر سرطاق نویان؛ **انجام:** در

دیوانخانه شیراز بر مسند فرمان روایی ایران جلوس نمود، تمت الکتاب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر ربیع الثانی ۱۳۰۲ق؛ ۱۲ص (۹–۲۰)، ۱۴سطر [میراث شهاب: س۱۸ش۱–۶۶]

● **نسب بروج با بلاد مشهور (جدول)** / هیئت / فارسی
nasab-e borūj bā belād-e mašhūr (jadval)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۶۰/۷
آغاز: حمل، بابل فارس ...
در این گفتار یکایک بروج (از حمل تاحوت) و به دنبال آن بلاد منسوب به آن برج یاد می‌گردد؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا پسر محمد باقر خراسانی، تا: ۱۲۲۳ق؛ ۲ص (۴۵۶–۴۵۷)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۹–۴۰۷]

● **نسب بنو طاهر بن یحیی** / انساب / عربی
nasab-e banū tāher ebn-e yahya
نسب بنو طاهر بن یحیی، و نقباء و اولاد موشیو شجریه و قواشم و نسب خلفاء فاطمی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۰۴/۲۳
بی‌کا، تا: قرن ۹ [ف: ۵–۱۰۷]

● **نسب پیامبر اکرم (ص)** / تاریخ پیامبراکرم(ص)، انساب/ عربی
nasab-e payāmbar-e akram

ناشناخته:
۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳۸/۲۹
به نقل از «روضة الاحباب فی سیرة النبی و الال و الاصحاب» که درسه مجلد امیر جمال الدین عطاء الله بن فضل الدین عبد الرحمان الحسینی الدشتکی الشیرازی ساکن هرات به دستور امیر علیشیر نوائی در ۹۰۳ نوشته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۱۷۰) [ف: ۱۵–۱۴۴]
۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۴۹/۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲گ (۶پ–۷پ)، ۱۱سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: –۳۷۸]

● **نسب پیامبر و ائمه علیهم السلام** / تاریخ معصومین، انساب / فارسی
nasab-e payāmbar va a’emme ‘alayhem-os salām
اسماء و القاب و کنیه‌ها و نقوش انگشتر پیامبر و ائمه هدی علیهم السلام در چهارده فصل آمده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۱۸
آغاز: بسمله، الحمد لولیه ... اما بعد این رساله ایست در بیان حساب و نسب حضرت محمد رسول الله و ذکر اسماء ائمة المعصومین و القابهم و کنیاتهم و اسماء آبائهم و امهاتهم و تاریخ موالیدهم و عمرهم و خلافتهم و نقوش خواتمهم و تاریخ وفاتهم و موضع قبورهم و عدد اولادهم؛ **انجام:** و هر یکی از اولاد وی بر جزیره ای ازین هفت جزیره امیرند و نام آن جزایر این است علقمیه، مبارکه، صالحیه، ناعمه، نوریه، بیضاویه، بورکیه و الله اعلم بالصواب.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی؛ واقف: نادر شاه افشار، ۱۱۴۵ق؛ ۴۴گ، ۸سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۷–۲۵۸]

● **نسب پیامبر و ائمه علیهم السلام** / تاریخ معصومین، انساب / فارسی
nasab-e payāmbar va a’emme ‘alayhem-os salām

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۰۴/۲۴
بی‌کا، تا: رجب۱۲۳۳ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱–۱۵۷]

● **النسبة (فائدة فی)** / طب / عربی
an-nisba (fā’idat-un fī)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۵۱/۹
آغاز: فائدة منقولة عن بعض رسایل الطب فی: جمیع الزیادات الطبیعیة یکون علی خمسة اوجه؛ **انجام:** فاذن قدبینا ان اول الزیادات الطبیعیة زیادة الضعف و انما هی الموجودة فیها الاعتدال عند حلها الی الاعتدال (منقولة من رسالة لبعض الاطباء فی قوانین تراکیب الادویة و العقاقیر و الله یعلم).
خط: نسخ، کا: نطنزی کاشانی، محمد بن ابوتراب، تا: ۱۲۸۳ق؛ جلد: تیماج، ۲گ (۷۰پ–۷۱پ)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۸–۲۷۷]

● **نسبة ارتفاع اعظم الجبال الی قطر الارض = حاشیة شرح الملخص = شرح شرح ملخص چغمینی = تضاریس الارض** / هیئت / عربی
nisbat-u irtifā‘-i a‘ẓam-il jībāl ilā quṭr-il arḍ = ḥāšīyat-u š.-il mulaxxaṣ = š.-u š.-i mulaxxaṣ-ičaġmīnī = taḍārīs-ul arḍ

شیخ بهائی، محمد بن حسین، ۹۵۳ – ۱۰۳۰ قمری
šeyx-e bahā’ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547 - 1621)
وابسته به: شرح الملخص فی الهیئة؛ قاضی زاده رومی، موسی بن محمود (–۸۱۵ق)
اهدا به: شاه عباس صفوی

تاریخ تألیف: ۹۹۰ق؛ محل تألیف: اصفهان
حاشیه‌مانندی است بر مبحث «نسبة ارتفاع اعظم الجبال الی قطر الارض» از شرح قاضی زاده رومی بر رساله چغمینی درهیئت.شیخ بهائی تحقیقی را که قاضی زاده در بحث «نسبت ارتفاع بلندترین قله‌ها با قطر زمین» کرده و مورد تحسین و اعجاب همه دانشمندان آن زمان شده خرده گرفته و آنرا نادرست دانسته و خود تحقیقی دیگر دارد و برای اثبات نظر خود سه مقدمه یاد کرده و پس از آن، عبارات قاضی زاده را در شرح این بحث از چغمینی با سخن خود آمیخته و به شرح و نقل آن پرداخته است.در امل الامل شرح بر شرح محقق رومی بر چغمینی در شمار مؤلفات شیخ بهائی به نقل از حدیقه هلالیه خود او یاد شده است. در الذریعه نیز شرح ملخص چغمینی از بهائی یاد شده و در این دو مدرک روشن نشده است که این شرح تنها بر یک مبحث از شرح چغمینی است. در ذیل حواشی تشریح الافلاک، از شرح شیخ بهائی بر شرح چغمینی فقراتی نقل شده است.
آغاز: بسمله نحمدک یا من جعل الارض مهادا و الجبال اوتادا نشکرک یا من بنی ... ان توضیح ماذکره الشارح المحقق فی هذا المطلب بحیث یزول ...
انجام: و ان المحققین المذکورین بریئان من الغفلة و الاهمال و الله اعلم بحقیقة الحال.
چاپ: درآخر «شرح الملحض» رومی به چاپ رسیده است؛ طهران ۱۳۴۱ ق ۱۷۳+۳۴ ص (سنگی)
[الذریعة ۳۳۳/۱۳-۳۲۴. امل الآمل چاپ نجف (تحقیق سید حسن حسینی)؛ فهرستواره منزوی ۲۷۵۱/۴]

۱. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۴۹/۱
انجام: الحمد لله رب العالمین ... صورة خط المؤلف - تمت المسودة علی ید مؤلفه الفقیر الی الله تعالی بهاء الدین محمد العاملی عفی الله عنه بمحروسة اصفهان سنه ۹۹۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۹۰ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج، ۱۴گ، ۱۹سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲-۲۳۲]
۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۰/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۴۶]
۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۷۰۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با امضاء «منه سلمه الله»؛ مهر: «ماشا الله لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم»؛ جلد: تیماج، ۱۷گ، ۱۴ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲-۵۷۹]
۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۴۷/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۴گ (۲ر-۱۵ر)، ۱۵سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: -۳۴۶]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۶۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، کا: هلالی، باقر بن عبداللطیف، تا: قرن ۱۱؛ ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۳۲-۹۰]
۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۸۵/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمود بن احمد، تا: ذیحجه۱۰۵۴ق، جا: سنندج؛ دارای یک پیشانی و سرلوح، مجدول؛ مهر: معتمدالدوله؛ ۲۵ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱-۳۲۴]
۷. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۸۸۲/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد فراهانی، تا: یک‌شنبه ۲۷ ذیحجه۱۰۵۶ق؛ ۱۰گ (۱۰۹پ-۱۱۸ر)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۳-۶۵۹]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۵۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: حسین بن حاج میر عبدالمحمد موسوی دزفولی، تا: ۱۰۹۲ق؛ جلد: تیماج، ۲۵ص (۱-۲۵)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۳۹۵]
۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۶۵/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۰ق؛ از روی نسخه اصل در خراسان؛ ۶گ (۴۰پ-۵۴پ)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳/۴سم [ف: ۶-۱۷۴]
۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۷۳۸
آغاز: نحمدک یا من الهمنا اشد نطاق التفکر فی بدایع صنایع ارضه و سمائه و اکرمنا ممد احداق التدبر فی طوالع مطالع صفاته؛
انجام: و المصمت الذی فیه نقره لا یسمی محوفاً مرکوز فی جرم الفلک.
علاوه بر مقدمات، بحث نسبت ارتفاع بزرگترین کوه به قطر کره زمین را مطرح کرده است؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ از جمله هشتاد کتابی است که بر حسب وصیت بهرام بیک از نماء مزرعتین موران و طهرانچی خریداری شده؛ جلد: مقوایی، ۱۰۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۴×۲۱سم [ف: ۴۱-۱۹۱]
۱۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۷/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۱پ-۱۳ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱-۱۱۹]
۱۲. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۳۲/۱۳
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ شعبان۱۱۱۲ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: انجام؛ ۷گ (۹۳ر-۹۹پ)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۱-۱۱۹]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۲۶/۱۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۳۳]
۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۲/۲-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد عزیز بن رحیم شریف، تا: ۱۱۴۷ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۳ص (۲۶۳-۲۷۵)، ۱۴و ۱۷سطر ، اندازه:

۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۳-۳۳]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان۱۱۱۸ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد کریم اشراق جهرم ۱۳۵۵، محمد باقر بن ملا علی رضا شیرازی در ۱۱۳۲ق؛ اهدایی: برادران محمد کریم اشراق برادران احقاقی؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۸ و ۱۴سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۲۰-۱۹۵]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۸۹/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۸۲ق؛ جلد: تیماج، ۲۴ص، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱۹-۴۹۲]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۱۳/۳-۳۴/۱۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** بل التساوی المذکور علی کل من الرائین تقریبی فتدبر وانما اطنبنا الکلام فی هذا المقام ... ولعمری لقد افرط الشارح الفاضل ... والحمدلله رب العالمین والصلوة علی خاتم النبیین وآله الطاهرین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۶ جمادی الاول۱۱۹۴ق، جا: مدرسه حیدر سلطانی؛ از روی خط مؤلف، مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۸-۴۷۸۵]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۵۸۱/۲

آغاز: بسمله، فاقول توضیح ما ذکره الشارح المحقق فی هذا المطلب بحیث یزول عنه نقاب الاحتجاب و لایبقی فیه شك و لا ارتیاب موقوف علی ایراد مقدمات ثلث؛ **انجام:** تمت المسودة علی ید مؤلفها الفقیر الی الله تعالی بهاءالدین محمد العاملی عفی الله عنه بمحروسة اصفهان سنة ۹۹۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۰ص (۲۵۱-۲۹۰)، ۱۸ سطر (۴/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [ف: ۸-۳۴۱]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۸۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، کا: منشی طبری، عبدالله، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۱۰-۱۶۲]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۱۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از مؤلف؛ واقف: فخر المحققین شیرازی، مرداد ۱۳۷۵؛ جلد: تیماج، ۳۶گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۸-۱۷۳]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۰۹۷/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷گ (۱۸-۲۴پ)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۵-۴۲۲]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۴/۵-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۶۸]

۲۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۳۰/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳-۳۷]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۵۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی، کا: محمد رضا بن محمد تقی مازندرانی اشرفی سکیلی، تا: قرن ۱۳؛ محشی با لفظ «منه رحمه الله»؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: میشن، ۱۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۹-۷۸]

۲۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۲۷۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** وذلك البیان بان قسموا عدد نصف فراسخ القطر وهوخمسة آلاف وتسعون علی عدد شعیرات الذراع کتب فی الحاشیة قسموا الضعف لیحصل المجانسة بین نصف الفرسخ ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی از مرتضی قلی قاجا؛ ۶گ (۴۷پ-۵۲پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۰]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۵۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مازندرانی، محمد باقر بن قربانعلی، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ جلد: تیماج، ۳۰گ (۱-۳۰)، ۱۴سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۰۴۳]

۲۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۳۵۹/۲-۱۳/۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ایام تشریق۱۲۲۱ق؛ جلد: مقوا، ۷گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۸۵]

۲۶. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: مازندرانی، محمد طاهر بن محمد صالح، تا: ۱۲۳۵ق، جا: اصفهان [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۲۹۲]

۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۷۳/۱۱

در سه مقدمه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ جمادی الثانی۱۲۳۸ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: میشن، ۱۰گ (۱۷۹-۱۸۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۳۳۰]

۲۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۲۸/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ ربیع الثانی ۱۲۴۱ق [ف: ۳-۵۵]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۳۵/۱

آغاز و انجام: برابر؛ قد فرغت من تحریر هذه النسخة فی یوم الاربعاء السابع و العشرون شهر ذی حجة الحرام فی سنة ۱۳۰۹. (جای صفر محکوك است و چهارشنبه ۲۷ ذی حجه ابدا باسال ۱۳۰۹ مطابقت ندارد. و در میان سنواتی که آحاد آن عدد ۹ باشد یعنی ۱۲۱۹، ۱۲۲۹، ۱۲۳۹ تا برود به ۱۲۹۹ فقط سال ۱۲۴۹ را می‌یابیم که درست ۲۷ ذی حجه اش چهارشنبه است و از این قرار تاریخ کتابت آن ۱۲۴۹ می‌باشد. نقل با تصرف از یادداشت واقف.)

خط: نسخ و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۴۹ق، مجدول؛ اندازه: ۱۴/۲×۲۰/۵۲سم [ف: ۱۰-۱۱۶]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۲۱/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه۳ رمضان۱۲۵۴ق؛ جلد: مقوایی، ۱۰گ (۸۲پ-۹۱پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۷-۸۸]

۳۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۳۶۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمود گرکانی، تا: دوشنبه ۵رجب۱۲۶۰ق؛ محشی با نشان«منه»؛ جلد: تیماج، ۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ: ۱-۲۹۲]

۳۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۳گ (۱۸پ-۴۰پ)، ۱۲سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴-۲۳۲]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۶۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق [الفبائی: -۵۸۲]

۳۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۵۵۹/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حبیب الله بن فتحعلی کرمانی، تا: ۱۲۷۰ق؛ ۳۴ص (۱۰۰-۱۳۳)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲-۲۰۳]

۳۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۵۸۱/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ رمضان۱۲۷۷ق، حسب فرمایش پدرش ملا محمد ابراهیم؛ جلد: تیماج، ۹گ (۱۴۲-۱۵۰)، ۱۵-۱۸ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۳-۷۶۲]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶۷/۱۶
آغاز و انجام: برابر
کا: حسینی، صالح، تا: ۱۲۸۴ق، جا: سمنان مدرسه صادق خان؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۰/۳×۱۷/۲سم [ف: ۱۰-۹۲]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۲۱۶۷
خط: نستعلیق، کا: حسینی، صالح، تا: ۱۲۸۵ق [الفبائی: -۵۸۲]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۸۲۵/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۳ جمادی الاول۱۲۸۵ق؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج، ۱۱گ (۱۰۲ر-۱۱۲پ)، ابعاد متن: ۶/۵×۱۴، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۷-۴۹۰]

۳۹. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: ۹۵/۵
کا: عبدالغنی بن محمد حسنی حسینی شیروانی شماخی، تا: پنج‌شنبه ۱۴ ربیع الثانی۱۲۸۷ق، جا: شماخی مدرسه بابا سنگر؛ ۲گ (۷۸پ-۸۹ر)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: -۹۵]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۰۳۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد کاظم خوینی، تا: ۱۲۹۱ق [رایانه]

۴۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۳۶/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، کا: مهدی بن احمد لاهیجی، تا: ۱۲۹۴ق، جا: اصفهان مدرسه نیماورد؛ محشی با نشان ص، صحاح، منه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۳گ (۱۰۹پ-۱۲۱ر)، ۱۷سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷-۲۰۴]

۴۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۴۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد رضا مازندرانی اشرفی سکیلی، تا: صفر۱۲۹۵ق، جا: تهران مدرسة الصدر؛ جلد: چرم، ۱۳گ (۲۸ر-۴۰پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [مؤید: ۲-۴۵]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۱۲/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: سبز علی بن فتحعلی، تا: ۱۵ شوال۱۲۹۷ق؛ مصحح؛ یادداشت: «هو مما اعاره الدهر علی العبد الفانی موسی بن علی الزنجانی الحاجی نوروزی ۱۳۳۰»؛ جلد: تیماج، ۶۶ص (۴۲-۱۰۷)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۳۲-۲۵۶]

۴۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۶۹/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ جلد: تیماج، ۱۸ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱-۴۵۷]

۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۰/۳-۱۶/۱۵۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: ابوالقاسم متطبب بن محمد علی طبیب، تا: شعبان۱۳۰۰ق؛ ۱۹گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۸-۴۷۸۵]

۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۹۷/۱۴
خط: نستعلیق، کا: علی بن اسماعیل لارستاقی، تا: چهارشنبه غره ذیحجه۱۳۰۸ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۱۲۴پ-۱۳۶پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۹-۸۸]

۴۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۱۳۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۹ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۱۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۷]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۹۲/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: مازندرانی هزار جریبی، اسدالله، تا: ۱۳۱۰ق؛ ۲۵ص (۲۰-۴۴)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۹-۷۴]

۴۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۰۷۷
خط: نستعلیق، کا: عبدالله، تا: شوال۱۳۱۰ق؛ ۲۸گ، ۱۰سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷-۲۸۷]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۸۰/۱۳
آغاز و انجام: برابر
کا: عبدالعلی قزوینی لاسگردی، تا: ۱۳۳۸ق، جا: اصفهان مدرسه جده کبیر؛ محشی از مؤلف با نشان «منه رحمه الله»؛ کاغذ:

اصفهانی، ۲۵ص (۱۸۵-۲۰۹)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۰-۸۹۵]

۵۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۱۵۷/۴

خط: نستعلیق، کا: عماد بن میر حیدر حسینی، بی‌تا، جا: اصفهان مدرسه باب القصر؛ با یک واسطه از روی نسخه اصل؛ ۶گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳-۶۱]

۵۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۹۲۱/۱

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۳۸]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۰۱/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴گ (۲۲پ-۲۵ر)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۹-۹۲]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۴/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۰گ (۴۱پ-۶۰ر)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۴۱]

۵۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۲۴۱ر-۲۵۳پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۳-۲۰۹]

۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۲۹۰/۲-۳۱/۱۷۰

آغاز: بسمله احمد واصلی ثم اورد بیانا وافیا وتبیانا شافیا لمبحث نسبة اعظم الجبال من کرة الارض اجابة لالتماس من اجابته لدی من قبیل الفرض شارحا لما اورده المدقق الالمعی المحقق الرومی ... فی شرح الملخص ... ان توضیح المرام بحیث یکون علی طرف التمام موقوف علی ایراد مقدمات ثلث؛ **انجام:** نسبة الاثنین ونصف الی الثلثین کنسبة ای عدد الی الثلثة قسمت

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «منه ره»؛ جلد: تیماج، ۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۸۵]

۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵۷/۳-۱/۱۵۷

آغاز: بسمله. نحمدک یا من ألهمنا التفکر فی بدایع صنایع اَرضه وسمائه ونشکرک یا من أکرمنا بتدبر طوالع مطالعه صفاته واسمائه ونسألک تعدیل نفوسنا بالانحراف عن سمت مهادی عالم الزور ... قال المؤلف الفاضل رفع الله قدره بسم الله الرحمن الرحیم الحمد ای جنسه او جمیع افراده؛ **انجام:** وقدمر انها الهابه فی هاتین لعطی الشرق والشمال والعرض المبالغة

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۸گ، ۱۶سطر [ف: ۵-۲۶۰۲]

۵۸. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲-ش/۵۰۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فنسبة الارتفاع الذی هو خمسة امثال نصف فرسخ کنسبة عشرة اجزاء من الاجراء المذکورها من عرض شعیرة للی. تمت.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۷گ، ۱۹سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲-۹۵]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۲۳ط

آغاز: و انا اشرع فی المرام متوکلا علی الملک العلام؛ **انجام:** برابر

شامل ۳ مقدمه است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۷ص (۱-۱۷)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۴/۳-۶۶]

● نسبة الاعداد / ریاضیات / عربی

nisbat-ul a‘dād

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۷۹/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، جا: توس [نشریه: ۲-۱۰۳]

● نسبت اعداد / ریاضیات / فارسی

nesbat-e a‘dād

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۱۱۴/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: بیاضی ربعی [نشریه: ۷-۲۶۸]

←نسبت افراد ⟵ وجدانیات و ذوقیات
←النسبة الی المواضع و البلدان ⟵ الانساب الی البلدان

● نسبة اولاد الشیخ ابی یزید بسطامی / عرفان و تصوف، انساب / عربی

nisbat-u awlād-iš šayx abi yazīd basṭāmī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۶۷/۹-ف

نسخه اصل: مراد بخاری ۳۱۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۶۷۶]

● نسبة البصیرة الی مدرکاتها / فلسفه / عربی

nisbat-ul baṣīra ilā mudrikātuhā

جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ - ۸۱۶ قمری

jorjānī, ‘alī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۰/۱۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۶ق؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۶۵پ-۶۶پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲-۵۲۶]

● نسبت به منازل قمر به ترتیب ابجد / هیئت/ فارسی

nesbat be manāzel-e qamar be tartīb-e abjad

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۰۸/۲۰

آغاز: نسبت به منازل قمر به ترتیب ابجد: همچنان که در تقسیم

منازل بروج حصه هر برجی دو منزل و ثلثی شود حصه هر منزلی از حروف نیز دو حرف و ثلثی شود؛ **انجام:** حوت: مقدم: ثلث: ض؛ مؤخر: ظ؛ رشا: غ
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، با مهر صحاف درون ترنج به نقش: «الهی بحق نبی و ولی×× نظر کن سوی محمد علی ۱۱۷۱»، ۲ص (۱۷۱-۱۷۲)، سطور چلیپا (۶×۲۰)، اندازه: ۹×۲۴/۵سم [ف: ۲۹/۱-۲۹۶]

● **نسبت بیان دو حرف در جدول** / جفر / فارسی
nesbat bayān-e do harf dar jadval

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۳۲/۶
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۸۱پ-۸۵ر) [ف: ۶-۲۴۰]

● **النسبة بین الدوائر** / ریاضیات / عربی
an-nisba bayn-ad dawā'ir

موسوی، علی بن احمد، ق۱۳ قمری
mūsavī,'alī ebn-e ahmad(- 19c)

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۲۶۱/۸
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه ۲۹ رجب۱۲۶۸ق، هنگامی که در خانه ملک آرای پسران میرزا بابا را تعلیم می‌داده است در زمان ناصرالدین شاه و سیف الله میرزا شانزده روز گذشته از فرمانروایی سیف الله میرزا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۷۴]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۸۲۵/۴
آغاز: حمد لمن تعالی عن النسبة بالمناسبة و المساوات؛ **انجام:** خیر البریة
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ش ۱؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج، ۱۸گ (۸۴پ-۱۰۱ر)، ۲۵سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۷-۴۹۰]

● **النسبة بین القضایا** / منطق / عربی
an-nisba bayn-al qaḍāya

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۲۶۱/۷
آغاز: بسمله. اعلم ان النسبة بین الحقیقة الفارابی و بی الحقیقیة الشیخ ... التساوی و بین الخارجی الفارابی و الشیخ ... ایضا التساوی بمذهب المتقدمین؛ **انجام:** و النسبة بین السالبة الجزئیة الخارجیة الفارابی و السالبة الجزئیة الخارجیة الشیخ التساوی
گفتار فارابی و ابن سینا در این باره بررسی شده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۵گ (۵۴پ-۵۸پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۴۵۲]

● **نسبت تألیفی** /- فارسی
nesbat-e talīfī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۹/۹-فیروز
آغاز: فائده مناسبت تألیفی عبارت از نسبت فضل بین الاعظمین به فضل بین الاصغرین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۱ص(۴۸)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۱-۲۹۲]

● **نسبة الجمع = قاعده منسوب نمودن جمع** / صرف / عربی
nisbat-ul jam' = qā'ede-ye mansūb nemūdan-e jam'

ابن کمال پاشا، احمد بن سلیمان، - ۹۴۰ قمری
ebn-e kamāl pāšā,ahmad ebn-e soleymān(- 1534)

رساله مختصری است در نسبت جمع و می‌گوید: کلمه جمع وقتی منسوب می‌شود که دارای واحد نباشد؛ یعنی اگر دارای باشد به آن واحد منسوب می‌شود. این رساله در بسیاری از نسخه‌ها و فهارس از ابن کمال پاشا دانسته شده است.
آغاز: الحمد لولیه و الصلاة علی نبیه، و فهذه رسالة معمولة فی نسبة الجمع، اعلم ان الجمع لا ینسب الیه الا اذا لم یکن له واحد اصلا کالاعرابی ... قال الجوهری فی الصحاح: العرب الخیل من الناس و النسبة الیهم عربی و هم اهل الامصار و الاعراب منهم سکان البادیة خاصة و النسبة الی الاعراب اعرابی لانه لا واحد له و لیس الاعراب جمعا لعرب، انتهی کلامه
انجام: فلا وجه لتخصیص الوزن المذکور له فان الحکم فی وزن الانصار کذلک. تمت الرسالة الشریفة
[کوپریلی، ج۱، ص۵۱۵ و ج۲، ص۲۱۸؛ سلیمانیه، ج۳، ص۳۴۱؛ توپقا سرای، ج۴، ص۵۴۰؛ بروکلمان، ج۱۴-۱۳، ص۴۴۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۸۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما الحروف فلم یکتب منها بالیاء غیر بلی والی و علی و حتی
خط: نستعلیق، کا: عبد الواحد بن حیدر، بروسوی، تا: پنج‌شنبه ۲۶ محرم۹۹۵ق، جا: قسطنطنیه (استانبول)، مسجد سلطان محمد خان؛ محشی؛ ۷گ (۷-۱۳)، ۱۱سطر ، اندازه: ۴/۵×۸/۵ سم [ف: ۲۸-۱۳۸]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۳۱/۶۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: میشن مذهب، ۱گ (۱۰۵ر-۱۰۵پ)، ابعاد متن: ۱۰/۵×۲۳، اندازه: ۱۳×۲۷/۷سم [ف: ۲۹/۱-۳۷۰]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۱۰/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شیخ محمود بن علی چاوش قرمانی غسانی، تا: ۱۰۴۵ق؛ ۲گ(۹۴-۹۵)، ۴۰سطر ، اندازه: ۸×۲۳سم [ف: ۴۰-۳۷۱]

● **نسبة الخرقه** / عرفان و تصوف / عربی

nisbat-ul xirqa

مغربی، محمد بن علی، ق۷ قمری

maqrebī,mohammad ebn-e ʻalī(- 13c)

در این قسمت مباحثی چند از لباس می‌آید و سرانجام سخن به خرقه می‌کشد و از شرایط آن مفصل بحث می‌شود.

آغاز: الحمدلله الذی خلع علی عباده اهل العنایة اسماوه الحسنی لیجعلهم بذلک المحل لاشراف الاسنی فعرجمن عرج بها ممن اصطفاهم لعبادته ...

انجام: فیخیلوا ان الانسان لایجوز له ان یلبس الا من شخص واحد و لم یقل بذلک احمد من الناس و الله الموفق

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۸۲/۸

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تغییر یافت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر۸۲۱ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۱۰ص (۲۵۸–۲۶۷)، اندازه: ۱۰×۱۳سم [ف: ۳۳/۱–۱۱۵]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۲۷/۹

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد آغاز برابر تصحیح شد؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محتملاً محمد بن شیخ علی، تا: چهارشنبه ۱۵ رمضان۹۱۰ق، جا: لار؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۱۲ص (۲۵۶–۲۶۷)، ۱۷سطر (۵/۵×۹/۵)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۲–۲۳۷]

● **نسبت حروف به عناصر اربعه و اعراب متعلقه به آنها** / جفر / فارسی

nesbat-e horūf be ʻanāsor-e arbaʻye va eʻrāb-e moteʻalleqe be ānhā

شامل حروف ناری و هوایی و آبی و خاکی و طبیعت آنها.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۰۸/۲۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۱۷۲)، سطور چلیپا (۶×۲۰)، اندازه: ۹×۲۴/۵سم [ف: ۲۹/۱–۲۹۶]

←نسبت خرقه ← نسب نامه سیادت و خرقه

● **نسبت خرقه = سلسله مشایخ شاه نعمت الله = مشایخ سلسله** / عرفان و تصوف / فارسی

nesbat-e xerqe = selsele-ye mašāyex-e šāh neʻmat-ol lāh = mašāyex-e selsele

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ – ۸۳۴ قمری

neʻmat-ol-lāh-e valī, neʻmat-ol-lāh ebn-e ʻabd-ol-lāh (1330 - 1431)

درباره سلسله طریقت خود از عبدالله یافعی از شیخ صالح بربری از شیخ کمال الدین کوفی تا برسد به علی بن ابی طالب (ع) از پیامبر (ص).

آغاز: بسمله الحمدلله علی نواله و الصلوة و السلام علی محمد و آله. چون بمقتضای الارواح جنود مجنده فما تعارف منها ائتلف و ما تناکر منها اختلف اخوان صفارا ...

انجام: و آخر بصورت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و اصحابه. بیت: نسبت خرقه را بیان کردم×× خرقه پوشان بسی روان کردم

[فهرستواره منزوی ۲۱۷۷/۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۲۰/۳

نام کتاب به استناد فهرستواره (۱۰۷۷/۳) تصحیح گردید؛ کا: حسینی، محمود بن محمد، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، ۱گ (۴۶)، ۳۲سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰–۱۷۷۵]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۹۸/۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کاتب، شیخ السلام بن حسین، تا: غره ذیحجه۸۶۰ق؛ درهامش؛ کاغذ: ترمه، ۳گ (۱۲۶پ–۱۲۸ر)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶/۲×۲۳/۶سم [ف: ۸–۲۷۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۵۴

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۴ق؛ ۳۳سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱–۲۱۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۹/۲۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۲ص (۱۶۲–۱۶۳)، ۲۰سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۱–۷۵]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۱۰۸

خط: نستعلیق، کا: اردستانی، محمد قاسم بن محمد مؤمن، تا: ۱۱۱۰ق؛ ۲گ (۵۷۱پ–۵۷۲ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴–۶۷۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۰۷/۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** گر بدانی اول و آخر تمام ×× ظاهر و باطن تو باشی و السلام

خط: نسخ، کا: سبزواری، محمد بن فاضل، تا: ۱۲۲۲ق، حسب فرموده محمد حسن خان خلف مرحوم فتحعلی خان بختیاری؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۲۱گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۵۱–۶۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۵۴

خط: نسخ ریز، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۲ص (۲۹۰–۲۹۱)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲–۱۴۹]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۵۳۰

خط: نسخ، کا: عباس بن محمد شیرازی همدانی، تا: ۱۲۶۴ق [الفبائی: –۵۸۲]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۵۵ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳-۱۳۱۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول؛ ۲ص (۱۸۷-۱۸۸)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۶۰۰]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۸/۱۲

خط: نسخ، کا: گلپایگانی، محمد باقر، تا: ۱۲۹۸ق؛ ۸ص (۷۳-۸۰)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۶سم [ف: ۵-۵۳]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۳۱/۲۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ جلد: تیماج، ۳ص(۲۵۸-۲۶۰) [ف: ۱۰-۱۶۷۲]

۱۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۰۷/۵

در این مختصر که در نیم صفحه است نام مشایخ سلسله نعمت اللهی از امام رضا تا رحمتعلی شیرازی دیده می‌شود؛ خط: نستعلیق، کا: مردوخی، عبدالکریم بن عبدالله، تا: ۱۳۲۸ق؛ جلد: مقوایی، ۱ص (۲۸پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: -۲۰۸]

● **نسبت خرقه** / عرفان و تصوف / فارسی

nesbat-e xerqe

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۲۰/۴

برای سید نعمة الله؛ خط: کا: حسینی، محمود بن محمد، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳گ (۴۷-۴۹)، ۳۲سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰-۱۷۷۵]

● **نسبت خرقه درویشان = سلسلة المشایخ** / عرفان و تصوف، تراجم / فارسی

nesbat-e xerqe-ye darvīšān = selselat-ol mašāyex

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری

hamadānī, ʻalī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

به درخواست: شرف الدین خضر شاه

این رساله در دستور سلوک و سلسله خرقه است. مؤلف زنجیره طریقت پیران با انساب و مختصری از زندگی آنها را در اول کتاب از آدم ابی البشر شروع نموده و در آخر کتاب طریقه همدانیه را بیان کرده است.

آغاز: ذکر نسبت الخرقة المسندة. بدانکه صوفیه را قدس الله اسرارهم از معدن رسالت و مشکاة نبوت علومی است سری و معارفی است وجدانی و انواری است صمدانی که از دل به دل نقل می‌کند و از باطن به باطن می‌رود ...

انجام: علی بن ابیطالب و هو آخذه عن سیدنا المرسلین صلوات الله علیه و علی آله الطیبین الطاهرین

[الذریعه ۱۴۵/۲۴؛ فهرستواره منزوی، ۲۴۱۸/۳ و ۱۰۳۱/۸؛ نسخه‌های منزوی ۲: ۱۳۰۱، ۱۰۱۴/۲ «آداب و سیر اهل کمال»، همانجا ۱۴۵۶ «نسبت خرقه درویشان»؛ مشترک پاکستان ۱۷۶۰/۳ «فقریه، آداب و سیرت اهل کمال؛ نسبت خرقه درویشان»]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۲/۷-عکسی و ۱۶۳/۷-عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: گنج بخش، ۴۴۰۹(گنج، ۶۴۷/۲)؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۸۵۱ق؛ در مجموعه رساله‌های او؛ ۴گ (۲۱۶-۲۱۹) [عکسی ف: ۲-۲۸۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۳۹/۱

آغاز: طالب صادق شرف الدین خضر شاه اصلح شانه از این داعی التماس او کرد که متضمن سلوک و سیر اهل کمال بوده متبرک به ذکر نسب خرقه درویشان و بیان بعضی از مقام و احوال ایشان؛ **انجام:** بندگی شیخ الاسلامی سید جلال الدین ... فرمود اگر کسی از اصحاب دنیا بر کسی عکس گیرد این دعا بخواند. دعا این است ... یا وهاب و یاراد.

بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: سید علی ملقب به موثق لشکر پسر میرزا عنایت الله تفرشی در ۱۳۲۸ در خرمشهر، محمد خان لشکر نویس؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۴ص (۱-۴)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۱۰-۲۰۶۰]

۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۰۸۶/۱-عکسی

آغاز: حضرت ابوالبشر حضرت آدم صفی صلوات الله علیه و سلامه، هابیل، قابیل، قلیحارن عالیف، عبدالحمید، مهتاد؛ **انجام:** بابا نصیر الدین ریش الکشمیری قدس الله سره کان احد الاتقیاء من ارباب القلوب و اصحاب الریاضات و المجاهدات ... حضرت بی بی رت ماجی ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: محمد کلاهی؛ جلد: گالینگور آبی، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۲-۳۲۱]

● **نسبت خرقه قاسم انوار** / عرفان و تصوف / فارسی

nesbat-e xerqe-ye qāsem anvār

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۴۱/۱۱۳

آغاز: نسبت خرقه حضرت قاسم انوار رضوان الله علیه. حضرت در پیدای وحدت طیار شاه قاسم الانوار عن شیخ صدر الدین ابی علی یمنی عن شیخ معین الدین التبریزی

کا: جمال الدین محمد حسنی، تا: پنج‌شنبه ۲۰ شوال۱۱۱۷ق، جا: فراه؛ ۱ص (۷۰۲)، اندازه: ۲۲/۳×۳۴/۹سم [ف: ۲۹/۱-۱۰۴]

● **نسبة شجرة الخرقه عن السلف الصالحين** / عرفان و تصوف / عربی
nisbat-u šajarat-il xirqa ʻan-is salaf-iṣṣāliḥin

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۸/۴-ف
نسخه اصل: اسعد افندی ش ۱۶۹۷. با پراکنده‌های عرفانی دیگر و قصص که بیشتر آنها در سرگذشت پیامبر است و نکات، از سراج القلوب هم در آن آمده است (۲۷-۱۰۹) از تکملة اللطائف و نیز از فضائل الاعمال؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۱۳ق؛ ۸۳گ (۲۷-۱۰۹)، ۲۶سطر [فیلمها ف: ۱-۴۹۶]

←نسبت شخصی عنصری محمدی ﴿ روح محمدی (ص)

● **نسبت شریف اشرف کائنات** / انساب / فارسی
nesbat-e šarīf-e ašraf-e kā'enāt
این رساله به همراه نسب شاه عباس ثانی و احمد خان والی گیلان می‌باشد.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۰۴/۳
بی‌کا، تا: رجب۱۲۳۳ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۵۳]

● **نسبة صحبة علی بن موسی الرضا** /- عربی
nisbat-u ṣuḥbat-i ʻalī-yi bn-i mūsa-r riḍā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۶۷/۸-ف
نسخه اصل: مراد بخاری ۳۱۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۶۷۶]

● **نسبة القضايا المحصورة** / ریاضیات / عربی
nisbat-ul qaḍāya-l maḥṣūra

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۴۵/۲۴
آغاز: بسمله حمد له ... اعلم ان هذه الرسالة فی بیان نسب القضایا المحصورة؛ **انجام:** مادة الافتراق من الجزئية بعض الشکل لیس بمثلث تمت
کا: اسماعیل بن حاجی محمد کریم شیرازی، تا: ۱۲۱۶ق، جا: سجاس [ف: ۱۰-۲۲۴]

● **نسبت قطر به محیط** / ریاضیات / فارسی
nesbat-e qotr be mohīt
اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری
e'tezād-os-saltane, 'alī-qolī ebn-e fath-'alī (1819-1881)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۵۱/۳۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۹-۱۹۶]

● **نسبت قطر به محیط** / ریاضیات / فارسی
nesbat-e qotr be mohīt

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۸۰/۲
از روی رساله محیطیه غیاث الدین، پس از مرگش نوشته شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۱ص [ف: ۶-۲۶۳]

● **نسبت ما بین قضیه حقیقیة و خارجیة** / منطق / عربی
nisbat-u mā bayn-a qaḍīyyat-in ḥaqīqīya wa xārijīya

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۴۵/۱۱
کا: اسماعیل بن حاجی محمد کریم شیرازی، تا: ۱۲۱۶ق، جا: سجاس؛ اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۰-۲۲۳]

←النسبة الموسيقية ﴿ الموسيقى

● **نسبت مؤلفه** / موسیقی / عربی
nesbat-e mo'alafa
این گفتار در نسبت مؤلفه یا تناسب تألیفی است که در هنر موسیقی به کار می‌رود. در آن از شرف الافاضل یزدی یاد گردیده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸/۱۳
آغاز: فی النسبة المؤلفة. النسبة المؤلفة و یقال لها التناسب التألیفی ایضا لاعتبارها فی صناعة التألیف اعنی الموسیقی؛ **انجام:** باستخراج هذا المعمی باسم ولی: در نسبت مؤلفه گر دره فتاد - اصغر بجوی و ساز مقدم ز اعظمش.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۸ق؛ ۲گ (۷۹پ-۸۰پ) [ف: ۴-۹۵۷]

● **نسبت نحو با منطق** / منطق / عربی
nesbat-e nahv bā manteq

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۳۸/۳۳
آغاز: المناسبة بین النحو و المنطق ان نسبه صناعه النحو الی الالفاظ کنسبته صناعة المنطق الی المعانی و کما ان النحو یسدد الانسان نحو صواب القول ...
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ نسخه ما با عنوان «فائدة من کلام الشیخ الرئیس» یاد شده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲ص (۱۶۲-۱۶۳)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰-۳۶۴]

● **نسبح الافکار لنیل الاوطار** /- عربی
nasbiḥ-ul afkār li-nayl-il awṭār
نقشبندی، حاج مصطفی
naqšbandī, hāj mostafā

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۱۲/۳
آغاز: ربی توجهک عالم الاسرار×× و صفاتک القدسیة الانوار
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۶سم [ف: ۷-۴۴۰]

● **نسب حضرت رسول (ص) و ائمه طاهرین (ع)** /
تاریخ معصومین، انساب / فارسی
nasab-e hazrat-e rasūl (s) va a’emme-ye tāherīn

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۱۸
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۸۲]

● **نسب خلفا و معاویه** / تاریخ / فارسی
nasab-e xolafā va mo‘āvīye

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۳۷/۳
آغاز: بسمله در نسب خلیفه دوم بطریق موافق و مخالف اما بطریق مخالف در کتاب نهایة الطلب ...
کا: هدایت الله بن محمد سعید رضوی، تا: ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۵گ (۱۴-۱۸)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴-۱۲۱۳]

←نسب الخیل فی الجاهلیة والاسلام ← نسب فحول الخیل فی الجاهلیة و الاسلام

● **نسب دوایر** / هیئت / فارسی
nasab-e davāyer
رساله‌ای است دربیان کیفیت نسبت‌هایی که بین دوایر عظام متصور است مؤلف تعداد دوایر عظام را ده عدد (سه شخصی وهفت نوعی) ذکر کرده ونسبت میان آنها را که محتمل است چهل و پنج نوع ذکرکرده است.
آغاز: بدانکه این رساله‌ای است دربیان کیفیت نسبتهایی که محتمل است دربیان دوایر عظام مشهوره وشخصیت ایشان ونوعیت ایشان
انجام: چهلم نسبتی که واقع است میانه مشرق ومغرب وارتفاع عموم وخصوص من وجه است ... مرکز کوکب با نقطه مفروضه که گرفتن ارتفاع او مطلوب است بر دایره وسط السماء الرویة واقع باشد

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۵/۲-۱۲/۱۰۵
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۳۱ق؛ جلد: ساغری، ۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۸۴]
۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۴۲۸/۲
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۹۹پ-۱۰۳پ) [ف: ۵-۷۱۲]

● **نسب زوجة ابراهیم الخلیل** / انساب -
nasab-e zavje-ye ebrāhīm-el xalīl

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۱/۱۷
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۱-۹۳۸]

● **نسب سیادت قاسم انوار** / انساب / فارسی
nasab-e sīyādat-e qāsem anvār

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۴۱/۱۱۴
آغاز: نسب سیادت حضرت سلطان حضرت سلطان الاحرار کاشف الاسرار و سالک طوار قاسم الانوار سلام الله علیه معین الدین علی بن نصیر بن هارون بن ابی القاسم بن محمود بن احمد بن اسمعیل
کا: جمال الدین محمد حسنی، تا: پنج‌شنبه ۲۰ شوال ۱۱۱۷ق، جا: فراه؛ ۱ص (۷۰۲)، اندازه: ۲۲/۳×۳۴/۹سم [ف: ۲۹/۱-۱۰۴]

● **نسب شیخ عدی بن مسافر اموی** / انساب / عربی
nasab-u šayx ‘adī bin musāfir umawī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۷۹-ف
نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است ۶۴۶۱۴-۴۵۵۹؛ کا: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق [فیلمها ف: ۱-۶۲۱]

● **نسب عدنان و قحطان** / انساب / عربی
nasab-u ‘adnān wa qaḥṭān
مبرد، محمد بن یزید، ۲۱۰ - ۲۸۶ ؟ قمری
mobarrad,mohammad ebn-e yazīd (826 - 900)
چاپ: قاهره، محقق: عبد العزیز المیمنی الراجکوتی، نشر لجنة التألیف والترجمة والنشر ومطبعتها، ۱۳۵۴ق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۷/۶عکسی
آغاز: بسمله. و حمدله. کتبت من خط علی بن عیسی بن علی الرمانی و أخبرنا به الشیخ أبوالحسین المبارک
نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در مادرید اسپانیا، شماره ۱۷۰۵؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱ص (۵۷-۶۷) [عکسی ف: ۴-۴۴۳]

● **نسب العرب** / انساب / عربی

nasab-ul ‘arab

مبرد، محمد بن یزید، ۲۱۰ – ۲۸۶ ؟ قمری

mobarrad,mohammad ebn-e yazīd (826 - 900)

رساله‌ای در نسب عرب و قبائل آنها به روای‌ت علی بن عیسی رمانی نحوی (–۳۸۲ق).

چاپ: طبع الکتاب باعتناء عبدالعزیز المیمنی بالقاهرة، ۱۳۵۵هـ

[التاریخ و التراجم ص ۴۲۸-۴۲۹؛ ف ابن ندیم / ۶۵؛ کشف الظنون ۱۹۵۱/۲؛ هدیة العارفین ۲۱/۲؛ زرکلی اعلام ۱۵/۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۱/۱عکسی

آغاز: قال ابو الحسن بن عیسی بن علی الرمانی ... قال اخبرنا ابو العباس محمد بن یزید المبرد؛ **انجام:** و ذو یزن و جرس السحول بطن منهم و بطون کثیرة غیر هولاء

نسخه اصل: شیخ محمد سماوی – نجف؛ خط: نستعلیق، کا: شیخ محمد سماوی، تا: ۲۴ جمادی الاول۱۳۳۳ق، جا: کاظمین؛ ۹گ(۲-۱۰) [عکسی ف: ۱-۸۳]

● **نسب علی بن عمر القرشی الشاذلی** / تراجم، انساب/عربی

nasab-u ‘alī-yi bn-i ‘umar al-qurašī aš-šāḏilī

قرشی شاذلی، احمد بن ابی بکر، ق۷ قمری

qorašī šāzelī,ahmad ebn-e abī bakr(- 13c)

در نسب و شرح حال شیخ علی بن عمر قرشی شاذلی و نیز برخی از فواید و افادات و مذیل است به نسب ابوالحسن علی بن عبدالله بن عبدالجبار حسینی شاذلی از اکابر عرفا (درگذشته به سال ۶۵۴ یا ۶۵۶ق) و برخی دیگر از مشایخ چون ابومحمد عبدالقادر گیلانی و غیره. ابوالحسن شاذلی در قریه شاذله متولد و در اسکندریه پرورش یافت. او مؤسس سلسله شاذلیه از سلسله‌های صوفیه است. ابوالحسن شاذلی معتقد است: الهامات و کشفیات و مشاهدات را با کتاب و سنت نبوی موازنه و تطبیق کردن لازم است و در موارد مخالفت و مغایرت با یکدیگر، تمسک به قرآن مجید و سنت لازم بوده و از کشفیات و الهامات شخصی باید صرف نظر کرد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۴۷۶

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی احفی الحکمة فی بریة عباده المقربین؛ **انجام:** و هذه علوم الغیب المخصوص بها من بری من العیب بعد السلام و الحمدلله رب العالمین.نسخه: «له مناقب مشهورة و مآثر مسطورة رضی الله عنهم اجمعین».

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۹ق؛ اوراق نامرتب؛ واقف: ابن خاتون عاملی، ۱۰۶۷ق؛ ۱۰گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳/۲×۱۸/۳سم [ف: ۲۷-۲۵۹]

● **نسب عمر بن خطاب** / تاریخ / عربی

nasab-u ‘umar-i bn-i xaṭṭāb

نویسنده که به ظاهر از شیعه‌های بسیار ساده و خشک است در نسب عمر بن خطاب برای آن‌که محملی بر عبارت «انه من کان جده خاله و والده و امه اخته و عمته اجدران یبغض الوصی و ینقض یوم الغدیر بیعته» بیابد از «نوحة الاخوان» به نقل چند واسطه از امام جعفر صادق می‌آورد که «ضحاک» (جاریه حبشیه) «را نفیل» آبستن کرد، از او فرزندی شد «خطاب» سپس «خطاب» بر «ضحاک» (مادر خود) پرید و از او دختری آمد به نام ختمه و بعد خطاب «ختمه»را به زنی گرفت و از آن عمر حاصل شد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۹/۲

آغاز: در نوحة الاخوان از علی بن ابراهیم بن هاشم از پدرش از حسن بن محبوب؛ **انجام:** ان یبغض الوصی و ینقض یوم الغدیر بیعته.

خط: نسخ، کا: اسدالله الحسینی بن ابی المعالی، تا: ۱۱۲۸ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج، ۱ص (۳۶)، ۲۰سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۹-۴۶۵]

● **نسب فحول الخیل فی الجاهلیة و الاسلام** / حیوان شناسی / عربی

nasab-u fuḥūl-il xayl fi-l jāhilīyya wa-l islām

ابن کلبی، هشام بن محمد، – ۲۰۴ قمری

ebn-e kalbī,hešām ebn-e mohammad(- 820)

درباره اهمیت اسب و روایاتی در فضلیت آن به نقل از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و اهمیتی که عرب برای آن قائل است، و اول کسی که سوار اسب شده، با ذکر اسامی اسب‌های نمونه وتیره و صاحبان آنها واشعاری که درباره خصوصیات اسب‌های باارزش گفته شده است.

چاپ: فرانکفورت، معهد تاریخ العلوم العربیة والاسلامیة، سلسلة العلوم الطبعیة عند العرب والمسلمین، مجلد۵، علم الحیوان، یصوص ودراسات، القسم۵، مطبعة شتراوس، ۱۴۲۱ق؛ قاهره، محقق: احمد زکی، دار الکتب المصریة، چاپ۱، ۱۹۴۶م.

[هدیة العارفین ۵۰۹/۲؛ زرکلی اعلام ۸۷/۹؛ الذریعه ۱۴۱/۲۴؛ بروکلمان ذیل ۲۱۲/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۷/۲عکسی

آغاز: بسمله. حمدله. أخبرنا أبو الحسین محمد بن عبدالواحد بن رزمة البزار اجازة ... قال هذا کتاب نسب فحول الخیل فی الجاهلیة و الاسلام و کانت العرب ترتبط الخیل

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در مادرید اسپانیا، ش ۱۷۰۵؛ خط: نسخ معرب، کا: موهوب بن احمد بن محمد بن خضر جوالیقی، تا: جمادی الاول۴۹۹ق؛ دارای سماع و بلاغ‌های متعدد؛ ۱۵ص (۱۰-۲۴)، ۲۰سطر [عکسی ف: ۴-۴۴۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۱/۲عکسی

آغاز: قال موهوب بن احمد بن محمد بن خضر ... قال اخبرنا هشام بن محمد بن السایب عن ابیه: هذا کتاب نسب فحول الخیل فی الجاهلیة و الاسلام؛ **انجام:** فذلک مائة و سبعة و خمسون فرسا سوابق مشهورة فی الجاهلیة و الاسلام سوی خیل رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم و هی خمسة افراس و قد قدمنا اسمائها

نسخه اصل: شیخ محمد سماوی - نجف؛ خط: نستعلیق، کا: شیخ محمد سماوی، تا: ۲جمادی الثانی۱۳۳۳ق، جا: کاظمین؛ ۱۵گ (۱۱-۲۵) [عکسی ف: ۱-۸۴]

● **نسب القضايا المحصورة** / منطق / عربی

nasab-ul qaḏāya-l maḥṣūra

مختصری است در بیان نسبت بین قضای محصوره که مؤلف حاصل ضرب ماده اجتماع و افتراق آنها را به ۲۸ وجه رسانده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۲۱۴۵

آغاز: بسمله حمدله ... اعلم ان هذه الرسالة فی بیان نسب القضایا المحصورة و لما کان النسبة بین القضایا المحصورة مجملا عند البعض و مفصلا عند الآخر اردت ان تفصیل النسبة المذکورة التی کلامنا فیها علی وجه الذی یعم تفصیلها عند الجمع و الیه خیر الموفق و معین ثم اعلم ان ههنا کلام یستدعی ایراده و هو انه ظهر بما ذکره ان الحقیقة قد یکون موجبة کلیة و قد یکون سالبة کلیة؛ **انجام:** بأن یکون الجزئیة اعم من الکلیة مادة الاجتماع ... مادة الافتراق من الجزئیة بعض الشکل لیس بمثلث.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی؛ واقف: سید جلال الدین تهرانی، مرداد ۱۳۶۱؛ جلد: تیماج، ۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۸سم [ف: ۲۴-۲۷۰]

● **نسب القضايا المشهورة = الموجهات** / منطق / عربی

nasab-ul qaḏāya-l mašhūra = al-muwajjahāt

عبدالله بن حیدر

ʻabd-ol-lāh ebn-e heydar

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۷۹۵/۲-۵۹/۱۵

آغاز: بسمله، هذا بیان القضایا المشهورة بحسب المفهوم. اعلم ان المشروطة العامة بالمعنی الاول اعم من الضروریة المطلقة من وجه

خط: نسخ، کا: بیژوی، محمد صالح، تا: ۱۳۴۶ق؛ ۴گ (۲-۵)، ۱۲و۱۶سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۸-۴۷۸۴]

● **نسب القضايا المنطقية** / منطق / عربی

nasab-ul qaḏāya-l manṭiqīya

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۵۱۱/۳

شکل در یک صفحه و به صورت یک دایره بزرگ ترسیم شده، در محیط آن دایره برای هر قضیه یک دایره کوچک مجموعاً ۱۳ دایره رسم گردیده و داخل هر دایره نام یک قضیه درج شده است، بعداً از هر دایره کوچک خط مستقیمی به هر یک از دوایر کوچک دیگر رسم شده و نسبت قضیه داخل آن دایره با قضیه واقع شده در روی خط مستقیم و در انتهای آن درج شده است، در این شکل جمعاً ۱۶۹ رابطه بین قضایا نمایش داده شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: -۲۶۳]

←نسب المرعشی ← مشجرة نسب المرعشی

● **النسب المؤلفة** / منطق / فارسی

nasab-ol mo’alafa

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۶۴/۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۷۲۵ق؛ ۵ سطر [ف: ۵-۳۹۱]

←نسب نامه ← نسب نامه سیادت و خرقه

● **نسب نامه** / عرفان و تصوف / فارسی

nasab-nāme

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۲۰/۱۴

کا: حسینی، محمود بن محمد، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۴گ (۱۲۷-۱۳۰)، ۲۳سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰-۱۷۷۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۹/۲۷

تذکر: نام کتاب به استناد فهرستواره ۲۳۲۱/۳کامل شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۲ص (۱۶۵-۱۶۶)، ۲۰سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۱-۷۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۹/۲۸

تذکر: نام کتاب به استناد فهرستواره ۲۳۲۱/۳کامل شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱ص(۱۶۶)، ۲۰سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۱-۷۵]

● **نسب نامه** / شعر، تاریخ معصومین / فارسی

nasab-nāme

ابن حسام، محمد بن حسام الدین، ۷۸۳- ۸۷۵ ؟ قمری

ebn-e hosām, mohammad ebn-e hosām-od-dīn(- 1471)
تاریخ تألیف: ۸۴۹ق
مثنوی در سرگذشت پیامبر و تبار او و حدود ۱۵۰۰ بیت است. در خاتمه آمده است: «چو از هجرت در این تاریخ معدود ×× چل و نه سال بر هشتصد بیفزود / زعمر من گذشته شصت و شش سال×× جوانی بر گذر پیری به دنبال».با این عناوین: التوحید، خطاب به ارواح پیغمبر، نعت پیامبر، دلیل نبوت، قصد کردن جهود کشتن عبدالله و تزویج آمنه، دلیل دیگر ... وفات پدر و مادر، ذکر وفات عبدالمطلب، گفتار در تربیت ابوطالب محمد را، صفت هاشم پدر عبدالمطلب، وفات هاشم، عبدمناف، بیان احوال حمل و پرورش قیذار، ذکر اسماعیل پدر قیذار، صفت شیث، صفت آدم، صفت هیئت پیامبران، ذکر اولاد پیامبر، گفتار و ختم رساله.
آغاز: ثنایی کان بود شایسته اولی ×× بنام حضرت بیچون مولی
انجام: اگر بد گفته ام ناگفته انگار ×× و گر بد کرده ام ناکرده انگار
[الذریعة ۱۳۷/۷؛ نسخه‌های منزوی ۳۲۷۱؛ فهرستواره منزوی ۱۸۱۲/۳]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۵۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوالمحجن محمد علی، تا: چهارشنبه ۱۲ ذیقعده۸۹۷ق؛ کاغذ: ترمه ختائی، جلد: میشن، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۲×۱۷سم [ف: ۸-۲۲۷]

● **نسب نامه** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی
nasab-nāme
والهی قمی، میریوسف، ق۱۱ قمری
vālehī qomī, mīr-yūsof(- 17c)
مثنوی است عرفانی، با عنوان‌های: نعت حضرت نبوی، مراتب عشق، تمثیل، حکایت.
آغاز: می‌نهد خامه ام بجای کلاه ×× بر سر نامه تاج بسم الله / پس بحمد خدای کون و مکان×× درفشان می‌کنم زبان بیان
انجام: «والهی» چون تمام شد نامه×× خواست نام از برایش از خامه / کردمش بر جریده مرقوم ×× به «نسب نامه»ساختم موسوم / یا رب آفاق سیرگاهش کن ×× همنشین گدا و شاهش کن
[الذریعه ۹: ۱۲۵۷؛ آتشکده آذر ۲۳۹؛ نسخه‌های منزوی ۳۲۷۲/۴: نشانی ۲ نسخه که یکی از آن دو در ۴۱۰ بیت است؛ فهرستواره منزوی ۱۸۱۳/۳]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۷۶/۳۷
آغاز و انجام: برابر
حدود ۴۱۰بیت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، ۴گ (۱۱۹پ-۱۲۲ر)، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳/۹سم [ف: ۷-۲۰۶]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۸۰/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** شب چو بگشود زلف مشکین راست ×× کرد در گوش عقد پروین را / آسمان آتش شفق بر کرد×× شمع أنجم از آن منور کرد ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ دارای سرلوح زیبا، مجدول؛ ۶۱گ (۱۰پ-۶۱پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۸/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۹-۳۰۱]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۷۳/۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱ص(۱۱۰)، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۹-۱۲۴۲]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۷۲/۱۸
آغاز: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: احمد لاریجانی حسینی شهرستانی، تا: ۱۱۹۴ق؛ جلد: تیماج، ۱ص(۱۶۰پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۶-۴۳۱]
۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۰۳
آغاز: برابر
تنها ۱۱۶ بیت دارد؛ خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۳۱-۱۱۳۲ ق؛ مجدول؛ ۴ص (۱۴۹-۱۵۲) [ف: ۱-۲۶۱]

● **نسب نامه** / انساب / فارسی
nasab-nāme
اورنگ زیب بابری، امپراتور هند، ۱۰۲۷ - ۱۱۱۸ قمری
owrang zīb-e bāberī,emperātūr-e hend (1618 - 1707)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۱۵/۶۶
بی‌کا، تا: ۱۱۱۸ق؛ ۱ص(۲۶۹) [ف: ۳۸-۳۲۲]

● **نسب نامه** / شعر، تاریخ / فارسی
nasab-nāme
اقدسی، قرن ۱۳ قمری
aqdasī(- 19c)
اهدا به: فتح علی شاه قاجار (۱۲۱۱-۱۲۵۰ق)
تاریخ تألیف: ۱۲۵۰ق
به وزن مثنوی (منزوی ۳۲۷۱) در داستان پیامبران تا نوح و عاد با یاد کردن از کیومرث.چند جا تخلص اقدسی آمده: «منم اقدسی بنده اهل بیت×× بکشتی پناهنده اهل بیت». در آن آمده: «نسب نامه را رشک مینو کنم×× به طوبی بدین نخل یک رو کنم ... ز هجرت چو این نقش دلخواه رفت×× هزار و دو صد سال و پنجاه رفت. ۱۲۵۰ ... بیا به فتحعلی شه که تاج×× نبیند چو او شه بر اورنگ عاج».
آغاز: بنام جهان آفرین تک خدای×× کزین برتر اندیشه را نیست جای
انجام: به حزقیل و یاران او کس نماند×× کز آن باد نقش هلاکت بخواند
[فهرستواره منزوی ۱۸۱۲/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۵۰ق؛ جلد: تیماج، ۱۳۵گ، ۲۳سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۱۷-۲۴۵]

● **نسب نامه** / تاریخ معصومین / فارسی

nasab-nāme

اسعدی

as'adī

رساله مفصلی است در داستان‌ها و روایت‌هایی در فضیلت ائمه (ع) خصوصاً حضرت علی (ع)، نثر رساله عامیانه و مؤلف آن را برای استفاده عموم مردم نگاشته است.

تبریز؛ مدرسه ولیعصر تبریز؛ شماره نسخه: ۲۲/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این نسب نامه همه ائمه را جهره می‌کند. آلایت ستفرق امتی علی ثلاثة و سبعین فرقتی کلهم فی النار الاواحده، اما آن فرقه که ناجی اند بی شک و شبهه فرقه شیعه اهل بیت اند؛ **انجام:** در شب آدینه در سامره در سرای خود مدفون است ... شهیداً و از وی کرامت بسیار نقل کرده اند.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۹۲گ (۴۹پ-۱۴۰پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۱۶سم [ف مخ]

● **نسب نامه** / انساب / عربی

nasab-nāme

دیباجه کتابی است در نسب که نویسنده بنابر تقاضایی که از او شده بود، نسبت خانواده را که به اهل البیت (ع) منتهی می‌شود، به گونه تشجیر فراهم کند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۹/۶-طباطبائی

آغاز: الحمدلله الذی جعل مراتب العترة النبویه اعلی المراتب و صیر مناصب الذریه المرتضویه اقوی المناصب؛ **انجام:** و کان السید الاجل فلان قد حل من الشرف بالاتصال نسب النبی (ص) من الذروة العلیا و قد التمس ان تثبت نسبه الشریف علی سبیل التشجیر لیکون اصلا جامعا للکبیر منهم و الصغیر انتهی ...

کا: حسینی موسوی، محمد بن میرزا محمد، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماجمذهب، ۱۸گ، اندازه: ۱۲×۲۰/۲سم [ف: ۲۳-۱۶۶]

● **نسب نامه** / انساب / عربی

nasab-nāme

هو محمد بدیع بن ابوطالب بو ابوالقاسم بن ابوطاب بن محمد غیاث الدین عزیز بن شمس الدین محمد بن محمود بن محمد بن میریار بن حسن بن علی بن ابوالفتح بن عیسی بن ابی محمد بن جعفر بن علی بن محمد بن احمد بن موسی بن ابوعبدالله احمد بن محمد الاعراج بن احمد بن موسی بن المبرقع بن الامام محمد الجواد علیه الصلوة و السلام.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۵۸۹/۲۱

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰۶گ، اندازه: ۲۳/۵×۳۳سم [ف: ۵۱-۵۰]

● **نسب نامه** / انساب / فارسی

nasab-nāme

ناشناخته:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۹۸۵

آغاز: الحمدلله الذی خلق الخلایق بقدرته و خلق آدم علیه السلام و دبر بمشیته و سجد له و ملائکته جنته فلما رآک استدراکه بتوبته و فضله و کرمه علی الجمیع ... اما بعد فان جلت قدرته و علت کلمته امر بحفظ الانساب و الاصول؛ **انجام:** و شاهزاده حسین بن علی موسی رضا در شهر قزوین در گورستان مزار مدفونست و سهل بن علی بن ابی طالب علیه السلام بخرقان مدفونست و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع [و] المآب.

وی در آغاز به درخواست سید محمود بن سید امیرالدین بن سید قطب الدین نسب و شجره نامه او را برشمرده و تا آدم علیه السلام پیش رفته سپس به فاصله زمانی پیامبران اشاره نموده و بعد به طور اجمال به احوال ائمه اثنی عشر و ذکر مقابر فرزندان ایشان پرداخته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: سید کمال الدین مرتضوی، مهر ۱۳۷۷؛ جلد: تیماج، ۲۲گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲۷-۲۶۰]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۶۷/۷

آغاز: بسمله باید دانست که حضرت امیرالمؤمنین (ع) را بقول اشهر؛ **انجام:** پر نور باد چشم پدر از چنین پسر×× موفور باد قدر پسر از چنین پدر. آمین رب العالمین تمام شد نسب نامه حضرات ائمه معصومین (ع) بتاریخ غره شهر ربیع الثانی سنه ۱۰۴۳ هـ.ق.

در ذکر جمعی از مشاهیر اعقاب سبطین در دو مقصد: ۱. عقب سبط شهید ابی محمد حسن بن علی بن ابیطالب، ۲. در عقب ابی عبدالله الحسین (ع) ابو الائمه و اولادهای گرامش تا امام دوازدهم؛ بی‌کا، تا: ۱۰۴۳ق؛ مهر: «محمد شفیع»، «عبده الی نقی الحسینی»؛ ۱۵ و۱۶سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۱۷۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۹/۲۹

از شاه جلال الدین حیدر به نثر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱ص(۱۶۷) [سنا: ف: ۱-۷۵]

۴. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۷۶

آغاز: دلام بوده پس او عدویست یعنی از بنی عدی است که از جمله طوایف؛ **انجام:** دیدم در پشت کتابی دو بیت شعر که منسوبند آن دو بیت بحضرت امام جعفر صادق.

درباره نسب عمر بن الخطاب به فارسی تحریر شده است، از امام جعفر صادق علیه السلام نقل شده که فرمودند «مادر عمر، صهاك حبشیه است و او کنیز عبدالمطلب بوده و شتران عبدالمطلب را در صحرا میچرانیده» همچنین از پیغمبر اکرم آمده که نسب خود را برشمرده تا به ابراهیم خلیل الله رسیده و فرموده‌اند که در «نسب ما مخلوط نشده نکاح جاهلیت و سپس از هر که بپرسد مرا، از پدر و مادر او خبر میدهم» به ظاهر این نسخه به وسیله یك شیعی متعصب تحریر شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول؛ ۹ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: -۱۱۶]

۵. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۵۴۲۲/۵۴

با این آغاز: «نصب (نسب) نامه خودمان از قزوینی‌ها که نسبت به خالد می‌دهند خلاف است» و او همان ملا خالد قاضی القضاة شهر قزوین است که در روزگار صفویان می‌زیسته و از بزرگان آنجا بوده است، پسرش میرزا فتح علی حکمران بوده و ریاست عامه داشته است، پسر او میرزا طاهر وزیر و صدر اعظم شاه سلطان حسین صفوی در ۱۱۰۱ است و تخلص «وحید» داشته است، پسر او میرزا معصوم مستوفی زمان نادرشاه و عامل قزوینی است، پسر او میرزا علی قلی مستوفی بوده که پنج پسر داسته است، در اینجا شجره فرزندان او می‌آید تا روزگار ناصرالدین شاه و از آن برمی‌آید که میرزا بزرگ آصف الدوله همان محمد محزون قزوینی پسر همین علی قلی مستوفی است و آن شعرها از اوست و «گلشن احباء» هم باید از او باشد، از این شجره باز برمی‌آید که آثار رضی قبلة الافاق پسر میرزا طاهر وحید است، آقا رضی الدین محمد بن حسن قزوینی درگذشته ۱۰۹۶ که مؤلف عیاریه و قبله آفاق (منزوی ۱۸۴ و ۲۳۵) است نباید پسر وحید باشد و او پیش از وی می‌زیسته و درگذشته است، همین خود می‌رساند که در این نسب نامه شکی هست. تمام نسب نامه در فهرست آمده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۷ق؛ اندازه: ۱۵/۳×۲۱سم [ف: ۸-۳۷۱]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۴۸/۱۲

آغاز: در آغاز این نسب نامه دیباچه مختصری است که چنین آغاز می‌شود: در تاریخ ملوك عجم مسطور است که اسکندر چون بر ممالك فارسی دست یافت

نسب‌نامه‌ای است از ۲۲ نفر پادشاهان ایران باستان بدین ترتیب: کیومرث هوشنگ، جمشید، طهمورث، ضحاك، فریدون، منوچهر، کیقباد، کیکاوس، کیخسرو، لهراسب، گشتاسب، دارا، بهمن، دارای صغیر، اردشیر، شاپور، هرمز، یزدجرد، انوشیروان و نیز اسکندر و تیلقوس و فیثاغورث درهامش معرفی شده‌اند؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴گ (۱۰۰ر-۱۰۳پ)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۴-۲۰۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۰۴۶-ف

نسخه اصل: نسخه آقای حمید ایزدپناه. خاندان جابری و انصاری، به ساخت طومار؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۹۴]

۸. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: ۱۱۹عکسی

زندگی و نسب جمعی از سادات و علما؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۶۵گ [جنگ: ۱-۴۷۱]

۹. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: ۱۴۶عکسی

شرح حال برخی شخصیت‌های خراسانی که با هندوستان ارتباط داشته اند؛ بی‌کا، بی‌تا [جنگ: ۱-۴۷۱]

۱۰. اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۲/۲۵

نسب زوجة ابراهیم بن خلیل؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۳۰۶]

۱۱. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۴۱

نسب نامه پادشاه هندوستان و آغاز دولت عثمانی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۲۴۳پ)، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۵۵۳]

● **نسب نامه آل برامکه** / تاریخ، شعر / فارسی

nasab-nāme-ye āl-e barāmeke

تاریخ منظوم برامکه و پادشاهی است که به زعم مؤلف از تبار آنانند. وی همه سلاطین دنبلی و آذربایجان و چهار سلسله را از نسل ایشان می‌داند و در این منظومه تاریخ آنها را در پی یکدیگر با نظمی سست قلمی کرده است. در ابتدای هر بند از منبع خود یاد می‌کند که نام تمامی آنها چنین است: تاریخ بنی عباسیان، حبیب السیر، مجمع التواریخ، فتوحات مکی، تاریخ القمی، تاریخ ترکی، جهان نمای ترکی، حافظ ابرو، تاریخ قاموس، دفتر رومیان، تاریخ حسن ازری، شاه نامه، تاریخ هرات، جاماس نامه، نگارستان، خاقانی شیروانی، تاریخ سلطان ناصرالدین، فواتح میبدی، بوستان سعدی، مقالات شیخ صفی، شرف نامه، تاریخ عبدالرزاق، روزنامه تیموری، در اوستای در آتش، حکیم فردوس، تاریخ شاه طهماسب، در نسب نواب محمود خان، عالم آرای اسکندر بک، فرمان شاه صفی، تاریخ راشدی و عبداللطیف خان شوشتری.پس از ذکر تاریخ به زمان خود و احوال خویش می‌پردازد و با این عناوین کتاب را ادامه می‌دهد: در تعریف کتاب، در پریشانی اوضاع خود، در تعریف مهمانی فتحعلی خان صبا، تعریف فرمان فرمای آذربایجان، در تحسین پادشاه، آمدن شاه به باغ، التفات کردن شاه میزبان را، آمدن شاه به مهمانی، شکرگذاری اشجار باغ، شکرگذاری پادشاه، در تعریف بزم مهمانی، پیش کش میزبان به شاه. از جمله در تعریف کتاب چنین می‌سراید: «جمله سلاطین حهان بوده اند×× مجتهد و قطب زمان بوده اند / همت برمك همگی داشتند ×× علم ادب و خوب نگه داشتند / هر یکی رویین تن دوران بدند×× رستم ثانی و نوشروان بدند / داد فلك جمله ایشان به باد ×× نیست به جز نام از ایشان به یاد / رحمت حق باد روانهایشان ×× رحمت حق بوده روانهایشان / هست همین گنبد بس تیزگرد×× جمله گیتی شده از وی چو گرد / «غ» «ر» «ع» «ز» ای راهبر×× رفته بود ز هجرت خیر البشر / گفته شد از ساعت دو

این کتاب×× بحر نهان گشته به زیر حباب / گشته حیات همه رفتگان ×× منت کلی است بر آیندگان / بس که چهل سال کشیدیم رنج ×× عده افراد شده همه به رنج / یک شبی گردید مرور نظر ×× وارد غیبی به دلم شد مگر / مصرع آخر چو نمودم حساب ×× سنه سالش شده این را بیاب ... / مدت عمرم چو شد شصت پنج×× شاد نبودم در آن روز پنج».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۵۶/۱

آغاز: نصب [کذا: نسب] نامه آل برامکه از قرار تواریخ. هست نژادم به دو شاه گزین×× آن یکی دنیا و دیگر شاه دین / از طرف ام به مهمان می‌رسم ×× و از طرف اب به کیان می‌رسم / موسی جعفر جد ام جد من×× عیسی جعفر جد اب جد من / مور ضعیفیم در این آستان×× سلسله جنبان در دوستان / نیست در این سلسله همتای من×× هست گواه خالق یکتای من؛ **انجام:** کزین گردش آن شاه آزادگان ×× سپردش همه آذر آبادگان / در آن انجمن شاه خورشید فر ×× هیونان اسبان کالا و زر / پراکنده پرویزگان سپاه ×× و از آن جا گرایید دی بارگاه

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ مجدول؛ ۱۶گ (۱پ-۱۶پ)، ابعاد متن: ۸/۵×۱۴، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲۰-۵۴۴]

● **نسب نامه اعلیحضرت شاهی = نسب نامه صفویه** / تاریخ ایران، انساب / فارسی

nasab-nāme-ye a‘lā-hazrat-e šāhī = nasab-e nāme-ye safavīye

حسینی اصفهانی، محمد شفیع، ق۱۱ قمری

hoseynī esfahānī,mohammad šafī‘(- 17c)

اهداء به: شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷-۱۱۰۵ق)

تاریخ تألیف: ۱۰۹۰ق

تاریخ صفویان و تبارنامه ساختگی ایشان است، چیزی به رویه «صفوة الصفا» می‌باشد. بیشتر دربردارنده: تبارنامه صفویان از شاه سلیمان تا امام موسی کاظم، گزارشی از زندگی شاه اسماعیل یکم (۹۰۵-۹۳۰ق)، شاه تهماسب(۹۳۰-۹۸۴ق)، شاه اسماعیل دوم (۹۸۴-۹۸۵ق)، سلطان محمد پسر شاه تهماسب، شاه عباس (۹۹۶-۱۰۳۸ق) پسر همان سلطان محمد. در آن از نفحات الانس، صفوة الصفا، بحر الانساب، احسن التواریخ حسن بیگ، جهان آرا، حبیب السیر، عالم آرای عباسی نام برده است.می‌خواسته در سه «صحیفه» بنگارد. (احمد منزوی)

آغاز: نسب نامه شاه عالم پناه×× که روشن ازو گشت خورشید و ماه انتساب سلسله همایون ... به خانواده نبوت ... سوابق آنچه در کتب انساب و رسائل معتبره مذکور است و در بحر الفوائد منظور ...

[الذریعة ۴۴/۳؛ نسخه‌های منزوی ۴۰۹۶ و۴۳۹۶؛ بریگل ۸۹۷؛ فهرستواره منزوی ۱۰۹۴/۲]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۷۶۷

آغاز: برابر

انجام: بحمدالله ... صحیفه اول از کتاب نسب نامه اعلی حضرت شاهی ... سمت اتمام یافت ... در صحیفه دوم و سوم مرقوم کلک بیان خواهد شد ... وقد وقع الفراغ من تسویده فی شهور سنة تسعین والف ... والحمدلله علی جزیل نعمائه و جمیل توفیقاته

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۹۰ق؛ با یادداشت کتابخانه نجف قلی در ۱۰۹۵ که از دولت خانه به آنجا آمده؛ کاغذ: ترمه، ۲۵۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۳×۲۲/۳سم [ف: ۴-۸۲۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۲۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** در صحیفه دوم و سوم مرقوم کلا بیان خواهد شد و الحمد الله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا.

صحیفه یکم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۲۷گ، ۲۲ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۶-۵۸]

● **نسب نامه امامان = مختصر در انساب** / انساب / فارسی

nasab-nāme-ye emāmān = moxtasar dar ansāb

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۵۰-ع

نسخه اصل: دانشگاه ش ۸۷۷؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۸گ (۹-۳۶) [فیلمها ف: ۱-۲۶۶]

● **نسب نامه بنی هاشم و بنی عباس** / انساب / فارسی

nasab-nāme-ye banī hāšem va banī ‘abbās

در این کتاب نسب بنی هاشم از زمان ابراهیم خلیل ذکر شده و سپس نسب خاندان بنی عباس تا خلیفه عباسی المستعصم که بدست هلاکوخان مغول کشته شده نقل گردیده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۸۳

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین و بعد چون خداوند رحمن و خالق زمین و آسمان؛ **انجام:** از جمله در آنوقت در بغداد شصت هزار حمام بود باقی را بر این قیاس باید نمود و الله اعلم بحاقیق الامور.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: دهه اول شوال۱۲۹۹ق، جا: تهران (احتمالا)؛ با سرلوح؛ جلد: تیماج، ۱۲گ، ۱۳ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲-۸۵]

● **نسب نامه پادشاهان صفویه** / انساب / فارسی

nasab-nāme-ye pādešāhān-e safavīye

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۸۵/۱۸

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱و ۱۳؛ جلد: میشن، ۱ص (۱۸پ)، اندازه: ۱۵/۶×۲۵/۸سم [ف: ۲۹/۱-۲۳۱]

←نسبنامه پادشاهان طبرستان ⟵ منشور مبارک

● **نسب نامه پیامبر اکرم(ص)** / تاریخ معصومین، انساب / فارسی
nasab-nāme-ye payāmbar-e akram

در این کتاب ابتدا نعت پیامبر و ائمه معصومین و سپس انساب خاندان پیامبر می‌آید و بعد از زندگی امام رضا (ع) و اتفاقات زمان ایشان بحث می‌کند. این کتاب ظاهراً در قرن سیزدهم نوشته شده است.

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۸۱/۱

آغاز: بسمله – الحمدلله الذی اصطفی نبیا و آدم بین الماء و الطین؛
انجام: در ترکستان دو قبیله و در سراب یک قبیله ساکن است و الله اعلم.
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۰۳ص(۱–۱۰۳)، ۱۷ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: –۱۱۹]

● **نسب نامه پیامبر و امامان علیهم السلام** / انساب /فارسی
nasab-nāme-ye payāmbar va emāmān ‘alayhem-os salām

ناشناخته:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۰۲۹/۱

نسب نامه پیامبر و امامان و آجال و اولاد ائمه اثنی عشر از زبدة التصانیف خوانساری؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۵گ (۱پ–۵پ)، ۱۵سطر (۸×۱۲)، قطع: بغلی [ف: ۱۷–۲۷۸]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۶۸۵/۲۴

آغاز: بسمله. هذا تحقیق انساب الائمة الطاهرین و اسمائهم و القابهم و کنیتهم و آبائهم و امهاتهم ...
گفتاری در نسب و لقب و تاریخ ولادت و وفات هر یک از چهارده معصوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب۹۹۷ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: ترمه، ۳گ (۸۶پ–۸۸ر)، ۴۱سطر ، اندازه: ۹/۸×۲۲سم [ف: ۸–۴۶۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۳/۷

آغاز: بسمله. نسب نامه حضرات ائمه معصومین صلوات الله علیهم اجمعین. اول در احوال حضرت خاتم الانبیاء ... نقل از نگارستان، نسب شریفش بر این موجب است محمد بن عبدالله؛ **انجام:** حضرت امام جعفر صادق امام ششم ... اولادش ده نفر ذکور، امام موسی، کاظم، اسحاق، محمد، اسماعیل، عبدالله، عباس، علی، اناث ...
نسب نامه چهارده معصوم است، و نسخه ما از پیامبر آغاز شده و در جعفر صادق بریده شده است؛ خط: نستعلیق، کا: باکی، محمد مؤمن بن علینقی، تا: قرن ۱۲، جا: اصفهان؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲گ (۶۳ر–۶۴پ)، ۴۸سطر (۹×۲۳)، اندازه: ۱۴/۵×۳۰سم [ف: ۱۴–۱۱۹]

● **نسب نامه پیامر اسلام (ص) تا حضرت آدم (ع)** /
انساب / فارسی
nasab-nāme-ye payāmbar-e eslām tā hazrat-e ādam

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۰۴/۸۰

با چند توضیح در حاشیه آن از کتاب الفتوحات السبحانیة فی نظم الدرر السنیة فی السیرة الزکیة و جامع الجوامع طبرسی؛ کا: علی بن ابراهیم مازندرانی، تا: با تاریخ۱۰۷۵ق؛ جلد: تیماج، ۱ص (۶۲ر)، اندازه: ۱۴/۹×۲۵/۳سم [ف: ۲۹/۱–۲۸۵]

● **نسب نامه پیر و مریدی** / عرفان و تصوف / فارسی
nasab-nāme-ye pīr va morīdī

این نسب نامه با صرف نظر از صحت و سقم آن، از جهت بررسی القاب و تعابیر مهم است. تفصیل آن چنین است: درویش حاجی نثار علیشاه طالب قطار علیشاه مرید آقای سید حمیدخان قطار علیشاه طالب خوشحال علیشاه مرید آقای سید اسمعیل جان خوشحال علیشاه طالب حاجی بحر علیشاه فرید آقای سید حیدر حاجی بحر علیشاه طالب طالب علیشاه مرید آقای سیدمیرزاطالب علیشاه طالب ببر علیشاه مرید آقای آسید نصرالله ببر علیشاه طالب کرم علیشاه مرید آسید عزة الله کرمعلیشاه طالب غلام علیشاه مرید آسید کوهی غلام علیشاه طالب محبت علیشاه مرید پیر شمس نورالدین محبت علیشاه طالب خوشحال علیشاه مرید پیرشاه شمس پیرکریم خوش حال علیشاه طالب کنکر علیشاه مرید سید کمال الدین کنکر علیشاه طالب محبت شاه نهانکه مرید سید نورالدین محبت شانهانکه طالب میاخاکی مرید پیرکریم حیدر میاخاکی طالب جانی مرید عیسی قتال جانی طالب حقانی مرید شاه عبدالرحمن خدابخش حقانی طالب نور نهال مرید شاه عبدالوهاب نور نهال طالب نورکلان مرید حضرت شاه جنیة کتب شیر نورکلان طالب سرخ علی مرید شاه جنید سرخ علی طالب سوخته علی مرید شاه عبدالرحمن کبیر سوخته علی طالب بهار علی مرید سید نورالدین بهار علی طالب داد علی مرید حضرت سید محمد دادعلی طالب گنج علی مرید سید ابوسعید علیم گنج علی طالب مقصود علی مرید شاه محمد قوس مقصود علی طالب پیر میر امیر شیر حضرت شاه سلطان سید جلال الدین حیدر مرید آقای سید علی حیدرشاه سید جلال طالب شاه جمال چرمینه پوش طالب شاه جمال مجردعلی مرید سید جعفر شاه جمال مجرد علی طالب شاه ابراهیم مرید آقای سید شاه محمد بن ابراهیم سید شاه ابراهیم طالب شاه عبدالله قاف مرید سید احمد چراغعلی طالب دوست علی مرید سید عبدالله دوست علی طالب کلک علی مرید سید علی اصغر کلک علی طالب قادر علی مرید سید جعفر قادر علی طالب اسرار علی مرید صاحب الزمان (عج) اسرار علی طالب پاک علی مرید امام حسن عسکری (ع) پاک علی طالب صابر علی مرید امام علی النقی

(ع) تاج علی طالب بنده علی مرید امام رضا (ع) بنده علی طالب رفاقت علی مرید امام موسی کاظم (ع) رفاقت علی طالب برق علی مرید امام جعفر الصادق (ع)برق علی طالب ملتک زنجیر پا مرید امام محمد باقر (ع) پلنگ زنجیر پا طالب سلطان قاهر قوس مرید امام زین العابدین (ع) سلطان قاصر قوس طالب دده روشن علی مرید امام حسین (ع)دده روشن علی طالب سلطان محمود پاطلی مرید امام حسن(ع) سلطان محمود پاطلی طالب مولانا علی (ع) مرید در نزد جناب پیغمبر (ص) مولانا علی طالب درگاه رب العزة پیر بنیامین، و الله اعلم بالصواب.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳۷۵/۵

خط: نستعلیق مایل به نسخ، کاتب = ظاهراً مؤلف، بی‌تا؛ ۴ص(۶۰-۶۳)، ۱۲-۱۳سطر ، اندازه: ۱۱/۲×۱۸سم [ف: ۴۵-۱۹۷]

● **نسب نامه پیغمبر و امامان علیهم السلام** / انساب / فارسی

nasab-nāme-ye peyqambar va emāmān ʻalayhem-os salām

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۵۳/۲

آغاز: نسب نامه اولاد سید المرسلین و اولاد شاه ولایت و ائمه معصومین (ع) بدانکه فرزندان حضرت رسول هشت است؛ **انجام:** اسامی کمر بستگان شاه ولایت (ع) محمد ابابکر ... جوانمرد قصاب ذوالنون مصری

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۸ص (۹۶-۱۰۳)، سطور چلیپا (۹/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۹-۱۱۸۶]

● **نسب نامه حضرت عبدالعظیم (ع)** / انساب / فارسی

nasab-nāme-ye hazrat-e ʻabd-ol-ʻazīm

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۵/۱۶۲

آغاز: بسمله، نسب نامه حضرت امامزاده واجب التعظیم و التکریم امام زاده عبدالعظیم بن عبدالله بن علی الشدید بن حسن الامیرین زید بن امام حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام. کتبه احمد غلام عمله خزانه ۱۱۳۸. پس از آن گفتاری از پیغمبر (ص) و برخی از حکیمان «فی الرزق و الحرمان و تبدل الاعوان و التفاوت

بی‌کا، تا: بین ۱۰۶۳ تا۱۱۴۱ق؛ جلد: تیماج، ۱ص(۱۶۱)، اندازه: ۱۵/۵×۳۳سم [ف: ۱۰-۱۳۵۲]

● **نسب نامه حضرت محمد (ص) و شرح حال ائمه (ع)** / تاریخ پیامبراکرم(ص) / فارسی

nasab-nāme-ye hazrat-e mohammad va š.-e hāl-e a’emme

رساله‌ای است در نسب‌نامه حضرت رسول اکرم تا آدم صفی و ذکر نام‌ها و مدت عمر و امامت و سایر مطالب راجع به شرح حال دوازده امام.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۴۹۳/۹

آغاز: نسب نامه حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم - محمد بن عبدالله؛ **انجام:** زنده بودن وی که در قرآن وارد است، اگر کسی متشکک شود یا انکار کند، آنکس مطلقاً کافر بود. نعوذ بالله من غضبه.

خط: نسخ ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ، ۲۴سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲-۱۹۷]

● **نسب نامه خاندان عثمان بیک غازی** / انساب / فارسی

nasab-nāme-ye xāndān-e ʻosmān beyk-e qāzī

نسب نامه خاندان عثمان بیک غازی را به نقل از تاریخ «هشت بهشت» ادریس بن حسام الدین منشی بدلیسی (ق ۱۰).

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۷۷۲/۹

آغاز: خلاصه آن چه دراین باب درتاریخ هشت بهشت مسطور است آن است که نسب وسلسله خاندان ابوالمجاهد عثمان بیک غازی برأی مورخان وثیق قاینی خان که نسب به او منتهی مینمایند عیص بن اسحاق نبی علیه السلام است؛ **انجام:** اول کسی که علم طب را به کثرت اندیشه استنباط کرد وبه هرکس آموخت او بود وضع گرمابه ازاو مست، شراب از انگور او بیرون آورد وعلم خیاطی از نتایج فکر اوست، جاده شهرها درزمان او به هم رسید، مدت پادشاهی او هفتصد سال بود

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۷گ (۵۱پ-۵۷ر)، اندازه: ۲۲×۲۶سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۰]

● **نسب نامه دوازده امام علیهم السلام** / تاریخ معصومین، انساب

nasab-nāme-ye davāzdah emām ʻalayhem-os-salām

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۷۲/۵

خط: نستعلیق، کا: ترشیزی، حسین بن محمد، تا: ۱۸ ذیقعده۱۰۹۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۵گ (۳۲-۳۶)، ۱۷سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶-۱۷۱]

←نسب نامه سادات بخاری ← تذکرة الابرار
←نسب نامه سادات بخاری ← تذکرة الاصفیاء

● **نسب نامه سادات دیلمی** / انساب / عربی
nasab-nāme-ye sādāt-e deylamī

تاریخ تألیف: ۱۰۸۹ق
شجره نسب و سرگذشت اجداد سادات دیلمی که نیاکان حکیم مؤمن و میر عطاء الله (پزشکان عصر صفوی) بوده‌اند و به قاسم بن حسن امیر بن ابی الحسن زید بن حسن بن علی بن ابیطالب (ع) می‌رسد به نقل از کتاب عبیدلی (تألیف در ۴۰۴ و نیز از شجره نامه دیلمیه که در ۹۹۷ تألیف شده و از وصیت نامه سید مؤید ابوالحسن احمد بن ابوالقاسم بن هارون اقطع که در زمان نوشتن این شجره نامه در دست بوده است). محمد باقر دیلمی در ذیل آن، سرگذشت میر عطاء الله تنکابنی نیای حکیم مؤمن (– ۱۲۰۳ق) و موالید و وفیات نزدیکان حکیم مؤمن را نوشته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲۱/۴۴
آغاز: بسمله قال الشیخ الشریف العبید لی النسابه و ابوالحسن الموضح النسابه فی نسب السید الامام الهمام ابوالحسین احمد الهارونی ...
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴ص (۵۲۳–۵۲۶)، قطع: بیاض رقعی [ف: ۱۰–۹۹۷]

● **نسب نامه سادات کنتور** / انساب / فارسی
nasab-e nāme-ye sādāt-e kantūr

موسوی، مهدی حسن
mūsavī, mehdī hasan

نسب‌نامه سادات کنتور است از امامزاده محمد محروق مدفون در نیشابور تا اعقاب ایشان که به هند مهاجرت کرده‌اند. در پایان هم به خاندان صاحب عبقات پرداخته که این بخش از نسخه افتاده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۷۵۱
آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی رسوله محمد و آله الطیبین الطاهرین. اما بعد چنین گوید اضعف العباد که او سبحانه عز شانه تعالی قادر است بر همه چیز؛ **انجام:** دویم میر پیر محمد ارشد چون دو دختر شدند یکی بی بی کهستی که به شکرانه ... که خدا شدند.
خط: نستعلیق شکسته تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ مهر: «... علی الموسوی»(بیضوی)؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: کشمیری، ۳۶گ، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۸–۳۳۶]

● **نسب نامه سادات کنتور** / انساب / فارسی
nasab-nāme-ye sādāt-e kantūr

ابن الله کرم
ebn-e al-lāh karam

نسب‌نامه و شرح حال مختصری از بزرگان سادات کنتور و اثبات صحیح النسب بودن آنهاست. در پایان هم توضیحات مختصری درباره شهر نیشابور و امام موسی کاظم دارد.مؤلف از خود نام نبرده ولی او هم ظاهراً از همین خاندان بوده چنان که از پدرش یاد می‌کند: «و والد ماجد این احقر سید الله کرم اصول دین و فروع مذهب حق امامیه اثنا عشریه از مولوی عبدالرب ولد قاضی ولی محمد سنی بانی مبانی حضرت پور که به ذات خود مذهب تشیع اختیار کرده بود تصحیح نمودند ...». میان نسخه بعضی صفحات افزوده شده که به این مطالب می‌پردازند: نقل کاغذی که به خط سید غیاث الدین در خانه اجمل حسینی یافته شده، شجره سادات قصبه کنتور که از نیشابور آمده متوطن شدند، نسب نامه سادات به دکهن طرف منقول از خط شاه کو در مداری، نسب نامه سید محمد قلی، ذکر نیشابور.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۹۵۶
آغاز: انتخاب نسب نامه سادات کنتور. در کتاب مرآة الاسرار در ضمن احوال سید علاءالدین اعلی بزرگ کنتوری مذکور است سید شرف الدین نیشاپوری با یک برادر که سید محمد نام داشت؛
انجام: ثم من ولده ایضا السید ابو جعفر محمد بن موسی بن محمد بن القاسم بن حمزه جد ملوک آل ساسان. انتهی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماجمذهب، ۵۱گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۸–۳۳۵]

● **نسب نامه سلاطین و بزرگان** / انساب / فارسی
nasab-nāme-ye salātīn va bozorgān

طرز تحریر این نسب‌نامه بدین شرح است: در دوایرادی اسم شخص معروفی آمده و با خطوطی در طول و عرض اولاد او ذکر شده است، ابتداء از حضرت آدم است و انتها به تیمورگورگان می‌رسد. مدرک کار حبیب السیر و روضة الصفا جلد اول می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۴۵
آغاز: آدم ابوالبشر؛ **انجام:** امیر تیمور گورکان.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۳۲گ، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۵–۳۶۷]

● **نسب نامه سیادت و خرقه = نسبت خرقه = نسب نامه** / عرفان و تصوف، انساب / فارسی
nasab-e nāme-ye sīyādat va xerqe = nesbat-e xerqe = nasab nāme

قاسم انوار، علی بن نصیر، ۷۵۷؟ – ۸۳۷ قمری
qāsem-e anvār, ‘alī ebn-e nasīr (1357 - 1434)

نخست نسبت سیادت قاسم انوار است (که با ۱۳ واسطه به هارون بن موسی بن جعفر (ع) می‌رسد) و پس از آن سند خرقه او از ابوعلی یمنی تا حبیب اعجمی از حسن بصری.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷/۱۵-فیروز

خط: نستعلیق، کا: سلطان علی، تا: ۸۸۶ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۲ص(۲۱۸-۲۱۹)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۲۱-۱۸۸]

● **نسب نامه سید حسین حسینی طباطبائی حکیم** / انساب / عربی

nasab nāme-ye sayyed hoseyn hoseynī tabātabā'ī hakīm

این نسب نامه را سید حسین حائری در زندگی دایی خود امیر سید علی صغیر (که در متن نسب‌نامه او را با عنوان رئیس الفقهاء و المجتهدین یاد می‌کند) از روی نسب نامه خانوادگی نویسانیده است. نسب این خانواده از زید بن علی بن الحسین (نیای آنان) شروع و به محمد مهدی بن سید جعفر بن سید حسین بن سید عبدالله نبیره سید حسین حسینی طباطبائی نویسانده این نسب نامه ختم می‌شود. در این نسب‌نامه تاریخی که مربوط به خاندان حکیم عراق است در مورد پاره‌ای از اشخاص توضیحات تاریخی دارد و به ذکر سفرهای برخی از آنان به شهرهای ایران و عراق می‌پردازد. از آن جمله درباره سید منصور پدر میر سید علی کبیر آمده: «ثم السید منصور قصد الغری و مارآی بهامن یتلمذ عنده و توجه الی ایران و ساح بهامدة زمان الی دورة الاستاد العظیم الشان اقا باقر بن محمد اکمل البهبهانی ... فقصده و تلمذ عنده و تزوج باخته». درباره شمس الدین محمد ملقب به باز آمده: «کان کثیر الضیف ... یصیح عند اطعامه باز بیاور و باز بیاور ... و سبعةو ثلثون و لدا و کلهم اعز رجالاهل زمانه ...». کاتب نسخه محمد مهدی بن سید جعفر بن سید حسین این نسب نامه را از سید حسین تا خویشتن ادامه داده و تکمیل کرده است و در حاشیه صفحه ۲ قسمت‌هایی را که از نوشته اصلی ساقط بوده به نقل از عمدة الطالب آورده و در کنار صفحه آخر نیز توضیحی درباره مادر خویش مریم بیگم دختر اتونی بیگم که از احفاد آغا بیگم دختر شاه سلطان حسین صفوی است افزوده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۷/۱-طباطبائی

آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین هذا نسب الاقل الاثیم حسین الحسینی الطباطبائی الحکیم الحائری المسکن و المولد و المدفن انشاء الله تعالی استکتبته فی زمن خالی العلامه الامیر سید علی الصغیر من النسب الذی کان لنامن ابی و اجدادی الذی ینتهی الی جدنا الاعلی علی بن الحسین ... اما زید بن علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب علیه السلام قتل فی راس المائة و العشرین؛ **انجام:** و السید امین. تمت بیدالاقل السید محمد مهدی بن السید جعفر بن السید حسین بن السید عبدالله الی آخر النسب فی اربعة و عشرین من محرم الحرام سنه ۱۳۱۵.

کا: محمد مهدی بن سید جعفر بن سید حسین، تا: محرم۱۳۱۵ق؛ جلد: مقوا، ۳گ (۱ر-۳پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۲-۱۵۹]

● **نسب نامه سید خداداد قائم مقامی** / انساب / فارسی

nasab-nāme-ye sayyed xodādād qā'em maqāmī

قائم مقامی، خداداد بن سید الحق، ق۱۳ قمری

qā'em maqāmī,xodādād ebn-e seyyed-ol-haqq(- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۱۹/۳

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [مختصر ف: -۸۵۶]

● **نسب نامه سید نعمت الله** / انساب / فارسی

nasab nāme-ye sayyed ne'mat-ol lāh

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۶/۱۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱ص (۲۵۶)، اندازه: ۱۸/۲×۲۹/۱سم [ف: ۲۹/۱-۴۳۴]

● **نسب نامه شاه سلیمان صفوی** / تاریخ ایران، انساب / فارسی

nasab-nāme-ye šāh soleymān safavī

نسب نامه شاه سلیمان صفوی و تاریخ جلوس و مرگ پادشاهان صفوی.

تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۳۸

خط: نسخ، کا: الیاس بن خضر حسینی به دستور یوزباشی، تا: ۱۰۹۷ق؛ ۱ص(۲۴۳ر)، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۵۵۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۴۳/۳۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۲۴۰]

● **نسب نامه شیخ جنید تا علی (ع)** / انساب / فارسی

nasab-nāme-ye šeyx jonayd tā 'alī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۶۶/۱

کا: شریف محمد بن احمد مهدی حسینی، تا: گویا قرن ۱۰ و ۱۱؛ ۱ص(۱پ) [ف: ۶-۴۳۷]

←نسب نامه صفویه ← نسب نامه اعلیحضرت شاهی

● **نسب نامه صفویه** / تاریخ ایران، انساب / فارسی

nasab-nāme-ye safavīye

ناشناخته:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۲۷

آغاز: صدر هذا الکتاب بسم الله ×× افتتاح الخطاب بسم الله/ اول القول اسمه الاعلا×× صانع الصنع مبدع الاشیا / آفریننده زمین و

زمان ×× بر همه حاضر از همه پنهان / دل مظلوم را ضیائی بخش×× وز صفای خودت صفائی بخش / جرم مظلوم را ز راه کرم×× خواجه بخشد بخواجه عالم؛ **انجام:** شکر لله که تا «نسب نامه» ×× ختم کردم بیاری خامه / خیز مظلوم و حق گذار کن×× در ره شاه جان سپاری کن / در دعا کوش روز و شب مظلوم×× تا نگردی ز فیض شه محروم / دولت شاه کامکار طلب ×× بتضرع ز کردگار طلب / کز بلا ذات پاک عالی شاه ×× باد همواره در پناه الاء / از سر صدق و از ره تحسین ×× مومن پاک دین بگو آمین (کتبه باستعجال بهاء الدین محمد مشرف سر کار فایضالانوار)

از مظلوم و نسب نامه صفویان است نزدیک ۱۷۰۰ بیت و به همین گونه هم نامیده شده است (ص۵۴ و ۵۸): «نام این نسخه ای رفیق شفیق / شد «نسب نامه» از سر تحقیق»، «همتی برگمار در کارم ×× تا «نسب نامه» را بنظم آرم»، «قوت روحت ز فیض آن بطلب ××از «نسب نامه» قوت جان بطلب»، این کتاب در زمان شاه تهماسب سروده شده است، چنین است گزیده عنوان‌های آن: ۱. مناجات، ۲. نعت سید عالم (ص)، ۳. منقبت علی (ع)، ۴. محبت او که بی متابعت صورت نبندد، ۵. مناقب ائمه اثنی عشر، ۶. مناقب علی بن حمزة بن موسی کاظم، ۷. ستایش شاه تهماسب بهادر خان، ۸. گفتار در زمین بوسی شاه زمان، ۹. ولایت نامه علی بن حمزه، ۱۰. گفتار در سبب نظم نسب نامه، ۱۱. مناقب اولیای صفویه، ۱۲. آغاز داستان در ستایش شاه تهماسب بهادر خان، ۱۳. ستایش شاه اسماعیل، ۱۴. ستایش سلطان حیدر، ۱۵. ستایش شاه جنید، ۱۶. ستایش شاه ابراهیم، ۱۷. ستایش سلطان خواجه علی، ۱۸. ستایش شیخ صدرالدین موسی، ۱۹. ستایش شاه صفی الاصفیا، ۲۰. ستایش سید امین الدین جبرئیل، ۲۱. ستایش سید صالح، ۲۲. ستایش قطب الدین احمد، ۲۳. ستایش سید صالح الدین رشید، ۲۴. ستایش سید محمد، ۲۵. ستایش سید عوض الخواص، ۲۶. ستایش فیروز شاه، ۲۷. ستایش سید محمد، ۲۸. ستایش سید شرفشاه، ۲۹. ستایش سید محمد، ۳۰. ستایش سید حسین، ۳۱. ستایش سید محمد، ۳۲. ستایش سید ابراهیم، ۳۳. ستایش سید جعفر، ۳۴. ستایش سید محمد، ۳۵. ستایش سید اسمعیل، ۳۶. ستایش سید محمد، ۳۷. ستایش سید احمد اعرابی، ۳۸. ستایش سید ابوالقاسم، ۳۹. ستایش سید ابوالقاسم حمزه، ۴۰. ستایش موسی کاظم، ۴۱. ستایش جعفر صادق، ۴۲. ستایش محمد باقر، ۴۳. ستایش زین العابدین، ۴۴. ستایش حسین، ۴۵. منقبت علی، ۴۶. گفتار در ستایش محمد، ۴۷. گفتار در سلوک منهاج و صفت تاج و طریق پوشیدن آن بنوع ابتهاج، دراین بند نکته‌های سودمندی درباره تاج و دیگر لوازم درویشی هست، ۴۸. گفتار در اظهار عقیده و خاتمه این کتاب پسندیده؛ خط: نستعلیق، کا: بهاء الدین محمد مشرف سرکار فائض الانوار، بی‌تا؛ پاکیزه و شاهانه نوشته شده، با سر لوح، مجدول؛ در صفر ۱۱۶۰ و ربیع الثانی ۱۱۶۲ عرض شده و در ۱۹ جمادی الاول ۱۱۵۱ پانصد دینار (سیاق) بهای آن بوده؛ مهر اسدالله مورخ ۱۲۶۹؛ کاغذ: سپاهانی، ۶۷گ، ۹ سطر (۷×۱۰)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۱-۲۴۳۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۲عکسی

نسخه اصل: کتابخاهمان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۴۲۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۹۱۸/۹

آغاز: بیان نسب سلطان العارفین قطب الحق خلیل الاسلام و المسلمین شیخ سلطان شاه اسماعیل دام سلطانه و بان برهانه و اخوه (کذا فی النسخه) المکرم شاه سلطان علی ابنان (کذا) شیخ حیدر بن شیخ جنید بن شیخ ابراهیم بن خواجه علی بن صدرالدین موسی بن شیخ صفی الدین اسحاق بن امین الدین بن جبرئیل بن قطب الدین بن صلاح الدین بن محمد الحافظ بن عوض الخواص بن فیروزشاه بن محمد بن شرفشاه بن محمد بن حسن بن محمد بن ابراهیم بن جعفر بن محمد بن اسماعیل بن احمد بن ابی الحسن احمد الاعرابی بن ابی القاسم بن ابی محمد قاسم بن حمزة بن موسی الکاظم (ع) ...

نسب نامه و شجره سیادت پادشاهان صفویه است، این نسب نامه برای شاه اسماعیل صفوی (جلوس: ۹۰۷) و در زندگی او درست شده و جزء قدیمترین اسناد سیادت صفویه است، نویسنده، نسب شاه اسماعیل را با ۲۷ واسطه به حمزة بن موسی الکاظم (ع) می‌رساند، درباره نسب صفویه رجوع شود به سلسه النسب صفویه زاهدی چاپ برلین و شیخ صفی و تبارش از احمد کسروی؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱ص(۸۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹-۶۰۲]

● نسب نامه قاضی برهان الدین / انساب / فارسی

nasab nāme-ye qāzī borhān-od dīn

مرادآبادی، عنایت علی بن نظر علی، ق۱۳ قمری

morād-ābādī, ʻenāyat ʻalī ebn-e nazar ʻalī(- 19c)

در نسب اولاد قاضی برهان الدین ساکنین قریه بچهرایون از قرای مراد آباد، که مؤلف هنگام سکونتش در این منطقه (سال ۱۸۶۷م) نگاشته است و می‌گوید که قاضی برهان الدین از اقطاب طریقه حسنیه است.این نسب‌نامه به صورت جدول‌های عمودی است که در عمود اول در هر صفحه شماره مسلسل و دوم نام شخص و سوم فرزند وی و چهارم عدد فرزندان فرزند او نوشته می‌شود.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة علی رسوله ختم المرسلین ... از قدرت کامله الله جل شأنه اولاد حضرت آدم

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، نسخه پیش‌نویس است با خط خوردگی و اضافه؛ ۹گ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۷-۲۵۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۱۴گ، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۷-۲۵۶]

● **نسب نامه قطب شاهی** / شعر، تاریخ / فارسی
nasab-nāme-ye qotb-e šāhī
شیدانی، عنایت الله، ق۱۲ قمری
Šaydānī,‘enāyat-ol-lāh(- 18c)

به نام: محمد قلی قطب شاهی
منظومه‌ای است قریب به ۹۸۰۰ بیت که مؤلف آن را به سبک شاهنامه فردوسی، به صورت حماسی و به نام محمد قلی قطب شاهی از سلسله قطب شاهیان حیدرآباد دکن هند ساخته است.او در اشعارش به «فرس» تخلص می‌کند و در کتاب حاضر تاریخ شاهان قره قوینلو و آق قوینلو و قطب شاهیان حیدرآباد دکن را به نظم کشیده است و چون آن را برای محمد قلی قطب شاهی پرداخته، به «نسب نامه قطب شاهی» نام‌بردار شده است.در پایان اشعاری در مدح حضرت پیامبر (ص) و دوازده امام علیهم السلام دارد که از آنها شیعه بود وی کاملاً هویدا است.اسامی اشخاص و اماکنی که نامشان در این منظومه آمده عبارتند از: وصف: شهر حیدرآباد، احمد جلایر، قرا یوسف بن قرا محمد ترکمان و ذکر وفات وی در قلعه النجق، میرزا الوند بن میرزا اسکندر و وفات وی، ویس قلی بن پیر قلی بن میرزا الوند بن میرزا اسکندر، شاهزاده پیر قلی بن ویس قلی و ظفر یافتن وی بر شاه نورالدین نعمت الله ولی، سلطان محمد بیدری، تعریفی شهر گنجی، بره ملک قطب شاه، ابراهیم قطب شاه بن بره ملک قطب شاه، میرزا محمد امین اصفهانی، خواجه حسین ثنایی.در قصیده‌ای در اواخر آن آمده: «که روی علی شمع ایوان ماست ×× ز مهر علی تازه ایمان ماست / چو «فرسی» ز مهر علی نگذرم ×× که از جان و دل مادح حیدرم. و در پایان همین قصیده گوید: چو «فرسی» ز مدح علی سرورم×× ثناگوی اولاد پیغمبرم».

[نسخه‌های منزوی ۳۲۷۲/۴؛ تاریخ تذکره‌های فارسی ۵۰/۲؛ قاموس الاعلام ۳۳۹۲/۵؛ فهرستوراره منزوی ۱۳۵۵/۲؛ تاریخ ادبیات ایران، ذبیح الله صفا ۵۷۶/۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۶۶

آغاز: نخست ای خردمند دانش فزای ×× زبانرا بنام خدا بر گشای / نروید ز خاک آنچه برگ گیاه ×× که نبود بر او سکه قطب شاه؛
انجام: نماند نهان گنج پر رنج من×× چو مهر آشکارا بود گنج من / پسندیده آید بر خاص و عام ×× بحق محمد علیه السلام
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: غره جمادی الاول۱۰۱۹ق، جا: حیدرآباد؛ مجدول مذهب، با سرلوح مزدوج مرصع؛ ۲۴۵گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۲۰×۳۲/۵سم [ف: ۲۶-۲۵۰]

← نسب‌نامه کرد مازندرانی ⟵ شکار نامه

● **نسب‌نامه مؤتمن الملک** / انساب / فارسی
nasab nāme-ye mo’tamen-ol molk
گرمرودی، علینقی، - ۱۲۸۰ قمری
garmrūdī, ‘alī-naqī(- 1864)

به دستور: میرزا سعید خان مؤتمن الملک
میرزا سعید خان موتمن الملک از ۱۲۶۸ تا ۱۲۹۰ق متولی‌باشی مقبره امام رضا علیه السلام و بعد از ۱۲۹۸ تا ۱۳۰۱ق وزیر خارجه ایران شد. او به گرمرودی دستور می‌دهد تا نسب‌نامه‌ای از او فراهم آورد. نویسنده دست به تحریر این نسب نامه می‌زند و از قرن یازدهم شرح حال یکایک پدران او را با میزان علمسجع مهر آنها را می‌آورد.
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی هدانا الی صراط مستقیم و صور نا فی احسن تقویم
[فهرستواره منزوی ۱۰۹۶/۲]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** دست تصرف و تملک خود را باز داشته
خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۲۹۸ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ از صفحه ۵۴ تا ۶۰ منتسخ شرح حالی درباره حاجی میرزا مسعود (جد خانواده مسعود انصاری) یکی از افراد مندرج در نسب نامه به امر صدیق الملک به این رساله اضافه می‌کند؛ جلد: تیماج، ۳۰گ، ۹سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۵-۱۷۶]

● **نسب نامه میرزا جلال الدین غفاری کاشانی** / انساب / عربی
nasab nāme-ye mīrzā jalāl-od dīn qaffārī kāšānī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۶۵۹/۲

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم، تا: ۴ صفر۱۳۰۲ق؛ ۱گ (۲۸۳) [مختصر ف: -۸۵۶]

● **نسب نامه نبی اکرم و حضرت امیر علیهما السلام** / تاریخ معصومین / فارسی
nasab nāme-ye nabī-ye akram va hazrat-e amīr ‘alayhema-s salām
علوی حسینی، محمد بن مکارم، قرن ۷ قمری
a‘lavī hoseynī,mohammad ebn-e makārem(- 13c)

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۳۵۸/۳

آغاز: اما بعد بدانید ای محبان ائمه دین و ای مؤمنان اهل یقین؛
انجام: و اجداد سیدان علیهم الصلاة و السلام اینست تا آدم صفی الله (ع) و التحیة و الاکرام.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۵-۷۰۵]

● **نسب نامه نور نهال** / عرفان و تصوف / فارسی
nasab nāme-ye nūr nahāl

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳۷۵/۷
خط: نستعلیق مایل به نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۹ص(۷۷–۸۵)، ۱۲–۱۳سطر ، اندازه: ۱۱/۲×۱۸سم [ف: ۴۵–۱۹۸]

● **نسب نامه و شجره سادات افچه** / انساب / عربی
nasab-nāme va šajare-ye sādāt-e afčeh
شیخ بهائی، محمد بن حسین، ۹۵۳ – ۱۰۳۰ قمری
šeyx-e bahā'ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547 - 1621)
نسب سید میرزا علی پسر غیاث الدین پسر جلال الدین نیای او از شجره سید محیی الدین بالجه مورخ شوال ۷۵۰ از نسخه کهن فرسوده‌ای در آن آمده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۲۳/۶
خط: نستعلیق چلیپا، کا: حسینی افچه ای کوشک دشتی، جلال الدین بن غیاث الدین، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۰گ (۳۴۳–۳۵۲)، ۱۶سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۳–۳۱۰۴]

● **نسب نامه هفت پشت شاه سید جلال** /انساب /فارسی
nasab-nāme-ye haft pošt-e šāh sayyed jalāl

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳۷۶/۹
خط: نستعلیق مایل به نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴ص(۸۶–۸۹)، ۱۲–۱۳سطر ، اندازه: ۱۱/۲×۱۸سم [ف: ۴۵–۱۹۸]

● **نسب النبی** / تاریخ پیامبراکرم(ص) / عربی
nasab-un nabī
طبری، محمد کاظم بن رضا، ق۱۳ قمری
tabarī, mohammad kāzem ebn-e rezā(- 19c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۵۸/۶
آغاز: بسمله. حمد له ... اما بعد فقد حررت فی هذه الرسالة نسب النبی و امه و العشرة المبشرة من اصحابه؛ **انجام:** و الله یهدی من یشاء الی دار السلام تم ما اردنا تحریره فی هذه الرسالة
کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۳۶گ (۱۱۷–۱۵۲)، ۱۵سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱–۲۳۶۰]

● **نسب و القاب و اعمار و آجال ائمه و امامان و اولاد ایشان** / تاریخ معصومین / فارسی
nasab va alqāb va a'mār va ājāl-e a'emme va emāmān va owlād-e īšān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۲/۹۴–طباطبائی
آغاز: نکته در نسب و القاب و اعمار و آجال اولاد حضرات ائمه علیهم السلام ... بدان ای عزیز که امیر المؤمنین علی علیه السلام ... والده اش فاطمه بنت اسد؛ **انجام:** یا صاحب الزمان من بیچاره فقیر ×× تا کی در این زمانه زاعدا کشم جفا ... / آورده ام به کعبه حاجات روی دل ×× شاید که حاجت دل مسکین شود روا
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵گ (۸۱پ–۸۵ر) [ف: ۲۳–۷۴۱]

● **نسب و شجره صاحب الزمان** / تاریخ معصومین، انساب / فارسی
nasab va šajare-ye sāheb-oz zamān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۹۹/۱–ف
خط: نستعلیق، کا: صفایی، محمد علی بن عبدالقیوم، تا: با تاریخ۱۲۴۲ق [فیلمها ف: ۲–۹۸]

● **نستراداموس** / داستان / فارسی
nusterādāmūs
زواکو، میشل، ۱۸۶۰ – ۱۹۱۸ میلادی
Zevāko,mīšel (1860 - 1918)
رمانی خارجی است که میشل زواکو تألیف و حسن ناصر به فارسی برگردانده است.
چاپ: ترجمه این رمان در پنج جلد در سال۱۳۰۴ش در تهران به چاپ رسیده است
[مشار فارسی۵۱۹۴/۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۱۰
آغاز: مستشاران نامرئی یک هفته گذشت و مردم میدان جنگی که در میانه بود به استراحت و تنفس می‌پراختند؛ **انجام:** خواننده اگر هوس کردی یا اتفاق مسافرت شما را به شهر سالون برد در راه گل بچینید و آن را روی قبر نسترا داموس بگذارید
جلد دوم کتاب، از فصل چهاردهم تا آخر رمان را شامل است؛ خط: شکسته نستعلیق ساده، کا: محسن حشمت دفتر، تا: جمعه ۱۱جمادی الاول۱۳۳۹ق، مطابق با دوم برج دلو ۱۲۹۹ش از روی پاورقی روزنامه ایران تحریر گردیده۱۳۳۹ق؛ جلد: مقوا، ۱۳۰گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳۷–۵۰۴]

● **النسخ** / اصول فقه / عربی
an-nasx
شریف العلماء، محمد شریف بن حسینعلی، – ۱۲۴۵ ؟ قمری
šarīf-ol-'olamā',mohammad šarīf ebn-e hoseyn-'alī(-1830)
رساله مختصری است در اینکه نسخ در شریعت جایز است یا نه.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳/۲

آغاز: فائدة لا ريب فی جواز النسخ عقلا خلافاً لبعض فرق اليهود؛ **انجام:** ألا تری ان العبد لو اعتقد بأن المولی سيأمره بشیء فأتی ببعض مقدماته من جهة التهيؤ الی امتثال الامر اذا امره لمدحه العقلاء.

بی‌کا، بی‌تا؛ ناتمام؛ از روی نسخه مؤلف تصحیح شده؛ ۶گ (۲۱۸پ-۲۲۳پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۲۶]

● **النسخ** / اصول فقه / عربی

an-nasx

ناشناخته:

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۱۵/۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳-۲۸]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۷۴

آغاز: القول فی النسخ و الكلام فيه يقع اولا فی تعريفه و ثانيا فی احكامه اما التعريف فاعلم ان النسخ لغة له اطلاقان الاول الرفع و الازالة

نسخه اصل: کتابخانه ای در عراق. رساله مختصر استدلالی است در نسخ و مشتمل بر دو مبحث: تعریف آن، احکام آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶ص [عکسی ف: ۶-۳۱۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۹۹۴۱

آغاز: بسمله. لا ريب فی جواز النسخ و وقوعه اقول قد اجمع عليها ارباب الاديان الا اليهود فيهما و الاصفهانی فی الثانی سيما فی القرآن؛ **انجام:** اذا استيقنت انک احدثت فتوضا و اياك ان تحدث وضوء الحمدالله رب العالمين اللهم وفقنی محمد صلی الله عليه و اله الطاهرين

رساله مختصری است در این که آیا نسخ در بعضی از احکام شرعی جایز می‌باشد یا نه؟ دراین رساله، عقیده آنها که قاتل به عدم جواز نسخ هستند را مردود دانسته است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: گالینگور، ۳گ(۲۳۸-۲۴۰)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۲۰]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰۳۷/۱۹

خط: نستعلیق، کا: نصرآبادی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۳۹ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳گ (۲۱۳-۲۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۴-۱۱۳۷]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۰۹۱/۲

شامل دو فایده: «فائدة لا ريب فی جواز النسخ عقلا خلافا لبعض فرق اليهود نباء منهم علی ان احكام الله تع تابعة للمصالح الكامنة و النسخ ينافی التبعية، فائدة اعلم ان ما يحتمل كونه ناسخا اما ان يرد قبل حضور زمن العمل او بعد حضور»؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا (بن محمد اسماعیل قاری) طوسی مشهدی، تا: ۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۱۸]

۶. یزد؛ محمود آبادی، میرزا حسن؛ شماره نسخه: ۳۲/۹

از استاد نویسنده نسخه که گویا همان عبدالخالق باشد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴-۴۵۷]

● **نسخ الامر** / اصول فقه / عربی

nasx-ul amr

بحرانی، علی بن عبدالله، - ۱۳۱۹ قمری

bahrānī,‘alī ebn-e ‘abd-ol-lāh(- 1902)

تاریخ تألیف: حدود ۱۳۰۸ق

در این رساله استدلالی مواردی که در آنها نسخ امر شرعی پیش از حضور وقت عمل جایز نیست با استفاده از دستور ذبح اسماعیل در آیه مبارکه، بیان شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۶/۱۸

آغاز: الحمدلله حق حمده ... و بعد فهذا توضيح و تبيين لما يصح من وجوه الاستدلال بقوله تعالی حاكيا عن قول ابراهيم خليله؛ **انجام:** و لو سبق اليه قائل منا لكنت اعتمده لسلامته من الايرادات.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، نزدیک عصر مؤلف؛ ۶گ (۱۱۴پ-۱۱۹ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱-۲۰۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۱۲/۱۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۳۶۱]

● **نسخ برشغثا** / طب / عربی

nosax-e baršaqsā

بندهایی در نسخه‌های طبی و دارویی است با این عناوین: ۱. نسخة برشغثا: و هو من أصح النسخ المنسوبة الی أوحد الزمان ابی البركات؛ ۲. تفسير هذه الرموز؛ ۳. مضمون هذه الرموز؛ ۴. صفة برشغثا أيضاً: مما وصفه الحكيم الأجل الفاضل اسمعيل أبی الفتح المتطبب و ذكر أنه أصح ما رأی من النسخ المنسوبة الی أوحد الزمان؛ ۵. منافع برشغثا.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۵/۲

آغاز: بسمله. و ما توفيقی الا بالله، نسخه برشغثا و هو من أصح النسخ المنسوبة الی أوحد الزمان أبی البركات و هذا لفظه و رمزه، عسی يكون قد بلغكم ان بأرض الهند أخوين صغيرين متشابهين فی الشكل متساويين فی المقدار أحدهما شيخ حبشی و الآخر شاب رومی تأخذ من الحبشی مقدارا معلوماً وزناً محدوداً و هو عشرة دراهم؛ **انجام:** نصف مثقال و هو الغاية و لا أقل من دانق الحمدلله وحده ... حسبنا الله و نعم الوكيل. تم ما وجد من نسخ برشغثا ...

نسخه اصل: کتابخانه ایاصوفیا در استانبول ترکیه، ش ۲۸۹۰.خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ۷۲۴ق؛ ۴ص (۱۰۸-۱۱۱)، ۱۳سطر [عکسی ف: ۳-۲۱۹]

● **نسخه ...** / طب /فارسی

nosxe ...

نسخه برش حکیم محمد حسین بدل شراب برای نواب همایون.

تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۶۰

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مذهب، ۳گ (۲۹۵پ-۲۹۷ر)، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۵۵۴]

● **نسخة احمد بن سعدالله العباسی** / کیمیا / عربی

nusxat-u aḥmad bin sa‘d-ulāh a-‘abbāsī

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۱۵/۱۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۲-۱۱۱]

● **نسخه انسانی** / فلسفه / فارسی

nosxe-ye ensānī

؟ زنوزی، علی بن عبدالله، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۷ قمری

zonūzī,‘alī ebn-e ‘abd-ol-lāh (1819 - 1890)

در حقیقت انسان و صفات و ملکاتی که می‌تواند کسب کند و بحث در حقیقت و ماهیت اشیا به روش فلسفی عمیق، تألیف شده برای بزرگی که در آغاز و پایان به وی اشاره شده و به نامش تصریح نمی‌شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۳۱

آغاز: بزرگ تر است بی نهایت آن حقیقت که نهایت انسانی است و سپس بزرگست آن انسانی که خود را بدان بزرگ؛ **انجام:** و از این روی خواستگار سلامت آن دوست دانشم و خدای حافظ آن عزیز باشد

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۷۷گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۱-۴۱]

● **نسخه بابری** / معما / فارسی

nosxe-ye bāberī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۸۰۸/۲

آغاز: باسمه.چون عقل معمای جهان خواست شکافت×× پیوسته درین گنبد فیروزه شتافت / بسیار بمهر و مه فرو رفت ولیک×× نامی زمعمای جهان بیش نیافت. معما کلامیست که دلالت کند بطریق رمز و ایما بر یبک از اسما یا زیاده بملاحظه آنکه در هر لباس که باشد؛ **انجام:** پسندند دلها از آن رو جنونیکه با ذکر شاهست ختم رساله. تیریخ: این نسخه بشاه بابر آمد منسوب×× ز آن نسخه بابری نهادم نامش / تیریخ تمامیش چه پرسی دیگر×× نامش شده تیریخ چو بر اتمامش

از جنونی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۳۰ق؛ جلد: تیماج، ۳۳گ (۲۴۶پ-۲۷۸پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۳۱-۹۷]

● **نسخة البتانی** / هیئت / عربی

nusxat-ul battānī

جابر بن سنان

jāber ebn-e sanān

باب ۵۷ زیج بتانی است (مطابق با ص: زیج البتانی چاپ با ترجمه به لاتین و تصحیح و مقدمه از نالینو). موضوع این باب(همانند رساله ابن هیثم) دستور عمل ساعات زمانی (بار خامه)است با این تفاوت که بتانی طریق به دست آوردن سمت قبله و محاذات سمت بلاد با مکه نیز از رجامه را نیز بیان داشته و جدولی نشان‌دهنده ساعات و قبله رسم کرده است بتانی رخامه (ساعت)را چنین توصیف می‌کند: «الباب السابع والخمسون فی عمل آلة بسیطه و قائمة یعرف بکل واحدة منهما ما مضی من النهار من ساعه من الساعات الزمانیه فی کل بلد و یسمی الرخامه از اذاردت ان تعلم ما مضی من النهار ... فاتخذ رخامه او صفیحة نحاس مستویه السطح سلیسة الوجه بای قدر شئت و احسن ما یتخذان یکون العرض مثل ثلثی الطول فیعلم علی مقدار ثلثی العرض فی نصف الطول نقطه و تتخذها مرکزا تدیر علیه دائره بای قدر شئت».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۳۴/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۹ص (۳۵-۴۳)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۰-۲۰۳۹]

● **نسخه برشعثا و نسخه فلونیا** / کیمیا / فارسی

nosxe-ye barša‘sā va nosxe-ye flonīyā

عماد الدین شیرازی، محمود بن مسعود، - ۹۸۴ ؟ قمری

‘emād-od-dīn-e šīrāzī, mahmūd ebn-e mas‘ūd(- 1577)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۷۱/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۶-۲۱]

● **نسخه پزشکی** / طب / فارسی

nosxe-ye pezeškī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۷۱/۷

چند نسخه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۶-۲۱]

● **نسخة الترياق الكبير** / طب / عربی

nusxat-ul tiryāq-il kabīr

بلغاری، حسن بن یونس، ق۷ قمری

bolqārī,hasan ebn-e yūnos(- 13c)

تاریخ تألیف: ۶۱۷ق؛ محل تألیف: موصل

در هفت مرتبه، «که مؤلف آنرا در ۶۱۷ق برای بدر الدین محمود بن عثمان احمد الحکیم در موصل املاء نموده است».

آغاز: بسمله. نسخة الترياق الكبير من املاء الشيخ ... تاج الدين ابن یونس البلغاری. المرتبة الاولى، لادوية الترياق دوا آن ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸/۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰و ۱۱؛ جلد: تیماج، ۶ص(۱۵۵-۱۶۰)، ۲۲سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [سنا: ف: ۱-۱۹]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۵۷۳/۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فى شهور سبع عشر و ستمائة فى محروسة الموصل. حامدالله تعالى و مصلياً ... و هذا خطى فى التاريخ المذكور. و الحمدلله رب العالمين

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲گ (۲۴۳پ-۲۴۴پ)، اندازه: ۲۳×۳۹/۵سم [ف: ۷-۴۳۱]

←نسخه جات ≻ مجربات

←نسخه جات ≻ الفوائد الطبية

● **نسخه‌جات** / طب / اردو

nosxe jāt

منتخبی است از رساله امیر میرزا صاحب و رسایل دیگران.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۸۵

آغاز: بسمله. منتخب از رساله امی میرزا صاحب-معجون برای باه در نظم؛ **انجام:** انشاءالله تعالی جزام اجها هو جایگا

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۸۱؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۷۰گ، اندازه: ۲۱×۲۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۹-۴۴۱]

● **نسخه جات** / طب / فارسی

nosxejāt

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۳۰/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ رمضان۹۶۳ق؛ جلد: تیماج، ۶۴گ (۱۴۵پ-۲۰۸پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۴۴-۱۳۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۴۵

آغاز: فصل در امراض صداع. خمیره مروارید، مستعمل در صداع سرکی کبدی که منع بخار و تقویت سر کند؛ **انجام:** یک سیر فرخ شاهی که بالفعل باسم مروج است ...

دستور العمل‌های دارویی است، به خصوص داروهایی هندی برای بیماری‌های مختلف منقول از اطبای متعدد از جمله: حکیم هادی شیرازی، حکیم معتمد الملوک سید علوی خان، قدوة الحکما سید محمد هادی، حکیم شاه محمد اکبرآبادی، محمد بن زکریا و ... کتاب دارای فصول است و خاتمه آن در بیان اوزان و مکائیلی است که در لغت و اصطلاح اهل طب مسطور و بر السنه عوام متعارف و مذکور است به ترتیب حروف تهجی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۱۳۷گ، سطور مورب، اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [ف: ۴۴-۹۴]

۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۶۳۲

در بیان قرابادین و معجونات و حبوب مشتمل بر چندین فصل و از میرزا مسیح والد میرزا محمد تقی موسوی به عنوان سید الاطباء یاد کرده و سند طبابت پدر خود را از ایشان دانسته است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: علی نقی بن میرزا سید محمد طبیب، ۱۲۶۷؛ ۱۵۳گ، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۲-۴۶۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۶

آغاز: بسمله ... دافع بلغم و رطوبت فلج (؟) و تقویت باه ... جوارش هاضم فساد تخمه و برودت معده و درد شکم را مفید است؛ **انجام:** بر زیست اینقدر نباید مردن مشتاق غاية الغايه بودن.

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۴۶ (ردیف ۳۱).دستور ساخت داروهای گیاهی و بیان شیوه استفاده و آثار درمانی آنهاست که به صورت پراکنده و نامنظم در این دفتر یادداشت شده است، دستورات مختلف را با عنوان «نسخه» آورده است؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمدتقی بلگرامی، تا: قرن ۱۳؛ ۴۱ص، ۱۲-۱۶سطر [عکسی ف: ۵-۲۱۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۸۱/۲

آغاز: نسخه‌جات صفت حب یاقوت جهت تقویت مزاج و تب لازم تریاک ۵، صمغ عربی۳، کتیرا ۳ ...؛ **انجام:** روزی دو قاشق آش خوری بدهند کپسول اتر و کپسول ترمایین و روغن زیتون در موقع خودش داده می‌شود.

نسخه‌های پزشکی متفرقه‌ای را بدون فصل‌بندی خاص گرد آورده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج، ۴۷گ (۴۴ر-۹۰پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۰-۳۸۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۴۵۵

آغاز: تاریخ، نام مرکب، نسخه، نام برآور کردن نسخه، دستخط معاینه؛ **انجام:** جوارش مصطکی، مصطکی روی ... عرق گلاب

کتابی است مشتمل بر یادداشت نسخه‌های بیماران که مؤلف آن را به صورت منظم و ستونی با عباراتی چون: تاریخ، نام ادویه مرکب، نسخه، نام برآور کردن نسخه، دستخط معاینه، نام تیار کننده نسخه، تاریخ تکمیل نسخه، وزن مجموعی بعد بیماری، دستخط معاینه بعد بیماری و کیفیت آن در سالهای ۱۹۳۵ و ۱۹۳۶م. نوشته است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ جلد: تیماجذهب، ۱۱۴گ، اندازه: ۲۱×۳۳سم [اهدائی رهبر: ۹-۴۴۱]

● **نسخه جات رفیقی=زینة الخیل (مختصر)** / طبیعیات / فارسی
nosxejāt -e rafīqī = zīnat-ol xayl (mx.)
محمد رفیق، ق۱۴ قمری
mohammad rafīq(- 20c)
تاریخ تألیف: ۲۲ جمادی الاول ۱۳۰۴ق
کتاب مختصری است که-به گفته مؤلف-آن را از کتاب «زینة الخیل منظوم» خودش به زبان فارسی خلاصه کرده و در شش «باب» و «خاتمه» مرتب کرده است: باب ۱. در آفرینش اسبان؛ ۲. در حکایات؛ ۳. در بیان مزاج و ادویه بیمارهای اسب، شامل مزاج و قاروره شناسی و بیست و یک فصل از علاج بیماری چشم اسب و بیماری سر و دهان ... (تا فصل بیست در بیماری تاب تلی و علاج آن و فصل بیست و یکم در انواع درد و علاج آن)؛ ۴. در بیان بدیع است که همه کس قائل اند، مانند ادعیه سوارشدن و احراز و صدقه و خیرات دادن؛ ۵. کثیر بهارست (کذا) بدانشوری شامل یازده فصل: ۱) بیان اسب بستن و تهان درست کردن، ۲) از براز [بول اسب] مزاج حال دریافت نمودن و بیان کردن، ۳) تیرگی بول و علاج آن، ۴) در بیان هر چهار فصل و امراض و علاج آنها، ۵) در آب روغن و دانه خام خوردن و نقصان آب و بیان ادویه آن، ۶) ادویه تب و روغن خورانیدن، ۷) اقسام سفوف‌ها، ۸) جلاب دادن و دستبند کردن، ۹) پنجه گرفتن و حمل قائم گرفتن و آلنگ و غیره، ۱۰) فوائد متفرقه (دوازده فائده)، ۱۱) بیان نکات عجیب و حکمت غریب (بیست و هفت نکته)؛ ۶. در بیان دشوار شدن روز نبرد؛ خاتمه در چگونگی تألیف کتاب و عنوان آن و سال تألیف. مؤلف این کتاب را پس از وفات پدرش (در ۱۶ ربیع الاول ۱۳۰۳) شروع و در ۲۲ جمادی الاول ۱۳۰۴ق به پایان رسانیده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۹۹۰
آغاز: باب اول در آفرینش اسبان، از علی بن ابیطالب؛ **انجام:** رام کردن و تسخیر کردن دعا خواند و حفاظت اسب را باید از باب چهارم یاد گیرد و بآن عمل کرده باشد
ناقص الاول و فاقد مقدمه است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ جمادی الاول۱۳۰۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۶۶گ، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۹-۵۰۲]

● **نسخه جمال الدین طرقی** / کیمیا / عربی
nosxe-ye jamāl-od-dīn toruqī

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۱۵/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۲-۱۱۰]

● **نسخه جهت دفع تب و لرز، حامله شدن** / طب / فارسی
nosxe jahat-e daf'-e tab va larz, hāmele šodan
محقق خوانساری، حسین بن محمد، ۱۰۱۶ – ۱۰۹۹ قمری
mohaqqeq-e xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad (1608 - 1688)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۸/۴ط
بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۲۲-۲۰۴؛ فهرست رایانه‌ای ج۴-۱۰۵۴]

● **نسخه حب النشاط** / طب / فارسی
nosxe-ye habb-on nešāt

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۵/۱
انجام: انجامه: به تاریخ رجب المرجب ۱۲۷۷ هجری در قریه طاق دامغان مرقوم قلم حقیر فقیر کثیر التقصیر ابوطالب ابن مرحوم حاجی میرزا رمضان علی ... .
از صاحب مخزن الادویة؛ کا: ابوطالب بن میرزا رمضان علی، تا: ۱۲۷۷ق، جا: قریه طاق دامغان؛ ۱ص (۲)، اندازه: ۱۵/۶×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱-۴۲۱]

● **نسخه حکمت** / طب / فارسی
nosxe-ye hekmat

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۹۴/۳
آغاز: بجهة درد کمر بالای درد کمر یا زانو یا هر کجا درد کند و درد داشته باشد بگذارد ابله زند دوباره ...
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۳۸گ، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۵۱-۱۰۶]

● **نسخة الحق = رسالة الحق** / عرفان و تصوف / عربی
nusxat-ul ḥaqq = r.-ul ḥaqq
ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ – ۶۳۸ قمری
ebn-e 'arabī, mohammad ebn-e 'alī (1166 - 1241)
رساله‌ای کوتاه در اسرار ایجاد انسان وچگونگی خلقت آدم که با مشرب صوفیانه همراه بوده ودر آن چگونگی یافتن این اسرار وطریق انسان کامل شدن بیان شده است.مؤلف این رساله را در ظرف یکساعت از روز تألیف کرده است، و دارای خطبه مبسوطی است در بیان نسخه الهیه و حقیقت انسان کامل و اثر هدایت الهیه در انسان و بعضی اسرار متعلق به تصوف و عرفان است.(عبد الحسین حائری)
آغاز: الحمد لله الذی جعل الانسان الکامل معلم الملک وادار سبحانه وتعالی تشریفاً وتنزیهاً بأنفاسه الفک فمالک لاتشکر الله

ایها الانسان علی ما خولك ومالك ...
انجام: فان الاسرار لاتحتمل فوق هذا الکشف رتبة فکانت مخالفه حکمه لنهی حکمه لامخالفه حکم لنهی حکم فالله یتولانا و ... وانتهی بعض الغرض من هذا الکتاب علی حسب الوقت والحمد لله.
چاپ: سورية، جبلة، محقق: علی محمد اسبر، بدايات للطباعة والنشر، ۷۹ص، ۲۰۰۷م.

۱. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۱۶/۱۸
خط: نستعلیق، کا: حسینی بخاری، عطاء الله بن محمد، تا: ۸۴۳ق؛ ۳گ (۱۴۶ر-۱۴۸ر)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۱۰۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۱۶/۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۹-۱۰؛ جلد: تیماج، ۱۱ص (۱۷۰-۱۸۰)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۹-۳۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۵۶/۶
خط: نسخ، کا: عرب، عبدالله بن طه، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی، ۹گ (۱۱۲ر-۱۲۰ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۲۲-۱۳۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۵۳/۲۸
آغاز و انجام: برابر
کا: حسینی قمی، محمد مهدی بن علی نقی، تا: ۱۰۸۴-۱۱۰۷ق؛ ۳گ (۹۲پ-۹۴ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [ف: ۱۱-۳۴۴]

۵. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۲۰۱/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد کاظم، تا: ۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج، ۸گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۰۷/۱
انجام: و أخذ يفضل بعض العناصر علی بعض و لا مفاضلة فيها ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۱گ (۱پ-۱۱پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۲-۸]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۱۰/۳
آغاز: بسمله، اما بعد فان الله تعالی لما اوجد العالم اوحده علی ثلاثة انواع من الایجاز، فنزع اوجده بکن لا غیر؛ **انجام:** برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۶گ (۱۷۸پ-۱۸۳ر)، اندازه: ۱۲/۲×۱۷/۷سم [ف: ۶-۱۱۲]

● نسخة الحكيم سباح / کیمیا / عربی
nusxat-ul ḥakīm sabbāḥ

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۳۶/۳
بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۱۳]

● نسخه خواجه نصیر / شعر، پیشگویی / فارسی
nosxe-ye xāje nasīr
نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری
nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۵۰/۴
یازده بیتی است در پیشگوئی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۱ص (۳۰) [ف: ۱۰-۱۸۳۳]

←نسخه زیبای جهانگیر ← تاریخ جهانگیری

● نسخة السجل الذی وجد معليا علی المشاهد فی غيبة الحاکم / اسناد / عربی
nusxat-us sijil alaḏī wujida mu'līy-an 'ala-l mašāhid fī ġaybat-il ḥākim

سجل و دعوت و خطبه دربار حاکم است مورخ ذیقعده ۴۱۱ق. در این سجل پاره‌ای از دستورهای حاکم هم هست از آنها است نبی او از خاکبوسی پیاده شدن برای او و سلام بر او و هنگام اذان که در اخلاق محتشمی (باب ۲۷ بند ۱۸) از این حکم یاد گردیده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۸۹/۱
آغاز: نسخة السجل الذی وجد معلقا علی المشاهد فی غیبة مولانا الامام الحاکم. بسمله. و العاقبة لمن تیقظ من وسن الغافلین و انتقل عن جهل الجاهلین و اخلص منه الیقین فبادر بالتوبه الی الله تعالی ولی الله وحجته علی العالمین و خلیفته فی ارضه و امینه علی خلقه امیرالمؤمنین و اغتنم الفوز مع المتطهر من و المتقین و لم یکذب بیوم الدی و کان بالغیب من الموفین به و الموقتین؛ **انجام:** و سدت بکلمات ربه الحسنی. و کتب مولی دولة امیرالمؤمنین سلام الله علیه فی شهر ذی العقدة سنة احد عشرة و اربع مائة و صلی الله علی محمد سید المرسلین و خاتم النبیین و سلم علی آله الطاهرین و حسبنا الله و نعم الوکیل. تحتفظ اصحاب العمل بهذه الموعظة من المتقین امیرالمؤمنین سلام الله علیه. حرام حرام علی من لاینسخها و یقراها علی التوابین فی جامع اسفل او حرام حرام علی من قدر علی نسخها و قصر او الحمدلله وحده.
خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: بغدادی، جلد: تیماج، ۷گ (۳ر-۹پ)، ابعاد متن: ۱۱×۱۶، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۳۴۴]

● نسخه شاهجهانی (منتخب) / آشپزی / فارسی
nosxe-ye šāhjahānī (mn.)

غیر همانند:
۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۱۸/۲
آغاز: نان پزی میده پا و بالایک آثار روغن شش دام شیر پا و آثار

ماده خمیر بکدام اول در دمیده پنجدام روغن داده بمالد بعده ماده برادر شیر آمیخته میده را خمیر کند یکتوله نمک دهد بعده روغن باقی داده جواله نرم بسته نان بطرز روغنی خیکی آراسته؛ **انجام:** نشاسته را میده کرده در روغن بریان کند از آتش فرو کوفته سرد کند باز اندک اندک شیر گرم اندازد ولت کند باز بر آتش نهاده جوش دهد چون ثیم پخت شود شیر شکر را اندازد چون طیار شود مصالح سائیده بیامیزد طریق بخش کچری در شیشه باید که برنج و ماش را معه آب موافق در شیشه و قدری روغن بریزد و بر آتش تهه تخته خواهد شد و شیشه نخواهد ترقید.
برابر با ص ۱–۱۲۲ چاپی و این گزیده دیگری است جز نسخه ش ۲۰۱۷ ولی وزن‌ها در آن همان وزن‌های هندی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی، ۲۱گ (۲۳پ–۴۳پ)، ۱۵سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۸–۶۳۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۱۷
آغاز: بعد جغرات و آب ادرک و دارچینی آمیخته با دست لت کند که آبله براید و چهار کهری دم دهد ... نان جوار نرم آرد جوار را بآب خمیر کند و در هاندی از خس ته داده برته او را نهاده یک بخار آتش دهد باز سرد کرده بدست داده نان پزد نرم شود (ص ۴ چاپی)؛ **انجام:** دال ماش شسته دال سیزده سیر تبریزی ... ساییده انداخته دم کند مقابله نموده شد از اول تا آخر – لوزسیب، سیب شش سیر ... شیر برنج در ده سیر شیر برنج یکسیر و یکسیر قند و سه مثقال نمک و پنج قاب لبریز میگردد و در تیاری اگر گلاب هم قدری و مشک هم رسانند بد نخواهد بود. تم الکتاب.(در نسخه تا ص ۱۳۷ چاپی هست و چگونگی ساختن لوزسیب و شیر برنج را افزود دارد و از ۱۳۸ تا ۱۴۴ چاپی در نسخه ما دیده نمی‌شود).
در طباخی و خوراک‌پزی است و گزیده‌ای است از نسخه شاهجهانی که در مدارس در ۱۹۵۶ به چاپ رسیده است، در این گزیده به جای اوزان هندی وزن ایرانی آمده و جز نسخه ش ۲۰۱۸/۲ است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز(از برگ ۶و۱۰ است تا ۲۰۲ و افتادگی دارد)؛ مجدول؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۱۹۲گ، ۱۰سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۸–۶۳۴]

● **نسخة صابون** / طب / عربی
nusxat-u ṣābūn

از زین العابدین یزدی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶/۷
خط: نسخ، کا: عبدالرضا بن محمد بن صفر، تا: ربیع الاول۱۰۵۲ق، جا: میانه؛ جلد: تیماج، ۱ص(۳۲۹)، ۱۹سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [سنا: ف: ۱–۸]

● **نسخة طومار فی الادعیة النافعة المجربة** / دعا / عربی
nusxat-u ṭūmār fi-l ad‘īya-tin nāfi‘a-til mujarraba
احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ – ۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsā’ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۴۵/۲۳
آغاز: بسمله. هذه فوائد متفرقة مأخوذة من نسخة طومار شیخنا العالم ... احمد بن الشیخ زین الدین الاحسائی علی درس الطالبین؛ **انجام:** (انجام افزوده ای پارسی دارد): از روی تضرع حاجت خود را از قاضی الحاجات بخواهد که بیشک بمدعا رسد و این ختم بغایت مجرب است و السلام
کاتب: محمد بن علی گنجوی تبریزی، تا: ۱۲۳۹ق؛ در س ۳ برگ ۱۸۴ پس از انجام رساله عربی (و کفی الله المؤمنین القتال و کان الله قویاً عزیزاً و السلام علی من اتبع الهدی) نوشته دارد: «در نسخه نوشته بودند. ظاهراً از غیر جناب شیخ باشد، طریق ختم سوره مبارکه فاتحة الکتاب بدو نوع است ...»؛ جلد: میشن، ۶گ (۱۸۰پ–۱۸۵ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶–۳۵۳]

● **نسخه عبیر** / طب / فارسی
nosxe-ye ‘abīr

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۷۸۴/۱۰
بی‌کا، تا: ۹۵۲ق؛ ۴ سطر [ف: ۸–۸۹]

● **نسخه عطیه حکیم خدابخش** / کیمیا
nosxe-ye ‘atīyye hakīm xodābaxš

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۳۸/۵
نسخه عطیه حکیم خدابخش صاحب در کیمیا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۱۶گ (۴۰–۵۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۶–۹]

←نسخه علائی < طب منظوم
←نسخه علائی < بیخ چینی
←نسخ التقویم < مقویم

● **نسخ جهان آرا = جهان آرا** / تاریخ جهان / فارسی
nosax-e jahān ārā = jahān ārā
غفاری قزوینی، احمد بن محمد، ۹۰۰؟ – ۹۷۵ قمری
qaffārī qazvīnī, ahmad ebn-e mohammad (1495 - 1568)
اهدا به: شاه تهماسب (۹۳۰–۹۸۴ق)
تاریخ تألیف: ۹۷۲ق
تاریخ عمومی جهان است از آغاز تا ۹۷۲ق؛ در یک «عنوان» و دو «حرف» و سه «نسخه»: نسخه ۱. پیامبران، در دو «آیت»؛ ۲.

پادشاهان از کیومرث تا آغاز صفویان، در دو «صحیفه»، ۳. صفویان.فهرست جهان آرا از روی یادداشت اقبال و دیباچه نسخه بایزید ولی الدین ش **۲۴۹۷**: عنوان مذکور در دو «حرف»: حرف اول در کمیت زمان، حرف دوم در تحقیق معنی پیغمبری؛ نسخه ۱. در ذکر انبیا، و اوصیاء مشتمل بر دو «آیت»: آیت ۱) در ذکر انبیا، آیت ۲) در خلاصه احوال حضرت خاتم انبیا در دو «نص»: نص اول در احوال پیغمبر اکرم، نص دوم در حال ائمه اثنی عشر؛ نسخه ۲. در احوال سلاطین مشتمل بر دو «صحیفه»: صحیفه ۱) در فرقه قبل از اسلام مرتب در دو «صفحه»: صفحه ۱- در ملوک عجم مشتمل بر چهار «سطر »: اول در پیشدادان، سطر دوم در کیانیان، سطر سوم ملوک، الطوایف سطر چهارم ساسانیان، صفحه ۲- در سلاطین غیر عجم مبنی بر شش «سطر »: سطر اول ملوک بابل، سطر دوم سریانیین، سطر سوم ملوک یونان، سطر چهارم ملوک یمن، سطر پنجم بنی غسان، سطر ششم خوافین ترک، صحیفه ۲) در ملوک بعد از اسلام مشتمل بر بیست «صفحه»: صفحه ۱- بنی امیه در دو حرف: حرف اول در بنی امیه بنی عبدالشمس، حرف دوم در بنی امیه که در اندلس حکومت کرده‌اند، صفحه ۲- بنی عباس در بغداد و مصر، فروع عباسیه در پنج حرف: طاهریه، بنی اغلب در افریقا، بنی طولون در مصر، حرف چهارم اخشیدیه مصر، حرف پنجم آل حمدان، حکام ربیعه و مصر، فرع آل حمدان، صفحه ۳- در حضرات سادات که ولات ولایات گشته‌اند، سطر اول سلاطین اندلس، سطر دوم سلاطین یمن، سطر سوم شرفاء و حکام مکه، سطر رابع اسمعیلیه مصر، سطر خامس سلاطین گیلان و مازندران، سطر سادس در سادات مشعشع خوزستان، صفحه ۴- در بنی لیث که ایشانرا صفاریه خوانند، صفحه ۵- در میان آل سامان، صفحه ۶- آل سلجوق و آن مشتمل بر چهار سطر ، سطر اول فرقه اول که بر تمام ایران استیلا داشته اند ملکشان از رمضان سنه ۴۲۸ تا روز شنبه آخر ربیع الاول سنه، سطر ثانی در سلاجقه روم، سطر ثالث در سلاجقه شام، سطر رابع در سلاجقه کرمان، ذیل در حکام متفرقه کرمان، صفحه ۷- در آل ایوب محتوی دو سطر : سطر اول درملوک مصر و شام، سطر ثانی در سلاطین یمن، صفحه ۸- درملوک غوریه، صفحه ۹- در سلاطین مغرب محتوی بر چهار «سطر »: سطر اول در بنی نجم، سطر دوم در طبقه ملثمین، سطر ثالث در موحدین، سطر رابع در بنی مرین، صفحه ۱۰- در امرای عرب که به پایه سلطنت رسیده‌اند منطوی در چهار «سطر »: سطر اول بنی کلاب که ایشانرا آل مرداس نیز گویند، سطر ثانی بنی عقیل، سطر ثالث بنی اسد که ایشانرا مزیدی نیز خوانند، سطر رابع بنی طی که معروفند به آل فضل، صفحه ۱۱- در قیاصره روم، صفحه ۱۲- در حکام ترکستان که ایشانرا ایلک خانیه گویند، صفحه ۱۳- در حکام اکراد و الوار: حرف اول در لر بزرگ، حرف دوم در لر کوچک، صفحه ۱۴- در ملوک طبرستان و گیلان: سطر اول ملوک مازندران، سطر دوم در ملوک رستمدار، صفحه ۱۵- در سلاطین اطراف مشتمل بر شش «سطر »: سطر اول در حکام گجرات، سطر ثانی سلاطین عالی تبار لار، سطر ثالث سلاطین هرموز، سطر رابع شروان، سطر خامس حکام قرامان (کریمه)، سطر سادس امرای ذوالقدر مرعش و ملاطیه، صفحه ۱۶- سلاطین مغول، اصل چنگیز خان: سطر اول اولاد اوکتای، سطر ثانی دوحه جغتای، سطر سوم ذریه چوچی، صفحه ۱۷- در سلاطین گورکانیه مبسوط در مقدمه و اصلی در چهار «سطر »: مقدمه، اصل در خلاص امیر تیمور، سطر اول در اولاد میرزا جهانگیر، سطر ثانی در میرزا شاهرخ و اولاد، سطر سوم اولاد عمر شیخ، سطر چهارم در میرانشاه و اولا، صفحه ۱۸- در سلاطین آل عثمان، صفحه ۱۹- در قراقوئینلو؛ نسخه ۳. در احوال قدس مآل سلاطین صفویه. (دانش پژوه)

آغاز: شده نامور ز نامت جهان آرا×× به جلال خویش یا رب تو جمال آن بیارا / آرایش دیباچه نسخ جهان آرای دین و دنیا ...

چاپ: تهران، سربی، ۱۳۴۳ش، ۳۹۲ص؛ لندن، ۱۷۹۹م، رقعی، ۹۲ص

[نسخه‌های منزوی ۳۱۳۶؛ یادداشت‌های قزوینی ۱۴/۲و۱۹۴؛ چلبی ۴۱۴/۱؛ استواری ۱۱۴/۱و۱۲۴۰؛ ریو ۱۱۱/۱؛ فهرستواره منزوی ۶۶۴/۱]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۸۸۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ با یادداشت ۱ ربیع الاول ۱۰۷۸ و ۱۱۰۶، انجام افتاده در تسع و تسعین و تسعمائه نوروز ایت ایل ... که ملتقای سفید رود و شاه رود است؛ جلد: میشن، ۱۵۲گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷/۷×۲۵سم [ف: ۴-۸۲۳]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۱۲-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و خلد ملکه و سلطانه مادامت الارض و السماء. فی منتصف شهر ...

نسخه اصل: ترکیه، بایزید ولی الدین ش ۲۳۹۷/۲۳۹۹؛ در ۳ مجلد؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الاول ۹۷۰ق؛ ۲۱۶گ، ۲۱سطر [عکسی ف: ۲-۲۸۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۶۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۵۸

پس از دیباچه نیز افتادگی دارد و فهرست و نسخه اول تا سطر نبی غسان را ندارد؛ خط: نسخ، کا: اقبال آشتیانی، عباس (بخش نونویس)، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، سه صفحه نخستین نونویس گویا از خود عباس اقبال که نسخه از آن بوده؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۷۳گ، ۱۴سطر (۹/۵×۱۳)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۸-۲۸۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۰۲

آغاز: شده و مانده بود تمامرا بدرویشان داد ... احوال سلطان علی سیاه پوش؛ **انجام:** روی در قبله جاوید آرند (وصالی شده) سر از ملک بی انبار ... سلم تسلیما

از احوال سلطان علی سیاه پوش و ملاقات او با امیر تیمور گورکان شروع و با گفتار در ختم کتاب و دعای دوام دولت به سلطان شاه طهماسب پایان می‌یابد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۵۹۸ص، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۲۷/۲-۹]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۸۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۰۰۷ق؛ با یادداشت عبدالله منشی طبری مورخ ۱۲۴۸؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۷۴گ، ۲۳سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۵-۴۱۹۳]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۱-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 141؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۲ شعبان؛ ۲۳۷گ، ۲۱سطر [فیلمها ف: ۱-۲۶۶]

۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳و۲و۲۴۸/۱ ـ ج

خط: نستعلیق، کا: کاشانی، میر علی نقی بن هاشم، بی‌تا، جا: لندن؛ از روی نسخه ش Or. 141 موزه بریتانیا و با تصحیح قزوینی است؛ جلد: مقوا، ۲۴۵گ، ۱۲سطر (۱۴×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۱۹۶]

● **نسخة كتاب الجنيد الى ابى يعقوب يوسف بن الحسين الرازى** / نامه نگاری / عربی

nusxat-u k.-il junayd ilā abi ya‘qūb yūsuf-i bn-il ḥusayn rāzī

جنید بغدادی، - ۲۹۷ ؟ قمری

jonayd-e baqdādī(- 910)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۶/۸-ف

نسخه اصل: شهید علی پاشا ش ۱۳۷۴؛ خط: نسخ، کا: اسمعیل بن سودلیر، بی‌تا؛ ۳گ (۴۳ر-۴۵پ) [فیلمها ف: ۱-۵۱۳]

● **نسخة كتاب الجنيد الى عمرو بن عثمان المكى** / نامه‌نگاری / عربی

nusxat-u k.-il junayd ilā ‘amr-u bn-i ‘uṯmān-il makkī

جنید بغدادی، - ۲۹۷ ؟ قمری

jonayd-e baqdādī(- 910)

چاپ: لندن، مؤششه لوزاک، ۲۴۷ص، ۱۹۶۲م.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۶/۷-ف

نسخه اصل: شهید علی پاشا ش ۱۳۷۴؛ خط: نسخ، کا: اسمعیل بن سودلیر، بی‌تا؛ ۱۰گ (۳۴ر-۴۳ر) [فیلمها ف: ۱-۵۱۳]

● **نسخه مداد مرکب** / متفرقه / عربی

nosxe-ye medād-e morakkeb

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۰۴/۱۱

بی‌کا، تا: قرن ۹ [ف: ۵-۱۰۶]

←نسخه معما ≻ معما

● **نسخة مفرح مسهل اسماعيل بن جابر** / طب / عربی

nusxat-u mufarraḥ musahhil ismā‘īl bin jābir

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۶/۱۱۸

به روایت امام صادق علیه السلام؛ خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۲۴۴) [مختصر ف: -۸۵۷]

● **نسخه مفتی آخوند** / طب / فارسی

nosxe-ye moftī āxūnd

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۲۷/۳

او از درویش هندی به واسطه علی زائی نقل نموده و خود هم ساخته از برای تقوین دماغ و دل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۱سطر [ف: ۷-۳۹۷]

● **نسخه مفرح دل گشای فرح بخش** / طب / فارسی

nosxe-ye mofarrah-e del gošāy farah baxš

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۳۲/۱۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۵-۲۴۸]

● **نسخه منقول از زمان خان** / طب / فارسی

nosxe-ye manqūl az zamān xān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۲۷/۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۷-۳۹۸]

● **نسخه منقول از سید داود پسر حاجی داد** / طب / فارسی

nosxe-ye manqūl az sayyed dāvūd pesar-e hājī dād

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۲۷/۵

از درویش محبت شاه هندوستانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۷-۳۹۸]

● **نسخه مولانا حسن کرمانی** / طب / فارسی
nosxe-ye mowlānā hasan kermānī
کرمانی، حسن
kermānī,hasan

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۲۳/۳
از حکیم الدین کاجول برای ضعف قوه باه و به نظم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۷-۳۹۷]

←نسخه مهر ⟵ محبت نامه

● **نسخه میرزا هاشما** / طب /فارسی
nosxe-ye mīrzā hāšemā

تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۴۶
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۲۷۴پ) [نشریه: ۷-۵۵۳]

● **نسخة الواعظین** / مواعظ، دعا / فارسی
nosxat-ol vā'ezīn
دعاها و مناجات با شرح سخنان و ابیاتی از حضرت علی است. هر یک از سخنانش با یک رباعی گزارش شده است.در آغاز شرح ابیات این رباعی آمده است: «ای نام تو سر دفتر دیوان کمال ×× بی نام تو ره نیست به مقصود و مآل/ از نظم بدیع تو دو مصرع شب و روز ×× ز انشاء رفیع تو دو فقره مه و سال».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۳۶/۱
آغاز: ز حلوفة است، وز حلوفه لغزیدن، وزمن بمعنی زمان است و معنی کلام آن است که رحمت کند خداوند بر کسی؛ **انجام:** این دعا منسوب به حضرت امام ثامن است ع بسمله ... و اکفنی شر کل ذیشر
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: سپاهانی، ۶۵گ (۱ر-۶۵پ)، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۶-۶۷]

● **نسخه‌های طبی** / طب / فارسی
nosxe-hā-ye tebbī
اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری
e'tezād-os-saltane, 'alī-qolī ebn-e fath-'alī (1819-1881)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۵۱/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۹-۱۹۵]

● **نسخه‌های طبی** / طب / فارسی
nosxe-ye hā-ye tebbī
موسوی، محمد طاهر بن معزالدین، ق۱۳ قمری
mūsavī,mohammad tāher ebn-e mo'ezz-od-dīn(- 19c)
نسخه‌های پزشکی پراکنده‌ای است در قرابادین و انواع تریاق و مفرحات و معاجین که ظاهراً برگرفته از کتاب مفصلی در پزشکی است.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۹/۴
آغاز: و بادها که در احشاء باشد دفع کند و درد معده و طحال را تحلیل برد و میضه وجوع البقر وجوع الکلب برطرف سازد
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: پارچه‌ای، ۱۹گ (۸۸ر-۱۰۶ر)، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۲-۵۳۹]

● **نسخه‌های طبی** / طب / فارسی
nosxe-hā-ye tebbī
شیروانی، حسن بن رضا
Šīrvānī,hasan ebn-e rezā
مجرب میرزا حسن شیروانی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۵۹/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: پارچه، ۸گ (۲۲پ-۲۹پ)، ۱۵سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۷-۲۶۲]

● **نسخه‌های طبی** / طب / فارسی
nosxe-hā-ye tebbī
محمد رسول، ق۱۴ قمری
mohammad rasūl(- 20c)
نسخه‌های متفرقه‌ای است که بدون تنظیم مخصوص یادداشت شده و گویا مؤلف برای کارهای خودش پرداخته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۷۹۴
آغاز: حب بجهت رفع سرعت انزال از مجربات حکیم احد که بسیار مجرب است، زیبق پنج مثقال با سرکه در هاون خوب بسایند
خط: نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، تا: ۳ ذیحجه۱۳۰۴ق؛ جلد: مقوایی، ۲۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۵-۱۲۶]

● **نسخه‌های طبی** / طب / ترکی
nosxe-hā-ye tebbī
نسخه‌های پزشکی مجرب بدون ترتیب خاص در این رساله گرد آمده است.

● **نسخه‌های طبی** / طب / فارسی

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۸۹/۲

آغاز: دفع طاعون لیجون آقا شمس الدین حضرتلری رحمة الله علیه ایدر هرقچن بریرده طاعون اولسه الله تعالی بریوزینه ملکلر کونده؛ **انجام:** و طویمدین قتوب ایجوره لرایرق بردخی شراب اچمیه کسلد کیده و بونی کند و تجربه ایدندن یازدق مشهور و مجربدر

خط: نسخ ترکی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۶گ (۲۱پ–۳۶پ)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۰–۲۵۸]

● نسخه‌های طبی / طب / عربی – فارسی

nosxe-hā-ye tebbī

غیر همانند:

۱. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۲۷۵/۶

آغاز: ترکیب ادویه و بیان قوه و امتحان تریاق؛ **انجام:** و یتذکر فی باب المرکبات

نسخه‌هایی است طبی، پس از این «مقاله در حمیات است از کفایه مجاهدیه» و بندی است به عربی با عنوان «فی الحمیات»، و نسخه‌های طبی فارسی؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ ۸۶ص (۲۴۰–۳۲۵)، ۱۷ سطر (۶/۵×۷)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [نشریه: ۳–۳۵۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۹۴/۲

به نام «نسخ معاجین که نواب ثالث المعلمین» (سید داماد) ترتیب داده‌اند و نزدیک به سی و هشت عنوان و بیشتر به عربی است، عنوان‌ها: معجون دافع لسرعة الانزال، مما عملناه ترکیبه به فارسی، فلونیا ترکیب الفاضل عماد الدین محمود الطبیب رحمه الله تعالی، مفرح رکابیه گورکانیه من المولی الفاضل نفیس الدین به عربی و فارسی، معجون اللبوب، معجون جیدة للمعدة و الاعصاب، البلادری الکبیر النافع للفالج و اللقوة و السکتة و ثقل اللسان و الخدر و النسیان و لوجع المعدة و الصدر نسخة محمد بن زکریا، جوارش الملوک و البلا در سن قانون ابن سینا، معجون الانقرد یا به فارسی تریاق در ع الصحة که ملخص ترین دعا گویان دوام دولت قاهره عباسیه صفویه موسویه حسینیه علویه فاطمیه تألیف نموده و مزاج گرفته است مدت کمال آن دوازده سال و جوانیش سی و چهار سال و کمال قوتش شصت سال (به فارسی)، حب مفرح عملناه فی اصفهان فی غرة ربیع الاول لعام ۱۰۰۸ و عملناها بمدینة قم فی غرة جمادی الاخر لعام ۱۰۱۱ (فی نسخة اخری) جب المنة و البهجة اسمه بهجة المهجة او مهجة البهجة (دوتا) الافلونیا المفرحة الکبیرة الضحیاء التی نستعملها فی احیان التنشط و التداوی و نسمیها مطیة الارواح و عملناها غرة جمادی الاخرة بمدینة قم عام ۱۰۱۱، الافلونیا المفرحة الصغیرة عملناها فی غرة جمادی الاخر لعام ۱۰۱۱ بمدینة قم، معجون رکبناها لتقویظ الدماغ و الاعصاب و المعدة و قد سمیناه مطی القوی عملناه فی رابع جمادی الاخرة لعام ۱۰۱۱ بمدینة قم، معجون مطی القوی عملناه فی اصفهان فی الرابع من محرم ۱۰۱۴، الانقردیائی الوسط و هو معجون حفظ اشباب و ردع المشیب عملناه فی اصفهان رابع محرم لعام ۱۰۱۴، نسخة تریاق در ع الصحة عملناه فی اصفهان فی یوم الخمیس عشرین جمادی الاولی لعام ۱۰۲۱، معجون مطیة الارواح، معجون، مطی القوی عملناه فی اصفهان غرة جمادی الاولی لعام ۱۰۲۸، و مرة اخر خامس عشری ذالقعدة لعام ۱۰۳۴، معجون ردع المشیب عملناه غرة جمادی الاولی لعام ۱۰۲۸ ثم مرة اخری خاص عشر ذی القعدة لعام ۱۰۳۵، حب البهجة و بهجة المهجة صنعناه یوم السبت ۲۶ شعبان لعام ۱۰۳۵، حب بهجة المهجة عملناه یوم السبت ۲۶ شعبان لعام ۱۰۳۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۴ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶–۱۳۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۳۰/۴

کهن و پراکنده‌ها؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۴گ (۵۵ر – ۸۸پ) [ف: ۶–۱۶۷]

● نسخه‌های طبی / طب / فارسی

nosxe-hā-ye tebbī

غیر همانند:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۹۵۲

از جمله چند بیت از جلال جعفر درباره مرکب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۶۳ق؛ جلد: میشن، ۳۳سطر ، اندازه: ۱۳/۹×۲۶سم [ف: ۷–۴۱۰]

۲. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۶/۸

و «باب اول در مفرحات» است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، قطع: ربعی [نشریه: ۳–۳۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۴۰/۳

نسخه‌های طبی فارسی رساله مانند؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۵سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۷–۸۳]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۵۴۹/۳

از جالینوس و حکیم دانکتر و غیره؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳ص [ف: ۷–۴۱۹]

۵. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۲۸۵/۳

نسخه‌های طبی مانند مفرح عباسی و نوش داروی حکیم عماد الدین محمود و فلونیای حکیم سلیمان که برای «نواب خلد آشیان» ساخته است. و فلونیای حکیم عنایت الله که برای عبدالله قطب شاه ساخته است و فلونیای محمودی و نسخه حکیم عماد الدین محمود و حب مخلصه میرزا محمد حسین حکیم باشی و جز اینها؛ کا: مراغی، محمد شفیع بن حاجت، تا: جمادی الثانی ۱۱۲۰ق؛ ۱۱ص (۲۷۳–۲۸۳) [نشریه: ۳–۳۵۹]

۶. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۳۷/۵

آغاز: هو وصلی الله علی محمد وآله ... وبعد بدانکه این مختصری است مجموعه درطب که مشتمل است بر پاره‌ای از معالجات

متفرقه که اکثری ازآنها به تجربه مجربین رسیده وخالی از حقیقت نیست وعمل بآنها درمقام احتیاج ... نسخه قهوه چینی؛ **انجام:** وچون یکجزو ریحان بانیم جزو نوشادر چوشانده آب آنرا هر زنی استنجاء نماید شهوت جماع پیدا کند

نسخه‌های متعددی است درمعالجه امراض وبیماریها که با تجربه اثر آنها به اثبات رسیده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۲۲گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف مخ: ۲-۵۶۵]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۲۹/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در متن و هامش؛ جلد: تیماج، ۲گ(۱۳پ-۱۴پ)، ۲۹سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۲×۳۰سم [ف: ۱۶-۲۴۳]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۳۰۶/۳

نسخه‌های طبی که در علتی فایده بدهد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق [ف: ۵-۴۶۲]

۹. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۵۸۶

آغاز: یا دوغ از گندم بخورد و دیگر به جهت دود کردن و بر طرف شدن دانها زیبق شنجرف تنباکو؛ **انجام:** مرهمی که گوشت را برویاند و جراحت خشک شمع ابیض سفید آب.

مجموعه‌ای است مشتمل بر چند نسخه طبی از جمله جهت رفع بلغم، رعاف، قهوه چینی، شربت خشخاش، در قطع تب، حب لؤلؤ، کپه ارمنی، مجریات در معالجه بعضی امراض و ...؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد صادق محلاتی، تا: شعبان۱۲۸۳ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: مقوا، ۸گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲-۶۴۶]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۷۸۸/۱

بیشتر مربوط به آب گرم است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۸۵ق؛ در ابتدا و انتهای مجموعه [ف: ۸-۹۰]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۷۸۹-۳۴/۱۵۹

آغاز: بسمله برای فشار خون وتمام حرارت بدن ماست شیرین را دوغ کردن وتاصبح گذاردن وبا پارچه نازکی رویش را پوشیدن که چیزی درآن نریزد؛ **انجام:** سیاه دانه را در روغن زیتون سرخ کنند ۳ تا ۴ قطره دربین آن بریزند مجرب است

چند نسخه متفرقه در درمان بیماری‌های مختلف است که دراین نسخه یادداشت شده وتعدادی دارو برای امراض مختلف بیان شده است، روی جلد نسخه از کربلا علی معرفی شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا، ۱۵گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸-۴۷۸۶]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۴۹/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۷ص، ۱۳سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۴۹۸]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۹۷/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۵ق؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۹۰پ-۱۰۳پ)، ۱۳سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۶-۲۵۸]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۹۷/۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۵ق؛ جلد: تیماج، ۲گ (۱۰۷پ-۱۰۸ر)، ۱۳سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۶-۲۵۸]

۱۵. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۲۷۱/۳

آغاز: اخراج بول مجتمعه در مثانه؛ **انجام:** فرمول نسخه طبی درست مانند قانونچه چغمینی است در فهرست مطالب و به فارسی است، فصول: علی عشرة مقالات: مقاله ۱.فی امور الطبیعة در پنج فصل؛ ۲. فی التشریح در هفت فصل، ۳. فی احوال بدن الانسان و اسبابها و العلامات الدالة علیها در پنج فصل، ۴. فی النبض و لنفره در شش فصل، ۵. فی تدبیر الاضماد و علاج المرض علی وجه کلی در ده فصل، ۶. فی امراض الرأس در سیزده فصل، ۷. فی بیان امراض الاعضاء من الصدر الی اسفل السرة در هجده فصل، ۸ فی امراض بقیة الاعضاء در نه فصل، ۹. فی العلل الظاهرة للبدن و الحمیات در هشت فصل، ۱۰. فی قوی الاطعمه و الاشربة المالوفه در سیزده فصل؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کتاب در دستورهای طبی و نسخه است؛ ۴۲ص (۴۰۸-۴۴۹)، ۱۷-۱۹ سطر (۸×۹)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نشریه: ۳-۳۴۸]

۱۶. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۶۵

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مذهب مقوایی، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۵۵۴]

۱۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۵۹۳/۷

آغاز: اوزان: ۲ خردل یکبرنج ۲ برنج یک شعیر ۲ شعیر یک حبه ۲ حبه یک طسوج ۲ طسوج یک قیراط ... ماء الجبن چنین گیرند که یک کاسه شیر زرد ازرق چشم ... جهة نسیان، مغز جلغون مغز جوز هندی مویز؛ **انجام:** ایضا جهة جذب رطوبت و قوه ... و خوشبو کردن دهان تخم شوید ۷ م تخم کرفس ۷ م قرنفل ۷ م عودخام ۶م نبات ۱۰م عسل خام ۷م، عسل را یکجوش داده دو ... در او ریزند معجون کنند هر روزی دو مثقال تناول نمایند.

خط: نستعلیق، کا: آقا محمد اسمعیل همدانی، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: -۱۵۰۴]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۶۵/۲

با عنوان «باب شانزدهم در امراض زنان»، از رساله‌ای؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۵گ (۳۳-۳۷)، ۱۸ سطر (۴/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۸×۱۸/۵سم [ف: ۱۶-۶۳۰]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۳۰/۲

از شرف الملک، ملا محمد فیلی، صاحب نمسجی، حاج سید ابوالحسن تبریزی، محرمی؟، عطار، حاجی حسین خان، سید علی، میرزا رضای طبیب، میرزا صادق خان مشیرالدوله و دیگران؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۰گ (۶ر- ۴۵ر) [ف: ۶-۱۶۶]

۲۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۸/۷

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۱-۹۳۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۶۸/۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۷۳]

۲۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۱۸۴

آغاز: بجهت تب سه یک؛ **انجام:** رشته ای در گردنم افکنده حرص ×× میکشد کوچه بکوچه مثل خرص ! (کذا)
این جزوه شامل چهار برگ است که شخصی بسرعت بعضی نسخه‌های طبی را در آنها یادداشت کرده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۸ص، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲-۴۱۶]

۲۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۳۱۹/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۲۳۳]

۲۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۲
نسخه‌های متفرقه طبی در امراض مختلف به نقل از اطبا و حکمای مختلف جمع‌آوری شده ست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با لوحه زرنگار؛ جلد: تیماج، ۱۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [مؤید: ۳-۶۱۹]

۲۴. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۲۹/۲
پراکنده‌ها و ...؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۴]

۲۵. همدان؛ ایزدی (حاجی)؛ شماره نسخه: ۱۴/۴
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۳۶۷]

● نسخه‌های طبی جدید / طب / فارسی
nosxe-hā-ye tebbī-ye jadīd

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۳۹۵
در یک جا از مفتاح الشفاء آمده و عنوان نخستین آن «باب اندر علت سل و علاج آن» است؛ خط: شکسته نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در بالای ص ۱ آمده که «۵ جزو است که مرقوم شده ۶جزو علاوه شد»؛ جلد: گالینگور، ۷گ، ۲۲سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷-۱۲۸]

● نسخه‌های کیمیاوی / شیمی / اردو
nosxe-hā-ye kīmīyāvī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۴۱۵
آغاز: نسخه گر بهیم که بهتر از ین ترکیب نیت تهیه کشته خود؛
انجام: سرنیسان و پوشیده بهتر است ...
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا [رایانه]

● نسخه‌های کیمیایی / کیمیا
nosxe-hā-ye kīmīyāyī

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۳۰۸/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: بیاضی [نشریه: ۷-۲۷۷]

● نسخه‌های کیمیایی / کیمیا / ترکی
nosxe-hā-ye kīmīyāyī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۷۸/۳
خط: نستعلیق، کا: شیرازی، ابوالقاسم، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۶گ (۱۴۷-۱۹۲)، ۱۷سطر (۱۳×۱۹)، اندازه: ۱۹/۵×۲۷سم [ف: ۱۶-۵۲۸]

● نسخه‌های کیمیایی / کیمیا / عربی
nosxe-hā-ye kīmīyāyī

تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۲۳۲/۲
آغاز: قال ابوالغیث الحسین بن منصور الحلاج ... هذا الباب سر اسرار اکابر الاولیاء ... ثم قال یوخذ حبة خروع و یمسک تحت اللسان؛ **انجام:** فلیقلقله فی عین الماء تشربان منه یحابان باذن الله تعالی
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۹ص (۱۳۴-۱۴۲) [نشریه: ۳-۳۲۹]

● نسخه‌های کیمیایی / کیمیا / فارسی
nosxe-ye hā-ye kīmīyāyī

غیر همانند:

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۳۱۲/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۷۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۷۳۱/۳۲
خط: نستعلیق، کا: گلبرگیوی، محمد کریم الدین بن محمد یوسف، تا: رمضان۱۳۲۸ق، جا: کتابخانه آصفیه؛ از فهرست آصفیه (۴۱۰: ۲-۴۲۱) برمی‌آید که شماره این کتاب در آنجا باید ۲۲ باشد؛ کاغذ: هندی، ۳ص (۵۶۶-۵۶۸)، ۱۳سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۷-۴۶۸]

● نسخه‌های مجرب / طب، دعا / فارسی
nosxe-hā-ye mojarrab

میرزائی، صدرالدین محمد
mīrzā'ī, sadr-od-dīn mohammad

دستورهای طبی و دعا و جادو است که آن را محمد علی بن درویش محمد محسن گردآوری نموده است.
آغاز: بسمله. و به نستعین. غرض از تحریر این کلمات آنکه چون ... میرزایی میرزا صدرالدین محمد الموسوی فرمودند که باز نسخه هایی که بتجربه رسیده جمع و تدوین نموده ایم که بکار کافه انام میآید التماس نمود کاتب این حروف ... محمد علی بن درویش محمد محسن از خدمت ایشان که این نسخه ها را مرتب (؟) فرمایند که نقل نموده باعث اجر جزیل و خیر کثیر بوده باشند.
[فهرستواره منزوی ۳۷۵۱/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۴۵/۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با تاریخ ۱۰۷۷ق در مجموعه؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۲ص (۱۰۵-۱۳۶)، ۲۶سطر (۶×۱۶)، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱۴-۳۷۰۳]

● **نسخه‌های معجون** / طب / فارسی

nosxe-hā-ye ma‘jūn

دستورهای مختصری است در فنون طب مبنی بر طرز تهیه انواع حب و خواص مفردات به نقل از کتاب جوهری و کتب دیگر، باعنوان نسخه‌های معجون که مشتمل بر حب نشاط، حب قوه باء، تقویت اعضاء، ریختن مژه ها، چرب چشم و طریقه حل طلا، ذیل رساله در ۱۳۷ بیت نگاشته شده است.

اراک؛ کتابخانه مدرسه سپهدار؛ شماره نسخه: ۱۷۲/۴۱/۵

آغاز: هو الله الشافی نسخه در باب کرم کدو، سه روز قبل آش سرکه دوشاب ...

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۳۶گ(۵۶ر-۹۱پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۶۰سم [دو کتابخانه اراک: -۲۰۲]

● **نسخه یاقوتی** / خط / فارسی

nosxe-ye yāqūtī

ترکیبفخرا محمد برای سلطان یعقوب.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶/۲

خط: نسخ، کا: عبدالرضا بن محمد بن صفر، تا: ربیع الاول۱۰۵۲ق؛ ۱ص (۲۰۹) [سنا: ف: ۱-۸؛ فهرست رایانه‌ای ج۴-۱۰۵۴]

● **نسلیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

naslīye

گیلانی، عبدالجلیل، ق۱۳ قمری

gīlānī,‘abd-ol-jalīl(- 19c)

[فهرستواره منزوی ۳۲۶/۹]

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۶۸/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۴۰ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -۱۵۴۸]

● **نسمات معطرات فی تفسیر السور و الآیات** / شعر، تفسیر / فارسی

nasamāt-on mo‘attarāt fī tafsīr-es sovar va-l āyāt

بواناتی، محمد باقر بن اسحاق، - ۱۲۹۵ قمری

bavānātī,mohammad bāqer ebn-e eshāq(- 1878)

به نظم فارسی است.

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۱۵۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [نشریه: ۲-۱۳۲]

● **نسمة السحر بذكر من تشيع و شعر** / تراجم / عربی

nasmat-us siḥr bi-ḏikr-i man tašayya‘-a wa ša‘ir

صنعانی، یوسف بن یحیی، ۱۰۷۸ - ۱۱۲۱ قمری

san‘ānī,yūsof ebn-e yahyā (1668 - 1710)

تاریخ تألیف: ۱۳ رجب ۱۱۱۱ق

شرح حال عده‌ای از شعرای شیعه اثنی عشری و زیدی و اسماعیلی می‌باشد در دو مجلد. جلد اول دارای ۸۵ ترجمه و جلد دوم دارای ۱۱۲ ترجمه و مجموع آن ۱۹۷ شرح حال می‌باشد. اصل تألیف آن در ۱۳ رجب ۱۱۱۱ تمام شدهسپس تا هنگام وفات ملحقاتی بدان افزوده است. در این کتاب فقط به ذکر شاعران مشهور پرداخته و بعضی اشعار آنها را نیز نقل می‌کند.نسخه کتابخانه کاشف الغطاء در نجف در دو مجلد است و در نخستین آن از صد و دوازده و در دومی از پانصد و هشتاد شاعر یاد شده است.

آغاز: الحمد لله الذی اشعر شیعة الحق بالادب من کتابه المنظوم، و جعلهم عصابة قافیة الذی خصه بالشهراء و القصص فی سفر مرقوم

[الذریعة ۱۵۴/۲۴ و ۱۶۱/۱۰ و ۱۱۵/۲۴؛ فهرست نسخه‌های عربی واتیکان ۱۵۹/۱؛ اعلام المؤلفین الزیدیة ص ۷۶۵؛ مؤلفات الزیدیة ۱۰۲/۳؛ البدر الطالع ۳۷۲/۲؛ نفحات العنبر /۳ خطی؛ المخطوطات المصورة التاریخ ش ۵۵۴ و ۱۲۸۷؛ مصادر التاریخ فی العصر الاسلامی ۲۵۹ که نسخه‌های آن در آن یاد شده است]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۶عکسی

نسخه اصل: علی امیری کتابخانه ملت - استانبول ش **۲۳۹۳**. مشتمل است بر تمام کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جز اول به خط مؤلف، جزء دوم به خط چند نفر از روی نسخه اصل؛ در مصحح، محشی، قبل از کتاب صورت تقریظی است که قاضی جمال الدین علی بن صالح بن محمد بر کتاب نوشته است؛ ۴۰۵گ [عکسی ف: ۱-۱۸۹]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۲۷

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان -رم ۱۱۲۵. جلد دوم کتاب از حرف طاء مهمله می‌باشد؛ خط: نسخ نازیبا، کا: حسین بن عبدالله شرفی تغلبی زیدی، تا: پنج‌شنبه(۱۳ ؟) جمادی الاول۱۱۵۱ق؛ مصحح؛ تملک: محمد بن صالح شهاری به تاریخ ۱۱۸۵؛ ۸۲۴ص [عکسی ف: ۴-۱۴۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۴۳
آغاز: بسمله و به نستعین الحمدلله الذی اشعر شیعه الحق؛ **انجام:** انتهی الجزء الاول من نسخه السحر سنه ۱۱۷۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۷۰ق [رایانه]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** به قلد الله الخلافة اهلها×× و زحزح عنها الابعدون الاجانب / فکان امیر المومنین علی الوصی×× بنص الله، فالامر واجب
قسمت اول؛ خط: نسخ، کا: عبد الله بن محمد حسن تبریزی، تا: جمادی الثانی۱۳۵۳ق، جا: نجف اشرف؛ مجلد اول کتاب است، که در دو قسمت طی دو شماره معرفی می‌شود؛ ۱۵۶گ، ۲۰سطر [عکسی ف: ۱–۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷عکسی
آغاز: و حسبک نفس المصطفی و ولیه×× و هرونه الندب الهمام المحارب؛ **انجام:** و حسبنا الله تعالی و نستغفره و نتوب الیه عما طغی به القلم، انه هو التواب الرحیم لااله الاهو و الیه المصیر، انتهی الجزء الاول من نسمة السحر بذکر من تشیع و شعر ...
نسخه اصل: کتابخانه صاحب اعیان الشیعه – دمشق. قسمت دوم ازمجلد اول؛ خط: نسخ، کا: عبد الله بن محمد حسن تبریزی، تا: جمادی الثانی۱۳۵۳ق، جا: نجف اشرف؛ از روی نسخه‌ایکه محمد بن احمد بن عبد الله ثور، در روز پنج‌شنبه هفتم محرم ۱۳۵۱ق در صنعا در زمان امام یحی، برای عالم معروف یمنی سید محمد بن محمد زباره، نوشته است، محشی، در پایان این مجلد، سید محمد زباره شرحی مختصر در دو صفحه در ترجمه مؤلف نوشته است؛ تملک: علامه سید محسن امین مؤلف اعیان الشیعه؛ ۱۵۱گ، ۲۰سطر [عکسی ف: ۱–۸]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۹۹
خط: نسخ، کا: عبدالله نیشابوری، تا: ۱۳۶۸ق؛ جلد: کاغذ ساغری، ۱۴۷گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۸/۳×۲۸/۴سم [ف: ۱–۵۶۶]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸عکسی
آغاز: حرف الطاء المهمله، الملک الصالح ابو الغارات طلایع بن رزیک و یلقب ایضا بفارس المسلمین، نصیر الدین، فاضل اجمتمعت فیه متفرقات المحاسن؛ **انجام:** و ترتیبها هنا بحسب شرفها علی الصحیح ف لا یقال الایجاب الجزئی من حیث هو ایجاب افضل من السلب الکلی من حیث هو
جلد دوم کتاب است که در دو قسمت، و طی دو شماره معرفی می‌شود: قسمت اول؛ خط: نسخ، کا: عبد الله بن محمد حسن تبریزی، تا: اواسط قرن۱۴؛ ۱۶۱گ، ۲۰سطر [عکسی ف: ۱–۹]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹عکسی
آغاز: سلب لان ماهیة الکلی افضل من الجزئی لشموله و کونه مدرکا للعقل و لانه انسب بقواعد المیزان؛ **انجام:** قال جامعه الفقیر الی الله، یوسف بن یحیی بن الحسین ... و کمل تألیفه فی ثالث عشر رجب سنة احدی عشرة و مائة و الف
نسخه اصل: کتابخانه صاحب اعیان الشیعه – دمشق. قسمت دوم از مجلد دوم؛ خط: نسخ، کا: عبد الله بن محمد حسن تبریزی، تا: اواسط قرن ۱۴؛ مصحح، محشی، روی صفحه عنوانعلامه سید محسن امین به خط خود چنین نوشته: «استکتاب نمودم برای خودم این مجلد و مجلد اول را در نجف اشرف، آنچه از این کتاب در عراق موجود بود، همین مجلد دوم بود، که بعضی از افاضل علمای عراق، نسخه مجلد اول را از یمن تحصیل نمود و ما از روی آن استنساخ کردیم و الان بحمد الله تعالی نسخه کامله آن نزد ما موجود است، شعبان سال ۱۳۵۳هـ»؛ ۱۵۵گ، ۲۰سطر [عکسی ف: ۱–۱۰]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۸۵-عکس
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نویسانده محسن بن عبدالکریم امین حسینی عاملی شعرانی دمشقی برای خودش [فیلمها ف: ۳–۲۴۹]

● نسمة العبیر فی علم التعبیر / خوابگزاری / عربی

nasmat-ul ʻabīr fī ʻilm-it taʻbīr

در سی «فصل»

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۴۲/۲
آغاز: الحمدلله القدیم القدیر ... الفصل الاول فی تأویل رویة الله عزوجل؛ **انجام:** فان نظر فی الکتاب من لایعرف الکتابة ارتفع امره کتب العلم و الفقه و الحکمة و علم الکتب ... الوهاب
بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۱/۸×۱۷/۶سم [ف: ۷–۴۴۷]

● نسوان (کتابچه) / متفرقه / فارسی

nesvān (ketābče)

قزوینی، ابراهیم، ق۱۳ قمری

qazvīnī,ebrāhīm(- 19c)

«کتاب فی علم الاجتماع» از ابراهیم قزوینی که نام او در پایان نسخه آمده گویا نام مؤلف و کاتب است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸۲/۴-طباطبائی
آغاز: کتابچه و رساله النسوان است. زنی را که باید خواستگاری کرد به این صفات موصوف منصف باشد؛ **انجام:** غم لیلاج چه باشد×× که تو شطرنج ندانی. تمت الکتاب فی علم الاجتماع و حسن الاعضاء بید الاحقر ابراهیم القزوینی اللهم ارزق.
بی‌کا، تا: ۱۳۵۱ق؛ جلد: مقوا، ۶گ (۳۳پ–۳۸پ)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۲–۲۷۴]

● **نسوان** /- فارسی

nesvān

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۴۷۸

رساله ای در باب نسوان؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از سهیلا چاره دار [رایانه]

● **نسیم الارواح** / عرفان و تصوف / عربی

nasīm-ul arwāḥ

سلمی، محمد بن حسین، ۳۲۵ - ۴۱۲ قمری

sulamī,mohammad ebn-e hoseyn (938 - 1022)

کتابی درباره سماع صوفیانه.

آغاز: صفة العارفین. أسعدهم الله باخلاص طاعته و نعمهم بوجوه حقائق وحدانیته و أیدهم بمداومة مناجاته

انجام: فقال: انا بین قوم مادمت فیهم لایوذوننی و اذا غبت عنهم لایغتابونی. فعرفته فاذا هو خالد الکاتب رضی الله عنه و عن المشائخ اجمعین.

چاپ: انقره، محقق: سلیمان آتش، مطبعة الجامعة، ۱۴۰۱ق؛ به کوشش احمد طاهری عراقی در مجموعه آثار ابوعبدالرحمن سلمی، جلد ۲ (تهران، مرکز نشر دانشگاهی: ۱۳۷۲)

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۶۷۲/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: سید علی غیاثی، ۲۷ رجب ۱۳۷۹؛ جلد: مقوا، ۶گ (۴۷-۵۲)، ۱۹ سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: -۳۵۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۱۹/۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۷۴۱]

● **نسیم التسنیم** / حدیث / فارسی

nasīm-ot tasnīm

اشنهی، صدرالدین محمود

ošnohī,sadr-rd-dīn mahmūd

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۲۰بخش۳ و ۱۲۱بخش۳

چهل حدیث است به فارسی (شیرازنامه ۸۲، هزارنامه ۳۵۰، روزبهان نامه ۲۷، ۲۸، ۲۰۸)؛ خط: نسخ، کا: حسن بن حسین بن الیاس، تا: پنج‌شنبه ۱۵ شوال۸۶۶ق؛ دو عکس است از یک نسخه [ف: -۱۰۹]

● **نسیم ربیع** / ادبیات / فارسی

nasīm-e rabī‘

اعتبارخان، ق ۱۱ قمری

e‘tebārxān(- 17c)

وابسته به: ربیع الابرار و نصوص الاخیار؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷-۵۳۸ق)

اهداء به: سلطان محمد قلی قطب شاه

گزیده «ربیع الابرار و نصوص الاخیار» جارالله زمخشری است، در ۸۱«فصل» در روایات و حکایات در موضوعات مختلف. مؤلف این اثر، در مقدمه خود را اعتبار خان معرفی کرده و می‌گوید آن را از ترجمه نسیم ربیع گزیده است. وی نسیم ربیع را از شیخ ابوالقاسم زمخشری دانسته که در زمان شاه شجاع تألیف کرده و عزیزی آن را به زبان فارسی ترجمه کرده که چون مشتمل بر اطناب و تطویل بود به تلخیص آن اقدام کرده است.باید دانست که نسیم ربیع نام ترجمه ربیع الابرار است؛ در برگ ۲۱ نسخه حاضر به نام مترجم تصریح شده است: «مترجم کتاب محمد بن ابن احمد سمرقندی صوفی تاب الله علیه سالی که شرف زیارت کعبه معظمه یافته بود ...»؛ به جهت افتادگی طرفین و میانه نسخه اطلاعات بیشتری به دست نیامد و در منابع و فهارس نیز سرنخی از ترجمه و این تلخیص و مترجم و گزین کننده نیافتم.در این کتاب از امامان شیعه روایت‌هایی نقل شده و از اشعار فارسی استفاده شده است.اکنون عناوین برخی فصل‌ها: فصل ۱. فی الاوقات و ذکر الدنیا و الاخرة؛ ۲. فی السماء و الکواکب و ذکر العرش و الکرسی؛ ۳. فی السحاب و المطر و الثلج و الرعد و البرق؛ ۴. فی الریح و النسیم و الحر و البرد و الظل؛ ۵. فی النار و احوالها و انواعها و ذکر نار جهنم و اهوالها؛ ... ۱۰. فی الملائکة و الجن و الانس و ذکر الامم و الانبیاء من العرب و العجم؛ ... ۱۵. فی تبدل الاحوال و الفتن و عزل الولاة؛ ... ۲۰. فی الجنایات و العفو و العقاب و العذر و التوبه؛ ... ۲۵. فی العادات الحسنة و القبیحة؛ ... ۳۰. فی الروایح و الطیب و التطیب؛ ... ۳۵. فی الشوق و الحنین الی الاوطان و الاهل و الاحبة؛ ... ۴۰. فی الاصوات و الالحان و تحریمه؛ ... ۴۵. فی الطمع و الرجاء و التمنی و الحرص و الوعد و تجارة؛ ... ۵۰. فی العبد و الاماء ...؛ ۵۵. فی العجایب و النوادر؛ ...۶۰. فی العلم و الادب و الحکمة و الکتاب؛ ... ۶۵. فی الفال و الرقی و السحور و العین و اللغز؛ ...۷۰. فی ذکر القضاة و الشهود و الدیون؛ ... ۷۵. فی اللباس و الحلی و المفارش و الوساید؛ ... ۸۰ فی الموت و ما یتصل به من التعزیة و المرثیه؛ ۸۱ فی الملک و السلطان و الامارة و البیعة و الخلافة.اندکی از مقدمه نسخه افتاده و از آخر نیز تا فصل هشتادم در نسخه موجود است و در میانه نیز از فصل ۳۰ تا ۵۰ را فاقد است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۶۴۳/۱

آغاز: از مقدم لاله و سمن گلشن سازد و بعد دور بی پایان بروضه معطهر مطهر مقدس سید انبیا و سرور اولیا خلاصه موجودات زبده کاینات ... اما بعد بر رای عالم آرای ارباب فطنت و فطرت؛

انجام: که مس بدن مباکر تو کنم و ترا بحل کردم باشد این جسد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۱۴۱گ (۲پ–۱۴۲پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳۱–۲۸]

● **نسیم الربیع** / ادبیات / فارسی

nasīm-or rabī'

وابسته به: ربیع الابرار و نصوص الاخیار؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷–۵۳۸ق)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۷–ف

نسخه اصل: اونیورسیته ش ۴۱۱ فارسی. ترجمه بخشی است از ربیع الابرار زمخشری در ۸۲ باب؛ خط: نسخ، کا: نیکروز بن خضرشاه، تا: ۱۰ ذیقعده۸۷۳ق؛ ۱۹۳گ، ۱۹سطر [فیلمها ف: ۱–۲۶۶]

● **نسیم الریاض فی شرح الشفا** / کلام و اعتقادات / عربی

nasīm-ur rīyāḍ fī š.-iš šifā

خفاجی، احمد بن محمد، ۹۷۹؟ – ۱۰۶۹ قمری

xafājī,ahmad ebn-e mohammad (1572 - 1659)

وابسته به: الشفاء بتعریف حقوق المصطفی؛ قاضی عیاض، عیاض بن موسی (۴۷۶–۵۴۴ق)

تاریخ تألیف: جمعه ۲۸ ربیع الثانی ۱۰۵۸ق

کتاب شفاء قاضی عیاض در چهار «قسم» است: ۱. فی تعظیم العلی الاعلی لهذا النبی (ص) قولا و فعلا که در چهار باب می‌باشد؛ قسم ۲. فیما یجب علی الانام من حقوقه در چهار باب؛ ۳. فیما یستحیل فی حقه و ما یجوز علیه ... در دو باب؛ ۴. فی تصرف وجوه الاحکام در دو باب.این شرح شرحی است مزجی و مفصل که پس از ذکر عبارتی از متن به اعراب و معنی لغوی آن می‌پردازد، سپس در موارد زیادی به اشعار قدما و گاه از اشعار خود استشهاد جسته و در شرح آن از آثار قدماء محدثین و مورخین استمداد جسته است.

چاپ: طبع فی الاستانه/۱۲۶۷هـ و /۱۳۱۲ هـ؛ قاهره، مطبعة الازهریة، ۱۳۲۶ق.

[الاوقاف العامة بغداد ۳۶۸/۱ و ۳۶۹ و ۳۷۰]

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۹۵۴

آغاز: بسمله فصل فی تفضیله صلی الله علیه و سلم علی غیره فی الجنة بالوسیلة. اصل الوسیلة امر یکون موصلاً لامر؛ **انجام:** و تقدم بیانها فی هذا الفضل الذی نحن فیه و الله سبحانه و تعالی الموفق للصواب و الیه المرجع و المآب ... و هو حسبی و نعم الوکیل و علیه توکلت و هو رب العرش العظیم.

ج ۲، از آغاز فصل دهم از باب سوم از قسم اول را دارد تا آخر قسم دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ ۳۸۴گ، ۳۱ سطر (۹/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۲–۵۳۲]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲۵۱

آغاز: پس از یک صفحه: سمیته نسیم الریاض فی ... و اعلم ان سندی فی هذا الکتاب و غیره من کتب الحدیث سلسله الذهب من ...

جلد اول آن است که از آغاز تا آخر فصل (فی تفسیر غریب هذا الحدیث و مشکله) از قسم اول را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۳۷۶گ، ۲۵ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲–۳۱۱]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲۵۲

آغاز: الفصل الاول فیما ورد من ذکر مکانته عند ربه ...

ج ۲، شامل بخشی از قسم اول تا آخر فصل«اعلم ان الصلاة علی النبی (ص) فرض فی الجملة» را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۲۷۸ص، ۲۵ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲–۳۱۲]

۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲۵۳

آغاز: بسمله فصل فی المواطن ای الا ما کن و هو من قبیل؛ **انجام:** فما زال مطلع شمس الهدیو روضة للقبل قبلة. قال مؤلفه و تم یوم الجمعة ثامن عشرین ربیع الثانی سنة ثمان و خمسین بعد الالف علی ید اضعف العباد احمد شهاب الدین الخفاجی المصری و کان الفراغ.

ج ۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مقابله شده؛ ۷۰۰گ، ۲۵ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲–۳۱۳]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۸۵

آغاز: بسمله. فصل و اما قوله صلی الله علیه و سلم لما کان هذا الباب مفقوداً لعصمة الانبیاء فی عقائدهم؛ **انجام:** فلا زال مطلع شمس الهدی و روضته قبلة للقبل ... تم یوم الجمعة ... سنه ثمان و خمسین بعد الالف ...

از اوایل قسم سوم (فیما یجب النبی (ص)) تا پایان کتاب (القسم الرابع فی تصرف وجوه الاحکام فیمن تنقصه) را شامل است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ جلد: مقوا، ۲۶۹گ، ۳۳سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲–۷۷۲]

● **نسیم السحر** / تاریخ پیامبراکرم(ص) / عربی

nasīm-us saḥar

جیلانی، عبدالکریم بن ابراهیم، ۷۶۷ – ۸۳۲ قمری

jīlānī, 'abd-ol-karīm ebn-e ebrāhīm (1366 - 1429)

در اسرار احوال پیغمبر اسلام (ص)، این کتاب بخش ۱۲ کتاب «الناموس الاعظم و القاموس الاقدم فی معرفة قدر النبی صلی الله و سلم» وی است. کتاب الناموس الاعظم به نوشته حاج خلیفه دارای ۴۰ جزء است و این بخش ۱۲ (نسیم السحر) خود دارای دوازده«فصل» است و فهرست فصول را مؤلف خود در دیباچه

آورده است بدین‌گونه: ۱. فی سر تخلیه واعتزاله (ص) عن الناس لاشتغاله بربه و ریاضة الایام ذوات العدد مرة بعد اخری فی غار حری؛ ۲. فی سررعیه الاغنام زمان الصبا؛ ۳. فی سر سفره بالتجارة الی ارض الشام؛ ۴. فی سر قوله (ص) جعل رزقی تحت ظلل ر محی؛ ۵. فی سر قلوه (ص) امره حیث یضع نفسه؛ ۶. فی سر تحبیب النساء الیه و تکثیره من الروجات و کون ما احب حل له نکاحها؛ ۷. فی سر تحبیب الطیب الیه؛ ۸ فی سر جعل قرة عینه الصلوة؛ ۹. فی سر شوقه (ص) الی اخوانه الذین من بعده؛ ۱۰. فی سر قوله (ص) لی مع الله وقت لایسعنی فیه ملك مقرب و لا نبی مرسل؛ ۱۱. فی سرقوله (ص) لا احصی ثناء علیك؛ ۱۲. فی سر قوله (ص) فی حال انتقاله الی ربه الی الجنه و تکراره ثلاثا. هر یک از این فصل‌ها دارای سر آغاز و خطبه جداگانه است و فقرات مسجع و موزون دارد. اشعار نیز در ضمن فصول آمده ناموس اعظم یاد کرده نه از این جزء خاص.
[کشف الظنون: ۱۹۲۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۸۲/۳
آغاز: الحمدلله مبدع المعانی و الصور ... اما بعد فهذه رسالة سماها لسان القدر بکتاب نسیم السحر عرج بالروض ثم عبر ... و حکی شذاه بعض صفات خبیر البشر ... و قد جمعه علی اثنی عشر فصلا کلها مواعظ منظومه بمعانی الحقایق موسومه ... منوهة ببعض ماورد فی اوصاف خیر البریه ... الاانی جعلت کل فصل من هذه الفصول الاثنی عشر مبنیا علی خلق من اخلاقه الشریفه؛ **انجام:** اصب الیه و هو عند ان ذا – عجب و ماشانی اذا بعجیب ولتکن هذه المقاله آخر المقاله و آخر هذه الرساله.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۱ق، جا: یمن؛ جلد: تیماج، ۵۵ص (۱۳۹–۱۹۳)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۰–۱۷۶۹]

● **نسیم السحر** /- عربی
nasīm-us saḥar

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۹۲/۷
خط: نسخ، کا: نصیری، محمد اسمعیل بن عبدالنبی، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۶گ (۲۰پ–۲۵پ)، قطع: خشتی [نشریه: ۲–۱۲۵]

● **نسیم السحر فی خصائص اللغة** / لغت / عربی
nasīm-us saḥar fī xaṣā'iṣ-il luġa

ثعالبی، عبدالملك بن محمد، ۳۵۰ – ۴۲۹ قمری
sa'ālebī,'abd-ol-malek ebn-e mohammad (962 - 1038)

به نام: ابوالفتح حسن بن ابراهیم ضمیری
این رساله مهم از آثار دانشمند لغت‌شناس مشهور، «أبو منصور ثعالبی» است، در این اثر طی فصل‌های کوتاهی، لغت‌هایی را گردآوری نموده و به توضیح معانی آنها پرداخته است. در برخی منابع، چون کشف الظنون مؤلف ناشناخته مانده و در برخی دیگر به نام ابو منصور نعمانی آمده است، به نظر می‌رسد به علت تشابه اسمی بوده باشد.آقای حائری در فهرست مجلس (ج۳۶۵/۹) نسخه‌ای از نسیم السحررا از ابو منصور نعمانی دانسته ودر جلد ۱۰۸۹/۱۰مؤلف را مردد بین دونفرآورده است: ابومنصور نعمانی، حسن بن ابراهیم ضیمری.
نسیم السحر دارای پنجاه و شش«فصل» اصلی و چند فصل فرعی است بدین قرار: فصل ۱. فی التنزیل و التمثیل عن ثقاة الامه؛ ۲. فی اشیاء یختلف اسمائها باختلاف الوانها؛ ۳. تقسیم الجودة: یقول العرب درهم جید؛ ۴. تقسیم اللین: ثوب لین؛ ۵. تقسیم الشده: یوم عصب؛ ۶. تقسیم کثرة: مال لبد؛ ۷. تقسیم قلة؛ ۸ تقسیم السعه: ارض و اسعه؛ ۹. فی تقسیم الحده و الطراوة؛ ۱۰. فی تقسیم الخلوقه و البلی؛ ۱۱. فی تقسیم القدم: بناء قدیم و دینار عتیق؛ ۱۲. فی تقسیم خیار الاشیاء؛ ۱۳. تفسیر خلوص (دنبال فصل ۱۳ دو فصل دیگر در معانی مناسب با موضوع فصل ۱۳)؛ ۱۴. فیما لاخیر فیه من الاشیاء (و فصلی در الفاظ و معانی مناسب)؛ ۱۵. اقسام ملاء و امتلاء؛ ۱۶. فی اقسام خلقت اشیاء؛ ۱۷. تقسیم البیاض علی ما یوصف به؛ ۱۸. تقسیم حمرة؛ ۱۹. اقسام آثار الاشیاء علی الید؛ ۲۰. اقسام انوف الحیوان؛ ۲۱. تقسیم شفاه (لبها)؛ ۲۲. اقسام عض (گزیدن‌ها)؛ ۲۳. اقسام سینه‌ها؛ ۲۴. اقسام ثدی (پستانها)؛ ۲۵. تقسیمات ذکور (حیوانات نر)؛ ۲۶. تقسیم آن مخصوص حیوان ماده؛ ۲۷. تقسیمات نکاح؛ ۲۸. اقسام تشهیات (خواستن‌ها)؛ ۲۹. اقسام فضولات حیوان؛ ۳۰. تقسیم جلود (پوست‌ها)؛ ۳۱. اقسام تخم‌ها؛ ۳۲. تقسیم روایح (بوها)؛ ۳۳. انواع تغیر و فساد؛ ۳۴. اسماء وسائل تحریک و نقل اشیاء؛ ۳۵. انواع اشاره؛ ۳۶. تقسیمات و انواع راه رفتن حیوانات؛ ۳۷. تقسیمات و انواع جستن در حیوانات؛ ۳۸. ترتیب دویدن اسب؛ ۳۹. اسماء درجات راه رفتن شتر؛ ۴۰. انواع زدن (نواختن) بر چیزها؛ ۴۱. انواع افکندن و دور انداختن؛ ۴۲. انواع صداها و آوازها؛ ۴۳. اسماء انواع تکه‌ها و قطعه‌ها؛ ۴۴. اسماء انواع صدا کردن و دوتا کردن؛ ۴۴. اقسام سوراخ کردن؛ ۴۵. اقسام شکستن؛ ۴۶. نام‌های بریدن و قطع؛ ۴۷. نام‌های اقسام یافتن؛ ۴۸. اقسام دوختن با وسائل مختلف دوخته شده؛ ۴۹. اقسام تخت و سریر؛ ۵۰. نام‌های اقسام ریسمان؛ ۵۱. اقسام اجتماعات و گروههای مردم و حیوان؛ ۵۲. اقسام باران؛ ۵۳. نام‌های اقسام بیرون آمد و روان شدن آب؛ ۵۴. اقسام رودها؛ ۵۵. انواع و نام‌های جایها و خانه‌های حیوان؛ ۵۶. نام‌ها و انواع چادرهای عرب.
آغاز: بسمله، اما بعد حود الله الذی هو اول القران و آخر دعوی اهل الجنان و الصلوة علی رسوله مصباح الامه و کاشف کل غمه فان بقاء الشیخ الفاضل الاوحد ابی الفتح حسن بن ابراهیم الضیمری اطال الله بقاء و ادام نعمائه نسیم الصباعلی الکبد المکروب و تریاق سم الهموم و قد طال ما اشتقت الیه
چاپ: در مجله المورد البغدایة، عدد۱–۲، محقق: ابتسام مرهون الصفار، چاپ اول، ص۱۲۷–۱۴۲، ۱۳۹۰.

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۸۲/۶
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۱۷۷؛ خط: نسخ کم نقطه، کا: مالکی مرادی، ابراهیم بن علی، تا: ۸۶۱-۸۶۲ق؛ ۱۳ص (۲۵۳-۲۶۵) [عکسی ف: ۴-۴۴۱]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۳۶/۴۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** قبة من لبن، سترة من مدر
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۴گ (۳۱۰ر-۳۱۳ر)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸-۲۰۶]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۶۸/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** قبة من لبن سترة من مدر انتهی نسیم السحر فی خصایص اللغة و بالله المنة والتوفیق.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ به طرز چلیپا؛ جلد: مقوایی، ۲ص (۱-۲)، اندازه: ۲۶×۳۴/۱سم [ف: ۱۳-۱۲۲]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** قبة من لبن خطیرة من مدر واقیة (کذا، صحیح اقنة) من حجر.
خط: نسخ، کا: احمد بن ابراهیم، تا: حدودقرن۱۱؛ محشی؛ ۲۳گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۴سم [ف: ۱۳-۲۱۱]
۵. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۸۱/۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۸گ (۱۹پ-۲۶پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: -۶۹]
۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۹۴۷
کامل؛ خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: ۱۵ ذیحجه۱۰۷۹ق؛ ۲گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۴سم [ف: ۱۳-۲۱۳]
۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۸۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ ذیحجه۱۰۷۹ق؛ جلد: تیماج، ۳گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۳-۲۱۳]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۰/۶۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل فی تقسیم بیوت العرب و تفصیلها، خباء من صوف ... من مدرو واقیه من حجر
تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ ذیحجه۱۰۷۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۸گ (۱۵۸پ-۱۶۵ر)، ۲۵سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴-۸۰]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۵/۴۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** فسطاط من شعر خیمة من غزل قشع من جلد طراف من ادم قیه من لبن خطیرة من قدر وواقیة من حجر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۷۹ق؛ جلد: تیماج، ۵ص (۳۱۵-۳۱۹)، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹-۳۶۵]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۳۷/۳۸
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۴۱۲]
۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۷۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و وافیه من حجر
خط: نسخ شکسته، کا: محمد بن عبدالله ابن دیباج، تا: ۱۰۷۹ق؛ جلد: تیماج [رایانه]
۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۹۶/۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** فسطاط من غزل قشع من جلود طراف من أدم قبه من لبن سرة من مدر انتهی.
خط: نستعلیق، کا: حسینی، ابوالقاسم بن عزیز، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ محشی؛ ۲گ (۱۱۸ر-۱۱۹پ)، ۳۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۳۳-۱۷۷]
۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۹۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** قبة من لین خطیرة من شجر سرة من مدور واقیة من حجر. تم کتاب نسیم السحر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۹ق [رایانه]
۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲۳/۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل فی خیام العرب و تفصیلها خباء من صوف بخار ... من شعر خیمة من غزل قشع من جلود طراف من ادم قبة من لبن سترة من قدر قد انتهی نسیم السحر فی خصایص اللغة و بالله المنة و التوفیق.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۱ص (۳۳۶-۳۴۶)، اندازه: ۱۷/۵×۳۲سم [ف: ۱۰-۱۰۸۹]
۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۳۴/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** من جلد طواف من ادم فیه من لبن حطیرة من مدرو راقیه من حجر ...
خط: نسخ، کا: علی بن غلامعلی بهبهانی، تا: جمعه ۶ ذیحجه۱۲۹۹ق، جا: کربلا؛ جلد: تیماج، ۵گ (۳۸۰پ-۳۸۴پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۸]
۱۵. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۷۵/۵ - ب
آغاز: بابر؛ **انجام:** واقیة من حجر. تم کتاب نسیم السحر
تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۴۷ر-۴۹ر) [ف: -۴۹۴]

● نسیم السحر (مختصر) / تراجم / عربی
nasīm-or saḥar (mx.)

عاملی، محمد مکی بن محمد ضیاءالدین، ق۱۲ قمری
‘āmelī,mohammad makkī-ye-bn-e mohammad zīyā-od-dīn(- 18c)

«نسیم السحر» در احوال شهید اول محمد بن مکی عاملی می‌باشد، در این مختصر بخش‌هایی از آن کتاب انتخاب شده، و بیشتر فرازهایی نقل می‌شود که مربوط به کوشش‌های علمی و تألیفی و تعداد شاگردان شهید می‌باشد.

قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۹۹/۸
آغاز: قد نقلت مختصرا من کتاب نسیم السحر ... فانه قد ذکر فیه اولا آباء الشریف الشهید محمد بن مکی و اجداده
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ ۲۰گ (۷۴ر-۹۳پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۱-۲۴۸]

● **نسیم شمال** / شعر / فارسی

nasīm-e šomāl

اشرف الدین حسینی، ۱۲۸۸ – ۱۳۵۲ قمری

ašraf-od-dīn-e hoseynī (1871 - 1934)

[الذریعة ۱۵۵/۲۴ و۱۱۸۶/۹، فرهنگ سخنوران ۶۰۱]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۵-۱/۶۵

آغاز: بسمله عاقبت ایران. می‌شود دنیا به کام اهل ایران ای نسیم ×× می‌نماید شادمانی هر مسلمان ای نسیم/از فضای لامکان باد بهاری می‌وزد ×× بلبل قدس الهی بر سر گل می‌خزد؛ **انجام:** به ایران تا قیامت شاه او باد×× به کار مملکت همراه او باد / وجود شاه ما پاینده بادا ×× چه خورشید فلک رخشنده بادا. بحمدلله والمنة کتاب نسیم شمال از ...

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۴۳ق؛ در اول نسخه عکس شاعر، وآدرس محل فروش دیوان نسیم شمال در بمبئی گویا این نسخه آماده برای چاپ شده؛ جلد: تیماج، ۱۴۷گ، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۸-۴۷۸۶]

● **نسیم الصبا** / عرفان و تصوف / عربی

nasīm-uṣṣabā

در ده «فصل» در عرفان و اخلاق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۰/۱۱-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۰۵۲؛ خط: نسخ، کا: مبارک بن اصیل بن محمد بن نجیب ملقب به نجم قرطاسی، تا: جمعه ۱ذیقعده۶۸۵ق؛ ۱۸گ (۱۶۶-۱۸۳)، ۱۳سطر [فیلمها ف: ۱-۴۴۸]

● **نسیم الصبا فی فنون الادب القدیم و المقامات الادبیة = فصول الربیع فی اصول البدیع** / ادبیات / عربی

nasīm-uṣṣabā fī funūn-il adab-il qadīm wa-l maqāmāt-ul adabīya = fuṣūl-ur rabī‘ fī usūl-il badī‘

ابن حبیب، حسن بن عمر، ۷۱۰ – ۷۷۹ ؟ قمری

ebn-e habīb,hasan ebn-e ‘omar (1311 - 1378)

تاریخ تألیف: ۷۵۶ق

در مناظره و گفتگو میان بهار و تابستان و پاییز و زمستان و وصف دانش و خرد و پیری و جوانی و جز اینها در سی «فصل»:
۱. فی السماء و النجوم، ... ۳۰. فی التذکیر.

آغاز: بسملة. الحمدلله الذی اعلی مقام اهل الادب و استخرج من بحار خواطر هم الخطارة ما یقضی له بالعجب ... ایقظنی لیلة داعی الهموم ×× فنطرت نظرة فی النجوم

چاپ: اسکندریه، ۱۲۸۹، ۱۱۵ص؛ بیروت، ۱۸۸۳، ۱۱۶ص؛ مصر، ۱۳۲۰-۱۹۰۲، ۱۲۸ص

[معجم المؤلفین ۲۶۶/۳؛ فهرس معهد المخطوطات ۵۴۱/۱؛ بروکلمان ذیل ۳۵/۲؛ معجم المطبوعات ۷۴]

شرح و حواشی:

۱- نسیم الصبا (منتخب)؛ عاملی، حسن بن زین الدین (۹۵۹-۱۰۱۱ق)
۲- نسیم الصبا (منتخب)

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر ما نطق به لسان الیراع ... وانتها ما اورده نسیم الصبا من اخباره الطیبته علی الاسماع ... محمد المؤید باللسن و البراعة صلاة و سلاما دایمین الی یوم الساعه. بخر الکتاب بحمد الله تعالی و حسن توفیقه علی ید عبد مفتقر الی رحمة ربه معترف بما اجتزح من خطیة و ذنبه عمر بن ابراهیم الحنفی عاملهم الله بلطفه الخفی ... و ذلک فی لیله ... السبت الثانی شهر ربیع الاول سنه ثلثین ستین و سبعمائه بحلب المحروسه.

خط: نسخ متوسط، کا: عمر بن ابراهیم حنفی، تا: ۷۶۳ق؛ مذهب؛ مهر: میرزا محمود وزیر، ناصر الدین شاه قاجار؛ کاغذ: بغدادی، جلد: تیماج مذهب، ۲۲۶ص، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۴-۹۸۵]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۷۲۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: بخارایی [نشریه: ۲-۱۷۳]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذاتک الموجود عن قریب مفقودة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ جلد: میشن، ۲۴گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲/۸×۲۰/۱سم [ف: ۱-۵۶۶]

۴. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۰۱ فیاض

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: -۲۴۱]

تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه: ۶۷

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۷۰۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۷۲ ض

خط: نسخ، کا: سید حسن بن حیدر بن قمر کرکی عاملی، تا: ۱۰۲۰ق [ف: ۴-۴۰۰؛ ۲۹-۵۱۴]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۷

آغاز: من کل و ضاح الجبین مسفر×× عن طلعة تهزاء بالاقمار؛ **انجام:** هذا آخر ما اردناه من جمع هذا الکتاب الموسوم بنسیم الصبا و قد تم و کمل علی ید من اعتنی بجمعه ... و التابعین له باحسان الی یوم الدین آمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۷۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: هندی، ۳۹۹گ، ۲۶ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۱۰-۱۳]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** صلوة و سلاماً دا یمین الی یوم الساعة.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، مجدول؛ واقف: نایینی؛ ۲۲گ، ۲۱سطر (۱۲/۴×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۳×۳۲/۵سم [ف: ۷-۸۸۳]

۸. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۰**
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۰ صفر۱۲۵۲ق؛ مهر: محمد هادی؛ ۹۳گ، ۱۴سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [سنا: ف: ۲-۲۴۸]

۹. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۸۸/۲**
آغاز: برابر
خط: نسخ زیبا، کا: نجم الدین ابوالقاسم بن محمد تقی جرفادقانی، تا: جمعه ۵ جمادی الثانی۱۲۷۶ق؛ جلد: تیماج، ۳۵گ (۳۹پ-۷۳ر)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۶-۳۶۹]

۱۰. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۹۴/۴**
آغاز: هذه الفصول منتخبة من الکتاب المسمی بنسیم الصبا للفاضل الادیب الحسن بن عمر بن الحسن بن حبیب. بسمله. حضر فصول العام مجلس الاداب فی یوم بلغ فیه الاریب نهایة الارب بمشهد من ذوی البلاغة و مقتنی صناعة الصناعة فقام کل منهم یعرب عن نفسه و یفتخر علی ابناء جنسه فقال الربیع انا شباب الزمان؛ **انجام:** و الله یهدی الی سواء السبیل و هو حسبنا و نعم الوکیل.
گزیده‌ای است از آن در ده فصل، کسی در پایان می‌نویسد که من این کتاب را در جوانی نوشته بودم ولی آن را گم کردم ولی نیایم ابومنصور حسن این چند فصل را گزین نموده و در پایان آن اندکی از دیباچه اش را گذارده است؛ خط: نستعلیق، کا: کاشانی، محمد بن محمد باقر، تا: ۱۲۹۰ق؛ جلد: مقوایی، ۳۷ص (۲۳۳-۲۶۹)، ۵سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۲-۲۶۰۵]

● **نسیم الصبا (منتخب)** / ادبیات / عربی
nasīm-uṣṣabā (mn.)
عاملی، حسن بن زین الدین، ۹۵۹ - ۱۰۱۱ قمری
ʻāmelī,hasan ebn-e zayn-od-dīn (1552 - 1603)
وابسته به: نسیم الصبا فی فنون الادب القدیم و المقامات الادبیة = فصول الربیع فی اصول البدیع؛ ابن حبیب، حسن بن عمر (۷۱۰-۷۷۹ق)
تاریخ تألیف: دهه آخر ذیقعده ۹۸۳ق؛ محل تألیف: نجف اشرف
گزیده‌ای است از کتاب «نسیم الصبا» حسن بن عمر حلبی که از بین فصل‌های سی‌گانه کتاب، یازده فصل آن را برگزیده و در نسخه حاضر گرد آورده است.
آغاز: آغاز مقدمه: حمداً لن أشرق شموس البلاغة فی افلاک سماء الخواطر و شکراً لمن اطلع بدور الفصاحة فی افق روية کل ناظم و ناثر ...؛ آغاز: هذه فصول أنیقة علی فقر البلاغة عریقة انتخبتها من الکتاب الموسوم بنسیم الصبا للفاضل البارع الادیب
[الذریعه ۲۳۷/۱۶ با عنوان: الفصول الأنیقة ۴۴۱/۲۲ با عنوان: متخب نسیم الصبا]

۱. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۵۰**
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه‌ای در نجف اشرف. نسخه دارای مقدمه‌ای است از حسن بن علی ظهیری عاملی که به سال ۱۰۴۱ در حج بیت الله الحرام به نسخه‌ای از نسیم الصبا دست یافته و در پی آن بوده تا نسخه ای از آن جهت خود استنساخ نماید تا اینکه انتخاب آن از صاحب معالم را یافته است؛ خط: نسخ، کا: حسن بن علی ظهیری عاملی، بی‌تا؛ ۲۷ص [عکسی ف: ۷-۲۵۰]

۲. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۵۵/۷**
آغاز: بعد حمد الله و الصلاة علی النبی و آله فهذه ثلاثون فصلاً طاعت فرعاً و طابت اصلاً تشتمل علی الفاظ ارق من الشمول و معان بعیدة (...) تفتن العقول؛ **انجام:** و اتق من لاتدرکه الابصار و سبحه بالعشی و الابکار و هو الذی یتوفاکم باللیل یعلم ماجرحتم بالنهار.
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۶ص(۵۲۸-۵۴۳)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۳/۱-۱۵۱]

● **نسیم الصبا (منتخب)** / ادبیات / عربی
nasīm-uṣṣabā (mn.)
وابسته به: نسیم الصبا فی فنون الادب القدیم و المقامات الادبیة = فصول الربیع فی اصول البدیع؛ ابن حبیب، حسن بن عمر (۷۱۰-۷۷۹ق)
رساله‌ای کوتاه و ادیبانه که با ذکر جملاتی مسجع و قافیه دار به بیان مطالبی لطیف و ادبی درباره آسمان و زمین و ... درطی سی فصل کوتاه پرداخته است. کاتب رساله گفته که پدربزرگ من ابومنصور این منتخب را از اصل متن برگزیده و من آن را در اینجا کتابت کردم.

کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۱۵۳/۷
آغاز: ومن ذلک ما اخترت نقله ... فصل فی اقسام العام حضر فصول العام مجلس الادب فی یوم بلغ منه الاریب نهایة الارب بمشهد من ذوی البلاغة ومقتنی صناعة الصیاغة؛ **انجام:** منبها علیها بالحمرة مظهرا مالها علی مامور قولی من الامره والله یهدی الی سواء السبیل وهو حسبنا ونعم الوکیل.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ انتخاب‌کننده شخصی به نام ابومنصور جد کاتب بوده است که نسخه‌اش نزد کاتب بوده و او آن را با حذف مختصری آورده است؛ جلد: تیماج، ۱۷گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف مخ]

● **نشاط آرا در علم موسیقی = موسیقی (رساله در-)** / موسیقی / فارسی و اردو
nešāt ārā dar ʻelm-e mūsīqī = mūsīqī (r. dar-)
تاریخ تألیف: ۱۰۴۴ق
مؤلف شناخته نشد، اما طبق گفته خودش در اوایل و اواسط باب دوم (صفحه ۴تا۶ نسخه حاضر) در سال ۱۰۴۴ق زنده بود و به

رساله «مادهونل» تألیف شیخ العالم (کذا) ارجاع داده و از «سلطان حسین شرقی» (۸۶۲-۸۸۴ق) موسیقی دان و حاکم جونپور و نیز «امیر خسرو بلخی دهلوی» یاد کرده است. رساله مختصری است در علم موسیقی مشتمل بر [مقدمه و] دو «باب»: باب ۱. در بیان نغماتی که تعلق به زبان فرس دارد؛ ۲. بیان نغماتی که تعلق به زبان اهل هند دارد و بیان راگ‌ها و راگنی‌های هندی به طور مفصل.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۱۳۶۵

آغاز: بسمله، حمدله، والصلوة علی محمد سید المرسلین ... الاجمعین اما بعد این رساله ایست عشرت افرا [افزا] موسوم به نشاط آرا در علم موسیقی مشتمل بر دو باب است باب اول در؛ **انجام:** گفت می‌خواهم که مرا از علم موسیقی وقوفی باشد تا درک الفاظ نموده به معانی پی برده باشم به حکم أما السائل فلا تنهر این چند کلمه مرقوم راقم گردانید تمام شد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ق؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۸؛ جلد: مقوا، ۵گ، ۱۹و۲۰سطر ، اندازه: ۲۱/۴×۳۴/۷سم [اهدائی رهبر: ۹-۵۳۱]

←نشاط العاشقین < نشاط العشق

● **نشاط العشق = شرح رساله عبدالقادر گیلانی** / عرفان و تصوف / فارسی

nešāt-ol ‘ešq = š.-e r.-ye ‘abd-ol-qāder gīlānī

مکی حسینی، عبدالله بن حسن

makkī hoseynī, ‘abd-ol-lāh ebn-e hasan

وابسته به: الغوثیة = الرسالة الغوثیة = الواردات؛ عبدالقادر جیلانی، عبدالقادر بن موسی (۴۷۱-۵۶۱ق)

شرحی است بررساله الغوثیه، متن رساله به عربی بوده وشرح به صورت مزجی برگزار شده و هر فراز را شارح با عنوان «قال الاعظم» ذکر و پس از آن شرح می‌کند. دراین رساله و شرح مسایل عرفان نظری شرح و تفسیر شده است.

آغاز: سپاس و ستایش مر آن واجب الوجود را که احدیت را دروحدت منزوی گردانید و وحدت را دراحدیت مخفی گردانید و اعتبار اربع را ... صلی الله علیه و سلم و علی خیر خلقه محمد اجمعین و سلم تسلیما کثیرا کثیرا اما بعد چنین گوید این ضعیف فقیر حقیر تراب اقدام اهل معرفت عبدالله

انجام: و ناظر و منظور و عابد و معبود و رب و مربوب و خالق و مخلوق و آخذ و مأخوذ و ظاهر و مظهور و باطن و اول وآخر و شاهد و غایب محب و محبوب طالب و مطلوب تمت

[نسخه‌های منزوی ۱۴۵۷/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۰۳۲/۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۸۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** سادسه با سابعه اندر کرامات آمده ×× هر که او را در عین طاعات آمده

خط: نستعلیق هندی، کا: محمد صالح، تا: ۱۷ رمضان۱۱۹۵ق؛ ۴۲ص(۱-۴۲)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۳۳/۱-۱۶۶]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۲/۷-۱۶/۱۵۲

آغاز و انجام: برابر

کا: احمد بن ملا هادی سر خضرانی، تا: پنج‌شنبه ۱۳ جمادی الثانی۱۲۲۴ق؛ ۷گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۸-۴۷۸۷]

←نشاط القلوب < سفینه ادبی

● **نشاط القلوب = مختار نامه** / داستان / فارسی

nešāt-ol qolūb = moxtār nāme

تمکین شیرازی، ق۱۳ قمری

tamkīn šīrāzī (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۲۷ق؛ محل تألیف: مهجلی هند

مختار نامه منظوم است که در مهجلی هند در شش سال سروده شده است.

[فهرستواره منزوی ۱۸۱۵/۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۲۶-ف

نسخه اصل: نسخه آقای حاج سید ابوالفضل سعیدی ریحان یزدی؛ خط: نستعلیق، کا: وهاب بن علی معروف به تجلی شاه ابن لطف علی بیک، تا: ۱ جمادی الاول ۱۲۳۰ق؛ ۳۲۱ص [فیلمها ف: ۱-۲۶۶]

۲. یزد؛ سعیدی، سید ابوالفضل؛ شماره نسخه: ۲۵

خط: نستعلیق، کا: وهاب بن علی عرف تجلی شاه بن لطف علی بیک، تا: جمادی الاول ۱۲۳۰ق؛ قطع: رحلی بزرگ [نشریه: ۴-۴۶۲]

● **نشان امیر تیمور** / متفرقه / فارسی

nešān-e amīr teymūr

تاریخ تألیف: ۱ رجب ۸۰۰ق

در سفارش خواجه عبدالقادر مراغی به مردم سمرقند.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۳۲/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: ساغری پارچه، ۲گ (۹۱ر-۹۲پ)، اندازه: ۱۷/۳×۲۶/۹سم [ف: ۵-۲۰۳]

● **نشان اولاد میر محمد قاسم نسابه** / اسناد / فارسی

nešān-e owlād-e mīr mohammad qāsem nassāba

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۸۴۶/۱۱۸

آغاز: چون از فیض رشحات سحاب عنایت ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳گ (۱۰۵پ-۱۰۷ر)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۴/۴سم [ف: ۷-۱۰۶]

● **نشان حیدری** / تاریخ هند / فارسی

nešān-e heydarī

کرمانی، حسینعلی بن عبدالقادر، ق۱۳ قمری

kermānī, hoseyn-'alī ebn-e 'abd-ol-qāder (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۱۷ق

تاریخ زندگانی و رویدادهای سیاسی پادشاهان میسور نواب حیدر علی خان و فرزندش هزبر جنگ تیپو سلطان (۱۱۶۷–۱۲۱۳ق) در سی و دو «فصل». (سید احمد اشکوری)

آغاز: شیرازه دفتر اخبار عالم و جامعه مجموعه افراد اوضاع متباین کافه امم حمد مالك ملکی است.

چاپ: بمبئی، ۱۳۰۷ق، سنگی، ۴۰۴ص؛ لندن، ۱۸۴۲م، ۵۱۳ص.

[فهرستواره منزوی ۱۳۵۶/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** خاطرم جمع شد به فضل اله تمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۷ق [الفبائی: -۵۸۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس از حضور بنام فخرالدین خان منشور لامع النور متضمن روانه شدنش معه جمعیت خود بمدد سپه سالار ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر: کتابخانه عرشی نامپلی حیدرآباد؛ جلد: مقوایی، ۹۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۹سم [ف: ۶-۱۸۶]

● **نشان سلطان احمد بن شیخ اویس** / متفرقه / فارسی

nešān-e soltān ahmad ben šeyx oveys

در باره خواجه عبدالقادر مراغی، در میان صفر ۷۷۹ق.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۳۲/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۹۳) [ف: ۵-۲۰۳]

● **نشان سلطان شیخ اویس بن حسن ایلکانی جلایری** / متفرقه / فارسی

nešān-e soltān šeyx oveys ben hasan-e īlkānī jalāyerī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۳۲/۶

در سفارش خواجه عبدالقادر مراغی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ (۹۳ ر و پ) [ف: ۵-۲۰۳]

● **نشان صدارت مولانا ظهیرالدین محمدطبیب** / اسناد /فارسی

nešān-e sedārat-e mowlānā zahīr-od-dīn mohammad tabīb

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۸۴۶/۴۱

آغاز: صدور حکمت کامله جناب حکیم حاذق، و ظهور قدرت شامله حضرت شفابخش خلایق ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲گ (۹۰ر–۹۱ر)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۴/۴سم [ف: ۷-۹۷]

● **نشان لژیون دنر** / قانون / فارسی

nešān-e ležīyon donor

مترجم، میرزا علیخان، ق۱۳ قمری

motarjem, mīrzā 'alīxān (- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۵۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳-۱۴؛ ۴۲ص (۲۱۶۲– ۲۲۰۳) [مختصر ف: -۳۴۳]

● **نشان وزارت خارجه نظام الملک** / اسناد / فارسی

nešān-e vezārat-e xāreje nezām-od-molk

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۸۴۶/۳۵

آغاز: قوام دین فلکی الصعود و قواعد نظام الملك ابدی الخلود فاتحان معاقد حبل متین ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲گ (۸۴ر–۸۵پ)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۴/۴سم [ف: ۷-۹۶]

● **نشانهای اعطایی سال ۱۳۰۷ق** / اسناد / فارسی

nešānhāye e'tāyī-ye sāl-e 1307q

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۶۸/۵۶

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن۱۴؛ جلد: چرم منقش، ۱ص (۴۳۶)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۱-۴۹۸]

● **نشانهای خانوادگی (کتابچه ...)** / متفرقه

nešān-hāye xānevādegī (ketābče ...)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۵۳

آغاز: آغاز با الفاظ لاتین شروع شده است که در اینجا معادل فارسی آن درج گردید (آیوایس لکوار_پور)؛ **انجام:** ز وی نثره ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن [الفبائی: -۵۸۲]

● **نشانهای دولت ایران** / اسناد/ فارسی
nešān-hāye dowlat-e īrān
در این نسخه نشان‌های متعددی که به دوران ناصرالدین شاه قاجار در ایران رواج داشته شرح داده شده است. این نشان‌ها که پاره‌ای به برگزیدگان داخلی و پاره‌ای دیگر به رؤسای خارجی اهداء می‌شده است در حقیقت ترکیبی است از نشان‌هایی که از دیرباز در ایران بوده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۴
آغاز: بسمله، آنکه چون پیشنهاد خاطر خطیر همایون و مطمع نظر ترتیب روز افزون شهریار؛ **انجام:** و پس از این نشانی که ساخته می‌شود باید با این کتابچه موافق و مطابق باشد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ ۴۳گ، ۱۰سطر (۱۲/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۶-۱۶۲]

● **نشانهای دولتی** / اسناد / فارسی
nešān-hāye dowlatī
در این رساله کوچک فهرستی از نشان‌هاییکه از طرف دولت ایران به افراد به جهات مختلف داده می‌شود، با رسم تصاویر نشان‌ها، گردآوری شده است. این نشان‌ها که با قطع‌ها و شکل‌های گوناگون است در متن رساله و مجموعه از آنها در صفحه آخر کتاب ترسیم و رنگ آمیزی شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۴۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۴ق؛ جلد: تیماج، ۲۰ص، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۷-۳۲۶]

● **نشانهای دولتی عهد ناصری** / فنون نظامی / فارسی
nešān-hāye dowlatī-ye ‘ahd-e nāserī
تبریزی، یوسف، ق۱۳ قمری
tabrīzī, yūsof (- 19c)
تاریخ تألیف: ۲۰ شوال ۱۲۷۷ق
نشان‌ها و مدال‌هایی که در عصر ناصرالدین شاه قاجار به افسران یا دیگر بزرگان دولتی در سه درجه به عنوان تشویق داده می‌شد، ضمن چهار «باب» و «خاتمه»ای گزارش شده با اشاره اجمالی در آغاز رساله به بعضی از نشان‌های روس و اروپا. عناوین چنین است: باب ۱. در اوصاف و ترکیب ظاهری درجات ثلاثة؛ باب ۲. در تعظیمات و احترامات نشانها و حاملین آنها؛ باب ۳. در کسانی که استحقاق این نشان‌ها را دارند؛ باب ۴. در شرایط و لوازم متفرقه این نشان‌ها.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۸۲
آغاز: در جمیع دول روی زمین نشانهای متعدده هست بأقسام مختلفه، مثلاً در دولت روس هشت قسم نشان هست؛ **انجام:** ولی چو بکاری و کتک زدن بعمل نخواهد آمد
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۴گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۲۶-۵۷]

● **نشانه‌های رسمی دولت ایران** / قانون / فارسی
nešāne-hā-ye rasmī-ye dowlat-e īrān
نشانه‌های رسمی دولتی را که در عصر محمد شاه قاجار تصویب شدهو به صاحب منصبان و حکومتیان داده می‌شد، در این رساله ترسیم نموده‌اند که عموم مردم کشور بر آن اطلاع یابند، و مجموعه مناصب دولتی بر هفت مرتبه تقسیم شده و هر مرتبه دارای سه درجه می‌باشد. نشانه‌های ترسیم شده با توضیح آنها چنین است: حمایل پنج نشان، نویان سه نشان، سرجوقه یک نشان. در پایان نسخه نشانه‌های عهد ناصر الدین شاه قاجار که با تصویب صدر اعظم آقاخان نوری رسمی شده، توضیح و ترسیم شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۶
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ بخش اول چاپی به خط علی اکبر و به تاریخ ۱۲۵۲ و بخش دوم خطی است و نشانه‌ها در این بخش رنگی ترسیم شده؛ جلد: تیماج سبز، ۳۹گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱-۳۲۸]

● **نشانی که سلیم شاه پادشاه هند به نام کامران بیک نوشته** / اسناد / فارسی
nešānī ke salīm šāh pādešāh-e hend be nām-e kāmrān beyk nevešte

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۸۴۶/۲۷
آغاز: یا مالک الملک، حکم جهان مطاع، ابوالمظفر سلطان سلیم شاه ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۴/۴سم [ف: ۷-۹۵]

● **نشئات السلافه بمنشآت الخلافة** / کلام و اعتقادات / عربی
naša’āt-us silfa bi-munša’āt-il xilāfa
طبری، عبدالقادر بن محمد، ۹۷۶؟ - ۱۰۳۳ قمری
tabarī, ‘abd-ol-qāder ebn-e mohammad (1569 - 1624)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۹۴۴
آغاز: من کتاب نشئات السلامه بمنشئات؛ **انجام:** عمر بن الخطاب لامرت بالتقدم فاذن
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج [رایانه]

↩نشأة اخری ⩾ مبدأ و معاد

● **النشأة الاصيلة وصل الفضيلة** / فلسفه / عربی
naš’at-ul aṣīla waṣl-ul faḍīla

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۷۱/۱۰
آغاز: ... فاعلم انه تعالی لما خلق هذه النشاة الانسانية فجعلها مظهراً لظهور کماله به فيه له لا غيره ستراً له لغيرته و عزته تعالی فالحق؛
انجام: و الحادث الکونی يعنی المربوبين فوقياً و تحتيا فتأمل فيه تصدق ... فما کان عليه الا البلوغ.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوايی، ۳۹ص(۳۶۹-۴۰۷)، ۱۵سطر [سنا: ف: ۲-۲۰۲]

● **نشأة الخوارج** / تاريخ / عربی
naš’at-ul xawārij

خرسان، طالب، قرن ۱۵ قمری
xarsān, tāleb(- 21c)

در تاريخ خوارج و چگونگی به وجود آمدن آنان با استفاده از کتب تاريخی و تحليل آنها در پنج فصل با اين عناوين: ۱. اول المارقين؛ ۲. انتزاع الخلافة؛ ۳. الفتنة الکبری؛ ۴. ايثار العصاة؛ ۵. اجماع الامة.
آغاز: الحمد لله الذی هدانا عند تفرق الاهواء للتمسک بالثقلين کتاب الله و العترة الطاهرة ...

۱. قم؛ مرکز احياء؛ شماره نسخه: ۲۱۰۹
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه مؤلف- قم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۵۷ص [عکسی ف: ۶-۱۳۶]
۲. قم؛ مرکز احياء؛ شماره نسخه: ۲۳۲۱
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه خاندان مؤلف - قم؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه چاپی سربی است که اکثر صفحات آن توسط مؤلف تصحيح و اضافه شده؛ ۱۱۹ص [عکسی ف: ۶-۳۷۷]

↩نشأة العشق ⩾ نشاط العشق

● **نشأة العقار فيما قيل فی العذار** / ادبيات / عربی
naš’at-ul ‘uqār fīmā qila fi-l ‘iḏār

ابن طولون، محمد بن علی، ۸۸۸؟ - ۹۵۳ قمری
ebn-e tūlūn,mohammad ebn-e ‘alī (1484 - 1547)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۴/۷عکسی
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی طرز ورد الخدود ... العذار ... و بعد فهذا تعليق سميته بنشأة العقار فيما قيل فی العذار و هو ما قال العلامة البرهان الباعونی
نسخه اصل: کتابخانه چستربيتی در ايرلند جنوبی، ش ۳۸۴۷ (فهرس المخطوطات العربية فيمکتبة تشستربيتی، ترجمه محمود شاکر سعيد ۴۹۱/۱-۴۹۳)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ گويا از نسخه مؤلف نقل شده (اربری اين مجموعه را به خط مؤلف دانسته است)؛ ۹ص (۴۰-۴۸)، ۲۳سطر [عکسی ف: ۴-۹۰]

● **نشأة القدس** /عرفان و تصوف / فارسی
naša’t-ol qodos

هروی، مصطفی بن محمد ابراهيم، ق۱۳ قمری
heravī,mostafā ebn-e mohammad ebrāhīm(- 19c)

تاريخ تأليف: ۱۲۲۳ق
در حالات و کمالات شيخ سعدالدين احمد کابلی (-۱۲۲۵ق)، به روزگار شاهی شجاع الملک درانی، در چهار «نشأه» به نام «نشأة القدس» به نثر آميخته به نظم ساخته است: نشأة ۱. در سبب و اسامی و شمار فرزندان و نوادگان و شمه‌ای از شمايل و خصايل و تاريخ و زايش ايشان؛ ۲. مبادی حال مجذوبی و کلمات شطحيه آن حضرت؛ ۳. سفر حرمين و ملاقات صاحب دولتان، سکر و صحو ايشان؛ ۴. روش سلوک ظاهر و برخی از سخنان ايشان.
آغاز: الحمدلله الذی اصطفی آدم فی الازل قبل کونه بفضله ... نظم: حمدی که خداست هم خود محمود / اندر خور قدس حضرت ذاتش بود ... اما بعد، می‌گويد: ... مصطفی بن مرحوم محمد ابراهيم هروی ... و اين رساله را نشأة القدس نام نهاد
چاپ: گزيده اين کتاب به نام «يک مرد بزرگ» به اهتمام ابراهيم خليل در کابل چاپ شده است.
[مشترک پاکستان ۹۹۲/۱۱(۳نسخه)؛ فهرستواره ۲۳۲۴/۳(نشاة القدس)]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۵۱-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** در سر روضه مبارکه حضرت شيخ، رضی الله عنه از تسويد اين رساله مقدسه نشاة القدس فراغت دست داد.
نسخه اصل: گنج بخش، ش ۴۰۴۵ (گنج، ۲۱۴۹/۴)؛ خط: نستعليق پخته، کا: مير محمد سعيد، تا: ۲۳ ذيحجه۱۲۲۶ق، جا: کابل؛ ۵۱۷ص [عکسی ف: ۲-۲۸۳]

● **نشأة المذاهب** / اديان و مذاهب / عربی
naša’t-ul maḏāhib

خرسان، طالب، ق۱۵ قمری
xarsān, tāleb(- 21c)

تاريخ تحليلی است در چگونگی پيدايش ۷۲ فرقه مسلمين و بيان اين فرق با اشاره مختصر به اعتقاداتشان.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۱۲

آغاز: الحمد لله الذی حبانا بمودة اهل بیت نبیه المختار ... وبعد فان الناس ینقسمون الی اهل الدیانات و هم الیهود و النصاری و المجوس و المسلمین

نسخه اصل: کتابخانه مؤلف - قم؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه چاپی است که توسط مؤلف تصحیح و اضافه شده و بسیار تغییر پیدا کرده؛ ۶۶ص [عکسی ف: ۶-۱۳۸]

● **نشتر عشق** / شعر / فارسی

naštar-e ‘ešq

عاشقی، حسینقلی بن علیخان، ۱۱۹۴ - ۱۲۳۳ ؟ قمری

‘āšeqī,hoseynqolī ebn-e ‘alīxān (1780 - 1818)

شرح حال شاعران فارسی گوکه اکثر آنها خراسانی اند.

[استوری ۸۸۵/۱؛ تاریخ تذکره‌های فارسی ۳۵۷/۲؛ شیرانی ۸۴؛ رامپور مورخ ۱۲۳۶؛ بانکیپور ۷۱۶/۸ و ۷۱۷]

شرح و حواشی:

۱- نشتر عشق (منتخب)؛ موسوی، حسینعلی(-۱۳)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۰۵-ف

نسخه اصل: فیلم از مرکزی اسناد ملی دهلی ش ۲۹. با فهرست در آغاز؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۶۳]

تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: ۵عکسی

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [جنگ: ۱-۴۷۳]

● **نشتر عشق (منتخب)** / شعر، تراجم / فارسی

neštar-e ‘ešq (mn.)

موسوی، حسینعلی، ق۱۳

mūsavī,hoseyn-‘alī(- 13c)

وابسته به: نشتر عشق؛ عاشقی، حسینقلی بن علیخان (۱۱۹۴-۱۲۳۳ق)

نشتر عشق تذکره شعرا نوشته حسین قلی خان بن علی عظیم آبادی عاشقی است (نوشته شده در ۱۲۲۴ق) که حسین علی موسوی آن را گزیده کرده است: «اضعف عبادالله القوی حسین علی الموسوی گزارش می‌نماید که تذکره نشتر عشق تصنیف ... جناب حسین قلی خان المتخلص به عاشقی ولد ارشد جناب آقا علی خان صاحب سلمهما الله تعالی که از رؤسای عظیم آبادند و احوال معز حی ممدوحی تحت تخلص جناب معز الیه ثبت خواهد افتاد به مطالعه این ذره بی مقدار در آمد ... خواست که چون آینه رویی ماه طلعتان همیشه مقابل نظر دارد لیکن از بس که این ذره بی مقدار فرصت نقل برداشتن تمام مجلد که یکصد و بیست و پنج جزو بود نیافت بنابر این به کمال اجمل اسامی شعرا معه پاره ای از احوال و توطن و زمان ایراد نموده، اشعاری که موافق طبع خود یافت منتخب کرد و بیشتر از رباعیات نیز که شعر آخرش مطبوع بر آیند اکتفا ساخت».

[فهرستواره منزوی ۱۹۶۲/۳]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۷۱

آغاز: حمدی که شایان الوهیت خلاق جهان جل جلاله باشد کجا زبان مخلوق بی سر و سامان ادای بیان آن تواند نمود؛ **انجام:** دل زم مردم بردن و خود را به خواب انداختن ×× شیوه مژگان عیار و شعار چشم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماج مذهب، ۱۴۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۸-۳۲۶]

● **نشر الاسرار فی محاکمة الاحجار** / داستان، اخلاق / عربی

našr-ul asrār fī muḥākimat-il aḥjār

طوسی، عبدالله بن عبداللطیف

tūsī,‘abd-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-latīf

داستانی است عرفانی و رمزی، که مؤلف مقاصد خود را از زبان سنگ‌ها بیان کرده است، در این داستان تخیلی ابتدا سنگ‌ها با هم تفاخر می‌کنند و هر یک خود را برتر از دیگری می‌داند بعد از بالا گرفتن تشاجر و نزاع، همه سنگ‌ها توافق می‌کنند که به رئیس سنگ‌ها مراجعه کنند تا او در این مورد قضاوت کند پس به نزد «یاقوت» می‌روند ولی او از قبول داوری خودداری کرده و سنگ‌ها رابه «طلا» ارجاع می‌دهد پس از اینکه همه سنگ‌ها به «طلا» مراجعه می‌کنند او جلسه محاکمه‌ای تشکیل داده، و هر یک از سنگ‌ها به ترتیب، فضیلت خود را بیان می‌کنند و در این میان رد و ایراد بین احجار پیش می‌آید و خود «طلا» بعد از استماع ادله طرفین در قسمت‌های مختلف به فضیلت صفتی از اوصاف سنگ‌ها حکم نموده است. مؤلف در پایان هشدار می‌دهد که مقصود از این داستان تشبیه است همچنان که مقصود از تخم مرغ پوسه آن نیست پس مقصود از این داستان و محاکمه ظاهر آن نمی‌باشد.(صدرائی خوئی)

آغاز: الحمد لله الواحد القهار العزیز الجبار المطلع علی الاسرار فی بواطن الحیوانات و النبات و الاحجار ... و صلی الله علی محمد المختار و آله الابرار ... اما بعد فانه کان فی سالف الادوار تفاخرت الاحجار و ما صفت بالاعتبار و قال کل منهم انا الحجر المشار الیه و المعتد فی المطلوب علیه فلما اکثر الکلام و تطاول الخصام قالوا ...

۱. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۲۱۸/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد فهموا کلامهما فهذانا انتهی الینا من التفاخرو الاوکار بین الاحجار لخواص و العوام.

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: محمدصادق، تا: ذیقعده ۱۲۸۰ق؛ واقف: وحیدالاولیاء، رجب ۱۳۷۹؛ جلد: تیماج، ۱۲گ

(۳۱–۴۲)، ۲۱ سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: -۶۸۲]

۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴۷۸/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** اذ فی قشور البیض شیء یر تجا ×× اویجدالعالممنهفرجا / قالت له یاکل من جاء و حضر ×× لیس قشور البیض یعنون الحجر /لکنهتشبیهمکماذکر ×× کل حکیم ثم جاء فی الخبر / فانصرف الاقدام من مقامها×× و کلهم قد فهموا کلامها

خط: نستعلیق، کا: اسد الله تنکابنی، تا: جمادی الاول۱۲۹۶ق؛ جلد: تیماج، ۲۹گ (۲۵۳پ–۲۸۱ر)، ۱۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲–۸۹]

● نشر الامان فی الاسفار و الاوطان = ترجمه امان الاخطار / دعا / فارسی

našr-ol amān fe-l asfār va-l avtān = t.-ye amān-ol axtār

زواره ای، علی بن حسن، ق ۱۰ قمری

zavvāre’ī,‘alī ibn-i hasan(- 16c)

وابسته به: الامان من اخطار الاسفار و الازمان = امان الاخطار؛ ابن طاوس، علی بن موسی (۵۸۹–۶۶۴ق)

تاریخ تألیف: ۱۴ محرم ۹۵۸ق

در گزارش امان الاخطار ابن طاوس به فارسی است. در مقدمه می‌نویسد: «بنابراین حضرت ... علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن محمد الطاوس العلوی الفاطمی ... کتابی تصنیف فرموده در آداب سفر و آنچه میباید از رافع خطر از دعا و غیر آن در آن در ج نموده به ابلغ وجهی به لسان عربی فصیح و بیان واضح ملیح. بعضی از براران دینی و دوستان یقینی استدعا نمودند از بنده شرمنده ... ان را فارسی نماید به جهت عموم فائده اجابة لسولهم به قدر توانایی در آن شروع نمود به عون ملك معبود بر نهج و ترتیب اصل». (حکیم)

آغاز: حمد و سپاس بی قیاس حضرت کردگاری را رواست که به زاد تقوی سالکان سالك ایمان را در زمان امان داده ... ابتدا می‌کنم به نام سامی حضرت معبودی که به رحمت شامله افاضه وجود و رزق فرمود بر ممکنات و به محض فضل وجود تخصیص نمود افاضه رحمت را به مومنان

[الذریعة ۸۱/۴ و ۱۵۸/۲۴؛ فهرستواره منزوی ۱۰۳۳/۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** زاد دنیا سبب حصول حظوظ نفس است و زاد آخرت سبب وصول به عتبه جلال قدس. اللهم ارزقنا زاد التقوی و احشرنا فی زمرة اهل التقی بجاه سید الانبیاء و الائمة الهدی.

خط: نسخ عبارات عربی معرب، بی‌کا، تا: یك‌شنبه ۶ محرم۹۵۴ق؛ مهر: کتابانه جعفر سلطان القرایی؛ جلد: تیماج، ۱۴۸گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱/۲×۱۷/۲سم [ف: ۲۹/۲–۶۶۴]

۲. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۱۰۶

کا: عنایة الله بن بدرالدین، تا: ۱۱ محرم ۹۵۹ق؛ ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: -۷۱]

۳. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۸۴۲/۱

خط: نسخ، کا: محمد بن فخرالدین حسینی سبزواری، تا: پنج‌شنبه ۱۸صفر۹۶۰ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: ترمه، ۱۵سطر [ف: ۵–۲۰۵]

● نشر الایادی فی شرح المبادی = الایادی فی شرح المبادی = شرح مبادی الوصول / اصول فقه / عربی

našr-ul ayādī fī š.-il mabādi = al-ayādī fī š.-il mabādi = š.-u mabādi-l wuṣūl

شوشتری، عبدالواحد بن علی، ق ۱۰ قمری

šūštarī,‘abd-ol-vāhed ebn-e ‘alī(- 16c)

وابسته به: مبادی الوصول الی علم الاصول؛ علامه حلی، حسن ن یوسف (۶۴۸–۷۲۶ق)

اهدا به: شاه طهماسب صفوی

شرح مزجی مختصری است بر کتاب «مبادی الوصول فی علم الأصول» علامه حلی حسن بن یوسف بن المطهر، بارد و ایرادهای کوتاه و توضیحات لازم و مثال از برای متن در حاشیه نگاشته شده است.

آغاز: الحمدلله الذی صیر متون قلوب العارفین مبادی لتهذیب معالم اصول الدین و جعل شروح صدر العالمین مناهج لتنقیح محصول فصول الیقین ... فیقول ... عبدالواحد بن علی الشوشتری ... انی لما رایت طبایع اخوان الصفا مایلة الی اکتساب مسایل اصول الفقه و تنقیحها و الی استحصال قواعدها و توضیحها و کان من جملة الکتب المصنفة فی هذا العلم و المرتبة فی هذا الفن کتاب المبادی للعلامة ... الحلی ... توجهت الی مطالعة مسایله ... و کتبت علیه شرحا ... جعلته وسیلة للوصول الی تقبیل العتبة العلیة و السدة السنیة لحضرت السلطان ... شاه طهماسب بهادرخان ... و سمیته نشر الایادی فی شرح المبادی ... الفصل الاول فی اللغات اللغة ماخوذة من لغی یلغی اذا لهج بالکلام و هی کل لفظ وضع لمعنی و هذا التعریف شامل للمفرد و المرکب لان اللفظ الموضوع لمعنی اما ان یکون موضوعا بواسطه تخصیص خصوص اللفظ بخصوص المعنی و هو المفرد

[الذریعه ۵۲/۱۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** لان الظن او العلم بالنفی لا بدله و لیکن هذا آخر ما یذکر فی هذه المقدمة و نحمد الله تعالی علی بلوغ ما قصدناه و حصول ما اردناه و الصلاة و السلام علی اشرف الانبیاء محمد المصطفی و عترته البررة الاتقیاء. تم الکتاب بعون الملك الوهاب فی تاریخ شهر ذی القعدة الحرام سنة ۹۷۰ م

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده۹۷۰ق؛ مجدول، محشی با نشانه

«منه»؛ تملک: احمد بن محمد محسن بن حاجی صایب بن محمد محسن با مهر «عبده الراجی احمد ۱۰۸۸؟»؛ مهر: نجف قلی ۱۰۸۳، امام ویردی، «العبد المذنب حبیب الله»؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماج، ۱۳۵گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۱-۲۰۱۴]

۲. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: ۲مجموعه بدون شماره

آغاز: الفصل الاول فی اللغات اللغة ماخوذة من لغی یلغی؛ **انجام:** و ما یتضمن التحریض علی مکارم الاخلاق الرضیة ...

در فهرست ناشناس مانده و با عنوان «شرح کتاب فی اصول الفقه»؛ کا: سمنانی غروی، امین الدین محمد بن نظام الدین احمد، تا: دوشنبه ۱۱ شوال۹۸۲ق، جا: مشهد رضوی [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۲۶۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۰۱

آغاز: الفصل الاول فی اللغات اللغة ماخوذة من لغی یلغی اذالهج بالکلام و هی کل لفظ وضع لمعنی و هذا التعریف شامل للمفرد و المرکب لان اللفظ الموضوع لمعنی اما ان یکون موضوعا بواسطه تخصیص خصوص اللفظ بخصوص المعنی و هو المفرد؛ **انجام:** و هذا ضعیف من وجهین احدهما ان المجاز الغالب اظهر دلالة من الحقیقة المرجوحة

از ابتدا فصل اول تا اواخر فصل دهم (قیاس) است؛ خط: نستعلیق، کا: خواجه شیر احمد بن عمید الملک تونی، تا: قرن ۱۱؛ محشی از مؤلف با رمز «مندره»؛ واقف: خواجه شیر احمد بن عمید الملک تونی؛ ۱۴۸گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶-۲۸۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۲۷

خط: نسخ، کا: محمد نصیر بن عبدالغفار، تا: رجب۱۱۳۱ق؛ محشی از مؤلف؛ تملک: مهدی بن محمد یحیی نائینی با مهر «أفوض أمری الی الله عبده محمد مهدی» (بیضی)؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد کاظم الحسینی» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۱۴۵گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۲×۲۳/۵سم [ف: ۲۲-۱۹۵]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۰۵

آغاز: الفصل الأول فی اللغات، اللغة مأخوذ من لغی یلغی اذا لهج بالکلام و هی کل لفظ وضع لمعنی؛ **انجام:** و یغلب علی ظنه أنه باق بواسطة أن الأصل هو العدم فهو حق و یکون نفس القول ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ ۲۷۳گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۶-۲۷۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۴۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** اما بطلان العمل بهما فلانه یلزم اجتماع الضدین و اما بطلان ترکهما فلانه.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک: عبدالله بن نجم الدین قندهاری؛ جلد: گالینگور، ۹۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۵-۳۹۹]

● نشرة الوردة فی طی البردة / شعر / عربی

našrat-ul warda fī ṭayyi-l burda

مسیسی، عمر بن عباس

masīsī,ʻomar ebn-e ʻabbās

وابسته به: الکواکب الدریة فی مدح خیر البریة = قصیدة البردة = قصیده برده؛ بوصیری، محمد بن سعید (۶۰۸-۶۹۶ق)

تضمینی است بر قصیده برده.

یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: ۱۵/۲

آغاز: امن تذکر جیران بذی سلم ×× باح اللسان بما فی القلب من الم / أم اذنأی عنک من تهواه مرتحلاً×× مزجت دمعاً جری من مقلة بدم؛ **انجام:** و آلال و الصحب ما ناحت مطوقة×× و أطرب العیس حادی العیس بالنعم

خط: نسخ زیبا، کا: طرابلسی حنفی، ابراهیم بن عبدالرحمن، تا: قرن ۹، جا: صالحیه دمشق؛ ۸گ (۴۸پ-۵۵پ)، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۱-۱۶]

یزد؛ محمود آبادی، میرزا حسن؛ شماره نسخه: ۳۰/۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۴-۴۵۶]

● النشر الصغیر = مختصر طیبة النشر فی القرات العشر / قرائت، تجوید / عربی

an-našr-uṣṣaġīr = muxtaṣar-u ṭayyibat-un našr fi-l qirāt-il ʻašr

ابن جزری، احمد بن محمد، ۷۸۰ – ۸۳۵ ؟ قمری

ebn-e jazarī,ahmad ebn-e mohammad (1379 - 1432)

وابسته به: طیبة النشر فی القرآآت العشر؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳ق)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۳۵

کا: حافظ عمر، تا: ۱۱۳۷ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۹۰گ، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۳سم [رایانه]

● نشر الطوالع / کلام و اعتقادات / عربی

našr-ul ṭawāliʻ

ساچقلی زاده، محمد بن ابی بکر، - ۱۱۵۰ قمری

sāčqolī-zāde,mohammad ebn-e abī-bakr(- 1738)

مباحث علم کلام را بر پایه‌های اعتقادی مذهب اهل سنت به روشی که به کار طلاب و کسانیکه بهره وافی از این فن ندارند، آید در یک «مقدمه» و سه «کتاب» دارای ابواب و فصول ساحته است. بیشتر این کتاب از «طوالع الأنوار» قاضی بیضاوی وشرح موافق و کتاب‌های کلامی دیگر گرفته شده و مطالب مخصوص مؤلف با عناوین «اقول» و مانند آن آمده و چنان‌که بعضی گمان کرده‌اند شرح طوالع نیست.عناوین کتاب: المقدمة: فی مباحث تتعلق بالنظر؛ کتاب ۱. فی الممکنات؛ ۲. فی الالهیات؛ ۳. فی

النبوة و ما يتعلق بها.
آغاز: خيرالكلام حمد من خلق الانام عم الصلاةعلى نبيه و على آله العظام ... ان علم اكلام مع انه حافظ العقائد الاسلام ...

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۸۰۲/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فهذا أهون الشرين، و أستغفر الله العظيم و أتوب اليه ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۵۹ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۸۹گ (۳پ–۹۱ر)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰–۱۶۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۲۴/۱
آغاز: برابر**انجام:** و اعوذ به ان يأخذنى بسهو القلم و ذلل اقدم و نعوذبهم من العقايد الباطلة و الخطرات الفاسدة و نسأله حسن الخاتمة.
خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن علی بن حاجی عمر معروف به فقیه، تا: ۱۱۸۷ق؛ با سرلوح مختصر و ضعیف؛ جلد: تیماج، ۱۷۵ص(۸–۱۸۲)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۳۳/۱–۷۴]

● نشر العلمين المنيفين فی احياء الابوين الشريفين للنبی / کلام و اعتقادات / عربی

našr-ul ‘alamayn munīfayn fī iḥyā’-il abawayn-iš šarīfayn li-n-nabī

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ – ۹۱۱ قمری
soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

در این‌که پدر و مادر و اجداد گرامی رسول خدا (ص) مومن و اهل بهشتند.
چاپ: حیدر آباد، مطبعة مجلس دائرة المعارف النظامية، ۲۰ص، ۱۳۳۴ق.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱۶۹/۶
آغاز: الحمدلله ... قال الله تعالى حكاية عن نبينا محمد صلى الله عليه (و آله) و سلم: و يا قوم مالى ادعوكم الى النجاة و تدعوننى الى النار؛ **انجام:** قالوا: اذا روينا فى الحلال و الحرام شددنا و اذا روينا فى الفضائل و نحوها تساهلنا.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: شمیز، ۷گ (۶۶پ–۷۲ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱–۱۸۹]

● النشر فی القراءات العشر / قرائت / عربی

an-našr fi-l qirā’āt-il ‘ašr

ابن جزری، محمد بن محمد، ۷۵۱ – ۸۳۳ ؟ قمری
ebn-e jazarī, mohammad ebn-e mohammad (1351-1430)

تاریخ تألیف: ۷۹۹– ۸۰۱ق؛ محل تألیف: بروسا
از همه تألیفات وی مهمتر همین کتاب یعنی «نشر القراآت العشر» است. این کتاب در دو مجلد بزرگ دارای یک «مقدمه» و بیست و نه «باب» از نظر قرائت جامع‌ترین کتاب‌های پیشینیان این فن است و از نظر تاریخ بهترین و مهمترین مشیخه مستند این علم می‌باشد. نگارنده در دو باب اول و دوم بیشتر به تاریخ پرداخته و در باب اول همه کتاب‌های قرائت را با معرفی درست از کتاب و نگارنده و راه و زنجیره روایت با تاریخ هر یک از اجازهای روایتی یاد می‌کند. در باب دوم همه قراء ده‌گانه (هفت تن اصلی و سه تن افزوده) را با همه زنجیره‌های روایتی آنها پشت به پشت با تاریخ اجازه رواتی هر یک از آنها به طور تفصیل یاد کرده است. این دو باب با بیست و پنج باب دیگر در جلد اول جای گرفته و فقط دو باب ۲۸ و ۲۹ در جلد دوم است.(علینقی منزوی)
آغاز: قال الفقير الى رحمة الله تعالى محمد بن محمد بن محمد بن الجزرى ... الحمدلله الذى انزل القرآن كلامه و يسره و سهل نشره لمن رامه و قدره ...
انجام: و مواقيته الاسحار و اسبابه الصلوة على النبى اللهم صل على محمد سيدنا محمد و على آل محمد كما صليت على ابراهيم و على آل ابراهيم انک حميد مجيد اللهم بارک على محمد و آل محمد بتوفيق الله سبحانه
چاپ: دمشق، محقق: محمد احمد دهمان، مطبعة التوفيق، ۱۳۴۵ق؛ بیروت، دار الکتب العلمية، ۱۹۴۰م.
[کشف الظنون ۱۹۵۲/۲؛ کشاف الفهارس ۴۴۰–۴۴۳؛ ظاهریه علوم القرآن ۱۲۴؛ کحاله مدینه ۱۱۷؛ الاوقاف العامة موصل ۱۵/۴]

شرح و حواشی:
۱– التقریب = تقریب النشر فی القراءات العشر = مختصر النشر فی القراءات العشر؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱–۸۳۳ق)
۲– تلخیص النشر فی القراآت العشر؛ قاری، علی بن شمس الدین
۳– النشر فی القراءات العشر (مختصر)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۲۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالأقرن۸؛ مصحح، دو صفحه آغازین نسخه تمام مذهب که نام پادشاه به رسم خزانه و نام کتاب و مؤلف با آب طلا در کتیبه و ترنج کتابت شده، با سرلوح مذهب؛ جلد: گالینگور، ۶۶۸ص، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۴۷/۲–۸۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۹۷۷
آغاز: كذا رواه البيهقى فى شعب الايمان و هو الصحيح و رويناه فيه عن ابن عباس ايضا قال رسول الله ۶ ثلاثة لايكثرون للحساب؛
انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن ابی ... بن حسن بن عبدالرحمن، تا: ۸۳۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۷۸گ، ۲۶سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۳۴–۱۰۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** انما یقرا بذلک فی وجه الاظهار ای حیث لم یدغم الادغام الکبیر
مجلد اول و تا آخر باب احکام النون الساکنه و التنوین را دارد؛ خط: نسخ، کا: شیخ محمد بن خبو ساکن شاهد ره، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، محشی منقول از مختصر النهایه و صحاح؛ واقف: حاذقی، آبان ۱۳۴۹؛ جلد: تیماج، ۲۴۵گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۲۳-۱۹۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۰۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده۹۶۴ق، جا: اصفهان؛ با اجازه روایتی محمد بن محمد بن محمد جزری به فخرالدین ابومحمد جنید بن عبدالله بن ضیاء الدین خوارزمی سمرقندی به خط مجیز؛ مهر: «بنده آل محمد کاظم» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۲۶۶گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۳۵-۲۴]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۱۳۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الثانی۹۷۶ق؛ محشی از مؤلف و مولانا طاهر اصفهانی، کتاب با نسخه مقروء بر مصنف و شاگردش طاهر بن عرب اصفهانی صاحب «در الفرید» زنده به سال ۸۵۷ در سبزوار مقابله شده؛ تملک: علی حافظ قاری؛ جلد: تیماج، ۲۳۰گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲۳-۱۹۶]

۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۴۴۰
خط: نسخ، کا: عبدالرحیم، تا: صفر۹۹۱ق؛ ۴۴۳گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۶]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: جمال الدین قاری حسینی، تا: ۹۹۲ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: تیماج، ۲۳گ، ابعاد متن: ۱۲×۱۶/۵، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۰-۴۰۱]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱
آغاز: نقل از کشف الظنون: الحمد لله الذی انزل القرآن؛ **انجام:** برابر؛ و بعد از آن چنین است: قال المؤلف: و هذا آخر ما قدر الله جمعه و تألیفه من کتاب نشر القرآت العشر و ابتدات فی تألیفه اوائل ربیع الاول سنة ۷۹۹ بمنزلی فی مدینة برضة (برسا) دار ملک الروم و فرغت من فرشه فی اواخر الحجة من السنة المذکورة و تاخر تألیف باب الکبیر الی الیوم و تاریخه الثلاثاء سلخ صفر سنة ۸۰۳ و اجزت لاولادی: ابا الفتح محمدا و ابابکر احمد و ابا الخیر محمد و غیرهم خیر هم الله و ... روایته عنی و کذلک اجزت جمیع المسلمین بشرطه. قاله و کتبه مؤلفه محمد بن محمد بن محمد بن الجزری عفی ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ شعبان۹۹۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ این نسخه دو مجلد در یک جا تجلید شده؛ مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳۴۵گ، ۲۳ سطر (۱۱/۲×۱۶/۸)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱-۲۳۳]

۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۴۳۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۳۰۴ق؛ ۱۳۰گ، اندازه: ۲۱×۳۴سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۶]

۱۰. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳-ن/۹۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** فالحدیث مرسل و فی اسناده جابر الجعفی و هو شیعی ضقفه(احتمالا ضعفه باشد) اهل الحدیث
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۳۳۳گ، ۲۴سطر (۱۴/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۲۹×۳۲سم [ف: ۱-۸۶]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۰۰/۲
آغاز: باب فی بیان افراد القرآت و جمعها لم یتعرض احمد من ائمة القرائة من توالیهم لهذا الباب و قد اشار الیه ثمرة ما تقدم فی ابواب هذا الکتاب من الاصول؛ **انجام:** و اختلاف الطرق و الروایات ثم تجمع مذاهب فی بعض الآیات و التفریع علی طرق هذا الکتاب فالله تعالی هو الواقف للصواب روایت ورش اذا قرأ له من طریق الازرق.
باب آخر این کتاب را تحت عنوان «باب بیان افراد القراءات و جمعها» شامل است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۷۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۵-۲۰۰]

۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۹۹۳
آغاز: یا احمد قال حدثنی عمر بن ایوب السقطی ثنا ابوابراهیم البوجمانی یعنی اسماعیل بن ابراهیم ثنا سعیدبن سعید الجرجانی وکنا نعده من الابدال عن نهشل ابی عبدالرحمن القرشی؛ **انجام:** اللهم انی اسئلک فراغ الخیر وخواتمه وجوامعه و اوله وآخره و باطنه و ظاهره و الدرجات العلی من الجنة امین اللهم انی اسئلک خیرما
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: مقوا، ۲۹۸گ، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۱]

● النشر فی القراءات العشر (مختصر) / قرائت / عربی
an-našr fi-l qirā'āt-il 'ašr (mx.)

وابسته به: النشر فی القراءات العشر؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳ق)
مختصری است از کتاب «النشر فی القراءات العشر» شمس الدین محمد ابن محمد جزری. این کتاب را خود مؤلف و دو نفر دیگر اختصار نموده‌اند، و چون نسخه آغاز و انجام ندارد معلوم نشد که از کیست.
[کشف الظنون ۱۹۵۲/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۴۰
آغاز: عشر موضعاً و من یؤت الحکمة فی البقرة؛ **انجام:** قرأ حمزة و الکسائی و خلف لا یخفی بالتذکیر و الباقون بالتأنیث
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۱۴گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲-۲۳۹]

● **النشر فی قراآت العشر** / قرائت / عربی
an-našr fī qirā‘āt-il ‘ašr

حسینی، محمد نوح بن احمد
hoseynī,mohammad nūh ebn-e ahmad

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۲۱
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

● **نشر المحاسن الیمانیة فی خصایص الیمن و نسب القحطانیة** / تاریخ / عربی
našr-ul maḥāsin-il yamānīyya fī xaṣāyiṣ-il yaman wa nasab-ul qaḥṭānīyyi

ابن دیبع، عبدالرحمن بن علی، ۸۶۶ – ۹۴۴ قمری
ebn-e dayba‘, ‘abd-or-rahmān ebn-e ‘alī (1462 - 1538)

مؤلف در مقدمه می‌گوید: «احببت أن أشرح من فضل الیمن ما اتفق تحصیله و أذکر نسب من سکن فیه ممن ینبغی تفخیمه و تبجیله فوضعت هذا الکتاب و رسمت مقاصده فی سبعة أبواب ...». عناوین باب‌ها: ۱. فی شرح خصائص الیمن و ما فیه من الخیرات؛ ۲. فی ذکر الآثار العلویة کالشمس و القمر و السماوات ... و ذکر جهات هبوب الریاح الأربع ... و ما جاء الجنوب المنسوبة الی الیمن؛ ۳. فی ذکر القحطانیة؛ ۴. فی ذکر بطون قحطان و من انتقل منهم من الیمن الی الشام و غیره من البلدان؛ ۵. فی ذکر من تولی أمر الحرمین الشریفین و هما مکة و یثرب و من سکن فیهما من القحطانیة؛ ۶. فی ذکاء و فطن القحطانیة و کرم طباعهم و ملوکهم و وفائهم و شجاعتهم؛ ۷. فی ذکر وصاب و من فیه من القبائل المعروفین و العلماء و الصالحین.

آغاز: بسمله. و به نستعین الحمدلله الذی اخرج الموجودات من العدم الی الوجود و جعل منهم الحیوان و الجماد یسبح بغیر لسان موجود ... اما بعد فانه لما خص الله الیمن بالفضل و التکریم

چاپ: این کتاب با تحقیق و مقدمه و شرح احمد راتب حموش موسوم به نثر اللآلی السنیة علی نشر المحاسن الیمانیة فی خصائص الیمن و نسب القحطانیة به وسیله دارالفکر در دمشق به سال ۱۴۱۳ق به چاپ رسیده و شارح در مقدمه تحقیق درباره انتساب کتاب به ابن دبیع و شرح حال و آثار وی، توضیحات مفیدی آورده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۴/۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** یحیی بن عمر الذیابی نفع الله تعالی به بهذه القصیدة و حرضته فیها علی قمع هذه البدعة و ازالة هذه الشنعة هو و من وقف علیها من جملة الفقهاء، تحذیراً لهم من الفتن و الوقوع فی هذه المحن و هی هذه: کتاب ...
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۴۰۳۵؛ خط: نسخ، کا: مطهر بن عامر بن محمد بن عبدالله بن عامر بن علی الشهید هادوی حسنی علوی فاطمی، تا: با تاریخ۱۱۵۳ق؛ افتادگی: انجام (چند برگ از آخر کتاب در این نسخه نیامده)؛ ۱۵ص (۱۵۳–۱۶۷)، ۳۵سطر [عکسی ف: ۳-۳۵۳]

● **نشر المطیب فی العمل بالربع المجیب** / هیئت / عربی
našr-ul maṭīb fi-l ‘amal-i bi-r-rub‘-il mujīb

ابن زریق، محمد بن علی، – ۹۷۷ قمری
ebn-e zorayq,mohammad ebn-e ‘alī(- 1570)

رساله‌ای مختصر در ربع مجیبدر یک «مقدمه» و بیست «باب» و یک «خاتمه».

آغاز: بسمله الحمدلله الذی علمنا ما لم نکن نعلم و فهمنا ما لم نکن نفهم ... و بعد فانه یقول ... محمد بن ابراهیم الشهیر بابن رزیق الجیرنی الشافعی الموقت بالجامع الاموی سالنی بعضی الاصحاب ... ان اجمع له رسالة مختصرة ... و سمیتها بالنشر المطیب فی العمل بالربع المجیب

[ذیل کشف الظنون ۶۴۸/۲؛ مالفلک و التنجیم ص ۲۳۷]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۰۰/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی هذالقدر کفایة لمن وفق الله تعالی والله للخیر موفق و میسر ...
کاتب: حسین بن موسی، تا: ۱۰۸۶ق، جا: جبل؛ محشی با نشان «منه» و جز آن؛ ۱۱گ (۱۰۶پ–۱۱۶) [ف: ۵-۷۱۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۰۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی ذلک فقس ترشد انشاء الله تعالی و فیه کفایة.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۸گ (۲پ–۹پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲۲–۱۰]

● **نشرألویة الشریف بالأعلام و التعریف** / تاریخ اسلام / عربی
našr-u alwīyat-iš šarīf bi-l-a‘lām wa-t ta‘rīf

ابن علان، محمد علی بن محمد، ۹۶۶ – ۱۰۵۷ قمری
ebn-e ‘allān,mohammad ‘alī ebn-e mohammad (1559 - 1647)

در تاریخ کعبه است.

چاپ: بیروت، دار البشائر الاسلامیة، ضمن: لقاء العشر الاواخر بالمسجد الحرام، مجموعة الثالثة، مجلس۲۴، ۸۸ص، ۱۴۲۵ق چاپ شده.

[فهرس المخطوطات الیمنیة لمکتبة الاحقاف ۳: ۱۶۲۵]

مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه: هـ-۵
آغاز: بسمله، نحمدک اللهم یا من ادرج الطافه فی اوصیة ... و بعد، فقط ظهر فی صفحات عالم الشهادة ما جری به القلم؛ **انجام:** و الله یلهمنا التوفیق و السداد، و یأخذ بنواصینا لطرق الرشاد، و

یجعلنا ممن انتصب لبیان الشریعة الشریفة و نشرها فی ام البلاد ... و صلی الله و سلم علیه و علی آله و صحبته الامجاد الی یوم الحشر و المعاد آمین آمین آمین.
خط: نسخ، کا: حسین بن محمد مغربی، تا: ۱۰۷۰ق؛ ظهر صفحه اول سر آغاز کتاب یک صفحه بقلم کاتب است که آغاز آن: «قال فی شرح منظومة ابن علان فی بحث الواو ...» و انجام آن: «انه یقول ... الواو ... فقد وهم و الله مع اعلم و احکم» و در آخر این نسخه سه صفحه یادداشت به قلم کاتب است ... آغاز آن «الحمد الله وحده اول من سمی الحمع حمعه و کانت تسمی عروبة ...» و انجام آن: «الانسان و الملامسه للنکاح الی غیر ذالک مما یطول شرحه انتهی من کتاب الاویل تألیف الشیخ العالم ابی هلال الحسن بن عبدالله بن سهل العسکری رحمة الله» و صفحه آخر آغاز آن «الحمد لله وحده قال الشیخ شیوخنا الامام الحافظ الرحله محدث الدیار ... وحیدالدین عبدالرحمن بن علی ... الشیبانی رحمة الله فی اواخر کتابه ...» و انجام آن «قدس رحمهما و عوضهما خیرا مما تفلهما عنه»؛ ۱۱ص، ۴۲سطر ، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: -۱۰۳]

←نشره دادن ← دانستن احوال مصروع

● **النشوء و النماء یکونان فی الصورة لا فی الهیولی (مقالة فی ان)** / فلسفه / عربی
an-našw wa-n nimā yakūnān fi-ṣṣūra lā fi-l hayūlā (mq. fī anna)

اسکندر افرودیسی، ق۳ میلادی
eskandar afrūdīsī(- 3c)

مترجم: دمشقی، سعید بن یعقوب، ق۴ قمری

اسکندر در این گفتار که ابی عثمان دمشقی به عربی درآورد، خرده‌گیری را که از ارسطو کرده‌اند رد می‌کند و روشن می‌سازد که صورت می‌روید و می‌بالد نه هیولی.
آغاز: قال الاسکندر ان ارسطو طالیس ذکر فی کتاب الکون و الفساد ان النشو و النما یکونان فی الصورة لافی الهیولی
انجام: فقد اتضح قول الفیلسوف ان النشو یکون فی الصورة لافی العنصر تمت المقالة بعون الله تعالی و حسبنا الله و نعم الوکیل.
چاپ: تحقیق عبدالرحمن بدوی، در شروح علی ارسطو مفقودة فی الیونانیة و رسائل اخری (بیروت، دارالمشرق: ۱۹۷۱م)

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۴۲/۷۵ب

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۱ص(۳۳۸پ)، ابعاد متن: ۱۲×۲۲، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: -۱۴۸]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۲/۲۳

بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۱ص(۱۲۳پ) [ف: ۵-۶۳۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۴/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ از روی نسخه تاریخ ۱۲۶۶(دیباچه بدوی ص ۵۶) [ف: ۳-۳۷۳]

● **نشوة السلافة و محل الاضافة** / تراجم / عربی
našwat-us sslāfa wa maḥall-il iḍāfa

خیقانی، محمد علی بن بشاره
xayqānī,mohammad ‘alī ebn-e baššāra

وابسته به: سلافة العصر فی محاسن الشعراء بکل مصر = سلافة العصر فی محاسن أعیان العصر؛ مدنی، علی خان بن احمد (۱۰۵۲-۱۱۱۸ق)
ذیل بر کتاب «سلافة العصر فی اعیان العصر» سید صدر الدین علی ابن احمد مدنی، با حفظ بعضی تراجم اصل با اختصار و اضافه تراجم از کتاب «عرف الطیب» شیخ احمد مقری مغربی.(سید احمد حسینی)
آغاز: الحمد لله الذی خص العرب بالبلاغة و الفصاحة ... و بعد فیقول العبد ابو الرضا المذنب الجانی محمد علی بن بشارهمن ال موحی الخفیانی النجفی الغروی: انی لما وقفت علی الکتاب المسمی بسلافة العصر ...
انجام: ثم بعد سنوات وقفت علی کراریس تتضمن شرح ادعیة من اوائل الصحیفة الشریفة کان قد ورد بها رجل عجمی من دیار الهند المنیفه زعم انها تألیف رجل یدعی حسین بن حسن جیلانی المحتر اصفهانی الوطن، فلما اجلت
چاپ: طبع الجزء الاول فی النجف ضمن منشورات مکتبة الحکیم العامة.
[اعیان الشیعه ۱۲/۱۰؛ الذریعه ۱۶۱/۲۴؛ ماضی النجف و حاضرها - ۴۱۴/۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰عکسی

آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: شیخ محمد سماوی - نجف؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن ملا رجب بغدادی، تا: ۱۱۵۶ق؛ محشی، قبل از کتاب، تقریظ چند نفر از معاصرین مؤلف بر کتاب، وجواب او به بعضی از آنها مانند: محمد العطار، والحاج محمد جواد، ملا محمود بن عبد اللطیف کلیدار، احمد بن حسن نحوی، شریف بن فلاح کاظمی و حسین بن میر رشید؛ تملک: میرزا محمد همدانی، محمد سماعی به تاریخ ۱۳۴۶ق؛ ۱۴۷گ، ۱۸سطر [عکسی ف: ۱-۸۲]

۲. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر
کا: نجومی، مرتضی بن محمد جواد، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۲۹۲]

● **نشوة الطرب فی تاریخ جاهلیة العرب** / تاریخ / عربی

našwat-uṭṭarab fī tārīx-i jāhilīyyat-il ‘arab

ابن سعید مغربی، علی بن موسی، ۶۱۰ – ۶۷۵ ؟ قمری

ebn-e sa‘īd-e maqrebī,‘alī ebn-e mūsā (1214 - 1277)

تاریخ امت عربی، مشتمل بر دو کتاب: ۱. کتاب نشوة الطرب، که جلد دوم از کتاب القدح المعلی فی التاریخ المحلی فی تاریخ جاهلیة العرب است در سه قسم: ۱) تاریخ العرب المبلبلة البائدة، ۲) تاریخ العرب العاربة، ۳) تاریخ العرب المستعربة؛ ۲. کتاب مصابیح الظلام فی تاریخ ملة الاسلام. (دانش پژوه)

چاپ: عمان، محقق: نصرت عبدالرحمان، جمعیة عمال المطابع التعاونیة، ۲جلد، ۱۹۸۲م.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۴۲–عکسی

آغاز: حمدله. صلاه. و بعد، فهذا القسم الثانی و هو القسم الاعظم مما تشتمل علیه کتاب القدح المعلی فی تاریخ المحلی و هو تاریخ الامة العربیة؛ **انجام:** و الله حق قدره [...] فیه. کمل کتاب نشوة الطرب فی تاریخ جاهلیة العرب و هو المجلد الثانی من کتاب القدح المعلی فی تاریخ المحلی. و الحمدلله رب العالمین. و صلواته علی سیدنا محمد خاتم النبیین فیلیها انشاء الله مصابیح الظلام فی تاریخ الاسلام.

نسخه اصل: آلمان، توبینگن. در ۳ مجلد؛ خط: نسخ مغربی، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۷؛ ۴۱۲ص [عکسی ف: ۲–۲۸۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۰۰/۳–ف

نسخه اصل: کتابخانه توبینگنMaVII [احتمالاً همان نسخه بالا]؛ خط: نسخ مغربی، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۷؛ عبدالرحمان بن حاج خلیل آن را خوانده است، نیز ابوالفتح محمد بن عبدالسلام در ۹۴۳ آن را خوانده و در ۹۴۶ به پایان برده [فیلمها ف: ۳–۱۶۲]

● **نشوة المدام فی العود الی مدینة السلام** / سفرنامه / عربی

našwat-ul mudām fi-l ‘awd ilā madīna-tis salām

ابوالثناء شهاب الدین محمود، ق۱۳ قمری

abū-sanā’ šahāb-od-dīn mahmūd(- 19c)

سفرنامه ابوالثناء شهاب الدین محمود مفتی عراق در معاودت از اسلامبول به بغداد (۱۲۶۹ق).

چاپ: بغداد، ۱۲۹۸

[مکتبة امیرالمؤمنین ۴۷۴/۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۳

آغاز: سبحان الذی اسری بعبده فاراه ما اری من آیاته الکبری

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ ۶۸گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲–۴۴۶]

● **نشوة الوداد و هدیة المعاد** / داستان / فارسی

našvat-ol vedād va hedyat-ol ma‘ād

مجد الادباء خراسانی، اسماعیل بن محمد باقر، – ۱۳۲۱ قمری

majd-ol-odabā’ xorāsānī,esmā‘īl ebn-e mohammad bāqer(- 1903)

وابسته به: جواهر العقدین فی فضل الشرفین شرف العلم الجلی و النسب العلی؛ سمهودی، علی بن عبدالله (۸۴۴–۹۱۱ق)

تاریخ تألیف: ۷ رجب ۱۳۲۰ق؛ محل تألیف: مشهد مقدس

ترجمه‌ای نیکو از بخشی از کتاب «جواهر العقدین فی فضل الشرفین: شرف العلم الجلی و النسب العلی» اثر سید ابوالحسن نورالدین علی بن عبدالله، حسنی سمهودی مدنی حصری شافعی که آن فصل را خواجه کلان، شیخ سلیمان بن ابراهیم، بلخی قندوزی حنفی (– ۱۲۹۳ق)، باب شصت و ششم کتاب خویش ینابیع المودة قرار داده است. (سید محمود مرعشی)

آغاز: یا رب هییء لنا من أمرنا رشداً و اجعل [معو] نتکث الحسنی لنا مدداً سپاس و منت بیقیاس خداوندی جل شأنه و عظم برهانه سزاست که امت مرحومه ... وبعد چنین نگارد بنده بزه کار ضعیف خاکسار

انجام: گر یک نظر ز روی کرم سوی او کنی ×× اقبال روی سوی وی آرد زهر طرف

چاپ: ایران، مشهد، دارالطباعه آستانه مقدسه رضویه، ۱۳۲۱ق، سنگی، وزیری کوچک، ۴۲ص، به درخواست شاهزاده محمد علی میرزا حشمة السلطان نائب الایالة مملکت خراسان و سیستان

[الذریعة ۱۶۱/۲۴؛ فهرستواره منزوی ۴۸۷/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹۶

آغاز و انجام: برابر؛ این اوراق را مترجم ضعیف از روی نسخه پاک نویس ... اخلاص بر روان این بنده شرمند منت گذارند

خط: شکسته نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۲۰ق، جا: مشهد رضوی؛ این نسخه در کتابخانه سعید نفیسی استاد دانشگاه تهران بوده و دستخط وی که نسخه و مترجم آن را معرفی کرده در آغاز دیده می‌شود که درماه محرم سال ۱۳۴۳ وارد کتابخانه وی گردیده؛ جلد: تیماج، ۳۰گ، ۱۱سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳۱–۷۵۱]

تهران؛ سعید نفیسی؛ شماره نسخه: ۱۸

همان نسخه بالا [نشریه: ۷–۶۸۶]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۱۰/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن علی اکبر کرمانی، تا: ۱۳۴۸ق؛ جلد: تیماج، ۴گ(۹۲–۹۵)، ابعاد متن: ۱۶×۲۸/۵، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱–۱۴۶]

←نصاب ﴿ لغت منظوم

● **نصاب** / لغت / فارسی

nesāb

امیر خسرو، خسرو بن محمود، ۶۵۱ – ۷۲۵ قمری

amīr xosrow, xosrow ebn-e mahmūd (1254 - 1326)

از امیر خسرو دهلوی دانسته شده است.

[فرهنگنامه‌های عربی به فارسی ص ۱۱۶–۱۱۷]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۱/۷

آغاز: خالق باری سرجن هار ×× واحد یک یدا کرتار؛ **انجام:** به هنجار خال هی مامون او درم چه چا ×× برادرزاده بهین جا خواهرزاده بهان جا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق، ۳۹گ (۴–۴۲ متن) [ف: ۵–۷۱۳]

۵. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۲۶۱/۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، ۶گ، قطع: خشتی [ف: -۱۰۳]

۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۶۱/۴

کا: یزدی، غلامرضا بن محمد هاشم، تا: یک‌شنبه ۲۶ رجب ۱۲۴۴ق [ف: ۳–۲۵]

● **نصاب** / لغت / فارسی

nesāb

خوافی، علاءالدین محمد، ق ۱۰ قمری

xāfī, ‘alā’-od-dīn mohammad (- 16c)

در ۴۶۷ بند به روش جارالله.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۴۰/۱–ف

نسخه اصل: آستان رضوی (گویا فهرست نشده است)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳–۲۰]

● **نصاب = منظومة اللغات** / لغت، شعر / فارسی

nesāb = mnz.-ol loqāt

شیدای یزدی

šaydāy-e yazdī

در ۱۹ قطعه

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۶۱/۵

خط: نسخ، کا: یزدی، غلامرضا بن محمد هاشم، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳–۲۵]

● **نصاب = منظومه در لغات فارسی** / شعر / فارسی

nesāb = mnz. dar loqāt-e fārsī

داور شیرازی، مفید بن محمد نبی، ۱۲۵۱–۱۳۲۵ قمری

dāvar-e šīrāzī, mofīd ebn-e mohammad nabī (1836 - 1907)

منظومه در بعضی لغات فارسی.

آغاز: آورند فریب و مکر و تخت است ×× چون ریک که نیک و نیکبخت است

انجام: این نظم که ده دو چهار است ×× از شیخ مفید یادگار است

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۶۲۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالنبی بن ابوتراب شیرازی، تا: ۱۲۸۴ق؛ ۷گ (۵۳–۵۹)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳–۱۱۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۷۸۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین شیرازی، تا: ۱۳۰۱ق؛ رکابه‌دار؛ جلد: تیماج، ۵گ (۱پ–۵پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۴۴–۶۴]

● **نصاب** / لغت، شعر / فارسی

nesāb

بروجردی، احمد

borūjerdī, ahmad

نصابی است که مصنف به جهت حجة الاسلام آقا میرزا سروده است

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۳۱۸/۴

آغاز: ایا رئیس جهان پیشوای جن وبشر ××ایا مروج احکام خالق اکبر / ایا ضمیر تو دریای علم وفضل وهنر ××به بحر محبت محذوف شد سخن گستر؛ **انجام:** ندارم به جز درگهت درگهی ××طریق سبیل صراط است راه/ کن احسان به من تا خدا بخشدت ×× خطا جرم ذنب است عصیان گناه

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۲گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۲–۵۶۵]

● **نصاب** / لغت / ترکی، فارسی

nesāb

غیر همانند:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۶۱/۲

آغاز: باب الالف ابتدا و افتتاح و انشا آغاز کردن انتها بپایان بردن کار، التجا پناه گرفتن؛ **انجام:** یسار توانگری، یسیر اندک، یمن مبارک، یدیح الله تعالی دولته، پیوسته دارد خدای دولت او را.

فرهنگ ابتدایی و کوتاهی است با عناوین «باب، باب» به ترتیب حروف الفبا که تنها حرف اول هر کلمه لحاظ گردیده و دربرخی موارد کلمات مشابه در کنار یکدیگر قرار گرفته است از جمله در

باب العین چنین آورده است: «علیم دانا، عالم دانشمند، علماء دانشمندان، علم دانش» و ترجمه ترکی لغات نیزدر ترجمه فارسی آنها به صورت ریز نویس و با قلمی ریز تر تحریر گردیده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن امت مهماد بن دولت شاه، تا: قرن ۱۱؛ ۲۹گ (۲۹پ-۵۷پ)، ۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۲سم [ف: ۳۵-۵۵۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۶۹/۱

آغاز: سرور آفاق جهانگیر شاه [پارگی وصال]؛ **انجام:** ای شهنشاهی که از لطف کریم کارساز×× مانده اهل ناز برخاک درت روی نیاز

مجهول المؤلف است و بنام نورالدین محمد جهانگیر پادشاه (۱۰۱۴-۱۰۳۷ق) سروده شده است؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: رضا نایینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: ترمه کشمیری، جلد: چرمی، ۶۰ص (۱-۶۰)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۳-۱۱۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۴۸/۱

آغاز: قلیل نور یسیر اندک حساب شمار قطاب جیب سراویل ازار خف موزه؛ **انجام:** شکر حق را که شد کتاب نصاب ×× در زمان شریف سعد ادا

خط: تحریری، کا: ملا میر محمد بن حلیم شیخ، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ (گ۱-۴۸)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۴۷/۲-۳۶]

۴. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۲۷۴/۶

آغاز: بدان ارشدک الله تعالی که درلغت ترکی قواعد وضوابط وصیغهای شبیه ونظیر عربی بعد از تتبع استخراج می شود آنچه معنی مصدری وماضی ومستقبل وامر ونهی وجحد ونفی واستفهام و آغاز نظم ۵۲: هرکه اوکامل وسخن دان است ×× فهم هر لفظ پیشش آسان است / عربی افصح لغات آمد ××شاهد این کلام قرآن است ... / اول ابتدا بنام خدای ×× آنکه اسمش بهر کس آسان است / اسم ذاتش اله والله است ×× لیک تاری زبان ترکان است؛ انجام نظم: آری بود ارکه سوز ایله او لمز که ماموی ×× سنجیده ومفیده اوله مثل دور خوشاب / هر وقت مقتضا سنه ایک عجب وکل ××بعدنده داش خجنده چز گوهر پر آب؛ **انجام:** نثر: ومشتق وباقی انواع که درعربی وکلمات دیگر ماخوذ می باشد اما تفصیل آن موجب تطویل لاطایل است وبه تتبع وتأمل ظاهر میشود وزیاده برین گنجایش نداشت.

رساله کوتاهی است دردستور زبان ترکی به نثر وپس ازآن به نظم لغات ترکی را به فارسی وبعضاً عربی معنا می‌کند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ربیع الثانی۱۲۴۰ق، جا: استرآباد؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۱۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف مخ: ۲-۵۶۶]

۵. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۱۹۷س۹

کا: عبدالغفار زنجانی، تا: ۲۴ رجب۱۲۸۵ق [نشریه: ۵-۲۲۸]

● **نصاب** / لغت / عربی، فارسی، هندی

nesāb

اشعاری است به سبک نصاب الصبیان که لغات عربی را به فارسی و هندی ترجمه نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۵۹۰/۴

آغاز: خالق آفریننده اپأهنار ×× رب پرورنده نپأهنار؛ **انجام:** قدر تاک کنون ×× تمت تمام پنون

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۵گ (۲۷پ-۳۱پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۶-۸۹]

● **نصاب** / لغت / عربی به ترکی

nesāb

ناشناخته:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۳/۴

آغاز: بسمله حمد و ثنا بتدر اول الله که عالمی علماء یله بزتدی (پس از پنج سطر) بندن صکژه فرشته اوغلی عبداللطیفحق ازو کرن روز تلسون ایدرو چون اوغلوم اوغلی عبدالرحمن انبته الله ... (پس از چهار سطر): القطعة الاولی فی بحر الرمل و وزنه فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن مرتین: خبزا تمک قبله اپمک زرع اکمک قول غلام ×× خلق یرتمق خرق یرتمق اولو کیشیدرهمام؛ **انجام:** شکر اکابو کتاب الدی تم یمنله ××ناظمه قل دعا صکره ایت امین

در دیباچه نام عبداللطیف و عبدالرحمن آمده گویا مولف بنام عبداللطیف فرزند فرشته کتابرا برای نوه خود عبدالرحمن نوشته و لغات قرآنی و عربی را به ترکی منظوم، مانند نصاب الصبیان فراهی ترجمه کرده است؛ خط: نستعلیق معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «مغرب، صحاح، منتخب الصحاح»؛ کاغذ: ترمه ختائی، جلد: میشن، ۱۵گ، اندازه: ۱۳/۴×۱۸/۲سم [ف: ۵-۲۸]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۲/۱

آغاز: نام خدا ذکر ایده لم ابتدا ×× منزل مقصود او درو رهنما

در برابر بندهای این نصاب مانند دیگر نصاب‌ها تقطیع عروضی هم ساخته شده است؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ از عوض باقی، پس از آن فرهنگ فارسی به فارسی نوشته شده؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۷۲گ (۱-۷۲)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۱۷/۵سم [ف: ۵-۷۱۵]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۹۱۵/۶

آغاز: بسمله القطعة الاولی.خبر انمک قبل اویمک زرع اکمک قول غلام ×× خلق بر نمق خرق بر نمق اولو کشید رمام؛ **انجام:** فوکشی جار دراستی جار منهمر دراقچی ×× رجل ایق کعب طویق خف ادکضو ثخین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل ذیقعده۱۰۳۴ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالینگور، ۵گ (۱۱۰-۱۱۴)، ۲۳ سطر (۵×۱۵)، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [ف: ۳-۱۲۴۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۰۱/۱-ف

کا: عوض باقی، بی‌تا؛ ۵۳گ [فیلمها ف: ۱-۶۴۹]

● **نصاب** / لغت / عربی به فارسی

nesāb

ناشناخته:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۹/۳۱-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۷۹۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۵ق؛ ۱۵گ (۲۵۳-۲۶۷)، ۱۴سطر [فیلمها ف: ۱-۴۱۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۰۳

آغاز: شاة دان گوسفند و نعجة میش ×× کیس فحلی که می‌رود درپیش؛ **انجام:** بازلازم را تعدی می‌کند گویم سه چیز ×× همزه و تضعیف عین و هست دیگر حرف جر. پس از آن بیست بیت اشعار عربی و فارسی است از گویندگان مختلف.

قطعاتی چند است مختلف الوزن که به تقلید نصاب الصبیان ابونصرفراهی ساخته شده و معلوم نیست از کیست؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷ق؛ جلد: پارچه‌ای، ۱۰گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۴سم [ف: ۱۳-۱۴۲]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۵۹۱/۱

آغاز: نیه - قبله چو کعبه، صلاة چیست نماز - عطاس قطسه، عجف لاغری، جزام خوره؛ **انجام:** مقوا فسار است مخلات علیقه توبره.

از ناشناس. تقلیدی از کار فراهی، و نیز هر چه خواسته به یاد سپرده شود، برای نشانی: فی علم الموسیقی، عشاق مراقد حسینی چراست در پرده بوسلی هادی و نواست - تا گشت بزرگ در صفاهان و عراق - زنگوله حجاز و کوچک اندر برهاست (گ ۸پ) و نیز فی محرمات الذبایح: چهارده چیز تو، اسباب ذبایح میدان (گ ۲۰ر)؛ خط: نسخ خوش، کا: قنبر بن علی، تا: ۱۲۶۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ سپس «فرهنگ عربی به فارسی»؛ اهدایی: آقای دکتر روشن ضمیر؛ ۵۰گ(۱ر-۵۰پ) [ف: ۳-۳۳۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۰۳/۲

آغاز: مه موزون آفتاب لقا ×× وزن بحر حفیف جست از ما / فاعلاتن مفاعلن فعلن ×× گفتم این است دان و خوان بملا / من علی ازالی و حتی تا ×× این کو کیف چون ام اویا؛ **انجام:** شد محله بفارسی بر زن زیر جعر بعسره شد غوشا

فرهنگ عربی بفارسی بقافیه الف؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج، ۱۶گ (۶۱پ-۷۶پ)، ۱۱ و ۱۲سطر (۱۳×۲۴ و ۱۱/۵×۲۳)، اندازه: ۲۳×۲۸سم [ف: ۱۴-۳۹۸۱]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۹۸۱/۳

آغاز: شم ربح و قلح زردی کلب سک ×× قوم ثله لهم نعمنمعت کم شما؛ **انجام:** جن چه چنین صل چه طنین چه گل ×× ذل هول و عسل چه کین خسته نوا

۱۹ بیت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: هندی، ۶ص، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱۶-۷۵۵]

● **نصاب** / لغت / فارسی

nesāb

ناشناخته:

۱. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۳۶۰

آغاز: سما آسمان، ارض وغبر از مین ×× محل ومکان را معا نیست جای / سقر دوزخ ونار آتش ولی ×× چه جنت بهشت آخرت آن سرای؛ **انجام:** هدیر بانگ کبوتر خریر بانگ قلم ×× صیاح بانگ دوبه وعوعه است بانگ اوی / یا رب ار ما بفرض در گذران ×× همگی حد وهزل وعمد وخطا

یک قطعه از ابتدا افتادگی دارد، مجموعه لغات فارسی به عربی به صورت نظم که تقلید از نصاب فراهی در یازده قطعه پی در پی وقطعاتی متفرق وپس از آن قطعاتی در زمینه‌های مختلف در چند بیت سروده شده است، همانند فی اسامی ازواج النبی (ص)، فی اسامی اولاد النبی (ص)، قطعة فی سور المدنی، فی اسامی مولی النبی (ص) فی اسامی قلاع خیبر، فی اسامی اعمام النبی (ص)، فی اسامی الائمه (ع)، فی اسامی القراء البقه وبلادهم، درینجا چندقطعه به‌عنوان نمونه می‌آید: القطعة الاخری فی سور المدنی ×× نور وحج وانفال مدنی می‌دان /بالم یکن وزلزله احزاب همان ×× پنج اول وقد سمع ورعدالت حدید /فتح وپس پیش ونصر ودهر ورحمن ×× تحریم وطلاق وجمعه صف ممتحنه /چون عصر منافقون تثابن پس از آن ×× القطعة فی اسامی الشهور العربیة / از محرم که گذشتی چو بود ماه صفر ×× دو ربیع ودو جمادی زپی یکدیگر / رجب است از پی شعبان رمضان شوال است ×× پس به ذی القعده وذیحجه بکن نیک نظر / القطعة فی مشهور فارسیة×× ز فروردین چو بگذشتی مه اردیبهشت آید / بمان خرداد وتیر آنگه چو مردادت همی آید×× پس از شهریور ومهر وآبان وآذر ودی دانکه بر بهمن جز اسفند ارمز ماهی نیافزاید؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ با خطخوردگی وقلم‌زدگی؛ مهر: «عبده الراجی ابن الرضا احمد» (بیضوی)؛ ۱۸گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف مخ]

۲. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۴۲/۲

آغاز: آذرنک آمد هلاک و معنی دیگر دمار ×× دان تو افسان را مسن انجام را آخر ز کار / آلغونه دان تو گلگونه ولی افروغ را ×× پرتو و تابش بدان از آفتاب و ماه و نار؛ **انجام:** حسن درفم گرفته دان کنایه از نفاق ×× کیک در شلوار باشد بی قرار و اضطراب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ جلد: تیماج [نشریه: ۳-۳۵]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۹۴۰

بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۷/۱×۲۲/۲سم [رایانه]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۵۹۰/۲

آغاز: بیا ایدل از نو سخن ساز کن×× دهان را به حمد خدا باز کن / بدیعی که از نیست هستی نمود ×× بپرورد عالم به افضال جود؛ **انجام:** که ای یار اهل کرم در نیوش ×× خدایا خطاهای شاکر بپوش / گر از ابلهی نکته ای چند گفت×× ز روی کرم باز شاید

نهفت
از: شاکر. مثنویی است در ذکر و شرح نامها و اسامی، احتمالاً ناظم همان محمد علی شاکر اصفهانی تبریزی باشد که در الذریعة ۴۹۳/۹، ش ۲۷۸۰ نام وی آمده است، عناوین اشعار چنین است: توصیف اجناس خریف و ربیع و نام اشجار، نامهای گل و نام بهائم، مرغان، هوام، نام حرفت گران، آلات مزارع، آلات حجام، آلات درودگر، آلات کلال، آلات کمانگر و آهنگر و رنگریز و نداف و مطرب و مردار خوار و در بیان غلت و ...؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۸گ (۱۰ر-۱۷پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۶-۸۸]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۹۲/۶

آغاز: فی بحر التقارب. اگر بشنود آن مه مهربان×× به بحر تقارب گشایم زبان / فنونی فنونی فنونی فنون×× لغات عرب را بدین گونه خوان / انین ناله الکن چه کاهل زبان×× منی کوه من منت و فودهان؛ **انجام:** لحمه پورد خویش است و طعمه مرغان دگر ×× بعله زن نوعی ز ماهی و مقابل بی گمان

جز آن فراهی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۹ص، ۱۵ سطر (۹×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۳سم [ف: ۱۶-۱۳۵]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۸۸۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۴۹

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۶۶

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۹۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مرتضی سالار طایفه [رایانه]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۸۲۸

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **نصاب** / لغت / فارسی-عربی-ترکی

nesāb

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۱۶/۱۱-ف

نسخه اصل: آغاز و انجام چند نسخه از کتابخانه‌های یوگسلاوی. با ترجمه ترکی زیر سطور؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۶۳۶]

● **نصاب** / لغت / فارسی-عربی-ترکی

nesāb

ترجمه‌ای است منظوم از لغات فارسی به ترکی و عربی که به سبک نصاب الصبیان فراهی سروده است.شاعر ازعلمای عصر سلطان محمد خان عثمانی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۸۷/۲

آغاز: لله الحمد شکر تکبیر یچون ایزد را سپاس×× خواستن از وی دلک اندن و عنه التماس ... / ماه روزه اورج آیی یعنی کم شهر الصیام ×× دیده بان و کوز لیجی منتظر اولدم تمام؛ **انجام:** اوچوز رخیص و ازران دخی قیز گران و غاج ×× دی شتر بارکشی کیم دوه یوکجی اوله فتاج

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۱گ (۷۲پ-۹۲پ) [ف: ۳۷-۴۸۰]

←نصاب ابن بواب ⟵ تحفه علائی

● **نصاب احمدی** / لغت / فارسی

nesāb-e ahmadī

ژانی، ملا احمد

žānī,mollā ahmad

نصابی است به زبانی خاص محلی شاید یکی از لهجه‌های لری (چرا که محل کتابت نسخه قریه ژان است و ژان از روستاهای بخش مرکزی شهرستان درود از توابع استان لرستان است)، و در آن واژگان عربی آن به لهجه معنی شده است. شامل یک مثنوی ۲۸۷ بیتی و یک قطعه ۱۸ بیتی. در چند موضع نام این اثر آمده است، یکی در آغاز: «نیصاب احمد ملایه» و دو بار هم در میانه ابیات.

شروح و حواشی:

۱- شرح نصاب احمدی

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۳۵/۱

آغاز: رأس سره عین چاوه / بدن قالب اسم ناوه؛ **انجام:** قعد دانیشت جلس ایضا / عبر رابورد وقف وستا.

کا: محمد بن عبدالله، تا: ۲۶ رمضان۱۳۲۹ق، جا: ژان درود لرستان؛ به سفارش آقا ملا احمد؛ جلد: مقوایی، ۲۰۲ص (۱-۲۰۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴۷/۱-۱۷۲]

● **نصاب احمدی** / لغت / عربی به فارسی

nesāb-e ahmadī

منظومه‌ای است در فرهنگ لغات عربی به فارسی در ۴۸ قطعه. در آخر منظومه، تخلص شاعر «احمدی» آمده است. ترجمه ترکی برخی کلمات زیرنویس شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۱۲/۱

آغاز: حمید است بستوده و منتقم ×× بود که کینه کش مشتری اهل نوا؛ **انجام:** گوشها بر احمدی نه که چو دیده گوشها ×× گردی و دری نیابی تو بدین زیب و بها

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۹ و ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۷گ (۱ر-۳۷ر)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۰-۱۸۳]

● نصاب الابیات فی بیان معانی الاشعار و اللغات / لغت، ادبیات / فارسی

nesāb-ol abyāt fī bayān-e ma'ānī-el aš'ār va-l loqāt

مدرس شیرازی، عبدالله بن علی اشرف، ق۱۴ قمری

modarres-e šīrāzī,'abd-ol-lāh-e-bn-e 'alī ašraf(- 20c)

شرح و توضیح لغاتی است که در ابیاتی فارسی از شعرای معروف فارسی سرای آمده و احتیاج به توضیح دارد. این رساله بهجهت آگاهی فرزندان مؤلف آقا خلیل و آقا علی اشرف و ابوالمعالی و آقا جلال و آقا جمال تالیف شده و مجموعا دارای شرح ۲۲۰ بیت می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۹۵/۲

آغاز: بعد از حمد خداوند خالق یکتا و پس از نعمت خواجه دو سرا محمد مصطفی وآل و اصحاب گرامیش سیما وصیه و ابن عمه؛ **انجام:** که مجرای غذا و دوای در اعضای آن باشد

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۱گ (۶۹پ-۱۰۹پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۲۷-۷۰]

● نصاب الاخبار لتذکرة الاخیار / حدیث / عربی

niṣāb-ul axbār li-taḏkirat-il axyār

سراج الدین اوشی، علی بن عثمان، - ۵۷۵ ؟ قمری

serāj-od-dīn ūšī,'alī ebn-e 'osmān (- 1180)

هزار حدیث نبوی است در ابواب مختلف اخلاقی و آداب شرعی که مؤلف از کتاب خود «غرر الاخبار و درر الاشعار» انتخاب کرده و برای هر یک از مصادرش رمزی وضع نموده و در آغاز اسانید با آن کتاب‌ها را ذکر کرده است. در آن آمده: «قال الشیخ الامام سراج الدین شمس الاسلام ابومحمد علی بن محمد بن عثمان ابن محمد بن سلیمان الاوسی رحمه الله علیه هذا ما اختصرته من کتاب غرر الاخبار و درر الاشعار الذی سبق منی جمعه و تصنیفه و نظمه و تالیفه فی عیون الالفاظ الشریفه النبویه الهادیه ... مقتصر علی ایراد الف حدیث صحیح مودعا کل عشر منها فی ضمن باب ... و سمیته نصاب الاخبار لتذکیر الاخیار ... فهرست الابواب کتاب فی الله وسع رحمته».

آغاز: بسمله، حمدله، و العاقبة للمتقین و لا عدوان الاعلی الظالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطیبین قال الشیخ الامام ... هذا اختصرنه من کتاب غرر الاخبار ...

انجام: فان الدعاء فیه مستجاب و أبواب الرحمة فیها مفتوحة، صدق رسول رب العالمین.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۰/۲

آغاز: علامة انه من کتاب الاقناع، ت علامة انه من کتاب التنبیه؛ **انجام:** برابر.

خط: نسخ معرب، کا: حسام الدین بن شیخ مسافر، تا: شعبان۸۲۴ق؛ روایت‌ها بین سطر ها به فارسی ترجمه شده؛ جلد: تیماج، ۱۱۰گ (۵۶پ-۱۶۵پ)، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۳-۲۴۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۲۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ عثمانی، بی‌کا، تا: ۱۰۳۱ق؛ مجدول، محشی؛ ۶۳ص (۲۶-۸۸)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴۰/۳-۱۳۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۳۰/۳

نسخه آشفته؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۸گ(۴۶ر-۸۳پ)، ۱۹سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۹۱۸]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۷۸۲/۲

آغاز: علی انه من التنبیه ابی اللیث السمرقندی رحمه الله ج علامة علی انه من جامع ابی عیسی الترمذی رحمه الله؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۱۶۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: آقا زین العابدین، ۱۱۶۶ق؛ ۶۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳/۳×۱۹/۴سم [ف: ۵-۹]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۷۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، پاره‌ای از احادیث یا کلمات در حواشی به ترکی ترجمه شده؛ جلد: مقوایی، ۶۸گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۹۳]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۷۸

آغاز: علی انه من التنبیه ابی اللیث السمرقندی رحمه الله ج علامة انه من جامع ابی عیسی الترمذی؛ **انجام:** برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: آقا زین العابدین، ۱۱۶۶؛ جلد: مقوا، ۵۱گ، ۱۵ و ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵-۳۳۳]

● نصاب الاخراز / لغت / عربی و فارسی

nesāb-ol axrāz

تألیف شیخ ثقه الاسلام که منظومه‌ای است در واژه‌های عربی به فارسی مانند نصاب الصبیان ابونصر فراهی با این تفاوت که در این منظومه واژه‌ها به ترتیب حروف اول هر واژه مرتب و در هر بخش نیز واژه‌ها با حروف دوم واژه مرتب شده‌اند.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۶۲۴/۲-۵۸/۷۴

آغاز: بسمله، ابتدایی بحمد دیانی ×× ای تو باقی ما سوی فانی / حمد بی حد تو را که محمودی ×× شکر بی عد تو را که منانی

خط: نستعلیق، کا: محمد امین بن شیخ عبدالقادر بیگ ابن حسین بیگ ابن سلیمان بیگ، تا: دوشنبه ۱۵ ذیحجه۱۳۲۵ق؛ ۴۱گ (۱۱۲-۱۵۲)، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۸۷]

● **نصاب الله خدای** / لغت / عربی - فارسی

nesāb-ol lāh xodāy

تاریخ تألیف: ۱۰ ربیع الاول ۷۴۳ق

در چند قطعه، هر قطعه با قافیه‌ای جدا، در ۱۹۰ بیت؛ این جز نصاب الله خدای تجلی است که نسخه‌ای از آن در کتابخانه گنج بخش (۱۰۶۰/۳) موجود است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۲۱/۷

آغاز: الله خدای است، تبارك و تعالی ×× رازق و علیم است که روزی ده و دانا؛ **انجام:** اندر دهم مه ربیع الاول×× تاریخ ز هجر ذال و میم و آنگه جیم

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق، محشی؛ ۱۸ص (۱۵۶-۱۷۳) [ف: ۱-۲۶۱]

● **نصاب امامی** / لغت / عربی - فارسی

nesāb-e emāmī

از سراینده ای با تخلص «امامی» که روزگارش به دست نیامد. در آغاز گوید: بعد حمد خالق خلق و درود مصطفی. بنده بیدل «امامی» کمترین کمتران. در قالب قصیده نونیه در ۲۳۰ بیت به پیروی از قنیة الفتیان.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۲۱/۶

آغاز: چونکه داد ایزد مرا ز احسان خود طبع روان×× ساختم نظم ثنایش بر زبان جان روان / آن خداوندی که داده سلك نظم مر جمع را×× زینت از در وجود بحر جود و امتنان؛ **انجام:** هست بیکاری بطالت هم جبانت بد دلی ×× چیست باطل، عکس حق، اما بطل ضد جبان

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق؛ محشی؛ ۲۷ص (۱۲۹-۱۵۵) [ف: ۱-۲۶۱]

● **نصاب انگلیسی به فارسی** / لغت / انگلیسی - فارسی

nesāb-e engelīsī be fārsī

فرهاد میرزا قاجار، ۱۲۳۳ - ۱۳۰۵ قمری

farhād mīrzā qājār (1818 - 1888)

تاریخ تألیف: شنبه ۲۶ شعبان ۱۲۶۹ق

به نظم با تلفظ آنها به فارسی.

[نسخه‌های منزوی ۲۰۳۷؛ ذیل ریو ص ۱۲۱ س ۱۸۷؛ فرهنگنامه ص ۱۱۴ و ۲۱۴؛ مشار ۱۵۸۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۹۵۱

آغاز: نصاب انگلیسی که از نتائج خاطر نواب مستطاب شاهزاده اعظم نایب الایاله فرهاد میرزا دام اقباله العالی است بدانکه اکثر لغات انگلیسی در تلفظ با صورت کتابت اختلاف دارد آنچه به رشته نظم درآمده است موافق تلفظ فصحای ایشان است؛ **انجام:** که بود زهره و خورشید و تیر در جوزا ×× دو نحس با مه درکا و مشتری بکمان / که روز شانزدهم بود از مه خرداد ×× تمام گردید این شعرهای نغز روان

خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد حسن مازندرانی، تا: جمعه ۱۵ شوال۱۲۶۹ق، جا: فشندك طالقان؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۱۰گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۲۶-۴۲۴]

۲. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۶۱۴۵

خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل علی آبادی مازندرانی، تا: جمعه ۱ شوال۱۲۶۹ق، جا: فشندك طالقان به دستور ناظم؛ با خط فرهاد میرزا در حواشی؛ جلد: میشن، ۱۴سطر ، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۴-۸۲۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۹۱۳

بی‌کا، تا: چهارشنبه ربیع الاول۱۲۸۱ق؛ چاپ سنگی، با یادداشت خط فرهاد میرزا در ۱۲۸۴ق؛ ۱۵۲ص [ف: ۱۷-۵۰۴]

● **نصاب اوان = نصف نصاب** / لغت / فارسی

nesāb-e avān = nesf-e nesāb

تاریخ تألیف: ۱۰۳۳ق

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۹۹/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۰گ (۶۶پ- ۸۵ر) [مختصر ف: ۸۵۸-]

● **نصاب البلغاء** / لغت / فارسی

nesāb-ol bolaqā'

قانع شیرازی، میر علیشیر، ق۱۳ قمری

qāne‘ šīrāzī, mīr ‘alīšīr (- 19c)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۴ رجب ۱۱۹۹ق

برای آغاز بدرالدین صاحب آغا محمد بدرعالم درانی.

تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه: ف۲۶-۲۸

کا: راشد برهان پوری، تا: ۱۵ محرم۱۳۷۷ق؛ از روی همان نوشته ۱۱۹۸ [فهرستواره مینوی: ۱۷۸-]

←نصاب تجنیس الالفاظ ←نصاب فتحی

● **نصاب تجنیس الالفاظ** / لغت، شعر / فارسی

nesāb-e tajnīs-ol alfāz

امیر خسرو، خسرو بن محمود، ۶۵۱ - ۷۲۵ قمری

amīr xosrow, xosrow ebn-e mahmūd (1254 - 1326)

فرهنگ عربی به فارسی است به نظم با به کار بردن تجنیس درکار خود؛ از امیر خسرو دهلوی یا عبدالرحمن جامی است.

این رساله در کتاب «جامی» علی اصغر حکمت به نام رساله تجنیس خط آمده است.
آغاز: بسمله ثانی اوزان بحر رمل یعنی فاعلات ×× فاعلات فاعلات فاعلات / مصر شهر وشهر ماه وماه آب وخوف سهم ×× سهم تیر واجنحه چو بال باشد بال جان ...
انجام: این سه صنعت هست ده بیت تمام×× چارقطا چار خیفا ای همام / لیک منقوط دوبیت آمد ازآن×× تا معارض عاجز آید اندر آن
چاپ: در هند بسال ۱۲۶۵ ق با مثلثات منظوم چاپ شده
[نسخه‌های منزوی ۲۰۳۷/۳؛ فرهنگنامه‌های عربی به فارسی ص ۱۱۲ و ۱۶۰]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۰۱۳/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: منصور، تا: جمادی الاول۱۰۵۴ق؛ جلد: میشن، ۱۰گ (۳۲پ-۴۱پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۸-۱۶۶]
۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۱/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق؛ ۳ص (۵۲-۵۴) [ف: ۵-۷۱۳]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲/۱ سرود
خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد رضا، تا: ۱۱۲۱ق؛ قطع: رقعی [نشریه: ۱۳-۴۰۸]
۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۳/۴-۹/۱۹۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب، با سرلوح مزدوج مذهب؛ ۳۳گ، ۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۸-۴۷۹۲]

● **نصاب ترکی بهفارسی** / لغت، شعر / ترکی - فارسی
nesāb-e torkī be-fārsī
تقلید شاه بندری، جانی بن ملکشاه، ق۱۰ قمری
taqlīd šāh bandarī, jānī ebn-e malekšāh (- 16c)
اهداء به: محمد میرزا عیسی بهادرخان پرخانی
تاریخ تألیف: ۹۷۰ق
سراینده جانی بن ملک شاه خراسانی معروف به تجرید قلندر و مشهور به تقلید شاه بندری استکه آن را به نام محمد میرزا عیسی بهادرخان پرخانی سروده است. ۲۱ بند است و در بند آخر آن نام شاهزادگان تیموری آمده است.
آغاز: بعد از حمد و سپاس ایزد دارین
[فرهنگنامه‌های عربی به فارسی ص ۱۱۳]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۴
آغاز: بعد از حمد و سپاس ایزد ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، دیوان ملا ریاضی در حاشیه؛ اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۷]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۱/۱۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** در نهصد و شصت و پنج کردم نبیاد ×× در نهصد و هفتاد باتمام رسید
بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق؛ ۶گ (۵۸-۶۳) [ف: ۵-۷۱۴]

● **نصاب ترکی بفارسی** / لغت، فرهنگ اصطلاحات / ترکی - فارسی
nesāb-e torkī be-fārsī
ترکستانی، عبدالله
torkestānī, ʻabd-ol-lāh
در سی بند است و هریک از آنها تقطیع داردمانند آنچه برای نصاب فراهی ساخته شده است.
[فرهنگنامه‌های عربی به فارسی ص ۱۱۴]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۱/۳
آغاز: اوغان و تنکری و ایزی بترکی نام حق میدان ×× دگر یولواج و تنکری ایلجی گویی پیامبر خوان؛ **انجام:** پس کون کول سبز بود کسی بیدل ×× کون کلوک با کونک لچک است دلیر
بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق؛ ۵ص (۵۴-۵۸) [ف: ۵-۷۱۴]

● **نصاب ترکی به فارسی** / لغت / ترکی، فارسی
nesāb-e torkī be-fārsī
قهفرخی، محمد قلی بن محمد رضا، ق۱۳ قمری
qahferoxī, mohammad qolī ebn-e mohammad rezā (-19c)
به درخواست: محمد صادق اصفهانی
رساله‌ای است در نصاب ترکی به زبان فارسی بیان شده و مؤلف آن اشعار را در بحرهای مختلف عروضی (بحر هزج، رمل، مضارع، متقارب، حفیف ...)سروده است. این رساله در زمان فتحعلی شاه قاجار جهت آشنایی با زبان ترکی بنا به درخواست حاج محمد صادق اصفهانی به نظم در آمده است.
[الذریعة ۱۶۴/۲۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۸۶/۳
آغاز: الحمدلله العزیز الحکیم و الصلاة علی محمدٍ و آله أصحاب الجنة و النعیم؛ **انجام:** اوزی آصورت آر آمیانه بودً ×× چخاردی برون کرد و کپی باز بوش
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، محشی؛ ۵۱گ (۲۶-۷۶)، ۴-۶سطر ، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۲۹-۳۰۵]

● **نصابچه** / لغت / فارسی

nesābče

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۳۷۸

آغاز: بسمله از پس حمد خداوند زمین و آسمان در لغت نظمی کنم همچون لالی عمان؛ **انجام:** هست بریعی روسیه تشنه باب مغفرت ساز سیرابش الهی ای آله انس و جان.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ضمیمه نسخه ش ۱۶۰۲۵ [رایانه]

←نصاب خالق باری ≺خالق باری

● **نصاب دباج** = **نصاب فنا** / لغت / عربی - فارسی

nesāb-e dabbāj = nesāb-e fanā

اهدا به: شاه علاء الدین (بن) دباج

در ۵۰ بیت، در قالب قصیده نونیه، به پیروی از قنیة الفتیان و در نسخه در دست، به دنبال آن و ذیل‌گونه‌ای برای آن است. در منابع در دسترس نشانی از آن به دست نیامد.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۲۱/۵

آغاز: حمد حامد بر خدای عالم انسی و جان×× هم درود بر مصطفی و هم بر اهل و خاندان / چون کلید جمله علم آمده، علم لغت×× زان سبب در سلک نظم آورده ام بعضی از آن؛ **انجام:** گر کسی پرسد ز نام قائل این چند بیت ×× «انف» را مقلوب کن تا نام او گردد عیان

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق؛ محشی؛ ۶ص (۱۲۴-۱۲۹) [ف: ۱-۲۶۱]

● **نصاب دهلوی** / لغت / فارسی

nesāb-e dehlavī

امیر خسرو، خسرو بن محمود، ۶۵۱ - ۷۲۵ قمری

amīr xosrow, xosrow ebn-e mahmūd (1254 - 1326)

منتخب است از نصاب خالق و باری منسوب به امیر خسرو دهلوی و در هر قطعه چند صنعت شعری به کار رفته. «قطعه اول در بحر رمل است و مشتمل است بر الفاظ عربی که معانی آن نیز لغتی است از عربی». این گزیده به دست نویسنده از نصاب دهلوی «استکتاب» شده نسخه نصاب (در ۱۶۰ بیت و مورخ ۱۰۹۲) در سپهسالار هست.(عبدالحسین حائری)

[فرهنگ نامه‌های عربی و فارسی: ۱۱۶-۱۱۷]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۶۸/۱۱

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۸۵ص (۲۸۷-۳۷۱)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۴۵۷]

● **نصاب سه زبانه** / لغت

nesāb-e se zabāne

زنجانی، احمد بن عنایت الله، ۱۳۰۸ - ۱۳۹۳ قمری

zanjānī, ahmad ebn-e ‘enāyat-ol-lāh (1891 - 1973)

قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه: ۱۳۱/۴

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۴ صفر۱۳۴۳ق؛ ۹گ [چند نسخه- ف: -۲۴۴]

● **نصاب الشعراء** = **نصاب راقم** / ادبیات / فارسی

nesāb-oš šo‘arā’ = nesāb-e rāqem

راقم مشهدی، علی بن محمد حسن، ق۱۴ قمری

rāqem-e mašhadī, ‘alī ebn-e mohammad hasan(- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۲۹۵ق

رساله‌ای است منظوم در عروض، مقدمه‌ای منثور در دوازده «فصل» و متن نیز در هفتاد قطعه منظوم در بحور و زحافات مختلف.مؤلف درخانه مقدمه به مبحث قافیه و حروف و عیوب آن پرداخته است.

آغاز: مقدمه در بیان شعر و شاعر، بدانکه شعر بفتح شین در لغت بمعنی موی است و بکسرشین دریافتن ...

انجام: کرده راقم پی تاریخ بدینگونه رقم ×× بحر مواج کمال است نصاب راقم

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۸۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** جا ثمین افتادکانی کامده بیجان حتف مرگ است ار که برکندن شد افتلاع

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: میشن [رایانه]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۴۸۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۹ق؛ ۸۹ص (۷-۹۵)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲/۳سم [ف: ۴۵-۲۶۰]

● **نصاب صبار** / لغت / کردی

nesāb-e sabbār

فرهنگی است عربی به کردی در نسخه حاضر فقط بخشی از اول الف تحریر شده است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۴۲۰/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۳گ (۳ر-۵پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۳۴۹]

● **نصاب الصبیان** / لغت، شعر / عربی به فارسی
nesāb-os sebyān

ابونصر فراهی، مسعود بن ابی بکر، - ۶۴۰ قمری
abū-nasr-e farāhī, mas'ūd ebn-e abī bakr (- 1243)

به دستور: آخوند ملا ابوالقاسم

تاریخ تألیف: ۷۲۴ق

فرهنگی منظوم است که از آغاز قرن هفت تا چهارده درایران وهند وعثمانی، برای آموزش زبان عربی به کار رفته است. شمار بیت‌های آن درنسخه‌ها مختلف است از دویست بیت تا ۵۴۲ بیت آمده است.با ملحقاتی به عنوان‌های «من الزواید» و آخرین ملحق به عنوان «اختیارات الساعات للحاجات»، نخست: «اختیارات حلو قاضی» و آخری: «اختیار فصد و حجامت کردن»، رویهم ۲۷ اختیار به شعر فارسی.شروح بسیاری بر آن زده شده و اشعار بسیاری هم بر آن افزوده شده تا حدی که دو برابر ابیات آن افزایش یافته است. گاهی وزن اشعار هم در بین ابیات به‌عنوان مصرع اول ذکر شده است.درباره نویسنده گفته شده نابینا به دنیا آمده است. وی قبل از این کتاب، «جامع صغیر» محمد بن حسن شیبانی را به نظم درآورد و آن را «لمعة البدر» نامید. همچنین منظومه «ذات العقدین» را نیز به وی نسبت می‌دهند.

آغاز: بسمله: چنین گوید ابونصر فراهی حسد حافده و حفد حاسده ... قطعه اول ... اله است و الله رحمان خدای×× دلیل است و هادی تو گو رهنمای ...

انجام: قنو به سر است و طلع با ترتیب ×× خویشه غوره شکوفه خرما / ناس انس و اناس آدمیان ×× پدر و مادر آدم و حوا

چاپ: مشار فارسی، ج۵، ص۵۲۱۸-۵۲۱۹؛ ایران، ۱۲۹۳ق، سنگی، وزیری؛ ایران، تهران، کارخانه علمیه اسلامیه، ۱۳۵۲ق، سنگی، وزیری، ۱+۳۵ص، به سعی و اهتمام و درخواست آقا حاجی آقا سید احمد و سید محمودفرزندان آقا سید محمد علی تاجر کتابفروش شیرازی؛ ایران، تهران، گراورسازی بصیر الصنایع، ۱۳۶۸ق، با تصحیح و مقابله کاظم کاشفی خراسانی، سنگی، وزیری بزرگ، ۳۲ص، به درخواست حاج سید محمود کتابچی(مدیر کتابفروشی علمیه اسلامیه)؛ ایران، ۱۳۲۵ق، سنگی، جیبی، ۸۰ص؛ ایران، تبریز، ۱۳۴۳ق، سنگی، جیبی، ۶۴ص؛ ایران، تبریز، ۱۳۲۹ق، سنگی، خشتی، ۵۶ص؛ ایران، ۱۳۲۳ق، ۵۶ص؛ ایران، تبریز، ۱۲۹۴ق؛ ایران، تبریز، ۱۳۰۸ق، خشتی، ۱+۶۱+۲ص؛ ایران، چاپ شعاع موسسه گراورسازی آقای شعاری، ۱۳۷۴ ق، با تصحیح و مقابله آقا میرزا محسن بن محمد علی تبریزی مشهور به ادیب العلماء، سنگی، رقعی، ۱+۱۱۱ص؛ ایران، به سعی و اهتمام (مباشرت) میرزا عبدالوهاب شعاری و مدیر کتابفروشی صابری تبریز، ۱۳۳۲-۱۳۳۳ش/۱۳۷۳-۱۳۷۴ق، ۱۱۱+۱ص؛ ۱۲۶۳ق، رقعی، ۱۲۶۳ق؛ ایران، ۱۳۰۸ق، سنگی، جیبی، ۸۶ص، به سعی و اهتمام محمد حسین بن آقا محمد جعفر اصفهانی؛ ایران، تهران، مطبعه علمی، ۱۳۵۲ق، سنگی، وزیری، ۳۵+۱ص، به سعی و اهتمام و درخواست آقا محمد حسن(مدیر کتابخانه و مطبعه علمی)؛ هند، بمبئی، محمدی، ۱۸۸۷ میلادی، به اهتمام: علی بهائی و شرفعلی؛ پاکستان، لاهور، اسلامیه سیم پریس، ۱۳۳۲ میلادی، به اهتمام: مولوی حکیم محمد عبدالرشید عبدالعزیز صاحب دهلوی؛ هند، بمبئی، فتح الکریم، ۱۳۰۲ق، به اهتمام قاضی فتح محمد و قاضی عبدالکریم.

[نسخه‌هایمنزوی ۲۰۳۷/۳-۲۰۴۴ و ۲۰۳۹/۳-۲۰۴۲؛ فرهنگنامه‌های عربی به فارسی ص ۸۴-۱۲۱ و ۸۵؛ دنا ۶۹۱/۱۰-۶۹۸؛ مشترک پاکستان ۲۷۵/۱۴-۲۸۷]

شروح و حواشی:

۱- شرح نصاب الصبیان؛ ابن حسام خوافی، جمال الدین (-۷۳۷ق)
۲- رافع للنصاب و دافع للحجاب؛ احمد بن فقیه محمد (-قرن ۹)
۳- غنیة الشبان فی جواب نصاب الصبیان؛ قراقشی، محمد بن احمد (-۹)
۴- شرح نصاب الصبیان؛ نجار هراتی، علی بن عمر (-۹)
۵- ریاض الفتیان = شرح نصاب؛ ابن حسام هروی، نظام الدین بن کمال الدین (-۹)
۶- شرح نصاب الصبیان؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰-۸۱۶ق)
۷- شرح نصاب الصبیان؛ چرخی، یعقوب بن عثمان (۷۶۲-۸۵۱ق)
۸- شرح نصاب الصبیان؛ دشت بیاضی، محمد کریم بن فصیح الدین (-۱۰)
۹- شرح نصاب الصبیان؛ قائینی، محمد بن علی (-۱۰)
۱۰- شرح نصاب الصبیان؛ قهستانی، محمد بن جلال (-۱۰)
۱۱- شرح نصاب الصبیان؛ سیفکی شیرازی، مرشد بن علی (-۱۰)
۱۲- نصاب المعلم = شرح نصاب الصبیان؛ آگهی قاینی، جلال الدین محمد (-۹۳۲)
۱۳- شرح نصاب الصبیان؛ جعفری، محمد مقیم (-۱۱)
۱۴- شرح نصاب الصبیان؛ قاری گیلانی، ملامیر (-۱۱)
۱۵- شرح نصاب الصبیان؛ عبدالصمد بن کمال الدین (-۱۱)
۱۶- شرح نصاب الصبیان؛ ولی دشت بیاضی (-۱۰۰۱)
۱۷- شرح نصاب الصبیان؛ واعظ استرآبادی، سلطان حسین بن سلطان محمد(۹۸۷-۱۰۸۲)
۱۸- شرح نصاب الصبیان؛ قائنی، محمد جعفر بن محمد کاظم (-۱۲)
۱۹- شرح نصاب الصبیان؛ طالقانی، محمد حسین بن محمد رضا (-۱۲)
۲۰- سرمایه دانش و مفتاح بینش؛ خوئی، مصطفی بن محمد (-۱۳)
۲۱- الدرة الثمینة = شرح نصاب؛ حسنی یزدی، علی اکبر بن محمد جعفر (-۱۴)
۲۲- شرح نصاب الصبیان؛ محمد ابراهیم بن زین العابدین (-۱۴)
۲۳- قنوان و صنوان فی شرح نصاب الصبیان؛ زنجانی، محمد حسن بن قنبر علی(۱۲۵۶- قرن ۱۴)
۲۴- شرح نصاب الصبیان؛ کازرونی، ابراهیم بن درویش محمد

(۱۲۷۴-۱۳۳۴ق)
۲۵- شرح نصاب الصبیان؛ اصفهانی، محمد جمال
۲۶- شرح نصاب الصبیان؛ کلارستاقی آملی، علیرضا بن معصومعلی
۲۷- شرح نصاب الصبیان؛ طبیب، میرزا هادی
۲۸- شرح نصاب الصبیان؛ اشکوری، محمد بن شمس علی
۲۹- شرح نصاب الصبیان؛ قربانعلی بن محمد صادق
۳۰- تحفه سامی
۳۱- الرسالة الرضویة فی شرح اللغات العربیة
۳۲- شرح لغات نصاب الصبیان
۳۳- شرح نصاب الصبیان (۶۸ عنوان)
۳۴- شرح نصاب الصبیان = بدیع العجایب
۳۵- کشف نقاب = شرح نصاب الصبیان
۳۶- مختصر حجت
۳۷- ملحقات نصاب الصبیان
۳۸- نصاب الصبیان (منتخب)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۱۳۱
آغاز: برابر
منتخب آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۰ جمادی الاول ۷۲۱ق؛۴ص(۵۷۸-۵۸۱)، ۴۱سطر ، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۹۷]

۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۲۴/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۶ق؛ مجدول، از روی نسخه اصلی و پیش از اضافه کردن مثالهای اوزان بحور نقل گردیده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: گالینگور، ۱۶گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۳-۱۳۷۶]

۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۶۰/۳
آغاز: بیتی که ضابط بود مر هر چیزی را از علوم در میان این قطعه ها در آوردم
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن جمال الدین، تا: با تاریخ ۸۸۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۴۶ص (۷۵-۱۲۰)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱-۲۳۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۵۷/۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۲۹۳]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۷۶/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه، ۱۵سطر [ف: ۵-۳۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۱۲/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۹ و ۱۰؛ جلد: تیماج، ۱۲گ (۱۱۲پ-۱۲۳پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۰-۱۸۴]

۶. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۵۸/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: گالینگور، ۲۴ص (۱۸-۴۱)، قطع: ربعی [نشریه: ۳-۳۷]

۷. همدان؛ بحرالفضائل؛ شماره نسخه: ۸/۹
انجام: گر کند سوی او درین هنگام ×× نظر از راه دوستی بهرام
خط: نسخ خوش معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی با شرح لغات؛ مهر: «محمد تقی»، «نصر الله»؛ جلد: تیماج، ۱۱۶گ، ۸ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [رشت و همدان: ف: -۱۶۷۰]

۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۰۲۱/۱
آغاز: ... ذهب زر است حدید آهن و رصاص ار زیر×× لجین سم وزجاج آبکینه معدن کان / جراز وسیف وحسامست وعضب وصارم تیغ ×× مجن وجثه سپر سهم تیر وقوس کمان؛ **انجام:** سال برها وذال گشت تمام ×× برسد عمر تو بضاد وبظا / باد عمرت همیشه در دولت ×× دولتت باد بر دوام وبقا
خط: نستعلیق، کا: عبدالحی بن مولانا عبدالاول بن مولنا عبدالمجید، تا: ذیقعده۹۰۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۵گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۲]

۹. تهران؛ موزه هنرهای تزئینی؛ شماره نسخه: ۷۶۷۱
خط: نستعلیق، کا: اصفهانی، بابا شاه، تا: ذیقعده۹۷۹ق؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، ۳۰گ، ۱۰سطر (۹×۱۷) [نشریه: ۳-۱۳۱]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۳/۶
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: ترمه ختائی، جلد: میشن، ۲۵گ، اندازه: ۱۳/۴×۱۸/۲سم [ف: ۵-۲۹]

۱۱. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۹۶/۱
آغاز: که صبیان را پیش از تعلم لغت عربی رغبت می‌افتد به اشعار فارسی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۸۰گ (۱ر-۸۰پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۱-۱۸۹]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۷۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: حاج سید محمد شوشتری، ۱۳۰۹ق؛ جلد: چرمی، ۶۱گ، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۳-۱۴۴]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۶۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن امت بن مهماد بن دولت شاه، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «صحاح» به نقل از صحاح اللغة جوهری، ترجمه ترکی برخی واژه‌ها به صورت زیرنویس؛ ۲۷گ(۱پ-۲۷پ)، ۸سطر ، اندازه: ۸×۱۰سم [ف: ۳۵-۵۵۰]

۱۴. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: ۲۰/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۷ جمادی الثانی۱۰۰۵ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۳۸]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۳۵۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** خدا آنکس کند عالی مراتب.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۷ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۳۹گ، اندازه:

۱۱×۱۸سم [ف: ۲۷/۲-۷۵]

۱۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۸۱۹/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴۹ق، جا: تبریز؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۹گ (۱ر- ۳۹ر)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [میراث اسلامی: دفتر نهم-۸۲]

۱۷. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۰۷۱ق [میراث اسلامی: ۵-۶۰۳]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۹۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** سقم بیماری و صحت تندرستی تیه کبر×× قیح و دم ریم است خون القیس قی النی خام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۷۰ق؛ افتادگی: انجام؛ ۲۳ص (۲۴-۴۶)، ۱۰-۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۵۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۲۹/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۳۹۳]

۱۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۲۱/۱

آغاز: بسمله، حمدله، صلات ... پیش از تعلم لغت عرب، رغبت می‌افتد به اشعار فارسی ... چو اندر تقارب نهی پا درون ×× به تقطیع وزنش چنین کن برون؛ **انجام:** نیمه ای از ربیع ثانی بود ×× سال تاریخ «صاد» بود و «خا» (۶۹۰ ق)باد اندر جوار رحمت حق ×× پدر و مادر و معلم ما. با توجه به این ماده تاریخ، روشن می‌گردد که بعد از مرگ ابو نصر ابیاتی به نصاب افزوده شده است.

بادیباچه‌ای است به نثرو درآن آمده است: «چون این کتاب مجموع دویست و بیست آمد نصاب الصبیانش نام کردیم.»؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۴ جمادی الاول۱۰۷۷ق؛ محشی؛ ۵۹ص (۲-۶۰) [ف: ۱-۲۶۲]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۲۰/۱

بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق، جا: اصفهان؛ محشی لغوی؛ جلد: میشن، ۶۲گ (۳پ-۶۴ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۵-۳۹۷]

۲۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۱/۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق؛ ۱۰گ (۴۳-۵۲) [ف: ۵-۷۱۴]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مصدر نون و القلم و ما یسطر ون، حضرت حق سبحانه و تعالی قسم یاد کرد به حق ماهی و به حق قلم و آن چیز یك سطر نوشته می‌شود. و الله أعلم بالصواب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۳ق؛ با سرلوح، مجدول، محشی؛ جلد: تیماج، ۷۸گ، ۱۱سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳۹-۳۳۲]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۶۹۷

آغاز: فلق سفیذ و روشنی اول شب ×× مجره کاه کشان خط استوا محور؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ جلد: تیماج، ۳۱گ(۱ر-۳۱پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۹۸]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۳ کر

آغاز: بسملة. همی گوید ابونصر فراهی ×× که دانست او لغتها را کما هی؛ **انجام:** قنوو بسر است و طلح بر ترتیب ×× خوشه غوده شکوفه خرما فرد ایزد ...

خط: نسخ زیبا، کا: محمد بن جمال الدین اصفهانی حسن خاله، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی به نقل از شروح نصاب الصبیان و برخی کتب دیگر همچون «کنز اللغه، فرهنگ جهانگیری، برهان قاطع، شرح نصاب و ...؛ جلد: تیماج، ۴۸گ، ۱۰سطر (۶/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴۰/۲-۲۸۳]

۲۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۶۶

انجام: خوشه غوره شکوفه خرما

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «عبده عبدالغنی ... » (چهارگوش)، «شریف الحسینی» (بیضوی)، «الراجی محمد تقی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۷۸گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳-۳۳۱]

۲۶. خوی؛ گنجینه (موزه)؛ شماره نسخه: ۱۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۵گ (۲۶-۶۰)، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۶×۱۹سم [ف مخ]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۳۷

در دویست بیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ انجام در بند ۶۴ افتاده؛ مجدول؛ مهر: «عبده داعی امام المتقین عبداله جمال الدین ابن شیخ آدم صفی الدین ۱۲۱۶»، «شیخ آدم ضیاء الدین بن سیدی حسام الدین»؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۴۶گ، ۹سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۷-۱۲]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۸۹

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۱۴گ، مختلف السطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۹-۸۷۴]

۲۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۳۰

انجام: هر هرجی را ز موضع خورسی ده ×× میدان درجات مه را تحسین کن

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۴۷گ، اندازه: ۱۲/۷×۱۹/۳سم [ف: ۴-۸۲۱]

۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۶۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** هست در و ادیب حیره تشنه آب مغفرت / ساز سیرابش تو ایبمعبود درب مستعان ...

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد [رحیم؟]، تا: قرن ۱۲؛ ۷۰گ، ۸-۹ سطر (۶×۱۳-۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [رایانه]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۲۹۰/۱۲

خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم بن محمد سمیع جنیدی شیرازی، تا: ۱۱۱۷ق؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۱۶۷ر-۱۷۲ر)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: ۱۴-۷۹]

۳۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۰/۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** شرط دان شریش
خط: نستعلیق، کا: چرکس، محمد زمان بن محمد یوسف، تا: ۱۱۴۰ق؛ کاغذ: دولت آبادی، ۳۴ص (۲۷۳-۳۰۶)، ۱۴سطر (۱۳×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۳۷۸]

۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۲۱/۱۰
در ۳۴ بند با یک بند ملحق و با شرح لغوی در کنار صفحات و زیر سطر ها؛ خط: نسخ، کا: نهاوندی، عبدالرحیم بن محمد شریف، تا: ۱۱۴۴ق، جا: نهاوند مدرسه مؤمنیه؛ کاغذ: سپاهانی، ۵۸ص (۳۱۷-۳۷۴)، ۱۷سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۶۲۳]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۳/۱-۹/۱۹۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۶۹ق؛ مجدول مذهب، با سرلوح مزدوج؛ ۹۶گ، ۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۸-۴۷۸۸]

۳۵. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره
کا: محمد علی بن محمد، تا: چهارشنبه ۲ ذیقعده ۱۱۹۱ق؛ جلد: چرمی، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [نشریه: ۷-۷۴۷]

۳۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۳۳۵-۳۷/۱۲۵
آغاز: بسمله الحمدلله حق حمده ... چنین گوید ابو نصر فراهیکتاب من بخوان گر علم خواهی؛ **انجام:** فی بحر الخفیف هر چه از ماه شد مثنی کنپنج دیگرفزای برسر آن
خط: نسخ، کا: محمد بن رسول هریسی، تا: ۱۱۹۲ق؛ افتادگی: انجام؛ ۶۰گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۹۰]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۱۴۴/۴
آغاز: چنین گوید ابونصر فراهی ×× کتاب من بخوان گر علم خواهی
خط: نستعلیق، کا: میرزا عبدالله موسوی بن میرزا حسینعلیخان بن سید محمد علی معروف به میرزا نصرالدین حیدر همدانی، تا: ۲۹ صفر۱۱۹۴ق؛ جلد: چرم، ۲۷ص(۱۱-۳۷)، اندازه: ۹/۵×۲۰سم [ف: ۴۵-۳۴]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۹۰
آغاز: بسمله حمد له بسمله چنین گوید ابونصر فراهی بعون نصرت فضل الهی که رحمت بروی از الهی چه؛ **انجام:** وحش دشتی فراء غیر ... کورنر چون امان میدن ماده حجش تولب خرکره ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا [رایانه]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۴۸۹
آغاز: بسمله چنین گوید ابونصر فراهی؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا [رایانه]

۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۳۴/۲۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۱۹گ (۱۳۹پ-۱۵۷پ سنگی)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۳۶۹]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۴۶
آغاز: ... ذل و ذلت هوان و هون خواری ×× ابتهال و ضراعتست و ضرع؛ **انجام:** ای قدت سرو و رخ گل رعنا ×× گل ز روی تو در عرق ز حیافاعلاتن مفاعلن فعلات ...
خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲-۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، محشی؛ ۵۰ص، ۸سطر ، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۵سم [ف: ۴۰/۳-۱۵۰]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۱۶۳
آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ تملک: آقا سید حسن و سید علی ساکن کشمیر، مصطفی شاه صاحب، میرزا مهدی صاحب؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۵۹گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۹۹]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۸۵۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** حبله شملید هست راب کما×× قنو بسر است و طلح با ترتیب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۶۶گ(۳۷پ-۱۰۲پ)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۹۹]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۱۶۰
آغاز: مما الحقه بعض الشعراء بالنصاب الصبیان.بشکست ز اعجاز نبی مرسل ×× آیات نبی قاعده لات و هبل / وره صد و چارده است قرآن را زانک×× جامع صد و چارده است از روی جمل / سوره هایی که آیه سجده است×× اندر آن بر شمارم از قرآن؛ **انجام:** نه فلز مستوی الحجم را چون برکشی ×× اختلاف وزن دارد هر یکی ... (؟)
فقط شامل بخشی از قسمت‌های الحاقی نصاب الصبیان است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۵گ(۷۵ر-۷۹ر)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۹۹]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۱۳۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** تیر و جوزا مه سلطان ×× خانه آفتاب شیر مدام / رمزگی گفتم از نجوم ترا ×× تا بیاموزیش تمام تمام
خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۰گ(۴۲پ-۷۲پ)، ۶-۹سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۱۰۰]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۲۳۹/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** فر ایزد شعر غنیمت را ×× نامه چون ختم شد بنام خدا
کا: اسماعیل بن علیقلی، تا: قرن ۱۳؛ اوراق جابجا شده؛ ۹ص (۹۹-۱۰۲و ۱۱۶-۱۲۰)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۴۷/۲-۸۶]

۴۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۹۱۸
آغاز: اجاج تلخ و تفه بی مزه است مالح شور؛ **انجام:** ولی حمامه

و کرکی کبوتر است و کلنگ.
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۰گ، ابعاد متن: ۸×۱۹، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [ف: ۲-۲۵۷]

۴۸. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: ۹۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۵۰]

۴۹. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۵۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۶۱گ، اندازه: ۸/۵×۱۳سم [ف: ۳-۸۷]

۵۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۶۰۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵۲گ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۳-۸۷]

۵۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۸۵/۱
خط: نسخ ریز و درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۸۳گ (۱-۸۳ متن)، ۱۷سطر (۱۱/۵×۱۹)، اندازه: ۲۲/۵×۲۹سم [ف: ۱۰-۱۸۹۷]

۵۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۰۶۰/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** حق تعالی رساند از کرمش×× منصبم را به منصب آباء / این کتاب نصاب شد آخر ×× درلغت هست خوب بس زیبا
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ ۲۳گ (۸۳پ-۱۰۵پ)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۲]

۵۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۷۵
آغاز: الحمدلله حق حمده والصلوة والسلام علی نبیه محمد واله واصحابه وعترته چنین گوید مولینا امام عالم نصیر الدین؛ **انجام:** ... فرض ایزد شمر غنیمت دان ×× نامه چون ختم شد بنام خدا
خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵۶گ، ۶سطر ، اندازه: ۱×۱۷سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۲]

۵۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۰۴۳/۱-۱۱/۱۴۳
آغاز: بنظم یاد کردیم تابی تکلف یاد گیرند وچند بیت که ضابط بود مرهر چیز چه اندر تقارب نهی پادر آن ×× به تقطیع وزنش چنین کن برون؛ **انجام:** طور وجبل طود وعلم وحارث وپاسبان×× طرم وعسل ... وضرب شهد است ومحبان رایگان
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، ۱۵گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۹۲]

۵۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۳۴
آغاز: بسمله بحر تقارب تقرب نمای ×× بدین وزن میزان طبع آزمای / فعولن فعولن فعولن فعول×× چه گفتی بکو ای مه دلربای؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: غلامعلی بن محمود عطار پیشه؛ ۶۴گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف مخ: ۲-۵۶۶]

۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۰۶۹/۳-۱۶/۷۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۶گ، ۱۲-۱۴سطر ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۸۸]

۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۹۱۸/۱-۳۵/۹۸
آغاز: بسمله چو اندر تقارب نهی پادرون ×× بتقطیع وزنش چنین کن برون؛ **انجام:** ملاح ناخدا ودقل تیر کشتی است ×× مخذاف میل کشتی ومردا بود خله / طلق و مخاض ودرذره وغیل شیر حمل ××ادره غری شری جدری نقطه آبله
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۵۶گ، ۴سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۹۲]

۵۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۴۲۹-۲۲/۱۴۹
آغاز: بسمله الحمدلله علی نعمه وآلائه والصلوة والسلام علی سیدنا محمد وآله سیما ابن عمه و وصیه الذی هو حامل لوائه ... به بحر تقارب تقرب نمایبدین وزن میزان طبع آزمای؛ **انجام:** لاذع گزان بالغ رسان آکل خران راتع چران ×× طائر پران جاری روان ساعی دوان قاطع بران
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۲۴گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۹۰]

۵۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۹۴۲/۱-۳۰/۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** تقی متقی پرهیزکار عبقری نیکو ×× سفن سوهان کدرتیره خدر خیره سدر حیران
از اول تا بحر الهزج؛ خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۸گ، ۷ سطر دوستونی، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۸-۴۷۸۹]

۶۰. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۲۵۱/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۳گ، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف مخ: -۲۳۷]

۶۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۴۳
انجام: مهلبی مولجه مزللی ای حکیم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۳۲گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۷×۱۶/۷سم [ف]

۶۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۰۳۹
خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر رازی، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۶۲گ، ۶ سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۵-۷۱۴]

۶۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۰۴۰/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ ۴۰گ (۲پ-۴۱ر)، ۶ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۵-۷۱۵]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای یک سرلوح منقش، مجدول، محشی؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ جلد: مقوا، ۴۰گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۳-۲۱۳]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۰۵
آغاز: فوم سیر و جلجلان کشنیز و حمص چه نخود؛ **انجام:** چون کعک کاک و قرص و کلیچه.

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ واقف: کی استوان؛ جلد: مقوا، ۵۸گ، ۴و۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۳-۲۱۴]

۶۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق بسیار خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران (احتمالا)؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ جلد: تیماج، ۴۲گ، ۸ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲-۳۳]

۶۷. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۱۰۷/۲

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۹گ (۷پ-۳۵ر)، ۹سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱-۱۰۳]

۶۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** معتدل نه سطبر و نه باریک ×× وندرونش سفید نه تاریک / نه درو پیچ و نه درو تابی×× ملک خط راست نیک اسبابی

در این نسخه علاوه بر خود نصاب حواشی مفصلی در شرح اشعار دیده می‌شود و به آخر کتاب نیز ابیاتی چند در معرفت حواس ظاهر و باطن و حرکات اعرابیه و مطالب مختلف دیگر، که ظاهراً آموختن آنها برای مبتدی لازم بوده و کاملاً شبیه به تعلیقه ایست بر نصاب الصبیان، آمده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۱۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۶۲گ، ۸ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱-۳۹۷]

۶۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۲۶۰/۴

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ جلد: میشن مشکی [ف: ۹-۲۹۸]

۷۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۳۹

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۶۳گ، ۷سطر ، اندازه: ۱×۱۶سم [ف: ۴-۴۹]

۷۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۹۸/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** باد اندر جوار رحمت حق ×× پدر و مادر ومعلم ما

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۸گ (۴۶-۶۳)، ۱۵سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۲۹-۶۱۵]

۷۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۸۳/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات ×× بکوی مجتث و مفکن ز شرم سر در زیر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۵گ (۱۰۶-۱۲۰)، ۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۲۹-۴۶۶]

۷۳. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۳۸۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ ۴۹گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۴۴]

۷۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۰/۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تاریخ آغاز نوشتن نسخه در روز پنج‌شنبه ۱۲۲۴ یادداشت شده؛ ۳۵گ (۹۱پ-۱۲۵پ)، ۱۰سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: -۲۲۴]

۷۵. شیراز؛ مدرسه منصوریه؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اندازه: ۱۵×۲۰سم [نسخه‌پژوهی: ۱-۵۳]

۷۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۶۲۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۶]

۷۷. تهران؛ مدرسه قنبر علی خان (حضرت ولی عصر)؛ شماره نسخه: ۳۴/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** تو خولی جذع دان سدیس رباعی ×× پس آن گاه فادح ز اسنان اسبان

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: گالینگور، ۲۳گ (۲۷پ-۴۹پ) [ف: -۵۶]

۷۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹/۱ سرود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج [نشریه: ۱۳-۴۱۷]

۷۹. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۱۵/۱ ـ ج

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح؛ جلد: تیماج، ۳۱گ (۵پ-۳۵پ)، ۱۲سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱-۵۱۰]

۸۰. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۴۵۲/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ ۷گ (۲۳پ-۲۹ر)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۱۳۹]

۸۱. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۱۲۶/۱

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سبز، ۸سطر (۶/۵×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نشریه: ۳-۲۲۹]

۸۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۱۵

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن۱۲-۱۳؛ مجدول، با یک سرلوح زیبا؛ ۴۳گ، ۸سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۴-۱۴۱]

۸۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۰۶۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۹ رجب۱۲۰۷ق، کتابت شده به نام خواجه محمد بن خلف الارشد ملا حسنعلی حافظی؛ محشی؛ مهر: «الواثق بالله الشریف عبده عبداللطیف ۱۲۹۳» (مستطیل)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۱۹گ(۶۹پ-۸۷ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۹۸]

۸۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۱۹۱/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۱ق؛ ازموقوفات شهید؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: -۹۹]

۸۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۲/۱-۱۳/۲۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** یادگیر این نصاب صبیان را ×× تاشوی درزمانه مستثنی / صدهزاران هزار رحمت حق ×× هر زمان باد بر معلم ما

خط: نسخ، کا: بیدگلی، محمد صالح بن احمد، تا: ۲۷رجب ۱۲۱۱ق؛ ۳۱گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۸-۴۷۸۸]

۸۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۶۴/۹

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۱۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۳۹گ (۵۷پ-۹۵ر)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶-۴۸]

۸۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۶۷۶-۳۴/۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** جز کسقسط مأیة ×× دحلع رخع قسم الثری

خط: نستعلیق، کا: خدابخش بن رستم باسندی اشرفی مازندرانی، تا: دوشنبه ۲۱شوال۱۲۱۴ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۴۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۸۹]

۸۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۱۰۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** این کتاب نصاب شد آخر ×× در لغت هست خوب بس زیبا

خط: نستعلیق، کا: محمد کریم ابن عبدالحی بن محمد کریم انصاری، تا: یک‌شنبه ۱۵ ذیحجه۱۲۱۶ق؛ جلد: مقوایی، ۳۸گ (۱ر-۳۸پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸-۳۲۹]

۸۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۶۷

آغاز: بسمله به بحر تقارب نمای بدین؛ **انجام:** پدرو مادر آدم و حوا حمد حق ... چون ختم شد بنام خدا م م

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: ۱۲۲۲ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۹۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۳۸۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد، تا: ۱۲۲۴ق؛ مهر: «عبده الراجی الله ویردی» (بیضوی)؛ ۳۴گ (۱۴پ-۴۷ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۱]

۹۱. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۲۶۱/۴

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۲۵ق؛ قطع: خشتی [ف: -۱۰۲]

۹۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۳۴/۱

آغاز: چو طلح و خمط درختان خار با موی است ×× چواثل شوره کروشوک خار و سدره کنار؛ **انجام:** فرد ایزد شمر غنیمت دان×× نامه چون ختم شد بنام خدا

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۲۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۶۰گ (۱-۶۰)، ۱۰سطر ، اندازه: ۶/۵×۱۲سم [ف: ۲۹-۱۹۷]

۹۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۳۸۱/۳-۱۳/۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۲۶ق؛ جلد: تیماج، ۲۳گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۸۸]

۹۴. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۶۷۷/۱

کا: محمد بن محمد هادی انکرودی نوری، تا: ۱۲۲۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: -۲۹۴]

۹۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۹۴۹/۱-۵۹/۱۶۹

خط: نستعلیق، کا: سید عبدالله باقی ولد آقا سید صادق، تا: پنج‌شنبه غره ذیحجه۱۲۲۹ق؛ ۳۵گ (۱-۳۵)، ۸ و ۱۰ سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۸-۴۷۹۰]

۹۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۶۹۲

آغاز: رغیف کرده و بد است و ابتدا آغاز قطیع دان؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: حسین، تا: ۱۲۳۱ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۹۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۶۸/۱۰

بی کا، تا: ۱۲۳۲ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، ۵۲ص (۲۱۹-۲۷۰)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۴۵۷]

۹۸. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۷۲/۳

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن حاجی ملاحسن، تا: رجب ۱۲۳۳ق؛ ۱۳گ (۴۳پ-۵۵پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱-۷۷]

۹۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۵۸۷

خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: ذیقعده۱۲۳۳ق؛ این نسخه ضمیمه «ترسل گلشنی» چاپ سنگی است که به تاریخ ۲۵ربیع الثانی ۱۲۶۲در تبریز چاپ شده؛ اهدایی: جواد کمالیان؛ جلد: گالینگور، ۹۵گ، ۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۵۰۲]

۱۰۰. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۷۶

خط: نسخ، بی کا، تا: سه‌شنبه ۲۳ رجب۱۲۳۴ق، جهت فرزندش میرزا محمد مهدی؛ ۴۶گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱-۶۴]

۱۰۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۰۵/۱

آغاز: و چند بیتی که ضابطه بود هر چیزی را از علوم ببیان این قطعها در آوردیم؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمدهادی بن محمدمؤمن اصفهانی، تا: ۱۲۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۱ سطر (۷×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳-۱۵۲۷]

۱۰۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** صد هزاران هزار رحمت حق ×× هر زمان باد بر معلم ما

کا: زین العابدین بن ابوالحسن بن میر محمد حسن حسنی، تا: ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج، ۴۷گ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۲۶۵]

۱۰۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۷۷۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مقود افسار است و مخلات علیقه توبره.

خط: نسخ، بی کا، تا: ۵ رجب۱۲۳۹ق؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ جلد: تیماج، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۵-۱۹۳]

۱۰۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۸/۲

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ ۲۲گ (۲۴-۴۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۶۲]

۱۰۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۹۰۰/۴

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: شوال ۱۲۳۹ق؛ ۸۵ص (۱۷۱-۲۵۵)، ۶سطر [ف: ۲-۲۰۲]

۱۰۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین حسینی، تا: جمعه ۸ جمادی الثانی ۱۲۴۰ق، جا: اصفهان مدرسه بابا قاسماندازه: ۱۴×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۳۳]

۱۰۷. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۳۴۷/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم۱۲۴۰ق؛ ۳۹گ (۱پ-۳۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۲۴۲]

۱۰۸. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۱۶۱/۱ - ج

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: ارمنی، اسماعیل بن جمشیدبیک، تا: ۱۲۴۰ق؛ با شرح فارسی میان سطور و هامش؛ جلد: تیماج، ۴۶گ (۱پ-۴۶پ)، ۸سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۲۱×۲۱سم [ف: -۲۱۹]

۱۰۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۷۷۷

آغاز: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۲۴۰ق؛ سرلوح، محشی؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، ۴۴گ، ۶-۹ سطر راسته و چلیپا (۱۲/۵×۱۸)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲-۸۸۷]

۱۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۹۴۵-۵۴/۳۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن حاجی ملا مصطفی ایروانی، تا: ۲۶ شعبان۱۲۴۰ق؛ واقف: شاهزاده ملک سلطان خانم، ۱۵ رجب ۱۲۸۹؛ ۵۹گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۸-۴۷۸۹]

۱۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** وحش دشتی قرأ چون غیر منحل کویر بر×× چون اتاق ماده خر است حجش تو لب خر کره

خط: نسخ، کا: محمدرضا بن رضا، تا: ۱۲۴۱ق؛ محشی؛ ۵۸ص (۲-۵۹)، ۸ و ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۱۹/۸سم [ف: ۴۰/۳-۲۲۶]

۱۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۰۴۴

خط: نسخ و نستعلیق، کا: خراسانی، عبدالله، تا: صفر۱۲۴۲ق؛ مجدول، محشی؛ ارمغان فرستاده سید حسین شیرازی برای عبدالعلی در ۲ محرم ۱۳۵۱؛ جلد: تیماج، ۱۲۵گ، ابعاد متن: ۸×۱۴، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۱۶-۱۸۵]

۱۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۰۲/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۲ ربیع الثانی۱۲۴۲ق؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۵۱گ (۱پ-۵۱ر)، ۸ سطر (۴×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۳-۳۲۶۹]

۱۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۳/۳

بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ جلد: تیماج، ۲۸گ (۱۴۴پ-۱۷۱ر)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۳۶۱]

۱۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱/۱ سرود

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق پسر محمد سعید عامری سمنانی، تا: ۱۲۴۴ق؛ جلد: تیماج، قطع: خشتی [نشریه: ۱۳-۴۲۹]

۱۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** معقود افسار است و فحلا علیفه توبره.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۹ رجب ۱۲۴۴ق؛ محشی؛ اهدایی: فرخ غفاری؛ ۳۹گ(۲ر-۴۰پ)، ۶-۹سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۹-۲۳۹]

۱۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳۰۹/۱

آغاز: ... که چون صبیانرا پیش از تعلم لغت عرب رغبت می‌افتد باشعار فارسی چه خوش آمدن شعر مر طبعهایموزونرا عزیزست؛

انجام: برابر

خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۲ جمادی الثانی۱۲۴۶ق؛ جلد: گالینگور، ۱۶۷ص(۱-۱۶۷)، ۶ و ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱/۲×۱۶/۵سم [ف: ۴۵-۱۴۸]

۱۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۳۹۳

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ محشی؛ مهر: «العبد المذنب محمد کاظم» (بیضی)، «تابع دین سرمدی احمد ۱۲۴»؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۹گ(۱پ-۳۹ر)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۹×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۹۸]

۱۱۹. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه: ۳۳/۲

با ترجمه و شرح بین السطور و ملحقات؛ کا: محمد نصیر بن محمد صادق خوانساری، تا: ۱۲۴۸ق [نشریه: ۳-۱۲۴]

۱۲۰. تهران؛ ذکاء، یحیی؛ شماره نسخه: ۲۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۹ق؛ جلد: تیماج، ۳۷گ، ۱۶سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [نشریه: ۳-۱۴۰]

۱۲۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۸۸۷/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ جلد: تیماج، ۳۰گ (۱پ- ۳۰پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [میراث اسلامی: دفتر دهم-۷۶۸]

۱۲۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۲۵۱

آغاز: بسمله، حمدله ... پیش از تعلم لغت عرب، رغبت می‌افتد به اشعار فارسی ... چو اندر تقارب نهی پادرون ×× به تقطیع وزنش چنین کن برون؛ **انجام:** هم کلاه وهم قبا وهم کمرهم پیرهن ×× آنچه دربردارد آنرا جمله بخشیدن بمن

خط: نستعلیق، کا: محمدحسن، تا: ۱۲۵۰ق؛ جلد: تیماج، ۴۲گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۲]

۱۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۱۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۲۶ ذیقعده۱۲۵۲ق؛ جلد: تیماج، ۳۱گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۲۷-۸۵]

۱۲۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۴۵۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان۱۲۵۳ق؛ محشی؛ اهدایی: شیخ محمد کفائی اردکانی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۵۳گ، ۶سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۵-۱۶۶۱]

۱۲۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۵۵۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** نعم و وحش چارپای وسبع دد وجبانه دشت ودار سرا عجز است ورک چور دف سرین مثل وکفو است وشبه وندهمتا ناس وانس واناس ادمیان پدر و مادر ادم وحوا

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن آقا مهدی کارلادانی، تا: جمادی الاول۱۲۵۳ق؛ محشی؛ جلد: مقوا، ۶۴گ (۱پ-۶۴پ)، ۶سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۱]

۱۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: رضا، تا: ۱۲۵۳ق، به فرموده میرزا محمد حسن؛ محشی؛ جلد: گالینگور، ۳۶ص (۳۰-۶۵)، اندازه: ۱۹/۳×۲۲/۸سم [ف: ۲۹/۱-۱۹۳]

۱۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۸۵/۱

خط: نسخ، کا: زنجانی، زین العابدین بن مراد، تا: چهارشنبه ۷ ربیع الاول۱۲۵۳ق؛ با شرح آن درهامش نسخه نوشته زین العابدین بن کربلایی مراد زنجانی برای استاد خود شیخ علی نقی در چهارشنبه ۷ ربیع الاول ۱۲۵۳؛ جلد: تیماج، ۶۲گ (۲ر-۶۳ر)، ابعاد متن: ۱۱/۵×۱۵، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱۵-۴۱۰۹]

۱۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۹۷۹

آغاز: بسمله اله است و الله و رحمن خدای دلیل است هادی تو گو رهنما؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ جلد: ترمه [رایانه]

۱۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۴۰

آغاز: افند و بی تکلف یادگیر چون این کتاب مجموع ... القطعة الولی فی بحر المتقارب - ببحر تقارب نمای - بدین وزن میزان و طبع زمای؛ **انجام:** بسمله در افتتاح سوره ها جز توبه خوان - اندر ... تفضیل آن

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۱۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** صد هزاران هزار رحمت حق ×× هر زمان باد بر معلم ما

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ملا علی اکبر فرزند محمد علی خانعلی زفره‌ای، تا: ۱۲۵۵ق، جا: زفره کوهپایه اصفهان؛ محشی؛ ۵۰گ، ۱۰سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۸/۵×۲۲/۵سم [ف: ۶-۴۱۴]

۱۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۱۴۴/۱

کا: سید محمد حسین حسینی اعرجی، تا: ۲۲ ربیع الثانی۱۲۵۵ق؛ ۵۹گ (۱۰پ- ۶۸ر) [مختصر ف: -۸۵۸]

۱۳۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۹۲/۲

بی کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج، ۲۵گ (۴۷پ-۷۱ر)، ۱۶سطر (۹×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: -۱۹۸]

۱۳۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۷/۴

آغاز: بسمله: الحمدلله رب العالمین ... ببحر تقارب تقرب نمای ×× بدین وزن میزان طبع آزمای؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ جلد: چرمی، ۲۴گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳-۱۳۷۶]

۱۳۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۶/۱

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن ملابابا اردبیلی، تا: ۱۲۵۸ق؛ اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۴۶]

۱۳۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۰۵۸

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ ۷۵گ، ۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲-۱۰۹]

۱۳۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۴۳۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مستفعل مستفعل مستفعل مستفعل×× اینست تقطیع رجز برخوان چه بلبل هر زمان.

خط: نسخ، کا: علی بن محمد جعفر، تا: چهارشنبه ۲۸ شوال۱۲۵۹ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: محمد عاملی، شهریور ۱۳۷۶؛ ۲۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۲۰/۴سم [ف: ۵-۷۵۶]

۱۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** هم بر آنکس نویسد اینها را ... سنه ۱۲۶۰

خط: نسخ، کا: شکرالله خشکنابی، تا: ۱۲۶۰ق [رایانه]

۱۳۸. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۷۱/۶

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ محشی؛ ۳۶گ (۴۶پ-۸۱پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲-۶۴۷]

۱۳۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۶۸۳/۱-۵۸/۱۳۳

آغاز: جندل و ضحر و حجر چون جلمد جلمود سنگ ×× هست حصبا سنگریزه ماء وادی آب رود

خط: نستعلیق، کا: محمدیحیی، تا: شنبه ۸ ربیع الاول۱۲۶۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۴گ (۱-۱۴)، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۸-۴۷۹۱]

۱۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۲۴

کا: علی رضا بن عوضعلی دیزادیزی، تا: ۱۲۶۰ق؛ مصحح [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۷]

۱۴۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۲۸/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** باد اندر جوار رحمت حق×× پدر و مادر و معلم ما

کا: هاشم بن ابوالقاسم، تا: سه‌شنبه ربیع الثانی۱۲۶۱ق، جا: مدرسه آخوند ملا عباس؛ ۳۰گ (۶۹پ-۹۸پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱-۴۴]

۱۴۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۲/۲

آغاز: بسمله: الحمدلله رب العالمین ... ببحر تقارب تقرب نمای×× بدین وزن میزان طبع آزمای؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: علی بن علی محمد قراجه داغی، تا: ۱۲۶۲ق؛ جلد: چرمی، ۲۷گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳-۱۳۷۵]

۱۴۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۸۶۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد النحیف، تا: ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج، ۶۱گ، ۶سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۱]

۱۴۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۸۳۲/۱

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ افتادگی: وسط؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۰ص(۱-۲۰)، ۱۲سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۱۸۱۴]

۱۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۹۳۳/۲-۲۰/۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** البخل فراخ چشم وچرا کحل سیاه چشم×× اشهل تومیش چشم شمر چون فرابه خویش

خط: تحریری، بی کا، تا: دوشنبه غره جمادی الثانی۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۴گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۸۹]

۱۴۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۳۰
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد ربیع بن محمد خواجه نوری، تا: ۲۹محرم۱۲۶۵ق؛ محشی؛ مهر: محمد ربیع بن محمد خواجه نوری «لااله الله الملک الحق المبین محمد ربیع» (مربع بزرگ)؛ جلد: تیماج، ۳۸گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۱]

۱۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۳۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** نسخه وقف با حرکت ممتنع است ... عند الموقف بعد از
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق [رایانه]

۱۴۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۸/۱۶۲-۷۵۴۲/۲
آغاز: جمع وفریق وقوم فرقه امة ومعشرفئه×× طالق یله شکوی گله هجمه کله داغی شبان؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله بن ملامحمد، تا: چهارشنبه ۲۲ محرم۱۲۶۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۷گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۸-۴۷۹۱]

۱۴۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۴/۱۰۹-۲۶۵۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۳ شوال۱۲۶۷ق؛ جلد: ساغری، ۲۴گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۸۸]

۱۵۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۸۸/۳
آغاز: برابر
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ انجام در قطعه ۴۲ افتاده؛ ۲۶گ (۲۹پ-۵۴پ) [ف: ۲-۲۵۷]

۱۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۳۸۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ معرب، کا: حسین بن محمد، تا: ۱۲۷۰ق؛ محشی؛ تملک: مهر: «عبده حسین بن محمد» (بیضی)؛ تملک: عبدالصمد بن حسین محلاتی در شوال ۱۲۹۵ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۳۰گ(۱پ-۳۰ر)، اندازه: ۱۴/۸×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۹۹]

۱۵۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۷۹/۱
خط: نستعلیق، کا: لسان الاطباء تهرانی، محمد حسن بن محمد علی، تا: جمادی الاول۱۲۷۰ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۴۸گ (۱پ-۴۸پ)، ۸سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۹۷۴]

۱۵۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵/۳۴-۲۷۹۴/۱
آغاز: عزیزی است وتعلم لغت عرب ... همه علمها است قدری را از وی به نظم یاد کردیم تابی تکلف یادگیرند؛ **انجام:** خورد وکلان وگرد وبلند ودراز وباز×× باریک تنگ وسرخ وسفید وسیاه نیز
خط: نسخ، کا: کاشانی، محمد حسین بن محمد جعفر، تا: ۱۲۷۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور، ۳۵گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۸-۴۷۹۱]

۱۵۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۳/۹۶-۴۵۷۶/۱
آغاز: عقیم وعاقرنا زاو حامل آبستن ×× مجره کاه کشان خط استوای محور؛ فی بحر الرمل: ای که چشم شوخت از مستی دل وعقلم ربود؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۸ رمضان۱۲۷۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۷گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۹۱]

۱۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۵/۳
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ذیقعده۱۲۷۱ق؛ جلد: تیماج، ۳۵ص (۴۵-۷۹)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [سنا: ف: ۲-۴۰]

۱۵۶. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۲۱۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل بن خلیل (متخلص به ثاقب)، تا: ذیحجه۱۲۷۱ق، جا: رحیم آباد شکور؛ ۳۷گ (۱پ-۳۷پ)، ۱۶سطر [ف: -۱۷۶]

۱۵۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۷۵/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده۱۲۷۱ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۶۰]

۱۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸۷۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** ریحان و محقق و مغاشیر دگر / خطی است مسلسل چو سر زلف نگار.
خط: نسخ و نستعلیق شکسته، کا: محمد کاظم، تا: ۱۲۷۶ق؛ مهر: محمد کاظم «... محمد کاظم» (بیضوی)؛ ۶۲گ (۵پ-۶۶)، ۸-۱۴ سطر (۹×۱۴-۱۵/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [رایانه]

۱۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۹
کا: صفا لواسانی، علی محمد، تا: ۱۲۷۷ق؛ مجدول، دارای سرلوح؛ ۴۹گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲-۲۸۶]

۱۶۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱۵۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر۱۲۷۷ق؛ مجدول، با یک سرلوح و با عکس گویا از احمد شاه قاجار؛ جلد: تیماج، ۵۱گ، ۲۷سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۵-۴۱۲۹]

۱۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۵۶۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، کا: صفا لواسانی، علی محمد، تا: شعبان ۱۲۷۸ق، جا: کربلا؛ محشی به قلم محمد علی لواسانی؛ ۴۳گ، ۸سطر (۶×۱۵/۳)، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۱۳-۱۴۳]

۱۶۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۲۲۸۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۸۰ق؛ جلد: تیماج، ۸۱ص، ۱۰ -۱۸ سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۷-۷۵۰]

۱۶۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۴۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق عالی، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۸۰ق؛ مجدول، با یک سرلوح مذهب منقش، محشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش چرم، ۸۴ص، ۸ سطر [ف: ۷-۷۵۳]

۱۶۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۰۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن محمد، تا: ۱۲۸۱ق؛ جلد: چرمی، ۳۶گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۳-۱۳۷۵]

۱۶۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۷۷۷/۲-۵۸/۲۲۷
آغاز: بسمله، به بحر تقارب تقرب نمای ×× بدین وزن میزان طبع آزمای
خط: نسخ، کا: احمد بن ابوالحسن بن مرحوم ابوطالب همدانی، تا: ۱۵ ذیحجه ۱۲۸۱ق؛ ۳۷گ (۲۱-۵۷)، ۸سطر ، اندازه: ۷×۱۰سم [ف: ۸-۴۷۹۰]

۱۶۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۶۲۷/۱
خط: نسخ، کا: عبدالنبی بن ابوتراب شیرازی، تا: ۱۲۸۴ق؛ ۳۸گ (۱-۳۸)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۱۰]

۱۶۷. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۹۰ق؛ اقل الذاکرین محمد ... جهت فرزند خود آقا شیخ علی کتابت کرده در بیست و هفتم شهر شعبان سنه ؟ تاریخ تولدی ابتدای صفحه اول متن آمده که به سال ۱۲۹۰ می‌باشد؛ جلد: گالینگور، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [نشریه: ۷-۷۵۵]

۱۶۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۴۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، کا: محمد تقی ابن محمدرضاآشتیانی، تا: پایان ربیع الاول ۱۲۹۲ق؛ از کتاب‌های دکتر حسین مفتاح بوده؛ اهدایی: دکتر صادق کیا؛ ۷۶گ، ۵سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳-۳۳۱]

۱۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۴۹۱
آغاز: نیک صحبت قبله بوسه مهر کابین خدن دوست زوج شوی زوجه زن عزهات دست؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: فتح الله بن ملا نجف عانی، تا: ۱۲۹۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا [رایانه]

۱۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۲۷۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۱۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: مطهر الحسینی دماوندی، تا: ۱۲۹۲ق [رایانه]

۱۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۷۰
آغاز: بسمله، همی گوید ابونصر فراهی؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق خوش، کا: محمد حسن لواسانی، تا: محرم ۱۲۹۳ق؛ مجدول، با سرلوح؛ واقف: نایینی؛ جلد: چرمی، ۴۳گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۳/۶×۲۲سم [ف: ۱۳-۱۴۳]

۱۷۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۷۲۵/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۷ جمادی الاول ۱۲۹۶ق؛ جلد: میشن زرد، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۷/۳×۲۲/۳سم [ف: ۶-۱۰۳]

۱۷۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۸۳/۱ ـ ج
ازبحر مضارع «از مشک تررقم زده بر صفحه قمر ...»آغاز می‌شود؛ خط: نسخ، کا: رجبعلی بن کربلایی کاظم کوسه لاری سفیداری، تا: ۲۵جمادی الثانی ۱۲۹۹ق؛ مجدول، محشی؛ ۱۸گ(۱ر-۱۸پ)، ۱۰سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۵۰۹]

۱۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق؛ ۴۲گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲-۲۸۶]

۱۷۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۴۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** مورداس تروشه دان حماص ×× حلبه شملید هست راب کما
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: مقوایی، ۴۳گ، ۸سطر ، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۹]

۱۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۵۴۴
آغاز: بحر اول به بحر تقارب تقرب نمای؛ **انجام:** شاهین و فلس و کفه چه باشد پل ویله ...
بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: پارچه‌ای [رایانه]

۱۷۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۴۶/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** صد هزاران هزار رحمت حق ×× هر زمان باد بر معلم ما.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۲۸گ (۱۲۹-۱۵۶)، ۱۰-۱۴سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۳۸-۷۲۰]

۱۷۹. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۲۶۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۴۶گ، ۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۱۷]

۱۸۰. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۲۴۹/۵
آغاز: رجل مرد مرأة زن زوج جفت ×× غنی مالدار است مسکین گدای؛ **انجام:** تا به آخر رساندم این نسخه ×× یافتم فیض علم الاسماء
خط: نستعلیق، کا: حسینعلی بن ابراهیم فرجی فراتی، تا: غره شعبان ۱۳۰۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۸گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۲۳۷-]

۱۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۷۰
آغاز: بسمله همی گوید ابونصر فراهی کتاب من بخوان؛ **انجام:** جزر و جوز و طاس و طشت افتاد بحمد توفیق سنه ۱۳۰۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۳ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۱۸۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۰
خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن محمد تقی، تا: ۱۳۰۷ق؛ مجدول؛ اندازه: ۱۶×۲۲سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۷]

۱۸۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۲۳۴

خط: نسخ تحریری، کا: عبدالرحیم بن عثمان پرانی، تا: ذیحجه ۱۳۱۱ق؛ ۲۸گ، ۸سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۷×۲۲سم [ف: ۳-۳۳۱]

۱۸۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۳۰۷/۱

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی، تا: با تاریخ۱۳۱۶ق؛ ۲۸گ (۱ر-۲۸پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۵-۴۶۳]

۱۸۵. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۱۴

انجام: عسل و برد را حقیقت دان ×× اری و قررا مجاز بدان

خط: نسخ، کا: داعی الاسلام عباس بن حسین موسوی همدانی، تا: ۱۷ شعبان۱۳۱۶ق؛ ۴گ (۱۷۰پ-۱۷۳پ)، ۱۶-۱۵سطر [ف: -۱۷۶]

۱۸۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۰/۱-۱۰/۲۱۰

آغاز: هجر وشیمه دیدن وذابست خوی غیث باران ثلج برف؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه۱۳۲۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۴۳گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۴۷۹۰]

۱۸۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۳۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** صد صرانی شتر کتر کوهان اشعلبان رو به و تعال بیا / صد هزاران هزار رحمت حق / هر زمان باد بر معلم ما

خط: نسخ خوش، کا: جام (خراسان)، تا: ۱۳۲۸ق؛ مهر: کتابخانه دادسرای عمومی تهران؛ جلد: تیماج، ۴۸گ، ۱۰سطر (۶/۱×۱۴/۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [رایانه]

۱۸۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۷۷۶-۵۸/۲۲۶

آغاز: القطعة الاولی فی البحر تقارب، ببحر تقارب تقرب نمای ×× بدین وزن میزان طبع آزمای

خط: نستعلیق، کا: حسین بن کربلایی اصغر، تا: سه‌شنبه ۳ ربیع الثانی۱۳۳۶ق، جا: مکتب خانه آقامیرزاعباسعلی معلم؛ ۶۵گ، ۶سطر ، اندازه: ۹×۱۰سم [ف: ۸-۴۷۸۹]

۱۸۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۶۵۷

خط: نسخ، کا: عبدالفتاح، تا: یک‌شنبه ۳ ربیع الاول۱۳۴۲ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۰۶]

۱۹۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱-۶۱۶۱

خط: نسخ، کا: ابوطالب، تا: ۸شوال۱۳۴۶ق؛ جلد: تیماج، ۱۱سطر ، قطع: ربعی [آستانه قم: -۲۲۴]

۱۹۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۵۵۷/۱

خط: نسخ، کا: علی بن علی تبریزی، تا: سه‌شنبه۱ شوال۱۳۶۵ق؛ ۶۸گ (۲پ-۶۹پ)، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۴۸۰]

۱۹۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** کند در حق درویشان دعایی، نقل شد از روی خط استاد الاعظم آقا میرزا علی محمد دامت افاضاتة ... محمد الحسینی ... الملقب بشمس الکتاب.

خط: نستعلیق درشت خط، کا: محمد حسینی شمس الکتاب، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاتب که از خطاطان ماهر بوده گوید این نسخه را از روی خط استاد آقا میرزا علی محمد نوشتم، دارای سرلوح، مجدول؛ جلد: تیماج، ۸۸ص، ۸سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۰-۱۶۵]

۱۹۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۳۹۲

آغاز: حلی است زیور و غالی گرانی رخیص ارزان×× جراز و سیف و حسام است و عضب و صارم تیغ؛ **انجام:** خرف دان فرد و منفرد تنها ×× معمانست ردف و حرکر ما

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ ۵۹گ، ۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۳۳۴]

۱۹۴. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۳۰۵/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ محشی [چند نسخه-ف: -۳۷۹]

۱۹۵. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۳۰۵

آغاز: ورق چو برگ درختست، غصن شاخ درخت ×× چو دوحه بیخ درخت و غثام اسفیدار؛ **انجام:** قنفذ چو خارپشت و سلحفات سنگ پشت×× ضبب سوسمار و ضفدع چغر و دلق دستار

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ ۴۳گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۷۲]

۱۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۱۶/۶

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۵۷ص (۱۴۲-۱۹۸) [سنا: ف: ۲-۳۱۱]

۱۹۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴۵/۱

کا: علی اصغر بن حاجی محمد سعید، بی‌تا، جا: میانه؛ مجدول؛ ابعاد متن: ۶×۱۷سطر ، اندازه: ۱۰×۲۱سم [سنا: ف: ۲-۷۴]

۱۹۸. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۳۲/۴

آغاز: به بحر محبت از آن بحرها شتاب کنند×× گر آن سخن همه چون لؤلؤ خوشاب کنند؛ **انجام:** خنزیر خوک و رجس هلب کاسموی

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ ۳۵گ (۱۷ر-۵۱پ)، ۸سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲-۶۴۷]

۱۹۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۵۰/۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: مقوایی، ۲۹گ (۱-۲۹)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۱۱-۱۸۹]

۲۰۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۲۹۸

آغاز: آمدن بر طبع‌های موزون عزیز است؛ **انجام:** اما چه رژه بنا و رازدان بنا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، ۴۷گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵-۱۶۰۶]

۲۰۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۲۱۱

آغاز: بکوی محبتش این بحر دان و خوش برخوان؛ **انجام:** وحشی دشتی و فراء و عیر و مسحل گورخر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «یا امام زین العابدین ادرکنی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۴۸ص (۴۲-۸۹)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۵-۱۵۷۳]

۲۰۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰۱۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۷۷گ، ۸سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴-۱۱۲۸]

۲۰۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۵۹/۴

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن عبدالرحیم خان حسینی، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۲گ (۶۷ر-۹۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲-۲۹۵]

۲۰۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۸۶۷

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: علی خان وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۳۵گ، ابعاد متن: ۱۰×۱۶، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵-۱۸۲۷]

۲۰۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۵۳۲/۴

انجام: چنانکه ثعبان و تمساح اژدها و نهنگ.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: اکبر آقا شاکر؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۶گ (۹۳-۹۸)، ۱۲سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۴-۱۳۳۲]

۲۰۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۵۳۵/۲

انجام: هاله است و فی سایه او ماهتاب فخت.

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: حاج میر سید علی مدرس یزدی؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: مقوایی، ۲۸گ (۵۱-۷۸)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۴-۱۳۳۳]

۲۰۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۵۸۳/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴/۸×۲۰/۶سم [ف: ۷-۴۳۴]

۲۰۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۴۲۸/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳-۹۵۷]

۲۰۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۰۶۲-۶۰/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ جلی زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۵۰گ، ۴ و ۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۹۰]

۲۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۱۶۳/۱-۶۰/۱۰۳

آغاز: فارسی چه خوش آمدن شعر مرطبعهای موزون را عزیزیست و تعلم لغت عرب کلید همه علمهاست

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۸گ (۱-۳۸)، ۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۸-۴۷۹۲]

۲۱۱. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۲۷/۶ فرخ

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۸ص (۳۰۶-۳۵۳)، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف: -۱۹۰]

۲۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۴۶۰/۱-۵۷/۱۳۰

آغاز: وهن و وهی است و ونی سستی ×× لیک ذل و ذلت هوان وهون خواری / ابتهال و ضراعة است وضرع×× استکانت تضرع و زاری

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۱گ (۱-۱۱)، ۸سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۸-۴۷۹۱]

۲۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۵۳۸/۱-۵۷/۲۰۸

آغاز: ذهب زر است و حدید آهن رصاص ارزیز ×× لجین سیم و زجاج آبگینه معدن کان / نحاس و صفر مس و روی آنکت سرب×× حلیست زیور غالی گران رخیص ارزان

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۴گ (۱-۵۴)، ۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۸-۴۷۹۱]

۲۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۵۹

آغاز: بیتی که ضابط بود مر هر چیزی را از علوم در میان این قطعه ها در آوردم؛ **انجام:** ای که چشم شوخت از مستی دل و جانم ربود ××نیست ما را غیر ذکر خیر تو گفت و شنود

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی، مجدول؛ ۳۵گ، ۴سطر ، اندازه: ۲۴×۳۷سم [ف: ۷-۵۴]

۲۱۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۵۹۲

آغاز: ذهب زر است وحدید آهن ورصاص ... لجین نسیم رجاج ... معدن کان؛ **انجام:** حرحرانی شتر کتر کوهان ×× ثعلبان رو به تعال بیا

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، ۴۳گ، ۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ: ۲-۵۶۷]

۲۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۶۲۳/۱-۳۳/۱۷۳

آغاز: نعم ووحش چارپای وسبع×× دد وجبانه دشت ودارسرا؛ **انجام:** وردگل دان وهند با کسنی ××ارج وطیب وعبق بویا

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، ۱۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۴سم [ف: ۸-۴۷۹۲]

۲۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۴۶۱/۱-۳۸/۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۶۵گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۸۹]

۲۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۹۳۰/۲-۲۹/۲۷۰

آغاز: بسمله، به بحر تقارب، بدین وزن، فعول فعول، چه گفتی بگو، اله است، دلیل است محمد ستوده بقرآن؛ **انجام:** سطر است تفتیش، مسبحات، منقبت، اریکه، جری، قثب، بررک

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲۴گ، ۷سطر ، اندازه: ۵×۱۱سم [ف: ۸-۴۷۹۰]

۲۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۲/۴-۷/۱۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** قنوبسر است وطلع برترتیب×× خوشه غوها شکوفه خرما / ثلعبان روبه تعال بیا ×× صر صرانی وشتر کتر کوهان

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۲۱گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۸۸]

۲۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۳۹-۵۲/۷۹

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط؛ ۶۰گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۸-۴۷۸۹]

۲۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱ /۸۱۳۷-۵۵/۱۱۷

آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط وانجام؛ اوراق جابجا شده؛ ۲۵گ، ۱۲و۱۴سطر ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۹۰]

۲۲۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۳۷/۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱-۳۳۶]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۵۳۷/۱
همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۸۱]

۲۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۸۱/۲
فقط بخشی از آن است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۶۴پ-۶۵پ) [ف: ۳۷-۵۷۴]

۲۲۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۹۱۵/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [ف: -۳۲۶]

۲۲۵. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۳۸
خط: نسخ، کا: محمد بن میرزا حسن، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۵۲گ، ۵ سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲-۱۰۸]

۲۲۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۶۶/۱
آغاز: هر کس را رغبت افتد و چون مجموع آن دویست و بیست بیت آمد او را نصاب الصبیان نام کردیم ... القطعة الاولی فی بحر المتقارب.به بحر تقارب تقرب نمای ×× بدین وزن میزان طبع آزمای
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۷گ (۱ر-۳۷ر)، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲-۱۲۷]

۲۲۷. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف۱۶۱/۲
آغاز: بسمله - القطعه فی بحر التقارب به بحر تقارب تقرب نمای ×× بدین و زن میزان طبع آزمای؛ آغاز: قسمت چاپی - مفاعیل مفاعیل مفاعیل مفاعیل ×× بدان بحر هزج این وزن خوش انیقطعه بر خوان؛ **انجام:** زهی رویت بخوبی گل دهانت غنچه خندان×× قدت سرو روان و دل خطط ریحان باغ جان / حباب کوبله باشد قراح آب و معین×× نقیض و راکد و ربقه شطن رسن چو رسا
قسمت اول نصاب است و قسمت دوم آن ۵ برگ نصاب چاپی که دنباله قسمت نخستین است بدان ملحق شده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱-۱۳۸]

۲۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۹/۱-طباطبائی
آغاز: سقر دوزخ و نار آتش ولی×× محل و مکان و معان است جای؛ **انجام:** ناس و انس و اناس آدمیان×× پدر و مادر آدم و حوا / باد اندر جوار رحمت حق ×× پدر و مادر و معلم ما / شد کتاب نصاب پس آخر ×× در لغت هست خوب و بس زیبا ... / تا به آخر رساندم این نسخه×× یافتم فیض علم الاسماء / نیمه ای از ربیع ثانی بود ×× سال تاریخ ماد بود و حاء / صد هزاران هزار رحمت حق×× هر زمان باد بر معلم ما / هم بر آن کس که میکند از بر×× هم برآن کو نویسد اینها را
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ از آغاز نسخه خطبه و دیباچه وابیاتی افتاده؛ ۵۲گ (۱-۵۲) [ف: ۲۳-۶۰۹]

۲۲۹. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۱۸
آغاز: فارسی چه خوش آمدن شعر مر طبعهای موزون وعزیزیست ... ببحر تقارب تقرب نمای ×× بدین وزن میزان طبع آزمای؛ **انجام:** عقرب چو کژدم است و حمه زهرش ابره نیش×× جعبه جفیر و فصئه همچون کنانه کیش ...
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۰ص (۶+۲۴)، ۷-۱۲سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳-۱۳۷۷]

۲۳۰. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۶۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ناس و انس و اناس آدمیان×× پدر و مادر آدم و حوا / فر یزدان شمر غنیمت را ×× نامه چون ختم شد بنام خدا
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاهی، جلد: چرمی، ۸سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱ سم [ف: ۳-۱۳۷۷]

۲۳۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۷۱/۴
آغاز: بسمله و به نستعین: سزاوار حمد آن خداوند رب×× که فرمود قرآن بلفظ عرب ... / و ... همی گوید ابونصر فراهی×× که دانستی لغت ها را کما هی ... / و ... چو اندر تقارب نهی پا درون×× بتقطع و زنش چنین کن برون ... / اله است و آلله و رحمن خدای ×× ...؛ **انجام:** بتیع و جذع سن گاو است آنگه×× ینی و رباعی سدیس است صالغ ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۱۹گ، ۷-۱۲سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳-۱۳۷۸]

۲۳۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۴۰۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: رمضانعلی استرآبادی، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۵۱گ، ۸-۴سطر ، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۳-۱۳۷۸]

۲۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۳۲/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** قنو بسرات طلح به ترتیب ×× خوشه غوره شکوفه خرما / باد اندر جوار رحمت حق×× پدر مادر معلم ما
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بی کا؛ جلد: تیماج، ۶۸گ (حاشیه ۱۷۷ر-۲۴۴پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۳۸-۵۷۲]

۲۳۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۰۴
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا غیبی [رایانه]

۲۳۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۱۷۶
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

۲۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۱۰۹
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا شیخان [رایانه]

۲۳۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۷۸
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۲۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۸۸
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۶/۹×۲۵/۱سم [رایانه]

۲۳۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۹۲۷
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه:

۱۷/۸×۱۱/۲سم [رایانه]

۲۴۰. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** این کتاب نصاب شد آخر×× در لغت هست خوب بس زیبا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۲۱گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۱۶۵]

۲۴۱. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۲۰

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۲۱گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۱۶۵]

۲۴۲. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۲۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۲۱گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۱۶۵]

۲۴۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۷۷

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۴۷گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۸سم [رایانه]

۲۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۱۳۰

آغاز: بسمله. یعنی ابتدا میکنم بنام خداوندی که مستجمع جمیع صفات کمالست کنزه و مبراست که از اوصاف نقایص و عیوب و مسمی است بلفظ جلاله؛ **انجام:** ناس انس اناس آدمیان پدر و مادر آدم و حوا ناس انس اناس هر سه عربیست بمعنی آدمیان فرد ایزد شمر غنیمت دان چون ختم شد بنام خدا صد هزار رحمت حق هر زمان باد بر معلم ما.

خط: نستعلیق، کا: جواد بن احمد، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۶۱گ (۳پ-۶۳پ)، ۱۱سطر (۶×۱۱/۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [رایانه]

۲۴۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۷۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از فرید تنکابنی [رایانه]

۲۴۶. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، اندازه: ۱۱×۱۵سم [نشریه: ۷-۷۵۰]

۲۴۷. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه: ۱۶/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۲سطر (۵/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۵سم [نشریه: ۷-۷۸۱]

۲۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** اثفیه دیگ پایه و طنجیر پاتله ملاح

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۸۳]

۲۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۳۶۰۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۸۳]

۲۵۰. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: بدون شماره

نسخه ۲۶۲ بیت است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [ف: -۱۲۶]

۲۵۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۸۱۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** رمز کی گفتم از نجوم ترا ×× تا بیاموزیش تمام تمام

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: عباس بن احمد کریمی نوبندگانی در ۲۸ ذیحجه ۱۳۶۰؛ جلد: چرم، ۴۲گ (۴۸پ-۸۹پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [مؤید: ۲-۲۵۸]

۲۵۲. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۴۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۸۶گ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: -۱۷۶]

۲۵۳. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۵

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [تراثنا: س۲ش۴-۵۷]

۲۵۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۲۲/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ چلیپا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۵۸]

۲۵۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۸۴/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۴گ (۴۴پ-۵۷ر)، ۱۸سطر (۷×۱۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۱۶۶]

۲۵۶. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره/۴

بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵-۵۷۳]

۲۵۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۵۷۸

خط: نستعلیق تحریری، کا: عبیدالله، بی‌تا؛ با دیباچه ای نثری که شمار بیت‌ها را ۲۲۰ می‌گوید؛ مهر: «عبیدالله ۱۳۳۱» (یا ۱۳۴۱) (بیضوی)؛ ۵۷گ، ۷سطر (۱۰/۵×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳-۳۳۱]

۲۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۱۸۵

آغاز: ذئب سرحان و سید گرگ سمع بچش فاره موش حیة مارحوت ماهی طیر مرغ و ... پر ...؛ **انجام:** خنزیر خوک و رجس نجس حلب کارسموی تسخین وقفش کفش نشاء چون بناء خبر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۲۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱/۲ معزی

آغاز: برابر؛ **انجام:** وحش چارپای سبع دد و جنانه دشت دار سرا.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۴۳گ(۵۹پ-۱۰۱پ)، ۶ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۹-۵۹]

۲۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۰۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ناس و انس ... ض ظ غ

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج [رایانه]

۲۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۴۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** عبر باشد اشتر ماده و لیکن نوجوانی ... تمت

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا [رایانه]

۲۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۰۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحوایا جمع او حشوة البطن است ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۲۶۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۴۲/۲

خط: نستعلیق، کا: حسینی مداح، محمد، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۰گ (۷ر-۲۶پ هامش)، ۱۷سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۹/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۲۰۹۵]

۲۶۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۷۰/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۷ص(۲۰۵-۲۵۱)،

۱۴سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۲-۲۹۶۸]

۲۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۵۱/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۳ص (۱۵۱-۱۷۳)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۱-۲۲۰۸]

۲۶۶. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۲۰۰/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۳۲گ (۲۷۵پ-۳۰۶ر)، اندازه: ۲۰/۵×۳۴/۵سم [ف: -۱۸۵]

۲۶۷. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۲۳/۳

آغاز: قول پیغمبر صلی الله علیه و آله فرموده است که کل امر ذی بال؛ **انجام:** پدر و مادر آدم و حوا فرد ایزد شمر غنیمت ... صد هزاران هزار رحمت حق هر زمان باد بر معلم ما

خط: شکسته نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۴گ (۸۴پ-۱۱۷ر)، ۱۶سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: -۱۱۶]

۲۶۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۸۲۴

آغاز: زبعد نبی دستگیر تام ×× وصی محمد علی مرتضاست / ائمه ده ودوبود بیگمان×× زبعد رسول خدا رهنمای؛ **انجام:** فاعلات مفاعل فعلگفتم اینست وآن بخوان بملا / نوعهای لغت زمن بشنو ×× اولا اصلی است همچو عماد

خطبه را ندارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۵۸گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۲]

● نصاب الصبیان / لغت / عربی و فارسی

nesāb-os sebyān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۴۳۴/۲

آغاز: بسمله.اله است و الله در ضمن خدای ×× دلیلست و هادی تو کو رهنمای/ سما آسمان ارض و غبرا زمین؛ **انجام:** جزیه سر گزید ... و شتم و سب خواری.

بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج، ۴۱ص (حاشیه۱۱-۵۱)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵۰-۱۹۷]

● نصاب الصبیان (منتخب) / لغت / عربی - فارسی

nesāb-os sebyān (mn.)

وابسته به: نصاب الصبیان؛ ابونصر فراهی، مسعود بن ابی بکر (-۶۴۰ق)

غیر همانند:

۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۵۳/۳

آغاز: القطعةالاخری فی اسماء اعمام النبی صلی الله علیه و آله.نه عم داشت چونکه رسول بزرگوار ×× این بیت یادگیر یکایک فروشمار چون حارث و زبیر و مسقوم و ابو لهب عباس و حجر و همزه ابو طالب ضرار القطعة الاخری فی اسماء النبی.نامهای پیمبر که در حدیث آمد؛ **انجام:** بکم گنگ و ربعه وسیله من حل دیک ... بکم و بکم و ابکم هر سه به معنی گنگ است و وسیله مشهور است که آل محمد را به وسیله در دعا می‌خوانند ... و از اینست که قدر خطر است در مقابله حقارت که ذلت است در عبارت می‌آورند که خطیر در غایت رفعت است و حقیر در غایت ذلت و خطر به معنی خوف است.

با تصرفات و اضافاتی دیگر؛ بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: -۱۳۸۹]

۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۰۳۳/۲

آغاز: پس از حمد خداوند زمین و آسمان×× در لغت نظمی کنم همچو لآلی عمان؛ **انجام:** هست در وادی عصیان تشنه بر آب مغفرت×× ساز سیرابش الهی ای اله انس و جان

منتخبی است از کتاب نصاب که اشعار مربوط به الفاظ مشترک که چند معنی دارند را انتخاب کرده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۷گ (۲۲۵پ-۲۳۱پ)، ۱۱ سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [مؤید: ۳-۴۵]

● نصاب الطب / طب / اردو

nesāb-ot tebb

منظومه‌ای است مختصر در مصطلحات طبی و ادویه مفرده به سبک کتاب نصاب الصبیان ابونصر فراهی. مؤلف پس از بیان مقدمات به ذکر ابواب ادویه به ترتیب حروف تهجی و ذکر نسخه و مفردات و مصطلحات آن پرداخته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۶۷۲

آغاز: بسمله. الحمدالله الذی هو واسع علیم یؤتی الحکمة من یشاء ... اما بعد مشهود ضمیر ناظران انصاف گزین؛ **انجام:** هی یشم و یشب پنهر سبز و شفاف مقوی معتدل والله اعلم ... ذنوبی الموخر و المقدم

خط: نستعلیق، کا: محمد عمران بن حکیم محمد عرفان، تا: جمعه ۱۹ جمادی الثانی ۱۳۶۴ق؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ جلد: تیماجمذهب، ۴۵گ، ۴۵سطر ، اندازه: ۲۰/۳×۲۶/۷سم [اهدائی رهبر: ۹-۴۴۲]

● نصاب طبری / لغت، شعر / فارسی

nesāb-e tabarī

به درخواست: اردشیر میرزا قاجار

تاریخ تألیف: ۱۲۶۴ق

او در عهد سلطنت محمد شاه قاجار به درخواست اردشیر میرزا قاجار حاکم مملکت مازندران منظومه‌ای در ترجمه واژه‌های مازندرانی به فارسی به طریق نصاب ابونصر فراهی سروده است.

چاپ: با تحقیق دکتر صادق کیا (در ایران کوده ۱۳۱۶) به چاپ رسیده

[الذریعه ۱۶۶/۲۴؛ ایران کوده شماره ۳۱/۹]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۴۸
آغاز: بسمله. حمدی افزون از نصاب که کلمات سخن سرایان ترجمه و تعدادش نکند؛ **انجام:** سر را شکنه دامن را اقوز کل کنه.
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۷ ذیقعده۱۲۶۴ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۳۶گ، ۱۷سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۲۲×۴۵سم [ف: ۲-۳۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۶/۳-طباطبائی
آغاز: حمد و ثنا مخصوص خداوندیست که السنه مختلفه عباد را سبب آسایش یکدیگر نمود ... و بعد چون پادشاه عدالت گستر ... محمد شاه غازی ... حکومت مازندران را به رأی و رویت ... تولیت اشرف ... اردشیر میرزا محول فرمود به این بنده آستان ... تیمور قاجار متخلص به امیر مقرر فرمودند که به طریق ابو نصر فراهی
بی‌کا، تا: ۱۲۰۷ق؛ جلد: تیماج، ۳۰گ (۴۷پ-۷۶ر)، ۹سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۳-۷۶۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۹۱
آغاز: حمدی افزون از نصاب که کلمات سخن سرایان ترجمه و تعدادش نکنند ... م یار عزیز ای خجیر ریکا ×× ترا جان عشاق بادا فدا؛ **انجام:** هم تله دان صدای گاو و پلنگ×× قرنش از هر چه جانور در جنگ
خط: نستعلیق، کا: کاتبی، عبدالحسین بن محمد تقی، تا: چهارشنبه ۸ ربیع الاول ۱۳۵۶ق؛ نسخه را روح الله کیا در ۱۶/۴/۳ به موسی سلطانی داده است؛ جلد: مقوا، ۳۴گ، ۱۰سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۷۷۹]

● نصاب الطبیان / لغت / فارسی

nesāb-ot tebyān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۲۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۹ق؛ جلد: مقوا [رایانه]

● نصاب العابدین / حدیث / عربی و فارسی

nesāb-ol ‘ābedīn

محمد محمود

mohammad mahmūd

در ۴۰ «باب» و در هر باب ۵ حدیث نبوی بدون ترجمه و توضیح. در فضیلت دانش، آداب، عبادات، دعاء، اخلاق و عقوبت برخی محرمات: باب اول در فضیلت علم علما، و باب چهلم در فضیلت صبر. پس از اتمام رساله ۲۰ حدیث نبوی مختلف الموضوع دیگر نیز تحریر شده است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۷۹/۱۳
آغاز: بسمله، حمد بی حد و ثناء بی عدد خدای را جل جلاله و عمت نواله که علم علماء را علوی بر افراشت؛ **انجام:** قال النبی صبر ساعة خیر من الدنیا و مافیها تم بعنایة رب العالمین و الصلاة و السلام علی محمد و آله الطاهرین.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ جلد: تیماج، ۷گ (۱۲۷ر-۱۳۳پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲-۱۴۰]

←نصاب عبدالرحمان ⟵تجنیس اللغات

● نصاب عبدالرحمن / لغت

nesāb-e ‘abd-or-rahmān

مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۱/۲
خط: نستعلیق، کا: یار محمدلکن خیل، تا: ۱۲۱۴ق، جا: هندوستان [نشریه: ۵-۶۰۱]

←نصاب عربی به فارسی ⟵مفتاح اللغة

● نصاب عربی به فارسی / لغت / عربی به فارسی

nesāb-e ‘arabī be fārsī

زنجانی، محمد علی بن علی قلی، - ۱۲۹۰ قمری

zanjānī, mohammad ‘alī ebn-e ‘alī qolī (- 1873)

اهداء به: محمد شاه قاجار
تاریخ تألیف: ۱۲۵۹ق
فرهنگ منظوم عربی به فارسی که مؤلف از کتاب‌های سرالادب، مجمع الامثال مستقصی، معرب، اختری، مجمل و ... انتخاب و به به نظم کشیده است. شاعر در آغاز مقدمه‌ای به نظم و نثر آورده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۱۳۵/۲-۶۰/۷۵
آغاز: مقدمه، بسمله، نخستین سخن حمد پروردگار ×× کزو هست نظم سخن بر قرار / برون آورد دانه را از زمین×× گهر آورد قطره را از بخار؛ آغاز متن: دو کفر زلفت گرفته پیمان×× هم از نصاری هم از مسلمان / فعول فعلن فعول فعلن ×× اثلم متمن خوش است بر خوان؛
بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۹گ (۷-۷۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۸-۴۷۹۳]

● نصاب فارسی به هندی / لغت، شعر / اردو

nesāb-e fārsī be hendī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۶۵/۱۱
آغاز: کر کنیس من شمرکی کچهو کهیو کامن کنته ×× راک

تال مست نام کی سو کهیه چین کن منت
منظومه است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ به خط کاتب هندی؛ کاغذ: هندی، جلد: یشمی، ۸گ (۱۷۵ر-۱۸۲پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۲/۸×۳۰/۹سم [ف: ۹-۳۲]

● **نصاب فتحی = نصاب تجنیس الالفاظ** / لغت / فارسی
nesāb-e fathī = nesāb-e tajnīs-ol alfāz

قریشی، ابوالفتح علاء، ق۱۰ قمری
qorayšī, ab-ol-fath ‘alā‘ (- 16c)

منظومه‌ای است به تقلید از «نصاب الصبیان» فراهی، در یکصد و سی و سه بیت، با ملاحظه محسنات علم بدیع و دارای مقدمه نثری کوتاهی در بعضی از اصطلاحات و انواع تجنیس.
چاپ: در سال ۱۲۶۵ق همراه با مثلثات بدیعی چاپ شده

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۷۳۶

آغاز: بسمله. باب اول این قطعه ذونطفین گفته اند اجنحه بال طیور و بال حال و حال خاک×× شام خال خال ابرو ذاک آن و آن زمان؛ **انجام:** به ترتیبی که منظوم است می‌چین ×× بدستوری که می‌گویند بردار

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ربیع الثانی۱۱۳۳ق؛ جلد: مقوا، ۵۲گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴۴-۳۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۱۰

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [د.ث. مجلس]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۷۲۴/۴

آغاز: بسمله. علامات الفاظ مش مشترک مع معرب ع عربی ف فارسی ... القطعه الاولی فی التجنیس التام: مصر شهر و شهر ماه و ماه آب و خوف سهم ×× سهم تیر و اجنحه چون بال باشد بال جان؛ **انجام:** لیک منقوطه دو بیت آمد از آن ×× تا معارض عاجز آید اندر آن

تذکر: در فهرست نام مؤلف را به احتمال امیر خسرو دهلوی دانسته است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماجمذهب، ۷گ (۵۳پ- ۵۹ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۴۴-۲۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۴۲/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد علامات الفاظ مشترکه مش: مصر شهر و شهر ماه و ماه خوف و خوف سهم×× سهم تیر و اجنحه چه بال و باشد بال جان؛ **انجام:** لیک منقوطه دو بیت آمد از آن×× تا معارض عاجز آید اندر آن

در فهرست به عنوان عجائب البدایع و ناشناس آمده است؛ خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد مهدی طبیب، تا: شنبه ۱ رجب۱۲۸۰ق، به دستور میرزا محمد حسین صاحب اختیار؛ جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۳پ-۸ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۸-۴۴]

۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۷۳/۱

آغاز: هذا کتاب لغت نظمی و نثری انا ابتداء الی الانتهاء، بسمله، علامات الفاظ: مش مشترک مع معرب ع عربی ف فارسی عب عربی بجای فارسی (پس از ذکر اقسام تجنیس می‌گوید:) القطعة الاولی فی تجنیس التام: مصر شهر و شهر ماه و ماه آب و خوف سهم و سهم تیر و اجنحه چون بال باشد ع ف ع ف ع ف ع عب ع ع ف ع ف؛ **انجام:** این سه صنعت هست ده بیت تمام×× چهار رقطا چهار خفیا ای امام / لیک منقوطه دو بیت آمد از آن ×× تا معارض عاجز آید اندر آن

در فهرست به عنوان فرهنگ عربی به فارسی و ناشناس آمده؛ بی‌کا، تا: چهارشنبه اواخر صفر۱۳۴۴ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: -۲۸۹]

● **نصاب فرانسه به فارسی** / لغت / فرانسوی به فارسی
nesāb-e farānse be-fārsī

میرزا عبدالحسین، ق۱۴ قمری
mīrzā ‘abd-ol-hoseyn (- 20c)

تاریخ تألیف: ربیع الثانی ۱۳۰۳ق
میرزا عبدالحسین که از شاگردان دوره‌های اولیه دارالفنون ایران بوده نصاب الصبیان ابونصر فراهی را تقلید و به جای لغات عربی آن لغات فرانسه را گذارده و به ترجمه آنها پرداخته و این نصاب را چون نصاب ابونصر فراهی بر قطعه‌هایی در بحرهای مختلف به نظم آورده و بر لغات نصاب ابونصر واژه‌هایی افزوده و زیر تمام صفحات نسخه اصل لغات فرانسه را با حروف لاتینی با ترجمه فارسی آنها تشکیل نموده و پیش از شروع به کتاب لغاتی که معادل فرانسوی آنها در ابیات قطعات ذکر گردیده، مرتب به حروف تهجی نگارش یافته و شماره این واژه‌ها ۳۴۰۰ می‌باشد و پس از این بخش، قواعد لازمه‌ای را تذکر داده و در آغاز و انجام کتاب متذکر شده که در ربیع الثانی ۱۳۰۳ق به نظم این نصاب پرداخته است.از شرحی که مؤلف در آخر این نسخه به خط خود مرقوم داشته معلوم می‌شود که مؤلفات دیگری داشته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۴

آغاز: بسمله پس از ستایش حضرت دادار و درود بر احمد مختار و آل اطهارش علیهم السلام این خانه زاد دولت ابد مدت عبدالحسین که از تربیت یافتگان مدرسه مبارکه دارالفنون است؛ **انجام:** ختم کردم نصاب از بونصر ×× بروی افزودم از لغات بسا / در ربیع هزار و سیصد و سه ×× یادگار این نصاب شد از ما

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۲ق؛ نسخه دوم این کتاب است که ناظم و مؤلف به سال ۱۳۰۳ به خط خود نوشته و در آخر نسخه هم تذکر داده است؛ جلد: تیماج، ۱۱۰گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۳-۱۱۰]

↩نصاب فنا←نصاب دباج
↩نصاب قرآن کریم←نظم جواهر

● **النصاب الکامل فی تعداد النوافل** / فقه / عربی
an-naṣṣāb-ul kāmil fī ti‘dād-in nawāfil
عصفوری، عبدالعلی بن خلف، - ۱۳۰۳ قمری
‘osfūrī,‘abd-ol-‘alī ebn-e xalaf (- 1886)
تاریخ تألیف: ۱۲۶۱ق
رسالهاستدلالی مفصلی است مشتمل بر «مقدمه» و سه «باب» و «خاتمه»: المقدمه: فی معنی النوافل لغة و شرعاً؛ باب ۱.الرواتب؛ ۲.تعداد النوافل المتعلقة بالازمنة؛ ۳.تعداد النوافل المتعلقة بالافعال و الاماکن؛ الخاتمة: فی تأنیب و عقاب تارک النوافل.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۸۷
آغاز: بسمله. نحمدک یا من من علینا بنعمة التکلیف دون کثیر من بریته؛ **انجام:** و لکل رکعتین من صلاة النهار مد فقلت لایقدر ...
خط: نسخ، کا: عوض بن محمد بن عبدالله دشتی بوشهری، تا: ۱۳۲۱ق؛ جلد: تیماج، ۱۹۴گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۵۷۸]

↩نصاب اللغات←مفاتیح القرآن
↩نصاب لغات قرآن←نظم الجواهر

● **نصاب المتعلم** / لغت / فارسی
nesāb-ol mota‘allem
[فرهنگنامه‌های عربی به فارسی ص ۲۰۵-۲۰۶]

ناشناخته:
۱. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۵۸/۳
شرحی است بر نصاب فراهی. از شاگرد قاینی (؟) (۴۲ تا پایان نسخه)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ مجدول؛ جلد: گالینگور، قطع: ربعی [نشریه: ۳-۳۷]
۲. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۷۰/۲
آغاز: سپاس و شکر بی قیاس مر خدای راست که شریعت غرا را بر لسان عربان نهاد
شارح بر آن است که در این شرح «نصاب الصبیان»، لغات عربی را از فارسی جدا سازد و بحور شعری هر قطعه‌ای را بیان کند، با بهره‌گیری از شرح استادش «شیخنا العلامة القائنی» و شرح کبیر کمال بن حسام و جز این دو؛ بی‌کا، تا: غره شوال۱۰۳۶ق؛ جلد: تیماج، ۹۲گ (۱۳پ-۱۰۴پ)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: -۵۴]
۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۱۹۰/۴
نسخه ناقص مانده و بدینجا می‌انجامد: «او قصد او غیر قصد تابی تکلف»، در این رساله از شرح قاینی و نظام بن کمال بن حسام گرفته شده و نام آنها در دیباچه آمده است؛ بی‌کا، تا: ۱۱۱۰ق؛ ۳گ (۸۰پ-۸۲ر) [ف: ۵-۷۱۵]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۳۳
شرحی است بر نصاب فراهی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۳۶گ، ۱۵سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۱-۲۳۱۸]

↩نصاب مثلث←مثلثات بدیعی

● **نصاب مثلث** / لغت / عربی و فارسی
nesāb-e mosallas

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۷۸/۲
آغاز: حجر پیش جامه است و نیز منع از کارها×× حجر عقل صائب است و حجر بام خانه دان
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [اهدائی ف: -۳۱۵]
۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۷۱/۲
بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳-۳۱]

● **نصاب المستطاب** / لغت، شعر / فارسی
nesāb-ol mostatāb
منظومه دیگری است نظیر نصاب الصبیان که مؤلف در آغاز آن نام خود را «نجیب ادیب» آورده و ناچار نجیب الدین لقب داشته است و خود می‌گوید که شامل دویست بیت است. این نسخه شامل ۲۱ قطعه با اوزان و قوافی مختلف و ۲۰۴ بیت دارد و دو بیت دیگر آنرا هم در موقع صحافی بریده و از میان برده‌اند و اثر آن در بالای صفحات ۵۲و۵۳ باقی است. این منظومه نیز مانند منظومه پیشین تنها شامل مفردات نیست و گاهی مرکبات زبان عربی را هم دارد و این بیت نمونه‌ای از ابیات آن است: عهد پیمان ضیف مهمان و امان×× ایمنی دع مان و لاتترک ممان.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۸/۳
آغاز: همی گوید نجیب ادیب قربت حبیبه؛ **انجام:** اسب سید باد برسید سلام.
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۹۴۳ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۴ص (۴۱-۵۴)، ۱۷-۱۸سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳-۵۲۷]

● **نصاب مشروح** / لغت / فارسی
nesāb-e mašrūh
نسخه‌ای است فاقد خطبه و ناتمام، شامل مقدمه مختصری درتعریف شعر و شاعر و بابی در اوزان عروض و اشعاری در بحور مختلف، به سیاق نصاب الصبیان باشرح لغات عربی آن به فارسی، و متن و شرح ازیکنفر است، که ازخود با عنوان: «بنده حقیر مصنف» و «چنانکه مؤلف درترجیع خودگوید» و «لمؤلفه» یادکرده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۸۰۲

آغاز: مقدمه در تعریف شعر و شاعر - بدانکه شعر بالفتح در لغت بمعنی موی سر و بالکسر در یافتن و دانستن است، و دراصطلاح کلام موزون مقفای با قصد را گویند؛ **انجام:** ربب آب بسیار و آب خوش، ربرب رمه گاو دشتی.

خط: نسخ و نستعلیق خوش و استادانه، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ واقف: رضا نایینی، مرداد ۱۳۱۱؛ جلد: پارچه‌ای، ۶۹گ، متن ۱۵ سطر در متن و ۲۳سطر در هامش (۱۲×۱۷/۷)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۳-۱۴۴]

● **نصاب المعلم** = **شرح نصاب الصبیان** / لغت / عربی، فارسی

nesāb-ol mo‘allem = š.-e nesāb-os sebyān

آگهی قاینی، جلال الدین محمد، - ۹۳۲ ؟ قمری

āgahī qāyenī, jalāl-ed-dīn mohammad (- 1526)

وابسته به: نصاب الصبیان؛ ابونصر فراهی، مسعود بن ابی بکر (-۶۴۰ق)

شرحی است با عناوین «قال - اقول» بر نصاب الصبیان ابونصر فراهی.

[فرهنگ نامه‌های عربی به فارسی ۱۹۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۲/۵۹

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی فتح لسان الذبیح بالعربیة ... اعلم ان نصاب الصبیان نسخة مشتملة علی فوائد جمة ... قال رحمه الله تعالی همی گوید ابونصر فراهی اقول ابتدأ بمصراع؛ **انجام:** المفعول من العلوق من باب علم و الله اعلم بالصواب ... اعلم ان هذه النسخة ... و کما ان المتن نصاب المتعلم کذلک الشرح نصاب المعلم و انما الأعمال بالنیات.

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، شM140(۸۲۰۱)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخقرن۱۱؛ ۱۰ص (۱۷۲-۱۸۱) [عکسی ف: ۳-۴۲۶]

● **نصاب منثور** / لغت / فارسی

nesāb-e mansūr

تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: ۴۲/۲

آغاز: بسم الله چرا کرده است جواب گفته اند بنا بر چند وجه اول برای متابعه و پیروی کلام الله دوم برای اقتداء به مصنفان پیشین بسم برای تیمن؛ **انجام:** زیرا که جزیل نواله در اصل نوال جزیل بوده چون

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، ۵گ (۵۳ر-۵۷پ)، ۱۸سطر (۴/۷×۱۱)، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: -۳۶]

● **نصاب منطق** / لغت / فارسی

nesāb-e manteq

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۹۹/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۷گ (۱۲۲پ- ۱۳۸ر) [مختصر ف: -۸۵۹]

● **نصاب مولوی** = **انتخاب مثنوی** / عرفان و تصوف / فارسی

nesāb-e mowlavī = entexāb-e masnavī

انقروی، اسماعیل بن احمد، - ۱۰۴۱ ؟ قمری

anqeravī, esmā‘īl ebn-e ahmad (- 1632)

وابسته به: مثنوی معنوی؛ مولوی، جلال الدین محمد بن محمد (۶۰۴-۶۷۲ق)

به تشویق: یحیی افندی

تاریخ تألیف: ۱۰۴۰-۱۰۴۱ق

گزیده‌هایی از «مثنوی معنوی»درباره شرایط تصوف و آنچه را که برای صوفی کامل لازم می‌باشد در اخلاق و عمل و سیر و سلوک و پیمودن راه اهل الله، که مؤلف به تشویق شیخ خود حضرت یحیی افندی انتخاب کرده است. این کتاب دارای سه «قسم» است: آداب طریقت، آداب شریعت آداب معرفت و حقیقت و هر قسم دارای ده «باب» می‌باشد، هر کدام دارای چند درجه و مجموعه یک صدر درجه از درجات عرفان را آورده است: قسم ۱. باب۱) ماهیت طریق مولوی، ۲) خلیفه و خلافت، ۳) رتبه مشیخت و مرتبه شیخ کامل و متشبه، ۴) سالک را مرشد زنده ضرور باشد، ۵) تسلیمیت سالک، ۶) فضایل فقر و خانقاه نشستن، ۷) فضیلت سفر ظاهر و باطن، ۸) لوازم سفر، ۹. اسرار سماع، ۱۰) اسرار رقص و وجد؛ قسم ۲. باب ۱) ایمان و طاغت و ترک هوا، ۲) فضایل کلمه توحید، ۳) طهارت ظاهر و باطن، ۴) فضایل صلوات و صلات، ۵) فضایل زکات و سخاوت، ۶) فضایل صوم و گرسنگی و لقمه حلال، ۷) صورت و معنای حج، ۸) تجرد و تزویج، نکاح و حسن معاشرت، ۹) اکتساب و مذمت سؤال، ۱۰) سعی و کوشش، مجاهده و مجاهد؛ قسم ۳. در ده «باب» و هر باب در ده «درجه»: باب ۱) درجات بدایت سلوک، ۲) درجاتی که در منزلت ابواب سلوک واقع شده، ۳) درجاتی که در میان اهل سلوک واقع شده، ۴) اخلاق حسنه، ۵) درجاتی که در منزلت وصول سلوک واقع شده، ۶) درجاتی که در اودیه سلوک است، ۷) درجاتی که در احوال و مقام بیان شده، ۸) درجاتی که در مقام ولایت واقع شده، ۹) درجاتی که در نهایت سلوک واقع شده. در پایان تاریخ آغاز به کار را ۱۰۴۰ و انجام را ۱۰۴۱ق آورده است: «چون به ختم آمد وجود این رقم ×× لفظ «خاتم»شد بدو تاریخ هم».

آغاز: حمد بی شمار و شکر و ثنای بی هنجار، آن مبدعی و آفریدگاری را که به یک کلمه کن چندین هزار کلمات ... بعد

هذا، این فقیر مولوی اعنی شیخ ...
انجام: یا الهی توبده ما را تمام×× در تمام عمر حسن اختتام / بالنبی الصادق الوعد الامین ×× آمین ای سر بخش ختم المرسلین

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۵۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: صفر۱۰۵۰ق؛ محشی با نشانی سروری، اسماعیل افندی (که بایستی گردآورنده باشد)، «جامع الآیات»؛ مهر: «بنده آل محمد مصطفی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۵۱گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳-۳۳۲]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۵۳۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ صفر۱۲۳۴ق؛ جلد: گالینگور، ۶۲گ، ۱۸سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۶-۲۸۷]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۸۴۸
آغاز و انجام: برابر؛ چون به ختم آمد وجود این رقم ×× لفظ خاتم شد بر او تاریخ هم
خط: نستعلیق شکسته، کا: سید شمس الدین، تا: ۱۴ ذیقعده ۱۲۵۹ق؛ ۵۴گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱/۸سم [ف: ۴-۸۲۲]
۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۲۵/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: چرمی، ۳۹گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳-۱۳۷۹]
۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۷۰۴/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج، ۴۷گ (۶۸-۱۱۴)، ۱۹ سطر (۱۲×۱۹/۵)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۳-۸۴۶]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۴۲
آغاز: داند احوال طریقت را تمام ×× یابد اندر انتها عالی مقام / هم کتاب مثنوی را مستعد ×× باشد ار در علم این گردد مجد؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۵۴گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۵۰-۱۳۰]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** از اشارتهای دریا سر متاب ×× ختم کن و الله اعلم بالصواب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ جلد: تیماج، ۶۵گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۶-۱۴۹]
۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۸۹۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۶۱گ (۲پ-۶۲ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۰-۲۲۸]

● نصاب مولوی جامی = مثلثات منظوم / لغت، شعر / عربی به فارسی

nesāb-e mowlavī jāmī = mosalasāt-e manzūm

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۷۶۶/۳
آغاز: سقط ریک توده سقط آن طفل کافتد ناتمام ×× سقط آتش پاره است اندر تنور و دیکدان؛ **انجام:** مسک مشک است از ادیم و مشک خالص است ×× مسک خالی پر شکم کردن بود ای مهربان. تمام شد نسخه نصاب مولوی جامی رحمت الله علیه.
خط: نستعلیق، کا: یار محمد، تا: ۱۲۱۴ق، جا: هندوستان صوبه پرب خصوصی خیرآباد؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: هندی، جلد: میشن، ۵گ (۲۱-۲۵)، ۱۳ سطر (۷×۱۴/۵) [ف: ۳-۸۹۸]
مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۱/۳
همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۶۰۱]

←نصاب نظام← مصاب

● نصاب وزیری / شعر / فارسی

nesāb-e vazīrī

سخن، حسین، قرن ۱۴ قمری

soxan, hoseyn (- 20c)

قصیده است در ۲۰ بند در ستایش میرزا ابراهیم خان نایب الوزاره با دیباچه ای به نثر درباره همین منظومه ازخود او.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۰۳
آغاز: دل من برده دل ربا پسری×× پسری سروقد و سیم بری؛
انجام: هر شب و روز باش فرخ فر ×× هر مه و سال باش نیک اختر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ مجدول؛ جلد: مقوا، ۴۰ص، ۶ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۶-۱۹۸]

● نصاب‌های شرعی / فقه / فارسی

nesāb hā-ye šar'ī

هرندی، عبدالعلی، ۱۲۲۲ - ۱۳۰۶ قمری

harandī, 'abd-ol-'alī (1807 - 1889)

رساله‌ای است در تعیین برخی اندازه‌های شرعی. گویا مؤلف عبدالعلی هرندی باشد که حواشی بر روضة البهیة شرح لمعه و نیز بر قوانین داشته است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۴۶/۵
آغاز: بسملة. الحمدلله الحلیم و الصلاة علی نبیه الکریم و آله و اصحابه اولی التعظیم. اما بعد: فقیر سراپا تقصیر عبدالعلی نام هرندی شهیر گوید: بعضی ... که اوزان نصاب غلات چهارگانه و نقدین طلا و نقره و مقدار زکاة فطره و اندزاه واجبات کفارة و مقدار کرآب ... بیان نمائیم ... امروزه که عاشر ثانی سابع سابع

تاسع ثالثه ثانی هجرت می‌باشد اشتغال به انجام او نمود و گفت که من شاه متعارف این ازمنه «من نادری» است یعنی آنکه قرارش را نادرشاه داد
نصاب و اندازه‌های شرعی در غلات و نقدین و مهر السنة و کفاره؛ خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا، جا: اصفهان؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۱۲گ (۹۴ر-۱۰۵پ)، ابعاد متن: ۷×۱۳/۵، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۱۶۹]

←نصایح ←منهاج السالکین و معراج الطالبین
←نصایح ←پندنامه
←النصایح ←کلمات شریفة و اشارات لطیفة

● **نصایح** / اخلاق / فارسی
nasāyeh
نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق۷ قمری
nasafī, ‘azīz-od-dīn ebn-e mohammad(- 13c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۵۷/۱۷
خط: شکسته، کا: متطبب خراسانی، محمد زمان بن کلبعلی، تا: ۱۲۵۶ق؛ ۲گ (۳۵ر - ۳۶ر) [ف: ۷-۱۸۴]

● **نصایح (منظوم)** / عرفان و تصوف / فارسی
nasāyeh (manzūm)
نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری
ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)
شامل ۳۰ بیت خطاب به خلیل الله پسرش که بیت اول آن این است: «این نصیحت بگوش جان بشنو×× با تو گویم چنین چنان بشنو».

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۳۸
خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۳۳سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱-۲۰۹]
۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۳۹ عکسی
خط: نسخ، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: سلخ رمضان۱۲۶۴ق؛ عکسی از روی نسخه شماره ۵۳۰ کتابخانه آستان قدس رضوی؛ ۱گ (۱۲۹)، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۸/۵×۴۰سم [ف: ۳-۱۳۰۸]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۳۷
آغاز: هو الاول و الآخر و الباطن و الظاهر؛ **انجام:** کثرت و وحدت این چنین گفتیم ×× در توحید را نکو سفتیم
مثنوی است؛ خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱ص (۱۴۵)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۵۹۵]

● **نصایح** / اخلاق / فارسی
nasāyeh
دانیالی، علی بن علا، ق۱۰ قمری
dānīyālī, ‘alī ebn-e ‘alā (- 16c)
مکتوبی عرفانی است مشتمل بر نصایح دانیالیه که یوسف شاه جمال الدین بایزید دیلمی از نسخه خط شیخ جمال الدین شیخ محمد نقل کرده است دو اثر دیگر از دانیالی می‌شناسیم: ۱. جواهر الادراج و زواهر الابراج؛ ۲. الفقریه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۷۱/۲
آغاز: بسمله. این مکتوبیست مشتمل بر نصایح سدیده ... سلام الله تعالی علیك یا نظام الاسلام وملجا المسلمین فراغتی که در فضای جمعیت آن باد تفرقه نوزد؛ **انجام:** والله یعصمک من جمیع الافات فانه مجیب الدعوات و عالم
خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن احمد، تا: جمعه ۲۰ ذیقعده۹۴۴ق؛ جلد: تیماج، ۳گ (۲۱۶پ-۲۱۸پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۰-۹۶]

● **النصایح = نصیحت به میرزا سید علی مختاری** / اخلاق / عربی
an-naṣāyih = nasīhat be mīrzā sayyed ‘alī moxtārī
بصری، احمد بن عبدالرضا، ق۱۱ قمری
basrī, ahmad ebn-e ‘abd-or-rezā (- 17c)
تاریخ تألیف: ۱۵ ذیحجه ۱۰۷۵ق
نوشته شده برای میرزا محمد رضی مختاری حسینی و پسرش میرزا سید علی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۲۲/۹
آغاز: احمدك اللهم لترادف نعمائك و اشكرك اللهم لتواتر آلائك و انی بما قسمت لی به رضی ... و بعد فیقول ... هذه كلمة لمن رضیت افعاله فی اهل زمانه وفاق بصفاته الطیبة جمیع اقرانه ... میرزا محمد رضی المختاری الحسینی. اللهم اوجب دعاءه علینا و اجعله من الوجوب العینی ولولده المحفوظ بحفظ الرب ... میرزا سید علی ... اقول قال رسول الله صلی الله علیه و آله و ابهج نهج الدین بكمال جماله. التواصل بین الاخوان؛ **انجام:** ان النفس إذا احرزت رزقها استقرت.و الخیر فی ما وقع من النفی و الاثبات و الله تبارك و تعالی ولی اسر المهمات. وقع بدایة و نهایة مشقها نصف المیقات من شهر ذی الحجه سنة الخامسة و السبعین بعد عین معجمة من الهجرة النبویة علی مهاجرها افضل الصلوة و اكمل التحیة.
خط: نسخ، کا: مصعب بیگی، محمد بن ملک محمد، تا: قرن ۱۱؛ ۴گ (۲۲۱پ-۲۲۴ر)، ۲۵سطر (۱۱/۷×۲۲/۷)، اندازه: ۱۸×۳۱/۷سم [ف: ۲۹/۱-۳۴۴]

● **نصایح** / اخلاق / عربی

nasāyeh

حسینی مدنی، ضامن بن شدقم، ق۱۱ قمری

hoseynī madanī, zāmen ebn-e šadqam (- 17c)

مطالبی است اخلاقی که مؤلف با خطاب‌های «یا بنی» آورده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۰۱/۳

آغاز: اعلم یا بنی ایدک الله بالتوفیق و هداک إلی سبیل الرشاد و احسن طریق و اعانک علی طاعته

نسخه اصل: کتابخانه سپهسالار-تهران؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ ۳۰گ (۱۶۰-۱۸۹) [عکسی ف: ۲-۱۹۴]

● **النصایح** / اخلاق / فارسی

an-nasāyeh

راجی حائری، محمد مهدی، ق۱۴ قمری

rājī hā'erī, mohammad mahdī (- 20c)

نصایحی است که مؤلف برای شاگردان ومحصلین مدرسه جعفریه درکربلا تنظیم نموده است، شامل آداب درس خواندن وچگونگی ماندن درمدرسه ودر آخر خطبه‌ای که متعلمین بعد از امتحان یا بعد از تقسیم انعام باید بخوانند بر آن افزوده است.

آغاز: بسمله برتمام متعلمین از بزرگ وکوچک اعلا وادنی واجب ولازم است که اوقات حاضری درمدرسه

انجام: خطبه و وصیه امیرالمؤمنین وعترته الطیبین الطاهرین برحمتک یا ارحم الراحمین الفاتحه

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۵۸۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی خوش، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۲۹ق؛ مجدول؛ جلد: مقوا، ۷گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۲-۵۶۷]

● **نصایح** / اخلاق / فارسی

nasāyeh

محمد مهدی بن حریرفروش، ق۱۴ قمری

mohammad mehdī ebn-e harīrforūš(- 20c)

تاریخ تألیف: جمعه ۲۲ ربیع الاول ۱۳۴۷ق

رساله کوتاهی است مشتمل بر ۴۱ نصیحت اخلاقی.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۸۱/۲

آغاز: ... با کسی زیاده صحبت مکن خواهش خودت را به یکی و همیشه ... با خودت؛ **انجام:** که مطالعه کند اگر بنده مردم که برای کمترین طلب مغفرت ... و اگر هم که زنده باشم بدعایی خیر کمترین باد کنند عرضی ندارم.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمعه ۲۲ ربیع الاول ۱۳۴۷ق؛ با قلم خوردگی؛ ۱گ(۱۳۷)، ابعاد متن: ۱۲×۱۸، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴۱-۶۷۶]

● **نصایح** / اخلاق / فارسی

nasāyeh

جلالی یزدی، علی بن اکبر

jalālī yazdī, 'alī ebn-e akbar

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۴۰۸/۳

کاتب = مؤلف، بی‌تا [نشریه: ۱۳-۳۹۸]

● **نصایح** / اخلاق / عربی

nasāyeh

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱/۷ معزی

آغاز: بسمله. الحمدالله الذی هو للحمد أهلا و للثناء معدنا ... و بعد ایها الاخوان و الاحباء الخلان؛ **انجام:** المرجو من کافة الاخوان و الامناء الخلان ان یمنوا علینا بالدعا و طلب الغفران و هو نعمة بن عبدالله ... تمت و لله الحمد یون الخمیس تاسع شهر ربیع الاول ۱۲۶۳هـ

خط: نسخ، کا: نعمت بن عبدالله، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۴گ(۸۱ر-۸۴ر)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۹-۱۹]

● **نصایح** / اخلاق / فارسی

nasāyeh

ناشناخته:

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۸۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد این حکایتی است که بقلم شکسته بطریق نصیحت و پند در سلک تحریر کشیده شده؛ **انجام:** این حکایت در السنه و افواه دایر و سایر آمد و بالله العظمة و التوفیق

پند و اندرزهایی است با نگارشی ادیبانه و جالب، که عموم مردم را نصیحت می‌کند و از مکر شیادان می‌پرهیزاند، و مخصوصاً حاکمان و شخصیت‌های بزرگ دولتی را از عواقب کارشان بیممی‌دهد. نگارنده در هر فرازی داستانی تاریخی مناسب آن فراز نقل می‌کند و از آن بهره اخلاقی می‌برد، این کتاب برای شناخت تاریخ عصر قاجار بسیار مفید و مؤلف آنرا به سال ۱۲۹۰ در قم به جهت اعتضاد الدوله محمد مهدی خان حاکم قم نگاشته و در پایان آن از وی نکوهش می‌کند؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با یادداشتی از سعید نفیسی و در پایان برگی دارای اشعاری از فتح الله خان کاشی و آصفی نوشته شده؛ جلد: تیماج، ۵۱گ،

۱۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۴-۲۱۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۰۶

آغاز: و اجتنب فیه النفاق قرناء السوء وثق بالله بویدا و ساعد للذتک ... فصل دوم: در آن که کارها بوقت خود کن و صابر و متأنی باش؛ **انجام:** میکشت و بلاف کرد رویش مشکفت ×× کس دید در آفتاب کردش چون منی ...

بخشی از کتاب کهنی است در آداب و سلوک اخلاقی که با بهره‌گیری از آیات، روایات و اشعار نگاشته شده است، به نام کتاب و مؤلف آن دست نیافتیم، نسخه حاضر از فصل دوم آغاز و تا فصل هفدهم پایان می‌گیرد، بدین ترتیب: فصل ۲. کارها را در وقت انجام بده، ۳. فرصت را غنیمت شمار، ۴. تحمل و مدارا و تجربه و مساوات، ۵. تحریص به دفع دشمن، ۶. با دانا صحبت دارد و سخن او را شنود، ۷. نصیحت که در آن معنی تحدید باشد، ۸. از صحبت بر حذر باشد، ۹. کتمان راز و قلت کلام، ۱۰. مشاوره، ۱۱. حزم و احتیاط، ۱۲. مسافرت، ۱۳. اکتساب آداب و فضیلت انساب و احساب، ۱۴. حسب و نسب، ۱۵. افتاده، ۱۶. تواضع و انصاف، ۱۷. اعمال صالح، و نیز مطالب دیگری بعد از فصل‌ها در موضوع کتاب آمده است. از ظاهر عبارت چنین بر می‌آید که مؤلف شیعه بوده و از شاعرانی چون: سعدی، عطار، ابونواس و ... نقل نموده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن۷؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۶گ، ۲۱سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳۲-۷۱۷]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۷/۳

آغاز: این ۲۵۴ نصیحت است ماخوذ از صحف ابراهیم علیه السلام که کعب الاخبار رضی الله عنه میفرماید نصیحت اول که در صحف ابراهیم است مهلا مهلا یابن آدم؛ **انجام:** در روز قیامت ابراهیم گفت لک الحمد یا الهی ...

نقل از صحف ابراهیم بروایت کعب الاخبار، شامل ۲۵ نصیحت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۴۸ق؛ ۳ص (۹۶- ۹۸) [ف: ۵-۶۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۳۲۸/۱

آغاز: چون این فقیر کم بضاعت بمطالعه کتب تواریخ و سخن حکما؛ **انجام:** کوچک مدارید که نیکی در قدر بزرگ است.

رساله در نصایح که مطالب اخلاقی را از سخنان بزرگان نقل کرده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۶ق؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مذهب، ۲گ (۲و۳)، اندازه: ۷/۵×۲۳سم [ف: ۸-۲۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۷۱/۴۳

آغاز: کل من علیها فان. کل شیء هالک الا وجهه. مقرر این معنی و مصدق این قول است. ۶۲. کربتی است کشیدنی و شربتی چشیدنی. کل نفس ذائقة الموت. ملایم این حال و موافق این مقال است؛ **انجام:** ۱۰۱ صفاء رنگ زر خالص در دیده دبیر نسبت با سواد مداد دوات که اشرف ادواتست حقیر نماید که الدوات انفع الادوات و الحبر احذی من التبر فما شیء باحسن من ثیاب علی اطرافه سمة المداد ۱۰۲. ایزد سبحانه و تعالی اعتصام بعروه و ثقاء ملاقات پیش از انقصام (کذا) حبل حیوة کرامت کناد. رزقنی الله قل حلول ما لابد منه حصول ما لاعوض له. تم القسم الثالث و الحمدلله وحده و الصلوة علی آله بعده

نیمی از قسم اول از نسخه افتاده اما شامل صد آیه قرآن است، قسم دوم: محیط است بر صد کلمه از احادیث مصطفوی صلی الله علیه و آله و سلم در اغراض متباین، قسم سیم: جامع است بر صد کلمه از نصایح و موجزات الفاظ فصحا در مآرب متفرقه، مؤلف در برگ ۱۰۶پ اشعاری از خود نقل کرده است: «انت الذی نصر العفاة هباته ×× و به تلود من الزمان المعتدی / فاذا غضبت فکنت ناراً للعدی ×× فاذا رضیت فانت ما للصدی»؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۱گ (۹۸ر-۱۰۸پ)، ۲۳سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶/۲×۲۶/۱سم [ف: ۲۹/۱-۵۰۵]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۱/۳

آغاز: ... بهار تن بهار دل بهار جان. بهار تن ادبست و بهار دل وفاست و بهار جان بقاست؛ **انجام:** خویشان درویش را دل خوش دار تندرستی را غنیمت شمار

در این رساله تعدادی پند و اندرز در آداب معاشرت و زندگی فردی و اجتماعی مردم آمده و در آن نشان داده که اساس رنج و تعب مردمان چیست و اساس خوشی و لذت آنها بر چه قرار دارد، عبارات کتاب بصورت نثر مسجع و مقفی است و بسیار شبیه به نوشته‌های خواجه عبدالله انصاری است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران (احتمالا)؛ جلد: تیماج، ۵ص (۲۰-۲۴)، ۱۲سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۶-۲۲۴]

۷. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۵۰۳/۴

آغاز: حمد بی حد آن خدای پاک را ×× آنکه ایمان داد مشت خاک را؛ **انجام:** رحمت حق باد بر روح کسی ×× کین نصایح را بخواند او بسی

مثنوی‌ای است در ۵۲۸ بیت در بیان مطالب اخلاقی و بیان عقل و ایمان و درویشی و ریاضت و قتل نفس و فقر و خاموشی و ...؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۰گ (۴۵پ-۶۴ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۲-۳۶۶]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۹۰/۱

آغاز: از چیست گفت از کاهلی و فساد گفت تفکر از چه می‌آید گفت از تنهایی گفت علامت بی عقلی چیست گفت سبکساری گفت چیست که جمعیت را ببرد گفت طمع؛ **انجام:** چنان از دهن بیفکند که کسی بر آن وقوف نیابد و آنچه از دیگری متنفر یابد ارتکاب نکند و پیش خود چنان دارد.

اندرزهای پراکنده ای از گفتار حکما بدون فصل بندی و از آغاز و انجام افتاده و معلوم نشد از کیست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با اشکال هندسی و مجدول، محشی؛ جلد: تیماج، ۱۴۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۰-۱۴۱]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۷۱۵/۲-۱۹/۴۵

آغاز: بسمله ای مأمون فرمان نفس چندان برکه ترا از طاعت حق سبحانه وتعالی باز ندارد و طاعت ایزد تعالی چنان کن که ترا به او احتیاج است؛ **انجام:** گفتم موجب ثبات دولت ومعموری ولایت چیست گفت عدالت ورعیت پروری صدق الحکیم شده ختم این نسخه ارجمند ×× الهی شود پادشه را پسند
اندرزهایی است به مأمون عباسی وهمچنین چند نصیحت انتخاب شده از گفتار بوذر جمهر حکیم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد حسن خوانساری، تا: ۸ ذیقعده ۱۲۳۲ق، به جهت شاهزاده محمود میرزا؛ مجدول، با سرلوح رنگین؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۵گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۸-۴۷۹۳]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۴۱/۹

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... بر رأی عالی عزیزان جانی و برادران ایمانی مخفی نماند که بر مضمون صدق مشحون؛ **انجام:** اگر سؤال میکردند بیع و شرائی بود آبروی خود را فروخته خرما خریده بودند.
پند و اندرزهایی است در بی اعتباری دنیا و زشتی غرور و توجه به تهذیب نفس و صفای باطن با نقل بعضی از حکایت‌ها و روایاتی مناسب به نثر شیوا و نظم با عناوین «ای عزیزان»؛ کا: رستم بن بیجن، تا: ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج، ۲۱گ (۱۰۰ر-۱۲۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۳۷]

۱۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۰۰۰

به نظم و نثر فارسی که در آن از خواجه عبدالله انصاری و خواجه نظام الملک و آصف برخیا و صاحب عباد و فخرالدوله یاد شده است، مؤلف گویا همان نویسنده نسخه باشد؛ خط: نستعلیق خوش، کا: محمد حسنی فراهانی، تا: ۱۲۶۱ق؛ با سرلوح و حاشیه‌سازی، مجدول؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۰۶]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۶/۵

آغاز: من کلام شیخ عطار: سالکانرا هفت وادی در ره است(پس از دو برگ) حزم اندیشه کردن است در امور آینده و احتراز کردن از خلل و زلل؛ **انجام:** به تدبیر کاری توان ساختن×× که نتوان به تیر و سنان ساختن
آغاز افتاده و در پایان نامی از نگارنده و کتاب نیامده است، کتابی است متین، به نثر آمیخته به نظم. سروده‌هایی از مولوی و حافظ دارد و جابجا «حکایت»هایی. با عناوین: حزم، شجاعت، کتمان سر، صبر، رضا و تسلیم، توکل، عفت، علوهمت، حزم، جد و جهد، ثبات، عفو، حلم، حسن خلق، تواضع، امانت و دیانت، وفای عهد، صدق و راستی. واپسین سربند مشاورت و تدبیر است. گویا برای پادشاهی و در کشورداری نگاشته شده باشد ... برای نشانی: درکتمان سر: و از آداب ملک داری یکی کتمان سر است، و در افشا کردن خطر بیشمار است. و در اخبار آمده است که حضرت ... (ص۹۲مجموعه)، در عزم: و آن پیشرو قوافل مرادات و کفایت کننده مهمات است، و هیچکس را از سلاطین بی مدد عزم درست زمام تسخیر ممالک به قبضه اقتدار و بی تکاپوی سعی (ص۱۱۱)؛ خط: نستعلیق، کا: حسینی، حسن، تا: سه‌شنبه۴ محرم ۱۲۷۱ق، جا: نصرآباد؛ جلد: میشن، ۶۳ص (۸۳-۱۶۵)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱/۱×۱۷/۳سم [ف: ۵-۵۹]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۶/۵-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۴]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۹۹/۶

آغاز: پیری که او را خرد نیست همچون چشمه ای است که او را آب نیست و جوانی که او را ادب نیست؛ **انجام:** و عالم گیری که او را شجاعت نیست چون بازرگانی است که سرمایه ندارد
خط: نستعلیق، کا: سیف الدین بن شمس الدین، تا: ۲۱شعبان ۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج، ۱گ (۸۲ر-۸۲پ)، ۱۲سطر (۶/۹×۱۴/۴)، اندازه: ۱۲/۹×۱۹/۳سم [ف: ۲۹/۱-۲۶۵]

۱۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۰۸۳

حسین قلی خان به پسرش اعتماد الدوله میرزا آقاخان؛ خط: نستعلیق، کا: جامع آقا میرزا علی محمد صفا، بی‌تا؛ مجدول، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۰۶]

● نصایح ابوحیان غرناطی (ترجمه) /- فارسی

nasāyeh-e abū-hayyān qarnātī (t.)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۲۳۹/۲

آغاز: مرد دانشمند را سزوار آنست که هر کس را بظاهر دوست خود دانسته؛ **انجام:** و عقل را زیاد کند.
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲ص(۸-۹)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۴۷/۲-۸۵]

● نصایح الاحباب فی العمل بالمجیب و المقنطر و الاسطر لاب / اسطر لاب / عربی

naṣāyiḥ-ul aḥbāb fi-l ‘amal-i bil-mujīb wa-l muqanṭar wa-l usṭurlāb

در دو «باب» و هر باب مشتمل بر دو «عمل» و چندین «فایده»، با استناد به بعضی آیات و استشهاد به برخی روایات و نقل اشعاری از شعرای مختلف. مؤلف در دیباچه از کتابی نام می‌برد موسوم به «تحفة السامع و کشف الریب فی العمل بالجیب» که پیش از نصایح الاحباب تألیف کرده بوده آن‌گاه از مشایخ خود در این فن یاد می‌کند، به اسامی ذیل که اجازه نقل از رسائل ایشان گرفته است: «فاولهم شیخی و قدوتی شیخ الاسلام شمس الدین بن حامد نفع الله المسلمین ببرکاته، و شیخنا العلامة بدرالدین الماردینی الموقت بالدیار المصریة و تلمیذه الشیخ محیی الدین عبدالقادر الموقت بجامع الحاکم بامر الله تعالی، و شیخنا العلامة الشیخ شمس الدین الفقاعی و شهرته بالمجنون بالقدس الشریف رحمه الله تعالی و رضی عنی، و الشیخ الامام العالم العلامة الشیخ شمس الدین التیزینی الموقت بجامع الاموی بدمشق المحروسة رضی الله عنه، و شیخنا العلامة الشیخ شمس الدین محمد بن ابی

الفتح الموقت بنابلس رضی الله عنه. و قد استخرجت علی مشایخی الذی ذکرتهم ازیاج جما فاولهم زیج الامام العلامة علاءالدین علی بن شاطر، و زیج العلامة ابن یونس المعروف بالشاهی، و زیج العلامة الخلیلی و مضافه فواید لابن الشاطر، و فضل الدایر، و زیج المسمی بنزهة النظر فی اختصار زیج ابن الشاطر لشیخ العلامة الحلبی، و الزیج المسمی الایلخانی رضی الله عنهم اجمعین. و درهامش افزوده است: زیج المأمون لهارون الرشید و زیج الحاکمی، و زیج الاغبک (کذا = الغ بیگ)، و زیج یسمی القطر الساکب فی حل الکواکب الوافرة، و زیج یسمی الدرة الفاخرة اختصار زیج ابن الشاطر مصنف الحلبی و زیج حبطق (کذا) ... و اما مشایخنا الدین استفدت علیهم من غیر استخراج فاولهم الناصری ناصرالدین محمد بن تمر الجندی الساکن بصالحیة بدمشق المحروسة رحمه الله و رضی الله عنه، و ناصرالدینمحمد بن الخالدی (کذا) الصفدی رحمه الله و بدرالدین حسن الفقیه الکفرعنانی، و الشیخی المسمی بابن دحنون و هو سعید الدین المغربی و ذی قد هلک، و قد اختصرت هولاء الرسائل و سمیناها جمیعا نصایح الاحباب فی العمل بالمجیب و المقنطر و الاسطر لاب».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۴۵۸/1

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی نزه فی عجایب صنع قدرته ابصارا، و ادرار دوایر افلاکها بین قطبی جنوبها و شمالها لیلا و نهارا؛ **انجام:** والمجسدة جوزا، سنبله، قوس، حوت، وهذا آخرما یسرالله لنا من جمع هذه الرسالة و یتلوها ان شاء الله رسالة علی المقنطر، و بعدها رسالة علی العمل بالاسطر لاب، و هذا من فضل الله علینا و علی الناس والحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله و کان فضل الله علینا عظیما، قال مؤلف هذه الرساله نفع الله به فرغت من جمعها فی ثانی شهر جمادی الاولی سنة تسعمائة احسن الله عاقبتهما و کان الفراغ من تبییضها نهار الخمیس سادس عشر شهر جمادی الاولی سنة تسعمائة علی ید العبد الفقیر الحقیر الراجی عفو ربه القدیر عبدالله بن ابی عبدالله القناوی الشافعی غفرالله ... و نعم الوکیل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۹۰۰ق؛ تسوید و تبییض نسخه در جمادی الاولی سنه نهصد هجری صورت گرفته و مقابله و تصحیح نیز شده، یادداشت مقابله و تصحیح درهامش صفحه ۲۷۰ (آخرین صفحه رساله دوم) بدین عبارت مرقوم است: «بلغ مقابلة علی جامعها فصحت علی حسب الطاقة»، بعضی از تصحیحات و اضافات علی الظاهر به خط مؤلف است؛ کاغذ: مصری، جلد: تیماج بنفش، ۲۳۷ص (۱-۲۳۷)، ۱۳ سطر (۱۲×۸/۵)، اندازه: ۱۹×۱۳/۸سم [ف: ۸-۳۳۵]

● نصایح الاخلاق / اخلاق / فارسی

nasāyeh-ol axlāq

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۳۶/۵۲-ف و ۱۳۳۸/۵۲-ف

نسخه اصل: بادلیان69 .Add اوزلی (ش ۱۲۴۱). ترجمه از کتاب هندی به نام گیان مالا به فارسی از عبدالله؛ بی‌کا، تا: ۱۲۰۴-۱۲۰۵ق [فیلمها ف: ۱-۵۸۷]

● نصایح ارسطو به اسکندر / مواعظ / عربی

nasāyeh-e arastū be eskandar

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۱۴/۷

فیه اقوال امیروس الشاعر و افلاطون و فیثاغورس و سقراط؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق [ف: ۶-۳۰]

۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۹۰/۴

پندنامه ابوزید حکیم×× گنج نامه شاپور ملک؛ خط: نستعلیق، کا: محمد سعید بن محمد تقی الکاتب خاتون آبادی، تا: ۱۰۶۲ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مذهب، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۷-۲۰]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۵۵/۳۶

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مذهب، ۲۵ سطر (۱۶×۲۸)، اندازه: ۲۱×۳۶سم [ف: ۱۶-۶۹۱]

● نصایح ارسطو به اسکندر (ترجمه) / مواعظ / فارسی

nasāyeh-e arastū be eskandar (t.)

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

آنچه برای یک پادشاه سیاستمدار لازم است از صفات نفسانی و امور کشوری و آداب جنگ و مقررات لشگری و طب و بهداشت و غیره در ده «فصل» گرده آورده است: ۱.اقسام پادشاهان؛ ۲. صفات و تدبیرات لازم برای پادشاهان؛ ۳. عدالت که کمال پادشاهی است؛ ۴. تعداد وزیران و نگهبانان و آداب آنان؛ ۵. آداب و مراتب نویسندگان؛ ۶. صفات ایلچیان و رسولان؛ ۷. صفات ناظران رعایا و خراج گیرندگان؛ ۸ نگهداری سپهسالاران و سروران لشکر؛ ۹. آداب و حیله‌های جنگ؛ ۱۰. علوم طلسمات و اسرار نجوم، استمالت دل، خاصیت سنگ‌هاو گیاهان.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۲۴۰

آغاز: به درستی که آنچه سوال کردی چیزی است که بر نمی تواند داشت آن را سینه‌های جاندار چه جای کاغذهای بی جان؛ **انجام:** دو و هشت صاحب دو غالب است، دو و هفت صاحب هفت غالب است، دو و شش صاحب دو غالب است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پیش از کتاب سه برگ شرح

زندگانی: اسدالله بن محمد ابراهیم بن هاشم بن محمود بن محمد علی بن علی از رجال دوره فتحعلی شاه قاجار که خود را از فرزندان حاج قوام ممدوح خواجه حافظ معرفی می‌کند. ولادت خود را روز سه‌شنبه ۱۶ جمادی الثانی ۱۱۹۷ در دارالسلطنه اصفهان می‌نویسد، در اوائل، شرح متوقف شده؛ جلد: شمیز، ۵۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۲۴۵]

←نصایح الامین ←ناصح الامین

● **نصایح الاولاد** / اخلاق / فارسی

nasāyeh-ol owlād

شریف، محمد قاسم بن محمد، ق۱۲ قمری

Šarīf, mohammad qāsem ebn-e mohammad (- 18c)

۱۹۲ نصیحت و پند و اندرز است به اولاد و فرزندان خود مشتمل بر امور اعتقادی و اخلاقی و آداب اسلامی و پاره‌ای از واجبات و مستحبات و مکروهات و محرمات با ذکر بسیاری از آیات و احادیث و روایات و اخبار و قصص و حکایات.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۰۲۹

آغاز: لک الحمد و الشکر یا من أرشدنا الی أقصی آثار ربوبیته بایضاح السبل و لک الکبریاء و الملک یا من اوضح لنا مناهج ربوبیته؛ **انجام:** و آدمی پیوسته در عذاب است و توبه او قبول نمی شود و اخبار در این باب بسیار است.

جلد اول کتاب و شامل ۱۱۶ نصیحت می‌باشد که در اصل با جلد بعدی یکجا بوده و در صحافی جدا شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ قبل از کتاب سه برگ است شامل نام و معرفی کتابهای مؤلف که به سال ۱۲۳۴ نوشته شده؛ جلد: تیماج، ۲۵۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۳-۲۲۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۰۳۰

نیمه دوم نسخه سابق است؛ خط: نسخ، کا: کلبعلی بن شیخ علی، تا: ۱۱ جمادی الاول۱۲۳۴ق؛ تملک: حاج علی اصغر روضه خوان سیستانی کرمانشاهی به تاریخ ذیقعده ۱۳۳۵؛ جلد: تیماج، ۲۳۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۳-۲۲۹]

● **نصایح بزرگان** / اخلاق / فارسی

nasāyeh-e bozorgān

منظومه‌ای است در نصایح و کلمات حکمت‌آمیز پادشاهان و حکما. گفته‌های افراد ذیل در این منظومه آمده است: «سیامک، هوشنگ، طهمورث، جمشید، ضحاک، افریدون، منوچهر، نوذر، کیقباد، کیکاوس، اردشیر، افلاطون، جاماس، جالینوس، لقمان و، اسکندر». در صفحه عنوان نسخه، چنین معرفی شده است: «رساله مقطعات منتخب شاهنامه فردوسی برای توصیف ملوکان متقدمین عجم».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۵/۸

آغاز: ابتدا از نام بخش سمع وجود ×× آنک صنعش از عدم آرد وجود / قدرت او می‌کند از نیست هست×× عقل و جان از عشق او پیوسته مست ... سیامک: گفت شاهنشه سیامک چار چیز ×× هست از آن هر چار مرد دانا عزیز / بردباری و سخا و خلق خوش ×× زیر دستانرا نبودن کینه کش؛ **انجام:** در امانت از خیانت دور باش ×× با امانت رو کن و مستور باش / تا بدت ناید کسی را بد مخواه×× چه مکن زیرا که خود افتی بچاه

بی‌کا، بی‌تا؛ ۴ص (۷۲-۷۵) [عکسی ف: ۳-۲۸۰]

● **نصایح بزرگمهر، بقراط، جاماسب و ارسطو = نظم نصایح طبی = مثنوی در نظم نصایح طبی = حفظ صحت منظوم = طب منظوم** / طب / فارسی

nasāyeh-e bozorgmehr, boqrāt,jāmāsb va arastū = nazm-e nasāyeh-e tebbī = masnavī dar nazm-e nasāyeh-e tebbī = hefz-e sehhat-e manzūm = tebb-e manzūm

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۶۵/۴

آغاز: علاج درد شکم [کودکان].اگر کودکانرا ز درد شکم×× فتد بر زهار و بخصیه الم ... النصایح ابوزرجمهر: بود چار حالت زیان در وجود×× کز آن چار آید مرض در وجود؛ **انجام:** مزاج خلایق عین صورتست×× خدا را ز فرمان خود قدرتست.

چند بیت درباره اسامی ماه‌های رومی و اسامی منازل قمر در آغاز این نصایح آمده و مشخص نیست مربوط به این نصایح است یا خیر؟ برخی از نسخه‌ها از جمله نسخه شماره ۱۴۶۵۲/۵ این کتابخانه با نصایح ارسطو آغاز شده: «بدان ای خردمند نیکو سیر» و افزودگی‌هایی نیز دارند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۷گ (۷۹-۸۵) [ف: ۳۸-۴۹۷]

● **نصایح بوذرجمهر** / اخلاق / فارسی

nasāyeh-e būzarjomehr

بزرگمهر، ق۶ میلادی

bozorgmehr(- 6c)

مثنوی کوتاهی در ۱۸ بیت است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۳۱/۱۰۶

آغاز: نصایحهای ابو ذرجمهری که مفیداند. هر آنچه بخو [د] به پسند بدیگران هم بپسند و هر آنچه بخو [د] نپسندی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ جلد: میشن مذهب، ۱ص (۲۱۴ر)، ابعاد متن: ۱۰/۵×۲۳، اندازه: ۱۳×۲۷/۷سم [ف: ۲۹/۱-۳۷۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۷۱/۱۸

آغاز: داشت بوزرجمهر فرزندی ×× داد روزی ز حکمتش پندی /

کای دل و جان به صحبت تو گرو ×× سخن من به گوش جان بشنو
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: میشن، ۱ص (۴۲ر)، ۲۳سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶/۲×۲۶/۱سم [ف: ۲۹/۱-۵۰۳]

● نصایح بوعلی / طب / فارسی

nasāyeh-e bū‘alī

قصیده‌ای در ۲۸ بیت.

ساوه؛ کتابخانه هاشمی نژاد؛ شماره نسخه: ۸۷/۴

آغاز: مولانا بوعلی سینا در نصایح فرماید: هر که عزلت گرفت از ایام ×× توسن چرخ زیر او شد رام / هر که غم خورد از پی روزی ×× همچو مرغی بود مقید دام؛ **انجام:** کم خور و کم مباشرت می‌کن ×× شاد می‌زی ز علت اجرام / بوعلی در نظم حکمت سفت ×× حکمایش به جان شدند غلام
کا: ابن محمد حاجی بحرانی، تا: ۱۰۸۱ق؛ جلد: چرم، ۲گ (۳۹پ-۴۰ر)، اندازه: ۱۸/۵×۲۳/۵سم [اوراق عتیق: ۲-۴۹۶]

● نصایح به طالبان حکمت / اخلاق / فارسی

nasāyeh-e be tālebān-e hekmat

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، - ۶۶۷ ؟ قمری

bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269)

توصیه‌هایی است اخلاقی به طالبان حکمت.
آغاز: حکما گفته اند که طالب و مکتسب حکمت بداند که: تمام سعادت دین بمکارم اخلاق منوطست، چنانکه تمام شجره بثمره ...
انجام: که هر کس را قوت بر خلع بدن و معزول گردانیدن حواس حاصل گردد بعالم قدس و جهان ملکوت معین گردد.رزقنا الله و ایاکم
چاپ: در مصنفات افضل الدین محمد مرقی کاشانی، به تصحیح مجتبی مینوی و یحیی مهدوی (تهران، خوارزمی: ۱۳۶۶ (چاپ دوم)) (۶۶۱-۶۵۹)
[مصنفات بابا افضل ۶۱-۶۵۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۸۲/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهان، جلد: تیماج، ۳ص (۲۴۳-۲۴۵)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۰-۲۱۴۲]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۴۲/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱ص (۲۴پ)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۴-۱۷۵]
۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۳۰/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن امیر محمد قاسم حسینی، تا: ۱۱۵۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۲ص (۱۰۱-۱۰۲)، ۱۶سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۶-۸۱۶]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰/۹۰/۵-طباطبائی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲گ (۱۵۷پ-۱۵۸ر)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۲-۱۸]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۳/۱۲
بی‌کا، تا: ۱۲۹۰ق؛ درفهرست بانام «منشآت» آمده است ونام کتاب از فهرست رایانه‌ای ص۱۰۵۶ ذکر شد؛ ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۲-۳۸۳]

● نصایح پدرانه / اخلاق / فارسی

nasāyeh-e pedarāne

میرزا رفعت خان، قرن ۱۴ قمری

mīrzā raf‘at xān (- 20c)

تاریخ تألیف: غره ربیع الثانی ۱۳۲۵ق؛ محل تألیف: قصبه اشنویه
رساله‌ای کوتاه در بیان نصایح و اندرزهای اخلاق از زبان یک پدر دلسوز نسبت به فرزند خویش است که با عبارت «ای فرزند» تنظیم شده و نگارش شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۵۱۱
آغاز: حمد کثیر و سپاس زاید از حد و تقریر مر خداوندی راست که اوهام عالمیان از رسیدن بکنه ذاتش عاجز و قاصر؛ **انجام:** نگه میدار آنها را مرنجان ×× که محفوظ آیدت مال و تن و جان
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱ ربیع الثانی۱۳۲۵ق؛ ۳۳گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲×۱۴سم [ف: ۳۳/۲-۱۵۸]

● نصایح پشنگ / مواعظ / فارسی

nasāyeh-e pašang

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۴۹ض
آغاز: رسیدن بمرادها، روی آوردنست بخطرها و اوقات رونده است و ساعات گذرنده چون ابر و باد
نصایح پشنگ فرزند خود را؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵ص (۱۹۸-۲۰۱)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۱۰-۱۱۵۲]

● نصایح پیامبراکرم (ص) به علی بن ابیطالب(ع) / حدیث / فارسی

nasāyeh-e payāmbar-e akram be ‘alī-ye bn-e abī-tāleb

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۰۹/۶-عکس
نسخه اصل: کیمبریج، برون (۱۱)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا
[فیلمها ف: ۳-۲۲۱]

● **نصایح پیر زال به دختر** / مواعظ / فارسی

nasāyeh-e pīr-e zāl ba doxtar

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۴۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۳ق؛ جلد: مقوا، ۱گ (۱۰ ر و پ)، ۲۲سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۶-۳۲]

● **نصایح پیرهوی** / مواعظ

nasāyeh-e pīr-e havā

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۸۸/۴بخش۳

نسخه اصل: ایا صوفیا ش ۱۷۷۸؛ کا: عبدالرحیم بن محمد قاسم، تا: ۸۶۲ق؛ ۸گ [ف: -۱۰۳]

● **النصایح الثمینة** / اخلاق / عربی

an-naṣāyiḥ-uṯṯamīna

جصانی، علی، ق۱۳ قمری

jasānī,ʻalī (- 19c)

کتابی است درآداب واخلاق شامل عناوین چون حق الله عز وجل، حق العباد علیه، حق الدین، حق الاسلام، العدل، المیزان، النار، الصلاة، الخمس، الصیام، الحسد، الخصم، جسم الانسان و ... . مؤلف دراین رساله ابتدا عنوانی را می‌آورد ودرذیل آن درچند سطر به توضیح آن می‌پردازد. در اکثر قریب به اتفاق موارد دربخش اول کتاب حقوقی که دررابطه با عنوان باید رعایت شود ذکر کرده است. بنابراین بخش اول این کتاب یک رساله حقوقیه محسوب می‌شود. این رساله را مؤلف جهت تدریس درمدرسه المعهد الحسینی که درقلعه سکر واقع بوده تألیف نموده است. تعدادی از اوراق در لابه‌لای نسخه سفید است که مؤلف برای اضافه کردن مطالب قرار داده بود ودربخش آخر کتاب مطالب طبی ذکر گردیده است ودرآخر مصادر کتاب ثبت شده است.

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۲۱۳/۲

آغاز: الحمدلله وحده والصلاة علی من لانبی بعده واله وصحبه وبعد فهذه رسالة وضعت لطلاب مدرسة المعهد الحسینی ... عمید مدرسة المعهد الحسینی سید علی الجصانی بسمله کتاب النصائح الثمینة، س ۱: حق الله عز وجل، ج: من حق الله علی الناس الاخلاص له بالعبادة لقوله عز من قائل وماخلقت الجن والانس الا لیعبدون؛ **انجام:** وان الله یبغض المؤمن القاذورة وکفاک حسبان النظافة من الدین

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا، ۳۸گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۱۹/۵سم [ف مخ: ۲-۵۶۸]

● **نصایح جعفری** / اخلاق / فارسی

nasāyeh-e jaʻfarī

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۵۶/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد، بر رای عالی عزیزان جانی و برادران ایمانی مخفی نماند؛ **انجام:** پس بر ما غافلان واجب است که به کوری چشم ابلیس ملعون و به راه آوردن نفس اماره، این نصایح جعفری را به آب زر نوشته، تعویذ دل و جان نموده

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن ابراهیم، تا: قرن ۱۲؛ ۳۴گ (۱پ-۳۴ر)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۷۱]

● **نصایح الحسین بن منصور الحلاج و اشعاره** / عرفان و تصوف / عربی

naṣāyiḥ-ul ḥusayn bin manṣūr-il ḥallāj wa ašʻār-u-h

حلاج، حسین بن منصور، ۲۳۴ - ۳۰۹ قمری

hallāj, hoseyn ebn-e mansūr (849 - 922)

رساله مختصری است شامل نصایح و پند و اندرزهای مؤلف.

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۶۷۲/۲

آغاز: ذکر بعض انفاس الشیخ ابوالمغیث ... بسمله قال الشبلی رحمة الله علیه دخلت علی الحسین بن منصور قدس الله روحه و هو یتکلم بکلام لم افهمه

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: سید علی غیاثی، ۲۷ رجب ۱۳۷۹؛ جلد: مقوا، ۸گ (۴۰-۴۷)، ۱۹ سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: -۳۵۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۱۹/۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۷۴۱]

● **نصایح حضرت امیر (ع)** / حدیث / عربی

nasāyeh-e hazrat-e amīr

جراح نظام، محمد علی، ق۱۳ قمری

jarrāh nezām, mohammad ʻalī (- 19c)

عبارت است از کلمات وعبارات منتخبه‌ای از نهج البلاغه ونثراللالی وغررالحکم که در نصیحت وموعظه از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام مأثور است وظاهراً جامع آن همان محمد علی جراح نظام نویسنده نسخه است ودرحدود ۲۰۰ بیت کتابت دارد.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۰۵۰

آغاز: نصائح حضرت امیر ع بسم الله خیرالاسمآء - اوصی امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب ولده الحسین صلواة الله علیهما وعلی الائمة الاطهار من ذریتهما وسلامه فقال یا بنی اوصیک بتقوی الله الخ؛ **انجام:** لا تتم مروة الرجل حتی لا یبالی ای طعام

اکل وای ثوب لبس، حرره الفقیر الحقیر محمد علی جراح النظام خلف مرحوم عبدالله بیک جراحباشی نظام فی عشر الثالث من شهر رمضان المبارک سنه ۱۲۸۵.

خط: نستعلیق خوب، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۸۵ق؛ مجدول؛ تملک: اعتضاد السلطنه؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، ۱۵ص، ۸سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲-۱۰۵]

● **نصایح الحکماء** / اخلاق / فارسی

nasāyeh-ol hokamā’

معین دفتر آشتیانی، محمد حسین بن ابوالقاسم، قرن ۱۴ قمری

mo‘īn daftar āštīyānī, mohammad hoseyn ebn-e ab-ol-qāsem (- 20c)

مؤلف که در دیوان استیفاء ناصرالدین شاه قاجار مشغول به کار بود، نصایح ومواعظ را از اقوال حکماء و ادبا در یک «مقدمه» و هشت «باب» و یک «خاتمه» گرد آورده است: مقدمه: در ذکر اخباری که از ائمه اخیار در خصوص تمسک به حبل قرآن و قرائت آن وارد گردیده؛ باب ۱. کلمات و نصایح رسول خدا؛ ۲. ترجمه نامه مبارک امیرالمومنین به مالک اشتر (ترجمه از بدایع نگار میرزا محمد ابراهیم نواب طهرانی)؛ ۳. در نصایح لقمان؛ ۴. در نصایح سلیمان نبی؛ ۵. در نصایح سلاطین عجم؛ ۶. در نصایح حکماء یونان؛ ۷. در نصایح معمرین عرب؛ ۸ در تهذیب اخلاق؛ خاتمه: در بعضی حکایات که متضمن نصایح است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۸۷

آغاز: بسمله و به نستعین رب اشرح لی صدری افتتاح هر سخن بنام نامی سلطانی سزاست که نقد وجود انسان را؛ **انجام:** و آنروز با یکدیگر بسر بردند و امین فرمود تا پنجاه هزار درم بابراهیم دادند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۳۰۶ق؛ محشی؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۲۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۳۰-۱۶۵]

● **نصایح الحکماء** / شعر، اخلاق / فارسی

nasāyeh-ol hokamā’

منظومه کوتاهی است دارای ده پند از قول حکیمانی مانند ارسطو، بوذجمهر، بقراط، جاماسب حکیم و غیره.

ساوه؛ کتابخانه هاشمی نژاد؛ شماره نسخه: ۸۷/۲

آغاز: ... است ز نیکو سیر ×× که چو یابی خیری و ترسان ز شر؛ **انجام:** سه نوبت بمالید بر ناسور خویش ×× شفا یابد از رنج ناسور

کا: ابن محمد حاجی بحرانی، تا: ۱۰۸۱ق؛ جلد: چرم، ۵گ (۱۸ر-۲۲ر)، اندازه: ۱۸/۵×۲۳/۵سم [اوراق عتیق: ۲-۴۹۶]

● **نصایح حکما** / اخلاق / فارسی

nasāyeh-e hokamā

فایده‌ای است شامل نصایح ومواعظ حکمت‌آمیز بزرگان مانند نصایح هوشنگ به پسرخود طهمورت وکلمات کیقباد درآداب کشورداری، سؤال اسکندر از حکیم وسخنان اسکندر واسقلیونس وسولون حکیم وفیثاغورث حکیم ودیوجانس کلبی، افلاطون الهی وارسطاطالیس وبقراط طبیب.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۹۳/۷-۶/۸۳

آغاز: نصایح هوشنگ به پسر خودطهمورت فرمود که احکام واشارت پادشاه به نازله تیر تقدیر ماند که از محیط افلاک به جانب مرکز؛ **انجام:** وفرمود چهار چیز نور بصر را زیان دارد طعام گرم خوردن آب سوزان بر سرریختن روز چشم به آفتاب نگریستن ورفتن دشمن دیدن

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۰گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۸-۴۷۹۴]

←نصایح حکماء فی الحکمة ← طب منظوم
←نصایح حلاج ← نصایح الحسین بن منصور الحلاج و اشعاره

● **نصایح خاقان مغفور** / اخلاق / فارسی

nasāyeh-e xāqān-e maqfūr

از منشآت میرزا عبدالوهاب معتمدالدوله. رساله‌ای است منثور در بیان چگونگی فرمانفرمایی، بذل و امساک، سطوت و رافت، رعیت‌داری و لشکرکشی و لشکرداری، وزیر و دبیر.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۳/۳

آغاز: بسمله. چون فرزند مسعود فرمان فرمای مملکت فارس در مجاری مهمات ملکداری از پیشگاه رای ملک آرای خاقانی استدعای دستورالعملی کرده بود این چند دقیقه از تقریر همایون عجالة الوقت صورت نظیر پذیرفت و بالله التوفیق؛ **انجام:** از وی درخواست علاج و اصلاح مزاج نماید و الحمد لله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا.

خط: نستعلیق عالی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: مقوای روغنی مذهب، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۷-۶۵۶]

● **نصایح الخواجه الطوسی** / اخلاق / عربی

naṣāyiḥ-ul xājih aṭ-ṭūsī

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۴/۱۷

خاتمه اخلاق ناصری؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶-۶۷۱]

←نصایح خواجه عبدالله ←جداول اختیارات ایام

● **نصایح خواجه عبدالله انصاری** / مواعظ، عرفان و تصوف / فارسی

nasāyeh-e xāje ‘abd-ol-lāh ansārī

انصاری، عبدالله بن محمد، ۳۹۶ - ۴۸۱ قمری

ansārī, ‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1006 - 1089)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۰/۲۴-ف

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۰۵۲ق [فیلمها ف: ۱-۵۳۳]

←نصایح خواجه عبدالله انصاری به خواجه نظام الملک طوسی ←پندنامه

←نصایح خواجه عبدالله انصاری به خواجه نظام الملک طوسی ←الهی نامه

● **النصایح الدینیة و الوصایا الایمانیة** / دعا، اخلاق / عربی

an-naṣāyiḥ-ud dīnīya wa-l waṣāya-l īmānīya

حدادی، عبدالله بن علوی، ۱۰۴۴ - ۱۱۳۲ قمری

haddādī, ‘abd-ol-lāh ebn-e ‘alavī (1635 - 1720)

نصایح و سفارشاتی اخلاقی را با آوردن آیات و روایات متفرقه در این مجموعه گزارش کرده و سپس به ذکر بعضی از دعاها و حرزها پرداخته است.

چاپ: مصر، درحاشیه سبیل الاذکار و اعتبار بمایمر بالانسان، ۱۳۲۳ق؛ مطبوعات الجمالیه، ۹۹ص، ۱۳۲۹چاپ شده.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۶۴

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا

نسخه اصل: کتابخانه آکادمی لینچی-رم ۲۷؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۳ رمضان۱۲۸۳ق، صفحات اخیر را سیلمان بن علی بن قفنیت (؟) نوشته؛ ۲۲۸ص [عکسی ف: ۲-۲۹۰]

● **نصایح رسول الله (ص)** / حدیث / عربی - فارسی

nasāyeh-e rasūl-ol-lāh (s)

احادیثی است مشتمل بر نصایح رسول خدا (ص) خطاب به شمعون بن لاوی و قس بن عاصم منقری. همچنین شرح برخی وقایع شب معراج به روایت علی بن ابیطالب (ع) همراه با ترجمه فارسی آنها.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸۹۳

آغاز: نصایح رسول الله (ص) از برای شمعون بن لاوی فقال رسول الله صلی الله علیه و آله: یا شمعون، ان لک أعداء یطلوبک و یقاتلونک لیسلبوا دینک؛ **انجام:** این هنگام رسول خدا (ص) عرض کرد یا رب هل تعطی لأحد من أمتی هذا قال سبحانه هذا مقام سبحانه هذا مقام المقربین من النبینالصدیقین و الشهداء و الصالحین و لخواص من أمتک و هم اثنا عشر من أوصیائک أولهم علی و آخر هم محمد صلوات الله و سلامه علیهم آجمعین.

خط: نسخ مبتدی، کا: علی بن حسن بن محمد علی نورالله نیشابوری، تا: ۱۳۰۰ق؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۲۴-۳۶پ)، ۱۸-۲۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [رایانه]

● **نصایح رشید الدین محمد** / عرفان و تصوف / فارسی

nasāyeh-e rašīd-od-dīn mohammad

نصایح رشید الدین محمد در مکاتیب خود.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۴/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۱۱-۹۴۷]

● **نصایح السلاطین** / اخلاق / فارسی

nasāyeh-os salātīn

خیالی اصفهانی، محمد حسین، ق۱۳ قمری

xīyālī esfahānī, mohammad hoseyn (- 19c)

اهدا به: ناصر الدین شاه (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)

در یک «مقدمه» و دوازده «باب» و «خاتمه» به نثر و نظم فارسی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۵۹/۴

نسخه دوم است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه ۲ ذیقعده ۱۲۷۳ق؛ جلد: تیماج، ۲۵ سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۶-۲۰۸]

● **نصایح الشرایع** / حدیث / فارسی

nasāyeh-oš šarāye‘

در اخلاق مذهبی، در یک مقدمه دارای دوازده حدیث و چندین «فصل» و «خاتمه»: فصل‌ها: ۱. احادیث قدسی؛ ۲. احادیث نبوی؛ ۳. احادیث امامان؛ ۵. در احتضار؛ ۶. مواعظ سداسیات؛ ۷. سباعیات؛ ۱۲. اثنی عشریات؛ ۱۳. منهیات النبی؛ ۱۴. وصایا النبی لعلی؛ ۱۵. عقوبت تارک نماز؛ ۱۶. عقوبت زانی (تا آخر)؛ خاتمه در سفر.

مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ قطع: خشتی [نشریه: ۵-۶۰۲]

● **نصایح شیخ المقامرین به پسر خود** / اخلاق / فارسی

nasāyeh-e šeyx-ol moqāmerīn be pesar-e xod

در دو «قسم»: ۱. نصایح شیخ المقامرین به فرزند خود که چه

کند تا ترقی و پیش رفت کند؛ ۲. کنایات به سیاق رساله ده فصل یا تعریفات عبید زاکانی به ترتیب تهجی.
آغاز: نصایح شیخ المقامرین است به پسر خود برسم کنایه که هر گاه بخواهی موافق سلیقه

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۷۳
انجام: وحشی، عاقبت اندیش و آن کسی که تواند در شهر زندگی کند
خط: نستعلیق، کا: طوسی، تا: ۱۱۹۴ق؛ جلد: مقوا [رایانه]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۹۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** آنگاه با خانه شاگردان ... همیشه با آنها وعده بده که قوجم چون ...
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود۱۲۳۹ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: میشن، ۸ص (۱۶۶-۱۷۳)، اندازه: ۱۴×۲۱/۶سم [ف: ۵-۴۵]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۱۱/۲-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۷۸۱]

● نصایح الشیعة / حدیث / عربی

naṣāyiḥ-uš šī‘a

محمد بن عبدالغفور

mohammad-e bn-e ‘abd-ol-qafūr

تاریخ تألیف: ربیع الاول ۱۰۹۴ق؛ محل تألیف: مشهد مقدس
گفته شده از محمد بن عبدالغفور؛ احادیثی است اخلاقی در پند و اندرز و آداب اسلامی، که در یک «مقدمه» و بیست و پنج «فصل» و یک «خاتمه» گرد آورده شده: المقدمة: فیها اثنا عشر حدیثاً؛ فصل ۱. فی الأحادیث القدسیة؛ ۲. فیما وردعن النبی (ص)؛ ۳. فیما ورد من کلام الائمة علیهم السلام؛ ۴.فضل السواک و الخضاب و أخذ الشارب و الأظفار؛ ۵. الاحتضار؛ ۶.المواعظ السداسیات؛ ۷.المواعظ السباعیات؛ ۸. المواعظ الثمانیات؛ ۹. المواعظ التاسعیات؛ ۱۰.المواعظ العشاریات؛ ۱۱. فیما ورد من الأخبار الاحدی عشریة؛ ۱۲. المواعظ الاثنی عشریة؛ ۱۳.منهیات النبی؛ ۱۴.وصایا النبی لعلی؛ ۱۵. عقوبة تارک الصلاة؛ ۱۶.عقوبة الزانی؛ ۱۷. فضیلة التزویج؛ ۱۸.آداب الأکل و الشرب؛ ۱۹. فضائل الأئمة علیهم السلام؛ ۲۰.ذم الملاحدة و أهل البدع؛ ۲۱. فیما ورد عن الصادق علیه السلام؛ ۲۲.فضل الصلاة علی النبی؛ ۲۳. فضیلة القرآن؛ ۲۴. فضیلة الضیف و ضیافته؛ ۲۵. فضیلة صوم التطوع و الفریضة؛ الخاتمة: فیما جاء فی السفر.
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطاهرین و بعد فقد الفت رسالة وجیزة من الاحادیث النبویة و الاخبار المصطفویة و الائمه الهادیه (ع) و سمیتها بنصایح الشیعه بعون الله ...
انجام: فان استطعت أن تکون یدک العیا فافعل، و فقنا الله و ایاکم لما یحب و یرضی انشاء الله

چاپ: تهران، چاپ سنگی، ۱۳۰۴ق، به همراه فضائل ابن شاذان

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۵۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال (ص) من اراد ان یطوی الارض فلیتخذ النقد من العصا و النقد ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، یادداشتی به تاریخ ۱۲۸۹ق و دیگری به تاریخ ۱۲۸۶قو یادداشتی از محمد صادق بن محمد باقر حسینی آمده؛ جلد: تیماج مذهب، ۹سطر (۴×۱۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۵-۵۲۷]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۹۶۳۹
آغاز: بسمله سپاس بیقیاس و ستایش رفیع الاساس مخصوص یگانه ایست جل شانه؛ **انجام:** ادا کردن امانت و راستی در گفتار و نیکو کردن صحبت هر کسی که مصاحبت اوست ... سنه ۱۲۳۶
خط: نسخ، کا: محمد هاشم طباطبائی، تا: ۱۲۳۷ق [الفبائی: -۵۸۳]
۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۵۰۶/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه۳ صفر۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲-۷۰۴]
۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۰۹۹
بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق [نشریه: ۱۳-۳۶۵]
۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۱۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج، ۴۸گ (۱۰پ-۵۷ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۸-۱۴]
۶. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۲۸۷/۸
در فهرست با عنوان «رسالتی در اخبار شیعی» آمده، از فصل سوم تا فصل ۱۹ بدین‌گونه «الفصل الثالث مما ورد من کلام الائمة علیه السلام الفصل التاسع عشر فی فضائل الائمة»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۳گ (۷۷ر-۱۰۹پ)، قطع: ربعی [نشریه: ۳-۴۰۸]

● النصایح الصغری / اخلاق / عربی

an-naṣāyiḥ-uṣṣuġrā

زمخشری، محمود بن عمر، ۴۶۷ - ۵۳۸ قمری

zamaxšarī, mahmūd ebn-e ‘omar (1075 - 1144)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۸/۱-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا3733 .Or (ریو ص ۶۳۲ ش ۱۰۰۳)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۲گ (۱-۱۲) [فیلمها ف: ۱-۵۲۵]

● نصایح الصوفیه / عرفان و تصوف / عربی

naṣāyiḥ-uṣṣūfīya

پند و اندرزهایی است عرفانی با نقل بسیاری از گفته‌های عرفا و صوفیان مشهور صدر اول، با اشعاری گویا از مؤلف که ظاهراً از

وعاظ بوده و این کتاب را برای واعظان نگاشته است و ضمناً حالات و مقامات خلفای اربعه و ائمه مذاهب چهارگانه اهل سنت و عمر بن عبدالعزیز را نیز می‌نگارد. این کتاب در چند فصل تنظیم شده و پاره‌ای از این فصل‌ها دارای خطبه‌های جداگانه می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۷۲

آغاز: قد عفر کل منهم فی التراب وجهه المصون اذا خلا حزینهم بنفسه أن ماشکا

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه قدیم؛ جلد: مقوایی، ۱۵۴گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۳-۵۶]

←نصایح طبی ←طب منظوم

←نصایح طبیة منظومة ←ارجوزة فی الوصایا

● **النصایح علی الشرع المصطفوی** / عرفان و تصوف / عربی

an-naṣāyiḥ ʻala-š šarʻ-il muṣṭafawī

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ قمری

ebn-e ʻarabī, mohammad ebn-e ʻalī (1166 - 1241)

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین ... الوجد الحاصل عن التواحید لا یعول علیه و الوجود الذی یکون عن مثل

انجام: التحلی الالهی فی الاجسام الطبیعیة کانت ما کانت ... تمت النصایح علی الشرع المصطفوی لامام الکامل ابی عبدالله محیی الدین محمد بن علی بن محمد بن احمد بن العربی الطائی الحاتمی

۱. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۱۶/۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسینی بخاری، عطاء الله بن محمد، تا: ۸۴۳ق؛ جلد: تیماج، ۴گ (۸۸ر-۹۱پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۹۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۹۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۸گ (۱۶۵پ-۱۷۲پ) [ف: ۱۴-۴۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۹۸/۹

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۱۷۶پ-۱۸۲پ) [ف: ۱۴-۴۸]

● **نصایح علی بن موسی رضا به مامون** / اخلاق / فارسی

nasāyeh-e ʻalī-ye bn-e mūsā rezā be mamūn

علی بن موسی (ع)، امام هشتم، ۱۵۳ - ۲۰۳ قمری

ʻalī ebn-e mūsā, emām-e haštom (771 - 819)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۳۶/۲۷-ف و ۱۳۳۸/۲۷-ف

نسخه اصل: بادلیانAdd. 69 اوزلی (ش ۱۲۴۱)؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۰۰ق [فیلمها ف: ۱-۵۸۳]

● **نصایح غوث اعظم (ترجمه)** / اخلاق / فارسی

nasāyeh-e qaws-e aʻzam (t.)

به مریدان خود از عربی به فارسی، گویا از سید محمد غوث.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۹۱۴/۱۰

آغاز: فرمودند که ای مرید لازم گیر بر خود پرهیزکاری را؛

انجام: حق تعالی توفیق دهد به همه طالبان خود باین نصایح آمین یا رب العالمین فقط

کا: غلام حیدر، تا: دوشنبه ۱۵ ذیقعده۱۲۹۴ق؛ ۲گ (۲۵۷ر-۲۵۸ر)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۷۳۵]

● **نصایح کارزار** / مواعظ / فارسی

nasāyeh-e kār-zār

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۶۶/۲۲

بی‌کا، تا: گویا قرن ۱۰ و ۱۱؛ ۲ص (۶۸۱-۶۸۲) [ف: ۶-۴۴۱]

● **النصایح الکافیة لمن یتولی معاویة** / تاریخ اسلام / عربی

an-naṣāyiḥ-ul kāfīya li-man yatawallī muʻāwīya

علوی، محمد بن عقیل، ۱۲۷۹ - ۱۳۴۹قمری

ʻalavī, mohammad ebn-e ʻaqīl (1863 - 1931)

تاریخ تألیف: شنبه ۱۱ صفر ۱۳۲۶ق؛ محل تألیف: سنگاپور

رساله مهمی است در تاریخ معاویه و روشن ساختن حقیقت حال وی با استناد به مصادر اولیه اهل سنت.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فانی قد اطلعت علی سؤال صورته: سئل قد قال لی احد العلماء ان من یلعن معاویة

چاپ: مشار عربی، صص۹۵۴+۹۵۵؛ هند، بمبئی، مظفری، ۱۳۲۶ق، به اهتمام: در صفحه آخر کتاب عبارت زیر درج شده است: «لا یمکن الطبع الکتاب الا باذن مؤلفه السید. محمد بن عقیل فی سنجافورا او وکیله السید ابوبکر شهاب فی حیدر آباد دکن»

[معجم المطبوعات ۱۶۳۱/۲؛ میراث مشترک ایران و هند: ۱-۱۴۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۲۱

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه شخصی ـ نروژ؛ خط: مغربی، کا: عبد الله بن عبد السلام الموغه، تا: ۲۹ صفر۱۳۸۲ق؛ از روی نسخه چاپ شده سال ۱۳۲۶ق (سال تألیف)، محشی؛ با صورت تقریظ ابوبکر بن عبد الرحمن بن شهاب الدین علوی حسینی و فهرست کتاب؛ ۲۵۸ص [عکسی ف: ۳-۴۰۴]

←النصائح (کتاب ...) ←ثعلبیه
←نصایح کبار ←النصایح الکبری
←نصائح الکبار ←اطواق الذهب

● **النصایح الکبری = نصایح کبار = المقامات** / اخلاق / عربی

an-naṣāyiḥ-ul kubrā = naṣāyiḥ-un kubbār = al-maqāmāt

زمخشری، محمود بن عمر، ۴۶۷ - ۵۳۸ قمری

zamaxšarī, mahmūd ebn-e ‘omar (1075 - 1144)

تاریخ تألیف: ۵۱۲ق

از دیباچه رساله به دست می‌آید در سال ۵۱۲ که او به ۴۱ سالگی عمر خویش رسیده بود دچار بیماری شد و در اثر آن تغییر حال بر او عارض گردید وانقطاع از مردم و فرار الی الله را برگزید تا آن که مکه مکرمه را برای سکونت اختیار کرد و در آن جا به هنگام فجر خوابی دید و در آن رویا این ۵۰ مقامه به او الهام شد. مؤلف در ابتدای هر یک از مقامات، خود را با عنوان «یا اباالقاسم» مورد خطاب قرار داده و نصایح و پندهای سودمندی را بیان می‌کند. کتاب از مبحث «مقامة المراشد» و «مقامة التقوی» شروع و به مبحث «مقامة ایام العرب» ختم می‌شود. به گفته کشف الظنون (۱۹۵۵/۲) مؤلف کتاب دیگری به نام «نصایح الصغار» دارد.فهرست مقامات: ۱. المراشد؛ ۲. التقوی؛ ۳. رضوان؛ ۴. الارعراء؛ ۵. الزاد؛ ۶. الزهد؛ ۷. الانابه؛ ۸. الحذر؛ ۹. الاعتبار؛ ۱۰. التسلیم؛ ۱۱. الصمت؛ ۱۲. الطاعه؛ ۱۳. المنذره؛ ۱۴. الاستقامه؛ ۱۵. الطیب؛ ۱۶. القناعه؛ ۱۷. التوقی؛ ۱۸. الظلف؛ ۱۹. العزله؛ ۲۰. لاعفه؛ ۲۱. الندم؛ ۲۲. الولایه؛ ۲۳. الصلاح؛ ۲۴. الاخلاص؛ ۲۵. العمل؛ ۲۶. التوحید؛ ۲۷. العباده؛ ۲۸. التصبر؛ ۲۹. الخشیه؛ ۳۰. اجتناب الظلمه؛ ۳۱. التهجد؛ ۳۲. الدماء؛ ۳۲. التصدق؛ ۳۴. الشکر؛ ۳۵. الدسوه؛ ۳۶. النصح؛ ۳۷.المراقبه؛ ۳۸. الموت؛ ۳۹. الفرقان؛ ۴۰. النهی عن الهوی؛ ۴۱. التماسک؛ ۴۲. الشهامه؛ ۴۳. الخمول؛ ۴۴. العزم؛ ۴۵. الصدق؛ ۴۶. النحو؛ ۴۷. العروض؛ ۴۸. القوافی؛ ۴۹. الدیوان؛ ۵۰. ایام العرب.

آغاز: بسمله بالواحد العدل اثق و احمده علی ما ادرج لی من آلائه فی تضاعیف ابتلائه ... و اصلی علی المنبعث بالفرقان الساطع ... محمد و آله هذه نصائح انشاها الشیخ الامام ... استاد الدنیا ... محمود بن عمر الزمخشری رحمة الله علیه و ازل النور والحبور الیه فی عام المنذره و هی مرضة ناهکه مرضها فی مستهل شهر الله الاصم من سنةثنتی عشره و خمسمایه و هی الحادیه و الاربعون من عمره و کانت سبب انابته و فیئه ... الی ان تصرف به الافکار ... الی الاناخة باشلاء الحرم ... والذی ندبه لانشائها انه اری فی بعض اغفا آت الفجر کانما هتف به من یقول یا ابا القاسم اجل مکتوب ... و ضم الی هذه الکلمات ما ارتفعت به مقامه ثم آنسها با خوات حتی وافاها بخمسین ... المقامة الاولی فی المراشد یا ابا القاسم ان خصال الخیر کتفاح لبنان کیف ما قلبتها دعتک الی نفسها

انجام: و کان بین شیبان لم یغض بین اظهرها ابن سعدها حین استصحب عمروا الی قبة فیها الرشاء الاحور بل الموت الاحمر فلقی من الشیخ نفحة نثرت امعائه و ان فلق هو من راسه سواء ه. تم کتاب النصائح الکبار

چاپ: مصر، ۱۳۱۲ق

[دار الکتب قاهره ۳۷۳/۳و ۲۲۵؛ ف برلین ۸۷۴۹؛ کشف الظنون ۱۷۹۱/۲؛ ذخائر التراث العربی۵۵۳/۱؛ الاعلام زرکلی ۱۷۸/۷؛ معجم المطبوعات ۹۷۶/۱؛ بروکلمان، ج۵، ص ۲۳۱-۲۳۲؛ مخطوطات الادب فی المتحف العراقی، ص ۶۰۴-۶۰۵؛ آلوارت، ح ۷، ص۶۴۱-۶۴۲؛ دنا ۱۰: ۷۰۶ (۱۲ نسخه)]

شروح و حواشی:

۱- شرح المقامات؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷-۵۳۸ق)
۲- ایضاح المقامات الزمخشریة؛ نجفی، احمد بن سلامه (-۱۱)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۲۲/۴

خط: نسخ، کا: محمد بن ابی یوسف عمر، تا: پنج‌شنبه پایان رجب و شعبان۵۸۹ق؛ کاغذ: دولت آبادی، ۱۵سطر [ف: ۵-۳۱۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۳۹

آغاز: برابر

مقاله ۱-۵ از ۵۰ مقاله؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۴ جمادی الثانی ۷۲۱ق؛ جلد: تیماج، ۳ص (۲۰۹-۲۱۱)، ۴۱سطر ، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۷۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۸۳/۳-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ در کنار مقامات زمخشری این یادداشت آمده: «تم تنقیطه بید الفقیر عمر شوال ۱۲۰۸»؛ ۳۷گ (۲۴پ-۶۰ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۳-۵۲۹]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۲۷۸ص (۱۴۰-۴۱۷)، ۷ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۷-۲۵۴]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۲۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: لطف علی بن مؤیدالدوله طهماسب میرزا؛ در پایان نامه‌ای است از شمس العلماء حاجی میرزا یوسف بن شاهزاده کشیکچی باشی در ۱۲۹۷ به عربی؛ کاغذ: ترمه، ۷۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۸×۲۳/۸سم [ف: ۱-۵۲۹]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الصلاة و السلام و التحیة فی الغدوات و الاصائل علی النبی و آله واصحابه واحبائه امثل الاماثل.

خط: نسخ، کا: آقا سید مکتب دار، تا: ربیع الثانی۱۲۵۷ق؛ محشی؛ جلد: مقوایی، ۴۵گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [محدث

ارموی مخ: ۳-۱۵۱۳]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۶۴/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** لئلاتقع فی اغفال الباطل

در سی و چهار مقامه؛ خط: نستعلیق معرب، کا: مسیح بن عبدالحمید، تا: حدود۱۲۸۰ق؛ جلد: میشن، ۲۲ص (۱۵۹-۱۸۰)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۹سم [ف: ۵-۸۵]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۲۵/۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید محمد طباطبایی طبیب یزدی، تا: پنج‌شنبه ۱۷ جمادی الاول۱۲۸۶ق؛ جلد: میشن، ۱۰گ (۸۳پ-۹۲پ)، اندازه: ۲۲×۳۵/۳سم [ف: ۲۹/۱-۵۹]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۸۲/۳

آغاز: قال عبدالله ... محمود بن عمر زمخشری اللهم انی احمدک علی ما ازللت الی من نعمتک؛ **انجام:** والمؤمن لایرضی. بدینه بذا

خط: نسخ، کا: عبدالوهاب محلاتی، تا: ۱۶ شوال۱۲۸۸ق؛ جلد: میشن، اندازه: ۱۴/۳×۲۱/۶سم [ف: ۷-۲۳۰]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۸۲/۴

خط: شکسته نستعلیق، کا: احمد بسطامی، تا: دوشنبه آخر ربیع الاول۱۲۸۸ق؛ اندازه: ۱۴/۳×۲۱/۶سم [ف: ۷-۲۳۰]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۷۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۵ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۰۶/۳

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه میبدی - کرمانشاه ۱۴۶؛ کا: محمد حسین گرگانی، تا: محرم۱۳۰۰ق؛ ۷۳ص (۱۰۰-۱۷۲) [عکسی ف: ۶-۳۵۵]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۱۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مذهب، ۷۳گ (۵۵پ-۱۲۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۲-۲۰۲]

←نصائح لقمان> وصیة لقمان
←نصایح لقمان> پندنامه
←نصایح لقمان> صد پند
←نصایح لقمان> نصایح
←نصایح لقمان> وصیة لقمان لولده

● نصائح لقمان / اخلاق / عربی

nasāyeh-e loqmān

شریف لاهیجی، قطب الدین محمد بن علی، - ۱۰۹۷ قمری

šarīf-e lāhījī,qotb-od dīn mohammad ben ʻalī(- 1686)

رساله‌ای مختصر در ذکر حکم و نصایح لقمان حکیم به فرزندش است که از مآخذ معتبر جمع‌آوری گردیده است. نام مؤلف در پایان کتاب، آمده و در منابع موجود نامی از این کتاب یافت نشد.

[ریحانة الأدب ۴۷۵/۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۱۷/۷

آغاز: فی تاریخ ابن الجوزی و عندی بخطه أن لقمان أرسل ابنه إلی غریم کان فی قریة أخری لیأخذ منه دیناً علیه؛ **انجام:** تذکرة الفقیر إلی الله الغنی قطب الدین محمد بن شیخ علی الشریف اللاهیجی؛ تمت.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳گ (۲۷-۲۹)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۹-۳۶۰]

● نصایح لقمان / مواعظ / عربی

nasāyeh-e loqmān

مجموعه‌ای است از نصایح لقمان به فرزندش که طی هشت مقاله تنظیم شده است بر فراز برگ نخست عنوان «روضة المنافی فی الحکم و النصایح» تحریر شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۳۹/۱

آغاز: الله بدو اوامرک و کماله ... العمرو العیش یوماً بیوماً اعرف کل شی و اختار افضله ما تردی الفقر و اشر من الغنی الردی؛ **انجام:** و لا تعادی رجل کبیر لیلاً تقاتلک بالشر بحیث لاتعلم. یا بنی ... من یحسن لباسه یحسن منطقه و السلام.

خط: نسخ عربی، کا: یوسف نعمه، تا: ۱۲۰۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ در برگ آغازین رویای صادقه‌ای از شیخ ناصر بویهی به نقل از مقدمه شرح شرایع سید حسین قزوینی آمده؛ ۱۲گ(۲ر- ۱۳ر)، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۶/۵) [ف: ۴۱-۲۲۲]

● نصایح لقمان / اخلاق / فارسی

nasāyeh-e loqmān

مجموعه‌ای از نصایح لقمان به فرزندش می‌باشد که از آیات و روایات جمع‌آوری شده است.

۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷/۱

آغاز: بسم الله، ظهور لقمان حکیم چهار هزار و سیصد و هفتاد و سه بعد از ...؛ **انجام:** هیچ یاری گرانتر از همسایه نباشد و هیچ تلخی چون احتیاج به خلق نیست.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱۵ص (۲-۱۶)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲-۲۹۲]

۲. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۰۲۸/۱

آغاز: بسم الله، ظهور لقمان حکیم چهار هزار و سیصد و هفتاد و

سه بعد از؛ **انجام:** از اعمال فلسطین است مدفون ساختند و مدت زندگانیش دویست سال بود
خط: نستعلیق، کا: محمد محسن بن حسن مصلحت گزار، تا: ۱۱ رجب۱۳۲۳ق، جا: بغداد؛ در فهرستواره کتابهای فارسی ۶۶۳/۸ و الذریعه ۱۷۱/۲۴ و مشار ۵۲۲۲/۵ کتاب نصایح لقمان آمده است لکن این نسخه با هیچ یک از آنها تطبیق ندارد؛ جلد: مقوا، ۲۲ص (۱–۲۲)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲–۲۵۳]

● **نصایح لقمان حکیم** / اخلاق / فارسی
nasāyeh-e loqmān-e hakīm
ذهبی زنجانی، عبدالکریم بن محمد علی، -۱۲۹۹ قمری
zahabī zanjānī, ‘abd-ol-karīm ebn-e mohammad ‘alī(- 1882)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۸۰
آغاز: بسمله و به نستعین ... وصایای مردمان بزرگ که زمان؛
انجام: دو سه حب صبح دو سه حب وقت عصر میل فرمائید انشاءالله ... تحریر یافت سنه ۱۲۹۴
خط: نستعلیق شکسته، کا: میرزا بزرگ طاهرین رحمت الله، تا: ۱۲۹۴ق؛ جلد: میشن [رایانه]

● **نصایح لقمان حکیم = صد پند** / اخلاق / فارسی
nasāyeh-e loqmān-e hakīm = sad pand

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۴۷۷/۲
آغاز: ای فرزند خدای عز و جل را بشناس پدر و مادر را عزیز و محترم دار خدمت ایشان را مغتنم شمار ...
خط: نستعلیق و شکسته، کا: غلامرضای گرگانی، تا: ۱۳۳۵ق؛ ۴ص (۳۳–۳۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۵۰–۲۲۱]

● **نصایح مشفقانه و مهر و محبت ومودت و الفت زن و شوهر** / اخلاق / فارسی
nasāyeh-e mošfeqāne va mehr va mohabbat va mavaddat va olfat-e zan va šohar
احتشام الدوله، – ۱۲۷۸ قمری
ehtešām-od-dowle (- 1862)
رساله‌ای است در پندیاتی برای زنان که در عنوان و به همان خط اصلی متن، از مصنفات مرحوم شاهزاده خانلر میرزا احتشام الدوله (با دعای رفتگان برای وی) دانسته شده است. نام گزینش شده برای آن هم از همان عنوان گرفته شد. خانلر میرزا در شب یلدایی به نگارش این رساله اقدام کرده است. وی در آغاز آن از رساله کلثوم ننه نام برده و از آن تجلیل کرده است. نثر رساله آمیخته به اشعار و امثال است. (جواد بشری)
آغاز: بسمله – بعد حمد خدا و ذکر صفات محمد و آل محمد او [کذا] صلوات الله علیه و علیهم اجمعین در شب یلدا که حدود پایانش نا پیدا، خود را مشغول کردن خواستم که مونسی برای تنهایی بهتر از کتاب و آئینی لایق تر از سیر الولوالالباب بچشم مطالعه کتب سر آمد و آفتاب بر نیامد ...
انجام: باید کاری کند که ندامت بار نیاورد اگر مایل عیش است و توقع از خوشی دارد که عمر خود را بخوشی بگذراند با رفیق باشد که مالک جان و مال مرد باشد و مرد را بی او عیش حرام باشد و ساعتی بر مفارقت او صابر نباشد و شب و روز در سفر وحضر چون جان گرامی با هم باشند. آنچه به خاطر رسید از سلوک زن با مرد، در شب تنهایی این کتاب را سیاه نمودم. این است که اگر کسی این نحو سلوک بکند و بد ببیند و بد بگذراند یا محتاج به مصلح باشد مرا لعنت کند و الا باید مرا بدعای خیر شاد دارند. عمر ما که گذشته بکار نمی آید. بکار هر کس بیاید عیش کنند. و السلام علی من اتبع الهدی.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۸۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ ۲۸گ (۱۰۲پ–۱۲۹پ)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۴/۳×۲۱سم [ف: ۲۷/۱–۴۳۹]
۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۸۴۴/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** اغلب مردان را دیده ایم که درظاهر چاره نداشته اند بلی بلی گفته اند وتصدیق وتعریف حرکات وسکنات خانم را کرده اند ماشاء الله ماشاء الله به فلک رفته واسفند خواسته دود کند درتعریف خانم اشعار مناسب خوانده اند
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۱سم [ف مخ: ۵–۲۲۲۳]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** ما را فراموش کند.
تذکر: نام مؤلف و کتاب به استناد نسخه ش ۳۸۴۴/۱ مسجد اعظم ذکر شد؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مذهب؛ جلد: میشن، ۴۳گ، ۹سطر ، اندازه: ۸/۵×۱۲/۸سم [ف: ۲–۳]

● **نصایح معصومین (ع)** / اخلاق / فارسی
nasāyeh-e ma‘sūmīn
خلخالی، محمد قاسم، ق۱۴ قمری
xalxālī, mohammad qāsem (- 20c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۶۵۹
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

←نصایح الملوک > تحفة الوزراء

←نصایح الملوک←تحفة الملوک
←نصایح الملوک←توزک تیموری
←نصایح الملوک←ملحقات نصاب الصبیان
←نصایح الملوک←نصیحة الملوک
←نصایح الملوک←نصیحت نامه

● **نصایح الملوک = نصیحة الملوک** / اخلاق / فارسی
nasāyeh-ol molūk = nasīhat-ol molūk
غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ - ۵۰۵ قمری
qazālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)
اهدا به: محمد بن ملکشاه سلجوقی (۴۹۸-۵۱۱ق)
تاریخ تألیف: ۵۰۳ق
این کتاب جز «فرزند نامه = نصیحت نامه» اوست. شمار بخش‌ها در نسخه‌ها یکسان نیست. به نوشته همائی در پیشگفتار چاپ اینکتاب، در دو بخش است: ۱. دیباچه و «اصل»ها و دوم «چشمه اول و دوم» که به گمان از غزالی است (ص ۱-۸۰ چاپی)، ۲.هفت «باب» که متن کتاب تلقی شده که به گفته ایشان نباید از غزالی باشد. نمایه از روی چاپ همائی: دیباچه در ده «اصل»: ۱) آغاز اصول اعتقادات که بیخ ایمان است، ۲) بندگی حق تعالی، ۳) قدرت و توانایی، ۴) علم او، ۵) خواست و ارادت او، ۱۰) فرستادگان وی، سپس شاخه‌های درخت ایمان، در ده «اصل»: ۱) والی قدرت را ولایت بداند، ۲) همیشه تشنه (مشتاق) باشد، ۳) بدان قناعت نکند که خود ظلم نکند، ۴) تکبر والی، ۵) هرچه به خود نپسندد به هیچ کس نپسندد ...، ۱۰) شرعیت کارها. آنگاه دو «چشمه» که آبشخور درخت ایمان است، چشمه ۱) شناخت دنیا، ۲) شناخت نفس بازپسین. بخش دوم به اعتبار همایی، هفت «باب»است: ۱) عدل و سیاست و سیرت ملوک وذکر پادشاهان پیشین، ۲) وزیران و سیرت ایشان، ۳) دبیران و هنرمندی ایشان، ۴) اندر همت ملوک و بلند همتی، ۵) حکمت حکیمان ...، ۷) اندر صفت زنان و خیر و شر ایشان. دست کم این کتاب دو بار به عربی ترجمه شده است. (احمد منزوی)
آغاز: (دیباچه)بسمله ... حمدله. و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین بدان یا ملک مشرق که خدای را تعالی بر تو نعمتها بسیارست و شکر آن بر تو واجب است.
انجام: بر مرد رسد بلای دو جهان از زن×× آخر ناید وفا چنین دان از زن.
چاپ: با تصحیح استاد جلال الدین همائی چاپ شده، تهران، ۱۳۵۱ش، با پیشگفتار همائی
[معجم المطبوعات ۱۴۱۱/۲. مقدمه استاد همائی بر چاپ نصیحة الملوک؛ غزالی نامه: ۲۳۹؛ فهرستواره منزوی ۶۶۷/۶]
شروح و حواشی:
۱- نصایح الملوک (منتخب)
۲- نصایح الملوک = التبر المسبوک فی نصیحة الملوک؛ اربلی، علی بن مبارک (- قرن ۶)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۲/۲عکسی
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه ایا صوفیه در ترکیه، شماره ۲۹۱۰؛ بی‌کا، تا: قرن ۸ [عکسی ف: ۴-۳۷]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹/۱-ف
نسخه اصل: فاتح ش ۵۴۰۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر ربیع الثانی۷۰۹ق؛ ۳۱گ (۱پ-۳۱ر)، ۱۵سطر [فیلمها ف: ۱-۴۰۵]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۴/۱-ف
نسخه اصل: نور عثمانیه ش ۲۶۳۶؛ خط: نستعلیق، کا: بایزید بن صادق صوفی کرمانی، تا: ربیع الاول۸۵۳ق، جا: اردبیل [فیلمها ف: ۱-۴۲۱]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۰/۱-ف
خط: نسخ، کا: کمال الدین حسین بن شمس الدین محمد کرمانی، تا: قرن ۱۰؛ ۲۸گ (۱-۲۸)، ۱۵سطر [فیلمها ف: ۱-۴۶۵]
۵. تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه: ۵۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [نشریه: ۷-۷۰۱]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۴۵ و ۳۷۵۴-ف
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز ووسط وانجام؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۴۰گ، ۱۱سطر (۹/۴×۴/۴)، اندازه: ۶×۱۴/۴سم [ف: ۱۵-۴۰۶۵] و [فیلمها ف: ۲-۲۴۳]
۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۴/۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین و السلام سید المرسلین محمد و اله الطیبین الطاهرین، قال الشیخ امام زین الدین شرف الائمه؛ **انجام:** سعد بن سلم الباهلی با هرون الرشید گفت حال من تنگ شده و وام بسیار بر من گرد آمده و امداران بر من سخت گرفتند بیچاره شدم.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: شیراز و تهران (احتمالا)؛ جلد: تیماج، ۳۹۶گ، ۱۶سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳-۲۶۱]
۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۵
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: محمد علی امید، تا: ۱۲۷۴ق، جا: تهران؛ با سر لوح مذهب، مجدول؛ جلد: تیماج، ۶۶گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳-۴۵۰]
۹. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۳۴ فیاض
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۳ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: -۲۴۲]
۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۹۸/۱-ف
نسخه اصل: چند نسخه از کتابخانه‌های یوگسلاوی (M.s.p.II11). برای «ملک شرق»؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: روز عاشورا، جا: برسه؛ ۱۲۰ص [فیلمها ف: ۱-۶۳۳]

● **نصایح الملوک (منتخب)** / اخلاق / فارسی
nasāyeh-ol molūk (mn.)
وابسته به: نصایح الملوک = نصیحة الملوک؛ غزالی، محمد بن محمد (۴۵۰–۵۰۵)
گزینه‌ای است از کتاب نصیحة الملوک غزالی.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۷۰۵/۱۱
آغاز: بسمله و بک نعتصم یا کریم سلام الله ... اگر ندانستی که سینه آن خلاصه عمر بتأیید ربانی منشرح است ...
خط: نستعلیق، کا: شیخ عبدالکریم بن شیخ بدر، تا: ۱۱۱۴ق؛ جلد: تیماج، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲–۵۷۵]

● **نصایح الملوک = التبر المسبوک فی نصیحة الملوک** / اخلاق / عربی
naṣāyiḥ-un mulūk = at-tibr-ul masbūk fī naṣīḥat-il mulūk

اربلی، علی بن مبارک، ق۶ قمری
erbelī, ʻalī ebn-e mobārak(- 12c)
وابسته به: نصایح الملوک = نصیحة الملوک؛ غزالی، محمد بن محمد (۴۵۰–۵۰۵ق)
اهدا به: اتابک موصل آلب قتلق (۵۹۵ق)
این رساله ترجمه عربی زیبایی ازرساله «نصیحة الملوک»غزالی می‌باشد که صفی الدین ابوالحسن علی بن مبارک اربلی برای اتابک موصل آلب قتلق ترجمه نموده است.به اشتباه ترجمه را در نسخه‌های چاپ شده، به خود غزالی نسبت داده‌اند.
آغاز: الحمدلله علی افضاله ... و بعد فانه سئلنی بعض المتقدمین ان انقل هذاالکتاب ... من اللغه الفارسیه الی الالفاظ العربیه ... و لم اغیر شیئا من وضع الکتاب ... قال الشیخ الامام ... الغزالی ... اعلم یا سلطان الشرق و الغرب
چاپ: مصر، قاهره، الازهر، ۱۳۱۹، سربی
[معجم المطبوعات ۱۴۱۱/۲. مقدمه استاد همائی بر چاپ نصیحة الملوک؛ غزالی نامه: ۲۳۹؛ میراث مشترک ایران و هند: ۲–۹۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۲۳
آغاز: الحمدلله علی انعامه و افضاله ... رسم مولانا الامیر الاسفهسالار الاجل السید الکبیر ... سعد الدوله بهاء المله فخر الامه مجد الملوک ابو منصور قاتما [نام ...] معین امیرالمؤمنین ... ان ینقل هذا الکتاب و هو کتاب نصیحة الملوک من اللغة الفارسیه الی الالفاظ العربیه فامتثل الخادم و نسخه ... و نقله علی ترتیبه و صورته و لم یغیر شیئا من وضع الکتاب و صیغته ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۰۵ص، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۱۵سم [ف: ۱۰–۶۹۶]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۸–ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۸۷۹. (به نام محمد بن ملکشاه سلجوقی)؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن عبدالرحمن کبیر، تا: جمعه پایان صفر۸۶۳ق؛ ۶۲گ، ۱۷سطر [فیلمها ف: ۱–۲۶۶]
۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۱۷۴
انجام: فقالت لخسروا نظر ... خست هذا الرجل و سفالته سقط منه درهم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۱۲گ، ۱۵سطر (۷/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳–۸۸۲]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۸۶۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** ان لایعمل احد برأی النساء و مشورتهن و من فعل ذلک خسر الدرهم ثلاث دراهم.
خط: نسخ، کا: عمر بن الحاجی موسی بن صدرالدین بهبهانی، تا: ۲۸ ذیقعده۱۰۳۹ق؛ تملک: محمد ابن حسین ابن علی افراسیابی؛ مهر: «محمد جعفر بن محمد باقر شریف السبزواری۱۱۱۷» (چهارگوش)؛ جلد: تیماج، ۱۰۹گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم [ف: ۵۱–۱۸۳]
۵. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۱۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام [نشریه: ۴–۳۷۶]
۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷۹
آغاز: العربیة اشارة الی معانیها و تلویحاً الی مقاصدها و مغازیها و أنا اعتذر من تقصیری غایة الاعتذار؛ **انجام:** کل البلا منهن یأتی و الوفا×× منهن لا یأتی مع الازمان
خط: نسخ زیبا معرب، کا: سلیمان بن صالح بن احمد بن صالح النجیل جمری بحرانی، تا: پنج‌شنبه ۲۹ ربیع الاول۱۱۱۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۹۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۲–۱۷۳]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۶۳/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۹–۱۱۱۴؛ جلد: تیماج نیلی، ۴۱گ (۹۶پ–۱۳۶ر)، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: ۲۰–۵۷]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۵۵/۱–طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یجب علی اللرجل ... ان یحتاط فی خطبة النساء ... و لیتزوج الولود. و الله الموفق للسداد المتفضل بالارشاد.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۰۷ص (۱–۱۰۷)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۳–۴۲]
۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۳۶
خط: نسخ، کا: اصفهانی، محمد مهدی بن محمد تقی، تا: ۱۳۰۲ق، به فرمان سرکار آقا میرزا رضا پسر حاج میرزا نصرالله مستوفی گرگانی؛ آغاز یکی دو صفحه از دیباچه افتاده؛ آقای باستانی این نسخه را نشناخته و پنداشته که قواعد العقائد ابی حامد محمد غزالی است همان دومین کتاب احیاء العلوم او که گویا برای مردم قدس (اورشلیم) ساخته و الرسالة القدسیة فی قواعد العقاید هم خوانده می‌شود، ولی چنین نیست و نسخه را من با

ترجمه فارسی آن سنجیده‌ام؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۲۷گ، ۱۵سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۶۴۱]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۳۴-ف

نسخه اصل: دارالکتب المصریه ۶/۱ (فهرست ص ۵۳۲) (بنام سنجر)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه تحریر دیگری است از نصحیة الملوک غزالی برابر با ص ۱-۳۹ چاپ آقای همائی و با آن اختلاف بسیار دارد در عبارت و گویا به اصل کتاب غزالی نزدیکتر است و باید جداگانه چاپ شود [فیلمها ف: ۱-۲۶۶]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷ط

آغاز: بسمله. کتاب نصیحة الملوک فی ذکر الموعظه بالوصیة من القرآن و غیر ذلک و زواجر الرحمن التی وصی بها الانسان و ارغم بها الشیطان؛ **انجام:** یا موسی اذا رایت الفقر مقبلا قل مرحبا بشعار الصالحین.

خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: شیخ احمد بن شیخ علی در ۱۵۱۱؛ ۱۲۶ص، ۱۶-۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۲۴/۳-۲۹]

۱۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۱۹۳

آغاز: الحمد لله علی انعامه ... قال ابوحامد محمد بن محمد عزالی وهو یخاطب السلطان محمد بن ملک شاه رحمة الله علیه اعلم یا سلطان العالم

خط: نسخ جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ از موقوفات رضمانیه ۱۲۳۰؛ جلد: مذهب، ۱۵سطر ، اندازه: ۲۶×۲۵سم [ف: -۱۰۱]

● نصایح الملوک = آداب سلطنت / اخلاق / فارسی

nasāyeh-ol molūk = ādāb-e saltanat

شریف حسینی، محمد رحیم، ق۱۳ قمری

šarīf hoseynī, mohammad rahīm (- 19c)

پندها واندرزهایی است که به پادشاهان ورعیت داده در روش رعیت‌پروری وشاه‌دوستی این کتاب به پادشاه زمان (که نامش درمقدمه نیامده) تقدیم شده ودارای سه «باب» است مشتمل بر چند «فصل»: باب ۱. دربرهان بر لزوم وجود سلطان؛ ۲. صفات پادشاهان؛ ۳. آداب رعیت.

آغاز: خدائی را بنده ایم وپروردگاری را بیگانگی پرستنده که چون خلق را طوایف گوناگون آفرید تنی از میانه برگزیده وکسوت سلطنت پوشانید

انجام: وارباب خیر وصلاح را منظور نظر عنایت اثر سازد وصلی الله علی محمد وآله الاطهار الابرار ابداً مابقینا وبقی اللیل والنهار اللهم اجعل خاتم أمورنا خیراً

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۷۷

کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۸۲ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۵۸ص، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۰-۱۷۶۴]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۴۴/۲-۳۹/۱۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۲۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۹۴]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۵۴۷/۳-۱۸/۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید عبدالحسین، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۸-۴۷۹۴]

● نصایح الملوک / ادبیات، اخلاق / فارسی

nasāyeh-ol molūk

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۳۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بدانکه پادشاهی که مشفق دروشند نگهبان ملک و دولت خویشند؛ **انجام:** و شکرانه بر مزید و کارها بمراد والله رؤف بالعباد.

پندهای گلستان است؛ خط: نستعلیق خوش، کا: محمد حسین بحرانی، تا: ۱۲۶۵ق، برای شاهزاده والا علی قلی میرزا؛ در دو جلد آراسته به زر و لاجورد؛ جلد: تیماج مذهب، ۸ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵-۷۱۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۸۹

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** عواقب امورنا خیرا و السلام علی من اتبع الهدی

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی فانی، تا: ۱۳۱۳ق [الفبائی: -۵۸۳]

● نصایح الملوک فی السیر و السلوک / اخلاق / فارسی

nasāyeh-ol molūk fe-s seyr va-s solūk

قاضی بغداد، یوسف بن حسن، - ۹۲۲ قمری

qāzī-ye baqdād, yūsof ebn-e hasan (- 1517)

پند و اندرزهایی است اخلاقی از پادشاهان قدیم ایران: کیومرث می‌فرماید - شادی بسیار سرشت را خودپسند کند، کامرانی بیشمار دل را بمیراند ... هوشنگ می‌فرماید - سختی دنیا در چهار چیز است بینوایی درشیخوخیت، بیماری در غربت، قرض در وقت قلت و بازماندن از رفیق در رحلت. طهورث می‌فرماید - که پادشاه صاحب فکر باید درگاه خشم و غضب آن نماید که در وقت رضا بتدارک آن قیام تواند نمود. ایرج می‌فرماید - از مردمان گیتی در شگفتم که توانگری را از اندوخته دانند و در بی‌نیازی است و آسایش را در بسیاری دانند و در اندک است ... الی آخر. در اکثر فهارس بدون نام مؤلف معرفی شده است، ولی در الذریعه (۱۷۱/۲۴) احتمال داده است که این رساله از قوام الدین یوسف بن حسن باشد.

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این رساله ایست مشتمل بر مواعظ و اندرز سلاطین عجم و مشعر بر کیفیت مماشات با بنی آدم در هر نقطه اش نکته نهانست و معنی کلام

الملوک ملوک الکلام در او عیان.سخن کار زبان هوشمندست×× گر از تحت اثری آید بلندست و این کتاب نامیده شد بنصایح الملوک فی السیر و السلوک و از هر یک سخنی که از این مختصرست نوشته می‌شود تا خوانندگان را فایدتی باشد نخستین پیشداد مانند کیومرث می‌فرماید شادی بسیار سرشت را خود پسند کند ...

انجام: نوشیروان فرماید – شاهی به لشکر است و لشکر باندوخته و اندوخته بباج و باج از آبادانی و آبادانی از دادگریست ... می‌فرماید هر چند کسی هنرمند باشد اگر او را خرد نباشد هنرش دشمن او شود و هر که را گردش روزگار دانا نکند رنج همه دانایان در آموزگاری او بیهوده بود زیردستان را نیکودار تا دادگرت خوانند.

چاپ: چاپ شده است

[فهرستواره منزوی ۶۶۳/۶ با انتساب به قوام الدین یوسف فرزند حسن؛ الذریعه ۱۷۱/۲۴؛ نسخه‌های منزوی ۱۷۰۴/۲؛ فهرست فارسی مشار ۵۲۲۳/۵]

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** نوشیروان می‌فرماید – روز باد خواب نیکوست و روز باران باده نوشیدن و روز ابر گرمابه رفتن و روز آفتاب بکارهای لازم پرداختن و می‌فرماید تا روز و شب آینده و رونده است از گردش کارها در شگفت مشو و اگر خواهی راز تو دشمن نداند پیش دوست مگو ... خدای تعالی همگان را توفیق اکتساب خیرات کرامت کناد و بر طلب رضای خود حریص گرداناد. انه لطیف مجیب و انه انیب سنه ۱۰۳۵.یکی در صنعت کشتی گرفتن سرآمد بود و سیصد و شصت فن فاخر بدانستی و هر روز بنوعی کشتی گرفتی ... ارکان دولت و اعیان حضرت و زوراوران اقالیم جمع آمدند و مصاف آراسته (ناتمام پایان گرفته)

در پایان رساله یک صفحه الهی نامه و یک صفحه حاوی حکایتی از گلستان سعدی (یکی در صنعت کشتی گرفتن سر آمد بود) نگاشته شده؛ خط: نستعلیق عالی، بی‌کا، تا: ۱۰۳۵ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: ترمه، ۱۴ص، ۸سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۷-۷۵۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۱۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق ممتاز، کا: شهاب الدین طباطبائی، تا: احتمالاً قرن۱۳؛ مجدول؛ جلد: چرم، ۹گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۰/۱×۱۵/۵سم [ف: ۴۳-۱۸۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۷۱/۳

آغاز: بسملة، از سخنان کیومرث است که شرط خدایگان مملکت آن است که بی حجتی قاطع و دلیلی ساطع حکم و امضا نرساند و بی تأمل و ایقان حکم نفرماید و از موافقت و مصاحبت اصحاب اغراض اندیشه نماید؛ **انجام:** با برادران نیکی کن و بر زن و عیال احسان کن و مهربانی و نیکی به فقرا و مساکین کن و به مردم جواب گرم و نرم ده

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷گ (۲۹پ–۳۵ر)، ۱۳سطر ، اندازه: ۶/۵×۱۲سم [ف: ۳۹-۴۹۲]

۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوب، کا: محمد باقر قاجار، تا: ۱۲۹۲ق؛ مجدول، با سرلوح؛ این نسخه در ۲۴ محرم ۱۳۰۱ به توسط مقرب الخاقان آقا بهرام داخل کتابخانه موزه سرکاری شده؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۶ص، ۷سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۷-۷۶۲]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۷۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** خدای تعالی همگان را توفیق اکتساب خیرات کرامت کناد و بر طلب رضای خود حریص گرداند انه لطیف مجیب و الیه انیب ...

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد بن علی، تا: ۱۲۹۸ق؛ ۸گ، ۱۰سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۹×۲۱سم [رایانه]

۶. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۱۵۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ در پایان نصیحت خواجه عبدالله انصاری به خواجه نظام الملک افزوده شده؛ مجدول؛ جلد: مخمل، ۱۲گ، ۷ سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: –۱۰۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۲۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۳۳۹]

۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۰۹۱

در مواعظ و اندرز سلاطین عجم از هر یک سخنی؛ خط: نستعلیق خوش، کا: محمد حسین خان عمو، تا: ۱۳۰۸ق؛ مجدول، با سرلوح مذهب؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۰۶]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۳۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** خدایتعالی همگان را توفیق اکتساب خیرات کرامت کناد و بر طلب رضای خود حریص گرداناد.

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن محمد حسین آشتیانی، تا: ۱۳۱۴ق، جلد: مخمل، ۲۵گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳۳/۱-۱۴۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴-فیروز

آغاز: برابر؛ **انجام:** و می‌فرماید اندک از دنیا با کمی اندوه گواراتر ست از بسیاری با محبت و صواب چنان نمود تمام شد کتاب نصایح الملوک کتبه مجید بن حمید فی غره رجب المرجب سنه ۱۳۱۹ هجری.

خط: نستعلیق، کا: ناصرالدوله فیروز، تا: غره رجب۱۳۱۹ق؛ دارای کتیبه بزرگ مذهب، مجدول؛ جلد: مخمل، ۸گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۱-۳۳۴]

۱۰. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۷۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** بطریق شرع با او رفتار و سلوک نمایند تم الکتاب شریف.

تذکر: نام مؤلف از نام کتاب و کتاب‌شناسی و آغاز معلوم

گردید؛ خط: نستعلیق خوش، کا: رضاقلی ادیب، تا: ۱۳۲۷ق، جهت محمدابراهیم خان شیرازی؛ مجدول؛ جلد: گالینگور، ۸گ، ۷ سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: -۶۸۸]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۰۱/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** تندرستی را از تن آسائی دانند و از بردن سختی و مشقت و بردباری است.

خط: نستعلیق درشت خط، کا: ادیب شیرازی، رضاقلی، تا: ۱۳۲۸ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۱۰۷-۱۲۰)، ۱۱ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳-۳۴۵۰]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۱۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** بر نصایح انوشیروان که باتفاق اعدل ملوک آفاق است طی نمایم خدای تعالی همگان را توفیق اکتساب خیرات کرامت کناد و بر طلب رضای خود حریص گرداناد.

یوسف بن حسن، قوام الدین (شاید)؛ خط: نستعلیق زیبا، کا: علی اکبر، تا: ۱۳۲۸ق؛ به جهت آنکه چاپ سنگی شود نگاشته شده، و این عبارت در آغاز و انجام نسخه درون لوزی و مثلث نقش بسته: «هو المعز، این رساله نصایح الملوک در کارخانه استاد الاساتید فی هذه الصناعة عالیحضرت مشهدی خداداد منطبع گردید»، مجدول؛ ۱۸ص، ۹سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۴۵-۴۰]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۰۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** حریص گرداند.انه لطیف مجیب و الیه انیب فی یازدهم شهر جمیدی الآخرة۱۳۴۳

پندهای کیومرث است و پادشاهان دیگر ایران؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ و ۱۱ جمادی الاول۱۳۴۳ق؛ ۱۵گ (۲۳پ-۳۰پ و ۳۱ر-۳۷پ دوبار)، ۸سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۹-۸۸۵]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۳۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سمت عدل منظور باشد. کیکاوس

خط: شکسته نستعلیق، کا: حسینی فراهانی، محمد شفیع، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۵گ (۴۱-۴۵)، ۱۳ سطر (۶×۲۰)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۱-۲۱۹۲]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۵۴/۲

آغاز: برابر

فقط یک صفحه از آغاز رساله موجود است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱پ-۲ر) [ف: ۲۰-۵۳۹]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۹۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بر طلب رضای خود حریص گرداناد انه لطیف مجیب و الیه انیب

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۸گ (۱۶۳پ-۱۷۰ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸-۳۲۲]

۱۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۸۱۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** نوشیروان می‌فرماید که اندک از دنیا با اندک اندوه گواراتر است از تزید با محنت وبیشتر اوقات سخن خواهش مردمان گو تا همه دل ها جای تو باشد ومودت و محبت آن ها زیاد شود وصواب چنان نمود که بساط کلام را بر نصایح انوشیروان که باتفاق اعدل ملوک آفاق است طی نمائیم

در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سرلوح مذهب مزدوج، مجدول؛ جلد: پارچه، ۲گ (۹۸پ-۹۹پ)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۳]

● نصایح الملوک و آداب السلوک = شرح عهدنامه مالک اشتر / شرح حدیث، اخلاق / فارسی

nasāyeh-ol molūk va ādāb-es solūk = š.-e ‘ahd-nāme-ye mālek aštar

فتونی اصفهانی، ابوالحسن بن محمد طاهر، - ۱۱۳۸ قمری

fotūnī esfahānī, ab-ol-hasan ebn-e mohammad tāher (-1726)

وابسته به: عهدنامه مالک اشتر؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰ق)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی

تاریخ تألیف: ۱۱۱۸ق

مؤلف این شرح را در «مقدمه»ای وپنج «باب» مرتب نموده وهریک از مقدمه وابواب را در ذیل نصایحی به انجام رسانده وفقط به ترجمه فارسی عهدنامه آن هم قسمت قسمت اکتفا نموده وبرای ایضاح مطالب گاهی حکایاتی آورده است.مقدمه دارای هشت نصیحت و باب یکم دارای سه نصیحت و دوم دارای دو نصیحت و سوم دارای سه نصیحت و چهارم دارای دو نصیحت و پنجمی دارای چهار نصیحت است.از تاریخ کتابت نسخه شماره ۲۹۴۶ سپهسالار نیز معلوم می‌شود به سال ۱۱۱۸ یا پیش ازآن تألیف گردیده است. هیچ یک از صاحب روضات (۱۱۹/۴) وصاحب لؤلؤ (ص۷۳) که به شرح حال ومؤلفات مؤلفپرداخته‌اند، از این شرح نام نبرده‌اند.

آغاز: بسمله حمد بیحد وثنای بیعدد قادری را رواست ...

انجام: واگر نفعی ازآن برند این مجرم عاصی را بدعائی یاد آورند انه القریب المجیب والحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد وآله الاقدمین اجمعین وسلم تسلیما کثیراً کثیراً.

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۱۱۱۸ق؛ مجدولمذهب؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۵۰ص، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲-۳۴]

۲. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۱۵۱/۱ - ج

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید آقا محمد باقر تفرشی، تا: دوشنبه ۴ شوال۱۲۷۷ق؛ اهدایی: دکتر مصدق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۷۲گ، ۱۷سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: -۲۱۸]

● **النصایح الموجودة فی بیان الشیم المحمودة** / اخلاق / عربی

an-naṣāyiḥ-ul mawjūda fī bayān-iš šīyam-il maḥmūda

مطالبی است اخلاقی مشتمل بر اخبار وآثار و اشعار، مرتب شده در پنجاه باب و برگرفته از کتاب‌های «المصابیح» بغوی، «احیاء العلوم» غزالی، «اللویلیات» ابومطیع مکحول نسفی، «البستان» ابولیث سمرقندی، «رزق العقلاء» محمود بن احمد فاریابی، «مکارم الاخلاق» امام زاده بخاری، «اللطائف الغیاثی» محمد بن عمر رازی صاحب تفسیر کبیر و جز آن. مؤلف هنگامی که به جمع‌آوری کتاب مشغول شده در خواب شخصی رادیده که می‌گوید: «الناصح الموجود»، و به وی الهام شده که نام کتاب را «النصائح الموجودة ...» انتخاب کند. عناوین ابواب چنین است: ۱.العقل؛ ۲.العلم؛ ۳. مکارم الاخلاق؛ ۴. بیان اقسام الخلق و ماهیته؛ ۵. ذکر ما جاء فی الخلق الحسن و السیء؛ ۶. السخاء و البخل؛ ۷. ذکر استحباب التفریج عن الناس بقضاء الحوائج؛ ۸.العزة و الذلة و الایذاء و الاستهزاء؛ ۹. التواضع و الکبر؛ ۱۰. الثبات و التردد؛ ۱۱. الجد و الجهد و البطالة الکسل؛ ۱۲. الحیاء؛ ۱۳. الحزم؛ ۱۴. الحسد و الحقد؛ ۱۵. خلف الوعد؛ ۱۶. الدنائة و ضدها؛ ۱۷. حفظ الغیب و مذمة الغیبة؛ ۱۸. المرحمة و القسوة؛ ۱۹. الصدق و الکذب؛ ۲۰. الصمت و ضده؛ ۲۱. الشجاعة و الجبن؛ ۲۲. الصبر؛ ۲۳. ضرر المعاداة و القطیعة؛ ۲۴. الزجر عن الطمع؛ ۲۵. العدل و ضده؛ ۲۶. ذکر الحث علی سیاسة الریاسة و رعایة الرعیة؛ ۲۷. العتاب؛ ۲۸. العجب؛ ۲۹. العشق؛ ۳۰. العفو؛ ۳۱. العفة؛ ۳۲. الغضب؛ ۳۳. الفکرة؛ ۳۴. الرفق و ضده؛ ۳۵. القناعة و الحرص و الامل؛ ۳۶. الشکر و الکفران؛ ۳۷. کتمان السر؛ ۳۸.المشورة؛ ۳۹. اللعب و اللهو؛ ۴۰. النمیمة و السعایة؛ ۴۱. الوفاء؛ ۴۲. الهدایة؛ ۴۳. الیقین؛ ۴۴. الادب؛ ۴۵. الموعظة و النصیحة؛ ۴۶. الحکم المتفرقة؛ ۴۷. ذکر الفضائل و الرغائب؛ ۴۸. النکاح و ذکر الصالحة و الطالحة من النساء و حقوق الزوجین؛ ۴۹. الحکایات؛ ۵۰. ذکر الدنیا و تقلبها باهلها و الحث علی لزوم ذکر الموت و تقدیم الطاعات.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۹۰

آغاز: الحمد لله الذی تستغرق مبادی ایادیه غایات الحمد و الشکر و تکل تباشیر تلالا آلائه بصر البصیرة

کتابخانه واتیکان-رم ۹۸۵.خط: نسخ معرب، کا: پیر احمد بن شیخ محمد بن عبد الله بن سعید، تا: جمادی الاول۷۸۱ق؛ ۳۸۸ص [عکسی ف: ۴-۴۵۹]

● **نصایح مولانا کلان** / مواعظ / فارسی

nasāyeh-e mowlānā kalān

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۱۷۷

بی کا، بی تا؛ خریداری از رضا میدانی [رایانه]

←نصایح نظام الملک>سیف الملوک و بدیع الجمال
←نصایح نظام الملک>دستور الوزاره

● **النصایح و التجارب** / مواعظ، حدیث / فارسی

an-nasāyeh va-t tajārob

در این رساله یک سلسله نصایح و تجاربی از ائمه اطهار و بزرگان دین نقل می‌شود بروجهی که هر آنها را انجام دهد رستگار خواهد شد ودر آخر اقوالی از افلاطون نیز می‌آید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۶/۲

آغاز: بسمله، از سر دفتر اهل حضرت علی مرتضی صلوات الله و سلامه علیه منقول است که چهار چیز آدمی را بحد کمال رساند؛

انجام: سر را ببر هم نشین بدرا برادر جود را بده داد مظلومانرا بستان بهشت را

خط: شکسته نستعلیق، کا: اسدالله بن نظر علیخان تنکابنی، تا: ۱۲۹۳ق؛ جلد: مقوایی، ۹ص، ۱۲سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۵-۲۹۶]

● **النصایح و التجارب** / اخلاق / فارسی

an-nasāyeh va-t tajārob

رساله مختصری است در مطالب اخلاقی برگرفته از کلمات امامان (ع) و بزرگان.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۱۱/۲

آغاز: بسمله. از سر دفتر اهل تقوی علی مرتضی علیه السلام منقولست که چهار چیز آدمی را بحد کمال رساند؛ **انجام:** همنشین بد را بردار جور را بده داد مظلومان را بستان بهشت را.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: شعبان۱۳۰۲ق؛ جلد: تیماج، ۵گ (۴۹پ-۵۳ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴۴-۱۹۶]

● **نصایح و پند** / مواعظ / فارسی

nasāyeh va pand

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۷۱/۵

آغاز: اصل قناعت بیرون بودن از آرزوهای نفسانی و تمتعات بهیمی به اختیار؛ **انجام:** ای شیخ مبین به چشم حق گناه کاران را و الله اعلم بالصواب.

خط: نسخ، کا: کازرونی، ملک محمد بن علی، تا: ۱۲۰۴ق؛ ۱۰گ (۲۵۳-۲۶۲)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۵سم [ف: ۱۶-۱۱۶]

● **نصایح و حکم** / اخلاق / فارسی

nasāyeh va hekam

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۴۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۳۲]

● **نصایح وصاف** / فضایل و مناقب / فارسی

nasāyeh-e vassāf

بخشی است در ستایش الغ الجایتو غیاث الدین محمد خدابنده و بندهایی از نصایح وصاف.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۰۱/۱۳

آغاز: تو آن شاهی که ... روزی موکبی چون الغ خان آفتاب در اردوی آسمان بر صندلی مقنطرات ارتفاع تمکن یافت؛ **انجام:** و ناخن ندامت رخسار جان او را بخراشد تمت النصایح الوصاف.

خط: شکسته نستعلیق، کا: تفرشی، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۳ص (۱۲۳-۱۲۵)، اندازه: ۳۰×۴۱سم [ف: ۱۰-۷۸۳]

● **نصایح و کلمات بزرگان** / اخلاق / عربی و فارسی

nasāyeh va kalamāt-e bozorgān

با ترجمه زیر متن فارسی و در آن از یوسف شاه مدح و درباره او دعا شده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۴۱۲/۷

آغاز: ان احق ... و ینحج به المرام حمدالله الملک العلام القدوس السلام الذی ... (تا)مل فی التی قلنا؛ **انجام:** پس اگر جائز بود سجده کردن مر او را سجده میکردیم ولیکن نیست این جایز

بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ (۱۳۰پ-۱۳۷)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۹-۳۷۳]

● **نصایح و کلمات صوفیه** / عرفان و تصوف / فارسی

nasāyeh va kalamāt-e sūfīye

در این رساله که متأسفانهٔ ناتمام مانده یک سلسله پند و اندرز و حکم صوفیانه وجود دارد که منشاء اقوال بزرگان دین و ادب فارسی است و هر یک در قالب یک جمله به صورت حکمت و اندرز عرضه می‌شود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۷/۵

آغاز: پیری که او را خرد نیست بوستانی است که گل ندارد؛ **انجام:** خاموش سلامت را و نیکی ایمنی را و سخاوت ... (ناتمام)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج مذهب، ۳ص، ۱۷ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳-۴۶۶]

● **نصایح و مواعظ** / اخلاق / فارسی

nasāyeh va mavā‘ez

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ - ۱۲۳۲ ؟ قمری

axbārī, mohammad ebn-e ‘abd-on-nabī (1765 - 1817)

رساله‌ای است در نصایح و مواعظ که با کتاب شماره ۱۲۴۱ در یک مجموعه است. مؤلف این کتاب را به نام سید محمد نامی تألیف کرده و او پس از چند ماه در ۱۲۰۴ق وفات یافته، مؤلف هم اشعاری به فارسی و عربی در مرثیه وی گفته و ضمیمه رساله کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۴۱

آغاز: الحمدلله کما هو اهله و صلی الله علی محمد و آله؛ **انجام:** بد کردن خلائق برهان اختیار است.

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴-۵۶]

● **نصایح و مواعظ** / مواعظ / فارسی

nasāyeh va mavā‘ez

جهرمی شیرازی، احمد بن مهدی، ق۱۴ قمری

jahromī šīrāzī, ahmad ebn-e mahdī (- 20c)

بدون مقدمه و بدون خاتمه، متضمن بر پنج«فصل»: ... در فصل اول حوادث عجیب مانند زلزله و برف و باران را نویسنده مشاهده کرده آورده است.در آخر کتاب گزارشی مختصر از زندگی خود ذکر کرده است. سید احمد جهرمی نسب خود را این‌گونه آورده است: سید احمد بن سید مهدی بن سید علی بن حسن بن حسین بن محمد بن حسن بن محمد بن حسن بن محمد بن علی بن عبدالحسین بن حسن بن علی بن عبدالنبی بن علی بن احمد بن جعفر بن احمد بن ابراهیم بن عبدالله بن احمد بن موسی بن حسن (حسین) بن احمد بن حسن بن احمد بن محمد بن علی بن موسی الرضا.

شیراز؛ مدرسه منصوریه؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد این ذریعه ایست از اقل ... مشتمل بر بعضی نصایح و مواعظ وصیتاً از برای نور چشم سید محمد

خط: نسخ، کا: سید احمد بن سید مهدی جهرمی، بی‌تا؛ اندازه: ۱۷×۲۲سم [نسخه‌پژوهی: ۱-۵۴]

● **نصایح و مواعظ** / مواعظ / فارسی

nasāyeh va mavā‘ez

پندها ونصیحت‌های اخلاقی وعرفانی است برگرفته از کلمات ائمه اطهار (ع) وبیانات عرفا وبا استفاده از اشعار فارسی، عنوان وفصل خاصی ندارد.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۲۹۳-۳۷/۸۳

آغاز: از حکیمی پرسیدند که نیکی کردن بهتر است یا از بدی دوربودن فرمود ازبدی دور بودن اصل نیکی هاست؛ **انجام:** یا که بزن بر سر این چنگ سنگ ×× یا که بزن بر سر این سنگ ساز / زیب زمان باش زآیین نو×× همچو که ش یافته از جان طراز

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ تملکی به تاریخ ۱۳۲۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۹۶گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۸-۴۷۹۵]

● **نصایح و مواعظ لقمان** / مواعظ، حدیث

nasāyeh va mavā‘ez-e loqmān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۱۶/۳

از احادیث شیعی؛ خط: نستعلیق، کا: حاجیلری، حسین بن محمد، تا: قرن ۱۳؛ ابعاد متن ۶/۵×۱۳، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۶-۴]

● **نصایح و موعظه و پند** / مواعظ / فارسی

nasāyeh va mow‘eze va pand

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۹۲/۱۷

آغاز: حمدله. صلوة. مخفی نماند که این رساله ایست مشتمل بر نصایح و مواعظ و حکمت و پند؛ **انجام:** بی توقع مکافات

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: میشن، ۴ص (۳۹۴-۳۹۷)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۲/۲×۲۰/۷سم [ف: ۵-۴۱]

←نصایح یوسفی>انوار الحکمة

● **نصب ان و وجه تسمیه انسان** / ادبیات / فارسی

nasb-e enn-a va vajh-e tasmīye-ye ensān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۲۴/۴

بخشی است از نگارستان؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالینگور، ۱۵ص، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱۹-۳۲۷]

● **نصح الاستغاثة من الملاعین الثلاثة** / مواعظ، فقه / فارسی

nosh-ol esteqāse men-al malā‘īn-es salāsa

بیرجندی، محمد باقر بن محمد حسن، ۱۲۷۶ - ۱۳۵۲ قمری

bīrjandī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hasan (1860 - 1934)

در بیان احکام فقهی و مضرات افیون و دخانیات و تراشیدن ریش و حرمت شراب با استفاده از آیات و روایات و مباحث پزشکی، مشتمل بر سه «استغاثه»: ۱. در افیون و مشکلات آن، مؤلف دراین قسمت به تعریف افیون و تریاک پرداخته و در مضرات آن سخن رانده سپس به بحث متعه و اثبات حلیت آن در عهد رسول الله پرداخته و تحریم عمر را مردود می‌شمارد، او دراین بخش به احادیث مختلفی از کتب گوناگون روایی استشهاد کرده است؛ ۲. در ذم تراشیدن محاسن و گذاشتن شارب، مؤلف در این موضوع از زاویه‌های مختلف بحث کرده و آن را از بدعت‌های معاویه می‌داند؛ ۳. در حرمت ام الخبائث و مفتاح الشرور شراب و توابع آن، مؤلف دراین بخش به بررسی آراء فرق اسلامی درباره مسکرات می‌پردازد و به نقد آنها می‌نشیند و بیانات مفصلی در حرمت مسکر و کیفر سخت آن دارد.

آغاز: بسمله. الحمد لله رفع درجات العالمین فی الافاق و صلی الله علی محمد المبعوث لتتمیم مکارم الاخلاق و علی آله العزالکرام و اصحابه التابعین الفخام ...

انجام: و کبیره بودن تناول مسکرات نوشته شد و صلی الله علی محمد و آله و سلم تسلیما.

[الذریعه ۲۶۰/۱۷؛ فرهنگ سخنوران ۳۲۶]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۶۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ جلد: میشن، ۴۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۲×۱۸/۳سم [ف: ۵-۸۹]

۲. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: ۸۰/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۴۹گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: -۶۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۴۵

آغاز: نکرده ام ولیکن برای ثواب می‌خواهم که مرا متعه کنی؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: مختار جازاری، تا: ۱۳۱۹ق [الفبائی: -۵۵۰]

۴. فردوس؛ مدرسه حبیبیه؛ شماره نسخه: ۶۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** من تخم گنه کشتم تو تخم ریا گفتی چه دهد صبح خبر از این کشته من دانم آنچه می‌دهد جزا شکرالله مساعیه و مساعی جمیع علمائنا العاملین المروجین بحق محمد وآله ... تمام شد

خط: تحریری، کا: محمد عرب بن کربلایی عبدالله عرب، تا: ۲ ذیقعده ۱۳۲۱ق، جا: مزرعه منصور آباد؛ جلد: تیماج، ۳۶گ (۷۳ر-۱۰۸ر)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ]

● **نصحیة للشیعة الامامیة** / کلام و اعتقادات / عربی
nuṣḥīya li-š-šī‘a-til imāmīya
ذکوری، رسول بن محمد، ق۱۳ قمری
zakūrī, rasūl ebn-e mohammad (- 19c)
اهداء به: عباس میرزا نایب السلطنه
رساله‌ای است در دفاع از اکابر صحابه و خلفای ثلاثه و نصیحت شیعه برای خودداری از سب و لعن خلفا. مؤلف آن رسول بن محمد الذکوری از علمای اهل سنت و جماعت و معاصر فتحعلیشاه قاجار بوده است و این رساله را برای عباس میرزای نایب السلطنه نوشته و آن را بر یک «مقدمه» و سه «باب» مرتب کرده است.
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی لا یغرب عن علمه مثقال ذرة فی الارض و لا فی السماء.
انجام: فالمنصف یقبل ما افدنا و المنکر لاینفعه و لوتلیت علیه التوریة و الانجیل. الحمدلله علی الاتمام ... انه الجواد الکریم الرؤوف الرحیم.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ واقف: میرزا موسی خان، ۱۲۶۷؛ ۵۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱-۲۴۵]

● **نصرة الأصحاب** / اصول فقه / عربی
nuṣrat-ul aṣḥāb
طغائی کمره‌ای، علینقی بن محمد هاشم، ۹۵۳ - ۱۰۶۰ ؟ قمری
toqā’ī kamare’ī, ‘alī-naqī ebn-e mohammad hāšem (1547 - 1650)
وابسته به: الفوائد المدنیة فی الرد علی من قال بالاجتهاد و التقلید فی الاحکام الالهیة = الفوائد المدنیة و حقایق قواعد الاصول الدینیة؛ استرآبادی، محمد امین بن محمد شریف (-۱۰۳۳ق)
ردی است بر الفوائد المدنیه، دارای یک «افتتاح» و ۱۲ «نصرة» و یک «اختتام».

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۷
آغاز: الحمدلله الذی هدانا بما کتب علی نفسه من الرحمة ...
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ ۱۸۵گ، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۱-۳۹]

● **النصرة الالهیة للطایفة السعدیة** / عرفان و تصوف / عربی
an-nuṣrat-ul ilāhīya li-ṭ-ṭāyifat-is sa‘dīya
بکری صدیقی، محمد بن محمد، ۸۹۸؟ - ۹۵۲ قمری
bakrī seddīqī, mohammad ben mohammad (1493-1546)
پاسخ پرسشی است درباره سماع و طرب عرفاء. نامبوب است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۰۵/۱۳
آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم؛
انجام: و کتب رضی الله تعالی عنه بخطه الشریف تحت ذلک. قال محمد ابن محمد بن محمد بن عبدالرحمان البکری الصدیقی الشافعی سبط آل الحسن ... و الحمدلله رب العالمین.
خط: نسخ، کا: محمد ابن ابی المکارم سیوطی شافعی، تا: با تاریخ۱۰۵۸ق؛ جلد: میشن، ۴گ (۵۰پ-۵۳ر)، اندازه: ۱۵/۲×۲۱سم [ف: ۷-۲۶۶]

● **نصرة الثائر علی المثل السائر** / ادبیات / عربی
nuṣrat-uṯṯā’ir ‘ala-l maṯal-is sā’ir
صفدی، خلیل بن ایبک، ۶۹۶ - ۷۶۴ قمری
safadī, xalīl ebn-e ībak (1297 - 1363)
وابسته به: المثل السائر فی ادب الکاتب و الشاعر؛ ابن اثیر، نصرالله بن محمد (۵۵۸-۶۳۷ق)
در خرده‌گیری از «المثل السائر» ضیاء الدین فخرالاسلام ابوالفتح نصرالله بن محمد بن محمد بن عبدالکریم ابن الاثیر جزری که ابن ابی الحدید معتزلی مداینی هم در «الفلک الدائر علی المثل السائر» از آن خرده گرفته و صفدی می‌گوید که به ردها و خرده‌گیری‌های وی نگریستم و آنها را کم دیدم و بر آنها افزودم و آنچه او رد نکرده است من رد می‌کنم.
آغاز: الحمدلله الذی فطر عقول البشر متغایرة و جعل النفوس برایها علی نقطة الرضی الدائرة ...
انجام: و هی عندی علی الایام من ازکی الهدایة و لله الحمد اولا و آخرا و الصلاة علی سیدنا محمد ... و السلام.
چاپ: دمشق، مجمع اللغة العربیة، محقق: محمد علی سلطانی، چاپ اول، ۴۷۸ص، ۱۳۹۱ق.
[دارالکتب ۴۱۳/۳؛ بروکلمان ۲۳/۲ و ۳۳ و ذیل ۵۲۱/۱ و ۲۹/۲؛ مجمع العلمی العراقی ۲۴۵/۲]

۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۳۷/۲
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: رقعی [ف: -۳۱۳]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۶۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: میشن، ۱۴۱گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۸سم [ف: ۱-۵۶۷]

● **نصرة الحق** / کلام و اعتقادات / فارسی

nosrāt-ol haqq

ظهیرا، ظهیرالدین بن مراد، ق۱۲ قمری

zahīrā, zahīr-od-dīn ebn-e morād (- 18c)

اهداء به: شاه نظر خان فرمانروای گرجستان

محل تألیف: قزوین

چون پادری «کبرائیل افرنجی» کتابی در «احقاق عقاید و تحقیق مقاصد نصاری و تأیید آنها با ادله عقلیه و نقلیه در دارالسلطنه تبریز تألیف نموده» و آن را در تفلیس به نزد ظهیرا آورده، وی نیز آن را به زبان عربی پاسخ گفته بود تا این‌که به اشارت همین شاه نظرخان، آن را در قزوین به فارسی ترجمه و به «نصرة الحق» موسوم گردانید. در آغاز این نسخه از شاهان سلسله صفویه و خدمات ایشان در امر ترویج مذهب حقه امامیه یاد می‌کند. در در یک «آغاز»، سه «مقدمه» و دو «مقاله» و یک«خاتمه»: آغاز در سه مجلس؛ مقدمه ۱) در بیان آنچه ناظران را بصیرت افزاید، مقدمه ۲) در تقریر اعتقادات نصاری، مقدمه ۳) در تمهید معارضه نمودن ادله نقلی ایشان با اناجیل اربع و مزامیر داوود؛ مقاله ۱. در مناظره با نصاری درباره تثلیث، در سه فصل؛ مقاله ۲. در مناظره با ایشان درباره اتحاد بعد انسانی عیسی با الوهیت مسیح؛ خاتمه در چند فصل. مؤلف «مدتها بوده که از بلاد فرنک به قصد سیاحت که سنت مؤکد ایشان است بر آمده و دراطراف و اکناف عالم طواف‌ها نموده و با اکثر طوایف و اهل ادیان خصوصاً مسلمانان صحبت داشته وسال‌ها در مصر مقیم بوده و روزگاری را در دارالسلطنه اصفهان گذرانیده و زمانی در دارالسلطنه تبریز اقامت داشته و لغت عربی و ترکی و فارسی آموخته و بر عقاید اهل اسلام و بر مضامین قرآن مجید اطلاع حاصل کرده ...». اولین پادری نصرانی از مجموعه پادری‌های نصرانی باشد که هماهنگ با بروز فترت در دولت صفویه آغاز به فعالیت‌های تبلیغی نموده‌اند و نخست به صورت اثبات مسیحیت عقلی و سپس همراه با تعریضات بر علیه دینمبین اسلام، بلکه رد آن پرداخته‌اند.

آغاز: بسمله. ثنا و ستایش بی منتها سزاوار یکتا بی همتا که انوار آثار وحدانیتش از پیشانی کثرت امکانی بر ابصار بصایر عقول نورانی درخشان و متلألیست.

انجام: و بعد از هشت روز بار دیگر برایشان ظاهر شدو درین دفعه توما حاضر بود.

[فهرستواره منزوی ۳۱۷/۹ «رد نصارا» و ۵۸۶/۹ «نصرت الحق»]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۲۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۴۱گ(۲۶-۶۶)، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۷×۱۷/۵سم [ف: ۳۶-۳۹۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴۷/۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعد از هشت روز بار دیگر برایشان ظاهر شد و درین دفعه تو ما حاضر بود.

شامل آغاز و سه مقدمه و دو مقاله و انجامه؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ ۶۳ص (۳۷۱-۴۳۳)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۳۲-۱۸۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۸۲/۲

آغاز: بسمله. اما بعد الحمد و التحیة ... فیقول ... ابن ملا مراد التفرشی ظهیر الدین هذه رسالة موسومة بنصرة الحق جعلتها ذریعة لتقبیل السدة السنیة ... للسلطان ... شاه سلیمان الصفوی الموسوی بهادر خان ... و قد قصدنا فی تلک الرسالة ابطال ما قرره الپادری گبرائیل الافرنجی فی رسالته الی بعض الاجلاء بدار السلطنة تبریز ... و قد رام فیها تصحیح عقاید النصاری ... ثم اتفق الافرنجی المذکور انتقل من هناک الی مدینة تفلیس الی قد ساقنی الیها القضاء ... فاتانی نسخة من رسالته و دعانی الی مطالعتها ثم الی مناظرته ... و اذا کانت مناظرته ... تستدعی من بعضنا الی بعض مجیئا و ذهابا و ایابا بایابی عند الاشتغال بالاشغال الدیوانیة اقتصرت من البحوث الواردة ... علی مناظرته مرتین و ... و کانت المناظرتان فی عالی مجلس الوالی ... شاهنظر خان ... بمحضر جم غفیر من المسلمین و جمع کثیر من اعیان الکرج و القسیسین فبقوة الله ... افلجت علیه الحجة و اوضحت لدیهم المحجة ... و ان بالغ فی نقض الجواب فاخذ فی المراء و اللجاج ... و انحل المجلس ... و عمدت ان ارد علیه مقالاته برسالة تحتوی علی بیان اصل دینهم ... و لنورد ... فی مقدمات ثلث و مقالتین تحتوی الاولی منهما علی ثلثة فصول و الثانیة علی فصلین و فی خاتمة، المقدمة فی تقریر معتقدهم؛ **انجام:** و اذا قام الاحتمال فقد بطل الاستدلال.

این رساله متن عربی آن است؛ خط: نستعلیق، کا: حسینی، ضیاء الدین، تا: ۱۱۱۴ق؛ ۵۶گ (۷۳-۱۲۸)، ۱۶سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۱-۲۲۴۸]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۸

آغاز و انجام: برابر

مشتمل بر آغاز و سه مقدمه و دو مقاله و انجام، می‌باشد. نسخه ما ناقص می‌نماید؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: تاج ماه بیگم، ۱۲۶۲؛ ۸۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱-۲۰۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن سید طالب علی، تا: ۱۱ جمادی الاول۱۲۹۹ق، جا: جونپور هند، حسب دستور شیخ محمد باقر اصفهانی کربلایی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۸گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۳۳/۱-۱۲۴]

● **نصرة الدين** / کلام و اعتقادات / فارسی

nosrāt-od dīn

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810-1871)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۶ق

کتابی است در رد پادری که در۱۲۵۲ق کتابی دررد اسلام نگاشته ودر ۱۲۷۵ دربمبئی چاپ کرده بود. کریم خان رساله حاضر را به سال ۱۲۶۶ق دریک «مقدمه» ودو «مقصد» نگاشته وچاپ کرده است: مقدمه درذکر شبهات پادری؛ مقصد ۱. رد شبهات او؛ مقصد ۲. اثبات پیامبری محمد (ص).

آغاز: ستایش خداوندی را سزاست که نه از چیزی متولد شده و نه چیزی از او متولد گردیده هر چه جز او است خلق او است.

انجام: به کتاب ارشاد العوام رجوع کند وهر کس عربی می‌داند به سایر کتب ما. وهمین قدر در این کتاب کافی است والحمدلله اولا و آخرا وظاهرا وباطنا.

چاپ: مشار فارسی ۵۲۲۴/۵؛ بمبئی، ۱۲۷۵ق، سنگی؛ بی ناشر، ۱۲۸۵ق، خشتی، ۲۶۰ص

[الذریعة ۱۷۵/۲۴؛ نسخه‌های منزوی ۱۰۰۲/۲؛ فهرستواره منزوی ۵۸۶/۹]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۳۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ شوال۱۲۶۶ق؛ جلد: میشن، ۱۵۴گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۲۱/۴×۱۵/۵سم [ف: ۴-۸۲۲]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۷۶۴-۳۴/۱۳۴

آغاز: به جمیع اوامر ومراضی الهی وبرروان پاک حاملان ... درهر عصری حفظ کردند ... کریم بن ابراهیم کرمانی که بر طالبان نجات وهدایت ... مسمی ساختیم تبصرة الدین ومرتب ساختیم برمقدمه ودومقصد؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن سید ابوالقاسم حسینی شیرازی، تا: ۲۸ شوال۱۲۶۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۵۳گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۲۱×۱۴سم [ف: ۸-۴۷۹۶]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۷۸۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق، تاریخ کتابت نسخه دو سال پس از تألیف آن است و احتمال دارد به خط خود مؤلف باشد؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۲۲گ، ۱۵سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۲۱/۷×۱۵/۸سم [رایانه]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۶۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد صادق شیرازی، تا: یک‌شنبه ۲۰ ربیع الثانی۱۲۶۹ق؛ جلد: روغنی منقش، ۲۰۲گ، اندازه: ۲۰×۱۴سم [ف: ۵-۴۳]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر۱۲۶۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۷۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۲۱/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱-۳۳]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن محمد تقی حسینی شیرازی، تا: ۱۴ جمادی الاول۱۲۷۴ق؛ واقف: حسین کی استوان؛ جلد: تیماج، ۱۴۶گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۲۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۱-۴۱۴]

۷. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: ۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جلال الدین، تا: ۱۲۷۶ق؛ ۱۸۰گ، ۱۹سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۲۲×۱۴/۵سم [ف: -۴۵]

۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۷۹

خط: نستعلیق، کا: یوسف علی، تا: چهارشنبه ۱۹ محرم۱۲۸۲ق، جا: همدان؛ جلد: تیماج، ۳۲۴گ، ۱۲سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۱۰سم [ف: -۴۳۴]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم ابن حاج میرزا غیاث طباطبائی نائینی، بی‌تا، جا: کرمان؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۲۶گ، ۱۶ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۲۱/۵×۱۵سم [ف: ۳-۵۳۶]

۱۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۶۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۳۳۷ص، ۲۰سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۲۱×۱۵سم [ف: ۲-۱۵۳]

● **نصرة الشیعة فی استفسار مذهب الشیعة** / کلام و اعتقادات / فارسی

nosrāt-oš šī‘a fī estefsār-e mazhab-eš šī‘a

شهرستانی، علی بن محمد حسین، ۱۲۸۰ - ۱۳۴۴ قمری

Šahrestānī, ‘alī ebn-e mohammad hoseyn (1864-1926)

در رد «نصیحة الشیعة» که دانشمندی هندی به زبان اردو ساخته و مؤلف در سفر خراسان بدان برخورده و کسی آنرا برای مؤلف به فارسی درآورده و او در رد آن این کتاب را به فارسی ساخته و از کتب عامه مانند صحاح سته و صواعق و تاریخ ابن خلکان و شرح ابن ابی الحدید و فردوس دیلمی و کتب معتبره آنها و تفاسیرشان مانند تفسیر ثعلبی و سدی کبیر و نیشابوری و کشاف و جز آنها استفاده کرده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله ذی الفضل الباذخ و العز الشامخ الواسع العطاء السابغ الغطاء الذی بهر بوارق انواره ... و بعد چنین گوید بنده جانی فانی محمد علی بن محمد حسین الحسینی المرعشی الحائری الشهرستانی که حقیر در سفر تشرف بعتبه بوسی حضرت ثامن الائمه مطلع شدم بر کتابیکه یکی هندیان منسوب به سنت ...

[فهرستواره منزوی ۵۸۷/۹]

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۷/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بخاری در صحیح خود در کتاب انبیاء می‌گوید که سه نفر از بنی اسرائیل یک کور و یک کچل و یک پیس بودند و برای خدا ابداء ... عامی هندی گوید از کلمات علماء چنین مستفاد می‌شود که ائمه اخبارات غیبیه بیان می‌فرمودند ... (مطلب چهاردهم)

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن غلامحسین، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۴گ (۱۱۰پ-۱۳۳ر)، ۱۹سطر (۱۵×۷/۵)، اندازه: ۱۴×۱۲سم [ف: -۱۸۹]

● **نصرة الطریقه** / عرفان و تصوف / فارسی

nosrāt-ot tarīqa

تاجر مرندی، فضلعلی بن مصطفی، ق۱۳ قمری

tājer marandī, fazl-ʻalī ebn-e mostafā (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۷ ربیع الثانی ۱۲۸۹ق

در عرفان و در آن از میرزا علی محمد باب شیرازی یاد شده است.

[فهرستواره منزوی ۱۰۳۴/۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۴۰ و ۶۱۱۴-ف

آغاز: کرده بود و حال آنکه خود آن اشخاصها که مدعی ارشاد بودند؛ **انجام:** ذخیرة لی فی الدارین بحق امناء الدین.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۲۲۷گ، ۱۵سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [ف: ۸-۱۰۷] و [فیلمها ف: ۳-۱۹۹]

←النصرة لاهل الرؤية فی ثبوت الاهلة ←الرد علی اصحاب العدد

● **النصرة لسید العترة فی حرب البصرة** / تاریخ اسلام/عربی

an-nuṣrat li-sayyid-il ʻitra fī ḥarb-il baṣra

مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶ - ۴۱۳ قمری

mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948 - 1023)

در سال ۳۶ هجری ـ نخستین سال حکومت امیر المؤمنین علیه السلامـ به رهبری عایشه و فرماندهی طلحه و زبیر، به بهانه خوانخواهی عثمان، جنگی در نزدیکی شهر بصره رخ داد و چون عایشه بر جمل سوار بود، این نبرد به جنگ جمل مشهور شد و از آنجا که اولین جنگ بین دو طایفه از مسلمانان محسوب می‌شد، حائز اهمیت گشت و محور بحث دانشمندان اسلامی قرار گرفت و از همان روزهای نخست از دو منظر مورد توجه و بحث و گفتگو واقع شد: ۱. از دیدگاه کلامی و فقهی که حق با چه گروهی بود و بررسی حکم بغاة و خروج کنندگان بر امام؛ ۲. از نظر تاریخی و ثبت وقایع جنگ.

چند تن از مورخان بزرگ شیعه و سنی پیش از شیخ مفید کتاب‌هایی درباره جنگ جمل نگاشتند و از منظر تاریخی به بررسی و ثبت وقایع آن پرداختند؛ از جمله: ابومخنف لوط بن یحیی ازدی (-۱۵۷ق)، جابر جعفی، محمد بن علی بن نعمان مؤمن الطاق، مصبح بن هلقام عملی، نصر بن مزاحم منقری (-۲۱۲ق)، منذر بن محمد قابوسی، هشام بن محمد کلبی (-۲۰۴ق)، شیخ صدوق محمد بن علی ابن بابویه قمی (-۳۸۱ق)، اسحاق بن بشر بلخی قرشی (-۲۰۶ق)، محمد بن عمر واقدی (-۲۰۷ق)، علی بن محمد مدائنی (-۲۲۵ق)، اسماعیل بن عیسی عطار بغدادی (-۲۳۲ق)، محمد بن عائذ دمشقی (-۲۳۴ق)، عبدالله بن ابی شیبه (-۲۳۵ق)، صولی، ابوعبیده معمر بن مثنی (-۲۱۰ق) و سیف بن عمر ضبی (-۲۰۰ق).شیخ مفید دست کم سه کتاب درباره جنگ جمل به رشته تحریر در آورد: ۱. الجمل، که از منظر تاریخی به واقعه جمل نگریسته و حوادث آن را بیان کرده است؛ ۲. النصرة بسید العترة فی أحكام البغاة و خروج کنندگان بر امام را بررسی کرده است؛ ۳. المسألة الكافية فی ابطال توبة الخاطئة، در بیان ابطال ادعای توبه عهدشکنان و خروج‌کنندگان بر امیر المؤمنین علیه السلام. شاگردان شیخ مفید از سه کتاب مذکور یاد کرده‌اند و پاره‌هایی از الکافئه در بحار الانوار نقل شده است، اما در طول نزدیک به ده قرن اطلاعی از کتاب الجمل و النصرة در دست نبوده است تا این‌که در اواخر قرن چهاردهم هجری نسخه‌ای از النصرة به دست آمد و چند بار از جمله در سال ۱۳۶۲ ق در نجف به چاپ رسید.کتاب کنونی به طور دقیق دو قسم و کاملا مجزاست؛ قسمت اول بحث کلامی و بررسی علل به وجود آمدن جنگ و بخش دوم بحث تاریخی است. پس به احتمال قوی قسمت اول کتاب النصرة و قسمت دوم کتاب الجمل است. به خصوص که در ابتدای قسمت اول کتاب آمده است: «القول فی اختلاف الامة فی فتنة الجمل و أحكام القتال فيها» و به خوبی روشن است که این عنوان برای بحث کلامی جنگ است، یعنی همان النصرة. در ابتدای قسمت دوم نیز می‌گوید: «باب الخبر عن ابتداء أصحاب فتنة البصرة فی تدبيرها و الاجتماع منهم فی العمل عليها و ما جاءت به الأخبار المتضافرة فی ذلک» و ادامه می‌دهد: «و نحن نبدأ بشرح القصة فی ابتداء الأمر من أصحاب الفتنة ...»؛ آقای میر شریفی معتقد است که شیخ مفید کتابی درباره جنگ جمل نوشته در دو بخش کلامی و تاریخی؛ بخش کلامی آن به «النصرة» شهرت یافته و بخش تاریخی به «الجمل» مشهور شده است.اما مرحوم استاد سید عبدالعزیز طباطبایی «النصرة» و «الجمل» را دو کتاب مستقل می‌داند و می‌فرماید: «ثم من المحتمل أن الذی وصل الينا من كتاب الجمل و هو هذا المطبوع يحوی كتابين: النصرة و الجمل، معا، نسخها النساخ فی مجلد واحد، فالقسم الأول من هذا الكتاب كلامی، والقسم الثانی منه

تاریخی، أو أن المؤلف کان هو الذی جمع بینهما فیما بعد لتناسبهما.». کتاب الجمل به زبان‌های فرانسوی و فارسی ترجمه و منتشر شده است. (حافظیان)
آغاز: الحمدلله الذی ضمن النصر لناصریه و اعان علی الحق بتوفیقه متبعیه و خذل من عند عن دینه و الحد فیه و ... بعد سألت ایدک الله بتوفیقه ان اورد لک ذکر الاختلاف ...
[برگهای بی خزان، سید علی میر شریفی ۹۱-۱۱۶؛ الجمل و النصرة لسید العترة فی حرب البصرة، تحقیق سید علی میر شریفی، چاپ کنگره شیخ مفید؛ الذریعه ۲۹۵/۱و۱۴۱/۵-۱۴۲و۱۷۷/۲۴؛ الشیخ المفید و عطاؤه الفکری الخالد ۸۳-۸۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۹۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** دلیل علی انها کانت مبغضة له و کانت مؤذیة له فی اسباب لا حاجة لنا بذکرها.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۳۸ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج، ۷۳گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۳/۱-۱۲۱]
قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۹ عکسی و ۱۷۹۲ عکسی و ۱۷۹۵ عکسی و ۱۸۴۸ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۹۷ و ۲۳۸ و ۲۴۰ و ۲۶۴]
۲. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: ۲/۱
خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم (محرر) نجفی اصفهانی، تا: ۱۳۳۹ق؛ ۶۴گ (۱پ-۶۴پ)، ۱۹-۲۰سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: -۱۰]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۸۷۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و نهضا الی البصرة بعایشة لیفرقا جماعتکم، الی آخر ما فی المتن کما فی نهج البلاغة و صلی الله علی محمد و آله.
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن زین العابدین ارومیه ای غروی، تا: ۷ شوال ۱۳۵۲ق، جا: نجف اشرف؛ از روی نسخه قدیمی مغلوط و دشوارخان، انجامه کتاب: «ولقدفرغت من تنسیخ هذه النسخة النفیسة المسماة بکتاب النصرة لسید العترة فی حرب البصرة تصنیف الامام ... المقلب بالشیخ المفید قدس سره السعید ولعمری انه لکتاب عزیز شریف و مصنف لطیف لم یکتب مثله فی هذا المعنی ولکنه اسفا انه عزیز الوجود ما وجدت فی خزائن المشایخ العظام والعلماء الأعلام والفقهاء الکرام فی هذه البلدة الطیبة النجف الأشرف غیر نسخه واحدة سقیمة مغلوطة عتیقة فنقلتها عنها و أصلحت مواضع الاختلال و الأغلاط منها من مظانها و کتبت فی الحواشی مواضع الاختلاف و أردت بذلک وجه الله لعل الله أن یهدینی و یوفقنی الینسخه أخری مصححة لأقابلها معها انشاءالله، اللهم اغفرلهما ولجمیع المؤمنین بحق حبیبک محمد و آله الطاهرین ...»؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۱۲گ، ۱۹سطر (۸/۵×۱۳/۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۷سم [ف: ۷-۱۷۶]
قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۹۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۲۳۷]

● النصرة للرؤیة / فقه / عربی
an-nuṣra lir-ru’ya
علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ - ۴۳۶ قمری
‘alam-ol-hodā, ‘alī ebn-e hoseyn (967 - 1045)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۷/۱عکسی
آغاز: بسمله. و به توکلی و علیه اعتمادی بالعدد الحمد لله علی وافر الخباء و باهر العطاء و متواصل الآلاء
نسخه اصل: کتابخانه آستانقدس رضوی، شماره ش ض۲۱۵۰۹؛ خط: نسخ، کا: صفایی خوانساری، احمد بن محمد رضا، تا: ۱۳۲۹ق، از روی نسخه مورخه ۱۸ ذیحجه ۶۶۶ق کتابت شده، مصحح، محشی، رکابه‌دار؛ ۱۱ص (۲-۱۲)، ۲۲سطر [عکسی ف: ۴-۳۸۵]

● نصرة المؤمنین / کلام و اعتقادات / عربی
nuṣrat-ul mu’minīn
کشمیری دهلوی، محمد بن عنایت احمد، - ۱۲۳۵قمری
kešmīrī dehlavī, mohammad ebn-e ‘enāyat ahmad (-1820)

گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۷
جلد هشتم از مجلدات دوازدگانه نزهه اثنا عشریه مؤلف است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۸۱گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: -۷۱]

● نصرة المتغربین عن الاوطان علی الظلمة و أهل العدوان / اخلاق / عربی
nuṣrat-ul mutaġarribīn ‘an-il awṭān ‘ala-ẓẓalama wa ahl-il ‘udwān
فرضی، یاسین بن مصطفی، - ۱۰۹۵ قمری
farzī, yāsīn ebn-e mostafā(- 1684)
تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۱۲ جمادی الثانی ۱۰۸۷ق
چون ظلم و ستم بعضی از ولات بر اهل بعلبک و بقاع دمشق زیاد شد و مردم آن سامان از ستم آنان به ستوه آمدند، مؤلف این رساله را به درخواست یکی از دوستان خود نگاشت تا شاید سبب جلوگیری از کارهای ناشایسته آنان گردد. این رساله دارای یک «مقدمه» و دو «باب» و یک «خاتمه» و یک «تتمه» است: مقدمه: در بیم از ستم نمودن؛ باب ۱. در آیات و اخبار و گفتار فقها در موضوع؛ باب ۲. در فتوای فقها در موضوع؛ خاتمه: در توبه و بازگشت از ظلم؛ تتمه: در برگرداندن آنچه به ظلم گرفته شده.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۷

آغاز: الحمدلله الذی أوجدنا من العدم و هدانا للایمان و من علینا بجزیل النعم بعد تغریب أبینا آدم عن وطنه من القدم؛ **انجام:** و لیکن هذا آخر التحریر منا و التنمیق و الله سبحانه و تعالی ولی التوفیق و الحمدلله أولا و آخراً ...

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: ابراهیم ابن اسماعیل المنیر به تاریخ ۱۱۳۸، علی الصلطی از محمد بن الشاویش به تاریخ ۱۱۵۹؛ جلد: مقوایی، ۸۳گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۴-۱۶۱]

● النصرة المحمدية / حدیث / عربی

an-nuṣrat-ul muḥammadīya

حسینی بخاری، محمد بن برهان، ق۹ قمری

hoseynī boxārī, mohammad ebn-e borhān (- 15c)

این رساله مشتمل بر احادیث صحیحه مرویه از خاتم انبیاء (ص) به طریق اهل سنت در پانزده«باب» است: ۱. الایمان؛ ۲. فضائل سیدالمرسلین؛ ۳. اسماء النبی (ع)؛ ۴. صفات المرسلین؛ ۵. اخلاق سید المرسلین و شمائله؛ ۶. علامات نبوته؛ ۷. بدء الوحی علیه (ص)؛ ۸ طاعة الشجرة و اجابته دعوته؛ ۹. تکثیر ماء القلیل ببرکة دعائه (ص)؛ ۱۰. تکثیر طعام القلیل ببرکة دعائه (ص)؛ ۱۱. مبعث سید المرسلین؛ ۱۲. امداد الله تعالی بارسال جبرئیل و میکائیل و غیرهما من الملائکة؛ ۱۳. حسن رسول الله (ص)؛ ۱۴. جود رسول الله و غناه؛ ۱۵. شجاعة النبی.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۱۷۳/۱

آغاز: بسمله. نصر من الله و فتح قریب الحمدلله الملك الجواد الرؤوف بالعباد؛ **انجام:** و قیل المحبة میل القلب الی موافق له ... و سلم تسلیماً کثیراً برحمتك یا ارحمن الراحمین

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماجمذهب، ۱۰ص (۱-۱۰)، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۳۱۹]

←نصرت مظلوم ⟵ کیفیت نصرت مظلوم
←نصرت نامه ⟵ بصیرت نامه

● نصرت نامه / شعر / فارسی

nosrāt nāme

جمالی اردستانی، جمال الدین محمد، ۸۱۴ - ۸۸۳ ؟ قمری

jamālī ardestānī, jamāl-od-dīn mohammad (1412-1479)

تاریخ تألیف: پس از ۸۳۹ق

مثنوی نیمه بلندی است که پس از «فرصت نامه» سروده است که در میانه آن چند بار به آن اشاره می‌کند و با توجه به این‌که دو بیت از اشعار شاعر معاصر خویش کاتبی نیشابوری را می‌آورد و برای او طلب رحمت می‌کند و کاتبی در۸۳۸ و یا ۸۳۹ق وفات یافته، معلوم می‌شود که این اثر بعد از این تاریخ سروده شده است. او در این اثر ضمن نقل داستان‌هایی به تفسیر عرفانی و تأویل آنها پرداخته که مهمترین آن داستان ملاقات امام صادق (ع) با منصور دوانیقی و همچنین دیدار امام محمد باقر با اوست که البته هر دو در منابه شیعی آمده و در اینجا با تأویل و تفسیرهای عرفانی همراه می‌شود و داستان صحبت کردن ابی محمد روزبهان بقلی با خداوند و ...

آغاز: بسمله. نصر من الله و فتح قریب. ای اخی بدان که جمیع اشیاء به مثال طلسمند و هیچ صورتی نیست که معنی ندارد و الا اصول و فروعی هست و داخل و خارجی شرحش در نظم خواهد گذشت ان شاء الله تعالی ... سحرگه شنیدم ندای غریب ×× که بربود خوش گوی نصرت حبیب / که اسم و طلسمش چو رخ وانمود ×× حقیرانه دیدند قوم حسود ...

انجام: به ایام بگذار اسباب دهر ×× که در کار خویشند آن لطف و قهر / که جز درد عشق و فغان غریب ×× نمی‌آورد ره به سوی حبیب. تم الکتاب المسمی بنصرت نامه و الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی حبیبه و نبیه محمد و علی آل محمد و عترته اجمعین.

چاپ: تهران، انتشارات کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۹ش، تصحیح امیر سروری، رسائل پیر جمال اردستانی، دفتر دوم، صص۱۲۳- ۱۷۳

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۲۱/۱۰-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 813 (بلوشه ۱۷۵۷)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱سطر [فیلمها ف: ۱-۵۹۴]

● نصرت نامه طرخان / تاریخ / فارسی

nosrāt nāme-ye tarxān

بورانی، محمد بن بایزید

būrānī,mohammad ebn-e bāyazīd

وقایع قرن دهم هجری به ویژه روزگار شاه اسماعیل صفوی و ظهیر الدین محمد بابر.

تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: ۱۲۳عکسی

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۴۲گ [جنگ: ۱-۴۷۱]

● نصرة الواعظين / مواعظ / فارسی

nosrāt-ol vā‘ezīn

کوکدی گلپایگانی، محمد رضا بن علی، ق۱۳ قمری

kūkadī golpāygānī, mohammad rezā ebn-e ‘alī (- 19c)

یک صدو نود و یک مجلس مرتب است به جهت وعاظ

وسخن‌سرایان که درمناسبت‌های مختلف می‌توانند آنهارابه روی منبرها بخوانند. این مجالس دارای مواعظ وتفسیر وتاریخ اهل بیت (ع) ومصائب آنان به نثر وشعر می‌باشد.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۹-۱۸/۱۷۹

آغاز: بسمله الحمدلله الذی أرشدنی الی محبة أنبیائه واولیائه وهدانا إلی اتباع آثار أحبائه وأصفیائه و وفقنا لمطالعة اقوالهم ... وبعد ... مطالبی است از مواعظ ومصائب ومراثی ومناقب درضمن مجالسی عدیده؛ **انجام:** حکایت امر کردن رسول وساختن بقعه بر سر قبر ابراهیم ذکر شود وتفصیل تطبیق شود الا لعنة الله علی القوم الظالمین

خط: نستعلیق، کا: محمدبن محمد حسین کوکدی، تا: ۳ جمادی الاول۱۳۱۹ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۸۷گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۸-۴۷۹۶]

● **النص علی امامة امیر المؤمنین (ع)** / کلام و اعتقادات / عربی

an-naṣṣ ‘alā imāmat-i amīr-il mu’minīn

مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶ - ۴۱۳ قمری

mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948 - 1023)

دو پاسخ است بر دو پرسش که در موضوع نص خاص بر امامت امیر المؤمنین علیه السلام داده شده است. یکی در برابر سؤالی است که اگر امامت علی (ع) منصوص است چرا حق خود را دنبال نکرد و چرا عطایا آنها پذیرفت و چرا دختر خود را به آنها تزویج کرد و چرا پشت سر آنها نماز خواند و ... که کاتب آن را کوتاه کرده و سائل نیز معلوم نیست و دوم در همین موضوع پاسخ سؤال قاضی باقلانی است که عالم سنی اشعری است که محاجه گونه بوده است. هر دو کوتاه است.

آغاز: آغاز رساله اول: و الحمدلله ولی الحمد و النعمة سأل سائل فقال اذا کان رسول الله صلی الله علیه و آله عندکم قد نص علی امیرالمؤمنین علیه السلام و استخلفه علی امته فلم قعد عن حق له و قد عول النبی صلی الله علیه و آله علیه فیه؟

آغاز رساله دوم: بسم الله الرحمن الرحیم الملک الحق المبین و صلی الله علی سیدنا محمد النبی و آله الهادین و بعد فقد سألنی القاضی الباقلانی فقال اخبرونا عن اسلافکم فی النص علی امیرالمؤمنین اکثیر ام قلیل؟ ... الحواب و بالله الثقة قیل له اسلافنا بحمد الله فی النص کثیر لایجوز علیهم افتعال الکذب ...

انجام: انجام رساله اول: و اما حکمه فی مجالسهم فانه لوقدر الا یدعهم یحکمون حکما واحدا لفعل اذ الحکم له و الیه دونهم و بالله التوفیق

انجام رساله دوم: و لم یکن الجواب الا ما ذکرناه من المصلحة فلم یأت بشئی بذلک

چاپ: در جلد هفتم مصنفات شیخ مفید در سال ۱۴۱۳ ق در قم

[الذریعة ۱۷۷/۵ و ۱۷۲/۲۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۸/۱۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۲گ (۱۶۸پ-۱۶۹پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱-۹۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸/۲۶ خوئی

آغاز و انجام: برابر رساله اول

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، ۲ص (۳۴۰-۳۴۱)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳/۳×۲۶/۲سم [ف: ۷-۳۸۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸/۲۵ خوئی

آغاز و انجام: برابر رساله دوم

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۳ص (۳۲۸-۳۴۰) [ف: ۷-۶۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۵/۲۲

خط: نسخ، کا: خطیب عبدالعظیمی، عبدالحمید بن محمد مقیم، تا: ۱۷ ربیع الثانی۱۰۵۶ق؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۱۷۲پ-۱۷۴ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۱-۲۸۶]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۱۱/۱۷

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی - مشهد مقدس؛ خط: نسخ، کا: فراهانی، عزیزالله بن عبدالعلی، تا: ۱۰۷۴ق؛ ۳ص (۱۱۴-۱۱۶) [عکسی ف: ۷-۲۰۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۰۵/۱۱

در فهرست با «اجوبة المسائل السرویة» یکی دیده شده و با عنوان «اجوبة المسائل» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص (۱۴۶- ۱۴۶) [مختصر ف: -۲۴۸]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۰۷/۱۹

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** فان الشیعة تروی ان الحنیفة تزوجها من خالها القسم بن مسلم الحنفی و استدلوا علی ذلک بان عمر بن الخطاب لما رد من کان ابوبکر سباه لم یزد الحنیفة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۳۶ق؛ ۲گ (۶۷ر-۶۸ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۳۲-۵۳۲]

۸. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۳۰/۹

خط: نسخ، کا: تبریزی، عبدالله، تا: ۱۳۷۰ق؛ ۳۴گ (۱۲۹ر-۱۶۲ر)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۱/۵سم [ف: ۲-۲۷۲]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۳/۱۱

انجام: قلت أجل هو خبر مسلم یصطلح علی ثبوته الجمیع، فقال خبرنی الان ماوجه اطلاق.

از این رساله فقط یک صفحه از آغازش در این قطعه از مجموعه میباشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱ص (۱۲۵پ)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱-۲۶۸]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۳/۱۶

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲گ (۱۵۲ر-۱۵۳پ)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱-۲۶۹]

● **النص علی امامة علی** / کلام و اعتقادات / عربی
an-naṣṣ ʻalā imāmat-i ʻalī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۰۱/۵
آغاز: باب فیما جاء فی النص علی علی من رسول الله (ص) بوجوب امامته و ابطال امامة المتقدم علیه، و ینص یوم الغدیر الظاهر الشهیر، و یندرج فیه شیء من کلام الله تعالی سبحانه لشدة الملازمة بینهما، و هو قسمان جلی؛ **انجام:** و بالجملة قد روی ان یوم الغدیر شهد لعلی فیه ستون الفا و قیل ستة و ثلاثون الفا من امصار و قبایل متفرقات
در دو بخش جلی و خفی؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن شجاع الدین نجفی، تا: ۱۰۶۷ق، جا: اصفهان؛ جلد: میشن، ۳گ (۲۴پ-۲۶ر)، ۳۳سطر ، اندازه: ۱۳/۹×۲۴/۸سم [ف: ۹-۱۵۵]

● **نصف جهان فی تعریف الاصفهان** / جغرافیا، تاریخ ایران / فارسی
nesf-e jahān fī taʻrīf-el esfahān
ارباب اصفهانی، محمد مهدی بن محمد رضا، ۱۲۳۴ – ۱۳۱۴ قمری
arbāb-e esfahānī, mohammad mahdī ebn-e mohammad rezā (1819 - 1897)
تاریخ تألیف: ۱۳۰۰ق، دست برده در ۱۳۰۳ق
تاریخ و جغرافیای طبیعی اصفهان است، در یک «مقدمه» و شش «فصل»، که بخش‌های تاریخ محلی آن بیشتر در فصل چهارم آمده است. (احمد منزوی)
چاپ: تهران، به کوشش منوچهر ستوده، ۱۳۴۰ش.
[فهرستواره منزوی ۱۰۹۶/۲]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۹-عکسی
نسخه اصل: از کتابخانه دانشگاه کیمبریج – فهرست ادوارد براون؛ بی‌کا، تا: ۱۳۰۸ق [نشریه: ۲-۲۸۱]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۹۰
خط: نستعلیق، کا: نورصادقی اصفهانی، حسین، تا: ۱۳۱۶ق؛ از روی چاپ ۱۳۰۳ق در پاورقی روزنامه ایران؛ جلد: مقوا، ۷۶گ، ۱۹سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶-۶۷]

←نصف نصاب ← نصاب اوان
←نصف النهار ← تشخیص زوال

● **نصف النهار (جدول)** / جغرافیا / فارسی
nesf-on nahār (jadval)
جدول ساعات و دقایق نصف النهار به عرض ۳۵. بالای این جدول که با همان خط و گویا از میرزا ابوالقاسم یزدی است این یادداشت دیده می‌شود: «در بعضی از اصطرلابات عمل عبدالائمه دیده شد که طول نهار عرض سی و پنج در چهارده ساعت و سی و دو دقیقه نوشته اند و حق هم با ایشان است ... ظاهراً این جدول اشتباه شده باشد».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۹۹/۵۱
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۳۹ص، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۹-۵۲۴]

● **نصف النهار یزد (جدول)** / هیئت / فارسی
nesf-on nahār-e yazd (jadval)
جدول تعیین ساعات ودقایق و ثوانی نصف النهار یزد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۹۹/۴۶
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۳۸ص، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۹-۵۲۳]

● **نص النصوص فی شرح الفصوص** / عرفان و تصوف / عربی
naṣṣ-un nuṣūṣ fī š.-il fuṣūṣ
آملی، حیدر بن علی، ۷۲۰ – ۷۸۲ ؟ قمری
āmolī, heydar ebn-e ʻalī (1321 - 1381)
وابسته به: فصوص الحکم = الفصوص؛ ابن عربی، محمد بن علی (۵۶۰-۶۳۸ق)
شرحی است بر فصوص الحکم که در یک «وصیت» و سه «رکن» و یک «خاتمه» و بیست و هفت«دایره» ترتیب یافته است.این شرح با شیوه شروح متداول کتاب‌ها نیست و شارح به جز در دو یا سه مورد عبارتی از فصوص نمی‌آورد و به همین اندازه و یا بیشتر از دیگر مؤلفات محیی الدین خاصه از فتوحات می‌آورد و ظاهراً مقدمه‌ای است برای شرح فصوص. مقصود اصلی مؤلف نص النصوص (چنان‌که از ملاحظه فهرست مندرجات آن برمی‌آمد) توضیح پاره‌ای از اصول تصوف که در فصوص یا دیگر کتاب‌های محیی الدینآمده و دفاع از آنها و از حقیقت شخص ابن العربی است. اینک فهرست مندرجات این کتاب: اما الوصیه (که به منزلت مقدمه است) ففی کتمان العلوم الالهیه و الاسرار الربانیه؛ تمهید ۱. فی فضیلة نبینا و تفضیله علی سایر الانبیاء، ثم فضیلة الکتاب النازل علیه و هو القرآن و الکتاب الصادر منه الذی هو الفصوص و ما یتعلق بذلک من الابحاث، در این تمهید یک مقدمه و دو بحث است: بحث ۱) فی تحقیق المعلومات المعقولة الکلیه ... المشتمل علی فضائل نبینا، بحث ۲) فی تحقیق الموجودات الثلاثه، بحث ۳) فی فضیلة الکتابین النازل علیه الذی هو القرآن و الصادر عنه الذی هو الفصوص(در این تمهید و خاصه در این مبحث اخیر درباره فصوص و اهمیت آن به تفصیل سخن می‌گوید)؛ تمهید ۲. فی فضیلة الشیخ الاعظم. در

این تمهید می‌گوید صاحب فصوص نزدیک به یک هزار مجلد تألیف دارد و از آن جمله یکی فتوحات است که درنسخه اصل به خط شیخ در ۳۲ مجلد و ۵۶۰ باب است و این کتاب بی‌سابقه در یک شب در مکه به او الهام گردید و دیگر کتاب کتاب انشاء الدوائر است.وی از این دو کتاب سطوری چند نقل و تفسیر می‌کند. در این تمهید درباره اسماء الله، توحید، قاعده الواحد لایصدر عنه الا الواحد و «اثبات ولایت شیخ محیی الدین به سه وجه» سخن می‌گوید؛ تمهید ۳. فی بحث الانبیاء و الرسل الاولیاء و الائمه و تحقیق النبوه و الرساله و معنی خاتم الانبیاء ... ثم الاقطاب و الاوتاد و الابدال و الغوث و رجال الغیث و تحقیق اعدادهم وحصرهم ... و تعیین القطب فی کل زمان (این ابحاث در ضمن ۶ قاعده است). و اما ارکان: ۱) فی تحقیق التوحید و تعیینه و تفسیره و تعریفه بطریق اهل الله خاصه (دارای چند بحث است و در آن از فرق و آراء مذاهب و متکلمان و حکماء یاد شده)؛ ۲) فی بیان الوجود المطلق (در این رکن از امام فخر رازی، خواجه نصیر طوسی و صدر الدین قونوی و آراء ایشان یاد می‌کند)؛ ۳) فی بیان العلوم الالهیه المنسوب الیاهل الله خاصه (مشتمل بر سه قسم و هر قسم چند فصل).(عبدالحسین حائری)
آغاز: الحمدلله الذی زین خاتم الوجود بفص حکمته ... اما بعد فهذا کتاب موسوم بنص النصوص فی شرح الفصوص مخصوص بمن یکون لخاتم الوجود اعظم الفصوص ... مشتمله علی ثلاثة تمهیدات

[الذریعه ۱۷۳/۲۴؛ ایضاح المکنون ۱۹۲/۲؛ الاعلام ۲۹۰/۲]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۴۷
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه جار الله – ترکیه ۱۰۳۳. جلد اول؛ خط: نسخ، کا: فضل الله بن محمد عبادی، تا: چهارشنبه غره محرم۷۸۴ق، جا: بغداد؛ مصحح، با یادداشتی که نوشته نسخه حاضر از نسخه مؤلف نگاشته شده؛ تملک: ولی الدین جار الله به سال ۱۱۲۲؛ واقف: ابوعبدالله ولی الدین جار الله، ۱۱۴۷ق؛ ۴۶۱ص [عکسی ف: ۷–۶۱]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۲۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** الخاتمه اعلم ان الله تعالی امرنی بترک ما سواه ... و اتوجه الی عبادته فتو جهت الی مکه و ترکت الکل للکل. ترکت الخلق طراً فی رضاکا ... (تا آخر بیت دوم که معروف است).
خط: نستعلیق، کا: قاضی شرف جهان بن قاضی جهان خزاعی نظری، تا: ۱۰۳۵ق؛ افتادگی: وسط؛ محشی با نشان محمد حسن عفی عنه؛ جلد: تیماج، ۵ص (۳–۹۷)، ۳۰سطر ، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۱۰–۱۹۹۶]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر الدایرة المخصوصة بتعدد المعلومات الکلیة و الجزئیة علی طریق المتکلمین الخاتمة اعلم ان الله تعالی لما امرنی بترک ماسواه و التوبة الیه حق التوبة ... فلو قطعتنی اربا فار با لما حسن الفواد الی سواکا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۳۵ص (۱۴۳–۲۷۷)، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۰×۲۵سم [ف: ۹–۲۴۹]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۹۷/۲–ف و ۲۷۱۵/۲–ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱–۶۷۰ و ۷۲۴]

● النصوحیة الموجزة علی حقیقة التوبة / اخلاق / عربی

an-naṣūḥīyyat-ul mūjazat ‘alā ḥaqīqat-it tawba

بصری، احمد بن عبدالرضا، ق۱۱ قمری

basrī, ahmad ebn-e ‘abd-or-rezā (- 17c)

تنظیم شده در ۱۲ «مرجع» و «خاتمه»: مرجعها شماره گذاری نشده اند اما موضوعاتشان به ترتیب چنین است: –قال الله تعالی یا ایها الذین آمنوا توبوا الی الله؛ –التوبة لغة؛ – قد ذکر المفسرون المحققون فی معنی التوبة النصوح؛ – الذنوب؛ – لا یشترط فی صحة التوبة الاتیان بما تستتبعه الذنوب من قضاء الفوایت و ...؛ – یجب فیها العزم علی عدم العود الی الذنب؛ – وجوب التوبة؛ – کیفیتها؛ –غسل التوبة؛ – للقوم فی ماهیة الکبیرة و الموبقة الخطیرة انما عشرة اقوال؛ – صاحب الکبیرة و الموبقة الخطیرة انما یهان و یعاقب و یعذب و یخاطب مع عدم حصول احد الامرین له؛ – احادیثی از امام صادق (ع)؛ – الخاتمة: و لنختم النصوحیة بحدیث له مناسبة تامة للمقام.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۲۲/۱۸
آغاز: احمدک یا من تفضل علینا بالتطول و الاحسان و اشکرک یا من تطول علینا بالتفضل و الامتنان حمداً یقربنی الی رضاک ... هذه النصوحیة الموجزة التی علی حقیقة التوبة انطوت و علی لوازمها السنیة احتوت؛ **انجام:** نفث علی لسانک شیطان انتهی فعلیک بالتامل فیه و الاطلاع علی خوافیه. اتفق الفراغ من تسطیر اجزائه بدایة و نهایة لیلة عین السهر من شهره ایضاً من سنة حاصل ضرب الشکر فی الحمد من عشر غافر ذنبی بعد رفع رأس الغم من الهجرة النبویة ... فی البلدة المعمورة هرات حفت بالنعماء و الخیرات و الامان و السعادات تفضلاً من مجیب الدعوات ولی الباقیات الصالحات و الحمدلله وحده.
خط: نسخ، کا: مصعب بیگی، محمد بن ملک محمد، تا: قرن ۱۱؛ جلد: میشن، ۹گ (۲۸۳پ– ۲۹۱پ)، ۲۵سطر (۱۱/۷×۲۲/۷)، اندازه: ۱۸×۳۱/۷سم [ف: ۲۹/۱–۳۴۷]

● النصوص / حدیث / عربی

an-nuṣūṣ

مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶ – ۴۱۳ قمری

mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948 - 1023)

شامل اخبار مربوط به امامت ائمه اطهار (ع) و شاید همان «کفایة الاثر فی النص علی الائمه الاثنی عشر» نوشته خزاز قمی باشد.

۱. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: ۲۹عکسی
نسخه اصل: اصل: کتابخانه ناصریه لکهنو؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک: علامه محمد باقر مجلسی؛ ۱۱۱گ [جنگ: ۱-۴۷۱]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۴۷
آغاز: بسمله. رب یسر و لاتعسر ... الحمدلله المتوحد بالقدم؛ **انجام:** عن النبی صلی الله علیه ... و الاوطان مختلفوا ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **النصوص** / کلام و اعتقادات / عربی
an-nuṣūṣ
در اصول دین به روش کلام شیعی با نقل بعضی از گفته‌ها و رد وایراد در آنها به عناوین «نص، نص» و تفصیل بیشتر در بحث امامت.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۸۹
آغاز: الحمد لله الظاهر بکماله و الباطن بجماله و الصلاة علی مظاهر جماله و جلاله محمد و آله و بعد هذه نصوص محتویة علی الفصول؛ **انجام:** اللهم ارزقنا رضوانک و الجنة و لمثل هذا فلیعمل العاملون
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ شاید به خط مؤلف باشد که اضافه و خط خوردگی دارد؛ جلد: تیماج، ۵۴گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۲۷-۶۵]

←النصوص الالهیة ←النصوص فی تحقیق الطور المخصوص

● **نصوص الائمة** / کلام و اعتقادات / عربی
nuṣūṣ-ul a’imma

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۵۶-ف
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [فیلمها ف: ۲-۲۷۰]

● **نصوص الائمة ابن بابویه (منتخب)** / حدیث / عربی
nuṣūṣ-ul a’imma ibn-i bābawayh (mn.)
استرآبادی، محمد باقر بن ولی، ق۱۲ قمری
estarābādī, mohammad bāqer ebn-e valī (- 18c)
در الذریعه (۱۷۸: ۲۴) از نسخه‌های نصوص الائمة ابن بابویه یکی مورخ ۹۶۵ با اجازه ۹۶۷ دیگری نسخه سید محمد بن مرتضی کشمیری سوم نسخه پاریس یادشده است. نسخه پاریس ش S.651نوشته ۱۰۸۶ است (از برگ ۲۰۷پ تا ۲۵۷) همراه با عیون اخبارالرضا (فهرست عربی دسلان ۲۰۱۸/۲) و از همان کفایة الاثر فی النصوص علی الائمة الاثنی عشر علی خزاز قمی است (دانشگاه۶۰۸: ۳) مانند نسخه‌های ۳۲۷۰/۲ و ۵۲۴۰ دانشگاه و فیلم ۴۸۲۹ و ۵۸۶۵ آنجا.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۷۱/۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۰گ (۷۳پ-۹۲ر)، ۲۱سطر (۱۰×۱۹/۵)، قطع: وزیری [ف: ۱۷-۲۶۶]

● **نصوص اهل السنة بولادة المهدی (عج)** / کلام و اعتقادات / عربی
nuṣūṣ-u ahl-is sunna bi-wilādat-il mahdī
اشراقی، ولی الله بن هاشم، ق۱۵ قمری
ešrāqī, valī-ol-lāh ebn-e hāšem (- 21c)
تاریخ تألیف: ۲۱ شعبان ۱۳۲۹ق
پنجاه مصدر از منابع اهل سنت که تصریح به ولادت حضرت حجت علیه السلام کرده‌اند در این رساله بیان شده و مؤلف در خاتمه به ذکر ده امر مورد اختلاف بین شیعه و اهل تسنن پرداخته و دفع ایراد می‌نماید.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد قال الله عز و جل و نرید ان نمن علی الذین استضعفوا فی الأرض.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۱۸/۱
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه مؤلف-سراب؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۵؛ ۵۹ص (۱-۵۹) [عکسی ف: ۱-۳۷۵]

● **نصوص جالینوس** / طب / عربی
nosūs-e jālīnūs
جالینوس، ۱۲۹ - ۱۹۹ میلادی
jālīnūs (129 - 199)
مستخرج از تجارب طبی جالینوس.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۲۱/۶
آغاز: بسمله هذه نصوص استخرجت من تجاریب الحکیم المعلم الفاضل جالینوس الالهی (نص) قال اذا اجتمعت عدة احوال بعضها عائق
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۰۶ق؛ جلد: تیماج، ۲۷ص (۲۵۸-۲۸۴)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰-۱۸۵۰]

● **نصوص الخصوص فی شرح الفصوص** / عرفان و تصوف / فارسی
nosūs-ol xosūs fī š.-el fosūs
رکن الدین شیرازی، مسعود، - ۷۴۴ قمری
rokn-od-dīn-e šīrāzī,mas‘ūd(- 1344)
وابسته به: فصوص الحکم = الفصوص؛ ابن عربی، محمد بن علی (۵۶۰-۶۳۸ق)

تاریخ تألیف: ۷۴۳ق
مؤلف شاگرد عبدالرزاق کاشی وداوود قیصری است. اومتن را درسال ۷۳۹ق نزد استاد خود در سرای برکه خوانده ودرسال ۷۴۰ق این گزارش را آغاز کرده ودر سال ۷۴۳ق به پایان رسانیده است (= «محرم بود زسال جیم ومیم وآنگه بذال اندر»). سه شرح فارسی از فصوص دردست است که یکی به میر سید علی همدانی (۷۱۳-۷۸۶ق) نسبت داده شده، ودیگری به خواجه محمد پارسا (۷۵۶-۸۳۲ق) و یکی هم همین شرح که از نظر زمانی، مؤلف مقدم بر آنهاست.
آغاز: بسمله حمد فزون از حد وشکر برون از عد حضرت با عظمت الله را که نقش عالم وآدم به محض جود وکرم از مکمن غیب عدم
چاپ: تهران، دانشگاه مک گیل و تهران، ۱۳۵۹ش، به اهتمام رجبعلی مظلومی
[نسخه‌های منزوی ۱۴۵۷/۲؛ فهرست مشترک پاکستان ۱۷۳۷/۳؛ فهرستواره منزوی ۶۹۹/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۴۲-ف
نسخه اصل: پاریس ش (11) DI؛ خط: نسخ، کا: ابوالحسن علی بن محمد بن محمد عمویه شیرازی، تا: سه‌شنبه ۱۴ شوال۷۴۶ق؛ افتادگی: انجام [فیلمها ف: ۲-۲۵۶]
۲. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه: ف۳۴
نسخه اصل: چستر بیتی ۳۱۳ و ۳۱۴ (۷۴/۳) (ع۴۱ و ۴۲)؛ بی‌کا، تا: جمعه ۲۲ ربیع الاول۷۸۱ق [فهرستواره مینوی: -۱۷۹]
تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه: ف۳۵
همان نسخه بالا [فهرستواره مینوی: -۱۷۹]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۱۲۹
آغاز: برابر
خط: نسخ ریز و درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با یادداشت تولد عبدالغفار در روز پنج‌شنبه ۲۷ شوال ۹۵۰ از محمد بن حسن و تولد قاضی نورالدین محمد نورالهدی در روز پنج‌شنبه ۲۴ شعبان ۹۸۲ از احمد بن محمد و تولد قاضی شمس الدین محمد در روز شنبه ۲جمادی الاول ۹۸۴، با یادداشت خط حوابیگم دختر شاه عباس با مهر مورخ ۱۰۳۰؛ تملک: قاسم بن حسین مدرس حضرت مقدسه؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۳۵۰گ، ۱۸-۲۱سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۷-۳۸]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۴۳-ف
نسخه اصل: تاشکند ۵۱۹؛ خط: نسخ، کا: عبدالرزاق بن طاهر بن علی، تا: ۱۰۹۱ق؛ ۱۴۹گ [فیلمها ف: ۲-۲۸۶]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۹۱ و ۱۳۶۹-ف
آغاز: برابر؛ **انجام:** بگو یا رب بیامرزش ببخشش آنچه میخواهد ×× که ادعونی تو فرمودی اجب یا رب بغفرانی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مذهب، ۴۹۹گ، ۲۱سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۹-۹۸۹] و [فیلمها ف: ۱-۲۶۶]
۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۵۰۲-۳۳/۵۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** مترجم را تو ای طالب دعایی گر کنی شاید ×× که رحمت جوید او از حق چو عطشان دربیابانی / بگو یارب بیامرزش به بخشش هر چه می‌خواهد ×× که ادعونی توفرمودی اجب یارب بغفرانی
خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۰۱گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۸-۴۷۹۷]
۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۵۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** اما تو از یک پوست بیرون نمی آیی تا مراد دوست دریابی و نزاع لفظی است و در حقیقت هیچ مفازعت و مخالفت نیست.
خط: نسخ، کا: عبدالغنی مؤذن مسجد جامع عیدگاه، تا: ۱۱۰۷ق؛ برخی مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۰۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱/۳۳-۱۴۸]
۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۱۴۴
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۱۰۰گ، ۱۵سطر (۱۴/۵×۲۹)، اندازه: ۲۰/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۷-۴۲]
۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۲۰-ف
نسخه اصل: قاهره تصوف فارسی ۷ طلعت؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۲۸۱]
۱۰. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵-ش/۵۰۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** الم بالعذاب مع بقاء صورة العذاب کسی بدبخت نشود و قیاس بران اینکه می‌گوید قوله - من عبادالله من یدرکهم ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۳۶گ، ۲۹سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۲-۱۰۴]

● النصوص علی الائمة الاثنی عشر / فضایل و مناقب / عربی
an-nuṣūṣ ‘ala-l a’immat-il iṯnā ‘ašar

بصری، احمد بن عبدالرضا، ق۱۱ قمری
basrī, ahmad ebn-e ‘abd-or-rezā (- 17c)

از مهذب الدین احمد بن عبدالرضا که از خراسان به سال ۱۰۷۷ق به کابل و در ۱۰۸۱ق به هند رفته است. ازاو است «فائق المقال فی الرجال» که در ۱۰۸۵ق در حیدر آباد دکن نگاشته و «الدرة النجفیه» و «تحفة ذخائر کنوز الاخبار». در امل الامل و نجوم السماء از او یاد شده و در نامه دانشوران بصری خوانده شده است.
آغاز: بسمله اما بعد فیقول ... مهذب الدین احمد بن عبدالرضا ... ایها الرفیق ... ان النصوص علی الائمة ...
انجام: بنجف الکوفة و ذلک کاف ... محمد و آله.
[الذریعة ۳۰/۱ و۳۶۲/۲ و۴۳۳ و۴۵۴ و۳۶۲/۳ و۱۳/۷]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۰۸۸/۳
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳۱گ (۹۹–۲۲۹) [ف: ۵-۷۱۶]

● **نصوص فی الامامة و افضلیة امیرالمؤمنین علی علیه السلام** / کلام و اعتقادات / عربی
nuṣūṣ-un fi-l imāma wa afḍalīyat amīr-il-mu'minīn 'alī 'alayh-is-salām
متفرقاتی است چند در اثبات افضلیت حضرت امیرمؤمنان علی علیه السلام از جمله بخش‌هایی از کتاب «منهج الشیعة فی فضائل وصی خاتم الشریعة» سید جلال الدین عبدالله بن شرفشاه حسینی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۷۸۸/۱
آغاز: ... حملت الریح بساطه وردت الشمس له و حملت علیاً علی بساط النبی وردت الشمس له ...
خط: نسخ یا نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۵۵گ (۱ر–۵۵پ)، اندازه: ۱۵/۷×۲۱/۳سم [ف: ۴۱-۲۱۳]

● **النصوص فی تحقیق الطور المخصوص = النصوص الالهیة** / عرفان و تصوف / عربی
an-nuṣūṣ fī taḥqīq-iṭṭuwr-il maxṣūṣ = an-nuṣūṣ-ul ilāhīya
صدرالدین قونیوی، محمد بن اسحاق، ۶۰۷–۶۷۳ قمری
sadr-od-dīn qūnīyavī,mohammad ebn-e eshāq (1211 - 1275)
وابسته به: فصوص الحکم = الفصوص؛ ابن عربی، محمد بن علی (۵۶۰–۶۳۸ق)
در این کتاب صدر الدین ضمن نص‌هایی به اثبات خدا و بیان صفات و اسماء الهی می‌پردازد و نشان می‌دهد که برای راه یافتن به حضرت قدس او باید قبل از موت مائت شد و نفی خودی کرد تا به هر چه نظر کنی و هر چه بشنوی او شنوی. او در ضمن به چند سؤال که تا حدیث جنبه فلسفی دارد پاسخ می‌گوید که تا کس را چشم دل باز نباشد به پاسخ آن راه نمی‌برد.(عبدالله انوار)
آغاز: الحمدلله الذی ابان بمستقرات الهمم مراتب علم الیقین و عینه و حقه و درجاته ... نص شریف، هو اول النصوص الواجب
انجام: فتظهر بعضها بعضاً و یخفی ایضاً بعضها بعضاً بحسب الغلبة و المغلوبیة المشار الیها آنفاً فافهم و الله الهادی
چاپ: تهران، ۱۳۱۵ق، همراه با شرح کوتاه «منازل السالکین»، سنگی؛ و با تمهید القواعد ص ۱۸۴–۲۱۶ در همین سال به چاپ رسید.
[ریحانة الادب ۴۳۱/۳؛ کشف الظنون ۱۹۵۶/۲؛ الذریعه ۲۳۵/۱۶ «فصوص الحکم» فارابی و ابن عربی و این کار قونوی؛ بغدادی، هدیه ۱۳۰/۲ «النصوص فی ... »]

شروح و حواشی:
۱- زبدة التحقیق و نزة التوفیق؛ قوحی، پیر محمد بن قطب الدین (–۹)
۲- حاشیة النصوص
۳- مشرع الخصوص الی معانی النصوص؛ علی بن احمد بن علی بن احمد

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۸۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۸۴۶ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۳۴ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳/۳×۱۷/۴سم [ف: ۵-۳۶]
۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۹صفر۸۷۲ق؛ تملک: جعفری قاسمی حسینی؛ جلد: تیماج، ۳۰گ، ۱۵سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [سنا: ف: ۱-۲۰۴]
۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۰/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یعول فی کشف کل معضلة علیهم و السلام معاد علیه و رحمه الله و حسبنا الله و نعم الوکیل.
بی‌کا، تا: ۱۰۱۹ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: عطاء الله؛ جلد: تیماج، ۱۲ص (۱۰۸–۱۱۹)، اندازه: ۹/۵×۲۰سم [ف: ۳۲-۲۳۰]
۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۰۴/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد رضا، تا: آخر جمادی الثانی ۱۰۶۷ق؛ مصحح؛ مهر: «عبدالباقی ۱۲۱۷» (بیضی) از نوادگان فیض کاشانی؛ ۲۴گ (۲۴–۴۷)، ۱۶سطر ، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۴-۱۹]
۱۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۹۹/۴۰
آغاز و انجام: برابر
دیباچه را ندارد و تا س ۱۳ ص ۲۰۱؛ بی‌کا، تا: ۱۰۷۴ق؛ ۱۲ص (۳۸۰–۳۹۱) [ف: ۵-۷۱۶]
۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۷۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله سبحانه یزیل بنور ارشاده ظلم الشکوک الدوامس و یبقیه و کنا یلجأً الیه و یعول فی کشف کل معضلة علیه و السلام معاد الیه و رحمة اله و حسبنا الله و نعم الوکیل.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق؛ جلد: تیماج، ۳۸گ (۴۱پ–۷۸پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳۳/۱-۱۵۹]
۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۷۶۳/۵
آغا و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱۲گ (۱۵۴پ–۱۶۵پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۲-۳۲۵]
۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۰/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الفعل والعلم و العمل و النور و الهدی و یهدی من یشاء الی صراط مستقیم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۲ص (۸۳-۹۴)، ۲۰ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۱۵۰]

۱۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ریاضی ، عبدالله، تا: قرن ۱۴؛ ۲۰گ (۹پ-۲۹پ)، ۱۷سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: -۲۲۰]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۵۷/۱-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۸۴]

۲۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۳۳۲/۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۳۰۳ق، جا: سپهسالار؛ ۱۵گ (۱۷۵پ-۱۸۹پ) [ف: ۵-۷۱۶]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۴۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ربیع الثانی۱۳۰۵ق؛ جلد: تیماج، ۳۲ص (۱-۳۲)، ۱۹سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۳-۲۵۸]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۷۵/۲

در فهرست با عنوان «النصوص مفتاح الفصوص» آمده است؛ خط: نسخ، کا: درجزینی، محمد، تا: ۱۰ رجب۱۳۰۹ق؛ ۳۱گ (۳۲-۶۲)، ۲۲ سطر (۱۰×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶-۲۳۱]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۹۹/۲-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۸۴]

۲۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۱۷۵/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته تحریری، کا: یدالله، تا: ۱۳۵۷ق؛ نام کتاب بر فراز نسخه «الهادیة» آمده؛ ۲۸ص(۲۶۷-۲۹۴) [ف: ۳-۳۳۲]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹۳/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یبقیه رکناً یلجأ الیه و یعول فی کشف کل معضلة علیه و السلام معاد علیه و رحمة الله و حسبنا الله و نعم الوکیل

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه نفیس؛ جلد: تیماج، ۲۰گ (۱۱۲پ-۱۳۱ر)، ۱۴سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۲۰۰]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۰/۱

۲۱ نص می‌باشد؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ ۱۶گ (۱پ-۱۶پ) [ف: ۳-۵۱۰]

۲۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۳۵۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۴گ (۱پ-۳۴ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۴]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۴۸/۲

خط: نستعلیق، کا: حسینی ساوجی، محمود، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۱سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱۵-۴۱۷۸]

۲۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۷۱۵/۸

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [ف: -۳۰۰]

● نصوص المعجزات و المصائب / تاریخ معصومین / فارسی

nosūs-ol mo‘jezāt va-l masā’eb

کتاب مفصلی است در بیان معجزات و مصائب چهارده معصوم (ع) که با استفاده از منابع گوناگون امامیه، از جمله کتب شیخ صدوق، ابن شهر آشوب، شیخ مفید و نیز از برخی آثار اهل سنت، بهره جسته، نام کتاب و مؤلف آن در منابع موجود یافت نشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۵۳

آغاز: بسمله، درباره تاریخ ولادت و شهادت و منقبت و معجزات و مکارم اخلاق ... ولادت با سعادت آن جناب، در مکه معظمه عام فیل جمعه هفدهم شهر ربیع المولود، در شعب ابی طالب؛

انجام: سوال نموده‌ام از خدای عزوجل که خلق کند به صورت تو ملکی را که هر سال از برای تو حج نماید، تا روز قیامت تو اگر خواهی بحج برو اگر خواهی نرو.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۳؛ مصحح، با عبارت «بلغ» مقابله شده، محشی؛ جلد: تیماج، ۳۴۹گ، ۲۰سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳۷-۱۱۸]

● النصوص و الاشارات / حدیث / عربی

an-nuṣūṣ wa-l išārāt

ابواب چندی است در روایات فضائل معصومین علیهم السلام و مثالب دشمنان ایشان، در هر باب آیتی مناسب می‌آورد و پس از آن روایت‌های مناسب را با حذف اسناد آنها نقل می‌کند، و این عناوین در نسخه دیده می‌شود: باب الاشارة و النص علی أن الله لم یقبض نبیه حتی اکمل له الدین؛ باب الاشارة و النص فی الکتاب و السنة بوجوب التمسک؛ باب الاشارة و النص علی أن علم القرآن عند آل محمد؛ باب الاشارة و النص علی أن جل القرآن فیهم و فی اعدائهم؛ باب الاشارة و النص علی أن علیاً امر بجمع الکتاب؛ باب الاشارة و النص علی أن أعداءهم المنافقون؛ باب الاشارة و النص علی أن أعداءهم الکافرون؛ باب الاشارة و النص علی أنهم الظالمون؛ باب الاشارة و النص علی أنهم الملعونون؛ باب الاشارة و النص علی أنهم الجبت و الطاغوت؛ باب الاشارة و النص علی أنهم البغاة؛ باب الاشارة و النص علی أنهم الشیاطین؛ باب الاشارة و النص علی أنهم المرتدون؛ باب الاشارة و النص علی أنهم المعذبون فی النار؛ باب الاشارة و النص علی أنهم المتحالفون فی خلاف النبی؛ باب الاشارة و النص علی أنهم المکذبون؛ باب الاشارة و النص علی أنهم المتعاقدون فی ابطال قول النبی.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۰۲۴/۳

آغاز: لا یغنی عن الحق شیئا و قال إن یتبعون إلا الظن و إن هم إلا ...

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۵گ (۶۸ر-۹۲ر) [ف: ۱۶-۲۲]

←النصوص و المعجزات ←اثبات الهداة بالنصوص و المعجزات

● **نصیب اخوان** / لغت، شعر / عربی – فارسی

nasīb-e exvān

مطهر کژه، – ۷۹۱ قمری

motahhar-e kažah (- 1390)

تاریخ تألیف: ۷۷۶ق

فرهنگ منظوم عربی به فارسی دربحر رمل که به پیروی فراهی سروده است.

آغاز: بسمله. نامه بر نام کردگار جهان×× کوست الله راحم و رحمان / پس درود نبی که شد منزل ×× بزبان عرب برو فرقان

انجام: سال شش بود هفتصد وهفتاد×× کز مطهر شد این نوشته عیان / یا رب این نامه را قبولی ده×× تا شود شسته نامه عصیان

[نسخه‌های منزوی ۲۰۴۴/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۹۹/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۰۳۸ق؛ ۳۴گ (۳۱پ- ۶۴ر) [مختصر ف: -۸۶۱]

۲. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۱۰۷/۳

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۳گ (۳۶ر-۴۸پ)، ۹سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱-۱۰۴]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۷۶۶/۴

آغاز: بسمله. نامه بر نام کردگار جهان ×× کوست الله راحم و رحمان ... / نام آن گر نصاب صبیان بود×× نام این را نصیب اخوان خوان

خط: نستعلیق، کا: یار محمد، تا: ۱۲۱۴ق، جا: هندوستان صوبه پرب خصوصی خیرآباد؛ کاغذ: هندی، جلد: میشن جگری، ۹گ (۲۵-۳۳)، ۱۳ سطر (۷×۱۴/۵) [ف: ۳-۸۹۹]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۳/۲-۹/۱۹۳

آغاز و انجام: برابر

تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با سرلوح مزدوج مذهب؛ جلد: تیماج، ۴۲گ، ۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۸-۴۷۹۷]

● **نصیب الفتیان و نسیب التبیان** / لغت / عربی به فارسی

nasīb-ol fetyān va nasīb-ot tebyān

حسام خویی، حسن بن عبدالمؤمن، ۷ قمری

hosām-e xū'ī, hasan ebn-e 'abd-ol-mo'men (13c -)

اهداء به: مجد الدین جلال الاسلام یمین الملک مالک دیوان اشراف

به پیروی از فراهی، منظومه‌ای تعلیمی عربی به فارسی است، درپنجاه بند ودو رباعی مجموعاً ۳۵۵ بیت سروده است. چلبی آن را به نام «نصیب الفتیان و نشیب الفتیان» خوانده، ولی نیمه دوم نام، درنسخه‌ها متفاوت آمده است.

آغاز: الحمدلله العلی القوی المتین و الصلوة علی النبی الامی الامین و علی و اصحابه الذین شرعوا مناهل الدین ... القطعة الاولی: الله اله رب رحن ×× فرد واحد و حکیم سبحان / قهار عزیز نور هادی×× غفار رؤف حی منان

انجام: فنا پیش سرا ساحت میانش ×× زتاج البیت باشد خانه را در / حسام شاعر از معنیست ساحر×× زهی قادر سخن الله اکبر. فی ختم الکتاب بعنایةالوهاب: آغاز حکایتم به انجام رسید×× چون از غم اندیشه به آرام رسید

[نسخه‌های منزوی ۲۰۴۴/۳؛ چاپ مجموعه آثار حسام الدین خویی، تصحیح صغری عباس زاده، میراث مکتوب، ۱۳۷۹ش، ص۱۹-۲۵و ۹۵-۱۲۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۱۷/۲

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۱۵ ربیع الثانی ۸۸۴ق؛ تملک: منتشه بن احمد؛ خریداری از مرتضی رشیدی؛ جلد: تیماج، ۲۹گ (۴۹پ- ۷۷پ)، ۸-۹سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳/۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۹/۱-۳۶]

۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۶۰/۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن جمال الدین، تا: با تاریخ ۸۸۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۹ص (۳۷۸-۴۰۶)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱-۲۳۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۵۷/۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۲۹۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۱۲/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** حسام شاعر از معنیست ساحر×× زهی قادر سخن الله اکبر ... / این نام که صاحبش باقی باد ×× المنة لله که باتمام رسید

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۹ و ۱۰؛ جلد: تیماج زرد، ۱۸گ (۹۵پ-۱۱۲ر)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۰-۱۸۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷/۱ سرود

کا: عبدالباقی بن حاج قنبر علی مودی قاینی، تا: ۱۰۶۲ق؛ کاغذ: اصفهانی، قطع: رقعی [نشریه: ۱۳-۴۰۹]

۵. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۰۷۱ق [میراث اسلامی: ۵-۶۰۳]

۶. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۴ق؛ جلد: چرمی، ۲۳گ، ۸-۷سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۳-۱۳۸۰]

۷. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط؛ جلد: چرمی، ۱۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳-۱۳۸۰]

۸. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۴۲۰/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** مدا و کنه و شاؤو و غایت و حد آمد و قصوی×× قصاری و نهایت خاتمت چون عاقبت پایان / حمید این را به سال هفصد و پنجاه و هفت اندر ×× بپایانش رسانیده بعون خالق یزدان
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۸گ (۱۷۱ر-۱۸۸ر)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۳۵۰]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۶/۲-۷/۱۲۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** آغاز حکایتم بانجام رسید ×× جان زغم اندیشه بآرام رسید / این نامه که صاحبش محمد باقر ماند ××المنة لله که باتمام رسید
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۸-۴۷۹۸]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۸۴/۴
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۵گ (۵۷پ-۷۱ر)، ۱۸سطر (۷×۱۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۱۶۶]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۱۶/۳۸-ف
نسخه اصل: آغاز و انجام چند نسخه از کتابخانه‌های یوگسلاوی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۶۳۸]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۲/۵-ف
نسخه اصل: لا لا اسماعیل ش ۶۴۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۷گ (۱۱۹-۱۴۵)، ۱۱سطر [فیلمها ف: ۱-۴۳۴]

۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۶/۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** صریر آواز ورحال است تخته فام ×× ضریر اعما دو [...] واصم کر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۶گ (۸۳ر-۸۸ر)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۴]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۱۹/۱
آغاز: خضرا است فلک ملک فرشته ×× غبرا است زمین و مردم انسان / زنامهای رسول خدای در قرآن×× درین دو بیت زمن بیست نام یاد بگیر (ش ۲ جدول فرهنگنامه ها ص ۱۲۷)؛ **انجام:** مانند فرهنگنامه ها.
سیصد و سی بیت در این نسخه مانده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۵گ (۱-۲۵)، ۱۴سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱۳-۳۰۱۱]

● **النصیحة** / عرفان و تصوف / عربی
an-naṣīḥa
ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ قمری
ebn-e ʻarabī, mohammad ebn-e ʻalī (1166 - 1241)
رساله کوتاهی در پند و اندرز به روش تصوف و عرفان.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۰۱۱/۲
آغاز: بسمله، الحمدلله الکریم الوهاب الرحیم التواب الملهم للصوب المنزل علی نبیه فی محکم الکتاب بالطف الخطاب ... و بعد فانی مقسم علیك ایها الناظر الی هذا الکتاب بکل کتاب ان تکون علی بصیرة من امرك مراقبا لربك محاسبا لنفسك؛ **انجام:** فانه غریب نفیس و ما فعلته عن امری و الله الممد الموفق و المعین.
خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن محمد طالوی دمشقی، تا: جمعه ۶ رجب۱۰۱۱ق؛ جلد: تیماج، ۳ص، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۵-۳۹۶]

● **نصیحت** / مواعظ، شعر / فارسی
nasīhat
قاسم انوار، علی بن نصیر، ۷۵۷؟ - ۸۳۷ قمری
qāsem-e anvār, ʻalī ebn-e nasīr (1357 - 1434)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۶۵/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۳ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶-۶۹۳]

● **النصیحة** / متفرقه / عربی
an-naṣīḥa
شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱ - ۹۶۵ قمری
šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e ʻalī (1506 - 1558)
تاریخ تألیف: ۱۵ شوال ۹۴۹ق
به درخواست کسی درباره جهاد و استنباط احکام ساخته.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۳۹۵/۹
آغاز: ... بسمله، اللهم حببنا الی الحق و حببه الینا و حلنا ... و بعد فاعلم ایها الاخ الوفی و البر التقی بنفسی الله بك؛ **انجام:** و کان زمان تألیفها و رقمها من اوله الی آخره فی جزء یسیر من یوم قصیر و هو۱۵ شوال ۹۴۹ من الهجرة النبویة حامداً مصلیاً مسلماً مستغفراً
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۸گ (۵۰ر-۵۷ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۶-۷]

● **النصیحة** / اخلاق / عربی

an-naṣīḥa

بصری، احمد بن عبدالرضا، ق۱۱ قمری

basrī, ahmad ebn-e ʻabd-or-rezā (- 17c)

محل تألیف: خادر از توابع مشهد

نصایح اخلاقی مؤلف به میرزا سید احمد است. بدون بخش‌بندی.

آغاز: احمدك اللهم یا ملهم السداد و اشکرك اللهم یا مکرم العباد واصلی علی نبیك و حبیبك سید الانبیاء ... و بعد فهذه رسالة نصیحة من اقل من هو فی حیز الحدوث و الامکان ... الی من هو انسان عین نوع الانسان ذی النطق و البلاغة البالغة و البیان؛

انجام: و ان کلا یحصد ما زرع و یجزی بما صنع. اتفق الفراغ من تسطر تسطیرها یوم الاذنین و اصابع الانسان من شهر ربعها غیر اربعة من سنتها فافهم یا ذا البیان مع مکان لبه الممدوح فی الخافقین من عشر اطرف الیدین الا الأبهامین بعد مضی عین الغم من هجرة النبویة ... فی قریة طیبة مبارکة رخیة تسمی بالخادر من توابع المشهد الرضوی شرف بساکنه الامام الناصر.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۲۲/۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مصعب بیگی، محمد بن ملك محمد، تا: قرن ۱۱؛ جلد: میشن، ۱۵گ (۳۱۶پ- ۳۳۰پ)، ۲۵سطر (۱۱/۷×۲۲/۷)، اندازه: ۱۸×۳۱/۷سم [ف: ۱/۲۹-۳۴۹]

● **نصیحت** / مواعظ / فارسی

nasīhat

سلیمان، ق۱۲ قمری

soleymān (- 18c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰۹/۵۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۸۶ر) [ف: ۳۷-۱۲۷؛ فهرست رایانه‌ای ج۴-۱۰۵۶]

● **النصیحة (رسالة فی ...) = رساله در عرفان** / عرفان و تصوف / فارسی

nasīha (r. fi-n ...) = r. dar ʻerfān

رساله مختصری در نصایح اخلاقی بر مشرب عرفان است بسیار ادیبانه و با نثر ادبی پرنغز نگارش یافته است، گویا این اثر یک دستورالعمل عرفانی یا نامه‌ای برای عزیزی بوده باشد.

آغاز: أصلحك الله، ای دوست هدایت قرین و شایسته احرام حرم هذا البلد الامین به مراتب عرفان و ایقان برسی، باوجود بی‌حاصلی از این سفر در یتیمی از بحر تجربه غواصان حال و مقال دریوزه نموده، بهر ارمغان آورده‌ام ...؛ ای عزیز، مانند این فقیر هزره‌گرد، هموراه از وطن و خدمت دوستان دور نباش ...

انجام: اگر همه مقیم کوره آهنگران باشی، به که دلها گران باشی، با بزرگتر از خود طریق اطاعت و ادب مرعی داری و با همگنان و اقران رعایت ترحم از دست ندهی چرا که بعد از سخاوت و شجاعت و ضبط ناموس دینی و دنیوی چیزی اعظم و اهم از ادب نیست: ما نطقت الا بالحق و کفی بالله شهیدا.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ذیل ۱۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: کرکی، حیدر بن علی، تا: سه‌شنبه ۲ ذیقعده ۱۰۷۲ق؛ مهر: «الله أکبر ۱۲۲۴» (مربع)؛ ۴گ(۱۴۰پ-۱۴۳ر)، ۱۳ (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [میراث شهاب: س۱۴ ش۳و۴-۱۵۷]

● **نصیحة** / مواعظ

nasīhat

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۲۱/۸

کا: حسینی، بهاء الدین محمد، تا: ۱۱۱۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۷سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶-۱۵۳]

● **نصیحت** / مواعظ، اخلاق / فارسی

nasīhat

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱/۴ سرود

در چهار باب؛ خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن محمد سعید عامری سمنانی، تا: ۱۲۴۴ق [نشریه: ۱۳-۴۲۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵۹

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** کارها به مراد و الله روف بالعباد ... محرم الحرام سنه ۱۲۸۹

خط: نستعلیق، کا: سید حسین تفرشی، تا: ۱۲۸۹ق [الفبائی: -۵۸۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰۹/۲

از ابن سراجی؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۳ر-۵ر) [ف: ۳۷-۱۲۵، فهرست رایانه‌ای ج۴-۱۰۵۶]

←نصیحت اخوان ← وصیت حکما

● **نصیحة الاخوان باجتناب الدخان** / مواعظ / عربی

naṣīḥat-ul ixawān bi-ijtināb-id duxān

لقانی، ابراهیم بن ابراهیم، - ۱۰۴۱ قمری

laqānī, ebrāhīm ebn-e ebrāhīm (- 1632)

نسخه مشتمل بر «مقدمه» و یازده «فصل» و «خاتمه» است که مقدمه در بیان فرق بین مسکر و مفسد می‌باشد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۷۵

آغاز: بسمله. الحمدلله واهب العقول و له المنة علی فتحه لها بابی المعقول و المنقول؛ **انجام:** و ان یجنبنا الفتن ما ظهر منها و ما بطن انه هو السمیع العلیم ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، از روی نسخه مصنف نقل و مقابله شده؛ اهدایی: رهبری؛ جلد: تیماج، ۶گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۳]

● نصیحة الاخوان و مرشد الخلان = القصیدة اللامیة / شعر / عربی

naṣīḥat-ul ixawān wa muršid-ul xullān = al-qaṣīda-tul lāmīyya

ابن وردی، عمر بن مظفر، ۶۹۱ - ۷۴۹ قمری

ebn-e vardī, ‘omar ebn-e mozaffar (1293 - 1349)

قصیده لامیه معروف اوست در پند و تذکیر؛ منظومه‌ای در ۷۷ بیت.

آغاز: اعتزل ذکر الغوانی و الغزل ×× و قل الفصل و جانب من هزل

چاپ: مصر، ۱۳۰۷و۱۳۱۰ق، چاپ شده باشرح مسعود قونوی بر آن

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۲۰/۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بعدها صلوا علی خیرالورا ×× ما حد الحادی علی ظهر الجمل.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ ۳گ (۱۱۵-۱۱۷)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۰×۱۲سم [ف: ۳۸-۳۵۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۱/۱۱-طباطبائی

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ (۶۰)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۲-۲۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳-طباطبائی

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲ص (۵۲-۵۳) [ف: ۲۲-۵۶]

● نصیحت انکیانو / اخلاق / فارسی

nasīhat-e ankīyāno

سعدی، مصلح بن عبدالله، - ۶۹۱ ؟ قمری

sa‘dī, mosleh ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 1293)

از رسائل منثور سعدی است که در پند و موعظه امیر انکیانو (از جمله امرایی که از طرف هلاکو خان بر فارس امارت می‌کرد)نگاشته شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۹۸۵۰

آغاز: بسمله.معلوم شد که خسرو عادل دام دولته قابل تربیت است و مستعد نصیحت اما بعد که مالك اعتبار و صاحب ملك؛ **انجام:** زر افشان چو زیبی [کذا] نخواهی گذاشت ×× که سعدی در افشاند اگر زر نداشت. تمت الرسالة الموسومة بنصیحت الانکیانو

خط: نستعلیق شکسته، کا: ابواسحاق محمد عتیق الله، تا: شعبان۱۱۴۵ق، جا: شاجهان آباد؛ ضمیمه: مصدر است به رساله سعدی در شرح واقعه ملاقات خود با آقاخان(پسر بزرگ هلاکو خان) و مذیل است به رساله سعدی در تقریر دیباجه و حکایت شمس الدین تازی گوی در ۴برگ و نیز ۱۱برگ رباعیات، فردیات، مقطعات، متفرقات، مقطعات همگی از سروده‌های سعدی؛ اهدایی: رهبری، خرداد۱۳۷۳؛ جلد: مقوا، ۱۵گ (۲+۱۳ ضمائم)، ۱۹سطر در متن و۱۵سطر مورب در حاشیه، اندازه: ۱۲×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۶-۱۵۰]

● نصیحت به پادشاهان / اخلاق / فارسی

nasīhat be pādešāhān

نویسنده که از عالمان علم اخلاق بوده، چون عدل و داد را شرط اصلی ملك‌داری می‌بیند و می‌بیند که شهان غالباً از این شرط اصلی بر کنارند بر آن می‌شود که ضابطه برای عدل و انصاف بیان کند تا آن محك عمل و ملاك کار باشد. او به نظر خود موفق می‌شود چه در ده «امر» اصل عدل و انصاف را تشخیص می‌دهد و این رساله را در بیان آن ده امر می‌آورد که حاوی پندهای سودمند است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۰

آغاز: بسمله و به ثقتی، شکر و سپاس بی قیاس مر پادشاهی را که بعدل و داد؛ **انجام:** شرعین الکمال بادا دور×× از چنین شاه و از چنین دستور

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۱۷گ، ۹ سطر (۸/۵×۱۲)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳-۳۵۴]

● نصیحت به سالك که از خرابی صورت ملول مشو (رساله در ...) / عرفان و تصوف / فارسی

nasīhat be sālek ke az xarābī-ye sūrat malūl mašav (r. dar ...)

جمالی اردستانی، جمال الدین محمد، ۸۱۴ - ۸۸۳ ؟ قمری

jamālī ardestānī, jamāl-od-dīn mohammad (1412-1479)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۲۶/۲۲

خط: نستعلیق، کا: محمد کریم بن میرزا زمان، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۱سطر [ف: ۳۰-۷۴]

← نصیحت به میرزا سید علی مختاری ⟵ النصایح
← نصیحت حکماء ⟵ نصیحت حکماء

● **نصیحت حکماء = اسباب نکبت = پندنامه منظوم /**
شعر / فارسی
nasīhat-e hokamā’ = asbāb-e nekbat = pand-nāme manzūm
منظومه مثنوی است شامل ۳۶ بیت که سراینده نام خود را در آن نیاورده و می‌گوید از نصایح لقمان و بزرگمهر و قیقوس و جاماسب و بطلیموس (!) نقل کرده است.در این منظومه، شصت چیز که اسباب نکبت اند، به نظم کشیده شده است.
آغاز: ای خردمند عاقل دانا ×× نکته چند بشنو از حکما / اول از آن یگانه دوران ×× نام او در کلام حق لقمان / از ابوزرجمهر و قیلاقوس ×× هم ز جاماس و هم ز بطلمیوس
[نسخه‌های منزوی ۲۷۰۰/۴]

۱. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** این همه مایه فلاکت دان×× مایه درد و رنج و زحمت دان
مثنوی است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مذهب، ۲گ (۷۴ر–۷۵ر)، قطع: ربعی [نشریه: ۷–۵۵۲]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۸۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** هست بیزار از او خدا و رسول ×× نزد مردان راه نیست قبول
تذکر: در فهرست با عنوان پند نامه منظوم؛ خط: نسخ، کا: عزیز بن نعمة الله معلم فتح آبادی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۱ص (۶)، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۱۰–۲۰]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۶۲/۱۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** هست بیزار ازو خدا و رسول ×× نزد مردان راه نسبت قبول / ای همه مایه فلاکت دان ×× مایه درد و رنج و نکبت دان
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ جلد: میشن مذهب، ۱ص(۱۷۹)، اندازه: ۱۳/۳×۲۵/۸سم [ف: ۲۹/۱–۱۶۴]
۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۷۹/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** بکن از بنگ و از شراب حذر ×× از ریا و لواط نام مبر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ جلد: تیماج، ۱گ (۲۶ر–۲۶پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲–۱۳۶]
۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۸۷/۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** هر که دارد از این نصایح عار ×× گو بر ارد فلاکت از تو دمار
تذکر: درفهرست با عنوان اسباب نکبت؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن سید کریم تاجر شوشتری، تا: ۱۳۰۱–۱۳۰۸ق؛ ۲گ (۱۰۷پ–۱۰۸ر)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴–۱۱۱]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۴۳/۲۴–ف
آغاز: برابر؛ **انجام:** این همه مایه فلاکت دان×× مایه درد و رنج و زحمت دان
مثنوی است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مذهب، ۲گ (۷۴ر–۷۵ر)، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۲–۲۳۹]

● **نصیحة حکمیة للحکماء** / فلسفه / عربی
naṣīḥat-un ḥikamīya lil-ḥukamā’
عبداللطیف بغدادی، عبداللطیف بن یوسف، ۵۵۷ – ۶۲۹ قمری
‘abd-ol-latīf-e baqdādī, ‘abd-ol-latīf ebn-e yūsof (1163 - 1232)
در آن از فلسفه افلاطون و کتب ارسطو و سرگذشت خود بغدادی و چگونگی خواندن او کتب سینا را و از ابن خطیب یاد شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۴/۶–ف
نسخه اصل: حسین چلبی ش ۸۲۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۲۲ق؛ ۲۳گ (۸۰–۱۰۲)، ۱۷سطر [فیلمها ف: ۱–۴۵۸]

● **نصیحت درباره قرآن** / مواعظ / عربی
nasīhat darbāre-ye qor’ān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۰۴/۷۵
کلماتی از بزرگان در این باره؛ خط: نسخ، کا: جباعی حارثی، محمد بن علی، تا: قرن ۹؛ ۱ص (۳۱۰) [ف: ۵–۱۱۰]

● **نصیحت در علوم غریبه** / علوم غریبه / فارسی
nasīhat dar ‘olūm-e qarībe

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۴۶۵/۶
آغاز: بسمله.چند نصیحت کنم تا تو شوی هوشیار×× بر عمل حق تو را صدق شود استوار؛ **انجام:** ابرص و مجذوم را زین بخوراتش تو شرب×× باز رهانی ورا زان مرض ننگ و عار
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج، ۱گ (۲۴ر–پ)، ۲۴سطر [ف: ۹–۴۱۸]

● **نصیحت در کتمان** / اخلاق / عربی
nasīhat dar ketmān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۹/۲۲
منقول از علامه دوانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۱گ (۳۳) [مختصر ف: –۸۶۱]

● **نصیحت درویشان = تصوف** / عرفان و تصوف / ترکی
nasīhat-e darvīšān = tasavvof

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۱۴۷
بی‌کا، بی‌تا [مختصر ف: –۱۷۸]

● **نصیحت ذی القرنین** = **ارجوزه ابن سینا** / اخلاق / فارسی

nasīhat-e ze-l qarneyn = orjūza-ye ebn-e sīnā

این نصیحت را ابن سینا به عربی به نظم آورده و عاری ملقب به حکیم آن را به فارسی منظوم ترجمه نموده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۲۵/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، ۲گ (۲۴پ-۲۵ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶-۱۲۴]

● **نصیحة السالکین** / عرفان و تصوف / فارسی

nasīhat-os sālekīn

خواجگی کاسانی، احمد بن جلال الدین، - ۹۴۹ قمری

xājegī kāsānī, ahmad ebn-e jalāl-od-dīn(- 1543)

پند و اندرزهای صوفیانه است با عناوین «ای طالب صادق» و «نصیحت» به نثر و نظم که نام مؤلف در دیباجه این رساله دیده می‌شود. در تاریخ نظم و نثر فارسی «رسالة النصیحه» از خواجگی کاشانی یاد شده که گویا همین است.رساله مختصری است درنصیحت اهل سیر وسلوک واین‌که دراین راه باید استاد وشیخی داشته باشند چرا که «به حکم من لم یکن له شیخ فشیخه الشیطان».

آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عد خدایی را که از کمال فضل و عنایت مشت خاک را به سعادت محبت خویش مشرف گردانید ... بعد از حمد خدا و درود رسول مجتبی وصیت این ضعیف کم بضاعت و کمترین از خادمان احمد بن مولانا جلال الدین الکاشانی ... به نسبت طالبان طریق آن که بعد از پیدا شدن درد طلب در د دلهای ایشان

انجام: به تحقیق ویقین بدانی که سالک طریق تا اینچنین احتیاط درسلوک ورفتار خود نکند هیچ گونه ترقی درمدارج قرب ممکن نیست که تواند کرد که بیت: قرب نی بالا نه پایین رفتن است×× قرب حق از قید هستی رستن است / اتصالی بی تکیف بی قیاس×× هست رب الناس را با جان ناس

[فهرستواره منزوی ۶/۶۶۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۶۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق هندی، کا: بابا گلکار، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۶گ (۱۹پ-۳۴پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۳/۱-۹۷]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۴۱/۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرک، تا: با تاریخ۱۰۶۸ق؛ مهر: «محمد ایوب بن خواجه یعقوب ۱۰۶۸»؛ کاغذ: دولت آبادی، ۱۷ص (۱۴۵-۱۶۱)، ابعاد متن: ۱۰×۱۸، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۵-۱۷۷۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۵/۱۰-فیروز

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق هندی، کا: محمد جمیل بن عبدالرحمن، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۴گ (۱۲۸پ-۱۴۱پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۲۱-۳۱۱]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۶۷/۹-عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۱۴۰۱ (گنج، ۲/۶۶۶، ۹۸۸)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد امین، تا: ۱۲۸۰ق؛ ۱۵گ (۱۱۰-۱۲۴) [عکسی ف: ۲-۲۸۴]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۰۰۵/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «محمد صادق بن حسن» (بیضوی)؛ واقف: حاج محمد رمضانی؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۸گ (۹۵پ-۱۱۲پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۵]

● **نصیحة العامة** / کلام و اعتقادات / عربی

naṣīḥat-ul ‘āmma

ابن کرامه، محسن بن محمد، ۴۱۳ - ۴۹۴ قمری

ebn-e karāme, mohsen ebn-e mohammad (1023 - 1102)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۲/۱عکسی

بی‌کا، بی‌تا [عکسی ف: ۴-۱۲۸]

● **نصیحة العامة** / کلام و اعتقادات / عربی

naṣīḥat-ul ‘āmma

اصل از: حاکم جشمی محسن بن محمد بن کرامة بیهقی (-۴۹۴ق). ترجمه به عربی: از مترجمی ناشناخته.

حاکم جشمی (یا چشمی) صاحب تنبیه الغافلین، متن اصلی رساله حاضر را در بیان مذاهب اهل باطل و مذاهب اهل حق در هفده«باب» به زبان فارسی نگاشته که متأسفانه نسخه‌ای از آن نمی‌شناسیم. بعد از او مترجمی ناشناخته این رساله را به عربی ترجمه کرده که نسخه حاضر ترجمه عربی مذکور را در بردارد. در مقدمه مترجم آمده است: «هذا کتاب جمعه الامام شیخ الاسلام ابوسعد المحسن بن محمد بن کرامة الخراسانی البیهقی الجشمی رحمة الله علیه بالفارسیة فی بیان مذاهب أهل الباطل و مذهب أهل الحق فی الاصول و اورد فیه طرفاً من أحوال النبی (ص) و أحوال الائمة و من خرج من آل رسول الله علی سبیل الأمر بالمعروف و النهی عن المنکر و قدراً من العبادات ما لابد منه و سماه الرسالة فی نصیحة العامة و فیه ترغیب فی طلب الآخرة و ترهیب عن طلب الدنیا و فواید کثیرة فی الدین فأردت

أن تستفید بهذا الکتاب أصحابنا من أهل اللغة کما استفاده به أصحابنا من العم ...»؛ و در مقدمه مؤلف می‌خوانیم: «فصل فلما رأیت عامة الناس اشتغلوا بالدنیا و ترکوا الحق و اتبعوا الباطل فرأیت النصیحة واجبة فی الدین و الدعا الی الدین من أهم الفرایض ... فجمعت هذا الکتاب نصیحة لعوام الناس و خاصة للاخوة فی الدین لأن مواخات الاخوة فی الدین اولی من مراعات الاخوة فی النسب ...». جشمی در این اثر آشکارا از مذهب زیدیه دفاع کرده و در رد مذاهب دیگر مطالبی آورده است. عناوین ابواب: ۱. بیان مطلوب العقلا؛ ۲. بیان النفع الذی یجب طلبه و الضرر الذی یجب التحرز عنه؛ ۳. سبب الثواب و النجاة من العقاب؛ ۴. بیان ما کان علیه النبی (ع) و اهل بیته و أصحابه من الدین؛ ۵. بیان المخالفین لرسول الله (ص) و فرقهم؛ ۶. بیان کیفیة الخلاف الذی ظهر فی الامة و بیان ظهور کل فرقة؛ ۷. بیان مذهب الخوارج و رجالهم و مبدأ ظهورهم؛ ۸. بیان مذهب الغلاة و المفوضة؛ ۹. بیان مذهب الباطنیة؛ ۱۰. بیان مذهب الامامیة؛ ۱۱. بیان مذهب المشبهة؛ ۱۲. بیان مذهب المجبرة؛ ۱۳. بیان مذهب المرجئة؛ ۱۴. بیان مذهب أهل الحق و رجالهم؛ ۱۵. فیما تجب معرفته من اصول الدین و أدلتها، مفصل‌ترین باب کتاب که خود شامل باب‌های متعددی است؛ ۱۶. فی الأخیار الذین خرجوا فی الدین (من سادات الزیدیة)؛ ۱۷. بیان ما تجب معرفته من الشرعیات.

آغاز: بسمله. الحمدلله الأول القدیم فلا شئ قبله الآخر الباقی فلا شئ بعده القادر لکل مقدور و العالم بکل ظاهر و مستور

[أعلام المؤلفین الزیدیة ۸۲۲؛ مؤلفات الزیدیة ۱۰۶/۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** الذی یدرک جمیع المدرکات. تمت النصیحة بحمدالله تعالی ...

نسخه اصل: کتابخانه امبروزیانا، میلان، ایتالیا. خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۰۵۳ق؛ ۱۹ص(۱-۱۹)، ۱۹ سطر [عکسی ف: ۳-۲۰۳]

● نصیحة العلماء الراسخین و وصیة العرفاء المحققین / اخلاق / عربی

naṣīḥat-ul ‘ulamā’-ir rāsixīn wa waṣiyyat-ul ‘urafā’-il muḥaqqiqīn

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری

soyūṭī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

پند و اندرزهایی است آمیخته به احادیث و روایات، به علماء و آنانکه به تعلیم و تعلم اشتغال دارند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶۵/۳

آغاز: الحمدلله أهل الحمد و الثناء و الشکر و السناء و العزة و الکبریاء و خالق الارض و السماء؛ **انجام:** و البراخوه و الصبر امیر جنده صدق رسول الله صلی الله علیه و سلم

خط: نسخ، کا: شهاب الدین بن شحاذة بن احمد، تا: دوشنبه ۱۳ جمادی الاول۱۰۴۸ق؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۱۴۷پ-۱۵۰پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۸-۷۴]

● النصیحة القاضیة لقابلها بالعیشة الراضیة / مواعظ، کلام و اعتقادات / عربی

an-naṣīḥat-ul qāḍīya li-qābilahā bil-‘īyšat-ir rāḍīya

فقیه یمانی، حمید بن احمد، - ۶۵۲ قمری

faqīh-e yamānī, hamīd ebn-e ahmad (- 1255)

اندرزهایی است دینی و دعوت به مذهب اهل بیت که مراد مذهب زیدیه است و این‌که فرفه ناجیه اینان می‌باشند، گرفته شده از ادله عقیله و احادیث حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله، مشتمل بر چهار «باب»: ۱. بیان الفرقة الناجیة من الامة؛ ۲. معنی السنة و الجماعة و البدعة؛ ۳. فی عقیدة الزیدیة و الاشارة الی الدلائل علی صحتها؛ ۳. فی طرف من مسائل الخلاف فی الصول.

آغاز: بسمله. و به استعین و الحمدلله وحده و صلواته علی رسوله و خیرته من خلقه ... أما بعد فان الله تعالی خلق عباده لعبادته و القیام بطاعته فقال تعالی و ما خلقت الجن و الانس الا لیعبدون؛

انجام: الأنبیاء علیهم السلام صلی الله علیه و علی آله الکرام صلوة یقضی له بالبلوغ الی ذری دارالسلام و رضی الله عن الصحابة الراشدین و التابعین لهم من الأنام ... و نعم المولی و نعم النصیر.

[أعلام المؤلفین الزیدیه ۴۰۷-۴۱۰؛ مؤلفات الزیدیه ۱۰۶/۳-۱۰۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۵۷/۴ و ۱۲۸۰/۴ عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۷ صفر۱۰۲۷ق؛ جلد: تیماج، ۵۳گ (۱۱۶پ-۱۶۸ر)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱۲-۱۳۲] و [عکسی ف: ۳-۶۳۰]

● نصیحت فریدون / اخلاق / فارسی

nasīhat-e fereydūn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۹/۲۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۱گ (۳۳) [مختصر ف: - ۸۶۱]

←النصیحة الکاملة ⟵الموعظة الحسنة
←نصیحة الکرام و فضیحة اللئام ⟵هدایة العوام و فضیحة اللئام

● **النصیحة لبعض الاخوان = المواعظ = الحکمة و النصیحة** / اخلاق / عربی

an-nasīha li-ba‘ḍ-il ixawān = al-mawā‘iẓ = al-ḥikma wa-n nasīha

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)

دکتر مهدوی این نوشته را در شمار آثار منسوب به ابن سینا یاد کرده است.در نسخه «من کلام الشیخ الرئیس» دارد و در آن وصف چهار گونه نفس شده همان‌که از علی(ع) روایت کرده‌اند و مجلسی نپذیرفت.

آغاز: و بعده فان اکمل الناس عقلا و اصوبهم رایا و امثلهم طریقة و احمد هم مذهبا من حسن نظره لنفسه و ...

انجام: علم ان النفس التحف و اکرم الطرف اهداء المواعظ البالغة و الزواجر السرادعة و الحکم النافعة و المعارف الناصعة و الحمد لله رب العالمین.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۷۱/۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحکم البالغة و المعارف التامة و السلام

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ ۲ص (۱۰۸– ۱۰۹)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳۲–۹۶]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۸۷/۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ با سر لوح‌های زرین؛ کاغذ: اصفهانی، ۱گ (۱۱۸)، ۲۴ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [رشت و همدان: ف: –۱۴۷۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۳۸/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، ۳گ (۱۳۰–۱۳۲)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰–۳۵۵]

۴. شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه: ۱۷/۸

بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۵۶ق [نشریه: ۵–۲۷۳]

۵. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۶۹۵/۷

آغاز: برابر

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: رمضان۱۰۵۶ق، جا: دارالسلطنه اصفهان؛ اهدایی دکتر میربه صدرالدین محلاتی در ۱۳۴۴ق؛ خریداری کتابخانه از ورثه مرحوم محلاتی؛ جلد: گالینگور، ۲۲ سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: –۳۴۴]

۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۵/۱۷ ـ ج

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۵۴پ–۵۵ر) [ف: ۱–۲۱۱]

۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۵/۱۸ ـ ج

آغاز: بسمله.ایهاالناس اعملوا ان المدة و ان طالت قیصرة و الماضی للمقیم عبرة و المیت للحی عظة؛ **انجام:** و الرموز النبویة لیقوم بها الصورة الدنیاویة تم الکلام

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۵۵پ–۵۶ر) [ف: ۱–۲۱۱]

● **نصیحة للولد الصالح** / مواعظ

naṣīḥat-un li-l-walad-iṣṣāliḥ

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۷۵/۱۳

خط: نسخ، کا: درجزینی، محمد، تا: ۱۳۰۹ق؛ جلد: تیماج، ۳گ (۲۷۰–۲۷۲)، ۲۲سطر (۱۰×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶–۲۳۲]

● **نصیحة المتشرعین** / مواعظ / عربی

naṣīḥat-ul mutašarri‘īn

واعظ استرآبادی، سلطان حسین بن سلطان محمد، ۹۸۷؟ – ۱۰۸۲ قمری

vā‘ez-e estarābādī, soltān hoseyn ebn-e soltān mohammad (1580 - 1672)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۹۱

آغاز: البریه و لایخافون عما یتضمن هذا الایه؛ **انجام:** فانصر ناعلی القوم الکافرین ... ست و خمسین و الف ۱۰۵۶ من الهجره النبویه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۶ق؛ افتادگی: آغاز [الفبائی: –۵۸۴]

● **نصیحة المجاهدات** / عرفان و تصوف / عربی

š.-u naṣīḥat-il mujāhidāt

سلمی، محمد بن حسین، ۳۲۵ – ۴۱۲ قمری

sulamī, mohammad ebn-e hoseyn (938 - 1022)

رساله شامل اقوال و گفتار محمد بن ادریس شافعی است در نصیحت، مجاهدت و آداب معاملات و استقامت احوال به مشرب صوفیه که جامع به خواهش برخی دوستان نگاشته است.

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۶۷۲/۸

آغاز: بسمله قال الشیخ ابوبکر محمد بن الحسن قال سمعت الشیخ الفقیه اباالحسن علی بن محمد بن احمد ... یقول الحمدلله اولاً و آخرا ... سالنی بعض اخوانی هل تعرف للامام ابی عبدالله محمد بن ادریس؛ **انجام:** قال سمعت جعفر بن محمد اخلاطی.

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: سید علی غیاثی، ۲۷ رجب ۱۳۷۹؛ جلد: مقوا، ۱۰گ (۷۲–۸۱)، ۱۹ سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: –۳۶۰]

←نصیحة الملوک ← تحفة الملوک

←نصیحة الملوک ← نصایح الملوک

● **نصیحة الملوک = نصایح الملوک = نصیحت نامه /**

اخلاق / فارسی

pand-nāme = nasīhat-ol molūk = nasāyeh-ol molūk = karīmā = nasīhat-nāme

سعدی، مصلح بن عبدالله، - ۶۹۱ ؟ قمری

sa'dī, mosleh ebn-e 'abd-ol-lāh (- 1293)

از رساله‌های منثور آمیخته به نظم اوست که عنوان‌بندی خاصی ندارد و در آن به نصیحت و توصیه پادشاهان پرداخته است. جز پندنامه منظوم اوست که به کریما نیز خوانده شده و بعضاً هردو یکی پنداشته شده است.با سر بندهای «نصیحت»، «تربیت»، «پند»، «حکایت»، «فائده»، در پند و اندرز پادشاهان «پادشاهانی که مشفق درویشانند، نگهبان ملک و دولت خویشند ... دزدان دو گروهند».

آغاز: بسمله. الحمد لله الکافی حسب الخلایق وحده و الحمد لله علی نعمه و استزید من کرمه و اشهد ان لا اله الا هو الموصوف بقدمه و اشهد ان محمدا عبده و رسوله الطاوی السموات بقدمه و اشهد ان علیا ولیه و وصی رسوله و حبیبه بعد از حمد و ثنای خداوند عالم و نعت بهترین فرزند آدم در نصیحت ارباب ملک و مملکت شروع کنیم بحکم آنکه یکی از دوستان عزیز جروی درین باب تمنا کرد بفهم نزدیک و از تکلف دور در جوابش نوشتم که شرایف ساعات فرزند عزیز ادام الله بقائه بوظایف طاعات خداوند جل شانه آراسته باد بعدها معلوم کند که ملک جهان را نصیحت رب العالمین پسندیده است ... پادشاهان که مشفق درویشند نگهبان دولت و ملک خویشند بحکم آنکه عدل و رافت خداوند مملکت موجب امن و استقامت رعیت است ...

انجام: نصیحت سعدی بگوش دل بشنود و بصدق کار بند که بتوفیق خدای تعالی موجب سلامت باشد و دنیا و آخرت بمراد و الله رووف بالعباد

چاپ: بارها به چاپ سنگی رسیده؛ مشار فارسی، ج۴، صص۴۰۶۲-۴۰۶۳؛ هند، سنگی، بدون تاریخ، وزیری، ۱۲ص؛ تهران، سنگی، ۱۳۲۲ق، رحلی، ۶ص (کلیات سعدی: صص۱۷-۲۲)؛ ایران، ۱۸۵۶ میلادی؛ اتریش، وین، ۱۸۵۶ میلادی.

[مشترک پاکستان ۲۹۶/۷؛ نسخه‌های منزوی ۳۲۷۵/۴؛ الذریعة ۱۸۳/۲۴؛ فهرستواره منزوی ۳۵۲/۶ با عنوان «پندنامه» و ناشناس ولی به همین سرآغاز و ۶۶۶/۶ با عنوان «نصیحت الملوک» از سعدی؛ دنا ج ۲، ص۶۴۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۵۶۹/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** این نه رویست کی من وصف جمالش دانم ×× این حدیث از دکری برس کی من حیرانم

خط: نسخ تعلیق، کا: عبدالصمد بن محمد بن محمود، تا: ۷۲۱ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: روغنی بوم منقش، ۱۴ص (۳۷۹-۳۹۲)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۸-۲۸۰]

۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۲۱۷۴/۵

خط: نستعلیق زیبا، کا: عبدالله بن شیخ مرشد کاتب شیرازی، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مذهب، ۱۷سطر به راست و ۱۲ سطر به طریق مورب، اندازه: ۱۵/۸×۲۵سم [ف: ۳-۵۵۶]

۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۲۵۶۱/۵

خط: نستعلیق، کا: ابی تراب منعم الدین الاوحدی، تا: ۹۱۷ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: چرم، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۳-۵۶۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۵۷۴/۵

آغاز: الحمدلله تعالی و هو اولی من حمد؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق کهن، بی‌کا، تا: ۹۲۸ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۹گ (۵۴-۷۲)، اندازه: ۷/۵×۱۴سم [ف: ۸-۳۰۰]

۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق عالی، کا: اصفهانی، بابا شاه، تا: ۹۸۰ق؛ مجدول، با سرلوح مذهب مرصع ممتاز؛ از جمله کتب مسروقه و اکتشافی توسط نظمیه وقت از منزل لسان الدوله بوده که در سال ۱۳۱۵ق در طهران ابتیاع شده؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: مقوای روغنی بوم مذهب، ۴۶ص، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۴/۹×۲۱سم [ف: ۷-۷۵۷]

۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۲۳۵/۵

خط: نستعلیق عالی، کا: مقصود علی شیرازی، تا: ۱۰۷۰ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوا، اندازه: ۱۹×۳۱/۵سم [ف: ۳-۵۷۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۷۱/۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا داود بگو بندگان مرا هرگز یابید خدای از من کریمتر و هم ازین معنی حق تعالی در قرآن یاد کرده است قوله تعالی الله لطیف بعباد

کامل؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: میشن، ۶گ (۸۰پ- ۸۵پ)، ۲۳سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶/۲×۲۶/۱سم [ف: ۲۹/۱-۵۰۵]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: ابواسحاق محمد عتیق الله، تا: شعبان۱۱۴۵ق، جا: شاهجهان آباد؛ اهدایی: رهبری، خرداد۱۳۷۳؛ جلد: مقوا، ۷گ، ۱۹سطر در متن و ۱۵سطر شکسته مورب در حاشیه، اندازه: ۱۲×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۶-۱۵۱]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۹۶/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** سر جمله پندها این است که تقویت دین کند و دست سخاوت گشاده دارد.که زرافشان چو دینار بباید گذاشت×× که سعدی در افشاند چون زر نداشت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: روغنی مذهب، با کتیبه بازوبندی دور تا دور آن، درون کتیبه غزلی از حافظ نوشته شده با تاریخ: «در یوم چهارشنبه هشتم شهر جمادی الاخری مطابق اودئیل فی سنة ۱۲۵۷»، ۵گ (۱۲ر-۱۶پ)، اندازه: ۱۶×۲۸/۵سم [ف: ۲۰-۴۷۲]

۱۰. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۳۸۴/۵
خط: شکسته نستعلیق خفی خوش، کا: میرمحمد محسن بن محمد محسن اصفهانی حسنی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای مذهب، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۳-۵۳۸]
۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۲۵/۲۴
خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد علی خواجوئی، تا: ۱۲۱۶ق؛ ۷ص (۷۷۳- ۷۷۹) [مختصر ف: -۸۶۱]
۱۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۷۲۵/۵
کا: اسمعیل، تا: ۱۲۳۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرم، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳-۶۰۰]
۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۲۳/۶
آغاز: بسملبرابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: مذنب، تا: ۱۲۴۹ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۳ص (۵۴-۷۶)، ۱۰سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۹-۱۳۲۰]
۱۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۳۸۳/۵
خط: شکسته نستعلیق خفی خوش، کا: سید علی شیرازی، تا: ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرم مذهب، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۳-۵۳۵]
۱۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۲۰۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوب، کا: علی محمد لواسانی، تا: شعبان ۱۲۷۶ق؛ از روی خط استاد باباشاه اصفهانی نقل و تحریر شده، مجدول، مذهب، با یک سرلوح مذهب مرصع مزدوج بسیار عالی؛ جلد: میشن مذهب، ۴۶ص، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۷-۱۸۳]
۱۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** کار بزرگان بخوردان نفرماید و هیبت خود نگاه دارد و مطرب و مسخره و بازیگر و امثال آنها را همه وقت راه ندهد و در دفع بدان تاخیر نکند و با دوست و دشمن نیکویی کند که دوستان را محبت بیفزاید و دشمنان را عداوت کم شود و از حال زندانیان همه وقت خبر گیرد چندین نصیحت سعدی بشنود و در مهمات کار بندد و چون منتفع شود دعای خیر دریغ ندارد و الله اعلم بالصواب.زرافشان چو دنیا بخواهی گذاشت ×× که سعدی در افشاند چون زر نداشت
خط: نستعلیق عالی، کا: میرزا آقا شیرازی، تا: ۱۲۷۸ق؛ مجدول، مذهب، با یک کتیبه مذهب مرصع بسیار خوب؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۳۲ص، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱/۸×۱۸/۵سم [ف: ۷-۷۵۴]
۱۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۰۸۹
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمود، تا: ۱۲۸۲ق؛ مجدول، با سرلوح؛ ۴۸ص، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۱۶۹]
۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۲
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۸ شعبان۱۲۸۴ق؛ مجدول، با سرلوح؛ جلد: تیماج، ۲۰گ، ۱۰سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۳-۶۵۴]
۱۹. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۹۱/۲ فرخ
خط: نستعلیق، کا: ثریا ازجواری زینب خانم افندی، تا: اواسط جمادی الاول۱۲۸۷ق؛ ۱۵ سطر (۱۰×۱۶/۵)، قطع: پستی [ف: - ۱۷۱]
۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۹۶۰/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، کا: اشراقی، وحید، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا، ۱۶ص (۱۸۰-۱۹۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲۶-۴۳۶]
۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۴۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ار نوازی سفله را بکمتر چیزی آید با تو در جنگ
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۱ق؛ ۹گ(۳۹پ-۴۷ر)، ۱۳سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۹-۳۲۶]
۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۴۰/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** نصیحت: تا کسی را در چند قضیه نیازمایی اعتماد نکن. تم النصایح.
خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن میرزا رضا قلی آشتیانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۰گ (۱۶۹-۱۸۸)، ۱۶ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۱-۲۳۲۹]
۲۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۲۱۷۲/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: چرم مذهب، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: ۳-۵۹۳]
۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۹۹/۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۲۷) [ف: ۱۰-۶۵۰]
۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۸/۵
بی‌کا، بی‌تا؛ ۷ص (۲۱-۲۷) [ف: ۳-۳۹۶]

● نصیحة الملوک (ترجمه) / اخلاق / عربی
naṣīḥat-ul mulūk (t.)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲/۵۱۴۹/۳-ف
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۳۸]

● نصیحة الملوک (منتخب) / اخلاق / فارسی
nasīhat-ol molūk (mn.)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۰۴/۲۳
آغاز: معلوم شد که خسرو عادل دام دولة (کذا) قابل ترتیب است و مستعار اما بدانکه مالك رعیت را؛ **انجام:** جان در خطر نهند که بهزیمت پشت دادن به از آنکه با شمشیر مشت زدن.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۱گ (۲۴۱ر-۲۴۱پ)، ابعاد متن: ۹/۵×۲۰، اندازه: ۱۳/۲×۲۳/۱سم [ف: ۲۹/۲-۶۰۱]

● **نصیحت منظوم** / شعر / فارسی

nasīhat-e manzūm

جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ – ۸۱۶ قمری

jorjānī, ʻalī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

از میر سید شریف جرجانی به فرزندش امیر محمد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۶/۱۹

آغاز: سالها گفتیم درس قیل و قال ×× ما و درویشی و کنج و عین حال

نسخه اصل: کتابخانه آیت الله گلپایگانی، شماره ۴۸ (جدید ۱۵۶/۱۹) [در فهرست نیامده]؛ خط: نستعلیق، کا: حسنی حسینی، مسعود بن فضل الله، تا: ۱۰۵۹ق، جا: اصفهان؛ ۱ص (۶۸)، ۱۹–۳۰سطر [عکسی ف: ۳–۶۶۵]

←نصیحة المؤمنین و فضیحة الشیاطین ← تحفه اثنی عشریه

● **نصیحت نامچه** / سیر و سلوک / فارسی

nasīhat-nāmče

در آداب طریقت و سلوک اهل معرفت، که پندهایی از خواجه عبدالخالق عجدوانی، نورالدین عبدالرحمن جامی، خواجه سعد الدین، خواجه بهاء الدین و پند نامه لقمان می‌آورد.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۷۹/۱۰

آغاز: بسمله، حضرت خواجه عبدالخالق عجدوانی قدس الله تعالی سره العزیز فرموه اند؛ **انجام:** چون چنین کردند و بخانه خود آمدند باز به طریق روزی که مقرر فرموده بود و همان ملک را مقرر فرمودند که باز به ایشان رساند صدق الله ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۷۹پ–۹۲پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲–۱۳۹]

←نصیحت نامه ← اخلاق الاولیاء
←نصیحت نامه ← اخلاق شاه محمدی
←نصیحت نامه ← اسرار الغیبیة لاسباب المدنیة
←نصیحت نامه ← الهی نامه
←نصیحت نامه ← پندنامه
←نصیحت نامه ← حجة الذاکرین
←نصیحت نامه ← ظفرنامه
←نصیحت نامه ← فرزند نامه
←نصیحت نامه ← قابوسنامه
←نصیحت نامه ← کریما
←نصیحت نامه ← کلیات
←نصیحت نامه ← نصیحة الملوک

● **نصیحت نامه = اسباب نکبت** / شعر، اخلاق / فارسی

nasīhat-nāme = asbāb-e nekbat

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

در این منظومه که هفتاد و نه بیت است، شصت صفت که مایه نکبت و نحوست می‌باشد، برشمرده شده است، به نقل از گفته‌های حضرت پیامبر اکرم (ص)و ابن سینا.در نسبت این منظومه به ابن سینا تردید است.

آغاز: نزد ارباب دولت و مکنت ×× شصت چیز است مایه نکبت / گوش کن تا بگویم آنها را×× که بر انداخت خانمانها را

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۲۲/۱۳

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ چلیپا نوشته شده؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷–۲۵۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۵۳/۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** دان خواب برهنه نیست نکوی ×× مکن و سوی دولت آور روی / این نصیحت که جمله را گفتم ×× در به معنی نظمشان سفتم / نقل از شیخ ابوعلی سیناست ×× که روایات او همه زیباست

خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد بدیع، تا: ۱۱۰۹ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج مذهب، ۲گ (۳۰۳پ–۳۰۴ر) [ف: ۲۹/۱–۱۴۲]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۸۷/۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** نان بدندان اگر کنی پاره ×× شوی از شهر خویش آواره

خط: نستعلیق، کا: محمد بن سید کریم تاجر شوشتری، تا: ۱۳۰۱–۱۳۰۸ق؛ ۱گ (۱۰۷ر–۱۰۷پ)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴–۱۱۱]

۴. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۱۴۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر که دارد از این نصایح عار×× یا ندارد از این کلام اقرار / این تو مایه هلاکت دان×× مایه درد و رنج و محنت دان

تذکر: نام مؤلف با تطبیق آغاز نسخه تعیین شد؛ کا: میرزا علی محمد، بی‌تا؛ ۴گ (۱۵پ–۱۸ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: –۹۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴۵/۱۳

کا: علی اصغر بن حاجی محمد سعید، بی‌تا، جا: میانه؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ابعاد متن: ۶×۱۷، اندازه: ۱۰×۲۱سم [سنا: ف: ۲–۷۴]

● **نصیحت نامه** / سیر و سلوک، اخلاق / فارسی

nasīhat nāme

غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ – ۵۰۵ قمری

qazālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)

این رساله یک رشته نگارشی است که نخست به نکوهش علوم رسمی برای تحصیل دنیا و پس از آن به ذکر آداب سلوک و پند و موعظه باختصار رفته و تفصیل را به «احیاء العلوم» حواله داده است. وی این رساله را به خواهش یکی از شاگردان که پندنامه مخصوص از او خواسته نگاشته است.

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۳۲/۴

آغاز: بسمله. بدانکه یکی از شاگردان خواجه امام حجة الاسلام محمد غزالی قدس الله روحه بعد از آنکه در خدمت وی سالها علم خوانده بود و از هر علم بهره تمام حاصل کرده بود روزی با خود اندیشید که من سالها رنج بردم و علم تمام حاصل کردم از هر نوعی اکنون ندانم که ازین علمها کدام نافع خواهد بود؛ **انجام:** و این دعا پیوسته میخوان خصوصاً در اعقاب صلوات اللهم انی امسئلك من النعمة ... یا کریم یا ستار یا رحیم یا جبار یا ارحم الراحمین.

بی‌کا، تا: ۱۰۴۲ق؛ مهر: «یا جلال»، «یا ذوالجلال و الاکرام»، «عبده جلال الدین الحسینی» که همه مربوط به شخص واحد است؛ جلد: چرمی، ۱۹گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۳-۱۳۸۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۱۹

آغاز: اما بعد بدانکه یکی از جمله شاگردان و تلامذه خواجه امام علامة الزمان زین الحق والدین حجةالاسلام ابوحامد محمد ابن (کذ) محمد الغزالی قدس الله روحه العزیز بعد از آنکه سالها علم آموخته بود و از هر فن بهره تمام حاصل کرده روزی با خود اندیشه کرد که من سالها رنج برده ام و علم بسیار حاصل کرده ندانم که ازین علمها اکنون کدام نافع خواهد بود و کدام نافع نخواهد بود تا ترک آن گیرم) آغاز پندنامه (بسم الرحمن الرحیم بدان ای فرزند عزیز دوست مخلص اطال الله بقائک فی طاعته و سلك لک سبیل احبائه که منشور نصیحتها از حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم نویسند و هر نصیحت نامه که نه از حضرت وی نویسند و فرمایند فایده ندهد؛ **انجام:** و رقاب آبائنا و امهاتنا من النار برحمتک یا کرم یا ستار یا حلیم یا جبار.

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدولمذهب؛ واقف: نائینی؛ ۷گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۶-۴۸۰]

● **نصیحت نامه** / شعر / فارسی

nasīhat-nāme

نظامی، الیاس بن یوسف، ۵۳۰؟ - ۶۱۴ ؟ قمری

nezāmī, elyās ebn-e yūsof (1136 - 1218)

نصیحت اوست به فرزند.

آغاز: ای چارده ساله قرة العین×× بالغ نظر علوم کونین / آن روز که هفت ساله بودی ×× چون گل به چمن حواله بودی.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۸۰/۱۸-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 1777 (بلوشه ۱۶۴۶)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۲ق [فیلمها ف: ۱-۵۴۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۲/۵۰-طباطبائی

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۹گ [ف: ۲۳-۷۲۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۳۳/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** گر چه همه کوکبی بتابست ×× افروختگی در آفتابست

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲گ (۱۳۸ر-۱۳۹پهامش)، ۱۵سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۵۵۳]

● **نصیحت نامه** / مواعظ، عرفان و تصوف، شعر / فارسی

nasīhat-nāme

عطار، محمد بن ابراهیم، ۵۳۷؟ - ۶۲۷ ؟ قمری

ʻattār, mohammad ebn-e ebrāhīm (1143 - 1230)

نصحیت نامه یکی از مثنویات عطار است و حاوی نصایح بسیاری از او بر مبانی عرفانی می‌باشد از حیث سبک بین این کتاب و کتاب منطق الطیر تشابه زیادی وجود دارد.درباره توکل، شکر، روز، سلوب، عزلت، طهارت.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۷۱/۲

آغاز: بسمله، ابتدا کردم بنام کردگار×× خالق خلق از صفار و از کبار؛ **انجام:** رحمت حق باد بر روح کسی×× کین نصایح را بخواند او بسی

خط: نستعلیق بد، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۱۲؛ جلد: تیماج قرمز، ۶۰ص (۲۵-۸۴)، ۱۴ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۳۶۱]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۴۲

آغاز: نصائح شیخ فرید الدین عطار نیشابوری علیه الرحمه. بعد البسمله.حمد بیحد مر خدای پاک را×× آنکه ایمان داد مشت خاك را؛ **انجام:** ای پسر خود را بدرویشی سپار ×× تا نگهدارت بود پروردگار

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد رحیم بن محمد حسین تبریزی، تا: ربیع الثانی۱۳۰۴ق، جا: تهران (احتمالا)؛ هر بیت در یک سطر ؛ ۲۴گ، ۱۴ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۴۳۱]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۴۷۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از سهیلا چاره دار [رایانه]

● **نصیحت نامه** / عرفان و تصوف / فارسی

nasīhat-nāme

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

neʻmat-ol-lāh-e valī, neʻmat-ol-lāh ebn-e ʻabd-ol-lāh (1330 - 1431)

وی دو یا سه رساله نصیحت نامه به فارسی نوشته است.با عنوان‌های «نصیحت» به نثر و نظم.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۳۲

خط: نستعلیق، کا: غلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۳گ (۲۱۳پ-۲۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴-۶۷۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۶۶

خط: نستعلیق، کا: غلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، ۲گ (۳۵۸پ-۳۵۹پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴-۶۷۷]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۸۴/۲۰

خط: نستعلیق، کا: تفرشی، محمد علی بن عزیز، تا: ۱۲۵۸ق؛ ۴گ (۱۵۰ر-۱۵۳پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴-۶۷۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۵۳۰

خط: نسخ، کا: عباس بن محمد شیرازی همدانی، تا: ۱۲۶۴ق [الفبائی: -۵۸۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۳۸

منظومة فی النصیحة؛ خط: نسخ ریز، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۲ص (۲۵۱-۲۵۲)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲-۱۴۹]

۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۸/۹

آغاز: دررعایت دلها کوش و عذر بنیوش؛ **انجام:** از نادان دامن درکش

کا: احمد بن محمد حسن نعمة اللهی، تا: ۱۳۵۰ق؛ جلد: مقوایی، ۱۲ص (۴۳۲-۴۴۳) [ف: ۱-۲۴]

● **نصیحت نامه = اخلاق نامه** / اخلاق / ترکی

nasīhat nāme = axlāq-nāme

خوجه پاشا، یوسف بن خضر، ۸۴۴ - ۸۹۱ قمری

xāje pāšā, yūsof ebn-e xezr (1441 - 1486)

این کتاب تبویب و فصل‌بندی خاصی ندارد. برخی از عناوین مطالب مقدمه کتاب از این قرار است: نعمت الانبیاء المرسلین صلوات الله علیهم اجمعین، اشارات اصطلاحات علم هیئت، اشارت اسماء بروج، نعت العشرة المبشرة، نعت ابی بکر، نعت عمر بن الخطاب، نعت عثمان بن عفان، نعت امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب، نعت باقی الآل و الاصحاب.پس از آن مؤلف به بیان سبب تحریر این کتاب پرداخته و در ضمن از تألیفات دیگرش همچون «تضرع نامه» و «عشق نامه» نام برده است. برخی از عناوین مطالب کتاب این چنین است: ذم الدنیا و مافیها، اعتراف تقصیرات نفس، اشارت شمه توحید، ذم الغنی و کثرة الاموال، توبیخ الغافلة، اشارت معالجات امراض، بیان ان الحواس و القوای البدنیة استعدادات لکمال النفس، اشارة الی ان المقصود الأصلی من خلق آدم فلظهور الحقیقة المحمدیة، اشارة الی تعدد طرف المشایخ الی الله تعالی، اشارة الی تعدد طرف المشایخ الی الله تعالی، اشارة الی ان مدار الاشیاء عنایة الله تعالی، بیان ان المرء محب أن یصرف عمره الی أهم الخدمات، تحریض الاشتغال بأهم العلوم و أنفعها، و ... . مؤلف در بخش‌های پایانی کتاب به بیان وظایف پادشاهان و سلاطین پرداخته و در جاهای مختلف کتاب از عناوینی همچون «بیان»، «اشارت»، «تنبیه»، «توبیخ» و غیر آن استفاده کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۲عکسی

آغاز: تحف تحیات بی حد و هدایای محامد لاتحصی و لاتعدشون پادشاهک در گاهنه عرض اولنور که؛ **انجام:** چون سوز بوارایه کلدی بوجلدی بونره تمام ایده م انشاءالله تعالی جلد اخیرده تذکره اولیائه اهتمام ایده م تاهر بری بشقه بر کتاب اولاد ادم اولا که برنی یاز در مغه اکتفا قلا، تم الکتاب بعون الملک الوهاب.

نسخه اصل: کتابخانه سلیمانیه، استانبول ترکیه، نسخه شماره ۶۱۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ صفحه اول کتیبه مذهب، دو صفحه اول مجدول؛ ۲۶۰ص، ۲۱سطر [عکسی ف: ۳-۳۴۷]

● **نصیحت نامه** / مواعظ، شعر / فارسی

nasīhat nāme

میبدی، حسین بن معین الدین، - ۹۱۱ ؟ قمری

meybodī, hoseyn ebn-e mo'īn-od-dīn (- 1506)

مشتمل است بر «نصایح» قاضی کمال الدین حسین برای پسرش معین الدین به نظم. [احتمالا کمال الدین حسین بن معین الدین میبدی عالم متبحر و متکلم صوفی (-۹۰۴ تا ۹۱۱ق) می‌باشد.]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۸۲

آغاز: ای سپهر کمال و کوه یقین ×× قرة العین من معین الدین؛ **انجام:** دست از دامن رسول مدار ××وز کسی غیر این قبول مدار.

خط: نستعلیق، کا: محمد القناه شیرینی، تا: ۹۱۷ق؛ واقف: سید محمد باقر عربشاهی مولوی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ جلد: گالینگور، ۷گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱۷-۵۲۷]

● **نصیحت نامه = مثنوی در صفت بخل و بخیل** / شعر، اخلاق / فارسی

nasīhat nāme = masnavī dar sefat-e boxl va baxīl

یوسفی هروی، یوسف بن محمد، - ۹۶۶ قمری

yūsofī heravī, yūsof ebn-e mohammad (- 1559)

در **۳۱** بیت است. در پایان آن را «نصیحت نامه» خوانده است.

آغاز: ای گشادی نه در کف چون مشت×× کرده آیین مردمی پس پشت / خانه ات شد ز مال مالا مال×× و ز دلت کم نشد حمیت مال

انجام: یوسفی گر ز رسم اهل نظر×× واقفی زر نگه مدار که زر / هر که در باغ دهر گردآورد ×× زرد روئی کشید چون گل زرد

[الذریعه ۱۲۳۱: ۹-م ۳۱۴۰]

۱. همدان؛ برنا، قاسم؛ شماره نسخه: ۳۸/۱

بی کا، تا: ۹۱۹ق [نشریه: ۵-۳۷۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۶۹/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** یوسفی گر ز رسم اهل نظر ×× واقفی زرنگه مدار که زر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۲گ (۲۴ر-۲۵ر)، ۱۳سطر (۹/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۹-۱۳۶۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۷۷/۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲گ (۱۳۸ر-۱۳۹ر)، ۱۵سطر ، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۲۴۱]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۱۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ جمادی الثانی۱۲۳۵ق؛ ۲گ (۴ر-۵ر)، اندازه: ۱۵/۱×۲۰/۸سم [ف: ۷-۳۹۱]

● **نصیحت نامه** / مواعظ / فارسی

nasīhat nāme

جهانگیر پادشاه بن اکبر شاه، امپراتور هند، ۹۷۷ - ۱۰۳۷ قمری

jahāngīr pādešāh ebn-e akbar šāh, emperātūr-e hend (1570 - 1628)

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۲۲/۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ چلیپا نوشته شده؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۵۸]

● **نصیحت نامه** / اخلاق / فارسی

nasīhat nāme

باقر، قرن ۱۲ قمری

bāqer (- 18c)

وصیت‌نامه اخلاقی است که «باقر» برای اولاد وبرادران ایمانی ودوستان روحانی خود نگاشته و آنان را به تقوی وپرهیزگاری وترک دنیا دعوت می‌نماید.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۷/۷۴-۷۲۸۴/۷

آغاز: بسمله حمد بیحد وستایش افزون از عدد سزاوار پروردگار یست جل جلاله که کشور پادشاهیش از ترک نماز ... نصیحت می‌کنم اولا خود را وثانیاً شما را ای برادران ایمانی ودوستان روحانی؛ **انجام:** پیش از آنکه بحساب مستوفیان زیرک درمانی پس بیا بشتابیم بسوی توبه وانابه واستغفار کنیم از گناهان گذشته شاید خدابر ما ترحم نماید بعون الله تعالی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماجمذهب، ۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۹۳۹]

● **نصیحت نامه** / حدیث، اخلاق / فارسی

nasīhat-nāme

مراغه ای، میرزا نصیر بن حاجی معصوم، ق۱۲ قمری

marāqe ī, mīrzā nasīr ebn-e hājī ma‘sūm (- 18c)

اهدا به: شاه تهماسب دوم (۱۱۳۵-۱۱۴۴ق)

تاریخ تألیف: ۹ رجب ۱۱۴۳ق

رساله‌ای است در اخلاق مشتمل بر «مقدمه» و چهار «باب» و «خاتمه»: مقدمه: در نصایح پیامبران، مشتمل بر چهار قسم؛ باب ۱.در نصایح پادشاهان سلف، مشتمل بر پنج فصل؛ ۲. در نصایح حکما، در چهارفصل؛ ۳. در حصر و احصاء فضائل ایشان که صفات حمیده است و ضد آن، مشتمل بر سه فصل؛ خاتمه: در تحریر نصایح درویشان و لطیفه ظریفان که بر سبیل نقل به سلاطینو غیره گفته اند، مشتمل برچهار ختم.

[فهرستواره منزوی ۵۹۷/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۹۹

آغاز: ... گم گشتگان ظلمت وادی ضلالت را به مامن هدایت دلالت نماید، متعشان بادیه جهالت را به سر چشمه فراست می‌رساند؛ **انجام:** و فراغ از تألیف این اوراق بتاریخ ۹شهر رجب المرجب تخاقوئیل سنه ۱۱۴۳امید و ملتمس آنکه هر گاه این مجموعه نصیحت بر مطالعه کیمیا اثر صاحب خردان دقایق بین و فیلسوفان حقایق آیین برسد قلم عفو بر جرایم این ذره بی مقدار کشیده عیب نادانی ر اپوشیده دارند باقی و السلام [علی] من اتبع الهدی سنه ۱۱۴۳

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ ۱۵۲گ، ۱۴سطر (۸/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۰-۱۶۴۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۸۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۳۱۱]

● **نصیحت نامه** / مواعظ / فارسی

nasīhat nāme

همدانی، عبدالصمد بن محمد حسین، - ۱۲۱۶ قمری

hamadānī, ‘abd-os-samad ebn-e mohammad hoseyn (- 1802)

درنصیحت به دوستی عزیز با عنوان‌های «ای عزیز».

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این چند کلمه ایست از بنده جانی عبدالصمد همدانی در نصیحت عزیزی صدور یافته ... ای عزیز چون تحفه خوب داعیان زاویه نشین کلام جانسوز و عبارات محبت انگیز است ... لهذا بعض نصائح که ... از قبیل زیره فرستادن به کرمان است مزاحم گشته ...

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۵۸۲/۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و درکات خلاصی است دهند و کم الله من لطف خفی ان الله فی ایام دهرکم نفحات لعل الله یحدث بعد ذلک امرا. تمت.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۳گ، ۲۲ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴-۲۱۳۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۲/۹۱-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** خواجه در این راه رو کمتر ز مرغی مباش ×× ناله و فریاد را وقت سحر میکند اصل جمله سعادات در شب خیزی و اشک ریزی است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ ۲گ (۷۸پ-۷۹ر) [ف: ۲۳-۷۴۱]

● **نصیحت نامه** / اخلاق / فارسی

nasīhat-nāme

صبا، فتحعلی بن محمد، - ۱۲۳۸ قمری

sabā, fath-ʻalī ebn-e mohammad (- 1823)

با آغاز: «وقتی به خاطر دارم که صدیقی از من طالب ...».

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۴۵۷/۴۹

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲گ (۱۴۵پ-۱۴۶ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۹-۴۰۸]

● **نصیحت نامه** / اخلاق / فارسی

nasīhat nāme

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810-1871)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۱۳۰

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳-۳۶۸]

● **نصیحت نامه** / عرفان و تصوف / فارسی

nasīhat nāme

کوثر همدانی، علی نقی بن محمد رضا، - ۱۲۹۶؟ قمری

kowsar-e hamadānī, ʻalī naqī ebn-e mohammad rezā (-1879)

در پند و اندرز عرفانی و در آن از اسرار الصلوة و آیات الائمه او یاد شده است؛ او در هامش این نسخه در آغاز شرحی به خط خود نوشته درباره سبب تألیف این کتاب.

آغاز: بسمله ... الحمد الله رب العالمین ... رستگار و فیروز گشت آنکس که قیام نمود بکار

انجام: فجعل فی رجل عشر جزء (تم الکتاب ... الطاهرین)

[فهرستواره منزوی ۶۷۰/۶؛ الذریعه ۱۶۸/۲۴؛ طریق الحقایق ۱۱۸/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۸۵گ، ۱۳سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۲۰۲۷]

● **نصیحت نامه** / اخلاق / فارسی

nasīhat-nāme

اسلمی هندی، محمد سعید، ق۱۳ قمری

aslamī hendī, mohammad saʻīd (- 19c)

پند و اندرزی است به دانشمندان و مردم مدارس که از گفته‌ها و عقاید سید احمد قادیانی و مذهب اسماعیل دهلوی بپرهیزند. و می‌گوید محمد علی رامپوری دو بار به مدارس آمده مردم را گمراه می‌نمود، و در مرتبه دوم به دستور بهادرخان به تاریخ هفتم ذیقعده ۱۲۵۱ق در مسجد جامع اعلان توبه نمود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۵۰/۱

آغاز: هذا بلاغ للناس و لینذرو ابه ... این نصیحت نامه ایست بطریق اعلام بکافه مسلمین از خواص و عوام؛ **انجام:** و امام الانبیاء و المرسلین و خاتمهم جمیعاً بالیقین و علی آله و أصحابه اجمعین و الحمدلله رب العالمین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۷ ذیحجه۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج، ۴گ (۱پ-۴پ)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲-۲۴۷]

● **نصیحت نامه** / ادبیات / فارسی

nasīhat-nāme

حسینی طغری نویس، حسن، ق۱۳ قمری

hoseynī toqrā-nevīs, hasan (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۷۵۳/۱

آغاز: نصایح چندیست که موفق طبع اهالی این زمان باید پدر بفرزند بگوید؛ **انجام:** یا آنکه خردسالان نوآموز دبستان ... از هزار و دویست نود چهار من ... حسن الحسینی (کذا)

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا [رایانه]

● **نصیحت نامه** / شعر / فارسی

nasīhat-nāme

میرزا عبدالله خان، ق۱۳ قمری

mīrzā ʻabd-ol-lāh xān (- 19c)

مثنوی است در نود و هفت بیت در پند و اندرز و تشویق به کسب فضائل و دانش، که ناظم در سن هفتاد سالگی برای فرزندش در سن هفت سالگی سروده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۱۶۳

آغاز: تولاك الله ای فرزانه فرزند ×× نگهدار تو بادا از بد خداوند / زهر بندت دهاد آن بهره مندی×× که وقت حاجت آن را کار بندی؛ **انجام:** همان به کاندرین دیر مجازی ×× که با فضل خدایت کار سازی

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دارای سرلوح زر؛ در صفحه آخر نشانی مرحمتی امین السلطان با مهر «قال انی عبدالله» (بیضی)؛ ۱۱گ، ۵سطر ، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲۱-۱۴۸]

● **نصیحت نامه** / کلام و اعتقادات / فارسی

nasīhat-nāme

همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۳۹ - ۱۳۱۹ قمری

hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1824 - 1902)

تاریخ تألیف: ۵ شعبان ۱۱۹۰ق؛ محل تألیف: همدان

وی در مقدمه می‌گوید: «چنین گوید این بنده خاکسار که مذکور شد در بعضی بلاد بعضی از جهال خود را منسوب به شیخ مرحوم اعلی الله مقامه کرده‌اند و خود را معروف به انتساب به آن جناب کرده‌اند و زبان طعن و لعن به سایر علما گشوده‌اند و اظهار عقاید فاسده کرده‌اند ومشغول به فسق و فجورند به‌طوریکه اهل آن بلاد به‌واسطه اقوال فاسده و اعمال کاسده ایشان چنین گمان کرده‌اند که طریقه شیخ مرحوم اعلی الله مقامه این است که در دست این جهال است و علمای تابعین آن بزرگوار هم اعتقاد شان اعتقاد همین جهال و عملشان مانند عمل ایشان پس چون این حکایات مذکور شد و شخص خیرخواهی اصرار نمود لازم شد که چند کلمه به طور اختصار در این خصوص عرضه دارم ...».

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین ... چنین گوید این بنده خاکسار که مذکور شد در بعضی بلاد بعضی از جهال خود را منسوب به شیخ مرحوم ...

انجام: این بود مختصری که ذکر شد از برای غافلان و بیغرضان و هر کس بتفصیل بخواهد مطلع شود رجوع کند بکتاب میزان که این حقیر نوشته ام و السلام علی من اتبع الهدی حرره العبد محمد باقر در همدان در پنجم شهر شعبان سنه ۱۲۹۰ حامدا مصلیا مستغفرا تمت

[فهرستواره منزوی ۶/۶۷۰]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۶۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن علی اصغر، تا: ۱۲۹۷ق؛ جلد: تیماج، ۶ص (۹۷-۱۰۲)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۹-۱۸۹]

● **نصیحت نامه** / اخلاق / فارسی

nasīhat nāme

حاجب شیرازی، حیدر علی بن جعفر، ۱۲۷۱ - ۱۳۳۴ قمری

hājeb-e šīrāzī, heydar ‘alī ebn-e ja‘far (1855 - 1916)

رساله‌ای است مشتمل بر چهارده پند دوستانه و نصایح مشفقانه از حاجب شیرازی که در مقدمه به کتاب‌های دیگر مؤلف چون دیوان قصاید و غزلیات و دیگر آثار او نیز اشاره شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۳۱

آغاز: حاجب بکتاب نیست هر محتاج ... این فقیر فقر او این گوشه نشین بی برگ و نوا و دوست بیگانه و آشنا؛ **انجام:** شهره افاق و از جمع خوبان و محبوبان جهان طاق گردد این است اخرین وصیت فقیر حاجب و السلام علی اهل الله.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی؛ جلد: تیماج، ۱۵گ (۱پ-۱۵)، اندازه: ۱۰/۷×۱۷/۵سم [رایانه]

● **نصیحت نامه = اخلاق** / اخلاق / فارسی

nasīhat-nāme = axlāq

خمسه ای، محمد معصوم بن محمد علی، ق۱۴ قمری

xamseī, mohammad ma‘sūm ebn-e mohammad ‘alī (-20c)

تاریخ تألیف: شب پنج‌شنبه پایان جمادی الثانی ۱۳۱۸ق؛ محل تألیف: تهران

درآداب و اخلاق است با حکایت‌ها و داستان‌ها.

آغاز: بسمله. حکایت در بیان مذمت تنها غذا خوردن. از نخلستان تقریر و بیان یکی از ارباب تواریخ

انجام: و نقل صحیح همین است و زیاده بر این محض کذب و افتراء است

[نسخه‌های منزوی ۱۵۲۳؛ فهرستواره منزوی ۶/۲۸۴]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۰۴۸

آغاز و انجام: برابر؛ بتاریخ شب پنج‌شنبه سلخ جمادی الثانی ۱۳۱۸ هذه السنة سیچقان ئیل در دارالخلافه طهران فقیر خاکسار گرفتار الم روزگار معصوم علی بن ملامحمد علی خمسه ای من محال زرینه رود از تحریر حرکات فارغ شد به جهت نورچشمی فرزندی عزیز میرزا محمد جعفر یادگاری نوشته شد

خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۹گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷/۸×۲۱/۹سم [ف: ۴-۸۲۳]

● **نصیحت نامه** / شعر / فارسی

nasīhat-nāme

عکاسباشی، میرزا ابراهیم خان، ق۱۴ قمری

'akkāsbāšī, mīrzā ebrāhīm xān (- 20c)

در این کتاب صدرنامی به پسران خود علی اکبر و حسن و عبدالعلی باکنایه و طنز در قالب مثنوی نصیحت می‌کند. کتاب ناتمام است و افتادگی و اغلاط املائی آن فراوان می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۴۸

آغاز: بسمله، بیا ساقی از روز گشتم نزار ×× می‌روشن و جام صافی بیار؛ **انجام:** خطی سبز روئیده پشت لبش ×× یکی سیب سیمین شده غبغبش

خط: نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، تا: محتملاًقرن۱۴، جا: تبریز (احتمالا)؛ جلد: تیماج، ۸گ، ۱۱سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲-۳۸۴]

● **نصیحت نامه** / مواعظ / عربی و فارسی

nasīhat-nāme

نویسنده نامه یکی از مریدان خویش را نصیحت گفته و موعظت کرده است. این نامه بدین‌گونه آغاز می‌گردد: «دعاء خیر قبول فرماید بعدها التماس آنکه در جمیع امور اعتدال مرعی دارد و تمامی اوقات بخیر و احسان بقول و فعل بگذراند و اگر فی المثل هزار فرسنگ از برای درمانده بباید رفت برود و از بیوه زنان و مظلومان وضعیفان و شکستگان و یتیمان غافل نباشد و دل جویی و دستگیری بهترین کارها داند و اگر کسی تقصیری کند یا دشمنی کند کرده باشد ...».کاتب در آغاز این نامه نوشته: «رسالة بالنصیحه ادام الله ظله قطبا».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰/۹خوئی

خط: نسخ تحریری، کا: دوست محمد قاینی نهار جانی فرزند حسین علی، تا: ۱۱۲۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۴-۱۵سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۷-۳۲۴]

● **نصیحت نامه** / مواعظ / فارسی

nasīhat-nāme

ناشناخته:

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۷۹۶/۵-۳۴/۱۶۶

آغاز: بسمله این چند کلمه ایست که حضرت پادشاه عالم مرحوم مغفور سلطان حسین میرزا یکی از فرزندان خود را نصیحت نمود ومجملی از اعمال ناپسندیده سلاطین سابق وافعال حمیده زمان خود به تقریب مندرج ساخته تا برصفحه روزگار بطریق یادگار باقی ماند بدان ای فرزند اعز ایدک الله فی الدارین که بزرگی دنیا وآخرت می‌طلبی باید که عدل انصاف

نصایح سلطان حسین میرزا ست به یکی از فرزندانش؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج، ۳گ، ۳۰سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۸-۴۷۹۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۸۰/۱

آغاز: بسمله. بهشت و دوزخ اعمال توست از اعمال امروز تو؛ **انجام:** در جواب فرمود چندان سعی در نیکی کنم تا ترا از غضب در آرم فی شهور سنه ۱۰۵۸

کامل؛ خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ ضمیمه نسخه ش ۱۱۹۸۰؛ جلد: مقوا، ۱۵سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [رایانه]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۸۲/۳

از گفتار علی (ع) و پیامبر (ص) و فاطمه (ع)؛ کا: جرفادقانی، محمد مؤمن، تا: ۱۰۵۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲گ (۲۵پ-۲۶ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۸-۷۰۵]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۵۰

آغاز: آنکه در آدم دمید او روح را×× داد از طوفان نجات او نوح را / آنکه فرمان داد قهرش باد را×× تا سزائی داد قوم عاد را؛ **انجام:** شاد اگر سازی درون خسته را×× بازیابی جنت در بسته را / هر که آرد این وصیتها بجای×× در دو عالم راحتش بخشد خدای

مثنوی است در پند و اندرزهای دینی و اخلاقی به فرزندان و جوانان، با این عناوین: توحید، عذر گناهان، شاکر بودن، خاموشی، آنچه پادشاهان را زیان بود، اخلاق حمیده، نیک بختی، عافیت، بزرگی، حرص، بی تکلف بودن، ابلهی، رستن از بلا، عقل و دانش، یاد حق، نیکو با همه، مدبری، آنچه از وی رسوائی خیزد، آنکه بقا ندارد، کمال عقل، خاموشی و سخاوت، احتیاط کاری، شکست آوردن، آنچه نمی باید کردن، آنچه عمر را می‌کاهد، دروغگوئی، سخاوت، پوشیدن عیب مردمان، علامت خلق بد، احتراز از دشمنان، آنچه خواری آرد، آنچه در جهان بکار آید، نایافتن پنج چیز از هیچکس، اهل سعادت، رستگاری، بی وفائی جهان، ورع، تقوی، علامت احمقان، علامت فاسقان، علامت اشقیا، علامت بخیل، افعال شیطان، نفاق، علامت متقی، استغفار، فضیلت صدقه، صبر، کرامتهای حق، غیبت، اقارب، خوف، فقر، غفلت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در پایان فتوت نامه ای افزوده شده؛ ۸گ، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۵-۱۵۳]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۹۷

عامیانه؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [د.ث. مجلس]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۶۱/۳

آغاز: بسمله، ابتدا می‌کنم به نام خدای که به جز او خدای دیگر نیست، چه وصفش که در زبان نمی گنجد مسالة: اگر هر موی من گردد زبانی×× شود هر یک تو را تسبیح خوانی؛ **انجام:** یا علی یاد گیر از من این نصیحت ها را، چنانکه من یاد گرفتم از جبرئیل (ع) و او از حضرت رب العالمین از برای من آورد و به امتان و با دوستان خود بیاموز، تا مداومت کنند.

ترجمه نصایح و مواعظی است، از رسول اکرم (ص) بر حضرت امیر المومنین علی (ع) که با عناوین «یا علی یا علی» آمده و برخی از آن مواعظ، به صورت عددی بیان شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۳؛ ۸گ (۷۳ر-۸۰پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۷-۱۳۷]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۷۴۸

آغاز: بسمله حمد له اما بعد این نصیحت نامه ایست از فظ مبارک گهر بار و در ... رواتیت که یک روز نحضرت؛ **انجام:** دانست لازم و واجب است تا از همه بلاها ایمن و محفوظ باشد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق [رایانه]

۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۵۱/۲

آغاز: نقلست از حکیمی پرسیدند که دنیا را چگونه میطلبی گفت بسعی تمام میطلبم گفت آنچه میطلبی میآبی گفت نه گفت وای بر تو دنیا را که بچندین جد وجهد میطلبی نمیابی پس؛ **انجام:** اول بگزاردن نماز پنجگانه ودیگر درفرمان شوهر بودند ودیگر تن‌هایی خود را از حرام نگهداشته‌اند ودیگر بیرخصت شوهر کار نکرده‌اند وهر زنیکه چنین خصلت ها را داشته باشد بهشت برای ایشان واجب گرددو

مجموعه‌ای از وصایا ونصایح پیامبر اکرم بر فاطمه زهرا (س) که دریک دفتر جمع‌آوری شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال۱۲۴۸ق؛ ۸گ (۱۱۲پ-۱۱۹ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۷]

۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۷۹/۹

آغاز: ای نفس یک دو کلیمه نصیحت بشنو که باعث نجات دارین است؛ **انجام:** کسی کو عارفست اینش یقین است×× یقین عارفان البته این است

کوتاه و مختصر در دستورات و اعمالی که باعث نجات دارین است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ جلد: تیماج، ۱ص (۷۹ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲-۱۳۸]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۸۶۴/۳-۳۹/۲۴۴

آغاز: نخواهی کردغیر از قتل کشتن ×× چه او از دوستان باشد چه دشمن ... درمذمت ربا وسود گوید: دلالت می‌کند آیات قران ×× که درروز قیامت سود خوران؛ **انجام:** تا رجانم را زنقصان رشته اند ×× در وجودم تخم حرمان کشته اند / دوری محرومی ونادانیم×× از ازل نقش است بر پیشانیم

مثنوی است دربیان مسایل اخلاقی از جمله در مذمت ربا وسود ومذمت حسدوبخل، صفت قمار، مذمت ظلم وریا، مذمت زیاد کم میزان، مذمت فحش، مذمت سرود وساز، مذمت بی نماز، مذمت سخن‌چین، حرمت علما، خنده قهقه، صفت توبه، درمناجات؛ خط: نسخ، کا: موسوی خوانساری، محمد تقی بن محمد مهدی، تا: ۱۲۹۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مسوده چاپ سنگی است، حسب الامر ملاحسین بن آخوند ملاعبدالله خوانساری؛ جلد: مقوا، ۱۸گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۸-۴۷۹۸]

۱۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۷۴۵/۲

آغاز: تو جهة گویی ومن بیرون از جهاتم دروصال آیات وبینات گفتن نمی خواهد. محجوبان از صفات صنع را ببینند ودرصفات آن کس است که ذات را گم کرد؛ **انجام:** چه قوم موسی که سال ها درتیه ماندند وتاوصال خطوتین بیش نبود جانش گاهی سوی بالا بالها را گشاید وتنش درزمین چنگال ها فرو برو

کلمات فصیح وجملات بلیغ درذکر آنچه که انسان را لایق و انیق است، می‌باشد با استفاده از حدیث وشعر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: گالینگور، ۲گ (۱۳ر-۱۴ر)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۷]

۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۵۸/۲

آغاز: حمد بیحد وستایش افزون از عدد سزاوار درگاه پروردگاریست جل جلاله که کشور پادشاهیش از ترک تازه سپاه فنا و زوال محروس و لشکر وهم اندیشه از عبور حواشی سلطانیش نومید ومایوس است؛ **انجام:** قر عینی من لقاء حجتک ×× منعمی تم علی نعمتک / کن دراین پیرانه سربازم کزان ×× استجب لی دعوتی یا مستعان

رساله‌ای کوتاه درنصایح ومواعظ که مؤلف برای فرزندان خود نوشته است؛ خط: نسخ، کا: قاسانی، مهدی بن محمد حسین، تا: ۱۳۱۱ق، جلد: مقوا، ۱۵گ (۱۹پ-۳۳ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۸]

۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۶/۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین الرحمن الرحیم مالک یوم الدین ایاک نعبد وایاک نستعین وصلی الله علی حبیبک ورسولک سیدالمرسلین وصفیک ونبیک خاتمی النبیین ... اما بعد ای عزیز بدان وآگاه باش که جمیع حیوانات؛ **انجام:** به فرقان فنا افتاده ام مصطفی دستی×× به بحر غم گرفتارم، علی مرتضی دستی / زاسرار شب معراج دانستم یدالله را ×× چرا دستم نگیری یا علی بهر خدا دستی

مواعظ ونصایح مختصری است با عنوان «بدان ای عزیز»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۲گ (۵۱ر-۵۲پ)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۴]

۱۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۷۹۷/۱

آغاز: نشناسند تو او را بشناس ودرحالت خشم درپیش مردم بزرگ سخن مگو وجای نشستن خود را بدان وسخن مردم را گوش دار ودرمیان سخن مردم سخن درمیاور؛ **انجام:** سنتهای پیغمبر صلی الله علیه واله وسلم را به جای آور تا از رستگاران باشی ونجات یابی این وصیت نامه را به فعل آورد درهر دو سرا مفتخر وسرافراز شوی وهمیشه به حرمت وعزت باش

مسائل اخلاقی است که درجملات کوتاه به عنوان پند واندرز بیان شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: پارچه، ۴گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۶]

۱۵. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱ فرخ

آغاز: شکر و منت بینهایت خدایرا عم نواله و جم افضاله که روزگار ما را بفر دولت زمان مدت و یمن سلطنت دوران ... ابوالمظفر سلطان سلیمان بهادرخان خلدالله ظلاله ...
گفتارهایی است اخلاقی که مطالب آن تحت عنوان: خصلت، تنبیه، اشارت، نصیحت، خلق، عادت، آداب آمده و نویسنده آنرا به نام شاه سلیمان بهادرخان معنون داشته؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ دارای یک سرلوح مرصع، مجدول؛ درصفحه عنوان با خط مغایر نام کتاب «نصایح الملوک» آمده؛ ۵۸ص، ۱۲ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×سم [ف: -۲۴۲]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۰۵-ف

نسخه اصل: آستان قدس ش ۳۵۸۲؛ به نام «مجلس اسمی منعمی اقصوی رضوی صفوی جمال شریفی»؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ [فیلمها ف: ۱-۲۶۷]

۱۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۷۹۷/۲

آغاز: الحمدلله علی نواله والصلاة علی محمد واله این کلمه چند است از نتایج انفاس دانایان راه دین وکاملان روی روی زمین که جمیع خلایق را محتاج الیه است؛ **انجام:** پادشاه باید که همواره توفیق عدل واحسان از حضرت الله تعالی درخواهد ودرآن کوشد که آوازه عدل واحسان آورد ودرعالم منتشر گردد
سخنان حکمت آمیز برای مردم وحاکمان به اختصار آورده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: پارچه، ۹گ (۴ر-۱۲پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۶]

۱۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۷۲۱/۷

آغاز: اللهم یک یک الرحمن سر به سر آنجا که عیان است، چه حاجت به بیان است از کوزه همان برون تراود که در اوست؛ **انجام:** مار تا راست نشود سوراخ نرود مار را به دست دیگری می‌گیرد مار دارد مهره را ز اصل خود بر [...] است مار سرکوفته به مار پوست بگذارد وخوی نگذارد مار خور است یعنی غم واندوه بسیار می‌خورد
مسائل اخلاقی را به نظم ونثر با روش ادبی شیوا آورده است، اشعاری از سعدی، خاقانی، ناصر خسرو ذکر کرده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور، ۱۳گ (۸۴پ-۹۶ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۷]

● **نصیحت نامه پیامبراکرم(ص) به علی بن ابیطالب(ع)** / حدیث

nasīhat-nāme-ye payāmbar-e akram be ʻalī-ye bn-e abī-tāleb

؟ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۷۹/۱۳

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۷سطر (۹×۲۰)، قطع: بیاضی [ف: ۱۷-۲۴۲]

● **نصیحت نامه خلیفة الله فی ارضه** / عرفان و تصوف / فارسی

nasīhat nāme-ye xalīfat-o lāh fī arzeh

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

neʻmat-ol-lāh-e valī, neʻmat-ol-lāh ebn-e ʻabd-ol-lāh (1330 - 1431)

رساله کوتاهی است با عنوان «نصیحت، نصیحت» که به آیات قرآنی و احادیث نورانی مزین و به نظم فارسی آمیخته گردیده است. دو رساله دیگر به نام نصیحت نامه در رساله‌های سید ماهانی به چاپ رسیده است.
آغاز: بیت: این چنین فرمود شاه انبیا×× آن رسول الله حبیب کبریابسمله الحمدلله المنفرد ذاته المتعزز صفاته سرمدا ... قال رسول الله (ص) اذا بویع خلیفتان فاقبلوا الاخر منهما بیت اینچنین فرمود شاه ابنیاء ... بیت: این چنین فرمود شاه انبیا×× آن رسول الله حبیب کبریا
انجام: بتیغ ولایت غازیانه غزایی کرده شود. بیت: خوش غزایی کنیم مردانه×× ما چو شمعیم و غیر پروانه
چاپ: چاپ شده
[فهرستواره منزوی ۱۰۳۵/۸]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۲۰/۲۱

کا: حسینی، محمود بن محمد، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، ۱ص (۱۹۰)، ۲۳سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰-۱۷۷۸]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۹۸/۱۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: کاتب، شیخ السلام بن حسین، تا: غره ذیحجه ۸۶۰ق؛ کاغذ: ترمه، ۴گ (۱۲۳پ-۱۲۶پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶/۲×۲۳/۶سم [ف: ۸-۲۷۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۵۳

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۴ق؛ ۳۳سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱-۲۱۰]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۱۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۴ق؛ ۳ص (۱۵۹-۱۶۱)، ۱۷سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳-۵۲۱]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۸۴/۱۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: حدودقرن۱۳؛ ۳گ(۱۴۲ر-۱۴۴ر)، ۱۴ سطر (۸×۱۴) [ف: ۴۱-۶۸۸]

۶. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۰۷/۲۰**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سبزواری، محمد بن فاضل، تا: ۱۲۲۲ق، حسب فرموده محمد حسن خان خلف مرحوم فتحعلی خان بختیاری؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۲۱گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۵۱-۶۲]

۷. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۵۹۱/۱**
آغاز: و یاقوت مکلل کرده بر سر او فرشته و نام علی بر او نوشته؛
انجام: کین نصیحت نعمت الله می کند.
خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد جعفر، تا: ۱۲۳۷ق؛ جلد: مقوایی، ۹ص (۱-۹)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۷سم [ف: ۱۷-۴۳۲]

۸. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰۳/۱۷**
خط: نستعلیق تحریری، کا: خدارحم بن خداکرم بروجردی، تا: ۱۶ ربیع الثانی۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج، ۳ص (۶۶-۶۸)، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۳۱۰]

۹. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۵۳**
آغاز: برابر
خط: نسخ ریز، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۳ص (۲۸۸-۲۹۰)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲-۱۴۹]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۲۶ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳-۱۳۰۶]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۵۴ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳-۱۳۱۱]

۱۰. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۵۲**
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول؛ ۳ص (۱۸۵-۱۸۷)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۵۹۹]

۱۱. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۸/۱۱**
خط: نسخ، کا: گلپایگانی، محمد باقر، تا: ۱۲۹۸ق؛ جلد: مقوا، ۵ص (۶۸-۷۲)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۶سم [ف: ۵-۵۳]

۱۲. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۳۱/۱۹**
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ ۵ص (۲۵۴-۲۵۸) [ف: ۱۰-۱۶۷۲]

● **نصیحت نامه سلیمانی = حفظ الصحه** / طب / فارسی
nasīhat nāme-ye soleymānī = hefz-os sehha
محمد حکیم بن مبارک، ق ۱۰ قمری
mohammad hakīm ebn-e mobārak(- 16c)
اهدا به: سلیمان قانونی سلطان عثمانیفرزند سلطان سلیم عثمانی (- ۹۷۴ق)
تاریخ تألیف: شب سه‌شنبه ذیقعده ۹۲۹ق
با تورق در متن می‌توان دریافت که کتاب برای سلیمان قانونی سلطان عثمانی (- ۹۷۴ق)، فرزند سلطان سلیم عثمانی (-۹۲۶ق) و نوه سلطان بایزید عثمانی (-۹۱۸ق) نگاشته شده است و هنگامی که پادشاه برای پرهیز از ابتلاء به وبای پیش آمده در استانبول تصمیم می گیرد به ییلاق برود از سلطان عذر خواسته و به جای آن به نگارش این رساله پرداخته است. در مقدمه دارد که پزشک شاه سلیمان و نیاکان او بوده است که مراد سلطان سلیم پدر و سلطان بایزید نیای اوست. رساله دارای نگارشی روان و دلکش است که مقدمه را با آیاتی از قرآن که درباره سلیمان نبی است آغاز شده و ضمن ستایش با این آیات، گوشه چشمی هم به اشتراک نام پادشاه با نام سلیمان نبی داشته است و یادکردهای او در همه جای کتاب از جمله در مقدمه، نشان آشنایی کامل او بر دانش قرآنی دارد. علی رغم حجم اندکش، اطلاعات تاریخی و اجتماعی و مذهبی خوبی از روزگار خود به دست می‌دهد. در جای جای آن از اشعار شاعران بزرگ همچون حافظ استفاده کرده و کمتر از فردوسی و نظامی. مؤلف در رویارویی فلسفه و دین، جانب دین‌باوران را می گیرد و بخشی از حکمت و پزشکی را که مغایر با اصول دینی است نمی‌پذیرد؛ گرچه گاهی که کمی تعصب دینی او کاهش می‌یابد، مثلاً در بحث شراب، علی رغم اشاره به حرمت آن، مزایای آنرا برمی‌شمارد و آداب «شراب‌خواری» را یاد می کند و صادقانه گرایش خود را به استفاده از آن بیان می کند.نام کتاب در فهرست «حفظ الصحه» یاد شده ولی خود مؤلف نظری دیگر دارد و گرچه در آغاز به موضوع کتاب که حفظ الصحه در ایام وباست می‌پردازد و شاید همین باعث اشتباه شده اما در بخش پایانی مقدمه می گوید: «و جهت اظهار صدق این دعوی بر ضمیر منیر صغار و کبار روزگار این نصیحت نامه سلیمانی نوشته شده جهت حفظ صحت در ایام وبا و فساد هوا ... بدان که این کتاب نصیحت نامه مشتمل است بر مقدمه‌ای و مقصودی و خاتمه ای».

آغاز: سپاس بی قیاس پادشاهی را سزد که پادشاهی دو جهان به یک طلب به بنده مؤدب خود یعنی حضرت سلیمان بخشید: رب الغفر لی و هب لی ملکا لاینبغی لاحد من بعدی انک انت الوهاب. وجود سر لطیف هوا را که جهت ترویح روه هر قوی و ضعیف مهیا کرده بود مرکب بادپای عساکر نصرت مآثر او گردانید ... سپاس بی قیاس پادشاهی را سزد که پادشاهی دو جهان به یک طلب به بنده مؤدب خود یعنی حضرت سلیمان بخشید: رب الغفر لی و هب لی ملکا لا ینبغی لاحد من بعدی انک انت الوهاب. وجود سر لطیف هوا را که جهت ترویح روه هر قوی و ضعیف مهیا کرده بود مرکب بادپای عساکر نصرت مآثر او گردانید ...

انجام: سلطان که بود سایه رحمان رحیم×× باشد به صفات ذات موصوف مقیم / هر کار سلطان بکند خوش باشد×× زان روی که کار او بود کار حکیم. تم بفضل الله و الحمد لله علی اتمام و الصلوة علی رسوله خیر الانام و آله و صحبه خیر الکرام فی لیلة

الثلاثاء من شهر ذی القعدة المبارک علی ید کاتب مؤلفه الفقیر الی الله الغنی الکریم ابن المبارک محمد الحکیم رحمه الله المنان فی سن عام سنة تسع و عشرین و تسع مائة ختم الله بالخیر.
چاپ: گنجینه بهارستان، بخش علوم و فنون-۱، قسمت پزشکی-۱، به کوشش مرکز پژوهش‌های کتابخانه مجلس شورای اسلامی، تهران، تابستان ۱۳۸۶ش، با تصحیح دکتر سید حسین رضوی برقعی، صص ۴۸۱- ۵۶۱
[مقدمه دکتر سید حسین رضوی برقعی بر نصیحت نامه سلیمانی در گنجینه بهارستان؛ فهرستواره منزوی ۳۴۱۷/۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۳۶
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ذیقعده۹۲۹ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۳۵ص، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۹-۲۰۷]

● **نصیحت نامه سید خلیل الله ولد** / مواعظ، عرفان و تصوف / فارسی
nasīhat-nāme-ye sayyed xalīl-ol lāh valad
نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ – ۸۳۴ قمری
ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)
پند و اندرزی است برای سید خلیل الله، پندهایی است به نثر به عنوان نصیحت و سپس به نظم. شامل نه نصیحت است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی ... خلیل الله من، ای نور دیده×× که مثلث دیده مردم ندیده / بمانی یادگار «نعمت الله» ×× بسی روز و بسی سال و بسی ماه / نصیحت نامه ای بس عارفانه ××نوشتم از برای آن یگانه
انجام: و ماهیت عبارتست از اعیان ثابته یعنی صور اسماء الهیه ذاتست با صفت متعینة.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۹۸/۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: کاتب، شیخ السلام بن حسین، تا: غره ذیحجه۸۶۰ق؛ درهامش؛ کاغذ: ترمه، ۵گ (۱۱۷پ-۱۲۱پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶/۲×۲۳/۶سم [ف: ۸-۲۷۰]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۲۹
خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۶۶ق؛ ۳۳سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱-۲۰۹]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۰۷/۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سبزواری، محمد بن فاضل، تا: ۱۲۲۲ق، حسب فرموده محمد حسن خان خلف مرحوم فتحعلی خان بختیاری؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۲۱گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۵۱-۶۲]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰۳/۱۵
خط: نستعلیق تحریری، کا: خدارحم بن خداکرم بروجردی، تا: ۱۶ ربیع الثانی۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج، ۴ص (۶۲-۶۵)، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۳۱۰]
۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۶۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ ۱۳ص (۸۸۰-۸۹۲)، ۱۷سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳-۵۲۲]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۲۹
خط: نسخ ریز، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۳ص (۲۴۲-۲۴۴)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲-۱۴۸]
مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۲۹ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳-۱۳۰۷]
۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول؛ ۳ص (۱۳۵-۱۳۷)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۵۹۳]
۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۸/۹
خط: نسخ، کا: گلپایگانی، محمد باقر، تا: ۱۲۹۸ق؛ جلد: مقوا، ۶ص (۵۸-۶۳)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۶سم [ف: ۵-۵۳]
۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۳۱/۱۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ جلد: تیماج، ۶ص(۲۴۶-۲۵۱) [ف: ۱۰-۱۶۷۲]

● **نصیحت نامه سید نور الله** / مواعظ، عرفان و تصوف / فارسی
nasīhat nāme-ye sayyed nūr-ol lāh
نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ – ۸۳۴ قمری
ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)
پند و اندرزهایی است با عنوان «نصیحت نصیحت»، که برای سید نور الله نامی نگاشته است.
آغاز: بسمله. یا ولدی اعزک الله فی الدار، معلوم باشد که حضرت واجب الوجود از خزانه جود بی نوایان ...
انجام: هر یکی را بجای خود میدار ×× «نعمت الله» زیاد هم مگذار ... فان الله اقدر علی ظهورها و قد حجبها بنورها. الفقیر نعمت الله الحسینی
چاپ: در مجموعه رسائل او، چاپ دکتر نوربخش، ص ۴۷-۵۱ چاپ شده

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۹۸/۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: کاتب، شیخ السلام بن حسین، تا: غره ذیحجه ۸۶۰ق؛ درهامش؛ کاغذ: ترمه، ۳گ (۱۲۱پ-۱۲۳پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶/۲×۲۳/۶سم [ف: ۸-۲۷۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۲۶

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۶۶ق؛ ۳۳سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱-۲۰۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۰۷/۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سبزواری، محمد بن فاضل، تا: ۱۲۲۲ق، حسب فرموده محمد حسن خان خلف مرحوم فتحعلی خان بختیاری؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۲۱گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۵۱-۶۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰۳/۱۶

خط: نستعلیق تحریری، کا: خدارحم بن خداکرم بروجردی، تا: ۱۶ ربیع الثانی۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج، ۲ص (۶۵-۶۶)، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۳۱۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۲۶

خط: نسخ ریز، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق، ۲ص (۲۳۷-۲۳۸)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲-۱۴۸]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول؛ ۲ص (۱۲۹-۱۳۰)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۵۹۲]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۸/۱۰

خط: نسخ، کا: گلپایگانی، محمد باقر، تا: ۱۲۹۸ق؛ ۴ص (۶۴-۶۷)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۶سم [ف: ۵-۵۳]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۳۱/۱۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ ۴ص (۲۵۱-۲۵۴) [ف: ۱۰-۱۶۷۲]

● نصیحت نامه شاهی / اخلاق / فارسی

nasīhat-nāme-ye šāhī

کمال خوارزمی، حسین بن حسن، - ۸۳۹ ؟ قمری

kamāl xārazmī,hoseyn ebn-e hasan(- 1436)

اهدا به: ابراهیم سلطان فرزند امیر کبیر ابوالفتح شاه ملک نویان مؤلف این کتاب را، پس از ۸۲۹ق (این تاریخ درکتاب آمده) در دو «مقاله» نگاشته است: مقاله ۱. در فضائل امتثال اوامر الهی و اجتناب از زواجر و مناهی در یازده «باب»: ۱)فضائل معرفت باری و طریق اکتساب آن و سلوک راه عبودیت به قدر امکان، ۲)فضائل علم و عقل و حسن نتایج این هر دو، ۳) در تحریض بر مصاحبت ابرار و تحذیر از مجالست اشرار، ۴) فضائل معدلت و راستی و به حال مظلومان و فقراء و مساکین پرداختن، ۵)فضائل تقوی که توشه راه عقبی است، ۶)فضائل محاسبه اعمال و مراقبه احوال خود، ۷) بیان فضایل تواضع و رذایل تکبر، ۸) فضایل حلم و حسن اخلاق، ۹) فضایل علو همت و رذایل دون همتی، ۱۰) فضایل ترجیح حکم خدا بر هوا و اختیار دین بر دنیا، ۱۱) فضایل هشیاری و بیداری و اندیشه کردن از خوف خاتمت و حالت ملاقات باری؛ مقاله ۲. در آیین خدمت حضرت خاقانی و رعایت رسوم جهان بانی در نه «باب»: ۱) فضایل وفاداری و حق‌گزاری، ۲) فضایل اطاعت فرمان پادشاهی، ۳) فضایل حسن خدمت و شکر نعمت، ۴) فضایل اکتساب رضای والده و دعای خیر بر والد، ۵) فواید دانستن مقادیر مردم و تنزیل هر یک در منزلش، ۶) فضایل رضادادن به قضای الهی و دوام مصابرت در جریان احکام پادشاهی، ۷) منافع ارشاد و مرشد و عمل کردن به موجب علم، ۸) فضایل توکل با وجود حزم و آگاهی، ۹) در خاتمة الکتاب.

آغاز: حمد و ثنای بی غایت و شکر و سپاس بی نهایت حضرت ملکی را که ملک او ازسمت زوال مبراست و سلطنت او از وصمت انتقال معرا پادشاهی که سرافرازی تاجداران ...

انجام: دعا گویان رقم عفو ملوکانه کشاند و ان را ازجمله کلام العشاق نظری دلاویزی داند ایزد تعالی این استان عالی را که منشأ مکارم و معالی است بر اشارت معالم هنر و احیای [...] آن واعادت [...] دانش وابدای [...] سعادتش موخر و بر اعدای دین و دولت مظفر باد

[الذریعة ۱۸۵/۲۴؛ نسخه‌های منزوی ۱۷۰۸/۲؛ فهرستواره منزوی ۶۷۲/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۵۰

آغاز: حسین بن حسن احسن الله الیه و غفرله و لوالدیه بر ضمیر منیر ارباب الباب و خاطر مستنیر اصحاب آداب هر اینه چون آفتاب جهان تاب روشن و پیدا و ظاهر و هویدا است؛ **انجام:** جان و دل مظهرش مست لقای ایزدی×× از سر تو مباد کم سایه مریم دوم

از ۲۵۱ر. میان برگهای ۲۵۰ و ۲۵۱ افتاده و بابهای ۶-۸ و آغاز باب ۹ در نسخه نیست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۶۴گ، ۱۷سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۲-۲۶۵۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۱۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** روانبخش و دلکش اشارات او خزدمند از او روح بی پرورد ...

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن غلامعلی، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد جعفر [رایانه]

۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۷۴۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: وزیری [نشریه: ۷-۳۰۷]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۲۶۸گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۲۰/۴

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۶۴گ (۳۵۰ ر-۴۱۳پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۳۰-۱۲۲]

● **نصیحت نامه شیخ المقامرین** / ادبیات، اخلاق / فارسی
nasīhat nāme-ye šeyx-ol moqāmerīn
مشتری خراسانی، محمد ابراهیم، ۱۲۶۴ – ۱۳۰۵ قمری
moštarī xorāsānī, mohammad ebrāhīm (1848 - 1888)
تألیف میرزا ابراهیم مشتری طوسی شاعر فحاش و هتاک دربار ناصرالدین شاه قاجار و مشتمل بردو «قسمت» است: قسمت ۱. نصایحی است خطابی از شیخ المقامرین به فرزند خود مبنی براین‌که چگونه رفتار کند تاباعث ترقی و پیشرفت او گردد؛ قسمت ۲. کنایاتی است به سیاق رساله ده فصل یا تعریفات تألیف عبید زاکانی به ترتیب حروف تهجی. (گلچین معانی)
آغاز: بسمله، نصایح شیخ المقامرین است بپسر خود که هرگاه بخواهی موافق سلیقه و قانون ابناء زمان که درین عهد امیر و وزیر و مشار و مشیر هستند رفتار کنی باید اینها را کار بندی.
انجام: وحشی، عاقبت اندیش و آن کسی که نتواند در شهر زندگی کند.
[الذریعه ۱۰۴۹/۹؛ نسخه‌های منزوی ۱۷۰۹/۲؛ فهرستواره منزوی ۶۷۲/۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۸۷۲/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۴ق؛ با اغلاط املایی بسیار؛ ۴گ، اندازه: ۱۷/۷×۲۲/۳سم [ف: ۷–۷۶۵]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۵۵۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۷گ (۶۳ر–۶۹ر)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۷–۵۱]

● **نصیحة النظام** / شعر / فارسی
nasīhat-on nezām
که عامل کاشان را نصیحت کرده که دست از ظلم بردارد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۶۹/۴
آغاز: ای باد صبا اگر توانی×× بگذر بقلمروی که دانی؛ **انجام:** این نامه که شد بلند نامش ×× شد نام نصیحت النظامش
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ صفحات دارای کمند و مجدول؛ ۲۳ص (۴۶۵–۴۸۷)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷–۴۶۵]

● **نصیحة النظامیه** / مواعظ / عربی
naṣīḥat-un niẓāmīya
معمر بن ابی عمامه، ق۵ قمری
ma‘mar ebn-e abī ‘emāme (- 11c)
اهداء به: خواجه نظام الملک
در سال ۴۸۰ ق خواجه نظام الملک در التزام سلطان جلال الدین ملکشاه به اصفهان می‌آید و در آنجا فقراء و سائلان را انعامی زیاد می‌کند به طوری که مبلغ این بخشش‌ها به یکصد و چهل هزار دینار می‌رسد، نوبت دوم که باز او به اصفهان می‌آید به جهت ترس از خرج آن مبلغ کثیر به سرهنگان دستور می‌دهد که منع گدایان و فقیران کنند. در این موقع شیخ ابوسعید معمر بن ابی عمامه واعظ به خدمت خواجه نظام الملک می‌رسد و خطابه‌ای عربی درباره انفاق به خلق الله و کمک به مردم ایراد می‌کند و بر حسب آن از خواجه نظام الملک می‌خواهد که روش قدیم خود را تغییر ندهد. نصیحة النظامیه حاوی آن خطابه است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۳۱/۱۷
آغاز: بسمله. الحمدلله المولی الانعام و صلی الله علی من هو الانبیاء اشرف ختام و علی اله الکرام و اصحابه به سرج الظلام و السلام علی صدر الاسلام و رضاء الانام؛ **انجام:** و یقضی لدولتک بالتخلید و لنعمک بالمزید و الله تعالی ولی التوفیق صدر الاعلام و السلام
خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالحمید بن محمد، تا: ۲ ذیقعده ۱۳۲۲ق؛ جلد: تیماج، ۶ص (۳۵۳–۳۵۸)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱–۴۲۱]

● **النصیحة و العقیدة** / کلام و اعتقادات / عربی
an-nasīha wa-l ‘aqīda
غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ – ۵۰۵ قمری
qazālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲۹/۳۳
آغاز: بسمله الحمد لله وحده والصلوة علی من الاین بعده؛ **انجام:** شرحناه ذلک فی کتاب قواعد العقاید فاطلب منه بظفر بمقصودک
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲ص (۹۹–۱۰۰)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۲–۳۹]

● **نصیحة الولد** / اخلاق / فارسی
nasīhat-ol valad
مولوی، جلال الدین محمد بن محمد، ۶۰۴ – ۶۷۲ قمری
mowlavī, jalāl-od-dīn mohammad ebn-e mohammad (1208 - 1274)
پندنامه منظومی استبه شیوه مثنوی معنوی، به فرزندش در ۵۱ بیت.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۹۲/۱۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، ۲ص (۳۷۶–۳۷۷)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۲/۲×۲۰/۷سم [ف: ۵–۴۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۴۵/۲۱
آغاز: ای پسر با اندوه و غم خوی کن ×× روی دل را جانب دلجوی کن؛ **انجام:** از خلاف و از خیانت باش دور×× تا بود پیوسته بر روی تو نور
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج مذهب، ۴گ (حاشیه ۲۱۳- حاشیه ۲۱۶)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۰-۱۷۳]

● النصیحتین الی الناس کافة / اخلاق / عربی

an-naṣīḥatayn ila-n nās kāffa

عبداللطیف بغدادی، عبداللطیف بن یوسف، ۵۵۷ – ۶۲۹ قمری

‘abd-ol-latīf-e baqdādī,‘abd-ol-latīf ebn-e yūsof (1163 - 1232)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۴/۵-ف
نسخه اصل: حسین چلبی ش ۸۲۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۲۲ق؛ ۱۷گ (۶۳-۷۹)، ۱۷سطر [فیلمها ف: ۱-۴۵۷]

● نصیحه در بیان علل عقب ماندگی ایرانیان / اخلاق / فارسی

nasīha dar bayān-e ‘elal-e ‘aqab māndegī-ye īrānīyān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۵۵
آغاز: بسمله. بدایع حمد ثنا و جوامع شکر و سپاس؛ **انجام:** سعادت مقدسه سرسبز و خرم نماید تم الجلد الاول من هذا الکتاب
ج ۱؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

←النصیریة فی الامامة ‹الامامة
←نضج ‹پاسخ طوسی درباره سخن حنین و ابن سینا درباره نضج و بول

● نضج الاخلاط = رسالة فی امر النضج / طب / عربی

nuḍj-ul axlāṭ = r.-un fī amr-in nuḍj

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ – ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

در خصوص موضوع نضج و منضجات که محل نزاع او و بعضی اطباء بوده و خواجه در آن به ذکر آراء آنها و تقریر عقیده خود پرداخته است. (غلامعلی عرفانیان)

آغاز: بسمله. غفرانک ارجو. لقد جری بینی ادام الله علاک و جعل اعدائک فداک و بین بعض الاطباء الذین غفلوا عن اصول العلم الطبیعی فی امر استعمال المنضجات مجاراة: و هی انهم ان المنضجات باسرها لا تخلوا عن حرارة ملفظة نضج الاخلاط و ان ما عداها من الاشربة الباردظ اللطیفة لا تنفع فی امر النضج لا بالعرض و لا بالذات ...
انجام: حتی یحصل المرام و المطلوب فی کل الابواب و خصوصا فی امر نضج الاخلاط و تسهیل سبیله الی الاندفاع. هذا ما سنح لنا فی هذا الباب و المطلوب من الانعام ان یصحح ما کان من الغلط و یصلح الفاسد منه و یرشد الی الصواب، و الله ولی الهام الصواب و المهدی الی السداد.
چاپ: در ضمن اجوبة المسائل النصیریة، به اهتمام عبدالله نورانی چاپ شده
[احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، چاپ جدید، ص ۵۷۷]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۶۶/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن کمال الدین حسین، تا: یک‌شنبه ۲۱ صفر۹۴۴ق، جا: قم؛ جلد: مقوا، ۳ص (۲۴۳-۲۴۵)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱۹-۳۵۰]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸/۱۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰و ۱۱؛ جلد: تیماج، ۳ص (۲۲۵-۲۲۷)، ۲۲سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [سنا: ف: ۱-۲۰]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۹/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳ص (۱۶-۱۸) [ف: ۴-۸۱۳]
۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۸۷/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۶۱]

● النضج و حقیقته / طبیعیات / عربی

an-nuḍj wa-l ḥaqīqa

شیرازی، محمد بن اسحاق، ق۱۱ قمری

šīrāzī,mohammad ebn-e eshāq (- 17c)

تاریخ تألیف: ربیع الاول ۱۰۲۰ق؛ محل تألیف: مرو
مؤلف که از شاگردان عمادالدین محمود شیرازی است بر کلام استادش در شرح کلام شیخ تعلیقاتی نوشته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۲۱/۵
آغاز: قال الشیخ فی مبحث معالجات الکلیة تحت العفونة و لا یضع الی الرجل الذی زعم ان الغرض فی الانضاج الترقیق و الخلط الحار؛ **انجام:** و انا الآن نعتقد صحة کلام الشیخ و بطلان رای الرازیکما لا یخفی علی الناظر فی کتاب البالغین بعین الانصاف و انشاء الله وفقنی باتمام رسالة التی کتبت.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاتب در چند جا اشاره کرده که عماد الدین محمود شیرازی جد اوست؛ ۳گ (حاشیه ۱۹ر- حاشیه ۲۱پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۰-۹۶]

● **نضد الایضاح فی ترتیب ایضاح الاشتباه** / رجال / عربی
naḍd-ul īḍāḥ fī tartīb-i īḍāḥ-il ištibāh
علم الهدی، محمد بن محسن، ۱۰۳۹ – ۱۱۱۵ قمری
'alam-ol-hodā, mohammad ebn-e mohsen (1630- 1704)
وابسته به: ایضاح الاشتباه فی اسماء الرواة = ایضاح الاشتباه فی ضبط تراجم الرجال؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
تاریخ تألیف: ۱۰۸۶ق؛ محل تألیف: کاشان
کتاب «ایضاح الاشتباه فی اسماء الرواة» علامه حلی را در این کتاب ترتیب دقیق‌تری از جهت مراعات آغاز نامها داده و مطالبی با عناوین «اقول» بر آن افزوده است.
آغاز: الحمدلله الذی کشف عن معالم دینه بمقال خلاصة رجال نبینا محمد فهرس ابواب النبوة و الولایة.
انجام: فعلیه بکتابنا الکبیر الموسوم بکشف المقال فی معرفة الرجال انتهی و هذا منتهی کتاب نضد الایضاح
چاپ: با فهرست طوسی در کلکته به سال ۱۸۵۳ به چاپ رسیده
[ایضاح المکنون ۶۵۵/۲؛ الذریعه ۱۸۶/۲۴؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۷۵/۴]

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۳۹ ـ ج
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ چنان‌که در صفحه عنوان دیده می‌شود اگر ساختگی نباشد، محشی با نشان «منه»، در آغاز نسخه مطلب‌های تاریخی و رجائی است به خط نستعلیق از مؤلف؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۱۸گ، ۱۵سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۵۱۰]

۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۲
خط: نسخ، کا: محمد رفیع پسر محمد رضا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۱۱-۹۲۰]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۹۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۷۳گ (۵۰پ-۱۲۲پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۵۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و جعله من المتقربین الیه زلفی، و وقع الفراغ فی بلدتنا المحروسة قاسان صینت عن الجور و الطغیان ...
خط: نسخ، کا: محمد رفیع بن محمد رضا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: یحیی بن محمد شفیع اصفهانی به تاریخ جمادی الاول ۱۳۱۹؛ ۱۲۷گ (۳پ-۱۲۹ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۱-۵۵]

←نضد الدرر و نظم الغرر ← نظم الغرر و نضد الدرر

● **نضد القواعد الفقهیة علی مذهب الامامیة** / فقه / عربی
naḍd-ul qawā'id-il fiqhīya 'alā maḏhab-il imāmīya
فاضل مقداد، مقداد بن عبدالله، – ۸۲۶ قمری
fāzel-e meqdād,meqdād ebn-e 'abd-ol-lāh(- 1423)
وابسته به: القواعد و الفوائد؛ شهید اول، محمد بن مکی (۷۳۴-۷۸۶ق)
تاریخ تألیف: ۶ محرم ۸۰۸ق
قواعد وفوائدی را که شهید اول درکتاب خود «القواعد والفوائد» آورده به ترتیب کتاب‌های فقهی مرتب نموده، با همان عبارت وچیزی بر آن نیفزوده است. کتاب دارای یک «مقدمه» ودو «قطب» است: المقدمة فی تعریف الفقه وما یناسبه؛ قطب ۱. فی القواعد العامة، دارای چند«مطلب»: مطلب ۱) فی تفصیل اقسام الحکم و فیه فصلان، ۲) فی المقاصد و الوسائل، ۳) فیما یترتب علی القواعد الخمس و فیه ابحاث، ۴) فی قواعد من هذا الباب، ۵) فی قواعد متعددة و احکام متبددة؛ قطب ۲.دارای چند«مقصد»: مقصد ۱)العبادات و فیه مرصدان، ۲)المعاملات، ۳) ...، ۴) التناکح و التوارث و فیه فصول، ۵) العقوبات و فیه فصلان، ۶) الأحکام و فیه فصول.
آغاز: ربنا آتنا من لدنک رحمة و هیء لنا من أمرنا رشداً وافض علینا من سجال جودک ما یزیل عن قلوبنا الصدا ...
انجام: و لا یحلف قاسم القاضی لانه حاکم، و لیکن هذا آخر ما رتبناه علی حسب ما وجدناه الامسألة القسمة فانی اضفتها الی ما وجدته فی نسخته ره ... کتب المقداد بن عبدالله بن محمدبن حسین السیوری عفی الله عنه و لنا و لابوینا بحرمة محمد و آله الطاهرین
چاپ: قم، محقق: عبداللطیف الکوه کمری، مطبعة الخیام، ۵۸۱ص، ۱۴۰۴ق.
[الذریعة ۱۸۷/۲۴؛ ریحانة الأدب ۲۸۲/۴ و ۲۸۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۰۸
خط: نسخ، کا: فضل الله بن محمد (قمی)، تا: ۵ صفر۹۷۵ق؛ با یک واسطه از نسخه مؤلف مقابله شده؛ مهر: محمود بن حاج محمد رضا بیدگلی به تاریخ ربیع الاول ۱۲۸۸ «الواثق الراجی عبده محمود» (مربع)؛ جلد: مقوایی، ۲۴۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۷-۹۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۶۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی ازیحیی بن محمد شفیع اصفهانی؛ تملک: محمد تقی بن مصطفی رضوی و سیدمصطفی خوانساری؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۸۳گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۳] و [ف: ۲۱-۱۶۰۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ جلد: تیماج، ۱۲۸گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۲۱-۱۶۰۶]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۵۴/۲
بندی است از آن درباره شرکت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲۰سطر [ف: ۵-۳۹۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۴۷/۵
آغاز: ... قاعدة: الواجب ما يذم تاركه لا إلى بدل و مطلق أيضاً على مالابد له منه و إن لم يتعقبه ذم؛ **انجام:** بل يكون الكلام نثراً فيصير المسائل سبعمائة وعشرين مسألة؛ المقصد الثانى فى المعاملات ...
شامل یک مقصد است؛ خط: نستعلیق آمیخته با نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۹گ (۱۶۴-۱۸۲)، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲۹-۴۱۹]

۶. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۵۰۴/۲
در این نسخه بیشتر به آوردن عناوین و سرفصل‌ها بسنده شده و باقی مطالب را با تعیین شماره به متن قواعد ارجاع داده‌اند، پس باید آن را فهرست نضدالقواعد دانست؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: -۱۱۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عاملی، صالح بن سلیمان، تا: اواسط ربیع الاول۱۰۷۴ق؛ مصحح، با آثار بلاغ، محشی؛ تملک: کاظم ابن محمد تبریزی به تاریخ شعبان ۱۳۱۰قبا مهر «الطف على العبد المذنب كاظم بن محمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۲۱۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲-۶۷]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ ۱۳۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱-۱۶۰۴]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۲۰
آغاز: بسمله وفق اللهم لاكماله بمحمد و كرام آله؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: شیخ علی بن محمد کاظم، تا: دوشنبه ۱۲ جمادی الاول۱۱۲۳ق؛ محشی باعنوان «ناصر» و رموز مختلف «ق»، «م ل» و «منه ره»، ازنسخه اصل استنساخ گردیده؛ اهدایی: کاظم مدیرشانه‌چی، آبان ۱۳۶۲؛ جلد: میشن، ۱۹۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۲۱-۱۶۰۴]

مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۱۳۵
همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۶۱۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۷۰-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۹۴]

۱۰. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۷۸/۱
خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵۳گ (۲پ-۵۴پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱-۲۲۹]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۴۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۰۹گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۱-۱۶۰۲]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۹۰۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و يجوز النظر الى المرأة للشهادة عليها او المعاملة اذا.
ازابتدای مقدمه تااواسط مطلب سوم ازقطب اول است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ واقف: عبدالباقی آیة اللهی، اسفند ۱۳۷۴؛ جلد: تیماج، ۲۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲۱-۱۶۰۶]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۷۵۸-۲۹/۹۸
آغاز: لايرفع بالشك وهو راجع الى الدليل العقلى اعنى اصالة عدم الحكم السابق وينبه عليه قول النبى ... الثامن ان العمل بحسب النية لقوله تعالى وما امروا الا؛ **انجام:** فائدتان الاولى الفرق بين الماء المطلق ومطلق الماء و البيع المطلق و مطلق البيع ... الثانية ارتفاع الواقع فى امتناعه ... بقى الجزء الواقع فى تلك الحال وما بعدها بغير نية فيبطل فى نفسه و
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۲۱۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۸-۴۷۹۹]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۵۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله بن ترکی بن عبدالله کعبی دریساوی، تا: یک‌شنبه۴ جمادی الاول۱۲۳۲ق؛ اهدایی: کاظم مدیر شانه چی، آبان ۱۳۶۲؛ جلد: تیماج، ۱۷۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۸×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۱۶۰۵]

۱۵. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه: ۶۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ ربیع الاول۱۲۴۸ق؛ جلد: گالینگور، ۱۵۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: -۵۶]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: زین العابدین خوانساری، تا: ربیع الاول۱۲۵۸ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: مرتضی مدرسی چهاردهی به سال ۱۳۵۰ق؛ جلد: تیماج، ۱۴۶گ، ۲۰سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۰-۵۶۱]

۱۷. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۵۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ جلی، کا: محمد رضا ساوجی، تا: ذیقعده۱۲۸۴ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۰۳گ، ۱۷سطر [ف: ۱-۲۸۴]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۱۹۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: مهدی بن علی غروی، تا: ۲۵ رمضان۱۳۰۳ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ جلد: تیماج، ۲۴۵گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۴]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۴۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: موسی، تا: چهارشنبه دهه آخر ربیع الثانی ۱۳۰۹ق؛ جلد: تیماج، ۱۶۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۲۶-۲۳۷]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۴۵/۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** اقول یمکن حملها علی النداخل النوعی ... مع النضمام الواجب ... الفعل الواحد لا یقع علی متباینین.
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۵ص (۳۲۰-۳۳۴)، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۹-۱۰۴]

● نضد اللآلی و مهرع التالی / تفسیر / عربی

naḍd-ul la’āli wa muhra‘-ut tālī

ابن عبدالوهاب، محمد بن عبدالوهاب، ۱۱۱۵ – ۱۲۰۶ قمری

ebn-e ‘abd-ol-vahhāb, mohammad ebn-e ‘abd-ol-vahhāb (1704 - 1792)

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۹۱
آغاز: بسمله. الهی کیف احمدک و قد استشعر قلبی جلالة کبریائک و کیف ... اما بعد فیقول العبد المتمسک بحبل الله المتین؛ **انجام:** (آغاز سوره فلق) بسمله. قل اعوذ برب الفلق، الفلق الصبح فعل بمعنی مفعول و اصله الشق
از آغاز تا اندکی از فلق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «منه ره ص»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۴ سطر (۱۵×۱۷/۵) [ف: -۸۰۷]

● نضرة الاغریض فی نصرة القریض / ادبیات / عربی

naḍrat-ul aġrīḍ fī nuṣrat-il qarīḍ

علوی حسینی، مظفر بن فضل، – ۶۵۶ قمری

‘alavī hoseynī, mozaffar ebn-e fazl(- 1259)

اهدا به: ابو طالب محمد بن علقمی
تاریخ تألیف: ۶۴۲ق
کتابی است درباهر شعر و توصیف آن و بحث از منافع و مضار آن، و خلاصه آنچه از فنون بلاغت و ادب که لازم است شاعر مراعات نماید. با عناوین «باب، باب»، در پنج «فصل»: ۱. فی وصف الشعر و احکامه و بیان احواله و اقسامه؛ ۲. فیما یجوز للشاعر استعماله و ما لا یجوز؛ ۳. فی فضل الشعر و منافعه و تأثیره فی القلوب و مواقعه؛ ۴. فی کشف ما مدح به و ذم بسببه ...؛ ۵. فیما یجب ان یتوخاه الشاعر و یتجنبه.
[بروکلمان ۱/ (۲۸۲)۳۳۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۴۱عکسی
آغاز: قال ... ابو علی المظفر ... الحمدلله الباهر آیاته، القاهرة سطواته، القدیم احسانه؛ **انجام:** و حیث انتهی بنا الکلام الی هذه الغایة و اتینا فیما اشترطناه بالکفایة و الزیادة علی الکفایة، فقد وجب ان نختم الکتاب و نقصر الاسهاب و الله الموفق للصواب ان شاء الله تعالی.
نسخه اصل: داماد ابراهیم (سلیمانیه) استانبول، ش ۹۶۳؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حبش بن عبدالسلام مراغی، تا: دهه میانه شعبان ۶۴۰ق؛ در پایان انهائی است دال بر اینکه کتاب بر مؤلف خوانده شده لکن تاریخ آن ناخواناست؛ ۲۴۲گ، ۱۱سطر [عکسی ف: ۲-۲۲۷]

● نضرة اللباب فی شرح بهجة الالباب فی علم الاسطر لاب / اسطر لاب / عربی

naḍrat-ul lubāb fī š.-i bahjat-il albāb fī ‘ilm-il usṭurlāb

حمیدی، محمد بن علی

hamīdī, mohammad ebn-e ‘alī

وابسته به: بهجة الالباب فی علم الاسطر لاب؛ ابراهیم افندی
شرحی است به عربی بر «بهجة الالباب فی علم الاسطر لاب» عبدالحلیم قیصری نامبردار به سویلمزاده حسنی و او به دستور ماتن این شرح را ساخته و یک «مقدمه» و هجده «باب» و یک «خاتمه» در آن گذارده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۵۸
آغاز: بسمله. الحمد الله الذی جعل اللیل لباسا و النهار نشورا ... و بعد فیقول ... محمد بن الشیخ علی الحمیدی؛ **انجام:** علی ان یکون بعلها و لیکن هذا آخر الکلام بعون الملک السلام و لیکن الحمد الله علی التمام و الصلوة علی سید الانام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ تملک: میرزا علی علی آبادی در ۱۳۶۲ق ؛ جلد: تیماج، ۱۰۲گ، ۱۲سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۳-۳۳۱۴]

● نضرة الناظرین و نزهة الباصرین / گوناگون / عربی

naḍrat-un nāẓirīn wa nuzhat-ul bāṣirīn

حسینی تنکابنی، اسماعیل بن کاظم، ق۱۴ قمری

hoseynī tonekābonī, esmā‘īl ebn-e kāzem(- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۲۸۸ق
کشکولی است مشتمل بر مطالب متفرقه علمی و تاریخی و ادبی و رجالی که مؤلف آنها را در چند باب گرد آورده است. این نسخه شرح احوال و زندگی‌نامه علماست که باب دوم می‌باشد و از کتاب استخراج شده است. این کتاب دارای یک «مقدمه» وشش «باب» و یک «خاتمه» می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۲۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در آغاز نسخه صفحه‌ای است به خط آیة الله مرعشی در شرح حال مؤلف؛ جلد: تیماج، ۴۵گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲۰-۳۳]

● **النطق = الاملاء و النطق** / حدیث / عربی
an-nuṭq = al-imlā’ wa-n nuṭq
ابن بابویه، علی بن حسین، - ۳۲۹ قمری
ebn-e bābavay, ‘alī ebn-e hoseyn (- 942)
[الذریعه: ج ۲، ص۳۵۱]

اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [نسخه‌پژوهی: ۱-۱۵۴]

● **النطق المفهوم من اهل الصمت المعلوم** / متفرقه/عربی
an-nuṭq-ul mafhūm min ahl-iṣṣumt-il ma‘lūm
ابن جوزی، عبدالرحمن بن علی، ۵۰۸؟ - ۵۹۷ قمری
ebn-e jawzī, ‘abd-or-rahmān ebn-e ‘alī(1115 - 1201)
در شش «قسم»: ۱. فی نطق الحیوان در نه باب؛ ۲. فی النطق الناطقین بعد الموت در سه باب؛ ۳. فی نطق الجمادات در هفت باب؛ ۴. فی نطق جماعة من الفیاض (؟) در دو باب؛ ۵. فی انین من سمع منه الانین در سه باب؛ ۶. فی اشارات وقعت من فاعلیها در چهار باب.
شروح و حواشی:
۱- فهرست کتاب النطق المفهوم من اهل الصمت المعلوم

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۵۷/۱
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی انطق الجمادات لسید المخلوقات محمد الاکرم، صلی الله علیه و آله و سلم، فسبح بکفه الحجر ... ؛
انجام: و الافاضل من المقربین و رضی الله تعالی عن اصحاب رسول الله اجمعین و عن التابعین و تابعینهم باحسان الی یوم الدین و الحمدلله ... و صلی الله
خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۳ ربیع الاول ۱۲۹۰ق؛ جلد: میشن، ۱۳۰گ (۹پ-۱۳۸پ)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۶-۱۴۴]

● **نظارت واقف بر وقف** / فقه / عربی
nezārat-e vāqef bar vaqf
طبری، محمد کاظم بن رضا، ق۱۳ قمری
tabarī, mohammad kāzem ebn-e rezā (- 19c)
به نظر می‌رسد که مؤلف این رساله محمد کاظم طبری است (به شهادت قراین) و موضوع رساله نظارت واقف و جواز اخذ اجرت بر نظارت است. مؤلف این رساله از شرح خویش بر ارشاد و بر زبده یاد می‌کند و محمد کاظم طبری، خود شرحی بر ارشاد به نام «طریق الرشاد فی شرح الارشاد» دارد.مؤلف این رساله را در ۷ ساعت نگاشته است.(عبدالحسین حائری)
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین خیرالحمد علی ما هدینا و الصلوة علی من بلغ الاحکام الینا ... اما بعد فانی اجبت سؤال اخ لی صدیق و انیس شفیق فی تحریم اجرة الناظر فی الاوقاف فانه ... قد صارفی عصرنا معرکه لبعض القاصرین فی العلم ... مسئله هل یجوز للواقف ان یجعل النظر فی اوقافه لنفسه ... ثم هل للواقف الناظر ان یجعل لنظره بخصوصه اجراً من منافع الاعیان الموقوفه
انجام: و فیه تحقیق آخر قد بیناه فی شرح الزبده و الحاصل ان الفقیه اذا نظر الی عمل المسلم فان وجده علی خلاف ما علیه المسلمون فله ان یمنعه ... و الا فلیس له علی عمل الغیر اعتراض اصلا. تامل فی جمیع ما ذکرنا ... و ان استعجلنا فی اتمامه فی قریب بسبع ساعات من الزمان عصمنا الله من الزلل

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۵۸/۳
آغاز و انجام: برابر
کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج، ۲۳گ (۴۳-۶۵)، ۱۵سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۲۳۵۹]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۵/۷-طباطبائی
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۷ص (۱۳۹-۱۴۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۳-۲۴۷]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۵/۵-طباطبائی
خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۸ص (۱۱۷-۱۲۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۳-۲۴۷]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۵/۳-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ بالای نسخه حاضر، نام رساله «فی مسائل الوقف» یاد شده؛ جلد: تیماج، ۶ص (۱۰۴-۱۰۹)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۳-۲۴۶]

● **نظام الأداء فی الوقف و الابتداء** / قرائت / عربی
niẓām-ul adā’ fi-l waqf-i wa-l ibtidā’
ابن طحان، عبدالعزیز بن علی، ۴۹۸ - ۵۶۰ ؟ قمری
ebn-e tahhān, ‘abd-ol-‘azīz ebn-e ‘alī (1105 - 1166)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۶/۵عکسی
آغاز: بسمله. قال الشیخ الامام الاستاذ المقری المجود ... الحمد لله الملک المنان العظیم السلطان المتفضل بالاحسان ... مقدمة فی الوقف و الابتداء؛ **انجام:** علی النحو الذی یرتضیه برحمته کملت مقدمة الوقف و الابتداء المسماة بنظام الأداء و الحمد لله ...
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۹۲۵ (فهرس المخطوطات العربیة فی مکتبة شستربیتی، ترجمه محمود شاکر سعید ۵۳۷/۱-۵۳۹)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، جا: مدرسه حنفیه حماة؛ مصحح، مقابله شده، با نشانی بلاغ؛ چند یادداشت مطالعه و نظر از جمله به وسیله یحیی بن محمد ناصری انصاری؛ ۸ص (۱۴۲-۱۴۹)، ۱۷سطر [عکسی ف: ۴-۱۳۴]

● **نظام الأقوال فی معرفة الرجال** / رجال / عربی

niẓām-ul aqwāl fī maʻrifat-ir rijāl

قرشی ساوجی، محمد بن حسین، ق۱۱ قمری

qorašī sāvajī, mohammad ebn-e hoseyn (- 17c)

تاریخ تألیف: ۱۰۲۱–۱۰۲۲ق

در راویان حدیث که در اسانید احادیث اصول چهارگانه حدیثی (کافی، من لا یحضره الفقیه، تهذیب، استبصار) نام آنها آمده، با قید اینکه موصوف به «ثقه، فاضل، روی عن احد، روی عنه احد» باشند؛ در یک «مقدمه» و دو «قسم» با عناوین اربعه، قسم اول در ذکر راویان امامی موثق و ممدوح و مورد حسن ظن، قسم دوم، و «خاتمه» دارای دوازده «فائده».قسم اول این کتاب در ماه شوال ۱۰۲۱ق و قسم دوم در ماه صفر ۱۰۲۲ق به پایان رسیده است. مؤلف، از شاگردان مبرز شیخ بهاءالدین محمد عاملی (– ۱۰۳۰ق) است.

آغاز: بسم ... الحمدلله بجمیع المحامد علی جمیع النعم ... و بعد، فیقول العبد الضعیف عملاً الجسیم أملا المحتاج إلی رحمة ربه الغنی نظام الدین محمد بن حسین القرشی، عفی عنهما: إن علم الرجال مما لایخفی شرفه و عموم حاجة المکلفین الیه ... ، و لقد صنف أسلافنا و مشایخنا – قدس الله أرواحهم – فیه کتباً کثیرة، ککتاب محمد بن عمر الکشی و ... و لکنی لم أظفر بما یفصل مجملات أسانید الکتب الأربعه التی علیها المدار فی هذه الاعصار، أعنی «الکافی» و «الفقیه» و «التهذیب» و «الاستبصار»، بل ذکروا من لم یحفظ منه روایة فی تلک الکتب و لافی غیرها و لم یذکروا من روی عنه ثلثون ألفاً، و ما هذا إلاعجبا ! فحدانی إلی وضع کتاب یفصل تلک المجملات و یکشف النقاب عن وجوه أغلب تلک المعضلات. فتوکلت علی الله المتعال و شرعت فی هذا الکتاب الموسوم ب «نظام الأقوال فی معرفة الرجال» و لم أذکر فیه إلا ما رأیت روایته فی إحدی تلک الکتب و ذکر واحد من أصحابنا أنه ثقة أو عالم أو فاضل او ما شابه ذلک، أوقال: روی عن احد، أو روی عنه أحد. و قد رتبته علی مقدمة و قسمین و خاتمة.

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۷۳ و ۲۳۹۵ عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** قیل فیه صحیح الروایة و امثال ذلک فی کلامهم کثیر فلا تغفل و کان اتمام القسم الاول.

قسم اول کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: میرزا بیک بن میرانشاه ساکن ورزنه از توابع ساوه، تا: دوشنبه از ماه ذیقعده، در روضه سید هارون فرزند امام کاظم علیه السلام؛ سه صفحه اول به خط مؤلف می‌باشد و نسخه را تصحیح کرده؛ مهر: «عبده محمد صادق بن زین العابدین الموسوی» (بیضوی)؛ جلد: مقوایی، ۱۵۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳–۴۲۳] و [عکسی ف: ۶–۴۸۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۲۱

آغاز: مقدمه اکتفی فی هذه الکتاب؛ **انجام:** فلیبداء بالاعم فیقول الشامی الصداوی ... حامدا مصلبا مسلما کاتب محمد رضا بن عبدالحسین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق [رایانه]

۳. اصفهان؛ کتابخانه‌های اصفهان؛ شماره نسخه: ۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کما حکم بصحة روایة علی بن محمد بن رباح، لأنه ممن قیل فیه «صحیح الروایة» و أمثال ذلک فی کلامهم کثیر. و کان إتمام القسم الاول من هذا الکتاب الموسوم بنظام الاقوال فی معرفة الرجال بعون الله الملک المتعال فی الشهر العاشر من السنة الحادیة و العشرین بعد الألف حامداً مصلیاً؛ استکتبه العبد الفقیر الی الله الغنی المغنی محمد علی هاشم الموسوی الروضاتی الإصفهانی، عفی عنهما فی لیلة الأحد السادس و العشرین من شهر شعبان سنة ۱۳۶۷]

نسخه تنها قسم اول کتاب است که نویسنده این فهرست آنرا از روی نسخه نونویس دیگری از آن نیز تنها قسم اول و به خط عالم جلیل آقای حاج میرزا محمد حسین (متولد عاشورای ۱۳۰۲) فرزند عالم فاضل زاهد آقا میرزا سید أحمد ابن صاحب الروضات بود در ۱۴ سال پیش از این به خط نستعلیق خود استنساخ و با همان نسخه مقابله کرده؛ خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد حسین روضاتی، تا: عاشورای۱۳۰۲ق؛ در هامش: «بلغ قبالاً مع المنتسخ عنه، و کان مغلوطاً فی الغایة و هو بخط السید سبط الحجتین الحاج میرزا محمد حسین الروضاتی. و کان کتابته و مقابلته کل ذلک فی شهرین ... »، عنوان باب ۲۹ این قسم چنین است: «الباب التاسع و العشرون فی کنی المذکورین فی هذا القسم من کتابنا»، در ذیل این باب فصول گوناگون دیگری آمده و در پایا شرحی درباره اقسام پنجگانه حدیث باصطلاح متأخرین با عنوان «تتمیم: تنویع الحدیث الی الاقسام الخمسة اصطلاح المتأخرین من أصحابنا ...»، قسم اول «نظام الاقوال» علاوه بر تراجم روات حاوی تراجم مختصر بسیاری از دانشمندان نیز هست، مانند مسعودی صاحب «مروج» و ابن بابویه و سید مرتضی و محقق کرکی و ابن طاوس و شیخ طبرسی و شیخ بهاء الدین عاملی و بسیاری دیگر، محشی؛ ۱۲۵گ، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [فهرست روضاتی: –۱۳۷]

● **نظام توپخانه** / فنون نظامی / فارسی

nezām-e tūp-xāne

میرزا محمد زکی، ق۱۳ قمری

mīrzā mohammad zakī (- 19c)

رساله در مورد علم توپخانه و طرز ساختن و به کار گرفتن آن نگاشته شده است و دارای چهل و هفت نقشه و تصویر توپ به طرح سیاه قلم است، اثر پولاک، یاکوب ادواردکه توسط میرزا محمد ترجمه شده است.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۸

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم - پاک خداوند جهان آفرین را درود که جهانرا بچنین جهانبان بیقرین آراسته که در عهد دولت ابد مدت ... ناصرالدین شاه قاجار خلدالله ملکه چون بنده جان نثار را از ملک نمسا بجهة تعلیم علوم متعلقه بتوپخانه بایران خواندند و در دارالفنون بآموزگاری متعلمین مأمور فرمودند ... این چاکر ارادت کیش کریشش نمساوی بمواظبت و ترجمانی میرزا محمد زکی یاور توپخانه رساله در علم مشق توپ نگاشته و مشارالیه بفارسی متداول ترجمه کرده ... این رساله در قواعد مشق توپ است در مشق یک توپ خواه سه پوند باشد خواه شش پوند خواه توپ سواره باشد خواه توپ پیاده از برای انجام خدمات هر یک از این توپهای مفصله که در فوق نوشته شده است با قورخانه انباران که همیشه چهل قدم در پشت سر توپ نگاه میدارند نه (۹) نفر توپچی لازم است؛ **انجام:** این واجب است که مشق توپ را خوب دانست و مقام هر حرکت را درست فهمید و جای قرار گذاشتن هر جنس توپ را درست ساخت و جمیع حرکات را بجلدی و چابکی در مقابل دشمن بجا آورد تا فائده هر حرکت زودتر اثر نماید و دشمن زودتر مستأصل شود.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ جلد: مقوا، ۷۲ص، ۱۲ سطر ، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۵-۶۰۸]

● **نظام الترسل** / نامه‌نگاری/ فارسی

nezām-ot tarassol

منشآتی است که در قرندهم نگاشته شده است. نسخه زیر نامرتب و آشفته است و ما برای شناسایی آن ناچار از یاد کردن سرفصل‌های آن هستیم و آن چنین است: مکتوب ششم از باب اولی به اسم وزراء صاحب دیوان؛ مکتوب هفتم به اسم مشایخ در خطاب؛ ذیل مشتمل بر قصاید و قطعات و غزل و رباعی و جز اینها؛ مقدمه مشتمل بر استحداث خانقاه منوره مرشدیه و استجازه حضرت مقدمه کبیریه؛ منشور هفتم از فصل دوم مشتمل بر منصب شحنگی و اسفهسلاری ممالک و کوتوالی قلاع؛ المتفرقات که در آن از شیخ حسین عکار و صوفیان دیگر نام برده شده است؛ مثال هشتم از فصل دوم در باب خلافت حضرت مقدسه مرشدیه به اسم خواجه جلال الدین محمود و خوارزمی؛ منشور ششم از فصل دوم در شأن حرم پاشاه؛ منشور سوم از فصل دوم در تعویض منصب قاضی قضاتی؛ مکتوب ششم باب دوم به اسم اتابکان؛ مکتوب دهم از باب یکم به اسم مقربان؛ مکتوب هشتم از باب یکم به اسم قاضی القضاة؛ مکتوب سوم از باب دوم به اسم خواتین و تعشق؛ مکتوب دوم از زبان شاه؛ منشور دوم تعویض امارت؛ مکتوب نهم از باب دوم حال سیدی؛ مکتوب هفتم از باب دوم به اسم مشایخ؛ مکتوب هشتم از باب دوم به اسم قاضی قضاة؛ مکتوب پنجم از باب دوم به وزیر؛ مکتوب نهم مدت ادوار کامرانی.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۸۶۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، محشی؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۵۲گ، ۱۳ سطر (۷×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۵-۷۱۶]

● **نظام التواریخ** / تاریخ جهان / فارسی

nezām-ot tavārīx

بیضاوی، عبدالله بن عمر، - ۶۸۵ ؟ قمری

beyzāvī, ʻabd-ol-lāh ebn-e ʻomar (- 1287)

اهدا به: شمس الدین محمد بن بهاءالدین محمد جوینی

تاریخ تألیف: ۲۱ محرم ۶۷۴ق

تاریخ کوتاهی است از آغاز خلقت تا عصر مؤلف، در چهار «قسم»: ۱. در احوال انبیا و اولیا و حکما و علما؛ ۲. اندر تعداد ملوک فرس و احوال ایشان؛ ۳. در احوال خلفا و ائمه اسلام؛ ۴. در احوال سلاطین ایران از روزگار عباسیان. سه ترجمه آن به زبان ترکی، و ترجمه گزیده آن به زبان انگلیسی در برگل (۴۵۲/۲) نشان داده است.

آغاز: حمد بی نهایت و شکر بی غایت مبدعی را که بیک امر کن عالم ارواح و اشباح را ... اما بعد چنین گوید مؤلف این کتاب ابوسعید عبدالله بن ابوالقاسم بن فخرالدین ابی عبدالله البیضاوی ...

انجام: عن طوارق الافة و بوارق المخافة. تمت و الحمدلله اولا و آخر.

چاپ: تهران، ۱۳۱۳شبه کوشش بهمن کریمی

[کشف الظنون ۱۹۵۹/۲؛ هدیة العارفین ۴۶۳/۱؛ روضات الجنات ۱۳۵/۵؛ نسخه‌های منزوی ۴۲۰۶/۶؛ فهرستواره منزوی ۶۶۵/۱]

شروح و حواشی:

۱- ذیل نظام التواریخ بیضاوی

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۴۶/۱-ف

نسخه اصل: بادلیانAdd. 115 اوزلی (ش ۲۰)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۶۴۷ق [فیلمها ف: ۱-۵۸۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۷۳/۱

آغاز: حکایت عادیان بدانک آدم برادر ارفخشد را هفت پسر بود عاد و ثمود و صحار و وطیم و حدیس و حاسم و وبار، عاد به یمن رفت ...

خط: نستعلیق، کا: شیخ علی، تا: اواخر ذیحجه ۷۰۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: محمد بن محمود بازلی غفیری (؟)، قطب الدین متولی عمادیه؛ جلد: تیماج، ۷۳گ (۱ر-۷۳پ)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲۰-۱۹۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۳۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۲۱ق؛ افتادگی: انجام (یک یا دو برگ)؛ جلد: تیماج، ۱۷ص (۱۸۲-۱۹۸)، ۴۱سطر ، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۷۷]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۱۱

آغاز: وزینت نطق اختصاصی داد تا بدان تاج کرامت و خلعت خلافت یافت؛ **انجام:** و صاحب عادل شمس الدین محمد بن الصاحب السعید بهاء الدین محمد الجوینی که صاحب دیوان ممالک بود ... وفقه الله ... و یجدد مظلة ظلاله.

خط: نسخ، کا: قتلغ شاه بن عمر شاه، تا: جمادی الاول۷۲۷ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، ۹۴گ، ۱۳سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۸–۷۴۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱–۲]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۴/۲–ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۳۶۰۵؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسین کازرونی، تا: نزدیک به پایان ماه رجب۷۴۸ق؛ ۷۲گ (۱۰۳–۱۷۴)، ۱۷سطر [فیلمها ف: ۱–۴۶۵]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۶۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ خریداری محمد بن عبدالنبی نیسابوری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۴۰گ، ۱۷سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۶–۱۶]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۶۰/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مذهب، ۳گ (۷۵ر–۷۷پ هامش و ناقص)، ۵سطر (۷×۹)، اندازه: ۹/۵×۱۴سم [ف: ۹–۸۵۴]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۶۸۵/۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ساوجی، سوزی بن علی، تا: ۲ رجب۹۹۷ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: ترمه، ۳۰گ (۳۱ر–۶۱ر)، ۴۱سطر ، اندازه: ۹/۸×۲۲سم [ف: ۸–۴۶۰]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۹۳

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ شوال ۱۰۰۰ق؛ مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده احمد» (مربع)، «احمد بن محمد حسین» (مربع)؛ ۶۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۱۸–۸۴]

۱۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۰۳/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ شوال۱۰۰۶ق؛ ۳۴گ (۳پ–۳۶پ)، ۲۰سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: –۲۷۸]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۶۴

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن اسکندر، تا: ۲۲ شعبان۱۰۰۶ق، جهت محمد تقی دارالسلامی در قریه شمیم محله؛ مجدول؛ مهر: «ان کنتم من الصادقین» (بیضی)، «محمد باقر العلوم»، «یا قاسم الارزاق» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۷۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۸×۱۸سم [ف: ۲۸–۱۲۴]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** باری تعالی بر سر جمیع خلایق پاینده و مستدام داراد بحق محمد و آله الامجاد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ رمضان۱۰۲۹ق؛ جلد: تیماج، ۸۸گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶–۳۲۸]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۵–فیروز

آغاز: برابر؛ **انجام:** اهل اسلام را درگاه او مقصد و معنی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱۲۶ص، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۹سم [ف: ۲۱–۳۳۵]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۵۲/۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالقادر بن یحیی، تا: ۷ ربیع الاول۱۱۰۱ق؛ در چهار بخش و تا سال ۶۹۴؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۵۵گ (۱پ–۵۵ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۵–۴۲۱۳]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۴

در تاریخ انبیاء و خلفا و اوصیاء و ائمه اطهار؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه نخستقرن۱۳؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۷ش۱–۲–۳۱]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۸۲/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** المتوکل علی الله جعفر بن المعتصم مردی سنی بود و فقهاء و محدثان را دوست داشتی و امام احمد حنبل را ترحیب کردی و در ایام ...

این نسخه تا احوال المتوکل علی الهل جعفر بن المعتصم از قسم سوم را دارد و از انجام، نانوشته مانده است، صاحب الذریعة معتقد است: «میل به تشیع وی در این کتاب از تفسیرش انوار التنزیل بیشتر است»؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ رساله فراست منسوب به میرسید علی همدانی در هامش آن آمده؛ ۳۴گ (۶۴–۹۷)، ۱۵سطر ، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۸–۲۱۸]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۵/۷–ف

نسخه اصل: بادلیان ۳۴۵ الیوت (۱۴۱۷)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱–۵۴۶]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۶۱–ف

نسخه اصل: پاریس117 .P؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۹گ، ۱۷سطر [فیلمها ف: ۱–۲۶۷]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۴۸/۱

تا طایفه خوارزمشاهیان را دارد و می‌رسد به سلغریان؛ خط: نستعلیق، کا: قریشی، عبدالحی، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۳۷ص (۱–۳۷) [ف: ۱۰–۱۹۱۴]

۲۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۹۹/۵۳

تا نیمه داستان غزنویان است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷ص (۶۴۸–۶۶۴) [ف: ۵–۷۱۸]

● **نظام الذرة** / قرائت / عربی

niẓām-uḏḏarra

ابن جزری، محمد بن محمد، ۷۵۱ – ۸۳۳ ؟ قمری

ebn-e jazarī, mohammad ebn-e mohammad (1351-1430)

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۷۵/۲

آغاز: بسمله قال شیخنا شیخ الاسلام خاتم المجتهدین ... شمس الشریعة والدین محمد بن محمد بن محمد الجزری ... وبعد فخذ نظمی حروف ثلثة یتم بها العشر القرات وانقلا؛ **انجام:** ومن یجمع الشمل واغفر ذنوبنا×× وصل علی خیر الانام ومن تلا

خط: نسخ، کا: عبدالجواد بن یوسف علی، تا: پنج‌شنبه۶ رمضان۱۲۹۵ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج، ۱۰ سطر (۴/۵×۱۳/۵) [ف: ۱-۳۵۶]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۴۷۵/۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۶۸]

←نظام الزبدة البهائیة ←نظم الاصول

● **نظامشاهیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

nezām-šāhīye

بعضی از مباحث کلامی و اعتقادی را به عنوان پاسخ بر پرسش‌هایی می‌نگارد. بر فراز صفحه اول این عبارت دیده می‌شود: «رساله نظامشاهیه شاه فتح الله شیرازی»، و چون آغاز رساله افتاده معلوم نشد که چیست؛ و دور است که همان «النظامیه فی مذهب الامامیه» محمد بن احمد خواجکی شیرازی (ق۱۰) باشد که به نام نظام شاه دکنی نوشته و ذکرش در فهرست نسخه‌های خطی فارسی (۱۰۰۳/۲) رفته است. بعضی گمان دارند که «فتوحیه» یا «افادات» فتح الله شیرازی باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۷/۲

آغاز: بمشار الیه بهنا و هناک آن چیزی است که در حق او توان گفت که در اینجاست یا آنجا؛ **انجام:** بدارش بر اورنگ شاهی و جاه×× بر اوج فلك با تو و مهر و ماه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ صفر۹۹۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، ۱۸گ (۱۴ر-۳۱ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲-۹۵]

● **نظام صحت** / طب، شعر / فارسی

nezām-e sehhat

بناء، علی بن محمد، ق۹ قمری

bannā', 'alī ebn-e mohammad (- 15c)

تاریخ تألیف: ۸۸۸ق

در ۹۰۰ بیت سروده است دردو «کتاب»: ۱. نظری در یک «مقدمه» و چهار «باب»؛ ۲. عملی در درمان بیماری‌ها. نام شاعر و کتاب و تاریخدر آن دیده می‌شود. عنوان‌های مطالب به نثر عربی است.

آغاز: ستایش حکیمی را که قانون شفا از دار الشفای رحمت او روی نماید ... و الیه التکلان: احمد الله خالق الارواح ×× مظلم اللیل فالق الاصباح/ درد را اوست نسخه وافی×× نامش آن نسخه هو الشافی

[الذریعة ۱۹۳/۲۴؛ فهرستواره ۳۷۵۳/۵]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۵گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** در روده اگر پدید شد کرم ضعیف ×× خارد همه دم موضع مخصوص حریف / چون شاف کنی ز صبر و شو نیز رمد×× از کرم ضعیف چشم بیمار نحیف وله ایضا: از گرمی اگر

در نسخه ما همان باب یکم کتاب نخستین عنوان دارد و بخش دوم عنوانی خاص ندارد و رباعیاتی است با عنوان «وله ایضا»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، با دو سرلوح زرین و آراسته؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۰گ، ۱۳ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۱-۲۰۷۵]

● **نظام الغریب** / لغت، ادبیات / عربی

niẓām-ul ġarīb

ربعی، عیسی بن ابراهیم، – ۴۸۰ قمری

raba'ī,'īsā ebn-e ebrāhīm (- 1088)

لغات و واژه‌هایی غریب که در لغت عرب مورد استعمال می‌باشد و از لغات مهجوره نیست، با شواهدی از آیات واز شعر شعرای معروف به ترتیب موضوعی در چند باب گرد آورده است.

آغاز: بسمله.وصلی لله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم الحمد لله مخرج الاشیاءمن العدم الی الوجود و جاعلها فی الاختلاف و التغایر جاریا الی اجل محدود ... ورد کتاب السید النجیب الاریب الحسیب ... یسالنی این اضع له کتابا فی اللغة مقربا ملخصا ... ووضعت هذا المختصر و جعلته له کالاصل للشیئ و القاعده للبنیان ... و سمیته نظام الغریب

چاپ: دکتر بولس برونله در ۱۹۱۲ در مصر؛ دمشق، محقق: محمد بن علی الاکوع، دار المأمون، ۳۰۷ص، ۱۴۰۰ق

[معجم المطبوعات ۹۲۱؛ چلبی ۶۰۴/۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۷۶/۴]

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۱۰ ـ ب

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقال آخر: اذجاء للضعیف ضیفن فاودی ـ بما

تقری الضیوف ضیافن؛ انجام ۲: افتاده در عنوان «فی اسماء الجبال و صنوف بقاع الارض»، می‌رسد به: «و جمعه احداب و المنقل الطریق ... »
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی، ۶۰گ، ۲۱سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱-۵۱۱]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۱
گزیده‌ای است از آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر۸۴۲ق؛ محشی؛ کاغذ: ترمه بخارایی، جلد: میشن، ۵۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱-۵۶۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۵۹/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۷۱گ (۱۰۵پ-۱۷۵پ)، ۲۳سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۸-۶۸۹]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۹۵
خط: نسخ، کا: کتبی، عبدالقادر بن احمد، تا: پایان ذیقعده۱۰۵۹ق؛ تملک: جعفر حسینی، محمد تقی بن محمد باقر شریف؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۱۵گ، ۲۲سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۳۹۱]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۸۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** تملک باللبیط الذی تحت قشرها ×× کفرق ابیض کنه الفیض من عل
خط: نسخ معرب، کا: محمد بن محمد بن محمد بن قبان، تا: رجب۱۰۹۸ق؛ ۱۰۹گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۲۴۴]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۲۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و سمی الجیش لهل ما لانه یاکل ما وجهه الیه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج [رایانه]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۴۰/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه [ف: ۵-۲۵۰]

● نظام الفرائد فی شرح القواعد / فقه / عربی
niẓām-ul farā'id fī š.-il qawā'id

قزوینی، علی بن محمد، ۱۲۰۹ - ۱۲۹۰ ؟ قمری
qazvīnī, 'alī ebn-e mohammad (1795 - 1873)

وابسته به: قواعد الاحکام فی معرفة (مسائل) الحلال و الحرام؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)
شرح استدلالی بزرگی است بر کتاب «قواعد الاحکام» علامه حلی.
چاپ: کتابهای طهارت و صلات از این شرح به چاپ رسیده
[الذریعة ۱۹۳/۲۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۶۳
جلد اول، شامل کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۷ ذیحجه۱۲۵۱ق؛ به وسیله مؤلف در ذیحجه ۱۲۸۷ مقابله شده، با خط‌خوردگی‌ها در متن و تصحیحات و اضافات در حواشی از مؤلف، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج، ۲۲۶گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۳۱-۸۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۶۲
آغاز: بسمله. الحمد لمن کان یصلی لیلة المعراج لنفسه اکمل الصلوات ... فهذا کتاب الصلوة من نظام الفراید ... و مقاصده اربعة الاول فی المقدمات للعلم و العمل ...
کتاب الصلوة؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ذیحجه۱۲۵۳ق؛ در محرم ۱۲۸۸ به وسیله مؤلف مقابله شده، با خط‌خوردگی‌ها در متن و تصحیحات و اضافات در حواشی از مؤلف، رکابه‌دار، در اول نسخه تقریظ و اجازه اجتهاد محمد ابراهیم قزوینی به مؤلف در شب جمعه ۲۳صفر ۱۲۵۷، در آخر نسخه اجازه روایت محمد تقی برغانی برای مؤلف؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۵۱گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۱-۸۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۶۱
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل کل شیء زکوة لفیضه و اشار بجعله لکل شیء زکوة ...
جلد ۳، شامل کتاب‌های زکات، صوم و حج؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الثانی۱۲۵۵ق؛ مقابله شده به وسیله مؤلف با همراهی ملاشکرالله در ربیع الثانی ۱۲۸۸، با خط خوردگی در متن و تصحیحات و اضافات در حواشی از مؤلف، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج، ۲۹۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۱-۸۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۶۰
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی عاملنا بالفضل و الاحسان و الصلوة علی افضل سفرائه لتجارة العلم و العرفان و علی آله معادن اسرار القضاء و بواطن التنزیل و الفرقان ... کتاب المتاجر و فیه مقاصد ...
جلد ۵، شامل کتاب المتاجر؛ خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۴ رجب۱۲۵۷ق؛ با خط‌خوردگی‌ها در متن و تصحیحات و اضافات در حواشی از مؤلف، رکابه‌دار، در ۱۲۸۸ به وسیله مؤلف مقابله شده؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۱۵گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۲۰×۲۲/۵سم [ف: ۳۱-۸۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۵۹
آغاز: بسمله. کتاب الدین و توابعه و فیه مقاصد الاول فی الدین و فیه مطلبان ان الاکثر ...
جلد ۶، شامل کتاب الدیون تا صلح؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲۳ رجب۱۲۶۱ق، جا: زنجان؛ با خط‌خوردگی‌ها در متن و تصحیحات و اضافات در حواشی از مؤلف، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج مذهب و رقم صحاف (پورعلی ۱۲۰۶)، ۳۲۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳۱-۸۰]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۵۸
جلد ۷، شامل کتاب الشفعة و احیاء الموات؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۴ ذیقعده۱۲۶۲ق، جا: زنجان؛ با خط‌خوردگی‌ها در متن و تصحیحات و اضافات در حواشی از مؤلف، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج، ۱۶۳گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۱-۸۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۵۷

جلد ۸، شامل کتاب الاجارة؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۴ ذیقعده ۱۲۶۶ق، جا: زنجان؛ با خط خوردگی، مصحح، اضافات در حواشی از مؤلف، رکابه‌دار؛ ۲۲۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳۱-۸۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۵۶

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اقرض الارواح عبیده لیتجروا فی الخیرات ... المقصد الخامس فی القراض و هو و المقارضة لغة المضاربة فکانه عقد علی الضرب فی الارض و السعی فیها و قطعها بالسیر ...

جلد نهم کتاب القرائض و المضاربة؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: عید قربان۱۲۶۳ق، جا: زنجان؛ با خط‌خوردگی‌ها در متن و تصحیحات و اضافات در حاشیه از مؤلف، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج، ۱۸۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۳۱-۷۹]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۹۷۴

آغاز: بسمله. الحمدلله الواقف علی الضمائر الموالف للسرائر و الصلوة علی الموقوف علیه المظاهر و الموهوب له البصائر ...

جلد دهم، شامل کتاب الوقوف و العطایا؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه ۲۸ شعبان۱۲۶۴ق؛ با تصحیحات و اضافات و خط خوردگی‌های در متن از مؤلف؛ اهدایی: ابراهیم وحید نوه مؤلف در ۱۳۸۶/۷/۲۸؛ جلد: تیماج زرد، ۳۰۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [ف: ۳۱-۱۶۰]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۲۸

آغاز: الحمدلله الواقف علی الضمائر المؤالف للسرائر و الصلاة علی الموقوف علیه المظاهر

نسخه اصل: کتابخانه مسجد چهل ستون- زنجان. جلد دهم کتاب است مشتمل بر کتاب الوقوف و العطایا؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه ۲۲ شعبان۱۲۶۴ق؛ با تصحیحات و تعدیلات و خط خوردگی زیاد؛ ۶۰۸ص [عکسی ف: ۲-۱۱۹]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۴۶

آغاز: المقصد الثانی فی التحریم غیر الموبد و فیه فصول الاول فی المصاهرة و فیه مسائل الاولی ...

جلد ۱۱، کتاب النکاح؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۷ ذیقعده۱۲۷۲ق؛ با خط خوردگی، مقابله و تصحیح شده در ۱۲ ربیع الاول ۱۲۸۸، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۲۳گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۳۱-۷۶]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۵۴

آغاز: المطلب الثالث فی االحکام المتعلقة بالحساب و فیه بحثان الاول فیما خلا عن الاستثناء و فیه مقامان الاول اذا کان الموصی له واحدا ...

بقیه جلد یازدهم (ادامه کتاب الوصیة)؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰ جمادی الثانی۱۲۶۵ق، جا: زنجان؛ با خط‌خوردگی، مصحح، حواشی و اضافات از مؤلف، این نسخه دوبار مقابله شده بار اول به وسیله ملاعبدالجبار در ۱۲۸۵ و بار دیگر به وسیله مؤلف به همراه ملاشکرالله در ۱۲۸۸، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج، ۲۴۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۳۱-۷۹]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۵۵

آغاز: بسمله. الحمد لخیر الموصین بالخیر و خیر الخیر للواصلین بالخیر و مختار الخیر المتوصلین بالخیر ... المقصد الرابع فی الوصایا و فیه فصول الاول فی ارکانها ای الوصیة ...

بخش اول جلد یازدهم کتاب الوصایا؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مقابله این جلد را مؤلف همراه با ملاشکرالله در ۱۷ محرم ۱۲۸۸ به پایان رسانده، با خط خوردگی، مصحح، با اضافات در حواشی از مؤلف، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج، ۱۶۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۳۱-۷۹]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۵۳

آغاز: بسمله. الحمد لمن جعل الاشیاء مفتقرة الی الازدواج و التعدد ... فهذا هو المجلد الثانی عشر من نظام الفرائد ... کتاب النکاح و مجموع ما ورد فی کتب اللغة فی ترجمته ستة الوطی و العقد ...

جلد ۱۲، کتاب النکاح. تألیف این جلد در روز پنج‌شنبه ۹ جمادی الثانی ۱۲۶۵ در کربلا شروع شده؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با خط خوردگی‌های متن و اضافات در حواشی از مؤلف، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج ، ۲۱۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۳۱-۷۸]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۴۸

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی وصلنا الی ما فارقه الکثیر و اوصلنا بما طلقه الجحم النفیر من العقاید الحقه ...

جلد دوازدهم، شامل کتاب الفراق؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: جمعه ۱۵ ربیع الاول۱۲۸۱ق، جا: زنجان؛ با تصحیحات و اضافات و خط خوردگی‌های فراوان از مؤلف، رکابه‌دار؛ تملک: احمد فرهومند کتابفروش تهرانی در ۱۳۶۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۳۱گ، ۲۸سطر ، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۳۱-۷۷]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۵۰

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی سمانا احرارا مع الرقیة و مالکا مع المملوکیة ... فهذا هو المجلد الثالث عشر من کتاب نظام الفرائد ... کتاب العتق و توابعه و هو فی اللغة

جلدهای ۱۳ و ۱۴، از کتاب العتق تا پایان مواریث؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با اضافات و خط خوردگی‌های بسیار از مؤلف، رکابه‌دار؛ جلد: تیماجمذهب، داخل ترنج عبارت «یا قاضی الحاجات و یا کافی المهمات» [ف: ۳۱-۷۷]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۵۲

آغاز: بسمله. الحمد لمن قضایاه علی وفق الحکم ... کتاب القضاء و فیه مقاصد الاول فی التولیة و العزل بمعنی المفعول بقرینة تعقیبهما ...

جلد چهاردهم، کتاب القضاء و الشهادات؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با خط خوردگی‌های متن و اضافات در حاشیه از مؤلف، رکابه‌دار، در اول نسخه تاریخ ۱۲ جمادی الاول ۱۲۸۵ دیده می‌شود که احتمالا تاریخ تألیف این جلد است؛ جلد: تیماج، ۲۴سطر [ف: ۳۱–۷۸]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۵۱

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل لکل شیء حدا و لکل من تعدی عن ذاک الحد حدا ... فهذا هو المجلد الخامس عشر من کتاب نظام الفرائد ... کتاب الحدود بالمعنی الاعم و قد یخص شرعا ...

شامل جلد ۱۵ (کتابهای حدود و دیات)؛ خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: جمعه ۵ جمادی الاول۱۲۵۷ق؛ با تصحیحات و اضافات و خط‌خوردگی‌ها و حواشی از مؤلف؛ جلد: تیماج، ۲۸۱گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳۱–۷۸]

۱۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۲

از طهارت تا پایان صلاة مسافر؛ خط: نسخ، کا: زنجانی، شکرالله بن الله ویردی، تا: ذیقعده۱۲۷۶ق؛ محشی با نشانه «منه»، سه بار متن کتاب باملا اسدالله و پاره‌ای از شرح باملا باقر خلخالی و بعضی با ملا جواد مهرآبادی وهمه شرح و متن با ملاشکرالله در ۱۲۸۷ مقابله گردید؛ جلد: تیماج، ۳۸۱گ، ۲۷ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: –۶۸۲]

۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۶

آغاز: الحمد لله الذی جعل کل شیء زکاة لفیضه و اشار بجعله لکل شیء زکاة الی التخلق بخلقه

نسخه اصل: کتابخانه مسجد چهل ستون–زنجان. جلد چهارم کتاب دارای کتاب زکات، خمس، حج و جهاد؛ خط: نسخ، کا: زنجانی، شکرالله بن الله ویردی، تا: ۱۷ محرم ۱۲۷۸ق، جا: کوجه قیا (قریه)؛ محشی از مؤلف دارد، نسخه راعالیجناب ملا چهار شیوه (؟) از قرای خمسه با عده‌ای مقابله کرده، و دیگری اکثر آن را مجددا با کاتب نسخه و مقداری را با آخوند ملا جواد شهریاری (؟) به تاریخ ۱۲۸۶ و ۱۲۸۸مقابله کرده؛ ۵۷۶ص [عکسی ف: ۱–۲۲۰]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۰۰۰

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل کلشی زکوة لفیضه و اشار یجعله لک شی زکوة الی الخلق بخلقه و الصلوة علی اذکی المتاسین به فی التادب بادابه ابی القاسم محمد المصطفی و اله و نوابه اما بعد فهذا کتاب؛ **انجام:** وایض الیمین بالحکم الی غیرها مما لایخفی و قدیاتی جملة منها فی القضاء ایض الحمدلله اولا و آخرا قدفرغ من تسویده ... سنه ۱۲۷۸

خط: نسخ، کا: شکر الله بن شکر الله ویردی زنجانی، تا: ۱۲۷۸ق [رایانه]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۴۹

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة ... و بعد فهذا سابع مجلدات نظام الفرائد ... المقصد الثالث یعنی من کتاب الامانات فی اللقطة بضم اللام و فتح القاف اسم للمال الملقوط ...

جلدهای هفتم تا دهم کتاب، از لقطه تا وقوف و عطایا؛ خط: نسخ، کا: شکرالله بن الله ویردی، تا: بعد از۱۲۸۰ق؛ به دست ملا شکرالله و ملا محمد علی الصفار مقابله شده است، زیر نظر مؤلف مقابله و تصحیح شده در ۱۲۸۶، محشی با نشان «منه»، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج مذهب، ۵۱۱گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۳۱–۷۷]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۴۷

آغاز: بسمله. الحمد لخیر الموصین بالخیر و خیر الخیر للواصلین بالخیر و مختار الخیر المتوصلین بالخیر ... المقصد الرابع فی الوصایا و فیه فصول الاول فی ارکانها ای الوصیة

جلد یازدهم، شامل کتاب الوصایا و کتاب النکاح؛ خط: نسخ، کا: شکرالله بن الله ویردی، تا: ۲۲ ذیحجه۱۲۸۲ق؛ مقابله و تصحیح شده به وسیله ملاعبدالواسع در ۲۰ ذیقعده ۱۲۸۵، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج مذهب، در میان ترنج عبارت «یا قاضی الحاجات یا کافی المهمات»، ۴۱۷گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۳۱–۷۷]

۲۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۲۸۰

کتاب صلوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۸۳گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱–۲۸۸]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۷۸

آغاز: الحمد لمن قضایاه علی وفق الحکم ففیما قضی لنا و علینا عدل و ما ظلم و شواهده مشهودة فی درایة العالم؛ **انجام:** نسخه ناتمام: فالشبهة وافقت التکلیف و لم تخالفه و لو تشبهت علیه.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۹۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۶–۳۶۱]

● نظام اللآلی فی الایام و اللیالی / ستاره‌شناسی / عربی

niẓām-ul la’āli fi-l ayyām-i wa-l layālī

حسینی نائینی، محمد بن محمدباقر، ۱۰۸۰؟–۱۱۴۰؟قمری

hoseynī nā’īnī, mohammad ebn-e mohammad bāqer (1670 - 1728)

در نجوم و ستاره‌شناسی است بر پایه و اساس دین.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۹۷۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل الاهلة مواقیت للناس ... اما بعد فیقول – الفقیر محمد بن محمد الباقر النایینی؛ **انجام:** عین الیقین و الیقین العینی.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۳۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۱×۱۸/۵سم [ف: ۱–۵۶۷]

● **نظام ناصری = دستور دمشق** / فنون نظامی / فارسی

nezām-e nāserī = dastūr-e damešq

قاجار، بهرام بن میرزا عباس، - ۱۲۹۹ قمری

qājār, bahrām ebn-e mīrzā ʻabbās (- 1882)

اهداء به: ناصرالدین شاه قاجار

تاریخ تألیف: ۱۲۶۷ق

در آداب نظام و ارتش و قوانین و تعلیماتی که باید در سپاه بدان عمل شود، طبق آخرین مدل عصر مؤلف که خود یکی از سرداران تعلیم بود، در هشت «باب» دارای فصول و یک «خاتمه»: باب ۱. اصطلاحات و دسته‌بندی قوانین و فرمان‌ها؛ ۲.آداب و قواعد و حرکات مشق تفنگ؛ ۳.آداب و قواعد مشق قراول؛ ۴. آداب حاضر باش؛ ۵. حرکت افواج؛ ۶. قواعد بعضی حرکات و فرامین مختصره؛ ۷. حرکات پنج فوج؛ ۸ آداب کوچیدن و افتادن اردو؛ خاتمه: در قواعد نظام به طریق اجمال.این کتاب به فرمان امیرکبیر در سال ۱۲۶۷ به خط مصطفی کجوری بی صفحه‌شماری در چهارصد نسخه چاپ سنگی شده و میان صاحب منصبان پخش شده است.

آغاز: ستایش بی قیاس سلطان سلاطین جهان یاور کهاو مهان اولین معلم عالم ناظم فوج بنی آدم ... اما بعد چنین نگارد چاکرد در بار خلافت مدار «بهرام» که از روز نخست که بمیامن اقبال ... حسب الامر نواب غفران مآب ولی عهد مبرور ... نامزد و مامورشد که داخل اهالی نظام گشته بمراسم تعلم اقدام نماید سالها کمر خدمت بسته ... از معلمین فرنگ که همه باهوش و فرهنگ بودند اخذ و ضبط نمود ... خطاب اعلی حضرت شاهنشاهی بعهده این چاکر شرف صدرو یافت که کتاب مشتمل بفنون و آدبا و قوانین نظام ... نوشته بنظر کیمیا اثر همایون اعلی برساند

چاپ: تهران، سنگی، ۱۲۷۶، رحلی، ۱۰۱ص

۱. تهران؛ موزه مردم شناسی؛ شماره نسخه: ۲۹۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** چند صفحه صورت و رسم پای سرباز در حرکت آهسته مرچ و گردیدن و غیره همه ملحق شده و شرحی مختصر قلمی و تحریر شده و برای تعلیم دهنده آسان و واضح شود. تم الکتاب بعون الملک الوهاب فی شهر جمادی الثانیة من شهور سنه تنگوزئیل ۱۲۶۷

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الثانی۱۲۶۷ق، برای پادشاه عصر؛ مجدول، با نقاشیهای رنگین از عملیات نظامی و جدول‌های تغییر صورت صفوف در میدان مشق و میدان جنگ و جز اینها؛ جلد: تیماج، ۱۴سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [نشریه: ۳-۱۳۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۸

آغاز: در چندین گروه مختلف حقیقت وحدت را در عین کثرت بدهند و آیه لمن الملک الیوم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: عصر مؤلف؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۵۸گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۶-۱۴۱]

● **نظامنامه** / قانون / فارسی

nezām-nāme

به دستور: رکن الدوله

نظام‌نامه و مقرراتی است جهت سرکشیک‌ها، خادم‌باشی‌ها و خدام آستانقدس رضوی که به فرمان رکن الدوله تدوین گردیده است.

مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۱ فرخ

آغاز: بحمدالله و حسن توفیقه ... باقتضای همت و ارادات خود لازم می‌دانیم انتظاماتی و قراری در تکالیف جنابان سرکشیکان؛ **انجام:** در صورت تخلف از مراتب مرقومه مقصر خواهند بود

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۲۹۹ق؛ مهر: «هو المعز رکن الدوله، ۱۲۹۴»؛ ۸گ، ۱۰ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: -۶۲]

● **نظام نامه اداره امنیه ایران** / قانون / فارسی

nezām nāme-ye edāre-ye amnīye-ye īrān

در ده «فصل» در ۵۶ بند. مشار (۲۸۸۹) از نظام نامه خدمت ژاندارمری دولتی ایران چاپ ۱۳۳۰ تهران در ۲۹+۸ص یاد کرده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۰۴۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱۶ص، ۱۵سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۷-۵۳۲]

● **نظامنامه اداره مباشرت مجلس** / اسناد / فارسی

nezām-nāme-ye edāre-ye mobāšerat-e majles

: مجموعه آئین نامه و قوانین داخلی اعضا و کارمندان مجلس شورای ملی است که جز چند برگ ابتدایی بقیه ناقص مانده است. در برگ اول ذکر شده که نسخه به خط ارباب کیخسرو شاهرخ کتابت شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۲۴۰

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۲/۳۳-۵۲]

● **نظامنامه ارکان اداری قشون** / فنون نظامی / فارسی

nezām-nāme-ye arkān-e edārī-ye qošūn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۱۴

آغاز: کلیات تعریف ۲۰۱ مقصود از ارکان اداری قشون پیش بینی احتیاجات مادی قشون و تهیه کردن ما یحتاج و تشخیص و حواله اعتبارات نقدی و جنسی مربوط به هر نوع احتیاج؛ **انجام:** ۲۰۸ کلیه نمونه‌های لوازمات تا مدت ده سال در انبار نمونه نگاهداری شده و بعد تحویل موزه قشون خواهد گردید.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: گالینگور، ۴۰گ، اندازه: ۲۰/۵×۲۶سم [ف: ۲۸-۱۶۰]

● **نظام نامه اساسی قصابخانه** / قانون / فارسی
nezām-nāme-ye asāsī-ye qasābxāne
این رساله دردوبخش «نظام نامه اساسی» و«نظام نامه داخلی» در ۲۴ و۱۸ ماده مرتب گشته است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۸۷۲
آغاز: چون گوشت وکشتار شهر متعلق به کمپانی است لهذا عموم دکان داران قصابی اجرت گوشت فروشی ازکمپانی می گیرند ودرحقیقت مزدور وکارکن کمپانی هستند؛ **انجام:** چنانچه دیده شود قصاب ازقیمت مقرره هر فصلی دیناری علاوه تر گرفته باشد درهر صد دینار علاوه از قیمت مقرره یک قران جریمه نقدی گرفته خواهد شد ودوازده ساعت هم حبسخواهد بود
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۶گ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۵–۲۲۲۹]

● **نظامنامه انجمن شریعت** / قانون / فارسی
nezām-nāme-ye anjoman-e šarī‘at
اساس‌نامه انجمن شریعت کاشان است که ظاهراً به سال ۱۳۲۶ تأسیس شده و مشتمل بر چند «فصل» هر یک در چندین ماده می‌باشد و در پایان صورت چند جلسه از آن آمده است.

کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۷۰
آغاز: این انجمن مبارکه که در ظل مرحمت و عنایت حضرت حجة عصر عجل الله فرجه تشکیل می‌شود اولاً فریضه تمام اعضا آن است که چه در انجمن و چه در غیر انجمن
خط: نستعلیق، کا: ملامحمد جعفر ادیب کاشانی، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۳گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: –۶۰]

● **نظام‌نامه تحدید دوایر تریاک** / قانون / فارسی
nezām-nāme-ye tahdīd-e davāyer-e teryāk
نظام‌نامه تحدید دوایر تریاک که در اداره بلدیه بوشهر مرکز بنارد در ۲۴ ثور ۱۰ جمادی الاول ۱۳۲۹ نسخه شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۹۲/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰ص، ابعاد متن: ۷×۱۰، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۷–۳۶۱]

● **نظام نامه حکومت فرانسه** / قانون / فارسی
nezām-nāme-ye hokūmat-e farānse

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۷۱
آغاز: در مملکت فرانسه در سه محل و دایره حکم؛ **انجام:** آماده کار و مهیای پیکار می‌شوند و السلام سنه ۱۳۰۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۷ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

● **نظام‌نامه داخلی صنف قصاب** / اسناد/ فارسی
nezām-nāme-ye dāxelī-ye senf-e qassāb
تمام مسائل مربوط به گوشت وکشتار وفروش آن را درچهارده «فصل» بیان کرده ودرپایان اسامی قصابان ومحل کسب ایشان را نیز ذکر کرده است. مؤلف مدیر گوشت تهران بوده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۷۱۸/۴
آغاز: نظامنامه داخلی صنف قصاب به توسط این بنده ملا اسماعیل مدیر گوشت داخلی شهر دارالخلافة وچهار نفر سرجوقه که درانتظام امریک صد باب دکان قصابی؛ **انجام:** وهرکس که برای رفع سود اعمال وتقلبات خود واسطه برانگیزد به علاوه براینکه درحکومت پذیرفته نمی‌شود بعد ازمجازات مقرره از اداره گوشت وشغل قصابی خلع واخراج خواهد شد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۳۲۹ق؛ مجدول؛ مهر: «... ملا اسماعیل ۱۲۹۶» (بیضوی)؛ جلد: مقوا، ۴گ (۲۴پ–۲۷ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۵–۲۲۲۹]

● **نظامنامه داخلی کتابخانه قدس رضوی** / تاریخ، اسناد / فارسی
nezām-nāme-ye dāxelī-ye ketabxāne-ye qods-e razavī
اسدی، محمد ولی، قرن ۱۴ قمری
asadī,mohammad valī (20c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۸۴۳
آغاز: چون غرض اصلی از تاسیس و تشکیل هر کتابخانه؛ **انجام:** از هر قبیل که باشد ممنوع است مگر چای و امثال آن
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۳ش [رایانه]

● **نظامنامه داخلی کشیکی** / قانون / فارسی
nezām-nāme-ye dāxelī-ye kešīkī
تعیین وظایف و واجبات کشیک و خدمه و کارگردانان آستان قدس رضوی در مشهد می‌باشد که به صورت مواد قانونی تنظیم شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۹۷
آغاز: نظامنامه داخلی کشیکی تحت توجه حضرت سلطان سریر ارتضی علی بن موسی الرضا علیه آلاف التحیة و الثنا؛ **انجام:** کشیک نویس ۳ نفر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۹گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۸–۱۶۹]

● **نظام نامه دیانت بهائی** / بهائیت / فارسی

nezām-nāme-ye dīyānat-e bahā'ī

فروتن، غلامحسین

forūtan,qolām-hoseyn

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۷۷

آغاز: درس اول شریعت آور این دور مبارک؛ **انجام:** بیت عدل اعظم خواهد بود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۳۲ق؛ جلد: مقوا [رایانه]

● **نظامنامه راه آهن دولتی ایران (قسمت جریه)** / قانون / فارسی

nezām-nāme-ye rāh-āhan-e dowlatī-ye īrān (qesmat jarya)

نسخه در خصوص قوانین راه آهن و نظام‌نامه آن همراه با دستورات لوکوموتیورانی همراه با تصویر (شماتیک‌های فنی) می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۷۵

آغاز: تشکیلات سرویس لکوموتیوران‌ان و آتش اندازان، ماده اول: شرایط انتخاب؛ **انجام:** و پس از تعیین خط بایستی مجدداً آنرا برداشته و سرعت تعینی روی آنرا پاک نمایند.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: اواخرقرن۱۴؛ بین مطالب نسخه چند برگ نانوشته قرار گرفته است که در نخستین بخش، قوانین و در بخش دیگر، نظامنامه و علامات آمده است؛ جلد: تیماج، ۹۵گ، ۱۴سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۹-۲۷۹]

● **نظامنامه سال اول شاگردان مدرسه کنسرواتوار** / قانون / فارسی

nezām-nāme-ye sāl-e avval-e šāgerdān-e madrese-ye konservātoār

نظام‌نامه سال اول وتکالیف شاگردان مدرسه کنسرواتوار شاهنشاهی است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۹۲۲

آغاز: دراین ایام فرخنده فرجام که رای مبارک اقدس شهریاری ارواحنا فداه بر ترویج علوم وصنایع اقتضا فرموده هریک ازدعا گویان وچاکران دولت؛ **انجام:** ثامنا هر وقت اتفاق جدیدی روی نماید واطلاع شاگردان لازم شود دراطاق خودشان اعلال خواهد شد که همه مطلع شوند هرشاگرد پس منزل خود را به ناظم می‌نماید که درکتابچه ثبت شود

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشت «رئیس کنسروا توار غلامرضا خان امیر پنجه» همراه با مهر: «... غلامرضا» (بیضوی)؛ جلد: گالینگور، ۹گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۵-۲۲۲۹]

● **نظام نامه مجلس خیریه خوی** / قانون / فارسی

nezām-nāme-ye majles-e xayrīye-ye xoy

آیین نامه «مجلس خیریه خوی» است، در آغاز مشروطیت، روزگار میرزا عبدالله خان سالار ارفع، در یک مقدمه و ۱۲ اصل در اصل دهم چنین آمده است: اولین اقدام مجلس خیریه تأسیس مدرسه ای در شهر خوی خواهد بود. سپس «نظام نامه داخلی مجلس خیریه» در ۴ فصل و ۸۱ بند.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۰۵

آغاز: بسمله. تضرع عبودیت احدیتی را سزاست که صنف بشر را به مزیت مکرمت؛ **انجام:** قبض چاپی به مهر انجمن خیریه خواهد داد

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ همراه آن صورت فصول شراکت امتعه ایران، این یکی چاپ سنگی ۱۳۱۸ق؛ ۲۶ص، ۱۴سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۶۲]

● **نظامنامه معاینه و تطبیق مقیاس جدید** / ریاضیات / فارسی

nezām-nāme-ye mo'āyene va tatbīq-e meqyās-e jadīd

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۵۲/۲۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲ص (۱۶۸۱– ۱۶۸۲) [مختصر ف: -۸۶۳]

● **نظامنامه نمایشگاه امتعه وطنی** / قانون / فارسی

nezām-nāme-ye namāyešgāh-e amta'e-ye vatanī

در ۱۰ بخش و ۵۶ ماده.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۰۴۹

بی‌کا، بی‌تا، جا: تهران؛ چاپ سربی، طهران، مطبعه فاروس، بی‌تاریخ؛ ۵گ، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۲۰-۵۹۵]

● **نظام نامه وزارت امور خارجه** / قانون / فارسی

nezām-nāme-ye vezārat-e omūr-e xāreje

در تنظیم امور پرسنل و لزوم جلوگیری از انتخابات بی‌رویه نسبت به مستخدمان وزارت خارجه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۹۶/۳

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵ص، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۳۶۲]

● **نظامنامه وزارت خارجه** / قانون / فارسی

nezām-nāme-ye vezārat-e xāreje

در وظایف مأمورین امور خارجه و کنسولگری‌ها، در دو جلد: جلد ۱. در یازده«باب» مشتمل بر شصت و هشت«فصل» با این عناوین: باب ۱) در وزارت امور خارجه، ۲) در باب سفرا و مأموریت‌های دیپلماتیک، ۳) در درجات و ترتیب طبقات مختلفه مأمورین دیپلماتیکی، ۴) در ارسال سفرا و ترتیب هیئت رسمیه آنها، ۵) در حقوق و امتیازات مأمورین خارجه، ۶) در تشریفات دیپلوماتیکی، ۷) در امتیازات مأمورین خارجه، ۸) در باب تکالیف و مأموریت مأمورین خارجه، ۹) در ختم مأموریت‌های دیپلوماسی و تغییر درجات مأمورین خارجه، ۱۰) در خصوص تشریفات دربارها و تشریفات خارجه، ۱۱) در باب تشریفات بحریه؛ جلد ۲. در پانزده فصل که بیشتر به وظایف کنسولگری‌ها پرداخته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۶۸

آغاز: باب اول در وزارت امور خارجه فصل اول در مراودات و مناسبات خارجه وزارت امور خارجه قبل از قرن شانزدهم ملل اروپا ه واسطه انقلابات داخله و یا ظلم و ستم دائماً در زد و خورد بودند؛ **انجام:** مراتب را معجلاً به حکومت محلیه و سفارت دولت متبوعه خود مقیم دربار آن مملکت و وزارت خارجه دولت خود اطلاق می‌دهد.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ ربیع الثانی۱۳۱۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۹۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۸-۱۲۹]

● **نظام نامه و فهرست تحصیلات** / قانون / فارسی

nezām-nāme va fehrest-e tahsīlāt

نظام‌نامه و فهرست دروسی است که مجلس معارف دوره مظفری (احتمالاً) برای مدارس به سبک جدید منتشر کرده است که از ربیع الاول ۱۳۲۲ لازم الاجرا بوده است. درچهار «باب» وچند «فصل» مرتب شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۷۰۸/1

آغاز: مجلس معارف که به موجب کتابچه موشح به دست خط آفتاب نقط همایونی خلد الله ملکه وسلطانه به عنوان مجلس اداره مکاتب ملیه؛ **انجام:** وبرای مصنف ومؤلف هم علاوه براجر اخروی بی فایده مالی نخواهد بود وممکن است در یک فن کتب متعدده ازچند مصنف ومؤلف پسندیده آید وهمه قبول شود آن وقت اجازه تدریس هر یک ازآن ها داده می‌شود

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۵گ (۱پ-۱۵ر)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۰]

● **نظام و آداب قشون** / فنون نظامی / فارسی

nezām va ādāb-e qošūn

چندین درس است در فراگیری تاکتیک‌های نظامی و چگونگی صف‌آرایی قشون و دیگر وظایف سربازان، با استفاده از تجربیات فرنگ.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۹۵

آغاز: در بیان تعلیمتربیت دسته و باطالیان است تنبیه اگر چه در قواعد نظامیه فرنگستان تعلیم و تربیت دسته را از تعلیمات باطالیان جدا و در ضمن باب دیگر نوشته‌اند؛ **انجام:** شکل ذو تسعة اضلاع که اضلاع آن متساوی باشد آن را متسع گویند و اگر نباشد آنرا ذو تسعة اضلاع گویند مانند شکل ۲۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۷۰گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۸-۱۴۳]

● **نظام و سرانجام** / عرفان و تصوف / فارسی

nezām va sar'anjām

داعی شیرازی، نظام الدین محمود، ۸۱۰ - ۸۷۰ قمری

dā'ī šīrāzī, nezām-od-dīn mahmūd (1408 - 1466)

در شناسایی ذات به شیوه عرفانی، به نظم و نثر، در ۱۰ «جام»: جام خدایی که معبود مطلق است، جام معرفت بی ادراک، جام جسم بالنده، جام حیوان که جسم نامی حساس است، جام انسان تا به معرفت خدا فایز شود، جام جن که حیوان ناطق ناری است، جام ملک که حیوان ناطق نوری است، جام انسان ناتمام در نظم خویش، جام انسان کامل در نظام و هنجار خویش. (احمد منزوی)

آغاز: فتح کلام به نام بخشاینده کام الهام و بر ختم ... ای طالب مراد کجائی از این زبئر پارسی به نظام و سرانجام، مشتمل بر ده جام ...

چاپ: تهران، ۱۳۴۰ش، به کوشش دبیر سیاقی، ضمن «شانزده رساله داعی»

[فهرستواره منزوی ۱۰۳۶/۸ که از داعی شیرازی دانسته]

۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۳/۱۴**

آغاز: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲-۳۹۳]

۲. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۱/۱۴**

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۲-۳۹۳]

● **نظامیه** / اخلاق / عربی
niẓāmīya
یزدی، محمد سمیع بن محمد علی، ق۱۳ قمری
yazdī, mohammad samī‘ ebn-e mohammad ‘alī (- 19c)
از نظام الدین محمد سمیع پسر محمد علی پسر احمد یزدی صاحب «کشف المکنون» است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۲۵۴/۲
آغاز: رساله نظامیه من اقل الطلاب نظام الدین فیه مقدمة و مطالب و خاتمة اما المقدمة ففی بیان تعریف ذلک العلم و فائدته و موضوعه؛ **انجام:** لکن ما فهمه القوم اشهر و اضبط فی کلماتهم فتدبر الی هنا الرسالة النظامیة.
بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۶۱ر-۶۵پ) [ف: ۵-۷۱۸]

● **نظامیه فی مذهب الامامیة = اصول خمسه** / کلام و اعتقادات / فارسی
nezāmīye fī mazhab-el emāmīye = osūl-e xamse
خواجگی شیرازی، محمد بن احمد، ق۱۰ قمری
xājagī šīrāzī, mohammad ebn-e ahmad (- 16c)
اهدا به: ابوناصر سلطان نظام شاه دکنی
کتابی است در عقاید شیعی «مشتمل بر اصول خمسه مبین به براهین قاطعه و حجج ساطعه به طرزی جدید و نمطی سدید منطوی بر ذکر دیگر مذاهب متکلمین و صوفیه و حکما».این کتاب از تألیفات محمد بن خواجگی شیرازی می‌باشد که از علمای قرن دهم هجری بوده است و در اوایل حال از اهل سنت و جماعت بوده و پس از آن به مذهب امامیه انتقال یافته و در دکن در قریه کولکنده در دربار پادشاهان دکنی تقرب حاصل کرده است. مرتب بر «مقدمه» و پنج «باب» و «خاتمه» است. (اردلان)
آغاز: ۱: حمد و ثنا و شکر آلا و نعما قادری دانا را سزاوار است که مقصود از ایجاد موجودات از اوج عرش تا حضیض فرش
۲: حمد و ثنا و شکر آلا و نعماء خداوندی را سزاواست که از نهانخانه عدم موجودات علوی و سفلی و ذات مجرده و مادی به حجله وجود بیاورده ...
انجام: ۱: پس بدرستی که سالم و آمن می‌ماند از عذاب منکر و نکیر و الله اعلم و الیه المرجع و المصیر.
۲: چنانچه بیشتر اهل عالم این حال دارند خصوصاً در این زمان و خصوصاً اکثر اهل زمان و عراق از جاهل و عالم و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب».
چاپ: تهران، به کوشش علی اوجبی، ۱۳۷۵ش
[الذریعه ۱۹۵/۲۴؛ فهرستواره منزوی ۵۸۷/۹]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۵
آغاز و انجام: برابر ۱
خط: نسخ، کا: حسین بن نظام محب الله، تا: قرن ۱۰؛ از روی نسخه خط مؤلف استنساخ شده؛ جلد: پارچه‌ای، ۱۲۸گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۲۴۵]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۰۸/۲۸ حاشیه
آغاز و انجام: برابر ۱
خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بهاری، تا: ۱۰۴۹ق؛ جلد: تیماج، ۱۹گ (۵۴۹پ-۵۶۷پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۸-۱۹۸]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۵۹/۳
آغاز و انجام: برابر۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۶ص (۹۹-۱۰۴)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۳۵-۷۱]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۳۳۴
آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** هرگاه چنین کنید البته سالم ... و الیه المرجع و المصیر. تم
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج [رایانه]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳ معزی
آغاز: مکلف به طهارت اصلی و نور فطرة بردین حق مستقیم شد و وی را شبهتی و ترددی بر خلاف حق عارض نشد؛ **انجام:** تحقیق بدانکه وجود خاص واجب پیش امامیه و محققان متکلمین و صوفیه و حکما عین ذات واجبست ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوایی، ۶۹گ، ۱۴ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۹-۴۴]

● **نظایر المنازل التسعة (فصل فی)** / عرفان و تصوف / عربی
naẓāyir-ul manāzil-it tis‘a (faṣl-un fī)
این فصل از فتوحات گرفته شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۲/۱۳-ف
نسخه اصل: سلیمانیه ش ۱۲۰۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۳۹ق؛ ۱ص (۲۴۰پ)، ۱۹سطر [فیلمها ف: ۱-۵۱۱]

● **نظر آخر** / فلسفه / عربی
naẓar-un āxar
ابن باجه، محمد بن یحیی، - ۵۳۳ ؟ قمری
ebn-e bājja, mohammad ebn-e yahyā (- 1139)
چاپ: تصحیح جمال الدین العلوی در رسائل فلسفیة، نصوص فلسفیة غیرمنشورة (بیروت و دارالبیضاء، دارالثقافة و دارالنشر المغربیة: بی تا)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۷/۱۲ عکسی
نسخه اصل: کتابخانه بودلیان در آکسفورد، شماره ۲۰۶. عنوان در فهرست «و من کلامه نظر آخر» است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۴۷ق؛ در جای‌های مختلف این مجموعه رسائل مختلفی با عنوان «نظر آخر» آمده است که العلوی آنها را در رسائل فلسفیة لابی بکر بن باجة آورده است [عکسی ف: ۴-۴۸۹]

● **نظرات سبعه سیاره در بروج** / هیئت / فارسی
nazarāt-e sab'a-ye sayyāre dar borūj
شرح مقارنه و مقابله و تربیع و تثلیث وتسدیس سیارات و بروج.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۶۷/۱۲
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۵ق؛ جلد: تیماج، ۳۹۴ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۹–۴۴۵]

● **نظرات کواکب** / هیئت / فارسی
nazarāt-e kavākeb

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶/۱ سرود
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۲ق؛ قطع: خشتی [نشریه: ۱۳–۴۳۵]

● **النظر الی الاجنبیة** / فقه / عربی
an-naẓar ila-l ajnabīya
هندی، مولوی ابوالحسن، ق۱۴ قمری
hendī,mowlavī ab-ol-hasan (- 20c)
در این رساله استدلالی درباره حکم نگاه کردن به زنان اجنبی که بر انسان محرم نباشند، بحث شده و این‌که آیا می‌توان به‌واسطه آیینه یا آب نگاه کرد یا نه. در این رساله نقل اقوال بزرگان فقهاء ورد و ایراد بسیار شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۷۰۵
آغاز: مسألة لاشکال فی حرمة النظر الی الاجنبیة فی الجملة باجماع المسلمین و القدر المتیقن منه؛ **انجام:** بل و ان وجدوا فیه شیئاً من الحق فهو من فضل من أرجو فضله فی المبدأ و المآب.
خط: نسخ، کا: فضلعلی رضوی، تا: اواسط ذیقعده۱۳۰۴ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۱۲–۲۹۰]

● **النظر الی وجه اجنبیة و عدمه = عدم جواز النظر الی وجه الاجنبیة** / فقه / عربی
an-naẓar ilā wajh-i ajnabīya wa 'adam-i-h = 'adam-u jawāz-in naẓar ilā wajh-il ajnabīya
خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، – ۱۱۷۳ قمری
xājū'ī, mohammad esmā'īl ebn-e hoseyn (- 1760)
پاسخ بر استدلال آنان است که صورت نامحرم را مستثنی نموده و نگاه بر آن را جایز می‌دانند. در این رساله استدلالی فقط حالت ضرورت استثنا شده و در باقی حالات این عمل را حرام می‌داند.
آغاز: الحمد له و الصلاة علیه و علی آله ... اختلفت الاقوال و الروایات فی جواز النظر الی وجه الاجنبیة و عدمه.
انجام: و الوجه فی ذلک مع قطع النظر عن الاجماع ظاهر مکشوف، فتأمل.
چاپ: در مجموعه اولی از رسائل فقهیه مؤلف چاپ شده

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۰۵۳/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، کا: محمد حسین بن محمد باقر اصفهانی، تا: اواسط ذیقعده۱۲۴۷ق؛ جلد: تیماج، ۲۲گ (۶۹پ–۹۰پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۱۶–۵۷]
۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۴۲/۴
آغاز: بسمله حمدله، فیقول محمد بن الحسین الشهیر باسمعیل اختلف الاقول و الروایات
خط: نستعلیق، کا: محمد اسمعیل بن محمد مهدی، تا: رجب۱۳۷۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۱۲ص (۴۶–۵۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵–۱۷۷۸]

● **النظرة الدقیقة** /- عربی
an-naẓrat-ud daqīqa
شهابی، محمود، ۱۳۲۰ – ۱۴۰۶قمری
Šahābī, mahmūd (1903 - 1986)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۴۳۳
کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ خریداری از کیومرث محمودی [رایانه]

←نظر زدن>العینیة
←نظر زدن (رسالة فی حقیقت ...)>العینیة

● **نظر علامه مجلسی درباره خطبة البیان و خطبه ططنجیه** /شرح حدیث / عربی
nazar-e 'allāme-ye majlesī darbāre-ye xotbat-ol bayān va xotba-ye tatanjīye
مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷ – ۱۱۱۰ قمری
majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī(1628 - 1699)

اراک؛ کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم؛ شماره نسخه: ۱۱۷/۱
آغاز: قال بعض العلاء من استادی علامه العلماء المجتهدین مولینا محمد باقر المجلسی ...
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۹۹ق؛ ۱ص(۱ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [دو کتابخانه اراک: –۱۴۳]

● **النظر فی علم النجوم** / هیئت/ عربی

an-naẓar fī ʻilm-in nujūm

منقول از کشکول و ابیاتی از شیخ بهائی به نقل از ریاض.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۹/۳۴–طباطبائی

کا: حسینی موسوی، محمد بن میرزا محمد، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماجمذهب، ۵ص (۱۳۳–۱۳۷)، اندازه: ۱۲×۲۰/۲سم [ف: ۲۳–۱۷۶]

● **نظریات داروین** / طبیعیات / فارسی

nazarīyāt-e dārvīn

ولیان، شهرام، قرن ۱۴ قمری

valīyān,šahrām (- 20c)

نویسنده از منابعی چون داروینیسم از دکتر محمود بهزاد، زندگی و عقاید داروین ترجمه م. سبلانی، همبستگی امور از ایوب محمودپور و انتقاد از نظریات داروین از جلیل میرپوریان استفاده کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۶۳۳

آغاز: مقدمه. من در سیکل اول دبیرستان به برخی از مطالب مربوط به زیست شناسی آشنایی پیدا نمودم؛ **انجام:** من نظریات داروین را در مورد (انتخاب مصنوعی – تبدل انواع – اصل انسان) قبول دارم که درباره برخی از آنها (البته دلیلشان) کما بیش در فصول گذشته مطالبی گفته‌ام.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، ویرایش شده؛ ۳۰گ، ۱۲سطر (۱۴×۱۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۴–۲۶]

● **النظریة فی شرح شرایع الاسلام** / فقه / عربی

an-naẓarīya fī š.-i šarāyiʻ-il islām

اردبیلی، محمد بن صادق، ق۱۳ قمری

ardabīlī, mohammad ebn-e sādeq (- 19c)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲–۶۷۶ق)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۷۹

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳ [مختصر ف: -۸۶۳]

● **النظم (ترجمه در)** / تفسیر / فارسی

an-nazm (t. dar)

یافعی، عبدالله بن اسعد، ۶۹۸ – ۷۶۸ قمری

yāfeʻī, ʻabd-ol-lāh ebn-e asʻad (1299 - 1367)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۰۹۲

آغاز: بسمله، و یذکره نشرح الصدور و بحمده یفتح؛ **انجام:** و اگر بر چپ بندند دختر باشد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوا [رایانه]

● **نظم الآجرومیة** / نحو، شعر / عربی

naẓm-ul ājurrūmīya

عمریطی، یحیی بن موسی، – ۸۹۰ ؟ قمری

ʻamrīṭī, yahyā ebn-e mūsā (- 1486)

وابسته به: الآجرومیة = مقدمة الآجرومیة؛ ابن آجروم، محمد بن محمد (۶۷۲–۷۲۳ق)

شاعر رساله ابن آجروم را که درنحو نگاشته، با حذف مواردی که به نظر وی زاید بوده است، به نظم کشیده است.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی قد وفقا ×× للعلم خیر خلقه و للتقی

انجام: و افضل الصلوة و التسلیم×× علی النبی الزاکی الکریم / محمد و الاصحبة و الال ×× اهل التقی و العلم و الکمال

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۲۵۱/۳–۵۶/۱۰۱

آغاز: برابر

از اول تا آخر. در فهرست تاریخ نظم ۱۰۴۹ دانسته شده که به نظر سال کتابت است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶ جمادی۱۰۴۹ق؛ ۱۰گ (۵۹–۶۸)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۸–۴۸۰۵]

۲. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۱۸۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ جمادی الثانی ۱۲۳۰ق؛ اندازه: ۱۵×۳۱سم [ف: ۱–۲۴۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۸۲۶/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ جلد: مقوایی، ۱۰۳گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵۱–۱۶۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۷۱/۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۵۸ر–۶۱ر)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۰–۴۶]

● **نظم الاصول = نظم زبدة الاصول** / شعر،اصول فقه / عربی

naẓm-ul uṣūl = naẓm-u zubdat-ul uṣūl

حسینی سیفی، محمد بن محمد مهدی، – ۱۱۵۰ ؟ قمری

hoseynī seyfī, mohammad ebn-e mohammad mahdī(- 1738)

وابسته به: زبدة الاصول؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳–

(۱۰۳۰)
اهدا به: مقرب الخاقان اسماعیل
تاریخ تألیف: ۱۱۰۴ق؛ محل تألیف: اصفهان
شیخ بهائی، محمد بن حسین عاملی متن جامع و مختصری در اصول فقه نگاشته است به نام «زبدة الاصول». این کتاب را میرزا قوام الدین محمد بن مهدی حسینی سیفی قزوینی، در ۱۰۰۱ بیت به نظم در آورده است. درباره نظم آن می‌گوید: «نظم الاصول الحقة الفقهية ×× مع الحواشی الجزلة البهية / و فی الحواشی زبدة الاصول×× حافظها يظفر بالوصول».
آغاز: الحمدلله العلی العالی×× ذی النور و البهاء و الافضال / بهاؤه علی القلوب ساطع×× و نوره علی الصدور لامع
انجام: و احمدالله مصليا علی×× ختم الرسالة و آله العلی / [و حيث تم النطم بالروية ×× اهديته للحضرة العلية / لصاحب الدولة و الاقبال×× و العز و الشوكة و الاجلال / مقرب الخاقان علی الجاه ×× ذی الجود و المجد و الانباه / ... سمی اساعيل ذی النساء×× و الاسم منزل من السماء / ... ايده الله بالاستظهار×× بالمصطفی و آله الاطهار]
شروح و حواشی:
۱– حاشية نظم زبدة الاصول؛ حسینی سیفی، محمد بن محمد مهدی (–۱۱۵۰)

۱. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۵۰
هزار و یک بیت؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: قزوینی، ابراهیم بن لاجین، تا: قرن ۱۲؛ محشی با نشان «زبده»، نسخه در ۱۲۲۶ مقابله گردیده، و حواشی خود بهایی بر زبده به عنوان شرح این منظومه در روز سه‌شنبه ۱۱ جمادی الثانی ۱۱۰۴ در سپاهان در مدرسه علیه فخریه بران افزوده شده و سراینده آن را در قزوین در ۱۱۰۶ پاکنویس کرد؛ چنانکه در پایان آمده این نسخه را ناظم به مولانا علی نقی تبریزی در قزوین بخشیده و اجازه روایت به او داده، این یادداشت او مورخ ۲۶ ذیقعده ۱۱۴۷ است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۵۰گ، ۱۶سطر (۱۳/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [نشریه: ۳–۲۴۷]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۷۶
آغاز: بسملة. اقوم اصل يتفرع عليه السعادات ... امابعد فيقول المعتصم بفضل ... ابن محمد مهدی الحسينی السيفی محمد المشتهر بقوام الدين ... لما وفقت بعون الله سبحانه لنظم زبدة الاصول من فرائد مؤلفات الشيخ ... بهاء الدين محمد العاملی ... و كان قدس الله روحه قد كتب علی حواشيها تعليقات كثيرة ... اردت ان اجمعها علی نحو يكون شرحا لمنظومتی ... آغاز منظومه: بسم الله الرحمن الرحيم×× اصل معانی كلمات الحكيم / الحمد لله العلی العالی ×× ذی النور و البهاء و الافضال (گ۴پ)؛ آغاز شرح: وجه الحصر المذكور فيها امامقصود بالذات ... (گ۶)؛
انجام: وقع الفراغ عن نظم الزبدة المباركة البهائية فی الف و واحد من الابيات ... فی شهر طلع فيه نجم ولادة خيرالبشر ... تم بعون الله سبحانه تعليق الحواشی البهية البهائية علی نظم الاصول ۱۱شهر جمادی الثانية من شهور سنة ۱۱۰۴ فی دارالسلطنة اصفهاهان فی المدرسة العلية الفخرية. و الحمدلله رب العالمين هزاران درود و هزاران سلام×× زما بر محمد و آلش تمام
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ نظم و شرح آن در میان صفحه، متن زبده در حاشیه، در برگ ۱ کتاب به خط مالک که ظاهراً صدر الافاضل است عبارت «نسخه اصل بخط شارح» آمده است که به نظر صحیح نمی‌رسد و شاید نسخه استنساخ شده و به رویت مؤلف رسیده باشد، شرح و متن زبده و نظم آن «ششهزار و پانصد و پنجاه» آمده است، با این عبارت: «بلغ الخط ... یوم السبت ۱۱شهر جمادی الاولی ۱۲۵۱ و شرح فی الخط محتملاً شهر شعبان المعظم من ۱۲۵۰»؛ مهر: «الواثق بالله الغنی محمد علی ابن حسنعلی» (چهارگوش)، «الواثق بالله الغنی محمد علی بن حسنعلی» (بیضی)، «قوام الدين محمد بن محمد مهدی الحسينی ۱۱۰۰» (بیضی) که ظاهراً مهر ناظم کتاب قوام الدین است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۱۸۳گ، ۹– ۱۶ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱–۲۴۱]

۳. تهران؛ حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۵۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** تم نظم الأصول فی ألف و واحد من الأبيات اللطيفة بعدد أسماء الله الشريفة سنة ۱۱۰۴
خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد غازی ساوج بلاغی، تا: ۱۲ ذیقعده۱۱۰۸ق؛ این نسخه را ناظم (سیفی قزوینی) دو بار مقابله و تصحیح نموده و به خط خود در پایان آن نوشته است «بلغ سنة ۱۱۰۸، ثم بلغ سنة ۱۱۰۹» با مهر «قوام الدين محمد بن محمد مهدی الحسينی ۱۱۰۱» (بیضی)، با یادداشت استکتاب نسخه از مؤلف در ۱۱۰۸ق؛ جلد: تیماج، ۴۵گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [حوزه و موزه عبدالعظیم: ف: –۵۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۵۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۱۲۹ق؛ مصحح، مقابله شده؛ مهر: موتمن الملک، سعید انصاری، متولی باشی، ابوالقاسم حسینی، محمد حسین بن فضل الله الحسینی؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵ق؛ ۵۶گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶–۴۹۹]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۴۹/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۳گ (۴۵–۷۷)، ۸ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳–۱۴۳۸]

۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۷۲۰
آغاز: برابر
از آغاز تا اجتهاد و تقلید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۳۵گ، ۱۳ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۳–۸۵۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۵۱۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۶۲ص (۱-۶۲)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲/۳۳-۱۶۲]

۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۹۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ضمیمه مجموعه ۹۶۸ ثبت گردیده و بعضی از آنها در سال ۱۲۵۶ و ۱۲۶۱ نگاشته شده [ف: ۱-۶۱۹]

۹. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱

کا: خراسانی کرمانشاهی، محمد بن حسین، تا: جمادی الاول۱۲۰۳ق [تراثنا: س۲ش۴-۴۶]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۵/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** عبادة صحیحة فلیعلما ما وافق الشرع لدی من کلما.

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن محمد حسین، تا: ۱۲۱۱ق؛ ۲۳ص (۷۸-۱۰۰)، قطع: رقعی [ف: ۹-۴۵۲]

۱۱. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۱۵۱/۳

خط: نسخ، کا: هزار جریبی، محمد کاظم بن محمد نصیر، تا: ۱۲۱۷ق؛ ۳۳گ (۱۰۱پ-۱۳۳ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: -۱۰۲]

۱۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۲۶۱/۱

خط: نسخ، کا: محمد بن دولت محمد کابلی، تا: ۲۲ جمادی الاول۱۲۲۰ق؛ ۱۶۸گ (۱-۱۶۸)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۸۶]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۰۷/۷

خط: نسخ، کا: حسین بن سید علی حسینی ازغندی، تا: ۲ رمضان۱۲۳۹ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: میشن، ۳۸گ (۲۰ر-۵۷ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۶-۱۱۰]

۱۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۸۰/۲

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف با تطبیق آغاز نسخه به دست آمد؛ خط: نستعلیق، کا: حسین بن ابو طالب حسینی خراسانی کاشکی، تا: پنج‌شنبه ۲۱ جمادی الاول۱۲۴۵ق؛ ۳۲گ (۵۳پ-۸۴ر)، اندازه: ۱۱/۵×۲۲سم [ف: ۱-۶۵]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۵۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: هادی بن مهدی، تا: نیمه ذیقعده۱۲۵۵ق؛ ۲۹گ (۷۷-۱۰۵)، ۲۰سطر ، اندازه: ۷/۵×۱۳/۵سم [ف: ۲۸-۵۸۹]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۷/۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳-۱۲۵۷ق؛ جلد: میشن، ۶۹ص (۲۴۰-۳۰۸)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۱۷۰]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۳۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۴۶گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۳سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۲۰]

۱۸. اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه‌ای نزد سید محمدعلی روضاتی در اصفهان موجود است که با اشعار فارسی ناظم آن سیفی قزوینی پایان می‌گیرد. [نسخه‌پژوهی: ۱-۱۶۲]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۲۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۱گ، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۶-۹۲]

۲۰. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۵۷

آغاز: برابر

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: جیبی [نشریه: ۵-۵۹۷]

● نظم الاصول / اصول فقه / عربی

naẓm-ul uṣūl

بیرجندی، اسماعیل بن محمد جعفر، ق۱۳ قمری

bīrjandī,esmāʻīl ben mohammad jaʻfar (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۵۸۸

آغاز: بسمله، قال سیعمل هو ابن جعفر قد حق حمدی للاله الاکبر مجاوزا عن مبلغ خص و عم؛ **انجام:** لما انتهی بعونه جل علا نظم اللئالی اسما له قد جعلا ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق [رایانه]

● نظم الاضداد / شعر، ادبیات / عربی

naẓm-ul aḍdād

حموی، علی بن کامل، - ۸۶۰ قمری

Hemavī,ʻalī ebn-e kāmel(- 1456)

از علی بن کامل بن اسماعیل بن کامل سلمی سرمینی حموی؛ نگارنده «الافراد فی معرفة الاضداد» (کحاله ۱۷۱/۷) که شاید همین باشد.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۰۱/۵

آغاز: قال علی و هو ابن کامل ×× سلیل اسمعیل نجل کامل / السلمی مولدا و المنشا ×× سرمین غفر الیه یرجو ان شاء؛ **انجام:** عرفه قه طه نه هراقد

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۵-۱۸۰]

● **نظم الاعراس** / تاریخ / فارسی

nazm-ol a‘rās

در ۳۲ جدول، در اعراس عرفاء(سالگرد مرگ ایشان).

آغاز: بعد بسمله و حمد ... اما بعد آنکه این رساله ایست مسمی به نظم الاعراس مشتمل برسی و دو جدول بدین تفصیل ... عرس حضرت رسول اکرم ...

[فهرستواره منزوی ۲۳۲۴/۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** در جهان بظلم غیر مهدی چه اظهر شد خرد گواه بماه محرم شهید اکبر شد عرس سیدشاه محفوظ قادر ... با ذکر احوال سید عنایت الله حسینی حنفی در سه ص پایان.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ با یادداشت غلام سید علی قادری در ۲۶ محرم ۱۲۱۵؛ جلد: مقوایی، ۱۱۲گ، ۱۶سطر (۸×۱۹)، اندازه: ۱۲×۲۳سم [سنا: ف: ۲-۲۰]

● **نظم الفیه = ضروریات دین** / فقه، شعر / فارسی

nazm-e alfīye = zarūrīyāt-e dīn

طبعی، عنایة الله، ق۱۱ قمری

tab‘ī,‘enāyat-ol-lāh (- 17c)

وابسته به: الالفیة فی فقه الصلاة الیومیة = الفیه؛ شهید اول، محمد بن مکی (۷۳۴-۷۸۶ق)

اهداء به: شاه طهماسب صفوی

«الالفیة» رساله مختصری است از شهید اول محمد بن مکی عاملی در واجبات نماز مشتمل بر یک «مقدمه» و سه «فصل» و یک «خاتمه»، و طبعی آنرا برای فارسی‌زبانان که زبان عربی را نمی‌دانند، به نظم ترجمه کرده است.

آغاز: کن به بسم الله آغاز سخن ای نکته دان ×× وزثنای حمد رب العالمین بگشا زبان / شکر گو حی قدیمی را که از لطف و کرم ×× در وجود آورد این ذرها زدریای عدم

انجام: باعث این نظم طبعی بود الطاف امام×× دور نبود گر شود مقبول طبع خاص و عام

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: زین العابدین بن ابوالحسن بن میر محمد حسن حسنی، تا: ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج، ۱۲گ (۲۴پ-۳۵ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۲۶۶]

۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۹۹/۳

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان«ضروریات دین» و ناشناس آمده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶جمادی الاول۱۲۳۸ق؛ جلد: تیماج، ۷گ (۱۵پ-۲۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [میراث اسلامی: دفتر نهم-۷۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۶۲/۳عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۳۸۶]

● **نظم امام سجاوندی در باب وقف قرآن** / تجوید، شعر / فارسی

nazm-e emām sajāvandī dar bāb-e vaqf-e qor’ān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۷۳۰/۴

آغاز: حافظ این نظم را بشنو کنون ×× تا ترا در وقف باشد رهنمون

هفت بیت است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور مذهب، ۱ص (۲۰۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵۱-۱۲۲]

● **نظم الایساغوجی** / منطق، شعر / عربی

naẓm-ul īsāqūjī

خلیل، عبدالله بن عمر، ۱۱۰۵ - ۱۱۹۶ قمری

xalīl, ‘abd-ol-lāh ebn-e ‘omar(1694 - 1782)

وابسته به: ایساغوجی = الکلیات الخمس = المدخل الی علم المنطق؛ اثیرالدین ابهری، مفضل بن عمر (-۶۶۰ق)

منظومه‌ای است در ۱۴۳ بیت که در آن رساله «الایساغوجی» اثیرالدین ابهری را به نظم کشیده است.

آغاز: الحمدلله الذی قد أنطقا×× بحمده و شکره من وفقا

شروح و حواشی:

۱- شرح نظم الایساغوجی؛ خلیل، عبدالله بن عمر (۱۱۰۵-۱۱۹۶)

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۲۲/۲

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۱۱۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۸گ (۱۰۴-۱۱۱) [عکسی ف: ۲-۳۹۴]

● **نظم الباب الحادی عشر = الکلام (ارجوزة)** / کلام و اعتقادات، شعر / عربی

naẓm-ul bāb-ul ḥādī ‘ašar = al-kalām (urjūza)

زنجانی، علی بن محمد حسین، - ۱۱۳۶ قمری

zanjānī, ‘alī ebn-e mohammad hoseyn (- 1724)

وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)

تاریخ تألیف: ۱۱۳۰ق

منظومه در نظم باب حادی عشر که ۱۹۱ بیت می‌باشد.

آغاز: الحمدلله العلی العالی ×× الواجب الوجود ذی النوال / صلاتنا علی النبی الخاتم ×× محمد أفضل أهل العالم/ مبحوثنا عن باب حادی عشرا ×× فی واجب علی العباد اشتهرا

انجام: قاصرة جاءت لعبد جان×× تسوید هذا کان بالزمان

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۹۰/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ جمادی الثانی ۱۲۴۰ق؛ جلد: مقوایی، ۱۴گ (۱پ-۱۴پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲۰-۲۵۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۲/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۴۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۸گ (۹۳پ-۱۰۰پ)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۷-۳۵۷]

۳. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۵۸/۲

آغاز و انجام: برابر

کا: سهی بن شکرنابی قزوینی، بی‌تا، جا: پلشت من محال ورامین؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۶گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: -۲۹۷]

● نظم بدیع / بهائیت / فارسی

nazm-e badī‘

تدین، رضوان، قرن ۱۴ قمری

tadayyon, rezvān (20c)

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۸۳۷-۲۹/۱۷۷

آغاز: ای متوجه الاالله چشم از جمیع ماسوی بربند وبه ملکوت ابهی برگشا آنچه خواهی از او خواه؛ **انجام:** تعمدت فیهما فرائض الادیان والبهاء علیکم وعلی اولکم وآخرکم وظاهرکم وباطنکم ورحمة الله وبرکاته

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۳۲ش؛ جلد: مقوا، ۱۳۸گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۴۸۰۴]

● نظم البراهین فی اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

naẓm-ul barāhīn fī usūl-id dīn

علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ قمری

‘allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251 - 1326)

شامل هفت«باب»: ۱. در نظر؛ ۲. حدوث؛ ۳. اثبات الصانع؛ ۴. عدل؛ ۵. نبوت حضرت محمد (ص)؛ ۶. امامت؛ ۷. معاد.

شروح و حواشی:

۱- معارج الفهم فی شرح النظم؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۸۵/۸

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، کا: بروجردی، محمد بن اسدالله، تا: رمضان ۱۰۳۱ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۹×۱۹/۵سم [ف: ۲-۱۹۳]

● نظم البرهان / فلسفه / عربی

naẓm-ul burhān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۳۸۵

آغاز: بسمله. انه مهر قبل الخوض فی نظم البرهان علی وجود الهیولی الاولی فی الاجام مقدمات منها ینظم البرهان؛ **انجام:** اخرج العامه و القائل مستقل بالتاثیر ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۳۸۱؛ جلد: تیماج [رایانه]

● نظم البرهان و نسمط الایمان / کلام و اعتقادات، شعر/عربی

naẓm-ul burhān wa nasmiṭ-ul īmān

قزوینی، حسین بن محمد ابراهیم، ۱۱۲۶؟-۱۲۰۸ قمری

qazvīnī, hoseyn ebn-e mohammad ebrāhīm(1714-1794)

منظومه مفصلی است دربیان اصول دین و عقاید و در پایان ملحقات هفت‌گانه‌ای در شناخت نفس و جهنم و بهشت و غیره آورده است. ناظم خود این ارجوزه را به نام «تحصیل الایقان فی مراسم الاطمئنان» شرح نموده است.

آغاز: بعد اسم الرب حمد لازم×× عند عقل شکر حق جازم / حمده تحمیده توحیده×× حمد غیر رفده تأییده

انجام: و اجعلنا فی جنان خالدین ×× ناظراً فینا امیرالمؤمنین / ما دعوناک اجب یاملتجا×× انک المنان فی فضل الرجا

[الذریعه ۲۰۰/۲۴و ۲۰۱]

شروح و حواشی:

۱- شرح نظم البرهان؛ قزوینی، حسین بن محمد ابراهیم (۱۱۲۶-۱۲۰۸ق)

۲- تحصیل الایقان فی شرح نظم البرهان؛ قزوینی، حسین بن محمد ابراهیم (۱۱۲۶-۱۲۰۸ق)

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، درحیات ناظم؛ مصحح، محشی باعناوین «منه دام ظله»، با یادداشتی از کاتب که کتاب رابه سال ۱۲۰۳یا۱۲۳۰در قزوین نگاشته و حواشی آنرا نیز برادرش سیدهادی نگاشته؛ جلد: تیماج، ۷۸گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی، با قلم خوردگی فراوان؛ ۸۶گ، ۱۰سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲۸-۱۸۲]

←نظم بهجة المباهج ﴿ کتیب معجزات

● **نظم البیان = نظم مفتاح العلوم** / شعر، بلاغت / عربی
naẓm-ul bayān = naẓm-u miftāḥ-il ʻulūm

رازی، عبدالرحیم بن معروف، ق۹ قمری
rāzī,ʻabd-or-rahīm ebn-e maʻrūf (- 15c)

وابسته به: مفتاح العلوم؛ سکاکی، یوسف بن ابی بکر (۵۵۵-۶۲۶)
تاریخ تألیف: ۸۳۹ق
منظومه‌ای است در نهصد بیت که شاعر در آن قسم سوم «مفتاح العلوم» سکاکی (قسم معانی و بیان) را به نظم کشیده است.شاعر بعد از اتمام منظومه، مقدمه‌ای به نثر در تعریف علم معانی و بیان و اشکالات وارده و دفع آنها، در آغاز منظومه اضافه نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۳۴/۵
آغاز: آغاز مقدمه: «بسمله اللهم ارنی الاشیاء کما هی نحمد الله علی ما علم القرآن خلق الانسان علمه البیان وضع المیزان فلا تطغوا فی المیزان و نصلی علی خیر من اوتی الفرقان محمد المصطفی من بنی عدنان و علمی آله المسترشدین لارکان الایمان و اصحابه المؤسسین لمبانی الاکرام و الاحسان و بعد فلما کان بعض من الانس و الجان یخوضون فی کتابنا نظم البیان».آغاز نظم: ألا خیر نطق المرء ساعة بسملا×× هو الحمدلله الحمید مهللا / فخیر افتتاح فی الامور جمیعها×× صلوة علی خیر الکرام توسلا؛ **انجام:** انجام مقدمه: «و لا تتمنوا ما فضل الله به بعضکم علی بعض للرجال نصیب مما اکتسبوا و للنساء نصیب مما اکتسبن و اسالوا الله من فضله ان الله کان بکل شیء علیما». انجام: و تسع مآت ما نظمناه غیر ما ×× به قد وصفنا من علی الناس قد علا / ختمناه فی تسع ثلثون بعدها×× ثمان مآت بعد ذاک فنا و لا
خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن معروف رازی، تا: ۸۳۹ق؛ مقدمه در نسخه حاضر در برگهای «۲۹۵-۲۹۷» قرار دارد و در صفحه «۲۹۴پ» صفحه اول مقدمه مجددا تحریر شده؛ جلد: تیماج، ۵۹گ (۲۹۵پ-۳۵۳ر)، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۲×۲۹/۵سم [ف: ۳۸-۵۴]

←نظم تجرید الاعتقاد ≻نهایة التحریر فی شرح التجرید

● **نظم تحفة الاریب مما فی القرآن من الغریب = لغات القرآن (منظوم)** / علوم قرآن، شعر / عربی
naẓm-u tuḥfat-il arīb mimmā fi-l qur'ān-i min-al ġarīb = luġāt-ul qur'ān (manẓūm)

غریب القرآن ابی حیان را به نظم درآورده است.
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیمو هو حسبی و نعم الوکیل، الحمد لله اتم الحمد ×× علی ایاد عظمت عن عد / و بعد، فالعبد نوی ان ینظما ×× غریب الفاظ القرآن عظما / جمع ابی حیان و هو رتبه×× ترتیب احرف الهجاء و هذبه

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۶۳۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** نظمتها فی سفری لمکة×× بدأ و عودا مه شغل الفکرة / و کملت عند السویس عائدا×× من سفری لفضل ربی حامدا / مصلیا علی نبی الرحمة×× فهو شفیعی و هو لو و سیلتی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مقابله شده؛ تملک: علی اکبر مولوی شیرازی ابن نصرالله موسوی؛ ۵۳گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۱۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۶۲/۲۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** بین الوری ماست بهم بکر العلی تمت الارجوزه ... و انا ناظمها ... ابن نصر الله ... سنه ۱۲۹۶
خط: نسخ، کا: وقار شیرازی، احمد بن محمد شفیع، تا: ۱۲۹۷ق؛ ۱۲گ (۲۰۸ پ- ۲۱۹پ)، ۲۶سطر ، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۲۷/۲-۴۱]

● **نظم التصریف** / صرف، شعر / عربی
naẓm-ut taṣrīf

دکاشیخانی، عبدالرحمن بن حامد
dakāšeyxānī, ʻabd-or-rahmān ebn-e hāmed

وابسته به: العزی فی التصریف = تصریف = التصریف العزی؛ زنجانی، عبدالوهاب بن ابراهیم (-۶۶۰ق)
از عابد (عبد)الرحمان بن حامد که روزگارش به دست نیامد. نظم «العزی فی التصریف = التصریف» زنجانی است، در حدود ۴۵۷ بیت. با سربندهای درخور: بیان لفظ التصریف لغة و اصطلاحاً، فی تقسیم الفعل باعتبار لفظه و أنه مجرداً او مزید، فی الثلاثی المجرد ... . (احمد منزوی)
آغاز: یقول راجی عفو ذی المنان×× هو بن حامد، عابد الرحمان / احمد ربی و مصلیاً علی ×× محمد خیر نبی ارسلا ... / اعلم بان لفظة التصریف ×× فی اللغة التغییر من الیف ...
[حاجی خلیفه ۱۱۳۸/۲-۱۱۳۹ «العزی فی التصریف» و شرح ها و حاشیه ها بر آن، که از این کار نشانی نیامده است]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۱۱۷/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و غیر ذی ثلاثة لاتاء له×× فالنوع کالمرة منه حاصله
خط: نسخ پخته، کا: محمد رشید بن حسنی محمد سعید، تا: ۱۲۶۸ق، جا: قریه «هویه»، در خدمت ملامحمود؛ ۲۳گ (۲۸ر-۵۰پ) [ف: ۲-۲۵۷]

۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۸۴/۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و احمد الله اصلی ابدا ×× علی کرام الانبیاء احمدا / و آله و صحبه العظام ×× ما عقب البدء باختتام
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۰گ (۶۴پ-۹۳پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲-۲۵۰]

● **نظم التصریف للزنجانی** / صرف / عربی
naẓm-ut taṣrīf li-z-zanjānī
وابسته به: العزی فی التصریف = تصریف = التصریف العزی؛ زنجانی، عبدالوهاب بن ابراهیم (-۶۶۰ق)

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳/۱۰۷-۴۸۷/۴
آغاز: فالمبنی للفاعل منه: فمنه ما کان لفاعل أتی×× الفتح للزائد وضعاً ثبتا / غیر الذی یکون ماضیه علی ×× أربعةٍ فضمها قد اعتلی؛ **انجام:** للنوع فَعلةٍ بکسر الفاء×× کطعمة وجلسة الامسآء / وبعد حمده سلامنا علی ×× محمد وآله مستکملاً
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۴شوال۱۲۴۵ق؛ با خط خوردگی؛ ۶گ، سطور چلیپایی [ف: ۸-۴۸۰۰]

● **نظم تلقین اولاد المؤمنین** / کلام و اعتقادات، شعر / عربی
nazm-e talqīn-e owlād-el mo'menīn
وابسته به: تلقین اولاد المؤمنین؛ آوی، عبدالرحمن بن احمد شاعر شاگرد زین الدین ابومحمد عبدالرحمن آوی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۴۴۱/۵
آغاز: الحمد لله الکریم الهادی×× لسایر الخلق الی الرشاد / ثم الصلاة مدة الاعصار×× علی النبی المصطفی المختار؛ **انجام:** هذا طریق الحق قد ذکرته ×× مختصراً لکننی اثبته / مفصلاً بواضح الدلیل ×× فی جملة التقریب و التسهیل
خط: نسخ کهن، کا: محمد بن خلیل بن (شیخ)، تا: شنبه ۴ ربیع الاول۸۲۲ق؛ جلد: چرمی مذهب، ۸ص (۱۵۲-۱۵۹)، اندازه: ۱۴/۳×۱۸/۷سم [ف: ۴۳-۹۲]

● **نظم التهذیب** / منطق، شعر / عربی
naẓm-ut tahḏīb
وابسته به: تهذیب المنطق و الکلام؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲-۷۹۲ق)
در این منظومه بخش منطق تهذیب سعد الدین تفتازانی را ناظم برای فرزندش (علی) در حدود دویست و هشتاد بیت به نظم کشیده است.

قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۵۲
آغاز: الحمد الله الذی ربانا×× من بعد ما انشانا سوانا / علی محمد و آله الصلاة×× من کل من صلی الی الغداة؛ **انجام:** و ینتج کذلک الکلیة×× جزئیة کذا مع الجزئیة
خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۴۲گ، ۶ سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲-۲۸۵]

←نظم تهذیب الأخلاق ←الأخلاق (أرجوزة فی)

● **نظم تهذیب المنطق** / منطق، شعر / عربی
naẓm-u tahḏīb-il manṭiq
مصلائی، علی اکبر، - ۱۳۰۷ قمری
mosallā'ī, 'alī akbar(- 1890)
وابسته به: تهذیب المنطق و الکلام؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲-۷۹۲ق)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۱۳۵/۳
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳-۳۶۸]

● **نظم الجامع الصغیر** / فقه، شعر / عربی
naẓm-ul jāmi'-iṣṣaġīr
نسفی، عمر بن محمد، ۴۶۱ - ۵۳۷ قمری
nasafī, 'omar ebn-e mohammad (1070 - 1143)
وابسته به: الجامع الصغیر فی الفروع؛ شیبانی، محمد بن حسن (۱۳۱-۱۸۹ق)
به امر: خضر بن الیاس بن خضر از حاکمان سمرقند
منظومه‌ای است در فروع به مذهب حنیفه که در آن کتاب «الجامع الصغیر» محمد بن حسن شیبانی به نظم کشیده است. این منظومه به امر خضر بن الیاس بن خضر از حاکمان سمرقند صورت گرفته و ناظم در مقدمه چنین آورده: «هذا کتاب نظمت فیه ×× مسائل الجامع الصغیر ... لکثرة الطالبین هذا ×× منی و امر من الامیر ... خضر بن الیاس ین خضر ×× ذی الفضل و النائل العزیز ... ضاء سمرقند اذا اتاه ×× و نار من وجهه المنیر /رای تناهی فی المراضی ×× بعینی الناقد البصیر / فاعجبته و عجبته ×× و رغبته الی الکبیر / فارتاد شیئاً کما نظمنا ×× ارادة النفس و الضمیر».
آغاز: الحمد للصانع الکبیر ×× الملک العالم القدیر / الخالق الرزاق المربی ××المرشد المنجد المجیر ...
[کشف الظنون ۵۶۱/۱؛ ریحانة الادب ۱۷۲/۶؛ جامع الشروح و الحواشی ۸۳۷/۱ و ۲۲۱۰/۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۹۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** فرض کفایة فی کل حین ×× جهاد الکافرین ذوی الحراب × فان عم النفیر ففرض عین ×× نعم والله اعلم بالصواب.
خط: نسخ، کا: حسین بن ... بن محمد علی بن الحاج البوساباذی، تا: ۲۴ جمادی الاول ۸۳۹ق؛ مصحح، محشی با نشان «ه»، ترجمه فارسی لغات مشکل و برخی از ابیات در ذیل و در حاشیه آمده؛ مهر: «یا باقرالعلوم» (بیضی)، «الملک ... مظفر جنگ ... محمدشاه ۱۱۳۱» (مربع)، «پیر و دین محمد سرفراز ۱۲۱۲» (مربع)؛ جلد: چرم مذهب، ۸۷گ، ۱۴ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۴۱-۵۵۲]

● **نظم جمع الجوامع** / شعر، اصول فقه / عربی

naẓm-u jam‘-il jawāmi‘

وابسته به: جمع الجوامع فی اصول الفقه؛ سبکی، عبدالوهاب بن علی (۷۲۷-۷۷۱ق)

شرحی است منظوم بر «جمع الجوامع» تاج الدین عبدالوهاب سبکی، و احتمالاً اسم خاصی داشته باشد؛ چرا که به تصریح کشف الظنون بیش از صد شرح بر این کتاب نوشته شده که تعدادی از آنها منظوم است. غیر از «الکوکب الساطع فی شرح جمع الجوامع» سیوطی است، زیرا زرکلی تصریح کرده که سیوطی این شرح را تمام نکرد و حال آنکه منظومه حاضر مقدمه و هفت کتاب آنرا دارد.

[کشف الظنون ۵۹۶/۱ - ۵۹۷؛ معجم المطبوعات ۲۰۳۴/۲؛ الاعلام زرکلی ۲۲۳/۲؛ شورا ۲۳۳/۴۱]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۸۲۶/۲

آغاز: لله حمد لایزال سرمدا ×× یؤذن بازدیاد مر ابدا / ثم علی نبیه وحبه ×× صلواته و آله و صحبه؛ **انجام:** فاحمدالله علی ما سهلا ×× حمداً ینیل من مزایاه العلا / مصلیاً علی نبی عمت ×× مکارم الخلق به و تمت

خط: نسخ، کا: محمد بن صوفی مامه، تا: ۱۳۵۰ق، جا: مسجد السوق؛ جلد: مقوایی، ۵۹گ (۴۱ر-۹۹پ)، اندازه: ۱۷/۸×۲۲/۵سم [ف: ۴۱-۲۳۳]

● **نظم الجواهر** / شعر / ترکی

nazm-ol javāher

امیر علیشیر نوائی، علیشیر بن کیچکنه، ۸۴۴ - ۹۰۶ ؟ قمری

amīr ‘alī-šīr-e navā’ī, ‘alī-šīr ebn-e kīčakne (1441 - 1501)

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۸۲/۱۵

آغاز: هر لالی منثور کیم فکرت غواصی صفا زجاجه سین باشقة تارتیب دقت رشته سین قولیغه توتوب حمد وثنا عمادین حاصل قیلغای اول تینکر شانیندا دورم؛ **انجام:** هر لفظیدا جون کسب صفانی قیلغای×× امید که راقم غه دعائی قیلغای

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی منقش، ۹گ، اندازه: ۲۳/۵×۳۴سم [ف: ۳-۱۱۱۰]

● **نظم الجواهر** / ادبیات / فارسی

nazm-ol javāher

امینی، ابراهیم بن قاسم، - ۹۴۱ قمری

amīnī, ebrāhīm ebn-e qāsem(- 1535)

وابسته به: دیوان امیر المؤمنین علی علیه السلام؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰ق)

اهداء به: میر شاه حسین بایقرا

تاریخ تألیف: ۹۲۲ق

در شرح دیوان منسوب به علی (ع).

آغاز: بسمله.سبحانک لاعلم لنا الا ما علمتنا ای صنع تو ترجمان دیوان ولا ×× در مهر تو از غیر تبرا اولی ... حمدی که ناظمان مناظم قرب و ولایت بدایت مقال فرخنده غایت را بترصیع جواهر آن بیارایند

انجام: ز ترصیع نظم الجواهر چو آمد ×× مرصع بدر ثمین رشته خط / بتاریخ و سال و مه اختتامش ×× رقم کردم از شهر شوال اوسط(۹۲۲). و الحمدلله ... و ظاهرا. لمؤلف الکتاب یا الهی هدیت شیعة من ×× حبه مورث خلد و نعیم / قولک الحق و قد قلت لنا ×× و ان من شیعته ابراهیم

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۵۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۵۲ق؛ در پایان نسخه تقریظ و ستایشی است ناتمام از خواند میر بر این رساله؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۶۰ص (۹۱-۲۵۰)، ۲۷سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۹-۱۱۹۵]

● **نظم جواهر = نصاب قرآن کریم** / لغت، علوم قرآن، شعر / فارسی

nazm-e javāher = nesāb-e qor’ān-e karīm

ضمیری، ملا علی، ق۱۳ قمری

zamīrī, mollā ‘alī (- 19c)

شاعر می‌گوید که قاسمعلی نام به جمع لغت‌های قرآن پرداخت: «نامش از آن آمده قاسمعلی ×× کامده او عز و علا را قسیم / ساخته بود از پی تسهیل ضبط×× جمع لغتهای کتاب کریم». چون کتاب لغت مزبور را ساخت از من خواست تا آنرا به شعر برگردانم من هم همه لغت‌های مستخرج او را از قرآن به شعر در آوردم و در این ابیات و مصاریع جای دادم.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۹۰/۲

آغاز: بسمله، بسم الله الرحمن الرحیم×× منزل قرآن حمید حکیم؛ **انجام:** به بخشا گناه وی و والدینش ×× رهایش ز نیران رسانش برضوان

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن آقا مراد، تا: ۱۲۳۰ق؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۲۲ص (۳۹-۶۰)، ۲۰سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۶-۷۴۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۹۴۶

خط: نسخ، کا: محمود بن میرزا عبدالواحد، تا: ۲۷ محرم۱۲۹۰ق [مختصر ف: -۸۶۴]

● **نظم الجواهر** = **نصاب لغات قرآن** / لغت، شعر / عربی به فارسی

nazm-ol javāher = nesāb-e loqāt-e qor'ān

منظومه‌ای است نظیر «نصاب الصبیان» ابونصر فراهی. مؤلف در آن لغات قرآن کریم را به ترتیب سوره‌ها، در قالب اشعار به فارسی ترجمه نموده است. مؤلف کتابش را در سی قطعه (هر قطعه بر وزن خاصی) تنظیم نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۷۱

آغاز: نظر بگشا ببین سرو سهی را ای سیه مژگان ×× که دارد سر به زیر از شرم بالای تو در بستان / مفاعیل مفاعیل مفاعیل مفاعیل×× هزج را این چنین تقطیع کن جانا و خوش بر خوان؛ **انجام:** بود غاسق و کفو تاریک و همتا×× فلق چون سفیده است و شک نیست در آن / وقب را گرفتن فرو دان و نافث ×× دمنده است و خناس گردیده پنهان

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ مهر: «الواثق بالله الغنی عبده ناصر» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۵۵گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۳۸-۳۸۰]

● **نظم چهل حدیث** / حدیث، شعر / ترکی

nazm-e čehel hadīs

نزهت افندی، عمر، - ۱۱۹۲ قمری

nozhat afandī,'omar (- 1778)

تاریخ تألیف: ۱۱۷۸ق (= «یاد تحفه دستور»)

نظم چهل حدیث نبوی است هر یک در یک رباعی.

[برای شرح حال وی بنگرید به: هدیة العارفین ۱۷۹/۱؛ معجم المؤلفین ۱۹۴/۲]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۲/۳

آغاز: حمد اول اللهه کیم ایدوب ایجاد×× نسخه کونی ایلدی افشاء

خط: نسخ ترکی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۱۵پ-۲۸پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲-۳۹۲]

● **نظم الحساب** / ریاضیات، شعر / فارسی

nazm-ol hesāb

شافعی، محمد هاشم، ق۱۱ قمری

šāfe'ī,mohammad hāšem (- 17c)

وابسته به: خلاصة الحساب؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰ق)

تاریخ تألیف: ۱۰۹۴ق

ترجمه منظوم «خلاصة الحساب» شیخ بهایی است در حدود ۱۵۰۰ بیت فارسی که به دستور استادش کمال الحق و الدین شیخ آدم در عهد شاه عالمگیر غازی آنرا به انجام رسانده و نامش را «نظم الحساب» نهاده است.ناظم تاریخ اتمام این منظومه را چنین گفته است: «چو پرسی کی شده اتمام این نظم×× به بین کافزود آب از نام این نظم» (۱۰۹۴).

آغاز: بگویم شکر کز توفیق دادار جهان آرا ×× نوشتم نامه را هم از سپاس ایزدی طغرا / سپاس بیعدد آن بی نشانرا ×× که می‌داند نهان و آشکارا

[فهرستواره منزوی ۲۷۵۲/۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** یافت این نظم الحساب من تمامی×× باد در آفاق تا باشد گرامی

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۳۷ (ردیف ۲۶)؛ خط: نستعلیق، کا: محمد ماه، تا: ۱۳ محرم۱۱۴۱ق، جا: شاه جهان آباد؛ از ناظم بادعای «طاب الله ثراه و جعل الجنة مثواه»یاد می‌کند، یادداشتی از عبدالحی به تاریخ ۱۳۳۱ق درباره ناظم؛ ۱۱۰ص، ۱۳سطر [عکسی ف: ۵-۱۹۵]

● **نظم الحساب** = **نظم خلاصة الحساب** / شعر، ریاضیات / عربی

nazm-ol hesāb = nazm-e xolāsat-ol hesāb

حسینی سیفی، محمد بن محمد مهدی، - ۱۱۵۰؟ قمری

hoseynī seyfī, mohammad ebn-e mohammad mahdī (- 1738)

وابسته به: خلاصة الحساب؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰ق)

اهدا به: شاه قلیخان

تاریخ تألیف: ۱۱۱۸ق

کتاب حاضر نظم «خلاصة الحساب» شیخ بهاءالدین عاملی است و دارای خطبه و دیباچه‌ای به نثر مسجع است. در این دیباچه فهرست مطالب وتعداد ابیات هر یک از ابواب (ده‌گانه) و فصول منظومه را بدین‌گونه یاد کرده: مقدمه - در ماهیه علم حساب و موضوع و شاخه‌های فن دارای چهارده بیت؛ باب ۱. حساب اعداد صحیح دارای یکصد و بیست و نه بیت در شش فصل: جمع، تنصیف، تفریق، ضرب تقسیم، جذر؛ باب ۲. حساب اعداد کسور، دارای هفتاد و هفت بیت در سه مقدمه و شش فصل: مقدمه ۱) تماثل و تداخل و توافق و تباین، مقدمه ۲) مخرج کسر، مقدمه ۳) بجنیس و رفع، فصل‌ها: جمع اعداد کسور (اعشاری) تنصیف کسرها و تفریق، ضرب کسر، تقسیم کسرها، استخراج جذر کسرها، تبدیل کسور؛ باب ۳. اربعه متناسبه دارای بیست بیت؛ باب ۴. حساب خطائین دارای بیست بیت؛ باب ۵. عکس و تحلیل دارای دوازده بیت؛ باب ۶. مساحت دارای بیست و دو بیت در یک مقدمه و سه «فصل»: مقدمه - تعریف مساحت

و اقسام اندازه‌ها، فصل‌ها – مساحت سطوح مستقیم الاضلاع، دیگر انواع مساحت‌ها مساحت اجسام؛ باب ۷. مطالب وابسته به مساحت‌ها، دارای چهل و یک بیت بدین ترتیب: اندازه‌گیری زمین برای ساختن قنات، به دست آوردن اندازه‌های بلندی مرتفعات، بدست آوردن اندازه عمق و پهنای چاه‌ها؛ باب ۸ استخراج محمولات ار طریق جبر و مقابله دارای نود و چهار بیت در دو فصل؛ باب ۹. چند قاعده مفید دارای سی و پنج بیت؛ باب ۱۰. مسائل متفرقه دارای نود و هفت بیت؛ خاتمه حل چند مسئله مشکل ریاضی دارای دوازده بیت در پایان دیباچه. به دنبال فهرست مطالب رساله می‌گوید تعداد ابیات این منظومه با ۸ بیت دیباچه ۶۶۱ است و این دو بیت را در تاریخ فراغت از تألیف کتاب و شماره ابیات آن سروده: «و مسترخ قال ما اسم الکتاب ×× فقلت له هاك نظم الحساب / ورام اعتبار حساب الکتاب ×× فقلت عیون کتاب الحساب»؛ کلمه «نظم الحساب» در مصراع دوم بیت اول مطابق ۱۱۱۸ و ماده تاریخ پایان تألیف منظومه است و جمله کتابالحساب در مصراع اخیر مطابق ۶۶۱ (تعداد ابیات منظومه) است. مولی محسن قزوینی نحوی مؤلف کتاب عوامل معروف که یکی از شاگردان قوام الدین سیفی سراینده نظم الحساب بوده، بر این منظومه شرحی نگاشته به نام «رشح السحاب فی شرح نظم الحساب».(عبدالحسین حائری)

آغاز: آغاز مقدمه: بسمله، بسم الله یلهم الصواب فی کل باب الحساب للمستعین بالفرد الوهاب قوام الدین محمد بن ... الخ، آغاز نظم: الحمدلله قدیم الواحد ×× حمدا یشق قلب کل جاهد / و بعد فالخلاصة الشریفة×× مشحونة بالدرر اللطیفة / نظمتها کمنتقی الجمان ×× رکب فی القلائد العقیان

انجام: فهذه خلاصة الحساب×× قد نظمت کالدر فی نصاب / مختومة باحسن الختام×× بالحمد و الصلوة و السلام

چاپ: ایران، سنگی، بدون تاریخ، جیبی، ۶۵ص(۱۰۴–۱۶۸)

[الذریعة ۴۶۲/۳ و ۲۲۵/۷ و ۴۷۱، ۲۳۶/۱۱؛ فهرست موصل: ۲۱۴ و ۲۵۱؛ دنا ۱۰: ۷۳۱ (۱۷ نسخه)]

شروح و حواشی:

۱– رشح السحاب فی شرح نظم الحساب = شرح خلاصة الحساب؛ قزوینی، محسن بن محمد طاهر (–۱۱۵۰ق)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۶۸/۷

آغاز و انجام: برابر

بدون مقدمه منثور؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۲؛ مصحح، محشی با نشان «منه عفی عنه»، با نشان «بلغ» مقابله شده؛ ۱۱گ (۱۳۲پ–۱۴۲پ)، ۱۸–۲۰سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۳۷–۶۳۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۲۰/۲

آغاز و انجام: برابر

کا: ابراهیم، تا: ۱۱۹۲ق؛ جلد: تیماج، ۶۰ص (۶۵–۱۲۴)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۰–۱۳۴]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۵۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فحین حل الشمس تلك الحله فظل مقیاس نجاة القبلة و اختم بذکر القبلة الکتابا و املك من العروة الاسطر لابا هذا کتاب حسنه جلی فی نظمه و قدره علی ارخته بصبح فیض منجلی فضلت رمح الخط سمکه علی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷–۲۷۱]

۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۳۶۹/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۵گ (۱۱۲پ–۱۳۶پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲–۲۶۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۵۶/۱

آغاز و انجام: برابر

فاقد مقدمه منثور؛ خط: نستعلیق، کا: آقا سید احمد، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۲گ (۲پ–۳۳ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۴۴–۹۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۳۵/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** الباب الثالث فی الاربعة المتناسبة: هی التی نسبة بادیها الی ×× ثان کثالث الیما قد تلا ... / والمثمن الرطلان لیس یختفی ×× والثمن المسئول عنه قد خفی ... .

فاقد مقدمه منثور، این نسخه، تا بخشی از باب سوم را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۹گ (۷۸–۸۶)، ۱۸سطر ، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۸–۴۰۹]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۴۲/۵

آغاز و انجام: برابر

فاقد مقدمه منثور؛ خط: نسخ، کا: اورامی نوتشتی، احمد، تا: ۱۲۱۸ق؛ جلد: مقوا، ۲۵گ (۷۱ر–۹۵ر)، ۱۵سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۸–۱۶۷]

۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۲۶۱/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد بن دولت محمد کابلی، تا: ۲۲ جمادی الاول ۱۲۲۰ق، جا: مشهد رضوی؛ ۵۴گ (۱–۵۴ حاشیه)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳–۸۶]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۲۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاختم بذکر القبلة الکتابا×× و املاك من العروة الاسطر لابا

خط: نسخ، کا: عبدالله بن عیسی طائی، تا: ۱۲۳۸ق؛ مجدول، محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: کشمیری، ۴۰گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۱×۲۰/۳سم [اهدائی رهبر: ۹–۱۷۴]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۶۳۱/۵

همان نسخه بالا [مؤید: ۲–۱۴۲]

۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۸۶۴/۸

آغاز و انجام: برابر

فاقد مقدمه منثور؛ کا: مسیح نوری رازی، تا: ۱۲۴۰ق؛ ۱۸گ (۷۷ر–۹۴پ) [ف: ۵–۷۱۸]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۹/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق و نسخ بد، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ ۲۱ص (۵۱-۷۲)، ۱۸-۱۹ سطر (۱۲×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۳۸۴]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۰۱/۱
آغاز و انجام: برابر
کا: عمادالدین بن رفیعا حسینی زنجانی، تا: ۱۲۵۵ق، جا: مدرسه صالحیه؛ ۷۲ص (۲-۷۳)، ۱۰+۲۷+۲۵سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۲سم [ف: ۱۹-۵۵۴]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۹۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک به پایان ربیع الثانی۱۲۶۳ق؛ کاغذ: قورخانه‌ای، جلد: میشن، ۳۱گ (۳۰پ-۶۰ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱/۶×۱۷/۸سم [ف: ۶-۲۸۴]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۵۶۹/۱
آغاز: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: علی نقی حسینی، تا: شنبه ۳ ذیقعده۱۲۷۰ق، جا: درخش بیرجند؛ نسخه ناتمام است و فقط ۳۶۲ بیت دارد؛ ۳۰ص (۱-۳۰)، اندازه: ۱۰/۲×۱۷/۲سم [ف: ۸-۳۶۷]

۱۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۸۷/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالجواد بن یوسفعلی خطیب، تا: جمعه ۱۳ صفر۱۲۹۳ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج، ۱۶ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۳۹۷]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۴۸۷/۳
همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۷۰]

۱۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۰۶/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد رحیم، تا: رجب۱۳۱۳ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۳گ (۷۷پ-۹۹پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۳]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۵۲/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعد ما اسقطت فالمجتمعة×× عشرة اشیاء معادلا لعد
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، دارای سرلوح مختصر؛ جلد: تیماج، ۲۹گ (۱۲۴ر-۱۵۲پ)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۲۷-۱۰۹]

● **نظم حسن** / نحو، شعر / فارسی

nazm-e hasan

نورالحسن، قرن ۱۳ قمری

nūr-ol-hasan (- 19c)

وابسته به: عوامل منظوم؛ ابن حسام، محمد بن حسام الدین (۷۸۳-۸۷۵ق)
شرح منظوم عوامل منظوم ابن حسام است. وی همه ابیات ابن حسام را در میان منظومه خود آورده و ابیات دیگری در توضیح و گزارش آنها در همان وزن افزوده است.
آغاز: بعد حمد خالق کونین با صدق و صفا ×× وز پس نعت رسول و آل آن خیر الورا / بر ضمیر دلپذیر طالبان علم نحو ×× می‌کند نورالحسن واضح به لفظ دلگشا / عامل اندر نحو نزد نحویان صد آمدند ×× چه در اسماء و چه در افعال بیچون چرا / در مأیه منظوم گشتند و من آنان را تمام ×× اندرین ابیات کردم شرح کان باشد سرا ... / نام آن به نظم حسن کردم بدو معنی که نیست ×× حسن نظم آن نهان زنهار بر اهل ذکا / یا الهی طالبان را نفع بخشی زو مدام ×× از طفیل احمد و اولاد شاه انبیا / بعد توحید خداوند و درود مصطفی ×× نعت آل پاک پیغمبر رسول مجتبی ... / هست مدح خسروی غازی معزالدین حسین ×× حامی دین آفتاب معدلت ظل خدا؛
انجام: در جوار مصطفی و آل بخشد مأمنم ×× غیر ازین دیگر تمنا نبودم روز جزا / بر وی و بر آل پاکش باد صلوات و سلام ×× از خدا و از ملک تا هست ایام بقا

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۷۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: مرزا غلام علی بیگ، تا: ۱۷ رمضان ۱۲۲۸ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ جلد: تیماجقهوه‌ای، ۱۴گ(۹۳پ-۱۰۶پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۳۳۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۰۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ذیقعده در مقام ...، جا: شاه خلیل قدس الله سره؛ تاریخ آن را نمی‌توان کامل خواند اما نسخه از قرن ۱۳ است؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ جلد: تیماج، ۷گ(۳۱ر-۳۷پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۳۳۲]

←نظم حکمت ارسطو (رساله در)←طب منظوم
←نظم خطبة البیان←خطبة البیان (ترجمه و شرح)
←نظم خلاصة الحساب←نظم الحساب

● **نظم الخلافیات = الخلافیة** / فقه، شعر / عربی

naẓm-ul xilāfīyyāt = al-xilāfīya

نسفی، عمر بن محمد، ۴۶۱ - ۵۳۷ قمری

nasafī, ‘omar ebn-e mohammad (1070 - 1143)

تاریخ تألیف: شنبه ۱۵صفر ۵۰۴ق
در ده «باب» در ده گونه فتوی در ۲۶۶۹ بیت در هفت سال سروده است.

آغاز: بسم الا له رب کل عبد ×× و الحمدلله والی الحمد / ثم التحیات بغیر عدد ×× علی النبی المصطفی محمد / و بعده قال ابوحفص عمر×× برحمةالله و عقباه عمر / هذا کتاب فی الخلافیات ×× نظم فی العیون لا الفکات / بذلت فیه طاقتی فمن حجج ×× حتی تاتی لی علی هذا النهج / ابوابه علی النظام عشرة×× فاودعوها صحفا منشرة
انجام: قد انتهی نظم الخلافیات ×× و الحمدلله علی الحالات / و صاحب النظم ابوحفص عمر ×× من نسف اتم هذا فی صفر / للنصف یوم السبت وقت التغدیة×× فی سنة لاربع و الخمسمائة / و جملة الابیات یا صدرالفئة×× الفان و الستون و الستمائة / و تسعة و الله یجزی ناظمه ×× جنات عدن و قصور ناعمة / ثم الصلوة عدد الامطار ×× علی النبی السید المختار

[چلبی - قرطای ۳۵۴۹ تا ۳۵۵۱؛ بروکلمان ۴۲۸/۱ و ذیل ۷۷۱/۱؛ کراچکوسکی ۴۱۷/۶ ش ۱۲ متن و ش ۲ شرح قراحصاری مورخ ۸۳۸؛ اهلورث ۲۷۸/۴ ش ۴۸۵۴ و ۴۸۵۵؛ ریوشماره ۳۲۰؛ تاشکند ۴۸۲۹ و ۴۸۳۰؛ لس آنجلس ۱۰۱، ۶۴؛ الاوقاف العامة موصل ۹۸/۴]

شروح و حواشی:
۱- حصر المسائل و قصر الدلائل؛ سمرقندی، محمد بن احمد (-۵۵۳)
۲- مختلف الروایة؛ اسمندی، محمد بن عبدالحمید (۴۸۸-۵۶۳)
۳- حقایق المنظومة النسفیة؛ افسنجی، محمود بن محمد (۶۲۷-۶۷۱)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۲۱۰
آغاز: برابر؛ (۱) اولها مقالة النعمان، (۲) ثم مقالات الامام الثانی، (۳) ثم فتاوی عالم الشیبانی، (۴) ثم الذی تنازع الشیخان ، (۵) ثم اختلاف الطرفین فاعلم، (۶) ثم اختلاف الاخرین فافهم، (۷) ثم الذی یختص کل واحد فیه بقول بعد جهد جاهد، (۸) ثم فتاوی زفر و بعده، (۹) ما هو قول الشافعی وحده ، (۱۰) ثم فتاوی مالک بن انس و هو لاهل الفقه خیر مونس؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: نزدیک به پایان رجب۷۹۱ق؛ محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۱۹گ، ۱۲سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۱۷-۳۱۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۰۳۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابو یوسف بن عبد الغانی، تا: ۸۹۴ق [رایانه]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۲۶
خط: نسخ، کا: مرسا (؟)، عبدالله بن یعقوب، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۱۷گ، ۱۹سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱۷-۱۵۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** صلاة تسلیماً یفوح شداهما ×× و من فتحه جود الوجود معطر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاًقرن۱۱؛ جلد: مقوا، ۲۷۶ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴۰/۳-۸۸]

● **نظم در بیان اسامی آیت کریمه** / علوم قرآن، شعر /فارسی
nazm dar bayān-e asāmī-ye āyat-e karīme

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۷۳۰/۵
آغاز: آمده سی جزو قرآن مبین ×× سوی پیغمبر ز رب العالمین؛
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور با مذهب، ۱۸۴گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵۱-۱۲۲]

● **نظم در دانستن که ماه در کدام برج است بی تقویم** / هیئت / فارسی
nazm dar dānestan ke māh dar kodām borj ast bī taqvīm
؟نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷-۶۷۲ قمری
nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۸۹
آغاز: هر چه از ماه شد مثنی کن ...
منسوب به: خواجه نصیرالدین محمد بن محمد بن حسن طوسی؛ بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۳ ربیع الاول۷۲۳ق؛ جلد: تیماج، ۱ص (۳۸۹)، ۴۱سطر ، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۸۸]

←نظم الدرر ≻القصیدة التائیة

● **نظم الدرر** / ادبیات / فارسی
naẓm-ud durar
آرانی کاشانی، محمد علی بن محمد حسن، ۱۱۷۷ - ۱۲۴۴ قمری
ārānī kāšānī, mohammad ʻalī ebn-e mohammad hasan (1764 - 1829)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۲۶
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ها یقول و هو عبد مفتقر ×× راجی عفو الرب فی یوم نشر؛ **انجام:** و لسانی ثم صاد مفلقا ×× و بهذا القدر فی النظم اقتصر ...
خط: نسخ خفی، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۲ق؛ قطع: رقعی [رایانه]

● **نظم الدرر** / نحو، شعر / فارسی
naẓm-ud durar
آرانی کاشانی، حسن بن آقا بابا، ق۱۴ قمری
ārānī kāšānī, hasan ebn-e āqā bābā (- 20c)
تاریخ تألیف: ۱۳۰۴ق
منظومه‌ای است در بیان قواعد نحوی درحدود هزار بیت فارسی.

آغاز: منظومه درمسائل علم نحو بسمله: بعد حمد میهمن متعال×× شد سزاوار نعت احمد وآل/ بعد بشنو زعلم نحو سخن ×× که شود خامه عند لیب چمن/ نحو علم است ای ستوده حسب ×× بقوانین لفظهای عرب
انجام: برهمین قدری که شد مذکور کردیم اکتفا×× ناظم این نسخه می‌جوید دعا زاهل وفا / گر از این منظومه جویی نام ای والا گهر×× نام نامی باشدش نظم الدرر / سال اتمام از پی تاریخ ازبعد هزار ×× که زهجرت درگذشته سیصد است وهم چهار / لطف حق توفیق بخشد طالبانش را تمام×× بررسول وآل اطهارش تحیتهم سلام
[تراجم الرجال ۱۴۳/۱]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۷/۳–۹/۱۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۴ق؛ جلد: تیماج، ۷۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۸–۴۸۰۰]

● نظم الدرر / شعر، ادبیات / فارسی
naẓm-ud durar

بدر لاهیجانی، احمد بن مرتضی، ق۱۴ قمری
badr-e lāhījānī, ahmad ebn-e morteza (- 20c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۵۵
آغاز: سپاس و ستایش مخصوص حضرت حکیمی است که مطلع دیوان وجود را موشح نمود؛ **انجام:** چون ازو گشتی همه چیز از تو گشت×× چون آزاد گشتی همه چیز از تو گشت
خط: نستعلیق و شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: باقر کتابچی؛ ۴۸۰گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۹–۳۵۵]

● نظم درر السمطین فی فضائل المصطفی و المرتضی و البتول و السبطین / فضایل و مناقب، شعر / عربی
naẓm-u durar-il simṭayn fī faḍā'il-il muṣṭafā wa-l murtaḍā wa-l batūl wa-l sibṭayn
وابسته به: درر السمطین فی فضائل المصطفی و المرتضی و السبطین؛ زرندی، محمد بن یوسف (۶۹۳–۷۵۰ق)
در دو سمط و هر سمط دو قسم در است.

تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه: ۱۹/۲
کاتب = مؤلف، بی‌تا [نشریه: ۳–۱۲۳]

● نظم الدرر السنیة فی معجزات سید البریة / تاریخ / عربی
naẓm-ud durar-is sanīya fī mu'jizāt-i sayyid-il barīya

محمد بن احمد بن حجاج
mohammad-e bn-e ahmad-e bn-e hajjāj

شرحی است بر منظومه‌ای عربی در بیان معجزات پیامبر گرامی اسلام. شارح برای معجزات ذکر شده در منظومه، مستند روایی از منابع حدیثی اهل سن همچون صحاح سته و سیره ابن هشام می‌آورد.نام کتاب و مؤلف در صفحه عنوان، در قالب چهار بیت عربی چنین بیان شده است: «کتاب نظم الدرر السنیة×× فی معجزات سید البریة / محمد نبینا خیرالأنام×× علیه أفضل الصلاة و السلام / ناظمها معدها (؟) للمعراج ×× محمد بن أحمد بن حجاج / تجاوز الاله عنه و عفا×× سبحانه هو المرضی و کفا». گویا پدر ناظم، کتابی در سیره پیامبر داشته به نام «نظم الدرر فی سیر الرسول خیر البشر» و ناظم، جزء مربوط معجزات را از آن کتاب، همراه با اضافات از منابع دیگر، به نظم کشیده و شرح کرده است. عناوین فصل‌ها و باب‌های کتاب از این قرار است: فصل معقود لذکر ام المعجزات و لذکر بر نامج الجزء، شامل دو قسم: قسم ۱. فیما وقعت فیه الدلالة له و به صلی الله علیه و سلم، دارای دو باب: ۱)فیما الخارق فیه فعل، ۲) فیما الخارق فیه قول؛ قسم ۲)فیما وقعت الدلالة له فقط و هو قسم المبشرات، در دو باب: ۱)فیما المبشر به قول، ۲) فیما المبشر به فعل. ابواب مذکور، خود دارای فصل‌های متعددی است. متأسفانه، علی رغم جستجوی بسیار، نام کتاب و مؤلف در منابع کتاب‌شناسی و ترجمه‌نگاری و فهرست‌های مخطوطات به دست نیامد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۳عکسی
آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیدنا محمد نبیه الکریم و آله.الحمد لله الذی هدانا ×× فأبلغ البرهان واصطفانا / اذ خصنا بخیر الأنبیاء ×× اما أهل الأرض و السماء؛ **انجام:** و رحمت المولی الکریم المنان ×× تکنف تابعیهم باحسان / و اغفرلنا یا رب أجمعینا ×× بالله قل یا سامعاً آمینا
نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، نسخه شماره ۱۳۷۱؛ خط: مغربی، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ مصحح، با کتیبه مذهب بزرگ؛ ۱۵۸ص، ۱۶سطر [عکسی ف: ۴–۴۵۳]

● نظم الدرر فی الحکم و الغرر / اخلاق / عربی
naẓm-ud durar fī-l ḥikam-i wa-l ġurar

متقی، علی بن حسام الدین، ۸۸۸ – ۹۷۵ قمری
mottaqī, 'alī ebn-e hosām-od-dīn (1484 - 1568)

جمعی است بین کتاب «اطواق الذهب»جارالله محمود بن عمر زمخشری(۵۳۸ق) و «اطباق الذهب»شرف الدین عبدالمؤمن بن هبة الله معروف به شفروه اصفهانی که مؤلف عین الفاظ هر دو کتاب را بدون شرح و تفسیری جمع‌آوری نموده است؛ در آن ده نصیحت است از زمخشری به نام «الکلمات العشر».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۵۶/۲

آغاز: الحمد لله الحکیم الحکم و الصلوة و السلام علی سیدنا محمد منبع الاسرار؛ **انجام:** تفرقت اجزاؤها علی جبال القدس فضمهن واذا بتلی ابراهیم ربه بکلمات

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۹۲ص (۵۷–۱۴۸)، ۲۱سطر [ف: ۳۷–۲۹۱]

● **نظم الدرر فی سلک شق القمر** / کلام و اعتقادات / عربی

naẓm-ud durar fī silk-i šaqq-il qamar

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۹۲۸

آغاز: بسمله. اما بعد فهذه رساله مسماه بنظم الدرر؛ **انجام:** بالتفهیمات الالهیة انتهی ملخصا فافهم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **نظم الدرر فی قصار الکلمات من الحجج علیهم السلام** / حدیث / عربی

naẓm-ud durar fī qiṣār-il kalamāt-i min-al ḥujaj ‘alay-him-as salām

حسینی عراقی، عبدالعظیمبن محمد تقی، ق۱۴ قمری

hoseynī ‘erāqī, ‘abd-ol-‘azīm ebn-e mohammad taqī (-20c)

گردآوری احادیث وکلمات قصار معصومین علیهم السلام است با حذف اسانید به ترتیب موضوعی وبا رعایت ترتیب الفبایی درموضوعات مثلاً حرف الالف شامل موضوعات وابواب: الاب، الاتی والاتیان، الاجل، الاجرة و الاجیر ...، حرف الباء: البؤس، البخل، البحث ... . درابتدا مؤلف آنرا «اللئالی المنتظمة» نامیده بود ولی سپس نام آنرا به «نظم الدرر» تغییر داد. دربرخی موارد مطالب مشکله احادیث را به طور مختصر شرح می‌دهد واسامی ائمه را به رمز می‌آورد. ابواب (موضوعات) ذیل هر حرف واحادیث هر باب شماره‌گذاری شده ومؤلف موفق به نگارش کتاب تا باب ۲۷ از حرف «ر» در موضوع روح شده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی شرف نوع الانسان بالحکمة والبیان وفضله علی سائر الحیوان بالمنطق واللسان وسهل سبیل مرضاته ... اما بعد فیقول العبد الفقیر المحتاج الی رحمة ربه الغنی الکریم ...

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۹–۸/۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** الباب السادس وعشرون الرکوب ف (۱) من أخاه المؤمن من رحله حمله الله قال علی فافة من نوق

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور، ۱۴۶گ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۸–۴۸۰۱]

● **نظم الدرر فی واجبات النظر** / کلام و اعتقادات / عربی

naẓm-ud durar fī wājibāt-in naẓar

شقراوی، ابراهیم بن سلامه

šaqrāvī ‹ebrāhīm-e bn-e salāme

خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه: ض۲

انجام: قال النبی صلی الله علیه و آله من شرب الماء و ذکرالحسین و اعن قاتله کتب الله له مائة الف حسنه و محاعنه مائة الف سیئة و رفع له مائة الف درجة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۱۱۳ق؛ بسیار قدیمی و مصحح، با علامت بلاغ؛ تا یک برگ از بحث القول فی امامة الاحد عشر بعده را دارد، روی برگ اول نوشته شده: کاتب در زمان مؤلف نوشته و نیز پشت برگ ۱۷۰ به همان خط متن این عبارت دیده می‌شود: «هذا تاریخ الولد الصالح احمد بن ابراهیم بن محمد بن سالم. ولد یوم الخمیس فی شهر صفر فی اول عشر [کذا] و سبعین و سبع مائة من الهجرة النبویة»که می‌نماید نسخه بسیار قدیمی است، نیز در برگ ۱۰۸ در آغاز کتاب نظم الدرر از مؤلفش با دعای «ادام الله علوه و رفعته و مدظله و اتم بغیته»، یاد شده است؛ تملک: سال۱۱۱۳؛ ۶۶گ (۱۰۸–۱۷۳)، ۱۹و۲۲و۲۳سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [آینه پژوهش: سال۴ش۲۲–۱۰۱]

● **نظم الدرر و اللئالی فی الفقه القالی** / فقه، شعر / عربی

naẓm-ud durar wa-l la’ālī fi-l fiqh-il qālī

اردکانی یزدی، محمد باقر بن حسنعلی، ق۱۳ قمری

ardakānī yazdī, mohammad bāqer ebn-e hoseyn-‘alī (-19c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۴۶/۲

آغاز: بسمله، / الحمدلله قدیم السلطان ×× و الشکر لله العظیم بالشان / ... ؛ **انجام:** یا من تفرد هو بالکمال×× شفعنی بمحمد و آل / آمین آمین آمین آمینا×× انک انت ارحم الراحمینا

از طهارت تا دیات؛ خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول۱۲۲۳ق؛ رساله با نشانه «منه دام ظله، منه عفی عنه، منه ره» با مهر طهماسب؛ جلد: میشن، ۵۶گ (۱۵پ–۷۰ر)، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۶–۱۷۰]

● **نظم الدرر و نور القمر** / فضایل و مناقب، شعر / فارسی

naẓm-ud durar wa nūr-ul qamar

قصیده‌ای تائیه است در منقبت روضه پیامبر (ص) و بیان خلافت و فضیلت اصحاب پیامبر. ناظم در خطبه کوتاه رساله نام «تحفة الاحباب فی منقبة روضة النبی» را نیز مناسب قصیده دانسته است. تاریخ نظم قصیده در یکی از ابیات مقدمه آن چنین آمده: «تاریخ و زیادتش اگر می‌خواهی×× زین نظم درر برآور تام» که با محاسبه عبارت «نظم درر» به حروف ابجد و کسر عدد کلمه «تام» از آن، عدد ۹۵۳ به دست می‌آید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۲۱/۴

آغاز: بسمله و بعد این قصیده‌ای است در منقبت روضه رسول مختار صلی الله علیه و سلم ... در منقبت روضه او منظوم است×× این تحفه که بهر دوستان موسوم است؛ **انجام:** جمله ابیات آمد همچو مه اندر حساب ×× یعنی اندر روشنی چون ماه تابان نور است

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ جلد: مجدول منقش، با عبارت «عمل محمد امین صحاف»، ۲گ (۷۳-۷۴پ)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۳-۳۱۶]

←نظم در اللآلی ←نظم اللآلی

←نظم دقایق ←رعنا

● **نظم الرسالة الوضعية** / معانی بیان، شعر / عربی

naẓm-ur r.-il waḍʻīya

نودهی، محمد معروف بن مصطفی، ۱۱۶۶-۱۲۵۴قمری

nowdehī, mohammad maʻrūf ebn-e mostafā (1753 - 1838)

وابسته به: الرسالة الوضعية؛ عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد (۷۰۰-۷۵۶ق)

در این اثر «الرسالة الوضعية» قاضی عضدالدین ایجی که در کیفیت وضع الفاظ به جهت معانی در یک «مقدمه»، یک «تقسیم» و یک خاتمه نوشته شده، در ۶۴ بیت به نظم درآمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۲۲۳/۴

آغاز: بسمله، یقول راجی الفضل ممن لطفا ×× بعبده محمد ابن مصطفی / احمد ذاالعرش مصلیا علی×× محمد و آله ذوی العلا؛ **انجام:** متی لالفاظ تجد تعاورا ×× لبعضا مکان بعض آخرا / فلا یریبنک ذاالتعاور×× فانما الوضع هو المعتبر ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با امضای ش؛ ۲گ (۵۴-۵۵پ)، ۱۶سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱۸-۱۷۵]

←نظم زبد الاحکام ←زبد الفقه

←نظم زبدة الاصول ←نظم الاصول

● **نظم زندگانی پیامبر اکرم** / شعر، تاریخ معصومین / فارسی

nazm-e zendegānī-ye payāmbar-e akram

مؤلف: همتی

نظم زندگانی پیامبر اسلام و معجزات ایشان و شرح حال امیرالمؤمنین (ع) است. به دلیل افتادگی طرفین نسخه با وجود جستجوی فراوان به یقین نام مؤلف را نیافتم اما از ابیاتی از آن برمی‌آید که تخلصش «همتی» باشد: «منم همتی بنده اهل بیت ×× ندارم دگر با کسی لا و لیت». برای نمونه ابیاتی از یکی از بخش‌های آغازین نسخه نقل می‌شود: «در سبب شق صدر آن صدر و بدر عالم صلی الله علیه و سلم: زنا گه در آن کوه پر هول و بیم×× دو کس گشت پیدا به طبع سلیم / گرفتند سید ببردند دور ×× زجان برادر برون شد سرود / ز دنبال ایشان نگه کرد و دید ×× که سید ببردند و شد ناامید / به فریاد شیون زبان برگشاد×× که ای هوشیاران والا نهاد / به جای برادر مرا بردرید×× ابرجان زار مرو بنگرید».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۷۳۵

آغاز: ... زمین و سما بد بپا×× ملایک زمین بوس تحت لوا / ز یاقوت بد پرچم آن لوا ×× یکی شده بودش به رنگ سما؛ **انجام:** ندارد کسی پیش من اعتبار×× ز بعد نبی ای جهان ... / به غیر علی و بتول و حسن ×× حسین آن شهید ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماجمذهب، ۲۳۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۸-۳۳۶]

←نظم السلوک ←القصيدة التائية

● **نظم السمط فی علم الخط** / خط / عربی

naẓm-us sammaṭ fī ʻilm-il xaṭ

سماوی، محمد بن محمد طاهر، ۱۲۹۲ - ۱۳۷۰ قمری

samāvī, mohammad ebn-e mohammad tāher (1875 - 1951)

ارجوزه‌ای است در ۷۵ بیت در علم خط شامل «مقدمه» و پنج «عقد»: ۱. فی غیر المصور؛ ۲. المخالف بالوصل؛ ۳. المخالف بالزیاده؛ ۴. المخالف بالنفس؛ ۵.المخالف بالبدل.

آغاز: احمدک اللهم یا رب العلا ×× حمداً یرینی من رضاک الاملا؛

انجام: ابیانه معمورة الافاده ×× خمس و سبعون بلا زیاده / فاحمد لله مصلیا علی ×× محمد و آله ذوی العلی

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۷۷۵/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲۵ شعبان۱۳۱۹ق، جا: سماوه؛ ۲گ (۵۷ر - ۵۹پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴۴-۵۹]

● **نظم الشمائل** / شعر، تاریخ پیامبراکرم(ص) / فارسی

nazm-oš šamā’el

حافظ، محمد حسین بن محمد باقر، ق۱۱ قمری

hāfez, mohammad hoseyn ebn-e mohammad bāqer (- 17c)

وابسته به: الشمائل النبویة و الخصائل المصطفویة؛ ترمذی، محمد بن عیسی (۲۰۹-۲۷۹ق)
ترجمه شمایل النبی ترمذی است.وی ابتدا شمایل النبی ترمذی را به فارسی ترجمه کرده به نام «نثر الخصایل» و سپس آن را به نظم در آورده است که همین اثر باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۴۰

آغاز: بسمله.احمد الله خالق الاخلاق ×× باری الخلقة علی الاطلاق؛ **انجام:** صل یا رب علی النبی و آل ×× و علی کل صحبه المتعال / دائما و اصلا اذا ابدا ×× و سلاما علیه تسلیما
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: پارچه‌ای، ۳۷۶ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۵۰-۷۸]

● **نظم الشمسیة فی المنطق** / منطق، شعر / عربی
naẓm-uš šamsīya fi-l manṭiq
غزی، بشیر بن هلال، - ۱۳۳۹ قمری
qazzī, bašīr ebn-e helāl(- 1921)
وابسته به: الشمسیة فی القواعد المنطقیة = الرسالة الشمسیة؛ کاتبی قزوینی، علی بن عمر (۶۰۰-۶۷۵ق)

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۸۰۸/۵-۳۹/۱۸۸

آغاز: بسمله یقول مبتغی رضی العلی ×× بشیر المعروف بالغزی / احمد ربی منزل الایمان×× ومانح المنطق للانسان؛ **انجام:** فأحمد الله الذی قد علما×× من فضله الانسان ما لم یعلما / مصلیا علی النبی المصطفی ×× وآله والله حسبی وکفی
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه»؛ جلد: مقوا، ۱۰گ، ۱۶-۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۸-۴۸۰۱]

● **نظم الشهداء** / شعر / فارسی
nazm-oš šohadā’
اشرفی مازندرانی، عباس بن محمد، قرن ۱۴ قمری
ašrafī māzandarānī, ‘abbās ben mohammad (- 20c)
تاریخ تألیف: ۱۳۳۲ق

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۴

آغاز: اولادرهرکلامی نام بسم الله خوش؛ **انجام:** کند پروا ندارد هیچ طوطی ... جهت آنکه ماه رویت نشد سنه ۱۳۳۲
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا [الفبائی: -۵۸۴]

● **نظم الشیخ زین الدین سریجا** / ادبیات / عربی
naẓm-uš šayx zayn-ud-dīn surayjā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۶-ف

نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است ۶۴۶۱۴-۴۵۵۹؛ کا: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق [فیلمها ف: ۱-۶۱۶]

● **نظم الشیخ نورالدین بریفکی** / شعر / عربی
naẓm-uš šayx nūr-id-dīn barīfakī
هائیه است در ۱۳ بیت.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۴۷۴/۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: استانبولی، ۲گ (۶۸پ-۶۹ر)، ۱۹سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۹/۵×۱۲/۵سم [ف: ۱۷-۳۷۹]

←نظم صحیفة المحبة ← توان روان
←نظم صد کلمه امیرالمؤمنین ← مائة کلمة امام علی (ع)
←نظم صد کلمه امیرالمؤمنین ← القرآن الکریم
←نظم الصفیحة ← عروة الاسطر لاب

● **نظم صور الکواکب = ارجوزة فی الصور الفلکیة** / هیئت، شعر / عربی
naẓm-u ṣuwar-il kawākib = urjūzat-un fi-ṣṣuwar-il falakīya
صوفی، علی بن عبدالرحمن، - ۳۹۹ قمری
sūfī, ‘alī ebn-e ‘abd-or-rahmān (- 1009)
وابسته به: صور الکواکب الثمانیة و الاربعین؛ صوفی، عبدالرحمن بن عمر (۲۹۱-۳۷۶ق)
ناظم کتاب پدر خویش «صور الکواکب» را به نظم کشیده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۶۲/۲۶

آغاز: بسمله. بسم الله العادل الموحد ×× باعث خیر خلقه محمد؛ **انجام:** قد تمت الرسالة الفلکیة×× الحمد لله و الصلوة علی نبیهو صلی الله ... الطاهرین
خط: نسخ، کا: وقار شیرازی، احمد بن محمد شفیع، تا: ۱۲۹۷ق؛ ۷گ (۲۳۳پ- ۲۳۹پ)، ۲۶سطر ، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۲۷/۲-۴۲]

● **نظم عقائد النسفی** / کلام و اعتقادات،شعر / عربی
naẓm-u ‘aqā’id-in nasafī
وابسته به: بدایة العقول = عقاید نسفی = عقائد نسفی = اعتقادات؛ نسفی، عمر بن محمد (۴۶۱-۵۳۷ق)
تاریخ تألیف: ۷۱۸ق
در این منظومه که یکصد و سی و پنج بیت است، اعتقادات نسفی به نظم کشیده شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۷۳/۴

آغاز: یقول بسم الله فی النظم أولا ×× أقل عباد الله قدراً و مفضلا / بدأت بحمد الله رب موفق×× له الحمد فی الاولی و الاخری سواه لا؛ **انجام:** ثمان و عشراً ثم سبعاً مع المائة ×× عثرت علی تاریخ نظمی تأملا

خط: نسخ معرب، کا: امیر علی بن امیر محمود بن امیر محمد علوی حافظ سرابی، تا: رجب۷۲۷ق؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۱۵گ (۸۶پ-۱۰۰ر)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۱-۳۷۷]

←نظم عقائد نسفی ← فرائد العقائد

● نظم العقود فی عمل الساعات العمود / هیئت، شعر / فارسی و عربی

naẓm-ul ʻuqūd fī ʻamal-is sāʻāt-il ʻamūd

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳/۱۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۶۶ق؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۱۸۵-۱۸۸)، ۲۱سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [سنا: ف: ۱-۳۳]

● نظم العقود فی عمل الساعات علی العمود / هیئت، شعر / عربی

naẓm-ul ʻuqūd fī ʻamal-is sāʻāt-i ʻala-l ʻamūd

وفائی، عبدالعزیز بن محمد، ۸۱۱ - ۸۷۶ قمری

vafāʼī, ʻabd-ol-ʻazīz ebn-e mohammad (1409 - 1472)

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۶۶/۲۹

آغاز: بسمله والحمد ... وبعد فهذه رسالة لطیفه سمیتها نظم العقود؛ **انجام:** المستعمل باجزاء القطر والعمود والله اعلم

خط: نسخ، کا: محلی مکی، یوسف بن یوسف، تا: ۱۰ ربیع الثانی۱۱۴۳ق، جا: صنعاء یمن؛ جلد: تیماج، ۱گ، ۲۴-۳۲ سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۵۳۲]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۵۶۶/۲۵

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۹۱]

● نظم الغرر و نضد الدرر / شرح حدیث / فارسی

nazm-ol qorar va nazd-od dorar

قزوینی، عبدالکریم بن محمد یحیی، ق۱۲ قمری

qazvīnī, ʻabd-ol-karīm ebn-e mohammad yahyā (- 18c)

وابسته به: غرر الحکم و درر الکلم = کشاف العقول و الادیان؛ آمدی، عبدالواحد بن محمد (-۵۱۰ق)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵ق)

عالم جلیل عبدالکریم بن محمد یحیی قزوینی که از دانشمندان دوره سلطنت شاه سلطان حسین صفوی بوده و به شهادت مندرجات این کتاب و تصریح خود درمقدمه مجلد دوم آن سال‌ها به مطالعه و مباحثه و دقت دراخبار ائمه اطهار علیهم صلوات الله اشتغال داشته، هنگامی که تشرف به آستان حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام را یافته برآن شده که کلمات قصار آن حضرت را که آمدی در «غررالحکم» به ترتیب حروف تهجی مرتب نموده و به ترتیب و مناسبت معنوی میان آن کلمات مبارکات منظم نماید. خوشبختانه بنا به گفته خویش درمقدمه‌های مجلدات موجوده موفقیت به این امر یافته و در نود و نه «باب» به شماره اسماء الله الحسنی این کتاب را تألیف و درذیل پاره‌ای از کلمات آیه‌ای یا آیاتی از قرآن کریم و خبری یا اخباری را که معصومین (ع) مناسب مقام بوده نقل نموده و پس ازاین کار برای استفاده فارسی‌زبانانی که استفاده از کتب عربی نمی‌توانند کرد به ترجمه و شرح آن به زبان فارسی پرداخته و گذشته از بیان مراد و معنی آنها قصص و حکایات و ابیات مناسبه‌ای آورده است و پنج مجلد از این شرح و ترجمه که مشتمل بر بیست«باب» می‌باشد مسلماً از قلم شارح خارج شده است.فهرست مجلدات و ابواب این کتاب تا حدی که مسلم است: مجلد ۱. مشتمل بر سه «باب»: ۱) درعلامات ثبات دول و بقای آن، ۲) درمنافع عدالت و مضار جور، ۳) در آداب سلوک درخدمت ملوک.این تقسیم از مقدمه مجلد دوم که اینک دراصفهان موجود است و قسمتی که مبین این ابواب است از مختصر مقدمه آن معلوم خواهد شد و بنابراین مسلم می‌شود که مجلد اول دارای این مطالب است و ابواب نسخه خراسان اگرچه به نام سادس و سابع و ثامن نامیده شده ولی پس از دقت معلوم می‌شود که نویسنده اول و ثانی و ثالث را تصحیف نموده و برای تأیید خویش فهرست ابواب نسخه خراسان این است: الباب السادس: فی الدول وعلامات اقبالها و ادبارها و زوالها و انتقالها و ما قاربها؛ الباب السابع: فی منافع العدل و الانصاف و مضار الجور و البغی و الاعتساف، الباب الثامن: فی تعلیم السلوک فی خدمة الملوک و الریاسة وما یتعلق بالسیاسة.از آنچه صاحب وقایع الایام در حاشیه ۳۹۶/۳ نگاشته‌اند به دست می‌آید که نسخه تبریز نیز قسمتی از مجلد اول و یا تمام آن است با تاریخ تحریر سال ۱۱۱۴ و از کتب کتابخانه مرحوم حاج سید علی آقای ایروانی است و اینک متعلق به آقای سید عبدالحجه ایروانی می‌باشد. مجلد ۲. چنان که مؤلف درمقدمه بدان تذکر داده‌اند، فقط مشتمل بر دو «باب» است: باب ۴) درخصائص و اسرار پیغمبر (محمد ص) و اهل بیت اطهر آن سرور علیهم صلوات الله الملک الاکبر؛ باب ۵) درعلم و جهل و علامات عالم و جاهل و فضائل عالم عامل.نسخه این مجلد دراصفهان نزد آقای محسن نعمت اللهی است.مجلد ۳ و ۴. مشتمل بر باب ششم و هفتم و هشتم و نهم و دهم و یازدهم و دوازدهم و سیزدهم است و از این ابواب، باب دهم که درمنافع دوستی و آنان که شایستگی آن را دارند و آنان که نبایستی بدانها دوستی کرد

است و باب یازدهم که درخوشی و خوش‌روئی و خلق نیکو است. مجلد ۵. مشتمل بر هفت «باب» می‌باشد: باب ۱۴) در شجاعت و مذمت جبن و تهور و عجز و تعلیم آداب حروب و دستور برگزیدن سرداران لشکر و علامات نیک و بد ایشان و طریق محافظت ثغور مملکت و سلوک با سپاه و رعیت و غیر آن، باب ۱۵) درجهاد اصغر و جهاد اکبر، باب ۱۶) در نیکویی اقتصاد و حسن تدبیر ونهی از اسراف و تبذیر، باب ۱۷) در تقدیر ارزاق عباد؛ باب ۱۸) درنهی از سؤال از مخلوق و بیان مذمت آن ومحو شدن رزق به سبب آن، باب ۱۹) درمنافع قضای حوائج مؤمنین، باب ۲۰) درمذمت تکبر و مدح تواضع و ثمرات آن [چون آمدی بعضی از فقرات خطبه قاصعه را که درموضوع تکبر بوده نقل کرده است مؤلف پس از نقل آن جمل بر آن شده که دراین باب (باب بیستم) به شرح تمام آن خطبه بپردازد و پس ازآن سائر کلمات و اخبار و آیات وارده دراین باب را شرح نماید.]

نام این کتاب جزماً معلوم نیست؛ چرا که مؤلف خود درمقدمه مجلدات موجوده هریک به نحوی آن را معرفی کرده ولی از اسم کتاب و توجه به موضوع آن به نظر می‌رسد که بایستی «نظم الغرر ونضد الدرر» نام مرتب شده غررالحکم آمدی درنود و نه باب به اضافه اخبار و آیات مناسبه هرباب که به زبان عربی است بوده باشد و این کتاب فارسی شرح یا ترجمه نظم الغرر و نضد الدرر نامید اما به متابعت فهرست کتابخانه رضویه و صاحب وقایع الایام ما نیز آن را به نام «نظم الغرر و نضدر الدرر» نامیدیم.

آغاز: آغاز مقدمه عربی: الحمدلله علی ما أولانا من سوابغ نعمه بسوابق کرمه و له الثناء علی ما عرفنا من سنایا سننه و بوالغ حکمه.

آغاز مجلد اول: بسمله حمد و ثنائی که جمیع مخلوقین و ملائکه سموات و ارضین بامداد بحار و اقلام اشجار از عهده نگارش برخی از آن عاجز آیند مالک الملکی را سزاوار ...

چاپ: بخشی از این کتاب با نام «بقا و زوال دولت در کلمات سیاسی امیرالمؤمنین»، توسط انتشارات کتابخانه آیة الله مرعشی، در سال ۱۳۷۳ش، با تصحیح رسول جعفریان چاپ شده

[نسخه‌های منزوی ۱۷۰۹؛ فهرستواره منزوی ۶۷۳/۶]

شروح و حواشی:

۱- مثنوی در مدح کتاب نظم الغرر و نضد الدرر قزوینی

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۵۶۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، با سرلوح از باب ششم تا آخر؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۱۹گ، ۱۲ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱۶-۲۹۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۴۷

خط: نسخ و نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در ص ع نامه آقا حسین خوانساری است به خلیل قزوینی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۷۸گ، ۱۲ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۱۶-۵۷۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۶۶

از باب دهم فی منافع التودد الی الناس و من یلیق بالاخوة و باب چهاردهم در شجاعت و جبن و جهاد اکبر و جهاد اصغر را داراست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۳۸۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۸-۱۲۶]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** به عرض مومنان صادق و دوستان موافق می‌رساند ... توقع آنکه ارباب بصیرت نظر بر گهر گماشته صدف را در میان نبیند ... چه مترجم را در این تحریر نصیبی به جز ترجمان نیست ... هر در که به اسرار حقیقت رفتم ×× زآنم نبود شغل به جز گفتار

باب اول تا سوم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با سر لوح؛ تملک: فرهاد میرزا در ۱۳۰۱، ؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲۲۵گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۶/۲×۳۲/۶سم [ف: ۴-۸۲۴]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۷۹/۲

آغاز: حمد و سپاسی که جنود نامعدود معتکفان [معابد] فلک ... اما بعد، چون همواره خاطر ملکوت ناظر پادشاه سکندر جاه؛ **انجام:** و مرلف کتا [ب] ریاض الملوک ... جنود خود را که از حد عد و احصا متجاوز ...

شامل جلد ۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، در حیات مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، با سرلوح، مجدول؛ ۱۶۶گ(۴-۱۶۹)، ۱۲سطر ، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۴۰-۶۷۳]

۶. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** با وجود نقصان و ناتمامی جز این نیست که خواننده و شنونده از آن بهره یابند ... هر در که باسرار حقیقت سفتم ×× دانم نبود شغل بجز گفتاری

خط: نسخ، کا: محمد صالح قزوینی، تا: ۱۱۱۴ق؛ مجدول و مذهب؛ تملک: خانلر میرزای احتشام الدوله؛ امیرزاده ابراهیم میرزا به تاریخ ۱۳۸۴ق آنرا بمحمد صالح مداح مشهور به مداح چونی بروجردی اهداء نموده؛ مهر: «احتشام الدوله»، «علی الموی»، «عبده صالح مداح»، «محمد مهدی الطباطبائی»، «علی بن مهدی الحسینی»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۲۳۶گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۳-۱۳۸۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۰۷

آغاز: برابر

مشتمل بر باب (فی الدول و علامات اقبالها و ادبارها و زوالها و انتقالها و ما قاربها)؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: رجب۱۱۱۵ق؛ مجدول، دارای سرلوح؛ جلد: تیماج، ۱۷۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱۴-۹۶]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۹۶
باب نهم تا سیزدهم؛ خط: نسخ، کا: محمد نصیر بن ملامحمد اصفهانی، تا: ۵ جمادی الاول۱۱۱۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ زیرنویس فارسی، مجدول؛ جلد: تیماج، ۳۱۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۹-۱۹۵]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۲ و ۲۳۲۰ عکسی
آغاز: الحمدلله الکبیر الجبار المتکبر القهار و الصلاة علی نبیه و آله الاطهار، این باب بیان مذمت کبر است
باب بیستم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۰ق؛ ترجمه فارسی زیرنویس سطر ها، مجدول، دارای سرلوح رنگین؛ تملک: محمد معصوم بن محمد آقا؛ جلد: تیماج، ۱۲۸گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۵۰۹] و [عکسی ف: ۶-۳۷۵]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۰۴
باب چهارم است ص ۱-۱۴ آن مقدمه منظوم این کتاب است و خود آن در ص ۱۵-۲۶۸ است، در هامش ص ۱۷-۲۵ بندی است در سرگذشت ذو القرنین به فارسی از تفسیر بهائی و جز آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۱ق؛ مجدول، محشی با نشان «منه سلمه الله»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۳۴گ، ۱۲سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۱۶-۵۴۷]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۴۸۹
جلد پنجم کتاب و موافق شماره ۱۵۰۰ همین کتابخانه می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: کاظم بن نقی قزوینی، تا: صفر۱۱۲۴ق؛ مجدول، مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج، ۱۱۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۴-۲۷۱]

۱۲. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، تا: ۱۲۱۸ق [میراث اسلامی: ۵-۵۶۹]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۰۸
باب قضاء حوایج مؤمنین که باب نوزدهم از جلد پنجم کتاب می‌باشد؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: دهه آخر جمادی الثانی۱۲۲۱ق؛ ترجمه فارسی بین سطر ها؛ جلد: تیماج، ۳۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۶-۱۷۲]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۷۵
از باب ششم و آغاز کم دارد؛ خط: نستعلیق، کا: ادیب دیلمی، محمد ناصر، تا: یک‌شنبه پایان محرم۱۳۱۱ق؛ جلد: مقوا، ۱۰۵گ، ۲۲ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۶-۲۵۴]

۱۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۰۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲ [نشریه: ۲-۱۳۲]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** زانم نبود شغل بجز گفتاری ... انشاءالله تعالی
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۸۵]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۱۹۹
آغاز: حمد و سپاسی که جنود نامعدودی معتکفات معابد فلک و صاحبان مفاخر نحن نسبح بحمدک و نقدس لک؛ **انجام:** از کمال شفقت و مرحمت او بر رعیت خبر میدهد که قالت نملة یاایها النمل ادخلوا مساکنکم.
از باب ششم تا باب هشتم می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ مجدول، دارای سرلوح زرین؛ جلد: تیماج، ۱۸۵گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۲۱-۱۷۳]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰۱۸
آغاز: الحمدلله علی ما اولانا من سوابغ نعمه بسوابق کرمه؛ **انجام:** عالم ز تجلی بر عارف طورست ×× آفاق سراسر ز صفا پرنورست / تابیده بهرذره فروغ خورشید ×× این شعشعه را هر که نبیند کورست
شامل چهار باب اول کتاب است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ترجمه در زیر سطور، محشی، مجدول، مذهب؛ ۵۳۸ص، ۷-۱۴سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۶-۱۶]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۹
آغاز: آغاز مقدمه عربی: الحمدلله علی ما أولانا من سوابغ نعمه بسوابق کرمه و له الثناء علی ما عرفنا من سنایا سننه و بوالغ حکمه.آغاز مقدمه فارسی: الحمدلله الذی أوضح لنا مناهج الهدی و الایمان ... اما بعد بعرض اخوان دینی و خلان یقینی میرساند؛ **انجام:** عالم ز تجلی علی چون طور است ×× آفاق سراسر از صفا پر نور است / تابیده بهر ذره فروغ خورشید ×× این شعشعه را هر که نبیند کور است
جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مصحح؛ مهر: «عبده الراجی یحیی» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۲۱۰گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴-۳۰۳]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۰
آغاز: حمد و سپاسی که جنود نامعدودی معتکفات معابد فلک و صاحبان مفاخر نحن نسبح بحمدک و نقدس لک؛ **انجام:** از کمال شفقت و مرحمت او بر رعیت خبر میدهد که قالت نملة یاایها النمل ادخلوا مساکنکم.
جلد پنجم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۴۶گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴-۳۰۵]

۲۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۰۵۱
آغاز: وبهر کس که شریک سازد در عبادت به خدای برحق خدای دیگر را الخ
باب پانزدهم از این کتاب است مشتمل بر شرح خطبه قاصعه می‌باشد؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ بر اولین صفحه موجود از طرف مرحوم اعتضاد السلطنه این نسخه به نام «شرح خطبه قاصعه به انضمام صد کلمه وشرح آن» معرفی گردیده و برحاشیه دومین صفحه به نام «شرح کلمات حضرت امیر ع» وقف و در دفاتر سابق کتابخانه نیز بدین نام ثبت گردیده وپس ازاتمام شرح وترجمه کلمات وعبارات این باب مؤلف و شارح خاتمه‌ای درحدود ۷۴ بیت درآخر آن گذارده واتمام مجلد پنجم را ضمناً تذکر می‌دهد؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: تیماج، ۹۰ص، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲-۱۱۲]

● **نظم الفرائد** / علوم قرآن، بدیع / عربی

naẓm-ul farā'id

رساله‌ای است در «اعاریب بدیعه ... محتوی مشکلات آیات و معضلات ابیات بحسب اعراب و معانی ...»، به نثر فنی عربی (بیشتر در مقدمه) که نخست به تفسیر سوره فاتحه پرداخته، و آن را به خواهش برخی از دوستان بر سبیل استعجال به سواد آورده است.

همدان؛ بحرالفضائل؛ شماره نسخه: ۸/۷

آغاز: بسمله، الحمد لله معطی الداع اذا سئله و دعاه و مجیب المضطر اذا نجعه و عاه؛ **انجام:** و سعة البال من تسوید نموذج المقال لتراکم مالی من الاشغال و رکوبی علی جناح الارتحال و السلام علی اولیاء الله ذی الاکرام و الجلال.

کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ نسخه دستنویس مؤلف است با یادداشت وی به فارسی در کرانه برگ اول و دارای خط‌خوردگی‌ها است، عنوان رساله از آنجاست که مؤلف نوشته پس از پایان کتاب آن را بدین نام خواهد نامید؛ جلد: تیماج، ۱۴۸گ، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [رشت و همدان: ف: -۱۶۶۹]

● **نظم الفرائد فی تهذیب العقائد** / کلام و اعتقادات / عربی

naẓm-ul farā'id fī tahḏīb-il 'aqā'id

مفتی، محمود

moftī,mahmūd

رساله‌ای درباره مسأله خلق افعال عباد، با نقل عبارت‌های بعضی از علمای کلام، در یک «مقدمه» و سه «عقد» و یک «خاتمه»: المقدمة: فی تعریف الاختیار و بیان ما فیه النزاع؛ عقد ۱.فی التمیز بین المذاهب المشهورة؛ عقد ۲. فی أن الاختیار الجزئی هل هو مخلوق أم لا؛ عقد ۳. فی ماهیة الکسب؛ الخاتمة: فی القضاء و القدر و أحوال الشقی و السعید.

آغاز: الحمدلله الذی هدانا للاسلام و جعلنا من أمة محمد خیر الانام و وفقنا بلطفه للعقائد الحقة فی علم الکلام.

انجام: و الحمدلله الکبیر المتعال و صلی الله علی محمد أفضل الرسل و علی آله خیر الال.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: مقوایی، ۲۸گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱۱-۳۶۸]

● **نظم الفصول الاربعة** / هیئت / عربی

naẓm-ul fuṣūl-il arba'a

یافعی، عبدالله بن اسعد، ۶۹۸ - ۷۶۸ قمری

yāfe'ī,'abd-ol-lāh ebn-e as'ad (1299 - 1367)

در شناخت ماه‌های رومی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۸۷/۴۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۲۳۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ابعاد متن: ۱۳×۲۳، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۶-۵۳۲]

←نظم الفصیح ←کتاب الفصیح المنظوم

● **نظم الفوائد الصمدیة** / نحو / عربی

naẓm-ul fawā'id-iṣṣamadīya

وابسته به: الفوائد الصمدیة؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰ق)

از حسن علی. رساله منظوم و کوتاه در نظم محتوایی رساله «الفوائد الصمدیة» اثر بهاءالدین محمد عاملی که جهت تسهیل در آموزش و یادگیری مطالب سروده شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۴۹/۱

آغاز: قال سمی المرتضی و المجتبی ×× معتصماً بالادباء و النجباء؛ **انجام:** ما تطلعت شمس النهار ابرجا ×× و طلع البدر المنیر ابرجا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۷گ (۸۴پ-۱۲۰ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۳/۱-۹۲]

←نظم القرآن ←تجوید القرآن
←نظم قانون ←طب منظوم

● **نظم قدوری** / فقه، شعر / فارسی

nazm-e qodūrī

ناظمی، درویش محمد

nāzemī, darvīš mohammad

مؤلف در این منظومه مسائل فقه حنفی را از کتاب«قدوری» و «وقایة الروایة» به نظم کشیده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۳۵/۲۵

آغاز: آغاز دیباچه: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوةوالسلام علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه اجمعین اما بعد بر رأی منیر ارباب بصیرت و ایقان واضح و مبرهن است؛ آغاز نظم قدوری: ابتدا می‌کن بنام اله×× و له الحمد لا اله سواه / قادر وحی و لایموت و احد ×× الذی لم یلد و لم یولد؛ **انجام:** از سر صدق و از ره اخلاص ×× فاتحه خواند و دگر اخلاص / در نماند برروز باز پسین ×× بحق و حرمت رسول امین

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحمن بن عبدالکریم حسینی خوافی، تا: دوشنبه ۲۷صفر۱۱۱۳ق؛ جلد: تیماج، ۴۳گ (۱۳۲پ-۱۷۴پ)، ۱۶سطر [ف: ۳۷-۳۹۶]

● **نظم القناعة فیمن روی له الجماعة** / رجال، شعر / عربی
naẓm-ul qanā'a fī-man ruwīya lah-ul jamā'a
ابن بردس، اسماعیل بن محمد، ۷۲۰ - ۷۸۶ قمری
ebn-e bardes, esmā'īl ebn-e mohammad (1321 - 1385)
منظومه‌ای است در رجال حدیث به ترتیب حروف معجم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷/۱عکسی
آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم.الحمد لله القدیم الأزلی ×× ذی العز و القدرة و التطول ... / و هذه ارجوزة منتظمة×× جریدة عاریة عن ترجمة / أذکر فیها من رویالجماعة ×× حدیثه فی هذه الصناعة / رتبتها علی حروف المعجم ×× لیسهل الکشف لمن لم یعلم؛ **انجام:** والحمد لله علی تمامه×× ثم ثلاة الله مع سلامه ... و آله و صحبه و من قفا ×× آثارهم مشربهم عذب صفا
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۴۵۸ (فهرس المخطوطات العربیة فی مکتبة تشتربیتی، ترجمه محمود شاکر سعید ۲۶۸/۱)؛
خط: نسخ، کا: محمد بن احمد بن موسی الکفیری، تا: قرن ۹؛ ۱۴ص (۲-۱۵)، ۱۹سطر [عکسی ف: ۴-۲۸۵]

● **نظم القواعد الاحکام = ارجوزة فی الفقه** / فقه، شعر / عربی
naẓm-ul qavā'id-ul aḥkām = urjūza-un fi-l fiqh
وابسته به: قواعد الاحکام فی معرفة (مسائل) الحلال و الحرام؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)
قواعد الاحکام علامه حلی را به نظم کشیده که در این نسخه تنها بخشی از ابتدای کتاب طهارت موجود است. این نسخه به دست ناظم تصحیح شده و نسخه دیگری از آن به دست نیامد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۷۴۴
آغاز: بسمله.نحمد من علمنا القواعدا ×× وصاننا عن الوقوع فی الردی ... / و بعد فالعبد الضریر السائل ×× من ربه البصیر و هو أمل / یقول للذی عنی التفقها ×× و صرف الاوقات فی ان یفقها / لما تدربت بلا سآمه ×× قواعد الأحکام للعلامه / الفیته محتوی الفوائد ×× مشتملا لنادر الفرائد / اردت نظمه لطالب الرشد ×× اسئل توفیقا من الله الاحد ... / الغسل بالماء لدی الاصحاب ×× طهارة و المسح بالتراب؛ **انجام:** ثم بماء الحرض و السدر×× یغسل فرجه کذا فی النثر / یدیه ایضا و کذاک نوصیه ×× له علی روایة مقتضیه
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح از مؤلف؛ جلد: تیماج، ۴۲گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۴۴-۳۸]

● **نظم القوافی** / عروض و قافیه، شعر / عربی
naẓm-ul qawāfī
حسینی خراسانی، محمد بن حسن، - ۱۳۲۲ قمری
hoseynī xorāsānī, mohammad ebn-e hasan (- 1904)
منظومه‌ای است در عروض وقافیه مشتمل بر ۱۰۰بیت.
چاپ: ایران، مشهد، بی ناشر، ۱۳۱۷ قمری، سنگی، جیبی

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۰۹/۶
آغاز: أحمد من صل علی محمد ×× و آله لاعن کل ملحد / وبعد فاحفظن نظم القوافی ×× فی علمی العروض والقوافی؛ **انجام:** والحمدلله علی التمام ×× بمن دجا القزوین بالختام
خط: نسخ، کا: محمد تقی بهبهانی، تا: ۲۷جمادی الاول۱۲۹۱ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج، ۳گ (۹۸-۱۰۰پ)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۱]

←نظم کبری > اخلاق ملوک
←نظم کبری > کبرای منظوم
←نظم کبری > دستابر (ترجمه)

● **نظم کبری در منطق** / منطق، شعر / فارسی
nazm-e kobrā dar manteq
عنوان نگار، تقی بن محمد، ق۱۴ قمری
'onvān-negār, taqī ebn-e mohammad (- 20c)
وابسته به: کبری در منطق =الرسالة الکبری فی المنطق؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰-۸۱۶ق)
تاریخ تألیف: رمضان ۱۳۴۱ق
نظمی است بدون تفصیل مانند اصل در چند «فصل».

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۶/۲
آغاز: حمد بیحد مر خدائی را نخست×× که بنامش نامها گردد درست / آنکه از فضلش دو عالم روشن است×× هیکل خاکی زفضلش گلشن است؛ **انجام:** از خدا خواهد بصدق عنوان نگار×× دنیی و عقباش بخشد کردگار
خط: نستعلیق خوش، کا: دبیر اعلم، تا: ۲۷ رمضان۱۳۴۱ق؛ جلد: مقوایی، ۲۴گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱-۲۳۶]

● **نظم کشف الاستار** / کلام و اعتقادات، شعر / عربی
naẓm-u kašf-il astār
آل کاشف الغطاء، محمد حسین، ۱۲۹۴ - ۱۳۷۳ قمری
āl-e kāšef-ol-qatā', mohammad hoseyn (1877 - 1954)
وابسته به: کشف الاستار عن وجه الغائب عن الابصار؛ نوری، حسین بن محمد تقی (۱۲۵۴-۱۳۲۰ق)
نظمی است بر «کشف الاستار عن وجه الغائب عن الابصار» محدث نوری که چون اصل کتاب رد بر قصیده‌ای در انکار وجود حضرت ولی عصر بوده، کاشف الغطاء نیز جواب آن را به نظم کشیده است.
[الذریعه ۲۲۲/۲۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۶۰/۲

آغاز: بعد حمد الله و ثنائه و الصلاة علی انبیائه و اولیائه ... انه وردت الینا فی هذه الایام؛ آغاز قصیده: بنفسی بعید الدار قربه الفکر ×× و ادناه من عشاقه الشوق و الذکر

نسخه اصل: کتابخانه شبستری ـ تهران؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ ۲۰ص (۱۹۵–۲۱۴) [عکسی ف: ۳-۴۴۶]

● **نظم کلمات پیامبر اکرم** / شعر، حدیث / فارسی

nazm-e kalamāt-e payāmbar-e akram

ندیمی، ق۹ قمری

nadīmī (- 15c)

گفتارهای کوتاه حضرت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را مانند منظومه سابق هر کلمه‌ای را در دو بیت به بحر خفیف به نظم کشیده است با دیباچه‌ای منظوم. نویسنده کتاب ندیمی است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۹/۲

آغاز: نظم کردم بفارسی ظریف ×× آن احادیث را به بحر خفیف / همه در لفظ پاک و معنی خوب ×× بعبارات دلکش مرغوب؛

انجام: زدن چشم و زشتی گفتار×× راندن شهود و خطای زبان

خط: نستعلیق خوش، کا: نظام الدین سعد الملک عطار، تا: جمادی الاول۹۶۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۳۷گ (۵۳ر–۸۹پ)، ۹سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱-۲۵۴]

←نظم گزیده ←تذکره ناظم

● **نظم گزیده** / ادبیات / فارسی

nazm-e gozīde

مینا سپاهانی، صادق بن محمد صالح، ۱۰۱۸ – ۱۰۶۱ قمری

mīnā sepāhānī, sādeq ebn-e mohammad sāleh (1610 - 1651)

تاریخ تألیف: ۱۰۳۶ق

اسامی شعرا را به ترتیب حروف تهجی، در ۲ «باب» و هر بابی را با ۲ فصل آوردهاست، از هر شاعری چند بیت اشعار معروف او را آورده است.

[الذریعة ۱۱۶۲/۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۰۵/۱

آغاز: سر تا سر کائنات حمدست و ثناست ×× الله الله چشم بیننده کجاست؛ **انجام:** این چند بیت را بر سبیل نمودار، از جمله غزلیات او برگزیده، در سلک ترقیم کشید

خط: نستعلیق تحریری، کا: حاج عبد الله ثقة الاسلامی، تا: ۵ اسفند سال۱۳۱۹ق؛ مصحح، در آن اشعار را نیاورده و ارجاع داده؛ کاتب در پایان رساله می‌نویسد این نسخه از روی نسخه شماره ۱۴۰۸ استنتاج و مقابله شد و چنانچه ملاحظه می‌شود تمامی کتاب دراختیار نبوده و برگهای نسخه پراکندگی دارد؛ ۱۱گ (۱-۱۱)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۲۸-۴۶۴]

←نظم اللآلی ←نظیم اللآلی
←نظم لالی ←عقد لئالی

● **نظم اللآلی** / کلام و اعتقادات / ترکی

nazm-ol la’ālī

رضایی، ق۱۱ قمری

rezāyī (- 17c)

تاریخ تألیف: ۱۰۹۴ق

منظومه‌ای است در سیصد و چهل و نه بیت، در اعتقادات اهل سنت به روش مذهب ابو حنیفه.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۰/۱۵

آغاز: کلیله بسمله گلزار علمک ×× رواجی رونقی بازار علمک / صدارت خصلت نظم الهی×× اقالیم کلامک پادشاهی؛ **انجام:** اذا أحسست فی لفظی قصوراً×× و وهناً فی التوصل للمعانی / فلا تنسب بنقصی ان رقصی×× علی مقدار تنشیط الزمان

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۲۴۵ق، جا: دیموته توقات مدرسه تکیه؛ جلد: مقوایی، ۹گ (۱۵۴ر–۱۶۲پ)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴-۲۹۲]

● **نظم اللآلی** = **العلوی** = **تصریف علوی** = **ارجوزة فی الصرف** / صرف / عربی

naẓm-ul la’ālī = ‘alawī = taṣrīf-i ‘alawī = urjūza-un fi-ṣṣarf

نیریزی، قطب الدین محمد، ۱۱۰۰ – ۱۱۷۳ قمری

neyrīzī, qotb-od-dīn mohammad (1689 - 1760)

منظومه مفصلی است در صرف که ناظم به نام فرزندش علی سرود و به همین جهت نامش را تصریف علوی گذارده است. ناظم در آغاز قطعه‌ای در ۳۲ بیت در فهرست مطالب منظومه آورده است، اما نتوانسته آن را تمام کند، سپس فرزندش سید علی آن را تمام کرده و مبحث معتل العین و معتل اللام و معتل الفاء و اللام و مهموز را به آن افزوده است.مشتمل بر «مقدمه»، دو «مقاله» و «خاتمه».

آغاز: آغاز فهرست: ضابطة فی فهرس التصریف×× بنهج ما نظمت فی تألیف / اتلو علیکم اولا مقدمة×× ثم مقالتین ثم الخاتمة؛ آغاز منظومه: الحمدلله الحمید فی الازل ×× صرف فی القرآن من کل مثل / من علی الاکارم الهداة×× بقوله نصرف الآیات

انجام: یعرفها من حصل الدرایة×× و ان فی مسطورنا کفایة
چاپ: گنجینه بهارستان، الادب العربی۱، مسلسل ۴، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۱ش، با تصحیح محمد باهر؛ ایران، سنگی، بی ناشر، ۱۳۱۶ق، وزیری
[الذریعة ۲۲۷/۲۴ ش ۱۱۶۹؛ الادب العربی ۲۴۵/۱-۳۵۱]

۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۴۶/۳
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ محشی زیاد که شاید از ناظم باشد؛ ۱۱۵گ (۷پ-۱۲۱ر)، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۳-۹۴]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۶۲/۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: وقار شیرازی، احمد بن محمد شفیع، تا: ۱۲۹۷ق؛ ۱۶گ (۲۵۳پ- ۲۶۸ر)، ۲۶سطر ، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۲۷/۲-۴۲]
۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۲۳۵/۳-۵۶/۸۵
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۶۵گ (۱۸-۸۲)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵-۲۹۲۸]

● **نظم اللآلی = در اللآلی = نظم در اللآلی** / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی
nazm-ol la’ālī = dorr-ol la’ālī = nazm-e dorr-ol la’ālī
حسینی لاهیجانی، محمد بن احمد، ق۱۲ قمری
hoseynī lāhījānī, mohammad ebn-e ahmad (- 18c)
تاریخ تألیف: ۱۱۰۳ق
مشتمل است بر کتب: کتاب علم (دارای دو فصل)؛ کتاب توحید؛ کتاب حجت؛ کتاب معاد؛ کتاب ایمان و کفر؛ کتاب ذکر و دعا و قرآن؛ کتاب طهارت حاوی (دوازده فصل)؛ کتاب صلات (هفدهفصل)؛ کتاب صوم (دو فصل)؛ کتاب مس و زکات (سه فصل)؛ کتاب حج؛ کتاب جهاد (سه فصل)؛ کتاب امر به معروف و نهی از منکر (دو فصل)؛ کتاب عقود؛ کتاب تجارت (پنج فصل)؛ کتاب رهن؛ کتاب ضمان؛ کتاب صلح و هبه و ابراء (سه فصل)؛ کتاب شرکت؛ کتاب مزارعه و مساقات؛ کتاب عاریه؛ کتاب اجاره؛ کتاب وکالت؛ کتاب وقوف و صدقات؛ کتاب وصایا دارای (پنج فصل) در این کتاب علامه به ۷۰۰ سؤال در موارد مذکور پاسخ داده و توسط محمد بن احمد حسینی لاهیجانی گردآوری و تنظیم شده است. لاهیجانی در مقدمه می‌گوید: «مخفی نماند که در اکثر مواضع که سؤال و جوابی با هم به نظر رسیده هر دو را به نقل و مصدر به سؤال و جواب نموده، و در هر مسأله‌ای که جواب تنها مضبوط بوده اگر بدون ملاحظه سؤال مطلب وضوحی داشت معنون به مسأله گردانیده، والا سؤالی مناسب جهت آن تفحص نمودیم باز مصدر به سؤال و جواب مباحث. و هر چه به خط شریف دیده به علامت «بخطه» و اگر مهر شریف ملاحظه نموده به علامت «محل مهر»و اگر مضمونی در حضور این حقیر مذکور و تصدیق و تقریر آن را خود استماع نموده و به علامت «سمع» ممتاز گردانید، و ماسوای اقسام ثلاثه را که به محض ملاحظه سوادهای معتبره مناط اعتماد بوده عاری از علامت گذاشت. و اگر سؤالات متعدده قریبة المضمون در اوقات مختلفه اتفاق افتاده و اجوبه آن به اجمال و تفصیل و یا به تغییری قلیل تفاوتی داشت اکتفا به ذکر یک سؤال و اجوبه متعدده را در تلو آن از یکدیگر ممتاز ساخته در سلک تحریر درآورده و به دستور کتب مؤلفه در اصول و فروع مسائل مربوط به هر باب را به عنوان کتب و فصول و ارکان و مباحث از یکدیگر امتیاز داد.»
آغاز: بسمله، الحمدلله مجیب دعوة المضطرین ... اما بعد: بر الواح ضمایر صافیه برادران ایمانی و خلان روحانی و خواطر زاکیه ...
انجام: جواب فوری است مکر از موضی تجویز تأخیر بشود و الله تعالی یعلم
چاپ: قم، ۱۴۱۱ق
[الذریعة ۲۲۶/۲۴ و۲۲۷؛ تلامذة المجلسی ۵۸؛ ریاض العلماء ۲۴/۵؛ فهرستواره فقه فارسی ۸۰؛ کتابشناسی مجلسی ۳۰۷؛ مقدمه‌ای بر فقه شیعه ۲۶۱-۲۶۲]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۴۵/۳
آغاز: کتاب علم و در آن دو فصل است فصل اول در استنباط و استدلال سؤال علوی که موقوف علیه استدلال است؛ **انجام:** رمیان دو کس مشاع باشد که چنانچه شرکار زیاد برد و شریک باشند شفعه نمی باشد.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، با خط خوردگی و اضافات؛ ۲۳۵گ (۲۹پ-۲۶۳ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۲]
۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۲۹۲
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۰۷]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۰۸
آغاز: ابرابر؛ **انجام:** توقع ازوردان سفینه نجات آنکه این غریق بحر عصیان را به دعای خیر دستگیری نمایند و الحمد لله.
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی، مقابله شده با نشان «بلغ قبالاً علی ابلغ وجه»؛ جلد: تیماج، ۱۱۲گ، ۲۵سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۳۲-۲۹۶]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۴۷/۱
آغاز: هلاک او گردد که با عدم ظن هلاک باید محاربه کند بنابر مشهور و اگر غرض از محاربه عرض او باشد؛ **انجام:** حیوانات را به آتش سوختن خوب نیست و اگر در میان جامعه باشد و به آب گرم بشویند ظاهراً قصور ندارد و شبهه به خاطر ندارم.
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ ۱۱۳گ (۱-۱۱۳)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۲-۳۹۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۹۵/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۳۴گ (۳۶پ-۶۹پ)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲۰-۳۲۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۳۳ و ۱۸۷۵عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** این بی بضاعت غریق بحر عصیان را بدعای مغفرت و قوه ایمان یادآوری و دستگیری نمایند.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ لاهیجانی در خاتمه این کتاب فهرست جالبی از تألیفات علامه مجلسی ارائه کرده و تعداد ابیات هر یک از رساله‌ها را برشمرده و در پایان نتیجه گرفته که علامه مجلسی تقریبا در هر سال از عمر مبارکش ۲۹۰۰۰ بیت مرقوم فرموده است، در پایان نسخه قصیده ای فارسی در تقریظ کتاب مولانا درویش محمد مؤمنای لاهیجانی متخلص به سائل نیز؛ جلد: تیماج، ۱۳۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۱۳۴] و [عکسی ف: ۵-۳۰۲]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۴۹
خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد طاهر، تا: ۱۰ شوال۱۱۰۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۸۲گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۲]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۰۸۷ و ۲۱۲۴/۱ عکسی
آغاز: انوار الاقبال قلبه الملکوتی مشکوة أنوار العرفان صدره القدوسی ... نور عین الاعیان و نور شجر الاحسان؛ **انجام:** توقع از واردان سفینه نجات آنکه این غریق بحرعصیان رابدعای خیر دستگیری نمایند ...
خط: نستعلیق، کا: علینقی میرزا محمد حسینی بارازی، تا: سلخ ربیع الاول۱۱۲۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ پس از کتاب سؤال و جواب بسیاری است الحاقی گویا از علامه مجلسی؛ جلد: تیماج، ۱۲۴گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۶-۹۴] و [میراث شهاب: س۱۸ش۱-۶۸]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۹۶۷۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابن محمد طاهر حسینی بروسانی، تا: ۱۱۲۹ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۱۱۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۱/۱-۵۹۴]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۰۱۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابن محمد طاهر حسینی بروسانی، تا: ۱۱۲۹ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۱۱۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۳-۲۷۹]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۱۱
آغاز: کتاب نظم اللوالی (کذا فی الاصل) من تصانیف ابن احمد الحسینی محمد اللاهیجی، بسمله، الحمدلله مجیب دعوة المضطرین؛ **انجام:** این بی بضاعت غریق بحر عصیان را بدعای مغفرة و قوة ایمان یاد آوری و دستگیری نمایند.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۳۹گ، ۱۴سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۵-۱۱]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۱۹-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۸۰]

۱۲. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۳۵۵
بی‌کا، تا: ۱۱۳۰ق؛ نسخه دارای ضمایم متعدد و نفیس [اوراق عتیق: ۱-۲۵۸]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۰۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** این بی بضاعت غریق بحر عصیان رابدعای ... و قوت ایمان یاد آوری ودستگیری نمایند
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد ولی خراسانی، تا: ۲۰جمادی الثانی ۱۱۴۳ق؛ مصحح، محشی، مجدول، دارای سرلوح مختصر رنگین؛ جلد: تیماج، ۱۶۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۲]

۱۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۶۱۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** جواب حیوانات را به آتش سوختن خوب نیست و اگر در میان جامه باشد و به آب گرم بشویند ظاهرا قصور ندارد و شبهه ای بخاطرم نمی رسد (تمت)
با عنوان «سوال و جواب» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۲۶۳ق؛ ۲۲سطر ، قطع: ربعی [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۱۳۲]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۵۸۱
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۱۷
خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد بن محمد علی، تا: ۱۶ رمضان۱۱۹۰ق؛ ۱۵۰گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۲]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۹۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** جواب: حیوانات به آتش سوختن خوب نیست و اگر در میان جامه باشد و به آب گرم بشویند ظاهراً قصور ندارد و شبهه به خاطر ندارم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱. رمضان۱۲۱۹ق؛ ظاهراً از نسخه سید عباسعلی حسینی واسطی بلگرایی مکتوب در ۲۵ شوال ۱۱۰۳ استنساخ شده؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ ۱۷۲گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۳-۲۷۸]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۳۵۵۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** جواب: حیوانات به آتش سوختن خوب نیست و اگر در میان جامه باشد و به آب گرم بشویند ظاهراً قصور ندارد و شبهه به خاطر ندارم.
خط: نستعلیق، کا: محمد رضا حسینی خلیفه، تا: ۲۵ ربیع الثانی۱۲۲۳ق؛ جلد: تیماج، ۳۹گ، ۲۸و۲۹سطر ، اندازه: ۱۵/۳×۲۱سم [ف: ۲۱/۱-۵۹۳]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۰۶۶
آغاز: نیز بهره حاصل گردد و آن را به در اللآلی موسوم ساخت؛

انجام: جواب: حیوانات به آتش سوختن خوب نیست و اگر در میان جامه باشد و به آب گرم بشویند ظاهراً قصور ندارد و شبهه به خاطر ندارم.

خط: نستعلیق خفی، کا: مهدی اصفهانی، تا: شعبان۱۲۳۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: حسین سلطانی گرد فرامرزی، تیر ۱۳۷۶؛ جلد: تیماج مذهب، ۶۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲۱/۱-۵۹۳]

۲۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۶۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** جواب. حیوانات را بآتش سوختن خوب نیست و اگر در میان جامه باشد و بآب گرم بشویند ظاهرا قصور ندارد و شبهه بخاطر ندارم. تمت.

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: ۲۸ ربیع الاول ۱۲۶۳ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: مقوا، ۵۱گ، ۲۲ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۷۲۸]

۲۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۳۵۵

آغاز: بسمله ... ذوی القربی و اولی النهی و مصابیح الدجی و ... اما بعد قاصر از نیل معالی و معانی ... (بعد از ۵ برگ) کتاب علم و در آن دو فصل است فصل اول در طریقه استنباط و استدلال، سوال علومیکه موقوف علیه استدلالست چه علوم است و بچه قدر ؟؛ **انجام:** صورت خط جامعه ره باینجا ختم شد عقد لئالی بی شبهه و مثال با تشویش بال و وفور اشغال بتاریخ بیست و هشتم شهر ذیحجة الحرام سنه ۱۱۰۳ هـ ق، از هجرت سید انام علیه الصلاة و السلام و ختامه مسک و فی ذالك فلیتنافس المتنافسون امید از ... بدعای خیر دستگیری نمایند و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین ...

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، ۱۳ و ۱۸ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۴۲۳]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** بنابر قول بعضی علما محتمل است که دست ... از کلام علمای شریعت بر این قلیل البضاعه ظاهر ...

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «عبده الاقل علی اشرف» (بیضوی)؛ ۱۳۲گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۷-۱۲۰]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۴۶/۱

آغاز: ... و خواطر زاکیه سررشته داران نظم لئالی معانی تصویر ... (پس از دو صفحه) این بی بضاعت ... مامور کرده که آن در گرانمایه به نحوی در سلک کتب و فصول و ارکان و مباحث به عنوان فروع و اصول منتظم سازد ... و آنان را به نظم اللئالی موسوم ساخت؛ **انجام:** آخوند مرحوم سعی بلیغ در هم رسانیدن چهارصد اصل نموده تا آنکه دویست و کسری از آن جمله به هم رسانیده و از راه اینکه به طریق سابق تلف نشود مجموع را در این کتاب جمع نموده و مشکلات حدیث را توضیح نمودند تا واضح باشد.

بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: میشن، ۱۲۳گ (۳ر-۱۲۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۳۸۲]

● نظم اللآلی / شعر، اصول فقه / عربی

nazm-ol la’ālī

قائنی، اسماعیل بن جعفر، ق۱۳ قمری

qā’enī, esmā‘īl ebn-e ja‘far (- 19c)

کتاب منظومه‌ای است به بحر رجز در ۹۴۲ بیت حاوی امهات مباحث علم اصول از قبیل: «فی بیان حد هذا العلم و فایدته و موضوعه و حد الفقه، فی حد اللغة وضع الدلالة الذاتیة و عدم اثبات اللغة بالقیاس و الدلیل العقلی، فی تعریف الکلی و الجزئی و المتواطی و المشکک، فی بیان الحقیقة و المجاز، فی بیان التبادر، فی بیان الاطراد و عدمه من امارات الحقیقة و المجاز، فی اثبات الحقیقه المتشرعه، ... فی ان صیغة الامر حقیقة فی ای شی، فی بیان نزاعهم فی المقدمة الواجب ... الخ». ناظم در بیت آخر به نام آن تصریح نموده است.

آغاز: بسمله قال اسماعیل هو بن جعفر ×× قد حق حمدی للاله الاکبر / مجاوز اعن مبلغ خص وعم ×× غیر مقید بما قل وجم ... / ونظمی الاصول نظماً حسناً ×× لینفع الذی علا ومن دنی ...

انجام: عنا خصوصا بعد ما البعض ادعی×× ان اتفاقنا علی ذا وقعا/ لما انتهی بعونة جل علا ×× نظم اللئالی اسماله قد جعلا

[الذریعة ۲۲۴/۲۴ و ۴۵۷/۱]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۰۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و جایز فی غیر هذا المسئلة- رجوعه لغیر من قد مسئلة

این نسخه شامل ۸۸۱ بیت است و تا عنوان «فی ان المقلد اذا قله مجتهدا فلم یجوز رجوعه الی غیر» را داراست و نسخه با عنوان «منظومه» معرفی شده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از مؤلف با رمز «منه ره»، ؛ واقف: شیخ محمد رضا قائمی، اردیبهشت ۱۳۴۱؛ جلد: مقوا، ۳۹گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۶-۵۰۱]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۱۲

آغاز: یکون سنة اذا کان حصل ×× من خبر الا ففی العقل دخل؛ **انجام:** برابر

تذکر: نام مؤلف با تطبیق انجام تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: حوزة بن حسین پیکانی، تا: ۲۴ رجب۱۲۲۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی از ناظم؛ ۹۴ص [عکسی ف: ۴-۳۲۵]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۶۸۶

آغاز: یکون سنة اذا حصل ×× من خبر الاففی العقل دخل؛ **انجام:** برابر

تذکر: در فهرست مؤلف را همان کاتب دانسته که ظاهراً اشتباه است ونام مؤلف باتطبیق انجام تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: حمزه بن حسن پیکانی، تا: ۲۴ رجب۱۲۲۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ جلد: میشن، ۴۷گ، ۱۲-۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۵-۱۰۲]

۴. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱
کا: حوری، محمد بن عبدالحسین، تا: ۱۲۳۲ق، جا: طبس [تراثنا: س۲ش۴-۵۹]

۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۲۹۹/۳
آغاز و انجام: برابر؛ قول الفقیر المذنب الحقیر ×× الکاتب الراجی ذی التقصیر ...
خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه ربیع الثانی ۱۲۵۱ق [درالذریعة به عنوان تاریخ تألیف آمده است]؛ محشی با نشان «منه»؛ جلد: تیماج، ۴۱گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف مخ: ۲-۵۶۸]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۸۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد تقی، تا: ۱۲۷۵ق [رایانه]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۸۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد تقی بن علیرضا رضوی، تا: رجب۱۲۷۷ق؛ محشی از مؤلف؛ ۱۱۹گ، ۹سطر ، اندازه: ۹×۱۳سم [ف: ۱۶-۵۰۰]

● **نظم اللآلی** / شعر / عربی
nazm-ol la’ālī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۴/۷
کا: افضل، محمد بن قیصر علی، تا: ربیع الثانی ۱۰۹۸ق؛ جلد: تیماج، ۲۵سطر (۵×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۲-۲۳۰]

● **نظم اللآلی** / فقه، شعر / عربی
nazm-ol la’ālī

این منظومه که در چهارصد و هفتاد و یک بیت نظم شده، احکام ارث و طبقات وارثان را در چند باب طبق مذهب شافعی به نظم کشیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۵۸/۳
آغاز: لرب العلا حمد تضوع مندلا ×× و شکر لما أولاه ثم علی الولا / اصلی علی خیر الأنام محمد ×× و أزواجه و الآل و الصحب مکملا؛ **انجام:** و من بعدهم یبدو شذی نشرها علی×× ائمة أهل العلم و الصفوة الملا
خط: نسخ، کا: عبدالقادر بن محمد ابوالنور کیالی، تا: ۱۲۶۲ق؛ ۱۷گ (۳۱پ-۴۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱-۳۱۵]

● **نظم اللآلی** / اصول فقه / عربی
nazm-ol la’ālī

در اصول فقه، منظوم و منثور.

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۴۷۸/۱
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مهر: «عبده میرزا عبدالله»، «یا ابا عبدالله»؛ جلد: تیماج، ۳۲گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۳سم [ف: ۳-۹۷۰]

● **نظم اللآلی** / کلام و اعتقادات / فارسی و عربی
nazm-ol la’ālī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۷۳
آغاز: بسمله، یقول العبد فی بدء الامالی؛ **انجام:** و یبقی وجه ربک ذوالجلال
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

● **نظم اللآلی بالمائة العوالی** / حدیث / عربی
naẓm-ul la’āli bil-mi’at-il ‘awālī

ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی، ۷۳۳ - ۸۵۲ قمری
ebn-e hajar-e ‘asqalānī, ahmad ebn-e ‘alī (1333 - 1449)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۶/۴عکسی
آغاز: بسمله. اما بعد حمد الله علی نعم عظمت أن یبلغ الألسن حق حمدها
نسخه اصل: کتابخانه کوپریلی در ترکیه شماره ۴۲۸ (فهرس مخطوطات مکتبة کوپریلی ۲۲۱/۱-۲۲۳)؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ۸۵۵ق [عکسی ف: ۴-۹۳]

● **نظم اللآلی در ترجمه نثر اللآلی** / شعر، شرح حدیث / فارسی
nazm-ol la’ālī dar t.-ye nasr-ol la’ālī

عادل خراسانی، عادل بن علی، ق۱۰ قمری
‘ādel-e xorāsānī, ‘ādel ebn-e ‘alī (- 16c)

وابسته به: نثر اللآلی = الدر المکنون؛ طبرسی، فضل بن حسن (۴۶۸-۵۴۸ق)
اهدا به: شاه صفی صفوی (۱۰۳۸-۱۰۵۲ق)

نثر اللئالی رساله‌ای کوتاه و مهم حدیثی است که شامل کلمات قصار علی بن ابی طالب (ع) است و بنابر قول مشهور از تألیفات طبرسی است. این کتاب که مورد توجه شعراء و ادباء قرار گرفته، ترجمه‌های منظوم متعددی از آن معرفی شده است. یکی از معروف‌ترین ترجمه‌های منظوم آن از عادل خراسانی است.هر کلمه‌ای را ناظم در این رساله در یک بیت به نظم کشیده و مجموعاً سیصد و شش بیت ترجمه سیصد و شش کلمه می‌باشد. این رساله دارای مقدمه‌ای است منظوم در چهل بیت.
آغاز: ۱: حمد بی پایان خدائی را که در ارض و سما ×× جمله ذرات گویند از دل و جانش ثنا؛ کلمه اول با ترجمه آن: «ایمان المرء یعرف بایمانه»: مؤمن کامل بپرهیزد زسوگند دروغ×× گوهر ایمان او از نور حق گیرد فروغ

۲: هر که در هر کار بسم الله الرحمن الرحیم×× گوید ایمن گردد از وسواس شیطان رجیم
چاپ: درضمن میراث حدیث شیعه، قم، مؤسسه فرهنگی دار الحدیث، دفتر اول، ۱۳۷۷ش؛ دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۰۶-۱۳۰۷، جانمازی، ۶۷ص(۱-۶۷)
[الذریعه ۱۴۱/۴؛ نسخه‌های منزوی ۳۲۸۰/۴ و ۱۷۱۰/۲؛ فهرستگان حدیث۲۰۹/۶-۲۱۱؛ دنا ۷۳۴/۱۰-۷۳۵]

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۸/۳
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** اشعار یبلغ المرء بالصدقمی رسد از صدق مرد اندر مقام اولیاء ×× ختم کن بر صدق ای عادل کلام اولیا
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الثانی ۹۰۰ق؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، دارای سه سرلوح کم کار؛ کاغذ: ترمه، ابعاد متن: ۵/۵×۱۱ [ف: ۱-۳۶۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۴۵۱/۳
آغاز: برابر۱
بی‌کا، تا: ۹۸۱ق؛ جلد: مقوایی، ۱۵گ (۱۸پ-۳۲ر)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۱۲-۴۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۷۷۰
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** کفی للحسود حسده
موجودی نسخه تا پایان حرف «ک» و ترجمه تحت اللفظی تا حرف «س» است؛ خط: نسخ مورب، بی‌کا، تا: اواخرقرن۱۱؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: کشمیری، ۲۱گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۷۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۱۹/۱
تا حرف لام آمده؛ خط: نسخ، کا: قدری، حسین بن محمد، تا: ۱۰۵۶ق؛ ۱۸گ (۳پ-۲۰پ)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲۱-۲۸۱]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۲۸
آغاز: بسمله. قال امیرالمؤمنین (ع) ... احسن الی المسیء تملکه سروریخواهی نکوئی با بدان کن ای پسر ×× تا زباغ کامرانی چینی انواع ثمر؛ **انجام:** هم السعید آخرته و هم الشقی دنیاه
کلمات این نسخه بیش از سایر نسخ و ترجمه آن تا پایان حرف عین می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخرقرن۱۲؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ جلد: مقوا، ۱۳گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۷۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۷۲/۴
آغاز: برابر۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سلخ ربیع الثانی۱۱۰۸ق؛ جلد: تیماج، ۴۰گ (۴۴پ-۸۳ر)، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۱۴-۱۵۸]

۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۱۱۱/۴
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** ختم کن بر صدق ای عادل کلام اولیاء، تمت ...
بی‌کا، تا: ۱۱۰۹ق؛ ۱۲سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۳-۸۶۱]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۲۴
آغاز: بسمله. حرف الالف: بهترین هر کلام ای نور چشم مردمان ×× هست نام خالق بسیار دان / گفت امیر المومنان سرچشمه صدق و صفا ×× شیر یزدان شاه مردان ابن عم مصطفی ایمان المرء یعرف بایمانه ... ایمان مرد را به یقین×× نشاسند جز به صدق یقین؛ **انجام:** یسعد الرجل بمصاحبة الصدیق هر که با نیک بخت یار شود×× به حقیقت که بخت یار شود.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۳گ، ۱۳ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶-۲۰۲]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۵۵/۳
آغاز: از کلام معجز نظام اسدالله الغالب علی بن ابی طالب علیه السلام احدی و تسعین و ماتین احادیث. بسم الله الرحمن الرحیم. حرف الالف. اثنی عشر حدیث. ایمان المرء بایمانه. ایمان مرد شناخته می‌شود به سوگند او.مؤمن کامل چه پرهیزد ز سوگند دروغ ×× گوهر ایمان او از نور حق گیرد فروغ؛ **انجام:** یصیر امر الصبور الی مراده. می‌گردد کار صبر کننده به مراد خواطر و خواهش او.هر که دارد صبر کارش بر مراد دل شود ×× صابران را عقبت مقصود دل حاصل شود.
مقدمه آغاز و بخشی از انجام کتاب را ندارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۷گ (۲۲ر-۴۸ر)، ۱۷سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱/۳سم [ف: ۲۹/۱-۱۵۲]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۸۹/۴
در فهرست بدون نام مؤلف است؛ کا: محمد حسین بن ابراهیم، تا: ذیحجه ۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۳گ (۳۹پ-۶۱)، ۱۵ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۱۳۳]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۸۴
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** یبلغ المرء بالصدق الی منزل الکبارمیرسد در صدق مرد اندر مقام اولیا ×× ختم کن بر صدق ای عادل کلام اولیا
خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد علی، تا: صفر۱۳۰۰ق، جا: اشتران؛ مقدمه منظوم در این نسخه نیامده و این ترجمه «هادی المضلین» نامیده شده؛ جلد: مقوایی، ۴۰گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴-۳۲۵]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۶۴-۵/۱۵۴
آغاز: بسمله قال امیر المؤمنین علی المرتضی علیه السلام گفتهای شاه مردان وامیر مؤمنان ×× یاد گیر ومبدء خویش ومعاد خویش دانایمان المرء یعرف بایمانه مؤمن کامل چو پرهیزدزسوگند دروغ×× گوهر ایمان او از نور حق گیرد فروغ؛ **انجام:** یبلغ المرء بالصدق الی منزل الکبار میرسد از صدق مرد اندر مقام اولیا×× ختم کن بر صدق ای عادل کلام اولیاء
از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، کا: محمود موسوی، تا: ۱۳۰۰ق، حسب الامر ساره خانم؛ دو برگ اول مجدول، مذهب؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۵گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۸-۴۸۰۴]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۶۰۳

آغاز: ... بطن المرء عدوه شکم مرد دشمن اوست. مردم پرخوار را بیشک عدو باشد شکم مایه خود مساز در خوردن بسیار و کم؛ **انجام:** می‌رسد از صدق مرد اندر مقام اولیا×× ختم کن بر صدق ای عادل کلام اولیا

خط: شکسته نستعلیق، کا: نصرالله خلف آقا علی خلف آقا محمد یوسف خالو حسن نراقی، تا: ۱۳۰۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، کمند اندازی؛ جلد: مقوایی، ۷۲ص، اندازه: ۱۲/۷×۲۰/۷سم [رایانه]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۵۲۱/۳

آغاز: این درج لؤلؤ که درد و درج بحرها است نثر اللئالی علی عالی علا است.بسمله. به نام خداوند بخشاینده مهربان. هر که در هر کار بسم الله الرحمن الرحیم، گوید ایمن گردد از وسواس شیطان رجیم، قال امیر المومنین علی المرتضی علیه سلام الله. گفت امیر مومنان علی مرتضی، برو باد سلام خدا، گفتهای شاه مردان و امیر مومنان، یادگیر و مبدا خویش و معاد خود بدان.حرف الالف ایمان المرء یعرف بایمانه. ایمان مرد شناخته میشود به سوگند او.مومن صادق چو پرهیزد ز سوگند دروغ ×× گوهر ایمان او از حق یابد فروغ؛ **انجام:** لا ایمان لمن لا امانة له، هر که را نبود امانت ای زیبا خصال ×× گوهر ایمان او اصلانمی یابد کمال لادین لمن لامروة له.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۸گ (۲پ-۳۹پ)، ۱۸سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۷-۳۹۱]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۰۴/۱

آغاز: بسمله. ایمان المرء یعرف بایمانه. مؤمن کامل گردیدن مرد شناخته میشود بسوگندهای او.مؤمن کامل بپرهیزد ز سوگند دروغ×× گوهر ایمان او از نور حق گیرد فروغ؛ **انجام:** یبلغ المرء بالصدق الی مناز الکبار (مانند نسخه ۱۶۴/۷) میرسد مرد بسبب راستی بمنازل اولیای کبار.میرسد از صدق مرد اندر مقام×× ختم کن بر صدق ای عادل کلام اولیا

خط: نستعلیق درشت خط، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۵۳گهمه دفتر، ۱۴سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۵-۱۵۸۹]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۴/۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** میرسد از صدق مرد اندر مقام اولیاء ×× ختم کن بر صدق ای عادل کلام اولیا

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲گ [ف: ۲-۲۹۳]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۸۵

آغاز: برابر۱

خط: نستعلیق زیبا، کا: أحمد کاتب، بی‌تا، شاید در عصر ناظم؛ تملک: رضا حسن بن شمس علی ؟ قاری؛ جلد: تیماج، ۳۴گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۱-۳۸۷]

● **نظم اللآلی در شرح نثر اللآلی** / شعر، شرح حدیث /فارسی

nazm-ol la’ālī dar š.-e nasr-ol la’ālī

صدر، قرن ۹ قمری

sadr (- 15c)

وابسته به: نثر اللآلی = الدر المکنون طبرسی، فضل بن حسن (۴۶۸-۵۴۸ق)

تاریخ تألیف: ۱۵ محرم ۸۶۷ق

ناظم پس از ستایش و درود از خود بدین‌گونه نام می‌برد: «صدر ازین هر دو تا نداری دست×× زان گزین هر دو هر چه خواهی هست». آن‌گاه از شاهی می‌ستاید و از شهر بغداد به نیکی یاد می‌کند سپس می‌نویسد که در خواب این نظم به من الهام شده است و می‌گوید: «شرح نثر اللئالی عربی×× هست نظم اللئالی ذهبی». شرح از بند «ایمان المرء یعرف بایمانه» آغاز و به بند «یصیر امور الصبور الی مراده» پایان می‌یابد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۶۳

خط: نستعلیق، کا: شاه محمد کاتب، بی‌تا؛ مجدول، با سر لوح؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۳۴گ، ۹ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۷-۲۸۰۲]

● **نظم اللآلی فی تجوید کلام الله المتعالی = اللؤلؤیة = تجوید منظوم = منظومه در تجوید** / شعر، تجوید / فارسی

nazm-ol la’ālī fī tajvīd-e kalām-el lāh-el mota‘ālī = al-lu’lu’īya = tajvīd-e manzūm = mnz. dar tajvīd

قاری، ابوالقاسم، ق۱۱ قمری

qārī,ab-ol-qāsem(- 17c)

اهدا به: شاه عباس دوم (۱۰۵۲-۱۰۷۷)

تاریخ تألیف: ۱۰۶۲ق

مؤلف در مشهد خراسان زاده شده و در شیراز می‌زیسته است و تا سال ۱۰۸۳ق زنده بوده، این منظومه در ۸۷ بیت(لؤلؤیه) سروده شده است. در فهرست مجلس، بیتی ازآن آورده شده که درآن «نظم اللئالی» به عنوان ماده تاریخ (= ۱۰۶۱یا ۱۰۶۲ق) تلقی شده است.در عمده مباحث قرائت و قواعد ترتیل کلام الله مجید مانند: «بیان معنی ترتیل، در بیان حروف هجا و عدد مخارج آن، در بیان عدد دندانها، در بیان صفات حروف و اقسام آن، استعاذه و بسمله، هاء کنایه، مد و سکون، ادغام صغیر و کبیر، میم ساکن، ترقیق و تفخیم، احکام وقف».

آغاز: این کلام از انتظام نام ذاتت در نظام×× وین زشهد شکرین شکرت زبان شیرین بکام

انجام: بعد از اهدای دعای ازدیاد عمر شاه×× ناظم آنرا بحمد و سوره یاد آرگاه

چاپ: به نام تجوید چاپ شده.

[الذریعة ۳۶۴/۳ و۳۷۷/۱۸ و ۲۲۵/۲۴؛ نسخه‌های منزوی ۹۵/۱؛ مخطوطات دارالکتب قاهره ۷۵/۲؛ ریحانه ۳۹۵/۴ «نظم اللئالی»؛ استوری ۴۳/۱ «نظم

اللالی فی تجوید کلام الله المتعالی» ۱۲۲۰ همان عنوان؛ برگل ۳۲۶/۱ «نظم اللئالی فی تجوید کلام المتعالی»؛ مشترک پاکستان ۱۳۸/۱«نظم لآلی؛ لؤلؤئیه»؛ دنا ۷۳۵/۱۰–۷۳۸ (۱۱۱ نسخه)]

شروح و حواشی:

۱- شرح نظم اللآلی؛ خبوشانی، محمد باقر بن محمد (-۱۱)

۲- التحفة الحشمتیة فی شرح المنظومة اللؤلؤیة فی علم القرائة القرآنیة؛ موسوی دزفولی، محمود بن عبدالله (-۱۳)

۳- شرح نظم اللآلی؛ بیرجندی، محمد باقر بن محمد حسن (۱۲۷۶-۱۳۵۲ق)

۴- شرح نظم اللآلی = شرح لؤلؤئیه

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۴۱/۲۴

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۸گ (۳۱۴پ-۳۲۱ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸-۲۵۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۶۴/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۴۵گ (۲۵۵-۲۹۹)، ۱۴ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۶/۵×۱۱سم [ف: ۱۶-۶۲۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۱۸۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** از خلف و او بنام اسحق و ادریس است نقش
بی‌کا، تا: اواخرقرن۱۱؛ اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۵-۴۲۵]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۳۱۰/۲-۲۲/۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۸-۴۸۰۳]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۰۳/۴

دارای ۲۹۸ بیت؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد النصیر الطوسی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱/۷×۱۷/۶سم [ف: ۵-۱۴]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۵۰۴/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۲/۸×۲۳/۵سم [ف: ۷-۴۱۴]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۱۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۱۰گ، ۱۰و۱۲سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۲سم [ف: ۲۳-۱۹۲]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۴۲

آغاز: بسمله اول نظم بنام پادشاه کن مکان پس بنام مصطفی آن پیشوای انس و جان؛ **انجام:** ننگرد سهو خطای این پوشد آن و ز دعای خیر قایل را نسازد امیر خیر دنیا و آخرت خواهد برای مومنان تمت الرسالة.

خط: نسخ، کا: ابن عبدالله، تا: ۱۰۷۴ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۶۶۰۳؛ جلد: مقوا [رایانه]

۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۴۴۱/۱

خط: نسخ، کا: احمد بن جمال الدین حسین، تا: ۱۰۸۷ق، جا: حیدرآباد؛ اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۹۶]

۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ ۱۹گ، ۶سطر ، اندازه: ۶×۱۱/۵سم [ف: ۲-۲۵۷]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۹۱/۱

آغاز: رساله تجوید از تصنیفات جناب سید ابو القاسم استرآبادی رحمة الله علیه ... بسمله.یافت ارباب بلاغت کان سخن را معتبر×× چون بود بسیار معنی و مفید و مختصر / ای کلام از انتظام نام ذاتت درنظام ×× ای زشهد شکرین شکرت بود شیرین کلام / در زمان شاه جمشید وسلیمان بارگاه ×× خسرو صاحب قران عباس ثانی پادشاه / شد در دریای طبعم فیض بخش×× حفظ آن کن تا غنی گردی چو بحر کان بکام / رشته آن نظم شد پر لولو ای نیکو خصان ×× لولوئیه عقد آن نظم لآلی نام سال؛ **انجام:** زلزلت قیل قریش عصر با ویل لکل ×× قارعه باعون لهب کوثر فلق ناس است قل

خط: شکسته نستعلیق، کا: خراسانی، عبدالخالق، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۶گ (۱پ-۶ر)، ۱۲ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۲۰۳۶]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۷۸/۱۷

آغاز: نزد ارباب بلاغت آن سخن دان معتبر×× کان بود بسیار معنی و مفید ومختصر / ای کلام از انتظام نام ذاتش در نظام ×× وی ز شهد شکری شکرت زبان شیرین بکام؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی از میر عماد قادری حسین استرآبادی؛ جلد: تیماج، ۱۰گ (۱۷۲پ-۱۸۱ر) [ف: ۳۷-۳۲۱]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۰/۳۳-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۲۳ص (۱۳۳-۱۵۵-حاشیه)، ۱۹ و ۲۰و ۲۷سطر ، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۲۳-۶۸]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۰۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: علی بن هاشم ازغدی، تا: قرن ۱۲، جهت خواجه محمد حسن؛ واقف: زین الدین جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ ۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴×۱۵/۵سم [ف: ۲۳-۱۹۳]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۲/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جا: شیراز (احتمالا)؛ ۱۰۵گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳-۱۲۴]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۵۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایلقرن۱۲؛ مهر: محمد موسوی جزائری؛ ۴گ(۳۷-۴۰)، ۲۰-۲۸سطر ، اندازه: ۴×۲۵سم [ف: ۳۱-۶۲۰]

۱۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۵۰۴/۱
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ ۱۲گ(۱پ-۱۲پ) [ف: ۳-۳۳۳]

۱۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۱۸/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: میر سید علی بن میر صغرالدین خوافی، تا: ربیع الثانی۱۱۱۳ق؛ ۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف مخ: ۴-۱۶۴۶]

۱۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۲۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** بعد از اهدای دعای ازدیاد عمر شاه ×× ناظم این را بحمد و سوره یاد آرگاه ... / بهر یعقوب و رویس و روح آمد رمز طغش ×× از حلف حاف بنام اسحق و ادریس است نقش
خط: نسخ، کا: زشکی، ابوتراب بن عبدالله، تا: ۲۴ رمضان تا ۲۲ رجب۱۱۲۰ق؛ مهر حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، ۶گ (۶۳-۶۸)، ۱۶سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۰۰]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۷۳۹
آغاز: بعد حمد و نعت و مدح آل پیغمبران بدان؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶ رجب۱۱۲۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ واقف: سید علی اصغر اصغر زاده، شهریور ۱۳۳۸؛ ۲۱گ، ۴سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۶-۱۸۵]

۲۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۱۹/۱-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ پخته، کا: ابن محمد اکبر جعفر، تا: ۱۱۲۲ق؛ ۱۸ص (۲-۱۹) [عکسی ف: ۱-۳۹۲]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۳۳۷۸
خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: ۱۱۴۹ق [الفبائی: -۱۰۵]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۵۰۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و عصر باویل لکل قلرعه ماعون لهب کوثر فلق ناس است کل اختتام رساله
خط: نسخ، کا: محمد حسن مشهدی قاینی، تا: ۱۱۵۸ق [رایانه]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۷۳
خط: نسخ خوب، کا: محمد صادق زاجی، تا: چهارشنبه غره ربیع الثانی۱۱۹۳ق؛ ۳گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱/۳سم [ف: ۲۳-۱۹۳]

مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۲۸۵/۲
همان نسخه بالا [تراثنا: س۶ش۳-۱۱۶]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۵۶۵
آغاز: بسمله. الحمد لرب الحرم و البیت العتیق؛ **انجام:** و از برای ... عذر ندارد
خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ واقف: زین الدین جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ ۷گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۳-۱۹۵]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۰۷۷
آغاز: بسمله، یس و القران الحکیم انک لمن المرسلین؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد تقی بن ملا علی اکبر، تا: قرن ۱۳؛ واقف: محمود تولائی واعظ حلبی، آذر ۱۳۴۱؛ جلد: مقوا، ۲۲گ، ۶سطر ، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۲۳-۱۹۵]

۲۷. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۷۲/۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی؛ ۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲-۴۸۲]

۲۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴۱۶/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن مشهدی ابوالقاسم تبریزی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۸گ (۴۱ر-۴۸پ)، ۱۵- ۱۷ سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۲۵]

۲۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۰۵۸/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶گ (۱۵۲پ-۱۵۷ر)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ: ۴-۱۶۴۶]

۳۰. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۳۲۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۳گ (۱ر-۱۱پ و ۳۶ر-۳۷ر) [ف: -۱۲]

۳۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۶۷/۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ نسخ چاپی؛ ۵گ (۷۴ر-۷۸پ) [ف: ۲-۲۵۸]

۳۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۳/۸۸/۶-۵۹۳۵
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [آستانه قم: -۱۹۸]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۳/۸-طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:** زلزلت فیل قریش و عصر یا ویل لکل ×× قارعه ما عون لهب کوثر فلق ناسست کل
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۱گ (۴۵پ-۵۵)، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۲۲-۲۵۸]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۰۹۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: میشن، ۲۷گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۳۶۹]

۳۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۳۹/۳
خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن عباس، تا: ۱۲۱۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۷گ (۱۰۴ر-۱۱۰ر)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۵-۲۶۱]

۳۶. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره
آغاز: برابر
کا: محمد رضا بن محمد جعفر، تا: ۱۲۱۷ق [تراثنا: س۱۳ش۴-۱۳۹]

۳۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** یازده جا لاحق تهلیل خوان تکبیر را×× زلزله،

فیل وقریش وعصر با ویل لکلقارعه ماعون لهب کوثر فلق ناس است کل.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم۱۲۱۸ق؛ جلد: مقوا، ۸گ (۴۳پ-۵۰ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۴-۱۶۴۶]

۳۸. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، تا: ۱۲۱۹ق [ف: -۳۲]

۳۹. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۸۷/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: طهماسب بن عزیز، تا: ۱۲۲۳ق؛ ۴گ (۱۳۵پ-۱۳۸ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲-۴۸۱]

۴۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۶/۳-۱۴/۱۹۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** پنجم درسوره انا فتحنا تو قروه ششم درسوره طلاق الیکم ذکر ارسولا
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۲۲۵ق، جا: کرمانشاه؛ ۱۴گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۴۸۰۳]

۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۸۳۷/۲-۱۵/۷۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** تنوین ونون ساکنه حکمش بدان ای هوشیار ×× کزحکم وی زینت بود اندر کلام کردگار / ادغام کن در یرملون تقلیب کن در نزد باء×× اظهار کن درحرف حلق درمابقی اخفا باد
خط: نسخ، کا: سید نورالدین محمد بن محمد فراهانی، تا: چهارشنبه ۲شعبان۱۲۲۶ق؛ جلد: تیماج، ۵گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۰۲]

۴۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۶/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۹ق؛ جلد: گالینگور، ۱۰گ (۶۰پ-۶۹ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ: ۴-۱۶۴۵]

۴۳. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه: ۷۲/۱
آغاز: بسمله. سر به سرسی و دو دندان چهار قسمند ای پسر ×× چهار پیشین را ثنایا دان دو زیر و دو زبر؛ **انجام:** برابر
در فهرست از باقر خراسانی دانسته شده است؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن عبدالله برای سید حسین موسوی، تا: ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج، ۸گ (۱-۸)، ۹-۱۰سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۰۴]

۴۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۳۹/۱۱
آغاز و انجام: برابر؛ جامع این رساله و ناظم ×× خادم قاریان ابوالقاسم / مولدش مشهد امام رضا ×× برضا نیست در دکن برضا
خط: نسخ، کا: محمد حسن بن محمد علی، تا: ۱۲۳۱ق، جا: خبوشان؛ جلد: تیماج، ۵گ (۱۲۶ر-۱۳۰پ) [ف: ۱۰-۱۶۸۳]

۴۵. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۱۳۵/۲۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق؛ ۶گ (۶۱۲ر-۶۱۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۶۱]

۴۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۷۴۶/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن قربانعلی نیجکر ستاقی، تا: ۱۲۳۳ق؛ ۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۴-۱۶۴۶]

۴۷. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه: ۳۵/۱
آغاز: خوان بحکم رتل القرآن ترتیلاً قران×× زانکه اهل الله خاصان خدایند اهل ان؛ **انجام:** برابر
در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴-۱۲۳۵ق، جا: بارفروش مدرسه حاجی ابراهیم؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، ۵گ (۱ر-۵پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: -۲۸]

۴۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۸۲/۴
کا: محمد حسن لاسمی، تا: جمادی الثانی۱۲۳۵ق؛ جلد: میشن، ۱۱گ (۳۲ر-۴۲پ)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۵-۴۰۲]

۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۸۴/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** بهر یعقوب و رویس و روح آمد مرطغس.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق، جا: کاشان؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۳۴-۴۷)، ۱۲ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۹-۳۵۳]

۵۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۲۸۷/۴-۱۲/۱۷۷
آغاز: بعد حمد ونعت و مدح آل پیغمبر بدان ×× فرض بعد از حق شناسی علم ترتیل قرآن؛ **انجام:** قاریا رسم است خاروگل، گل بی خارکو×× باصلاح آرش بنوک خامه وکن عفو او
بی‌کا، تا: رجب۱۲۳۵ق؛ ۱۴گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۸-۴۸۰۳]

۵۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۹۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج، ۳گ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۴۵۲]

۵۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۹/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: زین العابدین بنابوالحسن بن میر محمد حسن حسینی، تا: ۱۲۳۶ق؛ ۴۷گ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۲۶۶]

۵۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۵۷۲/۳
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ مهر: «یا علی ادرکنی» (کروی)، «علی بن محمد» (مربع)، «الحق مع العلی»(مربع)؛ واقف: علی بن ملا پیر محمد ایواغلی، ۱۲۵۹؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲سطر ، اندازه: ۲۰×۱۵سم [ف: -۳۰۰]

۵۴. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۷۰۳/۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق [ف: -۱۲۲]

۵۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۲۶۶/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسن بن جعفر، تا: پنج‌شنبه ۲۲ شعبان ۱۲۳۹ق، جا: مدرسه قادریه؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -۱۴۰۷]

۵۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۸/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ ۲۳گ (۱-۲۳)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۶۲]
۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۱۹۹
خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: محرم۱۲۴۱ق؛ محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج، ۷گ، ۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۳-۱۹۴]
۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۷۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۷۱۹۹ [رایانه]
۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۳۳۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۹ق؛ محشی از از مؤلف و غیره، کاتب فرزند ملا اسمعیل حافظ مشهور به قاری، مجدول؛ ۲۴گ، ۴سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۶-۱۸۴]
۶۰. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۵۳/۴
خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد رحیم بن محمد باقر، تا: ربیع الثانی ۱۲۵۰ق؛ جلد: تیماج، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۲۷]
۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۴۵۲۰
خط: نسخ، کا: علی بن محمد علی عربشاهی، تا: ۱۲۵۱ق [الفبائی: -۶۷۸]
۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۴۳۹/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۳۴پ-۳۷پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۱۴-۲۲۰]
۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۶/۲
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج، ۳گ (۳۷-۳۹پ) [ف: ۱۳-۳۶۹]
۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۳۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** غنه از خشیوم آن در میم بی اظهار و نون در بیان صفات حروف «مطبقه و متفتحه»
ازاول تا مبحث صفات حروف؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ ۳گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۳-۱۹۶]
۶۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۰۴۲/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ شعبان۱۲۵۵ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ ۸گ (۱۰۷پ-۱۱۴ر)، ۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ: ۴-۱۶۴۶]
۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۵/۶
تنها صفحه اول منظومه است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج مذهب، مهر صحاف آمده: «حاتم باشی صحاف ۱۲۳۹»، ۱ص (۱۰۴پ)، ۱۳سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۴×۱۹/۸سم [ف: ۲۹/۱-۲۰۸]
۶۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۵/۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** در بیان رمز قاریان و راویان به حرف ابجد.رمز نافع الف و ز قالون و ورش باء جیم - و هز ز ابن کثیر بزی قبل سقیم - از باوعمر جا ز دوری طا به سوی ما بیار
در آغاز نام آن را «رساله موسوم به نظم لا الی فی تجوید کلام الله» نوشته است، ظاهراً از انجام ناتمام رها شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۵۹ق؛ ۱۰گ (۱۱۳پ-۱۲۲ر)، ۱۳سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۴×۱۹/۸سم [ف: ۲۹/۱-۲۰۹]
۶۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۹۴۶
آغاز: چهار پیشین را ثنا یادان دو زیر و دو زبر زیر و بالا از دو جانب دان رباعیات چهار؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق خوش، کا: محمد جعفر بن غازی آقائی کرائلی، تا: ۱۲۶۱ق، به درخواست نظر علیخان کرائلی؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، محشی با امضای منه، منه رحمه الله؛ خریداری از جعفر قدبیگی؛ جلد: تیماج، ۱۰ص (۱۰۵-۱۱۴)، ۱۱سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [رایانه]
۶۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۰۴۴/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** زلزلت قبل قریش و عصر باویل لکل ×× قارعه ماعون لهب کوثر فلق ناس است کل
خط: نستعلیق، کا: احمد، تا: ۱۲۶۵ق؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۳۹-۴۵)، ۱۷سطر (۴/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳-۸۳۲]
۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۳۳۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** جامع این رساله ناظم خادم قاریان ابوالقاسم تمت تمام شد.
خط: نستعلیق، کا: احمد موسوی، تا: ۱۲۶۵ق [رایانه]
۷۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۳۱/۸
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ جلد: میشن، ۳گ (۱۱۸پ-۱۲۰پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۶-۳۶]
۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۰۵۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** از جنس کسائی به شهر هفت بگیر تمه
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ واقف: حاج آقا حسین شاهرودی؛ ۱۳گ، ۹و۱۰سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲۳-۱۹۴]
۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۷۳۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ به طور چلیپا در هر صفحه ۸ بیت نوشته؛ واقف: نائینی؛ ۱۰گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۱۸۵]
۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۴۳۰
آغاز: بسمله هذا تجوید ای کلام از انتظام نام؛ **انجام:** غفرالله هما فی شهر رمضان المبارک سنه ۱۲۷۰
خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی اصغر بن محمد زمان، تا: رمضان۱۲۷۰ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۹۴۲۹؛ واقف: محمد قنبری، تیر ۱۳۷۴؛ ۷گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳-۱۹۴]
۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۹۰۳/۱

خط: نسخ تحریری، کا: محمد حسین، تا: ۱۲۷۲ق؛ ۱۲گ (۲پ-۱۳پ) [مختصر ف: -۸۶۵]

۷۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۸/۲

آغاز: بسمله - ای کلام از انتظام نام ذاتت بر نظام×× وی ز شهد شکرین شکرت زبان شیرین کلام / رحمت عام و سلامت بر روان انبیا×× خاصه بر روح محمد باد و بر آل عبا

بی‌کا، تا: ۱۲۷۴ق؛ این نسخه پیوسته مختار القرا می‌باشد [ف: ۳-۳۹]

۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۴۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: سید محمد حسینی خراسانی نجل یحیی بن محمد حسینی خراسانی، تا: ۱۲۷۵ق؛ واقف: سید محمد حسینی خراسانی نجل یحیی؛ جلد: مقوا، ۴گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱/۸سم [ف: ۲۳-۱۹۵]

۷۸. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۴۹۸/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق؛ ۹گ (۳۵-۴۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳-۱۰۵]

۷۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سلیمان بن میرزا محمد، تا: غره شوال ۱۲۸۱ق، جا: مدرسه طالبیه؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۷گ (۸۳پ-۸۹ر)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲-۳۹]

۸۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۵۰/۵

آغاز: برابر

کا: حسینی، یحیی، تا: ۱۲۸۶ق؛ اهدایی: قطبی زاده خباز؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۸۵-۹۱)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۴-۱۲۱۸]

۸۱. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: ۱۶۱/۴

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد حسین افضل آبادی، تا: ۲۵ محرم۱۲۸۷ق، حسب درخواست حسن تاجر اصفهانی؛ جلد: تیماج، ۹گ (۶۸پ-۹۶ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: -۱۲۳]

۸۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۵۲۸/۲-۵۷/۱۹۸

آغاز: بسمله، ای کلام از اعظم نام تو زیور یافته ×× و از صافات و از سپاست زیب دیگر یافته / بر روان مصطفی و آل او بادا سلام×× گر نبودی ذاتشان نگرفتی افلاک انتظام

خط: نسخ، کا: عباس بن ابراهیم، تا: ۱۲۹۲ق؛ ۱۳گ (۱۰۲-۱۱۴)، ۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۸-۴۸۰۳]

۸۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۳۹۳/۳

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سرابی، علیقلی بن همت علی، تا: ۱۲۹۵ق؛ جلد: مقوایی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲-۷۴]

۸۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۶۴/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** جامع این رساله و ناظم ×× خادم قاریان ابوالقاسم

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن ابی محمد میامی، تا: ۱۲۹۷ق؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱۴گ (۱۸۳-۱۹۶)، ۲۱ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۵-۷۴]

۸۵. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۴۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: آغاز قرن۱۴؛ ۱۱۴گ، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: -۱۰۳]

۸۶. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۵۳/۵

خط: نستعلیق، کا: کاشانی، علی محمد بن سیف علی، تا: قرن ۱۴؛ ۶گ (۷۸ر-۸۳ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: -۵۰]

۸۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۹۵

آغاز: در زمان شاه جم جاه سلیمان بارگاه؛ **انجام:** خیر دنیا و آخرت بخشد خدایت بی سخن

خط: نسخ، کا: محمد علی خاکسار، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۶گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۰/۸×۱۷سم [ف: ۲۳-۱۹۶]

۸۸. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۷۳/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی اکبر بن علی نوری دینائی، تا: ۱۳۱۲ق؛ جلد: مقوا، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: -۳۰۹]

۸۹. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن صارم لشگر قزوینی، تا: ۱۳۱۷ق؛ ۷ص (۲۸-۳۴) [ف: ۲-۲۹۳]

۹۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۸۱/۴

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه شخصی؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۱۳۲۹ق؛ ۵ص (۱۳۲-۱۳۶) [عکسی ف: ۵-۴۳۵]

۹۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۷۴/۱

آغاز: شد در دریای طبعم فیض بخش خاص و عام ×× حفظ آن کن تا غنی گردی چو بحر کان بکام

خط: نسخ، کا: محمد باقر اصطهباناتی، تا: ۲۷ صفر۱۳۴۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۹گ (۲ر-۱۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۲۰۲]

۹۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۷۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۳۴۲ق؛ جلد: تیماج، ۴گ (۱پ-۴پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۳]

۹۳. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۶۳

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد مهدی بن محمد جعفر کاتب (ادیب) کاشانی، تا: ۳ ذیحجه۱۳۴۴ق، جا: مدرسه سلطانی کاشان؛ از روی نسخه‌ای به خط «محمد تقی بن محمد هاشم بن محمد حسین کاشانی انصاری» تحریر شده، در سه‌شنبه از ماه محرم ۱۲۷۶ در قریه برزک؛ جلد: مقوایی، ۱۶گ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: -۵۶]

۹۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۵۵۷/۴

خط: نسخ، کا: علی بن علی تبریزی، تا: سه‌شنبه۱ شوال۱۳۶۵ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۸گ (۸۰ر-۸۷پ)، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۴۸۰]

۹۵. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: ۲۷۷/۲

خط: نسخ، کا: محمدرضا بن محمد علی غنی ندرآبادی، بی‌تا؛ ۴گ (۳۶پ-۳۹ر)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۲۰]

۹۶. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۱۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** اولیا دان ز مائده اول×× یسمعون خوان ز سوره انعام / پنج دیگر بسوره یس×× اول آثار هم بخوان تو به نام

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: -۲۳۱]

۹۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۵۳۰ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۹۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۴۱۷ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۹۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۵۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** یعقوب نهم رویس و روحش زاوی ×× اسحاق و ادریس از خلف شد جاری

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۲۷گ (۱پ-۲۷ر)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [مؤید: ۳-۳۶۸]

۱۰۰. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۹۴/۴

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ابعاد متن: ۵/۵×۱۳، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: -۷۷]

۱۰۱. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره/۸۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه از روزگار قاجاریه، قسمت منظومه حسین حکیم، مجدول؛ جلد: چرمی مشکی، اندازه: ۱۱×۱۹سم [نشریه: ۷-۷۵۶]

۱۰۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۹/۱

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳-۵۸۷]

۱۰۳. سمنان؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۲۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۱۳گ (۲۷پ-۳۹پ)، ۱۰سطر [ف مخ]

۱۰۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۳/۸-۱۵/۱۳۳

آغاز: ای کلام از اعظم نام توزیور یافته×× وزصفات درسپاست زیب وزیور یافته / بر روان مصطفی وآل او بادا سلام ×× گرنبودی ذاتشان نگرفتی افلاک انتظام؛ **انجام:** درحالت مده بودن هوای فضای فم باشد وگفتگو دراین مقام بسیار باشد لکن این مقام گنجایش بیش از این ندارد

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماجمذهب، ۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۰۲]

۱۰۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲ /۷۶۲۰-۵۱/۸۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×سم [ف: ۸-۴۸۰۳]

۱۰۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۹۹۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: قاینی، محمد بن علی اصغر، تا: جمعه ۲۵ رمضان تا ۲۲ شوال، جا: اصفهان مدرسه جدة؛ مهر: حاج سید سعید؛ ۶گ (۱-۶)، ۱۸ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۳-۱۳۵۸]

۱۰۷. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۱۲/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۳۸۶]

۱۰۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۸۵/۱

خط: نستعلیق، کا: یارخویی، ابراهیم بن علی عسکر، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: -۴۲۱]

۱۰۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۴/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۷ص (۲۴-۳۰)، ۱۳-۱۶سطر ، اندازه: ۱۲/۹×۲۰/۸سم [ف: ۵-۶]

۱۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۵۱۱/۴-۵۷/۱۸۱

آغاز: بسمله نزد ارباب بلاغت آن سخن دان معتبر ×× کان بود بسیار معنی و مفید و مختصر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱گ (۱۰۸-۱۱۸)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۴۸۰۳]

۱۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۹۰۵/۳-۵۹/۱۲۵

آغاز: بسمله. نون ساکن همچه تنوین گربیابی نزد با×× گر بخوانی همچه من بعد او بدل گردد به میم / در به پیش آید حروف حلق را مظهر شود ×× ور به پیش یر ملون آید بود مدغم مقیم

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۴۸۰۳]

۱۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۳۳۰

آغاز: هذا رسالة منظومة موسومة بنظم اللئالی فی تجوید کلام الله؛ **انجام:** برضا نیست درد کن برضا.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ ۱۶گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۶-۱۸۵]

۱۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۲/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابو المعالی موسوی حسینی خادم روضه رضویه، بی‌تا؛ ۱۵گ (۷۴پ-۸۸ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲-۲۱۱]

۱۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۷۰/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۵۷پ-۶۶ر)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲۲-۵۹]

۱۱۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۵۹/۱

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن عبد الرحیم خان حسینی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۳گ (۱پ-۲۳پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف:

۲-۲۹۴]

۱۱۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۶۹۰/۱

آغاز: بعد حمد و نعمت و مدح آل پیغمبر بدان فرض بعد از حق شناسی علم ترتیل قرآن؛ **انجام:** گر پریشان یابی اوراق گل نو پاره ام از جفای خاربستان زبان خامه ام

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوایی زرد، ۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳-۱۰۲۲]

۱۱۷. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۵۰]

۱۱۸. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا؛ محشی [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۲۹۳]

۱۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۵۲۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** قاریا رسم است خار و گل گلی بی خار کو×× به اصلاح آرش به نوک خامه و کن عفو از او

بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با امضای منه و بعضی بدون امضا می‌باشد، نسخه فاقد بیت آخر این منظومه است؛ ۲۱گ (۹۹پ-۱۲۰)، ابعاد متن: ۶/۷×۱۵، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۹-۱۴۹]

۱۲۰. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۴۶۸/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۹۹پ-۱۰۱پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۱۵۷]

۱۲۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۰۵۸/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۱۵ص (۲۲۱-۲۳۵) [ف: ۲-۲۸۱]

۱۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** که حرف مد از آن ادا می‌شود این بنده مخرج انجامه: تمام شد انشاءالله صاحب ... حقیر اینها را درست از حفظ کنند مفیدست و الله الموفق.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۱۹-۳۰۷]

۱۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۹۶۴/۲

آغاز: بسمله. ای کلام از انتظام نام ذاتت در نظام از امیرالمومنین علیه السلام سوال کردند از معنی ترتیل، حضرت جواب دادند که الترتیل اداء الحروف و حفظ الوقف ... وی زشهد شکرین شکرت؛ **انجام:** جامع این رساله و ناظم خادم قاریان ابوالقاسم مولدش مشهد امام رضا به رضا نیست در به رضای

ترجمه و توضیحات بین السطور از محمد اسفیلانی؛ خط: ثلث، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۶گ (۳۴-۴۹)، ابعاد متن: ۹×۱۵، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۴-۱۰۰]

● نظم اللئالی فی شرح ثلاثیات البخاری / شرح حدیث / عربی

naẓm-ul la’ālī fī š.-i ṯalāṯīyāt-il buxārī

قنوجی، عبدالباسط بن رستمعلی، ۱۱۵۹ – ۱۲۲۳ قمری

qanūjī, ‘abd-ol-bāset ebn-e rostam-‘alī (1746 - 1808)

وابسته به: احادیث الثلاثیات = الثلاثیات

شرح مختصری با عناوین «قوله، قوله» بر ثلاثیات بخاری. مؤلف در ابتدا حدیث و سند هر یک از ۲۲ حدیث متفرقه ثلاثیات را نقل و با استناد به کتب روایی چون فتح الباری قسطلانی و غیره به شرح لغات و بیان حروف و حرکات و سکنات پرداخته و در ادامه ترجمه حدیث را ذکر نموده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۶۳۹

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هو احسن الخالقین و الصلوة و السلام علی رسوله محمد الذی هو رحمته؛ **انجام:** مضمون الحادی و العشرین و الحادی عشر و احد کما لا یخفی علی التفطن فافهم

خط: نستعلیق، کا: حسن بن علی بخاری، تا: جمعه ۱۷ رجب۱۲۰۷ق؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ جلد: تیماجمذهب، ۳۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۶/۸سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۷۵]

● نظم مثلثات قطرب / لغت، شعر / عربی

nazm-e mosalasāt-e qotrob

علی بن مطر

‘alī ebn-e matar

وابسته به: المثلث فی اللغة = مثلثات قطرب؛ قطرب، محمد بن مستنیر (-۲۰۶ق)

شرح منظوم مثلثات «قطرب» است، با اسلوب روشن و زیبا، که گویا سراینده، برای فرزند خود به نظم آورده است.ما نام ناظم را بر اساس بیت زیر آوردیم: «فاسمع تنی من أب خیر أب ×× حباه بالفضل علی بن مطر».

آغاز: اریح ما یخطر فی الجنان ×× وخیر ما جری علی اللسان / الحمد و الایمان للمنان ×× منزل الآیات فیها و السور / سألتنی نظم کتاب قطرب ×× لتفتدی فی الحفظ غیر متعب / فاسمع بنی من اب خیر×× اب حیاک بالفضل علی بن مطر / منازل الاعراب قد نزلته ×× و الضم قبل الفتح قد جعلته / و الکسر من بعدهما نظمته ×× ولم ابق غایة ولم اذر

انجام: و الجمع فی وقت الزنات عرس ×× و موضع اللبث الهزیر عرس / و الغادة الخودا الرواح عرس ×× لشفر کالبدر اذا البدر سفر / فهذه الابیات للکتاب ×× جمعتها من سائر الابواب / معروفة عند ذوی الالباب ×× شرحتها شرحا جلیا مختصر

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ ۲گ(۲ر-۳ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۱۰۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۴۱۵/۲۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق و تحریری، کا: علی اکبر بن شیر محمد همدانی، تا: ۱۲۹۷و۱۲۹۸ق، جا: همدان؛ در آغاز نسخه آمده است: «هذه القصیدة نظم کتاب قطرب علی ما تقدم الکلمة تنقسم الی ثلاثه معانی و هی هذه»؛ ۶ص (۳۴۷–۳۴۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۵۰–۱۸۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۶۶/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: صالح بن عطیة، تا: ۱۳۳۴ق، جا: بندر لنگه؛ جلد: چرم، ۵گ(۱۴۳–۱۴۷)، ابعاد متن: ۱۴/۵×۸/۵، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳۶–۲۸۸]

۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۲۰۱/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ (۸۴پ–۷۹پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱–۱۴۲]

● **نظم المثلث القطرب (قصیدة فی)** / لغت / عربی
naẓm-ul muṯallaṯ-il quṭrub (qaṣīdat-un fī)

اديب وراق، ابوالقاسم
adīb-e varrāq, ab-ol-qāsem

وابسته به: المثلث فی اللغة = مثلثات قطرب؛ قطرب، محمد بن مستنیر (-۲۰۶ق)
دراین قصیده ۳۰ بیتی مثلث ابوعلی بن احمد معروف به قطرب نحوی به نظم درآمده ودرهربیت معنای کلمه‌ای که به سهحرکت «مفتوح، مکسور، مضموم» خوانده می‌شود را متعرض شده است.
آغاز: یا مولعاً بالغضب والهجر والتجنب ×× فی جده واللعب حبك قد برح بی
انجام: لما رأیت دله وهجره ومطله ×× نظمت فی مدحی له مثلثاً لقطرب

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۰۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج، ۳گ (۵پ–۷ر)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۳–۱۱۰۱]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۰۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سعید بن علی حسینی، تا: ۱۳۰۶ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۸گ (۵۱پ–۵۸)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳–۱۱۰۱]

● **نظم المجالس** / تاریخ معصومین، شعر / فارسی
nazm-ol majāles

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ۱۲۱۵ق۱۳ قمری
raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī‘ (1801 - 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۲–۱۲۶۳ق
حماسی بزرگی است در بیش از صد هزار بیت به پیروی از «شاهنامه» فردوسی، در فضایل و مناقب و مخصوصاً جنگ‌های حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام. این نسخه جلد سوم در واقعه جنگ صفین که در یازدهم محرم ۱۲۶۲ق بدان شروع شده و در سوم ربیع الثانی ۱۲۶۳ق پایان یافته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۸/۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین. و بعد عرضه می‌دارد پیگر گفتار و صورت دیوار؛ **انجام:** در آن نثر گویم پس از این تمام ×× که شد ختم دستان شه و السلام
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در آن تجدید نظر شده و افزودگی دارد؛ جلد: مقوایی، ۶۳گ (۳پ–۶۵ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۶–۸۰]

● **نظم المحاسن و الغرر فی شمائل نبینا سید البشر** / شعر / عربی
naẓm-ul maḥāsin wa-l ġurar fī šamā’il-i nabīyyinā sayyid-il bašar

کردی، محمد بن حسن، – ۱۲۰۰ ؟ قمری
kordī, mohammad ebn-e hasan (- 1786)

منظومه‌ای است در ۲۵۹ بیت در یک «مقدمه» و دو «باب»: باب ۱. در شمائل نبی (ص) که شاعر به بیان صورت، چشم، گوش، و ...؛ باب ۲. در خصائص رسول مکرم، در چهار «باب»: ۱) ما یجب علیه لنیل القرب و المنزلة من الله عزوجل؛ ۲) ما حرم علیه تنزیها و اجلالا لقدره؛ ۳) ما ابیح له خاصة تخفیفا علیه؛ ۴) باب فضائله و باب خصائص هذه الامة تکرمة لنبیهم و زیادة فی شرفهم.
آغاز: أحسن ما یکمل المزایا ×× حمد اله جاد بالعطایا / فالحمدلله علی أن عظما ×× نبینا و زانه و کرما
انجام: أسأل رب العزة النفع به ×× لغافل و عالم منتبه / مصلیاً صلاة ذی الامداد ×× علی النبی و آله الامجاد
چاپ: در میراث اسلامی ایران، دفتر ششم، به کوشش اسعد الطیب، ۱۳۷۶ش چاپ شده

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۹/۱
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به استناد فهرست اوقاف سلیمانیة جلد ۲۳۹/۳ ذکر شد؛ خط: نسخ معرب، کا: حسین بن احمد دی کیه، تا: ۱۱۸۶ق، جا: دی کیه؛ ۲۸گ (۳ر–۳۰ر)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۲–۳۰۴]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۲۸۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۴۳ق، جا: قریه ینیکن؛ ۱۳گ(۳ر–۱۵ر) [ف: ۳–۳۳۳]

● **نظم المصائب فتحعلی شاه** / شعر,تاریخ معصومین / فارسی

nazm-ol masā'eb-e fath-'alī šāh

اصفهانی، محمد کاظم بن محمد صادق، ۱۲۰۵ – ۱۲۷۳ قمری

esfahānī, mohammad kāzem ebn-e mohammad sādeq (1791 - 1857)

اهدا به: فتحعلی شاه قاجار (۱۲۱۱–۱۲۵۰ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۴۰ق

چهارده بند است و هر بند شامل چهارده بیت.

آغاز: پس از حمد احد با مدح احمد×× بر آل او تحیات بلاحد / سلامی تازه بر اصحاب دیرین ×× فراوان بر اعادی لعن و نفرین

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۲۲/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** اشک بارید کزان رشک برد مروارید ×× نوبه نوحه چو بر رحمت گریان افتاد

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول ۱۲۲۵ تا شنبه ۱۰ ربیع الثانی ۱۲۵۵ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی به خط مؤلف؛ جلد: تیماج، ۱۲گ (۷۰–۸۱)، ۱۰سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳–۱۵۵۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۸۳/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** رحمت نوشت مرثیه با نام او مگر ×× داخل شود بدفتر زوار کربلا

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۷گ (۶۰پ–۶۶پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۹–۷۳]

● **نظم المصائب ناصرالدین شاه** / شعر,تاریخ معصومین / فارسی

nazm-ol masā'eb nāser-ed-dīn šāh

اصفهانی، محمد کاظم بن محمد صادق، ۱۲۰۵ – ۱۲۷۳ قمری

esfahānī, mohammad kāzem ebn-e mohammad sādeq (1791 - 1857)

اهداءبه: ناصرالدین شاه قاجار

تاریخ تألیف: محرم ۱۲۶۶ق

چهارده بند است و هر کدام در چهار بیت در مرثیه حضرت امام حسین علیه السلام از بحرهای مختلف، که طی چهارده روز در ماه محرم ۱۲۶۶ موافق «نظم المصائب» به نظم کشیده شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۸۳/۲

آغاز: ز بعد حمد معبود یگانه×× درود احمد و مولود حنانه / علی و زوجه و کفلین و اولاد ×× تحیت بس بر اشیاع و بر اوتاد؛ **انجام:** بیمار دل عاید بیمار جزینش ×× آن قوم تنش در غل و زنجیر کشیده

بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ (۵۳–۶۰ر)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۹–۷۲]

←نظم مصباح الشریعة ←اخبار صادقیه

● **نظم معالجات علم الطب** / طب / فارسی

nazm-e mo'ālejāt-e 'elm-et tebb

شمس الدین بن سراج الدین

šams-od-dīn ebn-e serāj-od dīn

منظومه‌ای مشتمل بر چندین قطعه که حاوی تجارب شخصی مؤلف در طب است و در آن به شرح و بسط اسباب و علامات امراض پرداخته و آن را به استادش شاه محمد اطهر، هنگام تلمذ ارائه کرده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۰۹

آغاز: بسمله، نفیس ترین کلام حمد حکمتیست که ذخیره کفایت اعراض خاص و عام را اختیارات بدیعش حاوی کبیر است ... [مقویات دماغ]: گلاب و عود و گلسرخ و سعد و سنبل طیب ×× چو زنجبیل بهار به بهار (کذا) سیب؛ **انجام:** خشک در جارم آمده رنگار ×× بار افیون و خردل اند ای یار

خط: نستعلیق، کا: هرکوپال بن شوریال، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۹گ، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۹–۳۳۴]

● **نظم المطول** / شعر، بلاغت / عربی

naẓm-ul muṭawwal

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ – ۱۳۰۲ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān(1819 - 1885)

وابسته به: المطول فی شرح تلخیص المفتاح؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲–۷۹۲ق)

منظومه کوتاهی است که شاعر در آن معانی و بیان و بدیع را از روی مطول تفتازانی به نظم کشیده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰/۸۶۹۷–۵۸/۱۴۷

آغاز: بسمله، احمدک اللهم یا معطی النعم×× وخالق الجسم و دافع النقم / ثم الصلاة والسلام سرمدا×× علی النبی وآله محمدا؛

خط: نستعلیق، کا: حسینی تنکابنی، هاشم بن ابوالقاسم، تا: جمادی الثانی ۱۲۶۶ق؛ ۶گ (۹۶–۱۰۱)، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۸–۴۸۰۴]

● **نظم المعالی = شرح نثر اللآلی** / شعر، حدیث، اخلاق / فارسی

nazm-ol ma'ālī = š.-e nasr-ol la'ālī

صدر دزفولی، محمد بن محمد باقر، ق۹ قمری

sadr-e dezfūlī,mohammad-e bn-e mohammad bāqer (-15c)

وابسته به: نثر اللآلی = الدر المکنون؛ طبرسی، فضل بن حسن (۴۶۸–۵۴۸ق)

تاریخ تألیف: ۱۵ محرم ۸۶۷ق

شرح منظوم نثر اللئالی از شاعری متخلص به صدر ذهبی (قرن نهم). نام کتاب را شاعر در این بیت تصریح کرده است: «شرح نثر اللئالی عربی ×× هست نظم المعالی ذهبی». تعداد ابیات را هم در این دو بیت چنین می‌گوید: «نظم این بنده حقیر فقیر ×× تو زدرهم حسان آن می‌گیر / عدد در بحر علم و حیا×× زر بود نیک بشمر ای دانا» که ۲۰۷ جمله از نثر اللئالی و ۲۴۹ بیت شعر فارسی استو در تاریخ نظم اشعار چنین می‌گوید: «سال تاریخ نظم این گوهر ×× بمحرم بروز خمس عشر / رفته از هجرت رسول خدا×× هشتصد و شصت و هفت ای دانا».

آغاز: (دیباچه): حمد پروردگار حی خبیر×× خالق و رازق و علی و کبیر ... / ابتدا میکنم بنام خدا ×× تا کنم نظم در شاه رضا / تو ز سوگند شخص و پیمانش ×× بشناسی کمال ایمانش

انجام: هر که این را بصدق دریابد×× بخدا کز علی خبر یابد / یا الهی بحق زوج بتول×× صدر را حشر کن بآل رسول

[الذریعه ۵۳/۲۴ «نثر اللئالی»، همانجا ۲۲۵ «نظم اللئالی»؛ نسخه‌های منزوی (۲)۱۷۱۰/۲ «نظم المعالی؛ نظم اللالی»؛ فهرستواره منزوی ۶۷۳/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۹۶

آغاز و انجام: برابر

این نسخه قسمت (صفت دارالسلام بغداد) را ندارد و بیتی هم که در مورد تعداد ابیات در نسخه شماره ۲۶۹۵ بود در این نسخه نیست و در عوض دو خبر از حضرت رسول (ص) نقل کرده است. تعداد ابیات این نسخه ۲۲۱ بیت است؛ خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مجدول، با سرلوح مذهب؛ کاغذ: متن سمرقندی، ۴۹ص، ۸سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۸–۴۶۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۹۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد حسین هروی، تا: قرن ۹؛ افتادگی: وسط؛ مجدول، مذهب؛ کاغذ: سمرقندی، ۴۳ص، ۵ سطر فارسی +۵ سطر عربی (۷/۵×۱۱)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۸–۴۶۵]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۹۷

آغاز: ابتدا می‌کنم به نام خدا ×× تا کنم نظم در شاه رضا؛ **انجام:** در ره صبر که پا بنهاد ×× برساند آخرش به مراد

تذکر: نام کتاب و مؤلف از آغاز و کتابشناسی معلوم گردید؛ خط: ثلث زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ نسخه هنری، رویه ۳ سخن و شش بیت، دو صفحه منقش، مجدول ۸ راه؛ جلد: تیماج، ۳۶گ، ۹سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳–۳۳۰]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۷۲۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد بن یوسف همدانی، تا: ۲۰ جمادی الاول۹۳۳ق؛ ۱۸گ (۱ر–۱۸ر) [ف: ۲–۲۵۸]

۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ محرم۱۳۷۰ق، حسب فرمایش مرحوم ذوالریاستین؛ ۳۵ص، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱–۱۰۴]

← نظم مفتاح العلوم ← نظم البیان

← نظم مقدمة ابن الصلاح ← الدرایة

● **نظم المناقب** / شعر / عربی

naẓm-ul manāqib

اصفهانی، محمد کاظم بن محمد صادق، ۱۲۰۵ – ۱۲۷۳ قمری

esfahānī, mohammad kāzem ebn-e mohammad sādeq (1791 - 1857)

تاریخ تألیف: شب جمعه ۱۷ربیع الاول ۱۲۵۵ق

در مناقب چهارده معصوم. چهارده قصیده هر یک دارای پنج بیت، با دیباچه منثور و آن، منظومه چهاردهم از هفده منظومه این شاعر عالم است، هر منظومه مقدمه‌ای اندک و به نثر دارد، نام آنها را با تاریخ فراغ از نظم چنین است: ۱. عقد الثریا، محرم۱۲۴۰، در آغاز می‌گوید: «و بعد فیقول: ... قد نظمت أربع عشرة من الأربع عشریات، یحتوی علی آلاء النبی و الأئمة، و فاطمة ...»؛ ۲. السبع المثانی، جمادی الاول ۱۲۴۰ق؛ ۳. قلائد النحور، ۱۴ربیع الاول ۱۲۴۹ق؛ ۴. الفرائد ذات الفوائد، ۱۲۹۴ق؛ ۵. لآلی البحرین، ۱۴جمادی الاول ۱۲۴۹ق؛ ۶. مدایح الولاة ۲۷رجب ۱۲۵۰ق؛ ۷. مناقب الهداة ۲۱رمضان ۱۲۵۰ق؛ ۸ اطراء الرضی، رجب ۱۲۵۳ق؛ ۹. هدیة الهداة صفر ۱۲۵۴ق؛ ۱۰. شمس المدایح، شعبان ۱۲۵۴ق؛ ۱۱. زهر الریاض، ۱۹شعبان ۱۲۵۴ق؛ ۱۲. الشمس المضیئة، ۲۴صفر ۱۲۵۵ق؛ ۱۳. مدایح الهادین، ۹ربیع الاول ۱۲۵۵ق؛ ۱۴. نظم المناقب، همین کتاب، در شب جمعه ۱۷ربیع الاول ۱۲۵۵ق از آن فراغت یافته است؛ ۱۵. التتمة لمناقب الائمة، ۲۶ربیع الاول ۱۲۶۲ق؛ ۱۶. زهرة الحسن در علم هیأت، با جداول و اشکال نجومی. در ۱ربیع الاول ۱۲۶۲ق از آن فراغت یافته. (الذریعه)

آغاز: بسمله، الحمدلله الممدوح لکل لسان المفضال المنعام ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۷۹/۱۴
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج، ۵گ (۱۰۱پ-۱۰۵پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۸-۱۳۵]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۲۲/۲۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کفرا و بغیاهم شرار الابالس
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۱۰ ربیع الثانی ۱۲۵۵ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی به خط مؤلف؛ ۵گ (۱۸۸-۱۹۲)، ۱۰سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳-۱۵۶۱]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۳۰/۱۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۵ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۶۳۶]

۴. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۴۳/۱۸
آغاز: برابر
کا: محمد مؤمن بن محمد مهدی اصفهانی هرندی، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۹گ (۳۴۷پ-۳۵۵ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۶۲]

۵. اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره
کا: اصفهانی اردکانی، محمد حسن بن عبدالمجید، بی‌تا [نسخه‌پژوهی: ۱-۱۶۲]

● نظم مناقب امیرالمؤمنین علی علیه السلام / فضایل و مناقب، شعر / فارسی

nazm-e manāqeb-e amīr-al-mo’menīn ‘alī ‘alayhe-s salām

شاعری با تخلص «کاشفی» برخی از فضائل علی را از قرآن کریم و احادیث به فارسی به نظم در آورده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۴۷۶/۱۲-۵۷/۱۴۶
آغاز: بعد از محامد حق اوصاف مصطفی ×× دارم هوای مدحت سلطان اولیاء / یعنی امام دین اسدالله ابوالحسن ×× عالی علی ولی خداوند کبریا؛ **انجام:** کز لطف یک نظر به سوی کاشفی کن ×× وندر بهشت عدن دهش روز حشر جا
بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۲۸۸-۲۹۰)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۸-۴۸۰۶]

● نظم الناصحین / شعر / عربی

naẓm-un nāṣiḥīn

نقشبندی، حاج مصطفی

naqšbandī,hāj mostafā

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۱۲/۲
آغاز: بذکر الله مولی العالمینا ×× قد انشرحت صدور الذاکرینا القصیدة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۹۹ق؛ ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۶سم [ف: ۷-۴۴۰]

←نظم نثر اللآلی > گنج گهر

● نظم نثر اللآلی / شعر، حدیث / عربی و فارسی

nazm-e nasr-ol la’ālī

اشرف مراغه ای، حسین بن حسن، - ۸۶۴ ؟ قمری

ašraf-e marāqeī, hoseyn ebn-e hasan (- 1460)

وابسته به: نثر اللآلی = الدر المکنون طبرسی، فضل بن حسن (۴۶۸-۵۴۸ق)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه‌یک هفته مانده از ماه رمضان ۸۳۸ق
نثر اللئالی یکی از آثار کوتاه ولی کهن حدیثی شیعی است که از دیر باز مورد توجه بوده است ولی جمع‌آوری‌کننده آن مورد ابهام و تردید است که از میان نظرات، دو دانشمند نامدار شیعی یعنی فضل بن حسن طبرسی (-۵۴۸ق) و علی بن فضل الله راوندی (ق ۶ق) بیش از دیگران گمان برده شده که از میان این دو نفر نام طبرسی بیش از راوندی احتمال داده شده است. این کتاب مجموعه‌ای از روایات منسوب به علی بن ابی طالب علیه السلام است که به ترتیب حروف الفباء تنظیم شده و مجموعاً ۲۵۸ روایت در ۲۹ باب سامان یافته است. این کتاب مورد توجه شاعران و دانشمندان شیعی و غیرشیعی قرار گرفته و شرح‌ها و ترجمه منثور و منظوم متعددی بر آن نوشته شده است که یکی از ترجمه‌های منظوم آن همین ترجمه است که هر جمله از کلمات قصار را در دو بیت ترجمه کرده و به نظم کشیده است و کتاب را در یک «مقدمه» و ۲۹۰ حدیث و یک «خاتمه» به پایان برده و آن را «نظم نثر اللئالی» نهاده است.
آغاز: انت معبودی وانت خلاقی ×× دائم الملک ودائم الباقی / ابتدأت الکلام بسم الله ×× من کتابی تیمنا بالله / کز سخن از زمین و گر زسماست×× اول هر سخن به نام خداست
انجام: هجرت پاک احمد مختار ×× هشتصد و سی و هشت و دو شمار / روز سه‌شنبه از مه رمضان ×× زویک هفته مانده تا پایان
چاپ: میراث حدیث شیعه، دفتر سوم، قم، مؤسسه فرهنگی دارالحدیث، ۱۳۷۸ش، ص ۲۶۵ - ۳۲۷، تحقیق طیار مراغی

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۰۲۹-۲۰/۱۴۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق و ثلث، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج، ۳۱گ، ۱۵-۱۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۸-۴۸۰۶]

←نظم نثر اللئالی > گنج گهر

● **نظم نخبة الفکر** / شعر، درایه / عربی

naẓm-u noxba-tol fikar

قزلجی، محمد حسین بن علی، ق۱۴ قمری

qezeljī, mohammad hoseyn ebn-e ʻalī (- 20c)

وابسته به: نخبة الفکر فی مصطلح اهل الاثر؛ ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی (۷۳۳-۸۵۲ق)

تاریخ تألیف: ۱۳۲۶ق

نظم کتاب نخبة الفکر ابن حجر عسقلانی است که درعلم حدیث ودرایه تألیف نموده است. این منظومه دارای ۹۶بیت است.

آغاز: الحمدلله الذی قد ارسلا ×× رسله بالدین و الخلق العلا / اید بالغریب من اعجاز×× کلا و فی الفضل علی امتیاز

انجام: سمیته بنظم نخبة الفکر×× فی شرح مصطلح سادات الاثر / ... و اسئل الله القبول و الرضا ×× و العفو عن آت و عما قدمضی

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۰۱۲/۱-۳۰/۸۲

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: احمد بن سید خضر، تا: شنبه دوشنبه ۱۵ محرم۱۳۲۷ق؛ جلد: مقوا، ۹گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۸-۴۸۰۶]

● **نظم وافیه** / نحو / عربی

nazm-e vāfīye

نودهی، محمد

nowdehī,mohammad

وابسته به: الوافیة؛ ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰-۶۴۶ق)

نظمی از کافیه ابن حاجب است که مؤلف برای فرزندش عبدالعزیز بن نظام الدین به نظم کشیده است.

تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه: ۱۶/۲

آغاز: بسمله قال الفقیر العلوی النودهی ×× محمد امل عفور به / الحمدلله الذی له النعم ×× مشرف العلم ومن به اعتصم؛ **انجام:** جوابه الرفع واما الثانی×× فای شی فیه توجهان / جوابه النصب کما تقول×× زوره من نواله مامول

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۷گ (۴۵-۷۱)، ۱۵سطر ، اندازه: ۹×۲۱سم [اوراق عتیق: ۱-۸۸]

● **نظم الوشاح علی شواهد التلخیص** / معانی بیان / عربی

naẓm-ul waššāḥ ʻalā šawāhid-il talxīṣ

عباسی، عبدالرحیم بن عبدالرحمن، ۸۶۶ - ۹۶۳ قمری

ʻabbāsī, ʻabd-or-rahīm ebn-e ʻabd-or-rahmān (1462 - 1556)

وابسته به: معاهد التنصیص علی شواهد التلخیص؛ عباسی، عبدالرحیم بن عبدالرحمن (۸۶۶-۹۶۳ق)

گزیده‌ای است از کتاب دیگر مؤلف، موسوم به «معاهد التنصیص علی شواهد التلخیص» که در آن شواهد شعری «تلخیص المفتاح» خطیب قزوینی را شرح کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۷۶

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل العقل مفتاح العلوم ومدرک معانی المنطوق و المفهوم؛ **انجام:** و من یناویه یعش بائسا×× یسحب ذیل الخائسی الخاسر

خط: نسخ خوش، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۷۴ق؛ رکابه‌دار؛ جلد: تیماج، ۲۹۷گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳۰-۴۹]

● **نظم الوصول** / هیئت / فارسی

nazm-ol vosūl

منزوی، سدیدالدین، ۱۱۰۷- قرن ۱۲ قمری

monzavī, sadīd-od-dīn (1696 - 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۵۳ق

مثنوی است در ستاره‌شناسی.

آغاز: بسمله.هوالله الذی رفع السموات×× بحکمت کرد پیدا نور و ظلمات / بنزد آنکه دانای علوم است ×× مقدم از همه علم نجوم است

انجام: اذا کانت وصولا لاصول×× لذا سمیتها نظم الوصول / لتاریخ الکتابة فی الکتاب ×× تطابق اسمه عدد الحساب / چه انسان در جهان ناپایدار است ×× بخلق از منزوی این یادگار است / لیحفظه من ابطال الغبی×× بحرمة آل اطهار النبی

[نسخه‌های منزوی ۲۴۹ و ۲۶۸۴؛ الذریعة ۱۳۷/۱۹؛ تاریخ کاشان ۳۰۸؛ فهرستواره منزوی ۳۰۹۸/۴]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۹۴۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ ۴۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۹-۱۰۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۵۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج، ۹۵ص (۲۹-۱۲۳)، ۱۵سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۲-۲۵۷۷]

۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۴۲۶/۵

آغاز: فی الرمل. بسمله: پس از حمد خطوط ایجاد چرخ و نقطه عنصر×× که سازد شکل را از نقش خلق از خط پیغمبر ... / و ... حمد بیحد لایق فردیکه حکمش ز اقتدار ×× شکل انسان میکند از نقطه خاک آشکار؛ **انجام:** ×× ز دیدش منزوی را از دعای خیر یاد آور ... / و ... هر ضمیر نکته فهمان نقاط حکمها×× سیر معنی جلوه اشکال بادا آشکار

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۸ص (۴+۱۴)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳-۱۳۸۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۸۴/۵-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۶۳]

● **نظم الوقایة** / فقه، شعر / فارسی
nazm-ol veqāya
وابسته به: وقایة الروایة فی مسائل الهدایة؛ برهان الشریعه، محمود بن عبیدالله (-۶۷۳ق)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۹۱۴
کتاب الطهارت تا دیات؛ بی‌کا، تا: ۱۲۱۵ق [د.ث. مجلس]

● **نظم و نثر** / ادبیات / فارسی
nazm va nasr
ماهر، محمد علی
māher, mohammad ‘alī
از محمد علی ماهر مسمی به گل اورنگ

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۰۹/۵۵
خط: نستعلیق، کا: محمد حکیم هندی، بی‌تا؛ ۱ص (۲۴۲) [ف: ۳۸-۲۹۴؛ فهرست رایانه‌ای ج۴-۱۰۵۹]

● **نظم و نثر** / ادبیات / عربی
nazm va nasr

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۳-ف
نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است ۶۴۶۱۴-۴۵۵۹؛ کاتب: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق [فیلمها ف: ۱-۶۱۶]

● **نظم و نثر** / ادبیات / عربی - فارسی
nazm va nasr

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۸۰
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

● **نظم و نثر** / ادبیات / فارسی
nazm va nasr
غیر همانند:
۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۵۴/۱۵
از ملا عبدالرحیم کشمیری و دیگران؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: تحسین، تا: ۲۴ جمادی الاول۱۱۰۱ق، جا: دارابگرد شیراز؛ ۱ص (۱۳۱)، ۲۵سطر (۲۱/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۱۸۹]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۵۶/۱۳
از مستعمین حضور آقا میرزا عبدالغنی استفاده شده در شب پنج‌شنبه ۲۴ جمادی الثانی پایان آذر جلالی قوی ئیل ۱۳۱۳؛ خط: نستعلیق، کا: ابرقوهی، اسدالله بن محمد رضا، تا: ۱۳۱۷ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۵گ (۲۳۴-۲۳۸)، ۱۵سطر (۷×۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۶-۶۲۷]
۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۰۴۵
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

● **نظم و نثر (منتخب)** / ادبیات / عربی
nazm va nasr (mn.)
از ابن مقفع و دیگران گردآوری فاضل تونی استاد پیشین دانشگاه تهران (یادنامه او در مجله دانشکده ادبیات تهران).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۴۲۱
خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ ص ۲ تا ۶۲ خشتی و ص ۵۲-۶۰۰، ۲۴سطر (۱۵×۲۰)، اندازه: ۱۷×سم [ف: ۱۷-۱۳۲]

● **نظم و نثر (منتخب)** / ادبیات / عربی و فارسی
nazm va nasr (mn.)
در این قسمت برگزیده‌هایی از نظم و نثر آمده است از این کتب: ۱. کتاب عیون الاخبار، ۲. امالی شیخ صدوق، ۳. منهاج النجاة ملا محسن فیض، ۴. ربیع الابرار، ۵. مروج الذهب مسعودی، ۶. قولی از عبداله بن عبدالمطلب، ۷. کامل التاریخ، ۸. من لایحضره الفقیه، ۹. کافی، ۱۰. از عیون الاخبار، ۱۱. مجمع الامثال و حماسة ابن الحجاج، مطالب فراهم آمده حاوی اقوال بزرگان چندیست و در آنها مسائل تاریخی و اجتماعی و فقهی و دینی بسیار دیده می‌شود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۰/۶
آغاز: بسمله، الباب الثامن و الثلاثون من کتاب عیون اخبار الرضا؛
انجام: اقا جمال گفت آن یکی بند را برای تماشای مشتری نگاه بدار که بکار عطارد نمی آید.
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۳۱ص، ۲۹سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۹-۳۲۰]

● **نظم و نثر بی نقطه و با نقطه** / ادبیات / فارسی و عربی
nazm va nasr-e bī noqte va bā noqte
سمر نائینی، سید حسین، ق۱۳ قمری
samar-e nā’īnī, seyyed hoseyn (- 19c)
اهداء به: محمد شاه قاجار
این کتاب پس از یک مقدمه وارد متن می‌شود و متن آن حاوی نظم و نثر عربی و فارسی است با نقطه و بی نقطه در مدح محمد شاه غازی پدر ناصرالدین شاه.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۱

آغاز: در ستایش خسرو ایران و سایه یزدان اعظم السلاطین و اشرف الخواقین محمد شاه غازی خلد الله ملکه، بسمه تعالی شأنه در شبی از شبها که مصداق و اللیل اذا یغشی؛ **انجام:** خرم ضمیر یار تو چون ضمیران مدام×× رخساره حبیب تو دائم چو ارغوان

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا، جا: نائین؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۲گ، ۱۱ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷/۵سم [ف: ۱–۲۰۷]

● **نظم و نثر در مناقب امیر المؤمنین و غیره** / فضایل و مناقب / فارسی

nazm va nasr dar manāqeb-e amīr-ol mo'menīn va qeyre

ابن الشریفین، قرن ۱۳ قمری

ebn-oš-šarīfīn (- 19c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۵۸۰/۱

آغاز: بسمله حمد له، و بعد چنین گوید ابن الشریفین که این چند کلمه تلخیص است از کتب معتبره در هر خصوص؛ **انجام:** حالش ببین و رحم نما و دوا ببخش.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۲۴۴ق؛ اهدایی: شیخ محمد جواد علمیه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۷گ (۱–۱۷)، اندازه: ۷×۱۵/۵سم [ف: ۴–۱۳۵۰]

● **نظم و نثر در وصف عمارت کاخ بلور** / تاریخ ایران، ادبیات / فارسی

nazm va nasr dar vasf-e 'emārat-e kāx-e bolūr

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۱۸/۱۴

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۷–۳۴۱]

● **النظم الوهاج فی نظم المنهاج** / اصول فقه / عربی

naẓm-ul wahhāj fī naẓm-il minhāj

ابن عراقی، احمد بن عبدالرحیم، ۷۶۲ – ۸۲۶ قمری

ebn-e 'erāqī,ahmad ebn-e 'abd-or-rahīm(1361 - 1423)

تاریخ تألیف: ۷۸۸ق

درکشف الظنون این کتاب را به عنوان نکت (تعلیقات) بر منهاج الاصول و به نام «تحریر منهاج الاصول» و نظم کتاب منهاج را که تألیف عبدالرحیم عراقی (پدر مؤلف این کتاب) است جداگانه معرفی کرده و هیچ‌گونه اشاره به این‌که این کتاب شرح بر آن منظومه است نکرده است، شاید حاج خلیفه خود کتاب را ندیده بوده است زیرا مطالعه این کتاب نشان می‌دهد که احمد کتاب پدرش (نظم کتاب منهاج الاصول بیضاوی) را شرح کرده است.شارح، در ابتدا اشعار منظومه را به تدریج نقل و سپس آنرا (به‌طوری‌که خود نیز در ابتدا دیباچه تصریح کرده) به ضمیمه اضافات و فوائدو نکاتی جالب، شرح و بسط داده است.اینک چند بیت از آغاز منظومه: «یقول راجی الله خیر من رجی ×× عبد الرحیم بن الخسین الملتجی / و ان فی المنهاج للبیضاوی ×× غنیة محتاج و حوز آوی». (عبدالحسین حائری)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۳۳

آغاز: الحمد لله حق حمده و صلاته و سلامه علی سیدنا محمد رسوله و عبده و علی آله و صحبه و جنده اما بعد فهذا تعلیق علی نظم منهاج البیضاوی لسیدی و والدی امتع الله بحیاته و اعاد علی الکافة من برکاته المسمی بالنظم الوهاج فی نظم المنهاج اقتصر فیه غالبا علی تقریر المسئله؛ **انجام:** فمحل المسئلة علم الکلام ببسها ... فلنقصر علی ما ذکرنا ثم بین ایده الله تعالیعدة ابیات هذه الا حوزة و هی الف بیت و ثلثمابه و سبعه و ستون بیتا و السریه فی اللغة الدائم قال مؤلفه اید لله تعالی و هذا آخر ما تیسر تعلیقه علی هذه الارحوزة الی: علی ید جامعه احمد بن عبد الرحیم ... سنه ثمان و ثمانین و سبعمائه جعله الله موجبا للفوز لدیه یوم القدوم علیه ...

خط: نسخ، کا: سلیمان بن شیخ نصر شافعی، تا: ۸۷۲ق؛ یادداشتی شامل گواهی بر تصحیح و مقابله این نسخه که دستخط مصنف بر آن موجود بوده به تاریخ ۸۷۳ق نوشته شده؛ مهر: «عبده زین العابدین»، در ذیل آن یادداشت نیز امضاء: زین العابدین المستوفی گذارده شده است؛ جلد: مقوایی، ۵۵۹ص، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۹–۷۰]

● **نظم الهموم** / شعر / عربی

naẓm-ul humūm

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۳۳

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی [رایانه]

● **نظیر الطنطرانیة (قصیدة فی)** / شعر / عربی

naẓīr-uṭṭanṭarānīya (qaṣīdat-un fī)

قصیده‌ای است نظیر طنطرانیه و در ۲۳ بیت ترتیب یافته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۳۸/۳

آغاز: یا صبیح الوجه ما هلهت وجهی قلبی فی الهوی ××ان تلبلبی و الا لیس للخلخال خال؛ **انجام:** لا تعب نفساً و تب مستغفراً من ربک ××انه قد ذم فی الاخطاب و الالغاب غاب

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳گ (۵۸پ–۶۰پ)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳۳-۵۸۱]

● **نظیم اللآلی** / شعر، حدیث / فارسی
naẓim-ul la'āli

حسینی سیفی، محمد بن محمد مهدی، - ۱۱۵۰؟ قمری
hoseynī seyfī, mohammad ebn-e mohammad mahdī (-1738)

اهدا به: محمود بیگ جبه دار باشی
تاریخ تألیف: محرم ۱۱۰۲ق
منتخب چهل حدیث کوتاه از معصومین علیهم السلام است که هر کدام در یک رباعی به نظم کشیده است. ابتدا نام کتابی را که حدیث از نقل شده، ذکر می‌کند و سپس متن حدیث را می‌آورد و هر حدیث را با یک رباعی به فارسی ترجمه می‌کند. مصادر او در نقل حدیث از عامه و خاصه است که همگی در دست است.
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد بر صیرفیان عالم امکان و جوهریان کشور کن فکان که نقد هر جنس را بمحک امتحان سنجیده و گوهر هر ذات را به نظر بصیرت دیده اند معلوم است که گوهری که زینت براو دوش جان ارباب ایمان تواند بود ... مضمون هر یک را به رباعی در سلک نظم کشیده به نظیم اللئالی موسوم ساخت ...
چاپ: در میراث حدیث شیعه، دفتر دوم، قم، مؤسسه فرهنگی دارالحدیث، ۱۳۷۸ش، ص ۳۶۵ - ۳۹۲، تحقیق حسین گودرزی
[فهرستواره منزوی ۶۷۴/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۴۰۵/۳
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ×× فاتحه آرای حدیث قدیم. الحمدلله رب العالمین و معز العالمین ... اما بعد چون بمقتضای حدیث مستفیض من حفظ علی؛ **انجام:** بی نام و تاریخ این نظم عالی رقم کرد کلکم نظیم اللآلی(۱۱۰۳ه).
خط: عربی نسخ وفارسی نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در چند جا خط مؤلف دیده می‌شود؛ جلد: تیماج، ۳۱ص (۷۸-۱۰۸)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵۰-۱۷۲]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۷۰/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** در ماه محرم هزار و صد و دو ×× صد شکر تمام شد بتوفیق خدا
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۹گ (۴۰پ-۴۸پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۴-۲۳۴]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۰۸/۳
تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف، متن عربی است با ترجمه منظوم فارسی؛ خط: نستعلیق، کا: حسینی، رضی الدین محمد، تا: ۱۵ ذیقعده۱۱۵۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۶گ (۹۵-۱۱۰)، ۱۷ سطر (۵×۱۹)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۱۶-۵۴۸]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۶۹/۱
انجام: خاتمه این نظم نمایدت راه هدا ×× جانرا بکند بسوی فردوس ندا / در ماه محرم هزار و صدو و دو ×× صد شکر تمام شد بتوفیق خدا / پی نام و تاریخ این نظم عالی ×× رقم کرد کلکم نظیم اللآلی سبحانک ربک ... العالمین
تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: وسط(میان حدیث ۸ و ۲۷ افتاده است)؛ ۴گ (۲پ-۵پ)، ۱۴سطر (۹/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۹-۱۳۵۹]

● **النعامة حلیتها او حرمتها** / فقه / عربی
an-na'āma ḥilīyatuhā aw ḥurmat-u-hā

بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی، ۱۱۵۵-۱۲۱۲قمری
bahr-ol-'olūm, mohammad mahdī ebn-e morteza (1742 - 1798)

در حلیت یا حرمت گوشت شتر مرغ.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۹۲/۱۴-عکسی
آغاز: ان هذه رسالة من تصنیفات بحرالعلوم السید الغروی الطباطبایی (ق)، محتویة علی تحریر حکم النعمائة من حلیة اکلها و حرمته. و انما کبتها لاشتمالها علی امر غیر محرر فی کتب القوم و لامذکور فی اصل معتبر و لکثرة فوایدها. قال (ق) حنج بعض الفضلاء المعاصرین لازال بعین دیان الدین الی تحریمالنعامة و جرد علی من احلها لسان التشنیع و الملامة. محتجا تارة بان الصدوق عدها من النسوخ (جانوران مسخ شده) و تحریمها؛ **انجام:** و تقریر الاقوال فیها و الادلة بما لم یسبق سابق و لم یحم حایم. و الله ولی التوفیق. تمت بعون الملک الوهاب.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: حدود دوشنبه ۲۳ رجب۱۳۱۷ق [عکسی ف: ۱-۳۹۳]

● **نعت حضرت مصطفی (ص)** / فضایل و مناقب / فارسی
na't-e hazrat-e mostafā

سلطان بن غیاث
soltān ebn-e qīyās

از درویش سلطان ابن غیاث.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰۹/۷
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۳ر-۱۴ر) [ف: ۳۷-۱۲۵؛ فهرست رایانه‌ای ج۴-۱۰۵۹]

● **نعت رسول اکرم** / شعر / فارسی
na't-e rasūl-e akram

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ قمری
jāmī, 'abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۳۱۳/۴

خط: نستعلیق، کا: خواجه خواوند بن میرک، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، دو صفحه مذهب مرصع بسیار عالی؛ مهر: «بروز قیامت بلرزد جسد – محمد بفریاد جعفر رسد ۱۱۶۵»؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج، منثور ۲۳سطر و صفحه منظوم ۱۹ سطر ، اندازه: ۳۵×۴۳سم [ف: ۳-۲۳۵]

● نعت مصطفی (ص) / فضایل و مناقب / فارسی

na‘t-e mostafā (s)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰۹/۳۰

از برهان؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۵۳پ) [ف: ۳۷-۱۲۶؛ فهرست رایانه‌ای ج۴-۱۰۵۹]

● نعت النبی / ادبیات / عربی

na‘t-un nabī

حلاج، حسین بن منصور، ۲۳۴ – ۳۰۹ قمری

hallāj, hoseyn ebn-e mansūr (849 - 922)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۲۰۳

آغاز: سراج من نور الغیب بدا و عاد ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲ ربیع الاول۷۲۳ق؛ جلد: تیماج، ۱ص (۷۲۷)، ۴۱سطر ، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۱۱۰]

● نعت النبی / فضایل و مناقب / فارسی

na‘t-un nabī

چهار نعت جداگانه نبی مکرم اسلامی، که در مولودی‌ها و دیگر مراسم جشن و سرور و خطبه‌ها خوانده می‌شود.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۷۹/۱۴

آغاز: بسمله، جواهر زواهر و الوف صنوف تحیات که زبان معجز بیان و صافان فصیح منطق؛ **انجام:** هزاران درود و هزاران سلام ×× زما بر محمد علیه السلام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ جلد: تیماج، ۳گ (۱۳۵ر-۱۳۷ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲-۱۴۰]

● نعت النبی المصطفی / فضایل و مناقب، شعر / عربی

na‘t-un nabī-yil muṣṭafā

دو قصیده در نعت پیغمبر اسلام (ص) آمده یکی به مطلع: «کیف ترقی رقیك الأنبیاء×× یاسماء ما طاولتها سماء» و این قصیده تا صفحه ۱۵۶ ادامه و پایان آن این بیت است: «ما أقام الصلوة من عبدالله ×× و قامت بربها الاشیاء» ابیات این قصیده اکثراً باعبارتی شرح شده و شارح ضمن شرح وضع اعراب و بناء این الفاظ را معین کرده است. قصیده دوم به مطلع: «شوقی لتلك الخیام المدملج×× و القلب فیه لاعج متوهج» و پایان آن این بیت است: «و آخر قولی مثل ما قلت اولاً×× شوقی لتلك الخیام المدملج». این قصیده در روز جمعه ۱۲۲۰ق در مسجد جامعة به پایان آمده است.

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۴

دو خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۱۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۶۱ص، ۶ سطر (۴×۱۲)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: -۱۹۱]

● نعلین طلا و جامه مطلا و حریر محض / فقه / فارسی

na‘leyn-e talā va jāme-ye motallā va harīr-e mahz

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۷۵۳۴/۱۲

آغاز: بسمله الحمدلله علی آلائه و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین ... فبعد چنین گوید تراب نعال اقدام المؤمنین که چون معمول ...

خط: نستعلیق، کا: حیدری، نجف علی، تا: ۱۴ صفر۱۲۵۰ق؛ مهر: «حسنعلی رضوی»؛ ۳۹ سطر (۱۳/۵×۲۶)، اندازه: ۲۳×۳۵/۵سم [ف: ۲-۳۴]

● نعمت الاشراف / شعر / فارسی

ne‘mat-ol ašrāf

اصفهانی، محمد کاظم بن محمد صادق، ۱۲۰۵ – ۱۲۷۳ قمری

esfahānī, mohammad kāzem ebn-e mohammad sādeq (1791 - 1857)

در نعت و ستایش حضرات معصومین علیهم السلام.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۰۶۶/۴

آغاز: بسمله، پس از حمد خدا و نعت یاسین ×× درود آل و هر اصحاب تحسین / چنین گوید فقیر کم تفحص ×× محمد کاظم رحمت تخلص / که کردم چارده منظومه انشاء ×× که گردد چارده معصوم از آن شاد؛ **انجام:** ببخش برکنه رحمت و تمام محبین×× بحق نور محمد بحق عترت یاسین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۵-۴۵۲]

● نعمت خانه /- فارسی

ne‘mat xāne

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۲۴

آغاز: بسمله. قیله خرپوزه درختی که آنرا در؛ **انجام:** جوز بوبه و بادام را در اندك آب انداخته همه شب در شبنم دارد صبح تخم خرما و پوست بادام

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: ۱۲۱۶ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **نعمت عظمی** / تفسیر / فارسی

ne'mat-e 'ozmā

عالی شیرازی، محمد، - ۱۱۲۱ قمری

'ālī šīrāzī, mohammad (- 1710)

اهداء به: محی الدین محمد اورنگ زیب

تاریخ تألیف: ۱۱۱۵ق؛ محل تألیف: شاه جهان آباد هند

تفسیری است شیعی با مختصری در علوم قرآن در پنج«ترصیع»: ۱. بیان تحقیق آیات و تقسیم به متشابه و غیر آن؛ ۲. آداب تلاوت؛ ۳. فضیلت استعاذه؛ ۴ و ۵. نوشته نیست.به نثری شیوا در آیات اختلافی، تفسیر معروف بین مفسرین را می‌آورد و از گفته‌هایی که با ظاهر علوم عربیت وفق ندهد یا موافق ذوق اهل تصوف باشد، اجتناب کرده است زیرا این‌گونه تفسیرها و تأویل‌ها با ظاهر شرع سازگار نیست.در دو جلد است.نخستین از سوره ۱ تا ۱۶ و دومی از ۱۷ تا ۱۱۴.

[ایوانف ۲/۲۴۶؛ کشف الحجب ص ۵۷۳؛ الذریعة ۴/۳۱۸ و ۹/۶۷۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۰۵/۱

آغاز: در آن زمان فرخنده اوان که این بنده آستان خلافتی بنیان ... میرزا محمد مخاطب بنعمتخان بحکم واجب الاذعان؛ **انجام:** ناتمام: و او نهیبی بر آن سگ گزنده کند، راه یابد و بمقصد رسد

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قبل از۱۱۷۲ق؛ افتادگی: انجام؛ تملک به سال ۱۱۸۸ق؛ ۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲۹-۱۲]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج، ۱۰گ (۲۰۵ر-۲۱۴پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۶۰]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۵

آغاز: سوره بنی اسرائیل مکیة ... البصیر سبحان نام تسبیح است یعنی به پاکی یادکردن و در اصل معنی آن چنین بود که اصبح الله تسبیحا؛ **انجام:** ولویؤ اخذالله الناس ... واگر بگیرد خدای تعالی مردمان را یعنی به عذاب هلاک سازد ... بدرستی که الله تعالی هست و همیشه بوده و هست ... تا از هر دری که خواهد در آید

از بنی اسرائیل (۱۷) تا پایان سبأ؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: میشن، ۲۳۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۱/۴×۳۵سم [ف: ۴-۸۲۵]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۶

آغاز: من الجنة والناس اینجا من برای بیان است ... بحق رسولک سید الکونین در دنبال این ماده تاریخ دیده می‌شود. سال شروع تفسیر شد فیض عالم عالی ×× تاریخ اختتامش الهامهای غیبی

از سوره یس تا آخر، این مجلد رویهم بخش دوم این تفسیر است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دنباله شماره ۲۱۵؛ مهر: لطف الله [ف: ۴-۸۲۵]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۵۴۵

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۳۵گ، اندازه: ۱۱/۴×۱۸/۵سم [رایانه]

● **النعمة الکبری علی العالم بمولد سید ولد آدم** /

تاریخ پیامبراکرم(ص) / عربی

an-ni'ma-tul kubrā 'ala-l 'ālam bi-mūlid-i sayyid-u wuld-i ādam

ابن حجر هیثمی، احمد بن محمد، ۹۰۹ - ۹۷۳ ؟ قمری

ebn-e hajar-e haysamī, ahmad ebn-e mohammad (1504 - 1566)

تاریخ تألیف: شب یک‌شنبه ۸ ربیع الاول ۹۶۴ق

در دو «باب» و هفت «فصل» و «خاتمه».

آغاز: بسمله و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم الحمد لله اتم الحمد و اکمله و اشکره افضل الشکر و اشمله اذ بعث فینا ...

انجام: ثم بلغ صلی الله تعالی علیه و آله و سلم اربعین سنة ارسله الله تعالی رحمة للعالمین ... و دهر الداهرین و الحمد لله رب العالمین.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۰۴/۲

خط: نسخ، کا: عبدالمومن حسینی پسر سید نظامی سرکتی، تا: ۱۲۴۲ق؛ جلد: میشن، ۳۵گ (۲۸۷ر-۳۲۱پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۵-۲۷۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۷۱۳/۱

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام کتاب در فهرست «مولد النبی» ذکر شده؛ خط: نسخ، کا: رسول بن محمد بن شیخه بن ایوب بن احمد شرفکندی شافعی، تا: ۱۲۶۲ق؛ جلد: چرم مذهب، ۴۵گ (۱ر-۴۵ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۲×۳۵/۲سم [ف: ۴۱-۱۷۳]

● **نعمت نامه** / آشپزی / فارسی

ne'mat nāme

مؤلف شناخته نشد، اما در بخش اقسام حلویات از حلوای تخم مرغ که به جهت شاه عباس بزرگ ساخته‌اند یاد کرده، پس مؤلف باید از اعلام قرن ۱۱ یا پس از آن باشد. کتابی است در بیان آشپزی و پخت انواع غذاها مانند اقسام آش، اقسام قلیه، دو پیازه، پلاو، زیر بریان، خشکه، بورانی، کباب، اقسام پوری، سبوسه (سموسه)، تهولی، فرنی، فالوده، بیخ، حریره، ملیده، گلگله، کهجور، شیرینی، مربا، اچار، رنگ‌ها، حلویات و غیره. نام کتاب در دیباچه دیده می‌شود.

آغاز: بسمله. حمد و ستایش رزاقی را سزد که بلقمه حلال السنه فم حیوان ناطق و ناهق را از خوان نوالش مملو کرده

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** دو پیازه مرغ ... براتش انگشت بپزد چون روغن (نانوشته مانده)

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مذهب، ۵۲گ، ۱۹سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۱۵-۴۲۰۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۲۴

آغاز: بسمله. قلیه خرپوزه درختی که آن را در دکهن سرایا مجن ارطدی خرپوزه و پلپه گویند؛ **انجام:** همه شب در شبنم دارد صبح تخم خرما و پوست بادام

از اقسام قلیه تا اواخر اقسام حلواها (حلوای بادامی)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ ۱۸۵گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۹-۵۳۲]

● نعمت و صفت ملا محمد حسین همدانی / فضایل و مناقب، ادبیات / فارسی

ne‘mat va sefat-e mollā mohammad hoseyn hamadānī

شیخ الاسلام، محمد حسن بن محمد محسن

šayx-ol-eslām, mohammad hasan ebn-e mohammad mohsen

مؤلف در این رساله مختصر آخوند ملا محمد حسین همدانی را با عباراتی مسجع و مقفی می‌ستاید و این رساله در زمان آخوند همدانی نوشته شده است.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۴۴۳/۳

آغاز: بتشریح و توشیح معاقد کلام خجسته فرجام بذکر القابت آن عالم عالم پناه دوران لایق باشد ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲-۱۰۸]

←نعمتها و خوشیها و لذتها ← کلام اسماعیلی

● نعم الزاد لیوم المعاد / فقه / عربی

ni‘m-az zād li-yawm-il ma‘ād

تبریزی، محمد طه بن مهدی، ۱۲۴۱ - ۱۳۲۳ قمری

tabrīzī, mohammad tāhā ebn-e mahdī (1826 - 1905)

رساله علمیه است از طهارت تا خمس.

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و بعد فیقول الراجی عفو ربه عما سلف محمد طه ابن مرحوم الشیخ مهدی بن نجف قد سالنی

چاپ: مکرر چاپ شده

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۵۶۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن رضا موسوی دستجردی شاهرودی، تا: ۲۱ جمادی الاول۱۳۱۴ق، به دستور شیخ محمد باقر بن محمد تقی؛ مهر: «یا باقر العلوم»؛ جلد: تیماج، ۱۳ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲-۴۱۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۱۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** وکیله علی الاقرب و الله اعلم و الحمدلله رب العالمین. تمت الرساله

خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، قطع: رقعی [رایانه]

● نعم المعیار و المقیاس لمعرفة الناس / اخلاق / عربی

ni‘m-al mi‘yār wa-l miqyās li-ma‘rifat-in nās

متقی، علی بن حسام الدین، ۸۸۸ - ۹۷۵ قمری

mottaqī, ‘alī ebn-e hosām-od-dīn (1484 - 1568)

در این رساله مردم را به چهار بخش کرده: عامی فاسق، عامی صالح، خاص و اخص الخاص.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلاة و السلام علی سیدنا محمد و آله اجمعین. اما بعد فیقول الفقیر الی الله تعالی علی بن حسام الدین الشهیر بالمتقی هذه رسالة سمیتها نعم المعیار و المقیاس لمعرفة الناس. اعلم رحمک الله

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۱۱/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** لم یکن عنده شیء یعطیه فهو من اخص الخواص و قس علی هذا باقی الجنایات

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲گ (۷۳پ-۷۴پ)، ۱۸سطر (۱۲/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۶-۳۱۷]

● نعوت متوافرة / فضایل و مناقب، شعر / فارسی

no‘ūt-e motavāfera

صاحب، احمد، ق۱۳ قمری

sāheb, ahmad(- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۲ق

منظومه‌ای است به فارسی وعربی درمدح ومنقبت ودرود بر پیامبر گرامی اسلام؛ از جمله عناوین منظومه: نعت خواجه دوسرا، ذکر شمه‌ای ازحمد محض ذات مطلق بر حق، نعت سرور عالم به اندراج چند اصطلاح صوفیه، نعت خواجه دوعالم به اندراج مضمون حدیث شریعت وطریقت وحقیقت، نعت آنحضرت به اندراج تنزلاتسته مخترعه صوفیه، نعت آنحضرت به اندراج حدیث کل حقیقه ...، نعت آنحضرت به اندراج اسامی چندگل‌های متنوعه، نعت آنحضرت به اشتمال معجزات، نعت آنحضرت به اندراج اوصافی که درقرآن برای آنحضرت ذکر شده، نعت آنحضرت به اندراج اسامی سبع سیاره اشتمال نام‌های چند کتب مشهوره ...، نعت به اندراج نود و نه نام رسول به ترتیب حروف تهجی، قصیده لامیهدرنعت پیامبر ونعت حضرت

به ترتیب حروف هجا بنحوی که هر مصرع با اسم «محمد» شروع شود، توسل به انبیاء.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۹۰/۱-۵/۱۸۰

آغاز: نعوت متوافرة لخیر الدنیا والاخرة علیه التحیة والصلوة المتکاثرة: هزاران منت ای خلاق اکبر×× که بر ماکردی احمد را تو سرور / هزاران حمد وشکر ای رب داور ×× که کردی مصطفی را مان تو سرور؛ **انجام:** گنهکارم گنهکارم گنهکار×× ببخش آمرزگار را بهر مختار / وجیه الدین آصف راخدایا ×× ببخش از بهر آن خیر البریا

خط: نستعلیق، کا: محمدبهاء الدین چهرومی نایطی، تا: ۲۳ جمادی الثانی۱۲۷۲ق؛ مصحح، دارای علامات بلاغ؛ جلد: مقوا، ۵۴گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۴×۱۸/۵سم [ف: ۸-۴۸۰۷]

● **نعوت منثوره** / فضایل و مناقب / فارسی

no‘ūt-e mansūre

جمال حسینی، عطاءالله بن فضل الله، - ۹۳۰ ؟ قمری

jamāl hoseynī, ‘atā’-ol-lāh ebn-e fazl-ol-lāh (- 1524)

مجموعه نعت‌های ادبی است مسجع و همراه با بیان اشعاری در وصف خاتم انبیاء حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله که مناسب خطبه کتاب‌ها و آغاز مطلع نوشته‌ها می‌باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵۸۰

آغاز: مقیمان درگاه برگاه قبول و ملازمان عتبه علیه «و ما محمد الا رسول» رضوان الله تعالی علیهم اجمعین چنین روایت می‌کنند از حضرت با نصرت سلطان تخت شریعت برهان بحت حقیقت چابک سوار میدان اسرار صاحب نظر شادروان انوار؛ **انجام:** سوزان و نالانند از شوق رؤیت وی سر مستند از شراب محبت ...

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرم، ۲۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳/۸×۲۲/۵سم [ف: ۴۳-۱۷۲]

● **نعیم الابرار و جحیم الفجار** / کلام و اعتقادات / عربی

na‘īm-ul abrār wa jaḥīm-ul fujjār

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۱۹ رمضان ۱۲۷۲ق

در اثبات این‌که رسول خدا (ص) و آل او (ع) اشرف و اول کاینات هستند. دارای‌هشت«باب»: ۱. فی الادلة الکتابیة؛ ۲. فی الاخبار الناصة علی ذلک بلفظ اول ما خلق الله؛ ۳. و مما ورد فی الاخبار بلفظ کونهم اول من اجاب و من سبق الی بلی و امثال ذلک؛ ۴. و مما ورد فی الاخبار معنی خلقهم قبل سائر المخلوقات؛ ۵. و مما ورد فی الاخبار فی معنی انهم اشرف الخلق و خیر الکائنات و امثال ذلک؛ ۶. فی الاجماع القائم علی کونهم اول ما خلق الله و اول من اجاب و اشرف الکائنات و افضل الموجودات؛ ۷. فی تأسیس اصل کلی شریف یبتنی علیه فروع لاتحصی من الفضائل الخ؛ ۸. لما فرغنا من تمهید قواعد الخ (اخباره وارده در شأن منکرین فضائل خاندان عصمت -علیهم السلام).

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... انی لما و جدت جمیع فضائل آل محمد علیهم السلام العامة و الخاصة و الظاهریة و الباطنیة

انجام: یا فالق الحب مهجتی شغفا ×× فی حب فاطمة الزهراء موفورا / و بعلها و بنیها بعد و الدها×× و اجعل خطائی بهم یا رب مغفورا

چاپ: ضمن مجموعه رسائل کرمانی، کرمان، مطبعة السعادة، ۱۳۵۴ق.

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۷۶۵/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج، ۵۵گ (۱-۵۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳-۱۰۴۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۴۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابو القاسم بن میرزا غیاث طباطبائی نائینی، تا: ۱۵ شوال۱۲۸۵ق؛ جلد: گالینگور، ۱۰۱گ (۴۸پ-۱۴۸ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۹-۲۳۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شهمیرزادی، آقا بابا بن محمد مهدی، تا: ۱۲۸۸ق؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ جلد: مقوا، ۱۴۳گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۳۳۴]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۴۳۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ و۱۲۹۵ق؛ ۶۲ص (۱-۶۲)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۵-۱۶۵۲]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۷۶۶/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و اوایل قرن۱۴؛ جلد: تیماج، ۵۹گ(۴۸-۱۰۶)، ۱۸ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲-۸۷۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۵۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد رضای شیرازی، تا: ۱۳۰۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۰۷ص(۱۸۷-۲۹۳)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴۷/۲-۴۳]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۱۶/۴

خط: نسخ، کا: کرمانی، ابراهیم بن کریم، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۶۶گ (۶۶پ-۱۳۱پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۳-۱۸]

۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۹۴۸/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۸ص (۸۵-۱۳۲)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳-۱۱۰۳]

● **نغبة الرشاف من خطبة الکشاف = حاشیة الکشاف /**
تفسیر / عربی
nuġbat-ur raššāf min xuṭbat-il kaššāf = ḥāšīyat-ul kaššāf

؟ فیروزآبادی، محمد بن یعقوب، ۷۲۹ - ۸۱۷ قمری
fīrūzābādī, mohammad ebn-e ya'qūb (1329 - 1415)
وابسته به: الکشاف عن حقایق غوامض التنزیل و عیون الاقاویل فی وجوه التأویل = تفسیر کشاف؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷-۵۳۸ق)
گویا از مجدالدین ابوطاهر محمد بن یعقوب فیروزآبادی شیرازی (چلبی) تنها بر دیباچه آن با عنوان «قوله، اقول».

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۳۱
آغاز: صاحب الکشاف فی خطبة الحمدلله الذی انزل القرآن کلاما مؤلفا منظما، دل بلامی التعریف و الملک علی اختصاص الحمدلله؛ **انجام:** فرد بعینه فقوله تعالی ان تکون.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن، ۵۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴/۲×۲۰/۸سم [ف: ۱-۱۷۶]

←نغزک ←شرح زرادی
←نغز مغز ←الهی نامه

● **نغمات** / ادبیات / فارسی
naqamāt

فوقی یزدی، احمد، - ۱۰۵۰ قمری
fawqī yazdī, ahmad (- 1641)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۱/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ ۶۱ص (۱-۶۱) [ف: ۳-۲۸۴]
۲. تهران؛ سعید نفیسی؛ شماره نسخه: ۶۶
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۶۸۹]

● **نغمات الروح** / بهائیت / عربی
naġamāt-ur rūḥ

صبح ازل، یحیی، ۱۲۴۶ - ۱۳۳۰ قمری
sobh-e azal, yahyā (1831 - 1912)
شرح کلمات خودش است با عناوین «قوله-قوله».

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۸۱
آغاز: الحمدلله الذی مدح ذاته بذاته و شهد علی نفسه بعلو کبریائه و قدس کنهه عما یذکره و عباده و نزه کینونیته عما یصفه ارقائه؛ **انجام:** لما انه تعالی شأنه یقدر کل شیء و بیده ازمة الامور فی الاولی و الآخرة و انه لعلی ما یشآء قدیر محیط و لامره جل و عز هنالک معان
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ در پایان نسخه نوشته‌اند: «خط میرزا علی محمد دولت آبادی مشهور به ... (خوانده نمی‌شود) که در جزیره قبرس در قلعه ماغوسه در سنه ۱۳۱۳ از روی خط مبارک حضرت ثمره ارواح العالمین فداه نوشته است» در پایان محتویات نسخه را ۴۲۰۰ بیت نوشته‌اند؛ ۱۶۰گ، ۱۴سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۳۲۱]
۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۳۲۸-۳۷/۱۱۸
آغاز: بسمه الباقی الملک الدیموم المستعان الحمدلله ممسک السماء بقدرته ومسکن الارض بمشیته؛ **انجام:** فلاتحزن فی شأن وقل الله ربی وانه لقوی حفیظ وقل هو الحق وانه لمعی یهدین والحمدلله رب العالمین
جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: علی روحی، تا: ۱۳۴۹/۲/۹؛ جلد: گالینگور، ۱۶۴گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۰۸]

● **نغمات العشق** / عرفان و تصوف / فارسی
naqamāt-ol 'ešq

میر عسکری خوافی رازی
mīr 'askarī xāfī rāzī
اهداء به: شیخ برهان الدین صدیقی شطاری
رساله‌ای آمیخته به نظم و نثر در میان اوصاف و ظهورات عشق که با لسان عرفانی تحریر و به نام استاد مؤلف شیخ برهان الدین صدیقی شطاری تدوین شده است. مؤلف در لابه‌لای رساله از اشعار خود با تلخص رازی استفاده کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۷۱۹/۶
آغاز: عشق مضراب دگر می‌زند این قانون را ×× سر بصحرای دگر می‌دهد این مجنون را عشق از ازل تا ابد احدی را سزد که حب از صفات ذات اوست و ...؛ **انجام:** اعجاز دم عشق ز اتمام تو پیدا ×× ای سوخته گر پخته دلی ضبط نفس کن
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۵۹ص (۶۲۴-۶۸۲)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۳۳/۱۹۵]

● **نغمة الاغانی فی عشرة الاخوان** / شعر، اخلاق / عربی
naġmat-ul aġānī fī 'išrat-il ixawān

مدنی، علی خان بن احمد، ۱۰۵۲ - ۱۱۱۸ ؟ قمری
madanī, 'alī xān ebn-e ahmad(1643 - 1707)
منظومه‌ای است در ۱۲ «فصل»چهار حکایت که به ترتیب: در تعریف دوستی در وفا در تعاون، حکایت کبوتر، در اتحاد دوست، در زیارت دوستان، در معاشرت، در ضیافت، در عیادت دوستان، در نامه نوشتن به دوستان، در دوری جستن از مصاحب احمق، در دوری جستن از بخیل جز آن. تمامی آن درکشکول محدث بحرانی به نام «انیس المسافر» به چاپ رسیده است.

آغاز: یقول راجی الصمد ×× علی بن احمد / حمداً لمن هدانی ×× بالنطق و البیان / واشرف الصلاة من واهب الصلاة×× علی النبی الهادی وآله الامجاد
انجام: ثم الصلاة ابداً ×× علی النبی احمدا / ما نام طیروشدا ×× و لاح حجر و بدا
[الذریعة ۲۳۶/۲۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۸۶/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: موسوی، زین العابدین ابی القاسم، تا: پنج‌شنبه ۲۴ ذیحجه۱۱۰۴ق؛ نام صاحب منظومه در صفحه آغاز آمده است، مجدول؛ مهر: «محمد الموسوی» (بیضی)؛ ۱۰گ (۲۳پ-۳۲ر)، ۲۰سطر (۷×۱۱) [ف: ۱۵-۵۲]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۷۲/۳
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه کامل شد؛ خط: نسخ پخته، کا: عبدالله بن محمد حسین، تا: ۱۱۵۱ق؛ ۱۶گ (۳۹پ-۵۴ر) [ف: ۱-۱۳]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۶۸/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۰گ (۱۶۳پ-۱۷۲)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۵]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۷۸۰/۵-۱۹/۱۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۵گ، سطور چلیپائی، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۰۸]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۸/۷
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۱۱۳ر) [ف: ۵-۷۱۸]

● **نغمة الاولیاء** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی
naqmat-ol owlīyā’

ذهبی دزفولی، عین الدین حسین، ق۱۴ قمری
zahabī dezfūlī, ‘ayn-od-dīn hoseyn (- 20c)

تاریخ تألیف: شب جمعه ۱۴ ذیحجه ۱۲۳۱ق
مثنوی‌ای است در آداب سلوک در استقبال زاد المسافرین میر سید حسین هروی و کتاب در مکنون لیلی و مجنون نظامی. «ای نام تو سر نبشت جانها ×× از نام خوشت روان روانها / ای یاد تو دلگشای آدم ×× یاد تو گره گشای عالم». در همین مثنوی درباره استادش آقا محمد علی عاشق علی شاه کومالکی می‌گوید: «از حضرت عاشق الهی ×× گنجینه و گنج پادشاهی / نوشید حسین جام جم را×× و آن مایه عالم قدم را / گر طالب جان میکشانی ×× میخانه بجوی تا توانی / تا بوی خدا بره نیابی ×× در کوی خدای مه نیابی / این راه نه راه شیب و بالاست×× این راه جناب حق تعالی است / ملح البصر است کار درویش ×× شق القمر است که درویش».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱۱
انجام: این نغمه اولیاست دریاب ××این بربط کبریاست دریاب / بر اهل شهود زیب و زین است ×× منظومه عین دین حسین است
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۷۴۲]

● **نغمه بیدل نواز و گل خورشید** / عرفان و تصوف، داستان / فارسی
naqme-ye bīdel navāz va gol-e xoršīd

آگه، محمد باقر، ۱۱۵۸ - ۱۲۲۰ قمری
āgah, mohammad bāqer (1745 - 1806)

تاریخ تألیف: ۱۲۰۵ق
گفته‌ها و داستان‌های اخلاقی عرفانی کوتاهی است از معصومین و بزرگان صوفیه ــ با تمجید و ثنا خوانی درباره صاحبان گفته‌ها ــ با عباراتی مغلق و پیچیده؛ و در پایان مناجات و حکایاتی به نظم با تخلص «آگه» آمده است.
آغاز: زبان عجز ترجمان محمدت بارگاه احدیت چه سان اندیشه که در توصیف متقربان صمدیتش ...
انجام: بجان گردم چو آگه خاک راهش ×× کشم خود را ز هستی در پناهش
[فهرستواره منزوی ۶۷۴/۶]

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۷۴۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ ۷۵گ، ۱۳ سطر (۱۵×۲۱/۵) [ف: ۲-۳۷۵]

● **نغمه داود** / حکومت و سیاست، تاریخ / فارسی
naqme-ye dāvūd

حسینی تهرانی، علی بن حسین، ۱۲۳۸ - ۱۳۳۵ قمری
hoseynī tehrānī, ‘alī ebn-e hoseyn (1823 - 1917)

تاریخ تألیف: ۱۳۳۰ق؛ محل تألیف: شیراز
از علی تهرانی فرزند محمد حسین ناظم دفتر وزارت خارجه (دیباچه). این رساله در واقع بخشی از مجلد اول از شش جلد کتاب تحت عنوان «نغمه داود» است که در حدود سال ۱۳۳۰ق در شیراز به رشته تحریر درآمده است. موضوع رساله حاضر تاریخ انتقادی دوره مشروطه است اما با سبکی کم‌سابقه در تاریخ‌نویسی ایران. نویسنده که فردی گوشه‌گیر در شیراز بوده به همراه پیری هفتاد ساله (جناب میرزا) که میهمان اوست و پس از سال‌ها سفر در اروپا، قصد نوشتن تاریخ ایران مشروطه به همراه

ریشه‌یابی آن را دارد به صورت نمادین، مجالس احضار ارواحی ترتیب داده، ارواح سیاستمداران و مورخان و شاهان دوره مشروطه و حدود آن را احضار کرده، از آنها می‌خواهد که به شرح اوضاع گذشته بپردازند و با این روش متنی جالب پدید آورده که خواندن را دلنشین می‌کند.مؤلف چنان که از مقدمه برمی‌آید در نظر داشته که کتاب خود در شش جلد و چهل و دو فصل (هر جلد در هفت فصل) ترتیب دهد. اینک نمونه‌هایی از مطالب کتاب: «چیزی که هست مدت مدیدی باید که مشغول این کار بود زیرا که ارواح کسانیکه شرکت در امور سیاسی ایران داشته‌اند از قبیل مورخین خارجه و داخله و نگارندگان جراید مؤلفین و متنفذین روحانی و جسمانی و حکام ولایات و طبقه وزراء و پادشاهان و شاهزادگان و سفرای خارجه و داخله که هر طبقه از آنها را بایستی در شب مخصوص استنطاق نمود اقلا چند ماه عمر ما را مشغول خواهد داشت فردا شب نوبت مورخین و مؤلفین و سیاسیون است ... پس از لمحه‌ای روی خود را به طرف یسار کرده فرمودند پرنس ملکم خان شما مأمورید سرگذشت اقدامات خودتان را در هنگام حیات عاریتی در مسئله سیاست ایران بیان نمایید. شخص ضعیف اندامی از روی کرسی خود برخاسته ... بیان نمود. این بنده ملکم ایام حیاتم صحیحا به سه دوره تقسیم می‌شود روی هم رفته در امور سیاسی ایران متفکر و دخالت داشته‌ام ... این مطلب ممکن نبود مگر به‌واسطه نفوذ در خیالات شخص پادشاه این بود که با چند نفر از دوستان صمیمی شب و روز مشغول این خیال بودیم ... چیزی نگذشت که مقدرات ایران با مساعی جمیله ما موافق آمد خاطر همایون شاهنشاهی به طرف میرزا حسین خان سپهسالار معطوف و چون شهباز سفید از سفارت استانبول پرواز و مستقیماً در تهران سپاه اعلیحضرت شاه را نشیمن گاه خود قرار داد ...» (نقل از فصل اول - جلد اول).

آغاز: به نام خداوند بخشنده مهربان. چندی قبل از این یعنی مورخه ۲۲ شهر ربیع المولود سنه یک هزار و سیصد وسی ۱۳۳۰ هجری نبوی ص یکی از فحول دانشمندان ایران که سالهای دراز در ممالک اروپا مشغول سیاحت بوده در تحصیل علوم متداوله امروزه سعیها کرده و رنجها کشیده ...

چاپ: گنجینه بهارستان، تاریخ ۲(قاجار)، مسلسل ۱۲، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۴ش، با تصحیح دکتر میترا مهرآبادی

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰۴-فیروز

آغاز: برابر **انجام:** اگر چه (لرد کالرندن) وزیر امور خارجه انگلیس اولیای دولت را ملامت کرد و گفت من همچو می‌فهمم که کلیه افغانستان را بایستی بایران واگذار کرد دخالت ما در امور افغانستان عاقبت وخیمی خواهد داشت ولی عقیده این پیر مرد آزموده را.

باید جلد اول باشد تنها تا قسمتی از فصل پنجم است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ در آغاز نسخه بر پشت برگ نخست چنین می‌خوانیم: «این کتاب مسمی به نغمه داود چهل و دو فصل است در شش جلد آفریننده این جهان و جهانهای غیر محدود را پرستنده ایم از آنجاییکه حکمای نامدار و اطبای علیمقدار هر کدام بفراخور دانش و سلیقه خود تجویزی علیحده برای معالجه امراض مزمنه صعب العلاج وطن مقدس ما ایرانیان فرموده اند لهذا محض بصیرت اولیای مریض فهرستی از عقاید متباینه عموم حکماء بطور افسانه مرتب نموده از لحاظ انور خوانندگان محترم بگذرد و مخصوصا مطالعه این رمان ... اثر قلم این بنده علی طهرانی ابن مرحوم محمد حسین ناظم دفتر وزارت خارجه ایران در شیراز مینو طراز تحریر یافت»؛ جلد: تیماج، ۴۱گ، ۱۷سطر ، قطع: وزیری [ف: ۲۱-۳۳۵]

۲. تهران؛ خاکپور، اسدالله (خاندان)؛ شماره نسخه: بدون شماره

جلد ۱ و ۲؛ کا: داود پسر مؤلف، تا: ۱۳۳۳ق؛ یک مجلد آن در علوم است [نشریه: ۷-۵۶۸]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۱۱۹

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۱/۴×۱۳/۱سم [رایانه]

● نغمه داود / گوناگون / فارسی

naqme-ye dāvūd

خیاط، میرزاعلی خان، ق۱۴ قمری

xayyāt, mīrzā‘alī xān (- 20c)

رساله‌ای است از میرزاعلی خان خیاط از ادبا و نویسندگان قرن چهاردهم، و آن انتقاداتی است درباره استنباط عامه از جبر و اختیار و نفوذ آداب و رسوم غرب به ایران و پاره‌ای از نکات سیاسی وقت و نکته‌های حکمی.

آغاز: در مسئله مذکرات جبریانه، این یکی از بدیهیات عالم طبیعت است

انجام: اگر هم محض سهولت افهام ندرتاً تقلید شده باشد باز بموقع تصریح نموده ایم.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۹۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق و شکسته نستعلیق، کا: حسینعلی بن ملا ابوطالب کاتب جهرمی، تا: ۱۳۴۰ق، به فرمایش آصف الملک؛ واقف: علی اصغر حکمت؛ ۸۲گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۹-۷۶]

←نغمه عشاق ⟵ ازالة القناع عن وجوه السماع

● **نفاق الشیخین** / کلام و اعتقادات / فارسی
nefāq-oš šeyxayn
کنتوری، محمد قلی بن محمد حامد، ۱۱۸۸ - ۱۲۶۰ قمری
kantūrī, mohammad qolī ebn-e mohammad hāmed (1774 - 1844)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۷۷۴
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل ایتر النفاق فاضحه؛ **انجام:** علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ جلد: مقوا [رایانه]

● **نفایس** / حدیث / عربی
nafāyis
وابسته به: نهج البلاغة؛ شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۹-۴۰۶ق)
مختصر خطب نهج البلاغه.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۰
آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل القلوب صفوه؛ **انجام:** من مرضاتک الحمدلله
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۵۹ق [الفبائی: -۵۸۵]

● **النفائس** / حدیث / عربی
nafā'is
وابسته به: نهج البلاغة؛ شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۹-۴۰۶ق)
مؤلف گزیده‌هایی از نهج البلاغه را برای فرزندش مطهر فراهم آورده است.

تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: ۶۰عکسی
بی‌کا، تا: ۷۵۹ق، نسخه اصل؛ ۸۲گ [جنگ: ۱-۴۷۱]

● **نفایس الاخبار** / حدیث / فارسی
nafāyes-ol axbār
طواری یزدی، عباس بن محمد، ق۱۵ قمری
tavārī yazdī, 'abbās ebn-e mohammad(- 21c)

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۹۹۱
جلد اول؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳-۳۵۲]
۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۹۹۲
جلد دوم؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳-۳۵۲]

● **نفایس الاخبار** / تاریخ جهان / فارسی
nafāyes-ol axbār

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۴۸-ف
نسخه اصل: بادلیان ۴۸۱ اوزلی ۲۱۵. در دو «باب»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۱ محرم۱۱۹۷ق [فیلمها ف: ۱-۲۶۷]

● **نفایس الاخبار** / تاریخ جهان / فارسی
nafāyes-ol axbār
به نام: میر هدایت الله
حکایت‌ها است گویا گزیده از نگارستان در چند باب.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۴۹
آغاز: حمد بی حد و ثناء بی عد نثار بارگاه سلطنت و عظم ذوالجلالی؛ **انجام:** و در سنه اثنین و ثمانین و ماتین وفات یافت.
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱ محرم۱۲۷۶ق؛ کاغذ: هندی، ۱۷۲گ، ۱۴ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۱۶-۵۸]

● **نفایس الادب بلغة العجم و العرب** / گوناگون / فارسی
nafāyes-ol adab be-loqat-el 'ajam va-l 'arab
تبریزی خیابانی، علی بن عبدالعظیم، ۱۲۸۱-۱۳۶۶قمری
tabrīzī xīyābānī, 'alī ebn-e 'abd-ol-'azīm (1865 - 1947)
منتخباتی است به نثر شعر فارسی یا عربی، درباره علم و فضیلت آن و آداب و شرایط آن و سخنوری و عقل. در هر موضوعی اول آیات قرآنی پس از آن احادیث پس از آن گفته‌های حکما و ادبا به نظم و نثر آورده می‌شود.مقاصدی که در این نسخه عنوان شده چنین است: مقصد ۱. فضل علم؛ مقصد ۲. فضل ادب؛ مقصد ۳. فضل سخن و کلام؛ مقصد ۴. فضل عقل.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۴۸۸
آغاز: الحمد لله علی تواتر نعمائه و تظاهر آلائه ... مقصد اول فضل علم بموجب آیات کریمه قوله تعالی فی سورة الزمر قل هل یستوی الذین یعلمون
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۶۵ق؛ جلد: گالینگور، ۲۴گ، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۱۲-۶۸]

● **نفائس الارقام** = **اثبات واجب** / کلام و اعتقادات / فارسی
nafā'es-ol arqām = esbāt-e vājeb
فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷ - ۱۰۱۶ قمری
fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541 - 1608)
رساله‌ای است در اثبات واجب الوجود به طریق متکلمین و

حکما و صوفیه در ده «رقم»: ۱.بیان ابطال دور؛ ۲. در ابطال تسلسل؛ ۳.بیان برهان سلم؛ ۴.بیان اثبات واجب به طریق متکلمین؛ ۵. اثبات واجب به طریق حکماء؛ ۶. در استدلالی که مخصوص به حکیم یا متکلم نیست؛ ۷. در توحید بعد از اثبات واجب؛ ۸. در توحید به طریق حکما؛ ۹. در توحید موافق مشرب صوفیه؛ ۱۰. در تلویح بر خاتمه.

آغاز: ثنا و ستایش مر خداوندی را که دلیل است ذات او بر ذات او و منزهست از مجانست مخلوقات صفات او و تابع وجود اوست وجود آثار و آیات او.

انجام: توفیق تأمل در این معنی یابد زود بر او روشن می‌شودو غرض ما تلویحی بود نه اثبات این مدعا و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین.

چاپ: تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، به کوشش محمد حسین اکبری ساوی، «رسایل دهدار»، ۱۳۷۵ش، صص ۳۰۹-۳۳۲

[الذریعه ۲۳۹/۲۴؛ نسخه‌های منزوی ۸۵۲/۲؛ مشترک پاکستان، ۹۸۸/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۴۴/۶-۲۴۵]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۲۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** نقش دومبین، چشم احول بین و اگر سلیم بی توفیق.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱-۳۰۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۷۲۳/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ جمادی الثانی۹۶۵ق؛ بانشانی بلاغ؛ جلد: گالینگور، ۱۱گ (۵۵پ-۶۵ر)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۳۳/۱-۲۰۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۹۳/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ ۱۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۸×۱۹سم [ف: ۴۰-۳۴۱]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۵۷/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۱۵گ (۲۳پ-۳۷پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶-۴۳۴]

۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲/۶

خط: نستعلیق، کا: ملا محمد مهدی، تا: قرن ۱۱؛ ۱۵گ (۱۳۱پ-۱۴۵ر)، ۱۵سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: -۲۵۸]

۶. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۷۹/۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۵ق؛ جلد: تیماج، ۲۳گ (۶۱پ-۸۳ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: -۹۸]

۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۶۴۷/۱۰

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم۱۰۶۷ق؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: -۱۵۱۴]

۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ جلد: تیماج، ۱۴ص (۲-۱۵)، ۲۳ و ۲۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱-۱۰]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۲/۸-ف

نسخه اصل: بادلیان اکسفورد ش ۹۴ والکر(ش ۱۲۹۸)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق [فیلمها ف: ۱-۵۶۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۲/۱۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۵۶۸]

۱۰. قائن؛ امام، سید حسن؛ شماره نسخه: ۵/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۰ق؛ ۱۲گ (۳۶ر-۴۷پ)، ۲۱ سطر ، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: -۱۸۰]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۳۲/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۳گ (۴۰ر-۵۲ر) [ف: ۱-۲۶۲]

۱۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۰۵/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۲-۱۲۰]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۱/۳ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا اوایل قرن۱۲؛ ۲۲ص (۳۷-۵۸)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۴/۳-۱۰۲]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۱۹/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن، تا: ۱۱۰۲ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۱۱-۳۲۴]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۸۲/۲

خط: نسخ، کا: جوریه، محمد بن محمد فاضل، تا: ۱۶ ذیقعده ۱۱۵۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۴۹گ (۱-۴۹)، ۱۲سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۱۶-۵۸۸]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۶۵/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ جلد: مقوا، ۱ص (۷۹)، ۱۶سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۶-۵۲۲]

۱۷. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۱۶/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۲گ (۶۵ر-۷۶ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [عبدالعظیم-ف: ۲-۶۴۸]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۲۸/۲

خط: نستعلیق، کا: عباسعلی درویش نعمة اللهی کرمانی، تا: ۱۲۱۵ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۴۸ص (۱۵-۶۲)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۰-۲۰۱۰]

۱۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲۵۰/۲

آغاز: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، کا: شیخ محمد بن حاجی محمد علی رودباری ساکن شفت گیلان، تا: ۱۲۲۱ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲-۳۰۹]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۸۹/۸

خط: نستعلیق خوش، کا: مهدی بن جعفر، تا: ۲۸ شوال۱۲۸۹ق [میراث شهاب: س۹ش۲-۲۸]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۰۲/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد حسین بن عبدالمجید تفرشی فقیر نعمة اللهی، تا: ۱۲۹۹ق؛ جلد: میشن، ۲۸ص (۱۱۸-۱۴۵)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۰-۶۵۷]

۲۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۸۱۰/۵

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ کا: حاج سید علی محمد علاقبند یزدی، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: تیماج، ۱۲گ (۳۱-۴۲)، ۱۶سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۴-۱۴۳۵]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۷۰/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق؛ جلد: تیماج، ۱۱گ (۲۶ر-۳۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۶۹]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۹۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد علی، تا: ۱۳۰۸ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: میشن، ۲۱ص (۱۸-۳۸)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۰-۵۹]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۸۶/۹-ف

نسخه اصل: نسخه آقای شیخ آقا بزرگ تهرانی؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۳۵۰ق؛ ۹گ (۴۸ر-۵۶پ) [فیلمها ف: ۱-۷۵۱]

۲۶. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۷۱۹/۱۳

بی‌کا، بی‌تا؛ ۹گ، قطع: خشتی [ف: -۳۰۲]

۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۹گ (۲۲۹-۲۳۷)، ۲۷-۲۹ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳×۱۹ سم [رایانه]

۲۸. شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه: ۱۰/۵

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۲۶۸]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۳۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: فهرستی؛ ۱۵گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴-۲۶۴]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۳۹۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: پارچه‌ای [رایانه]

● نفائس الاصول فی شرح معالم الاصول / اصول فقه / عربی

nafā’is-ul uṣūl fī š.-i ma‘ālim-ul uṣūl

خوئی، حسین بن علی، قرن ۱۳ قمری

xū’ī, hoseyn ebn-e ‘alī (- 19c)

وابسته به: معالم الاصول = معالم الدین و ملاذ المجتهدین؛ عاملی، حسن بن زین الدین (۹۵۹-۱۰۱۱ق)

حاشیه و شرح مفصلی است در چند جلد با عناوین «قوله، قوله» بر کتاب «معالم الاصول» شیخ حسن بن زین الدین عاملی. در این شرح مشکلات متن بیان می‌شود و در بعضی مباحث ضمن توضیح مطالب به رد و ایراد می‌پردازد و گاهی بحث به درازا کشیده شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰

آغاز: الحمدلله الذی الهمنا فوائد الفروع و قواعد الاصول خبراً و اظهرنا بالاتقان و الاحکام نهایة المحصول و غایة المأمول ذخراً

جلد اول کتاب و تا بحث نواهی را دارد و این بخش اواخر دهه اول محرم ۱۲۴۶ به پایان رسیده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در عصر مؤلف و شاید به خط وی باشد؛ مهر: تملک حسن بن غفار «محمد حسن» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۲۱۳گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۶/۵سم [ف: ۳-۳۰۳]

● نفائس التحقیق و جواهر التدقیق = شرح حدیث الحقیقة / شرح حدیث / عربی

nafā’is-ut taḥqīq wa jawāhir-ut tadqīq = š.-u ḥadīṯ-il ḥaqīqa

وابسته به: حدیث الحقیقة؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰ق)

گزارشی است بر حدیثی که کمیل بن زیاد از مولا علی (ع) روایت کرده است در توحید باریتعالی.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۸۵/1

انجام: و یکفی فی تحقیق هذه المرتبة المأثورة عن امیرالمؤمنین و یعسوب الدین ... ینحل علیه انوار التحقیق تمت الرسالة المشحونه بنفائس التحقیق ...

در پشت جلد با خط مغایر نام کتاب آمده «نفایس التحقیق و جواهر التدقیق»؛ خط: نستعلیق، کا: بروجردی، محمد بن اسدالله، تا: رمضان۱۰۳۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، اندازه: ۹×۱۹/۵سم [ف: ۲-۱۹۲]

● **نفائس التنصیص فی شرح کتاب التلخیص** / بلاغت / عربی

nafā’is-ut tanṣīṣ fī š.-i k.-il talxīṣ

تبریزی، محمد بن محمد، ق۱۳ قمری

tabrīzī, mohammad ebn-e mohammad (- 19c)

وابسته به: تلخیص المفتاح فی المعانی و البیان؛ خطیب قزوینی، محمد بن عبدالرحمن (۶۶۶-۷۳۹ق)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۶۹۴

آغاز: بسمله. قال العبد الضعیف المفتقر الی عفو ربه محمد بن محمد التبریزی غفرالله له و لوالدیه. الحمدلله الذی خلق الانسان و شرفه بالجنان و اللسان؛ **انجام:** و لایدرک ذلک الا بالتامل و الاعتبار فاعتبروا یا اولی الابصار هذا آخر شرح تلخیص المفتاح و الحمدلله الواهب لکل خیر و فلاح و صلی الله علی نبینا محمد و آله اجمعین و الله سبحانه و تعالی اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن مصطفی بن داود بن خلیل فقیه، تا: ۲۰ ربیع الثانی۱۰۴۷ق؛ تملک: محمود صبری طریر ولی، لطف الله، محمد سعید؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج، ۱۷۶گ، ۲۱سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۷-۴۵۳]

● **نفائس الحقایق** / عرفان و تصوف / فارسی

nafā’es-ol haqāyeq

در اسرار حروف تهجی به روشی عرفانی و مبتنی بر اصطلاحات صوفیان، با عناوین «اگر گویند - جواب گوئیم»، و متضمن اشعاری فارسی شاید از گفته‌های نگارنده رساله باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۰/۱۲

آغاز: وصف جمیل بر وجه تعظیم و تبجیل سزاوار آن صاحب جمالی است که نفایس حقایق خلایق را؛ **انجام:** فان نجا منه فما بعده أیسر منه و ان لم ینج فما بعد اشد منه، صدق الله العظیم ...

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود متطبب تولمی گیلانی، تا: ۸۶۶ق؛ ۸گ (۱۴۳پ-۱۵۰پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۲۶]

● **نفایس الحکمة فی حفظ الصحة** / طب / فارسی

nafāyes-ol hekma fī hefz-es sehha

حکیم، ذو النون

hakīm, zonnūn

نام مؤلف چنان که در مقدمه کتاب آمده، ذوالنون است. مختصری است مشتمل بر «مقدمه» و چهار «فصل» که به جهت شاهزاده‌ای که شاید مؤلف از روی ادب نام او را نبرده تألیف شده؛ چنان‌که می‌گوید: «خامه چون تحریر کرد این نامه مشکین طراز ×× هر رقم کامد از آن شد جان و تن را چاره ساز / زان ببوسند و بچشم خود نهند اعیان که هست ×× باعث این حضرت شهزاده سرفراز / آن فلک قدری که باشد روز و شب چون مهر و ماه ×× سروران ملک را بر درگهش روی نیاز / چون نسیم لطف اگر بر باغ و بستان بگذرد×× سر نهد پیوسته در پایش چو سایه سروناز / راز خود پوشیده کی دارد فلک از رای او ×× چون ندارد سر غیب از وی نهان دانای راز»؛ مقدمه کتاب مشتمل است بر دانستن صحت و اقسام آن و آنچه بر طبیب لازم است در حفظ آن و فصول اربعه کتاب مشتمل است بر: ۱. معرفت اسباب ضروریه؛ ۲. تصرف و تدبیر در هر یک از اسباب ضروریه؛ ۳. تدبیر فصول اربعه؛ ۴. اجتناب از موانع و ارتکاب به معاون آن.

آغاز: بسمله اللهم انا نسألک علما نافعا نستحفظ به صحة ابداننا فی دوام الازمنة و الاوان و عملا صالحا نستعصم به سلامة ادیاننا من خطرات العصیان و خطوات الشیطان.

انجام: که در آب لیمو ریزند بکار دارند نافع بود.

[فهرستواره منزوی ۳۷۵۴/۵]

۱. مشهد؛ صحت، رضا (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۵۶۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۸

خط: نستعلیق، کا: نویسنده میرزا خوشحال بیک بن تاتارخان، تا: دوشنبه ۱۸ ذیحجه۱۰۱۲ق، جا: اگره؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ مهر: کتابخانه رهنمون کرمانشاه، ابوالقاسم؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۴۶گ، ۱۵سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [سنا: ف: ۲-۵۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مجدول؛ جلد: میشن، ۶۲گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۱۹-۵۸۰]

● **نفایس در شرح خصایص** / تاریخ معصومین / فارسی

nafāyes dar š.-e xasāyes

کاشانی، اسدالله بن مهدی، ق۱۳ قمری

kāšānī, asad-ol-lāh ebn-e mahdī(- 19c)

وابسته به: الخصائص الحسینیة = خصائص الحسین علیه السلام و مزایا المظلوم؛ شوشتری، جعفر بن حسین (۱۲۳۰-۱۳۰۳ق)

تاریخ تألیف: ۱۳۱۲ق؛ محل تألیف: تهران

ترجمه نیکوی عالمانه‌ای است از کتاب «الخصایص الحسینیه» شیخ جعفر شوشتری با توضیحات و افزودگی‌های سودمند تاریخی و ادبی و علمی و گسترش در مطالبی که مؤلف به اختصار برگزار کرده است. به ترجمه این کتاب به سال ۱۳۱۰ق در تهران شروع شده و جلد اول آن در دهه اول ذیحجه ۱۳۱۱ق و جلد در دهه دوم جمادی الاول ۱۳۱۲ق به پایان رسیده است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۲۲

آغاز: جواهر حمد بیحد و زواهر ثنای بیعد شایان بار گاه خداوندی است احد که از رشحات ماء الحیاة وجود باراده لفظ کن

جلد اول کتاب و دارای ده عنوان می‌باشد؛ خط: نسخ زیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مجدول، مصحح؛ اصل خصائص بر فراز صفحه‌ها نوشته شده است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲۰-۲۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۲۳/۱

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۴۰گ (۱پ-۱۴۰پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲۰-۲۹]

● نفائس الدعوات / دعا / فارسی

nafā’es-od da‘avāt

قزوینی، محمد حسن بن زین العابدین، ق۱۳ قمری

qazvīnī, mohammad hasan ebn-e zayn-ol-‘ābedīn (-19c)

دعاهای مرغوبی نزد دایی مؤلف سید محمد تقی، گرد آمده بود که مؤلف در این مجموعه آنها را جمع و تنظیم کرده است. این کتاب مشتمل بر ابواب دارای فصول و مقصد می‌باشد که در این نسخه مقصد اول و دوم از باب اول در مناجاة الاسحار و صلاة اللیل و الدعوات التی قبل طلوع الفجر و عنده و باب دوم در تعقیبات آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۶۱/۱

آغاز: الحمدلله الذی هدانا الی وجوده و عرفنا توحیده بآیاته و أرشدنا الی سبیل الرشاد و طریق السداد؛ **انجام:** و از ادعیه مختصه نماز صبح است اللهم صل علی محمد و آل محمد و اهدنی لما اختلف فیه من الحق ...

ناتمام؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۷گ (۸۶پ-۱۳۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۴-۱۴۳]

● نفایس الطب / طب / فارسی

nafāyes-ot tebb

لطیفی، اویس بن محمد، - ۹۳۰ قمری

latīfī, oveys ebn-e mohammad (- 1524)

رساله مفصلی است درمسایل مشهوره پزشکی که مؤلف از آثار بزرگان این فناستخراج ونقل نموده است او کتابش را درچهار «مقاله» قرارداده است: ۱. بیان بعضی قواعد حفظ صحت؛ ۲.بیان ادویه مفرده؛ ۳. بیان اغذیه مرضی؛ ۴. بیان مرکبات مجربه مستعمله، در بیست «فصل»: ۱) مفرحات، ۲) معاجین، تریاق‌ها، ۳) جوارشات، ۴) اطریفلات، ۵) اشربه و مربیات، ۱۵) سفوفات، ۲۰) ادویه عین.

آغاز: حمد و سپاس خالقی را که به قدرت کامله ابدان انسان را از ارکان اربعه متضادة الکیفیات ...

[فهرستواره منزوی ۳۷۹۵/۵ «نفایس الطب؛ رساله اویس»؛ الذریعه ۱۱۲/۹ «دیوان اویس قاضی»؛ استوری، پزشکی ۲۲۹ «رساله در علم طب»]

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۵۴/۳

آغاز: مقاله سیم در بیان اغذیه مرضی یعنی غذاها بدان ایدک الله که علاج؛ **انجام:** و فصول واخلاط و عادات و الله الموفق ... محمد وآله اجمعین تمت الرسالة الثالثه

مقاله سیم از رساله طب؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بن محمد باقفی، تا: ۱۲۳۵ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۱گ، ۱۴ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۳×۱۵/۳سم [ف: ۱-۴۲۷]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۶۶/۲-عکسی

آغاز: بسمله. مقاله سیم از نفایس الطب. در بیان اغذیه مرضی یعنی بیماران. بدان ایدک الله تعالی که علاج بیماران دو قسم است، یک قسم این است که علاج ایشان به ادویه و اشربه و اغذیه کنند. و همت بعضی اطباء زمان قاصر است به سبب؛ **انجام:** عند الحاجت استعمال نمایند نافع باد. تمت رسالة نفایس الطب مشتمل بر مسایل مشهوره طبیه، من تألیف حضرت حذاقت و شریعت پناه طبابت و حکمت دستگاه قاضی جلال الدین شیخ اویس بن المرحوم المغفور مولانا نظام الدین محمد اللطیفی ... فی سلخ شهر ذیقعدة الحرام ۱۱۹.(؟)

تنها مقالت‌های ۳ و ۴ را دارد؛ خط: ثلث، بی‌کا، تا: ۱۲۷۱ق؛ ۶ص (۳۷۰-۳۷۵) [عکسی ف: ۱-۳۹۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۸۰/۲

آغاز: در بیان اغذیه مرضی یعنی غذاهای بیماران بدانکه علاج بیماران بر دو قسم است یک قسم این است که علاج ایشان به مجرد اغذیه کنند؛ **انجام:** و ملاحظه کند در آن حال اسنان فصول و اخلاط و عادات.

تذکر: در فهرست با عنوان «اطعمة المرضی» آمده. مقاله دوم (یا سوم) از کتاب مفصلی است در پزشکی در بیان غذاهایی که بیماران را مفید افتد، شاید بخشی از نفائس الطب باشد که در کتابخانه گلپایگانی ۵۶/۳ معرفی شده و همان رساله‌ای است که در نشریه ۸۵/۵ به عنوان دستور معالجه به اغذیه و در الهیات مشهد، ۴۲۷/۱ با عنوان «مقاله سوم از رساله طب شیخ اویس لطیفی» معرفی شده است؛ خط: نستعلیق، کا: دین محمد، تا: ۲۳ ذیقعده۱۳۱۱ق؛ جلد: تیماج، ۲۶گ (۸۹پ-۱۱۴ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۰-۲۵۲]

۴. مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۵۵۴/۳

در فهرست با عنوان «دستور معالجه به اغذیه» آمده، منتخب از رساله طبی شیخ اویس لطیفی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج خرمایی، ۱۳سطر ، قطع: جیبی [نشریه: ۵-۸۵]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۲۵۲/۱–۲۶/۱۳۲

آغاز: بود وجزء خاکی درآن چون درامزجه دگران غالب نبود ولهذا بدن مبارک آن حضرت سایه نداشت ... وبعد از آن بدان ای طالب ... این رساله ایست درعلم طب؛ **انجام:** ودرتمام فصل صیف درآفتاب بیاویزند وهرماه آنرا از درد که درته شیشه نشسته باشد پاک کنند وبعد ازآن عندالحاجت استعمال نمایند نافع بادان شاءالله تعالی وتقدس تمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: درعصر حیات مؤلف؛ جلد: تیماج، ۱۱۰گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸–۴۸۰۹]

● **النفائس العاملية فی شرح الخلاصة الحسابية** / ریاضیات / عربی

an-nafā'is-ul 'āmilīya fī š.-il xulāṣa-til ḥisābīya

موسوی عاملی، حیدر بن علی، ق۱۳ قمری

mūsavī 'āmelī, heydar ben 'alī (- 19c)

وابسته به: خلاصة الحساب؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳–۱۰۳۰ق)

تاریخ تألیف: ۱۱۸۲ق

شرحی مزجی و متوسط بر خلاصة الحساب شیخ بهائی، بدون ذکر ادله است. این شرح به اشاره شیخ محمد مهدی فتونی عاملی به پایان رسیده است. نام این کتاب در الذريعة، به عنوان شرح خلاصة الحساب آمده است. مؤلف، این کتاب را پس از «محک القلائد فی شرح الشواهد» و «یتيمة الدرر فی مواليد الأربعة عشر» نگاشته است. نام مؤلف در پایان نسخه، «حیدر فرزند محمد حسن» آمده است.

آغاز: الحمد لمن توحد بالقدم و ابتدع الأشياء من العدم خالق المنطق و الأصم الذی شرح الأذهان بأنوار هدايته و كرم الانسان بألطاف عنايته

[أعيان الشيعة ۲۷۳/۶؛ الذريعة ۲۳۰/۱۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۹۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان الانسان محل النسيان و هذه تحفة منی اليك و السلام منی عليك و هذا بعد أن فرغت من محك القلايد فی شرح الشواهد و من يتيمة الدرر فی مواليد الأربعة عشر نظماً و غيرهما و قدتم.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲ محرم ۱۱۸۲ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: مقبل فرزند حسن در محروسه ماسونیه در تاریخ ۱۰رجب ۱۱۹۱؛ جلد: مقوایی، ۱۲۶گ (۴–۱۲۹)، ۲۱سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۳۰–۵۱۸]

● **نفايس العرايس** / فقه / فارسی

nafāyes-ol 'arāyes

سلامه، ابراهیم بن احمد، ق۱۲ قمری

salāme, ebrāhīm ebn-e ahmad (- 18c)

احکام و اقسام نکاح، طلاق و هم چنین اجری صیغه‌های آنها را با استناد به آیات و روایات در یک «مقدمه» و «خاتمه» و چند «فصل» آورده است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۹۹۰/۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اعلم بطراز الاباحة لباس الازدواج ... اما بعد فيقول المفتقر الی الله الوفی ابراهيم ... لما كانت افاضة انوار اليمين بالنكاح؛ **انجام:** دوم جذام است و بدان که این مرضی است که پیش از استحکام علامات دارد مثل تنگی نفس.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۵–۳۷۳]

● **نفائس العلوم** / چند دانشی / فارسی

nafā'es-ol 'olūm

از سنیان است و در ص ع چنین نامیده شده است، در پایان علم الکلام در فضائل عایشه روایتی است، شامل علوم: ۱. کلام؛ ۲. تفسیر؛ ۳. حدیث؛ ۴. اصول فقه؛ ۵. فقه و فرائض؛ ۶. نحو و اعراب؛ ۷. صرف؛ ۸ خط و تدوین؛ ۹. معانی و بیان؛ ۱۰. بدیع؛ ۱۱. تشریح؛ ۱۲. طب؛ ۱۳. تصوف.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۰۵

آغاز: (علم التفسير): علم يبحث فيه عن احوال الكتاب العزيز من جهة نزوله و سنده و ادائه و الفاظه و معانيه المتعلقة بالالفاظ و المتعلقة بالاحكام؛ **انجام:** (تصوف): و يقيم الصلوة و يؤتی الزكاة و يعمر ماله و يحفظ دينه و يعتزل الناس و روی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با نشان «علی چلبی قلعه‌ای»؛ جلد: تیماج، ۱۰۹گ، ۱۷سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: –۴۳۵]

● **النفائس العلوية فی المسائل الصوفية** / عرفان و تصوف، پاسخ پرسشها / عربی

an-nafā'is-ul 'alawīya fi-l masā'il-iṣṣūfīya

حدادی، عبدالله بن علوی، ۱۰۴۴ – ۱۱۳۲ قمری

haddādī, 'abd-ol-lāh ebn-e 'alavī (1635 - 1720)

از فتاوای زین العابدین علی بن سید عبدالله حداد. پرسش‌هایی است از بزرگانی در مسائل صوفیه و پاسخ سید عبدالله یاد شده به این مسائل. برخی پاسخ‌ها مورخ است. نام نگارنده در فهرست بروکلمان (ذیل ۲: ۵۶۶) عبدالله بن علوی حسین حدادی است و زین العابدین باید گرد آورنده باشد. این پرسش‌ها با پاسخ‌های آنها در آن آمده است: ۱. پرسش ابوبکر بن سیدشیخ سقاف با علوی در حق واصل الی الله؛ ۲. پرسش همو درباره عارف؛ ۳. پرسش عبدالرحمن بن عبدالله خطیب درباره قطب و اوتاد و

ابدال و جز آنها؛ ۴. پرسش شیخ عبدالکبیر بن عبدالله درباره حکم کسانی که مخالطه و آمیزش با اهل معاصی می‌نمایند؛ ۵. پرسش همو در درمان کسی که از خیرات بیگانه و مایل به شهوات می‌گردد. با اینکه خیر و اهل خیر را دوست می‌دارد و شر و اهل شر را دشمن می‌دارد؛ ۶. پرسش همو درباره اظهار و اخفاء عبادات و خوف و رجا و مسائل دیگر؛ ۷. پرسش شیخ محمد بن احمد صلعان درباره گفتار بایزید: «ابعد الخلق من الله تعالی اکثر هم الیه اشارة»؛ ۸. پرسش همو در شرح این گفتار: «النفس تقول للقلب احضر مع من العادات حتی احضر معک فی العبادات»؛ ۹. پرسش همو درباره واجب بالذات و صفات؛ ۱۰. پرسش همو در تفسیر حدیث پیامبر درباره ابن عباس: «اللهم فقهه فی الدین و علمه التأویل»؛ ... ۲۰. معنی سیر الی الله؛ ... ۳۰. در اینکه ذکر خفی یا ذکر جلی کدام افضل است؛ ... ۴۰. اینکه معصوم برخی منافع را به گفتن کلمه لا اله الا الله با اخلاص و صدق مقید کرده در حالی که هر مسلمانی صادق و مخلص است؛ ... ۵۰. پرسش عبدالرحمن بن عبدالله عباد که آیا حجة الاسلام [غزالی] به علم الیقین و عین الیقین رسید یا نه؟؛ ... ۶۰. پرسش شیخ عبدالرحمن بن عبدالله یا رجا از ابیات شیخ علی روذباری: «قالوا غدا العید ماذا انت لابسه ...»؛ ... ۷۰. محمد بن عبدالرحمن مزروع (دو پرسش)؛ ... ۸۰. عبدالله بن محمد مساوی (یکی)؛ ... ۹۰. سید ابوبکر بن علی بن ابراهیم بستی (چهار پرسش)؛ ... ۱۰۰. عبدالله بن عثمان عمودی (یکی)؛ ۱۰۱. عبدالله بن محمد بن عثمان عمودی (یکی)؛ ۱۰۲. سید عبدالله بن علوی فقیه قیدون (دو پرسش دو بی نام).

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۹۸۸/۱

خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن حاج ... ؟، تا: ۱۱۸۵ق؛ جلد: میشن، ۵۵گ (۲پ-۵۶ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵/۲×۲۰/۹سم [ف: ۷-۱۲۷]

● **نفائس الفرائد** / کلام و اعتقادات / عربی

nafā'is-ul farā'id

محمد حنیفه بن محمد، ق۱۱ قمری

mohammad hanīfe ebn-e mohammad (- 17c)

مؤلف که از علمای بعد از قرن ۱۱ هجری است از کتاب‌های «شرح زبدة الاصول» شیخ بهائی وشرح ارشاد حلی که خود نگاشته نام برده است.

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۱۷

آغاز: بسمله الحمد لله علی نواله والشکر له علی جمیل افضاله و ... وبعد فیقول اقل خلق الله حسبا واخسهم نسبا ابن ابیه محمد محمد حنیفه حشره الله مع السادات الی حین ما کنت مشتغلا بتحریر شرح الزبدة فی الاصول ...

تنها بخش الفائدة الاولی را دربردارد؛ خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور، ۸گ، ۱۷سطر [ف: ۱-۲۸۴]

● **نفائس الفنون** / بلاغت / فارسی

nafā'es-ol fonūn

قاآنی، حبیب الله بن محمد علی، ۱۲۲۳ - ۱۲۷۰؟ قمری

qā'ānī, habīb-ol-lāh ebn-e mohammad 'alī (1808-1854)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۱۵/۷

بخش علم فصاحت و بلاغت؛ بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ ۵ص (۵۵-۵۹) [ف: ۱۰-۶۷۹]

● **نفائس الفنون** / علوم غریبه / فارسی

nafā'es-ol fonūn

یزدی حائری، محمد باقر بن مرتضی، ۱۲۳۹ - ۱۲۹۸ قمری

yazdī hā'erī, mohammad bāqer ebn-e morteza (1824 - 1881)

کتابی در علم رمل که از «نفائس الفنون» آملی انتخاب شده است.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۰۷۴/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام عل خیر خلقه محمد و آله اجمعین؛ **انجام:** علی حب و وداد فلان بحق هذه الطلاسم

کا: شیخ عبدالمحسن بن محمد شفیع صحرا رودی فسوی شیرازی، تا: ۱۵ رجب۱۳۳۳ق؛ جلد: تیماج، ۶۴گ (۶۰پ-۱۲۳پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [مؤید: ۳-۷۸]

● **نفائس الفنون** / چند دانشی / فارسی

nafā'es-ol fonūn

قره باغی، نجفعلی بن فضلعلی، ق۱۳ قمری

qara bāqī, najaf'alī ebn-e fazl-'alī (- 19c)

تاریخ تألیف: شنبه اول شعبان ۱۲۷۸ق؛ محل تألیف: تبریز

دائرة المعارفی است در چند جلد شامل علوم ادبی و عقلی و نقلی که هر علمی را جداگانه به صورت کتابی باروشی نسبتاً ساده نوشته و برای بیشتر آنها نام مخصوصی انتخاب کرده است نسخه حاضر جلد اول کتاب است که روز شنبه غره شعبان ۱۲۷۸ق در تبریز پایان یافته است و شامل این رساله‌ها می‌باشد: ۱. البیان فی علم الاعیان، در علم صرف که به سال ۱۲۷۲ق نگاشته شده؛ ۲. مفتاح القراءة، در فن تجوید که در ماه رجب ۱۲۷۲ق تألیف شده؛ ۳. مصباح الهدایة، در نحو که به سال ۱۲۷۶ق نگاشته شده؛ ۴. مشکاة الجنان فی علمی المعانی و البیان،

که به سال ۱۲۷۷ق نگاشته شده؛ ۵. الجناح فی علم میزان الاصلاح، در فن منطق که به سال ۱۲۷۶ق نگاشته شده؛ ۶. تنقیح المرام فی علم الکلام، کهاواخر ذیحجه ۱۲۷۷ق نگاشته شده؛ ۷. تقریب الوصول فی علم الأصول، دراصول فقه که به سال ۱۲۷۸ق نگاشته شده.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۰۱

آغاز: نحمدك یا من میزتنا بالبیان عن الحیوان و کرمتنا من بین موجوداته بالاقرار و الایمان

جلد اول کتاب؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ محشی از مؤلف و به خط نستعلیق وی و پاره‌ای از حاشیه‌ها با تاریخ می‌باشد؛ ۲۳۱گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۶×۳۰سم [ف: ۱۸-۳]

● **نفائس الفنون** / دائرة المعارف / فارسی

nafā'es-ol fonūn

دائرة المعارفی است که به‌وسیله یکی از دانشمندان حنفی قرن ۹ تدوین شده است. در کتابخانه الهیات کتابی است که با نام «نفایس العلوم» ثبت شده و (به نوشته فهرست) از قرن ۱۳ است. اینك فهرست ابواب: باب ۱. در علم و جهل، دارای دوازده فصل (در علم نحو و صرف و جز آن)؛ ۲. در ایمان و اسلام و احسان و میثاق؛ ۳. در احکام شرع و معرفت مذاهب سنت و جماعت و بیان فاعل مختار؛ ۴. در ستر عورت و بیان مواضع که قوه را در آن رخصت است؛ ۵. در حیض و نفاس و استبراء و اسقاط حمل؛ ۶. در احداث و انجاس و دباغت و پس‌خورده‌ها و طهارت اشیاء؛ ۷. در ابعاد حوض‌ها و چاه‌ها؛ ۸. در قضاء حاجت؛ ۹.مسواك و معنی کلمه تمجید؛ ۱۰. وضو؛ ۱۱. غسل‌ها و علامت بلوغ و معرفت معنی و ذی و منی و مذی؛ ۱۲. تیمم و مسح موزه و مسح جبیره؛ ۱۳. مسجد؛ ۱۴. قبله؛ ۱۵. اوقات نماز و معرفت فی زوال؛ ۱۶. بانگ نماز؛ ۱۷. نماز؛ ۱۸. مسجدها و دعا و قنوت؛ ۱۹. زکات؛ ۲۰. سخاوت و صدقه و فرض؛ ۲۱. روزه؛ ۲۲. تراویح و سحر و معرفت شب قدر؛ ۲۳. در دیدن ماه‌ها؛ ۲۴. در عیدین؛ ۲۵. حج؛ ۲۶. نماز جمعه؛ ۲۷. کلام الله؛ ۲۸. ذکر باریتعالی؛ ۲۹. در درود رسول و نسب ... میلاد و وفات و عدد زنان و فرزندان او صلعم؛ ۳۰. در تواریخ انبیا و خلافت خلفاء راشدین و اسامی عترة و ...؛ ۳۱. در جهاد یعنی جنگ با کافران؛ ۳۲. امر معروف و نهی از منکر؛ ۳۳. کسوف و خسوف؛ ۳۴. نذر و اعتکاف و وقف؛ ۳۵. تفکر و معنی او و نیت و معرفت دل و عهد دل؛ ۳۶. معرفت انسان و اجناس حیوانات و معرفت روح و عقل و بیان عدد عالم؛ ۳۷. سلام و مصافحه و معانقه؛ ۳۸. در فضیلت بشر بر ملك و عدد ملایکه بر هر آدمی موکلند و بیان مکان کردار نامه تابندگان که کجا می‌دارند آن را حدو ساعت؛ ۳۹. در سنت‌های ابراهیم و حجامت، ؛ ۴۰. سفر؛ ۴۱. آلاء و نعما و احیاء سنت رسول صلی اله علیه آله و وضع سنن علم الیقین؛ ۴۲. در ادعیه؛ ۴۳. در نمازها و ادعیه و مراسم دعاء ماه صفر؛ ۴۴. در حقوق و عقوق قسم اول در حقوق؛ ۴۵. در صله رحم و نیکو داشتن یتیمان و بیوه زنان و تعهد دختران و نیکو داشتن مملوك؛ ۴۶. صید و ذبایح و احکام ماهی و ملخ؛ ۴۷. در ضیافت و اجابت دعوت؛ ۴۸.منافع مأکولات به نقل از تفسیر مغنی و مفتاح الجنان؛ ۴۹. فضیلت خوردن میوه‌ها و تره‌ها و بیشتر روایت آن از تفسیر در رد نظر مغنی است؛ ۵۰. در عدد زنانی که بر مرد حرامند و مس احنبیات و حرمة مصاهره؛ ۵۱. در نکاح و نا کردن زن و داشتن زنان؛ ۵۲. در آوردن عروس به خانه و عدل میان زنان و آداب و طبع داروهای باه و علاج مردی بسته و بستن زن بدکاره و بریدن شهوت زن بدو شناختن؛ ۵۳. در زجکیه (از ح: زایو) عقیقه و فرزند را نام نهادن در رضاع و پرورش بچه و دایه؛ ۵۴. طلاق و خلع وعده؛ ۵۵. ایلاء و ظهار؛ ۵۶. نفقه عیال؛ ۵۷. در سکنی زنان و نرمی با اهل بیت و بریدن از عیال؛ ۵۸. در خلق خوب و وفای به عهد و فواید خاموشی و سخن به اندیشه گفتن؛ ۵۹. در معنی عبادت و طاعت و اخلاص و معامله و مواسات و احسان با خلق؛ ۶۰. در خوف و رجاء و سکر و صبر و کید و مکر؛ ۶۱. در ادب و تواضع و کبر یعنی تکبر؛ ۶۲.در عدل و رحمت و ظلم و تعدی و در آدب مظلوم؛ ۶۳. در علم و تحمل و عفو و خشم و غضب و مکافات؛ ۶۴. در حسد و ظن بد و طیره و فال و طمع و قناعت؛ ۶۵. در عجب و ریا و مذمت دنیا؛ ۶۶. در غمازی و سخن چینی و مزاح و مدح؛ ۶۷. در راست گفتن و از دروغ بازماندن؛ ۶۸. درخنده و گریه و غم و اندوه و بلا و ابتلاء؛ ۶۹. در بازی نردو شطرنج و تیرانداختن و سماع؛ ۷۰. در پوشیدن جامه و فضل عمامه و ابریشم و پوشیدن زر و نقره، و مس و روی و آهن پوشیدن و خضاب کردن؛ ۷۱. در اطاعت امام را و کرم و خدمت و دولت؛ ۷۲. در صحت و مشورت و یاری و صحبت و وفا؛ ۷۳. در بد کردن و دل کسی به سخن خسته کردن در عذر گناه؛ ۷۴. در غیبت کردن و طعنه زدن و بهتان نهادن؛ ۷۵. آزاد و مکاتیب و مدبر گردانیدن بنده؛ ۷۶. حکم بنده مأذون و بنده محجور و حکم کنیزك ام ولد؛ ۷۷. در کسب و تجارت و ربا و محتکری؛ ۷۸. در اجارت و زراعت؛ ۷۹. سلم و هبه؛ ۸۰. بیع؛ ۸۱. امانت و رهن و غصب و عاریه؛ ۸۲. لقیط و لقطه و جعل یعنی حلالی برده گریخته؛ ۸۳. عسر و خراج و جزیه و معرفت اموال و گنج و کان؛ ۸۴. اکراه و قذف و اباحت اکل میته در حال مخمصه – و مضرت لقمه حرام و منفعت خوردن حلال؛ ۸۵. اسباب فقر و اسباب فراموشی و ده چیز که از ده کس زشت است؛ ۸۶. در کلمات کفر و ارتداد و حکم رنج کافر در دنیا و نیت تعظیم او و اگر مردم بدین مبتلا شود؛ ۸۷. خواب؛ ۸۸. در سکونت و بیرون آمدن از خانه و رفتن آن و نشستن و خاستن و در رفتن راه؛ ۸۹. در عطسه و فاژه و آروغ و آداب انداختن آب دهان و بینی؛ ۹۰. در تعظیم مؤمن و شاد گردانیدن او و حاجت روا کردن و شفاعت کردن؛ ۹۱. در بوییدن گل و شانه و سرمه

کردن و موزه و کفش پوشیدن و آیینه و بدن و گوش خاریدن؛ ۹۲. در حریت و پیغام و نامه نوشتن؛ ۹۳. در محبت و عداوت؛ ۹۴. در سحر و تصدیق کاهن و عدد منسوخات؛ ۹۵. در حواله و ضمانگری و اداء وام غیری به غیر امر وی؛ ۹۶. در مفترقات و در رعد؛ ۹۷. تداوی؛ ۹۸. دزدی؛ ۹۹. غیبت و زنا و لواط و حدود و تعزیرات؛ ۱۰۰. قصاص و دیت و جنایات و متفرعات؛ ۱۰۱. قضا و دعوی؛ ۱۰۲. گواهی؛ ۱۰۳. سوگند؛ ۱۰۴. گناهان و در توبه و استغفار؛ ۱۰۵. بیماری و بیمار پرسی؛ ۱۰۶. وصیت و در مرگ؛ ۱۰۷. احکام میت؛ ۱۰۸. گور؛ ۱۰۹. شهید؛ ۱۱۰. تعزیت و مصیبت و اطعام اهل میت و صدقه و دعا و نماز میت؛ ۱۱۱. میراث؛ ۱۱۲. زیارت؛ ۱۱۳. صفت قیامت و بعث و صور؛ ۱۱۴. صفت بهشت و دوزخ و اعراف و مقالت بهشت و دوزخ؛ ۱۱۵. احکام آخرت. ابواب این کتاب پس از باب ۳ همه در فقه است و باب ۱-۳ دارای مقدمه‌ای است در تعلم علوم: صرف، نحو، حساب، عروض و برخی از مباحث کلامی. در خلال ابواب فقه - به مناسبت -فصل‌هایی در تاریخ (باب ۲۹) در معاد (در باب ۳۸) در ادعیه و اخلاق (باب ۴۲ و ۴۳) طب و خواص گیاهان (در باب چهل و هفت = ذیل صید و دباغ) علم اخلاق و معرفت فضائل و رزایل و تدبیر اولاد(باب ۵۸-۷۴ پس از باب ۵۷ در نفقه عیال بحر باب ۶۹ و ۷۰)، تصوف (باب ۹۳)، بازی‌ها و هنرها (باب ۶۹)، علوم غریبه تعبیر خواب و سحر و کاهنی (باب ۱۷و باب ۹۴)، معاد (باب ۱۱۳-۱۱۵). علاوه بر علوم یاد شده، در میان باب‌های فقه، ابواب و فصولی در آداب و عبادات به تکرار آمده. بایدنسخه ما با نسخه الهیات سنجیده شود تا تفاوت‌های آنها آشکارا گردد. مؤلف این کتاب، از کتاب‌های فقه و تصوف فارسیعامه که اکنون نادر است بسیار یاد کرده و غالباً از هر کتاب عین عبارات آن کتاب را آورده (نگارنده این نکته را درباره چند مدرک تطبیق کرد). از ابیات منظومه معروف ابوحفص عمر نسفی (که برای هر یک از ائمه بابی گشاده) بسیار نقل کرده است. اینک نام برخی از کتاب‌ها و مؤلفین که در نفایس آمده: نصاب الاحتساب، صلوة المسعودی، ترغیب الصلوة، کافی، جامع صغیر خانی، شرح احمد، السراجیه، کنز العباد (از شمس الائمه حلوائی)، هدایه، وسیلة القلوب، زادالفقهاء، مناقب العلوم، نوادر الفتاوی، فوائد الاسلام، فتاوی کبری، کفایة الخعبی، مفتاح المسائل، مختصر قدوری، تجنیس، مضمرات، عوارف، نصاب الفقه، ترکیب الکلام، انیس الارواح، لباب الاحادیث، تمهید ابوشکور، خصائل الامیان، مطلوب المسلمین، شرح اوراد، الهدایه، رساله ناصح الدین اوزجندی، شامل بیهقی، حقایق سلمی، کتاب السعاده، کتاب حسام الدین، مقتدی، شرح علائی، محیط، موضع، الذخیره، متفق، وافی، کتاب خواجه ابوالقاسم حکیم، مبسوط، مفاتیح، قوت القلوب، تنبیه ابولیث، فتاوی کبری، بوارق، حصن الایمان، اجمال الحسینی، روضة الاولاد و النساء، ارشاد المتحیرین، رساله مولانا وجیه الدین، مفاتیح المسائل، زیارة القبور، صفات الصفوه، جوامع الفقه، فتاوی عمر نسفی، فتاوی حجت (شیخ حجة الدین)، کنز الدقائق، منافع القرآن، شرعة الاسلام، بستان العارفین، فتاوی ابن رستم، منافع نودونه نامه (نام)، رساله مولانا شمس الدین یحیی، فتاوی ظهیری، تفسیر زاهد، هدایه از شمس الدین یحیی، رساله محمد غزالی، العقیده، مرصاد العباد، اخلاق ناصری اربعین سدید المله و الدین عوفی، مصلحت نامه غزالی، عیون المسائل، فوائد شمس الاسلام، مجموعه شمسی، مفتاح الجنان، مونس العشاق، رساله مولانا شمس الدین خواجکی، بستان از ابواللیث، التحف خواجه ابوالحسن رستفعنی، شیخ سعدی، امام سرخسی، خواجه احمد حنبل سنی خواجه علی مؤذن نظامی، صدر شهید، شیخ امام اجل، استاد اجل، استاد ظهیرالدین مرغینانی، فقیه ابوجعفر، ابوجعفر، کبیر شهاب الدین سهروردی صاحب عوارف و امام جعفر هندوانی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۹۳/۱

انجام: فی کنز العباد در فتاوی کبری آورده است پرسیده شد زن و شون که در دنیا میان ایشان موافقت بود و هم بر آن مرده اند زوجیت باقی ماندیانی. در جنس آدمی و از جنس خود بدانچه راضی گردد جفت و همدوالله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق، کا: برخوردار ملک ولد یعقوب، تا: ۱۱۴۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۷سم [ف: ۱۰-۱۲۴۸]

● نفائس الفنون فی عرایس العیون / چند دانشی / فارسی

nafā'es-ol fonūn fī 'arāyes-el 'oyūn

شمس الدین آملی، محمد بن محمود، - ۷۵۳ ؟ قمری

šams-o-dīn-e āmolī,mohammad ebn-e mahmūd(- 1353)

اهدا به: ابواسحاق بن محمود شاه اینجو حاکم اصفهان و شیراز

تاریخ تألیف: آغاز ۷۳۶ق و پایان ۷۴۲ق

این کتاب در دو بخش تنظیم شده: اول در علوم اوایل مشتمل بر چهار «مقاله» و دارای هشتاد و پنج «علم»؛ دوم در علوم اواخر مشتمل بر پنج «مقاله» و دارای هفتاد و پنج «علم».بخش دوم را که شامل علوم اسلامی است مقدم داشته است. قسم ۱. در علوم اواخر، در هشتاد و پنج علم، در سی و شش «فن»، در چهار «مقالت»: مقالت ۱) در علوم ادبی، در پانزده «فن»: ۱- علم خط، ۲- علم لغت، ۳- تصریف، ۴- اشتقاق، ۵- نحو، ۶- علم معانی، ۷- علم بیان، ۸- بدیع، ۹- عروض، ۱۰- قوافی، ۱۱- کیفیت انشاء شعر، ۱۲- امثال، ۱۳- علم دواوین (شعرشناسی)، ۱۴- علم انشاء، ۱۵- علم استیفا، مقالت ۲) در علوم شرعی، در نه «فن»: فن ۱- علم کلام، ۲- تفسیر، ۳- حدیث، ۴- اصول، ۵- فقه، ۶- قرآآت (تجوید)، ۷- علم خلاف، ۸- کیفیت کتب سجلات، ۹- علم دعوات و اوراد؛ مقالت ۳) در علم تصریف، در پنج «فن»: فن ۱- علم سلوک، ۲- علم حقیقت، ۳- مراصد، ۴- علم

حروف، ۵- علم فتوت؛ مقالت ۴) در علم محاوره، در هفت «فن»: ۱- در نفس علم محاوره، ۲- و ۳- در علم تواریخ و سیر، ۴- مقالات اهل عالم، ۵- انساب، ۶- غزوات پیامبر. قسم ۲. در علوم اوایل، در هفتاد و پنج علم، در سی و نه«فن»، در پنج «مقالت»: مقالت ۱) در حکمت عملی، در سه «فن»: ۱- تهذیب اخلاق، ۲- سیاست مدن، ۳- تدبیر منزل؛ مقالت ۲) در اصول حکمت نظری، در چهار «فن»: ۱- منطق، ۲- فلسفه اولی، ۳- علم الهی، ۴- علم اجسام طبیعی؛ مقالت ۳) در اصول ریاضی، در چهار «فن»: ۱- هندسه، ۲- خواص اعداد، ۳- ستاره‌شناسی و هیئت، ۴- آواز و موسیقی؛ مقالت ۴) در فروع طبیعی، در ده «فن»: ۱- طب، ۲- کیمیا، ۳- سیمیا از طلسمات و دعوات کواکب و عزایم، ۴- علم تعبیر، ۵- فراست، ۶- احکام نجوم، ۷- علم خواص و جواهر، ۸- علم حرف طبیعی همچون بیطره و بازداری و قلع آثار و فلاحت، ۹- علم دم، ۱۰- علم وهم؛ مقالت ۵) در فروع ریاضی، در سیزده «فن»: ۱- هیئت، ۲- مناظر و مرایا، ۳- علم متوسطات، ۴- حساب، ۵- جبر و مقابله، ۶- مساحت، ۷- صور کواکب، ۸- معرفت تقویم و زیج و اسطر لاب و آلات رصدی، ۹- مسالک و ممالک، ۱۰- علم وفق اعداد، ۱۱- علم رمل، ۱۲- علم حیل که ثقل المیاه و جر الاثقال و آلات حرب باشد، ۱۳- ملاعب همچو شطرنج و نرد و شعبده.

آغاز: حمد وثنا و شکر بی انتها حضرت پادشاهی را که افکار از کیا وانظار عقلا دربیداری عظمت ومعرفت کبریای او ازقصور ادراک ... اما بعد چنین گوید مقرر این عبارات ... محمد بن محمود الاملی ...

انجام: به هر عدد کلمه ای بگیرد به هرجا که آن حرف دراو کلمه باشد آن چیزی که آن کلمه بر وی غیر آن کس باشد والله تعالی اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب.

چاپ: مشار، فارسی ۵۲۵۶/۵-۵۲۵۷ (نشانی ۴ چاپ)؛ تهران، کتابفروشی اسلامی: ۱۳۷۷ق، به تصحیح ابولحسن اشعری؛ تهران، سنگی، ۱۳۱۶-۱۳۱۷، رحلی، ۳۳۵+۲۷۲صص

[الذریعة۲۴۱/۲۴ و۱۲/۸؛ نسخه‌های منزوی ۶۹۱/۱؛ کشف الظنون ۱۹۶۶/۲ و ۹۰۷/۲؛ أعیان الشیعة ۵۶/۱۰؛ مشترک پاکستان ۸۳۸/۱ که نشانی ۱۲ نسخه آن را داده؛ ایضاح المکنون ۶۶۳/۲؛ معجم المؤلفین ۶۸/۹؛ فهرستواره منزوی ۳۸۷۹/۵ با عنوان «فراست» که فن هفتم نفایس الفنون است و ۳۹۳۲/۵؛ دنا ۷۵۰/۱۰-۷۵۳ (۱۱۱ نسخه)؛ ریو ۴۳۵/۲-۴۳۸]

شروح و حواشی:

۱- نفائس الفنون فی عرایس العیون (فهرست)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۷ شوال۸۰۹ق؛ تملک: محمد حسین بن متطبب اصفهانی فرزند محمد باقر منجم طبیب در رمضان ۱۲۷۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: گالینگور، ۴۵۵گ، ۲۶ سطر (۱۹×۲۹)، اندازه: ۲۴/۵×۳۵/۵سم [ف: ۱۶-۵۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۳۳/۱

خط: نستعلیق درشت خط، بی‌کا، تا: ۸۶۰ق؛ جلد: تیماج، ۲۵۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۴×۳۴سم [ف: ۱۹-۴۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۸۷

آغاز: با مفتح الابواب این کتابی است در علم طب از نفایس الفنون ... اما مقدمه در تعریف و تقسیم او بدانک؛ **انجام:** و خس و خیار و بقول بارده بسیار خورد و الله اعلم

خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، تا: ۸۶۰ق؛ قطع: رحلی کوچک [رایانه]

۴. ساری؛ طاهری شهاب؛ شماره نسخه: ۲۲۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ در حواشی این نسخه یادداشت‌های تاریخی و ادبی سودمندی به قلم یکی از مالکان نسخه که خود را حکیم طیاری قزوینی معرفی می‌نماید مسطور است؛ ۷۱۳ص، ۲۱ سطر (۱۷×۲۳) [نشریه: ۶-۶۳۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۱۶/۱۹

بندی از؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ ۴۲ص (۴۶۷-۵۰۸)، ابعاد متن: ۵×۱۱، اندازه: ۱۶×۲۸سم [سنا: ف: ۲-۱۲۲]

۶. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۶۲۰/۲

فن چهارم و پنجم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: گویا قرن ۱۰ [ف: - ۱۱۶]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰/۵

آغاز: این نفایس الفنون فی عرایس العیون تصنیف محمد بن محمود آملی است، مشهور است که معلم اول ارسطاطالیس حکمت را تدوین فرمود؛ **انجام:** و چون وضع کلمات مفیدتر و آسانتر بود از امثله و اشارات ...

سه فن از آن کتاب را گزیده است: اول در شرافت علم، دوم در علوم اوایل، سوم در قواعد علم خط؛ خط: نسخ و نستعلیق نازیبا، کا: محمد حسینی، تا: ۹۲۴ق؛ جلد: تیماج، ۶گ (۴۴ر-۴۹ر)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۱۳۲]

۸. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۱۰ - ب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۴ق؛ مجدول، دارای سرلوح، مذهب؛ در آغاز مجلد دوم به جای عنوان دارد «رساله آداب المحبین در علم تصوف مقاله اولی در حکمت عملی مشتمل بر سه علم اول در علم تهذیب اخلاق» و درست نیست؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مذهب، ۳۷۴گ، ۲۵سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: -۲۱۹]

۹. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۷۰/۱۷ - ج

فن دوم از کتاب نفائس الفنون در علم تفسیر است و «فی حقیقة الروح و القلب و علم الموازنه»؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۸گ (۷۸ر-۹۵ر) [ف: -۲۲۰]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۰۱/۴۵

فن ۷ نفایس الفنون در فراست؛ خط: نستعلیق، کا: کشمیری، رضا بن موسی، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مذهب، ۶ص (۳۷۸-۳۸۳)،

۲۸سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۰۲۱]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۴۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز (از دیباچه افتاده)؛ برگ آخر تازه و نونویس است، قسم اول در روز پنج‌شنبه ۲۳ شوال ۱۰۶۰ به انجام رسیده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۰۷گ، ۲۷سطر (۱۵/۵×۲۶)، اندازه: ۲۳×۳۶/۵سم [ف: ۸-۲۷]

۱۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۴۹۶-عکسی

آغاز: ... زاده عالمیان، نقاوه زمره آدمیان گوهر یکتای دریای عظمت و بختیاری ... شاه ابوالمحسن معین دین و دولت کامیاب؛ **انجام:** در بازی شطرنج افتاده: و آنچه از قطار دست راست زیرتر و بدین ترتیب ...

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: شایدقرن۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ وقفنامه به تولیت «محمدخان ادام الله ظله» که بایستی نسخه در کرمان بماند، مورخ ۳ ربیع الثانی ۱۲۸۹ق؛ ۲۷۶ص، ۲۵سطر (۱۳/۵×۲۵)، اندازه: ۲۲/۵×۳۳سم [عکسی ف: ۱-۳۹۳]

۱۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، دارای سرلوح زرین، مذهب؛ یادداشتی از حافظ محمد عبدالحسین سراج الدوله سردار جنگ به سال ۱۲۲۳؛ تملک: بهمن میرزا فرزند عباس میرزا به سال ۱۲۴۶؛ ۶۸۲گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۳۰سم [ف: ۱-۲۳۲]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱-۹۲۰]

اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۴-۴۸۰]

۱۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۵۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مذهب؛ آغاز از دیباچه تا فهرست مطلب‌ها افتاده [نشریه: ۷-۳۰۷]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۵۰۱۶

آغاز: فن هفتم که ان عبارتست از معرفت اخلاق؛ **انجام:** و علم نجوم نیک داند تا تاثیرات کواکب و طبایع و منسوبات هر یکی از شناسه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز [الفبائی: -۵۸۵]

۱۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۸۱۵

بخشی است کوتاه از مقاله دوم از نفائس الفنون؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳۲گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵/۸×۲۵سم [نشریه: ۱۳-۱۸۸]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۲۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاعلم ایها الرجل فان یکن حالیا عما رمزت به فضم هیما فقد اودی به الرجل (و) در میل.

از آغاز کتاب تا اواخر فن ششم از علوم محاوری (علم غزوات) را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاًقرن۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۹۰۶ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷/۲×۲۸/۵سم [ف: ۴۵-۱۳۰]

۱۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۲۵

آغاز: بر ذروه افلاک وجبهه سماک افراشته بود، لمؤلفه: و لولاه لم یخلق و لولاه لم یکن ×× مکان و لا کون و لا قط حادث اما بعد چنین گوید مقررایین عبارات؛ **انجام:** فصل پنجم در استخراج ضمایر ... و همه را جمع کند و تنصیف کند پس اگر کسری باشد ازین در دست راست است و ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۲۲گ، ۲۶سطر (۱۶/۵×۲۵)، اندازه: ۲۴×۳۷/۵سم [ف: ۱-۱۶۶]

۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۹

از آغاز مقاله دوم از قسم اول کتاب تا پایان علم استیفا می‌باشد؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۳۲۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۲-۵۴]

۲۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۰

دوره کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ باسرلوح، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۳۳۶گ، ۲۵سطر (۱۶×۲۷)، اندازه: ۲۴×۲۹سم [ف: -۴۳۵]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۴۵/۴۳

بخشی از آن است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد شاه قاضی، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ جلد: میشن، ۴گ (۴۵پ-۴۸ر)، اندازه: ۱۴/۸×۲۶/۱سم [ف: ۸-۳۸۷]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۲۸۷گ، ۲۸سطر ، اندازه: ۲۳×۳۷سم [ف: ۱۱-۳۳۰]

۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۰۶۱-۵۵/۳۱

آغاز: الحمد لله علی نواله و الصلوة علی نبیه محمد و آله؛ اما بعد این مقاله دوم است از قسم اول از کتاب نفایس الفنون و عرایس العیون

از اول مقاله دوم تا فصل دوم از علم دعوات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۱۰۵گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۸-۴۸۱۰]

۲۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۰۷

نسخه تا نیمه رساله شطرنج است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ در آن نوشته شده که: تألیف این کتاب در ۷۳۵ خمس و ثلاثین و سبعمائة پایان یافته؛ تملک: اعتضاد السلطنه در ۱۲۷۰؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳۷۶گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۲/۵سم [ف: ۵-۷۲۰]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۴۹

آغاز: اگر محوی علت حاوی بود بنا چار محوی اصغر باشد؛ **انجام:** لاجرم بهمان اکتفا نمودیم و الله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۲۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۲/۲-عکسی

آغاز: بسمله. فن سیم از مقاله اولی از قسم اول از کتاب نفایس الفنون فی عرایس العیون. علم تصریف که عبارت است از معرفت

اصولی که از آن کمیت ابنیه کلمات عرب و کیفیت اوزان و ...
اصل نسخه: گنج بخش، ش ۲۳۱۵. بخشی از نفائس الفنون (علم تصریف)؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۸گ(۵-۱۲) [عکسی ف: ۲-۱۹۶]

۲۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۱۴/۱-عکسی

آغاز: بسمله. فن دوم از مقاله اولی از قسم اول از کتا نفایس الفنون فی عرایس العیون. علم لغت. که عبارت است از معرفت مدلولات کلمات مطلقاً و کیفیت اوضاع آن و اختلاف در لغات و تنوع در انس؛ **انجام:** و اگر کسی به کسی مانند بود گویند به فلان همی گراید.
اصل نسخه: گنج بخش، ۲۳۱۵۰. بخشی از نفائس الفنون (علم لغت)؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۹گ(۱-۹) [عکسی ف: ۲-۱۹۶]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۹۷/۴۳

در قلع آثار جامه و حیلت‌ها و علم فراست و کمیت اعمار اسبان و ظرف و مطایبات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۳گ (۱۷۲پ-۱۷۴ر)، ۱۵سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۸-۶۱۷]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۹۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ ممتاز، کا: غیاث الدین محمود، تا: ۱۰۱۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۳۸۸گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۳۷/۵سم [ف: ۶-۱۵۷]

۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** بوقتی که بیرون آمد یک سیب با او بیش نماند آن سیبها چند بوده باشد. دویست و پنجاه و شش بوده باشد و الله اعلم بالصواب
خط: نستعلیق، کا: ابن محمد الخطیب امان الله کاتب محلاتی، تا: دوشنبه ۲۸ رجب۱۰۳۲ق؛ با اشکال هندسی؛ کاغذ: بخارائی، ۳۷۱گ، ۳۱ سطر (۱۲/۵×۲۳)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱-۲۵۳]

۳۱. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقتی که بیرون آمد یک سبب با او بیش نماند آن سبب ها چند بوده باشد دویست و پنجاه و شش بوده باشد. و الله اعلم الصواب.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۹ ذیقعده۱۰۳۵ق؛ مهر: معتمدالدوله؛ ۱۲۳۶ص، ۲۳ سطر (۹/۵×۱۹)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: -۱۵۷]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۵۵

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن خلف تبریزی متخلص به برهان مؤلف «برهان قاطع»، تا: ربیع الاول۱۰۵۳ق، جا: حیدرآباد؛ مجدول، مصحح؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین العبد ضیاء الدین محمد» (مربع)؛ ۴۳۴گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱۶-۱۵۴]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۱۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۵ق؛ جلد: تیماج [الفبائی: -۵۸۵]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۹۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** آن سیبها چند بوده و دویست و پنجاه و شش بوده باشد و اله اعلم بالصواب تمت الکتاب بعون الملک الوهاب. سنه ۱۰۵۵.
خط: نستعلیق خوش، کا: عین علی، تا: ۱۰۵۵ق؛ با یک سرلوح زیبا مذهب، مجدول، با اشکال هندسی؛ ۱۴۷۶ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۲۰×۳۳/۵سم [ف: ۱۷-۵۶]

۳۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۷۶

خط: نستعلیق، کا: ابن حسین سهندی، تا: ذیحجه۱۰۵۶ق؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۳۹۱گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۱/۲×۳۲سم [ف: ۴-۸۲۶]

۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حاجی محمد الکاتب، تا: ۱۰۵۹ق، میرزا محمد هاشم؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۳۶۴گ، ۲۵سطر (۱۴/۵×۲۴/۵)، اندازه: ۲۳×۳۸سم [ف: ۴-۱۷۴]

۳۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابن میر علی رستم ملک اشرف دماوندی، تا: صفر۱۰۶۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: ساغری مذهب، ۳۵۹گ، ۲۵سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۳×۳۶/۵سم [ف: ۴-۷۳]

۳۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۹۷۲

خط: نستعلیق خوش، کا: ملک اشرف بن میر علی رستم دماوندی، تا: شنبه ۱۷ محرم۱۰۶۵ق، مجدول ؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: -۱۲۷۷]

۳۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۶۲۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد افضل، تا: ۱۸ شعبان۱۰۶۶ق، حسب الاشاره میرزا جهانیار؛ مجدول، جلد: تیماج، ۴۱۵گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۱]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۹

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد شریف بن محمد بن زین الدین، تا: پایان رجب۱۰۷۰ق، به فرموده مخدوم زاده خواجه جلال الدین [اکبر خوافی]؛ در ص ع آمده «فرستاده خواجه جلال الدین اکبر خوافی مبنی بر سیصد و هشت ورق محتوی برسی جزو»؛ تملک: مرتضی قلی در ۱۲۰۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۰۸گ، ۳۰سطر (۱۴×۲۸)، اندازه: ۲۲×۳۶سم [سنا: ف: ۱-۲۸۶]

۴۱. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حاجی بن گدایعلی فسقری سبزواری، تا: ۹ ذیقعده۱۰۷۲ق؛ واقف: بیگم خانم ارجمندی؛ ۲۴۵گ، ۳۰سطر ، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: -۱۶۶]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۱۳

خط: نستعلیق، کا: ضیاءالدین محمد بن حاجی محمد رضی، تا: سه‌شنبه ۱۸ رجب۱۰۷۳ق؛ روی برگ اول چند روایت نوشته شده به خط مهدی لاهجی به تاریخ سه‌شنبه ۲۹ذیقعده ۱۲۷۶؛ ۳۰۷گ، ۲۸سطر ، اندازه: ۲۴×۳۸سم [ف: ۱۴-۱۰۲]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۶۴

آغاز: بسمله الا تغسلو علی و اتو فی مسلمین بحق؛ **انجام:** اما چون در ذکر آن زیادت فایده متصور نمیشد بهمین اکتفا رفت و الله اعلم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۵ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۴۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۴۷۸-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد مؤمن بن عبدالکریم موسوی در مقامی، تا: ۲۲ ربیع الثانی۱۰۷۶ق؛ ۷۷۷ص، ۲۵سطر (۱۳/۵×۲۴/۵)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [عکسی ف: ۱-۳۹۳]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر۱۰۷۸ق؛ مجدول؛ مهر: «باقر بن حمره الحسینی ۱۲۵۰» (بیضوی)؛ ۲۵۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۲۰×۲۸/۵سم [ف: ۴۴-۱۰۲]

۴۶. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۱۶۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب۱۰۸۲ق؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲-۱۳۳]

۴۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۴۵-۵۱/۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: ملك اشرف بن میرعلی رستم دماوندی، تا: پنج‌شنبه ۱۶ رجب۱۰۸۲ق؛ ۴۲۲گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۸-۴۸۱۰]

۴۸. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدتقی بن محمدعلی بزمی، تا: ۱۲ جمادی الثانی۱۰۸۲ق؛ با اشکال هندسی؛ جلد: تیماج، ۲۵۲گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف مخ: -۱۷۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۳عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۱۸۴]

۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۹/۱۷-فیروز

مقاله سیم از قسم اول از کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضا پسر علی جان طرشتی، تا: ۱۰۸۹ق؛ ۹۸ص (۱۱۴-۲۱۱)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۱-۳۰۳]

۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۶/۳

آغاز: نفائس الفنون فن دوم از این مقاله در علم کیمیا که آن عبارتست از معرفت کیفیت تغییر صورت جوهری با جوهری دیگر؛ **انجام:** آب نقره را ماء البیض و آب زیبق را ماء الغز العلم عندالله تعالی

فن دوم از کتاب نفائس الفنون، که در کیمیا است، آمده؛ خط: نستعلیق خوش، کا: محمد حسینی بروجردی، تا: غره رجب۱۰۹۳ق، جا: اصفهان؛ ۱۰گ، ۳۷ سطر [ف: ۱-۴۴]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۶ق؛ جلد: تیماج [الفبائی: -۵۸۵]

۵۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۴۰

خط: نسخ، کا: کرمانشاهی، ولی بن برجعلی، تا: ۲۲ صفر۱۱۰۰ق؛ مجدول، دارای سرلوح مختصر؛ جلد: تیماج، ۳۲۷گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۱۱-۳۳۰]

۵۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** سبع کواکب او نوزده اند همه در صورت از پصس کوکبه قنطورس چنان که کواکب اشیان بهمان جا باشد و الله اعلم بالصواب

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی، صحافی مغشوش و مقالات و فن ها به ترتیب نیامده؛ خریداری از میردادخان؛ جلد: تیماج منقش، ۳۴۳گ، ۳۰سطر (۱۰/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [رایانه]

۵۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۵/۲

آغاز: بسمله. فن هفتم ازین مقاله علم صور کواکب؛ **انجام:** و کشتی بسیار غرق شود و صورت دریای محیط ...

دارای فن هفتم از بخش یکم، در علم صور کواکب است و فن هشتم در علم ارقام و اعمال سونطاکیس که عبارت است از معرفت احوال زیج و تقویم و اسطر لاب در ۸ فصل و فن نهم در علم مسالك که عبارت است از معرفت احوال بلدان و بقاع به حسب طول و عرض و غیر آن؛ خط: نستعلیق تحریری مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳۷گ (۲۳پ-۵۹پ) [ف: ۱-۲۶۲]

۵۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۶۳

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۳۱۵گ، ۲۳سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۸-۵۵]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۹۰/۴

آغاز: فن چهارم در علم تعبیر که آن عبارتست از معرفت احوال خوابها و کیفیت احکام رؤیا و این علم شریفست چنانکه یوسف علیه السلام؛ **انجام:** آفتاب پادشاه بود ... روی او از نور چنان شد که در او.

فن چهارم در علم تعبیر خواب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۶گ (۱۰۴پ-۱۲۹پ)، اندازه: ۷×۱۹/۵سم [ف: ۳۸-۵۲۱]

۵۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۷۳

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با سرلوح؛ ۳۷۸گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۶-۶۹۵]

۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی دفن الشهید ... واله اعلم بالصواب

خط: نسخ، آیات معرب، کا: شمس الدین آملی، محمد بن محمود، تا: محتملاًقرن۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مذهب، ۴۳۶گ، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۶-۴۶]

۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علما که پنج متحرک متوالی شوند الاکه بعضی از متحرکات در قوت

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۲۹۶گ، ۲۵سطر (۱۳/۵×۲۴)، اندازه: ۲۱/۵×۳۷سم [ف: ۴-۷۵]

۶۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و چون این صفت تمام شود باز از سر گیرند بنابر آنکه ادوار

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۳۸۵گ، ۲۷سطر (۱۵/۵×۳۸/۵)، اندازه: ۲۴×۳۶سم [ف: ۴-۷۵]

۶۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۳۹

از اول تا مسأله دوم از مقاله دوم فن چهارم در علم اصول فقه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در ۱۳۱۸ق؛ جلد: تیماج، ۱۱۶گ، ۲۲ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱-۱۱۶]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** بزوال و انتقالش متالم نگردد و الله و تعالی اعلم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا [رایانه]

۶۳. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۶۷۴/۴

فن چهارم از علم محاوره؛ خط: نسخ جلی خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۵گ (۲۴-۳۸)، ۱۳ سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: -۳۵۰]

۶۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن عبدالواحد انصاری عماد دهی، تا: پنج‌شنبه ۱۵ ذیحجه۱۱۰۲ق؛ مجدول، دارای سرلوح زرین؛ جلد: تیماج، ۵۱۶گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۱-۱۸۰]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** نصف دایره خفیف است الی غیر ذلک ... و الیه المرجع و الماب

خط: نستعلیق، کا: نیاز قلی افشار، تا: ۱۱۰۵ق، جا: مشهد رضوی [الفبائی: -۵۸۵]

۶۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۰۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ شعبان۱۱۰۷ق؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴۰۵گ، ۲۲ سطر (۱۵×۲۵)، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۵-۷۲۰]

۶۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۴۱/۸

خط: نستعلیق، کا: عثمان بن علی بن عثمان، تا: ۱۱۲۰ق؛ ۱۵گ (۷۵ر-۸۹ر)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۶-۳۲۵]

۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۴۲/۴

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل الشمس دلیلا ... اما بعد این مختصریست در علم اسطر لاب که از کتاب نفایس الفنون در این اوراق نقل میشود؛ **انجام:** پایان: آنچه باشد پهنای رود بود بی زیاده و کم (بر یک صفحه پس از این صورت صفحه اسطر لاب نقش شده).

بخش اسطر لاب، این بخش دارای ۷ فصل است با خطبه و دیباچه‌ای جداگانه؛ خط: نستعلیق، کا: تاری وردی، تا: ۱۱۶۷ق؛ ۱۵ص (۵۹-۷۳)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۹-۳۶۷]

۶۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد افضل بن حاجی محمد کاتب دشت بیازی، تا: ۱۱۸۳ق؛ از روی نسخه مورخ ۱۵ محرم ۱۰۶۵؛ کاغذ: سپاهانی، ۳۴۰گ، ۲۵ سطر (۱۴/۵×۲۴/۵)، اندازه: ۲۷/۲×۳۷سم [ف: ۱۶-۷۱]

۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۵ق؛ جلد: تیماج [الفبائی: -۵۸۵]

۷۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۶۶/۲

آغاز: بسمله، الحمد لکفاء نعمته ... اما بعد این مقاله سیم است از قسم اول از کتاب نفائس الفنون فی عرائس العیون در علوم تصوف و توابع آن مشتمل بر پنج قسم؛ **انجام:** و معرفت حق کسی که در معرفت سبق براه باشد و ترک مطالب قضای حقوق و غیر آن از خصال حمیده و افعال پسندیده که شرح و بسط آن کما ینبغی در علم اخلاق بیاید انشاء الله تعالی.

مقاله سوم از قسم اول کتاب است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۳، جا: تهران؛ مصحح؛ ۴۷گ (۱۲ر-۵۸پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۴سم [ف: ۳۷-۶۲۲]

۷۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۴/۱-طباطبائی

آغاز: بسمله، فن چهارم (صحیح: فن سوم) از این مقاله تعبیر آن عبارتست از معرفت احوال خوابها؛ **انجام:** پایان: الاموزه که مستعمل آن بهتر از نو باشد. تمت هذه الرساله تعبیر نامه بیدالحقیر که از بسیاری حقارت لایسمی اسمه.

فن سوم از مقاله ۴ نفائس الفنون آملی است و تا پایان فصل یازدهم را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۶ص (۱-۴۶)، ۱۱- ۱۲-۱۳ سطر ، اندازه: ۱۰/۴۵×۱۷سم [ف: ۲۳-۳]

۷۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۳۳/۴-طباطبائی

آغاز: (کیمیا): بسمله علم اکسیر که آن عبارتست از معرفت کیفیت تغییر صورت جوهری با جوهری دیگر و تبدیل مزاج آن به تطهیر و تحلیل و تعقید؛ **انجام:** پایان (رمل): و در یازدهم و شانزدهم بر میانه بودن عاقبت و الله اعلم بالصواب

فن ۵و ۸ از مقاله ۴، از قسم دوم کتاب نفائس الفنون چند علم از علوم غریبه را بررسی کرده است که اینک یاد می‌شود: اکسیر، فراست، بیطره، کتف و شانه بینی، فلاحت، اختلاجات اعضاء، علم دم و انفاس، شعبده و سیمیا، طلسم، و عزائم و رمل، تسخیرات، معرفة الشواهد و استخراج ضمیر و خبیء؛ خط: نستعلیق، کا: محسن بن ملاعلی اکبر تویسرکانی، تا: قرن ۱۳؛ ۳۱ص (۱۴۵-۱۷۵)، ۲۸سطر ، اندازه: ۲۰×۲۱سم [ف: ۲۳-۱۲۱]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۳/۶-طباطبائی

آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین ... اما بعد از جمله چند فن از فنون نفائس الفنون یکی قلمی می‌شود در علم مقالات اهل عالم که آن عبارت است از معرفت کمیت طرق و مذاهب بنی آدم؛

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲۰گ(۱۹پ-۳۸پ)، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۲۲-۲۵۸]

۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۲۷/۲

قسم چهارم از مقاله چهارم از فن دوم: تعبیر خواب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۳گ (۳۶پ-۳۸پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۸-۵۶۳]

۷۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۱۷/۲

آغاز: الحمدلله حق حمده ... أما بعد این مقاله چهارم از قسم اول از کتاب نفایس الفنون؛ **انجام:** و از تسلطی که بر او داشت دیگر تمکین نداد که تعهد این ضعیف کند.

بخش اندکی از کتاب و شامل مقاله چهارم از قسم اول می‌باشد؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۱۲گ (۸-۱۹)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲۹-۳۵۷]

۷۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۳۴۴/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۹گ (۹ر-۲۷پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۵-۴۷۰]

۷۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۵۶۷

تنها علم انساب که فن پنجم محاوره است آمده تا علم رمل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: درخشان؛ ۹۵گ، ۲۵ سطر (۱۵×۲۶)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۵-۷۲۰]

۷۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۶۳

از فن ششم مقاله یکم در معانی است تا فن یازدهم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن یشمی، ۱۰۸گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵/۶سم [ف: ۴-۸۲۶]

۸۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۹۵

آغاز: فن چهارم از این مقاله علم تعبیر که آن عبارتست از معرفت احوال خوابها و [...] احکام رویا وعلمی شریف است چنانکه یوسف (ع) تا؛ **انجام:** بخواب دید که جامه خواهرش را پوشیده بود خواهرش بمرد ومالش بمیراث باو رسید دیگر شخصی بخواب دید که از ماه چراغ می‌گرفت نابینا شد، تمت

فن چهارم (تعبیر خواب) ازمقاله چهارم از قسم دوم مباحث طبیعی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۴گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۲]

۸۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۵۰۳

آغاز: فصل پنجم ازکتاب نفایس الفنون درتعبیر خواب است که آن عبارت است ازمعرفت احوال خوابها وکیفیت احکام رؤیا واین علم شریف است چنانکه یوسف علیه السلام او را ثانی ملک نام نهاده ... درحقیقت واسباب رؤیت وشرایط صحت آن وآداب معبر؛ **انجام:** شخصی بخواب دید که ازماه چراغ می‌کرد نابینا گردید والسلام

فصل پنجم از نفائس الفنون؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۴گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف مخ: ۱-۱۳۰]

۸۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۴۷/۵

آغاز: فن چهارم از علوم محاوری علم مقالات اهل عالم که آن عبارت است از معرفت کمیت طرق و مذاهب بنی آدم و کیفیت عقاید و اختلافات ایشان ؛ **انجام:** ارپاکون نامی را بر تخت نشاند و اد چون از نصاب خرد بی نصیب بود تیغ بی باکی ... و آنچه بعد از او در مملکت واقع شد اگر شرح شود بطول انجامد.

از فن دوم آغاز و تا فن پنجم از علوم محاوری به انجام می‌رسد بدین ترتیب که اول فن چهارم بعد پنجم و بعد دوم و سپس سوم را تحریر نموده؛ خط: نستعلیق، کا: علی اشرف بن عبدالله مراغی، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «هـ»، «ص» و «صافی»؛ ۷۱گ(۱۸۸ر-۲۵۸پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۵-۵۲۲]

۸۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۵۴/۴

فن ششم از مقاله پنجم از قسم دوم در علم مساحت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲گ(۲۳پ-۲۴پ)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۲۰-۳۶۴]

۸۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن میرزا هاشم خوشنویس قزوینی، تا: شنبه ۲۰ رجب۱۲۰۹ق؛ تملک: اسدالله با مهر «اسدالله ۱۳۶۵» (بیضی)؛ مهر: «معین الرعایا» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۳۴۱گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۱×۳۴سم [مؤید: ۳-۱۱۴]

۸۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۲۴/۲۵

آغاز: بسمله الحمد لله کفاء نعمته ... و بعد این مقاله سیم است از قسم اول از کتاب نفایس الفنون؛ **انجام:** و غیر آن از افعال ناپسندیده که شرح و بسط آن کما ینبغی در عالم اخلاق بیاید ...

شامل مقاله سوم از قسم اول کتاب در علم تصوف و توابع آن است؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۲۱ق؛ ۴۴ص (۲۰۳-۲۴۶)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۱۵۷]

۸۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۷۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مهر علی، تا: یک‌شنبه ۲۱ محرم۱۲۲۵ق، جا: مراغه؛ مجدول، مصحح؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ جلد: میشن، ۱۹۵گ (۲پ-۱۹۶ر)، سطور چلیپا (۱۵×۲۲/۵)، اندازه:

۲۰/۶×۳۱/۳سم [ف: ۲۹/۲–۷۰۳]

۸۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۲۹۲

آغاز: بسمله فن چهارم در علم تعبیر و آن عبارتست از معرفت احوال؛ **انجام:** و اگر پادشاه بیند جمال و منفعت بود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق؛ جلد: گالینگور [رایانه]

۸۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۰۷

آغاز: علم عروض که آن عبارتست از معرفت اصولی چند که از آنجا احوال بحور و اوزان شعر معلوم کنند؛ **انجام:** لکل شیء یا ذرهم بلاغ

شامل مطالبی چون علم عروض، قوافی، تعریض، امثال، علم الدواوین، انشاء، علم بیان و علم ارقام است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: محمد ایرانی مجرد؛ جلد: میشن، ۱۰۲گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۹–۳۶۲]

۸۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۵۷/۲۶

بخشی از آن که در سلوک است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: متطبب خراسانی، محمد زمان بن کلبعلی، تا: ۱۲۵۶ق [ف: ۷–۱۸۴]

۹۰. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۵۸ق؛ برگ آخر نونویس و در سال ۱۲۵۸ نوشته؛ ۴۰۸گ، ۲۵ سطر (۲۱× ۳۵) [ف: -۱۳]

۹۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۷/۱۰

مقاله سیم از قسم اول نفائس الفنون؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲–۳۶۹]

۹۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۹/۵

خط: نستعلیق، کا: محمد بیک بن ایوب بیک بن میرال بیک، تا: ۱۲۶۳ق؛ ۴۵گ (۱۱۴–۱۵۸) [نسخه‌پژوهی: ۳–۱۵۹]

۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله اعلم بالصواب اقل السادات سید یوسف التبریزی فی شهور سنه ۱۲۶۳

خط: نسخ، کا: تبریزی، یوسف، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۹۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** در صد و پنجاه و شش بوده باشد. تم بالخیر و السعادة بتوفیق الله سبحانی ...

خط: نستعلیق تحریری، کا: ابن محمد غلام رضای باخلانی، تا: ۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج، ۴۴۷گ، ۲۵سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲–۲۵۹]

۹۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۷-فیروز

جلد نخست کتاب است؛ خط: نسخ، کا: عبدالجواد ابن مولی مومن اردبیلی، تا: ۱۲۷۵ق؛ دارای سرلوح مرصع و مذهب، مجدول، محشی؛ جلد: تیماج، ۳۹۶ص، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۳/۵سم [ف: ۲۱–۳۳۷]

۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۸-فیروز

جلد دوم نفائس الفنون است؛ خط: نسخ، کا: عبدالجواد بن مولی مومن اردبیلی، تا: ۱۲۷۵ق؛ دارای سرلوح مرصع و مذهب، مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳۹۶ص، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۹×۳۳/۵سم [ف: ۲۱–۳۳۸]

۹۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۷۳۵/۱

قسمت تعبیر خواب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۲۸۵ق؛ اهدایی: اکبر آقا شاکر؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴۷گ (۱–۴۷)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴–۱۴۰۸]

۹۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۴۴۶

آغاز: بسمله. فن چهارم از مقاله سیم از قسم دوم؛ **انجام:** بخش اول: تمام شد فن موسیقی از کتاب نفائس الفنون تصنیف الشیخ محمد بن محمود الآملی

بخش دوم: و تدوین این قسم برین وجه مشروح پیش ازین ضعیف کسی نکرده است

شامل دو بخش: بخش اول فن چهارم از مقاله سوم از قسم دوم کتاب با عنوان «علم موسیقی» (ص۴۹–۶۸)، بخش دوم فن یازدهم از مقاله اول از کتاب با عنوان «علم تقریض» (ص۶۹–۷۵)؛ خط: نستعلیق ممتاز، کا: محمد هروی، تا: رجب ۱۲۹۳ق؛ افتادگی: انجام؛ ضمیمه نسخه ش ۶۳۴۷؛ جلد: مقوا، ۲۷ص (۴۹–۷۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۸سم [ف: ۸–۳۸۴]

۹۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: غلام رضا دره جزی، تا: شوال ۱۲۹۵ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج [الفبائی: -۵۸۵]

۱۰۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** ترک مطالبست قضای حقوق و غیر آن از اخصال حمیده و افعال پسندیده که شرح و بسط آن کما ینبغی در علم اخلاق بیاید إن شاءالله تعالی و تقدس

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۲۹۹ق؛ مصحح، مجدول؛ این نسخه از کتاب‌های کتابخانه شخصی سید ابوالقاسم موسوی زنجانی بوده؛ ۲۰۸گ، ۲۵سطر (۱۳×۲۵/۵)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۳۹–۶۸]

۱۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۲۴

آغاز: مسئله بیست و دوم در علم قیافه که علم فراست گویند؛ **انجام:** اجازت داخل شدن در این جرگه را نمیدادند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۱۰۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۶۷/۲۴ حکمت

چند بندی از تفائس الفنون در تصوف و نجوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: ربعی [ف: ۲–۵۸]

۱۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۹۷/۷

آغاز: بسمله، در علم قیافه و فراست است و آن عبارتست از معرفت اخلاق درونی و صفات باطن انسانی؛ **انجام:** تاثیرات کواکب و طبایع ومنسوبات هر یکی از آن شناسند

در فهرست با عنوان «در قیافه و فراست.» آمده.فن هفتم از کتاب نفیس نفائس الفنون فی عرائس العیون؛ خط: نسخ خوش، کا:

مشهدی، محمد طاهر، تا: ۱۳۰۹ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج مذهب، ۵ص(۴۴-۴۸)، ۳۱سطر ، اندازه: ۲۰/۲×۳۳/۱سم [ف: ۱۰-۲۴۳]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۸۶/۷-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ ۱۳گ (۲۵-۲۷) [عکسی ف: ۲-۲۱۸]

۱۰۴. سمنان؛ مدرسه صادقیه؛ شماره نسخه: ۶۷/۲

آغاز: مقاله دوم ازقسم دوم نفائس الفنون دراصول حکمت نظری درچهارفن، فن اول علم منطق؛ **انجام:** وآن کلمه بروی فتاده باشد خیر آنکس باشد والله اعلم بالصواب قدتم کتاب نفایس الفنون حامداً لله ومصلیاً ... والحمدلله رب العالمین.

مقاله دوم از قسم دوم کتاب است؛ خط: نستعلیق، کا: سید محمد بن حاجی سید کاظم، تا: ۲ ذیحجه۱۳۳۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: مقوا، ۹۱گ (۷۵پ-۱۶۵پ)، ۲۸سطر ، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف مخ]

۱۰۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۶۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون قطار معین او شود از بیت که ملکتا مال مملکته المعالی االقمر للهو لا لمال که نه کلمه نهاده اند ... اول کلمه باشد آن چیز که آن [...] والیه المرجع الماب.

خط: نستعلیق، کا: امام وردی بن حبیب الله، بی‌تا؛ مجدول، مذهب؛ جلد: تیماج، ۴۲۷گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۱]

۱۰۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۷۸۰/۳-۱۹/۱۱۰

آغاز: بسمله الحمدلله کفاء نعمته والصلاة علی النبی محمد وعترته اما بعد این مقاله سیم است از قسم اول از کتاب نفایس الفنون ... اول علم سلوک که آن عبارت است از معرفت کیفیت قیام به حقوق عبودیت؛ **انجام:** وترک تعدی بر اخوان سیما بر کسی که هیچ دافعی وناصری ندارد ومعرفت حق کسی که درمعرفت سبق برده باشد.

فقط مقاله سوم از قسم اول درعلوم تصوف آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۲۲گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۰۹]

۱۰۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۶۵گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۲۲/۵×۳۷/۵سم [ف: ۲-۴۹۲]

۱۰۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۳۴۸/۳

فن چهاردهم و دهم از مقاله پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲ص(۱۵-۲۶)، قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: -۱۴۸۷]

۱۰۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۹۸/۴

بخش علم محاوره؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن [ف: ۵-۲۳۲]

۱۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۳۲/۱۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن، ۳گ (۱۲۹ر-۱۳۱پ)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۳۱سم [ف: ۵-۳۵۰]

۱۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۵۴/۷

مقاله چهارم از قسم اول در علوم محاوری؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن، ۲۹ص (۵۶-۸۴)، اندازه: ۱۲/۲×۲۰سم [ف: ۵-۷۴]

۱۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۸۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فائده ششم در بیان معرفت معانی و الفاظ هر لفظی از فارسی و ترکی با غیر آن که چون از معنی لفظی پرسند در جواب گفته.

از ابتدای کتاب تا فایده ششم از مقاله دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۶گ(۲۹۶پ-۳۱۲پ)، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۵-۹۷]

۱۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۲۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۹۰۰ص، ۲۶سطر ، اندازه: ۲۵×۳۵/۵سم [ف: ۱۷-۳۱۵]

۱۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۷۵/۱۴

فقط خاتمه کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۷۵پ-۷۷پ) [ف: ۳۷-۴۴۴]

۱۱۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد جلدت حدین و هی برئة محی علی دفن الشهیده توجر و الله اعلم بالصواب ... اللهم اغفر لجامعه و لکاتبه و لقاریه و لجمیع المؤمنین و

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اوراقش آشفته است؛ جلد: چرمی، ۱۳۴گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۳-۱۳۸۳]

۱۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۸۸/۱-ف

نسخه اصل: بادلیان ۱۷۶ فرازر (۱۴۸۸). چند فنی از نفایس الفنون؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۵۵۰]

۱۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** الی غیر ذلک مما یطول اللنا

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: پارچه‌ای [الفبائی: -۵۸۵]

۱۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان یکن خالیا

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [الفبائی: -۵۸۵]

۱۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** صورت نبستی پس طریفه کردند که

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [الفبائی: -۵۸۵]

۱۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** مختلف صورت نیستی پس طریقه کردند که دایما آن هفت که عدد

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج [الفبائی: -۶۷۸]

۱۲۱. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه: هـ-۴

آغاز: فزون گردانید تا بنیت ظلمانی مخالط تبدلات هیولانی شود؛ **انجام:** توفنی مسلما و الحقنی بالصالحین بمحمد ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ؛ اهدایی: موسی حجازی؛ ۱۱۴۲ص، ۱۶–۲۳سطر (۹/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: –۱۰]

۱۲۲. همدان؛ اعتماد الدوله؛ شماره نسخه: ۷۸

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵–۳۴۶]

۱۲۳. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه: ۳۱/۳

بندی منقول از نفائس الفنون؛ بی‌کا، بی‌تا [اندیشه حوزه: س۲، ش۷–۲۱۳]

۱۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۸۷۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** توقی که بیرون آمد یک سیب با او بیش نماند آن سیبها چند بوده باشد دویست و پنجاه و شش بوده باشد و الله بالصواب ...

خط: نستعلیق بسیار خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مذهب، محشی؛ مهر: «عبده الراجی عباس»، «عباس» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۵۰۱گ، ۲۰سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [رایانه]

۱۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۲۵۲

بی‌کا، بی‌تا؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی؛ خریداری از منصوره تالهی معین الدین در تاریخ [رایانه]

۱۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان یکن خالیا

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج [رایانه]

۱۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۳۹

آغاز: فن ششم از مقالت چهارم از قسم دوم از کتاب نفایس الفنون؛ **انجام:** غلبه همیشه حلیم را بود و الله اعلم بالصواب

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کشمیر، جلد: تیماج [رایانه]

۱۲۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۵۳/۱–عکسی

آغاز: الحمدلله علی نعمائه و الصلاة و السلام علی محمد خاتم انبیائه. قسم اول از کتاب نفایس الفنون فی عرایس العیون در علوم اواخر مشتمل بر هشتاد و پنج علم، که آن را برسی و شش فن نهاده؛ **انجام:** مستقل گرفتند و همچنین اگر

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۲۳۱۵. بخشی از «نفایس الفنون» محمد آملی؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۳گ(۱–۳) [عکسی ف: ۲–۱۰۸]

۱۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۵۱/۱۸

مقاله چهارم از قسم اول از نفایس الفنون (در علم محاوره)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج، ۲۴ص(۴۹۰–۵۱۳)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۴۴–۱۵۴]

۱۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۳۶/۲

فقط مقاله چهارم از قسم دوم در علم طب را داراست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۷گ (۳۴ر–۶۰ر)، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۲۰–۱۱۰]

۱۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۵۲/۶

بندهایی است از علم خط و علم اختلاجات و دم و وهم و شطرنج و نرد و لغت و استیفا و تفسیر و دعوات و اشتقاق و نحو و علوم سیمیا ...؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، ۶۳گ (۴۴۹–۵۱۱)، ۱۵سطر (۱۰×۲۱/۵)، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۱۰–۱۸۴۸]

● نفائس الفنون فی عرایس العیون (فهرست) / فهرست – فارسی

nafā’es-ol fonūn fe ‘arāyes-el ‘oyūn (fehrest)

وابسته به: نفائس الفنون فی عرایس العیون؛ شمس الدین آملی، محمد بن محمود (–۷۵۳)

رساله مختصری است درفهرست کتاب نفائس الفنون که فنون وابواب وفصول کتاب را معرفی می‌کند ودربرخی موارد شماره ابیات هر فصل را بر می‌شمارد.

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۶۹۱

آغاز: بسمله قسم اول درعلم اواخر مشتمل بر هشتاد وپنج علم که با۳۶ رد کرده شد مرتب بر چهار مقاله مقاله اولی درعلوم ادبی مشتمل بر ۱۵ فن؛ **انجام:** اگر کسی عددی ضمیرکند وخو بند بدانند آن عدد چند است الخ تمت الکتاب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ ۲۵گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف مخ: ۱–۳۶۸]

● نفائس الفنون فی علم القانون / طب / فارسی

nafā’es-ol fonūn fī ‘elm-el qānūn

تاریخ تألیف: ۱۲۴۵ق

در ده «فن»چنانکه در مقدمه آمده است. نام کتاب را نویسنده در پایان نوشته است، یک مقدمه دارد و دو باب نخستین در پنج فصل دومی در دو فصل.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۴۳/۴

آغاز: بسمله. حمدله. صلوة. اما بعد بدانکه این رساله مختصریست در علم طب و این مشتمل است بر ده فن اول در علم طب؛ **انجام:** بسیار خوردن. الله تعالی اعلم و احلم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج، ۲۲گ (۷۹ر–۱۰۰پ)، ۱۶سطر (۹×۱۴)، قطع: ربعی [ف: ۱۷–۱۵۸]

● نفائس الکلام و عرائس الاقلام / ادبیات / فارسی

nafā’es-ol kalām va ‘arā’es-ol aqlām

سمرقندی، احمد بن محمود، ق۷ قمری

samarqandī, ahmad ebn-e mahmūd(- 13c)

تاریخ تألیف: ۶۴۳ق

از رضی الدین احمد بن محمود بن احمد سمرقندی که او را نیشابوری یا کاشانی هم خوانده‌اند. نوشته‌اند که هم زمان سیف الدین باخرزی و خواجه صاحب دیوان و شاه غیاث الدین بوده

است. او شعر هم می‌سروده و در ۶۴۴ صاحب دیوان انشاء شده است. از این کتاب او نسخه‌ای درموزه بریتانیا هست. او جز عزیز الملك ابوالفتح محمد بن محمد خشاب دبیر ملك شاه و طغرل بن سنجر و جز امام علامه رضی الدین بخاری حنفی نیشابوری درگذشته ۵۹۸ و ستاینده طغرل سلجوقی و هم زمان امام فخر رازی و شمس طبسی می‌باشد.کتاب را در دو «قسم»(امثله و مفاوضات) ساخته و منشآت آن پس از مقدمه آغاز می‌شود و به نظم فارسی وعربی آراسته است. عنوان نخستین مکتوب چنین است: «این نامه به حضرت داد ملك شاه به کاشان فرستاده شد»، نیز این عنوان‌های: این رساله به حضرت امیربهاء الدین مرغینانی نوشته است؛ – این رساله به نزدیک ناصرالدین امام زاده نوشته شده است. در آن هست «القسم الثانی الامثلة والمناشیر»، نخستین عنوان آن چنین است «فی تقلید الخطابة ... فی تقلید شیخ الاسلام» و باز پسین آن «فی اطلاق الفتوی» است.

آغاز: بسمله. اگر فاتحة الکتاب خطاب جز الحمد صمد حضرت ربوبیت نتواند بود

[نظم و نثر نفیسی ۱۰۷؛ فرهنگ سخنوران ۲۳۴؛ الذریعة ۲۹۵/۹ و ۳۷۳؛ تاریخ تذکره‌های فارسی ۳۲۵/۲؛ بیاض سفر ایرج افشار ۵۳۳؛ تاریخ بیهقی ۲۱۷؛ آثار البلاد ۳۷۷ و۴۰۷ و۴۱۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** به حظ اوفر مخصوص گرداند، ان شاء الله رب العالمین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: ترمه، ۱۲۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۹/۳×۱۹سم [ف: ۴-۸۲۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۸-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۳۳۶. در دو بخش: امثله، مفاوضات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده۸۷۱ق؛ واقف: سلطان محمود خان غازی؛ ۱۲۶گ، ۱۱سطر [فیلمها ف: ۱-۲۶۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۲-ف

نسخه اصل: اونیورسیته ش ۱۲۰۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۹۳ق؛ ۱۴۲گ [فیلمها ف: ۱-۲۶۷]

● نفائس اللغات / لغت / فارسی

nafā’es-ol loqāt

بلگرامی، اوحدالدین

belegrāmī, awhad-od-dīn

تاریخ تألیف: ۷ رجب ۱۲۵۳ق

فرهنگ مفصل فارسی است که در روزگار محمدعلی پادشاه نگاشته است.مؤلف در این فرهنگ زبان اردوی هندوستانی را که مرکب از فارسی و عربی و هندی و برخی از زبان‌های ترکی است، اصل لغت قرار داده و معنی عربی و فارسی آن رابیان نموده و در مواردی که هردو به هم نرسیده بر یکی اکتفا کرده و لغاتی که عربی و فارسی آن نبود به ناچار از آن اعراض نموده و جاها را به حکم ضرورت لغت مردم قصبات هم آورده است.(صدرائی خوئی)

آغاز: مفتاح سخن حمد جناب پروردگار است و چراغ هدایت نعت حضرت احمد مختار است ...

چاپ: مشار فارسی، ج۵، ص۵۲۵۷؛ هند، مصطفایی محمد مصطفی خان، ۱۲۸۱ق، به اهتمام محمد عبدالرحمان خان و به همت و حسن انتظام محمد عبدالواحد؛ چاپ نولکشور لکهنوء در ۱۳۰۱ (۱۸۸۴)؛ لکهنو، سنگی، ۱۳۰۱ق/۱۸۸۴م، وزیری بزرگ، ۶۳۶+۶ص؛ هند، کانبور، نولکشور کانپور، ۱۹۶۹، به اهتمام حسن انتظام مولوی محمد اسماعیل به حکم منشی نول کشور.

[میراث مشترک ایران و هند: ۲-۱۰ و ۸۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۵۱-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۲۰۳]

● نفایس المآثر / چند دانشی / فارسی

nafāyes-ol ma’āser

کامی قزوینی، علاءالدوله بن یحیی، – ۹۸۱ قمری

kāmī qazvīnī, ‘alā’-od-dowle ben yahyā (- 1574)

چند دانشی است در دو «مطلع»: مطلع ۱. در دو «مصرع»: ۱) کیفیت صدور شعر، ۲) تعریف و تقسیم شعر؛ مطلع ۲. در ۲۸ «بیت» که زندگی‌نامه سرایندگانرا به ترتیب الفبائی دربر دارد، هر حرف، در یک بین، شامل ۳۵۰ تن سراینده که بیشتر از قرن ۱۰ ق بوده و در هند می‌زیسته‌اند. سپس سر بند «قطعه» در تاریخ گجرات، رویدادهای ۹۸۰-۹۸۵ق، آن‌گاه «مقطع» در سه «مطلب»: ۱. رویدادهای روزگار بابر (۸۴۲-۹۱۱ق)، ۲. همایون (۹۳۷-۹۶۳ق)، ۳. اکبر (۹۶۳-۱۰۱۴ق) و در پایان «لاحقه»‌ای در خوانندگان و نوازندگان ایرانی و هندی دربار اکبر. (احمد منزوی)

آغاز: بسمله. مطلع انوار کلام قدیم ... نفایس المآثر مصدر است به نام اکبر و به حساب جمل برابر است با ۹۷۳ که سال شروع ...

[تاریخ تذکره‌های فارسی ۳۶۴/۲؛ استوری ۸۰۰/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۹۶۴/۳؛ الذریعه ۹۰۵/۹]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱۳۴-ف

نسخه اصل: مونیخ ۳؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۳۶]

۲. تهران؛ سعید نفیسی؛ شماره نسخه: ۵۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خط جدید [نشریه: ۷-۶۸۸]

۳. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: ۸۹عکسی

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۴۰گ [جنگ: ۱-۴۷۲]

● **نفائس المجالس (فی تفسیر بعض الایات القرآنیة) /**
تفسیر / عربی
nafā'is-ul majālis (fī tafsīr-i ba'ḍ-ul āyāt-il qurānīyya)
هدائی رومی، محمود بن فضل الله، – ۱۰۳۸ قمری
hodā'ī rūmī,mahmūd ben fazl-ol lāh (- 1629)
تفسیر تعدادی از آیات قرآنی است با استفاده از دیگر آیات و احادیث و حکایات و مواعظ. مؤلف که واعظ صوفی حنفی مذهب و از مشایخ طریقه «جلوتیه» بوده، تفاسیر آیاتی از سوره‌های قرآنی را در مجالس وعظ تقریر نموده و سپس تقریرات ایشان در کتاب حاضر به رشته تحریر درآمده است.
[هدیة العارفین ۴۱۵/۲]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۳۴
آغاز: الحمدلله الذی خلق السموات و الارض و جعل الظلمات و النور و مرج البحرین بینهما برزخ ... سورة مریم، قال الله تعالی: یا ابت لاتعبد الشیطان بعبادة الاصنام و اتباع الهوی، التاء معوضة من یاء الاضافة و لذلک لایقال یا ابتی؛ **انجام:** حکی ان و الیامع جماعة اتفقوا ... فتصدقت بخبز و قال صلی الله علیه و سلم الصدقة تسد سبعین بابا من الشر
آیات سوره مریم تا سوره قصص است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: محمد رفیع، حاج محمد امین واعظ مسجد جامع ایاصوفیه به سال ۱۱۸۳ با مهر «الحاج السید محمد امین» (بیضی)؛ جلد: تیماج مذهب، ۴۰۰گ، ۱۳سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۳–۱۹۸]

● **نفائس المسائل و عرائس الوسائل** / فقه / عربی
nafā'is-ul masā'il wa 'arā'is-ul wasā'il
آرانی کاشانی، محمد علی بن محمد مهدی، ۱۲۵۰ – ۱۳۲۵ قمری
ārānī kāšānī,mohammad 'alī ebn-e mohammad mahdī (1835 - 1907)
وابسته به: الالفیة فی فقه الصلاة الیومیة = الفیه؛ شهید اول، محمد بن مکی (۷۳۴–۷۸۶ق)
شرح بسیار مبسوط و مفصل رساله «الفیة» شهید اول که به صورت مزجی تحریر شده است، قسمت مربوط به عقاید و اعتقادات الفیه شارح نیز توضیحات مبسوط و گسترده‌ای را نیز آورده است. مؤلف از شاگردان صاحب مراصد (مولی عبدالصاحب بن احمد نراقی)و پدرش نیز از تلامذه صاحب فصول بوده است.
آغاز: الحمدلله الذی شرع لنا الصلوة فجعلها الی ساحةقربه سبیلا و منهاجا وامرنا بالقیام ... وبعد فیقول مستمطر غمام التوفیق السبحانی و مستقی وبل الفیض الحقانی ابن محمد ...

۱. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۳۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** واجراء بعض احکام الوطن فی الوطن الشرعی لاتستلزم اتحاده مع الوطن العرفی فی جمیع الاحکام والله العالم وهذه جملة احکام ... مع کمال البراعة والبلاغة ولله دره تم المجلد الثانی ... ویتلوه المجلد الثالث فی المقارنات والله الموفق والمعین.
جلد اول و جلد دوم، از ابتدای طهارت تا ابتدای مقارنات صلوة؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲۴ ذیحجه۱۲۸۴ق؛ نسخه مسوده مؤلف بوده با خط خوردگی در بسیاری صفحات، توسط مؤلف تصحیح وتحشیه نویسی شده، در برگ سی و سوم، مؤلف از اثر دیگرش بنام «رسالة فی التقلید» نیز نامبرده؛ ابتدا مجلد اول تقریظی از ملا زین العابدین مازندرانی به تاریخ یک‌شنبه ۲۲ ذیقعده ۱۲۸۶ آمده؛ مهر: «عبده محمدحسین» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۲۶۴گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف مخ: -۱۷۶]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱–۱۸۳]
۲. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۴۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** اقول الاقوی اناطة ذلک علی صدق السفرات الثلث عرفا والظ ان مناط الخروج من بلد الاقامة والعود الیه واجراء بعض احکام الوطن فی الوطن الشرعی لایستلزم اتحاده مع الوطن العرفی فی جمیع الاحکام والله العالم. وهذه جملة ... مع کمال البراعة والبلاغة ولله دره.
جلد اول ودوم؛ خط: نسخ، کا: محمدمهدی بن محمدحسین آرانی کاشانی، تا: ۴ صفر۱۲۸۵ق؛ مصحح، محشی، این نسخه از روی نسخه اصل مؤلف کتابت شده است، با تقریظ شیخ زین العابدین مازندرانی با تاریخ ذیقعده ۱۲۸۶ ق با مهر «عبده الراجی زین العابدین» (بیضوی) و اجازه اجتهاد واجازه روایت از طریق اساتیدش سعید العلماو صاحب ضوابط الاصول؛ جلد: تیماج، ۳۲۷گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف مخ: -۱۷۷]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱–۱۸۲]
۳. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۱۶۲/۱
آغاز: الفصل الثانی فی الفروض المقارنات لذات الصلوة مقارنة الاجزاء الکل وهی الافعال والاقوال التی تلتئم منها حقیقها وهی ثمانیة بناء علی وجوب التسلیم النیة والتکبیر والقیام و ...؛ **انجام:** وحمل الشیخ [...] علی ما کان قبل بعده او بعد غسله کان اراد به التحرز عن وجوب الغسل بالمس [...] وان اراد اشتراطه فی الجواز فممنوع ...
جلد سوم (کتاب الصلوة) و از «فروض المقارنات» تا بحث جنائز را در بردارد و ظاهراً از انتها ناتمام مانده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ظاهراً به خط مؤلف؛ با تقریظی از محمدحسین اردکانی به خط خود در ذیقعده ۱۲۸۶ ق در مدح و تمجید مؤلف واثر حاضر؛ مهر: «محمدحسین» (مهر بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۲۶۹گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: -۱۷۶]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۳/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱–۳۳۳]

←النفائس و محاسن المجالس ←محاسن المجالس

● **نفائس الهمزة فی وقف الهشام و الحمزة** / تجوید/ عربی
nafā'is-ul hamza fī waqf-il hušām wa-l ḥamza
ناشری، عثمان بن عمر، ۸۰۴ – ۸۴۸ قمری
nāšerī, 'osmān ebn-e 'omar (1402 - 1445)

مؤلف در این کتاب موارد وقف و احکام آنها را طبق نظر هشام و حمزه توضیح داده است. این کتاب با عناوین «مسئلة – مسئلة» برگزار شد و نام آن در پایان کتاب «مسائل حمزه و هشام» ذکر شده است.مؤلف این مسائل را از استاد خویش شیخ شهاب الدین احمد بن محمد اشعری شنیده است.

آغاز: الحمدلله حمداً یوافی نعمه ویکا فی مزیده ... اما بعد، فهذه مسایل فی مذهب حمزة و هشام صحت فی النشر و غیره من غیر توقف و لا تضعیف لازمنی فی تخریجها بعض اصحابی فی الله غیر مرة فخرجتها قاصداً وجه الله الکریم و قد شافههنی بها جمیعها شیخنا شهاب الدین احمد بن محمد الاشعری

انجام: فهذه مسایل حمزة و هشام قس علیها ما وقع من نظیرها فقد بالغت فی تبیینها (راجیاً) ثواب الله و الله حسبی ونعم الوکیل و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه اجمعین.

[معجم المؤمنین، کحاله ۳۶۶/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۴۲/۲

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف و کتاب به استناد نسخه ش ۱۲۲۳۲/۶ مجلس ذکر شد؛ خط: نسخ، کا: محمد کاظم کاشانی فیجانی، تا: قرن ۱۱؛ ۱۳گ (۲۰–۳۲)، ۱۲سطر ، اندازه: ۶×۱۱سم [ف: ۳۸–۱۰۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۳۲/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شمس الله بن شیخ عبدالغفار بن مولا گشایش اورامانی، تا: پنج‌شنبه ۲۵ جمادی الثانی ۱۱۰۹ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۷ص (۲۲۷–۲۳۳)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۳۵–۲۲۷]

● **نفثة الصدور** /- فارسی
nafsat-os sodūr
اقبال آشتیانی، عباس، ۱۳۱۴ – ۱۳۷۴قمری
eqbāl-e āštīyānī,'abbās (1897 - 1955)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۳۵/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۲۳گ (۱۶۹–۱۹۱)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۶–۸]

● **نفثة المصدور** / تاریخ ایران / فارسی
nafsat-ol masdūr
نسوی، محمد بن احمد، – ۶۴۷ ؟ قمری
nasavī,mohammad ebn-e ahmad(- 1250)

اهدا به: امیر سعدالدین

تاریخ تألیف: ۶۳۲ق؛ محل تألیف: میافارقین

وی دو کتاب در تاریخ خوارزمشاهیان نگاشته است: ۱. «سیرة جلال الدین منکبری» به عربی به سال ۶۳۹ق که اندی پس از نگارش به دست یکی از منشیان پارسی نویس به فارسی در آمده است، ۲. «نفثة المصدور» به فارسی در میارفاقین نزد ملک مظفر شهاب الدین غازی از پادشاهان کرد ایوبی، به نام امیر سعد الدین، یکی از بزرگان خراسان، ۴ سال پس از اقامت در میافارقین که در ۱۵ شوال ۶۲۸ق رخ داده بود، به سال ۶۳۲ق نگاشته است. (احمد منزوی)

آغاز: در این مدت که تلاطم امواج فتنه کار جهان بر هم شورانیده است و سیلاب جفای ایام سرهای سروران را جفاء خود گردانیده ...

چاپ: مشار فارسی، ج۵، صص ۵۲۶۰–۵۲۶۱؛ تهران، سنگی، ۱۳۰۸ش/۱۳۴۱ق، وزیری کوچک، ۱۰۵ص

[دیباچه چاپ یزدگردی ص ۳۱ و ۴۲؛ فهرست کتابهای فارسی ۱۰۹۷/۲؛ الذریعه ۲۴۴/۲۴؛ فهرستواره منزوی ۱۰۳۷/۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۸۰/۴

آغاز: و ولدها فرق الله بینه و بین احبته یوم القیامة نا ملتفت شهری از ایامی با شوهر جوشان و خلقی از یتامی با مادر و پدر خروشان جگر گوشه مسلمانان را چون؛ **انجام:** و کم مثلها فارقتها و هی یصفر×× بیض حلی سیجعل الله بعد عسر یسرا

نسخه ما از ص ۶۰ تا ۷۲ کتاب چاپی را داراست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۶گ (۲۴ر–۲۹پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۲۰–۵۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۲۸

خط: نستعلیق، کا: علیاوی، موسی بن جعفر، تا: دوشنبه ۲۴ شوال۱۲۷۴ق؛ جلد: تیماج، ۴۷گ، ۱۳سطر (۶×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۱۷–۶۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۵۳/۱۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ ۱۵۲ص (۲۴۴۲–۲۵۹۳) [مختصر ف: –۸۶۶]

۴. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۴۸

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: مینوی، مجتبی، تا: شنبه ۲۸ آبان۱۳۰۵ش؛ توسط کاتب تصحیح شده با حواشی مختصر از وی، مجدول، در چند برگ آغازین مقدمه ای از رضا قلیخان هدایت بر کتاب حاضر به خط کاتب آمده؛ ۹۰ص؛ قطع: خشتی [نشریه: ۶–۶۸۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۸۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷–۳۷۵]

● **نفثة المصدور** / گوناگون / عربی
nafsat-ol masdūr
مدنی، علی خان بن احمد، ۱۰۵۲ – ۱۱۱۸ ؟ قمری
madanī, ʻalī xān ebn-e ahmad (1643 - 1707)
تاریخ تألیف: ۱۰۷۴ق
گویا از سید علیخان مدنی شیرازی است در هفت «باب»: ۱. ذم الاغتراب در دو فصل؛ ۲. شکوی الدهر الفائل؛ ۳. ذم ابناء الزمان و شرار الاصدقاء و الاخوان؛ ۴. ذکر نکت و اخبار و امثال و اشعار؛ ۵. ما یعرض للنفس من الاخزان والغموم و ذکر ما یدفع اذاهاعنها، در دو فصل؛ ۶حکایات من لم یکترث بالنوائب، در دو فصل؛ ۷. نکت لطیفة و اخبار ظریفة.سرگذشت او در ریحانة الادب (۳۵۸/۱) آمده و یادی از این کتاب نشده است.در هر بابی سخنان خدا و پیامبر و دانشمندان و شعرهای شاعران است در آن آمده: «و مما سمح به الخاطر حال اثبات هذه الابیات: لقد ذقت انواع الخطوب فلم اجد×× امر مذاقا منخطوب التغزب / و جرجت من دهری امورا کثیرة×× رکبت لها فی الدهر اصعب مرکب / فلم ار ادهی من فراق و غربة×× و ان لم تصدق ما اقول فجرب».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۷۷/۱
آغاز: افتاده در دیباچه: رب عیش صحبته فیک غض×× و عیون الفراق عنانام / فی لیال کانهن امان×× فی زمان کانه احلام و هو العطن الذی اتفقت حبات القلوب بالمحبة علیه ... تم لم یزل الامر یزید ... حتی دخلت سنة اربع و سبعین ... فجمعت منها ما ناسب حالی فی هذه المدة ... و جعلتها رسالة تشرح بها الصدوح و سمیتها نفثة المصدور و رتبتها ابوابا و فصولا؛ **انجام:** فوقعت علی صخرة فی سفح ذلک الجبا، ترجع (باب یکم).
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه ۱۳ محرم۱۰۸۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۷گ (۲ر–۸پ)، ۲۶سطر (۱۶/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۸–۳۱۷]

● **نفثة المصدور اول** / عرفان و تصوف / فارسی
nafsat-ol masdūr-e avval
ترکه اصفهانی، علی بن محمد، – ۸۳۶ ؟ قمری
torke-ye esfahānī, ʻalī ebn-e mohammad(- 1433)
چون عده‌ای در باب مذهب و اعتقادات مؤلف نزد شاهرخ سلطان سعایت کرده و سلطان نیز دستور احضار او را می‌دهد.وی از باب رفع اتهامات این کتاب را در شرح حال و مذهب خویش می‌نگارد مشتمل بر دو «اصل».
آغاز: سپاس و ستایش بایسته سزاوار نثار پروردگاری که بندگان خود را بعد از نعمت حیات بدر یافتن پیغمبران
انجام: بدیدار شاهان دلت شاد باد×× روانت ز اندیشه آزاد باد
چاپ: ایران، قم، آیت اشراق، ۱۳۹۱ شمسی، سید محمود طاهری، ۱، در چهارده رساله فارسی او
[فهرستواره منزوی ۲۳۲۵/۳؛ الذریعه ۲۴۴/۲۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۶/۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۲۸–۸۴۱ق؛ تملک: محمد حسین حسینی در تبریز در ۱۰۱۶ق؛ ۵ص (۱۷۹–۱۸۳)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۲–۲۴۰]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۰۴/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۰۳ – ۹۰۴ق، جا: مسعودیه یزد؛ در حاشیه برخی صفحات این نسخه انتقاداتی به سخنان مؤلف شده با رمز«ص د»؛ جلد: تیماج، ۲۱ص (۲۲۵–۲۴۵)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۳۲–۱۵]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۳۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد صالح اصفهانی، تا: یک‌شنبه ۱۷جمادی الثانی۱۰۸۴ق؛ جلد: تیماج، ۱۵گ (۱۱پ–۲۵ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۸–۲۲۷]

● **نفثة المصدور دوم** / عرفان و تصوف / فارسی
nafsat-ol masdūr-e dovvom
ترکه اصفهانی، علی بن محمد، – ۸۳۶ ؟ قمری
torke-ye esfahānī, ʻalī ebn-e mohammad (- 1433)
اهداء به: شاهرخ میرزا
این رساله به رساله گذشته شبیه و در شکوه از اهل زمان و معرفی خود و خویشاوندان می‌باشد.
آغاز: بعد از تقدیم اساس سپاس یزدان پاک و تمهید صلات صلوات بر صاحب خطاب لولاک محمد عربی
انجام: ز خرمی چمن ملک تو چنان بادا×× کزو زیاده بود بارور گلستانش
چاپ: ایران، قم، انتشارات آیت اشراق، ۱۳۹۱ شمسی، سید محمود طاهری، ۱، در چهارده رساله فارسی او
[الذریعه ۲۴۴/۲۴؛ فهرستواره منزوی ۲۳۲۵/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۶/۴۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۲۸–۸۴۱ق؛ تملک: محمد حسین حسینی در تبریز در ۱۰۱۶ ق با مهر «محمد حسین حسینی»(مربعی)؛ ۵ص (۲۲۶–۲۳۰)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۲–۲۴۱]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۰۴/۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۰۳–۹۰۴ق، جا: مسعودیه یزد؛ ۱۶ص (۲۴۶–۲۶۱)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۳۲–۱۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۳۵/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد صالح اصفهانی، تا: یک‌شنبه ۱۷ جمادی الثانی۱۰۸۴ق؛ جلد: تیماج، ۱۲گ(۲۶پ-۳۷ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۸-۲۲۸]

● **نفثة المصدور فیما یتجدد به حزن العاشور** / تاریخ معصومین / عربی
nafṯat-ul maṣdūr fīmā yatajaddad-u bi-hī ḥuzn-al ʻāšūr
قمی، عباس بن محمد رضا، ۱۲۹۲ - ۱۳۵۹ قمری
qomī, ʻabbās ebn-e mohammad rezā (1875 - 1940)
دنباله‌ای است که مؤلف بر کتاب سابق خود نفس الهموم در حالات امام حسین (ع) اضافه نموده است.
چاپ: انتهاء نفس المهموم چاپ شده؛ متهران، سنگی، ۱۳۴۴ق، خشتی، ۴۸ص (صص۱-۴۸)؛ ۵۰ص
آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد فهذه وجیزة کتبناها لتلحق بکتابنا نفس المهموم فی مقتل الحسین المظلوم صلوات الله علیه
[الذریعه ۲۴۵/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۱۹۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** یا ظالما قد غره ظلمه×× ای عزیز دام فی عزته / الموت محتوم لکل الوری×× لا بد ان تجرع من غصته
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج [ف: ۳۶-۲۸۲]

● **نفثة المصدور و تحفة المشکور** / عرفان و تصوف / عربی
nafṯat-ul maṣdūr wa tuḥfat-ul maškūr
صدرالدین قونیوی، محمد بن اسحاق، ۶۰۷ - ۶۷۳ قمری
sadr-od-dīn qūnīyavī,mohammad ebn-e eshāq (1211 - 1275)
مختصری است در ادعیه و عبارات عرفانی به عنوان عرض حال به‌گونه‌ای مرموز.
[کشف الظنون ۱۹۶۷/۲؛ الاعلام ۳۰/۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۳۰/۲
آغاز: رشح بال و شرح حال و ترجمة بلسان کمال فی مفاوضة الهیة مشوبة بضرب من الادلال
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۳۹۷؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد بن محمود رازی مشهور به ابن النقیب، تا: شنبه ۲۴ جمادی الثانی ۶۹۸ق، جا: خانقاه بلغنج خاتون؛ ۱۷گ (۱۱۱-۱۲۷) [عکسی ف: ۲-۴۰۱]

● **النفحات** / عرفان و تصوف /عربی
an-nafaḥāt
گیسودراز، محمد بن یوسف، ۷۲۱ - ۸۲۶ ؟ قمری
gīsūderāz, mohammad ebn-e yūsof (1322 - 1423)
«از ملفوظ» به نثر.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۰۳/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۷ص (۶۷-۷۳) [سنا: ف: ۲-۲۱۷]

● **النفحات** / عرفان و تصوف / عربی
an-nafaḥāt
این «نفحات» از شیخ صدر الدین قونوی نیست و با «نفحات» مزبور مقابله شد مضافاً بر این‌که از اشخاصی در آن یاد می‌شود که در قرون پس از او بوده‌اند و به گفته صدر الدین قونوی هم در وجود خضر در آن استشهاد شده است. نام کتاب در نسخه «نفخات» گذارده شده است. با نفحات منسوب به گیسودراز باید سنجیده شود.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳۸/۶۷
آغاز: بسمله، الحمد لله و سلام علی عباد الذی اصطفی ان الله فی ایام دهر کم نفخات الافتعرضوا لها و احفظوا نفوسکم عن بثها فی من لیس اهله نفحة النبی صلی الله علیه و آله و سلم اعتنی بسعاتنا فی الدنیا و الاخرة فوضع قوانین؛ **انجام:** مراتب الامکان و منازل الاکوان اشتد خفا و وضعف جلاوه و کلماکان اهل منزل قوی ظهوره و اشتد جلاوه
خط: نستعلیق کهن، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۱۳گ (۲۰۹-۲۲۱) [ف: ۱۵-۱۶۲]

● **نفحات الازهار** / حدیث / عربی
nafaḥāt-ul azhār
کنتوری، حامد حسین بن محمدقلی، ۱۲۴۶-۱۳۰۶قمری
kantūrī, hāmed hoseyn ebn-e mohammad qolī(1831 - 1889)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۹۳۴
آغاز: افضلیت مطلقه ... حدیث الاعمش؛ **انجام:** اقول مستعینا بلطف الخبیر البصیر
خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳ [رایانه]
۲. همدان؛ آرامگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۲۴۹۳۵
آغاز: مستخرجات ادله حدیث؛ **انجام:** و قد دریت حاله و الله اعلم

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۹۱۶

آغاز: ذکر زفاف الملائکة فاطمة الی علی؛ **انجام:** ما خلا ولد فاطمة فانی انا عصیتهم

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رایانه]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۹۴۴

آغاز: از آن جمله است آنکه نزد عمر زنی آورده شد؛ **انجام:** و سفقته علی خلقه و هو امر باطن فی سره

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رایانه]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۹۰۹

آغاز: ان قیل فما جوابکم عن الحدیث الذی رواه؛ **انجام:** فکتب الیه ان ورثه من قبال ...

خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رایانه]

● نفحات الاسرار / رمل / عربی

nafaḥāt-ul asrār

یزدی حائری، محمد باقر بن مرتضی، ۱۲۳۹ – ۱۲۹۸ قمری

yazdī hā’erī, mohammad bāqer ebn-e morteza (1824 - 1881)

تاریخ تألیف: دوشنبه دهه سوم ذیقعده ۱۲۷۷ق

در قواعد و اسرار علم رمل، و مشتمل بر دو «مقدمه» و ده «باب» و یک «خاتمه»: المقدمة الاولی: مقدمة العلم؛ المقدمة الثانیة: مقدمة الکتاب؛ باب ۱.کیفیة العمل بقاعدة البربریین؛ ۲. کیفیة العمل بقاعدة المصریین؛ ۳. کیفیة العمل بطریق المغربیین؛ ۴. الانقلاب و الحکم المطلق؛ ۵. بیان سیر الرمل؛ ۶. کیفیة استخراج الضمیر؛ ۷. بیان استخراج الجنی؛ ۸ استخراج الدفین؛ ۹. الرمل لاستخراج أحکام السنة؛ ۱۰. ذکر فوائد متفرقة.از قواعد الهدایه و ارشاد الرمل و مصباح الرمل و رساله سرخاب بهره برده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اودع الودائع فی النقاط المعروفة لاولی الابصار و البصائر ... یقول ... ابن المرتضی الحسنی الحسینی الطباطبائی محمد باقر الیزدی بعد مارکضت برهة من الزمان فی الصحاری و القفار

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ۵۳ رسالة فخرالمحققین الخواجه نصیرالدین ولیکن هذا آخر ما اوردنا فی هذه الرسالة الشریفة ... و قد فرغ من تألیفها و تحریرها مؤلفها ... عصر یوم الاثنین من العشر الثالث من الشهر الحادیعشر من العام السابع من العشر الثامن من المائة الثالثة من الالف الثانی من الهجرة النبویة المصطفویة علی مشرفها الاف سلام و تحیة سنه ۱۲۷۷.

خط: نستعلیق ریز، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۷ق [ف: ۴-۱۰۱۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۷۹/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لیکن هذا آخر ما اوردناه فی هذه الرسالة الشریفة ...

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن مرتضی طباطبائی، تا: ۲۱ محرم ۱۳۰۰ق؛ ۳۱گ (۶۱پ-۹۱پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱۲-۲۶۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۵۴/۱

خط: نسخ، کا: جلال کرمانشاهی، تا: صفر۱۳۰۸ق؛ جلد: تیماج، ۵۰گ (۲پ-۵۱پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۴-۱۴۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۸۹۸

آغاز: بسمله، یقول المستعین من الله؛ **انجام:** استخراج الاسامی و فیها نفحات

خط: نستعلیق، کا: عباسقلی، تا: ۱۳۴۴ق [الفبائی: -۵۸۵]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۹۰۸

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** مطلوب مستقبل زوج خاک

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور [الفبائی: -۵۸۵]

● نفحات الاسرار / علوم غریبه / عربی

nafaḥāt-ul asrār

همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۳۹ – ۱۳۱۹ قمری

hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1824 - 1902)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۶۵۳

آغاز: بسمله، قال مصنف کتاب نفحات الاسرار؛ **انجام:** الثامن من الحمره (ت) ثابت مذکر الخ صحیح

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

● نفحات الاسرار المکیة و رشحات الافکار الذهبیة / تراجم / عربی

nafaḥāt-ul asrār-il makkīya wa rašaḥāt-ul afkār-iḏḏahabīya

ابن شاشه، عبدالرحمن بن محمد، ۱۰۵۵ – ۱۱۲۸ قمری

ebn-e šāša,‘abd-or-rahmān ebn-e mohammad (1646 - 1716)

[ذیل چلبی معجم المؤلفین ۱۷۹: ۵]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۰۲۸

نسخه ما این عنوان‌ها را دارد: القسم الاول فی محاسن الشام، الباب الاول فی فضلاء دمشق و علمائها، الفصل الاول فی ذوی البیوت و می‌رسد به: الباب الخامس فی من ادرکته من اعیان الیمن یفتخر بوجود امثالها الزمن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز

و انجام؛ تملک: عبدالباقی بن عبدالرحمان بن مغیزل تا جمال الاسلام علی بن اسماعیل المتوکل بن القاسم؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۰۷]

● **نفحات الالهام لتسدید قواعد الاحکام** / فقه / عربی
nafaḥāt-ul ilhām li-tasdīd-i qawā'id-il aḥkām
برغانی، عبدالحسین بن علی، ق۱۳ قمری
baraqānī, 'abd-ol-hoseyn ebn-e 'alī(- 19c)
وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶ق)
تاریخ تألیف: ۱ محرم ۱۲۷۰ق (کتاب الحج)
شرح مزجی است برکتاب «شرایع الاسلام محقق حلی که در بعضی مسائل آن به تفصیل بحث نموده است. کتاب حج این کتاب در چهارشنبه غره محرم ۱۲۷۰ق به پایان رسیده است.
[الذریعة ۲۴۷/۲۴ و۱۹/۱۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۶
آغاز: الحمدلله ... و رحمة الله علی شیعتهم و محبیهم و لعنة الله علی منکریهم ... قال المصنف طاب ثراه المقصد الثانی من مقاصد کتاب الصلوة فی بیان افعال تلتئم منها الصلوة و تصح معها و تروکها التی تبطل مع فعلها؛ **انجام:** الرابعة لافرق بین فرض الصلوة و نفلها اجماعا کما فی التذکرة ... فیؤخذ به کما هو الاصل فی جمیع الاصول و العمومات ... فی ما بقی من افرادها الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و آله سادات الاوائل و الاواخر.
از افعال الصلوة تا آخر شرح را شامل است و تألیف این بخش در روز دوشنبه ۸ رمضان ۱۲۶۵ پایان یافته؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: رمضان ۱۲۶۵ق؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۸۷گ، ۳۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳۸-۶۲۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۷
آغاز: کتاب الحج و هو فی اللغة لمعان أشهرها القصد و اختص شرعاً بقصد بیت الله الحرام لاداء مناسک مخصوصة؛ **انجام:** و صحیح عمر لیس یکون متعة الا فی أشهر الحج فلا تصح فی غیر أشهر الحج اجماعاً و الحمدلله اولا و آخراً ...
خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه غره محرم۱۲۷۰ق؛ با خط خوردگی و اضافات؛ تملک: ریحان الله بن جعفر موسوی به تاریخ ۷ جمادی الثانی ۱۳۲۳و مهر «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی)؛ ۷۵گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴-۳۱۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۰۳
کتاب الطهارة؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ متن این کتاب تلفیقی و این بخش که مشتمل بر کتاب طهارت است متن آن «قواعد الأحکام» علامه حلی می‌باشد و خط این نسخه با نسخه سابق یکی و نام کتاب روی برگ اول آمده، مصحح، با خطخوردگی، در پایان آن رساله «حجیة الخبر الواحد» از مؤلف و به خط وی؛ تملک: ریحان الله بن جعفر موسوی به تاریخ ذیحجه ۱۳۲۳ با مهر «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۱۳۵گ، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲۶-۳۳۳]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۳۳۴
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قال المصنف طاب ثراه کتاب الطهارة و هو مبتدأ و خبره محذوف و التقدیر منها کتاب الطهارة؛ **انجام:** و من المعلوم ان المیت ممن یسقط عنه التکلیف بتلک الغایة و علی کل حال لایستحب المضمضة و الاستنشاق اجماعاً کما فی و الغنیة.
کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۸جمادی الاول ۱۲۶۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۶۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۵]

● **النفحات الالهیة القدسیة** / عرفان و تصوف / عربی
an-nafaḥāt-ul ilāhīyat-il qudsīya
صدرالدین قونیوی، محمد بن اسحاق، ۶۰۷ - ۶۷۳ قمری
sadr-od-dīn qūnīyavī, mohammad ebn-e eshāq (1211 - 1275)
مؤلف، با دیدن روایتی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم که فرموده: «إن لربکم فی أیام دهرکم نفحات من رحمته، الا فتعرضوالها» تصمیم گرفته کتابی در شناخت تعرض و انواع آن، و آنچه بر او به واسطه کشف و شهود وقوف یافته تنظیم کند و مطالب عرفانی را با عناوین «نفحة، نفحة» در این کتاب گرد آورده است و در پایان نیز بعضی منشآت و مکاتبات خود را افزوده است. در چهارده «نفحه» با عنوان «بعض النفحات فی التصوف». برخی مکاتبات وی با یاران و دوستانش نیز در کتاب وجود دارد.
آغاز: الحمدلله بلسان المرتبة الجامعة للمقامات ... و بعد فانه لما ورد عن رسول الله صلی الله علیه و سلم انه قال.
چاپ: ایران، تهران، ۱۳۱۶ق، سنگی، جیبی، ۳۰۸ص، به سعی و اهتمام و تصحیح و مقابله حاج شیخ احمد شیرازی
[کشف الظنون ۱۹۶۷/۲؛ معجم المؤلفین ۴۳/۹؛ الاعلام زرکلی ۳۰/۶]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۰۲
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان -رم ۲۹۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۹ ربیع الاول۶۸۹ق؛ مصحح، با نشانی مطالعه «جمال الدین بن عمر بن ...»، در صفحه اول کتاب به ابن عربی نسبت داده شده؛ تملک: مرعی بن الحاج ابی بکر حریری نابلسی؛ در صفحه آخر نامه مؤلف به «امیر نجیب الدین سلیمان»نقل شده؛ ۳۴۲ص [عکسی ف: ۵-۲۷۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳۸/۴۶

آغاز: نفخة الکشف یتوقف علی اعتدال المزاج فمن کان من اهل الریاضة اعتدل مزاجه و اعتدلت نطفته ایضا فیکون و لده مستعدا للکلمات من غیر ریاضة؛ **انجام:** و هذه الفراسة هی المشار الیه بقوله (ص) اتقوا فراسة المومن فانه ینظر بنور ا لله و قال الله تعالی فی وجوههم ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۱۸۳پ) [ف: ۱۵-۱۵۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۲۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و المکثر لوحدتها بتنوعات ظهورک فیها فافهم ترشد ان شاءالله تعالی

خط: نسخ، کا: طه بن یحیی بن سلیمان بن محمد کردی یمنی خوشناوی، تا: جمعه ۱۹شوال۱۱۹۳ق، جا: خانقاه سمیساطیه دمشق؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۰۲گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۵-۲۱۰]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۶/۱۲

همان نسخه بالا [مؤید: ۳-۵۶۷]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۷/۱

نسخه اصل: موزه قونیه ۱۱۹/ ۶۳۷؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰۸گ(۱-۱۰۸ر)، ۱۵سطر [فیلمها ف: ۱-۴۵۲]

● النفحات الالهیة و الخواطر الالهامیة / فلسفه / عربی

an-nafaḥāt-ul ilāhīya wa-l xawāṭir-ul ilhāmīya

قاضی سعید قمی، محمد سعید بن محمد مفید، ۱۰۴۹ – ۱۱۰۳ ؟ قمری

qāzī sa‘īd-e qomī, mohammad sa‘īd ebn-e mohammad mofīd (1640 - 1692)

تاریخ تألیف: محرم ۱۰۸۴ق؛ محل تألیف: اصفهان

مشتمل بر واردات و الهامات مصنف درباره موضوعات متفرقه فلسفی و عرفانی است که هر یک زیر عنوان «نفحة» ذکر شده است.مؤلف در پایان رساله تصریح کرده که تألیف این رساله در ۱۰۸۴ق هنگام سلطنت شاه سلیمان صفوی که خود نیز در آنوقت در اصفهان توقف داشته، انجام گردیده و در ۱۷ ربیع الثانی ۱۰۸۹ق الحاق به مجموعه اربعینیات شده است.رساله حاضر پنجمین رساله از اربعینیات وی می‌باشد.

آغاز: بسمله ... بعد الحمدلله واهب العلم و العقل ... یقول ... محمد المدعو بسعید الشریف القمی هذه خواطر الهامیة و نوادر ربانیة قد ظهرت لی بعض الاوقات و ان لربکم ایام دهرکم ... نفحة ضل قوم ظنو ان الوجود هو الاصل و الذات و بنوا علی ذلک جل الاعتقادات. او لم یتفکروا فی انفسهم انه یوصف به الذات ...

انجام: و هو آدم الاول بل انسان العوالم و العالمین و الحمدلله رب العالمین ... هذا آخر ما اردنا ایراده فی تلک المقاله و اتفق الفراغ من اتمامها یوم النیروز علی ید مؤلفها الجانی فی الجانین اراه الله الاشیاء بعین الیقین و رزقه مرتبه حق الیقین فی محرم سنه ۱۰۸۴ و کان نقله الی هذه المجموعه فی سابع عشر ربیع الثانی قریباً من نیروز سنة تسع و ثمانین من الالف الثانی حین توقفی باصبهان دارالسلطنه فی زمن السلطان الاعظم شاه سلیمان خلد الله ملکه و سلطانه.

[الذریعة ۲۴۶/۲۴ رقم ۱۲۷۷]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** ورزقه مرتبه حق الیقین فی محرم سنه ۱۰۸۴

خط: نستعلیق شکسته، کا: = مؤلف، تا: ۱۰۸۴ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۰ شوال۱۰۹۴ق، جا: قم مدرسه فیضیه فاطمیه؛ جلد: تیماج، ۷گ (۱۶۷پ-۱۷۲ر)، ۱۸ سطر (۴×۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳-۳۸۸]

۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۳۷۱/۳

خط: نستعلیق، کا: عبدالجلیل حسینی زنجانی، تا: قرن ۱۲؛ ۴گ (۳۷ر-۴۱ر)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۲۶۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۶۱/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی بن مظفر حسین، تا: ۱۱۹۷ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲گ(۲۰ر-۲۱پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵/۶×۲۱/۴سم [ف: ۹-۲۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۷/۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۹ص (۲۴۴-۲۵۲) [ف: ۴-۲۳]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۵۲/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** یمکن الحیاة الروحانیة فی جانب الشمال الذی هو المواد الظلمانیة ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۳گ(۲۰۷ر-۲۰۹پ)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۶]

۷. اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: اصفهانی، صادق بن محمد، تا: ۱۲۰۴ق؛ افتادگی: انجام؛ دو نسخه از آن نزد سید محمدعلی روضاتی در اصفهان موجود است، اولی به کتابت صادق بن محمد اصفهانی در ۱۲۰۴ در ضمن مجموعه، و دومین در ضمن مجموعه ای دیگر با تاریخ ۱۲۱۹ [نسخه‌پژوهی: ۱-۱۶۲]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۷۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: زنوزی، محمد حسن بن عبدالرسول، تا:

صفر۱۲۰۶ق، جا: اصفهان؛ نقل شده از خط مصنف؛ ۷گ (۶۴پ-۷۰ر)، ۱۸سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۶-۲۱۳۰]

۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۶۴۶/۱۰

خط: شکسته نستعلیق، کا: مجذوب علی شاه کبوتر آهنگی، تا: با تاریخ۱۲۱۷ق، جا: اصفهان؛ ۵ص (۳۳۱-۳۳۵)، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -۱۴۲۵]

۱۰. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۶۴۶/۱۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۷ق؛ ۷ص (۴۱۲-۴۱۸)، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -۱۴۲۶]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۶۱/۴

خط: شکسته نستعلیق، کا: کاظم بن عنایت الله، تا: پنج‌شنبه ۱۸ ربیع الثانی۱۲۲۰ق؛ جلد: مقوا، ۳گ (۲۶ر-۲۸پ)، ۱۴سطر (۹×۱۵) [ف: ۱۲-۲۶۷۲]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۸۷/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن علی اصغر موسوی هزارجریبی، تا: ۱۲۵۱ق [ف: ۵-۳۳۳]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۱۷/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی اصغر قاینی، تا: جمعه ۱۳ محرم ۱۲۵۵ق، جا: اصفهان؛ مصحح؛ ۳گ (۸۱ر-۸۳پ)، ۲۳سطر ، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۳-۴۱۳]

۱۴. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۵

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۲۰]

● **نفحات الانس من حضرات القدس** / عرفان و تصوف، تراجم / فارسی

nafahāt-ol ons men hazarāt-el qodos

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ قمری

jāmī, ‘abd-or-rahmān ebn-e ahmad(1415 - 1493)

وابسته به: طبقات الصوفیة؛ سلمی، محمد بن حسین (۳۲۵-۴۱۲)

اهداء به: امیر علیشیر نوائی

تاریخ تألیف: ۸۸۳ق

کتاب «طبقات الصوفیة»تألیف محمد بن حسین سلمی نیشابوری مشتمل بر ذکر پنج طبقه از ارباب ولایت و اهل طریقت بوده که خواجه عبدالله انصاری هروی (-۴۸۱ق)آن را در مجالس صحبت و موعظت املا می‌کرده و یکی از مریدان جمع می‌نموده اما به زبان هروی قدیم بوده و تصحیفات و تحریفات بسیار داشته و فهم مقصود به سهولت میسر نمی‌شده، عبدالرحمن جامی کتاب مزبور را به عبارت متعارف عصر درآورده و از کتب دیگر مطالبی بر آن افزوده است. مشتمل بر شرح احوال پانصد و هشتاد و دوتن از رجال متصوفه و سی و چهار تن از نساء عارفات با مقدمه‌ای مفصل در شرح اصطلاحات این طایفه و بیان معرفت عارف و صوفی حقیقی و معجزات و کرامات و خوارق عادات آنان. کتاب مزبور شامل سه قسمت است: قسم ۱. در اصول صوفیه و ملامتیه و سیر و سلوک آنهاست که از کشف المحجوب هجویری و رساله قشیری و مصباح الهدایه عزالدین محمود کاشی اقتباس شده است؛ قسم ۲. شامل ترجمه مشایخ صوفیه است که قسمت عمده این قسم را جامی از روی طبقات الصوفیه سلمی و به املای خواجه عبدالله انصاری رونویسی کرده، و به جای بعضی از کلمات متروک طبقات الصوفیه انصاری، واژه‌های عصری را جایگزین نموده است و گاهی هم نظم تراجم در نفحات به قیاس با طبقات به هم خورده، و متشتت می‌نماید؛ قسم ۳. شامل ترجمه «نساء الصوفیه» است که از روی تذکره نساء الصوفیه ابوعبدالرحمن محمد سلمی نیشابوری و دیگر تذکره‌های عربی ترجمه و اقتباس شده است.

آغاز: الحمد لله الذی جعل مرآتی قلوب اولیائه مجال جمال وجهه الکریم و الاح منها علی صفایح وجوههم لوایح نوره القدیم ... اما بعد می‌گوید شکسته زاویه خمول و گم نامی عبد الرحمن بن احمد جامی

انجام: این نسخه مقتبس زانفاس کرام×× کز وی نفحات انست آید بمشام / از هجرت خیر بشر و فخر انام×× در هشتصد و هشتاد سیم گشت تمام

چاپ: مشارفارسی ۵۲۶۱/۵؛ لکنهو، ۱۳۲۳؛ لاهور، سنگی، ۱۳۴۵ق، وزیری بزرگ، ۴۳۵ص؛ هند، مطبع حیدری، ۱۲۸۹ق، وزیری، ۴۶۶ص؛ تهران، اطلاعات، تصحیح و تعلیقات محمود عابدی، ۱۳۷۰ش، ۱۲۱۴ص؛ کانپور، سنگی، ۱۰۴۸، وزیری، ۴۱۴ص؛ هند، لکنو، منشی نول کشور، ۱۲۸۳ قمری؛ پاکستان، لاهور، اسلامیه سنیم پریس، ۱۳۴۵ قمری، به اهتمام: منشی محمد منظور الزمان منیجر، به فرمایش شیخ الهی بخش محمد جلال الدین تاجر کتب کشمیری بازار لاهور.

[فهرستواره منزوی ۲۳۲۶/۳؛ رک: مقدمه استاد جلال الدین همایی بر مصباح الهدایه و مفتاح الکفایه؛ پژواک ابتذال، بهره نقدی بر نفحات، نوشته نجیب مایل هروی؛ الذریعه ۲۴۷/۲۴؛ مشترک پاکستان ۸۲۰/۱۱-۸۲۷ که نشانی ۸۷ نسخه آن را داده؛ دنا ۱۰: ۷۵۶-۷۵۹ (۱۰۹ نسخه)]

شروح و حواشی:

۱- مشایخ نفحات الانس؛ جامی، عبدالرحمن بن احمد (۸۱۷-۸۹۸ق)

۲- رشحات القدس فی شرح نفحات الانس؛ بوزجانی، درویش علی (- قرن ۱۰)

۳- تکمله نفحات الانس = زندگانی جامی؛ لاری، رضی الدین عبدالغفور (-۹۱۲ق)

۴- رشحة النفحات = تعلیقات نفحات الانس = رشحات القدس در شرح نفحات الانس؛ لاری، رضی الدین عبدالغفور (-۹۱۲ق)

۵- فتوح المجاهدین لترویح قلوب المشاهدین؛ لامعی برسوی، محمود بن عثمان (-۹۳۸ق)

۶- ترجمة نفحات الانس من حضرات القدس للجامی؛ زیلی، محرم بن محمد (-۱۰۰۰ق)

۷- فهرست نفحات الانس

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۴۹-ف

نسخه اصل: مراد ملا ش ۱۳۲۱؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالکریم حسینی، تا: ۸۸۳ق؛ مجدول، با دو سرلوح، حاشیه‌ها نوشته خود جامی است؛ ۳۲۲گ [فیلمها ف: ۱-۲۶۷]

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۱۳/۱ حکمت

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۲-۴۰]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۶۴بخش۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: -۱۲۰]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۷۹۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۸۳ق؛ جلد: میشن، ۱۵۸گ (۷۰پ-۲۲۷ر)، ۳۱سطر ، اندازه: ۲۵/۲×۳۴سم [ف: ۸-۹۱]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۱-عکسی

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۹۲۶۰ (مشترک ۸۲۱/۱۱). در ۲ مجلد؛ خط: نسخ خوش، کا: سیف الله بن محمد الحلواتی، تا: شعبان۸۸۳ق؛ از روی دست نوشته نگارنده، با یادداشتی بر اینکه افزودگیها در کناره به خامه جامی است؛ ۴۷۸ص، ۲۳سطر [عکسی ف: ۲-۲۸۴]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۶/۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۲۰۷؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۲ شعبان۸۷۷ق [محتملاً تاریخ صحیح ۸۸۷ باشد]، جا: بغداد؛ ۱۵۴گ (۹۱-۲۴۴)، ۳۰سطر [فیلمها ف: ۱-۱۶۱]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۳/۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۳۲۷۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۸۸ق؛ ۳۱۲گ (۱۶۴-۴۷۵)، ۲۳سطر [فیلمها ف: ۱-۴۰۵]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: صفی الدین محمد بن احمد، تا: جمعه ۲۰ محرم ۸۹۲ق، جا: دارالسلطنه اصفهان؛ مجدول، مصحح، محشی با نشان «۱۲» و جز آن، مقابله شده؛ این نسخه سابقا در کتابخانه شاه جهان در هند بوده با مهر «... صالح جهان شاه شد» (دایره)؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۴۶گ، ۱۷سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴۰-۲۲۲]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۳۷-ف

نسخه اصل: کیمبریج نسخه‌های برون Or. 1339 (۱۰)؛ خط: نسخ، کا: حسین بن ایوب شاه شیرازی، تا: یک‌شنبه ۲ جمادی الثانی۸۹۳ق؛ ۲۱۳گ، ۲۷سطر [فیلمها ف: ۱-۲۶۷]

۸. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ محشی با نشان «منه قدس سره»؛ ۲۴۸گ، ۲۳سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۲۴×۱۶سم [ف: -۴۷]

۹. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۷۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ یا ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۵۱گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: -۵۵]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۰۶

آغاز: من الابدال، وی گوید که در خانه سری بکوفتم ... ابوجعفر سماک قدس سره وی بغدادی است از مشایخ سری سقطی؛ **انجام:** شیخ نجم الدین اکبری کنیت وی ابوالجناب است ... و گفت ترا وقت دفتر خواندن نیست

خط: میان نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۲۹گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵/۲×۲۱سم [ف: ۴-۸۲۸]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۴-ف

نسخه اصل: بشیر آغا ش ۳۸۸؛ خط: نسخ، کا: جامی، ابایزید بن محمد، تا: چهارشنبه ۸ جمادی الاول۹۰۰ق؛ ۳۸۸گ، ۲۱سطر [فیلمها ف: ۱-۲۶۷]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۲۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و چون آن زن این تصرف بکرد در حال حق تعالی چندم گندم فرستاد که آن ظروف پر کرده شد و آن زن از اولیاء خدایتعالی بود به اتمام رسید و باختتام انجامید این کتاب نفحات الانس من حضرات القدس

خط: نستعلیق، کا: نصوحی افندی، تا: قرن ۱۰؛ محشی از عبدالغفور لاری؛ تملک: نصرالله ملقب به نصر؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۰۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲۵-۲۴۶]

۱۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۷۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مهر: «سلام علی ابراهیم ۱۰۸۷» (بیضی)؛ تملک: ابوالقاسم بن محمد الحسینی؛ ۲۲۴گ، ۱۵سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۲-۲۵۹]

۱۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۳۱۶/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۴×۳۶/۵سم [ف: ۳-۲۴۴]

۱۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ابوبکر کوبنانی در ۹۰۷ در تبریز در مسجد عتیق آنرا خوانده و با دو نسخه مقابله نموده؛ کاغذ: هندی [نشریه: ۲-۹۵]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۱۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن۱۰؛ مجدول، مصحح، محشی گویا از عبدالغفور لاری؛ جلد: تیماج عنابی، ۸۵۸ص، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۵۰-۱۹]

۱۷. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۵۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ شش برگ اخیر نونویس با تاریخ ۱۹ محرم ۹۳۳ از امین و گویا نام نویسنده و تاریخ اصل است [نشریه: ۶-۶۸۹]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سیدی عبدالقادر گیلانی و غیر هما قدس الله

ارواحهم و التوفیق من الله سبحانه
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۱۰؛ کاغذ: دولت آبادی، ۱۲۸گ، ۱۷سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۱۷۸]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۸

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مذهب، ۳۷۲گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۱-۲۵۶]

۲۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۰۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس چون آن زن این تصرف نکرد در حال حق تعالی چندان کند
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی به امضای «عف»، با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج، ۳۳۰گ، ۱۹سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳-۸۱۸]

۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۷۵

آغاز: برابر؛ آغاز حاشیه: سپاس و ستایش خدائی را که آیینه دل دوستان خود را جایگاه ذات کریم خود گردانیده؛ **انجام:** هر لحظه چو ناقوس کشم از دل تنگ×× از دوری آن دیر جگر سوز آهنگ
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی از ملا عبد الغفور لاری با نشانی «عف» و او در دیباچه آن می‌گوید که این حواشی را از خود جامی هنگام تلمذ نزد وی استفاده کرده یا به یمن نفس مبارک ایشان فهم نموده لاری حواشی خود را به درخواست فرزندش ضیاء الدین یوسف نگارش داده، مجدول، دارای سرلوح؛ ۳۷۳گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۲-۲۰۸]

۲۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۴۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی با امضای «عبد الرحمن» و روی برگ اول حاشیه‌ها نسبت داده شده به خود جامی و خط وی و به نظر می‌آید که این حواشی و نسبت نادرست و جعل باشد؛ جلد: تیماج، ۲۷۶گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۴-۴۰۶]

۲۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۲۲/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با دو رساله جواهر نامه و علم قیافه در هامش مورخ ۹۵۴ و ۹۵۵ که به خط نستعلیق آیغوت احسانی است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳۶۹گ، ۱۸ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۵-۷۲۰]

۲۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۴۹-عکسی

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۳۳۵ (گنج، ۲۱۵۰/۴-۲۱۵۱). نیمی از کتاب، در ۲ مجلد؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۴۰۰گ [عکسی ف: ۲-۲۸۴]

۲۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۷۱-عکسی

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۳۳۵ (گنج، ۲۱۵۰/۴-۲۱۵۱). نیمه دوم نسخه ش ۲۴۹ است؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۳۲۲گ (۴۰۱-۷۲۲) [عکسی ف: ۲-۲۸۴]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۷۷

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ مجدول، با سرلوح زیبا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مذهب، ۲۸۶گ، ۱۸سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۸-۶۷]

۲۷. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: ۳۲

بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰ [نشریه: ۴-۳۲۸]

۲۸. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۸۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهرست: ذکر النساء العارفات الواصلات آل مراتب الرجال و الله اعلم رابعه عدویه رحمها الله تعالی - لبابه المتعبده -مریم البصریه - ریحانه و الهه - معاذة العدویه - عفیرة العابدة - شعوانه - کردیه - حفصه یتت سرین - رابعه شامیه ... کتاب: ... تفصیل تصنیفات حضرت ایشان علیه الرحمه. تفسیر تا ایت و ایاک فارهبون - شواهد النبوه -نفحات الانس - نقد النصوص رساله طریق خواجگان اشعه اللمعات شرح فصوص لوامع شرح بعضی ابیات تایبه فارضیه ... بعد از آن حضرت امیر عمارت عالی بر قبله حضرت ایشان علیه الرحمة و الرضوان بنیاد نهادند و جمعی از حفاظ تعیین فرمودند وفقه الله زیاده الاکرام و الحمد لله علی التمام. جامی که بود مایل جنت مقیم شد×× فی روضة مکرمة عرضها السماء / کلک قضا نوشت روان بر در بهشت×× تاریخه و من دخله کان آمنا (۸۹۸)
خط: نستعلیق بسیار خوب، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰؛ مجدول، با دو سرلوح بسیار عالی؛ مهر: «غلام شاه عباس»، «محمد و علی خیر البشر»، ناصرالدین شاه قاجار، عبدالوهاب؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرم، ۶۱۵ص، ۱۹سطر ، اندازه: ۲۰/۲×۳۰/۲سم [ف: ۷-۷۶۶]

۲۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۳۱۴/۲

خط: نستعلیق، کا: ظهوری، تا: ۹۰۲ق؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج مذهب، اندازه: ۲۶×۳۶سم [ف: ۳-۲۴۸]

۳۰. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۹۰۷ق [میراث اسلامی: ۵-۵۷۰]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۵۳/۲۷

خط: نسخ، کا: هروی، محمد بن حسن، تا: شوال۹۰۹ق؛ میان ص ۱۰۱۱ و ۱۰۱۲ در سرگذشت شیخ احمد نصرالله افتاده و می‌پیوندد به مقدمات ش ۲۸؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۷سطر (۵/۲×۱۵)، اندازه: ۲۳/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۷-۹۰]

۳۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۴۶

خط: نستعلیق، کا: یوسف علی بن محمود شاه، تا: ۱۱ ذیحجه۹۱۲ق؛ محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۳۰۲گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۳سم [ف: ۴-۸۲۷]

۳۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۴۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۵ رمضان۹۱۳ق؛ مجدول، مصحح؛ تملک: عبدالغنی حسینی؛ ۳۷۵گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۳-۸۷]

۳۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۰۷۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۲۶ق؛ مجدول؛ اهدایی: محمد جواد میرزائی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۳۰گ، ۲۷سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۵-۱۵۲۴]

۳۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۰۹۴-۵۵/۶۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود بن فخر الدین طهرانی، تا: پنج‌شنبه ۳۰ شوال ۹۴۰ق؛ تملک: فیض الله نقشبندی بسکطاسی در شهر اورنه ۱۰۶۱؛ ۲۰۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۸-۴۸۱۱]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۴۸/۵-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیاAdd. 1618. از نفحات الانس؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۴۱ق [فیلمها ف: ۲-۲۸۷]

۳۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۴-۸/۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی تنبی کاتب، تا: پنج‌شنبه ۱۷ ذیقعده۹۴۲ق؛ مجدول، مصحح؛ تملک: درویش عمر منزوی درمغلقره که از شیخ محمود ندی مفتی آن شهر هدیه گرفته با مهر وی به تاریخ ۱۱۰۰؛ ۲۷۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۸-۴۸۱۱]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۴۹۷

خط: نستعلیق، کا: اصفهانی، حبیب الله بن جمال الدین، تا: پنج‌شنبه ۹ ذیحجه ۹۶۰ق، جا: بغداد؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج، قطع: رحلی [ف: ۱۷-۱۴۸]

۳۹. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۳۲۰

آغاز: که در زمان واحد یا در ازمنه متفاوته انوار ولایت؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ رمضان۹۶۰ق، جا: مکه مکرمه؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: سید محمد مشهور به خیری با مهر: «به نور چار یار پاک گوهر ×× محمد را شفاعت روز محشر۱۱۱۴»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۷۷۲ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲-۵۷]

۴۰. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۶۸ق؛ محشی از عبدالغفور لاری در ۹۶۸ و شعبان ۹۷۹، مقابله شده؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲-۱۳۳]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۹۱۲

خط: نستعلیق، کا: شیخ بده جنید چشتی، تا: چهارشنبه ۲۲ صفر۹۷۰ق؛ مصحح، محشی با رمز «ع» (عبدالغفور لاری)؛ تملک: فرج بن محدی الحصاری به تاریخ ۹۸۸ در آکره هند، زین العابدین شیروانی به تاریخ ذیقعده ۱۲۳۵ در شیراز؛ جلد: تیماج، ۳۵۷گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۲۳-۹۱]

۴۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۷۴ق، هدایة بن یوسف قزوینی؛ کاغذ: بخارایی، جلد: مقوایی، ۲۳۶گ، ۲۵ سطر (۱۱×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳-۳۶۷]

۴۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۹۰

بی‌کا، تا: ۹۷۴ق؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۵۸۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر لحظه چو ناقوس گشتم از دل تنگ×× از دوری آن دیر جگر سوز آهنگ

خط: نستعلیق، کا: محمد هادی بن محمد سعید ین سید احمد حسینی، تا: اواخر ذیحجه۹۷۶ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۱۰گ (۱۳۵پ-۳۴۴پ)، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۳×۳۴سم [ف: ۹-۳۶۷]

۴۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۲-عکسی

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۱۰۳۴ (مشترک ۸۲۱/۱۱). در ۳ مجلد؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۲۷ ذیحجه۹۷۶ق، با سرلوح، نسخه بسیار خوب با نمایه در آغاز؛ ۷۰۰ص [عکسی ف: ۲-۲۸۴]

۴۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۷۴- ۹۷۷ق؛ کاغذ: دولت آبادی، ۲۷۰ص، ۲۷سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۴×۳۶/۵سم [ف: ۵-۳۷۵]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۰۳

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: محمد امین بن قاسم محمد بن محمود زیارتگاهی هروی، تا: ۲۷ ذیقعده ۹۸۰ق؛ مجدول، مصحح، محشی با نشان «ع، و ...»؛ جلد: ساغری ارغوانی، ۷۲۹ص، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۵۰-۵۷]

۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۲۸۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ماوراء النهری، بی‌کا، تا: ۹۸۶ق؛ مجدول، با یک سرلوح؛ واقف: نائینی؛ جلد: ساغری، ۴۲۷گ، ۱۸سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۷-۱۷۷]

۴۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تاریخ وی از نرگس مستش جستم×× چشم بگشاد و اشارات بمخموری کرد. تمت الرساله فی شهر ... سنه اثنی و تسعین تسعمائه من الهجر النبویه علی ید عبد الضعیف عماد الحسنی عفی عنه (جای نقطه چین ها در پایان در اثر صحافی کلمات حذف شده است.). نفحات الانس: ... این نسخه مقتبس ز انفاس کرام×× کز وی نفحات انس آید بمشام/ کاندم که دمم بیکدم آید آن دم×× از من نظر رحمت خود باز مگیر

این نسخه از دو بخش و یک مقدمه تشکیل شده است: بخش اول نفحات الانس نورالدین عبدالرحمن جامی رحمة الله علیه است که در حالات شعرا و بزرگان عرفا و علمای زمان است و به خط نسخ و شکسته نستعلیق و ثلث خفی خوش ضیاء الدین محمد قزوینی به سال ۹۹۰ق است، بخش دوم شامل تکملة النفحات جامی است که به خط نستعلیق خفی زیبا و دلربای میر عماد الحسنی به سال ۹۹۲ق است و اما مقدمه‌ای بر این نسخه به خط عبداللطیف

لاریجانی (نستعلیق خفی بسیار خوب) مرقوم است که فتحعلیشاه قاجار با قشونی متجاوز از نود هزار عسکر به جانب خراسان برای فتح و پیروزی آن سامان روانه و نواب مستطاب شاهزاده محمود میرزا را به سپهسالاری برگزید، پس از حل و فصل و اصلاح امور آن دیار فهرست کتابخانه (نام آن ذکر نشده) از نظر آن شاهزاده گذشته و یک جلد کلام الله مجید به خط احمد نیریزی و کتاب دیگر به نام نفحات الانس (نسخه حاضر) به خط میر عماد مورد توجه مشار الیه قرار گرفت به طوری که یکی از بزرگان و دانایان در آن مجلس حاضر بود مبلغ سه هزار تومان به عنوان بهای کتاب به رسم پیشکش بپردازد اما مورد قبول و استرضای خاطر شاهزاده واقع نشد و این دو کتاب همچنان در کتابخانه باقی ماند و بعد از آن در زمان سلطنت مظفر الدین شاه قاجار از کتابخانه به سرقت رفته است و بعد از مدتی توسط نظمیه وقت کشف و دوباره بکتابخانه عودت داده شده؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: ضیاء الدین محمد قزوینی و میر عماد حسنی، تا: ۹۹۰-۹۹۲ق؛ مجدول، مذهب، با یک سرلوح، با چهار کتیبه و شش نیم ترنج مذهب مرصع بسیار عالی، در حواشی بعضی از صفحات معانی مشکله متن و برخی توضیحات بخط نستعلیق میر عماد؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوای روکش مخمل، ۵۴۷ص، ۲۳ سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۷-۷۷۶]

۵۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۲۱-ف

نسخه اصل: قاهره در تاریخ فارسی طلعت ۱؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۹۰ق؛ نویسانده دهه سوم ذیحجه ۹۹۰ در احمد آباد گجرات، مقابله شده در دهه سوم ذیقعده تا ۱ ذیحجه همین سال [فیلمها ف: ۱-۲۶۷]

۵۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۳۱۳/۱

آغاز و انجام: برابر

با فهرست اعلام آن؛ خط: نستعلیق، کا: خواجه خواوند بن میرک، تا: ۹۹۹ق؛ با شمسه مذهب مرصع ممتاز، مذهب، با سرلوح مذهب بسیار عالی؛ در صفحات ۵۲۹-۵۳۰ یادداشتی است به خط مرتضی قاجار ولد اسکندر میرزا ابن نائب السلطنة عباس میرزا که درباره حادثه وحشتناک زلزله شهر اسلامبول در ششم محرم الحرام سال ۱۳۱۲؛ مهر: ولیعهدی مظفرالدین شاه قاجار، «بروز قیامت بلرزد جسد - محمد بفریاد جعفر رسد ۱۱۶۵»؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج، اندازه: ۳۵×۴۳سم [ف: ۳-۲۳۵]

۵۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۶۶/۱۲

گزیده آن است؛ خط: نستعلیق، کا: علائی، علی بن شعبان، تا: ۱۰۰۰ق؛ ۵۳گ (۱۴۰پ - ۱۹۲پ) [ف: ۵-۳۲۴]

۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۹۱۳

خط: نستعلیق، کا: صباغ کشمیری، ابراهیم بن علی، تا: شنبه ۲۴ شوال۱۰۰۰ق؛ مجدول؛ جلد: گالینگور، ۲۷۸گ، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۷۳۴]

۵۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۱۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: سلخ رمضان۱۰۰۰ق؛ مجدول؛ تملک: شیخ علی با مهر «توکلی علی ۱۱۰۰ فی کل الامور علی ...»، رضاقلی هدایت درخیق خوارزم در ۱۲۶۷ با مهر «رضاقلی» (بیضوی)، محمود بن علی، ابراهیم بن محمد با مهر: «یافعال» (شلجمی)؛ جلد: تیماج، ۲۶۳گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۲]

۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۸۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** ترجمه اربعین حدیث، مناقب خواجه عبیدالله انصاری، رساله تخفیف مذهب صوفی ...

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: احتمالاًقرن۱۱؛ مهر: «هو الواقف این جلد کتاب را در دارالدوله کرمانشهان سرکار شریعتمدار امام الجمعه و الجماعه آقا اسدالله مدظله وقف فرمودند ۱۳۳» (قطره‌ای شکل)؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۳۸گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۷سم [ف: ۴۱-۲۲۹]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۲۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰ یا۱۱؛ مجدول، دارای سرلوح؛ ۵۸۸گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴۵-۱۰۵]

۵۷. تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه: ۵۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با تکمله ملا عبدالغفور لاری [نشریه: ۷-۷۰۱]

۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۰۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** کارشان جز نفی ذات و وصف و فعل خویش نیست ایخدا چه بود که جامی را کنی در کارستان این نسخه مقتبس را انفاس کرام کزوی نفحات انس آبد بمشام ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، مصحح توسط طاهر هاشمی و دیگری بهتاریخ ۱۳۵۸، محشی لغوی از کتاب «صحاح»، دارای سرلوح؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن، ۳۹۲گ، ۲۳سطر (۱۰/۷×۴/۷)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [رایانه]

۵۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۱۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در پایان می‌رسد به ابوجعفر سماک؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲۱گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۲×۱۹/۹سم [ف: ۴-۸۲۷]

۶۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۴۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن۱۱؛ مجدول، محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲۳۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۴/۶×۲۱/۹سم [ف: ۴-۸۲۷]

۶۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مذهب، ۲۳۲گ، ۲۱سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵-۳۸۷]

۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۴۴/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح؛ جلد: مقوایی، ۱۴۶گ (۱۲۶پ–۲۷۱ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۷–۲۹۴]

۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۰۳۳
آغاز: شیخ الاسلام گفت که قبول و صحبت پس از عیب دیدن درست آید که آدمی ... ابوبکر الوراق الترمذی؛ **انجام:** برابر
ثلث سوم کتاب است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز ووسط؛ مجدول، محشی؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: کشمیری، جلد: مقوا، ۱۱۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۸–۳۳۸]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۰۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** کارشان جز نفی دات و وصف فعل خویش نیست×× ای خدا چه بود که جامی را کنی در کارشان
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، با سرلوح مزدوج مذهب پرکار، مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۸۱؛ ۳۳۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴/۳×۲۲/۲سم [اهدائی رهبر: ۸–۳۳۹]

۶۵. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۲۱۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ مجدول، با یک سرلوح؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴–۴۱۵]

۶۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۸۵۱
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به ثقتی الحمد لله حق حمده و الصلوة علی رسوله و صفیه من خلقه محمدو اله و سلم السنه زین العلما امام الائمه ابو اسماعیل عبدالله بن ابی منصور محمد بن ابی معاذ علی بن محمد بن احمد بن علی بن جعفر بن منصور بن مت الانصاری قدس الله روحه و کرم وجهه و مت الانصاری رحمه الله قدم هراة مع احنف بن قیس ... قال ابوالقاسم جنید بن محمد صوفی رحمه الله حکایات المشایخ جذ من جنود الله عزوجل یعنی للقلوب از وی پرسیدند که این حکایت چه منفعت کند مریدان را جواب داد که الله تعالی می‌گوید عز ذکره و کلا نقص علیک من ابناء الرسل ما بنثت به فوادک می‌گوید عز ذکره که قصهای (قصه های) پیغمبران و اخبار ایشان بر تو می‌خوانیم و از احوال ایشان ترا آگاه می‌کنیم تا دل ترا بآن ثبات باشد و قوت افزاید؛ **انجام:** از ذوالنون پرسیدند که عارف که بود گفت کان ههنا فذهب اذیحی معاد پرسیدند از صفت عارف گفت رجل معهم باین منهم و قال مراة اخری عبد کان فبان سمعت شیخ الاسلام رحمة الله یقول الحق اذا اراد فی امتناع ... سبحان من عرفتی قربه سبحان من المیمنی نقله.
تلخیصی از نفحات الانس در ذکر حالات بعضی از عرفا و صوفیان است؛ خط: نستعلیق خوب به شیوه هراتی، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۱؛ مجدول؛ تملک: در سال ۱۰۵۱ق در تملک شخصی در دار السلطنه اصفهان بوده؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: هراتی، جلد: چرم مذهب، ۲۸۶ص، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۷–۷۷۳]

۶۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۳۱۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن۱۱؛ جلد: تیماج، ۲۱۸گ (۱–۲۱۸)، ۲۳–۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۲۷/۲–۶۲]

۶۸. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۱۶۰
خط: نسخ، کا: فرید بن مبارک ظفرآبادی، تا: شوال۱۰۰۱ق؛ مجدول؛ مهر: «نجی من تمسک بآل احمد» (مربع)؛ جلد: گالینگور، ۳۰۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۱–۱۳۰]

۶۹. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۷۸
آغاز: پس سائل گفت یا ابابکر ما تلک الذروة کفت الدنیا و العقبی
خط: نستعلیق خوب، کا: انصاری، ابراهیم بن اسماعیل، تا: شنبه ۲۲ شعبان۱۰۱۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۷۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: -۶۲]

۷۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۵۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۵ق؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن، ۳۲۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۴–۸۲۸]

۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۸۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسینی، تا: ۱۰۲۷ق [الفبائی: -۵۸۵]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۹۰
آغاز: ملا عودله و بپاس گفتی هر آدمی را؛ **انجام:** کزوی نفحات انس آید به مشام
خط: نستعلیق، کا: حصاری، علی بن محمد، تا: ۱۰۲۷ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۷۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۸۵۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خفی خوش، کا: سید نصرالله ابن سید صالح دزفولی، تا: اواسط جمادی الاول ۱۰۳۰ق؛ مجدول، با کتیبه مذهب بسیار عالی کار هرات؛ تملک: ابن لطف الله حسن طهرانی؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوای روکش چرم، ۶۹۶ص، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۸سم [ف: ۷–۷۷۰]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۴۵
آغاز: عنوان القول فی المعرفة و العارف و التعرف ... معرفت عبارتست از باز شناختن؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: شرف الدین بن احمد کاتب، تا: ۱ ربیع الاول۱۰۳۷ق؛ جلد: گالینگور زرشکی، ۲۶۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۳۳/۱–۹۰]

۷۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۵۴۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ذوالنون گوید که کنیزکی ... می‌گوید که من الله را می‌بینم.
تا شرح حال جاریه سودا را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۴۸ق؛ با سرلوح، مجدول؛ تملک: عبداللطیف بخاری در

۱۰۴۸؛ ۹۲۲گ، ۱۹ سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲-۱۹۴]

۷۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۵۱

آغاز: ... مطلق وجودی و ذاتی مطهر از لوث حدثان ارزانی دارد ... ابو علی جرجانی ...

خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن میرزا محمد صالح، تا: ۱۸ جمادی الثانی ۱۰۵۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ در آغاز صورت سند نصب خلیفه که در عصر صفوی به سال ۱۱۰۸ صادر شده نقل شده مربوط به سید جعفر خلیفه برادر سید ابراهیم خلیفه در طالش و سواد چند فرمان که جای مطالعه جدی دارد، با یادداشتی که حاجی خلیفه عبدالله عثمانی نقشبندی در بلده طیبه مدینه منوره کتاب نفحات را برای وی خریداری کرده با مهر «عبده نکال» (بیضی)، سواد رقعه شیخ الاسلام هرات از جانب حسن خان شاملو؛ ۳۳۲گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸/۴×۲۴/۲سم [ف: ۴۳-۲۱۳]

۷۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۹۴/۱۴

منتخبی از نفحات الانس و مقالی در موافقت صوفیان با کتاب خدای؛ بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق؛ جلد: تیماج، ۲گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۵۳۷]

۷۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۹۴/۳۲

منتخبی از نفحات الانس جامی؛ بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق؛ جلد: تیماج، ۴گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۵۴۰]

۷۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۹۷۹

خط: نستعلیق، کا: حسینی، یوسف بن فضل الله، تا: سه‌شنبه ۱۷ ربیع الاول۱۰۷۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲۵۹گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۱۶-۷۵۴]

۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۶۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴صفر۱۰۹۴ق؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماج مذهب، ۳۱۷گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۲×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۸-۳۳۸]

۸۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۷۷۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: میشن، ۱۵۷گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۲۱/۲×۳۰سم [ف: ۴-۸۵۸]

۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۲۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: اوایلقرن۱۲؛ مجدول، محشی؛ واقف: نایینی؛ جلد: تیماج، ۴۷۳گ، ۱۴سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۷-۱۷۸]

۸۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۳۲۶گ، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۷-۱۷۹]

۸۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۳۹

آغاز: (صفحه ۱۲۶) ایشان و ائمه علماء این طایفه ذکر کرده؛

انجام: ناگاه دیدم که آن جاریه بر بالای سر وی (صفحه ۱۲۵)

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام (یک صفحه از ابتدای آن افتاده و بر اثر جابجا شدن و شماره گذاری غلط نظم کتاب نیز برهم خورده و بدین نحو باید مرتب شود قسمت اول از صفحه ۱۲۶ شروع می‌شود تا برگ ۲۸۳ می‌آید و قسمت دوم از برگ «۱» نسخه شروع می‌شود و تا برگ ۱۲۵ می‌آید)؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۲۸۳گ، ۲۱سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۶-۸۳۶]

۸۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۸۶

خط: نسخ، کا: عبدالکریم، تا: ۱۱۳۵ق، در سه برگ آخر، دیگر برگ‌ها نسخ کهن و گویا از قرن ۹ و ۱۰؛ با سر لوح، مجدول، مصحح، محشی با نشان «منه، عبدالغفور لاری، احمد»؛ تملک: ابراهیم بن اسماعیل در ۱۲۱۴؛ مهر: «سعد ۱۱۱۹»؛ کاغذ: سپاهانی، ۳۶۰گ، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱۳-۳۰۶۷]

۸۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۳۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید حامد حسنی قادری برهانپوری، تا: ۱۱۳۸ق؛ مهر: «نور چشم اصفیا نورالحسین ۱۳۳۳» (چهارگوش)، «سید محمد نورالعلی ۱۲۵۳»؛ کاغذ: ترکی، ۶۸۷ص، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۲-۵۸]

۸۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۰۴۴

آغاز: بسمله. بعد حمد خالق کون و مکان و صلوة و سلام سید انس و جان سیاح لامکان صلی الله علیه و علی آله؛ **انجام:** خاطرم رام با کشاکش شان×× وقت من خوش ز قصه خوش شان

منتخبی است از کتاب «نفحات الانس» عبدالرحمن جامی، مشتمل بر حالات و مواعظ و ذکر تاریخ وفات بزرگان و اولیاء الله؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ ۱۹گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۵-۲۱۰]

۸۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۸

آغاز: شیخ اسرافیق رحمة الله از قدیما نست شیخ الاسلام گفت که وی از پیروان ذولنون مصریست؛ **انجام:** حق تعالی او را از مراتب تعینات مجرد گرداند و از قید عقول برهاند و بکشف و شهود ...

از داستان شیخ اسرافیل تا مکتوب شیخ کمال عبدالرزاق؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، ۲۴۴گ، ۱۵ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶/۶×۲۱سم [ف: ۳-۵۴۰]

۸۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۲۴/۵

درباره شیخ رکن الدین علاء الدوله به نقل از نفحات الانس جامی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۲۱ق؛ ص ۱۰ و ۱۱ الحاقی، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۱۵۴]

۹۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۳۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن محمد شریف، تا: ۱۲۲۴ق؛ مجدول؛

جلد: تیماج، ۲۲۳گ (۱۳۳پ-۳۵۵ر)، ۲۵سطر (۱۲×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۴-۳۵۱]

۹۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میر مهدی حسینی تیموری، تا: ۱۲۲۴ق، جا: رودان؛ واقف: هاشم اسدی مقدم؛ جلد: مقوایی، ۱۶۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۹-۷۶]

۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۳۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: بابا محمد حامد بن بابا محمد خلیل، تا: جمعه ۲۱ رجب۱۲۲۵ق؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: کشمیری، ۵۳۷گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱/۲×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۸-۳۳۹]

۹۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۸۸/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحمدلله إجمالاً و تفضیلاً و له الشکر بکرة و أصیلاً علی شرفنی بإتمامه تفصیلاً ...

خط: نسخ، کا: محمود الباني، تا: ۱۲۲۵ق؛ مجدول، دارای سرلوح مذهب و آرایش آن به سبک قاجار، همراه با کمند؛ ۱۷۸گ(۱۲۶-۳۰۳)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۰×۲۲/۵سم [ف: ۳۶-۴۷۹]

۹۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** گفت: بچشم نقصان در دنیا نگریستن و باعراض از وی عزیز و گرامی زیستن و السلام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق؛ ۲۶۰گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [مؤید: ۳-۲۲۸]

۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۶۹

آغاز: ذکر کرده و به حسب اقتضای وقت و مقام؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۹۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۳

آغاز: فهرس اسامی المشایخ علی الترتیب المذکور فی الکتاب. تمهید فی القول فی الولایه و الولی؛ **انجام:** ای خواجه بود که جامی را کنی در کارشان

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۲۶۳ق؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۰۵گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۱-۱۹۲]

۹۷. تهران؛ موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۳۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان به طاقت وی بود ندانم که وی از که شنیده بود شیخ الاسلام گفت.

خط: نستعلیق، کا: طباطبائی، شکرالله بن محمد باقر، تا: با تاریخ۱۲۹۵ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: حسینعلی بیدگلی کاشانی، ذیقعده ۱۳۴۲؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۴۷گ (۱پ-۱۴۷پ) و (حاشیه)، سطور چلیپا، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [حوزه و موزه عبدالعظیم: ف: -۳۷]

۹۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۷۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** گفت به چشم نقصان در دنیا نگریستن و به اعراض از وی عزیز و گرامی زیستن

از ابتدا تا شرح حال محمد بن فضل بلخی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۹ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی لغوی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۱۰۷گ (۴پ-۱۱۰پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۲سم [اهدائی رهبر: ۸-۳۳۹]

۹۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۷۳۸

آغاز: و باران آمدن گرفت و ناود نهاروان؛ **انجام:** از عشق سیرت محمدی مرا روزی طعام نبودی و اگر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۱۰۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** چندی برآمد اعرابی باز آمد و گفت یا امیرالمومنین آنچه

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۶۷۸]

۱۰۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۲۲۵

آغاز: بر کاغذی بنویس، بنوشت و به وی داد؛ **انجام:** گفت من این یاد نتوانم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوایی، ۶۰۰ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱-۲۱۰]

۱۰۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۰۶

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۳۵۳گ، اندازه: ۱۲/۲×۲۱/۶سم [رایانه]

۱۰۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۸۹

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۱۰۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۵۹۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امان الله [رایانه]

۱۰۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۳۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علی آقا ربیعی؛ اندازه: ۱۵/۱×۲۵/۲سم [رایانه]

۱۰۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۴۵۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی؛ اندازه: ۱۲/۶×۱۸/۳سم [رایانه]

۱۰۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۵۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** جبل قاسیون و حالیا آن موضع به صالحیه مشهور است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوح، مجدول؛ جلد: تیماج، ۵۶۴ص، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲-۱۷۲]

۱۰۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۵-فیروز

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، با سرلوح؛ جلد: تیماج، ۲۱ص، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: ۲۱-۳۳۸]

۱۰۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۱۶-ف

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغازو انجام؛ ۲۴۵گ [فیلمها ف: ۱-۲۶۷]

۱۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۷۱-ف
نسخه اصل: فاتح ش ۲۸۸۶؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۴۷گ [فیلمها ف: ۱-۲۶۷]

۱۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۳-ف
نسخه اصل: اونیورسیته ش ۱۲۴۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده با نسخه عبدالغفور لاری شاگرد جامی با نقل حواشی او؛ ۳۹۱گ، ۱۹سطر [فیلمها ف: ۱-۲۶۷]

۱۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۵۹/۱۶-ف
نسخه اصل: دهلی نوش ۵۰۴؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۱۶۴]

۱۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۷۰/۲-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۲۰۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۷۲گ (۲۱۴-۵۸۵)، ۲۷سطر [فیلمها ف: ۱-۱۶۱]

۱۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۴۸/۳-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا16839 .A؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۱۴۹-۱۵۱) [فیلمها ف: ۲-۲۸۷]

۱۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۱۷/۲-ف
نسخه اصل: کتابخانه گنج بخشش ۵۴۵؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۲۱۰]

۱۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۴
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، محشی؛ ۲۹۴گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۲-۳۳۱]

۱۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۰۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** کلك قضا نوشت روان بر در بهشت×× تاریخه من دخله کان آمنا
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک سرلوح، مجدول؛ واقف: حسن فرید محسنی؛ جلد: تیماج، ۴۲۲گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [ف: ۹-۷۸]

۱۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۱۴
بی‌کا، بی‌تا؛ چاپی است که در مطبع حیدر هند به سال ۱۲۸۹ با کتاب سلسلة الذهب به چاپ رسیده؛ نسخه را محمد معصوم بن زین العابدین شیرازی ملقب به رحمتعلی از روی نسخه نوشته شده ۱۰۱۷ که دارای آثار صحت بوده با آقا ملا افضل الدین گلپایگانی تصحیح کرده و این کار را در روز جمعه غره ربیع الثانی ۱۳۰۸ به پایان برده، محشی از محمد معصوم مذکور؛ تملك: حسین حسینی نعمة اللهی ملقب به شمس العرفاء با مهر «شمس العرفاء» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای [ف: ۱۱-۳۰۵]

۱۱۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۳۲۵
آغاز: از ایشان نیاید وتمسک به عزایم اعمال ننمایند وجز بر ادای فرایض مواظبت نکنند؛ **انجام:** کتابها را وقف کردم وجامها به فقرا بخشیدم بغیر یک جامه که پوشیده بودم وگفتم
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: حاج محمد رمضانی؛ جلد: تیماج، ۱۳۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۲]

۱۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۸-۸/۵۸
آغاز و انجام: برابر
از اول تاآخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۶۸گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم [ف: ۸-۴۸۱۰]

● النفحات الحائرية و النفثات الحسينية فی شرح اللمعة الدمشقية / فقه / عربی

an-nafaḥāt-ul ḥā'irīya wa-=n nafaṯāt-ul ḥusaynīya fī š.-il lum'at-il dimašqīya

عریضی خراسانی، حسن بن محمد علی، - ۱۳۰۶ قمری
'arīzī xorāsānī, hasan ebn-e mohammad 'alī (- 1889)

وابسته به: اللمعة الدمشقية فی فقه الامامية = لمعه؛ شهید اول، محمد بن مکی (۷۳۴-۷۸۶ق)

شرح مهمی بر «اللمعة الدمشقیه» شهید اول است. مؤلف می‌نویسد گرچه شهید ثانی آن را شرح نموده لکن چون غالباً به بیان دلیل و اختلاف اقوال و اخبار نپرداخته و عمده این است، من این شرح را نوشتم.

۱. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه: ۲۴
آغاز: قال القوم فی احکام الاموات و هی خمسة الاول الاحتضار یجب توجهه الی القبلة بحیث لو جلس استقبل اقول لما اراد بیان غسل المیت ذکر سایر احکامه؛ **انجام:** یجب حمله علی صورة الوصول جمعا بینه و بین الجزء السابق لانهما و ان تخالفا موردا الا ان الموردین من باب واحد اتفاقا فتم
از اول احکام اموات تا اوایل فصل پنجم از کتاب صلوة؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ توسط مؤلف خط خورده و اصلاح شده؛ جلد: تیماج، ۳۳۹گ، ۳۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف مخ]

۲. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه: ۱۳۷
آغاز: ... اما بعد فیقول الفقیر الفانی و الاثیم الجانی محمد حسن بن میرزا محمد علی الحسینی العریضی الخراسانی البشرویی انی سرت فی ریاض العلوم و حدایق الرسوم فلم اظفر بروضة کافیة للاستبصار و لا حدیقة وافیه؛ **انجام:** حیث ان الامر منحل فی الوهم الی امرین احدهما الامر بقتل انسان و ثانیهما الامر بقتل الفرد المخصوص منه و هو زید.
از اول کتاب الطهارة تا اواسط بحث دماء ثلاثه؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور، ۲۹۶گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف مخ]

● **نفحات السالکین** / عرفان و تصوف / فارسی
nafahāt-os sālekīn
خواجگی کاسانی، احمد بن جلال الدین، – ۹۴۹ قمری
xājegī kāsānī, ahmad ebn-e jalāl-od-dīn (- 1543)
در شرح و تأویل حدیث «فی ایام دهرکم نفحات فلا تعرضوها» و اینکه نفحه‌های فیوض الهی بر دو قسمند: خاص و عام. فیوض خاص که ویژه پیامبران و اولیاء الله و دانشمندان است، دوم عامه مردمان. به نثر آمیخته به نظم با عناوین «ای طالب صادق». و اشعار به تناسب از شاعران عارف نقل شده و از خواجه علاء الدین عطار نام برده است.
آغاز: الحمدلله الذی طهر نفوس السالکین بتجلیات نفحات اسمائه وصفاته ... اما بعد فقال النبی صلی الله علیه وآله: «ان لربکم فی ایام دهرکم نفحات الا فتعرضوا لها» بدان ای طالب صادق ...
انجام: وعاشق را میرساند به وصل محبوب حقیقی. سرمایه سعادت ما در دیار بود ورنه به سعی ما گره از کار کی گشود چون قلم اندر نوشتن می‌شتافت چون به عشق آمد قلم برخود شکافت بس کنم خود زیرکان را این بس است بانک دوکردم اگر در ده کس است
[فهرستواره منزوی ۱۰۳۸/۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۶۰/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق هندی، کا: بابا گلکار، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۵۸پ–۷۱ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۹۸-۳۳/۱]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۵۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: محرم۱۰۲۵ق؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۶۸؛ ۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۵-۲۱۱]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۵/۵-فیروز
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق هندی، کا: محمد جمیل بن عبدالرحمن، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۷۶پ–۸۸پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۲۱-۳۰۸]
۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۶۷/۱۳-عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: گنج بخش، ش ۱۴۰۱ (گنج، ۶۶۷/۲، ۸۴۲)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد امین، تا: ۱۲۸۰ق؛ ۱۳گ (۱۴۵–۱۵۷) [عکسی ف: ۲-۲۸۴]
۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۰۰۵/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: حاج محمد رمضانی؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۷گ (۷۸پ–۹۴ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۳]

● **نفحات السرور فی علائم الظهور** / کلام و اعتقادات / عربی
nafaḥāt-us surūr fī ‘alā’im-iẓẓuhūr
حسنی حسینی، جواد بن علی اکبر، ق۱۴ قمری
hasanī hoseynī, javād ebn-e ‘alī akbar (- 20c)
تاریخ تألیف: ۱۳۱۸ق؛ محل تألیف: عتبات
این کتاب را مؤلف هنگامی که در سال ۱۳۱۸ق در عتبات مشغول تحصیل بوده پیرامون امام زمان (ع) نوشته است.کتاب شامل دو «مقدمه» و ۱۴ «مجلس» است: مقدمه اول در بیان اتفاق جمیع ملتها بر ظهور صاحب الامر در آخر الزمان و اختلاف آنان در شخص وی و مقدمه دوم در اثبات ظهور حضرت است به آیات و اخبار مأثوره به طریق خاصه و عامه.

شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۲۶
آغاز: الحمد لله الذی انار قلوب اولیائه بنور معرفة ولیه المحجوب عن الابصار ...
خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۶۵گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۴۴]

● **النفحات العصفورية** / فقه / عربی
an-nafaḥāt-ul ‘uṣfūrīya
آل عصفور، حسین بن محمد، ۱۱۴۷ – ۱۲۱۶ قمری
āl-e ‘osfūr, hoseyn ebn-e mohammad(1735 - 1802)
پاسخ چند پرسش فقهی در باب اجتهاد و تقلید، غنا در مراثی حضرت ابا عبدالله الحسین و آیا وجوب معرفة الله فی العباد فطری است یا کسبی نظری، که مجیب با استدلال به قواعد و استناد به احادیث، به تفصیل جواب داده است.
[الذریعه ۲۴۸/۲۴]

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۵۳۸/۵
آغاز: الحمدلله الذی فتح بالسؤال أبواب الأحکام ... و بعد فقد ورد علی من بعض اخوانی الکرام و اخلائی العظام بعض المسائل؛
انجام: فقال وای ما اعجب هذا و الماء الذی یجری علی وجه الأرض یمنة و یسرة بلا روح و لاحیلة و لا قوی
خط: نسخ زیبا، کا: حسینی مرعشی، عبدالمهدی، تا: قرن ۱۳؛ ۲۹گ (۹۷پ–۱۲۵ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۴۶۶]

● **نفحات العنبر** / تراجم / عربی
nafaḥāt-ul ‘anbar
حوثی صنعانی، ابراهیم بن عبدالله، ۱۱۸۷–۱۲۲۳؟ قمری
hūsī san‘ānī,ebrāhīm ebn-e ‘abd-ol-lāh(1774 - 1808)
کتابی است در سه مجلد، در شرح حال علماء و فضلاء یمن، که در قرن دوازدهم هجری می‌زیسته‌اند. مؤلف، کتاب را به ترتیب حروف معجم مرتب نموده و تفصیلاً درباره هر کدام از

مترجمین سخن گفته و هر چه در احوالات آنها، از سلسله نسب، و اساتید و مشایخ، و تألیفات منظوم و منثور و غیر آن یافته درج نموده است.شوکانی معاصر مؤلف بوده و می‌گوید: هم اکنون مشغول به جمع تراجم علماء قرن دوازدهم از اهل یمن است و من مقداری از آنرا دیده‌ام (البدرر الطالع ۱۹/۱).

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۲عکسی

آغاز: الوالد شرف الاسلام الحسین بن حسن بن محمد ... المعروف بالحوثی؛ **انجام:** تم الجزء الثانی بحمد الله و عونه.

نسخه اصل: علی امیری، کتابخانه ملت، استانبول، ش۲۳۹۹. جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ثلث اول قرن ۱۴؛ ۲۰۷گ، ۱۹سطر [عکسی ف: ۲-۳۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۳عکسی

آغاز: حرف المیم: المولی حسام المحسن بن المتوکل علی الله اسماعیل بن الامام القاسم؛ **انجام:** قال فی الام: انتهاء الموجود من نفحات العنبر ...

نسخه اصل: علی امیری، کتابخانه ملت – استانبول، ش ۲۴۰۰. جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه۱۸ ذیقعده ۱۳۲۴ق، جا: صنعاء؛ ۲۴۸گ، ۱۸سطر [عکسی ف: ۲-۳۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۱عکسی

آغاز: وسمیته نفحات العنبر ... فی القران الثانی عشر؛ **انجام:** تراجمة القرآن صفوة من اتی - بمعجزة کالشمس قامت الی الحشر.

نسخه اصل: علی امیری، کتابخانه ملت، استانبول، ش ۲۳۹۸. جلد اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه غره ذیقعده ۱۳۲۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۲۹گ، ۱۹سطر [عکسی ف: ۲-۲۹]

● **نفحات الغیوب لارباب القلوب** / استخاره / فارسی

nafahāt-ol qoyūb le-arbāb-el qolūb

کربلائی، علی بن حسین، – ۱۱۳۵ قمری

karbalā'ī, 'alī ebn-e hoseyn(- 1723)

اهداء به: شاه سلطان حسین صفوی

رساله‌ای است در آداب استخاره در یک «مقدمه» و دوازده «فصل» و «خاتمه».

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۱۴

آغاز: بسمله. حمد بیحد و مدح بیعد حضرت عالم الغیب هادیی را سزا است که دانستن عواقب امور خاصه ذات اقدس او است که وعنده مفاتح؛ **انجام:** و ظاهراً که استخاره مشورت اولی باشد از استخارات قلبی و الله العالم بالغیوب المطلع علی ما تکنه القلوب و الحمدلله اولاً و آخراً

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با سرلوح، مجدول؛ جلد: تیماج، ۵۲گ، ۱۴سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: -۴۳۶]

● **نفحات القدسیة** / فقه / عربی

nafaḥāt-ul qudsīya

کرکی، حسین بن شهاب الدین، ۱۰۱۲ – ۱۰۷۶ قمری

karakī, hoseyn ebn-e šahāb-od-dīn (1604 - 1666)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۵۱۶

آغاز: بسمله. الا بذکر الله تطمئن القلوب؛ **انجام:** و الیه یسیر قول سید الاوصیاء ...

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماجمذهب، قطع: وزیری کوچک [رایانه]

● **نفحات القرب** / عرفان و تصوف / عربی

nafaḥāt-ul qurb

حموی، احمد بن محمد، – ۱۰۹۸ قمری

hemavī, ahmad ebn-e mohammad(- 1687)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۴۳/۵

کا: حفید بکلی افندی، ابراهیم بن علی، تا: قرن ۱۳، جا: ترکیه عثمانی [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۶]

● **نفحات اللاهوت = تفسیر سورة الاخلاص** / تفسیر/عربی

nafaḥāt-ul lāhūt = tafsīr-u sūrat-il ixlāṣ

موسوی زنجانی، محمد بن ابی القاسم، ۱۲۵۷؟ – ۱۳۲۹ قمری

mūsavī zanjānī, mohammad ebn-e abe-l-qāsem(1841 - 1911)

تاریخ تألیف: شنبه ۲۶ جمادی الثانی ۱۲۸۶ق

تفسیری است با مشرب فلسفی، عرفانی از سوره توحید با عناوینی چون، نفحه، عرشیة، شهاب طارد، تأئید عرشی و فایده و در آن از نظرات فلاسفه یونان و مسلمان استفاده شده است.

[الذریعة ۲۵۰/۲۴؛ نقباء البشر ۵۰/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۹۱/۳

آغاز: الکل عبارة و انت المعنی یا من هو للقلوب مقناطیس سبحانک یا الله و یا احد و اشکرک یا سرمد یا صمد ... نفحة: سورة الاخلاص مکیة و قیل مدینة و سمیت سورة التوحید؛ **انجام:** و اما الصمد فذاکره لا یجد الم الجوع هذا آخر ما اوردنا بیانه بمشیة الله و الحمد لک یا هو ... یا من لا هو الا هو و قد فرغنا منه یوم السادس و العشرین من ایام جمادی الاولی فی یوم السبت من عام ستة و ثمانین و مأتین بعد الالف ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ شعبان ۱۲۸۶ق؛ مصحح، با نشان «بلغ قبالاً» مقابله شده؛ ۱۹گ (۵۵پ-۷۳پ)، ۲۵ سطر (۹/۵×۲۲) [ف: ۴۱-۵۴۴]

● **نفحات اللاهوت فی لعن الجبت و الطاغوت** / کلام و اعتقادات / عربی
nafaḥāt-ul lāhūt fī la'an-il jibt-i wa-ṭṭāġūt
محقق کرکی، علی بن حسین، ۸۹۰ - ۹۴۰ قمری
mohaqqeq-e karakī,'alī ebn-e hoseyn(1486 - 1534)
تاریخ تألیف: ذیحجه ۹۱۷ق؛ محل تألیف: مشهد رضوی
رساله‌ای است در اثبات جواز لعن بر شیخین «جبت و طاغوت» و دشمنان عترت پیغمبر و کسانی که خلافت را بدون نص تصدی کرده‌اند به استناد روایات اهل سنت وکتب صحاح و مسانید ایشان و استناد به شواهد تاریخی. مشتمل بر یک «مقدمه» و چندین «فصل» و یک «خاتمه».
آغاز: اللهم فاطر السموات و الارض عالم الغیب و الشهاده انت تحکم بین عبادک فیما کانوا فیه یختلفون ... اثنی علیک کما انت اهله لفعلک الجمیل و اقدسک و انزهک جزیلا بما یلیق بجلال قدسک ...
انجام: و اشتملنا من قبیح العیوب فرغ من تسویدها مؤلفها العبد المفتقر الی جود الله و کرمه المعترف بذنوبه و عیوبه فی سره و علنه علی بن عبدالعال بلغه الله ما یتمناه ... بمشهد مولی و مولی الثقلین الامام المرتضی علی بن موسی الرضا علیه و علی آبائه و اولاده المعصومین افضل الصلوات و التسلیمات حامداً مصلیاً
چاپ: . این کتاب بار اول پنهانی در نجف اشرف چاپ شده و چاپ آن را به مطبعه سعادت تبریز سال ۱۳۶۰ نسبت داده اند.
[الذریعة ۲۵۰/۲۴و ۱۴۳/۴؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۷۷/۴؛ حیاة الکرکی و آثاره ۵۱۷/۲-۵۲۴و ۳۳۱/۵-۵۲۳]
شروح و حواشی:
۱- نفحات اللاهوت (ترجمه)؛ استرآبادی، امیر محمد بن ابی طالب (- ۱۰)

۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۹۷
آغاز: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف (احتمالاً)، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج، ۱۰۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱-۷۱]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۷ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۴۳]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۲/۱
خط: نسخ، کا: سید کلب مهدی، تا: ۱۶ ذیحجه۹۱۷ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۹۱ص (۱-۱۹۱) [سنا: ف: ۲-۵]
۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۳۲/۱
آغاز: ... فتقبل منی انک انت السمیع العلیم. اما بعد، فان الله سبحانه؛ **انجام:** لیلة الجمعة الاربع عشرة ... حامداً مصلیاً مسلماً عوداً علی بدء ...
خط: نستعلیق پخته، کا: محمد بن یحیی حسینی، تا: ۱۴ شعبان۹۱۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشانی «منه مد ظله»؛ ۶۹گ (۱ر-۶۹ر) [ف: ۱-۲۶۳]
۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۷۸/۱-عکسی
آغاز: البسیط، و المصیبت التی. شملت روس
نسخه اصل: گنج بخش ف ش ۱۳۱۴۰ فهرست نشده؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۹۸۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۳گ (۲-۵۴) [عکسی ف: ۲-۲۸۵]
۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۱؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ کاغذ: کشمیری، ۸۵گ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۲۴۷]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۴۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن۱۰و۱۱؛ واقف: صغری دختر میرزا محمد علی، رجب ۱۱۸۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶گ، ۱۵ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۶-۴۶۵]
۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شرف الدین علی تبریزی، تا: ۱۰۰۹ق؛ محشی؛ جلد: مقوایی، ۱۵۵ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۵-۳۳]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۰
آغاز و انجام: برابر
کا: گیلانی، حمزه بن احمد، تا: ۱۰۱۸ق؛ ۲۲سطر ، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۴-۱۴۱]
۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: امام قلی، تا: ۲۳ ذیحجه۱۰۱۸ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۰۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۳]
۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۶۰/۳ و ۱۸۷۰ عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: موسوی، محمد مؤمن بن عبدالرضا، تا: اواخر ذیقعده۱۰۲۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۶۵گ (۱۰۵پ-۱۶۹پ)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۷-۱۴۳] و [عکسی ف: ۵-۲۶]
۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۲۷۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد بن محمود مدعو به کمال واعظ فیروزآبادی میبدی، تا: سه‌شنبه ۱۱ جمادی الاول۱۰۳۷ق؛ ۷۹گ (۱پ-۷۹پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۱۵/۲سم [ف: ۹-۳۰۵]
۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۹۳/۲
خط: نسخ، کا: محمد سعید بن محمد صالح کاشانی، تا: یک‌شنبه ۸ ربیع الثانی ۱۰۴۰ق؛ جلد: مقوایی، ۲۰گ (۱۹پ-۲۸ر)، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۱۲-۱۶۲]
۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۳
آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۶۷ق، از روی خط مؤلف استنساخ شده؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ ۶۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۲۴۶]

۱۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۵۳/۱

خط: نسخ، کا: محمد بن عزالدین، تا: جمعه ۱۳ ربیع الاول ۱۰۹۴ق؛ از نسخه خط مؤلف نوشته؛ ۹۸گ(۲پ-۹۹)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۷۰]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۰۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** بالصلوة و التسلیم و التجلیل و التکریم علی خیرة ملك العلام من الانام نبیه و عترته و اله الائمة الاعلام و لعن ... علی اعدائهم الی یوم القیامة تمت الرسالة ... سنه ۱۲۹۶ق

خط: نستعلیق خفی، کا: وزیر علی، تا: ۱۲۹۶ق [رایانه]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انا العبد الاذل السید حسین عفی عنه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا [رایانه]

۱۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۶۰۵/۱

انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن حسین کرمانشاهی، تا: ۱۳۰۰-۱۳۰۵ق، جا: سپهسالار قدیم؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۰۳گ، ۱۴ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۷۲۱]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** من عام ال الثلاثین و ثلاثه مائه بعد الالف

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۳۰ق؛ جلد: مقوا [رایانه]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین معروف به حاج شیخ آقا (فرزند شیخ محمد رضا بن ملا محمد صالح برغانی)، تا: ۲ ربیع الاول۱۳۳۲ق، جا: کربلا؛ ۹۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۱-۴۱۵]

۲۰. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۸۷/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۳۶ق؛ جلد: تیماج، ۶۸گ (۱۴۲پ-۲۰۹ر)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: -۵۶]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی فرزند شیخ عباس، یزدی «سیبویه»، تا: دوشنبه ۱۷ صفر۱۳۴۱ق؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: مقوایی، ۱۶۷گ، ۱۵سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۹-۱۲۰]

۲۲. اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه‌ای نزد سید محمد علی روضاتی در اصفهان یافت می‌شود [نسخه‌پژوهی: ۱-۱۶۳]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن ابراهیم، بی‌تا؛ پس ازین در ۵ صفحه لغت‌نامه‌ای است که ظاهرا از منشات مؤلف است؛ واقف: فهرستی؛ ۱۰۶گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴-۲۶۵]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۹۸۸/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الطلب الی البیعة بالاهانة و التهدید بتحریق البیت و جمع الحطب عند الباب ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ بی کا، بی تا؛ ۷۳گ (۷۲پ-۱۴۴پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۶-۴۷۳]

● نفحات اللاهوت (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

nafaḥāt-ul lāhūt (t.)

استرآبادی، امیر محمد بن ابی طالب، ق۱۰ قمری

estarābādī, amīr mohammad ebn-e abī-tāleb (- 16c)

وابسته به: نفحات اللاهوت فی لعن الجبت و الطاغوت؛ محقق کرکی، علی بن حسین (۸۹۰-۹۴۰ق)

ترجمه‌ای است از کتاب «نفحات اللاهوت فی لعن الجبت والطاغوت» محقق کرکی؛ مترجم شاگر مؤلف بوده است. این ترجمه در بعضی نسخه‌ها «لعنیه» نامیده شده است. در یک «مقدمه» و چند «فصل» و یک «خاتمه»، در ذم دشمنان اهل بیت (ع).

آغاز: سپاس بی قیاس لایق خالقیست که محبان آگاه و مخلصان درگاه را باشارات با بشارتاولئك المقربون وستایش ... اما بعد چنین گوید اقل عبدالله محمد بن بی ابی طالب استر آبادی

انجام: مخالف سنت و اخبار مصطفوی باشد باطل و نامسموع خواهد بود و الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم و الحمد لله رب العالمین.

[الذریعة ۲۵۰/۲۴ و۱۴۳/۴؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۵۵/۱؛ فهرستواره منزوی ۲۱۸/۹]

۱. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۳۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۹ جمادی الثانی ۹۵۱ق؛ مصحح؛ مهر: «رفیع الدین محمدحسین موسوی» (کروی)؛ تملك: هدایت الله بن قاسم بن خواجه جلال بن شیخ اویس اصفهانی متخلص به فنایی؛ واقف: شاه عباس صفوی، ۱۰۳۷؛ جلد: گالینگور، ۵۴گ، ۱۱ سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱-۱۲۸]

۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۵۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و روز قیامت نبوده است زیرا که مضمون آیه کریمه آنست که ایمان.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی؛ ۱۵گ، ۱۶ سطر ، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۱-۱۲۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۷۷/۴

خط: نستعلیق چلیپا، کا: نایینی، هدایت حسین بن غیاث الدین علی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۰گ(۲۱پ-۴۰پ)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۶-۴۷۵]

۴. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۲۸۱/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن محمود بن جلال الدین حسنی أردستانی، تا: پنج‌شنبه ۲۷ رجب۱۰۰۶ق، جا: جزة القهپائیة؛ کاغذ: اصفهانی، ۷سطر ، اندازه: ۹×۱۷سم [تراثنا: س۶ش۳-۱۱۴]

۵. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه: ۱۵/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن محمود بن جلال الدین حسینی اردستانی، تا: جمادی الأول۱۰۱۰ق؛ کاتب ساکن جزه از قرای قهپایه؛ جلد: تیماج، ۴۱گ(۵۹پ-۹۹ر)، ۱۶سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: -۱۵]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۵/۹-۵/۶۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد مسعود بن محمدرض جوشقانی، تا: ۴ جمادی الاول۱۰۱۸ق؛ جلد: تیماج، ۱۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲-۹۰۷]

۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۳۰/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۱۰۵۸ق؛ ۳۳گ(۱۲۹پ-۱۶۱ر) [ف: ۱-۵۴]

۸. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز [نشریه: ۱۱-۸۸۸]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۵۴/۲۲
آغاز: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: تحسین، تا: ۲۴ جمادی الاول۱۱۰۱ق، جا: دارابگرد شیراز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۸ص(۳۶۱-۳۶۸)، ۲۵سطر (۱۰/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۱۹۱]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۳۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۷ق؛ جلد: تیماج، ۲۴گ(۱پ-۲۴پ)، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۵]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۷۵۳/۳
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۲۲۸ق؛ ۱۰گ (۱۲۱ر-۱۳۰پ) (متن و سپس هامش) [ف: ۲-۵۰]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۵۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم ... سنه ۱۲۳۶
خط: نستعلیق خفی، کا: علی آبادی، حسین بن محمد، تا: ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج، قطع: خشتی [رایانه]

۱۳. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۱۸
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۲۸گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: -۵۰]

۱۴. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۸۲/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۶گ (۱پ-۴۶ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۱-۸۳]

۱۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۴/۴
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۱گ (۱۶۵ر-۱۹۵پ)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۳۸۷]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۷۳
خط: نستعلیق، کا: احمد بن روح الله حسنی، بی‌تا؛ مهر: «عبده رضی الحسینی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۲۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۵-۷۲]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: محمد جعفر بن تقی الدین محمد واعظ عقیلی، محمد بن ملاعبدالله؛ جلد: تیماج، ۸۷گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۵-۳۵۰]

● نفحات اللاهوتیه / اخلاق / فارسی

nafahāt-ol lāhūtīye

ساقی خراسانی، محمد زمان بن کلبعلی خان، - ۱۲۸۶ قمری

sāqī xorāsānī, mohammad zamān ebn-e kalb-ʻalī xān (-1870)

تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۲۳۵ق

در بیان سلوک عرفان و موحدین و وصول به عالم یقین به قوانین انبیا و اولیاء و ائمه دین و چگونگی تحصیل اخلاق پسندیده و اجتناب از رذایل نکوهیده، مستند بر آیات و احادیث و گفته‌های عرفا به نثر و نظم، مشتمل بر یک «مقدمه» و چند «نفحه» و یک «خاتمه»: مقدمه: در حکمت ایجاد خلق؛ نفحة: فی التوبه و الریاضه؛ نفحة: فی الخوف و الرجاء؛ نفحة: فی المجاهد و المراقبة؛ نفحة: فی السهر و البکاء؛ نفحة: فی الاخلاص و الریاء؛ نفحة: فی التواضع و التکبر؛ نفحة: فی ترک الدنیا و الزهد فیها؛ نفحة: فی الصدق و التفکر؛ نفحة: فی المعرفة و الوحدة؛ نفحة: فی التوکل و الیقین؛ نفحة: فی الرضا و التسلیم؛ نفحة: فی الخوف من الموت.

آغاز: عباراتنا شتی و حسنک واحد، و کل الی ذاک الجمال یشیر، هر که نه گویا بتو خاموش به ... این مختصریست که از نکات انفاس قدسیه بزرگان دین اقتباس شده

انجام: این نسخه شد تمام بآخر رسید عمر×× ما همچنین در اول وصف تو مانده ایم؛ اللهم اغفر لمؤلفه و قاریه و کاتبه ... محمد زمان بن علی جلائر خراسانی (تاریخ تألیف)

[فهرستواره منزوی ۶/۶۷۵]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۴۲/۱

آغاز و انجام: برابر

کاتب = مؤلف، تا: ذیحجه۱۲۳۵ق؛ با سخنی درباره نفحات لاهوتیه نوشته محمد علی بن اسماعیل تفرشی خسروی با شمارش بیت‌های آنها با نامه ملا اسماعیل ارغدی مشهدی خراسانی به آقا محمد حسین؛ جلد: میشن، ۹۱گ (۵پ-۹۵ر)، ۲۱و ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۵-۳۵۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۸۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن تویه ورودری صوفی، تا: ۱۲۷۴ق، جا: تهران؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۳۴گ (۱۰پ-۱۴۳ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲۲-۱۶۱]

● **النفحات المسکیة فی الأسماء المکیة و الاعمال المناسکیه** / شعر / عربی

an-nafaḥāt-ul maskīya fī-l asmā'-il makkīya wa-l a'māl-ul manāsikīya

وزیر، هادی بن ابراهیم، ۷۵۸ - ۸۲۲ قمری

vazīr, hādī ebn-e ebrāhīm (1358 - 1420)

قصیده رائیه‌ای است در حدود ۱۵۵ بیت. نام این قصیده در برخی منابع چنین آمده است: «النفحات المسکیة فی الأحوال المکیة و الأعمال المنسکیة».

[اعلام المؤلفین الزیدیه ۱۰۷۰؛ مصادر الفکر الاسلامی فی الیمن ۲۱۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۸/۹

آغاز: بسمله.بعث الهوی شوقی الی ام القرا×× و مؤسس الشیخ الذی سن القرا / و وجدت اثقال الذنوب عظیمة×× فرجوت فیها ان نخط عن القرا؛ **انجام:** وعد المدینة تودع احمدا×× و تعود من بعد الوداع مقهقرا / ثم الصلوة علی النبی و آله×× ما افترمبتسم الأقاح و نورا

خط: نسخ، کا: سراجی یمنی، یحیی بن صالح، تا: ۱۳۹۵ق؛ ۷ص (۷۳-۷۹)، ۱۳سطر [عکسی ف: ۳-۵۵۵]

● **النفحات المصطفویة فی اجوبة المسائل الیوسفیة** / فقه / عربی

an-nafaḥāt-ul muṣṭafawīya fī ajwibat-il masā'il-il yūsufīya

آل عصفور، حسین بن محمد، ۱۱۴۷ - ۱۲۱۶ قمری

āl-e 'osfūr, hoseyn ebn-e mohammad (1735 - 1802)

پاسخ استدلالی به سؤالات پراکنده‌ای است که از مؤلف شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۹۵/۱

آغاز: الحمدلله الذی فتح بالسؤال ابواب الاحکام و رفع بالاختلاف الی العلماء الاختلاف و الایهام فی مسائل الحلال و الحرام و الصلاة علی محمد و آله و سائل الانام الی مقاصد التفقه فی الدین و الاسلام؛ **انجام:** وای ما اعجب هذا او هذا الماء الذی یجری علی وجه الارض یمنة و یسرة بلا روح و لا حیلة و لا قوی ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود۱۲۲۵ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۴۴گ (۱پ- ۴۴پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۸-۲۷۱]

● **نفحات النور** / کلام و اعتقادات / فارسی

nafahāt-on nūr

صدر السادات، محمد رضا بن میرزا رفیع، - ۱۳۴۵ قمری

sadr-os-sādāt, mohammad rezā ebn-e mīrzā rafī' (-1927)

یکی از مجلدات «روضات النور» اوست در ۳۴ «مطلب»، درباره صفات خداوند و طریق عبادت معبود و قبح عجب و حسن اعتراف به قصور و ولایت و اصول دین و روح و رکن رابع و نفی آن و رد شبهات مخالفان و جز اینها، با دیباچه‌ای در ستایش فرمانروای فارس و شیراز و دو خطبه، نام کتاب در دیباچه یاد شده است.

آغاز: آغاز دیباچه: بسمله. منت خدای را عزوجل که درین جزو زمان و در این زمان فرخنده اوان؛ آغاز متن: بسمله، حمد و سپاس مرقادری را سزد که عالم کون را به قدرت مقدریش

انجام: چنان چه پیش اشاره شد و این مطلب را به همین ختم کردیم اللهم اجعل خاتمة امورنا خیرا

[نسخه‌های منزوی ۱۴۶۱؛ فهرستواره منزوی ۵۸۸/۹]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۴ جمادی الاول۱۳۳۱ق، گویا اصل؛ ۱۰۳گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۴-۸۲۸]

● **نفح الطیب من غصن الاندلس الرطیب** / ادبیات / عربی

nafḥ-uṭṭīb min ġuṣn-il undulis-ir raṭīb

مقری، احمد بن محمد، ۹۹۲ - ۱۰۴۱ قمری

maqarrī, ahmad ebn-e mohammad (1584 - 1632)

تاریخ تألیف: جمعه آخر ذیحجه ۱۰۳۹ق؛ محل تألیف: قاهره مشتمل بر اشعار و منشآت ومطالب ادبی فراوان همراه با شرح حال عده‌ای از ادباودانشمندان عصر مؤلف. اصل کتاب به نام وزیر وقت لسان الدین بن خطیب بوده، و ابتدا «عرف الطیب فی التعریف بالوزیرابن الخطیب» نامگذاری شده و سپس به عنوان فوق تغییر نام یافته و در انتهای عنوان «و ذکر وزیرها لسان الدین بن الخطیب» افزوده شده است. کتاب در دو «قسم» و هر یک در

چند «باب» تنظیم شده و در ماه رمضان **۱۰۳۸**ق در قاهره پایان یافته، سپس مطالب زیادی بر آن افزوده شده و در جمعه آخر ذیحجه **۱۰۳۹**ق به اتمام رسیده است.
چاپ: معجم المطبوعات ۱۷۷۸/۲؛ لیدن، جزء ۱و۲، ۱۸۶۱و۱۸۶۵م؛ بولاق، جزء۴، ۱۲۷۹ق؛ مطبوعات الازهریه، ۱۳۰۴ق.

[ذخائر التراث العربی ۸۴۸/۲؛ معجم المؤلفین ۷۸/۲؛ هدیة العارفین ۱۵۷/۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۷۷

آغاز: القسم الثانی من الکتاب فی التعریف بلسان الدین بن الخطیب

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان – رم ۱۷۵۷. قسم دوم می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: سلیمان بن احمد (جواد؟)، تا: سه‌شنبه آخر رمضان۱۱۸۲ق؛ مجدول؛ کتاب را عبد الله بن سلیم مطالعه کرده؛ ۴۵۷ص [عکسی ف: ۴–۴۳۲]

● نفحة الانوار / شعر / فارسی

nafhat-ol anvār

ذهبی دزفولی، عین الدین حسین، ق۱۴ قمری

zahabī dezfūlī, ‘ayn-od-dīn hoseyn (- 20c)

مثنوی‌ای است نزدیک به ۲۲۲۰ بیت و پس از خطبه‌ای کوتاه در آن آمده است: «چون اضعف خدام الفقراء حسین بن محمدرضا همیشه خاطری مایل به حضور اهل ذوق و طیبات ان من الشعر لحکمة ایشان داشت ...».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱۲

آغاز: ای رخت آینه طلعت ذات×× صفت لعل لبت آب حیات.
در ستایش استاد خویش آقا محمدعلی عاشق علی شاه کومالکی می‌گوید: پیر ما ماه فلک پیما بود ×× پیر ما مهر جهان آرا بود / دو جهان بر خدمش هندویی×× مشتری چشم عطارد رویی / قطب افلاک ولایت دل او×× هر نفس مهر و مهی حاصل او / من ملایک به طوافش دیدم×× اولیا قاف به قافش دیدم / همه ذرات باو گویا بود×× در گهش سینه ده سینا بود / عشق معشوق صفت عاشق نام×× بد محمد علی آن ماه تمام؛ **انجام:** سال هجرت به هزار و سیصد×× نوزده بود به توفیق احد / دوم ماه صفر در تهران×× روز سه‌شنبه بهرام نشان / از کم و بیش بیک ماه کشید×× در توحید درین عقد فرید / گفته شد ازکرم یزدانی×× چه گر از بخش ایزد دانی / قلم بانغم سید عین×× گفت یا رب نظری کن به حسن / دمبدم باد درود از دم پاک×× بر روان بخش روان لولاک / آل و اصحاب ورا باد سلام×× صلواتی ز ملیک علام

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵–۷۴۳]

● نفحة رحمانية فی حل عقدة قرآنية / تفسیر / عربی

nafḥat-un raḥmānīya fī ḥall-i ‘uqdat-un qirānīya

نهاوندی، علی اکبر بن محمد حسین، ۱۲۹۲–۱۳۶۹قمری

nahāvandī, ‘alī akbar ebn-e mohammad hoseyn (1875 - 1950)

این کتاب به اشکالاتی که احتمالاً بر ظواهر آیات کریمه در سوره‌های «یس» و «الصافات» وارد شده است پاسخ می‌دهد. مؤلف، ابتدا با عناوین «نفحة رحمانية فی حل عقدة قرآنية» بخشی از آیات را آورده آن‌گاه با عناوین «العقده» به طرح اشکال پرداخته سپس با عناوین «الحل» پاسخ داده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۹۱۱

آغاز: سورة یس (ص) نفحة رحمانية ... قال الله تع انک لمن المرسلین علی صراط مستقیم العقدة ما تقولون فی قوله علی صراط مستقیم فانه لاحاجة فیه ظاهرا لأن المعلوم ان الرسل لایکونون الا علی صراط مستقیم الحل نقول فائدته کما فی تفسیر روح البیان وصف الشرع بالاستقامة صریحا و ان دل لمن المرسلین علیه التزاما فجمع بین الوصفین فی نظام واحد کانه قال انک لمن المرسلین الثابتین علی طریق ثابت استقامة و قد نکره لیدل به علی انه ارسل من بین الصراط علی صراط مستقیم؛ **انجام:** و عن الثانی بأن المراد من الموتة الأولی کل ما یقع فی الدنیا کذا فی التفسیر الکبیر و النیسابوری و فی روح البیان الا موتتنا الأولی التی کانت فی الدنیا و هی متناولة لما فی القبر بعد الاحیاء للسؤال.

از ابتدای «یس» تا آیه ۸۱ از سوره «الصافات» می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کا: سبط شیخ علی اکبر نهاوندی ملقب به فرید، تا: رمضان۱۳۷۲ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: جعفر زاهدی، ۱۳۷۷ش؛ جلد: گالینگور، ۲۱گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۲۰×۲۷سم [ف: ۲۲–۴۶۴]

● نفحة الروح و تحفة الفتوح / عرفان و تصوف / فارسی

nafhat-or rūh va tohfat-ol fotūh

حاتمی صوفی، مؤیدالدین محمد، – ۷۰۰ ؟ قمری

hātamī sūfī, mo’ayyad-od-dīn mohammad (- 1301)

اهدا به: بانویی دانشمند
محل تألیف: سینوت

در «علوم تجلیات و واردات غیبی و مکاشفات و مشاهدات عیانی» در دو «قسم»: ۱. علوم نافعه و معارف مفیده؛ ۲. اعمال جسمانی و اخلاق و عبادات و نصایح؛ او در این کتاب از تألیفات خود: خلاصة الارشاد، ارشاد الخلاصه، اکسیر الکمالات که این سه را «به زبان دری» نوشته، و اذواق ختمین به عربی و رساله علوم احدی و معارف احمدی در تقاسیم علوم، و شرح فصوص، و شرح مواقع النجوم، و کتاب الاسماء، یاد می‌کند.
آغاز: جوامع محامد نامتناهی در مجامع و مشاهد پادشاهی سزاوار حضرت عزت صمدیت و مقام اقدس احدیت و بارگاه سرمدیت

چاپ: تهران، ۱۳۷۲ش، تحقیق نجیب مایل هروی، انتشارات مولی
[الذریعه ۱۷/۱۵۰؛ هدیة العارفین ۴۸۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۰۳۹/۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۹۳ و ۵۰۸۴-ف
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ تملک: شاهوردیخان بیگلر بیگی لرستان، فرهاد میرزا ؛ کاغذ: دولت آبادی، ۲۷۱ص، ۱۱سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۹-۹۹۲] و [فیلمها ف: ۳-۱۳۲]

● نفحة الريحانة و رشحة طلاء الحانة / تراجم / عربی
nafḥat-ur rayḥāna wa rašḥat-u ṭilā'-il ḥāna
محبی، محمد امین بن فضل الله، ۱۰۶۱ - ۱۱۱۱ قمری
mohebbī, mohammad amīn ebn-e fazl-ol-lāh (1651 - 1700)
این کتاب حاوی شرح حال شاعران عرب و نثرنویسان عرب‌نویس است در هشت «باب»: ۱. محاسن شعراء دمشق و نواحی آن؛ ۲.نوادر ادبای حلب؛ ۳.نوابغ بلغاء روم؛ ۴. ظرائف ظرفاء عراق و بحرین؛ ۵. لطائف لطفاء؛ ۶. عجائب نبغاء حجاز؛ ۷. غرائب نبهاء مصر؛ ۸. تحایف اذکیاء عرب.
آغاز: انزه الله و اسبحه و اسئله التوفيق و استمنحه حامدا له تعالى باسمائه على جلائل آلائه و دقائق نعمائه حمدا تتعطر مجاری الانفاس بنفحة من نفحاته
انجام: و قد رأيت ان اختم الكتاب بهذين البيتين و انا مستشفع فی اصلاح احوالی بصاحب القبلتين و هما: لئن ضاقت بی الايام ذرعا×× فصبری مذهب ما عشت كربی / خلقت من الامانی فی حياتی×× فارجوا فی مماتی عفو ربی
چاپ: قاهره، عیسی الحلبی، محقق عبد الفتاح محمد الحلو، چاپ اول، ۱۳۸۸-۱۳۸۹ق.
[قاهره (فهرست الكتب العربية الموجودة بالدار لغاية آخر سنة ۱۹۲۶م) جلد ۴۱۹/۳؛ ایضاح المكنون: ج۲ص۶۶۹، الأعلام للزركلی: ج۶ص ۴۱؛ الاوقاف العامة موصل ۱۸۳/۲]
شروح و حواشی:
۱- ذیل نفحة الريحانة و رشحة طلاء الحانة؛ محبی، محمد امین بن فضل الله (۱۰۶۱-۱۱۱۱ق)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قولی ما خص ذو الجهل الدنی برتبه×× الا كما خص الختام بخنصر
خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن محمد بن حسین مشهور به ابن خراط حنفی، تا: ۱۰۱۸ق [تاریخ احتمالا ۱۱۰۸ صحیح باشد]؛ از سطر یکه در پشت صفحه اول آمده ظاهرا نویسنده تا سال استکتاب این نسخه زنده بوده، زیرا از عبارت «اطال الله عمره» این معنی مستفاد می‌شود، با سر لوح، مجدول؛ جلد: تیماج مذهب، ۵۸۳گ، ۲۹ سطر (۸/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۷-۳۱۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۵۴۶
آغاز: الآمانی و وفالی فی جنحها بالضمان زمانی فتاؤلت احادیث کالاریاق؛ **انجام:** برابر
از آغاز بخشی از خطبه مؤلف افتاده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با بلاغ مقابله؛ تملک: نادر بن بدیع الزمان ملقب به صاحب اخبار قاجار در جمادی الاول ۱۲۹۵ق با مهر «ابن بدیع الزمان نادر ۱۲۹۲» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج منقش، ۴۵گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۸-۳۳۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۴۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن محمود سوالاتی حنفی عثمانی، تا: اواخر شوال۱۲۱۱ق؛ مهر: «عبده محمد حسن ۱۲۴۳» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۴۳۶گ، ۳۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۲۶-۲۳۴]

۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۳۸
آغاز: ... الامانی و وفا لی فی جنحها بالضمان زمانی فتاولت احادیث؛ **انجام:** صغير الجوهر المثمن و اعتدر عن كبرها القائل ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ تملک: نادر بن بدیع الزمان صاحب أخبار القاجار ۱۲۹۵ با مهر«ابن بدیع الزمان نادر» (بیضی)؛ جلد: چرم، ۴۵۰گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [مؤید: ۳-۵۸۴]

● نفحة العبير فی حكم البير / فقه / عربی
nafḥat-ul 'abīr fī ḥukm-il biyr
بحرانی، سلیمان بن عبدالله، ۱۰۷۵؟ - ۱۱۲۱ قمری
bahrānī, soleymān ebn-e 'abd-ol-lāh (1665 - 1710)
تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۱۶ ذیقعده ۱۰۹۹ق
در حکم آب چاه و این‌که ممکن است نجس شود و چگونگی تطهیر آن اگر نجس شد در هفت «مقدمه» پس از آن بحث مفصل در این موضوع و نقل گفته‌های فقهاء و رد و ایراد در آنها.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۴/۲۰ و ۷۱۳/۲۰ عکسی
آغاز: الحمدلله على نعمائه المتواترة و له الشكر على آلائه المتظاهرة المتوافرة حمد غريق فی بحار نعمه الباطنة و الظاهرة؛ **انجام:** تجنبه عن لتلوث بادناس السيئات محصورة فی اكتساب اسباب السعادات ...
خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالسلام المفتی بحرانی، تا: ۱۱۰۸ق؛ ۴۱گ (۱۱۳پ-۱۵۳ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۲۸۱] و [عکسی ف: ۲-۳۷۲]

● **نفحة العبير فی علم التعبیر** / علوم غریبه / عربی
nafḥat-ul ʻabīr fī ʻilm-it taʻbīr
آل عصفور، حسین بن محمد، ۱۱۴۷ – ۱۲۱۶ قمری
āl-e ʻosfūr, hoseyn ebn-e mohammad (1735 - 1802)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۵۵
آغاز: بسمله. و بعد فیقول الراجی عفو ربه الغفور محمد علی بن محمد تقی آل عصفور؛ **انجام:** و قال تم لا تقص الرؤیا ال علی مؤمن خلاف الحسد البغی.
خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

● **النفحة العنبریة فی الاستخارة بالقرعة الشرعیة** /
استخاره / عربی
an-anfḥat-ul ʻanbarīya fi-l istixārat-i bi-l-qurʻat-iš šarʻīya
بحرانی، سلیمان بن عبدالله، ۱۰۷۵؟ – ۱۱۲۱ قمری
bahrānī, soleymān ebn-e ʻabd-ol-lāh (1665 - 1710)
تاریخ تألیف: ۴ ربیع الاول ۱۱۰۴ق
در استخاره به روش قرعه که از طریق شرع به دست می‌آید و از روایات اهل بیت علیهم السلام استفاده می‌شود و پس از رساله «المنارات الظاهرة» به التماس بعضی از برادران دینی تألیف شده ومشتمل بر یک «مقدمه» و سه «فصل» می‌باشد: المقدمة: فی ماهیة القرعة و الدلیل علی صحتها؛ فصل ۱. فی الاشارة الی مواردها؛ فصل ۲. فی آدابها و وظایفها المعقولة و المنقولة؛ فصل ۳. فی صفة الاستخارة بالقرعة. درخطبه کتاب آمده: «لما وفقنی الله سبحانه لتألیف الرسالة الفاخرة الموسومة بالمنارات الظاهرة فی الاستخارات المأثورة عن العترة الطاهرة التمس منی بعض اخوانی الدیانین ان اشفعها برسالة وجیزة فی الاستخارة بالقرعة الشرعیة المأثورة عن العترة النبویة و سادة البریة واضیف الی ذلک ما یدل علی صحة الاعتماد علی القرعة من المعقول و المنقول و اذکر آدابها المأثورة ووظایفها المشهورة علی نمط شریق بهی و اسلوب لطیف عبقری فاجبت ملتمسه واملیت هذه الرسالة بالاستعجال علی طریق الارتجال».
آغاز: ربنا قرعنا بابک مستمدین للصواب وقصد [نا] جنابک مستهدین فاهدنا للرشاد فی کل باب ...
انجام: فلا یتم ما ذکره المتوهم من دخولها فی الاطلاق و هل هو الاکالعام المخصوص و لیکن هذا آهر ما نذکره فی هذه الرسالة حامدین لله علی افضاله و مصلین علی سیدنا محمد و آله ... فرغ من تألیفها العبد ... من السنة الرابعة و المایة بعد الف من الهجرة النبویة علی مهاجر ها الف الف صلوة و تحیة

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۴/۷ و ۷۱۳/۷ عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالسلام المفتی بحرانی، تا: ۱۱۰۸ق؛ ۷گ (۴۰ر-۴۷ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۲۷۵] و [عکسی ف: ۲-۳۶۷]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۱۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ معرب، کا: زین الدین بن محمد بن یوسف بن محمد بن مودع عالی معنی قراونی الان بحرانی اوالی، تا: ۶ صفر۱۱۱۳ق؛ مصحح؛ تملک: میر محمد صادق، محمد حسین بن محمد موسوی اصفهانی در ۲۹ ذیقعده ۱۳۲۹ق؛ مهر: کتابخانه مجد الدین نصیری؛ ۲۱گ (۱پ-۲۰ر)، ۱۴سطر (۵/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۱/۲۹-۳۰]

● **النفحة العنبریة فی انساب خیر البریة** / انساب / عربی
an-anfḥat-ul ʻanbarīya fī ansāb-i xayr-il barīya
صدرالعالم، محمد بن کاظم، ق۹ قمری
sadr-ol-ʻālam, mohammad ebn-e kāzem (- 15c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۶۳۱
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق الموجودات و کونها و فطر الصور و لونها؛ **انجام:** و انزل القرآن بالنهی عن ذلک فهذ السبب الموجب لقتل البنات و الله اعلم بحقیقة الحال
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی، رکابه‌دار؛ جلد: مقوا، ۱۵۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۲۰×۲۴/۵سم [ف: ۳۱-۲۴]

● **النفحة العنبریة فی جوابات المسائل الشوشتریة** /
پاسخ پرسشها / عربی
an-anfḥat-ul ʻanbarīya fī jawābāt-il masāʼil-iš šūštarīya
سماهیجی، عبدالله بن صالح، ۱۰۷۶؟ – ۱۱۳۵ قمری
samāhījī, ʻabd-ol-lāh ebn-e sāleh (1666 - 1723)
پاسخ شانزده پرسش است در فقه و کلام و مسائلی اعتقادی که ملا مقصود علی بن علی نجار شوشتری (چنانچه در حاشیه نسخه آمده) پرسیده و سماهیجی با استدلال پاسخ می‌گوید.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۲۲/۴
آغاز: اللهم قمصنا بأقمصة العدالة و أخلصنا من عقاید الجهالة و أسعدنا بمجانیة أهل البدع و وقفنا لا قامة الجمع؛ **انجام:** و ضرب الصفح عما صدر من الخلل و الدعاء بصلاح الأحوال و حسن العاقبة فی المآل
کا: محمد بن میر علی بن حسین بن علی شوشتری، تا: ۱۱۵۷ق؛ با نسخه‌های خط مؤلف با ملا محسن بهبهانی مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۱۸گ (۱۳۲پ-۱۴۹ر)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۲۹۱]

● **نفحة القبول فی مدحة الرسول** / شعر / عربی
nafḥat-ul qabūl fī midḥat-ir rasūl
نابلسی، عبدالغنی بن اسماعیل، ۱۰۵۰ - ۱۱۴۳ قمری
nābolosī, ‘abd-ol-qanī ebn-e esmā‘īl(1641 - 1731)
قصایدی است به ترتیب حروف الفبائی در مدح حضرت پیغمبر (ص) و مقدمه‌ای دارد به نثر از شاعر.
[قاهره، فؤاد سید ۱۷۳/۳؛ معجم ما کتب عن الرسول ۶۸/۴-۶۹؛ ایضاح المکنون ۶۷۰/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۹۷۸/۲
آغاز: الحمدلله الذی رحم بمحمد علیه الصلاة و السلام اهل هذا الوجود.آغاز قصاید: مدح خیر الانام فیه شفاء×× بلغت قصدها به البلغاء
خط: نسخ، کا: موسی بن ابراهیم، تا: ۱۱۵۳ق، جا: مدینه منوره؛ جلد: تیماج، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۶-۴۵۹]

● **النفحة القدسیة فی اجوبة الحیدریة** / علوم قرآن / عربی
an-anfḥat-ul qudsīya fī ajwibat-il ḥaydarīyya
حسنی کاظمی، حیدر بن ابراهیم، ۱۲۰۵ - ۱۲۶۵ قمری
hasanī kāzemī, heydar ebn-e ebrāhīm(1791 - 1849)
تاریخ تألیف: ۷ ربیع الثانی ۱۲۶۲ق
جناب آخوند ملا احمد خلف آقا محمد شفیع اصفهانی اصلاً محلاتی مسکناً، به مصنف درباره تفسیر آیه «یاابت انی رأیت احد عشر کوکبا و الشمس و ...» و تفسیر یوسف به امام حسین (ع) و شمس به رسول الله (ص) و قمر به فاطمه زهراء (ع) و احد عشر کوکبا به یازده امام معصوم (ع) رجوع کرده و صحت و سقم آن را جویا شده، مؤلف در رد این توهم و بیان کیفیت تفسیر و تأویل قرآن رساله حاضر را به صورت موجز و مختصر پرداخته است. درکتاب حاضر به کتاب دیگرش به نام «عقائد الحیدریة فی الحکمة النبویة» احاله داده است.
[الذریعة ۲۵۵/۲۴ شماره ۱۳۱۴]

۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۴۳۵/۳
آغاز: الحمد لله الذی انزل الکتاب باظهر بینات و ابهر حجج قرآناً عربیا غیر ذی عوج و الصلوة علی من خصهم بالوحی و التنزیل؛
انجام: فویل لهم مما کتبت ایدیهم و ویل لهم ممما یکسبونهذا آخر ما اوردناه.
خط: نسخ، کا: عبدالحسین، تا: ۱۳۰۱ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۱گ (۱۳۵-۱۴۵)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۱سم [ف: -۲۲۰]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۴۲/۳ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۷۱]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۵۲
آغاز: بسمله الحمدلله الذی ادار فلک الحکمه الیقینیه علی قطب الدائره الکوفیه؛ **انجام:** حامد مستغفرا مصلیا مسلما و الحمدلله رب العالمین
خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی: -۵۸۶]

● **النفحة القدسیة فی تحقیق شرح اللمعة** / فقه / عربی
an-anfḥat-ul qudsīya fī taḥqīq-i š.-il lum‘a
رئیس العلماء، محمد طاهر بن حسن، ۱۲۹۴ قمری
ra’īs-ol-‘olamā’, jalāl-od-dīn ebn-e mohammad tāher (1877 -)

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۱۸۹
بی کا، تا: رمضان۱۲۹۸ق [نشریه: ۵-۲۲۸]

● **النفحة القدسیة فی فقه الصلوات الیومیة** / فقه / عربی
an-anfḥat-ul qudsīya fī fiqh-iṣṣalawāt-il yawmīya
آل عصفور، حسین بن محمد، ۱۱۴۷ - ۱۲۱۶ قمری
āl-e ‘osfūr, hoseyn ebn-e mohammad (1735 - 1802)
تاریخ تألیف: ۲۰ صفر ۱۲۰۷ق
مختصری است استدلالی در احکام نمازهای یومیه به روش اخباری‌ها، که ظرف سه روز تألیف شده، و مشتمل بر سی و یک «فصل» است: ۱.شرایط الطهارة؛ ۲. الغسل؛ ۳. التیمم؛ ۴. وجوب ازالة النجاسة عن الثوب و البدن؛ ۵. المطهرات؛ ۶. فیما یعفی عن نجاسة؛ ۷. اعداد الصلاة؛ ۸ شرایط اللباس و مکان المصلی؛ ۹. شرایط الاستقبال؛ ۱۰. شرایط الوقت؛ ۱۱.افعال الصلاة الیومیة؛ ۱۲. النیة و تکبیرة الاحرام؛ ۱۳. القراءة؛ ۱۴. القیام؛ ۱۵. الرکوع؛ ۱۶. السجود؛ ۱۷. القنوت؛ ۱۸. التشهد؛ ۱۹. التسلیم؛ ۲۰. قواطع الصلاة؛ ۲۱. احکام السهو و الشک؛ ۲۲. صلاة الجمعة؛ ۲۳. صلاة العیدین؛ ۲۴. صلاة الایات؛ ۲۵. صلاة المیت؛ ۲۶. صلاة الطواف؛ ۲۷. صلاة الملتزمة بالنذر؛ ۲۸. قضاء الفوائت؛ ۲۹. صلاة المقصورة للسفر و شرایطها و احکامها؛ ۳۰. الصلاة القصور؛ ۳۱. صلاة الجماعة.
آغاز: احمدک یا من جعل الصلاة بعد المعرفة افضل الاعمال و العبادات الواجبة الموظفة ... اما بعد فانی مجیب ما سئلت عنه من بعض الاخوان ... لاحکام الصلوة الواجبة و لو بالتقلید لمن له اهلیة
انجام: والا فلا حسنات لهم و لنقطع جری القلم فی ساعة هذه الرسالة التی اوجبت لنا شدة العجالة ... ولکن التماس طالبها مع شدة حاجته الیها الضروریة او جبنا علی انفسنا تألیفها مع تجنبنا الاطالة ... سیما فی اوقات الخلوات و مواضع الاجابة و ان یکفینی مصادمة الدهر و نکاله و الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله الطیبین الطاهرین ... حسین بن محمد بن احمد بن ابراهیم الدرازی ... فی مدة قلیله لا تزید علی ثلثة ایام و الحمدلله و له الشکر علی الاتمام.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: = مؤلف، تا: ۱۲۰۷؛ جلد: تیماج، ۸۴گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۰-۵۸۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن محمد بن احمد بن ابراهیم بن عصفور، تا: جمعه ۲۹ ذیقعده۱۲۱۴ق؛ مصحح، محشی از کاتب؛ جلد: تیماج، ۸۳گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۳/۵سم [ف: ۷-۶۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۴۲۶/۱

خط: نسخ، کا: احمد بن علی بن احمد بن علی [بحرانی]، تا: ۱۲۱۹ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۶۱گ (۱پ-۶۱پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱۴-۲۱۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۹ق؛ مصحح؛ قطعه شعری توسط «ابوالحسین، الشوبکی الخطی» در مدح کتاب و مؤلف آن آمده که گویا سروده کاتب آن باشد؛ جلد: چرم، ۷۲گ، ۱۳سطر (۷×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۶-۱۴۵]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن یوسف بن کاظم الموسی، تا: ذیحجه۱۲۲۴ق؛ در گ ۸۹ب شش سطر است به همین خط از پاسخهای حسین بن محمد بن احمد بن ابراهیم درازی بحرانی به پرسش‌های احمد بن شیخ حسین بحرانی که درباره او «الولد الاسعد» گفته شده و پرسش نخست آن درباره کشتن کشتنی است در بحرین و رو به قبله آنجا؛ ۲۹گ (۶۱پ-۸۹ر) [ف: ۵-۲۰۸۷]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۱۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن حسن بن علی بن زین الدین بحرانی کرازکافی، تا: جمعه ۷ جمادی الاول۱۲۲۶ق؛ تملک: علی قمی محدث زاده؛ جلد: تیماج، ۳۵گ (۱پ-۳۵ر)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۳-۱۲]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن مهدی سماهیجی بحرانی، تا: ۱۵ رمضان۱۲۷۹ق؛ تملک: سید جواد بن علوی بن جواد بحرانی منامه‌ای به تاریخ ۴ جمادی الاول ۱۳۳۵؛ جلد: تیماج، ۴۹گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۱۷۴]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۱۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من راض بالعلم الإلهی نفسه×× لما کان فی التقلید فی الحق راضیاً

خط: نسخ، کا: حسین بن عباس بحرانی، تا: ربیع الاول۱۲۹۰ق؛ مصحح، محشی؛ ۵۸گ (۵۴پ-۱۱۱ر)، ۱۸سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳۹-۱۷۲]

۹. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم/۲

خط: نسخ، کا: موسی بن شحتور بن محمد بن حمزه جزائری و عبدالمجید بن محمد جواد، تا: ۱۲۳۰- ۱۳۰۸ق؛ تا برگ ۶۸ از موسی بن شحتور بن محمد بن حمزه جزائری در ۱۲۳۰ و از برگ ۶۹ تا ۷۳ نسخ عبدالمجید بن محمد جواد در سال ۱۳۰۸؛ ۳۶گ (۳۸-۷۳)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [صد و شصت نسخه: -۶۶]

● النفحة القدسية لالفاظ البرية / شعر / عربی

an-anfḥat-ul qudsīya li-alfāẓ-il barīya

عاملی، حسن بن زین الدین، ۹۵۹ – ۱۰۱۱ قمری

ʻāmelī, hasan ebn-e zayn-od-dīn (1552 - 1603)

دو قصیده لامیه است هر کدام در پنجاه بیت، اول در آداب و فضایل اخلاقی و دوم درپاسخ شخصی که به استقبال قصیده وی رفته و مهملاتی به هم بافته است.

آغاز: قصیده اول: تحققت ما الدنیا علیك تحاوله×× فخذ حذر من یدری بمن هو قاتله

آغاز قصیده دوم: ألا فض فاك الله یامن رسائله×× تحقق منها للمحققین باطله

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۳۹ ض

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالمهدی بن شیخ صالح، تا: قرن ۱۱؛ جلد: میشن، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۴/۱×۲۶/۷سم [ف: ۲۹/۱-۳۹۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۴۸/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عاملی، صالح بن سلیمان، تا: ۱۰۹۲ق، جا: مدینه منوره؛ ۳گ (۶۵ر-۶۷پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۴-۲۱۳]

● النفحة المسکية فی الرحلة المکية / سفرنامه / عربی

an-anfḥat-ul maskīya fi-r riḥlat-il makkīya

سویدی، عبدالله بن حسین، ۱۱۰۴ – ۱۱۷۴ قمری

sovaydī, ʻabd-ol-lāh ebn-e hoseyn (1693 - 1761)

این نسخه فصلی است از کتاب «النفحة المسکیة» افندی که سفرنامه حج اوست و فصل حاضر مشتمل بر مناظرات بین عالمان شیعه و سنی در لجنه بغداد است که نادر شاه افشار برای تقریب بین فرق اسلامی به پا کرده بود. وی سنی مذهب است و از جانب نادرشاه مأمور نظارت بر لجنه مذکور بوده است.

کاتب دیباجه‌گونه‌ای برای این نسخه نوشته که در آن می‌گوید این فصل را به نقل از فرزند عبدالله افندی نوشته است و در فهرست ملك این فرزند محمد سعید بن احمد بن عبدالله سویدی بغدادی (۱۱۸۰-۱۲۴۶ق) معرفی شده است که نوه

مؤلف است نه فرزند وی.
چاپ: ابوظبی، المجمع الثقافی، ۲۰۰۳میلادی، ۳۵۷ص
[معجم المؤلفين العراقيين ۲۶/۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۷۷ ط
آغاز: الحمدلله ... اما بعد فهذة كلمات حكاها ابن عبدالله افندى فى قصة ذهاب والده. قال و لنذكر قصة ذهاب الوالد رحمه الله تعالى الى شاه العجم ... قال الوالد ... فى النفحة المكية (كذا) فى الرحلة المكية ما نصه و قصة ذلك باختصار ان مملكة العجم لما اضمحلت و ملك الافغان دار مملكتهم اصفهان؛ **انجام:** فسألت لم هذا الازدحام و المغالبة فقيل ان الشاه اذا سمع ازدحامهم و مغالبتهم.انجامه: هذا آخر ما وجدناه منقولاً من ابن عبدالله افندى عليه ما يستحقه و الحمدلله على قوة الاسلام فى زماننا هذا ببركة حضرة ظل الله فى العالمين سلطان السلاطين و خاقان الخواقين الشاه.
بخشی از آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ بر نوشته از خط پسر مؤلف؛ تملک: محمد بن صادق حسینی طباطبایی مورخ ۲۴ جمادی الثانی ۱۳۳۱ق؛ جلد: مقوایی، ۲۳گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۴/۲-۱۹۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۹۵
آغاز: وجدت بخط الفاضل الاديب الشيخ محمد سعيد السويدى البغدادى ما صورته و لنذكر قصة ذهاب الوالد يعنى والده الى شاه العجم الظالم الغشوم نادر شاه و اجراء الحق على يديه و اخماد نار الباطل بمباحثته و ارجاع الشيعة عما هم عليه اذ لا يخلو ذلك عن فائدة قال الوالد رحمه الله تعالى فى النفخة المسكية فى الرحله المكية
خط: نسخ، کا: عبدالحفیظ بن محمد صالح حماد، تا: ۱۱۴۸ق؛ مجدول، در دنبال آن نامه‌ای است که ابوالبرکات خادم الحدیث عبدالله بن حسین بن مرعی بن ناصرالدین دوری سویدی در آن نقل می‌کند که در صحن خانهام الخیر خانم افندی صفیه دختر وزیر حسن پاشا آنرا پیدا کرده و مهر عبدالله بن منصور داشته است، سپس نامه دیگری است در پاسخ آن و بندی از محاضرات سیوطی؛ کاغذ ترمه استانبولی، جلد: میشن، ۳۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷/۳×۲۴/۵سم [ف: ۱-۵۶۸]

● النفحة المسكية و التحفة المكية / ادبیات / عربی

an-anfḥat-ul maskīya wa-t tuḥfat-ul makkīya

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری

soyūṭī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

تاریخ تألیف: رجب ۸۶۹ق
مشتمل بر علم نحو و بدیع و معانی وعروض به سبک کتاب «عنوان الشرف الوافی» ابن مقری یمنی (-۸۳۷ق). سیوطی این کتاب را در یک روز در ماه رجب ۸۶۹ تألیف کرده است و در نسخه‌ای تاریخ ساخت روز چهارشنبه ۲۲ رجب ۸۶۰ آمده است.
چاپ: بمبئی، چاپ سنگی، ۱۳۰۴ق؛ لاهور، سنگی، بدون تاریخ، وزیری، ۹ص
[كشف الظنون ۱۹۶۹/۲؛ الاوقاف العامة موصل ۲۳۹/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۶/۱۳عکسی
آغاز: المقامة الثانية المصرية من النفحة المسكية و التحفة المكية للجلال السيوطى رحمه الله تعالى أخبر هاشم بن القاسم قال اتيت الى قلعة مصر فى يوم عيد فطر؛ **انجام:** بالمؤنث نحو طالق و حايض. تمت المقامة بحمد الله.
نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، شماره ۱۷۰۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، رکابه‌دار؛ ۳ص (۲۷۶-۲۷۸) [عکسی ف: ۴-۱۷۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۹۱/۱۲
خط: نسخ خوش و نستعلیق کتابتی، کا: عبدالسلیم بن محمد مهدی بن محمد هادی واعظ دهخوارقانی، تا: ۱۱۵۹ق؛ جلد: تیماج، ۹گ (۱۶۲-۱۸۰)، اندازه: ۱۱/۴×۲۳/۵سم [ف: ۱۷-۴۳]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸/۲
آغاز: الحمد لله الذى انشا الجود و منحه ما شاء من الجود و اطلع فى سماء البلاغة بدور الكمال
نسخه اصل: کتابخانه فاضل خوانساری - خوانسار ۲۴؛ خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵۰ص (۲۸۱-۳۳۰) [عکسی ف: ۱-۳۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۱۴۰۹
آغاز: بسمله الحمدلله البدى الذى المرجع اليه؛ **انجام:** و سارت السوائر و الحمدلله وحده
خط: نسخ، کا: محمد صالح علامه حائری، تا: ۱۳۶۸ق [الفبائی: - ۵۸۶]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۹۱/۷
آغاز: بسمله. رب يسر، احمد الله المبدى الذى المرجع؛ **انجام:** لا تأخذ فى الله لومة لائم العاصى دايما الصلاة و السلم و ذلک فى شهرا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● نفحة الهداية و رشحة النهاية / فقه / عربی

nafḥat-ul hidāya wa rašḥat-un nihāya

سماهیجی، عبدالله بن صالح، ۱۰۷۶؟ - ۱۱۳۵ قمری

samāhījī, ‘abd-ol-lāh ebn-e sāleh (1666 - 1723)

وابسته به: واجبات الصلاة و شرائطها و احکامها اللابدیة؛ بحرانی، سلیمان بن عبدالله (۱۰۷۵-۱۱۲۱ق)
شرح استدلالی است بر«الرسالة الصلاة» استادش، سلیمان بن عبدالله الماحوزی. مشتمل است بر مباحث: فی تعریف الطهارة والوضوء؛ فی الغسل؛ فی التیمم؛ فی ازالة النجاسة؛ فی اوقات الصلاة؛ فی النیة و تکبیرة الاحرام؛ فی قراءة الحمد؛ فی القیام؛ فی

الرکوع؛ فی السجود؛ فی القنوت؛ فی التشهد؛ فی قواطع الصلاة؛ فی احکام السهو؛ فی صلاة الاحتیاط؛ فی وجوب صلاة الجمعة؛ فی وجوب الصلاة بکسوف احد النیرین؛ فی صلاة الجماعة؛ فی صلاة الخوف؛ فی صلاة المسافر؛ فی الصلاة علی المیت.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۹۲۷

آغاز: الخوان الی هذا الوقت المملو بالفتن؛ **انجام:** بالنذر و شبهه ای مثله و زنا و معنی اذا الزم ...

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۱۶گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰-۵۸۲]

● **نفحة الیمن فیما یزول به الشجن** / داستان، ادبیات / عربی

nafḥat-ul yaman fīmā yazūl bihi-š šajan

شروانی، احمد بن محمد، ۱۲۰۰ – ۱۲۵۰ ؟ قمری

šarvānī, ahmad ebn-e mohammad (1786 - 1835)

تاریخ تألیف: ۱۲۲۲ق

رساله‌ای است متین در حکایات لطیفه و نکات ظریفه از مطالب گوناگون. این کتاب بعد از ذکر حکایات و ظرائفی چند نسخه از رسائل ادبی و تمثیلی را از جمله دو رساله منیة اللبیب محمد جزائری و جوهر الفرد علی فرزند محمد ماردینی را در متن رساله آورده و به نام کتاب‌ها و مؤلفین آن اشعار نموده است. مؤلف از ادبای هند و ساکن کلکته بوده است. مشتمل بر پنج «باب»: باب ۱.صد و چهل حکایت؛ ۲. مناظرة الرجس و الورد و مناظرة المنجم و الطبیب؛ ۳. مقاطیع و قصاید؛ ۴. اربع لامیات (لامیه‌های چهارگانه)؛ ۵. تغرید الصادح و الباغم.

آغاز: احمدلله الذی حلی البلغاء من عباده بحیلة اللطائف اذاقهم حلاوة بدائع المعانی ...

انجام: ثلث من الدنیا اذا ما تحصلت لشخص فلایخشی من الضر و الضیر غنی عن بنیها و السلامة منهم و صحة جسم ثم خاتمة الخیر.

چاپ: مشار عربی، ص۹۶۲، تهران، سنگی، ۱۳۴۶ق، وزیری، ۳۲۵+۱ص؛ کشمیر، بدون تاریخ، رقعی، ۴۱۴ص؛ دهلی، ۱۳۱۱–۱۳۱۲، ۲۴۴ص؛ لاهور، ۱۸۶۶م، وزیری، ۲۳۲+۴ص؛ بمبئی، ۱۳۰۷ق، ۳۱۵+۴ص؛ هند، کانپور، ۱۹۱۲م، ۷۲+۴ص، به امر مولوی محمد سعید تاجر کتب کلکته با مدیریت محمد عبدالمجید.

[الذریعة ۲۵۸/۲۴؛ فزانة الخیال محمد مؤمن جزائری شیرازی ص۱۱۸؛ ایضاح المکنون ۶۷۲/۲؛ میراث مشترک ایران و هند: ۱-۱۹۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۱۴/۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الصلاة و السلام دائما×× علی الذی للرسل جاء خاتما

خط: نستعلیق شکسته تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۳گ (۲۸۶– ۳۰۸)، ۲۱سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۸-۴۹۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بروجردی، تا: ذیحجه۱۲۰۱ق؛ واقف: نایینی؛ جلد: چرمی، ۲۵۳گ، ۱۴سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵/۲×۲۲سم [ف: ۷-۸۸۴]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۵۳

آغاز: و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ رمضان۱۲۳۱ق، جا: شیراز؛ دارای سرلوح، مجدول؛ تملک: خانلر میرزا احتشام الدوله، فرهاد میرزامعتمدالدوله مورخ ۱۲۷۹ق در بلده خرم آباد؛ ۱۴۸گ، ۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۵۹۲]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۶۵۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۱۰۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ واقف: نایینی؛ ۱۴۳گ، ۱۷سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۳۳/۵سم [ف: ۷-۸۸۳]

۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۶۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۳ صفر۱۲۴۶ق؛ محشی با نشان «محمد تقی عفی عنه»، در برگ ۲پ تا ۴ر تقریظی بر این کتاب از قاضی القضاة نجم الدین ساکن کلکته؛ جلد: تیماج، ۲۰۰گ، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: -۶۸۲]

۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۵۴

خط: نسخ، کا: علی اکبر ابن محمد مهدی، تا: ذیقعده۱۲۶۸ق، جا: شیراز؛ ۱۲۵گ، ۲۱ سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۵۹۳]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۶۵۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۱۰۳]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۵۷۲

آغازو انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن محمد مهدی، تا: محرم۱۲۷۲ق، جا: شیراز، به درخواست ملا محمد بن مرحوم ملا اسماعیل؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۲۸گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵۱-۳۸]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فعذرا و سترا للقصور و رمت فی نعیم بلا حصر و نعمی بلا حد.

کا: علی اکبر، تا: ۱۲۹۷ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۴ص (۴۶۰– ۵۶۳)، ۱۵ سطر (۱۰×۲۳)، اندازه: ۱۹/۵×۴۲/۵سم [ف: ۱۰-۱۰۱]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۵۷۰/۶

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم الباب الثانی من کتاب نفحة الیمن

تذکرفیه مناظرة النرجس والورد المسماه بالجوهر الفرد؛ **انجام:** عرفت فی اثنا ذلک القیل والقال ان الطبیب هو مؤلف طیف الخیال ثم قام القوم للافتراق وتفرقوا وآخر الصحبة الفراق والله نعم المولی ونعم النصیر وهو علی جمعهم اذا یشاء قدیر ولیکن هذا آخر الکلام والحمدلله علی نعمة الاتمام ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دراین نسخه مناظره دوم: مناظره منجم و طبیب را از محمدمؤمن جزائری نقل کرده است؛ جلد: تیماج، ۱۱گ (۵۱ر-۶۱پ)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۴]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۰۵
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

● **النفح و التسویة** / فلسفه / عربی

an-nafḥ wa-t taswiya

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۱۱/۵
خط: شکسته نستعلیق، کا: حسینی مازندرانی، محمد سعید بن میر نظام، تا: صفر۱۰۷۷ق؛ جلد: میشن، ۷گ(۱۵۴پ-۱۶۰ر)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۵-۳۴۳]

←نفحه روحیه ←روحیه
←النفخات الصمدیة فی اجوبة المسائل الاحمدیة ←نفخات القدسیة فی اجوبة المسائل الطبرسیة

● **نفخات القدسیة فی اجوبة المسائل الطبرسیة= النفخات الصمدیة فی اجوبة المسائل الاحمدیة** / فقه، پاسخ پرسشها / عربی

nafaxāt-ul qudsīya fī ajwibat-il masā'il-il ṭabarsīya = nafaxāt-uṣṣamadīya fī ajwibat-il masā'il-il ahmadīya

کرکی عاملی، حسین بن حسن، - ۱۰۰۱ قمری
karakī 'āmelī, hoseyn ebn-e hasan (- 1593)

تاریخ تألیف: ۱۲ ربیع الاول ۹۹۷ق

پرسش‌های فقهی است که یکی از اکابر مازندران که گویا احمد خان ملک گیلان باشد از ایشان نموده و پاسخ داده است و حاوی فوائد فقهی می‌باشد.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۳۰/۱
آغاز: بسمله بسمک اللهم ابتداء و الیک انتهی منک بدایة النعم و الیک نهایة الحمد ... و بعد فقد وردالامر المطاع المقرون بالانقیاد و الاتباع ممن شاع صیت جلالته ...
خط: نسخ، کا: محمد زمان حسینی ارتیمانی، تا: ۱۰۶۹ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۹۱گ (۱-۹۱)، ۲۱ سطر (۶×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۱-۱۹۷]

● **نفخة الکمال** = **فضائل الخمسة و العشرة** / فضایل و مناقب / عربی

nafxat-ul kamāl = faḍā'il-ul xamsa wa-l 'ašara

ابن ابی الرجال، احمد بن حسن، ق۱۳ قمری
ebn-e abe-r-rejāl, ahmad ebn-e hasan (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۱۹۹ق

مجموعه یادداشت‌های مؤلف است که آنها را به صورت فعلی تنظیم کرده و از ذکر اصحاب کساء - صلوات الله علیهم - آغاز نموده، سپس عشرة مبشره - علی حد قولهم - و سایر اصحاب و علماء و ائمه زیدیه را یاد می‌کند. مؤلف، گویا از زیدیه یمن بوده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۹۷/۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله و سلم علی سیدنا محمد خاتم النبیین و علی آله الطیبین الطاهرین ... وبعد فانی کنت کتبت اکثر هذه المنقولات فی ذکر المشهورین من الناس ... فخشیت طرقها و ذهابها فجمعتها فی هذه الکراسة ... و اول ما نبتدی به ذکر الخمسة ثم العشرة الی آخر الکلام ان شاء الله تعالی؛ **انجام:** انتهی ما اردت نقله بحمدالله فی ایام متعددة آخره فی شهر رمضان الکریم سنة تسع و تسعین و مائة بعد الالف ختم الله بخیر بقلم العبد الفقیر المحتاج الی عفو الله و رحمته احمد بن حسن بن احمد بن ابی الرجال لطف به فی جمیع الاحزال و بلغه من رضاه غایة الآمال آمین اللهم آمین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ق؛ محشی از خط مؤلف؛ ترقیمه: «ثم جمعا من خط سیدنا العلامة، احمد بن الحسن رحمه الله مضافاً الی ما نقله اولاً ... بتاریخ شهر صفر المظفر» (۱۱۹۹)؛ ۱۱گ (۶۲-۵۲»)، ۳۲سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۳۱-۳۴۲]

←النفخ و التسویة و الروح ←تفسیر آیة «فاذا سویته و نفخت فیه من روحی»

● **نفرین نامه** / شعر / فارسی

nefrīn-nāme

گویا سروده رافع در چهار «باب».

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۷۰/۳
آغاز: بیا ای دل مکن ترک وصال بی وفایان را×× مده بر دست هر ناکس زکف ... جانان را؛ **انجام:** به تیره آه شب خیزان الهی مبتلی گردی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۵-۲۹۵]

←النفس ←احوال النفس
←النفس ←اختلاف الناس فی امر النفس و العقل

←النفس >الفرق بين النفس و الروح
←النفس >آداب النفس
←النفس >حقيقة النفس
←النفس >علم النفس
←نفس >مباحثه عقل و نفس
←النفس >مجادلة النفس
←النفس >محاسبة النفس
←النفس >مخاطبة النفس
←النفس >معالجة النفس
←نفس >معرفت نفس

● **النفس** / فلسفه / عربی

an-nafs

افلاطون، ۴۲۷؟ – ۳۴۷ ؟ قبل میلاد

aflātūn (-427 - -347)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۸۳/۷۰

آغاز: سددک الله لنیل الخیرات و حصنک عن سبهة الخیرات و هداک الی اغراض الخفیات.
با عنوان: الفصل العاشر. رسالة فی شرح ما للنفس ذکره. مما کان بها فی عالم العقل اذا صارت فی عالم الحس و مالها فی عالم الحس ان صارت فی عالم العقل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان۱۰۸۲ق؛ از روی نسخه‌ای مغلوط نوشته شده؛ ۲گ (۱۸۹پ–۱۹۰پ) [ف: ۱۶–۱۹۹]

● **النفس** / فلسفه / عربی

an-nafs

؟ ارسطو، ۳۸۴ – ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

رساله‌ای بسیار مختصر و منسوب به ارسطو است و مشتمل بر هفت «باب» و یا «قول» می‌باشد: باب ۱. ذکر الوجوه التی یدرک منها علم الاشیاء؛ باب ۲. اثبات وجود النفس؛ ۳. فی ان النفس جوهر؛ ۴. فی ان النفس جوهر غیره؛ ۵. فی ان النفس حیة غیر مائته؛ ۶. فی ان النفس حیة غیر مائته؛ ۷. فی ان النفس مفکره عاقله.شیخ الرئیس و خواجه نصیر طوسی نیز به شیوه آن رساله‌ای در همین باب نوشته‌اند و رساله خواجه مفصل‌تر است. دو رساله بدین نام هست که از روی عنوان باید گزینی از کتاب نفس ارسطو باشد. که بسیاری از عناوین آن مشترک است کمی با زیادتی و نقصان. نسخه‌ها یکسان نیستند و برخی در آغاز فهرست دارند.
آغاز۱: بسمله. هذا مختصر فی قول ارسطاطالیس فی النفس و هو سبعة اقوال. القول الاول فی درک کل معلوم ان کل شیء اما معدوم و اما محسوس ...

آغاز۲: و هو سبعة أبواب الباب الأول قال الحکیم إن کل موجودات إما أن یدرک بالحواس و إما أن یدرک بالوهم مما وقع من الأشیاء بحسب الحواس مع الحس به کنایة فی الدلالة علی وجوده
انجام: فالحرکة ایضا غیر ذاتیه فی الجسم فهی اذن غیر معوله من غیره
چاپ: با تحقیق عبدالرحمن بدوی، قاهره، مکتبة النهضة، ۱۹۵۴م
[تاریخ علوم عقلی درتمدن اسلامی، ذبیح الله صفا ۹۶/۱؛ کشف الظنون ۱۴۶۷/۲؛ الذریعه ۲۶۲/۲۴]

شرح و حواشی:
۱– النفس (مختصر)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۴۳/۸–ف
نسخه اصل: کتابخانه آقای دکتر یحیی مهدوی. هو سبع مقالات (۸۸پ–۹۴ر) درست مانند ش ۹ ف ۱۵۵۹. همانکه افضل الدین آن را به فارسی درآورد و اینک دانسته شد که اصل آن نگارش ثابت بن قره است برای محمد بن موسی منجم؛ خط: نسخ معرب، کا: محمد بن جعفر بن علی مشهدی، تا: ۵۹۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۷گ (۸۸پ–۹۴ر)، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [فیلمها ف: ۱–۶۹۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۵۹/۹–ف
آغاز: بسمله. جوامع کتاب النفس لارسطو طالیس. کتاب ارسطو طالیس فی النفس و هو الذی سماه اسقی و هو سبعة ابواب فی صفة الوجوه التی تدرک بها علم الاشیاء؛ **انجام:** عاقله حیوة اضطرارا کمل القول فی النفس من کلام ارسطو طالیس و الحمد لواهب العقل کما هو اهله و مستحقه و کان الفراغ من نسخه ضاحی نهار یوم الثلثا السابع عشر من صفر من سنة ست و ثلثین و ستمائة و صلوته علی انبیائه المرسلین و آلهم
همان رساله کوچک هفت بابی؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۶۳۶ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۴گ (۶۹–۷۲پ)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۴) [فیلمها ف: ۱–۶۱۱]

۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۶۱/۶
ینقسم علی ثلاثة اقسام؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ قطع: وزیری [نشریه: ۷–۲۶۰]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۵۸
آغاز: بسمله. من کلام الشیخ الرئیس فی النفس. قال فی اثناء کتابه حدت (حد) الفلاسفة النفس بانها غایة (تمامیة)جسم طبیعی آلی بالقوة یعنون حیاً بالقوة الی (وفی) هذا خلاف و سیاتی مشروحاً فی تفسیر کتاب النفس؛ **انجام:** فهذا معنی قولنا المعاد (ثم یجمع الله بین هذه الصور و المراد التی رجعت الی عناصرها) کما بدأها اول مرة و هو بکل خلق علیم (و علی کل شیء قدیر) و انما ذکرنا منه یسیر الان الکلام فیه مع من لایعرف الربوبیة یصیر کالسمر و الحدیث (و حسبنا الله وحده و نعم المعین. تمت الفصول. و

الحمدلله کفا افضاله و صلواته علی سیدنا نبیه محمد و آله حسبی و نعم الحسیب). (انجامی که در فهرست قنواتی یاد شده دو سطر ی کم دارد و انجام فهرست آقای دکتر مهدوی از فصل نخستین است با کمبود دو سه کلمه ای در پایان).

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله در ۹۶۲، خلیفه سلطاندر ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشک تفرشی در ۱۱۳۵، محمد ابراهیم قزوینی در ۲ ذیقعده ۱۲۴۵؛ ۲گ (۳۴۴پ-۳۴۵پ)، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶-۲۴۲۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۶/۸

آغاز: فصل فی ان للبدن نفسا تغییرا مع البدن قال الفیلسوف فاذا کان قوة من قوی البدن لها تمام عضو من الاعضاء؛ **انجام:** الجاذبه فی المعده قویت ضعفت شهوة الطعام و ان ضعفت الها ضمه کان ما یجری من الغداء الی البدن فاسدا غیر نضج و لامحکم و ان ضعفت لم یخرج الفضول فی وقتها و الله اعلم باحقایق

بی‌کا، تا: با تاریخ۹۷۳ق؛ جلد: تیماج، ۳ص (۳۲۸-۳۳۰)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۹-۳۹۱]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴/۱۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰و ۱۱؛ جلد: تیماج، ۴ص (۱۳۳-۱۳۷)، ۲۰سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [سنا: ف: ۱-۷]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۶۱/۱۵

آغاز: برابر۱

خط: نستعلیق، کا: رفیع الدین محمد بن غیاث الدین محمد، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲گ (۵۶پ-۵۷ر)، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۵-۲۸۴]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۸۹/۳۵

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ(۹۴)، سطور چلیپا، اندازه: ۱۴/۵×۱۶سم [ف: ۳۱-۷۰۲]

۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۶۸۸/۷

آغاز: برابر۱

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲-۵۵۵]

۱۰. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۲۰۲/۶

آغاز: الغرض ههنا ان یثبت من اقاویل المفسرین فی علم النفس ما نری له اشد مطابقه لما تبین فی العلم الطبیعی والیق بغرض ارسطو وقبل ذلک فلنقدم مما نتبین فی هذا العلم ما؛ **انجام:** انقضی القول فی الاقاویل الکلیة من علم النفس حس ما جرت به عادة ... وما یلزم عنها من الادراکات وبالجملة وسایر الادراکات النفسانیة فالقول فیها فی کتاب الحس والمحسوس والحمد لله

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۴۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف مخ: -۱۲۷]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۰۱/۵۰

خط: نستعلیق، کا: کشمیری، رضا بن موسی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۲ص (۳۹۵-۳۹۶)، ۲۸سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۰۲۲]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۸۲/۲۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهان، جلد: تیماج، ۹۳ص(۳۳۶-۴۲۸)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۰-۲۱۴۹]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۸۳/۴۵

آغاز: برابر۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۱۲۳ر-۱۲۳پ) [ف: ۱۶-۱۹۲]

۱۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۹۰۹/۴

آغاز: برابر۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: رقعی [ف: -۳۲۵]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۰۱/۴

خط: نستعلیق، کا: جدیدالاسلام کشمیری، محمد مؤمن، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۱ص (۱۲)، سطور چلیپا (۹×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۲-۲۸۸۸]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۹۶/۳

در هفت فصل؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه [ف: ۷-۳۸۲]

۱۷. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه: ۲۳۷/۲۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶-۶۹۴]

۱۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۶۶۰/۳۱

خط: نسخ، کا: دوانی، اسدالله بن ظهیرالدین علی، تا: قرن ۱۱ [ف: -۳۵۹]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۵۵/۴۴

آغاز: برابر۱ **انجام:** برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲ص (۴۱۳-۴۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۷۳]

۲۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۸۷۳/۱۷

آغاز: برابر۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲گ (۸۷پ-۸۸پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۲۳]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۵۸

آغاز: بسمله هذا مختصر من قول الحکیم ارسطو؛ **انجام:** تمت الرساله و الحمد لواهب العقل

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوا [رایانه]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۴۳

آغاز: بسمله، کلام لارسطاطالیس لبیان سبعه مطالب؛ **انجام:** فی بیان مطالب السبعه فی امر النفس و الحمدلله رب العالمین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج [رایانه]

۲۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۰۹۵/۱۰

بی‌کا، تا: ۱۰۰۳ق؛ ۲۹گ (۶۵ر-۹۳پ) [ف: ۵-۷۲۳]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۲۵/۲

خط: نسخ، کا: صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، تا: ۱۰۰۶ق، جا: قزوین؛ در فصل ۸ افتاده؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۳ص(۴۲پ-۶۴پ)، ۱۵سطر (۴/۵×۱۰)، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۱۷-۶۱]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۲۹/۱۶

بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۲۳ق؛ کاغذ: ترمه، ۲گ (۲۱۹پ-۲۲۰پ)، اندازه: ۱۳×۱۹/۸سم [ف: ۵-۱۹۹]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۴/۱۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴۳ق؛ اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۲-۳۹۷]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۴۵/۹

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق نازیبا، کا: یزدی، حسن بن علی، تا: ۱۰۴۳ق؛ جلد: تیماج، ۳گ (۹۶پ-۹۸ر)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۸-۲۶۰]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۹۵/۵

خط: نسخ، کا: حسینی، محمد سلیمان بن معصوم، تا: رجب۱۰۴۵ق، جا: اصفهان مدرسه ملا عبدالله؛ جلد: تیماج، ۵گ (۱۴ر-۱۸پ)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۸-۸۷]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۰۸/۱۳

خط: نستعلیق، کا: یزدی، محمد مؤمن، تا: ۱۰۵۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۴گ (۲۱۹ر-۲۲۲ر)، ابعاد متن: ۶×۱۲/۵، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶-۴۸۸]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۴۶/۴

آغاز: هو بسمله الحمدلله الذی عصمنا من الضلال ... اما بعد هذا الکتاب مختصر من قول الحکیم ارسطاطالیس رحمه الله فی علم النفس و هو سبعة ابواب: فی ادراک کل معلوم. فی وجود النفس ... اما قوله فی ادراک کل معلوم تفسیره ان کل شیء معلوم اما معقول و اما محسوس - و لیس لها حس الذوق لانها لایتغذی من شیء؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته تعلیق، کا: قائمی، محمد شریف بن محمد، تا: ۱۰۵۹ق؛ ۲گ (۲۷پ-۳۸ر) [ف: ۳-۳۹۰]

۳۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۰/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۴ق؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۴۶پ-۴۷ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲-۵۲۵]

۳۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۲/۷

آغاز: بسمله و به نستعین، هذا مختصر من قول حکیم ارسطو طالیس فی النفس؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: بخارائی، ۵ص (۴۷۶-۴۸۰)، ۱۸سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۹-۳۸۴]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۸۹/۴۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و إذا کان کذالک فالنفس إذن مفکرة عاقلة ... و الحمدلله رب العالمین

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق، جا: اجین؛ ۲گ (۱۰۲پ-۱۰۳ر)، سطور چلیپا، اندازه: ۱۴/۵×۲۸/۵سم [ف: ۳۱-۷۰۸]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۹/۲۸

آغاز: هذا مختصر من قول الحکیم ارسطوطالیس الفیلسوف فی النفس و هو سبعة اقوال (فصول) القول (الفصل) الاول فی درک کل معلوم تفسیره ان کل شیء (موجود) امام معلوم (معقول) و اما محسوس؛ **انجام:** و کیف یحس الحواس محسوساتها بحجج مضیئة مقنعة.

خط: تعلیق، کا: حر حسینی، نصرالدین حسین، تا: ۱۰۷۶ق [ف: ۳-۳۸۹]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۲/۴

انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۹ق؛ ۲گ (۵۳پ-۵۴پ) [ف: ۳-۳۹۰]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۲/۵

آغاز: برابر۲

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۹ق؛ ۲گ (۵۳پ-۵۴پ) [ف: ۳-۳۹۱]

۳۷. شیراز؛ هاشمی، نورالدین (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۷/۱۱

در هفت باب؛ بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق [نشریه: ۵-۲۸۷]

۳۸. شیراز؛ هاشمی، نورالدین (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۷/۱۴

در هفت قول؛ بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق [نشریه: ۵-۲۸۸]

۳۹. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۲۸/۳ فرخ

مختصر کتاب نفس؛ بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ سپاهانی؛ جلد: تیماج، ۴ص (۱۲-۱۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: -۲۰۸]

۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵/۲۱

آغاز: هو بسمله و به نستعین کلام ارسطاطالیس لبیان سبعة مطالب فکریة فی النفس الاول فی درک کل معلوم؛ **انجام:** (و سنخبرک) کیف تعلم النفس الاشیاء و کیف فعل و کیف یحس الحواس محسوساتها بحجج مضیئة مقنعة. تم الکلام فی بیان المطالب السبعة فی امر النفس بعون الله الملک المقدس

کا: کرمانی، ناصرالدین حسین بن نورالدین محمد، تا: با تاریخ۱۰۹۷ق، جا: کرمان؛ عبارت «و سنخبرک» (در انجام نسخه) در دیگر نسخه‌ها نیست و جمله عطف است بر پیش و به «قد استبان اما ذکرنا» یا به جای آن «فقد اثبتنا بما ذکرنا» می‌پیوند؛ جلد: تیماج مذهب، ۲ص (۱۸۷-۱۸۸)، سطور چلیپا (۱۱/۴×۲۰)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۳-۳۹۰]

۴۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۹۳/۷

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** .برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، ۲گ (۱۲پ-۱۳پ)، اندازه: ۱۳/۷×۲۵/۵سم [ف: ۸-۳۳]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۷/۲۲

آغاز: رساله فی بقاء النفس بسمله، لیس حمد من یکون الاله و رغبتة من یکون الا الیه و توکل من یکون الاعلیه و ثقة من؛ **انجام:** عباده و خصوصا علی صاحب شریعتنا محمد و آله الطیبین الطاهرین المهتدین و حسبنا الله و نعم الوکیل

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۲ق؛ جلد: تیماج، ۷۸ص (۴۸۸-

۵۶۵)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۹-۴۰۴]

۴۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷/۵

آغاز: بسمله و به اعتمادی هذا مختصر من قول الحکیم العظیم ارسطو طالیس؛ **انجام:** واحد لا یختلف ذاته فلانفس قابله للبر.

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق، تا: ۱۱۰۷ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۱ص (۲۵۱)، ۱۹سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۷-۳۱]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۵۳/۱۴

کا: حسینی قمی، محمد مهدی بن علی نقی، تا: ۱۰۸۴-۱۱۰۷ق؛ ۲گ (۴۳پ-۴۴ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [ف: ۱۱-۳۳۸]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۵۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ خفی خوش، کا: تونی، محمدرضا، تا: ۱۱۰۷ق [رایانه]

۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸/۱۲

آغاز: برابر، **انجام:** هذه رسالة لارسطاطالیس فی النفس هذه الرسالة مشتملة علی ثمانیة فصول الاول فی درک کل معلوم - الفصل الثامن افضل الاجسام الحی و الفلک و کواکبه افضل الاجسام فهی اذن حیة ... و لاحس البصر و السمع فقط

خط: تعلیق، بی کا، تا: ۱۱۹۸ق؛ ۲گ (۷۵پ-۷۶پ) [ف: ۳-۳۹۰]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۴۲/۱۵

آغاز: الحمدلله کما هو اهله و مستحقه و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین و بعد هذا مختصر فی النفس لارسطور و بناه علی سبعة ابواب الاول منها ذکر الوجوه التی یدرک و منها علم الاشیاء الثانی فی اثبات؛ **انجام:** ممیزة عاقلة اضطرارا و بالله عزوجل التوفیق و الهدایة

خط: نسخ تحریری، کا: تبریزی، جعفر بن بابا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲ص (۲۱۴-۲۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۹-۵۱۶]

۴۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۵/۴۳

آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** .برابر

خط: نستعلیق، کا: خراسانی، کرم علی، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۲۲۳ر-۲۲۳پ)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۴/۶×۱۸/۵سم [ف: ۷-۴۶۳]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۴۴/۳

کا: زین العابدین بن ذوالفقار، تا: ۱۲۴۵ق، جا: ذوالفقار در قصبه زاویه از توابع دارالسرور بروجرد؛ مصحح [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۷]

۵۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۸/۷

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: طبیب سالیانی، علی اکبر بن محمد کریم، تا: ۱۲۶۹ق، جا: قمشه؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۲گ (۶۲پ-۶۳ر)، اندازه: ۱۴/۸×۲۱سم [ف: ۷-۴۸۲]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۲۹/۳-طباطبائی

آغاز: بسمله الحمد لله الذی عصمنا من الضلال ... اما بعد هذا مختصر من قول حکیم ارسطو طالیس ... الباب الاول فی ادراک کل معلوم؛ **انجام:** اما الفاعله فهی القوة المستعمله للعضله المطیعه للقوة الباعثه. تمت الرساله عن قول ارسطاطالیس ... ۱۲۷۵

خط: نسخ، کا: محمد تقی انصاری فرزند محمد هاشم بن محمد حسین کاشانی، تا: ۱۲۷۵ق؛ جلد: تیماج، ۲گ (۲۸-۲۹)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۵۷۴]

۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۳۶/۱۳

آغاز: بسمله، کلام ارسطاطالیس لبیان سبعه مطالب فکریه فی النفس الاول: درک کل معلوم، الثانی وجود النفس الثالث انها جوهر؛ **انجام:** کیف یحق الحواس محرساتها. بحجج مبینه و الله اعلم بحقایق الاشیاء، تم بالخیر فی شوال المکرم ۱۲۹۵

یکی از رساله ها درباره «نفس» و در هفت مساله منسوب به ارسطو است: ۱. ادراک، ۲. وجود نفس، ۳. نفس جوهر است، ۴. مجرد و روحانی است، ۵. بسیط است، ۶. فساد ندارد، ۷. عاقل است؛ خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: ۱۲۹۵ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳گ (۱۳۵پ-۱۳۷ر)، ۱۷سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷-۲۰۸]

۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴/۴ خوئی

آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: مهدی بن معصوم بن جعفر حسینی اشکوری کیارمشی، تا: دوشنبه ۱۲ ذیقعده۱۲۹۷ق، جا: تهران مدرسه محمدیه؛ ۱ص، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۷-۳۸۹]

۵۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۱۷۵/۸

آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق شکسته تحریری، کا: یدالله، تا: ۱۳۵۷ق؛ ۴ص (۴۵-۴۸) [ف: ۳-۳۳۳]

۵۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۲۲/۱

در ده فصل؛ خط: نستعلیق، کا: تنکابنی قزوینی، علی، تا: ۱۳۵۸ق [ف: ۵-۲۲۳]

۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۸۲۹/۴-۱۹/۱۵۹

آغاز: بسمله هذه رسالة لارسطو طالیس فی النفس مشتملة علی سبعة فصول ... الاول کل موجود فهو اما معقول او محسوس والنفس لیست بمحسوسة؛ **انجام:** فلیس له حس الشم ولا حسٌ اللمس و له حسٌ السمع و البصر فقط.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج، ۲گ، ۲۰ سطر چلیپا، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۸-۴۸۱۲]

۵۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۸۴/۳-ف

نسخه اصل: لیدن ۲۴۷۹-۱۴۶۴ Cod. 1020a Warn؛ بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۱-۶۱۳]

۵۸. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: ۱۹/۱

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۳۸]

● **النفس (مختصر)** / فلسفه / عربی
an-nafs (mx.)
وابسته به: النفس؛ ارسطو (۳۸۴ق.م.–۳۲۲ق.م.)

ناشناخته:
۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۳۰/۱۳–ف
نسخه اصل: کتابخانه علومی ش ۶۳۰؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [فیلمها ف: ۱–۶۸۳]
۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۹۳/۳۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، ۲گ (۹۶ر–۹۷ر)، ۲۴سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: –۲۰۰]
۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۲/۶۳
آغاز: و النفس النزوعیة اما ان یکون جنساً لثلاث قوی و هی النزوعیة بالخیال؛ **انجام:** و تلخیص اصناف امکنة الحیوان لائقة بالقول فی الحرکات المکانیة.
در فهرست با نام التلخیص آمده است. گویا خلاصه یی از کتاب النفس ارسطو است، و جز «تلخیص» ابن رشد است و شاید از ابن سینا باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، ۲گ (۲۱۰ر–۲۱۱پ)، ۳۰سطر ، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۳–۴۹۸]
۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۲/۶۴
آغاز: و من قوله ایضا (ره) فی القوة النزوعیة العادة انما توجد الانسان بالنفس النزوعیة؛ **انجام:** و هی متصلة بالمتحرک کالقلم.
در فهرست با نام التلخیص آمده است؛ بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ در این نسخه از ابو نصر یاد شده، و در دنبال نسخه بالا است؛ ۳گ (۲۱۱پ–۲۱۳پ) [ف: ۳–۴۹۸]

● **النفس = القول فی النفس** / فلسفه / عربی
an-nafs = al-qawl fi-n nafs
کندی، یعقوب بن اسحاق، ۱۸۵؟ – ۲۵۲ ؟ قمری
kendī, ya‘qūb ebn-e eshāq (802 - 867)
مقاله‌ای است مختصر در نفس که از کتاب ارسطو و افلاطون انتخاب نموده است. کندی در اینجا نفس ارسطو را گزین نموده و از سخنان افلاطون و افیقورس در آن آورد و به روش افلاطون نزدیک گشته است.
آغاز: سددک الله لدرک الحق و أعانک علی نیل مستودعاته، سألت أسعدک الله لطاعته أن أختصر لک قولا فی النفس ...؛ فنقول: إن النفس بسیطة ذات شرف و کمال عظیمة الشأن و جوهرها من جوهر الباری
انجام: ان النفس جوهر بسیط فیفهم منه، کتبت به الیک تکن به سعیداً اسعدک الله تعالی فی دنیاک و آخرتک و الحمدلله رب العالمین و صلواته علی محمد و آله الطاهرین
چاپ: در رسائل الکندی الفلسفیة، جلد اول (قاهره، دارالفکر العربی: ۱۳۶۹ق)، به تصحیح محمد عبدالهادی ابوریده
[هدیة العارفین ۲: ۵۴۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۷/۵۰–ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۳۲. کلام الکندی فی النفس مختصر وجیز؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۲گ (۱۸۵–۱۸۶) [فیلمها ف: ۱–۴۷۱]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳/۵–طباطبائی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در صحافی برگ ۷۴ و ۷۵ جابجا شده است؛ ۳گ (۷۳–۷۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۲–۵۷]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳ طباطبائی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲ص (۷۵–۷۶) [ف: ۲۲–۵۷]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۰۱/۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و حالها هذه الحالة الشریفة
از کندی و سخنان ارسطو و افیقورس و افلاطون است؛ خط: نستعلیق، کا: کشمیری، رضا بن موسی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۳ص (۱۷۵–۱۷۷)، ۲۸سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹–۱۰۱۴]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۵۵/۵۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴ص (۴۴۱–۴۴۴)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲–۷۴]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳۶۳/۲
آغاز: بسمله، رسالة ابی یوسف ... من کتاب ارسطو و فلاطن و سایر الفلاسفة؛ **انجام:** .برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: چرم، ۱۳ص (۱۲–۲۴)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۴۵–۱۸۵]
۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۴/۳
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۰۳۴ق، جا: شیراز؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۴ص، ۲۳ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۳–۴۴۲]
۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۹۱/۳
خط: نستعلیق، کا: تبریزی، محمد قلی بن محمد علی، تا: ۱۰۵۱ق؛ جلد: میشن، ۳گ (۶ر–۸پ)، اندازه: ۱۲×۱۹/۴سم [ف: ۵–۱۵۱]
۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۱۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یبعدها من باریها و حالها هذه الحالة الشریفة
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۰ق؛ واقف: نائینی؛ ۵گ، ۲۸سطر ، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۴–۲۵۲]
۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: فراهانی ورامینی، شاه مراد بن نقدعلی، تا: ۱۰۷۲ق؛ در فهرست (۱: ۳۱۸) با شماره ۲۸۶/۱۵ آمده است؛ جلد: تیماج، ۲گ (۱۱۷پ–۱۱۸پ)، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم

[میراث شهاب: ۴۲-۱۲۷]

۱۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۵۹/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق [نشریه: ۲-۹۷]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۹/۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته تعلیق، کا: حر حسینی، نصرالدین حسین، تا: ۱۰۷۶ق؛ ۲گ (۷۳ر-۷۴پ) [ف: ۳-۳۹۲]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۸۰/۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۰ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۲گ (۱۲۳ر-۱۲۴پ)، ۲۱-۳۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳۸-۴۰۳]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۹۴/۵

خط: نستعلیق، کا: حسینی، محمد مؤمن، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۹ص (۳۸-۴۶)، ۲۱سطر (۵×۱۳/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۹-۱۴۳۵]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳۷۳/۲۴

آغاز: بسمله، و لاحول و لاقوة الا بالله ... فی القول فی النفس المختصر من کتاب ارسطو و فلاطن و سایر الفلاسفة ...

خط: نسخ، کا: نجفی جزائری، محمد بن عبدالحسین، تا: ۱۰۸۴ق؛ ۸ص (۱۴۳-۱۵۰)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۴۵-۱۹۶]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۴۰/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ رمضان ۱۰۹۰ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۳۲-۲۷۵]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: طبسی، محمد بن نعمت، تا: ۱۰۹۱ق؛ جلد: تیماج، ۵ص (۱-۵)، ۲۵سطر [سنا: ف: ۲-۱۸۷]

۱۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۴ص (۱-۴) [ف: ۵-۷۲۲]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۳/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱گ (۶۵پ)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۸-۶۲۲]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۳/۴ ط

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۷۰ق؛ ۴ص (۱۰-۱۳) [ف: ۲۴/۳-۹۷]

۲۱. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۶۵/۱۴ر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۱۹۵]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۲۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۷- ۸)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۰×۲۲سم [ف: ۲۸-۳۲۱]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۵/۶۹

آغاز: الفصل العاشر، رسالة فی شرح ما للنفس ذکره مما کان لها من عالم العقل اذ صارت فی عالم الحس ... سددک الله لنیل للخیر و حصنک عن شبه الخیرات ... سئلت من شرح مالنفس ذکره؛ **انجام:** و هذا القول فیما طلبت کاف، و کن به سعیداً، و الحمدلله

تذکر: در فهرست ناشناس است؛ خط: نستعلیق، کا: خراسانی، کرم علی، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۳۰۵ر-۳۰۶ر)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۴/۶×۱۸/۵سم [ف: ۷-۴۶۸]

۲۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۸۶۳/۵

آغاز: بسمله رسالة ابی یوسف یعقوب بن اسحق الکندی فی القول فی النفس المختصر من کتاب ارسطو و افلاطون و سایر الفلاسفه ...

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد علی طبسی، تا: ۱۲۰۴ق، جا: شیراز؛ ۱۶ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۲-۴۹۱]

۲۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۱۳/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اختصرناه من قولهم ان النفس جوهر بسیط فتفهم ما کتب به الیک.

خط: نستعلیق، کا: طالقانی ساوجبلاغی، محمد صالح بن محمد رضا، تا: ۱۲۶۳ق؛ عبدالقادر اردوبادی در پایان این رساله نوشته که آن را از روی نسخه کهنه و پر غلطی که در روزگار مؤلف نوشته شده بود استنساخ نمود؛ جلد: تیماج، ۶ص (۲۴-۲۹)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۱۳۶]

۲۶. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۱۸۴/۱

خط: نستعلیق شکسته، کا: جیلانی، محمد مهدی بن ابراهیم، تا: ۱۲۷۶ق، جا: اصفهان؛ جلد: مقوا، ۳گ (۲پ-۴ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۲۴۵]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۱۳/۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: صفوی ماسالی مصطفوی، اسدالله، تا: ۱۳۶۳ق؛ مصحح؛ ۳گ (۵۴-۵۶)، ۲۲سطر ، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۸-۳۰۴]

۲۸. رشت؛ ملي؛ شماره نسخه: ۶۵/۱۲ر

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۳۹۰]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۴/۶

آغاز: و الفصل العاشر رسالة فی شرح ما للنفس ذکره مما کان لها فی عالم العقل اذ صارت فی عالم الحس و مالها ذکر مما فی عالم ان صارت فی عالم العقل سددک الله سبیل الخیرات و حصنک من شبک الخیرات و هداک الی اغراض الخفیات؛ **انجام:** و هذا القول فیما طلبت کاف فکن به سعید او الحمدلله کفا نعمه و منتهی امالنا و هو حسبنا و به نستعین.

بی‌کا، بی‌تا؛ ۸ص (۱-۸) [ف: ۳-۲۶۳]

۳۰. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۶۲/۴ - ب

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ (۱۷۰پ-۱۷۳ر) [ف: -۴۹۵]

۳۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۹۱

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲-۱۷۳]

● **نفس = ترجمه مختصر رساله نفس** / فلسفه / فارسی

nafs = t.-ye moxtasar-e r.-ye nafs

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

مترجم: بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین - ۶۶۷ ؟ قمری

ترجمه رساله منسوب به ارسطو است که افضل الدین آن را به فارسی در آورده است؛ در هفت باب.

چاپ: مجموعه مصنفات بابا افضل کاشانی، به کوشش مجتبی مینوی و یحیی مهدوی (تهران، انتشارات خوارزمی)

[تاریخ علوم عقلی درتمدن اسلامی، ذبیح الله صفا ۹۶/۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۱۴۰-ف

نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۷۵۵ق؛ درهامش است. [فیلمها ف: ۱-۴۳۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۱۶

آغاز: نخستین سخن اندر یافت هر معلولی، سخن دویم اندر هستی نفس، سخن سیم ... چنین گفتند که بدین سخن آن خواسته که هر آن چیز که یافته شود یا محسوس بود؛ **انجام:** حکمت چون از سرشک از دیده باشند به پیش ما از این الفاظ دورند بنزد ما از این معنی تراشند. تمت بحمد الله و منه

خط: نستعلیق، کا: فراهانی ورامینی، شاه مراد بن نقدعلی، تا: ۱۰۷۲ق؛ جلد: تیماج، ۳گ (۴۹پ-۵۱پ)، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲-۱۲۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۴۳

آغاز: همگی آنچه دانای یونان ارسطاطالیس یاد کرد در کتاب نفس ابتدای گفتارش رواست بر آنکه گفت نفس جسم است پس از آنکه گویند؛ **انجام:** و اما در کتاب ما بعد الطبیعة که اجرام سماوی عقل دارند و برین حجتهای قوی و روشن ننموده، تمام شد مقاله سوم و بتمامی آن کتاب منسوب بأرسطاطالیس تمام گشت.

این رساله در یک مقدمه و سه مقاله می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کا: فراهانی ورامینی، شاه مراد بن نقدعلی، تا: ۷ ذیقعده۱۰۷۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۵گ (۱۳۵ر-۱۴۹پ)، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲-۱۳۳]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۱

آغاز: یکی بدان معنی که تمامست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذی حجه۱۰۸۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ با سرلوح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالینگور، ۱۳ (۱-۱۳)، ۲۰سطر (۸×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۵-۱۵۲۲]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۱۰

آغاز: بسمله، همگی آنچه دانای یونان ارسطاطالیس یاد کرده؛ **انجام:** مثل الجوز و اللوز در بازار نیست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۸۶ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۶. اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۳۰۴]

● **النفس = قوی النفس** / فلسفه / عربی

an-nafs = quwa-ln nafs

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۶۰/۷

آغاز: بسمله ان قوی النفس تنقسم الی ثلاثة اقسام احدها القوی التی تکون بها الفکر و التمییز؛ **انجام:** بل افعالاً کما سبق من البیان فی ذکرها فی علم ذلک.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۵گ (۱۳۴پ-۱۳۸پ)، ۲۵سطر [ف: ۲۵-۳۴۶]

● **النفس** / فلسفه / عربی

an-nafs

ابن باجه، محمد بن یحیی، - ۵۳۳ ؟ قمری

ebn-e bājja, mohammad ebn-e yahyā (- 1139)

چاپ: تحقیق محمد صغیر حسن المعصومی (دمشق، مطبوعات المجمع العلمی: ۱۹۵۰م)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۷/۱۵ عکسی

نسخه اصل: کتابخانه بودلیان در آکسفورد، شماره ۲۰۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۴۷ق [عکسی ف: ۴-۴۸۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۹/۱۲ عکسی

آغاز: الاجسام منها طبیعیة و منها صناعیة فالصناعیة کالکرسی؛ **انجام:** و لنضف الی ذلک ما تقدمنا فبیناه فیما سلف من هذا الکتاب فنقول

نسخه اصل: کتابخانه سلطنتی برلین، ش ۵۰۶۰؛ خط: مغربی، کا: انصاری، عبدالله بن محمد، تا: ۶۶۷ق؛ ۲۸گ (۱۴۵پ-۱۷۲ر)، ۲۸سطر ، اندازه: ۲۰×۲۷سم [عکسی ف: ۳-۶۴۵]

● **النفس** / فلسفه / عربی

an-nafs

فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ - ۶۰۶ قمری

faxr-e rāzī, ohammad ebn-e ʻomar (1150 - 1210)

چاپ: کراتشی، محقق: محمد صغیر حسن المعصومی، معهد الابحاث الاسلامیة، ۲۴۰ص، ۱۳۸۸ق.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۵۰۸/۱

خط: نستعلیق، کا: بخط عبداللطیف بن عبد الرؤف، تا: ۶۵۰ق؛ جلد: تیماج، ۸گ (۱پ-۸پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۲۴-۲۶۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۲۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ این رساله در نسخه حاضر به سید میر شریف نسبت داده شده؛ جلد: مقوایی، ۳۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۷-۳۳۳]

● **نفس = معرفت نفس = منتخب اخلاق ناصری /**
اخلاق / فارسی

nafs = maʻrefat-e nafs = mn.-e axlāq-e nāserī

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

وابسته به: اخلاق ناصری؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲ق)

نسخه‌ای از آن در مجموعه محدث ارموی است به شماره ۴۰۵۷ که عنوان «منتخب اخلاق ناصری» بدان داده شده و فهرست‌نگار معتقد است که خلاصه‌ای از اخلاق ناصری خواجه است و نسخه‌ای نیز در دانشگاه تهران دارد که با عنوان «معرفت نفس» آمده و مجهول مانده است. به هر صورت رساله مستقلی از خواجه نیست. تطبیق همین مقدار از آغاز و انجام موجود در رساله نشان می‌دهد که همان قسمت مربوط به بحث نفس اخلاق ناصری است نه تالیفی دیگر، که جدا نوشته شده است.

آغاز: در معرفت نفس انسانی که آن را نفس ناطقه نیز خوانند بدانکه نفس انسانی جوهری است بسیط که از شان بود ادراک معقولات بذات خوش و تدبیر و تصرف درین بدن محصوص که بیشتر مردم آن را انسان می‌گویند.

انجام: پس موت بدن نسبت با نفس چون قوت آلات بود باصناف با اصحاب صناعت و این معنی در کتب نظر بشرح موشح باستشهاد براهین حقیقی موجود است این قدر اینجا کفایت شود.

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بر طلب مرضات خود حریص گرداناد انه اللطیف المجیب تمام شد منتخب اخلاق ناصری.

تذکر: در فهرست با عنوان «منتخب اخلاق ناصری» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۵۶ق؛ مصحح، با علامت مقابله‌ای به سال ۱۰۴۹ با مهر «بنده آل محمد یوسف» (بیضی)؛ تملک: حاجی یوسف؛ جلد: مقوایی، ۱۰۴گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۵۵۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۸/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا سخن بحد اطناب کشد و الله المیسر للخیرات للحسنات.

خط: شکسته تعلیق، کا: اصفهانی، محمد باقر، تا: غره رجب ۱۰۵۶ق، جا: حیدرآباد؛ ۱۲گ (۱۹پ-۳۰پ) [ف: ۳-۳۹۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۰۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ ۳گ (۱۱ر-۱۳پ)، ۲۴سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۲-۷۱۲]

● **النفس** / شعر / فارسی

an-nafs

فضل الله حروفی، ۷۴۰ - ۷۹۶ ؟ قمری

fazl-ol-lāh-e horūfī (1340 - 1394)

منظومه‌ای است در توضیح این شعر معروف حضرت علی (ع) «اتزعم انک جرم صغیر ×× و فیک انطوی عالم اکبر ...» که در آن تک تک اعضای بدن را با یکی از اجزای عالم آفرینش تطبیق داده و نتیجه‌ای که در آخر می‌گیرد نیز مطابق است با این کلام مشهور حضرت علی (ع) که «من عرف نفسه فقد عرف ربه». با توجه به تخلص شاعر در آخرین بیت که «نعیمی» می‌باشد و آنچه در ریحانة الادب در شرح حال سید شاه فضل نعیمی از اکابر علمای قرن ۸ نوشته شده، به نظر می‌آید که مؤلف همین سید شاه فضل نعیمی باشد، هر چند که از این منظومه نامی در منبع فوق نیامده است. در منابع دیگر نیز نشانی از وی نیافتیم.

[ریحانة الادب ۲۱۸: ۶]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۶۸۶

آغاز: هذه رسالة الانفس فی المطالبه لقوله (ع) اتزعم انک جرم صغیر الخ/هر چه در آفاق بود ای جوان ×× هست در انفس چو بینی عیان؛ **انجام:** سیر در انفس کن و خود را شناس ×× خویش شناسی بودت حق شناس/سیر نعیمی چو در انفس فتاد ×× جمله ی آفاق در آن کرد یاد/ مضمون کلام امام علی (ع) من عرف نفسه فقد عرف ربه»

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴گ (۷۶پ-۷۹پ)، ۱۱سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۳سم [رایانه]

● **النفس** / فلسفه / عربی
an-nafs

جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ – ۸۱۶ قمری
jorjānī,ʻalī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

همان که در فهرست دانشگاه (۴۱۶۱/۱۵) از دوانی پنداشته شده است. در سه «فصل» و «خاتمه»: فصل ۱. فی اثبات ان جوهر النفس مغایر لجوهر البدن؛ ۲. فی بقاء النفس بعد خراب البدن؛ ۳. فی مراتب النفوس؛ خاتمه: فی ذکر العوالم الثلاثة عالم العقل و عالم النفس و عالم الجسم.

قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵گ (۲۶–۳۰)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [صد و شصت نسخه: -۶۱]

● **نفس** = **بیان نفس** = **اقسام و عوالم وجود** / عرفان و تصوف / فارسی
nafs = bayān-e nafs = aqsām va ʻavālem-e vojūd

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ – ۸۳۴ قمری
neʻmat-ol-lāh-e valī, neʻmat-ol-lāh ebn-e ʻabd-ol-lāh (1330 - 1431)

گفتاری است عرفانی به نظم و نثر با عنوان: «نکته نکته». در این رساله از اهل حق، حکما متکلمان و معتزله و عقاید آنان یاد کرده است.

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله اجمعین قال اهل الحق الموجود ماله تحقق ... بیت اهل حق این سخن چنین گفتند××در معقول را نکو سفتند

انجام: هر که حق الیقین نکو داند ×× این رساله بذوق بر خواند

چاپ: ضمن رساله‌های حضرت سید نورالدین شاه نعمت الله ولی، جلد سوم، تهران، ۱۳۵۶ش ص ۱۵۳–۱۷۷ به چاپ رسیده

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۹۸/۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کاتب، شیخ السلام بن حسین، تا: غره ذیحجه۸۶۰ق؛ درهامش؛ کاغذ: ترمه، ۷گ (۱۴۲ر–۱۴۸پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶/۲×۲۳/۶سم [ف: ۸–۲۷۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۶۰

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۴ق؛ جلد: تیماج، ۳۳سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱–۲۱۰]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۳۸

خط: نستعلیق، کا: غلام محی الدین، تا: ذیحجه۱۱۰۹ق؛ جلد: میشن، ۲گ (۲۲۷ر–۲۲۸ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴–۶۷۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۸۴/۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: حدودقرن۱۳؛ ۱۰گ (۱۵۸ر–۱۶۷پ)، ۱۴ سطر (۸×۱۴) [ف: ۴۱–۶۹۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۲۴/۲۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۲۱ق؛ ۹ص (۱۷۴–۱۸۲)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲–۱۵۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۰۷/۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سبزواری، محمد بن فاضل، تا: ۱۲۲۲ق، حسب فرموده محمد حسن خان خلف مرحوم فتحعلی خان بختیاری؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۲۱گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۵۱–۶۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰۳/۱۹

خط: نستعلیق تحریری، کا: خدارحم بن خداکرم بروجردی، تا: ۱۶ ربیع الثانی۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج، ۸ص (۷۰–۷۷)، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲–۳۱۰]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۶۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ ۸ص (۹۰۱–۹۰۸)، ۱۷سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳–۵۲۲]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۸۴/۲۶

خط: نستعلیق، کا: تفرشی، محمد علی بن عزیز، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۱۲گ (۱۶۸پ–۱۷۹ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴–۶۷۱]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۵۳۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عباس بن محمد شیرازی همدانی، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۴گ (۱۵۶–۱۵۹)، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۸/۵×۴۰سم [الفبائی: -۵۸۶]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۶۲ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳–۱۳۱۲]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۶۰

خط: نسخ ریز، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۵ص (۳۰۰ – ۳۰۴)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲–۱۴۹]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول؛ ۸ص (۱۹۸–۲۰۵)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰–۶۰۱]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۸/۱۵

خط: نسخ، کا: گلپایگانی، محمد باقر، تا: ۱۲۹۸ق؛ جلد: مقوا، ۱۴ص (۹۱–۱۰۴)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۶سم [ف: ۵–۵۳]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۳۱/۲۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ جلد: تیماج، ۱۵ص (۲۷۶–۲۹۰) [ف: ۱۰–۱۶۷۳]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۳۱/۴۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ جلد: تیماج، ۳ص (۴۷۳–۴۷۵) [ف: ۱۰–۱۶۷۳]

● **نفس** / عرفان و تصوف / فارسی
nafs
فضولی بغدادی، محمد بن سلیمان، ۹۱۳؟-۹۷۶؟ قمری
fozūlī baqdādī, mohammad ebn-e soleymān (1508 - 1569)
[فهرستواره منزوی ۱۰۴۰/۸]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۶۱۲۳
خط: نستعلیق، کا: سلیمان، تا: ۱۰۹۴ق [الفبائی: -۵۸۶]

● **النفس** / کلام و اعتقادات / عربی
an-nafs
طبسی خراسانی، محمد مؤمن بن موسی، ق۱۱ قمری
tabasī xorāsānī, mohammad mo'men ebn-e mūsā (- 17c)
تاریخ تألیف: ۱۰۹۸ق؛ محل تألیف: اصفهان

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۶۰
خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن حسین، تا: ۱ رمضان۱۰۹۸ق، جا: اصفهان؛ ۲۶۰گ [ف: ۳-۱۰۹]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۳۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۹۴]

● **النفس (فائدة فی)** / کلام و اعتقادات / عربی
nafs (fā'idat-un fi-n)
کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۳۶/۲
آغاز: اعلم ان ما من العالی ابدا متوحد متفرد بالنسبة الی ما من الدانی
خط: نستعلیق تحریری، کا: حسینقلی، تا: ۲۹ ربیع الاول۱۲۸۸ق؛ جلد: تیماج، ۳گ، اندازه: ۱۱/۲×۱۸/۱سم [ف: ۱۶-۴۴]

● **نفس** / فلسفه / فارسی
nafs
؟ انصاری، محمد طاهر، ق۱۳ قمری
ansārī, mohammad tāher(- 19c)
گویا از محمد طاهر انصاری.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۱۹/۶
آغاز: بسمله. من عرف نفسه فقد عرف به که پرورگار عالم ... از چهار عنصر وجود ایشان را ترتیب داده؛ **انجام:** علی کل شیئی علیم حرره ... محمد طاهر الانصاری.
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۴گ (۱۰۳پ-۱۰۶ر)، ۱۰سطر (۴×۹)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۱-۲۴۲۵]

● **النفس** / فلسفه / عربی
an-nafs
ذویب بن موسی
zovayb ebn-e mūsā
رساله مختصری است درباره نفس و مراتب آن.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۳۶۸۵
آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق الازواج کلها مما تنبت الارض و من انفسهم (پس از ۲۱ برگ) فصل من معرفة النفس سألت ایها الاخ عن قول النبی (ص) اعرفکم بنفسه اعرفکم بربه و اعلم ان معرفة النفس صعب جدا ... (در بر ۲۹) و اعلم یا اخی ان للنفس درج متفاوتة و رتب متباینة و جوهرها جوهر الحیوة ...
خط: نسخ، کا: احمد علی بن ملا یوسف علی، تا: رمضان۱۳۲۶ق، برای طبیب شیخ عبدالحسین جلیل الدین نواب ارسطو یارجنگ بهادر؛ ۳۷گ، ۹ سطر (۵/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳-۹۷۱]

● **النفس = رسالة فی اثبات النفس و بقائها بعد مفارقة البدن** / فلسفه / عربی
an-nafs = r.-tun fī iṯbāt-in nafs wa baqā'-u-hā bu'd-a mufāriqat-il badan
در یک «مقدمه» و هفت «فصل»: مقدمه در تقسیم موجودات؛ فصل ۱. فی تفصیل مذاهب الناس فی اثبات النفس؛ ۲. اثبات تجرد النفس؛ ۳. الدلایل السمعیة علی ان النفس غیر البدن ...؛ ۷. فی کیفیة الانتفاع بزیارة الموتی و القبور
آغاز: بسمله الحمدلله المتعالی بجلال احدیته عن مسارح الخواطر و الاوهام ... و بعد فهذه رسالة فی اثبات النفس و بقائها بعد مفارقتها عن البدن
انجام: و تمام العلم بالحقایق لایوجد الا عند الله سبحانه و تعالی.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۹/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۰۵۸-۱۰۵۹ ق؛ مصحح؛ مهر: کتابخانه سعید نفیسی؛ جلد: تیماج، ۱۰ص (۶۶-۷۵)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۳۲-۲۵۰]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۷/۱۱
آغاز و انجام: برابر
بی کا، تا: ۱۰۶۳ق؛ جلد: میشن، ۸گ (۵۹پ-۶۶پ)، اندازه: ۱۴/۸×۲۱سم [ف: ۷-۴۷۵]

● **النفس** / عرفان و تصوف / عربی
an-nafs

ناشناخته:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۷۸/۱

آغاز: ... قال هذا مقام التوحید ثم نزل من سدرة العزة الی روضة المعرفة ... فقال العجز عن درک الادراک ادراک ثم مضی من منهاج المطالبة؛ **انجام:** حتی یعتبر بهذا القدر من کیدها و مکرها و یهتدی به الی فنون عیبها و الحمدلله أولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و صلی الله علی محمد و آله أجمعین.

رساله ای عرفانی است که درباره نفس، روح و عقل با استفاده از آیات و روایات بحث شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح؛ تملک: شرف الدین الحسینی النقیب در سال ۹۹۰ق؛ ۲۴گ (۱-۲۴)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۰-۶۷۹]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۸۷/۱

آغاز: الفکریة الحق و یترک الباطل و انما هذه المراتب الثلث مقدر علی المراتب الثلث العلویة التی یعبر عنها بالملائکة الموبدین ... بیان القوی المدرکة و هی تنقسم بالقسمة الاولی قسمین مدرکة من ظاهر و مدرکة من باطن؛ **انجام:** و لم یکن له کفوا احد فی ذاته و صفاته و افعاله هذا ما اردنا ان نذکره فی هذا الکتاب و قد کشف الغطاء عن وجوه الاسرار و ... ثم ان حرمت علی جمیع من یقروه من الاخوان الدین ... فمن منح الجهال علما اضاعه و من منع المستوجین فقد ظلم.

در علم نفس و قوای آن، نام این رساله و مؤلف آن به علت افتادگی ۹ برگ آغاز معلوم نیست لکن عبارات آخر رساله مشابهت بسیار با عبارت رساله «احوال النفس یا المعاد یا النفس الملکی» ابن سینا دارد ولی ترتیب ابواب و مطالب این رساله را با کتاب مذکور اختلاف بسیار است و صفحات آن هم دو برابر و نیم رساله شیخ است، تقسیمات: بیان القوی المدرکة: و اما القوی المدرکة من باطن، اما بیان القوة الخیالیة، و اما بیان القوة الوهمیه، و اما بیان القوة الحافظة، ... بیان القوی الانسانیة: بیان اختلاف الناس فی العقل الهیولانی: بیان امثلة العقل من الکتاب الالهی: بیان تظاهر العقل و الشرع الی آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و۱۱؛ با سرلوح‌های زرین؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۴ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [رشت و همدان: ف: -۱۴۶۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۱/۱

در هفت باب، محتملاً همان رساله منسوب به ارسطوست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۱۰ص (۱-۱۰)، ۱۷سطر (۴×۹)، اندازه: ۹×۱۵سم [سنا: ف: ۱-۲۷۹]

۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۶۸۸/۳

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی انبیائه و اصفیائه سیما علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین. قال افلاطون انه لما کانت اسباب الارادة مختلفة و کانت الارادة تابعة لقواها و اظهر علی سایرها و کان من الاضطرار فی عالم الترکیب ان یغلب الافضل منها الاخر و کان الجهل ... عظمت الفاقة الی النوامیس ... و ذلک انه مرکب من نفس ...

گفتاری است منسوب به افلاطون؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲-۵۵۵]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۶۲/۲-عکسی

آغاز: حمدله. صلاة. کلام بعض المحققین من الحکما فی بقاء النفس بعد مفارقتها للبدن. انه قد تشکک الانسان فی بقاء النفس، و یجوز انحلالها و تلاشیها محتجاً بانها لما کانت حادثة بعد ان لم یکن، فلا مانع من ان یعدم؛ **انجام:** اذا اتقان النفس فی تصور المعقولات و تجریدها عن موادها تفارق البدن. هذا آخر الکلام الحکیم الذی اختاره و تحققه فی بقاء النفس الناطقة. الحمدلله تعالی. قد فرغ ...

خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۰۷۵ق؛ به دنبال «اخوان الصفا»؛ ۳ص (۸۴۸-۸۵۰)، ۲۵سطر (۱۲×۲۳) [عکسی ف: ۱-۳۹۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۳۵۹

آغاز: بسمله سدرک الله لدرک الحق و ایمانک؛ **انجام:** فی دنیاک و اخرتک و الحمدالله رب العالمین و الصلوه علی محمد و اله اجمعین تم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سمرقندی [رایانه]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۹/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی نطقت بحکمه عجایب صنعه و وقفت افکار بریته دون تصور ماهیته ... اما بعد فاءن الذی تتضمنه هذه المقاله هو اثبات ابدیه نفس الانسان بطریق برهانی هو مما ادرکته بفکری؛ **انجام:** و ان جمیع ما حکمه من الحجج علی اثباته لایزید التعین الابزیادة تقریر کما ذکرت و هذا خاتمه الکلام فی هذه المقاله و الحمدلله.

رساله‌ای است متوسط در اثبات جاودانگی نفس از طریق برهان، نویسنده در فصل اول براهین خاص خویش را در اثبات این‌که نفس جوهری است غیر جسمانی و به حرکت درآورنده جسم می‌باشد ارائه می‌دهد، در فصل دوم به بیان واجب و ممکن می‌پردازد و استدلال می‌کند که اگر نفس انسان پس از به وجود آمدن معدوم می‌شود واجب الوجود نیز معدوم می‌گردد، سپس حجج و براهین متقدمان در مورد ابدیت نفس را ذکر کرده و می‌گوید که این استدلال‌ها را به این دلیل ارائه و نقد و تحلیل می‌کند تا ثابت نماید که استدلال‌های او بهتر و منحصر به خود اوست، آنگاه به احتجاجات ابن مسکویه، احمد بن محمد (۴۲۱ق) اشاره کرده و ضمن شرح و بیان آنها به تکمیل و تصحیح مطالب مذکور می‌پردازد، همچنین در ضمن بحث گفتارهای افلاطون در این رابطه را نیز آورده، و اشاراتی نیز به غزالی و فخر رازی و ابن سینا و اوحد الزمان صاحب کتاب المعتبر می‌کند؛

خط: نستعلیق، کا: محمد زمان بن محمود طالقانی، تا: ۱۱۰۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۲۰ سطر (۵×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱۴-۹۰]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۹/۲

آغاز: بسمله، مقاله فی ان النفس لیست بمزاج البدن و لا کاینه عن مزاج البدن یشتمل علی احد عشر فصلاً؛ **انجام:** و علی التقدیر الاول یکون ما دکرته من السؤالات و الاجوبه مما لاحاجة الیه فی تصحیحه فیکون هدراً و علی التقدیر الثانی یلزم ان یتبین مما قیل فی هذه المقاله. تم.

رساله کوتاهی است در اثبات عدم امتزاج نفس به بدن و عدم نشأت یافتن از آن در یازده فصل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد زمان بن محمود طالقانی، تا: ۱۱۰۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۳۰ص (۴۳-۷۲)، ۲۰سطر (۵×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱۴-۹۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۰۸۱/۷

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی، و بعد فهذا ما فهمت بفهمی القاصر الفاتر من درس؛ **انجام:** و کذلک قوله علیه السلام أیکون لغیرک من الظهور ما لیس لک فیکون غیر الی غیر ذلک.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۷گ (۷۶پ-۸۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۶-۸۷]

۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۵۸

آغاز: فصل فی تحقیق القوی المنسوبة الی النفس النباتیة فنقول اولا ان القوة من حیث [هی] قوة بالذات لیست الاعلی امرما و مح ان تکون قوة باللذات علی امر آخر غیره؛ **انجام:** و هذا الدلیل مبنی علی اصولنا لایفهمه الا الاقلن تمت بالخیر و الصواب (فصل فی ان النفس واحدة بالذات و متکثرة بالعرض)

با عنوان «فصل» و یک دوره مباحث نفس را دارد و با سبک علمی و پخته و روانی است، در آن از شیخ اشراق و صدرالمحققین یاد شده و پس از صدرا ساخته شده و پاره از آرای او در آن رد شده مانند حرکت جوهری و جسمانیة الحدوث بودن نفس؛ خط: نسخ، کا: نظری، محمد صادق بن محمد حسین، تا: پایان ربیع الثانی۱۲۴۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۵۸گ، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: -۶۸۳]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰۴/۲

آغاز: سئل بعض الروساء بهمته العلیة و نفسه الشریفة ان النفس الناطقة جوهر ام عرض و انها ان کانت جوهراً فهل یبقی ... ؛ **انجام:** و ان رفض اللذات الجسدانیة یمکنه رفضها لیصیر نفسه مفارقاً لقالبها فی الحقیقة للبقاء الدائم.

رساله‌ای در تبیین معنا و مفاهیم نفس ناطقه انسانی که در پاسخ یکی از بزرگان تحریر و در ضمن هفت «قیاس» تنظیم شده است؛ خط: نستعلیق، کا: لنکرانی، عباس علی، تا: ۱۳۲۴ق؛ جلد: گالینگور، ۵ص (۵-۹)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳۳/۱-۱۷۶]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۳۴/۱

آغاز: بسمله ... فی الصورة النوعیة و هی الجوهر الحال الذی یکون مبداء الاثار النوع، و استدلوا علی تحققها بان الاجسام مختلفة فی قبول الاعراض و حصولها ... و فی الجواهر الروحانیة و فیها فصول فصل فی جوهر النفس الانسانیة؛ **انجام:** فیکون زمان الحرکة مع العایق کهو لا معه، و لو فرضنا جسما آخر میله نصف عشر المیل الاول کانت الحرکة مع المعاوق اسرع. تم.

اقوال فلوطرخس و دیوجانس و ارسطو و افلاطون و قدماء معتزله و امامیة و غزالی و راغب در مسئله نفس آمده و قول جالینوس و ذی مقراطیس در حدوث عالم، عنوان: الفصل الثانی فی اقسام الموجودات؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ (۱پ-۱۲ر)، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱۲-۲۰۵]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۷۶/۶

احتمالاً از ابن سینا؛ بی‌کا، بی‌تا [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۲]

● نفس / فلسفه / فارسی

nafs

ناشناخته:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۸۳/۲

کا: ابوالفتح بن حسین منجم، تا: شنبه ۱۰ شوال۵۴۸ق؛ افتادگی: آغاز [ف: ۶-۲۶۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۳۴۲/۵

آغاز: و بعد از فناء تن بماند همیشه. حق تعالی چون تن را در زیر او مرکب او کرد مقصود آن بود کی شرف آدمی ظاهر شود و متمیز گردد از دیگر حیوانات؛ **انجام:** حاصل چشمی دارم گریان و دلی بریان و راضی بحکمها (کذ) خدای دو جهان و الصلوة و السلام علی سیدنا و مولانا محمد و آله الطاهرین.

در فهرست با عنوان «رساله در معارف» آمده، مؤلف شناخته نشد، پنداشته شده که از مردمان اواخر قرن ۶ و اوائل قرن ۷ است، صفحه‌های اول و هم از اواسط فصل سوم افتاده، رساله مرتب بر ده «فصل» است، فصول موجود: حقیقت مرگ و احوال آن، حقیقت درد فراق، نصیحت و تنبیه، مراتب انسانی، حکمت مرگ و دلائل آن، حقیقت زیارت و تجلی ارواح، احوال خویش و حکایت درد عزاء و ختم کتاب فرزند محمد افاض الله علیه اصناف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدودقرن۷؛ افتادگی: آغاز ووسط؛ جلد: تیماج، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۱-۲۹۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۳/۲۶-ف

نسخه اصل: لالا اسماعیل ش ۴۸۷ر؛ بی‌کا، تا: قرن ۸؛ ۴گ (۲۲۴ر-۲۲۷ر) [فیلمها ف: ۱-۵۰۴]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۸/۱-ف

آغاز: انسانی که صادر از عقل فعال است و نفس را در حال اول عقل هیولانی خوانند

نسخه اصل: اسعد افندی ش ۱۶۹۷. از نیمه دوم فصل ۱۲ تا فصل ۱۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۱۳ق؛ ۲گ (۱-۲)، ۲۶سطر [فیلمها ف: ۱-۴۹۵]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۳۲/۱

آغاز: هفتم در بیان جوهر روح ... الرحمة آمین. بسمله دعا بنام همیون و بزرگوار سلطان اعظم ... بهاءالدوله و الدین اکمل الملوک و السلاطین؛ **انجام:** حاصل چشمی دارم گریان و دلی بریان و راضی بحکم خدای جهان و صلی الله علی نبیه محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین.

به نام پادشاهی بهاءالدوله نام و در نه «فصل» بدین‌گونه: ۱. در تمهید روح انسانی بر سبیل اجمال، ۲. در فناء ابن جثه، ۳. در بیان حقیقت روح انسانی، ۴ و ۵ و ۶. در نسخه نیست و میان ص ۱۱ و ۱۲ افتاده است، ۷. در مراتب روح انسانی، ۸. در بیان حکمت مرگ، ۹. در حقیقت زیارت و کیفیت تجلی ارواح؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۶۲ و ۹۶۳ق؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مذهب، ۱۰۳گ، ۱۲سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۴-۳۶۸۱]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۸۲

آغاز: بسمله اما بعد کلام سید الانام ... که یاد علی اذ اقترب الناس الی خالقهم با نواع العمل و البر تقرب است بانواع العلم ... دلیل است قاطع و برهانی است ساطع بر آنکه وسیله قرب حکیم علام غیر از علم تام امری دیگر نیست؛ **انجام:** از رقم آن باز نموه شد وا لله المستعان وعلیه التوکل والامان (تمت الکتاب)

عنوان «تمهید» دارد و در آن از سید شریف یاد شده و آرای دانشمندان درباره نفس آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: هندی، ۸گ، ۱۷سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱۰-۱۵۷۰]

۷. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۲۳۲

به فارسی با عنوان‌های «فصل»، عنوان مقصد دوم در اثبات نفس نباتی و مقصد سوم در نفس حیوانی و مقصد سوم در بیان قوای انسانی که در هفت فصل است دارد، باب یکم آن در بیان باصره و دوم در سامعه و پنجم در لامسه است، در آن از شاه سلیمان با عنوان «مدظله العالی» و عارف کمال الحق شیخ حاجی محمد المشهور به مخدومی الاعظم و از خود مؤلف به نام «این فقیر» و از درویش توقتمیش با عنوان سالک مسالک طریقه شریفه همدانیه خوارزمیه و از دانشنامه جهان و لوامع الاشراق یاد شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام [نشریه: ۵-۲۲۹]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۲۸/۱-ف

نسخه اصل: بادلیان ۳۷۸ اوزلی (ش ۱۴۲۳)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۷ق [فیلمها ف: ۱-۵۸۱]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۷۰

آغاز: بسم الله مجریها، مصلحت حال طبع در آن نیست که از سر ملایمی که مستعقب منافیی باشد، در زمانی بگذرد، برای آن که طبع نه قوتیست؛ **انجام:** دردا و دریغا چه چاره سازیم با این بئس القرین ... سبحان ربک رب العزة عما یصفون و [ال]سلام علی المرسلین و الحمد لله رب العالمین؛ تمت.

خط: نستعلیق، کا: فراهانی ورامینی، شاه مراد بن نقدعلی، تا: ۱۰۷۲ق؛ جلد: تیماج، ۲گ (۳۲۷پ-۳۲۸ر)، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲-۱۴۸]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۳/۱۸

آغاز: دارد. دوازدهم چیز آنست که عرش قوی بود بر آنچیزی که بیاید کردن و دلیر و پیشرو بود بکردن آن چیز؛ **انجام:** لایلحق الباری شبهة و کثرة و قد شهت الرسالة ... فی اواخر شهر ذی حجة الحرام ۱۰۷۵ و الحمد اله وحده العزیز.

فصل‌ها رساله در اینجا است: «اندامها و نیروها و جانهای آنها، جانها و پایه‌های آن، نیروی پندار و خواب و اثرهای آن، خواب، کار نیروی پندار در خواب و بیداری، نیروی خدائی، نیروها بزبانهای گوناگون، کار نیروها در خواب، عقل فعال، جسمهای هیولانی، نیروی دریابنده جان، چگونگی دریافت، دانسته‌های گوناگون و آنچه اولی و روشن است، سعادت، نیکی و بدی و زشتی و زیبائی، صفتهای خدا و توانائی و یگانگی او»، فصل پایان کتاب به عربی است؛ خط: تعلیق، کا: کرکی، حیدر بن علی، تا: اواخر ذیحجه۱۰۷۵ق؛ ۱۲گ (۱۰۳ر-۱۱۴پ) [ف: ۳-۲۶۷]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۸۹/۱۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد بباید دانست که هر چه ماسوی الله است از روحانیات مجرد و روحانیات جسمانی و جسمانیات ظلمانی یعنی عالم الارواح و عالم الافلاک و عالم الکون؛ **انجام:** و تتبع برادران گذشته از صالحان و عابدان و عالمان کنی تا از ثمره و فائده آن بهره یابی و به درجات ایشان برسی.

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۷ق؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۳گ (۱۵۸پ-۱۶۰ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۰-۶۵]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۶۷/۷-۹/۲۱۷

آغاز: بسمله ستایش وسپاس بیرون از وهم وقیاس مبدعی را سزاست که از حکمت حکمش یصاقل تأثیرات کلمه طیبه کن زنک نیرنک کدورت نیستی از رنگ ارژنک عالم هستی امکانی؛ **انجام:** روز باران کهنی برتافتی تابکی درچاه طبیعی سرنگون ××یوسفی یوسف بیا از چه برون تاعزیز مصر ربانی شوی /وارهی از جسم وروحانی شوی وما علی الرسول الا البلاغ والسلام علی من اتبع الهدی تمت

رساله‌ای است درتحقیق وتشخیص وتعدید نفوس واشیاء عامه از حواس موافق توضیح وتشریح علمای متقدمین که حسب الاشاره عزیزی قلمی شده است، نفوس را به چهار قسم نفس طبیعی، نفس نباتی، نفس حیوانی ونفس انسانی تقسیم نموده وهر یک را شرح می‌دهد؛ خط: نستعلیق، کا: گویا مؤلف، تا: قرن ۱۲ -۱۳؛ مصحح، با خط‌خوردگی؛ جلد: تیماج، ۷گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۸-۴۸۱۳]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۵۵/۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد بباید دانست که هر چه ما سوی الله است تعالی شأنه از روحانیت مجرد؛ **انجام:** تا از ثمره و فوائد آن بهره یابی و بدرجات ایشان رسی، و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه أنیب.

در آغاز این رساله کوتاه در تقسیم نفوس بحث کرده پس از آن در نفس و جدائی آن از بدن و بقای آن گفتگو می‌کند؛ خط: نستعلیق، کا: تبریزی، اسماعیل بن محمد کریم، تا: ۱۲۱۶ق؛ جلد: تیماج، ۵گ (۵۵ر-۵۹ر)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱۱-۵۹]

۱۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۲/۷۶

آغاز: باشد بخلاف علم در عداوت و صداقت ... و توهم انه هو التجرید و یکذبه ان علومنا متعددة دون التجرید ... مع الذهول عن العلم برهان کذبه. این اعتراض دیگرست بر همان مقدمه که گفته اند باری تعالی منقسم است و محل او نفس است؛ **انجام:** المنسی من الامور العقلیة لو کان فی نفوسنا. چون مقرر شد که نفس در بعضی افعال ... بدان لذت مبتهج بودی.

شرحی است به فارسی بر متنی عربی؛ بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۱گ (۲۳۵ر-۲۴۵پ) [ف: ۵-۷۲۱]

● نفس (رساله در معرفت) / کلام و اعتقادات، فلسفه / عربی

nafs (r. dar ma‘refat)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۸۳۳

آغاز: بسمله و به نستعین، من با آمل؛ **انجام:** اذ لم یعملو انما عملوا تا بود مما عملو (کذا)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج [رایانه]

● نفس آدمی / علوم غریبه / فارسی

nafs-e ādamī

از محمد اشرف ولد آقا محمد، متنی است که از هندی به فارسی برگشته و جمله‌ای از اصطلاحات آن زبان به حال خود باقی مانده، رساله در خبر دادن از آینده، مطالب تحت عنوان «فایدة نفسیه، قاعدة نفسیه، طریقه، فایده» ذکر شده است.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۳۳/۲

آغاز: بسمله در دانستن نفس آدمی من تصنیف محمد اشرف ولد آقا محمد در خدمت بزرگان نکته شناس التماس داده که کتب و علم آنها زبان؛ **انجام:** و قصر و نعل اسب و داغ کاودم راست باید تمت

خط: نستعلیق، کا: عبدالحمید منجم، تا: ۱۳۰۴ق؛ جلد: تیماج، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴)، قطع: ربعی [ف: ۱-۴۷۴]

←النفس ابن سینا (ترجمه)←النفس علی طریق الدلیل و البرهان (ترجمه)

● نفس ابن سینا (ترجمه) / فلسفه / فارسی

nafs-e ebn-e sīnā (t.)

رودباری، فخرالدین بن احمد، ق۱۳ قمری

rūdbārī, faxr-od-dīn ebn-e ahmad (- 19c)

وابسته به: النفس علی طریق الدلیل و البرهان = احوال النفس = النفس الناطقة؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸ق)

در سه «فصل»: ۱. اثبات این‌که جوره نفس مغایر جوهر بدن است؛ ۲. در بقای نفس پس از تباهی بدن؛ ۳. مراتب نفس در سعادت و شقاوت پس از مفارقت از بدن.

آغاز: بدان که بنای این رساله که از حقیقت نفس موضوع است در سه فصل اتفاق افتاده است: فصل اول در اثبات اینکه جوهر نفس مغایر جوهر بدن است. فصل دوم در بقای نفس بعد از خراب شدن بدن. فصل سوم در بیان مراتب نفس در سعادت و شقاوت بعد از مفارقت از بدن ــ و بعد از اتمام فصول سه گانه خاتمه نیز الحاق نمودیم و بیان عوالم ثلاثه را نموده ئیم و آن عبارت از عالم عقل و عالم نفس و عالم جسم است

انجام: متکئین فیا علی الارائک تکیه کنندگانند در بهشت بر تختهای نیکو لایرون فیها شمساً و لا زمهریرا نمی بینند در آن گرمی آفتاب را و سردی زمهریر را. باید دانست طالبین را در کشف حقیقت نفس همین قدر کفایت می‌کند.

[مصنفات ابن سینا (مهدوی) ص ۳۰۳]

۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۶۰۷/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۱ق؛ جلد: تیماج، ۱۴ص (۳۳۹-۳۵۲)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۲۵۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۱/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲-۳۹۲]

● نفس ارسطو (ترجمه) / فلسفه / فارسی

nafs-e arastū (t.)

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

ترجمه رساله نفس هفت فصلی ارسطو؛ محتملاً همان ترجمه بابا افضل باشد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۵۸-ف

نسخه اصل: حمیدیه ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۷۵۵ق [فیلمها ف: ۱-۴۲۶]

←نفس اماره←نفس لوامه
←نفس الامر←نفس الامر(رسالة فی تحقیق)

● **نفس الامر(رسالة فی تحقیق)** / فلسفه / عربی
nafs-ul amr (r.-un fī taḥqīq-i)
دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ – ۹۰۸ ؟ قمری
davvānī, mohammad ebn-e as‘ad (1427 - 1503)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۰۴
آغاز: بسمله. اعلم ان قولهم ان التصورات لایحتمل عدم المطابقة کلام حق ما فهمه من اورد علیه ان المراد؛ **انجام:** فی المبادی العالیة وجودها فی نفس الامر و لعلی اجود بتحقیق نفس الامر فی رسالة منفردة بتوفیق الله تعالی
خط: نستعلیق شکسته، کا: عبدالنبی بن عبدالرسول احمدنگری عثمانی، تا: ۱۱۸۵ق، جا: احمد نگر دکن هند؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ جلد: مقوا، ۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۵-۴۰۴]

● **نفس الامر و الفرق بینه و بین الخارج** / فلسفه / عربی
nafs-ul amr wa-l firq baynah-ū wa bayn-al xārij
جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ – ۸۱۶ قمری
jorjānī,‘alī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۸۹۰/۵
آغاز: اعلم ان تحقق الاشیاء فرض عقلی؛ **انجام:** و الظرفیة فی فی.
خط: نستعلیق، کا: کاتب محمد بن مصطفی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج مذهب، ۴ص (۳۳-۳۶)، ۱۳سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷-۵۰۱]

● **نفس الامر و ذهن و خارج** / فلسفه / فارسی
nafs-ol amr va zehn va xārej

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۳۵/۱
به نقل از دانشنامه شاهی ملا محمد امین استرآبادی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱گ (۱ ر) [مختصر ف: -۱۴۶]

● **نفس الانسان** / فلسفه / عربی
nafs-ul insān
کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ – ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)
تاریخ تألیف: سه شنبه ۹ صفر ۱۲۷۸ق
فائده‌ای است در نفس انسان و روح نباتی و حیوانی و رابطه آنها با افلاک.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۲/۶
آغاز: اعلم ان ما من العالی ابداً متوحد متفرد بالنسبة الی ما من الدانی و ما من الدانی متکثر بالنسبة الیه فاذا اشرق ما من العالی متوحداً علی الدانی؛ **انجام:** و تجد نفس بصورة الثواب أو العقاب فان الاعمال صور الثواب و العقاب فافهم فقد اوضحت لک فی هذه الفائدة کثیراً من المطالب.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۶گ (۴۱ر-۴۶ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱-۲۲۳]

←نفس انسانی ← گلشن

● **نفس انسانی** / عرفان و تصوف / فارسی
nafs-e ensānī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۲۳۰/۳
آغاز: بسمله این رساله در تحقیق نفس انسانیست باقوال مختلفه اما بعد کلام سید الانام علیه الصلوة و السلام که یا علی اذا تقرب الناس الی خالقهم؛ **انجام:** الناس معادن کمعادن الذهب و الفضة خیارکم فی الجاهلیة خیارکم فی الاسلام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۲ص (۳۵-۴۶)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۴۷/۲-۸۲]

● **النفس الباقیة** / فلسفه / عربی
an-nafs-ul bāqīya
کرمانی، محمد بن محمد کریم، ۱۲۶۳ – ۱۳۲۴ قمری
kermānī, mohammad ebn-e mohammad karīm (1847 - 1906)
تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۱۹ ربیع الاول ۱۲۹۵ق
رساله‌ای است در شناخت نفس که چون مؤلف دیده که پدرش و دیگران در این موضوع تألیفاتی دارند ولی مطلب را نرسانده‌اند این کتاب را در یک «مقدمه» و چندین «مطلب» تنظیم نموده است.
آغاز: بسمله، الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد یقول العبد الاثم محمد بن محمد کریم تقبل الله عنهما ان حقیقة ادراک النفس و کیفیة تحصیلها و بقائها بعد الادراک و خراب الالات و ما یتعلق بذلک منالمسائل الصعبة و قد خفی اصلها عن اکثرین الا ...

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۴۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد حصل الفراغ من تصنیف الکتاب المسمی بالنفس بالباقیة انشاء الله ... یبقی الکتاب مغلوطاً.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مقابله شده در دارالامان کرمان؛ جلد: تیماج، ۹۳گ، ۱۹سطر (۶×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۴۶۳]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۰۵
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]
۳. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: ۲۱۸/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فابتدأ ببسم الله و الا فاعط القوس باریها و لا تتکلف ما لم تکلف و صلی الله علی محمد و آله الطیبین ... .
خط: نسخ، کا: حسین بن محمد کرمانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۶۵گ (۱پ-۶۵ر)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱-۱۷۵]

● **نفس دراک بعد از مرگ تن** / فلسفه / فارسی
nafs-e darrāk ba'd az marg-e tan
بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، - ۶۶۷ ؟ قمری
bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269)
فصلی است در این‌که بعد از مرگ تن و تباه شدن ترکیب آن، وضع نفس چگونه می‌شود.
آغاز: بدانکه چون خواهی که آگه شوی از حال نفس بعد از مرگ تن و تباه شدن ترکیب وی، نخست باید دانست که ...
انجام: که گردش حال جسمانیات حالی در حقیقت و اصل و گوهر بنگرداند که هستی ذات او را از آن خلل آید و بالله التوفیق و السلام.
چاپ: در مصنفات افضل الدین محمد مرقی کاشانی، به تصحیح مجتبی مینوی و یحیی مهدوی (تهران، خوارزمی: ۱۳۶۶ (چاپ دوم)) (ص: ۶۴۶)
[مصنفات بابا افضل ۶۴۶، شماره ۲۱ چاپی؛ فهرستواره منزوی ۱۳۱/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۱۳/۱۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** ذات او را از آن خلل آید، هر کار که هست در جهان پیشه ماست. (دو بیت)
بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۱گ (۱۰۹ر)، ۱۷سطر [ف: ۱۱-۱۹]
۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۴۵/۵ حکمت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ قطع: وزیری [ف: ۲-۴۳]
۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۲۱۵/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۱ص (۸۴) [ف: ۵-۴۶۰]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۹۱/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، ۱گ (۱۶۱ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰/۶×۱۸/۸سم [ف: ۷-۲۴۵]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹/۲۴۰۱/۴
خط: نستعلیق، کا: کشمیری، رضا بن موسی، تا: قرن ۱۱، جا: توس؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ابعاد متن: ۱۳/۵×۱۹/۵، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۰۱۵]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۸/۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق [ف: ۳-۳۲۸]
۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۲/۳۸
بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۲گ (۱۴۰پ-۱۴۱ر) [ف: ۵-۴۶۰]
۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶/۲۴۵۴/۱۰
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد خان، تا: ۱۳۳۳ق، جا: تهران؛ جلد: مقوایی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۵۹۶]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۳۱/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوب، کا: عبرت نائینی، محمد علی، تا: دوشنبه ۱۳ ذیقعده۱۳۴۷ق؛ ۱ص (۶)، ۱۸سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۴-۳۳۷]
۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۰۵/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و از این بود که انبیا علیهم السلام خلق را بر یاد کردن مرگ انگیختندی ... که نفس او را از آن خلل آید و بالله التوفیق و السلام.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۷گ، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۱۳-۲۰۴]
۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۰۵/۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲ص (۴۹-۵۰)، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۱۳-۲۰۹]
۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶/۲۲۶۷/۷
شماره ۲۱ چاپی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در هامش؛ جلد: تیماج تریاکی، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۹-۹۱۸]

● **نفس الرحمان** / عرفان و تصوف / عربی
nafas-ur raḥmān
[نسخه‌های منزوی ۱۴۲۹؛ ۲۵۳/۲ش ۱۴۲۹/۲]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۱۰/۲
نسخه از میانه توحید چهارم تا پایان توحید سی و ششم را دارد. با عنوانهای التوحید الاول، من نفس الرحمان، التوحید الثانی من نفس الرحمان تا التوحید السادس و الثلاثون من نفس الرحمان. در ۵۹ فصل است و بنام جهان شاه ساخته شده و در آن از فتوحات ابن عربی و مفاحص و معالم التنزیل یاد شده است؛ کا: کرهرودی، عبدالظهیر بن معصوم، تا: ۲۵ ربیع الثانی۱۰۸۵ق؛ ۷۴گ (۱۰۴ر-۱۷۷ر)، اندازه: ۱۲/۲×۱۷/۷سم [ف: ۶-۱۱۱]

● **نفس الرحمن فی فضائل سلمان** / تراجم / عربی
nafas-ur raḥmān fī faḍā'il-i salmān
نوری، حسین بن محمد تقی، ۱۲۵۴ - ۱۳۲۰ قمری
nūrī, hoseyn ebn-e mohammad taqī (1838 - 1902)
تاریخ تألیف: ۲۳ رمضان ۱۲۸۳ق؛ محل تالیف: کربلای معلا
کتابی مسبوط و مستند از حوادث تاریخی و سیر زندگی پر فراز

و نشیب سلمان فارسی است که در یک «مقدمه» و ۱۷ «باب» و یک «خاتمه» تنظیم شده است.
آغاز: الحمدلله الذی جعل خواص الشیعه آیه ائمة الدین و الشریعه و صفاهم لحکایه اول الاشباح فکانوا کمشکوه فیها مصباح ...
چاپ: مشار عربی، صص۹۶۲-۹۶۳؛ تهران، سنگی، بی ناشر، ۱۲۸۵ق.، رحلی

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۹۴۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی ذلک فالیتنافس المتنافسون و کان من احسن تقدیر الله النافذ الماضی
خط: نسخ، کا: احمد بن شیخ حسن قفطان، تا: ۲۷ ذیحجه۱۲۸۳ق؛ از روی نسخه اصل استنساخ شده، مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ جلد: تیماج، ۲۱۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۷۵]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۶۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** مع ما هما من حسن التتبع و کثره الاطلاع و لکن الجواد قد یکبو و الصارم قد ینبوا.
خط: نسخ، کا: محمد بن محمد حسن اصفهانی حائری، تا: محرم۱۲۸۴ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۷۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳۳/۲-۹۵]

● نفس رحمانی / عرفان و تصوف / فارسی

nafas-e rahmānī

موسی بن داود

mūsā ebn-e dāvūd

اهدا به: پیر دستگیر سلطان سید عبدالرحمن حسینی قادری
تاریخ تألیف: حدود ۱۱۸۵ق
در سیر و سلوک و معرفت راه حق و شرایط مراد و مریدی، به درخواست صاحبزاده سید علی محمد و به نام پیر دستگیر سلطان سید عبدالرحمن حسینی قادری. با دیباچه‌ای از شیخ موسی. در دیباچه آمده برخی مریدان سید عبدالرحمان خواهش کردند رساله‌ای در علم سلوک بنگارد، آن حضرت پذیرفته و به شیخ موسی دستور دادند «کاغذ و قلمدان بیاورید و هرچه از باطن به نفس ظهور آید آن را تحریر نماید». بخش عمده آن عرفان نظری است: الوهیت و تجلی، مراتب وحدت، مرتبه حدوث، احدیت، حقیقت، قلب و روح جمادی ... و می‌رسد به «الطرق الی الله بعدد انفس الخلایق» و سلوک.
آغاز: بسمله.حمدی که بر کرسی‌های السنه کاینات ... جلوه گر گردد سزای شاهدی است که عرایس شئونات را به اظهار حب ذاتی در خلوت خانه غیب مشاهده کرده ... بدانکه ذات من حیث هی هستی محض است
انجام: انوار تجلیات الهی بر دل مریدوار شوند که همه مراتب درین حالت مکاشفه شود. بالله التوفیق
[فهرستواره منزوی ۱۰۴۲/۸]

۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷/۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۴۹ص (۱۱-۵۹)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۶]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۸۷
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۱ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۶۷۶۳؛ جلد: تیماج [رایانه]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسین علی، تا: ۱شوال۱۲۹۶ق؛ ۴۳گ، ۱۱سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۶-۴۷]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسین علی، تا: ۱ شوال۱۲۹۸ق؛ ۴۳گ، ۱۱سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۶-۴۷]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۱۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۶ جمادی الثانی۱۳۰۰ق؛ جلد: مقوا، ۴۷گ، ۱۱سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳×۱۵/۵سم [ف: ۱۷-۷]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۱۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم۱۳۰۲ق؛ ۶۰گ، ۹سطر (۸×۱۵/۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۷]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۷۲۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید سراج الدین، تا: دوشنبه ۲۲ جمادی الثانی۱۳۰۳ق؛ ۵۵گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۰-۱۲۱]

● نفس رحمانی / عرفان و تصوف / عربی

nafas-e rahmānī

مؤلف در ابتدای رساله به بررسی توحید واجب الوجود و تقسیم توحید به توحید ذات و صفات و اسماء پرداخته، پس از بیان آن‌که هر منزل و مقام از مقامات توحید، سیر و سلوک خاص خود را دارد به بیان حکایتی از ابویزید بسطامی مبنی بر رؤیت کعبه در اولین سفر ایشان به حج و رؤیت خدای کعبه در دومین حج و عدم رؤیت کعبه و خدای آن در سومین حج پرداخته و پس از آن مقامات سه‌گانه علم الیقین، عین القین و حق الیقین را مورد بررسی قرار داده است.
آغاز: سبحان الله و بحمده سبحان الله العظیم البتات التی ذکرها صاحب منازل السائرین التی اولها ...
انجام: وهو مقام جمع الجمع فی اصلاحهم و الحمد لله رب العالمین.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۲۹/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۹-۱۰)، ابعاد متن: ۹/۵×۱۵/۵، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۲-۴۱۱]

←نفس (رساله در معرفت)←العوالم الخمس الکلیة (ترجمه)
←النفس علی الدلیل و البرهان←القوی الجسمانیة

● النفس علی سنة الاختصار = مبحث عن القوی النفسانیة = الهدیة / فلسفه / عربی

an-nafs ʻalā sunna-til ixtiṣār = mabḥaṯ-un ʻan-il quwa-n nafsānīya = al-hadīya

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

رساله‌ای است مختصر در ده «فصل»: ۱. فی اثبات القوی النفسانیه؛ ۲. فی تقسیم القوی النفسانیه؛ ۳. فی انه لیس شی من القوی النفسانیه حادث عن العناصر؛ ۴. فی تفصیل القول فی القوی النباتیه؛ ۵. فی تفصیل القول فی القوی الحیوانیه؛ ۶. فی تفصیل القول فی الحواس الظاهره؛ ۷. فی تفصیل القول فی الحواس الباطنه؛ ۸ فی ذکر النفس الانسانیه من مرتبة بدوها الی مرتبة کمالها؛ ۹. فی ماهیة البراهین الضروریه؛ ۱۰. فی اقامة البراهین علی وجوده جوهر عقلی.
وی این رساله را برای امیری ـ احتمالاً نوح بن منصور سامانی (۳۶۵-۳۸۷ق) ـ به رشته تحریر درآورده است. این رساله از آنجا که برده فصل تقسیم شده به رساله «الفصول» و از آنجا که به امیر نوح بن منصور اهدا شده است به رساله «هدیه»، و چون شیخ درباره اختصار آن، در مقدمه رساله ذکر کرده که: «فرأیت ان اعمل للامیر کتاباً فی النفس علی سنة الاختصار ...»، به «النفس علی سنة الاختصار» و بالاخره به اعتبار موضوع آن به «مبحث عن القوی النفسانیه» نامیده شده است.
آغاز: خیر المبادی ما زین الحمد لواهب القوة علی حمده ... فلو لا ان العادة سوغت للاصاغر الانبساط الی الاکابر ... و لما وجدت العادة قد نهجت هذه الجادة و شرعت هذه السنة ظفرت بقدر نفسی فی الانبساط الی الامیر الاجل السید اطال بقاه بهدیة.
انجام: و مهما امر الامیر بافراد القول فی تلک المعانی ... و یرفع بمکانه مکان اهلها و یعزز عدد طالبی فضلها و الحمدلله و هو حسبی و نعم الوکیل و صلوته علی رسله اجمعین.
چاپ: در رسائل (قم، انتشارات بیدار: ۱۴۰۰ق)؛ به تصحیح احمد فؤاد الاهوانی، احوال النفس و ثلاث رسائل اخری (قاهره: ۱۹۵۲م)
[الذریعه ۲۶۰/۲۴؛ اعلام ۱۰۳۳/۲؛ فهرست مصنفات ۲۴۱-۲۴۴؛ مهدوی، مصنفات ابن سینا ۲۴۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۰/۱-ف
نسخه اصل: اونیورسیته ش ۴۷۱۱. در فهرست با عنوان «فی النفس» آمده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۵۷۸ق؛ ۱۲گ (۱-۱۲)، ۲۴سطر [فیلمها ف: ۱-۴۳۸]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۴۰/۱
خط: نسخ، کا: محمود بن علی بن ابی علی عبدیل، تا: قرن ۷؛ مجدول؛ ۲۳ص (۱-۳۳)، ۲۳سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [سنا: ف: ۱-۱۱۹]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۱۹/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۳۳ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۷ص (۲۰۸-۲۱۴)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۹-۴۱۱]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۸/۱عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۴۰۰۳ (فهرس المخطوطات العربیة فی مکتبة تشستر بیتی ۵۸۵/۲)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۱ رجب۷۳۳ق؛ مصحح؛ ۲۱ص (۳-۲۳)، ۱۷سطر [عکسی ف: ۴-۱۲۰]
۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۴۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن امیر، تا: قرن ۱۰؛ ۱۷گ (۱۲ر-۲۸ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۵×۱۰/۵سم [ف: ۳۵-۵۲۵]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۳
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: با تاریخ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله در ۹۶۲، خلیفه سلطان در ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشک تفرشی در ۱۱۳۵، محمد ابراهیم قزوینی در ۱۲۴۵؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۷گ (۱۵پ-۲۱پ)، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶-۲۳۹۴]
۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۷۶/۱۶-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** اوالانسان لیست انسانیة بالفعل مستعارة
تنها دو فصل نخستین را دارد؛ خط: نستعلیق شکسته تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۶ص (۱۹۴-۱۹۹) [عکسی ف: ۱-۳۹۴]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۴۷/۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۱ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۵گ (۱۵۹پ-۱۷۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۲-۲۳۰]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۹۴/۱۸-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۷۳۱]
۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۴/۳
خط: تعلیق ریز، بی‌کا، تا: نزدیک۱۰۶۱ق؛ ۲۳گ (۴۳پ-۶۵ر) [ف: ۳-۳۹۴]
۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** لازالت الحکمة متنعشة بعد الخمول نضرة بعد الذبول لیستمدوا بدولته دولتها و ترجع بأیامه أیامها و یرفع بمکانه

مکانها و مکان أهلیها و تکثر عدد طالبیها و لواهب العقل الحمد بلانهایة و السلام؛ تمت.

خط: نستعلیق، کا: فراهانی ورامینی، شاه مراد بن نقدعلی، تا: ۱۰۷۲ق؛ جلد: تیماج، ۷گ (۳۹ر–۴۵پ)، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲-۱۲۰]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۵/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۸۲ق؛ ۱۷ص (۱۸۱–۱۹۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۳۲-۱۹۹]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۳/۳۲

آغاز: برابر

شامل ۱۰ فصل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱گ (۱۴۶ر)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۸-۶۲۵]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۴۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، دارای دو سرلوح مرصع و مذهب، مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۶۳ص (۱۴–۷۶)، ۱۱–۵۱سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۰-۱۷۳۱]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۹۳/۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** استفدت فی الاسماء غایة الجهد انشاء الله. تمت الطاهرات فی النفس. و الحمدلله وحده.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: میشن، ۹گ (۳۰ر–۳۸ر)، اندازه: ۱۳/۷×۲۵/۵سم [ف: ۸-۳۵]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سمنانی، محمد بن نادعلی، تا: ۱۲۸۳ق، جا: مشهد رضوی؛ ۱۰گ (۵ر–۱۴ر) [ف: ۳-۳۹۲]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۴۸/۳-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۸۵]

۱۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۰۰۰/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: نظر پاک، میرزا یدالله، تا: ۱۳۳۳ق؛ ۸گ (۱۰۰ر–۱۰۷ر) [ف: ۲-۲۵۹]

۱۷. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۶۲/۱۳ – ب

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۷گ (۲۰۶پ–۲۳۲ر) [ف: -۴۹۵]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ کم نقطه، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: عضد الملک؛ جلد: پارچه‌ای، ۱۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱-۲۴۸]

● النفس علی طریق الدلیل و البرهان = احوال النفس = النفس الناطقة = نفس الفلکی = المعاد الاصغر

/ فلسفه / عربی

an-nafs ʻalā ṭarīq-id dalīl wa-l burhān = aḥwāl-un nafs = an-nafs-un nāṭiqa = nafas-ul falakī = al-maʻād-ul aṣġar

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

رساله‌ای در اثبات بقاء نفس بعد از فناء بدن عنصری، که آن را برای برخی از دوستان خاص خود در شانزده«فصل» با این عناوین نگاشته است: ۱. فی تعریف حدالنفس علی الاختصار؛ ۲. فی تعریف القوی النفسانیة؛ ۳. فی الدلالة علی ما یختلف به افاعیل القوی المدرکه؛ ۴. فی ان ادراک الجزئیات غیر ادراک الکلیات؛ ۵. فی الادراک بالالات غیر جسمانیة؛ ۶. فی استعانة النفس بالبدن واستغنائها عنه؛ ۷. فی تأکید صحة قیام النفس بذاتها؛ ۸. فی ان النفس حادثة مع حدوث البدن؛ ۹. فی ان النفس لاتموت بموت البدن؛ ۱۰. فی ان النفس لا یتعلق بعد الموت ببدن آخر؛ ۱۱. فی ان جمیع القوی لنفس واحدة؛ ۱۲. فی العقل النظری؛ ۱۳. فی کیفیة حصول النبوات للنفس؛ ۱۴. فی المرتبة القصوی التی تبلغها النفس؛ ۱۵. فی حال النفس بعد مفارقة البدن؛ ۱۶. فی الدلالة علی محل هذه الرسالة.

آغاز: الحمدلله اهل کل حمد لن یکون الا له و رغبة لن یکون الا الیه و توکل لن یکون الا علیه و ثقة لن یکون الا به و صلوته علی خیرته من الخلیقة محمد النبی و آله الاخیار و بعد فهذه رسالة عملتها باسم بعض الخلص من الاخوان مشتملة علی مخ ماتؤدی الیه البراهن من حال النفس ... الفصل الاول فی حد النفس ...

انجام: ثم حرمت علی جمیع من یقراه من الاخوان ان یبذله لنفس شریرة او معاندة او یطلعها علیها او یضعه فی غیر موضعه و جعلت الله تعالی خصمة عنی و هو المسئول للتوفیق ان ینعم به و الحق ان یهدی الیه و له الحمد علی کل حال و صلوته علی المصطفین من عباده و خصوصاً علی نبینا محمد و آله المقتدی بهم اجمعین (تم الرسالة)

چاپ: به کوشش احمد فؤاد الاهوانی. مصر، دار احیاء الکتب العربیه: ۱۹۵۲م)؛ در رسائل (استانبول: ۱۹۵۳م)

[فهرست مصنفات ابن سینا دکتر مهدوی ش ۵۲؛ الذریعه ۲۵۹/۲۴–۲۶۲]

شروح و حواشی:

۱- النفس علی طریق الدلیل و البرهان (ترجمه) = اقسام النفوس و احوالها = ماهیت نفس؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸ق)

۲- النفس علی طریق الدلیل و البرهان (ترجمه) = النفس ابن سینا (ترجمه)؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸ق)

۳- نفس ابن سینا (ترجمه)؛ رودباری، فخرالدین بن احمد (-قرن۱۳)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۴/۱۲-ف

نسخه اصل: مجلس ش ۱۴۹ (۳۵۷/۲ ش ۵۹۹ مورخ ۵۷۰-۵۷۶) [در فهرست معرفی نشده]؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۵۷۰ق [فیلمها ف: ۱-۵۶۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۸/۱۱-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۵۳؛ بی‌کا، تا: شاید اوایلقرن۷؛ ۸گ (۸۶-۹۳) [فیلمها ف: ۱-۴۷۲]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۰/۴-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۰۵۲. در فهرست با عنوان «رسالة النفس» معرفی شده است، مهدوی (فهرست مصنفات ص ۳۰۳) می‌گوید که آن فصل اول «رساله «فی النفس علی طریق الدلیل و البرهان» است که در این نسخه علی حده نوشته شده است اما ارگین ۲۱۱ و قنواتی ۱۰۹ آن را رساله‌ای مستقل به نام «نفوس» ثبت کرده‌اند؛ خط: نسخ، کا: مبارك بن اصیل بن محمد بن نجیب ملقب به نجم قرطاسی، تا: ۲۹ ربیع الاول۶۸۷ق؛ ۶گ (۵۷-۶۲)، ۱۳سطر [فیلمها ف: ۱-۴۴۷]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰/۱۷-ف
آغاز: الحمدلله حمدالشاکرین و صلواته علی محمد و آله الطاهرین. لیس یمکننا فی تعلم العلوم کلها ان نتحرز عن مصادره علی مقدمات یتبین فی علوم اخری، فان مبادی العلوم و خصوصا الجزویة یتعرف اما من علوم جزویة غیرها؛ **انجام:** وفق مقاله تکون قد تمکن بالکاینات المستقبلة. و الله اعلم بالصواب. تمت الرسالة المعروفة بالنفس الفلکی للشیخ ...
سخه اصل: ایاصوفیا ۴۸۴۹؛ بی‌کا، تا: ۶۹۷ق؛ مقابله شده؛ ۴گ (۵۹ر-۶۲ر) [فیلمها ف: ۱-۵۷۷]
تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۷۱/۱۵-عکسی و ۴۳۷/۱۵-عکسی و ۳۵۹/۱۵-عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۸۵]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۴/۱۵-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۲۹؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۲گ (۵۷پ-۵۸پ) [فیلمها ف: ۱-۶۶۲]
۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۷۹/۳۳-۳۵/۵۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولا معنی یضاده وینافیه فیکون لا محاله سوقها الی مقضاها فیتعذب عذاباً شدیداً یعقدله.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج، ۲۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۲-۶۲۸]
۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۹۶۲ق؛ تملك: مصطفی بن عبدالله در ۹۶۲، خلیفه سلطان در ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشك تفرشی در ۱۱۳۵، محمد ابراهیم قزوینی در ۱۲۴۵؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۳گ (۳پ-۱۵پ)، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶-۲۳۹۳]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۸۳/۲۹
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲گ (۸۶ر-۸۷ر) [ف: ۱۶-۱۸۸]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳۸/۸۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۲۹۶) [ف: ۱۵-۱۶۹]
۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۶۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** المخزونة فی زوایا الکتب الفنون بالتصریح بها الی آخر ما قال من هذه الکلمات
خط: نستعلیق، کا: سید احمد بن زین العابدین عاملی، تا: اوایل قرن۱۱؛ واقف: فهرستی؛ ۳۲گ، ۱۸ و ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۴-۱۴۶]
۱۱. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۴۶۸۱/۹
آغازو انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد قاسم بن بهزاد، تا: قرن ۱۱؛ ۱۰گ (۱۶ر-۲۵پ)، اندازه: ۱۶/۶×۲۵/۲سم [ف: ۸-۲۴]
۱۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۸۷/۲۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ با سر لوح‌های زرین؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۰گ (۱۲۲-پ۱۴۱)، ۲۴ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [رشت و همدان: ف: -۱۴۷۰]
۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۸۶
آغاز: بسمله و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و سلم تسلیما؛ **انجام:** و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین بمنه وجوده و کرمه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]
۱۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۳۷۱/۹
کا: اردوبادی، عبدالقادر، تا: ۱۰۲۶ق؛ واقف: شریف گرگانی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۵گ (۱۳۰ر-۱۳۴ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳-۲۵۸]
۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۷۳۳/۱۳
آغازو انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حیدر علی کاتب، تا: ۱۰۲۸ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۲۳گ (۵۱-۷۳ر)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۴-۳۲]
۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۵۲۵/۱۰
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: تبریزی، محمد، تا: ۱۰۴۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۸۵ر-۹۷ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۷-۱۰۷]
۱۷. شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه: ۱۷/۹
بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۵۶ق [نشریه: ۵-۲۷۳]
۱۸. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۲۸۱۳/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق [نشریه: ۴-۴۷۳]
۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۲۵/۵
بی‌کا، تا: ۱ رجب ۱۰۸۱ق؛ ۱۶گ (۷۸ر-۹۴ر)، ۱۶سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۸-۵۳۷]
۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۳/۸
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱گ (۲۴ر)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۸-۶۲۱]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۸۳/۸۲
آغاز: برابر
کامل؛ خط: نسخ، کا: عجمی موسوی، محمد، تا: ۲۹ صفر۱۱۰۲ق؛ ۱۲گ (۲۱۸ر-۲۲۹پ) [ف: ۱۶-۲۰۳]
۲۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۲/۹۷
بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۱۰گ (۲۹۰پ-۲۹۹پ) [ف: ۵-۷۲۲]
۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۴۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: عضد الملک، ۱۲۷۶؛ ۳۲گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۴-۱۴۵]
۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۱/۹
آغازو انجام: برابر
کا: سمنانی، محمد بن نادعلی، تا: ذیحجه۱۲۸۳ق؛ ۲۰گ (۵۷پ-۷۶ر) [ف: ۳-۳۶۰]
تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۴۸/۷-عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۸۵]
۲۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۰۱/۲۸
تذکر: نام کتاب به استناد فهرست مصنفات ابن سینا ص ۲۴۴ تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۹ق؛ ۱۱گ (۱۷۴ر-۱۸۴ر)، ۱۷سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: -۳۴۰]
۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۵/۵
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲-۳۸۵]
۲۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۹۹/۴۹
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲ص (۵۶۷-۵۷۸) [ف: ۵-۷۲۲]
۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۴۲
آغازو انجام: برابر
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۳۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴-۱۴۶]
۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۴۱
آغازو انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: فهرستی؛ ۳۱گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴-۱۴۷]
۳۰. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف۲۱۳/۳
آغازو انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف با تطبیق اغاز تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۵گ، ۱۸سطر [ف: ۱-۱۸۷]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۶۹/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۱۱۵]
۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۷/۷
انجام: فان عرض فی بعض الاوقات ملال و کلال فذلک لاستعانة العقل بالخیال المستعمل الالة التی تکل و لاتخدم العقل (برابر با س ۱۸ گ ۶۶ الفنسخه ۸۶۱/۹ در فصل ۷)
خط: تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ برگهای میانه هم با هم نمی پیوندند و گویا افتادگی دارد؛ جلد: تیماج، ۲۵گ (۱۳۸ر-۱۶۲پ)، ۱۹ سطر (۴/۴×۱۲/۶)، اندازه: ۶/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳-۳۶۰]

● النفس علی طریق الدلیل و البرهان (ترجمه) = اقسام النفوس و احوالها = ماهیت نفس = نفوس = المعاد / فلسفه / فارسی

an-nafs ʻalā tarīq-ed dalīl va-l borhān = aqsām-on nofūs va ahvāl-o-hā = māhīyat-e nafs = nofūs = al-maʻād

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

وابسته به: النفس علی طریق الدلیل و البرهان = احوال النفس = النفس الناطقة؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸ق)

ابن سینا در زمینه معرفت نفس رساله‌های متعددی دارد که «النفس علی طریق الدلیل و البرهان» یکی از آنهاست. این رساله به عربی است و با نام‌های متعددی ضبط شده و شامل پانزده فصل [یا شانزده فصل] و یک خاتمه است و از آن دو ترجمه به فارسی شناخته شده است، تحریری مفصل و نزدیک به متن و تحریری مختصرتر که به دستور علاء الدوله دیلمی برگردان شده و منسوب به شیخ الرئیس است. فصول آن بدین شرح است: فصل ۱. در بیان کردن حد نفس؛ ۲. حد قوتهای نفس؛ ۳. سبب اختلاف فعل‌های قوت دریافتن نفس؛ ۴. قوتی که صورت جزوی دریابد که آن دریافتن جز به آلت جسمانی نتواند بود؛ ۵. قوتی که صورت کلی دریابد که این دریافت به آلت جسمانی نتواند بود؛ ۶. کیفیت استعانت نفس به بدن؛ ۷. در ثبات نفس مردم به ذات خویش؛ ۸. در تصحیح حدوث نفس با حدوث بدن؛ ۹. ذکر برهان بر بقای نفس؛ ۱۰. برهان امتناع انتقال نفس از بدنی به بدن دیگر؛ ۱۱. قوت‌های نفسانی همه آلت نفسی واحد است؛ ۱۲. بیان عقل نظری؛ ۱۳. بیان نبوت و احوال خواب؛ ۱۴. غایت رتبه‌ای که در نفس مردم ممکن باشد؛ ۱۵. حال نفس در مفارقت از بدن و شرح اصناف سعادت و شقاوت؛ ۱۶. در ختم این فصول.

آغاز: آغاز ۱: این رساله‌ای است که شیخ رئیس ابوعلی سینا رحمه الله تعالی تصنیف کرده است در روشن کردن ماهیت نفس مردم و احوال نفس مردم از بقا و فنا و سعادت و شقاوت در آخرت و دیگر احوالها چنانکه یاد کرده اید. چون فرمان عالی علائی شمسی زاده الله علوا و نفاذا در حق این بنده ضعیف چنان است که این رساله را از زبان تازی به زبان فارسی نقل کنم من به حکم این فرمان اقدام کردم و وجوب امتثال را انقیاد بستم چنان دانم که انواع تایید و سعادت قرین این فرمان باشد ...

آغاز ۲: سپاس مر خدای که هستی همه حقایق از اوست و درود بر پیغمبران و گزیدگان او. از تصنیفهای شیخ الرئیس ابوعلی رساله ای است که آن را معاد خوانند و یکی از اهل علم آن را

از زبان تازی به پارسی نقل کرده و مرا دوستی است سخت خیِّر و عاقل و محب حکمت و از زبان تازی بهره ندارد و این ترجمه گاه گاه بر من عرض می‌کرد و چون آن را مقابله می‌کردیم با اصل بسیار قاصر می‌آمد و قسمتها فروگذاشته و اطراف و جوانب سخن استیفا ناکرده ندانم تا از ناسخ اوفتاده است یا خود در اصل چنین کرده اند و چون من آن را تنبیه کردم التماس کرد که آن را بار دیگر نقل کنم رد درخواست او نتوانستم کردن و در آن شروع نمودم و جهد کردم که بشرح تر و پاکیزه تر بگویم و اگر زیادتی نکنم سخن یلز گویم. چنین گوید شیخ الرئیس که این رساله ایست ...

انجام: انجام ۱: فصل شانزدهم در خاتمت این فصول میگوید صاحب این رسالت که من در این مقالت جز اسرار نکت از علم نفس نیاوردم و این اسرار در کتب ما موجز باشد یا مرموز و من از حد رمز بصریح آوردم و حجاب برداشتم تا اخوانی که بعد از من باشند مطلع باشند بر این اسرار و این حالی نیفتد و ضایع نشود که درین زمان بیافتیم کسانی که بتعلم حاصل کنند و حرام کردم بر کسانی که برین اسرار و این رسالت مطلع شود و پس این رسالت بکسانی دهند که معاند باشند یا شریر و من الله التوفیق و المعرفة. تمت الرساله بحمدالله و منه الصلوة علی محمد نبیه و صفیه و علی و آله و عترته و اهل بیة.

چاپ: با انتساب به ابن سینا، به تصحیح و مقدمه محمود شهابی در تهران به سال ۱۳۱۵ش به چاپ رسیده است و بار دیگر با مقدمه و حواشی موسی عمید به نام «رساله نفس ابن سینا» به سال ۱۳۳۱ ش در تهران منتشر شد؛ گنجینه بهارستان، بخش حکمت، به کوشش خدیجه مقدس زاده.

[نسخه‌های منزوی ۸۵۳/۲ و ۸۵۴؛ فهرست فارسی مشار ۵۲۶۵/۵ فهرستواره منزوی ۲۱۸/۶]

۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۵۳بخش۳

در ۱۵ فصل به نستعلیق کهن؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ذیحجه۶۶۳ق؛ در آن آمده است: «و عبیده الافقر احوج الله المعبود الواثق بالملک ... عبدالله بن عبدالمومن بن محمد بن محمود ... و حقق الله اماله، مشقه العبد الفقیر الجانی عبدالله بن عبدالمومن الهمدانی (به) بصره الله بعیوب نفسه و جعل یومیه خیرا من امسه، محررا فی حادی عشر ذی الحجة الحرام حجة سبعة و ستین و سبعمائه»؛ ۲۵گ، ۲۱سطر [ف: -۱۱۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۸۷

آغاز: چنین گوید مصنف این رساله کی فرمان پادشاه وقت زاده الله علا و نفاذا در حق این ضعیف چنانست کی این رساله از زبان تازی بزبان پارسی نقل کند و من بحکم فرمان اقدام کردم؛ **انجام:** برابر

تذکر: نام کتاب به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد حاجی کاموسی، تا: غره رمضان۷۰۰ق، جا: جاورسانی؛ ۲۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۴-۱۴۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۷۲-ع

نسخه اصل: فاتح ش ۵۴۲۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۲۶ق؛ ۱۳گ، ۲۱سطر [فیلمها ف: ۱-۲۶۸]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۰۹/۲

آغاز: برابر ۱

نسخه اصل: کتابخانه احمدثالث - ترکیه ۳۴۴۷؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۸ ربیع الثانی۸۶۶ق؛ ۲۶ص (۸۳-۱۰۸) [عکسی ف: ۴-۳۱]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۹۴/۱۷

آغاز و انجام: برابر ۱

خط: نستعلیق بی نقطه، کا: اردوبادی، عبدالقادر، تا: ۱۰۲۱ق، جا: شیراز؛ جلد: میشن، ۱۲گ (۱۶۰پ-۱۷۱ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۲×۲۲/۳سم [ف: ۸-۴۴]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۳۷۱/۲۵

۱۶ فصل؛ کا: اردوبادی، عبدالقادر، تا: ۱۰۲۶ق؛ ۱۳گ (۲۵۰ر-۲۶۲پ) [ف: ۵-۷۲۳]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۳۷۱/۲۶

ترجمه فارسی دیگری است از رساله ۱۶ فصلی ابن سینا؛ کا: اردوبادی، عبدالقادر، تا: ۱۰۲۶ق؛ ۱۸گ (۲۶۲پ-۲۸۹) [ف: ۵-۷۲۳]

۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰۱۶/۳

آغاز و انجام: برابر ۱

خط: نستعلیق، کا: علی اصفهانی، تا: صفر۱۰۳۴ق؛ مهر: «عبده محمد بن محمد علی»؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۶گ (۷۶-۹۱)، ۱۵ و ۱۹سطر (۸×۱۵ و ۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۴-۱۱۲۹]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰/۲-ف

نسخه اصل: بادلیان ش ۹۵ اوزلی (۱۴۲۲). ترجمه فارسی رساله ۱۶ فصلی؛ بی‌کا، تا: ۱۰۴۲ق [فیلمها ف: ۱-۵۵۷]

۱۰. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۸۹/۴

آغاز و انجام: برابر ۱

خط: نستعلیق، کا: طیب، تا: ۱۰۵۵-۱۰۵۶ق؛ جلد: چرم، اندازه: ۲۴/۵×۳۶سم [ف: ۷-۱۶۳]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۴۶

آغاز و انجام: برابر ۱

خط: نستعلیق، کا: فراهانی ورامینی، شاه مراد بن نقدعلی، تا: ۱۰۷۲ق؛ در فهرست (۱: ۳۲۰) با شماره ۲۸۶/۲۱ آمده؛ ۷گ (۱۶۲ر-۱۶۸ر)، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲-۱۳۵]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۲۳/۲-ف

نسخه اصل: فرهنگ اصفهان ش ۲۸۱۳. در ۱۶ فصل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق [فیلمها ف: ۱-۷۱۰]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۵/۱۳

آغاز و انجام: برابر ۱

خط: نستعلیق، کا: طبسی، محمد بن نعمت، تا: ۱۰۹۱ق؛ جلد: تیماج، ۲۰ص (۸۰-۹۹)، ۲۵سطر [سنا: ف: ۲-۱۸۹]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۳/۲۶

آغاز: برابر۱ ؛ **انجام:** شانزدهم در ختم این فصول صاحب این رساله چنین میگوید که من درین رساله جز اسرار و نکت از علم نیاوردم ... و الله بینی و بینکم و کفی به وکیلا و صلی الله علی رسوله الابطحی ... بحوله و طوله و فضله.

نام کتاب به قرینه آغاز نسخه تغییر یافت. این ترجمه به درخواست شمس زاده صورت گرفته؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱گ (۱۱۲پ)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۸-۶۲۴]

۱۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶/۱۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ دیباچه آن با آنچه دکتر مهدوی آورده اندکی جدایی دارد؛ ۱۶ص (۵۵-۷۰) [ف: ۵-۷۲۲]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۴۱۹/۴-۳۸/۳۹

آغاز و انجام: برابر ۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۱گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۸-۴۸۱۱]

۱۷. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۲۸/۲

آغاز و انجام: برابر ۱

خط: شکسته نستعلیق، کا: نظر پاک، میرزا یدالله، تا: ۱۳۴۹ق، جا: تهران مدرسه ناصری؛ ۱۴گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۲-۴۸۳]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۹/۲

خط: تعلیق، کا: تفرشی، محمد تقی، تا: ۱۳۵۵ق؛ از روی نسخه تاریخ روز شنبه یکم رمضان سال ۷۰۰گ؛ ۱۲گ (۲۰پ-۳۱پ) [ف: ۳-۳۹۴]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۷۲-عکس

نسخه اصل: فاتح ۵۴۲۶(۲۶۸/۱)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۲۲۳]

۲۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۶۸/۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۲۲۶]

۲۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۵۲بخش۳

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ از روی نسخه مانکجی درویش فانی پورلیمجی هوشنگ هاتریای کیانی نوشته ۱۲۸۵ از روی نسخه نوشته ۶۶۳؛ وقف انجمن زردشتیان در ۹۲۴ یزدگردی (۱۲۸۷هـ) شاید از روی شماره ۱۵۳ساخته شده باشد؛ واقف: انجمن زردشتیان، ۱۲۷۸ق؛ ۱۷گ [ف: -۱۱۴]

۲۲. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۲۵۳بخش۳

بی‌کا، بی‌تا؛ شاید همان فیلم ۹۵؛ ۴۳گ (۴۳-۸۵) [ف: -۱۳۱]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۹۵/۴بخش۲

همان نسخه بالا [ف: -۸۷]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۸۳-ف

آغاز: مردم حقیقت چیز را نمی داند زیرا که مبدء معرفت ... حس است؛

نسخه اصل: توبینگنOct. 3364. در میانه عنوان چند فصل است؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۲۶۸]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۹۳۱/۳

آغاز و انجام: برابر ۱

در دیباچه فهرست ۱۵ فصل ولی در متن ۱۶ فصل آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن، ۲۰گ (۱۱۳پ-۱۳۲ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۳سم [ف: ۸-۱۲۹]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۳۴۲/۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** تا این رسالت به کسانی ندهند که معاند باشند و من الله التوفیق و المعونه و الحمدلله رب العالمین

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۱-۲۹۴]

● النفس علی طریق الدلیل و البرهان (ترجمه) (۲) = اقسام النفوس و احوالها = ماهیت نفس = نفوس = المعاد / فلسفه / فارسی

an-nafs ʻalā tarīq-ed dalīl va-l borhān = aqsām-on nofūs va ahvāl-o-hā = māhīyat-e nafs = nofūs = al-maʻād

وابسته به: النفس علی طریق الدلیل و البرهان = احوال النفس = النفس الناطقة؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸ق)

در فهرست مصنفات شیخ الرئیس چند رساله در نفس یاد شده که یکی از آنها به نام «النفس علی طریق الدلیل و البرهان» است و رساله‌ای است دارای ۱۶ فصل و آقای دکتر مهدوی آنرا با شماره ۱۲۱ و قنواتی به شماره ۷۴، ۷۷، ۱۰۹، ۱۹۹، ۲۰۱ یاد کرده‌اند. آقای دکتر مهدوی برای این رساله دو ترجمه یاد کرده‌اند: یکی ترجمه نفس منسوب به شیخ الرئیس و مطبوع، دیگری که موسوم است به ترجمه معاد.این ترجمه مورد گفتگو هیچ یک از آن دو نیست و سبک فارسی آن تازه است. این رساله مانند اصل دارای شانزده«فصل» است: ۱. اقسام نفوس؛ ۲. نفس انسانی آن است که او فاعل است به اختیار؛ ۳. ادراکیت نفس انسانی مجرد است؛ ۴. هر قوت که صورت دریابد آن قوت جسمانی است؛ ۵. نفس انسانی مدرک معقولات کلی است؛ ۶. نفس انسانی انقسام محل؛ ۷. ادراک نفس؛ ۸. نفس انسانی حادث است به حدوث بدن؛ ۹. نفس انسانی باقی است؛ ۱۰. انتقال نفس از بدن به بدن؛ ۱۱. حکم فیلسوف آن است که نقش یک جوهر است؛ ۱۲. نفس انسانی صادر از عقل فعال است؛ ۱۳. نفس انسانی مستعد است قبول علم را از جوهر؛ ۱۴. نفس انسانی را استناد است در عالم کون و فساد؛ ۱۵. نفس انسانی را بعد از مفارقت سعادت و شقاوت است؛ ۱۶. اسرار نفس ادامه دارد. (حائری)

آغاز: رساله شیخ الرئیس فی اقسام النفوس فصل اول، در اقسام

نفوس و آن چهار است فلکی و حیوانی و نباتی و طبیعی اما در اقسام، فلکی آنست که قصد او بر یک چیز است و فعل او بر یک جهت اما حیوانی آنست که بعکس اینست اما نباتی آنست که در فعل مساوی نفس حیوانیست و لیکن مخالف است در اختیار و اما طبیعی آنست که در فعل موافق نفس فلکیست و مخالف است در اختیار.

انجام: فصل شانزدهم صاحب این رساله بوعلی سینا قدس سره گفت این اسرار نفس را ما بوجه پیدا کرده ایم تا اخوانی که بعد از ما باشند در یابند و حرام کرده شد بر کسانی یاد دهند که در این عالم متعصب و معاند باشد و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی نبیه محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین المعصومین.

[فهرستواره منزوی ۲۱۹/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۲/۷۸

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، ش M140(۸۲۰۱)؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: با تاریخقرن۱۱؛ ۲ص (۲۶۴-۲۶۵) [عکسی ف: ۳-۴۳۱]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۰۷/۹

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، ۵گ (۹۳پ-۹۷ر)، اندازه: ۱۳/۶×۱۷/۳سم [ف: ۵-۱۸۸]

۳. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: ۲۰۵/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این رساله ای است در معرفت نفس مشتمل بر شانزده فصل فصل اول در اقسام نفوس؛ **انجام:** و حرام کرده شد بر کسانیکه در یابند و بآنان دهند که در علم متعصب و معاند باشد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۹گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف مخ: ف: -۲۱۷]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۱ق؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج مذهب، ۱۰ص (۱۵-۲۴)، ۱۵سطر (۵/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۶-۳۱۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۱/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲-۳۹۲]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۳۶/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: مهدی بن احمد لاهجی، تا: ۱۲۹۵ق، جا: اصفهان مدرسه نیماورد؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۵گ (۱۳۸پ-۱۴۲پ)، ۱۷سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷-۲۱۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۹۱۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۴ص (۲۶-۲۹)، اندازه: ۱۳/۶×۲۵سم [ف: ۹-۶۱۶]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۰۹/۴

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه احمدثالث - ترکیه ۳۴۴۷؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷ص (۱۶۳-۱۶۹) [عکسی ف: ۴-۳۲]

←نفس الفلکی ‹السماویات
←نفس الفلکی ‹النفس علی طریق الدلیل و البرهان
←نفس الفلکی ‹القوی الجسمانیة

● النفس کل القوی / فلسفه / عربی

an-nafs kull-ul quwa

زنوزی، علی بن عبدالله، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۷ قمری

zonūzī, ʻalī ebn-e ʻabd-ol-lāh (1819 - 1890)

چاپ: به کوشش اصغر دادبه، فرهنگ، ۸ (بهار ۱۳۷۰): ۳۱۹-۳۴۴.

زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۲مجموعه بدون شماره

مقالة فی ورقة واحدة؛ کا: حسینی، محمود بن ابی الفضائل، تا: دوشنبه ۲۳ ربیع الثانی۱۳۴۷ق، جا: نجف اشرف [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۱۵۴]

● النفس لاتتألم بفقد البدن / فلسفه / فارسی

an-nafs lā-tata'allam bi-faqd-il badan

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، - ۶۶۷ ؟ قمری

bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn(- 1269)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۳/۶

بی‌کا، تا: ۱۲۹۰ق؛ ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۲-۳۸۳]

● نفس لوامه = نفس اماره / عرفان و تصوف / فارسی

nafs-e lavvāma = nafs-e ammare

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

neʻmat-ol-lāh-e valī, neʻmat-ol-lāh ebn-e ʻabd-ol-lāh (1330 - 1431)

رساله کوتاهی است در شناخت نفس اماره و صفات آن چون هواپرستی، جاه طلبی، دعوب الوهیت، بخل و ... . این رساله نیز چون دیگر رسائل سید به نظم فارسی آراسته گردیده است.

آغاز : الحمد لله رب العالمین ... نفس اماره ناکسی باشد ×× صفت بد در او بسی باشد

انجام: و باشاره لانبی بعدی نبوت ذاتیه دائمه غیر متناهیه او راست و او ادنی فنای وحدت بود در احدیت.

[فهرستواره منزوی ۱۰۴۰/۸]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۲۳
خط: نستعلیق، کا: غلام محی الدین، تا: ۹ ذیحجه۱۱۰۹ق؛ ۲گ (۱۹۸ر–۱۹۹پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴–۶۷۳]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۸۴/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: حدودقرن۱۳؛ ۳گ (۱۲۴ر–۱۲۶ر)، ۱۴ سطر (۸×۱۴) [ف: ۴۱–۶۸۵]
۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۵۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ ۳ص (۸۴۰–۸۴۲)، ۱۷سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳–۵۲۲]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول؛ ۳ص (۳۹–۴۱)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰–۵۸۶]
۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۸/۱
آغاز و انجام: برابر
کا: دکتر نوربخش، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۴ص (۱–۴)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱–۲۰]

● **نفس المهموم فی مقتل الحسین المظلوم** / مقتل، تاریخ معصومین / عربی
nafas-ul mahmūm fī maqtal-il ḥusayn-il maẓlūm
قمی، عباس بن محمد رضا، ۱۲۹۲ – ۱۳۵۹ قمری
qomī, ‘abbās ebn-e mohammad rezā (1875 - 1940)
تاریخ تألیف: ۲۰ جمادی الثانی ۱۳۳۵ق
مؤلف در این کتاب وقایع جانگداز سالار شهیدان امام حسین (ع) را به طور مفصل و گسترده با استفاده از کتاب‌های تاریخی شیعیان تدوین نموده است.
چاپ: مشار فارسی، ج۵، ص۵۲۶۵؛ ایران، تهران، ۱۳۵۰ق، سنگی، خشتی، ۳۳۷ص؛ ایران، تهران، ۱۳۵۹ق، سنگی، خشتی، ۳۳۶ص
[الذریعه ۲۶۵/۲۴؛ مشار، عربی ۹۶۱]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۱۹۷/۱
آغاز: همانا معلوم باشد که این حقیر مطالب این مقتل شریف را ... الحمدلله الذی یعلم عجیج الوحوش فی الفلوات و معاصی العباد فی الخلوات؛ **انجام:** و صلی علیه اخوه خالد و قیل ابنه معاویة و دفن بمقبرة باب الصغیر و قبره الآن مزبلة و قد بلغ سبعاً و ثلاثین سنة و کانت خلافته ثلاث سنین و تسع شهور.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: جمعه ۲۰ جمادی الثانی ۱۳۳۵ق؛ جلد: تیماج [ف: ۳۶–۲۸۲]

←النفس الناطقة⟩النفس علی طریق الدلیل و البرهان

←النفس الناطقة⟩السماویات
←النفس الناطقة⟩الجمل من الادلة المحققة لبقاء النفس الناطقة

● **نفس ناطقه** / فلسفه / عربی
nafs-e nāteqe
بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، – ۶۶۷ ؟ قمری
bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn(- 1269)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۱۳/۱۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ یادداشت: به این فایده در فهرست اشاره نشده است؛ ۱گ (۱۱۰ر) [ف: -۱۱؛ فهرست رایانه‌ای ج۴–۱۰۶۲]

● **نفس ناطقه** / عرفان و تصوف / فارسی
nafs-e nāteqe
نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ – ۸۳۴ قمری
ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)
رساله کوتاهی است در قدم و حدوث نفس ناطقه و نحوه تصرف آن در بدن آدمی.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۳۶
خط: نستعلیق، کا: غلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۱گ (۲۲۳پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴–۶۷۴]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۸۴/۱۹
آغاز: و بعضی از فلاسفه بر آنند که نفس ناطقه انسانی قدیمست اما نزد ارسطو حادث است بحدوث بدن و بعد از مفارقه باقی است؛ **انجام:** بیت: دایما جان بتن بود مشتاق ×× همچو داروغه بملک عراق
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: حدودقرن۱۳؛ ۱گ (۱۵۴ر)، ۱۰ سطر (۸×۱۰) [ف: ۴۱–۶۹۱]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۸۴/۲۴
خط: نستعلیق، کا: تفرشی، محمد علی بن عزیز، تا: ۱۲۵۸ق؛ ۱گ (۱۶۴ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴–۶۷۰]

● **نفس ناطقه** / عرفان و تصوف / فارسی
nafs-e nāteqe
نوربخش خراسانی، محمد بن محمد، ۷۹۵–۸۶۹ قمری
nūrbaxš-e xorāsānī, mohammad ebn-e mohammad (1393 - 1465)
گفتاری است عرفانی درباره نفس ناطقه و در آن آمده: «چنانکه بیچاره عزیز نسفی و حکیم جالینوس رحمهما الله که در طب ماهر و در حکمت و هیئت قاصر بودند، تصور کرده اند که ...»

آغاز: جواب مکتوب حکیم از تألیفات ... امیر سید محمد نوربخش علیه السلام. بسمله. آفتاب عنایت از فلك ولایت و برج هدایت بر اراضی قلوب مستعدان قبول افیاض حکمت ... بعده اعلام میرود که حکماء طبیعی بسبب ممارست مقدمات طبی چنان دانسته اند ...
انجام: ببرکت انفاس شریفه مرشدان صمدانی رفیق گرداناد، بحرمة کمل اولیائه من الاقطاب و الافراد.
[فهرستواره منزوی ۲۴۸/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۰/۳۶
آغاز و انجام: برابر
در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود متطبب تولمی گیلانی، تا: ۸۶۶ق؛ جلد: مخمل، ۵گ (۲۶۶پ-۲۷۰پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۳۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۰/۲۸
آغاز و انجام: برابر
در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، کا: احمدبن محمود متطبب تولمی گیلانی، تا: ۸۶۶ق؛ جلد: مخمل، ۳گ (۲۱۸پ-۲۲۱پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۳۲]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۹۰/۱۰
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد بن غیاث الدین نوربخشی، تا: ۸۷۶ق؛ ۵گ (۷۷پ-۸۱ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۲×۱۷/۶سم [ف: ۷-۲۴۰]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵/۳۵
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «رساله صحیفه» و ناشناس آمده؛ خط: تعلیق، بی‌کا، تا: محرم۱۱۰۱ق، جا: کرمان؛ جلد: تیماج مذهب، ۲ص (۴۱۱-۴۱۲)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۳-۲۹۳]

۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۱۵۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۸۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۵۴/۱۳
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «نامه به حکیم» آمده؛ خط: نسخ، کا: تولمی، علی عسکر بن مؤتمن، تا: ۱۲۲۲-۱۲۲۴ق، برای آقا محمد علی پسر حاجی حسین رشتی؛ جلد: تیماج، ۳گ (۳۱پ-۳۳ر)، ۲۹سطر (۱۲×۲۳) [ف: ۱۲-۲۶۶۳]

● **نفس ناطقه** / عرفان و تصوف / فارسی

nafs-e nāteqe

ناشناخته:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۶۷/۱۲
آغاز: بدان که معرفت مطلوب که حق تعالی است سهل است جداً از قبل خود زیرا که او نیز اعظم است ...

خط: شکسته نستعلیق، کا: اراسنجی قزوینی، محمد طاهر، تا: ربیع الثانی۱۰۷۳ق، جا: قندهار؛ جلد: تیماج مذهب، ۳گ (۱۷۱ر-۱۷۳پ)، اندازه: ۱۵/۲×۲۷/۵سم [ف: ۴۳-۵۲]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۵۹/۱
آغاز: نفس ناطقه که اشراقیان آن را نور اسفید گویند یا انسانیست یا فلکی، امام فخر گوید فلکی را دو نفس است؛ **انجام:** الیه الامارات الحدسیة و المکاشفات الذوقیة بلکه شیخ بهائی فرموده در نفس چهادره ...
نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی - مشهد ۱۶۶۷۸؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الثانی۱۲۴۲ق؛ افتادگی: انجام؛ ۶ص (۲-۷) [عکسی ف: ۴-۱۹۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۷۸
آغاز: نفس ناطقه که اشرافیان آنرا نورا سفید گویند یا انسانیت یا فلکی امام فخر گویند فلکرا؛ **انجام:** المکاشفات الذوقیه بلکه شیخ جهانی فرموده دو نفس چهار ...
خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: میشن مذهب [رایانه]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۴۳
آغاز: در بیان معنی نفس ناطقه و مدارجی که حکمای متألهین برای آن قائل هستند اگر بخواهیم در معنی و مراتب نفس که نفوس و عقول بشریه را از ادراک معرفت آن عجز و قصور کامل حاصل است به بیانات و عقاید طوایف امم؛ **انجام:** که فرزند چنان مادر و پدرند تا بچه پایه است
یک رشته نگارشی است در تحقیق نفس ناطقه که مؤلف آن شناخته نشد و می‌نماید که از مردمان قرن ۱۱ به بعد است، تبویب و تحدید و عناوین موضوعات رساله چنین است: ۱. در حقیقت نفس انسانی به مستفاد از روایات، ۲. در پاره از اقوال در حقیقت و کیفیت روح، ۳. در اقسام و انواع روح که به حسب استعداد در نفوس موجود است، ۴. در دوام نفس ناطقه به مستفاد از اخبار و اقوال مختلفه، ۵. در بیان پاره‌ای از کلمات در تجرد روح و خلقت آن قبل از جسد، ۶. خلاصه معانی نفس و روح و قلب و عقل و اختلاف آنها، ۷. در پاره مطالب برای مزید بصیرت، ۸. در فرق بین وحی و الهام و تحدیث، ۹. در فرق بین نبی و رسول و محدث؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۶۴گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴-۱۴۷]

● **نفس ناطقه** / عرفان و تصوف / فارسی

nafs-e nāteqe

در این گفتار شش دلیل بر بودنفس ناطقه آمده و در سه فصل پس از آن از پایداری و خوش روان گفتگو می‌گردد.
آغاز: بسمله. بدانکه معرفت مطلوب که حق تعالی است سهل است جداً از قبل خود ...
انجام: بنور قدسی واصل نمی شود و در ظلمات بعذاب الیم معذب می‌گردد.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، بی کا، تا: ۱۱۹۸ق؛ ۵گ (۲۱ر–۲۵ر) [ف: ۳–۲۶۷]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۸۲/۳۷
آغاز و انجام: برابر
بی کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱۰ص (۶۴۵–۶۵۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴۴–۱۷۵]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۶/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسینی تفرشی، محمد ابراهیم بن محمد، تا: صفر ۱۳۱۱ق؛ جلد: میشن، ۵گ (۴۷ر–۵۱پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۲سم [ف: ۷–۴۷۱]

● النفس و الروح / فلسفه / عربی

an-nafs wa-r rūḥ

ابن مندویه، احمد بن عبدالرحمن، – ۴۱۰ قمری

ebn-e mandūye, ahmad ebn-e ʻabd-or-rahmān (- 1020)

اهدا به: حمزه بن الحسن

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۱۴/۱۰
آغاز: بسمله. و به نستعین رسالة من ابی علی احمد بن عبدالرحمن بن مندویه الاصفهانی الی حمزة بن الحسن فی النفس و الروح علی رای الیونانین و هذا اوله: اوضح الله لک غوامض العلوم و انار خفیاتها ... علمتنی حاجتک الی معرفة ما قاله المتکلمون فی النفس و الروح؛ **انجام:** و یغبطک بمکانه ان شاءالله بعون الله تعالی.
خط: نستعلیق، بی کا، تا: پایان رجب ۱۰۷۲ق؛ ۳گ (۵۸پ–۶۱پ)، ۱۶سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۸–۷۵۰]

● النفس و الروح / فلسفه / عربی

an-nafs wa-r rūḥ

بیان حقیقت نفس و روح و جدایی‌های این دو از یکدیگر با استفاده از بعضی آیات و احادیث و نقل بعضی از گفته‌های دانشمندان این فن.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۹۳۶/۲۲
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... أما بعد فهذه رسالة رتبناها فی حقیقة النفس و الروح هل هما شیء واحد أو شیئان؛ **انجام:** أو قدماًراسخاً فی عمل التقوی و لایخاف من الخالق.
بی کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۳گ (۳۴۳ر–۳۴۵پ)، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: ۲۰–۲۷۴]

● نفس و روح / عرفان و تصوف / فارسی

nafs va rūh

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۲۴۷
آغاز: بسمله، حمدله این ذکریست در بیان آنکه درویشی از روی استفاده سوال کرد؛ **انجام:** قوله ت، لایستاخرون ساعه و لایستقدمون و الله اعلم بالصواب
خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]

● النفس و سعادتها و شقاوتها / فلسفه / عربی

an-nafs wa saʻādatuhā wa šaqāwatuhā

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۲۵/۳
آغاز: کالعلة الفاعلیة ... الفصل الثانی فی تعریف القوی النفسانیة علی سبیل الاختصار؛ **انجام:** الفصل الرابع عشر فی المرتبة القصوی التی تبلغها النفس الناطقة ... و لا اکتساب تکلفی لکن له التهیوء فی القوة العملیة و الرئیس الاول.
خط: نسخ، کا: صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، تا: ۱۰۰۶ق، جا: قزوین؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، ۳۴ص (۶۵ر–۹۸پ)، ۱۵سطر (۴/۵×۱۰)، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۱۷–۶۱]

● النفس و الطبیعیات / فلسفه / عربی

an-nafs wa-t ṭabīʻīyāt

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

رساله‌ای درباره نفس و طبیعیات و غیر از رساله‌هایی است که در الذریعة آمده و درچهارده«فصل» است: ۱. البرهان علی أن النفس جوهر؛ ۲. لکل واحد من العلوم شیء یبحث عن أحواله؛ ۳. لیس أحد من الناس لا یصیب له من أمر الرویا؛ ۴. الهیولی البسیطة لها استعداد بسیط؛ ۵. صفة الشیء موجودة له؛ ۶. الوجود من صفات الشیء؛ ۷. اللواحق الاعتباریة غیر متناهیة؛ ۸. الإمکان من لوازم المهیة؛ ۹. الأمور المفارقة قوی و مهیات؛ ۱۰. الإجماعیة الوهمیة هی القوی التی یتأدی إلیهما؛ ۱۱. الأمور معتبرة بأنها ذوات فی أنفسها؛ ۱۲. العقل یفرض ثلاثة أکوان أحدها الکون؛ ۱۳. الجوهر فی جوهریته المطلقة؛ ۱۴. یشبه أن یکون الجوهریة من لوازم الجسم.

[ریحانة الأدب ۵۸۹/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۱۹/۶
آغاز: فصل، البرهان علی أن النفس جوهر هو أن هذه الأجسام التی یحس و یتحرک بالإرادة؛ **انجام:** فما قولک فی وجود الأول و إن کان مستغنیاً فلا حاجة للوجود إلی العلة.
خط: نسخ، کا: بالانکابی جیلانی، محمد نصیر بن حسن، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ ۴گ (۲۷–۳۰)، ۲۲سطر ، اندازه: ۶×۱۵سم [ف: ۲۹–۳۶۷]

● **النفس و العقل (مقالة فی)** / فلسفه / عربی

al-nafs wa-l ‘aql (mq. fī)

ابن مسکویه، احمد بن محمد، ۳۲۰ - ۴۲۱ قمری

ebn-e meskavayh, ahmad ebn-e mohammad (933-1031)

با این عنوان: «و هی جواب مسائل سأله عنها و حل مشکوک ادرکها فی الجوهر البسیط القائم بنفسه».

چاپ: به کوشش عبدالرحمن بدوی در دراسات و نصوص فی الفلسفة و العلوم عند العرب (بیروت، الموسسة العربیة: ۱۹۸۱م)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۶/۱۲-ف

نسخه اصل: راغب پاشا ش ۱۴۶۴؛ خط: نسخ، کا: صدقه بن حسین، تا: ۵۲۵ق؛ ۱۸گ (۸۰-۸۷)، ۲۵سطر [فیلمها ف: ۱-۴۱۸]

● **نفس و عقل** / فلسفه / فارسی

nafs a ‘aql

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، - ۶۶۷ ؟ قمری

bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn(- 1269)

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۴۲/۷۹ب

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲گ (۳۴۵ر-۳۴۶ر)، ۲۴- ۳۳سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: -۱۴۸]

● **النفس و العقل** / فلسفه / عربی

an-nafs wa-l ‘aql

خرقانی، محمد بن حسین، ق۷ قمری

xaraqānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 13c)

تاریخ تألیف: نیمه‌های ربیع الثانی ۶۹۱ق؛ محل تألیف: تبریز (مدرسه سلطانیه)

در چند فصل به روش فلسفی و عرفانی و فارسی هم دارد و گزیده‌ای است از باب نخستین مرآة الارواح شیخ الاسلام ابی ثابت محمد بن عبدالملك دیلمی همدانی. با این عناوین: فصل فی النفس و اما النفس علی شکل البدن و هو فی البدن فی جمیع اطرافه ...؛ فصل فی الهوا. اعلم ان الهوا فی الشریعة المیل. هو السبیل (المیل) عن الحق الی الباطل، و فی الطریقة هو المیل الی المخلوق. و هذا اصطلاح المشایخ، لانهم یرون.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۶۷/۳-ف

نسخه اصل: مراد بخاری ۳۱۸؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: نیمه ربیع الثانی۶۹۱ق، جا: تبریز مدرسه سلطانیه؛ ۶۶ص (۳۸-۱۰۳) [فیلمها ف: ۱-۶۷۵]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۱۸/۳-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۸۶]

● **النفس و العقل** / فلسفه / عربی

an-nafs wa-l ‘aql

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰/۱۱-ف

نسخه اصل: بادلیان ش ۹۵ اوزلی (۱۴۲۲)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۴۲ق [فیلمها ف: ۱-۵۵۷]

● **النفس و العقل و العقل الفعال (رسالة فی)** / فلسفه / عربی

nafs wa-l ‘aql wa-l ‘aql-il fa‘‘āl (r.-un fī)

کیاء گیلانی، احمد بن محمد، ق۱۰ قمری

kīyā’ gīlānī, ahmad ebn-e mohammad (- 16c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۱۴۲/۱۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۶۰ق؛ ۱۵گ (۲۷پ - ۴۱پ) [ف: ۵-۲۳۸]

←النفس و الهیولی ⟵تعلیقات علی الشرح الجدید للتجرید
←النفسیة ⟵القصیدة العینیة
←نفسیه ⟵یونسیه

● **نفسیة** / عرفان و تصوف / فارسی

nafsīya

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری

hamadānī, ‘alī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

تفسیر عرفانی است بر آیه «ان النفس الامارة بالسوء» و فرق بین نفس و روح و آفات نفس از دید صوفیان، به نثر و نظم فنی و شواهدی از آیات کریمه قرآنی. همان که به شاه نعمة الله ولی و نور علیشاه نیز نسبت داده است.

[فهرستواره منزوی ۱۰۴۱/۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۱۰۴/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... صفت بد در بسی باشد ××نفس اماره ناکسی باشد؛ **انجام:** و او ادنی فناء و حدت بود در احدیت ...

خط: نستعلیق، کا: احمدبن محمد بن سید حسن کربلائی، تا: ۸۸۸ق، جا: کشمیر خانقاه امیریه؛ ۳گ (۳۹پ-۴۱ر) [ف: ۲۳-۲۴۹]

● **نفسیه** / عرفان و تصوف / فارسی

nafsīya

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)

رساله کوتاهی است در شرح حدیث «من عرف نفسه فقد عرف ربه» در دو فصل. مؤلف آن را خطاب به فرزند خود نوشته و وی را به اهمیت شناخت نفس و نقش آن در معرفت باری تعالی ذکر داده است. همان که به میر سید علی همدانی نیز نسبت داده شده است.

آغاز: الحمدلله الذی جعل الانسان الکامل معلم اهل الملک و الملکوت و فتح له ابواب خزائن الجبروت و جعله مظهر کل صفات و نعوت و صل علی من قام لربه بالشفع و الوتر.

انجام: هر چند در بیان نفس ورای این بیان بسیار است و لیکن بدین نمونه اختصار کردیم تا طالبان را در حضور خودی خود قصوری واقع نشود ان شاء الله تعالی. تمت الرسالة.

چاپ: این رساله چاپ شده است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۴۰

الرسالة المسماة بالنفسیة من لطایف انفاسه؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: قرن ۱۱؛ ابعاد متن: ۹×۲۰، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱–۲۱۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۵

الرسالة الموسومة بالنفسیة من نفایس انفاسه؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ابعاد متن: ۹×۲۰، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱–۲۰۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۷۶

الرسالة الموسومة بالنفسیة من انوار مشکاة افاداته؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۴ق؛ ابعاد متن: ۹×۲۰، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱–۲۱۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۸۳

الرسالة المشهورة بالنفسیة ایضاً من انوار مشکات اسراره؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۴ق؛ ابعاد متن: ۹×۲۰، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱–۲۱۲]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۸۴/۱۱

خط: نستعلیق، کا: تفرشی، محمد علی بن عزیز، تا: ۱۲۵۸ق؛ ۴گ (۱۳۰پ–۱۳۳ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴–۶۷۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۵۳۰

آغاز: بسمله حمدله ... ان النفس لامارة بالسوء ...

خط: نسخ، کا: عباس بن محمد شیرازی همدانی، تا: ۱۲۶۴ق [الفبائی: -۵۸۶]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۸۷

خط: نسخ ریز، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۲ص (۴۸۴ – ۴۸۵)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲–۱۵۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۷۷

خط: نسخ ریز، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۲ص (۳۸۶ – ۳۸۷)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲–۱۵۰]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۵

خط: نسخ ریز، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۳ص (۱۴۹ – ۱۵۱)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲–۱۴۸]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۷ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳–۱۳۰۴]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۴۰

خط: نسخ ریز، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۲ص (۲۵۲ –۲۵۳)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲–۱۴۹]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۴۱ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳–۱۳۰۸]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۳۹

آغاز: قال الله تعالی فی حق آدم علیه السلام؛ **انجام:** چون یقین نیست این حدیث بمان.

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول؛ ۲ص (۱۴۶–۱۴۷)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰–۵۹۶]

۱۲. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۲۲۱/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمود بن عبدالعلی بیک قراگوزلو از طایفه حاجیلو، تا: ۱۲۸۳ق؛ ۵گ (۲۱۴پ–۲۱۸ر)، ۱۵سطر [ف: -۲۶۲]

● **نفسیه = معرفت نفس** / عرفان و تصوف / فارسی

nafīsīyya = ma‘refat-e nafs

نورعلیشاه، محمد علی بن عبدالحسین، ۱۱۶۰؟ – ۱۲۱۲ قمری

nūr-‘alī-šāh, mohammad ‘alī ebn-e ‘abd-ol-hoseyn (1747 - 1798)

این رساله همان است که به سید علی همدانی و شاه نعمة الله ولی نیز نسبت داده شده است.

[فهرستواره منزوی ۶/۲۴۹]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۱/۳

آغاز: بسمله. حمدله قال تعالی ان النفس لامارة ... بیت: صفت بد دروبسی باشد ×× نفس اماره ناکسی باشد؛ **انجام:** و او ادنی فنای وحدت بود در احدیت

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن، ۱۱ص (۳۳۰-۳۴۰)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۴سم [ف: ۵–۵۶]

● **نفسیه = رساله نفسیه** / عرفان و تصوف / فارسی

nafīsīya = r.-ye nafīsīya

عرفی شیرازی، محمد بن علی، ۹۶۳؟ – ۹۹۹ قمری

‘orfī šīrāzī, mohammad ebn-e ‘alī (1556 - 1591)

رساله مختصری در موعظه با عنوان «یا نفس، یا نفس» و به همین علت به نام رساله نفسیه مشهور شده است.

آغاز: بسمله. حمدی که از نهایت شایستگی منزه از شایبه تعین و

تخصص مبرا آمده اجمال آن در حوصله اندیشه گنجیدگان ذروه کمال گنجایش پذیر نیفتد مر خداوندی را که صفت شایستگی مخصوص صفات شایسته ذات اوست، و سپاسی که از غایت گرانمایگی جوهر عبودیت را از عهد ایثار فطری خویش بر آورده و ترقی را مجال حرکت محال افتد مر منعمی را که مذاق طبیعت امکان فرومایه را بنعمت مصداق کریمه لا یکلف الله نفسا الا وسعها لذات آرام و حلاوت تسلی عطا کردن نمک چش آلاء نعماء او است. ای نفس خودی که با خود در سخن و موعظه میسنجی و حکمت میفروشی و تصوف می‌بافی بگوش دار و بشنو که چه میگوئی

انجام: ای نفس دیده باشی که مردم پیش اندیش کار کرد تا در تنبیه غفلت پیشگان نوشته اند که زود باشد که آزاد کنند ... فرصت تحصیل کمالات و سعادات دست دهد نفس که بشایستگی از عمر طی میشود در شمار مدت نبود

[نسخه‌های منزوی ۱۴۶۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۰۴۲/۸]

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۴۲۸/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [نشریه: ۲-۱۱۷]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۵۸۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بباید رفت از این کاخ دل افروز. تمام شد دیباچه نفسیه افصح المتکلمین ... عرفی شیرازی ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۱۵ق؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، ۱۱گ (۱پ-۱۱پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲/۱×۲۱/۱سم [ف: ۸-۴۲۶]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۹۵۷/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** ترا بهمتی اعلی از آن خواهد رسانید. تمت الرسالة النفسیه مولانا عرفی شیرازی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۸گ (۳۷پ-۴۴ر)، ۱۸-۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۸-۱۴۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۵۶

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، ۹گ، ۱۵سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۱-۲۴۶۴]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۸۸/۱

خط: نستعلیق، کا: خوانساری، امیر بن ابراهیم، تا: یک‌شنبه ۱۰ صفر۱۰۲۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۰گ (۱-۱۱)، ۱۵ سطر (۴×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۳-۳۴۳۵]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۳۰/۱

خط: نستعلیق، کا: غلام گلشنی درویش یوسف، تا: نوروز ماه رجب۱۰۳۸ق، جا: قسطنطنیه؛ جلد: تیماج، ابعاد متن: ۶×۱۵، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶-۲۰۲]

۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۶۴۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن ادریس، تا: ۱۰۴۰ق، جا: قسطنطنیه؛ جلد: تیماج، ۹گ (۲۳۳پ-۲۴۱)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [نشریه: ۱۳-۳۶]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۵۹۵/۱

آغاز: بجهت تکمیل مملو کان این نشأة؛ **انجام:** که در میان من و تو همین من و تو بیم تمثال نماند.

قسمتی از رساله نفسیه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۶ص (۱-۱۶)، ۱۸سطر ، اندازه: ۹×۲۰سم [ف: ۸-۳۲۹]

۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۰۶۰/۱

کا: میر محمد مشهدی، تا: ۱۰۷۸ق [نشریه: ۷-۲۱۱]

۱۰. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۰۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** عرفی منم و من سخن آرای جهان ×× در معرکه با خویشتنم در جولان / گر زانکه قبول نیست معدومی را ×× اینک من و اینک تو و اینک میدان

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده۱۱۵۲ق؛ جلد: مقوایی، ۱۹ص (۲-۲۰)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۱-۱۲۴]

۱۱. همدان؛ برنا، قاسم؛ شماره نسخه: ۲۹/۵

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۳۷۶]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۵۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۱ر-۱۰ر) [ف: ۳۷-۱۸۱]

۱۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۴۶/۱۱ - ج

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۲۳۵پ-۲۳۷پ) [ف: -۱۲۲]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۶۵۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۶-۱۵۱]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱ /۷۶۵۶-۵۱/۱۱۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۸-۴۸۱۳]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ جلد: میشن، اندازه: ۱۷/۸×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۵-۲۱۱]

● **النفسیة** / فلسفه / عربی

an-nafsīya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۴/۴۰

آغاز: یا نفس استعملی التصور و التمثل فی سایر الاشیاء الموجودة عقلا و حیا

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۳ق؛ اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۲-۴۰۱]

● **نفع الصلاة علی محمد و آله** / فضایل و مناقب / عربی
nafa‘-uṣṣalāt ‘alā muḥammad wa ālih
آل عبدالجبار خطی، محمد بن عبد علی، – ۱۲۵۹ قمری
āl-e ‘abd-ol-jabbār-e xattī, mohammad ebn-e ‘abd-e ‘alī (- 1843)

قم؛ علامة طباطبائی قم (مکتبه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۴
کا: محمد تقی بن عبدالرحیم مازندرانی، بی‌تا [تراثنا: س۲ش۳-۱۶۰]

● **نفقة الزوجة** / فقه / عربی
nafaqat-uz zawja
کرمانشاهی، محمد بن عاشور، ق۱۳ قمری
kermānšāhī, mohammad ebn-e ‘āšūr (- 19c)
رساله استدلالی است در نفقه زوجه و این‌که چه چیز به‌عنوان تملیک به وی داده می‌شود و چه چیز به‌عنوان اباحه تصرف در آن و اقسام انفاقات شوهر نسبت به زن خود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۵/۳
آغاز: الحمدلله الموفق المعین و الصلاة علی نبیه و آله الغر المیامین، و بعد فهذه رسالة مست الحاجة الیها؛ **انجام:** فان الغالب من استعمال الایتاء ذلک کما فی قوله تعالی و آتوا الزکاة و آتوا النساء صدقاتهن و آتوهن اجورهن.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۱۳۲ر–۱۳۵پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۷-۱۶۴]

● **نفل الصلاة** / فقه / عربی
nafl-uṣṣalāt
بختیاری حویزی، یعقوب بن ابراهیم، – ۱۱۵۰ قمری
baxtīyārī hovayzī, ya‘qūb ebn-e ebrāhīm (- 1738)
رساله کوتاهی است دربیان مسایل نمازهای نافله. این رساله بدون فصول وابواب است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۰۳۲/۲-۲۵/۱۲۲
آغاز: بسمله حمدله اما بعد فهذا نفل الصلاة مسئلة عن الصادق (ع) للصلاة اربعه الاف حد؛ **انجام:** مسئله یبسط اصابعه غیر مضمومة مسئله یکره مسح الجبهه حال الصلاة ویستحب بعدها
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۱۴گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸-۴۸۱۳]

● **النفلیة (ترجمه)** / فقه / فارسی
an-naflīyya (t.)

اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۸۵/۲
آغاز: الحمدلله الذی ضم النشر ... اما مقدمه پس نماز مستحبی کاری چند است که واجب نیست و تحریم آن تکبیر است
خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد حسین امام جمعه اردکان، تا: چهارشنبه ۱۶ رجب۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج، ۷۷گ (۲۹ر–۱۰۵پ)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲-۳۳]

● **النفلیة فی مستحبات الصلاة** / فقه / عربی
an-naflīya fī mustaḥabbāt-iṣṣalāt
شهید اول، محمد بن مکی، ۷۳۴ – ۷۸۶ قمری
šahīd-e avval, mohammad ebn-e makkī (1334 - 1385)
مشتمل بر چهار هزار مسأله از مسائل مستحبه نماز می‌باشد و مؤلف در دیباچه سبب تألیف آن را چنین نگاشته‌اند: «اما بعد چون بر دو حدیث از احادیث مشهوره اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام واقف گردیدم که یکی از آنها از حضرت صادق و مضمون آن این است: که نماز دارای چهار هزار حد می‌باشد. و دیگری از حضرت رضا و آن این است: که نماز دارای چهار هزار درب می‌باشد. و خداوند مرا توفیق داد که رساله «الفیه» را در واجبات آن املاء نمایم بدان کتاب و عدد مسائل آن این کتاب را ملحق نموده که تیمناً عدد معهود چهار هزار تکمیل گردد اگر چه عدد به مسائل مستحبه مقارنات خاتمه یافت و مسائل مستحبه غیر آن بدان اضافه گردید، و خداوند مرا بس است در تمام حالات و این کتاب را بر «مقدمه» و سه «فصل» و «خاتمه» ای مرتب ساختم».با این عناوین: المقدمة: فی معنی الصلوة النافلة و اقسامها؛ فصل ۱. فی سنن المقدمات؛ ۲. فی سنن المقارنات؛ ۳. فی منافیات الافضل؛ الخاتمة: فی التعقیبات و خصوصیات باقی الصلوات.
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی ضم النشر بجمع الشتات و ارسل خیر البشر بالبینات ... اما بعد فانی لما وقفت علی حدیثین المشهورین عن اهل بیت النبوة اعظم البیوتات ... و وفق الله سبحانه لاملاء الرسالة الالفیة فی الواجبات الحقت بها بیان المستحبات ... و هی مرتبة ترتیب القادمة علی مقدمة و فصول ثلاثة و خاتمة ...
انجام: ثم یسجد سجدتی الشکر. و الحمدلله رب العالمین، و الصلاة و السلام علی خیر خلقه اجمعین.
چاپ: ایران، قم، ۱۳۴۰ق، ضمن موسوعة الشید الاول، قم، ۱۴۳۰ق، جلد ۱۸، صص ۱۶۴- ۲۰۷؛ ایران، تهران، ۱۳۰۸ق، سنگی، جیبی؛ ایران، تهران، آقا محمد اسماعیل خلف کربلائی محمد حسین باسمه چی طهرلنی، ۱۳۰۸ق، سنگی، جیبی، به سعی و اهتمام شیخ غلامحسین بروجردی، به درخواست آقا شیخ محمد حسین بن شیخ محمد علی تاجر
[الذریعة ۲۶۷/۲۴ و ۳۶۰/۱۶ و ۱۱۰/۱۴؛ ریحانة الأدب ۲۷۸/۳ و ۲۷۷/۳؛ کشف الحجب ۸۵؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۸۰/۴؛ دنا ۱۰: ۷۷۵-۷۷۸ (۱۰۰ نسخه)]

شروح و حواشی:
۱- الفوائد الملیة فی شرح الرسالة النفلیة = شرح النفلیة؛ شهید ثانی، زین الدین بن علی (۹۱۱-۹۶۵ق)
۲- حاشیة الفوائد الملیة فی شرح النفلیة؛ بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر (۱۲۷۷-۱۳۳۳ق)
۳- شرح النفلیة فی مستحبات الصلاة
۴- حاشیة الروضة البهیة و النفلیة
۵- الفوائد الملیة فی شرح الرسالة النفلیة (منتخب)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۰۱/۲
انجام: ثم یجعلها تحت مصلاه ثم یصلی رکعتین و یسجد بعدهما
خط: نسخ، کا: علی بن موسی العتشیشی، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ ۳۱گ (۲۸پ-۵۸پ)، اندازه: ۱۴×۱۸/۵سم [ف: ۱۵-۳]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷؛ ۱۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۱-۱۶۰۹]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و العادیات و فی الثلاثه
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام (یک برگ)؛ واقف: ملا نصرت؛ جلد: مقوا، ۲۲گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۲۱-۱۶۰۹]
۴. قم؛ موقوفه میرزا ابوطالب قمی؛ شماره نسخه: ۱۳/۲
خط: نستعلیق، کا: راشد بن صباح قدمی، تا: قرن ۱۰ق؛ تملک: میرزای قمی در اصفهان؛ ۲۵گ (۲۴۴پ-۲۶۸ر) [جنگ: ۱-۴۹۴]
۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۷۲/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، محشی؛ ۱۹گ (۶۹پ-۸۷)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۷]
۶. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۲۰۴/۱
آغاز: ان کان مقلداً واشترط الاکثر کونه حیاً و مع التعدد یرجع الی الاعلم؛ **انجام:** الا الوتر فانها رکعة و صلاة الاعرابی فانها اربع و لیکن هذا آخرما اردنا فی هذه ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمدامین بن حاجی حافظ؛ جلد: تیماج، ۵۲گ، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف مخ: -۲۳۸]
۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۱۲/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: -۱۵۳۲]
۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۶/۳
خط: نسخ نازیبا، کا: علی بن حسین بن علی بن حسین بن الصائم حسینی عنقانی، تا: شنبه ۱ جمادی الثانی ۹۰۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۳۱گ (۷۸پ-۱۰۸پ)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳-۲۹۸]
۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۱۵/۳
کا: زرنقی، محمد، تا: ۹۰۴ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده عیسی بن فتح الله» (بیضوی)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۴۰گ (۵۰پ-۸۹پ)، ۱۲سطر (۵/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶-۳۰]
تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۹۸۶/۳
همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۲۶۴]
۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۴۷/۱۶
خط: نسخ، کا: بحرانی، یحیی بن حسین، تا: پنج‌شنبه ۱۷ شعبان ۹۰۸ق؛ مقابله شده؛ ۲۲گ (۱۰۰پ-۱۲۱پ)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۵-۴۳۷]
۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۰/۶
خط: نسخ، کا: علیجان بن سلطان بایزید کوکدی، تا: دوشنبه ۱۴ ذیحجه۹۳۹ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۴۶گ (۱۵۸پ-۲۰۳پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۲-۲۷۴]
۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۱۸۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ شوال ۹۴۶ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۲۴گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۴]
مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۹۱/۲
همان نسخه بالا [مؤید: ۲-۲۴۶]
۱۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۹۹۵/۴
خط: تحریری، کا: حسینی کور سرخی، حسن ظهیر بن فاضل ظهیر، تا: ۹۵۱ق؛ ۲۰گ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳-۱۶۲]
۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۳۹/۶
خط: نسخ، کا: اوالی بحرانی، محمد بن ابراهیم، تا: ۱۸ رجب ۹۵۲ق؛ جلد: تیماج، ۳۸گ (۱۱۲پ-۱۴۹پ)، ۱۱ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۴۰]
۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۱۷/۴-۳۸/۱۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، کا: معین بن حسین اصفهانی، تا: سه‌شنبه ۱۲صفر۹۵۳ق؛ مصحح، محشی، با بلاغ مقابله؛ جلد: تیماج، ۲۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۱۵]
۱۶. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۹۲۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: خضربن شیخ خان همدانی، تا: ذیقعده۹۵۳ق، جا: تبریز؛ مصحح، محشی؛ ۲۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲-۳۹۸]
۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۲۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: غیاث الدین بن تاج الدین حسین بن نظام الدین علی حسینی، تا: چهارشنبه ۸ ذیحجه۹۶۰ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری؛ جلد: تیماج مذهب، ۴۸گ، ۹سطر ،

اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۲۱-۱۶۰۸]

۱۸. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۰۶/۲**

آغاز و انجام: برابر

کا: رستمداری، مهدی بن محمد، تا: رجب۹۶۰ق؛ جلد: میشن، ۲۱گ (۱۳پ-۳۳ر)، اندازه: ۱۳/۳×۱۹/۱سم [ف: ۹-۴۹]

۱۹. **مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۷۳۱**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۴ ربیع الاول۹۶۳ق؛ محشی بارمز «ع ل» «زین»؛ تملک: شرف الدین حسین عاملی با مهر «الواثق بالله»؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ جلد: تیماج مذهب، ۵۲گ، ۱۱سطر [ف: ۵-۱۴۸]

۲۰. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۸۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: استرآبادی، ابوالحسن بن عبدالله، تا: یک‌شنبه ۱۴ ربیع الاول۹۶۶ق، جا: میس (از نواحی جبل عامل)؛ محشی، باخط مصنف مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: روغنی، ۳۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۹/۳×۱۵سم [ف: ۲۱-۱۶۰۷]

۲۱. **بیدگل؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه: ۱۰/۲**

خط: نسخ، کا: سید عطاءالله بن تاج الدین حسن حسینی کاشانی، تا: ۲۵ ذیحجه۹۷۰ق؛ ۲۷گ (۱۰۹ر-۱۳۵پ)، ۶ و ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: -۱۹]

۲۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۷۹/۴**

انجام: خیرة من الله العزیز الحکیم لفلان بن فلان افعل و فی ثلاث بعد البسملة ...

خط: نسخ، کا: انصاری، جمال الدین محمد بن نظام الدین محمود، تا: ۹۷۱ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۳۰گ (۱۱۸پ-۱۴۷پ)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۹۰]

۲۳. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۸۲/۱**

خط: نستعلیق، کا: حبیب لاهیجانی، تا: ربیع الثانی ۹۷۱ق؛ جلد: تیماج، ۴۹گ (۱پ-۴۹ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۲-۲۶۹]

۲۴. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۳۸/۳**

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۹۷۱ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، اندازه: ۱۴×۲۸سم [ف: ۶-۱۶۹]

۲۵. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۶۶**

خط: نسخ، کا: حافظ، علی بن محمد، تا: ۲۸ رمضان۹۷۲ق؛ محشیی با نشان «ز، یع»؛ تملک: محمد امین بن عبدالوهاب طباطبایی اردستانی در ۱۰۴۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۶۸گ، ، ۱۱سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۸-۵۷۹]

۲۶. **گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۹/۱**

کا: مازندرانی، احمد بن علی، تا: چهارشنبه اواخر رجب۹۷۴ق؛ ۳۵گ (۲پ-۳۶پ)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: -۹۸]

۲۷. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۷۲۵**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: دوست محمد بن میرزا علی سبزواری، تا: ۹۷۶ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: میشن، ۴۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۵]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۷۷/۴

همان نسخه بالا؛ ۳۹گ (۸۸پ-۱۲۶ر) [مؤید: ۳-۲۲۹]

۲۸. **گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه: ۵۰/۲**

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب۹۷۷ق، جا: بروده گجرات؛ ۵۵گ (۴۰پ-۹۴ر)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: -۱۵۹]

۲۹. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۵۸/۲**

آغاز: برابر؛ **انجام:** بدعاء الائمة علیهم السلام و دعاء الخصیب لأهل الحدب و الدعاء بالصحراء و القلتة عند إفراط المطر ...

خط: نسخ نزدیک به نستعلیق، کا: احمد فرزند محمد، کاشانی، تا: ۹۷۷ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۱۷۹-۱۹۷)، ۲۰سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۹/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۹-۵۵۲]

۳۰. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۰**

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه۹۸۱ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: شیخ محمد بحرینی و مهر: «عبده الراجی محمد علی» (بیضوی)، محمد نجیب بن محمد شفیع خوزانی به تاریخ ۱۰۰۷؟؛ مهر: «عبده عسکر الموسوی» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۴۸گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۴-۱۵۴]

۳۱. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۱۴/۱**

آغاز: و هی مرتبة علی مقدمة و فصول ثلاثة و خاتمة

خط: نسخ، کا: حسین بن حیدر بن قمر حسینی کرکی، تا: شنبه ۲۳ محرم۹۸۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۸۰گ (۲ر-۸۱پ)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۹-۳۱۶]

۳۲. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۳۹/۱**

خط: نسخ، کا: مکی، مرشد بن ابراهیم، تا: ۹۸۴ق؛ محشی با نشان «شرح، ع، ترجمه، دروس، مهذب، تحریر، بیان، ذکری، نهایه، دستور، مکارم الاخلاق»؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۵۶گ (۱پ-۵۶پ)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲/۸×۱۷/۷سم [ف: ۷-۱۵۷]

۳۳. **یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۹۰/۲**

کا: محمد بن یوسف چرکسی، تا: ۹۸۵ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، ۳۳گ (۴۱-۷۳)، اندازه: ۱۸/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴-۱۲۳۴]

۳۴. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۰۹ عکسی**

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه ای در نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: ابرقویی شیعی، یعقوب بن اصیل، تا: پنج‌شنبه ۷ صفر۹۸۵ق؛ محشی؛ ۴۲ص [عکسی ف: ۷-۳۰۵]

۳۵. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۱۳/۸**

خط: نسخ، کا: جیلانی، علی بن محمد، تا: ۲۲ شوال۹۸۷ق، جا:

کاشان؛ مصحح، محشی؛ مهر: «العبد المذنب علی رضا ۱۱۹۷» (مستطیل)؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم صدر الافاضل در صفر ۱۳۲۲ در تهران؛ جلد: تیماج، ۲۶گ (۱۴۵پ - ۱۷۰ر)، ۱۵ و ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۷×۱۹/۳سم [ف: ۴۳-۱۹۰]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۶/۲عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان در ایتالیا، شماره ۵۶۷؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، مصحح، رکابه‌دار؛ ۸۱ص (۳۶-۱۱۶)، ۹سطر [عکسی ف: ۴-۳۰۴]

۳۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۵۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴۲گ (۲۸-۶۹) [نسخه‌پژوهی: ۳-۸۱]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۱۷/۳

آغاز: ... السماء اختیاراً و بالمسخن بالنار الا للضرورة و غمز بطنه فی الثالثة ... الرابعة یستحب التیمم لما یستحب له الوضوء؛ **انجام:** و تقدیم المستحاضة للغسل علی تجدید القطنة و الخرقة قاله المفید رحمه الله و اختیاره ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۷گ (۱۲۴-۱۵۰)، ۱۲سطر (۶/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۰-۳۷۰]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی فانی، تا: اوایلقرن۱۱؛ واقف: خاتون، ۱۰۶۷؛ جلد: مقوا، ۴۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۱-۱۶۰۹]

۴۰. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۳۴۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۲-۵۶۹]

۴۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۷۸۸

آغاز: والکاملة والعید ندبا الرابع المتعلقه بالاحوال کاعادة الجماعة والکسوف والجنایز والاحتیاط فی موضع الغناء الخامس ما عدا ذلک کابتداء النافله فان الصلاة قربان کل تقی؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۰۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی من جمله ذکری، لمعه و ...؛ جلد: تیماج، ۳۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۵]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۶ق؛ محشی؛ واقف: ملا موسی؛ جلد: مقوا، ۷۳گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۱-۱۶۰۸]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۷/۳-طباطبائی

خط: نسخ، کا: دروازی، علی بن محمد، تا: ۱۰۱۲ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۵گ (۴۵-۶۹)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۲۲-۸۸]

۴۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۲۳/۱

خط: نسخ، کا: قزوینی تبریزی، محمد امین بن میرزا بیک، تا: ۱۹ رمضان۱۰۱۶ق، جا: خانه ملا حاجی بابا؛ محشی با نشان «زین»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۱۲ سطر (۷×۱۰)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶-۴۳۲]

۴۵. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه: ۳۲/۳

خط: نسخ، کا: محمد تقی جرپادقانی، تا: ۴صفر۱۰۲۱ق؛ ۴۲گ (۶۲پ-۱۰۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: ۱۴۳]

۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۳۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: قاسم بن عبدالعلی، تا: ۲۵ رمضان۱۰۲۵ق؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۱۶۵گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۳سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۵]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۹۶/۱

همان نسخه بالا [مؤید: ۲-۲۴۸]

۴۷. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف۳۸۲/۲

آغاز: برابر

کا: محمد بن حاجی محمود، تا: ۱۰۳۲ق؛ ۵۵گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۶/۵×۱۳سم [ف: ۱-۳۶۰]

۴۸. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۱۹۶/۱

خط: نسخ، کا: حسینی تونی، محمد قاسم بن حسین، تا: دوشنبه ۲۳ جمادی الثانی۱۰۳۴ق؛ ۳۰گ (۱پ-۳۱پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [کتابخانه‌های قائن: ف: -۱۶۸]

۴۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱۹۹/۱/۳-۸۳۳۵

خط: نسخ درشت، کا: آرانی، محمد حسین بن شمس الدین، تا: ۱۴ رمضان۱۰۴۲ق؛ محشی؛ قطع: رحلی [آستانه قم: -۱۸۷]

۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۸۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن عبدالحسن، تا: ۱۰۴۵ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۶۲گ (۱-۶۲)، ۱۵سطر (۴×۱۴)، اندازه: ۸×۱۹سم [ف: ۱۳-۱۱۷]

۵۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۰۰/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۶ذیحجه۱۰۴۸ق؛ مصحح، محشی؛ ۲۸گ (۱۶۲پ-۱۸۹ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۷]

۵۲. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۱۸۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** وکل من نوافل رکعتان بتشهد وتسلیم الا الوتر فانها رکعة وصلوة الاعرابی فانها اربع ولیکن هذا آخرما اردناه ... وعلی آبائه و اولاده المعصومین افضل الصلوة واکمال التحیات حامداً مصلیاً

خط: نسخ، کا: محمدسعید بن عبدالله حسینی، تا: ۴ جمادی الثانی۱۰۵۱ق؛ مهر: «فتح الله الحسینی» (مدور)، «النصر بیدآل محمد۱۱۱۳» (مربع)؛ ۱۳۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف مخ]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۱۰/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب۱۰۵۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۹گ (۵۶پ-۸۴پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۸-۱۰۴]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الذکورة اذا أم مثله و الخنثی و الاتیان بوجهی الضرورة.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه غره ذیقعده۱۰۶۳ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ ۲۹گ (۹۰پ-۱۱۸پ)، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۱-۸۲]

۵۵. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: ۷۲

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن احمد بن منصور نجفی، تا: ۹ ذیقعده۱۰۶۵ق؛ ۴۶گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: -۷۹]

۵۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۲۰۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۸ ربیع الاول۱۰۶۶ق؛ ۳۷گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۲۱۷]

۵۷. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: علی بن عزیز، تا: ذیقعده۱۰۶۷ق [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۱۶۷]

۵۸. فردوس؛ مدرسه حبیبیه؛ شماره نسخه: ۸۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل رجب۱۰۷۱ق؛ محشی؛ جلد: گالینگور، ۲۹گ (۴۸پ-۷۶ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۰۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسینی قمصری، آفتاب بن محمد حسین، تا: ۱۰۷۱ق، جا: قمصر کاشان؛ مصحح، محشی با نشان «منه»، مقابله شده؛ جلد: گالینگور، ۵۳گ (۲پ-۵۴ر)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳۸-۵۴۰]

۶۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۷۲

خط: نسخ، کا: محمد هادی، تا: ۱۰ جمادی الاول۱۰۸۹ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: ... محمدکاظم بن محمد علی بن مقصود علی طالقانی؛ جلد: تیماج، ۶۳گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۷]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلّی، کا: قاینی، محمد سعید، تا: ۱۰۸۹ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۶۵۸۵ [رایانه]

۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۶۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۰۹۷ق؛ جلد: تیماج، ۳۲گ (۲۱پ-۵۲ر)، اندازه: ۱۸×۲۱/۵سم [ف: ۵-۶۵]

۶۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۱۹۰/۱۵

بی‌کا، تا: محرم۱۰۹۹ق؛ ۱۶گ (۱۵۷ر-۱۷۲پ) [ف: ۵-۷۲۴]

۶۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و رکعتان عنده و روی زیاده رکعتین بعد العصر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان مص (مصنف)، ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۴گ، ۱۵سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۲۷۳]

۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۲۲/۳

خط: نسخ، کا: محمد حسن، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوا، ۷۰گ (۶۶ر-۱۳۵ر)، اندازه: ۱۱×۲۶سم [ف: ۸-۵۳۴]

۶۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۳۰/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ جلد: تیماج، ابعاد متن: ۵×۹/۵، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۶-۴۶۲]

۶۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۰۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۲؛ ۳۰گ (۱پ-۳۰پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۷-۷۰۶]

۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۷/۲

کا: استرآبادی، محمد باقر بن ولی، تا: رجب۱۱۰۶ق؛ محشی؛ تملک: سید ابوالحسن بن محمد رضوی طوسی مشهدی سبزواریبه تاریخ شعبان ۱۳۰۴ با مهر «ابوالحسن الرضوی یثق بالله» (بیضوی)؛ تملک: عباس القمی (محدث قمی)؛ جلد: تیماج، ۳۵گ (۲۰پ-۵۴ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۴-۲۵۹]

۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۳۸/۳

خط: نسخ، کا: محمد علی بن مراد علی قوشخانگی، تا: جمادی الاول۱۱۰۷ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۲۸گ (۱۲۲پ-۱۴۹پ)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۰-۲۲۰]

۷۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۴۵/۱

خط: نسخ، کا: دیهوکی طبسی، اسماعیل بن محمد رفیع، تا: ۱۲ ربیع الاول۱۱۰۷ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۸گ (۱پ-۳۸ر)، ۲۱سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: -۲۶۴]

۷۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲/۲ حکمت

خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۱۰۹ق، جا: داکه هند؛ جلد: تیماج مذهب، قطع: ربعی [ف: ۲-۵۰]

۷۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مهمان دوستی، عبدالصانع بن محمد حسین، تا: ۲۰ ذیحجه۱۱۲۰ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: عبدالواسع بن حاجی محمد حسین مهمان دوستی؛ جلد: تیماج، ۹۸ص، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۴۷/۲-۲۵]

۷۳. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه: ۳۱/۴

بی‌کا، تا: با تاریخ۱۱۲۲ق [اندیشه حوزه: س۲، ش۷-۲۱۳]

۷۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۲/۲

آغاز و انجام: برابر

کا: حسین بن حسن شفتی، تا: سلخ ربیع الثانی۱۱۲۲ق؛ جلد: تیماج، ۲۱گ (۱۱پ-۳۱ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۴۷۲]

۷۵. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲

کا: فرج الله بن عبدالحاکم، تا: ۱۱۴۰ق، جا: مشهد رضوی [تراثنا: س۲ش۴-۴۵]

۷۶. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۷۵/۲

خط: نستعلیق، کا: بفروئی یزدی، محمد حسین بن عسکر، تا: اواخر جمادی الثانی۱۱۴۷ق؛ جلد: تیماج، ۴۲گ (۸۶پ-۱۲۷پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۵۴]

۷۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۵۳ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: فضل الله بن عباس نوری درسال ۱۲۸۵ با مهر «ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۷۳گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۷]

۷۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۰۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین و آله الطاهرین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید عبدالباقی آیة اللهی، اسفند ۱۳۷۴؛ ۳۳گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۱-۱۶۰۸]

۷۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۶۰گ (۴۴-۱۰۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۵۱]

۸۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۱/۱۷-طباطبائی

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ چاپ سنگی است که در ۱۳۰۸ به مباشرت شیخ غلام حسی بروجردی در طهران به چاپ رسیده؛ ۲۴گ (۱۲۶-۱۴۹) [ف: ۲۳-۵۸۴]

۸۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۴۱۹/۲

خط: نسخ، کا: سلیمان بن ملا عبدالله، تا: ۱۲۴۷ق؛ مهر: «و رفعنا مکانا علیا» (مربعی)؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: -۲۰۹]

۸۲. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۲۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۸ ذیحجه ۱۲۷۰ق؛ جلد: گالینگور، ۵۱گ، ابعاد متن: ۱۲×۱۷ [ف: -۲۰۸]

۸۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۳۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی محمد شیرازی، تا: ۱۷ صفر۱۲۸۸ق؛ مصحح؛ ۲۳گ (۱۱پ-۳۳پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۵]

۸۴. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲

بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۵ شعبان۱۲۹۲ق [تراثنا: س۱۸ش ۱و۲-۲۳۸]

۸۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۶۱/۳

کا: اسدالله، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ مهر: کتابخانه شخصی محمد حسن بیات؛ جلد: تیماج، ۱۳ص (۲۰۰-۲۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۴۷/۲-۴۷]

۸۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۵۳/1

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الفتحة فی الکاف من إیاك بلا إشباع مفرط و التحرز من تشدید الباء فی نعبد و نحوه

خط: نسخ، کا: عباس بن محمدرضا قمی (محدث قمی)، تا: قرن ۱۴؛ ۱۸گ (۳-۲۰)، ۱۷سطر ، اندازه: ۵/۵×۱۱/۵سم [ف: ۳۶-۲۴۹]

۸۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۵/۲

کا: جلال الحکماء اسدالله کجوری لاشکی، تا: ۱۳۰۵ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۳۰۳]

۸۸. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کان یشهدان لا اله الا انت فاغفر له و لا تعر منا اجرهولا تفتنا بعده.

خط: ثلث جلّی، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: -۱۴۸]

۸۹. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۸۲/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشیبا عناوین رمزی «ع ل»، در آخر چنین آمده «نظر فی هذه الالفیة محمد مکی بن محمد بن شمس الدین من سلالة الشهید»؛ تملک: علیرضا احمد آقا ابراهیم؛ جلد: مقوایی، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱-۶۲]

۹۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۶۰۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** وبعد الصلوة علی النبی وآله وتقبل شفاعته فی امته وارفع درجته ثم تقول الحمدلله رب العالمین مرة واکمله ثلاثاً ویختص بتشهد آخر الصلوة.

مشتمل بر از ابتداء کتاب تا مسائل راجعه به تشهد می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۶۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱-۵۵۲]

۹۱. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۱۳۱/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ ۳۷گ (۵۲-۸۹)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [کتابخانه‌های قائن: ف: -۱۱۲]

۹۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۳۱۷/۲-۳۲/۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰صفر؛ جلد: گالینگور، ۸۰گ، ۹سطر ، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۸-۴۸۱۴]

۹۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۱-۷/۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با نشان«شرح ع ل»؛ جلد: مقوا، ۳۴گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۸-۴۸۱۴]

۹۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۴۸۳/۳-۵۷/۱۵۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۴گ (۱۵۱-۱۷۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۸-۴۸۱۵]

۹۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۳۳۲/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: رهبری، اخوان مصلایی؛ جلد: مقوایی،

۵۲گ (۲۵-۷۶)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۴-۱۲۵۳]

۹۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵۷/۳

انجام: و ربما قیل بتحریم قطعها و لا المکروه فی الصلاة ...

خط: نسخ، کا: عزیز الله بن عبیدالله بن هدایة الله بن حمدالله عطائی سروی فدخدانی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲۲گ (۱۰۵پ-۱۲۶پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲۶-۲۹۷]

۹۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۲۷۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی الثانیه الحمد و الحجه و لیقل فی الرکوع و السجود الحمدلله شکرا و حمدا حمدا و بعد التسلیم الحمدلله الذی قضی حاجتی و اعطانی مسئلتی ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۵۲گ (۷۸پ-۱۲۹)، ۹سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۸-۲۳۹]

۹۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۱/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** البقرة التی امرهم الله بذبحها و هم ادینونل و اخوه مبدویه و ابن اخیه و ابنته و امراته ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً نزدیک به حیات مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۰گ (۹۵-۱۱۴)، ۱۸ سطر (۱۰/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۱۹-۳۱۶]

۹۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۸۶ص، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۴-۹۸]

۱۰۰. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: محمد شفیان خاک، محمد رضا زرین [تراثنا: س۱۳ش۴-۱۳۹]

۱۰۱. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۲۴/۱

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: -۲۰۸]

۱۰۲. قائن؛ امام، سید حسن؛ شماره نسخه: ۲۵/۵

انجام: الثانیه یستحب الوضوء لاحد و ثلاثین ندب الصلاة ...

خط: نسخ، کا: افضل بن حسین قائنی خراسانی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۳گ (۵۳ر-۵۵پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [کتابخانه‌های قائن: ف: -۲۰۰]

۱۰۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۳۴۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن حبیب الله بن شیخ جنید، بی‌تا؛ محشی؛ ۱۳۱ص، ۱۱سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲-۲۴۶]

۱۰۴. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۱۴ص، ۱۱سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲-۱۸۸]

۱۰۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۶۸۹/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ابعاد متن: ۶×۱۴، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۶۷۲]

۱۰۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴/۲

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۲-۲۴]

● نفلیه (ترجمه) / فقه / فارسی

naflīye (t.)

جرجانی، ابوالمعالی

jorjānī, ab-ol-ma‘ālī

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۴۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۷]

←النفوس >القوی الجسمانیة

←نفوس >النفس علی طریق الدلیل و البرهان (ترجمه)

←نفوس >النفس علی طریق الدلیل و البرهان (ترجمه) (۲)

● نفوس / کلام و اعتقادات

nofūs

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā’ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۶۲۵/۹

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: -۱۴۲۱]

● النفوس الارضیة و قواها = کلام فی النفوس الارضیة و قواها / فلسفه / عربی

an-nufūs-ul arḑīya wa quwā-hā = kalām-un fi-n nufūs-il arḑīya wa quwā-hā

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

فایده‌ای فلسفی است درباه نفوس ارضی و قوای عامله آنهاکه از نفس نباتی و حیوانی و نفس ناطقه و قوای هر یک بحث کرده است.

آغاز: قول فی النفوس الارضیة وقواها من کلام المولی قدوة المحققین نصیر الملّة والدین الطوسی قدس الله سره.النفوس الارضیة نباتیة و حیوانیة و ناطقة اما النفس النباتیة فلها ثلاث قوی: الاولی الغاذیة و هی التی تاخذ مما هو شبیه ببدن تلک النفس بالقوة ما یحتاج الیه فیجعله شبیها به بالفعل لیشد به بدل ما یتحلل

من بدنه و یصرف فی مصالحها و لها اربع قوی ...
انجام: تصدر الافعال عن الآلات البدنية اعنی الافعال الخاصة بنوع الانسان وهذا تمام القول علی النفوس الارضية و قواها و الحمدلله رب العالمين و صلی الله علی سيدنا محمد و آله الطيبين الطاهرين و اصحابه المنتجبين.
چاپ: در آخر تلخیص المحصل همراه با چند رساله کوتاه دیگر از خواجه چاپ شده است.
[الذریعة ۱۱۰/۱۸]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ذیل ۱۳۹۸۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالمحسن بن عنایت الله نجفی، تا: قرن ۱۰؛ ۶گ (۲۶پ– ۳۱ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: -]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۷۹/۵-۳۵/۵۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج، ۴گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۸-۴۸۱۵]

۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۸۷/۵۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا۱۱؛ با سر لوح‌های زرین؛ کاغذ: اصفهانی، ۲گ (۲۶۲-۲۶۳پ)، ۲۴ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [رشت و همدان: ف: -۱۴۷۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۶۳/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در حاشیه نگاشته شده؛ ۳گ (۲۳-۲۵) [ف: ۳۶-۲۷۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۸۰/۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ جلد: تیماجمذهب، ۱گ (۴۵پ)، ۲۱-۳۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳۸-۳۹۵]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۱۳/۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: صفوی ماسالی مصطفوی، اسدالله، تا: ۱۳۶۳ق؛ مصحح، محشی با نشان «شرح»؛ ۲گ (۵۳-۵۴)، ۲۳سطر ، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۸-۳۰۳]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۹۲/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** نسخه: خزانة الحس المشترك التی تحفظ صور المحسوسات التی ادركها الحس المشترك حتی یمكن له ان یعاود الی مطالعتها متی ما شاء بعد الزهول عنها.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۳۰ر-۳۱پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۸-۴۱۸]

● النفوس البشرية / فلسفه / عربی

an-nufūs-ul bašarīya

قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه: ۲۸/۳
آغاز: اختلف الحكماء و المتكلون فی النفوس البشرية فی آنها نوع واحد أو انواع متعددة
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۲۹۹ق؛ ۳گ (۱۳پ-۱۵پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: -۵۱]

←نفوس تهران ⟵جمعیت تهران

● نفوس الحیات / فلسفه / فارسی

nofūs-ol hayāt

ریزی، اسمعیل بن محمد، ق۷ قمری

rīzī, esmā'īl ebn-e mohammad (- 13c)

اهداء به: اتابک یوسف شاه آلب ارسلان
رساله‌ای است در فلسفی که در کسب فضایل نفسانی نگاشته شده و دارای یک «مقدمه» و دو «مقاله» است: مقدمه: انسان از دو چیز فراهم شده، جسم و روح؛ مقاله ۱. در بیان حکمت نظری که خود از پنجاه «فصل» تشکیل شده: فصل ۱)بیان حقیقت جسم، ...۱۰) بیان آثار حلوی، ... ۱۵) بیان نفس انسان، ... ۲۰) بیان واجب الوجود، ... ۳۰) بیان آنکه فلك را نفس بود، ... ۴۰) شر جزوی چون موجود می‌شود، ... ۵۰) در مرتب‌های نفوس انسانی بعد از مفارقت از بدن.
آغاز: بسمله و به ثقتی، سپاس بی قیاس حضرت واجب الوجودی را سزد که وجود ... اما بعد ... مؤلف این رساله ... گوید که چون پادشاه جوانبخت ملك ملوك الشرق وارث ملك حم ... رغبتی صادق و میلتمام یافتم ...
[نسخه‌های منزوی ۱۵۱۲/۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۰۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** سعی و اجتهاد کند در تهذیب اخلاق که سبب آن ملکه بود او به سعادت ابدی مسعود و بلذت سرمدی ملتذ گردد و بدین وصیت ختم کنیم کتاب را بحمدالله و حسن توفیقة و صلی الله علی محمد و آله اجمعین.
خط: نسخ، کا: بابو خان، تا: پنج‌شنبه۹ جمادی الثانی۱۰۵۰ق، جا: احمد آباد {هند}؛ تملك: محمد جعفر بن محمد سعید طباطبائی؛ مهر: «ملا محمد جعفر» (چهارگوش)، «سجع عبده الراجی محمد صالح» (بیضوی)؛ واقف: ملا محمد جعفر؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۲۴۹گ، ۱۹سطر (۸×۱۸/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۷/۵سم [ف: ۱۹-۲۵۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۸۴/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** اما المی که از جهت فساد اعتقاد بود هرگز بر نخیزد این مقالت را برین ختم کنیم بحمد الله و حسن توفیقه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۱۷گ (۳۳پ-۴۹ر)، ۱۹سطر ، اندازه: ۷×۱۴/۵سم [ف: ۳۳-۶۶۲]

● **نفی الاولویة = تحقیق مسألة ان الممکن مفتقر الی مؤثر موجود** / کلام و اعتقادات / عربی

nafy-ul awlawīya = taḥqīq-u mas'alat-i ann-al mumkin muftaqir-un ilā mu'awṯṯir-in mawjūd

محقق خوانساری، حسین بن محمد، ۱۰۱۶ – ۱۰۹۹ قمری

mohaqqeq-e xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad (1608 - 1688)

رساله کوتاه فلسفی است در اثبات واجب تعالی به صورت استدلالی و با «ان قلت و قلت».بحث در این رساله در باب احتیاج ممکن است در وجود به مرجح و موجب. درباره جبر و اختیار در افعال عباد نیز اشاراتی دارد به شیوه اصولیان. در اواخر رساله آمده است: «و من المنبهات علی بطلان هذا القول انه یلزم علی هذا انتفاء فائده التربیة و النصائح و المواعظ و البشارات ... اذ حال هذا الفاعل علی هذا الرای بعد حصول الف الف ترغیب و ترهیب و بشارة و انذار مثل حاله قبله بلا تفاوت اصلا ... و لا شک ان القول بانتفاء الفائده فی هذا الامور مخالفه لعقل کافة ذوی الافهام بل لجمیع الشرایع ... و ایضا نقول اذا اشتاق احد الی رویة شخص ... فاذا وعده بالمواصله فی وقت فلا شک ان قبل الواصله یکون له اضطراب».

آغاز: و بعد لما کان نفی الاولویة الذاتیة و اثبات ان الممکن الوجود لابد له من موثر موجود وانه مالم یجب لم یوجد ... اعلم ان الممکن الذی یخرج من تقسیم المفهوم هو ما لایجب وجوده و لاعدمه نظراً الی ذاته و هو اعم من ان یکون ...

انجام: فیکون هو الوجوب اللاحق الذی لاخلاف فیه وای فائدة فی اثباته لان الواجب اللاحق هو الوجوب الوجود وهذا وجوب مطلق واقعی بلااشتراط بالوجود اصلاً فتامل

چاپ: ضمن الرسائل، با تحقیق رضا استادی، قم، ۱۳۷۸ش، از طرف کنگره آقا حسین خوانساری.

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۲/۲۲–۱۰/۱۴۲

آغاز و انجام: برابر

تذکر: درفهرست با عنوان اثبات الواجب و بدون نام مؤلف آمده که به قرینه همخوانی با آغاز تصحیح شد؛ خط: نسخ، کا: محمود بن محمد علی، تا: ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج قهوهایمذهب، ۳گ، ۲۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱–۵۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۲/۴–طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

تذکر: این رساله باعنوان «رساله فی ان ما لم یجب لم یوجد» وبدون نام مؤلف آمده که به قرینه همخوانی با آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۴ق؛ جلد: تیماج، ۲۶گ (۳پ–۲۸پ)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۲–۲۶۳]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۴۸۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: بهاء الدین محمد بن علی نقی طغایی، تا: عصر مؤلف؛ ۷گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف مخ: ۱–۳۷۸]

● **نفی اولویت ذاتی** / فلسفه / عربی

nafy-e awlavīyat-e zātī

عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد، – ۷۳۶ ؟ قمری

'abd-or-razzāq-e kāšī, 'abd-or-razzāq ebn-e ahmad (- 1336)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۸۷/۱۲

بندی از او؛ خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن علی اصغر موسوی هزارجریبی، تا: ۱۲۵۱ق؛ ۱ص [ف: ۵–۳۳۳]

● **نفی ترکیب از ذات واجب الوجود** / کلام و اعتقادات / عربی

nafy-e tarkīb az zāt-e vājeb-ol vojūd

ملا شمسا، شمس الدین محمد، ۱۰۱۶ – ۱۰۹۸ ؟ قمری

mollā šamsā, šams-od-dīn mohammad (1608 - 1687)

رساله مختصری است در نفی ترکیب از ذات واجب الوجود تعالی، در ابتدا جمله‌ای از شرح تجرید نقل کرده و با نقل سخنان دوانی، ابن سینا، معلم ثانی و بهمنیار در «التحصیل» به اثبات مسأله پرداخته است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۴۹/۲

آغاز: بسمله، قوله فنقول ان واجب الوجود لایجوز ان یکون علی الصفة التی فیها ترکیب؛ **انجام:** و الثانی ایضا باطل لان العقل یحکم بان الجزء الحقیقی و الکل لا یکونان فی مرتبة واحدة.

خط: نستعلیق، کا: محمد بن فتح بن محمد صالح، بی‌تا؛ ۳گ (۵۰پ–۵۲ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲–۱۱۶]

● **نفی الترکیب الذهنی و الخارجی عن الواجب تعالی** / کلام و اعتقادات / عربی

nafy-ut tarkīb-iḏḏihnī wa-l xārijī 'an-il wājib ta'ālā

شوشتری، عبدالواحد بن علی، ق ۱۰ قمری

šūštarī, 'abd-ol-vāhed ebn-e 'alī (- 16c)

رساله مختصری است در نفی ترکیب ذهنی و خارجی از واجب تعالی.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۵۴۸/۶

آغاز: بسمله، ولی الاعتماد علیك یا کریم الواجب تعالی لا یکون مرکبا من اجزاء متمایزة بحسب الخارج و لا من اجزء المتمایزة بحسب الذهن؛ **انجام:** فلا یصح الحکم بانها تتقدم بالطبع الان

التقدم الطبیعی ...
خط: نستعلیق ناخوانا، کا: ابراهیم، تا: ۹۹۴ق؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۸گ (۱۱۷پ-۱۲۴)، ۲۱ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۱×۲۰/۳سم [ف: ۱۹-۱۸۲]

● **نفی التشبیة (رسالة فی) = رسالة الی ابی الولید محمد بن احمد بن ابی داود فی نفی التشبیه** / کلام و اعتقادات / عربی
nafy-ut tašbīh (r.-un fī) = r.-un ilā abi-l walīd muḥammad ibn-i aḥmad ibn-i abi dāwūd fī nafy-it tašbīh

جاحظ، عمرو بن بحر، ۱۵۰ - ۲۵۵ قمری
jāhez, ‘amr ebn-e bahr (768 - 870)
چاپ: در رسائل الجاحظ، الرسائل الکلامیة (بیروت، دار و مکتبة الهلال: ۱۹۸۷م)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱۷/۷-ف
نسخه اصل: داماد ابراهیم پاشا ش ۹۴۹؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ (۸۷پ-۹۴پ) [فیلمها ف: ۱-۴۹۴]

● **نفی تشکیک الذاتیات** / فلسفه / عربی
nafy-u taškīk-iḏḏātīyāt

به درخواست: میر غلام محمد
رساله‌ای است متوسط درتقریر دلایل بر نفی تشکیک ذاتیات بالنسبة الی ماهی ذاتی له که به نظر وی درکتاب‌های پیشینیان مهمل ومتروک مانده است.مؤلف این رساله درزمانی که به تدریس حاشیه جلالیه بر شرح جدید تجرید اشتغال داشته به خواهش «میرغلام محمد» شاگردش نگاشته ودریک «مقدمه» وسه «فصل» ویک «خاتمه» تنظیم کرده: المقدمة [موضوع البحث]؛ فصل ۱.در دو مقصد: ۱) فی تعریف التشکیک وتقسیمه الی اقسامه، ۲)فی الفرق بین حمل الذاتی والعرضی؛ فصل ۲. فی تقریر دلایل هذا المطلب (سه مقام)؛ فصل ۳. فی کیفیة مخالفة الاشد والاضعف (دو موقوف)؛ خاتمه: تشتمل علی تنبیهات (چهار تنبیه).

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۱۵/۱
آغاز: نحمدک یا من تقدس ثبوته عن التشکیک. ونعوته عن الترکب والتفکیک. جل جنابک عن التکیف فلایعتریک تضعف والاشتداد. وعلت ساحتک عن التکمم؛ **انجام:** واقتضاؤه لامرآخر غیر ما یقتضیه المطلق وهو [...] لیس محذوراً ولنختم الکلام ههنا حامداً لرب العالمین مصلیا علی رسوله الامین واله المعصومین قایلاً رب زدنی علماً والحقنی بالصالحین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی از مؤلف با امضای «منه عفی عنه»؛ تملک: محمد ظهیر الدین بن ابوالقاسم مهدی درتاریخ ۱۱۶۶ق؛ جلد: تیماج، ۵۹گ (۱پ-۵۹ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۵]

● **نفی الجبر و التفویض** / کلام و اعتقادات / فارسی
nafy-ol jabr va-t tafvīz

آقا جمال خوانساری، محمد بن حسین، - ۱۱۲۵ قمری
āqā jamāl-e xānsārī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1713)
این رساله را برای حسین علی جان نوشته است.
[الذریعه ۸۳/۵ ش ۳۲۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۲/۳ معزی
آغاز: ... بر لوح اظهار می‌نگارد که بر هوشمندان خبیر و خردمندان بصیر محتجب و مختفی نیست که بنابر اقتضای حکم بالغه؛ **انجام:** مراد از قول گفتن به زبان حالست و اسناد افعال به خود بر نحویست که مذکور شد که با مراد اینست که اهل من چنین و چنین کردند و می‌کنند و با مراد اینست که در من چنین و چنین واقع شده و خواهد شد عصمنا الله وایاکم و ایاکم من شرور الدنیا ... و حسن الخاتمه ...
خط: نستعلیق، کا: تستری، محمد بن علی، تا: شعبان۱۱۷۵ق؛ دیباچه آقاجمال را نقل نکرده؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۱۴۵ر-۱۵۱پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۹-۷۹]

● **نفی الجبر و التفویض** / کلام و اعتقادات / عربی
nafy-ol jabr-e va-t tafvīz

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۳۵
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین حق حمده و الصلوه علی خیرته من خلیفته محمد صو المعصومین من عترت؛ **انجام:** ما یسرنا له لعظم و کبر طوله و کتب مسئولا فی شهر ذی حجه الحرام و کتب بیمناه الجانیه فینه ۱۲۶۳
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق، جا: رشت [رایانه]

● **نفی حجیة مطلق الظن = عدم حجیة الظن** / اصول فقه / عربی
nafy-u ḥujjīyat-i muṭlaq-iẓẓann = ‘adam-u ḥujjīyat-iẓẓann

هروی، محمد تقی بن حسینعلی، ۱۲۱۷ - ۱۲۹۹ قمری
heravī, mohammad taqī ebn-e hoseyn-‘alī (1803- 1882)
تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۷ شوال ۱۲۴۱ق
رساله در نفی حجیت مطلق ظن مشتمل بر افادات استادش شیخ انصاری؛ چنان که نگاشته: «الفتها حین قرآئتنا هذه المسئله عند شیخنا العلامة و استادنا الفهامة الفاضل النحریر البارع و المحقق

القمقام الوارع ... فازدعتها من بحار افاداته فراید النکات و من ریاض اجاداته ثمار التحقیقات و مما سنح منها اذهان الافاضل الاواخر فواید شریفه». ضمناً وی تتمه مبحث را به رساله اجتهاد و تقلید ارجاع داده است. رساله دارای یک «مقدمه» و دو «منهج» و «خاتمه» است: المقدمة فی ذکر ما یناسب تقدیمه من بیان طرق الادراک و تمیز ما هو الحجة منها من غیره؛ منهج ۱.ذکر حجج المختار من اصالة عدم حجیة الظن و فی اثبات حجیة الظنون المخصوصه بالادلة القاطعة؛ ۲.ذکر حجج القائلین بحجیة الظن مطلق؛ الخاتمة فی بیان جملة اخر من الظنون انها حجة ام لا کالظن فی الاصول و الظنون الرجالیه. (وفادار مرادی)

آغاز: الحمدلله الذی انار معالم الدین و اوضح مناهج الیقین و الصلاة علی خاتم النبیین و سید المرسلین ... فیقول ... محمد تقی بن حسینعلی الهروی ان هذه رسالة وافیة و عجالة کافیة فی تحقیق ان الحجة فی معرفة الاحکام الشرعیة فی امثال هذه الازمنة هل هی طرق معینة و ظنون مخصوصة اوکل ظن لم یقم علی عدم حجیته بالخصوص حجة الفتها حال قرائتنا هذه المسئلة عند شیخنا العلامة و استادنا الفهامة ... و رتبتها علی مقدمة و منهجین و خاتمة

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۹۰۷۷/۱

آغاز: برابر ؛ **انجام:** و ایا ما کان فظهور فسادها غنی عن البیان و لیکن هذا آخر ما اردناه ایراده من هذه رسالة الوجیزة و الحمدلله رب العالمین و قد وقع الفراغ منه ... من شهر محرم الحرام من الشعر الاول منه فی سنة ۱۲۴۵ سنة ۱۲۵۰ق.

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن محمد جعفر، تا: ۱۲۵۰ق؛ افتادگی: انجام (فاقد خاتمه و میزان کسری حدود سه صفحه)؛ خریداری «علی بن ابراهیم» از میرزا حسین بن علی در شوال ۱۳۴۶ق؛ مهر: «کفی بربک هادیا» (مستطیل)؛ اهدایی: رهبری، شهریور ۱۳۸۷؛ جلد: تیماج مذهب، ۴۴گ، ۲۴و۲۵سطر ، اندازه: ۱۵/۳×۲۱/۲سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۲۴۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۰۹۱/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا فرق فی ذلک بین اصول الدین و فروعه فلیس الاصل فیها حجیة الظن انتهی

خط: نسخ، کا: محمد رضا (بن محمد اسماعیل قاری) طوسی مشهدی، تا: محرم۱۲۶۳ق؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۲۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۴۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لعلنا نتعرض الیه فی بحث الاجتهاد و التقلید من سایر کتبنا الاصولیه انشاء الله تعالی ولیکن هذا آخر ما اردناه فی ... باطنا و ظاهراً.

خط: نسخ تحریری، کا: محمد صالح کرمانی، تا: ۵ذیقعده۱۲۶۷ق، جا: مدرسه نم آورد از مدارس اصفهان؛ از روی نسخه به خط مؤلف در زمان حیات وی؛ ۸۷ص (۲۱۰-۲۹۶)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۵۰-۱۳۲]

۴. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه: ۳۱/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** من سایر کتبنا الاصولیة انشاءالله تعالی و لیکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة ... باطناً و ظاهراً

خط: نسخ، کا: علی بن شیخ غلامعلی حائری بهبهانی (عموی والد مؤلف)، تا: ۲۲ رمضان۱۲۹۸ق؛ جلد: گالینگور، ۶۸گ (۱۲۸ر-۱۹۵ر)، ۱۶ سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: -۵۶]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۱۳/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** الف الف سلام و تحیة.

خط: نسخ، کا: تبریزی، محمد علی بن محمد حسین، تا: جمعه ۱۰ ذیحجه۱۳۱۶ق؛ جلد: مقوا، ۹۹ص (۱۰۲-۲۰۰)، ۲۱سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۲-۲۷۱۴]

● نفی الحرج فی أحکام الشریعة / اصول فقه / عربی

nafy-ul ḥaraj fī ’aḥkām-iš šarī‘a

موسوی خوانساری، محمد حسین بن محمد، – ۱۳۲۸ قمری

mūsavī xānsārī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad (- 1910)

رساله‌ای استدلالیدر اینکه عسر و حرج در تکالیف شرعیه نیست و شارع مقدس تکلیف به مالایطاق نمی‌کند، و این‌که آیا این قاعده تخصیص خورده است یا نه.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۴۱/۲۲

آغاز: الحمدلله و کفی ... تنبیه هی مسألة نفی العسر و الحرج فی أحکام الشریعة المطهرة علی شارعها ألف ألف سلام؛ **انجام:** و علیک بحفظها فانه بحث شریف و امر لطیف ان الله لا یضیع أجر من أحسن عملا

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۲۸۱ر-۲۹۳ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸-۲۵۰]

● نفی الحکم بعدم الدلیل علیه / اصول فقه / عربی

nafy-ul ḥukm bi-‘adam-id dalīl-i ‘alayh

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ – ۴۳۶ قمری

‘alam-ol-hodā, ‘alī ebn-e hoseyn (967 - 1045)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۷/۱۵عکسی

آغاز: مسئلة ان سئل سائل فقال اریکم تقولون فی کثیر من المسائل علی القول بأنه لو کان کذا و کذا لکان علیه دلیل و اذا لم یکن علیه دلیل وجب نفیه

نسخه اصل: کتابخانه آستانقدس رضوی، شماره ض ۲۱۵۰۹؛ خط: نسخ، کا: صفایی خوانساری، احمد بن محمد رضا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی [عکسی ف: ۴-۳۸۸]

● **نفی الحیز و الجهة و المکان = نفی مکان و جهت = تحصیل الحق فی مذاهب الخلق** / کلام و اعتقادات / فارسی
nafy-ol hayyez va-l jahat va-l makān = nafy-ol makān va jahat = tahsīl-ol haqq fī mazāheb-el xalq

فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ - ۶۰۶ قمری
faxr-e rāzī,mohammad ebn-e ‘omar (1150 - 1210)

وجیزه‌ای است در دو «فصل»: ۱. نفی جهت، ۲. نفی مکان و شبهات خصم بر اساس براهین. در دیباچه می‌گوید: «اما بعد دوستی از اخوان صفا و خلان وفا از من درخواست کرد تا در مسأله نفی جهت از ذات خداوند سخنی چند ملخص تقریر کنم».

آغاز: بسمله قوله تعالی لا اله الا هو الحی القیوم و یقرر ذلک ان الله تعالی هو القیوم و القیوم مبالغة فی کونه قائما بنفسه مقوما لغیره معناه کل ما سواه فانه یحتاج الیه

انجام: محتاج باشد به حضول ذرات و این منا فی آن است که فقر و احتیاج مخصوص به ممکنات است والله اعلم بحقایق ذاته و صفاته و هوالهادی الی الحق

چاپ: ایران، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۸۳ش، سید محمد باقر سبزواری، ۲، در مجموعه ۱۴رساله

[فهرستواره منزوی ۵۸۸/۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۷۱

آغاز: حمد و ثنا خدایرا کی وجوب وجود صفت جلال اوست ...

در فهرست نام «تحصیل الحق فی مذهب الخلق» آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۲ صفر۷۲۳ق؛ جلد: تیماج، ۵ص (۳۱۰-۳۱۴)، ۴۱سطر ، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۸۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۵/۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: تاج الدین حسین بن صاعد، تا: قرن ۱۰؛ ۲ص (۷۳۲ – ۷۳۳)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۳۲-۱۴۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مذهب؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ ۴ص (۱۶۹-۱۷۲)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۳۷۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۶۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: اراسنجی قزوینی، محمد طاهر، تا: ۱۰۸۵ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۱گ (۱۸ر-۱۸پ)، اندازه: ۱۵/۲×۲۷/۵سم [ف: ۴۳-۵۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۸ق؛ ۲گ (۲پ-۳پ) [ف: ۳-۶۳۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۹/۹-طباطبائی

آغاز: بسمله ... قال الامام الداعی الی الله فخرالدین محمد بن عمر الحسینی الرازی حمد و ثنا آن خدای را که وجوب وجود صفت جلال اوست ... اما بعد دوستی از اخوان صفا ... از من درخواست کرد تا در مسئله نفی جهت از ذات خداوند ... سخنی چند ملخص تقریر کنم و آنچه وجوه خصومت است بی میل و مدافعت بیاورم؛

انجام: و اما تاویل این متشابهات در تفسیر بزرگ خود گفته ایم و الحمد لله مستحقه و الصلوة و السلام علی نبیه.

مؤلف در پایان رساله ۶ شبهت و پاسخ آنها را یاد می‌کند، در خطبه کتاب بخشی از پرسش و پاسخ‌ها و برهان‌ها بر موضوع بحث در کتاب درج گردیده است؛ خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷گ (۳۷ر- ۴۳پ)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۲-۲۹۸]

۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۹/۴

آغاز و انجام: برابر

در فهرست از نجم رازی دانسته؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۲گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۶]

←نفی حیز و مکان ⟵ نفی الحیز و الجهة و المکان

● **نفی الرؤیة** / کلام و اعتقادات / عربی
nafy-ur ru’ya

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ - ۴۳۶ قمری
‘alam-ol-hodā, ‘alī ebn-e hoseyn (967 - 1045)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۷/۶۱عکسی

آغاز: زعمت المعتزلة بأسرها و کثیر من الشیعة و الزیدیة والخوارج والمرجئة بأجمعها

نسخه اصل: کتابخانه آستانقدس رضوی، شماره ض ۲۱۵۰۹؛ خط: نسخ، کا: صفایی خوانساری، احمد بن محمد رضا، تا: ۱۳۲۹ق؛ مصحح، محشی؛ ۲ص (۱۴۹-۱۵۰)، ۲۲سطر [عکسی ف: ۴-۳۹۵]

←نفی الرؤیة فی الآخرة ⟵ الرؤیة

● **نفیس الریاض لاعدام الامراض = شرح بدء الامالی = شرح قصیدة یقول العبد** / ادبیات / عربی
nafīs-ur rīyāḍ li-a‘dām-il amrāḍ = š.-u bad’-ul amālī = š.-u qaṣīdat-i yaqūl-ul ‘abd

بخاری، خلیل بن علاء، - ۶۳۲ قمری
boxārī,xalīl ebn-e ‘alāe(- 1235)

وابسته به: بدء الامالی = قصیدة یقول العبد = قصیدة الامالی؛ سراج الدین اوشی، علی بن عثمان (-۵۷۵ق)

شرح مزجی است بر قصیده لامیه «بدء الامالی» سراج الدین فرغانیکه در اعتقادات به روش اهل سنت سروده است. در این

شرح به توضیح الفاظ و نقل اقوال پرداخته و کمتر استدلال می‌نماید. (سید احمد اشکوری)
آغاز: الحمدلله المتصف بأوصاف الکمال المقدس عن الحدوث و الزوال المتفرد بالعظمة و الجلال المبرأ عن الاشکال و الانداد ...
انجام: لمن بالخیر یوماً قد دعالی، ای أدعو لمن دعالی یوماً من الایام بالخیر ... وایقن ان کل الخلق فان ××و یبقی وجه ربک ذوالجلال
[کشف الظنون ۱۳۴۹/۲؛ الاوقاف العامة موصل ۲۶۰/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۶۰/۱
آغاز: یقول العبد فی بدإ الامالی (تلخیص المعنی یقول العبد قولا منظوما کالنظم اللآلی ف الحسن والبهاء ...)قال العبد عصمه الله ان الله تعالی قدیم اذ لولم یکن قدیما لکان حدثاً لعدم الواسطه بین القدم و الحدوث؛ **انجام:** برابر
بی‌کا، تا: ۹محرم؛ فاقد دیباچه و در آن اصل قصیده اشتباهاً به ابن حاجب نسبت داده شده؛ جلد: مقوایی، ۱۷گ (۱پ–۱۷پ) [ف: ۳۷–۴۲۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۴۲۶۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: –۵۸۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مصحح، محشی؛ ۲۵گ (۲پ–۲۶پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۴–۳۵۳]

● **نفی الکلی الطبیعی** / منطق / عربی
nafy-ul kullī-yiṭṭabī'ī

حائسی، غلام مصطفی بن محمد، ق۱۲ قمری
hā'esī, qolām mostafā ebn-e mohammad(- 18c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۲۳
آغاز: بسمله و بعد فیقول العبد الفقیر الی رحمةالله الغنی غلام مصطفی بن محمد الحائسی الحسنی الحسینی عدة کلمات؛ **انجام:** و یحسبه علی الثانی انه من باب البیاض ... من قبیل الاطلاقات العرضیة ولکن هذا جزء الکلام فی هذا المرام
خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: عبدالنبی بن عبدالرسول احمدنگری عثمانی (غریب)، تا: ۱۱۵۸ق، جا: احمد نگر دکن هند؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ جلد: مقوا، ۲گ، ۳۰سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۵–۴۰۴]

←نفی مکان و جهت ⟵نفی الحیز و الجهة و المکان

● **نفی و اثبات (تلفیق در)** / فلسفه / فارسی
nafy va esbāt (talfīq dar)

؟ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ – ۶۷۲ قمری
nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

رساله مختصری است کهدر نفی و اثبات و معدوم که آیا چیز هست یا نه گفتگو می‌کند ودلیل‌های دو طرف را می‌آورد.
آغاز: بسمله. تلفیق لمولانا نصیرالملة و الدین محمد الطوسی ادام الله فی السعادة و العز ظلاله فی النفی و الاثبات – بدانکه خلاف است میان علما که آیا معدوم شی هست یا نه.
انجام: و چون عاقل درین مسئله تأمل کند باید که آنچه عقلش اقتضا کند قبول کند و البته تقلید نکند و همچنین در هیچ مسائل تا خدای تعالی ببرکات راستی در دل او باز گشاید و او را بحل مشکلات وقوف دهد و الله اعلم بالصواب
چاپ: این رساله در مجله دانشکده ادبیات چاپ شده

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۴۶/۴۱
آغاز و انجام: برابر
تذکر: تاریخ تحریر نسخه را مدرس رضوی چنین نوشته ولی در فهرست بدون تاریخ است؛ خط: تعلیق، کا: مازندرانی، رجب علی بن جواد، تا: ۱۰۶۱ق؛ ۱۸۱گ (۲۸پ–۲۰۹ر) [ف: ۳–۳۹۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۵۷/۴۰
کا: قاری ساروی، علی نقی بن محمد امین، تا: قرن ۱۱؛ (گ۲۳۳ر–۲۳۴ر)، ۲۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۷–۲۶۷۸]

←نفی الوجوب العینی لصلاة الجمعة فی زمن الغیبة ⟵صلاة الجمعة

● **نقاش و صورت = مثنوی ناصر علی** / شعر / فارسی
naqqāš va sūrat = masnavī-ye nāser 'alī

سهرندی، ناصر علی، ۱۰۴۸ – ۱۱۰۸ قمری
sahrandī, nāser 'alī (1639 - 1697)

در قالب مثنوی سروده شده، و شامل حدود ۶۰۰ بیت است. موضوع آن: نقش صورت آفرینش، به قلم نقاش هستی، حضرت حق است. ناصر علی بر آن است که خداوند آدمی را بر صورت خود آفریده، پس هر چه هست، اوست، او که نقاش صور هستی است. آدمی این جلوه آب و رنگ، پاره‌ای از ذات حضرت احدیت است و از او جدا نیست و در واقع هیچ کثرتی در میان نیست. هر چه هست، وحدت و یگانگی است. هرچه هست در وجود آن یگانه فانی است. او در سرودن این مثنوی عارفانه، نهایت هنرمندی را به کار برده و در آفرینش استعارات و تشبیهات تازه و دیگر آرایه‌های ناب بدیعی، تلاش کرده است.
آغاز: الهی ذره‌ای دردی به جان ریز ×× شرر در پنبه‌زار استخوان

ریز/ بسوز از محبت پیکرم را ×× به آتش رنگ کن بال و پرم را
انجام: نبازد تا چراغ آسمان رنگ ×× نیاید تا به مینای فلک سنگ / جهان در سایه احسان او باد ×× فلک قایم به فرزندان او باد
چاپ: در گنجینه بهارستان، بخش ادبیات فارسی، جلد اول، ص ۲۲۵–۲۵۸، به کوشش مهدی داداشی آرانی، تهران، کتابخانه مجلس، ۱۳۸۰ش
[نسخه‌های منزوی ۳۲۸۱/۴؛ الذریعة ۳۲۵/۱۹؛ مشترک پاکستان ۹۸۲/۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۴۸/۴
آغاز: برابر
خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۲۷گ (۴ر–۳۰ر)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۳۸–۱۸۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۲/۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: میشن مذهب، ۳۳ص (۲۶۵–۲۹۷) و (حاشیه)، اندازه: ۱۶/۴×۲۸/۳سم [ف: ۲۹/۱–۴۰۸]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۳۴۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** تا چند ز دوری تو ازار کشیم ××در وصل هم انتظار کشیم / نیرنگ جمال او جهانی دارد ×× تصویر کدام صورت یار کشیم
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۲۷ محرم۱۱۳۶ق؛ بین برگ ۷و۸ تعداد اوراق نامشخص از مثنوی افتادگی دارد، برگ ۸ مشتمل بر ۶ رباعی است که در انتها آمده؛ جلد: مقوایی، ۸گ، ۱۷–۱۲سطر (۶/۷×۱۲/۹)، اندازه: ۱۰/۷×۱۸سم [رایانه]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۶۶/۵
آغاز و انجام: برابر
۵۴۰ بیت؛ خط: شکسته خوش، کا: فضل الله، تا: ۱۱۷۱ق؛ در چهار ستون چلیپا، مجدول؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، ۳۷گ (۱۸۱–۲۱۷)، ابعاد متن: ۹×۱۶، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۸–۴۲۶]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۱۲۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** بده جامی ورنگ هستی ام ده ×× امان از شعله بدمستی ام ده / که عشقم در رگ وپی می‌زند شور ××چراغان می‌کند گلبانگ منصور
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ محرم سنه ۳۷ جلوس والا؟؛ جلد: گالینگور، ۳۶گ (۸۸ر–۱۲۳ر)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف مخ: ۴–۱۶۸۸]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۴۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** زند موج سرق گر تازیانه ×× برد چون عکس از آئینه خانه / به صد طوفان نمی گردد شمس غرق ××به دریا موج و بر روی هوا برق
خط: نستعلیق، کا: حسین رضا، بی‌تا؛ مجدول؛ مهر: «عبادالله ۱۱۸۸» (مربع)؛ جلد: مقوایی، ۴۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۳۸–۳۵۶]

←نفی الهیولی←اثبات الهیولی و نفیها

● **نقاشی** / هنر
naqqāšī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۹۴–ف
نسخه اصل: نسخه دانشگاه هکایدو (Hoccaydo). از آداب و رسوم قوم اینو در جزیره هکایدو؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲–۲۹۰]

● **نقاشی‌های رضا عباسی** / هنر
naqqāšī-hā-ye rezā ʻabbāsī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۴۸/۲–ف
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳–۲۲]

● **نقاشی‌های ناصرالدین شاه** / هنر
naqqāšī hā-ye nāser-ed-dīn šāh
ناصرالدین قاجار، شاه ایران، ۱۲۴۷ – ۱۳۱۳ قمری
nāser-od-dīn-e qājār, šāh-e īrān (1832 - 1896)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۰۳–ف
بی‌کا، بی‌تا؛ از روی اصل از آقای سعید اعتماد مقدم [فیلمها ف: ۲–۲۵۱]

● **النقالة** /–
an-naqqāla

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۲۶۱/۱۳
خط: نستعلیق، کا: همدانی، تا: ۱۲۶۸ق [نشریه: ۷–۲۷۵]

● **نقاوة الآثار فی ذکر الاخیار** / تاریخ ایران / فارسی
noqāvat-ol āsār fī zekr-el axyār
افوشه ای، محمود بن هدایت الله، – ۹۳۸ قمری
afūšeī, mahmūd ebn-e hedāyat-ol-lāh (- 1532)
تاریخ تألیف: آغاز ۹۸۸ تا ۱۰۰۷ق
تاریخ صفویان است از شیخ زاهد گیلانی استاد شیخ صفی آغاز شده است، و بیشتر درپادشاهی شاه اسماعیل (۹۰۷–۹۳۰ق) و مرگ او و تاجگذاری شاه تهماسب (۹۳۰–۹۸۴ق)، به ویژه رویدادهای ۹۹۸–۱۰۰۷ق را دربر دارد. هنگامی که در فارس می‌زیست، به سال ۹۹۸ق بدان آغاز و در ۱۰۰۷ق به انجام

رسانده است. با نثری مترسلانه و گاهی مزین، آمیخته به نظم، و از سویی نزدیک با تاریخ عالم آرای صفوی که یدالله شکرایی چاپ کرده، ولی آن نیست. «نقاوه» بسیاری از رویدادهای غیر سیاسی در پیوند با زندگی مردمان را نیز دربردارد. (احمد منزوی)

آغاز: اندلیبان گلستان خلاصه اخبار و هزار دستان بوستان نقاوه آثار نغمه ای که میسیرایند

انجام: شفقت فرموده او را بمرتبه بلند و محل ارجمند رسانید ... و الحمد لله رب العالمین.

چاپ: تهران، ۱۳۵۰ش

[الذریعه ۲۷۱/۲۴؛ نسخه‌های منزوی ۴۳۹۷/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۰۹۷/۲-۱۰۹۸]

۱. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه: ۹۲۰۹

خط: نستعلیق خوش، کا: بدیع کاتب پسر محمد کاظم خاتون آبادی، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز(از دیباچه اندکی افتاده)؛ جلد: تیماج، ۶۶۳ص، اندازه: ۱۵×۲۴سم [نشریه: ۲-۲۱۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۴۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۶۸]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۸۴ ـ ب

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاملو، اصلان خان بن نقدی خان، تا: پنج‌شنبه ۶صفر ۱۰۷۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۶۸گ، ۲۵سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۱-۵۱۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۱۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۶۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۷عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۲۲۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۳

آغاز: زغفلت بمهد عدم خفتگان ×× گه زحال آینده گویند باز /گه از سر کونین خوانند راز ... بناء علی هذه المقدمات، از ابتدای خلقت موجودات تا اکنون ... راقم این سوار پریشان و جامع این اوراق بی سامان ف اقل عبادالله الملک المعبود الغنی محمود بن هدایت الله الا فوشته النطنزی اصلح الله امر داریه؛ **انجام:** و ابواب نصایح و مواعظ برگشاده طریق وعد و وعید پیمودند و آن سخنان اصلا در ایشان اثر نکرده جواب چنین دادند که.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۳۲ص، ۲۲سطر [عکسی ف: ۵-۲۶۹]

● **نقاوة الاصابة** / رجال / عربی

nuqāwat-ul iṣāba

طهرانی، ابوالفضل بن ابوالقاسم، ۱۲۷۳ - ۱۳۱۶ قمری

tehrānī, ab-ol-fazl ebn-e ab-ol-qāsem (1857 - 1899)

وابسته به: اصحاب الاجماع = ارجوزة فی اصحاب الاجماع؛ بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی (۱۱۵۵-۱۲۱۲ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۸۴ق

ارجوزه بحر العلوم درباره اصحاب اجماع دارای هفده بیت است و چنین آغاز می‌گردد: «قد اجمع القوم علی تصحیح ما ×× قد صح عن جماعة فلیعلما / و هم اولوا نجابة و رفعه ×× اربعةو خمسةو تسعه»؛ و کلانتر این هفده بیت را در منظومه‌ای دارای ۳۶۸ بیت آمیخته و شرح کرده است.در مصفی المقال چند تألیف در رجال از حاج میرزا ابوالفضل یاد شده و یکی از آنها «رساله فی اصحاب الاجماع است» و مؤلف مصفی المقال درباره آن هیچ توضیح نداده‌اند.

چاپ: تهران، سنگی، ۴۸ص

[مصفی المقال: ۳۲-۳۳ و مقدمه چاپ و الفوائد فی الرجال]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۱۲

آغاز: بدأت باسم الله خیر مفتتح ×× و حمده علی رغائب منح / حمداً بعز قدسه یلیق ×× و لیس محض غیره یطیق... و بعد فالعبد ابوالفضل الاقل ×× ایده الله بعلم وعمل / یقول هذا شرح ما قد رسمه ×× بل هو تفصیل لعقد نظمه / حامل عرش العلم و الایمان ×× بحر العلوم آیة الرحمان / جوزی عن آبائه الا ماجد ×× خیر جزاء ولد عن والد / مزجته مزج عقیق بالحصا ×× فعاد منه عیشه منغصا / فانها جواهر ثمینه ×× لغادة التحقیق فیها زینه / ازینت قاعدة الاجماع ××بهامتی زفت الی الاصماع / لکن اتانی الندب من ندب سری ××قد شمرت عن ساقها فشمری / بل قال لی بنفسه الزکیه ×× الا خطیه فلا الیه / قد اجمع القوم کمادار علی ××لسان جمع من وجوه الفضلا / و قد عددنا منهم جماعة ×× و فیهم دعائم الصناعه / و هو علی تصحیح ما یصح عن ×× جماعة و الکل حبر موتمن؛ **انجام:** فهاک مالوزید فی اختباره ××مازید فی القلب سوی اختیاره / نظما علی تنضید ثغر ذی شنب ×× جل عن شبه بطلع او حبب / و ان ترم ان تجتلی معانیه ×× خذه و لو کان بقرسی ماریه / بل کل سجع منه حیث یوزن ××من شنف الاخصر حقا احسن / و سمه نقاوة الاصابه ××فهی لها کالدر للسحابه (۱) / و قد وفینا فی البیان بالعده ××فنجعل الختام مسک المحمده / ادصادف التاریخ فی نظامه ×× الحمدلله علی ختامه (۱۳۰۴) / و افضل السلام لله علی ××محمد و آله اهل العلی / مظاهر الحق صابیح الظلم ××معادن مفاتیح الحکم / علیهم السلام ما جلی الصدی ××عن القلوب مد حهم اذا نشدا

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد صادق بن محمد حسین فراهانی (ادیب الممالک)، تا: ۱۳۰۶ق؛ در کنار رقم کاتب (ادیب الممالک) این نوشته به خط مؤلف دیده می‌شود: «و کتب ناظمه العبد الاثم ابوالفضل بن المحقق ابوالقاسم حوسب حسابا یسیراواوتی خیرا کثیراً فیالحائر الشریف لاربع خلون من شوال ۱۳۰۹»، در کنار صفحات نسخه حواشی مؤلف به خط او و نیز

منقولاتیاز شرح ملخص است که ادیب الممالک آورده؛ مهر: «امیرالشعرا»؛ ۴۴ص، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۲۲۲۸]

● **نقاوة الملل و طراوة النحل** / ادیان و مذاهب / فارسی
noqāvat-ol melal va tarāvat-on nehal
رودرآوری، عبدالوهاب
rūdrāvarī, ‘abd-ol-vahhāb
وابسته به: الملل و النحل = ملل و نحل شهرستانی؛ شهرستانی، محمد بن عبدالکریم (۴۷۹-۵۴۸ق)
ترجمه‌ای است از ملل و نحل شهرستانی برای یکی از بزرگان، نام کتاب در دیباچه دیده می‌شود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۴۹
آغاز: بسمله. اولی ما ینطق به المفصل و اجدر ما یعرب عن بیانه المقول ... چنین گوید ... عبدالوهاب الرودراوری ... که چون کتاب ملل و نحل از تصانیف ... الشهرستانی ... مطالعه رفت؛
انجام: و درین مقام صاحب ... (سفید) قدس الله روحه گفت و هذا آخر ما وجدته ... (سفید) و پارسی کننده این مقالات ... (سفید) آخر کتاب نقاوة الملل و طراوة النحل و الحمدلله حق حمده و الصلوة علی المصطفی محمد صلی الله علیه و آله و سلم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ یادداشت ۱۸ ربیع الثانی ۱۰۲۳؛ تملک: مورخ ۱۰۲۳ در شهر پتنه؛ تملک: خدابخش خان؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۱۶۲گ، ۱۹سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۹-۱۳۴۳]

←النقایة ← تحقیق الوجود (رسالة فی ...)

● **النقایة** / فهرست / عربی
an-niqāya
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری
soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)
رساله مختصری است در تعریف چهارده«علم» که آموختن آنها برای طالب لازم است: ۱. اصول دین؛ ۲. علم تفسیر؛ ۳. علم الحدیث؛ ۴. اصول فقه؛ ۵. فرایض؛ ۶. نحو؛ ۷. تصریف؛ ۸ خط؛ ۹. معانی؛ ۱۰. بیان؛ ۱۱. بدیع؛ ۱۲. تشریح؛ ۱۳. طب؛ ۱۴. تصوف.
آغاز: بسمله. الحمدلله و الشکر له و الصلاة و السلام علی خیر نبی أرسله. هذه نقایة من عدة علوم یحتاج الطالب الیها و یتوقف کل علم دینی علیها
انجام: لاراد لقضائه و لامعقب لحکمه تمت النقایة.
چاپ: استانبول الولة العلیة؛ قسطنطنیة، مطبعة الجوائب، ۱۳۰۲ق.
[دلیل مخطوطات السیوطی ۱۴۰ و ۲۲۶]
شروح و حواشی:
۱- اتمام الدرایة لقراء النقایة؛ سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر (۸۴۹-۹۱۱ق)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۲/۵
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۴۲۰؛ خط: نسخ، کا: ببری، محمد بن اسماعیل، تا: دهه دوم رجب ۹۴۰ق؛ ۲۱ص (۸۱-۱۰۱)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۳-۴۷۶]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۶۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۳ق، جا: قسطنطنیه مدرسه سودلجه؛ ۱۸گ (۶۳پ-۸۰پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲۲-۵۲]

● **النقایة فی العلم الالهی** / کیمیا / عربی
an-niqāya fi-l ‘ilm-il ilāhī
بونی، احمد بن علی، - ۶۲۲ قمری
būnī, ahmad ebn-e ‘alī (- 1226)

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۳۷۰/۱
آغاز: بسمله و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان ... و بعد فقد اجبتک ایها السائل فی نقایة من اسرار العلم الالهی الموسوم بالصنعة التی شرفها الله تعالی ... و ها انا بحمدالله تعالی قد انتقیت لک ما ... و جمعت شمله فی هذ النقایة المضبوطه؛ **انجام:** و یکثر الترجیم علی من رحمه بتألیف هذه النقایة و اخرجه من ظلمات عما اقترینا و المسلمین و المسلمات یا رب العالمین امین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۰ ذیقعده۹۵۶ق؛ مهر: «افوض امری الی الله علی بن احمد موسوی» (چهارگوشه)؛ جلد: مقوا، اندازه: ۱۲×۱۶/۵سم [ف: ۲-۴۳۷]

● **النقایة فی مختصر الوقایة = مختصر وقایة الروایة فی مسائل الهدایة (النقایة)** / فقه / عربی
an-niqāya fī muxtaṣar-il wiqāya = muxtaṣar-u wiqāyat-ir riwāya fī masā’il-il hidāya (an-niqāya)
صدرالشریعة الثانی، عبیدالله بن مسعود، - ۷۵۰ ؟ قمری
sadr-oš-šarī‘e as-sānī, ‘obeyd-ol-lāh ebn-e mas‘ūd (- 1350)
وابسته به: وقایة الروایة فی مسائل الهدایة؛ برهان الشریعه، محمود بن عبیدالله (-۶۷۳ق)
تاریخ تألیف: نزدیک به پایان صفر ۷۴۳ق
این کتاب که مختصر وقایة الروایه است مؤلف آن را «النقایه» نامیده است.درمقدمه بیان نموده‌اند که تاج الشریعه کتاب «وقایة الروایة فی مسائل الهدایه» را که یکی از متون مهمه درفقه حنفی است برای این که ایشان آن را حفظ نمایند تألیف فرموده ولی چون ایشان همت طلاب را قاصر درحفظ آن دیده به اختصار آن

پرداخته و آن را «النقایه» نامیده‌اند و چنان که بر «وقایه الروایه» شروح بسیار نوشته شده (کشف الظنون ۶۴۰/۲) بر مختصر آن هم شروح بسیار نگاشته شده است (کشف الظنون ۶۱۰/۲). مؤلف «الفوائد البهیه فی تراجم الحنفیه» محمد عبدالحی اللکنوی الهندی (درصفحات ۱۰۹-۱۱۲) شرح مبسوطی از حالات این مؤلف واجداد او وتذکر به اشتباهات مؤلف کشف الظنون وبعضی از مؤلفین دیگر راجع به ایشان نوشته است.از مسائل طهارت تا دیات است.

آغاز: بسمله و به نستعین و تم بالخیر الحمد الله رافع اعلام الشریعة الغراء جاعلها شجرة اصلها ثابت فی الارض و فرعها فی السماء و الصلوة علی رسوله ... و بعد فان العبد المتوسل الی الله تعالی باقوی الذریعة عبیدالله بن مسعود بن تاج الشریعة سعد جده ... قد الف جدی و استادی مولانا الا اعظم ... محمود بن صدر الشریعة لاجل جفظی کتاب وقایة الروایة فی مسائل الهدایة و هو کتاب ... ثم ابی لما وجدت قصورهم ... فاتخذت منه هذا المختصر.

انجام: و فی غنم مذبوحة فیها میتة هی اقل تحری و اکل فی حال الاختیار

[کشف الظنون ۱۹۷۱/۲؛ چلبی - قرطای ۳۶۳۲؛ الاوقاف العامة بغداد ۵۳۷/۱؛ دنا ۷۸۱/۱۰-۷۸۲و۹۸۷/۴؛ الشامل فقه و اصول ۱۷۰/۱۱-۱۸۷]

شروح و حواشی:

۱- شرح النقایة مختصر الوقایة؛ رومی، محمود بن الیاس (-۹)

۲- کمال الدرایة فی شرح النقایة؛ اشمونی، احمد بن محمد (۸۰۱-۸۷۲)

۳- حاشیة النقایة فی مختصر الوقایة؛ یعقوب بن جلال الدین (-۸۹۱)

۴- شرح مختصر الوقایة = شرح النقایة؛ جامی، عبدالرحمن بن احمد (۸۱۷-۸۹۸)

۵- وقایة الروایة فی مسائل الهدایة (ترجمه)؛ جرجانی، محمد بن محمد (-۱۰)

۶- شرح النقایة مختصر الوقایة = شرح مختصر الوقایة؛ ابوالمکارم بن عبدالله بن محمد (-۱۰)

۷- شرح النقایة مختصر الوقایة = شرح مختصر الوقایة؛ بیرجندی، عبدالعلی بن محمد (-۹۳۴)

۸- جامع الرموز؛ خراسانی قهستانی، شمس الدین محمد(-۹۶۲)

۹- مختصر الوقایة (ترجمه)؛ ملا محمد صلاح

۱۰- شرح النقایة مختصر الوقایة؛ مرادی، علی بن محمد (۱۱۳۲-۱۱۸۴)

۱۱- شرح اصطلاحات جامع الرموز مهاجر بلغاری بخاری

۱۲- منافع المسلمین؛ عبدالجمیل بن محمود بن صافی

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قالوا فی المعتقل اللسان ان امتد ذلک و اعلم اشارته.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی با نشان «فخرالدین»، واژه‌هابعضاً مترجم به فارسی؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۴۳گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲۱-۱۶۱۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۶۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: میشن مذهب، ۲۷۱گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، محشی از ملافخرالدین و بعضی۳۷ ازعبارات و لغات مترجم به فارسی، عمل محمود صحاف؛ واقف: ابوالوفای معتمدی کردستانی، شهریور ۱۳۵۱؛ جلد: مذهب، ۱۴۱گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۱۱سم [ف: ۲۱-۱۶۱۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد طالب خاکسار، تا: ۱۰۸۰ق؛ جلد: چرم مذهب، نام صحاف «ملا میر جلیل صحاف»، ۳۷۲ص، ۹ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴۷/۱-۷۷]

۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۷۳/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین. باب ما یجوز الوضوء و ما لا یجوز، الماء الجاری یجوز الاغتسال و الوضوء منه و لا یتنجس بوقوع النجاسة ما لم یظهر اثرها فیه بلون او طعم او رائحة؛ **انجام:** حکایة عن خلف رضوان الله تعالی الا ان یعرف طرف المسائل و المذاهب القوم قال ابوبکر و ان حفظ جمیع کتب اصحابنا فلا بد من یتلمذ للفتوی حتی یهدی الیه.

از کتاب طهارة تا وصایا؛ خط: نسخ، کا: حسن بن علی، تا: ۱۰۸۸ق؛ تملک: ابوبکر بن محمد رستم؛ جلد: تیماج مذهب؛ ۱۷۸ص (۳۵۷-۵۳۴) ۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۱۹۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۷۱/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۳۰۲]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** نکحت علی طلقت هی وصح نیة غیرها.

از باب طهارة تا باب طلاق؛ خط: نسخ، کا: ملا کرمنی، بابا خواجه بن خواجه، تا: قرن ۱۲؛ محشی، در حاشیه آن محمد شریف مفتی حسینی بخاری مرویات آنرا جمع‌آوری کرده است؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوایی، ۳۶۶گ، ۲۴ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۰-۳۸۲]

۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۲۷

خط: نستعلیق، کا: بخارایی، تا: قرن۱۲؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۰۷]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۲۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت

۱۳۸۶؛ جلد: میشن مذهب، ۱۴۹گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۶/۳سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۶]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۲۴۵/۲

خط: نسخ تحریری، کا: دین محمد بن ملا ندر محمد قبادیانی، تا: قرن۱۲، جا: روستای قراتکان نسف؛ ۱۹۳گ (۱۴پ-۲۰۶پ) [ف: ۳-۲۹۶]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۴۰۸-۱۳/۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۶۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۳۶گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸-۴۹۴۴]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۴۳۰-۵۷/۱۰۰

آغاز: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱ جمادی الاول۱۱۹۶ق؛ افتادگی: وسط؛ ۱۶۹گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵-۲۷۰۱]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از «فخرالدین»؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ جلد: مقوایمذهب، ۹۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۲۱-۱۶۱۱]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۲۴۳/۲-۳۷/۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، مصحح، محشی از «مولوی فخرالدین» و «ملا عبدالعلی»؛ جلد: تیماجمذهب، ۵۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۵-۲۷۰۱]

۱۴. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه: ۷

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی [ف: -۳۱]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵۲۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: ملا اوراز قلیج بن بنور کلدی بن طاعن دوردی، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۳۳۰گ، ۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۱سم [ف: ۴۳-۱۳۹]

۱۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۰۰۱

آغاز: الوقاية الرواية فی مسائل الهداية و هو كتاب لم يكتحل عين زمانه بثانيه فی وجازة الالفاظ؛ **انجام:** و ولدها و لبنها له ما فی وقت موته ضم ابدا اولا يورث بيعة او كنيسته.

تا کتاب الحدود مرتب و پس از آن نامنظم یا محذوف است و اغلاط نسخه نیز فراوان به چشم می‌خورد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ واقف: اشرف زاده سبزواری؛ ۱۴۲گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۵-۳۸۴]

۱۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۸

خط: نستعلیق، کا: نورعلی بن حطم قاضی، تا: ۱۲۰۷ق؛ محشی با نشان «مسعودی، شرح»؛ جلد: تیماج، ۱۷۲گ، ۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: -۶۵۸]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۶۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق درشت خط، کا: اوسته، سلطان محمد بن تواق بای، تا: ۱۲۵۹ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۵۰گ، ابعاد متن: ۸×۱۳، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۶-۶۶۳]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج مذهب مهر صحاف: «حاتم باشی صحاف ۱۲۳۹»، ۹۴گ (۳پ-۹۶پ)، ۱۳سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۴×۱۹/۸سم [ف: ۲۹/۱-۲۰۷]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۱۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش جلی، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق [رایانه]

۲۱. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۳۷۷/۳

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷-۱۲۶۸ق؛ جلد: تیماج، ۸۹گ (۳۱پ-۱۱۹پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۲-۷۶]

۲۲. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۱

خط: نستعلیق هندی، کا: بردقلی بن تاج محمد مشرق، تا: ۱۲۶۸ق؛ مصحح، محشی؛ ۱۴۵گ، ۷سطر ، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: -۵۲]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ماوراء النهری، کا: عبدالله فرزند داملا محمد عزیز، قراتکتی، تا: ۱۲۷۲ق؛ تملک: صاحب هذا المختصر داملاشاه قلی، کلمه «داملا» بیشتر در کشورهای آسیای میانه به ویژه ازبکستان استفاده می‌شود و آن را به روحانیان می‌گویند و احتمالاً این نسخه در همان کشور کتابت شده باشد؛ جلد: مشمعی، ۳۰۲گ، ۷سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۲۹-۴۷۴]

۲۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۳۷۷

آغاز: برابر

کتاب طهارت تا کتاب اخرس (۴۸ کتاب)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق؛ محشی از ملافخر الدین وملاجلال الدین وشرح وقایه وقاضی خان وبیرجندی وهدایه وشیخ الاسلام وغیره؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۲۴ص، ۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۱-۵۱۵]

۲۵. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۳۲۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۲ق؛ ۴۱۰گ، ۷سطر ، اندازه: ۲۵/۵×۳۰/۵سم [ف: ۲-۴۲]

۲۶. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۲۷۶

آغاز: مسائل الهداية فعليه بحفظ الوقاية و من اعجله الوقت فليصرف الى حفظ هذا المختصر

خط: نستعلیق، کا: عثمان بن یوسف خواجه، تا: ۱۲۸۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۰۱گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲-۵]

۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۶۵

خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، تا: ۱۳۰۳ق؛ محشی با امضای «س»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۲۰۲گ، ۷سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۳–۲۳۸]

۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با امضا «س»؛ کاغذ: دولت آبادی، ۱۳۴گ، ۷ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۱۲–۲۶۳]

۲۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ ۲۷۱گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [مؤید: ۲–۲۱۰]

۳۰. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۴۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عاشور محمد تولکجی بن ملا امام قلی تولکجی، بی‌تا، جا: خلم از قراء بلخ؛ جلد: تیماج، ۴۱گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: -۲۸۴]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۹۱۱

بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: دارای رقم صحاف «عمل ملا محمد مراد صحاف» [د.ث. مجلس]

۳۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۳۳۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا غیبی [رایانه]

۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۳۶۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا غیبی [رایانه]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۱۹

آغاز: بسمله. حمدله ... یقول العبد المتوسل الی الله تعالی؛ **انجام:** اعتمادا علی الغالب ... عبدالغنی بن حسام بن موسی

خط: نستعلیق تحریری، کا: عبدالغنی بن حسام بن موسی، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رایانه]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۶۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش جلی، کا: میرزا عبدالکریم بن محمد موسی، بی‌تا؛ جلد: تیماج، مذهب، قطع: وزیری کوچک [رایانه]

←النقائض ←معارضات و مهاجات

● نقائض فرزدق و جریر / ادبیات / عربی

naqā’ez-e farazdaq va jarīr

تیمی، معمر بن مثنی، ۱۱۰؟ – ۲۰۹ ؟ قمری

tayyemī, ma‘mar ebn-e mosannā (729 - 825)

دیوانی است در جمع اشعاری که فرزدق و جریر در نقض همدیگر سروده‌اند، اعم از هجا و غیره از فنون مختلف شعر.

چاپ: لیدن، ۱۹۰۵و۱۹۱۲؛ مصر، مطبعة الصاوی، ۲ج، ۱۳۵۳ق [معجم المطبوعات ۱: ۳۲۳؛ کشف الظنون ۲: ۱۹۷۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶–طباطبائی

آغاز: بسمله کان سبب الذی هاج التهاجی بین جریر و بین الفرزدق و اسمه همام بن غالب ... مسحل بن کسیب قال کانت بکرة؛ **انجام:** لایشتفی العاشق مما به ××بالضم و التقبیل حتی ینیک

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن حاج عبدالرزاق ساوجی، تا: صفر۱۲۷۹ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۱۳۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲۴–۱۰۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۵۹۴

آغاز: بسمله. قال ابو عبیدة و اسمه معمر بن المثنی التیمی کان السبب الذی هاج التهاجی بین جریر بن عتبیة [وفردزق]حدثنا عن بعض اشیا خنا ××ابو بلال شیخنا عن شریک / لا یشتفی العاشق مما به ××بالضم و التقبیل حتی ینیک

خط: نسخ، بی‌کا، تا: آغازقرن۱۴؛ تملک: علی بن عبدالرسول در صفر ۱۳۲۴؛ جلد: میشن یشمی، ۱۳۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱–۵۶۸]

● النقباء / عرفان و تصوف / عربی

an-nuqabā’

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ – ۶۳۸ قمری

ebn-e ‘arabī, mohammad ebn-e ‘alī (1166 - 1241)

در مقدمه تعریف قطب و نقیب وابدال و امام و ادله وجود و عدد آنانآمده و سپس ۱۲ «باب» در بیان ۱۲ نقیب.در رساله فهرست مؤلفات، رسالة النقباء (شماره ۲۷۴) و القطب و النقباء (شماره ۱۹۱) و رساله فی بعض احوال النقباء (شماره ۱۰۳) یاد شده و گمان می‌رود رساله حاضر همان النقباء است یا احوال النقباء.محیی الدین در این رساله از فتوحات یاد می‌کند.

آغاز: بسمله الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد حفظ الله سرائر اخوننا الاصفیاء فانهم کانوا ارواحاً مکرمه فی اجساد مطهره سموا اقطابا لانهم بمنزلة قطب الفلک و هی النقطه التی یتحرک الفلک علیها و هی لا تتحرک

انجام: بحرمتی تعودنار افتحقق ما نهبهناک علیه واشترنا الیه و قد لوحنالک بالغرض المقصود و الله یقول الحق و هو یهدی السبیل.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۲۰/۵

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ در ظهر نخستین برگ رساله نام آن «اوصاف اثنی عشر النقباء» است؛ ۱۳ص (۷۰–۸۲)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۰–۱۹۵۵]

● **نقباء البشر فی القرن الرابع عشر = طبقات اعلام الشیعة** / تراجم / عربی

nuqabā'-ul bašar fi-l qarn-ir rābi' 'ašar = ṭabaqāt-u a'lām-iš šī'a

آقابزرگ طهرانی، محمد محسن، ۱۲۹۳ - ۱۳۸۹ قمری

āqā-bozorg-e tehrānī, mohammad mohsen (1876-1969)

آخرین جزء از اجزاء طبقات اعلام الشیعه است که در نگارش در ابتدا قرار گرفته و مؤلف از قرن ۱۴ شروع نموده تا به قرن ۴رسیده است. این جزء به شرح احوال علمای امامیه در قرن ۱۴ اختصاص دارد که به ترتیب الفبایی اسامی تنظیم شده است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۱۶/۱۳

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ ۳گ (۴۵ر-۴۷ر) [مختصر ف: -۱۵۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۱۳

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ با اضافات از مؤلف؛ جلد: تیماج، ۱۵۲گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴۴-۷۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۲۱ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۲۷۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۴۳۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۳عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۴۷۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۳۹

آغاز: بسمله الفاضل الادرکانی اسمه المولی حسین؛ **انجام:** و الشیخ اسماعیل ابنا مظفر الدماوندی النجفی المسکن. تم هذا الجزء.

خط: نسخ، کا: محمد بن ابی الحسن حسنی حسینی طباطبائی (منصور)، تا: ۱۴۲۲ق؛ نسخه حاضر و نسخ بعدی (شماره‌های ۱۷۱۴۰ و ۱۷۱۴۱) رونوشت از بخش چاپ نشده آن می‌باشد، این مجلد (مجلد پنجم) به طور کامل از حرف «ف» تا «ی» به تحقیق سید محمد طباطبائی بهبهانی (منصور) در سال ۱۳۸۸ق به چاپ رسید؛ جلد: گالینگور، ۱۹۰ص، اندازه: ۲۲/۵×۳۴/۵سم [ف: ۴۷/۳-۳۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۴۰

آغاز: بسمله السید محمود الاعتمادی (بعد ۱۳۷۰) العالم الفاضل السید محمود بن السید رضی؛ **انجام:** السید هاشم الاردبیلی ... و ولده السید ابوالفضل من المشتغلین فی النجف.

جلد ۵ (بخش ۲)، مجلد پنجم (بخش دوم) از نقباء البشر است؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ابی الحسن حسنی حسینی طباطبائی بهبهانی (منصور)، تا: ۲۴ جمادی الاول۱۴۲۳ق؛ جلد: گالینگور، ۵۵۲ص، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۴۷/۲-۳۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۴۱

آغاز: بسمله المیرزا هاشم الآملی (د: ۱۳۲۳هـ) الشیخ العالم الفاضل المدرس الحاج میرزا هاشم بن الحاج محمد الآملی؛ **انجام:** السید یونس الحلو الجزائری (د: ۱۳۱۹هـ) ... و مر اخوه السید سلمان الموفی سنه ۱۳۲۳هـ

بخش آخر از نقباء البشر است؛ خط: نسخ، کا: محمد طباطبائی بهبهانی (منصور)، تا: چهارشنبه ۲۸ جمادی الاول۱۴۲۳ق؛ در آغاز یادداشتی از کاتب با این عبارت: «هو حدثنی الصدیق الکریم جناب الشیخ محمدرضا الانصاری بأن السید موسی بحرالعلوم النجفی أنشد فی مادة تاریخ فوت العلامة الطهرانی: کان اسمه تاریخه (اقا بزرگ و محسن)»؛ جلد: گالینگور، ۶۰ص، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵سم [ف: ۴۷/۲-۳۱]

● **نقباء سادات (جدول)** / تاریخ / ترکی

noqabā'-e sādāt (jadval)

بخشی از کتابی در تاریخ دولت عثمانی است. این بخش شامل چند جدول است: ۱. جدول نقباء سادات، در این جدول اسامی ساداتی که از سال ۹۰۰ تا ۱۲۹۴ سمت نقابت سادات را در ترکیه به عهده داشتند ذکر شده و در کنار نام هر یک از آنها، سال نصب و سال وفات و محل دفن آنان درج شده است؛ ۲. جدول صدور روم ایلی، در بین سال‌های ۱۲۳۹ تا ۱۲۹۲. در این جدول نام یازده تن همراه با سال به صدرات رسیدن و سال پایان صدارت آنان ذکر شده است؛ ۳. جدول صدور اناطولی، در بین سال‌های ۱۲۳۶ تا ۱۲۹۲. این جدول شامل نام چهارده تمام غالباً از ساداتند می‌باشد، همراه با سال به ریاست رسیدن و سال پایان ریاست آنان؛ ۴. جدول قضاة عساکر علی العموم، در این جدول نام هشت تن از سال ۷۶۱ تا ۸۳۲ درج شده است. نمونه‌های دیگری از این دست کتابچه‌ها در کتابخانه مرعشی موجود است.(نک: فهرست نسخه‌های خطی ترکی کتابخانه آیة الله مرعشی نجفی: ۲۱۲/۱-۲۱۶).

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۷

آغاز: جدول نقباء سادات، سلطان یلدیرم بایزید خان زمان سعادتلرنده عاشق چلبینک جدی سید علی نطاع افندی ساداته ناظر نصب و تعیین اولنوب مشارالیه جوار رحمانه انتقال؛ **انجام:** خلیل افندی بن ابراهیم وزارته نقل اولندی سنه ۸۳۲ السید ولی الدین افندی نصبی تاریخی سنه ۸۳۲

نسخه اصل: چاپ ترکیه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ گویا بخشی از یک کتاب چاپی باشد که آقای صابری همدانی در سال ۱۴۰۸ق از این چند صفحه در استانبول تصویر تهیه کرده و به مرحوم آیة الله مرعشی رحمه الله تقدیم نموده؛ ۱۰ص، ۱۳سطر [عکسی ف: ۳-۲۲۳]

● **نقد آرای شیخ احسایی** / کلام و اعتقادات / فارسی و عربی
naqd-e ārā-ye šeyx-e ahsāyī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۳/۵۹۶/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ از حاج میرزا معصوم شیرازی؛ ۱ص (۵۱) [ف: ۲۳/۲-۵۹۶]

● **نقد اجوبة المسائل** / کلام و اعتقادات / عربی
naqd-u ajwibat-il masā'il
بحرانی، علی بن عبدالله، - ۱۳۱۹ قمری
bahrānī,'alī ebn-e 'abd-ol-lāh (- 1902)
تاریخ تألیف: ۱۱ رجب ۱۲۹۹ق
سید مهدی قزوینی و شیخ نوح جعفری نجفی بر پنج مسأله ذکر شده پاسخ نوشته و نظر داده بودند ولی بحرانی پاسخ‌های آنان را نپسندیده و این رساله را با استدلال و نقل آنچه لازم می‌نمود از گفته‌های آنان با عناوین «قال السید - قال الشیخ نوح» به رشته تحریر درآورده و در پاسخ‌های آنان رد و ایراد می‌کند.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۶/۸ و ۷۱۲/۸ عکسی
آغاز: الحمدلله الهادی الی الصواب و الواقی من الزیغ و الانقلاب و الصلاة و السلام علی سید نا محمد و آله الاطیاب؛ **انجام:** حتی یسر الله بمنه لنا الرجوع الی اکمالها و سهل لنا العود الی تفصیل اجمالها و لله الحمد و المنة علی کل حال.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، نزدیک عصر مؤلف؛ جلد: مخمل، ۳۳گ (۳۵پ-۶۷پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱-۲۰۲] و [عکسی ف: ۲-۳۵۷]

● **نقد ادبی** / ادبیات / فارسی
naqd-e adabī
امیرخیزی، اسماعیل بن محمد تقی، ۱۲۹۳ - ۱۳۸۴ قمری
amīr-xīzī, esmā'īl ebn-e mohammad taqī (1876 - 1965)
مؤلف به عنوان بخشی از مقدمه تصحیح دیوان عنصری، بحث مبسوطی را درباره نقد ادبی در تاریخ ادبیات ایران مطرح کرده است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۸۴۳
آغاز: انتقاد از ادبیات ایران. پیش از شروع به ترجمه حال عنصری شایسته دیدم که راجع به انتقاد طرفداران تجدد ادبی از ادبیات قدیمه که از چندین سال پیش در ایران ایراث هیاهویی کرده شرحی بنویسم ...
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج، ۶۲گ، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۳۱-۱۱۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۸۶۱
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴، متن خط خوردگی دارد؛ ۲۴گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۳۱-۱۱۵]

←نقد الاصول ← نقد الاصول الفقهية

● **نقد الاصول الفقهية** / اصول فقه / عربی
naqd-ul uṣūl-il fiqhīya
فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری
feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)
رساله کوتاهی است در رد اجتهاد و دعوت به عمل به اخبار. مؤلف در آن به کتاب «الاصول الاصلیه» و «تسهیل السبیل» خود حواله می‌دهد. آن را در «مقدمه» و «فصل»ـ مشتمل بر ۷۰ اصل ـ و «خاتمه» و «تنبیهات» و «تفریعات» مرتب نموده است.
آغاز: الحمدلله الذی هدانا لهذا وما کنا لنهتدی لو لا أن هدانا الله و الصلاة علی افضل من بعث لتکمیل الخلایق
انجام: فانما الاعمال بالنیات وانما لکل امرء ما نوی والله اعلم وکمل نقد الاصول الفقهیه ...
[الذریعة ۲۷۳/۲۴؛ ریحانة الادب ۳۶۹/۴؛ فهرست‌های خود نوشت فیض ۲۸۲؛ کشف الحجب ۵۸۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن بن عبدالعلی، تا: اوایل جمادی الثانی۱۰۳۴ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه مدظله»؛ جلد: پارچه‌ای، ۷۸گ، ۱۷سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۳۴-۳۳]
قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم
همان نسخه بالا [صد و شصت نسخه: -۴۰]
۲. مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۶۵۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۰ق، جا: کاشان؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵-۱۰۳]
۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۴۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی بعضاً با عناوین «شیخ علی»؛ جلد: تیماج، ۱۰۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۸]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۰۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: گالینگور، ۱۲۴گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۹×۱۶سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۲۲]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۷۹
همان نسخه بالا [مؤید: ۲-۸۳]
۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۷۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، کا: جمال الدین اسحاق بن محمد علم الهدی إبن فیض کاشانی، تا: ۱۱۰۵ق؛ مصحح، محشی، دارای انهاء با نشان «انهاه ایده الله تعالی»؛ مهر: کاتب «جمال الدین اسحق ۱۰۹۹» (بیضی)، نصیرالدین سلیمان بن محمد علم الهدی إبن فیض کاشانی با نشان «انه من سلیمان» (بیضی)، «عبده صدرالدین محمد الفیضی» (بیضی)، «عبدالباقی بن صدرالدین محمد الفیضی» (بیضی)، «انه من سلیمان» (بیضوی)؛ تملک: محمد جعفر بن محمد ابراهیم کاشانی مشهور به علامه فیضی به سال ۱۳۲۷ش؛ ۶۸گ، ۱۷سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳۴-۱۸۷]
۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۶۱۹/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد جعفر، تا: ۱۱۳۳ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ جلد: مقوا، ۶۷گ (۱۷۳پ-۲۳۹پ)، ۲۱سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۰۲]
۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۷۹۸
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن ملاعلی ساوه‌ای، تا: محرم ۱۲۳۷ق؛ تملک: علی اصغربن سنجرتویسرکانی درتویسرکان به سال ۱۳۴۹؛ جلد: تیماج، ۴۷گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۸]
۸. اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره
آغاز: برابر
کا: چهارسویی، هاشم، تا: ۲۱شعبان۱۲۶۶ق [نسخه‌پژوهی: ۱-۱۶۳]
۹. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۲۷۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «الراجی محمدحسن الفیضی ۱۲۰۵» (بیضوی)، «انه من سلیمان»، «ابوجعفر»، «نصیرالدین سلیمان» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۸۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف مخ]

● نقد الاصول و تلخیص الفصول = المنطق (رسالة فی ...) / منطق / عربی

naqd-ul uṣūl wa talxīṣ-ul fuṣūl-il = manṭiq (r.-un fī ...)

طهرانی، محمد یوسف بن حسن، قرن ۱۲ قمری

tehrānī, mohammad yūsof ebn-e hasan (- 18c)

تاریخ تألیف: شنبه ۲۲ جمادی الثانی ۱۱۰۴ق
مشتمل است بر چهار«جزء»: جزء ۱. فی الکلی ای القیاس، دارای سه فصل؛ ۲. فی القیاس، حاوی سه فصل؛ ۳. فی البرهان، شامل هشت فصل؛ ۴. فی باقی الصنایع. مؤلف کتاب را در جزء سوم ختم و چهارمین جزء را موکول به وقت دیگری کرده است که احتمالاً اوراق پس از آن همان جزء ۴ باشد. نامبرده این کتاب را از «الفصول فی المنطق» خویش خلاصه نموده و مقولات عشر را بر آن افزوده است. این رساله به روش قدما و بیشتر ناظر به منطق شفا است و از اشارات هم در آن یاد شده است. محمد سعید لاهیجانی نویسنده نسخه ش ۷۱۲د الهیات تهران این رساله را در پایان نسخه «منطق اولیاء» خوانده و در ص ع نسخه ش ۷۸۰ د هم این نام آمده و ضیاء الدین دری اصفهانی در پایان همین نسخه در ۱۳۵۲ق نوشته که این رساله از ملا اولیاء محشی شفا است و او در همین حاشیه (فصل ۱ مقاله ۵ در تحقیق معنی جزئی و کلی ص ۴۷۵ چاپ سنگی شفا) در دو جا چنین گفته است: «کما بیناه فی رسالة المنطق - و بیناه ایضا فی تلک الرسالة».
آغاز: بسمله. و به نستعین و ثقتی اللهم اهدنا للتی هی اقوم و استعملنا بما هو اسلم و صحیح بما عندک یقینا و استصلح بقدرتک ما فسد منا ... اما بعد فانی کنت فیما مضی قد انشا رساله فی المنطق مستقصیا فی تبیین اصوله مجتهدا فی تحریر ابوابه و فصوله مقتصرا علی ماتقرر علیه آراء الاقدمین مراعیا لترتیب کتبهم، غیرانی قد اسقطت المقولات العشر المدعوة بلسانهم قاطیغوریاس لطولها و قلة الجدوی بها و کنت قد قیدت علیها فی قیود یحتاج الیها ثم بعد زمان سنح ان الاحری ان افصل ما فیها و فی حواشیهااضیف الیه مزایا و اجعل منه رسالة حاویة یلیق بهذا الفن حاویة عما افتراه الشک و الظن ... فاخذت فی ذلک ... ان اوسمه بنقد الاصول و تلخیص الفصول ... و مرتب علی اربعة اجزاء ...
انجام: فانه نفس المبادی بل العقل النظری الهیولانی الکامل کما ذکر نا فقد اتینا بطلبنا و وفینا بما وعدنا به بحسن توفیقه و بانقضائه الختمت الاجزاء الثلثة راجیا من فضله توفیق الحاق الجزء الرابع فی باقی الصنایع و قد فرغ منها مؤلفها الفقیر الی الله الغنی محمد بن الحسین المدعو بیوسف الطهرانی یوم السبت الثانی و العشرین من شهر جمادی الثانی من سنة اربعة و مائة بعد الالف و الحمد لله رب العالمین.
[الذریعة ۲۷۳/۲۴؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۸۱/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۸۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کاتب= مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۵۹گ، ۲۳ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۶-۱۲۰]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۸۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در آغاز نسخه آمده که گویا منطق الاولیای حکیم محمد حسین شاگرد ملا رجب علی حکیم تبریزی باشد؛ تملک: محمد اسماعیل بن محمد باقر حسینی خاتون آبادی با مهر ۱۱۳۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۱۷۷گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۱-۵۶۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۷۹۶

آغاز و انجام: برابر؛ و فرغ مؤلفها الفقیر الی الله الغنی محمد بن الحسین ... من شهر جمید الثانی من سنة اربعة و مائة بعد الألف و الحمدلله رب العالمین

خط: نستعلیق، کا: محمد، تا: دهه ۲ شوال۱۱۱۲ق؛ مصحح؛ واگذاری اولاد مرحوم فیض کاشانی در دی ۱۳۷۵؛ جلد: تیماج، ۵۹گ، ۳۰- ۳۲سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [ف: ۲۴-۲۷۲]

۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۱۲

خط: نستعلیق، کا: لاهیجانی، محمد سعید، تا: رمضان۱۱۳۰ق؛ محشی با نشان «شرح، منه، لمحرره»؛ از موقوفات مرحوم ملامحمد جعفر شیخ الاسلام با مهر «محمد جعفر و یا مرتضی علی ادرکنی و المهدی من هدیت»؛ تملک: فاضل تونی؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۰۳گ، ۲۰ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: -۶۸۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۹۰-ف و ۲۷۹۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۹۴]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۲۹/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۱ ذیحجه۱۱۳۰ق؛ به نام منطق اولیاء، ساخته ۲۰ جمادی الثانی ۱۱۰۴؛ جلد: میشن سیاه، اندازه: ۱۱/۶×۱۶/۶سم [ف: ۶-۱۲۶]

۶. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۳

آغاز: اما الاعتراض علی عباره الشفابان الموضوع فی مثل قولنا؛ **انجام:** قد فرغ مؤلفها الفقیر الی الله الغنی محمد بن الحسین المدعو بیوسف الطهر انی فی ... سنه اربعه و ماته بعد الالف

خط: نسخ ریز، کا: عبد الوهاب رضوی، تا: ۱۱۴۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۹۹گ، ۱۵سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۶۵]

۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۸۰

آغاز و انجام: برابر؛ و قد فرغ منها مؤلفها الفقیر الی الله محمد بن الحسین المدعو بیوسف الطهرانی یوم السبت الثانی و العشرین من شهر جمیدی الثانیة من سنة اربع و مائة بعد الال الثانی و العشرین من شهر جمیدی الثانیة من سنة اربع و مائة بعد الالف [والحمدلله العالمین] و فرغ من تسوید هذا الرسالة الشریفة الموسمة بمنطق اولیا العبد الاقل محمد سعید اللاهیجانی فی شهر رمضان سنة مائة و ثلثین بعید الالف بعون الله وجوده و الحمدلله اولا و آخرا (و فرغ من تسویدها و قرائتها المنزوی فی الزاویة المحنت محمد جعفر الموسوی المتخلص بغیرت و اسئل الله التوفیق لتصحیحها و الله المجیب سنة ۱۱۷۹- مقابله شد من اولیه الی آخره)

خط: نستعلیق، کا: غیرت اصفهانی، محمد جعفر، تا: ۱۱۷۹ق؛ محشی؛ مهر: «وکفی بریگ هادیا»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۴۶گ، ۲۷ سطر (۷/۵-۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: -۶۸۶]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۷۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدودقرن۱۳؛ شامل سه جزو است: ۱- فی القضیة و ما یترکب منه و فیه فصول ثلثة (مدخل کلی. عبارت. قول حازم)، ۲. انولوطیقی الاولی ای القیاس و فیه فصول ثلثة (تحلیل و استنباط قیاس. لواحقی قیاس)، ۳. فی انولوطیقی الثانیة ای البرهان و فیه ثمانیة فصول (غرض و مقصود، شرایط اشتراک علوم و مبادی برهان، مشارکات برهان لم وان، عدم اکتساب حد از برهان. طریق اکتساب حد، گفتاری در برهان و مبادی آن)؛ محشی؛ واقف: خان بابا مشار؛ جلد: تیماج، ۱۰۶گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۱-۵۰۵]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۸۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** اذا اعتدل مزاج الدماغ فقویت القوة المعنیة اعنی الخیال والذکر والوهم والفکرة فتمت الات العقل لادراک المبادی ولسنا نرید بالعقل مقابل العلم فانه نفس المبادی بل العقل النظری الهیولانی الکامل کما ذکرنا فقد اتینا بمطلبنا

سه جزء ازکتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ مهر: «رب هب لی حکما والحقنی بالصالحین» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۰۰گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۶]

۱۰. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه: ۳۴

آغاز و انجام: برابر؛ قد اتفق الفراغ بید المؤلف الفقیر الی الله الغنی محمد بن الحسینی المدعو بیوسف الطهرانی فی یوم السبت الثانی و العشرین من شهر جمادی الثانی من سنة اربع و مائة بعد الف و الحمدلله رب العالمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۱۵سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [نشریه: ۷-۷۸۴]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۸۴۴

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۲. کاشان؛ علامه فیض؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵-۶۱۹]

● نقد البیان و منار التبیان فی اعتبار مهر السنة بالمثقال و التومان / فقه / عربی

naqd-ul bayān wa manār-ut tibyān fī i‘tibār-i mahr-us sunna bi-l- miṯqāl wa-t tūmān

موسوی جزایری، عبدالصمد بن احمد، ق۱۴ قمری

mūsavī jazāyerī, ‘abd-os-samad ebn-e ahmad (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۷ق

رساله استدلالی نسبتاً مبسوطی است، در مقدار مهر السنه بادرهم، دانق، حبه، خرنوب، قراط، طسوج، مثقال، تومان و غیره. مؤلف دراین تألیف، اقوال برخی ازفقها به خصوص علامه مجلسی را در «میزان المقادیر» او مورد نقد و بررسی قرارداده و همچنین مقدار کر و دیگر موازین شرعی را بیان کرده است.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۷۶

آغاز: سبحان من تقدس نظام سلطنته من التبدد و الانفصام؛ **انجام:** کما هو اضعف الوجهین او کلتیهما (گویا افتاده)

خط: نسخ، کا: کبابی شیرازی، عبدالرسول بن احمد، تا: دوشنبه ۱۱ شوال۱۳۰۷ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۶گ، ۱۵سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۷-۳۵۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۴۸۱

آغاز: بسمله، سبحان من لا يعزب عن علمه مثقال ذرة و لا اصغر من ذلك ... هذا يا معشر الاخوان و عصبته الخلان نقد البيان و منار التبيان؛ **انجام:** ارخت تدوينه اذ قلت مجتهدا ×× بلا آباد الا نقد البيان غلا ۱۳۰۷ ...

خط: نسخ، کا: محمدکاظم بن احمد بن محمد جعفر جزایری، تا: دوشنبه ۲۸رجب۱۳۷۲ق، جا: تهران؛ واقف: سید محمد کاظم جزایری، شهریور ۱۳۳۳؛ ۶۶ص، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۱۶۱۲]

● **نقد تطهير التطهير** / تفسیر / عربی

naqd-u taṭhīr-it taṭhīr

وابسته به: تطهير التطهير عن اوهام اشباه الحمير؛ فاضل هندی، محمد بن حسن (۱۰۶۲-۱۱۳۷)

تاریخ تألیف: پنج شنبه ۱۷صفر ۱۱۳۰ق

نقدی است بر رساله «تطهير التطهير» فاضل هندی که باید مؤلف ناشناس آن، یکی از معاصران فاضل هندی باشد. از او با تعظیم یاد می‌کند و با آوردن مواردی از آیات می‌کوشد فهم و برداشت فاضل هندی را از آیه تطهیر نقد کند.

آغاز: بسمله قوله اضاء الله العالم العالم ببهائه فی قوله انما يريد الله ... أقول تأويل اذهاب الرجس بالعصمة عنه فى الذهن دون الخارج مع عدم الاستقامة خلاف الظاهر

انجام: والاخرون أثبتوا العصمة بهذه الإية بطرق اخرى، والحمدلله أولاً وآخراً

چاپ: آفاق نور، شماره ۶، مؤسسه معارف اسلامی امام رضا، قم، پائیز و زمستان ۱۳۸۶ش، با تصحیح سید موسی صدر

شروح و حواشی:

۱- اذهاب الرجس عن حظيرة القدس؛ قمی، عبدالکریم بن محمد طاهر (-قرن ۱۲)

۲- اذهاب الرجس عن حظيرة القدس (ترجمه)؛ قمی، عبدالکریم بن محمد طاهر (-قرن ۱۲)

۳- جواب نقد تطهير التطهير؛ حسینی، عبدالباقی

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۳۰/۳-۱۸/۱۵۰

آغاز: بسمله قوله اضاء الله العالم العالم ببهائه فی قوله انما يريد الله ... أقول تأويل اذهاب الرجس بالعصمة عنه فى الذهن دون الخارج مع عدم الاستقامة خلاف الظاهر؛ **انجام:** والاخرون أثبتوا العصمة بهذه الإية بطرق اخرى، والحمدلله أولاً وآخراً

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن علی اصغر، تا: جمعه ۱۷ رجب ۱۱۳۰ق؛ محشی؛ ۳گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۲۵۲۶]

● **نقد تعريف العلم** / منطق / عربی

naqd-u ta‘rīf-il ‘ilm

حاشیه‌ای بر مبحث تصور و تصدیق از رساله‌ای در منطق.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۸/۳-طباطبائی

آغاز: بسمله اعلم ان من عرف العلم بانه صفة توجب تمييزا لا يحتمل النقيض اراد بالتمييز تمييز محل الصفة الذى هو العالم به ... فحاصل التعريف ان العلم صفة قائمه بمحل متعلقه بشىء يوجب كون المحل مميزا للمتعلق على وجه لايحتمل النقيض و احترز بقوله لا يحتمل النقيض عن التصديقات ... ثم هذه العباره يحتمل وجوها؛ **انجام:** و لو اريد بالتمييز معناه الظاهرى لا يدفع عنه الاشكال الاخير

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳گ (۲۵پ-۲۷پ)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۳-۷۶۳]

● **نقد جامع** / چند دانشی / عربی

naqd-un jāmi‘

بصری، احمد بن عبدالرضا، ق۱۱ قمری

basrī, ahmad ebn-e ‘abd-or-rezā (- 17c)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه از ماه محرم ۱۰۹۰ق؛ محل تألیف: حیدر آباد

مطالب پراکنده در علوم مختلف را به ترتیب حروف الفبا گرد آورده و به توضیح هر یک از آنها پرداخته است، بیشتر عناوین این کتاب در پزشکی است که به گفته اهل بیت (ع) بسیار استشهاد نموده و در بقیه واژگان به نقل گفتار بزرگان آن علم و اشعار شعراء عرب اشاره کرده است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۰۸

جلد دوم کتاب؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۴۳۵گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [ف: ۲۰-۲۱۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۰۷

آغاز: حلقة كالختم من قضبانه ... و ادخل فيها خنصر من فى ارنبته ورم نفعه ... الحديث عليكم بالآس فانه يقوى القلب و المعدة و البدن و يمسك الطبع و العصب؛ **انجام:** طبيخ يدر الحيض و هو سداب نصف درهم اسارون درهم رازيانج در همان لوبياج احمر خمسة دراهم عسل عشرة يطبخ على الرسم فيصفى و يشرب ثلاثة از کلمه آلاس تا طبیخ، مؤلف در بحث شعر و اقسام آن اشعاری از خود با عنوان «الانيس فى الاقتباس النفيس» نام برده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و۱۲؛ مجدول، مصحح؛ تملک: علاء الحکماء که کتاب را از مرشد کاشانی خریداری کرده به سال ۱۳۵۱ق؛ جلد: تیماج، ۴۴۴گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۲۰-۲۱۳]

● **نقد الحساب** / حساب / عربی
naqd-ul ḥisāb

موسوی وشنانی، یعقوب بن سعید
mūsavī vešnānī, ya‘qūb ebn-e sa‘īd

اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۱۸۵/۸
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۵گ (۹۶پ-۱۰۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [مکتبة الزهراء: ف: -۱۲۰]

● **نقد الحواشی** / کلام و اعتقادات / عربی
naqd-ul ḥawāšī

شیرازی، محمد هادی بن معین الدین، ق۱۱ قمری
šīrāzī, mohammad hādī ebn-e mo‘īn-od-dīn (- 17c)
وابسته به: حاشیة القدیمة علی شرح التجرید = حاشیة شرح تجرید؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸ق)
اهدا به: شاه عباس صفوی
حاشیه‌ای است بر شرح قوشچی بر تجرید طوسی از محمد هادی بن معین الدین محمد شیرازی که آن را برای شاه عباس صفوی نوشته و در آن به حاشیه قدیم دوانی و حاشیه میرزا جان باغنوی و حواشی دیگران نگریسته است.در دیباچه از محشی و کتاب و شاه نامبرده شده است.
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فیقول العبد المذنب ... محمد هادی بن معین الدین محمد الشیرازی.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۹۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فالمصنف قدس سره لم ینتقل بثبوت الواسطه کمارعم الشارح تم سنه
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۱ق؛ جلد: مقوا [رایانه]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۳۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** فالمصف لم یقل بثبوت الواسطة کما زعمه الشارح قدس سره؛ الحمدلله تعالی علی ما وفقنی باتمام هذه الرسالة الشریفة من نسخة المصنف و قراءتها علیه
خط: نسخ، کا: ابوطالب بن محمد حسینی اسفراینی، تا: نیمه رجب۱۰۷۲ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج [ف: ۱۶-۲۴۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۹۹/۶
آغاز: الکلام علم یبحث فیه عن ذات الواجب ... و علی هذا فلایکون البحث عن الجواهر و الاعراض فیه مثلا مقصوداً بالذات؛ **انجام:** موجود فی الذهن فالمصنف قدس سره لم یقل بثبوت الواسطة کما زعمه الشارح قدس سره.
مقداری از اوائل کتاب آمده و نامی که گفته شد کاتب در پایان نسخه بدان داده؛ خط: نستعلیق، کا: ملا مختار بن شاه حمزه بیک، تا: سلخ صفر۱۰۷۴ق؛ جلد: تیماج، ۱۰گ (۱۵۹پ-۱۶۸پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۶/۵سم [ف: ۶-۱۹۴]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۴۵۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** لم یقل بثبوت الواسطة کما زعمه الشارح قدس سره.
خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن عنایة الله کاتب شیرازی، تا: رجب ۱۰۷۴ق؛ مجدول، محشی با نشان «منه مدظله»، چند تصحیح به خط «مؤلف عفی عنه»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: ساغری مذهب، ۷۹گ، ۱۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۵/۵سم [ف: ۵-۷۲۴]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۹۲
آغاز: بسمله، علیک اعتمادی یا کریم ابا بعد فتقول لما رایت شرح الاشارات؛ **انجام:** و الحق ان یعمل الخ من ان الحق انما هو خلافه لما مرمرار افلا یفیده تمت
خط: نستعلیق، کا: شولستانی، محمد رضا بن رضی الدین، تا: ۱۱۱۰ق [رایانه]

● **نقد دلالة آیه لو کان فیها الهة ... بر توحید** / کلام و اعتقادات / عربی
naqd-e delālat-e āye-ye law kān-a fī-hā ālehat-on ... bar towhīd

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۹/۸-طباطبائی
آغاز: قوله تعالی لو کان فیهما الهة ... و السؤال فیها من وجوه الاول ان الالهه جمع الاله و من ترتب الفساد علی الجمیع لایلزم ترتبه علی ما تحته من الواحد؛ **انجام:** پایان: الثامن انهمالا یتمانعان لان ما یرید احمدهما یکون کلیة لامحاله فیریده الآخر بعینه کما هو شانهما فلا فساد تمت.
این بخش باید قسمتی از رساله‌ای باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۰۵گ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۳-۳۵۲]

● **نقد الرجال** = **رجال میر مصطفی** / رجال / عربی
naqd-ul rijāl = rijāl-i mīr muṣṭafā

تفرشی، مصطفی بن حسین، - ۱۰۱۵ قمری
tafrešī, mostafā ebn-e hoseyn (- 1607)
تاریخ تألیف: ۱۴رمضان ۱۰۱۵ق
اسامی راویان حدیث را به ترتیب حروف الفبا در سه بخش: ممدوحین، مذمومین، مهملین آورده، و همراه بامختصری از زندگی‌نامه آنها و رمزهایی خاص برای مصادر، آنها را مرتب کرده، و پس از آنها باب الکنی است؛ و در آخر دارای شش فائده رجالی است: ۱. کنی و القاب ائمه علیهم السلام؛ ۲. اسامی معصومین علیهم السلام؛ ۳. در بیان عده کلینی؛ ۴. شرح مشیخه شیخ طوسی و شیخ صدوق؛ ۵. در بیان معروفیت اصولی که شیخ طوسی از آنها نقل کرده است؛ ۶. طریقه روایی مؤلف به کلینی و شیخ طوسی و شیخ مفید.
آغاز: الحمد لله خالق اللیل و النهار العالم بخفیات الضمائر و

الاسرار و الصلاة و الاسلام علی نبیه محمد سید الابرار و نور الانوار

انجام: و بهذا الاسناد عن الشیخین الاجلین الشیخ فخرالدین و السید عمید الدین عن الشیخ الامام العلامة جمال الدین الحسن بن یوسف بن المطهر الحلی و الحمدلله وحده.

چاپ: مشار عربی، ص۹۶۴؛ قم، مؤسسة آل البیت، ۵ جلد، ۱۴۱۸ق؛ طهران، سنگی، ۱۳۱۸ق، وزیری، ۴۲۷ص؛ ۲+۴۲۷ص

[التاریخ و التراجم ص ۴۳۷-۴۳۸؛ الذریعة ۲۷۴/۲۴ و ج ۱۰-۱۰۱؛ ریحانة الادب ۴۴۸/۲ و ۴۰۳/۳؛ مصفی المقال ۴۶۰؛ فهرستگان نسخه‌های خطی حدیث و علوم حدیث شیعه ۴۲۲/۱-۴۳۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۸۳/۴ و ۴۸۲/۴؛ دنا ۱۰: ۷۸۴-۷۸۸ (۱۴۹ نسخه)]

شروح و حواشی:

۱- تعلیقة نقد الرجال؛ وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل (۱۱۱۸-۱۲۰۵ق)

۲- تکملة نقد الرجال؛ کاظمی، عبدالنبی بن علی (-۱۲۵۶ق)

۳- نقد الرجال (ترجمه)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۴عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مجلس شورا ش ۳۹۳۸۸؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه۱۴ رمضان۱۰۱۵ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان منه؛ ۲۶۶گ، ۲۱سطر [عکسی ف: ۱-۳۰۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [عکسی ف: ۱-۳۱]

۲. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه: ۵۵

می رسد به «ابو یعقوب»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ تملک: حمزة بن حسین حسینی؛ واقف: مهدی قلی خان قاجار؛ قطع: خشتی [چهار کتابخانه مشهد-ف: -۲۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۱۸۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، با بلاغ مقابله، محشی به امضای «منه»؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ اهدایی: جعفر سلطان القرایی، آذر ۱۳۴۸ش؛ جلد: میشن، ۲۵۳گ، ۱۷سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۴/۷×۲۱/۳سم [ف: ۲۹/۲-۸۵۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۶۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: حدودقرن۱۱؛ مصحح، محشی با نشان «منه» و «ع» و «ق» و «مصطفی»؛ ۲۷۶گ (۹ر-۲۸۴ر)، ۲۱ سطر (۷×۱۶) [ف: ۴۱-۳۰۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۹۲

آغاز و انجام: برابر

کا: زکی بن نصیر همدانی، تا: ۱۰۰۹ق؛ مصحح، با گواهی مقابله؛ ۴۰۷ص، ۲۱سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۰-۹۱۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۵۳۲

خط: نستعلیق، کا: محمد رشید، تا: ۱۰۱۲ق؛ مجلسی انجام داده چنانکه در صفحه آخر می‌نویسد؛ جلد: تیماج، ۲۸۰گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۷-۱۱۶]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: روح الله بن هدایت الله قهپائی، تا: جمعه ۱۷ ذیقعده۱۰۱۸ق؛ محشی به لفظ «منه سلمه الله و دام ظله»، با دستخط مؤلف مبنی بر تصحیح نسخه با این عبارت: «قد قرأ علی الاخ الاعز الفاضل الصالح مولانا محمد مؤمن وفقه الله من المبدأ الی المقطع و کانت افادته اکثر من استفادته و انا الفقیر المحتاج الی عفو ربه الغنی مصطفی بن الحسین الحسینی التفرشی مؤلف هذا الکتاب سنة ثمانیة عشر» (متأسفانه تاریخ سال که الف است در صحافی از بین رفته)؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ جلد: تیماج، ۲۸۵گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۷-۲۶۲]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۹۹

آغاز: ... منهم فهو عبارتهم بعینها الا ما لا تفاوة فی معناه و لاتغایر فی موداه مثل ان النجاشی رحمة الله؛ **انجام:** برابر

کا: جیلانی فومنی، بهاء الدین بن رکن الدین، تا: ۱۰۱۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ با نسخه اصل توسط خود مؤلف مقابله شده و عبارت آن در انجام چنین آمده: «قد قوبل بنسخة الاصل علی ید مؤلفه مصطفی الحسینی عفی عنه»، محشی با نشان «منه، منه سلمه الله و لمحرره، حسین حسینی» که گویا برخی از آنها به خط مؤلف می‌باشد، مصحح، با نشان «بلغ» و «بلغ قبالاً» مقابله شده؛ با دستخط محمد طباطبایی فرزند علی محمد با مهر: «محمد الطباطبایی» (بیضوی)؛ مهر: «... علی ...» (بیضوی)، «بدل مهر علی دارد ...» (بیضوی)، «{بنده} آل علی میرکمال» (بیضوی)؛ تملک: رضا حسینی با مهر «رضا بن علی الحسینی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۲۱۱گ، ۲۱ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۴۱-۱۵۶]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۲۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: قاضی میر حسین، تا: ۱۰۳۰ق، کاتب برای پدر خویش محمد مؤمن موسوی بفروئی نوشته؛ جلد: تیماج، ۷۸۷ص، ۱۵سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴-۳۲۲]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۲

خط: نسخ، کا: محمد عظیم بن آقا حسین، تا: ۵ جمادی الاول۱۰۳۱ق؛ مصحح، محشی از مؤلف، در صفحه آخر مؤلف نوشته که نسخه را با نسخه اصل مقابله کرده و مهر وی «المتوکل علی العلی عبده مصطفی الحسینی» (دایره)؛ تملک: محمد موسوی جزائری نجفی به تاریخ ۴ صفر ۱۳۷۳ در نجف اشرف؛ مهر: «العبد محمد هادی الحسینی» (مربع)؛ جلد: مقوایی، ۲۶۴گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۴-۳۸۰]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۳۵۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: رشید بن غیاث الدین، تا: ۱۰۴۱ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مذهب، ۱۸۱گ (۲۱-۲۰۱)، ابعاد متن: ۱۲×۱۶، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۱۲-۱۰۸]

۱۲. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۱۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد کاظم شریف قمی، تا: شوال۱۰۴۸ق، جا: اصفهان مدرسه عبدالله تستری؛ با مسوده اصلی مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۱۲۶گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: -۳۱۳]

۱۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱/۷۲-۶۰۵۰

خط: نستعلیق، کا: علی رضا بن شریف الدین حسینی، تا: ۲۱ ربیع الثانی۱۰۵۰ق؛ مصحح، مقابله شده با اصل؛ مهر: زین العابدین حسینی، اسماعیل بن محمد حسینی؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۰۰گ، ۲۲سطر ، قطع: وزیری [آستانه قم: -۱۷۹]

۱۴. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۸۱

خط: نسخ، کا: کلب علی، تا: شنبه ۵ ذیحجه۱۰۵۹ق؛ ۱۶۰گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱-۹۶]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۰۲۷

آغاز: للکتب الذی اخذت منها فالکشی کش و النجاشی جش؛

انجام: برابر.

خط: نستعلیق، کا: مرتضی بن مصطفی مازندرانی، تا: دوشنبه ۱۴ رجب۱۰۶۱ق، جا: اصفهان مدرسه محرمیه؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ محشی؛ واقف: سید محمد تقی خاتمی زنجانی، تیر ۱۳۸۲؛ جلد: مقوا، ۱۷۴گ، ۲۱- ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶/۲×۲۴/۵سم [ف: ۲۷-۲۶۵]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۹۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** انا العبد المشتاق الی رحمة الله الملک الغفار

خط: نسخ و نستعلیق، کا: مختار بن میرزای جیلانی، تا: ۱۰۶۳ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۵۹گ، ۲۶سطر (۷/۵×۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۸-۴۶۰]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۹

خط: نسخ، کا: نایینی، فضل الله بن حسین، تا: جمعه ۵ شوال۱۰۶۳ق؛ مصحح، محشی، از روی خط ملا محمد تقی مجلسی که با نسخه‌ای که مصنف با نسخه خودش تصحیح نموده بود نوشته شده؛ تملک: محمد مکی ابن محمد بن شمس الدین بن حسن بن زین الدین بن محمد بن علی از سلاله شهید اول به تاریخ ۱۱۵۰، محمد رضا بن شیخ زین الدین، محمد تقی تبریزی مامقانی (حجة الاسلام نیر) به تاریخ ۱۲۷۹ با مهر «محمد تقی بن محمد» (مربع)، و یحیی بن ابوالفتح؛ مهر: کاتب «عبده فضل الله» (بیضوی)؛ ۲۸۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۱-۲۴۷]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: نورالدین بن ملک حسین ابهری، تا: چهارشنبه ۱۶ ذیحجه۱۰۶۴ق؛ محشی؛ تملک: محمد بن حسین تبریزی؛ واقف: حاج احمد فاضل، اسفند ۱۳۶۵؛ جلد: تیماج، ۲۵۰گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۷-۲۶۳]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳۵۳/۳

آغاز: برابر

فقط خطبه آغاز؛ خط: نسخ، کا: ابوالفضائل بن حاجی حسین یزدی، تا: با تاریخ۱۰۶۴ق؛ جلد: تیماج، ۲ص (۱۴-۱۵)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴/۸سم [ف: ۴۵-۱۷۵]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۷ق؛ ۲۷۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۶۲۹]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۱۷

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن میرزا بیک استرآبادی، تا: ۱۱ جمادی الثانی ۱۰۷۰ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد بن حاج محمد زمان؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۵۰گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۲۷-۱۶۱]

۲۲. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم

خط: نسخ، کا: استرآبادی، محمد کاظم بن میرزا بیک، تا: ۱۰۷۰ق، جا: اصفهان مدرسه جده جدیده؛ محشی از خود تفرشی (منه) و فهرست شیخ (ست) و جز آنان؛ تملک: ریحان الله بن جعفر موسوی کشفی و فرزندش مهدی بن ریحان الله؛ ۲۵۳گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [صد و شصت نسخه: -۴۱]

۲۳. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه: ۶۳

خط: نسخ، کا: سید جعفر بن حسین حسینی جیلانی، تا: شنبه ۲۴ رمضان۱۰۸۰ق؛ تملک: تقی رضوی قمی در شوال ۱۳۱۰؛ مهر: «محمد تقی بن محمد شفیع» (بیضوی)؛ اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۴۸]

۲۴. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۳۵۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۴ شوال۱۰۸۲ق؛ محشی، در آخر نسخه آمده: «صورة ما کتب فی ما کتبت منه: تم الکتاب بحمدالله و عونه و حسن توفیقه یوم الأحد خامس و عشرین شهر الله الأعظم المعظم شهر رمضان المبارک من شهور سنة أربع و ستین بعد الألف من الهجرة النبویة المصطفویة علی مهاجرها ألف ألف التحیة و التسلیم علی ید الحقیر الفقیر المذنب المقر بالتقصیر تراب عتبات الأئمة المعصومین صلوات الله و سلامه علیهم أجمعین محمد رضا بن محمد صادق بن مجلسی عفی عنهم بالنبی و الوصی و آلهما أجمعین الطیبین الطاهرین المعصومین آمین یا رب العالمین کتبه تذکرة منه لابن عمه المولی الفاضل ابن العالم العامل التقی النقی أورع أهل زمانه مولانا محمد تقی بن مجلسی مولانا محمد جعفر أدام الله ظلالهما العالی بجاه محمد و آله»، در حاشیه آخر نسخه آمده: «یقول الفقیر إلی الله الغنی المغنی محمد تقی بن مجلسی: إنی لما آنست بکتب الرجال و رأیت فی کل کتاب منها أغلاطا کثیرة لم أعتمد بنقل المصنف من الکتب و قابلت هذا الکتاب مع الأصول و ذکرت فی الحاشیة ما له نفع و أهمله و کلما

کان من غیر الأصول أیضا و ما سنح بخاطری القاصر فصار محلا للاعتماد و صار وقفا علی المؤمنین اللائقین القابلین نمقه فی التاریخ السابق حامدا مصلیا مسلما»، و در زیر این نوشته آمده: «هذه صورة خطه نورالله ضریحه و لقد قوبل هذا الکتاب متنا و حاشیة مع کتابه رحمه الله تعالی و لم یکن فیه حاشیة إلا کتب علیه فصار بحمدالله هذا الفرع کأصله و حق انه یقال فیه ما قاله نور الله مرقده فیه فالحمدلله أولا و آخرا و ظاهرا و باطنا نمقه بیمناه الداثرة نصیر بن عبدالله بن محمد تقی بن المجلسی عفی الله عن جرائمهم بالنبی و الوصی»؛ ۲۹۴گ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳-۸۸]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۱۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** بعون الملک الوهاب من الهجره النبویه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۴ق؛ واقف: فخر المحققین شیرازی، مرداد ۱۳۷۵؛ ۳۰۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۷-۲۶۴]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۷۵

خط: نسخ، کا: حمید بن حسن همدانی، تا: ربیع الثانی۱۰۸۶ق؛ افتادگی: آغاز (میان ص ۱ و۲ افتاده)؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲۶۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴/۴×۲۴/۴سم [ف: ۱-۵۶۹]

۲۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۱۷۰-۲۶/۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۰۸۸ق؛ جلد: تیماج، ۲۴۱گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۸-۴۸۱۶]

۲۸. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۴۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۰ق؛ مصحح، محشی با رمز «ست»، «ب»، «ومنه»؛ ۲۹۴گ، ۲۰سطر (۷/۵×۲۱/۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۱-۱۴۴]

۲۹. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۲

آغاز: لم جخ احمدبن محمد بن موسی المعروف بابن الصلت الاهوازی من مشایخ الشیخ الطوسی

خط: نسخ، کا: محمد شاه بن صدر الدین بن حسین حسینی شوشتری، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور، ۲۶۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: -۳۲]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۲۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی مؤلف؛ جلد: تیماج، ۱۹۷گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۲-۱۰۴]

۳۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۲۹۷گ، ۱۶سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۹-۲۴۰]

۳۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۳۹

خط: نسخ، کا: شیرازی، عبدالوهاب، تا: قرن۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۲۱ سطر (۹×۱۵/۵) [ف: -۸۰۷]

۳۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۸۴-۴/۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال حدثنا ابوالقاسم الحسینی ... قال دخلت علی ابی عبدالله فحدثنی ملیا فی فضائل الشیعه ... قلت جعلت فداک الیس ینتحلون حبیکم و یتولونکم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۲۱۹گ، ۱۸-۲۰سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۸-۴۸۱۷]

۳۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۳۶۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز (سه برگ) و انجام؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۰۶گ، ۱۸ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵-۷۲۵]

۳۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۶۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ قطع: رحلی [ف: -۲۵۷]

۳۶. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: ۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [نشریه: ۱۱-۹۵۲]

۳۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۷۳ مشیر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ تملک: سید عبدالله بهبهانی در ۱۲۸۶، محمد باقر بن عبدالکریم دهدشتی بهبهانی کتابفروش؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۲۶گ، ۲۵ سطر (۱۱×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۵-۷۲۵]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۷۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: کشمیری، جلد: مقوا، ۲۲۰گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۲۷] و [ف: ۲۷-۲۶۱]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۷۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: قاسم بن محمد بن ... ، تا: قرن۱۲؛ مهر: «مرید عبدالحفیظ الحسینی بادشاه عالم گیر ۱۱۱۴» (دایره)، «هو الله الغنی المغنی عبده محمد حفیظ الحسینی ۱۱۰۸» (مستطیل)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماج، ۲۰۶گ (۱پ-۲۰۶ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۲۷]

۴۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۴۶

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد صالح کماجالی، تا: ذیحجه۱۱۰۲ق؛ مصحح، محشی؛ یادداشتی از محمد شریف بن احمد بن مظفر آمده که درسال ۱۱۱۴ می‌خواسته مطالب رجالی ملا محمد سراب را بنویسد با دیدن نسخه حاضر آنها را درحاشیه کتاب با عناوین «م ح د سلمه الله» نوشته؛ تملک: محمد باقر حسینی در ۱۱۴۳ق؛ جلد: تیماج، ۲۷۷گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۹]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۱۳

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن محمد صفی، تا: ۷ ذیحجه ۱۱۰۲ق؛ مجدول، مصحح، محشی از ملا محمد تقی مجلسی، دارای سرلوح رنگین زیبا؛ جلد: تیماج، ۳۴۷گ، ۱۷سطر ، اندازه:

۱۳×۲۱سم [ف: ۵-۱۹۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۰۶ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۹۹]

۴۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابو تراب بن عبدالله اردبیلی، تا: چهارشنبه غره ذیقعده۱۱۰۳ق؛ مصحح، محشی بعضاً از «محمد قاینی خراسانی» و«محمد باقر بن محمد تقی قمی» و«حسین قاینی بیرجندی» و«مولی اسمعیل مازندرانی»، با یادداشتی که تمام حواشی به نقل از خط مرحوم مجلسی اول است که کتاب را خود مقابله با اصول اربعه نموده وخود نیز اضافاتی به آن نموده؛ جلد: تیماج، ۲۶۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۹]

۴۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۶۰

خط: نسخ، کا: کازرونی، محمد طاهر بن عبدالجبار، تا: پنج‌شنبه ۱۰ شعبان۱۱۱۲ق؛ تملک: فرهاد میرزای ولی عهد در ۱۲۹۴؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن مذهب، ۲۲۱گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۳/۸×۲۵/۶سم [ف: ۱-۵۶۹]

۴۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۳۹-۱۸/۱۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علم الهدی بن داعی بن علم الهدی بن داعی بن ملك اردشیر بن عبداللطیف بن حسن بن زین الدین شهید ثانی انجدانی، تا: ۱۵ شعبان۱۱۱۷ق؛ مصحح، با علامات بلاغ؛ تملك: حسن بن حسین موسوی؛ جلد: تیماج، ۱۹۵گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۸-۴۸۱۶]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۹۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۲۷ محرم۱۱۲۳ق؛ محشی با علامت «منه» و «میرزا»، دارای صورت اجازه مؤلف در ۱۰۱۸، برای محمد مومن و مقابله شده در دوشنبه ۲۳ جمادی الاول ۱۱۲۹؛ ۱۵۷گ (۱پ-۱۵۷ر)، ۲۱ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۲-۹۹]

۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۳۸

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر حسینی، تا: شنبه ۲۷ جمادی الثانی ۱۱۳۰ق؛ مصحح، محشی بعضی از مؤلف و دیگران و گاهی از «محمود لاهیجی»؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۱۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۲۶-۳۵۸]

۴۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۶۰۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۷ ربیع الاول۱۱۳۱ق، جا: قزوین؛ افتادگی: انجام؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: -۱۳۶۸]

۴۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۸۵۲-۵۳/۶۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: سید علی بن ... کاظم، تا: ۵ شعبان۱۱۳۲ق، جا: نجف اشرف؛ ۲۹۶گ، ۱۹و۱۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۸-۴۸۱۶]

۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۵۰/۲

آغاز: و ابن الفضائی غض و ابن شهر آشوب ب و الخلاصة صه و ایضاح الاشتباه ح و ابن داود؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۴۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۲۰۵گ (۴ر-۲۰۸ر)، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۴۴-۲۱۴]

۵۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۲۸۹

خط: نسخ، کا: محمد بن زین العابدین موسوی، تا: ۱۱۵۴یا ۱۲۵۴ق؛ ۲۳۸گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۲۸۹]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید تقی بن سید عبدالرشید رضوی، تا: پنج‌شنبه ۱۷صفر۱۱۸۳ق؛ مصحح، با یادداشت قاسم بن ملا رضا رودبار سیجانی که در شنبه ۷ذیقعده ۱۱۸۴ق مقابله نسخه را به پایان رسانیده بود با مهر: «یا قاسم الارزاق» (بیضوی)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۹۰گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۲۶]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۳۸

همان نسخه بالا [مؤید: ۱-۶۹]

۵۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۹/۱

خط: نسخ مایل به نستعلیق، کا: علی قلی بن فخرالدین رضوی، تا: ۴ ربیع الاول۱۱۸۸ق؛ مصحح، با امضای مقابله؛ تملك: نصرالله بن محمد بن ... با مهر «افوض امری الی الله عبده نصرالله» (مربع)، عبدالعلی؛ ۱۱۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱-۱۵۹]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۸/۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱-۹۴۱]

۵۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن۱۳؛ مصحح، محشی برخی با عناوین «محمد تقی»، تاریخ شروع کتابت نسخه در روز جمعه ۱۷ شوال ۱۲۵۹ق؛ تملك: یحیی بن محمد شفیع به سال ۱۳۰۲ با مهر: «محمد و العترة الطاهرة شفیع یحیی فی الآخرة» (بیضوی)، صادق الهادوی، «المتوکل علی الله یحیی بن محمد شفیع» (بیضوی)؛ تملك: جلال بقائی نائینی؛ جلد: تیماج، ۲۴۲گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۱-۱۹۳]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۹

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱-۹۲۰]

۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۵۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۳۰۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۷-۲۶۲]

۵۵. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۶۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** عن علی بن الحسین بن بابویه فی من لم یروعن الائمه علیهم السلام رجال الشیخ ...

از ابتدا تا اواخر حرف «ز»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۶۵گ (۶۳-۱۲۷)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [کتابخانه‌های قائن: ف: -۵۹]

۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کذا الی المیثمی احمد بن الحسن کما تقدم و الی میمون بن مهران.

از ابتدای کتاب تا اواخر چهارمین فایده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی از میرزا عبدالله، محمد باقر مجلسی و دیگران؛ واقف: حسن فرید محسنی، شهریور ۱۳۵۴؛ جلد: میشن، ۲۳۱گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۷-۲۶۶]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵۳۸

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: محمد علی بن محمد حسن شهیر به علی آرانی در سال ۱۲۲۹ (محشی از «ع ل الآرانی دام ظله» که همان صاحب تملک می‌باشد)، صدرالافاضل لطفعلی بن محمد کاظم در ۱۳۳۶؛ مهر: «اشرف انبیاء ابوالقاسم» (بیضی) مورخ ۱۲۵۵؛ ۲۱۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۴۳-۱۵۳]

۵۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** روی معاویة عن الصادق و الکاظم و له کتب روی عنه ابن عمیر و محمد بن مسکین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۵۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳-۲۱۳]

۵۹. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۰۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳ [ف: ۳-۱۰۹]

۶۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۳۱۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد بن صادق چورس خویی، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۳۴گ (۱پ-۱۲۸پ و۱۳۷پ-۱۴۲ر)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۷]

۶۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۲۹

آغاز: ... [جابر] بن ابحر النخعی الکوفی الصهبانی ق حج [جابر] بن اسامة نزل بالمدینة ل حج؛ **انجام:** لقب لعبدالله بن محمد الاسدی و الحسن بن علی القمی و احمد بن سلیمان و فی الاول اشد لقب لعبدالله بن ...

از اول حرف جیم تا بخشی از باب القاب؛ در بخش کنی و القاب کاستی‌هایی وجود دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با نشان «منه رحمه الله»؛ ۱۶۰گ، ۱۸سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۵-۳۴۷]

۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۵۸/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب الذال: ذبیان بن حکیم، لا اعرفه بجرح و لا تعدیل ... وائب ابو قبیلة ل حج، باب [الراء] ...

تا آغاز باب الراء؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر: «یا احمد؟»(بیضوی)؛ جلد: تیماج مذهب، ۷۳گ (۱۲۶-۱۹۸)، ۲۳سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۸-۴۷۰]

۶۳. ساوه؛ کتابخانه هاشمی نژاد؛ شماره نسخه: ۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن۱۳؛ مصحح؛ اهدایی: شریعتمدار ساوجی؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۹۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [اوراق عتیق: ۲-۴۸۰]

۶۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۷۳۰-۵۸/۱۸۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: ابوتراب بن محمدمسیح، تا: چهارشنبه ۱۹ ذیحجه ۱۲۱۴ق؛ ۳۴۴گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۸-۴۸۱۶]

۶۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جواد فرزند شیخ حسن عاملی، تا: جمعه ۲۰ ربیع الاول۱۲۲۲ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، محشی؛ تملک: نظام الدوله؛ یادداشتی با عبارت «نظر فیه العبد المذنب محمد حسن بن الشیخ باقر» آمده، که احتمال دارد خط «صاحب جواهر» باشد؛ جلد: میشن، ۲۰۰گ، ۲۱سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۰-۱۰۶]

۶۶. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: ۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضی بن علی رضا، تا: شنبه ۱۲ صفر۱۲۲۲ق؛ مصحح، محشی؛ ۲۷۷گ، ۱۷سطر [ف: -۸۹]

۶۷. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۶۵۸

خط: نسخ، کا: موسوی، محمد تقی بن محمد مقیم، تا: ۱۰ جمادی الاول۱۲۲۲ق، جا: اصفهان؛ اهدایی: آیة الله صادقی؛ ۲۶۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۴۸۴]

۶۸. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۲۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۶ ذیقعده۱۲۲۵ق؛ ۲۰۱گ، ۲۲ سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۸]

۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد جعفر بیرجندی قاینی، تا: رمضان۱۲۲۵ق، جا: اصفهان مدرسه کاسه گران؛ واقف: والانژاد، شهریور ۱۳۴۸؛ ۱۶۳گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۲۷-۲۶۳]

۷۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷

خط: نسخ، کا: محمدعلی بن عبدالکریم، تا: ۱۲۲۵ق؛ ۲۳۰گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۸۹]

۷۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۶۰۶

آغاز: نقل منه انه قال له کتب لاجل الخلاص عن التطویل

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن حاجی محمد تربتی، تا: ۴ رمضان

۱۲۲۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۹۶گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۲-۴۴۱]

۷۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عباس بن حاجی عبدالله، تا: ۱۲۲۸ق؛ تملک: عباسقلی سپهر در ۱۳۲۳، مجد جعفر حسینی مورخ ۱۳۲۰؛ جلد: تیماج، ۳۷۸ص، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۰-۳۰۹]

۷۳. خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نسخ زیبا، کا: عبدالله بن سعید خوانسار، تا: رمضان۱۲۲۸ق؛ واقف: ابن محمد اسماعیل، مبین خوانساری، ۱۲۳۹؛ ۲۱۷گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [آینه پژوهش: سال۴ش۲۲-۱۰۶]

۷۴. همدان؛ ایزدی (حاجی)؛ شماره نسخه: ۲۰

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن محمد علی همدانی، تا: ۲۵ صفر۱۲۲۹ق، جا: اصفهان مدرسه مبارکیه؛ محشی [نشریه: ۵-۳۶۸]

۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۹ق؛ دارای رکابه، مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۵۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۹سم [ف: ۲۷/۱-۴۵۳]

۷۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۲۲

خط: نستعلیق، کا: احمد خوانساری، تا: ۱۲۲۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۳۰گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۱۹]

۷۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد سعید، تا: ۱۲ جمادی الثانی۱۲۲۹ق، جا: خوانسار؛ مجدول، با سرلوح، مصحح، مقابله شده، محشی با نشان «م ح ق ی قدس سره»، «منه رحمه الله»، برخی از حواشی به خط مرحوم حجة الاسلام سید محمد باقر شفتی و مهر «محمد باقر بن محمد نقی الموسوی ۱۲۲۵» (بیضوی)، از روی نسخه مصحح و محشی علامه مولی محمدتقی مجلسی که آن نیز با نسخه مقابله شده از سوی مؤلف مقابله گردیده کتابت شده؛ مهر: «مهدی اللاجوردی الحسینی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۱۸گ، ۲۲سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۵-۳۰۹]

۷۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۶۷۲

خط: نسخ، کا: محمد تقی ابن محمد مقیم موسوی، تا: ۱۵ ذیقعده۱۲۳۰ق، ساکن اصفهان، محشی از محمد کاظم؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: کالینگور، ۲۶۳گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۷۸۰]

۷۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۸۰۱/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: ۱۹ ذیحجه۱۲۳۰ق، جا: تهران؛ ۱۶۱گ (۱-۱۶۱)، ۲۸ سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۳-۹۳۰]

مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۱۳/۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۶۰۴]

۸۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۹۲۵

خط: نسخ، کا: سید مهدی خراسانی، تا: ۱۲۳۰ق؛ ۲۶۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۸۹]

۸۱. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۲۸۸

خط: نسخ، کا: علی محمد بن محمد علی، تا: سه‌شنبه ۲۴ رجب ۱۲۳۱ق؛ ۲۰۰گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲-۲۸]

۸۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۳۶۴

آغاز: علی بن الحسن الهمدانی ثقه دی حج و فی صه انه من اصحاب الجواد. و فی دانه من اصحاب الهادی و لعله الصواب لانی لم اجده عند ذکر اصحاب الجواد (ص ۲۳۳ چاپی نقد الرجال)؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۸۴گ، ۲۲ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۵-۷۲۶]

۸۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۴۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن محمد علی خوانساری، تا: پنج‌شنبه ۱۱ ذیحجه۱۲۳۲ق؛ ۳۸۴ص، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴۵-۲۶۸]

۸۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: شوال۱۲۳۳ق؛ محشی با عناوین و رموز «سید شبیر ره»، «منه ره»، «نجم الدین»، «ع ل»؛ مهر: «عیسی بن موسی بن عبدالله بن الامام مجدالدین بن نورالدین ... موسی بن جعفر ۱۳۰۹» از احفاد سید نعمت الله جزایری؛ جلد: تیماج، ۱۴۸گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۷/۵سم [ف: ۲۷-۲۶۵]

۸۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۶۷

خط: نسخ، کا: مهدی بن محمد طاهر خوانساری، تا: چهارشنبه ۵ ذیحجه۱۲۳۳ق؛ جلد: مقوایی، ۱۹۸گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۴۰۲]

۸۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاج قاسم بن حاج علی اکبر خونساری، تا: شنبه ۱۸ ذیحجه۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج، ۱۴۰گ (۱۱۰پ-۲۴۹ر)، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۱۶۲]

۸۷. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۲۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شب جمعه دهه اول رجب۱۲۳۶ق؛ ۲۳۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۲۶۸]

۸۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۰۰

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد بن علی اکبر طباطبائی، تا: ۱۲۳۸ق؛ ۱۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۲/۸×۲۱سم [ف: ۱-۵۶۹]

۸۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۱۷۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ صفر۱۲۳۸ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۲۳۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۲۳-۲۹۰]

۹۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۳۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی محمد بن اسماعیل سدهی لنجانی اصفهانی، تا: ۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج مذهب، ابعاد متن: ۸/۵×۱۴، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲-۴۴۴]

۹۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۳۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۹۹گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۵-۳۱۵]

۹۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۱۲۱

خط: نستعلیق، کا: ابرقوهی، علی بن محمدرضا، تا: ۸ شعبان۱۲۴۱ق؛ ۲۱۰گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۹۱]

۹۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۹۰۹

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ مهر: «علی اصغر»، «الراجی محمود بن علی اصغر»؛ اهدایی: خاندارن فرساد؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۵۸گ، ۱۹سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۱۰۹۲]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۲۱۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۴-۴۱۵]

۹۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷

خط: نستعلیق، کا: کوهپائی اصفهانی، احمد بن محمد، تا: رمضان۱۲۴۶ق؛ محشی با نشان «قسم غفرله، م ن، میرزا علی، منه، م ح ق ی، استاد»، مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۲۷۵گ، ۲۵ سطر (۸/۵×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: -۶۸۶]

۹۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد سعید، تا: جمعه ۱۰ جمادی الاول۱۲۴۶ق، جا: خوانسار؛ مجدول مذهب، با سرلوح؛ جلد: تیماج، ۱۹۷گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲۵-۱۳۹]

۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۵/۲ معزی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حیدر بن محمد بن ربیعابن محمدرضا دزفولی، تا: سه‌شنبه ۱۱ ذیحجه۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج، ۱۴۱گ (۲۴پ-۱۶۴پ)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۹-۱۶۶]

۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۹۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بهذا الاسناد عن الشیخین ... سنه۱۲۴۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۳ ربیع الاول۱۲۴۸ق؛ تملک: محمد علی موسوی در شوال ۱۳۰۵؛ واقف: سید کمال الدین مرتضوی، مهر ۱۳۷۷؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۹۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۷-۲۶۴]

۹۸. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۴۱۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه سلخ ربیع الاول ۱۲۵۰ق؛ واقف: میر محمد حسین جناب بن میر علی نقی مشهور به میرزا سید اصفهانی، ۱۲۶۶؛ ۱۹۸گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۲۹۶]

۹۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۶۸۵

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد قاسم گلپایگانی، تا: ۱۵ ربیع الاول۱۲۵۲ق؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد جعفر بن میرزا صادق آشتیانی؛ جلد: روغنی مذهب، ۲۰۱گ، ۲۰ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۵-۷۲۵]

۱۰۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۶۸۱

خط: نستعلیق شکسته زیبا، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه سلخ شوال۱۲۵۴ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ ابعاد متن: ۸/۵×۱۴ [ف: ۲-۷۸۹]

۱۰۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد بن محمد مهدی حسینی اصفهانی شمس آبادی، تا: ۱۵ محرم۱۲۵۵ق؛ از روی نسخه‌ای که علامه ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی آن را تصحیح فرموده، محشی از سید محمد باقر حجة الاسلام شفتی اصفهانی و به خط او و نیز حواشی منقول از علامه مجلسی اول، ملا محمد تقی؛ ابعاد متن: ۸/۵×۱۴، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۲۰۳۸]

۱۰۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۶۸۷

خط: نسخ، کا: محمد یوسف بن محمد مهدی نایینی، تا: شوال۱۲۵۵ق؛ افتادگی: انجام؛ تملک: علی قلی میرزا در ۱۲۲۶؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷؛ جلد: تیماج، ۱۲۷گ، ۲۹ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۵-۷۲۵]

۱۰۳. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: حسینی اصفهانی، محمد بن محمد مهدی، تا: ۲۷ ربیع الاول۱۲۵۵ق؛ از روی نسخه مولی محمد تقی مجلسی [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۱۶۷]

۱۰۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۷۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ جمادی الاول۱۲۵۶ق؛ ۱۸۰گ، ۲۴سطر (۵/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۷-۹۵]

۱۰۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۷۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن قزوینی، تا: چهارشنبه آخر محرم۱۲۵۷ق، جا: اصفهان مدرسه جده؛ محشی؛ مهر: «این کتاب از متملکات جزو کتابخانه احقر فضل الله النوری ۱۳۱۱» (مربعی)؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ ۲۰۵گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۲۷-۲۶۴]

۱۰۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۱۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۲۹ رمضان۱۲۵۷ق؛ از روی نسخه محمد تقی بن مجلسی؛ جلد: ساغری منقش، ۱۹۱گ، ۲۱ سطر (۱۲×۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۷۲۶]

۱۰۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۱۵۷-۲۱/۷۷
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، کا: عبدالباقی بن محمد حسین، تا: پنج‌شنبه ۲۹رجب۱۲۵۷ق؛ ۱۸۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۱۶]

۱۰۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۷۵
خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد مهدی حسینی شمس آبادی، تا: یک‌شنبه ۶ ذیحجه ۱۲۵۸ق؛ از روی نسخه تصحیح شده محمد تقی مجلسی، مجدول، محشی؛ تملک: علی بن عبدالله مدرس در ۱۲۸۸؛ ۱۷۷گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۲سم [ف: ۱-۵۶۹]

۱۰۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۶۶
آغاز: برابر
خط: نستعلیق شکسته زیبا، کا: محمد بن محمد مهدی حسینی، تا: ۶ رمضان۱۲۵۸ق؛ از روی نسخه تصحیح شده وسیله شیخ محمد تقی؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، ۲۱ سطر (۱۴×۸/۵) [ف: ۲-۶۷۶]

۱۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷۰۳/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۴ رمضان۱۲۵۸ق؛ جلد: مقوایی، ۲۰۲گ (۱پ-۲۰۲ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۵-۱۰۵]

۱۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۵۶ ط
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۱۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۴/۲-۱۸]

۱۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۸۰۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۴ ذیحجه۱۲۵۸ق، بعد از بازگشتن از مجلس العریس در مدرسه جده از روی نسخه‌ای مورخ یک‌شنبه محرم ۱۲۲(۱۲۰۲ یا ۱۲۲۰)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۲۱۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۲۷]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۶۹
همان نسخه بالا [مؤید: ۲-۲۳۴]

۱۱۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۷۱۱
خط: نستعلیق شکسته زیبا، کا: محمد بن محمد مهدی حسینی، تا: ۲۰ ربیع الاول۱۲۵۹ق؛ دارای یک سرلوح، مجدول؛ تملک: حسین موسوی با مهر «عبده حسین الموسوی» (بیضوی کوچک)، محمد بن کاظم بروجردی مورخ ۱۲۹۵ق در همدان؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، ۱۶۴گ، ۲۱ سطر (۱۴×۸/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۸۱۷]

۱۱۴. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۲۶۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق [ف: -۹۵]

۱۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ جلد: تیماج، ۲۵۶گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۷-۳۹۰]

۱۱۶. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه: ۲۳
خط: نسخ، کا: سید حسن بن محمد صادق موسوی جرفادقانی، تا: جمعه ۱۶ ربیع الثانی۱۲۶۳ق؛ ۲۶۴گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: -۱۳۳]

۱۱۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۴۴
خط: نسخ، کا: وهاب بن محمد نصیر، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۲۱۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۸۹]

۱۱۸. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه: ۵۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹ جمادی الاول۱۲۶۸ق؛ تملک: عبدالحسین تفرشی در ۱۲۸۸؛ قطع: خشتی [چند نسخه-ف: -۲۰۷]

۱۱۹. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۱۰۸/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** حزیز بن عبدالملک البقباق الذی ذکره ... و هذا لایدل علی ان حریزاً ابن عبدالملک و کانه لما ذکر کش حریز
خط: نسخ، کا: علی محمد حسینی، تا: ۱۲۷۹ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۴۸گ (۲۰پ-۶۷پ)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: -۱۶۴]

۱۲۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۶۱/۱
خط: نستعلیق، کا: محسن بن حسیب حسینی جردقانی من سلسلة میر محمد باقر الداماد، تا: شنبه ۲۹ جمادی الثانی۱۲۹۰ق؛ ۱۵۱گ (۱-۱۵۱)، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۳-۶]

۱۲۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۲۴/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛ ۱۳۹گ (۱-۱۳۹)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۷۳]

۱۲۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۶۳۱
خط: نسخ، کا: عباس علی بن جعفر خراسانی، تا: پنج‌شنبه دهه سوم ربیع الاول۱۳۴۲ق، جا: اصفهان مدرسه حاج حسن؛ قطع: خشتی باریک [رشت و همدان: ف: -۱۳۶۸]

۱۲۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۳۴۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** یحمد المتناولون بید غیر قصیره و اسال الله التوفیق لاتمامه بسعادة اختتامه.
خط: نسخ، کا: ملا علی محمد خوانساری، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۳۶۷ق؛ ۱۹۴گ، اندازه: ۱۵×۲۶سم [نشریه: ۱۳-۳۸۹]

۱۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۶عکسی
آغاز: ابا النظر محمد بن مسعود عن ابراهیم بن محمد بن فارس فقال لا بأس به و لکن ببعض من یروی عنه ابراهیم بن محمد الکوفی مولی ابن موسی الاشعری؛ **انجام:** الفائدة الثالثة قال العلامة فی صه فذکر الشیخ و غیره فی کثیر من الاخبار سعد بن عبدالله

عن ابی جعفر و المراد بأبی جعفر هنا.
نسخه اصل: در کتابخانه شخصی یکی از علمای ساوه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با امضای «شهاب الدین احمد الحسینی عفی عنه»؛ ۳۱۶ص (۳۰۴+۱۲)، ۲۰سطر [عکسی ف: ۳-۱۲۰]

۱۲۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۳۵۵/۱
خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن محمد، تا: ۱۵ رجب؛ ۲۰۵گ (۱پ-۲۰۵ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [مؤید: ۱-۳۰۰]

۱۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۱۳۰
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

۱۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۲۶
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۱۲۸. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۱۹۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: حاج آقا علاءالدین مدرس، ۱۲۳۰ق؛ ۲۲۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: -۱۲۳]

۱۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۵۲۵/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۲۷۸گ (۱پ-۲۷۸ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۶-۲۷]

۱۳۰. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۶۷
خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: -۱۳۶۸]

۱۳۱. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: ۱۱۰/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۲پ-۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۸۷]

۱۳۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۵۸/۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مذهب، ۹۰گ (۲۴۱پ-۳۳۰)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱۳-۷۹]

۱۳۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۵۲۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ناتمام؛ ۱۹۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۸۹]

۱۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۸۳
بی‌کا، بی‌تا؛ چاپ سنگی است که سید محمد حسن بن عبد الرحمن طباطبائی بروجردی بر آن نام رواتی افزوده یا حواشی نوشته و گاهیآیة الله نجفی مرعشی نیز حواشی نوشته؛ تملک: طباطبائی به تاریخ ۱۳۱۹؛ جلد: مقوایی [ف: ۱۷-۳۲۳]

۱۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۷۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ جلد: تیماج، ۲۸۶گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۶-۵۲]

۱۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۱۸۷
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد بن جعفر؛ جلد: تیماج، ۲۴۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۸-۴۰۹]

۱۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۵
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی از ملا علی اکبر اصفهانی به خط خودش؛ ۲۰۴گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۷سم [ف: ۴-۹۶]

۱۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۵۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از مؤلف و برخی به امضای «سید بشیر» و غیره؛ ۱۹۵گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۶-۶۲۹]

۱۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۷۳۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: حاج وزیر وظائف، ۱۳۴۰ق؛ ۱۸۷گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶-۶۲۹]

۱۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۷/۱ط
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۶۵ص، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۲۴/۳-۱۱۶]

● نقد الرجال (ترجمه) / رجال / فارسی

naqd-ur rijāl (t.)

وابسته به: نقد الرجال = رجال میر مصطفی؛ تفرشی، مصطفی بن حسین (-۱۰۱۵ق)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۳۵۵/۱
آغاز: باب الهمزه - آدم بن اسحق بن آدم بن عبد الله بن سعد اشعری حبش گفته ثقه است؛ **انجام:** کیف یرشد من اصبته الدعوة، و الله اعلم بحقیقة الحال، ربنا لا تواخذنا ان نسینا او خطانا.
ترجمه تمامی «باب الهمزه» کتاب نقد الرجال و یک برگ از «باب الباء» را دربر دارد، کتاب حاضر ترجمه بخشی از کتاب «نقد الرجال» سید مصطفی تفرشی بوده؛ خط: نسخ، کا: رشید بن غیاث الدین، تا: ۱۰۴۱ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۱۶گ (۱-۱۶پ)، ابعاد متن: ۱۲×۱۶، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۱۲-۱۰۷]

● نقد الشعر / ادبیات / عربی

naqd-uš ši‘r

قدامة بن جعفر، - ۳۳۷ قمری

qodāmat ebn-e ja‘far (- 949)

چون کتاب‌های بسیاری درباره شعر از قبیل عروض و وزن و قافیه و غریب الشعر و نحو و معانی و غیره نگاشته شده بود و کسی به نقد شعر ــ که به نظر مؤلف اساس تمام مباحث شعری است ــ نپرداخته بود، مؤلف کتاب حاضر را در این موضوع گرد آورده است.

چاپ: لیدن، بریل، با تحقیق س.ا. بونابکر، ۸۰ص مقدمه + ۱۴۲ ص متن + ۲۰ ص فهارس؛ القاهرة، مکتبة الخانجی، نحقیق کمال مصطفی، ۱۹۶۳م، ۲۸۸ص

[معجم المؤلفین ۱۲۸/۸؛ هدیة العارفین ۸۳۵/۱؛ ذخائر التراث العربی ۷۵۳/۲؛ فهرست مشار۹۶۴؛الاعلام زرکلی ۱۹۱/۵؛ معجم المطبوعات ۱۴۹۴/۲-۱۴۹۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۵۷عکسی
آغاز: قال ابوالفرج قدامه ... العلم بالشعر ینقسم اقساماً فقسم ینسب الی عروضه و وزنه و قسم ینسب الی علم قوافیه
نسخه اصل: کتابخانه سید حسین مرتضی فرزند کاتب – پاکستان؛ خط: نسخ، کا: سید مرتضی حسین نقوی، تا: ۱۹ ذیحجه۱۳۶۲ق؛ مصحح، محشی به نقل از کتاب «عقد السحر» سید اصغر حسین، مجدول؛ ۱۰۵ص [عکسی ف: ۷-۳۵۲]

● **نقد الفرائض** / فقه / فارسی
naqd-ol farā’ez
حسینی، حسین بن جمال الدین مرتضی، ق۱۰ قمری
hoseynī, hoseyn ebn-e jamāl-od-dīn morteẓā (- 16c)
تاریخ تألیف: ۹۹۳ق
در شناخت میراث و تقسیمات آن و مشتمل بر سه «مقاله».

یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۲۳۵/۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله نقد الفرائض مرتبست بر چند مقاله مقاله اول در مسائل فقهیه متعلق است به علم میراث
خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۸ رجب۱۲۴۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۳۰گ (۸۲پ–۱۱۱ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱-۲۰۵]

● **نقد فصوص الحکم** / عرفان و تصوف / فارسی
naqd-e fosūs-ol hekam
وابسته به: فصوص الحکم = الفصوص؛ ابن عربی، محمد بن علی (۵۶۰-۶۳۸)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۲۹۴
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد ابراهیم شریعتی [رایانه]

● **نقد فلسفه داروین (ترجمه)** / فلسفه / فارسی
naqd-e falsafe-ye dārvīn (t.)
مجدالدین نجفی اصفهانی، محمد علی، ۱۳۲۵ – ۱۴۰۲ قمری
majd-od-dīn najafī esfahānī, mohammad ‘alī (1907-1982)
کتاب نقد فلسفه داروین تألیف پدر مترجم محمد رضا ابوالمجد اصفهانی (۱۳۶۲ق) است که در آن نظریه داروین درباره نشو و ارتقاء و اصل انسان به نقد کشیده شده است، برای اثبات آن که این نظریه با مبانی عقیدتی اسلام سازگار نیست، ضمناً به بحث در اثبات واجب تعالی پرداخته شده است بدون احتیاج به دور و تسلسل که منطقیان این دو را صحیح نمی‌دانند.گویا این ترجمه ناتمام مانده است.

اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه: ۱۱۵
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ برگ‌ها پراکنده پیش‌نویس است؛ ۱۵۲گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [اوراق عتیق: ۲-۳۱۵]

● **نقد قانون مجازات فرانسه** / قانون / فارسی
naqd-e qānūn-e mojāzāt-e farānse

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۹/۸-طباطبائی
آغاز: یکی از قوانین مملکت فرانسه در خصوص حکم مقصر این است؛ **انجام:** نوشته بود که باعث عداوت من با آن مقتول به فلان سبب و فلان جهت بود. و السلام و الاکرام
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲ص (۳۰۸-۳۰۹)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۳۴۳]

● **نقد کلام ملا خلیل القزوینی** / شرح حدیث / فارسی
naqd-e kalām-el mollā xalīl-e qezvīnī
حسینی قزوینی، محمد بن محمد صادق، ق۱۲ قمری
hoseynī qazvīnī, mohammad ebn-e mohammad sādeq (- 18c)
در آن به نقد کلام مولی خلیل قزوینی در الصافی فی شرح الکافی به هنگام شرح «من ترک أخا لأم و ابن أخ لأب و أم ...» پرداخته است.

قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره
آغاز: این چند کلمه در بحث فرایض از صافی شرح کافی بخاطر رسیده، و در این وقت بعنوان شرح الشرح نگاشته کذلک بیان گردید ...
کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۰۹ق [تراثنا: س۱۳ش۴-۱۳۹]

● **نقد المبادی** / اصول فقه / عربی
naqd-ul mabādi
طباطبائی یزدی، علیرضا بن ابراهیم، ق۱۳ قمری
tabātabā’ī yazdī, ‘alī-rezā ebn-e ebrāhīm (- 19c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۹۰۸
آغاز: بسمله و به نستعین حمدله و العاقبة للمقتین و الصلاة ... اما بعد فیقول ابن ابراهیم علی رضا؛ **انجام:** و علی هذا فمخالفة العامة اقل وجودا من سایر وجوده التراجیح المنصوصة
خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۲گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲-۷۴۸]

● **نقد المحصل = تلخیص المحصل = شرح المحصل = تلخیص فی علم الکلام** / کلام و اعتقادات / عربی

naqd-ul muḥaṣṣal = talxīṣ-ul muḥaṣṣal = š.-ul muḥaṣṣal = talxīṣ-un fī ʻilm-il kalām

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

وابسته به: المحصل؛ فخر رازی، محمد بن عمر (۵۴۴-۶۰۶ق)

اهدا به: عطا ملک بن بهاء الدین محمد جوینی

تاریخ تألیف: ۱۷ صفر ۶۶۹ق

تلخیص، تهذیب و نقدی است جانانه با عناوین «قال – اقول» بر کتاب «محصل افکار المتقدمین و المتأخرین من الحکماء و المتکلمین»امام فخر رازی. خواجه طوسی، در مقدمه می‌گوید: چون اثری از کتاب‌های متقن و معتبری که در اصول دین و علم کلام نوشته شده باقی نمانده، جز کتاب المحصل، که نامش ناهماهنگ با معنای آن است و بیانش کوتاه از اثبات مدعایش. گمان برده شده که این کتاب برای علم کلام کافی است در حالی که روا و ناروا در آن بسیار است. بر آن شدم که پرده از مطالب آن بر گیرم و لغزش‌های آن آشکار کنم و از تردید و باور آن گفتگو کنم در زمانی که همت طالبان علم و تحقیق برای تحصیل حق و فضیلت به پایین‌ترین درجه خود رسیده، لذا توجه علما به کتاب «المحصل» فخر رازی، معطوف گشته و گروهی به شرح و ایضاح آن پرداخته‌اند. و من از آنجا که این کتاب را مشتمل برغث و سمین بسیار یافتم بر آن شدم تا پرده از دشواری‌های آن برداشته و غث و سمین آنرا معلوم نموده و خللی که در آن است نمایان سازم، زیرا آنان که به شرح این کتاب مبادرت کرده‌اند، اکثراً قاعده انصاف را مراعات نکرده‌اند.این کتاب همانند اصل آن، دارای چهار «رکن» است: رکن ۱. دارای سه «مقدمه»؛ رکن ۲. در تقسیم معلومات است و شامل سه مسئله: ۱) در احکام وجود، ۲) در معدوم، ۳)در حال که دارای چندین مسأله است؛ رکن ۳. در الهیات است دارای چهار «قسم»: ۱) در ذاتیات، ۲) در صفات، ۳) در افعال، ۴) در اسماء؛ رکن ۴. در سمعیات، شامل چهار «قسم»: ۱) در نبوت، ۲) در معاد، ۳) در اسماء و احکام، ۴) در امامت. خواجه طوسی بر اندیشه‌های اشعری فخر رازی سخت خرده گرفته و شکوکی که امام فخررازی در مبحث امامت داشته پاسخ گفته و همه آنها را عالمانه رد کرده است.

آغاز: الحمدلله الذی یدل افتقار کل موجود فی الوجود الیه علی وجوب وجوده و افاضته اياه متصفا بما امکن من الکمال علی کمال قدرته وجوده و اتقان ذلک الموجود فی ذاته و نظمه مع ما سواه علی علمه و حکمته ... و بعد فان اساس العلوم الدینیة علم اصول الدین الذی یحوم مسائله حول الیقین و لا یتم بدونه الخوض فی سائرها کاصول الفقه و فروعه فان الشروع فی جمیعها محتاج الی تقدیم شروعه حتی لا یکون الخائض فیها و ان کان مقلدا لاصولها ... و اسمی الکتاب بتلخیص المحصل و اتحف به بعد ان یتم و یتحصل ...

انجام: و اما التقیة فانهم لا یجوزونها الا لمن یخاف علی نفسه او علی اصحابه فیظهر نا لا یرجع بفساد فی امر عظیم دینی اما اذا کان بغیر هذا الشرط فلا یجوزونها. و المصنف اقتصر فی باب الامامة علی ایراد اقوال بعض الشیعة و لم یورد اقوال الغلاة و لا الباطنیة و لم یورد اقوال الخوارج و لا اقوال اهل السنة و الجماعة و لما التزمنا تلخیص کلامه فی هذا الکتاب فقط فلنقطع الکلام حامدین لله تعالی و مصلین علی نبیه و آله و مستغفرین عما جری علی قلمنا مما لایرضی الله سبحانه به، به و رسوله محمد المختار. قال الشارح رحمه الله قد فرغت من تسویده فی السابع عشر من شهر صفر لسنة تسع و ستین و ستماة.

چاپ: به اهتمام مؤسه مطالعات اسلامی دانشگاه مک کیل - کانادا، شعبه تهران، چاپ تحقیقی شده؛ مصر، مطبعه حسینیه، ۱۳۲۳ق؛ بیروت، ۱۴۰۵ق، همراه با چند رساله دیگر خواجه

[الذریعة ۴/۴۲۶؛ کشف الحجب و الأستار ۱۳۹/؛ کشف الظنون ۱۶۱۴/۲]

شروح و حواشی:

۱- اطلاق اسم الاختیار علی الله تعالی؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲ق)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۵۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: یکی از اصحاب علامه حلی، تا: اواخرقرن۷، (نونویس قرن ۱۱)؛ هفت برگ اول و برگ آخر شاید از قرن نهم، برگ هشتم تا هجدهم به خط علامه حلی به گواهی میر داماد در حاشیه برگ هشتم، باقی نسخه از عصر علامه و شاید به خط یکی از شاگردانش باشد؛ تملک: محمد باقر بن محمد داماد حسینی به تاریخ ۱۰۰۲ در اصفهان، محمد بن محمد صالح حسینی، میرزا محمد هاشم (چهار سوقی)، سید محمد علی روضاتی؛ جلد: مقوایی، ۱۸۰گ، ۲۵-۲۷سطر ، اندازه: ۱۱×۲۴/۵سم [ف: ۱۷-۱۰۴]

اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

همان نسخه بالا [نسخه‌پژوهی: ۱-۱۶۴]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۶۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۴۱گ (۲ر-۴۲پ)، ۲۳- ۲۸سطر (۱۲×۱۸-۲۱/۵)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: -۱۹۶]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۳۸۶

خط: نسخ، کا: جمال بن محمد بن حسینی ابدال، تا: ۱۵ محرم ۸۲۱ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۸۹گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۳-۴۹۹]

۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۸۶۲

خط: نستعلیق، کا: محی الدین بن سعدالدین خیربولی حنفی، تا: سه‌شنبه ۱۷ رجب۸۸۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۳گ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۱۳۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۰۵

آغاز: الحس ادراک یاله فقط و الحکم تالیف بین مدرکات بالحس او بغیر الحس علی وجه یعرض للمؤلف لذاته اما الصدق او الکذب و الیقین؛ **انجام:** علی ان یقول الحکم فی الثواب و العقاب ... فان الکافر اذا اسلم و مات فالاسلام یجب ماقبله ... و اما فی الموازنة فلا بی هاشم ان یقول الطاعات و المعاصی فی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدودقرن۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، ۴۷۸ص، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۰×۱۳/۵سم [ف: ۹-۷]

۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۹۸

خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰ [ف: ۳-۸۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۳۲

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ تملک: محمد شفیع بن بهاء الدین محمد حسینی در ۱۱۷۴ با حاشیه‌ای از او؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۸۷گ، ۲۳ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶-۴۳۴]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۸عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: سلطان احمد ثالث، استانبول، ش A۳۱۹۹(فهرست خطی عربی طوپ قاپی ۲/۳ و ۶۴۱)؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۱۸۷گ، ۱۹سطر [عکسی ف: ۲-۱۸۱]

۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ فراغت از تصحیح و مقابله: ۲۶ جمادی الاول ۱۱۰۰، محشی؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۱۳۲]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۱۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۸۸۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۸ ذیحجه۱۰۱۵ق، جا: اصفهان؛ هنگامی که کاتب شرح کشاف و الهیات شفا را نزد سید الحکماء و ثالث المعلمین می‌خوانده، مصحح؛ ۱۹۵گ، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۱۳۲]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۳۶۴

آغاز: ما لایحصی و المعتمد علیه فی ... اکشف القناع عن وجوه ابکار مخدراته و ابین الخلل فی؛ **انجام:** برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۱۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ یا از روی نسخه خط مؤلف به تاریخ ۱۷ صفر ۶۶۹ق و یا به احتمال زیاد از روی نسخه‌های مستنسخ از خط مؤلف کتابت کرده؛ مصحح؛ ۱۹۳گ، ۲۵سطر (۷/۵×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۴/۵سم [رایانه]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود حسینی طالقانی، تا: ۱۰۱۹ق؛ مصحح، مقابله شده با نشان «بلغ» و عبارت «بلغ القبال من اوله الی آخره بعون الله الملک المتعال»، با دستخط مرحوم آیت الله سید مهدی بن ابراهیم قزوینی به سال ۱۱۶۳ق و عبارت «مما استکتبه لنفسه لمولاه الایس عمن سواه محمد ابراهیم بن محمد معصوم الحسینی عفی عن زلاتهما الوهاب المغنی و کتب ذلک فی العشر الثانی من شهر شوال المکرم من شهور سنة ۱۱۰۹ ه ق» به خط سید ابراهیم قزوینی همراه با مهر: «صراط علی حق نمسکه عبده ابراهیم الحسینی» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۲۰۰گ، ۱۹ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴۱-۳۶]

۱۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۴۲۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالغفور، تا: ۱۵ محرم۱۰۴۵ق؛ تملک: عبدالباقی حسینی در اصفهان مورخ ۱۲۱۹ق با مهر: «عبدالباقی الحسینی» (بیضوی)؛ مهر: «محمد رفیع بن عبدالباقی» (چهارگوش)، مهر حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۳۵گ، ۲۵ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۲-۵۳۳]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۵۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالجلیل حجازی، تا: ۱۲ ذیقعده۱۰۵۹ق؛ مجدولف مصحح، محشی؛ جلد: مقوا، ۶۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳۳/۲-۱۸۶]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصحت المخالفة بینهما ان لم یتوقف الفعل علی الداعی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۶۷ق؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷ق؛ ۱۶۸گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۲۴۹]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲

آغاز: و ثانیهما ان مسمی الحدوث و هو الخروج من العدم الی الوجود؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ متوسط، کا: شیخ اسماعیل بن عبدالوهاب، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز (حدود ۲۰ برگ)؛ از روی نسخه‌ای که در ذیحجه ۷۸۸ نوشته شده استنساخ شده و همین باعث اشتباه مصنف جلد یکم فهرست شده و آن را تاریخ کتابت پنداشته و حال آنکه خط و کاغذ هیچکدام از قرن هشتم نیست؛ جلد: تیماج، ۲۳۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۲۵۰]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۳۴

آغاز: احمدالله علی نعمه التی بالتوفیق لحمده علیها محسوب منها و اشهد بتوحیده و عدله شهادة ارجو ان انطبق؛ **انجام:** علی الوجه الاول او علی التحقق الذی حققناه نحن فی اول البحث فهذا ما حضرنا الان من زیادات علی ما علقناه من الکلام.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۵۲گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳۳/۱-۸۴]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۶۱۳

آغاز: ... الهیم عن تحصیل الحق بالتحقیق و ذلت الاقدام عن سواء

الطریق ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۳۲۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۴۱-۱۲۵]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۶۴۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق، افتادگی: وسط(صفحه دوم افتاده)؛ واقف: خان بابا مشار؛ جلد: مقوا، ۲۴۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۱-۷۷]

۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۸۹۷
آغاز: انه فی ذلك العلم كاف و عن امراض الجهل و التقلید شاف و الحق ان فیه من انشد السمین ما لا یحصی؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۱۸۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۴×۲۳سم [محدث ارموی مخ: ۱-۴۴۳]

۲۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۷۳۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** حیث قال لو یقدم التاثیر لکان متوسطا بین المؤثر والاثر فلم یکن معلول اول للقدیم لعالی ولالغیره و وجه الاندفاع ظاهر بما بعد ما فصلناه
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۵۴گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف مخ: ۱-۴۹۱]

۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۲-۷/۴۲
آغاز: ... ان الابصار یکون اما بانطباع شبح المبصر فی البصر واما بوقوع شعاع من البصر علی المبصر؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با خط‌خوردگی؛ جلد: مقوا، ۱۹۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲-۱۰۳۷]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۵۰ و ۶۵۳۵-ف
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحسن حکم بنفاقهم. للخبر المذکور. قال مسئلة الایمان لایزید و لاینقص لانه لما کان اسماً لتصدیق الرسول.
خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ کهن، محشی، در جایی دارد: «بلغت المقابلة و لله الحمد» در جاهای دیگر هم دارد: «قوبل و الله الحمد» یا «بلغت المقابلة و لله الحمد و المنة؛ مهر: «محمد صالح»، «اقل العباد و احوجهم الی رحمة ربه ابراهیم بن فتح الله بن محمدالواعظ الحسنی اصلح الله شأنه و غفرالله ذنوبه»، «کفی باالله بصیرا»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۰۶گ، ۲۱سطر (۸/۵×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶-۲۱۶۷] و [فیلمها ف: ۳-۱۷۳]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۶۳۳
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● نقد مسائل سیاسی و روابط خارجی دوره قاجار /

حکومت و سیاست / فارسی

naqd-e masā’el-e sīyāsī va ravābet-e xārejī-ye dowre-ye qājār

رساله‌ای است در تجزیه و تحلیل علل و عوامل ترقی دول و ملل فرنگستان، و در انتقاد از بی‌کفایتی و بی‌تدبیری دولت وقت در اداره امور مملکت و غفلت از اصول ترقی ملل پیشرفته دنیا؛ که به قلم یکی از صاحب نظران دوره قاجار نوشته شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۸۵۲
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ تصاویر: در قسمتداخلی لت روی این نسخه عکسی الصاق شده که ظاهراً عکس مؤلف می‌باشد ولی چیزی از مشخصات صاحب عکس قید نشده است؛ جلد: مقوایی، ۳۱گ، ۱۳سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۴سم [رایانه]

←نقد المنطق > التنقیح

● نقد النصوص فی شرح نقش الفصوص / عرفان و تصوف / فارسی

naqd-on nosūs fī š.-e naqš-ol fosūs

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ قمری

jāmī, ‘abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)

وابسته به: مفتاح النصوص = نقش الفصوص؛ ابن عربی، محمد بن علی (۵۶۰-۶۳۸ق)
تاریخ تألیف: ۸۶۳ق

ابن عربی، در نتیجه خوابی که دید، پرنفوذترین اثر خود را به سال ۶۲۷ق پدید آورد به نام «فصوص الحکم و خصوص الکلم» که در آن مباحث اصلی تصوف را به صورت علمی درآورده است و از نفیس‌ترین کتب عرفانی درسی به شمار می‌رود. ابن عربی این کتاب را گزین نموده است و رساله‌ای از آن بیرون آورده به نام «نقش الفصوص». این کتاب را عبدالرحمان جامی شرح نموده و به نام «نقد النصوص فی شرح نقش الفصوص»نامیده است.این گزارش بنابه گفته جامی به جهت تصحیح عبارات و توضیح اشارات «نقش الفصوص» بی‌شائبه تکلف وعارضه تصرف به تحریر درآمده است.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل صفایح قلوب ذوی الهمم ... نظم: هر چه درچشم جهان بینت نکوست×× عکس حسن و پرتو احسان اوست ... اما بعد این کلمه ای چند است از نصوص ارباب خصوص که درشرح معانی

انجام: از بزم صفا به شادکامی ×× یک جام حواله کن به جامی / زان جام مدام مست و واله ×× دارش بمحمد و آله

چاپ: با تحقیق ویلیام چیتیک (تهران، موسسه حکمت و فلسفه: ۱۳۸۱ (چاپ دوم))

[کشف الظنون ۱۹۷۵/۲ و ۵۳۴/۱؛ الذریعة ۲۸۰/۱۴و ۲۳۵/۱۶؛ نسخه‌های منزوی ۱۴۶۵/۲؛ فهرست آثار جامی در اوزبکستان ص ۵۲و۶۲؛ تاشکند ۷۸۳/۸؛ عثمان یحیی ۲۵۵/۱؛ فهرستواره منزوی ۶۹۶/۷]

شروح و حواشی:

۱– حاشیة نقد النصوص فی شرح نقش الفصوص؛ جامی، عبدالرحمن بن احمد (۸۱۷–۸۹۸ق)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۵۷–ف

نسخه اصل: شهید علی پاشا ۱۳۵۶/۳؛ خط: نستعلیق، کا: جلال الاسلام کرمانی، تا: ۱۲ شوال ۸۷۶ق، جا: کرمان؛ ۱۰۵گ (۸۰–۱۸۴) [فیلمها ف: ۳–۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۱۶–ف

نسخه اصل: داماد ابراهیم ۷۴۰. از آن هاشم حسینی قاری؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ ربیع ۸۷۷ق [فیلمها ف: ۳–۳۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۶/۳–ف

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۲ شعبان ۸۷۷ق، جا: بغداد؛ ۴۷گ (۲۴۵–۲۹۱)، ۳۰سطر [فیلمها ف: ۱–۱۶۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۱۷–ف

نسخه اصل: بشیر آغا ۱ر۹۲۳. برای مصطفی رومی؛ خط: نستعلیق، کا: پنداشته از جامی، تا: نزدیک به پایان جمادی الاول ۸۹۰ق [فیلمها ف: ۳–۳۳]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۷۹۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۹۵ق؛ محشی با نشانه «منه»؛ جلد: میشن، ۴۷گ (۲۲۷پ–۲۷۳ر)، ۳۱سطر، اندازه: ۲۵/۲×۳۴سم [ف: ۸–۹۱]

۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۳۱۶/۶

آغاز: بسمله ... الحمدلله الذی زین خواتیم قلوب اولی الهمم بفصوص نصوص الحکم ... اما بعد فاعلم ان الحکم الفایضه من الحق سبحانه علی قلوب کل عباده و خلص عبیده علی انواع منها ... و من عجائب هذا النوع بافاض من قلبه الانور و روحه الاظهر کتاب فصوص الحکم بجملة مافیه من الحکم و الاسرار دفعة واحدة علی قلب الشیخ الکامل المکمل محی الملة و الدین ابی عبدالله محمد بن علی المعروف بابن العربی الطائی الحاتمی الاندلسی؛ **انجام:** لقد وقع الفراغ عن فک ختام هذه الفصوص ... غره جمادی الاولی ... فی سلک شهور سنه ست و تسعین و ثمانمائه صلی الله علی محمد و آله و اصحابه المتادبین بادابه تحریرا فی خامس عشر شهر جمادی الاخر سنه ۹۸۲. تم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج، ۲۵سطر، اندازه: ۲۴×۳۶/۵سم [ف: ۳–۲۴۴]

۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۳۱۳/۲۱

خط: نستعلیق، کا: خواجه خواوند بن میرک، تا: قرن ۱۰؛ با یک شمسه مذهب، مذهب، مجدول، با سرلوح عالی؛ مهر: ولیعهدی مظفرالدین شاه قاجار «بر ملکت ناصری ولیعهد – بر رایت نصر حق مظفر – ۱۲۸۲»، «بروز قیامت بلرزد جسد – محمد بفریاد جعفر رسد ۱۱۶۵»؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج، اندازه: ۴۳×۳۵سم [ف: ۳–۲۳۵]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۳۴/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز(فاقد آغاز)؛ ۲۴۳ص (۱–۲۴۳)، ۳۷سطر، اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [ف: ۱۰–۱۸۷۰]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** از بزم صفا بشاد کاهی یک جام حواله کن بجامی

خط: نسخ، کا: محمد بن علی اخووی، تا: قرن ۱۰ [الفبائی: –۶۷۸]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۹۹۷/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه [ف: ۳–۶۳۴]

۱۱. رشت؛ شاد قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با سرلوح، مجدول؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵–۳۹۶]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۷۵۸

خط: نسخ، کا: مرتضی بن محمد بن حسین بن حسن حسنی، تا: سه‌شنبه ۲۳ محرم ۹۰۱ق؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ تملک: محمد علی بن مقصود علی اصفهانی، حسن علی اصفهانی؛ جلد: تیماج، ۱۶۶گ، ۱۷سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۰–۱۲۹]

۱۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۳۱۴/۳

خط: نستعلیق، کا: ظهوری، تا: ۹۰۲ق؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج مذهب، اندازه: ۲۶×۳۶سم [ف: ۳–۲۴۸]

۱۴. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه: ۸۳/۱

آغاز: محمد وآله الهادین الی الطریق الاقوم ... اما بعد این کلمه چند است ازنصوص ارباب خصوص؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود بن جنید بن علی الترشکی، تا: ۸ ذیقعده ۹۰۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: بهاء الدین محمد علی (دایره)؛ واقف: بهاء الدین محمد علی وعبدالصمد؛ ۱۰۲گ (۱–۱۰۲)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [اوراق عتیق: ۱–۱۱۰]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۵۳/۲۸

خط: نسخ، کا: هروی، محمد بن حسن، تا: شوال ۹۰۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۷سطر (۵/۲× ۱۵)، اندازه: ۲۳/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۷–۹۰]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۱۹

آغاز: فی المهیات الممکنة الغیر المجعولة التی کانت مرایا لظهوره و سبباً لانبساط اشعة نوره

خط: نستعلیق، کا: احمد میرجان بن عطاء الله طالشی، تا: ۹۲۴ق، جا: ادرنه؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج، ۱۴گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۷–۳۳۲]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۷۴/۹۷۷ق؛ کاغذ: دولت آبادی، ۸۹ص، ۲۷سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۴×۳۶/۵سم [ف: ۵–۳۷۴]

۱۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۵۰

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود وارداری، تا: نیمه‌های

صفر ۹۸۱ق؛ افتادگی: آغاز [نشریه: ۲-۱۳۳]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۷۳/۸-ف و ۳۷۷۴/۸-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 1769 (بلوشه ۱۰۶/۴ ش ۲۱۴۹)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۶ق [فیلمها ف: ۲-۲۴۷]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۰۰

آغاز: برابر **انجام:** هم فاتحه هم خاتمه اش جمله تویی ×× فافتح بالخیر رب و اختم بالخیر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۲۰گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۳۳/۱-۱۲۵]

۲۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی به نقل از مؤلف؛ مهر: «قل رب زدنی علماً و الحقنی بالصابرین» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۱۴۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۱۸]

۲۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۱۱-۹۲۰]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۴۴/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح؛ جلد: مقوایی، ۴۵گ (۳۷۵پ-۴۱۹ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۷-۲۹۵]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۱۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۱۳۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳/۳×۱۷/۶سم [ف: ۴-۸۲۹]

۲۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۴۲۶

خط: نسخ، کا: شیرازی، ابوالحسن بن عبدالله، تا: ۱۰۳۹ق؛ ۱۵۰گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۲-۱۰۹]

۲۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد تشرف بکتابة هذه النسخه الشریفه ابوالحسن بن عبدالله الشیرازی سنه ۱۰۳۹

خط: نسخ خوب، کا: شیرازی، ابوالحسن بن عبدالله، تا: ۱۰۳۹ق؛ واقف: محمد تقی خونساری، ۴ محرم ۱۳۷۲؛ جلد: میشن، ۳۰۰ص، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۱×۲۰سم [فهرست عراقی: ۱-۴۵۴]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۷/۲ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴۹ق، جلد: تیماج، ۳۰۳ص (۱۱۳-۴۱۵)، ۱۷-۲۱سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۴/۳-۱۰۰]

۲۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۵۳/۳

خط: شکسته نستعلیق، کا: اصفهانی، محمد کاظم، تا: ۱۰۵۹ق؛ ۳۰گ (۶۱پ-۹۰پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۵سم [ف: ۷-۳۰۵]

۲۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۴۰/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، اندازه: ۱۲/۸×۲۲/۸سم [ف: ۷-۱۵۹]

۳۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۵۹/۲

آغاز: و آن دم که فتد بحال خویشم نظری ××در هر دو جهان نباشد از من بتری ... (در برگ ۳) فص حکمة نفثیة فی کلمة شیثیه لما سبق ذکر معنی الفص والحکمة والکلمة لم یبق مایجب التنبیه علیه فی ترجمة کل فص؛ **انجام:** ثم لایجدوا فی انفسهم حرجا مما قضیت و یسلموا تسلیما و من طلب منه امرکاینا من کان.

هفت «فص» بیشتر ندارد، بدین شرح: فص حکمة نفثیة فی کلمة شیثیة، فص حکمة سبوحیة فی کلمة نوحیه، فص حکمة قدوسیة فی کلمة ادریسیة، فص حکمة مهیمیة فی کلمة ابراهیمیه، فص حکمة علیة فی کلمة اسماعیلیه، فص الحکمة احدیة فی کلمة هودیه بدانکه احدیت را سه مرتبه است ...، فص حکمة روحیة فی کلمة یعقوبیة. الظاهر ان الروح مفتوح الراء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ معلق به حواشی منقول از اصطلاحات صوفیه کمال الدین عبدالرزاق کاشی و شرح فصوص شیخ شرف الدین داود قیصری و تاج المصادر و تأویلات و مفتاح الغیب، محشی با امضاء «منه سلمه الله»؛ کاغذ: هندی، ۳۵گ (۴۸-۸۲)، ۱۹ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۵۱]

۳۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۶۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۵-۷۲۶]

۳۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۹-۱/۱۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱۷۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۸-۴۸۱۷]

۳۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۱۴۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ مهر: «محمدو العترةالطاهرة شفیع المحسن فی الآخرة» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۸۸گ (۱۷۰پ-۲۵۷پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۰]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۳۸/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: محمد سعید؛ جلد: گالینگور، ۱۸گ (۵۷-۷۴)، قطع: ربعی [ف: ۱۶-۹]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۷۳/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شیخ پیر محمد، تا: ۱۱۳۵ق؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۶۳ص (۴۲۸-۵۹۰)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۱۰-۶۲۹]

۳۶. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه: ۵۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [چند نسخه-ف: -۲۰۹]

۳۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۵۲۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** باقی فسون چندین چه می‌خوانی نه هاروت فسون خوانی ولیکن هذا آخر ما ارید ...

ناقص است و فقط تا س ۶ گ ۱۰ر نسخه ۶۶۰۷ را دربردارد؛

خط: نستعلیق، کا: حسین بن ابراهیم تنکابنی، تا: قرن ۱۳؛ ۴گ (۳۱پ-۳۴ر) [ف: ۵-۷۲۶]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۷۹/۶

بخشی از آن؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ این رساله در فهرست نیامده است؛ ۱گ (۳۰۸ر-۳۰۸پ) [ف: -۱۴؛ فهرست رایانه‌ای ج۴-۱۰۶۴]

۳۹. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۲۰۲/۳ - ج

خط: نستعلیق، کا: فدوی، مهرعلی، تا: با تاریخ ۱۲۲۰ق؛ محشی با نشان «منه» که در ۱۲۲۰ در مراغه نوشته شده؛ ۵۳گ (۱۱۵پ-۱۶۷ر) [ف: -۲۲۰]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال۱۲۴۳ق؛ مصحح، محشی؛ واقف: سیده بیگم خانم، رجب ۱۳۱۵ق؛ جلد: تیماج، ۱۴۷گ، ۱۳سطر [ف: ۱/۳۳-۵۸]

۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۹۷۶

خط: نستعلیق، کا: غلام حسن، تا: ذیقعده۱۲۴۷ق، جا: احمد شاهی؛ مجدول؛ ۱۱۶گ، ۱۳سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۷۵۳]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۴۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۴ شعبان۱۲۴۸ق؛ مصحح، محشی؛ ۱۳۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۴۷]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۴ شوال۱۲۴۹ق؛ محشی از جمله منقولاتی از شارح فصوص کاشانی، ابن عربی، جامی؛ جلد: تیماج، ۱۰۱گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۲-۳۴۸]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۳ صفر۱۲۵۳ق؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ مهر: «المتوکل علی الله عبد الفتاح الطباطبائی» (دایره)؛ جلد: تیماج، ۸۸گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۲-۳۶۲]

۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۰۲/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج، ۱۹سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۱۴۱]

۴۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۶۵/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: قربانعلی بن یوسف میامی، تا: ۱۲۶۶ق؛ جلد: میشن، ۶۶گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [فهرست عراقی: ۱-۴۵۶]

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۴۹/۱

همان نسخه بالا [ف: ۳-۳۱]

۴۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۷۲

نسخه از مقدمه است تا پایان و دیباچه ای ندارد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده۱۲۶۶ق؛ محشی با نشان «منه قدس سره، منه ره»؛ جلد: تیماج، ۱۰۵گ، ۲۳ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳-۳۴۲۴]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۵/۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن سلمان تبریزی، تا: ۱۲۶۷ق؛ ۶۷ص (۳۵-۱۰۱)، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۶سم [ف: ۳۲-۱۶۸]

۴۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۶۰۱

آغاز: برابر

خط: نسخ خوش، کا: شریف، ابوالقاسم، تا: غره ربیع الاول ۱۲۷۳ق، جا: اصفهان؛ دارای بلاغ، محشی؛ مهر: حاج سید سعید؛ ۱۲۴گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۷۱۹]

۵۰. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۸۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** از بزم صفا بشادکامی ××یک جام حواله کن بجامی

خط: نسخ، کا: اسدالله بن علی اکبر، تا: ۱۲۸۵ق؛ ۱۵۱گ (۱پ-۱۵۱پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۷/۵سم [فارس‌شناسی: ف: -۱۰۲]

۵۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۳۴۹

آغاز: در شرح معانی نقش الفصوص که شیخ کامل مکمل قدوة القائمین بوحدة الوجود و اسوة الفائزین بشهود الحق فی کل موجود

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم۱۲۹۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: حسن بن ابوالحسن نصیری اصفهانی، ۱۳۲۴ش؛ جلد: تیماج، ۱۰۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۴۳]

۵۲. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۹۹/۳

کا: حسینی یزدی، عبدالرحیم بن ابراهیم، تا: ۱۱ صفر۱۲۹۷ق؛ ۵۳گ (۱۷۲پ-۲۲۴ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: -۸۶]

۵۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۷۱/۳۹

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ محشی با نشان «شرح جامی، نعمت الله، نوعی، من تلامیذ الاستاد»؛ ۴۸گ (۱۱۶ر-۱۶۳ر)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶-۵۴]

۵۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۱۶۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «سلیمان الطباطبائی»، «قال انی عبدالله»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۶۱گ، ۱۵سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۵-۱۵۵۶]

۵۵. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: ۳مجموعه بدون شماره

آغاز: برابر

کا: ابوطالب بن محمد ابراهیم، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ ۱۵۵ص (۳۴-۱۸۸) [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۲۸۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۵۶/۳ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۱۰۴]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۸۵/۱۰

آغاز: قابلة لنقش فصوص الحکم والصلوة علی المظهر الاتم ... سپاس بیقیاس نثار حضرت خداوندی؛ **انجام:** فانه متی شاهد تلک الاوصاف و النسب فی غیره.
بی‌کا، بی‌تا؛ ناقص است؛ جلد: تیماج مذهب، ۵۴ص (۱۴۲-۱۹۵)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۰-۲۹]

۵۷. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۶۴۷
آغاز: وصل الذات الالهیة حقیقة واحدة جمعیة لکل المعانی و النسب بالذات فهی فیها لیست زائدة علیها
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: شهید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: -۳۴۹]

۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴-۲۶۵]

۵۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۶۸/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۸گ (۲ر-۲۹ر)، ۲۵ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۱-۲۴۷۴]

۶۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۷۲/۱-ف
نسخه اصل: پاریس S. P. 1091 (بلوشه ۸۷/۱ ش ۱۲۶)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۲۴۶]

۶۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۱۶/۲-ف
نسخه اصل: آغاز و انجام چند نسخه از کتابخانه‌های یوگسلاوی. در دیباچه آن از شرح سعدالدین سعید فرغانی شارح قصیده تائیه فارضیه یاد شده؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۶۳۴]

۶۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۷۰/۳-ف
نسخه اصل: ایا صوفیا ۴۲۰۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱۶گ (۵۸۸-۷۰۳)، ۲۷سطر [فیلمها ف: ۱-۱۶۱]

۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۴۶/۳
آغاز: بر طالب خبیر پوشیده نماند که با مجرد حفظ مقالات ارباب توحید و بخیال معانی آن اکتفا کردن و آنرا مرتبه از مراتب کمال شمردن غایت خسران و نهایت حرمان است پ؛ **انجام:** و چنانک د راسم ... برد جامی ره سوی دربان عجب رمزی شنید ×× کامد از فکری در آن نام دلآرامی پدید
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۶۰گ (۱۶پ-۷۵ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۷-۱۷۴]

۶۴. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۸۲/۲
آغاز و انجام: برابر
کا: علی محمد بن حسن حسینی، تا: پنج‌شنبه ۲۰ جمادی الاول، جا: اصفهان؛ ۸۸گ (۱۴پ-۱۰۱ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۳۰]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۷۸
آغاز: اما بعد حمدالله الواحد الاحد و الصدوه علی نبیه؛ **انجام:** ترجیح الجبال و تردیدها اصواتها معه ای مع
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج [الفبائی: -۶۷۸]

۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۲۸/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** آسوده بنان غصه فرسود ×× زان بار که بروی قلم بود
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی به امضای «منه»؛ ۲۲۹ص (۱-۲۲۹)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۵۰-۱۲۲]

۶۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۶۰۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۸۶ص (۲-۱۸۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۲۵۴]

۶۸. تهران؛ انجمن اسلامی؛ شماره نسخه: ۲۰
دو نسخه؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۱-۱۰۲۶]

۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۸۵۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج [رایانه]

● نقد نقالی / ادبیات / فارسی
naqd-e naqqālī

جوادی اصفهانی، ق۱۴ قمری
javādī esfahānī (- 20c)

در انتقاد از نقالی و داستان‌سرایی، مؤلف از این که عده‌ای از شعرا مانند فردوسی به داستان‌پردازی و افسانه‌سرایی شعر می‌سروده‌اند و نقال‌ها آن‌ها را در کوچه و بازار و قهوه‌خانه‌ها می‌خوانند انتقاد نموده و خود در آخر کتاب هجویاتی ذکر نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۱۵/۱
آغاز: هو المقصود، ابتدا در معرفت حال نقالان و انزجار طبیعت از حرکات ناقصه ایشان و خاتمه که به حقیقت افعال و اطوار آنها ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۲۹ص (۱-۲۹)، ۹سطر [ف: ۳۶-۳۵۲]

● نقد النقود فی معرفة الوجود /کلام و اعتقادات، فلسفه/عربی
naqd-un nuqūd fī ma‘rifat-il wujūd

آملی، حیدر بن علی، ۷۲۰ - ۷۸۲ ؟ قمری
āmolī, heydar ebn-e ‘alī (1321 - 1381)

نگارنده آن را پس از رساله «الوجود» نگاشته است و یک «مقدمه» و سه «رکن» دارد و درآن از ملا عبدالرزاق کاشانی و صدرالدین قونوی نام برده است.
آغاز: الحمدلله الذی تنزه عن الکثرة و عن اعتباراتها و تلبس بالمظاهر و تقدس عن مقتضایتها ...
انجام: و اعوذ برضاک من سخطک و اعوذبک منک تاملا و افهم و اغتنم.

چاپ: تهران، انستیتو ایران و فرانسه: ۱۳۴۷ش، به تصحیح هنری کربین و عثمان اسماعیل یحیی

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۹۸
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۵ جمادی الثانی۷۶۸ق؛ جلد: میشن، ۲۸گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱-۵۷۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۶۴
خط: نسخ ریز، کا: آملی، حیدر بن علی، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۷۶۸ق، جا: توس؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۲۰گ، ۲۱سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۸-۲۹۵]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۵۲۷/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱گ (۳۴پ-۵۴پ) [ف: ۵-۷۲۷]

● **نقد و تصحیح دیوان منوچهری** / ادبیات / فارسی
naqd va tashīh-i d.-e manūčehrī

قائم مقامی، علی اکبر
qā'em maqāmī, 'alī akbar

وابسته به: دیوان منوچهری دامغانی؛ منوچهری دامغانی، احمد بن قوص (-۴۳۲ق)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۸۵۲
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **النقد و النسیة (القول فی)** / فقه / عربی
an-naqd wa-n nisya (al-qawl fi)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۹۳/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۴]

● **نقد الید** / کیمیا / فارسی
naqd-ol yad

عمری آمدی، عمر، قرن ۱۱ قمری
'omarī āmedī, 'omar (- 17c)

تاریخ تألیف: شاید ۱۰۶۰ق
در این رساله از کیمیا و عناصر و موادی که به کیمیا لازم است و از خواص این مواد و این‌که آراء بزرگان در این زمینه چیست و معدنیات معمول در کیمیا کدامند مفصل سخن رفته است.
آغاز: بسمله، الحمدلله المنعم المتفضل المکرم المتوطل الضارب المثل ... للمثل و الصلوة السلام ...
[فهرستواره منزوی ۳۹۸۹/۵]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۳۸/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** وصلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه اجمعین امینة بحرمة رسول حضرت رب العالمین.
خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۱۰۶۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۰ص (۱۰۶-۱۱۵)، ۱۳سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۶-۴۸۳]

←النقرس (رسالة فی)←وجع المفاصل
←نقرس←مرض نقرس و معالجات آن

● **النقرس و وجع المفاصل و الورک** / طب / عربی
an-niqris wa waja'-ul mafāṣil wa-l warik

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱ – ۳۱۳ قمری
rāzī, mohammad ebn-e zakarīyā (866 - 926)

در بیست و دو «فصل». از رازی رساله‌ای نیز با عنوان «النقرس و وجع المفاصل و الورک» ثبت شده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۴۲/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن حاجی معصوم، تا: شوال۱۲۴۳ق؛ جلد: میشن، اندازه: ۱۴/۴×۲۱/۸سم [ف: ۷-۴۰۱]

● **نقش ارژنگ** / شعر / فارسی
naqš-e aržang

رشید تبریزی، – ۱۰۸۱ قمری
rašīd-e tabrīzī (- 1671)

تاریخ تألیف: ۱۰۶۰ق (= «گل باغ ابد»)
[الذریعة ۳۶۲/۹]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۶۶/۳
آغاز: طغرای صحیفه صفت الله است ××ذاتش بظهور نامه بسم الله است / گلگونه مطلعش نبی الله است ×× حسن مطلع علی ولی الله است / ای چمن پرور بهار وجود ×× نقشبند نگار خانه بود
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی [ف: ۸-۲۵۹]

● **نقش بدیع** / شعر / فارسی
naqš-e badī'

غزالی مشهدی، ۹۳۶ – ۹۸۰ ؟ قمری
qazālī mašhadī (1530 - 1573)

مثنوی عرفانی است که شاعر آنرا در برابر «مخزن الاسرار» نظامی سروده است. درآن از علیقلی خان ملقب به خان زمان از امیران دربار اکبرشاه (۹۶۳-۱۰۱۴ق) ستایش کرده، و می‌گویند دربرابر هر بیت یک دینار طلا از او گرفته است.
آغاز: المنة لله که زنیستی رستم ×× از تنگدلی و تنگدستی رستم / یعنی که غنی شدم به معشوق ازل ×× وز ننگ خودی و خود پرستی رستم. انسان را در طریق بندگی و شناخت جای هیچ

حجابی بزرگتر از هستی نیست و هیچ سدی عظیم تر از خودی ... بسم الله الرحمن الرحیم ××نقش بدیع است ز کلک قدیم / عقل چه داند که کلام خدا ×× چون نشد اول به الف ابتدا
[نسخه‌های منزوی ۳۲۸۲/۴؛ الذریعه ۹: ۷۸۹؛ فرهنگ سخنوران: ۴۱۹؛ دنا ج ۱۰، ص ۷۹۲-۷۹۳ (۱۷ نسخه)؛ مشترک پاکستان ج۷، ص ۶۸۲]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۷۲۸/۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳۳گ (۱۲۷-۱۵۹)، اندازه: ۷/۵×۱۳سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۷۵]

۲. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۲۹۷/۱

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ×× نقش بدیع است ز ملک قدیم / عقل چو داند که کلام خدا×× چون نشد اول زالف ابتدا؛ **انجام:** آینه اش جست بر ون از غلاف ×× گشت فضای ازل از گرد صاف

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج تریاکی، قطع: ربعی [نشریه: ۳-۴۱۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۸۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** به که کشم پنبه غفلت ز گوش ×× تا شوم از دعوی باطل خموش / سر به گریبان عدم درکشم ×× مهر نهم بر لب و دم درکشم

با مقدمه‌ای نصف صفحه‌ای در آغاز؛ خط: نستعلیق، کا: دوست محمد بن علی دوست بدستانی/ بجستانی، تا: شنبه ۶ ذیقعده۱۰۱۳ق، بیشتر مجموعه به خط مؤلف است؛ مصحح، مجدول،

تملک: حاج میرزا احمد، محمد رضا بن میرزا محمدتقی در جمادی الاول ۱۲۵۰ق، میرزا احمد بن آقا ابوالحسن شیرازی با مهر«ابن ابوالحسن احمد الشریف ۱۲۷۰(؟)» (مربع)، شرف الدین حسن ... در ۱۰۹۷ق؛ مهر: «عبده الراجی محمدتقی ۱۲۲۱» (بیضوی)، «بنده آل محمد تقی ۱۲۲۱» (بیضوی)، «عبده محمدتقی» (بیضوی)، «عبده محمدتقی بن حیدر» (بیضوی)، «تلك الجنة التی یورث من عبادنا من کان تقیاً ۱۱۱۱»، «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده محمدتقی ۱۲۲۵» (مستطیل)، «الله حسبی و کفانی احمد ۱۲۶۶» (مربع)، «شعاع ۱۳۱۵» (بیضوی)، «... محمدتقی ۱۲۲۴» (مربع)، «العبد محمدتقی بن حیدر علی بن عزیزالله» (مربع بزرگ)، «یا امیرالمومنین ۱۷۶» (بیضوی)، «الواثق بالله الغنی عبده رجب علی ۱۰۷۷» (بیضوی)، کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۶پ - ۱۸پ)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۲سم [ف: ۲۹/۲-۷۱۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۷۲/۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۲۰۵]

۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۶۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** به که کشم پنبه غفلت ز گوش ×× تا شوم از دعوی باطل خموش / سر بگریبان عدم در کشم ××مهر نهم بر لب و دم در کشم

خط: نستعلیق عالی، کا: نورالدین محمد لاهیجی، تا: ۱۰۲۰ق؛ مجدول، با سرلوح، با سه مجلس تصویر مینیاتور خوش نقش؛ نسخه در ثبت کتابخانه سلاطین صفویه بوده؛ مهر: شاه عباس ثانی «بنده شاه ولایت عباس ثانی»، مهدیخان استرآبادی نادری، ناصرالدین شاه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۸۶ص، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۴-۸۲۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۸/۴۸

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ×× نقش بدیع است ز کلك قدیم / عقل چه داند که کلام خدا ×× چون بشد اول زالف ابتدا؛ **انجام:** زان نظرت پیش قدم دیدن است ×× زین نظرت سوی عدم دیدن است / راه روان غایت ره دیده اند ×× تا ابد از بیم نگردیده اند

کامل ولی فاقد دیباچه؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: ذوالقدر، خلیل، تا: ۵ جمادی الثانی۱۰۵۴ق، جا: احمد آباد گجرات؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۰گ (۲۷۶پ-۲۸۵پ)، اندازه: ۱۴/۴×۲۶/۴سم [ف: ۲۹/۱-۴۴۳]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۵۹/۲

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ××نقش بدیعیست ز کلك قدیم / عقل چه داند که کلام خدا ×× چون نشد اول بألف ابتدا؛ **انجام:** سر به گریبان عدم درکشم ××مهر نعم بر لب و دم درکشم

فاقد دیباچه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ ۳۴گ (۴۱پ-۷۴ر)، ۱۵سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۹-۴۷۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۴۴

آغاز: (مقدمه): در فقر نه فضل و نه حسب می‌باید ×× در عشق نه جاه و نه نسب می‌باید ... از عقل چه لافم که عاشقان را او بایست، از شعر چه دم زنم که حیض الرجالست.مثنوی: بسم الله الرحمن الرحیم ×× نقش بدیع است ز کلك قدیم / عقل بداند که کلام خدا ××چون نشد اول بالف ابتدا؛ **انجام:** به که کشم پنبه غفلت ز گوش ×× تا شوم از دعوی باطل خموش / سر به گریبان عدم در کشم ×× در بنهم بر لب و دم در کشم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام (از آغاز دیباچه و انجام مثنوی افتادگی دارد)؛ جلد: تیماج، ۴۲گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۳۶-۳۹۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۶۵/۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** ختم شد و قصه بغایت رسید ×× عمر شد و نیست نهایت پدید

۸۷۵ بیت؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۹گ (۷۰۸-۷۳۶)، ابعاد متن: ۱۱×۲۲، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۸-۴۲۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۷۲/۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۲۰۴]

۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۹۳۸/۳

خط: نستعلیق، بی کا، تا: چهارشنبه ۱۴ صفر۱۱۸۲ق [نشریه: ۷-۲۶۳]

۱۰. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۷۶۵/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** سربگریبان عدم درکشم ×× مهر نهم بر لب ودم درکشم

خط: نسخ، کا: ملاعلی بن ملاعبدالله طبسی کیلگی، تا: سلخ ذیقعده۱۲۱۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۲-۵۶۹]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۴۳۷/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** درین پند آنکه بر جانش فرح نیست ×× مکن عیبش که بر اعمی حرج نیست

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن حسنی کاتب دزفولی، تا: پنج‌شنبه ۱۲ رجب۱۲۸۵ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۸۵ص (۶۶-۱۵۰)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۸×۲۱/۸سم [ف: ۴۵-۲۳۶]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مهرنم بر لب و دم درکشم هزار و دویست و نود و پنج سنه ۱۲۹۵

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۹۵ق [الفبائی: -۵۸۷]

۱۳. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۲ فرخ

آغاز: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، کا: دوست محمد، تا: شنبه ۶ ذیقعده ۱۳۱۰ق، جلد: مقوا، ۵۱گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: -۱۵۲]

۱۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۸۸۷۳/۳

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ×× نقش بدیع است ز کلک قدیم / عقل چه داند که کلام خدای ×× چون بشد اول ز الف بندی؛ **انجام:** سر بکریبان عدم در کشم ××مهر نهم بر لب و دم در کشم

خط: نستعلیق، بی کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲-۲۸۱]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۷۶/۲۷

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ×× نقش بدیع است زکلك قدیم / با که کلید آمده در گنج بسم ××برکه گشادست در این طلسم؛ **انجام:** سربگریبان عدم درکشم ××مهر نهم بر لب و دم درکشم

نسخه حدود ۸۶۰ بیت است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی‌تا؛ ۷گ (۱۰۴پ-۱۱۰پ)، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳/۹سم [ف: ۷-۲۰۳]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۱/۲-ف

نسخه اصل: بادلیان ۲. فرازر (۱۰۳۳ و ۱۲۷۶)؛ بی کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۵۵۵]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۸/۱۲-ف

خط: نستعلیق، بی کا، تا: زمان رضا قلی خان بهار [فیلمها ف: ۱-۵۴۶]

←نقشبندیه ←طریق خواجگان

● **نقشبندیه** / عرفان و تصوف / فارسی

naqšbandīye

نقشبندی، سید آدم، - ۱۰۵۳ قمری

naqšbandī, seyyed ādam (- 1644)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۸۸/۶

آغاز: بسمله تفضیل افضلیه حسنیه نقشبندیه آدمیه قدس الله اسرارهم الاقدس لطایف سته اول؛ **انجام:** وقت خالی بودن معده کار خوب تواند کرد

خط: نستعلیق، کا: حاجی حرمین قاسم بن محمد علی، تا: ۱۲۵۷ق؛ ۶ص (۴۸-۵۳)، ۹سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۴سم [ف: ۳۲-۳۰۲]

● **النقشبندیة** / عرفان و تصوف / عربی

naqšbandīya

از: خادمی.مختصری است در بیان طریقت و اعتقادات نقشبندیه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۷۶/۱۳

آغاز: بسمله الحمد لله وحده و الصلوة علی من لا نبی بعده ... و بعده فشرائط النقشبندیة الاعتقاد الصحیح و التوبة الصادقة و الاستحلال مع ارباب الحقوق؛ **انجام:** اللهم اجعلنا من الذین افنوا وجودهم فی استغراق انوار الجمال ... و حضیض المقال بحرمة جاه حبیبک ... و سلام علی المرسلین و الحمد لله رب العالمین.

خط: نسخ، بی کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مذهب، ۹ص (۳۱۹-۳۱۱)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۳سم [ف: ۵۰-۹۹]

● **نقش جهان** / ادبیات / فارسی

naqš-e jahān

کتابی است در وصف اصفهان به صورت ادبی.

[الذریعة: ج ۲۴ص۲۸۲]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۲۷/۱

آغاز: ... مطلع صبح قیامت آفرید، بدیهه گوی عقل از قصیده؛ **انجام:** غرض نقشی است کز ما باز ماند - که هستی را نمی بینم بقائی

خط: نستعلیق، کا: رافع، رفیع الدین، تا: ۱۰۷۸ و۱۰۷۹ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۶گ (۱۰ر-۱۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۹/۵سم [مؤید: ۳-۳۴۲]

● **نقش خاتم سلیمان بن داود** / دعا / عربی
naqš-e xātam-e soleymān ben dāvūd

تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: ۵۱/۲
آغاز: بسم ... بسم الله و بالله و من الله والی الله و هذا کتاب من الله العلی العظیم؛ **انجام:** یا عزیز یا متکبر یا ارحم الراحمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین الطاهرین
خط: نستعلیق بد، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ ۳گ (۲۴ر-۲۲پ)، ۱۶سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۲سم [مطالعات اسلامی: ف: -۴۶]

● **نقش خاتم‌های چهارده معصوم** / تاریخ معصومین / فارسی
naqš-e xātam-hā-ye čahārdah ma‘sūm

کربلائی، علی بن حسین، - ۱۱۳۵ قمری
karbalā’ī, ‘alī ebn-e hoseyn (- 1723)

در بیان نقش خاتم‌های چهارده معصوم که برای سلطان وقت ساخته است.
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و الصلوة ... و بعد چنین گوید: اقل العباد علماً و اکثرهم خطاء و زللاً و المفتقر الی عفو الله الغنی الشیخ علی بن الشیخ حسین الکربلایی که این رساله است مختصر در بیان خاتمهای حضرات طاهرین چهارده معصوم
[فهرستواره منزوی ۱۶۳۲/۳]

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۶۴/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** دعای دیگر نیز در وقت انگشتر بدست کردن خوانده می‌شود اللهم سومنی بسیماء الایمان و توجنی بتاج الکرامة و قلد نی حبل الاسلام و لا تخلع رقبة الایمان من عنقی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۳۲گ (۷۸پ-۱۰۹ر)، ۱۲سطر (۵/۵×۱۰۵)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: -۲۸۷]

● **نقش خیال** / اخلاق / ترکی
naqš-e xīyāl

آذری، ابراهیم بن احمد، - ۹۹۳ قمری
āzarī, ebrāhīm ebn-e ahmad (- 1585)

تاریخ تألیف: ۹۸۷ق
در بحر مخزن الاسرار است و به پیروی از بوستان سعدی در بیست و شش عقد در اخلاق و سیاست مذهبی.
[پاریس ۵۸۶ و ۱۳۸۷؛ چلبی؛ هدیة العارفین ۲۸/۱]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۸۵۰
آغاز: جمله سی بر غنچه ایچون عند لیب ×× جمله سی بردلبرایچون ای شکیب؛ **انجام:** گل صد برگ در مگر بو کتاب ×× آگه بلبل دل اولو الالباب
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ ۱۰۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۷×۱۸سم [ف: ۱-۶۲۴]

● **نقش علوی = کلام عارفانه زمانه سلوک و مجاهده** / شعر / فارسی
naqš-e ‘alavī = kalām-e ‘ārefāne-ye zamāne-ye solūk va mojāhede

علوی چشتی هندی
‘alavī čaštī hendī

صد و نوزده غزل است به ترتیب حروف تهجی که شاعر در عشق و سیر و سلوک و مجاهده سروده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۳۳
آغاز: در حمد چو بگشود زبان قلم ما ×× سر زد بسر عرش معلی علم ما / حمدی که بود سوره الحمد دلیلش ×× حمدی که سزاوار به او شد منم ما؛ **انجام:** گو بنده کمینم افتاده بر زمینم ×× افضل کن و امینم وز غم بده رهایی / علوی ضعیف همت ناقابلی به خدمت ×× شد با نوا ز فضلت از حال بی نوایی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲۸گ، ۲۸سطر ، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۳۸-۵۲]

←نقش الفصوص ←مفتاح النصوص

● **نقش قرعه** / رمل / فارسی
naqš-e qor‘e

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۶۸۴/۵
آغاز: و نقش قرعه چنان است که یک جفت قرعه چهار مهره باشد و در ه مهره دو شکل نقش باشد که نتیجه آن دو شکل شکل ۱۵ آن دایره باشد؛ **انجام:** و اجتماع شکل ۱۵ است در این دو دایره پس این معنی را پند دریاب
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱گ (۲۵ر)، ۱۵-۲۱سطر (۱۲×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۲۰-۱۸۶]

● **نقشه ایران** / جغرافیا / فارسی
naqše-ye īrān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۶۰/۱-ف
چاپ امستردام در ۱۶۳۵ (ش ۱۳)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۲۳]

● **نقشه ایران و متفرقات دیگر** / جغرافیا / فارسی
naqše-ye īrān va motafarreqāt-e dīgar

حکیم بیگلر، جعفر بن حاج آقا، ق۱۴ قمری
hakīm bīglar, ja‘far ebn-e hāj āqā (- 20c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۳۹/۱۹
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ ۵ص (۴۰۹-۴۱۳) [مختصر ف: -۸۶۸]

● **نقشه بزرگ (ترجمه)** / جغرافیا / فارسی

naqše-ye bozorg (t.)

علی بخش میرزا قاجار، ۱۲۵۴ قمری

'alī baxš mīrzā qājār (1838 -)

اهدا به: نصیرالدوله

تاریخ تألیف: ۱۲۹۳ق

این رساله که بدین نام دردفاتر کتابخانه ملی مسطور است حاوی اطلاعات مختصری است از هیئت و قوسمغرافی و استرنومی به زبان ساده و از آنجا که از نخستین ترجمه‌های فارسی در این فن است واجد تعدادی لغات نو می‌باشد که پاره‌ای از آنها امروز به کار نمی‌رود.اصل کتاب به فرانسه بوده است.

[نسخه‌های منزوی ۳۷۱۳/۱(با نام رساله هیئت)؛ فهرستواره منزوی ۱۸۷/۱ و ۲۸۵۹/۴]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۳

آغاز: آغاز ترجمه: بسمله، ترجمه صفحه اول، مقصود ازترسیم این دو دایره که عبارت از نقشه طرفین کوه باشد؛ **انجام:** پایان ترجمه: دکل یک کشتی فرانسه که ۱۲۰ توپ دارد ۷۳ متر.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا، جا: تهران؛ جلد: تیماج، ۹۷گ، ۱۱ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۲۲۶]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۱۶

آغاز: بسمله. مقصود از ترسیم این دو دائره که عبارت از نقشه طرفین کره باشد نمودن سحل ظاهر و مرئی ثوابت در آسمان؛ **انجام:** در بیان سر حد برف دائمی در امکنه و آب و هوای مختلف بنا بگفته مسیو هو مبولد در تحت خط استوا الی سه درجه شمالی و سه درجه جنوبی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۱۶گ، ۱۰ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱-۳۹۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۱۴/۱

آغاز: الحمدلله الذی جعلنی من امة خیر النبیین ... این ذره بی مقدار علی بخش قاجار پیش خدمت خاصه حضرت ... مظفر الدین میرزا ... در ظرف یکماه ترجمه نمودم ... بیان مقصود از ترسیم این دائره و عبارت از نقشه طرفین کره باشد نمودن محل ظاهر و مرئی؛ **انجام:** در بیان سرحد برف دائمی امکنه ... بنا بگفته موسیو هو مبولد از تحت خط استوا الی سه درجه شمالی و سه درجه جنوبی و برف دائمی در سطح بحر در هفتاد و پنج درجه عرض شمالی است.

مجلد نخست از این مجموعه است، در حواشی نادر میرزا از مجلد ۲ آن نیز یاد شده، تذکر: نام کتاب در فهرست «ترجمه نقشه مقیاسی و مصور ستارگان و زمین» آمده که براساس فهرستواره ۱۸۷/۱ تصحیح گردید؛ خط: نسخ، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۹۸ق؛ محشی از نادر میرزا؛ جلد: تیماج، ۹۱ص (۲-۹۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۱۹-۲۹۹]

● **نقشه تهران** / جغرافیا / فارسی

naqše-ye tehrān

به دستور: ناصرالدین شاه قاجار

تاریخ تألیف: ۱۲۸۵ق

به دستور ناصرالدین شاه و به حکم اعتضاد السلطنه وزیر علوم علی قلی میرزا رئیس دارالفنون با سرپرستی امیرتومان جعفر قلی خان رئیس مدرسه و عبدالغفار نجم الملک معلم ریاضی به دستیاری محمد حسین خان سرتیپ اول ناظم مدرسه و به همراهی بیست نفر از شاگردان مهندس مانند محمد حسن میرزای سرتیپ و آقا علی خان سرتیپ و ذوالفقار خان سرتیپ و سلیمان خان سرتیپ مسیحی و عباس قلی خان سرتیپ و دیگران که در یکسال در تهیه آن کار کردند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۸۵-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۸گ [فیلمها ف: ۱-۲۶۸]

● **نقشه تهران** / جغرافیا / فارسی

naqše-ye tehrān

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۱۶-ف

نسخه چاپی آقای دکتر اصغر مهدوی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۲۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱۸۵-ف

روزگار قاجار (از تابلوی بزرگ کتابخانه)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۴۱]

● **نقشه جغرافیا** / جغرافیا / فارسی

naqše-ye joqrāfīyā

شامل سه قسمت می‌باشد که محبعلی آن را در تاریخ جمادی الاول ۱۳۰۲ق ترسیم نموده است: ۱. نقشه جغرافیایی آفریقا و تقسیمات دولتی: مصر، اتیوپی، تونس، الژری، مراکش، نوبه، صحرا، سودان شمالی، نرکامبیا، حبشه، سومال، زنگبار، موزامبیک، سودان جنوبی، گینه علیا، سیر الئون، حبوب، گینه سفلی، اومپیی، هوتن تت، کوچ نشین دماغه، کافرستان دروتنی، ترانسوال، اوراژ، مدکس کر (مجموعاً ۲۶ کشور)؛ ۲. نقشه اروپا و تقسیمات دولتی: روسیه، سکاندیناو، پروس، اطریش، عثمانی، آلمان، پولس، ایتالیا، فرانسه اسپانی، پرتغال، انگلیس، ایرلند، بلژیک، لیبا، وان مارک، یونان (مجموعاً ۱۷ کشور)؛ ۳. نقشه جغرافیائی آسیا با تقسیمات دولتی: مالاکا، هندو چین، هندوستان، چین، ژاپن سیبری، ترکستان شرقی، ترکستان غربی، افغانستان، بلوچستان، ایران، بحر خزر، عثمانی آسیا، عربستان، بحر قلزم (این منطقه آسیا از شمال محدود به اقیانوس منجمد شمالی و از جنوب محدود به اقیانوس هند مجموعاً ۱۳ کشور).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۸

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول۱۳۰۲ق، جا: مدرسه دارالفنون؛ کاغذ: مقوایی، جلد: مقوا، ۶گ، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۱۹-۲۴۴]

←نقشه جهان ←صور الاقالیم

● **نقشه سلام عام فتحعلیشاه قاجار در باغ نگارستان** / اسناد / فارسی

naqše-ye salām-e ʻām-e fath-ʻalī-šāh qājār dar bāq-e negārestān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۵۰/۳۲

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲ص (۳۰۴-۳۰۵) [مختصر ف: ۸۶۸]

● **نقشه شهر ری** / جغرافیا / فارسی

naqše-ye šahr-e rey

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۵۰/۲۹

در این صفحه نسخه قبلا نقشه شهر ری بوده که اکنون نمی‌باشد در صفحه یاد شده یادداشتی از مرحوم گلچین معانی مورخ ۱۳۴۱ و یادداشت دیگری از مرحوم محیط طباطبائی مورخ ۱۳۴۷ که گواهی کرده، نقشه مورد سخن همان نقشه چاپی کتاب کویر ترست است؛ بی کا، بی تا؛ ۱ص (۲۹۹) [مختصر ف: -۸۶۸]

● **نقشه شهر یزد** / جغرافیا / فارسی

naqše-ye šahr-e yazd

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۱۲-ف

به مقیاس یک در دو هزار، از اداره آمار عمومی در امرداد ماه ۱۳۳۵؛ بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۲-۲۵۲]

● **نقشه فارس** / جغرافیا / فارسی

naqše-ye fāres

ترسیم میرزا حسن طبیب فسائی.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۹۸۲

آغاز: ز هجرت هزار و دو صد رفته بود (تصویر جغرافیائی فارس است در یکبرگ)

کا: فسائی، حسن بن حسن، بی تا [الفبائی: -۵۸۷]

● **نقشه قلعه امامه لواسان** / جغرافیا / فارسی

naqše-ye qalʻe-ye amāmah lavāsān

عارف خان افندی عثمانی، ق۱۴ قمری

ʻāref xān-e afandī-ye ʻosmānī (- 20c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۵۱/۱۸

کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ ۲ص (۱۱۶۲-۱۱۶۳) [مختصر ف: ۸۶۸]

● **نقشه قلعه بندی شهر ارومیه** / جغرافیا /فارسی

naqše-ye qalʻe-bandī-ye šahr-e orūmīye

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۱۷۴

از کاپی تن والز؛ بی کا، بی تا [ف: ۱۷-۳۰۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۴۶/۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۱۱۷]

● **نقشه کشی** / جغرافیا / فارسی

naqše-keši

بهلر، ق۱۳ قمری

bohler (- 19c)

از بهلر سرتیپ فرانسوی استاد نظامی مدرسه دارالفنون. او مؤلف جغرافیای رشت و مازندران و حرکت افواج است و اسباب مهندسی.

آغاز: نخست خدای جهانبان و پروردگار جهانیان را سپاس ... و بعد چون همواره منظور نظر ... ناصرالدین شاه و حاجی میرزا حسین خان صدراعظم ... است ... چاکر جان نثار ... بهلر سرتیپ اول کتاب علم نقش کشی را ... به زبان فارسی ترجمه نماید ... مشتمل بر سه باب و هر بابی بر چند فصل

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۳۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا نقشه مطلوب حاصل شود.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح، مجدول؛ جلد: میشن مذهب، ۱۰۶گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵/۷×۲۱/۸سم [ف: ۴-۸۲۹]

● **نقشه کشی** / جغرافیا/ فارسی

naqše-keši

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۸۶۸/۵

آغاز: این کتاب مختصری است درعلم نقشه کشی ومشتمل است بر سه باب کلیه کشیدن نقشه یک مملکت یا یک جزء او عبارت است از نمودن شکل او را کوچکتر؛ **انجام:** ونیز تقسیم شده است نصف دایرة ی ی ل بخطوط ساعات آفتاب بعرض دارالخلافه طهران که تقریباً عرض ۳۶ درجه است ...

رساله‌ای کوتاه در اصول و قواعد علم نقشه‌کشی بر پایه علم

مثلثات که درسال ۱۲۷۷ق تألیف ودرسه باب تنظیم شده است، نسخه حاضر تنها باب اول را در بردارد: باب اول: دربیان طریقه استعمال بعضی ازاسباب‌های مهندسین؛ خط: نستعلیق، کاتب =مؤلف، تا: ۱۲۷۷ق؛ افتادگی: انجام؛ اشکال ابزارهای نقشه کشی رنگی، مجدول؛ ۱۵گ (۵۸پ-۷۲ر)، ۱۳ و۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۷]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۴۱۵

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. باب اول درنقشه کشی. مقدمه (۱)- کشیدن نقشه هر زمین عبارت ازاین است که به صورت کوچکتر روی ورق کاغذ رسم نماییم، شکل محیط زمین را با سایر خطوط ونقاط اصلیه آن؛ **انجام:** باب اول که درعلم نقشه برداری بود تمام شد. باب دوم درعلم مساحت.

باب اول را دارد، این کتاب دریک مقدمه وظاهراً دو «باب» که باب اول آن دارای ۹۷ قاعده می‌باشد، دارای اشکال هندسی ونقشه کشی و توضیح آلات نقشه کشی می‌باشد وباب دوم درعلم مساحت است که عنوان آن آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۱۲گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۷]

● **نقشه کشی نظامی** / جغرافیا / فارسی

naqše-kešī-ye nezāmī

تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: ۵۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ رمضان۱۳۰۳ق، با توجه احمد آقا سرهنگ معلم پیاده نظام؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۵۰]

● **نقشه مکه** / جغرافیا

naqše-ye makke

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۶۶/۴-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۰۴]

● **نقشه ممالک ایران** / جغرافیا / فارسی

naqše-ye mamālek-e īrān

حکیم بیگلر، جعفر بن حاج آقا، ق۱۴ قمری

hakīm bīglar, ja‘far ebn-e hāj āqā (- 20c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۳۹/۱۰

کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ ۲ص (۳۰۳-۳۰۴) [مختصر ف: -۸۶۹]

● **نقشه‌های اتناگرافی** / جغرافیا / فارسی

naqše-hā-ye atnāgerāfī

تبریزی، علی اکبر بن حسین، ق۱۳ قمری

tabrīzī,‘alī akbar ebn-e hoseyn (- 19c)

تاریخ تألیف: ۲ شعبان ۱۲۹۲ق؛ محل تالیف: پطروسکه داغستان ترجمه‌ای است از جزوه درسی دانشگاه مسکو در سال ۱۸۶۶ که در آن از کوچیدن از جایی به جایی گفتگو شده است.در دیباچه آن پاره‌ای از واژه‌های دشوار فرانسوی و یونانی را که در آن به کار رفته ترجمه کرده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۹۱

آغاز: چون ترجمه بعضی از الفاظ فرانسه وغیرهم از این کتابچه؛ **انجام:** واتنا گرافی مقصود خودمان راه حاصل می‌توانیم کرد

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اندازه: ۱۳/۷×۳۱سم [ف: ۴-۸۳۰]

● **نقشه‌های شهر یزد** / جغرافیا / فارسی

naqše-hā-ye šahr-e yazd

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۲۳-ف

اداره حفاظت آثار باستانی. نقشه‌های شهر یزد و دولت اباد یزد و شهر اصفهان؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۸۱]

● **نقشه‌های قالی بافی کرمان** / هنر

naqše-hā-ye qālī-bāfī-ye kermān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۸۵-ف

از نمایشگاه موزه صنعتی زاده کرمانی در همان شهر (اسلایدهای ۲۵۳۶)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۷۶]

● **نقشه‌های قالی کرمان** / هنر

naqše-hā-ye qālī-ye kermān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۲۰-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۷۸]

● **نقشه‌های قدیمی ایران به زبان اروپایی و چاپی** / جغرافیا / لاتین

naqše-hā-ye qadīmī-ye īrān be zabān-e orūpā-yī va čāpī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۸۳-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ از روی اصل چاپ شده [فیلمها ف: ۳-۱۲]

● **نقشه‌های هرات و غوریان** / جغرافیا / فارسی
naqše-hā-ye harāt va qūrīyān
به گواهی موسی مرآة الممالک در ربیع الاول ۱۳۳۰ از کتابخانه اندرون به اطاق اسناد رفته بود (ش ۶) و گزارشهای محاصره هرات و جنگ با افغان‌ها، با دستورها و دستخط‌های محمد شاه قاجار. این نقشه هنگام محاصره و التزام امیر بهادر جنگ و امیر تومان و سرتیپان و زمان یورش بردن به آنجا تهیه شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۷۵-ف
نسخه اصل: خارجه ۶۲۰۷ (۴۹۲۶) بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰۴گ [فیلمها ف: ۲-۲۲۳]

←نقشی چند ← تفسیر آیة «فلا اقسم بمواقع النجوم»

● **نقض حکومة الحاکم** / فقه / عربی
naqḍ-u ḥukūmat-il ḥākim
موسوی بهبهانی، اسماعیل بن نصرالله، - ۱۲۹۵ قمری
mūsavī behbahānī, esmā‘īl ebn-e nasr-ol-lāh (- 1878)
این رساله در ذکر مواردی است که حکم قاضی قابل نقض است.
آغاز: اعلم ان القضاء فی اللغة فصل الامر و اتقانه او فعلاً و فی الشرع هو و لایة الحکم
[اعیان الشیعة ۴۳۷/۳؛ معجم مؤلفی الشیعة ۷۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۵۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد یدفع بان کلامهم فی باب القضاء غیر مسوق فی جواز النقص و عدمه بل فی مقام اجابة المدعی علیه بل مقام اجابة المدعی علیه و انتظار جارحه و ان لا یستعجل بالحکم للمدعی
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: اواخرقرن۱۳، جا: تهران؛ ۳گ (۲۵۵- ۲۵۷)، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲۸-۷۵]

● **النقض الخفی** / کلام و اعتقادات / عربی
an-naqḍ-ul xafī
هادی المستجیبین، حمزة بن علی، - ۴۳۳ قمری
hādī-yol-mostajībīn, hamzat-ebn-e ‘alī (- 1042)
در این رساله به نسخ تمام شرایع گذشته حکم کرده و به بیان برخی از اعتقادات باطنی در زبان پرداخته و تأویلاتی مربوط به ایام، ماه‌ها، اعداد و اصطلاحات ذکر می‌کند. این رساله در ماه صفر ۴۰۸ق، اولین سال ظهور، به حضرت لاهوتی تقدیم شده است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۸۶/۶
آغاز: الکتاب المعروف بالنقض الخفی و قد رفع الی الحضرة اللاهوتیة.توکلت علی مولانا البار العلام العلی الاعلی حاکم الحکام من لا یدخل فی الخواطر و الاوهام حروف. بسمله، دعاة عبده الامام کتابی الیکم معاشر الموحدین لمولانا سبحانه وحده المستجبین لحقایق الجواهر الحقیقیة ... اما بعد فقد سمعتم قبل هذه الرسالة نسخ الشریعة باسقاط الزکاة عنکم و ان الزکاة هی الشریعة بکمالها و قد بینت لکم فی هذه الرسالة نقضها دعامه ظاهرها و باطنها و ان المراد فی النجاة فی غیر هذین جمیعاً؛ **انجام:** قاتلهم المولی سبحنه و من عذابه لا ینفکون و الحمد و الشکر امولانا وحده لا شریک له سبحانه و سلامه علینا و تحیاته لدینا و برکاته علینا ... و رفع هذا الکتاب الی الحضرة اللاهوتیة فی شهر صفر سنة ظهور عبد مولانا و مملوکه هادی المستجبین المنتقم من المشرکین بسیف مولانا جل ذکره لا شریک له و لا معبود سواه و حسبنا مولانا وحده.قوبل بها و صحت.
خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۱۹ر - ۳۲ر)، ۱۳ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۲/۷×۱۸/۸سم [ف: ۲۹/۲-۷۲۷]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۷۲/۶
آغاز: توکلت علی مولانا البار العلام ... کتابی الیکم معاشر الموحدین لمولانا سبحانه وحده المستجیبین لحقائق الجواهر الحقیقیة
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۰۹؛ خط: نسخ معرب درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳۲گ (۴۱-۷۲) [عکسی ف: ۲-۴۴۸]

←نقض العثمانیة ← العثمانیة و نقضها

● **النقض علی صاحب مجموع المحیط** / کلام و اعتقادات / عربی
an-naqḍ ‘alā ṣāḥib-i majmū‘-ul muḥīṭ
زیدی، جعفر بن احمد، - ۵۷۶ قمری
zeydī, ja‘far ebn-e ahmad (- 1181)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۳۴
آغاز: بسمله، اعلم صاحب الکتاب من الکلام فی ابواب الامامه؛
انجام: و الحمدلله حق حمده و صلوته علی سیدنا محمد و آله و سلامه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۶۶ق؛ جلد: مقوا [رایانه]

● **نقض فضائح الروافض = بعض مثالب النواصب** / کلام و اعتقادات / فارسی
naqz-e fazā’eh-or ravāfez = ba‘z-e masāleb-en navāseb
عبدالجلیل قزوینی، عبدالجلیل بن ابوالحسن، ق۶ قمری
‘abd-ol-jalīl-e qazvīnī,‘abd-ol-jalīl ebn-e ab-ol-hasan (- 12c)

کتابی مبسوط و معروف در بیان دیدگاه‌های اعتقادی شیعه امامیه و نقد شبهات و انتقادات طرح شده از سوی مخالفان به ویژه نویسنده کتاب «نقض بعض فضایح الروافض» است که در میانه سال‌های ۵۵۶ و ۵۶۶ق نگاشته شده است.

آغاز: جواهر و محامد که غواصان دریای دین به صحت دلیل از قعر بحر دل به غوص ارادت به ساحل زبان آرند.

انجام: و در خاتمه این کتاب التجا کردیم به خدای تعالی به وسیله این آیه عزیز که ربنا لا تؤاخذنا ان نسینا ...

چاپ: تهران، ۱۳۳۱ش، به همت سید جلال الدین محدث ارموی به چاپ رسیده است.

[مقدمه نقض و تعلیقات آن از جلال الدین محدث ارموی چاپ ۱۳۳۵ خ ص ۴ و ۹۰–۹۸ در اینجا پنج نسخه از النقض شناسانده شده که یکی از آنها نسخه ادبیات تهران است؛ طبرسی و مجمع البیان دکتر حسین کریمان ص ۱۷۴–س ۴۰۰۷ دانشگاه)؛ الذریعة ۲۸۳/۲۴–۲۸۵؛ فهرستواره منزوی ۵۸۹/۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۰۶

آغاز: ... فصل در اول کتاب این (...) ابتدا کرده است به بسم الله الرحمن الرحیم و چون بمذهب (...) اسم و مسمی یکی باشد فایده بسم الله معلوم نباشد؛ **انجام:** اگر گفته است شصت و ششم: رافضی هرگز نماز وتر نکند و نزدیک امام ابوحنیفه واجب است ...

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، ۱۸۴گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱/۳۳–۱۲۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۰۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹و ۱۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۱۴گ، ۲۰سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۱۲–۲۹۹۶]

۳. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۲۷۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ برگ‌ها پس و پیش شده [چند نسخه–ف: –۳۶۸]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** بوطالب به اهل خود بدین عبارت در حق مصطفی علیه الصلاة و السلام می‌نویسد ابیات ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد نصیر الشریف بن عنایت الله که کتاب از طریق هبه از مولی خلیل به وی رسیده؛ جلد: تیماج، ۲۱۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۳–۱۶۲۰]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۸۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** برحمتك یا ارحم الراحمین ... سنه ۱۰۴۰

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: ۱۰۴۰ق؛ قطع: رقعی [رایانه]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۹۱

انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ شعبان ۱۰۵۰ق؛ مجدول، مصحح؛ مهر: «شعاع» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۲۳۲گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۲×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۳–۱۶۲۰]

۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۸۲ حکمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۰ق؛ مجدول؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج، ابعاد متن: ۶/۵×۱۶، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲–۷۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ جمادی الثانی۱۰۶۸ق؛ مصحح؛ تملک: محمد حسن بن الحاج ابوطالب؛ جلد: تیماج، ۴۶۶ص، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۳۲–۱۰۹]

● النقض فی تحریم جرالنفع بالقرض / فقه / عربی

an-naqḍ fī taḥrīm-i jarr-in naf‘ bi-l-qarḍ

رکن الدین جرجانی، محمد بن علی، ق۸ قمری

rokn-od-dīn-e jorjānī, mohammad ebn-e ‘alī (- 14c)

تاریخ تألیف: آخر جمادی الثانی ۷۰۵ق

مؤلف در مقدمه این رساله می‌نویسد: «... أردت أن أنظر فی المسئلة التی تفرد بها الإمامیة و عمل بها الخاصة منهم و العامیة و هی الإقراض منضماً إلی بیع الشیء بأکثر من قیمته و أرجح تحریمه بالدلائل الواضحة علی إباحته فعامت عن ذلك عوائق الأیام و مماطلات الأزمنة و الأعوام حتی وقفت علی کلام شیخنا الإمام المعظم مفید علماء العرب و العجم، افضل المتقدمین و المتأخرین، وارث الأنبیاء و المرسلین، جمال الملة و الحق و الدین، أبی منصور الحسن بن یوسف فیه إباحته علی تحریمه و حظره بدلائل خمسة و عشرین منقولة و محصلة بفکره فأمعنت النظر فی تلك الوجوه و الدلالات، وجدتها ضعیفة من قبیل المصادرات و المغالطات، فأرهفت عزمی حینئذ لأثبت أجوبتها و أردف وجوه التحریم بقدر القوة و طاقتها مستعیناً بالله عز اسمه واهب التوفیق و الهادی إلی طرق الحق بالتحقیق». همچنان که درمقدمه آمده، نقد و بررسی یکی از فروعات فقهی است که بیشتر ناظر به دیدگاه علامه حلی در کتاب مختلف الشیعة است که در مسأله مذکور اباحه را بر تحریم ترجیح داده است. مؤلف در این رساله از نظر پیشین خود که تحریم مسأله است، دفاع می‌نماید و نظر علامه حلی را مبتنی بر مصادره به مطلوب و یا مغالطه ارزیابی می‌نماید. گفتنی است که در هیچ یك از مصادر و فهرست‌های موجود، سخنی از این رساله به میان نیامده است.

[طبقات أعلام الشیعة (قرن ۸) ۱۹۴؛ اعیان الشیعة ۴۳۵/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹۷/۱

آغاز: أما بعد حمدالله مبدی رغائب الوجود و معیده و منشیء سحائب الجود و مفیده ... فإنی مذ کحلت عنی عقلی بأثمد النظر النظر و نلت بید فکری بعض ما فی قوة البشر أردت أن أنظر فی المسئلة التی تفرد بها الإمامیة و عمل بها الخاصة منهم و العامیة و هی الإقراض منضماً إلی بیع الشیء بأکثر من قیمته و أرجح

تحریمه بالدلائل الواضحة؛ **انجام:** و صورة النزاع لیست کذلک لأن الوسیلة لیست لمباحه فیها لما تقدم و لنقطع الکلام ههنا حامدین لله تعالی علی نعمائه، و نصلی علی سید أنبیائه محمد و آله و أوصفیائه و وقع الفراغ من نسخه علی یدی مصنفه، محمد بن علی الجرجانی لیلة الثلثاء لست لیال بقیت من لیالی جمادی الآخرة سنة خمس و سبعمائة الهجریة و الصلاة علی محمد و آله الطاهرین
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۷۰۵ق؛ نسخه‌ای بسیار نفیس و نایاب به خط مؤلف بزرگوارآن، محشی به خط دیگری و دربرخی برگ‌ها نیز کلمه «بخطه» دیده می‌شود؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۳گ (۱پ-۱۳ر)، ۲۱سطر (۹/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۶سم [ف: ۳۱-۷۵۲]

● **نقض المشاعر فی دفع شبهات الفیلسوف لاثبات عینیة الوجود** / فلسفه / عربی
naqḏ-ul mašā‘ir fī daf‘-i šubahāt-il faylasūf li-iṯbāt-i ‘aynīyat-il wujūd

حسنی بهبهانی، محمد علی بن محمد مؤمن، ق۱۲ قمری
hasanī behbahānī, mohammad ‘alī ebn-e mohammad mo’men (- 18c)

اهدا به: محمد علی لاهیجانی
تاریخ تألیف: ۱ صفر تا ۱۵ جمادی الاول ۱۲۱۸ق

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۳۴/۹
آغاز: بسمله، و به نستعین، الحمد الله العالم بدون آلة و قوة؛ **انجام:** صلوات الله علیهم فی البدایة و النهایة.
خط: نستعلیق، کا: حسنی بهبهانی، محمد علی بن محمد مؤمن، تا: ۱۲۱۸ق؛ جلد: تیماج، ۲۶گ (۲۰۷پ-۲۳۲پ)، ۳۰ سطر (۱۷×۲۸)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱۶-۳۲۱]

● **نقض نسج العناکب** / کلام و اعتقادات / فارسی
naqz-e nasj-ol ‘anākeb

باسطی دهلوی، بنده علی خان بن میر حبیب الله، - ۱۱۹۹ قمری
bāsetī dehlavī, bande ‘alī xān ebn-e mīr habīb-ol-lāh (- 1785)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۴۹۳
آغاز: گفته اند که اسقاط ... به دستخط مبارک است؛ **انجام:** دو صد نوحه می‌کنند ... تمت تمام شده.
خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

←نقطه ≻معنی «انا نقطة التی تحت الباء»

● **النقطة** / ریاضیات / عربی
an-nuqṭa

ابن ابی الصلت، امیة بن عبدالعزیز، ۴۶۰ - ۵۲۹ قمری
ebn-e abe-s-salt, omayye ebn-e ‘abd-ol-‘azīz (1069 - 1135)

در سه «فصل».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۳۷/۲-ف
نسخه اصل: لیدن ش ۱۰۲۴ (بروکمان ۴۸۶/۱ و ذیل ۸۸۹/۱)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۱۲۶]

● **نقطه = دهداریه** / عرفان و تصوف / فارسی
noqte = dehdārīyya

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷ - ۱۰۱۶ قمری
fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541 - 1608)

از دهدار و درباره نقطه است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۸۷/۹
آغاز: ... بسمله ... بدان ای عزیز که حق سبحانه و تعالی بمقتضای کنت کنزاً مخفیا آنچه ایجاد ممکنات حوادث از عین ذات بیچون خود؛ **انجام:** شناخته نیست
خط: نستعلیق بد و مغلوط، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱گ (۳۸ر-۴۸ر) [ف: ۷-۴]

● **النقطة = اسرار النقطة = رساله فی شرح نقطه باء بسم الله** / علوم غریبه، تفسیر / عربی
an-nuqṭa = asrār-un nuqṭa = r. fī š.-i noqte-ye bā’-e besm-el lāh

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری
raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

در حروف و اسرار نقطه و باء بسمله و این‌که «بسمله» شامل همه وجود است، . در نسخه نام ویژه‌ای به رساله داده نشده است.
آغاز: الحمد لولی الحمد و الصلاة علی والی لواء الحمد ... اما بعد، فیقول العبد الفقیر الی الغنی، ابن محمد قاسم محمد کاظم ... لما اشرقت انوار الحکم من جوامع ا لکلم علی سرائر النعم، انکشف الحجب و تراکت السحب ... فنقول ان الکون ای الوجود هو الحرف الصادر من المتکلم ...
انجام: و کل مراتب اسماء الاعظم فی تمام الکلم و لسنا بصدد بیان العلل و المقصود قد حصل. و الحمدلله رب العالمین و السلام علی من تابع الهدی.
[فهرست کتب مشایخ ۳۳۰ش ۲۶۹]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۳۹/۶–عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷ص (۶۶–۷۲) [عکسی ف: ۱–۳۹۴]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۶۴/۱۰–عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: حدود۱۲۳۳ق؛ ۱۱ص (۲۱۷–۲۲۷) [عکسی ف: ۱–۳۹۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۲۲/۴۵

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۳۳ق، جا: قزوین؛ جلد: تیماج، ۹ص (۵۸۹–۵۹۷)، ۱۸سطر (۹×۱۵) [ف: ۱۲–۲۶۲۷]

● النقطة (رسالة فی) / عرفان و تصوف / عربی

an-nuqṭa (r. fī)

نسخه اوراق ناقصی است در بیان اسرار حرکات اربعه نقطه در عالم خلقت و ایجاد عوالم چهارگانه و حضرات خمسه و بیان مراتب تنزلات موجودات. مؤلف تحقیقاً شناخته نشد ولیکن مسلم آنکه غیر از «رسالة القدسیه فی اسرار النقطة الحسیه» میرسید علی همدانیمی‌باشد.بخشی از رساله برای معرفی بیشتر رساله به عینه نقل می‌گردد: «فالنقطة الاولی اشارة الی تزکیة السالک نفسه عن ادناس روية الافعال النفسیه و تکدیر ظلمات الشواغل الحسیة بافناء افعاله فی افعال الحق».

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۳۵۴

آغاز: و هو علم شریف یتعلق بالاخلاق و الفضایل و اصلاح المعاد تستمد من غیب القلب بواسطة العقل العملی؛ **انجام:** و الروحانیات الملکوتیه و الجسمانیات الشهادیة من حضرت الهویة الغیبیة عرضیة.

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: حدود اوائل قرن۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۸گ، ۱۱ سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [خانقاه احمدی: ۶۸۹]

● نقطه اولی = رساله بهائی / بهائیت / عربی

noqṭe-ye ūlā = r.-ye bahā'ī

رساله درباره کیش بابیت که در آخر آن فصلی در فضل عکا آمده است.

مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۷۱ فیاض

آغاز: بسم الله الفرد الواحد المقتدر العلیم الحکیم الحمدلله الباقی بلافناء والدائم بلازوال والقائم ... یا ایها العالم الجلیل اسمع نداء المظلوم انه یضحک لوجه الله

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۳۱۹ق، در مسافرخانه عکا؛ جلد: تیماج، ۱۳ سطر ۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: –۲۴۳]

←نقطه حرفیه ←حروف

● نقطة الدائرة = موجز فی علم العروض و القوافی / عروض و قافیه / عربی

nuqṭat-id dā'ira (mūjaz-un fī 'ilm-il 'arūḍ wa-l qawāfī)

یازجی، ناصیف بن عبدالله، ۱۸۰۰ – ۱۸۷۱ میلادی

yāzejī, nāsīf ebn-e 'abd-ol-lāh (1800 - 1871)

سبزوار؛ صد و بیست و پنج نسخه؛ شماره نسخه: ۱۱۷/۳

آغاز: الحمدلله الذی قال لخلقه کن فکان و امر عباده بالقسط؛ **انجام:** ماسواهما من العیوب قد دخل تحت قوله فان لم یلتزم فهو عیب فلم یبق غیرهما.

خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: علی آبادی، محمد صادق بن محمد علی، تا: ربیع الثانی و رجب ۱۳۱۸ق؛ ۱۸گ (۱۵۵–۱۷۲)، ۱۴ و ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [اوراق عتیق: ۲–۴۱۰]

● النقطة فی الاصول = اساس الاصول / اصول فقه / عربی

an-nuqṭa fi-l uṣūl = asās-ul uṣūl

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ – ۱۳۰۲ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۵ق

رساله کوتاهی است در اصول فقه با عنوان‌های «اصل، اصل» که با حروف بی نقطه ساخته شده است.

آغاز: اول کلام محرر الاسطر محمد ولد سمی ولد داود بسم الله الملک العلام ... اصل: علم الاصول علم کل امر ممهد لادراک حکم الله

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۶۹۷/۱–۵۸/۱۴۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ ۷گ (۱–۷)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۸–۴۸۱۸]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۲۴/۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد جعفر، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج، ۳گ (۳۱ر–۳۳پ)، ۱۴سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: –۱۵۸]

←النقطة القدسية ←شرح «العلم نقطة كثره الجاهلون»

● **النقطة القدسية** / فلسفه / عربی

an-nuqṭat-ul qudsīya

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ – ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۷۰

آغاز: بسمله. شرق نور الالهية فتجلى لاعيان الماهية و البسها الوجود بعناية الجود؛ **انجام:** و وجه المناسبة و انما ختمته للايجاز و الاختصار و الى الله المصير

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ ۴گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۱×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۵-۲۱۲]

● **نقطة الكاف** = **تاريخ قديم** = **قيام باب** / بهائیت / فارسی

noqta-tol kāf = tārīx-e qadīm = qīyām-e bāb

حاجی میرزا جانی کاشانی، – ۱۲۶۸ قمری

hājī mīrzā jānī-ye kāšānī(- 1852)

آن را پیش ازجدایی بابیان به ازلی و بهائی و پیش از ۱۲۶۸ق نگاشته است. چون کاتب الوحی یکی دوسال پس از کشتن باب در تهران میان ۲۸ تن دیگر به مرگ محکوم و کشته می‌شود. این کتاب شامل نکات مرامی این گروه و سرگذشت باب و تاریخ قیام آنان است.

چاپ: به کوشش ادوارد برون ازروی نسخه پاریس به چاپ رسیده است.

[مشارفارسی ۵۲۹۰/۵؛ نسخه‌های منزوی ۱۷۶۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۰۹۸/۲]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۳۷۶-۳۷/۱۶۶

آغاز: قمر ولایتم بهره خود را ادراک نمایند پس آن جوهر عبودیت؛ **انجام:** كذلك يلقيكم الله ويبين لكم امره سبحانه بيده الملك وله الامر فى الاخرة وانه لاقوة الا بالله رب العالمين

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور، ۱۲۶گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۳سم [ف: ۸-۴۸۱۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۷۸/۲-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 1070 (بلوشه ۱۲۹/۱ ش ۱۶۴ و ۲۰۴/۴ ش ۲۲۵۵)؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۷۹ق؛ ص ۲۸۵ تا پایان [فیلمها ف: ۲-۲۴۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۲۳-ف

نسخه اصل: چاپ ۱۹۱۰ لندن (مشار ۱۵۹۷)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۱۳]

● **نقطة المعارف و العلوم و حقيقة المشاعر و الفهوم** / کلام و اعتقادات / عربی

nuqṭat-ul ma‘ārif wa-l ‘ulūm wa ḥaqīqat-ul mašā‘ir wa-l fuhūm

مراغی، حسن بن عبدالرحیم، – ۱۳۰۰ قمری

marāqī, hasan ebn-e ‘abd-or-rahīm(- 1883)

رساله‌ایدر این‌که منتهای سیر علمی، ائمه هدی علیهم السلام می‌باشند و هر کس طالب دانش حقیقی باشد باید از این خاندان فرا گیرد و علم بیاموزد نه از حکما و فلاسفه.

آغاز: الحمدلله الذى قصرت الاوهام عن ذاتيته و عجزت الافهام عن كيفيته و لم تدرك الابصار موضع اينيته.

انجام: فظهر أن المعرفة ليست الا التسليم و العبودية.

چاپ: مطبوع در سال ۱۳۱۹ هجری

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا، جلد: تیماج، ۴گ (۱۱۰پ-۱۱۴ر)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۶-۱۰۵]

● **نقطة الوحدة** / عرفان و تصوف / ترکی

noqtat-ol vahda

شیخ ابواسحق

šayx abū-eshāq

در معنی قول «من عرف نفسه ...».

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۰۹۶/۶۱

آغاز: قال قدس سره، قال الله تعالى سنريهم آياتنا فى الافاق؛ **انجام:** و اگر زشت فکر کلورسه بلکل صفت جلالدن شیطانیدر ممکن اولدقجه آندن قاچه کور که قاچمن کرکدر

خط: نسخ، کا: نسیم، یوسف، بی‌تا؛ جلد: میشن، ۸گ (۲۲۵ر-۲۳۲ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۹-۱۵۰]

● **النقط و الشكل** / هندسه / عربی

an-nuqaṭ wa-š šakl

ابن سراج، محمد بن سری بن سهل، – ۳۱۶ ؟ قمری

ebn-e sarrāj, mohammad ebn-e sarī ebn-e sahl (- 929)

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۸۹بخش۳

نسخه اصل: آنکارا، اسماعیل صائب ۵۴۷/۳؛ بی‌کا، تا: ۵۸۱ق؛ ۱۶گ [ف: -۱۰۳]

● **نقعة الصديان** / تاریخ اسلام / عربی
naq'at-uṣṣadyān

صاغانی، حسن بن محمد، ۵۷۷ – ۶۵۰ قمری
sāqānī, hasan ebn-e mohammad (1182 - 1253)

مطالب کتاب به ترتیب حروف تهجی و از منابع نفیس و به نام «نقعة الصدیان» در مقابل تألیف دیگر خود موسوم به «عقلة العجلان» در چهار «فصل» ساخته است: ۱. فی الصحابة الذین فی صحبتهم نظر؛ ۲. فی الصحابة الذین نسبوا الی امهاتم؛ ۳. فی الذین غیر النبی صلی الله علیه و سلم اسماء هم؛ ۴. فی اسامی المؤلفة قلوبهم.

آغاز: بسمله، و صلی لله علی سیدنا محمد و آله و صحبه، الحمدلله ذی العرش العلی و البطش القوی ... قال الملتجی الی حرم الله تعالی الحسن بن محمد بن الحسن الصغانی سمع الله ...

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۹۲/۴–ف

نسخه اصل: شهید علی پاشا ش ۱۷۱۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۹۶ق؛ ۳۶گ (۴۹ر–۸۴ر)، ۱۶سطر [فیلمها ف: ۱–۵۷۹]

۲. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۳۲۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** هشام بن الولید بن المغیره المخزومی اخوه خالد بن ولید ... علی یدی مالکه احمد بن ابی بکر علی الحسنی الشافعی السیوطی فی مستهل رمضان سنة ۸۱۴ من نسخه بخط الحافظ الدمیاطی بالمحمودیة بالقاهرة المعزیة

خط: نسخ معرب، کا: احمد بن ابی بکر بن علی حسنی شافعی سیوطی، تا: رمضان۸۱۴ق؛ ۱۷گ (۷۶پ–۹۲پ)، اندازه: ۲×۱۷سم [ف: ۲–۴۲۷]

● **نقل اسحق بن حنین من کلامیحیی النحوی و اضاف الیه من ذاته** /-
nuqil-u isḥāq bin ḥunayn min kalām-i yaḥya-n naḥwī wa aḍāf-a ilayh-i min ḏāt-i-h

یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۶۴/۱۹

من خط ابی الریحان فی شهر ربیع الاول سنة سادس خمسین خمس مائة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴–۴۴۹]

● **نقل اموات به سوی مشاهد مقدسه** / متفرقه / فارسی
naql-e amvāt be sūye mašāhed-e moqaddase

حسینی واعظ، محمد اسماعیل، ق۱۲ قمری
hoseynī vā'ez, mohammad esmā'īl (- 18c)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۷ش۱–۲–۳۴]

● **نقلت من خط ابی الریحان فی الضمیر** /- عربی
nuqilat min xaṭṭ-i abi-r rayḥān fi-ḍḍamīr

یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۶۴/۱۸

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴–۴۴۹]

←نقل جنت ⟵ بهشت نامه

● **نقل عشاق** / شعر، ادبیات / فارسی
naql-e 'oššāq

محتشم، علی بن احمد، – ۹۹۶ قمری
mohtašam, 'alī ebn-e ahmad (- 1588)

تاریخ تألیف: ۹۶۶ق

این رساله که محتشم آن را در ۳۱ سالگی پرداخته، شرح داستان دلدادگی او است در جوانی از نخستین دیدار تا مجلس وصال و مجموعه‌ای از غزلیات و اشعار لطیف خود را که در مضمون پیغامی است به محبوب و یا در وصف محبوب و یا صورت مجلس دیدار با اوست در این رساله می‌آورد و «سبب نزول این رقعهای منظوم» را به نثر بیان می‌دارد. سه «صورت مجلس» به نظم دارد که نخست واقعه را به نثر و سپس با عنوان «صورت مجلس» همان مضمون را به شعر (مثنوی) گزارش می‌کند. در شرح نخستین دیدار (پیش از ان که شرح واقعه را به نظم پردازد) می‌گوید: «پس از لحظه‌ای که مجلس به شعله زبان آن شمع انجمن افروز گرم گشت و سخنی چند در معانی شعر و بیان و معما و لغز که فن آن بدیع زمان بود بر زبانها گذشت ... به بدیهه گفتن لغزی ... که دلالت بر حنا کند اشارت فرمود. اگر چه این بیدل حیران را زبان به افسون حیرت بسته بود ... این لغز را به دو سه بیتی ... ترتیب داد: کیست آن بوالهوس که گر یک شب ×× دهیش بیست بکر مه پیکر ... پس از تحسین تمام نظمی چند در بعضی مواد فرمودند که اظهار آن از طریق منتهیان دور است اما چون در آن شب بوالعجب مدار مجلس بر گفت و شنید این نوع اقوال بود اگر ... بنابر بیان واقع نقل آن را نقل صحبت احباب سازد معذورست از جمله نظمی به جهت نقش بند چاقشور». در اینجا چهار مطلع هر یک شامل لطیفه‌ای درباره بند چاقشور می‌آورد و به اشارت می‌گوید: یکی از این ابیات اثر طبع محبوب است که اجازت اظهار آن ندارد.(حائری)

آغاز: نیاز نامعدود نثار معشوقی که در هواداری خورشید جمالش کمند رؤیت ارنی گویان از نهیب حارس لن ترانی هیچ گه به کنگره عرش شهود نرسید ... وبعد محرر این شکسته رقم ... محتشم اگر چه در صغر سن منشور موز و نیت به نامش نوشته شد ... و از آن تاریخ تا حال که شمار سنه عمرش به سی و یک رسیده که استنباط لفظ لا از آن عدد، نفی غزل سرایی و شاهدستانی به خاطر می‌رسد جای آن داشت که از رشحات

اقلامش ... دیوانها در غزل ترتیب یافته باشد ... اما ... اکثر اوقاتش به وسوسه ... عشق مجازی گذشت ... باری سست نظمی چند که در غزل ... اکثر از آن قبیل است که چون در حالات مذکوره خواسته رقعه ای به جانان نویسد ... به نظم ارسال داشته و مسوده ای از آن پیش خود گذاشته ... یکی از ایشان (از احباب) ... از این بیدل مستهام درخواست که آن چه از مبدا این عشق غرایب نشان ... بر تو وارد شده ... و سبب ورود هر یک از آن غزلها به جهت ... نقل مجلس عشاق به کلک بیان بنگار ... سبب نزول آن رقعهای منظومه را به نقل عشاق موسوم ساخته برین اوراق نقش نمود

انجام: در تسوید این مشوش اوراق چیزی که هیولای آن به فکر صورت یافته تاریخ انشای این محقر نسخه است که مرکب است از دو بیت که جمیع مصاریعش تاریخ سال تالیف واقع شده و مصراع آخر دو تاریخ است و در سه بحر می‌توان خواند و به اسم دوست و گزل نیزمعماست که نام خاص آن خفی الاسم حوری لقاست. نقل عشاق که قنادی فهم ×× پخته از چاشنی وی همه جای / سال وی را به دو شکل ارطلبند ×× دو شش آور نهی از پی همه جای

[نسخه‌های منزوی ۳۲۸۳/۴؛ الذریعة ۲۹۳/۲۴؛ ریحانة الادب ۳: ۴۷۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰/۴

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم ابن محمد، تا: ۹۹۶ق؛ ۹۰ص (۶۹-۱۵۸)، ۱۸سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [سنا: ف: ۱-۴۹]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۵۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن، ۸۸گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲/۸×۲۱سم [ف: ۴-۸۳۰]

۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۸۶۸/۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کرکی، حیدر بن علی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماجمذهب، ۱۵گ (۷۵-۸۹)، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [نشریه: ۱۳-۲۵۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۴۳/۱۸

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول مذهب؛ جلد: گالینگور، ۵۲ص (۱۷۶-۲۲۷)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳۶-۳۸۰]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۵۸/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۸ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مذهب، ۸۸ص (۷۴۵-۸۳۳)، ۱۷ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۵۵سم [ف: ۱-۴۴۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۴۰/۵

خط: نستعلیق، کا: محمد رضی کاتبکاشانی بن محمد بدیع، تا: ۱۰۸۸ق؛ ۹۱ص (۶۵۱-۷۴۱) [ف: ۳۷-۵۳۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۷۵

انجام: که اکثر اشعار مندرجه در آن سست نظمهات که در وقف رقعه به جانان نوشتن با جواب رقعه او در حضور قاصد نگاشتن ...

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد حسین» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۶۹گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۸-۱۳۳]

۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۲۵۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۵۶گ (۴۰ر-۹۵پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۸]

۹. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۶۹/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۲ شوال۱۲۱۴ق؛ ۴۲گ (۱پ-۴۲ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۱۹/۵سم [ف: ۱-۷۴]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسن بن شفیع، تا: ۱۲۵۹ق، جا: شیراز؛ ۵۵گ، ۱۳سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۵-۳۹۹]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مذهب، ۸۱ص (۲۱۷-۲۹۷)، ۱۷ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱-۱۶۷]

۱۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۲

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲-۱۳۳]

۱۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۹۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تاریخ نقل عشاق که قنادی فهم بخشد از چاشنی وی همه جای سال وی را به دو شکل ار طلبند دوشش دور نهی از همه جای فعلاتن فعلاتن مفاعلین مفاعلین مفاعیل فاعلاتن مفاعیل مفاعیل. تمت الکتاب بعون ملک وهاب نسخه نقل عشاق مولانا محتشم به تاریخ شهر ذی حجة الحرام من شهور سنه ۱۲۲۴

خط: نستعلیق خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، ۵۸گ (۴۰پ-۹۷پ)، ۱۵سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳-۳۳۳]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۹۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا ابد در دوزخ حرمان او دارم اندر پی از دوری او

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● نقل مجلس = تذکرة الخواتین / تراجم / فارسی

naql-e majles = tazkerat-ol xavātīn

محمود میرزا قاجار، ۱۲۱۴ - ۱۲۷۱ ؟ قمری

mahmūd mīrzā qājār (1800 - 1855)

اهدا به: ضیاء السلطنه (خواهر بطنی نویسنده)

تاریخ تألیف: جمادی الاول ۱۲۴۱ق؛ محل تألیف: نهاوند

زندگی نامه ۳۰ تن از شعرای زن است در چهار «مجلس»: ۱. برخی از دختران فتح علی شاه؛ ۲. برخی از زنان حرمسرا و برخی از همسران برادرش؛ ۳. زنان شاعر از دیگر شهرهای ایران؛ ۴. زنان شاعر روزگار گذشته.

آغاز: بسمله، نقل مجلس، چون درین زمان میمون و عهد همایون طبایع بفنون کمالات مایل عاجل آید چنانکه آن شیوه از مردان تجاوز کرده بزنان هم سرایت کرده گاهی از پرده نشینان خاطر که شرم مهر و ماه و غیرت آفتاب بی اشتباه بود

انجام: مست بودم ز می‌غفلت و ساقی دیشب ×× دو سه جامیم عطا کرده و هشیار شدم

[فهرستواره منزوی ۱۹۶۴/۳]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود، تا: جمادی الاول۱۲۴۱ق، جا: نهاوند؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۶گ، ۱۴ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱–۱۸۴]

۲. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه: ۱۰۶۸

آغاز: چون در این زمان میمون و عهد همایون طبایع بفنون کمالات مایل و عاجل آمده؛ **انجام:** قامت یار که در آب نمودار شده××کرده دعوی بقد یار نگو نسار شده

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۴ محرم۱۲۸۲ق؛ ۹۲ص، ۱۲ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: –۱۶۳]

● نقل مجلس / شعر، اخلاق / فارسی

noql-e majles

حسینی میبدی، علی بن محمد علی، – ۱۳۱۳ قمری

hoseynī meybodī, ʻalī ebn-e mohammad ʻalī(- 1896)

تاریخ تألیف: ۱۳۱۷ق

مثنوی است در پند و اندرزهای عرفانی اخلاقی به تقلید از «نان و حلوا» شیخ بهاء الدین عاملی و در پایان اشاره به مقام ولایت اهل بیت علیهم السلام و لزوم کسب آن، در سیصد و بیست بیت در شانزده بند و یک خاتمه به نظم کشیده شده است.

آغاز: نقل مجلس چیست این دنیای تو ××شد ز شهدش شکرین لبهای تو / یاد وصلش کرده ای ورد زبان ×× در دلت جا کرده چون روح روان

۱. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۵/۱۲مشهد

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کاتب= مؤلف، تا: ۱۳۱۷ق؛ ۹ص (۳۱۸–۳۲۶)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: –۱۳۷]

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۵/۱۲

همان نسخه بالا؛ خط: نستعلیق، کا: بروجردی، عبدالکریم بن محمد اسماعیل، بی‌تا؛ اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱–۲۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۳۷/۱۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶–۱۷۹]

۲. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۱۳/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۷ق؛ ۲۶ص (۱۸۶–۲۱۱)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱–۴۰]

کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۳/۴مشهد

همان نسخه بالا [ف: –۱۵۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۲۸/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶–۱۵۴]

● نقل مجلس / صرف / فارسی

noql-e majles

استرآبادی، علی بن محمد جعفر، ۱۲۴۲ – ۱۳۱۵ قمری

estarābādī, ʻalī ebn-e mohammad jaʻfar (1827 - 1898)

رساله مختصری است درعلم صرف وبیان ابنیه مشتقات. مؤلف درزندگی‌نامه خودنوشت خود از این رساله نام برده وگفته است: «رسالة فارسية فی ابنية المشتقات بطرز حسن».

آغاز: بسمله حمدله ... اما بعد پس می‌گوید راجی هدایت ازخداوند هادی سیف الدین علی بن محمد جعفر استرآبادی که چون صبیان ومانند ایشان را دربدو تعلم علوم اسمیه حاجت افتد بمعرفت صیغ الفاظ عربیه وکتاب امثله که منسوب به میر سید شریف

انجام: وآنها را دراسم فاعل یا مفعول اسم برده چون جمیل وقتیل تم بعون الله تعالی

[الذریعة ۲۹۴/۲۴؛ میراث حدیث شیعه، دفترسوم، مقاله: زندگی نامه خودنوشت شیخ علی شریعتمدار استرآبادی ص ۳۶۷]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۷۰/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** مضارع معلوم یقول اه اصلش یقول است ضمه...

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۹گ (۲۳۷پ–۲۴۵پ)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۰–۲۵۷]

۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۷۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالنبی بن مصنف (علی استرآبادی)، تا: سه‌شنبه ۲۶ جمادی الاول۱۳۱۷ق؛ افتادگی: وسط؛ ازروی نسخه اصل نوشته ومقابله شده، با علامت بلاغ؛ ۱۶گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۲–۵۶۹]

● **نقل مسوده میرشاه عالمی ملتانی به قاضی محمد اکرم** /- فارسی
naql-e mosavvade-ye mīr-šāh ʻālemī moltānī be qāzī mohammad akram

از میر شاه عالمی ملتانی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۰۹/۲۴۲

خط: نستعلیق، کا: محمد حکیم هندی، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۷۰۸) [ف: ۳۸-۳۰۵؛ فهرست رایانه‌ای ج۴-۱۰۶۵]

● **نقل من تواریخ البلدان** / جغرافیا / عربی
nuqil-un min tawārīx-il buldān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۰/۵۸

آغاز: صنعاء. قصبه بلاد الیمن احسن مدنها بناء و اصحهاء واعذبها و اطیبها تربة؛ **انجام:** جزیرة الشجاع ... و تعلقت الکلالیب با حشائه فراؤ میتا فاتحافاه ففرح الناس بموته.

کا: رضوی، محمد مهدی بن محمد صالح، تا: با تاریخ۱۰۹۶ق؛ ۷ص (۳۲۸-۳۳۴)، اندازه: ۱۳/۹×۲۳/۷سم [ف: ۲۹/۱-۲۲۲]

● **نقل و صهبا** / شعر / فارسی

noql va sahbā

بهشتی، محمود، ق۱۱ قمری

beheštī, mahmūd (- 17c)

تاریخ تألیف: ۱۰۵۸ق (= غنچه)

مثنوی مختصری است از شاعری با تخلص بهشتی در قرن ۱۱. در میان منابع تنها واله داغستانی به سال ۱۱۶۲ق در «ریاض الشعرا» به نام «مثنوی نقل و صهبا» و ناظم آن ملامحمود بهشتی گیلانی اشاره کرده و حکایتی از آن را نقل کره است. او شاعر را فاضل و دانشمندی بی‌نظیر معرفی می‌کند که در فن سخنوری مهارت داشته و از مصاحبان شاه عباس اول صفوی بوده، مورد غضب شاه قرار می‌گیرد و تا شفاعت بعضی مقربان در یکی از قلاع محبوس می‌شود. در اوایل حبوس شاه جهان به هند می‌رود و ملازم وی می‌گردد و به تعلیم شاهزاده سلطان مرادبخش می‌پردازد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: این نامه که منشور دیار سخن است ×× باغیست که پر گل از بهار سخن است / منظور مراد بخش عالم شده است ×× این منزلش ز افتخار سخن است؛ **انجام:** شیخ را چون نان و حلوا سرد شد / نقل و صهبا آبروی مرد شد ×× یا رب از دخل سفیهان دور باد / طبع معنی شیخ را بمنظور باد.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق؛ نسخه ی ش. ۵-۶۳۰۱ (۶۳۰۱ف) بخشهای مختلف یک مجموعه هستند که مالک به نیت کسب سود بیشتر آنها را از هم تفکیک کرده و به صورت مستقل فروخته است، تاریخ کتابت نسخه حاضر با عنایت به تاریخ یادگاری صفحه ظهریه نسخه ۵-۶۳۰۱ (۶۳۰۱ف) نوشته شده مضاف بر اینکه به قرینه کاغذ و مرکب می‌توان نسخه را به اواخر قرن ۱۲ یا اوایل ۱۳ متعلق دانست، کتاب سهو قلم دارد؛ ۳۷ص (۱-۳۸)، ۱۵سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [رایانه]

● **نقلی از شهید علیه الرحمه ...** /-
naqlī az šahīd ʻalayhe-r-rahma ...

نقلی از شهید علیه الرحمه که این استخاره نامه از حضرت دانیال است و طریقه آن این است که چون کسی را مهمی پیش آید و حاجتی داشته باشد ... به جدول نگاه کند و بدان عمل نماید. با جدول هشت‌خانه‌ای با نام سیارات و جدول استخاره.

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۳۱/۱

خط: نستعلیق تحریری، کا: علی محمد ابن میرزا محمد سنجانی، تا: پنج‌شنبه۱۹ جمادی الاول۱۲۳۶ق؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۴۸]

● **نقلی از شیخ نجم الدین کبری** / پاسخ پرسشها / فارسی
naqlī az šeyx najm-od dīn kobrā

در مورد حروف آخر نام علی و محمد و حسن و حسین علیهم السلام.

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۳۱/۶

خط: نستعلیق تحریری، کا: علی محمد ابن میرزا محمد سنجانی، تا: پنج‌شنبه۱۹ جمادی الاول۱۲۳۶ق؛ ۱ص (۳۸)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۴۹]

● **نقلی از کتاب المعتبر ابوالبرکات بغدادی** / فلسفه / عربی
naqlī az k.-e al-moʻtabar-e ab-ol-barakāt baqdādī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۸۲/۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱ص (۴۰-۴۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴۴-۱۷۱]

● **نقلی از کتاب انجیل در باب علائم ظهور** /- فارسی
naqlī az k.-e enjīl dar bāb-e ʻalā’em-e zohūr

اراک؛ کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم؛ شماره نسخه: ۱۱۷/۲۸

آغاز: در انجیل در باب علائم ظهور شمس مهدی فرمود در سفر اول که منسوب به قمی است

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۹۹ق؛ ۱گ (۴۴۷ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [دو کتابخانه اراک: -۱۴۹]

● **نقل قولی از صاحب وفیات الاعیان** / تراجم

naql-e qowlī az sāheb-e vafayāt-ol a‘yān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۲۵/۵

خط: نستعلیق، کا: سید محمد طباطبایی طبیب یزدی، تا: با تاریخ۱۲۸۵ق، جا: تهران؛ جلد: میشین، ۱گ (۱۸ر)، اندازه: ۲۲×۳۵/۳سم [ف: ۱/۲۹–۵۷]

● **نقود الجمال فی عقود الترجمان** / علوم قرآن / فارسی و عربی

nuqūd-ul jamāl fī ‘uqūd-il tarjumān

اهداء به: ابوطاهر سلیمان بن مجتبی بن مرتضی

فرهنگ لغات قرآن از سوره حمد تا سوره ناس به فارسی است و گاهی هم شواهد شعری و توضیحاتی در خصوص اعراب کلمات دارد. تقدیم شده به: «الامیر السید الصدر الکبیر فخرالدولة والدین قوام الاسلام و المسلمین همدة الملوک و السلاطین ملک السادة سید النقباء ابوطاهر سلیمان بن الامیر الامام الصدر الاجل العالم العابد الانور الاطهر قطب الدین عماد الاسلام ملک النقباء المجتبی بن المرتضی» و پسرس «الامیر السید الاجل عمادالدین قرة عیون آل یاسین حیدر لازال عماد عمره قائما». سال تألیف کتاب مشخص نیست اما مطمئنا پیش از تاریخ کتابت نسخه یعنی ۶۰۹ق است. با جستجوی فراوانی که انجام شد تنها یک نسخه دیگر از این کتاب در کتابخانه سلطان احمد ثالث (شماره ۲۷۷۵/۱) یافته شد. آن نسخه مربوط به قرن ۱۰ هجری است و ۵۸ برگ دارد. در آن جا هم مؤلف کتاب را نشناخته‌اند(رک: برخی از نسخ خطی ناشناخته فارسی در کتابخانه‌های ترکیه، در تحقیقات اسلامی، س۵، ش ۱و۲، ۱۳۶۹ش، ص۱۸۶).

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۰۹۴

آغاز: الحمدالله مولینا و الشکر له علی ما اولینا من کتابه الذی ... و بعد فان ... عصم و اوفق معتصم کتاب الله الکریم بلطفه الذی لا یأتیه الباطل من بین یدیه؛ **انجام:** النسا. الوسواس و الخناس آن دیو که مردم را وسوسه کند و تکرار ناس تکریم و تبجیل راست. و گفته اند تکرار نیست مراد به نسا اول جنه است و به دوم اطفال و به سوم بالغان و به چهارم عالمان و به پنجم مفسدان و وسواس شیطان باشد و وسواس ناس در آغالیدن ایشان و قال النبی صلی الله علیه و سلم لابی ذر رضی الله عنه نعوذ بالله من شیاطین الانس و الجن.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۸ صفر۶۰۹ق؛ در صفحه عنوان نام کتاب چنین نوشته شده: «نقود الجمان فی عقود الترجمان در حل لغات قرآن، قلمی نسخه قدیمه»، آغاز نسخه وقفنامه کتاب بر اولاد واقف نسخه در ۱۵ شوال ۱۲۵۹ق با مهر: «یا محمد ادرکنی» (بیضوی)؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ جلد: مقوا، ۱۰۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۶سم [اهدائی رهبر: ۱۰–۱۰۱]

● **نقود الحساب** / ریاضیات / فارسی

noqūd-ol hesāb

بهادر صفوی، ارتضا علی بن احمد، ۱۱۹۸–۱۲۵۱ قمری

bahādor safavī, erteẓā ‘alī ebn-e ahmad (1784 - 1836)

تاریخ تألیف: ۹ صفر ۱۲۳۵ق

در یک «مقدمه» و هفت «باب» و «خاتمه» به روش هندی.

آغاز: به حمد وحید رب البرایا ولی الفضل ... اما بعد این رساله ای است در علم حساب که به التماس بعضی احباب ...

چاپ: چاپ شده در ۱۲۶۰.

[نسخه‌های منزوی ۲۰۰؛ فهرستواره منزوی ۲۷۵۲/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۷۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۶۴گ، ۱۹س(۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۱۷–۲۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۶۲/۲

فقط باب هشتم در استخراج درجه ادویه مرکبه را داراست؛ خط: نستعلیق هندی، کا: غلام حسین، تا: ۱۰ رمضان۱۲۶۸ق؛ جلد: تیماج، ۱۵گ (۳۷پ–۵۱پ)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۰–۲۴۳]

● **نقود الصرف** / صرف / فارسی

noqūd-os sarf

فرخ آبادی، محمد ولی الله

farrox ābādī, mohammad valī-ol-lāh

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۳۰۲

آغاز: بسمله، الحمدالله الذی ابواب رحمته العامة مفتوحة علی العالمین و ابتیة مرر افتد الخاصة مرفوعه للعالمین ... اما بعد چون ذهن ... بدان که کلمه لفظی است مفرد موضوع و اهل تصریف مرکب را از دو کلمه؛ **انجام:** در مصحف برخلاف ما تقدم یافته شود شبه را راه بدهند. تنبیه علم خط اگر چه علمی علی حده است ذکر آن در آخر کتب تصریف به ضرورت تعلیم مبتدین است. فقط تمام شد نسخه نقود الصرف در علم الصرف.

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی به نشانه «منه» و «۱۲»؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ جلد: مقوا، ۴۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۰–۳۳۲]

● **النقود القديمة الاسلامية** / متفرقه / عربی
an-nuqūd-ul qadīmat-ul islāmīya
مقریزی، احمد بن علی، ۷۶۶؟ - ۸۴۵ قمری
maqrīzī, ahmad ebn-e ʻalī (1365 - 1442)

آغاز: بسمله و هو حسبی و نعم الوكيل الحمدلله رب العالمين ... و بعد فقد برز الامر المطاع ... بتحرير نبذة لطيفة فی امور النقود الاسلامية

چاپ: ترجمه فارسی آن توسط احمد آرام، در نشریه معارف اسلامی، شماره ۱۱، ۱۳۴۹ش، صص ۴۰-۵۴ چاپ شده

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۶۴/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** الی يوم الحشر و المآب
خط: نسخ عربی، کا: محمد بن احمد، تا: ۱۷صفر۱۰۴۲ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۲گ (۱۸۵ر-۱۹۶پ) [ف: ۱۰-۱۷۰۹]

● **نقود المسايل الجعفرية** / فقه / فارسی و عربی
noqūd-ol masāyel-el jaʻfarīya
آباده‌ای، محمد جعفر بن محمد صفی، - ۱۲۸۰ قمری
ābāde'ī, mohammad jaʻfar ebn-e mohammad safī(-1864)

فقه استدلالی مبسوطی است به فارسی وعربی. مؤلف از خواص سیدمحمد باقر رشتی بوده وبعد از او مورد توجه مریدانشدر فقه. سه مجلد از آن در خمس و زکات و صوم در ۱۲۷۹ چاپ شده است.

چاپ: مشار عربی، ص۹۶۶؛ ایران، دارالطباعه حاجی عبدالصمد، ۱۲۷۹ق، سنگی، خشتی، به درخواست میرزا ابوالحسن خان مشیر الملك وزیر مملکت فارس، سه مجلد در خمس و زکات و صوم
[الذريعة ۲۹۵/۲۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۱۱

آغاز: كتاب الجهاد، باب اقسام الجهاد و فيه ما استند به بعض المحققين انه يستحب للامام ان يحضر الحرب بنفسه؛ **انجام:** فمن تمكن من المنع و السرقة كيف يجوز له الدفع فضلاً عن الوجوب
مشتمل بر کتاب جهاد، دیون، صلح، کفالات، ضمانات، قضایا و احکام و مکاسب می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ جلد: تیماجمذهب، ۳۱۲گ، ۱۸سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۴-۶۴۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۱۰

مشتمل بر کتاب زکاة و خمس و صوم می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، با خط خوردگی؛ جلد: تیماج، ۱۵۷گ، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲۶-۳۴۰]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۵۵۹-۲۳/۷۹

آغاز: باب الاحداث الموجبة للطهارة درصورتیکه کسی طهارتی داشته باشد قاعده مقتضی آن است که اعمالیکه مقوف است صحت آنها بر طهارت؛ **انجام:** مسئله اگر کسی فراموش نماید اذان تنها را درنمازیکه امامت نماید ... به همین دلیل که گفته شد وقد عرفت منه عبارة المدارك عدم الفرق وقدحكی عن جامع المقاصد ايضا
جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۶۷گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۱۸]

۴. اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا؛ نزد سید محمدعلی روضاتی در اصفهان شماری از مجلدات آن به خط مؤلف، و مجلد میانی به خط کاتب به تصحیح مؤلف موجود است، به دنبال آن رسائل فقهی را مؤلف است. [نسخه‌پژوهی: ۱-۱۶۴]

● **النقود و الردود فی شرح مختصر الاصول** / اصول فقه / عربی
an-nuqūd wa-r rudūd fī š.-i muxtaṣar-ul uṣūl
بابرتی، محمد بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری
bābartī, mohammad ebn-e mohammad (1315 - 1385)

وابسته به: مختصر المنتهی = مختصر الاصول = مختصر ابن الحاجب؛ ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰-۶۴۶ق)
تاریخ تألیف: اواسط شوال ۷۶۲ق؛ محل تألیف: بغداد

شرحی است با عناوین «قال، قوله»بر شرح ایجی بر مختصر المنتهی ابن حاجب و ناظر به ده شرح دیگر است و هفت تای آنها را «السبعة السيارة» خوانده است بدین‌گونه: از قطب الدین شیرازی و رکن الدین موصلی و جمال الدین حلی و زین الدین خنجی و شمس الدین اصفهانی و بدرالدین شوشتری و شمس الدین خطیبی، و همچنین ناظر به تحصیل المحصول سراج الدین ارموی است. روش شارح آن است که در ابتدا آرا و نظرات شارحان را مختصراً نقل کرده و سپس به رد و نقد و بیان آنها می‌پردازد.

مسلم آن که مؤلف از شاگردان عضدالدین عبدالرحمن ایجی بوده و تألیف دیگری با عنوان «الكواشف البرهانيه فی شرح المواقف السلطانيه» نگاشته است. در فهرست جلد دوم آستان قدس (۱۹۶)، مؤلف، اکمل الدین محمد بن محمد بن محمود بابرتی (۷۱۰ یا ۷۱۴ -۷۸۶ هـق. در مصر) از علماء فقهای حنفیه دانسته شده (و نیز ر.ك. به: کشف الظنون، ۱۸۵۴؛ حاج خلیفه درباره کتاب نگاشته است که شرحی است مفصل در سه جلد تألیف اکمل الدین بابرتی حنفی که بعد از نگارش تألیف دیگرش «الكواشف البرهانيه» نگاشته است و علت نامگذای را نقل و رد و نقد شروح هفت‌گانه در «مختصر الاصول» دانسته است.] اما در فهرست کتابخانه مجلس (۱۰/۴: ۱۷۱۹) به دلایل متعدد به شمس الائمه محمد بن یوسف بن علی بن محمد بن

سعید کرمانی (۱۶ جمادی الثانی ۷۱۷ق -۱۶ محرم ۷۸۶ق) منسوب گردیده است (استاد ارجمند آقای عبدالحسین حایری علل انتساب کتاب را به شمس الائمه کرمانی چنین بیان داشته است: الف. اکمل الدین بابرتی شاگرد عضدالدین ایجی نبوده و شاید اصلاً او را ندیده است و حال آن‌که شمس الائمه کرمانی از شاگردان عضدالدین ایجی است، ب- مؤلف «الکواشف البرهانیه» شمس الائمه کرمانی شافعی است و نه اکمل الدین بابرتی حنفی، ج. در پایان نسخه شماره ۳۷۳۹ مجلس شورا، محرر ۸۵۵ق نام مؤلف، کرمانی آمده است و برخی دلایل دیگر).باید اضافه کرد که جلال الدین سیوطی در بغیة الوعاة (۱۲۰) عنوان «شرح مختصر» محمد بن یوسف کرمانی را «السبعة السیارة» دانسته است و نه «النقود و الردود».

آغاز: یا مفیض الخیرات و یا منزل البرکات ... اما بعد فلما توقف استنباط الاحکام الشرعیه من مسکها ... علی معرفة الصانع.

انجام: قوله ذکره ای لترجیح الجهات البسیطه او شاذ کترجیح الجهات المرکبة و نحن نقول کما قال الاستاد ارشدنا الله و ایاکم لما ینفعنا فی الدنیا و الاخرة ... و الحمدلله اولا و آخرا و الصلوة علی نبینا محمد ... و لشیوخنا و لجمیع المؤمنین و المؤمنات و المسلمین و المسلمات برحمتک یا ارحم الراحمین

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۲

آغاز: بالامارات استظهارا و الالما کان مقلدا؛ **انجام:** الاعنه عدم حصول المطلوب و الله اعلم بالصواب تم «جزء الاول من النقود»

جلد اول، موجودی از اوائل کتاب تا اواخر مبحث اوامر چند برگ اول افتاده و برگ آخر نونویس؛ خط: نسخ کهن و کم اعجام، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵ق؛ جلد: تیماج بلغاری، ۲۰۹گ، ۳۳سطر ، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۱۶-۵۰۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۰۸

آغاز: اذا النوع یطلق علی الاضافی و الحقیقی بالاشتراک اللفظی لا المعنوی؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۹؛ افتادگی: آغاز؛ آخر نسخه: «قال المصنف اتفق الفراغ من تألیفه فی وسط شوال سنة اثنین و ستین و سبعمائة ببغداد»؛ کاغذ: اصفهانی [ف: ۱۱-۱۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۴۴

آغاز: ان لک قواعد کلیة بها یتوصل و مقدمات جامعة؛ **انجام:** برابر

تذکر: نام کتاب و مؤلف به استناد انجام نسخه ش ۱۳۳۹ ملک تصحیح شد؛ خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: شنبه ۱۸ ربیع الاول۸۶۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، محشی؛ کاغذ: اصفهانی، ۴۵۲گ، ۱۹سطر (۱۵/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۹×۳۳سم [ف: ۱۱-۴۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۲۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لما مر من الیسر و الی ههنا الترجیح

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده؛ ۴۸۸گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۹×۳۳/۳سم [ف: ۱۶-۵۰۳]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۳۳۹

آغاز و انجام: برابر؛ قال المصنف اتفق الفراغ من تألیفه فی وسط شوال سنة اثنین و ستین و سبعمائة ببغداد.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۲ق؛ تملک: محمد شریف طارمی، ابوطالب بن حبیب الله حسینی؛ واقف: شاه میر سید حسین، ۱۲۳۴؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۵۷۴گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۲۱/۶×۳۲/۴سم [ف: ۱-۵۷۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اصلح سیاتنا و اعمالنا و تقبل منا و زادنا من فضله انه المستعان

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد کاتب شیرازی، تا: ۱۲ ربیع الثانی۱۰۲۱ق؛ واقف: محمد زمان، ۱۰۲۴ق؛ جلد: تیماج، ۴۱۲گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۶-۵۰۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷۴۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۰۲۶ق؛ تملک: خلیفه سلطان حسینی با مهر «عبده خلیفه سلطان الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۳۸۵گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۱۵-۱۳۵]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۲۲۲-۳۰/۱۰۲

آغاز: وخافیة ای کثیرة اذالتنوین للتنکیر ... وینحصر وقال الاستاد ینحصر المختصر او العلم ای الضمیر فیه ... قوله یتوقف علیه ای علی مالایکون مقصودا بالذات، ذلک ای المقصود بالذات؛ **انجام:** برابر

کا: عبدالشکور، تا: ۱۲ محرم۱۰۹۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۷۱گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۸-۴۸۱۹]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۸

آغاز: حتی صار کتابه مجموعا مستحقا لان یکون علی الراس محمولا و علی العین موضوعاً؛ **انجام:** ص هو ان یکون الراوی قد وقفه علی غیر الرسول، قلت و نحن بالصلاة نختم الکلام فی الاخبار ...

جلد اول کتاب و تا پایان مباحث سنت را دارد؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن عبدالوهاب، تا: ۲ ذیقعده؛ افتادگی: آغاز؛ تملکی به تاریخ ۱۱۵۸؛ تاریخ وقف: ۱۲۵۴؛ جلد: مقوایی، ۲۶۲گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۵-۴۰]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۸۸

آغاز: ... یحتاج الفاظه فی جلها لا فی کلها الی جلها مما یدلل من مسالک شعابه صعابا، و یکشف عن وجوه فرایده ... قال الشیخ جمال الدین ابو عمرو ابن الحاجب؛ **انجام:** قوله: عدم الحد، فان الحدود یدرا بالشبهات واحد ... القطبی: الصحیح انه لاحد فی الفروع الظنیة لظهور تحریم النبیذ عنده، و لیس لان خرج عن الفروع ...

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۲؛ افتادگی: آغاز و

انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماجمذهب، ۲۲۸گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۳۷-۳۸۵]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۵۵

جلد سوم کتاب و از بحث مطلق و مقید می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ تملک: میرزا ابولفضل طهرانی؛ مهر: «علی الطباطبائی» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۱۹۳گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۲۰-۵۲]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۵/۱ط

آغاز: بجمیعها فالدور من اللوازم و قال الادلة توقفها علی الاحکام؛
انجام: قوله اختار موسی قال تعالی و اختار موسی قومه سبعین رجلا الخطیبی.

خط: نسخ، کا: حسین بن خواجه غیب الله مقدمی، بی‌تا؛ ۳۲۴ص (۱-۳۲۴)، ۱۵ و ۳۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۲۴/۳-۴۴]

● النقود و الردود فی شرح مختصر الاصول / اصول فقه / عربی

an-nuqūd wa-r rudūd fī š.-i muxtaṣar-ul uṣūl

کرمانی، محمد بن یوسف، ۷۱۷ - ۷۸۶ قمری

kermānī, mohammad ebn-e yūsof (1318 - 1385)

وابسته به: مختصر المنتهی = مختصر الاصول = مختصر ابن الحاجب؛ ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰-۶۴۶ق)

همان کتاب قبل که آن را از اکمل الدین بابرتی می‌دانند و استاد عبدالحسین حائری با نفی این انتساب، مؤلف را شمس الائمه محمد بن یوسف بن علی کرمانی دانسته و دلائلی آورده‌اند.

آغاز: یا مفیض الخیرات و یا منزل البرکات ... اما بعد فلما توقف استنباط الاحکام الشرعیة من مسکها ... علی معرفة الصانع.

[بروکلمان ذیل یکم: ۲۵۳۸: ۹۰ و ۲۱۲؛ تیموری ۳: ۱۸۷ شذرات الذهب ۶: ۲۹۳-۲۹۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نحن نقول کما قال الاستاد ارش نا الله و ایاکم لما ینفعنا ... وزادنا من فضله ... و علیه التکلان ... واتفق الفراغ من تألیفه فی وسط شوال سنه اثنین و ستین و سبعمایه بغداد و فرغ من تحریر کتاب النعوذ و الردود ... تألیفه فی وسط شوال سنه اثنین و ستین و سبعمایه بغداد و فرغ من تحریر کتاب النعوذ و الردود ... تألیف الموتی العلامه ... شمس المله ... محمد بن یوسف بن محمد بن یوسف بن علی الکرمانی ... لسنة خمس و خمسین و ثمانمایه علی ید العبد محمد بن احمد بن محمد الاصطهباناتی.

خط: نسخ، کا: محمد بن احمد بن محمد اصطهبانی، تا: ۸۵۵ق؛ تملک: ابوالقاسم، محمد زک بن عبدالصمد قریه دتی، فخر الدین بن محمد مورخ ۱۰۶۶؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۰۲۸ص، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۱۰-۱۷۲۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نحن نقول کما قال الاستاد ... بحق النبی و آله.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در پایان شش برگ از شرحی است با عنوان‌ها «القطبی، الخنجی، الحلی، الخطیبی، السید، الاصفهانی، التستری» که باید از همین شرح باشد؛ تملک: علی نقی بن محمد حسینی؛ واقف: دختر میرزا محمد علی، رجب ۱۱۸۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۷۰۵گ، ۲۴ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۶-۳۳۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۴۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** انه المستعان علیه التکلان و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا و الصلوة علی النبی الامی محمد و آله الطاهرین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاًقرن۱۱؛ جلد: تیماج، ۱۱۰ص، ۲۱ و ۲۴سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۴۵-۲۵۰]

● نقول الفتاوی / فقه / ترکی

noqūl-ol fatāvā

مصطفی بن محمد، ق۱۱ قمری

mostafā ebn-e mohammad (- 17c)

نقل فتاوای علی افندی است که از سوی مصطفی بن محمد گردآوری شده و پس از نقل عبارات فقهی به عربی، پرسش و پاسخ ترکی در خصوص همان بحث را آورده است. نسخه‌ای از این رساله در فهرست دارالکتب مصر گزارش گردیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۸۷

آغاز: بسملة، الحمدلله الذی بین أحکام الشرع فی کتابه المبین ... و بعد، بو عبد مستفیض الطاف خدا و مستمسک حبل متین شرع غراً، مصطفی بن الشیخ محمد ... کتاب الطهارة زید ابدست الور کن خلال وضوده حدث واقع اولسه وضوسی اتمام کفایت ایدر؛
انجام: زید مسلم کفره محله سنده او لا ملک منزلی عمرو ذمی ... الجواب اولمازلر، کتبه علی الفقیر عفی عنه ... و تمامه فی احکام الذمی ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ جلد: مشمع، ۲۴۵گ، ۲۱سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۹-۶۵۶]

● النقول المئوزرة فی تعقب ما فی التذکرة / حدیث / عربی

an-nuqūl-ul ma’ūzara fī ta‘aqqub-i mā fi-t taḏkira

مفتی، محمد طاهر

moftī, mohammad tāher

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۴۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الناصر المعین یهدی من یشاء للمنور المبین و الصلاة و السلام؛ **انجام:** و هذا آخر الحواشی و الحمدلله المنان علی ما یسر لنا الی هذا التماشی ... شمعون القبطیه

خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا [رایانه]

● **النقیض = تحقیق النقیض** / منطق / عربی
an-naqīḍ = taḥqīq-un naqīḍ
حنفی تبریزی، شمس الدین محمد، ق۱۰ قمری
hanafī tabrīzī, šams-od-dīn mohammad (- 16c)
تاریخ تألیف: ۲۴ ربیع الثانی ۹۲۹ق
رساله کوتاهی است در حکم نقیضین در منطق و اقسام آن.
آغاز: بسمله، الحمد لمن لا نقیض له و الصلاة و السلام علی رسوله الذی لانظیر له اعلم ان النقیض قد یکون فی المفردات بان یعتبر مفهوم فی نفسه بدون اعتبار صدقه علی شیء و یضم الیه معنی کلمة النفی فیحصل مفهوم آخر فی غایة البعد عنه
انجام: لمن هو خالی الذهن عنهما هذا تحقیق الکلام فی النقیض علی وجه ینحل کثیر من الشبه الموردة فی مواضع عدیدة کما لایخفی علی من له تتبع و تدبر فی العلوم
[الذریعه ۱۵۷/۱۱ شماره ۹۹۹؛ دنا، ج۱۰، ص ۷۹۸]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۰۵
آغاز و انجام: برابر
در فهرست از عصام الدین اسفراینی دانسته شده با عنوان «عکس النقیض»؛ خط: نسخ خوش خفی، کا: شیخ داودبن نجم الدین محمد، تا: قرن ۱۰؛ محشی به لفظ «منه رحمه الله»؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ جلد: مقوا، ۴ص، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۴-۲۳۲]
۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۵۸/۳
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: بافقی، نجم الدین محمود بن قاسم علی، تا: ۹۰۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴گ (۲۵پ-۲۸پ)، ۱۴سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: -۳۸۶]
۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۳۸۰/۴
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف با تطبیق آغاز تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: علاء الدین، تا: ۹۴۶ق؛ مصحح، محشی با امضاء «منه سلمه الله تعالی»؛ جلد: گالینگور، ابعاد متن: ۴×۸، اندازه: ۹×۱۳سم [ف: ۲-۴۴۷]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۹۷/۱۲-طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کذا لا یستحیل ارتفاعها بذلک الاعتبار اذیجوزان لا یتصور شی من النقیضین یکن هو حال البین عنها
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول۹۶۷ق؛ جلد: تیماج، ۲گ (۱۰۴-۱۰۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۳-۵۴۸]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳/۴-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول۹۶۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۴گ (۶۳ر-۶۶ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۲۲-۲۲۹]
۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۵۷/۵
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: کلبی، کلب علی بن پیر غیب، تا: ۹۸۲ق؛ جلد: تیماج، ۲گ (۵۰پ-۵۱پ)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳-۱۴۶]
۷. کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه: ۷۴/۳
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام کتاب با تطبیق آغاز و انجام نسخه تغییر یافت؛ خط: نستعلیق، کا: محمدحسین بن نورالدین محمدشریف، تا: قرن ۱۱؛ ۲گ (۷۰ر-۷۱پ)، ۲۰سطر ، اندازه: ۸×۱۸سم [ف مخ]
۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۸۷/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۶۱]
۹. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۳۷۹/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۶گ (۱۷۲پ-۱۷۷ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۲۷۰]
۱۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۵۹/۲۲ حکمت
آغاز و انجام: برابر
تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف است و با نام «رسالة فی النقیض»؛ خط: نستعلیق، کا: منوچهری نائینی، محمد کاظم بن محمد، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۲۹۵ر)، قطع: وزیری [ف: ۲-۴۶]
۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۶۰/۳۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج منقش، ۲ص (۱۴۰-۱۴۱)، اندازه: ۱۱/۳×۲۱/۷سم [ف: ۲۹/۱-۴۷۷]
۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۹۹۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: عبدالنبی عبدالرسول عثمانی، تا: قرن ۱۲، جا: احمد نگر هند؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ ۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۵-۲۵۶]
۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۵۰/۶
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه به دست آمد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲گ (۱۲ر-۱۳ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۴۴۵]
۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۳/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۱۱۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۴ص (۷۰-۷۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۲-۲۱۶]
۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۱۰/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اندکی قلم خوردگی دارد؛ ۲گ (۷۴-۷۵)، ۱۹سطر ، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۴۰-۲۰۵]
۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۷۷۴/۶

آغاز: برابر
تذکر: نام مؤلف از آغاز نسخه به دست آمد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن ابراهیم بن حسن، تا: قرن ۱۲ یا۱۳؛ جلد: مقوایی، ۹۶گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵۱-۱۴۱]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۵۳/۵
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: سید محمد بن منحسن بن باقر موسوی ابا حسینی اما زنجانی، تا: ۱۲۹۸ق؛ ۲گ (حاشیه ۴ر-۵پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۸-۴۸۳]

۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳ / ۸۰۱۶ -۵۴/۱۰۶
آغاز: برابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۸-۴۸۱۹]

۱۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۵۵/۲
آغاز: برابر
تذکر: در فهرست از دوانی دانسته شده که باتوجه به آغاز نسخه ونیز تاریخ نگارش رساله (ذکر شده درفهرست) نمی‌تواند از دوانی باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۳گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲-۱۵۵]

←نقیض التصورات ← عدم النقیض للتصور

● **النقیض فی المفرد و المرکب** / منطق / عربی
an-naqīḍ fi-l mufrad wa-l murakkab

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۲/۲
خط: نستعلیق، کا: علوی خلوتی، حسین بن حسن، تا: پنج‌شنبه ۲۴ ربیع الثانی۹۲۹ق؛ جلد: تیماج، ۴ص (۶-۹)، ۲۶سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۶سم [سنا: ف: ۱-۳۸۸]

● **نقیض الوجود** / منطق / عربی
naqīḍ-ul wujūd
ابن سهلان ساوی، عمر بن سهلان، - ۴۵۰ قمری
ebn-e sahlān-e sāvī, ‘omar ebn-e sahlān (- 1059)
چاپ: با تبصره ساوی در ۱۳۳۷ خ.

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۸۷/۱۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ ۲گ (۱۵۲پ-۱۵۴پ)، ۲۲سطر [نشریه: ۲-۱۲۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۱/۱۰-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۵۶۳]

۲. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۳۱۹/۱۱
آغاز: اعلم ان تحقیق نقیض الوجودیة من الغوامض ...
بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق؛ ۵گ، قطع: خشتی [چند نسخه-ف: -۳۸۸]

←نکات ← نفس

● **نکات = حسیه = حواس = حواس ظاهر و باطن /**
عرفان و تصوف / فارسی
nokāt = hessīye = havās = havās-e zāher va bāten
نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری
ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)

چند رساله از او با عنوان «نکته» موجود است که می‌بایست از هم بازشناخت و همه نظم آمیخته به نثر است. نام‌های گوناگونی بدان داده‌اند همچون «حواس»، «حسیه» «نکات»، «سر التوحید»، «حکمت خلق مخلوقات» و غیره. تمامی آنها در یکجا آورده شد و با سرآغازهای معلوم می‌توان آنها را متفاوت دید.
آغاز: آغاز ۱: بسمله الحمدلله الذی عین اعیان العالم ... یا اخی ایدک الله بروح الارواح اعلم ... نکته میگویمت از ...
آغاز ۲: بسمله. الحمدلله و الصلاة علی رسول الله، قال رسول الله (ص) من فقد حساً فقد علماً. شعر: حواس ظاهر و باطن دهند آن دریاب×× روان بعلم معانی کنم بیان دریاب
آغاز ۳: بسمله. الحمدلله الذی اظهر الاشیاء بظهور کماله، و نور عیون العالم بنور جماله ... بیت: عارفانه نکته ای خواهیم گفت ×× گوهر معنی نکو خواهیم سفت
چاپ: در جلد دوم رساله‌های او (در ص ۱۸ - ۲۵) به کوشش دکتر نوربخش در تهران چاپ شده است.
[نسخه‌های منزوی ۱۱۳۲/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۰۵/۷ و ۳۱۷/۷ با عنوان حواس = نکات با آغازی که در رساله ایجادیه آمده است]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۹۸/۲۱
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** ظهور است و بطون، و اولیه است و آخرية. بیت: گر بدانی اول و آخر تمام ×× ظاهر و باطن تو باشی و السلام
خط: نستعلیق، کا: کاتب، شیخ السلام بن حسین، تا: غره ذیحجه ۸۶۰ق، درهامش؛ کاغذ: ترمه، جلد: کاغذ سبز، ۵گ (۱۲۸ر-۱۳۲پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶/۲×۲۳/۶سم [ف: ۸-۲۷۱]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۹۸/۲۴
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** تصرف نتواند اما تعشق باقی باشد. بیت: دایماً جان بتن بود مشتاق ×× همچو داروغه ای بملک عراق
خط: نستعلیق، کا: کاتب، شیخ السلام بن حسین، تا: غره ذیحجه ۸۶۰ق، درهامش؛ کاغذ: ترمه، ۵گ (۱۳۴پ-۱۳۸ر)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶/۲×۲۳/۶سم [ف: ۸-۲۷۲]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۹۸/۲۹
آغاز: برابر۳؛ **انجام:** صورت و معنیش بهم دریاب ×× نظری کن

بهر دو قسم نگربمنه وجوده
خط: نستعلیق، کا: کاتب، شیخ السلام بن حسین، تا: غره ذیحجه ۸۶۰ق؛ ۹گ (۱۶۰ر-۱۶۸پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶/۲×۲۳/۶سم [ف: ۸-۲۷۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۵۵
خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۴ق؛ ابعاد متن: ۹×۲۰، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱-۲۱۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۵۸
خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: دوشنبه ۲۵جمادی الثانی ۱۰۸۴ق؛ ابعاد متن: ۹×۲۰، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱-۲۱۰]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۶۳
خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۴ق؛ ابعاد متن: ۹×۲۰، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱-۲۱۱]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۳۵
خط: نستعلیق، کا: غلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ جلد: میشن، ۴گ (۲۲۰پ-۲۲۳پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴-۶۷۴]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۵۷
خط: نستعلیق، کا: غلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ ۳گ (۳۲۱پ-۳۲۳ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴-۶۷۶]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۹۸
خط: نستعلیق، کا: اردستانی، محمد قاسم بن محمد مؤمن، تا: ۱۱۱۰ق؛ جز دو رساله چاپ نوربخش (۱۳/۲ و ۱۰۱/۴)؛ ۷گ (۵۱۴ر-۵۲۰ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴-۶۷۹]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۴ق؛ ۶ص (۶۱-۶۶)، ۱۷سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳-۵۲۱]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۸۴/۱۸
آغاز: قال رسول الله: من فقد حساً فقد علماً بیت: حواس ظاهر و باطن ده اند آن دریاب ×× روان بعلم معانی کنم بیان دریاب؛ **انجام:** شوی دل زنده گر میری بعشقش ×× چنین مرگی مرا عمریست تا شد / نمیرد نعمت الله حاش لله ×× که دل زنده بدرگاه خدا شد
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: حدودقرن۱۳؛ ۵گ (۱۵۰پ-۱۵۴ر)، ۱۴ سطر (۸×۱۴) [ف: ۴۱-۶۹۱]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۲۴/۲۴
آغاز: برابر۳؛ **انجام:** صورت و معنیش بهم دریاب ×× نظری کن بهر دو قسم نگر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۲۱ق؛ ۷ص (۱۹۲-۱۹۸)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۱۵۷]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۰۷/۲۷
آغاز: برابر۳؛ **انجام:** صورت و معنیش بهم دریاب ×× نظری کن بهر دو قسم نگربمنه وجوده و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین.
خط: نسخ، کا: سبزواری، محمد بن فاضل، تا: ۱۲۲۲ق، حسب فرموده محمد حسن خان خلف مرحوم فتحعلی خان بختیاری؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۲۱گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۵۱-۶۳]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰۳/۱۸
خط: نستعلیق تحریری، کا: خدارحم بن خداکرم بروجردی، تا: ۱۶ ربیع الثانی۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج، ۳ص (۶۸-۷۰)، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۳۱۰]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰۳/۲۲
خط: نستعلیق تحریری، کا: خدارحم بن خداکرم بروجردی، تا: ۱۶ ربیع الثانی۱۲۴۶ق؛ ۷ص (۸۴-۹۰)، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۳۱۰]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۶۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ ۸ص (۸۹۳-۹۰۰)، ۱۷سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳-۵۲۲]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۶۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ ۲۲ص (۹۰۸-۹۲۹)، ۱۷سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳-۵۲۲]

۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۸۴/۲۳
خط: نستعلیق، کا: تفرشی، محمد علی بن عزیز، تا: ۱۲۵۸ق؛ ۵گ (۱۶۰ر-۱۶۴ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴-۶۷۰]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۸۴/۲۵
خط: نستعلیق، کا: تفرشی، محمد علی بن عزیز، تا: ۱۲۵۸ق؛ ۵گ (۱۶۴ر-۱۶۸پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴-۶۷۰]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۶۳
آغاز: برابر۳
خط: نسخ ریز، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۵ص (۳۱۵-۳۱۹)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲-۱۵۰]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۴۵
خط: نسخ ریز، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۶ص (۲۵۵-۲۶۰)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲-۱۴۹]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۵۶ عکسی
آغاز: برابر۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳-۱۳۱۱]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۵۵
خط: نسخ ریز، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۴ص (۲۹۱-۲۹۴)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲-۱۴۹]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۵۹ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳-۱۳۱۲]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۵۸
خط: نسخ ریز، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۳ص (۲۹۵-۲۹۷)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲-۱۴۹]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۶۵ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳-۱۳۱۳]
۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۵۴
آغاز: برابر۲ **انجام:** ظاهر و باطن تو باشی و السلام.
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول؛ ۴ص (۱۸۸-۱۹۱)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۶۰۰]
۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۵۷
آغاز: الحمدلله و الصلوة عی رسول الله ... قال رسول الله (ص) من فقد حسا فقد علما؛ **انجام:** همچو داروغه بملک عراق.
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول؛ ۳ص (۱۹۳-۱۹۵)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۶۰۰]
۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۶۲
آغاز: برابر۳؛ **انجام:** نظری کن بهر دو قسم نگر.
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاتب در صدر آن نوشته: «رساله فی بیان سر التوحید من ادق اشاراته» هر یک از مطالب آن عنوان «نکته» دارد؛ مجدول؛ ۶ص (۲۱۴-۲۱۹)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۶۰۲]
۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۸/۱۸
در فهرست با عنوان رساله نکات «قوای روحانیه» آمده؛ خط: نسخ، کا: گلپایگانی، محمد باقر، تا: ۱۲۹۸ق؛ ۱۱ص (۱۲۲-۱۳۲)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۶سم [ف: ۵-۵۳]
۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۳۱/۲۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ ۱۳ص (۳۰۷-۳۱۹) [ف: ۱۰-۱۶۷۳]
۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۴۷/۳
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** گر بدانی اول و آخر تمام ×× ظاهر و باطن تو باشی و السلام
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶ص (۳۹-۴۴)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲-۶۰]

● نکات بیدل دهلوی / ادبیات / فارسی
nokāt-e bīdel dehlavī

بیدل دهلوی، عبدالقادر بن عبدالخالق، ۱۰۵۴-۱۱۳۳قمری
bīdel-e dehlavī, ‘abd-ol-qāder ebn-e ‘abd-ol-xāleq (1645 - 1721)

مجموعه‌ای از نکات عرفانی، اخلاقی، ادبی و امثال است که شامل نثر، نظم، رباعی، غزل، مسمط، مخمس و غیر آن می‌باشد.
آغاز: بسمله حمد مبدعی را که تردد اعیان کیف و کم موقوف تحریکی است ... نکته ۱- اگر منکر نبوت نئی باحضرات جز بتعظیم پیش میا ...
چاپ: ضمن کلیات او به چاپ رسیده است؛ هند، سنگی، ۱۲۸۷ق، وزیری، ۶۶ص (۳-۶۸)؛ دیوان بیدل مع نکات بیدل، کانپور: منشی نولکشور، ۱۸۹۳ م؛ هند، کانبور، نول کشور، ۱۹۱۴ میلادی
[فهرستواره منزوی ۱۰۴۵/۸؛ میراث مشترک ایران و هند: ۱-۳۳۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۵۹/۲
آغاز: اگر منکر نبوت با حضرات جز با تعظیم پیش میاد؛ **انجام:** هزار گل ز لب هرزه گوست رنگین تر ×× تبسم لب زخمی اگر کشد آغوش ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخرقرن۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ دارای سر لوح مذهب، مجدول، مذهب؛ کاغذ: کشمیری، ۶۰گ (۳۶۷-۴۲۶)، ۱۵سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۲۹-۴۳۹]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۲۹/۲
آغاز: اگر منکر نبوت نئی با حضرات جز به تعظیم پیش میا؛ **انجام:** طینت آدمی بحکم الناس نیام مخمر اثبات غفلت است و اطلاق بیداری بر حقیقت غنودن انجامش ...
خط: نسخ و نستعلیق و تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: وسط وانجام؛ ۲۵۷ص (۱۹۳-۴۴۹)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴۷/۱-۱۶۳]
۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۳۲۶/۲
آغاز: بسمله اگر منکر نبوت نه باحضرات جز بتعلیم ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ابعاد متن: ۶×۱۳/۵، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۴۰۰]

● نکات العارفین / عرفان و تصوف / فارسی
nokāt-ol ‘ārefīn

منظومه‌ای است عرفانی که ناظم آنرا جهت سید ابراهیم نامی سروده و در آن بسیار از محیی الدین جیلانی و نقشبند می‌ستاید و ظاهراً از طایفه نقشبندیه می‌باشد.

یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۲۰۷
آغاز: خداوندا ره عرفان عطا کن ×× دلم فی الحال چون شمس الضحی کن
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۵۲گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱-۱۸۱]

● نکات فصاحت سمات / ادبیات / فارسی
nokāt-e fesāhat-e samāt

منیر لاهوری، منیر بن عبدالمجید، ۱۰۱۹ - ۱۰۵۴ قمری
monīr-e lāhūrī, monīr ebn-e ‘abd-ol-majīd (1611-1645)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۰۹/۱۹۲
آغاز: الهی نمود همه نمایش تست و بهبود همه نیایش تو
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ ۳ص (۵۱۳-۵۱۵)، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۳۸-۳۰۱]

● **النکات المبارکات** / اخلاق / عربی
nukāt-ul mubārakāt
رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ۱۲۱۵-قرن ۱۳ قمری
raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī‘ (1801 - 19c)

محل تألیف: قزوین
شصت وشش مجلس دراحادیث و آیات اخلاقی و وظائف دینی و ... که جلدی از کتاب بزرگ مؤلف «المستطرفات» می‌باشد.

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۸۶/۱-۶/۷۶
آغاز: و یتحدثون ان فی هذا الظهر روح کل مومن وبوادی برموت نسمة کل کافر؛ **انجام:** قالت والذی بعثك بالحق ما یملك رقبتی رجلاواحدا فالویل علی عایشه مع ما فعلت بعد النبی (ص) مع علی. هذا آخر ما فی مجلد الاول من کتابنا هذا.
از اواسط مجلس اول تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۲ق، جا: قزوین؛ افتادگی: آغاز؛ درآخر وحواشی نسخه خط مؤلف دیده می‌شود؛ ۱۴۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۲۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۳/۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... هذا مجلد من مجلدات کتابنا المسماة بالمستطرفات و هذه مجلد أولها؛ **انجام:** مع ما فعلت مع علی بعد النبی، هذا آخر ما فی مجلد الاول من کتابنا هذا و سنؤتی الی الباقی بعون الله الملك الباقی
خط: نستعلیق، کا: عبدالجواد بن لطفعلی قزوینی، تا: ۱۵محرم۱۲۸۰ق، جا: قزوین؛ در حاشیه به خط مؤلف تصحیح شده؛ ۱۴۹گ (۱پ-۱۴۹پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸-۳۷۳]

←نکات متعلقة به بعض الآیات ←التفسیر

● **نکات منتخبه از منتخب ربیع الابرار** / ادبیات / عربی
nokāt-e montaxabe az mn.-e rabī‘-ol abrār
اماسی، محمد بن قاسم، ۸۶۴ - ۹۴۰ قمری
amāsī,mohammad ebn-e qāsem (1460 - 1534)
وابسته به: ربیع الابرار و نصوص الاخیار؛ زمخشری، بن عمر (۴۶۷-۵۳۸ق)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۹۳
آغاز: بسمله هذه نکات انتخبتها من منتخب کتاب الابرار؛ **انجام:** فلا یبقی عقرب الاتبعته کتاب ربیع الابرار
اصل از محمود زمخشری، جامع نکات محیی الدین محمد خطیب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۸۸]

● **نکات من التواریخ** / تاریخ / عربی
nukāt-un min-at tawārīx

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳۸/۴۷
آغاز: ان آدم علیه السلام اوصی لابنه شیث ... و القیام بحقوق الله تعالی؛ **انجام:** ملکوا هذه المدن الثلثة قسمتی کل واحدمنهم مدینة ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۱۸۴) [ف: ۱۵-۱۵۳]

● **نکاتی از اسکندر روم و پادشاهان عجم** / داستان /فارسی
nokātī az eskandar rūm va pādešāhān-e ‘ajam

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۹/۹-طباطبائی
آغاز: اسکندر رومی را چون اجل موعود سر وقت آمد وصیت نامهبه مادر خود نوشته به مقدونیه فرستاد.
در ذیل پایان این بخش حدیثی است منقول از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲ص (۳۱۶-۳۱۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۳۴۳]

←النکاح ←آداب النکاح
←نکاح ←آداب زناشویی

● **النکاح** / فقه / عربی
an-nikāḥ
طوسی کاشانی، حسین بن عبدالله، ق۹ قمری
tūsī kāšānī, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 15c)
رساله‌ای کوتاه در فقه استدلالی که بر مشرب شیعه امامیه نگاشته شده است. به نظر می‌رسد این کتاب همراه برخی کتاب‌های فقهی یك مجموعه را تشکیل می‌داده وتنها این کتاب به طور کامل ویکی دو برگ نیز از کتاب دیگری که تاریخ کتاب بر روی آن مانده بر جای مانده است.

کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۱۰۲
آغاز: بسمله، کتاب النکاح وفیه مقدمه ومقاصد اما المقدمه ففیها فصول الاول فی ماهیته وفضله وفیه خمسة مباحث الاول الاقرب ان النکاح حقیقة فی العقد مجاز فی الوطی؛ **انجام:** الثالث عشر لو قال لابن الملاعنة لست ابن فلان ... فهو قذف یحدله وکذا یحد لو قال ...
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۷ ربیع الثانی ۸۶۸ق (پایان کتاب الوصیه یا العتق)؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ برگ آخر مربوط به کتاب الوصیة (یا کتاب العتق) است که به اشتباه به آخر کتاب النکاح چسبانیده شده وتاریخ کتاب فوق مربوط به آن کتاب است؛ جلد: مقوا؛ ۳۰گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف مخ]

● **النکاح = صیغ النکاح = شروط النکاح** / فقه / عربی
an-nikāḥ = ṣīyaġ-un nikāḥ = šurūṭ-un nikāḥ

محقق کرکی، علی بن حسین، ۸۹۰ - ۹۴۰ قمری
mohaqqeq-e karakī, ʻalī ebn-e hoseyn (1486 - 1534)

رساله کوتاهی است در انواع نکاح و شرایط آن که به نظر می‌رسد بخشی از یک کتاب فقهی باشد. در نهایت برخی نسخه‌ها از محقق کرکی دانسته شده، گرچه در بسیاری از فهارس ناشناس آمده و نام‌های گوناگون دارد.

آغاز: الحمدلله و الصلاة علی محمد وآله. لاریب ان النکاح ینقسم الی دائم و متعة. و الدائم یعتبر فیه صلاحیة الزوجین لایقاع عقد النکاح ...

انجام: احلت لک نظرها، او تقبیلها اقتصر علیه فقط لا غیر و السلام علی من اتبع الهدی و دین الحق ... تمت الرسالة

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۰۶/۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ نامبوب است؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲گ (۷۰پ-۷۱پ)، اندازه: ۱۳/۳×۱۹/۱سم [ف: ۹-۵۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علیجان بن سلطان بایزید کوکدی، تا: ۹۳۹ق؛ در حاشیه نشانی «ع ل» دارد که اشاره به نام کرکی می‌باشد، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۳گ (۱۲۳پ-۱۲۵پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۲-۲۷۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۲/۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم یقول قبلت لموکلی فلان. من املاء شیخنا الأعلم الأفخم علی بن عبدالعالی.

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، ش M140(۸۲۰۱)؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: با تاریخقرن۱۱؛ ۱ص (۲۶۸) [عکسی ف: ۳-۴۳۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۵۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الرابع: المهر، کقوله تعالی: و لیستعفف الذین لایجدون نکاحاً أی مهراً، الخامس: السفاح، کقوله تعالی: الزانیة لاتنکحها إلا زان ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی با نشان «ع ل»؛ ۲گ (۶۱ر-۶۲پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۳۹-۶۰۸]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۷۹/۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳گ (۱۷۳پ-۱۷۵ر)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۹۰]

● **النکاح** / فقه / عربی
an-nikāḥ

بابلی، حسن، ق۱۱ قمری
bābelī, hasan (- 17c)

در آداب ومستحبات و مکروهات و واجبات نکاح، مشتمل برچند باب و ایراد برخی از خطبه‌های نکاح.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۵۶/۸

آغاز: نکت و اسرار و فروع بینات و ابکار جمعتها علی مذهب الاصحاب و رتبتها علی ابواب الباب الاول فی تعریفه؛ **انجام:** لاتنقضی العدة للاخلال بمراد الشارع فلم یحصل الامتثال و الله الموفق للافضال ولیکن هذا آخرما اوردناه.

کاتب: ناصر بن خزام، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ ۲۵گ (۹۶-۱۲۰)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۱۲۹]

● **نکاح** / فقه / فارسی
nekāh

فاضل خراسانی، محمد
fāzel-e xorāsānī, mohammad

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۳۹/۱۰

آغاز: بسمله.حمدله ... بدانکه باید دانست که لفظ نکاح و تزویج را متعدی میکنم؛ **انجام:** مجموع شد هفتاد و دو

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن محمد علی، تا: ۱۲۳۱ق، جا: خبوشان؛ جلد: تیماج، ۴گ (۱۲۲پ-۱۲۵ر) [ف: ۱۰-۱۶۸۳]

● **النکاح** / فقه / عربی
an-nikāḥ

انصاری، مرتضی بن محمد امین، ۱۲۱۴ - ۱۲۸۱ قمری
ansārī, morteza ebn-e mohammad amīn (1800 - 1865)

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)

شرح مزجی استدلالی است بر «ارشاد الأذهان» علامه حلی. مسائل نکاح و انواع آن را به نحو استدلالی مورد بحث قرار داده و ضمناً احکام طلاق و رضاع و مصاهره را نیز بیان کرده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... کتاب النکاح و قد اختلف فی انه حقیقة فی الوطی أو العقد او فیهما أو مجاز فیهما علی اقوال

چاپ: تهران، سنگی، بی ناشر، ۱۲۹۹ق.، رحلی، ۳۳ص

[الذریعه ۳۰۰/۲۴ شماره ۱۵۶۸]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۲۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فالمسألة محل التأمل وان کان ما ذهب الیه المشهور لایخ عن قوة مع انه احوط

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۸۳گ (۳۶-۱۱۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱/۱-۶۷۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۱/۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۴۲۱]
۲. همدان؛ بحرالفضائل؛ شماره نسخه: ۶
آغاز: (بر نیم برگ الحاقی) بسمله. الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین، اما بعد تفضیل زوجاته علی غیر هن بان جعل ثوابهن؛
انجام: (بر برگی الحاقی) و قالت هی بل فی شعبان قدم هو لدفع الیمین لا نفاقها علی وقت الاسلام و الخلاف فی ان العدة هل انقضت قبله ام لاو الاصل بقاها.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ مجدول؛ جلد: مقوا، ابعاد متن: ۱۰/۵×۱۸، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [رشت و همدان: ف: -۱۶۶۵]
۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۵۴۸/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** او فعل ظاهر فی القبول و قبض ان لم یکن فی ید الموهوب و لو طلق الزوج بعد البیع او الرهن او التدبیر او التلف او العتق. هذا آخر ما و جد بخطه الشریف قدس سره فی النکاح
خط: نستعلیق، کا: عبد الرسول ساروی، تا: سه‌شنبه ۱۱ شوال۱۲۹۶ق، برای افقه الفقهاء شیخ جعفر سلمه الله؛ در اول نسخه چنین نوشته شده: «هذا ما کتب قدس الله روحه بخطه الشریف فی بدو امره فی النکاح و قد کتبت ذلک من خطه بلا واسطة و هو شرح علی ارشاد العلامة بطریق الشرح المزجی»؛ ۱۰۰گ (۶۷-۱۶۶)، ۲۰ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲-۱۶۹]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۹۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** فالمسألة محل التأمل وان کان ما ذهب الیه المشهور لا یخ عن قوة مع انه احوط
خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: رمضان۱۲۹۸ق؛ جلد: تیماج مذهب، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱/۱-۶۷۳]
۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۸۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** فالمسألة محل التأمل وان کان ما ذهب الیه المشهور لا یخ عن قوة مع انه احوط
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۱/۱-۶۶۹]

● **نکاح** / فقه / فارسی

nekāh

بفرویی یزدی، محمد باقر بن محمد حسین، ق۱۳ قمری

bafrūī yazdī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hoseyn (- 19c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۷۸۴/۳
آغاز: بسمله الحمد لله الذی احل النکاح و حرم الزنا و السفاح؛
انجام: موجود: خود زوج صیغه بگوید.
خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن حسین ابراهیم بیدائی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۹گ (۷۷-۸۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴-۱۴۲۶]

● **نکاح** / فقه / فارسی

nekāh

همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۳۹ - ۱۳۱۹ قمری

hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1824 - 1902)

تاریخ تألیف: شب چهارشنبه ۲ ربیع الثانی ۱۲۸۸ق
رساله مختصری است با عناوین «مسئله، مسئله» که درآن تعدادی از مسائل نکاح وطلاق تحت عنوان «مسئله» به طور مختصر وکوتاه بیان شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۳/۹-۶/۱۳۳
آغاز: بسمله الحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی ... وبعد بعضی از برادران ایمانی خواهش نمودند که رساله مختصر درخصوص نکاح بنویسم ... مسئله بدانکه درنکاح بلوغ وعقل وقصد ورضا ولفظ شرط است؛ **انجام:** وبی اذن بر او داخل شود که شاید مردبه آن میل کند ورجوع کند وصلی الله علی محمد وآله الطاهرین ولعنة الله علی اعدائهم اجمعین.
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴-۲۱۱۵]

● **نکاح** / فقه / فارسی

nekāh

مدرس چهاردهی، محمد علی بن محمد نصیر، ۱۲۵۲ - ۱۳۳۴ قمری

modarres-e čahārdehī, mohammad ‘alī ebn-e mohammad nasīr (1837 - 1916)

احکام نکاح را با توضیحاتی مختصر و اشاره به بعضی از گفته‌های فقها و ادله و رد و ایراد آورده و تا احکام شیر دادن نگاشته شده و گویا ناتمام مانده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۲۴/۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... نکاح در شریعت مطهره از مستحبات مؤکده است و در او فواید دنیویه و اخرویه است
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوایی، ۳۴گ (۱ر-۳۴ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۲-۱۰۵]

● **النکاح** / فقه / عربی

an-nikāḥ

تهرانی، ابوالقاسم

tehrānī, ab-ol-qāsem

بحث وشرح مؤلف است درمسأله‌ای ازنکاح درباره عقد موقتی که به هرحال اجل درآن ذکر نشده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۳

آغاز: مسألة. المشهور علی ما حکی علی ان عدم ذکر الاجل نسیانا او قصدا یوجب انقلاب العقد الی النکاح الدائم وتنقیح البحث یتوقف علی امور الاول ان الزمان مطلقا ظرف وقوع؛ **انجام:** یلازم عادة الی قصد الدوام بحصول البدا فیما قصده اولا ولعل ذلک هو اوجه لتفصیل بین عدم ذکر الاجل نسیانا او عمدا وفیما تقدم غنیته عن الاطناب فی رده وانا اوردناه ذلک بمجاله ...

یک فائده در «اخلال بذکر اجل فی المتعه» وفائده‌ای دیگر در «امتناع استعمال اللفظ فی اکثرمن معنی واحد»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۵-۱۹۹۵]

● النکاح / فقه / عربی

an-nikāḥ

ناشناخته:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۸۹۵

آغاز: بما لا فایدة فیه. النکاح مستحب للغنی و الفقیر؛ **انجام:** انه یضیع للمال و لا یقر علیه تمت (کذا).

این کتاب که حاوی مبحث نکاح است بخشی ازیک کتاب فقهی می‌باشد، در این تألیف گاهی به ادله مسائل اشاره شده و شمار مباحث نیز باحروف هجا مشخص گردیده است. به عنوان مثال: الفصل الرابع: فی الآداب و فیه «ی» مباحث «ا» یستحب لمن اراد العقد ان یتخیر من النساء من یجتمع کرم الأصل ... «ب» یستحب لمن اراد عقد النکاح ...، الفصل الثانی: فی اولیاء العقد و فیه «ل» بحثاً؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ ۴۶گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۱-۱۶۱۴]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۷۳۰۷

شرح مزجی است بر یکی از متون فقهی شافعی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۹ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۶]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۲۴۸/۴

آغاز: و ثانیهما لیس له ذلک حتی تنقضی عدتها کالمطلقة رجعیا؛ **انجام:** و ان کانت فی عدتها ...

رساله‌ای است در مبحث نکاح، به علت ناقص الطرفین بودن نسخه نام مؤلف و کتاب عجالة شناخته نشد؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالجبار تونی، تا: ۱۱۳۵ق؛ جلد: تیماج مذهب، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۵-۶۲۴]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۲۶/۴

آغاز: کتاب النکاح و اقسامه ثلاثه. القسم الاول فی النکاح الدائم ... الفصل الاول فی آداب العقد و الخلوه؛ **انجام:** در فصل چهارم اسباب التحریم: حکم صغیر الحیوان فی النزح و حکم کبیره. قد تمت الکتاب لیله الخامس من ذی الحجه (سده سیزدهم)

ازدواج زن و مرد، نکاح اقسام و احکامی دارد که این رساله درباره آن اقسام و احکام است؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ بالای صفحه برگ ۱۲۱ ر چنین آمده: «کتاب از محمد علی» که شاید همان محمد علی کاتب بخش حیض (ش ۳۹۲۶) باشد که نامش در برگ ۱۱۹ر دیده می‌شود؛ جلد: چرم، ۷گ (۱۲۰پ-۱۲۶ر)، ۱۱-۲۱سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۷-۱۸۲]

۵. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۶۵/۲

آغاز: الحمدلله حمداً کثیراً یلیق بجنابه و شکراً جمیلاً یناسب لنواله و الصلوة علی محمد و آله کتاب النکاح و الکلام هذا فی مقدمة و مقاصد المقدمة ففیها أمور الأول فی معنی النکاح لغة و شرعاً فاعلم ان الأصحاب قداختلفوا فی معنی النکاح؛ **انجام:** فیجب حینئذ الحکم بعدم الانعقاد وفاقاً للمشهور المعروف.

شامل: مقدمه و اندکی از مقصد اول، گویا بخشی از کتابی فقهی است به صورت استدلالی، مؤلف از صاحب ریاض به عنوان «السید المرحوم» یاد می‌کند، کتاب نکاح شامل مقدمه و چند مقصد است، در شروع مقصد اول عبارت کتاب چنین است: «و اما المقاصد فالأول منها فی العقد و الکلام فیه الصیغة و ما یلحقها و أولیاء العقد و ما یتعلق بذلک هذا فالبحث هنا فی مطلبین المطلب الأول فی الصیغة و ما یلحقها من الأحکام»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ ۱۲۷گ (۵پ-۱۳۱پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۲-۴۵۷]

۶. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: ۶۹

احتمالاً یکی از شرح‌های «شرایع الاسلام» محقق حلی باشد که شرح مزجی و استدلالی است، «الثالث فی اللواحق و هی ثلاثة الاولی لا خلاف بین المسلمین فی انه یجوز النظر الی وجه امراة یرید نکاحها و ان لم یستاذنها او کفیها بل الاجماع بقسمیه علیه»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوایی، ۱۹۷گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: -۷۴]

۷. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۵۸

آغاز: بسمله قوله کتاب النکاح. قد اشتهر بین الفقهاء و اللغویین انه فی اللغة بمعی الوطی و قد نقل علیه الاجماع؛ **انجام:** ولکن الاقوی ان یقالان الاصول مختلفة فی المقام نظراً الی ان البائن علی اقسام.

به هنگامی که مؤلف در شعبان ۱۲۶۸ق نزد استادش درس می‌خواند، این رساله را تدوین نموده است، گویا از شاگردان صاحب جواهر بوده است که بر کتاب استادش یادداشت‌هایی نوشته؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با قلم‌خوردگی‌هایی در متن و افزودگی‌هایی درحاشیه؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: -۴۷]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۸۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریدای از محمد علی صفری دائم؛ اندازه: ۱۹/۹×۲۴/۹سم [رایانه]

۹. همدان؛ سیرلو، حمید؛ شماره نسخه: ۱۲/۸

انجام: و صرح بعض الاصحاب بانه لا یصح العقد علی ما لا یتمول کحبه الحنطة.

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۵۳پ-۵۵پ) [رشت و همدان: ف: -۱۷۰۹]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۹۷
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۲۱۴گ، اندازه: ۱۶/۳×۲۱/۶سم [رایانه]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۳۰۱
آغاز: عن مقتضی الاصل و المدح علی ترک الشهوات الراجحه الی شرعه لحصر النفس و منعها عن اللذات؛ **انجام:** انه امر اخر لاتعلق له بالشهاده علی الاقرار الذی مع ثبوته لایجب علی الحاکم استفصاله لعموم مواخذه العقلاء باقرارهم و لکن مع ذلک ...
این اثر مشتمل بر بعضی از احکام نکاح است که به لحاظ افتادگی از آغاز و انجام آن معلوم نشد کدام کتاب است و مؤلف آن کیست، تعدادی از فصول این نسخه که مشخص شده اند عبارتند از: فصل الثانی فی آداب الخلوه بالمرءة، فصل الثانی فی العقد، فصل الثالث فی اولیاء العقد، فصل الرابع فی اسباب التحریم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: چرم مصنوعی، ۱۶۳گ، ۱۷–۲۰سطر (۹–۱۰×۱۵–۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱/۷سم [ف: ۱۸–۲۶۵]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۸۰/۱۰
آغاز: اما الاول فنقول لکل واحد منالزوجین حق یجب علی صاحب القیام به؛ **انجام:** النظر الثانی فی التفویض و هو قسمان ... الرابع، لو تزوج المملوکه ثم اشتراها فسد النکاح
بخش‌هایی از رساله ای در بیان احکام فقهی نکاح است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۳گ (۳۲۱–۳۲۳پ)، ۱۶سطر (۱۱/۵–۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۷–۴۱۹]

۱۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۸۴۴/۴
آغاز: بسمله – لا اشکال فی اعتبار الکفائه فی صحة النکاح کمالا اشکال فی اعتبار التساوی فی الاسلام؛ **انجام:** هذه الاخبار خصتنا فی الاخذ منهم و الاخبار الخاصة المتقدمة منقناً (کذا) فی تزویجهم و الحمدلله رب العالمین.
رساله در باب نکاح است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: مقوا، ۱۳ص، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲–۱۷۶]

● **نکاح** / فقه / فارسی

nekāh

ناشناخته:

۱. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۲۳۲/۲
آغاز: ... وملخص آنست که اخبار باعث و سبب انعقاد صیغه نمی‌شود و اگر چه کلامی صادق باشد چه جای اینکه کلامی کاذبی بوده باشد پس باید عاقد این معنی راقصد نکند بلکه این را قصد کند؛ **انجام:** پس ذکر آنها دراینجا مناسب نیست زیرا که از ... خارج است و بیان آنها محول است بر کتبی که علمای ما رضوان الله علیهم اجمعین در این باب تصنیف کرده اند و باینجا ختم می‌کنیم کلام را در حالی حمد میکنیم خدا را بر اتمام این رساله و صلوات می‌فرستیم بر خاتم پیغمبران
مؤلف که از شاگردان سیدعلی طباطبایی (۱۲۳۱ق) صاحب ریاض المسائل بوده رساله حاضر را به صورت نیمه استدلالی در احکام و فروعات مساله نکاح به رشته تحریر در آورده است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: سه‌شنبه۲۲ شوال۱۲۲۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور، ۶۰گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف مخ: -۷۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۳۴/۱۸
در فضیلت نکاح و آنچه به آن تعلق دارد؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۳گ (۲۳۷ر–۲۳۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶–۳۳۸]

۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۴۱/۷
آغاز: ... و دروی فضیلت بسیار و ثواب بیشمار است در آیات؛ **انجام:** و اگر تعیین نکنند ظاهر آنست که مستمر مالک فسخ کند با منع باقی
رساله‌ای است مختصر و مفید در بیان احکام نکاح که در باب متعه به بحث مفصل پرداخته است؛ خط: نستعلیق، کا: قزوینی، میرزا اسحاق بن محمد، تا: با تاریخ۱۲۹۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۲۲گ (۷۴ر–۹۵پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [مؤید: ۳–۳۵۵]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۲۵
آغاز: بسمله، پس از حمد و ستایش پروردگار و درود نامحدود بر رسول اکرم و آل اطهارچون نکاح و ازدواج از مهمترین امور اجتماعی است؛ **انجام:** جلوگیری از شیوع طلاق و نظایر آن که در نظر است سعادت این جامعه تکمیل گردد.
در این رساله ابتداء نکاح بحث شده و سپس عقد و نکاح و آداب و شرایط آن آمده و بعد از آن از طلاق و صیغه (=متعه) و انفاق و ترک انفاق و مهر و عده و عیوب در نکاح مفصل سخن رفته است. نویسنده که متکی بفقه شیعه بوده و سعی کرده از آخرین فتاوای فقهای شیعی مطلب بیاورد؛ خط: تایپی، بی‌کا، تا: ۱۳۵۳ق، جا: تهران؛ تایپ شده به وسیله ماشین تایپ نه عکس؛ اهداء به مرحوم حاجی محتشم السلطنه؛ جلد: گالینگور، ۴۰گ، ۲۴سطر (۱۵/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۲۱×۲۸/۵سم [ف: ۶–۳۳۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۹۶۶/۱
آغاز: الحمدلله الذی احل المزاوجة و النکاح ... اما بعد باعث بر تسوید اینکه فرزند اعز ابوالخیر طول الله عمره
چند فصل بسیار مختصر است برای مبتدیان در فضیلت و آداب و صیغه نکاح، نگاشته شده برای فرزند اعز ابوالخیر و به روش مذهب شیعه؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۷گ (۱پ–۷پ)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۳–۱۳۴]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۶۰۵/۴–۳۸/۲۲۵
آغاز: هرگاه بیش از چهازن بعقد دوام داشته باشد حرامست ... سؤال اگر دختر باکره را کسی دخل کند بزنا وحامله شود ... جواب بسمله هر گاه دختر مدخوله درعقد کسی نبوده و ...
سؤال وجواب‌های فقهی است درباره عقد نکاح ودیگر احکام

مربوط به ازدواج، احتمالاً منتخبی از سؤال وجواب‌های فقهی میرزای قمی باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۷گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴-۲۰۸۳]

۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۶۹/۳

آغاز: بدان که معقوده پدر بر پسر حرام است مطلقا اعم از آنکه به عقد دائم باشد؛ **انجام:** معصوم فرمود این فعل مکروه است و شیروگوشت آن باکی ندارد

رساله از نظم خاصی برخوردار نیست و بیشتر به احکام موانع سببی نکاح مانند رضاع پرداخته است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۱گ (۸۷ر-۱۰۷پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲-۲۳۸]

۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۹۸۸/۶

آغاز: فصل اول دربیان فضیلت تزویج وآداب مجامعت ومعاشرت زنان وکیفیت تربیت فرزندان ومعاشرت ایشان است. درفضیلت تزویج کردن ونهی از رهبانیت به سندهای معتبر؛ **انجام:** دویم وفا به عهدو پیمان کردن خواه با نیکوکار وخواه با بدکردار سیم نیکی با پدر و مادر خواه نیکوکار باشند وخواه بدکردار ودرحدیث دیگر فرمود که ادنائی حقوق پدر ومادر آن است.

رساله‌ای است دردوازده فصل که عمده فصول آن درموضوع نکاح وفضیلت وآداب آن است وسپس به بیان کیفیت تربیت فرزند و آداب رفتار با والدین می‌پردازد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مکتوب درحاشیه شده، مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۸گ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۸]

● نکاح اب المرتضع فی أولاد صاحب اللبن / فقه / عربی

nikāḥ-u ab-il murtaḍi‘ fī awlād-i ṣāḥib-il laban

مشهدی، محمد فاضل بن محمد مهدی، ق۱۱ قمری

mašhadī, mohammad fāzel ebn-e mohammad mahdī (-17c)

فایده فقهی ارزنده‌ای است در باب نکاح و رضاع که در آن حدیثی مشکل را به بحث نهاده و ضمن نقل اقوال علمای گذشته و اساتیدش از جمله علامه مجلسی، نظرات خود را به صورت استدلالی بیان کرده است.

آغاز: بسمله. و به ثقتی، تحقیق خبر و توجیه اثر یتعلق بالرضاع لایخلو من غموض و صعوبة رواها مشایخنا الثلاثة فی أصولهم الأربعة بأسانیدهم الصحیحة عن علی بن مهزیار قال سأل عیسی بن جعفر بن عیسی أبا جعفر الثانی عن امرأة أرضعت لی صبیاً فهل یحل لی أن أتزوج بنت زوجها؟ فقال لی: ما أجود ما سألت. **انجام:** و أمثاله کثیرة یظهر بالتتبع و الله تعالی یعلم مقاصد أولیائه و حقایق أحکامه.

[الذریعه ۴۰۶/۲۱؛ طبقات أعلام الشیعة قرن ۱۲ ص ۵۷۵]

۱. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۱۲۵/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج منقش، ۴گ (۲۰۵پ-۲۰۸ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: -۱۸۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن عبدالغفار، تا: ۱۱۱۰ق [رایانه]

● نکاح البالغة الرشیدة / فقه / عربی

nikāḥ-ul bāliġat-ir rašīda

؟ طباطبائی کربلائی، علی بن محمد علی، ۱۱۶۱ - ۱۲۳۱ قمری

tabātabā’ī karbalā’ī, ‘alī ebn-e mohammad ‘alī (1748 - 1816)

رساله‌ای است در بررسی حکم انفراد دوشیزه بالغه رشیده به عقد نکاح در شرایطی که پدر با داشتن شرایط ولایت، حضور داشته باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۱۹/۵

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین الطاهرین. مسئله: اجمع الاصحاب علی جواز انفراد البالغه الرشیده بالعقد اذا لم یکن لها اب او کان و لم یکن بشرایط الولایه. و انما اختلفوا مع وجود الاب الجامع لشرایط الولایه علی اقوال خمسه؛ **انجام:** اما عن الاول فیان فی تلک الادله من الجانبین ما ینفی الشریک.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ واقف: محمد حسن بن محمد قزوینی؛ جلد: تیماج، ۸گ (۱۶۰پ-۱۶۷پ)، ۲۲سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۶-۳۹]

● نکاح بنت المزنی بها من الرضاعة / فقه / عربی

nikāḥ-u bint-il muznī-yu bi-hā min-ar riḍā‘a

خوانساری، علی اکبر بن ابراهیم، - ۱۲۷۱ قمری

xānsārī, ‘alī akbar ebn-e ebrāhīm(- 1855)

اگر شخصی با زنی زنا کند آیا می‌تواندبا دختر رضاعی او ازدواج کند؟ این رساله استدلالی درپاسخ این پرسش نوشته شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۵۶۸/۳-۱۸/۸۸

آغاز: سؤال دخترضاعیه ضعیفه مزنی بها را ... جواب اقول اختلف الاصحاب فی أن الزنا ان کان سابقاً علی العقد؛ **انجام:** والحصر المستفاد من الموثقة المذکورة معارض بالحصر المستفاد من روایة زرارة الضعیفة بحسب السند والقویة من وجوه أخر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۸گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۸-۴۸۲۱]

● **النكاح بين اخوان و اخوات المرتضعين** / فقه / عربی

an-nikāḥ bayn-a ixwān wa axawāt-ul murtaḍi‘īn

خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، - ۱۱۷۳ قمری

xājū’ī, mohammad esmā‘īl ebn-e hoseyn(- 1760)

دختر و پسری که با هم شیر خورده‌اند (اخوان رضاعی) آیا خواهران و برادران آنها می‌توانند با یکدیگر ازدواج کنند. در این رساله بر جواز این مسأله استدلال شده و پاسخ به رساله ملا ابوالحسن (؟) می‌گوید که در عدم جواز این موضوع نوشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۶۵/۳

آغاز: الحمدلله الذی جعل الرضاع لحمة کلحمة النسب و الصلاة علی الدلیل الیه سیدنا محمد الناصع الحسب؛ **انجام:** و شاکرین له علی حصول المرام مصلین علی رسوله و آله الکرام علیهم السلام الی یوم القیام

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۹گ (۴۳پ-۷۱ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱۴-۳۲۶]

● **النكاح بين العيدين** / فقه / عربی

an-nikāḥ bayn-al ‘īdayn

خاتون آبادی، محمد حسین بن صالح، - ۱۱۵۱ قمری

xātūn ābādī, mohammad hoseyn ebn-e sāleh (- 1739)

از فوائد میر محمد حسین بن میر محمد صالح خاتون آبادی داماد مجلسی (۱۰۳۷-۱۱۱۰ق) رساله‌ای به نام «النکاح بین العبید و بیان حکمه» در الذریعه (ج۲۴ش۱۵۷۳) و «قرن ۱۲طبقات ص۱۹۹» هست که گویا همین کتاب باشد و غلط چاپ شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۴۷/۳

آغاز: اعلم انه دار علی ألسنة الناس کراهة النکاح بین العیدین ... الفطر و الاضحی ... وقع نکاح عایشة فی شهر شوال ... قال النبی (ص): لانکاح بین العیدین ... بین صلاة العید و صلاة الجمعة ... هی علی الحرمة او الکراهة ... حررها اقل الطلاب علی الطباطبائی

کا: علی بن عبدالکریم طباطبائی، تا: دهه دوم جمادی الاول ۱۲۷۳ق، جا: اصفهان؛ جلد: مقوایی، ۱گ (۶۲)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۱-۱۸۲]

● **نكاح الصغيرة لغرض محرمية امها** / فقه / عربی

nikāḥ-uṣṣaġīra li-ġaraḍ-i maḥramīyat-i umm-i-hā

قزوینی، حسین بن محمد ابراهیم، ۱۱۲۶؟ - ۱۲۰۸ قمری

qazvīnī, hoseyn ebn-e mohammad ebrāhīm (1714 - 1794)

تاریخ تألیف: ۱ ذیقعده ۱۱۹۱ق

در آن، رساله آقا باقر وحید بهبهانی را در بطلان عقد بر صغیره به مدت یک روز به خاطر محرم شدن بامادروی (که به شکل سؤال و جواب است) به صورت کامل درج نموده است.

قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه: ۷۶/۱۰

آغاز: بعد الحمد لجناب ربنا المتعال و الصلاة و السلام

خط: نستعلیق، کا: کاشانی، باقر بن امین، تا: ۴ شوال۱۱۹۵ق؛ ۱۶گ (۱۷۱ر-۱۸۶پ)، قطع: خشتی [چند نسخه-ف: -۲۲۱]

● **نكاح فضولی** / فقه / عربی

nekāh-e fozūlī

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۲ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)

وابسته به: الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة؛ شهید ثانی، زین الدین بن علی (۹۱۱-۹۶۵ق)

حاشیه‌ای است بر این عبارت «الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیه» شهید ثانی «مسئله لوزوج الفضولی الکبیرین فلما اطلع احدهما اجار ثم مات المجیز وبعد ذلک اجاز الاخر فلابدان یحلف ایضا لدفع تهمة المیراث ... وهل یثبت علیه المهر لوکان هو الزوج» که مؤلف در هنگام تدریس شرح لمعه نگاشته است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۹۳۱/۲-۵۹/۱۵۱

آغاز: بسمله، حمدله وبعد فیقول العبد الجانی محمد بن سلیمان الطبیب التنکابنی انی فی حال مباحثتی لکتاب الروضة مع جماعة من الاجلة الاخلة

خط: نستعلیق، کا: موسی الطبیب التنکابنی، تا: سه‌شنبه ۲۷ ربیع الثانی، اواسط بهار۱۳۲۷ق؛ ۶گ (۴۰-۴۵)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۸-۴۸۲۱]

● **نكاح الكتابية** / فقه / عربی

nikāḥ-ul kitābīya

قزوینی، حسین بن محمد ابراهیم، ۱۱۲۶؟-۱۲۰۸ قمری

qazvīnī, hoseyn ebn-e mohammad ebrāhīm(1714-1794)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۲۰ شعبان ۱۱۷۰ق

رساله‌ای استدلالی درباره حکم ازدواج با اهل کتاب (یهود و نصاری و مجوس) در یک «مقدمه» و پنج «مسأله»که ازدواج با آنها را به ازدواج دائم یا منقطع صحیح نمی‌داند. عناوین رساله: المقدمة: فی أنواع الکفر و تعیین اهل الکتاب؛ مسأله۱. فی حکم مناکحة سائر الکفار غیر الفرق الثلاثة؛ ۲. فی حکم العقد الدائم علی الفرق الثلاثة؛ ۳. فی حکم التمتع منهن؛ ۴. فی وطی اهل الذمة بملک الیمین؛ ۵. فی اسلام أحد الزوجین دون الاخر.

آغاز: الحمد لولیه ... لما کان مسألة نکاح الکتابیات من معضلات

المسائل الفقهية و مشكلات الأحكام الفرعية.
انجام: و لم يثبت كون أمر النكاح منها، و الله تعالى يعلم حقائق الأحكام و حججه عليهم السلام ...

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۷۸/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایلقرن۱۳؛ جلد: مقوایی، ۱۷گ (۶۹پ-۸۵ر)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱۹-۳۸۶]

←نکاح المتعة ≻المتعة

● نكاح المتعة / فقه / عربی

nikāḥ-ul mut‘a

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ - ۴۳۶ قمری

‘alam-ol-hodā, ‘alī ebn-e hoseyn (967 - 1045)

تاریخ تألیف: محرم ۴۲۷ق
رساله استدلالی است بر جواز متعه و این‌که لازم نیست که هر نکاحی دارای طلاق باشد چنان‌که فقهای اهل سنت دررد شیعه این موضوع را مطرح می‌کنند.
آغاز: قال الشريف المرتضى رضى الله عنه استدل بعضهم على نكاح المتعة بأنه نكاح لايصح دخول الطلاق فيه، فوجب الحكم بفساده قياساً على كل الأنكحة الفاسدة فيقال للمستدل بذلك هذه طريقة قياسية
انجام: مما لا يدخله الطلاق قد كان حاصلاً مع الاباحة المتقدمة بلا خلاف و ذلک دليل واضح على فساد هذه العلة و ما يفسد به هذا القياس كثير و في هذا القدر كفاية.
چاپ: بیروت، ۱۴۲۲ق، همراه مجموعه مسائل المرتضی
[الذریعة ۳۹۲/۲۰؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۷۷/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۲۳/۱۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۲گ (۵۳پ-۵۴ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۲-۷۴۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۴۰/۱۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲گ (۱۶۶ و ۱۶۷)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲۸-۵۶۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۶۲/۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: افندی، عبدالله بن عیسی بیگ، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۱گ (۱۶ر-۱۶پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۸-۵۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۶/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ از روی نسخه خزانه غرویه که نسخه‌ای قدیمی و صحیح بوده، مصحح؛ ۳ص (۳-۵)، ۱۷سطر [میراث شهاب: س۱۸ش۱-۴۰]

● نكاح المتعة / فقه / عربی

nikāḥ-ul mut‘a

صیمری، حسین بن مفلح، - ۹۳۳ قمری

saymarī, hoseyn ebn-e mofleh (- 1527)

رساله فقهی واستدلالی مختصری است دراثبات اباحه نکاح متعه وابطال نظر مخالفان با استفاده از آیات وروایات شیعی و سنی. غیر از «خلاصة الایجاز فی المتعة» است.
آغاز: الحمدلله مرشد اوليائه الى معرفة أحكامه و صلى الله على محمد و آله و بعد فهذه مسألة فى اثبات نكاح المتعة بالدلايل وابطال قول المخالف فيها بالدليل.
انجام: والظن لايعارض اليقين الثبات بالضرورة من دينه عليه السلام فقد ثبقت الا باهة وبطل التحريم و هو المطلوب.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۴۷/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱ جمادی الثانی۹۰۸ق، جا: سلماباد؛ در پایان مقابله و انهاء مؤلف دیده می‌شود؛ ۵گ (۱۱ر-۱۵ر)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۵-۴۳۴]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۱۷/۱۷

آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه ملك ش ۲۱۴۷/۳ به دست آمد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۷گ (۲۰۴پ-۲۱۰پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۵۷۹/۴-۳۳/۱۲۹

آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه ملک ش۲۱۴۷/۳به دست آمد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۴گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸-۴۸۲۰]

● نكاح المتعة من فقه اهل السنة / فقه / عربی

nikāḥ-ul mut‘a min fiqh-i ahl-is sunna

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۸۷/۱۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱ص (۲۷)، ابعاد متن: ۱۳×۲۳، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۶-۵۳۰]

● نکاح المتعة و تزويج البنت الرضيع لاجل المحرمية / فقه / عربی

nikāḥ-ul mut'a wa tazwīj-ul bint-ar raḍī' li-ajl-il maḥramīya

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، ۱۱۵۱ – ۱۲۳۱ قمری

mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739 - 1816)

تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۱۲۱۷ق؛ محل تألیف: قم
بحث استدلالی در محرمیت یا عدم محرمیت زن به مردی که دختر شیرخوار این زن را به قصد محرمیت صیغه کرده و پدر این شیرخوار که شوهر آن زن میباشد فوت کرده، آیا این زن جایز است به عقد نکاح آن مرد که دختر شیرخواره این زن رابرای محرمیت صیغه خوانده درآید یا نه؟
آغاز: بسمله، اذازوج زید بنته الرضیعة بعمرو فی مدهساعة بازاء درهم متعة لاجل محرمیة امها له لاغیر ثم مات زید و ارد عمرو نکاح امها فهل یحرم لانها من امهات النساء او هی محرمة بنفس النکاح و سایر الادلة او یجوز نکاحها لبطلان نکاح الصغیرة ...
انجام: فی یوم العلق و الزلزال و الصلوة علی محمد و آله الطیبین و اصحابه المرضیین خیر حجب و آل.
چاپ: دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۱۹ق، رحلی، ۵ص (جوامع الرسائل: صص ۶۰۰-۶۰۴)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۵۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷گ (۵۰پ-۵۶ر) [ف: ۵-۴۳۹]

۲. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۶۶۹/۲
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [ف: -۲۹۱]

۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۶۹۳/۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** فلا یحکم بکونه ولد الزنا و الملحق بمن اشتبه علیه الامر من الوالدین هذا ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱ص (۴۳۰-۴۴۰)، ۲۴سطر [ف: ۲-۱۵۴]

● النکاح المنقطع / فقه / عربی

an-nikāḥ-ul munqaṭi'

رساله مختصری است در نکاح متعه و بیان صیغه‌های مختلفی که در عقد آن می‌توان خواند.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۱۷/۲۰
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اعلم ان النکاح المنقطع سائغ فی شرع الاسلام دل علیه قوله تعالی فما استمتعتم به منهن فأتوهن أجورهن؛ **انجام:** و لو عقد علیها مدة متأخرعن العقد لم یکن له النکاح فیما بینهما و لأن ینکح أختها و لذلک أحکام آخر لیس هذا محل استیفائها.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۳گ (۲۱۷پ-۲۱۹پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۱]

←نکاح نامه ←دو دیباچه نکاح

● نکاحنامه / اسناد / فارسی

nekāh-nāme

شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی، ۱۱۷۵؟ – ۱۲۶۰ قمری

šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad naqī (1762 - 1844)

به صورت سؤال و جواب.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۰۹/۵
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن، ۲گ (۶۴پ-۶۵پ)، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۳سم [ف: ۶-۱۶۱]

● نکاحنامه / اسناد / فارسی

nekāh-nāme

غیر همانند:

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۹۹۴/۸
آغاز: اللهم الف بینهما بروابط الالفة و الوداد ... اما بعد، سبب تحریر این خطاب مستطاب؛ **انجام:** تاریخ وقوع آن شد خیر عقود. و الحمدلله اولاً آخراً و باطناً. قد فرغت من تسویده ...
رونویس سند همسری «شهزاده سلطان بن سلطان ابوالغالب سلطان حمزه میرزا بهادرخان با رقیه بیگم دختر نواب معلی القاب ... سلطان الوزراء اعتماد الدوله العلیة ... عماد الاسلام ... سلیماً سلماناً» به مبلغ یکهزار تومان طلای رایج یک مثقالی، به تاریخ «خیر عقود» ۹۹۰ق، منشی نکاح‌نامه بهاءالدین محمد عاملی (شیخ بهایی، ۱۰۳۰ق)؛ خط: ثلث، کا: احمد بن قوام الدین محمد حسینی مرعشی، تا: ۱۱۱۰ق، جا: سورت هندوستان؛ ۴گ (۸۸پ-۹۱) [ف: ۲-۲۵۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۱۹/۴-ف
آقا عبدالحی پسر حاجی موسی قزوینی یزدی و معصومه خانم دختر حاجی علی رضا بکا بین چهل تومان و پنجاه مثقال صیرفی طلا و یک کنیز حبشی به بهای ده تومان و یک اطاق فرش غالی و نمد و سه سهم گرمابه (حمام شاه)؛ بی‌کا، تا: شنبه ۲۶ جمادی الاول۱۱۹۳ق [فیلمها ف: ۱-۷۰۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۴۱/۵
صورت کلیشه‌ای یک نکاح‌نامه است که به خطی درشت‌تر از باقی قسمت‌های نسخه و پشت برگ پایانی نوشته شده با عبارات

«فلان»؛ خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای رکابه؛ جلد: تیماج مذهب، ۱ص (۱۶۳پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۹/۴×۳۰/۹سم [ف: ۱/۲۷-۸۲]

۴. شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه: ۱۹

نکاح‌نامه میرزا ابوالحسن خان مشیر الملک؛ بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۲۴۵ق؛ در قاب گرفته شده است [نشریه: ۵-۲۷۴]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۱۹/۳-ف

آقا میرزا محمد صراف پسر آقا میرزا جانی و خدیجه خانم دختر آقا میرزا محمد هاشم به کابین ۲۱۰ تومان از زر و رخت ابریشمی و جز آن و شال ترمه و کنیز و مس و آب ده محمد آباد چاهوک وخانه‌ای در گازرگاه؛ بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۵ ذیحجه۱۲۴۸ق [فیلمها ف: ۱-۷۰۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۱۱۸/۱۳

نمونه یک نکاح نامه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ ۱ص (۲۶۹)، ۱۶-۱۸سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۴۵-۱۹]

۷. شیراز؛ خلیلی، میرزا محمد؛ شماره نسخه: بدون شماره

آقا محمد اسماعیل تاجر شیرازی و زن او بی بی نور خانم دختر میرزا محمد تاجر بهشتی شیرازی با کابین یک قرآن مترجم که بیست تومان بیارزد و ۲۵۰ تومان نقد روپیه محمد شاهی و یک غلام حبشی سی تومانی و یک کنیز حبشی سی تومانی و شش من ابریشم، مورخ ۱۷ رمضان ۱۲۵۴؛ بی‌کا، تا: ۱۷ رمضان۱۲۵۴ق [نشریه: ۵-۲۶۶]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۱۹/۲-ف

آقا محمد پسر آقا میر علی اکبر هراتی شیرازی و خدیجه خانم دختر حاجی ملامهدی قندهاری به کابین پنجهزار تومان؛ بی‌کا، تا: ۲۳ ذیحجه۱۲۸۴ق [فیلمها ف: ۱-۷۰۸]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۰۸۴-۳۶/۸۴

آغاز: بسمله الحمدلله الذی احل النکاح بفضله العمیم وحرم الزنا والسفاح بعدله الجسیم والصلوة والسلام ... زیباترین عروسی که سراپا ناز واز سعی مشاطکان بی نیاز است محمد فردیگانه‌ای است؛ **انجام:** وچهار سیم ازملک مسطور محدود فوق بر حسب شرع انور بملکیت زوجه معظمه مسطوره مستقر وبرقرار شد.

عقدنامه‌ای است مشتمل بر مقدمه‌ای ادیبانه وگزارش عقد نکاح بین میرزا علی محمد فرزند میرزا شفیع مستوفی خاصه دیوان اعلی وفاطمه سلطان خانم صبیه نایب الایاله اسد الله میرزا در شب عید فطر ۱۲۹۱ق، نسخه بسیار زیبا وهنری است ومهرهای متعددی دارداز جمله از زین العابدین فارسی واحمد بن ملا محسن وهدایت الله وعلی بن آقا خان وذوالفقار ودیگران؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: شب عیدفطر۱۲۹۱ق؛ مجدول مذهب؛ ۸گ، ۴-۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۵-۲۹۰۹]

۱۰. تهران؛ موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۱۸

آغاز: هو المؤلف بین القلوب بسمله الحمدلله الذی أنس أبانا آدم علیه السلام بأمالبشر حوا فی جنات النعیم؛ **انجام:** مناکحة صحیحة شرعیة مشتملة علی الایجاب و القبول بهذا العقد المبارک المیمون

عقدنامه نکاح فی ما بین میرزا سید رحیم بن آقا میرزا حسین و فاطمه بی بی بنت سید احمد است در سال ۱۳۳۸ با ذکر مهریه و لوازم جهیزیه و بذل و بخشش هایی که به طرفین تعلق می‌گیرد از جمله زمین‌های منطقه بید هند، این عقد نامه به تأیید ده نفر از بزرگان رسیده و مختوم به مهر آنان شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۳۳۸ق؛ مجدولمذهب، با سرلوح؛ ۶گ، ۶سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [حوزه و موزه عبدالعظیم: ف: -۱۴۸]

۱۱. تهران؛ موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۴

آغاز: الحمدلله الذی أحل النکاح بفضله العمیم و حرم الزنا و السفاح بعدله القویم

عقدنامه‌ای است مربوط به سال ۱۳۵۰ق بین دو تن از بزرگ‌زادگان، در پایان آن شهادت ۱۴ نفر بر صحت اجرای صیغه عقد ثبت شده است؛ خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۲۶ ذیحجه۱۳۵۰ق، مجدولمذهب، با سرلوح مزدوج مذهب؛ جلد: گالینگور، ۵گ، ۸سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [حوزه و موزه عبدالعظیم: ف: -۱۴۷]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۴۳۴

میرزا محمد رضا پسر حاجی میرزا محمد رفیع و بی بی رخشنده سلطان دختر حسن علی خان با ششصد تومان رایج شیراز با یک دستگاه عمارت دویست تومانی در رمضان ۱۳۰۱ (نمایشگاه ۲۳۲)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح، آراسته به رنگها، یک صفحه ۵س و پنج صفحه ۹س و چهار صفحه و بیست خانه برای بیست گواهی و سجل؛ ۶گ، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱۷-۱۳۴]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۴۴۷ و ۴۹۴۶/۵-ف

فتحالله پسر حاجی جعفر و بی بی مرضیه سلطان دختر ملامحمد حسین با کابین یک صد تومان در ۱۱ ذیحجه ۱۲۹۵ق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ اصل؛ جلد: طوماری، ۱گ، ۲۰سطر (۴×۱۶)، اندازه: ۲۱×۴۰سم [ف: ۱۷-۱۳۷] و [فیلمها ف: ۳-۱۱۷]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۵۵۳

سلطان محمد میرزا پسر نواب امیرالامراء میرزا محمد خان قاجار و زرین کلاه خانم دختر معتمد السلطان شاه زاده احمد میرزا با کابین ۲۲ تومان و پنج هزار و یک قرآن به بهای صد تومان و یک کنیز و یک برده مورخ ۱۸ جمادی الثانی ۱۲۷۹ با سجل محمد صالح بن حسن موسوی در همان تاریخ و یک سجل دیگر؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ابعاد متن: ۵/۲×۸/۵، اندازه: ۴/۷×۱۱/۵سم [ف: ۱۷-۴۰۴]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۹۰/۱

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط؛ جلد: میشن مذهب، ۱گ (۱ر)، ابعاد متن: ۱۰/۵×۱۷/۵، اندازه: ۱۴/۶×۲۳/۳سم [ف: ۲۹/۱-۲۴۴]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۱۹/۱۲-ف

آقا حسن علی پسر آقاسی و فاطمه خانم دختر حاجی محمد اسماعیل به کابین ۱۲ مثقال طلا و سی مثقال نقره و یک کنیز به ارزش بیست تومان و هشت من شاه مس و یکدانگ خانه در یزد، (خانه حاجی زمانی مورخ ۱۲۳۹)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۷۰۹]

۱۷. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۵۲

نکاحیه‌ای به صورت دفترچه در ۱۰ صفحه است، زوج محمد ابراهیم خان خلف حسین خان یزدی الاصل مقیم تهران، زوجه شمس الملوک خانم صبیه آقا میرزا محمد خان نبیل الدوله، مهریه مبلغ چهار صد تومان وجه ریالی به انضمام یک زوج لاله یکتا و یک جام آینه چهارده کرده و یک حلقهانگشتری الماس؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دارای یک سرلوح کمکار؛ ۶گ، ۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۵/۵×۲۲سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: ۱۱۹]

←نکاح و رضاع ←مسائل مشکل نکاح و رضاع

● النکاح و الطلاق / فقه / عربی

an-nikāḥ wa-ṭṭalāq

شامل صیغه عقد و طلاق و انواع آن و در آخر صورت عقدنامچه به زبان فارسی.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۷۳۳/۳

آغاز: بسمله الحمدلله الذی احل التمتع و النکاح ... اما بعد فهذه کلمات وجیزه ...

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲-۸۴۱]

● نکاح و طلاق / فقه / فارسی

nekāh va talāq

باتوجه به عبارتی که در آغاز مقصد چهارم نسخه، مشاهده می‌گردد، ظاهراً ترجمه الفیه میرعبدالحی باشد. مشتمل است بر ابواب در فضیلت ازدواج و نکاح مستحب و واجب و مباح؛ باب ۱.بیان نکاح دایم؛ باب ۲. بیان نکاح متعه؛ ۳. بیان نکاح ملک الیمین؛ ۴. بیان مجامعت ملک الیمین؛ خاتمه: در بیان عده؛

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۹۱۹

آغاز: پرده عفت و صلاح بمانند (افتاده) ایامی و صالحون از عباد و اما درویشان؛ **انجام:** و اگر حامله بوده باشد، عده او با بعد الاجلین چنانچه مذکور شد، منقضی گردد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: عبدالباقی، اسفند ۱۳۷۴؛ جلد: تیماج، ۲۹گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۰-۵۸۳]

● النکاح و القضاء / فقه / عربی

an-nikāḥ wa-l qaḍā’

رساله مختصر استدلالی است در نکاح و قضاء.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۷/۳

آغاز: کتاب النکاح من تافت نفسه الی النکاح و خاف من ترکه الوقوع فی الزنا فانه یجب علیه التزویج و ما من عداه فصنفان احمدهما من تتق نفسه الی النکاح؛ **انجام:** ولکن احتمال الجواز فی غایة القوة ولکن الاحط التراک و اما الصلح فلا اشکال فی ...

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۹۰؛ جلد: تیماج، ۲۲گ (۵۱پ-۷۲ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۲-۴۱۲]

● النکاح و المتعة (منظومة) / فقه، شعر / عربی

an-nikāḥ wa-l mut‘a (mnz.)

زنوزی، حسن بن جعفر، ق۱۳ قمری

zonūzī, hasan ebn-e ja‘far (- 19c)

منظومه کوتاهی است در نکاح منقطع و احکام آن.

شروح و حواشی:

۱- حبل النجاة؛ زنوزی، حسن بن جعفر (- قرن ۱۳)

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۸۳۴/۱

آغاز: الحمدلله علی الجمیل ×× وهکذا الثنا للجلیل / الیهنا فرد ولا شرک له ×× لیس له کفوا و مشبه له / ثم الصلوة والتحیات علی ×× نبینا شمس الضحی نجم العلی؛ **انجام:** وقیل تزویج الاماء عندنا ×× یبحون بالا جماع و النص لنا / اختتم هذا بخیر الاختتام ×× صل علی النبی آله الکریم / واسئل الله بان یجعله ×× احسن قاعداً الی دارالسلام

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۲۳ق؛ ۳گ (۱پ-۳پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [میراث اسلامی: دفتر نهم-۸۸]

● النکاح و نافع / فقه / عربی

nekāh va nāfe‘

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۱۴

بی‌کا، تا: ۹۷۹ق؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

←نکاحیه ←اسرار النکاح

←نکاحیه ←النکاح

● النکاحیة = تزویج النبی لزینب و رقیة من عثمان / کلام و اعتقادات / عربی

an-nikāḥīya = tazwīj-un nabī li-zaynab wa ruqayya min ‘uṯmān

محقق کرکی، علی بن حسین، ۸۹۰ - ۹۴۰ قمری

mohaqqeq-e karakī, ‘alī ebn-e hoseyn (1486 - 1534)

بدون نام مؤلف به چاپ رسیده است. سید محمدعلی روضاتی برای ما نگاشته که او نسخه‌ای از آن را در اختیار دارد و برایش محقق شده که از محقق کرکی است. (الذریعه)

[کتابخانه علامه روضاتی ۱۶۴/۱؛ الذریعه: ج۴ص۱۷۲؛ نک: نکاح امیرالمؤمنین ابنته، ص ۳۰۰]

اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [نسخه‌پژوهی: ۱-۱۵۴]

● **نکاحیه** / فقه / فارسی
nekāhīyye
خراسانی، محمد، ق۱۳ قمری
xorāsānī, mohammad (- 19c)
رساله کوتاهی است در کیفیت اجرای صیغه نکاح دایم ومنقطع.

تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه: ۷۲/۶
آغاز: بسمله حمدله اما بعد این چند کلمه ای است درقواعد عقد نکاح به طریق اختصار؛ **انجام:** ضمن علی الانام ان اغناهم بالحلال عن الحرام فقال فی کتابه المجید تا آخر خطبه اولی قد وقع ...
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۶ ربیع الثانی۱۲۳۵ق؛ ۴گ (۱۹۹-۲۰۲)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۰۴]

● **نکاحیه** / فقه / فارسی
nekāhīye

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۸۳۱
آغاز: بسمله، الحمدلله کافران درجنه الماوای نهادند قدم؛ **انجام:** بتاریخ یوم پنج‌شنبه ۲۳ ذی القعده الحرام ۱۳۱۰
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج [رایانه]

←النکت ⟵ اجوبة المسائل
←النکت ⟵ النکت فی علم النجوم

● **نکت** / هیئت / فارسی
nokat
منجم، ابراهیم
monajjem, ebrāhīm
در این کتاب، که اصل آن عربی بوده، از کواکب و اقترانات و طوالع و اسهام و غیره بحث می‌شود و چنان‌که در مقدمه آن آمده است: «چون خواهی که بدانی که اندر عالم چه خواهد بود از تأثیرات کواکب نگه کن اندر کتاب تا چگونه است نخست باید که تقویم بدانی و صاحب سنه و همه کواکب را بدانی که کی اند و چون ایستاده اند و اتصال چون می‌کنند با یکدیگر چون همه بدانستند باشد».
آغاز: بسمله، بدانکه این کتاب ابی معشر بلخی است که نامش نکت گویند که ترجمه کرده است ابراهیم منجم ...
[فهرستواره منزوی ۳۰۹۸/۴]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۹۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** باب در آنکه چون قمر از اجتماع یا استقبال منصرف شده خالی السیر باشد در برج حمل.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۱۲؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۶۴ص (۱-۶۴)، ۲۶ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۴۲۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۶۹۲/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** اما ادریس نبی (ع) گفته که مدت ما بین القرآن و اعظم ما ستون فیه بقدر ما بین السته القرآن و موضعه
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ جلد: تیماجمذهب، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۹-۶۱]

● **النکت الأدبیة فی شرح الفوائد الصمدیة** / نحو / عربی
an-nukat-ul adabīya fī š.-il fawā'id-iṣṣamadīya
فاضل حکم آبادی، محمد بن حسن، ق۱۴ قمری
fāzel-e hokm ābādī, mohammad ebn-e hasan (- 20c)
وابسته به: الفوائد الصمدية = صمديه؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰ق)
تاریخ تألیف: ۲۲ ذیحجه ۱۲۹۸ق؛ محل تالیف: تبریز
شرح توضیحی نیکویی است با عناوین «قال، أقول» بر رساله «الفوائد الصمدية» شیخ بهاء الدین عاملی، با نقل گفته‌های بسیاری از نحویین بزرگ.
آغاز: الحمد لله الذی جعلنا من المتوجهین الی نحوه بصرف الهمة الیه بالایمان و عصمنا بالتمسک بحجحه من الزیغ و الطغیان

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۴۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و نجعله آخر المرام من هذا الشرح المنیف الذی تم بأحسن الاتمام و ختم بأفضل الختام ...
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: پارچه، ۲۵۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۲۴-۱۳۷]

←نکت الارشاد ⟵ غاية المراد فی شرح نکت الارشاد

● **النکت الاعتقادية = الرسالة الجوابية = المسائل و الجوابات = الاعتقادت** / کلام و اعتقادات / عربی
an-nukat-ul i'tiqādīya = r.-ul jawābīya = al-masā'il wa-l jawābāt = al-i'tiqādāt
؟ فخرالمحققین، محمد بن حسن، ۶۸۲ - ۷۷۱ قمری
faxr-ol-mohaqqeqīn, mohammad ebn-e hasan (1284 - 1370)
رساله مختصری است در اصول اعتقادی امامیه به صورت سؤال و جواب که با عنوان «فان قیل کذا، الجواب کذا» آمده؛ در پنج «فصل»: ۱. معرفت خداوند متعال و صفات ثبوتیه و سلبیه؛ ۲.

عدل حکیم؛ ۳.در نصب انبیاء و رسل و معجزه و عصمت؛ ۴. در نصب امام و ائمه شیعه؛ ۵. اعاده بعد از مرگ.این رساله با نام‌های گوناگون معرفی شده که از آن جمله «النکت الاعتقادیة» است و همین نام باعث شده عده‌ای آن را به شیخ مفید نسبت دهند زیرا رساله‌ای دیگر با نام «النکت فی مقدمات الاصول» از شیخ مفید هست که در موضوع و شکل‌بندی کار شباهت تامی به این رساله دارد. این رساله در قالب ۱۰۷ سؤال و جواب با عنوان «فان قیل- فالجواب» آمده و دیگری شامل ۹۷ سؤال و پاسخ است که با عنوان «فان قال- قل» تنظیم شده است. نسبت دومی به شیخ مفید مسلم است ولی در نسبت این رساله به شیخ مفید هیچ قرینه‌ای یافت نشده است جز آنکه تفاوت بسیار زیاد نثر و نوع استدلال این دو رساله نافی این نسبت است. برخی آن را به علامه حلی نسبت داده و برخی از آن فخرالمحققین فرزند او دانسته‌اند که بیشتر به استناد نوشته‌ای است که بر برخی از نسخه‌ها دیده شده است. آنچه روشن است این که این رساله از مفید نیست ولی نسبت آن به دیگری نیازمند قرائن بیشتری است.رساله دیگری با عنوان «عقائد الفخریة» به فخرالمحققین نسبت داده شده که با این رساله متفاوت است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فهذه عقیدة قادنی الدلیل الیها و قوی اعتمادی علیها جعلتها بعد التوضیح و التبیین تحفة لاخوانی المؤمنین تقربا الی الله الکریم و طلبا لثوابه الجسیم راجیا ان ینتفع بها الطالبون انه خیر موفق و معین و رتبتها علی فصول الفصل الاول فی معرفة الله تعالی و صفاته الثبوتیة و السلبیة ایها العاقل انزل نفسک منزلة المسؤل فان قیل لک انت حادث او قدیم؟ فالجواب حادث غیر قدیم و کل موجود سوی الله تعالی حادث ممکن غیر قدیم ...

انجام: و کل ما اخبر به المعصوم فهو حق؛ و الا لم یکن المعصوم معصوما؛ فکل ما اخبر به النبی فهو حق. و هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه المقدمة و لنختمها بآیة من کتاب الله العزیز و هی «سبحانک رب العزة عما یصفون و سلام علی المرسلین و الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین.

چاپ: چندین بار به نام شیخ مفید چاپ شده، آخرین بار در ضمن مصنفات شیخ مفید چاپ شده است و در میراث اسلامی، دفتر چهارم، با نسبت به فخرالمحققین نیز به چاپ رسیده است؛ این کتاب به این صورت و با این نام، با نسبت آن به شیخ مفید، اولین بار در بغداد توسط مرحوم هبة الدین شهرستانی ، توأم با تصحیح ایشان درسال ۱۳۴۳ق چاپ گردیده است؛ دانش پژوه آنرا به فارسی در آورد و با متن در تهران به سال ۱۳۲۴ و با نسبت به مفید به چاپ رسانده است.

[الذریعه ۳۰۲/۲۴؛ فهرست آثار خطی شیخ مفید در کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی رضا مختاری، ۱۴۱۳ه، ص (۱۴۵-۱۴۹)؛ النکت فی مقدمات الاصول: دارالمفید للطباعة و النشر، بیروت ۱۴۱۴ ه، تحقیق؛ سید محمد رضا حسینی جلالی، ص ۸، (رساله دوم از مجموعه ۱۰)؛ ریاض العلماء ۱۹۳/۲ و ۷۷/۵؛ ریحانة الادب ۳۰۶/۴؛ مقدمة کتاب تجرید الکلام؛ الشیخ المفید و عطاؤه الفکری الخالد ۱۴۲-۱۴۹؛ معجم التراث الکلامی ۴۱۸/۵و ۷۸/۵]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۴۶/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح؛ ۱۱گ (۳۸پ-۴۸پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: جمال الدین علی بن مجدالدین سدید منصوری استرابادی، تا: ۸۶۵ق؛ ۱۱گ (۶۶پ-۷۶پ)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲-۱۱۹]

۳. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: ۸۴/۱

خط: نسخ، کا: عبدالله جرجانی، تا: غره محرم۸۷۳ق؛ ۲۳گ (۱پ-۲۳پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: -۶۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۱۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ کهن، کا: شمس الدین فرزند نصیر، بالوکلاتی، تا: ۸۸۲ق؛ تملک: حاجی محمد؛ ۱۸گ (۱-۱۸)، ۱۵سطر ، اندازه: ۵×۱۲سم [ف: ۳۰-۳۵۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷۹۷/۳

خط: نسخ، کا: عزالدین ابن نجم الدین استرآبادی، تا: شنبه اواخر شعبان ۸۹۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۶گ (۲۷پ-۴۲پ)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۵-۱۸۵]

۶. سبزوار؛ صد و بیست و پنج نسخه؛ شماره نسخه: ۲۶/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی زمان نوح علیه السلام فعدنی مستحق فی ذلک الزمان و وجودک.

از این رساله تنها برگ اول آن باقی مانده است؛ خط: نسخ، کا: مساعد بن علی شبانی، تا: ۸۹۹ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱ص (۱۶۶پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۶سم [اوراق عتیق: ۲-۳۷۲]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۵۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: امام قلی بن ملا محمد بن ملا اسکندر بن ملا جمال الدین، تا: قرن۱۰؛ نسخه در هامش کتاب «مفتاح الغرر» کتابت شده؛ جلد: مشمع قهوه‌ای، ۱۰گ (۷۲-۸۱)، سطور مورب، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۴۰-۶۱۹]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ واقف: ملا موسی گیلانی؛ ۱۲گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۱۷۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۲ عکسی

انجام: فان قیل من امام الزمان فالجواب القائم المنتظر المهدی ... فان قیل ما الدلیل علی وجوده؟ فالجواب الدلیل علی ذلک ان کل زمان.

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، نام کتاب در صفحه عنوان «رساله عقیده شیخ فخرالدین پسر علامه حلی» ثبت شده [عکسی ف: ۵-۲۵۹]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۶۹۳/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: کلاری استرآبادی، حسام الدین بن حسین، تا: احتمالاً قرن ۱۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۰گ (۵۵پ-۶۴ر)، ۱۵ سطر (۸×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶-۶۷۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۵۸ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۷۷]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۲۵۳/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج، ۱۷گ (۳پ-۱۹پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲۱-۲۱۰]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۶/۱

خط: نسخ نازیبا، کا: علی بن حسین بن علی بن حسین بن الصائم حسینی عنقانی، تا: شنبه ۱ جمادی الثانی ۹۰۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۲پ-۱۵ر)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳-۲۹۸]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۶۰۲/۱

خط: نسخ، کا: آدم بن علی بن حسین بن غنایم، تا: چهارشنبه ۱۳ جمادی الاول۹۳۹ق، جا: سلادر جزیره؛ جلد: میشن، ۶گ (۱۰پ-۱۵ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۶-۶۹]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسدالله اصفهانی، تا: ۲۳شوال۹۴۹ق؛ مصحح؛ مهر: کتابخانه مجدالدین (مستطیل)؛ جلد: تیماج، ۴۸گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۲]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۶۱/۲

خط: نسخ، کا: احمد بن شمس بن ناصر لیثی حلی، تا: ۹۶۰ق؛ ۱۰گ (۴۹پ-۵۸پ)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۳-۱۶۱]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۸/۵ط

آغاز: فان قیل لک انت حدث ام قدیم فالجواب حادث غیر قدیم و کل موجود؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۶۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ تملک: محمد مؤمن طباطبائی، محمد بن محمد کلحاهی ؟؛ جلد: تیماج، ۳۹ص (۷۲-۱۱۰)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۲۴/۳-۳۸]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴/۱ معزی

آغاز: ابن علی الهادی الجواد العسکری ثم محمد ابن الحسن الخلف الحجة ... فان قبل ما الدلیل علی امامة هؤلاء المذکورین؟ فالجواب: الدلیل علی ذلک؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۷۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۳گ (۱ر-۳پ)، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۳۹-۷]

۱۷. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۵۴/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف بن سلطان محمود، تا: شوال۹۸۲ق؛ اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۱-۲۲۸]

۱۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۹۰/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** والکوثر الذی.

در فهرست ناشناس و با عنوان «رساله در کلام» آمده؛ کا: محمد بن یوسف چرکسی، تا: ۹۸۵ق؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۸گ (۷۵-۸۲)، اندازه: ۱۸/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴-۱۲۳۴]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۰ ض

خط: نستعلیق، کا: محمد زمان، تا: ۲۵ ربیع الثانی۹۹۳ق؛ اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲۱-۹۹۸]

۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۲۲/۳

خط: نسخ، کا: محمد علی بن مقصود علی طالقانی، تا: ۱۰۰۰ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۰گ (۵۲پ-۶۰پ)، ۱۷سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۶-۴۵]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۰۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاًقرن۱۰ یا ۱۱؛ جلد: چرم، ۱۰ص (۶-۱۵)، ۲۴سطر ، اندازه: ۲۰/۶×۲۶/۷سم [ف: ۴۳-۱۱]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۹۸۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: گالینگور، ۲۲گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳-۱۵۰]

۲۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۴۸/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳۳گ (۱پ-۳۳پ)، ۹سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۲]

۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۳۵/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد معین بن محمد یوسف عقیلی استرآبادی، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۱۲گ (۲۲۳پ-۲۳۴پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۲]

۲۵. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه: ۲۳۷/۳۸

در فهرست ناشناس؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶-۶۹۵]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۷۵۸/۱-۱۴/۲۰۸

آغاز: فالجواب الضرورة قاضیة بانالم اکن موجودا فی زمان نوح علیه السلام فعدمی متحقق فی ذلک الزمان؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل بن محمد رفیع طبسی، تا: ۱۰۰۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج، ۸گ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۸-۴۸۲۳]

۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن کمال الدین داود، تا: ۱۰۰۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۷ص (۶۶-۸۲)، ۱۳سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۱-۵۵۶]

۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵۴/۳-۱/۱۵۴

آغاز: حادث فان قیل ما حد الجوهر وما حد العرض؟ فالجواب

الجوهر هو المتحیز والعرض هو الحال فی المتحیز فان قیل ماحد المتحیز فالجواب المتحیز هو الحاصل فی حیز؛ **انجام:** برابر
از ماقبل «الفصل الثانی فی العدل»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۶صفر۱۰۱۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۸-۴۸۲۲]

۲۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۱۵۲/۱

آغاز: ما الدلیل علی انک حادث فالجواب سبق العدم علی وجودی دلیل علی حدوثی فان قیل ما الدلیل علی ان العدم سابقاً علی وجودک فالجواب الضرورة قاضیة؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: هادی، تا: ۱۰۲۲ق؛ ۱۳گ (۱-۱۳)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۳-۶۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۶/۱ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۳۳۴]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۰۰/۲

خط: نسخ، کا: فشندی ساوجبلاغی، عبدالرحیم بن هدایت الله، تا: رجب۱۰۲۲ق، جا: تهران؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۲ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۳×۱۶سم [ف: ۱۶-۴۲۴]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷/۴-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: لحسائی، علی بن علی، تا: ۲۵ جمادی الاول۱۰۳۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۶گ (۳۲-۴۷)، ۱۱-۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۲-۷]

۳۲. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۲۴/۳

آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۶ ربیع الثانی ۱۰۴۱ق؛ اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: -۲۰۸]

۳۳. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۷۱ق [ف: -۲۸]

۳۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۴۳/۱

خط: نسخ، کا: قاینی، ملک محمد بن الله ویردی، تا: رمضان۱۰۷۳ق [ف: ۳-۳۷]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۶۶/۲

انجام: برابر
از نیمه فصل چهارم تا آخر؛ کا: محمد بن حاکم بن حسن، تا: ۱ محرم۱۰۷۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، ابعاد متن: ۸×۱۴، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۴۱۳]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۱۱/۱

آغاز: و تعمیمه بعمامته و رکوبه ناقته و امثال ذلک فان قیل من الامام بعد علی علیه السلام؛ **انجام:** برابر
بخشی از انتهای کتاب؛ خط: نسخ، کا: محمد بن جاسم بن حسن، تا: غره محرم۱۰۷۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ رکابه دارد؛ ۳ص (۲-۴)، ۱۹سطر [میراث شهاب: س۱۸ش۱-۴۶]

۳۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۰۹۵/۱

آغاز: حادث غیر قدیم فان قیل ما حدث الحادث و القدیم فالجواب الحادث هو الموجود المسبوق بالعدم و القدیم هو الموجود الذی لم یسبقه العدم؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن میر محمد طاهر حسینی رازی سبزواری، تا: پنج‌شنبه ۱۱ صفر۱۰۷۷ق، جا: تهران؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: میشن، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۵-۴۸۲]

۳۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۵۹۵/۳

آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه به دست آمد؛ خط: نسخ، کا: طالقانی، محمد بن سیاوش، تا: پنج‌شنبه ۴ شعبان ۱۰۷۹ق؛ جلد: مقوایی، ۲۵ص (۱۱۸-۱۴۲)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۲-۲۳۹]

۳۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۱۲۰/۱

خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالواحد بن حاجی محمود، تا: ۱۸ شوال۱۰۸۳ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده محمد هاشم الموسوی» (بیضی)؛ ۱۸گ (۳پ-۲۰ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۲]

۴۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۷۰/۷ ـ د

آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: مقابله شده در ۱۰۸۵ق؛ در صفحه عنوان به رساله نام تحفه الاخوان داده شده چون در دیباچه لفظی آمده؛ ۱۲گ (۱۴۶پ-۱۵۷پ) [ف: ۱-۵۱۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۵۹ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۷۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۵/۳ عکسی

همان نسخه بالا [ف: س۱۸ش۱-۳۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۵/۴ عکسی

همان نسخه بالا [میراث شهاب: س۱۸ش۱-۴۰]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۸۹/۲۰

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: شعبان۱۰۸۷ق؛ مجدول، مصحح، محشی؛ اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۰-۶۷]

۴۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۱/۱-۸/۱۲۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد بن یحیی قرینی، تا: سه‌شنبه ۳ ذیقعده ۱۰۹۳ق؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۱۸گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۸-۴۸۲۲]

۴۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۳۱۹/۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۹ق؛ کاتب در انتهای نسخه نام کتاب را «تحفة المومنین» ذکر نموده و شاید اینعنوان از گفته مؤلف در خطب آغازین کتاب «جعلتها بعد التوضیح و التبیین تحفة لاخوان المومنین» اخذ شده باشد؛ جلد: تیماج، ۱۵گ (۲۵۹پ-۲۷۳پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۲-۳۵]

۴۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷/۳

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه اغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج عنابی، ابعاد متن: ۱۴×۷/۵، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳-۱۵۰۱]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۰۰/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۲؛ مصحح؛ ۱۱گ (۱۰۰پ-۱۱۰پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۳۷-۷۰۹]

۴۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۲/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۳۰]

۴۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۴/۲۰۳-۴۹۰۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن علی، تا: ۲۲شعبان ۱۱۰۱ق؛ جلد: تیماج، ۲۸گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۸-۴۸۲۲]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۳۴/۲

آغاز و انجام: برابر

تذکر: در فهرست شناخته نشده و با عنوان اصول دین بدون نام مؤلف معرفی شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۷ق؛ ۱۰گ (۲۵پ-۳۴پ)، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۵]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۹۴/۲

بی‌کا، تا: شنبه از دهه دوم جمادی الاول۱۱۵۵ق؛ جلد: تیماج، ۱۰گ (۳۲ر-۴۱پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۴-۲۵۱]

۵۰. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه: ۹۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵گ (۱۹پ-۲۳ر)، قطع: خشتی [چند نسخه-ف: -۶۰]

۵۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۱۵۵/۴ - ج

انجام: مرید الافعال نفسه و هو المطلوب فان قیل

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ناقص است؛ ۳گ (۱۰۲پ-۱۰۴ر) [ف: -۲۵۲]

۵۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۲۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۱۱گ (۱پ-۱۱ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۹-۲۰۴]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۵ق؛ محشی؛ ۱۰گ، ۱۴سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۹-۳۱۷]

۵۴. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۲۵/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۷ شعبان۱۲۰۷ق؛ مصحح، محشی با عبارت «لمحرره محمود»؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۱گ (۳-۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۷۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۶۷/۱ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۵۵]

۵۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸/۲۰-۱۳۱۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: فتحعلی زند سبط کریم خان زند، تا: سه‌شنبه دهه اول ربیع الاول۱۲۳۳ق، جا: تهران؛ درنسخه با عنوان رساله «الاستنبولیة فی الواجبات العینیة» از شهید ثانی معرفی شده؛ جلد: مقوای زرد، ۴گ، ۳۲سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۸-۴۸۲۲]

۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۵/۱۰۱-۵۰۱۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: کازرونی، ملک محمد بن علی، تا: ۱۲۳۴ق؛ ۱۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۸-۴۸۲۲]

۵۷. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۳۸/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج، ۱۰گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: -۳۹۸]

۵۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۴۵۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن علی اصغر ملایری، تا: ۱۲۴۱ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳۳/۲-۱۳۶]

۵۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۸۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن حاجی بابا، مازندرانی، تا: شنبه ۱۷رمضان۱۲۴۳ق؛ محشی؛ از برگ ۹۲ تا ۹۵ اصول الدین شیخ الطائفة محمد بن حسن طوسی آمده؛ جلد: ساغری، ۱۵گ (۸۱- ۹۵)، ۱۴سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۲۸-۱۳۲]

۶۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۵۸۵۳-۴/۱۵۳/۱

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن غلام حسین، تا: ۲۲ ذیحجه ۱۲۴۴ق؛ جلد: تیماج، ۱۵سطر ، قطع: ربعی [آستانه قم: -۲۲۱]

۶۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۳۹/۳

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حسینعلی بن حاجی محمد، تا: ۱۲۵۴ق؛ ۱۰گ (۴۳پ-۵۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۷-۲۵۶]

۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۳۷/۲

خط: نسخ، کا: حسینی، مهدی بن اسماعیل، تا: ۱۲۵۹ق؛ ۱۸گ (۵۳پ-۷۰پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۷-۲۰۶]

۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۲۴۵/۱

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ کا: ابن شیخ حاجی بابا کازرونی، تا: ۱۲۶۰ق؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۲گ (۱پ-۲۲پ)، ۸سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۸-۲۰۱]

۶۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۷/۱۲۳-۸۴۵۳/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ ۱۳گ (۳-۱۵)، ۱۳-۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸-۴۸۲۲]

۶۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۷۷۰۲/۱۲

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -۱۵۷۶]

۶۶. **تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۲۹/۴**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسین قلی بن ابوعلی بن کربلایی حسین قلی پازواری مشهور به بابا، تا: ۱۲۷۵ق؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی؛ ۷گ (۱۲۰پ-۱۲۶پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲-۶۴۹]

۶۷. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹۰/۲**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۶ق؛ با نشانی بلاغ؛ جلد: مقوا، ۱۸ص (۵۵-۷۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳۳/۲-۱۵۰]

۶۸. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۷۴/۱**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسنعلی، مجلسی الماسی اصفهانی (از احفاد علامه مجلسی)، تا: ۱۴ رجب۱۲۷۹ق، برای آقا میرزا محمد هاشم؛ ۱۵گ (۱-۱۵)، ۱۴سطر ، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۲۸-۴۰۹]

۶۹. **قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۵۰۳/۲**
خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره ذیحجه۱۲۷۹ق؛ ۷گ (۱۱پ-۱۷پ)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲-۳۲۱]

۷۰. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۳/۳**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالجواد بن لطفعلی قزوینی، تا: ۱۵محرم۱۲۸۰ق، جا: قزوین؛ در حاشیه به خط مؤلف تصحیح شده؛ ۱۰گ (۱۶۵پ-۱۷۴پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸-۳۷۴]

۷۱. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۷۶/۴**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۳ محرم۱۲۸۸ق؛ جلد: تیماج، ۶گ (۱۴۴پ-۱۴۹پ)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۱]

۷۲. **اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه: ۱۲۳/۱۷**
خط: نسخ، کا: هشترودی تبریزی، عبدالله بن محمد حسن، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ ۱گ (۱۱۰ر-۱۱۰پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [اوراق عتیق: ۲-۳۳۹]

۷۳. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۷۷/۳ عکسی**
نسخه اصل: کتابخانه سید علی عدنانی ـخرمشهر؛ خط: نسخ نازیبا، کا: عیسی بن حسن بن عبد الله بن مرهون بن محمد آل شهاب درازی بحرانی، تا: ۱۳۰۴ق؛ ۵۸ص (۴۱-۹۸) [عکسی ف: ۳-۴۶۳]

۷۴. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۰۴/۲**
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۶ق؛ کاغذ: هندی، ۸گ (۱۲پ-۱۹پ)، ابعاد متن: ۱۱×۲۰، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۲-۳۷۰]

۷۵. **اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه: ۱۲۳/۹**
خط: نسخ، کا: هشترودی تبریزی، عبدالله بن محمد حسن، تا: ۱۳۴۵ق، جا: غری-نجف اشرف؛ ۶گ (۸۶ر-۹۱پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [اوراق عتیق: ۲-۳۳۹]

۷۶. **قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۳۰/۴**
خط: نسخ، کا: تبریزی، عبدالله، تا: ۱۳۷۰ق؛ ۲۱گ (۸۷پ-۱۰۷ر)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۱/۵سم [ف: ۲-۲۷۲]

۷۷. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۳۱۵/۱**
خط: نستعلیق، کا: احمد بن عباس، تا: پنج‌شنبه صفر؛ مانند نسخه ش ۲۶۲/۲ کرمان که در فهرست (۴۱: ۳) از آن یاد شده؛ قطع: ربعی [ف: ۱۷-۱۰۶]

۷۸. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۴۷/۱۶**
خط: نستعلیق، کا: مازندرانی، شکرالله بن رضاقلی، بی‌تا؛ در پایان آمده «من حاجی ملا جعفر الاسترآبادی» که درست نیست؛ جلد: تیماج، ۱۸گ (۳۴۷-۳۶۴)، ۲۰سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۶-۶۲۲]

۷۹. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۷۸/۱**
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۲گ (۲ر-۱۳ر)، ۱۲سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳-۵۳۱]

۸۰. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۹۲/۹**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۱گ (۳۵پ-۴۵ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۸-۴۱۹]

۸۱. **تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۴۲۴/۳**
خط: نسخ، کا: محمد علی بن مقصود علی طالقانی، بی‌تا؛ محشی؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۷۹]

۸۲. **مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۵۰/۶**
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۱۰۰پ-۱۰۹پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [مؤید: ۲-۵۰]

۸۳. **قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره**
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: سید محمود بروجردی مؤلف مسلی المصابین، سید محمد حسین علوی بروجردی [تراثنا: س۱۳ش۴-۱۴۰]

۸۴. **کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۴**
آغاز: برابر
تذکر: نام مؤلف در فهرست نیامده است، به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ کا: حسینی، جمال الدین حسین بن مرتضی، بی‌تا [تراثنا: س۲ش۴-۶۱]

۸۵. **خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۸۹۳/۵**
آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماجمذهب، ۸گ (۱۴۶ر-۱۵۳ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۴/۵سم [میراث اسلامی: دفتر دهم-۷۷۰]

۸۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۳۴/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مصحح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۰۱گ (۱۳۸-۱۴۸)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف: ۱۹-۲۹۶]

۸۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹/۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۸گ (۱پ-۱۸پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۴-۲۸۷]

۸۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۹۶۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۸گ (۱۱پ-۳۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳-۱۳۶]

۸۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۵۲۹/۲

خط: نسخ، کا: شمس الدین بن علاء الدین بن فخر الدین حسینی کورسرخی، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۵گ (۱۰پ-۲۴ر)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲۴-۲۸۰]

۹۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۷۲۰/۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن، ۲۵گ (۹۶پ-۱۲۰ر)، ۲۲و ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۶-۱۰۱]

۹۱. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۱۰۴/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ (۳۱پ-۳۸ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۹۸]

۹۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۱۷۹/۱-۶۰/۱۱۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹گ (۱-۱۹)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۸-۴۸۲۲]

۹۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۵/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۵گ (۳۹پ-۵۳ر)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۲-۲۷۹]

۹۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۴/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۲۶ر-۳۳پ)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۷-۲۱۸]

۹۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵/۱ معزی

آغاز: الموجب ... الفعل سبب اشتماله علی مفسدة صارفة الایجاد و کراهیة لافعال عبده عبارة عن نهیه ... فان قیل اما الدلیل علی انه مرید لافعال نفسه فالجواب ... انه تعالی خصص وجود الحوادث بوقت دون وقت.آغاز ترجمه: و کراهیة افعال بنده است یعنی نهی کرده است که معنی حرام نکنند هرگاه اختیار؛ **انجام:** برابر؛ گاه معصوم نباشد پس جمیع اخبار دروغست و باطل، پس ثابت شد که حضرت النبی (ص) معصومست جمیع اخبار که آورده حق است الحمدالله رب العالمین.

کا: ملا محمدرضا شوشتری، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ترجمه زیرنویس دارد؛ تملک: محمدرضا در شوال ۱۳۱۹؛ یادداشت استعاره محمدطاهر از حاج سید اشرف؛ جلد: مقوایی، ۱۲گ (۱ر-۱۲پ)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳۹-۷۱]

۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۰۱/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فهذه عقیدة قادنی الدلیل الیها و قوی اعتمادی علیها جعلتها بعد التوضیح و التبین تحفة لاخوانی؛ **انجام:** الفصل الرابع فی الامامة، فان قیل حکمة الله تعالی تقتضی نصب الامام ام لا فالجواب ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور، ۱۶گ (۳۰پ-۴۵پ)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱/۳۳-۱۲۵]

● النکت الاعتقادیة (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

an-nukat-ul i‘tiqādīya (t.)

ناشناخته:

۱. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: ۹۲/۱

ترجمه تحت اللفظی است از النکت الاعتقادیة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۴۰]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۱۷۹/۲-۶۰/۱۱۹

آغاز: بسمله، حمدله اما بعد چنین گوید حقیر فقیر مفتاق الی رحمه رب

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷گ (۲۲-۳۸)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲-۸۵۹]

● النکت البدیعة فی تحقیق الشیعة / کلام و اعتقادات / عربی

an-nukat-ul badī‘a fī taḥqīq-iš šī‘a

بحرانی، سلیمان بن عبدالله، ۱۰۷۵؟ - ۱۱۲۱ قمری

bahrānī, soleymān ebn-e ‘abd-ol-lāh (1665 - 1710)

تاریخ تألیف: ۱۱۰۴ق

در معنی تشیع و بیان فرق مختلف شیعه که دارای اهمیت هستند با آوردن نمونه‌هایی از اعتقادات آنان و نقل دوازده حدیث در تعیین فرقه ناجیه، در یک «مقدمه» و هشت «فصل» مشتمل بر بیان اعتقادات: شیعه امامیه، زیدیه، کیسانیه، ناوسیه، اسماعیلیه، فطحیه، واقفیه، غلات.

آغاز: الحمدلله الذی وقفنا للاقتفاء بآثار العترة الطاهرة عند اختلاف الاهواء و جعلنا الفرقة الناجیة بین الثلاث و سبعین لاقتباسنا من مشکاة هدایتهم عند تشتت الآراء ...

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۴/۱۷ و ۷۱۳/۱۷ عکسی

آغاز: برابر ؛ **انجام:** و جمیع الغلاء کفار خارجون عن الاسلام و

الملة فضلا عن التشیع ...
خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالسلام المفتی بحرانی، تا: ۱۱۰۸ق؛ ۱۹گ (۷۲پ–۹۰پ)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱–۲۸۰] و [عکسی ف: ۲–۳۷۱]

● **نکت بلیناس فی الاجساد السبعه** / کیمیا / عربی
nukat-u bilīnās fi-l ajsād-is sab‘a
بلیناس حکیم، ۴۰؟ – ۱۲۰ ؟ میلادی
balīnās-e hakīm (40 - 120)

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۱۱/۱۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳گ (۱۱۹پ–۱۲۱پ)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲–۱۷۹]

● **نکت البیان و ادب الاعیان** / چند دانشی / عربی
nukat-ul bayān wa adab-ul a‘yān
حویزی، علی بن خلف، – ۱۰۸۸ قمری
hovayzī, ‘alī ebn-e xalaf (- 1678)
تاریخ تألیف: ۷ جمادی الثانی ۱۰۸۴ق
مجموعه‌ای از مطالب مختلف در تفسیر و حدیث و حکایات و ادعیه و ادبیات؛ شامل هشت«باب»: ۱. فیما نتکلم علیه من الآیات القرانیة؛ ۲. فیما نتکلم علیه من الاحادیث التی لم یتکلم علیها احد و بعض الاحادیث الغریبة التی لم نتکلم علیها و انما اوردنا ها للاستحسان؛ ۳. فی ذکر مباحثات صدرت بیننا و بین الفضلاء من اهل زماننا و غیرهم؛ ۴. فی الکلمات الفصیحة المستحسة المشتملة علی الحکم و المواعظ و الآداب عن النبی و الایمة و الانبیاء و الصوفیة و احوالهم و کیفیة سلوکهم و کلمات العلماء و الحکماء و الملوک و اکابر العرب و غیرهم؛ ۵. مشتمل بر پنج «فصل»: ۱) فی الاجوبة المستحسنة و المسکتة، ۲) الحکایات المستظرفة و النوادر، ۳) حکایات الکرام، ۴) حکایت النباهة، ۵) الملح و اللطائف؛ باب ۶. فیما نتکلم به علی فحول الشعراء الذین حصل منهم هفوات او علی مفسری اشعار هم الذین لم یصیبوا الغرض من المعنی او علی من اعترض علیهم خطاً مع ما یتعلق بذلک من القواعد البدیعیة؛ ۷. فیما نستحسنه من اقسام الشعر کلها و ما یتعلق بذلک من النقد و ذکر القواعد البدیعیة ایضاً، در چند فصل: ۱) فیما قیل فی المناجاة و التوسلات و الوعظ و الزهد و ذم الدنیا و الحکم و ما اشبه ذلک، ۲) فی النسیب و هو اقسام و سنبینها، ۳) فی الفخر و ما یتعلق به من مکارم الاخلاق، ۴) فی المدایح و المرائی، ۵) فی ذکر الشیب و الشباب، ۶) فی الاوصاف و التشبیهات و غیر ذلک من متفرقات الشعر؛ باب ۸. فیما نذکره مما هو مخصوص بنا من دعاء و مناجاة و نثارة و خطبة و جملة من اشعارنا فی کل باب و به تمام الکتاب.
[خاتمة مستدرک الوسائل، ج ۲، ص۱۶۶–۱۶۸؛ الغدیر، ج۱۱، ص۳۱۰–۳۱۴؛ ریاض العلماء، ج۴، ص۷۹–۸۰؛ کشف الحجب و الاستار، ص ۵۸۸؛ الذریعه، ج۱۳، ص۱۸۷و ج۲۴، ص۳۰۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۱۵۰
آغاز: الحمد لله الذی اکرمنا بالایمان و علمنا نکت البیان و خصنا ... (پارگی یک کلمه) لسان و الصلوة و السلم علی من ارسله بالقرآن النبی المبعوث؛ **انجام:** و اجعل کتابی هذا رجیحة لمیزانی ... (پارگی) طایشات المیازین و اشرنا فی زمرة سید المرسلین ... الطاهرین آمین اللهم آمین. و قد فرغ المؤلف دام ظله من تدلیفه فی الیوم السابع من شهر جمادی الثانی سنة الف و اربع و ثمانین من الهجرة النبویة و کان الابتداء فی تألیفه فی الیوم الرابع من شهر محرم الحرام ابتداء السنة المذکورة و الحمد لله علی التمام.
خط: نسخ، کا: عبدالمهدی بن صالح، تا: قرن ۱۱(در زمان زندگی مؤلف که با توجه به تاریخ پایان تألیف کتاب و تاریخ وفات مؤلف بین سالهای ۱۰۸۵–۱۰۸۸ ق است)؛ مصحح، محشی به امضای «منه» و «منه دام ظله» و «منه دام عزه»، با سر لوح مذهب، مجدول؛ یادداشت استعاره کتاب از جناب شیخ علی بن مرحوم شیخ سلیمان معتوق عاملی به دست حسین محفوظ عاملی؛ تملک: علی بن مرحوم شیخ سلیمان با مهر «علی بن سلیمان» (هشت ضلعی)، ... بروجردی با مهر «الیس الله بکاف عبده محمد حسین» (مستطیل)؛ مهر: «یا محمد» (چهارگوش)، کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ جلد: چرم، ۲۳سطر (۱۰/۳×۲۰/۶)، اندازه: ۱۷/۴×۲۹/۸سم [ف: ۲۹/۲–۸۱۰]

● **نکتة غراء فی التوحید** / کلام و اعتقادات / فارسی
nuktat-on qarrā’ fe-t towhīd

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۲/۲۵–ف
نسخه اصل: سلیمانیه ش ۱۲۰۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۳۹ق؛ ۱گ (۲۹۹ر–پ)، ۱۹سطر [فیلمها ف: ۱–۵۱۲]

● **النکتة الکافیة و النغبة الشافیة** / فقه / عربی
an-nuktat-ul kāfīya wa-a nuġbat-uš šāfīya
حسنی یمنی، محمد بن مطهر، – ۷۲۹ قمری
hasanī yamanī, mohammad ebn-e motahhar (- 1329)
ابوابی است کوتاه در علم فرائض که به جهت برادری ایمانی نگاشته، و سعی داشته از مشکل گویی بپرهیزد.
[اعلام المؤلفین الزیدیة ص ۶۴۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۹۳/۳
آغاز: الله المحمود لنعمه و المسوول لدفع نقمه ... اردت اذکر لک ایها الاخ فی الله الفاظا یسیرة فی علم الفرایض
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان – رم ۱۰۲۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ رجب ۸۳۱ق؛ ۲۰ص (۲۲۵–۲۴۴) [عکسی ف: ۴–۴۶۴]

● **نكتة منطقية** / منطق / عربى
nuktat-un manṭiqīya

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۷/۶۷-ف
نسخه اصل: اياصوفيا ش ۴۸۳۲. قال ابوالفتح محمد بن عبدالملك الدوانى قد اطلعت على سهو وقع لبنى موسى على البرهان على الصورة الثانية من الشكل الاخير؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۱۰گ (۲۱۵-۲۲۴) [فیلمها ف: ۱-۴۷۲]

● **نكت الرعاية لتجويد الرواية و تحقيق لفظ التلاوة** / تجويد / عربى
nukat-ul ri‘āya li-tajwīd-ir riwāya wa taḥqīq-i lafẓ-ut tilāwat

مکی بن حموش، ۳۵۵ - ۴۳۷ قمری
makkī ebn-e hammūš (967 - 1046)
در اول این کتاب چند «باب» است در ترغیب به حفظ قرآن و ثواب خواندن آن و فضل قاری و جز اینها، پس از آن ابوابی است در قواعد تجوید به طور نسبتاً مفصل و ساده.مؤلف در مقدمه می‌گوید: در سال ۳۹۰ به تألیف این کتاب شروع نمودم و پس از سی سال به پایان رساندم و چیزی ذکر نمی‌کنم جز آنچه بیشتر قراء در آن اختلاف نکرده باشند و هیچکس از متقدمین چنین کتابی تألیف ننموده است. نام کتاب بنا به گفته کشف الظنون (۹۰۸/۱) «الرعاية لتجويد القراءة و تحقيق لفظ التلاوة» می‌باشند، اما در مقدمه کتاب چنان است که ذکر شد.
آغاز: قال ابو محمد ... الحمدلله المنعم بآلائه المتفضل بنعمائه الذى لم يزل بصفاته و أسمائه الذى أنزل الكتاب على عبده و رسوله
انجام: فاعرف الفرق بين هذه التراجم تتبين لک المعانى انشاء الله تعالى وحده و كفى
[الاوقاف العامة ۹۵/۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۷۲
خط: نسخ معرب، کا: محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن الشكى الخطيب بعزاز، تا: دوشنبه ۲۸ صفر۹۱۷ق؛ ۶۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۲۶-۳۱۳]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۸۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۳گ (۱پ-۴۳پ)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۲-۱۷۷]

● **النكتة السنية فى المسألة المازنية** / نحو / عربى
an-nuktat-us sanīya fi-l mas’ala-til māzinīya
بحرانی، سلیمان بن عبدالله، ۱۰۷۵؟ - ۱۱۲۱ قمری
bahrānī, soleymān ebn-e ‘abd-ol-lāh (1665 - 1710)
در حل جمله «الذى التى اللذان التى ابوها ابوهما اختها اخوک اخته زيد» که از مازنی نحوی نقل شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۱۱ ض
کا: محمد بن سعید مقابی (شاگرد شیخ سلیمان)، تا: ۱۱۴۳ق [د.ث. مجلس]

● **النكت الشمسية فى القواعد الحسابية** / ریاضیات / عربى
an-nukat-uš šamsīya fi-l qawā‘id-il ḥisābīya
حربوی، عبدالله بن محمد، ۶۴۳ - ۷۲۴ قمری
harbavī, ‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1246 - 1325)
اهداء به: شمس الدین محمدبن بهاء الدین
در قواعد علم حساب و مساحت و دارای پنج «مقاله» مشتمل بر فصولی کوتاه: ۱. فى تعريف الحساب و اصوله؛ ۲. فى علم المعاملات و قوانين البيوعات؛ ۳. فى علم المساحة و معرفة المجسمات؛ ۴. فى علم الجبر و المقابلة؛ ۵. فى المسائل الرياضية.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۰۱/۵
آغاز: الحمد للواحد الحق الذى لايتكثر بالصفات و لايجوز عليه انقسام الذات المتعالى عن الاثنينية و التعدد؛ **انجام:** فالشىء بعد الجبر خمسة و المال خمسة و عشرون.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۸گ (۱۴۷پ-۱۷۴ر)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۹-۹۲]

● **نكت العارفين** / متفرقه / فارسی
nokat-ol ‘ārefīn
یزدی، محمد اسماعیل بن ابوالحسن، ق۱۴ قمری
yazdī, mohammad esmā‘īl ebn-e ab-ol-hasan (- 20c)
تاریخ تألیف: یکشنبه ۶ محرم ۱۳۰۲ق
مطالب متفرقه‌ای است که مؤلف در مناسبت‌های مختلف در منبر ایراد کرده، و به درخواست برخی از برادران دینی آنها را در این مجموعه گرد آوردهاست. مطالب با عناوین «نکته - نکته» است.نکته‌ها مشتمل بر مسائل گوناگون اعتقادی و مذهبی با استفاده از آیات، روایات و حکایات تاریخی است. در برخی از نکته‌ها به فضایل و مناقب اهل بیت علیهم السلام و نیز مصایب سید الشهداء علیه السلام اشاره شده است.
آغاز: بسمله. حمد له. الصلاة و السلام على و آله اجمعين و بعد می‌گوید بنده ذلیل محمد اسماعیل ابن مرحمت شان حاجی ابوالحسن بیدئی میبدی یزدی که چون بعضی از برادران دینی ... نکته چنانکه خداوند خدائی خود را پرظاهر کرد بطوریکه هیچکس نمی تواند منکر خدائی او شود

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یکی اسب جناح بود که کسی جز امام نمی توانست سوار شود ...

نسخه اصل: کتابخانه شخصی آیت الله سید محمد مدرسی؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: اوایلقرن۱۴؛ با خط‌خوردگی‌های بسیار، مصحح؛ ۶۰۰ص، ۱۳-۱۸سطر [عکسی ف: ۵-۸۶]

۲. یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر**انجام:** اسب جناح بود که کسی جز امام نمی توانست سوار شود .

خط: شکسته نستعلیق بدخط، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ظاهراً نسخه به خط مؤلف بوده و مسوده است؛ ۳۰۰گ، ۱۷سطر (۱۵×۱۷)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [میراث اسلامی: ۸-۴۴۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۸۶ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۱۳۴]

● نکت العارفین / ادبیات / فارسی

nokat-ol ‘ārefīn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۵۴-ف و ۲۹۵۵-ف

نسخه اصل: بادلیان ۲۷۱۵ و ۲۷۱۶ وینفیلد56 Ind ist pers 79. صادق، امثال هندی است به فارسی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۲۶۸]

● النکت عن کتاب ابن الصلاح = تتمة التنکیت علی کتاب ابن الصلاح / درایه / عربی

an-nukat ‘an k.-i ibn-iṣṣalāḥ = tatimmat-un tankīt ‘alā k.-i ibn-iṣṣalāḥ

ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی، ۷۳۳ - ۸۵۲ قمری

ebn-e hajar-e ‘asqalānī ،ahmad ebn-e ‘alī (1333 - 1449)

وابسته به: معرفة انواع علم الحدیث = مقدمة ابن صلاح؛ ابن صلاح، عثمان بن عبدالرحمن (۵۷۷-۶۴۳ق)

تعلیقات و فوائد و اعتراضاتی است بر کتاب «الالفیة» حافظ ابوالفضل عبدالرحیم بن حسین عراقی (-۸۰۶ق) که در مصطلحات علم حدیث نگاشته بود، و کتاب «معرفة انواع علم الحدیث» معروف به «مقدمة ابن الصلاح» عثمان بن عبدالرحمن بن عثمان شهرزوری معروف به ابن صلاح، و گاه مطالبی از کتاب «فوائد الرحلة» ابن صلاح می‌آورد. مطالب عراقی را که استاد مؤلف بوده با رمز «ع» و ابن صلاح را با رمز «ص» مشخص کرده است.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی لا ینفذ مع کثرة الانفاق و اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له یوازره و لا نظیر یعاونه ... اما بعد، فان الاشتغال بالعلوم الدینیة النافعة اولی ما صرفت فیها فواصل الاوقات ...

چاپ: بیروت، ۱۴۱۴ق

[ریحانة الادب ۴۷۰/۷]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۵۱ عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه ریاض-عربستان ۱۰۹۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۵۷ق؛ استکتاب حامد بن حسن شاکر مالك کتاب، وی کتاب را با نسخه اصل که با دو واسطه از نسخه مؤلف نوشته شده بود مقابله کرده، کاتب نیز تا آخر نوع بیست و دوم مقابله کرده، با حواشی و تصحیحات از کاتب و جز او؛ با یادداشتی در اینکه نسخه اصل با اینکه با اصلی که از نسخه مصنف مقابله شده بود تصحیح شده لکن به طور کامل صحیح نیست، با امضای شروع در مطالعه به تاریخ ربیع الثانی ۱۱۵۹؛ ۳۳۷ص [عکسی ف: ۲-۱۳۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** واما ابن اسحاق فرجل یکتب عنه هذه الاحادیث مناکیر عن عبدالله بن دینار جاء الحلال و الحرام قوه هکذا و قبض اصابع یدیه الاربع، هذا آخ ...

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بهاری، تا: ربیع الثانی۱۳۲۰ق، جا: حیدرآباد هند؛ مصحح؛ ۱۰۴گ، ۲۷سطر (۱۴/۵×۲۷)، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۳۷-۴۲۷]

● نکت علی رسالة قواعد المستعملات بآلة الاسطر لاب / اسطر لاب / عربی

nukat-un ‘alā r.-i qawā‘id-ul musta‘malāt bi-ālat-il usṭurlāb

ابن مجدی، احمد بن رجب، ۷۶۷؟ - ۸۵۰ قمری

ebn-e majdī, ahmad ebn-e rajab (1366 - 1447)

گفتاری است درباره رساله‌ای که پیش از این نگاشته شده بود به نام «القواعد المستعملات بآلة الاسطر لابات» که این یکی نکته‌هایی از آن را روشن ساخته است. بخش‌بندی نشده، با تعریف قوس، خط آغاز می‌شود. (احمد منزوی)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۳۱۴

آغاز: حمدله. صلاة. و بعد، فهذه نکت علی رسالة المسماة بالقواعد المستعملات بآله الاسطر لابات فی ماهیة العلم و حقیقته و ما فی الرسالة من کیفیة العمل لمعرفته، لایستغنی الطالب من الجمع بینهما؛ **انجام:** و الفضل ما بطن مطالع جزء فلك البروج فی الآفاق المستقیمة و بین مطالعه فی الآفاق المایلة هو نصف التعدیل ... و صحبه اجمعین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ضمیمه نسخه شماره ۵۳۱۳؛ جلد: مقوا، ۱۰ص (۱۷-۲۶)، ۱۷ سطر (۱۳/۷×۵/۳)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۶سم [ف: ۸-۳۹۴]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۶۷/۲-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۸۶]

● **النکة علی مختصر البساطی** / کلام و اعتقادات، فلسفه / عربی
an-nukat ʻalā muxtaṣar-il basāṭī
بساطی، محمد بن احمد، ۷۶۰ – ۸۴۲ قمری
besātī, mohammad ebn-e ahmad (1359 - 1439)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۷۲
آغاز: بسمله. الحمد لواجب الوجود السمیع البصیر؛ **انجام:** قال الامام و الجواب عنها لابد من وجهین.
خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [رایانه]

● **نکت الفوائد = تعلیقة علی قواعد الاحکام** / فقه / عربی
nukat-ul fawā'id = ta'līqat-un ʻalā qawāʻid-il aḥkām
شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱ – ۹۶۵ قمری
šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e ʻalī(1506 - 1558)
شرحی است از شهید ثانی.
[الذریعة ۱۷۱/۶ و ۳۵۶]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۲۳]

● **النکت فی علم النجوم = النکت** / هیئت / عربی
an-nukat fī ʻilm-in nujūm = an-nukat
ابومعشر فلکی، جعفر بن محمد، ۱۷۲ – ۲۷۲ قمری
abū-maʻšar-e falakī, jaʻfar ebn-e mohammad (789 - 886)
صفحه اول تحت عنوان«تفسیر الباب الاول ان ینظر فان کان صاحب بیت الرابع» است، بعد باب فی الشیئی الذی یقتنی، باب اختیار فی غلق باب حض، باب فی الحوائج، فی تاخری الکتاب، باب فی الحوائج، فی لقاء الناس.
آغاز: بسمله هذا کتاب النکت ... اعلم ان القمر یدل علی کل مایبتدی فیه من الاشیاء والمسائل اللتی تسئل عنها لها ثلثة ادلاء اولها
انجام: هذا العلم النفیس الروحانی العظیم وذکرت فی کتابی هذا نکتا من علمهم فیه دلیل علی من یدمن معرفة هذه الکواکب العلویة انشاء الله وبه الثقة ثم تم کتاب النکت فی علم النجوم والحمدلله رب العالمین

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۹۸/۱
آغاز: الی بیت العاقبة فان کان لاینظر الی بیت العاقبة فانظر الی غیره من الادلاء انشاء الله اذا استدللت بالقمر فابداء؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۵ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۴۴۹]
مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۴۹۸/۱
همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۷۲]
۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۹۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: نجم التولیة، بی‌تا؛ کاغذ ترمه؛ جلد: مقوا، ابعاد متن: ۹×۱۸، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱-۳۱۴]
مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۳۹۷
همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۵۱]

←النکت فی ما یصح و ما لایصح من احکام النجوم ← فیما یصح و فیما لایصح من احکام النجوم
←النکت فی المسائل المختلف فیها بین الامامین أبی حنیفة و الشافعی ← مختصر تذکرة المسؤلین فی الخلاف بین الحنفی و الشافعی
←النکت فی المسائل المختلف فیها بین الامامین أبی حنیفة و الشافعی ← ترجمه رساله شاه عبدالعزیز دهلوی در رد شیعه

● **النکت فی مقدمات الاصول** / کلام و اعتقادات / عربی
an-nukat fī moqaddamāt-il uṣūl
مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶ – ۴۱۳ قمری
mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948 - 1023)
کتاب به عنوان مقدمه‌ای بر علم اصول الدین و دربرگیرنده بیان مسایل مهم کلامی و توضیح برخی از اصطلاحات آن است که در نهایت ایجاز نگارش یافته است. شیخ مفید را باید در شرح مصطلحات کلامی پیشرو دانست کاری که شیخ طوسی آن را پی گرفت. از امتیازات آن عبارات سلیس متناسب با فهم افراد مبتدی و متن خالی از تعقید و غموضت و تبیین آن به شکل محاوره‌ای با عناوین «إن قال، فقل» و ترتیب ابواب و مباحث به روال کتاب‌های کلامی می‌باشد. این اثر در ۹۱ پرسش و پاسخ و در چند «باب» نگاشته شده است: باب الإبانة عن معانی الألفاظ فی مقدمات النظر و ماهیة الأعراض؛ باب الکلام فی حدث العالم و إثبات محدثه و الإبانة عن صفاته؛ باب الکلام فی نفی التشبیه؛ باب الکلام فی التوحید؛ باب الکلام فی الرسالة؛ باب الکلام فی الإمامة؛ باب الکلام فی الوعد و الوعید.در نسبت آن به شیخ مفید تردیدی نیست جز آنکه نثر و روش کتاب با دیگر تألیفات شیخ هماهنگ است؛ مهمتر این‌که عین برخی از این تعریفات را در کتاب «اوائل المقالات» خود آورده است.
آغاز: کتاب النکت فی مقدمات الاصول من املاء الشیخ الاجل... اما بعد فان اکثر الموحدین افتتحوا کلامهم فی ارشادهم المبتدین بالقول فی اول فرایض الله علی عباده المکلفین و کان ترتیب ذلک إن سأل سائل فقال ما اول فرض الله علی عباده المکلفین؟ قیل له النظر فی ادلته
انجام: ما قطعت علی ما وقفت فیه اذکان الوقف فی کل عاص فی ... و لیس فی القطع فی الجملة علی عفو عن مبهم لا یفرف

عیناً قطعاً علی ما کان الوقف من الاعیان، تم.
چاپ: در ضمن مصنفات شیخ مفید با تحقیق محمد رضا حسینی جلالی چاپ شده
[الذریعه ۳۰۲/۲۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۴/۵ عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: کتابخانه بادلیان در آکسفورد64 F عربی (E. 157)؛ خط: نسخ، کا: عودی، احمد بن حسین، تا: شنبه ۲۷ شعبان ۷۴۰ق؛ نام رساله و مؤلف در این نسخه چنین است: «کتاب النکت فی مقدمات الأصول من املاء الشیخ الأجل المفید ابی عبدالله محمد بن محمد بن النعمان الحارثی»؛ ۵ص (۸۸-۹۲)، ۱۷سطر [عکسی ف: ۳-۲۱۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۲۵/۴ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۵۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۲۳/۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ ۴گ (۲۴۳پ-۲۴۶پ)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۲-۷۷۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۲۸/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حناساب اصفهانی، غلامرضا عطار بن آقا محمد حسین، تا: ۱۲۵۵ق؛ ۳گ (۲۸پ-۳۰ر)، ۲۴ سطر (۹×۱۵) [ف: ۴۱-۴۴۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۴۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بهاری همدانی، تا: ۱۳۱۲ق؛ از روی نسخه به خط «احمد بن حسین عودی حلی» مورخ سال ۷۴۰ق، استنساخ گردیده؛ ۵گ (۴۰-۴۴)، ۱۶سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۱-۲۳۹]

۵. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۳۰/۱۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: تبریزی، عبدالله، تا: ۱۳۷۰ق؛ ۴گ (۱۶۷ر-۱۷۰ر)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۱/۵سم [ف: ۲-۲۷۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۴۳/۱-ف
نسخه اصل: کتابخانه عمومی حکیم در نجف؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۱۲۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۴۳/۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۱۲۷]

● النکت فی المنطق = الفصول الموجزة = معرفة الاشیاء / منطق / عربی

an-nukat fi-l manṭiq = al-fuṣūl-ul mūjazat = maʻrifat-ul ašyā’

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

جز «المنطق الموجز» اوست.
آغاز: البسملة ... الحمدلله حق حمده، و صلواته علی نبیه محمد و آله أجمعین. إعلم ان المعرفة بالأشیاء علی وجهین، تصدیق و هو اعتقاد بما یصدق به و یکذب به علی وجه التصدیق به، أعنی اعتقاد النفس اثبات حکم أو نفیه ...
انجام: و إذا أردت التصور، فانظر الی الأمور الموقعة للتصور، و هی النعوت الأوصاف، و احصها بالمعنی دون اللفظ، و انظر هل هی موجودة للشیء، و هل هی ذاتیة فاذا عملت هذا، یکون و زنت المعلومات المستقادة بالوزن العقلی. و ذلک ما أردنا أن نقرر. انقضت الفصول الموجزة و هی تعرف بالنکت. تمت.
چاپ: در حاشیه شرح الهدایة الاثیریة (تهران، چاپ سنگی، ۱۳۱۳ق)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰/۱۶-ف
آغازو انجام: برابر
نسخه اصل: ایاصوفیا ۴۸۴۹؛ بی‌کا، تا: ۶۹۷ق؛ مقابله شده؛ ۴گ (۵۵پ-۵۸پ) [فیلمها ف: ۱-۵۷۷]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۵۹/۱۴-عکسی و ۳۷۱/۱۴-عکسی و ۴۳۷/۱۴-عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۸۶]

● نکت القاموس فی تحفظ الناموس / لغت / عربی

nukat-ul qāmūs fī taḥaffuẓ-in nāmūs

فاضل حکم آبادی، محمد بن حسن، ق۱۴ قمری
fāzel-e hokm ābādī, mohammad ebn-e hasan (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۲۸۰ق
نویسنده می‌گوید هر که را با زبان عرب سرو کار است حتماً سر و کارش به این کتاب می‌باشد. لذا بر آن شدم که این کتاب را دقیقاً مطالعه کنم و آنچه نقص از املاء غلط یا اسامی مبهم و امثال آن در آن بیابم مرتفع سازم خواه این نقائص تقدیم خوانندگان می‌کنم. او پس از آن موارد اشتباه را باز می‌نماید و اغلاط را نشان می‌دهد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۸
آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله الذی خلقنا و علمنا الکتاب و کلفنا وارشدنا الصواب؛ **انجام:** علی هاجرها آلاف تحیه و ثناء و صلوات و سلام.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۸۰ق؛ مجدول؛ ۹۱گ، ۲۲ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۲۳]

● **نکت القرآن و الشریعة** / فلسفه، فقه / عربی
nukat-ul qur'ān wa-š šarī'a
عن الامام المعز لدین الله امیرالمومنین، مسائلی است در فلسفه و فقه که از وی پرسیده‌اند و او پاسخ گفته است، عنوان‌ها «وسئل الامام المعز لدین الله صلوات الله علیه» است. شاید تأویل الشریعة یا الروضة منسوب به معز (ص ۱۳۹ مجدوع؛ ۵۹ ایوانف) یا المحاسن و المسایرات و المواقف و التوقیعات قاضی نعمان (مجدوع ۵۲؛ ایوانف ۷۹؛ فهرست فیضی ۳۵) باشد.

رشت؛ شاد قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۱/۱
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۳۹۵]

● **نکت الکفایة** / اصول فقه / عربی
nukat-ul kifāya
سبحانی تبریزی، محمد حسین بن محمد جعفر، - ۱۳۲۹ قمری
sobhānī tabrīzī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad ja'far (- 1911)
وابسته به: کفایة الاصول؛ آخوند خراسانی، محمد کاظم بن حسین (۱۲۵۵-۱۳۲۹ق)
تاریخ تألیف: ۲۵ ربیع الثانی ۱۳۳۰ق
حاشیه‌ای است استدلالی مختصر با عناوین «قوله، قوله» بر کتاب «کفایة الاصول» آخوند خراسانی، در بعضی مسائل رد و ایراد به طول انجامیده است. بیشتر این حاشیه در عصر مرحوم آخوند تدوین شده وتألیف آن روز ۲۵ ربیع الثانی ۱۳۳۰ق پس از درگذشت وی پایان یافته است.

قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۶۸
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قوله عینا کالبحث عن حجیة ظواهر الکتاب و الاجماع، قوله و ما یتحد معها خارجا ای موضوع العلم؛ **انجام:** قدتم ما ارید من الحاشیة تسهیلا لکتاب الکفایة و توضیحا لبعض الفاظه المشکلة بعون الله الملک الوهاب
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۶۸گ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: -۶۱]

● **نکت المسائل فی علم الفرائض** / ریاضیات / عربی
nukat-ul masā'il fī 'ilm-il farā'iḍ
منصوری، کامل بن ثابت، ۴۳۱ - ۵۱۸ قمری
mansūrī, kāmel ebn-e sābet(1040 - 1125)
نام نگارنده در دیباچه و نام کتاب در ص.ع. آمده است. حساب است برای مسایل ارثی، با سربندهای «باب» بی‌شماره. نخستین سربند: باب فی حساب الوصایا، اذا هلک و ترک ثلاثة بنین و اوصی لاجنبی فی مرضة المخذق بمثل نصیب احمد البنین الا سبع ماله. فالباب فی ذلک ان تزید علی سهام الفرضیة و هی ثلاثة اسهم سهماً ... .
[زرکلی ۲۱۶/۵ «المنصوری»؛ کحاله ۱۳۶/۸ «کامل المنصوری»]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۰۰/۱-عکسی
آغاز: صلی الله علی سیدنا محمد و آله ... حمدله. و صلی الله علی سیدنا محمد خاتم النبیین و علی آله الطاهرین ... قال الشیخ الفاضل ابوالتمام کامل بن ثابت الفرضی الحاسب رحمة الله. فکرت فیما یحتاج الیه الفرضیون و الفقها فی علم الفرایض بعد معرفتهم لاصول مسایل الصلب و عمل مسایل المناسخات، فوجدت اکثر ذلک؛ **انجام:** ثم قرا هذه النکت و حفظ اصولها و فهم معانیها ... و قد اشار الیه ایوب بن سلیمان البصری (رح) فی کتابه و لم یشرحه و لا بین معاینة. فالله سبحانه و تعالی یعین علی ذلک بمشیته و یوفق للصواب. برحمته انشاءالله. تم الکتاب ...
نسخه اصل: ایاصوفیه، ش ۷۶۱؛ خط: نسخ کهن، کا: عبدالله بن محمد السنهوی، تا: شنبه ۱۸ شوال۷۸۳ق؛ ۲۶گ (۴-۲۹) [عکسی ف: ۲-۲۸۶]

● **نکت النهایة** = **حل مشکلات النهایة** = **النهایة و نکتها** / فقه / عربی
nukat-un nihāya = ḥall-u muškilāt-in nihāya = an-nihāya wa nukatuhā
محقق حلی، جعفر بن حسن، ۶۰۲ - ۶۷۶ قمری
mohaqqeq-e hellī, ja'far ebn-e hasan (1206 - 1278)
وابسته به: النهایة فی مجرد الفقه و الفتاوی؛ شیخ طوسی، محمد بن حسن (۳۸۵-۴۶۰ق)
تعلیقاتی است استدلالی باعناوین «قوله» برنهایه شیخ طوسی. چون مسائل این کتاب برای گروهی ازفضلا مشکل و پیچیده بود از محقق (ره) درخواست کردند تابه توضیح و حل مشکلات آن بپردازد نامبرده نیز به تحریر آن همت گمارده و درهرمورد پس از ذکر بخشی ازمتن به روش سؤال و جواب به شرح معضلات و تفسیر مسائل آن پرداخته است. (براتعلی غلامی مقدم)
آغاز: الحمدلله القدیم فلا مقارن لوجوه الکریم ... و بعد فان جماعة من ذوی الفطانة و الهدایة استشکل کل منهم مسائل من کتاب النهایة والتمسوا ابانتها بالقول المقتصر او بالدلیل المختصر فاجبتهم الی ذلک.
انجام: اما ان یطرد الحکم علی ظاهر الواقعة فلا ثم انا بعد ذلک نحمدلله علی التوفیق لاصابة التحقیق و نسئله ان یاجرنا علی ما کتبناه و ان یغفر زللنا عند لقاه ان شاء الله تعالی
چاپ: مشار عربی، ص۹۶۷؛ تهران، سنگی، بی ناشر، ۱۲۷۶ق.، رحلی، (ضمن الجوامع الفقهیة)، ۹۸ص
[الذریعه ۷۵/۷ «حل مشکلات النهایة»، همانجا ۱۱۰/۱۴ «شرح نکت النهایة» همانجا ۳۰۶/۲۴ «نکت النهایة»؛ مقدمه‌ای بر فقه شیعه ص ۱۰۶؛ دنا ۸۰۹/۱۰-۸۱۰]

۱. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۷۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ قطع: وزیری [نشریه: ۴-۴۵۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۴۶

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ افتادگی: انجام (در «و القول فی جراح البهائم و قطع اعضائها» افتاده)؛ عنوان درشت تر با خط احمد بن الحداد و علی ابن محمد بن محمود و احمد بن فهد و هرون بن یحیی الصائم در ص ع که همه اینها باید دارنده نسخه باشند؛ تملک: آقا زین العابدین بن احمد؛ کاغذ: سمرقندی، ۳۰۱گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱۶-۳۵۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** یعارض روایة عمار بروایة سورة بن کلیب عن ابی عبدالله علیه السلام قال اذا تاخرت الحیض.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام(از اواخر طلاق تجاوز نکرده)؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷؛ جلد: تیماج، ۱۵۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۱-۱۶۱۵]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۱۹۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰ق، شانزده برگ آغاز کهن تر و به خط نستعلیق قرن ۹ و ۱۰ و دیگر برگها به خط نستعلیق ۹ جمادی الاول ۱۰۹۵ است؛ تملک: احمد بن صالح بن سالم بن طوق بحرانی؛ ۷۳گ، ۳۷ سطر (۱۳/۵×۱۸/۵-۲۱)، اندازه: ۲۰×۲۵سم [ف: ۵-۷۲۷]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۶

آغاز: ... او القبح فعلیه ان یعتبر حال البیض؛ **انجام:** یعارض روایة عمار بروایة سورة بن کلیب عن ابی عبدالله علیه السلام قال اذا تاخرت الحیض.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز (ازابتدای کتاب، تااواسط «باب ما یجب علی المحرم من الکفارة» ساقط است)؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ جلد: مقوا، ۱۰۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۱-۱۶۱۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۸۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: روح الله بن هدایة الله القهپائی، تا: رجب۱۰۲۰ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ تملک: محمد محسن بن محمد شریف موسوی با مهر «محمد حسن» (بیضی)، محمد حسن بن مرحوم شیخ باقر، مدرس رضوی؛ مهر: «العبد محمد مهدی الحسنی الحسینی» (مستطیل) با تاریخی که احتمالا ۱۲۲۸ است، «الواثق بالله الغنی بن مهدی محمد رضا الحسنی الحسینی۱۲۱۳»، «المتوکل علی الله اللطیف ابن نورالدین محمد شریف ۱۱۱۶» (مستطیل)؛ نوشته‌ای از قاسم محیی الدین مبنی بر آن که کتاب عاریه از سید رضی نجل سید است؛ ۱۷۷گ (۱پ-۱۷۷ر)، ۱۷سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۲×۲۰/۳سم [ف: ۲۹/۱-۲۲۷]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن میرزا علی قمی، تا: صفر۱۰۵۴ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: سید حسن موسوی سال ۱۱۷۹ق که نسخه را از میرزا محمد علی در اصفهان خریداری نموده؛ مهر: محمد باقر سبزواری«محمد باقر السبزواری» (بیضوی)، ابوالقاسم الموسوی«ابوالقاسم بن مهدی الموسوی» (بیضوی)، ابوالحسن امامی«ابوالحسن» (مربع کوچک)، «محمد جعفربن محمد شریف» (مستطیل)؛ جلد: مقوایی، ۱۳۳گ، ۲۱سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۳۱-۶۱۴]

۸. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۵۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** کافیة فی العدة و یعارض روایة عمار بروایة سورة بن کلیب عن ابی عبدالله علیه السلام قال اذا تاخرت الحیض، تمت.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ تملک: علامه مجلسی «محمد باقر العلوم» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۴۰گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲-۶۵۰]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۰۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تاریخ وقف: ۱۲۸۳؛ جلد: میشن پادزهری، ۱۲۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۲×۲۱/۷سم [ف: ۱-۵۷۱]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۸۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: قفطانی، مهدی بن حسن، تا: اواخرقرن۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «م ح د» و غیر آن؛ تملک: جعفر بن سید محمد باقر آل بحرالعلوم طباطبائی در سال ۱۳۰۸ق، جعفر بن محمد آل بحرالعلوم طباطبایی در سال ۱۳۲۷ق؛ مهر: «من کتب الاقل محمد امین النجفی الخویی» (بیضی)؛ ۱۱۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۴-۷۹۷]

۱۱. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۳۳

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن سعید، تا: چهارشنبه ۳ ذیقعده ۱۲۱۸ق، جا: خوانسار؛ ۱۲۳گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: -۳۵]

۱۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۰۸۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** الجواب. هذه روایة محمد بن قیس ... الاحتفاظ به او غیر ذلک من الوجوه المقتضیه للضمان. اما ان یطرد الحکم علی ظاهر الواقعة فلاتم ...

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۲۴۵ق؛ ۱۳۳گ (۲پ-۱۳۴ر) [ف: ۲-۲۶۰]

۱۳. اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: الحمدلله القدیم، فلا مقارن لوجوده ...

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ نزد سید محمدعلی روضاتی ضمن مجموعه‌ای است [نسخه‌پژوهی: ۱-۱۶۴]

● **نکت الوزراء** / ادبیات / عربی
nukat-ul wuzarā’
خوارزمی، مؤیدالدین محمد، قرن ۷ قمری
xārazmī, mo’ayyad-od-dīn mohammad (- 13c)
آثار منظوم و منثور وزرا است به عربی و بسیار سودمند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۵۲-ف
نسخه اصل: حمیدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۷۵۵ق [فیلمها ف: ۱-۴۲۵]

● **نکت و فوائد جمعها ابن السویدی فی آخر التذکرة** / طب / عربی
nukat-un wa fawā’id jama‘ahā ibn-iṣ suwaydī fī āxar-it taḏkira
وابسته به: التذکرة المفیدة و الذخیرة الحمیدة = التذکرة الهادیة و الذخیرة الکافیه؛ سویدی، ابراهیم بن محمد (۶۰۰-۶۹۰ق)

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۵۳/۱۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳-۴۱]

● **النکت الوفیة بما فی شرح الالفیة** / درایه / عربی
an-nukat-ul wafīya bi-mā fī š.-il alfīya
بقاعی، ابراهیم بن عمر، ۸۰۹؟ - ۸۸۵ قمری
beqā‘ī, ebrāhīm ebn-e ‘omar (1407 - 1481)
وابسته به: التذکرة و التبصرة فی الحدیث = الالفیة فی اصول الحدیث؛ عراقی، عبدالرحیم بن حسین (۷۲۵-۸۰۶ق)؛ فتح المغیث بشرح الفیة مصطلح الحدیث؛ عراقی عبدالرحیم بن حسین (۷۲۵-۸۰۶ق)
حاشیه‌ای است با عناوین «قوله، قوله» مشتمل بر فوائد و نکت و ابحاثی متعلق به الفیه حدیثیه و شرح آن، که هر دو از تألیفات زین الدین ابوالفضل عبدالرحیم بن حسین کردیرازنانی الاصلمصری الشافعی معروف به عراقی (-۸۰۶ق) است. حاجی خلیفه می‌نویسد: عراقی کتاب «علوم الحدیث» عثمان بن عبد الرحمن معروف به ابن صلاح شافعی دمشقی (-۶۴۳ق) را تلخیص نموده و سپس آنرا شرح نموده است.کتاب حاضر، حاشیه‌ای ناتمام است بر کتاب عراقی، که مؤلف بنا به تصریح خود، در مقدمه، اکثر این نکات و فوائد را از استاد خود (ابن حجر عسقلانی) استفاده نموده است.
آغاز: قال افقر الخلائق الی عفو الخالق ابو الحسن ابراهیم ... البقاعی الشافعی نزیل القاهرة ... الحمدلله الذی من اسند الیه.
[بروکلمان ۲/(۱۴۲)۱۷۹؛ کشف الظنون ۱۵۶/۱ و ۱۱۶۱/۲؛ فهرس الفهارس ۸۱۵/۲؛ الاوقاف العامة بغداد ۳۱۷/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۶عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله: ان اوله و آخره الی آخر النوع من کلام الشیخ و عبارة ابن الصلاح و من المسلسل ما ینقطع لتسلسله فی وسط اسناده و ذلک نقص فیه.
نسخه اصل: فیض اله افندی، استانبول، ش ۲۵۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخرقرن۹؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۲۷۴گ، ۲۱سطر [عکسی ف: ۲-۱۷۹]

● **نکت و هی منقولة من خط نقل من خط ابی الرشید** / فلسفه / عربی
nukat-un wa hiy-a manqūla-un min xaṭṭ-in nuqil-a min xaṭṭ-i abi-r rašīd
تعریف و غرض و موضوع و اقسام منطق است به روش روشن و شیوا.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۵۹/۵-ف
کمال الانسان فی ان یعرف حقایق الموجودات علی ما هی علیه و الیه اشار النبی ص بقوله ارنا الاشیاء کما هی و قال علی بن ابی طالب ع: الناس ثلثه ... المنطق صناعة نظریه غایتها معرفة الحق من الباطل فی المعتقدات و الصدق و الکذب فی الاحوال و التحرز من الغلط و المفالطة فی المطلوبات ... فتسمی السفسطة. تمت هذه النکت و الحمدلله وحده»؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۶۳۶ق؛ ۳گ (۵۴پ-۵۶پ)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۴) [فیلمها ف: ۱-۶۱۰]

● **نکت الهمیان فی نکت العمیان** / ادبیات / عربی
nukat-ul hamyān fī nukat-il ‘amyān
صفدی، خلیل بن ایبک، ۶۹۶ - ۷۶۴ قمری
safadī, xalīl ebn-e ībak (1297 - 1363)
داستان‌های ادبی و مطالب نغز و شیرینی که تعلق به نابینایان دارد دراین کتاب گرد آورده شده و در ده «مقدمه» و یک «نتیجه» تنظیم شده: مقدمه ۱. در عمی از جهت لغت و اشتقاق؛ ۲. در عمی از جهت صرف و اعراب؛ ۳. تعریف اعمی؛ ۴. در آیه «عبس و تولی»؛ ۵. در اخبار راجع به اعمی؛ ۶. عمی از جنبه اعتقادی؛ ۷. عمی از جنبه فقهی؛ ۸. سبب عمی و کوری از نظر ستاره شناسان؛ ۹. در نوادر کوران؛ ۱۰. در اشعار راجع بکوری؛ نتیجه: در حالات کوران به ترتیب حروف.
آغاز: الحمدلله الذی لا تدرکه الابصار و هو یدرک الابصار و لا یحتاج فی تدبیر ملکه الی المؤازرین و لا الی الانصار.
چاپ: قاهره، الجمعیة الجغرافیة السلطانیة والمکتبة التجاریة، ۳۴۱ص، ۱۳۲۹ق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیتعجب منه اذ یدعو بهذا الدعاء و هو اعمی حتی قتله المسودة و روی له ابو داود و الترمذی و ابن ماجه.

خط: نسخ معرب زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی، با نشان بلاغ؛ پس از کتاب اجازه‌ای است به خط مؤلف به تاریخ ۱۲ محرم ۷۵۹ که به جهت چند تن از علماء نوشته، پشت همین برگ دوازده بیت شعر است در تقریض کتاب از محی الدین ابوعبدالله محمد بن عبدالقاهر شهرزوری؛ تملک: محمد بن احمد بن محمد المطیع المنبجی، سالم الکرانی، فضل الله بن عبدالله السکندری؛ جلد: تیماج، ۱۵۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۳-۱۰۷]

● **نکته اسرار** / اخلاق / فارسی

nokte-ye asrār

نصیری، محمد مقیم

nasīrī, mohammad moqīm

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۱۸/۸

آغاز: از میرزا محمد مقیم در نصیحت. بسمله. الحمد الله الذی هدانا سواء الطریق ... اما بعد ان هذه تذکرة فمن شاء اتخذ الی ربه سبیلا. این نکته چندیست دلپذیر نی نی نظم گوهریست بی نظیر اگر نکته اسرارش گویم تحفه خواطر احرار و اگر در شاهوارستی خاتم آویزه گوش هر شاه و شهریار؛ **انجام:** از سخت رویی زمان این سخت جان سوخته دل مهجور سر گردان گاه بعزم سیر با عالیجاه نجف قلی خان بمطموره شیروان و گاه بوسیله دریافت شرف قرب حضور ... اوغورلوخان بمعموره قراباغ و گنجه وارد گردید ... امید که بوی وفا بمشام احباب رسد. العاقبة بالخیر و العافیة .

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۵گ (۱۶۶-۱۸۰)، ۱۷ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۳-۳۰۹۸]

←نکته‌ای چند در بیان خط ﴾خط

● **نکته حکما** / فلسفه

nokte-ye hokamā

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۴/۱۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶-۶۷۱]

● **نکته در علم سامندریک** / علوم غریبه

nokte dar ‘elm-e sāmandrīk

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۹۶/۱۲

سامندریک یعنی چیزی انباشته سر به مهر نموده باشد؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۶گ (۲۸۹ر-۲۹۴پ)، ۱۴سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱۶-۷۰۴]

● **نکته‌های بزرگان و صنعت شاعران و سخنان ظریفان** / ادبیات / فارسی

nokte-hā-ye bozorgān va san‘at-e šā‘erān va soxanān-e zarīfān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۳۶/۲۳-ف و ۱۳۳۸/۲۳-ف

نسخه اصل: بادلیانAdd. 69 اوزلی (ش ۱۲۴۱). از هر جا چیده شده؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۰۰ق [فیلمها ف: ۱-۵۸۳]

● **نکته‌هایی تاریخی و مهم درباره خلفاء** / تاریخ / عربی

nokte hā-eī tārīxī va mohem darbāre-ye xolafā’

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۲ط

یادداشت: به نقل از ربیع الابرار زمخشری؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۲ص (در جنگ ۸۰پ-۹۱پ) [ف: ۲/۲۳-۵۹۷؛ فهرست رایانه‌ای ج۴-۱۰۶۵]

● **نکوهش بانوان** / متفرقه / فارسی

nekūheš-e bānavān

طواری یزدی، عباس بن محمد، ق۱۵ قمری

tavārī yazdī, ‘abbās ebn-e mohammad (- 21c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۲۳۴

کاتب = مؤلف، تا: ۱۴۱۰ق [نشریه: ۱۳-۳۷۸]

● **نکوهش مشروطیت** / تاریخ ایران / فارسی

nekūheš-e mašrūtīyat

نویسنده از مدافعان نظام کهن سلطنتی است که در جایی از آن به عنوان خلافت سلطنت اسلامی یاد می‌کند و دلیل دفاع خود را در این می‌داند که تنها در پناه آن نظام آیین دینی مردم به سلامت مانده و استقلال آنان تضمین می‌شود. او طی دوازده «فصل» مطالب خویش را سامان داده: فصل ۱. در لزوم سلطان عادل؛ ۲. ضرورت تحکیم پایه‌های سلطنت؛ ۳. حمله به علمای موافق مشروطه؛ ۴. آیات شورا و نقض دلائل مشروطه‌خواهان؛ ۵. تقدیر الهی و فزون‌خواهی‌ها و کفایت فقه برای زندگی مادی؛ ۶. منافات کمال دین و قانون اساسی؛ ۷. مخالفت با مدارس جدید؛ ۸. انتقاد از برخورد علماء با اوضاع که چرا جلوی مدارس علوم جدیده را نمی‌گیرند؛ ۹. تفکیک شاه از تشکیلات حکومتی؛ ۱۰. انتقاد از سخن مردم که شاه حق آنان را خورده؛ ۱۱. انقاد از علماء که پرداخت خراج از سوی رعیت به

شاه را حرام دانسته‌اند؛ ۱۲. فریب شعارهای ظاهری را نباید خورد.
آغاز: ستایش و سپاس فزون از حد قیاس ملك الملك قادر قاهری را در خور و سزاست که هستی این هفت طارم بلند اختر پرتوی از عکس فروغ جمالش و اساس هر ملك و پادشاهی شمه ای از اشعه مظاهر جلالش ...
انجام: بخت حافظ گر از این گونه مدد خواهد کرد / زلف معشوقه بدست دگران خواهد بود
چاپ: در میراث اسلامی ایران، دفتر اول، به کوشش رسول جعفریان، ص ۱۷۶- ۲۲۳ به چاپ رسیده
[فهرستواره منزوی ۶/۶۷۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۶۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۷گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۱-۳۲۳]

● نگارخانه چین / ادبیات / فارسی

negār-xāne-ye čīn
مثنویاتی است که جنبه‌های ادبی آن مهم است.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۲۷/۳
آغاز: هر نقش بدیعی که مانی صفتان صنعت سخنوری بقلم افکار دقیقه؛ **انجام:** بار گاهش رشك فردوس برین - آستانش آسمانی بی زمین
خط: نستعلیق، کا: رافع، رفیع الدین، تا: ۱۰۷۸ و ۱۰۷۹ق، جا: اصفهان؛ ۲گ (۱۷ر-۱۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۹/۵سم [مؤید: ۳-۳۴۲]

←نگارستان ←نگارستان قزوینی

● نگارستان / ادبیات / فارسی

negārestān

معین جوینی، قرن ۸ قمری

mo'īn-e joveynī (- 14c)

اهدا به: سلطان ابو سعید بهادر خان
تاریخ تألیف: ۷۳۵ق
وی این کتاب را به شیوه گلستان اما آمیخته به عرفان و در هفت «باب» تألیف کرده: ۱. مکارم اخلاق؛ ۲. صیانت و پرهیزکاری؛ ۳. حسن معاشرت؛ ۴. در عشق و محبت؛ ۵. در وعظ و نصیحت؛ ۶. فضل و رحمت؛ ۷. در فوائد متفرقه.مؤلف در سبب نگارش می‌گوید: «همت بر جمع بعضی از روایات و تألیف بندی از حکایات که اکابر ایام بلکه جمهور خاص و عام را تمهید قواعد ریاست و تشیید مبانی ارکان سیاست و توضیح مناهج سیر و سلوك و تبیین رسوم خدمت امرا و ملوك و بیان معاشرت با خداوندان کرامات و کرم و شرح کیفیت تعیش و مصاحبت با سایر امم ...».
آغاز: حمد و ستایش مر خدای که ازلیتش از سمت بدایت منزهست.
[تاشکند ۷۸۳/۸؛ کشف الظنون ص ۱۹۷۶؛ ریحانة الادب ج ۱ص ۲۹۰؛ تاریخ نظم و نثر فارسی در ایران تألیف سعید نفیسی ج ۱ ص ۱۸۳؛ الذریعه ۲۴/۳۰۷-۳۰۸؛ نسخه‌های منزوی۵/۳۶۴۴-۳۶۴۵؛ کشف الظنون ۱۹۷۶/۲]

۱. ساری؛ طاهری شهاب؛ شماره نسخه: ۲۲۹
بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغازوانجام؛ رسم الخط کهنه آن بسیار زیبا می‌باشد؛ ۲۳۴ص، ۱۰ سطر (۱۴×۲۲) [نشریه: ۶-۶۳۴]

۲. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۳۲۶۰
آغاز: آغاز موجود از باب اول: رنج کش گر مراد میطلبی ×× که ببازیچه گنج نتوان یافت ... حکایت: سالی در نواحی مصر قحطی عظیم افتاده بود و خلق عاجز و مضطر گشته؛ **انجام:** انجام موجود از باب هفتم: فائده، عمر خطاب: اگر عاملی را نامزد ولایتی کردی و گفتی که دست تو باید از بیت المال مسلمانان کوتاه باشد و همت بر اصلاح حال رعیت مصروف: در بر اصحاب حوائج نبندی و آنچ بخود نخواهی بدیگری نپسندی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی زرد، ۳۲۲ص، ۱۷سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۶۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۴۷-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۱۱۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۱۱
آغاز: همت و دامن عصمت ... از اهالی زمان درین عهد ... تحسین کردن بر کسی که منشی و مؤلف؛ **انجام:** دع المکارم لا ترحل لبیعتها ×× و اقعد فانك انت الطاعم الکاسیعنی ترا که پیش نهاد نانی و جامه ای است ترك طلب کاری باید کرد.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۸۲گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۲۸-۷۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۴۰
خط: نستعلیق، کا: محمد بن مبارز، تا: ۱ جمادی الثانی۸۳۵ق؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۲۲۰گ، ۱۹سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [سنا: ف: ۲-۱۳۲]

۵. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۹۴۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲۰۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۲سم [ف: ۴-۸۳۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۳۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۷سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۷-۱۸۵]

۷. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۴۶**
آغاز: برابر؛ **انجام:** (دنباله باب هفتم): گفتم کارها به کوشش بود یا به قضا گفت کوشش قضا را سبب است گفتم هیچکس به کاری که کند نیکبخت تواند شد گفت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ دارای یک سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۴۳۲ص، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۱۷-۱۸۷]

۸. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۴۱۴**
آغاز: برابر؛ **انجام:** دریغ نیز ندارد کمال بخشایش ×× حساب کرد غلط هر که غیر این پنداشت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۹۸۹ق؛ واقف: سردار کل یار محمد خان افشار، ۲۵ خرداد ۱۳۳۲؛ جلد: تیماج، ۳۴۸گ، ۱۵سطر (۶×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۷-۸۸۴]

۹. **تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۱۷۴ - ج**
آغاز: و انصاف او بر بسیط زمین فایض شد؛ **انجام:** حکایت یکی از مشایخ مریدان را گفت ... حکایت روزی امیرالمؤمنین علی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: صنیع الدوله محمد حسن خان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۳۴گ، ۱۷سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف: -۲۲۱]

۱۰. **تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۶ ـ ج**
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۵۶گ، ۱۴سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱-۵۱۲]

۱۱. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۵۸**
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تاریخ ۹۶۷ دارد؛ ۳۱۲گ، ۱۷سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۷سم [ف: ۸-۵۳]

۱۲. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۴۶ عکسی**
آغاز: برابر؛ **انجام:** بنالید بیچاره از درد خویش ×× همی گفت دارم دلی سخت ریش
نسخه اصل: کتابخانه‌ای در بخارا؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، مصحح؛ ۲۳۱ص [عکسی ف: ۷-۲۴۶]

۱۳. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۲۹/۱**
آغاز: برابر؛ **انجام:** دریغ نیز ندارد کمال بخشایش ×× حساب کرد غلط هر که غیر این پنداشت
خط: نستعلیق زیبا، کا: نعمت الله بن عنایت الله خامینی کمره‌ای، تا: سلخ جمادی الثانی۱۰۱۰ق؛ جلد: تیماج، ۱۶۹گ (۱پ-۱۶۹ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲۲-۱۰۹]

۱۴. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۱۹-ف**
نسخه اصل: انجمن آسیایی همایونی لندن؛ بی‌کا، تا: ۱۰۳۷ق [فیلمها ف: ۳-۱۲۳]

۱۵. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۹**
خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد بن علاء الدین مراغی، تا: ۱۰۵۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۶۶گ، ۲۰سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [سنا: ف: ۱-۲۴۶]

۱۶. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۹-ف**
نسخه اصل: قونیه ش ۲۵۳۳؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۵ق؛ مهر: «وقف کتابخانه درگه حضرت مولانا الاعلا قدس سره»؛ واقف: کتابخانه درگه حضرت مولانا الاعلا؛ ۳۸۹گ، ۱۷سطر [فیلمها ف: ۱-۲۶۸]

۱۷. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۵۶۵**
آغاز: برابر؛ **انجام:** عاقبت را چه بهتر گفت خشنودی حق سبحانه و تعالی ختم کردم کتاب نگارستان را بر خشنودی حق تعالی به امید عفو و رضای او و له الحمد.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۷۹گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۲۶-۵۵]

● **نگارستان** / داستان، ادبیات / فارسی

negārestān

ابن کمال پاشا، احمد بن سلیمان، - ۹۴۰ قمری

ebn-e kamāl pāšā, ahmad ebn-e soleymān (- 1534)

اهداء به: صدر اعظم پاشا وزیر سلطان سلیمان قانونی

تاریخ تألیف: ۹۳۹ق

متنی ادبی است شامل پند و اندرز و حکایات، مشتمل بر هشت «باب» که مؤلف به سبک «گلستان» سعدی ساخته است. با داستان‌های تاریخی واقعی که به ۴۰۰ می‌رسد و ۷۴ حکمت و پند دارد.

آغاز: منتهای بی منتها خدای بی همتای را عزوجل که نه در تشیید بنای حکمش عجل است و نه در تنفید قضای حکمش و جل.نه بیم است او را ز کس نه امید ×× از او شد پدید این سیاه و سفید

انجام: سود نه زهد را ز دلق کبود ×× آن که حق را به خرقه یافت که بود

[نسخه‌های منزوی ۳۶۴۵/۵؛ فهرستواره منزوی ۶۷۶/۶]

۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۸۱/۱**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۳ صفر۹۵۹ق؛ جلد: تیماج، ۳۰۹گ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۶-۲۶۴]

۲. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۸۱۲-ف**
نسخه اصل: کتابخانه برون (و)14 x ؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن خسرو شهیریه بنده گان محمد بن الجمالی، تا: جمادی الاول ۹۶۳ق [فیلمها ف: ۳-۱۰۹]

۳. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۷۲**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه‌های محرم۹۷۳ق؛ با حواشی منظوم شاعری به نام بیهقی در ۱۲۵۵ و ۱۲۵۸؛ کاغذ: استنبولی، ۱۸۱گ،

۲۱سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۹۶۸]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۸-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۳۳۸؛ خط: نسخ، کا: عزیزالدین بن احمد عزالدین هنکوبی لاری، تا: محرم۹۸۲ق، جا: مکه مکرمه؛ ۱۸۴گ، ۲۱سطر [فیلمها ف: ۱-۲۶۹]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۰۷

بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۸۲گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۶سم [رایانه]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۸۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ مهر: کتابخانه دکتر قاسم غنی؛ ۲۰۴گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۲۸-۲۵۹]

● **نگارستان** / گوناگون / فارسی

negārestān

یوسف بن میر زین

yūsof ebn-e mīr zayn

مباحث موجود در نسخه: ۱. اصل سیم سیر حضرت رسول در دوازده ضیاء، هر ضیاء چند اشعه؛ ۲. اصل چهارم در ذکر اولیاء وتالیفات سلف به اسم، هر یک در چند ضیاء؛ ۳. اصل پنجم در علم انشاء، در دو ضیاء؛ ۴. اصل [؟] ضیاء اول در آداب انگشترین ... ضیاء هفتم در اخلاص؛ ۵. انتها علم رجال و اشعار شعراء، در دو ضیاء؛ ۶. بدایه در علم تاریخ در دوازده ضیاء، هر یک در چند تقریر یا تهذیب یا تیر و توصیف و تصنیف و شمر؛ ۷. بدیهه مشتمل بر دو ضیاء، هر یک شامل شمر. بخش تاریخ آن در دو قسم است: یکی به ترتیب حوادث؛ دیگری به ترتیب سال تا ۱۰۰۳؛ ضیاء نهم درتهذیب اخلاق است و دهم در تیراندازی و یازدهم در تکبیر و دوازدهم فهرست کتابها است. نام آن در یادداشت تملک و عرض مورخ ۱۳ شوال ۲۴ جلوس مبارک با مهر محمد علی شاه جهانی [ضیاء] العلوم بوده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۹۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با اصطلاحات و یادداشت‌های بسیار الحاقی مؤلف؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۳۶۲گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۴×۲۸/۵سم [ف: ۴-۸۳۱]

● **نگارستان** / تاریخ ایران / فارسی

negārestān

محمد نبی بن محمد باقرخان، ق۱۴ قمری

mohammad nabī ebn-e mohammad bāqerxān (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۱۱ق؛ محل تألیف: بغداد

این کتاب ترجمه‌ای است از کتاب انگلیسی با عنوان Persian Portrait: a Sketch of Persian History, Literature and Politico تألیف ف.ف. آربثنات (F. F. Arbuthnot) که اصل آن در لندن چاپ شده و مترجم در بغداد در ۱۳۱۱ق آنرا ترجمه کرده و در صدر آن نوشته: «بر سبیل یادگار بحضور ... سرکار نواب آقا محمد خان ... تقدیم شد».ظاهراً وی همان میرزا محمد ملک الکتاب شیرازی است که مقیم بمبئی بوده و کتاب‌های بسیار به فارسی و عربی چاپ کرده است. (سعید نفیسی)

[فهرستواره منزوی ۱۰۹۸/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2251

آغاز: بدانکه مساحت خطه ایران؛ **انجام:** انجام امور آنها مشغول پیوسته سودمند خواهد بود.

خط: نسخ تعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۱ق؛ چنین می‌نماید که این نسخه به خط خود مترجم است و در صحیفه اول آن نوشته: «ترجمه نگارستان از انگلیسی بفارسی در تاریخ و معارف و پولیتیک ایران من تألیفات مستر اف. اف. آربث نات ام آرا اس در مطبعه برناردکو و آیریچ نمبر ۱۵ پیکادلی لندن علی ید العبد المذنب محمد نبی بن مرحوم محمد باقر خان بغداد هفتم ربیع الاول سنه ۱۳۱۱ هجری»، پس از آن عنوان انگلیسی کتاب به خط لاتین نوشته شده؛ ۱۳۳ص، ۱۴-۱۶سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۶-۲۰۴]

● **نگارستان** /- فارسی

negārestān

ناشناخته:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۶۸۵/۶

آغاز: من نگارستان - داستان هندوستان، جناب شاهرخی حاوی اوراق عبدالرزاق بن اسحاق سمرقندی را در غره رمضان سنه ۸۴۵ برسم رساله نزد پادشاه بیجانگر فرستاد و غرایبی که در آن سفر ملاحظه نموده مرقوم کلک ... گردانید. بیجانگر ...

بندی از آن از شگفتی‌های بیجانگر چیزهایی آورده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۹۷ق؛ کاغذ: ترمه، ۳گ (۱۴ر-۱۶ر)، ۴۱سطر ، اندازه: ۹/۸×۲۲سم [ف: ۸-۴۵۸]

۲. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق [میراث اسلامی: ۵-۶۰۱]

۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۲۲/۱۶

بندی ازآن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ چلیپا نوشته شده؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۵۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۴۹

آغاز: سبحان خالقی که صفاتش ز کبریا ×× در خاک عجز می‌فکند عقل انبیا / گر صد هزار قرن همه خلق کاینات ×× فکرت کنند در صفت عزت خدا

منتخباتی است از اشعار نیکوی گروهی از شاعران معروف بدون نظم و ترتیب مخصوص که به دستور شاهزاده مسعود میرزا ظل السلطان در اصفهانو گرد آوری شده، به نام این شاعران تصریح

شده است: سید حسن غزنوی، عطار نیشابوری، فردوسی، امیر معزی، ناصر خسرو، رودکی، خاقانی، انوری، ازرقی، عبدالواسع جبلی، مجیر بیلقانی، عنصری، مختاری غزنوی، سوزنی، مسعود سعد سلمان، تاج الدین بخاری، فرید الدین احول، بدرالدین جاجرمی، فرخی، عمید الدین فارسی، فخری اصفهانی، عبدالقادر نائینی، سیف الدین اسفرنکی، قطران، برهان الدین بزاز، ظهیر فاریابی، کمال الدین اسماعیل اصفهانی، روحانی، نصیر ادیب، صدر الدین ابن خطیب خوشنک، فخر الدین بیلقانی، رشید الدین وطواط، ادیب صابر، مجدالدین بیلقانی، فلکی شیروانی، منوچهری، عمادی، جمال الدین عبد الرزاق اصفهانی، غیاث الدین محمد کثرنی، عتقی، نظام الدین اصفهانی، قاضی بهاء الدین، نجیب الدین جرفادقانی، رفیع الدین لنبانی، زین الدین لنبانی، عز الدین بابویه، امامی هروی، نور الدین منشی، ملک رضی، نورا، سعدی، افضل الدین کاشانی، قاضی عثمان، عماد فضولی، موفق الدین یحیی، محمود خطاط، فخر الدین گیلانی، فصیح الدین، عزالدین علوی، اثیر الدین اومانی، جمال الدین عبهری، سعد سعید نیشاری، نظام الدین گنجه، خواجه عالم سمرقندی، اوحدی کرمانی، شمس الدین طیبی، رفیقی، باخرزی، بدیعی طوسی، اثیر الدین اخسیکتی، سنائی غزنوی، عبد الکافی، بخششی، بوعلی سینا، ناصر شیرازی، عماد الدین کرم، نصیر الدین طوسی، سنقرشاه، فخر الدین علی، محمد خلیل، شمس تبریزی، عراقی، مجد همکر، همام تبریزی، جمال الدین ابن حسام مروی، پورحسن، ابن زنگی شیرازی، ابن خیام، ابن عطار شیرازی، علاء الدین محمد، شمس الدین محمد جوینی، گیتی شاه. این مجموعه روی برگ اول «نگارستان» نامیده شده و در پایان نسخه «مجموعة الاشعار» خوانده شده است؛ خط: نستعلیق خوش، کا: عبد الرحیم افسر، تا: ۱۲۸۵ق، جا: اصفهان؛ مجدول، دارای سرلوح؛ ۴۸۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۳×۴۱/۵سم [ف: ۲۷-۳۵]

● **نگارستان چین** / شعر / فارسی

negārestān-e čīn

بخارائی سرهندی، احمد، ق۱۲ قمری

boxārāī sarhandī, ahmad(- 18c)

مثنویزمی نزدیک به ۲۰۵ بیت است در داستان رفتن حضرت امام حسن علیه السلام به طی الارض به چین و زنده شدن دو عاشق و معشوق به دعای آنحضرت. دختر پادشاه چین و پسر وزیرش عاشق یکدیگر شدند، چون شاه این بشنید به کشتن پسر دستور داد، دختر جنازه پسر را از دخوه (گور) برآورد و در کاخ پنهان کرد، پادشاه از این کار برآشفت و دختر را نیز کشت، ولی از کرده خود پشیمان شد و به مدینه نامه‌ای نوشت، حضرت امام حسن علیه السلام به چین رفت و آن دو جوان را زنده کرد، و پس از اسلام همه اهالی آن سرزمین، حضرت بشارت داد که از این دو، فرزندی به وجود می‌آید که تاجدار چین خواهد بود.(سید احمد اشکوری)

آغاز: نگارستان طراز خوش بیانی ×× سخن صورتگر چین معانی / برنگ تازه ای این نقش چین ریخت ×× بصورت جان معنا این چنین ریخت

انجام: چو دست جامه اعجاز خود را ×× برآورد از صدف این گوهر راز / ز کلک مانی سحر آفرینش ×× خطاب آمد «نگارستان چینش»

[الذریعه ۳۲۶/۱۹؛ نسخه‌های منزوی ۳۲۸۳/۴، که نادرست حماسه دینی دانسته شده؛ مشترک پاکستان، ۹۴۹/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۷۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۷گ (۷۱ر-۷۷پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۱۶/۵سم [ف: ۸-۱۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱/۵معیری

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: اسد الله بن محمد حسین؛ جلد: تیماج، ۲۵ص (۱۲۷-۱۵۱)، ۱۱سطر (۶/۲×۱۰)، اندازه: ۹/۸×۱۵سم [ف: ۱۸-۲۷]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۱۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** به خود می‌گفت کو بال پریدن ×× چه قاصد، قاصدم جان خود من ...

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۷گ (۷۲ر-۷۸پ) [ف: ۱-۲۶۳]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۲۸۰

نسخه پیرامون ۲۷۰ بیت دارد؛ خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱-۱۲۵۳ق؛ ۱۲گ (۱۲۰پ-۱۳۱پ) [ف: ۳-۳۳۴]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۸۷/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن سید کریم تاجر شوشتری، تا: ۱۳۰۱-۱۳۰۸ق؛ ۳گ (۴۹پ-۵۱پ)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴-۱۰۶]

● **نگارستان دارا** / تراجم / فارسی

negārestān-e dārā

مفتون دنبلی، عبدالرزاق بن نجفقلی، ۱۱۷۶-۱۲۴۳قمری

maftūn-e donbalī, ‘abd-or-razzāq ebn-e najaf-qolī(1763 - 1828)

به دستور: عباس میرزا ولیعهد

تاریخ تألیف: ۱۲۴۱ق

تذکره شعرا همروزگار اوست که در پنج «نگارخانه» ساخته است: ۱. فتح علی شاه، ۲. شاهزادگان و شماری از امیران که در شاهزادگان ترتیب سنی پایه قرار گرفته و در امیران مراتب، ۳.

مقربان شاه و شاهزادگان و وابستگان دربار و مستوفیان و منشیان و باریافتگان دربار، ۴. دیگر شعرا، ۵. خودش. این تذکره در نسخه‌ها رویهم ۱۹۹ تا ۲۰۲ تن را دربر می‌گیرد که به ترتیب ترکی، عربی و فارسی را آورده و بیشتر فارسی است. (احمد منزوی)

آغاز: طراز نگارستان دارا و طراوت بهارستان دلارا از حمد صانعی است جل شانه ...

چاپ: به کوشش عبدالرسول خیامپور در سال ۱۳۴۲ش چاپ شده است.

[تذکره نویسی فارسی ۷۲۴؛ فهرستواره منزوی ۱۹۶۵/۳]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۱۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۲۷۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۱×۲۳/۹سم [ف: ۴-۸۳۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۵۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در ۳۰۰۰ بیت؛ جلد: تیماج، ۳۱۶گ، ۲۱ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱۶-۲۰۶]

● نگارستان قزوینی = تاریخ نگارستان / تاریخ جهان / فارسی

negārestān-e qazvīnī = tārīx-e negārestān

؟ غفاری قزوینی، احمد بن محمد، ۹۰۰؟ - ۹۷۵ قمری

qaffārī qazvīnī, ahmad ebn-e mohammad(1495 - 1568)

اهدا به: شاه طهماسب صفوی

تاریخ تألیف: ۹۵۹ق؛ محل تألیف: دیبول هند

تاریخ کوتاهی است از رویدادها از تولد پیامبر (ص) تاپادشاهی آق قونیلو همراه با حکایت‌ها وتمثیل‌ها. مؤلف درابتدا نام سی و یک منبع تاریخی را برای نگارش کتابش آورده، از جمله تاریخ طبری بلعمی، فتوح اعثم، ترجمه یمینی، المنتظم ابن جوزی، تاریخ آل عباس جرفادقانی، جامع الحکایات عوفی، فردوس التواریخ خسرو ابرقوهی، طبقات ناصری، مجمع النوادر نظامی عروضی و ظفرنامه یزدی و ... .

آغاز: ای طرازنده بهارستان ×× وی نگارنده نگارستان؛ ... حضرت سلطان خبیر و مالک رقاب ممالک تقدیر ...

۲: حمد بی حد و ثنای بی مر و عد قادری را که به محض امر کن صحیفه صحرا را نگارستان می‌سازد ...

انجام: چو در واقع نگارستان چنین است ×× از آن آمد نگارستان واقع.

چاپ: تهران، ۱۳۴۱ش، به وسیله مرتضی مدرسی گیلانی چاپ شده؛ دارالحکومه بمبئی، سنگی، ۱۲۸۷ق.، رحلی (مطارح الانظار: صص۱۲۲-۱۸۸)؛ بمبئی، سنگی، ۱۸۲۹/۱۲۴۵م، رحلی کوچک، ۳۷۵ص

[الذریعة ۲۴۶/۲-۲۴۷و۳۰۸/۲۴ رقم ۱۶۰۹و ۲۹۱/۳؛ نسخه‌های منزوی ۴۲۰۷/۶: نشانی ۷۰ نسخه؛ کشف الظنون، حاجی خلیفه ۱۹۷۶/۲؛ فهرستواره منزوی ۶۶۷/۱-۶۶۸؛ دنا ۱۰: ۸۱۲-۸۱۵ (۱۰۸ نسخه)]

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۵۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ در حاشیه پایان نسخه رقم رفته: «تمام شد مقابله آخر روز پنج‌شنبه ۲۵ جمادی الثانی سنه ۱۰۲۱ در موضع قمصر کاشان اقل خلق الله شهاب الدین علی»؛ مجدول، با سرلوح؛ با یادداشتی به خط ناصرالدین شاه قاجار؛ مهر: «ناصرالدین شاه قاجار - عبدالوهاب الموسوی - مشیر السلطنه»؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج، ۷۱۰ص، ۱۹ سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۵-۴۳۳]

۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۵۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ در حاشیه پایان نسخه چنین رقم رفته: «تمام شد مقابله آخر روز پنج‌شنبه ۲۵ جمادی الثانی سنه ۱۰۲۱ در موضع قمصر کاشان اقل خلق الله شهاب الدین علی»، محشی، این نسخه قدیمی و احتمالاً به خط مؤلف باشد از لحاظ مطالب مانند نسخه شماره دفتر ۵۸۰ است؛ در تملک پادشاهان صفویه بوده چنانکه چند یادداشت و شعر به خط شاه اسمعیل ثانی در چند موضع مشاهده می‌شود و شاه اسمعیل ثانی شعر می‌سروده و به نام «عادلی نامراد» تخلص می‌کرده است، یادداشتی به امضای اشرف الحسنی المعروف به میرزا مخدوم الشریفی به تاریخ ۹۸۴ق به زبان ترکی، یادداشتی به خط ناصرالدین شاه قاجار در ۱۲۸۳ق؛ تملک: عاصم بن محمد؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماج منقش، ۲۸۹ص، ۱۹ سطر ، اندازه: ۲۱×۲۷سم [ف: ۵-۴۳۷]

۳. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۱۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [نشریه: ۶-۶۸۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۹۴ عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ یادداشتی از عبدالعلی و کربلائی علی ولد حاجی محمد اسماعیل به سال ۱۳۲۸ در کاروان سرای خان؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین بدیع الزمان» (بیضی)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده جعفر» (بیضی)؛ ۴۵۰ص [عکسی ف: ۷-۳۹۱]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: لاهیجی، تا: قرن ۱۰؛ با سر لوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۲۶۷گ، ۱۹ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [ف: ۳-۳۴۴]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۵۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** شود هردم نگاری تازه لامع ×× پی تاریخ و نامش فکر کردم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخرقرن۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، با سرلوح؛ تملک: عبدالحسین بن محسن میرزای امیر آخور شاهنشاه، محمد جیحون شاعر یزدی؛ جلد: تیماج، ۲۶۸گ، ۱۹ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۲-۴۵۷]

۶. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۲۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** اختتام و صورت انجام پذیرفت ... نظم: در این روضه که از فرط نوادر ×× شود هر دم نگاری تازه لامع

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ واقف: احمد طاهری، ۱۳۵۱؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۴۳ص، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [عبدالعظیم-ف: ۲-۶۵۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۷۶-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیاAdd. 26286؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۶ شعبان۹۷۰ق [فیلمها ف: ۱-۲۶۸]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۵۲۱

کا: کمال الدین حسن، تا: ۹۹۳ق؛ ۲۱۴گ، اندازه: ۱۵/۷×۲۱/۶سم [رایانه]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۲۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۵ جمادی الثانی۹۹۳ق؛ مجدول؛ جلد: چرم، ۲۴۴گ، ۱۶سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۳۶-۳۲]

۱۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: علی بن حاجی عبدل شوشتری، تا: دوشنبه سلخ جمادی الاول۹۹۶ق؛ مجدول؛ واقف: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، ۱۴۸گ، ۲۰ سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱-۱۱۸]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۸۵۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲۳۰گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۷/۷×۲۳/۴سم [ف: ۴-۸۳۲]

۱۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۸۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ خط و کاغذ هندی؛ جلد: تیماج، ۱۱۱گ، ۱۷ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱-۲۶]

۱۳. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۲۷۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز [چند نسخه-ف: -۳۶۸]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، مذهب، ۳۰۰گ، ۱۹سطر (۷×۱۸/۵)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۶-۷۷]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** این لعل درموی بسر من بسته است و من می‌دانم که در زیر شکنجه خواهم مرد و بعد از فوت من

در فهرست بهارستان جامی دانسته شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مذهب، ۲۹۵گ، ۲۱سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۵-۲۱۸]

۱۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** چو در واقع نگارستان چین است ×× از آن آمد نگارستان لامع

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۳۱۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۱-۳۸۸]

۱۷. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۹۵

آغاز: ... آید ازو که دوستی کند که روح افزاید که دشمنی که بوی خون آید ازو حکایت؛ **انجام:** آن سالک مسالک کشورستانی جلوه دادند لاجرم چون اوان تطاون قهرمان ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاًقرن۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۳۷گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۱-۱۰۷]

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۶-۵۸۸]

۱۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۵۲۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ با یک سرلوح؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۰۷]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۶۰

آغاز: پنجه او اصلاً بهم نمی آمد هر چند صنادید اطبا در آن ماده ید بیضا نمودند؛ **انجام:** من البدایع چون نوبت سرداری سربداران به خواجه یحیی ... از جاده صواب میداد در اثنای.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاًقرن۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ ۲۷۰ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۴۷/۲-۴۷]

۲۰. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۶۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۹۴گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [نشریه: ۱۳-۵۴]

۲۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۷۴۲

آغاز: برابر

کا: محمد یحیی، تا: قرن ۱۱؛ قطع: خشتی [ف: -۲۵۸]

۲۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۷۱/۲۳

بندی از آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۸-۵]

۲۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** در حینی که معز در مهدیه بود قیصر روم ایلچی نزد وی ارسال داشته

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: وسط و انجام؛ ۱۹۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲-۲۶۰]

۲۴. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۰۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، قطع: ربعی [نشریه:

۳-۴۹]

۲۵. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۴۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ قطع: وزیری [نشریه: ۳-۵۰]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۷۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مهر: شاه عالم زین العابدین شجاع؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۱۹۹گ، ۱۸سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۴-۳۶۱۹]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۲۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۴۳۶گ، ۱۴سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱۵-۴۰۸۸]

۲۸. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۷۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۲۶۵گ، ۱۹ سطر ، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: -۶۹۰]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۶۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی خوش، کا: اله بخش، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۰۳ق، بدون سرلوح؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۹۸گ، ۱۷سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۱×۲۳سم [ف: ۶-۸۷۳]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۷

آغاز: ... ان هو الاوحی یوحی است بخطاب مستطاب نحن احسن القصص شرف اختصاص ارزانی داشت و روایات معجز آیات نبوتش را بغایت؛ **انجام:** .برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد قاسم تبریزی، تا: ۵ جمادی الاول۱۰۰۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج مذهب، ۷۴۰ص، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۳۰سم [ف: ۴۰/۳-۲۲۸]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۲۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: نعمت الله بن عنایت الله خامینی کمره ای، تا: ۱۰۱۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۱۹گ (۱۷۰پ-۲۸۸ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲۲-۱۱۰]

۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۵۲

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن حاجی میرزا محمد، تا: ۱۰۱۵ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج، ۱۲۹گ، ۲۳ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۶-۶۹]

۳۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۸۵۳

خط: نستعلیق، کا: خاتون آبادی، محمد تقی بن حسین، تا: شوال۱۰۱۷ق؛ با سرلوح زرین، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲۸۰گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴/۸×۲۴سم [ف: ۴-۸۳۲]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۳۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۰۲۳ق؛ با سرلوح مذهب، مصحح؛ جلد: تیماج، ۳۴۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۷/۲-۶۱]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۷ربیع الثانی۱۰۲۵ق؛ ۲۰۸گ، ۱۹سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [سنا: ف: ۱-۲۵۶]

۳۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۵۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ممتاز، کا: محمد صالح ابن میرزا علی الکاتب، تا: ۱۰۲۶ق؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۶۱۴ص، ۱۹ سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۵-۴۴۲]

۳۸. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۶

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن قزوینی، تا: دوشنبه ۹ رجب۱۰۲۷ق، جا: گنجه؛ مجدول، دارای سرلوح؛ تملک: جلال بقائی نائینی؛ ۲۹۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱-۸۸]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۸

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱-۹۲۱]

۳۹. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۹۶ ـ ب

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: لاری، شرف الدین علی بن بهاء الدین محمد، تا: ۱۵محرم۱۰۲۹ق؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۳۷گ، ۲۱سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۱-۵۱۳]

۴۰. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۳۱ق؛ جلد: چرمی، ۲۶۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳-۱۳۸۶]

۴۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان۱۰۳۱ق؛ مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مذهب، ۲۰۸گ، ۲۱ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۱-۱۷۸]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۷۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اختتام گماشت که آن جمع را کاتب انشاء کند مگر فردی دیگر املاء کند ... الهجرة النبویة.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۴ق [الفبائی: -۵۸۸]

۴۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۴۷ - ج

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۷ صفر۱۰۴۳ق؛ افتادگی: آغاز (از دیباچه)؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۲۵گ، ۱۷سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: -۲۲۱]

۴۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۵۸/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ رجب۱۰۴۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۹۰گ (۴۹ر-۲۳۸پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۵-

۴۱۸۵]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۲۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح طباطبائی، تا: جمادی الثانی ۱۰۵۱ق؛ واقف: نایینی؛ جلد: چرمی، ۳۴۴گ، ۱۴سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶/۷×۲۵سم [ف: ۷-۴۱]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۳۴۰

آغاز: برابر **انجام:** قد مات فلان بن فلان ... و دور از عناد حساد بر ختم پیغمبران ... علیهم اجمعین

خط: تحریری، کا: حاجی محمد سرتوق ساز، تا: ۱۰۶۱ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲۱۷گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۷/۲-۷۰]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۷۶

آغاز: مطابه یکی مرد بدشکلی را دیدم که حلقه کعبه معظمه را گرفته و روی بدان می‌مالید وبدان براءت آتش دوزخ می‌طلبید یکی گفت الله الله این روی را؛ **انجام:** با سلطان محمد جلایر اتفاق نموده و بر چند وقتی بحدود عراقین فتنه می‌انگیخت و در سنه ثلث و ثمانماة با امیر تیمور بالکلیه بغداد را از گماشتگان

خط: نستعلیق، کا: جمال الدین محمد حسینی، تا: ۲صفر۱۰۶۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «کنیز فاطمه سکینه باشد» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۲۰۶گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳۷-۲۰۲]

۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** از ان روی دروی قلم می‌کشم اللهم اغفره و الوالدیه

خط: نستعلیق هندی، کا: محمد رشید جونپوری، تا: سلخ ربیع الاول۱۰۶۷ق؛ جلد: ساغری، ۲۸۰ص، ۱۷سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۷-۴۲]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق [الفبائی: -۵۸۸]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۶۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: عبدالله، تا: غره رجب۱۰۷۹ق؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۵۲گ، ۱۷سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۳-۲۳]

۵۱. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۳۹۵

خط: نستعلیق، کا: عبدالله، تا: رجب۱۰۷۹ق؛ ۲۲۰گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲-۹۳]

۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۲

آغاز: هذا تاریخ نگارستان من کلام افصح المتکلمین محمد بن احمد، بسمله، حمد بیحد و ثنای بی مر و عد قادری را که به محض امر کن صفحه صحرا را نگارستان می‌سازد؛ **انجام:** برابر

این نسخه که تاریخ نگارستان است حاوی اشتباهات فراوان است مثلاً در نام نویسنده آن به جای «ابن محمد احمد» آمده «محمد بن احمد» و در درج مطالب نیز به هم خوردگی زیاد به چشم می‌خورد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۹ شعبان ۱۰۸۰ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ مهر: ناصرالدین شاه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: ساغری مذهب، ۲۶۷گ، ۱۸ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۱-۱۷۶]

۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۴۲-فیروز

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد علی دوذالی، تا: ۱۰۸۵ق، جا: دوذالی؛ یادداشت‌هایی به امضای حسینقلی خان صدرالسلطنه مورخ ۱۳۱۱ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴۴۸ص، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲۱-۳۳۹]

۵۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۲۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عنایة الله، تا: ۱ ربیع الاول۱۰۸۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۲۳گ، ۱۸ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵-۷۲۸]

۵۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۰۲

خط: نستعلیق، کا: خاتون آبادی، محمد محسن بن محمد حسین، تا: رمضان۱۰۸۸ق، مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۰۴گ، ۲۰ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۱۶-۵۹۷]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۴۷

خط: نسخ، کا: حسن بن علی اصفهانی، تا: ۱۰۹۴ق، جا: گلشن آباد هند؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۷۱۷ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱۷-۱۸۸]

۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۲۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۳ ذیقعده۱۰۹۹ق؛ دارای یک سرلوح؛ واقف: قائم مقام، بهمن ۱۳۱۶؛ جلد: چرمی، ۲۳۷گ، ۲۱سطر (۸×۱۸/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۷-۴۲]

۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۲۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** از آنجا که دو بیدادگر شوم یکی سوی چین و دیگری طرف دوم

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: مجدول، جلد: تیماج، ۲۷۶گ، ۲۰ سطر (۱۱×۲۱/۵)، اندازه: ۱۷/۳×۲۹سم [ف: ۷-۴۲]

۵۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۰۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** که در سنه خمس و عشرین و ستمائه طایربها در باقوچی از ابطال رجال مغول چنانچه در مدح ایشان ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ مهر: محمد رضا بن محمدحسین فخار«عبده محمدرضا» (بیضی) در ۱۲۹۳؛ جلد: گالینگور، ۶۳گ (۱۲۲پ-۱۸۴پ)، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۷۲]

۶۰. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۷۴
انجام: عدالت وصیت و صلابت اطراف مملکت از آلایش مکاره پاکست و اعدای ... پژمرده و غمناک ... چند بار و نیاید همی نکو آنکس که پشت خویش ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۱۶۶گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱-۷۸]

۶۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، ۳۰۰گ، ۱۷سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴-۴۸۲]

۶۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۰۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: صفی، تا: قرن ۱۲؛ از خط مولانا قطب الدین حنفی هندی نهروانی مفتی مکه استنساخ گردیده؛ تملک: فرزدق زاده، سرکشیکچی زاده؛ جلد: تیماج، ۶۴۲ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۷-۱۵۸]

۶۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۱۸۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۰۸]

۶۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰
خط: نستعلیق، کا: رضای حمزوی و مولوی شیرازی، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز ووسط وانجام؛ قطع: وزیری [نشریه: ۷-۳۰۸]

۶۵. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: ۲۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳۳۸گ، ۱۷سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: -۱۰۲]

۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۳۷۲۶۸
آغاز: ... چه شهریاران چه یلاندر هر ورقش بخوان که فی یوم کذا ××قد مات فلان و فلان و فلاناکنون معروض آن که چون استنباط غرایب حالات و استخراج نوادر اتفاقات؛ **انجام:** امیر علی بیگ بن قرا عثمان را که دشمن قدیم هم بودند یکبارگی مستأصل سازد لشکر به صوب دیار بکر شد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ مهر: «عبدالله ۱۲۹۱» (بیضوی)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: کشمیری، جلد: میشن، ۱۲۵گ (۱۵۴ر-۲۷۸پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۹سم [اهدائی رهبر: ۸-۴۷۲]

۶۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۱
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۱۱۰۷ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ اندازه: ۱۹×۳۰سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۷]

۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۴۱/۵۲
آغاز: فواید چند از نگارستان ابن محمد احمد. و در رساله دویم از هجرت سیدة النساء فاطمة الزهرا با علی مرتضی رضی الله عنهما مناکحه فرمود و در مدت ده سال که در مدینه بود

بخشی کوتاهی از کتاب درباره غزوات پیامبر (ص) است؛ کا: جمال الدین محمد حسنی، تا: پنج‌شنبه ۱۶ ذیقعده۱۱۱۸ق، جا: مشهد رضوی؛ ۱ص (۳۰۶)، اندازه: ۲۲/۳×۳۴/۹سم [ف: ۲۹/۱-۹۴]

۶۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۵/۲۶۷
آغاز: و من الوقایع چون توقتمش اغلان که از نژاد جوجی خان بود در شهور سنه ثمانین و سبعمائه از بیم جان از دست ارس خان گریخته پناه صاحبقران آورد امیر کبیر؛ **انجام:** می‌افکند، هلاک میکرد ما عاقبت بدرماندگی ترک سلاح و اسبان کردیم و او برفت و جمله مال به برد.
بخش کوتاهی است؛ کا: احمد غلام، تا: بین ۱۰۶۳ تا۱۱۴۱ق؛ ۴ص (۳۷۷-۳۸۰)، اندازه: ۱۵/۵×۳۳سم [ف: ۱۰-۱۳۷۱]

۷۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۴ جمادی الثانی۱۲۰۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۸ش۴-۷۱]

۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۷-فیروز
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: خانلر میرزا احتشام الدوله؛ یادداشت فرهاد میرزا؛ جلد: تیماج، ۲ص (۳-۴)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۲۱-۳۳۸]

۷۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۱۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۵۲۲ص، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۷-۳۰۳]

۷۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۴۱/۴۲
آغاز: لمعه اول در احوال حضرت محمد ... نسب شریفش بدین موجب ... والده اش ... ولادتش در روز جمعه وقت طلوع صبح هفدهم؛ **انجام:** .برابر
خط: نستعلیق، کا: زکی حسینی، علی اکبر، تا: قرن ۱۳، جا: محمد آباد بیدر؛ مجدول، محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۳۶گ (۱۹۷ر-۲۳۲ر هامش)، ۱۳سطر ، اندازه: ۲۲/۳×۳۴سم [ف: ۷-۳۶۳]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۴/۳۲-عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۸۷]

۷۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۷۶
آغاز: نبود و دویست و ده که دیگر می‌بایست که متساوی آن شود؛ **انجام:** که از وهم سلطان حسین میرزا ابن (یک کلمه افتاده) میرزا ابن بایقرا ابن عمر شیخ میرزا ابن امیر تیمور.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مذهب، ۴۵۴گ، ۱۷ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲-۷۴]

۷۵. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۷۹
خط: عبارات عربی نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۲۰گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: -۴۵]

۷۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۸۱
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: میشن، ۹۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۴سم [ف: ۴-۸۳۱]

۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۱ق [الفبائی: -۵۸۸]

۷۸. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۳۳۱

بی‌کا، تا: ۱۲۰۴ق [اوراق عتیق: ۱-۲۵۸]

۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۹۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** رقم کرده کلک طبع منست ××از آن روی در وی قلم می‌کشم

خط: نستعلیق، کا: سید قاسم علی موسوی دهلوی، تا: چهارشنبه ۱۱ رجب۱۲۱۲ق، جا: هرات؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۱۹۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۴۷۳]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۳۰

همان نسخه بالا [مؤید: ۳-۱۱۸]

۸۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۶۸

خط: نستعلیق، کا: ساروی، عبدالکریم، تا: یک‌شنبه ۸شعبان۱۲۲۲ق؛ جلد: تیماج، ۲۹۱گ، ۱۴سطر (۱۴/۵×۲۴)، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۱۰-۱۶۲۷]

۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۸۸۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** رقم کرده کلک طبع منست ××از آن روی در وی قلم می‌کشم

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم ابن ملا محمد جعفر کرد خراسانی ساکن قریه سیاه درکا در بلوک بابل کنار، تا: جمعه ۲۶ ربیع الاول۱۲۳۲ق، جا: بارفروش مدرسه میرزا زکی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۱۵۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۰×۳۳/۲سم [اهدائی رهبر: ۸-۴۷۳]

۸۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، مذهب، ۲۴۷گ، ۱۷سطر (۱۲×۲۰/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۵-۳۷۸]

۸۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۲۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح منشی، تا: ۲۶ ذیقعده۱۲۵۵ق؛ واقف: حاج عماد فهرستی؛ ۲۲۶گ، ۱۵سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۷-۴۳]

۸۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۵۹۴

انجام: میرزا الغ بیگ به نیابت پدر در ماوراء النهر سی و هشت سال و بعد از پدر در آن جا و در خراسان دو سال و نیم و همچنین تا آخر بیست و یک تن بودند.

از انجام برابر است با برگ ۱۹۳ر نسخه شماره ۳۷۹۶۵ همین کتابخانه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۳ شعبان۱۲۵۷ق؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۸۷گ (۱پ-۸۷پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۸-۴۷۴]

۸۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳رمضان۱۲۵۸ق؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج، ۳۱۱گ، ۱۷سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱۳-۳۰۰]

۸۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۹۳۳

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۲۶۰ق؛ کاغذ: ترمه، ۱۳۶گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۱/۷سم [ف: ۴-۸۳۲]

۸۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۷/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، کا: محمد باقر منشی مشهور به ندیم، تا: چهارشنبه ۴ رمضان۱۲۷۳ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۹۶گ (۱پ-۱۹۶پ)، ۱۸سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۱-۲۶۳]

۸۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی محمد بن حاجی امامقلی قلتوقی، تا: ۱۲۷۶ق؛ مجدول، دارای سرلوح؛ جلد: میشن، ۱۶۳گ، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۹-۲۱]

۸۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۶۲۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالله فراهانی، تا: شعبان ۱۲۸۰ق، برای میرزا صدیق الملک رئیس وزارتخانه امور دول خارجه؛ مجدول؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۰۸]

۹۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۱

آغاز: و اربعین عمر شریفش چهل و هفت سال مرقد منورش؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۷۱گ، ۱۸۵سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۶-۴۱۱]

۹۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۶۲۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲ ذیحجه۱۲۹۸ق؛ ۱۹۹گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳-۸۷]

۹۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۵۵۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۹ق؛ مهر: «محمد حسین سدید السلطنه ۱۳۱۶» (بیضوی)؛ اهدایی: دکتر حافظ فرمانفرمائیان، دی ۱۳۶۹؛ جلد: تیماج، ۲۲۰گ، ۱۹-۱۷سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۲۰-۱۵]

تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۵۵۵]

۹۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۹ ـ ج

خط: نستعلیق، کا: درمنی فراهانی، نقد علی بن محمد، تا: ۱۳۰۱ق؛ از روی نسخه‌ای مغلوط و خود او آنرا تصحیح کرده؛ ۲۱۱گ، ۲۱سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [ف: ۱-۵۱۴]

۹۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۴۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: تفرشی، محمود، تا: ۱۳۱۴ق [الفبائی: -۵۸۸]

۹۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۰۲
خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم محمدتقی کاشانی، تا: ۱۳۱۵ق، جا: تهران؛ ۱۶۹گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۸/۸×۲۷سم [ف: ۴-۸۳۲]

۹۶. کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه: ۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** اول بدرکه اکثر عظمای قریش چون ابوجهل و عتبه وشیبه و غیرهم کشته گشته بعضی نیز اسیر گشتند دیم احد که در دین غزوه دندان مبارک حضرت صلی الله علیه وآله وسلم شکست و عمش سیدالشهداء حمزه شهید گشت ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور، ۲۹۵گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف مخ]

۹۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۷۷۵-۳۴/۱۴۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** میرزا شاهرخ در دل گرفته درسنه ثلاث وعشرین وثمانمائة به عزم مدافعه او نهضت نموده بری رسید
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۷۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲-۷۰۳]

۹۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۹۳۹-۳۵/۱۱۹
آغاز: رسیده کار برمامون قرار خواهد گرفت وفضل بن سهل در سرکار او اقتدار خواهد یافت پس رقعه خواهد نوشت؛ **انجام:** برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۲۲۰گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۷۰۴]

۹۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۳۷-۳/۵۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولقد کتبنا فی الزبور من بعد الذکر ... وبرضمایر انجم نظایر ارباب بصایر اتصال این خلافت عظما واقران این سلطنت کبری بعطیه ... صاحب الزمان ... واعدای دولت پژمرده وغمناک
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج، مذهب، ۲۹۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۲-۷۰۳]

۱۰۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۹۲۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «عبده میرزا علی» (چهارگوش کوچکی)؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۲-۵۰۲]

۱۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۷۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** اثنین و سبعین و ثمانمائه از قشلاق مرو بجانب عراق
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۸۸]

۱۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۱۶۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۸۸]

۱۰۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۳۱۳/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰۸گ (۱پ-۱۰۸ر)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [مؤید: ۳-۲۶۳]

۱۰۴. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۱۸۲
بی‌کا، بی‌تا؛ خیلی مغلوط است و هر جا نام نوشیروان بوده نوش الروان نوشته [ف: -۱۹۶]

۱۰۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۷۶۶
بی‌کا، بی‌تا؛ محشی [د.ث. مجلس]

۱۰۶. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۳۵۰گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [نشریه: ۷-۷۴۷]

۱۰۷. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۲۳۹
بخشی است از این کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج [نشریه: ۳-۴۱۶]

۱۰۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۵۰
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۱۰۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۳۸
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

۱۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۵۹۱
آغاز: مشهد مقدسش در سناباد طوس، عمر شریفش پنجاه و یکسال و کسری اولاد ذکورش الف - محمد جواد - ب ابوجعفر ثانی و ابوالحسن و جعفر و ابراهیم و حسین امام محمد تقی (ع) امام نهم است پدرش امام رضا (ع)؛ **انجام:** ز حسن یوسف مصری نبود نام و نشان ×× که داشت دست زلیخا جراحت ناسور
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط وانجام؛ جلد: تیماج، ۳۴۶ص، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱۰-۱۵۶۰]

۱۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۳۹
آغاز: کنیت میمونش ابو محمد لقبش زکی ولادتش در مدینه روز سه‌شنبه یازدهم رمضان سنه؛ **انجام:** با عمودهای آتشین ظاهر گشتند و بر آن کافر حمله آوردند ... بقدر سر سوزنی بر روی آن مسکین گرفتار محن رسیده
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول؛ مهر: «خلیل» (بیضوی)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۱۵۷گ، ۱۷سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۴-۱۶۹]

۱۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۵/۳-ف
نسخه اصل: بادلیان ۳۴۵ الیوت (۱۸)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۵۴۶]

۱۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۹۵/۱-ف
نسخه اصل: ش ۳۸۶ کتابخانه گنج بخش؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۲۰۸]

۱۱۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۵۸۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** عاقبت میانه مامون و امین که پسرزبیده بود کار بجائی رسید که پیش از این مذکور شد و چون خبر قتل امین را زبیده شنید آه سرد از جگر پر درد کشیده گفت لعن الله اللجاج.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، با یک سرلوح مذهب؛ تملک: محمد مهدی طبیب حسینی هروی؛ چند تاریخ تولد به سنوات ۱۲۶۵ -۱۲۶۴ هجری قمری به نامهای بگم جان و محمود میرزا؛ کاغذ: بخارائی، جلد: چرم مذهب، ۳۵۷ص، ۱۹ سطر ، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۵-۵۸۲]

نگارش ← آیین نگارش
نگارش ← آیین نامه نگاری

● **نگارش عریضه به حضرت ولی عصر عج** / نامه نگاری / فارسی

negāreš-e ʻarīze be hazrat-e valī ʻasr ʻaj

طریقه نگارش عریضه به حضرت ولی عصر عج به انضمام دو برگ در تسخیر قلوب سلاطین.

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۳۰۷/۹

انجام: قد جعل الله لکل شی قدرا

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماج، ۳۶گ، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: -۲۵۶]

● **نگاهی به زندگی محمد صادق اردستانی** / تراجم / فارسی

negāhī be zendegī-ye mohammad sādeq ardestānī

شفیعی اردستانی، مرتضی بن احمد، ق۱۴ قمری

šafīʻī ardestānī, morteza ebn-e ahmad(- 20c)

تاریخ تألیف: ۳ محرم ۱۴۱۶ق

در احوال و آثار و اعقاب و احفاد مولانا محمد صادق اردستانی مشهور به آخوند پلوی (از اجداد مؤلف).

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۸

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۴۱۶ق؛ مجدول؛ جلد: گالینگور، ۵۲گ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲۶-۱۱۶]

● **نگاهی به زندگی و احوال میرزا ابوالفضل مهابادی** / تراجم / فارسی

negāhī be zendegī va ahvāl-e mīrzā ab-ol-fazl mahābādī

شفیعی اردستانی، مرتضی بن احمد، ق۱۴ قمری

šafīʻī ardestānī, morteza ebn-e ahmad(- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۶ جمادی الاول ۱۴۲۵ق؛ محل تألیف: تهران

رساله کوتاهی است در شرح حال میرزا ابوالفضل مهابادی (- ۱۳۴۶ شمسی) که یکی از چهره‌های فرهنگی مهاباد اردستان بوده، همراه با دو تصویر از وی که یکی از آنها از سال‌نامه پارس فتوکپی شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۹۰/۱۴

آغاز: مهاباد یکی از شهرهای تابع شهرستان اردستان است که در بیست و سه کیلومتری شمال غربی شهر اردستان در کنا جادهه ترانزیت؛ **انجام:** در خاتمه از برادر عزیزم مهدی شفیعی اردستانی ... و از خداوند بزرگ توفیق روز افزون برای او مسئلت دارم.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۶ جمادی الاول۱۴۲۵ق؛ ۸گ (۷۸-۸۵)، ۲۳-۲۹سطر ، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۳۸-۸۱۸]

● **نگر و صحیفه رنگین صفت** / ادبیات / فارسی

negar va sahīfe-ye rangīn sefat

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۶۸۳

آغاز: را خوز سعادت ابدی شمرده آیات سور نور برای انجمن فیض پیرا بمددکاری انفاس صبح؛ **انجام:** از فراخی سال بر خوشه اوراد مایه اینست سبع سنابل فی کل سنبله مایه حبه بلند مایه اینست سبع سنابل فی کل سنبله مایه حبه بلند برآمده خاتمه

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

● **نل و دمن** / شعر / فارسی

nel va daman

فیضی، ابوالفیض بن مبارک، ۹۵۴ - ۱۰۰۴ قمری

feyzī, ab-ol-feyz ebn-e mobārak(1548 - 1596)

اهدا به: برهان ظفر ابوالمظفر شاه اکبر

سومین مثنوی از «پنج گنج» اوست، در برابر «لیلی و مجنون» گنجه‌ای، گرفته از افسانه‌های هندی، در دلباختگی نل و دمن. گویا اکبر پادشاه (۹۶۳-۱۰۱۴ق) به سال ۹۹۳ق وی را به سرودن «خمسه»‌ای در برابر نظامی دستور می‌دهد و او هر پنج را یکجا آغاز می‌کند. جز آنکه تا سال ۱۰۰۳ق هیچ‌ک به انجام نرسیده بود و او در ۴ ماه سال ۳۹ پادشاهی اکبر (= ۱۰۰۳ق) این یکی را در ۴۲۰۰ بیت به انجام می‌رساند.آغاز می‌شود با: حمد، مناجات، نعت، معراج، ستایش اکبر، تقریب ترتیب این افسانه افسون پرور، رنگ‌آمیز نگارستان عشق در این کارگاه خسرو فریب، بنیاد آتشکده عالم سوز و بیان تفی از راجه نل، افتادن خار ناشکیبایی در سینه دل، تدبیر وزیر در شناخت نبض بیمار عشق و شرح حسن دمن ... یکی از شیرین ترین داستان‌هایی است که از «مهابهارات» بیرون کشیده شده. داستان نل پادشاه اجین و دمن دختر راجه بهیم سین فرمانروای بید.(احمد منزوی)

آغاز: ای در تک و پوی تو ز آغاز ×× عنقای نظر بلند پرواز / فکر تو به دل خیال بگداخت ×× اوج تو ز مرغ بال بگداخت

انجام: «فیاض» از این طلسم سانی ×× تا چند کنی نفس درازی / این به که فسانه در نوردی ×× زان پیش که خود فسانه گردی / ای سوخته ضبط این نفس کن ×× بس کن ز حدیث عشق، بس کن

چاپ: هند، لکنو، اسدی، ۱۲۸۷ قمری، به اهتمام میر اسدالله خان، حسب فرمایش محمد عبدالستار خان؛ هند، لکنو، نظامی، ۱۲۶۹ قمری، ۲، به اهتمام: میرزا محمد مهدی علیخان بهادر؛ تهران، ۱۳۸۲ش، تحقیق سیدعلی آل داود

[نسخه‌های منزوی ۳۲۸۴/۴؛ الذریعة ۳۲۶/۱۹ و ۸۵۵/۹؛ تاشکند ۷۷۴/۸؛ دیوان هند ۱۴۶۸؛ میراث مشترک ایران و هند: ۱-۴۱۶ و ۲-۱۹۲]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۵۲-عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۷۰۲ (گنج ۱۸۴۶/۳)؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳۱۹ص [عکسی ف: ۲-۲۸۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۲/۴

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ مهر: عبدالغفار؛ جلد: تیماج، ۲۰ص (۱۸۱-۲۰۰)، ۲۲سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [سنا: ف: ۱-۲۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۱۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** این نسخه فسانه جهان باد ×× مقبول دل جهانیان باد / باد اول و آخرش درین دیر ×× اول به صواب و عاقبت خیر / شد نام تمام و قصه کوتاه ×× المنت و البقآ لله

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح مذهب، مجدول، ، دارای ۳ مجلس مینیاتور؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ جلد: روغنی مذهب، ۱۲۶گ، ۱۶سطر (۶/۶×۱۴/۴)، اندازه: ۹/۹×۱۹/۴سم [ف: ۲۹/۲-۸۱۸]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۱۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** راندند ز بخت کاروانها ×× ماندند بدهر داستانها

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۹۰ص (۱-۱۹۰)، ۱۱سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۹-۱۴۷۳]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۱۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۲۰۳ص (۱۳۴-۳۳۶ در حاشیه)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۱۹-۱۰۷]

۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۴۵۲

آغاز و انجام: برابر؛ لله الحمد و المنه که در منتصف شهر شعبان سنه ثلث عشرین و الف بدستیاری توفیق الهی. الراقمه.این نسخه که آرایش هر انجمن است ×× مغز روش تازه و ختم سخن است / گلزار سخنوری است کز غایت فیض ×× بنهفته بجیب هر گلشن صد چمنست، صورت اختتام پذیرفته سرمایه صحبت اهل دل و زینت بخش هر مجلس و محفل گردید.صد آفرین باداهای فیضی و سخنش ×× برتبه روش تازه نل و دمنش / حدیث هند دوائی چو بشنود گوید ×× خوشا طبیعت فیضی و پایه سخنش. امید که صف نعال نشین کتابخانه بندگان نواب مستطاب ... میرزا محمد تقیا شده و سیله صدور توجهات عالی گردد بمنه و احسانه.

خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، تا: ۱۰۲۳ق، جهت میرزا محمد تقی (تقیا) ولد مومن اصفهانی؛ مجدول، با سرلوح مذهب؛ تملک: محمد شفیع در ۱۰۴۳ق، عباس حسینی فراهانی به تاریخ ۱۳۱۰، امین السلطان میرزا علی اصغر خان در جمادی الثانی۱۳۲۱ق؛ کاغذ: کشمیری، جلد: مشمع مشکی ، ۲۷۶ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴/۷×۲۳/۴سم [ف: ۴-۸۸۴]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۰۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شیخ جمال الله صدیقی، تا: ۱۰۳۳ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج، مذهب، ابعاد متن: ۶×۱۱/۵، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۵-۵۱۸]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۳۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد یحیی، تا: ۱۰۳۷ق، جا: لاهیجان؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن مذهب، ۱۵۲گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲/۳×۲۲/۳سم [ف: ۴-۸۳۳]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۱۲-ف

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۷ صفر۱۰۶۳ق؛ ۱۲۳گ، ۱۷سطر [فیلمها ف: ۱-۲۶۹]

۱۰. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۹۱/۲

آغازو انجام: برابر

انتخاب آن است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با یک سرلوح، مجدول؛ کاغذ: هندی، ۲۲ص (۲۸-۴۹)، ۱۴ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: -۷۲]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۵۰/۶۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۷ص (۳۱۵ -۳۲۱) [ف: ۱۰-۱۸۴۰]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۳۷۶/۲

آغاز: ... جرعه توکل خیز ×× مر قطره ز باده تو لبریز؛ **انجام:** .برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مقابله شده؛ جلد: میشن، اندازه: ۱۴×۲۲/۴سم [ف: ۸-۳۲۱]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۷۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۱۶۲گ، ۱۲ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۳-۳۳۴۰]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۶۱۱/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** آن به که فسانه در نوردی ×× زان پیش که خود فسانه گردی

با یک دیباچه در سرگذشت سراینده از کاتب نسخه، با عنوان‌های: نعت، مدح معراج، مدح جلال الدین محمد اکبرشاه، سبب نظم، آغاز عشق نل و دمن، رسیدن نامه نل بسوی دمن، جواب نامه، رفتن نل بشهر دمن؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی خان، تا: قرن ۱۲، جا: هندوستان؛ ۲۵گ (۵۱پ-۷۵پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۷سم [ف: ۸-۴۳۸]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۶۱۱/۶

آغاز: بسمله.خدایا سینه بی سوز دارم ×× ولی همچو چراغ روز دارم / زمانی رفته ... نبوده ×× بود پیش تو طومار گشوده؛ **انجام:** ز خون شد دیده فیضی ... ×× ظهوری از ظهورم شد خفائی ... / ز مهر زن به بخت حویش مستیز ×× از او چون صحبت ناجنس

بگریز / یکی دیگر ز ناجنسان بود می×× اگر چه ساقیت باشد جم و کی
از ناشناخته، با عنوان‌های: نعت، صفت معراج، مدح شاه عباس، تعریف سخن، آغاز داستان، تدبیر وزیر و شناختن بیماری عشق، عشق نل، از بام افتادن طشت دمن، نامه بستن نل در پای مرغ؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی خان، تا: قرن ۱۲، جا: هندوستان؛ ۱۰گ (۱۰۴ر–۱۱۳پ)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۷سم [ف: ۸–۴۳۹]

۱۶. **تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۴**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: رادهی و لله صاحب، تا: ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: هندی، جلد: چرمی، ۱۳۲گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳–۱۳۸۷]

۱۷. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۷۳۹–۱۰/۴۹**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: گوری شنگر ومنگو لال، تا: ۲۰ربیع الاول۱۲۵۳ق؛ مجدول؛ ۱۹۴گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۸–۴۸۲۳]

۱۸. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۲/۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا المعلم جربادقانی، بی‌تا؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج مذهب، ۱۹۸ص، ۲۱ سطر (۶/۵×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۳–۴۱۴]

۱۹. **یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۸۱۶/۱**

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۰گ (۱–۲۰)، ۳۷سطر (۲۰×۳۵)، اندازه: ۲۴×۴۱سم [ف: ۴–۱۴۳۹]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۱۷۷/۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۴–۴۰۷]

۲۰. **تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۶۷**

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳–۱۳۸۷]

۲۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۴۳**

آغاز: برابر؛ **انجام:** بر اهل فرس ریاستم هست ×× در علم فرس فراستم هست / صورتگریم به دل زند راه ×× در عالم منقسم هم آگاه

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور، ۷۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳۸–۱۷۵]

←نماذج المغالطة ←المغالطات فی المنطق
←نماز ←احکام طهارت و نماز
←نماز ←احکام نماز
←نماز ←آداب نماز
←نماز ←آداب و تعقیبات نماز
←نماز ←تقویم الصلاة
←نماز ←کیفیت و آداب نماز
←نماز ←مبطلات نماز

● **نماز (ترجمه)** / فقه / فارسی

namāz (t.)

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷ – ۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī(1628 - 1699)

[الذریعة ۲۱/۱ و۱۱۳/۴]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۰/۱۰–۱۴/۱۲۰

آغاز: اعوذ بالله من الشیطان الرجیم یعنی پناه می‌گیرم والتجا می‌برم به معبود به حق وخداوند مطلق که شنواست؛ **انجام:** مگر آنکه دستش به عالم محدث عادل نرسد وبه گمان فقیر همه خمس این حکم را دارد.

بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ ۴ص، ۲۲سطر [ف: ۲–۹۰۷]

● **نماز** / فقه / فارسی

namāz

حسینی لاهیجانی، محمد بن احمد، ق۱۲ قمری

hoseynī lāhījānī,mohammad ebn-e ahmad (- 18c)

در یک «مقدمه» و سه «باب» و «خاتمه».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۶۴/۱۰

آغاز: باب صلوة واجب و سنت بسمله. الحمدلله الذی تجلی لعباده و الصلوة علی اشرف المخلوقات ... اما بعد ... شیخ محمد بن احمد اللاهیجی معروض میگرداند که شخصی در اثنای ذکری که میرفت فی الجمله بفکر خود افتاده ... این رساله را مشتمل ساخت بر یک مقدمه و سه باب و خاتمه؛ **انجام:** و چون این رساله گنجایش بیش از این نداشت بهمین اکتفا نمود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۰ص (۵۸۱–۵۸۹و۵۶۰مکرر–۵۶۹مکرر)، سطور چلیپا (۱۷/۵×۳۳)، اندازه: ۱۸/۵×۳۴سم [ف: ۹–۱۲۰۳]

● **نماز** / فقه / فارسی

namāz

محمد باقر

mohammad bāqer

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۲۶۲

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ جلد: میشن، ۱۰۵گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۲×۱۵سم [ف: ۴–۸۳۴]

● **نماز (ترجمه)** / فقه / فارسی

namāz (t.)

کرجی، مهدی قلی بن یوسف

karajī, mahdī qolī ebn-e yūsof

رساله‌ای مفصل ومبسوط درترجمه وتوضیح فقرات نماز از اذان واقامه وقرائت و ... تا تشهد وسلام که به درخواست مؤمنین در یک «مقدمه» ودوازده «فصل» تنظیم شده است. ترجمه‌ها از حد یک ترجمه ساده فراتر رفته وشامل ترکیب وتوضیح وتفسیر نیز می‌شود.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۱۴

آغاز: نسایم زواهر حمدیکه ریاض دل عابدان باخلاص رامعطر گرداند معبودیرا سزد که غزل سرایان بوستان معانی درترجمات آیات بیناتش قاصر وابکم اندو؛ **انجام:** السلام علینا وعلی عبادالله الصالحین درود وتحیت بر ما باد وبر بندگان الهی که آن بندگان صالحانند از جن وانس تمت

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج، ۸۱گ، ۷ و۸سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف مخ: ۱-۴۳۹]

● **نماز = رساله در احکام نماز = احکام نماز = صلاة** / فقه / فارسی

namāz = r. dar ahkām-e namāz = ahkām-e namāz = salāt

شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی، ۱۱۷۵؟ - ۱۲۶۰ قمری

šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad naqī(1762 - 1844)

رساله کوتاه فتوایی است در احکام نماز، در چند فصل

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۳۹/۱

آغاز: ... آنکه هرگاه حیض یا نفاس یا جنون یا اغنا بهمرسد بعد از دخول وقت نماز، اگر تا زمان عروض، نماز را بعمل نیاورده است؛ **انجام:** و هم چنین حال، در تشهد منسی در رکعت اخیره

خط: نستعلیق، کا: ذوالفقار بنی اردلان، تا: ۱۲۵۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۴۰-۴۲۲]

● **نماز (مسائل)** / فقه / فارسی

namāz (masā’el-e)

حسینی، محمد، ق۱۳ قمری

hoseynī, mohammad(- 19c)

رساله‌ای کوتاه در مسایل نماز طبق نظرات میرزا ابوالقاسم قمی ودرموارد اختلاف طبق نظر سید علی طباطبائی که برای استفاده مقلدان تحریر شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۰/۱۷۴-۴۰۵۴/۲

آغاز: شکر وسپاس وستایش معبودی را که ازجمله ممکنات انسان را برگزیده واشرف خلایق گردانید واز ضلال وگمراهی ... اما بعد چنین گوید ذره بی مقدار محمدالحسینی که بعضی از اخوان؛ **انجام:** ششم آنکه سفر شغل وعمل او نباشد شرط هفتم آنکه از منزل خود به حد ترخص رفته باشد تم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ق، جلد: تیماج، ۱۶گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۸-۴۳۰۹]

● **نماز = صلاة** / فقه / فارسی

namāz = salāt

حسینی، موسی بن فضل الله، ق۱۳ قمری

hoseynī, mūsā ebn-e fazl-ol-lāh (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۷ شعبان ۱۲۹۳ق؛ محل تالیف: همدان

رساله‌ای است درباره مسائل نماز در چند «فصل» که به جهت برخی از مؤمنین نگاشته شده است.

[مرآة الشرق۲/۱۳۳۷؛ اعیان الشیعة۱۰/۱۹۳؛ موسوعة طبقات الفقهاء۱۴/۸۶۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۳۰/۱

آغاز: الحمدالله رب العالمین ... مسائلی است در صلاة که عمود دین است تحریر نمود این عبد خاطی ... این مسائل را به جهت بعضی از مؤمنین؛ **انجام:** و اگر عمدا یا سهوا ترک کند سجده سهو را نماز او صحیح است ... هر چند مدت طویله فاصله شود، تمت الرسالة علی ید مؤلفها ...

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۷ شعبان۱۲۹۳ق، جا: همدان؛ با قلم‌خوردگی، مصحح؛ مهر: «اهدایی سید کاظم کمالی الحسینی همدانی» (بیضوی)؛ اهدایی: سید کاظم کمالی حسینی همدانی؛۱۴۱گ(۱-۱۴۱)،۱۸سطر،اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۴۰-۵۷۶]

● **نماز (مسائل)** / فقه / فارسی

namāz (masā’el-e)

خلج، محمد ابراهیم بهرام بن بهرام، ق۱۳ قمری

xalaj, mohammad ebrāhīm bahrām ebn-e bahrām (- 19c)

رساله مختصری است شامل چند باب در بیان احکام و مسائل نماز، مطابق با فتوای مؤلف.

تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۱۷/۵

آغاز: نحمدک یا اله العالمین و نصلی علی رسولک سید المرسلین و آله الطیبین اما بعد چنین گوید خادم طلبه علوم دینیه ... این چند کلمه ای است در بیان مسائل نماز؛ **انجام:** باب چهارم در بیان اوقات نوافل ... دویم در بیان وقت نافله مغرب است. بدان که نافله مغرب بعد از نماز مغربست تا زوال حمره مغربیه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۶گ (۱۰۸پ-۱۱۳ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲-۵۸۵]

● **نماز** / فقه / فارسی

namāz

ناشناخته:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۸۶/۱

آغاز: بسمله. در بیان اذان است و آن اینست الله اکبر الله اکبر.؛ **انجام:** السلام علینا و علی عباد الله الصالحین السلام علیکم و رحمة الله و برکاته

گویا از: محمد رفیع بن محمد شفیع تبریزی. رساله کوتاهی است در بیان اعمال و اذکار نماز از اذان و اقامه، تکبیرة الاحرام، قرائت حمد و سوره، رکوع و سجود، قنوت، تسبیحات اربعه، تشهد و سلام؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۵گ (۲پ-۶ر)، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۰-۵۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۲۹۸/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، ۱۷۳گ (۱ر-۱۷۳پ)، ۱۰سطر (۵/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف: ۱۷-۳۴۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۳۸

آغاز: سقف خانه را یا چادر بدانکه جایز نیست نماز کردن مگر در مکانی که مباح باشد مقدمه ششم در مکان مصلی است ... بدانکه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۴۸گ، ۱۷ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۲۱×۲۱سم [ف: ۱۶-۵۱۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۲۴

از فصل در بیان وضو است و آن مشتمل بر چند فصل تا فصل ۲۱ در بیان مسافر؛ کا: هراتی، محمد اسماعیل بن حسین علی، تا: یک‌شنبه ۱۰ دیقعده۱۲۳۵ق؛ جلد: تیماج، ۲۸۲گ، ۱۲سطر (۷×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۷-۳۴۷]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۲۶۲

کا: ابراهیم، تا: ۱۲۴۶ق؛ خریداری از محمد مهدی ابراهیمی؛ اندازه: ۱۱/۴×۱۷/۸سم [رایانه]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۲۳۹

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد این رساله ای است مشتمل برخلاصه واجبات نماز؛ **انجام:** پس نماز رابشکند به قصد اداء نه قضا یاعلم به آن دروقت.

مختصری است فتوایی مشتمل برسه فصل به شرح ذیل: فصل ۱. درمقدمات نماز، ۲. درمقارنات نماز، ۳. درمنافیات نماز، خاتمه: حاوی دو مبحث: بحث اول: درخلل نماز، بحث دوم: درباقی نمازهای واجب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب۱۲۴۹ق؛ واقف: ملک زاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ جلد: مقوا، ۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۱-۱۶۱۷]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۹۶۳

آغاز: بسمله، درنماز و در آن چند مبحث است. درمقدمات نماز؛ **انجام:** واحوط علاوه کردن قصر است برآن.

درمقارنات نماز ومقدمات نماز و ...؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن محمد تقی،تا:۱۲۶۱ق؛ واقف: عبدالباقی آیة اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ ۶۹گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲۱-۱۶۱۶]

۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۳۴۷/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ کامل و مقابله شده؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، ابعاد متن: ۸×۱۵، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۵-۱۶۲۳]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۲/۲-۵/۶۲

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی سیدنا محمد وعلی اله واصحابه اجمعین اما بعد یک رساله عربیه یافته شد در بیان بعضی فواید متعلقه بنمار بالتماس بعضی یاران آن را بعبارت فارسی نوشته می‌شود؛ **انجام:** پس از این جهت است نمازها دراوقات مختلفه وبرکعات مختلفه والله اعلم بالصواب.

مؤلف در مقدمه می‌گوید که رساله‌ای به عربی درفوائد متعلقه به نماز را یافته و به درخواست بعضی از یاران آن را به فارسی ترجمه نموده وبعضی قصص را نیز به آن افزوده است، مسائل این رساله درحکمت افعال نماز است مثل: حکمت هفده رکعت بودن نماز یومیه، حکمت اینکه رکوع یکی وسجده دوتاست، حکمت دو رکعت بودن نماز صبح وسه رکعت بودن نماز مغرب وچهاررکعت بودن بقیه نمازهای یومیه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۴-۲۰۸۳]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۳۳/۳

آغاز: بسمله.حمدله ... این کتاب است مختصر در بیان سی و چهار رکعت نماز؛ **انجام:** که تقدیس و تسبیح.

در آغاز آن از تحفه عباسی یاد شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۶۱پ-۷۳پ ناقص)، ۱۵سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۹۲۰]

● **نماز (ترجمه)** / فقه / عربی و فارسی

namāz (t.)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۴۶۶/۲

آغاز: همین که ایشان متوجه ... کردار میشوند هر چند نسبت بایشان سنت است؛ **انجام:** از جهت حصول حسن ظن بندگان است برحمت و مهربانی جناب

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۵۹ص (۷۱-۱۲۹)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۵-۱۶۶۴]

● **نماز (ترجمه و تفسیر)** / فقه / فارسی
namāz (t. va tafsīr)
در تفسیر ذکرهای نماز.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۰۰۹/۴
آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد این رساله ای در ترجمه و تفسیر صلاة و بعضی از احکام آن؛ **انجام:** از برای عوام نوشته شد.
خط: نسخ، کا: حسین بن علی نوری، تا: قرن ۱۲؛ ۹گ (۶۳ر-۷۱ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳-۴۲۸]

← نماز آدینه ⟵ صلاة الجمعة

● **نماز برهنه** / فقه / فارسی
namāz-e berahne
بروجردی طهرانی، محمد حسین، ق۱۳ قمری
borūjerdī tehrānī, mohammad hoseyn (- 19c)
رساله‌ای است مختصر در بیان احکام نماز شخص عریان بر گرفته از فتاوای حجة الاسلام شفتی.
آغاز: بسمله، حمد له؛ اما بعد چنین گوید خادم مومنین محمد حسین طهرانی که مجاور کربلای معلی است که چون اهل زمانه را ملاحظه می‌کنیم در نماز یومیه خود
[الذریعة ۳۱۱/۲۴]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲ /۱۲-۸۰۱۲-۵۴/۱۰۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: عبد الله بن محمد صادق الرازی، تا: قرن ۱۳؛ ۱۹گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۲۴]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۶۳۰
آغاز: اختلافات یکی ساتر پشت قدم است که ساق را بپوشد؛ **انجام:** وقف بسکون و وقف به حرکت و وصل بسکون و وصل به حرکت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۲۱-۱۶۱۸]
۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۷۹۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** پر وضعی که جمیع آب چاپ را بای کشید هرگاه آب چاه بسیار باشد تراوح می‌کنند باین معنی که چهار مرد کمک به یکدیگر می‌کنند و اندک قبل از طلوع صبح ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۹ص (۷۸-۹۶)، ۱۴سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶/۸×۲۱سم [رایانه]
۴. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: ۱۳۷/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کلام ایشانرا بر ما تأثیر بدهد و در دعای ایشان کوتاهی ننماید.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۵گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف مخ: ف: -۲۳۹]

← نماز تراویح ⟵ آداب نماز تراویح

● **نماز تراویح** / فقه / فارسی
namāz-e tarāvīh
بحثی است درباره چند کیفیت نماز تراویح بر مذاق اهل سنت و مشروعیت آن.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۹/۳-طباطبائی
آغاز: نماز تراویح را نماز تراویح از آن جهت می‌گویند که مشتمل است بر پنج ترویحه
خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص (۷پ)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۲-۲۹۷]

● **نماز تهجد** / فقه، آداب و سنن / فارسی
namāz-e tahajjod

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۶۴/۶-ف
نسخه اصل: پاریس S. P. 113 (بلوشه ۱۴۹). چنان که شیخ محمد فاضل الله می‌گذاردند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۵۳۶]

● **نماز جعفر بن ابی طالب** / آداب و سنن
namāz-e ja‘far-e bn-e abī tāleb

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۷/۳۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۷-۴۸۰]

● **نماز جماعت = ملحق مخزن الصلاة** / فقه / فارسی
namāz-e jamā‘at = mulhaq-e maxzan-ol salāt
نوری، محمد تقی بن علی محمد، ۱۲۰۱ - ۱۲۶۳ قمری
nūrī, mohammad taqī ebn-e ‘alī mohammad (1787 - 1847)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۸۶/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد، تا: ۱۲۶۲ق؛ ۳۷گ (۶۹پ-۱۰۵ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۴۴-۲۴۰]

● **نماز جماعت** / فقه / فارسی
namāz-e jamā‘at
حسینی، موسی بن فضل الله، ق۱۳ قمری
hoseynī, mūsā ebn-e fazl-ol-lāh (- 19c)
رساله کوتاهی است در چند فصل، درباره مسائل نماز جماعت.
[مرآة الشرق۱۳۳۷/۲؛ اعیان الشیعة ۱۹۳/۱۰؛ موسوعة طبقات الفقهاء۸۶۱/۱۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۳۳/۲
آغاز: الحمدالله رب العالمین ... رساله ایست در صلوة جماعة و در او مباحثی است. اول آنکه فضیلت جماعة بسیار است؛ **انجام:** و مکروه است که مأموم اسماع کند چیزی را از برای امام، امنا الله بالبرکة و حقق ظننا به تعالی ان شاءالله
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: اواخرقرن۱۳؛ با قلم‌خوردگی، مصحح؛ جلد: چرم، ۲۰گ (۱۱۳-۱۳۲)، ۱۵سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴۰-۵۸۰]

● نماز جماعت / فقه / فارسی

namāz-e jamā‘at

حسینی میبدی، علی بن محمد علی، - ۱۳۱۳ قمری
hoseynī meybodī, ‘alī ebn-e mohammad ‘alī (- 1896)
در آداب و احکام و فضیلت نماز جماعت و بعضی مسائل مربوط به آن، در یک «مقدمه» و هشت «فصل» کوتاه، بسیار مختصر و همه‌فهم نگاشته شده است
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این رساله ای است در نماز جماعت بلسان فارسی که بجهت رفع حاجت بعضی برادران دینی نوشته شد
انجام: حاجت ایشان از غیر من ساخته می‌شود نعوذ بالله من سخطه و بهمین قدر ختم کلام شد و لا حول و لا قوة الله بالله العلی العظیم

۱. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۲۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: بروجردی، عبدالکریم بن محمد اسماعیل، تا: ۱۲۹۷ق؛ ۳۴گ (۱پ-۳۴ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: -۲۳]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۵۷/۴
آغاز: بسمله، حمدله، صلات. اما بعد، چنین می‌نویسد، سرکار شریعتمداری آقا سید علی المیبدی در باب نماز جماعت. بدانکه ...؛ **انجام:** ترک ختنه کرده. و السلام علی من اتبع الهدی
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱-۱۳۰۳ ق؛ ۱۱گ (۷۷ر-۸۷پ) [ف: ۱-۲۶۴]

● نماز جماعت = ملحق مخزن الصلاة / فقه / فارسی

namāz-e jamā‘at = mulhaq-e maxzan-ol salāt

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۸۸/۷
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی دل علی فردانیته خلق الجماعات و الصلوة علی امام الکائنات فی جمیع المقامات و آله ... بدانکه نمازی که به جماعت ادا می‌شود همان نمازی است که شرایط و اجزاء و موانع آن به تفصیل بیان شد؛ **انجام:** چنانچه مخفی نیست.

هذا آخر الکلام فیما اردنا ذکره فی هذه الوجیزة المختصر و الحمد فی البدایة و النهایة لله الاکبر و ارجو منه ان یجعله ذخرا لنا فی یوم المحشر و نفع به المؤمنین من امة سید البشر.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج، ۳۲گ (۱۵۴ر-۱۸۵پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴۴-۲۴۳]

←نماز جمعه ←صلاة الجمعة

● نماز حاجت / دعا / فارسی

namāz-e hājat

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۳۱۳/۷
آغاز: از حضرت سیدالسادات منبع السادات قطب العالم جلال الحق و الدین قدس الله سره العزیز منقولست که از پیر خود شیخ عبدالله مطری شنیدم؛ **انجام:** ولکن توبوا الی اعطفهم علیکم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ ۴ص (۶۴-۶۷)، ۱۷ سطر (۵/۳×۱۳/۷)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۶سم [ف: ۸-۳۹۶]

● نماز حاجت مشکل / دعا / عربی

namāz-e hājat-e moškel

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۵۴/۷-ف
از کتاب من لایحضره الفقیه؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۱۰۹]

● نماز حاجت و دعای آن / دعا / عربی

namāz-e hājat va do‘ā-ye ān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۷۶/۱۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۶۱پ- ۶۵ر) [ف: ۶-۵۵]

←نماز شب ←آداب صلاة اللیل

● نماز شب / آداب و سنن / فارسی

namāz-e šab

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری
feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)
دارای یک دیباچه در فضیلت و ثواب آن نماز و چهار «مطلب» و یک «خاتمه». در چند جای کتاب از «ابواب الجنان» و «مفتاح الفلاح» شیخ و کتب پیشینیان نقل کند.
آغاز: بسمله. حمد بی نهایت و ثنای بی غایت سزاوار معبودی است که خالق ارض و سما است و شکر بی عد و سپاس بی حد

شایسته مسجودی است که از آلایش سنه و نوم مبرا است ... و بعد این رساله ایست در بیان فضیلت نماز شب و بیداری شب و در ذکر آنچه بعد از بیداری تا وقت گذاردن نماز مذکور بجا باید آورد و بیان کیفیت این نماز و متعلقات آن که از کتب معتبره نقل کرده شد و این رساله داعی بر ایراد مقدمه و چند مطلب و خاتمه ایست

انجام: و بحول و بقوت حویش برادران این سعادت بیش از این توانایی و قوت کرامت فرماید. تمت.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۷۲/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما گذاردن نماز شب بطریق اختصار آنست که چون بقصد قیام بنماز مذکور سر از خواب بردارد باید سجده کند و بگوید ... (۱۱۸پ) پس بردارد دستها را برابر سر و قنوت کند در حالتی که بگرید یا خود را بگریه دارد باین دعا: لا اله الا الله الحلیم الکریم ... و رب الارضین السبع (از مطلب چهارم).

تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه دانشگاه تهران ش ۹۷۲ ذکر شد؛

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «منه عفی الله عنه» و «منه»؛ ۹۰گ (۳۵پ-۱۲۵پ) [ف: ۵-۲۰۹۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، محشی به امضای «منه عفی منه»، با یک سرلوح؛ جلد: تیماج، ۹۰گ، ۱۵ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۱-۱۱۸]

● **نماز شب** / فقه، آداب و سنن/ فارسی

namāz-e šab

خاتون آبادی، محمد حسین بن صالح، - ۱۱۵۱ قمری

xātūn ābādī, mohammad hoseyn ebn-e sāleh (- 1739)

رساله مختصری است درباره ثواب نماز شب واحکام آن که به درخواست عده ای از نیکان نگاشته شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۵۶۹/۱

آغاز: الحمدلله فوق حمد الحامدین وصلی الله علی سید الساجدین واشرف الزاهدین محمدوعترته المعصومین العابدین وخلفائه المهدیین الراشدین ... بدان که افضل اعمال مستحبه نوافل مرتبه است؛ **انجام:** بهتر ان است که ان را نیز بخواند اللهم اهدنی فیمن هدیت وعافنی فیمن عافیت وتولنی فیمن تولیت وبارک لی فیما اعطیت ... سبحانک رب البیت استغفرک واتوب الیک واو من بک واتوکل علیک لاحول ولاقوة الابک یا رحیم

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۳۹]

● **نماز شب** / دعا / فارسی

namāz-e šab

آرانی کاشانی، محمد علی بن محمد حسن، ۱۱۷۷ - ۱۲۴۴ قمری

ārānī kāšānī, mohammad ‘alī ebn-e mohammad hasan(1764 - 1829)

تاریخ تألیف: رجب ۱۲۳۷ق

کیفیت و دعاهای نماز شب را در این مختصر بیان کرده، و مفصل آنرا به باب هیجدهم از کتاب «حرز الداعی و نجاح الساعی» ارجاع داده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید مترصد فیوضات ربانی ... که این مختصریست در بیان مجملی از کیفیت نماز شب.

[فهرستواره منزوی ۶/۶۷۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۲۱/۹

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مجلس شورای اسلامی-تهران؛ کا: موسوی گوگدی، محمد بن حسین، تا: سه‌شنبه ۱۶ ذیحجه۱۲۳۷ق؛ ۱۰گ (۳۲۱-۳۳۰) [عکسی ف: ۲-۲۴۴]

● **نماز شب** / آداب و سنن / فارسی

namāz-e šab

حسینی قزوینی، رضی بن رضا، قرن ۱۳قمری

hoseynī qazvīnī, razī ebn-e rezā (19c)

رساله‌ای در اذکار و اوراد وارده در عقیب نماز شب، ادعیه هنگام خواب و بیدار شدن است.وی آداب و ادعیه مربوط به نماز شب را تماماً از مصباح المتهجد شیخ طوسی نقل کرده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۵۹۶

آغاز: در این رساله مذکور می‌شود احکام نماز شب ... الحمدلله الذی جعل النوم للانسان سباتاً؛ **انجام:** و من کادنی فیها فکده و مکر بمن مکر بی فانک

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۴ق؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، مهر۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۲۸گ، ۱۶-۱۷سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۶-۱۶۱]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۴۱/۱۲

همان نسخه بالا [مؤید: ۳-۳۵۶]

● **نماز شب** / دعا / فارسی
namāz-e šab

ناشناخته:

۱. **مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۷۷۳/۲**

آغاز: بسمله بهترین وردی که سحر خیزان سرابستان قدس بتکرار آن مشغولی نمایند ... اما بعد این چند کلمه ایست مترتب در فضیلت و کیفیت نماز شب و ترغیب مؤمنان ...
رساله‌ای است در فضیلت و کیفیت و ترغیب نماز شب در دو مقصد: ۱. در بیان ثواب و فضیلت و فایده نماز شب و شب به روز آمدن، ۲. در کیفیت نماز شب و ادعیه متعلقه بآن؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی؛ جلد: تیماج، ۳گ (۱۳۴-۱۳۶)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳-۹۰۴]

۲. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۴۱۵/۲۸**

آغاز: بسمله الحمد لله و الصلوة علی محمد رسول الله ... اما بعد مخفی نماند که نماز شب فضیلت بسیار داردکما قال تعالی ان ناشئة اللیل؛ **انجام:** و مثل مناجات حضرت امیر المومنین (ع) پس سجده شکر بجا بیار و صلی الله علی محمد و آله.
مختصری است در فضیلت نماز شب و کیفیت بجا آوردن آن؛ کا: علی اکبر بن شیر محمد همدانی، تا: ۱۲۹۷و۱۲۹۸ق، جا: همدان؛ ۲ص (۴۲۳-۴۲۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۵۰-۱۸۳]

۳. **تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۷۹۱/۷**

آغاز: منقولست از حضرت امیرالمؤمنین ... فرمود که هر که شب؛ **انجام:** نخواند ثواب عظیم دارد.
درباره این نماز و فضیلت آن است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶گ (۳۸پ-۵۳) [ف: ۵-۷۲۹]

۴. **کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: ۲مجموعه بدون شماره**

آغاز: مطلب نهم در بیان کیفیت نماز شب است، بدانکه نماز شب یازدهم رکعت یا دو رکعت شفع و یک رکعت وتر
مختصری شامل آداب نماز شب و ادعیه آن؛ بی‌کا، بی‌تا [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۲۶۷]

۵. **یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۸۳/۱**

خط: نسخ، کا: محمد جواد پسر محمد حسین نائینی، بی‌تا؛ جلد: تیماج نرم، ۱۸گ (۱-۱۸)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳-۹۴۴]

● **نماز میت** / فقه / فارسی
namāz-e meyyet

ناشناخته:

۱. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۰۰/۹**

آغاز: بسمله. در آداب نماز میت. نیت کنند که نماز بر این میت حاضر میکنیم از برای اینکه واجبست قربة الی الله؛ **انجام:** ضمیر مونث بیاورد. چنانچه نوشته شد. تمت
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۵ص، اندازه: ۱۰/۸×۱۷/۲سم [ف: ۹-۴۸]

۲. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۴۱۴/۹**

آغاز: نماز میت تکبیر اول اشهد ان لا اله الا لله وحده لاشریک له الهاً واحداً احداً فرداً صمداً؛ **انجام:** فانما رحمتک للطالبین و در وقت خاک ریختن بگوئید انا لله و انا الیه راجعون.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴گ (۷۵پ-۷۸پ)، ۱۳سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [ف: ۱۹-۵۵۱]

● **نماز و آداب آن** / حدیث / عربی
namāz va ādāb-e ān

روایت پیامبر (ص) درباره نماز و آداب آن.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۹۸/۱۸

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: محمد امین بن محمد قاسم، تا: یک‌شنبه ۲۳ربیع الاول۱۰۹۸ق؛ جلد: تیماج، ۱ص (۴۱۸)، ۲۷سطر (۱۰/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۶/۸×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۱-۲۶۳]

● **نماز و احکام آن** / فقه / فارسی
namāz va ahkām-e ān

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری
hamadānī, ʻalī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۷/۴-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۸۷۳؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ (۳۱۷-۳۲۴)، ۱۷سطر [فیلمها ف: ۱-۴۶۴]

● **نماز و پاکی** / فقه / فارسی
namāz va pākī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۳۶/۵۹-ف و ۱۳۳۸/۵۹-ف

نسخه اصل: بادلیانAdd. 69 اوزلی (ش ۱۲۴۱)؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۰۴ق [فیلمها ف: ۱-۵۸۸]

● **نماز و خواندن قرآن** / فقه / فارسی
namāz va xāndan-e qor'ān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۷۷/۴

با عنوان‌های فصل دوم در بیان حرفی که بجای حرفی خوانده شود و فصل سیم در بیان خطای حروف و فصل ششم در بیان کم کردن حرفی از کلمه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ با سرلوح؛ کاغذ: بخارایی، ۳۹ص، ۱۶ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶-۱۱۸]

←نماز و روزه ⟵ صلاة و صوم

● **نماز و روزه در سفر** / فقه / فارسی

namāz va rūze dar safar

رساله‌ای است در سه «فصل»: ۱. وجوب قصر نماز؛ ۲. شرایط قصر؛ ۳. روزه در سفر.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۷۷/۵

آغاز: ... که شرایط سفر بر وجهی که موجب قصر است بداند تا از عهده تکلیف؛ **انجام:** و لایجمعهما غیرک لان المستخلف لایکون مستصحباً و المستصحب لایکون مستخلفاً

کا: خطیب ایروانی، مصطفی، تا: ۱۹ شوال۱۰۸۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۴گ (۱۲۸ر-۱۴۱پ)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [مؤید: ۳-۲۲۹]

● **نماز و مقدمات آن** / فقه / فارسی

namāz va moqaddamāt-e ān

در این رساله نماز و آداب و مقدمات و انواع آن آمده و از فتوای امام شافعی و امام الحرمین و غزالی در موارد معین در این باره بحث شده است، علاوه بر آن از طهاره و امور مطهره و افعالی که نمازگزار نباید انجام دهد سخن بسیار رفته است. این نسخه ظاهراً جزئی از رساله مفصلی بوده که فعلاً بدون اول و بی آخرست.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۳/۸

آغاز: دوم در فرض موقت که از فروع نیست و این کتاب مشتمل بر چند فصل است در بیان طهارة؛ **انجام:** و در بابها و فضلهای فرضهای موقت بعضی مذکور است چون شستن مرده

خط: نسخ، کا: محمد بن عبداله محمد مولائی و سلطان محمد بن شیخ علی، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۶۷ص، ۱۹سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۵-۲۳۲]

● **نمازهای حاجت** / دعا / فارسی

namāz-hā-ye hājat

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۵۰/۳

آغاز: بسمله این چند نماز بجهت هر حاجت ذکر شد

کا: حسینی، یحیی، تا: ۱۲۸۶ق؛ اهدایی: قطبی زاده خباز؛ جلد: مقوایی، ۴۹گ (۳۴-۸۲)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۴-۱۲۱۸]

● **نمازهای مستحب** / فقه / فارسی

namāz-hā-ye mostahab

در یک «مقدمه» و سه «فصل»: فصل ۱. آداب مقدمات نماز، در یازده مقدمه؛ ۲. در آداب مقارنات، که نه چیز است؛ ۳. خاتمه در دو مبحث.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۳۷۴/۴

آغاز: الحمدلله الذی ختم النشر بجمع الشتات و ارسل خیر البشر بالبینات ... اما بعد، پس به درستی که من چون مطلع شدم، بر دو حدیث مشهور از اهل بیت؛ **انجام:** پاشنه پای امام را در اصح و نزدیک بودن

بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ افتادگی: انجام؛ ۲۴گ (۸۳پ-۱۰۶پ) [ف: ۳-۳۳۴]

● **نمازهای مستحبی** / فقه / فارسی

namāz-hā-ye mostahabī

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۸/۶

آغاز: فصل سیم در تقسیم نمازهای مستحب و نماز نافله ...

خط: نستعلیق شکسته، کا: موسی موسوی، بی‌تا؛ ۷۰گ (۲۰۷-۲۷۶)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳-۱۵۶]

● **نمازهای واجب** / فقه / فارسی

namāz-hā-ye vājeb

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۱۶/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۹ق؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۲گ (۲۲۵پ-۲۳۶پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴/۲×۲۴/۵سم [ف: ۸-۲۴۹]

←نمایش>آیین نمایش

● **نمایش کریم شیره ای** / هنر / فارسی

namāyeš-e karīm šīreī

ملکم، ۱۲۴۹ - ۱۳۲۶ قمری

malkam(1834 - 1908)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۵۵/۲۵

ناقص؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۳ق [ف: ۶-۱۹]

● **نمایشگاه** / هنر / فارسی

namāyešgāh

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۲۶-ف

نمایش‌گاه دانشگاه از نقاشی‌ها و دست نویسهای روزگار صفوی و نمایشگاه دانشگاه از عکس‌های مربوط به رضاشاه پهلوی و عکسهای هوائی و زمینی از محوطه دانشگاه؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۸۱]

● **نمایشگاه صحافی** / صنعت / فارسی
namāyešgāh-e sahāfī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۴۳–ف
از چندین جلد کهن از گنجینه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران (صحافی سنتی یا مجموعه پانزده گفتار و کتاب‌شناسی درباره وراقی، صحافی، وصالی، ملجد گری، چاپ ۱۳۵۷ کتابخانه مرکزی)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۸۶]

● **نمایش نامه** / متفرقه / اردو
namāyeš-nāme

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۰۶۰
آغاز: بسمله یرس ینتی کیلئی هین مجتمع اهل سخن شکرهی الله کا حسینی محیی گویا کیا – موسم سرما کی؛ **انجام:** اوی – حضرات ناظرین است هی اینی هیرو اور یرونیس کو مبارکباد و در یکی رخصت هوتی هین
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن [رایانه]

● **نمایشنامه تاریخی** / داستان / ترکی
nemāyešnāme-ye tārīxī
نمایش‌نامه‌ای است با محتوای تاریخی که شخصیت‌های آن از دولتیان و درباریان خوارزم‌شاهیان هستند از جمله محمد علاء الدوله، جلال الدین، اورخان، ملک نصرت، سیف الدین، قوام الدین بغدادی، عزالدین قزوینی و غیره با عناوین «مجلس» که مجلس اول مناظره بین جلال الدین و منیره است و مجلس دوم قطب الدین و غیره که تا مجلس چهارم ادامه می‌یابد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۵
آغاز: برنجی مجلس ... منیره گونش جمالک اقشام بلوطی که اوزرینه چوکه شوماتم ...
خط: نسخ تحریری، کا: عثمانی، تا: احتمالاًقرن۱۴؛ جلد: مقوا، ۱۸۰ص، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۴۰/۳-۱۲۶]

● **نمایشنامه رستم و الماس سیاه** / داستان / فارسی
nemāyešnāme-ye rostam va almās-e sīyāh
سرگذشت «رستم» دزد معروف گیلانی و «الماس سیاه» که از مجلس عمید السلطنه در طالش فرار کرده، از راه قزوین عازم طهران شدند در هفت پرده. نویسنده طی این نمایشنامه وضعیت اجتماعی، سیاسی ایران در اواخر عهد قاجار بالاخص مظفرالدین شاه را که معاصر نمایشنامه‌نویس بوده، به نمایش می‌گذارد و شؤونات سیاسی اجتماعی و مذهبی ایران را به یاد انتقاد می‌گیرد. شخصیت‌های این نمایش‌نامه به ترتیب مطرح بودن عبارتند از: رستم، الماس سیاه، خاور سلطان، خانم، حاجی و شیخ الاسلام.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۲ ط
آغاز: بسمه تبارک و تعالی سرگذشت دزد معروف گیلانی ... رستم، الماس هیچ می‌دانی که در طهران آسانتر از طالش و گیلان و زنجان می‌شود دزدی کرد؛ **انجام:** شرافت از دست رفته ایران ... مجدداً تحصیل فرموده ملک و ملت را مفتخر فرمایند آمین یا رب العالمین. (کاتب می‌افزاید): شهر رمضان المبارک یونیئیل از روی یک نسخه خطی برداشته شده است مطابق یونیئیل ۱۳۲۵
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۲۵ق؛ جلد: تیماج، ۶۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۴/۲-۸۷۰]

● **نمایشنامه سعدی و اتابک** / هنر، داستان / فارسی
nemāyešnāme-ye sa‘dī va atābak
کرمی، اسد، ۱۳۵۸قمری
karamī, asad (1939 -)
متن کوتاهی است برای یک نمایشنامه درباره زندگی شاعر بزرگ فارسی سعدی شیرازی همراه با نت‌های موسیقی آن.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۸۲۸
آغاز: شیخ مصلح الدین سعدی درگوشه ای درکنار سبزه وگل روی توشکی نشسته روی نیم کوچکی کاغذ وقلمدان وکتاب گذاشته شده این اشعار را می‌خواند وضمنا می‌نویسد؛ **انجام:** من خود آن سنگ به جان می‌طلبیدم همه عمر×× کاین قفس بشکند ومرغ بپرواز آید / اگر این داغ جگر سوز که برجان منست ×× بر دل کوه نهی سنگ به آواز آید
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۱۰گ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۰]

● **نمایشنامه مترجم** / ادبیات / فارسی
nemāyešnāme-ye motarjam

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۳۶۹
آغاز: ژولی اراست ... کاری بکن که ما را اینجا نبینند؛ **انجام:** پس اجازه بدهید برویم عیش کنیم ... سنه ۱۳۱۶ هجری قمری
خط: نستعلیق، کا: احمد بن علیرضا، تا: ۱۳۱۶ق [رایانه]

● **نمایشنامه وارث حاج غفور** / هنر، داستان / فارسی
nemāyešnāme-ye vāres-e hāj qafūr
داستانی است که به صورت متنی برای اجرای نمایش‌نامه تهیه شده است، بازیگران این نمایش‌نامه عبارتند از: سکینه خانم خواهر مرحوم حاجی غفور دختر هیجده ساله، گلصباح کنیز او، عزیز نیک نامزد سوگلی او، زبیده عمه اش، آقا حسن تاجر، آقا کریم دلالباشی، آقا سلیمان وکیل مرافعه پسر الکچی، آقا مردان وکیل مرافعه پسر حلوائی، و چند نفر دیگر.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۸۲

آغاز: افراد اهل مجالس ـ سکینه خانم خواخر مرحوم حاجی غفور ـ دختر هجده ساله گل صباح کنیز او، عزیز نیک نامزد سوگلی او زبیده عمه اش؛ **انجام:** آقا خیلی زحمت کشیدند پرحرف زدن چه فایده دارد، اول حاکم شروع متفکر برمیخیزد می‌رود بعد همگی برخواسته می‌روند مجلس تمام می‌شود وپرده می‌افتد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۴۴گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۳۷-۲۰۸]

● **نمایه کتابهای عربی کتابخانه ملی قزاقستان** / فهرست / فارسی

nemāye-ye k.-hā-ye ‘arabī ketabxāne-ye mellī-ye qazāqestān

فهرستی از کتاب‌های چاپی عربی موجود در کتابخانه ملی قزاقستان است که رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در قزاقستان در سال ۱۳۷۵ ش آنرا فراهم کرده است. در این فهرست که به صورت جدول چهارستونی تنظیم شده، شماره ردیف، نام مؤلف و نام کتاب و محل و تارخ چاپ، و شماره ثبت، و شماره کتاب ثبت شده است. در این لیست اسامی کتاب‌های فارسی و ترکی نیز به چشم می‌خورد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۶ عکسی و ۱۸۵۷ عکسی

آغاز: باسمه تعالی. نمایه کتابهای عربی کتابخانه ملی قزاقستان «بخش دوم»، رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در قزاقستان، سال ۱۳۷۵.ردیف-اسامی کتب - شماره ثبت - شماره کتب؛ ۱محیی الدین بن عربی، تفسیر القرآن، مصر، ۱۳۱۴، (الجزء۱) -۱۰۷۶- ۳۸- ۲۵۷۵؛ **انجام:** ۷۳۶، محمد یوسف ریاضی - کلیات (بحرالفوائد) ۱۳۲۴، ۲۰۲۸، ۴۴-۳۸۲۷.

این تصویر بخش دوم از نمایه را دربر دارد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۴۱۶ق؛ ۳۶ص، ۲۳سطر [عکسی ف: ۵-۲۷۳]

● **نمد مالی** / عرفان و تصوف، صنعت / فارسی

namad-mālī

در چگونگی نمدمالی و آداب آن، بطریق سؤال و جواب «اگر پرسند -بگوی»، آمیخته به اشارات صوفیان و پیران.

چاپ: ایران، تهران، نشر چشمه، ۱۳۹۱ شمسی، مهران افشاری، در مجموعه سی فتوت نامه دیگر

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۶۶/۱۲

آغاز: الحمدلله الکریم الوهاب ... اما بعد روایت کند امام بحق ناطق جعفر بن محمد صادق علیه السلام؛ **انجام:** و این کسب براستی و درستی در پیش برند تا موجب رستگاری دین و دنیا باشد

خط: نستعلیق، کا: رضا قلی بن نورالله، تا: ۱۲ شعبان۱۰۸۵ق؛ ۳گ (۸۳ر-۸۵پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۵-۱۷۸]

● **نمد و بوریا** / شعر / فارسی

namad va būrīyā

خواجوی کرمانی، محمود بن علی، ۶۸۹ - ۷۵۳ قمری

xājū-ye kermānī, mahmūd ebn-e ‘alī (1291 - 1353)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۵۲/۴/۲

خط: تعلیق، کا: اسماعیل بن ابراهیم بن عبدالله، تا: ۱ محرم۸۲۰ق [سنا: ف: ۱-۱۷۹]

تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه: ۵۰/۸

همان نسخه بالا [نشریه: ۱-۱۴]

←نمطات عشر>اذکار
←نمطات عشر>قبس الانوار

● **نمط اوسط** / کلام و اعتقادات / فارسی

namat-e avsat

بهبهانی، عبدالله بن محمد، - ۱۳۲۵ ؟ قمری

behbahānī, ‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 1907)

در بیان این‌که حضرات ائمه هدی علیهم السلام نمط وسط اند، نه در حد افراط و نه تفریط و طبق روایات پیامبر گرامی اسلام «ص» باید آنان را اطاعت و پیروی کرد. این کتاب به درخواست حاج میرزا محمد هاشم خان مستوفی برای چاپ تألیف شده و آیات و احادیث به عربی نقل شده و ترجمه می‌شود.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۵۸/۱

آغاز: لا اله الا هو الملك الجبار و ان الله اختص لنفسه بعد نبیه من ذریته خاصة ... و بعد چنین گوید بنده جانی و اسیر فانی

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ هر سه کتاب پیش‌نویس وی است و خط خوردگی و اضافه دارد؛ جلد: تیماج، ۴۸گ (۱ر-۴۸پ)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴-۱۸۴]

● **نمکدان** / ادبیات / فارسی

namakdān

جیحون یزدی، محمد، - ۱۳۱۸ ؟ قمری

jeyhūn-e yazdī, mohammad (- 1901)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳

خط: شکسته نستعلیق، کا: یزدی نیشابوری، هاشم، تا: قرن ۱۴؛ در فهرست نام شاعر نیامده است؛ ۲۹ص (۱-۲۹) [سنا: ف: ۱-۵۴]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۵۶۵/۱

آغاز: بسمله حمد مؤید محمودی را جلت قدرته که مناجاتی وی را خواهد خود را بیند و خراباتی خود را جوید او را یابد

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد هاشم یزدی، تا: محرم۱۳۰۷ق؛ ۱۸ص (۱-۱۸)، ۱۲سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۵-۱۷۰۰]

● **نمکدان حقیقت** / شعر / فارسی

namakdān-e haqīqat

شفایی اصفهانی، حسن بن محمد حسین، ۹۶۶ - ۱۰۳۷ قمری

šafā'ī esfahānī, hasan ebn-e mohammad hoseyn (1559 - 1628)

اهدا به: شاه عباس اول (۹۹۵-۱۰۳۷ق)

مثنویی است عرفانی حدود ۱۵۶۰ بیت که به استقبال و به شیوه «حدیقه الحقیقه» سنایی ساخته و چنان موفق بوده که بعضی آن را از سنایی تصور کرده‌اند.

آغاز: ۱: بسمله و به نستعین، نحمدالله عن لسان العشق ××ثم نشکره عن جنان العشق ... آنکه هم حامد است و هم محمود ××آنکه هم عابد است و هم معبود ...

۲: ای به شهد سخن ملاحت سای ×× به نمکزار طبع راهنمای / نمک و قند درهم آمیزی ×× پس از آن پیکر سخن ریزی

انجام: ۱: مخزن از بند عدل کن لبریز ××گر خزانه تهی بود مستیز

۲: آن بنا را که جود معمار است ×× عدل بر پا ستاده سر کار است / نیست حاجت به پایمردی کس ×× گوشه چشم لطف باید و بس.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۹۷/۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** چند خوانی تو موعظت بر پیر ××که نخواهد شد از دم تو عبیر (؟)

خط: نستعلیق، کا: عبدالجبار، تا: قرن ۱۱؛ دارای دو سرلوح مذهب، مجدول و مذهب؛ اندازه: ۱۶/۶×۲۶/۹سم [ف: ۸-۵۵]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۸/۴عکسی

آغاز و انجام: برابر۲

نسخه اصل: گنج بخش شماره ۸۴۸؛ خط: نستعلیق خوش، کا: علی نقی بن عبدالقادر بهبهانی، تا: شنبه غره ربیع الثانی۱۰۸۷ق؛ ۵۴گ (۱۶۰-۲۱۳) [عکسی ف: ۲-۲۲۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۷۳/۱۶

نمکدان و غزلیات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱ص (۱۶۸)، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۹-۱۲۴۲]

۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۶۲۴/۲

آغاز: برابر۱

در فهرست با عنوان «کارنامه بلخ» و ناشناس آمده ولی آغاز آن با نمکدان حقیقت شفائی هماهنگ است؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حسین، تا: محرم۱۲۲۷ق؛ جلد: تیماج، ۳۱گ (۶۰-۹۰)، ۱۷ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳-۷۹۶]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۰۷۶/۹

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن عبدالرضا قزوینی شیرازی، تا: ۱۲۴۷ق؛ جلد: میشن، ۱۴سطر ، اندازه: ۲۱×۳۱/۲سم [ف: ۸-۱۸۸]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد علی حسینی کازرونی، تا: محرم ۱۲۵۰ق؛ ۷۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۷×۲۱/۲سم [ف: ۱۷-۵۲۹]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۰۱/۲-۴/۱۷۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** زین گنج که رایگان گشادم ×× دارد به دعای خیر یادم / در هفتصد و بیست و نه ز هجرت ×× گشت آخر این کتاب تمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ ذیحجه۱۲۸۴ق؛ ۸۵گ، ۱۲سطر [ف: ۶-۳۲۵۵]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۲۵/۱

آغاز و انجام: برابر

تذکر: در فهرست با عنوان «کارنامه بلخ» و ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، کا: سرکانی، محمد شریف بن محمد نصیر، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۶۷ص (۱-۶۷)، ۱۶سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۵۴۰]

۹. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۶۱۳

آغاز: قصائد نسخه: ... پا در ایمن می‌نهی بر چیده دامان باش هان ×× ای که می‌آئی بطوف طبع طور آسای من ... مثنوی نمکدان حقیقت: ... ای بشهد سخن ملاحت سای ×× بنمکدان طرز راهنمای ... ترجیعات: ... ای نعت تو شافع مقالات ×× مشاطه چهره خیالات ... غزلیات: ... تا عشق رفته روز ازل بر زبان ما ×× رقصد بحرف عشق زبان در دهان ما؛ **انجام:** قصائد: ... یعنی آبای معلی بجمال بشری ×× دیده بخت مرا صیقل غفران دادند.تمت القصاید»؛ مثنوی نمکدان حقیقت: ... هر که این بد کند ندانسته ×× در جنت بروی خود بسته ... / و ... چون بردل نازکت گرانم ×× من هم رفتم که چون شفائی؛ ترجیعات و ترکیبات: بنشینم و با بلا شکیبم ×× با آنگه ز صبر بی نصیبم؛ غزلیات و نسخه: ... دیده ور نیست ور ز جلوه گریست ×× زیر هررگ سری و زانوئی ...

شامل: قصاید، مثنوی نمکدان حقیقت، ترجیعات و ترکیبات، غزلیات؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول و مذهب؛ دارای سه سرلوح زیبا؛ کاغذ: هندی، ۲۱۱گ (متن و حاشیه)، ۲۴-۲۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۳-۱۳۸۷]

←نمکدان فارس ←تذکره شعاعیه
←نمودار منشآت ←آثار ابوالقاسم کازرونی (منتخب)

● **نمودار هرمس** / هیئت / فارسی

nemūdār-e hermes

مسعودی غزنوی، محمد بن مسعود، ق۶ قمری

mas'ūdī qaznavī, mohammad ebn-e mas'ūd (- 12c)

وابسته به: کفایة التعلیم فی صناعة التنجیم؛ مسعودی غزنوی، محمد بن مسعود (- قرن ۶)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۰۰/۲

فصلی از کفایه التعلیم ابوالمحامد غزنوی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی دارد؛ جلد: تیماج، ۴ص، قطع: رقعی [ف: ۱۹-۵۳۶]

● **نمودار هرمس** / هیئت / عربی

nemūdār-e hermes

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۴۸/۴

آغاز: نمودار هرمس و هو ادریس (ع) و قد اجمع العلماء انه؛ **انجام:** و سایر الکواکب جدل هذا النقطة والی هذا التاریخ ینسب الیه سایر التواریخ التی بعده لان الناس انقرضوا فی الطوفان فجعل من جاء بعدهم تاریخهم من الطوفان الی زمان کل ملک الیه. انتهی و الله اعلم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۵گ (۱۱۵پ-۱۱۹)، ۲۵ سطر (۱۶×۲۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۱/۵سم [ف: ۱۲-۱۳۰]

● **نمودار هرمس** / هیئت / فارسی

nemūdār-e hermes

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۵۰/۱

آغاز: در معرفت نمودار هرمس که آنرا نمودار مسقط النطفه خوانند؛ **انجام:** این است طریق عمل این جدول (سه جدول دارد).

در این گفتار نمودار مسقط النطفه چنان‌که از هرمس پروردگار یونانی پنداشته‌اند آمده و در آن از اساس الحکمه هرمس یاد گردیده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۱ر-۳پ) [ف: ۴-۹۵۸]

● **نموذج الصرف** / صرف / عربی

namūḏaj-uṣṣarf

قراچه داغی، محسن بن محمد، ق۱۴ قمری

qarāče dāqī, mohsen ebn-e mohammad (- 20c)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۲۱ ذیحجه ۱۳۰۴ق

رساله مختصری است در علم صرف که پاکنویس آن در روز پنج‌شنبه ۲۱ ذیحجه ۱۳۰۴ق به انجام رسیده است.

چاپ: ایران، تبریز، مطبعه کربلایی اسد آقا، ۱۳۰۷ق، سنگی، جیبی، ۳۰ص(صص۱-۳۰)، دارای تعلیقات مختصری با نشان‌های «منه، محمد تقی، شرح و ...»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۸۴۰

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة ... و بعد فیقول العبد المحتاج الی الاحسان الباقی محسن بن محمد التبریزی القراجه داغی انه سئلنی من لم اقدر علی المخالفة و لم اجدا بدأ سوی الموافقة ان اکتب له رسالة فی الصرف کثیر المعنی قلیل اللفظ؛ **انجام:** من الفعل نحو حسن الطعمة و الجلسة هذا آخر ما اردنا ذکره فی هذا المختصر و الحمدلله رب العالمین

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن مشهدی تقی، تا: پنج‌شنبه ۱۹صفر۱۳۰۶ق، مجدول؛ مهر: «حاجی اسماعیل امیر خیزی»؛ جلد: تیماج، ۱۷گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۱-۱۰۹]

● **نموذج العروضیة و القافیة** / عروض و قافیه / فارسی

namūzaj-ol 'arūzīyya va-l qāfīya

محمد اسماعیل

mohammad esmā'īl

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۹۷/۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۵۵۹-]

● **نموذج الفنون** / ادبیات / عربی

namūḏaj-ul funūn

علوی، ابوالقاسم

'alavī, ab-ol-qāsem

به درخواست دوستان این نامه را برای تمرین کودکان نوشته و پاره‌ای از مطلبهای دشوار ادبی و منطقی را در آن روشن نموده است.

چاپ: ایران، تبریز، بی ناشر، ۱۳۰۶ قمری، سنگی، جیبی، ۱۱۲ص ص

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۶۹/۱

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی اشرف الانبیاء و المرسلین ... فیقول ... ابوالقاسم العلوی الفاطمی الطباطبائی قد سئلنی بعض الاخلاء ... ان اجمع رسالة لتمرین الصبی؛ **انجام:** لاتنظر الی من قال و انظر الی ما قال وجدته شاهد صدق لذلک المقال.

خط: نسخ، کا: تفرشی قمی عبدکانی، ابوالقاسم بن محمد زمان، تا: ربیع الثانی۱۳۲۶ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۵۶گ، ۱۴سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۶-۲۳۷۹]

● **نمونه اجازه** / اجازات / عربی

nemūne-ye ejāze

انشای یک نمونه اجازه که در آن جای نام مجیز و مجاز سفید مانده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۷۵/۴۷

آغاز: الحمدلله الذی احیا قلوب اولیایه بنور العرفان و وفقهم للاهتدا؛ **انجام:** ما یصح له حکایته من النقل و الفتوی فلیرو لمن شا واحب کیف شا واحب موفقا و کتب (بیاض)

کا: حرفوشی، ابراهیم بن محمد، تا: با تاریخ۱۰۷۰ق؛ جلد: میشن مذهب، ۱گ (۲۲۱ر–۲۲۱پ)، ۱۸–۱۷سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۳×۲۰/۱سم [ف: ۲۹/۱–۵۲۷]

● **نمونه انشاء = سیمین ورق** / ادبیات / فارسی

nemūne-ye enšā' = sīmīn varaq

طغرای مشهدی، – ۱۱۰۰ قمری

toqrā-ye mašhadī(- 1689)

در ستایش اورنگ زیب (۱۰۶۸–۱۱۱۸ق) در آن نه صفت او را به شماره گزارش کرده است. به نثر آمیخته به نظم: ۱. سخاوت، ۲. عدالت، ۳. شجاعت، ۴. کمانداری، ۵. علم ربانی، ۶. والا رقمی، ۷. رفیع مکانی، ۸ کامرانی، ۹. خوشنویسی و سرودشناسی. (احمد منزوی)

[الذریعه ۶۴۹/۹ «دیوان طغرا» و ۳۱۴/۲۴ «نمونه انشا»؛ نسخه‌های منزوی ۳۶۴۶/۵ (۴ نسخه)؛ مشترک پاکستان ۱۹۲/۵ (۸ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۲۴۱۶/۳ طغرا]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۰/۲۲–عکسی

آغاز: ۱: سیمین ورقی که زیبا سمینم دادند / و از لاله دوات عنبرینم دادند. در باغ سخن برای زیب. ۲: طغرا فردیت انتما، چون به تحریف؛ **انجام:** زان پیش که آید به لبش حرف دعا ×× آمد به زبان استجابت آمین.

نسخه اصل: گنج بخش ۲۰۸۶ (گنج ۳/؟)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در مجموعه «رسایل» او؛ ۸ص (۲۹۵–۳۰۲) [عکسی ف: ۲–۲۸۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۰/۲۵

آغاز: طغرای فرد انتما چون بتحریر صفت اعلی شتافته، این نوشته؛ **انجام:** زان پیش که آید بلبش حرف دعا ×× آمد بزبان استجابت: آمین

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱ص (۲۱۴ر)، ۱۵سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۲–۲۰۳]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۷۹/۱۳

آغاز: طغرای فرد انشاء چون به تحریر صفت حضرت اعلی شناخته این نوشته والا از کمک او نمونه انشاء است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: میشن [ف: ۴–۶۶۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۶۱/۲۲–ف

نسخه اصل: دانشگاه پنجاب در لاهور شماره ۸۷۴/۹ فارسی؛ کا: تفرشی، ظهیر، تا: ۱۲۴۵ق [فیلمها ف: ۳–۱۸۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۱۵/۱۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۶ص (۱۸۰–۱۸۵)، ۳۲ سطر (۹×۲۷)، اندازه: ۱۶×۳۲/۵سم [ف: ۱۰–۷۹۵]

۶. تهران؛ بانکی پور؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵–۶۲۷]

● **نمونه انشاء** / انشاء / فارسی

nemūne-ye enšā'

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۸۷/۳۴

خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: باتاریخقرن۱۱؛ جلد: تیماج مذهب، ۱ص (۷۲پ)، اندازه: ۱۵/۱×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۲–۷۳۳]

● **نمونه انشاء اجازه** /اجازات / عربی

nemūne-ye enšā'-e ejāze

۴ نمونه خطبه اجازه برای آموزش اجازه‌نویسی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۷۵/۹

آغاز: الحمدلله الذی انزل الجود و النعم و افاض علی الخلایق من برکات الدیم و الصلوة علی رسوله محمد صاحب الرایة ... و بعد فان صاحب هذا الکتاب الصدر الامام؛ **انجام:** التوغل فی نصرة اعلام الاسلام ... المنابرة علی احکام الاحکام

کاتب: حرفوشی، ابراهیم بن محمد، تا: ۱۰۷۰ق؛ جلد: میشن مذهب، ۳گ (۵۳پ–۵۵ر)، ۱۸–۱۷سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۳×۲۰/۱سم [ف: ۲۹/۱–۵۱۸]

● **نمونه انشاء برای اجازه** / اجازات / عربی

nemūne-ye enšā' barāye ejāze

مشتمل بر دو نمونه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۷۵/۳۵

آغاز: احسن حدیث یبتدا به الکلام فی کل مقام و خیر خبر یفتتح به المقال علی کل حال حمدالله سبحانه؛ **انجام:** الکمل الکبار المشار الیهم بعلو الاسناد بین المسلمین فی البلدان و الامصار او لهم استادی (استادی)

کا: حرفوشی، ابراهیم بن محمد، تا: با تاریخ۱۰۷۰ق؛ جلد: میشن مذهب، ۲گ (۱۶۳ر–۱۶۴پ)، ۱۸–۱۷سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۳×۲۰/۱سم [ف: ۲۹/۱–۵۲۴]

● **نمونه انشای خطبه** / اجازات / عربی

nemūne-ye enšā-ye xotbe

نمونه‌هایی برای متن و خطبه اجازه و سماع و قرائت کتاب است که برای آموزش اجازه‌نویسی جمع شده‌اند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۷۵/۳۸

آغاز: الحمدلله الذی زین بسیط العالم بوجود و شرف اقطار الارض بمکان ایمة المهتدین؛ **انجام:** ناقل اثار المرتضویه مستجمع صنوف المکارم اکابر السلف و الاکارم عفیف الملة و التقوی و الدین

کا: حرفوشی، ابراهیم بن محمد، تا: با تاریخ ۱۰۷۰ق؛ جلد: میشن مذهب، ۲۶گ (۱۷۰ر-۱۹۵ر)، ۱۸-۱۷سطر (۴×۱۸/۵)، اندازه: ۱۲/۳×۲۰/۱سم [ف: ۲۹/۱-۵۲۵]

● **نمونه خطوط** / خط / فارسی

nemūne-ye xotūt

مجموعه خطوط است از کاتبان متفرق: ۱-۴. مقدمه فهرست الفبائی کلیات شیخ سعدی به ترتیب حروف قوافی که علی ابیاحمد بیستون به سال هفتصد و سی چهار ترتیب داده است به خط پخته و زیبای نستعلیق از خوشنویش نامعلوم در چهار برگ؛ ۵-۱۴. نسخ و نستعلیق پخته و زیبا به خط محمد شفیع شیرازی معروف به میرزا کوچک وصال در ده برگ مورخ بتاریخ‌های ۱۲۲۹-۱۲۳۲-۱۲۳۵-۱۲۳۹-۱۲۴۰ق؛ ۱۵. نسخ پخته و زیبا بخط خوشنویس نامعلوم مورخ به ۱۲۱۴ق؛ ۱۶-۲۳. نسخ و نستعلیق میرزا کوچک وصال مورخ به تاریخ‌های: ۱۲۳۲-۱۲۳۵-۱۲۳۸ق؛ ۲۴. یک برگ از گلستان سعدی کاتب نامعلوم؛ ۲۵. نستعلیق از کاتب نامعلوم؛ ۲۶-۲۷. نسخ و نستعلیق میرزا کوچک وصال مورخ به سال ۱۲۳۵ق؛ ۲۸-۲۹. نستعلیق بخط محمد رضا موسوی مورخ به سال ۱۰۸۸ق؛ ۳۰-۳۷. نسخ و نستعلیق میرزا کوچک وصال مورخ به تاریخ‌های ۱۲۲۵-۱۲۱۹-۱۲۳۰-۱۲۳۷-۱۲۳۸ق؛ ۳۸. شکسته عبدالمجید ۱۱۸۰ق؛ ۳۹. نستعلیق علی ۱۳۲۳ق؛ ۴۰. شکسته ابوالقاسم ۱۲۲۳ق؛ ۴۱. ایضا شکسته از کاتب نامعلوم؛ ۴۲. ایضا شکسته نامه از کاتب نامعلوم؛ ۴۳. شکسته از عبدالمجید ۱۱۸۷ق؛ ۴۴. نسخ از کاتب نامعلوم؛ ۴۵. نامه به خط شکسته از کاتب نامعلوم ۱۲۶۲ق؛ ۴۶. نستعلیق، ظاهراً میر عماد؛ ۴۷. اشعار به خط نستعلیق به خط شکسته کاتب نامعلوم؛ ۴۸. نامه به خط شکسته کاتب نامعلوم؛ ۴۹. نستعلیق کاتب نامعلوم؛ ۵۰-۵۱. نستعلیق میر عماد؛ ۵۲. شکسته عبدالمجید ۱۱۸۰ق؛ ۵۳. سیاه مشق کاتب نامعلوم؛ ۵۴. نسخ پخته و زیبا به خط شاهزاده خانم حاجیه مادر علی بخش میرزا؛ ۵۵. فرمان ناصرالدین شاه؛ ۵۶. خط طغرائی بسیار پخته و زیبا از کاتب نامعلوم؛ ۵۷. نامه خصوصی شکسته زیبا از کاتب نامعلوم؛ ۵۸. نستعلیق به خط محمد حسین حکاک شیرازی؛ ۵۹. شکسته عبدالمجید به تاریخ ۱۱۸۳ق.

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۹۱

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳-۱۳۸۹]

● **نمونه قباله‌های فرش و هبه و ضمان** / اسناد / فارسی

nemūne-ye qabāle- hā-ye farš va hebe va zemān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۸۸/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۹گ (۱-۹)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶-۱۳۲]

● **نمونه میمونه** / حکومت و سیاست / فارسی

nemūne-ye meymūna

اسدالله بن محمد کاظم، ق۱۳ قمری

asad-ol-lāh ebn-e mohammad kāzem (- 19c)

اهدا به: ناصرالدین شاه قاجار (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)

این کتاب در ۱۴ «فصل» تدوین شده که هفت فصل آن مقدمه و هفت فصل باقیمانده ذی المقدمه است. فصل آخر کتاب شامل چهار نصیحت است در قواعد مملکت‌داری و حفظ امم و راهنمایی امیران و پادشاهان در کشورداری.

آغاز: بسمله، الحمد الذی احکم بحکمته نظام العالم و علم الانسان مالم یعلم ...

انجام: روز بروز رو بعزت و وسعت و خیر و برکت و آبادی و نظم و آسایش میگذارد انشاءالله تعالی الحمدلله علی خیر ختامه و کمال تمامه و الصلوة و السلام علی محمد و آله.

[فهرستواره منزوی ۶/۶۷۷]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا، جا: تهران (احتمالا)؛ با سرلوح، مجدول؛ ۶۰گ، ۹ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲-۳۴۶]

● **نمونه نامه انتصاب** / نامه‌نگاری / فارسی

nemūne-ye nāme-ye entesāb

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۶۸/۲

بی‌کا، تا: اوایل قرن۱۴؛ جلد: چرم مذهب، ۲ص (۷-۸)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۱-۴۹۳]

● **نمیقه اخلاق** / اخلاق / فارسی

namīqe-ye axlāq

رساله مختصری است با انشائی روان در مطالب اخلاقی و در پایان اسرار بعضی از عبادات، مشتمل بر یک «مقدمه» و پنج «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه: در بیان سخنی چند مناسب موضوع؛ باب ۱. در بیان آنچه متعلق است به قوه عامله؛ ۲. بیان اخلاق متعلق بقوه عاقله؛ ۳. ذکر اخلاق متعلق بقوه غضبیه؛ ۴. در شرح ملکات متعلقه بقوه شهویه؛ ۵. بیان اوصاف متعلقه به بیش از یک قوه؛ خاتمه: در شمه ای از آداب باطنیه عبادات.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۸۸

آغاز: أحمدك اللهم یا قدوس و یا طبیب النفوس ... اما بعد بر ورق گذارش نگارش میشود؛ **انجام:** و نهایت تواضع و فروتنی را نمائی و ایشان را حاضر و ناضردانی

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: رجب۱۲۰۴ق؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج، ۷۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۳-۱۸۲]

● **النوائد** / حدیث / عربی

an-nawā'id

کنتوری، حامد حسین بن محمد قلی، ۱۲۴۶ - ۱۳۰۶ قمری

kantūrī, hāmed hoseyn ebn-e mohammad qolī (1831 - 1889)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۷۷

آغاز: فوائد امتاع فی احکام السماع الباب الثانی فی الکلام علی الات الغناء و فیه فصول؛ **انجام:** ما اخرجه الدلیل و بقی الباقی و هو تقلید الاموات علی حاله من الحرمة و عدم الجواز و یرد علی هذا الدلیل

خط: نسخ جلی خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رایانه]

● **النوابغ** /- عربی

an-nawābiġ

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۱۵/۸

خطبه مانند است؛ بی‌کا، تا: ۶ رجب۱۲۵۶ق [ف: ۳-۲۸]

←نوابغ الشیعه ←احوال نوابغ الشیعه

● **نوابغ الکلم = الکلم النوابغ = الامثال** / ادبیات / عربی

nawābiġ-ul kalim = al-kalim-un nawābiġ = al-amṯāl

زمخشری، محمود بن عمر، ۴۶۷ - ۵۳۸ قمری

zamaxšarī, mahmūd ebn-e 'omar(1075 - 1144)

گفتارهای کوتاهی است ادبی ومسجع ومقفی ومشتمل بر صنایع لفظی درپند واندرز وموعظه، بدون ترتیب مخصوص وازگفته‌های خود زمخشری.

این کتاب چند شرح دارد که غالباً در کشف الظنون یاد نشده و حاج خلیفه سه شرح آن را در زیر عنوان «نوابغ الکلم» یاد می‌کند و در ذیل عنوان «نصائح صغار» اشاره‌ای به شروح آن ندارد و نیز در ذیل این دو عنوان به اتحاد آنها اشارتی ندارد. اینک نام شرح‌ها: الف - شرح زمخشری (مؤلف) بر متن نصائح صغار (یانوابغ الکلم)(کشف الظنون چاپ قلوکل۱۱۳/۷، فهرست دارالکتب قاهره (چاپ ۱۹۲۷) ۲۲۴/۳)؛ ب- النعم السوابغ فی شرح الکلم النوابغ از تفتازانی (فهرست دار الکتب قاهره ۱۹۲۷ ج ۴۱۵/۳ و چاپ ۱۹۶۲؛ فواد سید ۲۴۳/۲)؛ ج- شرح الکلم النوابغ از محمد بن دهقان بی علی نسفی، این شرح با عنایت و ترجمه و تعلیقات به زبان لاتین از هنریکوس البرنس قولنتز در رم به سال ۱۸۷۲ به چاپ رسیده است؛ د- شرح از مویدین موفق (زنده در ۶۴۰)؛ هـ - شرح از بایزیدین عبد الغفار قونوی که در ۹۸۳ از آن پرداخته است ؛ و- شرح مولی محمد منشی شیخ الحرم مدینه؛ ز- السوابغ علی النوابغ شرح نوابغ الکلم از رضی الدین محمد بن ابراهیم حلبی معروف به ابن الحنبلی؛ ح- شرخ سعید بن محمد خادمی شارح قصیده برده.

آغاز: بسملة اللهم ان مما منحتنی من النعم السوابغ الهام هذه الکلم النوابغ ناطقة بکل زاجرة وموعظة حاثة علی کل عبرة موقظة، کأنی ألقن بها مجلة لقمان أو آصف بها حکمة أصف سلیمان ...

انجام: یدرون سحاب الامطار الدنیا محلوع عبرا مشحونه غیرا و الحمدلله اولا و اخرا.

چاپ: مصر، ۱۲۸۷و۱۳۰۵ق؛ بیروت، ۱۳۰۶ق؛ پاریس، ۱۸۷۱م؛ نخستین بار به همت شولتنز در سال ۱۷۱۲منتشر گردیده

[کشف الظنون ۱۹۷۸/۲؛ الاعلام زرکلی ۱۷۸/۸؛ ذخائر التراث العربی ۵۵۳/۱؛ معجم المطبوعات ۹۷۶/۱؛ مخطوطات الادب فی المتحف العراقی، ص ۶۴۵-۴۶۴؛ بروکلمان، ج ۵، ص ۲۳۲-۲۳۳؛ دنا، ج ۱۰، ص ۸۲۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۶۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: شاید قرن ۷، برای ولد اعز محمود طال عمره؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰-۹۷]

۲. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه: ۷۳/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۷ یا ۸؛ ۱۳گ (۱پ-۱۳ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۶سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: -۱۸۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۰۲۶/۲

خط: نسخ، کا: عابد بن محمد بن علی بن ابی بکر، تا: شنبه ۵ جمادی الاول۷۸۶ق؛ ۹گ (۳۰پ-۳۸پ)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف:

۱۶-۳۱]

۴. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۹۲/۶

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ ذیحجه۸۴۵ق؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۸۸پ-۹۵ر و ۱۰۳پ-۱۰۷ر)، اندازه: ۱۲×۱۶/۵سم [ف: -۱۲۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۸۳/۱-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج، ۸گ (۲پ-۹ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۳-۵۲۸]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۴۵ص (۱-۴۵)، ۷ سطر (۱۴×۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۷-۲۵۳]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ذیل ۲۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نرید أطلب وجه الله فی کل ما انت صانع و الا فعملک کله ضایع عول علی دینک نسبق فی السباق فی جمیع ... جمجمة مزهوة لا فضل فی ...

خط: نسخ، کا: عبدالواحد کاتب دولت آبادی، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۵گ (۹۸پ-۱۰۲پ)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [میراث شهاب: س۱۴ ش۳و۴-۱۶۰]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۹۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** الا اخبرکم بالنفس الوزارة نفس بلاها الله بالوزارة بذر فی ممطورة برفی مطمورة

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ صفر۱۰۲۸ق؛ جلد: تیماج، ۳گ (۷پ-۹ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۲]

۹. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۴۵/۱

خط: نستعلیق زیبا، کا: سید مرتضی، تا: ۱۰۹۶ق؛ محشی؛ جلد: تیماج مذهب، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱-۲۱۳]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۰۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ضمیمه نسخه ش ۱۶۴۵۵ [رایانه]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۴۷/۲

خط: نسخ معرب، کا: محمد سعید بن میرزا محمد نایینی، تا: شب غدیر۱۲۶۹ق، جا: قزوین؛ محشی؛ جلد: میشن، ۲۸گ (۹پ-۳۶ر)، ۶سطر ، اندازه: ۱۱/۳×۱۸/۱سم [ف: ۵-۲۰۸]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۶۴/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود۱۲۷۹ق؛ جلد: میشن، ۶ص (۱۱۴-۱۱۹)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۹سم [ف: ۵-۸۵]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۲۵/۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید محمد طباطبایی طبیب یزدی، تا: یک‌شنبه ۹ربیع الاول۱۲۸۶ق؛ محشی؛ جلد: میشن، ۳گ (۶۶پ-۶۸ر)، اندازه: ۲۲×۳۵/۳سم [ف: ۲۹/۱-۵۸]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۷۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۵ق [رایانه]

۱۵. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۴۶/۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین گرگانی، تا: ۱۳۰۰-۱۳۰۱ق؛ ۱۱ص (۱۸۲-۱۹۲)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: -۱۰۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۰۶/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۳۵۵]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۹۶۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ (۹۷پ-۱۰۲پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۱سم [ف: ۷-۱۲۰]

←النوادر←اصل علی بن اسباط
←نوادر←نوادر الامثال

● النوادر / حدیث / عربی

an-nawādir

اشعری، احمد بن عیسی، ق۳ قمری

aš'arī, ahmad ebn-e 'īsā (- 9c)

مؤلف که به گفته شیخ طوسی از اصحاب امام رضا و امام جواد و امام هادی (علیهم السلام) بوده آن گروه از احادیث ائمه معصومین در ابواب مختلف فقه که مشتمل بر احکام غیر متداول یا احکام استثنائی بوده را جمع‌آوری نموده و به عنوان مستدرک احکام فقهی رایج، در کتاب حاضر نگاشته است. این کتاب در نسخه‌های متعددی ضمیمه فقه الرضا می‌باشد. شیخ حر عاملی کتاب «نوادر» را صحیح و معتبر دانسته است. (حبیب الله عظیمی)

آغاز: بسمله - باب فضل صوم شعبان و صلته برمضان. احمد بن محمد بن عیسی عن سماعة بن مهران قال سالت عن صیام شعبان عن ابی عبدالله علیه السلام قال حسن فقلت کیف کان صیام رسول الله (ص).

انجام: باب الحلف ... وقد وجب علیه العتق لم یکن به باس الحمد لله و صلی الله علی نبیه محمد و آله محمد تسلیما کثیرا.

چاپ: قم، مؤسسة الامام المهدی، ۱۴۰۸ق، ۱۸۴ص؛ همراه با فقه الرضا، در ۱۲۷۴ق؛ و نیز در مجموعه آشنائی با چند نسخه در سال ۱۳۹۶ق چاپ شده

[الذریعة ۳۲۲/۲۴ ش ۱۶۷۱]

شروح و حواشی:

۱- ملحقات کتاب النوادر

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۸۲/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ابن ابی عمیر عن حماد عن الحلبی عن ابی عبدالله علیه السلام قال اذا تزوج الرجل الجاریة و هی صغیرة فلا یدخل بها حتی یکون لها تسع تم النکاح و بعد و هو فی الدرج.
خط: نسخ زیبا، کا: ابوالقاسم بن ملا علی الریزی من بلوک الآشتیان، تا: ۱۲۸۶ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج با سر با کتیبه «باقر بن محمد صادق»، ۲۹گ (۱۲۲پ–۱۵۰ر)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳۸–۶۳۶]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۸۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب معرفة القضاء و المشیة و الارادة ... و اعوذ من جمیع الافات ... و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۷گ (۱۱۹پ–۱۳۵پ)، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۲–۵۲۹]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۰/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب ما یجب فی الحج و ما یحدث فیه (گ۱۴۵پ) [باب ۳۲ فهرست می‌باشد] ... و ان شاء اقام حلالا و جعلها عمرة و علیه الحج من قابل ... یحرم من حیث حرم باب الحدود و الفدیة ابن یسار عن ابی عبدالله (ع) قال ان رجلا من الانصاراتی رسول الله (ص) فقال ان امراتی قذفت جاریتی فقال ... و نهی عن قذف من لیس علی ... (گ۱۵۴پ)
با توجه به فهرست اول کتاب باب ۳۳ و ۳۴ از پایان نسخه ما افتاده است لیکن باب دیگری به نام حدود و فدیه پس از باب ۳۲ آمده که در فهرست مذکور وجود ندارد و این موضوع احتیاج به تحقیق دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در گ ۱۰۷مطلبی در تأیید احادیث نوادر با امضای شیخ حر عاملی وجود دارد اما خط کاتب آن با خطی که با آن به محمد باقر مجلسی اجازه داده و در «ریحانه الادب» این خط به چاپ رسیده فرق می‌کند، اگر مطلب گ ۱۰۷ را شیخ حر عاملی نوشته باشد ممکن است از نظر زمانی فاصله زیادی با اجازه مذکور داشته است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴۸گ (۱۰۷پ–۱۵۴پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۱–۵۰۶]

● **النوادر** / حدیث / عربی

an-nawādir

راوندی کاشانی، فضل الله بن علی، ۴۸۳ – ۵۷۲؟ قمری

rāvandī kāšānī, fazl-ol-lāh ebn-e ʻalī(1091 - 1177)

مرحوم فاضل هندی قبل از نوادر حاشیه‌ای به خط خود نگاشته بدین تفصل: «کتاب نوادر الراوندی مع جملة من روایة عن کتاب محمد بن محمد بن الاشعث الشیخ الاقدام الثقة. و قد یظن ان هذا الکتاب هو بعینه کتاب الجعفریات الذی هو الف حدیث مسند علی ما نص علیه جماعة من العلماء و یعنی بذلک کتاب الاشعثیات لمحمد بن محمد بن الاشعث المشار الیه. ولکن فی هذا الظن عندی تأمل، بل الحق أن هذه النوادر مأخوزة من ذلک الکتاب لا انه عینه. علی أن هذا الحسبان باطل من جهة اخری و هی أن احادیث هذه النوادر غیر مذکورة فی کتاب الجعفریات المذکور. نعم. ما ذیل السید فضل الله الراوندی هذه النوادر به قد آخذ اخباره من کتاب الجعفریات کما ستعرف، فتأمل. و یروی احادیث الذیل عن محمد بن محمد بن الاشعث المذکور. و أما اخبار نوادره هذا فهی غیر مرویة عن محمد بن محمد بن الاشعث المشار الیه و لا من طریق روایات کتاب الاشعثیات اصلا، بل انما یرویها عن طرق العامة و عن رواتهم کما لا یخفی علی من یلاحظها و یتأمل فیها. الا ان یقال: ان کتاب النوادر اسم لمجموع هذه الاخبار و مجموع الاخبار المذکورة فی الذیل، فتأمل».
چاپ: نجف، مطبعة الحیدریة، ۷۰ص، ۱۹۵۱م.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۸۴/۳

خط: نسخ، کا: محمد رفیع بن عبدالله شبستری تبریزی، تا: با تاریخ۱۱۱۸ق؛ مصحح، محشی؛ فاضل هندی در آغاز نوادر نوشته: «و قد صححناه من نسخة عتیقة جدا لکن لا یخلو مع کونها عتیقة عن سقم و سقط. ثم لا یخفی ان بین نسخه هذا الکتاب اختلافا شدیدا فی الترتیب و الزیادة و النقصان فلا تغفل»، در پایان مجموعه نیز این یادداشت تصحیح ذکر شده: «قد استنسخت هذه النسخة من نسخة جدیدة سقیمة اولا و قوبلت معها بقدر الامکان ثم قوبلت ایضا ثانیا هذه النسخة من اصل نسخة مکتوبة فی اواخرها ما هذا صورته: «کتب فی الاواخر من صفر سنة ثمان و ستین و خمس مائة هجریة» فصحت بحمد الله تعالی الا ان ذلک الاصل لا یخلو من سقم ایضا»؛ با یادداشت فاضل هندی درباره کتاب و مهر «لک البهاء کله» (بیضی)؛ با نشانی کتابخانه مجد الدین؛ جلد: تیماج، ۴۲گ (۱۶۱پ– ۲۰۲پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۲×۱۹/۷سم [مختصر ف: –۸۷۰]

● **النوادر** / ادبیات / فارسی

an-nawādir

روغنی قزوینی، محمد صالح بن محمد باقر، – ۱۰۷۵ قمری

rūqanī qazvīnī, mohammad sāleh ebn-e mohammad bāqer(- 1665)

وابسته به: محاضرات الادباء و محاورات الشعراء و البلغاء؛ راغب اصفهانی، حسین بن محمد (–۵۰۲ق)
ترجمه فارسی و ملخص کتاب محاضرات الادباء و محاورات الشعراء ابوالقاسم حسین بن محمد معروف به راغب اصفهانی است با تصریفات مفیده در حذف بعض مطالب و افزایش اشعار و حکایات و فقرات مناسب با ابواب کتاب.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۸

انجام: و ترکت هنا بقية كالوضر من كتاب المحاضرات التى اخرجت اكثر هذه الفوائد عنه و الان اذكر ما اصطفيته من كتاب الكشكول و من شرح المثنوى و غيره

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۴۹۸گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۲-۱۸۰]

● النوادر = النوادر الاحاديث = النوادر الاخبار /

حدیث / عربی

an-nawādir = nawādir-ul aḥādīṯ = an-nawādir-ul axbār

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

این کتاب پس از کتاب شافی ایشان و بر همان نهج تألیف شده، واین را در حقیقت تکمله آن قرار داده‌اند. در این کتاب اخباری را که در کتب اربعه نبوده وبه نظر ایشان مأثور از ائمه علیهم السلام است درج وضبط نموده‌اند، ومشتمل است بر: کتاب العقل، کتاب العلم، کتاب التوحید، کتاب النبوة والامامة، کتاب الفتن، کتاب انباء القائم علیه السلام، کتاب المعاد. هر یک از این کتب چندین باب است. گویا فقط روایت‌های اصول اعتقادی را جمع کرده و موفق به جمع روایت‌های فقهی نشده است.اسانید روایات حذف شده و تنها به نام مصدر در آغاز حدیث اکتفا شده است و آنجا که احتیاج به شرح و توضیح داشته باشد با لفظ «بیان» توضیح داده می‌شود.

آغاز: الحمد لله الذى شرح صدورنا بنور الاسلام و نور قلوبنا بمعرفة ائمة الهدى

چاپ: تهران، کتابخانه شمس، ۱۳۳۹، ۲۶۷ص، سنگی؛ قم، بی تا، ۲۶۷، افست؛ به اهتمام مهدی الانصاری القمی، تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگ، ۱۳۷۰، ۴۶۴+ ۲۸ص

[الذریعة ۳۴۸/۲۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و أخر تسعة و تسعين إلى يوم القيامة فإذا كان أكملها بهذه الرحمة مائة.

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با نشان «منه»، مجدول؛ تملک: محمد حسین بن محمد علی، ملا حسین خباز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مشمعی، ۱۶۶گ، ۱۷سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۹-۴۵۱]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم كتب اصول الدين من كتاب النوادر و ان ساعدنا التوفيق فى الفروع ايضا انشاء الله تعالى. و الحمد لله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا.

خط: نسخ، کا: محمد مدعو به سنجر، تا: ۱۰۹۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۹۲گ، ۱۹ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۱۰-۵۳۰]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۵۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان ساعدنا التوفيق صنفنا فى الفروع ايضاً والحمدلله اولا ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۶۴گ، ۱۴ سطر (۱۴/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [ف: ۵-۷۲۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** آخر كتاب المعاد و باتمامه ... سنه ۱۱۱۹

خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن محمد مقیم، تا: ۱۱۱۹ق [رایانه]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۱۸۷

آغاز: بسمله. كتاب العقل و هو الكتاب الاول من كتاب النوادر باب بدو خلق العقل العلل، بدانکه عشق مشتق است از عشقه و عشقه اسم گیاهی است؛ **انجام:** ثم تلا قوله تعالى قل كل يعمل على شاكلته قال على نيته من نوادر فيض افاض الله عليه، اللوص و القلوص منتخب من بعض كتب اخبار الشيعه رحمهم الله

منتخبی از نوادر است که مجموعاً شامل ۲۵ باب (۱- باب بدو خلق العقل ... ۲۵- باب ذبح الموت و خلود الفريقين) و فاقد دیباچه و انتخاب‌کننده احتمالاً کاتب نسخه باشد؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۳۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۷۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۳۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر یزدی، تا: جمادی الاول۱۲۶۰ق، بر حسب خواهش ملا محمد علی اصفهانی تهرانی؛ جلد: تیماج، ۱۱۵گ، ۲۰سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶-۴۱۹]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۸۴۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** آخر كتاب المعاد وبتمامه تم كتاب اصول الدين من كتاب النوادر وان ساعدنا التوفيق صنفنا فى الفروع ايضاً انشاء الله والحمدلله اولاً وآخراً

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده؛ نسخه کهنه است وظاهراً تصدیق به مقابله آن با اصل خط خود حضرت فیض باشد؛ واقف: سپهسالار؛ جلد: چرمی، ۱۲۹ص، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۳۳۳]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و أخر تسعة و تسعين الى يوم القيامة فاذا كان أكملها بهذه الرحمة مائة.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ یادداشتی از علم الهدی محمد بن محسن (فرزند مؤلف) به تاریخ ۱۰۹۸ و مهر «بمحمد علم الهدى علم الهدى علم الهدى» (بیضی) و یادداشتی از جعفر بن ابراهیم بن صدرالدین بن محمد صدرا بن ابوتراب الفیضی به تاریخ ۱۳۶۹؛ واقف: ابو تراب بن نصیر الدین سلیمان؛ جلد: تیماج، ۱۳۰گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۶-۳۰۰]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاذا کان اکملها بهذه الرحمة مائة، هذا آخر کتاب المعاد و بتمامه تم کتاب اصول الدین من کتاب النوادر.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ تملک: عبد محمد بن محمد تقیا مهر «افوض امری الی الله عبده عبد المحمد» (بیضوی)؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبدالرضا» (مربع)؛ ۲۷۱گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۲سم [ف: ۳-۲۲۸]

● **النوادر** / ادبیات / عربی و فارسی

an-nawādir

برغانی، محمد صالح بن محمد، - ۱۲۷۱ ؟ قمری

baraqānī, mohammad sāleh ebn-e mohammad(- 1855)

در اخلاق مذهبی به روش شیعی با آوردن سخنان فیلسوفان و داستان‌ها و شعرهای فارسی و عربی. نکات ادبی و تاریخی و جد و هزل بسیاری دارد و این است نمونه‌ای از آنها: خواص رنگ‌ها به گفته افلاطون؛ مکاتبه میرزا سلمان با خواجه افضل وزیر هرات در عهد صفویه؛ دو بیت که مؤلف در قبری نوشته دیده بود به اصفهان؛ کلماتی که بر دیوار جامع شهر مؤلف نقش بوده؛ نقل کلماتی از پدر مؤلف؛ حکایت فقیهی که میان ترکمان‌ها رفته بود؛ فقیهی که از زمان مؤلف بر خلج و ترکمان حاکم شده بود؛ وضع اصفهان در زمان مؤلف و اسلام آوردن مر زبان زردشتی؛ دیوان برید و واقعه‌نویسی زمان مؤلف در ایران و هند؛ بیان مؤلف درباره شعرای عرب و عجم و فرق این دو در رجز؛ روایت مؤلف از شجاعت خلیفه سلطان که معاصر وی بوده؛ حکایت دیگر مؤلف از خلیفه سلطان؛ بیان اخلاق هندی‌ها در زمان مؤلف؛ انواع دزدان؛ حکایت خواجه حسن دراز که از هند به ایران آمده بود؛ حکایت عشار یکی از بنادر هند در زمان مؤلف؛ حکایت ورود مؤلف به اصفهان در خانی و وساطت خواستن از او؛ حکایت مخنثان و تایب شدن عیاران و مردم نور و کجور برفتن خراسان؛ نقل مطایبه شفائی؛ یکی از معارف خراسان که میرزا الحمد الله رب العالمین نام داشته و ملکزاده گرجستان به نام آدم میرزا؛ کوزه گر خلی علی نام که خود را عمر می‌نامیده است؛ عنوان‌های الحد التاسع عشر فی الملابس و الطیب و الاوانی، الحد العشرون فی ذم الدنیا و متاعها و حیاتها و دولتها و ذکر الدهر و الزمان و تقالیب الحدثان، الحد الحادی و العشرون فی الدیانات و العبادات، الحد للثالث و العشرون فی الموت و ما یتعلق به و المراثی و التعازی، و الحد الثانی و العشرون فی الوحی و احوال القرآن در آن دیده می‌شود و پیداست که نسخه ما آشفته و پس و پیش شده و افتادگی دارد در میانه آن. عنوان «فی الشجاعة و الحرب و الحمیة و قوة النفس و قلة المبالات بالموت» هم دارد و جای شماره «حد» آن سفید مانده است، نیز عنوان «نوادر متفرقه» و «نوادر مختلفه فی ذکر الاسماء»، عنوان «نوادر» و باب (در چندین جا) هم در آن هست.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۰۳

آغاز: بسمله. الحمد التاسع عشر فی الملابس و الطیب و الاوانی قال ص ان الله تعالی یحب ان یری اثر نعمته علی عبده و یکره البوس و التباوس ... فرقد سنجی پلاس می‌پوشید بحسن بصری بر خورد و جامه او را لمس کرد و گفت یا باسعید جامه تو چی نرم است؛ **انجام:** یعنی ماشاء الله منجم کسی می‌گفت اکثر اشعار سفینه من گفته لا ادری است پنداشت آن نام کسی است.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در ص ع آمده که نسخه «جلد چهارم نوادر»، «آخوند ملا محمد صالحی قزوینی ادام الله تعالی ایام افادته و افاضته» است و این یادداشت از مالک نسخه است گویا بنام محمد مقیم که نامش را پاک کرده اند؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۰۹گ، ۱۳ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۴۵۲]

● **نوادر** / گوناگون / فارسی

navāder

قزوینی، محمد، ۱۲۹۴ - ۱۳۶۸ قمری

qazvīnī, mohammad(1877 - 1949)

در یادداشت‌های قزوینی (ص ۲۰ ج ۳ و ص ۳۱ ج ۵) وصف شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۰۲

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با یادداشتهایی به لاتین در سه جلد: ج ۱ در ۹۴گ ۱۸۷ص، ج ۴ بی صفحه شماره، ج۵ در ۹۴گ ۱۸۷ص؛ جلد: گالینگور، قطع: ربعی [ف: ۱۶-۳]

● **النوادر** / اخلاق / عربی

an-nawādir

کتابی است کهن در نوادر که تلاش برای شناسایی آن بی نتیجه ماند. از آنجا که مؤلف بی‌واسطه از ابوعبدالله محمد فاروقی (- ۵۶۴) نقل می‌کند و نسخه مورخ ۵۰۴ است، باید این اثر از اواخر قرن ۵ یا اوایل قرن ۶ باشد. نویسنده به تشریح خصایل نیک و زشت آدمی پرداخته و نوادری به نظم و نثر را به مناسب جای داده است و هر باب دارای خطبه‌ای است جداگانه. وی در اوایل کتاب، خود را چنین توصیف می‌کند: «و ان سیادة الاقوام فاعلم لها صعداء مطلبها طویل و انا اضمن هذا الکتاب ما جاء من الآثار و الاخبار و الاشعار فی علو الهمه و حمل المغارم ... و ما شاکل هذه المعانی و قاربها اذ کان ما عداه قد أتی فی اماکنه مستمداً من الله سبحانه». نسخه مورد سخن بخش‌هایی است پراکنده از اصل کتاب و آنچه در نسخه موجود عبارت است از: پاره‌ای از باب سوم (نوادر فی الفخر - نوادر فی ریاسة العلم)؛ الباب الرابع: فی محاسن الاخلاق و مساویها؛ پاره‌ای از باب پنجم. باب سیزدهم - باب چهاردهم (فی المشوره و الرأی).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۴۵-طباطبائی

آغاز: الکتب و الآثار من قبح الذکر ما یبقی عاره و شناره علی وجه الدهر ... و ان سیادة الاقوام فاعلم لها صعداء مطلبها؛ **انجام:** و استغنا عن الکریم و ایاکم و المسالة فانها

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۵۰۴ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: سمرقندی،۱۷۸گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۴-۱۷۲]

● **النوادر** / حدیث / عربی

an-nawādir

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۸۲/۵

آغاز: باب النوادر روی عن ابی سعید الخدری قال اوصی رسول الله ص علی بن ابی طالب ع فقال یا علی اذا ادخلت العروس بیتک فا خلع خفیها؛ **انجام:** هذا کله رایت.

کا: جرفادقانی، محمد مؤمن، تا: ۱۰۵۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۳گ (۲۹پ-۳۱پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۸-۷۰۶]

● **النوادر** / گوناگون / عربی

an-nawādir

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۳۲۹/۳

آغاز: بسمله حمدله ... اما بعد فهذا کتاب النوادر المشتمل علی بدایع الحکم الرائقة و جوامع کلمه صائبة ... یحتوی علی ابواب مشتتة ... ملتقطة من اماکن متعدده؛ **انجام:** مثل فاطمة بنت اسد هاشمیة المهاجرة لیس لی مثلها

بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق [ف: ۵-۲۶۰]

● **النوادر = کنز الفوائد و الشوارد** / گوناگون/عربی و فارسی

an-navāder = kanz-ul fawā'id wa-š šawārid

مانند کشکول است شامل احادیث و غیره، روی برگ اول نسخه نوشته: «من جملة کتب الحقیر المحتاج الی رحمة ربه جواد بن احمد بن محمد مهدی نراقی ۱۲۴۵» و شاید همو مؤلف باشد.

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۴

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [ف: -۲۵۸]

● **نوادر الاثر لعلی خیر البشر** / حدیث / عربی

nawādir-ul aṯar li-'alī xayr-ul bašar

ابن رازی، جعفر بن احمد، ق۴ قمری

ebn-e rāzī, ja'far ebn-e ahmad (- 10c)

شامل اخبار و احادیثی است در «خیر البشر» بودن حضرت علی بن ابی طالب (ع) که نخستین حدیث آن روایت جابربن عبدالله انصاری از نبی اکرم (ص) است که فرمود «علی خیرالبشر من شک فقد کفر». تألیف کتاب به درخواست یکی از مؤمنان بوده است .

آغاز: أحمد الله و أستعینه و أصلی علی نبیه محمد و آله، سألت أیدک الله أن أجمع لک من روی أن علیاً خیر البشر فأجبتک إلی ملتمسک لانک اهل لذلک ... و سمیته کتاب «نوادر الاثر بعلی خیر البشر» ... حدثنا ابومحمد هارون بن موسی

انجام: و أنا قریب منهم فسمعته یقول أما ترضی أن تکون أنت أخی فی الدنیا و الآخرة و انت خیر أمتی فی الدنیا و الآخرة تم کتاب نوادر الأثر.

۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸/۹ خوئی**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۳ص (۴۴-۵۶)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳/۳×۲۶/۲سم [ف: ۷-۳۹۰]

۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۵/۲**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و دفن المیت فی التراب افضل من دفنه فی التوابیت بذلک ضرب السنة.

خط: نسخ، کا: خطیب عبدالعظیمی، عبدالحمید بن محمد مقیم، تا: ۱۷ ربیع الثانی۱۰۵۶ق؛ جلد: مقوایی، ۸گ (۸پ-۱۵ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۱-۲۸۱]

۳. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۱۱/۲۷**

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی - مشهد مقدس؛ خط: نسخ، کا: فراهانی، عزیزالله بن عبدالعلی، تا: ۱۰۷۴ق؛ ۱۶ص (۲۸۴-۲۹۹) [عکسی ف: ۷-۲۱۰]

۴. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۰۶/۴**

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد امین بن یحیی خوئی، تا: ۲۶ رجب۱۳۳۶ق؛ مصحح؛ ۶گ (۲۸-۳۳)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶×۸/۵سم [ف: ۳۲-۵۱۳]

۵. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۰۴/۱**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالحمید شریف ابن میرزا محمد اصفهانی، تا: ۱۲ جمادی الثانی۱۳۳۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۵گ (۱پ-۱۵پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۱-۵۹]

۶. **قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: ۲/۲۱**

خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم (محرر) نجفی اصفهانی، تا: ۱۳۳۹ق؛ جلد: تیماج، ۵گ (۱۹۰ر-۱۹۴ر)، ۱۹-۲۰سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: -۱۲]

۷. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۵۳**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن زین العابدین ارموی، تا: ۲۵شعبان ۱۳۴۷ق؛ ۵گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۳/۸×۲۱/۸سم [ف: ۱۴-۵۹۳]

←النوادر الاحادیث > النوادر
←النوادر الاخبار > النوادر

● **نوادر الأخبار** / شرح حدیث / عربی
nawādir-ul axbār
خراسانی، محمد جعفر بن محمد طاهر، ۱۰۸۰ – ۱۱۷۵ ؟ قمری
xorāsānī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad tāher(1670 - 1762)

تاریخ تألیف: ۲۹ذیقعده ۱۱۲۲ق
مؤلف هنگام مطالعه کتاب‌های اخبار برخی از روایات را در ابواب مختلف فقهی انتخاب و به شرح و بررسی آنها پرداخته است.
آغاز: الحمد لله علی افضاله و الصلوة علی محمد و آله. فیقول العبد الجانی محمد جعفر بن محمد طاهر الخراسانی هذه رسالة مشتملة علی شطر من اخبار و سمیتها بنوادر الاخبار ... عن شیخنا محمد باقر صاحب بحار الانوار عن محمد الحر العاملی و بهذا الاسناد فی جمیع ما فی الکتاب سوی عدة من الاخبار
انجام: فی حدیث خیر لباس کل زمان لباس اهله اقول فیها دلالة علی اولویة ان یلبس الانسان فی کل زمان لباس اهله هیئة و جنسا.
[الذریعه: ۲۴/۳۴۳ش۱۸۴۰؛ تتمیم امل الآمل ۹۶؛ معجم المؤلفین ۱۴۰/۳؛ اعیان الشیعة ۱۱۴/۴؛ تلامذة العلامة المجلسی ۸۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۰۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۲۹ذیقعده۱۱۲۲ق؛ مصحح، محشی با امضای «منه»؛ با دستخط مؤلف که کتاب را در مالکیت پسرش عبدالرزاق دانسته؛ مهر: کتابخانه مجدالدین نصیری؛ جلد: میشن، ۲۹۱گ (۱پ– ۲۹۱ر)، ۱۷سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱/۹×۱۸/۷سم [ف: ۱/۲۹–۲۶۹]

۲. شیراز؛ موزه پارس؛ شماره نسخه: بدون شماره
خط: نسخ، کا: محمد شفیع، تا: ۱۰رمضان۱۱۳۰ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه مد ظله» و کمی با رمز «فتحعلی»؛ تملک: فتحعلی سبط محمد کریمخان زند در ۲۵رمضان ۱۲۶۰ق با مهر «نجل خاقان زند فتحعلی»؛ ۱۹۹گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [نسخه‌پژوهی: ۱–۵۸]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۱۸
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه امیر المومنین علیه السلام – نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: عبدالرزاق بن حاجی محمد صادق اصفهانی، تا: ۱۱۳۴ق؛ مصحح، با امضای بلاغ؛ ۵۳۴ص [عکسی ف: ۶–۱۴۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۰۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از مؤلف با نشان «منه»؛ ۲۳۴گ، ۱۷سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۶–۶۷۶]

● **نوادر الأخبار** / حدیث / فارسی
nawādir-ul axbār
تبریزی خیابانی، علی بن عبدالعظیم، ۱۲۸۱ – ۱۳۶۶ قمری
tabrīzī xīyābānī, ‘alī ebn-e ‘abd-ol-‘azīm(1865 - 1947)
پاره‌ای از اخبار و احادیث مربوط به موضوعات مختلف را انتخاب کرده که برای اهل منبر و واعظان به کار آید.
آغاز: الحمد لله و کفی ... حجة الوداع مکه، ناسخ در مکه طفل یکروزه را بحضرت رسول آوردند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۴۹۸
آغاز: الحمد لله و کفی ... حجة الوداع مکه، ناسخ در مکه طفل یکروزه را بحضرت رسول آوردند
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ قبل از کتاب آیات وعد و وعید به تاریخ ۲۱ شعبان ۱۳۶۲ گرد آورده شده و چند مجلس نیز نوشته شده؛ ۷۲گ، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۱۲–۷۵]

● **نوادر الاخبار فی غرائب الآثار** / حدیث / عربی
nawādir-ul axbār fī ġarā’ib-il āṯār

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۶۹۱
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از نرگس ذکایی سلیمانی [رایانه]

● **نوادر الادوار لخزانة نور الانور = نوادر التبادر و تحفة البهادر = خواص المنافع المجموعات** / چند دانشی / فارسی
navāder-ol advār le-xazānat-e nūr-ol anvār = navāder-ot tabādor va tohfat-ol bahādor = xavass-ol manāfe‘-ol majmū‘āt
دنیسری، محمد بن ایوب، ق۷ قمری
donayserī, mohammad ebn-e ayyūb (- 13c)
اهداء به: امیر سپهسالار
تاریخ تألیف: ۲ محرم ۶۶۹ق
در دوازده «فن» و هر یک در پنج«مقالت»: فن ۱. در انواع علوم: مقالت ۱) در علم منطق در دو فصل، ۲) اندر طبیعی، ۳) اندر الهی، ۴) اندر حساب و هندسه و رقوم و ضرب و قسمت و درج و دقایق (در سه قسم باید باشد)، ۵) اندر اشکال اقلیدس؛ فن ۲. اندر علوم ریاضی: مقالت ۱) احوال فلک و قطبهاش، ۲) رفتار هفت کواکب متحیره، ۳) اندر طبع و مزاج کواکب متحیره و دلایلشان، ۴) اندر دلالت دوازده خانه و نظر ستارگان به یکدیگر

از بروج، ۵) در منازل قمر؛ فن ۳. اندر انواع فواید علوم هندسی و نجومی: مقالت ۱) تقویم هفت کواکب متحیره، ۲) دانستن طالع تحویل سال عالم، ۳) اندر طالع موالید، ۴) اندر علم اصطرلاب، ۵) اندر دعوت و خاتم هفت کوکب متحیره؛ فن ۴. اندرنگاه داشتن تن درستی: مقالت ۱) اندر شناختن نیک و بد هو او فعل هر یک و احوال مسکن‌ها در دو قسم، ۲) اندر شناختن نیک و بد آبها و منفعت و مضرت ان، ۳) اندر شناختن نیک و بد غذاها و انواع آن و خاصیت هر یک، ۴) اندر شناخت طبایع حبوبات و فواکه، ۵) اندر مضرتهای شراب و تدبیر حرکت و سکون و کسوت و آن دو قسم است؛ فن ۵. اندر احوال زهرها و دفع مضرت آن: مقالت ۱) اندر احتیاط کردن که اگر زهری دهند اثر نکند، ۲) اندر آنکه چگونه توان دانست که زهر از کدام نوع داده اند، ۳) اندر یادکردن داروها که مضرت زهرها دفع کند، ۴) اندر یاد کردن انواع زهرها از معدنی، از نباتی و گرم و سرد و داروهای معدنی که مردم را زبان دارد، ۵) اندر یاد کردن زهرهای حیوانی و گزیدن ماران و جانوران زهرناک و داروها که بر خویشتن طلی کنند تا جانوران زیان کار دور باشند؛ فن ۶. اندر باه: مقالت ۱) اندر بیان حکمت آفریدگار تعالی، ۲) اندر آنکه آلات تناسل واجب است و مردم را به طب حاجت است، ۳) اندر منفعت‌ها و مضرت‌های جماع و تدارک آن، ۴) اندر طعام‌ها و شراب‌ها و داروها که قوت مجامعت و لذت باه زیادت کند، ۵) اندر دانستن که در شکمست نرینه است یا ماذه؛ فن ۷.اندر علم جواهر: مقالت ۱) اندر شناختن در و معدن آن و جلی دادنش، ۲) اندر شناختن اجناس یاقوت و معدن و خاصیت آن و قیمت هر یکی و اصلاحش، ۳) اندر شناختن زمرد و معدن آن، ۴) اندر شناختن پیروزه و جایش، ۵) اندر شناختن بیجاده و بدخشان و عقیق و انواع احجار؛ فن ۸ اندر خواص و منافع: مقالت ۱) اندر طبایع و منافع مردم، ۲) اندر منافع و حوش و سباع و بهایم، ۳) اندر منافع طیور و هوام و حشرات، ۴) اندر منافع اشجار و اثمار، ۵) اندر منافع نبات و ازهار؛ فن ۹. اندر عجایب‌های عالم: مقالت ۱) اندر عجایب بحرها، ۲) اندر عجایب شهرها، ۳) اندر عجایب جوی‌ها و کوه‌ها در دو قسم، ۴) اندر عجایب صحراها، ۵) اندر عجایب‌های گوناگون؛ فن ۱۰. اندر چند نوع از فوائد علمی و عملی: مقالت ۱) اندر فراست مردم شناختن، ۲) اندر خضاب‌های سیاه و سپید و برداشتن رنگ‌ها و نشان‌ها و عیب‌ها از جامه و آب دادن تیغ‌ها در دو قسم، ۳) اندر انواع عطرها ساختن، ۴) اندر بیان معجزات و کرامات و زرق و نیز نجات و طلسمات، ۵) اندر دعوات موردات و منافع قرآن و علم‌های ارباب زرق؛ خاتمه در سه فصل که در آخر کتاب اضافت افتاد: فصل ۱) اندر حکمت موت، ۲) در همم خلق، ۳) تألیف فضلا و حکما. (فهرست نسخه دانشگاه)

آغاز: بنام ایزد بخشاینده و بخشایشگر بسمله. تمم و سهل. شکر و ثنا ایزد را که از کمال حکمت و قوت و قدرت عالم کون و فساد آفرید ... اما بعد چنین گوید ... شمس الملة و الدین محمد بن القاضی امین الملة و الدین ایوب بن ابراهیم الدبیری ایدالله افضاله که چون منعمی ازین نوع استدعا کرد واجب [آمد] از هر فنی ایجاب کردن و بخدمتش تحفه فرستادن.

[فهرستواره منزوی ۲۷۹۷/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۸۴ و ۱۸۰۰-ف

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۶ و ۷؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۶۶گ، ۳۲سطر (۸×۲۴)، اندازه: ۱۱×۲۹سم [ف: ۱۲-۲۶۸۷] و [فیلمها ف: ۱-۲۶۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۶-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 1649 (بلوشه ۴/۲ ش ۷۲۳)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۳ رجب۶۸۱ق، برای ابوبکر بن یوسف بن خالد بن علی شیر بن الب غازی قیرشهری فارسی (به نام نوادر البیادر و تحفة البهادر) [فیلمها ف: ۱-۲۶۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۷۵/۱-ف

نسخه اصل: ایاصوفیاش۶۳۹۱.در شش فن کامل؛ بی‌کا، تا: قرن ۸؛ واقف: سلطان محمود خان؛ ۳۶گ (۱-۳۶) [فیلمها ف: ۲-۱۴۹]

تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه: ف۵۰/۱

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فهرستواره مینوی: -۱۸۳]

۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۵۱ ـ د

آغاز: از نیمه مقاله یکم و فن اول: حالهای اهل مسکنهای مشرقی ومغربی همجوحال بادهای مشرقی ومغربی باشد ... مقالت دوم: اندر شناختن نیک و بد آبها ومنفعت وتمضرت آن، بباید دانست که آب خالص سردوتر است وباشد که گرمی وسردیعرضی پذیرد بسبب نزدیکی آتش وگرمی وسردی هوا وهرگز خشکی نپذیرد؛ **انجام:** واگر برآن سان شب بمااند چون استرء وکاردبر و زنندگی تیز شود کند گردد و هیچ نبرد.والله اعلم.تم الکتاب بعون الله وحسن توفبقه علی یداضعف عبادالله تعالی حسنبن حاجی علی القریمی المجلد حامد الله تعالی فی تاریخ هامن شهر ربیع الاول ... (پاره شده)

فهرست را کامل ندارد وتا مقاله ۶فن ۲ در فهرست دیده می‌شود، فنون در متن شماره ندارد، درصفحه عنوان نسخه ما آمده «خواص المنافع المجموعات» و این نسخه شش فن است؛ خط: نسخ، کا: قریمی، حسن بن علی، تا: قرن ۸و۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۳۶گ، ۱۵سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱-۲۲۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۳۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۱۲۵]

● **نوادر الاسرار غیاث شاهی** / علوم غریبه / فارسی

navāder-ol asrār qīyās-e šāhī

خادم المرشدی

xādem al-moršedī

اهدا به: غیاث الدین محمد شاه

در جفر و خواص و طبایع حروف.مؤلف این رساله را در ۲۹ «باب» و یک «خاتمه»تنظیم و در دیباچه از پادشاه و نیز از استاد خویش شیخ مسعود یاد می‌کند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۹/۱۰-فیروز

آغاز: بسم الله عالم الغیب و الشهاده ... شکر و سپاس عالم السر و الخفیات را که قبضه خاک مرآت جمال کنت کنزا ... ساخت ... اما بعد بر اصحاب بصیرت واضح و لایح است که حضرت واهب العطایا ... بنابرین بر اقل خلائق خادم المرشدی ... فرمان شد که در حروف تهجی و قواعد مراکز و موازین و طبایع و خواص حروف رساله ای مرقوم باید داشت؛ **انجام:** و در امان خدای عز وجل بوده باشد بعون الله تعالی تمت المیزان للحروف فی یوم السبت پس از رساله نوادر الاسرار تا ص ۱۳۲ فوائد و گفتارهای مختلف در حروف و طلسمات است به نقل از پیشوایان معروف این فن.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۵۹ص (۵۰–۱۰۸)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۱–۲۹۲]

● **نوادر الاصول فی معرفة اخبار الرسول** / شرح حدیث / عربی

nawādir-ul uṣūl fī ma‘rifat-i axbār-ur rasūl

حکیم ترمذی، محمد بن علی، – ۳۲۰ ؟ قمری

hakīm-e termezī, mohammad ebn-e ‘alī(- 933)

روایات مختلف مروی از حضرت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم که در آداب و اخلاق اسلامی از طریق اهل سنت روایت شده بدون ذکر سند آنها و با شرح و توضیح آنچه که احتیاج به شرح و توضیح داشته در این مجموعه گرد آورده شده است. این کتاب در بعضی نسخه‌ها ۲۸۸«اصل» و در بعضی از آنها ۳۶۰ اصل و در برخی ۲۹۱ اصل می‌باشد و بدان لقب «سلوة العارفین و بستان الموحدین» نیز داده شده است

آغاز: الاصل الاول فی بیان لدغة العقرب و کلمة الاستعاذة بالکلمات عن سهل بن ابی صالح ... قال رجل یا رسول الله ما نمت البارحة

چاپ: بیروت، دار صادر؛ قاهره، دار البیان للتراث، ۱۴۰۸ق.

[کشف الظنون ۱۹۷۹/۲؛ دلیل المخطوطات ۱۴۸/۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۳۸۰/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۵ و ۶؛ افتادگی: انجام؛ ۷گ (۱۸۷ر–۱۹۳پ) [مختصر ف: –۸۷۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** ففی هذه الاشیاء تفرج و وقفة عن اثقال العظمة علی قلب المومن فیکون مزاجا

در نسخه حاضر ۲۹۱ اصل می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۳۷۱گ، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۲۷–۱۶۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۴۴

آغاز: لحکیم الترمذی الامام العارف الحافظا لزاهد؛ **انجام:** و قارئه و عن جمیع المسلمین اجمعین حسبنا الله و نعم الوکیل

خط: نسخ، کا: مرتضی بن محمد صادق رومی اسلامبولی، تا: ۱۰۹۳ق؛ جلد: مقوا [رایانه]

۴. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۲مجموعه بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ به خط قدیم و نسخه نفیس است [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱–۱۴۸]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۹/۲

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اخبرنا الامام الحافظ سراج الدین ابوبکر محمد بن علی بن یاسر الانصاری

نسخه امام جمعه زنجان؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ ۶۴۴ص (۷–۶۵۰) [عکسی ف: ۱–۱۴۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۴۶/۲

آغاز: فی نوادر الاصول فی الاصل الثالث و الاربعین و المأتین؛ **انجام:** هذه روایة مسلم رحمه الله و ارسله مالک رحمه الله فی الموطا عن صفوان بن سلیم رضی الله عنه ج (فقط هفت سطر است)

بندی از آن است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۱۶–۳۵۵]

● **نوادر الالفاظ** / لغت / فارسی

navāder-ol alfāz

آرزو، سراج الدین علی بن حسام الدین، ۱۱۰۱ – ۱۱۶۹ قمری

ārezū, serāj-od-dīn ‘alī ebn-e hosām-od-dīn (1690 - 1756)

منتخبی است از کتاب«غرائب اللغات» عبدالواسع هانسوی (نسخه‌های منزوی ۱۹۳۱/۳). مؤلف در این رساله لغات هندی را به فارسی به ترتیب حروف تهجی ترجمه نموده است.

آغاز: بسمله سبحانک لا علم لنا الاما علمتنا انک انت العلیم الحکیم بعد حمد و سپاس ... می‌گوید فقیر سراج الدین علی آرزو تخلص که یکی از فصحاء هندوستان کتابی در فن لغت ...

[نسخه‌های منزوی ۲۰۴۵/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** هو هنشل در رساله آدم بزرگ نسب برطام ببائی موحده مکسور و سکون رای مهمله و طای مهمله و سب

کننده برد و آورده تمت
خط: نستعلیق، کا: غلام رضا عرف غلام سپهر، تا: سه‌شنبه ۲۰شوال۱۲۳۰ق، برای نواب حسین علیخان بهادر؛ جلد: مقوایی، ۸۳گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۳۷-۴۱۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۲۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لب کشیده هر دو آمده
خط: نستعلیق، کا: نورالهدی خوش نویس، تا: ۷ شوال۱۲۳۷ق، در زمان حکیم مهدی قلی خان در مقام «تان»؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۱۱۱گ (۱۹پ-۱۲۹پ)، ۱۷سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۹-۱۰۷۹]

● **نوادر الامثال** / ادبیات / ترکی
navāder-ol amsāl
تاشکندی، میرک محمد نقشبندی، ق۱۱ قمری
tāškandī, mīrak mohammad naqšbandī (- 17c)
تاریخ تألیف: محرم ۱۰۲۰ق
در شرح مثل‌های فارسی به ترکی به ترتیب تهجی، با عنوان «ش» در مثل‌ها از روی چهل و پنج مؤلف فارسی بیشتر از سرایندگان به ترتیب تهجی.
[ذیل چلبی ۶۸۰/۲؛ قرطای ۳۰۰۶/۲؛ بلوشه 629S]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۹۸/۷-ف

نسخه اصل: چند نسخه از کتابخانه‌های یوگسلاوی؛ بی‌کا، تا: محرم۱۰۲۰ق، جا: سرای [فیلمها ف: ۱-۶۳۴]

● **نوادر الامثال** = **نوادر** = **نوادر نادری** / ادبیات / عربی
nawādir-ul amṯāl = nawādir = navāder-e nāderī
نادر میرزا قاجار، ۱۲۴۲ - ۱۳۰۵ ؟ قمری
nāder mīrzā qājār (1827 - 1888)
اهداء به: محمد رحیم میرزا قاجار
تهیه‌کننده شناسنامه نسخه حاضر (احتمالاً مرحوم گلچین معانی) و به تبع آن دکتر احمد مجاهد در مقدمه کتاب «خوراک‌های ایرانی»، کتاب حاضر را «نوادر الامثال» نامیده‌اند. ولی نوادر امثال فقط بخشی از این کتاب است که نادر میرزا آن را در موضوع نوادری چند در موضوعات مختلف نگاشته است. مرحوم بامداد در رجال خود کتاب حاضر را «نوادر نادری در امثال عرب» نامیده که تا حدودی دقیق‌تر است ولی قید «در امثال عرب» باز حاکی از این است که او شخصاً کتاب را بررسی نکرده است. به جز این باید از فهرست مختصری یاد کرد که مرحوم گلچین معانی برای چند نسخه از مجلس تهیه کرده و در آنجا نیز این کتاب را «نوادر الامثال» آن هم به فارسی نامیده است. این اطلاع اشتباه از آنجا به «الذریعه»و «فهرست نسخه‌های خطی فارسی» راه یافت و هر دو منبع کتاب را اثری به فارسی دانستند. اما وصف این اثر که نسخه منحصر به فرد آن همین است که اکنون معرفی می‌شود: کتابی به عربی است با دسته‌بندی بدون شماره فصل وغیره، که هر بخش آن عنوان «نوادر» دارد و در این موضوعات تنظیم شده است: -نوادر فی الامثال النادرة الصحیفه و الاشعار الرایغة المبنیة المتعلقة بالامثال؛ -نوادر فصول قصار من بلاغات القوم و ما یشاکلها؛ -الخمریات من النوادر؛ -باب من النوادر فیما جاء فی الشرب من الحکایات و المضحکات و الاشعار و المنادمات الحسنة یحتاج الادیب الیه؛ -باب من النوادر فی علم الغریب ... فیه اسرارا لا توجد الا فی کتب شتی فقد لخصت من کل کتاب سطر ة و من کل بحر قطرة؛ -باب من النوادر یذکر فیه بعض ایام المشهورة فی العرب مع ذکر کل یوم شعرا (هذا هو الذی ذکره الینا نوری فی کتاب المسمی بمجمع الامثال و یذکر عقیبکل شعر غریبه المحتاج الیه ...)؛ -باب من النوادر فی الحکایات المستمحلة من ای فرقة کانت و قد اودعت فیه من العربیة و الاعراب ما یصلح للموضع ...؛ -اما القصیدة فنوردها لحسنها و ندرتها. نادر میرزا برای این کتاب که باید آن را «نوادر نادری» نامید دیباچه‌ای نگاشته و در آن از کتاب به عنوان «نوادر» یاد کرده است(«و قد اتیت فی نوادری هذا»). وی در این مقدمه می‌گوید که کتاب را در ابوابی مرتب کرده و در هر یک نوادری قرار داده است. نادر میرزا نوادرش را به محمد رحیم میرزا قاجار ــ که از وی با القاب «فخر ارومة القاجار»، «ابو الفوارس»، «سراد ثغر الاسلام» و «صاحب السیف والقلم» ستایش نموده ــ تقدیم کرده است. وی همچنین به این‌که این اثر را در عصر ناصرالدین شاه می‌نگارد در همین دیباچه اشاره کرده و شاه قاجار را با اوصافی خاص ستوده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۴۵/۱

آغاز: بسمله - قال الامیر ابوالفضائل طراز الادب، الجامع بین منقبتی الحسب و النسب، نادر ابن بدیع الزمان قاجار: هذا ما صنعته فی الادب و نقلته کمن استبضع التمر الی هجر، تحفة الی حضرة فخر ارومة القاجار ... محمد رحیم میرزا ادام الله ایامه ... و قد اتیت فی نوادری هذا ما لم یأت بمثله الا العالمون؛ **انجام:** کما سیف عمرو لم تخنه مضاربه یرثی اخاه مالک ابن جریر و کان من اصحاب امیر المومنین قتل بصفین قبله، و هون وجدی عن خلیلی انی ×× اذا شئت لات امرأ مات صاحبه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ دارای رکابه، در حواشی یادداشت‌هایی هست با عنوان «لمؤلفه» ولی از آنجا که موارد متعددی نیز وجود دارد با امضای «من الاصل»، «منه» و «الاصل» گویا نسخه به خط مؤلف نیست (چنان که دکتر مجاهد بدان معتقد است) بلکه از روی نسخه اصل کتابت شده؛ جلد: تیماج، ۱۱۱گ (۱پ-۱۱۱پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۲۰/۳×۳۲/۵سم [ف: ۲۷/۱-۲۶۸]

←نوادر التبادر و تحفة البهادر←نوادر الادوار لخزانة نور الانور

● **نوادر التصریف** / صرف / فارسی

navāder-ot tasrīf

این کتاب در علم صرف عربی است ولی مؤلف آن معلوم نیست.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف۱۸۱/۵

آغاز: در اسم و عدی و سوی در صفت و فعل مثل ابل و اطل در اسم ویلز و اید در صفت؛ **انجام:** مثال امر مخاطب بانون مخففه این انان - تمه الکتاب بعون الملک الوهاب - تمام شد کتاب نوادر التصریف در یوم السبت دهم شهر ذی القعده الحرام سنه عشرین و الف من الهجره النبویه ۱۰۲۰

بی‌کا، تا: ۱۰ ذیقعده۱۰۲۰ق؛ ۱۶گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۷/۵×۱۲سم [ف: ۱-۱۵۸]

● **نوادر التواریخ** / تاریخ ایران / عربی - فارسی

navāder-ot tavārīx

قائم مقام فراهانی، علی اکبر بن علی، ۱۲۶۹-۱۳۲۹قمری

qā'em maqām-e farāhānī, 'alī akbar ebn-e 'alī(1853 - 1911)

تاریخ تألیف: ۲۴ ربیع الثانی ۱۳۰۶ق

جنگی است دارای مطالب پراکنده با عنوان «نادره» به عربی و فارسی و در آن نکاتی تاریخی درباره امامزاده‌های فراهان و آنچه بر کتیبه‌ها و صندوق‌های مزارات آنجا نوشته شده است دارد و یاد شده در آن از تولد مؤلف در ۱۲۶۹ در ساروق و از برادر او میرزا موسی خان نامبردار به میرزا بزرگ و زوایا و مساجد که او در آنجا ساخته است و ربودن آثاری از محمد حسین مهماندوست در آنجا (یکی مورخ ۱۰۶۶) و وقف کردن پدر مؤلف یک دانگ آن را برای مقابر متبرکه و قالی ساروق و گرانبها بودن آن نزد اروپاییها و سفر حج مؤلف در ۱۲۹۰ و نسب‌نامه او هم در آن هست.

[فهرستواره منزوی ۱۰۹۹/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۰۹/۴

کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج، ۹گ (۹۹-۱۰۷)، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۳-۳۴۶۰]

● **نوادر الثمانین** / گوناگون / فارسی

navāder-os samānīn

تبریزی خیابانی، علی بن عبدالعظیم، ۱۲۸۱-۱۳۶۶ قمری

tabrīzī xīyābānī, 'alī ebn-e 'abd-ol-'azīm(1865 - 1947)

چهل کتاب چاپی و چهل کتاب خطی را مؤلف خوانده و آنچه به نظرش مفید می‌آمد برای منبر تألیفاتش در این جنگ انتخاب کرده است. در نسخه حاضر منتخبات از چهل و سه کتاب آمده و از آخر افتاده دارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۴۸۹

آغاز: الحمد الله الاول بلا أبد یحصی ... در کتب خطیه جمعی از اعاظم علماء امامیه که نسخ آنها نادر الوجود

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۸۰گ، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۱۲-۶۸]

● **نوادر حسابیه** / حساب / فارسی

navāder-e hesābīyya

چند مسأله مشکل در علم حساب را جهت امتحان دانشجویان گرد آورده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۴۰/۳

آغاز: اما بعد بدان ارشدک الله تعالی الی طریق الصواب که این بابی است در مساله ای چند از مسایل نوادر حسابیه از برای امتحان خواطر و اذهان؛ **انجام:** پس اجرت ثمن پنج باشد که آن نیم دینار و سه طسوج باشد.

خط: نسخ مایل به نستعلیق، کا: زین العابدین شاهسون، تا: ۱۲۳۹ق، جهت سید محمد متولی امامزاده سید اسماعیل؛ مصحح؛ ۳گ (۹۴ر-۹۶ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۰-۱۱۵]

● **نوادر الحکایات** / ادبیات / عربی

nawādir-ul ḥikāyāt

داستان‌های ادبی است با عنوان‌های «و من اللطائف المنقول، و مما یناسب هذه اللطایف، و اظرف منه قول حسین بن الریان، نادرة، من کتاب الاذکیاء لابن الجوزی، من کتاب الحمقاء لابن الجوزی، و من اللطایف ما نقلته من المستجاد، و مما جنیته من ثمرات الاوراق، رحلة الامام الشافعی، و من اللطایف ما نقلته من کتاب الاعلام للقرطبی» و جز اینها.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۹۴

آغاز: تحببت ببعض ما اجاب به مولانا قاضی القضاة و قد استظهر فی جواب المسالة ... و یضارع هذه الحکایة فی ان بعض القضاة المتقشفین و ادعائهم مع الزهد و التقشف؛ **انجام:** و من انشاء الصدر عزالدین ابن سینا فی بشارة بکسر عساکر الفرنج عن الملک نجم الدین ایوب سنة ۶۴۶ (پس از ۷۵ س) فازلنا عنهم بایناس عدلنا الوحشة و امست قیادتهم فی ایامنا الزاهرة.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: میشن، ۱۹۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۱۷/۳سم [ف: ۱-۵۷۱]

● **نوادر الحکایات** / داستان / فارسی

nawādir-ul ḥikāyāt

حکایاتی است بیشتر اخلاقی و عرفانی، در چند مجلس دارای ابواب مشتمل بر صحایف.

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۴۹۴

آغاز: روایان روایات غریب و ناقلان حکایات عجیب از ذوالنون مصری مقدس سره نقل کرده اند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۳۷۰گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۳×۳۷/۵سم [ف: ۲-۱۶۳]

● **نوادر الحکایات و غرایب الروایات = بحر النوادر** / داستان، ادبیات / فارسی

navāder-ol hekāyāt va qarāyeb-or revāyāt = bahr-on navāder

فخرالزمانی، عبدالنبی بن خلف، ۹۹۰ - ۱۰۳۷ قمری

faxr-oz-zamānī, ‘abd-on-nabī ebn-e xalaf (1582 - 1628)

دارای چهار «صحیفه» و هر صحیفه در دوازده «باب» و هر باب مشتمل بر دوازده «مجلس». فخرالزمان در این کتاب داستان‌های شیرین و سرگذشت‌های دلپذیر پیامبران و امامان و شاهان و فرمانروایان را آورده و آداب و سنن مذهبی را به آنها آمیخته است.

آغاز: ستایش خداوند بخشنده را که باز آفرید از عدم بنده را که طریق معرفتش را بقدم تفکر و اجتهاد پوید بو که گوهر مقصود جوید.

[تذکره میخانه به کوشش و با حواشی گلچین معانی ۶۵۸-۷۸۳ و مقدمه پروفسور محمد شفیع بر میخانه صفحه نه تا بیست و سه، ریو ...؛ الذریعه ۲۴/۳۴۵-۳۴۶؛ نسخه‌های منزوی ۵/۳۷۵۰-۳۷۵۱؛ فهرستواره منزوی ۱/۴۹۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۰۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۳۰ق؛ مجدول، با سرلوح زرین؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۶۳گ، ۲۴سطر (۱۶×۲۶)، اندازه: ۲۴×۳۷سم [سنا: ف: ۲-۱۱۸]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۶۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** آخر الامر بمقصود نرسید رو به دروازه عدم آورده ای بسا آرزو که خاک شده.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ ربیع الاول ۱۲۴۱ق، جا: دارالکتابه؛ در ۲۵ روز به انجام رسیده؛ با یک سرلوح، مجدول؛ ۵۰۷گ، ۳۱ سطر (۱۷×۳۲)، اندازه: ۵۲/۸×۴۰/۵سم [ف: ۵-۷۲۹]

۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۵۵ - ب

انجام: باب اول صحیفه نخستین در بیان حکایات نادره حفظ حمایت آفریدگار مر بندگان خود را؛ در باب دوازدهم صحیفه ثانی این کتاب سراسر انتخاب بدستور مذکور از تداوی اطبا و معالجات شگرف ایشان را چه مشهور و چه غیر مشهور مرقوم قلم شکسته رقم خواهد گردانید انشاء الله تعالی. تمام شد این کتاب انشاء الله اول کتاب ثانی در بیان فضائل امیر المؤمنین افتتاح او میشود (الحمدلله اولا و آخرا فی پنج‌شنبه بیست و چهار رجب سنه ۱۲۸۷)

صحیفه نخستین است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۴ رجب ۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج، ۳۱۷گ، ۲۷سطر (۱۱×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: -۲۲۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۱۸

آغاز: ... الحمدلله رب العالمین ... در بیان حکایات نادره از وفور فضل امیرالمؤمنین علی علیه السلام و ظهور معرفت امام المتقین علی بن ابی طالب علیه السلام؛ **انجام:** نگارم یکی صورت دلفریب ×× که معنیش از جان رباید شکیب

صحیفه دوم؛ خط: نسخ، بی‌ک، تا: ۱۲۸۷ق، جا: احمد آباد؛ جلد: تیماج، ۲۰۱گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [ف: ۲۸-۱۶۳]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** در قصص الانبیاء مسطور است که راتب یومیه خوان احسان فرعون ... و مال او را بتو دادیم موسی بدین خبر دلخوش شده مدتی در انتظار بود روزگاری برین آمد، کنار برخی از برگها وصالی شده است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۱۰۶۴ص، ۲۰سطر ، اندازه: ۲۱/۵×۳۰سم [ف: ۱۰-۷۵۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۹۶-بهار

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رحلی [نشریه: ۵-۶۷۰]

۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** در بیان عاشق شدن میهمان بدختر میزبان ... ایشان بسلامت برفتند مدتی مدید در طریق وفا قدم زد آخر الامر بمقصود رسید رو بدروازه عدم آورد مصرع ای بسا آرزو که خاک شده.

در این نسخه ده باب نگاشته شده و به نظر می‌رسد که کتاب ناتمام است، این کتاب نادر الحکایات مشتمل است بر دوازده باب و هر بابی بر دوازده مجلس در بیان حکایات آفریدگار، معجزات انبیا، معجزات محمد مصطفی (ع)، حکایات علماء و حکماء و پیران، احکام منجمان، تعبیرات معبران، مناقب ائمه اطهار (ع)، کرامات مشایخ، حکایات سلاطین نامدار، حکایات وزراء و عناوین دیگری در همین پایه و مایه؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با سرلوح؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ ۶۸۲ص، ۲۵ سطر ، اندازه: ۳۰/۵×۴۲/۷سم [ف: ۵-۷۱۹]

● **نوادر الحکماء الیونانیین** / فلسفه / عربی

nawādir-ul ḥukamā’-il yūnānīyīyn

ابوبشر نوفلی

abū-bešr nūfelī

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۰۱

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲-۱۷۳]

←نوادر الحکمة ⟵الکلمات الافلاطونیة

● **نوادر السفر** / تراجم

navāder-os safar

به درخواست: شیخ ضیاءالله بن شیخ قایم محمد بهاء الدین متوکل

از فریدالدین، در بیست و دو سفر در بیان سلسله چشت درباره بیست و دو عارف چشتی از پیامبر تا شیخ قایم بهاءالدین مرشد الراشدین، چنان‌که در مقدمه آمده است ولی در خود متن سفر بیست و دوم درباره محمد حسینی گیسو دراز است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۷۷

خط: نستعلیق، کا: ابوالعلایی، امام الدین، تا: دوشنبه ۱ ذیقعده۱۳۰۶ق، کاتب خاک پای جهان دادامیان؛ کاغذ: هندی، ۸۴گ (۱۷ برگ سفید)، ۱۵سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۷–۲۴]

● **نوادر السلوک** / عرفان و تصوف / فارسی

navāder-os solūk

صوفی شریف

sūfī šarīf

[فهرستواره منزوی ۱۰۴۹/۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۳۶/۱۲–ف و ۱۳۳۸/۱۲–ف

نسخه اصل: بادلیان Add. 69اوزلی (ش ۱۲۴۱)؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۰۰ق [فیلمها ف: ۱–۵۸۳]

←نوادر الشباب ⟵دیوان علیشیر نوائی

● **نوادر طبایع حیوان** / حیوان شناسی / فارسی

navāder-e tabāye‘-e heyvān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۱۴۱–ف

نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷. درهامش است؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۷۵۵ق [فیلمها ف: ۱–۴۳۱]

● **نوادر العقاید** = **عقاید خمسه** / کلام و اعتقادات / فارسی

navāder-ol ‘aqāyed = ‘aqāyed-e xamse

قزوینی، ابوتراب بن حسین، – ۱۲۶۰ قمری

qazvīnī, abū-torāb ebn-e hoseyn (- 1844)

در شش «باب».

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۴۰۳/۳

آغاز: بسمله احمده علی نواله و اصلی علی احمده و آله و علی تابعیهم اجمعین اما بعد چنین گوید بنده ضعیف مستکین ابوتراب بن حسین که اول واجبات بر مکلفین عرفان و شناختن اصول دین است بدلیل عقلی؛ **انجام:** دوم (اجل) غیر محتوم که باعمال خیر زیاد و باعمال شر ناقص میشود. اللهم اغفرلنا و للمؤمنین اجمعین امین. اتمام وجیزه در قریه کیاکلایه لنگرود دارالمرز لاهیجان ۲۸ شوال ۱۲۶۶.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۶ق [با تاریخ فوت مؤلف تطبیق نمی‌کند]؛ جلد: تیماج، ۱۷–۲۸ سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۲–۴۷۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۸۴/۱

آغاز: سلام بلا اول و آخر بر فاتح و خاتم وجود مبدء و منتهی غیب و شهود؛ **انجام:** انجام تاریخ نوشتن شدن نسخه است در روز ۹ رجب ۱۲۶۲ در اشتهارد.

خط: نستعلیق، کا: قزوینی، ابوتراب بن حسین، تا: ۹ رجب۱۲۶۲ق، جا: اشتهارد؛ جلد: مقوا، ۷۸گ (۱پ–۷۸ر)، ۱۴سطر (۷×۱۳)، قطع: ربعی [ف: ۱۷–۲۴۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳/۵ خوئی

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۷۲ص (۱۸۸–۲۵۹)، ۱۴+۱۷سطر ، اندازه: ۵×۲۰سم [ف: ۷–۲۶۴]

● **نوادر العلوم** / کلام و اعتقادات، حدیث / فارسی و عربی

navāder-ol ‘olūm

شامل چهار« باب»: ۱. نوادر العلوم و القواعد المحکمة؛ ۲. نوادر الاخبار؛ ۳. نوادر فضائل الائمة؛ ۴. نوادر الاحتجاجات. از مجالس المومنین قاضی نورالله و بحار علامه مجلسی نقل کرده است.

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۴۰۲

بی‌کا، بی‌تا؛ در تاریخ ۱۱۴۳ توسط عبدالعالی بن ابی تراب عبدالعالی، با نسخه اصل مقابله شده و در این تاریخ مؤلف زنده نبوده؛ ۱۴۸گ، قطع: وزیری [ف: –۲۵۸]

←نوادر علی بن اسباط ⟵اصل علی بن اسباط

● **نوادر الفلاسفة** / فلسفه / عربی

nawādir-ul falāsifa

حنین بن اسحاق، ۱۹۴ – ۲۶۰ قمری

honayn ebn-e eshāq (811 - 875)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۴۱–ف

نسخه اصل: مونیخ ش ۶۵۱ عربی؛ خط: نسخ، کا: حسن بن ابی الحسن،تا:جمعه ۷ محرم۵۰۶ق؛ ۱۸۴گ، ۹سطر [فیلمها ف: ۱–۳۹۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۱-ف

نسخه اصل: اسکوریال ش ۱۳۴ (۸۸۸)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۳۹۵]

۳. تهران؛ دانشگاه تهران؛ شماره نسخه: ۲۱۶۵ و ۱۳۷۳-ف

خط: کوفی، بی کا، بی تا؛ این نسخه ما که از حنین دانسته شده و در پایان آن آمده که او آن را در ذیحجه ۲۴۹ نوشته است با دو نسخه اسکوریال و مونیخ چندان ربطی ندارد و به اندازه یکدهم آنها هم نمی‌شود، در آغاز این نسخه نخست خطبه‌ای است که به سخن فیلسوفی مسلمان بیشتر مانند است تا به گفتار دانشمندی نصرانی، سپس سخنان فیلسوفان است در مرگ اسکندر و سخنان برخی از دانشمندان و گفتار چهار حکیم نزد اسکندر و نیز چهار فیلسوف دیگر و مطالبی دیگر و بخش نخستین بدین‌گونه پایان می‌یابد «تمت الرسالة ... کتبها حنین بن اسحاق العبادی ...» که درست خوانده نمی‌شود و گویا تاریخی در اینجا بوده است (۲۷ر و پ)، پس از این بخش دوم یا رساله دیگری بدین‌گونه آغاز می‌شود: «بسمله . قد بلغنا ان افلاطن الحکیم نظر الی بعض التلامیذ و هو یکتب ما یسمع» (۲۸ر)، در این بخش نقش نگین‌های انگشتری فیلسوفان آمده است، رویهم مطالب این کتاب که به ساخت دو رساله می‌ماند اگر چه با تغییری هم باشد در نوادر حنین و کتب دیگر جسته گریخته دیده می‌شود و به گواهی نسخه ما این یکی جزو یکم است و باید گفت که یا طرح و شالوده‌ای است که حنین ریخته و سپس کتاب نوادر بزرگ خود را ساخته است یا این‌که کسی دیگر این رساله ما را از روی کتاب حنین و کتاب‌های دیگر ساخته است، در این باره گویا نتوان درست داوری نمود مگر اینکه این نسخه ما به دقت با سه نسخه نوادر و نسخ منتخبات صوان الحکمه و کتابهای ابن فاتك و ابن هند و مشکویه رازی و شهر زوری و دیگران سنجیده شود تا دانسته شود که این رساله (نسخه ما) چیست و چگونه ساخته شده است، و در پایان آن آمده «و کتبه حنین بن اسحق الطبیب العبادی فی ذی الحجه من سنة تسع و اربعین و مأتین من الهجرة» در صفحه عنوان امضای شیخ بهایی دیده می‌شود؛ کاغذ: بغدادی، جلد: تیماج، ۵۱گ، ۸سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۸سم [ف: ۹-۸۵۸] و [فیلمها ف: ۱-۳۹۵]

۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۹۱

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲-۱۷۴]

● نوادر الفواید / کیمیا / فارسی

navāder-ol favāyed

هروی قاینی، مصطفی

heravī qāyenī, mostafā

در کیمیا در سی «فایده».

[فهرستواره منزوی ۳۹۸۹/۵]

همدان؛ بحرالفضائل؛ شماره نسخه: ۴/۴

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۳۷۰]

● نوادر الفوائد و مجمع الجواهر / گوناگون / فارسی

navāder-ol favā'ed va majma'-ol javāher

خراسانی، مصطفی بن محمد، ق۱۳ قمری

xorāsānī, mostafā ebn-e mohammad (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۲۰ق

در دستورات کلی پزشکی و معالجه اعضا بدن از سر تا پا، و داروسازی و کیفیت ساختن بعضی میوه‌ها و مطالب تاریخی صدر اسلام و خاصیت بعضی سنگ‌ها و شناخت پاره‌ای از جواهر و معدن‌های گرانبها. این کتاب از شخصی است متخلص به «مخلص» و مرید پیر طریقت سعدالدین احمد انصاری (-۱۲۲۵ق) و بیشتر فائده‌ها را از افواه دیگران گرفته است. دارای سی و سه «فائده» است: ۱. در تعریف ارواح و اخلاط و قوای اربعه؛ ۲. در استدلال نبض وقاروره و براز؛ ۳. در حفظ صحت بدن؛ ۴. در تعریف بعضی ادویه ضروریه؛ ۵. در معالجه امراض سر؛ ۶. در معالجه امراض چشم؛ ۷. در بیان امراض بینی؛ ۸. در معالجه امراض دهن؛ ۹. در معالجه امراض گوش؛ ۱۰. در معالجه امراض حلق؛ ۱۱. در معالجه امراض سینه؛ ۱۲. در معالجه امراض معده؛ ۱۳. در معالجه امراض کبد؛ ۱۴. در بیان امراض مقعد و مثانه؛ ۱۵. در شروط ساختن داروهای مرکب؛ ۱۶. در معالجه امراض باه؛ ۱۷. در امراض قضیب و انثیین؛ ۱۸. در معالجه امراض مخصوص زنان؛ ۱۹. در امراض کمر و مفاصل؛ ۲۰. در معالجه تب‌ها؛ ۲۱. در معالجه امراض ظاهر بدن؛ ۲۲. در معالجه گزیدن جانوران؛ ۲۳. در خاصیت ماءالجبن؛ ۲۴. در بیان اقسام مومیائی؛ ۲۵: در ساختن مربیات و اشربه و حلویات؛ ۲۶. در ساختن مرکب و حل طلا؛ ۲۷: در ساختن رنگ‌های کاغذ؛ ۲۸. در سنگ‌های جواهر و غیره؛ ۲۹. در تعریف رجال الغیب؛ ۳۰. در بیان خواب به طریق رمز؛ ۳۱. در بیان نسب حضرت پیامبر و اصحاب؛ ۳۲. در فواید سفر و شروط آن؛ ۳۳. در فواید متفرقه.

[فهرستواره منزوی ۳۷۵۵/۵؛ نسخه‌های منزوی ۶۴۵/۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۱ و ۲۳۱۴ عکسی

آغاز: پس این مفلس محتاج عاجز سالها در قریه آنجناب اشرف مبارك القری که مسکن آنجناب و ماوای مقدس؛ **انجام:** اعوذ برب السها و السهبة من شر کل عقرب و غنده و حیة و عقدت ذنب ...

تذکر: نام مؤلف در فهرست عکسی مرکز احیا (۳۶۸/۶) مصطفی بن محمد خراسانی آمده؛ خط: نستعلیق مغلوط، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۴گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۳۳۶] و [عکسی ف: ۶-۳۶۸]

● **نوادر الکتب الخطیة و الطبعیة** / گوناگون / فارسی
nawādir-ul kutub-il xaṭṭīya wa-ṭṭab'īya
تبریزی خیابانی، علی بن عبدالعظیم، ۱۲۸۱-۱۳۶۶ قمری
tabrīzī xīyābānī, 'alī ebn-e 'abd-ol-'azīm(1865 - 1947)
کتاب‌های چاپی و خطی را که مؤلف به ترتیب می‌خوانده، آنچه به نظر وی از آنها اهمیت داشت در این مجموعه انتخاب کرده است. این انتخاب‌ها به ترتیب کتاب‌هاست.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۴۸۵
آغاز: الحمد لله الاول بلا ابدیحصی و الاخر بلا امدیستقصی ... کتب و صحف خاصه و عامه و کثیری از طرائف و نوادر بدیعه
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲۲۴گ، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۲-۶۶]

● **نوادر کلمات و نصائح** / حدیث / عربی
navāder-e kalamāt va nasā'eh
در این قسمت نوادر کلمات حضرت علی علیه السلام و برگزیده نصائح او آمده است. آن حضرت در اینجا مسائل گوناگونی را مورد لحاظ قرار داده و نسبت به هر یک مطلب خاصی فراخوارآن آورده است. ابتداء آن قول در خرید خانه‌ای است که شریح خریده است و شهود برای آن گرفته و در آخر آن نصایح چندی در مبارزه بر ضد مهلکات آمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۶/۴
آغاز: بسمله، شرط له علیه السلام فی شراء دار اشتری؛ **انجام:** و من الفرقان من یتوکل علی الله فهو حسبه.
خط: نستعلیق، کا: نظر علی بن ملا کلب علی، تا: ۱۰۸۲ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۲۲ص (۳۰۸-۳۳۰)، ۱۷سطر (۶/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۹-۲۹۴]

● **نوادر المعارف** / عرفان و تصوف / فارسی
navāder-ol ma'āref
دهبیدی، محمد موسی بن عیسی، - ۱۱۹۰ قمری
dehbīdī, mohammad mūsā ben 'īsā (- 1776)
در بیان سلسله طریقت نقشبندیه در هفت «فصل»: ۱. ذکر سلسله خواجگان نقش‌بندی؛ ۲. در اقوال مخدوم و دیگران؛ ۳. در صلوه محققان؛ ۴. در پیری و مریدی؛ ۵. در الفاظ خواجگان؛ ۶.بیان ذکر؛ ۷.ذکر مقامات خواجه علی محمد حکیم ترمدی.
آغاز: بسمله حمدی بیحد و ثنای بیعد مر پادشاهی را که وجود هر موجود نتیجه جود اوست و شکر و سپاس بی اندازه ... اما بعد می‌گوید که بنده مسکین محمد موسی بن عیسی
[فهرستواره منزوی ۱۰۴۹/۸]
۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۸۱۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: بخارایی، ۱۰۲گ، ۱۳سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۱۷-۴۸۹]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۱۲۸/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** فلهالحمد و المنه کما یلیق بشانه ... المطلعین علی الاسرار شاهدین کذلک الاثار و الاخبار جرات نموده شد ربنا لاخذنا ... ظاهرا و باطنا.
خط: نستعلیق تحریری، کا: سید احمد بن سید رحیم، تا: ۱۳۲۳ق؛ جلد: تیماج مذهب و در داخل ترنج عبارت«امید از کرم و لطف بنده پرور است اخدم اعلم امم قلندر است»، ۱۰۴ص (۱۶-۱۱۹)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۵۰-۲۵]

● **نوادر معجزات** / کلام و اعتقادات
navāder-e mo'jezāt

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۳۹/۸
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: جانمازی [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۹]

↩نوادر المعجزات فی مناقب الائمة الهداة ⟵ الامامة
↩النوادر من اخبار بنی اسرائیل ⟵ الاربعون حدیثاً

● **نوادر من لایحضره الفقیه** / حدیث / عربی
nawādir-u man lā-yaḥḍur-u-h-ul faqīh
حسینی رضوی، ولی الله بن نعمت الله، قرن ۱۰ قمری
hoseynī razavī, valī-ol-lāh ebn-e ne'mat-ol-lāh (- 16c)
وابسته به: کتاب من لایحضره الفقیه = من لایحضره الفقیه؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱)

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۸۹۲/۱
آغاز: بسمله باب النوادر من من لایحضره الفقیه روی عن ابی سعید الحذری؛ **انجام:** فعلی و فاطمه وا لحسن و الحسین اهل بیتی و ثقلی فاذهب عنهم الرجس و طهرهم تطهیرا.
خط: نسخ متوسط، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۸۲ق، ظاهراً خط مؤلف است چرا که در آخر نسخه این مطالب نوشته شده: «وکان الفراغ من تسوید هذه الرساله الشریفة النجیبه فی یوم السبت سابع عشرین شهر ذی القعدة سنة اثنی وثمانین بعد الف من الهجرة النبویه المصطفویه صلی الله علیه وآله وسلم والله اعلم بالصواب والیه المآب تم تم تم. ونیز این عبارات است: وقد جمعنا هذه الرسالة عن احادیث المتفرقة علی یدالضعیف العاصی الراجی المحتاج الی کرمه العمیم [للشریف والضعیف نوشته الی عبا عبدالله اللهم اغفر غفرالله له ولوالدیه والمؤمنین والمؤمنات]»، عبارات فوق را ما عیناً نقل کردیم وجای نوشتن از لفظ نوشته تا ابتداء المؤمنین مطالب دیگری بوده آنها را محو کرده‌اند واین کلمات مذکورات نوشته شده، ظاهراً مؤلف نام خود و پدر را ذکر کرده بوده است؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۱ص، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱-۳۳۴]

● **نوادر من لایحضره الفقیه (ترجمه)** / حدیث / فارسی
nawādir-u man lā-yaḥḍur-u-hul faqīh (t.)
وابسته به: کتاب من لایحضره الفقیه = من لایحضره الفقیه؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱ق)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۹۳۷
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

←نوادر نادری ≻نوادر الامثال

● **نوادر نماز = الصلوات** / دعا / فارسی
navāder-e namāz = as-salavāt
عبدالله
ʻabd-ol-lāh
شامل دعاهایی است که هنگام نماز جهت استخاره، حل مشکلات و برآوردن شدن حاجات خوانده می‌شود: نماز عفو، نماز حدیث نفس، نماز استغفار و طلب رزق، نماز کفایت، نماز هم و غم، نماز فرج، نماز مکروب، نماز بتول، نماز استغاثه، نماز صرف فقر، نماز استعلا، نماز عسرت، نماز جهت مهمات، نماز مصیبت، نماز جهت رزق، نماز والد برای ولد، نماز ولد برای والدین، نماز طلب مال، نماز طلب ولد، نماز کفایت، نماز ضاله و غیر آن و نماز شدت.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۳۷/۴
آغاز: در بیان نوادر نمازها که از ائمه معصومین علیهم السلام منقولست در استخواره امام جعفر صادق علیه السلام فرمود که چون قصد کنید بکاری اول بخدای تعالی مشورت کنید؛ **انجام:** کذلک الله ربی صل علی محمد و آل محمد الصادقین و افعل بی کذا و کذا و مرادی که دارد بطلبد، تمت هذه الصلوات.
خط: نسخ خوش و معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۱۸گ (۵۵-۷۲)، ۱۳سطر ، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۰-۴۰۱]

● **نوادر و حکایات غریبه** / گوناگون / عربی
navāder va hekāyāt-e qarībe
از بحار الانوار، امالی، زهر الربیع، کامل بهائی، کشکول شیخ بهائی، و منقول از حسین بن عبدالصمد عاملی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۷/۲۱
خط: نستعلیق، کا: مراغی، محمد بن جمشید، تا: قرن ۱۳؛ ۳گ (۳۹پ- ۴۱ر) [مختصر ف: -۸۷۱]

● **نوادری از حکایات و روایات و ...** / گوناگون / فارسی
navāderī az hekāyāt va revāyāt va ...
برگرفته از حبیب السیر و جامع التواریخ و ...

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۳۳/۷
خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم، ۱۹ص (۳۱۷-۳۳۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۷/۱-۱۶۹]

←النواصب ≻احکام النواصب
←نواصیر ≻بواسیر و نواسیر

● **نواصیص العجب فی شرح زیارة رجبیة** / شرح دعا / فارسی
nawāṣīṣ-ul ʻajab fī š.-i zīyārat-i rajabīya
یزدی، احمد بن حسن، - ۱۳۱۰ ؟ قمری
yazdī, ahmad ebn-e hasan (- 1893)
شرح مفصلی است بر زیارت معروف به رجبیة «الحمدلله الذی أشهدنا مشهد أولیائه فی رجب» با توضیحات لغوی و اعتقادی استفاده شده از روایت‌ها و آیات. دارای یک مقدمه در ثواب روزه ماه رجب و وقایع آن ماه، پس از آن سی و یک نصوص در شرح زیارت مذکور، پس از آن خاتمه‌ای در اعمال ماه رجب.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۳۲/۱
آغاز: الحمدلله علی نعمائه و الشکر لله علی آلائه ... اما بعد چنین گوید عبد عاصی و غریق بحر معاصی؛ **انجام:** و شب نیمه شعبان و در این شبها دعا و نماز و تلاوت قرآن بسیار بکن.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۹۲گ (۱پ-۹۲پ)، ۲۸سطر ، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۷-۲۶]

● **نواظر الوقوف فی مشایخ الصدوق = بصیرة الوقوف فی مشایخ الصدوق** / رجال / عربی
nawāẓir-ul wuqūf fī mašāyix-iš ṣadūq = baṣīrat-ul wuqūf fī mašāyix-iš ṣadūq
حائری، محمد علی بن قاسم، ق۱۳ قمری
hā'erī, mohammad ʻalī ebn-e qāsem (- 19c)
در دیباچه پس از نام خود می‌گوید چون ترتیب مشیخه شیخ صدوق در «من لایحضره الفقیه» به‌گونه‌ای بود که دستیابی به کسان دشوار بود، من آن را به گونه آسان درآوردم، و پس از بیان شیوه کار خود می‌گوید آن را به «بصیرة الوقوف فی مشایخ الصدوق» نامیدم، سپس واژه «بصیرة» خط خورده و در کناره به همان خامه «نواظر» نوشته شده است. و همینجا می‌افزاید که این را مقدمه‌گونه‌ای ساختم برای «تنبیهات النبیه فی شرح من لایحضره الفقیه».در الذریعه نام پدر او قاسم مرگ او حدود ۱۲۴۵ق آمده است. در مآخذ در دسترس به این دو کتاب آل

کشکول دست نیافتم جز آنکه از وی «حدیقة الانظار فی مشیخة الفقیه و التهذیب» را که در ۱۲۴۵ق به انجام رسانده است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۶۲-عکسی

آغاز: الحمدلله الذی بالتبیین عند اخبار الفاسقین، و الصلواة. و بعد، فیقول ... محمد علی آل کشکول ... لما کانت المراجعة الی طرق «من لایحضره الفقیه» تألیف ... ابن بابویه ... فیها نوع مشقة من حیث المراجعة الی مشیخته و عدم ترتیبها علی امر یسهل ... فرتبت طرقها علی ترتیب الحروف الهجائیة؛ **انجام:** تنبیه: اعلم المصنف (رح) روی عن اشخاص (رجال) کثیرة و اسند عنهم فی الکتاب، لم یذکرهم فی المشیخة و ذکرناهم فی «سلوة الحزین و انیس المستوحشین» و سنذکر هم انشاء الله فی المقصد الثانی من «الفواید الغاضریة» فی مصطلحات الحدیث و الرجالیة مفصلاً و مرتباً علی ترتیب الحروف الهجائیة. تم و الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی محمد و آله الطیبین الطاهرین علی ید المؤلف راجی رحمة المأمول محمد علی آل کشکول الکربلائی اصلاً و مولداً و مسکناً و مدفنا انشاءالله تعالی.

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشانه «منه»؛ ۱۸۴ص، ۲۲سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۳۹۴]

● **النوافج و الروزنامج** / متفرقه / عربی

an-nawāfij wa-r rūznāmij

نجفی اصفهانی، محمد رضا بن محمد حسین، ۱۲۸۸ – ۱۳۶۲ قمری

najafī esfahānī,mohammad rezā ebn-e mohammad hoseyn(1871 - 1943)

متفرقاتی است مشتمل بر اشعاری از مؤلف و دیگران و مطالب تاریخی و ادبی که به صورت بیاض در این مجموعه گردآوری شده و مؤلف سال ۱۳۲۵ق‌آن را شروع کرده است.

اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه: ۶۶

آغاز: بسم الله و بحمده و بالصلاة علی محمد و آله لابی عبدالله محمد المقری قاضی القضاة الجماعةالمالکی

کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۲۵ق؛ جلد: تیماج، ۴۵گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [اوراق عتیق: ۲-۳۴۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۵۶ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۴۵۸]

←النوافل ←احکام النوافل
←النوافل ←عدد رکعات الصلاة و اوقاتها

● **نوافل** / فقه / فارسی

navāfel

گفتار جدید و مختصری است به شیعی و به زبان فارسی در کیفیت خواندن نمازهای نافله و زمان آنها به ترتیب: فصل ۱. بیان نافله ظهر؛ ۲.بیان نافله عصر (در آن از «مفتاح الفلاح» [از شیخ بهائی] نام رفته است)؛ ۳.بیان نافله مغرب؛ ۴. بیان نافله نماز خفتن؛ ۵.بیان نماز شب یا نافله صبح (به دعای صحیفه کامله اشاره شده است).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۲۸/۳

آغاز: بسمله – فصل در بیان نافله ظهر است. بدانکه مشهور و اقوی اینست که نافله ظهر هشت رکعتست و بهتر اینست که در رکعت اول تکبیرات هفتگانه را با دعاهای او بجا آورد و بعد ازین اعوذ بالله من الشیطان الرجیم بگوید؛ **انجام:** و عن شمالی نورا و من فوقی نورا و من تحتی نورا و عظم لی النور و اجعل لی نورا امشی به فی الناس و لا تحرمنی نورک یوم القیمة.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج مذهب، ۵گ (۵۰ر-۵۴پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۴سم [ف: ۲۷/۱-۲۴۲]

←نوافل لیلیه ←لیلیه

● **نوافل یومیه** / فقه، دعا / فارسی

navāfel-e yowmīye

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷ – ۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

رساله‌ای است در آداب نمازهای مستحبی شبانه‌روز و دعاهای بعد از آنها و آداب نماز شب که به آنها «نوافل یومیه»می‌گویند. این بخش اول کتاب حاضر است. بخش دوم در سایر نمازهای مستحبی است از قبیل: ۱. نماز حضرت رسول اکرم، ۲. نماز حضرت امیر، ۳. نماز حضرت فاطمه، ۴. نماز جعفر طیار، ۵. نماز اعرابی، ۶.نماز طلب باران – استسقا، ۷. نماز عید فطر، ۸. نماز روز اول هر ماه، ۹. نماز نافله ماه رمضان که دو طریق است، ۱۰. نماز روز مبعث حضرت رسول، ۱۱. نماز شب مبعث حضرت رسول، ۱۲. نماز روز مباهله، ۱۳. نماز زیارت حضرت رسول، ۱۴. نماز رغائب، ۱۵. نماز شب نیمه ماه رجب، ۱۶. نماز شب نیمه ماه شعبان، ۱۷. نماز شب عید ماه رمضان، ۱۸. نماز ساعت غفلت، ۱۹. نماز مستحبی سفر، ۲۰. نماز توبه، ۲۱. نماز هدیه میت، ۲۲. نماز روز عاشورا، ۲۳. نماز روز نوروز.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۷۱

آغاز: و سنت است و آن سی و چهار رکعتست هشت رکعت نافله ظهر است؛ **انجام:** و وقت این نماز بعد از فارغ شدن از نماز ظهر و عصر و نافله آنست.

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مذهب؛ جلد: تیماج، ۹ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳-۱۶۲۶]

● **نواقض الروافض** / کلام و اعتقادات / عربی
nawāqiḍ-ur rawāfiḍ

منصوری، یوسف بن مخزوم، قرن ۸ قمری
mansūrī, yūsof ebn-e maxzūm (- 14c)

در رد عقاید شیعه امامیه و با این‌که مؤلف مدعی است که بیشتر به آیات قرآنی و ادله عقلی استناد می‌کند، از تهمت و افترا و دروغ بستن و تشویق به کشتن شیعیان دریغ نکرده و آنچه خواسته گفته و نسبت داده است.مشتمل بر یک «مقدمه» و هفت «فصل»: المقدمة: فی خلاقه الخلفاء قبل علی؛ فصل ۱. فی خلاقه علی؛ ۲. فی رد حجتهم (الشیعة) علیهم؛ ۳. فیما یوجب ترجیحهم علی اصحابه؛ ۴. فیما خالفوا فیه من مسائل الاصول؛ ۵. فیما خالفوا فیه من مسائل الفروع؛ ۶. فیما ذکروه من مثالب الخلفاء الثلاثة؛ ۷. فی تأویلاتهم الفاسدة؛ ۸. فی عدد فرق الرافضة.

شروح و حواشی:

۱- الانوار البدریة لکشف شبه القدریة؛ مهلبی حلبی، حسن بن محمد (-۸۴۰)

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۳/۲ و ۲۳۳۵/۲ عکسی

آغاز: و بعد فانه لما ظهر دین الاسلام علی الادیان کلها تحقیقا لما وعد الله تعالی سبحانه و هو الذی ارسل رسوله؛ **انجام:** و هذا آخر ما تیسر لی فی المناظرة للرافضة والرد علیهم و ترکنا اشیاء یکثر استقصاوها.

خط: نستعلیق نازیبا، کا: شطار، عمادالدین محمد عارف، تا: دوشنبه سلخ رمضان۱۰۰۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۳۴گ (۴۹پ-۸۲ر)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۱-۱۳۱] و [عکسی ف: ۶-۳۹۱]

←نواقض الروافض ≻النواقض لبنیان الروافض

● **نواقض الروافض** / کلام و اعتقادات / عربی
nawāqiḍ-ur rawāfiḍ

برزنجی، محمد بن عبدالرسول، ۱۰۴۰ - ۱۱۰۳ قمری
barzanjī, mohammad ebn-e ʻabd-or-rasūl (1631 - 1692)

وابسته به: النواقض لبنیان الروافض = نواقض الروافض؛ شریفی حسینی، میرزا مخدوم بن سید شریف (-۹۹۵ق)

اصل این کتاب مختصری است از کتاب «النواقض علی الروافض» میرزا مخدوم نوه میر سید شریف گرگانی، که برزنجی انتخاب کرده بود، پس ازآن مطالبی بر آن افزوده و جایی که احتیاج به استدلال داشته استدلال کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۲۴

آغاز: الحمدلله رب الوهاب البر التواب منزل الکتاب علی سیدالأحباب الذی أوتی الحکمة و فصل الخطاب؛ **انجام:** و أعدنا من موجبات الندامة یوم القیامة و اغفرلنا ولو الدنیا و اخواننا و اولادنا و ترحم علینا ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۸ق؛ مصحح؛ تملک: سراج الدین محمد؛ ۱۷۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۹-۳۳۱]

● **النواقض لبنیان الروافض** = **نواقض الروافض** / کلام و اعتقادات / عربی
an-nawāqiḍ li-bunyān-ir rawāfiḍ = nawāqiḍ-ur rawāfiḍ

شریفی حسینی، میرزا مخدوم بن سید شریف، - ۹۹۵ ؟ قمری
šarīfī hoseynī, mīrzā maxdūm ebn-e seyyed šarīf(-1587)

اهداء به: سلطان مراد سوم

تاریخ تألیف: ۹۸۸ق

کتاب در رد شیعه و تنفیر از مذهب امامیه است و ملخص است از کتاب مفصل مؤلف در این موضوع. این ملخص را به نام سلطان مراد سوم معنون کرده است. نام کتاب (النواقض) «۹۸۸» ماده تاریخ تألیف است و مشهور است به «نواقض الروافض». در کشف الظنون به نام «نواقض علی الروافض» ضبط شده است. کتاب مرتب است بر یک «مقدمه» و سه «فصل» و «کشف مقال» و «خاتمه» و «ذیل» و «اکمالی»: المقدمه فی التحقیق الایمان و الاسلام؛ فصل ۱. در دو «فرع»: ۱) فی الایات الواقعة فی فضل الصحابه، ۲) فی الروایات الدالة علی فضل الصحابه؛ فصل ۲. فی الایات النازلة فی مدح الصدیق و الروایات الواقعة فی فضیلة المخصوصین من الصحابه؛ فصل ۳. فی ادلالة الدالة علی حقیقة خلافة خلفاء الراشدین؛ و اما کشف المقال فیکشف عن هفوات الروافض و هذیانتهم؛ اما الخاتمه فمشتملة علی ثلثه بیانات؛ اما ذیل الکتاب فی الاعتقاد الصواب؛ و اما الاکمال فهو یحصل به انساب المؤلف. (مهدی ولایی)

آغاز: نحمدک اللهم لا اله الا انت و حدک لا شریک لک الیک المصیر بحولک و قوتک نحق الحق و نبطل الباطل ...

شروح و حواشی:

۱- مصائب النواصب (ترجمه)؛ حسینی، محمد تقی (-۱۰)

۲- مصائب النواصب (ترجمه)؛ شوشتری، محمد علی بن نورالله (-۱۱)

۳- مصائب النواصب لنقض نواقض الروافض؛ شوشتری، نورالله بن شرف الدین (۹۵۶-۱۰۱۹)

۴- مصائب النواصب (ترجمه)؛ قمی، محمد طاهر بن محمد حسین (-۱۰۹۸)

۵- نواقض الروافض؛ برزنجی، محمد بن عبدالرسول (۱۰۴۰-۱۱۰۳)

۶- مصائب النواصب (ترجمه)؛ حسینی علوی، محمد اشرف بن

عبدالحسیب (–۱۱۲۱ق)
۷– العذاب الواصب علی الجاحد و الناصب = معایب النواصب؛ مازندرانی حائری، محمد بن اسماعیل (۱۱۵۹–۱۲۱۶ق)
۸– مصائب النواصب (ترجمه)؛ مدرس چهاردهی، محمد علی بن محمد نصیر (۱۲۵۲–۱۳۳۴ق)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۲۱–ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 7991؛ خط: نسخ، کا: ملاعبدالقادرین صفا، تا: ۱۷ ذیحجه ۱۰۱۰ق [فیلمها ف: ۳–۹۶]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۳/۱ و ۲۳۳۵/۱ عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه و سلم تسلیما کثیرا کثیرا.
خط: نستعلیق نازیبا، کا: شطار، عمادالدین محمد عارف، تا: یک‌شنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۰۱۱ق؛ جلد: تیماج، ۴۵گ (۴پ–۴۸ر)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۱–۱۳۰] و [عکسی ف: ۶–۳۹۰]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۸۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** لا اری الله «کذا» الی الحشر غیره سلطانا انه میسر الامال و الامانی
خط: نستعلیق، کا: بابا بن محمد حسین، تا: ۱۰۱۲ق، جا: اکره؛ مجدول؛ واقف: علیخان، ۱۲۷۳؛ ۷۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴–۲۶۵]
۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۳۹۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قامت بهاء الدین فی جمیع الدیار، و الله المعین فی جمیع الامور و الاحوال، الکریم المنزه عن التبدل و الاختلال. تم بالخیر.
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۹۹ق؛ در دیباچه به کتاب نامی داده نشده؛ ۳۳گ (۵ر–۳۷پ) [ف: ۳–۱۵۱]

● **النواقض للروافض** / کلام و اعتقادات / عربی
an-nawāqiḍ lir-rawāfiḍ
جرجانی، ابوالفتح بن مخدوم، – ۹۷۶ ؟ قمری
jorjānī, ab-ol-fath ebn-e maxdūm(- 1569)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۷۱
آغاز: بسمله، و الصلوة و السلام علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه اجمعین؛ **انجام:** انه هو البر التواب الوهاب
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۷ق [رایانه]

● **نوامع الاحکام فی الحلال و الحرام** / فقه / فارسی
navāme‘-ol ahkām fe-l halāl-e va harām

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۹۴
آغاز: بسمله، الحمدلله ذی الجلال و الاکرام و الصلوه علی النبی المبعوث بالحلال و الحرام محمد و آله الهداء و ائمه الانام؛ **انجام:** و اگر باین علامات و بل رد قول و عدل و غیر عدل عام ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ضمیمه نسخه ش ۱۶۸۹۶؛ جلد: میشن [رایانه]

←نوامیس ← تلخیص جوامع نوامیس افلاطون

● **النوامیس = جوامع المقالات الثلث فی النوامیس = النبوات** / فلسفه / عربی
an-nawāmīs = jawāmi‘-ul maqālāt-iṯṯalāṯ fi-n nawāmīs = an-nubuwāt
افلاطون، ۴۲۷؟ – ۳۴۷ ؟ قبل میلاد
aflātūn (-427 - -347)
جز تلخیص فارابی است از نوامیس افلاطون که در لندن به سال ۱۹۵۲م به چاپ رسیده است. باید گزیده‌ای از سیاست یا جمهوری افلاطون باشد.
آغاز: قال افلاطن: انه لما کانت اسباب الارادة مختلفة و کانت الارادة تابعة لاقواها و اظهرها علی سائرها و کان من الاضطرار فی عالم الترکیب ان یغلب الافضل منها الاخس و کان الجهل و سوء الارتیاض یعدلان بالنفس، فی عالم الترکیب عن طاعة الافضل ــ عظمت الفاقة إلی النوامیس
چاپ: به کوشش عبدالرحمن بدوی در افلاطون فی الاسلام (بیروت، دارالأندلس: ۱۴۱۸ق)
شروح و حواشی:
۱– تلخیص جوامع نوامیس افلاطون؛ فارابی، محمد بن محمد (۲۶۰–۳۳۹)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۶۹/۴
در سه مقاله؛ خط: نسخ، کا: عین علی، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۴ص (۱۴۷–۱۸۰)، ۲۵سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [سنا: ف: ۱–۲۰۲]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۹۹/۲–ف
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [فیلمها ف: ۱–۷۳۲]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۲/۱–طباطبائی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۴ص (۱–۲۴)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲۳–۱۵]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۷۴/۱–ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱–۷۲۰]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۸۳/۱۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳گ (۲۵پ–۲۷ر) [ف: ۱۶–۱۸۳]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۸۳/۱۲
آغاز: المقالة الثانیة من کتاب افلاطون فی النبوات، و لان تقدمة

المعرفة
مقاله دوم است سپس مقاله سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۹گ (۲۷پ–۳۰پ و ۳۰پ–۳۴پ) [ف: ۱۶–۱۸۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳۲/۲۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۵ق؛ ۸گ (۱۵۳ر–۱۶۰پ) [مختصر ف: -۸۵۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳۲/۲۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۵ق؛ ۸گ (۱۴۶پ–۱۵۳ر) [مختصر ف: -۲۵۳]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰/۲۳–ف
نسخه اصل: بادلیان ش ۹۵ اوزلی (۱۴۲۲)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۴۲ق [فیلمها ف: ۱–۵۵۸]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۱۰/۱
آغاز: برابر ؛ **انجام:** اولی الناس بالصدقة و احقهم بها ضعفاء طبقة المتصدق لان اهل الطبقة للشخص هم اخص به من سایر طبقات الناس کما ان اعضاء البدن اخص به من سائر الاجسام الموجودة فی المسکنة فهی سوء یقع فی بعض طبقات الناس کما یکون البشرة فی العضو. فان لم یحسمها بحسن التدبیر و الاسرت فی ذلک العضو (فاتلفته و کان المکروه العاید فی تلک الطبقة اخص به ... و عار الظلم و ... المربع المصدر و عند).
تنها یک صفحه از مقاله یکم است و قدری از مقاله دوم هم افتاده و در پایان نیز مانند نسخه طباطبایی است؛ خط: نستعلیق، کا: مازندرانی، رجب علی بن خواجه علی، تا: ۱۰۵۰ق؛ افتادگی: وسط؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۱۵گ (۲پ–۱۶ر)، ۱۷سطر (۴/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹/۵سم [ف: ۸–۷۴۶]

۱۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۹۳/۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۰گ (۵۷پ–۶۶پ)، ۲۴سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: -۱۹۹]

۱۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۱۱/۳
آغاز: برابر
شامل سه مقاله ازکتاب نوامیس می‌باشد و از آخر ناتمام است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ازموقوفات رمضانیه ۱۲۳۰؛ ۲۵گ (۶۷–۹۱)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۱۵۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۷۹/۳ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲–۸۰]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۵/۳۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** (چند سطر ی کاتب سفید گذارده است) و لاتعول فکره علیها، و ثمار الظلم و حمیة المربع ...
خط: نستعلیق، کا: خراسانی، کرم علی، تا: قرن ۱۳؛ ۱۰گ (۲۰۶ر–۲۱۵پ)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۴/۶×۱۸/۵سم [ف: ۷–۴۶۲]

۱۳. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۳۷/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۱ ذیقعده۱۲۸۶ق؛ این نسخه در پایان مانند نسخه ش ۶۹۲/۱ مجلس است؛ جلد: تیماج، ابعاد متن: ۸×۱۷/۵، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [نشریه: ۳–۲۲۲]

۱۴. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۵۵/۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** اسرت فی ذالک العضو.
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴–۴۴۴]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۷/۱ط
آغاز: برابر؛ **انجام:** محروس من جهات لایهتدی ... نتیجة المصدر و عند.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۷ص (۷–۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۴/۳–۹۱]

● نوامیس الاصول / اصول فقه / عربی

nawāmīs-ul uṣūl

قزوینی، علی بن محمد، ۱۲۰۹ – ۱۲۹۰ ؟ قمری

qazvīnī, ‘alī ebn-e mohammad (1795 - 1873)

اصول فقه استدلالی است نسبتاً مفصل در دو مجلد با عناوین «ناموس» در یک «مقدمه» و سه «مقصد» و یک «خاتمه»: المقدمة: فی رسمه و موضوعه و بیان الحاجة الیه؛ مقصد ۱. فی اللغویات؛ ۲. فی الکلامیات أی الادلة الشرعیة؛ ۳. فی الاجتهاد و التقلید؛ الخاتمة: فی التعادل و التراجیح.این کتاب در دو مجلد مرتب شده که جلد اول آن شامل مقدمه و مقصد اول است و جلد دوم حاوی مقصد دوم و سوم و خاتمه است. این کتاب تا پنج مرتبه توسط مؤلف تحریر و اصلاح شده که ظاهراً در اولین تحریر، جلد اول آن از روز چهارشنبه ۱۴ ربیع الاول ۱۲۵۷ق تا ۲۳ شعبان ۱۲۶۲ق تألیف شده است و جلد دوم آن از ربیع الثانی ۱۲۶۹ق شروع و در روز جمعه ۲۸ جمادی الاول ۱۲۷۱ق در زنجان پایان یافته است. یکی دیگر از تحریرات جلد اول از ۱۹ شعبان ۱۲۶۶ق (در کربلا) تا عید قربان ۱۲۷۵ق (یا ربیع الثانی ۱۲۶۹) تألیف شده و تحریری دیگر از جلد دوم نیز در ۲۷ شعبان ۱۲۸۱ق به پایان رسیده است.
آغاز: الحمد لاصل الوجود و اصیله و متاصله حری و الصلوة علی فرعه الاول و فروعه سیما سلطان الغری ... و بعد فیقول المدهوش من صدمات عالم التعلقات.
[الذریعة ۲۴/۳۵۱–۳۵۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۵۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا هو الکلام فی المتم بحثه من اقسام اللفظ المفید و اما ما عداه کالمتشابه و فی مباحث الظواهر و المجملات ما یغنی عن البحث عنها علی حدة بالمرة کما لا یخفی فلذا طوینا الکشح عنه.
جلد اول، تا آخر مباحث الظواهر و المجملات؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه ۲۳ شعبان۱۲۶۲ق؛ مصححتوسط مؤلف؛ جلد: تیماج، ۲۰۷گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳۸–۷۴]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۰۵
آغاز: الحمدلله الذی کلماته فائقة و دلائله قاطعة و حججه ساطعة و الصلاة علی ابی القاسم محمد و آله الناجیة المنجیة
نسخه اصل: کتابخانه مسجد چهل ستون–زنجان. جلد دوم، شامل ادله شرعیه و بحث اجتهاد و تقلید و تعادل و تراجیح؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: با تاریخ۱۲۶۹ق؛ با خط خوردگی و تصحیح و حواشی مختصر از مؤلف، در ابتدا یادداشتی از مؤلف آمده که وی مقداری از تألیف کتاب و پاکنویس قسمتی دیگر را در ربیع الثانی ۱۲۶۹ مشغول بوده است؛ ۲۹۳ص [عکسی ف: ۲–۱۰۰]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۰۷ عکسی و ۵۰۸ عکسی و ۵۰۴ عکسی
نسخه اصل: کتابخانه مسجد چهل ستون– زنجان. جلد اول کتاب است و یکی از تحریرهای آن می‌باشد که ۱۹ شعبان ۱۲۶۶ در کربلای معلا شروع شده و شب چهارشنبه ثالثة عید الاضحی سال ۱۲۷۵ پایان یافته؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با خط خوردگی و اضافات و تغییرات زیاد؛ ۴۹۵ص [عکسی ف: ۲–۹۹–۱۰۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۶۰/۳–طباطبائی
آغاز: فی النوامیس للآخوند ملا علی فی مسئلة اجتماع الامر و النهی قوله اختلفوا فی جواز اجتماع الامر و النهی فی شی واحد شخصی اوکلی من جهتین بعد اتفاقهم علی امتناعه فیه من جهة واحده؛ **انجام:** و هما من اصطلاحات الفلاسفه و قد عرفوا الحیثیه التقییدیه بان یکون ... مکثره لمذات و التعلیلیه بما لاتکثر الذات و مآلها الی ما ذکرنا لا غیر انتهی کلامه رفع مقامه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵گ (۲۱۰–۲۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲۳–۶۳۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۹۳۸۱
آغاز: آغاز: بسمله. الحمد لاصل الوجود و اصیله و متأصله حری و الصلوة علی فرعه الاول و فروعه لا سیما؛ آغاز: یبتنی علیه الشیء کما اشتهر و ان لم یذکره اللغویون ... (بعد از ۴ برگ) المقصد الاول فی اللغویات و معلوم ان مباحثها لا تعد ... فی ابواب الباب الاول فی الخمسة الاول و فیه نوامیس ناموس فی الوضع؛ **انجام:** ان الحسن و القبح جنسا او فصلا او لازم المهیة او الوجود الخارجی و لا دلیل علی شیء منها فی شیء
ج۱، از اواخر مقدمه تا بحث «مجمل» از مقصد اول است؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با رموز «منه عفی عنه، صح»؛ تملک: محمد حسین کلباسی با مهر «حسین منی و انا من حسین» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، شهریور ۱۳۸۷؛ جلد: تیماج، ۲۱۱گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱–۵۲۲]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۰۶ عکسی
آغاز: الحمدلله الذی دل بذاته علی ذاته و الصلاة علی سیدنا محمد المعرف لسماته
نسخه اصل: کتابخانه مسجد چهل ستون–زنجان؛ خط: نسخ، کا: زنجانی، شکرالله بن الله ویردی، تا: ۱۱ ربیع الاول۱۲۸۲ق؛ تحریر مجددی است با تعدیلات و تغییراتی از مجلد دوم همین کتاب در شماره ۵۰۵ مرکز احیاء میراث اسلامی این تحریر در شب ۲۷ شعبان ۱۲۸۱ به پایان رسیده است، با حواشی از مؤلف و بعضی به خط وی؛ ۴۹۴ص [عکسی ف: ۲–۱۰۱]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۰۹
نسخه اصل: کتابخانه مسجد چهل ستون–زنجان. جلد اول؛ بی‌کا، تا: ۱۵ صفر۱۳۲۱ق؛ با حواشی مختصری از وی؛ تاریخ وقف: ۱۳۳۶؛ ۴۲۲ص [عکسی ف: ۲–۱۰۲]

● النوامیس الاکبر لافلاطون / هیئت / عربی
an-nawāmīs-ul akbar li-aflāṭūn

ابو یوسف

abū-yūsef

شامل: باب الحکم علی الحوائج الکلیة (بی‌شماره)؛ الباب الخامس للنظر فی امر الکتب و فیه تسعة فصول؛ الباب السادس للنظر فی الحاجتین و هو خمس فصول.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۴۸/۲
آغاز: ... فاما قی بروج الطالع و النیرین فان الرب البیت؛ **انجام:** مات فی تحویل السنة الثانی عشر من بروج جلوسه، رحمة و حسبنا الله وحده و نعم الوکیل، تمت الکتاب بعون الملک الوهاب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، ۱۹۶گ (۵–۲۰۱)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸/۹×۳۱/۹سم [ف: ۷–۱۰]

● نوامیس العرفان فی شرح الصلوات الواردة فی شعبان / شرح دعا / فارسی
navāmīs-ol ʻerfān fī š.-eš salavāt-el vārede fī šaʻbān

یزدی، احمد بن حسن، – ۱۳۱۰ ؟ قمری

yazdī, ahmad ebn-e hasan(- 1893)

شرح دعای معروف به «صلوات شجرة النبوة» که در ماه شعبان خوانده می‌شود: «اللهم صل علی محمد و آل محمد شجرة النبوة». دارای یک «مقدمه» در فضیلت ماه شعبان و روزه آن، و سی و سه «ناموس» در شرح دعای مذکور، و «خاتمه»‌ای در اعمال ماه شعبان.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۳۲/۲
آغاز: الحمدلله الرحمن الرحیم و الصلاة و السلام علی مصباح الحقایق فی مجالس الایمان ... و بعد چنین گوید عبد عاصی؛ **انجام:** یعنی خواهد بود برای او مثل ثواب رکوع و سجود آنحضرت.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، با اضافات؛ ۹۷گ (۹۴پ–۱۹۰ر)، ۲۸سطر ، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۷–۲۷]

● **نواهد الابکار و شوارد الافکار = حاشیة انوار التنزیل** / تفسیر / عربی
nawāhid-ul abkār wa šavārid-ul afkār = ḥāšīyat-u anwār-it tanzīl

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ – ۹۱۱ قمری
soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

وابسته به: انوار التنزیل و اسرار التأویل = تفسیر بیضاوی؛ بیضاوی، عبدالله بن عمر (–۶۸۵ق)

حاشیه مفصلی است با عنوان «قوله، قوله» بر کتاب «انوار التنزیل» قاضی بیضاوی، و بیشتر به جنبه‌های ادبی و مباحث لغوی می‌پردازد و در این خصوص نقل اقوال فراوان می‌کند. مؤلف از سال ۸۸۰ق شروع به تألیف نموده است.

آغاز: سبحان الله و بحمده منزل الکتاب، تبصرة و ذکری لاولی الالباب، آتیا من اسالیب البلاغة بالعجب العجاب

[ریحانة الأدب ۱۴۹/۳؛ کشف الظنون ۱۹۸۱/۲؛ الاوقاف العامة بغداد ۱۶۶/۱]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله. من قرأ المؤذتین فکانما قراء الکتب الذی انزلها الله تعالی کلها موضوع. تم الکتاب بحمدالله و عونه. تمت هذه النسخه ... آمین.

خط: نسخ، کا: برهان الدین بن دولت محمد بن کمال محمد بن برهان الدین بن الشمس الدین انصاری، تا: اواخرقرن۱۰؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷ق؛ جلد: تیماج، ۴۵۳گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۱–۵۹۲]

۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۱۸۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ چند برگ آخر توسط «محمد محلی مالکی» در ۴ محرم ۱۰۰۳ بازنویسی شده؛ مجدول مرصع؛ تملک: حاج محمد باقربا مهر «محمد»، محمدبن محمد الکفوی حنفی؛ ازموقوفات رمضانیه ۱۲۳۰؛ ۶۸۳ص، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: –۹۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۱۹ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳–۱۸]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۵۰ عکسی

نسخه اصلی: کتابخانه مدرسه امام صادق (نور بخش) ـبروجرد ۴۱؛ خط: نسخ، کا: عبد الخالق بن عبد الرحمن بن عباس، تا: پنج‌شنبه ۹ ربیع الثانی ۹۶۶ق؛ با سرلوح، مجدول؛ واقف: محمد بن محمد جعفر، ۱۲۴۸؛ ۷۱۹ص [عکسی ف: ۳–۱۷۵]

۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۳۷۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان۱۰۸۶ق؛ ۲۴۴گ، اندازه: ۱۴×۲۴سم [نسخه‌پژوهی: ۲–۲۳۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۰۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله روی أن الآیة نزلت فی تمام القضیة الخ، أخرجه ابن جریر عن عکرمة و سمی المذکور الحطم بن هند البکری قوله و قریء، تم الجزء الأول و یلیه الجزء الثانی؛ تم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، مجدول، محشی؛ تملک: محمد ابن الطیب، محمد بن ابراهیم امامدر ۱۱۴۶؛ ۳۳۲گ، ۲۷سطر (۱۱/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۳۰–۷۰۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۳

آغاز: و قریء بکسر الفاء قال ابوحیان لیس عندی کسراً محضاً بل هو من باب الامالة المحضة؛ **انجام:** قوله من قرأ المعوذتین فکأنما قرأ الکتب التی انزلها الله کلها موضوع و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم.

قسمت دوم کتاب است و از سوره مائده تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: محمد احمد الوسیمی المالکی، بی‌تا؛ مجدول؛ مهر: «عبده الراجی موسی» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۲۸۱گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۳–۲۷۰]

● **النواهی** / اصول فقه / عربی
an-nawāhī

قزوینی، ابراهیم بن محمد باقر، ۱۲۱۴ – ۱۲۶۲ ؟ قمری
qazvīnī, ebrāhīm ebn-e mohammad bāqer (1800- 1846)

رساله‌ای است با عنوان «الفصل الثانی فی النواهی».

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۸۳۲/۷

آغاز: بسمله – الفصل الثانی فی النواهی – اختلفوا فی جواز اجتماع الامر و النهی و عدمه علی علی قولین؛ **انجام:** مما ذکرنا نقدر علی ابطال سایر الاقوال وجوبها و نقضها و ابرامها فلاحظ، تم هذا التقریرات فی المسئلة النهی فی العبادات سنه ۱۲۵۲.

تذکر: جهت نام مؤلف به ج۳ فهرست ص ۱۴۷ مراجعه شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۹۹ص، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲–۲۳۷]

● **النواهی** / اصول فقه / عربی
an-nawāhī

طباطبائی تبریزی، محمد رضا بن محمد یوسف، ۱۲۹۶ – ۱۳۷۸ قمری
tabātabā’ī tabrīzī, mohammad rezā ebn-e mohammad yūsof (1879 - 1959)

رساله مختصری است در مبحث نواهی و اجتماع امر و نهی که ناتمام مانده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۸۴

آغاز: الکلام فی النواهی و لا یخفی انه کما ان الامر یشمل ما بالهیئة فقط او الماده کذلک فکذا النهی ایض؛ **انجام:** موجود: قالوا ان الانسان اذا اضطر الی الغصب لو بسوء الاختیار الی اخر

الوقت فیصلی صلوة تامة و صلوة المختار
خط: نستعلیق تحریری، کا: عراقی، تا: ۱۳۵۷ق؛ ضمیمه: ضمن ۴۵ برگ انتهای رساله، رسائل فقهی با عناوین«تعاقب ایدی، تزاحم حقوق، عقود و صوم» تألیف همو که احتمالاً تقریرات درس استادش، خاتم المجتهدین آقا ضیاءالدین عراقی باشد، تاریخ تألیف رساله صومیه: ۱۹ رمضان ۱۳۵۴؛ ۸۴گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳/۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۶-۲۵۲]

←نوباوه⩾ثمرة الفؤاد
←نوباوه⩾نوحه و مقتل
←نوباوه بوستان بیان و تذکره دوستان زمان⩾حسن و دل

● **نوبه و سنجش زمینها** / ریاضیات / فارسی
nowbe va sanješ-e zamīn-hā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۱۶/۸-ف
نسخه اصل: پاریس P. 169 (بلوشه ۷۷۲)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۵۴۸]

● **نو تقویم شرعی = ترجمه غنیة الانام** / پیشگویی / فارسی
now taqvīm-e šar'ī = t.-ye qonyat-on anām

روح افزائی، محمد بن محمد صالح، ق۱۳ قمری
rūh afzā'ī, mohammad ebn-e mohammad sāleh (- 19c)
وابسته به: غنیة الانام فی معرفة الساعات و الایام = من لا یحضره التقویم؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱ق)
تاریخ تألیف: ۱۱۹۲ق (= نو تقویم شرعی)
ترجمه با افزودگی‌هایی است.
آغاز: بسمله. الحمد الله الذی خلقنا فی احسن تقویم ... و بعد ... محمد بن محمد صالح نصرالله دماوندی عبرت تخلص بر صفحه عرض مقتضیان اخبار ... می‌نگارد ... که این کلمه چندیست ... در ترجمه غنیة الانام در سلک انتظام کشیده می‌شود.
انجام: در تاریخ مجموع اصل و فرع ترجمه. چو عبرت پاس احسان داشت مرغی ×× بر اصل غنیه افزود اصل و فرعی / کسی پرسید ازو تاریخ و نامش ×× جوابش گفت: «نو تقویم شرعی». رفتیم بسر فرع این ترجمه صغیر تا برویم بسر ترجمه کبیر و الله حمد کثیر ثم الله حمد کثیر.
[فهرستواره منزوی ۳۰۹۹/۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۹۶/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: روح افزائی، محمد بن محمد صالح، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۳گ (۴۴پ-۸۶پ)، ۱۳ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۱-۲۳۹۷]

● **نوحه** / شعر / فارسی
nowhe
اشعار پراکنده برای نوحه‌خوانی که به صورت چلیپا نوشته است.روی برگ ۳۷ آمده: از اسد الله صمدی در تاریخ ۴۱/۲/۱ قلمی گردید: یا حسین بین شیعیانت در عزا ×× بر سر زنان رحمی نما/ بنما شفاعتدر جزا ×× بر نوحه خوان و سینه زن ... در خیل جان بازان تو ×× کمتر غلامم من حسین.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۸۷۰/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج، ۶۶گ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۵۱-۱۸۸]

● **نوحة الاحزان و صیحة الاشجان** / تاریخ معصومین /فارسی
nowhat-ol ahzān va sayhat-ol ašjān

دهخوارقانی، محمد یوسف بن محمد بیگ، - ۱۰۷۳ قمری
dehxārqānī, mohammad yūsof ebn-e mohammad beyg (- 1663)
وابسته به: روضة الشهداء؛ کاشفی، حسین بن علی (-۹۱۰ق)
اهدا به: شاه عباس دوم صفوی
تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۲۱ ذیحجه ۱۰۶۹ق
زندگانی حضرت امام حسین علیه السلام به خصوص داستان واقعه کربلا رادریک «مقدمه» وپنج «مسلک» ویک «خاتمه» گردآورده است: مقدمه: در ثواب گریستن واندوه بر امام مظلوم؛ مسلک ۱. درمصیبت انبیاء از جهت سید الشهداء؛ ۲. در مصیبت حضرت پیامبر وعلی و فاطمه از جهت آن حضرت؛ ۳. در احوال حضرت تا زمان قتال؛ ۴. در واقعه کربلا؛ ۵. درگرفتاری اسیران کربلا؛ خاتمه: درثواب زیارت آن حضرت. می‌گوید که «کتاب تاریخ ملا حسین واعظ کاشفی را تصحیح و روایات صحیحه در آن ادخال و اقوال او را حذف کرده به این صورت درآوردم».چون مؤلف در کتابش «کشف الغموض» به فن چهارم در زیارت حضرت امام حسین علیه السلام رسید، بر آن شد که این کتاب را در مصیبت‌های آن حضرت بنگارد.
آغاز: بسمله الحمدلله علی السراء و الضراء و العافیة و البلاء ... اما بعد چنین گوید تراب اقدام علماء محدثین ... که چون در کتاب تاریخ - مولانا حسین واعظ کاشفی رحمة الله که دباب ... مشاهده افتاد از اکثر اخباریکه از اصحاب حدیث در کتب معتبره سمت صدور یافته بود خالی دید خواست که در آن باب مختصری که در اومافات مولاء مذکور ذکر کرده‌اند تألیف نماید و اقوال ویرا قدس سره چون مستغنی از ذکر است اصلا دخل ندهد مگر بر سبیل اتفاق ...
انجام: یا رب بشهادت حسین مظلوم ×× کای عاصی رامران ز درگاه قبول

[الذریعة ۳۵۳/۲۳؛ نسخه‌های منزوی ۴۵۶۲/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۸۱۸/۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۱ق [الفبائی: -۵۸۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۷۶۵

بی‌کا، تا: ۱۰۸۷ق [د.ث. مجلس]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن محمد کاظم خاتون آبادی، تا: ۱۰۹۵ق؛ تملک: علی اکبر حسینی شمس العلماء؛ جلد: تیماج، ۲۰۷گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۵-۱۱۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۶۲۰

آغاز: والشفاء و الحیوة و الفناء و المنع و العطاء؛ **انجام:** و بلند میکند برای چهارهزار درجه و میباشد مثل کسی که آزاد کرده باشد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایلقرن۱۲؛ افتادگی: آغاز ووسط وانجام؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ جلد: میشن، ۱۸۴گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴×۲۴/۸سم [ف: ۱۴-۵۹۳]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** حسن الخیر کریم الطرفین ×× حسداً منهم وقالوا جمعوا / نقتل الإن جمیعاً للحسین ×× یا لقوم ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۳۹۷گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۳]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۸۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر چه بظاهر مکتوبی در کمال تعظیم و تکریم نوشت و در آن

نسخه ناقص الآخر، اما با مطابقت این نسخه و نسخه ۱۸۷۲ رضوی که کامل است مشخص می‌شود در اواخر مسلک پنجم از این نسخه مطالب مبسوطی در احوال خلفای اموی و نیز ائمه اطهار (ع) ذکر شده که در آن نسخه نیامده؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۱۶۷گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۷۹]

۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۸۴۹/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن میرزا شاه حسینی عریضی سلامی، تا: چهارشنبه ۷ رجب ۱۲۱۵ق؛ جلد: تیماج، ۲۳ سطر (۱۴/۵×۲۴/۵)، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۳-۹۵۷]

۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۶۰۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فراموش ننمایند من اعانه اعانه الله.

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد کاتب، تا: ۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج، ۲۸۳گ، ۲۰ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۵-۷۳۱]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۶/۲

آغاز: أقول لما بلغ کتابتی و قلمی فی الفن الرابع من کتاب کشف الغموض الی زیارة ابی عبدالله الحسین علیه السلام؛ **انجام:** کما ذکرنا اوائلهم بترتیب محل قبورهم صلوات الله علیهم و علی آبائهم أجمعین.

گویا نسخه عربی کتاب و از همان مؤلف است؛ خط: نسخ، کا: ملا علی روضه خوان، تا: جمادی الاول۱۲۵۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۱۷گ (۸۱پ-۱۹۸ر)، اندازه: ۱۶/۵×۳۰سم [ف: ۶-۲۰۶]

۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۵۹۹

آغاز: اقول لما بلغ کتابتی فی الفن الرابع من کتاب کشف الغموض الی زیارة ابی عبدالله الحسین علیه السلام فی یوم عاشورا... ان اکتب کتابا بلسان عربی مبین یشتمل علی قصة ما اصابه علیه السلام؛ **انجام:** فتعجب الرجل من ذلک قال فلم یزل الصادق علیه السلام یزیده من فضل زیارته حتی قال له تعدل ثلثین حجة مبرورة مقبوله زاکیه مع رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم فقال الرجل اذاکان هذا فضل زیارة الحسین علیه السلام فوالله لاافارقة حتی اموت قال ولم یزل لائذا بقبر الحسین علیه السلام حتی اتاه الموت

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۳۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۱]

۱۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۰۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** لمؤلفه: یارب بحق حسین مظلوم شهید ×× محنت زده قتیل از ظلم یزید. درزمره آن.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: میر محمد حسین حمله دشتی؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۸۵گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۰]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۹

انجام: ناقه صالح در نزد خدایتعالی بحسب قدر و منزلت اعظم نبود اما قصد آنحضرت از این کلام ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۵۷گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۸-۱۵۷]

۱۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۸۹۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۰۹گ، ۲۱سطر (۱۱/۵×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴-۱۴۶۶]

۱۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر چه بظاهر مکتوبی در کمال تعظیم و تکریم نوشت و در آن ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۷۰گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۲۹سم [مؤید: ۳-۲۰۵]

● **نوحه چهارپاره** / شعر، تاریخ معصومین / فارسی
nowhe-ye čāhārpāre

اصفهانی، محمد کاظم بن محمد صادق، ۱۲۰۵ - ۱۲۷۳ قمری
esfahānī, mohammad kāzem ebn-e mohammad sādeq (1791 - 1857)

تاریخ تألیف: جمادی الاول ۱۲۴۲ق
شامل دو نوحه است که هر یک در چهارده بیت.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۲۲/۶
آغاز: مرا شد سینه چون کانون زبس گردیده ام محزون ...
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۱۰ ربیع الثانی ۱۲۵۵ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی به خط مؤلف؛ جلد: تیماج، ۲گ (۸۸و۸۹)، ۱۰سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳-۱۵۵۶]

● **نوحه حاج شیخ مرتضی** / مراثی / فارسی
nowhe-ye hāj šeyx morteza

ترجیع بندی است در ۵ بند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰۵/۷
آغاز: شد ز جهان اختر برج وفا ×× میر هدی حضرت شیخ مرتضی / تا زجهان رحل اقامت به بست ×× شیخ شریعت کمرش شد دو تا ... / در شب آدینه شد از کین شهید ×× کوکب اقبال قریب وحید ... / وقت شهادت به دو صد پیچ و تاب ×× از دل پر درد نمود این خطاب / شوشتریان جرم گناهم چه بود ×× تا که شدم کشته تیر جفا / گشت خلیلم یتیم ×× مهدی من دل دو نیم
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲گ (۱۹۴پ-۱۹۵پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۲۰-۲۱۹]

● **نوحه شال گلو کردن و واقعه خوانی** / مراثی / فارسی
nowhe-ye šāl galū kardan va vāqe'e-xānī

رجاء زفره‌ای، محمد علی، ۱۲۸۰ - ۱۳۶۰ قمری
rajā'-e zefre'ī,mohammad 'alī (1864 - 1941)

شال گلو کردن و سنگ زنی هر دو نوعی عزاداری مذهبی است که در عاشورای هر سال رواج داشته و متن آن در بیاض مورخ ۱۲۷۴ قمری (و بیاض‌هایی که بعد از این تاریخ نوشته شده) دیده شده است. مرحوم رجاء زفره‌ای به همان سبک وزن نوحه شال گلو کردن و واقعه خوانی، سنگ زنی، مخصوص شهادت امام حسن، و حضرت امیر را سروده است.

تهران؛ رجائی زفره‌ای، محمد حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۱۰-۷۵۴]

←نوحه منظوم ⟵ نوحه منظوم

● **نوحه منظوم** / شعر / فارسی و اردو
nowhe-ye manzūm

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۷۶۵/۲
کا: خسرو صاحب، تا: ۲۶ محرم۱۲۷۱ق، جا: ناکپور، به خاطر حسین خان صاحب کاتب؛ جلد: تیماج، ۹گ (۱۱ر-۱۹ر)، ۱۲ و ۱۶سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۴۴-۵۲]

● **نوحه و مراثی** / مراثی / فارسی و ترکی
nowhe va marāsī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰۰
مجموعه نوحه و مراثی عامیانه، که بین آنها چند صفحه ای هم به زبان ترکی است (۶۵ر-۶۹پ و ۷۳ر-۷۹پ)؛ خط: نستعلیق و تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ یادداشت یادگاری امیر محمدتقی در ۷ شعبان ۱۳۴۶ق؛ مهر: «محمد حسین ۱۳۴۶» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۹۰گ، اندازه: ۶/۵×۱۴سم [ف: ۲۰-۲۱۴]

● **نوحه و مراثی** / مراثی / فارسی و ترکی
nowhe va marāsī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹۹/۱
آغاز: زبان حال امام به نعش علی اکبر: جوانا بهار جوانیت کو ×× فروغ رخ ارغوانیت کو / جوانا به یک عمر پروردمت ×× شدم پیر تا نوجوان کردمت؛ **انجام:** زبان حال امام موسی کاظم علیه السلام ... مبادا دشمنان بر ما بخندند ×× به آل مصطفی خفت پسندند / ز بس که خون دل شد لخته لخته ×× خجالت می‌کشم بر روی تخته
بی‌کا، بی‌تا؛ بخش دوم به خط مؤلف؛ تملک: نوروز علی پسر ملاعباس، ملاعباس نردینی الاصل بجنوردی المسکن؛ مهر: «محمدصادق» (مربع)، «غلام رضا» (بیضی)؛ ۹۳گ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۰-۲۱۲]

● **نوحه و مرثیه** / مراثی / فارسی
nowhe va marsīye

غیر همانند:
۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۹۴
آغاز: از این مرض بخدا جان بدر نخواهم برد چه بر سرم تو نباشی یقین که خواهم مرد؛ **انجام:** برای ما مگر قحطی آب باشد
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۹۵

آغاز: در کوفه چون مسلم بی یار و یاور شد؛ **انجام:** از راه کینه شامیان اطفال کوچک ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۹۶

آغاز: می‌گفت شد هر دو سرا هر چه خدا خواهد در معرکه کربلا هر چه خدا خواهد؛ **انجام:** هلاک می‌شدم از تشنگی برابر شمر نمی رسید بحلقم جز آب خنجر شمر ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج [رایانه]

● نوحه و مقتل / حدیث / فارسی

nowhe va maqtal

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۴۴

آغاز: راویان و ناقلان آثار بیله رو است؛ **انجام:** سکینه تشنه دور عباس تیز سوتیراونه دو توبد و زینب باسب عباس

قاینی، محمد کاظم (احتمالا)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

● نوحه‌ها و مراثی / مراثی / فارسی

nowhe-hā va marāsī

مجموعه پیش‌خوانی و نوحه و اشعار و روضه‌خوانی است که به مروز زمان به دست چندین نفر نوشته شده است. در میان آنها اشعار عامیانه و ضعیفو اغلاط کتابتی هم به چشم می‌خورد. با این عناوین: باب علی اصغر، باب مادر قاسم، باب خواب دیدن علی اکبر، باب امام حسین، باب افتادن حسین، نعت جناب پیغمبر، مدح حضرت امیرالمؤمنین، قصیده در مدح حضرت زهرا، باب دختر مسلم. در میان آنها چندین پیش‌خوانی و شعر با تخلص فایض هم دیده می‌شود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰۵/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ این تاریخ‌ها در جاهای مختلف دیده می‌شود: ۱۲۸۶ق (۳۳ر)، ۱۶ ربیع الاول ۱۳۳۳ق (۱۴۶ر)، ذیقعده ۱۳۳۹ق به خط عبدالله (۱۶۳ر)، محمد جواد کسایی شوشتری در شهر صیام ۱۳۵۰ق (۱۸۴پ)، همو در ۲۴ شهر صیام ۱۳۵۰ق (۱۸۷ر)، محمد حسین (۱۹۱پ)؛ جلد: تیماج، ۲۰۱گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۲۰-۲۱۷]

● نوحیات / مراثی / عربی

nowhīyāt

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۵۸

آغاز: مصابی لال الله باق الی الحشر؛ **انجام:** ابکی و لاطلو علیه

مراثی از موسی بن شیخ جعفر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۵۸۹]

● نود و نه اسم باری تعالی = شرح صغیر / اسماء الله / فارسی

navad va noh esm-e bārī ta‘ālā = š.-e saqīr

اعدادی، محمد بن محمد

a‘dādī, mohammad ebn-e mohammad

در خواص فراطبیعی نود و نه نام خدا، که اسماء حسنی می‌باشد. «مع طریق نگاه داشتن و عدد تکسیر و لوح و خاتم و بیان نوشتن هر مربع و تخمس ...» با سربندهای خواص اسم هو، خواص اسم الله، خواص لوح تسمیه، خواصاسم الملک ... .

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۵۱۶/۲

آغاز: بسمله. چنین گوید پای شکسته زاویه نامرادی محمد بن شیخ محمد الاعدادی، که در خبر است از سپهر مهر رسالت و مهر سپهر جلالت ص؛ **انجام:** ساع سعد کشیده ام، دنیایی کلی.

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد سعید تفرشی، تا: قرن ۱۳؛ ۲۳گ (۶۸ر-۹۰ر) [ف: ۳-۳۳۴]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۳۶/۱

آغاز: بسمله حمد لمن هو الخالق الباری

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۱۲ص (۳۹-۵۰)، ۱۷سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵-۱۷۷۲]

←نود و نه نام پیامبر ← سد اسکندری

● نود و نه نام خدا / شعر، اسماء الله / فارسی

navad va noh nām-e xodā

کریم الدین

karīm-od-dīn

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۰۴/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [ف: ۵-۳۶۸]

● نود و نه نام خدا / اسماء الله / عربی

navad va noh nām-e xodā

غیر همانند:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۲۴/۱۷

که بر بازو بندند و برای قضاء هر نوع حاجتی بر نوعی از فلز نویسند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲گ (۷۷پ-۷۸ر) [ف: ۶-۴۰۸]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۰۴/۹

سروده شفیعی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [ف: ۵-۳۶۸]

● **نود و نه نام خدای = معمای اسماء الحسنی** / معما، شعر، اسماء الله / فارسی

navad va noh nām-e xodāy = mo‘ammā-ye asmā’-ol hosnā

حسینی نیشابوری، حسین بن محمد، - ۹۰۴ قمری

hoseynī neyšābūrī, hoseyn ebn-e mohammad (- 1499)

نود و نه نام الهی از «الله» تا «صبور» درقالب معمای منظوم وهر اسم در قالب یک بیت بیان شده است. در حاشیه نحوه استخراج جواب به امضای «ح س» بیان گردیده است که احتمالاً همان مؤلف است.

آغاز: نیست حد خامه از نام اله ×× دم زدن باید زبان دارد نگاه

انجام: از دل او انچه دارد باید دوردار ×× چشم جانش با نشان نوردار

[نسخه‌های منزوی ۲۲۰۵/۳؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۶۶۴/۲]

شروح و حواشی:

۱- شرح دستور معمای نیشابوری؛ لامعی برسوی، محمود بن عثمان (- ۹۳۸)

۲- شرح مثنوی اسماء الله؛ نامی، خواجگی بلخی(-۱۰)

۳- شرح دستور معمای نیشابوری؛ حسینی، ابوالقاسم بن فتح الله

۴- شرح معمیات اسماء؛ حسنی تبریزی، فضل الله

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۸

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: اواخرقرن۹؛ پس از اتمام نود و نه بیت، ابیاتی که از آنها به تعمیه این عبارت: «شاه ابوالغازی سلطان حسین بهادرخان مدالله تعالی ظلال سلطنته و معدلته علی العالمین» به دست می‌آید؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج، ۸۹ص (۶+۸۳)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳-۱۱۶]

۲. اصفهان؛ روضاتی، سید محمد علی؛ شماره نسخه: ۲/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۱۵ جمادی الاول۹۳۲ق، جا: کاشان [نشریه: ۵-۱۳۷]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۸۷۸/۷

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: ۹۸۷ق؛ ۴گ (۹۴پ-۹۷ر) [ف: ۵-۶۰۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۷۲۶/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد بن ولی فسونی، تا: ۹۸۸ق؛ جلد: تیماج، ۷گ (۷۹پ-۸۵پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۱۲۴]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۷۹/۳

آغاز: برابر

تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف. ۱۶ بیت از آن آورده شده؛ کا: خروتی، ابراهیم، تا: ۹۹۱ق؛ ۲ص (۱۶۶-۱۶۷)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱۷-۵۰۱]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۹۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۱؛ مجدول؛ ۳گ (۳۳پ-۳۵ر)، سطور چلیپایی(۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۴۱-۷۱۵]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۸۰/۲-۵/۱۷۰

آغاز: برابر؛ آغاز حاشیه: از خامه الف ملفوظ اراده کرده؛ **انجام:** برابر؛ انجام حاشیه: دل که بال است چون آنچه باید ازو دور دارند ... وچشم که صاداست چون تصحیف نور باشد که بوراست مقصود به خصول خواهد خواهد پیوست «ح س»

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با امضاء «ح س»؛ جلد: تیماج، ۶گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸-۴۸۴۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۶۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** الص از اول تحصیل یافته بود و الصبور بظهور پیوست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، جلد: مقوا، ۱۲گ (۳۷پ-۴۸پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۳۰-۴۵]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۸۹/۵

خط: نستعلیق، کا: احمد، تا: ۱۰۱۴ق، جا: جزیره دروست؛ ۴گ (۲۶پ-۲۹ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۲-۱۶۸]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۵/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** نشان نور گفته و بر خواسته الصبور پیوسته، و الله اعلم

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ کا: محمد باقر بن کامران تبریزی، تا: ۱۰۲۰ق؛ ۱۳گ (۴۷ر-۵۹ر)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۶-۱۵۸]

۱۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۳۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۰۲۷ق؛ جلد: تیماج، ۹گ، ۶ سطر با زیرنویس (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲-۴۰۱]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۵۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ ربیع الاول۱۰۳۲ق؛ محشی؛ ۱۶ص (۴-۱۹)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴۴-۱۵۶]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۸۱۸/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمود، تا: ۱۰۵۸ق، جا: مکس مدرسه عبدالیه؛ جلد: تیماجمذهب، ۱۵گ (۹۴پ-۱۰۸ر)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۱-۱۰۲]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۸۱/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** نورگفته و بور خواسته الصبور بظهور پیوسته

کا: سلیمان وفائی، تا: محتملاًقرن۱۲؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۲ص

(۲۴-۳۵)، ۱۵سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۵۶۳]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۰۳/۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۴گ (۷۰پ-۷۳ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۱-۲۶۴]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲۹/۳

خط: نستعلیق، کا: حسینی شیرازی، محمد علی، تا: جمعه ۶ شوال ۱۲۶۱ق؛ ابعاد متن: ۷×۱۴، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۷-۵۲۷]

۱۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۸۵/۲

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۷۴ق؛ جلد: مقوا، ۵گ (۸پ-۱۲پ)، ۱۳سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۵۸۴]

۱۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۹۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مهری کرکوکی، یازدی محمد، تا: ۱۲۸۹ق، جا: پایتخت دولت قسطنطنیه؛ جلد: مقوایی، ۱۴ص (۲۳-۳۶)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [میراث اسلامی: دفتر نهم-۷۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۸۱/۲ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۲۳۰]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۳۲-۳۶) [ف: ۱۱-۲۰]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۵۸۳/۲

خط: نستعلیق، کا: علینقی، تا: نزدیک عصر نیشابوری؛ مجدول؛ ۷گ (۵۳پ-۵۹پ)، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲۴-۳۱۹]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۸/۱

آغاز: (المصور) عالمی بی چشم و سر نبی عیان ×× جمع یابی صورت روحانیان

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، ۵گ (۱ر-۵پ)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲-۲۱۷]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۴۵

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه به دست آمد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: مقوایی، ۸گ، ۱۰سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۸-۴۷]

۲۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۲۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۴۷-۵۱)، ۱۹سطر در متن و ۱۳ در حاشیه (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [رایانه]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۰۰۴/۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۵گ (۱پ-۵ر)، ۱۷سطر (۷×۱۳)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۲۷۲]

←النور ← علم امام
←نور ← نوریه

● **النور = کتاب النور** / کیمیا / عربی

an-nūr = k.-un nūr

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

رساله‌ای است بسیار کوتاه در کیمیا. جابر ازکتاب الرحمة خود نیز دراین رساله یاد کرده است.

آغاز: الحمد لله حمداً استوجب به من الله الرضا و العدل بنا من الظلمات الی النور. اما بعد، فانی قد عملت [صنفت] عدة کتب لیس فیها کتاب الا و هو محتاج الی غیره ... و قد سمیت هذا کتاب النور لانه یتضمن ...

انجام: الجوانیة و البرانیة، فسبحان فهو العزیز القدیر فهذا ما رمزنا فی کتابنا المعروف بکتاب الرحمة. و السلام. تم کتاب النور بحمدالله و منه.

چاپ: هند، بمبئی، ملک الکتاب شیرازی، به اهتمام میرزا محمد ملک الکتاب شیرازی

[ریحانة الادب: ۱۰۸/۵؛ الذریعة ۳۵۴/۲۴؛ تاریخ التراث العربی: ۳۱۲/۴؛ الذریعه ۳۵۴/۲۴ «النور»؛ میراث مشترک ایران و هند: ۲-۵۵]

شروح و حواشی:

۱- کتاب النور (ترجمه)

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۸۸/۱۵-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۵۴ق؛ ۳ص (۱۶۷-۱۶۹) [عکسی ف: ۱-۳۹۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۳۲/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد عاملی کاظمی، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوائل قرن ۱۳؛ ۱گ (۵۱)، ۱۵سطر، اندازه: ۵×۸/۵سم [ف: ۳۲-۷۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۱۶/۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۴۴)، ۱۳سطر، اندازه: ۸/۵×۱۴سم [ف: ۳۳-۴۰]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۲۰۶/۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۲ص (۳۷۳-۳۷۴)، ۲۳سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۹-۲۶۰]

● **النور (منتخب) = گفتار عارفان = سخنان بایزید بسطامی** / عرفان و تصوف / فارسی

an-nūr (mn.) = goftār-e ʻārefān = soxanān-e bāyazīd-e bastāmī

تمام مطالب نقل شده از بایزید در این رساله در متن النور محمد بن علی سهلگی (قرن ۵) وجود دارد و ترتیب نقل سخنان هم با آن متن همخوانی دارد. بر این اساس، متن موجود بی‌تردید برگردان منتخب رساله النور سهلگی است، اما وجود پاره‌ای از توضیحات افزوده مترجم بر متن برگردان فارسی، می‌توان به عنوان ویژگی این متن شناخته شود.

آغاز: بسمله، حمد له، اما بعد، بدانک هیچ چیز آن ثمره نیارد که سخن روندگان راه حق چه بزرگان فرموده اند که حکایت بزرگان لشکری است از لشکرهای حق تعالی

انجام: بدان مقدار که رونده را تفرقه در خاطر پدید آید یا التفاتش به علایق پیدا شود. آن تفرقه و التفات حجاب وی گردد و وی را از بسیار دولت ها منع کند. و الله اعلم

چاپ: ایران، تهران، کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۰ شمسی، عماد الدین شیخ الحکمایی و ایرج شهبازی، ۱، در ضمن جلد اول متون ایرانی به کوشش جواد بشری، صص ۳۹۱-۴۰۷

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۷۱/۲۷

آغاز و انجام: برابر

منقول از بایزید و دیگران، در فهرست با عنوان «گفتار عارفان» آمده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ جلد: تیماج، ۱۰ص (۱۷۸-۱۸۷)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳۲-۹۸]

● **نور** /- فارسی

nūr

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۶۵/۲

بعضی از رسائل ناتمام در نور، کشف، موت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با دستخط ناصرالدین شاه از ۱۸۴۸ تا ۱۸۹۶، با ترجمه انگلیسی؛ جلد: میشن، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [فهرست عراقی: ۱-۴۵۶]

● **نور الابصار** / طب / فارسی

nūr-ol absār

ساوجی، موسی بن علیرضا، ق۱۳ قمری

sāvajī, mūsā ebn-e ʻalī rezā(- 19c)

رساله‌ای است در بیان امراض چشم و طرق علاج آنها مطابق با اقوال جالینوس و متقدمین از اطبای اسلامی. چنین بر می‌آید که این را پیش از «حفظ الصحة ودستور الاطباء» نگاشته باشد.

آغاز: بسمله حمدله اما بعد چنین عرض میکند بنده روسیاه ... که چون بعضی از مخادیم که این ذره بیمقدار در خدمت ایشان استفاده مینمودم.

[فهرستواره منزوی ۲۴۵۲/۵ «نور الابصار» و ۳۷۵۵/۵؛ الذریعه ۱۵۰/۸ «دستور الاطبا» از همو]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۷۹

بی‌کا، تا: ۱۲۰۵ق [د.ث. مجلس]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۲۷۶

آغاز: برابر ؛ **انجام:** و سحق بلیغ نمایند تا چون غبار شود اکتحال نمایند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۰ق، جا: اردوی شاهرود بسطام؛ واقف: زین العابدین پیوندی، شهریور ۱۳۷۱؛ جلد: تیماج، ۱۰۳گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰/۸سم [ف: ۱۹-۵۸۲]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۴۶/۴-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** علاجش تبرید و نوطیب است. تمت الکتاب بعون الملك الوهاب.

خط: نسخ خوش، کا: محمود اصفهانی بن غلام علی، تا: یک‌شنبه ۲۰ شوال۱۳۰۲ق، جا: لنگر کرمان؛ ۱۴۱ص (۲۲۰-۳۶۰) [عکسی ف: ۱-۳۹۵]

● **نور الابصار** / تاریخ معصومین / فارسی

nūr-ol absār

شیرازی، عبدالوهاب بن علی اشرف، ق۱۳ قمری

šīrāzī, ʻabd-ol-vahhāb ebn-e ʻalī ašraf (- 19c)

تاریخ تألیف: آخر ذیحجه ۱۲۶۱ق؛ محل تألیف: تهران

مؤلف به درخواست برخی از دوستان خلاصه‌ای از روایات و حکایات کتاب مقتل «سفینة النجاة» علی اکبر بن علی نواب شیرازی (-۱۲۶۳ق) که جلد پنجم از مجلدات چهارده‌گانه کتاب «بحر الآلی» او است، را در کتاب حاضر گرد آورده و آن را در یک «مقدمه» و پنج «عنوان» ترتیب داده: مقدمه: در ذکر برخی از اخبار مشتمله بر گریستن ملائکه و آسمان و زمین بر آن حضرت؛ عنوان ۱. بیان برخی از احادیث داله بر بودن شفا در تربت آن حضرت و ثواب گریستن بر مصائب آن جناب عزاداری آن امام؛ ۲. در حالات امام حسین علیه السلام از ولادت تا شهادت و ما یتعلق بها؛ ۳. ذکر وقایع بعد از شهادت آن حضرت ورود اهل بیت به مدینه و شمه‌ای از حالات یزید و وقایع زمان خلافت او؛ ۴. ذکر پاره‌ای از اخبار متعلقه به زیارت آن حضرت و امر ائمه علیهم السلام به زیارت آن بزرگوار؛ ۵. ذکر رفتار بعضی از خلفای ظالم نسبت به قبر آن حضرت؛ خاتمه: در ذکر حالات مختار ثقفی و متعلقات آن.(جعفر اشکوری)

آغاز: زد رقم خامه شوریده چو این مقتل را ×× باشدش چشم شفاعت به امام اخیارالحمدلله الواحد القهار الودود الغفار ... بعد

چنین گوید بنده اضعف ... که چون جناب محامد و فضایل انتساب حقایق و معارف اکتساب».
انجام: با قلم ملاطفت به اصلاح آن کوشند.
[فهرستواره منزوی ۱۸۱۹/۳]

۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۸
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۱۲محرم۱۲۶۵ق؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۵۴گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۰۷]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۹
همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱-۹۲۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۸۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب۱۲۶۶ق؛ جلد: مقوا، ۱۵۷گ، ۱۸سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶-۶۵]

● نور الابصار فی رد اهل الاخبار الاستفسار عن طریق اهل الاخبار / کلام و اعتقادات / عربی

nūr-ul abṣār fī radd-i ahl-il axbār-il istifsār ‘an ṭarīq-i ahl-il axbār

محمد بن محمد امان
mohammad ebn-e mohammad amān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۶۸
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی قدر اللیل و النهار؛ **انجام:** ما طلع نجم و غرب جرایمه فقط
خط: نستعلیق، کا: وزیر علی، تا: ۱۲۶۵ق [رایانه]

← نور الابصار فی مسائل الاصول و الاخبار ← نور الانوار فی رد اهل الاخبار

● النور الازهر فی کشف سر القضاء و القدر / کلام و اعتقادات / عربی

an-nūr-ul azhar fī kašf-i sirr-il qaḍā’ wa-l qadar

پورونی، علی بن احمد، ق۹ قمری
pūrūnī, ‘alī ebn-e ahmad (- 15c)

شروح و حواشی:
۱- القضاء و القدر = الضوء الاظهر لاشاعة أشعة النور الازهر؛ پورونی، علی بن احمد (-قرن ۹)
۲- الضوء الازهر فی شرح النور الازهر فی کشف سر القضاء و القدر؛ پورونی، علی بن احمد (-قرن ۹)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۷۱/۱۶
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی قضی بما علم من اعیان الخلائق التی هی شئون ذاته فی القدم.؛ **انجام:** وقانا الله من ذلک بمحض منه العظیم و فضله الکریم
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۰ق؛ ۲گ (۵۷پ-۵۸ر) [ف: ۶-۵۱]

● نور اسرار القدم /-

nūr-e asrār-ol qadam

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۸۰۴
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۲/۸×۲۰سم [رایانه]

● النور الأسنی بمناجاة الله بأسمائه الحسنی / عرفان و تصوف / عربی

an-nūr-ul asnā bi-munājāt-il-lāh bi-’asmā’-i-h-il ḥusnā

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ قمری
ebn-e ‘arabī, mohammad ebn-e ‘alī(1166 - 1241)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۳۳/۹
آغاز: بسمله. و نستعین. یا الله یا الله دلنی بک علیک و ارزقنی من الثبات عند وجودک ما اکون به متأدبا بین یدیک. یا رحمن، ارحمنی بسبوغ نعمتک و آلائک؛ **انجام:** یا صبور، صبرنی علی طاعتک و عن معصیتک و اجعلنی صبورا فی بلواک و عافیتک.
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴ص (۲۲۱-۲۲۴)، ۲۵ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۷/۱-۵۰]

● نور الاصباح و بهجة الافراح و راحة الارواح /حدیث / عربی

nūr-ul aṣbāḥ wa bahjat-ul afrāḥ wa rāḥat-ul arwāḥ

شامل روایاتی است از پیامبر (ص) و برخی از بزرگان در ذکر بعضی از فضایل و حکایات و اخبار غزوات.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۰۴۵
آغاز: بسمله. حمدله اما بعد فهذا کتاب جمعته فیه احادیث و آثار و حکایات عن بعض الصالحین الاخیار؛ **انجام:** و یقولونه شعراً طلع البدر علینا من ثنیات الوداع وجب الشکر علینا و دعا الله داعی تمت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج مذهب، ۵۸گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۸۰]

← نورالانوار ← نوادر الادوار لخزانة نور الانور

● **نور الانوار** / فقه / فارسی

nūr-ol anvār

کونوی، احمد الله، ق۱۲ قمری

kūnavī, ahmad-ol-lāh (- 18c)

رساله مختصری نسبتاً استدلالی در بیان علم فرائض «ارث» مشتمل بر یک «مقدمه» و هشت «باب»: مقدمه در حساب صحاح؛ باب ۱. در تجهیز و تلقین میت از ترکه میت؛ باب ۲. در بیان فروض مقدره ...؛ باب ۸ در قسمت ترکات. مؤلف کتاب را برای بوعلی تألیف نموده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۸۲۷

آغاز: بسمله. الله نور السموات و الارض مثل نوره کمشکوة فیها ... اما بعد می‌گوید احمد الله کونوی که این کتاب؛ **انجام:** و فرزندی که درو لعان کردند از شیر مادر میراث برد و از پدر نبرد خاتمه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج مذهب، ۴۴گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم

[اهدائی رهبر: ۳-۷۸۷]

● **نور الانوار** / اخلاق / فارسی

nūr-ol anvār

بروجردی، محمد علی بن فرج الله، ق۱۳ قمری

borūjerdī, mohammad ‘alī ebn-e faraj-ol-lāh (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۴۶ق

رساله‌ای است دراخلاق مشتمل بر دوازده «فصل» ویک «خاتمه» که درعصر فتحعلی شاه قاجار تألیف شده است.

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۳۵۴/۶

آغاز: بسمله حمدبی احصا خداوندی را سزاست که گردانید ظلمت را بسوی نور و نور را بسوی ظلمت وازمشتی خاک ... اما بعد چنین گوید غریق بهرعمان فراق ... محمد علی ابن فرج الله بروجردی بتاریخ عام الف وماتین وسادس واربعون من هجرت النبوی صلعم ودرزمان ... فتحعلی شاه قاجار ... این رساله تألیف یافت وبه نور الانوار مسمی شد ... مشتمل است بردوازده فصل ویک خاتمه؛ **انجام:** ومسمی شد این چهل سوره به حدیث قدسی ... سوره اول عجب دارم ازکسی که یقین دارند مردن را چه گونه خوش حال می‌گردد ... حق ومحمد مصطفا ص بنده ورسول اوست سورده دویم ...

فصل اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف مخ: ۲-۵۷۰]

● **نور الانوار** / مقتل / فارسی

nūr-ol anvār

خطائی، محمد علی، ق۱۳ قمری

xatā’ī, mohammad ‘alī (- 19c)

در مرثیه و مقتل حسین بن علی (ع) است از خطایی که می‌خواست فضایل الانوار در چهارده دفتر سازد و نتوانست و این یکی را نوشته است (دیباچه). شعرهای خود او هم با همین تخلص در آن هست. نام مؤلف و کتاب در دیباچه دیده می‌شود. در آن از حدیقه الشیعه یاد شده است. شاعر شاید همان خطایی باشد که در الذریعه (۲۸۹/۹ش ۱۷۸۱)آمده است

[فهرستواره منزوی ۱۸۲۰/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۲۲

آغاز: این دیواری آبدارد درپایه منزلت و اقتدار؛ **انجام:** که آنچه گفتم زیاده بر آنست (در حدیث مختار)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۱۶گ، ۱۲سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۰-۱۶۶۲]

● **نور الانوار** / کیمیا / فارسی

nūr-ol anvār

قمشه‌ای، علی اکبر

qomše’ī,‘alī akbar

منظومه‌ای در علم کیمیا و بیان حجر فلسفی و خواص و تعدد حجر و بیان طبایع عناصر اربعه و تطهیر ارکان و شرایط عمل و سایر مطالب.چنین است عنوان‌های آن: فی المناجات، بیان شرح احوال و سبب تالیفات، علم کیمیا و اکسیر، حجر، تعریف فلسفی آن، خواص آن، وحدت و تعداد آن، اختلاف حکما در اینکه حجر نبات است یا معدن یا حیوان، مقصود این علم، طبایع عناصر، روح و نفس و جسد، تطهیر ارکان، تطهیر فلزات با صابون، تطهیر اجساد سبعه و اسامی آنها، شرائط صنعت، زحل، تکلیس، و تطهیر آن، سواد گرفتن در راه اسرب، تصلیب و خواص زحل، مشتری، تکلیس و تدبیر خاص آن، زیبقین، حدید، شمس عامه، شمس حکما، تعلیق خاص حکما، طلای دست افشار، حل ذهب، زهره، عطارد، زیبق، تطهیر و تصعید آن، شنجرف و سلیمان حکیم، نور ثانی مسمی به بحر الاسرار از اسفار نور الانوار، ارکان ثلثه، اجزا، رماد، تدبیر رماد بقول جابر، تشمیع، تدبیر رماد، تدبیر املاح عامه، مجمع البحرین ابواب ملاقیم و تراکیب و موازین، پنج باب صنعت، تفصیل انثی با ذکر.

آغاز: باء بسم الله رحمن الرحیم ×× هست مفتاح در گنج حکیم

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۰۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** گر بدست تو بیفتد این کتاب ×× شرح آن را باز جو از پنج باب

خط: نستعلیق، کا: سکوت قمی، محمد ابراهیم بن رضا، تا: ۱ شعبان۱۳۲۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۱۵گ (۱-۱۱۵)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۱۱-۲۰۵۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۸/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۴۶۸]

● **نور الأنوار** / کلام و اعتقادات / فارسی

nūr-ol anvār

شریعتمدار، محمد علی بن اسدالله، ق۱۴ قمری

šarī‘atmadār, mohammad ‘alī ebn-e asad-ol-lāh (- 20c)

در اصول دین و احکام شکوک و طهارت و صلات، بخش فقهی کتاب بسیار مختصر و بخش اعتقادی مفصل می‌باشد با اشاره به بعضی از ادله عقلی و نقل پاره‌ای از روایات و احادیث مربوط به مسائل. این کتاب به صورت سؤال و جواب برای عوام و ساده نوشته شده است.

کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۳۱مشهد

آغاز: و بعد الحمد و الصلاة، چنین گوید احقر من خلق الله خادم خدام شرع انور ... در بیان اصول دین و اقسام شکوکات و فروع دین؛ **انجام:** ابلیس لعین با وجود شهرت در علم در غایت جهل بود بجهل مرکب و اندک فهمی در دفع شبهات این ملعون کافی است

خط: نستعلیق، کا: خمامی انزلی، مهدی بن احمد معلم، تا: ۲۰ جمادی الاول۱۳۲۹ق؛ ۳۰۲گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: -۱۶۷]

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۳۱

همان نسخه بالا [ف: ۱-۵۵]

● **نور الانوار** / کلام و اعتقادات / فارسی

nūr-ol anvār

قره باغی، محسن بن احمد، ق۱۴ قمری

qara bāqī, mohsen ebn-e ahmad (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۱۰- ۱۳۱۵ق

در رد طایفه بابیه و احبابیه. مؤلف بنا به درخواست بعضی از برادران دینی این کتاب را برای ارشاد و هدایت جاهلان و برای زدودن زنگ کدورت و ظلمت اشتباه از آیینه قلوب ایشان نوشته، دارای یک «مقدمه» و ۲۴ «مقاله» و یک «خاتمه» است. در مقدمه به تألیف دیگرش به نام «شمس الهدایه» که ردی بر سه کتاب میزان الحق، اسرار حق و طریق الحیات ــ از تألیفات دانشمندان پروتستان ــ است، اشاره کرده است.

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۶

آغاز: ای جلوه ات از کون و مکان ظاهر و پیدا ×× وی رفعتت از رفعت و از پست هویدا

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۵جمادی الثانی۱۳۱۵ق؛ اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [نسخه‌پژوهی: ۱-۳۹]

● **نور الانوار** / عرفان و تصوف، شعر، تفسیر / فارسی

nūr-ol anvār

مجنون مراغی، رضا قلی میرزا بن ملک قاسم، ق۱۴ قمری

majnūn-e marāqī, rezā qolī mīrzā ebn-e malek qāsem (- 20c)

ناظم از عرفای نامی نعمة اللهی از شاخه کوثریه در مراغه بود. این مثنوی شرح و تفسیر آیه نور «الله نور السموات و الارض» است که با مذاق عرفانی و اسلوب متداول در میان اهل سلوک سروده شده و معارف و لطایف دقیقی در لابه‌لای حدود ۱۱۲۰ بیت آن آمده است

آغاز: بنام آنکه جان زو گشت بافر ×× بنام آنکه دل زو یافت زیور / بنام آنکه دل را هست دلبر ×× بنام آنکه جان راهست رهبر

انجام: اگر چه قطره ام ولیک سوی بحر حقیقت ×× چو آب صاف روان دایما زجوی تو باشمشدست دامن مجنون ز لوث مدرسه چرکین ×× مگر که پاک و مطهر ز شست و شوی تو باشم

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۹۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم، تا: ۱۳۲۲ق؛ جلد: مقوایی، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۹-۳۰۵]

۲. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۶۸/۱

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن میرزا مصطفی شیخ الاسلام (مراغی)، تا: ۱۳۲۳ق، جا: مراغه؛ جلد: مقوا، ۵۱گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: -۱۷۱]

● **نور الانوار** / نحو / عربی

nūr-ul anwār

کتاب مختصری است در مباحث علم نحو به شیوه مباحث کافیه ابن حاجب.

آغاز: بسمله، حمدله، ... وبعد ای بعد الحمد و الصلاة اقول ان هذا مختصر فی علم النحو فنقول النحو علم بقواعد الفاظ العرب

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۴۳۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** یدخل علی النکره و المعرفه فالثانی للاول و العلم عندالله

بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق؛ ۱۲ص (۲۷-۳۸) [ف: -۲۶۸]

● **نور الانوار** / تفسیر / عربی
nūr-ul anwār
رساله در تفسیر آیه نور و شرح اسرار آن بر مذاق اهل صنعت.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۸۳/۴
آغاز: هذه رساله المسماة بنور الانوار فی شرح اسرار الله نور السموات علی اصطلاح طائفه الصنعه ... قوله تعالی الله نور السموات ... و الارض ای الماء؛ **انجام:** للناس ای العامل و الله بکل شیء ای سر من اسرار الصنعه علیم. تم الکتاب یعون الملک الوهاب.
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۱۵۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۱۰-۹]

● **نور الانوار در کرامات ذراری سید مختار** / انساب /فارسی
nūr-ol anvār dar kerāmāt-e zarārī-ye sayyed-e moxtār
مرادی، عبدالصمد بن صالح، ق۱۱ قمری
morādī, ʻabd-os-samad ebn-e sāleh (- 17c)
اهدا به: سید محمد ملقب به صابرالدین (فرزند مؤلف)
تاریخ تألیف: محرم ۱۰۹۹ق
در انساب و کرامات و فضایل اقطاب و صوفیان بزرگ که از سادات و ذریه حضرت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بوده‌اند. این کتاب دارای یک «مقدمه» و هفت «باب» و یک «خاتمه» است: مقدمه: درمعرفة الله و صفاته؛ باب ۱. بیان ارسال رسل؛ ۲. در نبذه‌ای از معجزات پیامبر اکرم؛ ۳. ذکر شیخ عبدالقادر گیلانی؛ ۴. در نسب مشایخ کاکور زکریا؛ ۵. در نسب حسینیان آن دیار؛ ۶. اثبات کرامات؛ ۷. در موعظه و شرح حال بعضی از اولیا؛ خاتمه: در بعضی قضایای مؤلف

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۹۹۲
آغاز: آن خداوندی که معبود است و خلاق الوجود ×× نام او در ابتدای جمله اشیا لازم است؛ **انجام:** هرگاه مردم در خدمت مقبره مبرور و الدماجد شهیدم در تو دارم دفنم نمایند
خط: نستعلیق، کا: عبدالرحمن بن عباس بن عیسی کوله ساری، تا: یک‌شنبه۲ جمادی الثانی ۱۳۹۱ق، جا: قار سنندج؛ جلد: مقوایی، ۹۳گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۲۵-۲۵۵]

● **نور الانوار علی منار الانوار** / اصول فقه / عربی
nūr-ul anwār ʻalā manār-il anwār
شیخ جیون، احمد بن ابی سعید، ۱۰۴۷ - ۱۱۳۰ قمری
šayx jīyūn, ahmad ebn-e abī saʻīd (1638 - 1718)
وابسته به: منار الانوار؛ نسفی، عبدالله بن احمد (-۷۱۰ق)
تاریخ تألیف: ۷ جمادی الاول ۱۱۰۵ق
عبدالله نسفی، کتابی دراصول فقه به نام «منار الانوار» نوشته که بنا به قول حاجی خلیفه درمیان کتب مفصل او موقعیت ویژه‌ای دارد واگر چه مختصر اما جامع ونافع است. کتاب حاضر شرحی است برآن.نگارش آن از اول ربیع الاول ۱۱۰۵ق شروع و در هفتم جمادی الاول همان سال به انجام رسیده است.
آغاز: بسمله. الحمدالله الذی جعل اصول الفقه مبنی للشرایع و الاحکام و اساسا لعلم الحلال و الحرام ... و بعد فلما کان کتاب المنار أوجز کتب الاصول متنسا و عبارة ...
انجام: یکون باذلا نفسه لاعزاز دین الله و لاقامة الشرع اللهم ادخلنی فی زمرة الشهداء و اسلکنی فی هدة السعداء یوم لا ینفع مال و لا بنون ... بحرمة نبینا و شفیعنا محمد ... و ذیارته و عترته و عشیرته و سلم. تمت
چاپ: لکنهو، ۱۸۷۷م، به همراه سه شرح دیگر آن ۱-قمر الاقمار، ۲-دائر الوصول، ۳- تنویر المنار؛ هند، ۱۲۹۳ق، به همراه قمر الاقمار؛ بولاق، ۱۳۱۶ق، به همراه کشف الاسرار فی شرح المنار؛ دهلی، ۱۲۵۳ق؛ کلکته، ۱۸۱۹م، لکنهو، ۱۲۶۶ق؛ کانپور، ۱۸۸۲م
[ذیل کشف الظنون ۵۵۴/۲؛ کشف الظنون ۱۸۲۳/۲؛ میراث مشترک ایران و هند: ۲-۴۳۹]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۲۴۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۸ رجب برابر با ۱۰۱۷ش که باید ۱۱۱۷ش. باشد [احتمالا ۱۱۴۷ق درست است]؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۱۹۳گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۲۵]
مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۳۴۹
همان نسخه بالا [مؤید: ۱-۲۹۵]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۲۷۶۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحرمات انواع حرمة لا ینکشف ... و اما اذا کانت المرأة مکرهة بالزنی یرخص بها فی ذلک ... و لهذا سقط الاثم عنها و قتل المسلم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، مرداد ۱۳۸۹؛ جلد: تیماج فرنگی مذهب، ۱۲۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۲۷]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۴۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ دارای ترقیمه مؤلف؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ جلد: گالینگور، ۱۳۴گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵/۷سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۲۶]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۷۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** خوف تلف النفس و العضو ... فی ذلک ... فلا
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام [رایانه]
۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۰۹
آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق، جا: مدراس؛ جلد: گالینگور، ۱۹۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۹۰۰

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● نور الانوار فی آثار الظهور و رجعة الائمة الاطهار /

تاریخ معصومین / فارسی

nūr-ol anvār fī āsār-ez zohūr va raj‘at-el a’emmat-el athār

نیر بروجردی، علی اصغر بن علی اکبر، ۱۲۳۱ – ۱۳۰۰ قمری

nayyer-e borūjerdī, ‘alī asqar ebn-e ‘alī akbar (1816 - 1883)

اهدا به: ناصرالدین شاه قاجار (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۸ق

در سرگذشت و علائم ظهور حجة (ع) و شامل ۱۷ «مطلب» است و هر مطلب دارای چند« نور» و «خاتمه».

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی ابدعنا من العدم ... اما بعد در زمان ظهور اشعه نور مهر آسمان معدلت و در اوان بروز فروزنده اختر فلک سلطنت پادشاه دین پناه جمجاه ملک سپاه شاهنشاهی که از هلهله شوکتش غلغله اذا زلزلت الارض زلزالها در مرز و بوم

انجام: پی بصفات و اخلاق باطنه میبرند و از برای این قبیل کلمات محل دیگری میباشد و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و آله الاطهار.

چاپ: دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۰۱، وزیری بزرگ

[الذریعة ۳۶۰/۲۴؛ فهرستواره منزوی ۵۹۱/۹]

۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۵۸/۲

کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۷ق؛ قطع: رقعی [ف: -۳۱۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۰۵

آغاز: برخی از اخلاء روحانی و اصدقاء جسمانی از این خادم شرع انور و ساعی ترویج مذهب حضرت جعفر ... خواهش رساله بلغت فارسیه نمودند که محتوی باشد بر آیات و اخبار و اثار ظهور نور موفور السرور و مشتمل بر امارات و علامات حتمیات و شرطیات وخاصه و عامه و قریبه و بعیده باشد با کیفیت و کمیت رجعت آل محمد؛ **انجام:** امید که مقبول درگاه حضرت داور و مطبوع طبع اشرف عدالت گستر گردد بمنه وجوده

شامل مقدمه و انوار و خاتمه؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۳ ذیقعده۱۲۶۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ تملک: فرهاد بن ولیعهد در ۲۵صفر ۱۳۰۴ق؛ جلد: تیماج، ۳۴۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۰-۶۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۵۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** عدم تجاوز از حد خود در هر چیز مطلوب و مرغوب است

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: محمد بروجردی، دی ۶۹ [رایانه]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲۵

آغاز و انجام: برابر؛ و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و آله الاطهار قد فرغت من تسوید هذه العجاله و تألیفها فی یوم الخمیس اثنان مضی من شهر جمادی الاولی فی دارالخلافه صانها الله تعالی من الافة فی سنه ۱۲۶۷

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴۵۳ص، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۷×۱۷سم [ف: ۱۰-۱۰۹۸]

۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۹۳۲

بی کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ قطع: رقعی [ف: -۲۵۹]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** معاندیهم الاشرار.

خط: نستعلیق، کا: تفرشی، محمد رحیم بن محمد حسن، تا: یک‌شنبه ۳ رمضان۱۳۱۱ق؛ جلد: تیماج حنایی، ۱۴۰گ، ۱۷سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۵-۴۰۹۲]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۱۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس میانه روی واعتدال وعدم تجاوز نور حد خود درهر چیز مطلوب ومرغوب است الحمدلله اولاً وآخراً و صلی الله علی ...

خط: نستعلیق، کا: موسوی خوانساری، محسن بن ابوطالب، تا: ۲۳ ذیعقده۱۳۲۵ق؛ جلد: تیماج، ۸۴گ (۱۵۹پ-۲۴۲ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۳]

● نور الأنوار فی تفسیر القرآن / تفسیر / عربی

nūr-ul anwār fī tafsīr-il qur’ān

بحرانی، هاشم بن سلیمان، – ۱۱۰۷ ؟ قمری

bahrānī, hāšem ebn-e soleymān (- 1696)

مقصور بر روایات اهل بیت معصومین، همانند کنز الحقائق و نور الثقلین.

اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

از سوره حاقه تا فلق موجود است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه‌ای از آن نزد سید محمدعلی روضاتی [نسخه‌پژوهی: ۱-۱۶۵]

● نور الانوار فی تواتر النصوص علی امامة الائمه الاطهار (ع) / کلام و اعتقادات / عربی

nūr-ul anwār fī tawātur-in nuṣūṣ ‘alā imāmat-il a’immat-il aṭhār

مشتمل بر چند «فصل» و «خاتمه» که فصل اول آن بیشتر دیده نشد که این فصل در نصوص مشتمله بر اسامی و القاب امامان می‌باشد.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۵۴/۱۲

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین والصلوة علی خیر خلقه و اشرف بریته ... و بعد فهذا کتاب؛ **انجام:** فبکت فاطمه (ع) و قالت یالیتنی لم الد.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ مهر: حاج سید سعید؛ ۱۲گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳-۱۶۰۸]

● نور الانوار فی رد اهل الاخبار = نور الابصار فی مسائل الاصول و الاخبار / اصول فقه / عربی

nūr-ul anwār fī radd-i ahl-il axbār = nūr-ul abṣār fī masā'il-il uṣūl wa-l axbār

موسوی شوشتری، محمد عباس بن علی اکبر، ۱۲۲۴ – ۱۳۰۶ قمری

mūsavī šūštarī, mohammad 'abbās ebn-e 'alī akbar (1809 - 1889)

تاریخ تألیف: ۱۲۵۳ق

کتاب، ردیه‌ای است بر پاسخ‌های محمد بن محمد کاظم معروف به پیرعلی به سؤالات رساله «استفسار» وی. ظاهراً نام رسائل استعاری است و طبق ارجاع وی به رساله «غرالهدی» و «درة الفوائد» خود، نام دقیق وی باید میرزا محمد بن عبدالنبی اخباری (-۱۲۳۲ق) باشد. سؤالات با عناوین «قلت سائلا»، جوابات پیرعلی با عناوین «قال مجیبا متعسفا، قوله» و ردیه با عناوین «اقول رادا منصفا» مشخص شده است. اما سؤالات: ۱.تحدید لفظ اخباریه؛ ۲و۳. ضروریات و دلایل حقیقت مذهب اخباریه؛ ۴.فرق بین اخباریه و اصولیین و وجوه آن؛ ۵. علمای اخباریه؛ ۶. زمان شروع این مذهب؛ ۷. دلایل حجیت ضواهر اخبار؛ ۸. ثمره نزاع اهل اصول و اخباریه؛ ۹. قواعد و اصول اخباریه؛ ۱۰. آیا تمام اخبار قابل عمل قطعی الصدورند یا نه؟؛ ۱۱. آیا همه اخبار مفید مطلوبند؟؛ ۱۲.امکان وقوع اختلاف بین اخباریین ...؛ ۱۵. فرق مجتهد و مقلدین ...؛ ۲۰. استحقاق اخباری خطاکار در قیامت؛ ۲۳. آیا شناخت الهی فطری است یا نظری ...؟؛ ۲۶. نجاست آهن، حرمت تتن، اجزای غسل بدل از وضوء، وجوب قرائت در نماز و ...؛ ۲۷. ابحاث مطوله (دو بحث مختصر)؛ خاتمهدر شبهات لفظی و معنوی. پیرعلی در برخی مواضع به دو رساله فارسی خود «درة الفوائد» و «غر الهدی» ارجاع داده که «در الفوائد» در فهارس دیده نشد و محمد بن محمد امان هم در همانجا جعلی بودن آنها را تأیید کرده است. عنوان کتاب در نسخه حاضر «نور الابصار و مطرح الانظار» ضبط شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۰۰۲

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی قدر اللیل و النهار و کشف الظلمات بالانوار؛ **انجام:** الحمدلله المتعال علی کل حال ... ما تتابع الحر و الظل و انا المستمد ربی المستعان محمد بن ... محمد امان ... استراح القلم ... سنة الف و مأتین و ثلاث و خمسین ... ما طلع نجم و غرب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ نام مؤلف در نسخه حاضر «محمد بن محمد امان» (-۱۲۶۰؟ق) ضبط شده، اما از آنجا که مفتی میر محمدعباس شوشتری کتاب «البهیة فی اثبات حقیقةالتقیة» و سید نظام الدین «تحکیم الامانی» را بر زبان همین مؤلف نگاشته‌اند، به نظر می‌رسد مؤلف واقعی این کتاب نیز میر عباس باشد؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۷گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۲۴]

● نور الانوار فی سر الاسرار / کلام و اعتقادات / فارسی

nūr-ol anvār fī sir-il asrār

مختاری نیشابوری، محمد حسن، ق۱۳ قمری

moxtārī neyšābūrī, mohammad hasan (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۴۳ق

در دیباچه آمده: «مدتی بود که برادری از برادران عرفانی خواهش می‌نمود که چند کلمه از مبدأ و معاد یعنی اصول دین به فارسی نوشته شود و به سبب حوادثات یومیه و موانعات الهیه در عهده تعویق بود تا در این اوان که سال هزار و دویست و چهل و سه هجری بوده باشد بعد از انقضای یک اربعین از عمر گرانمایه و دخول در اربعین دویم (کذ) توفیق رفیق گشته این چند کلمه را بر سبیل استعجال و غایت اختشاش (کذ) بال بطی تحریر درآوردم».

رساله مرتب است بر «مقدمه» و سه «باب»: مقدمه: در افضلیت معرفت الله بر ما سواه؛ باب ۱. علم به اصول دین؛ ۲. عمل کردن به مقتضای آن (فروع دین)؛ ۳. خالص گردانیدن عمل (اخلاق)؛ خاتمه در اخلاص و خلاص شدن از جمیع افراد شرک (دستور سلوک).

آغاز: الحمدلله المحقق للحقایق الحقیقیة و الصلاة علی اشرف التجلیات الکونیة و السلام علی آله الخلفاء القطبیة مادام الوجود متحرکاً بقدرته السرمدیة.

انجام: و قدری اکل و شرب را کم نموده و به ذکر لا اله الا الله و یا هو یا من لا هو الا هو مداومت کن تا به مقامی برسی

[فهرستواره منزوی ۵۹۲/۹]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** شیشه بشکسته و می‌ریخته و ساقی نیست.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۹۰گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۱-۴۱۶]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۸۷۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ رمضان۱۲۴۴ق؛ از روی نسخه مؤلف؛ با یادداشتی از کاتب آمده که کتاب را از نسخه مؤلف که ساکن مشهد رضوی و مسجد گوهرشاد است نگاشته؛ ۷گ (۱ر-۷پ)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۴]

● **نور الانوار فی شرح دعاء الاسحار** / کلام و اعتقادات، شرح دعا / عربی - فارسی

nūr-ul anwār fī š.-i du'ā'-il asḥār

آشتیانی، هدایت الله بن محمد حسین، - ۱۳۱۰ قمری

āštīyānī, hedāyat-ol-lāh ebn-e mohammad hoseyn (-1893)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۱۶

آغاز: رساله رابع موسوم بنور الانوار. بسمله. الحمد الله الذی نزل الفرقان علی عبده لیکون للعالمین نذیرا ... اما بعدچون خدا خود می‌نیاید در عیان ×× نایب حقند این پیغمبران؛ **انجام:** و ما کانوا مهتدین (نانوشته گذارده شده)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ مهر: «صراط علی حق نمسکه ۱۳۳۱»؛ جلد: تیماج، ۵۸گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۲۱۷۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۷۷۲/۴

خط: نسخ، کا: میرزا کوچک ساوجی، تا: ذیقعده۱۲۸۸ق؛ مجدول؛ جلد: میشن مذهب، ۶۲گ (۲۴۲ر-۳۰۳ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴/۲×۲۱/۵سم [ف: ۵-۱۷۲]

● **نور الانوار فی شرح کلام خیر الاخیار (الابرار)** / شرح دعا / عربی

nūr-ul anwār fī š.-i kalām-i xayr-il axyār (abrār)

جزایری، نعمة الله بن عبدالله، ۱۰۵۰ - ۱۱۱۲ قمری

jazāyerī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh(1641 - 1701)

وابسته به: الصحیفة الکاملة السجادیة = الصحیفة السجادیة؛ علی بن حسین (ع)، امام چهارم (۳۸-۹۴ق)

تاریخ تألیف: ۱۱۰۲ق؛ محل تألیف: شوشتر

مؤلف در جوانی، شرح مبسوط و کبیر خود را بر «صحیفه سجادیه» نگاشت و سپس به تناسب حال دیگران ــ در تمایل به شرح مختصر ــ شرح حاضر را به اختصار و خالی از هر گونه اطناب، به رشته تحریر درآورد.زمان تألیف این شرح، در الذریعه سال ۱۰۷۸ق و در شهر خرم آباد، و در پایان نسخه حاضر سال ۱۱۰۲ق و در شهر شوشتر ذکر شده است.در مقدمه آورده است: «و لما لم یکن لها شرح یذلل منها الصعاب و یکشف عنها اللباب کتبنا علیها فی عنفوان الشباب شرح مبسوطا وافیا و منهلا عزبا صافیا و قدراینا الطباع آبیة الا الاختصار و منحرفة الا عن الذی فیه الانحصار فاجبنا ان نعلق علیها شرحا اخر یناسب الحال و یکون خالیا من الاطناب».

آغاز: الحمدلله الذی اطلع ابناء التراب علی اسرار ملکوتیته الخفیه ونور قلوبهم بادعیة الصحیفة السجادیة والصلوة علی رسوله ... ان للوصول الی جناب قربه تعالی طرایق متعددة و، وسائل متبددة وکان اوضحها سبیلاً وبرهاناً واعلاها شرفاً ...

انجام: قال هذه الاحرف بلسانه وحررها ببنانه المذنب الجانی ... ببلدة شوشتر حرسها واهلها من آفات الزمان وحوادث الحدثان فی دارنا القریبة من جامع لاعظم والحمدلله وصلی الله علی محمد واهل بیته الطاهرین

چاپ: مشار عربی، ص۹۶۹؛ طهران، سنگی، ۱۳۱۷ق، وزیری، ۲۰۵ص (صص۱-۲۰۵)

[الذریعة ۳۵۹/۲۴]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ بی نقطه، کاتب = مؤلف، تا: ۷ جمادی الاول۱۱۰۲ق؛ بخط بی نقطه نگاشته شده؛ جلد: تیماج، ۱۰۷گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۹۹

آغاز: برابر؛ ۲-ملحقات: الحمدلله و صلی الله علی عباده الذین اصطفی محمد؛ **انجام:** ۱-قد کتبتنی فی الالواح و الدفاتر من الاخیار اللهم اجعلنا من الاخبار بحق النبی و اله الاطهار.۲-ملحقات: و احشرنا فی زمرة اولیائک المقربین و ادخلنا فی شفاعة ائمتنا الطاهرین.

بدون ملحقات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ شارح این نسخه را به شاه وردی خان بیگلربیگی لرستان در قرن ۱۱ اهداء نموده؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵ق؛ جلد: میشن، ۲۲۳گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۱/۶×۲۰/۷سم [ف: ۱۵-۵۲۷]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۶۸۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۷]

۴. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه: ۲

آغاز: برابر

کا: محمد امین بن فتح الدین صحاف تستری، تا: ۶ رجب۱۰۸۱ق؛ از روی خط مؤلف، مصحح، در آخر نسخه اجازه از جزائری است برای کاتب به تاریخ ربیع الثانی ۱۰۸۱؛ ۴۲۰ص [ف: -۳۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۰۱ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۳۱۸]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** واجعل هذه التعلیقات خالصة لوجهک الکریم موجبة لثوابک الجسیم ...

خط: نسخ، کا: احمد بن اسماعیل بن صالح بن احمد بن سعید حمیری بحرانی، تا: قرن ۱۲، درحیات مؤلف؛ بعضی صفحات به خط محمد باقر بن محمد علی اصفهانی در رمضان ۱۲۷۶ بازنویسی شده، مصحح، محشی؛ مهر: کتابخانه ضیاء الدین نوری (بیضوی بزرگ)؛ جلد: تیماج، ۲۱۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۵]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۱۶۸/۱–۳۶/۱۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد کتبتنی فی الالواح والدفاتر من الاخیار اللهم اجعلنا من الاخیار بحق النبی وآله الابرار وصلی الله علی النبی محمد وآله الاطهار

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با نشان«منه عفی عنه»، با یادداشتی از مؤلف به خط خودش «لقد جری علیها نظر مؤلفها من البدایة الی النهایة فصحت بحمد الله ... نعمت الله الموسوی الحسینی عفی الله عنه شهر شوال عام الرابع بعد المائة والالف فی محروسة شوشتر ...»؛ جلد: تیماج، ۲۲۹گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۸–۴۸۴۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۵۰

خط: نسخ، کا: شوشتری، محمد صالح بن عبد علی، تا: شنبه ۹ رجب۱۱۰۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۶۸گ، ۱۷ سطر (۱۴×۷)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۱–۲۲۰۷]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۶۱۶

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن کمال الدین شوشتری، تا: اواخر جمادی الثانی ۱۱۰۳ق؛ ملحقات آن به خط محمد باقر بن محمد علی اصفهانی، به خط مؤلف تصحیح شده و این کار بنا به نوشته وی در پایان اصل به تاریخ رجب ۱۱۰۳ در شوشتر پایان یافته؛ تملک: محمد مهدی بن علی بن یوسف حسنی حسینی طباطبائی به سال ۱۳۱۸ با مهر «مهدی بن علی الحسینی» (مربع)؛ مهر: «محمد مهدی الطباطبائی» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۲۶۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۰–۱۵]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۱۳۹

آغاز: ان یذکرونا بدعاء جمیل و بصفح جزیل؛ **انجام:** ۱–قد کتبتنی فی الالواح و الدفاتر من الاخیار اللهم اجعلنا من الاخبار بحق النبی و اله الاطهار.۲–ملحقات: و احشرنا فی زمرة اولیائک المقربین و ادخلنا فی شفاعة ائمتنا الطاهرین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۰۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ در ذیحجه ۱۱۰۷در خرم آباد توسط شارح تحشیه، تصحیح و مقابله شده؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۷۵گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۵–۵۲۸]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۰۰

آغاز: برابر؛ ۲–ملحقات: الحمدلله و صلی الله علی عباده الذین اصطفی محمد؛ **انجام:** ۱–قد کتبتنی فی الالواح و الدفاتر من الاخیار اللهم اجعلنا من الاخبار بحق النبی و اله الاطهار.۲–ملحقات: و احشرنا فی زمرة اولیائک المقربین و ادخلنا فی شفاعة ائمتنا الطاهرین.

خط: نسخ، کا: احمد بن اسمعیل بن صالح بن احمد بن سعید بحرانی، تا: رجب۱۱۰۸ق؛ کاتب اوراق ضمیمه: علی بن عبدالله بن محمد بن عبدالله اوالی، تاریخ تحریر: جمادی الاول ۱۱۱۵؛ واقف: سید محمد شوشتری، ۱۳۰۹ق؛ جلد: میشن عمل محمد صادق صحاف به سال ۱۲۷۸ق، ۱۶۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴/۴×۲۰/۴سم [ف: ۱۵–۵۲۶]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۰۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح به خط مؤلف و تصدیق وی به تاریخ اوسط ماه صفر ۱۱۰۹ در اصفهان؛ تملک: محمد بن موسی حسناوی به تاریخ ۱۱۸۹؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۶۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵–۳۵۲]

۱۲. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: ۸

خط: نسخ، کا: عوض بن ملا حسین (شوشتری)، تا: ۱۱۱۲ق؛ ۲۸۱گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: –۲۴]

۱۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۳۱۲

خط: نسخ، کا: محمد ربیع بن محمد علی، تا: ذیحجه۱۱۲۶ق؛ با افزوده هایی بر چاپ شده در برخی از جاها؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: –۱۳۶۸]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۰۰ و ۶۲۰۲–ف

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی دارنا القریبة من الجامع الاعظم و الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و اهل بیته الطاهرین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳ شوال۱۱۳۸ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۲۴گ، ۲۰ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۷–۲۸۰۲] و [فیلمها ف: ۳–۲۰۹]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ۱–قد کتبتنی فی الالواح و الدفاتر من الاخیار اللهم اجعلنا من الاخبار بحق النبی و اله الاطهار؛ ۲–ملحقات: و احشرنا فی زمرة اولیائک المقربین و ادخلنا فی شفاعة ائمتنا الطاهرین.

خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن محمد مؤمن بهبهانی، تا: شنبه غره صفر۱۱۴۷ق؛ محشی؛ تملک: لطفعلی بن مجدالدوله قاجار؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ جلد: میشن، ۱۸۷گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲/۷×۱۹سم [ف: ۱۵–۵۲۷]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۲۱–طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲–۱۳؛ تملک: محمد صادق کشمیری، محمد بن غیثان احسائی مورخ ۱۱۷۷ با مهر «اللهم صل علی محمد و آله محمد»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۸۴گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۴–۱۵۴]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن عبدالرشید، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ مهر: «محمد شفیع» (بیضی)، «معزالدوله» (خشتی)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: میشن، ۳۳۶گ، ۱۶سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۳–۲۶۱]

۱۸. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۲۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای بلاغ؛ واقف: عبدالرضا بن محمد حسین، ۱۰ذیقعده ۱۳۰۹ق؛ جلد: تیماج، ۲۶۳گ، ۱۷سطر (۱۳/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: -۱۸۷]

۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۸ ربیع الاول۱۲۲۸ق، جا: خانه میر مسعود فرزند میر ابوالحسین طباطبائی؛ جلد: مقوایی، ۲۳۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۵-۱۳]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لاتوحش بی أهل أنسی أی لاتمتنی حتی یستوحش أهل أنسی بسبب فقدهم إیای، فیکون طلبنا للحیاة و یجوز أن یکون معناه لا أعمل عمل سوء یستوحش منی بسببه من کان یأنس بن لأن الذنوب تکرهالمذنب فی أعین أهل الطاعة ...

خط: نسخ، کا: محمد موسوی، تا: جمادی الثانی۱۳۰۸ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، محشی با نشان «منه» که به خط مرحوم آیت الله حاج میرزا محمد ارباب قمی اشراقی انجام گرفته، و به امر ایشان از روی نسخه اصل به خط مؤلف کتابت شده، وی با دستخط خویش به سال ۱۳۰۸ق و در برگ نخست بدان تصریح نموده؛ جلد: تیماجمذهب، ۱۵۸گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۹-۲۴۲]

۲۱. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۴۷۱

بی‌کا، بی‌تا [ف: -۹۵]

● نور الانوار فی علم الاحجار / کیمیا، شعر / فارسی

nūr-ol anvār fī ʻelm-el ahjār

مظفر علیشاه کرمانی، محمد تقی بن محمد کاظم، ۱۱۵۰ - ۱۲۱۵ قمری

mozaffar-ʻalī-šāh-e kermānī, mohammad taqī ebn-e mohammad kāzem (1738 - 1801)

مثنوی است درکیمیا در سه «نور»: ۱. بیان باب اصغر ازکیمیا؛ ۲. بحر الاسرار؛ ۳. جزایر.

آغاز: آغاز۱- باء بسم الله الرحمن الرحیم ×× هست مفتاح در گنج حکیم / علمهای اولین و آخرین ×× جمله را قرآن حق آمد ضمین / و انچه اندر فاتحه شد مندرج ×× جمله اندر بسمله شد مندمج / و انچه اندر بسمله نور هدی است ×× بی توقف منطوی در تحت با است

آغاز ۲- اول این دفتر با جزر و مد ×× نام نامی خداوند احد

چاپ: با پیشگفتار نصرالله سبوحی در۱۳۳۸ شمسی بچاپ رسیده است

[نسخه‌های منزوی ۶۴۴/۱ و ۶۱۹؛ الذریعة ۳۶۱/۲۴ و۱۹۵۰ و۳۲۷/۱۹؛ فهرستواره منزوی ۳۹۸۹/۵]

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۲۱۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۱۸ص، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۰۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۲۵

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** از قناعت صنعتی گر سرکنی ×× خاک ز اکسیر قناعت زر کنی

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۱۹۰گ، ۱۴سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۶-۸۰۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۸۶۸/۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** طرح گردد زان یکی بر یک هزار ×× تا سه بطن ایسرور گردون وقار

خط: نستعلیق دو ستونی، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ محشی؛ جلد: مقوایی، ۶۸گ، ۱۷ سطر (۱۲×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۵۱-۱۸۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳۴۷/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** گر بدست تو بیفتد این کتاب ×× شرح آن را باز جو از پنج باب

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج، ۶۸ص (۴۱-۱۰۸)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲/۲×۱۸سم [ف: ۴۵-۱۷۱]

۵. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۲۱۷گ

آغاز: برابر؛ **انجام:** این همه مفتون اکسیری چرا ×× از پیش در سعی و تدبیری چرا / ترک تدبیر است تدبیرت بس است ×× قطع اکسیر است اکسیرت بس است / هیچ صنعت جز قناعت نیست نیست ×× جز قناعت هیچ صنعت نیست نیست / از قناعت صنعتی گر سر کنی ×× خاک ز اکسیر قناعت زر کنی

در فهرست با عنوان «گوهرنامه» آمده؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: عبد الرحیم بن میرزا حسین دو گوهرانی، تا: ۲۲ ربیع الاول ۱۳۶۱ق؛ جلد: مقوایی، ۱۶۹ص، ۱۷ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [رشت و همدان: ف: -۱۱۵۹]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۱۹

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** کرده ام من این عمل را بارها ×× توهم او را بارها کن ای فتی

خط: نستعلیق، کا: جواد حائری نجم الحکما، تا: ۱۳۲۱ق؛ واقف: نایینی؛ جلد: تیماج، ۹۳گ، ۱۸سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۳×۲۰/۶سم [ف: ۷-۸۸۵]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۲۰۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: غره رجب۱۳۲۸ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج، ۲۱۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۱-۲۰۳]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۱۰۹/۱

آغاز: برابر۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۲ محرم ۱۳۲۸ق؛ جلد: مقوایی، ۱۲۰ص (۱-۱۲۰)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۴۵-۱۳]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۸-۱۱/۱۰۸

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** بر مظفر باد رحمت از خدا ××که مرا متلوف

شد این باصفا / مدت سی سال بودم درکمین ×× مجملی ذو کشف شد در قرمسین

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد علی خان معتمدالدفتر، تا: ۱۳۳۴ق؛ ۷۸گ، ۱۸–۲۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸–۴۸۴۱]

۱۰. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۴۸/۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** بس کنم و الله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق، کا: احمد خوشنویس، تا: ۷ جمادی الاول۱۳۵۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۹۱ص (۶–۹۶)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱–۵۹]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۳۱/۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** گر ترا میل است این صنعت سرشت ××بنگر اندر این رساله چون بهشت.

تذکر: نام مؤلف در این نسخه حکیم رأفت الدوله اشرفعلی حیدرآبادی ذکر شده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۹۸ص (۱–۹۸) [ف: ۴–۱۰۳۸]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۳/۱–۱۰/۲۰۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** مشتری را گر کنی با روح یار ××پس بکبر یتش ستانی پنج بار / بد میش خمس زمیر شب مدد ×× دست از بدری ندارد تا ابد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۴۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸–۴۸۴۱]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۷۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** شغل تو پیوسته این باشد مدام ×× چون ترا تر زین نباشد والسلام

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۸۷گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۶–۳۵۷]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۹۲۸/۲–۵۹/۱۴۸

آغاز: برابر۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۳گ (۴–۵۶)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۸–۴۸۴۱]

● نور الانوار فی مدح الائمة الاطهار / کلام و اعتقادات / عربی

nūr-ul anwār fī madaḥ-il a'immat-il aṭhār

شیروانی تبریزی، شریف بن رضا، قرن ۱۳ قمری

šīrvānī tabrīzī, šarīf ebn-e rezā (- 19c)

دراین رساله در دوازده «باب» دلایل امامت، ائمه دوازده‌گانه شیعه را بیان نموده: ۱. فی امامة امیر المؤمنین علی بن ابی طالب صلوالله و سلامه علیه؛ ۲.ادلة امامة الحسن؛ ۳.ادلة امامة السبط السعید ابی عبدالله الحسین الشهید؛ ۴. ادلة امامة علی بن الحسین؛ ۵.ادلة امامة محمد بن علی الباقر علیه السلام؛ ۶.ادلة امامة ابی عبدالله جعفر الصادق؛ ۷.ادلة امامة موسی بن جعفر؛ ۸.ادلة امامة علی بن موسی الرضا علیهما السلام؛ ۹.ادلة امامة محمد بن علی؛ ۱۰.ادلة امامة علی بن محمد النقی علیه السلام؛ ۱۱.ادلة الحسن بن علی علیه السلام؛ ۱۲. ادلة امامة الامام الثانی عشر القآئم المنتظر.

آغاز: الحمدلله مقدر القدر، منزل الذکر و مؤید العبر فضل من عبس بهما و بسرو تولی و کفر و بعد فیقول الخاطی الجانی الشریف الشیروانی هذا ما احتججت به فی التبریز لاثبات امامة ولاة الله العزیز و سمیته بنورالانوار فی مدح الائمه الاطهار تقربت بوضعه الی الله و لا حول و لا قوة الا بالله اسباب الاول فی امامة امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب صلوات الله و سلامه علیه و فیه فصول الفصل الاول فی نبذة فی اخبار میلاده

انجام: و فی روایة یملک رسول الله خمسین الف عام و یرجع المخلصول من المؤمنین و روساء المشرکین و المنافقین و لا یرجع اوساط الناس الا یوم الحشر حشرنا الله مع رسوله و الائمه الطاهرین و احیانا و اماتنا بمودتهم بمحمد و آله الطاهرین صلوات و سلامه علیه و علیهم اجمعین

[الذریعة ۳۵۹/۲۴]

۱. تبریز؛ مدرسه ولیعصر تبریز؛ شماره نسخه: ۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسنعلی بن رسول، تا: جمادی الثانی ۱۲۴۷ق، جا: تبریز؛ ۶۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۵۱/۱

خط: نسخ، کا: عبد الجبار بن عطا، تا: ۲۰ ربیع الثانی۱۲۵۲ق، جا: تبریز؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۷گ (۱پ–۷۷ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۷–۲۱۵]

۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابن مؤلف محمد حسین، تا: ۱۵ ربیع الثانی۱۲۵۵ق؛ جلد: چرم، ۸۶گ (۱پ–۸۶ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [مؤید: ۱–۵۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۴۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ شاید به خط مؤلف؛ جلد: تیماج، ۶۹گ (۸۶پ–۱۵۴ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۲–۱۱۹]

● نور الانوار لخلفاء الملک الجبار / کلام و اعتقادات / عربی

nūr-ul anwār li-xulafā'-il malik-il jabbār

چون نسخه ناقص الاول است مؤلف آن شناخته نشد، پیداست که او از شاگردان علامه مجلسی اول، محمد تقی بن مقصود علی (– ۱۰۷۰ق) بوده، چنان‌که در باب اول می‌گوید: «حدثنی شیخی و معتمدی و سندی المحقق المدقق الکامل ... محمد تقی الشهیر بالمجلسی ... عن الشیخ الاعظم بهاء الدین محمد عاملی ...».نویسنده می‌خواسته کتابی بسازد که بیش از چهل حدیث داشته باشد تا اجر زیادی در قیامت نصیب او گردد. لذا این

کتاب را در چهل و چهار«باب» نگاشته: باب ۱ و۲. در احادیثی که راجع به فضیلت و مقام پیامبر اکرم (ص) است؛ ۳. معجزات امام حسن و امام حسین (ع)؛ ۴. فضایل امام حسین (ع)؛ ۵. معجزات پیامبر و امامان: پیش از ولادتشان ...؛ ۲۳ تا ۲۵. معجزات علی (ع) ...؛ ۲۷. روایات مربوط به بهشت و اهلش؛ ۲۸. دوزخ و دوزخیان؛ ۲۹. معجزات فاطمه زهرا (ع) ...؛ آخرین باب در بیان این‌که چه وقتی حضرت قائم (ع) قیام خواهد کرد.شماره‌گذاری ابوابش مشوش است.

مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۴۷۵

آغاز: هذه الافضال و کیف لا اکون کذلک و قد قال الله تعالی جل شانه: قل لو کان البحر مداداً ... ان اجمع اکثر من اربعین ... و سمیته کتابی هذا بنور الانوار؛ **انجام:** و فی الکافی و عیون الاخبار و اکثر کتب الاخبار مثل هذه الروایة الشریفة فی صفة الامام علیه السلام.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۸۰ق؛ افتادگی: آغاز (برگ اول)؛ از روی نسخه اصل و خط مؤلف؛ واقف: یوسف خواجه؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۷۰گ، ۲۳سطر (۱۳×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: -۳۹۲]

● نور الانوار المبین فی حکم اخ الرسول الامین /

حدیث / عربی

nūr-ul anwār-il mubīn fī ḥukm-i ax-ir rasūl-il amīn

شیرازی طبیب، محمد بن غیاث الدین، ق۱۱ قمری

šīrāzī-ye tabīb, mohammad ebn-e qīyās-od-dīn (- 17c)

وابسته به: نهج البلاغة؛ شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۹-۴۰۶ق)

وی از کلمات قصار علی (ع) که سید رضی در نهج البلاغه آورده گزیده‌ای فراهم و با ترتیب حروف الفباء با تقسیمی خاص مرتب ساخته است. در حرف همزه نخست کلماتی را که با الف و لام زائد آغاز می‌گردند (مانند الدین تعصم و الدنیا سلم) و سپس به ترتیب کلماتی که به لفظ امر، به لفظ احذر، و به لفظ ایاک آغاز می‌گردند، یاد کرده است.پس از حرف همزه، به حرف الف پرداخته و در حرف الف نیز ترتیبی خاص دارد بدین‌گونه که نخست کلمات آغاز شده با حرف استفتاح (الا) را یاد کرده و به دنبال آن به ترتیب کلماتی است آغاز شده با ضمیر متکلم (انا)، آغاز شده با «انی»، با لفظ «انکم»، با لفظ «آفة»و آغاز شده با لفظ «اذا».در حرف باء و دیگر حروف نیز بدین‌گونه که یاد شد ترتیبی خاص دارد.عنوان باب یا فصل ندارد و هر یک از بخش‌ها را بدین‌گونه آغاز می‌کند: «و ما انتخبته مما ورد فی حرف ... بلفظ ...». مؤلف، این کتاب را در سال‌های پیری پرداخته و در دیباچه کتاب این نکته را یاد کرده است.

آغاز: بسمله، و به نستعین الحمدلله الذی خلق الانسان بقدرته و هدانا بتوفیقه الی جادة طریق حکمته و فضلنا بتوحیده و جعلنا شهداء علی سایر اهل ... و بعد فیقول الفقیر المعترف بالذنب و التقصیر الراجی عفو ربه القدیر القریب محمد بن غیاث الدین الشیرازی الطبیب اصلح الله احواله لدیه و غفر له و لوالدیه، لما رایت انه قد مضی عمری ... تا سفت علی اضاعتی لاننی لم اقدم لاخرتی فیما مضی من زمنی شیئا ... و سمیته نور الانوار المبین ... و مما انتخبته من حکمه علیه السلام من حرف الهمزه ... الدین یعصم و الدنیا تسلم، الدین یحل و الدنیا تذل ...

انجام: یتکلف من الناس ما لا یؤمن و یضیع من نفسه ما هو اکثر یامر الناس و لا یاتمر و یحذرهم و لایحذر، تم الکتاب بعون الله الوهاب و صلی الله علی خیر خلقه محمد و الال و الاصحاب و حسبنا الله و نعم الوکیل و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم

چاپ: تهران، از روی نسخه مدرسه چهل ستون به صورت عکسی منتشر شده.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۳۲/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** یکرم العاقل لعقله، یکرم العالم لعلمه و الکبیر لسنه و ذوالمعروف بمعروف

بی‌کا، تا: ۹۹۹ق؛ ۲۸گ (۲۹پ-۵۶ر)، ۹سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۳۹-۴۰۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۲۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۴۷ص (۳۸-۸۴)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۰-۶۹۲]

۳. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۱۹۰

کا: علاء الدین تبریزی، تا: یک‌شنبه ۱۴ رمضان۱۰۱۶ق؛ ۲۸گ، قطع: وزیری [چند نسخه-ف: -۳۴۱]

● نور الانوار و مصباح الاسرار / تفسیر / عربی

nūr-ul anwār wa miṣbāḥ-ul asrār

حسینی، محمد بن محمد تقی، ق۱۲ قمری

hoseynī, mohammad ebn-e mohammad taqī (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۰۲-۱۱۱۱ق

کتاب تفسیری است حدیثی، به حذف اسانید و شامل جهات قراآت و ترکیبی است و مؤلف آنرا چنین توصیف کرده است: «فالتمس منی جماعة من الاخوان ان افسر لهم القرآن بطریق الموعظه و البیان و رایت ان ذلک لا یجوز بدون النص من الائمة الاعلام» تا آنجا که گفته: «فاردت ان اجمع کتابا یشتمل علی القراات و التراکیب و اکثر الاقوال و التفاسیر و فوائد لم یطلع علیها الا النحاریر و ما وصل الینا من کلام الائمة الاطهار». مؤلف از شاگردان عبدعلی حویزی مؤلف تفسیر «نور الثقلین» است. تفسیر مزجی است و درچند مجلد که اول آن ازآغاز تا پایان

بقره ودوم از کهف تا آخر فاطر است. درابتدا دارای ۱۲ فائده همانند «الصافی» است.
آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان فی احسن تقویم و ارسل الیه الرسل لیهدیه الی الصراط المستقیم و اختار منهم محمداً.
[الذریعة ۳۶۲/۲۴ و ۳۶۱/۲۴ و ۳۱۸/۴]

۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۳
آغاز: سورة الکهف مکیة و قال ابن عباس الا قوله و اصبر نفسک الایه فآیها مائة واحدی عشر او عشر او ست او خمس. الثواب عن الصادق قال من قرأ سورة الکهف فی کل لیلة جمعة لم یمت الا شهیداً و بعثه الله مع الشهداء و وقف یوم القیمة مع الشهداء؛ **انجام:** و هو قوله عزوجل و لو یؤاخذ الله الناس بما کسبوا ما ترک علی ظهرها من دابة و لم اکلفک فوق طاقتک و لم احملک من الامانة الا ما اقررت بها علی نفسک و رضیت لنفسی منک ما رضیت به لنفسک منی ثم قال عز و جل و لکن یؤخرهم الی اجل مسمی الایة تم
جزء سوم تفسیر، از سوره کهف تا آخر سوره فاطر؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۴ جمادی الثانی۱۱۰۲ق؛ مصحح، با خطخوردگی؛ اهدایی: ناصر مکارم شیرازی، ۱۳۵۰؛ جلد: تیماج، ۲۵۶گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱-۶۰]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۴۳۳
سوره یاسین تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: نساء بیگم بنت محمدرضا شیرازی، در غره۱۱۲۲؛ اندازه: ۲۴/۵×۳۷سم [نسخه‌پژوهی: ۱-۳۹]

۳. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۱۱۵
جلد اول، از آغاز قرآن تا آخر سوره اعراف و اول انفال؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۸۸۴ص، ۳۴ سطر (۱۷/۵×۲۹)، اندازه: ۲۴×۴۰سم [ف: ۱-۳۲۰]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۵۸۸-۲۸/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** فقام المؤذن فقال الله اکبر الله اکبر فقال له زین العابدین علیه السلام صدقت الله اکبر من کل شیء المجمع روی ان النبی صلی الله علیه وآله کان یعلم اهله هذه الایة وما قبلها تمت
جلد اول، از آغاز تفسیر تا پایان سوره بقره؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: میر محمد اسماعیل بن میر محمد باقر حشینی، رمضان ۱۳۲۲؛ ۲۴۵گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۲۴×۳۶سم [ف: ۸-۴۸۴۱]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۹۹۸
آغاز: سورة آل عمران مدنیة بالاتفاق و آیها مائتان و الخلاف فی سبع آیات؛ **انجام:** العیاشی عن ابی جعفر و ابی عبدالله علیهما السلام یقولان و لا تجهر بصلاتک الایة قال کان رسول الله ...
جلد دوم کتاب و از سوره آل عمران تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۳۵۶گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۲۴×۳۵/۵سم [ف: ۸-۱۷۲]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** کان الرجل اذا تعلم سورة البقرة جد فینا ای عظم
تا آخر سوره بقره، گمان می‌رود نسخه در عصر مفسر نوشته شده باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲۹گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۲۵×۳۷سم [ف: ۴-۴۵۹]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۶
آغاز: سورة الکهف مکیة، و قال ابن عباس الاقوله و اصبر نفسک الایة؛ **انجام:** و ما رضیت لنفسی منک ما رضیت به لنفسک منی ثم قال عزوجل ولکن یؤخرهم الی اجل مسمی الایة تمت
از سوره کهف تا آخر سوره فاطر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲۹گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۲۵×۳۷سم [ف: ۴-۴۶۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۷۸
بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۶۶ص، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۴×۳۹/۵سم [ف: ۱۷-۳۵۵]

● النور الانور و النور الازهر فی تنویر خفایا رسالة القضاء و القدر / کلام و اعتقادات / عربی

an-nūr-ul anwār wa-n nūr-ul azhar fī tanwīr-i xafāyā r.-il qaḍā’ wa-l qadar

شوشتری، نورالله بن شرف الدین، ۹۵۶ - ۱۰۱۹ قمری
šūštarī, nūr-ol-lāh ebn-e šaraf-od-dīn (1550 - 1611)

وابسته به: استقصاء النظر فی البحث عن القضاء و القدر؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)
تاریخ تألیف: دهه اول جمادی الثانی ۱۰۱۸ق
ردیه‌ای است بر شبهاتی که یکی از نواصب، بر رساله «استقصاء النظر فی بحث القضاء و القدر» علامه حلی وارد ساخته بود.«استقصاء البحث والنظر فی مسائل القضاء والقدر» رساله ای است از علامه حلی (-۷۲۶ق) درباره قضاء و قدر و جبر و اختیار که در آن آراء فلسفی و کلامی مختلفی راجع به این موضوع مطرح شده است. یکی از سنیان متعصب هندی ردی بر رساله استقصاء النظر نگاشته و در آن شبهاتی درباره مطالب مندرج در این رساله مطرح کرده است. قاضی نورالله شوشتری رساله حاضر را در رد هندی مذکور و دفاع از علامه حلی نوشته است.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی تفضل علی عباده بمواهب التمکین و الاقدار و من علیهم بتفویض أزمة القدرة والاختیار

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۵عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** نبی الخیر الذی لا ضرر فی دینه و لا ضیر و آله الهادین فی مناهج السلوک و السیر. فرغ من تسویده مؤلفه أحقر من فی الوجود العینی نور الله بن شریف المرعشی الحسینی - نور الله باله و حقق آماله - فی العشر الأول من شهر جمادی الثانی المنتظم فی سلک شهور سنة ۱۰۱۸.
نسخه اصل: کتابخانه ناصریه لکنهو، کتب وقفی علامه حامد حسین صاحب عبقات الانوار؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا:

دهه اول جمادی الثانی۱۰۱۸ق؛ مصحح؛ در صفحه عنوان نام کتاب و مؤلف به خط مرحوم حامد حسین، صاحب عبقات الانوار دیده می‌شود؛ ۱۲۲ص، ۱۷سطر [عکسی ف: ۴-۴۶۷]

۲. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۲۱]

● **نورانیه** / فضایل و مناقب / فارسی

nūrānīye

حسینی کلباسی، محمد شریف، ق۱۳ قمری

hoseynī kalbāsī, mohammad šarīf (- 19c)

به خواهش یکی از برادران روحانی، در نقطه علم، فضایل پیامبر و خاندان ایشان، و مقامات علمی و عرفانی پیامبر و امامان و مسأله غلو. در «مقدمه» و «فصل»هایی بی‌شماره.مقدمه در بیان آن‌که کدام فضیلت است که نقطه علم فضایل است.

آغاز: حمدله. صلاة. و بعد، چنین گوید بنده فانی محمد الاصفهانی الشریف الحسینی ... که چون یکی از برادران دینی ... از این خاکسار خواهش نمود که رساله‌ای بنویسم در نقطه علم فضایل محمد و آله محمد (ع) که جمیع فضایل عامه و خاصه و ظاهره و باطنه و فضایل جلیه و خفیه را در برداشته باشد ...

انجام: و دشمنی با دشمنان ایشان. ما قال آل محمد قلنا و ما دان آل محمد دنا. و السلام علی اهل التسلیم و اللعنة الابدیة علی من انکر و جحد. تمام شد.

[فهرستواره منزوی ۱۰۵۰/۸]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۲۲۸/۳-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: جمعه ۲۰ ربیع الثانی۱۲۹۴ق، جا: تهران؛ ۱۳۲ص (۳۳۶-۴۶۷) [عکسی ف: ۱-۳۹۵]

● **نورانیه (رساله)** / ادبیات / فارسی

nūrānīye (r.)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۲۳۴۶

آغاز: بسمله الحمدلله مثمر حدیقه الامکان؛ **انجام:** الله اکبر الله اکبر رجل اعمی

خط: شکسته، کا: سید جلال تهرانی، تا: ۱۳۳۵ق [الفبائی: -۵۹۰]

● **نورانیه یوسفیه (رساله)** / عرفان و تصوف / فارسی

nūrānīye-ye yūsofīye (r.)

سبزواری، محمد حسین بن ملا هادی، ق۱۳ قمری

sabzevārī, mohammad hoseyn ebn-e mollā hādī (- 19c)

اهدا به: میرزا محمد یوسف مستوفی الممالک

تاریخ تألیف: شب یک‌شنبه ۲۹ رمضان ۱۲۷۸ق

[فهرستواره منزوی ۱۰۵۱/۸]

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۲۷

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه ۲۹ رمضان۱۲۷۸ق [نشریه: ۲-۸۲]

● **نور الایضاح و نجاة الارواح** / فقه / عربی

nūr-ul īḍāḥ wa najāt-ul arwāḥ

شرنبلالی، حسن بن عمار، - ۱۰۶۹ قمری

Šerenbalālī, hasan ebn-e ‘ammār (- 1659)

تاریخ تألیف: جمعه ۲۴ جمادی الاول ۱۰۳۲ق

چاپ: مطبوع مشهور، انظر المعجم ص/۱۱۱۸؛ مطبوعات المیمنیه، ۸۰ص، ۱۳۳۰ق.

[معجم المطبوعات ۱۱۱۷؛ الاوقاف العامة بغداد ۵۶۸/۱ و ۵۶۹]

شروح و حواشی:

۱- مراقی الفلاح بامداد الفتاح؛ شرنبلالی، حسن بن عمار (-۱۰۶۹ق)

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۱۳/۹

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سیدنا محمد خاتم النبیین و علی آله الطاهرین اما بعد قال العبد الفقیر الی الله الغنی ابوالحسن؛ **انجام:** و ان یرزقنا ما تقربه عیوننا حالا و مآلا آمین و صلی الله

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ ذیحجه۱۰۸۱ق؛ جلد: تیماج، ۳۴گ (۶۷ر-۱۰۰پ)، ۲۹سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۳۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۲۹

آغاز: بسمله، حمدله، الصلاة قال العبد الفقیر الی مولاه الغنی ابوالاخلاص ... انه التمس منی بعض اخلاء؛ **انجام:** ثم تزوجت جاز لزوجها ان یحللها الحمدلله بلانهایة علی نواله و الصلوة بلاغایة علی رسوله و آله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۶۱ق؛ مجدول، محشی؛ جلد: مقوا، ۱۱۴ص، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳/۸×۲۰/۵سم [ف: ۴۰/۳-۱۴۱]

● **نور الایمان فی فضائل القرآن** / علوم قرآن / فارسی

nūr-ol īmān fī fazā’el-el qor’ān

قمی، محمد طاهر بن محمد حسین، - ۱۰۹۸ قمری

qomī, mohammad tāher ebn-e mohammad hoseyn (- 1687)

رساله‌ای است کوتاه در فضایل قرآن و ثواب تلاوت و خواص سوره‌های آن از طریق اهل بیت و اندکی قرائت قرآن، در یک «مقدمه» و ۹۸ «فصل» و یک «خاتمه».

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی انزل القرآن هدی للمتقین ... بدان ... که این رساله ای است در بیان ثواب تلاوت قرآن و خواص سوره آن از طریق اهل بیت ... و مختصری از قواعد قرائت که ...

تالیف نمود آن ... محمد طاهر بن حسین و مرتب ساخت آن را بر مقدمه و چند فصل و خاتمه و موسوم گردانید آن را به نور ایمان فی فضایل القرآن
[هدیة العارفین: ۳۰۱/۲؛ ۹۱/۴ و ۳۶۲/۲۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۹۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و معنی السلام علینا و علی عبادالله الصالحین را چنین تصور باید نمود سلام باد بر ما و بر بندگان صالح خدا.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۴۵گ (۴۶-۸۹)، ۱۵سطر ، اندازه: ۶×۱۴سم [ف: ۳۲-۲۸۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۰۸/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** که رمز این است که مثل سابقه است یعنی که این کلمه در این حکم کلمه مزبور سابقه است ...
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد شفیع حسینی طاهری نواده مؤلف، تا: ۲۷ رجب۱۱۴۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۵۷گ (۱-۵۷)، ۱۸ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۰۸۶]

● **نور الایمان و الهدایة** / کلام و اعتقادات / عربی
nūr-ul īmān wa-l hidāya
مشکٓ آبادی، محمد حسن بن ابراهیم، ۱۲۷۳ – ۱۳۶۳ قمری
mošk-ābādī, mohammad hasan ebn-e ebrāhīm (1857 - 1944)
رساله مختصری است درباره توحید و نبوت و امامت به ادله عقلیه با بهره بردن از ادله نقلیه، در یک «مقدمه» و پنج «باب»: المقدمة: فی وجوب المعرفة و التوحید؛ باب ۱.النبوة العامة؛ ۲. النبوة الخاصة؛ ۳. ثبوت الولایة و لزومها؛ ۴. اثبات وجود القائم (ع)؛ ۵. فی معنی الغیبة و ذکر بعض الآیات و الأخبار.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵۸/۳
آغاز: هذه وجیزة شافیة مختصرة نافعة فی التوحید و النبوة و الولایة للمذنب العاصی الواقع فی بحر الجهالة؛ **انجام:** ناتمام: بل لابد لمن یقول به نسبة الخلاف بالبین من تقدیم المفضول علی الفاضل ...
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۱۵ر-۲۱ر)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲۶-۳۷۸]

←نور البراهین فی بیان أخبار السادة الطاهرین ← انیس الفرید لشرح التوحید

● **نور البصائر فی حل مشکلات المشاعر = شرح المشاعر = حاشیة المشاعر** / فلسفه / عربی
nūr-ul baṣā’ir fī ḥall-i muškilāt-il mašā‘ir = š.-ul mašā‘ir = ḥāšīyat-ul mašā‘ir
اردکانی، احمد بن محمد ابراهیم، ۱۱۷۵–۱۲۳۸؟ قمری
ardakānī, ahmad ebn-e mohammad ebrāhīm (1762 - 1823)
وابسته به: المشاعر؛ صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم (۹۷۹–۱۰۵۰ق)
اهداء به: وکیل الدولهچراغعلی خان
مؤلف هنگامی که نزد استاد خود مصطفی العلماء مشاعر صدرای شیرازی را می‌خوانده است این حاشیه را آغاز کرده و پس از مرگ استاد، بر آن افزوده و آن را گسترده‌تر ساخته و به نام وکیل الدوله به انجام رسانده است.
آغاز: احمدك اللهم یا مفیض الخیر و الجود و جاعل کل وجود و فاعل کل موجود ... فیقول افقر المفتاقین الی الله الحکیم العلیم
چاپ: ایران، تهران، ۱۳۱۵ق، با تصحیح و مقابله شیخ محمد باقر قوچانی، سنگی، رقعی، ۲۱۰ص، به سعی و اهتمام حاج شیخ احمد شیرازی، در هامش المشاعر
[الذریعة ۶۵/۱۴ و ۲۰۰/۶؛ موسوعة مؤلفی الامامیة: ۴۶/۴؛ الکرام البرره ۷۶/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۳۷/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو الذی یطرءالعدم و ینافیه الوجود ... و منها المعنی المصدری الذهنی انتهی ما اردنا نقله اذ ظاهر ان ...
نسخه موجود با حاشیه چاپ شده همخوانی دارد ولی متاسفانه ناقص و تا بخشی از مشعر سوم را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله العالی»؛ ۷گ (۲۰۸پ-۲۱۴پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۵-۳۶۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۹۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تراکم بلبالی الموجب لتشتت بالی مع عدم مساعدة الزمان و قلة معاونة اهل الدوران و لکن علی الله فی کل الامور اتکالی و الیه توجهی فی جمیع احوالی فله الحمد اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا
خط: نسخ زیبا، کا: محمد کاظم فرزند محمد تقی، تا: ۱۲۲۱ق؛ دارای سرلوح مذهب، مجدول، مذهب؛ در آغاز نام کاتب محمد کاظم بن محمد تقی یاد و سپس توضیح داده شده که این نسخه را به امر وکیل الدوله چراغعلی خان نوشته، در آخر این نوشته نام احمد بن محمد ابراهیم دیده می‌شود و ظاهر مندرجات آن سطور آن است که این خاتمه الحاقی انشاء «احمد بن محمد ابراهیم» است و شاید وی به جز مؤلف باشد؛ محشی با نشان «منه»؛ جلد: تیماج، ۲۵۸ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۵-۱۹۹]

۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۴۸۸
خط: نستعلیق شکسته، کا: معصوم بن محمد، تا: غره صفر۱۲۲۱ق؛ مصحح، محشی؛ اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳-۵۹]

۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۲۲۷
خط: نسخ، کا: حسین بن علی اکبر اصفهانی، تا: ۱۰ ذیحجه۱۲۳۲ق؛ قطع: جیبی [رشت و همدان: ف: –۱۳۶۸]

۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۳۰/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق [ف: ۳-۳۷]
۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۰۰
خط: نسخ، کا: حسینی سبزواری، محمد حسین بن محمد هاشم، تا: ۱۵ ربیع الثانی۱۲۴۴ق [ف: ۳-۸۵]
۷. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۴-ش/۴۸۲/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لکن علی الله فی جمیع الامور اتکالی و الیه توجهی فی جمیع احوالی فله الحمد اولا ... قد وقع الفراغ من تسوید هذه الحاشیه فی شهر صفرالمظفر سنه ۱۲۴۶.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۹۸ص، ۱۵سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۷۹]
۸. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰-ح/۳۴۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولکن علی الله فی جمیع الامور اتکالی و الیه توجهی فی جمیع احوالی فله الحمد اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا قدوقع الفراغ من تسوید هذه الحاشیه فی شهر شوال المکرم من شهور سنه ۱۲۶۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۵۹گ، ۱۳سطر (۵/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۳۳۳]
۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۱۹۷/۱-۳۶/۱۹۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** او فی ضمن العدم مطلقاً فهذا اعم فلا منافاة فانظر قدتمت الحاشیة علی المشاعر.
خط: نستعلیق، کا: علی بن رجبعلی، تا: چهارشنبه ۳ شعبان۱۲۶۴ق، جا: تهران؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۵۱گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳-۱۴۰۴]
۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۲۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** ختم و وصیة ... اظهار شیی من الحقایق و الاسرار، الا علی اهلها، کما اوصی به الحکماء الکبار، اولی الایدی و الابصار. با مدعی مگوئید اسرار عشق و هستی - تا بیخرد بمیرد، در درد خود پرستی و ایضا ...
خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: فتح الله بن عبدالوهاب طبیب، تا: ۱۲۶۹ق، به دستور قبله گاهی حضرت وقار؛ تملک: ضیاء لشکر تفرشی دانش ۱۳۳۵ق؛ جلد: مشکی، ۱۰۲گ، ۱۴ سطر (۴/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳-۱۰۷]
۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۶۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الیه توجهی فی جمیع احوالی الحمد اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۵ جمادی الثانی۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۶×۱۰/۵سم [ف: ۱۶-۴۷۲]
۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله السادس فی ان واجب الوجود مرجع کل الامور الخ یعنی انه تعالی کل الاشیاء و له احتمالات ... انتزع من زید عدم الکتابة علی ان یکون ذلک الفقد الواقعی علة
خط: شکسته تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از اردکانی با عبارت «منه»؛ ۱۹۳ص، ۱۴سطر (۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳-۲۴۵]
۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۹۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لیس شیء منها را فعا للاخر فلیس وجود الحادث رافعا بعدمه السابق الذی هو امر واقعی فلا یلزم الخلف ... تامل حق التامل حتی یظهر لک حقایق ما قلناه و لا تکن من الغافلین
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه» و همین تعلیقات است که اردکانی بعدها در متن حاشیه دوم خویش وارد و آنرا تکمیل کرده؛ جلد: تیماج، ۳۵ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵-۱۹۸]
۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۰/۱
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از مؤلف؛ ۱۲۵ص (۱-۱۲۵ دفتر)، ۲۲و ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۵-۲۰۰]
۱۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۴۲۲/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** فلابد من اخذ الوجود موجودا بالغنی.
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۳۳گ (۸۵-۱۱۷)، ۱۷سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۴-۱۲۸۹]

● نور البصر بحل مسئلة الجبر و القدر = الالهیة = الجبر و التفویض = شرح رسالة الجبر و التفویض / کلام و اعتقادات / عربی

nūr-ul baṣar bi-ḥall-i mas’alat-il jabr wa-l qadar = al-ilāhīya = al-jabr wa-t tafwīḍ = š.-u r.-il jabr wa-t tafwīḍ

قائنی اصفهانی، خلیل بن محمد اشرف، - ۱۱۳۶ قمری

qā’enī esfahānī, xalīl ebn-e mohammad ašraf (- 1724)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۲۷ رمضان ۱۱۳۰ق

مؤلف، رساله‌ای را که شیخ مفید در تحف العقول آورده و از امام علی نقی هادی (ع) دانسته گزارش نموده و در آن مسأله جبر و قدر را به روش فلسفی و کلامی و اخبای حل کرده، با پنج مقدمه کلامی در آغاز.

آغاز: بسمله حمدله صلاة وبعد فیقول العبد المحتاج الی ربه الجلیل ابن محمد اشرف محمد خلیل لما وفقنی الله تعالی بفضله العظیم للتأمل فی المسئلة الجبر والقدر والمنزلة بین المنزلتین ...

انجام: ثم قال (ص) اولئک الذین هدیهم الله واولئک هم اولوالالباب و فقنا الله وایاکم من القول والعمل لمایجب ویرضی وجنبنا وایاکم معاصیه بمنه وفضله والحمدلله کثیرا کما هو اهله وصلی الله ...

[الذریعة ۳۶۴/۲۴ و ۲۸۴/۲ و ۸۴/۵ و ۲۸۵/۱۳؛ معجم التراث الکلامی ۴۳۷/۵-۴۳۸]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۹۰۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** صفة الفعل لا فی صفة الذات
ج۱-۲ کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۲۰و۱۱۲۳ق؛ مهر «محمد هاشم»؛ اهدایی: شیخ احمد شریعت عقدائی؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۰۷گ، ۱۷سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳-۱۰۹۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۱۴/۲

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن عزالدین جزایری، تا: پنج‌شنبه ۲۷ رمضان ۱۱۳۰ق؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۷۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله.

خط: شکسته نستعلیق، کا: حسینی، اسدالله بن علیرضا، تا: چهارشنبه ۱۲ رجب ۱۱۳۴ق، جا: اصفهان؛ از روی نسخه تصحیح شده مؤلف که استادش بوده با حاشیه «منه مدظله العالی، منه دام ظله، منه مد ظله»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۶۲ص (۱-۶۲)، ۱۷سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۹۷۰]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عدلت عن الاطناب لئلا یحدث الکلاء لاولی الالباب و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، کا: میرعبدالکریم حسینی، تا: ۲۳ شعبان ۱۱۹۹ق؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: تیماج، ۱۸۰گ، ۱۲سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۳-۸۷۳]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۲۱۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۴-۴۱۵]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ جلد: تیماج، ۴۳گ، ۱۹سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳-۳۹۶]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۲۹۰/۸-۳۰/۱۷۰

آغاز و انجام: برابر

از اول تاآخر؛ خط: نسخ، کا: عبدالحسین بن شیخ محمد امین شراره فتونی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۸گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۸-۴۸۴۲]

۷. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۱۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ناصرالدین حسینی [نجف آبادی]، تا: ۶ رمضان ۱۳۳۰ق؛ ۶۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: -۲۱۷]

● نور پیغمبر و آل او / فضایل و مناقب، حدیث / فارسی

nūr-e peyqambar va āl-e ū

این رساله چنان‌که از نامش پیداست، متضمن احادیثی است که در باب خلقت نور حضرت رسول اکرم و آل او می‌باشد. مؤلف آن ذکر نشده؛ به نظر می‌رسد که ناقص باشد.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۷۵/۵

آغاز: بسمله - الحمدلله الذی بعث الانبیاء لیبن عدله و نصب الاولیاء لیظهر طوله و فضله؛ **انجام:** هر کس که در مصیبت «زهرا» کند فغان ×× البته بیحساب شود داخل جنان

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۲-۲۲۲]

● نور التوفیق و کشف التدقیق / تفسیر / عربی

nūr-ut tawfīq wa kašf-ut tadqīq

قزوینی، محسن بن محمد طاهر، - ۱۱۵۰ قمری

qazvīnī, mohsen ebn-e mohammad tāher (- 1738)

تفسیری است بر قرآن کریم؛ بنابر آنچه در مقدمه تفسیر آمده، مؤلف پس از مشاهده تفاسیر گوناگون که هر یک به جنبه‌ای از جنبه‌های مختلف قرآن پرداخته بودند، تصمیم گرفته تفسیری تألیف کند که تمام نکات مورد نیاز را بررسی کرده و خالی از نقایص مذکور باشد، به همین جهت تفسیر حاضر را با استفاده از تفاسیر معتبر شیعه که در مقدمه از آنها نام برده، تألیف کرده است. این تفسیر با ۱۴ مقدمه آغاز شده که ۱۲ مورد آن ــ با اندکی حذف جهت اختصار ــ همان است که فیض کاشانی در تفسیر الصافی خود آورده است. در این تفسیر مؤلف ابتدا مباحث کلی درباره سوره قرآنی از قبیل عدد آیات، فضیلت قرائت آنها و ... را آورده، و سپس با ذکر آیات قرآن، مباحث مختلف درباره آیات را با عناوین «القراءة، اللغه، الاعراب، النزول و المعنی» مورد بررسی قرار می‌دهد. در هیچ یک از منابع موجود، به جز «الذریعه» و «اعیان الشعه» در ذیل آثار مؤلف اشاره‌ای به آن نشده است.

آغاز: بسمله، الحمدالله الذی لا اله الا هو کان حیا بلاکیف و لم یکن له کان و لا کان لکانه کیف ...

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۲۹۴

آغاز: بسمله، الحمدالله الواحد القدیم الصمد الکریم الذی جعل الاشیاء السنه ناطقه بوحدانیته و ادله شاهده بفردانیته ... اما بعد فیقول ... المسمی المدعو بمحسن بن محمد طاهر عفاالله عنهما؛ **انجام:** ان الله کان علیما بما یصلح امر عباده حکیما فیما فرض علیهم و فیما نهههم عنه من عقد النکاح الذی به یحرز الدین و یصان و به یحفظ الاموال و الانساب و غیر ذلک و قوله تع ...

جلد دوم این اثر و از آغاز سوره آل عمران تا آیه ۲۴ از سوره نساء را دربردارد و ظاهراً کتابت آن ناتمام رها شده؛ خط: نسخ خوش، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، محشی با امضای «منه»؛ مهر: «عبده محمدعلی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۷۸گ، ۲۸ و ۲۹ سطر (۱۲/۵-۲۳/۵×۲۴/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۲/۸سم [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۲۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد تم تفسیر الجزء الاول من التفسیر المسمی بنور التوفیق و کشف التدقیق بعون الواهب التوفیق و یتلوه تفسیر الجزء الثانی منه انشاء الله تعالی ... و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و الحمدالله اولا و اخرا و باطنا و ظاهرا.

جزء اول از جلد اول که از آغاز تا آیه ۱۴۲ از سوره بقره را در بردارد؛ خط: نسخ خوش، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، محشی با امضای منه؛ جلد: تیماج، ۲۷۰گ، ۲۸ سطر (۱۳×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۳/۲سم [رایانه]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۳۱۰

آغاز: مقدمه الحاقی: بسمله، الحمدالله الذی لا اله الا هو مالك الملك مجری الفلك ... اما بعد فیقول ... المدعو بعبد الکریم ابن ملا علی محمد ... و لم یکتب جدی رحمه الله فی اول جزء الثانی خطبه و دیباچه لذا کتب هذه الدیباچه و علقت لیکون الثانی کالاول و الثالث و من هنا کتب جدی ... و هو بخط الشریف من قوله تعالی سیقول؛ آغاز متن: سیقول السفهاء من الناس ما ولیهم عن قبلتهم التی کانوا علیها؛ **انجام:** تم تفسیر سوره الحمد و البقره بعون الله و حسن تأییده و استمد منه سبحانه و اطلب منه تعالی الاستعانه لاتمام ما بعدهما ان شاءالله ... و الصلوه و السلام علی من انزله الیه و علی من جعلهم ائمه و الوارثین.

با توجه به آنچه در مقدمه الحاقی نسخه آمده، احتمال دارد که نسخه حاضر توسط مؤلف کتابت شده باشد، نسخه جزء دوم از جلد اول این اثر می‌باشد که بدون هیچ مقدمه‌ای از تفسیر آیه ۱۴۳ سوره بقره شروع شده و تا آخر این سوره را در بردارد؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با امضای «منه»؛ لازم به ذکر است که یکی از نوادگان مؤلف به نام «عبدالکریم بن علی محمد» به دلیل آن‌که نسخه فاقد مقدمه بوده، برای هماهنگی بین مجلدات این اثر، از خود مقدمه‌ای نوشته و به نسخه الحاق کرده و در آن مقدمه کتابت نسخه را نیز از مؤلف دانسته؛ جلد: تیماج، ۲۷۲گ، ۲۸سطر (۱۲/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۳/۵سم [رایانه]

←نور الثقلین ←هدایة الکونین

● **نور الثقلین** = **تفسیر نور الثقلین** / تفسیر / عربی

nūr-uṯṯaqalayn = tafsīr-u nūr-iṯṯaqalayn

حویزی، عبدعلی بن جمعه، ق۱۲ قمری

hovayzī, ʻabd-e-ʻalī ebn-e jomʻe (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۶ ذیحجه ۱۰۷۲ق

تفسیری است روایی مبتنی بر احادیث اهل بیت علیهم السلام که روایات مربوطه را از کتب معتبره‌ای نقل کرده است، اما سند روایات را حذف نموده و آیات را هم ذکر نکرده است، لذا شناخت روایات مربوط به هر آیه‌ای مشکل است و از الفاظ و اعراب و قراءت آیات خودداری کرده است. تنها هدفش از گردآوری اخبار، تفسیر و توضیح معنی آیه یا فضیلت اهل بیت می‌باشد.این تفسیر در چهار جلد است: در جلد اول از اول قرآن کریم تا آخر سوره انعام را تفسیر کرده و در جلد دوم از سوره اعراف تا آخر سوره کهف و جلد سوم از اول سوره مریم تا آخر سوره فاطر و جلد چهارم از سوره یس تا آخر قرآن. روایات را از کتاب‌های معتبری همچون کافی کلینی، تفسیر علی بن ابراهیم قمی، احتجاج طبرسی، عیون الاخبار، علل الشرایع، اکمال الدین، توحید، خصال، من لا یحضره الفقیه، معانی الاخبار، امالی و ثواب الاعمال ــ همگی از شیخ صدوق ــ مجمع البیان طبرسی، تهذیب طوسی، تفسیر عیاشی، مناقب و الغیبة از ابن شهر آشوب، نهج البلاغه، عیاشی، مناقب و الغیبة از ابن شهر آشوب، نهج البلاغه، صحیفه سجادیه، اهلیلجة و محاسن برقی، مصباح کفعمی و ... گردآورده است.

آغاز: الحمدلله الذی انزل الفرقان علی عبده لیکون للعالمین نذیرا و اشهد علیهم امة وسطا قد جعلهم هداة و قمرا منیراً.

چاپ: قم، انتشارات اسماعیلیان، ۵ جلد؛ با تحقیق سید هاشم رسولی محلاتی، در ۵ جلد، مطبعه علمیه

[الذریعة ۳۶۵/۲۴؛ ریحانة الادب ۳۵۷/۱ و ۱۲۴/۴؛ کشف الحجب و الاستار ۵۹۱-۵۹۲]

شروح و حواشی:

۱- تفسیر نور الثقلین (ترجمه)؛ شریف رضوی، محمد هاشم بن ابی الفضل (-قرن ۱۱)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۵۶۵

آغاز: فی کتاب ثواب الاعمال باسناد الی ابی عبدالله علیه السلام قال من قرأ سورة الاعراف فی کل شهر کان یوم القیامة؛ **انجام:** لعلی لایشرك معه فی الخلافة من لیس له ذلك و لا هو من اهله

جلد دوم، از سوره اعراف تا کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با علامت های: «منه رحمه الله»، «ماجد ره»، «منه دام ظله»، «منه مد ظله»، «منه عفی عنه»، با سرلوح مزدوج مذهب، مجدول؛ تملك: یحیی بن محمد شفیع اصفهانی با مهر«شفیع یحیی فی الأخرة محمد و العترة الطاهرة» (بیضی) در جمادی الثانی ۱۲۱۶ق؛ مهر: «عبدالوهاب بن محمد مهدی الموسوی» (بیضی)، «محمد باقر بن محمد تقی الموسوی» (بیضی)؛ اهدایی: دکتر حافظ فرمانفرمائیان، دی ۱۳۶۹؛ جلد: تیماج، ۳۹۱گ، ۲۷سطر (۹/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۲۰-۲۸]

تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۵۵۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۲۶ ط

آغاز: بسمله فی کتاب ثواب الاعمال باسناده عن ابی عبدالله علیه السلام قال من ادمن (کذا) قراءة سورة مریم لم یمت حتی یصیب ما یغنیه فی نفسه؛ **انجام:** و اما السابق بالخیرات فعلی و الحسن و الحسین و من قتل من آل محمد شهیداً. فی عیون الاخبار فی باب ذکر مجلس.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ مهر: «محمد بن صادق الحسینی» (بیضی)، «سلام علی ابراهیم» (بیضی)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۲۴گ، ۲۴سطر ، قطع: وزیری بزرگ [ف: ۲۴/۲-۲۱۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۷۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج ، ۷۳۶ص، ۳۳سطر ، اندازه: ۲۵×۳۹/۵سم [ف: ۱۷-۳۵۵]

۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۴۳۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان «منه عفی عنه»؛ برگ آخر در نیمه شوال ۱۱۹۲ ترمیم شده؛ اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۸]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۲۱
آغاز: فی کتاب ثواب الاعمال باسناده عن ابی عبدالله علیه السلام قال: من أدمن قراءة سورة مریم لم یمت حتی یصیبه ما یبتغیه فی نفسه؛ **انجام:** عن ابی حمزة الثمالی عن ابی جعفر علیه السلام قال ما أحد من هذه الامة جمع القرآن الاوصی محمد صلوات الله علیهما
جلد دوم از سوره مریم تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، در حیات مؤلف؛ مجدول، مصحح، دارای سرلوح زیبا، محشی با نشان «منه عفی عنه»؛ تملک: فرهاد بن ولیعهد به سال ۱۲۹۷؛ با تقریظ اشخاص: ۱. علی بن محمد عاملی، ۱۴ ربیع الاول ۱۰۷۶ق، ۲. عبدالرشید بن نورالدین شوشتری، پنجم ربیع الاول ۱۰۷۳ق، ۳. عبدالکریم طبسی، سلخ محرم ۱۰۷۳ق، ۴. احمد بن محمد علی جوهری، غره جمادی الثانی ۱۰۷۴ق، ۵. عبدالله بن احمد طبسی، سال ۱۰۷۵؛ جلد: تیماج ، ۴۵۰گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۷×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۵]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۱۶۵
آغاز: خلاسلیمان علیه السلام فانه اعطاه منها بسم الله الرحمن الرحیم ألا تری یحکی عن بلقیس حین قالت؛ **انجام:** و من کان کذلک فدواؤه عذاب النار النازل من سمائه أو فی جحیمه أو بسیوف أولیائه ...
جلد اول کتاب از آغاز تفسیر فاتحة الکتاب تا آیه ۹۰سوره اسراء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی، با نشانی بلاغ؛ جلد: مقوایی، ۵۱۳گ، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۶]

۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الجزء الاول من نور الثقلین واتفق الفراغ منه علی ید مؤلفه العبد الفقیر و الجانی الحقیر ... عبد علی ابن جمعة العروسی الحویزی بدارالعلم شیراز ... فی المدرسة المبارکه عمرها الله بتعمیر بانیها جزیل الاحسان و معدل الفضل و الامتنان الخواجة المعظم و الماجد المکرم محمد مقیم بن المرحوم المبرور محمد امین الشهیر بالکاشی ... من شعبان المبارک احد شهور السنة الخامسة بعد الستین و الف من هجره سید الاولین و الاخرین
از سوره مبارکه فاتحة الکتاب الی سوره انعام؛ خط: نسخ عالی، کا: عبدعلی بن جمعة العروسی الحویزی، تا: شعبان۱۰۶۵ق، جا: شیراز؛ مجدول، با سرلوح، مذهب؛ مهر: مشیر السلطنه، حسین بن هدایت الله، محمد رضا حسینی، ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه، ۵۴۲ص، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۶/۷×۱۷/۵سم [ف: ۱-۲۲۱]

۸. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره
جلد اول؛ کا: علی بن احمد حسینی، تا: ۳ ذیحجه۱۰۶۵ق؛ از روی نسخه مصنف [ف: -۴۲]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۹
آغاز: بسمله و به نستعلین. کتاب ثواب الاعمال با سناده عن ابی عبدالله علیه السلام؛ **انجام:** هذه الامة جمع القران الاوصی محمد صلوات الله علیهما.
خط: نسخ، کا: عبدعلی بن جمعه الحویزی (مؤلف)، تا: ۱۰۷۲ق، جا: شیراز؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: میشن، ۱۰۲۲گ، ۲۵ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۶]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۱۰
آغاز: فی کتاب ثواب الاعمال باسناده عن ابی عبدالله علیه السلام قال من أدمن قراءة سورة مریم لم یمت حتی یصیبه ما یبتغیه فی نفسه؛ **انجام:** و رضیت لنفسی منک ما رضیت به لنفسک منی، ثم قال عزوجل و لکن یؤخرهم الی اجل مسمی ...
خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن حسن علی شیرازی، تا: جمعه ۱۹ جمادی الاول۱۰۷۳ق؛ تملک: حسنعلی به تاریخ شنبه ۲۲ رجب ۱۱۱۲؛ ۲۴۱گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۵-۱۰۲]

۱۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۵
جلد چهارم؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم پسر محمد زمان شیرازی، تا: ۱۰۷۳ق؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۲۱]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** لایشرک معه فی الخلافة من لیس ذلک له و لا هو من اهله
ج ۱ و ۲؛ خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن حسن، تا: پنج‌شنبه ۸ جمادی الاول۱۰۷۸ق؛ دارای دو سرلوح، مجدول؛ واقف: نائینی؛ ۴۷۸گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۴-۴۶۰]

۱۳. شیراز؛ ثامنی، محمد رضا؛ شماره نسخه: ۶۸
از سوره مریم؛ خط: نسخ خوش، کا: شیخ محمد طاهر بن شیخ حسن علی، تا: ۲۱ ربیع الاول ۱۰۸۰ق [اوراق عتیق: ۱-۲۷۶]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۳۳۳
آغاز: فی کتاب ثواب الاعمال باسناده عن ابی عبدالله؛ **انجام:** الی اجل مسمی فاذا جاء اجلهم فان الله کان بعباده بصیراً.
ج۳، محتوای این جلد: از تفسیر سوره مریم تا آخر سوره فاطر؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد امین طالقانی، تا: ۲۸ جمادی الاول۱۰۸۲ق؛ مجدول، دارای سرلوح؛ واقف: شیخ محمد طاهر حویزی، دی ۱۳۲۹؛ جلد: تیماج، ۲۴۰گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۶×۳۰سم [ف: ۱۱-۶۹۹]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۴
آغاز: بسمله. فی کتاب ثواب الاعمال باسناده الی ابی عبدالله علیه السلام قال من قرأ سورة الاعراف؛ **انجام:** و لا یشرک بعباده ربه احدالتسلیم لعلی لایشرک معه فی الخلافه من لیس ذلک له و لا هو من اهله. تم الجزء الثانی. بمنه وجوده.
جزء دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر۱۰۸۸ق؛ مجدول؛ واقف: حاج سید محمد جزائری، رمضان ۱۳۰۹؛ جلد: تیماج، ۲۷۱گ،

۲۶سطر ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱-۵۹۳]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۸۰-۱۹/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** ورفع بعضکم فوق بعض درجات قال فی القدر والمال لیبلوکم ای یختبرکم ان ربک سریع العقاب وانه لغفور رحیم تم الجزء الاول من نور الثقلین

جلد اول کتاب وتا پایان سوره انعام؛ خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد جعفر قاضی قائنی، تا: ۱۰۸۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماجمذهب، ۱۹۵گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۸-۴۸۵۰]

۱۷. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶

جزء اول و دوم کتاب؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن نجم الدین موالی صیمکانی، تا: ۲۴ محرم۱۰۸۸ق؛ مصحح؛ مهر: «هو الرزاق» (بیضی)؛ ۲۹۷گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱-۱۷۶]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۹

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱-۹۲۱]

۱۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۴۲۹

اول قرآن تا آخر انعام؛ خط: نسخ، کا: ابوالولی بن ابوالفضائل سلامی حسینی عریضی اوحدی، تا: چهارشنبه ۱۷ذیقعده۱۰۸۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان«منه عفی عنه»؛ اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۸]

۱۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۴۶۱

جزء ۳ و ۴؛ خط: نسخ، کا: محمدرضا طبیب ابن عنایت الله شریف، تا: ربیع الاول۱۰۹۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ اندازه: ۱۷×۳۱/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۲۳۸]

۲۰. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۳۰۰

نیمه اول قرآن؛ بی‌کا، تا: ۱۰۹۰ق؛ با دو سرلوح، مجدول؛ ۴۶۰گ، قطع: رحلی [ف: -۲۶۰]

۲۱. اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

کا: شیخ حر، تا: ۱۰۹۱؛ مولی عبدالرشید بن نورالدین تستری در حیات مؤلف ۱۰۷۳ بر آن تقریظ نگاشته، همان گونه که از امل الآمل بر می‌آید، وی در زمان حیات شیخ حر در گذشته است [نسخه‌پژوهی: ۱-۱۶۵]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۷۶

آغاز: بسملة ... صادق لهم وعد حتی یبلغ بهم المنزلة التی و عدهم ایاها فی بطن القرآن فی مجمع البیان روی عن امیرالمؤمنین علیه السلام انه قال فی دعائه علیه السلام اسألک یا کهیعص؛ **انجام:** و رضیت لنفسی منک ما رضیت به لنفسک منی ثم قال عز و جل و لکن یؤخرهم الی اجل مسمی فاذا جاء اجلهم فان الله کان بعباده بصیرا.

ج۳، از ابتدای سوره مریم تا پایان فاطر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۴ جمادی الثانی۱۰۹۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ دارای سرلوح، مجدول؛ واقف: دکتر محسن اجتهادی، تیر ۱۳۷۵؛ جلد: مقوا، ۱۹۲گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۲سم [ف: ۲۲-۴۶۵]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** لیس ذلک له و لا هو من اهله.

خط: نسخ، کا: مولانا محمد هاشم بن محمد صادق، تا: پایان دهه نخستین صفر۱۰۹۴ق؛ مجدول، با دو سرلوح؛ محشی با نشان «منه رحمه الله»؛ کاغذ: ترمه، جلد: ساغری، ۴۱۰گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۸×۲۸/۳سم [ف: ۱-۵۷۲]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۶۶

نیمه دوم از برائت تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۶ق؛ کاغذ: ترمه، ۲۳۳گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۸/۷×۲۴/۸سم [ف: ۱-۵۷۲]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولایشرک بعباده ربه احدا التسلیم لعلی لا یشرک معه فی الخلاقه من لیس ذلک له و لا هومن اهله.

جلد ۱ و ۲- جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۱۰۰ق؛ تملک: محمد معصوم حسینی دشتکی به تاریخ ۱۱۳۱قبا مهر «عبده محمد معصوم الحسینی الدشتکی ۱۰۹۴» (مربع) و «العبد محمد معصوم بن محمد ابراهیم بن منصور الحسینی الدشتکی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۰۰گ، ۳۰سطر ، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳۳/۲-۹۲]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۵۴

آغاز: فلیعلم انی نقلته من غیر ذلک الموضع؛ **انجام:** الخامسة بعد الستین و الف من هجرة سید الاولین و الآخرین و خیرة رب العالمین من اهل السموات و الارضین صلوات الله علیه و آله اجمعین.

ج۱، از اول کتاب تا آخر تفسیر سوره اعراف؛ خط: نسخ، کا: بهرام بن مسلم، تا: حدودقرن۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۳۱۷گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۱-۶۹۷]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۵۵

آغاز: فی کتاب ثواب الاعمال باسناده الی ابیعبدالله (ع) قال من قرا سورة الاعراف فی کل شهر کان یوم القیامة من الذین لا خوف علیهم و لا هم یحزنون؛ **انجام:** لا یشرک معه فی الخلافه من لیس ذلک و لا هو من اهله.

ج۲، از تفسیر سوره اعراف تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: خداداد بن حسین شهرکی، تا: حدودقرن۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹۴گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۱-۶۹۸]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۹۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ جلد: تیماج مذهب، ۸۳۵ص، ۳۳سطر ، اندازه: ۲۵×۳۵/۵سم [ف: ۳-۷]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۵۲

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین فی کتاب ثواب الأعمال باسناده علی أبی عبدالله علیه السلام قال ان لکل شیء قلباً و ان قلب القرآن یس من قرأها قبل أن ینام؛ **انجام:** ان حدث بک حدث فمن لنا بعدک و من القائم فینا بأمرک فقال لهم اذا کان غدا هبط نجم من السماء فی دار رجل ...

از آغاز سوره یس تا بخش اندکی از آغاز سوره النجم؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: اواخرقرن۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ ۱۱۱گ، ۲۵سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۳۰-۲۴۸]

۳۰. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۸۳

در سه مجلد، جزو ۱ و ۲ و ۳؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد طاهر، تا: پنج‌شنبه ۷ محرم ۱۱۱۹ق [نشریه: ۶-۳۵۳]

۳۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۹

جلد چهارم؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با سرلوح؛ واقف: ابوتراب جیلی، ۱۲۴۶ق [نشریه: ۱۱-۹۲۱]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۵

آغاز: فی کتاب ثواب الاعمال باسناده عن ابیعبدالله قال من ادمن؛ **انجام:** جمع القران الاوصی محمد صلوات الله علیهما

ج ۳ و ۴، جلد ۳ از سوره مریم تا آخر سوره فاطر را دارد و جلد ۴ مشتمل است بر سوره مبارکه یس تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: محمد بن نعمت طبسی، تا: ۱۷ ربیع الثانی۱۱۰۲ق؛ واقف: نائینی؛ ۴۸۳گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۴-۴۶۰]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۹۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی تفسیر علی بن ابراهیم قوله و هو الذی جعلکم خلائف الارض و رفع بعضکم فوق بعض درجات قال فی القدر و المال لیبلونکم ای نختبرکم فیما اتیکم ان ربک لسریع العقاب و انه لغفور رحیم.

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن عزیز الله تونی، تا: شنبه ۱۸ شوال۱۱۱۰ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۰۹گ، ۲۳سطر (۱۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۳۴-۱۰۴]

۳۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۳۴۴

آغاز: بسمله فی کتاب ثواب الاعمال باسناده الی ابی عبدالله علیه السلام قال من قرأ سورة الاعراف؛ **انجام:** من لیس ذلک له و لا من هو اهله. تم الجزو الثانی من التفسیر المسمی بنور الثقلین فی ...

ج۲، از اول سوره اعراف تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: تونی، محمد رضا بن عزیز الله، تا: سه‌شنبه ۵ ذیحجه۱۱۱۱ق؛ واقف: حاج قربان، ۱۱۱۵؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۳ سطر (۱۲/۵×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۴-۱۹۴۰]

۳۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۶۷۲

آغاز: ... قال حدثنا ابوجمعة رحمة بن صدقه. قال انی رجل من بنی امیه وکان زندیقا. جعفر بن محمد علیهما السلام فقال له قول الله عزوجل فی کتابه المص ای شی اراد بهذا؛ **انجام:** ثم ادخل فیه رضا احد من الناس کان مشرکا. عن سماعة بن مهران قال سألت ابا عبدالله علیه السلام ... ولایشرک بعبادة ربه احدا التسلیم لعلی لایشرک معه فی الخلافة ومن لیس ذلک له ولاهو من اهله.

جزء دوم را دارد؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمود، تا: ۱۴صفر۱۱۲۰ق؛ جلد: تیماج، ۲۷۱گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۲]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۵۶

آغاز: فی کتاب ثواب الاعمال باسناده عن ابیعبدالله (ع) قال ان لکل شیئ قلبا و ان قلب القرآن یس؛ **انجام:** ما احد من هذه الامة جمع القرآن الا وصی محمد صلوات الله علیهما.

ج۴، از تفسیر سوره یس تا آخر کتاب؛ بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۱۳۲ق؛ با دو صورت و سواد تقریظی بر این کتاب، نخست از عبدالرشید ابن نورالدین شوشتری در تاریخ ۱۵ ربیع الاول ۱۰۷۳ق و دومی از عبدالکریم طبسی در سلخ محرم ۱۰۷۳ق؛ جلد: میشن، ۲۱۳گ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱۱-۷۰۰]

۳۷. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۱۹۸

خط: نسخ، کا: محمد علی تستری، تا: ۲۷ رجب ۱۱۳۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۳۶۵گ، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱-۱۴۵]

۳۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۶۲۷

آغاز: بسمله فی ثب باسناده عن ابی عبدالله (ع) من ادمن قرأة سورة مریم لم یمت حتی یصیب ما ...

از سوره مریم تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن غلامعلی باغونی، تا: چهارشنبه ۱۷ ذیحجه۱۱۳۶ق؛ مصحح؛ در آخر نسخه آمده «نظر فیه افقر اطلبه الی ربه المجید محمد مکی بن محمد بن شمس الدین بن الحسن بن زین الدین من ذریة الشریف ابی عبدالله الشهید محمد بن مکی المطلبی العاملی الحاتی الجزینی سنه ۱۱۶۲»؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴۰۳گ، ۲۴ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۳-۷۹۸]

۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۳۴/۳

بندی از آن؛ خط: نستعلیق، کا: حسنی بهبهانی، محمد علی بن محمد مؤمن، تا: ۱۲۱۸ق؛ جلد: تیماج، ۲گ (۶۴پ-۶۵ر)، ۳۰ سطر (۱۷×۲۸)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱۶-۳۲۱]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸۳۵

خط: نسخ، کا: عبدالصانع علوی سبزواری، تا: ۱۲۲۶ق؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۷۵۶ص، ۲۰سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۷-۲۵۰]

۴۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الجزو الثانی من التفسیر المسمی بنور الثقلین فی یوم الجمعه الرابع من شهر رمضان المبارک سنه اثنین و ستین بعد المائه بعد الالف و انا العبد الراجی محمد کریم بن محمد رحیم الکنرازی ساکن قریه جمال آباد من قراء محال ورامین سنه ۱۲۶۲

سوره مبارکه فاتحه الکتاب الی آخر سوره کهف؛ خط: نسخ خوب، کا: محمد کریم بن محمد رحیم کنرازی، تا: رمضان ۱۲۶۲ق، جا: جمال آباد ورامین؛ مجدول؛ مهر: مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا حسینی، ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه، ۹۹۸ص، ۳۳سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱-۲۱۷]

۴۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۷

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. و به نستعین. فی کتاب ثواب

الاعمال. باسناده عن ابی عبدالله علیه السلم قال من ادمن قرائه سوره مریم؛ **انجام:** و قد اتفق الفراغ من تالیف هذا المجلد الرابع من اجزاء التفسیر المسمی بنور الثقلین علی ید مؤلفه الفقیر الحقیر ... علی بن جمعة الحویزی مولدا و العروسی و الشیرازی مسکنا ... من ذیحجة الحرام شهور السنه الثانیه بعد السبعین و الف من هجرة سید الاولین و الاخرین صلواة الله علیه و آله اجمعین

از سوره مریم تا سورة الناس؛ خط: نسخ متوسط، کا: محمد حسن بن الحاج محمد علی، تا: شعبان۱۲۶۲ق؛ مجدول؛ مهر: مشیر السلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا الحسینی؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، ۸۹۷ص، ۳۳سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱-۲۱۹]

۴۳. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: ۳

آغاز: فی کتاب ثواب الاعمال باسناده عن ابی عبدالله علیه السلام قال من ادمن قراءة سورة مریم حتی یصیب؛ **انجام:** عن ابی جعفر علیه السلام قال ما احد من هذه الامة جمع القرآن الا وصی محمد صلوات الله علیهما

جلد سوم و چهارم؛ خط: نسخ، کا: محمد کریم بن محمد رحیم کزازی، تا: جمادی الاول۱۲۶۴ق؛ ۳۳۰گ، ۳۱سطر [ف: -۱۲]

۴۴. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: ۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لایشرک بعبادة ربه احداً التسلیم لعلی لا یشرک معه فی الخلافة من لیس ذلک له و لا هو من أهله.

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۲ محرم۱۲۷۲ق؛ ۳۴۷گ، ۳۱سطر [ف: -۱۲]

۴۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۶۵

جزو سوم و چهارم؛ خط: نسخ، کا: مولانا محمد هاشم بن محمد صادق، تا: ۱۳۶۵ق؛ با دو سرلوح، مجدول، صفحه آخر به دستور حسین ملک به خط محمد علی عبرت در ۱۳۶۵ کامل شده؛ جلد: میشن، ۴۰۷گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۲×۲۹/۹سم [ف: ۱-۵۷۲]

۴۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۹۵۶

آغاز: بسمله فی کتاب ثواب الاعمال باسناده عن ابی عبدالله علیه السلام قال من ادمن قرائة سورة مریم لم یمت حتی یصیب مایغنیه فی نفسه وماله و ولده وکان فی الآخرة من اصحاب عیسی بن مریم علیهما السلام؛ **انجام:** لم اکلفک فوق طاعتک ولم احملک من الامانة الا بما اقررت بها علی نفسک ورضیت لنفسی منک ما رضیت به لنفسک منی ثم قال عزوجل ولکن یؤخرهم الی اجل مسمی فاذا جاء اجلهم فان الله کان بعباده بصیرا

جزء ثالث؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۶۲گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۲]

۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۴۹۶

جزء اول و دوم کتاب و تا سوره کهف می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: عبدالصمد بن نصرالله، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ مصحح، با نشانی بلاغ، مجدول، با سرلوح؛ تملک: غلامحسین رشتی؛ با یادداشتی به تاریخ ۱۲۰۶ق؛ جلد: تیماج، ۳۴۶گ، ۳۰سطر ، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۱۹-۲۹۱]

۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۹۴/۲

آغاز: فلیعلم انی نقلته من غیر ذلک الموضع لانهما قدس سرهما کثیرا ما ینقلان الحدیث؛ **انجام:** قال سمعت ابا عبد الله (ع) یقول انما مثل السلاح فینا مثل التابوت فی بنی اسرائیل ... محمد بن یحیی عن احمد بن الحسین عن.

بخشی از جزء اول کتاب در تفسیر سوره حمد و سوره بقره تا آیه ۲۵۰ را دربر دارد، حدود یک برگ از مباحث آغاز کتاب در نسخه افتادگی دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۲-۵۴۷]

۴۹. شیراز؛ موزه پارس؛ شماره نسخه: بدون شماره

جزء اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ ۳۳۶گ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [نسخه‌پژوهی: ۱-۵۸]

۵۰. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره

اعراف تا کهف؛ بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ افتادگی: آغاز؛ محشی [ف: -۴۲]

● نور الحدقة / ادبیات / عربی

nūr-ul ḥadaqa

حسین بن علیرضا

hoseyn ebn-e ʻalī-rezā

مشکلات لغوی و نکات قواعد نحو و صرف را که در پاره‌ای از آیات و احادیث و شعر و امثال عرب آمده، با روشی مختصر و دقیق در سه «مرحله» و یک «خاتمه» با عناوین «فائدة، فائدة» گرد آورده، و بسیاری از آنها را طبق دستورات ادب عربی توجیه می‌نماید: مرحله ۱. ذکر بعض اللغات؛ ۲. فی نبذ من القواعد الصرفیة التی غفل عنها کثیر من الناس؛ ۳. فی نبذ من القواعد النحویة؛ الخاتمة: فی بعض الاخبار و الایات التی لم تتفرع علی اصل و قاعدة.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۲/۱

آغاز: ان أشرف ماینور به الاحداق و یزین به صدور الاوراق حمد الله الخلاق الرزاق؛ **انجام:** و أسأل الله أن یجعله نافعاً للحال موجباً لحسن المآل نوراً لاحداق الاحباء و ناراً لاحراق الاعداء

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن علی رضا، تا: جمادی الثانی۱۲۹۶ق؛ محشی از مؤلف و عبدالحمید و محرر نسخه، مقابله شده در ماه رمضان ۱۳۱۴؛ جلد: تیماج، ۱۳۸گ (۱پ-۱۳۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۶-۴]

● نور حدقة البدیع و نور حدیقة الربیع / بلاغت / عربی

nūr-u ḥadaqat-il badīʻ wa nūr-u hadīqat-ir rabīʻ

کفعمی، ابراهیم بن علی، ۸۴۰ - ۹۰۵ قمری

kafʻamī, ebrāhīm ebn-e ʻalī (1437 - 1500)

شرحی است ادبی بر «البدیعیة»مؤلف که قصیده‌ای است میمیه و در آن انواع محسنات لفظی و معنوی علم بدیع را بیان کرده است.در خاتمه این شرح خطبه غرایی در مدح سید البریه آمده و درآن اسماء سوره‌های قرآن را به نحو توریه که از محسنات بدیعی است بیان کرده و سپس قصیده‌ای به همین روش در مدح آن حضرت سروده است.

[الذریعه ۷۳/۳- ۷۴و ۳۶۶/۲۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۹۵

آغاز: الحمد لله الذی شید بنیان صرح البیان ببنیان التبیان و جعله الوستقطف لثمراث الافنان من شجرات القرآن.آغاز بدیعیه: ان جئت سلمی فسل من فی خیامهم ××ومن سکن منسکا عن دمیتی و دمی

نسخه اصل: کتابخانه طوپقای سرا – استانبول ۱۴۸۲؛ خط: نستعلیق زیبا، کا: احمد بن حاج مصطفی اسکداری، تا: ۲ ذیقعده۱۱۳۲ق؛ مجدول، دارای سر لوح؛ ۶۷۷ص [عکسی ف: ۴-۱۱۸]

● **نور الحدیقة = قرة العیون** / عرفان و تصوف / فارسی

nūr-ol hadīqat = qorrat-ol ʻoyūn

سلامی خنجی، قرن ۱۱ قمری

salāmī xunjī (- 17c)

محل تألیف: دکن

مؤلف در هنگام تألیفبیش از ۳۵ سال داشته است.

[فهرستواره منزوی ۱۰۵۱/۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۸/۳-ف

نسخه اصل: بادلیانHyde 4(۱۲۹۲)؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: میر علی خنجی، تا: با تاریخ۱۰۴۴ق [فیلمها ف: ۱-۵۶۰]

● **نور الحدیقة لاهل الحقیقة = منتخب حدیقة الحقیقة سنائی** / شعر / فارسی

nūr-ol hadīqat le-ahl-el haqīqa = mn.-e hadīqat-ol haqīqa-ye sanāʼī

وابسته به: حدیقة الحقیقة و شریعة الطریقة = فخری نامه سنایی، مجدود بن آدم (۴۷۳-۵۲۵ق)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۱۲۵

آغاز: ... نکند هر کی باشد اهل نظر؛ **انجام:** باد بر مصطفی درود و سلام ×× ابد الدهر صد هزاران عام

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه نیمه ربیع الثانی ۷۲۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۵ص (۵۳۹-۵۵۳)، ۴۱سطر ، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۹۶]

● **نور حضرت رسول (ص) و ولادت آن جناب** / تاریخ پیامبراکرم(ص) / عربی

nūr-e hazrat-e rasūl va velādat-e ān jenāb

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۴۵۶

آغاز: اساویا سمینا و نرجسا و نسرینا و بنفسجا منثورا فکانما النرجس مجتهداً طاب له القیام فی الظلام؛ **انجام:** وهو سیدی و نور عینی –و هو سید قریش

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی، ۹۰گ، ۱۲سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵-۱۶۶۰]

● **نور الحقیقة** / دعا / عربی و فارسی

nūr-ul ḥaqīqa

اولیاء، حسین بن اسماعیل، ۱۳۰۳ – ۱۳۵۰قمری

owlīyā’, hoseyn ebn-e esmāʻīl (1886 - 1932)

رساله مختصری است در اذکار مستحبه و تعقیبات نمازهای روزانه و آداب نماز شب.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۲۹۸

آغاز: الحمدلله الذی جعل الصلوة معراج المؤمنین؛ **انجام:** برای عمل کردن.

خط: نسخ و نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی تا؛ واقف: اولیاء، حسین بن اسماعیل، اردیبهشت ۱۳۲۹؛ ۲۴گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۶-۳۰۰]

● **نور الحقیقة و نور الحدیقة** / اخلاق / عربی

nūr-ul ḥaqīqa wa nūr-ul ḥadīqa

عاملی، حسین بن عبدالصمد، ۹۱۸ – ۹۸۴ قمری

ʻāmelī, hoseyn ebn-e ʻabd-os-samad (1513 - 1577)

گفته‌های کوتاه فلاسفه و عرفا و شعراء بزرگ و بعضی از روایات و آیات راجع به آنچه که باید علما و دانشمندان دارا باشند، در بیست و دو «باب»: ۱. العقل؛ ۲. العلم؛ ۳. الکتابة؛ ۴. الالغاز؛ ۵. الدنیا؛ ۶. ادب النفس؛ ۷. الکلام و الصمت؛ ۸. الصدق والکذب؛ ۹. کتمان السر؛ ۱۰. الاستشارة؛ ۱۱. الکبر و العجب؛ ۱۲. الحلم و الغضب؛ ۱۳. الصبر و الجزع؛ ۱۴. السخاء و الشح؛ ۱۵. حسن الخلق؛ ۱۶. الحیاء؛ ۱۷. المصاحبة والاصدقاء؛ ۱۸. المزاح والضحک؛ ۱۹. الحسد و المنافسة؛ ۲۰. الطیرة؛ ۲۱. الامل، ۲۲. الموت.

آغاز: الحمدلله الذی خلق العقل بکمال قدرته، و جعله مستعداً لعلم ما تتکمل به النفس الناطقة بلطیف حکمته

چاپ: ایران، قم، محقق: محمد جواد الحسینی الجلالی، مطبعة مهر، ۳۲۰ص، م۳۰ص+۴صنماذج، ف۲۵ص، ۱۴۰۳ق.

[الذریعه ۳۶۷/۲۴؛ ریحانة الادب ۹/۴-۱۲۶؛ بروکلمان، ذیل ۶/۲-۵۷۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۵۲عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** مع علمی بانی لم اصل الی مثل هذا التألیف الا بمعونة عزیز اللطیف، فرغ من مشقة مشقه مؤلفه فقیر رحمة ربه الغنی حسین بن عبد الصمد الحارثی ...

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۸۲۰(اربری، فهرست خطی عربی ۲۱/۴)؛ خط: تعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۳ رمضان۹۴۵ق؛ مصحح؛ قبل و بعد از کتاب یاداشتهای منظوم و منثوری به خط تقی الدین بن علاء الدین ... عبد الصمد از احفاد مؤلف و غیر او نوشته شده است؛ ۹۴گ، ۲۱سطر [عکسی ف: ۲-۴۳۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۹۳/۱

آغاز: و أما الغریزی و نعنی به ما سماه الحکماء عقلا بالملکة و جعله الشارع مناط التکلیف؛ **انجام:** بل المراد انه اذا صدر ما یغضب أوقع الحلم علی احد الوجوه التی ...

خط: نسخ، کا: عین علی بن طهماسب ملا رجانی، تا: جمادی الثانی ۱۰۵۹ق؛ افتادگی: آغاز و انجام (نسخه‌ای که این نسخه از روی آن نوشته شده است افتاده داشت لذا مقداری از آغاز کتاب و باب هفدهم و مقداری از آخر کتاب نوشته نیست)؛ ۵۹گ (۶پ-۶۴ر)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱-۴۱۰]

۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۸۶۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه آخر رمضان۱۱۰۶ق؛ مصحح؛ اهدایی: حسن بن ابوالحسن نصیری اصفهانی، ۱۳۲۴ش؛ ۵۲گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۶۵۰]

۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۹/۱

خط: نسخ، کا: حبیب الدین ابویعقوب محمد بن علی اصغر جرفادقانی، تا: ۴ محرم۱۲۸۱ق؛ ۴۴گ (۱پ-۴۴ر)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲-۳۶۶]

● نور الدلالة فی الجبر و المقابلة / ریاضیات / عربی

nūr-ud dilāla fi-l jabr wa-l muqābila

متطبب خلاطی، عبدالعزیز بن عبدالجبار، ۵۸۷ - ۶۸۰ قمری

motatabbe xelātī, ‘abd-ol-‘azīz ebn-e ‘abd-ol-jabbār (1192 - 1282)

به نام: صدر وزیرابی المجاهد احمد بن عبدالکریم

مؤلف می‌گوید که اگر خدا بخواهد «کتاب الدلالة فی علم الجبر و المقابله» را تمام می‌کنم و آن پنجاه و اند کراس است با برهان و مسائل جبری هم به بیست و پنج می‌رسد چنان‌که استاد شرف الدین طوسی یاد کرده جز این‌که مسأله‌های فرعی را نیاورده است و من این رساله را «نور الدلالة فی الجبر و المقابلة» نامیده‌ام (دیباچه). عنوان‌ها فصل است و اصل و شش مسأله مفرد و مقترن جبری در آن آمده با حل چند مسأله و چند قاعده.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۰۹/۱

آغاز: بسمله و ثقتی بالله. حمد له ... هذه رسالة ارتجلها ... والدی و مخدومی فخر الملة و الدین عبدالعزیز بن عبدالجبار المتطبب الخلاطی طاب الله ثراه فی علم الجبر و المقابلة (پیدا است که آغاز دیباچه از پسر مؤلف است)؛ **انجام:** فان فی اثار المسائل لیس الازیادة السواد و کثرة الاوراق و عند هذا نختم الکتاب و نحمدالله تعالی علی التوفیق و نصلی علی محمد و اله الطاهرین (تم الکتاب فی ثانی عشر جمادی الآخر سنة خمس و تسعین و ستمائة)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۹۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۶۴گ (۱-۶۴)، ۱۷ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۱۳-۳۳۶۹]

● نور الدین / عرفان و تصوف / عربی

nūr-ud dīn

حکیم، عبدالقادر بن محمد، ق۷ قمری

hakīm, ‘abd-ol-qāder ebn-e mohammad (- 13c)

رساله‌ای است مختصر در باب تصوف و مراحل سیر و سلوک الی الله

[فهرستواره منزوی ۱۰۵۱/۸]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۷

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین. الرحمن الرحیم. مالك یوم الدین؛ **انجام:** لنبلونهم ایهم احسن عملاً.آفرینش نثار فریق تواند ×× برمچین چون خسان ز راه نثار و عصمنا الله تعالی بلطفه.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: با تاریخ۱۰۶۷ق؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۶گ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱-۲۵۱]

● نور الرمل / رمل / فارسی

nūr-or raml

نیشابوری، لطف الله بن عبدالملك، - ۸۱۶ ؟ قمری

neyšābūrī, lotf-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-malek (- 1414)

مؤلف پس از تألیف کتاب «خلاصة البحرین» خود که مشتمل بر اکثر قواعد این علم بوده به درخواست برخی دوستان کتاب حاضر را به طور مفصل با استعانت از ارواح اساتیدش ملازین العابدین بن قاسم اصفهانی و عبدالغنی حافظ شیرازی نگاشته و آنرا در یك «مقدمه» مشتمل بر سه «فائده» و «مقاله» و «خاتمه» تنظیم نموده است.

یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۶۲/۱

آغاز: شکر و سپاسبی حد و قیاس آفریدگاری را جل جلاله که نقطه ضعیف را مبدا چندین شکل مختلف گردانید؛

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۲ق؛ ۹۶گ (۱پ-۹۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۶۵]

● **نور الرمل** / رمل / فارسی
nūr-or raml

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۲۶
آغاز: بسمله. شکر و سپاس بیحد و قیاس آفریدگاری را؛ **انجام:** یدل علی حسن العاقبت
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۹۰]

● **نورس** / نامه‌نگاری / فارسی
nowras

منشآت یا نامه‌ها به: نصیرای همدانی نصیر، شیخ محمد خاتون و خواستن عینک، به محمد حسین چلبی، به مظفر حسین کاشی، به ملا محمود گیلانی، به میر معین به درخواست آب، رقعه صایبا در منع شراب، نامه میر داماد به عبدالله شوشتری، نامه میر محمد باقر (گویا داماد) به مولا مصطفی، نامه ملا عبدالباقی تبریزی به میرزا ابراهیم همدانی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۸۲/۷
آغاز: سرودسرایان عشرتکد(ه) قال که بنورس سرابستان حال کار کام؛ **انجام:** آن جناب را روی این مخلص گرداناد، بالنبی و آله الامجاد.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، ۸گ (۲۳پ-۳۰پ)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۵-۴۴۳]

● **نور ساطع = ترجمه بدایة الهدایة = شرح بدایة الهدایة** / فقه / فارسی
nūr-e sāte' = t.-ye bedāyat-ol hedāya = š.-e bedāyat-ol hedāya

کشمیری، محمد مراد بن محمد صادق، ق۱۱ قمری
kešmīrī, mohammad morād ebn-e mohammad sādeq (-17c)

وابسته به: بدایة الهدایة؛ حر عاملی، محمد بن حسن (۱۰۳۳-۱۱۰۴ق)
تاریخ تألیف: رجب ۱۰۹۸ق
ترجمه و شرحی است بر کتاب «بدایة الهدایه» استادش شیخ حر عاملی. نامبرده را بر این تألیف، دو شرح است: یکی مبسوط استدلالی به نام «دلیل قاطع» که به امر استاد آن را نگاشته و دیگری ترجمه و شرح مختصر توضیحی و بعضاً استدلالی که به درخواست برخی از مؤمنان و برای استفاده عموم،
قبل از اتمام شرح مبسوط به نوشتن آن پرداخته و در رجب ۱۰۹۸ق به پایان رسانده است. (براتعلی غلامی مقدم)
آغاز: بسمله، ابتدا می‌کنم به نام خدای رحمت کننده در دنیا مؤمنان و کافران را.
انجام: و حمد از برای خداست که تربیت کننده عالمهاست و رحمت باد بر محمد و آل او که پاک اند ...
[الذریعة ۸۳/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۰۰
کا: عبدالله زاهد، تا: شوال۱۰۹۸ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۷۶گ، ۱۶سطر (۱۳×۷/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۸-۱۴۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۷
آغاز: و چنین است (و سمیتها بدایة الهدایة ...) و نامیدم آنرا بدایة الهدایة و امیدوارم که نفع یا بد باین مبتدی و متوسط و منتهی (برابر با س ۱ ص ۳ چاپی متن) ... (والله الموفق. مقدمة. یجب علی المکلف الاقرار بوجود الله سبحانه) و خداست توفیق دهنده. این مقدمه ایست. واجبست بر عاقل و بالغ اقرار بوجود خدای منزه (و وحدانیته ... و تنزهه عن النقص) و بیگانگی خدا ... و پاکیزه بودن او از کمی (س۷ ص ۳)؛ **انجام:** (... تمت الرسالة الموسومة بدایة الهدایة فی اوائل ذی القعدة سنة ۱۰۹۱) (الف و ثمان و تسعین من الهجرة - چاپی) ... تمام شد رساله که نامیده شده «بدایة الهدایة» در اوایل ذیقعده سنه هزار و نود و یک. تا اینجا ترجمه کلام حضرت شیخ بزرگوار عالی مقدار است سلمه الله. تمام شد این ترجمه در ماه مبارک رجب سنه هزار و نود هشت. التماس دعا دارم از مؤمنین و مؤمنات که نگاه کنند در این ترجمه اگر غلطی یا تفاوتی در ترجمه شده باشد قلم عفو بر آن کشند و در اوقات صلوات و زیارات و دعوات فقیر را یاد کنند و بسبب تقصیر این حقیر در این اوقات فراموش نکنند. حرره محمد الشهیر بمراد الکشمیری. هت. (کاتب الحروف محمد جعفر پرسپوری سنه ۱۱۰۰).
خط: نسخ، کا: پرسپوری، محمد جعفر، تا: ۱۱۰۰ق؛ افتادگی: در میان برگ‌های ۱ و ۲ به اندازه ترجمه س ۹ ص ۳ متن در چاپی تا س ۵ ص ۴ آن نیست و گویا یک برگی کم است، نزدیک یک صفحه ترجمه آغاز متن در نسخه ما نیست با دیباچه مترجم چنین است؛ ۱۸۶گ، ۱۴سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۵-۱۵۹۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۷۲
آغاز و انجام: برابر؛ در اوایل ذی قعده سنه ۱۰۹۱.
از ابتدای مقدمه تا پایان دیات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ ۲۸۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۸] و [ف: ۲۰-۵۸۷]

۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۴۰۹
آغاز: و چون این شرح که مسمی بنور ساطع است اخصر بود و فایده اش به عوام اتم بنابراین مشغول به اتمام گردیده بعد از فراغ این شرح بعون الهی جل شأنه متوجه اتمام دلیل قاطع خواهد شد؛ **انجام:** و در اوقات دعوات فقیر را یاد نمایند حرره محمد الشهیر

بمراد کشمیری غفرالله ذنوبه و ستر عیوبه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۹۲گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷/۸سم [ف: ۵-۷۳۹]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۹۴۳

آغاز: بشرح دیگر بر همین رساله نموده بود بر وجهی که متضمن باشد دلائل مسائل؛ **انجام:** اگر غلطی یا تفاوتی در ترجمه شده باشد قلم عفو بر آن کشند و در اوقات صلوات و زیارات و دعوات فقیر را یاد کنند و سبب تقصیر این حقیر اوقات فراموش نکنند

خط: نسخ، کا: محمد فصیح بن محمدجعفر حسنی طالقانی، تا: ۱۱۰۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالینگور، ۱۵سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳-۱۲۹۵]

۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۸۶۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا حسینی اخلومدی بن میر نظام الدین بن افضل حسین موغنی، تا: ۵رجب۱۱۰۸ق؛ جلد: تیماج، ۲۰۵گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [میراث اسلامی: دفتر دهم-۷۵۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۶۶ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۳۹۳]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** اصلاح و عفو کنند و السلام علی سیدنا محمد و آله اجمعین و الحمدلله رب العالمین

خط: نستعلیق، کا: محمدتقی، تا: ۱۱۰۹ق [رایانه]

۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۱۴۱

آغاز: بسمله، حمدله، صلوات. اما بعد فیقول الفقیر الی الله الغنی محمد بن الحسن الحر العاملی؛ **انجام:** بسبب تقصیر این حقیر در این اوقات فراموش نکنند ...

تذکر: در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۵ق؛ اهدایی: استاد محمد حمامی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۳۷گ، ۱۵سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۳-۸۷۱]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۲۰

آغاز: بعد از آنکه این بی بضاعت به امر مؤلف؛ **انجام:** در این اوقات فراموش نکنند ... سنه ۱۱۱۵

خط: نسخ، کا: علی بن محمد علی، تا: ۱۱۱۵ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۸۶

آغاز: برطرف شود بیرون آمدن خون پیش از ده روز باین روشن که داخل میکند

خط: نسخ، کا: حیدر بن علی، تا: شوال۱۱۱۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ قبل از کتاب یادگاری سید مهدی میر واعظ کشمیری به تاریخ ۱۴۰۲؛ ۲۶۵گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۱۹-۷۴]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۲۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا اینجا ترجمه کلام حضرت شیخ بزرگوار عالی مقدار است سلمه الله تعالی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ محرم۱۱۱۹ق؛ تملک: محمد صالح بن محمد رضا بن محمد حسین بن ملاشاه محمد تبریزی بتاریخ ۱۹ شعبان ۱۱۹۵ با مهر «فمن یعمل عملا صالحاً» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۱۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱-۲۵۲]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** که نگاه کنند در این ترجمه اگر تفاوت در ترجمه بعمل آمده باشد قلم عفو بر آن کشند و در اوقات صلوات و زیارات و دعوات فقیر را یاد کنند

خط: متن نسخ و شرح نستعلیق، کا: نورالدی (کذا) محمد زواره، تا: ۱۱۲۳ق؛ محشی؛ واقف: ملا نصرت، ربیع الاول ۱۱۳۳؛ جلد: تیماج، ۲۹۷گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۶۷۵]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا اینجا ترجمه کلام حضرت شیخ بزرگوار عالیمقدار است سلمه الله تعالی تمام شد این ترجمه ...

خط: نسخ، کا: عبدالواحد بن عبدالله قاری، تا: سه‌شنبه ۱۲ ذیحجه۱۱۲۵ق؛ ۳۰۷گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۸]

۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۹۹۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد ذکرت فی هذه الرسالة المنصوصات من الواجبات و المحرمات و شیئا یسیرا من المندوبات و المکروهات و المباحات.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد سامع بن محمد نصیر، تا: ۲۲ ربیع الثانی۱۱۵۲ق؛ اهدایی: شیخ محمد جواد علمیه؛ جلد: مقوایی، ۱۷۶گ، ۱۷سطر (۵/۶×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲-۸۰۹]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: شاه کرم بن رضا قلی، تا: جمعه ۲۰ جمادی الثانی۱۱۷۸ق؛ ازروی نسخه محمد شفیع انصاری استنساخ شده؛ واقف: ملا یعقوب، آبان ۱۳۶۶؛ جلد: گالینگور، ۱۷۸گ، ۱۹-۲۱سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۱-۱۶۲۱]

۱۶. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۶۴

آغاز: واجبات است بعد از آنکه این بی بضاعت بأمرمؤلف رساله اعن استادی الاعلم فالاعلم؛ **انجام:** اگر غلطی یا تفاوتی در ترجمه باشد قلم عفو بر آن کشند و در اوقات صلوات و زیارات و دعوات فقیر را یاد کنند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۹۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: -۵۲]

۱۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۲۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۰۴گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۹]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۷۸

آغاز: ارتمس ارتماسة واحدة اجزأه و سقط الترتیب پس اگر فرو

رود در آب یک بار بس است
خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲ شوال۱۲۱۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ ۳۰۲گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۹] و [ف: ۲۱-۱۶۲۲]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۱۹
خط: نسخ، کا: محمد بن محمد مؤمن، تا: غروب پنج‌شنبه دهه دوم ماه ۱۲۱۵ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۱۸۸گ، ۱۵ سطر [ف: ۱۶-۳۲۸]

۲۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۲۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و نه سجده کردن بر ... زیرا که در احادیث منع واقع شده است از هر دو تا
تا آخر کتاب حج است؛ خط: نستعلیق، کا: حسین میرزا حسینی هندی لکنهوئی، تا: پنج‌شنبه ۱۹ رجب۱۲۵۲ق، جا: منزل محسن پنجابی؛ ۸۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [مؤید: ۳-۱۹۰]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۰۹۹
آغاز: جانب راست شستن و واجب است؛ **انجام:** و بیان عاقله واجب است ... صلی الله علیه و آله سنه ۱۲۵۹
خط: نسخ، کا: عبدالله، تا: ۱۲۵۹ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۰۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** تمام شد کتاب الحج و بعد از این است کتاب الجهاد به جهت عدیم الفرستی به همین جا اختتام نمودیم ... ان الله لا یضیع اجر المحسنین
از ابتدای کتاب تا انتهای حج؛ خط: نستعلیق، کا: محسن پنجابی، تا: ۱۹ رجب۱۲۹۲ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: میشن، ۸۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۳-۲۸۸]

۲۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۵۷
بی کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۴۰۷
خط: نسخ معرب، بی کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ مهر: «جعفر بن ریحان الله الموسوی» (بیضوی)، «یا اسد الله» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۲۹۹گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۲-۹]

۲۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۱۰۵-۶۰/۴۵
آغاز: کسی که حد برو واجب شده باشد یا کفیل او شدن جایز نیست و اقامت حق بر کسی سوای امام اصل یا نایب اصل او
خط: نستعلیق، کا: محمدکاظم بن محمد بیک، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۳۷گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۸-۴۸۴۸]

۲۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۵۲۹
آغاز: مجتهدین با غیر مذکوره درکتب ایشان با مسائلی که مذکور است در کتب ایشان خلاف آن
خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی بن ویس قلی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه کهنه است وشاید نسخه اصل باشد؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۳۴ص، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱-۵۵۳]

۲۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲۹۴
آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۷ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۲-۳۵۹]

● النور الساطع فی الکلمة المبارکة و القول الجامع /

متفرقه / فارسی

an-nūr-os sāte‘ fe-l kalamat-el mobāraka va-l qawl-el jāme‘

موسوی، ابوالمکارم محمد، ق۱۴ قمری

mūsavī, ab-ol-makārem mohammad (- 20c)

در ستایش و دعا و تهنیت عید پنجاهمین سال سلطنت ناصرالدین شاه به عربی و فارسی ساخته و یک دیباچه و چند بند در آن گذارده است. تاریخ ۳ صفر ۱۳۰۷ق و ۱۷ ذیقعده ۱۳۱۲ق دارد و از اسپهبد علاءالدوله در آن یاد شده است. نام کتاب و مؤلف و تاریخ و شاه در آن دیده می‌شود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۹۳
آغاز: بسمله. الحمدلله مالک الملک یؤتی الملک من یشاء؛
انجام: فاجعل اکبر همتی فی نصر دینک.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوا، ۱۰گ، ۱۹سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۴-۳۵۲۳]

● النور الساطع و السر القاطع / علوم غریبه / عربی

an-nūr-us sāṭi‘ wa-s sirr-ul qāṭi‘

خلوتی، محمد، ق۱۲ قمری

xalvatī, mohammad (- 18c)

رساله‌ای است در علم اوفاق و شامل یک «مقدمه» و هفت «باب» و یک «خاتمه» و هر باب دارای چند «فصل»: المقدمة: فی معرفة شروط الأوفقا؛ باب ۱. فی الوفق المثلث؛ ۲. فی الوفق المربع؛ ۳. فی الوفق المخمس؛ ۴. فی الوفق المسدس؛ ۵. فی الوفق المسبع؛ ۶. فی الوفق المثمن؛ ۷. فی الوفق المتسع: الخاتمة: فی طبائع الحروف.یادآوری می‌شود در معجم المؤلفین نام مؤلف، محمد خلوتی، مؤلف «الأنوار اللائحة» در علم اوفاق آمده است.
آغاز: الحمدلله الموفق من اختاره من عباده لتعلم العلوم العقلیة و النقلیة ... و بعد فیقول العبد المفتقر للطف ربه ...
انجام: عن النبی صلی الله علیه و سلم، علم علمنیه الله و أمرنی بتبلیغه، و علم علمنیه و أمرنی بکتمانه، و علم علمنیه و أمرنی أن أسر به ... و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم.
[معجم المؤلفین ۱۶۱/۱۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۶۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ مغربی، کا: علی فرزند علی فرزند محمد، مغربی، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۸۱ق؛ مجدول، مصحح، محشی؛ ۲۳گ (۱-۲۳)، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳۰-۱۲۶]

● **النور السافر عن اخبار القرن العاشر** / تراجم، تاریخ /عربی
an-nūr-us sāfir ‘an axbār-il qarn-il ‘āšir

عیدروسی، عبدالقادر بن عبدالله، ۹۷۸ – ۱۰۳۸ قمری
‘aydarūsī, ‘abd-ol-qāder ebn-e ‘abd-ol-lāh (1571-1629)

تاریخ تألیف: جمعه ۱۲ ربیع الثانی ۱۰۱۲ق

حالات علما، صلحا، فضلا، ادبا، ملوک و شخصیت‌های معروف کشورهای مصر، شام، حجاز، یمن، روم و هند که بر اساس تاریخ وفات آنان به ترتیب از ۹۰۱ تا سال ۱۰۰۰ق و همچنین برخی حوادث و حکایات شگفت‌آور در این کتاب آمده است.مؤلف در آغاز می‌نویسد: «فهذا انموذج لطیف و عنوان شریف ذکرت فیه من ظفرت بتاریخ وفاته ممن مات فی اول هذا القرن الذی اوله سنة احدی و تسعمائة ختم بالحسنی من سائر العلماء و الصلحاء و الفضلاء و الادباء و الملوک و الاعیان، مصریا کان او شامیا، حجازیان کان او یمنیا، رومیا او هندیا، مشرفیا او مغربیا، و ضممت الی ذلک ذکر بعض الحوادث والماجریات و الحکایات العجیبة و الملح الغریبة ... و سمیته النور السافر عن اخبار القرن العاشر و لنذکر قبل الشروع فی المقصود نبذة شریفة من اوصاف سید المرسلین».

آغاز: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و لا عدوان الا علی الظالمین و الصلوة و السلام علی سیدنا محمد المرسلین ... و بعد فهذا ...

چاپ: بغداد، مطبعة افرات، تصحیح محمد رشید افندی صغار، ۱۳۶۱ق؛ بیروت دارالکتب العلمیة، ۱۴۰۵ق

[بروکلمان ۴۱۹/۲؛ آربری ۱۵۴؛ مخطوطات المصورة، کویت، ۴۰۸/۱]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۰۷

آغاز: لا اسمع فیه روز (کذا) اهل العتد ×× فالعاذل لم یزل ضجیع الجسد؛ **انجام:** و الفضل راجع منهم الیهم رضی الله عنهم و جعلنا بنعت التوفیق منهم و الحمدلله وحده و الصلاة و السلام علی من لا نبی بعده.

نیمه دوم کتاب و ادامه نسخه ۲۴۵۶۴ است؛ خط: نسخ، کا: احمد طرینی دمیاطی، تا: شنبه ۷ شوال۱۰۹۳ق، جا: مکه مکرمه حرم؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ ۱۰۸گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۸-۳۴۲] و [ف: ۲۷-۲۶۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۵۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** اهوی رشا ذابت علیه کبدی ×× فی الحب له حیاة روحی الجسدی

نیمه اول کتاب است و ادامه آن به شماره ۲۲۱۰۷ آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ ۱۰۱گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۳۴۱] و [ف: ۲۷-۲۶۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۹۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳و۱۴؛ جلد: گالینگور، ۲۱۶گ، ۱۷سطر (۱۰×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۵-۴۱۹۶]

● **نور السبیل = سبل الهدی** / کلام و اعتقادات / فارسی
nūr-os sabīl = sobol-ol hodā

حائری، علیرضا، ق۱۴ قمری
hā’erī,‘alī rezā (- 20c)

تاریخ تألیف: سلخ صفر ۱۳۳۸ق

رساله مختصری است درعقاید شیعی، در توحید و نبوت و با ۱۱ «مقدمه» در آغاز.

آغاز: بعد الحمد و الثناء علی مستحقهما مقدمه اولی آنچه در این اوراق نوشته می‌شود از اثبات مبدأ واجب با ثبوت خاصه از مستقلات عقلیه بحث می‌شود نه از موجبات نقل.

انجام: که اگر غلطی خطا در این رساله یافت شود به اعلام آن رهین امتنانم فرمایند و الحمدلله اولاً و آخراً.

۱. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: ۱۲۳

آغاز و انجام: برابر

شامل توحید ونبوت است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۷۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱-۱۰۳]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۸۴-۳۸/۲۰۴

آغاز: مرده تفصیلی است و بسیاری از معرفتها می‌شود که نسبت به معرفت جلیله اجمالی است ولی نسبت به معرفت خفیه تفصیلی است؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: ابن حاجی ملافرج الله یزدی، تا: سلخ صفر۱۳۳۸ق؛ ۷۴گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵-۲۹۰۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** بلی طبقه علیا را عقل حاکم است بخلاف سایر اصناف که قاصر و عاجز باشند کما اینکه در مقدمه رابعه بیانش نمودیم و این جواب آخر سیال و سیار است در مسائل ...

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرم، ۸۰ص، ۱۲ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴۷/۱-۱۸۵]

● **نورس چمن** / نامه‌نگاری / فارسی
nowras-e čaman

عذاری، محمد مسیح، ق۱۱ قمری
‘azārī, mohammad masīh (- 17c)

به درخواست: عوض بیگ

تاریخ تألیف: ۱۰۶۴ق؛ محل تألیف: لار

مؤلف به مدت دو سال در خدمت میرزا محمد هادی بوده است که به سال ۱۰۶۳ق بنا به عللی آن کار را رها کرده و به سال ۱۰۶۴ق در طریق سفر هندوستان به لار رسیده است و به درخواست عوض بیگ منشآت خود را جهت مبتدیان در کتاب حاضر گرد آورده و آن را در پنج «باب» مرتب کرده است: ۱.در آنچه محرران باید از رسوم و آداب این فن بدانند؛ ۲. در معرفت مراتب خطا و عرایض پادشاهان و وزراء و خوانین و علما؛ ۳.

احوال زمان و اماثل و اقران به انواع مکاتبات و خاطبات؛ ۴. در شکایت زمانه و اهل زمان و تهانی و تعازی؛ ۵. در چند امثله و تعلیقه و فتح نامه و مکاتیب.
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ×× نورس بستان خدای کریم
[نسخه‌های منزوی ۲۱۲۳/۳ بدون نام مؤلف]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۹
آغاز: برابر
تذکر: نام مؤلف به استناد فهرست دانشگاه اصفهان ص ۳۳۴ ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق؛ دارای سر لوح، مجدول؛ ۱۴۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۹/۵×۲۰سم [ف: ۲-۱۸۱]
۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۰
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲-۳۳۴]

←نورس خیال ⟵ فهرست تحفة العراقین

● نورس خیال = دیباچه نورس = خطبه نورس /

ادبیات / فارسی
nowras-e xīyāl = dībāče-ye nowras = xotbe-ye nowras
ظهوری ترشیزی، نورالدین محمد، - ۱۰۲۶ ؟ قمری
zohūrī toršīzī, nūr-od-dīn mohammad(- 1617)

یکی از سه دیباچه نثری است که ظهوی ترشیزی نورالدین محمد ساخته است.ظهوری در این نوشته برای ممدوح خود ابراهیم عادلشاه نه صفت ممتاز یاد می‌کند و می‌گوید در هفت اقلیم با آن صفت ممتاز و یگانه است.ظهوری در این نوشته از ملك قمی به خوبی یاد کند و خود را فرع او و در نوشتن گلزار ابراهیم انباز او خوانده (شاید در این نیز مانند نورس مقابله‌ای داشته‌اند). عبارت ظهوری چنین است: «لله الحمد که به یمن تعلیماتش پیرانه سر به ترقیات جوانی می‌نازم و با شهسواران عرصه این فن عنان بر عنان می‌تازم ... که آفتاب تربیتش پرتو عاطفت انداخته خفائی را ظهوری ساخته و در نخل پیرایی و چمن‌آرایی گلزار ابراهیم انباز ملك الکلام قمی است که بی‌عدیل و انباز است و فرعش زانو بر زانوی اصل و شجرش دوش بر دوش اعجاز».
آغاز: سرود سرایان عشرتگه قال که بنورس سرا بستان حال کارو کام زمان ساختند بشهد ثنای صانعی عذب البیانند ... اما بعد مژده شنیدن را بگوش سخن شهنشاه سخنور نکته پرور نغمه پرداز ترانه طراز عرش طارم افلاك خیم کیوان همم بر جیس شیم مریخ حشم خورشید علم ناهید نغم عطارد رقم قمر خدم خلیل نوال یوسف جمال داود الحان سلیمان مکان عدل افزای ظلم کاه ابراهیم عادلشاه.

انجام: هم بوفق مدعایش رسم و قانون جهان ×× زین دعاها بر اجابت منت بسیار باشد
چاپ: هند، کانبور، ۱۹۲۴م، سنگی، وزیری، ۲۰ص (سه نثر ظهوری: صص۱-۲۰)؛ هند، کانبور، مطبع نظامی، ۱۲۷۵ق، سنگی، وزیری بزرگ، به سعی و اهتمام محمد عبدالرحمن بن حاجی محمد روشن خان (سه نثر ظهوری صص۳۲-۴۶)
[الذریعة ۶۵۷/۹ و ۲۱۵/۱۸ و ۳۶۸/۲۴؛ تذکرة میخانه مصحح گلچین معانی ص ۳۶۳-۳۶۴ و حواشی مصحح بر آن صفحه ۳۶۴-۳۶۶ به نقل از مآثر رحیمی ۳۹۳/۳-۳۹۸؛ نسخه‌های منزوی ۳۶۴۷/۵ و ۳۵۹۹/۵؛ مشترك پاکستان ۷۷/۵-۸۱ و ۷۳/۵-۷۷؛ دنا، ج۱۰، ص ۸۵۰-۸۵۲ (۵۲ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۹۱/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** شش آوازه میگوید: رهاوی و بزرگ آمد هم آواز ××ازین هر دو برون آرند شهناز
در فهرست با عنوان «موسیقی» و ناشناس آمده، استادان موسیقی که در این رساله (ص۷۹۷) از آنها یاد شده است: شمس الدین محمد، کمال مرزبان، ابراهیم مشفق، استاد سیف الدین، استاد علی عودی، استاد رباعی، استاد تن پرور، استاد حسن عودی، کمال الدین عبدالقادر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۶ص (۷۹۲-۷۹۷)، سطور چلیپا (۱۴/۵×۲۵)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۹-۱۴۲۰]
۲. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۴۶۷۱/۲۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴گ (۱۶۸ر-۱۷۱پ)، اندازه: ۱۵/۲×۲۴/۴سم [ف: ۸-۵]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۰۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخرقرن۱۱؛ دارای دو مجلس مینیاتور «نگاره» زیبا و ارزشمند به سبک هرات، با سرلوح زیبای مذهب، مذهب، مصحح، مجدول؛ ۱۴گ (۱پ-۱۴ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۶×۱۲/۵سم [ف: ۳۷-۱۶]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۹۷/۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۶گ (۵۳ر-۵۸پ)، ۱۵سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۸-۶۰۸]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۶۴/۸
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۹ص (۵۴۱-۵۴۹)، سطور چلیپا (۱۷/۵×۳۳)، اندازه: ۱۸/۵×۳۴سم [ف: ۹-۱۲۰۲]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۰۸/۱۵
آغاز: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: علی اشرف، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۱۴-۳۱۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۱/۲۶-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

دیباجه؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۵ص (۲۰۸-۲۱۲)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۳-۲۱۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۰۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** گوهر دارایی و فرمان فرمایی به کف نیارند تفوق پادشاهان به هم به مهربانی.

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی، «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمدیوسف ۱۱۵۷» (چهارگوش)؛ جلد: تیماج مذهب، ۴گ (۱پ-۴پ)، سطور چلیپا (۸×۱۵/۶)، اندازه: ۱۱/۹×۲۲/۷سم [ف: ۲۹/۲-۵۹۶]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۸۷/۵۷

انجام: برابر

خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: باتاریخقرن۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ ۳گ (۱۱۹پ- ۱۲۱ر)، اندازه: ۱۵/۱×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۲-۷۳۵]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۴۱/۳

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه [ف: ۹-۶۷]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۷۱/۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** هم بوفق مدعایش رسم قانون جهان.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، ۳گ (۲۴پ-۲۶پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۳/۱×۳۷/۷سم [ف: ۷-۲۲۵]

۱۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۴۳/۱۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، مذهب؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۱۸گ (۲۷۹-۲۹۶پ)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۴-۴۶۴]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۹۵۱/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: شکرالله ایموری، تا: نیمه دومقرن۱۱؛ جلد: چرمی مذهب، ۱۰ص (۲۶-۳۵)، ابعاد متن: ۱۳×۲۶/۵، اندازه: ۱۶/۵×۲۸سم [ف: ۷-۷۹۹]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۸/۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: ذوالقدر، خلیل، تا: ۱۰۵۴ق، جا: احمد آباد گجرات؛ جلد: تیماج مذهب، ۴گ (۲۹۶پ-۲۹۹پ)، اندازه: ۱۴/۴×۲۶/۴سم [ف: ۲۹/۱-۴۴۴]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۸/۶۶

کامل، عیناً در نسخه تکرار شده؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: ذوالقدر، خلیل، تا: ۱۰۵۴ق، جا: احمد آباد گجرات؛ ۵گ (۳۴۵پ-۳۴۹ر)، اندازه: ۱۴/۴×۲۶/۴سم [ف: ۲۹/۱-۴۴۵]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۱/۴

کا: شمس، تا: رجب۱۰۵۴ق؛ ۳گ (۱۶پ-۱۸ر) [ف: ۴-۲۳۸]

۱۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۳۱/۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد رشید کارشتی، تا: ۱۰۵۷ق؛ رکابه‌دار؛ اهدایی: دکتر صادق کیا؛ ۸گ (۶۱پ-۶۸پ) [ف: ۳-۱۴۰]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۲۵/۲-ف

نسخه اصل: نسخه آقای بنی آدم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۶۰ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: انجام؛ قطع: رحلی [فیلمها ف: ۲-۱۶۱]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۴۵۶/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** هم بر آهنگ ثنایش نغمه قانون دهر ×× هم به وفق مدعایش رسم قانون جهان

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۰ق؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن، ۴گ (۱۹۰پ-۱۹۳پ)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۹-۴۰۳]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۲۷/۹

«خطبهنورس»؛ خط: نستعلیق، کا: ایمانی غلام، امام قلی، تا: ۱۰۷۸ق؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۶۳گ (۲۱۴ر-۲۷۶پ)، ۲۰سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۱۸×۳۲سم [ف: ۸-۱۰۰]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۵/۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** هم بر آهنگ ثنایش نغمه قانون دهر ×× هم به وفق مدعایش رسم و قانون زمان

بی‌کا، تا: باتاریخ۱۰۸۰ق؛ جلد: گالینگور، ۹ص (۳۴۱-۳۴۹)، اندازه: ۱۵/۶×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱-۴۲۸]

۲۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۰/۲۱

بی‌کا، تا: ۱۰۸۶ق؛ ۲گ (۱۳۶پ-۱۳۷پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲-۵۲۸]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۵۲/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** از رشح طراوت کلمات نهر کسطر مالامال آب حیات خضر تشنه سیرابی ادا مسیحا مرده جان بخشی هوا.

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: شعبان۱۰۹۷ق؛ افتادگی: وسط و انجام(بین صفحات ۱۶ و ۱۷ افتاده)؛ جلد: میشن مذهب، ۸ص (۹-۱۶ حاشیه)، اندازه: ۱۶/۱×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱-۱۲۳]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۰۳/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** هم بر آهنگ ثنایش نغمه قانون دهر×× هم بوفق مدعایش رسم قانون زمان

خط: شکسته نستعلیق چلیپا، کا: جنونی، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۱۱۰۰ق؛ ۴گ (۱۸ر-۲۱پ)، اندازه: ۱۲/۳×۲۲/۸سم [ف: ۸-۳۳۶]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۷۳/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱ص (۱۰)، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۹-۱۲۴۱]

۲۶. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۴۶/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: مقوا، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱-۳۷۴]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۹۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی، ۱۸ص (۱-۱۸)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۹۱۷]
۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۶۶/۱۹
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۶ص (۳۸۵-۳۹۰)، اندازه: ۱۵/۷×۲۷سم [ف: ۱۷-۱۱۹]
۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۷۷۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی، ۳۰گ، ۱۵سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۷-۴۸۱]
۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۰۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** باز اقبالش بصید ملک رنگین چنگ باد ×× تار ساز عشرتش باد از گسستن در امان / هم بر آهنگ ثنایش نغمه قانون دهر ×× هم بوفق مدعایش رسم قانون زمان
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، ۶گ (۷ر-۱۲پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۱/۹×۲۱سم [ف: ۸-۳۴۴]
۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲/۲۴۶۵/۶
کا: محمد قاسم، تا: ۱۱۰۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۱ص (۵۰-۶۰)، ۲۹سطر (۹/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۳۲سم [ف: ۹-۱۲۱۵]
۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۵۳/۵۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** که این ستایش از مقوله دیگر ستایش مداحانست که در مدح ممدوحان خود ... می‌کنند و قطره‌ای.
خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد بدیع، تا: ۱۱۰۹ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مذهب، ۲گ (۲۰۱ر-۲۰۲پ) [ف: ۲۹/۱-۱۳۹]
۳۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۹۹۴/۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** به آهنگ اصولش نغمه قانون دهر هم به وفق مدعایش رسم قانون زمان.
بی‌کا، تا: ۱۱۱۰ق، جا: بندر سورت؛ با یک سرلوح زرین؛ ۵گ (۹۸پ-۱۰۲ر) [ف: ۲-۱۰۶]
۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۱۵/۳۹
کا: محمد، تا: ۱۱۵۴ق، جا: سیکاکل؛ مجدول مرصع محرر؛ ۱۱گ (حاشیه ۱۰۰پ-۱۱۰ر)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۳۸-۳۱۸]
۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۳۶/۳۶-ف
نسخه اصل: بادلیان Add. 69 اوزلی (ش ۱۲۴۱)؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۰۰ق [فیلمها ف: ۱-۵۸۴]
۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۴۰/۳
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مذهب، ابعاد متن: ۹×۱۹، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۱۵-۴۰۹۵]
۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰/۲ سرود
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۱۳-۴۲۴]
۳۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۷۹/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳-۱۶]
۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۱۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: نراین داس، تا: حدود قرن۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «۱۲»، مجدول؛ ۱۰گ (۲۳پ-۳۲پ)، ۱۱ سطر (۹×۱۵) [ف: ۴۱-۴۲۱]
۴۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۴/۲۷-عکسی
نسخه اصل: ملک ۴۳۴۱/۳۲؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۱۹ق؛ ۶گ (۱۵۹پ-۱۶۴ر) [عکسی ف: ۲-۱۲۲]
۴۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۷۵/۴ عکسی
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش - پاکستان ۷۴۱۹؛ خط: نستعلیق هندی، کا: منکت رای سهارنپوری، تا: ۱۲۴۲ق؛ مجدول، مصحح؛ ۲۱ص (۳۲۰-۳۴۰) [عکسی ف: ۶-۱۰۰]
۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۷
آغاز: برابر
و پنج رقعه نورالدین محمد ظهوری ترشیزی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ ۷۳گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۲-۱۶۴]
۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۵۳۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاتب نسخه حاضر آنرا گلزار ابراهیم پنداشته؛ جلد: تیماج، ۲۳ص (۲-۲۴)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۰-۱۴۹۵]
۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۶۸
خط: نستعلیق، کا: غلام حسین، تا: ۱۲۷۵ق [سنا: ف: ۲-۵۵]
تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۶۶۵/۱
همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۲۵۱]
۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۴۶۵/۲
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۵ص (۱۶-۲۰)، ۲۷سطر (۱۲×۲۵) [ف: ۱۷-۱۴۰]
۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۲۸/۹
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ ۱۴ص (۳۰۵ مکرر -۳۱۸)، ۱۴سطر (۷×۱۸)، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۱۴-۳۵۶۵]
۴۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۲۸/۱۰
بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۶ص (۳۱۹-۳۳۴)، ۱۴سطر (۷×۱۸)، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۱۴-۳۵۶۵]
۴۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۳۴/۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۹گ (۱۱۸-۱۲۶)، ۱۶سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۰-۱۹۷۵]
۴۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۹۷/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: هندی، ابعاد متن: ۱۰/۵×۲۰، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۷-۳۰]
۵۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۳۸/۳۶-ف
نسخه اصل: بادلیان Add. 69 اوزلی (ش ۱۲۴۱)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۵۸۴]

۵۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۶گ (۸۴-۸۹)، ابعاد متن: ۱۸×۲۰، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۲-۲۸۳]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۱/۸
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴ص (۳۱-۳۴)، ابعاد متن: ۸×۱۳، اندازه: ۱۶×۲۹سم [سنا: ف: ۱-۲۳۵]

۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۲۳/۳
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۵×۲۸/۵سم [ف: ۲-۲۴۶]

۵۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۱۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه کشمیری، ۹گ (۱ر-۹ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۲۰/۳×۲۹سم [ف: ۹-۳۲۲]

۵۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۵۴/۹
آغاز: برابر **انجام:** هم به وفق مدعایش رسم قانون زمان ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، ۱۳ص (۱۰۲-۱۱۵)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲/۲×۲۰سم [ف: ۵-۷۴]

۵۶. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۱۹۴/۱
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۳گ (۱-۳)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۱-۹۷]

۵۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۷۶/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** هم بوفق مدعایش رسم قانون زمان. تمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۴گ (۲۳ر-۲۶ر)، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳/۹سم [ف: ۷-۱۹۸]

● نور سعود الایام و نحوستها / هیئت / عربی

nūr-u su‘ūd-il ayyām wa nuḥūsat-u-hā

جزایری، نعمة الله بن عبدالله، ۱۰۵۰ - ۱۱۱۲ قمری
jazāyerī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1641 - 1701)

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۵۹/۶
خط: نسخ، کا: زهیر بن حاج حسین کاظمی تذکرة لامیر حاج محمد باقر مکی، تا: ۲۴ ذیحجه۱۱۱۳ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱-۲۳۴]

←نورس نامه> گلشن ابراهیمی
←نورس نامه> نورس خیال

● نور الشقیق فی العقیق / حدیث / عربی

nūr-uš šaqīq fi-l ‘aqīq

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری
soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

چهارده حدیث از طریق اهل سنت در ثواب و خصایص انگشتر عقیق در این رساله نقلشده است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۲/۳عکسی
آغاز: بسمله ... الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی هذا جزء فی الأخبار الواردة فی العقیق سمیته نور الشقیق الحدیث الأول
نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در مادرید اسپانیا، ش ۱۵۴۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۶ص (۱۷-۲۲)، ۲۳سطر [عکسی ف: ۴-۴۵۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۹۰
آغاز: بسمله. الحمدلله و سلام علی عباده هذا جزء فی الاخبار الواردة فی العقیق؛ **انجام:** روی ابن فتحویه فی کتاب الخواتیم باسناد ضعیف عن علی مرفوعا من تختم بالیاقوت الاصغر منع الطاعون انتهی و الله تعالی اعلم بالصواب
خط: نسخ، کا: غلام محیی الدین، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ جلد: مقوا، ۳گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۸۰]

● نور الشمعة فی بیان ظهر الجمعة و امور مستتبعة / فقه و اصول / عربی

nūr-uš šam‘a fī bayān-i ẓuhr-il jum‘a wa umūr-un mustatbi‘a

مقدسی، علی بن محمد، ۹۲۰ - ۱۰۰۴ قمری
moqaddasī ،‘alī ebn-e mohammad (1515 - 1596)

در یک «مقدمه» و سه «باب» و یک «خاتمه». (چلبی)
چاپ: هند، امرتسار، روزبازار الیکتراک پریس، ۱۲۹۸، به اهتمام شیخ عبدالعزیز. بدون نام مؤلف
[میراث مشترک ایران و هند: ۲-۳۹۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۱۰/۲
آغاز: الحمدالله الذی امر المصلی بملازمة المصلی ... و بعد، فقد ورد علی سؤال؛ **انجام:** و نقل عن نقل فی الجامع الصغیر و علی هذین قولین ...
تنها در برگیرنده بخشی از مقدمه می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: شیخ محمود بن علی چاوش قرمانی غسانی، تا: اواسطقرن۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ ۲گ (۲۶-۲۷)، ۴۵سطر ، اندازه: ۸×۲۵سم [ف: ۴۰-۳۶۷]

● **نور الشهداء در فضائل علی (ع)** / تاریخ معصومین / فارسی
nūr-oš šohadā’ dar fazā’el-e ‘alī
اورنگ آبادی، نور الاصفیاء بن نور العلی، – ۱۲۵۵ قمری
owrangābādī, nūr-ol-asfīyā’ ebn-e nūr-ol-‘alī (- 1839)
اهدا به: نواب محمد الفخان هندی
تاریخ تألیف: ۱۲۱۵ق
این رساله را بعد از «نور الاخیار» که در دوازده «مجلس» درحالات حضرت پیامبر (ص) است، نوشته است. موضوع این کتاب سرگذشت و فضایل حضرت علی (ع) است، به روش اهل سنت در ده «مجلس»: ۱. در ولادت حضرت امیر المؤمنین؛ ۲. شهادت ایشان؛ ۳. فضایل ایشان؛ ۴. در واقعه معاویه؛ ۵. خاتون فاطمة الزهرا؛ ۱۰. شهادت سید الشهداء.در آن از جد خود فخرالدین صاحب نورالکریمتین (مشار۵۳۳۶/۵) که درسال ۱۱۹۳ درگذشته یاد نموده است. (احمد منزوی)
آغاز: حمدی که زبان شد زبیانش قاصر ×× حمدی که از او نور به عالم ظاهر ... نثار حضرت خداوندی که لسان فصحای عرب و بلغای عجم درشرح محامد ذات
[فهرستواره منزوی ۱۸۲۱/۳؛ استوری ۲۳۲۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۷۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۱۹۴گ، ۱۷سطر (۱۲×۲۰/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۳۱سم [ف: ۱۷-۲۲]
۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۶۰۸-۲۸/۲۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** وخلقت من طينة ابراهيم علی ازطینت من مخلوق شده ومن از طینت ابراهیم مخلوق گشتم وانا افضل من ابراهیم و من افضلم وبزرگم ازابراهیم وذر
فقط دو مجلس ازآن، موجود است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۱۱۲گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۸-۴۸۵۱]

● **نور الشیوخ** / ادبیات / فارسی
nūr-oš šoyūx
اقدس قادری، پیر محمد
aqdas qāderī, pīr mohammad

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۴۴۶
آغاز: بسمله، حمد بیحد و شکر بی عد مر احد را که از تخم حب فاجبت ان اعرف شجره طیبه احمد یرا که اصلها ثابت و فرعها فی اسماء است؛ **انجام:** بفضل و کرم آن خداوند جان درود و سلام باد از سوی هو بان احمد و آل و اصحاب او تمت تما شد
خط: نسخ جلی بسیار پخته و مشکول، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **نور الطالبین در ترجمة الصلوة** / فقه / فارسی
nūr-ot tālebīn dar tarjomat-es salāt
فراهانی، علی بن عبدالله، ق۱۳ قمری
farāhānī,‘alī ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 19c)
تاریخ تألیف: ۱۲۵۶ق
رساله مفصلی است درکیفیت احوال معنویه مطلوبه درنماز ودرترجمه قرائت واذکار واجبه ومستحبه درحال نماز ودر آداب وضو واذان واقامه، مشتمل بر یک «مقدمه» وده «باب» ویک «خاتمه».
[الذریعة ۳۷۰/۲۴]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۵۲۶/۱-۱۳/۲۰۶
آغاز: الحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی سیدنا محمد وآله الطاهرین المعصومین اما چنین گوید طالب مراتبقرب ربانی علی ... عفی الله عنه که این مختصری است درکیفیت احوالات معنویه؛ **انجام:** که غبن کلی درترک آن از برای بنده خواهد بود وفقنا الله وجمیع المؤمنین لما یحب و یرضی. از ناظرین ... و والدین این بی بضاعت فانی شاد گردانند وعوض آن را از کریم وهاب خواسته باشند.
کا: فتحعلی بن کربلایی عبدالوهاب، تا: سه‌شنبه ۲ جمادی الاول۱۲۶۲ق؛ ۹۰گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۸-۴۸۴۲]

● **نور الطرف و نور الظرف** / ادبیات / عربی
nūr-uṭṭarf wa nūr-uẓẓarf
وابسته به: زهر الآداب و ثمرة الالباب؛ حصری، ابراهیم بن علی (-۴۱۳ق)
مختصر «زهرالاداب و ثمرة الالباب» ابراهیم علی حصری.

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۶۳/۱
خط: نسخ، کا: ملوی، یوسف بن محمد، تا: ۱۴ شوال۱۱۱۰ق
[نشریه: ۲-۱۱۶]

● **نور العرفاء فی شرح الهیات الشفاء** / فلسفه / عربی
nūr-ul ‘urafā’ fī š.-i ilāhīyāt-iš šifā’
حسینی اصفهانی، عبدالعظیم بن علیرضا، ق۱۳ قمری
hoseynī esfahānī, ‘abd-ol-‘azīm ebn-e ‘alī-rezā (- 19c)
وابسته به: حاشیة الشفاء = شرح الشفاء؛ صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم (۹۷۹-۱۰۵۰ق)
محاکمه‌ای است بین حاشیه ملا صدرا شیرازی و حاشیه آقا حسین محقق خونساری بر الهیات شفای ابن سینا. در این کتاب متن «شفاء» به‌طور مزج با شروح شارح آمده و گفته‌های ملا صدرا با عنوان «قال العارف» و گفته‌های محقق خونساری با عنوان «قال الفاضل» و محاکمه شارح با عنوان «قلنا» ذکرمی‌شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۹۶۰

آغاز: الحمدلله الذی الهمنا المعارف و الحکم و افاض علینا مکارم الاخلاق و الشیم و علمنا من الحقائق الدینیة و الدنیویة ما لم نعلم؛
انجام: و ماذا تکون حال النفس الانسانیة اذا انقطعت العلاقة بینها و بین الطبیعة و ای مرتبة تکون مرئیة وجودها ...

جلد اول کتاب و تا بحث در مبادی موجودات را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه به ابوالمظفر معز الدین غازی الدین حیدر خان بهادر تقدیم شده؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۴۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۰-۳۴۲]

● **نور العرفان** / عرفان و تصوف / فارسی

nūr-ol ‘erfān

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh(1330 - 1431)

[فهرستواره منزوی ۱۰۵۱/۸]

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۷۳/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ رجب۱۱۹۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج، ۲۲گ (۱۳۰پ-۱۵۱ر)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: -۳۳۳]

● **نور العقاید** / کلام و اعتقادات، شعر / فارسی

nūr-ol ‘aqāyed

حسینی بخارائی، شیر شاه بن ملوک شاه، ق۱۳ قمری

hoseynī boxārā’ī, šīr-šāh ebn-e molūk šāh (- 19c)

وابسته به: بدایة العقول = عقاید نسفی = عقائد نسفی = اعتقادات؛ نسفی، عمر بن محمد (۴۶۱-۵۳۷)

تاریخ تألیف: دهه اول محرم ۱۲۵۵ق

متن «عقائد» عمر بن محمد نسفی را به نظم در آورده است با برخی اضافات از خود و کاستن از متن.

[فهرست کتابخانه گنج بخش منزوی ۱۷۳۳/۳؛ فهرست مشترک ۱۲۶۸/۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۹۹/۱

آغاز: حمد خدا راست که از کاف و نون ××داد بر آفاق لباس مکون

نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش - پاکستان ۳۵۳۸؛ خط: نستعلیق، کا: مرید، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ ۳۶ص (۴-۳۹) [عکسی ف: ۶-۱۲۴]

● **نور العلوم** / عرفان و تصوف / فارسی

nūr-ol ‘olūm

ابوالحسن خرقانی، علی بن جعفر، ۳۵۲ - ۴۲۵ قمری

ab-ol-hasan xaraqānī, ‘alī ebn-e ja‘far (964 - 1035)

در مسایل بنیادین عرفان، که پس از مرگش یکی از شاگردانش در ده «باب» گردآورده است: ۱. در سؤال و جواب، ۲. در وعظ، ... ۱۰. در کرامات ولی. دارای متنی بسیار روان.

چاپ: برتلس آن را با مقدمه و ترجمه روسی در مجله ایران و همچنین در مجموعه مقالات چاپ کرده است. (ترجمه سیروس ایزدی ص ۳۱۱-۳۶۶). چاپ دوم آن از استاد مجتبی مینوی است در انجمن آثار ملی در سال ۱۳۵۳

[فهرستواره منزوی ۱۰۵۲/۸]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۴۰/۱-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیاOr. 249 (ریو ۳۴۲)؛ خط: نسخ، کا: محمود بن علی بن سلمه، تا: ذیقعده۶۹۸ق [فیلمها ف: ۱-۵۹۶]

تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه: ع۳۴

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فهرستواره مینوی: -۱۷۹]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۳۷۸بخش۳

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [ف: -۱۵۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۳۱۵

آغاز: بسمله، قال الشیخ الامام الهمام افضل المحققین؛ **انجام:** آن هزیمت نیز واقع نمی شود

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه نسخه ش ۲۶۳۰۶ [رایانه]

● **نور علی نور** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی

nūr-un ‘alā nūr

جمالی اردستانی، جمال الدین محمد، ۸۱۴-۸۸۳؟قمری

jamālī ardestānī, jamāl-od-dīn mohammad (1412-1479)

مثنوی است در ۳۷۴ بیت آمیخته به نثر که آن را بعد از ۸۸۲ق و بعد از اثر دیگر خود «ناظر و منظور» تألیف کرده، زیرا در ایناثر خواننده را به آن ارجاع می‌دهد. مهمترین مبحث این رساله طرح سیر نور حضرت محمد (ص) از آغاز خلقت تا روزگار مؤلف است که در تفسیر «نور علی نور»، نور نخستین را پیامبر و نبوت او دانسته و نور دوم را نور ولایت علی (ع) دانسته و در این راستا از آیات و روایات فراوان بهره گرفته است. رابطه نور با بلا، ملامت، محبت و عقل از دیگر مواردی است که در آن با روش عرفانی مورد بحث قرار گرفته و چند داستان نیز دستمایه بخش‌های دیگر این رساله است.

آغاز: بسمله. قال النبی اول ما خلق الله نوری صدق رسول الله و صدق اصحابه المشتاقین و الحمد لله رب العالمین. مصطفی هور نور مشهور است ×× علی بو العلی علی نور است / مهر این مهر و ماه ایمان است ×× مهر ایمان ز مهر ایشان است ...

انجام: خاموش شوم که مستمع پیدا نیست ×× کس پیرو سیر روح بی مأوا نیست / خلق دو جهان به رسن و عادت مشغول ×× کس حاضر وقت یار بی همتا نیست.

چاپ: تهران، انتشارات کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۹ش، تصحیح امیر سروری، رسائل پیر جمال اردستانی، دفتر دوم، صص ۳۱۷- ۳۳۶

[فهرستواره منزوی ۱۰۵۲/۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۲۶/۱۳
خط: نستعلیق، کا: محمد کریم بن میرزا زمان، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مذهب [ف: ۳۰-۷۴]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۰۵۲/۱۹
در فهرست به خطا ناظر و منظور دانسته شده؛ خط: نسخ، کا: محمد حمزوی موسوی، تا: یک‌شنبه ۲۴ شوال۱۲۲۹ق [ف: ۳-۶۳۵]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۲/۱۱
خط: نستعلیق، کا: علی اشرف بن علی، تا: ۱۲۳۵ق؛ ۲۳ص (۴۱۷-۴۳۹) [ف: ۳-۳۹۰]
۴. شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه: ۱۶/۲۰
خط: نسخ، کا: سید محمد حمزوی، تا: ۱۲ شعبان۱۲۳۸ق [نشریه: ۵-۲۷۳]
۵. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۵۴۲/۲۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** چیست دار سلام قامت یار ×× که جز این نیست دار قرار
خط: نسخ خوب، کا: سید محمد حمزوی، تا: ۱۳ شعبان۱۲۳۸ق؛ جلد: تیماج، ۳۵ سطر ، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: -۵۷۱]

● **نور علی نور** / کلام و اعتقادات / عربی
nūr-un ʻalā nūr
کشمیری، عابد بن داوود، ق۱۲ قمری
kešmīrī, ʻābed ebn-e dāvūd (- 18c)
رساله‌ای است دراصول دین واثبات آن با مذاق شیعی واستدلالی، شامل هفت «فصل» و «خاتمه»: فصل ۱. دراثبات واجب الوجود؛ ۲. اثبات صفات ثبوتیه؛ ۳. اثبات صفات سلبیه؛ ۴. عدل؛ ۵. نبوت؛ ۶. امامت ۷. معاد؛ خاتمه دربیان سایر اجزاء ایمان. مؤلف از شاگردان شیخ حرعاملی بوده واز شیخ عبدالله بن صالح بحرانی اجازه داشته است.
آغاز: بسمله الحمدلله الواحد الاحد الصمد الذی لم یلد ولم یولد ولم یکن له کفواً احد لامن شیء کان ولامن شیء خلق ... امابعد فیقول الاقل المفتقر الی ربه ... المدعو بعابد ابن داود انی قدرایت اعتقاد جل علمائنا بل کلهم لایعذر الناس جهل شیء من الاصول الخمسة المسمیات باصول الدین ... یلیق ان یسمی بنور علی نور
[طبقات اعلام الشیعه، قرن ۱۲ص ۴۰۶؛ در الذریعة ۳۹۷/۲۱ مقالة فی الامامة از وی معرفی شده است]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۸/۱۳۵-۷۵۱۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** ومنهم موسی وعیسی ثم هل یجوز مع وفور عقلهما ان تقع خیرتها علی المنافق وهما یظنان انه مؤمن قال لااقال
از آغاز تا اواخر فصل ۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان«منه»؛ ۱۴گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۴۹]

● **نور علی نور** / نحو / عربی
nūr-un ʻalā nūr
محمد بن محمد صالح، ق۱۲ قمری
mohammad ebn-e mohammad sāleh (- 18c)
مؤلف کتابی به نام «چهل قلم» دارد که چهل رساله است واین چهل رساله بخشی از کتاب «سبع المثانی» اوست که آن هم جلد دوم ازکتاب «اسرار القرآن» است. اما کتاب حاضر رساله هیجدهم ازآن چهل رساله و حاشیه‌ای است بر متنی که آن متن مقدمه سوم از سبع المثانی است.
آغاز: الحمدلله الذی احیانا ×× بالساق قوی نجمنا احیانا / حتی ارتوی فینا زواهر الکلم ×× رفعا لنا کسرا لمن عادینا
انجام: السابقه التابعة لجملة لامحل لها وتقع بدلا اذا کانت او فی بتأدیة المراد هذا اخرما نحوت فی اول امری وذاک اول ما رجوت لاخر عمری والحمدلله اولاً واخرا.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابراهیم بن ابوالحسن، تا: شوال۱۱۸۵ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۰۰گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۳]

● **نور علی نور** / عرفان و تصوف / فارسی
nūr-un ʻalā nūr
میرزا بابا شیرازی، ابوالقاسم بن عبدالنبی، ۱۲۱۲؟ – ۱۲۸۶ قمری
mīrzā bābā šīrāzī, ab-ol-qāsem ebn-e ʻabd-on-nabī (1798 - 1870)
برای: جلال الدین محمد (پسر مؤلف)
پاسخ هفت پرسش عرفانی است از فرزندش مجدالاشراف جلال الدین محمد و پانزده پرسش از میرزا عبدالکریم زنجانی. مختصر عناوین پرسش‌ها چنین است: ۱. ذات بحته احدیت در همه ممکنات سرایت دارد یا مخصوص است به انسان‌هایی؛ ۲. حقیقة السر المخزون الوارد بلسان اهل العصمة (ع)؛ ۳. معنی الاصبعین من أصابع الرحمن؛ ۴. کیفیت جمع بین احادیث طینت؛ ۵. رفع الاشکال عن الخط بین الطینتین؛ ۶. عود الاشیاء هل یکون بالمجاورة أو الممازجة؛ ۷. خلود اصحاب الجنة و النار؛ ۸ معنی خلق حواء من جنب آدم علیه السلام؛ ۹. مراد از شیطان و مار و طاوس؛ ۱۰. کدام یک از ملائکه افضل اند؛ ۱۱. تفاوت میانه عقل انسانی و قلب و نفس و روح و سر و خفا؛ ۱۲. مراد از عشره کامله در آیه «و تلک عشرة کاملة»؛ ۱۳. مراد از رب الارباب؛ ۱۴. لقب اکبر مولی الموالی چه چیز است؛ ۱۵. حقیقت شراب کافور و سلسبیل و زنجبیل؛ ۱۶. معنی شفاعت؛ ۱۷. تجرد ملائکه به چه معنی است؛ ۱۸. در قیامت چرا آسمان خراب می‌شود نه عرش و کرسی؛ ۱۹. مراد از مرگ حمله عرش چیست؛ ۲۰.

حقیقت هوا چیست؛ ۲۱. معنی حدیث «بعثت و أنا و الساعة کهاتین»؛ ۲۲. وجود چند پیامبر و ولی در یک زمان.در آن از قطب الدین محمد نیای بزرگ مؤلف و سید محمد طباطبایی و ملا محراب گیلانی و شیخ احمد احسائی و آقا محمد بیدآبادی و آقا محمد هاشم شیرازی نیای مؤلف و از طباشیر الحکمه خود او یاد شده است.

آغاز: الحمدلله العلی بذاته الخفیة فی غیب الغیب الاول و السنی بصفاته الجلیة عند تجلیة الاول فی غیب الثانی

انجام: فلا مرجع و لا مآب و لا معاد الا الی الله الواحد المتعال عن مقامات العباد و مدارج الاشیاء

چاپ: ایران، شیراز، مطبع محمدی، ۱۳۲۲ قمری، سنگی، رقعی، ۱+۲۲۳صص، به سعی و اهتمام آقا محمد هادی (ناظم مطبع)

[فهرستواره منزوی ۳۹/۷ با عنوان «اجوبة الاسئله» (۲ نسخه) و ۱۰۵۱/۸ با عنوان «نور علی نور»]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۰۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کن من الشاکرین و الحمدلله رب العالمین.
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۳۹گ (۱۱پ-۴۹پ)، ابعاد متن: ۹×۱۶، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۵-۴۱۴۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۷۶/۷

خط: نستعلیق، کا: موسوی اصفهانی، محسن، تا: ۱۳۰۳-۱۳۰۵ق، جا: تبریز؛ جلد: تیماج، ۷۹گ (۱۱۶پ-۱۹۴پ)، ۱۴سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۵۹۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۷۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد بن میرزا هدایت الله افشار، تا: ۱۳۰۵ق، به جهت سرکار علی خان؛ جلد: تیماج، ۷۶گ (۱۹پ-۹۴پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۴-۱۶۵]

۴. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۶۵۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوب، کا: احمد بن عبدالعلی سلماسی، تا: ۱۳۱۰ق؛ محشی؛ ۱۱۸ص، ۱۸سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲-۳۳۸]

۵. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۶۵۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد ذهبی لک سلماسی بن اسدالله، تا: ۱۳۵۰ق؛ ۱۰۷ص، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۲-۳۳۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۳۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: شمس الدین پرویزی؛ جلد: مقوا، ۸۷گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۱-۱۶۰]

←نور العین ‹نور العین

● **نور العین** / تاریخ معصومین / فارسی

nūr-ol ʻayn

قزوینی، محمد حسن بن محمد معصوم، - ۱۲۴۰ قمری

qazvīnī, mohammad hasan ebn-e mohammad maʻsūm (- 1825)

وابسته به: ریاض الشهادة فی مصائب السادة = ریاض الشهادة و کنوز السعادة فی مناقب السادة و مصائب الغررالمیامین القادة؛ قزوینی، محمد حسن بن محمد معصوم (-۱۲۴۰ق)

چهل مجلس است در مناقب و مصائب خمسه آل عبا، که به جهت اهل منبر تنظیم شده و در آغاز هر مجلس خطبه‌ای به عربی انشا شده و اشعاری فارسی نیز به مناسبت موضوعات آورده است. این کتاب مختصر کتاب دیگر مؤلف «ریاض الشهادة و کنوز السعادة» می‌باشد. (سید احمد اشکوری)

آغاز: حمد مر خدائی را که بندگان خاص خود را بقدر قابلیت و استعداد و سعی و جد و اجتهاد

انجام: از دیده ها خون ببارند و خود داری نکنند و مگر بگویند الا لعنة الله علی القوم الظالمین الی یوم الدین

[فهرستواره منزوی ۱۸۲۱/۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۰۴۶

آغاز: اصلی از ایجاد زمین و زمان محمد مصطفی ص و باقی آل عبا و اهل بیت اطهار آن شمس فلک اصطفا و نور دیده اهل ارض و سما که نجوم آسمان معارف؛ **انجام:** که ایشا را دیدند شورشی و افغانی در روضه سید انبیا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: آیة الله حسین شاهرودی، خرداد ۱۳۷۶؛ جلد: تیماج، ۲۰۰گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴/۸×۲۱سم [ف: ۲۶-۶۲۴]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۹۶۹-۲۵/۵۹

آغاز: اظهار ان مقرب درگاه حضرت اله گردید که کتاب ریاض الشهادة و کنوز السعادة فی مصائب الغر المیامین ... مجلس اول دربیان احوال ... رسول خدا؛ **انجام:** حضرت درجواب فرمود که آرام مرا قطع نمودید ورسل ورسایل بسیار هر روز بطلب من فرستادید تا آمدم حال

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ ۵۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۴۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۲۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسینی، محمد علی بن اسماعیل، تا: یک‌شنبه ۶ ذیقعده۱۲۵۲ق، به جهت حاج محمد معصوم (فرزند مؤلف)؛ مجدول؛ مهر: «محمد جعفر بن محمد شریف» (بیضوی)؛ ۲۱۸گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۴-۴۴]

۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۲۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ای غمگسار غمزدگان حال ما ببین ×× ما را

اسیر طایفه اشقیا ببین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۵۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۵-۶۰۲]

● **نور العین** / نحو / عربی
nūr-ul ʻayn
رساله کوتاهی است در «نحو» که برای یکی از امیران و سلاطین نوشته شده که از نامش به جز لقب «شهاب الدین» و«عادل»، مطلب دیگری به دست نمی‌آید. نام و نشانی از نسخه‌ای دیگر از این کتاب، در منابع موجود، به دست نیامد.
آغاز: الحمد الله الذی فضل العرب علی العجم تفضیلاً و أنزل القرآن بلغتهم تنزیلاً و الثلاة علی ...

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۱۲/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و مهما تصنع أدخل و ما تنفق أنفق و کذا ...
ناتمام؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۱۴گ (۱-۱۴)، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۳۶-۲۳]

● **نور العین** / دعا / فارسی
nūr-ol ʻayn

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۸۹
آغاز: سر پوشیده به خانه آمد و عایشه پیغام داد؛ **انجام:** چنانکه سابق نیز مذکور شد ... سنه ۱۲۵۷
خط: نسخ، کا: احمد بن علی مشهدی، تا: ۱۲۵۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا [رایانه]

←نور العین بین المخافقین ←نور الیقین فی اصول الدین

● **نور العین فی ترجمة الألفین** / کلام و اعتقادات / فارسی
nūr-ol ʻayn fī tarjomat-el alfayn
وابسته به: الالفین الفارق بین الصدق و المین؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)
ترجمه تحت اللفظی نیکویی است از کتاب «الألفین» علامه حلی که بنا بود دو هزار دلیل عقلی و نقلی بر اثبات امامت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام بیاورد ولی یکهزار و بیست و دو دلیل نگاشته شده و کتاب ناتمام مانده است.
[فهرستواره منزوی ۵۹۲/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۴۹
آغاز: وجوب و حق نزد ما آنست که ووب نصب امام عام است در هر وقتی از اوقات؛ **انجام:** ونصرتش گمازند و دعای دوام دولتش فرو نگذارند، اللهم استجب دعاء فی حقه بحق سید المرسلین.
خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: حسین المؤمن، تا: اواخر الثانی۹۵۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «افوض امری الی الله امام قلی» (بیضوی)؛ ۳۶۴گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۴-۴۶]

● **نور العین فی ذکر مشهد الحسین (ع)** / تاریخ معصومین / عربی
nūr-ul ʻayn fī ḏikr-i mašhad-il ḥusayn
رسام، عبدالفتاح بن ابی بکر، قرن ۱۱ قمری
rasām, ʻabd-ol-fattāh ebn-e abī bakr (- 17c)
اهدا به: سلطان محمد بن مراد خان عثمانی
تاریخ تألیف: جمعه ۲۸ ذیحجه ۱۰۰۴ق
چون پاشا محمد، حاکم مملکت مصر به زیارت رأس الحسین علیه السلام در قاهره رفته و سبب آورده شدن سر مبارک حضرت را به آن دیار پرسیده و کسی بدان پاسخ نگفته، ابوالتقی کریم الدین استاد مؤلف، از وی خواسته در این باره کتابی بنویسد، مؤلف این کتاب را در پنج «باب» تألیف کرده: ۱. ذکر مقتل الحسین علیه السلام؛ ۲.ذکر مجیء الرأس الشریف الی هذا المکان و ذکر من نقل ذلک من العلماء الاعیان؛ ۳. سبب مجیء ابی التقی کریم الدین و احیائه لهذا المکان؛ ۴. ذکر ما وقع لبعض الزوار من الکرامات و قضاء الحاجات؛ ۵. رد اقوال المعترضین و المنکرین و ذکر شیء من الاشعار.
آغاز: حمداً لمن جعل أهل بیت نبیه الکرام خلاصة الأنام و خصهم بمزید اکرام علی الخاص و العام ... و بعد فان السبب الداعی الی تسطیر هذه الرسالة و الباعث الی تحبیر هذه العجالة هو أن مولانا ... السلطان محمد بن السلطان مرادخان ابن عثمان، خلد الله ملکه ...
انجام: و قد آن أن نختم هذه الرسالة بالدعاء المأثور عن السید علی بن أبی طالب رضی الله عنه ... و هو دعاء مجرب عند الکرب و الصلاة و التسلیم علی خاتم النبیین و المرسلین و علی آله و صحبه اجمعین و الحمدلله رب العالمین و کان الفراغ من تألیف هذه الرسالة المبارکة فی یوم الجمعة ثامن عشرین [ذی] الحجة الحرام ختام عام سنة أربع و ألف من الهجرة النبویة علی صاحبها أفضل الصلاة و السلام.
[ایضاح المکنون ۶۸۵/۲؛ اهل البیت فی المکستبة العربیة ص ۶۵۳-۶۵۴؛ فهرس المخطوطات العربیة بالمکتبة الملکیة فی برلین ۴۲۹/۵؛ فهرس مخطوطات المکتبة الغربیة بالجامع الکبیر بصنعاء ص ۷۰۹-۷۱۰؛ معجم ما کتب عن الرسول و اهل البیت ۱۲۰/۸-۱۲۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۲عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: کتابخانه موزه بریتانیا، شماره: ۱۴۵ وOr. 11 ؛ خط: نسخ معرب زیبا، کا: محمد بن شیخ احمد کرمی امام مشهد

الحسینی، تا: ۱۰۱۱ق؛ در صفحه عنوان نام کتاب و مؤلف همراه با دو بیت شعر از مؤلف درباره رساله حاضر چنین آمده است: «هذه الرسالة نورالعین فی ذکر مشهد السید الحسین رحمه الله تعالی تألیف العبد الفقیر الی الله تعالی عبدالفتاح بن أبی بکر بن احمد الشهیر بالرسام الشافعی الخلوتی غفرالله سبحانه و تعالی له ولوالدیه و لجمیع المسلمین آمین.و قد اعتذر مؤلفها و أنشد هذین البیتین، فقال: أیها الناظر فیها بالذی ×× ینشیء العالم من غیر ملل / ان تجد عیباً بها کن ساتراً ×× ان خیر الناس من سد الخلل»؛ تملک: محمد عارف حلمی ابن ابراهیم؛ ۶۶ص، ۱۳سطر [عکسی ف: ۳-۵۸۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۶۵ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۵۳]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۵۰۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۳ جمادی الثانی ۱۰۹۰ق؛ مصحح؛ تملک: عبدالغنی در مصر، سید صافی بن عبدالرحمن جفری به سال ۱۲۸۵، لطفعلی بن محمد کاظم تبریزی به سال ۱۳۱۰، محمد امین بن علی بالی به سال ۱۱۸۶؛ ۲۰گ (۲پ-۲۱ر)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۶]

● نور العین فی شرح سلک العین = شرح التائیة /

ادبیات / عربی

nūr-ul ʻayn fī š.-i silk-il ʻayn = š.-ut tā'īya

علوان، علی بن عطیه، ۸۷۳ - ۹۳۶ قمری

ʻalvān, ʻalī ebn-e ʻatīye (1469 - 1530)

وابسته به: سلک العین لاذهاب الغین؛ صفدی، عبدالقادر بن محمد (-۹۱۵ق)

قصیده تائیة در سیر و سلوک و عرفان از منظومات سید عبدالقادر بن عمر بن حبیب صفدی شامی است که شیخ علوان حموی آن را شرح کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۸

آغاز: الحمدلله هادی من یشاء الی سبیله

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۰ق؛ ۱۴۵گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۴۱۸]

● نور العین فی مشهد الحسین / تاریخ معصومین / عربی

nūr-ul ʻayn fī mašhad-il ḥusayn

اسفراینی، ابراهیم بن محمد، - ۴۱۸ قمری

esfarāyenī, ebrāhīm ebn-e mohammad (- 1028)

در وقایع روز عاشورا و چگونگی شهادت حضرت امام حسین علیه السلام، به استناد بعضی روایات و تواریخ اهل سنت بدون ذکر منابعی که از آنها نقل شده و با عناوین «قال الراوی». الیان سرکیس مؤلف را همان استاد ابراهیم بن محمد بن ابراهیم مهروان (مهربان) اسفرائینی (- ۴۱۸ق) متکلم و اصولی می‌پندارد. در کشف الظنون و مفتاح السعاده و کتب مبسوط تراجم مانند انساب سمعانی، وفیات الاعیان ابن خلکان، معجم المؤلفین و معجم المصنفین و روضات الجنات نام کتاب نور العین در شماره تألیفات ابواسحاق اسفرائینی یاد نشده است. این کتاب پر است از دروغ‌های تاریخی و اراجیفی که شایسته نسبت به هیچ یک از دانشمندان نیست و پیداست نویسنده مردی است سخت متعصب نسبت به معاویه و بی اطلاع از تاریخ و دروغزن.

آغاز: الحمد لله الذی خلق محمدا قبل الخلق الاولین و جمله و اختاره و اصطفاه من سائر خلق العالمین و جعله بشیرا و نذیرا و شافعا فی خلقه اجمعین

انجام: اللهم اجعلنا من عتقائک من النار و بحبهم اجعلنا من جلسائهم فی دار القرار ...

چاپ: مصر، ۱۳۱۵؛ بمبئی، سنگی، ۱۲۹۹، رقعی، ۱۰۱ص

[معجم المطبوعات ۴۳۵؛ هدیة العارفین ۸/۱؛ معجم المؤلفین ۸۳/۱؛ الذریعة ۷۲/۱۷؛ میراث مشترک ایران و هند: ۱-۴۱]

۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۸۲۲/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبد الخالق بن محمد دیلمانی، تا: ۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج، ۴۲گ (۱پ-۴۲پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [میراث اسلامی: دفتر نهم-۸۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۱۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۱ رجب۱۲۸۹ق؛ ۹۰گ (۱پ-۹۰پ)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۲۷-۳۲۶]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۴۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** وهم ینادون بشارات الحسین ثم اقام المختار ماشاءالله حتی مات ولم یرفع الله لبنی امیة رایة

خط: نسخ، کا: شیخ محمدباقر گلپایگانی، تا: ربیع الثانی۱۲۹۶ق؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷؛ جلد: تیماج، ۷۸گ، ۱۶ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵-۷۳۱]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: گلپایگانی، محمد باقر، تا: ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۱۸ص (۱-۱۱۸)، ۱۷سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۹-۳۵۲]

۵. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۸۴/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمدباقر گلپایگانی، تا: صفر۱۲۹۶ق؛ ازروی نسخه چاپی؛ اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: -۵۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم اقام المختار ماشاء الله حتی مات قال الشیخ الامام عبدالله بن محمد ... لما اطلعت علی نورالعین ... و وسمته اذ رسمته ... بنور العین فی اخذ ثار الحسین (ع) ... و لم یرفع الله لبنی امیه رایة ابدا الی یومنا هذا.

خط: نسخ، کا: شیخ محمد گلپایگانی، تا: ۱۲۹۶ق؛ با سرلوح؛ جلد: تیماج، ۱۶۰ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۱۷–۲۷۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۶/۱–طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا آخر ما ورد فی مصرع بن الحسین علی بن ابی طالب ... و رزقنا اجر من ... انه صاحب المنة ... و الحمد لله رب العالمین. و قد تم کتاب نور العین فی مشهد الحسین و یلیه کتاب قرة العین فی اخذ ثارالحسین ... و هو هذا.

خط: نسخ، کا: گلپایگانی، محمد باقر، تا: ۱۲۹۶ق؛ نام ابواسحاق اسفرائینی در صدر دیباچه نسخه (پس از خطبه) دیده می‌شود و با همین انتساب نیز در بمبئی به چاپ رسیده؛ جلد: تیماج، ۶۶گ (۱–۶۶)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۲۲–۳۴]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۸۹

خط: نسخ، کا: گلپایگانی، محمد باقر، تا: شعبان۱۲۹۶ق؛ ۸۹گ، ۱۷سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۸–۲۴۶]

۹. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۳۷۵/۱

خط: نسخ، کا: شیخ صدرا، تا: ۱۲۹۹ق؛ مجدول؛ ۱۰۴گ (۱–۱۰۴)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳–۱۰۲]

● نور العینین فی تعزیة الحسین (ع) / تاریخ معصومین / عربی

nūr-ul ʻaynayn fī taʻzīyat-il ḥusayn

موسوی زنجانی، ابوالقاسم بن محمد کاظم، ۱۲۲۴ – ۱۲۹۲ قمری

mūsavī zanjānī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad kāzem (1809 - 1875)

تاریخ تألیف: ۱۲۸۳ق

مؤلف پیش از این درسال ۱۲۶۲ رساله‌ای درباره عزای سیدالشهداء به نام «الرسالة الحسینة» نگاشته بود، سپس درسال ۱۲۸۳ق به مناسبت ماه محرم وصفر تجدید نظری در آن نموده و رساله حاضر را درچهار «مقدمه» وسه «باب» و «خاتمه» ترتیب داد. مؤلف درآغاز از سید محمدباقر به‌عنوان استاد وشیخش وبا دعای «اعلی الله مقامه» یاد می‌کند. مؤلف دراین رساله حکم تعزیه وشبیه‌سازی به معصومین (ع) رابه تفصیل مورد بررسی قرار می‌دهد.

[الذریعة ۳۷۲/۲۴]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۶۹۷–۳۴/۶۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی رفع بعضنا فوق بعض بتعلیماته والهاماته لیبلونا اینا احسن عملاً فی اعماله ... وسمیناها بنور العینین فی تعزیة ابی عبدالله الحسین؛ **انجام:** واولاد الحسین واصحاب الحسین واهل بیت الحسین علیه وعلیهم آلاف التحیه من رب الحسین خاتمة قدفرغ من تسوید هذه الوریقات ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ربیع الاول۱۲۸۳ق؛ مصحح، محشی با امضای «منه عفی عنه»؛ جلد: مقوا، ۶۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸–۴۸۴۴]

● نور العیون / طب / فارسی

nūr-ol ʻoyūn

ابوروح جرجانی، محمد بن منصور، قرن ۵ قمری

abūraūh jorjānī, mohammad ebn-e mansūr (- 11c)

به دستور: ملکشاه سلجوقی (۴۶۵–۴۸۵ق)

تاریخ تألیف: ۴۸۰ق

کتابی مفصل درچشم‌پزشکی که با استفاده از کتاب حنین بناسحاق به روزگار المقتدی بامرالله وبه دستور ملکشاه سلجوقی تالیف شده، در ده «مقاله»: مقاله ۱. درعلم تشریح وترکیب وحد وهیات ومزاج خاص وعام وشمار طبقات وطوبات ...؛ ۲. دربیماری‌ها وعارض‌ها که بیفتند درچشم که آن را بتوان دید؛ ۳. دربیماری‌هایی که آن را نتوان دید وبه حس درنتوان یافت؛ ۴. دربیماری‌هایی که آن را علاج بتوان کرد وعلاج بپذیرد؛ ۵. دربیماری‌های که درچشم افتد وآن را به نباشد وعلاج نپذیرد؛ ۶. درآنکه چه باید کرد دربیماری که پدید آید در اول علت ...؛ ۷. درصفت دستکاری‌ها درچشم که هریک را علاج چگونه باید کرد؛ ۸ دربیماری‌ها که علاج نتوان کرد نه به دارو ونه به دستکاری؛ ۹. درداروهایی که درعلاج چشم به کار آید؛ ۱۰. درداروهای مرکب که درعلاج بیماری‌های چشم به کاربرند، در بیست و یک باب.

آغاز: ۱: بسمله. الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و لاعدوان الاعلی الظالمین ... چنین گوید ابو روح محمد بن منصور بن ابی عبدالله الجرجانی الیمانی المعروف به زرین دست ... (بعد از دو صفحه) اما بدانک اول این علم بزبان یونانی و سریانی بوذ تا بوقت بیغامبر ما صلی الله علیه و علی آله و سلم و زبان تازی عزیز گشت و از بعد بیغامبر همه خلقان از خلفا تازی کو بوذند و بفرموذند تا همه علومها از زبان سریانی و یونانی بزبان تازی باز کردند و درین وقت که من ازین کتاب ساختم بیشتر کسی بارسی و دری می‌کفتند و خذاوند این زمانه (یعنی ملکشاه سلجوقی) بارسی کو بوذ و دوست داشت و از همه علم خبر داشت بس درخواست از من که کتابی سازکی خلق را از ان فایده باشذ در طب و سخن در عضوی کو کی شریفتر است و دربایست تر و مردم بوی محتاج تر بس من دانستم که غرض وی جشم است کی جشم جراغ جان است و نکاه بان تنست و هر کی را جشم نیست زنده نیست و من جون خواستم کی این

کتاب سازم خواستم کی فرمان وی بجا اورم و نیز همه خلق را ازین نصیب دهم و از من یاذکار ماند خلق را بس اکر این کتاب بر عادت بر زبان تازی گفتمی آنکس کی تازی ندانستی بی بهره ماندی ...

۲: تصنیف ابو روح محمد بن منصور بن عبدالله الجرجانی معروف بزرین دست در تشریح و ترکیب و حد و هیات و مزاج خاص چشم و مزاج عام و طبقات رطوبتها و عصبها و پیها و عضله ها و صورت هر یکی و اختلاف استادان در آن و جمله سؤال این مقاله صد و پنجاه و سه سئوال و صد و پنجاه و سه جواب. سؤال اول از مقاله اول اگر ترا برسند که غرض پزشکی چشم چیست جواب کور بودن چشم و آن در دو صورت است یکی آنکه چشم بدرستی نگاه داری که موجود بود و دوم آنکه چون از حد درستی بیرون شد آن بیماری بود از وی دور کنی. کسی که آنرا باز بدان حال اول برد پزشك بود. سئوال۲- اگر ترا پرسند که حد و فعل پزشکی بچند روی است وجه باید کرد تا غرض پزشکی حاصل آید جواب گوی آنکه حد پزشکی چشم بر سه روی است یکی آنکه یاری دهد طبیعت را آنچه ممکن باشد بضد بیماری و دوم چیزی که وی نفع بیماری و دوای آن باشد و سیوم آنکه دور کنی آنچه فساد و مضرت و بیماری آن بیمار دران باشد چون این معنی ها بجای آوردی غرض پزشکی چشم حاصل آید ...

انجام: بیماریهای کرم و ما این فروشد که علاجش علاج ارتعاش است، و داروهائی که بسازند حفظ صحت چشم را در تابستان کافورست و در زمستان مشک، و منفعت کند ضعف چشم پیران را در هر شبانه روز گران و خوردن طبیخ افسنتین پیش از غذا سکنجبین عسلی و عطسه و غرغره کردن پس از آنکه در کشند بقرنی خون پژمرده بینی و با او بینائی نقصان گرفته این از خشکی باشد و این عسر العلاج است.

[الذریعة ۳۷۳/۲۴؛ نسخه‌های منزوی ۶۰۷/۱؛ کشف الظنون ۱۹۸۳/۲؛ فهرست فونان ۳۵-۴۱ مقدمه دکتر صدیقی بر قراضه طبیعیات ص ... مقاله «برخی از کهن ترین آثار فارسی» از دکتر صدیقی در مجله ادبیات سال ۱۳ ش ۴: ۵۷.۱۳۲؛ فهرستواره منزوی ۳۷۵۶/۵]

شروح و حواشی:

۱- ضیاء نور العیون

۱. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۳۰۹

آغاز: هذا کتاب نورالعیون بسم الله الرحمن الرحیم؛ **انجام:** و آب پیاز که با انکمن بیامیزند و در چشم کنند ... تمام مقالت دهم از کتاب نورالعیون ... شهر شعبان سنه ۱۲۶۷ ورق (۱۵۷)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۶ و ۷ و کامل شده در شعبان ۱۲۶۷؛ ۳۱۴ص، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۴سم [نشریه: ۳-۳۶۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۲۸

آغاز: ... مقالت [دوم] ... نام این علت جمله درین مقالت یاد کنم که هر یکی را چه خوانند و علامت هر یکی چگونه باشد تا بذان علامت بذانند و سبب هریکی را که جدا افتد و هر کسی که این مقالت نیکو بخواند همه علت ظاهر را شناسد و بر وی مشکل نشود إن شاء الله وحده؛ **انجام:** طلای دیگر سوذ دارد ... بیامیزد بسر که کهن و روغن کل و طلا کنند بر موضع شقیقه و ... نافع بود

این نسخه صرف‌نظر از افتادگی‌های اندك از فواصل برگ‌ها ازمقالت دوم تا پایان کتاب را دارا است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: آغاز؛ گویا در هندوستان بوده و در همانجا نیز متن و حاشیه شده، مصحح، محشی؛ مهر: «... عبده المذنب ... المیمون ... بن محمد ...» (دایره‌ای)؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۶۱گ، ۲۳سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۳۱-۵۸۰]

۳. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۳۱۰

آغاز: و خلاف نکرده اند سوال سی و یکم؛ **انجام:** تم الکتاب بحمدالله و حسن توفیقه صلی الله علی محمد و آله اجمعین

بسبک فارسی کهن؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ کتاب از نیمی از باب ۱۱ از مقاله دهم به بعد را ناقص بوده که بعدا تکمیل کرده‌اند؛ تملک: سعید نفیسی؛ ۳۲۶ص، ۲۴-۲۶ سطر (۱۲×۱۲/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [نشریه: ۳-۳۶۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۳۵

آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** و این نتو را ابن الذباب خوانند و سیم نوع بار

از ابتدای کتاب و ختم می‌کند به اواخر جواب سؤال ۲۰۰ از مقاله دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ واقف: عبدالباقی آیة اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۷گ، ۲۳-۲۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۹-۵۸۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۹۸

آغاز: ... جواب کوجون روح باصره را در دماغ افت رسد بس هر دو چشم را افت رسد؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۷۲۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «ریحان الله موسوی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۸۲گ، ۲۵سطر (۱۲×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۳۶-۴۹۲]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۱۵۹/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ خفی، کا: ناصرالکاتب شیرازی، تا: رمضان۸۱۶ق؛ ۲۵سطر (۷/۵×۱۱)، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۱۹-۳۸]

۷. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۲۴۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [نشریه: ۳-۳۶۵]

۸. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۲۴۲/۱

آغاز: برابر۱، **انجام:** مقاله ششم سوال ۱۱۸ ... چون چنین باشد دستش نلرزد و کارش نیکو بر آید

در ده مقاله است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: وسط و انجام(از مقاله هفتم تا دهم بین صفحات ۶۰۵ دو صفحه از

فهرست شامل ۱۱۸ سوال از مقاله اول افتاده است، صفحه ۷۶ و ۷۷ مطلب مکرر است بین صفحات ۱۲۳ و ۱۲۴ از سوال ۱۲۴ تا پایان مقاله سوم که ۲۰۵ سوال است افتاده، تمام مقاله چهارم و پنجم و مقداری از فهرست مقاله ششم که عبارت از آغاز تا سوال پنجم باشد افتاده است و کتاب به مقاله ششم یعنی سوال ۱۱۸ از ۱۱۹ سوال ختم می‌گردد و بقیه مقالات ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ را فاقد است)؛ ۱۵۵ص (۱-۱۵۵)، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۱۲)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [نشریه: ۳-۳۳۵]

۹. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۶۳/۱ ـ ج

آغاز: بسمله.مقاله دهم از کتاب نورالعیون از تصنیف ابوروح محمد بن منصور الجرجانی مشهور به زرین دست د رداروهای مرکب جهت چشم و آن بیست و یک بابست؛ **انجام:** دیگر اگر فلفل و زنجیل با سقمونیا با عسل ... طلا کنند همین عمل کند(تمت الکتاب، در تاریخ ۲۷شوال ۹۸۵در دارالسلطنهاحمد نگر، حرره ... الحسینی)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷شوال۹۸۵ق، جا: احمد نگر دکن هند؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۵۵گ، ۱۷سطر (۹/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۱-۵۱۴]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۱۸

آغاز: برابر۲ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح نقاشی، مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، ۴۸۱ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۱۰-۷۹۹]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۷۰

آغاز: بسمله. حمدله.اما بعد چنین گوید ابو روح محمد بن منصور بن ابی عبدالله الجرجانی الیمانی المعروف بزرین دست که واجب چنان کند که مردمان همه بدانند؛ **انجام:** و این غیر علاج است (باب ۲۱ مقاله ۱۰)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۶۵گ، ۲۵سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۷سم [ف: ۹-۱۲۳۹]

۱۲. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۲۲۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: گالینگور، ۹۴گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: -۱۲۲]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۶۰

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... واجب کند که مردم از هر پیشه اندکی بدانند که چون حاجتمند باشد بدان صفت؛ **انجام:** ناتمام: خاصه که نان تازه در آن ترید کنند اما گوشت ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۱۵۹گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۹-۵۳]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۳۴۶

آغاز: بسمله و ما توفیقی الا بالله الحمدلله رب العالمین ... و لا عدوان الا علی الظالمین ... اما بعد (افتادگی)؛ **انجام:** قابض که خشک گرداند تری را چون.

بسیار مغلوط و نامضبوط است از ابتدا به قدر نیم صفحه (یعنی از فصل الخطاب ببعد) افتادگی دارد و از مقالات ده‌گانه فقط شامل مقالات اول و دوم و سوم است تا تقریبا اواسط مقاله چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۳۲۱گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۲/۶×۱۹سم [ف: ۱۹-۵۸۲]

۱۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۶۶

آغاز: ... سؤالسی ویکم اگر ترا پرسند که پیهای چشم چند جفت است وچند گونه است جواب گو پیهای چشم دوجفت است ودوگونه است جفتی مجوف است واین پیها که مجوف اند نرم؛ **انجام:** درمیانچیزی سپید است وپنداری که پیش چشم ابری سپید ایستاده سوال صد وچهل ویکم اگر ترا پرسند که ازچه سبب باشد که سپید جصی شود جواب گو ...

از سوال ۳۱ مقاله اول تا سوال ۱۴۰ مقاله سوم ادامه یافته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۷۸گ، ۱۲ و۱۸سطر ، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۴]

۱۶. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۳۱۱

آغاز: ازوست سیم علی دین که شناختن خدای عزوجل و رستگاری ازوست؛ **انجام:** تم الکتاب ... فی یوم الخمیس ششم شهر رجب المرجب سنه تسعه ماتین بعد الف من الهجرة النبویه تمت ... محمد حسین فی شهر هشتم شهر رمضان ... سنه ۱۲۰۹ سیصد و شانزده ورق است هشت هزار و چهار صد و سی و دو بیت.

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین، تا: پنج‌شنبه ۶ رجب۱۲۰۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ دارای هشت سرلوح، از مقاله سوم در آغاز هر مقاله؛ ۶۳۰ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [نشریه: ۳-۳۶۵]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۸۱/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱ محرم۱۲۶۹ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ ۲۵۶ص (۱-۲۵۶)، ۱۹سطر [سنا: ف: ۲-۱۶۱]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۳۰/۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۲۳۹]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۷۴۰

انجام: جواب کو انتشار روح را افتد چون فم عصب مجوب یا ثقب ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۹ رجب۱۲۶۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۲۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۲-۲۷۲]

۱۹. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۴۵۸/۱

آغاز: در زرقهای زراقان که در چشم کنند و بیماران را ... ؛ **انجام:** تا دفع ناخوشی بکند.

مشتمل بر مقاله هشتم کتاب میباشد و در آن در باره زرق که در چشم کنند و داروهای دیگر چشم بحث شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۲ ذیحجه۱۲۷۱ق؛ جلد: تیماج، ۱۰۳ص (۲-۱۰۴)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۱۴۴]

۲۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۴۵

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** ... فصل در مرهمهایی که درعلاجچشم بکار

برند مرهم اسفداج نافع است جراحاتی که در ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۲ق؛ افتادگی: وسط وانجام؛ جلد: تیماج ، ۱۶۴گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۴]

۲۱. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: ۱۸۲

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن میرزا محمد علی کاشی طبیب، تا: ۱۶ رمضان۱۳۰۴ق، جا: تهران؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۵۰]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۵-ف

نسخه اصل: بادلیان ۷۱۱۵۷۵ .Sal. در ده مقاله؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶۱گ، ۵۲سطر [فیلمها ف: ۱-۲۷۰]

● **نور العیون = روشنائی نامه** / طب / فارسی

nūr-ol ʻoyūn = rowšanā'ī-nāme

کحال، صلاح الدین بن یوسف، ق۸ قمری

kahhāl, salāh-od-dīn ebn-e yūsof (- 14c)

تاریخ تألیف: ۷۳۰ق

درانواع بیماری‌های چشم و چگونگی درمان آنها به روشی ساده، در هفت «مقاله» ویک «خاتمه» وهر کدام دارای چند «باب»: مقاله ۱. اندر شناخت چشم، دارای نوزده باب؛ ۲. اندر شناخت دستورات کلی، دارای دو جزء؛ ۳. اندر غرب و غده چشم، دارای دو باب؛ ۴. اندر بیماری‌های طبقه ملتحمه، دارای سیزده باب؛ ۵. اندر بیماری‌های طبقه قرنیه، دارای سیزده باب؛ ۶. اندر بیماری‌های عنبیه، دارای شش باب؛ ۷. اندر رطوبت‌ها و طبق‌های دیگر، دارای سیزده باب.

آغاز: بسمله. حمدله. صلاة. اما بعد، بدانکه این کتاب را بر هفت مقاله نهاده اند فهرست بابها به نثر. سپس: الا ای هوشیار برگزیده ×× ز من بشنو علاج رنج دیده / که می‌گویم ز قول ابن سینا ×× دگر بقراط چه نیک بینا

انجام: این است طریق صواب در فصد. و الله اعلم بحقایق الامور

[مشترک پاکستان ۷۶۳/۱ «نورالعین»؛ نسخه‌های منزوی ۶۰۷/۱؛ فهرستواره منزوی ۳۷۵۷/۵ بدون نام مؤلف]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۰۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** در شناختن روح نفسانی ... غشاء غلیظ ... (نانوشته مانده)

در فهرست با عنوان «کحالی» و ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، اندازه: ۱۲/۶×۱۸سم [ف: ۷-۳۸۶]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۷۶

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه دانشگاه تهران ش ۸۷۶۵/۱ ذکر شد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۰۳گ، ۱۸سطر (۴/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲-۱۲۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** که ضد رنج دارو نافع آید ××اگر خواهی که نیکو واقع آید

تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه دانشگاه تهران ش ۸۷۶۵/۱ ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه۱۲۳۶ق، جا: باد کوبه؛ مجدول؛ مهر: «عبده ابوالقاسم الحسینی» (بیضی)؛ مهر: «محمد تقی بن محمد رفیع» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۱۱۸گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۵-۳۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۷۶۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر خواهی که نیکو واقع آید.

خط: نستعلیق، کا: بادکوبه ای، عبدالرحیم بن ملا امامعلی، تا: یک‌شنبه ۷ صفر۱۲۳۷ق؛ جلد: مقوا، ۹۵گ (۱پ-۹۵ر)، ۱۴سطر (۸/۵×۱۳)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۲۱۵]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۵۵۶-۱۸/۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** وعلاج آن عصب مجوف را هم انواع سوء المزاج مفرد ومرکب وساده.

در فهرست با عنوان «روشن نامه» و ناشناس آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ، ۱۲۳گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۴-۲۱۴۵]

● **نور العیون** / تاریخ معصومین / فارسی

nūr-ol ʻoyūn

رضوی اصفهانی، محمد باقر بن محمد تقی، قرن ۱۲ قمری

razavī esfahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (- 18c)

تاریخ تألیف: ۹ جمادی الثانی ۱۱۷۹ق

فضایل و مناقب ائمه معصومین (ع) و مثالب دشمنان آنها را در دو «باب» گردآورده است: باب ۱. در معرفت اجمالی اهل بیت، در دوازده تنویر: ۱) در احتیاج به پیغمبر یا امام، ۲) در خلقت نور پیامبر اکرم و حضرت امیر، ۳) در این‌که امامت از اصول دین است، ۴) در این‌که نصب امام با خداست، ۵) در شرایط امامت، ۶) در تعیین ائمه دین، ۷) در طریق معرفت امام، ۸) در امامت امیرالمومنین علیه السلام، ۹) در امامت باقی ائمه، ۱۰) در اثبات رجعت، ۱۱) در مودت اهل بیت، ۱۲) در محبت فرزندان و شیعیان ائمه؛ باب ۲. در شناخت دشمنان اهل بیت، در دوازده تبصیر: ۱) در اولین شبهه در عالم، ۲) در اولین شبهه در امامت، ۳) در سبب اظهار دشمنی امامت، ۴) در وخامت عاقبت دشمنان، ۵) در شواهد عدم ایمان اینان، ۶) در عاقبت بعضی دشمنان، ۷)در احوال معاویه، ۸) در خساست نسب بعضی اشقیا، ۹) در مجملی از احوال یزید، ۱۰) در قبایح اعمال بعضی دشمنان، ۱۱) در ابطال احکام ناصبیان، ۱۲) در بعضی از مطاعن دشمنان. مؤلف شاگرد محمد تقی الماسی اصفهانی (-۱۱۵۹ق) بوده و تألیف دیگری به نام «مشار المهتدین» دارد. کتاب «نور العیون» را

علی اکبر کرمانی گزیده ساخته و آن را «منتخب نورالعیون» نامیده است.

آغاز: جلد اول: بسمله الحمدلله الذی اشرق فی قلوب أولیائه لتعریفه و توحیده الانوار ... اما بعد چون آنکه تذکره مصایب ... محمدباقر الشریف الحسینی الاصفهانی ابن محمد شریف الرضوی القمی رابه خاطر

جلد دوم: بسمله الحمدلله الحکیم ذی الالاء ماهد الارض و ماسک السماء جاعل الدنیا دار محنة و بلاء و عناء

انجام: جلد اول: تا مردمان ببینند که از این کوزه چه می‌تراود و به عنایت خدا مصایب جانگداز مصطفی و مرتضی و زهرا و مجتبی و وقایع دشت کربلا درمجلد ثانی درضمن چهارده مجلس بیان می‌شود.

جلد دوم: قبرت کجاست کو کفنت قاتل تو کیست ××تا حشر درعزای تو میبایدم گریست. اللهم العن اول ظالم تا اخر السلام علیک تا آخر تمت

[الذریعة ۳۷۳/۲۴؛ نسخه‌های منزوی ۴۵۶۳/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۸۲۱/۳ و ۵۹۲/۹]

شروح و حواشی:

۱- نور العیون (منتخب)؛ کرمانی، علی اکبر بن عبدالعالی (قرن ۱۳)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۱۰

از مجلس پنجم است تا فصل پنجم مجلس چهاردهم به نثرونظم به فارسی و عربی، شعر عابد هم در آن هست، پس از این پراکنده‌ها است در سوگواری و تعزیت در ۳۰ برگ و شاید جزوی از همین کتاب و یا از همین مؤلف باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۰۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۷۸گ، ۲۰ سطر (۶×۱۸)، اندازه: ۸×۲۰سم [ف: ۱۳-۳۳۷۳]

۲. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۲۱۳

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: محرم۱۱۸۷ق [نشریه: ۴-۴۱۶]

۳. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره

قطعه اول کتاب؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: -۴۲]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۸۰۰

آغاز: برابر جلد اول؛ **انجام:** برابر جلد اول؛ و کان الفراغ لتسع خلون من شهر جمادی الثانیمن السنة التاسعة من العشر السابع من المائة الثانیة من الالف الثانی من هجرة نبینا محمد الهادی علی ید مؤلفه العبد الضعیف المحتاج الی رحمة به ... محمد باقر ۱۱۷۹.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۶۹ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۸۷گ، ۱۹سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۶۷۳]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۵۲

خط: نسخ، کا: علی محمد بن ملا احمد ریزی لنجانی، تا: ۱۱۷۹ق، برای حاج صفر علی؛ مهر: «محمد حسن» (بیضوی)؛ جلد: مقوایی، ۲۲۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۰×۲۸/۵سم [ف: ۵-۱۵۵]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۲۳۹/۱-۲۶/۱۱۹

آغاز و انجام: برابر جلد دوم

جلد دوم کتاب در شهادت حضرت پیامبر(ص) و امام علی(ع) و امام حسین(ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۴۴]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۰۲

آغاز: برابر جلد اول؛ **انجام:** اگر زنده باشم محتاج و ضعیفم قوتم دهد و اگر مرده باشم بقدرت خودش زنده ام سازد و بر قوت و شوکتم افزاید و از جمله مخلصان آن امام ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۱۸۲گ، ۳۰سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۳۷-۴۰۸]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۸۰

آغاز و انجام: برابر جلد اول

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۳ (بخش نخست) و ۱۱۸۳ق (بخش دوم)، «حسب الفرموده بندگان سعادت و شرافت نشان ... میرزا محمد باقر، مؤلف همین نسخه شریفه سمت اتمام پذیرفت»، نیمه نخست نسخه نسبت به نیمه دوم نونویس است؛ محشی؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۰۸گ، ۲۳سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۷-۱۷۷]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۷ و ۱۸۴۱ عکسی

آغاز: برابر جلد اول

خط: نسخ، کا: حسینی، علی بن علی، تا: جمعه ۱۲ صفر۱۲۱۸ق؛ مهر: «محمد مهدی الحسینی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۲۳۸گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۳۷۶] و [عکسی ف: ۵-۳۰۷]

۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۷۹۹

آغاز و انجام: برابر جلد اول

خط: نسخ، کا: بیدگلی، محمد علی بن احمد، تا: پنج‌شنبه ۳ صفر۱۲۲۳ق؛ محشی؛ اهدایی: بمانعلی حسینی؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۹۵گ، ۲۰سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۶۷۲]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۷۸

آغاز: برابر جلد اول؛ **انجام:** و قتل بسیاری از اعادی دین و اشرار مفسدین را بعهده ام گذارد تا مردمان بینند که از این کوزه چه می‌تراود و کان الفراغ.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۵ محرم۱۲۲۵ق؛ مصحح؛ تملک: محمد حسن‌به سال ۱۲۸۹قبا مهر «ظنی حسن بالله» (بیضوی)؛ مهر: «عبده محمد علی» (بیضوی)، «محمد رضا ...»؛ جلد: چرم، ۲۸۰گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۳-۱۴۳]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۷۴/۱

آغاز و انجام: برابر جلد اول

خط: نسخ، کا: عبدالرزاق بن اکبر غرآبادی، تا: ۲۲ ذیحجه۱۲۳۴ق؛ یادداشتی از محمدباقر بن محمدحسن با مهر «محمدباقر العلوم» (مربع)؛ ۲۷۰گ (۲ر-۲۷۱ر)، ۲۲ سطر

(۱۳×۲۲) [ف: ۴۱-۵۱۶]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۴۵-۴/۱۵

آغاز و انجام: برابر جلد اول

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: عزیز بن زین العابدین عطایی، تا: دوشنبه ۱۲ربیع الثانی۱۲۳۵ق؛ ۲۶۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۸-۴۸۴۳]

۱۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۹

آغاز: پس خداوند اکبر مسئول آن سرور را مبذول نمود و آفتاب را بجای وقت عصر رد فرمود تا ایشان به جمعیت اداء فرض خود کردند

خط: نستعلیق، کا: قاسم بن کربلایی علی اسماعیل ترخانی، تا: چهارشنبه ۵ صفر۱۲۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ مهر: کاتب «المتوکل علی الله عبده محمد قاسم» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۸۹گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۲۷۸]

۱۵. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۱۱۷

خط: نسخ، کا: عبدالرزاق بن اکبر عز آبادی، تا: ۱۲۳۷ق؛ ۲۲۱گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: -۹۴]

۱۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۹۱۲

آغاز: برابر جلد اول

جلد اول کتاب؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ذیحجه۱۲۳۹ق؛ اهدایی: غلامعلی فودازیان؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۸۴گ، ۲۰سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴-۱۴۷۰]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۴۷۴/۲

آغاز: طریق چهارم از کتاب نورالعیون در فضائل صلوات فرستادن بر حضرت خیرالمرسلین و اوصیاء طاهرین او صلوات الله علیهم اجمعین حضرت امام حسن عسکری علیه السلام در تفسیر خود فرمود؛ **انجام:** سره الله بال المصطفی ×× و المحبین لهم و الابوین

بخشی از کتاب نور العیون است، در این بخش از فضائل صلوات فرستادن بر حضرت پیامبر و اهل بیت علیهم السلام و طریقه آن بحث شده است؛ خط: نستعلیق، کا: خانم جان خانم، تا: پنج‌شنبه ۱۴ جمادی الثانی۱۲۴۰ق، برای محمد ولی میرزا؛ ۱۷ص (۹۱-۱۰۷)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۵-۴۲۸]

۱۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۰

آغاز و انجام: برابر جلد اول

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن احمد مبارکه لنجان، تا: ۱۲۴۱ق؛ مهر: «عبده کمال الدین بن محمدتقی النجفی ۱۳۳۱» (بیضوی)؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۵۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۳]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۲۱۴

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد حسینی، تا: شوال۱۲۴۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۹۶گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱۶-۲۰۹]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۷۳

جلد اول؛ خط: نسخ، بی کا، تا: شنبه ۲۸ ربیع الاول۱۲۴۳ق؛ جلد: تیماج، ۲۹۲گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۳۳۳]

۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۰۲

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن میرزا بابا مبارکه‌ای، تا: شنبه سلخ رجب ۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج، ۲۲۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱-۴۰۸]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۱۷۲

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد باقر کاشانی، تا: دهه اول ربیع الثانی۱۲۵۰ق؛ جلد: تیماج، ۲۴۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۸-۳۹۹]

۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۷۷-۳/۹۷

آغاز و انجام: برابر جلد اول

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمدحسین بن احمد کفرانی، تا: جمادی الاول۱۲۵۳ق؛ جلد: تیماج، ۲۹۴گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۴۳]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۹۳

آغاز و انجام: برابر جلد اول

خط: نسخ، کا: جعفر بن حاجی محمد حسین کاشانی، تا: ۱۲۵۳ق؛ مهر: «محمد علی بن محسن الحسینی» (بیضوی)، «عبده محمد الحسینی» (مربع)؛ جلد: چرم، ابعاد متن: ۱۲×۲۱، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۳۶-۴۸۳]

۲۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۶۰۷

آغاز: برابر جلد اول ؛ **انجام:** و کان الفراغ لتسع خلت من جمادی الثانی من السنة التاسعة و من العشر السابع من الماة الثانیة من الالف الثانی ... علی ید مؤلفه ... محمد باقر الشریف الحسینی الاصفهانی ابن محمد تقی الشریف الرضوی القمی ... الصلاة والسلام.

خط: نسخ، کا: حسن بن مسلم موسوی سمیرامی، تا: ۱۲ ذیقعده۱۲۵۴ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۲۶گ، ۲۳ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۵-۷۳۲]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۹۲۸

خط: نستعلیق، کا: میرزا حسن بن سلطانمحمد شیرازی، تا: پنج‌شنبه۸ شوال۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج، ۲۰۳گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۱×۳۴سم [ف: ۲۳-۱۰۳]

۲۷. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۶۵

آغاز: برابر جلد اول؛ **انجام:** «سلام علیهم ما تکلم ناطق ×× و ما رفع الاصوات فی عرفات».

خط: نستعلیق، کا: ملا سلیمان بن کربلائی اللهقلی رودکی، تا: ۱۹ رجب۱۲۵۵ق، به دستور غلامعلی ولد حاج عبدالخالق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۵۰گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: -۵۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۴۹ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۷۴]

۲۸. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۱۳۱

آغاز و انجام: برابر جلد اول

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: حسین بن محمد علی روضه خوان قزوینی اصفهانی، تا: ۱۲۶۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماجمذهب، ۴۲۰گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: -۱۹۸]

۲۹. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۶۴/۴۷

کا: رشتی، علی بن احمد، تا: ۱۲۶۹ق، جا: یزد؛ جلد: تیماج، ۱۹سطر ، قطع: جیبی [نشریه: ۲-۱۸۰]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۴۷

خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد حسین کاشانی، تا: رجب۱۲۷۱ق؛ جلد: تیماج، ۲۵۲گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۲۶-۲۰۹]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۷۶۴

آغاز: بسمله. تنویر چهارم در بیان فضیلت محبت اهل بیت (ع) در کتاب عین الحیوة من کلام مجلسی رحمة الله؛ **انجام:** از لطف حق لوای شفاعت بدستش است با این هزار مرتبه عز عز جاه کرامتش روند بدوزخ ... است

ج ۱، موجودی شامل تنویر چهارم تا پایان تنویر ششم از باب اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۲۷۱ق؛ جلد: تیماج، ۲۹گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۸۲]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۲۱

آغاز: دهقان برمزرع ناسوت افشانده حاصل آید؛ **انجام:** بحق محمد و آله و الحمدلله ثم الصلوات و السلام سنه ۱۱۷۹.

خط: نستعلیق، کا: انگورانی، محمد حسین، تا: جمعه ۵ رجب۱۲۷۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۲۰۷گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷/۳×۲۱/۸سم [ف: ۱۴-۵۹۴]

۳۳. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

قطع من الباب الأول و الثانی؛ کا: یزدی موسوی، هاشم بن محمد علی، تا: ۹ شعبان۱۲۷۸ق [تراثنا: س۲ش۴-۵۱]

۳۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۷۵۴

آغاز: برابر جلد اول

قسمت اول از جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر محمد هادی تفتی، تا: جمادی الثانی۱۲۸۳ق؛ مقابله شده؛ اهدایی: وزیری؛ ۱۳۰گ، ۲۱سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴-۱۴۱۵]

۳۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۷۵۵

آغاز: تنویر یازدهم در فضیلت مودت اهل بیت نبوت و فضیلت عداوت دشمنان ایشان که آن هم فضیلت علیحده ایست از برای ایشان

قسمت دوم از جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر بن محمد هادی تفتی، تا: دوشنبه ۱۹ شوال۱۲۸۳ق؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: تیماج، ۱۲۲گ، ۲۱سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴-۱۴۱۶]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۷۴۲

آغاز و انجام: برابر جلد اول

خط: نستعلیق، کا: سید احمد بن محمدرضا حسینی خوانساری، تا: ۲۵ شعبان۱۳۴۶ق؛ مصدر به اجازه محمد صادق بن محمد علی اصفهانی به آقا سید مصطفی صفائی خوانساری به خط مجیز؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: میشن، ۲۰۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۶-۶۲۳] و [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۸۱]

۳۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۰۰۱-۱۶/۱۱

آغازو انجام: برابر جلد اول

خط: تحریری، کا: احمد غفاریان، تا: ۱۳۶۰ق؛ از روی نسخه‌ای که در دوشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۳۵ به دست عزیز بن زین العابدین عطائی تحریر شده بود؛ جلد: مقوا، ۲۴۴گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۸-۴۸۴۳]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۸۹

خط: نسخ، کا: محمد زمان بن محمد علی اصفهانی، بی‌تا؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج، ۲۳۸گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۷-۲۶۴]

۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۸۶

انجام: هر کسی که اسم خود را شیعه گذارد بسبب محبت ما اهل بیت بخدا قسم که شیعه ما نشود مگر کسی که از خدا بترسد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۸۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۷-۱۷۴]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۶

آغاز: برابر جلد اول؛ **انجام:** سلام علیهم ما تکلم ناطق×× و ما رفع الاصوات فی عرفات

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۵۷گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲-۵۹]

۴۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۵۵۴

آغاز: چون دیدند از عرب مبعوث گردید؛ **انجام:** و اگر هدیه وهبه بود

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: حاج ملارضا ترزجانی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۳۸۸گ، ۱۵سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۵-۱۶۹۴]

۴۲. اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه‌هایی از آن نزد آقا منیر در اصفهان، دیگری نزد سید محمدعلی روضاتی، نزد مهدی شرف الدین در تستر، نزد امام جمعه روستای سده در اصفهان موجود است، و او، سید علی است، و نسخه، به دو فرزندش نورالله و حسن انتقال یافته [نسخه‌پژوهی: ۱-۱۶۶]

● نور العیون (منتخب) / کلام و اعتقادات / فارسی

nūr-ol ʻoyūn (mn.)

کرمانی، علی اکبر بن عبدالعالی، ق۱۳ قمری

kermānī, ʻalī akbar ebn-e ʻabd-ol-ʻālī (- 19c)

وابسته به: نور العیون؛ رضوی اصفهانی، محمد باقر بن محمد تقی (قرن ۱۲)

تاریخ تألیف: ۲۴ جمادی الثانی ۱۲۶۸ق؛ محل تألیف: کرمانشاه
دانشمند محمد باقر شریف قمی «نورالعیون» را در کلام شیعی نوشته و دانشمند علی اکبر بن عبدالعلی کرمانی آنرا گزین نموده در دو باب و هر یکی را یک کتاب گذارد، نخستین آن ۱۲ تنویر و در نبوت و امامت و رجعت می‌باشد. او در طریق دوم تنویر ۱۲ باب یکم که از فضایل سادات گفتگو می‌کند از صواعق محرقه ابن حجر عسقلانی چنین می‌آورد که مأمون هنگامی‌که می‌خواست خلافت به دودمان علی (ع) واگذار نمایند دستور داد که فاطمیان پوشاک سبز بپوشند و عباسیان سیاه و دیگران سفید دربر کنند. مأمون از این واگذاری خلافت برگشت ولی این نشانه در خاندان علی بماند و آنها به همین بس کردند که پارچه سبزی در دستار بگذارند: سپس می‌گوید که در ۷۷۳ پادشاه شیعیان فرمود تا علویان دستار سبز بر سر بندند. او در همینجا از نقابت سید مرتضی و ابن طاوس و دادگاه خصوصی هاشمیان یاد می‌کند و می‌گوید سزاوار است که دیگران زن علوی نگیرند یا آن‌که گرامیشان بدارند و شایسته است با داشتن زنی علوی زن دیگری نه از اینخاندان نگیرند. اگر هم گرفتند آنرا رها کنند. اگر علویرا رها ساختند آندیگریرا دوباره عقد کنند. گرفتن زن دوم علوی نیز شایسته نیست و بهتر است آنرا هم رها کنند. (محمد تقی دانش پژوه)

آغاز: منتخب کتاب نورالعیون من مؤلفات محمد باقر الحسینی الاصفهانی بسمله بعد از حمد خدا و درود بر پیغمبر راهنما و ائمه هدی ابن منتخبی است از کتاب نورالعیون من مؤلفات مولینا محمد باقر الشریف الحسینی الاصفهانی ابن محمد تقی الشریف الرضوی القمی مشتمل بر دو باب و هر باب یک کتاب ... تنویر امل در بیان احتیاج کافه انام در جمیع ایام بپیغمبر یا امام منصوب از جانب حکیم علام.

انجام: و سنوح ابن مقدمه در میان اهل آن امصار در غایت اشتهار است میرزا قوام الدین محمد قزوینی گوید سلام علی خیر الانام و سیدی ... شفیع ذنوب الخلق فی العرصات ... سلام علیهم ما تکلم ناطق ... و ما رفع الاصوات فی العرفات. بحمدالله که منتخب نورالعیون باتمام رسید و ذخیره یوم لاینفع مال و لابنون کردید علی ید مالکه و هو علی اکبر بن عبدالعالی الکرمانی فی رابع و العشرین شهر جمادی الاخر من شهود سنة ۱۲۶۸ فی دار الدوله کرمانشاهان.

[فهرستواره منزوی ۵۶۱/۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۹/۲

آغاز: منتخب کتاب نورالعیون من مؤلفات محمد باقر الحسینی الاصفهانی بسمله بعد از حمد خدا و درود بر پیغمبر راهنما و ائمه هدی ابن منتخبی است از کتاب نورالعیون من مؤلفات مولینا محمد باقر الشریف الحسینی الاصفهانی ابن محمد تقی الشریف الرضوی القمی مشتمل بر دو باب و هر باب یک کتاب ... تنویر امل در بیان احتیاج کافه انام در جمیع ایام بپیغمبر یا امام منصوب از جانب حکیم علام؛ **انجام:** و سنوح ابن مقدمه در میان اهل آن امصار در غایت اشتهار است میرزا قوام الدین محمد قزوینی گوید سلام علی خیر الانام و سیدی ... شفیع ذنوب الخلق فی العرصات ... سلام علیهم ما تکلم ناطق ... و ما رفع الاصوات فی العرفات. بحمدالله که منتخب نورالعیون باتمام رسید و ذخیره یوم لاینفع مال و لابنون کردید علی ید مالکه و هو علی اکبر بن عبدالعالی الکرمانی فی رابع و العشرین شهر جمادی الاخر من شهود سنة ۱۲۶۸ فی دار الدوله کرمانشاهان.

خط: شکسته تعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۴ جمادی الثانی۱۲۶۸ق، جا: کرمانشاه؛ ۹۱گ (۳۳پ-۱۱۳پ) [ف: ۳-۶۳۰]

● نور العیون / فقه / عربی

nūr-ul ʻuyūn

رضوی، محمد بن معصوم، - ۱۲۵۵ قمری

razavī, mohammad ebn-e maʻsūm (- 1839)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۶۸۶

آغاز: بسمله نحمدك یا من شرفنا بخیر الشرایع و الدیان؛ **انجام:** بها طواف النساء و یجوز المفرده

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۹۱]

● نور العیون / دعا / عربی - فارسی

nūr-ol ʻoyūn

قزوینی، اسدالله بن محمد ابراهیم، ق۱۳ قمری

qazvīnī, asad-ol-lāh ebn-e mohammad ebrāhīm (- 19c)

مؤلف دلیل تألیف را این‌گونه بیان می‌کند: «در ایام عنفوان جوانی به خاطرفاطر این عاصی رسید دعواتی که مشتمل بر جمیع ادعیات مأثوره که از حضرات ائمه هدی صلوات الله علیهم اجمعین وارد شده بود از کتب مبسوطه علما ... استخراج نموده ... و چون قرائت دعای داعیان مورث رفع درجات و موجب خوشنودی و روشنائی چشم ایشان به نجات از عذاب نیران و دخول جنان می‌گردد آن را به نور العیون مسمی گردانید».دو صفحه اول فارسی و بعد از آن عربی است.نظمی در تبویب ندارد و ظاهراً پیش‌نویس اولیه است.هر چند به خط نسخ و نستعلیق شکسته خوش نوشته شده و همچنین حواشی مرتب و منظم و دعاها دارای اعراب است. فصل‌های کتاب که دارای عنوان می‌باشند عبارت است از: فصل ۱. در ذکر مجملی از تعقیبات است؛ فصل ۲. ... (بدون عنوان و شامل دعائی از مصباح شیخ طوسی در رفع فقر)؛ فصل ۳. ... (بدون عنوان و شامل دعا برای بدهکاری و دین از کتاب نثر اللالی علی بن فضل الله حسینی راوندی)؛ فصل ۴. فی ادعیة السجون و ادعیة الضالة و الابق؛ فصل ۵. فی ادعیةالمتفرقة؛ فصل ۶. فی خواص بعض الایات القرآنی؛ فصل ۷. فی الدعاء علی العدو؛ فصل ۸ فی ادعیة المتفرقات.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۵۰۸

آغاز: بسمله، و به ثقتی.الحمدلله الذی جعل العبادة وسیلة لنا الی بلوغ اشرف منازل الکرامة و الدعاء سبباً للاهتداء الی حلول محل السلامة فی عرصة القیمة ...

در حاشیه منقولاتی از خصائص اصفهانی؛ خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، روی برگ اول به خط مؤلف آمده: «هذا الکتاب مسمی بنور العیون»؛ مهر: «اسدالله الغالب» (چهارگوش)؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۳۷گ، مختلف السطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۵۱-۵]

● **نور العیون = جامع الفواید** / کیمیا / عربی

nūr-ul ʻuyūn = jāmiʻ-ul fawāyid

در عنوان چنین معرفی شده: «المجلد السابع من کتاب جامع الفواید الموسوم بنور العیون فی طرح الاکسیر».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۳۷/۱۱

آغاز: بسمله. نحمدک یا من هو خالق البرایا و الصلوة و السلام علی نبی الوری ... اما بعد اعلم ان علم الطرح من اللوازم ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق؛ جلد: مقوا، ۱۸ص (۵۶۹-۵۸۶)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۴۴-۱۴۴]

● **نور العیون** /- فارسی

nūr-ol ʻoyūn

تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه: ۶۰/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۷-۶۹۹]

● **نور العیون** / طب / فارسی

nūr-ol ʻoyūn

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۵۴۰

بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: دکتر سید منوچهر طباطبایی [رایانه]

←نور العیون فی امراض العین و اسبابها و علاجاتها> نور العیون

● **نور العیون فی تلخیص سیر الامین المأمون** / تاریخ پیامبراکرم(ص) / عربی

nūr-ul ʻuyūn fī talxīṣ-i siyar-il amīn-il ma'mūn

ابن سید الناس، محمد بن محمد، ۶۷۱ - ۷۳۴ قمری

ebn-e sayyed-on-nās, mohammad ebn-e mohammad (1273 - 1334)

وابسته به: عیون الأثر فی فنون المغازی و الشمائل و السیر؛ ابن سید الناس، محمد بن محمد (۶۷۱-۷۳۴ق)

این کتاب گزینه‌ای است از کتاب دیگر همین مؤلف که به نام «عیون الأثر فی فنون المغازی و الشمائل و السیر» است.

آغاز: بسمله بعد حمدالله فاتح ابواب الندی و مانح اثواب الهدی و الصلوة و السلام علی نبیه محمد الذی ... فلما وضعت کتابی المسمی عیون الاثر فی فنون المغازی ...

چاپ: السعودیة، دار المنهاج، تحقیق محمد غسان نصوح عزقول الحسینی و محمد الابرش، الطبعة الثالثة، ۱۴۳۰ق، ۱۶۰صحیفة

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۷۲۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاحضر الملاعق فردها و اکل باصابعه و الله الهادی للصواب ...

خط: نسخ، کا: قوام الدین بن حبیب الله، تا: ۱۲ ذیقعده۱۰۷۰ق؛ محشی از محمد تقی شریف و محمد تقی تبریزی ممقانی؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۵/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲-۵۹۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰/۱عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه سلیمانیه در استانبول ترکیه؛ خط: نسخ، کا: کورانی مدنی، عبدالقادر طاهر، تا: شنبه ۶ جمادی الثانی ۱۱۹۶ق؛ تملک: مصطفی عاشر قاضی مکه؛ ۱۴ص (۱-۱۴)، ۲۵سطر [عکسی ف: ۴-۱۲۴]

● **نور العیون للمتقین** / فقه / عربی

nūr-ul ʻuyūn li-l-muttaqīn

کرباسی، محمد مهدی بن محمد ابراهیم، -۱۲۷۸ قمری

karbāsī, mohammad mahdī ebn-e mohammad ebrāhīm (- 1862)

کتابی است فتوایی و تحقیقی مشتمل بر کتب و مباحث: کتاب الطهارة: دارای دو مقصد: ۱)الطهارة عن الاحداث، ۲) الطهارة عن الخبث؛ کتاب الصلاة: حاوی ده فصل: ۱) مقدمات الصلاة، ۲) فی الافعال الواجبة فی الصلاة، ۳)باقی المستحبات، ۴) بقیة الصلوات الواجبة، ۵ و ۶ و ۷ و ...)فی الصلوات المندوبة و المنافیات و ... فی صلاة المیت؛ کتاب الزکاة: دارای دو فصل: ۱)زکاة المال، ۲) زکاة الفطرة؛ کتاب الخمس؛ کتاب الصوم؛ کتاب الاعتکاف، کتاب الحج: حاوی سه باب: ۱)افعال العمرة، ۲) افعال الحج، ۳) التوابع. مؤلف، قائل به وجوب تخییری در نماز جمعه است و قول به وجوب عینی و حرمت را ضعیف دانسته است.وی چنان‌که در مقدمه تصریح می‌کند تألیفات دیگر نیز به نام‌های العیون، المصابیح در اصول و شرح المنهاج و شرح اللمعة در فقه دارد. (براتعلی غلامی مقدم)

آغاز: نحمدک یا من شرفنا بخیر الشرایع و الادیان ... و بعد فیقول ... المسمی قبل تولده للثلاثة اشهر باسم حجتنا و امامنا الغایب ... انی بعد ما حررت فی الاصول مجلدات من المصابیح و المختصر بالعیون الجامع لجمیع المسائل ... و فی الفقه مجلدات من شرحی

المنهاج و اللمعة ... اردت ان احرر فی الفقه متنا ... فشرعت فی هذا المختصر المتین و سمیته بنورالعیون للمتقین ... و رتبته علی اربعة اقسام ...

[الذریعة ۳۷۷/۱۵؛ ریحانة الادب ۳۵۵/۳]

۱. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الباب الثالث فی التوابع و فیه فصول الفصل الاول فی العمرة المفردة ... و یجوز فی کل شهر بلا اشکال و الاحوط الاقتصار علیه

از کتاب الطهارة تا کتاب الحج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماجمذهب، ۸۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: -۳۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۶۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لیس فی المتمتع بها طواف النساء و یجوز المفردة.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سید اصغر اصغرزاده موسوی، اردیبهشت ۱۳۳۸؛ ۸۱گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۸۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۰۰۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** جازان ینقلها الی التمتع الفصل الثانی (در مطلب چهارم حج و زیارات)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مقابله شده؛ جلد: میشن، ۱۱۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵/۷سم [ف: ۱-۵۷۲]

۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۵۰۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یجوز فی کل شهر بلا اشکال بل الاولی و الاحوط الاقتصار

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ابعاد متن: ۸/۵×۱۵، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۲۰۶۳]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۵۱۷۷

آغاز: و المختصر الموسوم بالعیون و فی الفقه مجلدات من شرحی المنهاج و اللمعة؛ **انجام:** و فی و لوغ الخنزیر یتعین السبع من دون تعفیر لکن هذا کله فی القلیل.

از برگ دوم تا «الفصل الثالث فی احکام النجاسات» می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، ۲۲گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۴/۷×۲۱/۸سم [ف: ۲۰-۵۸۵]

۶. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۱۹۱

آغاز: برابر

تا پایان امر به معروف؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [چند نسخه-ف: -۳۴۱]

۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۷۵۶

آغاز: برابر

طهارت تا اعتکاف؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از محمد باقر خراسانی کارلادانی لنجانی مورخ ۱۲۷۷، مرحوم آقا میرزا هاشم خونساری برادر صاحب روضات نیز کتاب طهارت و صوم آنرا به خط خود حاشیه کرده و در صفحه اول چنین نوشته است: «تمام کتاب طهارت و تمام کتاب صوم مطابق شد با اعتقاد اینجانب با حواشی که نوشته ام ۱۵ رجب ۱۲۸۵»، و حاشیه‌ای با امضاء «اقل الطلاب اسماعیل نصر آبادی» با تاریخ شوال ۱۲۷۷؛ ۱۲۰گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۹۰]

● نور العیون و جامع الفنون / طب / عربی

nūr-ul ‘uyūn wa jāmi‘-ul funūn

کحال، صلاح الدین بن یوسف، قرن ۸ قمری

kahhāl, salāh-od-dīn ebn-e yūsof (- 14c)

کتابی است در علم چشم پزشکی در ده مقاله و هر مقاله مشتمل بر چند باب، مؤلف کتاب را با استفاده از کتب طبی قدماء مانند جالینوس و دیوسقوریدوس و رازی و کتاب ملکی و قانون غیر آن و با استفاده از تجربیات شخصی خود برای فرزندش تألیف نموده است.

آغاز: الحمد لله الذی فطر السماء و زینها بالنجوم الزواهر

انجام: تمت المقالة العاشرة من کتاب نور العیون و جامع الفنون و بها تم الکتاب

[کشف الظنون ۱۹۸۳/۲؛ بروکلمان ذیل ۹۰۱/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۸عکسی

آغاز: الحمد لله الذی فطر السماء و زینها بالنجوم الزواهر؛ **انجام:** تمت المقالة العاشرة من کتاب نور العیون و جامع الفنون و بها تم الکتاب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن۱۲؛ مصحح، دارای بعضی اشکال هندسی در رابطه با بینایی و چشم می‌باشد؛ ۱۱۷گ، ۲۵سطر [عکسی ف: ۱-۲۰۹]

● نور الفرایض / فقه / فارسی

nūr-ol farāyez

رساله مختصری است مشتمل بر سه «مقاله» در ارث.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۷۶/۲

آغاز: بسمله ...، اما بعد این رساله نور الفرایض مرتب بر سه مقاله؛ **انجام:** و موصی را سه پسر باشد پس ضرب خمسه می کنیم در اربعه و زیاده می کنیم هر جا ...

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، ۸گ (۱۰۸-۱۱۵)، ۲۰ سطر حمایلی، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۵-۸۶]

←نورالفؤاد ←نوریه

● **نور الفؤاد** / فلسفه / عربی
nūr-ul fu’ād

اردبیلی، محمد

ardabīlī, mohammad

رساله کوتاهی است درباره «علم» شامل سه «مطلب»: ۱. بیان منشأ اختلاف درتعریف علم؛ ۲. بیان منشأ خلاف دراین که علم ومعلوم متحد بالذات ومتغایر بالوجودندیا بالاعتبار یا مختلفان بالذاتند؛ ۳. دربیان اختلاف متکلمین درتفسیر علم.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۴۷۵/۶-۳۸/۹۵

آغاز: بسمله الحمدلله العالم بکلیات الامور وجزئیاتها ومبدع ماهیات الاشیاء وهویتها ... وبعد فهذه فوائد لطیفة وفرائد شریفة جمعتها للمحصلین لیزدادوا بامعان النظر فیها علما وکمالاً ... وسمیتها نور الفؤاد لطالب المراد وفیها ثلاثة مطالب الاول فی بیان منشأ الاختلاف فی تعریف العلم؛ **انجام:** لان لتحصیلهم صوانع حجة وافئدتهم مشحونة بانواع النقمة ثبتنا الله وایاهم علی الحق بجاه النبی الاکرم صلی الله علیه وسلم قدتمت الرساله المسماة بنور الفؤاد للفاضل الکامل ملامحمدالاردبیلی

خط: نسخ، کا: واژی اشعری، حسین بن محمود، تا: ۱۳۴۶ق؛ محشی با نشان«منه» و «ابن المؤمن»؛ جلد: تیماج، ۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۴۵]

● **النور فی الامام المستور (عج)** / کلام و اعتقادات / عربی
an-nūr fi-l imām-il mastūr

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷ – ۱۳۳۳ قمری

bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1861 - 1915)

تاریخ تألیف: ۲ صفر ۱۳۱۶ق؛ محل تألیف: نجف اشرف

مؤلف بعد از نگارش کتاب «ابهی الدرر فی تکملة عقدر الدرر»، چون آن کتاب مختصر بوده و فقط شامل احادیث اهل سنت در اثبات وجود امام زمان و حالات آن حضرت بوده است، لذا تصمیم به نگارش این کتاب می‌گیرد. در یک«مقدمه» و هفت«باب»: مقدمه درباره احتیاج به وجود کسی که قیام کند به امر دین؛ ۱. اخبار داله بر وجود امام؛ ۲. ترس از گمراهی این امت؛ ۳. تمسک به قرآن و اهل بیت؛ ۴. تعیین اهل بیت؛ ۵. امامان شیعه دوازده نفرند؛ ۶. اخباری که دلالت می‌کنند که امامان دوازده نفرند؛ ۷. مطالب دیگر در امامان دوازده‌گانه شیعه. مؤلف ذیل و تکمله‌ای نیز براین کتاب نگاشته است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و ... و بعد فانی کنت کتبت کتابی «أبهی الدرر تکملة عقد الدرر فی اخبار الامام المنتظر (عج) ...

[معجم المؤلفین ۹۲/۹؛ الذریعة ۳۷۴/۲۴]

شروح و حواشی:

۱- ذیل کتاب النور فی الامام المستور (عج)؛ بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر (۱۲۷۷-۱۳۳۳ق)

۲- بسط النور فی الامام المستور (عج) = ترجمه النور فی الامام المستور (عج)؛ بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر (۱۲۷۷-۱۳۳۳ق)

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۱۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلیکن هذا آخر ما نملیه فی ولم نعط الکلام فی الابواب و غیرها حقه روماً للاختصار

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱ محرم۱۳۱۶ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، محشی؛ ۱۲۸گ (۱۱-۱۳۸)، مختلف السطر (۱۸-۲۰)، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۱-۱۸۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۷۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** وافقوا و لالهم من التسنن اخرجوا و لا عن تشنیع الامامیة فی المقال کفوا و هو الفتاح العلیم انتهی

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲ صفر ۱۳۱۶ق؛ مصحح، محشی با عناوین «منه» از خود مؤلف؛ یادداشتی از مرحوم آیت الله حاج شیخ محمد حسین بهاری همدانی فرزند مؤلف در شوال سال ۱۳۷۳ق که این نسخه را به «آقا سید فخر الدین» داده تا در کاظمین به چاپ برساند، ولی مشخص نیست آیا به چاپ رسیده است یا خیر؛ ۱۵۳گ (۱-۱۵۳)، ۱۹سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۳۱-۱۲۷]

● **النور فی ساحة الصدور** / عرفان و تصوف / فارسی
an-nūr fī sāhat-es sodūr

از شیخ عزالدین شاه که نام وی بر فراز نسخه و به خامه کاتب آمده است. مؤلف در دیباچه می‌گوید آن را به خواهش دوستی هبة الله نام، ساختم و دانش آن را از معلمی روحانی فرا گرفتم که نام او در سه حرف است. گفتاری است حروفی نقطوی، در چند باب. نسخه تا باب ۲۳ را دارد. باب‌ها: ۱. در نقطه اصل که آن نقطه موضوع ذات الله است؛ ۲. در نقطه وصل؛ ۳. در معنی خط که روح حروف است؛ ۴. در نقطه فصل؛ ۵. در بیان الف؛ ۶. در اعراب؛ ۷. در اعراب رفع؛ ۸. در اعراب جر؛ ۹. در همزه؛ ۱۰. در جزم؛ ... ۱۵. در جیم؛ ... ۲۰. در ترکیب را؛ ... ۲۳. در ترکیب شین.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۰۷/۴

آغاز: بسمله. من کلمات شیخ الاسلام عزالدین شاه ... ، حمدله، صلات، شکر و سپاس خدای را که نفس انسان را از نور تجلی حمد بیافرید و حمد را از افعال مراد خود پیدا کرد ... اما بعد، چون مصاحبت دوستی از دوستان حق که حق تعالی؛ **انجام:** و شین شکور نزول کند بر لوح ...

خط: نستعلیق تحریری، کا: محب بن مرشد برغشی، تا: ۸۴۸ق؛ افتادگی: انجام؛ با رسم الخط کهن (ذ = د، ب = پ، ...)؛ ۱۸گ (۵۷ر-۷۴پ) [ف: ۱-۲۶۴]

● **نور القبور** / کلام و اعتقادات / عربی

nūr-ul qubūr

اصول دین پنج‌گانه را بیشتر از آیات قرآنی و آنچه از ادله عقلی که از آن آیات استفاده می‌شود، به رشته تحریر درآورده و موضوع امامت را با تفصیل بیشتری آورده است. این کتاب دارای «مقدمه»ای کوتاه و پنج «اصل» مشتمل بر ابواب و فصول و «خاتمه»ای مختصر می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷۷۱

آغاز: و هو حقیق بالاجابة ... المقدمة لما کان الله تبارك و تعالی ذا فضل عظیم و کرم جسیم؛ **انجام:** و یدخل علیهم النور فی القبور و هم منتظرون لنفخ الصور و یشتاقون البعث و النشور و الحمدلله الغفور.

انجام آن با کار عبدالله هرندی هماهنگ است و باید همان باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح و شاید این تصحیح‌ها از مؤلف باشد؛ جلد: تیماج، ۱۹۲گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۵-۱۵۹]

● **نور القبور و سرور یوم النشور** / کلام و اعتقادات / عربی

nūr-ul qubūr wa surūr-u yawm-in nušūr

هرندی، عبدالله بن محمد هادی، - ۱۲۵۶ قمری

harandī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad hādī (- 1840)

در بیان اصول دین و آنچه که یقین‌آور است، در یک «مقدمه» و پنج «اصل» و دوازده باب و «خاتمه»: مقدمه در بیان شرافت عقل و مختار بودن مکلف؛ باب ۱. در بیان خلق عالم؛ ۲. معرفت الهی فطری است؛ ۳. اثبات معرفت الهی بدیهی است و نیازی به برهان ندارد؛ اصل اول در توحید؛ ۴. در بیان نفی مثل از حق تعالی؛ ۵. در اثبات خلق و امر خداوند؛ ۶. در بیان اینکه هرکس امر الهی را انکار کند انکار عبودیت کرده؛ اصل دوم عدل؛ باب نهم ادله عدل؛ اصل سوم نبوت؛ اصل چهارم امامت؛ اصل پنجم اثبات معاد؛ خاتمه در ذکر بعث و نشور. (فاضل)

آغاز: هو حسبی و نعم الوکیل. بسمله. الحمدلله الذی قبض قبضة من المدر و امطر علیه من سحاب رحمته فخمر فخلق منه الانسان... فهذا کتاب موسوم بنور القبور و سرور یوم النشور الفه ... عبدالله بن حاجی محمد هادی الهرندی ... و رتبته علی مقدمة و اصول خمسة و اثنا عشر باباً و خاتمة.

انجام: و هم منتظرون لنفخ الصور و یشوقون البعث و النشور و الحمدلله رب العالمین تمت.

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۶۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسنعلی کزازی ملقب به شاه، تا: قرن ۱۳؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ جلد: تیماج، ۲۲۵گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۷۴۳]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۷۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد علی صفری دائم؛ اندازه: ۱۰/۹×۱۶/۴سم [رایانه]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ روشن، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۳۹گ، ۱۹سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۲۳۸۰]

● **نور القدس** / کلام و اعتقادات / فارسی

nūr-ol qodos

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۲۸/۲

آغاز: بسمله. الحمدلله الدائم فی سلطانه بغیر ... اما بعد چنین گوید ... که بعد از فراغ از رساله جواهر الکلم که مختصر کافی وافی از اصول حقایق حقه است بخواطر خاطر رسید که رساله مختصره منیفه در معرفت وجود حق ... و در علم توحید ... ایراد نموده؛ **انجام:** ختم نمودم این رساله شریفه را ... العلی العظیم

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد حسن موسوی اصفهانی، تا: جمادی الثانی۱۲۶۵ق؛ اندازه: ۱۰/۶×۱۵/۲سم [ف: ۷-۱۵۲]

● **النور القمرية فی شرح الاثنی عشرية** / فقه / عربی

an-nūr-ul qamarīya fī š.-il iṯnā ʻašarīya

حسینی تفرشی، فیض الله بن عبدالقاهر، - ۱۰۲۵ قمری

hoseynī tafrešī, feyz-ol-lāh-e-bn-e ʻabdolqāher (- 1616)

وابسته به: الاثنی عشرية فی الصلاة؛ عاملی، حسن بن زین الدین (۹۵۹-۱۰۱۱ق)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۴ ربیع الاول ۱۰۱۲ق

شرح استدلالی مزجی و تحقیقی است بر «اثنی عشریه» صاحب معالم.شارح، ادله احکام و مسائل را با اقوال فقهای مشهور ذکر و قوت و ضعف آنها را نیز بیان کرده است. نامبرده این کتاب را به تقاضای سیدعلی بن یونس تفریشی نگاشته است. (براتعلی غلامی مقدم)

آغاز: الحمدلله الذی شغلنا عن ذکر محامده ترادف عوائده و أعجزنا عن احصاء ثنائه فیض فضله.

انجام: و بمضمونه اخبار آخر مذکورة فی الفقیه و الله اعلم و قد تم هذه الفوائد علی ید مولفه الحقیر فیض الله ... و جمیع الطالبین من المؤمنین بمنه وجوده و احسانه.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۷۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یکون سعیهم و توفیقهم فیما یحبه و یرضاه بمنه وجوده و احسانه

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن سالم، تا: غره ماه محرم۱۰۲۴ق؛

مصحح، محشی از مؤلف؛ تملک: محمد بن حسن حسینی به تاریخ ۱۱۳۱ق؛ نشانی عاریه اسدالله از حاج محمد علی زنجانی؛ جلد: تیماج، ۲۰۷گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۳-۱۷۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۵۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ محشی با جمله دعایی «منه سلمه الله»، «منه دام فیضه»؛ جلد: تیماج، ۲۰۷گ، ۱۹-۲۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۸۶]

۳. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۲۹۳]

←نور مبین ←اثنی عشریة

● النور المبین فی النص علی امیر المؤمنین / کلام و اعتقادات / عربی

an-nūr-ul mubīn fi-n naṣṣ ‘alā amīr-il-mu’minīn

حویزی، علی بن خلف، – ۱۰۸۸ قمری

hovayzī, ‘alī ebn-e xalaf (- 1678)

اهدا به: شاه عباس دوم (۱۰۵۲-۱۰۷۷ق)

تاریخ تألیف: ۲۵ ربیع الاول۱۰۸۳ق

در فضایل و مناقب و اثبات امامت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام و مخصوصاً بحث درباره حدیث غدیر و داستان بیعت با آن حضرت و نص پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بر امامت وی، مشتمل بر یک «مقدمه» و چهار «مسلک» و یک «خاتمه»: المقدمة: فی بعث الانبیاء و ان لکل واحد منهم وصی؛ مسلک ۱. فی النصوص القرآنیة علی خلافة علی «ع»؛ ۲. فی النص من الاخبار النبویة؛ ۳. فی معجزاته و فضائله؛ ۴. فی مطاعن من تقدمه؛ الخاتمة: فی التشنیع علی بعض العلماء. از روز ۴ ذیحجه ۱۰۸۲ق تا روز پنج‌شنبه ۲۵ ربیع الاول ۱۰۸۳قساخته است.

[معجم المولفین ۸۶/۷]؛

۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۲۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۹ رمضان۱۰۸۳ق، به دستور مولف؛ تصحیح کرده حسین حاجی علوی در بود او از روی مسوده او در ۱۴ ذیحجه ۱۰۸۳، آغاز دردیباچه افتاده؛ قطع: رحلی [نشریه: ۶-۶۸۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۰۳۹

آغاز: الحمد لله الذی أرسل رسوله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون و أمده و نصره بجنود لم تروها؛ **انجام:** و یؤنسنی حین القی وحیداً ××بلحدی و قد أسلمتنی صحابی

خط: نسخ زیبا، کا: محمد بن عبدالسجاد، تا: ۱۵ رمضان۱۰۸۵ق؛ مجدول، محشی، دارای سرلوح؛ تملک: شبر بن محمد بن ثنوان بن عبدالواحد بن احمد بن علی ابن حسان بن عبدالله بن علی بن حسن بن السلطان بن محسن حسینی حسنی موسوی، محمد حسین بن علی شرارة، محمود بن محمد بن عبدالهادی به تاریخ ۲۷ جمادی الاول ۱۲۲۵ق، علاءالدین به تاریخ رمضان ۱۳۳۵، فرهاد میرزا به تاریخ پنج‌شنبه دوم ذیحجه ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج، ۴۹۳گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۳۱سم [ف: ۱۳-۲۳۵]

←النور المبین فی قصص الانبیاء و المرسلین ←قصص الانبیاء و المرسلین

● نور المجالس / مواعظ / عربی

nūr-ul majālis

واعظ حسینی، میراحمد

vā‘ez-e hoseynī, mīr ahmad

مجالسی است ترتیب داده شده برای واعظان و منبریان، در آغاز هر مجلس آیه‌ای عنوان شده پس از آن به تفسیر و تأویل آن آیه می‌پردازد با ذکر شواهدی از روایت‌های اهل بیت علیهم السلام واشاره به داستان‌های تاریخی، و در پایان ذکر مصیبت حضرت امام حسین علیهم السلام. گاهی عبارت‌ها به فارسی نگاشته شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۵۶

جلد سوم کتاب و دارای ۵۹ مجلس است؛ خط: نسخ مایل به رقعی، بی‌کا، بی‌تا؛ جدید و مغلوط و گویا به خط مؤلف نباشد؛ جلد: مقوایی، ۲۶۰گ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۴-۱۸۲]

● نور المستبصرین / حدیث / عربی

nūr-ul mustabṣirīn

علوی حسنی، محمد مرتضی بن حسنعلی، ق۱۴ قمری

‘alavī hasanī,mohammad mortazā ebn-e hoseyn-‘alī (-20c)

تاریخ تألیف: ۶ صفر ۱۳۱۴ق

دیباچه آن درباره کتب حدیث شیعی مانند کافی و تهذیب و بحار و مستدرک می‌باشد سپس چند حدیثی است در این‌که امامان با پیامبر در هر چیزی جز پیامبری انبازند.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هدانا الی الحق و الیقین ... فیقول ... ابن السید حسن علی، محمد مرتضی ... هذه رسالة سمیتها بنور المستبصرین.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۹۴/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد کتب هذه الاحرف مؤلفها فی السادس من شهر صفر سنة ۱۳۱۴ ثلثمائة و اربعة عشر بعد الالف من الهجرة.

خط: نسخ، کا: کریم بخش، تا: ۱۳۱۴ق، و چاپ جون فور

(چاپخانه جعفری) در ۳۶ص به سال ۱۳۱۴ به خط نسخ کریم بخش می‌باشد؛ در ص ۱ نوشته شده که به حاجی میرزا حسین نوری داده شده [ف: ۵-۱۵۹۵]

● **نور المسری فی تفسیر آیة الاسراء** / کلام و اعتقادات / عربی

nūr-ul masrā fī tafsīr-i āyat-il isrā'

ابو شامه، عبدالرحمن بن اسماعیل، ۵۹۹ - ۶۶۵ قمری

abū-šāme, 'abd-or-rahmān ebn-e esmā'īl (1203 - 1267)

مناقشه‌ای است درباره تعدد معراج پیامبر (ص) و رفتن به بیت المقدس در خواب و بیداری.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۱/۷

آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و سلم قال الشیخ الامام الحافظ ... الحمدلله الذی أنزل کتبه عذراً و نذراً و أرسل رسله ذکری و بشراً و أنعم علی المؤمنین اولی و اخری

نسخه اصل: چستربیتی، شماره ۳۳۰۷؛ خط: نسخ، کا: علی بن ایوب مقدسی، تا: ربیع الاول۷۱۱ق، جا: دمشق؛ از روی نسخه‌ای که خط مؤلف بر آن بود، کتابت کرده، با سماعات و بلاغات نسخه اصل؛ ۳۴ص (۲۹۳-۳۲۶)، ۱۸سطر [عکسی ف: ۳-۲۵۴]

● **نور المشارق و المغارب** / کلام و اعتقادات، تاریخ معصومین، اخلاق / عربی

nūr-ul mašāriq wa-l maġārib

استرآبادی، علی بن محمد جعفر، ۱۲۴۲ - ۱۳۱۵ قمری

estarābādī, 'alī ebn-e mohammad ja'far(1827 - 1898)

اجمالی از اعتقادات و بیان اخلاق نیکو و زشت و فضایل ائمه علیهم السلام و مصایب حضرت امام حسین علیه السلام، به اضافه آنچه را که پدرش ملا محمد جعفر شریعتمدار در کتاب «انیس الواعظین» خود نگاشته و موفق به اتمام آن کتاب نشده، با اصلاح و دگرگونی در مطالب وی.تألیف این کتاب ناتمام مانده و مشتمل بر پنج «مشرب»: ۱. فی تفسیر جملة من آی المواعظ؛ ۲. فی الاخلاق؛ ۳. فی العقائد؛ ۴. فی الفضائل؛ ۵. فی المصائب.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۷۱

آغاز: الحمدلله الذی أنزل الفرقان نوراً یتوقد مصباحه و ضیاءاً یتلا لا صباحه و برهاناً یتضح ایضاحه؛ **انجام:** المجلس الاول مجلس الخروج من المدینة الی النزول بکربلاء علی وجه الاشارة ...

ناتمام؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ قبل از کتاب چند خطبه از منشآت مؤلف؛ جلد: تیماج، ۲۸۳گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۰-۲۵۷]

● **نور المشرقین** / شعر / فارسی

nūr-ol mašreqayn

بهشتی هروی، عبدالله، ق۱۱ قمری

beheštī heravī, 'abd-ol-lāh (- 17c)

مثنوی عرفانی نزدیک به ۱۸۰۰ بیت در پاسخ «تحفة العراقین» خاقانی. او پس از نعت خدا و ستایششاه عباس گفته است که من چون تحفه را خواندم آن را درست ندیدم و اینک من هفت اقلیم را وصف می‌کنم. آن‌گاه توصیف می‌کند کعبه و مدینه و گورستان بقیع را و می‌پردازد به مناقب و معجزات امامان و سپس یاد می‌کند از صفت: هرات، مشهد مقدس، قصبه نیشابور، سبزوار، سمنان، طهران، قم، صفاهان، دولت خانه پادشاهی، قیصریه، قهوه خانه، حمام، بازار اصفهان، چهار باغ، زنده رود، همدان، سبب عزیمت به هندوستان، قصبه سبزوار، ولایت فراه، قلعه بست، قندهای و سوانحی که روی داده بوده است، بلاد هندوستان، خاتمه در وصف کشمیر است.

[الذریعة ۱۴۸/۹؛ فرهنگ سخنوران ۹۳؛ نسخه‌های منزوی ۴۰۵۴]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۵۳

آغاز: ماییم یگانه گوهر پاک ××شاداب زفیض جوهر خاک / هر چند صدف گهر طرازد ×× چون جوهر ما چگونه سازد؛ **انجام:** کن ختم سخن چو نکته سنجان ×× خاقانی را دگر مرنجان

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: اوخر ذیحجه۱۰۶۷ق، جا: احمد آباد؛ مجدول؛ مهر: بدیع الزمان؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن، ۷۹گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۸×۱۳/۶سم [ف: ۴-۸۳۵]

● **النور المضیء فی معرفة الکنز الخفی** / کلام و اعتقادات، شرح حدیث / عربی

an-nūr-ul maḍī' fī ma'rifat-il kanz-il xafī

آل ابی خمسین، محمد بن حسین، ق۱۳ قمری

āl-e abī xamsīn, mohammad ebn-e hoseyn (- 19c)

به درخواست: علی بن محمد حواج

رساله‌ای است در شرح حدیث قدسی مشهور «کنت کنزاً مخفیاً فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لکی اعرف ...».

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۶۱/۴

آغاز: الحمد لله الذی خلق الموجودات من الذوات و الصفات لتوحیده و معرفته و اوجدهم لعبادته و طاعته و سلک بهم سبیل ارادته

نسخه اصل: کتابخانه شخصی - بحرین؛ خط: نسخ، کا: حسین بن علی ابی خمسین احسائی، تا: ۲۷ جمادی الثانی۱۲۶۲ق؛ مصحح؛ ۴۷ص (۱۴۰-۱۸۶) [عکسی ف: ۴-۲۸۷]

● **نور المعالی لشرح بدء الامالی** / ادبیات / عربی

nūr-ul maʻālī li-š.-i bad’-il amālī

یازجی، اسماعیل بن عبدالباقی، – ۱۱۲۱ قمری

yāzejī, esmāʻīl ebn-e ʻabd-ol-bāqī (- 1710)

وابسته به: بدء الامالی = قصیدة یقول العبد = قصیدة الامالی؛ سراج الدین اوشی، علی بن عثمان (–۵۷۵ق)

مؤلف شرح مفصلی به نام «ضوء اللآلیلشرح بدء الامالی» بر قصیده مشهور «بدء الأمالی» نگاشته بود که در آن به بیان دقایق این قصیده پرداخته است، لذا آن شرح مفصل را در رساله حاضر خلاصه کرده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۲۴/۲

آغاز: نحمد الله الرحیم الرحمن الکبیر المتعالی السلطان و نشهد أن لا اله الا الله وحده لاشریک له بعدد ما فی الدنیا

نسخه اصل: کتابخانه معهد دراسات الثقافة الشرقیه – دانشگاه توکیو؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۵ص (۶۸–۱۴۲) [عکسی ف: ۷–۲۶]

● **نور المعرفة** / کلام و اعتقادات / عربی

nūr-ul maʻrifa

بیرجندی، محمد باقر بن محمد حسن، ۱۲۷۶ – ۱۳۵۲ قمری

bīrjandī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hasan (1860 - 1934)

تاریخ تألیف: ۱۳۱۴ق

کتابی است بسیار مفید، تحقیقی، علمی، مشتمل بر «مقدمه» درباره فضلیت دانش و دانشمندان و چهار «قطب» که هریک حاوی چند «فصل» در مبحث توحید، نبوت، امامت، معاد و عدل می‌باشد. مؤلف، در پایان، سلسله مشایخ و طرق روایتی خود راذکر کرده و افزوده است هرکه از قدرت فهم و درک کافی برخوردار باشد از طرف من مجاز است که تمام مصنفاتم اعم از اصول و فروع وحدیث و یارجال را روایت نماید. (براتعلی غلامی مقدم)

یک نسخه از این رساله در جلد پنجم آستانقدس معرفی شده که فهرست‌نگار آن را فارسی دانسته و سرآغازی مشابه این رساله دارد.

آغاز: الحمد لله المتفرد بالوحدانیة و المتوحد بالربانیة المدبر بلاوزیر و لاخلق من عباده یستشیر العالم بالمکان قبل تکوینه

[فهرستواره منزوی ۵۹۳/۹]

شروح و حواشی:

۱– مفتاح الفردوس؛ بیرجندی، محمد باقر بن محمد حسن (۱۲۷۶–۱۳۵۲ق)

۱. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: ۷۲

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۴ق؛ ۲۳۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: –۵۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۹۹۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله ولی التوفیق و الحمدلله اولاًو آخراً و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ واقف: شیخ محمد رضا قائمی، اردیبهشت ۱۳۴۱؛ ۲۳۷گ، ۱۸–۲۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱/۷سم [ف: ۱۴–۵۹۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** بعد ما صححها و الله ولی التوفیق

خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا عبدالکریم بیرجندی، تا: ۱۳۱۴ق؛ واقف: فهرستی، تیر ۱۳۱۰؛ جلد: میشن، ۲۰۷گ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۵–۳۳۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بدایة المعرفة و مفتاح الفردوس و کتاب العین الباصرة فی التبصرة لم یتم و نور المعرفة و هو هذا الکتاب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۳۲۶ق؛ مصحح؛ تملک: محمد تقی بیرجندی فرزند مؤلف؛ جلد: تیماج، ۳۰۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۹–۱۹۰]

● **النور المقذوف فی القلب المشفوف** / کلام و اعتقادات / عربی

an-nūr-ul maqḏūf fi-l qalb-il mašfūf

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ – ۱۲۳۲ ؟ قمری

axbārī, mohammad ebn-e ʻabd-on-nabī (1765 - 1817)

رساله‌ای است در باب حقایق الایمان.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف۳۲۳/۵

آغاز: بسمله و به نستعین – الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی؛ **انجام:** من قله تنبع الاخبار و عدم الاعتناءبها – تمت الرساله بعون الله تعالی فی عصر یوم الخمیس ثالث شهر جمادی الثانی سنه ۱۲۱۵ – کاتبه مالکه مهر علی بن عبدالرضا فیروز آبادی

خط: نسخ، کا: مهر علی ابن عبدالرضا فیروزی آبادی، تا: ۱۲۱۵ق؛ ۳۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۱–۳۰۲]

● **نور المناجات** / دعا / عربی و فارسی

nūr-ul munājāt

دعایی است که درآن از سوره‌های قرآن کریم به ترتیب سوره‌ها آیاتی انتخاب شده وپشت سرهم تحریر شده است. در آغاز نسخه گفته شده که این آیات را حضرت علی (ع) از قرآن انتخاب وبه حضرت پیامبر (ص) تقدیم نموده وآن حضرت تأیید کرده است. دراول نسخه خواصی برای این دعا ذکر شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۵۴-۲۷/۱۲۴

آغاز: هو الله تعالی شانه العزیز روایت است از حضرت امیرالمؤمنین وامام المتقین علی بن ابی طالب (ع) که چون آنحضرت قرآن را جمع می‌کردند؛ **انجام:** اعذنی من شر الوسواس الخناس الذی یوسوس فی صدور الناس من الجنة والناس تمام شد

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن کربلایی عبدالله خیاط، تا: ۱۳۱۰ق؛ ۲۲گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸-۴۸۴۵]

● **نور الموافقین** / شعر / فارسی

nūr-ol movāfeqīn

کرمانشاهی، اسماعیل بن محمد، ق۱۳ قمری

kermānšāhī, esmā'īl ebn-e mohammad (- 19c)

شامل قصیده و قطعه و معما، به ترتیب حروف قوافی و همه اشعار در فضایل و مدایح حضرات معصومین علیهم السلام سروده شده، که با کتاب «ظلمة المنافقین» شاعر ما تولی و تبری را جمع کرده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۵۵/۲

آغاز: اگر نور خدا گردد دل آرا ×× یقین از چشم دل بیند خدا را / خداوندا بنور عارفانت ×× کریما رحم دارا کرد گارا؛ **انجام:** قسم بخوبی رویت که شهسواری گفت ×× که تو بنسبت خوبی زخوب خوبتری

خط: نستعلیق مغلوط، بی‌کا، تا: شاید از عصر شهسواری؛ این کتاب در حواشی کتاب اول نوشته شده؛ جلد: تیماج، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۴-۴۱۱]

● **نور الموحدین فی شرح دلیل المتحیرین** / کلام و اعتقادات / فارسی

nūr-ol movahhedīn fī š.-e dalīl-el motahayyerīn

محیط کرمانی، محمد حسین بن علی اکبر، ق۱۳ قمری

mohīt-e kermānī, mohammad hoseyn ebn-e 'alī akbar (- 19c)

وابسته به: دلیل المتحیرین = اعتقادیة؛ رشتی، کاظم بن قاسم (۱۲۱۲-۱۲۵۹ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۵۸ق

ترجمه گزارش‌مانندی است از «دلیل المتحیرین» سید کاظم رشتی. نام نگارنده و مترجم در دیباچه و نام کتاب بر فراز نسخه و این تاریخ در پایانه آمده است. متن پاسخ و پرسشی است در سبب اختلاف علما و گزیدن گروه شیخیان، و مراد از کشفی و بالاسری، بیان اسماء بالاسری. در آن زندگینامه شیخ احمد احسایی (-۱۲۴۳ق) و مسافرت‌های ایشان به مشهد و عتبات و سید کاظم رشتی (- ۱۲۵۹ق) آمده است. یکی از منابع ارزشمند دریافت تنش‌های عقیدتی نیمه قرن ۱۳ق می‌باشد.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۵۶۸

آغاز: سپاس افزون از حیز وهم و قیاس، و خارج از حوصله ادراک عقل خورده شناس پیشگاه بارگاه کبریایی؛ **انجام:** خود ببوید نه آنکه عطار بگوید. وهب انی اقول الصبح لیل - ایعمی الناظرون عن الضیاء. و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین. عصر یوم الاربعا (۱۶ رجب ۱۲۵۸)

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ تملک: احمد بن کاظم حسینی رشتی کشفی» با مهر «عبده احمد بن کاظم ...» (بیضوی)؛ ۱۶۷گ، ۱۸سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۳۳۴]

←نورنامه ←ضیاء المؤمنین

←نورنامه ←آفرینش حضرت محمد (ص)

● **نورنامه** / تفسیر / فارسی

nūr-nāme

شرح حدیث «اول ما خلق الله تعالی نوری» است که شارح از اهل سنت است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۷۴۵/۲

آغاز: بسمله هذا نورنامه آنحضرت صلی الله علیه و سلم، الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه اجمعین در حدیث آمده است که اول ما خلق الله تعالی نوری خواجه کاینات و خلاصة موجودات؛ **انجام:** نظر بر روز آخرین کنید که مادامیست و خواهد بود. بیت: دنیاست مثال پیچ در پیچ ×× زو خویش خلاص ساز و روی کم پیچ / گر نقد جهان از آن تو باشد امروز ×× فردا که ازین جهان روی این همه هیچ

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵۶گ، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۵۱-۱۲۸]

● **نورنامه** /حدیث / فارسی

nūr-nāme

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۳۸۴ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **نورنامه** / حدیث / فارسی، عربی

nūr-nāme

در این رساله عظمت نور پیامبر، زمان پیدایش این نور پاک، کیفیت، خلقت کائنات فرشتگان آسمان‌ها و زمین و انبیاء و رسل، کرسی، عرش، بهشت، دوزخ چهار عنصر و ... از این نور به روایت بدون سند از پیامبر اکرم ذکر شده است. مؤلف آن را از روی نسخه‌ای که به خط امیرالمؤمنین علی (ع) و نزد امام محمد غزالی بوده استنساخ کرده است. در پایان برخی دعاها با خواص آن ذکر شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۷۵۵

آغاز: بسمله. حمدله. بدان که این نور نامه از صفت پاک حضرت رسالت پناه سید المرسلین ... محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم است؛ **انجام:** و ان کان کثیراً فبارک لی فیه انک علی کل شیء قدیر و صلیالله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای سرلوح، مجدول؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ جلد: تیماج، ۵۵گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۲/۲×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲–۷۸۳]

● **نور النبی** / تفسیر / عربی – فارسی

nūr-ul nabī

تفسیری است کوتاه و مختصر به عربی به روش شیعی از سوره تبارک تا عم. در هامش عبارت فارسی آمده است.

قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۸۴

کا: حسین بن بدرالدین کرکی عاملی (گویا مؤلف همو باشد)، بی‌تا؛ واقف: حسین بن بدرالدین کرکی عاملی، شعبان ۱۰۷۵ [نشریه: ۶–۳۵۳]

● **نور النور فی بیان قراءة عاصم المشهور** / قرائت / عربی

nūr-un nūr fī bayān-i qirā'at-i 'āṣim-il mašhūr

قاری کاظمی، محمد بن شمس الدین، قرن ۱۲ قمری

qārī kāzemī, mohammad ebn-e šams-od-dīn (- 18c)

اهدا به: شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷–۱۱۰۵ق)

رساله‌ای است دربیان قرائت عاصم که مؤلف به درخواست دوستان وشاگردانش درعصر شاه سلیمان صفوی بهادرخان دریک «مقدمه» و دوازده«فصل» ویک «خاتمه» نگاشته است: مقدمه دربیان نزول قرآن وفضل معلم وقاری و لحن وترتیل؛ فصل ۱.بیان اسم وکنیه عاصم وطریق روایت او؛ ۲.استعاذه وبسمله و ...؛ ۳. بیان مخارج حروف؛ ۴. بیان ادغام واظهار و قلب واخفاء وادغام؛ ۵. بیان هاء الضمیر؛ ۶. بیان مد وقصر؛ ۷. ذکرهمزتین درکلمه؛ ۸. اماله وفتح؛ ۹. راء مفخمه ومرققه ولام؛ ۱۰. وقف برآخر کلمات؛ ۱۱. رسم الخطاء؛ ۱۲. رموز وقف؛ خاتمه دربیان فرش القرآن واختلاف روایتین ... .

آغاز: بسمله الحمدلله الذی انزل القرآن نوراً یهتدی به الی سبل السداد و ... اما بعد فیقول الفقیر الی رحمة ربه الغنی محمد بن شمس الدین القاری الکاظمی بانه طال ماسألنی

انجام: فی قوله تعالی الناس الی العالمین احدی و خمسون وجهاً و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین

[کشاف الفهارس ۴۴۳/۱]

۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۳۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، دارای علامات بلاغ؛ تملک: میرزا محمد تقی شیرازی؛ جلد: تیماج، ۱۲۶گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف مخ: ۲–۵۷۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۵

انجام: سورة الشمس خمس عشرة آیة و هی مکیة وضحیها تلیها جلیها یغشیها

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۹۱گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۵–۳۲۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷

آغاز: برابر **انجام:** الناس ست آیات ... الخناس، الناسو الناس. بین الناس و الفاتحة، و یسمی حال المرتحل من قولهعالی الناس الی العالمین احدی و ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (نیم صفحه)؛ مصحح؛ ۱۰۹گ، ۱۹ سطر (۶/۲×۱۴)، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۱–۲۳۶]

←نورالیقین ﴿خلاصة الصنعة

● **نور الیقین فی اصول الدین = نور الیقین بین المخافقین** / کلام و اعتقادات / عربی

nūr-ul yaqīn fī usūl-id dīn = nūr-ul yaqīn bayn-al muxāfiqīn

بارفروشی، محمد نصیر بن محمد معصوم، ق۱۲ قمری

bārforūšī, mohammad nasīr ebn-e mohammad ma'sūm (- 18c)

مؤلف چون از فلسفه مأیوس شده بود در این کتاب به اخبار متمسک شده و پاره‌ای از اخبار شیعی را با عنوان‌ها «مرآة» آورده است و به گمان خود مسائل کلامی و فلسفی را با آنها حل نموده است. در آن از قوشچی بسیار بد گفته و او را «عمری» خوانده است و از «صافی» هم یاد نمود. عبارات تا اندازه به سجع است.با عناوین «مرآة» مشتمل بر: ۱. تحقیقات جلیات فی اظهار خفیات؛ ۲. قول معقول فی اجمال الاصول؛ ۳. کلمات تامة فی الامور العامه؛ ۴. قول سدید فی فن التوحید؛ ۵. قول فصل فی باب العدل؛ ۶. معارج الفتوة فی مناهج النبوة؛ ۷. مسکن دارالمقامة فی مباحث الامامة؛ ۸ درر بحر السلامة فی نوادر باب الامامة؛ ۹. زاد یوم التناد فی اثبات المعاد؛ ۱۰. لآلی بحر الصواب فی نوادر الکتاب. خاطر نشان می‌شود مؤلف فلاسفه را سخت مورد انتقاد قرارداده و تألیفات آنانرا از کتب ضاله دانسته و علمای علم نحو را که این دانش را تنها ملجأ و ملاذخود قرارداده و خویشتن را به آن مشغول ساخته و در استدلالات خود به ابیات شعرا تمسک جسته‌اند مورد نکوهش قرارداده و مردم را که به آنها پیوسته و ازمعصومین علیهم السلام بریده‌اند همچون بزاخفش پنداشته است.

آغاز: بسمله. الحمد لله مثمر حديقة الامكان بفيض الوجود و منشيء روضة العلم به بحاجة ما بذاته مفقود ... فيقول ... ابن محمد معصوم الامير محمد نصير ... انى لما بلغ سنى بقرب عشرين اشققت الى تحصيل البصيرة فى الدين فطالعت كتبا فاذا شرح القوشچى مضل مبين و رايت الشفاء مرضا و لم اجد فى الاشارات الى الحق سبيلا و علمت شرح الهداية راية الضلالة و رايت حكمة الاشراق مادة البطالة ... فيئست من الجميع ... و توسلت بالمعصومين ... فوجب على شكر ملك النعمة ... فان وفقت كتب مما عملت مسمى بنور العين بين المخافتين ...

انجام: فلما وليت صفق بيده و قال يستخفون من الناس و لا يستخفون من الله و هو اذيبيتون ما لا يرضى من القول و كان الله بما تعلمون محيطاً

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۱۹۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [مختصر ف: -۸۷۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال (ع) الله اكبر الله اكبر الله اكبر رجل اعمى.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: اوایل قرن۱۲؛ افتادگی: انجام؛ واقف: شیخ محمد صالح علامه حائری، مرداد ۱۳۵۱؛ جلد: تیماج، ۱۴۶گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴/۴×۲۲/۸سم [ف: ۱۴-۵۹۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۱۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۳۸گ (۱۷پ-۵۴پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶-۲۷۷]

۴. مشهد؛ مدرسه آية الله خوئی؛ شماره نسخه: ۳۸۰/۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [اوراق عتیق: ۱-۲۵۲]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** اذ رفع الانبياء و ختمهم بمحمد صلى الله عليه و آله و سلم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۴۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۶۵گ، ۱۸سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۲-۲۸۰۶]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مرآة و عن خالد ... قلت لابى الحسن الرضاع ان الناس يزعمون ان فى الارض ابدالافمن هولاء الابدال قال صدقوا الابدال هم الاوصياء جعلهم الله فى الارض بدل الانبياء اذ رفع الانبياء و ختمهم بمحمد صلى الله عليه و آله و سلم (تم الخير هذا الكتاب)

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ در توی جلد کسی نوشته که نام درست کتاب «نور العین» است نه «نور الیقین»؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۶۵گ، ۱۸ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۷-۲۸۰۵]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۶۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ مهر: «محمد رضا» (بیضی)، «اللهم صل على محمد و آل محمد» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۷۶گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۱-۳۳۶]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال صدقوا الابدال هم الاوصياء جعلهم الله فى الارض بدل الانبياء اذرفع الانبياء و ختمهم بمحمد صلى الله عليه و آله

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشیبا نشانی «حسن بن جعفر بن النبی»؛ تملک: محمد رضا بن علی بن محمد جعفر؛ جلد: تیماج، ۱۴۶گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۵-۱۴۳]

● نور اليقين فى شرح الاربعين / شرح حدیث / عربی

nūr-ul yaqīn fī š.-il arba‘īn

داور شیرازی، مفید بن محمد نبی، ۱۲۵۱-۱۳۲۵ قمری

dāvar-e šīrāzī, mofīd ebn-e mohammad nabī (1836 - 1907)

اهدا به: رکن الدوله

تاریخ تألیف: غره صفر ۱۳۱۲ق

گزارش ۴۰ حدیث کوتاه است.

[فهرستواره منزوی ۶/۶۷۸]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۲۷۵

آغاز: الحمدلله الذى جعل الاخلاص و اجمال الذكر فى الاربعين ذريعة الى جريان ينابيع الحكمة و ظهورها؛ **انجام:** قيل يعنى العامة. و هاهنا قد تم هذا الكتاب ... فى غرة شهر صفر ... ۱۳۱۲ اثنى عشرة بعد الثلاث ماة بعد الالف.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول، محشی با نشان«منه»؛ جلد: مقوا، ۱۰۴گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۵-۷۳۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۹۹

آغاز: بسمله. اما بعد الحمد و الصلوة فهذه اربعون حديثا مختصرا جمعتها و شرحتها ... الاول عن النبى الشقى شقى فى بطن امه و السعيد سعيد فى بطن امه ش قيل فى شرح الفقرة الاولى؛ **انجام:** من اكل الحلال اربعين يوما نور الله قلبه الى غير ذلک و كان اتمام جمعه و تاليفه فى الثانى عشر من شهر رجب المرجب من شهور سنة الاحدى بعد الثلثمائة و الالف

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ رکابه‌دار؛ جلد: تیماج، ۲۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳۰-۶۳]

←نوراليقين نسخة العيون ←فراست نامه

● نور و تجلی / گوناگون، شعر، اخلاق / فارسی

nūr va tajallī

ناصح، عبدالکریم، ق۱۴ قمری

nāseh, ‘abd-ol-karīm (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۵ق

این کتاب مشتمل بر ده نور (=فصل) و یک «خاتمه» است به این ترتیب: نور ۱. در توحید و مبنی بر چهار تجلی؛ ۲. در مجملی از تاریخ پیشدادیان و سیاست مدن مبنی بر ده تجلی؛ ۳. در مدح پادشاه مبنی بر پنج تجلی؛ ۴. در تربیت اطفال مبنی بر هفت تجلی؛ ۵. در تعریف علم طب و قانون معالجات مبنی بر چهل تجلی؛ ۶. در قوانین لشکرآرایی مبنی بر بیست و هشت تجلی؛ ۷. در تدبیر منزل مبنی بر دوازده تجلی؛ ۸ بیان علم مماشات و قانون تمدن مبنی بر پنجاه تجلی؛ ۹. در تحصیل هنر و علوم مبنی بر پنج تجلی؛ ۱۰. در مذمت مسکرات و لهو و لعب؛ خاتمه مبنی بر ده تجلی.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۴

آغاز: هو الله تعالی شأنه العزیز در مدح اعلیحضرت قدر قدرت ظل اللهی عرض شود: تا جهان خرم و گلستان است ×× موسم عیش و گاه بستان است؛ **انجام:** ز تاریخ این نسخه به ز گنج ××هزار و سه صد رفته دوز پنج و لا تشتروا بآیاتی ثمناً قلیلا

خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۳۱۰ق، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ جلد: مخمل بنفش، ۱۰۹گ، ۱۲ سطر (۱۷×۸/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱–۲۴۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۶۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲ ربیع الثانی۱۳۱۸ق؛ مجدول؛ آغاز دیباچه افتاده؛ ۱۰۰گ، ۱۳سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۶–۲۱۰]

● نور و حجاب / عرفان و تصوف / فارسی

nūr va hejāb

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ – ۸۳۴ قمری

ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۴۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ ۲ص (۵۵۴–۵۵۵)، ۱۷سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳–۵۲۲]

● نور وحدت = حقیقت وحدت = وحدت وجود / عرفان و تصوف / فارسی

nūr-e vahdat = haqīqat-e vahdat = vahdat-e vojūd

خواجه حورا، عبدالله، ق۱۱ قمری

xāje hūrā, ‘abd-ol-lāh (- 17c)

تاریخ تألیف: جمعه ۳ ربیع الاول ۱۰۵۳ق

رساله‌ای است عرفانی در وحدت وجود و سیر و سلوک. مؤلف با نثری روان به موضوعاتی همچون اصل وحدت در کثرت، از وحدت به کثرت آوردن، رفع حجاب غیر، مرتبه ظهور، فنا، مراقبت، ناسوت و ملکوت، جبروت و لاهوت و مطالب دیگر پرداخته است، با عناوین «ای سید، ای سید». در برخی نسخه‌ها و فهرست‌ها از چراغ دهلی، خواجه نصیرالدین محمود (– ۷۵۷ق) و در چند جا از خواجه محمد معروف به خواجه خورد و در برخی از خواجه باقی باللهسمرقندی (– ۱۰۱۲ق) دانسته شده است. مؤلف از مشایخ سلسله نقشبندی ماوراء النهر(گویا) در نیمه قرن دهم بوده است. در مقدمه رساله آمده که در شب جمعه سوم شهر ربیع الاول ۱۰۵۳ق در مجلس ولیمه‌ایکه بر سر خاک بهاء الدین نقشبند بر پا بوده است و نقشبندیه آنرا عرس می‌گویند تألیف این رساله آغاز کرده است.

آغاز: این رساله نور وحدت من تصنیفات حضرت قدوة المحققین زبدة العارفین ... الحمد لله که حقیقت از آفتاب روشنتر است و جمال وحدت از مراتب کثرت بهمه حال در نظر. ای سید از حقیقت تو بسوی تو راهی است

انجام: و تا حقیقت وحدت کما ینبغی بر وی جلوه گر شود و بگفت و گوی زیادی اکتفا واقع نشود و الله مطلق و محمد صلی الله علیه و آله بر حق الحمدلله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

چاپ: هند، دهلی، محبوب المطابع، ۱۳۰۸ق، به اهتمام منشی محمد محبوب علی به اشارت حافظ عبد الاحد صاحب مالک مطبع مجتبایی؛ درهامش «عوارف المعارف» به سال ۱۲۸۳ و ۱۳۱۸ به چاپ رسیده؛ [تهران]، سنگی، ۱۲۸۳، جیبی

[مشترک پاکستان ۲۰۸۳/۳ (۱۸ نسخه) از باقی بالله؛ نسخه‌های منزوی ۱۴۷۲/۲ از عبدالله حورا؛ فهرستواره منزوی ج۸، ص۱۰۵۳–۱۰۵۴؛ دنا، ج۱۰، ص۸۵۳–۸۵۵۴؛ میراث مشترک ایران و هند: ۲–۱۰۰]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۷۲/۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** مگر مردمی را که اینجا قیامت بر آنها گذشته.

در فهرست با عنوان «رساله در وحدت وجود» و ناشناس آمده؛

خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل، تا: ۱۱۲۸ق؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مذهب، ۴ص(۴۱۶–۴۱۳)، ۱۱سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۱۴–۳۶۲۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۳۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: همدانی، هدایت الله، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: سپاهانی، ۷گ (۱۸ر–۲۴ر)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۲–۲۸۲۱]

۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۶/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۲گ (۳۹ر–۵۰ر)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱–۱۴۵]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۴/۵

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱–۹۴۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۲۷/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** محال است سعدی که راه صفا ×× توان رفت جز در پی مصطفی صراط المستقیم راه توحید است و ...

در فهرست با عنوان «نکات مخفیه و اسرار دقیقه عالم باطن (بعضی از ...)» و ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۳؛ مجدول؛ ۵گ (۵۱ر-۵۵پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۷-۵۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۲۷/۳

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «رساله در وحدت» و به احتمال از سید نعمة الله ولی دانسته؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۳۸ص (حاشیه)، ۱۴-۱۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۰-۱۸۶۴]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۵۷/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن۱۳؛ ۱۹ص (۶۴۱- ۶۵۹)، ۲۱سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۵-۶۰۶]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۹۰۴/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر پرتوی و سایه ای بر این سالک افتد کار تمام است اللهم ارزقنا ... بالارشاد.

در فهرست با عنوان «رساله عرفانی» و ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ جلد: تیماج، ۸گ (۷۸ر-۸۵پ)، ۱۳ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۷۳۲]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۳۹۰/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ای سید الله مطلق و محمد بر حق است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ جلد: تیماج، ۱۰گ (۹۸پ-۱۰۷ر)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۹-۱۷۷]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۵۴/۳

خط: نسخ، کا: محمد باقر، تا: شوال ۱۲۵۹ تا محرم۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰/۲×۱۶/۵سم [ف: ۱۷-۴۴۵]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۷۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید حیدر علی صاحب، تا: ۱۲۶۶ق؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۲گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۵-۲۱۴]

۱۱. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۲۳۳/۳

آغاز: این رساله نور و وحدت من تصنیفات حضرت قدوة المحققین و برهان المدققین عارف بالله خواجه عبدالله المعروف بخواجه حورا المتخلصبمغربی قدس سره الله و افاض علی الطالبین فتوجه شب جمعه مبارک در عرش خواجه بهاء الحق و الدین المعروف بنقشبندی؛ **انجام:** برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۸۲ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: -۲۷۹]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۴/۱

کا: میرزا اسماعیل فرزند میرزا معصوم تفرشی، تا: ۱۲۸۶ق؛ جلد: میشن، ۱۱ص (۱-۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳-۵۷۲]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۱۹/11

آغاز و انجام: برابر

کا: محمود بن جلال الدین محمد نصیر قلندرشاه خویی، تا: ۱۹ صفر۱۲۸۶ق، جا: دولت سرای حاجی آقا میرزا رحیم؛ جلد: میشن، ۷گ (۴۰ر-۴۶ر)، اندازه: ۱۲/۸×۲۱/۵سم [ف: ۲۹/۱-۳۳۱]

۱۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۲۹۱ق؛ جلد: چرمی، ۱۲گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۷۷۵]

۱۵. تهران؛ سادات ناصری، حسن؛ شماره نسخه: ۲۵۰/۳

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا محمد بن میرزا علی رضا، تا: ۱۲۹۴ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶-۶۹۷]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۶۹/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد خلیل بن محمد حسین بیرجندی قائنی، تا: ۱۲۹۵ق؛ جلد: تیماج، ۱۰گ(۴۷پ-۵۶ر)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۱-۷۲]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۶۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: طباطبائی، شکرالله بن محمد باقر، تا: ۱۲۹۶ق؛ جلد: پارچه، ۱۹ص (۱۸۷-۲۰۵)، ۱۲سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۴-۳۸۱۰]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۱۰/۴

خط: نستعلیق، کا: حسین علی بن محمد، تا: ۱۳۱۷ق؛ ۳۹گ (۱۷۹-۲۱۷)، ۱۳سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۳-۳۰۹۰]

۱۹. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۴۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۲۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۶گ(۷۶- ۹۱)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف-۶۹۲]

۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۹۵۲/۱-۱۵/۱۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسدالله ازندیانی، تا: شنبه ۱۴ رجب۱۳۲۵ق؛ جلد: تیماج، ۱۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸-۴۸۴۹]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۳۲/۱۷

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۸گ (۱۳۹پ-۱۴۶پ)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۳۱سم [ف: ۵-۳۵۱]

←نوروز ﴿آداب و اعمال نوروز

←النوروز ﴿النیروز

←نوروز ﴿احکام نوروز

● **نوروز** / آداب و سنن / فارسی

nowrūz

حسینی مدرس، ابراهیم، ق۱۱ قمری

hoseynī modarres, ebrāhīm (- 17c)

وابسته به: نوروزیه = نوروزنامه = احکام نوروز؛ قزوینی، محمد بن حسن (-۱۰۹۶ق)

در آن از سال قمری و نوروز و غدیر خم بحث شده است. نسخه‌ای با همین سرآغاز در آستانقدس است که با عنوان «خسوف» آمده و از فخرالدین محمد حسینی دانسته شده و به نظر می‌رسد هر دو رساله یکی است.

آغاز: بسمله. حمد و سپاس یگانه ای را که از فیض بهار اعتدال مزاج اسطقسات اربعه شش جهت هشت بهشت اقالیم سبعة هستی را بسبزه صور نوعیه و سه برگه موالید تزیین داد.

انجام: وداع کلام درین مقام نموده شده و الحمدلله ملهم الصواب و مذلل الصعاب و الصلوة علی محمد و آله شفعاء یوم الحساب و هداة اولی الالباب

[آستانقدس ۴۰۰/۸ با عنوان «خسوف» و از فخرالدین محمد حسینی دانسته شده ؛ فهرستواره منزوی ۲۹۱۶/۴ با عنوان «خسوف» و با همین سرآغاز و از فخرالدین محمد حسینی و ۳۱۰۲/۴ با همین سرآغاز و از مدرس خادم]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۲۷/۱۵

آغاز و انجام: برابر؛ و کان الفراغ سنة ۱۰۸۸.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۹ص (۳۰۸-۳۳۶)، سطور چلیپا (۶×۱۶)، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۱۴-۳۶۷۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۷۰۴

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اطلع من مطالع النبوة و الرسالة ساطع نور رسوله الکریم الذی ابتعثه رحمة للعباد و ربیعاً للبلاد ... فیقول الآثم النادم محمد ابراهیم الحسینی الخادم انه قد وصلت الی منذ برهة من الزمان باصفهان رسالة فارسیة فی تحقیق النیروز لبعض فضلاء قزوین؛ **انجام:** افتی فی بعض کتبه باستحباب بعض الاعمال المذکورة کالغسل فی یوم النیروز.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمدعلی»(مربع)؛ جلد: تیماج، ۸گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۴۴-۱۱]

● **نوروز = تحقیق در ایام و شهور و اسابیع** / هیئت / عربی

nowrūz = tahqīq dar ayyām va šohūr va asābī‘

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۴۴۸۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۹۱]

● **نوروز** / آداب و سنن / فارسی

nowrūz

ناشناخته:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۱۵۴-ف

نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷. درهامش است؛ این رساله بندی است از نوروزنامه خیامی؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۷۵۵ق [فیلمها ف: ۱-۴۳۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۲۷/۱۴

آغاز: بسمله. بعد از حمد و ثنای مبدع افلاک و ارضین ... بمعرض عرض روشن ضمیران دقیقه یاب میرساند که بنای سال و ماه ... بر گردش مهر انور و ماه منور است؛ **انجام:** تحویل آفتاب بوده باول حمل و هو المطلوب.

در آن از سال قمری و نوروز و غدیر خم بحث شده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۸ص (۳۰۰-۳۰۷)، سطور چلیپا (۶×۱۶)، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۱۴-۳۶۷۸]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۶۵۴/۱۰

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: حاج سید سعید؛ ۱۱-۱۶ سطر (۱۲×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۷۶۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۲/۴-ف

نسخه اصل: یوسف آغا ش ۵۹۰۳/۴۸۷۹. من تحریر القطب الخنجی به فارسی درباره نوروز؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ (۱۷-۱۸) [فیلمها ف: ۱-۴۵۵]

←نوروز سی روز ← خبر معلی بن خنیس (ترجمه)
←نوروزنامه ← نوروزیه

● **نوروزنامه** / هیئت / فارسی

nowrūz-nāme

حکیم ترمذی، محمد بن علی، - ۳۲۰ ؟ قمری

hakīm-e termezī, mohammad ebn-e ‘alī (- 933)

وی این رساله را پس از یکصد و بیست و پنج سال زندگی و جستجو در علم نجوم و احکام آن، تألیف کرده و در خصوص پیامد وقوع نوروز در هر یک از روزهای هفته و نشانه‌های هر یک از دوره‌های دوازده ساله تقویم مغولی که هر یک نام جانوری بر خود دارند بحث کرده و هفته را از روز یک‌شنبه آغاز کرده است. نسخه‌ها با یکدیگر تفاوت دارند. مؤلف دقیقاً شناخته شده نیست، شاید ابوعبدالله محمد بن علی حکیم ترمذی (-۳۲۰؟ق) باشد. نفیسی (۲۱۷/۱) از حکیم ترمذی از پایان قرن ۸ که از پیروان شاه نعمت الله ولی بوده یاد کرده است. نام او در برخی نسخه‌ها با تحریف خواجه محمد علی و خواجه عبدالحکیم و ... نیز آمده است. (منزوی)

آغاز: بسمله. رساله نوروزنامه خواجه ابوالحق والدین (؟) محمد

[بن] علی حکیم ترمذی رحمة الله علیه. خواجه امام جمال الاسلام معنی (مغیث؟) الانام محمد بن علی حکیم ترمذی رحمة الله علیه فرموده اند من صدو بیست و پنج سال عمر یافتم و تجربه بسیار کردم تا علم نجوم را دریافتم و احکام افلاک را بشناختم و منازل آفتاب و ماه را معلوم کردم ... و این کتاب را «نوروزنامه» نام نهادم و استخراج هر روز که نوروز شود در آن سال چه باشد و چه دلیل کند نوشتم و این کتاب مشتمل است بر ایام سبعه از یکشنبه تا شنبه، گفته شود که در هر سال از حوادث شود در عالم سفلی ...

انجام: و صاحب کتاب از تجربه که افتاده بود از احکام نجوم و تقویم فارغ آمده بود العلم عندالله لا یعلم الغیب الا الله.

[الذریعة: ج ۲۴ص۳۸۰؛ فهرستواره منزوی ۳۰۹۹/۴؛ انستیتیتوی تاجیکستان ۱۱۰/۱و ۱۱۱و ۳۲۳/۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۷۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: درویش علی بن درویش محمود، تا: بین ۹۴۳تا ۹۵۴ق؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: گالینگور، ۳گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۹-۱۰۷]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۳۲/۳

همان نسخه بالا [مؤید: ۳-۵۷۳]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۸۹/۳-عکسی

آغاز: احکام نوروزنامه خواجه عبدالحکیم ترمذی (رح). بسمله. اگر نوروز روز یکشنبه بود آن روز پادشاه آفتاب است. پس آن سال به غایت پر نعمت بود؛ **انجام:** و اگر در آخر سال زاید دراز عمر شود. انشاء الله تعالی. و الله اعلم بالصواب.

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۶۳۲ (گنج ۱۸۸/۱)؛ خط: نستعلیق پخته، کا: میر عبد سید مرغینانی، تا: ۱۲۴۴ق؛ ۷گ(۲۸۲-۲۸۸) [عکسی ف: ۲-۲۸۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۸۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سرماها بآخر سال باشد و الله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مقوایی، ۷ص (۱۲۱-۱۲۷)، ۱۱سطر (۵×۹) [ف: ۱۲-۲۶۹۴]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: بی شماره

عکس در چهار برگ که به درخواست دانشگاه از شوروی رسیده؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۲۷۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۸۷/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سرما در آخر سال باشد. لایعلم الغیب الا هو.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۶ص (۱۲۷-۱۳۲)، ۱۱سطر (۵×۹) [ف: ۱۲-۲۶۹۴]

● **نوروزنامه** / آداب و سنن / فارسی

nowrūz-nāme

خیام، عمر بن ابراهیم، - ۵۱۷ ؟ قمری

xayyām, ʻomar ebn-e ebrāhīm(- 1124)

گفتاری است در تقویم و آیین این روز و بیان اسباب پیدایش جشن نوروز و آنچه به‌گونه‌ای به این روز وابستگی دارد و نقل حکایت‌هایی.

آغاز: سپاس و ستایش مر خدای را جل جلاله که آفریدگار جهان است ... این کتاب که بیان کرده آمد در کشف حقیقت نوروز

چاپ: آقای مجتبی مینوی دوبار در تهران به سال‌های ۱۳۱۲و ۱۳۲۰ش آن را به چاپ رسانیده است

[فهرستواره منزوی ۳۱۰۱/۴]

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۸عکسی

عکس نسخه سده ۷کتابخانه دولتی برلین؛ بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۵۶گ [ف: ۱-۵۳۶]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۶تا۳۷-عکسی

همان نسخه بالا [نشریه: ۲-۲۸۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۵۵/۵-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیاAdd. 23568 (ریو ۸۵۲)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۹۲ق [فیلمها ف: ۱-۶۰۳]

● **نوروزنامه = اعمال نوروز** / آداب و سنن / فارسی

nowrūz-nāme = aʻmāl-e nowrūz

عماد الدین شیرازی، محمود بن مسعود، - ۹۸۴ ؟ قمری

ʻemād-od-dīn-e šīrāzī, mahmūd ebn-e masʻūd (- 1577)

اهدا به: سلطان حمزه میرزا

در این رساله مختصر، فضیلت و بعضی اعمال مخصوص روز نوروز گزارش شده و مشتمل بر یک «مقدمه» و چهار «مقاله» [نسخه وزیری هشت مقاله] می‌باشد: مقدمه: در تعریف و تحدید روز نوروز؛ مقاله ۱. در فضایل روز نوروز؛ ۲. در تعیین روز نوروز از روزهای سال؛ ۳. در عبادات شرعیه متعلق به این روز؛ ۴. در بعضی ادویه که در این روز بکار می‌رود.

آغاز: ۱: سپاس و ستایش بیقیاس مقدری که خواص انفاس غیبی در دم بهار و آثار ید بیضا در شاخ اشجار اظهار کرد

۲: بسمله بدانکه این رساله ایست از مؤلفات جالینوس ثانی حکیم عماد الدین محمود

انجام: امید که عز قبول و نیل حصول به مقاصد علیه آن حضرت یابد

[فهرستواره منزوی ۳۱۰۲/۴ و ۶۷۷/۶]

شروح و حواشی:

۱- نوروزیه =نوروزنامه؛ خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین (-۱۱۷۳ق)

۲- نوروزیه؛ حسینی اصفهانی، محمد مهدی بن هدایت الله (۱۱۵۲-۱۲۱۸ق)

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۱۰۷/۲
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و خیانت اکابر و کسب صنایع دنیویه و تزویر در یک مقدمه و هشت مقاله؛ کا: محمد باقر تبریزی، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: زاهدانی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۱۵گ (۵-۱۹)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴-۱۱۶۸]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۶۳/۲-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۶۹۷]
۲. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۹۷/۱۹
کا: سالک الدین محمد حموی، تا: چهارشنبه ۱۵ شعبان۱۰۰۸ق، جا: کرمان؛ از روی نوشته پسر برادر مؤلف مولانا علی رضا؛ ۱۲گ (۱۷۵ر-۱۸۶پ) [نشریه: ۳-۱۵]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۱۰/۳
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد اکمل بن محمد افضل بن کمال الدین و اعظ محرر یزدی، تا: ۴ شوال۱۰۹۴ق؛ جلد: تیماج، ۲۰گ (۷۶پ-۹۵ر)، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۲۷-۲۳۰]

● **نوروزنامه** = **نوروزیه** / آداب و سنن / فارسی
nowrūz-nāme = norūzīye

حسینی خاتون آبادی، محمد باقر بن اسماعیل، ۱۰۷۰ - ۱۱۲۷ قمری

hoseynī xātūn-ābādī, mohammad bāqer ebn-e esmā'īl (1660 - 1715)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵ق)
تاریخ تألیف: ۱۱۱۳ق
در تعیین اول سال شرعی و فضیلت و تعیین روز نوروز و اعمال و عباداتی که در روز انجام می‌شود، با استفاده از احادیث اهل بیت علیهم السلام، در چهار «فصل»: ۱. در بیان اول سال به حسب شرع؛ ۲. در اینکه روز نوروز کدام روز است؛ ۳. در فضیلت روز نوروز؛ ۴. در اعمال روز نوروز. وی در میان اقوال خاص مربوط به تعیین نوروز به همه آراء ارائه شده اعتراض دارد اما در نهایت ترجیح می‌دهد که مقصود از آنچه در روایات به عنوان روز نوروز آمده همان آغاز روز فروردین است.
آغاز: صباح نوروز فیروز سعید و عید جهان افروز جدید مؤمنان خلص را زمانی است که لباس فاخر والای حمد و ثنای منعم قدیم یکتا و خلعت گرانبهای شکر و سپاس بی منتهای خداوند واجب التعظیم بی همتا را بر قامت نارسای زبان ... و بعد چون فرمان شاهنشاه زمان ... شاه سلطان حسین که یک روز عمرش به صد سال باد ...
انجام: و احتمال بدعت در آنها می‌رود لهذا ایراد ننمود و الحمدلله تعالی فی البدو و الختام.
چاپ: در میراث اسلامی ایران، دفتر ششم، به کوشش و مقدمه رسول جعفریان، ۱۳۷۶ش چاپ شده

[الذریعه: ۳۸۳/۲۴؛ فهرستواره منزوی ۳۱۰۱/۴؛ نسخه‌های منزوی ۳۶۵/۱]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۹۹/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۱۵ق، جا: اصفهان (احتمالا)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۲ص(۴۶-۵۷)، ۱۶سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۶-۱۳۵]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۹۰/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: گالینگور ، ۱۱گ (۱پ-۱۲پ)، ۱۲سطر ، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۲۰-۳۲۴]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۶۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ترشیزی، محمد، تا: ۱۱۲۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۴گ (۷ر-۱۱پ)، ۲۲ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۷-۲۷۱۷]
۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۸۴۴/۱
خط: نسخ، کا: طباخ، محمد ابراهیم بن محمد علی، تا: ۱۱۳۰ق؛ تملک: علی قلی میرزا در ۱۲۷۰؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷؛ جلد: تیماج، ۷گ (۲پ-۸پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۵-۷۳۲]
۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۰۷۸۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق [الفبائی: -۵۹۱]
۶. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۹۰/۱
آغاز: حمدله و الصلوة علی سید الأولین و الآخرین محمد و عترته ... و بعد این رساله ایست مختصر در بیان فضیلت روز نوروز و آداب و اعمال آن ... مشتمل بر مقدمه و دو فصل و خاتمه؛ **انجام:** و از آن آبها بر خود می‌ریزند برای تبرک و دفع آفتها و بعضی بر بعضی می‌پاشند.
خط: نستعلیق، کا: عبدالحسین بن آقا بابا مصرقانی ساوه‌ای، تا: ۱۲۶۵ق؛ ۱۳گ (۱پ-۱۳ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲-۶۵۱]
۷. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۱۲/۲
آغاز: برابر
کا: علی (بن محمد علی) حسینی یزدی میبدی، تا: ۹ رمضان۱۲۸۳ق؛ ۱۷ص (۷۴-۹۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۳۸]
کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۲/۲مشهد
همان نسخه بالا [ف: -۱۴۹]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۲۶/۲ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۱۴۸]
۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۱۳۰/۷
کا: حاج سید علی محمد علاقبند یزدی، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: گالینگور، ۶ص(۱۲۶-۱۲۱)، ۱۶سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۵-۱۵۴۳]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۶۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۳۵ق؛ جلد: تیماج، ۱۲گ (۶۳پ-۷۴پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۹]

● **نوروزنامه** / آداب و سنن / فارسی

nowrūz-nāme

شریف سبزواری، محمد جعفر بن محمد باقر، – ۱۱۳۵ ؟ قمری

šarīf sabzevārī, mohammad ja'far ebn-e mohammad bāqer (- 1723)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵ق)

دریک «مقدمه» و چهار«باب» و یک «خاتمه»: مقدمه در بیان نوروز؛ باب ۱. در وجه تسمیه؛ ۲. در ذکر احادیث؛ ۳. در اعمال آن؛ ۴. در احکام وقوع.

آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عد مبدعی را سزد که گلهای رنگارنگ ... وبعد چنین گوید ... محمدجعفر بن محمدباقر الشریف سبزواری

انجام: و زمان حشمت و شوکتش متصل به دولت ابد مدت حضرت صاحب الزمان باد بحق محمدوآله الامجاد

[فهرستواره منزوی ۳۱۰۴/۴؛ الذریعه ۳۸۲/۲۴]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۲۳۲ق؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: میشن، ۵۱گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۱/۷×۱۸/۴سم [ف: ۴-۸۳۶]

● **نوروزنامه** / هیئت / فارسی

nowrūz-nāme

شهابی، محمد بن محمد هادی، ق۱۲ قمری

šahābī, mohammad ebn-e mohammad hādī (- 18c)

رساله مختصری است در تعیین روز نوروز و فضایل و اعمال آن، مشتمل بر سه «ربیع»: ۱. در تعیین روز نوروز؛ ۲. در فضایل آن؛ ۳. در اعمال آن روز.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۵۱/۲

آغاز: شکفته بهار نوروزی که به صلای صدای آن نوروز عرب و عجم مبارک و مسعود و با زیب و زینت و عاقبت محمود تواند بود گشودن غنچه زبان است به سپاس؛ **انجام:** سلام علی موسی و هارون سلام علی آل یس سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدین سلام هی حتی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۱۵گ (۱۱ر-۲۵پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۰-۳۰۴]

● **نوروزنامه** / هیئت / فارسی

nowrūz-nāme

یزدی، ابوالقاسم بن احمد، ق۱۳ قمری

yazdī, ab-ol-qāsem ebn-e ahmad (- 19c)

مؤلف که ۲۰۵ سال از عمرش گذشته تجربیات خود را در این رساله نگاشته که اگر نوروز در سال‌های شمسی و قمری در یکی از روزهای هفته بیفتد چه احکامی بر آنها مترتب است. رساله حاضر جهت کشاورزان نگاشته شده است. این رساله شباهت تام به رساله‌ای به همین نام دارد که از حکیم ترمذی دانسته شده، جز آن که در ابتدای آن به جای دویست و پنج سال، یکصد و بیست و پنج سال آمده است.

آغاز: چنین گوید شیخ ابوالقاسم بن حکیم یزدی رحمة الله علیه که خدای تبارک و تعالی مرا دویست و پنج سال عمر داده بود و تجربه کردم و علم نجوم و احکام تمام دریافتم تا بدانستم و این دوازده برج و هفت کواکب بچه مشغولند و ساعات سعد و نحس را و خیر را و شر را بیاموزم تا هر روزی که نوروز شد چه دلیل کرده بسیار رنج بردم

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۳۹۳

آغاز: هو الله المستعان نوروزنامه چنین گوید بنده ضعیف نحیف شیخ ابوالقاسم حکیم یزدی رحمه الله که خدای تعالی؛ **انجام:** اما خراسان امن باشد و سرما در آخر زمستان شو د و الله اعلم بالصواب.

خط: نسخ جلی خوش، کا: خورشاهی، غلامعلی، تا: ۱۲۳۴ق؛ جلد: گالینگور، قطع: وزیری [رایانه]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۵۳/۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در اطفال دردها پیدا شود و فتنه ها به حاجیان رسد و آب چشمه ها بسیار باشد و الله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواسط شعبان۱۲۷۱ق، جا: سمنان؛ جلد: تیماج، ۷گ (۱۸۸ر-۱۹۴ر)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۷۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** قرطینوس و سروس تملنجا ملیخا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ واقف: سید علی اصغر اصغرزاده، مرداد ۱۳۷۱؛ ۳۰گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۶-۶۲۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۶۷۳/۲

آغاز: چنین گوید ... که خدای تبارک و تعالی مرا دویست سال عمر داده بود؛ **انجام:** و بهم در افتند و سرما در آخر زمستان شود و الله اعلم بالصواب.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۳۰۲ق؛ از روی نسخه‌ای که در نزد اولاد مرحوم ملا کاظم بوده تحریر شده؛ ۴گ (۷پ-۱۰ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۴سم [ف: ۴۱-۱۵۲]

● **نوروزنامه** / ادبیات / فارسی
nowrūz-nāme
برگشاطی، سلیمان خان الله، ق۱۴ قمری
bargšātī, soleymān xān-ol-lāh (- 20c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۹۸۳
آغاز: بسمله، اما بعد بر دوستان سامی و بر برادران عامی؛ **انجام:** پایین تنه اش شود چون دول رمضان الحرام سنه ۱۳۲۸
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۲۸ق [الفبائی: -۵۹۱]

● **نوروزنامه** / ادبیات / فارسی
nowrūz-nāme
ذکاء، یحیی، ۱۳۴۱ قمری
zokā’, yahyā (1923 -)
گردآوری یحیی ذکاء، ۱۳۲۶

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۵۲/۲۰-۴۷۵۴-ف
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۰۲]

● **نوروزنامه = اعمال روز نوروز** / هیئت / فارسی
nowrūz-nāme = a‘māl-e rūz-e nowrūz

۱. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۱۵۴/۱
به فارسی در یک مقدمه و هشت مقاله و سحری و رملی و احکام و نجومی و مذهبی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام(انجام افتاده در مقاله هشتم) [نشریه: ۴-۳۹۹]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۸/۲۰-طباطبائی
آغاز: منقول است از امام جعفر صادق (ع) که ترتیب کرده اند احکام نوروز؛ **انجام:** پائیز نیک باشد خداوند طالع سال را موافق است. در ذیل این نوروزنامه جدول رجال الغیب است که بهمان خط نوشته شده است.
منقول از امام صادق علیه السلام در احکام نوروز در روزهای هفته؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳گ (۱۰۷پ-۱۰۹ر)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۲-۱۳۵]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۹۵/۷
از دانیال؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۶-۳۹۱]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۰۹/۵
آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة و السلام علی رسوله و آله اجمعین نقلست که در حدیث آمده است اول ما خلق الله نوری.چنین می‌فرماید خلاصه موجودات و مفخر کاینات و برگزیده انبیا؛ **انجام:** ثواب بسیار عطا کنم صفت آفرینش بسیار بود اما مختصر کرده شد و الله اعلم بالصواب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۲ص (۶۰-۷۲)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۴۴-۱۹۱]
۵. مراغه؛ مسجد شیخ بابا؛ شماره نسخه: ۱/۴
آغاز: چون نوروز یکشنبه باشد آن سال فراخی و مخالفت کمتر بود در میان خلق و بی کیاستی کمتر باشد [...] نیکوتر بود و کشت کوهی نیکو باشد؛ **انجام:** دولت اراذلان و فاسقان باشد که غلبه کند با یکدیگر و لکن اندک بود، پنبه و ارزن کنجد نیک باشد، سربه آخر زمستان باشد.
احکام نیک و بد ایام نوروز است که با استفاده از نظرات منجمین پیش‌بینی شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۳گ (۳۱پ-۳۳پ)، ۱۱سطر [ف مخ]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۰۹/۲۹
آغاز: بسمله. حکیمان روشن ضمیر سر سال غره محرم گیرند ... اگر روز یکشنبه نوروز شود آن سال بسیار مبارک باشد؛ **انجام:** و بزرگانرا خوبی نباشد بیماری و موت بسیار شود و تنگی سال شود و الله اعلم بالصواب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ ۴ص (۲۵۷-۲۶۰)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۴۴-۱۹۳]
۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۴۱/۶۴
آغاز: نوروزنامه. به موجب هفته اگر روز یکشنبه نوروز در آید خداوند سال آفتاب است حال پادشاهان و بزرگان نیک بود. نعمت ارزان باشد؛ **انجام:** ناسازگاری مردان و زنان بسیار باشد. فالیز نیک بود ... (چند کلمه پارگی) مخالفت کنند و الله اعلم بالصواب
متن مختصری است درباره پیامدهای مقارنه با هر یک از ایام هفته؛ کا: جمال الدین محمد حسنی، تا: دوشنبه ۶ذیقعده۱۱۱۹ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: میشین، ۱ص (۳۵۴)، اندازه: ۲۲/۳×۳۴/۹سم [ف: ۲۹/۱-۹۷]
۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۱۴/۲
آغاز: بسمله، فی احکام نوروزنامه، اگر روز شنبه نوروز آید خداوند سال را زحل بعد طالع جدی [...] بود دلیل کند که حال مردمان باطل بود غم واندوه بسیار بود میان سلطان ورعیت خلاف پدید آید؛ **انجام:** وباران بسیار باشد تابستان باد سخت گرم دارد، میانه [...] کار دنیوی واخروی بخیر انجامد ان شاء الله
رساله‌ای موجز دراحکام مربوط به نوروز متناسب با ایام وروزهای هفته از شنبه تا جمعه وخواص وآثار آن است که مطابق پیشگویی‌های منجمین نگاشته شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۴۰ر-۴۱پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۵]
۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۳۷/۲
آغاز: فصل در بیان فضیلت و ادعیه اعمال روز نورز است بدانکه میان علما در تعیین روز نوروز؛ **انجام:** خدا مرا بیامرزید تا معلوم شود که بهشت در زیر قدم پدر و مادر است.
که راجع به نوروز و اعمال روز نوروز و فضیلت آن و غیره نوشته

و «مسائل اخلاقی» ضمیمه است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: مکتبة الامام امیر المومنین، اردیبهشت ۱۳۶۵؛ ۲۷ص (۸-۳۴)، اندازه: ۱۱/۲×۱۷/۶سم [ف: ۱۷-۴۷۰]

۱۰. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۷۰۰/۲

آغاز: باب نوروز نامه در حکم نوروز، اگر نوروز یکشنبه باشد خداوند سال آفتاب بود و احوال پادشاهان بزرگ نیکو بود و نعمت فراخ و نرخها ارزان بود؛ **انجام:** مشغولی مردمان از سبب فتنه و آشوب و خداوندان آن سال با هم نیکو بوند و الله اعلم بحقایق.

نوشتار کوتاهی است در بیان احکام نوروز، به مانند آنچه که در رساله‌های اختیارات ایام می‌نویسند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۱۵۹ر-۱۶۰پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۶۵۲]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۲۳/۳

با عنوان فصل در آغاز «نوروز در شنبه تا آدینه»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۱۳ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶-۶۰۸]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۸۲/۲

آغاز: فصل در نوروز نامه، اگر روز نوروز شنبه باشد زمستان سخت بوده باشد و گندم کم بعمل آید و مرگ مفاجات العیاذ بالله بسیار بود؛ **انجام:** و هر گاه روز جمعه بوده باشد سالی مبارک و میمون بود ... مردم را از گرما و خون و صفرا بیماری رسید و الله اعلم بالصواب.

فصلی است که در آن، حوادث و رویدادها و نیک و بد ایام را طی روزهای هفته که روز نوروز در کدام روز واقع می‌شود پیش‌بینی کرده است، نوروزنامه‌های بسیاری در منابع و فهارس موجود گزارش شده واین نسخه با هیچ یک از آنها همخوانی ندارد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳گ (۸-۱۰)، ۱۶سطر ، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۸-۲۱۱]

۱۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۷۱/۴

بخشی از نوروزنامه منقول از امام صادق (ع) بر اساس افتادن نوروز در یکی از ایام هفته؛ خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم پسر آقا محمد، تا: ۱۲۲۰ق؛ جلد: تیماج، ۳گ (۶۶پ-۶۸ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نشریه: ۱۳-۱۵۶]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۶۱/۳

آغاز: باب در حکم نوروز نامه که اعتباری است، حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمود که اگر نوروز یکشنبه باشد خداوند سال آفتاب بود؛ **انجام:** و در بابل غله را آفت رسد و دوستان قدیم با یکدیگر خصومت کنند و مردمان با یکدیگر نیکو شوند

خط: نستعلیق، کا: شعبان بن محمد مقیم، تا: ۱۲۲۳ق؛ جلد: تیماج، ۴گ (۲۳پ-۲۶ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۰-۲۴۲]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۹۵۲

آغاز: فی احکام النوروز لعل فائیده؛ **انجام:** در هر کس افتید برنج افتد و دلیر و مبارز باشد و الله اعلم قد تمت

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ جلد: مقوا [رایانه]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۸۸/۳

آغاز: نوروز نامه آنچه در هفته هر روز که نوروز باشد آن سال سرما و گرما و میوه درختان چنار

حوادث و رویدادهای سال و پیشگویی نیکو و بد ایام را طبق روزهای هفته که روز نوروز در کدام روز از هفته واقع می‌شود بطور بسیار مختصر در این رساله آمده است، این رساله از روز شنبه شروع شده و جز دو برگ اول آن در این نسخه نیامده است؛ بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۲گ (۱۱۱ر-۱۱۲ر)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۷-۶۲]

۱۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۷۳۵/۵

آغاز: ای که از هنر خبر داری ××در کف دست خویش زر داری

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۲۸۵ق؛ اهدایی: اکبر آقا شاکر؛ ۲گ (۸۸-۸۹)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴-۱۴۰۸]

۱۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۲۸/۴

آغاز: بسمله. در احکام نوروزنامه فرس. و این از مخترعات جمشید است، و سابق بر این نبوده است، در میان اولاد آدم. و آن تحویل آفتاب است در مجازی برج حمل. اول سال نو است، و اول بهار و ابتدای خوشی؛ **انجام:** این سال به همه حال نیکو بود. و الله اعلم به حقایق الامور اسرارها ...

از ناشناس، پیشگویی‌هایی است درباره سال نو، که نوروز در چه روزی از هفته آغاز می‌شود، در این تحریر از روز یک‌شنبه آغاز و به شنبه می‌انجامد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳-۱۴؛ مجدول؛ ۹ص (۲۶۸-۲۷۶) [ف: ۳-۳۳۵]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۸۵/۳

آغاز: بسمله. اگر نوروز یوم الاحد بود خداوند سال آفتاب بود؛ **انجام:** از مشغولی دل مردمان از سبب فتنه و آشوب و خداوند سال بهمه نیکی ارزانی بود ان شاء الله و تعالی تقدس.

احکام نوروز است در روزهای هفته و دنباله رساله ش ۴۸۵۵؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط؛ کاغذ: سپاهانی، ۵گ (۲۴پ-۲۸پ)، ۱۴سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۴-۳۸۲۸]

۲۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۵۶۷/۵

آغاز: باب: بدانکه نوروز چه روز نو می‌شود هر گاه نوروز در روز شنبه بود درآن سال زحل باشد اندوه بسیار بود وگفتگوی اختلاف بسیار بود وکینه وعداوت وکوشش بسیار بود؛ **انجام:** مردم خوشحال باشند هر فرزندی که دروجود آید بیشتر دختر باشند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲گ (۳۵ر-۳۶پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۵]

● **نوروزنامه کردی** / هیئت / فارسی

nowrūz-nāme-ye kordī

این نسخه بخشی است از کتاب یا رساله‌ای کهن و احکام نوروز است در روزهای هفته.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۸۳/۵

آغاز: اگر نوروز شنبه در آید خداوند سال ز حل و طالع او دلو دلیل کند که در آن سال غم و اندوه گفت و گوی مردمان بسیار بود؛ **انجام:** اگر نوروز سه‌شنبه در آید خداوند سال مریخ بود و طالع حمل دلیل کند که در آن سال حال سلطانان بقوت بود و دزدان و راه داران را حال نیکو گذرد ... و دروغ و وحیلت در میان مردم بسیار بود.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۱۹-۶۸]

←نوروز و جمشید ≻تذکره منظوم

←نوروزیه ≻النیروز

←نوروزیه ≻نوروزنامه

● **نوروزیه** = **نوروزنامه** = **احکام نوروز** / آداب و سنن / فارسی

nowrūzīye = nowrūz-nāme = ahkām-e nowrūz

قزوینی، محمد بن حسن، - ۱۰۹۶ قمری

qazvīnī, mohammad ebn-e hasan (- 1685)

تاریخ تألیف: ۱۰۶۲ق

شرحی است بر دعاهایی که معلی بن خنیس از امام صادق درباره نوروز آورده است و در تعیین روز نوروز که اعمالی در روایات برای آن روز آمده و بدون شناخت آن انجام اعمال مذکور شایسته نیست و بنا به نظریه مؤلف این روز با ماه‌های رومی یا عربی چنانچه بعضی از فقها پنداشته‌اند درست نمی‌آید و باید نوروز فرس باشد نه نوروز یزدجردی. گویا همان باشد که آقا رضی قزوینی ساخته و در لسان الخواص خود به عربی گنجانده و حسینی خادم آن را رد کرده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... بر طالبان حق عرض می‌کند که در کتب ادعیه به روایت معلی به خنیس از جعفر بن محمد الصادق علیه السلام مروی است که چون روز نوروز شود غسل کن و پاکیزه ترین لباس خود بپوش و بهترین عطرهای خود بکار بر و روزه باش ...

انجام: و اینقدر در تعیین آن در زمان ما کافی نیست و العلم عندالله و اهله.

چاپ: در میراث اسلامی ایران، دفتر ششم، به کوشش و مقدمه رسول جعفریان، ۱۳۷۶ش، چاپ شده

[نسخه‌های منزوی ۳۶۶/۱؛ الذریعة ۳۸۳/۲۴ رقم ۲۰۵۸؛ فهرستواره منزوی ۳۱۰۲/۴]

شروح و حواشی:

۱- نوروز؛ حسینی مدرس، ابراهیم (-۱۱)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۲۷/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۶ص (۲۹۴-۲۹۹)، سطور چلیپا (۶×۱۶)، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۱۴-۳۶۷۷]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۶۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ در دو برگ آخر نیز یادداشت مفصلی از مؤلف در تکمله رساله حاضر آمده؛ جلد: تیماج، ۵گ (۹۴پ-۹۸ر)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۴۰]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۹۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: ۱۰۶۱ق، کاتب شاگرد مؤلف بوده؛ مصحح، محشی با امضای «منه سلم الله تعالی»؛ خریداری از مشیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۷گ (۱پ-۷پ)، ۱۵سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰/۲×۱۸/۵سم [رایانه]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۷۵۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: معزالدین بن محمد صادق تبریزی، تا: ۱۰۸۶ق؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج، ۴گ (۴۸پ-۵۱پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۲-۲۹۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷۶۷/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس اول فروردین ماه ایشان که در سنه عاشره هجرت متداول بوده از فروردین ماه یزدجردی که در ربیع الاول احدی عشر هجریه مطابق جلوس یزد جردی قرار یافته معلوم نمیتوان نمود و این معنی باندک تأملی ظاهر است. و السلام علی من اتبع الهدی.

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن محمدرضا، تا: رمضان۱۱۰۰ق؛ کاغذ: اصفهانی ترمه، جلد: میشن، ۳ص (۵۱-۵۳)، ۲۵سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۳-۱۵۶]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۱۳۰/۳

کا: حاج سید علی محمد علاقبند یزدی، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: گالینگور، ۴ص (۸۷-۸۴)، ۱۶سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۵-۱۵۴۳]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۹ص، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳-۴۷۴]

۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۱۷/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه»؛ ۶گ (۵۳–۵۸) [ف: ۵–۷۳۲]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۵۵/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مصحح؛ تملک: سید محمد موسوی جزائری نجفی به سال ۱۳۶۷ق؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۱۳۰پ–۱۳۲پ)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۲۰–۳۷]

● نوروزیه / آداب و سنن / فارسی

nowrūzīye

رازی، محمد تقی بن محمد رضا، ق۱۱ قمری

rāzī, mohammad taqī ebn-e mohammad rezā (- 17c)

اهدا به: شاه صفی صفوی (۱۰۳۸–۱۰۵۲ق)

رساله‌ای است مختصر درباره نوروز، مشتمل بر «مقدمه» وسه «فصل» و «خاتمه»: مقدمه دربیان فضیلت وشرافت این روز؛ فصل ۱. بیان نماز این روز وادعیه منقوله دروقت تحویل؛ ۲. بیان یس خواندن برانار؛ ۳. درجامه پوشیدن وآداب آن؛ خاتمه درآنچه دروقت تحویل به کار دارند ازمنسوبات کوکب.

آغاز: بسمله. جواهر حمد و سپاس و زواهر ثنای بی قیاس قادری را ... که در اوان بهار ... بکوس نوروزی صدای عالم آرایی و جهان افروزی در گنبد دوران انداخته ... اما بعد ... بعضی از اخوان الصفا و خلان الوفا استفسار حقیقت و شرافت روز نورز سلطانی از ... ابن محمد رضا محمد تقی الرازی می‌نمودند آنچه از قول ائمه اطهار ... و علمای ... عالی مقدار ... بنظر این بی بضاعت رسیده بود بیان می‌نمود اشاره رفت که این لآلی مکنونه را ... منتظم گرداند ... مشتمل بر مقدمه و سه فصل و خاتمه ... زمان ... شاه صفی الصفوی الموسوی بهادرخان ... مقدمه در بیان فضیلت و شرافت این روز ... فصل اول در بیان نماز این روز و ادعیه منقوله در وقت تحویل و خواندن سوره قرآن درین روز ... فصل دوم در بیان سوره یس خواندن بر انار ... و بیان نوشتن آیات هفت سلام (اینجا بیاد هفت سین ایرانی میافتیم) و آنچه باید خوردن درین روز ... فصل در بیان جامه پوشیدن و آداب آن، خاتمه در آنچه وقت تحویل بکار دارند از منسوبات کوکب صاحب حد.

انجام: و از نانها نانی که زنجیل و روغن و شاهدانه داشته باشد و الله اعلم بحقیقة الحال

[فهرستواره منزوی ۳۱۰۴/۴؛ نسخه‌های منزوی ۳۶۶/۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۱۱/۳

آغاز و انجام: برابر؛ (مورخ روز سه‌شنبه صفر ۱۰۹۱).

بی‌کا، تا: صفر۱۰۹۱ق، جا: آستارا؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۵ص (۵۰–۶۴)، ۲۱سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۲–۲۵۱۷]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۰۰/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و آله الطاهرین. و فاتحه این نسخه که منسوبات کواکب سبعه است نوشته نشد. از راه اضطرار. تمت رساله نوروز

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: میشن، ۱۰گ (۳۰پ–۳۹ر) [ف: ۹–۴۷]

۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۵۰۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** واز سبزیها آنچه خوشبوی وخوش لذت باشد مانند برخان ونعناع واز نونها نانی که روغن وشیرینی باشد، منسوبات مریخ

از اول تا خاتمه (منسوبات مریخ)؛ خط: نستعلیق، کا: شهاب الدین حسین بن ناصر الدین حسن حسنی حسینی موسوی جعفری دیباجی، تا: ۱۱۱۰ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماجمذهب، ۱۰گ، اندازه: ۷/۵×۱۴سم [ف مخ: ۲–۵۷۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۲۹/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسینی، مرتضی بن عزیز الله، تا: شنبه ۱۶ ذیحجه۱۱۸۶ق؛ جلد: تیماج، ۴گ (۱۱۸پ–۱۲۱پ)، ۲۴سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۸–۵۴۶]

● نوروزیه / هیئت / فارسی

nowrūzīye

خاتون آبادی، اسماعیل بن محمد باقر، ۱۰۳۱ – ۱۱۱۶ قمری

xātūn ābādī, esmā‘īl ebn-e mohammad bāqer (1622 - 1705)

به امر: شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷–۱۱۰۵ق)

تاریخ تألیف: ۱۰۸۱ق

وی این رساله را درباره استخراج روز عید غدیر خم از زیج جدید گورکانی و از زیج قدیم ایلخانی نوشته و درباره مبدأ تاریخ هجری و تعیین هیجدهم ذیحجه سال دهم هجرت را استخراج و در جداول ثبت کرده است. در چند جای رساله، از تحویل حمل در ۱۰۸۱ هجری یاد کرده، در یکجا تاریخ هجری را با تاریخ‌های رومی و یزدجردی تطبیق کرده که چون سودمند است در این جا نقل می‌شود: «الحال که سه‌شنبه بیست و چهارم شهر شعبان المعظم سنه هزار و هشتاد و نه هجریست اول تشرین الاول سنه هزار و نهصد و نود رومی اسکندری و پنجم فروردین ماه قدیم سنه هزار و هشت یزدجردیست بنابر عدم کبس متعارف تاریخ فرسیان». در پایان باب سوم سخن برخی از معاصران خود را که در رساله نوروزیه خود، با حساب قهقرایی تاریخ، تعیین کرده است که روز غدیر خم مطابق روز تحویل حمل بوده است نادرست داند و در آغاز پاسخ به سخنان او گوید «تحویل حمل هزار و هشتاد و چهار هجری که روز سه‌شنبه دوازدهم شهر ذی حجة الحرام موافق با یازدهم آذر ماه

روحی ۱۲۸۵ اسکندری و سیزدهم شهریور ماه قدیم **۱۵۴۳** یزدجردی است». خاتون آبادی در دیباچه تصریح کرده است که این رساله یک «مقدمه» و دوازده «باب» و «خاتمه» دارد، اما در نسخه (شماره **۳۰۵۳** مجلس) بیش از ۶ باب نیست و تا این زمان نسخه‌ای دیگر نیز از این کتاب دیده نشده است. فهرست مطالب مقدمه و ابواب موجود در این نسخه این است: مقدمه – در تحقیق تاریخ فارسیان و مبدأ سال ایشان؛ باب ۱.در تحقیق نیروز فرس وارد در اخبار ائمه عصمت (ع) تا زمان متوکل و معتضد (خلفاء عباسی)؛ ۲. در بیان آنکه بعد از عهد معتضد و احداث نوروز معتضدی که نوروز الخلیفه باشد و بعد از عهد سلطان ملکشاه سلجوقی و احداث نوروز سلطانی که تحویل حمل باشد ... نوروز در چنین وقت ... با نوروز فرس ...؛ ۳. بیان اینکه یک‌شنبه هیجدهم (در نسخه: هشتدهم) ذی الحجه ... سنه عاشر هجرت (روز غدیر خم) روز تحویل حمل نبوده؛ ۴. در ذکر اموری چند که اهل فرس و عجم ... در روز نوروز به جامی‌آورند؛ ۵. اخبار وارده از معلی بن خنیس؛ ۶. محاکمه میان ابن فهد و یکی از معاصران مؤلف که بر سخن ابن فهد در مهذب (درباره نوروز) خرده گرفته.در کتابخانه دانشگاه رساله نوروز و آب نیسان از سید باقر بن سید اسماعیل خواتون آبادی در دفتری با شماره **۱۲۶۶** موجود است.

آغاز: (بسمله) نوروز عالم افروز قلوب اهل عرفان و شاهد بزم آرای عید اهل ایقان حمد صانعی است که ... اما بعد بر روشن ضمیران صافی عقیدت و پاک دلان پاکیزه طینت مخفی نماناد که هرگاه عقیده در مسائل دینی و معارف یقینی حاصل شود بر ارباب علمو کمال ... لازم است که بقدر وسع و طاقت در حل آن عقده و کشف آن شبهه بکوشند و چون در ین اوان میان ارباب علم و عرفان مسئله تحقق نیروز فرس که در اخبار وارد شده و تحقیق آنکه عید غدیر خم در نیروز بوده و این نیروز اول حمل بوده یا اول سال فارسیان ... محل نزاع بود ...

[فهرستواره منزوی ۳۱۰۰/۴؛ روضات الجنات ۲۸۷]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** این است کلام این فاضل در مقام اعتراض بر ابن فهد و در کلام او نظرست از چند جهت اول آنکه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ پشت برگ اول نوشته‌ای است که باید از مؤلف باشد و متن آن این است: «بسمله معروض میدارد که چون مسموع شد که دماغ دیدن رساله نوروزیه هست و این رساله داعی چون فوائد بسیار و بسطی عظیم داش، استدعا آنست که بنظر عالی مشرف شود شاید قدر او بر احدی ظاهر شود و مثل داعی بی قدر نباشد»، زیر این نوشته با همین خط نوشته شده: «هفتاده ورق ورقی بیست و یک بیت ها هزار و چهار صد و پنجاه بیت»، در صورتیکه این خط از مؤلف باشد معلوم است از این رساله همین اندازه تألیف شده و مؤلف ۶ باب دیگرش را ننوشته است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۷۱ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۰-۵۰۰]

● **نوروزیه** / آداب و سنن / فارسی

nowrūzīye

خاتون آبادی، محمد حسین بن صالح، – ۱۱۵۱ قمری

xātūn ābādī, mohammad hoseyn ebn-e sāleh (- 1739)

مؤلف فضیلت روز نوروز واهمیت آن را دریک «مقدمه» ودو «فصل» ویک «خاتمه» تنظیم کرده است: مقدمه درتعیین روز نوروز؛ فصل ۱. بیان فضلیت روز نوروز به نقل از روایات معتبره؛ فصل ۲. بیان روز نوروز درکتب غیر معتبره؛ خاتمه دربیان وجه تسمیه این روز به نوروز.

آغاز: الحمد لله رب العامین ... و بعد این رساله ایست مختصره در بیان فضیلت روز نوروز و آداب و اعمال.

انجام: و از آن آبها بر خود می‌ریزند برای تبرک و دفع آفتها و بعضی بر بعضی آب می‌پاشند.

[فهرستواره منزوی ۳۱۰۱/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۹۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد سعید بن محمد صالح کاشانی، تا: یک‌شنبه ۸ ربیع الثانی ۱۰۴۰ق؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۱۶ر-۱۹ر)، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۱۲-۱۶۲]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۵۶۹/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۴-۱۴۶۴]

● **نوروزیه** = **نوروزنامه** / آداب و سنن / فارسی

nowrūzīye = nowrūz-nāme

خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، – ۱۱۷۳ قمری

xājū'ī, mohammad esmā'īl ebn-e hoseyn (- 1760)

وابسته به: نوروزنامه = اعمال نوروز؛ عماد الدین شیرازی، محمود بن مسعود (-۹۸۴ق)

تاریخ تألیف: ۱۱۶۲ق؛ محل تألیف: اصفهان

در چگونگی تعیین روز نوروز شرعی، و بعضی از آداب و اعمال اسلامی و دعاهای این روز. عنوان‌بندی خاصی ندارد. در آغاز آن از نوروزنامه عماد الدین محمود بن محمد بن مسعود شیرازی که در یک مقدمه و چهار مقاله است یاد کرده است.

آغاز: بسمله بعد حمد خدا و نعمت رسول و ائمه هدی معروض می‌دارد که چون در این عصر که سال هزار و صد و شصت و دو هجری عبارت از آن است و در این عصر که مشتهر به بلده اصفهان است ... در تعیین روز نوروز شرعی میان اهل شرع

خلاف بود ... از این شکسته بی دست و پا العبد الجانی محمد بن الحسین المشتهر باسماعیل المازندرانی ... گوید که حکمت پناهی ملاعمادالدین محمود بن محمد بن مسعود درمقدمه رساله نوروزیه مرتبه بر مقدمه و چهار مقاله که باسم حمزه میرزا پرداخته گوید که ...

انجام: و چون سائر ادعیه و اعمال شرعیه روز نوروز که در کتب اصحاب نقل شده سندی که فی الجمله اعتمادی بر آن باشد ندارد لهذا به همین قدر اکتفاء نمود و بالله التوفیق.

چاپ: در میراث اسلامی ایران، دفتر چهارم، به کوشش مهدی رجائی، ص ۱۷۲- ۱۹۰ چاپ شده

[فهرستواره منزوی ۳۱۰۱/۴]

شروح و حواشی:

۱- نوروزیه؛ حسینی اصفهانی، محمد مهدی بن هدایت الله (۱۱۵۲-۱۲۱۸ق)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۶۵/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۶گ (۱۶۱پ-۱۷۶پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱۴-۳۳۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۱۳/۷

آغاز: الحمد الله الذی جعل الرضاع لحمة کلمحمة النسب؛ **انجام:** الی یوم القیام ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، کاغذ: سپاهانی، ۱۷گ (۱۲۶-۱۴۲)، ۷ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۶۰۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۰۶/۲۹

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن میرزا محمد، تا: ۱۲۴۷ق، جا: اصفهان مدرسه جدة؛ ۱۵گ (۲۸۳پ - ۲۹۷پ) [ف: ۵-۳۰۶]

۴. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۵/۱۷ فیاض

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۹ص، ۲۶ سطر (۸×۱۷)، قطع: پستی [ف: -۲۱۳]

● **نوروزیه** / آداب و سنن / فارسی

nowrūzīye

حسینی اصفهانی، محمد مهدی بن هدایت الله، ۱۱۵۲ – ۱۲۱۸ قمری

hoseynī esfahānī, mohammad mahdī ebn-e hedāyat-ol-lāh(1740 - 1804)

وابسته به: نوروزیه = نوروزنامه؛ خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین (-۱۱۷۳ق)

میرزا محمد مهدی این رساله را در رد بر رساله نوروزیه مولی اسماعیل خواجوئی نوشته است و چنین پیداست که خواجوئی نیز در رساله خود به رساله نوروزنامه عماد الدین محمود بن محمد بن مسعود شیرازی نظر داشته است.مؤلف رساله حاضر هر بار سطوری چند با عنوان «قال» از رساله خواجوئی نقل کرده و پس از عنوان «اقول» به نقد و شرح پرداخته و به نظر می‌رسد که تمام نوروزیه خواجوئی در این رساله وارد شده است.شیوه خواجوئی نیز چنین است که هر بار چند سطر از رساله نوروزیه عماد الدین بن مسعود نقل کرده است و بنابراین این رساله حامل دو رساله دیگر نیز هست. وی در این رساله درباره تعیین روز نوروز و اختلاف نوروز کنونی سلطانی با نوروزی که در خبر معلی بن خنیس یاد شده و نیز از تاریخچه نوروز و وضع ملکشاه سخن آورده است. خلاصه نظر خود را در اواخر رساله چنین بیان دارد: «هر کس فی الجمله اطلاعی بر علم احکام ... داشته باشد می‌داند که قبل از اسلام به چندین هزار سال را از تحویل شمس به حمل می‌کردند و رعایت کبس را نیز عموماً مختص از برای قرب اول حمل بوده و ... مقصود امام (ع) اول حمل است».از تقویم سید محمد صالح بن عبد الواسع حسینی و رساله ذریعة النجاح اوکه به نام شاه سلیمان ترتیب داده یاد کرده است.

آغاز: بعد حمد بیحد خدا را و نعمت بعید مصطفی (ص) و ائمه (ع) هدی را چنین بر چنین صفحه مینگارد که چون عالیحضرت خاتم لحکماء المحققین و خاتم الفضلاء و المجتهدین اعنی الجلیل النبیل ملا محمد السماعیل المازندرانی مولدا و الاصفهانی مسکنا رساله نوروزیه پرداخته و در آن رساله علم مخالفت را افراخته و ایغ زبارنا در طعن علماء اعلام آخته و مرکب قلم را در میدان جرح و قدح تاخته این فقیر بی بضاعت در ایام نقاهت که مذاکره و مباحثه را ایام عطلت است خواست که آنچه در خاطر فاتر در حین مطالعه خلیده بحیز تحریر درآورد و آنچه از کلمات آنحضرت را حق داند اشاره به آن کند و آنچه را باطل داند بعد آن حجران تصحیح تصریح نماید و من الله التوفیق علی الفرقان و علیه التکلان قال حکمت پناهی ملا عماد الدین محمد (هـ محمود) بن مسعود در مقدمه رساله نوروزیه مرتبه بر مقدمه و چهار مقاله که به اسم سلطان حمزه میرزا پرداخته میگوید که روز پیش اهل شرع از طلوع صبح صادق است تا غروب تمام جرم آفتاب و آن بذهاب شرقیه معلوم شود و نزد منجمان اهل فارس روم از طلوع مرکز شمس است تا غروب آن و چون در بهر اصطلاحی معلوم شد شب نیز به اصطلاح معلوم شود چه ابتدای روز انتهای شب است و انتهای دور ابتدای دور ابتدای شب وشبانه روز نزد اهل شرع از اول شب است تا شب دیگر و نزد منجمان خطا وایغور از نیمشب تا نیمشب دیگر و نزد باقی از اول روز است تا اول روز دیگر فقیر بی بضاعت گوید که چون ظلمت اصل و نور طاریست ...

انجام: ریحجه بود و بین الخلافتین بیست و پنجسال فاصله بود و هر محاسبی میداند که این محال است و آنچه فاتر میرسد آنست که این زیادتی از بعض رواة باشد چه در هر دو حدیث معلی را رئیس العرفاء شیخ احمد بن فهدره نقل کرد و این را نقل نکرده

یا مشار الیه در این زیدتی یوم بحسب هفته یا بحسب ماه باشد و این بسیار بعید است و الله یعلم و مؤلف ره اعمال نوروز را ذکر کرده در اینمقام و چون در کتب ادعیه بتفصیل مذکور بود ما ترک کردیم مامول از صاحبان فهم آنست که در آنچه تحریر پدیرفته بعین انصاف نظر کنن و از اصلاح اغماض نکنند و اگر اصلاح پذیر نباشد نقاهت عذر یست واضح هر کس نقیه شده باشد میداند قد وقع الفراغ بین عید الاضحی و الغدیر فی سنة ماتین بعد الالف من الهجرة النبویه علی هاجرها الف التحیة.
[نسخه‌های منزوی ۳۶۵؛ فهرستواره منزوی ۳۱۰۴/۴]

۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۲۷۴-۳/۹۷/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [آستانه قم: -۱۹۹]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۴۲۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق و شکسته، کا: عبدالجواد بن محمد مهدی حسینی موسوی، تا: قرن ۱۳؛ یادداشت مطالعه این نسخه به خط عبدالله بن سید محمد رضا شبر؛ تملک: ذبیح الله حسینی رضوی؛ مهر: کتابخانه خصوصی حورا نصیری امینی، عبدالجواد حسینی؛ جلد: میشن، ۵۹ص (۲-۶۰)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۵۰-۱۸۶]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۴/۸
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۴ص (۲۱۱-۲۶۴)، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۹-۳۲۲]

● **نوروزیه** / آداب و سنن / فارسی

nowrūzīye

ادیب کاشانی، غیاث الدین، ق۱۳ قمری
adīb kāšānī, qīyās-od-dīn (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه
در این رساله از تاریخ نوروز و اقوال گذشتگان راجع به آن سخن رفته و مدارک مندرجات آن بیشتر مدارکی است که عربان و مسلمانان در این قسمت فراهم آورده‌اند. به آخر این رساله اقوالی چند از مجلسی و سائر محدثین مهم شیعه آمده است.
آغاز: رساله نوروزیه. بسمله. ثنا و ستایش و بندگی و پرستش ذات واجب الوجودیرا سزاست که تمام موجودات را از راه حکمت و طریق مصلحت
انجام: اگر چه معنی در دعائیست اما دعای اول را خواندن هر چند شمارش کرده نشود چون سند معتبر دارد بهتر است
[فهرستواره منزوی ۳۱۰۴/۴]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ ۳۴گ، ۹ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۱-۳۹۹]

● **نوروزیه** /- فارسی

nowrūzīye

اصفهانی، یحیی بن محمد شفیع، ق۱۴ قمری
esfahānī, yahyā ebn-e mohammad šafī‘(- 20c)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [میراث شهاب: س۷ش۱-۲-۳۶]

● **نوروزیه** / آداب و سنن / فارسی

nowrūzīye

رئیس العلماء، محمد طاهر بن حسن، ۱۲۹۴ قمری
ra’īs-ol-‘olamā’, jalāl-od-dīn ebn-e mohammad tāher (1877 -)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۱۲ جمادی الثانی ۱۳۳۶ق
رساله مختصری است مشتمل بر نقل اخبار و روایات درباره نوروز و کیفیت برگزاری آن.

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۷۱۹
آغاز: حمد بیحد و ثنای بیعد سزاوار است برای آن خالقی که انسان را از ماء و طین قرار داد؛ **انجام:** و انه بریٌ ممن بری و ان الآخرة و الاولی.
خط: نستعلیق و نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مجدول؛ مثنوی بهروزیه مشعریه سروده مؤلف با مطلع: «بلبلی دیدم که بر شاخ گلی ×× راز دل کردی به دیگر بلبلی» در ذیل نسخه ضمیمه است؛ واقف: ناصرالدین ریاستی فرزند مؤلف، رمضان ۱۳۷۹؛ جلد: تیماج، ۶۱گ، ۱۴و ۱۶ سطر ، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۶۹۳]

● **نوروزیه** / آداب و سنن / فارسی

nowrūzīye

ناشناخته:
۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳۸/۱۰۰
آغاز: من صورة خط شیخنا الکامل میرزا محمد الاستر آبادی قدس الله روحه نقلت کیفیة عمل روز نوروز. حضرت امام جعفر صادق فرمود که چون نوروز در آمد غسل کن و جامه پاک در پوش و بوی خوش بکار دار و روزه فرا گیر و بعد از نماز پیشین چهار رکعت نماز کن بعد از الحمد دو رکعت اول؛ **انجام:** حرر هذا الاحرف بیده الفانیة الجانیة الراجی عفو ربه الغنی احمد بن محمد بن احمد الشهیر بابن خاتون الملکی العاملی امتثالا لا مر صاحب هذا الکتاب مدالله فی عمره ... و ذلک فی رابع شهر شوال

ختم بالخیر و الاقبال بدار السلطنة حیدر آباد حرست من الفساد سنه ۱۰۴۷ و الحمد لله علی کل حال و صلی الله علی اشرف الانبیاء و الال رب اختم بخیر یا کریم.
نامبوب است؛ خط: نسخ، کا: ابن خاتون، احمد بن محمد، تا: ۴ شوال۱۰۴۷ق، به دستور ابن خاتون گرد آورنده جنگ؛ ۱گ (۳۹۷) [ف: ۱۵-۱۷۹]

۲. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: ۱۲۴/۲

خط: نسخ، کا: محمد حسن موسوی اصفهانی، تا: قرن ۱۲؛ ۳گ (۲۲-۲۴)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: -۱۲۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۲۹/۴

آغاز: فایده. نحمدك یارحمن و نحمدك یا رحیم این مجملیست در بیان شرافت روز نوروز از قول ائمة الاطهار و علماء الاخیار و فقهاء عالیمقدار حسب الاشاره ... میرزا احمد؛ **انجام:** الهی تا بود آفاق و انجم ××مبادا نام نیکت در جهان گم (علی ید اقل عباد الله الغنی فلان بن فلان الحسینی تم).
در سه فصل؛ خط: نستعلیق، کا: حسینی، مرتضی بن عزیز الله، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۲گ (۳۳پ-۳۴ر)، ۲۴سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۸-۵۴۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵/۱۴

آغاز: بعد از حمد و ثنا مبدع افلاك و ارضین و مبعث قائد جنود انبیا و مرسلین و رحمت عالمین؛ **انجام:** پس ظاهر شد که در آن تاریخ ۱۶ یا ۱۷ آذار تحویل آفتاب بوده بأول حمل، و الاعانة من الله ...
در این رساله مختصر از کیفیت تحویل حمل و تطبیق سال شمسی و قمری و دیگر احکام نوروز بحث میکند، و گویا به سال ۱۰۸۴ تألیف شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۵گ (۲۸۶پ-۲۹۰پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۳-۲۱۱]

←نور و کجور ← کتابچه نور و کجور (رویان)

● نور الولاة فی مسائل الصلاة / فقه / فارسی و عربی

nūr-ul wulāt fī masā'il-iṣṣalāt

رئیس العلماء، محمد طاهر بن حسن، ۱۲۹۴ قمری

ra'īs-ol-'olamā', jalāl-od-dīn ebn-e mohammad tāher (1877 -)

تاریخ تألیف: ۲ ذیحجه ۱۳۳۰ تا ۱۵ ذیحجه ۱۳۳۳ق
کتاب مختصری است در مباحث صلات مرتب بر پنج جزء که در عناوین «مجلس» نگاشته و به مناسبت به مقتل پرداخته است.

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۷۲۳

آغاز: بسمله، مجلس الاول فی لیلة الاثنین لیلة الترویة ثانی من ذیحجة الحرام ۱۳۳۰؛ **انجام:** قد تمت مسائل الکتاب المستطاب المسماة بنور الولاة فی مسایل الصلوة بید مصنفه.

خط: نستعلیق و نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: ناصرالدین ریاستی فرزند مؤلف، رمضان ۱۳۷۹؛ جلد: تیماج، ۳۳۰گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: -۶۹۰]

● نور الولایة / عرفان و تصوف / عربی

nūr-ul wilāya

نیریزی، قطب الدین محمد، ۱۱۰۰ - ۱۱۷۳ قمری

neyrīzī, qotb-od-dīn mohammad (1689 - 1760)

مثنوی متوسط وپرشور وحال درتوحید واثبات ولایت ائمه معصومین (ع) که با عشق واعتقاد خاصی سروده شده است.
[الذریعة ۳۸۴/۲۴؛ نسخه‌های منزوی ۳۸۴۷/۵ به زبان فارسی]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۴۰

آغاز: بسمله.حمداً لمن یؤتی الی الحکماء ×× انوار حکمة دینه العلیاء؛ **انجام:** فعلیهم الصلوات فی الآفاق من ×× رب السموات العلی الزرقاء
خط: نسخ روشن، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با یادداشت تحقیقی از اسدالله خاوری درباره کتاب و مؤلف در پایان، نسخه همراه است با دامغة المنکرین؛ ۱۳۶گ، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۲۶۴]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۲۶۴/۲

آغاز: لك الحمد یا واحداً لم یزل ×× ولاشیء مع ذاته فی الازل / وقد کان بالذات ذات الوجود ×× مقدسته عن لحاظ القیود؛ **انجام:** تعالوا الی حکمة العرفاء ×× وهم فی الولایة اهل الوفاء / ونور الولایة حکمتنا ×× وشمس بصائر حجتنا
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ درهامش برخی صفحات برخی ابیات توسط پسر ناظم «میرزا سیدعلی» تصحیح شده؛ ۲۸گ (۱۰۲پ-۱۲۹ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۵]

۳. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۸/۲

آغاز: حمداً لمن یؤتی الی الحکماء - انوار حکمة دینه العلیاء؛ **انجام:** ما احتاج فی الاثبات بالآراء
خط: نستعلیق، کا: محمد خواجوی، تا: ۳ ربیع الثانی ۱۳۸۳ق، جا: شمیران تهران؛ واقف: کاتب، شهریور ۱۳۴۲؛ جلد: مقوا، ۴۰گ، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: -۱۱۰]

● نور الهدایا / اخلاق / فارسی

nūr-ol hadāyā

بی بی بهشتی بنت ابوالقاسم راز شیرازی، ق۱۳ قمری

bi bi beheštī bent-e ab-ol-qāsem-e rāz šīrāzī (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۴۲۲

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعلنا من المتمسکین بولایه؛ **انجام:** چه در دنیا و چه در آخرت ... حاج حسام الدین خسرو پرویز
خط: نستعلیق، کا: حسام الدین، تا: ۱۳۷۹ق [الفبائی: -۵۹۱]

● **نور الهدایة** / عرفان و تصوف / فارسی

nūr-ol hedāya

بدخشی، نورالدین جعفر، قرن ۸ قمری

badaxšī, nor-od-dīn ja‘far(- 14c)

گویا از بدخشانی، که نام خود را در دیباچه نیاورده است. نسخه در مجموعه رساله‌های میر سید علی همدانی (- ۷۸۶ق) است و بایستی از نورالدین جعفر بدخشانی (- ۷۸۷ق) نگارنده «خلاصة المناقب» (مشترک ۱۲۲۸/۱۲) در احوال مراد خود همدانی باشد. در پایان نسخه نام کتاب «نور الهدایة و سرور یقین الدرایة» و تاریخ نگارش اواسط ربیع الثانی ۷۹۶ق آمده است. اگر این تاریخ و نسبت درست باشد، تاریخ مرگ بدخشانی را ده سال به جلو می‌کشد.درباره نور و غیب و روح و هفت طبقه باطنه (حجاب‌ها): ۱. غیب جن؛ ۲. غیب نفس؛ ۳. غیب قلب؛ ۴. غیب سر؛ ۵. غیب روح؛ ۶. غیب خفی؛ ۷. غیب الغیوب. (احمد منزوی)

[الذریعه ۳۸۴/۲۴ «نور الهدایة» نورالدین جعفر، نسخه قاهره؛ اعلام ۴۲۵/۱ جعفر بدخشانی؛ نسخه‌های منزوی ۱۴۷۲/۲ نسخه قاهره؛ مشترک پاکستان ۲۰۸۶/۳ ناشناخته؛ فهرستواره منزوی ۲۶۱۶/۳ «خلاصة المناقب» ۳۳۵۹ نمایه؛ قاهره، دارالکتب ۲۲۵/۲؛ قاهره، خدیویه ۴۲۸/۲، ۵۳۰ که در این سه جا نام نگارنده نورالدین جعفر آمده است]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۲/۲۸-عکسی و ۱۶۳/۲۸-عکسی

آغاز: ۱: (نسخه قاهره): حمد مر الله و اعز اسمه که اصفیاء و اولیاء و احبا و اخلا به نور هدایت او. ۲: (نسخه عکسی): ... صلوات او بر حبیب الله محمد رسول الله و بر آل اصحاب و اهل بیت که [...] اما بعد، بدان ای طالب صادق و ای سالک بارق که مشایخ طریقت فرموده اند (ق) که طبقات باطنه هفت باشد. طبقه اول غیب جن است؛ **انجام:** قال (ص) اذا تجلی الله لشیی خضع له، اللهم اهدا لطالبین الصادقین الی صراط المستقیم بحق محمد و ... تم کتاب نور الهدایة و سرور یقین الدرایة. انشاء فی اواسط ربیع الآخر سنة ست و تسعین و سبعمائة ...

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۴۴۰۹ (گنج ۶۵۵/۲)؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۷۹۷ق؛ در مجموعه رساله‌های همدانی؛ ۶گ (۷۳۳-۷۳۸) [عکسی ف: ۲-۲۸۸ و ۲۸۹]

● **نور الهدایة** / کلام و اعتقادات / فارسی

nūr-ol hedāya

دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ - ۹۰۸ ؟ قمری

davvānī, mohammad ebn-e as‘ad (1427 - 1503)

رساله‌ای است کلامی و مختصر که پس از مقدمه (لزوم تحصیل یقین در عقاید) به بیان شبهاتی که عده‌ای درباب سه مسأله مهم(توحید و حدوث عالم و عصمت انبیاء، اثبات ولایت علی (ع) و دوازده امام) وارد کرده‌اند، پرداخته و با براهین عقلی بدانها پاسخ داده است، سپس به اثبات تشیع ابن عربی پرداخته و از او با عنوان «قطب» نام می‌برد.استاد احمد منزوی این رساله را به قطب الدین نیریزی نسبت داده است، درحالیکه نیریزی ابتدا سنی نبوده که درباره دین و حقیقت آن تحقیق کند و بعد به شرف تشیع نایل شود بلکه از ابتدا شیعه بوده است. قاضی نوراله شوشتری، که دوانی را شیعی دانسته، نامی از این کتاب نبرده است. ولی آقای علی دوانی آن را از همو دانسته و در پایان «شرح زندگی جلال الدین دوانی»(چ تهران ۱۳۷۵ق) آورده است. درباره نگارنده کتاب نام کسان دیگری نیز به میان آمده است. در «نسخه‌های منزوی»(۸۵۸/۲) آمده: شاید از قطب الدین نیریزی عارف شیعی باشد. در الذریعه (۳۸۶/۲۴) کتابی بدین نام و همین سرآغاز در کلام از ملک یوسف کشمیری یاد شده است. در «ایضاح المکنون»(۶۸۸/۲) بدون نام نگارنده آمده است.

آغاز: بسمله حقیقت حمد مختص بجناب واجب الوجودی است عزوجل که وجوب و وحدت و حیات و علم و قدرت و اراده وسایر صفات کمالیه درمرتبه ذات سرمدی الصفات اوست ... اما بعد پای بند زنجیر امتداد زمان مرکز دایره حدثان گرفتار چهار میخ ارکان که اسمش چون مسمای عنقا بر شاخسار نابود در طیران است ...

انجام: و حل این شبهه و شبهات دیگر است و لوشئت کنت من المستبصرین فارجع الیه و کن من الشاکرین تمت الرسالة الشریفة و العجالة المنیفة المسماة بنور الهدایة للفاضل الکامل ...

چاپ: مشار فارسی، ج۵، ص۵۳۴۱؛ نسخه ذیل خصائص ابن بطریق در ۱۳۱۱ق چاپ شده است؛ ایران، تهران، دارالطباعه آقا سید اسد الله بن آقا میر باقر، ۱۳۱۱ق، سنگی، وزیری، ۱۹ص(صص۱۴۹-۱۶۷)؛ ضمن شرح حال جلال الدین دوانی، توسط استاد علی دوانی؛ ضمن الرسائل المختارة، تحقیق دکتر سید احمد تویسرکانی، اصفهان، سال ۱۳۶؛ ضمن مجموعه رسائل فارسی، دفتر هفتم، مشهد، بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی، ۱۳۸۵ش، به کوشش عبدالله غفرانی و عفت قمری

[نسخه‌های منزوی ۸۵۸/۲؛ الذریعه ۳۸۵/۲۴شماره ۲۰۶۸؛ ریحانه ۲۳۲/۲-۲۳۶؛ فهرستواره منزوی ۲۴۹/۶]

شروح و حواشی:

۱- شرح نورالهدایة؛ سلطان محمد میرزا قاجار (۱۲۲۷-۱۲۹۲ق)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۳۵/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مهدی بن حسین عاملی، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۱۴گ (۱۱۱-۱۲۴)، ۱۸سطر ، اندازه: ۵×۱۲سم [ف: ۳۸-۸۹]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۳۹۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در صفحه نخستین آمده که از ملا جلال دوانی است؛ ۱۰گ (۳۶-۴۵پ) [ف: ۵-۷۳۳]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۸۲/۱۷
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۶گ (۱۵۷پ-۱۶۲ر)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۵-۴۴۴]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۵۵/۴۳
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۷ص (۴۰۴-۴۱۰)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۷۳]
۵. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۸۹/۲
خط: نسخ، کا: کامران بن محمد اردکانی، تا: ۱۰۷۸ق؛ ۱۳گ (۳۸پ-۵۰پ)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱-۷۵]
۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۴/۱ ـ ج
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۵گ (۱ر-۵ر)، ۳۴سطر (۱۰/۵×۲۱)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱-۵۱۵]
۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۸۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ صفر۱۰۹۲ق؛ واقف: قائم مقام؛ ۷گ، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۴-۲۶۶]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۷۳/۳-عکس
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۲۵۷]
۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۷۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی حسینی سبزواری، تا: ۱۰۹۵ق؛ مصحح؛ مهر: «و ما محمد الا رسول» (بیضوی)؛ ۹۱گ (۸۱پ-۱۷۰ر)، ۲۷سطر ، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۳۳-۳۳۴]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۷۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۱۸ص (۱۱۰-۲۲۷)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۹-۲۷۸]
۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۹۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: محمد اسماعیل بن ابوالحسن حسینی؛ ۶گ (۱ر-۶ر)، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۷]
۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۹۸/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** معلوم گردد حیث قال و هذا القطب الاول علی قدم نوح علیه السلام که سوره ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۸گ (۱پ-۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳-۷۲]
۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۴۰/۲-ف
نسخه اصل: نسخه آقای دکتر مهدی بیانی ش ۱۰۷؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۰گ (۲۰پ-۲۹ر) [فیلمها ف: ۱-۶۹۲]
۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۲/۵ معزی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و خدایتعالی به ظهور او زمین را پر از قسط و عدل کند ... و روی زمین جائی نماند که در آنجا بانگ نماز نگویند و مجموع اهل زمین خداپرست شوند.
خط: نستعلیق، کا: تستری، محمد بن علی، تا: قرن۱۲؛ ۱۰گ (۱۵۴پ-۱۶۳پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۹-۷۹]
۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۳۴/۷
آغاز: ... خود را درست کردم و از تقلید باز رستم، منها فی مخصص أفعاله تعالی و مرجحها فی الصدور؛ **انجام:** و لو شئت کنت من المستبصرین فارجع إلیها و کن من الشاکرین ... تحقیق معنی امامت، امامت ریاستی باشد در این ... چنانچه در روی زمین جائی نماند که در آنجا بانگ نماز نگویند و مجموع اهل زمین خدا پرست شوند.
خط: نسخ زیبا، کا: عبدالخالق هروی، تا: محرم۱۱۱۲ق، جا: گجرات؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ شایان ذکر است مبحث «تحقیق معنی امامت» در نسخه‌های دیگر نورالهدایة وجود ندارد، این بخش نسبت به سایر رساله‌های قبلی قدیمی‌تر است و بعداً به این مجموعه الصاق گردیده، محشی، مجدول؛ ۲۱گ (۹۸-۱۱۸)، ۱۱سطر ، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۲۹-۴۰۳]
۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۷۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۴ق، جلد: تیماج، ۲۸گ (۲-۲۹)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۳×۱۵سم [ف: ۴۳-۲۳۳]
۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۸۸/۵
بی‌کا، تا: با تاریخ۱۱۲۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۱۱گ (۸۱پ-۹۱ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۳۳۴]
۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۵/۱۹۷
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: بین ۱۰۶۳ تا۱۱۴۱ق؛ جلد: تیماج، ۶ص (۲۴۹-۲۵۴)، اندازه: ۱۵/۵×۳۳سم [ف: ۱۰-۱۳۵۶]
۱۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** در آنجا مطالعه جواب این مسئله نمایند تا حق واضح گردد. و الله یهدی الی سواء السبیل ... عزی.
بی‌کا، تا: ۱۷ محرم۱۱۶۸ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج، ۱۵ص (۳۴۶-۳۶۰)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۲-۱۹]
۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۲۴/۲۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۳؛ ۵گ (۳۲۹پ-۳۳۳پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۷-۲۸۷]
۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۳۰/۸
خط: نستعلیق، کا: شوشتری، عبدالصمد بن حسین، تا: قرن ۱۳، جا: اصفهان مدرسه جده؛ ۲۰ ص (۱۴۹-۱۶۸) [ف: ۱۰-۱۶۶۸]
۲۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۲۴/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، با علامت بلاغ؛ ۶گ

(۷۱پ-۷۶ر)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۶]

۲۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۶۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی اصغر شهیر به یحیی طهرانی، تا: شنبه ۲۴ جمادی الثانی ۱۲۳۰ق، به درخواست استادش ملا محمد علی؛ جلد: تیماج، ۲۲گ (۱پ-۲۲ر)، ۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۷]

۲۳. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۷۶۶/۲

آغاز: انه صلی الله علیه و آله و صحبة الطاهرین الذین فی مرتبة الیقین کسایر الانبیاء؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق خوب، کا: محمد شفیع بن عبدالرشید دوانی، تا: چهاشنبه ۱ رمضان ۱۲۳۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۲۹گ (۵۸- ۸۶)، ۱۱ سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: -۶۹۳]

۲۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۹۴۹/۱

بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق؛ قطع: رقعی [ف: -۳۳۰]

۲۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۱۴/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ مصحح؛ ۹گ (۷۸ر-۸۶ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۸]

۲۶. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق [ف: -۳۱]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۸۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۸۱۳ [رایانه]

۲۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۴۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ ۱۸گ (۹پ-۲۶پ) [ف: ۵-۷۳۳]

۲۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۷۷۱/۴

کا: محمد جعفر بن محمد حسین طهرانی، تا: ۱۲۵۶ق؛ ۴گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۲۰]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۰۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا اسمعیل بن میرزا معصوم تفرشی، تا: ربیع الاول ۱۲۵۹ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۷ص (۲۴۱-۲۵۷)، ۱۵سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۲۵۹]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۶/۲ معزی

آغاز: برابر؛ **انجام:** مراد رساله ای است منفرد در تحقیق خلق و افعاد عباد و آن رساله خاتمه دارد که مشتمل است بر کلیات اصول و فروع دین محمد صلی الله علیه و آله بر وجهی که جد و جهد این ... بر آن قرار گرفته ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: باتاریخ ۱۲۶۲ق؛ ۱۰گ (۱۳۸ر-۱۴۷ر)، ۱۷ و ۱۸ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۹-۸۸]

۳۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۴۶۹/۳

آغاز: حقیقت حمد مختص بجناب واجب الوجودیست عزوجل که وجوب و وحدت و حیات و علم و قدرت؛ **انجام:** بمصلحت وقت و صلاح کار چه دانی که در سلوک ایشان چه حکمت و در حرکت ایشان چه برکت است ...

تذکر: نام کتاب در فهرست «محاسبه نفس و عقل» و بدون نام مؤلف آمده است که به قرینه آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نسخ زیبا، کا: حبیب الله موسوی، تا: با تاریخ ۱۲۷۹ق؛ جلد: تیماج، ۲۲ص (۱۶۰-۱۸۱)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۲-۱۲۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۵۰/۳ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۴۳۵]

۳۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۰۳/۷-۳۴/۱۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محسن بن حسیب حسینی جرفادقانی، تا: ۲۳ جمادی الاول ۱۲۹۵ق؛ مصحح، محشی از «زین العابدین عفی عنه»؛ ۱۴گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۴۸۴۶]

۳۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۲۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالحسین بن محمد علی، تا: ۱۱ رجب ۱۳۰۴ق، جهت میرزا محمد باقر سبزواری؛ جلد: تیماج، ۷گ (۱۱۷پ-۱۲۳پ)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۸]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: عالم جلیل سید محمد باقر مدرس رضوی، تا: ۱۳۰۹ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۱۸۶۱؛ ۷گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف: ۱۱-۴۱۷]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: رضوی، محمد باقر، تا: ۱۳۰۹ق [رایانه]

۳۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۰-۷/۱۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن عبدالرسول، تا: دوشنبه ۵رجب۱۳۱۳ق؛ مجدول مذهب؛ جلد: گالینگور، ۱۵گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۸-۴۸۴۶]

۳۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۰۸۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن عبدالرسول، تا: جمادی الثانی ۱۳۱۳ق؛ با قلم خوردگی؛ جلد: گالینگور، ۹گ (۱۳۱پ-۱۳۹پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۶]

۳۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۰۰۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، کا: نظر پاک، میرزا یدالله، تا: ۲ شعبان ۱۳۳۲ق؛ ۶گ (۱پ -۶ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲-۲۶۰]

۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۸۶/۱۹-ف

نسخه اصل: نسخه آقای شیخ آقا بزرگ تهرانی؛ کا: عبدالعلی بن علی نقی رنینی سعداباد سفلایی خمسه‌ای خوئی زنجانی نجفی، تا: پنج‌شنبه ۱۴ ذیحجه ۱۳۵۰ق؛ ۳گ (۱۸۳ر-۱۸۸پ)، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۱-۷۵۱]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۴۳/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۳گ (۵۷پ-۶۹ر)، ۱۵سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۴-۱۹۸]

۴۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۵۹۲/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب خلافت ثلاثه آیا خلافت ایشان عیاذاً بالله غصبی بودیا به رضای امیرالمؤمنین به حیثی که ایشان معاون خلافت امیرالمؤمنین علیه السلام بودند چنانچه جمعی صحابه به معاون امر نبوت نبوی بودند گوئیم [چون] این شبهه رامی دانیم اما دراین رساله باز نمی گوئیم ومرا رساله هست منفرر درتحقیق خلق افعال عباد ... حل این شبهه هست

تذکر: نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲گ، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف مخ: ۱-۲۱۲]

۴۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۱۶۴/۲-۳۱/۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** جواب گوییم که خلیفه حکیم است وحکیم داناست به مصلحة وقت وصلاح کار تو که درسلوک ایشان چه حکمت ودرحرکت ایشان چه برکت است تمت

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۳گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۴۷]

۴۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۴۳۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: چرمی، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۵-۷۳۳]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۷/۱

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۷ص (۷-۱۳) [ف: ۵-۵۰۶]

● **نور الهدایة** / کلام و اعتقادات / فارسی

nūr-ol hedāya

نوری، محمد رفیع بن علیرضا

nūrī, mohammad rafī‘ ebn-e ‘alī-rezā

تاریخ تألیف: ۱۸ رجب ۱۲۲۴ق؛ محل تالیف: فیض آباد هند

در اصول اعتقادی شیعه امامیه با تفصیل بیشتر در بحث امامت، بیشتر استفاده شده از آیات کریمه و احادیث اهل بیت علیهم السلام، هنگام ورود به فیض آباد هند تالیف شده و بحث امامت آن روز پنج‌شنبه هجدهم رجب ۱۲۲۴ق به پایان رسیده است.این کتاب در یک «مقدمه» و چند «باب» دارای مقاصد و مطالب می‌باشد.

قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۵۴۷

آغاز: الحمد الله الذی فطر العقول علی معرفته و علمها بنور علمه ... سپاس بی حد و ثنای افزون از عد و دانای بی همتائی را

این عناوین در نسخه حاضر دیده می‌شود: مقدمه: در شرافت علم و قدر و منزلت عالم، باب ۱. در احوال صانع عالم، باب ۲. در نبوت، باب ۳. در امامت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ مصحح، محشی؛ ۴۳۷گ، ۱۹ سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۳۴۳]

● **نور الهدایة** /- فارسی

nūr-ol hedāya

نورالهدایة تبری

تهران؛ خاکپور، اسدالله (خاندان)؛ شماره نسخه: ۷۰

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۶۷]

● **نور الهدایة فی اثبات الرسالة** / کلام و اعتقادات / فارسی

nūr-ol hedāyat fī esbāt-er r.

بسمل شیرازی، علی اکبر بن علی، ۱۱۸۷-۱۲۶۳ قمری

besmel-e šīrāzī, ‘alī akbar ebn-e ‘alī (1774 - 1847)

به درخواست یکی از دانشمندان مسیحی در یک «مقدمه» در سه «باب» و یک «مقاله» در یک مقدمه و سه مطلب و یک خاتمه.

آغاز: بسمله تحفه حمد سزاوار درگاه بی نیازی است که گم گشتگان وادی ضلالت را بدلالت پیش روان راه هدایت به سرمنزل مقصود رسانید

انجام: نگویی هر سخن بودم نوشتم ×× سخن بسیار بودم کم نوشتم / بنا میزد گلستان آدم بین ×× دراو خوش نغمه مرغان چمن بینالحمدلله الذی وفقنی لا تمامه مع تفرق البال وتشویش الاحوال

[نسخه‌های منزوی ۱۰۰۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۵۹۳/۹]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۵۷-۹/۲۰۷

آغاز و انجام: برابر

ازاول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: حسن جویمی، تا: سه‌شنبه ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۳۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۳گ، ۸سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۸-۴۸۴۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۹۹/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اجزاهما بالاحسان احسانا و بالسیئات غفرانا.

خط: نسخ، کا: علی میرزا پسر علی جان فتح آبادی، تا: ۱۲۴۸ق؛ جلد: تیماج، ۲۰گ (۴۸۸-۵۰۷)، ۱۷سطر (۱۳/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱۰-۱۹۲۸]

۳. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۲۳۵/۱

خط: نسخ، کا: حسن جویمی (جوعی)، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۳۰گ (۱پ-۳۰پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱-۲۰۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۸۳۳

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● نور الهدایة و مصدر الولایة / کلام و اعتقادات / فارسی

nūr-ol hedāya va masdar-ol velāya

زرگر اصفهانی، نجیب الدین رضا، ق۱۱ قمری

zargar-e esfahānī, najīb-od-dīn rezā (- 17c)

کتاب مفصلی است در عمده عقاید اهل عرفان مشتمل بر یک «مقدمه» در سبب تألیف و هفت «اصل» (هر اصل در چند فصل مرتب شده است): ۱. چگونگی آفرینش؛ ۲. طبقات علم و علماء؛ ۳. عجز معرفت ذات خدا؛ ۴. اصول دین در پنج فصل؛ ۵. صراط مستقیم؛ ۶. فرق مذاهب باطله و حقه؛ ۷. امور علمی و عملی و ذوقی و شهودی، در بیست و هشت فصل؛ خاتمه، ذکر ارشاد مؤلف و مشایخ.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی وهبنا افضل النعم ... اما بعد عزیزی ازین ناچیز که ... طلب دیباچه دیگر نمود ... بسمله. بنام مستجمع جمیع کمالات قدیم ... اما بعد این کلماتیست بر طریق اختصار که فقیر حقیر خاك ... استان علی بن موسی الرضا ... نجیب الدین رضا.

انجام: گفته شد که سلسلة الذهب که سسله کبری نیز گویند منتهی میشود بحضرت سلطان ابوالحسن علی بن موسی الرضا ... و هر یک از مرتاضان و ممتازان در شأن ... آن سالار کلماتی گفته اند ... قصیده در مدح علی بن موسی الرضا ... یا رب نصیب کن تو زیارت ...

[نسخه‌های منزوی ۱۴۷۳؛ فهرستواره منزوی ۱۰۵۵/۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته، کا: آب زرشکی شیرازی، تا: ۱۲۱۳ق؛ مهر: نصرالله التقوی (بیضی)؛ جلد: روغنی منقش، ۱۸۰گ، ۱۷سطر (۱۴×۱۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۴-۲۷۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۴۰-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۲۷۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۵۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بر صد هزار حج چو طوافش برابر است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۵ق؛ ۲۰۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۴۸۰]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۹۷

خط: نستعلیق، کا: محمدرضا بن حسن، تا: پایان محرم۱۲۲۱ق؛ کاغذ: ترمه، ۱۹۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳/۳×۲۱/۶سم [ف: ۴-۸۳۶]

۴. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۷۲۰

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. ای طالب سر یقین بی آفت اگر تو را همت عالی و نهمت متعالی کرامت کرده اند زنهار؛ **انجام:** بر صد هزار حج چو طوافش برابر است.

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۵ شعبان ۱۲۲۳ق، جا: شیراز؛ جلد: گالینگور، ۱۰۵گ (۱- ۱۰۵)، ۱۵ سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: -۶۹۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق؛ ۱۹۲گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲-۴۲۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۳۹-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۲۷۸]

● نور الهدی = الزکاة بعد اخراج المؤونة / فقه / عربی

nūr-ul hudā = az-zakāt bu‘d-a ixrāj-il ma’ūna

اصفهانی، محمد بن محمد زمان، ق۱۲ قمری

esfahānī, mohammad ebn-e mohammad zamān (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۱۷ق

فقه استدلالی است در حصر نصاب زکات غله و آن‌که زکات به چه چیزهایی تعلق می‌گیرد، با بررسی اقوال فقها و رد و ایراد در آنها به پایان رسیده است.

آغاز: بسمله، سبحان من زکی من زکی قد أفلح من تزکی، و ذکر اسم ربه فصلی علی نبیه خیرا لوری و عترته مصابیح الدجی صلوة و ... مسئلة المعروف من مذهب علمائنا الامامیین ان الزکوة، انما تجب فی الغلات الاربع علی ما یحصل فی ابدی اربابها من النماء و الفامدة بعد وضع جمع المؤنات ...

۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۵۴۸/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اذ قد یسر الله تعالی تبیین المقام بأن الاحتیاط ربما کان فی الاستثناء العام فلنختم الکلام حامدین لربنا المفضال

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۱گ (۳۵پ-۵۵ر)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۳۹۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۱۹/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله الفیاض بانجاح الامال فی الدارین و الامانی.

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد علی خوراسکانی، تا: ۱۱۶۵ق؛ مجدول، مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج، ۱۹گ (۸۷پ-۱۰۵پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۸/۵سم [ف: ۱۱-۳۱۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۹۶۶/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلنختم الکلام حامدین لربنا المفاضل ... و افق الفراغ منه ... علیها من المقصورات بالغوانی فی بعض الشهور من اعوام لسابع من الثانیه من الالف، الثانی و الحمدلله الفیاض بانجاح الامال فی الدارین و الامانی ...

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی، تا: ۱۱۷۲ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۴۰ص (۲۴۱-۲۸۰)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۹-۶۸۱]

۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۰۸/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی الداین و الامانی.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۶ص (۲۱۱-۲۶۶)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۳۱]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۸۹۲/۳-۵۹/۱۱۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۲گ (۲۹-۷۰)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۸-۴۸۴۷]

۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۰۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ربما کان فی الاستثاء العام فلنختم الکلام ... اتفق الفراغ منه بید مؤلفه الضعیف الجانی محمدبن محمد زمان الاصفهانی ... فی بعض الشهور من اعوام السابع من الثانیه من الالف الثانی ... والحمدلله الفیاض بانجاح ... والامانی

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشیمنقول از مصباح، نیشابوری، تبیان؛ ۳۶گ، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱-۲۶۷]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۵۰۳/۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۷۴]

● نور الهدی /-

nūr-ol hodā

شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه: ۱۱/۲

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۲۶۹]

● نور الهدیة / کلام و اعتقادات / عربی

nūr-ul hadīya

بسطامی، محمد نورالهدی

bastāmī, mohammad nūr-ol-hodā

رساله مختصری است در شرح علم خزائن، صفات و اسماء الهی با استناد به اقوال علما.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۳۱۳

آغاز: بسمله. الحمدلله علی احسانه و عنده مفاتیح الغیب ... بموضع یدیه علی یهدی؛ **انجام:** برنگ دانه ای بر قفل می‌ریزید کلید اینجا ... و هب لنا من لدنک الرحمة انک انت الوهاب. تمام شد رساله نور هدیه

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ جلد: تیماجمنقش، ۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [اهدائی رهبر: ۵-۲۱۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۳۱۲

آغاز: بسمله. الحمدلله الذ خلق الانسان من الذر و اسکنه ... من البر و اصطفاهم البر و الصلوة علی محمد؛ **انجام:** فهو جدیر بان تصرف و کده و کده فی تحصیل العلوم لانه من اهل الفهوم و السلام علیه و علی من لدیه تم

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: نیمه اولقرن۱۲؛ در سال ۱۱۴۵ مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ جلد: تیماجمنقش، ۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [اهدائی رهبر: ۵-۲۱۴]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۳۱۱

آغاز: بسمله. سیدی ما اجمل من تجمل بک و عز من تعزز بک؛ **انجام:** فتابع للامر و ما سواه هذا ما رشح به العبد الحقیر محمد نور الهدی والسلام علی من اتبع الهدی

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۴۵ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ جلد: میشن مذهب، ۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [اهدائی رهبر: ۵-۲۱۳]

● نور الهدی لمصاب سید الشهداء / تاریخ معصومین / عربی

nūr-ul hudā li-maṣāb-i sayyid-iš šuhadā’

آل عبدالجبار خطی، محمد بن عبد علی، -۱۲۵۹ قمری

āl-e ‘abd-ol-jabbār-e xattī, mohammad ebn-e ‘abd-e ‘alī (- 1843)

رساله مهمی است در بیان اسرار شهادت امام حسین (ع) و رد شبهاتی که مخالفین در این زمینه نموده‌اند، و ثواب گریه بر امام حسین (ع) و بحث طولانی در این زمینه.

آغاز: بسم لله ذی الفضل العمیم و العطاء الجسیم الذی خص محمد ... وبعدفیقول العبد محمد بن علی بن عبد الجبار انه کثیرا ما جری من بعض الاخوان ... وبعض الطالبین المعرفة اسرارهم

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۸۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی ابویه جده و بنیه المعصومین اکمل السلام و التحیة.

خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: شعبان۱۲۴۲ق؛ محشی؛ واقف: علی بن اسماعیل الراجی؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۸گ، ۲۴سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲-۷۳۲]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۱۲۳-۶۰/۶۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: الجزائری، یونس بن احمد، تا: ۱۸ شعبان۱۲۴۴ق؛ ۷۲گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸-۴۸۴۸]

←النوریة ≻تفسیر آیة النور

● **النوریة = شرح حدیث «من عرف نفسه فقد عرف ربه»** / عرفان و تصوف، شرح حدیث / عربی
an-nūrīya = š.-u ḥadīṯ-i «man ʻarafa nafs-a-h faqad ʻarafa rabb-a-h»

از آقا شمس الدین.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۰۹۶/۴۵

آغاز: بسم الله، یا نور ایدنا بالنور و ثبتنا علی النور و احشرنا فی زمرة اهل النور؛ **انجام:** بل یعرف بالخیال و الایمان فلیس من العارفین بل لقد من المتعارقین، تم الانتخاب

خط: نسخ، کا: نسیم، یوسف، بی‌تا؛ جلد: میشن، ۴گ (۹۱ر-۹۴)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۹-۱۴۷]

● **نوریة فی تحقیق مراتب الوجودیة** / عرفان و تصوف / عربی - فارسی
nūrīya fī taḥqīq-i marātib-il wujūdiya

حسینی تونی، عبدالله بن حسین

hoseynī tūnī, ʻabd-ol-lāh ebn-e hoseyn

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۶۰

آغاز: هذه رسالة نوریه فی تحقیق مراتب الوجودیة. بسمله. الحمدلله الذی مثل نوره کمشکاة فیها مصباح ... اما بعد، فهذه رسالة نافعة و خطابة جامعه فی تحقیق حقیقة النور و مراتبه و درجاته ... عبدالله بن الحسین الحسینی التونی؛ **انجام:** علی عباده المصطفی و قد فرغت عن تسوید هذه الاوراق بقوة الله ... ثالث شهر رجب المرجب من شهور (۱۳۲۹ق)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۲۹ق؛ با یادداشت شیخ عبدالنبی نوری نوشته ۲۹ ربیع الاول۱۳۴۰ق با نشان مهر«الراجی عبدالنبی» (بیضوی) در ستایش از رساله و نگارنده‌اش، یادداشت شرف الدین خراسانی «شرف» که «این رساله کوتاه و پر محتوا کار پدرم آیت الله سید عبدالله خراسانی» است که در جوانی در شهر رشت به سال ۱۳۲۹ق نگاشته؛ جلد: مقوا، ۱۰۷ص، ۱۴سطر (۷/۵×۱۲/۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۳-۳۳۵]

● **النوریة فی مدح خیر البریة** / فضایل و مناقب، شعر / عربی
an-nūrīya fī madaḥ-i xayr-il barīya

سعدی، حسین

saʻdī, hoseyn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۵۹/۱۲

آغاز: یا سعد قد زادت الاشواق و اللهب ×× و هزنی نحودیاک الحمی الطرب؛ **انجام:** علیک از کی صلاة الله ما صدحت ×× ورق هبت صبا و اهتزت القضب

در صفحه عنوان آمده: «صورت خط ناظمها حسین السعدی»؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: با تاریخ۸۲۲ق؛ ۱گ (۲۶۴ر-۲۶۴پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۲-۲۵۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۷۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۶۲۱]

● **النورین فی اصلاح الدارین** / آداب و سنن / عربی
an-nūrayn fī iṣlāḥ-id dārayn

وصابی حبشی، محمد بن عبدالرحمان، ۷۱۲ - ۷۸۲ قمری

vassābī habašī, mohammad ebn-e ʻabd-or-rahmān (1313 - 1381)

مجموعه‌ای است در سنن و آداب دینی، در سه «باب»: ۱. منهافی امور الدنیا خاصة مجموع من کتب عامة؛ ۲. فی الامور الاخرة، اکثره من الریاض العشر؛ ۳. من الصحیحین او احدهما. مؤلف، اهل یمن و شافعی مذهب بوده است.

[معجم المؤلفین ۱۴۷/۱۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۹۷/۳

آغاز: بسمله ... و به نستعین الحمدلله رب العالمین ... هذا جزء محتاج الیه، نافع - ان شاءالله تعالی - من عول علیه، اخترته و اختصرته و من کتب شتی جمعته و علی ثلاثة ابواب قمسته؛ **انجام:** اللهم انا نسألک رضاک و الجنة و العفو و العافیة و الامن فی الدنیا و الاخرة لنا و لوالدنیا و لاولادنا ... آمین اللهم آمین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۳ ربیع الاول۱۲۲۶ق؛ ۷گ (۶۳-۶۹)، ۴۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۳۱-۳۴۳]

● **النوریة المثالیة = مثالیه نوریه** / فلسفه / فارسی
an-nūrīyat-ul mesālīya = mesālīye-ye nūrīye

لاهیجی، بهاء الدین محمد بن علی، قرن ۱۱ قمری

lāhījī, bahā'-od dīn mohammad-e bn-e ʻalī (- 17c)

دارای عنوان‌های «اشراق و لمعه». وی از غیاث الدین منصور، میرداماد صدرالمتالهین و عبدالرزاق گیلانی (- ۱۰۸۰ق) یاد کرده است. مؤلف از خود بدین‌گونه «فقیر باب الله» یا «این بنده بی بها» یاد کرده است. در اشراق ۴ می‌گوید: «قاضی میر حسین میبدی در شرح دیوان مولی (ع) گفته که یونس بن طبیان نقل کرده که در خدمت امام حسین (ع) نشسته بودم ...، و پس از نقل این سخن می‌گوید یونس از یاران حضرت صادق بوده و حضور حسین (ع) را درک نکرده تا به نشستن چه رسد. ظاهراً منشأ اشتباه او این است که چون در این حدیث تعبیر از حضرت صادق (ع) به ابی عبدالله کرده‌اند گمان کرده که مراد ابوعبدالله

حسین (ع) است. لیکن جناب قاضی شافعی از این غلطها معذور است».از «بعض عرفاء معاصرین» نیز در تفسیر آیه «و یلبسون ثیابا خضرا من سندس» نقل کرده که محتمل است ثیاب خضر کنایت از ابدان مثالیه برزخیه باشد. از رواقیان نقل کند که جابلقا و جابرسارا از مدائن عالم مثال دانسته‌اند و اشعاری از مولوی و عطار، و روایاتی از کلینی و شیخ طوسی درج کرده است. فهرست مطالب رساله مثالیه به ترتیبی و با عبارتی که مؤلف خود در دیباچه آورده این است: «در این شجره نور، انوار و اشراقات و لمعات و تفریع و خاتمه و خاتمة الخاتمه در تلو یکدیگر و بحذاء همدیگر بالیدن گرفت: نور اول - در بیان عالم مثال و اسامی آن و وجه تسمیه؛ اشراق اول-در تقسیم عالم مثال بر دو «قسم»: غیب امکانی و غیب محالی؛ نور دوم-در ذکر وساطت اشباح بین اجسام و ارواح؛ اشراق دوم-غیر قائم در عالم مثال قائم بذات است و رفع اشکال میر داماد در تصویر اخلاق مکتسبه؛ نور سوم-مدائن و اصقاع عالم مثال؛ اشراق سوم-قسمت و وسعت عالم مثال؛ نور چهارم-بیان اشکال عالم مثال بر مواعید روز رستاخیز؛ اشراق چهارم-محتوی سه لمعه و یک تفریع: لمعه اول-اثبات هر دو قسم عالم مثال غیب امکانی و غیب محالی ... و این لمعه از خصائص این رساله است. تفریع بیان تعلق نفوس ناطقه عالم شهادت به ابدان مثالی، لمعه دوم-ذکر کلمات حکما و عرفا به نثر و نظم، لمعه سوم-دلیل عقلی بر وجود عالم مثال؛ خاتمه-بیان رب النوع و این که مثل افلاطونی رب النوع است نه عالم مثال؛ خاتم الخاتمه-رفع غائله تناسخ در تعلق ارواح به اشباح».

آغاز: بسمله، ستایش وافر بی همتایی را سزد که هستی موجودات صقع کونی ظلال ... مهر جود اوست و نیایش متکاثر بی مثلی را زیبد که صور کونیه عالم عنصری عالم مثال لمعات نور وجود او است ... و بعد این ذره بی قدر و بها بهائی لاهیجی حسب الامر بعضی از اخوان معنوی صورتی و مثالی از تحقیق عالم مثال و جهان اشباح ... می‌گوید ... درین شجره نور نور انوار و اشراقات و لمعات و تفریع و خاتمة و خاتمة الخاتمة در تلو یکدیگر شکفتن و بالیدن گرفت ...

انجام: چون این مختصر مزجات ... نمایش یافته حق پژوهان استقبال آن بر خطا پوشی کنند و هفوات و زلات او را به جلباب اصلاح پوشند تا از جام یا من اظهر الجمیل ... راح نخستین نوشند، الحمدلله اولاً وآخراً و ظاهراً و باطناً و هو بکل شیء علیم. (تمت الرسالة المثالیة النوریة حامداً مصلیا مسلما مستغفرا)

چاپ: تصحیح جلال الدین آشتیانی (تهران، انجمن حکمت و فلسفه: ۱۳۵۰)

[الذریعه ۲۰۶/۱۵ شماره ۱۳۶۳؛ فهرستواره منزوی ۲۰۱/۶که آن را با «قندیل الخیال» قطب الدین محمد لاهیجی یکی دانسته؛ نسخه‌های منزوی ۱۴۷۵/۱ و ۱۷۲۹/۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۴۰/۱-ف

نسخه اصل: نسخه آقای دکتر مهدی بیانی ش ۱۰۷؛ خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [فیلمها ف: ۱-۶۹۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۱؛ محشی با نشان «منه»؛ ۲۲گ، ۱۹سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۳۷-۵۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۴۱/۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملا علی اصغر، تا: رمضان۱۱۲۹ق، جا: قزوین مدرسه خلیفه سلطان؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۴گ (۳۵ر-۴۸ر)، ابعاد متن: ۹×۲۰، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۲۰-۳۸۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۶/۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۷ص (۵۷۶-۵۹۲) [ف: ۹-۵۵۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۳۸/۱۷ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۴۳۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۰۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد مهدی حسینی قمی، تا: ۱۲۴۶ق، جا: اصفهان؛ مصحح، مقابله شده؛ تملک: عبدالرحمن بن عبدالعظیم خوانساری به تاریخ ۱۱۸۳ در اصفهان؛ جلد: تیماج، ۲۰گ (۱۰۹پ-۱۲۸ر)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۸-۹۵]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، آیات معرب، بی‌کا، تا: ۱۳۶۷ق؛ جلد: تیماج، ۳۶ص (۱۰۷-۱۴۲)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹-۲۹۳]

۹. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره۸/

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۳۹]

←نوریه ◄طریق خواجگان

←نوریه ◄جامع الانوار و مجمع الانوار

● **نوریه = حقیقت نور و تفاصیل انوار** / عرفان و تصوف / فارسی

nūrīye = haqīqat-e nūr va tafāsīl-e anvār

نسفی، عزیزالدین بن محمد، قرن ۷ قمری

nasafī, ʻazīz-od-dīn ebn-e mohammad (- 13c)

در حقیقت نور و تفاصیل انوار، از دید عرفا و صوفیه، و در حقیقت گزارشی است از سیر تهذیبی و سلوک عرفانی شخصی که در راه تصفیه و تحلیه قدم برمی‌دارد.این نسخه با همین سرآغاز به میر سید علی همدانی (- ۷۸۶ق) و علاء الدوله سمنانی (۶۵۹-۷۳۶ق؟)و عزیز نسفی نیز نسبت داده شده، بنابر

پژوهش‌های دکتر محمد ریاض، تحریرهای مختلفی از این رساله وجود دارد که می‌بایست بیشتر در مورد آن کنکاش شود.
آغاز: بسمله شکر و سپاس آفریدگاری را که بکمال علم از راه محبت نور ارادت در اراضی باطن انسان که غیب انفس ماست بذر شجره انسانی و بقدرت کرداری آن تخم را بر آورد ... چون مدتی بود تا پهلوان حقیقت محمد خود از فرزندان طریقت این بیچاره است التماس میکرد تا در حقیقت نور و تفاصیل انوار جهت ارشاد سالك مقتدی و اطمینان و اصل مهتدی بیانی کرده شود.
انجام: و دائما زمان را بصلوات بروح سرور کاینات متحرک دارند که الصلوة متحرك و صلی الله علیه و آله اجمعین.
چاپ: به کوشش جمال الیاس، معارف، ۱۳ (۱۳۷۵): ۳-۲۶.

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۳۸/۱۱
آغاز: بسمله، حمدله ... بدان که این نور نامحدود و نامتناهی، و این بحر بی پایان و بی کران، خواست که جمال خود را ببیند و صفات و اسامی و افعال خود را مشاهده کند، مرآتی ساخت؛
انجام: مرکب می‌شوند، مرکب باز مفردات می‌گردد. و الله اعلم بالصواب
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵گ (۶۱پ-۶۵ر) [ف: ۱-۱۲۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۵۰/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شاه کوهی، علی اصغر، تا: ۱۲۲۶ق؛ ۲۱ص (۲۷۱-۲۹۱)، ۱۸سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۴-۳۵۹۵]

● **نوریه = حقیقت نور و تفاصیل انوار** / عرفان و تصوف / فارسی

nūrīye = haqīqat-e nūr va tafāsīl-e anvār

علاء الدوله سمنانی، احمد بن محمد، ۶۵۹ - ۷۳۶ ؟ قمری

ʻalāʻ-od dowle-ye semnānī, ahmad ebn-e mohammad (1262 - 1336)

همان رساله قبل با انتساب به علاء الدوله سمنانی.

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۰/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: احمدبن محمود متطبب تولمی گیلانی، تا: ۸۶۶ق؛ ۴گ (۱۳۹پ-۱۴۲پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۲۵]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۳/۳۰-عکسی و ۱۶۲/۳۰-عکسی
آغاز: برابر
نسخه اصل: گنج بخش، ش ۴۴۰۹؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۸۵۱-۸۹۳ق؛ ۹گ (۷۴۷-۷۵۵؟) [عکسی ف: ۲-۲۸۹]
تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۲/۲۶-عکسی و ۱۶۳/۲۶-عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۸۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۰۴/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۱؛ محشی؛ ۵گ (۱۳۲پ-۱۳۶پ)، اندازه: ۱۰/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۷-۲۲۵]

● **نوریه = حقیقت نور و تفاصیل انوار** / عرفان و تصوف / فارسی

nūrīye = haqīqat-e nūr va tafāsīl-e anvār

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری

hamadānī, ʻalī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

همان رساله قبل با انتساب به سید علی همدانی

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۳۸/۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** بر زبان او جاری شود و آتش ...
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ در مجموعه رساله‌های عزیزالدین نسفی؛ ۸گ (۱۲۷پ-۱۳۴پ) [ف: ۱-۲۶۴]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۷۴/۱۱
آغاز: بسمله. حامد الله تعالی و مصلیاً علی محمد و آله اجمعین. حضرت سید علی همدانی قدس سره بخط شریف خویش در بعضی از مصنفات خود چنین نوشته اند که هر یکی از مشایخ را قدس سره طریقه ای باشد در سلوک. و لیکن طریقه مشایخ آن است؛ **انجام:** حقیقت نوریه منزه از کشف. اللهم ارزقنا بالاخرة اکبر درجات و اکبر تفضیلا. و الحمدلله وحده، و السلام علی من اتبع الهدی.
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: میشن، ۲گ (۵۹ر-۶۰پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۷×۲۵/۵سم [ف: ۷-۳۱۷]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۵۸/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۷گ (۷۲ر-۷۸ر)، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۱-۲۲۱۸]

۹. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۷۸۰/۳
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۱گ (۴۸-۵۸)، اندازه: ۸/۵×۱۹سم [ف: ۳-۱۱۷]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۶۴/۲
آغاز: حامداً لله تعالی مصلیاً علی محمد ... حضرت سید علی همدانی بخط شریف خویش در بعض از مصنفات خود نوشته اند که هر یکی از مشایخ را
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵ص (۳۰۹-۳۱۳) [عکسی ف: ۳-۱۹۱]

● **نوریه** / عرفان و تصوف / فارسی
nūrīye

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری
ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330 - 1431)

نثر آمیخته به نظم، در باره نور، مراتب ظهور پنج‌گانه نور: مشکات، مصباح، زجاجه، زیت و پنجم شجر.
آغاز: الحمد لله و الصلوة ... عارفانه نکته ای خواهم گفت ...
(فهرستواره منزوی) حمد له صلات. قال الرسول اللهم اجعلنی (اجعل فی قلبی) نورا. مراد از نور مشاهده ذات حق است ...
چاپ: مجموعه رساله‌های او، جلد یکم، صص ۶۷-۷۰، چاپ دکتر نوربخش
[فهرستواره منزوی ۱۰۵۶/۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۲۰
خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۶۶ق؛ ابعاد متن: ۹×۲۰، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱-۲۰۹]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۴۹
خط: نستعلیق، کا: غلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ چاپ جواد نوربخش؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۲۹۹پ-۳۰۱ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴-۶۷۵]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۵۵
خط: نستعلیق، کا: غلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ جلد: میشن، ۱گ (۳۱۷ر-۳۱۷پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴-۶۷۶]
۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۳۸
درباره نور به نظم و نثر در سه فصل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۴ق؛ ۱۱ص (۵۱۷-۵۲۷)، ۱۷سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳-۵۲۱]
۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۵۶۲/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** هر چه باشد باشد آن دائم به او.
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۸ص (۲۲۱-۲۲۸)، اندازه: ۱۷×سم [ف: ۲-۲۱۱]
۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۳۰/۲۰
خط: نسخ، کا: عباس بن محمد شیرازی همدانی، تا: ۱۲۶۴ق [الفبائی: -۵۹۱]
۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۲۰
خط: نسخ ریز، کا: شیرازی، عباس بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۳ص (۲۱۹ — ۲۲۱)، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲-۱۴۸]
مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۲۰ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳-۱۳۰۵]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۱۸
آغاز: الحمدلله و الصلوة و السلام علی رسول الله؛ **انجام:** و الله بکل شیئی محیط.
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاتب در پایان آن سه سطر افزوده شده و در سرآغاز آن نوشته است: «تمثیل مناسب بدین مقام»و در پایان رساله رقم کرده: «تم الرساله بحمدالله و المنه»؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲ص (۱۱۱-۱۱۲)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۵۹۱]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۱۸
بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ ۲ص (۱۱۱-۱۱۲) [ف: ۱۰/۲-۵۹۱؛ فهرست رایانه‌ای ج۴-۱۰۶۹]
۱۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۶۷/۱۴ حکمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ قطع: ربعی [ف: ۲-۵۸]

● **نوریه** = **رساله نوریه** = **انوار** / عرفان و تصوف / فارسی
nūrīye = r.-ye nūrīye = anvār

نوربخش خراسانی، محمد بن محمد، ۷۹۵-۸۶۹ قمری
nūrbaxš-e xorāsānī, mohammad ebn-e mohammad (1393 - 1465)

اهدا به: شیخ شهاب الدین
حقیقت نور را به روش عرفانی در سه مرتبه تشریح می‌نماید: ۱. نور مطلق، ۲. نور علم الله، ۳. انوار ضیاء که نور حسی و مثالی باشد. این رساله را در آغاز برخی نسخه‌ها به شیخ شهاب الدین سهروردی نسبت داده و می‌گویند که در پاسخ بعضی از سائلین نوشته شده است، و فهرست نسخه‌های خطی فارسی (۱۰۶۹/۲) کتابی به نام «پرتو نامه» منسوب به شیخ شهاب الدین یحیی سهروردی، معرفی می‌کند که در خطبه موافق با این نسخه می‌باشد و حتماً این رساله نیست، و در این نسخه تاریخ پایان را سه‌شنبه چهارم ماه رمضان ۸۸۴ق می‌آورد. در دیباچه نسخه‌ای دارد که آن را به درخواست «شیخ شهاب الدین» نگاشته و همین نکته اشتباهاتی را دامن زده است. الذریعه اورا شیخ شهاب الدین سهروردی دانسته که او یا عمر بن محمد (۵۴۲-۶۲۲ق) است یا یحیی بن حبش (۵۴۹-۵۸۷ق) و اگر چنین باشد نسبت آن به سید علی همدانی (۷۱۴-۷۸۶ق) و سید محمد نوربخش (۷۹۵-۸۶۹ق) را منتفی می‌کند و باید یا آن را به خود سهروردی نسبت داد و یا فردی را در همان زمان جستجو کرد. یا این‌که شیخ شهاب الدین مذکور را سهروردی ندانیم که به نظر می‌رسد به صحت نزدیکتر است چون در جای ذکر نام او به سهروردی اشاره نشده است.
آغاز: حمد بیحد و غایت و ثنای بیعد و نهایت حضرت مطلقه نورالانوار را که جمیع عقول و نفوس علویه ... اما بعد شیخ الواصلین مرشد المرشدین ... شیخ شهاب الدین ... پرسید از انوار و تفصیل آن، واجب نمود چند کلمه نوشتن ...
انجام: و جمیع مکاشفان را بکمال عرفان برساناد، و جمیع عارفان را مظهر کشف و عیان گرداناد، بحرمة کمل اولیائه من الاقطاب و الافراد.

چاپ: در هامش «سبع المثانی» زرگر اصفهانی چاپ شده است.
[الذریعه ۹: ۱۲۲۸ و ۳۸۹/۲۴؛ نسخه‌های منزوی ۱۰۵۳/۳؛ فهرست مشترک پاکستان ۱۲۹۲/۳؛ فهرستواره منزوی ۱۱۷/۷(۴ نسخه) و ۱۰۵۷/۸؛ ریحانة الادب ۳۸۹/۲۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۸۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و عوایق نفسانی مرتفع گردد وی باصل خود منجذب شود مانند شعاع آفتاب بجرم آفتاب و آنک ... ه.
نسجه شماره ۸/۹۳۵ گزارش شده در جلد ۳ فهرست همین کتابجانه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۹گ، ۱۸سطر (۱۳×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۳۵-۴۳۵]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۹۰/۱۲
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد بن غیاث الدین نوربخشی، تا: ۸۷۶ق؛ نام کتاب و نگارنده (امیر سید محمد نوربخش) در صفحه عنوان یاد شده؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲۶گ (۸۴پ-۱۰۹ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۲×۱۷/۶سم [ف: ۷-۲۴۰]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۹۷/۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۳گ (۹۶پ-۱۱۸پ)، ۱۵سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۸-۶۱۴]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۵۸/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۵گ (۲۸ر-۵۲ر)، ۱۹سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۱-۲۲۱۷]

۵. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۳۷۹/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، واقف: وحیدالاولیاء، ۲۷ رجب ۱۳۷۹؛ ۱۶گ (۱۰۲- ۱۱۷)، ۲۰ سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: -۶۹۴]

۶. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه: ۹/۴
آغاز: برابر
در فهرست ناشناس؛ کا: ملا حسین لاهیجی، تا: قرن ۱۳؛ ۲۹گ (۱۲۰پ-۱۴۸پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: -۱۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۴۵/۳ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۵۹]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۴۴۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** که سیران تا عرش ملکوتی است و بالای عرش جبروتی.
در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۳۱گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۵-۱۵]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۵۴/۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: تولمی، علی عسکر بن مؤتمن، تا: ۱۲۲۲-۱۲۲۴ق، برای آقا محمد علی پسر حاجی حسین رشتی؛ جلد: تیماج، ۱۲گ (۳۴پ-۴۵پ)، ۲۹سطر (۱۲×۲۳) [ف: ۱۲-۲۶۶۴]

۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۶۹۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ای هادی عباد بدانکه حشر اجساد نزد علمای ربانی و حکمای یونانی مجمع علیه است ... تمة الرساله النوریه المعارف الکامل السید محمد النوربخش قدس سره حسب الفرموده عالیجاه رفیع جایگاه ... مقرب الخاقان برگزیده حضرت آله میرزا هدایت الله سمت تحریر یافت.
خط: شکسته نستعلیق، کا: سید محمد اسمعیل انجو شیرازی، تا: ۱۲۳۶ق، کاغذ: اصفهانی، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۷-۴۳۲]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۵/۸
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف با تطبیق آغاز و انجام نسخه به دست آمد؛ خط: نسخ، کا: تبریزی، احمد بن عبدالقادر، تا: ۱۲۶۱ق؛ جلد: مقوایی، ۲۷گ (۱۵۵پ-۱۸۱ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۱۲۱]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۱۶/۴
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف با تطبیق آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نستعلیق، کا: علی اکبر و آقا محمد ابراهیم، تا: ۱۲۷۶-۱۲۷۷ق؛ مجدول؛ ۴۵ص (۱۳۵-۱۷۹)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳۲-۲۵۸]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۵۷۳/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** البته خواهد بود.
تذکر: نام مؤلف با تطبیق آغاز نسخ تعیین شد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۳۶۶]

● **نوریه** / عرفان و تصوف / فارسی

nūrīye

گیلانی، پیر کیا علاءالدین، ق۹ قمری

gīlānī, pīr kīyā ‘alā’-od-dīn (- 15c)

به درخواست: شیخ اسحاق ملتانی
شرح بعضی اصطلاحات عرفا و آداب صوفیان تألیف شده به درخواست شیخ اسحاق ملتانی هنگامی که ملتانی به مکه می‌رفت، با نگارش ادیبانه آمیخته به اشعاری گویا بیشتر آن از خود نگارنده، در هشت «باب»: ۱. در تفاوت مراتب سالکان؛ ۲. در اطوار و انوار؛ ۳. در عوالم کلیه؛ ۴. در سیر سالکان؛ ۵. در رؤیا و مکاشفات و مشاهدات و معاینات؛ ۶. در مراتب کلیات؛ ۷. در عالم مثال و حقیقت آن؛ ۸. در کیفیت لباس سیاه.
آغاز: الحمدلله حمد الشاکرین و صلی الله علیمحمد و آله الطاهرین اما بعد چون برادر حقیقی قدوة المرشدین زبدة الواصلین افتخار المکاشفین مست باده سبحانی شیخ اسحق ... جمیع مراتب و مقامات معنوی را بکرات مشاهده فرموده است

ازین حقیر اسراری چند در بیان احوال و اصطلاحات این طایفه التماس مینمود هر چنداین حقیر خود را در صدد آن نمیداشت که متعرض این نوع امور شود لیکن دنیایی اعتبار بود و مشار الیه عازم مکه مبارکه بواسطه ملتمس برادر حقیقی چند حرفی مرقوم خواهد افتاد در بیان احوال این طایفه برسبیل اجمال و اختصار مبنی بر هشت باب

انجام: توفیق سعادت معرفت رفیق مکاشفان مرتاض باد بحق خاتم النبوة و الولایة

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۹۷/۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۷گ (۹۰پ-۹۶پ)، ۱۵سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۸-۶۱۳]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۹۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۳۸ر-۴۳پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۵-۲۱۸]

● **نوریه** / ریاضیات / فارسی

nūrīye

اوحدی بلیانی، عبدالله بن محمد، ق ۱۰ قمری

awhadī belīānī, ‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 16c)

رساله ای است مختصر در علم حساب در یک «مقدمه» و چند «باب»: باب ۱. در وضع الواح فرد درفرد، در دو «اسلوب» و هر اسلوب در چند «نهج» و «ضابطه»؛ باب ۲. در ترقیم مربعات زوج الزوج، در دو «مسلک» و هر مسلک در چند «طور» و «رابطه»؛ باب ۳. در ترسیم اصناع زوج الفرد در دو «مسبل» و هر مسبل در چند «نوع» و «نسق»؛ خاتمه چند «فصل» مستقل.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۲۹۵/۲

آغاز: بسمله، و به الاستعانة و منه التوفیق، اعداد حمد بی نهایت که ارقامش باقلام و اوهام در صفحه سطح سموات و ارضین نگنجد؛

انجام: نورانی نگاشته کلک تمثیل می‌گردد باین صورت [جدول] و الله اعلم و احکم، تمت.

خط: نستعلیق، کا: مسعود بن محمود بن حسن مشهور به عیاری، تا: پنجشنبه ۲۳ صفر۸۷۳ق؛ جلد: تیماج، ۸۶ص (۲۶-۱۱۱)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۴۵-۱۳۹]

● **نوریه = رساله نوریه** / عرفان و تصوف / فارسی

nūrīye = r.-ye nūrīye

نورعلیشاه، محمد علی بن عبدالحسین، ۱۱۶۰؟ - ۱۲۱۲ قمری

nūr-‘alī-šāh, mohammad ‘alī ebn-e ‘abd-ol-hoseyn (1747 - 1798)

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۴۰/۱ حکمت

خط: شکسته نستعلیق، کا: علی محمد بن محمد علی، تا: رجب ۱۲۸۹ق؛ قطع: ربعی [ف: ۲-۵۳]

● **نوریه** / عرفان و تصوف / فارسی

nūrīye

کرمانی، محمد رحیم بن محمد کریم، ۱۲۴۸ - ۱۳۰۷ قمری

kermānī, mohammad rahīm ebn-e mohammad karīm (1833 - 1890)

چاپ: ۱۳۰۵

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۵۶/۳

آغاز: بسمله پس از ستایش یزدان و نیایش پاکان و نکوهش دشمنان نیکان چنین گوید شریف حسینی نسب بنده ناتوان رحیم بن کریم بن ابراهیم بن مهدی قلی بن محمد حسن شاه قاجار؛

انجام: خداوند هدایت میفرماید بولایت ما هر که را می‌خواهد تمام شد رساله شریفه نوریه بدست مصنفش رحیم بن کریم بن ابراهیم در دارالخلافه طهران در سنه ۱۳۰۵ حامداً مصلیا مستغفرا.

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد رضای شیرازی، تا: ۱۳۰۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۹۰ص (۲۹۳-۳۸۲)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴۷/۲-۴۴]

● **نوریه = آیة النور = تفسیر آیه نور = نور الفؤاد** / عرفان و تصوف,تفسیر / فارسی

nūrīye = āyat-on nūr = tafsīr-e āye-ye nūr = nūr-ol fo’ād

عراقی، محمد بن موسی، - ۱۳۱۳ قمری

‘erāqī, mohammad ebn-e mūsā (- 1896)

اهدا به: امین السلطان

مؤلف در مقدمه کتاب می‌گوید که در سال ۱۲۶۳ به سن تکلیف رسیده و پس از آن دو سال متصدی امر قضا شده ولی بدین امر رضا نداده و دربروجرد نزد سید کشفی رسیده و پس از فوت وی در سبزوار خدمت ملاهادی سبزواری رسیده و پس از فوت وی در اصفهان به خدمت میر محمد حسینی رسیده و سال‌ها محضر او را درک کرده تا بالاخره توانسته مراتب و اطوار نور را در رساله حاضر بسط دهد.این رساله شامل چهار «اشراق» است و هر اشراق دارای چند «تجلی» است: اشراق ۱. در تمهید بعضی از مقدمات، در دو تجلی: ۱)بیان موافقت میان برهان و عیان، ۲)بیان معنی نور و ظلمت؛ اشراق ۲. در شروع نمودن به اصل مقصود، در سه تجلی: ۱) در تحقیق کلمه مبارکه الله لفظاً و

معنی، ۲)بیان حقیقت نور و عینیت او با جمیع اسماء و مراتب حضرت الوجود، ۳) بیان اضافه نور به سوی سماوات و ارض؛ اشراق ۳. در بیان مثل و تحقق آن، در دو تجلی: ۱) بیان فرق میان مثل با مثل، ۲) در تحقق مثل؛ اشراق ۴. در بیان شجره مبارکه، در دو تجلی: ۱) در بیان مطلبی کلی، ۲) در بیان این‌که شجره مبارکه بدن آدمی و صیصیة البشری است.مؤلف با استفاده از احادیث و ادعیه مأثوره از حضرات معصومین (ع) و اقوال مفسرین همچون مرحوم ملا محسن فیض کاشانی، تفسیری عرفانی از آیه نور ارائه داده است.

آغاز: حمد بی حصر و عدد و ثنای خارج از حد و سد موجود ابدی الوجودی را شاید و سزد که ظهرو نور باهر الحضورش را جز شدت کمال پیدایی حجاب ستر و اختفایی نبود یا من هو اختفی لفرط نوره و تهنیت و ستایش روشنی و نمایش ازلی تابشی را لایق و شایان است که در کمال تجلی جمال از مزایای جمیع عقول و ابصار پوشیده و پنهان است ...

انجام: چنانچه در مقام خود مبرهن است، از این است که فرمودند انا عبد من عبید محمد و تفصیل یهدی الله نوره من یشاء الی آخر همان تفصیل ماضیه است. اللهم اجعلنا من المهتدین برحمتك یا ارحم الراحمین.

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۳/۲۰۳-۴۶۸۳/۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج مذهب، ۴۲گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱-۳۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۶عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۴۳]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۵۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** به نفی وحدت صرفه و کثرت محضه و دارا بودن مقام کثرت در وحدت و وحدت در کثرت و لا حول و لا ...

خط: نستعلیق، کا: سرابی، محمد حسین بن محمد جعفر، تا: ۱۳۲۴ق؛ ۲۰گ (۱پ-۲۰پ)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲-۷۴۷]

● **نوریه** / عرفان و تصوف / فارسی

nūrīye

غافل سلماسی، پرویز بن فرج الله، - ۱۳۳۶ قمری

qāfel-e salmāsī, parvīz ebn-e faraj-ol-lāh (- 1918)

تاریخ تألیف: ۱۶ جمادی الاول ۱۳۲۹ق

مؤلف، که از صوفیان معروف قرن ۱۳ و از مریدان مجدالاشراف شیرازی بوده با مطالعه کتاب «مرآة العارفین» میرزا بابای ذهبی شیرازی (-۱۲۸۶ق) به فکر می‌افتد اشعار شیرازی مزبور را با آیات و روایات تطبیق کرده و اسنادات حدیثی اشعار ایشان را استخراج نماید. بدین منظور در این رساله پس از ذکر بیتی از شیرازی به صورت اشاره‌وار حدیث مورد اشاره آن بیت شعر مشخص شده است. (محمود طیارمراغی)

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد مقدمتاً باید دانست که لفظ عشق بدلالت حدیث قدسی «کنت کنزاً مخفیا فاجبت ان اعرف»

انجام: اشاره بآیه شریفه واقعه در سوره مبارکه مائده است یحبهم و یحبونه.

چاپ: تبریز، ۱۳۳۵ش، ضمیمه مجموعه دوازده رساله رایض الدین عبدالکریم زنجانی ذهبی.

[فهرستواره منزوی ۱۰۵۵/۸]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۳۳۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل رائی، تا: ۱۳۰۳ق؛ واقف: حاج شمس الدین پرویزی، مهر ۱۳۴۳؛ جلد: مقوایی، ۳۵گ، ۲۳سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۲×۱۹/۸سم [ف: ۷-۵۶۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۲۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل راثی المدعوبه داروغة الفقراء، تا: ۱۶ جمادی الاول۱۳۲۹ق؛ واقف: حاج شمس الدین پرویزی، آبان ۱۳۴۲؛ جلد: تیماج، ۳۴گ، ۲۳سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳/۳×۲۱سم [ف: ۷-۵۶۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۳۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۶ جمادی الاول۱۳۲۹ق؛ جلد: مقوا، ۷۰ص (۱-۷۰)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳۳/۱-۱۴۰]

۴. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۳۵۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد مقدمه باید دانست که لفظ عشق ... عشق با حق حق بود اسرار عشق اشاره به حدیث شریف نبوی(ص) است که فرموده الحق مع العلی و علی مع الحق؛

انجام: برابر

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۷گ، ۱۵ سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: -۶۹۵]

● **نوریه** / عرفان و تصوف / عربی

nūrīye

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۳۱۷

آغاز: بسمله الحمدلله منور قلوب الاصفیا بنور اولیائه؛ **انجام:** فهما محدود ان ممتازان

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا [الفبائی: -۵۹۲]

● **نوریه (رساله)** / عرفان و تصوف / فارسی

nūrīye (r.)

رساله‌ای است در معرفت حضرت باری تعالی و این‌که ذات مقدس او نور الانوار و منشأ تمام موجودات است. مؤلف قبل از آغاز مطلب، اصطلاح اهل وحدت را ـ که کتاب «مجموع السائرین» بر اساس آن تألیف شده ـ ضمن یک مقدمه بیان کرده تا مسائل توحید و اسماء حقیقی روشن شود.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۲۴

آغاز: بسمله. معلوم خدمت برادر گردد که آنچه در شرح آداب خدمت شیخ در مجموع السائرین در تعریف اسم حقیقی آورده‌اند؛ **انجام:** این جمله تقریر را نیکو تأمل کن تا از فوائد آن بهره مند گردی انشاء الله، و اسماء حقیقی را فهم کنی و السلام علی من التبع الهدی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۲۸۳ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۲گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۵-۲۱۵]

←نوریه مثالیه ⟵النوریة المثالیة

● **نوزده باب** / هیئت / فارسی

nūzdah bāb

اصفهانی، امیر بن حسین

esfahānī, mīr ebn-e hoseyn

برای اطفال صغار در ۱۹ «باب»؛ در دیباچه نسخه ملک (۳۴۵۱) نامی به کتاب داده نشده است و این نام با خامه تازه‌تر در ص ع آمده است: باب۱. در بیان دوازده برج و احکام آن در چند «فصل»؛ ۲. در کواکب و احکام آن؛ ۳. در بیان آنکه ماه در هر روز در کدام برج است ...

آغاز: حمدله و الصلاة علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین. اما بعد چنین گوید جامع این مسائل نجومی ... امیر بن الحسین الاصفهانی ... به اطفال صغار الشأن ... مشتمل بر نوزده باب ...

[فهرستواره منزوی ۳۱۰۶/۴]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۵۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر ده ماند جدی، اگر یازده ماند دلو، اگر دوازده ماند حوت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۱۳گ (۳۳پ-۴۵ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۶-۴۲۵]

←نوزده مجلس در معراج و وقایع کربلا ⟵معراج الحسین

● **نوش آفرین** / داستان / فارسی

nūš-āfarīn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۲

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ بانه مجلس تصویر آبرنگ، سرآغاز پاره و وصالی شده؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۳گ، ۱۵سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [سنا: ف: ۲-۱۶۹]

● **نوش آفرین** / داستان / فارسی

nūš-āfarīn

قهرمان اول این داستان نوش‌آفرین دختر جهانگیر شاه و دیگر قهرمانان عبارتند از: سرو آزاد ماه زرافشان، میمونه خاتون دختر شاه پریان. و شاهزاده الیاس، ملک محمد، افراسیاب، جهانگیر شاه، دانای وزیر، عادلشاه پادشاه چین، شاهزاده محمد، حمید ملاح، امیر سلیم، ملک بهمن، عبدالرحمن. این نام‌ها نیز دیده می‌شود: صنیم، دیلم، علقمه دیو، رقام و کلقام برادران پرورش جادوگر و جز اینها.

آغاز: حمدبی حد وثنای زیاده از احصا به عدد سزاوار کردگاری است جل شأنه که مخلوق روی زمین وخلق سماوات وارضین از کتم عدم به وجود آورده ...

چاپ: این اثر چند بار در ایران به چاپ سنگی رسیده است

[فهرستواره منزوی ۴۹۰/۱؛ نسخه‌های منزوی ۳۷۵۱/۵؛ مشترک پاکستان ۱۴۶۱/۶]

۱. ساری؛ طاهری شهاب؛ شماره نسخه: ۲۳۰

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: ۱۶ ربیع الاول ۱۰۷۹ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۴۳ص، ۱۵ سطر (۱۵×۲۰) [نشریه: ۶-۶۳۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۵۹۵

آغاز: زنهار که با خبر باش که دشمنان در کمین تواند مبادا که چشم زخمی واقع شود شاهزاده گفت خدا نگه دار است و من خود را بخدا سپرده ام و اگر سه هزار جوان تیرانداز باشد و به قصد من نتواند کرد؛ **انجام:** نازنینان بعیش و عشرت میگذارنند ... در قلمرو پادشاه گرگ و میش در یکجا آب میخوردند و مردم بر فاهیت میگذارنیدند و این حکایت از ایشان یادگار بماند. رقم کاتب چنین است: فارغ شد از کتابت کتاب نوش آفرین کمترین اسدالله بن عبدالرحیم شیروانی بتاریخ ۱۱ ذیحجه سنه ۱۱۹۹.

خط: نستعلیق، کا: اسدالله بن عبدالرحیم شیروانی، تا: ۱۱ ذیحجه۱۱۹۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ دارای ۹ تصویر زیبا، مجدول؛ ۲۱۸ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۱۰-۱۵۶۳]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۳۶۰-۲۲/۸۰

آغاز: آتش بر دل غم پرورم شد که مسرت پاره دل ... روبروی قصر ایستادند وآغاز گریه نمودند شاه زاده ابراهیم ارجمند پرسید که این کیست حمید گفت که این پسر ملک بهمن است؛ **انجام:** نوش آفرین را به من بده وبه سلامت برو وخان محمد جواب داد که ای ملک ... قسم دلبر شاهزاده که تاریخچه سپاه دارم همه ...

می‌دهم که تاجان دارم
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: مقوا، ۸۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۸-۴۸۵۲]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۹۴۵/۱-۲۰/۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** جهان جام وفلک ساقی اجل می×× خلایق باده نوش مجلس وی / خلاص نیست اصلا هیچ کی ××از این جام و از این ساقی از این می
خط: تحریری، بی‌کا، تا: سلخ جمادی الاول۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۰۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۸-۴۸۵۱]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۹۳۶-۲۰/۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** زر وجواهر به او کرامت وشفقت فرمود وبه خورشید عالم گیر روانه فرنگ نمود خان محمد ماه زرافشان را برداشته متوجه ولایت فرنگ گردیده وبر تخت شاهی قرار گرفت والله اعلم
خط: نستعلیق، کا: احمد مختار بارزی از طایفه عدوری، تا: جمعه ۱۶ رمضان ۱۲۶۱ق، به جهت آقا احمد جیاعی؛ جلد: مقوا، ۱۰۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۵۱]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۹۰۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعد از مدتی همگی ایشان رخت از عالم فانی به سرای باقی کشیدند و هر که از مادر زائیده شد عاقبت می‌میرد غرض آنست که دل به دنیا مبندید که به دیاری وفا نخواهد کرد کل من علیها فان یبقی وجه ربک ذوالجلال و الاکرام ...
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۱۲ق؛ جلد: تیماج، ۲۶۹گ، ۹-۱۱سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [رایانه]

۷. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۴۷۸/۱

خط: نستعلیق، کا: حسن بن محمد علی بیگ تحویل دار، تا: ۱۳۲۴ق؛ جلد: مقوایی، اندازه: ۱۸/۵×۲۳سم [ف: ۲-۱۳۰]

۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۱۶۳/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۱۳۷]

● نوش آفرین و گوهر تاج / داستان / فارسی

nūš-āfarīn va gowhar tāj

داستان معروفی است به نثر در افسانه نوش‌آفرین گوهر تاج و سلطان ابراهیم.
چاپ: پاکستان، پیشاور، فرانسیر ایدوئیت پریس، ۱۹۳۳ میلادی، به اهتمام: حسب فرمایش ملا محمد صادق تاجر کتب بازار قصه خوانی پیشاور.
[نسخه‌های منزوی ۳۷۵۱/۵؛ مشترک پاکستان ۱۴۶۱/۶؛ میراث مشترک ایران و هند: ۱-۲۶۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۷۱۲

آغاز: بسمله، اما راویان اخبار و ناقلان آثار و محدثان داستان نویسان کهن و خوشه چنان خرمی بخون اما راویان چنن (/چنین) روایت میکند که در زمان قدیم در ولایت چین پادشاه؛ **انجام:** روانه نمودند روزبروز شادمانی ایشان زیاده میشد و بمرادیمقصود اصلی رسیده الهی جمله مومنان بمقصود او چنانی رساند امین و ربعالمین یا ارحم الراحمین.انجامه: تمت الکتاب بعون الملک وهواب(کذا) واگر هر کسی بخواند این کتاب را ×× خودش نوحت نکاهد ما را / شد بتوفیق خدای لاینام ×× این کتابت روز یک‌شنبه تمام / قاریا بر من مکن مر عتاب ×× ار خطای رفته باشد این کتاب.
خط: نستعلیق بد، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۵۱گ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۵۱-۱۱۵]

● نوش آفرین و میمونه خاتون / داستان / فارسی

nūš-āfarīn va meymūne xātūn

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۴۵۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ بانه تصویر؛ قطع: رحلی [نشریه: ۷-۳۰۸]

←نوشتجات >مقالات مجیر شیبانی

● نوشتجات ایران به سفارتخانه ها / گوناگون / فارسی

neveštejāt-e īrān be sefāratxāne-hā

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۷۵

آغاز: مشتمل رسیدگی نوشتجات مورخه هشتم شهر ربیع الثانی؛
انجام: از موقوفی آن برو سفیدی خود بیفزائید
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۸۳ق؛ جلد: میشن [رایانه]

● نوشتن و فهمیدن حروف عبری تورات (مختصر) / ادبیات / فارسی

neveštan va fahmīdan-e horūf-e ‘ebrī-ye towrāt (mx.)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۳۳۸/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۸۷ق [ف: ۵-۴۶۷]

● نوشته حاکم بندرعباس / اسناد / فارسی

nevešte-ye hākem-e bandar-‘abbās

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۸۲۹/۲۹

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱گ (۷۷پ) [ف: ۷-۵۴]

● **نوشته شمشیر حضرت علی (ع)** / متفرقه / عربی
nevešte-ye šamšīr-e hazrat-e ʻalī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۷/۱۹۹
نقل از سلمان فارسی؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳/۱۰-۱۴۱۵؛ فهرست رایانه‌ای ج۴-۱۰۶۹]

● **نوشته مسیو کرت وکیل بارون جولیوس دروتر در طهران** / اسناد / فارسی
nevešte-ye mūsīyo keret vakīl bāron jūlīyūs deroter dar tehrān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۵۲/۹۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ ۱ص (۱۹۷۷) [مختصر ف: - ۸۷۳]

● **نوشته‌های صوفیانه** / عرفان و تصوف / فارسی
nevešte-hā-ye sūfīyāne
ده برگی از دو نسخه که به فارسی کهن است به نثر و نظم. گویا از یکی از نگارش‌های شیخ جام که شعر او را دارد و عنوان «الفصل السادس فی جواز السماع» در آن هست و با روایت از ابوالموید شهاب الدین اسماعیل پسر شیخ احمد جام.

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۴۹بخش۳
بی‌کا، بی‌تا [ف: -۱۱۳]

● **نوشته‌های فریور شیبانی** /- فارسی
nevešte-hā-ye farīvar-e šeybānī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۲۰/۲
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۳۲۷ق؛ مجدول؛ ۱۱گ، ۲۰سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۷-۳۴۷]

● **نو شدن سال که در روز یا شب باشد** / هیئت / فارسی
now šodan-e sāl ke dar rūz yā šab bāšad

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۲۳/۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۰ق [ف: ۶-۳۰۹]

● **نوشیروان نامه = ترجمه داستان رموز حمزه** / داستان / اردو
nūšīrvān-nāme = t.-ye dāstān-e romūz-e hamze
بندیکاهند هور بن سعدانکو پنچانی
bandīkāhend hūr ebn-e saʻdānkū pančānī
وابسته به: حمزه نامه = رموز حمزه؛ ناصرالدین محمد
ترجمه‌ای است از «حمزه نامه» یا «رموز حمزه» منسوب به شاه ناصرالدین محمد.
[الذریعة ۲۵۲/۱۱؛ نسخه‌های منزوی ۳۶۸۴/۵ و ۳۷۱۸؛ مشار، فارسی ۲۶۳۴/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۷۱
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم شروع داستان صرت بیان یعنی طلسم تاریخ بعل غل صحت با اقبال در بارکبا او را مربن اومید ذمربی سبی وعده کبا که انباره ونکی بعد؛ **انجام:** گلدسته بیارستم بی باتین کربی مین تات برتا و یا اورتسم کی باک مین بوجودی و بکب عمرنی.
خط: نستعلیق، کا: خان سید ایک عاشق حسین، بی‌تا، بی تا؛ جلد: تیماج، ۴۵۹گ، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۲۶-۳۴۹]

● **نوشین روان** / تاریخ ایران / فارسی
nūšīn ravān
دانش تفرشی، محمد تقی بن حسین، ۱۲۸۷؟ - ۱۳۶۶ قمری
dāneš-e tafrešī, mohammad taqī ebn-e hoseyn (1871 - 1947)
مثنوی در شرح سلطنت انوشیروان. این نسخه ۲۵۵ بیت از کتاب نوشین‌روان است که مصنف به خط خود نوشته و برای خسروی نامی به کرمانشاه فرستاده است.
آغاز: ای فرازنده بلند سپهر ×× ای فروزده رخ مه و مهر
انجام: بل توان یافتن ز گفته کن ×× کافرینش پدید شد بسخن
چاپ: در تهران چاپ شده است.
[فهرستواره منزوی ۱۰۹۹/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۹۷
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۰ق؛ مهر: ضیاء لشکر؛ جلد: تیماج، ۲۱۴ص، ۱۲سطر (۷×۱۷/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۸-۴۶۸]

● **النوع الاضافی** / منطق / عربی
an-nawʻ-ul iḍāfī
در این بحث که به عنوان حاشیه تهذیب نوشته شده تعریف نوع اضافی و اختلاف منطقیین در آن گزارش شده است. احتمالاً این حاشیه از دوانی باشد.
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین علی کل حال و الصلوة علی خیر انواع الموجودات محمد و آله خیر آل.فهذا ما اشرنا فی مبحث النوع الاضافی الیه. قال المصنف و قد یقال علی المهیة المقول ...
انجام: فالاولی ان تعرف النوع الاضافی الی آخر ما نقلناه.تمت.

۱. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۴۵۲/۱۴
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: رمضان۹۷۱ق؛ واقف: محمد مهدی فراش حرم؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: -۳۷۲]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۵۰۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمتود بن میرک، تا: ۹۷۹ق؛ جلد: تیماج، ۴گ (۱۸پ–۲۱ر)، اندازه: ۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۴–۲۵۶]

● **النوع الثالث** / عرفان و تصوف / ترکی
an-now'-os sāles
رساله‌ای است در حکمت اولیاء و علوم نافعه.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۶۳۰/۷
آغاز: حکمت اولیا علوم نافعه دن الذ و انفع؛ **انجام:** علم تفکر له بولو نور و حکمت تذکر له بولو نور علم بالله اقرب طرق الله در تمام شد این نوع ۱۳۲۴.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۴ق؛ جلد: تیماج، ۱/۵ص، ۱۵سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲–۳۲۶]

● **نوع هفتم داستان پوست پوشیدن مجنون** / داستان / فارسی
now'-e haftom-e dāstān-e pūst pūšīdan-e majnūn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۲۱/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۶ص (۳۰–۳۵)، ۱۴سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۲–۲۹۰۹]

● **نوم الملائکة** / کلام و اعتقادات / عربی
nawm-ul malā'ika
خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، – ۱۱۷۳ قمری
xājū'ī, mohammad esmā'īl ebn-e hoseyn (- 1760)
رساله‌ای کوتاه که درآن ابتدا روایتی از امام صادق مبنی بر این‌که تمام ذوی الحیاة غیرازخداوند خواب دارند نقل کرده وسپس با برخی آیات وروایات سنجیده وآن را مخالف عقل ونقل یافته وسپس درمقام جمع ورفع تناقض برآمده است.
آغاز: فی الاکمال عن الصادق علیه السلام انه سئل عن الملائکة ینامون فقال مامن حی الا وهوینام خلا الله وحده و الملائکة ینامون فقیل یقول الله عزوجل یسبحون الیل و النهار ... کذا فی الصافی فی تفسیر الإیة المذکورة ...
انجام: و ان کان بعیدا عن لفظ الحدیث الا ان التوفیق بین الاخبار مهما امکن خیر من طرح بعضها راسا و العلم عندالله و عند اهله.
چاپ: در مجموعه ثانیه از رسائل اعتقادیه مؤلف چاپ شده

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۷۸۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف مخ: ۵–۲۰۹۳]

● **النوم و الرؤیا** / فلسفه / عربی
an-nawm wa-r ru'yā
کندی، یعقوب بن اسحاق، ۱۸۵؟ – ۲۵۲ ؟ قمری
kendī, ya'qūb ebn-e eshāq (802 - 867)
آغاز: بسمله. سئلت سددک الله لاغراض الحق و اعانک علی نیله ان ارسم لک ما فی النوم و الرؤیا. و هذا کان الله لک معیناً علی کل خیر لطیف. العلوم الطبیعیة و خاصة ما یخطی فیه ...
چاپ: در رسائل الکندی الفلسفیة، جلد اول (قاهره، دارالفکر العربی: ۱۳۶۹ق)، به تصحیح محمد عبدالهادی ابوریده

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۷/۳۶–ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۳۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۳گ (۱۵۷–۱۵۹) [فیلمها ف: ۱–۴۷۰]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۸۳/۶۸
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳گ (۱۸۷پ–۱۸۹پ) [ف: ۱۶–۱۹۸]
۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۴۲/۳۰ب
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲گ (۱۰۰پ–۱۰۱پ)، ۲۴– ۳۳سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: -۱۴۵]
۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۹۳/۴۸
رسالة الاولی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳گ (۱۶۰ر–۱۶۲ر)، ۲۴سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: -۲۰۲]
۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۵/۶۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** کفاک الله مهمات الامور، و الحمدلله ولی الحمد ...
خط: نستعلیق، کا: خراسانی، کرم علی، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۳۰۲ر–۳۰۴ر)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۴/۶×۱۸/۵سم [ف: ۷–۴۶۸]
۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۲/۹۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و بحسب ما هو مستحق بجلال ربوبیته
بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۲گ (۲۷۵ر–۲۷۶پ) [ف: ۵–۷۳۴]

● **النوم و الرؤیا** / خوابگزاری / عربی
an-nawm wa-r ru'yā
محمد مؤمن بن علی نقی، ق۱۲ قمری
mohammad mo'men ebn-e 'alī naqī (- 18c)
رساله‌ای است کوتاه در حقیقت خوابگزاری و مطالبی دیگر با عناوین «فایدة» و «هدایة». این رساله ممکن از تألیفات محمد مؤمن بن علینقیباشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۶۶/۲

آغاز: قائدة فی حقیقة النوم و الرؤیا، اعلم ان الروح الحیوانی و هو الجوهر البخاری اللطیف الحاصل من لطیفالاغذیة؛ **انجام:** خلق فی بدن الارض و اعماقها جبالاً صلبة شامخة و جعلها او تادها و الله یعلم.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: اوائل قرن ۱۲؛ ۲گ (۱۵۳-۱۵۴)، ۲۸سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۲-۱۷۷]

● **نوم و یقظه** / داستان / فارسی

nowm va yaqze

ملکم، ۱۲۴۹ - ۱۳۲۶ قمری

malkam (1834 - 1908)

در رؤیایی خود را در خیابان ناصریه (تهران) می‌بیند که شورشی برپا شده، و گروهی اوباش، پیری را می‌آزارند و دارایی اورا به یغما می‌برند. این پیر ایران امروز است، سپس راهنمایی‌های خود را با سربند «جناب وزیر» در میان می‌گذارد.

آغاز: دیشب گذارم به منزل یکی از دوستان صدیق افتاد از شدت خستگی در آنجا ماندم ...

انجام: چون قلم در دست غدار اوفتد ×× لاجرم منصور بردار اوفتد

چاپ: در «مجموعه آثار ملکم» صص ۱۶۷-۱۷۶، به کوشش استاد محیط طباطبائی چاپ شده؛ ایران، تهران، نشر نی، ۱۳۸۱ شمسی، حجت الله اصیل، ۱

[فهرستواره منزوی ۶/۶۷۹]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۳۹/۲۰

تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [ف: ۵-۲۸۷]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۹/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: ابوتراب طباطبائی، تا: ۱۳۰۱ق؛ جلد: تیماج، ۹ص (۳۳۹-۳۴۷)، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱-۱۵۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۵۵/۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۳ق [ف: ۶-۱۹]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۵۵/۲۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۳ق [ف: ۶-۱۹]

● **نو نامه** / ادبیات / فارسی

now-nāme

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۰۴/۱۴-ف

نسخه اصل: بادلیانLand Or. 224؛ خط: نسخ، کا: درویش حسن، تا: جمعه پایان ربیع الثانی۸۸۶ق [فیلمها ف: ۱-۵۵۳]

● **نون ساکنه و تنوین** / تجوید / فارسی

nūn-e sākene va tanvīn

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۰۳/۱۵

خط: نسخ، کا: محمد بن محمود نصیر طوسی، تا: قرن ۸ [ف: ۵-۱۵]

● **النون و القلم فی منشأ ما یسطر ون فی العالم** / تاریخ، خط/فارسی

an-nūn wa-l qalam fī manša’-i mā yasṭurūn fi-l ‘ālam

جودی تبریزی، عبدالستار بن عبدالجبار، ق۱۴ قمری

jūdī tabrīzī, ‘abd-os-sattār ebn-e ‘abd-ol-jabbār (- 20c)

تاریخ مختصر پیدایش و تحول خط است، در دو مجلد: جلد اول از ابتدا تا مجلس ۲۵ و جلد دوم از مجلس ۲۶ تا انتها؛ بدین ترتیب: مجلس ۱. در این که اول آن کسی که خط نوشت حضرت ادریس بود و احوالات ابن مقله و بریدن دست او؛ ۲. در احوالات مخترع خط نسخ محمد بن علی ابن مقله و قصه بریده شدن دست او و نقل اول کسی که دست برید؛ ۳. در آن که واضع همه علوم امیرالمؤمنین است و ذکر کسانی که مؤسس تألیف و تصنیف شده‌اند و نقل چند نفر که از دیدن چند خط گریه کرده‌اند؛ ۴. در تعریف قلم و این که منافع کثیره در او مندرج است و ذکر به دولت رسیدن چند نفر مخصوص از فن خط؛ ۵. در اختلاف لغات و خطوط و واضع آنها؛ ۶. در ذکر ابتدای نوشته شدن تاریخ سال و ماه اسلام و سایر ملل؛ ۷. در قواعدی که دبیران را لازم است؛ ۸ در ذکر خوش‌نویسان و واضعان خطوط مختلفه و ذکر کاتبان جناب امیر و احوال دو کاتب خاص او؛ ۹. در اسماء واضعان خطوط و اقسام خطوط و شهادت میر خطاط مرحوم؛ ۱۰. ذکر احوال صاحب صحاح اللغة و دو نفر وزیر خطاط و سلطان خطاط؛ ۱۱. ذکر احوال ابن خصیب و ابن السکیت کاتب و معلم متوکل و شهادت او؛ ۱۲.ذکر زنان صاحب خطی که از دودمان سلطنت بوده‌اند؛ ۱۳. ذکر خوش خطانی که از جمله زنان رعیت زاده بودند؛ ۱۴. در کتابت کردن و قوه قلم بعضی از کملین که مؤید به نوشتن بودند؛ ۱۵. در قوه قلم بعضی از کملین و احوالات ابوعلی سینا و مردن او در زندان؛ ۱۶. ذکر کسانی که در زندان تصنیف کتاب کردند؛ ۱۷. ذکر کسانی که از دولت خط با نوشتن چند کلمه جان خود را از قتل و محبس نجات دادند؛ ۱۸. ذکر کسانی که از دولت کتابت کردن جان خود را از محبس و هلاکت نجات دادند؛ ۱۹. ذکر کسانی که با نوشتن مکتوبی در حق بعضی مؤمنین دستگیری کرده‌اند؛ ۲۰. ذکر بعض کسانی که در باب خلاصی محبوس شفاعت نامه نوشت؛ ۲۱.ذکر کسانی که به فقرا اعانت کرده‌اند و نوشته از او گرفته و وصیت کردند که با ایشان وقت مردن دفن کنند؛ ۲۲. ذکر کسانی که در زندان جان دادند

و چند کلمه به طریق حسرت نامه نوشتند؛ ۲۳. ذکر کسانی که در زندان جان دادند و در وقت مردن مناسب حال خود مکتوبی نوشتند؛ ۲۴. ذکر چند نفر از ادبا و فضلا که با مکتوب به غنا و عین مطلوب رسیدند؛ ۲۵. ذکر کسانی که با رقعه نوشتن اظهار مطلب کردند و لباس از بعض اغنیا خواستند؛ ۲۶. ذکر اول کسی که در رقعه بسم الله نوشت و خواص بسم الله؛ ۲۷. در فضایل بسم الله و ذکر خطوطی که در ابواب جهیم [جحیم] و جنان نوشته شده؛ ۲۸. در مکتوبات سرادقات سماوات و عرش؛ ۲۹. در مکتوبات شمس و قمر و تفصیل سیر شمس در بروج و تحویل او به برج حمل و کیفیت مبدأ عید نوروز در میان امم اعم از سلف تا خلف؛ ۳۰. ذکر کلمات و خطوطی که بر بال و پر و پیشانی چند ملک نوشته شده و ذکر خطوطی که بر بال هدهد به قلم غیبی نوشته شده؛ ۳۱. ذکر خطوطی که چند میوه بهشتی نوشته شده؛ ۳۲. ذکر خطوطی که در بعض الواح غریبه نوشته شده؛ ۳۳. ذکر خطوطی که در بعض الواح غریبه نوشته شده؛ ۳۴. ذکر خطوطی که جناب سلیمان بر چند لوح از مواعظ و کلمات حکیمانه و از مراتب آل محمد و اخبار سلاطین نوشته؛ ۳۵. در تفسیر آیه ان الشرک لظلم عظیم و نصایح لقمان حکیم و آرای آن سالک ... (دو کلمه پارگی) اصحاب قلب سلیم را به صراط مستقیم و ذکر خطوطو مواعظی که در ده تاج انوشیروان به قلم نصیحت بیان نوشته شده؛ ۳۶. ذکر سوختن بخت النصر تورات را و ظاهر شدن کف غیبی و نوشتن بر قصر او چند کلمه و قصه خواب دیدن او و تعبیر و خواب دانیال؛ ۳۷. ذکر مکتوباتی که در بعض درهم و دینار با خط غیبی نوشته شده و ذکر تمویهات منصور حلاج به مریدان پر عناد و لجاج و قصه کشتن آن مرشد فجاج اعوجاج به فتوای علمای ذوالاحتجاج؛ ۳۸. در این که لذایذ دنیا شش نوع است ...؛ ۳۹. در تفسیر آیه سنریهم آیاتنا فی الآفاق و فی انفسهم و معنی کلمه و کلمات که در آیات با برکات قرآنیه واقع است و این که هیئت خلقت انسان به خط سریانی کلمه محمد است؛ ۴۰. ذکر کلمات و خطوطی که ظهور تأثیر آنها در نوشتن بر دست هست؛ ۴۱. ذکر نامه پیغمبر به نجاشی؛ ۴۲. بیان کاتبان وحی و اسامی آنها و نوشتن جناب امیر قرآن را و آوردن همان قرآن را به مسجد پیغمبر؛ ۴۳. نامه حضرت رسول به مقوقس؛ ۴۴. ذکر نامه پیغمبر به قیصر روم؛ ۴۵. نامه پیغمبر به پرویز بن هرمز و دریدن نامه پیغمبر و نفرین آن سرور بر آن کافر ابتر و اسیر شدن شهربانو؛ ۴۶. ذکر نامه پیغمبر به مسیلمه کذاب و قرآن مسیلمه و قصه مناکحه او با سجاح و قتل آن لعین کافر به دست وحشی بعد از پیغمبر؛ ۴۷. تحریف عثمان قرآن را و نوشتن زید بن ثابت از او نقل عبارات بعض تحریفات قرآن؛ ۴۸. بیان محرقین قرآن و مطاعن معاویة بن سفیان؛ ۴۹. نقل جفر نوشتن حضرت امیر و زیارت کردن چند نفر از اکابر شیعه همان کتاب را در محضر بعض ائمه هدا و اخبار جناب سید سجاد از علم جفر به بعض ملاحم و اخبار عوالم؛ ۵۰. بدعت‌های زردشت و کتاب زند و پازند و ذکر این که در عالم سه کتاب غریبه نوشته شده؛ ۵۱. در مصحف نوشتن جناب فاطمه زهرا و ذکر بعض از علوم غریبه که در اوست؛ ۵۲. در حجت نوشتن و استدانه و قرض کردن و قواعد تمسک نوشتن و قصه عهد و بذل کردن آدم از عمر خود به حضرت داود؛ ۵۳. ذکر تمسک نوشتن و شاهد گرفتن در نوشتن حجت؛ ۵۴. در وثیقه نوشتن و قواعدی چند که مخصوص کاتبان و محرران است و این که کاتب پنج قسم است. مؤلف می‌باید در سال ۱۳۰۵ق به تألیف کتاب مشغول می‌بوده باشد چه در مجلس پنجاهم می‌نویسد: «خصوصاً در خزانه امام رضا و جناب امیر بسیار است از خطوط ائمه و کملین علمای سلف در پوست الان که سنه ۱۳۰۵ از عهد ائمه موجود است».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۵۲

آغاز: الحمدلله الرحیم الرحمن الذی علم القرآن خلق الانسان علمه البیان و الشکر علی خالق اللوح و القلم حیث خلقها آیتان لاثبات آیات قدرته فی کتب الکون و الامکان؛ **انجام:** و ما عبدت الشمس و القمر و الاصنام الا بالمقائیس الفلیکة و التأثیرات النجومیة القیاسیة فاستدرجوا استدراجاً من حیث لایعلمون

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱ ربیع الاول۱۳۰۹ق؛ با اضافاتی در حاشیه و یا تغییراتی مختصر در متن به خط مؤلف؛ ۲۳۷گ، ۱۷سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲۰-۲۷۹]

←نویسندگی ⟩آداب نویسندگی

● **النهایة** / اخلاق، عرفان و تصوف / عربی

an-nihāya

رساله‌ای است عرفانی درباره دوستی دنیا و فقر و رزق.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۲۵۱/۱۰ - ج

آغاز: بسمله. اعلم ان الناموس فی حب الدنیا و الآخرة علی خمسة اقسام؛ **انجام:** لو ان لی ما لا لعملت بعمل فلان فهو بنیته و وزرهما سواء

خط: نستعلیق، کا: کشمیری بخاری، عبدالله، تا: پنج‌شنبه ۸ رجب۱۲۶۳ق، در زمان امیر نصرالله بن امیر حیدر؛ ۳گ (۶۵پ-۶۷ر) [ف: -۴۹۶]

● **نهایة الآمال** / مقتل / فارسی

nahāyat-ol āmāl

قمی زیوانی، حبیب الله بن زین العابدین، ۱۲۸۹ - ۱۳۵۹ قمری

qomī zīvānī, habīb-ol-lāh ebn-e zayn-ol-'ābedīn (1872 - 1940)

تاریخ تألیف: ۱۳۲۸ق
۵۶«مجلس» است در مواعظ.مجلس مجلس است و مجلس نخست از بدو نور محمدی آغاز و به مجلس بیست و هفتم در مجلس شام و خطبه زینب خاتون ختم می‌شود.
[فهرستواره منزوی ۶۷۹/۶؛ ۴۷]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۴۵
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق محمداً صلی الله علیه و آله من نور قدسه و کان یقدسه و یمجده و یسجده تحت ظل عرشه فالبسه بلباس عضمته و توجه بتاج کرامته؛ **انجام:** نعمان بن بشیر گفت ببین همان کاری که پیغمبر در حق ن ا می‌کرد تو نیز همان کن. الا لعنه الله علی الظالمین.
جلد سوم نهایه الآمال است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۸ شعبان۱۳۲۸ق؛ جلد: مقوایی، ۳۳۸ص، ۲۶ سطر (۱۳×۲۶)، اندازه: ۲۱×۴۳سم [ف: ۴۷/۱-۱۸۷]

● نهایة الآمال فی ترتیب خلاصة الاقوال / رجال / عربی

nihāyat-ul āmāl fī tartīb-i xulāṣat-il aqwāl

منعل قمی، علی بن علی، ق۱۰ قمری

mon'al-e qomī,'alī ebn-e 'alī (- 16c)

وابسته به: خلاصة الاقوال فی معرفة احوال الرجال؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)
تاریخ تألیف: ۹۷۴ق؛ محل تألیف: نجف اشرف
دو بخش ثقات و ضعاف خلاصة الأقوال علامه حلی را در دو بخش تنظیم کرده و عین عبارات علامه رابدون هیچگونه تغییر و تبدیلی آورده و در واقع فقط ابواب کتاب را پس و پیش نموده و حروف آغاز نامها را کاملاً رعایت نموده است. درمقدمه کتاب می‌گوید: اگر توضیحی لازم بود در حاشیه توضیح داده می‌شود و متأخرین از علماء رادر پایان کتاب ذکر می‌کنم، ولی این توضیحات درحاشیه نسخه نیامده و از ذکر علماء متأخرین نیز در پایان کتاب عذرخواسته است.
آغاز: نحمدك یا من بلغنا نهایة الامال فی ترتیب ما تفرق من أحوال الرجال و قربنا من تقریب ما کان تحصیله بعید المنال.
انجام: و ما لاغایة الابه انه قریب مجیب.
[الذریعة ۳۹۲/۲۴رقم ۲۱۰۴]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۶۴۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محراب بن محمد قمی، تا: ۱۰۱۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۲۷گ، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [نسخه پژوهی: ۲-۲۳۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۳۲/۲
انجام: و عدم اطلاعی علی تألیف مشتمل علی ذکرهم بل لابد من استخراج ...
خط: نسخ، کا: اوالی، یوسف بن عبدالله، تا: ۱۷رجب۱۰۳۴ق، جا: شیراز مدرسه خان؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده توسط کاتب به تاریخ پنجم شعبان ۱۰۳۴ در شیراز؛ جلد: تیماج، ۱۹۳گ (۱۴پ-۲۰۶پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۱-۴۲]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۷۹۳/۱
آغاز: حامی حمی شریعة الاسلام مرجع کل فاضل علام محرر الفروع و الاصول مقررالمنقول والمعقول؛ **انجام:** و ربیعة بن علی وابواسحاق یروی عنه فهذا مااردت اثباته مما قاله البرقی و به یتم القسم الاول ...
قسم اول؛ خط: نسخ، کا: یشکری، ابراهیم بن احمد، تا: رمضان ۱۰۵۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی و بعضاً باعنوان «احمد دام ظله»؛ مهر: «عبده ضیاءالدین محمد» (بیضوی)، کاتب «المعتصم بالعلیم ابراهیم الشکری» (بیضوی)؛ ۱۲۱گ (۱ر-۱۲۱ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۷۷۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شرف بن المظفر، تا: ۱۱۱۲ق؛ جلد: مقوایی، ۱۶۸گ (۱پ-۱۶۸ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [ف: ۱۲-۳۳۵]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۸۷
آغاز: برابر
خط: نسخ بدخط، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (پایان نسخه از حرف عین (علی) افتاده)؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۴۲گ، ۱۶سطر (۱۲/۵×۲۰)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۶۷۴]

● نهایة الآمال فی کیفیة الرجوع الی علم الرجال / رجال / عربی

nihāyat-ul āmāl fī kayfīyyat-ir rujū' ilā 'ilm-ir rijāl

هروی، محمد تقی بن حسینعلی، ۱۲۱۷ - ۱۲۹۹ قمری

heravī, mohammad taqī ebn-e hoseyn-'alī(1803 - 1882)

تاریخ تألیف: جمعه ۱۲ ذیقعده ۱۲۷۹ق
فوائد رجالی مهمی است و مفید از برای شناخت خبر و اینکه کدام معتبر و کدام غیر معتبر است. در یک «مقدمه» و شش «باب» و یک «خاتمه»: المقدمة: فی تعریف علم الرجال و موضوعه؛ باب ۱. فی و جه اعتبار قول علماء الرجال؛ ۲. فی کیفیة التقاط التراجم من الکتب؛ ۳. فی الفاظ المدح و القدح و أسماء الفرق و منتحلیها؛ ۴. فی جماعة کثر ذکرهم فی الاسانید؛ ۵. فی أصحاب الاجماع؛ ۶. فی المختلف فیهم من الرواة؛ الخاتمة: فی ترجمة المؤلف. (سید احمد اشکوری)
آغاز: بسملة، الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد، فیقول ... لما کانت عمدة المرجع لأهل الإسلام فی جل المطالب و الأحکام، کلام النبی صلی الله علیه و آله و أوصیائه الکرام و لم

یتیسر الوصول الی کلامهم علیهم السلام فی زمان غیبتهم إلا بالوسائط الناقلین عنهم ... اما بعد: فیقول العبد ... محمد تقی بن حسینعلی الهروی ... وسمیته: بنهایة الامال فی کیفیة الرجوع الی علم الرجال

انجام: و لیکن هذا آخر ما أردت جمعه فی هذا المختصر ...

چاپ: خاتمه این کتاب که در شرح حال خود مؤلف است ضمن میراث حدیث شیعه، دفتر هفدهم، قم، مؤسسه فرهنگی دار الحدیث، ۱۳۸۶ش، با تحقیق محمد جواد محمودی چاپ شده است

[مصفی المقال ص ۹۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: گویا قبل از۱۲۸۲ق؛ گویا به خط مؤلف یا تصحیحها و اضافات به خط وی باشد با مهر وی «الراجی محمد تقی الهروی» (بیضوی)؛ واقف: هروی، محمد تقی بن حسینعلی، ذیحجه ۱۲۸۲؛ جلد: تیماج، ۲۳۱گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۵-۱۱]

۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲

با یک برگ اصلاحی و الحاقات در آغاز نسخه و یک تکمیل در پایان آن که نسخه اصل خط مؤلف است؛ کاتب = مؤلف، تا: ۱۲ ربیع الاول۱۲۹۸ق [نشریه: ۱۱-۹۲۱]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۹۲

همان نسخه بالا؛ ۱۹۱گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۲-۶۰۲]

اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۷

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۳۰۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد تقدم فی آخر العدة الثانیة ان الروایة عن شخص تارة بواسطة و أخری بدونها غیر بعیدة ... اذ لا مرجع له إلا محمد بن أبی عبدالله و هو یوجب اتحاد الراوی و المروی عنه و حمل ...

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۴۹گ، ۱۷سطر (۱۳/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳۹-۳۱۱]

۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۰۰۸/۱

آغاز و انجام: برابر

کا: میر علی نقی بن میر کریم حسینی استرآبادی، تا: ۳ رجب۱۲۸۵ق؛ واقف: غیاثی، ۱۳۳۷؛ جلد: گالینگور، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۵-۳۸۹]

۵. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: ۴۹

انجام: فی حماد بن عیسی الجهنی بالجیم المضمومة و الهاء المفتوحة و النون بعدها قیل نسبة الی جهنیة بن زید ... .

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ ۱۱۴گ، ۱۹سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: -۱۳۰]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه دار العلم العلم ایة الله بهبهانی - اهواز؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ از روی نسخه خط مؤلف، مصحح، محشی از ایة الله مرعشی نجفی؛ ۱۴۵گ، ۲۱سطر [عکسی ف: ۱-۱۰۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۶

خط: نسخ، کا: سید حسین بن میرزا محمد تقی طباطبائی، تا: صفر۱۳۰۰ق؛ استکتاب شاگرد مؤلف میرزا موسی بن محمد شفیع (ثقةالاسلام) تبریزی و همو کتابرا مقابله کرده؛ جلد: تیماج، ۳۰۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۶-۱۱۵]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ینفعنی یوم الحساب و الله الموفق للصواب ... و آله الاطهر.

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن آقا میرزا محمد حسن قاضی اصفهانی، تا: ۲۵ صفر۱۳۲۲ق؛ با اجازه‌ای در آغاز؛ جلد: میشن، ۱۳۸گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶/۳×۲۱/۳سم [ف: ۱-۵۷۳]

● نهایة الاتقان فی تجوید القرآن / علوم قرآن / عربی

nihāyat-ul itqān fī tajwīd-il qur'ān

کتابی مفصل در اصول و قواعد علم تجوید قرآن است که با استفاده از کتب و آثار پیشینیان تدوین و در پنج «مقدمه» و چند «مقصد» (به تعداد حروف معجم)و چهار ملحق تنظیم شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۴۰۷/۱

آغاز: الحمدلله الذی توج ضمائر عقائد قلوبنا بتاج الایمان و شرفنا بحفظ کتابه ومن علینابنعمه و فضله ان جعلنا من اهل و اهلنا لحمله؛ **انجام:** عنوان: ... فصل فی اختصار القول علی کلا و بلی و نعم و فی الوقف علیهن فی کتاب الله تعالی ...

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «الراجی محمد رضی الریف الحسینی» (مربع بزرگ)؛ جلد: گالینگور، ۱۳۰ص (۱-۱۳۰)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳۳/۲-۱۱۴]

● نهایة الاحکام فی معرفة الاحکام / فقه / عربی

nihāyat-ul aḥkām fī ma'rifat-il aḥkām

علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ قمری

'allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251 - 1326)

به درخواست: فخرالمحققین(فرزند مؤلف)

تاریخ تألیف: شعبان ۷۰۵ق

کتابی مفصل و مبسوط درآراء و نظرات فقهی شیعی همراه ادله و علل آنها و بنا به گفته صاحب الذریعة تألیف آن پس از نگارش کتاب‌های طهارت و صلات وزکات و بیع صرف ناتمام

مانده است.جزء اول از طهارت تا انتهای صلات و جزء دوم از زکات تا پایان بیع صرف می‌باشد.
آغاز: بسمله، الحمدلله المتقدس عن مشارکة الممکنات بوجوب ماهیته المنزهة عن مشابهة المخلوقات ... اما بعد فهذا کتاب ... فیه فتاوی الامامیة علی وجه الاختصار
چاپ: چاپ شده
[الذریعة۳۹۴/۲۴؛ کشف الظنون۶۹۰/۴؛ کشف الحجب ۵۹۳؛ مکتبة العلامة الحلی ص ۲۰۶-۲۰۷ و ۲۶۰؛ دنا ۸۶۲/۱۰-۸۶۳ (۴۳ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۴۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا یکره ذلم للنساء لان فاطمة کانت تأتی قبور الشهداء فی غداة کل سبت فتأتی قبر حمزة و تترحم علیه و تسغفر له تم الجزء الاول.
خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن یوسف بن علی بن المطهر، تا: ۷۱۰ق، جا: کربلا؛ افتادگی: انجام؛ به خط برادر زاده علامه حلی، دوبار مقابله شده با عبارت «بلغت مقابلة بنسخظ الأصل بخط المصنف فی مجالس ... شهر شوال من سنة أحد عشر وسبعمائة و الحمد لله وحده» و «قوبلت ثانیظ من نسخة قوبلت بالأصل مقابلة کالقرائة فصحت بحسب الجد و الطاقة الا ما زاغ عنه البصر فصحت إن شاء الله»، با علامت «بلغت مقابلة ایده الله»، مصحح، محشی؛ تملک: محمد تقی شاه علی با مهر «المتوکل علی الله الغنی» (مربع) و«محمد بن شاه علی بن عبدالله» (دایره)؛ مهر: «محمد افضل العالمین» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۲۲۹گ، ۲۱سطر (۱۲/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۳۲-۶۱۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۸۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فاطمة کانت تأتی قبور الشهداء فی غداة السبت فتأتی قبر حمزه و ترحم علیه و تستغفرله تم الجزء الاول من کتاب نهایة الاحکام فی معرفة الاحکام.
جلد اول و از اول طهارت تا اول زکات؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن محمد الغروی، تا: چهارشنبه ۱۲ شعبان۷۴۱ق؛ جلد: تیماج، ۲۳۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲۵-۳۶۷]

۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۱۷
آغاز: برابر
جزء اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مصحح؛ در برگ اول نام کتاب و مؤلف که اشتباهاً به شیخ طوسی نسبت داده شده؛ جلد: تیماج، ۱۵۵گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱-۸۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۶۲ و ۲۴۳۸-ف
جلد ۱ از طهارت تا جنائز؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۲۳گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۶-۳۲۸] و [فیلمها ف: ۱-۳۹۵]

یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۷۷
همان نسخه بالا [نشریه: ۴-۴۵۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۰ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۱۵۶]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۰۰
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ با نشانی بلاغ؛ تملک: شیخ عز الدین حسن بن محمد؛ ۲۰۴گ، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۵-۴۳۱]

۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۰۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ با ترجمه فارسی در برخی از جاها زیر سطر ها، محشی؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: -۱۳۶۹]

۷. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۲۹۳
آغاز: ... الا الدمیة للمسلم اذا طهرت مرحیض اونفاس فانه یحرم علی زوجها مسها الا بعد الغسل فیصح منها لضرورة حق الزوج وتجب اعادته لو اسلمت ... الثانی الوقت ولایجوز تاخرها؛ **انجام:** وقرأ انا انزلناه سبع مرات امن الفزع الاکبر ولایکره ذلک لان فاطمة علیها السلام کانت تاقی قبورالشهداء غداة کل سبت فتأتی فترحم و تترحم علیه وتستغفرله. تم الجزء الاول من کتاب نهایة الاحکام
جلد اول؛ خط: نسخ عقیق، کا: محمدبن الحج حسین بن ربعی جامع (اهل قریه سفرقولوا)، تا: ۱۹ جمادی الثانی ۸۵۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۳۰۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف مخ]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۲۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تخیر المشتری لتفرق الصفقة و لو کان الدین من غیر الحبس
خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن موسی بن محمد بن قمر النباطی، تا: ربیع الاول۸۵۷ق؛ مصحح؛ تملک: محمد بن علی بن طی، کمال الدین حسین بن محمد علی استرآبادی، نصر الله بن الحسین حسینی المدرس، سید اسد الله بن حسین حسینی؛ جلد: تیماج نیلی، ۲۱۰گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۱۷-۲۷۸]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۵۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** ویتخیر المشتری لتفرق الصفقة و لو کان الذی من الجنس.
ج۱-۲؛ کا: علی بن حسن بن قاسم بن محروم حسینی (جلد ۱، تا پایان صلاة) در ذیحجه ۸۷۰ق ویعقوب بن خلیل عاملی (ج۲، تا انتهای بیع صرف)، تا: رمضان ۸۵۹ق؛ تملک: محمد بن خاتون عاملی دررمضان ۱۰۳۹؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ جلد: تیماج، ۲۲۹گ، ۲۵-۲۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۲۱-۱۶۲۵]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۲۸/۱
آغاز: و مطهرة للفم و مجلاة للبصر و یرضی الرحمن و یبیض الاسنان و یذهب بالحفر ... الثانی وضع الاناء التی یغترف منها مآء الوضوء؛ **انجام:** بطل فی غیر الجنس و تخیر المشتری لتفرق الصفقة و لو کان الذی من الجنس. ال ههنا وجد.
از فصل در آداب مسواک زدن تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، کا: علی بن عبدالعزیز استرآبادی، تا: شنبه اوایل ذیحجه ۸۶۰ق؛

افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشانی‌های «ک» و «منه» و «ظ منه» و «ظ ح» و «تذکره» و «صحاح»، با علامت بلاغ؛ انهایی از محمد بن علی بن حسام برای کاتب نسخه در ۱۰ رمضان ۸۶۲ق با این عبارات «انها ایده الله تعالی بعنایته و وفقه للخیر و ملازمة طاعته قراة مهذبة مرضیه تشهد بفضله و تدل علی نبله فی مجالس متعدده آخرها عاشر شهر رمضان المعظم قدره سنة اثنین و ستین و ثمان مائة و کتب العبد الفقیر الی الله تعالی محمد بن علی بن حسام عفاالله عنهم حامداً مصلیاً مستغفراً و الحمدلله وحده و صلی الله علی نبیه و علی آله و صحبه و سلم»؛ تملک: لطفعلی بن علی بن لطفعلی بن احمد تبریزی با مهر «عبده لطفعلی ۱۲۸۷» (مربع)؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرای؛ جلد: میشن، ۱۶۸گ (۱ر–۱۶۸پ)، ۲۷ سطر (۱۳/۵×۲۱)، اندازه: ۱۷/۴×۲۶/۳سم [ف: ۲۹/۲–۶۴۲]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و حیث اتینا بما قصدنا و فینا بما وعدناه و الحمدلله الذی جعلنا عند تبدد الاهواء ... من التمسکین بمذهب اعلم العلماء ... و الیه المرجع و المآب و الحمدلله وحده ... یا ارحم الراحمین.

از طهارت تا بیع؛ خط: نسخ نزدیک به تعلیق، کا: دراق، ابراهیم بن حسین، تا: شنبه ۱۰ صفر۸۸۳ق؛ انجام: «لو کان الذی من الجنس»؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سبز، ۱۸۸گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۸/۷×۲۶/۷سم [ف: ۱–۵۷۳]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۱

انجام: و فی الاخراج ان اخرج الأجود فهو افضل و ان ماکس فالتقسیط ...

ج۱–۲، ازابتدای مقدمه تا«المطلب الثالث فی زکاة الغلات» است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام(پس از برگ دوم نیز مقدار بیست برگ ساقط است)؛ واقف: خواجه شیر احمد تونی؛ ۱۶۶گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲۱–۱۶۲۶]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۶۷/۱

خط: نسخ نازیبا، کا: محمد بن جعفر بن محمد بن زهره حسینی فوعی، تا: ۲ ربیع الاول۹۱۰ق، جا: استرآباد؛ مصحح، محشی؛ ۱۹۲گ (۱۴پ–۲۰۶پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۱۷–۳۱۴]

۱۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقرا انا انزلناه سبع مرات امن من الفزع الاکبر ولا یکن ذلک للنساء لان فاطمة س کانت تاتی قبور الشهداء فی غداء ... قبر حمزة وتترحم علیه وتستغفر.

جلد اول وکامل است؛ خط: نسخ جلی، کا: کمال الدین بن شمس الدین نصرکانی، تا: یک‌شنبه ۲ جمادی الثانی ۹۱۸ق، جا: استرآباد؛ مصحح، محشی؛ واقف: حاج عباسعلی، ۱۲۳۷ق؛ جلد: تیماج، ۲۴۷گ، ۲۵سطر [ف: ۱–۲۸۵]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۴۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لو کان البعض من الجنس و البعض من غیره، بطل فی غیر الجنس و تخیر المشتری لتفرق الصفقة و لو کان الذی من الجنس ...

خط: نسخ، کا: بحرانی، یحیی بن حسین، تا: ذیحجه ۹۴۸ق؛ مصحح؛ تملک: ابن نورانی مازندرانی؛ ۲۵۳گ (۱پ–۲۵۳پ)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳۹–۴۴۶]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا یکره ذلک للنساء لأن فاطمة علیه السلام کانت یاتی (کذا) قبور الشهداء فی غداة کل سبت فیاتی قبر حمزة علیه السلام و یترحم علیه و یستغفر له (کذا).

ج۱؛ خط: نسخ، کا: کیقباد، تا: سه‌شنبه ۲۴شوال۹۶۰ق؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۵۲گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲۱–۱۶۲۳]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۶۷

آغاز: کتاب النکاح و اقسامه ثلاثه القسم الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی فصولا الاول فی آداب العقد و الخلوة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: میشن، ۲۱۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۷سم [ف: ۱–۵۷۳]

۱۸. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۲۶

خط: نسخ، کا: فقیه شیبانی بحرانی، داود بن شمس، تا: قرن ۱۱؛ ۱۲۰گ، ۲۳ سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱–۲۲]

۱۹. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۹۳

جلد اول و تا احکام اموات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۷۳گ، ۱۹ سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱–۲۴۲]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فتأتی قبر حمزة علیه السلام و تترحم علیه و تستغفر له

از جلد نخست تا پایان مسائل اموات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۰ق؛ از جمله نسخه‌هایی است که به دستور محمد علم الهدی إبن فیض کاشانی کتابت شده با مهر وی «بمحمد علم الهدی علم الهدی علم الهدی»(بیضوی)؛ تملک: عبدالغنی ثانی إبن حسن حسینی إبن عبدالغنی ماضی در سال ۱۱۶۷ق با مهر «ان الله غنی عن العالمین ۱۱۶۱» (بیضوی)، حسین بن عبدالغنی حسینی، محمد قمی در سال ۱۳۳۶ق، محمد تقی؛ مهر: نصیرالدین سلیمان بن محمد علم الهدی «یا محسن اغفر بمحمد علم الهدی نصیرالدین سلیمان ۱۱۱۷» (بیضوی)، «... محمد ... الحسینی ...» (مستطیل)، «ح س ن ی ۱۳۱۰» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۷۲گ، ۲۵سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۳۴–۳۶۴]

۲۱. همدان؛ دامغانی (آقای)؛ شماره نسخه: ۲۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۵–۳۸۴]

۲۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۸۱۶

آغاز: برابر **انجام:** و تخیر المشتری لتبعض الصفقه. هذا آخر ما وجد من هذا الکتاب

از آغاز تا بخشی از بیع صرف است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: احمد بن حسن بن علی ابن حسن الخواجه؛ کاغذ:

اصفهانی، ۱۷۵گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [نشریه: ۱۳-۱۸۹]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۴۲

آغاز: بسمله، وفیه مقاصد فی زکاة ... المال و فیه فصول فی الشرایط العامة؛ **انجام:** ویتخیر المشتری لتفرق الصفقة و لو کان الذی من الجنس.

ج۲، از زکات تا انتهای بیع الصرف؛ خط: نسخ خفی، کا: علی بن مهر علی خوانساری، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۶۲گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۹۱] و [ف: ۲۱-۱۶۲۵]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۸۷

همان نسخه بالا [اهدائی ف: -۲۴۶]

۲۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لو کان البعض من الجنس و البعض من غیره بطل فی غیر الجنس و تخیر المشتری لتفرق الصفة هذا آخر ما وجد من هذا الکتاب تم و الحمدلله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۷۲گ، ۲۴ سطر (۱۴/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۲-۳۱۸]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۳۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا یکره ذلک للنساء لأن فاطمة علیه السلام کانت یاتی (کذا) قبور الشهداء فی غداة کل سبت فیاتی قبر حمزة علیه السلام و یترحم علیه و یستغفر له (کذا).

ج۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه۳ ذیحجه۱۲۲۴ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۸۷گ، ۳۵سطر ، اندازه: ۲۱×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۹۰] و [ف: ۲۱-۱۶۲۳]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۶۱

همان نسخه بالا [اهدائی ف: -۲۴۶]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۸۷

آغاز: برابر **انجام:** و لو کان النقص من الجنس و النقص من غیره بطل فی غیر الجنس و تحیز المشتری فتصرف الصفقة و لو کان الذی من الجنس ...

از طهارت است تا آخر انواع بیع؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد ازغندی مشهدی، تا: ۱۲۳۲ق؛ تملک: عبدالله بن اسماعیل موسوی ۱۲۸۶، احمد بن حسین موسوی بهبهانی با تاریخ ۱۲۸۰؛ ۲۳سطر (۱۵/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۳۸۵]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۳۲/۲

آغاز: کتاب الزکاة و فیه مقاصد، الأول فی زکاة المال و فیه فصول، الأول فی الشرائط العامة، مقدمة؛ **انجام:** یخرج من بطونها شراب فیه منافع للناس فجاز بیعها کبهیمة الأنعام و لو کانت ...

خط: نسخ، کا: جرفادقانی، علی اصغر بن علی مختار، تا: ۱۲۳۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۲۲گ (۶۹-۹۰)، ۳۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۹-۴۴]

۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۱-۱/۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بطل فی غیر الجنس وتخیر المشتری لتفرق الصفقة ولو کان الذی من الجنس. تمت. هذا آخر ما وجد من هذا الکتاب ولکنه یحتاج الی المقابله

از طهارت تا انواع المبیع الاول الصرف؛ خط: نسخ، کا: یزدی، محمد علی بن اسماعیل، تا: شنبه ۹ جمادی الثانی۱۲۴۰ق؛ کاتب می‌گوید از روی نسخه مغلوطی کتابت کرده لذا باید با نسخه صحیح مقابله شود؛ واقف: محمد علی طهرانی، ربیع الاول ۱۲۷۲؛ جلد: تیماج، ۱۹۸گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۸-۴۸۲۶]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۵۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ ذیقعده۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج، ۱۸۳گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۸-۲۲۴]

۳۰. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۲۹۸۹

از کتاب الطهارة تا آخر زکوة در ۲ قسمت؛ خط: نستعلیق، کا: نصراله بن ابوالقاسم، تا: ۲۸ محرم ۱۲۴۷ق؛ ۶۲۷ص، ۲۲سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۳۲۰]

۳۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۵۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ویتخیر المشتری لتفرق الصفقة ولوکان الذی من الجنس و الحمدلله رب العالمین ...

خط: نسخ، کا: میرزا بابا بروجردی، تا: دوشنبه ۱۶ صفر۱۲۴۸ق، برای سید علی محمد خلف میر سید علی؛ تملک: علی بن محمد علی الحسینی؛ ۱۳۸گ، ۳۳سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲-۴۶۱]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ویتخیر المشتری لتفرق الصفقة و لو کان الذی من الجنس.

ج۱-۲، ازابتدای طهارت تا انتهای بیع الصرف؛ خط: نسخ، کا: شریف بن محمد صادق، تا: دوشنبه دهه سوم شوال۱۲۴۸ق؛ تملک: محمود بن علی نقی حسنی حسینی طباطبایی؛ واقف: حسن فرید محسنی، شهریور ۱۳۵۴؛ جلد: تیماج، ۱۶۱گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲۱-۱۶۲۴]

۳۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ افتادگی: انجام (انجام پنج برگ نانوشته مانده)؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: -۱۳۶۹]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۴۱۷

آغاز: کتاب الزکوة و فیه مقاصد الاول فی زکوة المال و فیه فصول الاول فی الشرایط العامة مقدمة الزکوة لغة النمو؛ **انجام:** فی غیر الجنس و تخیر المشتری لتفرق الصفقة

شامل کتاب الزکوة است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۸ رجب۱۳۰۶ق؛ ۹۸گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۵-۳۹۸]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۵۰

طهارت و صلوةاست؛ خط: نسخ، کا: عیسی بن ابراهیم، بی‌تا؛ مورخ روز چهارشنبه ۲۷ شعبان ۹۸۹ ولی تاریخ دست خورده می‌نماید؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۸۸گ، ۲۷سطر (۱۰/۵×۲۰)، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۹-۹۶۰]

۳۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۳۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تترحم علیه و تسغفرله. تم الجزء الاول ... و نعم الوکیل.

از آغاز کتاب الطهارة تا پایان احکام اموات؛ خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن حمید، بی‌تا؛ مهر: محمد مهدی بن رضی الدین، محمد حسن بن محمد معصوم قزوینی؛ در پایان نسخه نوشته تاریخ فراغ مؤلف از تألیف ۷۰۵ بوده؛ جلد: مقوایی، ۳۸۰ص، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۲-۹۵]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۸۶/۲

آغاز: کتاب البیع و فیه مقاصد، الأول فی ماهیته و أرکانه و فیه فصول الأول فی ماهیته و صیغته؛ **انجام:** ناتمام: و تمیز المشتری لتفرق الصفقة و لو کان الذی من الجنس ...

تذکر: نام کتاب به قرینه انجام نسخه ذکر شد. این نسخه بخش بیع کتاب است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۲گ (۴۴پ-۷۵ر)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۳۹۷]

● **نهاية الاختصار** / انساب / عربی

nihāyat-ul ixtiṣār

حسینی علوی، محمد بن محمد، - ۴۳۷ قمری

hoseynī ‘alavī,mohammad ebn-e mohammad (- 1046)

مؤلف کتاب مفصلی در ده هزار ورق درباره انساب سادات طالبیین و شرح حال آنان نگاشته، سپس در این کتاب به اختصار آنها را بیان کرده، و در ابتدا طبقات نسب را برشمرده است.

آغاز: بسمله. و به نستعین حمدله. و صلی الله علی سیدنا محمد النبی و آله و سلم تسلیماً قال محمد بن محمد بن علی الخزار بن الحسن ... اما بعد فانی شاهدت کثیراً من أهل العلم بالأنساب و رأیت فنوناً من تالیفهم یزید فیه بعضهم علی بعض

انجام: مضی ذکر ولد طالب بن عبد مناف بن عبدالمطلب. تم کتاب نهایة الاختصار فی علم النسب.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۹/۲عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: در یکی از کتابخانه‌های یمن؛ خط: نسخ، کا: زهراوی، ابراهیم بن حرب، تا: چهارشنبه ۶ جمادی الاول۱۰۵۶ق، جا: فوعه؛ ۳۵ص (۱۹۶-۲۳۰) [عکسی ف: ۴-۴۴۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۱/۲ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۴۰۱]

←نهاية الادراک ←قانون الادراک

● **نهاية الادراک فی دراية الافلاک** / هیئت / عربی

nihāyat-ul idrāk fī dirāyat-il aflāk

قطب الدین شیرازی، محمود بن مسعود، ۶۳۴ – ۷۱۰ قمری

qotb-od-dīn-e šīrāzī, mahmūd ebn-e mas‘ūd (1237 - 1311)

به درخواست: اشرف الدین محمد بن عمر بدخشانی؛ برای: محمد بن بهاء الدین محمد جوینی

در چهار «مقاله»: ۱. در مقومه؛ ۲. در هیئت اجرام؛ ۳. در هیئت زمین؛ ۴. در مقادیر اجرام.

آغاز: بسمله الحمدلله فاطر السموات فوق الارضین عبرة للناظرین ... یقول احوج خلق الله الیه محمود بن مسعود شیرازی ختم الله له بالحسنی فانی قد کنت برهة من الزمان عارفا علی ان احرر لنفسی ولسایر الاخوان فی علم الهیئة ... و قدمس نفسی مقتضی العباد وعرتها خطوب معصله اللاوارد لم یکن من نعیم الامانی الی قلبی سبیل ولالسلوک محجهها ولادلیل بالاتصال ثانیا الی جناب من هو خلاصه الدهر ... شمس الدنیا والدین علاء الاسلام والمسلمین محمد بن الصاحب السعید بهاء الدین محمد الجوینی ضاعف الله فی سبوغ النعم جلاله ... وشرعت فی تحریره وسالنی من لایسعنی مضایقته ولایوافقنی مخالفته وهو اعزز فقائی علی واولادهم بالاحسان الیه لدی الجناب الرفیع والاخ العزیز افضل العصر واوحد الدهر اشرف الدین شرف الاقران محمد بن عمر البدخشانی ادام الله فضله و کثرفی الافاضل مثله ان اشیرفی مظان الاحتیاج اشارة حقیقة الی الارصاد وایماء لطیفا الی کیفیة استخراج الحرکات وغیرها منها ...

انجام: و انجاز ما وعدته فلنختم الکتاب ... و مفاتیح الکلام و الحمد لله رب العالمین.

[الاوقاف العامة موصل ۱۵۲/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۱۰۶/۴]

شروح و حواشی:

۱- اختیارات مظفری؛ قطب الدین شیرازی، محمود بن مسعود (۶۳۴-۷۱۰ق)

۱. تبریز؛ نخجوانی، حسین؛ شماره نسخه: ۵۶

بی‌کا، تا: ۶۸۳ق؛ در مجله ادبیات تبریز (ش ۱۶ ش ۱ص ۱) این نسخه وصف شده است [نشریه: ۴-۳۴۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۰۹

خط: نسخ، کا: عثمان بن احمد بن علی انصاری، تا: ۱ رمضان ۷۴۴ق؛ تملک: علم الهدی در ۱۱۰۳؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن، ۱۹۲گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۸/۳×۲۶سم [ف: ۱-۵۷۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۷۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ مصحح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۸۸گ، ۲۰ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶-۴۴۴]

یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۷۸

همان نسخه بالا [نشریه: ۴-۴۵۰]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۹۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مجدول؛ تملک: اعتضاد السلطنه در ۱۲۷۹؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۳۴گ، ۲۹ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۵-۷۳۴]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: ۸۳۴ق؛ محشی با نشانه «س»؛ تملک: رمضان بن علی لزکی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۸۹گ، ۲۱سطر (۱۲/۵×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۰-۱۵۷۹]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۰۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۳۱۱گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵/۴×۲۲/۶سم [ف: ۱-۵۷۴]

۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۵۶

آغاز: برابر.؛ **انجام:** فهو عدد امثال ما فی ذلک الجرم من مکعب وهو المراد وهذا آخر الکتاب

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد مومن بن ملک محمد تبریزی، تا: جمادی الاول۱۰۱۳ق، جا: شیراز مدرسه لطفیه؛ مجدول، مقابله شده؛ مهر: زین الدین موافی مزجی؛ تملک: محمود الجیلانی؛ ۲۷۹گ، ۱۹ سطر (۵/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۱-۵۹۳]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۶۵۶

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۱۰۴]

۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۷۰۶

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن قاسمعلی هزار جریبی، تا: ۱۱۰۱ق؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲-۱۷۴]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۰۸

آغاز: بسمله. اما بعد حمد الله الذی جعل الحمد ثمنا لنعما؛ **انجام:** فلنختم الکتاب حامدین لله تعالی علی آلایه العظام و نعمائه الجسام و مصلین علی زبدة اللیالی و الایام محمد خیر الانام و علی آله البررة الکرام مصابیح الظلام و مفاتیح الکلام.

خط: نستعلیق، کا: وصف الله انصاری ساکن قصبه سهالی، تا: ۵ محرم۱۱۲۰ق؛ جلد: تیماج، ۲۱۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۴۴-۱۹۰]

۱۰. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۳۸۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله ملهم الصواب و الرشاد و منه المبدء و الله المعاد ... و ان یکن فیه لفظ غیر معلوم یعتذرونی لان مجهولیة بعض الفاظ النسخ کفا فی عذری ...

خط: نستعلیق، کا: ابی علی بن شریف، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۱۶۹گ، ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳-۱۳۹۰]

● **نهایة الادراک فی شرح تشریح الافلاک** / هیئت / عربی

nihāyat-ul idrāk fī š.-i tašrīḥ-il aflāk

خلخالی، محمد صالح بن محمد سعید، ۱۰۹۵ – ۱۱۷۵ قمری

xalxālī,mohammad sāleh ebn-e mohammad sa‘īd(1684 - 1762)

وابسته به: تشریح الافلاک؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳–۱۰۳۰ق)

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۰۶/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف، تا: محرم۱۱۷۹ق [ف: ۳-۴۶]

● **نهایة الارب فی أخبار الفرس و العرب= تاریخ الاصمعی = النهایة و سیر الملوک** / تاریخ / عربی

nihāyat-ul arab fī axbār-il furs wa-l ‘arab = tārīx-ul aṣma‘ī = an-nihāya wa siyar-ul mulūk

اصمعی، عبدالملک بن قریب، ۱۲۲ – ۲۱۶ ؟ قمری

asma‘ī, ‘abd-ol-malek ebn-e qarīb(741 - 832)

کتابی است در تاریخ عرب و فارس از ابتدای خلقت تا فتح بلاد فارس به دست اعراب. ابتدا مؤلف آن را از سام بن نوع آغاز کرده بود ولی خلیفه هارون الرشید از او خواست که وقایع از ابتدای خلقت تا آن تاریخ را نیز بدان اضافه کند. در آن از عامر الشعبی و ایوب بن القربة و عبدالله بن المقفع نقل کرده است.

چاپ: تهران، ۱۳۷۵ش، به کوشش استاد دانش پژوه چاپ شده؛ و ترجمه کهنی از آن به نام «تجارب الامم فی اخبار ملوک العرب و العجم» به کوشش رضا انزابی نژاد و یحیی کلانتری، تهران، ۱۳۷۳ش چاپ شده است.

[فهرست فارسی چستر بیتی ۷۶۵/۳ ش ۲۲۰؛ بروکلمان ذیل ۲۳۵/۱؛ استوری ۱۲۷/۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۳۹-ف

نسخه اصل: دانشگاه کمبریج(1) Or. 225.با فهرست در آغاز نسخه. به عربی که فارسی آن برای نصرة الدین احمد اتابک لرستان (۶۹۶-۷۳۳) ساخته شده است (ص ۴۱ همین فهرست) چنان که در نسخه نوشته ۷۸۹ آمده؛ خط: نسخ، کا: فتح الله، تا: نیمه‌های ربیع الاول۱۰۲۴ق، برای خزانه سید احمد بن سید محمد ابی الصفا؛ ۲۳۲گ، ۲۹سطر [فیلمها ف: ۱-۳۹۵]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۸-عکسی

همان نسخه بالا [نشریه: ۲-۲۸۱]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۵-عکسی

آغاز: حمدله و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم و لا اله الا الله احسن الخالقین و صلی الله علی ... قال الاصمعی (رح) کان هارون الرشید الامام، اذا انشط یرسل الی فکنت احدثه بحدیث الامم السالفة و القرون الماضیة. فبینما انا احدثه ذات لیله فقال یا اصمعی. ابن الملوک. آغاز: فلما سمع ذلک منهم؛ **انجام:** و هرب ما هویة

علی وجهه نحو فارس، حتی ابی عبدالله بن العاص فستأمن الیه، الصیح قتل، فیؤمئذ انقضی ملک العجم. و الحمدلله وحده. تم کتاب النهایة و هو سیر الملوک. علی ید الفقیر ...
نسخه اصل: موزه بریتانیا و ۱۸۹۰؛ عکس در ۳ مجلد؛ خط: نسخ خوش، کا: علی بن الحاج مصطفی مقدسی، تا: سه‌شنبه ۲۰ جمادی الاول۱۰۴۳ق؛ ۱۰۰گ (۱-۱۰۰)، ۳سطر [عکسی ف: ۲-۲۸۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۸۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فیلمها ف: ۳-۱۸۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۰۷۰-ف و ۶۰۷۱-ف

نسخه اصل: گوتا ۱۷۴۱؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۳-۱۹۶]

● نهایة الارب فی فنون الادب / تاریخ / عربی

nihāyat-ul arab fī funūn-il adab

نویری، احمد بن عبدالوهاب، ۶۷۷ - ۷۳۳ ؟ قمری

novayrī, ahmad ebn-e ‘abd-ol-vahhāb(1279 - 1333)

تاریخ مفصلی است در سی جلد که مؤلف به گمان خود آنچه را که انسان‌ها بیشتر به آن تمایل داشته را در پنج «فن»جمع‌آوری نموده است: فن ۱. فی السماء و الاثار العلویة و الارض و المعالم السفیلة، مشتمل بر پنج قسم؛ ۲. فی الانسان و ما یتعلق به، مشتمل بر پنج قسم؛ ۳. فی الحیوان الصامت ف مشتمل بر پنج قسم؛ ۴. فی النبات، مشتمل بر چهار قسم، و قسم پنجمی به عنوان ذیل در طب آورده؛ ۵. فی التاریخ، مشتمل بر پنج قسم.مؤلف این کتاب را در زمان پادشاه ملک ناصر محمد بن قلاون نوشته و جزء ۱۹ آنرا در نهم جمادی الثانی ۷۱۸ق به پایان برده است.

چاپ: قاهرة، دار الکتب المصریة، ۱۹۵۵م؛ جزء۱۹، الهیة المصریة العامة للکتاب، محقق: محمد ابوالفضل ابراهیم، چاپ اول، ۵۲۲ص، ۱۳۹۴ق؛ و جزء ۲۰، محقق: محمد رفعت فتح الله، چاپ اول، ۵۴۶ص، ۱۳۹۴-۱۳۹۵ق.

[کشف الظنون ۱۹۸۵/۲-۱۹۸۶؛ ذخائر التراث العربی الاسلامی ۸۹۰/۲؛ الاوقاف العامة موصل ۱۱۴/۴]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۱۵

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان -رم۷۳۸. مشتمل بر باب اول از قسم اول از فن اول می‌باشد؛ خط: نسخ معرب، کا: ناهض حلبی، ابراهیم بن محمد، تا: پنج‌شنبه ۱۷ رجب۷۳۹ق، جا: فردوس حلب؛ تملک: علی بن امین الدین ... حنفی؛ ۲۶۳ص [عکسی ف: ۳-۳۹۷]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۷۸

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۷۳۹. جلد بیست و یکم کتاب مشتمل بر مقداری از باب چهارم و تمامی باب پنجم از قسم پنجم از فن پنجم می‌باشد، این جزء تتمه اخبار خلفاء دولت عباسی (از خلافت مکتفی بالله تامستکفی بالله) و اخبار دولت بنی امیه در بلاد اندلس تا انقراض آن می‌باشد؛ خط: نسخ معرب، کا: ناهض حلبی، ابراهیم بن محمد، تا: شنبه ۱۷ شعبان۷۳۹ق، جا: مشهد فردوس حلب؛ از روی خط مؤلف؛ تملک: محمد عبد الخالق [کذا] اشمونی حنفی؛ در پایان نسخه نیز علی بن امیر الدین السدیسی (؟) و حسن بن شریف احمد بردینی حسنی تصریح کرده‌اند که از روی این جزء کتابت نموده‌اند؛ ۲۷۵ص [عکسی ف: ۴-۲۲۴]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۵۳

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان -رم ۷۴۰. سومین قسم از فن پنجم می‌باشد، از اخبار مختار ثقفی تا آغاز اخبار الدولة العباسیة. پایان تالیف این جزء ۹ جمادی الثانی ۷۱۸ بوده؛ خط: نسخ معرب، کا: ناهض حلبی، ابراهیم بن محمد، تا: یک‌شنبه ۲۱ جمادی الثانی ۷۳۹ق، جا: حلب؛ ۲۸۸ص [عکسی ف: ۴-۷۸]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۷۹

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۷۴۱. جلد سی ام کتاب مشتمل بر باب دوازدهم از قسم پنجم از فن پنجم می‌باشد؛ خط: نسخ معرب، کا: ناهض حلبی، ابراهیم بن محمد، تا: ۱ صفر۷۴۰ق، جا: مشهد فردوس حلب؛ ۲۴۲ص [عکسی ف: ۴-۲۲۴]

● نهایة الارب فی معرفة قبایل العرب / انساب / عربی

nihāyat-ul arab fī ma‘rifat-i qabāyil-il ‘arab

قلقشندی، احمد بن علی، ۷۵۶ - ۸۲۱ قمری

qalqašandī, ahmad ebn-e ‘alī (1356 - 1419)

اهدا به: یوسف عثمانی (عزیز مصر)
تاریخ تألیف: ۱۰ محرم ۸۱۲ق

در شناساندن قبایل عرب و انساب و رسوم آنان؛ مشتمل بر «مقدمه» و «خاتمه» و یک «مقصد»: المقدمه: فی ذکر امور یحتاج الیها فی علم الأنساب و معرفه القبایل، دارای پنج «فصل»: ۱) فی فضل علم الانساب و فایدته و مسیس الحاجة الیه، ۲) فی بیان من یقع علیه اسم العرب و ذکر انواعهم، ۳) فی معرفة طبقات الانساب و ما یلتحق بذلک، ۴) فی مساکن العرب القدیمة التی منها در جوا الی سایر الاقطار، ۵) فی امور یحتاج الیها الناظر فی علم الانساب؛ المقصد: فی معرفة تفاصیل انساب قبایل العرب و فیه «فصلان»: فصل ۱) فی ذکر عمود النسب النبوی و ما یتفرع عنه من الانساب، ۲) فی ذکر تفاصیل القبایل مرتبة مقفات علی حروف المعجم و ما یتهیأ من ذکر مساکنهم الآن؛ الخاتمة: فی ذکر امور تتعلق باحوال العرب، دارای پنج «فصل»: ۱)معرفة دیانات العرب قبل الاسلام، ۲)ذکر امور من المفاخرات الواقعة بین قبایلهم و ینجر الی ذلک، ۳)ذکر الحروب الواقعة بین العرب فی الجاهلیة و مبادی الاسلام، ۴)ذکر نیران العرب فی الجاهلیة، ۵)ذکر اسواق العرب المعروفة فی ما قبل الاسلام.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل للعرب جمالا تتهافت علیه سایر الامم و خصهم من کثرة القبایل بما طلع لهم به فی کل افق نجم و رفع لهم بکل قطر علم؛

انجام: و فی الآفاق ایسر و علی ممر الزمان ابقی فان راق تالیفا فذاک بسعده و ان کانت الاخری فحظی اعتب و الله تعالی یقرنه بالاسعاد و یختمه بالقبول و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب ... فی یوم عاشورا من سنة اثنتی عشر و ثمان مائة و الحمدلله اولا و آخرا ...

چاپ: قاهرة، الشرکة العربیة للطباعة، با تحقیق ابراهیم الانباری، ۱۹۵۹م، مقدمة ۱–خ + النص ۱–۴۶۴ + الفهارس الی ص ۴۹۱

[کشف الظنون ۱۹۸۶/۲؛ مخطوطات التاریخ و السیر والتراجم فی المتحف العراقی ص ۴۴۲–۴۴۳؛ فهرست ظاهریه، تاریخ ۵۵۸/۲–۵۵۹؛ فهرست اوقاف بغداد ۲۷۳/۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده۱۱۱۱ق؛ مهر: «یا باسط ۱۱۲۲» (مربع)، «زین الدین احمد بهادر خان ۱۲۲۹» (مربع)؛ تملک: زین الدین احمد بن فخر الدین احمد خان؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ جلد: تیماجمذهب، ۱۷۲گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۸–۳۴۳] و [ف: ۲۷–۲۶۷]

←نهایة الاصول > نهایة الوصول الی علم الاصول
←نهایة الاعراض > احکام الامراض
←نهایة الاغراض فی علم الامراض > منتهی الاغراض فی علم شفاء الامراض

● **نهایة الافضال فی تشریف الآل** / حدیث / عربی

nihāyat-ul afḍāl fī tašrīf-il āl

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ – ۹۱۱ قمری

soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

در این مختصر چهل حدیث از طریق اهل سنت در فضیلت و محبت پیغمبر و اهل بیت آن حضرت صلی الله علیه و آله گردآوری شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۸۰

آغاز: الحمدلله الذی شرف آل بیت النبوة و جعلهم اهل الکرم و القوة؛ **انجام:** فاعلم هذا آخر ما اردناه و تمام ما قصدناه و الحمدلله ...

خط: نسخ، کا: زکریا بن محمد محلی شافعی، تا: ذیحجه ۱۰۶۰ق؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ ۳گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲–۷۸۴] و [ف: ۲۶–۶۲۷]

● **نهایة الافکار** / فقه / فارسی

nahāyat-ol afkār

تویسرکانی، محمد نبی بن احمد، – ۱۳۲۰ ؟ قمری

toyserkānī, mohammad nabī ebn-e ahmad (- 1902)

تاریخ تألیف: ۱۲۹۳ق

در تقلید اعلم و مطالبی که متعلق به آن می‌باشد و این‌که آیا مجرد دانستن مسائل کافی است یا نه و تکلیف مسئله‌گویان نسبت به این موضوع.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۰۳۹/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد چون مسئله وجوب تقلید اعلم و عدم وجوب آن اشکالات و شبهات؛ **انجام:** میان مسئله که علم بمخالفت اعلم یا غیر اعلم بهم برساند و میان غیر آن بمحمد و آله الطاهرین.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ توسط مؤلف در حاشیه تصحیح و اضافه شده؛ ۱۹گ (۵پ–۲۳ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۶–۳۹]

● **نهایة الافهام** / طب / عربی

nihāyat-ul afhām

ولی، محمد، قرن ۱۳ قمری

valī, mohammad (- 19c)

از: محمد ولی. وی از طبیبان ماهر و از استادان طب روزگار ناصرالدین شاه در ایام صدارت میرزا آقا خان می‌باشد.اصل متن به فرانسه تألیف شومل فرانسوی است و پیش از آن‌که به عربی ترجمه شود سید عثمان صائب آن را به ترکی ترجمه کرده است.عناوین: مقاله، باب، فصل، نبذة، قید، نمط.

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۴۵۷

آغاز: الحمدلله جاعل الاسباب و العلل؛ **انجام:** پایان: فلیکن هذا آخر ما ترجمناه من اصل ... باطناً و ظاهراً.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۱۴ص، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲–۱۴۴]

● **نهایة الاقدام فی بیان وجوب المسح علی الأقدام** / فقه / عربی

nihāyat-ul aqdām fī bayān-i wujūb-il masḥ ‘ala-l aqdām

شوشتری، نورالله بن شرف الدین، ۹۵۶ – ۱۰۱۹ قمری

šūštarī, nūr-ol-lāh ebn-e šaraf-od-dīn(1550 - 1611)

وی باتحقیقات عمیق و دلایل متقن و بررسی اقوال فقهای شیعی وسنی وجوب مسح پارا ثابت وقول شستن رامردود دانسته و به گفته او: «القول بالغسل من تحریفات عبدة العجل» است. نامبرده پس از خطبه و مقدمه درباره آیه شریفه وضو چنین می‌نویسد: «قال الله تعالی فی سورة المائدة یاایهاالذین آمنوا اذا قمتم الی الصلوة فاغسلوا وجوهکم و ایدیکم الی المرافق و امسحوا برؤسکم و ارجلکم الی الکعبین الآیة اعلم ان صریح الآیة یدل

علی وجوب مسح الرجلین کماروی عن الشعبی انه قال نزل القرآن بالمسح و الغسل سنة و لذلک ذهب الیه عبدالله بن عباس و عبدالله بن مسعود و سلمان الفارسی و ابوذر وعمر و انس بن مالک و أئمة اهل البیت علیهم السلام و انعقد علیه مذهب شیعتهم الامامیة ومن الفقهاء ابوالعالیة و عکرمة و الشعبی و ذهب الحسن البصری و ابن جریر الطبری من ائمة الشافعیة وابوالجبائی و اتباعهم الی التخییر و ذهب داود من الطاهریة الی انه یجب الجمع بینهما و هوقول الناصر من ائمة الزیدیة بل لیس فی الصحاح الست مایؤذن بتحتم الغسل علی ماذهب الیه جمهور اهل السنة و انما الذی یوجد فیها یشعر بالمسح کما سیجیء بیانه ...».
(براتعلی غلامی مقدم)

آغاز: الحمدلله الذی رفع أیدی حججنا علی الخصام و ثبت أقدامنا حیث دحضت أقدام کثیر من الأقوام

انجام: و الصلاة و السلام علی نبینا و آله الطهرالکرام الی یوم یؤخذ بالنواصی و الأقدام

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی به لفظ «منه ره»؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ ۱۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۱-۱۶۲۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۴۷

آغاز: بسمله، (جای خطبه سفید است) قال الله تعالی فی سورة المائدة؛ **انجام:** برابر

فاقد خطبه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایلقرن۱۱؛ محشی به لفظ «منه سلمه الله»؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ ۱۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۱-۱۶۲۸]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۶۹/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۱ ربیع الاول ۱۲۵۰ق؛ اندازه: ۱۰×۱۴سم [نسخه پژوهی: ۳-۷۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۱۰۷/۳

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد کاظم بن محمد شریف مدرس خادم خاتون آبادی، بی‌تا؛ ۱۱گ (۴۹پ-۵۹پ)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۸-۲۵۹]

● نهایة الاقدام فی طور الکلام / چند دانشی / فارسی

nahāyat-ol aqdām fī tūr-el kalām

اهداء به: شاه سلیمان صفوی

در چهار «لایحه» در منطق و فلسفه و ادب و گزیده‌ای از نوامیس افلاطون در آن هست.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۳۷۸/۲

آغاز: بسمله وله الحمد ... خداوند متعال و دانای کل حال واجب الوجود مستغنی از توصیف به کمال و جلالی از آن برتر است؛

انجام: (در گزیده مدینه فاضله فارابی) ... فیسر اقباله

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه [ف: ۵-۲۶۱]

● نهایة الاقدام فی علم الکلام / کلام و اعتقادات / عربی

nihāyat-ul aqdām fī ‘ilm-il kalām

شهرستانی، محمد بن عبدالکریم، ۴۷۹؟ - ۵۴۸ ؟ قمری

šahrestānī, mohammad ebn-e ‘abd-ol-karīm (1087 - 1154)

اثری معروف و مفصل در کلام استدلالی اشعری با رد و ابرام و مناقشات علمی دیدگاه‌های معتزله که به درخواست یکی از بزرگان عصر که به گفته مؤلف رد خواسته‌اش ممکن نبود، در بیست«قاعده» تنظیم شده است: ۱. فی حدث العالم؛ ... ۴. فی رد التشبیه؛ ... ۹. فی اثبات العلم بالصفات الازلیة؛ ... ۱۳. فی ان کلام الباری تعالی واحد؛ ... ۱۶. فی جواز رویة الله تعالی عقلا؛ ... ۱۹.فی اثبات النبوات و تحقیق المعجزات؛ ۲۰. فی اثبات نبوة نبینا المصطفی (ع). (محمود طیارمراغی)

آغاز: الحمدلله حمد الشاکرین و الصلاة علی رسوله المصطفی محمد و آله الطاهرین اما بعد فقد اشارالی من اشارته حتم و طاعته غنم ان اجمع مشکلات مسائل الاصول ...

انجام: الیوم اکملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی و رضیت لکم الاسلام دینا ... و بالقران اماماً و بالکعبة قبلة و بالمؤمنین اخواناً.تمت.

چاپ: به کوشش و تصحیح آلفرد گیوم در اکسفورد، ۱۳۴۷ق.
[مجله وحید ش ۵۲ ص ۳۸۵؛ چاپ لیدن در ۱۲۲۴ با دیباچه و ترجمه انگلیسی؛ مشار ۹۷۲؛ ۳۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۳۸۰/۴

چند قاعده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۵ و ۶؛ ۳گ (۱۹۳ر-۱۹۵ر) [مختصر ف: -۸۷۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۳ ذیحجه۵۳۸ق؛ با نشانی بلاغ، مصحح، محشی؛ تملک: ابوالحسن عبدالرحیم بن دویر بن حسن دیلمی؛ جلد: تیماج، ۱۸۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۳۳/۱-۱۲۸]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۸۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۱۷۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷/۲×۲۱/۹سم [ف: ۱-۵۷۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۴۰

خط: نسخ، کا: یحیی بن عبدالمجید، تا: ۱۳۹۰ق؛ از روی نسخه‌ای مورخ ۵۸۸ و متعلق به میرزا سلیمان بیان السلطنه استنساخ شده،

بنابر نوشته او در پایان نسخه، بیان السلطنه پس از ورود به سنندج باصواب دید حاج شیخ محمد معتمد الاسلام وی را به کتابت این نسخه از روی نسخه قدیم مأمور کرده؛ در نیمه آخر نسخه سقطاتی است که جای آنها را کاتب سفید گذارده و اشاره می‌کند که نسخه اصل نیز افتاده دارد؛ جلد: تیماج، ۲۰۸ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۰-۱۸۷۶]

● **نهایة الاکمال فیما به تقبل الاعمال** / کلام و اعتقادات، حدیث / عربی

nihāyat-ul ikmāl fīmā bi-hī tuqbilu-l a‘māl

بحرانی، هاشم بن سلیمان، - ۱۱۰۷ ؟ قمری

bahrānī, hāšem ebn-e soleymān (- 1696)

در معرفت خداوند و شناسایی ایمان و شروط قبول اعمال از طریق اهل عصمت در بیست و سه «فصل»: فصل ۱. در حدوث عالم و استدلال بر صانع و این‌که اول دین معرفت خداوند است ...؛ فصل ۲۳. در این‌که کسی بدون اذن و اجازه حضرت علی علیه السلام وارد بهشت نمی شود و از صراط نمی‌گذرد.

آغاز: الحمد لله الملک الحق المبین المنور بمعرفته قلوب العارفین

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** من کتاب مدینه المعاجز

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج [الفبائی: -۵۹۲]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۲/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** الفصل السادس عشر فی قوله تعالی یوم یدء و کل اناس بامامهم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (تا اول فصل شانزدهم می‌باشد)؛ ۴۷ص (۲۷۴-۳۲۰)، قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: - ۱۳۷۶]

←نهایة الانساب ← لباب الانساب و القاب الاعقاب

● **نهایة الانساب** / انساب / فارسی

nahāyat-ol ansāb

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۲۹-ف

نسخه اصل: آستان قدس ش ۲ رجال و انساب، به نام انساب در فهرست ۳۵۳/۲. ساخته به نام سید میرزا مرشد الدین شاه عبدالله شاهزاده مازندران (این نسخه خاتمه روضة الشهداء، کاشفی است و در فهرست آستان قدس شناخته نشده. در صع آن هم آمده که خاتم کتابی است، تاریخ ۱۱۵۴ و ۱۲۵۰ و ۱۲۷۰ هم در ص ع دیده می‌شود)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۲۷۰]

● **نهایة الایجاز** / نحو / عربی

nihāyat-ul ījāz

حسینی خراسانی، محمد بن حسن، - ۱۳۲۲ قمری

hoseynī xorāsānī, mohammad ebn-e hasan (- 1904)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۸ق

منظومه‌ای است در نحو مشتمل بر ۱۰۰بیت.

آغاز: بسمله. الحمد لله اصلی دائما ×× علی النبی و اله الا کارما / و بعد فالعبد الحقیر السید ×× من ولد ثار ربه محمد / یقول منک العون یا رحمن ××فی نظم ما اردت یامنان / وسمتها بوسمة الاعجاز ×× سمیتها نهایة الاعجاز

انجام: عدتها بمن و عام نظمها×× انهج بها فی جمعها و نظمها [الذریعه ۳۹۶/۲۴شماره ۲۱۱۸]

شروح و حواشی:

۱- شرح نهایة الایجاز؛ حسینی خراسانی، محمد بن حسن (-۱۳۲۲ق)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۲۳۸

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز کامل شد؛ خط: نسخ، کا: سید مصطفی بن میرزا داود حسینی، تا: ۱۲۹۱ق؛ ۸گ، ۶و۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۲-۴۷۶]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۰۹/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۴گ (۹۵پ-۹۸ر)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۴]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۸۱/۷

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه شخصی؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۱۳۲۶ق؛ ۵ص (۱۶۹-۱۷۳) [عکسی ف: ۵-۴۳۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴گ (۱۶۱پ-۱۶۴پ)، ۱۵سطر [ف: ۳۶-۲۴۶]

● **نهایة الایجاز فی درایة الاعجاز** / بلاغت / عربی

nihāyat-ul ījāz fī dirāyat-il i‘jāz

فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ - ۶۰۶ قمری

faxr-e rāzī, mohammad ebn-e ‘omar (1150 - 1210)

اهداء به: صدرالوزراء مجدالاسلام

او در دیباچه می‌گوید: عبدالقاهر جرجانی در زمینه علم بیان دو کتاب به نامهای «دلائل الاعجاز» و «اسرار البلاغة» تألیف نموده و در استخراج اصول و قوانین آن تلاش زیادی کرده اما ترتیب فصول و ابواب را رعایت نکرده است و من قواعد و فوائد آن دو را با رعایت ترتیب فصول و ابواب در یک «مقدمه» و دو «جمله» تنظیم نمودم: المقدمة، مشتمل بر دو فصل: ۱) فی ان القرآن

معجز و ان الاعجاز فی فصاحته الدلیل (کذا) علی کون القرآن معجزا، ۲) فی شرف علم الفصاحة؛ فصل ۱. فی المفردات و هی مرتبة علی مقدمة و قسمین؛ فصل ۲. فی النظم و هی مشتملة علی ستة ابواب. (براتعلی غلامی مقدم)

آغاز: الحمدلله المنزه عن مشابهة المحدثات و الممکنات المقدس عن مشاکلة المخلوقات و الکائنات المتعالی عن ان تحیط به الأمکنة و الأحیان

انجام: و ربما کان المتباین فی اللفظ مکرراً، فهذا ما اردنا ایراده فی هذا الکتاب، و لنختم الکتاب حامدین لله ...

چاپ: قاهره، مطبوعات الآداب، ۱۳۱۷ق، ۱۶۸ص؛ عمان، محقق: ابراهیم السامری ومحمد برکات حمدی ابو علی، دار الفکر للنشر والتوزیع، ۲۱۴ص، ۱۹۸۵م.

[کشف الظنون ۱۹۸۶/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۰۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاما نحو انما مصعب شهاب فیصلح ان یقول ما یصعب الاشهاب

تا فصل چهارم از ۱۳ فصل باب ۵ است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ یادداشت محو شده ای به تاریخ سلخ رجب سنه ۶۷۸؛ مهر: «المتوکل علی الله الغنی عبده محمد تقی» در ۱۴ شوال ۱۲۷۰؛ جلد: مقوا، ۶۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۲۵-۱۹۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۰۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۹۵]

۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۵۲۲

خط: نسخ، کا: محمد بن حسین بن احمد الیاس، تا: ۲۴ ربیع الاول۷۳۸ق؛ ۷۴گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۹سم [ف: ۳-۸۹]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۵ق؛ محشی؛ تملک: محمد باقر حسینی، محمد مهدی بن هاشم موسوی حسینی نوری؛ جلد: تیماج، ۷۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳-۳۶]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۳۱۸/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در فصل سوم از قاعده پنجم در کنایه: «ان مزیة الاستعارة علی التشبیه لیس فی المثبت بل فی طریق»؛ ۲گ (۳۳پ-۳۲پ) [ف: ۵-۷۳۵]

● نهایة الایضاح فی شرح باب المساحة من المفتاح /

ریاضیات / عربی

nihāyat-ul īḍāḥ fī š.-i bāb-il masāḥa min-al miftāḥ

بیرجندی قاینی، محمد علی بن محمد اسماعیل، ۱۲۲۴ - ۱۳۰۵ قمری

bīrjandī qāyenī, mohammad ʻalī ebn-e mohammad esmāʻīl (1809 - 1888)

وابسته به: مفتاح الحساب؛ کاشی، جمشید بن مسعود (-۸۴۱ق)

اهداء به: نواب علی قلی میرزا

تاریخ تألیف: ۱۲۹۴ق؛ محل تألیف: اردکان یزد

شرح باب مساحت از کتاب مفتاح الحساب تألیف غیاث الدین جمشید کاشانی است و مؤلف، اصل آنرا در ۱۲۷۳ق تألیف و در ۱۲۹۴ق تکمیل و پاکنویس کرده و در دیباچه آن ناصرالدین شاه را ستوده است. علاوه بر اشکال هندسی که در اثناء آن موجود است در آخر نیز ۲۱ شکل هندسی مختلف بر آن ضمیمه گردیده است. (عبدالحسین حائری)

آغاز: بسمله الحمدلله الذی لا یحصر نعمائه و لا یعد و لا یوصف آلائه و لا یحد ... اما بعد فیقول ... انی کنت فی عنفوان الشباب

انجام: والسلام علی محمد الهادی الی الرشاد و علی آله و اصحابه الی یوم التناد. و قد اتفق جفاف القلم عن تألیفه ... فی خامس عشر شهر صفر ۱۲۷۳ من الهجرة ... فی قصبة اردکان و قد اتفق جفاف القلم ... فی عشر آخر شعبان ۱۲۷۴ و انا ابن محمد اسماعیل الحسینی محمد علی البیرجندی القائنی ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۴۶/۱

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ ۲۶گ (۲پ- ۲۷پ) [مختصر ف: -۸۷۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۸۳

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ محشی از مؤلف و از میرزا عبدالله ریاضی و به خط او و از میرزا نصیر و بیرجندی به قلم ریاضی، مقابله نسخه با میرزا عبدالله، یک قطعه عکس ۴×۶ مؤلف بر پشت نخستین صفحه کتاب الصاق شده، با سرلوح، مذهب، مجدول؛ جلد: تیماجمذهب، ۲۶۴ص، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۳۵سم [ف: ۱۹-۴۸۷]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: بیرجندی قاینی، محمد علی بن محمد اسماعیل، بی‌تا؛ شاید خط مؤلف باشد ولیکن هیچ خطزدگی ندارد، محشی با نشان «منه ره»؛ مجدول، با سرلوح؛ تملک: اعتضاد السلطنه در ۱۲۹۷؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷؛ کاغذ: شبیه پوست آهو، جلد: تیماج، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۵-۷۳۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۲۳

خط: نسخ، کا: بدیع اصفهانی، رضا بن مصطفی، تا: دوشنبه ۲۱ربیع الثانی۱۲۷۹ق، جا: اصفهان مدرسه نیماورد؛ مجدول؛ تملک: حسین علی عمید دفتر پسر آقا غلامرضا ۱۳۱۲؛ مهر: مصطفی بن محمد علی؛ جلد: تیماج، ۱۰۳گ، ۲۳سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [سنا: ف: ۱-۱۰۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۹۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۱۳۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی فرزند مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۰۱ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴-۲۳۴]

←نهایة البادی فی شرح المبادی ← غایة البادی فی شرح المبادی

● **نهایة البادی فی شرح المبادی** / اصول فقه / عربی

nihāyat-ul bādī fī š.-il mabādi

اعرجی حلی، عبدالمطلب بن محمد، ۶۸۱ - ۷۴۵ قمری

a‘rajī hellī, ‘abd-ol-motalleb ebn-e mohammad (1283 - 1345)

وابسته به: مبادی الوصول الی علم الاصول؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)

شرح مبادی الوصول علامه حلی است از خواهر زاده او سید عمیدالدین عبدالمطلب اعرجی.

آغاز: بسمله. بحمدك اللهم نفتتح الكلام و بشكرك يا علام نستجلب النعم الجسام لانكر المنعم بسوابغ الانعام ... و بعد فكما ان من شان الشيوخ ايصال المعانی المحققه بالدلائل المقررة المخدرة بالالفاظ المحبرة الی تلاميذ هم باذنی ...

انجام: صلوات الله عليهم اجمعين ما تعاقبت الليالی قد فرغ من اتمام هذا الكتاب الشريف مالكه احوج عبادالله اليه ابن محمود صدر الحسينی فی غرة شهر جمادی الاولی سنه احدی و سبعين و تسعمائه

[الذريعة ۵۳/۱۴ و ۱۰/۱۶ و ۶۰/۱۶ و ۱۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود صدر حسینی، تا: ۹۷۱ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳۰۷ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۱۰-۹۱۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۹۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حبیب الله آشتیانی قمی، تا: ۱۰۸۳ق، به امر جالینوس الزمان ... میرزا محمد ابراهیم؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۰۲ص (۱-۳۰۲)، ۱۶-۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۲/۵سم [ف: ۱۷-۵۳]

۳. اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ این شرح را پیش از این در کتابخانهسلطان المتکلمین بوده، اکنون نسخه‌ای از آن نزد سید محمدعلی روضاتی در اصفهان است [نسخه پژوهی: ۱-۱۶۶]

● **نهایة البدایة لبدایة الهدایة** / فقه / عربی

nihāyat-ul bidāya li-bidāyat-il hidāya

حسینی نائینی، محمد بن محمد باقر، ۱۰۸۰؟ - ۱۱۴۰ ؟ قمری

hoseynī nā’īnī, mohammad ebn-e mohammad bāqer (1670 - 1728)

وابسته به: بدایة الهدایة؛ حر عاملی، محمد بن حسن (۱۰۳۳-۱۱۰۴ق)

گزیده‌ای از بدایة الهدایة شیخ حر عاملی است در یک مقدمه و کتاب‌های فقهی را دارد تا تجارت با افزوده‌هایی از خود او از روی وسائل عاملی یا جز آن که نایینی در هامش نشان داده است.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۵۹/۵

آغاز: بسمله. الحمدلله علی الهدایة من البدایة الی النهایة اما بعد فان مختصر شیخنا ... الشیخ محمد بن الحسن الحر العاملی ... المسمس ببدایة الهدایة مؤلف حسن ... فشرعت بالتماس ... محمد بن ابی الفتح الاصبهانی ... فی تلخیصه و تهذیبه ... و سمیته نهایة البدایة لبدایة النهایة؛ **انجام:** فصل یحرم التکسب بالمحرم تجارة ... و یسقط الخیار بشرط سقوطه والتصرف (ناقص است)

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۳۱ق؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۳گ (۱۰۷پ-۱۲۹ر)، ۱۹سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۸-۴۶۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۳۵۵۹

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۹۲]

● **نهایة البیان فی تفسیر القرآن** / تفسیر / عربی

nihāyat-ul bayān fī tafsīr-il qur’ān

معافی موصلی، محمد بن اسماعیل، ۵۵۱ - ۶۳۰ قمری

mo‘āfī moselī, mohammad ebn-e esmā‘īl (1157 - 1233)

تفسیری است ادبی و کلامی بر قرآن کریم در شش جلد یا هشت جزء، با عناوین «قوله تعالی».

[کشف الظنون ۱۹۸۷/۲؛ هدیة العارفین ۴۶۵/۲؛ بروکلمان ۱/ ص ۴۴۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸عکسی

آغاز: تفسیر سورة الطلاق ... و قد اتفقوا علی انها مدینه؛ **انجام:** سورة الناس ... و عصمنا من الزلل، و ارشدنا لصالح القول و العمل، فانه اهل التقوی و اهل المغفره، و ولی الخیرات فی الدنیا و الاخرة، تم

نسخه اصل: چستر بیتی - دبلین ش ۳۲۴۳(اربری، فهرست چستر بیتی ۱/ ۱۰۳). قسمت آخر این تفسیر است و مشتمل بر تفسیر سوره طلاق تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: عمر بن عبد الکریم بن ابی الحسن واعظ دمشقی، تا: ۹ ربیع الثانی۷۵۲ق؛ ۲۲۶گ [عکسی ف: ۱-۱۲۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۸۸۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶ و ۷؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۲۸۸گ، ۲۳سطر (۱۸/۵×۲۵)، اندازه: ۲۴/۵×۳۲سم [ف: ۱۴-۳۹۲۷]

● نهاية البيان فی دراية الزمان فی علوم الحقايق و الدقايق / فلسفه / عربی

nihāyat-ul bayān fī dirāyat-iz zamān fī ʻulūm-il ḥaqāyiq wa-d daqāyiq

قیصری، داود بن محمود، - ۷۵۱ قمری

qeysarī, dāvūd ebn-e mahmūd (- 1351)

تاریخ تألیف: اواخر ذیحجه ۷۳۵ق

قیصری این رساله را در کشف حقیقت زمان به درخواست برخی از یاران نوشته و دردیباچه می‌گوید: «دیر زمانی بود که به اسرار زمان آگاه بودم اما در صدد بیان و ابراز آن برنیامدم تا آن‌که برخی از برادران و دوستان از من خواستند». دارای چهار«فصل» است و فهرست فصول آن را خود او در مقدمه بدین گونه آورده است: فصل ۱. در ماهیت زمان و حقیقت آن؛ ۲. بحث در وجود ازلیت و ابدیت زمان و ادله اقوال مختلف؛ ۳. تقسیمات فرمان؛ ۴. ذکر ایام بزرگ الهی.

آغاز: الحمدلله الاول و الاخر لابابتداء الوجود و انتهائه ... يقول العبد الضعيف الراجی داود بن محمود بن محمد رومی ... القيصری مولدا الساوی محتد الايمانی التوفيق به تحصيل علوم الحقايق و الدقائق و وفقنی بكشف انواع المعانی ... و كان من جملتها حقيقه الزمان ... كنت بسبب قلة البضاعة بين ارباب هذه الصناعة و كثرة الحياء المانع عن الاقدام ... لم اقدم ببيانها ... و كان يترشح منی عند طفوح بعض اسرارها احيانا ... فسالنی ... سميتها نهاية البيان فی دراية الزمان و جعلتها اربعة فصول ... الاول فی ماهية الزمان و حقيقته. الثانی فی وجوده و كونه ازليا و ابديسا ... الثالث فی انقسامه الی الان و الساعة و اليوم و غير ذلک. الرابع فی بيان ايام الكبار الالهية و الربانية و الصغار الكونية.

انجام: و ههنا اسرار اخرلا يحتمل المقام بيانها و لا الافهام اعلانها. و الله اعلم بحقائق الامور.

چاپ: در رسائل قیصری به تصحیح سید جلال الدین آشتیانی (تهران، انجمن حکمت و فلسفه ایران: ۱۳۸۱ (چاپ دوم)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۹۶/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۷گ (۴۴ر-۶۰ر)، ۱۵سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۸-۷۲۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲۹/۶۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۹ص (۱۸۸-۱۹۶)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۲-۴۳]

۳. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۳۰۱/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: با تاریخ شنبه ۵ رجب۱۰۶۹ق؛ ۹گ (۱۸-۲۶)، ۲۱سطر ، اندازه: ۹/۵×۱۹/۵سم [ف: -۲۵۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲۱/۱۷
آغاز: يقول العبد الضعيف الراجی داود بن محمود بن محمد رومی ... القيصری مولدا الساوی محتد الايمانی التوفيق به تحصيل علوم الحقايق و الدقائق و وفقنی بكشف انواع المعانی ... و كان من جملتها حقيقه الزمان ... كنت بسبب قلة البضاعة بين ارباب هذه الصناعة و كثرة الحياء المانع عن الاقدام ... لم اقدم ببيانها ... و كان يترشح منی عند طفوح بعض اسرارها احيانا ... فسالنی؛ **انجام:** برابر
خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۹ص (۳۴۱-۳۵۹)، ۲۰-۲۲سطر ، قطع: بیاض رقعی [ف: ۱۰-۹۸۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۶۷/۱۳
آغاز: سميتها نهاية البيان فی دراية الزمان و جملتها اربعة فصول يقوم بها بناء معانيها؛ **انجام:** برابر
بدون خطبه؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: اراسنجی قزوینی، محمد طاهر، تا: اوایل جمادی الاول۱۰۸۳ق، جا: قندهار؛ جلد: تیماج، ۶گ (۱۷۵ر-۱۸۰پ)، اندازه: ۱۵/۲×۲۷/۵سم [ف: ۴۳-۵۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۶۹/۹
خط: نستعلیق، کا: رجبعلی، تا: ۱۰۸۴ق، جا: پتنه هند؛ جلد: تیماج، ۱۷گ (۱۰۰پ-۱۱۶ر)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱۸-۶۴]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۷۶۳/۴
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۸گ (۱۴۶پ-۱۵۳پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۲-۳۲۵]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۷۵/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی، ۵ص (در حاشیه ۷۹-۸۵ و ۸۱-۸۶)، ۱۷سطر [سنا: ف: ۲-۲۰۶]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۵۷/۱۷
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۱۸۷ق؛ تملک: معصومعلی بن علی عسکر به تاریخ شعبان ۱۱۸۷؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۲۳۶پ-۲۴۲ر)، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۵-۵۷]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸/۵
آغاز: بسمله. سميتها نهاية البيان فی دراية الزمان و جعلتها اربعة فصول ... الاول فی ماهية الزمان و حقيقته. الثانی فی وجوده و كونه ازليا و ابديسا ... الثالث فی انقسامه الی الان و الساعة و اليوم و غير ذلک. الرابع فی بيان ايام الكبار الالهية و الربانية و الصغار الكونية؛ **انجام:** برابر
خط: تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۸ق [ف: ۳-۵۱۰]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۷۷/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمدرضا حاجی محمود اصفهانی، تا: قرن ۱۳؛ ۱۱ص (۲۳۲-۲۴۳)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۴۴-۱۱۲]

● **نهایة التحریر فی بحث آیة التطهیر** / کلام و اعتقادات / اردو

nahāyat-ot tahrīr fī bahs-e āyat-et tathīr

زنگی پوری، محمد رضی، ق۱۴ قمری

zangī pūrī, mohammad razī (- 20c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۷۳۲

آغاز: بسمله، جو چیزین کسی حاص غرض و غایت کی ئی بنای جاتی هین اون سی وه غرض و غایت؛ **انجام:** نسخه: محروم نه هوگیا هو لهذا سلسله تحریر کوختم کرتاهن و السلام علی من اتبع الهدی و نهی النفس عن الهوی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ جلد: تیماج، ۴۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۲۸۷] و [ف: ۲۲-۴۶۶]

● **نهایة التحریر فی شرح التجرید = نظم تجرید الاعتقاد** / کلام و اعتقادات، شعر / عربی

nihāyat-ut taḥrīr fī š.-it tajrīd = naẓm-u tajrīd-il i‘tiqād

حسینی قزوینی، محمد تقی بن امیر مؤمن، - ۱۲۷۰ قمری

hoseynī qazvīnī, mohammad taqī ebn-e amīr mo’men (- 1854)

وابسته به: تجرید الاعتقاد = تجرید العقاید؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲ق)

تاریخ تألیف: رجب ۱۲۲۳ق

منظومه‌ای است در در حدود ۹۰۰ بیت در تجرید العقائد خواجه نصیر.

آغاز: و بعد حمد واجب الوجود ×× علی فیوضات مرائی الجود / و الصلوات و السلام مطلقا ×× علی محمد و آله التقی /لا سیما اکرم من به اعتصم ××باب مدینة العلوم و الحکم / فهذه نهایة التحریر فی ×× علم الکلام بالنظام الاشرف / اضحی بها التجرید فیما اکتفی ×× منظما و الله حسبی و کفی / هو المفیض للهدایا و الحکم ×× و منه اسال السداد و العصم

انجام: و ما بنظمه اهتممنا کملا ××نظماً علی کل المعانی اشتملا / فالحمد للفیاض بالفیض الاتم ×× المفضل المفضال بالفضل الاعم/ والصلوات المستدامات علی ×× محمد و آله ذوی العلی.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۸۵

آغاز: بسمله.فهذه نهایة التحریر فی ××علم الکلام بالنظام الاشرف / و بعد حمد واجب الوجود ×× علی فیوضات مرائی الجود؛ **انجام:** قال اقصدونی بنفسی و اترکوا حری ××یا خائضی فتن جلت مباحطه / قضیت نحبی و هذا منتهی مهلی ××قد حان حینی و قد لاحت لوائحه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۶۳گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۵/۱×۲۱/۱سم [ف: ۱-۵۷۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الظن للتاثیر فیما قصده ×× آخرها هو انتفاء المفسده

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۴ رمضان۱۲۲۵ق؛ واقف: نائینی؛ ۱۰۰گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴-۲۶۷]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: صفر۱۲۲۷ق؛ جلد: مقوایی، ۳۳گ، ۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۴-۴۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۹۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مهدی بن محمد حسینی قزوینی، تا: شوال۱۲۳۳ق؛ محشی با نشان «منه»، «منه سلمه الله تعالی»؛ واقف: حسینی قزوینی؛ ۱۰۰گ (۱-۱۰۰)، ۱۰سطر ، اندازه: ۵×۱۴سم [ف: ۳۸-۵۸۸]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۱۰۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انما العناصر البسیطة ×× اربعة و هی بها محیطة

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۵گ (۱۷پ-۲۱پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸-۳۳۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۴/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما بنظمه اهتممنا کملا ×× نظماً علی کل المعانی اشتملا / فالحمد للفیاض بالفیض الاتم ×× المفضل المفضال بالفضل الاعم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از عبدالله بن حسن و به خط وی؛ ۲۲گ (۱۶۱پ-۱۸۱ر)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۷-۲۲۲]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۲۱۸/۲

خط: نسخ چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ تملکی به تاریخ ۱۲۸۵؛ جلد: تیماج، ۱۰۱گ (۱۴۹پ-۲۴۹ر)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۹-۲۰]

● **نهایة التحصیل فی شرح مسائل التفصیل** / شرح حدیث، اصول فقه / عربی

nihāyat-ul taḥṣīl fī š.-i masā’il-it tafṣīl

بحرانی، یوسف بن علی، ق۱۲ قمری

bahrānī, yūsof ebn-e ‘alī (- 18c)

وابسته به: تفصیل وسائل الشیعة الی تحصیل مسائل الشریعة = وسائل الشیعة؛ حر عاملی، محمد بن حسن (۱۰۳۳-۱۱۰۴ق)

تاریخ تألیف: ۱۰۸۵- ۱۱۰۲ق

شرح بسیار مفصلی است بر «وسائل الشیعه» استادش شیخ حرعاملی که بیشتر احادیث را ازجهت اصولی بحث کرده و دارای مقدمه مفصلی است در مباحث اصولی که مؤلف در ۲۷ذیحجه سال ۱۰۸۷ق آنرا به پایان رسانیده و کتاب الطهارة را

در حاشیه وسائل الشیعه شرح نموده و در سال ۱۰۸۵ق از آن فارغ شده و در پایان کتاب طهارت ملحقاتی افزوده که مرحوم شیخ حر دروسائل متعرض نشده و مقداری از شرح وجیزه استادش شیخ فرج الله بن محمد حویزی دربیان معرفةالاقالیم را نیزآورده است، و کتاب الصلاة درپنجم جمادی الثانی ۱۰۸۶ق به پایان رسیده استو چون آنرا در معرض ضیاع دیده از کتاب الزکاة را باعناوین «قوله، اقول» شرح نموده و در غره صفر ۱۰۹۳ق شروع به شرح کتاب الزکاة نموده و در ۲۳جمادی الاول ۱۰۹۶ق شرح کتاب الاعتکاف درخراسان به پایان رسیده و کتاب الحج آن در ۱۴محرم ۱۱۰۲ق درحویزه به اتمام رسیده است.

آغاز: الحمدلله الذی علا فقهر و الذی خلق الکبیر المتعال الدائم بلازوال المتفرد فی الملکوت الحی الذی لا یموت.

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۴۵ و ۲۳۹۶ عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد روی الصدوق وغیره احادیث فی ان الرضا علیه السلام اخرج من المدینة الی مرو مکرهاً.

از آغاز تا پایان کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۸۷ق؛ مصحح، محشی از «بشر الموسوی»، با علامت بلاغ از حر عاملی، بااضافات بسیار وگاهی دراوراق کوچکی الصاق شده؛ تملك: موسی بحرانی ساکن نجف اشرف؛ مهر: کتابخانه ضیاءالدین نوری (بیضی)؛ یادداشتی از شیخ عبدالله مامقانی در ۱۳۲۴که کتاب درنزد وی عاریه بود؛ جلد: تیماج، ۳۹۴گ، اندازه: ۳۸/۵×۲۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۴] و [عکسی ف: ۶-۴۸۶]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۴۷ و ۲۳۹۷ عکسی

آغاز: کتاب الحج فهرست الابواب اجمالاً ابواب وجوبه و شرائطه؛ **انجام:** وترکه افضل و السجود علیها من افضل الاعمال انشاءالله تعالی انتهی کلامه اعلی الله مقامه ...

کتاب الحج؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۴محرم۱۱۰۲ق، جا: حویزه؛ مصحح، محشی از «شبرالموسوی»؛ تملك: موسی بحرانی؛ مهر: کتابخانه «ضیاءالدین نوری» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۴۵۵گ، اندازه: ۳۸/۵×۲۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۵] و [عکسی ف: ۶-۴۸۷]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۴۶ و ۲۳۹۸ عکسی

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... انی قد علقت علی هذا الکتاب الجلیل شرحاً علی ما تضمنه الخطبة فی اول الکتاب بأن اجعله حواشی علی هامش الکتاب؛ **انجام:** و لا ریب ان المسجد الحرام افضل المساجد و کذا ... أفضل من غیرها و ذلك ظاهر.

کتاب الزکاة تا پایان کتاب الاعتکاف؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۹۳-۱۰۹۶ق، جا: خراسان؛ مصحح، محشی ازمؤلف و «شبر الموسوی»؛ تملك: محمد بن سیدثنوان، شبربن محمد بن ثنوان موسوی با مهر: «الواثق برب الغنی شبربن محمد الموسوی» (بیضوی)؛ مهر: کتابخانه ضیاءالدین نوری (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۲۳۱گ، اندازه: ۳۸/۵×۲۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۵] و [عکسی ف: ۶-۴۸۸]

● **نهاية التدريب فی نظم غاية التقريب** / فقه، شعر / عربی
nihāyat-ut tadrīb fī naẓm-i ġāyat-it taqrīb

عمریطی، یحیی بن موسی، - ۸۹۰ ؟ قمری
ʻamrītī, yahyā ebn-e mūsā (- 1486)

وابسته به: غاية التقريب؛ قاضی ابوالشجاع (-۴۸۸ق)

«غاية التقريب» متن کوتاهی درفقه شافعی است، درمنظومه حاضر فقرات رساله مزبور به نظم کشیده شده است و گویا در ۶۰۲۵ بیت «ابیاته الف و خمس الف×× وزد علیها ربع عشر الالف».

آغاز: الحمدلله الذی قد اصطفی ×× للعلم خیر خلقه و شرفا / و افضل الصلوة و السلام ×× علی النبی افضل الانام ...

انجام: الحمدلله علی اتمامه ×× ثم صلوة الله مع سلامه / علی النبی و آله و صحبه ×× و التابعین ثم کل حزبه

چاپ: دمشق، محقق: محمد حسن حبنكة الميدانی، چاپ اول، ۱۳۹۰ق؛ مطبوعات الميمنيه، ۲۲۴ص، ۱۳۱۴ق.

[کشف الظنون ۱۱۹۱/۲؛ الاوقاف العامة الموصلی ۱۸۸/۳؛ الاوقاف العامة بغداد ۶۴۶/۱؛ هدية العارفين ۵۲۹/۲؛ معجم المؤلفين ۲۳۴/۱۳؛ معجم المطبوعات العربية ۱۳۸۵/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۹۵/۲

آغاز: ... و ان بوکل فی النکاح لم یبر ×× و الحنث فی لغو الیمین مغتفر؛ **انجام:** برابر

از کتاب النذر تاپایان کتاب و چند بیت از کتاب الایمان در آغاز صفحه آمده؛ خط: نسخ، کا: معصوم بن صدرالدین بهبهانی، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مشمع، ۱۶گ (۴۱ر-۵۶پ)، ۱۵سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۳۵-۷۷۳]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۴۰۷/۱

آغاز: (در دیباچه افتاده): مع کثرة التقسیم فی الکتاب - و حصره خصایل کل باب ... کتاب الطهارة. لها میاه سبعة و هی المطر - و الماء فی بحر و بئر و نهر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ خوش، کا: ابومحمد بن سلیمان نعلبند، تا: ۶ صفر۱۲۱۴ق، به دستور ملا عبدالله؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۶گ (۱ر-۵۶پ) [ف: ۳-۳۳۵]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۳۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۷۱ق؛ ۴۸گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۶]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵/۱۴۲-۲۹۰۲/۳

آغاز: فجاء مثل الشرح فی الوضوح ×× وکنت فیه کالاب النصوح

/ ... كتاب الطهارة: لهامياه سبعة وهى المطر ×× والماء فى بحر وبئر ونهر؛ **انجام:** برابر
در فهرست با عنوان «نهاية الترتيب فى نظم غاية التقريب» و ناشناس آمده ولی انجام آن با کار عمریطی هماهنگ است؛ خط: نسخ، کا: حسینی، تا: ۱۲۹۷ق؛ جلد: گالینگور سرخ، ۴۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۲۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۸۱۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ معرب، کا: عبدالله مکریانی، تا: محرم۱۳۴۷ق، جا: گلاله؛ محشی؛ جلد: چرم، ۴۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴۱-۲۲۹]

● **نهاية التذكرة فى شرح التبصرة** / فقه / عربی

nihāyat-ut taḏkira fī š.-it tabṣira

تبریزی، صادق بن محمد، - ۱۳۵۱ قمری

tabrīzī, sādeq ebn-e mohammad(- 1933)

وابسته به: تبصرة المتعلمين فى احكام الدين؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)
تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۳۰۶ق
شرح مزجی مفصلی است بر «تبصرة المتعلمین» علامه حلی با تفریع فروع در هر مطلب و بیان مسائلی چند غیر از آنچه در تبصره مطرح شده وگفتگو در آنها. جلد اول کتاب تا احکام سلس البول را دارد و در آخر ذیحجه ۱۳۰۶ق به پایان رسیده و گویا از این کتاب بیش از این تألیف نشده است.
آغاز: الحمدلله المبتدى بالنعم الذى علم الانسان مالم يعلم و لذلك خصهم بمزايا التكريم و معالى الشيم و صلى الله على قادة الخلق و سادة الامم ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۷۲۳

آغاز: برابر
خط: نسخ خوب، کاتب = مؤلف، تا: آخر ذیحجه۱۳۰۶ق؛ مصحح؛ ۲۶۱گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۴۱-۱۷۹]

۲. مشهد؛ مدرسه آية الله خوئی؛ شماره نسخه: ۵۸

آغاز: برابر
جلد اول کتاب و تا احکام «سلس البول»؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۲۲۲گ، ۲۰ سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: -۳۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۱۷ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۳۳۱]

● **نهاية التذكرة فى شرح التبصرة** / فقه / عربی

nihāyat-ut taḏkira fī š.-it tabṣira

طواری یزدی، عباس بن محمد، ق۱۵ قمری

tavārī yazdī, ʻabbās ebn-e mohammad (- 21c)

وابسته به: تبصرة المتعلمين فى احكام الدين؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۹۳۷

جلد اول؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: شوال۱۳۸۰ق؛ جلد: مقوایی، ۲۲۱گ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۵-۱۸۵۴]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۹۳۸

جلد دوم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۸۰ق؛ اهدایی: وزیری؛ ۱۹۰گ، ۱۸سطر (۱۳×۱۶)، اندازه: ۱۷×۳۲سم [ف: ۵-۱۸۵۴]

● **نهاية الترتيب فى شرح التهذيب** / منطق / عربی

nihāyat-ut tartīb fī š.-it tahḏīb

جزائری نجفی، محمد بن نصار، ق۱۳ قمری

jazā’erī najafī, mohammad ebn-e nassār (- 19c)

وابسته به: تهذيب المنطق؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲-۷۹۲)
شرح مزجی است بر بخش منطق متن معروف «تهذیب» مؤلفه ملا سعد (الدين مسعود) تفتازانی.مؤلف این کتاب را به نام یکی از محتشمان صاحب دستگاه آن روز (با القاب زیاد و بی ذکر نام) معنون داشته است.
آغاز: نحمدك يا من انفرد بالعظمة و الكبرياء و نشكرك يا من غرق فى بحار نعمه السعداء و الاشقياء

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۱۷۶

خط: نسخ، کا: بن امیران شاه، تا: ۱۵ جمادی الثانی۱۰۷۷ق [مختصر ف: -۸۷۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۶۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** لذات الانسان بواسطه انه انسان و قد يقال للمبادى مايبدأ قبل المقصود و يسمى.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: میرزا محمد تهرانی سامرائی، ۱۳۲۳ش؛ جلد: میشن، ۱۴۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۱-۵۰۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۰۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۹۵]

● **نهاية التقريب فى شرح التهذيب = شرح تهذيب الوصول الى علم الاصول** / اصول فقه / عربی

nihāyat-ut taqrīb fī š.-it tahḏīb = š.-u tahḏīb-il wuṣūl ilā ʻilm-il uṣūl

جزایری، عبدالنبی بن سعد، - ۱۰۲۱ قمری

jazāyerī, ʻabd-on-nabī ebn-e saʻd (- 1613)

وابسته به: تهذيب الوصول الى علم الاصول = تهذيب طريق الوصول؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)

تاریخ تألیف: ۱۱ جمادی الاول ۱۰۱۰ق؛ محل تألیف: کربلا
شرح مزجی متوسطی است بر کتاب «تهذیب الوصول الی علم الاصول» علامه حلی. در این شرح گاهی اشاره به اقوال علما نیز می‌شود. این کتاب در دو جلد می‌باشد.
[الذریعة ۵۱۳/۴ و ۳۹۸/۲۴]

شروح و حواشی:

۱- الفرق بین الحمد و الشکر = حاشیة خطبة نهایة التقریب فی شرح التهذیب؛ جزایری، نعمة الله بن عبدالله (۱۰۵۰-۱۱۱۲ق)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۸۸

آغاز: ... الاستعانة باللام الجارة و من جعلها للاختصاص کما سمعت، فان قلت جعل المحامد باسرها منحصرة به تعالی علی لتقدیرین ... تنبیه، قال المقداد فی التنقیح ان الکلمة الاسمیة تدل علی المفهوم؛ **انجام:** و منها ای من السؤالات التی ... بخلاف من تکلم فی مسئلة الخنزیر ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با نشان «منه»، «منه مد ظله»، «منه دام ظله»، «۱۲» و غیر آن، با نشان «ثم بلغ قراء و بحثاً و فقه الله تعالی» مقابله شده؛ تملک: محمد نجل شیخ خلف عسکر به سال ۱۲۷۵ق با مهر «عبده محمد الخلف» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۲۰۳گ، ۲۹سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۷/۵سم [ف: ۳۸-۸۰۵]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۴۹۱

خط: نسخ، کا: حیدر بن محمد بن محمد، تا: غره ذیقعده۱۰۶۶ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ محشی، محشی با مشان «منه»؛ اندازه: ۲۱×۲۸/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۲۳۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۹۵

آغاز: بسمله. و به نستعین، نحمد الله فی البدایة و النهایة، و نشکره علی ما بلغنا من منتهی العنایة؛ **انجام:** فانه کاسمه قد بلغ فی ذلک الغایة و تجاوز فی التحقیق النهایة و الله الموفق للصواب و هذا آخر ما تیسر لی من تحریر نهایة التقریب فی شرح التهذیب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مقابله شده؛ تملک: محمد جواد بن محمد شریف در سال ۱۲۲۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۳۳۸گ، ۲۲سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۳۹۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴۳۶

انجام: ای ترویج المولی علیه کالصغیر فانه و ان کانت مصلحة النکاح غیر ضروریة فی تلک الحال الا انه محتاج الیه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملک: عبدالله بن محمدرضا بن آقا باقر، مرتضی بن احمد حسینی رشتی با مهر «المتوکل علی الله عبده مرتضی الحسینی» (مربع)، عباس بن عبدالحسین، شیخ عباس کربلائی؛ جلد: تیماج، ۲۱۶گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۸-۴۱]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۲

آغاز: المفیده للظن لامن الادلة القطعیة فالاستدلال مبطل للعمل بها لانها تدل علی عدم العمل ودلالتها ظنیه فلا یعمل بها فتأمل؛ **انجام:** والله الموفق للصواب وهذا آخرما یتسرلی من تحریر نهایة التقریب فی شرح التهذیب والحمدلله علی توفیقه وشکره علی تسهیل سلوک طریقه ونسأله من فضله وکرمه ... یغفرلنا ما قصر نافیه فی اجتهاد أو وقع فیه من خلل.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ مهر: «عبده محمد علی بن علی» (بیضوی)؛ تملک: محمد علی بن علی بن لطفعلی از احمد تبریزی، ۱۲۹۹ق؛ جلد: گالینگور، ۲۱۳گ، ۲۸سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۷]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۳۲

آغاز: یقتضی المئین التقدم و المقاربة و هما حاصلان فیها لافی الاخری هذا وقد قیل ان الجار مع متعلقه؛ **انجام:** أو لزوم ترجیح العود الی الی الابعد و هو المستثنی منه مع الصلاحیة او صلاحیة العود ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح، محشی از سید فیض الله؛ تملک: محمود بن خنفر، محسن بن محمد بن خنفر به تاریخ ۱۲۲۳، عبدالله بن محمد رضا، غلام محمد علی بن غلام حیدر هندی به تاریخ چهارم شوال ۱۲۶۴ق؛ جلد: مقوایی، ۸۴گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۵-۲۹۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۲

آغاز: الحمدلله فی البدایة و النهایة و الشکر علی ما بلغنا من منتهی العنایة الذی نور قلوبنا بتهذیب بیان الخطاب؛ **انجام:** و موجباً لثوابه الجسیم و ان یوفق کل مستعد للاستفادة منه و یبعد کل مجاز مجادل عنه و یغفر لنا ما قصرنا فیه فی اجتهاد أو وقع فیه من خلل.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «یا امام محمد تقی» (بیضوی)، «محمد شفیع محمد شفیع» (بیضوی)؛ تاریخ وقف: ۱۲۷۳؛ جلد: تیماج، ۳۳۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۲۲۲]

● نهایة التنویه فی ازهاق التمویه / کلام و اعتقادات / عربی

nihāyat-ut tanwīh fī izhāq-it tamwīh

وزیر، هادی بن ابراهیم، ۷۵۸ - ۸۲۲ قمری

vazīr, hādī ebn-e ebrāhīm (1358 - 1420)

شرح قصیده‌ای است میمیه که شارح در هفتاد و دو بیت سروده است در مسائلی پیرامون بعضی از عقاید زیدیان درباره صحابه حضرت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و ائمه این مذهب. با این بیت آغاز می‌شود: «اقاویل غی فی الزمان نواجم ×× و اوهام جهل بالضلال هواجم». این قصیده به امام الناصر صلاح الدین محمد بن علی بن محمد تقدیم شده و ناظم پاسخ آنرا از فخر الدین عبدالله بن دواری خواسته ولی چون از پاسخ دادن عذر خواسته بود خودش به شرح پرداخت.شارح در آغاز این شرح تمام قصیده را آورده، پس از آن به شرح در ده مسأله پرداخته است بدین عناوین: ۱. المذهب الزیدی فی تقدیم الخلفا علی علی علیه السلام؛ ۲. حکم القائلین بذلک؛ ۳. فی من انکر حجیة

اجماع العترة؛ ۴. رای العترة فی من فضل عائشة علی العترة الطاهرة؛ ۵. فی حکم من انکر لعن معاویة؛ ۶. فی حکم من توقف فی لعن یزید؛ ۷. فی رای القاسمیة فی من جهل الامام القاسم؛ ۸. فی رای الهادویة فی من لبس علی المسلمین ادیانهم؛ ۹. فی من ضعف اسانید العترة الطاهرة؛ ۱۰. فی من صوب نشوان الحمیری فی هذیانه.

آغاز: الحمدلله الذی جعل العترة النبویة لهامیم الشرف و سادات هذه الامة الخلف منها و السلف خصهم الله سبحانه بالتفصیل

انجام: و الله یعصمنا عن طریق الزیغ عن الانصاف و الحق و صلی الله و سلم علی محمد و آله.

[مؤلفات الزیدیة ۳/۱۳۳-۱۳۴]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۷۱/۲

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه آکادمی لینچی-رم ۳۴ روسی ۳۳۵؛ بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۷ صفر۱۰۵۴ق؛ از روی نسخه‌ای مغلوط؛ ۱۰۷گ (۸۰-۱۸۶) [عکسی ف: ۲-۶۵]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بانه، تا: ۱۷ صفر۱۳۸۲ق؛ جلد: مقوایی، ۴۴گ (۱پ-۴۴ر)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۱-۷۱]

● نهایة الحکمة / عرفان و تصوف / فارسی

nahāyat-ol hekma

جمالی اردستانی، جمال الدین محمد، ۸۱۴ - ۸۸۳ ؟ قمری

jamālī ardestānī, jamāl-od-dīn mohammad (1412-1479)

در بیان تشرف حضرت ختمی (ص) به حکمت قدسیه الهیه و قسم سوم از بیان حقایق احوال حضرت.

آغاز: بسمله. قال الله تبارک و تعالی ان الله یامر بالعدل و الاحسان و ایتاء ذی القربی ... ای عزیز بدانکه حکمت الهی می‌خواست که ظهور حضرت حبیب علیه افضل الصلوات ... الصلاة ای عاشقان کامد امام ××بر رخش آرید ایمان و سلام / الصلاة ای مومنان بی نشان ×× کامد آن دارنده مهر و نشان

انجام: نی فقیر نی امیرم نی امام ×× من غریب بی نشانم والسلامتم القسم الثالث من حقایق اصول المصطفی ...

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۰۱/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده محمد ابراهیم»؛ کاغذ: ترمه ختائی، جلد: میشن، ۵۱گ (۱۴۲پ-۱۹۲ر)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۸-۳۳۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۰۵۲/۱

خط: نسخ، کا: محمد حمزوی موسوی، تا: یک‌شنبه ۲۴شوال ۱۲۲۹ق [ف: ۳-۶۳۵]

۳. شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه: ۱۶/۳

خط: نسخ، کا: سید محمد حمزوی، تا: ۱۲۳۸ق [نشریه: ۵-۲۷۳]

۴. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۵۴۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: سید محمد حمزوی، تا: ۱۳ شعبان۱۲۳۸ق [ف: -۵۶۸]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۲۹/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** زانکه در سوراخ بهتر مور و مار ×× گرچه ما را نیست خوف از زهر مار

بی‌کا، تا: ۸ جمادی الاول ۱۲۴۰ق؛ ۱۸گ (۳۱۲ر-۳۲۹ر) [ف: ۵-۷۳۵]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۱۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد کریم بن محمد زمان، بی‌تا؛ جلد: میشن، ۴۷گ (۸۹پ-۱۳۵پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۴سم [ف: ۳-۶۳۷]

۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۳۱۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق عالی، بی‌کا، بی‌تا؛ دو صفحه مذهب، با یک سرلوح مذهب عالی، مجدول؛ تملک: امیر شمشیر عرب العاقری با مهر«بفرق دشمن شاه نجف زند شمشیر»، اسماعیل چلبی زاده؛ مهر: «حسین بن هدایت الله - محمد رضا الحسینی - مشیر السلطنه ۱۳۲۲»؛ کاغذ: کشمیری، جلد: چرم مذهب، اندازه: ۱۸/۵×۳۱/۵سم [ف: ۳-۱۴۷]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۲۱/۳-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 813 (بلوشه ۱۷۵۷)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۵۹۴]

● نهایة الدرایة فی شرح الکفایة / اصول فقه / عربی

nihāyat-ud dirāya fī š.-il kifāya

اصفهانی کمپانی، محمد حسین بن محمد حسن، ۱۲۹۷ - ۱۳۶۲ قمری

esfahānī kompānī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad hasan (1880 - 1943)

وابسته به: کفایة الاصول؛ آخوند خراسانی، محمد کاظم بن حسین (۱۲۵۵-۱۳۲۹ق)

تاریخ تألیف: ۱۳۳۲ق

شرحی است بر کتاب کفایة الاصول مرحوم آخوند خراسانی.

قم؛ حجت کوهکمری؛ شماره نسخه: ۵۷

خط: نستعلیق، کا: سید محمد حجت، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی با عبارت منه [ف: -۵۷]

● **نهاية الراغب فی شرح عروض ابن الحاجب** / عروض و قافیه / عربی

nihāyat-ur rāġib fī š.-i ‘arūḍ-i ibn-il ḥājib

اسنوی، محمد بن حسن، ۶۹۵ – ۷۶۴ قمری

esnavī, mohammad ebn-e hasan (1296 - 1363)

وابسته به: المقصد الجلیل فی علم الخلیل = عروض ابن الحاجب؛ ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰–۶۴۶ق)

شرحی بر قصیه ابن حاجب به نام«المقصد الجلیل فی علم الخلیل» است که در علم عروض سروده است. آغاز قصیده: الحمد لله ذی العرش المجید ×× علی الباسه من لباس فضله حللا. شارحاین قصیده را بر استادش فتح الدین ابوالنون یونس بن ابراهیم بن عبدلاقوی بن قاسم کنانی عسقلانی مصری و او بر ناظم قرائت نموده‌اند.

[کشف الظنون ۱۱۳۴/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۵۹۷/۲

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلاته و سلامه علی سیدنا محمد خاتم النبیین و علی آله و صحبه ... اما بعد فان القصیدة المسماة بالمقصد الجلیل نظم الاستاد جمال الدین؛ **انجام:** بل قد علمت مما سبق انقسامهما ایضا الی حالین و الله سبحانه و تعالی اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب وصلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه وسلم

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالفتاح بن ابی الغیث المنزلی بلداً و الشافعی مذهباً، تا: دوشنبه ۲۰ربیع الثانی۱۰۱۱ق؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۶۵گ (۷۱پ–۱۳۶ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۴×۱۶/۵سم [ف: ۳۷–۱۱۲]

● **نهاية الراغب فی شرح عروض ابن الحاجب** / عروض و قافیه / عربی

nihāyat-ur rāġib fī š.-i ‘arūḍ-i ibn-il ḥājib

شافعی، جمال الدین ابی محمد عبدالرحیم،

šāfe‘ī, jamāl-od-dīn abī mohammad ‘abd-or-rahīm

اصفهان؛ جابری انصاری؛ شماره نسخه: ۲/۲

کا: حجازی عبدالفتاح ابن ابی الغیث المنزلی شافعی، تا: ۱۰۱۱ق [نشریه: ۶–۵۹۳]

● **نهاية السؤل و الامل فی مولد خیر من جل و رجل** / تاریخ پیامبراکرم(ص) / عربی

nihāyat-us su’l wa-l amal fī mawlid-i xayr-in min jul wa rajul

مختصری است در مولد نبی اکرم (ص) با نقل مطالبی از ابن اسحاق.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۴۶۵/۱۳

آغاز: اما بعد حمدالله الذی اظهر شمس الهدایة فی سماء الحق و ابهج انوارها و اخرج دره

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ از موقوفات رمضانیه مرحوم ابراهیم بن فتح الله شریف حسینی ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج، ۶ص (۱۰۳–۱۰۸)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: -۲۳۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۴۳/۱۲ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲–۲۷۵]

● **نهاية السؤول فی تصحیح الاصول** / هیئت / عربی

nihāyat-us su’ūl fī taṣḥīḥ-il uṣūl

ابن شاطر، علی بن ابراهیم، ۷۰۴؟ – ۷۷۷ قمری

ebn-e šāter, ‘alī bn-e ebrāhīm (1305 - 1376)

در دو «مقاله»: مقاله ۱. در هیئت افلاک که ضمن آن ایراداتی بر هیئت بطلمیوس با ابتکار خاص وارد ساخته است، شامل یک «مقدمه» و سی «باب» و «خاتمه»: مقدمه در دو «فصل»: ۱– در تعریف عالم از دیدگاه ستاره شناسان، ۲– در اعتراضاتی که بر هیئت بطلمیوس وارد است، باب ۱) اصول موضوعه در علم هندسه، ۲) بیان آن اصول موضوعه‌ای که ثابت شده است، ۳) در ترتیب افلاک، ۴) بیان مشهورترین دایره‌ها، ۵) در حرکت ثوابت، ۶) ذکر حرکات عرضی، ۷) بیان افلاک خورشید و حرکات آن، ۸) بیان حساب تعدیل روزها توسط شب‌ها، ۹) بیان افلاک قمر و حرکت‌های طولی و عرضی آن، ۱۰) بیان تاریخ از روی حرکات ماه، ۱۱) جدول و حساب تقویم ماه، ۱۲) بیان صورت صحیح افلاک، ۱۳) در حرکات زحل و ربط آن به تاریخ، ۱۴) در معرفت تقویم زحل، ۱۵) درهیئت افلاک مشتری، ۱۶) در تعیین حرکات مشتری برای تاریخ، ۱۷) بیان هیئت افلاک مریخ مطابق روش ابداعی مؤلف، ۱۸) در ضبط حرکات مریخ، ۱۹) بیان هیئت افلاک زهره برابر نظر نویسنده کتاب، ۲۰) بیان ضبط حرکات زهره، ۲۱) ذکر هیئت افلاک عطارد مطابق رصدی که صاحب کتاب نموده، ۲۲) در ضبط حرکات عطارد، ۲۳) در حساب تعدیل کواکب، ۲۴) در عرض‌های کواکب سه‌گانه یعنی زحل و مشتری و مریخ، ۲۵) در عرض‌های زهره و عطارد، ۲۶) در سبب سرعت و بطؤ و توقف و بازگشت ستارگان، ۲۷) بیان ظهور و اختفاء ستارگان سرگردان پنج‌گانه، ۲۸) در علت خسوف ماه و کسوف خورشید، ۲۹) ذکر نمازهای خسوف‌ها و کسوف‌ها، ۳۰) در شناخت شکل و مساحت زمین، خاتمه در بیان ابعاد و اجرام شامل چهار فصل؛ مقاله ۲. در بیان هیئت زمین و آنچه مربوط بدان است، و مشتمل بر دوازده «فصل»: ۱) در شکل زمین و احوال و اقلیم‌های آن به طور کلی فصل، ۲) در خط استواء، ۳) بیان افق‌های مایله، ۴) بیان خواص مواضع معدل النهار، ۵) بیان مدارات، ۶) در طلوع و غروب شهرها؛ ۷) روز و شب‌ها، ۸) بیان

مقدار روز و شب‌ها، ۹) بیان صبح و شفق، ۱۰) بیان ساعات و روزها و ماه‌ها و سال‌ها، ۱۱) بیان درجات عبور کواکب و نصف النهار و طلوع و غروب فصل، ۱۲) در معرفت وضع خط نصف النهار و جهت قبله.مؤلف در دیباچه از کتاب خود «تعلیق الارصاد» یاد می‌کند و از مجریطی نقل می‌کند.این کتاب از رهگذر ستاره‌شناسی بسیار ارزنده و مفید می‌باشد. (فاضل)

آغاز: بسمله رب یسروهون. الحمدلله حمدا یلیق بجلاله و صلی الله علی سیدنا محمد وآله. و بعد فانه یقول علی بن ابراهیم ابن محمد بن الشاطر الموقت بالجامع الاموی رحمه الله غرضنا ان نورد فی هذه المقالة هیئة افلاک الکواکب علی الوجه الذی ابتکرناه، و هو السالم من الشکوک الموافق للارصاد الصحیحة مجردة عن البراهین

[چلبی ۶۲۱/۲]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نقطة الشمال ان کان عرضها اکثر و الله اعلم و بتمام هذا الفصل کملت المقالة الثانیة ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سلخ ذیحجه۹۳۵ق؛ جلد: تیماج، ۱۱۶گ، ۱۵ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴-۱۹۹۰]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** اذ کان عرضها اکثر والله اعلم. و بتمام هذا الفصل کملت المقالة الثانیة من کتاب نهایة السؤول والله الموفق ... و ذلک فی ایام.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰، جا: بیت المقدس؛ شاید نسخه اصل باشد؛ در شنبه ۲۲ رمضان ۱۰۵۳ شیخ جلال الدین بن شمس الدین بن محمد الرملی نسخه را از محمد بن علی بن زریق خریده؛ خط شمس الدین محمد موقت و محمد بن احمد حنفی رومی در ۹۷۶ و خط شمس الدین محمد بن محمد ناصرالدین در ۹۷۰ و خط ملا معروف در ۹۷۰؛ دنبال آن نیم صفحه از شرح ابو منصور بن زیله بر حی بن یقظان ابن سینا در مقدار زمین آمده؛ جلد: تیماج، ۴۶گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۵-۷۳۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳/۷

چند بندی از آن است با فوایدی دیگر. به عربی وفارسی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی، ۷ص (۸۲-۸۸)، ۲۱سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [سنا: ف: ۱-۳۲]

● نهایة السؤول فی شرح مبادی الوصول / اصول فقه / عربی

nihāyat-us su'ūl fī š.-i mabādi-l wuṣūl

فخرالمحققین، محمد بن حسن، ۶۸۲ - ۷۷۱ قمری

faxr-ol-mohaqqeqīn, mohammad ebn-e hasan (1284 - 1370)

وابسته به: مبادی الوصول الی علم الاصول؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)

به درخواست: بهاء الدین منصور بن جعفر بن علی بن صدقة

شرح مختصر توضیحی است با عناوین «قوله، اقول» بر کتاب معروف «مبادی الوصول الی علم الاصول» علامه حلی پدر شارح. این شرح جز شرح دیگر فخرالدین است که به نام «نهایة المامول فی شرح مبادی الوصول» در الذریعه (۴۰۶/۲۴) معرفی شده است.

آغاز: الحمد لله واجب الوجود و واهب وجود کل موجود الذی رتب طبقات الموجودات بقدرته و اعطی کلاً منها ما یستحقه

انجام: و ان قصد انه بدیهی لیس علیه دلیل فهو غلط لانه ترجیح للممکن بلا مرجح و هو محال

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فخر الدین بن نظام الدین حسینی، تا: رمضان ۸۴۰ق، جا: حله؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۵۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۲۷-۷۳]

● نهایة السؤول فی شرح منهاج الاصول الی علم الاصول / اصول فقه / عربی

nihāyat-us su'ūl fī š.-i minhāj-il uṣūl ilā 'ilm-il uṣūl

اسنوی، عبدالرحیم بن حسن، ۷۰۴ - ۷۷۲ قمری

esnavī, 'abd-or-rahīm ebn-e hasan (1305 - 1371)

وابسته به: منهاج الوصول الی علم الاصول؛ بیضاوی، عبدالله بن عمر (-۶۸۵ق)

تاریخ تألیف: صفر ۷۴۰ق تا اواخر ۷۴۱ق؛ محل تألیف: قاهره (مدرسه شریفیه)

شرحی است مفصل و توضیحی در عناوین «قال، اقول» بر «منهاج الاصول» قاضی بیضاوی. شارح در آغاز کتاب می‌گوید: غرض من از شرح این کتاب آگاهی دادن به این امور است: ۱.ذکر ایراداتی که بر بیضاوی شده و بی‌پاسخ مانده؛ ۲.ذکر غلط‌هایی که در نقل این کتاب واقع شده؛ ۳.روشن کردن مذهب شافعی به‌خصوصه؛ ۴.ذکر فائدة القاعدة من فروع مذهبنا؛ ۵. روشن کردن مواضعی که مصنف با کلام امام یا آمدی یا ابن حاجب مخالفت کرده است؛ ۶.آنچه که امام و ابن حاجب از فروع اصلی ذکر کرده‌اند. گفته می‌شود «محمد» برادر شارح، شرحی را بر منهاج آغاز نموده و شارح آن را تکمیل کرده که گویا همین شرح باشد.

چاپ: قاهره، مکتبة العرب، ۱۳۴۵ق، در چهار جلد، به همراه حاشیه آن موسوم به سلم الوصول؛ بیروت، عالم الکتب، ۴جلد، ۱۹۸۲م؛ قاهره، ۱۳۱۶ق، در هامش کتاب التقریر و التحبیر

آغاز: الحمدلله الذی مهد اصول شریعته بکتابه القدیم الازلی، و اید قواعدها بسنة نبیه العربی، و شید ارکانها بالا جماع المعصوم

من الشیطان الغوی ...
انجام: و ذکر ابن الصلاح ایضاً ما حاصله انه یتعین تقلید الائمة الاربعة دون غیرهم فرضی الله عنهم و ارضاهم و حشرنا فی زمرتهم و عفا عنا و عن جمیع المسلمین انه رحیم ودود.
[کشف الظنون ۱۸۷۹/۲، سزگین ۴۴۶/۱]

۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۳۵۷/1
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۴۰۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۱۹۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله بن عبدالعزیز مشهور به نمراوی، تا: جمعه ۲۸ شوال۷۴۵ق؛ به نسخه اصل مقابله و تصحیح شده؛ با دستخط محمد علی بن السید راضی مبنی بر عاریه گرفتن نسخه از شیخ ابراهیم البلاغی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۷گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۳۶-۲۷۷]

۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۶۶
آغاز: برابر
خط: نسخ نازیبا، کا: خلیل بن احمد کیثی، تا: ۱۶ صفر ۷۵۵ق؛ با علامت مقابله با نسخه‌ای که حواشی مؤلف بر آن بوده به این عبارت «بلغ مقابلة علی نسخة علیها خط المؤلف و لله الحمد»، محشی که در اواخر بعضی چنین آمده «سمعت هذه الفائدة من شیخنا المؤلف»؛ تملک: عبدالله الخطیب، رؤوف بن عبدالرحمن ...؛ جلد: تیماج، ۲۳۴گ، اندازه: ۱۹×۲۶/۵سم [ف: ۱-۵۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۴۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۰۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سلخ جمادی الاول۷۸۴ق؛ واقف: ملا موسی گیلانی؛ ۲۲۶گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۶-۵۰۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۲۵۸
آغاز: بسمله، حمدله. حمداً یوافی نعمه و یکافی مزیده، و لا حول و لا قوة الا بالله توکلت علیه؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن ابی بکر بن محمد الیهوی، تا: شنبه ۱۹ صفر۷۸۷ق، جا: مدرسه شریفیه؛ مقابله شده؛ تملک: عبدالفتاح بیک؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۱۹گ، ۲۳سطر (۱۳×۱۹/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱۱-۲۷۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۱۰
آغاز: ... ان شاءالله تعالی و اعلم أن المصنف رحمه الله أخذ کتابه من الحاصل الفاضل تاج الدین ... قال أصول الفقه معرفة دلائل الفقه اجمالاً؛ **انجام:** فانه یجوز أن یکون للهیئة الاجتماعیة تأثیر لایکون لکل واحد من الأفراد آخر العلة فان کلاً منهما منفرداً غیر مؤثر و مجموعها مؤثر.

ج۱، تا پایان کتاب الاجماع؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، و با عبارت «بلغ» مقابله شدف، محشی با نشان «هـ» و ...؛ ۱۵۵گ، ۲۵سطر (۱۳×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۳۰-۱۹۲]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۹۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دهه نخستین ذیقعده۸۰۳ق، جا: قاهره؛ محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۸۴گ، ۲۹سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۶-۲۳۸۰]

۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۳۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: منظراوی، علی بن عمر، تا: دوشنبه ۸ رجب۸۵۹ق؛ تملک: ابراهیم بن سعد المعنی ... اندلسی ... حضرمی، سید حیدر حسینی، عبدالعلی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۲۳۷گ، ۲۹ سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف: -۶۸۷]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۰۷۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مهر: «اوفقه معزالدین الحسینی فمن بدله بعد ما سمعه فانما ائمه علی الذین یبدلونه ان الله سمیع علیم ۱۱۴۷» (دایره‌ای)، «سید اردبیلی» (مستطیلی)؛ یادداشت هبه نسخه به سید محمد کاظم حسینی در غره جمادی الاول ۱۰۴۳ق با مهر «سید محمد کاظم ... »(بیضوی)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: گالینگور، ۱۶۱گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۲۷]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۰۹
همان نسخه بالا [مؤید: ۱-۲۰۱]

۱۰. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۵/۳
کا: زین العابدین جرفادقانی، تا: ۱۲۳۷ق؛ ۷گ (۱۳۰پ-۱۳۶پ)، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: -۲۶]

● نهایة السؤول فی مناقب ریحانة الرسول / تاریخ معصومین / فارسی

nahāyat-os so'ūl fī manāqeb-e reyhānat-er rasūl

ازکاتی، عبدالوهاب بن محمد غوث، - ۱۲۰۹ قمری

ezkātī, 'abd-ol-vahhāb ebn-e mohammad qows(-1795)

در زندگانی و فضایل و مناقب و شهادت حضرت ابی عبدالله علیه السلام، وی آن را به دستور یکی از سلاطین هند که نامش در نسخه نیامده و تنها با جمله دعائی «لازال کاسمه منورا» به اسم او اشاره شده نوشته است. در یازده «فصل» کوتاه: فصل ۱. ذکر مولد وی رضی الله عنه؛ ۲. ذکر کنیت و لقب و صفت وی رضی الله عنه و غیر ذلک مما یتعلق به؛ ۳. ذکر اخبار نبی صلی الله علیه و سلم از قتل وی رضی الله عنه؛ ۴. فضایل و مناقب وی رضی الله عنه؛ ۵. ذکر اخلاق جمیله وی رضی الله عنه؛ ۶. ذکر کرامات و خوارق عادات وی رضی الله عنه؛ ۷. ذکر محاسن کلام وی

رضی الله عنه؛ ۸. ذکر خروج به سوی عراق و شهادت وی رضی الله عنه؛ ۹. ذکر علاماتی که ظاهر شدند در وقت قتل وی رضی الله عنه؛ ۱۰. ذکر عقوبت کسانی که شهید نمودند آن حضرت را رضی الله عنه و اعانت کردن بر آن و خوشحال شدن از آن؛ ۱۱. ذکر اولاد وی رضی الله عنه.
آغاز: بسمله، لالی متلالی حمد و سپاس صمدی را که از ابحار جنان به ساحل زبان برآورد غواص خیال بعجز معترف و فارس نفس ناطقه

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و در باب حلم کامل و خلق آن حضرت در فضل (کذا) الخطاب حکایتی آورده که روزی امام حسین رضی الله عنه با جمعی
تا اواسط فصل پنجم است؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: کشمیری، ۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۸۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۲۸/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و عقب از اولاد حضرت امام حسین از علی زین العابدین است و بس رضی الله عنه
تذکر: نام مؤلف در فهرست نیامده است، به استناد فهرستواره (۱۸۲۲/۳) ذکر شد؛ خط: نسخ مغلوط، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۰ ربیع الاول۱۳۰۱ق؛ ۲۵گ (۳۷پ-۶۱پ)، اندازه: ۲۰×۳۳/۵سم [ف: ۱۴-۱۱۴]

● نهایة السؤول فی مناقب وصی الرسول / فضایل و مناقب / عربی

nihāyat-us su'ūl fī manāqib-i waṣī-yir rasūl

حسنی یمانی، محمد بن ناصر، - ۹۰۸ قمری

hasanī yamānī, mohammad ebn-e nāser (- 1503)

کتابی است درباره امیر المؤمنین علی علیه السلام، مشتمل بر فضایل، مناقب و شمایل، و بعضی از کلمات منثور و منظوم و عدد اولاد، و موضع مشهد شریف آنحضرت، در یک «مقدمه» و ده «باب»: مقدمة: فی الامامة؛ باب ۱. فی نسب امیر المؤمنین و مولده و صفته؛ ۲. فی سبقه الی الاسلام؛ ۳. فی علمه و زهده و عبادته و حمله؛ ۴. فی شجاعته و جهاده ...؛ ۵. فی فضایل لهجمه و مناقب متعددة؛ ۶. فی خطبه و مواعظه و کتبه؛ ۷. فیما قاله من الکلمات الحکمیة و الابیات الشعریة؛ ۸. فیما اخبر به من الامور الغیبیة؛ ۹. فی اشعار رایقة و قصاید فایقظ مدح بها علیه السلام؛ ۱۰. فی عدد اولاده و ذکر استشهاده و موضع قبره.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۱عکسی و ۸۷۵عکسی
آغاز: الحمدلله الملک الکبیر ... و سمیت هذا المجموع: نهایة السئول فی مناقب وصی الرسول، و بوبته عشرة ابواب؛ **انجام:** و یقرأ ذاک مراراً حتی قرأ علی (ع) فاصبر ان وعد الله حق و لا یستحفنک الذین لا یوقنون، فسکت ابن الکوا وعاد علی الی قرائتة.
نسخه اصل: مکتبة الجامع الکبیر - صنعاء، ش ۲۱۷۳(فهرست هما نجا ۱۸۲۹/۴). ظاهراً تا پایان باب چهارم را دارد؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: احتمالأقرن۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ ۱۶۷گ، ۱۵سطر [عکسی ف: ۲-۳۱۷ و ۳۵۳]

● نهایة الطلب = منتخبات کلام مکتسب / کیمیا / فارسی

nahāyat-ot talab = montaxabāt-e kalām-e moktasab

وابسته به: المکتسب فی زراعة الذهب؛ عراقی، محمد بن احمد (-۵۸۰ق)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۸۰/۱۲
آغاز: بسمله، باب العلم گفته است رئیس الحکماء هرمس مثلث که صنعت اظهار آن چیزیست که در باطن است و باطن گردانیدن آن چیزی که در ظاهر است؛ **انجام:** و سحق کن دایم پس به کلی سیاه شد به تحقیق که صحیح مزاج است و ازدواج و الافلا
خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالحسن اخوی، تا: ۱۲۸۱ق؛ جلد: میشن، ۲گ (۵۷پ-۵۸پ)، ۱۶سطر (محشی)، اندازه: ۱۶/۳×۲۰/۸سم [ف: ۶-۳۵۱]

● نهایة الطلب فی شرح المکتسب (ترجمه) / کیمیا / فارسی

nahāyat-ot talab fī š.-el moktaseb (t.)

وابسته به: نهایة الطلب فی شرح المکتسب فی زراعة الذهب؛ جلدکی، علی بن ایدمر (-۷۶۲ق)

ناشناخته:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۷۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این ترجمه ایست موجز مرشرح مکتسب را بدانکه اکسیر چیزیست؛ **انجام:** و تمسک بجانب او که غایت قصواست و نهایت عظمی و نحمد الله رب العالمین
ترجمه‌ای است با اختصار از کتاب «نهایة الطلب فی شرح المکتسب» شیخ ایدمر جلدکی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ رجب۱۲۳۰ق؛ تملک: محمد بن نصر الله موسوی به تاریخ صفر ۱۳۲۷ در کاشان با مهر: «الراجی محمد بن نصر الله الموسوی» (بیضوی)؛ مهر: «شریعتمدار» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۷۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۸-۱۴۹]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۱۲۴

ترجمه‌ای است با اختصار از کتاب «نهایة الطلب فی شرح المکتسب» شیخ ایدمر جلدکی که آن شرح مزجی است بر کتاب «المکتسب فی زراعة الذهب»ابوالقاسم محمد بن احمد السیماوی العراقی؛ خط: نسخ خوش، کا: رجبعلی ابن عبدالله، تا: ۱۲۷۷ق؛ خریداری از امرالله صفری؛ جلد: تیماج، ۴گ (۷۳پ-۷۶پ)، ۱۷سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [رایانه]

۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۵۴۶/۱۴

آغاز: قال صاحب المکتسب بعد اقامة الدلیل علی امکان الصناعة – نظر کن چگونه بیان کرده است در تفصیل کلام خود تقدیم علم را بر عمل و اراده کرده است مصنف

کتاب حاضر شرح مبسوط و مفصل«مکتسب» با عناوین«قوله، قوله» می‌باشد شامل چندین جمله و هر جمله شامل چندین فصل، نسخه حاضر از فصل دوم جمله اولی شروع می‌شود و تا آخر جمله رابعه را شامل است، فهرست قسمت موجود عبارت است از: الفصل الثانی من الجملة الاولی، الفصل الثالث من الجملة الاولی فی الهیولی، الجملة الثانیة فی الکمیة ۴ فصل، الجملة الثالثه ... ۲ فصل، الجملة الرابعة ... ۵ فصل، فصل فیما اخفاه صاحب المکتسب؛ خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن حاج رضی خویی، تا: ۱۲۸۹ق؛ جلد: تیماج، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: -۲۸۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۳۶/۱۶ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۱۵۱]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۰-۱۰/۷۰

آغاز: یا هو بسمک المبتدا یا وهاب کتاب نهایة الطلبسم الله الرحمن الرحیم بدان بدرستی که کتب قوم موضوع است بر رموزی که نمی داند مر آنرا کسی که اخذ کرده باشد آن رموز را از حکما یا اتفاق افتاده باشد؛ **انجام:** در ایام تملیح افراد نمی گیرد حکیم او را در ذکر از اخوات او والحمد لله اولاً واخراً ... تمام شد شرح فارسیه موسوم بنهایت الطلب الفاضل الکامل الجلدکی در یوم الخمیس دهم شهر شوال المکرم ۱۳۲۶

ترجمه‌ای است از کتاب «نهایة الطلب» ایدمر بن علی جلدکی (۷۵۰ یا ۷۶۲ق) که آن نیز شرحی است بر «المکتسب فی زراعة الذهب» ابوالقاسم محمد بن احمد سیماوی عراقی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۰ شوال۱۳۲۶ق؛ جلد: مقوا، ۱۱۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۹۰۸]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۲۶-۳۸/۱۴۶

آغاز: بسمله بدان به درستی که کتب قوم موضوع است به رموزی که نمی داند رمز آن را الا آن کس که اخذ کرده باشد آن رموز را از حکما ... قال صاحب المکتسب بعد اقامة الدلیل علی امکان الصناعة نظر کن که/ چگونه بیان کرده است رحمة الله علیه درتفصیل کلام تقدیم علم را بر عمل و اراده کرده است مصنف؛ **انجام:** افراد نمی کرد حکیم اورا ذکر از اخوان او والحمدلله رب العالمین ونعم الوکیل نعم المولی ونعم النصیر وسلم تسلیماً کثیراً

از اول تا آخر؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال۱۳۲۷ق؛ جلد: تیماج، ۴۲گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲-۹۰۸]

● نهایة الطلب فی شرح المکتسب فی زراعة الذهب /

کیمیا / عربی

nihāyat-uṭṭalab fī š.-il muktasab fī zirā‘at-iḏḏahab

جلدکی، علی بن ایدمر، – ۷۶۲ قمری

jeldakī, ‘alī ebn-e aydamor (- 1361)

وابسته به: المکتسب فی زراعة الذهب؛ عراقی، محمد بن احمد (–۵۸۰ق)

جلدکی در این دفتر کتاب «المکتسب فی زراعة الذهب» محمد بن احمد عراقی را که در پنج«جمله» در نوزده«فصل» است در سه سفر (۱. در سه مقاله، ۲. در دو مقاله، ۳. در دو مقاله، هر مقاله در چند باب) گزارش نموده است. او در آغاز از رنجی که در راه فراگرفتن هنر کیمیا برده و از این‌که از جان و مال دریغ نکرده و به شهرهای عراق و روم و مغرب و مصر و یمن و حجاز و شام رفته است یاد نموده است.در دیباچه درباره نگارنده المکتسب می گوید: «و لم نعلم من هو مصنفه و لا من وضعه» در آغاز دو سفر نخستین از برخی از کتاب‌های جلدکی یاد شده است. او در باب ۲ مقاله ۱ سفر ۱ نیز از امکان هنر کیمیا یاد کرده و گزیده همان سخنانی که در «الدرالمنتخب» درباره گفته‌های جالینوس و حنین اسحاق و ابن سینا و ابن حزم و ابن تیمیه و طغرائی نوشته است آورده؛ از شعرهای شذور و دیوان خالد هم در این کتاب دیده می‌شود و پیداست که او این را پس از گزارش بر شذور (غایة السرور) نگاشته است. (دانش پژوه)صاحب کشف الظنون می‌گوید اصل این کتاب به نام «المکتسب فی زراعة الذهب» است که مؤلف آن نام خود را پنهان داشته است و من در پشت نسخه‌ای دیدم که نوشته بود مؤلف این کتاب شیخ علامه ابی القاسم محمد بن احمد سیماوی است. سرکیس در کتاب معجم المطبوعات مؤلف المکتسب را جابر بن حیان دانسته است.

آغاز: بسمله. ربی الله و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب و به استعین. الحمدلله الذی تعالی عن العلل و المعلومات و تقدس عن لوازم الاجسام و المتحیزات و تنزه عن ان یحیط به العقول و الادراکات الواجب الوجود لذاته البدیع الصفات ... و بعد فانه بتوفیق الباری نعم تیسرلنا حل مشکلات علوم الاوائل و ما نقل من اساطین الحکمة الافاضل فی الحکمة الالهیة و الصناعة الفلسفیة ... وضعنا کتابنا هذاالمسمی بنهایة الطلب فی شرح المکتسب ... فی زراعة الذهب ... و رتبنا ... علی ثلثة اسفار لکل سفر مقدمة و مقالات یفصل و خاتمة.

انجام: فالحذر الحذر من مثل هولاء وانظارهم واعتبر ... فهو الغایة الوصول والنهایة العظمی فافهم ما اشرناه الیک واشکر الله

تعالی علی تفهم فکن من الفائزین
[الذریعة ۴۰۱/۲۴؛ کشف الظنون ۱۸۱۱/۲؛ ریحانة الادب: ۴۱۷/۱؛ زرکلی ۵/۵، که نام او را علی بن محمد بن ایدمر آورده است؛ مشار عربی ۸۹۸: المکتسب نهایة الطلب [چنین]، که از جابر بن حیان دانسته، با ترجمه فارسی آن، چاپ بمبئی در ۱۳۰۷ق]

شروح و حواشی:

۱- اکسیر؛ میرفندرسکی، ابوالقاسم بن میرزا بزرگ (-۱۰۵۰ق)
۲- نهایة الطلب فی شرح المکتسب (ترجمه) (۶ عنوان)
۳- نهایة الطلب فی شرح المکتسب (منتخب) (۲ عنوان)

۱. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره
در فهرست ناشناس؛ بی‌کا، تا: ۸۶۷ق؛ در سال ۹۹۱ مقابله شده؛ ۲۲۰گ [نشریه: ۷-۵۲۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۷۸
جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۲ رمضان۸۹۷ق، جا: شیراز؛ دوبار مقابله و تصحیح شده [میراث شهاب: س۱۰ش۱-۲-۲۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۹۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان۸۹۸ق؛ خریداری از آقا محمد مهدی ارباب در ۱۳۱۳؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مذهب، ۲۵۹گ، ۱۹ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۱۶-۷۰۶]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۸۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲۵۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۱-۵۷۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۸/۲
الباب الاول من المقالة الاولی من السفر الثانی من کتاب نهایة الطلب فی شرح المکتسب فی زراعة الذهب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۵۷گ (۵۴ر-۱۱۰پ)، ابعاد متن: ۷×۱۲، اندازه: ۱۲×۲۰سم [سنا: ف: ۱-۳۱۷]

۶. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۳۶۳
کا: سید ابراهیم مشعشعی، تا: ۹۰۵ق [اوراق عتیق: ۱-۲۵۸]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** ما اوصلناک فی کتابنا هذا و لتکن من امرک علی بصیرة و السلام و الله تعالی نسال الهدایة و التوفیق و حسن الخاتمه والمآب ولیکن اخرالسفرالثانی من هذا الکتاب ... حسبنا الله و نعم الوکیل.
تا آخر سفر ثانیاست و سفر ثالث را فاقد است؛ خط: نسخ، کا: عبدی بن حاجی علی، تا: ۹۵۶ق، جا: ادرنه قصبه یانیولی؛ جلد: تیماج، ۱۱۹گ، ۲۹ سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۰-۵۱۰]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۸۰/۴
آغاز: بسمله، قال الحمد لله العلیم باسرار مخلوقاته الدلیل علی نفسه ببراهین آثار؛ **انجام:** برابر
سفر سوم؛ خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: ۹۵۸ق؛ در صفحه ۵۰ این نسخه قبل از کتاب نهایه الطب فی شرح المکتسب از کتاب الدرر المختوم بالصور تالیف ابوالقاسم احمد بن محمد معروف به عراقی (نویسنده المکتسب فی زراعة الذهب) در حدود یک صفحه در سه مجلس در بیان سه صورت آمده، یکی صورت شمس که آنرانه اشعه است و دیگر (صورت ثانی) صورت ترازوئی در دو کفه با خصوصیاتی، سوم (صورت ثالث) صورة حکیمی جالس بر کرسی ای، از آنجا که این قسمت از نسخه نهایه الطلب آمده می‌رساند که تشخیص جلدکی در تعیین نام مؤلف المکتسب بی تائید نیست؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مذهب، ۸۸ص (۵۳-۱۴۰)، ۲۹ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۰-۵۱۶]

۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۱۲۹/۲
آغاز: بسمله و من مسائلها ای سوسانیه ... و قد ذکر لنا تشبیه الحکماء جرهم بالبیضة؛ **انجام:** و قد آن ان یختم السفر الاول من الکتاب ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، ۱۱۳گ (۲۷-۱۳۹)، ابعاد متن: ۷×۱۴، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳-۸۶۷]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴۵/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و من الحقیقة، انه لا وزن له فی الجسد الملقی علیه، باعتبار الوزن بعد الالقاء و باعتبار آخر، انه یزید من المقدار الکمی زیادة معلومة لابد منها و لا یمکن شرحها، و السلام.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ ۱۵گ (۲۹پ-۴۳پ)، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۳۷-۹۹]

۱۱. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۲۱۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ قطع: وزیری [نشریه: ۴-۴۱۶]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۱۹
خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمد عادی بن مراد ابی المظفر ابن میرزا بیک ابی اسحاق ابی ملک محمد ابن عطاء الله ابن یوسف شاه الشاشائی اردستانی، تا: ذیقعده۱۰۳۵ق؛ جلد: میشن سیاه، ۱۴۸گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۹/۶×۲۹سم [ف: ۱-۵۷۵]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۱۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی نعمة تکن من الفایزین ... شعبان المعظم ۱۰۶۴ تم
خط: نسخ، کا: محمد علی همدانی، تا: ۱۰۶۴ق [الفبائی: -۵۹۲]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۲۳
تا پایان مجلد سوم؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله، تا: ۱ ربیع الاول۱۰۷۳ق؛ کاغذ: استانبولی، جلد: میشن، ۱۸۹گ، ۳۳سطر ، اندازه: ۱۹/۱×۲۷/۷سم [ف: ۱-۵۷۵]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۴۶
آغاز: بسمله. الحمدلله العلیم باسرار مخلوقاته الدال علی نفسه ببراهین آثار؛ **انجام:** رجعت ربیغار جراحا و الله اعلم (کذا)
کا: محمد صالح اصفهانی، تا: ۱۰۷۸ق [الفبائی: -۵۹۳]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۲۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۶ صفر۱۰۹۳ق؛ مقابله شده شب جمعه ربیع الثانی ۱۲۱۲ در روستای محمد آباد یزد در سفر نخستین، با بلاغ، محشی از ابی المعالی محمد رضا عفی عنه، س، احمد؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۰۰گ، ۲۶ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶-۴۰۲]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الاخرة انه علی ما یشاء قدیر بالصلوة علی محمد صلی الله ... ذی القعده سنه ۱۰۹۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۷ق [الفبائی: -۵۹۳]

۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۶۷/۸

بندی از آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱گ (۳۶پ) [ف: ۶-۲۵۳]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۶۷/۱۰

بخشی از آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۰گ (۴۰ر – ۴۹پ) [ف: ۶-۲۵۳]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۴۴

ج ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: میشن، ۱۵۴گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴/۷×۲۰/۸سم [ف: ۱-۵۷۵]

۲۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فانه ینقص نصفین فان العارض ینقص تم ذلک و الحمدلله وحده.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، ۴۱۹گ، ۱۹سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۸سم [ف: ۱-۳۳۰]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۹۲/۲

مطالبی به نقل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج، ۴گ (۳پ-۶ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۲۶۰]

۲۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلواته علی سیدنا محمد و آله و علی جمیع الأنبیاء و المرسلین و الملائکة و الصالحین الی یوم الدین یا أرحم الراحمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۶۰ق؛ تملک: علی أصغر حسینی؛ یادداشتی با تاریخ ۱۷ جمادی الاول ۱۱۶۰؛ جلد: چرم، ۱۲۲گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [مؤید: ۱-۵۳]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۰۵ ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: نجف اشرف؛ محشی با علامت «شاه» و «ش» که همان حواشی یاد شده شاه نعمة الله ولی است؛ تملک: ملا عبدالله فرزند آخوند ملا حسن چال گیاهی مورخ ۱۲۶۱ق؛ شیخ حسینعلی طهرانی مورخ ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج، ۲۳۳گ (با احتساب برگ‌های اضافی)، ۲۳سطر ، قطع: وزیری [ف: ۲۴/۲-۱۴۱]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۴۶/۳

آغاز: الباب الثانی من المقالة الثانیة من السفر الثالث من کتاب النهایة الطلب فی شرح المکتسب، یشتمل علی نبذ من کلام الحکماء و فک الرموز و مفاتیح الکنوز، و هو آخر ابواب هذا الکتاب النبوة الاولی؛ **انجام:** مجال لانه من المعلوم ان حجر القوم ... (ناتمام)

چهار نبذه از مقاله دوم سفر سوم است؛ خط: نستعلیق بد، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: میشن، ۲۲گ (۱۵ر-۳۶پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۲سم [ف: ۶-۳۲۹]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۳۲/۱۳

آغاز: الباب الثانی من المقالة الاولی من السفر الثالث السمی بسفر الکنوز من جملة الکتاب المسمی بنهایة الطلب؛ **انجام:** و لوعاش الف الف سنة وعال الف الف سنة ثم قلنا و ذلک اذا احسن اخذ الخیرة.

باب دوم از مقاله نسخت از سفر سوم (سفر کنوز) است؛ خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد عاملی (کاظمی)، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوایل قرن۱۳؛ مصحح؛ ۳گ (۴۳-۴۵)، ۷۵سطر ، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۳۲-۶۹]

۲۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۸۰/۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۰۳]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۷۸

آغاز: صارت عنده معلولة محدودة موصوفة ... المقالة الاولی فی السفر الاول تشتمل علی خمسة ابواب

سه سفر از کتاب؛ خط: نسخ، کا: لطفعلی بن محمد صالح، تا: ۱۲۰۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ در پایان نسخه دو صفحه به خط سید عبدالله بن سید محمد باقر دزفولی متخلص به داعی (صاحب دیوان) و پدرزن سید صدرالدین کاشف دزفولی آمده؛ ۴۴۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۳۶-۱۲۵]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۲۰

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمدلله العلیم باسرار مخلوقاته الدال علی نفسه ببراهین آثار آیاته و انه هو الله لااله الا هو الواجب الوجود لذاته الذی علم الانسان مالم یعلم فی کل احوال حرکاته و سکناته؛ **انجام:** برابر

سفر ۲و۳؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن میر عبدالفتاح موسوی، تا: ۶ محرم۱۲۱۸ق؛ محشی؛ نیمی از آنرا محمد مهدی نوشته و نیم دیگر رامحمد بن میر عبدالفتاح موسوی در ۶ محرم همین سال برای او نوشته و همان محمد مهدی آنرا در صفر ۱۲۱۹ مقابله نموده؛ جلد: تیماج، ۱۹۵گ، ۱۹سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۶-۲۳۸۵]

۳۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۸۲

آغاز: سفر ۲: بسمله. ربی الله و ما توفیقی الا بالله ... الحمدلله الذی اظهر الآیات الباهرات، دالة علی انه واجب الوجود لذاته ... و بعد. اقول و بالله التوفیق و الهدایة ... الباب الاول من المقالة الاولی من السفر الثانی من کتاب نهایة الطلب فی شرح المکتسب فی زراعة الذهب. فیه شرح الفصل الاول من الجملة الرابعة فی الاستشهاد

علی وحدة الماهیة المتقومة منها صورة الاکسیر؛ **انجام:** برابر
سفر دوم و سوم؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: رمضان۱۲۱۹ق؛ محشی؛ ۲۳۴گ، ۱۸سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱- ۲۶۵]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۵۷۴/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۴ صفر ۱۲۲۰ق؛ ۲۲۳گ (۱۵پ-۲۲۷پ)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۴-۳۱۳]

۳۲. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۶۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۹ رمضان۱۲۲۲ق؛ ۲۰۷گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: -۳۷]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۸۲
آغاز: بسمله بدان بدرستی که کتب قوم موضوع است؛ **انجام:** و در می‌آید غلیظ و الله اعلم بالصواب. تمت ... سلخ شهر جمادی الاول من شهور سنه ۱۲۳۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق [الفبائی: -۵۹۳]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۵۲/۲
آغاز: من شرح المکتسب فی مستعملات الطلق فی اصطلاح القوم قال و نقول ان الطلق یطلق فی عرف القوم علی خمسةاشیاء احدها الجوهر الیابس الذی قد خرجت الرطوبة عند بالتقطیر؛ **انجام:** کما قال ارس ایضاً فی المثل الذی حکاه صاحب المکتسب عن ارس و قال شارح المکتسب ان سطانس هو الاکلیل و هو النوشادر الجنسی و هو ملح الجبل و هو المنتقط من الزبل تمت بعون الله.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ جلد: تیماج، ۶ص (۱۲۲-۱۲۷)، ۱۶سطر [ف: ۳۶-۸۱]

۳۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۵۷۸/۱-عکسی
آغاز: برابر
خط: نستعلیق شکسته ریزنویس، بی‌کا، تا: غره شوال ۱۲۴۴ق؛ ۲۱۸ص (۲-۲۱۹)، ۲۹سطر [عکسی ف: ۱-۳۹۶]

۳۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲۷۲/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی جمیع الانبیاء و المرسلین و الملائکة و الصالحین تم السفر الاول من کتاب ...
مشتمل بر سفر اول؛ خط: نسخ، کا: محمد موسوی مازندرانی ابن میر مصطفی، تا: شوال۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج، ۸۵گ، ۲۵ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲-۳۳۵]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۳۲/۱
آغاز: برابر؛ ؛ **انجام:** حسن الخاتمة و المآب و لیکن هذا آخر «السفر الثانی» من هذا الکتاب و الحمدلله رب العالمین و السلام علی سید المرسلین و امام المتقین و آله و صحبه اجمعین و حسبنا الله و نعم الوکیل
نسخه «سفر اول» و «سفر ثانی» را داراست؛ خط: نستعلیق، کا: صفا لواسانی، علی محمد، تا: ذیقعده۱۲۶۲ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج، ۱۲۳گ (۱پ-۱۳۳ر)، ۲۳سطر (۱۰/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۱۴-۱۵۸]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۰۷۰۹
خط: نسخ، کا: محمد حسن، تا: ۱۲۶۳ق [الفبائی: -۵۹۳]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۰۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** من الله نسال الهدایة و التوفیق و حسن الخاتمة ... حسبنا الله و نعم الوکیل
خط: نسخ، کا: جواد تهرانی، تا: ۱۲۶۳ق [الفبائی: -۵۹۳]

۴۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۴۶۵/۴
آغاز: الباب الثالث من مقالة الثانیة من السفر الاول من نهایة الطلب فی کتاب المکتسب، قال الشیخ اعلم رحمک الله ان هذه الکیفیة المقدم ذکر ماهی الاساس و القاعدة التی؛ **انجام:** و اقول ان الروح هو الماء المحیی قال الله تعالی و جعلنا من الماء کل شی حی، فاعلم ذلک و لاتغیر بغیره.
از باب سوم از مقاله دوم از سفر اول است، در آن جابر به عنوان استاد یاد می‌شود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج، ۸گ (۱۵ر-۲۲ر)، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۹-۴۱۷]

۴۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۶۲/۱
آغاز: سفر ۳: بسمله. الحمدلله العلیم باسرار مخلوقاته، الدال علی نفسه ببراهین آثار آیاته ... اما بعد، فالمقدمة لهذا الکتاب. ان نقول انا لما اکملنا ما اراد الله اکماله من السفرین المتقدمین من جملة هذا الکتاب و حذونا علی حذو صاحب المکتسب و بینا اغراضه؛ **انجام:** برابر
تنها سفر سوم؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ محشی؛ ۹۱گ (۱پ-۹۱پ) [ف: ۱-۲۶۵]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۹۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی تفهمه تکن من الفائزین ... و احد المنان.
خط: نسخ، کا: سید محمد هندی، تا: ۱۲۷۰ق [الفبائی: -۵۹۳]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۲۷/۱
آغاز: برابر ؛ **انجام:** فالحذر الحذر من مثل هؤلاء و انظارهم و اعتبر فاتق الله فی کل حال علی هتک الاسرار.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم۱۲۷۳ق؛ جلد: تیماج، ۱۹۶گ (۳پ-۱۹۸پ)، ۲۶سطر [ف: ۳۶-۵۴]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۶۴/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله هو المسؤل ان یوفقنا لما یرضیه فی الدنیا و الاخرة انه علی ما یشاء قدیر و قد آن لنا ان نختم السفر الاول من الکتاب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق؛ جلد: میشن [رایانه]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۹۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی عباد الله الصالحین اللهم احشرنا فی زمرتهم و ارحمنا معهم برحمتک یا ارحم الراحمین
خط: نستعلیق، کا: خلیل، تا: ۱۲۸۱ق [الفبائی: -۵۹۳]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۵۳/۸
بخشی از این کتاب است با این عنوان: «باب ثالث من المقالة الثانیة من السفر الثانی من نهایة الطلب فی شرح الفصل الثانی من جملة

الرابعة من کتاب المکتسب فی زراعة الذهب فی الاستشهاد علی القسم الثانی من العمل الثانی»؛ خط: نستعلیق، کا: رضاقلی مافی، تا: رجب ۱۳۰۲ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج، ۸ص (۱۷۹-۱۸۶)، ۱۷سطر [ف: ۳۶-۸۴]

۴۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۶۷/۲

آغاز: ... قال فی النکتة التاسعة ان الحکماء من المتقدمین و المتأخرین فی هذه الصناعة؛ **انجام:** لتکن من الفائزین، و الحمدلله رب العالمین و صلواته و سلامه علی جمیع الانبیاء و الملائکة و الاوصیاء البررة و المتقین. تم الکتاب ... علی ید ... مهدی الموسوی

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ذیقعده۱۳۰۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: میشن، ۹۲گ (۱۵ر-۱۰۶پ)، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۱/۴×۱۸/۴سم [ف: ۶-۳۴۳]

۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۱۵/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۹۹گ (۱پ-۹۹ر)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۹-۳۱۷]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۸۹۸

قطعه‌ای از کتاب است بدون اول و آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳۹گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۵-۲۷۸]

۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۳/۱

آغاز: بسمله ربی الله دما توحیقی؛ **انجام:** برابر

هر سه سفر اول؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۹۰ص (۱-۲۹۰)، ۲۰ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۵۶۱]

۵۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ ذیقعده؛ جلد: تیماج، ۲۰۱گ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۷]

۵۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه اصل دارای نواقص بسیاری بود که یحیی الحسینی به تاریخ غره صفر ۱۲۶۶ آنها را تکمیل نموده؛ ۲۵۴گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲-۳۷۲]

۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۱۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال الشیخ فاما نقض الفساد فکالنحاس الذی یصیر بخارا ... و ذلک هی الغصن النباتی بل المعدنی انشاء الله تعالی. الشرح: اعلم ان صاحب المکتسب رحمه الله قد افصح فی کتابه عن جزء من التدبیر ... و هذا ما لم یسمح به احد فی مثل هذا الموطن و انما ذکروه و اوماؤا الیه فی اماکن لایعتد بها و سنذکر

سفر نخستین (از باب ۴ مقاله ۲ سفر ۱ و پاره‌ای از همین باب و همه دو باب مقاله سوم همین سفر در آن نیست)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: مقوا، ۱۵۶گ، ۲۰سطر (۱۲/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۶-۲۳۸۱]

۵۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۱۱/۱۷

آغاز: فلما تبین لهم ذلک یعنی فصل النار بمفردها فی هذه الصورة الجاتهم الضرورة

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۳گ (۱۲۲ر-۱۲۴ر)، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲-۱۷۹]

۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۱۰۶۸

آغاز: بسمله. قال الجلدکی فی السفر الثالث؛ **انجام:** و دقق فی العمل لکی تظفر انشاءالله تمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۹۳]

۵۶. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۱۸۵

کتاب در سه سفر است؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: -۲۷۱]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لقد افصح الامام جابر بن حیان قدس الله روحه عن جمیع هذه العلوم فی کتابه من ایراد المطلوب فلیرجع الیه. و الله اعلم بحقایق الاشیاء.

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ مهر: «عبده محمد امین الحسینی» (بیضی)، «ابن فضل الله محمد مؤمن الحسینی» (چهارگوش)؛ تملک: محمد حسن ابن خواجه سلطان محمد مهدی؛ جلد: چرمی مذهب، ۱۶۷ص، ۱۸ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴۷/۱-۸۵]

۵۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۵۰۷ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● نهایة الطلب فی شرح المکتسب (منتخب) / کیمیا / عربی

nihāyat-uṭṭalab fī š.-il muktasab (mn.)

وابسته به: نهایة الطلب فی شرح المکتسب فی زراعة الذهب؛ جلدکی، علی بن ایدمر (-۷۶۲ق)

[ریحانة الادب: ۴۱۷/۱؛ کشف الظنون: ۱۸۱۱/۲]

غیر همانند:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۳۲/۴۰

آغاز: قال الشیخ و اما فعل النار مع النحاسین فلا یخلو اما ان تکون خفیفةاو شدیدة و لا یخلوا اما ان تکون طویلة الزمان؛ **انجام:** و ما شابه الارض فهو النوشادر الجنسی و الارض المبیضة و الارض الجدیدة و جسم الاکسیر.

گزیده‌ای است از کتاب نهایة الطلب (بخش فلزات) و انتخاب کننده آن مشخص نگردید؛ خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد عاملی کاظمی، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوائل قرن۱۳؛ ۳گ (۷۵-۷۷)، ۶۷سطر ، اندازه: ۸/۵×۱۸سم [ف: ۳۲-۹۰]

۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۱۴/۲۱

منتخب آن؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۲۶ محرم۱۲۷۶ق، جا: کرمانشاه؛ ۲گ (۱۰۸ر-۱۰۹ر)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱-۵۲۳]

● **نهایة الطلب فی ما کتمه صاحب المکتسب** / کیمیا / عربی
nihāyat-uṭṭalab fī mā katamah-ū ṣāḥib-ul muktasab
وابسته به: المکتسب فی زراعة الذهب؛ عراقی، محمد بن احمد (-۵۸۰)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۰۳/۴
آغاز: و ان تقدم بعد هذه المقدمه ذکر تقسیم هذا السفر علی مقالتین کل مقالة تشتمل علی بابین؛ **انجام:** و ارکب الجوزاء فهی عنان (تم باب الاول)
خط: نسخ، کا: خانگلدی، احمد، تا: ۱۲۵۸ق؛ جلد: تیماج مقوایی، ۶گ (۴۲پ-۴۷ر)، ۲۴ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱۱-۲۰۵۶]

● **نهایة العقول فی درایة الاصول** / کلام و اعتقادات / عربی
nihāyat-ul ʻuqūl fī dirāyat-il uṣūl
فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ - ۶۰۶ قمری
faxr-e rāzī, mohammad ebn-e ʻomar (1150 - 1210)
این کتاب از مؤلفات مفصل در رشته علم کلام است. دارای ۲۰ «اصل» و هر اصلی مشتمل بر فصول و مسائل. عناوین به اختصار: فی النظر؛ فی حدوث الاجسام؛ فی اثبات العلم بالصانع؛ فی بیان کونه تعالی قادرا؛ فی کونه تعالی عالما؛ فی الصفات؛ فی کونه تعالی مریداً؛ فی کونه تعالی متکلما؛ فی باقی الصفات؛ فی الرؤیة؛ فی ما یستحیل علی الله تعالی؛ فی افعال الله تعالی؛ فی اسمائه تعالی و تقدس؛ فی اقامة الدلالة علی انه لا اله الا الله؛ فی النبوات و ما یتعلق بها؛ فی المعاد؛ فی الثواب و العقاب؛ فی الاسماء و الاحکام؛ (ایمان و کفر) فی الامامة.
آغاز: اما بعد حمد الله تعالی علی تسابق آلائه و تلاحق نعمائه و الصلاة علی محمد سید رسله و انبیائه
چاپ: اسکندریة، محقق: علی سامی النشار، منشأة المعارف، ۱۹۷۳م.
[بروکلمان ۵۰۷/۱ و ذیل ۱۶/۱ و۹۲۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۵۸
آغاز: الحقایق المرکبة ایضا علی وجهین اما ان یذکر جملة اجزآ (کذ) الحقیقیة او بعضها؛ **انجام:** الی المقصود ولیکن هذا آخر کلامنا فی الامامة و به یتم الکتاب و الحمدلله حق حمده و الصلوة علی سیدنا محمد و آله و صحبه.
خط: نسخ، کا: فقیه شافعی رویانی، ابوبکر عبدالله بن احمد، تا: ۱۳ جمادی الثانی۶۲۲ق، جا: بغداد؛ افتادگی: آغاز (چند صفحه از اول نسخه افتاده)؛ واقف: فاضلخان؛ جلد: میشن، ۳۳۱گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۱-۴۱۷]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۲۹-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۹۵]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ رجب۷۳۱ق؛ ص ۱ دیباچه افتاده، مصحح؛ جلد: مقوایی، ۲۱۷گ، ۲۴سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [سنا: ف: ۲-۲۶۴]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۲۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** اللهم انفعنا لما علمتنا و علمنا ما تنفعنا به بحق المصطفی من عبادک و صلی الله علیه ...
از آغاز کتاب تا اصل یازدهم در رؤیت باریتعالی؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عثمان سراجی، تا: ۱۲ ذیقعده ۸۱۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: مصطفی کاتبی؛ مهر: «عبده ابوطالب الرضوی» (مربع)؛ ۱۴۹گ، ۳۰سطر ، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۲-۱۸۳]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۱۶۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و افضائه الی المقصود ولیکن هذا آخر کلامنا.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن، ۳۶۱گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۶/۲×۲۷/۱سم [ف: ۱-۵۷۵]
۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۶۰۰
آغاز: بسمله. قال مولانا الامام العالم افضل الاوایل و الاواخر استاد الوری فخرالدین حجة الاسلام؛ **انجام:** عن صحة ذلک الطریق و اقصائه الی المقصود ولیکن هذا آخر کلامنا فی الامامة الحمد و المند.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۵ق؛ جلد: تیماج [رایانه]
۶. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۸۱
خط: نسخ، کا: علی بن محمد نجف آبادی اصفهانی، تا: پنج‌شنبه ۲۷ ربیع الاول۱۲۴۱ق؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ ۱۷۶گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۶۴]

● **نهایة العقول و نهایة الاصول = محمود الرمل = رمل = إرشاد الرمل = تحفة الرمل = ناصر الرمل = لباب الرمل** / رمل / فارسی
nahāyat-ol ʻoqūl va nahāyat-ol osūl = mahmūd-or raml = raml = eršād-or raml = tohfat-or raml = nāser-or raml = lobāb-or raml
شیرازی، احمد بن حیدر، قرن ۷ قمری
šīrāzī, ahmad ebn-e heydar (- 13c)
به اشاره: حسین بن علی علوی
رساله متوسطی است دررمل مشتمل بر دو «مقاله»: مقاله ۱. علمی مشتمل بر دوازده فصل؛ مقاله ۲. عملی شامل بیست ودو باب. به اشاره سید حسین بن علی بن حسین علی و به طریقه امام عبدالله محمد بن علی زناتی نوشته شده است.
آغاز: بسمله الحمدلله الذی لم یزل ولا یزال ولا تفیر عن الحال الی حال ابدع المبدعات ... اما بعد چنین گوید ... که باشاره سید السادات فخر ال طه ویس حسین بن علی العلوی
[الذریعة ۱۵۸/۲۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۲۵/۳

آغاز: ... و کسی که قابل نباشد پوشیده دارند و این مختصر بر دو مقاله نهاده شد، علمی و عملی و از خدای عزوجل توفیق می‌خواهم ... مقاله اول، در بیان فهرست ابواب علمی؛ **انجام:** و نقطه راندن و انتهای نقطه که بکجا می‌رسد و دوایر تا احکام موافق آید ومطابق واقع شود ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱ و اوایل قرن۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۳۸گ (۴۹ر-۸۶ر)، ۱۳سطر ، اندازه: ۷/۵×۱۴سم [ف: ۳۷-۵۳]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۴۷۶/۲-۲۷/۱۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** احکام مفردات ملاحظه تکرار اشکال باید کرد ونقطه را ندان وانتهای آن نقطه بکجا می‌رسد ودوائر تا احکام موافق آید ومطابق تمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوا، ۲۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۲۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۶۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بیمار صحت باید اما بتوقف و از دست رفته باز آید در هفتم ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۵۰۱گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۴۱-۱۲۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۴۹۸/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** در چهارم ده روز عدد دارد طریق ... در پنجم ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۲۲ص (۳۷-۵۸)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۸سم [ف: ۴۵-۲۷۱]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۲۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و از همه اوقات وقت طلوع صبح صادق نیکوتر ست چرا که هنگام نزول رحمت و آثار غیب است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن۱۳؛ محشی؛ ۴۵گ (۲-۴۶)، ۱۷سطر ، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۲-۳۴۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۹۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: با چند قلم، تا: قرن ۱۳؛ ۱۵گ، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۴۷/۲-۶۵]

۷. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۰۹/۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۹گ (۱۹پ-۳۷)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳-۹۸]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۰۲۸/۲-۲۰/۱۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** در ۱۳ بربر آمدن امید از جانب مطلوب. در۱۴ بر خوشحالی سایل به خیر بودن والله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۷ق؛ جلد: تیماج، ۲۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۸-۴۸۲۷]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۴۹/۳

آغاز: قسم دوم از کتاب نهایة العقول باب اول در بیان طریق احکام بربر بدانکه اهل بربر اعتمادی بر غلبه اشکالست چنانکه در قبض آوردن چیزی؛ **انجام:** ۱۵ حرکت به مراد بر آید و بکام دل برسد ۱۶ بر نیکویی عاقبت کار و رستن از غم و اندوه و سلامتی و جمعیت بردن و عواقب امور بخیر گذرد و الله اعلم.

قسم دوم و دارای چند باب است بدین ترتیب: ابتدا بیست و دو باب آورده شامل این مطالب: در طریق احکام بربر، اهل مصر، اهل مغرب، بیان انقلاب حکم مطلق کردن، سیر رمل و کیفیت آن، در بیان ضمایر، در بیان خبایا، بیرون آنردن دفینه، غالب و مغلوب، کار و عمل کردن، در حکم بیماران، در بیان محبوس، احوال حامله و فرزند، قرض دادن و ستدن از حکم زناتی، بیان غایب از حکم زناتی، صفات اشخاص از شکل و اندام، یافت و نایافت، بیان طول و بیان عرض، بعد از آن فصلی می‌آید در دانستن شانزده خانه رمل و پس از آن شانزده باب در احکام خانه‌های رمل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ جلد: مقوا، ۹گ (۵۴ر-۶۲پ) [ف: ۳۶-۷۸]

۱۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۰۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: سید محمد بن مرحمت پناه میرزا محمد تقی طبیب شیرازی، تا: چهارشنبه ۲۷ جمادی الثانی۱۲۵۹ق، برای حاج میرزا بابای طبیب باشی؛ ۲۴گ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳-۶]

۱۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۰۷۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ جمادی الثانی ۱۲۶۰ق؛ ۲۶گ (۱-۲۶)، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۳-۷]

۱۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۲۴/۱-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** شانزدهم که البته سفر کند و عافیت عمر و همه کارها به خیر و خوبی باشد و مراد بر آید انشاء الله تعالی. تمت ...

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۲۴۳ (گنج ۲۳۴۹/۴)؛ خط: نستعلیق خوش، کا: محمد زمان، تا: ۱۷ رمضان۱۲۷۱ق؛ ۳۸گ (۲-۳۹) [عکسی ف: ۲-۲۹۰]

۱۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۱۲۴/۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** در کلی احوال و سفر با نفع باشد. شانزدهم نمی آید. تمت الکتاب.

خط: نسخ خوش، کا: کاظم بن عباسعلی خوانساری، تا: دوشنبه ۲۱ شعبان۱۲۸۲ق؛ مهر: «عبده محمد کاظم» (بیضی)؛ ۳۲گ (۱۲۴پ-۱۵۵پ) [ف: ۲-۴۳]

۱۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۲۱/۱-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** انتهای آن نقطه یکی می‌رسد و در این دایره اشکال اکثر موافق واقع شود. و الله اعلم بالصواب. تمام شد مفردات احکام. انشاء الله بعضی از بیانات متفرقه مرقوم خواهد

شد.
خط: نستعلیق شکسته، کا: عبدالعلی بن محمد کریم، تا: ۱۲۹۸ق
[عکسی ف: ۱-۶۵]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۲۳/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** چنین گوید شیخ عبدالله زمانی: اگر خواهی که ضمیر بیرون آوری بشمار و نقطهای فرد از اوتاد تا ۱۵ بنگر تا چند حاصل می‌شود و آن عدد ...
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۴؛ جلد: مقوا، ۶گ (۱۳۶پ-۱۴۱ر)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳۷-۴۹]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۸۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و آب ۱۴ و خاک ۱۶ چنانکه جمله پنجاه باشد از این قرار است.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوایی، ۶۲گ (۱پ-۶۲پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۲-۷۲]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۳۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** در پنجم دلیل است برقوه حال فرزندان و دوستی از جانب معشوق ...
در رایانه با عنوان «کشف الرموز» ثبت شده است که با توجه به آغاز نسخه نام کتاب تغییر یافت؛ خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۳۴گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۶/۶×۲۱/۳سم [رایانه]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۵۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نقطه خاک به آب اگر باشد بگو بآواز گریان گشته ...
ناتمام؛ خط: نسخ، کا: جلال کرمانشاهی، تا: صفر۱۳۰۸ق؛ جلد: تیماج، ۲۶گ (۵۷ر-۸۲ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۴-۱۴۵]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۷۵/۱-ف

نسخه اصل: ش ۲۴۳؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۲۰۵]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۵۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** کوچک باشد حیوان گریخته هر رمالی که این فصل نداند رمالی نداند. این فصل را به احتیاط نظر کند
در فهرست الفبائی با عنوان «کشف الرموز» آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۶گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۴/۳×۲۰/۵سم [الفبائی: -۴۶۳]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۹۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** شعبان- رمضان- شوال- ذیقعده
در رایانه با عنوان «خلاصه الکشف» آمده است که با توجه به آغاز نسخه نام کتاب تغییر یافت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: مقوا، ۱۰۱گ، ۱۴سطر [رایانه]

● النهایة فی تفسیر الخمسمائة الآیة / تفسیر / عربی

an-nihāya fī tafsīr-il xamsa-mi'at-il āya

ابن متوج، احمد بن عبدالله، - ۸۲۰ قمری

ebn-o motavvaj, ahmad ebn-e 'abd-ol-lāh (- 1418)

تفسیر آیات الاحکام قرآن کریم است از سوره بقره تا سوره ماعون (کافرون).
[الذریعه ۴۰۲/۲۴]

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۰۵۶-عکسی

آغاز: سورة البقرة بسمله، ان الذین کفرو سواء علیهم اانذرتهم الایه دلت اشارة مع قوله تعالی لتنذر قوما ما انذر آباوهم علی وجوب الدعاء؛ **انجام:** و ان کان فقل ذلک ... و مکارم الاخلاق و الافعال و تارکه ینسب الی عکسذلک لم یذکر فی نسخة المصنف انه قد تم الکتاب.
تصویر از نسخه دار الکتب الظاهریة دمشق، توسط آقای حاج محمد کلاهی به کتابخانه اهدا شده؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: جمعه ۲۳ ذیقعده۱۰۷۵ق؛ مصحح، دارای علامات بلاغ، محشی، بعضی از لغات مشکل بین سطور ترجمه شده؛ در برگ اول نسخه کتاب به نام «شرح الخمس المائة الآیة» معرفی شده؛ جلد: گالینگور، ۱۹۲گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲-۳۰۴]

←النهایة فی توضیح مشکلات الهدایة ← حاشیة شرح هدایة الحکمة

● النهایة فی شرح الهدایة / فقه / عربی

an-nihāya fī š.-il hidāya

صغناقی، حسین بن علی، - ۷۱۱ قمری

saqnāqī, hoseyn ebn-e 'alī (- 1312)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۵۷

آغاز: ... ما ذکرنا و الحبس بقضاءالدین لإختیاره هذا ... عن قولهما إن البیع یستحق علیه؛ **انجام:** بوصی آخر معهما للمیت و إفرادهما حجة علیهما فبا یملکان من التصرف ...
بخش دوم؛ خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: چرم عنابی، ۴۰۸گ، ۲۱سطر (۱۵/۵×۲۰)، اندازه: ۲۳/۵×۳۰/۵سم [ف: ۳۶-۸۵]

● النهایة فی شرح الهدایة / فقه / عربی

an-nihāya fī š.-il hidāya

بدرالعینی، محمود بن احمد، ۷۶۲ - ۸۵۵ قمری

badr-ol-'eynī, mahmūd ebn-e ahmad (1361 - 1452)

وابسته به: الهدایة فی شرح البدایة = هدایة الفروع = شرح بدایة المبتدی؛ مرغینانی، علی بن ابی بکر (۵۳۰-۵۹۳ق)
تاریخ تألیف: دهه دوم محرم ۸۵۰ق
شرح مزجی بزرگی است در چند جلد با اشارات «م-ش» (متن -

شرح) بر کتاب «الهدایه» برهان الدین مرغینانی در فقه حنفی. در صفر ۸۱۷ق در این شرح شروع شده و در دهه دوم محرم ۸۵۰ق پایان یافته است.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۸۸۳

آغاز: بسمله. (جای متن سفید است) ای هذا کتاب فی بیان احکام القسمة فیکون ارتفاع الکتاب؛ **انجام:** و کان ذلک جمیع مدة الشهر ستة و عشرین سنة و سبعة اشهر و سبعة یوما و الحمدلله رب العالمین و ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۱گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۸۸۰

کتاب البیع تا وصیت؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۴۶

آغاز: کتاب النکاح ای هذا کتاب فی بیان احکام النکاح و قال الکاکی النکاح لغة الجمع و الضم؛ **انجام:** کأنه نص علی اضافة التوکیل الی تلک الحالة و الوکالات مما تقبل التعلیق و الاضافة الی زمان فی المستقبل.

جلد پنجم کتاب و مشتمل بر کتاب نکاح است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه قدیم؛ مصحح؛ مهر: «عبده المذنب محمد» (مربع)؛ جلد: مقوایی، ۲۸۲گ، ۳۷سطر ، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۷-۴۵]

● **النهایة فی شرح الهدایة** / نحو / عربی

an-nihāya fī š.-il hidāya

تونی خراسانی، محمد علی بن محمد رضا، ق۱۲ قمری

tūnī xorāsānī, mohammad ʻalī ebn-e mohammad rezā (- 18c)

شرحی است متوسط بر کتاب الهدایة فی النحو. نام دیگر آن «مفید الطلاب فی معرفة الاعراب» است.

اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: ۱۰۰

آغاز: حمدا لمن رفع درجات من انخفض لجلاله و فتح ابواب البرکات لمن انتصب بشکر نواله و کسر جبروت من تکبر بازاء کماله و ضم باطاعته اطاعة رسوله و آله؛ **انجام:** هذا آخر ما اردناه فی شرح الکتاب واختصرت علی معظم قواعد الاعراب

خط: نسخ زیبا، کا: رجبعلی بن عبدالله، تا: پنج‌شنبه ۱۹ محرم۱۲۳۹ق؛ ۲۵۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: -۱۰۱]

● **النهایة فی غریب الحدیث و الاثر** / لغت / عربی

an-nihāya fī ġarīb-il ḥadīṯ wa-l aṯar

ابن اثیر، مبارک بن محمد، ۵۴۴ - ۶۰۶ قمری

ebn-e asīr, mobārak ebn-e mohammad (1150 - 1210)

تاریخ تألیف: ۶۰۴ق

فرهنگی است شامل الفاظ غریبه و لغات مشکله احادیث و آثار حضرت رسول (ص) و بزرگان اسلام و یا خطباء معروف است. مؤلف آن را از دوکتاب «غریب الحدیث» هروی و «غریب الحدیث» ابوموسی اصفهانی جمع‌آوری کرده است وبه ترتیب حروف آغاز کلمات نگاشته است.در مقدمه آن بسیاری از آنان که تا زمان و عصر وی غریب قرآن و احادیث را جمع‌آوری و تفسیر کرده‌اند نامبرده شده و مختصری از خصوصیات و طرز هریک بیان گردیده ودرآخر می‌گوید: غریب القرآن والحدیث ابی عبید احمد بن محمد بن محمد هروی صاحب امام ابی منصور ازهری لغوی را وتتمه‌ای که ابو موسی محمد بن ابی بکر بن عیسی اصفهانی برآن نوشته جامع‌تر ازهمه آن کتب دیدم ولی باز دراین دو همه لغات غریبه کتب صحاح بخاری ومسلم وغیره را نیافتم، از این رو برآن شدم کتابی جامع آن دوکتاب ولغات دیگر تألیف کنم وآنها را به ترتیب حروف تهجی مرتب ساختم ونشانه لغاتی که از هروی نقل شده «ها» وآنهایی که از لغت ابوموسی آورده شده «سینا» وآنهایی را که خود یافته‌ام بدون علامت آوردم وغریب لغات قرآن را که درآن دو کتاب بود دراینجا نیاوردم واین مؤلفه را مخصوص غریب الحدیث قرار دادم آن را «النهایة فی غریب الحدیث والاثر» نامیده‌ام.

آغاز: أحمدالله علی نعمه بجمیع محامده و أثنی علیه بآلائه فی باید الأمر و عائده ... أما بعد فلا خلاف بین أولی الألباب و العقول

چاپ: مشار عربی، ص۹۷۳؛ مکرر درمصر و ایران چاپ شده؛ ایران، سنگی، بی ناشر، ۱۲۶۹ق.، رحلی

[کشف الظنون ۱۹۸۹/۲؛ ریحانة الأدب ۳۷۴/۷؛ معجم المطبوعات ۳۵؛ اوقاف بغداد ۵۰ و ۲۴۸ بروکلمان ۳۵۷/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۱۵۶/۲ و ۳۴/۴]

شروح و حواشی:

۱- قاموس النجر و نبراس الفجر فی اختصار نهایة ابن الاثیر؛ لووی، ابراهیم بن علی (-۸)

۲- الدر النثیر فی تلخیص نهایة ابن الأثیر؛ سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر (۸۴۹-۹۱۱ق)

۳- التذییل و التذنیب علی نهایة الغریب؛ سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر (۸۴۹-۹۱۱ق)

۴- النهایة فی غریب الحدیث (منتخب)

۵- النهایة فی غریب الحدیث و الاثر (منتخب)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ام زکایعین فردا ام زوجاتم و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم

جزءاول است از آغاز تا پایان باب الخاء مع الزاء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدودقرن۷؛ واقف: حکیم الملک امیر جبرئیل، ۱۰۳۷ق؛ جلد: تیماج، ۲۳۰گ، ۲۵سطر (۱۱/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷/۸×۲۵/۵سم [ف: ۱۳-۱۴۷]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۷۸۰

جزء سوم؛ بی‌کا، تا: شاید قرن۷؛ ۱۵۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱-۲۹۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۰۰

جزء ثالث است از حرف الصاد تا پایان باب القاف مع الزاء؛ خط: نسخ، کا: داودبن ابراهیم بن داود بن العطار الشافعی، تا: سه‌شنبه۱۱ شعبان۶۸۸ق، جا: دمشق مدرسه عمادیه؛ واقف: حکیم الملک امیر جبرئیل، ۱۰۳۷ق؛ کاغذ: بغدادی، جلد: تیماج، ۲۴۸گ، ۱۹سطر (۱۲/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۹×۲۵/۷سم [ف: ۱۳-۱۴۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۷۵

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم، حرف الضاد؛ باب الضاد مع الهمزةفی حدیث الخوارج یخرج من ضیضئ هذا قوم یمرقون من الدین کما یمرق السهم من الرمیة؛ **انجام:** صقع من بلاد الیمن جعله لهم و الله أعلم؛ [هذا] آخر کتاب النهایة فی غریب الحدیث و الأثر و الحمدلله أولاً و آخراًو صلوته علی سیدنا محمد النبی الأمی و علی آله و سلامه، تم الکتاب.

ج۲، جزء دوم کتاب و از حرف ضاد تا پایان حرف یاء می‌باشد؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: شنبع ۱۶ شوال۷۶۱ق؛ در سال ۷۶۱ق، به وسیله دو تن از بزرگان اهل سنت در ۸ روز تصحیح و مقابله شده با عبارت: «عارضت هذا الکتاب من أوله الی أخره بالمنتسخ منه مع أخی فی الله، الفقیه العالم فوائد هذا الکتاب شمس الملة و الدین محمد أعطاه الله ماتمناه فی مدة ثمانیة أیام , و کانت القرائة لم أولها یوم الأحد السابع عشر منشوال سنةاحدی و ستین و سبعمائة، و آخرها یوم الاثنین الخامس و العشرون منه، و هذا خط العبد المذنب صاحب هذا الکتاب منعم بن سعید»؛ تملک: جمال بن سلام بن محمد بن ... عویهی کوفی» در سال ۸۲۳ق، أبوالشرف من صفی الدین محمد الشریف القاضی؛ مهر: «أفوض أمری الی الله عبده لطف الله» (مربع) در سال ۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۵۷گ، ۲۳سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۳۰-۱۴۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال ذلک لأنه لم یکن فی أبنائه من یقلده العهد بعده هذا آخر النصف الأول من کتاب النهایة فی غریب الحدیث و الأثر تتلوه فی النصف الآخر ان شاءالله تعالی حرف الضاد باب الضاد مع الهمزة و الحمدلله الذی بنعمته یتم الصالحات و الصلوة و السلام عل خیر خلقه محمد و آله أجمعین.

جزء نخست کتاب و از حرف همزه تا پایان حرف صاد؛ خط: نسخ کهن، کا: لطف الله (بخش نونویس)، تا: شنبه ۱۱ شعبان۷۶۱ق؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۶۸گ، ۲۳سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۳۰-۱۴۶]

۶. تهران؛ ثامنی (آقای)؛ شماره نسخه: ۱۲

در دو جلد؛ بی‌کا، تا: ۷۶۱ق [نشریه: ۵-۱۱۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۳۴

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: حدود قرن ۶-۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳۴۲ص، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۷-۱۷۸]

۸. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: ۲۸

انجام: باب الیاء مع الواو فی حدیث الحسن بن علی علیهما السلام

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۳۵۰گ، ۳۰سطر ، اندازه: ۲۳×۳۰سم [ف: -۴۱]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۹۴

از «حرف الخاء باب الخاء مع الباء» تا «باب الراء مع القاف رقب»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۶۷گ، ۱۵ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱۶-۵۰۶]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۹۸

آغاز: بسمله صلی الله علی سیدنا محمد و علی و صحبه و سلم تسلیما باب الخامع الشین فیه ان جبرئیل؛ **انجام:** و باب هذه الکلمات الوا و اخر المجلد الثانی و سلم تسلیما کثیرا

جزء ثانی است از باب الخاء مع السین تا پایان باب الشین مع الیاء؛ خط: نسخ، کا: داود بن ابراهیم بن داود عطار شافعی، تا: قرن ۹؛ واقف: حکیم الملک امیر جبرئیل، ۱۰۳۷ق؛ کاغذ: بغدادی، ۲۲۴گ، ۱۹سطر (۱۲/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۳-۱۴۷]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۵۴

آغاز: ... علی المجاز و یفرق بینها بدلائل الاصول و اعتبار معانیها و فی حدیث هرقل اصبح یوما و هو خبیث النفس ای ثقیلها کریه الحال؛ **انجام:** و فی حدیث سلیمان بن عبدالملک ... و انما قال ذلک لانه لم یکن فی اثنائه من یقلده العهد بعده. حرف الضاد ...

از بخشی از باب الخاء مع الباء تا پایان باب الصاد مع الیاء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه دومقرن۹؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۲۷گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴۰-۲۸۶]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۰۱

جزء چهارم است از باب القاف مع السین تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: داود بن ابراهیم بن داود العطار شافعی، تا: شنبه ۷ محرم ۸۶۹ق، جا: دمشق مدرسه عمادیه؛ واقف: حکیم الملک امیر جبرئیل، ۱۰۳۷ق؛ کاغذ: بغدادی، ۲۵۵گ، ۱۹سطر (۱۲/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۵/۹سم [ف: ۱۳-۱۴۸]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۵۲

جزو ۳ است از «صلک» تا پایان حرف قاف و پایان همین جزو؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۸۶ق؛ تملک: عبدالرحمن در۸۸۶ نیز دارد «فی نوبة محمد بن محمد المالکی» [ف: ۸-۶۸۱]

۱۴. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۸۶

دفتر یکم؛ خط: نسخ، کا: نظر محمد بن حسین بخاری، تا: قرن ۱۰؛ واقف: حاج محمد هادی، ۱۴ ذیحجه ۱۱۰۵ [نشریه: ۶-۳۵۳]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰۹

آغاز: برابر؛ ؛ **انجام:** و أهل الکوفة یقولون أیمن جمع یمین ... ألف وصل و تفتح و تکسر و قد تکررت فی الحدیث و فیه أنه ...

از آغاز تا بخشی از باب الیاءمع اللام و المیم؛ خط: نسخ متوسط،

بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مجدول، با سرلوح مذهب؛ جلد: تیماج، ۴۸۰گ، ۳۱سطر (۱۹/۵×۱۲)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۳۰-۱۹۱]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۷۲

آغاز: و اشهد ان لا اله الله و ان محمداً عبده و رسوله ... اما بعد فلا خلاف بین اولی الالباب ... المعارف و المحصول ان علم الحدیث و الآثار من اشرف العلوم الاسلامیه؛ **انجام:** هی بفتح الیاء الاولی و ختم العین المهملظ صقع من بلاد الیمن جعله لهم و الله اعلم، آخر کتاب النهایة فی غریب الحدیث و الاثر.

خط: نسخ، کا: مشهدی، ابراهیم بن حسن، تا: ۱۷ شعبان۹۰۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدولمذهب؛ مهر: «محمد الطباطبائی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج مذهب، ۵۹۹گ، ۲۳سطر (۱۰/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۳۳-۴۹۱]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یتلوه فی المجلد الثانی حرف الصاد مع الهمزة ان شاء الله تعالی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۱ شوال۹۶۲ق؛ مصحح؛ تملک: کریم چاوش (؟) در ۹۹۶ق، محمد باقر بن محمد علی خوراسکانی؛ مهر: «بنده حی قدیم عبدالکریم ۹۹۲» (دایره)؛ جلد: تیماج، ۲۵۸گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۲۷/۲-۱۴]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و منه حدیث قالت للیهود علیکم السام و الذام و قد تقدم فی اول الحرف، تم الجزء الاول من نهایة غریب الحدیث والاثر و هوایضاً آخر الجزء الاول منقول من خط نقل من خط نقل من خط المصنف رحمه الله، علی یدالعبد الضعیف الراجی رحمة ربه الغنی سلام الله ابن میرشیخ بن جمال الدین المحدث الحسینی.

جلداول، از آغاز کتاب تا باب الذال مع الیاء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۱۲ رجب۹۶۲ق؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۲۴۹گ، ۲۵سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۸/۲×۲۴/۵سم [ف: ۱۳-۱۴۵]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۷۴

آغاز: بسمله، باب الراء مع الهمزة، فی حدیث علی علیه السلام یصف ابابکر کنت للدین راباً؛ **انجام:** شبوة ذکر یبعث هی بفتح الیاء الاولی وضم العین المهملة صقع من بلاد الیمن جعله لهم و الله اعلم. تم الدفتر الثالث من النهایة فی غریب الحدیث والاثر و هو آخر الکتاب.

جلد دوم و سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۷ربیع الثانی ۹۶۳ق، جا: هرات؛ واقف: رضا نایینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۵۲۰ص [ف: ۱۳-۱۴۶]

۲۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۴۸۹

جزو دوم (ص - ی) است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۳ ربیع الثانی۹۶۳ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۷۰گ، ۳۱ سطر (۱۲×۲۰) [ف: ۵-۷۳۷]

۲۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۴۹ صدر

از حرف صاد با همزه است تا پایان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، با سرلوح؛ واقف: محمد شفیع؛ کاغذ: سپاهانی، ۴۰۷گ، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۵-۷۳۷]

۲۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۸

از «باب الهمزة مع الباء الموحدة فی حدیث انس ان عمر بن الخطاب قراقول الله تعالی و فاکهة و ابا و قال فما الاب» تا «باب الضاد مع الیاء فی حدیث علی لامراة انت مثل العقرب تلدغ و تضی ... لانه لم یکن فی انیابه من تقلده العهد بعده تمت حرف الصاد الی حرف الضاد»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سمرقندی، ۳۱۷گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۹×۲۷/۴سم [ف: ۱-۵۷۶]

۲۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۸۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، با یک سرلوح؛ واقف: حاج سید سعید؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۵۵۲گ، ۲۷ سطر (۱۰/۵×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۷۱]

۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** هی بفتح الیاء الاولی وضم العین المهملة صقع من بلاد الیمن جعله لهم هذا آخر کتاب ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۴۹۲گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۶]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** صقع من بلاد الیمن جعلالهم و الله تعالی اعلم قد اتفق الفراغ من تحریر هذا الکتاب فی یوم

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخرقرن۱۱؛ واقف: میرزا غلامحسین افضل الملک، ۱۳۳۱ق؛ کاغذ: کشمیری، ۵۱۹گ، ابعاد متن: ۱۲/۳×۲۳/۴، اندازه: ۲۱/۴×۳۴/۹سم [ف: ۱۳-۱۴۸]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۷۵

آغاز: فیه زرغباً تزددحباً؛ **انجام:** صقع من بلاد الیمن جعله لهم و الله اعلم، تم الجزء الثالث من کتاب النهایة فی غریب الحدیث و الاثر و تم بتمامه جمیع الکتاب بعون الله ولطفه و تیسیره فرغ من تبییضه فی شهر رمضان من سنة اربع و ستمایه.

نیمه دوم کتاب است ازحرف الغین باب الغین مع الباء تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود اوایلقرن۱۱؛ واقف: نایینی؛ ۲۵۱گ، ۱۹سطر (۱۱×۱۷/۷)، اندازه: ۲۰×۲۷/۲سم [ف: ۱۳-۱۴۷]

۲۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۷۸۳

آغاز: حتی جمع منها ما احتاج الی بیانه بطرق اسانید ها و حفظ رواتها؛ **انجام:** فی حدیث الدعاء و قویتنی علی ما اهبت بی الیه من طاعتک یقال اهبت بالرجلاذا دعوته.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخرقرن۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول؛ اهدایی: کارخانه اقبال؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۶۳۲گ، ۲۱سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲-۶۵۶]

۲۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۷۸۶

آغاز: (لغات: دلق، دلک، دلم، دله، دلی ...) فی النار فتندلق اقتاب بطنه الاندلاق خروج الشیء من مکانه؛ **انجام:** (باب الهاء مع التاء)، (هتت، هتر، هتف، هتک، هتم) انکسرت ثنایاها فمن اصلها ... ومنه الحدیث ان اباعبیده کان اسم البنایا انفلقت ثنایاه یوم احد لما حدب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایلقرن۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ابعاد متن: ۱۲×۱۸، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲-۶۶۰]

۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۵

آغاز: بسمله، عونی و به ثقتی، قال المصنف حرف الشین باب الشین مع الهمزه؛ **انجام:** ذکر یبعث هی بفتح الیاء الاولی و ضم العین المهمله صقع من بلاد الیمن جعله لهم.

حاوی جزء سوم و جزء چهارم، جزء سوم از لغت «شاب» تا «فین» و چهارم از لغت «قبب» تا «یهب» می‌آید؛ خط: نسخ، کا: وجیه الدین بن اسماعیل بن عباس، تا: قرن ۱۱؛ اهداء به: محمد طاهر؛ ۳۷۰گ، ۲۵سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۹-۲۱۰]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۶۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ تاریخ روز پنج شنبه ۱۰ رجب ۶۵۵ که در پایان آمده ساختگی است و نسخه باید در قرن ۱۱ نوشته شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۵۴۹گ، ۲۵ سطر (۱۸×۳۱)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۷-۲۸۰۶]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۴۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب الیاء مع الهاء ... و قال ابن السکیت الایهمان عند اهل البدیة السیل و الجمل الصول.

از ابتدا تا باب الیاء مع الهاء؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ یادداشت عاریه کتاب از آخند ملا محمد باقر به حاجی محمد تقی رونیزی در شوال ۱۲۱۵ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۲۹۵گ، ۳۰سطر ، اندازه: ۱۷×۳۰/۲سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۱۰۲]

۳۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۱۷۱

آغاز: بسمله حرف الضا باب الضاد مع الهمزه، فی حدیث الخوارج یخرج من ضیبضی هذا قوم؛ **انجام:** صقع من بلاد الیمن جعله لهم.هذا آخر النهایه ...

ج۲، شامل نیمه آخر کتاب است از حرف ضاد باب الضاد مع الهمزه تا آخر؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ تملک: محمد مقیم شریف مدرس مورخ ربیع الاول ۱۱۸۲ق با مهراو «المذنب محمد مقیم» (چهارگوشه کوچک)؛ مهر: «عبده الراجی نوروز علی» (بیضوی)؛ واقف: نوروز علی بسطامی، ربیع الاول۱۲۸۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۴۲گ، ۱۹سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: -۱۵۴]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** من بلاد الیمن جعله لهم سنه ۱۱۰۶

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: ملا عبدالله یوزو المشهور کودر زویلک، تا: دوشنبه ۴ ذیقعده۱۰۱۶ق، جا: مشهد رضوی؛ واقف: ابوالوفا معتمدی کردستانی، شهریور ۱۳۵۱؛ جلد: تیماج، ۴۱۲گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۳-۲۱۴]

۳۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی روایة ما من مسلم یصلی بقی من الارض القی بالکسر و التشدید فعل من القوا و هی الارض القفر الخالیة ...

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد مشهور به قاضی احسن، تا: ۱۰۱۹ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۲۸۱ص (۲+۲۷۹)، ۲۶سطر ، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳-۱۳۹۱]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۵۸

از حرف الصاد است تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ جمادی الاول۱۰۳۳ق؛ نویسانده صفی با خط او «کن من الله علی حذرتکن صفیا یوم المحشر ۱۰۰۹»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۱۸گ، ۲۲ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۶-۳۲۷]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب الیاء مع الهاء و الیاء، فیه ذکر یهاب و یروی أهاب و هو موضع قرب من المدینة و فیه علیه الصلاة و السلام، کان یتعوذ ... لایهتدی لطرفها و لاماء فیها و لا علم بها ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۰ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ مهر: «محمد باقر بن محمد تقی» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۵۴۹گ، ۲۵سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۳۹-۱۷]

۳۷. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۰۵۱ق [نشریه: ۷-۵۴۲]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و منه حدیث قس کل یهماء یقصر الطرف عنها أرقلتها قلاصنا ارقالاً، تم کتاب النهایة فی غریب الحدیث و الأثر بعون الله و لطفه و تیسیره.

خط: نسخ زیبا، کا: محمد فاضل فرزند ابوالقاسم، نطنزی، تا: صفر۱۰۵۱ق؛ مصحح؛ مهر: «لا إله إلا الله الملک الحق المبین محمد رفیع» (بیضوی)، «صراط علی حق نمسکه، عبده محمد شفیع» (مربع)؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۴۴۵گ، ۲۷سطر (۱۶×۲۶/۵)، اندازه: ۲۵×۳۸سم [ف: ۲۹-۵۲۴]

۳۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۶

خط: نستعلیق، کا: عنایة اله بن معین الدین علی فیروزابادی، تا: ۳ ربیع الاول۱۰۵۳ق؛ با سرلوح، مجدول، مذهب؛ تملک: ابراهیم صدر شیرازی مورخ ۱۰۴۸ق، صدرالدین محمد مورخ ۱۰۸۶ق، فرزند سید شریف شیرازی، محمد کاظم قزوینی با مهر ۱۲۶۶؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: ساغری مذهب، ۳۴۱گ، ۳۰سطر ، اندازه: ۱۹/۳×۲۹/۴سم [ف: ۱-۵۷۶]

۴۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۴۳

آغاز: ... الی حین وفاته علی هذا السنن المستقیم؛ **انجام:** و الله اعلم بالصواب آخر کتاب النهایه فی غریب الحدیث و الاثر و

الحمدلله اولاً و آخرا و صلواته علی سیدنا محمد النبی و آله المعصومین الطاهرین
خط: نستعلیق، کا: غایت الله بن معین الدین محمد فیروز آبادی، تا: ۱۰۵۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳۵۶گ، ۳۳سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۱۸/۵×۳۲سم [ف: ۸-۲۰۰]

۴۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۶۵

آغاز: نسخه: علی الحدیث الواحد فیعتوره فیما بینهم ثم؛ **انجام:** فی غریب الحدیث و الاثر و الحمدلله اولا و آخرا و صلوته علی سیدنا محمد النبی الامی و آله المعصومین الطاهرین
خط: نستعلیق، کا: محمد نصیر بن عنایت الله فیروز آبادی، تا: ۱۰۵۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۴۸۵گ، ۲۵سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۸-۱۳۵]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۲۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** العین المهملة قع من بلاد الیمین جعله لهم آخر کتاب النهایة ... سنه ۱۰۶۳
خط: نسخ خفی، کا: اردکانی، سلیمان بن محمد، تا: ۱۰۶۳ق؛ قطع: وزیری [رایانه]

۴۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۲

خط: نسخ، کا: رازانی اصفهانی، زین العابدین بن محمد، تا: یک‌شنبه ۲۳ رمضان۱۰۶۶ق؛ با وصف نسخه‌ای که با آن مقابله شده؛ تملک: امین الایاله در ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۵۵۹گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۹/۳×۲۵سم [ف: ۱-۵۷۶]

۴۴. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۹۶

خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الثانی۱۰۶۹ق [نشریه: ۳-۵۹]

۴۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۰

آغاز: برابر
مشتمل بر چند سطر پیش از حرف الصاد تا آخر حرف الیاء (آخر کتاب)؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۱۰۷۰ق؛ واقف: سپهسالار؛ جلد: میشن، ۳۲۹ص، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۲-۳۰۱]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۶

آغاز: برابر
در کلمه «رفاء» به خاتمه رسیده: «فیه انه نهی ان یقال بالرفاءو البنین ذکره الهروی فی المعتل»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۰۷۰ق؛ ۳۱۵گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲-۱۷]

۴۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۶

کا: بارفروشدهی مازندرانی، شمس الدین محمد برهان بن احمد، تا: ۱۰۷۱ق؛ قطع: رحلی [ف: -۲۶۱]

۴۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۱۲۹

خط: نسخ، کا: بندار شهمیرزادی، محمد تقی بن علی، تا: رمضان۱۰۷۴ق؛ تملک: عبدالعزیز بن عبدالحی بن عبدالرزاق رضوی مورخ ۱۱۵۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۴۰۲گ، ۲۸سطر (۱۴×۲۷)، اندازه: ۲۳×۳۹سم [ف: ۱۷-۳۰۰]

۴۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۴۱۷

جلد دوم؛ بی‌کا، تا: ۱۰۷۵ق؛ واقف: محمد تقی مشهور به ملا پروانه عباسی صفوی سلیمانی، ۱۰۸۶؛ قطع: وزیری [ف: -۲۶۱]

۵۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹

خط: نسخ، کا: حسینی، حسن بن محمد طاهر، تا: دوشنبه ۸ رمضان ۱۰۷۶ق؛ تملک: محمد رضا بن زین العابدین بن محمد بهاء الدین عاملی، محمد تقی بن محمد جعفر در سال ۱۲۶۱ق، میرزا رضای مستوفی؛ کاغذ: اصفهانی، ابعاد متن: ۱۱/۵×۲۳ [ف: -۸۰۷]

۵۱. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۱

آغاز: کتاب الزاء ما أوله الألف. اذر فی الحدیث العلم یأذر کما یأذر الحیة فی جحرها؛ **انجام:** باب الیاء مع الهاء و الیاء فیه ذکر یهاب ... صقع من بلاد الیمن جعله لهم و الله اعلم. آخر کتاب نهایة فی حدیث الغریب فی الأثر و الحمد لله أولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً ...
از کتاب الزاء تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: قاسم بن علی بن معزالدین تستری، تا: سه‌شنبه ۲۰رجب۱۰۷۶ق، نونویس: محمد مقیم بن محمد موسی عبدالعظیمی رازی ۱۱۸۰ق؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۹۵گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۲-۶۵۲]

۵۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۵۷

آغاز: و یحذروا و کان النبی علیه السلام یحذرهم ماحذرهم؛ **انجام:** فیه ذکریها ... و یرویها ... و هو موضع قرب.
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن عبدالکریم طبسی گیلکی، تا: ۱۰۷۶ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ اهدایی: اخوان مصلائی؛ کاغذ: اصفهانی، ۶۶۲گ، ۲۵سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱-۷۹]

۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب الیاء مع الهاء. فیه ذکر یهاب و یروی اهاب ... و حدیث قس کل یهماء یقصر الطرف عنها ... (قد انتهت کتابة هذا ... یوم یقوم الحساب).
خط: نسخ زیبا، کا: محمد هادی بن محمد صالح مازندرانی، تا: جمعه پایان ربیع الاول۱۰۷۸ق؛ با یک سرلوح، محشی از «صحاح» و «اساس الفقیه» و «قاموس» و جز آن؛ مهر: «ان الله الهادی الی صراط المستقیم»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۳۸۹گ، ۲۹سطر (۱۰/۵×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۱۴-۳۲۲]

۵۴. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۸۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۳ ربیع الثانی۱۰۷۸ق [نشریه: ۶-۳۵۳]

۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** صقع من بلاد الیمن جعله لهم والله اعلم.
خط: نسخ، کا: محمد بن اسدالله، تا: ۱۰۸۱ق؛ کامل شامل اجزاء ثلاثه به خط دو کاتب (از حرف همزه تاحرف شین به خط عباس بن عبدمحمد مورخ ۱۰۸۱ق و از حرف صاد تا آخر کتاب به خط

محمد بن اسدالله مورخ ۱۰۷۶ق)؛ واقف: نائینی، کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۵۱۴گ، ۲۵سطر (۱۰×۱۹/۷و۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۳-۱۴۶]

۵۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قدیق، بالباء الموحده لظهورها من قولهم باح بالامر یبوح یوم فی حدیث

خط: نسخ، کا: یزدی، محمد علی بن محمد امین، تا: ذیحجه۱۰۸۲ق؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمود بن علی اصغر؛ اهدایی: خاندان حاج شیخ محمود فرساد؛ جلد: تیماج، ۶۴۲گ، ۲۱سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱-۵۶]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** صقع من بلاد الیمن جعله لهم آخر کتاب النهایه فی غریب الحدیث و الاثر و الحمدلله اولا و آخرا.

کا: فیروزآبادی، علی بن عبدالغالب، تا: ۱۰۸۲ق؛ در یکبرگ اضافی آخر نسخه ترجمه و شرح حال مؤلف از خط سید محمد الصدر پسر غیاث الدین صدر دشتکی نقل شده؛ جلد: مذهب، ۸۳۸ص، ۳۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴-۲۹۵]

۵۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** هی بفتح الیاء الاولی و ضم العین المهمله صقع من بلاد الیمن جعله لهم و الله اعلم

کا: رکن الدین مسعود بن محمد تقی حسینی کاشانی، تا: ۱۰۸۳ق؛ تملک: عبدالعظیم بن عبدالغنی حسینی؛ جلد: تیماج، ۴۵۹گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲۴-۱۰۸]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴-طباطبائی

آغاز: یفترقان لاضطرار کل منهما ... و قد عرفت ایدک الله؛ **انجام:** و هذا اللون من الخیل و باب هذه الکمات الواو و الله اعلم

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن محمد طاهر حسینی، تا: ۱۰۸۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۲۹گ، ۲۸سطر ، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۲۴-۱۰۸]

۶۰. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۸۰

جزء اول کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: محمد امین بن محمد رضا انصاری، تا: ۱۰۸۴ق؛ مصحح؛ تملک: سید جواد به سال ۱۲۱۱ق، کاظم بن سید جواد با مهر «محمد کاظم الحسینی» (بیضی)؛ یادداشتی از اسدالله در استعاره کتاب از سید کاظم بن جواد بن عیسی؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج، ۲۰۱گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۶۴]

۶۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۴۴۷

آغاز: حرف الضاد ... فی حدیث الخوارج یخرج من ضئضی ... ؛ **انجام:** بیعت هی بفتح الیاء ... من بلاد الیمن جعله لهم. الحمدلله ... و مستحقه.

از آغاز حرف ضاد تا پایان حرف «یا»؛ خط: نسخ، کا: نایینی، فضل الله بن حسین، تا: جمادی الاول۱۰۸۵ق؛ با سرلوح؛ تملک: جعفر قلی بن عباسقلی ملقب به مصباح الدوله؛ جلد: مقوایی، ۴۰۰ص، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۲-۱۳۸]

۶۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۸

تمام کتاب؛ خط: نسخ، کا: سبزواری، حسین بن منصور، تا: پنج‌شنبه غره جمادی الاول۱۰۸۶ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ تملک: ابن سید نجیب حاجی میر عزیز سال ۱۱۶۱، عبدعلی بن محمد بن عبدالله بن حسین بحرانی؛ اندازه: ۱۷/۵×۳۰/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۲۳۸]

۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۴۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ذکر یبعث هی بفتح الیاء الاولی و ضم العین صقع من بلاد الیمن جعله لهم. تم الجزء الثانی من کتاب النهایة فی غریب الحدیث و الاثر و تم بتمامه جمیع الکتاب بعون الله ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۷ق؛ دارای دو سر لوح، مجدول، مصحح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: ساغری مذهب، ۴۲۹گ، ۲۷ سطر (۱۲×۲۲/۵)، اندازه: ۱۸/۷×۳۰/۸سم [ف: ۱۹-۹۶]

۶۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۸۷۵

آغاز: بسمله حرف الصاد، باب الصاد مع الهمرة، فیه ان غبیدالله بن جحش کان؛ **انجام:** منه حدیث قس «کل بهماء یقصر الطرف عنها ارقلتها قلاصنا ارقالا ...»

از اغاز از باب صاد تاانتهای حرف یا؛ خط: نسخ، کا: عبد الغفور بن عنایت الله رویدشتی، تا: ۱۵ ربیع الاول۱۰۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ ۲۵۱گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲-۱۸۷]

۶۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۶۳

آغاز: حرف الصاد باب الصاد مع الهمزة فیه ان عبدالله بن جحش کان اسلم و هاجر الی الحبشة ثم ارقد؛ **انجام:** هی بفتح الیاء الاولی و ضم العین المهملة صقع من بلاد الیمن جعله لهم

از حرف صاد تا پایان یاء؛ کا: محمد کاظم بن محمد زمان بیستون شهمرزادی، تا: اواخر ربیع الاول۱۰۹۲ق؛ تملک: محمد باقر بن محمد ... حسینی زرکناری، زین العابدین امیر؛ مهر: «حسین منی و انا من حسین» (بیضوی)؛ واقف: ملا علی محمد، ۱۲۴۲؛ جلد: تیماج، ۳۹۲گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۷]

۶۶. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** هی بفتح الیاء الاول و ضم المهمله صقع من بلاد الیمن.

خط: نسخ، کا: لطف الله بن تاج الدین پازواری، تا: ۲۸ ربیع الثانی۱۰۹۴ق؛ مهر: «عبده الراجی محمد» (بیضوی)؛ واقف: یعقوب بن مقیم درزی بار فروشی مازندرانی، ۱۲۵۴؛ جلد: تیماج، ۳۳۲گ، ۳۳سطر ، اندازه: ۲۵×۳۸سم [ف: -۲۷]

۶۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۷۴-۱۹/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ومنه حدیث قس کل یهماء یقصر الطرف عنها ارقلتها قلاصنا ارقالاً

خط: نسخ زیبا معرب، کا: محمد حسین بن طالب ابهری اصفهانی،

تا: ۹شعبان۱۰۹۵ق؛ مجدول، با سرلوح رنگین زیبا، مصحح، محشی؛ ۳۵۶گ، ۲۹سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۸-۴۸۳۰]

۶۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب الیاء مع الهاء والیاء فیه ذکر یهاب ویروی اهاب وهو موضع قرب المدینة فیه انه کان یتعوذ من الایهمین ... یبعث هی بفتح الیاء الاولی وضم العین المهملة صقع من بلاد الیمن.

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد طاهر الحسینی، تا: شعبان۱۰۹۶ق؛ جلد: تیماج، ۳۹۶گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۸]

۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۸۱

خط: نسخ معرب، کا: محمد حسین بن محمد تقی اصفهانی، تا: پنج‌شنبه اوایل رجب۱۰۹۶ق؛ مجدول، با سرلوح، مصحح، محشی؛ تملک: میرزا محمود مستوفی خراسان آشتیانی در ۱۳۰۷ق، عبدالرضا بن علی رضا، عبدالنبی بن محمد تقی بحرانی، عبدالله حسینی طبرسی به تاریخ ۱۲۷۶ق؛ جلد: تیماج، ۴۱۹گ، ۲۹سطر، اندازه: ۱۹×۳۱/۵سم [ف: ۱۳-۶۲]

۷۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۸۵۹/۲

انجام: و فی حدیث ابن عباس کان الرجل یرث امرأة ذات قرابة فیعضلها حتی یموت او ترد الیه ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۱۳۰گ (۵۸پ-۱۸۷ر)، ۲۱سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۷]

۷۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۸۳

از آغاز کتاب تا پایان حرف سین؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۲۰۷گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۲۶-۲۳۰]

۷۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۳۱

جلد۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۱۴گ، ۲۳ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۶-۳۲۰]

۷۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۲ ـ ج

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، ۴۶۶گ، ۲۳سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۱-۵۱۶]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** یعیث هی بفتح الیاء الاولی و ضم العین المهملة، صقع من بلاد الیمن جعله لهم. و الله اعلم.

از باب الهمزة مع الباء تا باب الیاء مع الهاء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ تملک: سلیمان خان خلف بیگی منشی باشی دارالحکومه اصفهان به تاریخ صفر ۱۳۰۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۴۶۴گ، ۲۵ سطر (۱۲/۵× ۲۲)، اندازه: ۲۵×۳۲سم [ف: ۱۲-۱۸۷]

۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و منه حدیث قس کل یهماء یقصر الطرف عنها ارقلتها قلاصنا ارقالاً

خط: نسخ، کا: محمد حیدر هروی بن محمد مالک، تا: ۱۱۰۳ق؛ مجدول مذهب، با سرلوح مزدوج مذهب؛ جلد: روغنی، ۵۷۲گ، ۵سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۲۵-۱۷۱]

۷۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب الیامع مع الها، فیه ذکر یهاب و یروی اهاب و هو موضع ... و منه حدیث قس کل یهماء یقصر الطرف عنها ارقلتها قلاصنا ارقالا.

خط: نسخ، کا: محمد حسین ابهری، تا: ۱۱۰۴ق؛ دارای سرلوح، مجدول، مصحح، مقابله شده؛ یادداشت عاریه احمد بن جمال الدین؛ مهر: «عبدالاحد» (خشتی)؛ کاغذ: دولت آبادی، ۴۱۱گ، ۲۷ سطر (۱۰/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۶-۱۴]

۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۹۹

آغاز: حرف الصاد باب الصاد مع الهمزه فیه ان عبیدالله بن جحش کان اسلم و هاجر الی الحبشه؛ **انجام:** صنفع من بلاد الیمن جعله لهم قدتم ربیع الاول سنه ۱۱۰۵

جزء سوم و چهارم است از باب الصاد تاآخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: نجفی، خلیفه بن یوسف، تا: ۱۱۰۵ق؛ واقف: نادر شاه افشار، ۱۱۴۵ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳۶۲گ، ۲۳سطر (۱۱×۲۰/۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۸سم [ف: ۱۳-۱۴۹]

۷۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۹۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن حاجی نظر علی، تا: ۱۶ شعبان۱۱۰۸ق؛ محشی، از روی نسخه محمد هادی بن محمد صالح مازندرانی مقابله شده؛ تملک: علی نقی بن احمد قزوینی مورخ ۱۲۷۹ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، ۵۴۶گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۲۵۱]

۷۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۱۹

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن لاچین قزوینی، تا: شنبه ۲ صفر ۱۱۱۰ق؛ مصحح، با علامت مقابله ای در ذیحجه ۱۱۰۸؛ مهر: «سلام قولاً من رب رحیم» (مربع)؛ تملک: محمد شفیع حسینی در ذیقعده ۱۱۰۷ در قزوین، بهاءالدین محمد بن محمد شفیع حسینی؛ جلد: تیماج، ۵۳۱گ، ۲۲سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۷]

۸۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۵۷

جلد اول، از آغاز تا حرف ضاد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۱۶ق؛ دارای یک سرلوح، مجدول؛ به تاریخ غره رمضان ۱۱۱۶ ابتیاع شده؛ مهر: محمد طاهر بن سید محمد حسینی، سید محمد باقر موسوی «یا باقر العلوم»؛ جلد: تیماج، ۲۵۴گ، ۲۹ سطر (۸/۸×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱-۵۹۴]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۶۵۷

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۱۰۴]

۸۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** یقصر الطرف عنها ارقلتها قلاصینا ارقالا

خط: نسخ، کا: محمد صادق ابهری، تا: ۱۱۲۰ق؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرم، ۳۶۵گ، ۲۹سطر (۱۱/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۸-۱۳۴]

۸۲. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۸۷

نسخه تا جزو ۴ را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۱۷۱ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج، قطع: رحلی [نشریه: ۳-۵۹]

۸۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۹۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و۱۳؛ جلد: میشن، ۱۸۱گ، ۴۷سطر، اندازه: ۲۱/۲×۳۲سم [ف: ۱-۵۷۶]

۸۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و منه حدیث قتاده فی العبد الآبق کره له الرایة و رخص فی القید ... و قدتم و کمل حرف الراء من النهایه ...

تا آخر حرف «الراء»؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۲صفر۱۲۰۷ق؛ اهدایی: شیخ احمد شریعت عقدائی؛ جلد: تیماج، ۲۱۴گ، ۲۵سطر (۱۱/۵×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱-۷۹]

۸۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۷۶

جزو ۱ از همزه تا آغاز صاد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: -۱۳۶۹]

۸۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۵۸

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: حسین بن علی ریزی، تا: پنج‌شنبه ۸ رمضان۱۲۷۹ق؛ مهر: سید محمد باقر موسوی؛ جلد: مقوا، ۲۳۸گ، ۲۸ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱-۵۹۵]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۶۵۸

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۱۰۴]

۸۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ألا یهمان عند أهل البادیة السیل و الجمل ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مذهب؛ صورتامانتکتاب نزد حاجی محمد تقی رونیزی؛ تملک: آخوند ملا محمد باقر فی ۱۲۱۵؛ جلد: چرم، ۲۹۵گ، ۳۰سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۹/۵سم [مؤید: ۱-۲۱۷]

۸۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۸۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از سید مرتضی علی حسینی [رایانه]

۸۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۹۳

جلد اول، از آغاز تا آخر باب الطاء مع العین؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک سرلوح، مجدول، مصحح؛ یادداشتی به خط و مهر مسیح بن احمد بن محمد ابن معصوم محمد رضوی؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۴۷۲گ، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۱-۵۹۵]

۹۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۴۹ صدر

آغاز: برابر

مشتمل بر سه جزء اخیر کتاب است (۲و۳و۴)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دارای سرلوح ظریف، مذهب؛ واقف: میرزا شفیع؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۴۰۸ص، ۲۱سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۸سم [ف: ۲-۳۰۱]

۹۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۲۲۹-۳۱/۱۰۹

آغاز: استقل بها علماء النحو و التصریف وان کان الفریقان لا یکاد ان یفرقان الاضطرار کل منهما الی صاحبه فی البیان وقد عرفت ایدک الله وایا نا بلطفه ... و قد سمیته کتاب النهایة فی غریب الحدیث والاثر؛ **انجام:** شبحة ای عود افیه من غض علی شید غه سلم من الاثام ای علی لسانه ...

از آغاز تا حرف «ش»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۲۸۶گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۸-۴۸۳۰]

۹۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۹۹۲

آغاز: و قیل هی القلیلة الماء و منه حدیث محیصة ان عبدالله بن سهل فی عین او فقیر؛ **انجام:** فی حدیث الزکاة الا من اعطی فی نجدتها ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ نسخه قدیم؛ جلد: تیماج، ۴۷گ، ۳۵سطر، اندازه: ۲۰×۲۷سم [ف: ۸-۱۶۶]

۹۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** صقع من بلاد الیمن جعله لهم آخر کتاب النهایه فی غریب الحدیث و الاثر و الحمدلله اولا و آخرا.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۳۲۵ص، ۳۳سطر، اندازه: ۱۹/۳×۲۸سم [ف: ۴-۲۹۶]

۹۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انما قال ذلک لانه لم یکن فی انبائه من یقلده بعده. تم حرف الصاد الی حرف الضاد.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۶۹گ، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۹-۳۳۴]

۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** من بلاد جعله اللهم و الله اعلم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● النهایة فی غریب الحدیث (منتخب) / لغت / عربی

an-nihāya fī ġarīb-il ḥadīṯ (mn.)

وابسته به: النهایة فی غریب الحدیث و الاثر؛ ابن اثیر، مبارک بن محمد (۵۴۴-۶۰۶ق)

فرهنگ عربی به عربی است از باب همزه مع الباء تا باب الیاء مع الیاء، مستخرج از کتاب «النهایةفی غریب الحدیث» تألیف ابوالسعادات مبارک بن محمد بن معروف به ابن اثیر جزری، و چون فاقد خطبه و دیباچه است استخراج‌کننده معلوم نیست.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۶۷

آغاز: بسمله، باب الهمزه مع الباء، اب المرعی المتهیئی للرعی و القطع. وقیل الاب من المرعی للدواب کالفاکهة للانسان؛ **انجام:** یبعث، یبعث صقع من بلاد الیمن، هذا آخر کتاب المستخرج من

کتاب النهایة فی غریب الحدیث و الاثر، قد اتفق اتمام هذه الرسالة الموسوم بمنتخب النهایة.
خط: نسخ خوش، کا: زین العابدین بن محمدعلی، تا: ذیقعده۱۱۱۵ق؛ واقف: رضا نایینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، ۲۱۴گ، ۲۰سطر (۱۰/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶×۲۴/۱سم [ف: ۱۳-۱۳۸]

● **النهایة فی غریب الحدیث و الاثر (منتخب)** / لغت / عربی

an-nihāya fī ġarīb-il ḥadīṯ wa-l aṯar (mn.)

وابسته به: النهایة فی غریب الحدیث و الاثر؛ ابن اثیر، مبارک بن محمد (۵۴۴-۶۰۶ق)
در مقدمه آمده است: «فهذه نبذة منتخبة من ملخص بعض مهمات نهایة ابن الاثیر ...» در کشف الظنون به برخی از منتخبات و تلخیص‌های این اثر اشاره شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۷۴/۲۲
آغاز: بسمله و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین ... و بعد فهذه نبذة منتخبة ... اردت بجمعها تعمیم الفائدة لمن لا یتیسر له الخوض فی مفصلات مطالبها ... من کلام علی (ع)؛ **انجام:** فلا یجد من ذلک مهربا و الحمدلله المستعان و صلی الله علی محمد و آله و سلم.
خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۹ق؛ مصحح؛ جلد: گالینگور، ۳۱گ (۲۳۵-۲۶۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴۷/۲-۵۶]

● **النهایة فی مجرد الفقه و الفتاوی** / فقه / عربی

an-nihāya fī mujarrad-il fiqh wa-l fatāwā

شیخ طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵ – ۴۶۰ قمری

šayx-e tūsī, mohammad ebn-e hasan (996 - 1069)

مشهورترین و متداول‌ترین متن فتوایی فقهی شیعه است.این کتاب از عصر شیخ طوسی (مؤلف) تا عصر محقق حلی (قرن ۷) در نهایت اهمیت قرار داشته و شاید عمده‌ترین متن فقهیشیعی بوده است که در حوزه‌های درسی تدریس می‌شده و شاگردان، با مبانی فقهی شیخ الطائفة آشنا می‌گردیدند.مؤلف در کتاب الفهرست (تألیف خود او) نام این کتاب را به همان صورت که یاد کردیم آورده و می‌گوید: «این کتاب شامل تمام ابواب تهذیب الاحکام خود او است»؛ یعنی تهذیب الاحکام که یکی از کتب اربعه شیعه است، یکی از مبانی آرای فقهی النهایة نیز هست.مرحوم علامه، آقا بزرگ تهرانی می‌گوید: «از یک نسخه خطی النهایة آمار گرفتیم؛ دارای ۲۲ کتاب و ۲۱۴ باب و ۳۶۰۰۰ مسأله بود». مؤلف نیز، این کتاب را در مقام مقایسه با کتب فقهی پیشینان از امامیه کامل‌ترین دانسته و در اکثر تألیفات خود، به آن کتاب، ارجاع نموده است.

آغاز: بسمله، الحمدلله مستحق الحمد و موجبه و صلی الله علی خیرته من خلقه محمد و آله ... کتاب الطهارة باب ماهیة الطهارة و کیفیة ترتیبها
انجام: کان علیه ضمانه فان اتلفه علیه و کان قد اظهره لم یکن علیه شیء علی کل حال.
چاپ: مشار عربی، صص۹۷۳-۹۳۴؛ تهران، سنگی، ۱۲۷۶ق، رحلی، (ضمن الجوامع الفقهیة)، ۱۴۴ص؛ جزء اول آن در تهران، ۱۳۳۳ش، حروفی؛ همچنین در بیروت و پس آن تهران با ترجمه فارسی قدیم آن، به مناسبت هزاره شیخ طوسی در ۱۳۸۲ق چاپ شده است

[کشف الحجب ۵۹۳؛ الذریعة ۴۰۳/۲۴، ش ۲۱۴۱؛ مقدمه‌ای بر فقه شیعه، حسین مدرسی طباطبائی ۸۰؛ هدیة العارفین ۷۲/۲؛ معجم المؤلفین ۲۰۲/۹؛ برکلمان ذیل ۷۰۷/۱؛ دنا ۱۰: ۸۷۵-۸۷۷ (۷۱ نسخه)]

شروح و حواشی:
۱- نکت النهایة = حل مشکلات النهایة = النهایة و نکتها؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶ق)
۲- النهایة فی مجرد الفقه و الفتاوی (ترجمه) (۱۷عنوان)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اذا قتلت المرأة و هی حامل و مات الولد فی بطنها و لا یعلم أذکر هو أم ...
خط: نسخ نازیبا، کا: حمزة بن نصرالله بن احمد الموصلی، تا: ۱۴ شوال۵۰۷ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با علامت بلاغ، با نسخه اصل مقابله شده، با انهائی که حسن بن سداد حلی به تاریخ جمادی الاول ۷۲۷ نوشته، با اجازه‌ای که شیخ عبدالله بن علی خواری ورامینی به جهت شیخ زین الدین علی بن حسن العمادی حلی به تاریخ ۶۹۱نوشته؛ تملک: حسین بن محمد بن علی بن شجاع انصاری؛ مهر: «ابوالقاسم» (بیضوی)، «الراجی ابوالقاسم بن محمد تقی» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۲۷۵گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱-۲۶۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۰
بی‌کا، تا: یک‌شنبه نیمه صفر۵۳۵ق، جزء اول نسخ معرب حیدر (؟) بن حسین، جزء دوم نستعلیق، محمد علی بن قاضی احسن، شنبه ۲۳ رمضان ۱۰۶۱ق؛ از روی نسخه مؤلف تصحیح شده، با علامت بلاغ، با اجازه‌ای که به جهت «موفق الدین ... منصور بن علی ...» نوشته شده؛ نشانی مطالعه محمد علی بن احسن الحنفی (در این اسم دست برده شده)؛ تملک: بحرالعلوم حسینی به تاریخ ۲۳ ذیقعده ۱۲۹۸ق، میرمحمد حسین غریب زاده؛ ۲۶۰گ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۵-۲۲۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۵۸۱
آغاز و انجام: برابر
ج۱-۲؛ کامل؛ خط: نسخ، کا: رحله، یحیی بن احمد، تا: محرم ۵۳۸ق؛ توسط محمد بن محمد بن یحیی بن حسن بن سعید حلی

درسال ۶۹۶تصحیح و مقابله شده، دارای چندین بلاغ از شخصیت‌های مختلف علمی؛ تملک: ... حلی درربیع الاول ۶۶۶ق [نام مالک محو شده]؛ تولد احمد بن نعمان بن احمد درسه‌شنبه جمادی الاول ۷۴۰؛ جلد: تیماج، ۲۷۳گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۶/۷×۲۵/۳سم [ف: ۲۱-۱۶۲۹]

۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۴۸۷

خط: نسخ، کا: ابوالفرج مسعود بن علی بن ابی الفرج، تا: یک‌شنبه ۱۸ جمادی الاول۵۴۶ق، با بلاغ قرائت، دارای اجازه انهای قرائت کتاب به کسی از طرف نصر بن محمد بن ابی البرکات مورخ روز پنج‌شنبه ۳ صفر ۷۲۶ (پایان جزو یکم)، علی بن احمد [السدید] آن را با نسخه‌ای مقابله کرده و از روی آن تصحیح نموده که علی بن سکون آن را نوشته بوده؛ تملک: ابن ادریس عجلی و ابن ادریس در آن نوشته بود که آن را با اصل خط طوسی مقابله کرده بود و آنچه حواشی درهامش آمده از خود طوسی است از روی خط ابن ادریس، تاریخ مقابله و تصحیح دهه سوم ربیع الثانی ۶۶۳ (پایان جزو ۱) و جمادی الاول ۶۳۳ (پایان جزو ۲) است؛ کاغذ: بغدادی، جلد: تیماج سرخ، قطع: ربعی [نشریه: ۲-۱۷۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۶۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۹۶]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۶۷ و ۲۲۸۰-ف

خط: نسخ، کا: مقری ورامینی، علی بن حسن، تا: سه‌شنبه ۲۸ رجب۵۴۸ق؛ برگ‌های نونویس مورخ جمادی الاول ۱۰۹۰؛ کاغذ: سمرقندی و سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۷۰گ، ۲۵ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶-۱۷] و [فیلمها ف: ۱-۳۹۶]

یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۷۹

همان نسخه بالا [نشریه: ۴-۴۵۰]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۳۷

خط: نسخ معرب، کا: ظفر بن محمد بن حسن بن محمد، تا: ۱۲ رجب۵۶۷ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ محشی؛ مهر: محمد تقی بن محمد باقر شریف یزدی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۵۱گ، ۲۱ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۶-۳۴۸]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ کهن معرب، کا: ابوالقاسم بن محمد بن علی جاسبی، تا: ۱ ذیقعده۵۷۹ق؛ مصحح، مصحح، با سرلوح، با صورت انهاء، قرائت واجازه، از عالم جلیل القدر، ابو الفضل راوند، برای کاتب نسخه به صورت زیر: «قرأة علی الشیخ الامام العالم، وجیه الدین، جمال الاسلام، ابو القاسم، علی بن محمد بن علی الجاسبی - ادام الله سداده - و اجزت له روایته عنی، عن مشایخی عن المصنف - رضی الله عنهم - و قد بینت له الطرق فی روایاتی عنه. و کتب ابو الفضل الراوندی، محمد بن هبة الله الراوندی، فی شهور سنة ثمانین و خمسمأة هجریه حامدا مصلیا مسلما»، یادداشت: «نظر فی هذا الکتاب، باذن صاحبه و مالکه. محمد بن اسماعیل بن حسن کروکانی ۶۶۰ ق»؛ تملک: عبدالله بن حذیفه مبروگی در نجف اشرف در ۹۸۴ق، عبد اله مبروکی، محمد اشرف اصفهانی، محمد امین خنجی؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۹۰گ، ۲۲سطر (۱۲/۵×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۲۸-۶۲۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۹۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۹۶]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۱۲۶ و ۶۸عکسی و ۶۹عکسی

آغاز: برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: دهه اول جمادی الاول۵۹۵ق؛ مصحح، محشی؛ پشت برگ اول صورت آنچه در نسخه ابن ادریس بود نقل شده (اینکه ابن ادریس مقابله نسخه را در نجف اشرف از روی نسخه مؤلف به تاریخ رجب ۵۷۳ به پایان برده و در مجالس مقابله علی بن یحیی بن علی و ورام بن نصر حاضر بوده، و حسن بن ابی الفضل بن الحسین ابن الدربی به تاریخ ۵۷۰ ؟ و ابن شهریار الخازن و محمد بن علی بن شعره نیز مقابله کرده‌اند)، روی برگ دوم نام کتاب و مؤلف و اینکه با نسخه ابن ادریس که به خط علی بن محمد بن السکون بوده، مقابله شده است، شیخ بهاء الدین عاملی خط و امضای محقق حلی را که در صفحه مقابل آمده تصدیق می‌کند، روی برگ دهم که برگ اول کتاب است اجازه‌ای است که محقق حلی (لفظ جعـ در امضا هویدا و باقی در صحافی از بین رفته است) برای سدید الدین ابوالحسن بن احمد به تاریخ ۶۵۴ نوشته، در پایان نسخه نیز انهائی است که محقق حلی به تاریخ سیزدهم شوال ۶۴۵ نوشته؛ تملک: عبدالکریم تبریزی با مهر «العبد الکریم بن سلطان محمد» (دایره)؛ مهر: «الفقیر عبدالکریم» (بیضوی)، «علی الله (محمد علی) فی کل الامور تو کلی عبده طاهر»؛ جلد: مقوایی، ۲۳۷گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۱۷/۵سم [ف: ۸-۳۵۸] و [عکسی ف: ۱-۶۹ و ۷۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۴۷ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۲۰۲]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۹۷۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۲۷ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سرخ، ۱۸۲گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۵/۳×۲۰/۷سم [ف: ۱-۵۷۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۶۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۹۶]

۱۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۳۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ کهن، کا: برقانی، ابراهیم بن حسن، تا: ۶۵۷ق؛ ۴۷۸ص، ۱۹سطر (۱۲×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۲-۱۵۴]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۱۳-ف

نسخه اصل: نسخه آقای خادمی در اصفهان. دارای اجازه علامه حلی؛ بی‌کا، تا: ۶۸۱ق [فیلمها ف: ۱-۳۹۶]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۲۷

انجام: برابر

خط: نسخ کهن، کا: محمد فرزند مهیار حسن فرزند حسین فرزند علی هرقلی، تا: شنبه ۱۵ رمضان۶۹۹ق؛ با نشان «بلغ ایده الله»، در پایان بخش ۱و۲ صورت خط محمد فرزند ابواحمد یا ابو زکریا نجیب الدین یحیی بن حسن بن سعید هذلی حلی (۶۰۱-۶۸۹یا ۶۹۵) پسر عم محقق حلی (جعفر بن الحسن بن یحیی) متضمن آنکه «سید علی فرزند سید عمید حسینی تمام نسخه را قرائة و سماعا و تصحیحا نزدوی بپایان رسانده» نقل شده تاریخ یادداشت حلی در ذیل بخش نخست ۶۹۹ آمده و یادداشت چنین است: «انهاه احسن الله توفیقه قرائة و سماعا لشرحه نفعمه الله تعالی سید علی بن السید ... العمید الحسینی ... کتبه الفقیر الی الله تعالی محمد بن یحیی بن احمد بن یحیی بن الحسن بن سعید الحلی الهذلی جمادی الاخرة من سنة تسع و تسعین و ستمائة هجریة و صلی الله علی سید نا محمد و آله الطاهرین وسلم تسلیما»، تاریخ یادداشت حلی در ذیل بخش دوم ۷۰۰ق است و متن آن این است: «انهاه احسن توفیقه وتسدیده قرائه صحیحة مهذبة وسماعا لشرحه نفعه الله تعالی ... ؟ و کتبه الفقیر الی الله تعالی محمد بن یحیی بن احمد بن یحیی بن الحسن بن سعید الهذلی الحلی فی خامس شهر ربیع الاول من سنة سبع مائة هجریة و الحمد لله جله و صلی الله علی محمد و آل محمد الطیبین الطاهرین»، پشت برگ ۱۱۷ چند یادداشت آمده که از آنها سه اجازه است که به سید عبد الله فرزند ابولقاسم مراغی داده شده به این ترتیب: ۱. وقد اجزت لسید المحققین و هو السید عبد الله ان یقول الاحکام الشرعیه عن الادلة الاقل (مهر مجیز در پایان بوده ولی پاک شده است)، ۲. اجازه ابراهیم نامی با مهر او «و اتخذ الله ابراهیم خلیلا» (چهارگوش) در پایان اجازه، متن اجازه چنین است: «و قد اجزت لسید المحققین و هو السید عبد الله ان یقول الاحکام الشرعیة عن الادلة الاقل»، دو اجازه دیگر از همین مجیز در صفحه مقابل (گ ۱۱۸) آمده که یکی بدون مهر و امضاء است و دومی با همین مهر آمده و متن دو اجازه چنین است: «و قد اجزت لسید المدققین و سند المحققین و مظهر انوار الحق و الیقین و هو السید عبد الله بن ابی القاسم المراغی ان یقول الاحکام الشرعیه عن ادلتها التفصیلیة کمال الاحتیاط و انا الاقل»، ۳. اجازه اسماعیل نامی است که مهر او«و اذکر فی الکتاب اسماعیل» (چهارگوش) در پایان اجازه آمده در صفحه مقابل (گ ۱۱۸) همین مهر زیر این عبارت «کما رقم و سطر و صح انا الاقل» آمده است؛ تملک: محمد فرزند رضا مدعو به صدر الدین در ۱۱ رمضان ۱۲۱۴ با مهر «محمد بن رضا المدعو بصدر الدین ۱۲۱۴» (دایره)، علی بن شهاب الدین ابی احمد عیمد حسینی؛ جلد: تیماج، ۴۸۵ص، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۹-۶۱]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۰۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** الطیر کلها واحد ثمنها و التکسب بها یجمیع الوجوه. تم الجزو الاول یتلوه کتاب المتاجر.

شامل جزء اول از آغاز کتاب الطهاره تا کتاب المکاسب شامل ۴ باب؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم بن علی بن حمانا، تا: ۱۵ شعبان۷۱۱ق؛ مقابله شده، محشی؛ اهدایی مسیح بن محمد سعید به سید عبدالله موسوی؛ تملک: محمد مشهور به قوام الدین تونی، عبدالرضا الحسینی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۸۲گ، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۹-۷۳]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۹-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** علیه ضمانه فان أتلفه علیه و کان قد اظهره لم کان علیه

از طهارت تا دیات را در سه کتاب ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹-۱۰؛ محشی از علی بن ابراهیم؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مذهب، ۳۹۸گ، ۱۸سطر ، قطع: وزیری [ف: ۲۴-۲۹۰]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲-طباطائی

آغاز: موجود: ترخ منها سبع دلاء فان مات فیها حمامة او دجاجة و ما اشبههما ترخ منها دلو؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸-۹؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۸۰گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۲۴-۲۲۹]

۱۶. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: قرن ۹ [نشریه: ۷-۵۲۳]

۱۷. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه: ۳

آغاز: ... علی نزح أربعة رجال من الغدوة الی العشیة یتناولون ... و إن مات فیه انسان وجب أن ینزح منه سبعون دلواً؛ **انجام:** و مان کان من جراح و غیر ذلک فبحساب ذلک و ... جنین البهیمة عشر قیمتها و فیما کان من ذلک ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۳۰۳گ، ۲۱ سطر ، اندازه: ۱۲×۲۲/۵سم [ف: -۲۷]

۱۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۰

طهارت تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ابعاد متن: ۱۲/۵×۱۷ [ف: -۸۰۷]

۱۹. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه: ۴۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام (در دیات افتاده)؛ تملک: محمد اشرف بن زین العابدین اشرف حسینی استرآبادی، حسین بن حسن حسینی؛ ۱۲۲گ، ۲۹سطر ، قطع: رحلی [چند نسخه-ف: -۲۰۴]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان شهد الاربعة باجتماع الرجل مع المرأة فی ازار واحد مجردین.

ج۱-۲، ازمقدمه تانخستین برگ از کتاب حدود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۴گ، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۲۱-۱۶۳۲]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۳۴۴

آغاز و انجام: برابر

ج۲-۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، مقابله شده؛ تملک: محمد شریف بن محمد رضا لاهیجانی؛ اهدایی: رهبری،

خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: گالینگور، ۳۰۶گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۸۹] و [ف: ۲۱-۱۶۲۸]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۸۶

همان نسخه بالا [اهدائی ف: -۲۴۵]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۳۹

خط: نسخ، کا: محمد بن زین الدین بن محمد شامی الفرزنی، تا: شنبه ۱۱ رجب۹۸۱ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج، ۱۹۲گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۲۲-۳۲]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۰

آغاز و انجام: برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ محرم۹۸۵ق؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷؛ ۱۷۵گ، ۲۴-۲۶سطر ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۲۱-۱۶۳۲]

۲۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۵۱۴-۳۳/۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۲صفر۹۸۸ق، جا: بیجاپور؛ مصحح، با نسخه مصححی دوبار مقابله شده؛ تملک: احمدبن ملامهدی صدتومانی، محمد علی تبریزی ۱۲۵۷ق؛ درپایان نسخه صورت اجازه سعید بن هبة الله راوندی به اولادش درج شده؛ جلد: تیماجمذهب، ۴۱۸گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۸-۴۸۳۱]

۲۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۹-۱/۳۹

آغاز: من الطهارات ولافی ازالة النجاسة من البدن والثیاب ولابأس باستعمالها فی الشرب وغیره مالم یقع فیها شیء تعین من النجاسة فان وقع فیها شیء من النجاسة فلایجوز؛ **انجام:** ولابأس ببیع جوارح الطیر کلها واخذ ثمنها والتکسب بها بجمیع الوجوه. تم الجزء الاول من کتاب النهایة ویتلوه ان شاء الله فی الثانی کتاب المتاجر والحمدلله رب العالمین و ...

جزء اول(کتاب الطهارة تا کتاب المکاسب)؛ خط: نسخ، کا: حسین بن عیسی الحوری الاولی، تا: پنج‌شنبه ۱۶ جمادی الثانی۹۹۱ق؛ افتادگی: آغاز (چند برگ)؛ مصحح؛ مهر: «الواثق بالله الکریم محمدبن حسن ... الحکیم» (دایره)؛ جلد: تیماج، ۹۷گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۸-۴۸۳۱]

۲۶. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: محرم۹۹۷ق؛ مجدول، مصحح؛ تملک: حسین بن عبدالرزاق حسنی؛ جلد: تیماج، ۲۹۷گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: -۳۱۳]

۲۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۱۸۹گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۵-۱۲۳]

۲۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: گویا قرن۱۱؛ تملک: محمد تقی مشهور به ملا پروانه عباسی صفوی سلیمانی؛ ۲۳۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۱-۲۹۰]

۲۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۳۷۰-۲۷/۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوا، ۲۱۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۸-۴۸۳۱]

۳۰. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۲۷۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: -۶]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** کان صاحبه مخیراً بین ان یلزمه قیمته یوم اتلفه ویسلم الیه ذلک الشیء او یطالبه بقیمته مابین کونه.

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (حدود پانزده سطر ازانتهای نسخه ناتمام مانده)؛ جلد: مقوا، ۲۶۹گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۲۱-۱۶۳۱]

۳۲. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۴۷۷

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: وزیری [ف: -۲۶۱]

۳۳. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: قرن ۱۱، برگ آخر نونویس است [تراثنا: س۱۸ش۱و۲-۲۴۵]

۳۴. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: مظاهری اسدی، محمود بن علی، تا: جمعه ۲۶ محرم۱۰۲۸ق، جا: حیدرآباد؛ افتادگی: آغاز [ف: -۴۰]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۴۱۶

خط: نسخ زیبا، کا: محمد صالح بن محمد جمال الدین بدلیه خطیب شیرازی، تا: صفر۱۰۵۶ق؛ مجدول، مصحح، دارای سرلوح رنگین؛ تملک: مرتضی بن حسن آشتیانی به تاریخ ۲۰ ربیع الثانی ۱۳۰۱ق؛ جلد: تیماج، ۲۳۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۱۹-۲۳۰]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۷ ربیع الاول۱۰۷۴ق، جا: شیراز؛ تملک: محمد باقر بن محمد مهدی هرندی قهپائی با مهر «محمد باقر مبین علم» (بیضی)؛ مهر: «تقی بن حسینعلی» (بیضی)، «الراجی الی الله محمد رضا بن محمد حسین» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۱۳۹گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۳-۲۷۲]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۵۰

آغاز و انجام: برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ خوش، کا: عبدالله (طبق نوشته خودش «بیدالعبد عبدالله» و ممکن است نام واقعی او نیزنباشد)، تا: شعبان ۱۰۷۹ق؛ دارای سرلوح مذهب، مجدول؛ ظهر ورق اول فهرست کتب و ماجرای سه نفر از فقهای بزرگ به نامهای حسین بن مظفر حمدانی (کذا) قزوینی، عبدالجبار بن علی مقری رازی، وحسن بن حسین بن بابویه معروف به حسکابا شیخ طوسی درمورد کتاب نهایه او؛ واقف: باقر کتابچی، تیر ۱۳۵۶؛ جلد: تیماج مذهب،

۳۰۱گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۲۱-۱۶۳۰]

۳۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۱۶۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن محمود بن علی اکبر نائینی، تا: دوشنبه ۲۳ذیقعده ۱۰۸۰ق؛ مهر: «یارفیع الدرجات» (مربع)؛ تملک: هادی بن محمد؛ جلد: تیماج، ۱۵۷گ (۱پ-۱۵۷ر)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۷]

۳۹. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۸۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۱۰۸۱ق [نشریه: ۶-۳۵۳]

۴۰. کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه: ۵/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۴ شعبان۱۰۸۴ق؛ اندازه: ۲۰/۵×۲۹سم [ف: -۱۶]

۴۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۱۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۳ق؛ تملک: عبدالجواد بن محمد مهدی، هبة الله بن عسکری در شوال ۱۲۸۱، عبدالخالق یزدی مشهدی آن را از حاج میرزا عسکری امام جمعه مشهد در ۱۲۶۲ عاریه گرفته بود؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۱۸۱گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۱-۵۷۶]

۴۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۱۳ن

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۶ق؛ اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [رشت و همدان: ف: -۱۱۸۳]

۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد بن حسن بن عبدالله بحرانی ساکن بندر دیلم، سید محمد حسینی موسوی قاضی، مهدی ... کاتب نجفی در سال ۱۱۸۸ق، سید محمد امین حسینی عاملی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مشمع، ۱۸۲گ، ۲۳سطر (۱۵/۵×۲۵)، اندازه: ۲۵/۵×۳۰سم [ف: ۲۹-۴۹۲]

۴۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۶۴۰

از اوایل طهارت تا آخر دیات؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن نیشابوری، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۴۱گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۳-۸۰۵]

۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۳۴

از آغاز تا دیات اعضاء و ناقص است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۲۴گ، ۲۰سطر (۱۱×۲۰/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۸-۱۶۳]

۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: ابی القاسم التنکابنی در ۱۳۰۹ق، موسی زنجانی؛ مهر: محمد ابراهیم؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۹۸گ، ۲۱سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۹-۴۰۶]

۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۷۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان کان مواقعته لها بالنهار فی شهر رمضان کان علیه کفارتان.

ج۱، از ابتدای مقدمه (بعد از فهرست مطالب) تا انتهای «کتاب الصوم»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ ۴۷گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۹۰]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۹۷/۳

آغازو انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن حاجی عزالدین حسینی، تا: ۱۱۰۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱ص (۳۱۲)، ۲۰سطر ، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۱۰-۱۲۶۲]

۴۹. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرزاق رازی، تا: ۲۰ جمادی الثانی۱۱۱۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۸۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف مخ: -۱۷۷]

۵۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۵۶۶-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مقابله شده؛ یادداشت شیخ محمد بن شیخ علی ابودیب، ۱۱۶۴؛ ۵۳۹ص، ۱۹سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۳۹۶]

۵۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۸۶-۴/۵۶

آغاز و انجام: برابر

طهارت تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ جمادی الثانی ۱۱۰۹ یا ۱۱۹۰ق؛ مجدول مذهب؛ واقف: میر عبدالله حسینی؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۲۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۸-۴۸۳۱]

۵۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۲۳۸]

۵۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۳۸۹

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: وزیری [ف: -۲۶۱]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۳۲/۶

خط: نسخ، کا: محمد تقی، تا: ۱۲۳۱-۱۲۳۲ق؛ جلد: تیماج، ۳۵گ (۷۸ر-۱۱۲پ)، ۵۵سطر ، اندازه: ۲۹×۴۲سم [ف: ۱۱-۳۲۵]

۵۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۵۵۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه سلخ صفر۱۲۳۶ق؛ واقف: محمد صادق گلستانه، ۱۲۳۶؛ جلد: تیماج، ۱۵۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۴۰۰]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، کا: محمد بن خضر، تا: ۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماجمذهب، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۵×۳۵سم [ف: ۴-۱۰۰]

۵۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۹/۶

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد صالح، تا: شوال۱۲۴۷ق، به دستور سید علی محمد بن علی؛ جلد: تیماج، ۷۸گ (۱۷۴ر-

۲۵۱پ)، ۳۳سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۶-۲۰۹]

۵۸. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۱۴۸/۱

خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن مطلب اردکانی، تا: دوشنبه ذیحجه۱۲۴۹ق [نشریه: ۴-۳۹۷]

۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۱۷

آغاز و انجام: برابر

ج ۱-۲؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد اسماعیل، تا: دوشنبه دهه سوم جمادی الاول۱۲۶۸ق؛ واقف: محمد زهرایی، تیر ۱۳۵۰؛ ۱۵۹گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۸سم [ف: ۲۱-۱۶۳۰]

۶۰. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۴۵۳

کا: ابوالقاسم بن محمد مهدی، تا: ۱۲۷۶ق؛ قطع: وزیری [ف: ۲۶۱]

۶۱. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم/۴

مبحث قبله با ترجمه فارسی آن؛ خط: نسخ، کا: اردبیلی، ابوالفضل بن عبدالجواد، تا: قرن ۱۴؛ گ (۳۸پ-۳۹ر)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [صد و شصت نسخه: -۶۹]

۶۲. مشهد؛ رجائی مغزی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: مزجی بسطامی، عبدالعلی بن محمد حسن، تا: ۱۷ رجب۱۳۱۰ق [تراثنا: س۵ش۳-۱۰۵]

۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۲۴

آغاز: و غسل الأنا سبع مرات و کل ما وقع فی الماء و مات فیه مما لیس له نفس سائلة فلا باس؛ **انجام:** باب القصاص و دیات الشجاج: من قطع شیئا من جوارح الانسان، وجب ان یقتص منه ان اراد ذلک.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: مقوایی، ۲۰۸گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۳۸-۴۵۳]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۰۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رایانه]

۶۵. قم؛ موقوفه میرزا ابوطالب قمی؛ شماره نسخه: ۱۳/۱

خط: نستعلیق، کا: راشد بن صباح قدمی، بی‌تا؛ تملک: میرزای قمی در اصفهان؛ ۲۴۱گ (۳ر-۲۴۳پ) [جنگ: ۱-۴۹۳]

● النهایة فی مجرد الفقه و الفتاوی (ترجمه) / فقه / فارسی

an-nahāya fī mojarrad-el feqh va-l fatāvā (t.)

وابسته به: النهایة فی مجرد الفقه و الفتاوی؛ شیخ طوسی، محمد بن حسن (۳۸۵-۴۶۰ق)

ناشناخته و بعضاً همانند:

۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۳۲۸ - ج

ترجمه‌ای است کهن از کتاب متاجر تا پایان کتاب دیات و بابی در دیه جنین، هر کتاب در چند باب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۸۶ق؛ در پایان مجلد نخستین آمده: «تمام شد مجلد اول از کتاب نهایه و بعد از آن نوشته شود مجلد دوم ان شاء الله و افراغ افتاد از نوشتن آن در هفتم ماه محرم سنه ست و ثمانین و ستمائة»، شش برگ در پایان و چند برگی در میانه آن تازه‌تر است و از قرن ۱۲؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳۰۶گ، ۱۷سطر (۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: -۵۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۷۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۷۲-ف

نسخه اصل: کتابخانه سید نصرالله تقوی؛ بی‌کا، تا: ۸۹۲ق [فیلمها ف: ۱-۲۷۰]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۲/۲

آغاز: بسمله. الحمدلله ولی الحمد و موجبه و صلی الله علی خیر (ته من) خلقه محمد و آله الطاهرین من عترته و سلم تسلیما کثیرا کثیرا. مجلد اول از کتاب نهایه. و این مجلد ده کتاب است. کتاب اول در طهارة و این کتاب ده بابست. باب اول در آنکه طهارت چه و چگونگی ترتیبش. طهارت در شریعت نام آن چیزیست که بدان مباح بود در نماز رفتن و آن بر دو ضرب است یکی وضوء است و تیمم و مدار هر دو بر چهار چیز است.آغاز نسخه ما: کتاب الوصیة و احکامها باب در حث کردن بر وصیت. خدای تعالی میگوید: کتب علیکم اذا حضر احدکم الموت ... علی المتقین و روایت کرده اند از پیغمبر ص که وی گفت هر که بی وصیت بمیرد مرگش مرگ جاهلیت بود؛ **انجام:** و اگر کسی چیزی را از ملاهی که روا نبود تملک آن عمل نمودن (بملک گرفتن وی) چون طنبورها و چغانه‌ها (چغانها و طنبورها) و مانند این (آن) بر مسلمانان تباه کند بر وی چیزی نبود و اگر بر ذمی تباه کند در حرز آن ذمی بروی بود ضمان آن. پس اگر بروی تلف کند و وی آن چیز (از آن) بظاهر کرده بود بوی (بروی) چیزی نبود بهیچ حال (و الله اعلم و احکم) و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب (پایان باب ۱۱ کتاب ۱۲ جلد ۲).

نسخه از کتاب ۹ در وصیت است تا کتاب ۱۲ دیات و از جلد دوم نهایه است، ترجمان این پارسی دانسته نشد که کیست و همین اندازه از خود آن پیدا است که از گیلان و طبرستان یا شاید از ری و کاشان باشد و پیش از ۸۹۲ و گویا هم پس از محقق حلی و علامه حلی می‌زیسته است؛ خط: نستعلیق، کا: اصفهانی، مجدالدین بن شرف الدین، تا: قرن ۱۰؛ مهر: «یوسف ایها الصدیق» و عبده فرامرز اسفندیار»؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۶۴گ (۲۴ ر-۸۷ پ)، ۱۹سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۱۸۲۸]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۲۴/۱

آغاز: بسمله. مجلد اول از کتاب نهایه و این مجلد ده کتابست. کتاب اول در طهارت و این کتاب ده بابست. باب اول در آنکه طهارت چه باشد و. الحمدلله ولی الحمد ... و صلی الله علی خیرته من خلقه محمد و آله الطاهرین ... آغاز: بسمله. مجلد دوم از کتابنهایه و این جلد دوازده کتابست. کتاب الاول من المتاجر، و

این کتاب نوزده بابست. باب اول در آدابها (؟) ی بازرگانی مردم که چون بازرگانی خواهند کردن، زودتر فقه در این بیاموزند؛ **انجام:** که ایشان شکار کنند و بهای آن گرفتن و بدان کسب کردن بهمه انواع. والله اعلم بالصواب (۱پ-۳۸ر) سپس. ترجمه النهایة: از همو. در دوازده کتاب، از متاجر تا دیات (جلد دوم). انجام: بروی چیزی نبود بهیچ حال. والله اعلم بالصواب ... هشتم شهر محرم الحرام روز دوشنبه انجام یافت سنه ۱۹ مطابق جلوس سنه ۲۲ کاتبه ... محمد مقیم ... (۳۸پ-۸۰ر)

جلد ۱، از طهارت تا مکاسب، سپس فهرست دوازده کتاب از جلد دوم؛ خط: نستعلیق خوب، کا: محمد مقیم، تا: ۱۰۰۸ق؛ جلد: میشن، اندازه: ۱۸/۱×۳۰/۳سم [ف: ۷-۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۲۲-ف و ۳۸۷۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۷۰ و ۲-۲۷۳]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۵۳/۲

آغاز: بسمله ... کتاب المتاجر و ادبهای تجارت. چون کسی خواهد که تجارت کند، باید که نخست فقه بیاموزد؛ **انجام:** و اگر تلف گرداند آن را بروی، از آنکه ظاهر گردانیده بود، آن را در میان مسلمانان برو هیچ نبود، به هیچ حال. و بالله التوفیق ...

ترجمه‌ای است کهن از کتاب متاجر تا پایان کتاب دیات و بابی در دیه جنین، هر کتاب در چند باب، با نسخه چاپ سید محمد باقر سبزواری (تهران ۱۳۳۴ش) مقابله شد، آن ترجمه نبود، ترجمه‌ای است کهن، روان با واژه‌های سره فارسی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۱ جمادی الاول۱۰۵۱ق؛ ۱۷۶گ (۵۶پ-۲۳۱ر) [ف: ۱-۵۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۰۹

آغاز: . نه مفروض اول دانستن طهارة و احکام وی است و دوم دانستن عددهای نمازست ... باب اول در عدد نمازها و عدد رکعات نماز از فریضها و سنتها نماز بر دو قسمت؛ **انجام:** و واجب آید بروی آنچه برزانی واجب آید بر یکی حد و حکم زنا ثابت شود بدو چیز یکی آنک ...

از: ناشناخته، درگذشته: حدودقرن ۵ یا ۶ق، ترجمه روانی است از کتاب نهایة شیخ طوسی و ظاهراً یکی از شاگردان شیخ این ترجمه را ساخته است، نسخه موجود از اول کتاب صلوة آغاز و تا اول کتاب حدود به انجام می‌رسد؛ خط: نستعلیق، کا: شمس الدین محمد بن حسین بن محمد قمصری، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح، محشی با نشان «۱۲»، با نسخه‌ای کهن مقابله شده؛ جلد: تیماجمذهب، ۲۶۸ص، ۲۱-۱۵سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۵-۳۰۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۳۸

آغاز: بسمله الحمدلله ولی الحمد ... طهارت در شریعت نام آن چیزیست که بدان مباح بود در نماز رفتن و آن بر دو ضربست یکی وضوست و دوم تعلیم

در فهرست‌های کتابخانه‌ها و مآخذی که در دست نگارنده است نام و اثری از این ترجمه و مترجم آن یافت نشد ولی از طرز انشاء گمان نزدیک به یقین دارم که از منشآت قرن پنجم هجری باشد و جناب آقای تقوی فرمایند: اگر از خود شیخ نباشد مسلماً انشاء یکی از شاگردان ایشان است، این ترجمه چون اصل آن دو مجلد می‌باشد و هر یک از مجلدات دارای ده کتاب است و از طهارت شروع گردیده و به کتاب دیات ختم شده و کتاب‌های آن به باب‌هایی تقسیم گردیده و در حدود ۱۶۰۰۰ بیت کتابت دارد، نسخه کهنه‌ای از این ترجمه که به سال ۸۹۱ و ۸۹۲ نوشته شده در کتابخانه شخصی جناب آقای حاج سید نصر الله اخوی تقویهست؛ خط: نسخ، کا: مسیح بن محمد باقر کمره ای، تا: ۱۲۹۵ق؛ محشی به فارسی؛ جلد: تیماج، ۲۵۰گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۳-۶۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۶۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۷۰]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۱

آغاز: بسمله، الحمدلله ولی الحمد و موجبه و صلی الله علی خیرته من خلقه؛ **انجام:** پس اگر بروی تلف کند و وی از آن چیز بظاهر کرده بود بر وی چیزی نبود بهیچ حال و الله اعلم و احکم

دو جلد؛ خط: نسخ، کا: مسیح بن محمد باقر، تا: ۱۲۹۷ق؛ ۱۶۰گ، ۲۵سطر (۱۰/۵×۲۰)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴-۳۵۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۶۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۷۰]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۲۸

آغاز: بسمله الحمدلله ... طهارت در شریعت نام؛ **انجام:** تا چین صد و ده فرسخ سی و نه مرحله

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن سلطان محمد طالقانی، تا: ۱۳۱۳ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۰۲-ف

نسخه اصل: کتابخانه سید نصرالله تقوی. کتابخانه تقوی؛ کا: عبرت نائینی، محمد علی، تا: ۱۳۳۶ق [فیلمها ف: ۱-۲۷۰]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۲۸

آغاز: شوید و اگر کسی باین کار کاند باحتیاط تر بود (کتاب ۱ باب ۸ س ۲ ص ۲۴ چاپی).نیمه دوم: بسمله. مجلد دوم از کتاب نهایه. کتاب الاول فی المتاجر و این کتاب نوزده باب است. باب اول در ادبهای بازرگانی مردم. مردم باید که چون بازرگانی خواهند کردن زودتر فقه در دین بیاموزند (ص ۲۵۰)؛ **انجام:** نیمه نخستین: باب دوم (کتاب ۵) در انواع حج ... یا دو سال روا بود که وی حج تمتع کند و بمیقات شود (س ۲۱ ص ۱۳۷)؛ انجام: و اگر مستأجر شرط کند که چیزی به بنده دهد بی علم خداوندش لازم نیاید ویرا وفا کردن بدان شرط و بنده را نیز (س ۵ ص ۳۰۴ از باب ۱۹ متاجر)

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه شاید پس از هزار نوشته شده باشد، محشی به فارسی و عربی بی عنوان و از شرایع و با

عنوان‌های «قال فی مسائل الخلاف، و الشیخ قال فی المبسوط، بخلاف صاحب الرسالة و ذکر الشیخ رحمه الله فی مسائل الخلاف، سید گفت (در بسیاری از جاها)، مذهب سید مرتضی اینست، در کتاب مبسوط گوید، در تفسیر شیخ جمال الدین ابوالفتوح آورده است»، بیشتر آنها به فارسی کهن است که گویا از خود مترجمان باشد؛ تملک: حسین بن رضا نجفی با مهر «الراجی حسین الحسینی»؛ کاغذ: سپاهانی، ۹۶گ، ۱۶سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۶-۲۴۴۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۹۲-ف و ۱۵۹۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۸]

● نهایة الکلام فی حل شبهة جذر الاصم = حل مغالطة الجذر الأصم = حل مغالطة ابن کمونة / منطق، فلسفه / عربی

nihāyat-ul kalām fī ḥall-i šubhat-i jaḏr-il aṣam = ḥall-u muġāliṭat-il jaḏr-il aṣam = ḥall-u muġāliṭat-i ibn-i kamūna

دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ - ۹۰۸؟ قمری

davvānī, mohammad ebn-e as'ad (1427 - 1503)

در حل مغالطه «کل کلامی کاذب» که منسوب به ابن کمونه و معروف است به مغالطه جذر اصم. دوانی در این رساله نخست در عنوان «فاتحه» مغالطه را روشن ساخته پس از آن در زیر عنوان «واسطه» پاسخ‌های قدما و متأخرین و معاصرانش را نقل کرده و اشکالات آنها را باز گفته، آن‌گاه در «خاتمه» پاسخ و حل خود را تقریر کرده است. وی (در «واسطه») از این دانشمندان در طریق حل مغالطه نقل کرده: ۱. نخست از تفتازانی در شرح مقاصد، در اینجا وجه تسمیه این مغالطه را به جذر اصم از تفتازانی حکایت کرده است؛ ۲. از کاتبی دبیران قزوینی در شرح کشف الاسرار؛ ۳. از شرح قسطاس (قسطاس یا از محمد بن ابراهیم عتایقی حلی است که شارح آن در الذریعه شناخته نشده و یا شمس الدین سمرقندی) اما چنین پیداست که دوانی مؤلف شرح قسطاس را نمی‌شناخته است؛ ۴. از صاحب قسطاس؛ ۵. از سید شریف گرگانی، سخن سید شریف را به‌وسیله «بعض الناس» نقل و سپس درباره صحت نقل تردید کرده است، قرائن نشان می‌دهد که مقصود دوانی از «بعض الناس» سید صدرالدین دشتکی است؛ ۶. از سید صدرالدین (به شهادت قرائن) و از او بدین گونه یاد می‌کند: «و منها ما ابدعه بعض ابناء زماننا ...». این مسأله نیز از مسائلی است که بین دوانی و صدرالدین دشتکی بر سر آن جدال‌های کتبی و شفاهی فراوان به وجود آمده است. صدرالدین دشتکی نیز رساله در تحقیق مغالطه معروف به جذر اصم نگاشته اما چنین پیداست که دوانی در وقت تألیف این رساله صدرالدین را ندیده بوده و یا او خود هنوز آن را ننوشته بوده است. در سراسر این رساله دوانی (بر طبق متداول در حواشی شرح تجرید و مطالع) با تعریض و کنایت از صدرالدین دشتکی یاد و یا سوء تعبیری از او نسبت به خود نقل کرده است. سخنان او را در باب این مغالطه از حواشی شرح تجرید می‌آورد و از او بدین‌گونه یاد می‌کند: «ما حشی به حاشیه التجرید» و گاه نیز از او با عنوان شارح التجرید یاد کرده و در یکجا این قصه را نقل می‌کند: «معروف است و ما و دیگران هم شنیده‌ایم که وقتی حواشی من (دوانی در اینجا خود را «هذا القائل» خوانده) را دید و چند بار مطالعه کرد آن را افکند و گفت مانند اینها را در سرزمین ما تزریق می‌نامد. حال آن که کلمه «تزریق» در این بلاد معمول نبوده و پس از این داستان بر سر زبانها افتاد». (عبدالحسین حائری)

آغاز: بسملة، اما بعد حمدالله مناح مفاتیح المعظلات، عتاح مفالیق المشکلات ... فأقول: إخوانی من طالب الیقین سلام علیکم ... هذه نهایة الکلام فی حل المغالطة التی ... تعارکت فیه انظار الأئمة الأئمة الأعلام و تصادمت فیه آراء الأذکیاء أولی الأفهام ...

انجام: فسواء سمی هذا الکلام خبراً او إنشاء لا تختلف الحال فی عدم کونه صادقاً و کاذباً و بذلك سنحل الشبهة و لا إستبعاد فی أن یکون الکلام مع قطع النظر عن الخصوصیات محتملاً للصدق و الکذب ... یختلف با إستبعاد فی أن یکون الکلام مع قطع النظر عن الخصوصیات محتملاً للصدق و الکذب ... یختلف باختلاف الحیثیات و الإعتبارات.

چاپ: در دوازده رساله در پارادکس دروغگو، (تهران، موسس حکمت و فلسفه ایران: ۱۳۸۶) به تصحیح احد فرامرز قراملکی

[الذریعة ۹۲/۵ و ۷۶/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۸۸/۱

آغاز: الذی تکلمت به امس صادق فان صدق کل من الکلام الغدی و الامس یستلزم عدم صدقها ... و هی مغالطة تحیر فی حلها عقول العقلاء و فحول الاذکیاء و لهذا سمیتها بمغلطه الجذر الاصم؛ **انجام:** برابر

تذکر: برخلاف نظر فهرست‌نویسان این نسخه از آن میرصدرالدین دشتکی نیست؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی با نشانه «م، مدظله»؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۳۲گ (۳ر-۳۴پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲/۸×۱۸/۴سم [ف: ۵-۱۴۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۷۶/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۰۹ق؛ محشی؛ ۱۶گ (۱۵ر-۳۰ر)، ۲۲سطر ، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۳۶-۶۱۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۲۸/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: زواره‌ای، صفی الدین محمد بن غیاث علی، تا: ۹۴۶ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۳۸ص (۲۴۲-۲۷۹)، ۱۶سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۸-۵۴۳]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۸۱/۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد قاسم بن بهزاد رازی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد، ۷گ (۵۵پ-۶۱پ)، اندازه: ۱۶/۶×۲۵/۲سم [ف: ۸-۲۸]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۹۹/۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمدسعید بن قاسم حسنی حسینی طباطبایی، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ ۱۷گ (۱۸۰پ-۱۹۶ر)، ۲۳سطر ، اندازه: ۶×۱۵سم [ف: ۳۵-۶۲۴]

۶. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف۳۴/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان۱۰۱۶ق؛ کاغذ: دولت آبادی، ۴۹گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۷×۱۴/۵سم [ف: ۱-۳۱۵]

۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۸۴/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال۱۰۲۱ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱-۳۵۲]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۹۲/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: عقیلی استرآبادی، محمد بن حسین، تا: ۱۰۵۸ق؛ کاغذ: ترمه، ۳۲ص (۸۷-۱۱۸)، ۲۳سطر [ف: ۹-۲۳۲]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۴۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ ۱۸ص، ۳۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۴-۱۷۵]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۴۰۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ سپس فایده‌ای است از مؤلف در عدم جریان لا مطابقه در تصورات؛ واقف: تقی موسوی، ۱۱۱۹؛ ۱۸گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۴-۳۸۰]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۶/۲۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: چرم، ۳۲ص (۱۸۹-۲۲۰)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۹-۵۴۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۳۸/۱۱ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۴۲۹]

۱۲. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۱۱۲/۹ - ب
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۸گ (۸۸ر-۱۰۵ر) [ف: -۵۰۹]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۴۱۰/۳
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴-۳۷۹]

● **نهاية الکمال** / شعر / فارسی

nahāyat-ol kamāl

امیر خسرو، خسرو بن محمود، ۶۵۱ - ۷۲۵ قمری

amīr xosrow, xosrow ebn-e mahmūd (1254 - 1326)

این مجموعه شامل دیوان اشعار پنجم و آخرین شاعر بوده، دیباچه کوتاه، قصاید، مثنوی‌ها، قطعات، ترجیع‌بندها، غزلیات و رباعیات در دوره‌های آخر حیاتش را دربر می‌گیرد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۹۱۰/۵
آغاز: مردمانی که روی او دیدند ×× تا بباشند بی سکون باشند؛
انجام: گفتم ز کمان قامتم نون بشود ×× خندید بطنز و گفت بالام خوشست
خط: نستعلیق بسیار مغلوط هند، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ واقف: نابینی؛ ابعاد متن: ۱۰/۸× ۲۲ [ف: ۷-۶۷۶]

● **نهاية الکمال** / عرفان و تصوف / فارسی

nahāyat-ol kamāl

قادری بتالوی، غلام قادر شاه، ۱۱۰۷ - ۱۱۷۶ قمری

qāderī botālavī, qolām qāder šāh(1696 - 1763)

رساله‌ای است در تصوف از منظر قادریان، مؤلف از شاگرد پدرش ابوالفرج محمد فاضل الدین نگارنده آثاری چون: تا رموز القادرية، شرح خمرية یا خمخانه قادری، شرح ملهمات غوثية و بیان الأنساب بوده است.رساله موجود با نثری آمیخته به نظم در خصوص مراقبت‌های فرقه قادری از متصوفه است، بدون ابواب از مطالبی چون شناخت نفس، نفی و اثبات، نور برزخ محمدی، شغل جمع الجمع، شغل غوطه ذات، شغل هوات اهد و المشهود و ... سخن به میان آورده است. چند نسخه از این رساله در فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی پاکستان گزارش شده است.

[مشترک پاکستان ۲۰۸۹/۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۸۹/۳
آغاز: بسملة، هو الاول و الآخر و الظاهر و الباطن منت‌های بی منتهائی مر ذاتی را که همسو است محمد به صفات خود و محمود به آیات خود، همه محامد ناشی از اوست و راجع بدو؛ **انجام:** و صحبت عارف و اصل مواظبت و مداومت نمایند تا در مدت قلیل به مقصد اعلی وصول رب جلیل فایز گردند و ما ذلک علی الله بعزیز ...
خط: نستعلیق، کا: کریم بخش، تا: ذیقعده۱۳۰۴ق؛ ۱۷گ (۱۰۱ر-۱۱۷پ)، ۱۹سطر ، اندازه: ۸/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۹-۱۳۸]

● **نهایة المأمول فی شرح کفایة الاصول** / اصول فقه / عربی

nihāyat-ul ma'mūl fī š.-i kifāyat-il uṣūl

مظاهری نجفی، مرتضی، ۱۳۱۵قمری

mozāherī-ye najafī, mortazā (1898 -)

وابسته به: کفایة الاصول؛ آخوند خراسانی، محمد کاظم بن حسین (۱۲۵۵-۱۳۲۹ق)

شرحی است بر «کفایه الاصول»آخوند خراسانی در دو مجلد بنا به گفته مؤلف در آخر همین مجلد کتاب تقریرات درس اصول علامه محقق آقا ضیاء الدین عراقی می‌باشد.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۳۲عکسی

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... قوله قدس سره: موضوع کل علم و هو الذی یبحث فیه عن عوارضه الذاتیه؛ **انجام:** هذا وانقطع الان ... و وسعته الذرع فی نهایة المامول فی شرح کفایة الاصول ... المستفاد من بحث علامة العصر و فرید الدهر اية الله الملك الباقی الشیخ ضیاء الدین العراقی ... تمت بحمد الله بید مصنفه ...

نسخه اصل: کتابخانه شخصی. مشتمل است بر مباحث الفاظ؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: صفر۱۳۴۲ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح؛ ۲۶۱گ [عکسی ف: ۱-۲۹۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۳۳عکسی

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد فیقول العبد الاثم الجانی مرتضی النجفی الاصفهانی المظاهر الاسدی. ان هذا ما استفدته من بحث شیخنا العلامه الشیخ ضیاء الدین العراقی دام ظله فی الادلة العقلیه؛ **انجام:** فیکون حالها کحال الظن فی زمان الانسداد فی کونه عذرا عند المخالفة و منجزا للاقع عند بلا احداث علم للمکلف بالنسبة الی الواقع فافهم و تامل

نسخه اصل: از نسخه کتابخانه شخصی. مجلد دوم و مشتمل است بر ادله عقلیه؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۶ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح؛ ۴۸۵گ [عکسی ف: ۱-۲۹۵]

● **نهایة المأمول فی شرح مبادی الوصول** / اصول فقه / عربی

nihāyat-ul ma'mūl fī š.-i mabādi-l wuṣūl

فخرالمحققین، محمد بن حسن، ۶۸۲ - ۷۷۱ قمری

faxr-ol-mohaqqeqīn, mohammad ebn-e hasan (1284 - 1370)

وابسته به: مبادی الوصول الی علم الاصول؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)

در شرح کتاب مبادی الوصول تالیف پدرش علامه حلی

آغاز: بسمله الحمد لله المتقدس عن نیل الاوهام و الخواطر ... اما بعد فان جماعة ... لما وقفوا علی کتاب مبادی الوصول الی علم الاصول من تصانیف والدی الامام العلامه ... جمال المله و الدین حسن بن المطهر ... فوجدوه قد اشتمل علی جمیع قواعد هذا الفن مع ایجاز ... سالونی ان اشرحه شرحا شافیا ... فاجبتهم ... و سمیته نهایة المامول و قال مد ظله الحمد لله المتفرد ... (تا پایان دیباچه) اقول هذا العلم یبحث فیه عن طرق الفقه

[الذریعه ۴۰۶/۲۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۸۶/۲-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** لان الحکم بالعلم او بالظن لابدله من دلیل ... فانه لیس بضروری و الالم یبق النزاع و لیکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی شرح هذه المقدمه و الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

خط: تعلیق، کا: رستم بن حسین بن عبد الله استر آبادی، تا: ۸۴۸ق؛ محشی با نشان «شرح»؛ ۵۷گ (۱۹-۷۵) [ف: ۲۳-۶۸۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۳۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ رمضان۸۶۱ق، جا: سبزوار؛ عناوین متن «قال دام ظله» است که نشان می‌دهد نسخه از روی نسخه‌ای کتابت شده که هم عصر شارح بوده، محشی؛ تملک: سید محمد محسن بن عبدالله حسینی در ۱۰ شوال ۱۲۰۹ق؛ جلد: مقوایی، ۶۴گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۲سم [ف: ۴۳-۲۰۵]

۳. اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

کا: طریح، تاج الدین بن محمود، تا: ۹ربیع الاول۱۰۶۷ق؛ نسخه نزد سید محمدعلی روضاتی در اصفهان موجود است [نسخه‌پژوهی: ۱-۱۶۶]

● **نهایة المأمول فی شرح مبادی الوصول** / اصول فقه / عربی

nihāyat-ul ma'mūl fī š.-i mabādi-l wuṣūl

فاضل مقداد، مقداد بن عبدالله، - ۸۲۶ قمری

fāzel-e meqdād, meqdād ebn-e 'abd-ol-lāh (- 1423)

وابسته به: مبادی الوصول الی علم الاصول؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)

شرحی است بر «مبادی الوصول الی علم الاصول» علامه حلی با عنوان «قال، اقول». فاضل مقداد نزد استادش فخر المحققین فرزند علامه کتب و علومی را فرا گرفت که از جمله کتب «مبادی الاصول» والد فخرالمحققین بود. هنگام قرائت و تدریس این کتاب، معضلات و مشکلات کتاب توسط استاد تبیین و کشف شد و سپس فاضل مقداد تصمیم گرفت که آن فوائد استاد را به رشته تحریر درآورد که نتیجه تحریر وی، شرح حاضر می‌باشد.

[الذریعه ۴۰۵/۲۴ و ۵۴/۱۴]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۸۷/۱

آغاز: علی الاقسام الثلاثه و التخصیص من قبل النجاه و لان التکلم بالاسماء وحدها متعذر؛ **انجام:** و کتب سبط العبد الفقیر ... و الحمدلله وحده اولا و آخرا و الصلاه علی نبیه و عترته باطنا و ظاهرا. و هکذا صوره خط المقداد

خط: نسخ، کا: راضی بن سید محمد جزایری، تا: ۱۰۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان«شرح میبدی»؛ تملک: رضا موسوی زنجانی؛ جلد: تیماج، ۱۴۲گ (۳-۱۴۴)، ۱۷سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۴۳۰]

● **نهایة المحتاج الی شرح المنهاج** / فقه / عربی

nihāyat-ul muḥtāj ilā š.-il minhāj

منوفی، محمد بن احمد، ۹۱۹ - ۱۰۰۴ قمری

manūfī, mohammad ebn-e ahmad (1514 - 1596)

وابسته به: منهاج الطالبین و عمدة المفتین = منهاج الطالبین فی مختصر المحرر؛ نووی، یحیی بن شرف (۶۳۱-۶۷۶ق)

تاریخ تألیف: ۹۶۳- ۹۶۸ق

شرح مزجی است در چند جلد بر کتاب «منهاج الطالبین» ابوزکریا یحیی بن شرف نووی در فقه مذهب شافعی، با استفاده بسیار از شرح جلال الدین محلی بر همین کتاب به اضافه آنچه شارح از کتاب‌های دیگر فقه این مذهب بهره برده و در دیباچه اشاره‌ای بدانها رفته است.شارح در این شرح بعضی از قواعد و فوائد را افزوده و در بعضی از مسائل با تفصیل بیشتر بحث کرده اگر نیاز به تفصیل بوده وگرنه به توضیح‌های مختصر بسنده کرده، و نیز آنچه را که بدان عمل می‌شود آورده و از نقل گفته‌های و استدلال‌های ضعیف اجتناب می‌ورزد.

آغاز ۱: الحمدلله الذی شید بمنهاج دینه ارکان الشریعة الغراء و سدد بأحکامه فروع الحنیفیة السمحاء من عمل به فقد اتبع سبیل المؤمنین.

آغاز **۲:** بسمله، کتاب الفرایض ای مسائل قسمة المواریث جمع فریضة بمعنی مفروضة ای مقدرة لما فیها من السهام المقدرة فغلبت علی غیرها و الفرض لغة التقدیر و شرعاً نصیب مقدر شرعاً للوارث و الاصل فیه قبل الاجماع ...

چاپ: مصر، جزء۸، ۱۲۸۶ق؛ بولاق، جزء۸، ۱۲۹۲ق.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۴

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و اما خبر ان الله لا یقبل دعاء حبیب علی حبیبه فضعیف

جلد سوم و از کتاب فرایض شروع شده و به کتاب نفقات ختم می‌گردد؛ خط: نسخ، کا: جویلی بن ابراهیم بن حمیدان بن علی عمری شافعی، تا: سه‌شنبه۳ ربیع الثانی ۹۷۲ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۲۸۲گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۳-۳۴۵]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۵۱

آغاز: برابر۱

ربع اول کتاب و تا پایان احکام حج می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۹ شوال۱۰۱۳ق؛ تملک: حاج باکثیر بن مصطفی؛ جلد: مقوایی، ۲۸۳گ، ۳۳سطر ، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۳-۱۷۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۰۰

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** فاذا مات ثالث عمل فی مسألته ماعمل فی مسألته الثانی و هکذا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از «قزلجی»، «عبدالله بن حیدر»، «شیرازی» ودیگران؛ واقف: ابوالوفا معتمدی کردستانی، شهریور ۱۳۵۱؛ ۲۰گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۱۶۳۳]

۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۹۸/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** فاذا مات ثالث عمل فی المسئلة ما عمل فی المسئلة الثانی و هکذا والله اعلم بالصواب

در فهرست ناشناس. شرح کتاب الفرائض و هو شرح ممزوج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۴ق؛ جلد: چرم، ۳۲گ (۳۳پ-۶۴پ)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [مؤید: ۲-۱۰۷]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۰۶۹/۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** ولکل ابن من الاولی سهمان فی ثمانیة عشر بستة وثلثین ومن الثانیة خمسة فی واحد نجمة وما صحت المسئلتان صار کمسئلة الاولی فاذا مات ثالث عمل فی مسئلته ما عمل فی مسئلة الثانی و هکذا تم

در فهرست ناشناس و با عنوان «شرح المنهاج»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ محشی با امضای «شیرازی»؛ جلد: تیماج، ۱۷گ، ۱۳و۱۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۴-۱۵۸۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۸۸۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** فاذا مات ثالث عمل فی مسئلة الثالث ... و الحمدلله رب العالمین

توضیح: نام مؤلف با توجه به آغاز و انجام معلوم گردید؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۵ جمادی الاول۱۲۹۴ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۲۳گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۳-۳۹۱]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۹/۹۶-۷۷۱۶/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** محجوب بالاستغراق ویحجب من له ولاذکر اکان او غیره بعصبة لنب لانه اقوی منه والعصبة یسمی

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ ۱۱گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۶-۳۰۱۹]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۹۹

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** فاذا مات ثالث عمل فی مسألته ماعمل فی مسألته الثانی و هکذا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۳۰۱ق؛ محشی؛ واقف: ابوالوفا معتمدی کردستانی، شهریور ۱۳۵۱؛ جلد: مشمع، ۳۴گ، ۷سطر ، اندازه: ۱۵/۸×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۱۶۳۳]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۰/۸

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و ما صحت منه لمسئلتان صار کمسئله الاولی فاءن مات ثالث عمل فی مسئلة ما عمل فی مسئلة الثانی و هکذا ...
خط: نسخ متوسط، کا: عبدالحمید بن جلال الدین، تا: ۱۳۰۶ق؛ ۲۶گ (۱۸۴پ-۲۰۹)، اندازه: ۱۷/۷×۲۳سم [ف: ۱۴-۲۵۶]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱ /۷۶۰۹-۵۱/۶۹
آغاز: برابر۲
خط: نسخ، کا: احمد بن محمد، تا: شنبه ۱۴ محرم۱۳۱۸ق؛ ۴۰گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۶-۳۰۲۲]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۴۸/۴
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** فی مسألته ما عمل فی مسألته (کذا) الثانی و هکذا
خط: نسخ، کا: عبدالله مازندرانی، تا: ۲۵ ربیع الاول۱۳۲۳ق؛ محشی؛ جلد: چرم مذهب، ۳۰گ (۱۱پ - ۴۰پ)، ۸سطر ، اندازه: ۱۶/۹×۲۱/۷سم [ف: ۴۳-۲۱۳]

۱۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۷۴۲/۲
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و ما صحت منه المسئلتان صار کمسئله اولی، فاذامات ثالث عمل فی مسئلته ما عمل فی مسئلة الثانی و هکذا
کتاب فرایض؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحیم، تا: ۱۳۳۲ق، جا: ساوجبلاغ؛ ۶۴گ (۵۳ر-۱۱۶پ)، ابعاد متن: ۱۸×۲۲ [ف: ۲-۳۷۲]

۱۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۵۲۴/۱
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** فإذا مات ثالث عمل فی مسألته ما عمل مسألة الثانی و هکذا تم
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۳۷گ (۱پ-۳۷ر)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱-۴۴۹]

۱۴. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۳۰۸
آغاز: برابر۲؛ ؛ **انجام:** فاذا مات ثالث عمل فی مسألته ما عمل فی الثانی و هکذا.
در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، کا: محمد بن مصطفی بن احمد بن محمد باقر، تا: ماه صفر، جا: مرغوز؛ ۳۵گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۴۰]

● نهایة المرام / فقه / عربی

nihāyat-ul marām

فقه استدلالی است با ذکر مستند فقهی و بدون آوردن اقوال فقها ورد و ایراد در آنها، مسائل عنوان شده و دنباله آن دلیل را می‌آورد و بعضی از مسائل بدون استدلال مانده است. گویا مسائل این کتاب از متن دیگری نباشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۷۸
آغاز: کتاب الصلحو هو عقد سائغ بالاجماع من الائمه کما عن السرائر و التذکرة
از کتاب صلح تا و صیت؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۳۳۶گ، اندازه: ۱۴×۲۶/۵سم [ف: ۱۷-۳۲۱]

←نهایة المرام فی شرح مختصر شرائع الاسلام←غایة المرام

● نهایة المرام فی شرح مفاتیح الاحکام / فقه / عربی

nihāyat-ul marām fī š.-i mafātīḥ-il aḥkām

طباطبائی، محمد بن علی، ۱۱۸۰؟ - ۱۲۴۲ قمری

tabātabā'ī, mohammad ebn-e 'alī (1767 - 1827)

وابسته به: مفاتیح الشرایع؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱ق)

گزارشی بر مفاتیح الشرایع فیض کاشانی و در پایان مبحث وضوء او از خود یاد می‌کند.

[ریحانة الادب ۴۷۷/۲؛ فوائد رضویه ۵۷۹]

۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۲۶۶ - ج
آغاز: مفتاح، وجوب الوضوء بمعنی استحقاق الذم علی ترکه؛ **انجام:** ترک ما ذکر مع ما یترتب علیه من (مبحث استحاضه)
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ به گواهی خود شارح در پایان مبحث وضوء و به گواهی یکی از نوادگان شارح (حسن طباطبائی) خط خود او است و خط او هم در صفحه عنوان هست و می‌نویسد که من در شوال ۱۲۰۵ به این شرح پرداختم؛ تملک: جعفر طباطبائی که می‌گوید این شرح از نیای من است؛ ۲۰۲گ، ۲۳سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: -۴۹۶]

۲. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره
کتاب الطهارة و الصلاة و الزکاة؛ کا: عبدالله بن صفر علی قمی، تا: ۱۲۳۹ق؛ با علامت بلاغ؛ در آخر کتاب الصلاة می‌گوید: «قوبل کتاب الصلاة من الأکمل مع نسخة الأصل» [تراثنا: س۱۳ش۴-۱۴۰]

● نهایة المرام فی علم الکلام / کلام و اعتقادات / عربی

nihāyat-ul marām fī 'ilm-il kalām

علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ قمری

'allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251 - 1326)

اهداء به: فخرالمحققین

تاریخ تألیف: ۱۴ ربیع الاول ۷۱۲ق؛ محل تألیف: سلطانیه

این کتاب مفصل‌ترین تألیف وی در علم کلام است. جامع آراء کلامیون و حکماء و محاکمه میان آنان است که برای فرزندش فخرالمحققین به خامه روانی نگاشته؛ کتاب در چهار جزء تألیف شده ولی سه جزء آن موجود است و از جزء چهارم نشانی در دست نیست. مشتمل است بر بخش مقدمه (حاوی شش فصل در وجه تسمیه و فایده و اهمیت و موضوع علم کلام) و سه قاعده: ۱. در تقسیم معلومات؛ ۲. در تقسیم موجودات؛ ۳. در تقسیم محدثات تا آخر مبحث زمان (هر قاعده شامل عناوین «مقاصد، ابواب، فصول، ابحاث، مسائل»).

آغاز: بسمله. و به الاستعانة، الحمد لله القدیم الازلی الدائم الأبدی الفرد الصمد الواحد الحلیم الکریم العظیم الجواد الماجد ...

چاپ: با تحقیق فاضل عرفان در سه جلد به سال ۱۴۱۹ق بهوسیله انتشارات موسسه امام صادق در قم به چاپ رسیده.
[الذریعه ۴۰۷/۲۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو مصادرة علی المطلوب قال الشیخ.
خط: نستعلیق، کا: فاضل هندی، بهاء الدین محمد بن حسن اصفهانی، تا: حدود۱۰۹۱ق؛ به یک واسطه از نسخه مؤلف؛ مصحح؛ با این یادداشت: «امانت میرزا عبدالله ولد میرزا بهاءالدین»؛ جلد: تیماج، ۳۲۹گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [ف: ۳۲-۲۳۲]
قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۱عکسی و ۱۴۹۰عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۳۳۹ و ۴-۳۷۱]
قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۰۳۴-عکسی و ۱۰۳۵-عکسی و ۱۰۳۶-عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ در سه جزء [ف: ۲-۲۸۸]
۲. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۲۴
جلددوم کتاب؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل کاتب حمیری، تا: جمعه ۵ جمادی الثانی۱۰۹۸ق؛ ۲۲۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: -۲۰]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۰۶
آغاز: برابر ؛ **انجام:** الا بعد تجویز تتالی الانات و هو مصادرة علی المطلوب.
خط: نسخ، کا: هزار جریبی، محمد باقر، تا: ۷ محرم۱۱۱۴ق؛ رونویس شده از نسخه‌ای که فاضل هندی معروف (صاحب کشف اللثام و غیره) مقابله نموده [تاریخ ختم مقابله: شوال ۱۰۹۱] با نسخه شیخ ناصر بویهی [شیخ ناصر بن ابراهیم بویهی احسائی عاملی. (- ۸۵۳ هـق)] که از نسخه اصلی استنساخ شده؛ واقف: حسن فرید محسنی؛ جلد: میشن، ۴۲۸گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۷×۲۹/۵سم [ف: ۱۱-۴۱۹]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** مع ان لمنازع أن ینازع فیها فلیس یصح فی کل جسم ما ذکره بل من شرطه.
خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک: کمال حسینی؛ ۲۰۷گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱-۲۸۰]

● **نهایة المسؤول فی روایة الرسول = ترجمه مولد النبی = ترجمه المنتقی فی سیرة المصطفی** / تاریخ پیامبراکرم(ص) / فارسی
nahāyat-ol mas'ūl fī revāyat-er rasūl = t.-ye mawled-en nabī = t.-ye al-montaqā fī sīrat-el mostafā
ابرقوهی، عبدالسلام بن علی، ق۹ قمری
abarqūhī, 'abd-os-salām ebn-e 'alī (- 15c)
وابسته به: المنتقی فی سیرة المصطفی = سیرة النبی = مولد النبی؛ کازرونی، محمد بن مسعود (-۷۵۸ق)
به اشاره: ابوالاشرف محمد بن حسین بن علی حسینی یزدی
ترجمه فارسی کتاب «مولد النبی» تألیف سعیدالدین محمد بن مسعود بن محمد کازرونی است در حالات رسول اکرم (ص)، در چهار «قسم» و هر قسم در چند «فصل» و در پایان خاتمه‌ای در هفت «فصل»: قسم ۱. در آفرینش نور محمدی، قسم ۴. احوالی که در سال‌های پس از هجرت بروز کرده است.
آغاز: سپاس بی قیاس حضرت مبدعی را که ظهور نور محمدی را مطلع انوار ابداع کاینات.
انجام: یا رب لاتسلبنی حبهم ابدا ××و یرحم الله عبداً قال آمینا.
[فهرستواره منزوی ۱۸۲۳/۳]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۲۸۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد سجستانی، تا: ربیع الاول۷۶۵ق، جا: شیراز؛ مجدول؛ واقف: نائینی؛ جلد: چرمی عنابی، ۲۳۶گ، ۲۵سطر (۱۷×۳۲)، اندازه: ۲۴/۵×۳۸/۵سم [ف: ۷-۱۷۹]

↩نهایة المسؤول فی مناقب ریحانة الرسول >نهایة السؤول فی مناقب ریحانة الرسول

● **نهایة المطالب** / نحو / عربی
nihāyat-ul maṭālib
ارجوزه‌ای درباره اصول وقواعد نحو عربی که درحدود ۴۰۰ بیت سروده شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۵۹/۲
آغاز: حمدی لله الکریم الازلی ×× الواحد الفرد العظیم الاول / قد وجب الحمد علینا والثنا ×× لخالق الانام فهو ربنا؛ **انجام:** والحق التوکید بالمذکور ×× نحو نفخنا نفخه فی الصور / فی واحد اتبعه بالمنعَوت ××من اوجه الاعراب واسمع صوتی
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ (۹۴پ-۱۰۱ر)، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۸]

● **نهایة المطالب فی نظم کافیة ابن الحاجب** / نحو، شعر / عربی
nihāyat-ul maṭālib fī naẓm-i kāfīyat-i ibn-il ḥājib
مضری کوفی، محمد بن عبدالله، ق۸ قمری
mozerrī kūfī, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh (- 14c)
وابسته به: الکافیة فی النحو = المقدمة الکافیة فی النحو = کافیة ذوی الادب فی علم کلام العرب؛ ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰-۶۴۶ق)

تاریخ تألیف: ۷۲۶ق
منظومه است نحوی مشتمل بر ۱۰۴۶ بیت که در آن، کتاب «الکافیة» ابن حاجب را به نظم کشیده شده است.
آغاز: قال محمد بنعبد الله ×× الحمدللهبلا تناهی / حمدا یفوق حمد کل حامد ×× و یستمد سایر المحامد

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۸۲/۱۰
آغاز: قال محمد بنعبد الله ×× الحمدللهبلا تناهی / حمدا یفوق حمد کل حامد ×× و یستمد سایر المحامد
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۱۷۷؛ خط: نسخ کم نقطه، کا: مالکی مرادی، ابراهیم بن علی، تا: ۸۶۱-۸۶۲ق؛ ۴۹ص (۳۱۳-۳۶۱) [عکسی ف: ۴-۴۴۲]

● نهایة المقال فی شرح دعاء الهلال / شرح دعا / عربی
nihāyat-ul maqāl fī š.-i du‘ā’-il hilāl

سردرودی تبریزی، محمد حسن بن محمد حسین، ۱۳۰۶ - ۱۳۷۱ قمری
sardrūdī tabrīzī, mohammad hasan ebn-e mohammad hoseyn (1889 - 1952)

وابسته به: الصحیفة الکاملة السجادیة؛ علی بن حسین (ع)، امام چهارم (۳۸-۹۴ق)
تاریخ تألیف: دوشنبه ۱۰ رمضان ۱۳۲۶ق؛ محل تألیف: سردرود
شرحی است بر دعای هلال از صحیفه سجادیه امام زین العابدین علیه السلام.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۲۸/۲
آغاز: الحمدلله الذی فضلنا لسوابغ الانعام و تطول علینا بالمنن الجسام فجعل الاهلة مواقیت للأنام و قدرها منازل لتعلموا عدد الشهور و الاعوام؛ **انجام:** لان الغنی کلما اراد شیئاً قدر علیه فاراد الله عزوجل ان یستوی بین خلقه ... ان یذیق الغنی مس الجوع و الالم ... علی الضعیف و یرحم الجائع.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۹۰ص (۷۰-۱۵۹)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۳۵-۲۹۰]

● نهایة المقصد فی شرح کفایة المقتصد / فقه / عربی
nihāyat-ul maqṣad fī š.-i kifāyat-il muqtaṣid

مجذوبعلی شاه، محمد جعفر بن صفر، ۱۱۷۵ - ۱۲۳۸ قمری
majzūb-‘alī-šāh, mohammad ja‘far ebn-e safar (1762 - 1823)

وابسته به: کفایة الاحکام = کفایة الفقه = کفایة المقتصد؛ محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن (۱۰۱۷-۱۰۹۰ق)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۷۳۱
از کتاب التجارة تا پایان کتاب المواریث؛ خط: نسخ، کا: مجذوبعلی شاه، محمد جعفر بن صفر، تا: دهه دوم رجب۱۲۰۹ق، جا: کربلا؛ با قلم خوردگی، مصحح؛ در آخر کتاب اطعمه اشربه چنین می‌نویسد: «الحمد لله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا حرره العبد العاصی المؤلف محمد جعفر بن حاج صفر خان قراگزلو ... فی قریة المسماة بکبوتر آهنگ» و معلوم می‌شود مؤلف مقداری از کتاب را در آنجا و مابقی را به طوریکه در آخر کتاب می‌نویسد در کربلا تألیف و تحریر نموده؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: - ۱۳۶۹]

● نهایة الوسائل فی شرح الرسائل / اصول فقه / عربی
nihāyat-ul wasā’il fī š.-ir rasā’il

زنجانی، علی اکبر بن رجبعلی، ق۱۳ قمری
zanjānī, ‘alī akbar ebn-e rajab-‘alī (- 19c)

وابسته به: فرائد الاصول = الرسائل = رسائل شیخ انصاری؛ انصاری، مرتضی بن محمد امین (۱۲۱۴-۱۲۸۱ق)
حاشیه مفصل و استدلالی است با عنوان «قوله، قوله» بر رسائل شیخ مرتضی انصاری.
آغاز: الحمدلله الذی تفرد فی الوحدانیة فلا ضد له و توحد فی الالوهیة فلا ند له خلق الاشیاء من عدم

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا تمام ما وقع فی حجیة المظنة من الکلام؛ عصمنا الله تعالی و ایاکم عن الوقوع فی بعض الظنون و الاوهام ...
از اول کتاب تا آخر مباحث حجیت ظن؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۹ق، جا: نجف اشرف؛ با خط خوردگی، مصحح؛ مهر: سه فرزند مؤلف «ضیاء الدین بن علی اکبر» (بیضی) و «فخر الدین بن علی اکبر» (بیضی) و «عبده الراجی بهاء الدین» (بیضی)؛ تاریخ وقف: ۱۳۲۸؛ ۲۴۰گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۳۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۴۹
آغاز: أصل کل لفظ و رد فی کلام الشارع
از مبحث تعارض ادله تا بحث حسن و قبح؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با خط خوردگی و اضافه؛ مهر: «ضیاء الدین بن علی اکبر» (بیضوی)، «فخرالدین بن علی اکبر»؛ تاریخ وقف: ۱۳۲۸؛ جلد: تیماج، ۱۶۰گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۵۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۶۷
از بحث صحیح و اعم تا پایان کتاب و به روز هفتم ربیع الاول ۱۲۸۰ق به پایان رسیده و بعضی از مباحث ناتمام مانده؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با اضافات و خط خوردگی؛ مهر: فرزندان مؤلف «ضیاء الدین بن علی اکبر» (بیضوی) و «فخرالدین بن علی اکبر» (بیضوی)؛ تاریخ وقف: رجب ۱۳۲۸؛ جلد: تیماج، ۳۲۵گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۷-۱۵۷]

۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۶۸
آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ ۲۸۴گ، ۱۸و۲۰ سطر (۹×۱۳ و ۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: -۶۸۸]

←النهایة و سیر الملوک ←نهایة الارب فی أخبار الفرس و العرب

● نهایة الوصول الی علم الاصول = نهایة الاصول /

اصول فقه / عربی
nihāyat-ul wuṣūl ilā ʻilm-il uṣūl = nihāyat-ul uṣūl
علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ قمری
ʻallāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251 - 1326)
به خواهش: فخرالمحققین
تاریخ تألیف: ۸ رمضان ۷۰۴ق
این کتاب از مؤلفات جامع و مفصل معروف این فن است. مؤلف این کتاب را به خواهش فرزندش فخرالمحققین تألیف فرموده و از مدارک معتبره است و متأخرین از آن نقل مطلب کرده‌اند. در دیباچه در توصیف این کتاب آورده: «وقد صنفت کتباً متعدده من المختصرات و المطولات الجامعة لجمیع النکات» تا آنجا که فرموده: «انشاء کتاب جامع لما ذکره المتقدمون حاولما حصله المتاخرون معه زیادات نفیسه لما یسبقنا الیها الاولون فصرفناالی تصنیف هذا الکتاب». کتاب بر چهار جزء ترتیب یافته است و مطالب کلی آن در عنوان ۱۳ «مقصد» تبویب شده است. هر مقصدی حاوی فصولی است و بیشتر از فصول دارای عناوین مباحث و مطالب است: مقصد ۱. فی المقدمات، (هشت فصل) در بیان تعریف و موضوع و فائده علم اصول و بیان دلیل، نظر، تقسیم حکم، شرط، مانع، صحت و بطلان، قضاء و اراده، رخصت و عزیمت، حسن و قبح عقلی؛ ۲. فی اللغات و فیه مقدمة و فصول (هشت فصل)؛ ۳. فی کیفیة الاستدلال بکتاب الله تع علی الاجمال (دو فصل)؛ ۴. فی الامر و النهی (هشت فصل)؛ ۵. فی العموم و الخصوص (و مطلق و مقید) (چهار باب)؛ ۶. فی باقی صفات الدلالة (سه باب در مجمل و مبین. ظاهر و مأول. مفهوم و مطلق)؛ ۷. فی الافعال (هفت بحث در عصمت انبیاء و تأسی، طریق معرفت افعال، تعارض در افعال و اقوال)؛ ۸ فی النسخ و البداء (چهار فصل)؛ ۹. فی الاجماع (هفت فصل)؛ ۱۰. فی الخبر (هفت فصل)؛ ۱۱. فی القیاس (هفت فصل: مناسب، مؤثر، شبه، سبر و تقسیم، تنقیح مناط، قلب دعوی و قلب دلیل و غیرها)؛ ۱۲. فی الاستدلال (در یک مقدمه و هفت فصل در مباحث تلازم، استصحاب، استحسان، استقراء و غیرها)؛ ۱۳. فی الاجتهاد و التقلید و التعادل و الترجیح (سه فصل). (مهدی ولائی)
آغاز: الحمدلله المتقدس بوجوب وجوده عن الاشباه و النظائر و الاضراب المنزه بکمال قدرته عن الاصحاب و الامثال و الاتراب.
انجام: ترجیحات کثیرة و یترکب من الانواع ترجیحات اخر و لا یخفی تحصیل ذلک لمن له ادنی فطانة قال المصنف رحمه الله ولیکن هذا اخرما نورده فی هذا الکتاب و نسال الله تعالی ان یجعل ما اثبتناه فیه حجة لنا لا علینا و ان یجعل سعینا فیه خالصا لوجهه و تجارتنا فیه باحسن الجزاء ...
چاپ: در سه یا چهار جزء تقسیم بندی شده و به تحقیق ابراهیم بهادری و نظارت جعفر سبحانی در مؤسسه امام صادق قم به چاپ رسیده.
[الذریعة ۴۰۸/۲۴و ۴۰۹؛ مکتبه علامه حلی /۲۰۹؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۸۶/۴؛ دنا ۱۰: ۸۸۰-۸۸۴ (۹۹ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۷۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** لان النسخ رفع احکام الافعال دون الاوقات هـ فرغ من تحریره یوم الاحد سنة خمس و سبعمائة حامداً مصلیاً مسلما (بندج تذنیبات بحث ۱۱ فصل ۳ مقصد ۸ در نسخ).
جزء اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۰۵ق؛ با «بلغت قرائة ایده الله» و «بلغ شیخنا قراة زید فضله»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۷۵گ، ۲۱سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۶/۵سم [ف: ۶-۲۳۸۶]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۸۹ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۴۴۵]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۴۵
از المقصد الرابع فی الخبر تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن یوسف بن ابی علی استاد(المرتدی یا المزیدی)، تا: ۷شوال۷۰۵ق؛ مصحح؛ مهر مدور با نام پیامبر(ص) و ائمه اطهار(ع) در اطراف مهر و نام«حسین بن مساعد الحسنی»؛ جلد: تیماج، ۱۶۶گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۳۷-۲۸۱]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۷۷
آغاز: الذوات و الصفات الحقیقیة، و بقولنا الشرعیة الاحکام العقلیة کالتماثل و الاختلاف و الحسن و القبح؛ **انجام:** و یوفق کل مستعد للاستفاده منه و یبعد کل ممار مخاذل عنه و الحمدلله رب العالمین.
خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن محمد الحاج الاوی، تا: دوشنبه ۱۵ ربیع الثانی ۷۲۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۳۷۶گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۷سم [ف: ۱-۳۰۵]
۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۲۹
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی - ایرلند ۳۰۵۴. از فصل چهارم از مقصد هشتم تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، کا: حسین بن ابی الفرج بن محمد خطیب، تا: شنبه ۲۴ ذیحجه۷۳۱ق، به رسم خزانه عزالدین (حاکم فوعه و مکانی دیگر)؛ تملک: امیر محمد باقر رضوی، یونس بن حسن جزائری صیمری؛ ۵۱۱ص [عکسی ف: ۴-۱۴۹]
۵. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۶۶/۲
بی‌کا، تا: ۳ ذیقعده۷۵۴ق [نشریه: ۶-۳۵۱]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۷۷

آغاز: بسمله. المقصد التاسع فی الخبر و فیه فصول. الفصل الاول فی ماهیته و فیه مباحث. الاول فی لفظ الخبر؛ **انجام:** ادنی فطانة هـ هـ قال المصنف ادام الله ظلاله و لیکن هذا آخر ما نورده ... و یوفق کل مستعد للاستفادة منه و ببعد کل ممار مجادل عنه. و الحمدلله رب العالمین هـ هـ و صلی الله علی محمد و آله. تم الکتاب المبارک بعونه الله و قوته و حسن توفیقه و کان الفراغ من سطر بعضه فی ثامن عشر فی جمیدی الآخرة من شهور سنة خمس و خمسین و سبعمائة هجریة و صلی الله علی سید البررة و علی آله العترة الطاهرة الزکیة.

در دو نسخه ش ۱۱۷۶و ۱۱۷۷ رویهم همه نهایه هست به جز مقصد نهم در اجماع کهکمبود دارد؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۱۸ جمادی الثانی۷۵۵ق؛ محشی؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۵۶گ، ۲۳سطر (۱۳×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [ف: ۶-۲۳۸۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۵

خط: نسخ، کا: علی بن یونس بیاضی، تا: جمعه ۷ جمادی الثانی۸۵۷ق؛ افتادگی: انجام (انجام در فصل دوم تقلید افتاده)؛ بلاغ دارد، مقابله شده؛ تملک: جمال حسینی؛ جلد: تیماج حنایی، ۲۵۲گ، ۲۷سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [سنا: ف: ۲-۲۴۱]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ جمادی الاول۸۸۳ق؛ توسط قاسم بن حسین بن محمد علاءالدین خلخالی به تاریخ جمعه ۲۷ صفر ۹۸۷ در نجف با نسخه مؤلف مقابله شده؛ تملک: محمد بن محمد زمان ۱۱۳۷ق؛ مطالعه قطب الدین محمد لاهیجی دیلمی بن شیخ علی شریف؛ جلد: تیماج مذهب، ۴۳۸گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۲۶-۲۰۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴۲۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۳ جمادی الثانی ۹۸۶ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، با عبارت «من هنا حصل التوفیق فی المقابلة بنسخة الاصل»؛ تملک: طاهر بن شیخ حسن عبودی، عبدالله بن علی نعمه عاملی جبعی؛ جلد: تیماج، ۱۶۲گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۲۸-۳۷]

۱۰. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۵۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۲۹گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: -۴۱]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۵۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ تملک: سید نعمت الله جزایری در ۱۰۹۳ق در حویزه، محمد موسوی جزایری؛ جلد: تیماج، ۱۵۳گ، ۳۳سطر [ف: ۱۱-۵۲]

۱۲. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز [تراثنا: س۱۸ش۱و۲-۲۴۵]

۱۳. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مقابله شده، محشی از محمد کریم؛ ۲۷۱گ، ۲۶سطر ، اندازه: ۱۸×۲۸سم [صد و شصت نسخه: -۴۱]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۷۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی انتخاب شده از کتاب‌های اصول یا با نشانی «شامی» یا «محمد الشامی»؛ جلد: تیماج، ۲۹۷گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۵×۳۳سم [ف: ۱۳-۵۹]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما حکم العامین المتعارضین فسیاتی البحث فیه ان شاالله فی باب الترجیح تم الجزء الاول

از ابتدا تا آخر جزء اول = تا آخر مقصد پنجم (عموم و خصوص)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: خواجه شیر احمد تونی؛ جلد: میشن مشکی، ۱۶۹گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۱۶-۵۰۷]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۲

آغاز: بسمله، المقصد التاسع فی الخبر و فیه فصول؛ **انجام:** و من الذی طریق الاستناد الی کتاب من کتب

از مقصد نهم [کذا] (مبحث خبر در واقع مقصد دهم است) تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ در سال‌های ۱۰۵۸، ۱۱۵۴، ۱۱۹۶، ۱۲۶۶و ۱۲۷۲ق داخل عرض شده؛ واقف: خواجه شیر احمد تونی؛ جلد: تیماج، ۱۲۰گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۳/۴سم [ف: ۱۶-۵۰۸]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۱۶۱

آغاز: قاطع فلا یحتاج الدوام الی دلیل فی نفسه بل الثبوت هو المحتاج ... البحث الثالث فی ان الباقی [النافی] هل علیه دلیل ام لا؛ **انجام:** البحث الرابع فی الترجیح بکثرة الادلة ... و لم یحصل کمالها ح القیاس علی الشهادة و الفتوی

از اوایل فصل دوم (فی الاستصحاب) از مقصد یازدهم (فی الاستدلال) تا اواخر فصل سوم (فی التعادل) از مقصد دوازدهم است و پس از یک برگ افتادگی، یک برگ از اوایل فصل چهارم (فی الترجیح) از مقصد دوازدهم نیز کتابت شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۴۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۳×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۳۱]

۱۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۳۶۳

کا: حسینی کاشانی، محمد بن علی، تا: ۱۰۱۲ق، جا: شیراز؛ توسط تقی الدین محمد بن شرف الدین علی حسینی با نسخه صحیحه مقابله شده [ف: -۲۶۱]

۱۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۴۹۳

خط: نستعلیق، کا: عنایت الله، تا: رمضان۱۰۲۷ق؛ با نسخه قرائت شده بر مؤلف مقابله شده؛ تملک: محمد امین بن محمد علی حلی جهینی در ۶ رجب ۱۰۵۱ق؛ ۴۲۴گ، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۲۳۸]

۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶/۴-۸/۲۶

آغاز: المقصد الحادی عشر فی الاستدلال وفیه مقدمة وفصول اما المقدمة ففی بیان ماهیة الاستدلال؛ **انجام:** برابر

از مقصد حادی عشر تا آخر کتاب؛ کا: احسن بن محمد، تا: ۲۹ جمادی الاول۱۰۳۳ق، جا: مکه مکرمه؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۳۷گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۸سم [ف: ۸-۴۸۳۰]

۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۸۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵ ربیع الثانی۱۰۴۱ق؛ مهر: «علی اصغر الحسینی» (هشت گوشه)، «قال انی عبدالله» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۴۶۸گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۵-۹۷]

۲۲. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲

بی‌کا، تا: ۵ ربیع الثانی ۱۰۴۱ق [تراثنا: س۱۸ش۱و۲-۲۴۵]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۴۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: صالح بن خلیفه دیلمی و خلف آبادی مسکنا، تا: ۱۰۸۷ق، جا: خلف آباد، به دستور شیخ لطف الله ابن شیخ یوسف بن عبداللطیف جامعی عاملی رونویس کرده؛ جلد: تیماجمذهب، ۸۲۰ص، ۲۸سطر ، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۱۰-۱۸۷۹]

۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۳۰

آغاز: برابر

تا مقصد پنجم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ پس از کتاب اجازه‌ای است که سید میرزا مهدی شهرستانی برای میرزا محمد حسن حسینی زنوزی به تاریخ اواخر ماه رمضان۱۲۱۳ نوشته؛ ۱۲۳گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۳-۱۵۱]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۲۲۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۲۰۶گ، ۳۵سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۱۶-۲۱۷]

۲۶. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۹۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۹۲گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: -۷۴]

۲۷. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه: ۲۹

خط: نسخ، کا: محمد سلیم بن محمد صالح یاسری، تا: جمادی الاول۱۱۰۰ق؛ قطع: خشتی [چهار کتابخانه مشهد-ف: -۲۳]

۲۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ تملک: ضیاء الدین دری در ۱۳۳۵؛ جلد: تیماج، ۱۹۴گ، ۲۹ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: -۶۸۸]

۲۹. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۷۳/۲

آغاز: الفصل الثانی فی غایته و بیان حد العلم اه قد

خط: نسخ، کا: هزار جریبی، محمد طاهر بن ولی الله، تا: پنج‌شنبه ۱۷ محرم۱۱۰۴ق، جا: مدرسه معصومیه؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: میشن، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: -۶۰]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۴ شعبان۱۱۲۰ق؛ مصحح، مقابله شده؛ مهر: محمد بن شاه محمد حسین مورخ ۱۱۲۰ق؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵ق؛ جلد: میشن، ۴۴۲گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۶-۵۰۵]

۳۱. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۵۹۳

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد صادق الموتی، تا: سه‌شنبه۴ ذیقعده۱۱۲۶ق؛ ۳۱۰گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲-۳۷۳]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴۳۳

جزء اول و دوم تا پایان بحث اجماع؛ خط: نسخ، کا: یوسف بن علی، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ مصحح، محشیبا عنوان «محسن بن محمد»، یادداشتی در مطالعه کتاب از محمد امین بن محمد حسین بن علی بن احمد بن موسی از نسل جابر انصاری به سال ۱۲۳۶ق؛ یادداشتی از شیخ محمد حسین شراره؛ تملک: عبدالله نعمه عاملی، آخوند ایروانی؛ اهدایی: حائری زاده؛ جلد: تیماج، ۱۷۴گ، اندازه: ۱۹×۲۷/۵سم [ف: ۲۸-۴۰]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۱۳۷

آغاز: البحث الحادی عشر فی ان النقصان هل هو نسخ ام لا؛ **انجام:** برابر

از مقصد هشتم (نسخ و بداء) تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۵۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۵۰۷]

۳۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۷۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۲۳۹گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۰/۳×۳۰سم [ف: ۱-۵۷۷]

۳۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با حواشی «منه»؛ اندازه: ۲۱×۳۰سم [نسخه پژوهی: ۲-۲۳۹]

۳۶. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه: ۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۱گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۱×۳۳سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: -۱۲۰]

۳۷. اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه: ۹

انجام: الا مع التساوی فی باقی المقدمات فی القوة و الضعف أو تکون مقدمات الأقوی أقوی و اذا ثبت الحکم فی أحد الأصلین بایماء خبر.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۳۰۹گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [اوراق عتیق: ۲-۳۴۸]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۸۸/۴

آغاز: برابر **انجام:** السابع بان القدرة متقدمة و الغرض یقوم بالعرض کالسرعة و الحرکة علی انا نمنع کون البقاء عرضاً سلمناه تقدیم حالاً ...

از آغاز کتاب تا اواخر مبحث امر؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۵۶گ (۱۶۲پ-۲۱۷پ)، ۲۹سطر [ف: ۳۵-

۴۴۵]

۳۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۹۹۷-۲۰/۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** والشافعية يسلمونه تم الجزء الثالث ... هل هو جائزام لابعون الله على يدمصنفه العبد الفقير الى الله تعالى حسن ... والحمدلله وحده وصلى الله على سيدنا محمدوآله الطاهرين الاخيار

خط: تحریری، کا: رضی الدین بن سید محمد حسینی موسوی مکی، تا: عیدفطر۱۲۰۳ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۰۶گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۸-۴۸۲۹]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۴۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن خراسانی، تا: ۷ جمادی الثانی۱۲۰۴ق، به جهت آخوند ملا عبدالله؛ تملک: ابوالقاسم حسینی با مهر «عبده ابوالقاسم بن محمد باقر الموسوی» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۵گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۳۳/۲-۱۴۴]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۱۹

آغاز: افتقر الى معرفة الاجزاء كذلك و لم يكف من حيث التركيب و ان؛ **انجام:** لانا نقطع ان النبى ص و الامه اراد وا احد هما لكنا جهلنا التعيين فتساقطا و وجب الرجوع كاتب چنين رقم كرده.قد كتبه لنفسه حين احتياجه اليه و لم يغية احد الا الله سبحانه ... و سنه الف و مأيتن و سبع الماضى منى الهجرة النبويه (ص)

بخشی از آن است؛ خط: نسخ، کا: احمد نورالدین موسوی، تا: ۱۲۰۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۴۴۰ص، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۰-۱۲۸۱]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۷

خط: نسخ، کا: نظام الدین محمد بن محمد علی قزوینی، تا: دوشنبه ۱۴ ذیقعده ۱۲۲۰ق؛ جلد: تیماج، ۲۲۹گ، ۴۳سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۶-۲۰۷]

۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن عبدالغنی خراسانی، تا: محرم۱۲۲۲ق؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین زیبا؛ جلد: مقوایی، ۳۳۶گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۴-۱۳۲]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۳۴ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن عبدالامیر، تا: پنج شنبه ۲۱ ذیحجه۱۲۲۲ق؛ ۵۱۹ص، ۳۱سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۲۹سم [ف: ۲۴/۳-۶۹]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۸

خط: نسخ، کا: محسن شیرازی، تا: شنبه دهه سوم ذیحجه۱۲۲۷ق؛ تملک: حسن مصطفوی به تاریخ ۱۳۷۵؛ جلد: تیماج، ۳۳۶گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۲۹/۵×۳۰سم [ف: ۵-۲۷۸]

۴۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۹۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۲۷ق؛ جلد: تیماج، ۲۰۲گ، ۲۹ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۵-۷۳۷]

۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۹۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد هادی بن شیخ محمد همدانی، تا: ۲۵ رجب۱۲۲۸ق؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ ۴۴۷گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۶-۹۲]

۴۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۷۰

بی‌کا، تا: ۱۲۲۸ق؛ قطع: رحلی [ف: -۲۶۱]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۴۴۴

خط: نسخ، کا: مهدی، تا: ذیقعده۱۲۲۹ق؛ جلد: تیماج، ۲۷۳گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۹-۲۴۹]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۱۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رفیع حسینی، تا: اواخر ربیع الاول۱۲۳۳ق، جا: دارالسلطنه قزوین؛ تملک: مصطفی حسینی صفایی خوانساری در محرم ۱۳۷۳ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۳۱۸گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۲۸]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۲

همان نسخه بالا [اهدائی ف: -۲۴۶]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۸۶

خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن میرزا محمد مهدی حسینی طبیب ملقب به میرزا کوچک اصفهانی ساکن قریه خوزان ماربین، تا: پنج‌شنبه ۲۹ ذیحجه۱۲۳۴ق؛ جلد: تیماج، ۳۹۱گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲۶-۲۳۱]

۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۹۲۱۸

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: سید محمد مهدی بن میر سید شمس الدین حسینی دهکردی، تا: پنج‌شنبه ۲ ذیحجه۱۲۳۴ق، جا: دارالسلطنه اصفهان؛ مصحح، یادداشت ختم مقابله در روز دوشنبه ۱۳ جمادی الثانی ۱۲۳۵؛ تملک: محمد حسین کلباسی در ۱۳۷۱ق؛ اهدایی: رهبری، شهریور ۱۳۸۷؛ جلد: تیماج، ۲۶۹گ، ۳۳سطر ، اندازه: ۲۰/۲×۲۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۲۹]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۰۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاج قاسم بن حاج علی اکبر خوانساری، تا: ۱۲۳۵ق؛ منقول از نسخه مورخ ۱۸ جمادی الثانی ۷۵۵؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۲۳۳گ، ۳۳سطر ، اندازه: ۱۸×۲۸سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۳۰]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۱۱

همان نسخه بالا [مؤید: ۱-۲۰۲]

۵۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۹۷

خط: نسخ، کا: سید مهدی بن میر شمس الدین حسینی دهکردی، تا: ۱۲۳۵ق؛ مجدول، دارای سر لوح؛ تملک: ابو تراب بن محمد

محسن موسوی نجفی استر ابادی به تاریخ ۱۲۴۱ در اصفهان؛ جلد: تیماج، ۲۸۸گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۴-۱۲۷]

۵۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۳۲۷

خط: نسخ خوب، کا: جعفر بن محمد حسین، تا: ۲۱ جمادی الثانی۱۲۳۵ق، به درخواست ملا محمد بن حاج محسن؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: -۱۳۶۹]

۵۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۷

خط: نسخ، کا: علی اصغر چهارمحالی، تا: شنبه ۲۷محرم۱۲۳۵ق؛ مصحح؛ تاریخ وقف: ۱۲۵۴؛ جلد: تیماج، ۳۲۳گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۵-۲۹۶]

۵۷. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۳۱۷

خط: نسخ، کا: سید مهدی بن شمس الدین حسینی، تا: شنبه ۶ رجب ۱۲۳۵ق؛ ۲۹۸گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱-۲۲۵]

۵۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۵۵/۱

خط: نسخ، بی کا، تا: ۹ شوال۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج، ۲۵۵گ (۱پ-۲۵۵ر)، ۳۰سطر ، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱۹-۴۹]

۵۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۲۹۳-۲۲/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: رمضان۱۲۳۶ق؛ تاریخ وقف: رمضان ۱۲۹۵؛ ۲۲۱گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۸-۴۸۲۹]

۶۰. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه: ۶

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۱رجب۱۲۳۶ق؛ مصحح؛ ۲۱۵گ، ۳۵سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: -۱۲۰]

۶۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۵۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالمحمد بن محمد علی جاپلقی، تا: پنج‌شنبه ۲۴ محرم۱۲۳۶ق؛ مهر: «الراجی علی بن رضا الحسینی»؛ جلد: تیماج، ۲۶۳گ، ۳۳سطر (۱۲×۱۸/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۲-۴۷۰]

۶۲. اصفهان؛ کتابخانه‌های اصفهان؛ شماره نسخه: ۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۲۱ ذیقعده ۱۲۳۶ق؛ ۲۴۶گ، ۳۱سطر (۱۱/۵×۲۰) (متن)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [فهرست روضاتی: -۳۷۰]

۶۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۱۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: صفرعلی بن اسماعیل صباغ نجف آبادی، تا: ۸ محرم ۱۲۳۷ق؛ تملک: ابوالمفاخر محمد رضا بن محمد طاهر؛ جلد: تیماج، ۲۵۹گ، ۳۰سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۶]

۶۴. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۴۷

خط: نسخ، کا: سید مهدی بن میر شمس الدین حسینی دهکردی، تا: ۶ ذیقعده۱۲۳۸ق؛ مصحح؛ تملک: ابن میر عبدالواسع درب امامی با مهر «عبده ... الموسوی» (بیضی)؛ مهر: «عبده محمد کاظم الموسوی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۲۲۰گ، ۳۰سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [اوراق عتیق: ۱-۱۵۷]

۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۹۵ و ۴۲۱۵-ف

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۸ق؛ تملک: سید علی بن سید محمد گیلانی؛ جلد: تیماج، ۲۶۷گ، ۲۹سطر (۱۲/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۵-۱۷۴۲] و [فیلمها ف: ۳-۳۲]

۶۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۶

خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد حسین خونساری، تا: جمعه ۲۶ جمادی الثانی۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج، ۲۶۸گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۵-۲۹۶]

۶۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۷۷-۱۹/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن محمد تقی خونساری، تا: سه‌شنبه ۸ صفر۱۲۳۹ق؛ مصحح؛ ۲۳۹گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۸-۴۸۲۹]

۶۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ مهر: «المتوکل علی الله عبده محمد قاسم» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۳۴۳گ، ۲۸سطر ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۹]

۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۹۷۵۹

آغاز: البحث السابع فی جواز تأخیر التبلیغ اختلف المانعون من جواز تأخیر بیان المراد من الخطاب؛ **انجام:** الثالث قال الکرخی نسخ صوم عاشورا لیس نسخا للصوم اصلا و قال

از مبحث هفتم (فی جواز تأخیر التبلیغ) از مقصد ششم تا تذنیب سوم از بحث یازدهم از مقصد هفتم (فی الافعال) است؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر قاینی خراسانی، تا: ۱۲۴۰ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۲۰گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۳۰]

۷۰. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: ۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مهدی اصفهانی، تا: ۱۲۴۰-۱۲۴۱ق، محمد حسن بن محمد باقر اصفهانی، سلخ رمضان ۱۲۴۱ق؛ ۳۲۰گ، ۲۹سطر [ف: -۵۰]

۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۳۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید علی بن سید ضامن [صادق] ملایری، تا: پنج شنبه ۲۲ رمضان۱۲۴۲ق؛ تملک: محمد موسی شراهی در سال ۱۲۵۱ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۳۴گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۳۰]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۳۸۷

همان نسخه بالا [مؤید: ۱-۳۱۹]

۷۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۶۶
خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن محمد علی خوانساری، تا: سه‌شنبه ۲۳ ذیقعده۱۲۴۲ق؛ مجدول، دارای سر لوح رنگین زیبا؛ جلد: تیماج، ۲۴۱گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۲-۱۴۲]

۷۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۹۸۶
خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد علی، تا: ۱۴ صفر۱۲۴۲ق [مختصر ف: -۸۷۴]

۷۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۲۶۲
خط: نستعلیق، کا: علی اکبر بن محمد طباطبائی، تا: دهه یکم محرم۱۲۴۳ق؛ قطع: رحلی [نشریه: ۷-۳۰۸]

۷۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۸۱۲
آغاز: برابر
جلد اول، از آغاز تا نسخ؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسین، تا: ۱۲۴۴ق؛ ۱۴۵گ، ۲۷ سطر (۱۲×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۳-۹۳۷]

مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۱۳۶
همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۶۱۰]

۷۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۳۱۴
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۸ ذیقعده۱۲۴۴ق؛ مهر: «عبده الفانی الموسوی»؛ ابعاد متن: ۱۱/۵×۱۹/۵، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲-۳۷۷]

۷۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۵۳۱
خط: نسخ، کا: محمد رضا، تا: ۱۱ شوال۱۲۴۵ق؛ از روی نسخه مورخ چهارم شوال ۷۰۵ نوشته شده؛ کس دیگر تاریخ تحریر را «۷۴۵» کرده است [رشت و همدان: ف: -۱۳۷۰]

۷۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۱۸۴
آغاز: المکلفین فقولنا اتفاق یعم الاقوال و الافعال و التقریر و قولنا جملة اهل الحل و العقد؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: ملااحمد، تا: ۱۲۴۵ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۵۸۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الکتاب بعون الملک الوهاب ... من الهجره النبویه المصطفویه و سلم
خط: نسخ، کا: حسین بن صادق، تا: ۱۲۴۶ق [رایانه]

۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۵۸۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن کربلا صادق مبارکه لنجان، تا: ۲۹ ربیع الثانی۱۲۴۶ق؛ واقف: ثقه الاسلام حاج شیخ محمد رحیم، ۹ رمضان ۱۲۹۳؛ جلد: تیماج، ۲۳۶گ، ۳۰سطر ، اندازه: ۱۹/۸×۲۹/۳سم [ف: ۱۶-۵۰۶]

۸۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۱۵۸
خط: نسخ، کا: علی بن محمد نجف آبادی اصفهانی، تا: غره جمادی الاول۱۲۴۷ق؛ ۲۵۱گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱-۱۱۴]

۸۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۷۱۶-۲۴/۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسن بن محمد کاظم موسوی، تا: ۱۰شوال ۱۲۵۳ق؛ ۲۷۵گ، ۳۴سطر ، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۸-۴۸۲۹]

۸۳. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۲۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ ذیحجه۱۲۵۳ق؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی؛ جلد: تیماجمذهب، ۲۲۸گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲-۶۵۳]

۸۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۸۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۶۵گ، ۳۵سطر ، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۴-۴۴۲]

۸۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۵۶۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق، جا: بروجرد؛ تملک: شیخ محمد امین الشریعه با مهر «امین الشریعه ۱۳۰۲» (بیضوی)، سید مصطفی خوانساری در ذیقعده ۱۳۷۰ در تهران با مهر«مصطفی الحسینی» (بیضوی)؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۲۳۷گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۵۳۰]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۰
همان نسخه بالا [اهدائی ف: -۲۴۶]

۸۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۱۸۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: علی رضا بن حاجی محمد علی مشهور به آخوند، تا: سه‌شنبه ۸ ذیقعده۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج، ۳۳۵گ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۶]

۸۷. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۸۱/۱
آغاز: بین اللامین وحركة اللام وأدغمتها فی الثانیة وزدت الفاء بعد الكاف
از اوایل فصل پنجم درترادف تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: سبزواری، محمد علی بن ابراهیم، تا: ۲۵ جمادی الاول۱۲۶۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شده، محشی با حواشی «منه عفی عنه»؛ جلد: گالینگور، ۷۵گ (۱-۷۵)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [کتابخانه‌های قائن: ف: -۷۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۱۴/۱ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۱۶۸]

۸۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۴۹
آغاز: بسمله، المقصد الثامن فی الاجماع وفیه فصول الاول فی ماهیته وتحققه وکونه حجة وفیه مباحث الاول فی ماهیته وهو من الالفاظ المشترکة فی وضع اللغة بین امرین قال الله تعالی فاجمعوا امرکم وشرکائکم قال (ع) لاصیام لمن لم یجمع؛ **انجام:** برابر
جلد دوم (ازمقصد هشتم تا پایان)؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن

ملاحسین، تا: جمادی الثانی۱۲۶۹ق، جا: خوئین؛ مهر: «صراط علی حق نمسکه» (بیضی)؛ جلد: تیماج.، ۱۹۵گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۴۹]

۸۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۴۹۵-۱۸/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: مصطفی صفائی خونساری به تاریخ ۱۳۷۶ با مهر «مصطفی الحسینی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۲۳۶گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۸-۴۸۲۹]

۹۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۰-۷/۱۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحکم الثامن قوله تعالی اتموا الصیام الی اللیل یفید کونه اول اللیل ... الحکم التاسع لو قال صلوا ان کنتم ... و لو زید فی الفرایض آخر النسخ تعلق قبول الشهادة بادآء تلک الفرایض وحدها الاانه یکون نسخا للفرایض.

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۴۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۲۹]

۹۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۶۶۱-۵۲/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۰۰گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۸-۴۸۲۹]

۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۱۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: آخوند ملامحمد علی نخجوانی، محمود آل غانم عفکاوی؛ ۲۹۴گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۶-۹۳]

۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۰۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۱۹۲گ، ۳۵سطر ، اندازه: ۲۳×۳۷سم [ف: ۶-۹۳]

۹۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۴

آغاز: أی ان الله تعالی احبه و نفلا ای طاعته غیر واجبة و ان للانسان ان یفعله من غیر حتم؛ **انجام:** و تعبد بالقیاس علیه بواسطة علیه بواسطة کونه مأکولا بامارة هی أقوی.

از حسن و قبح عقلی تا مباحث نسخ قیاس؛ خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ نسخه بسیار قدیم و ظاهراً در عصر مؤلف نوشته شده، مصحح، از روی نسخه‌ای که بر مصنف خوانده شده بود تصحیح شده، محشی؛ جلد: تیماج، ۲۲۷گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۱-۴۰۱]

۹۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۲

از آغاز کتاب تا مباحث تعادل و تراجیح؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تاریخ درگذشت ملاعلی جمعه پنجم رمضان ۱۲۳۸ و وقفنامه کتاب به تاریخ ۱۹ محرم ۱۳۰۵؛ جلد: تیماج، ۲۶۴گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۵-۴۳]

۹۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۲۸گ، ۲۰ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۹-۳۳۷]

۹۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۸/۱

آغاز: المقصد التاسع فی الخبر و فیه فصول؛ **انجام:** و بمنع البطلان لامکان ان یکون

جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخ ناقص؛ مقابله شده، محشی به نشانه «صح»؛ تملک: اسماعیل عقدائی در ۱۲۷۰؛ اهدایی: شیخ احمد شریعت عقدائی؛ جلد: مقوایی، ۵۹گ (۱-۵۹)، ۲۳سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۶۳]

۹۸. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۴۶۲

تا بحث نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: -۹۵]

۹۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۶۲۲

خط: نسخ، کا: عباسعلی، بی‌تا؛ مهر: «عبده الراجی محمد تقی»؛ ۳۳۶گ، ۲۹سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷×۲۸/۵سم [ف: ۵-۱۷۲۳]

۱۰۰. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۲۳]

۱۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما من عملی بزعم العذر فبان خلافه ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۱۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۲۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: محمد اسماعیل اشرفی مازندرانی؛ جلد: تیماج [رایانه]

● **نهاية الوصول الی کشف معضلات الفصول** / اصول فقه / عربی

nihāyat-ul wuṣūl ilā kašf-i mu‘ḍalāt-il fuṣūl

طباطبائی، باقر بن محمد علی، ۱۲۸۵ – ۱۳۶۶ قمری

tabātabā’ī, bāqer ebn-e mohammad ‘alī (1869 - 1947)

حاشیه‌است بر فصول از حاج میرزا باقر طباطبائی قاضی تبریزی، این حاشیه دوم او است بر این کتاب.

تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۲۳]

←النهاية و اللانهاية ←الحکومة فی حجج المثبتین للماضی مبدأ زمانیاً

←النهاية و نکتها ←نکت النهاية

● **نه باب** / شعر / فارسی

noh bāb

بسحاق اطعمه، احمد بن حلاج، – ۸۳۰ ؟ قمری

boshāq-e at‘ame, ahmad ebn-e hallāj(- 1427)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۲۴۹/۳

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۳۷]

● **نه بطون** / عرفان و تصوف / فارسی
noh botūn
رفیعی مهرآبادی، محمد
rafī'ī mehrābādī,mohammad

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹۱/۴
آغاز: حمدله بعد هذا می‌گوید فقیر حقیر ... که بطن سلوک و احوال سالک نه چیزاند: یکی مراقبه، دویم مجانبه سیم مجاهده؛
انجام: حتی اتاه الیقین ای الموت و السلام علی سید الموحدین المؤمنین و این تسع و احوال سالک به تمت رسید.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۶گ (۱۱۴ر-۱۱۹ر)، اندازه: ۱۹×۲۰سم [ف: ۱/۳۳-۱۶۸]

● **النهج الاتم فی تبویب الحکم** / عرفان و تصوف / عربی
an-nahj-ul atam fī tabwīb-il ḥikam
متقی، علی بن حسام الدین، ۸۸۸ - ۹۷۵ قمری
mottaqī, 'alī ebn-e hosām-od-dīn (1484 - 1568)
وابسته به: الحکم العطائیة؛ ابن عطاء الله، احمد بن محمد (-۷۰۹)
در شرح کتاب الحکم تاج الدین احمد بن عبدالکریم بن عطاء الله اسکندری.
چاپ: مکه، ۱۳۱۴ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۶/۷-ف
نسخه اصل: نسخه آقای فقیه زاده؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [فیلمها ف: ۱-۵۲۴]

● **نهج الاعلان فیما یثبت به دخول رمضان** / فقه / عربی
nahaj-ul i'lān fīmā yuṯbit-u bi-hī duxūl-i ramaḍān
علیاری، علی بن عبدالله، ۱۲۳۴ - ۱۳۲۷ قمری
'alīyārī, 'alī ebn-e 'abd-ol-lāh (1819 - 1909)
وابسته به: الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة؛ شهید ثانی، زین الدین بن علی (۹۱۱-۹۶۵ق)
تاریخ تألیف: ۱۳۰۱ق
مؤلف در مقدمه آورده که رساله را به درخواست فرزندش جناب میرزا حسن نگاشته، چون نامبرده از پدر خواسته که درباره سخن شهیدین در لمعه و روضه در خصوص رؤیت هلال مطالبی بنویسد و او اجابت کرده و لذا در تمامی مباحث کتاب، ابتدا نظر شهید اول و ثانی را با عبارت «مصنف» و «شارح» نقل کرده و سپس توضیح و بعضاً نقد کرده است. در ابتدا پنج مقدمه ذکر کرده که هر کدام دارای مطالبی مفید است بدین شرح: مقدمه ۱. در ذکر اخبار و روایات در باره فضیلت و ارزش روزه؛ مقدمه ۲. در فضیلت ماه مبارک رمضان به ویژه روزه این ماه؛ مقدمه ۳. در فلسفه وجوب صوم؛ مقدمه ۴. درباره لفظ صوم و صیام در لغت و شرع و نیز اقسام و انواع صوم؛ مقدمه ۵. در معنای ظن و یقین. سپس به موضوع رساله پرداخته و درباره هر موضوعی که به نحوی مربوط به رؤیت هلال می‌شده، مفصل بحث کرده است اعم از مباحث لغوی، اصطلاحی، فقهی و حتی مباحث نجومی و هیوی و نیز جزئیات مباحث مربوط به افلاک و نجوم و سیر منازل قمر و بروج و حتی جدول‌هایی هیوی رسم کرده است.
آغاز: الحمدلله الذی کتب علی عباده الصیام و فضل شهره و ایامه علی الشهور و الایام و شرفه بالذکر فی محکم القرآن ... اما بعد فیقول ... علی بن عبدالله انه قد سألنی قرة عینی الرمدة و سرور نفسی الکمدة المیرزا حسن ... عن بیان ما قاله الشهیدان ... فی اللمعة و الروضة فی مبحث رؤیة الاهلة من انه لا عبرة بالجدول و العدد ...
انجام: فلا تعجل علی ردی فکتبی ××علی مقدار اسعاد الزمانو قد اتفق فی الطفل فی الیوم الاول من الاسبوع الثالث من العشر الثالث من السنة الاولی من المأة الرابعة من الالف الثانی (۱۳۰۱) من الهجرة النبویة علی ید مؤلفه: علی.
چاپ: ضمن مجموعه رؤیت هلال، جلد اول، به کوشش رضا مختاری و محسن صادقی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، چاپ سوم، ۱۳۸۸ش، ص ۶۲۵-۷۶۲

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۲۶۰
آغاز: الحمدلله الذی کتب علی عباده الصیام و فضل شهره و ایامه علی الشهور و الایام و شرفه بالذکر فی محکم القرآن؛ **انجام:** فلا تعجل علی ردی فکتبی ×× علی مقدار اسعاد الزمان
خط: نسخ، کا: آقا بن علی اکبر، تا: پنج‌شنبه ۱۹ شوال۱۳۰۸ق؛ مجدول؛ ۶۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۱۴-۵۴]

● **نهج الانام الی مدارک الاحکام** / فقه / عربی
nahaj-ul anām ilā madārik-il aḥkām
حارثی همدانی، قاسم بن محمد، - ۱۲۳۷ قمری
hāresī hamedānī, qāsem ebn-e mohammad(- 1822)
وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶ق)
تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۲۰ رجب ۱۲۳۲ق
فقه استدلالی مفصلی است که کتاب طهارت آن تا تیمم به صورت مستقل درسه جلد نگاشته شده وکتاب متاجر آن تا بیع ام ولد شرح بر شرایع الاسلام است.
آغاز: کتاب: بسمله حمدله والصلوة ... کتاب الطهارة وهو مبنی علی مقدمة ومقاصد وفی المقدمة مطالب المطلب الاول فی ماهیة الطهارة وحکمها اجمالا وفیه مباحث البحث الاول ...
[الذریعة ۴۱۰/۲۴-۴۱۱ شماره ۲۱۶۷]

۳۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۱۷۶

آغاز: بسمله. کتاب الطهارة و هی لغة النظافة و النزاهة؛ **انجام:** حشرنا الله تعالی فی زمرتهم بمحمد وآله.

از طهارت تا استخاره و در سه‌شنبه ۲۰ رجب ۱۲۳۲ تألیف شده؛ خط: نسخ، کا: قاسم بن عبداللطیف بن علی بن احمد بن ابی جامع عاملی حارثی همدانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۳۹۲گ، ۲۳ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۷۳۷]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۰۷

آغاز: برابر

جلد اول از کتاب طهارت تا احکام جنب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۲ق؛ ۲۸۸گ، ۳۱سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۴-۲۸۲]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۹۲-۳/۱۲

آغاز: برابر**انجام:** کغسل الحائض ولامعه من الوضوء سابقا او لاحقا او مقارنا الی هنا اخر الکلام من نهج الانام الی مدارک الاحکام فی الحیض والاستحاضه والنفاس ویتلوه القول فی احکام الاموات ...

کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن حاج احمد تستری، تا: ۱۲ جمادی الاول۱۲۷۷ق، جا: نجف اشرف صحن مطهر؛ جلد: تیماج مذهب، ۵۲۲گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۸-۴۸۳۲]

۳۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۷۵

آغاز: المقصد التاسع فی احکام الموتی و فیه فصول: الاول فی المقدمات و فیه مباحث المبحث الاول ینبغی اکثار ذکر الموت؛

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء–نجف اشرف. از مقصد نهم در احکام موتی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در عصر مؤلف؛ تملک: سید جعفر بن محمد آل بحر العلوم طباطبائی به سال ۱۳۲۷؛ ۴۹۵ص [عکسی ف: ۵-۳۳۸]

۳۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۷۶

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء–نجف اشرف. جلد دوم و از مقصد چهارم در وضوء شروع شده و به انواع غسل خاتمه یافته؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: سید جعفر بن محمد آل بحر العلوم طباطبائی به سال ۱۳۲۷ آمده؛ ۷۰۹ص [عکسی ف: ۵-۳۳۹]

● **نهج الایمان** / کلام و اعتقادات / عربی

nahaj-ul īmān

ابن جبر، علی بن یوسف، ق۷ قمری

ebn-e jabr, ʻalī ebn-e yūsof(- 13c)

در فضایل و مناقب حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام با بحث‌های کلامی در آغاز آن درباره امامت و اثبات امامت آنحضرت، روایت‌های آن بیشتر از منابع حدیثی مهم اهل سنت می‌باشد و مؤلف تصریح می‌کند که از هزار کتاب گرفته شده است.اصل این کتاب «نخب المناقب» جدش ابوعبدالله حسین بن جبر می‌باشد که در آن «مناقب» ابن شهر آشوب را تلخیص کرده و مؤلف ما بر کتاب جدش بسیاری از روایت‌ها را افزوده است.این کتاب پس از مقدمه‌ای مفصل در ادله عقلیه امامت، دارای چهل و هشت «فصل» می‌باشد: ۱. فی آیة التطهیر؛ ۲. فی حدیث یوم الغدیر؛ ۳. فی حدیث الخاتم؛ ۴. فی قول الله تعالی (انی جاعل للناس اماماً)؛ ۵. فی ذکر الصادقین؛ ۶. فی قوله تعالی (انما أنت منذر و لکل قوم هاد)؛ ۷. ذکر الوصیة؛ ۸. فی الوصیة أیضاً؛ ۹. ذکر العشیرة؛ ۱۰. فی حدیث اخذ براءة؛ ۱۱.ذکر السنن؛ ۱۲. فی حدیث المیثاق؛ ۱۳. ذکر طالوت؛ ۱۴.ذکر المبیت؛ ۱۵. ذکر المحبة له من الله و رسوله؛ ۱۶. ذکر المحبة أیضاً؛ ۱۷. فی حدیث «أنا مدینة العلم»؛ ۱۸. ذکر المباهلة؛ ۱۹. ذکر الهدایة؛ ۲۰. ذکر آیة أولی الأرحام؛ ۲۱. ذکر المؤاخاة؛ ۲۲. ذکر المنزلة؛ ۲۳. ذکر المؤاخاة أیضاً؛ ۲۴. ذکر سد الأبواب الابابه؛ ۲۵. فی حبه علیه السلام و بغضه؛ ۲۶. فی تسمیته بأمیرالمؤمنین؛ ۲۷. فی قول النبی «انت منی و انا منک»؛ ۲۸. فی قوله تعالی (و لما ضرب ابن مریم مثلاً)؛ ۲۹. ذکر المودة للقرابة؛ ۳۰. ذکر الولایة؛ ۳۱. ذکر الصدیقین؛ ۳۲. فی حدیث خاصف النعل؛ ۳۳. ذکر المناشدة؛ ۳۴. ذکر الصراط المستقیم؛ ۳۵.فی انه العروة الوثقی و حبل الله؛ ۳۶. فی قوله تعالی (أولئک هم خیر البریة)؛ ۳۷. فی قوله تعالی (أفمن کان علی بینة من ربه)؛ ۳۸. ذکر الدرجات؛ ۳۹. ذکر الشهادة؛ ۴۰. ذکر الطاعة و حدیث السفینة؛ ۴۱. فی قوله تعالی (أجعلتم سقایة الحاج)؛ ۴۲. ذکر المناجاة؛ ۴۳. فی حدیث الارتقاء؛ ۴۴. ذکر وجوه السنة؛ ۴۵. فی قوله تعالی (و بئر معطلة و قصر مشید)؛ ۴۶. ذکر الدلائل و الأمارات؛ ۴۷. فی مساواته بأحد و عشرین نبیاً؛ ۴۸. فی أن مناقب علی لا تحصی کثرة. (سید احمد اشکوری)

آغاز: الحمدلله المحمود علی الآلاء الواسع العطاء المشکور لفضله علی جمیع الأرض و السماء الذی عرفت فی مطالعه فیض نور کبریائه

چاپ: مشهد، مجتمع امام هادی، ۱۴۱۸ق، تصحیح سید احمد حسینی اشکوری

۱. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه: ۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الشبه التی یزعمون انها دالة علی امامة أبی بکر و فضله من قرآن و خبر و اجماع.

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله بحرینی، تا: شنبه ۱۲ رجب۹۵۸ق؛ ۱۱۵گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: -۵۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۴۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الشبه التی یزعمون انها دالة علی امامة ابی بکر و فضله من قرآن و خبر و اجماع و لیس الامر کذلک.

جزء اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲-۱۳؛ مصحح؛ مهر: «جواد بن مرتضی الحسنی الحسینی الطباطبائی»؛ جلد: میشن، ۲۸۱ص، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۲۲۵]

۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۲۲۷/۳ - ج

آغاز: بسمله. خبر الشهادة. قال الله تعالی: و اقیموا الشهادة لله ذلک یوعظ به ... و قد روی شهادة الاثنی عشر رجلا الذی هم اجل المهاجرین و الانصار الفرقة المحقة و ذلک بینهم معروف ... و النقل من کتاب جدی ابی عبدالله الحسین بن جبیر رحمه الله الموسوم بکتاب الاعتبار فی ابطال الاختیار؛ **انجام:** فتفکر فی حالک و حال قلبک یا مسکین

در فهرست با عنوان «خبر الشهادة عن الخلافة و الامامة» آمده، در این خبر از کسانی که بر حقانیت علی در خلافت گواهی داده‌اند یاد شده است سپس خبرهایی است درباره مواخات و مناشده و جز اینها، از آنها است خبری مانند خطبة البیان ولی از زبان پیامبر از کتاب «ما اتفق فیه من الاخبار فی فضل الائمة الاطهار» از فقیه محمد بن جعفر مشهدی که خبری نبوی مانند خطبة البیان در آن آمده از تاریخ بلاذری و از اربعین صدر الائمه اخطب خوارزم از کتاب ابوبکر احمد بن موسی بن مردویه هم خبرهائی آورده شده است. الاعتبار فی ابطال الاختیار از شیخ ابی عبدالله الحسین بن جبیر نگارنده نخب المناقب و شاگردان ابن شهر اشوب است (ذریعه ۲۲۱/۲) و دختر زاده او شیخ زین الدین علی بن یوسف بن جبیر در نهج الایمان خود از آن آورده است، دور نیست که این رساله ما هم از او بلکه بخشی از همین کتاب باشد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۴گ (۱۰۴پ-۱۲۷پ) [ف: -۳۳۳]

● **نهج البر فی ادعیة السر** / دعا / فارسی

nahj-ol berr fī ad'īyat-es serr

اصفهانی، عبدالمطلب بن حسن، قرن ۱۱ قمری

esfahānī, 'abd-ol-mottaleb ebn-e hasan(- 17c)

وابسته به: ادعیة السر؛ راوندی کاشانی، فضل الله بن علی (۴۸۳-۵۷۲ق)

ترجمه و شرح کوتاهی است بر سی و یک دعای معروف به «ادعیة السر» که پروردگار متعال به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم در شب معراج آموختند. روایت شده از طریق سید ابن طاوس حلی از سید فضل الله راوندی کاشانی. چند تن از علمای امامیه در عصر صفوی به ترجمه «ادعیة السر» همت گماشتند از جمله: ۱. سید محمد مؤمن بن محمد زمان حسینی طالقانی (الذریعه ۳۷۰/۱)؛ ۲. محمد صالح حسینی (نسخه شماره ۱۶۰۲ و ۱۴۳۱۶ کتابخانه آیت الله مرعشی، نک: فهرست مرعشی ۴/۵)؛ ۳. سید محمد بن محمد باقر حسینی به درخواست شاه سلطان حسین صفوی (نسخه شماره ۱۵۰۶۹ کتابخانه آیت الله مرعشی)؛ ۴. عبدالمطلب اصفهانی (نسخه حاضر).

آغاز: حمد بیحد و ثنای بی عد قادری را سزاست که بکیفیت چاشنی مواظبت اذکار منقوله و اوراد مرویه مذاق جان راغبان را حلاوت قند مکرر اجابت دهد ...

انجام: ولم یکن له کفوا احد، و نیست یکی همتا مر او را

[الذریعه ۳۹۶/۱؛ طبقات اعلام الشیعة: قرن ۱۲ص ۷۵؛ میراث حدیث شیعه ۱۸۹/۴-۲۴۹]

۱. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۷۰گ (۱پ-۷۰پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: -۴۲]

۲. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۷۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ ذیحجه۱۱۱۹ق؛ ترجمه‌ها زیرنویس شده؛ ۴۹گ (۳ر-۵۱پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: -۱۱۹]

● **نهج البلاغة** / حدیث / عربی

nahaj-ul balāġa

شریف الرضی، محمد بن حسین، ۳۵۹ - ۴۰۶ قمری

šarīf-or-razī, mohammad ebn-e hoseyn (971 - 1016)

تاریخ تألیف: ۴۰۰ق

مجموعه‌ای است از خطبه‌ها و نامه‌ها و سخنان امیر مؤمنان علی (ع) و همان ارزش را دارد که برای صحاح و سنن و مسانید سنی یا اصول شیعی و کتاب‌های چهارگانه آنها هست. هیچکس نمی‌گوید که همه خبرهای آن درست و همه آن از گفته‌های حضرت علی (ع) است. در آن همه گونه خبرها از قطعی و متواتر و ظنی و واحد و مانند اینها هست و گردآورنده آن دانشمندی پارسا و درستکار بوده و تا توانسته در برگزیدن سخنان روایت شده از حضرت علی (ع) بررسی و کاوش کرده آنچه را که نزد او درست می‌نموده در آن آورده است. مؤلف، سعی داشته تا فصیح‌ترین کلمات آنحضرت را برگزیند و گاهی از خطبه‌های طولانی فقط فرازهایی را انتخاب کرده که دارای فصاحت و بلاغت بیشتری بوده و همه خطبه را نیاورده است. این کتاب دارای ۲۳۶«خطبه» و ۷۹ نامه و وصیت و ۴۸۰ کلمه حکمت‌آمیز کوتاه می‌باشدو تألیفات آن در سال چهار صد بعد از تألیف «خصائص الائمه» صورت گرفته است.نجاشی در رجال (ص ۲۸۳) از نهج البلاغه به نام رضی یاد کرده است همچنین ابن شهر آشوب در معالم (ش ۳۲۷) و رازی در النقض (ص ۱۸۰) و قمی در فهرست (ص ۱۲)، ولی شگفت اینجا است که طوسی در فهرست و رجال نه از سید رضی یاد کرده و نه از نهج البلاغه او.

آغاز: بسمله اما بعد حمد الله الذی جعل الحمد ثمناً لنعمائه ومعاذاً من بلائه و وسیلاً الی جنانه وسبباً لزیادة احسانه والصلوة علی رسوله

چاپ: مکرر چاپ شده؛ مشار عربی، صص۹۷۵-۹۷۶؛ دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۵۵ (افست از روی چاپ اصفهان: مطبعه گلبهار۱۳۵۴)، رحلی، ۱۲+۴۰۸ص؛ ۱۳۵۶ق، ۳۳۳ص؛

تبریز، ۱۳۲۷ق، خشتی، ۲۸۰ص؛ دارالسلطنه تبریز، سنگی، ۱۲۶۷، رحلی، ۳۰۷+۱ص؛ دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۱۲، رحلی، ۳۱۱ص؛ دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۰۲

[دنا ۸۸۵/۱۰-۸۹۶ (۳۷۹ نسخه)؛ کشف الظنون ۱۹۹۱/۲؛ کشف الحجب ۵۹۵، معجم المطبوعات ۱۱۲۵/۱]

شروح و حواشی:

۱- وصایا الامام علی بن ابی طالب (ع) = منتخب نهج البلاغة؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰ق)

۲- حدائق الحقائق فی تفسیر دقائق احسن الخلائق = شرح نهج البلاغة؛ بیهقی نیشابوری کیدری، محمد بن حسین (-قرن ۶)

۳- شرح دیباچه نهج البلاغه و چند خطبه دیگر؛ علم الهدی، مرتضی بن داعی (-قرن ۶)

۴- ملحقات نهج البلاغة؛ ابن ناقه، احمد بن یحیی (۴۷۷-۵۵۹ق)

۵- معارج نهج البلاغة؛ بیهقی، علی بن زید (۴۹۹-۵۶۵ق)

۶- منهاج البراعة فی شرح نهج البلاغة؛ قطب راوندی، سعید بن هبة الله (-۵۷۳ق)

۷- شرح نهج البلاغة؛ ابن ابی الحدید، عبدالحمید بن هبة الله (۵۸۶-۶۵۵ق)

۸- مختصر مصباح السالکین = اختیار مصباح السالکین = مختصر شرح نهج البلاغة = شرح نهج البلاغه الوسیط؛ ابن میثم، میثم بن علی (۶۳۶-۶۸۹ق)

۹- مصباح السالکین = شرح نهج البلاغة = شرح کبیر؛ ابن میثم، میثم بن علی (۶۳۶-۶۸۹ق)

۱۰- شرح نهج البلاغة؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)

۱۱- الدیباج الوضی فی الکشف عن اسرار کلام الوصی؛ مؤید، یحیی بن حمزه (۶۶۹-۷۴۹ق)

۱۲- شرح نهج البلاغة؛ عتایقی، عبدالرحمن بن محمد (۶۹۹-۷۹۰ق)

۱۳- التحفة العلیة فی شرح نهج البلاغة الحیدریة؛ حسنی حسینی، محمد بن حبیب الله (-قرن ۹)

۱۴- روضة الابرار = شرح نهج البلاغه؛ زواره ای، علی بن حسن (-قرن ۱۰)

۱۵- شرح نهج البلاغة آملی، عزالدین بن جعفر (-۹۰۴ق)

۱۶- کنایات و استعارات شرح نهج البلاغه (ترجمه و شرح) الهی اردبیلی، حسین بن عبدالحق (۸۷۰-۹۵۰ق)

۱۷- نهج البلاغة (ترجمه)؛ الهی اردبیلی، حسین بن عبدالحق (۸۷۰-۹۵۰ق)

۱۸- منهج الفصاحة فی شرح نهج البلاغة (تلخیص) = نهج الفصاحة در شرح نهج البلاغة؛ الهی اردبیلی، حسین بن عبدالحق (۸۷۰-۹۵۰ق)

۱۹- تنبیه الغافلین و تذکرة العارفین = شرح نهج البلاغة؛ کاشانی، فتح الله بن شکرالله (-۹۸۸ق)

۲۰- نهج البلاغة (ترجمه)؛ محلی، نور محمد بن قاضی (-قرن ۱۱)

۲۱- نور الانوار المبین فی حکم اخ الرسول الامین؛ شیرازی طبیب، محمد بن غیاث الدین (-قرن ۱۱)

۲۲- شرح نهج البلاغة (ترجمه)؛ شمس بن محمد بن مراد (-قرن ۱۱)

۲۳- منهاج الولایة در شرح نهج البلاغة؛ صوفی تبریزی، عبدالباقی (-۱۰۳۹)

۲۴- شرح نهج البلاغة؛ مجلسی، محمد تقی بن مقصود علی (۱۰۰۳-۱۰۷۰ق)

۲۵- نهج البلاغة (ترجمه) = شرح نهج البلاغه ؛ روغنی قزوینی، محمد صالح بن محمد باقر (-۱۰۷۵ق)

۲۶- شرح نهج البلاغة = منتخب شرح نهج البلاغة؛ حدیدی طبسی، محمود بن غلام علی (-۱۲)

۲۷- شرح نهج البلاغة؛ کرمانی سیرجانی، محمد بن عبدالباقی (-۱۲)

۲۸- نهج البلاغة (ترجمه)؛ دستغیب حسنی حسینی، علی بن محمد نصیر (-۱۲)

۲۹- تعلیقة علی شرح خطبة الشقشقیة لابن ابی الحدید؛ عاملی، زین العابدین (-۱۲)

۳۰- بهجة الحدائق فی شرح کلمات کلام الله الناطق؛ گلستانه اصفهانی، محمد بن ابی تراب (-۱۱۱۰)

۳۱- حدائق الحقایق فی شرح کلمات کلام الله الناطق؛ گلستانه اصفهانی، محمد بن ابی تراب (-۱۱۱۰)

۳۲- الحواشی الصافیة و الموازین الوافیة = حاشیة نهج البلاغة؛ جزایری، نعمة الله بن عبدالله (۱۰۵۰-۱۱۱۲)

۳۳- سلاسل الحدید لتقیید ابن ابی الحدید؛ بحرانی، یوسف بن احمد (۱۱۰۷-۱۱۸۶)

۳۴- شرح نهج البلاغة؛ خوئی، محمد بن باقر (-۱۳)

۳۵- نهج البلاغة (ترجمه)؛ خوئی، محمد بن نصرالله (-۱۳)

۳۶- نهج البلاغة (ترجمه و شرح)؛ لاهیجانی، محمد باقر بن محمد (-۱۲۴۰)

۳۷- الصارم الحدید فی عنق صاحب سلاسل الحدید فی تقیید ابن ابی الحدید؛ سویدی، محمد امین بن علی (۱۲۰۰-۱۲۴۶)

۳۸- شرح نهج البلاغة ابن ابی الحدید؛ استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین (۱۱۹۸-۱۲۶۳)

۳۹- شرح نهج البلاغة؛ حسینی خاتون آبادی، محمد مهدی بن مرتضی (۱۱۸۵-۱۲۶۳)

۴۰- شرح طرائف الحکمة = تعلیقة طرائف الحکمة؛ حسینی قزوینی، محمد تقی بن امیر مؤمن (-۱۲۷۰)

۴۱- طرائف الحکمة و بدائع المعرفة = خلاصة نهج البلاغة؛ حسینی قزوینی، محمد تقی بن امیر مؤمن (-۱۲۷۰)

۴۲- چاره ساز؛ عنوان نگار، تقی بن محمد (-۱۴)

۴۳- کشف الستارة عن نهج البلاغة؛ کاشانی، احمد (-۱۴)

۴۴- شرح نهج البلاغة (منتخب)؛ کرهرودی، محمد علی بن محمد ابراهیم (-۱۴)

۴۵- مَظهر البینات و مظهر الدلالات؛ شاکر دزفولی، نصر الله بن ملا لطفعلی (-۱۳۱۱)

۴۶- منهاج البراعة فی شرح نهج البلاغة؛ خوئی، حبیب الله بن محمد

هاشم (۱۲۶۸-۱۳۲۴)
۴۷- شرح الاحتشام علی نهج البلاغة الامام؛ طارمی، جواد بن محرم علی (۱۲۶۳-۱۳۲۵)
۴۸- الدرة النجفية فی شرح نهج البلاغة الحيدرية؛ دنبلی خوئی، ابراهیم بن حسین (۱۲۴۷-۱۳۲۵)
۴۹- جاذب العقول = شرح نهج البلاغه؛ تقوی بهبهانی، ضیاء الدین (۱۳۲۰-۱۳۸۸)
۵۰- شرح نهج البلاغة؛ طواری یزدی، عباس بن محمد (-۱۵)
۵۱- نهج البلاغة (مختصر)؛ طواری یزدی، عباس بن محمد (-۱۵)
۵۲- مفتاح السعادة فی شرح نهج البلاغة؛ حسینی قائنی، محمد تقی بن محمد باقر (-۱۵)
۵۳- المنتخب من شرح نهج البلاغة؛ لابن ابی الحدید محمد علی بن محمد ابراهیم
۵۴- العقد النضید المستخرج من شرح ابن ابی الحدید؛ فخرالدین عبدالله بن هادی بن یحیی
۵۵- نهج البلاغة (ترجمه و شرح)؛ حسینی، احمد بن سعدالدین
۵۶- شرح نهج البلاغة؛ حکیم علی اصفهانی
۵۷- شرح نهج البلاغة؛ محمد
۵۸- نهج البلاغة (ترجمه)؛ جمال الدین
۵۹- اعلام نهج البلاغة
۶۰- شرح الفاظ فی نهج البلاغة
۶۱- شرح نهج البلاغة(۲۳عنوان)
۶۲- شرح نهج البلاغة (ترجمه)
۶۳- شرح نهج البلاغة (مختصر)
۶۴- فهرست نهج البلاغة
۶۵- کلمات قصار امام علی (ع)
۶۶- کیفیة شرح نهج البلاغة من ابن ابی الحدید
۶۷- نهج البلاغة (ترجمه و شرح) (۲عنوان)
۶۸- نهج البلاغة (ترجمه) (۲عنوان)
۶۹- نهج البلاغة (منتخب) (۲عنوان)
۷۰- نهج البلاغة (منتخب) = منتخب خطب الامام علی بن ابی طالب (ع)

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۰۸۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۵؛ از نسخ قدیمی این کتاب می‌باشد، کاتب ازخود و سال کتابت نام نبرده ولی ظاهراً درقرن پنجم یا اوایل ششم نوشته شده ودرآخر هرباب مطالبی که درنسخ دیگر موجود نبوده با ذکر این‌که این موضوع از روی نسخه‌ای که درزمان مصنف نگارش یافته نوشته شده، تحریر شده و برکنار صفحات و اوراقی که در بین آنها الصاق گردیده مطالب زیادی درشرح و توضیح عبارات کاتب نسخه نوشته؛ واقف: سپهسالار؛ جلد: تیماج، ۳۳۰ص، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۲-۱۵۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۰۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۲۰۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۱۰

مشتمل بر بخش خطبه‌ها تا جمله «و من کلام له علیه السلام فی معنی طلحة و الزبیر» را دارد؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۵؛ مصحح، با اجازه‌ایکه مصدق بن حسن ابن حسین بجهت ابوالمظفر محمد بن زین الدین ابی العز احمد بن جلال الدین ابی المظفر محمد بن عبیدالله بن جعفر به تاریخ رجب ۵۲۹ نوشته؛ تملک: علاءالدین الشعار، نجم الدین بن محمد حلبی حنفی انصاری معروف به ابن الحلفا، احمد بن احمد هاشمی به تاریخ ۸ جمادی الاول ۷۰۵، هادی بن ابراهیم بن علی بن محمد بن علی بن فرج، درویش علی بن علاء الدین الشعار؛ جلد: تیماج، ۱۰۹گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۶-۲۹۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۲۷

خط: نسخ معرب، کا: حسین بن حسن بن حسین مؤدب، تا: ذیقعده ۴۶۹ق، ماه ذی القعده لع و بق و اربعمائة (چنین نوشته شده و ظاهراً ۴۹۹ باشد)؛ هشت برگ اول نو نویس و گویا از قرن دهم می‌باشد؛ عناوین مصحح، محشی، با نشانی قرائتی که محمد بن علی بن احمد بن بندار بتاریخ جمادی الثانی ۴۹۹ برای کاتب نوشته؛ مهر: «سید علی الموسوی» (بیضوی)، «الراجی زین العابدین بن عبد علی الموسوی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۷۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۰-۲۰۶]

تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: بدون شماره عکسی

نسخهاصل: همان نسخه بالا [جنگ: ۱-۴۷۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۹۳عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا حین انتهاء الغاية بنا الی قطع المختار من کلامامیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام ... و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب.

نسخه اصل: سید علی آتشی یزدی (مجله تراثنا ج/۶۶/۵)؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قبل از۴۸۳ق؛ مصحح، محشی، با نشان بلاغ، روی برگ عنوان چنین آمده: این نسخه را صاحب آن فقیه سهل بن امیر الرقاقی با نسخه من مقابله و آنرا تصحیح نموده، این است خط حسن بن یعقوب بن احمد در جمادی الآخره ۴۸۳ هـ؛ دارد؛ ۲۱۱گ، ۱۵سطر [عکسی ف: ۲-۴۷۶]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۱۸

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: شاید قرن۶؛ جلد: مقوایی، ۶۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۳-۱۰۵]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۵۷۳

آغاز: محاسن أخبارهم و جواهر کلامهم حدانی علیه غرض ذکرته فی صدر الکتاب

جزء اول کتاب و بخش خطبه‌های حضرت امیر المؤمنین علیه السلام است؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: شاید قرن ۶؛ افتادگی: مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۳۵گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۹-۳۶۰]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۴

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ محشی؛ تملک: محمد شریف بن شمس الدین محمد، حسین بن حیدر حسینی کرکی؛ جلد: تیماج، ۳۱۱گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱-۱۷۴]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۴۷

آغاز: فیها دیمة رخاءالا هتلت منه مزنة بلاء؛ **انجام:** فلذ لک قررناه علی القاعده المقرره فی اول هذا الکتاب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ افتادگی: آغاز وانجام(سقطاتش بسیار زیاد و موجودی یک سوم کتاب را تشکیل می‌دهد)؛ ۷۴گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۴-۶۰۴]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یقع الینا من بعد الشذوذ ... الابرار الاطهار

خط: نسخ مشکول، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ افتادگی: آغاز و انجام(ازابتدا و انتهای آن مقدار ۱۵ورق ساقط است که در سال ۱۲۶۴ق توسط احمد بن اسماعیل حسینی سقطات آن تکمیل گردیده)؛ مصحح، مقابله شده با نسخه اصل؛ واقف: فخرالدین نصیری امینی، تاریخ وقف: ۱۳۵۶؛ جلد: میشن، ۱۷۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۴-۶۰۲]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۰۶۵-۳۶/۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقال علیه السلام اشد الذنوب مااستخف به صاحبه وقال علیه السلام

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن۶؛ افتادگی: انجام(از اول تا کلمات قصار از آخر یک برگ افتاده)؛ مصحح، مقابله شده با علامت سماع، در حاشیه یک برگ چنین آمده: «بلغ السماع علی المولی کمال الدین النقیب اسبغ الله ظله والمعارضة باصله»(اصل النقیب)، بر کمال الدین حیدر بن محمد زید حسنی ــ از تلامذه ابن شهر آشوب ــ درسالهای ۶۱۴-۶۱۵ خوانده و تصحیح و مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۲۵۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۸-۴۸۳۵]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیها بالمضمار الذی یجرون فیه إلی الغابة فإذا بلغوا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ افتادگی: انجام؛ این نسخه شریف، علاوه بر قدمت و نفاست و حواشی متنوع کهن، مزایای بسیاری بر سایر نسخه‌های کهن دارد، که از آن جمله: افزودگی‌هایی در پایان ابواب آمده: در برگ ۱۲۷ پس از عنوان «باب المختار من کتب امیر المؤمنین» با خط قرمز درشت، چنین آمده: «زیادة من نسخة کتبت علی عهد المصنف رض» سپس ۲ برگ که شامل ۶ قطعه از فرموده‌های آن حضرت است، افزود شده و در پایان این افزوده، با خط قرمز نوشته شده «انتهت الزیادة»، دربرگ ۱۶۱، در پایان «باب المختارمن کتب امیر المؤمنین» در حاشیه متن، چنین آمده: «زیادة من نسخة کتبت علی عهد المصنف رضی الله عنه»، آن‌گاه قطعه‌ای از یکی از نامه‌های آن حضرت را آورده و در پایان می‌گوید: «هذا آخر ما خرج من المکاتبات» و سرانجام در پایان «باب المختار من حکم امیر المؤمنین» (برگ پایانی) مجدداً عنوان قبلی تکرار شده، ولی متأسفانه، برگ انجام افتاده است با در نظر گرفتن این‌که این افزوده‌ها، غالباً در نسخه‌های موجود خطی و چاپی درج شده‌اند، این نتایج به دست می‌آید: ۱. نسخه حاضر نخست بر اساس نگارش نخست مؤلف، آنگاه به نسخه دیگری که مؤلف در آن تجدید نظر کرده و به آن افزوده است، عرضه شده و مطالب افزوده، در این نسخه نیز درج گردیده است، ۲. نسخه دیگری نیز در عصر تألیف موجود بوده که مؤلف، افزوده‌های خود را در آن نسخه، در جایگاه اصلی خود قرار داده، همچون نسخه‌های موجود شایع که در رأس آنها، نسخه شماره «۳۸۲۷» نگاشته شده به تاریخ «۴۶۹هجری»این کتابخانه قرار گرفته که به قول زنده یاد استاد سید محمد (محیط طباطبایی)، رحمة الله علیه، «ام النسخ» نهج البلاغه‌های موجود می‌باشد و سرانجام این نتیجه قطعی نیز به دست می‌آید که مصنف بزرگوار، اعلی الله مقامه، برپایه قرار خود که در دیباچه کتاب، یاد کرده، موفق به نگارش و افزودن بازیافته‌های خود گردیده و شاید اختلاف کمی برخی از نسخه‌ها با یکدیگر، نتیجه همین اصل باشد، محشی، مصحح، یادداشتی در تاریخ ۸۱۲ از «احمد بن محمد»؛ مهر: «بشرف المرتضی و ابنیه الحسن و الحسین» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۱۸۴گ، ۱۷سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۳۱-۴۴۹]

۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۰۸

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: اوایلقرن۶؛ مصحح، محشی و بعضی حاشیه‌ها باید از قرن یازدهم باشد از برگ ۱۹۲ به بعد از قرن یازدهم می‌باشد که با نسخ معرب نوشته شده در سه برگ آخر نسخه آغاز کتابی است دارای دویست حدیث نبوی روایت شده از طریق اهل سنت با حذف سند آنها بدین آغاز «الحمد لله الذی اسبل علینا شآبیب النعم و اسبغ علینا جلابیب الکرم و هدانا الی الصراط الاقوم»، روی برگ اول این عبارت دیده می‌شود: «عارضه بنسختی صاحبه الفقیه السدید سهل بن امیر الرقاقی و صححه بجهده و الله تعالی یمتعه به و بغیره و هذا خط الحسن بن یعقوب بن احمد فی جمدی الاخرة سنة ثلاث و ثمانین و اربعمائة حامدا لله عز اسمه و مصلیا علی نبیه محمد و عترته الطاهرین» البته این عباراتی است نشان دهنده نسخه‌ای که نسخه ما با آن مقابله و تصحیح شده [ف: ۲-۱۲۷]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۳۴۰-۳۲/۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** رجاؤنا فی الله سبحانه ... لوجهه وسعدنا فی الدارین ... والصلوة علی افضل المرسلین محمدوعترته الاخرین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۱۰ق؛ نسخه عکسی است، مصحح؛ جلد: گالینگور، ۲۹۲گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۸-۴۸۳۴]

۱۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۷ عکسی

عکسی از روی نسخه هندوستان؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا:

۵۱۰ق؛ درهامش صفحه آخر با خط مغایر آمده است: «مخطوطه ۵۱۰ هـ»؛ مصحح، مقابله شده، محشی؛ جلد: گالینگور، ۱۵۸گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳-۱۳۴۹]

تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: بدون شماره عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [جنگ: ۱-۴۷۲]

۱۵. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: ۴عکسی

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه علیگر هند؛ کا: علی بن ابی القاسم علی بن الحاج، تا: ۱۵ شعبان۵۳۸ق؛ محشی، مقابله شده؛ ۱۸۹گ [جنگ: ۱-۴۷۲]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۴۷

آغاز: ذلک یتغمن من عجائب البلاغه؛ **انجام:** اخاه فقد فارقه ... و آله الطاهرین الاخیار

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد بن احمد نقیب، تا: صفر۵۴۴ق؛ جا: سبزوار؛ افتادگی: آغاز (مقداری از مقدمه افتاده)؛ مصحح، جلد: تیماج، ۱۷۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۱۸/۵سم [ف: ۱۴-۶۰۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۱۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۳۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۹۶]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۴۶/۱-ف

نسخه اصل: (عکس ۷۰۴۶) از کتابخانه رامپور هند؛ خط: نسخ، کا: عبدالجبار بن الحسین ابی القسم فراهانی، تا: چهارشنبه ۱۹ جمادی الاول۵۵۳ق؛ نزد ضیاء الدین تاج الاسلام ابی الرضی فضل الله بن علی بن عبیدالله حسنی دام الله ظله که در روستای جوشقان راوند جای گزیده بود، از روی نسخه نوشته خود او در نیمه جمادی‌الاول یا الثانی۵۵۴ که نویسنده می‌گوید شنیده‌ام که کسی آن را بر وی می‌خوانده است، از کتاب‌هایی است که ابوعبدالله اصفهانی در ۸۶۶ می‌خوانده است، در پایان افزوده رضی بر آن پس از نقش خواتیم علی (ع) و پس از شعری که استاد امام ابویوسف یعقوب نیشابوری در ستایش از این کتاب بر پشت نسخه خود نوشته بود «نهج البلاغة نهج مهیج جدد ...» و شعرهای عربی ناصح الدین ابوجعفر محمد حافظ آمده است: انشدنی الحافظ: الموت لا والد ایبقی و لا ولدا، هذا السبیل الی ان لاتری ابنا، للموت فینا سهام غیر مخطئة، من فاته الیوم سهم لم یفته غدا، ترجمتها: بسیار مگو دلا کی سوذی نکند ×× ور جهد کنی بسی نموذی نکند / چون جان تو صد هزار بر هم نهد او ×× و آتش زند اندران کی دودی نکند [فیلمها ف: ۳-۱۲۶]

۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۷۴

خط: نسخ، کا: سلیمان بن محمود بن محمد قرابک بدری، تا: پنج‌شنبه ۱۱ شوال۵۶۶ق؛ افتادگی: آغاز (اندکی از دیباچه افتاده)؛ با بلاغ مقابله و قرائت؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن، ۱۷۱گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۶/۷×۲۴/۹سم [ف: ۱-۵۷۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۶۳ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۳۲۲]

۱۹. یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال علیه السلام اذا احتشم المومن من اخاه فقد فارقه انتهت الزیاده و لله الحمد علی نعمه السابقة.

خط: نسخ متوسط، کا: محمد بن علی حمدانی، تا: جمادی الاول۵۷۵ق؛ به احتمال قریب به یقین این نسخه از روی نسخه نهج البلاغه مربوط به ابو یوسف یعقوب بن احمد به محمد بن احمد القاری متوفای رمضان سال ۴۷۵ ق استنساخ شده باشد همان‌گونه که کاتب محترم در برگ آخر می‌نویسد: «کتب الاستاذ و الامام ابویوسف یعقوب بن احمد النیسابوری علی ظهر نسخته من هذا الکتاب بخطه نهج البلاغه نهج مهیج جد لمن یرید علوا ماله امد ...» در مواردی زیادتی وجود دارد که به شهادت کاتب در عهد مرحوم مصنف اضافه شده؛ تملک: محمد حسین بن احمد یزدی در سال ۱۲۳۷ق، محمد سمیع بن محمد علی بن احمد یزدی در سال ۱۲۴۳ با مهر «انا سمیع الدعاء» و «ان ربی سمیع الدعاء»؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: تیماج، ۱۹۵گ، ۱۹ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [میراث اسلامی: ۸-۴۴۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۱۸عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۲۸۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۸عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۳۵۸]

۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** الا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل و ذلک فی رجب سنه اربعمائه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۹۱ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرممذهب، ۲۸۸گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۰-۴۲۲]

۲۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۲

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۲۲ برگ افتاده، ترمیم برگ آخر توسط احمد بن عبدالرحمن بن اسماعیل بن محمود بن علی کلاه در ذیحجه ۸۷۸ق؛ ۳۷۱گ، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۱-۲۹]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۰۸

آغاز: ... و یجدل الابطال و یعود به ینطف دما و یقطر مهجا و هو مع تلک الحال زاهد الزهاد؛ **انجام:** و تقریب ما بعد اقطاره و تقرر العزم کما شرطنا اولا علی تفضیل اوراق من البیاض ... و صلی الله علی سیدنا محمد النبی الامی و آله

خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: اواخرقرن۷؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ، با خط خوردگی، مجدول؛ کاغذ: خانبالغ، ۳۱۰گ، ۱۱سطر (۱۷×۲۳)، اندازه: ۲۵×۳۵سم [ف: ۲۸-۲۹۷]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۷۱

برگ‌هایی از باب اول و دوم (خطب و نامه‌ها) می‌باشد؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۷۸گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۰سم [ف: ۲۶-۳۸۷]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۲۲
آغاز: برابر؛ ترجمه: ... آنچه یافت شود جمع شده در هیچ کلامی و نه فراهم آورده (برگ ۲) پس کوفتند یکدیگر را بر من درانبوهی همچون کوفتن شتران تشنه یکدیگر را (برگ ۳۰)؛ **انجام:** و ما توفیقنا الا بالله، علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل و الحمدلله و صلواته علی رسوله محمد و آله و سلامه.
خط: نسخ و نستعلیق و ثلث زیبا، بی‌کا، تا: اواخرقرن۷؛ مصحح؛ جلد: تیماجمذهب، اندازه، ۱۷۹گ، ۱۵سطر (۱۵/۵×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۳۰-۲۱۳]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۹۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال الغیبة جهد العاجز و قال رب مفتون یحسن القول فیه.
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۵۱گ، ۱۶سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۳۳-۶۶۹]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۱۵۹
ج ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن، ۱۹۳گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۹/۲×۲۶/۹سم [ف: ۱-۵۷۷]

۲۷. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۰۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۷۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱-۷۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۱۷]

۲۸. قم؛ علامهٔ طباطبائی قم (مکتبه)؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، تا: شاید اوایل قرن ۷؛ چهار برگ اول نونویس [تراثنا: س۲ش۳-۱۶۳]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۷۴۵
آغاز: من خطبة له علیه السلام یذکر فیها ابتداء خلق السماوات ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۶۶گ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۲-۳۱۲]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۶۷۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۱۹۸گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۱۰-۶۱]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۵۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اکبر الفقر الحمق و اوحش الوحشة العجب و اکرم الحسب حسن الخلق یا بنی ایاک و مصادقة ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶ و ۷؛ ترجمه زیرنویس آن به خط حدود قرن سیزدهم؛ یادداشت آمده: «امانت خدمت سید مهدی کازرونی روضه خوان است»؛ جلد: تیماج، ۹۴گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲۷/۱-۱۰۷]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۳
نسخه اصل: در یکی از کتابخانه‌های یمن؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ از روی نسخه‌ای که به خط سید شرف الدین ابوطالب مرتضی بن سراهنک مرعشی حسنی بوده، با نسخه اصل مقابله و از روی آن تصحیح شده، زیادات از نسخه عهد مصنف نقل شده و نقوش خواتیم امیرالمؤمنین علی (ع) و ابیاتی از ابویوسف یعقوب بن احمد در وصف نهج البلاغه نقل شده، در آخر نسخه دو اجازه و سماع یکی در تاریخ رجب ۶۳۷ برای منصور بن مسعود بن عیاش و سلیمان بن شریح از احمد بن محمد و دیگری دردهه آخر جمادی الولی ۷۸۹ برای جمال الدین یسربن محمد بن علی الغطوفی؛ تملک: ابراهیم بن محمد بن احمد اصبهانی صنعانی در ۶۶۲ق؟؛ ۱۹۵ص، ۲۳سطر [عکسی ف: ۵-۳۹۲]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۰۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و افضل من صحة البدن تقوی القلب و قال علیه السلام: للمومن ثلث ساعات فساعة یناجی فیها ربه ...
از آغاز خطبه سید رضی آغاز و تا حکمت ۳۹۰ به پایان رسیده؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۶۰۰ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، با نشان «بلغ افاض الله تعالی علیه»، مقابله شده، برگ پایانی به خط علامه مولی محمد تقی مجلسی می‌باشد، و دستخط فرزندش عزیزالله بن محمدتقی مجلسی به تاریخ ۱۱۶۱ ه ق مبنی بر وقف این نسخه از سوی علامه برای فرزندان ایشان دیده می‌شود؛ مهر: «المتوکل علی الله محمد بن ... » (مربع)؛ ۲۲۱گ، ۱۴ سطر (۹×۱۲)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۴۱-۱۸]

۳۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۰۰
آغاز: وعنه اخذت قوانینها وعلی امثلته حذا کل قائل خطیب؛ **انجام:** وقال علیه السلام الغنی والفقر بعد العرض علی الله وسئل علیه السلام عن الشعراء فقال ان القوم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۶۰۴ق، جا: موصل؛ افتادگی: آغاز وانجام (از مقدمه سید رضی یک ورق و از آخر چند ورق افتادگی دارد)؛ مجدول، مصحح، محشی؛ مهر: «عبده محمد» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۸۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶×۱۹سم [ف: -۱۴۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۵عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۵۵۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۸۷ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۸۸]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۷۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** یکشف عنک اغطیة الامور و تنتصف منک.
خط: نسخ معرب، کا: محمد بن علی علوی حسنی مامطیری، تا: ذیقعده۶۰۴ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی توضیحی برگرفته از کتب لغت و شروح نهج البلاغه؛ تملک: فرهاد بن ولیعهد در دارالتعلیم شیراز در ۱۲۹۶ق؛ دستخطی از جمال بن شاه محمد فسوی ۱۰۵۳؛ جلد: تیماج، ۲۳۶گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۲۵-۸۵]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۸۲
خط: نسخ، کا: علی بن طاهر بن ابوسعد، تا: ۷ صفر۶۰۸ق؛ مصحح، محشی، از روی خط ادیب شاعر ابو یوسف یعقوب بن احمد بن محمد کرد نیشابوری در گذشته رمضان ۴۷۴؛ کاغذ:

سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۹۵گ، ابعاد متن: ۹/۵×۱۳/۵، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۸-۳۳۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۱۸]

۳۷. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۶۱

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: رمضان۶۴۷ق؛ ۲۳۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱-۴۳]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا حین انتهاء الغایة الی قطع المختار من کلام امیر المؤمنین علیه السلام ... و ما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل.

خط: نسخ، کا: قوام الاسلام ابی اسحاق اسماعیل بن یعقوب بن الجندی (از شارحین نهج البلاغة)، تا: اوایل ذیقعده۶۴۹ق، جا: یکدحو از توابع خوارزم؛ محشی؛ تملک: مولانا خلیل مدرس عبدالعظیم به تارخ ۲۹ شعبان ۱۰۳۹ق، محمد کاظم ألموتی، ملاکریم بن ملاحسن؛ مهر: «اللهم صل علی محمد و آل محمد» (مربع)؛ ۲۲۱گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۴×۱۷سم [ف: ۱-۶۵]

۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۹۰

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ ۶۵۵ق؛ مصحح، برگ‌هایی از چند جا افتاده و محمد باقر واعظ به تاریخ رجب ۱۰۴۱ق آنها را تکمیل نموده، روی برگ اول اجازه‌ای است که یحیی بن سعید برای عزالدین حسن بن علی ابن محمد بن علی معروف به ابن الابزر حسینی به تاریخ ۲۷ شعبان ۶۵۵ نوشته است، روی برگ دوم اجازه‌ای است که ابوالفضل راوندی برای علاءالدین علی بن یوسف بن حسن نوشته، اسناد قطب راوندی به کتاب و اجازه وی به زین الدین ابو جعفر محمد بن عبدالحمید بن محمد آمده؛ تملک: محمد بن سلیمان به تاریخ ۶ شوال ۶۷۹؟؛ جلد: گالینگور، ۱۸۸گ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۵-۸۷]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۳۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذلک فی رجب من سنه اربع مائة

خط: نسخ کهن معرب، کا: ابوجعفر محمد بن محمد بن ابی نصر بن محمد بن علی، تا: شنبه ۴ رجب۶۶۰ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد کاظم حسینی، ابوتراب محمد علی موسوی، محمد بن عبدالله نوری مشهور به صدیق الملک رئیس دفاتر وزارت خارجه‌در تهران در ۱۲۰۹ق؛ جلد: تیماج، ۳۴۵گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۲۷/۲-۷۲]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۰۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما عساه ان یظهر لنا بعد الغموض و یقع الینا بعد الشذوذ و ما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل و ذلک فی شهر الله الاصب رجب سنة اربعمائة و لله الحمد و سلم تسلیماً

خط: نسخ کهن و مشکول، کا: محمد بن حسین معروف به برهان نظامی، تا: سه‌شنبه ۲۴ ذیحجه۶۷۴ق؛ با یک کتیبه مذهب؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۸ق؛ جلد: تیماج، ۱۳۲گ، ۲۱سطر، اندازه: ۲۵/۸×۳۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۸۵]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الینا بعد الشذوذ و ما توفیقنا ... و سلم تسلیما

خط: نسخ، کا: اسماعیل، تا: ۶۷۵ق [الفبائی: -۵۹۳]

۴۳. همدان؛ اعتماد الدوله؛ شماره نسخه: ۷۹

خط: نسخ، کا: طبری، حسن بن اسماعیل، تا: چهارشنبه نزدیک به پایان جمادی الاول۶۷۵ق؛ محشی؛ تملک: خلیل حنفی، حاج خطیبی، طهماسب قلی در ۱۰۴۷ق [نشریه: ۵-۳۴۶]

۴۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۳

خط: نسخ، کا: علی بن سلیمان بن ابی الحسن بن ابی الفرج بن ابی البرکات، تا: ۶۷۶ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن، ۱۴۶گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۶سم [ف: ۱-۵۷۷]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۹۹۴

آغاز: الا حسه و لا یری الا نفسه و لا یکاد یوقن انه کلام من یتغمس فی الحرب مصلتاً سیفه

خط: نسخ معرب، کا: حسن بن مهدی علوی حسنی آملی بهلوی، تا: اواسط ربیع الاول۶۷۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، باعلامت بلاغ؛ ۱۹۷گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۰-۳۷۰]

۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۶۵

باب اول کتاب؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ابی المکارم، تا: ۶۸۰ق، (گویا نسخه از قرن نهم باشد و نام این ناسخ و این تاریخ در نسخه اصل بوده و بدین جا سرایت کرده)؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۱۴گ، ۱۳سطر، اندازه: ۲۵×۳۴سم [ف: ۲۲-۲۱۸]

۴۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۱۷۶

خط: نسخ، کا: ابرقویی، محمد بن عبدالکریم، تا: ۶۸۷ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن، ۱۴۹گ، ۲۲سطر، اندازه: ۱۷/۸×۲۶/۲سم [ف: ۱-۵۷۷]

۴۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۹

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد حسینی شیرازی، تا: ۶۹۳ق، جا: بغداد؛ مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، ۲۴۷گ، ۱۵سطر، اندازه: ۲۴/۵×۳۶/۶سم [ف: ۱-۵۷۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۸۹ عکسی

نسخه اصلی: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۳۷۱]

۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۱۳ ط

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۹۶ق، جا: نجف اشرف؛ از روی نسخه اصل که مکتوب به سال ۴۰۰ق بوده کتابت شده است، پنجاه و یک صفحه از آغاز نونویس و از قرن ۱۳ است؛ کاغذ: سمرقندی، ۳۳۵گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲۴/۲-۶۸]

۵۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۵۱

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: یک‌شنبه غره شعبان۶۹۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ ۱۴۰گ، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۸-۴۳]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقال علیه السلام شر الاخوان من تکلف له وقال اذا احتشم الرجل اخاه فقد فارقه، وهذا حین انتهاءالغایة بنا الی قطع المختار من کلام امیرالمؤمنین علیه السلام ...
خطبه ها؛ خط: نسخ معرب، کا: روشن احمد بن سلیمان بن محمد عتایقی، تا: دوشنبه ۲ رجب۷۰۰ق؛ از روی نسخه مؤلف نوشته شده، محشی به نسخ قرن ۱۰ و ۱۱ با یادداشت بدینگونه «عقلها العبد ربی ... قوام بن نظام العالی و ... ختم بالخیر و الظفر سنة بضع و ثلثین و ثمانمائة»؛ تملک: محمد حسین مدرس در ۱۰۶۱ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۳۴گ، ۱۵سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [سنا: ف: ۲-۲۴۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۳۲-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۳۴]

۵۲. قم؛ گلپایگانی؛ ماره نسخه: ۱۳۹۳-۸/۱۰۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** نعم المولی ونعم النصیر وذلك فی رجب من سنة اربعمائة والحمدلله وصلواته علی سید المرسلین.
خط: نسخ زیبا معرب، کا: نونویس از محمد بن زین العابدین، تا: احتمالاً قبل از قرن۸، نو نویس در ۱۲۱۵ق در گپایگان؛ جلد: تیماج، ۱۵۵گ، ۱۷-۲۲سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۸-۴۸۳۳]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۰۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا المعنی بروایة فیما تقدم تخالف بعض هذه ... و قال علیه السلام ناخوانا
خط: نسخ ممتاز، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ جلد: ساغری، ۲۷۱گ، ۱۳سطر (۱۲×۱۸/۵)، اندازه: ۲۱×۲۳سم [ف: ۳۱-۲۱]

۵۴. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه: ۲۴
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، برخی از آن نونویس، درهم شده؛ قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد-ف: -۲۳]

۵۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۹۵۹
فقط شامل خطبه‌هاست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، محشی؛ اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۱-۲۸]

۵۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۸۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال له بعض الیهود ما دفنتم نبیکم حتی اختلفتم فقال له انما اختلفنا عنه لافیه و لکنکم ما جفت ارجلکم من البحر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ تملك: ابن محمد؛ مهر: «عبده الراجی رجبعلی»، «عبده محمد طالبان»؛ اهدایی: خانم طباطبایی، ۱۳۵۵ش؛ ۲۱۴گ، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۱۵۴]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۹۴۲
با ترجمه فارسی بین سطور؛ بی‌کا، تا: حدودقرن۸[د.ث. مجلس]

۵۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۵
آغاز: برابر**انجام:** و یقع الینا بعد الشذوذ و ما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل.
شامل خطب و نامه ها و کلمات قصار؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸، نسخه‌ای است قدیمی که طبق شهادت قرائن خط و کاغذ در حدود ۷۰۰ سال پیش کتابت شده؛ جلد: تیماج، ۴۶۹ص، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴-۲۰]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۴-طباطبائی
خط: نسخ عربی، بی‌کا، تا: قرن ۷-۸؛ افتادگی: انجام؛ دارای سرلوح مذهب؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۶۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۴-۲۲۰]

۶۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۰۱
چند کلمه‌ای پیش از خطبه شقشقیه را دارد تا پایان؛ خط: نسخ، کا: علوی حسینی، اشرف بن محمد، تا: قرن ۷ و ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با نشانه بلاغ و «بلغ العراض علی والدی ادام الله ایامه» و «بخطه» و «بغیر خطه» درهامش؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۴۷گ، ۲۱سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۲-۲۷۸۴]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** هو الشذوذ و ما توفیقنی الا بالله ... محمد النبی العربی الهاشمی
خط: نسخ، کا: مستعصمی، یاقوت، تا: ۷۰۱ق [الفبائی: -۵۹۳]

۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۷۲
آغاز: ... و ثانیها الکتب و الرسائل و ثالثها الحکم و المواعظ فأجمعت بتوفیق الله تعالی علی الابتداء؛ **انجام:** غلام عاقل خیر من شیخ جاهل ...
خط: نسخ معرب، کا: حاج محمد فرزند محمد فرزند علی رشید، تا: سه‌شنبه ۱۱ رجب۷۰۳ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۷۲گ، ۱۵سطر (۶×۹)، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۲۹-۹۶]

۶۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۷۴۱
خط: نسخ معرب، کا: احمد بن محمد بن جعفر بن احمد معروف به الربان، تا: ۶ رمضان۷۰۳ق، جا: جزیره اوال بحرین؛ در پایان این نسخه گفته‌هایی است کوتاه از کلمات حضرت امیر علیه السلام که کاتب گوید در عهد مصنف بر کتاب افزوده شده، از روی نسخه شمس الدین محمد بن خزعل که از روی نسخه مقابله شده با نسخه ابن السکون و نسخه‌ای که از نسخه استادی در نحو نوشته شده بود، مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۲۱۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۰-۱۳۷]

۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۴۶۰
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۱۹ ربیع الاول۷۰۷ق(احتمالاً این تاریخ مربوط به نسخ اصل باشد که نسخه حاضر از روی آن نوشته شده)؛ مجدول، مصحح، محمد مؤمن بن اسماعیل در صفحه آخر می‌نویسد که این کار را به تاریخ یک‌شنبه از جمادی الثانی ۱۰۶۷ به پایان برده؛ جلد: تیماج، ۶۰۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۱۲-۴۸]

۶۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۵۶/۱

خط: نسخ معرب زیبا، کا: حسن بن محمد بن ابی الحسن آوی، تا: چهارشنبه ۲۰ ربیع الاول۷۰۸ق؛ جلد: تیماج، ۱۷۵گ (۱پ-۱۵۷پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۲۳/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱۲-۱۲۹]

۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۲۴

خط: نسخ، کا: خضر علی، تا: ۷۱۰ق؛ تصحیح محمد بن علی بن ابی علی بلخی مهدوی ۷۱۸ق، در پایان نسخه آمده که آنرا از روی نسخه‌هایی که به خط علی بن محمد بن عبدالصمد التمیمی بوده مقابله و تصحیح گردیده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۴۵۰ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۷۶]

۶۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۴۷۱

خط: نسخ معرب، کا: محمد بن محمد بن احمد بن ابراهیم زواری، تا: پنج‌شنبه ۲۸ ربیع الاول۷۱۷ق؛ جلد: تیماج، ۲۵۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۵-۴۴۲]

۶۸. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۱۹

خط: نسخ، کا: ابوبکر بن محمد بن عمر، تا: پنج‌شنبه ۱۳ رجب ۷۲۰ق، جا: بصره؛ ۱۷۳گ، اندازه: ۱۹/۵×۲۷سم [ف: ۱-۱۷]

۶۹. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۶۳

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: نزدیک به پایان شعبان۷۲۶ق؛ تملک: محمد بن محمد بن علی ابی الفوارس تاجر [ف: ۳-۱۰۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۸۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۹۶]

۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علمها من استطعت تمت الوصیه ... و مسلما و مستغفرا

خط: نسخ، کا: محمد صفار، تا: ۷۲۹ق [الفبائی: -۵۹۳]

۷۱. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۸۱

خط: نسخ معرب، کا: محمد بن محمد بن حسن بن الطویل حلی صفار ساکن «واسط القصب»، تا: شنبه ۲۳ ذیقعده ۷۳۰ق؛ ۱۸۱گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: -۵۵]

۷۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۲

خط: نسخ معرب، کا: علوی موسوی، محمد بن احمد، تا: دوشنبه ۱۲ جمادی الاول۷۳۶ق؛ ۱۹۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۱-۹]

۷۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۰۰

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۶۰ق؛ مصحح، مقابله شده با علامت «بلغ معارضةً»، محشی؛ تملک: در حلب به تاریخ ۷۶۰، محمد بن حیدر بن سلیمان عاملی، شهاب الدین علی بن میرزا ابوتراب، عباس بن محمد به تاریخ ۱۲۲۶؛ جلد: تیماج، ۳۰۱گ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۵-۲۹۰]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۶/۱

خط: نسخ، کا: ابوالبرکات ابن علی بن محمد بن فتحی واعظ، تا: شوال۷۷۱ق؛ ۳۵۰ص (۱-۳۵۰)، ابعاد متن: ۸×۱۵، اندازه: ۱۴×۲۱سم [سنا: ف: ۲-۸۱]

۷۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۶

خط: نسخ نزدیک به خط کوفی، کا: طبری، حسن بن محمد، تا: سه‌شنبه۱۳ ربیع الثانی ۷۷۳ق، جا: برنگ (سرنگ)؛ از روی نسخه شمس الدین اولیاء نوشته شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۸۴گ، ۱۶سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲-۳۲۴]

۷۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۱

خط: نسخ معرب، کا: ابوسعید بن ابی سعید بن حسین بن احمد منبه طرزی انزانی، تا: پنج‌شنبه ۲۰ شعبان۷۷۳ق؛ مصحح، محشی که کاتب به دستور مالک نسخه آن را در روز سه‌شنبه ۲۴ شوال ۷۷۴ نگاشته؛ تملک: محمد بن محمدرضا مدعوبه تقی؛ جلد: تیماج، ۲۸۶گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱/۱سم [ف: ۱-۲۱۳]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱-۹۲۱]

۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۱۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذلکفی رجب من سنة اربعمائة الحمدلله ربع العالمین ... و سلم تسلیماً کثیراً.

خط: نسخ مشکول، کا: علی بن فخر بن علی موسوی طبری، تا: اوایل شعبان ۷۷۷ق؛ محشی، مقابله شده، برخی از کلمات مترجم به فارسی یاتوضیح به عربی، جلد: تیماج مذهب، ۲۸۳گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۳/۹×۱۹/۸سم [ف: ۱۴-۶۰۰]

۷۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷۰۵

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: پیش از ۷۷۷ق؛ نسخه قدیم، از روی نسخه عصر مصنف نوشته شده، مصحح، محشی، روی برگ اول گویا اجازه‌ای است که متأسفانه روی آن برگی الصاق شده و خوانده نمی‌شود، در صفحه آخر ابوالحسین عبدالرحیم بن دویر بن حسین بن عبدالرحیم بن یوسف بن حسن دیلمی به تاریخ رجب ۷۷۷ق می‌نویسد که کتاب را نزد محیی السنة مجدالدین ابی الفضل عبدالله بن محمود بن مودود بن محمود بن بلدجی موصلی خوانده؛ تملک: کمال الدین بن شهاب الدین الساوی و فرزندش به تاریخ ۹۶۶ق؛ جلد: تیماج، ۵۸گ، ۳۴سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۱۵-۱۰۷]

۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** اذا احتشم المؤمن اخاه فقد فارقه

خط: نسخ، کا: ابوالحسن حیدر بن محمد بن علی الحسنی، تا: ۱۲ ربیع الثانی۷۸۵ق؛ رونویس شده از نسخه‌ای که در عهد مؤلف نوشته شده بوده و دارای اضافات و الحاقاتی است، محشی؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ جلد: مقوا، ۳۷گ، ۴۵سطر ، اندازه: ۲۵×۳۵سم [ف: ۵-۳۳۷]

۸۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۴۱

خط: نسخ، کا: علی بن حسین بن محمد عامری، تا: ۷۹۱ق؛ جلد: تیماج، ۱۶۴ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۷-۲]

۸۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۴۰

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مجدول؛ تملک: محمد بن شیخ قاسم، جفعر بن خضر؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۲۳گ، ۱۶سطر (۱۰/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۸-۲۷]

۸۲. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۱۳۷

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: وزیری [نشریه: ۵-۶۱۰]

۸۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذلکفی رجب من سنة اربعمائة الحمدلله ربع العالمین ... و سلم تسلیماً کثیراً.

خط: نسخ خوش و مشکول، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ با دارای چهار کتیبه مذهب و منقش، مجدول، محشی؛ جلد: میشن مذهب، ۵۶۵گ، ۹سطر ، اندازه: ۱۵/۳×۲۴سم [ف: ۱۴-۶۰۰]

۸۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۲

با حواشی و ترجمه فارسی در برخی جاها زیر سطور؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ تملک: محمد قاسم زاهد، حسین بن ابی القاسم در ۱۱۹۰ق [ف: ۳-۱۰۹]

۸۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۷

خط: نسخ معرب، کا: حیدر علی کاتب، تا: قرن ۹؛ مذهب، با دو سرلوح مذهب، محشی از شرح ابن ابی الحدید، مجدول؛ اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [نسخه پژوهی: ۱-۲۹]

۸۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱-طباطبائی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ با این یادداشت زیر: «و فرغ من تنمیقه صاحبه الواثق بالغالب ابوطالب بن محمد بن ابی اطالب الباکی الآوی بعد صلوة الظهر یوم السبت الثانی و العشرین من جمادی الاول حجة سبع و تسعین و ثلثمیه حامداً (ناخوانا) محمد و آله»، در حاشیه صفحه پایان، یادداشت زیر دیده می‌شود که ظاهراً خط فرزند غیاث الدین منصور دشتکی باشد: «کانت وفات المصنف الرضی رضی الله عنه فی سنه ست و اربعمائه فکانت کتابة الکتاب هذا قبل وفاته بتسع سنین و سمعت ابی البشر رضی الله عنه بخطه رضی الله عنه و انا محمد بن منصور الحسینی رضی عنه»، با توجه به اینکه تألیف نهج البلاغه خود در ۴۰۰ق پایان یافته و علاوه بر این شیوه خط و کاغذ نشان کهنگی ادعا شده را ندارد، مجعول بودن این تاریخ ثابت می‌شود، با گواهی بلوغ قرائت؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۹۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [ف: ۲۴-۴۲]

۸۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال شر الاخوان من تکلف له، و قال: اذا احتشم المؤمن اخاه فقد فارقه

خط: نسخ ممتاز، بی‌کا، تا: اوایل قرن۹؛ مجدول، مصحح، با سرلوح زیبای مکتب خراسان؛ تملک: علی مارونی، احمد بن محمد؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: چرم، ۴۶۹گ، ۹سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۲۸-۲۴۴]

۸۸. قائن؛ امام، سید حسن؛ شماره نسخه: ۷

آغاز: و متعجبین من نواصعه و سالونی عند ذلک ان ابدا بتالیف کتاب یحتوی علی مختار کلام امیر المومنین ع؛ **انجام:** فقد رآه قوم لامیر المومنین و ذکر المبرد ذلک فی الکتاب المقتضب فی باب اللفظ ...

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۸ یا ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۷۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [کتابخانه‌های قائن: ف: ۱۸۳]

۸۹. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۳۲

با ترجمه برخی از عبارت‌ها به فارسی؛ خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ جلد: گالینگور، قطع: ربعی [نشریه: ۳-۵۹]

۹۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۲۰۱

خط: نسخ معرب، کا: علی بن عبدالله اسادمی ایرانی، تا: دوشنبه ۵ ربیع الاول۸۰۶ق، جا: آمل مازندران؛ مصحح، محشی؛ تملک: گنجعلی با مهر«و رفعناه مکاناً علیاً»(بیضوی)، مظفر علی؛ جلد: تیماج، ۱۷۴گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۴-۳]

۹۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** اذا احتشم المؤمن اخاه فقد فارقه

خط: نسخ، کا: نسر بن محمد زین (ظاهراً) الزابیدی نسباً (ظاهراً) شافعی، تا: شوال۸۱۶ق؛ این نسخه در تعداد و ترتیب خطب و مکاتیب و کلمات قصار با نسخ دیگر تفاوت دارد، ظاهراً رونویس شده از نسخه‌ای که در عصر مؤلف نوشته شده بوده؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ جلد: تیماج، ۲۰۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵-۳۳۸]

۹۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۴/۱

آغاز: من خطبة له علیه السلام تشتمل علی ذکر الملاحم

خط: نسخ، کا: محمد علی بن حسن حسینی موسوی، تا: ۱۸ جمادی الاول۸۱۸ق؛ مترجم به صورت زیرنویس، محشی، با اجازه سماع و تصحیح و تدقیق علامه مجلسی محمد باقر بن محمد تقی به خط خودش به مولینا محمد مؤمن رازی در رجب ۱۰۹۲ق؛ تملک: حسن علی ابو رضا استرآبادی؛ واقف: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، ۲۳۳گ (۱-۲۳۳)، ۱۳ سطر (۱۵×۲۲)، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۱-۸۸]

۹۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل ... و الحمدلله أولاً و آخراً و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله ظاهراً و باطناً و سلم تسلیماً.

خط: نسخ کهن، کا: حاجی شمس الدین محمد فرزند محمد طاووسی عماقی، تا: ۸۷۶ق؛ مجدول، مصحح، دارای سرلوح؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۱۵گ، ۱۱سطر (۱۱×۱۸/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۳۰-۶۸۹]

۹۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۲۰

آغاز: من الخصایص التی تخص امیرالمؤمنین؛ **انجام:** و هذا حین انتهاء الغایة بنا الی قطع المختار من کلام امیرالمؤمنین

خط: نسخ، کا: جهضم بن پیرهلال بن کجهش بن هلال الحسینی، تا: ۶صفر۸۸۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ خطبه‌ها بین سطور ترجمه به فارسی شده؛ اهدایی: حاج میرزا احمد هروی یزدی؛ کاغذ: سمرقندی، ۳۰۸گ، ۱۲سطر (۱۹×۳۰) [ف: ۱-۱۵۲]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۲۱۵

همان نسخه بالا [نشریه: ۴-۴۱۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۲۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۹۶]

۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یقع الینا بعد الشذوذ ... بحق محمد و سبطیه

خط: نسخ مشکول، کا: عبدالحسین بن عبدالعزیز حافظ رازی، تا: ۱۱رجب۸۸۵ق؛ محشی غالباً بارمز «م»؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ ۱۱۷گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۴/۳سم [ف: ۱۴-۵۹۸]

۹۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۲۶/۱

آغاز: ترجمه: از کتابهای امیر مؤمنان که رحمت خدا بر او و آل او باد و رسائل او بسوی دشمنان او

دارای باب دوم و سوم کتاب؛ خط: متن نسخ معرب و ترجمه نستعلیق، کا: محمد بن سلطان الحافظ، تا: رمضان۸۹۱ق؛ زیر سطر ها ترجمه به فارسی شده؛ تملک: حسن بن عبدالغنی به تاریخ ۱۱۴۵ با مهر«ظنی بالله حسن» (بیضی)، حسین بن عبدالغنی حسینی با مهر«العبد محمد حسین الحسینی» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۸۶گ (۱پ-۸۶پ)، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۳-۲۶]

۹۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۹۸۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، محشی از شرح ابن میثم، نسخه را میرزا محمد علی در ۱۱۶۷ به آقا محمد امین اصفهانی پیشکش کرده؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: میشن، ۲۳۵گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۹×۲۹/۱سم [ف: ۱-۵۷۸]

۹۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۶۳

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، با نشان بلاغ، محشی، مجدول، دارای سر لوح مختصر، تقریظ منظوم ابو یوسف یعقوب بن احمد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۸گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۲-۴۲۳]

۹۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۹۱

انجام: و ان عقدت بینك و بین عدولك عقدة أو ألبسته منك ...

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «عبده محمد تقی الطباطبائی» (هشت گوشه)؛ تملک: سعید بن علی اکبر نفیسی کرمانی به تاریخ ۲۸ رجب ۱۳۳۹ در تهران؛ جلد: تیماج، ۱۸۳گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۲۶-۴۰۰]

۱۰۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۳۴

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۱۹۱گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲۶-۱۹۸]

۱۰۱. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه: ۳۵

از «ومن کلام له ع وقد استبطا اصحابه اذنه لهم فی القتال بصفین» تا «و من کلام له ع: والله لان ابیت علی حسك السعدان»؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد- ف: -۲۳]

۱۰۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۸۶

آغاز: بسمله: آیاتك و نطقت عنه شواهد حجج بیناتك؛ **انجام:** و اما ماسالت من دفع قتلة عثمان الیك فانی نظرت فی هذاالامر فلم اره یعنی (کلمه اخیر نشان صفحه بعد است که از نسخه افتاده است).

از اوایل نهج البلاغه تا اوایل بخش نامه ها؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ در آغاز خطبه شقشقیة در کنار صفحه نوشته «زیادة من نسخة کتب علی عهد المصنف رحمه الله» و در آغاز (مختار از کتب ...» نوشته شده «انتهت الزیاده من نسخة کتبت ... »، از نسخه‌ای متعلق به عصر مؤلف (سید رضی) روی نویس شده در حاشیه چند صفحه این نکته گواهی شده، مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۵۸ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۰-۱۲۴۳]

۱۰۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۴۲

آغاز: ... الائمه علیهم السلام، یشتمل علی محاسن اخبارهم و جواهر کلامهم؛ **انجام:** استعمل العدل و احذر العسف و الحیف فان العسف ...

خط: نسخ خوش معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، محشی؛ مهر: «ضیاء لشکر» (بیضی)؛ تملك: مرتضی مدرسی چهاردهی؛ جلد: تیماج، ۲۱۷گ، ۱۵سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱-۲۶۵]

۱۰۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۸۲-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو حسبنا و نعم الوکیل و نعم النصیر. و الحمدلله علی نعمه الظاهرة و الباطنة و صلواته علی سیدنا و مولانا ...

خط: ثلث زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ هنری، مجدول، محشی؛ ۴۹۹ص، ۱۷سطر (۱۳×۱۹/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۳۹۶]

۱۰۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰، چند برگ در آغاز و انجام در ۱۱۰۴ کامل شده؛ کاغذ: سمرقندی [نشریه: ۱۱-۹۲۱]

۱۰۶. دزفول؛ مدرسه نبوی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح [ف: -۸]

۱۰۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** یرقی علیه الطائر و الفند المنفرد من الجبال وقال علیه السلام قلیل مدوم ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن۹ و ۱۰؛ مصحح؛ تملك: میرزا احمد خان؛ جلد: تیماج، ۱۴۸گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۹]

۱۰۸. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، با سرلوح [دلیل المخطوطات کاشف

الغطاء: ۱-۲۹۳]

۱۰۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قولهم شفاء و فعلهم الداء العلياء حسدة الرخاء و مولود و البلاء

تا اواخر خطبه «يصف فيها المنافقين» است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخرقرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ ۱۷۶گ، اندازه: ۱۵/۸×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲اخبار۲-۷۸۷]

۱۱۰. مشهد؛ مدرسه آية الله خوئی؛ شماره نسخه: ۳۳۳

بی‌کا، تا: ۹۱۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی لغوی [اوراق عتیق: ۱-۲۵۸]

۱۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۴

آغاز: التی تخص امیرالمومنین؛ **انجام:** استسقی به اللهم ... علی ولی الکرم ... وجه سنه التاسع عشر و تسعه مائه تمام شد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۱۹ق؛ افتادگی: آغاز [الفبائی: -۵۹۳]

۱۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۷-طباطبائی

خط: نسخ خوش، کا: محمد بن علی بدیعی، تا: ۹۳۱ق؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مذهب، ۵۷۸گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۴-۲۰۸]

۱۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۴

آغاز: قوانینها و علی امثلته حداکل قائل خطیب

خط: نسخ معرب، کا: محمد بن حسن بن احمد کاشانی، تا: جمعه ۲۱ جمادی الثانی۹۵۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، بعضی از گفتارها به فارسی ترجمه شده؛ تملک: شیخ محمود بن شیخ احمد ارگانی حائری؛ جلد: تیماج، ۳۸۷گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۱-۱۸۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۸۱ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۳۱۲]

۱۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال علیه السلام ما اخذ الله علی اهل الجهل ان یتعلموا(کذا) حتی اخذ علی اهل العلم ان یعلموا و صلی الله علی محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین.

خط: نسخ خوب و مشکول، کا: محمد حسین بن محیی، تا: پنج‌شنبه ۱۴جمادی الاول۹۶۰ق؛ کاتب ترجمه: یاری کاتب؛ مجدول، دارای سرلوح؛ جلد: روغنی مذهب، ۴۰۳گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۱/۳سم [ف: ۱۴-۵۹۷]

۱۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۴۱۷/۱

آغاز: عنوان: ... و من کتاب له علیه السلام الیهم بعد فتح البصره و جزاکم الله من اهل مصر؛ **انجام:** و هذا حین انتهاء الغاية بنا الی قطع المختار من کلام امیرالمومنین علی بن ابی طالب علیه السلام ... و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و اله انیب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ مهر: «محمد بن مبین الحسینی ۱۰۳۳» (بیضوی)؛ جلد: گالینگور، ۱۳۸گ (متن)، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲-۳۳/۲-۱۱۹]

۱۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذلک فی رجب من سنة اربعماية هجرية و الحمدلله کثیرا و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین

خط: نسخ، کا: عبدالله بن حسین، تا: یک‌شنبه ۷ شعبان۹۷۳ق؛ باترجمه تحت اللفظی فارسی، برای نشان دادن سبک ترجمه جملاتی آورده می‌شود: «پس از حمد خدا انک گردانید ستایش را بها برای نعمتها او و پناه گاه از آزمایش او و پیوستگی و نزدیکی جستن و ابهشتاو و سبب گردانیدن برای زیادتی نیکویی خود و درود بر فرستاده او که پیغمبر رحمت است و پیشوای امامان و چراغ امتست و گروه و برگزیده است از سرشت و خلقت کرم و بزرگی و بیرون کشیده بزرگی بیشترین و جای نشاندن نازش‌های استوار و شاخ بلندی میوه دهنده برک آورنده و بر اهل بیت او که چراغهاء تاریکی اند و نگهدارنده گروهان اند و علم و نشان طاعة روشنی دهنده و جای گرانیهاء زیادتی چمیده و میل کننده و درود و تحیت خدا بریشان باد»، مجدول، دارای یک سرلوح منقش؛ واقف: عباس صفوی، ۱۰۱۷؛ جلد: تیماج، ۲۱۴گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۲۵×۳۷سم [ف: ۵-۳۳۹]

۱۱۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۵۶۹-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو حسبنا و نعم الوکیل و ذلک فی رجب من سنة اربع ماية. تم الکتاب و منه توفیقه و عونه، کتبه العبد ...

خط: نسخ خوش معرب، کا: حسینی کاشانی، فخرالدین علی بن هداية الله، تا: ۹۷۵ق؛ محشی؛ تملک: محمد رضا حسینی، محمد تقی بن محمد رضا حسینی قمی؛ ۲۲۲ص، ۲۱سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۳۹۶]

۱۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹۴

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: سلخ ذیقعده۹۸۴ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۱۷۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۲۷-۱۴۰]

۱۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۵۴

خط: نسخ معرب، کا: محمد بن محمد بن محمد مغربی مکی، تا: یک‌شنبه۳ ذیقعده ۹۸۶ق، جا: مکه مکرمه؛ مجدول، مصحح، محشی؛ ۲۰۷گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۱-۵۸]

۱۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۱۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و آله الطیبین الطاهرین، العزز المیامین، و سلماً تسلیماً کثیرا.

خط: نسخ زیبا، کا: شیخ زاده سهروردی، تا: پیش از ۹۸۹ق؛ مجدول، در پایان یادداشتی است از میرزا مخدوم بن سید شریف حسینی شرفی قاضی به بغداد و المشهدین و المفتی بالعراقین سابقاً مورخ پنج‌شنبه ۱۵ ربیع الاول ۹۸۹ مبنی بر اینکه نسخه به خط شیخ زاده سهروردی است، که در خانواده ما بوده و از برادرم سید شهید نورالهدی به من رسیده است و من آنرا ترمیم و اصلاح کرده‌ام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۲۵۴گ، ۱۳سطر (۹/۶×۱۳/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۱-۱۵۵]

۱۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۸

خط: نسخ زیبا، کا: ابن شدقم، حسن بن علی، تا: ۱۷ ربیع الاول۹۹۴ق؛ آنرا از روی سه بلکه چهار نسخه رونویس کرده الف-نسخه ابن أبی الحدید که به خامه مزیدی بوده، ب-نسخه‌ایکه در تاریخ ۵۸۸ ق نوشته شده و بر علامه حلی (یوسف پسر مطهر) خوانده شده، ج-نسخه‌ای که در سال ۴۰۰ق نوشته شده، د-نسخه شرح میثم بحرینی، محشی از شرح ابن ابی الحدید؛ با یک سرلوح، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مذهب، ۴۰۱گ، ۱۲سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲-۲۹۵]

۱۲۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۴۸/۳

خط: نسخ، کا: محمد بن عبد الله شول، تا: چهارشنبه ۱۲ محرم۱۰۰۰ق؛ تملک: راشد بن سالم بن مطلب بن حیدر بن محسن بن محمد بن فلاح بن احمد بن محمد بن علی حسینی موسوی، سید ناجی موسوی، نصر الله بن مسعود بن طهمان بن السید به تاریخ ۱۰۴۸ق، برکة بن مبارک بن مطلب بن حیدر بن محسن بن محمد (المهدی) بن فلاح الموسوی به تاریخ یک‌شنبه اول صفر ۱۰۱۲؛ جلد: تیماج، ۱۲۲گ (۹۲پ-۲۱۳پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۴-۲۷۸]

۱۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یقع الینا بعد الشذوذ و ماتوفقنا الا بالله علیه توکلنا و ه حسبنا و نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر

نسخه ما ۳۸۰ بند گزیده از خطبه‌ها و نامه‌ها و حکم و سخنان علی (ع) رادارد؛ خط: نسخ معرب، کا: قمی، ابراهیم، تا: قرن ۱۱؛ دارای یک سر لوح، مجدول؛ محمد علی عبرت نایینی به دستور «حاج سید نصر الله تقوی» که مالک نسخه بوده برای نسخه فهرستی نگاشته؛ کاغذ: دولت آبادی، ۷۶۹ص، ۱۴سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۱/۵سم [ف: ۱۵-۲۲]

۱۲۴. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه: ۷۸

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ واقف: محمد حسن بن محمد علی استر آبادی، سلخ ربیع الاول ۱۲۷۸ [ف: -۳۱]

۱۲۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۹

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ مهر: «محمد بن محمد صادق» (بیضی)؛ جلد: گالینگور، ۲۷۵گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱-۲۱۲]

۱۲۶. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** التدبیر و سبیل عنه عن قول النبی [...]

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: گویاقرن۱۱؛ ۱۷۷گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۲۰]

۱۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۵۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما توفیقنا إلا بالله، علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با امضای «علاءالدین»، وی احتمالاً همان «مولی محمد گلستانه» مؤلف بهجة الحدائق فی شرح نهج البلاغة باشد، مصحح از نسخه «علامه سید فضل الله حسنی راوندی»؛ جلد: ساغری، ۱۳۷گ (۲۰۷-۳۴۳)، ۲۳سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۹-۸۴]

۱۲۸. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه: ۷۴

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۰۸گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: -۶۰]

۱۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۰۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا حین انتهاء الغایة بنا إلی قطع المختار من کلام أمیر المؤمنین علی بن أبی طالب صلوات الله علیه ... و ما توفیقنا إلا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل.

خط: نستعلیق معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، دارای سر لوح، از روی نسخ‌ای کهن، مربوط به قبل از سال ۵۸۷ق کتابت شده که آن نسخه نیز با نسخه اصل به خط سید رضی مقابله و تصحیح شده بوده، مصحح، محشی که قابل توجه و اهمیت می‌باشد، مجدول؛ جلد: تیماج، ۲۱۹گ، ۱۴سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۳۳-۵۲۷]

۱۳۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۷۴۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در پایان این نسخه یک برک با این عنوان آمده: «زیادة کتبت من نسخة علی عهد المصنف رحمه الله قال علیه السلام الدنیا خلقت ...»؛ ۲۶۵گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۲۹۲]

۱۳۱. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۱۳۶

انجام: و قد فعل و نحن نستقیل الله عثرة الغفلة

خط: نسخ معرب زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، محشی، مصحح، با امضای بلاغ؛ جلد: تیماج، ۲۷۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۱-۱۲۴]

۱۳۲. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا حین انتهاء الغایة الی قطع المختار من کلامامیرالمؤمنین (ع) ...

خط: ثلث زیبا و معرب، بی‌کا، تا: قرن۱۱؛ مصحح، محشی از ابن میثم و سایرین، درآخر نسخه کاتب چنین نوشته: «الغیبة جهد العاجز، رب مفتون بحسن القول فیه نجز زیاده، کتبت من نسخة کتبت علی عهد المصنف قال (ع)» و بعد از آن در حاشیه نوشته «واعلم الن السید (ع) قطع کتاب نهج البلاغه علی هذا الفصل و هکذا و جدت النسخه بخطه و قال و هذا حین انتهاء الغایة هنا الخ ثم وجدنا نسخا کثیره فیها زیادات بعد هذا الکلام قیل انها وجد فی نسخة کتبت فی حیوة الرضی و قرئت علیه، فامضاه و اذن فی الحاقها بالکتاب»؛ جلد: تیماج، ۲۴۶ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: -۵۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۵۸ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۱۰۶]

۱۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب خطیئتهم و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳۶۸گ، ۱۲سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۹-۵۰۱]

۱۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۴۲۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان حدث بحسن حدث وحسین حی قام بالامر بعده و اصدره مصدره و ان (ناقص).

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز ووسط(تنها ۲۵ورق از آن موجود است، آنهم از وسط ساقط)؛ واقف: سید محمد باقر موسوی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ جلد: میشن، ۲۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۴-۵۹۹]

۱۳۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۶۷۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج، ۱۷۲گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۳-۸۲۹]

۱۳۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۷۶۵

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ با ترجمه برخی از خطبه‌ها، مجدول، دارای یک سرلوح؛ جلد: تیماج تریاکی، ۲۱۷گ، ۱۴ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۲-۷۴]

۱۳۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۰۴۸

خط: نسخ، کا: عبدالله بن حسین، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ تاریخ ۲۶ شوال ۷۹۵ دارد ولی پیداست که این تاریخ نسخه‌ای است که نسخه ما از روی آن نوشته شده است، با یک سرلوح، مجدول؛ تملک: محمد رضا بن محمد مهدی سپاهانی و دیگری در ۱۰۴۸؛ ۲۵۶گ، ۱۴ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۵-۷۳۸]

۱۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۸۷۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰و ۱۱؛ تاریخ روز سه‌شنبه ۱۴ شعبان ۵۷۳ در پایان آمده و ساختگی است، محشی؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۵۲گ، ۱۲سطر (۱۲×۱۴)، اندازه: ۱۶×۱۹سم [ف: ۱۴-۳۹۱۷]

۱۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۵۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یقع الینا بعد الشذوذ ... سلم تسلیما کثیرا تمت بعون الله تعالی

خط: نسخ جلی خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: خان بابا مشار، خرداد ۱۳۴۵؛ جلد: تیماج، ۲۸۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۸/۸×۳۲/۲سم [ف: ۱۴-۶۰۱]

۱۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۱۶۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ از روی نسخه ابوالفتوح احمد بن أبی عبدالله بلکو بن أبی طالب آبی، مجدول؛ جلد: تیماج، ۴۱۷گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۱۷۴]

۱۴۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: ترمه، ۳۰۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱-۵۷۷]

۱۴۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۷-۷/۷

آغاز: برابر؛ بنام خدای بزرگ بخشایش بسیار آمرزش پس از ستایش خدا آن خدایی گردانید ستایش را بها برای نعمتهای خود؛

انجام: رواة العلم کثیر ورعاته قلیل روایة کردن علم بسیار است ونگه داشتن او اندک

خطب را دارد با ترجمه فارسی به صورت زیر نویس؛ خط: نستعلیق و ثلث، کا: بهرام، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۵۶گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۲۳×۳۳سم [ف: ۸-۴۸۳۴]

۱۴۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۵۰۷/۱-۲۳/۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ومن خطبة له علیه السلام یومیء فیها الی الملاحم واخذوا یمینا وشمالا ... منها وطال الامد بهم لیستکملوا الخزی ویستوجبوا الغیر

باب الخطب از اول تا «ومن خطبة له علیه السلام یومیء فیها الی الملاحم»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ یادداشتی از محمد باقر بن محمد جعفر بن محمد باقر موسوی؛ جلد: تیماج، ۹۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۸-۴۸۳۴]

۱۴۴. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقال علیه السلام اذا احتشم المؤمن اخاه فقد فارقه قال السید هذا حین انتهاء الغایة بنا ... علیه توکلنا وهو حسبنا ونعم الوکیل والحمدلله رب العالمین وصلوته علی رسوله (ص) اجمعین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با علامت بلاغ، مصحح، محشی؛ مهر: «حریم کعبه بنا شد به دست ابراهیم» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۳۰۷گ، ۱۴ و۱۶سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف مخ]

۱۴۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۰۸۱

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن، ۴۶۵ص، ۹سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۲-۱۵۷]

۱۴۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** یرقی علیه الطائر و الفند المنفرد من الجبال وقال علیه السلام قلیل مدوم ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک : محمود بن احمد حسینی؛ جلد: تیماج، ۱۵۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۷سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۸]

۱۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۲۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان یظهر لنا بعد الغموض و یقع الینا بعد الشذوذ و ما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل، نمقه الفقیر ... محمد شاهی محمد باقر فی رابع عشر شهر صفر سنة ثلاث و مائة بعد الف

خط: نسخ، کا: سید محمد شاهی ابن محمد باقر، تا: ۱۴ صفر۱۰۰۳ق؛ محشی با نشان «ن ع، میثم»، با اجازه روایت و گواهی قرائت از سید نعمة الله جزایری به خط او به نام مولی محمد باقر شوشتری؛ تملک: فرهاد میرزا بن ولیعهد در ۹ جمادی الثانی ۱۲۹۷، ابن محمد باقر سید محمد شاهی علینقی؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۴۶گ، ۱۵سطر (۱۰×۱۸/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۱-۲۳۰]

۱۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو حسن نعم الوكيل سنه اربعمائه و الحمد لله حق محمد و صلوه على خير خلقه سيد المرسلين محمد النبى و آله الطاهرين و سلامه ...

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن کمال الدين الشوشی، تا: ۱۰۰۴ق؛ مهر: ناصر الدين شاه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۴۵گ، ۱۴ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۷-۲۹۱]

۱۴۹. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۱۲

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۹ ذیقعده۱۰۱۹ق، جا: بندر سورت؛ واقف: ملا رفیع متولی؛ ۲۲۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱-۹۳]

۱۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** الينا بعد الشذوذ و ما توفيقنا ... شمس الدين على الشيرازى الهراس غفرله

خط: نسخ، کا: شمس الدين، تا: ۱۰۲۲ق [الفبائی: -۵۹۳]

۱۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۰۲۵

خط: نسخ عالی، بی‌کا، تا: آخر رجب۱۰۲۳ق؛ دارای کتیبه و سرلوح، مجدول؛ اهدایی: رهبری، در مهر ۱۳۸۶؛ ۳۰۲گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۸۷]

۱۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** على اهل العلم ان يعلموا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ جمادی الثانی۱۰۲۷ق، جا: اصفهان؛ محشی از دو شرح علاءالدین محمد گلستانه و شرح ابن میثم و ابن ابی الحدید، مجدول؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ جلد: تیماج، ۳۴۶گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۵-۳۴۰]

۱۵۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۲۳

خط: نسخ خوش معرب، کا: حیدر علی، تا: شنبه ۶ ذیقعده۱۰۳۲ق؛ با سرلوح، مجدول؛ جلد: مذهب، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۰۸]

۱۵۴. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۲

خط: نسخ، کا: عیسی بن قطب الدین بن ناصر، تا: ۱۰۳۷ق، جا: توسرکان [چند نسخه-ف: -۳۷۲]

۱۵۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۸۶

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن حاجی باقر قزوینی، تا: شنبه ۱۸ ذیحجه۱۰۴۳ق؛ مصحح؛ مهر: «احمد بن محمد حسن احسن الله حاله» (بیضوی)؛ تملک: محمد باقر بن احمد بیدهندی نطنزی؛ جلد: تیماج، ۲۰۹گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۹]

۱۵۶. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۱۹۳

خط: نسخ معرب، کا: مسیح الله گرمرودی، تا: اواخر جمادی الاول۱۰۵۱ق؛ ۲۴۵گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱-۱۵۳]

۱۵۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۵۹

خط: نسخ معرب، کا: عبدالرضا بن حاجی محمد، تا: ۱۰۵۵ق؛ ۱۷۶گ، ۱۲ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱-۵۹۶]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۶۵۹

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۱۰۴]

۱۵۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۶۰/۱

خط: نسخ، کا: محمد مهدی شریف، تا: سه‌شنبه۱۰۵۵ق، جا: تبریز؛ با چند سرلوح، مجدول [نشریه: ۷-۲۳۱]

۱۵۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۷۹/۴۴

آغاز: برابر؛ اما بعد از حمد و سپاس خدایی که گردانیده است حمد را بهای نعمتهای او؛ **انجام:** فيما تقدم الا ان فيه ههنا زيادة مفيدة. تمت.

کا: خاتون آبادی، محمد تقی بن حسین، تا: ۱۰۵۶ق؛ ۲۲۱گ (۲۶۲ر-۴۸۳ر) (هامش)، اندازه: ۲۱/۱×۳۵/۲سم [ف: ۷-۳۷۷]

۱۶۰. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۳۸۶

آغاز: آغاز: بسمله باب المختار من خطب اميرالمومنين ... و من خطبه له (ع) يذكر فيها ابتداء خلق السماء؛ **انجام:** و شهوات الجنان و هفوات اللسان آمين رب العالمين.

خط: نسخ معرب زیبا، کا: قوام الدین حسین بن تقی الدین محمد حسنی حسینی انجوی، تا: پنج‌شنبه ۲ ذیحجه۱۰۵۸ق، جا: لار؛ دارای یک سرلوح، مجدول؛ ۲۸۷گ، ۱۵سطر (۷/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: -۳۲۳]

۱۶۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۰۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو حسبنا و نعم الوكيل

خط: نستعلیق، کا: محمد سالم خوانساری، تا: ۸ محرم۱۰۶۲ق؛ محشی، با بلاغ؛ جلد: تیماج مذهب، ۹۳گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۲-۹]

۱۶۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۹۶۳-۵۴/۵۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد زمان بن محمود طالقانی، تا: دوشنبه ۲۰ جمادی الثانی ۱۰۶۵ق، جا: اصفهان؛ ۱۵۸گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۸-۴۸۳۵]

۱۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذلك فى رجب من سنه اربعمائه هجريه و الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا محمد و عشائره الازهرين و سلم تسليما كثيرا.

خط: نسخ، کا: مازندرانی، رجب علی بن خواجه علی، تا: ۱۰۶۶ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، ۲۵۶گ، ۱۵ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۷-۳۲۰]

۱۶۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۳۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال اذا احتشم المؤمن اخاه فقد فارقه. قال صاحب الكتاب و هذا حين انتهاء ... فى رجب سنه اربعمايه. آخر كتاب نهج البلاغه.

خط: نسخ معرب زیبا، کا: زین العابدین بن حاجی محمد

(الارانی؟)، تا: سه‌شنبه ۳ ذیقعده۱۰۶۹ق؛ تملک: ملا علی اکبر کتابفروش در محرم ۱۱۸۵ق، محمد باقر بن محمد مهدی در ۱۱۶۲ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۱ سطر (۹/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۴-۱۹۴۵]

۱۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بعد الشذوذ و ما توفیقنا الا بالله ... و نعم النصیر و ذلک فی رجب ... تسع و ستین بعد الالف

خط: نسخ، کا: مرتضی قلی، تا: ۱۰۶۹ق [الفبائی: -۵۹۳]

۱۶۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۵۹

آغاز: حزماً فرض حجه و أوجب حقه و کتب علیکم و فادته فقال سبحانه و تعالی و اله علی الناس حج البیت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۱ جمادی الثانی۱۰۷۰ق، به دستور کمال الدین علی بن المطهر بن محمد الهادوی؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح، مقابله شده توسط زید بن صالح شامی کوکبانی به تاریخ رجب ۱۱۲۱ زمان اقامت وی نزد قاسم بن حسین بن امیرالمؤمنین در قمریه «خمر»؛ ۱۷۸گ، اندازه: ۲۹×۲۰سم [ف: ۱۹-۵۲]

۱۶۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۸۰

خط: نسخ عالی، کا: محمد نصیر شیرازی، تا: شنبه ۳ ذیحجه۱۰۷۰ق؛ با سرلوح مذهب زیبا، مجدول؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: -۱۳۷۰]

۱۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۲۶

خط: نسخ معرب، کا: محمد بن مؤمن ابهری جی اصفهانی، تا: ۲۶ ذیحجه۱۰۷۲ق؛ مصحح، محشی و بعضی از آنها به خط ملا باضر مجلسی که مقابله کتاب را در سال ۱۱۰۲ق به پایان رسانده، مجدول، روی برگ اول شعری و فرازی در مدح نهج البلاغه به خط احمد نیریزی به تاریخ ربیع الثانی ۱۱۱۹؛ تملک: محمد حسین بن محمد صالح حسینی؛ جلد: تیماج، ۳۰۳گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۱۷-۲۸۱]

۱۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۰۱

آغاز: بسمله از حضرت امام همام جعفر بن محمد الصادق؛ **انجام:** و یقع الینا بعد الشذوذ ... محمد صادق الحسینی عفا عنهما الرحمن

خط: نستعلیق، کا: صدر بن محمد صادق حسینی، تا: ۲۹رمضان ۱۰۷۲ق؛ در حواشی و ذیل نسخه: «خلاصة التنبیه» از محمد علی بن محمد بن محمد علی نائینی است که آنرا از «تنبیه الغافلین» تألیف ملافتح الله کاشانی انتخاب نموده؛ واقف: محمد علی زاهدی نائینی، مرداد ۱۳۵۳؛ ۲۶۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹/۴سم [ف: ۱۴-۶۰۱]

۱۷۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۹

آغاز: برابر

خط: نسخ معرب، کا: سیف الدین محمد حسینی، تا: شعبان۱۰۷۲ق؛ مجدول، محشی؛ در پشت صفحه آخرشرح یکی از کلمات مولابه خط عبد النبی قزوینی مورخ جمعه پنجم شعبان ۱۱۶۳ق؛ واقف: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۶۵گ، ۲۱سطر (۹×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱-۱۲۵]

۱۷۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۹

آغاز: برابر

خط: نسخ معرب، کا: سیف الدین محمد حسینی، تا: شعبان ۱۰۷۲ق؛ مجدول، محشی، مصحح، مقابله شده؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده ابراهیم» (چهارگوشه)، مهر: «عبده محمد صادق الموسوی» (بیضوی)؛ واقف: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، ۱۶۵گ، ۲۱ سطر (۹×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۸/۵سم [ف: -]

۱۷۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۰۸۵

خط: شکسته نستعلیق خوب، کا: ابو محمد بن شیخ صنعان، تا: ۱۰۷۲ق؛ محشی، دارای یک سرلوح زیبا، مجدول؛ واقف: سپهسالار؛ ۲۵۴ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۷سم [ف: ۲-۱۵۵]

۱۷۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۱۵۲

خط: نسخ معرب، کا: ربیع بن شرفجهان بن ابی الصلاح بن جعفر حسنی اردستانی، تا: یک‌شنبه۱۸ جمادی الثانی ۱۰۷۴ق؛ مصحح، محشی به خط کاتب و بیشتر آنها از افادات استادش سید میرزا علاء الدین محمد می‌باشد، با اجازه‌ای که ابوتراب برای شاگردش علی نقی به تاریخ ۱۲ رجب ۱۰۹۷ نوشته و پایان کتاب انهائی است که همو برای شاگردش در اواسط ربیع الثانی ۱۰۹۸ نوشته؛ تملک: حسین بن مظفر به تاریخ ۱۷ شوال ۱۰۸۰، محمد حسینی لنجانی اصفهانی به تاریخ ۱۶ جمادی الثانی ۱۲۶۸ق؛ جلد: تیماج، ۲۶۰گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۱-۱۴۱]

۱۷۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۹۶۵

خط: نسخ، کا: شوشتری، عبدالرشید بن نورالدین، تا: یک‌شنبه ۲۳ رمضان۱۰۷۴ق، جا: شوشتر؛ از نسخه سال ۵۸۷ که با نسخه اصل مقابله شده، محشی؛ ۲۴۵گ، اندازه: ۱۹×۳۱سم [نسخه پژوهی: ۲-۲۳۹]

۱۷۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۲-۷/۳۲

آغاز: حکم: باب المختار من حکم امیرالمؤمنین صلی الله علیه ومواعظه ... کن فی الفتنة کابن اللبون لا ظهر له فیرکب ولا ضرع فیحلب؛ **انجام:** خطب: ومن خطبة له علیه السلام ذکر فیها آل محمد صلی الله علیه وآله هم عیش العلم وموت الجهل ... ان رواة العلم کثیر ورعاته قلیل الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله اجمعین تمت

ابتدا کلمات قصار وسپس نامه‌ها وپس از آن خطب حضرت امیر علیه السلام قرار گرفته واز ابتدای خطب افتادگی دارد، نسخه حاضر فاقد مقدمه سید رضی است؛ خط: نسخ معرب، کا: محمد صالح قزوینی، تا: شعبان ۱۰۷۷ق؛ مصحح، با علامات بلاغ؛ جلد: گالینگور، ۸۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۸-۴۸۳۵]

۱۷۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** کتبه بید الفانیه الجانیه ... قوام الدین حسین الحسنی الحسینی الانجو ... فی یوم السبت تاسع عشر من شهر رجب المرجب سنه ۱۰۷۷ سبع و سبعین و الف من الهجرة فی

دارالعلم شیراز ...
خط: نسخ عالی، کا: قوام الدین حسین حسنی حسینی انجو، تا: ۱۹ رجب ۱۰۷۷ق، جا: شیراز؛ مجدول، با سرلوح مذهب مرصع ممتاز؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: چرم مذهب، ۳۵۹ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۱-۱۰۶۷]

۱۷۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۵۳۳

خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن محمد شریف حسنی سیفی، تا: پنج‌شنبه سلخ رمضان ۱۰۷۸ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده محمد» (مربع)، «یا محمد» (مربع)، «افوض امری الی الله عبده محمد»؛ تملک: محمد حسین موسوی با مهر «عبده محمد حسین الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۲۷۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۹]

۱۷۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال السید و هذا حین انتهی الغایة بنا الی قطع المختار من کلام امیرالمؤمنین ... و ذلک فی شهر رجب سنة اربعمائة.
خط: نسخ، کا: محمد رضا پسر حاجی نوروز، تا: ۱۰۷۷ق، جا: تهران؛ محشی؛ درهامش افزوده‌هایی است بر متن، همانند: «قد بلغ المقابلة بتوفیق الله سبحانه»، «زیادة وجدت فی نسختین من الکتاب: و من کتاب له لما استخلف الی امراء الاجناد ...» باندازه یک سطر و نیم، «زیادة من نسخة کتب علی عهد المصنف: و من کلام له ع قاله لعبدالله بن عباس ... ما یرید عثمان ان یجعلنی الا جملا ناضحا ...» که سه کلام و دو خطبه افزوده و دارد: «انتهت الزیادة»، «وجد بخط الرضی الموسوی رحمه الله زیادة علی الاصل یلحق: و من خطبة له ع یذکر فیها آل محمد ع: هم عیش العلم و موت الجهل ...»، پس از انجام نهج البلاغه دارد: «زیادة من نسخة کتب علی عهد المصنف و قال ع الدنیا خلقت لغیرها و لم یخلق لنفسها ... و قال اذا احتشم المؤمن من اخاه فقد فارقه. انتهت. نقوس خواتیم امیرالمؤمنین ع: علی فص العقیق و هو خاتم الصلوة ... و علی فص الفیروزج و هو للحرب ... و علی فص الیاقوت و هو لقضائه ... و علی فصل الحدید الصینی و هو لختمه لا اله الا الله محمد رسول الله (ماننند نسخه کابلی) الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی نبیه محمد و آله اجمعین و هو حسبنا و نعم الوکیل. منظومة: نهج البلاغة نهج مهیع جدد ×× لمن یرید علوا ما له امد»، «تم الکتاب بعون الملک الوهاب فی (قریة صامغان من قرای قزوین) فی ضحی یوم الاربعا رابع اسبوع الرابع سادس ثلث الثالث اعنی العشر الاخر من الشهر التاسع من السنة (السابعة) من العشر (الثامن) من المائة الاولی من الالف الثانی من الهجرة علی ید الفقیر ابن (محمد بیک علی رضا) اللهم اغفر ذنوبهما و استر عیوبهما بمحمد و آله الطاهرین، درهامش دارد: «قد بلغ المقابلة بتوفیق الله سبحانه» نیز «منقول من خط الشیخ علی بن عبدالعال المنقول من خط الشیخ الشهید قدس الله سره: دعاء یدعی به عند الشدائد علمه النبی ص لبعض ذریته فی المنام و کان فی حبس الرشید ففرج عنه و هو هذا: یا سامع کل صوت ... و انت رب العرش العظیم»؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۶۵گ (۱پ-۱۶۵ر)، ۲۱سطر (۶/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم [ف: ۵-۱۵۹۵]

۱۷۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** رب مفتون بحسن القول فیه. قال السید رضی الله عنه: و هذا حین انتهاء الغایه بنا الی قطع المختار من کلام امیرالمؤمنین علیه السلام حامدین الله سبحانه علی ما من به من توفیقنا ...
خط: نسخ، کا: محبعلی بن محمد صالح قزوینی، تا: ۱۰۷۸ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: عبدالله بن ملا عبدالقادر؛ مهر: «بسم الله، عبدالله ...»، «محمد الهاشمی ۱۲۶۱»، «اوثق بالله الغنی عبده النقی»، «انت المحسن و انا المسیء» (بیضوی)؛ تملک: عبدالله بن ملا عبدالقادر طبیب کوهی ساوجبلاغی به سال ۱۲۹۶؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۷۲گ، ۱۹سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۱۳-۳۳۷]

۱۸۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۵۶

خط: نسخ، کا: سهروردی شولستانی، محمد هادی بن محمد تقی، تا: دوشنبه ۱۱ رجب۱۰۷۹ق، جا: شیراز؛ مجدول، نسخه را کاتب نزد مولی صالح بن عبدالکریم بحرانی خوانده و خط همین بحرانی مورخ روز ۱۷ صفر ۱۰۸۰ در پایان نسخه هست؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۲۶۴گ، ۱۵سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۸-۴۴۹]

۱۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۳۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** اذا احتشم المومن اخاه فقد فارقه
خط: نسخ مشکول، کا: محمد قلی، تا: پنج‌شنبه جمادی الاول ۱۰۸۰ق؛ دارای سرلوح، مذهب، مجدول؛ واقف: عبدالله، ۱۱۶۵ق؛ جلد: تیماج، ۲۶۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۲۶-۶۳۱]

۱۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما عساه ان یظهر لنا بعد الغموض و یقع الینا بعد الشذوذ و ما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل و الحمدلله ... و سلم تسلیما
خط: نسخ، کا: عبدالله بن عبدعلی جزایری، تا: ۱۸ ذیحجه ۱۰۸۰ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد صادق بن محمد حسین در سال ۱۱۳۵؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۱۱۶گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۷×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۸۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۲۴

همان نسخه بالا [اهدائی ف: -۲۴۶]

۱۸۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۷۳

خط: نستعلیق، کا: محسن، تا: دهه اول شول ۱۰۸۰ق؛ از روی نسخه مورخ آخر ربیع الاول ۷۶۹؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۱۱۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۲-۴۳۳]

۱۸۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۵۹

انجام: و يقع الينا بعد الشذوذ و ما توفيقنا الا بالله عليه توكلنا و هو حسبنا و نعم الوكيل و الصلوة على سيدنا محمد و آله الطيبين الطاهرين.
خط: نسخ مشكول، بی‌کا، تا: ۶ذیحجه ۱۰۸۰ق؛ محشی از ابن میثم بحرانی، برخی از کلمات مترجم به فارسی یاتوضیح به عربی؛ ۳۶۱گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۲۴/۲×۱۳/۷سم [ف: ۱۴-۶۰۱]

۱۸۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو حسبنا الله و نعم الوكيل قدتمت ... و ستر عيوبها
خط: نسخ، کا: بدیع حسینی، تا: ۱۰۸۳ق [الفبائی: -۵۹۳]

۱۸۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۲۲
خط: نسخ معرب، کا: خادم، عبدالله بن علی رضا، تا: ۷ ربیع الثانی۱۰۸۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۵۶گ، ۱۶ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۶-۳۷۰]

۱۸۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۷۲۳
خط: نسخ، کا: محمد رضا بن نوروز علی، تا: پنج‌شنبه دهه سوم ربیع الثانی ۱۰۸۴ق؛ از روی نسخه نوشته زمان مصنف با نقوش خواتیم علی و احراز امامان از علی تا علی بن موسی؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲-۱۷۴]

۱۸۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۳
آغاز: و عاقبت عن اتمام بقيه الكتاب؛ **انجام:** اسدا ... الغالب على بن ابيطالب عليه افضل الصلوة و اكمل التحيات على آله الطيبين الطاهرين
خط: نسخ، کا: علی مفضل، تا: ۱۰۸۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج [الفبائی: -۵۹۳]

۱۸۹. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۲۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و عساه ان يظهر لنا بعد الغموض و يقع الينا بعد الشذوذ و ما توفيقنا الا بالله عليه توكلنا و هو حسبنا و نعم الوكيل و ذلك فى رجب من سنة اربعمائة و الحمدلله و صلواته على سيدنا محمد وآله
خط: نسخ معرب، کا: محمد تقی بن محمد طالب، تا: ربیع الاول۱۰۸۴ق؛ مجدول، محشی، با سرلوح مذهب؛ ۲۵۷گ، ۱۴سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [فارس‌شناسی: ف: -۳۷]

۱۹۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۵۰۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** من سنه اربعمائة و الحمد لله و صلواته على رسوله محمد و آله و سلامه.
خط: نسخ معرب، کا: محمد بن محمد رضا، تا: ربیع الاول۱۰۸۶ق؛ مجدول، مصحح، با گواهی مقابله با یک نسخ کهن از محمد باقر بن محمد حسین شهرستانی مورخ ذیقعده ۱۰۸۶ق؛ تملک: شیخ زین العابدین بن محمد علی کاظمی نجفی، عبدالله بن سید محمد رضا، محمد مدعو به باقر بن محمد حسین با مهر «یا باقر العلم محمد ۱۰۸۳»؛ مهر: «جعفر الموسوی ۱۲۴۲»؛ جلد: تیماج، ۴۴۴ص، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۵۰-۲۳۲]

۱۹۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰۲
خط: نسخ معرب، کا: میرمحمد باقر بن ابی الفتوح حسینی موسوی شهرستانی، تا: پنج‌شنبه ۱۱شعبان۱۰۸۶ق؛ مجدول، با دو سرلوح زرین مرصع زیبا؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: روغنی مذهب، ۳۳۷گ، ۱۷سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [سنا: ف: ۱-۹۵]

۱۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۶۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و يقطع الينا بعد الشذوذ ... و على اهل بيته اجمعين
خط: نسخ، کا: محمد رشید بن میرفضل الله طباطبائی، تا: ۲۱رجب۱۰۸۸ق؛ برخی از لغات مترجم به فارسی، مصحح، مقابله شده؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ جلد: تیماج، ۱۳۱گ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۴-۶۰۲]

۱۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۷۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** فسبح باسم ربک العظيم
کامل؛ خط: نسخ مشکول، کا: ناصح، تا: اواسط دهه دوم ربیع الثانی۱۰۸۸ق؛ مجدول، محشی، این نسخه با دو واسطه با نسخه اصل تصحیح و مقابله شده، دارای سرلوح؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۲۲۱گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۸۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۰
همان نسخه بالا [اهدائی ف: -۲۴۷]

۱۹۴. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۱
خط: نسخ خوش، کا: محمد باقر بن ابوالفتوح حسینی شهرستانی، تا: جمعه ۲۸ رمضان۱۰۹۰ق؛ محشی، با سرلوح، مجدول؛ تملک: حسام السلطنه، فرهاد میرزا؛ مهر: نجفقلی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ابعاد متن: ۵×۱۱، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [نشریه: ۳-۲۵۱]

۱۹۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۴۸۸
آغاز: السفلى اقدامهم و المارقة من السماء العليا اعناقهم و الخارجة من الاقطار اركانهم
خط: نسخ، کا: محمد شفیع جابری نائینی، تا: ۲۲ ذیقعده ۱۰۹۰ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: فخر الدین؛ ۲۲۰گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲-۳۵۳]

۱۹۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۳۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه۱۰۹۲ق؛ محشی؛ ۲۷۴گ، ۱۱ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۱-۵۹۶]

۱۹۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۸۹
خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد تقی، تا: جمعه میانه‌های صفر۱۰۹۲ق؛ محشی با نشان «ق، شرح میثم، نجفی»؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۹۲گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: -۶۸۸]

۱۹۸. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه: ۳۳
خط: نسخ، کا: مهر علی بن ابراهیم جشوقانی، تا: پنج‌شنبه ۳ شوال ۱۰۹۲ق؛ ۲۱۴گ، ۱۶سطر ، قطع: رحلی [چند نسخه-ف: -۲۰۲]

۱۹۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۱

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۲ق؛ مصحح، محشی، انهائی است که ملا محمد باقر مجلسی به جهت مولی غیاث الدین محمد بتاریخ هشتم رجب ۱۰۹۲ نوشته؛ جلد: تیماج، ۱۵۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۲-۳]

۲۰۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۰۸۶

کامل؛ خط: نسخ خوب، کا: محمد رضا بن علیخان طریشی، تا: ۱۰۹۳ق؛ ذیل تمام سطور ترجمه فارسی، محشی؛ واقف: سپهسالار، کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۳۰۸ص، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۲-۱۵۶]

۲۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما عساه ان یظهر لنا بعد الغموض و یقع الینا بعد الشذوذ و ما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل و الحمدلله ... و سلم تسلیما

کامل؛ خط: نسخ، کا: خان محم اردبیلی، تا: ۲۲صفر۱۰۹۳ق؛ مصحح، محشی از ابن میثم بحرانی، مقابله شده؛ تملک: محمد بن زین العابدین موسوی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ ۱۶۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۸۸]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۹

همان نسخه بالا [اهدائی ف: -۲۴۷]

۲۰۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ضمنی ثم رکب و مضی.

خط: نسخ، کا: مومن بن محمد امین ملقب به ساجد، تا: ۱۰۹۴ق؛ خطبه آخر در ۱۲۰۵ق به خط محمود بن عبدالله در دارالسلطنه قزوین؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج عنابی مذهب، ۱۵۱گ، ۱۹سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۹-۱۳۸]

۲۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۲۸

انجام: و قال اذا احتشم المؤمن اخاه فقد فارقه.

خط: نسخ، کا: محمدباقر بن محمد نقی، تا: شنبه ۲۷شوال۱۰۹۵ق؛ محشی بارمز «م» و «ق»؛ جلد: میشن، ۱۴۷گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۲/۲×۲۵سم [ف: ۱۴-۵۹۹]

۲۰۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۳۹

خط: نسخ معرب، کا: محمد رضا بن محمد باقر صوفی همدانی، تا: ۱۰۹۵ق، جا: همدان؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۸۸گ، ۱۱سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۲-۲۷۳۳]

۲۰۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما عساه ان یظهر لنا بعد الغموض و یقع الینا بعد الشذوذ و ما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل و الحمدلله ... و سلم تسلیما

کامل؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد باقر بن شمس الدین کمال، تا: چهارشنبه ۹ ربیع الاول۱۰۹۶ق؛ با سرلوح مزدوج، مجدول؛ تملک: سید جلال الدین بن سید محمد حسینی تهرانی در ۱۷ ذیقعده ۱۳۵۱، میرزا اسدالله خان منجم باشی مازندرانی؛ واقف: سید جلال الدین تهرانی، مرداد ۱۳۶۱؛ جلد: میشن، ۲۲۶گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۶-۶۲۸]

۲۰۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** حتی اخذ علی اهل العلم ان یعلموا و صلی الله علی محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین. سنه ست و ستین و الف هجریه.

خط: نسخ جلی و مشکول، کا: رازی، جعفر بن الغازی، تا: چهارشنبه سومین دهه ذیقعده۱۰۹۶ق؛ مصحح، محشی غالباً از ابن میثم بحرانی، مقابله شده، تملک: علامه مجلسی؛ واقف: سید رضا سعادت، آبان ۱۳۵۰؛ جلد: میشن، ۲۵۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۸/۷×۲۷سم [ف: ۱۴-۵۹۸]

۲۰۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۰۸۲

انجام: و قال اشد الذنوب ما استخف صاحبه و قال ما اخذ الله علی اهله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۶ق؛ محشی به امضاء علاء الدین محمد که از معاصرین کاتب بوده از کتب لغة و تفسیر وغیره نقل شده و ظاهراً امضاکننده سید گلستانه شارح نهج البلاغه (حدائق الحدائق) متوفی به سال ۱۱۰۰ می‌باشد ؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: میشن، ۲۸۳ص، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲-۱۵۶]

۲۰۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۰

در خطب و رسائل و حکم و مواعظ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۶ق؛ افتادگی: آغاز (تقریباً ده سطر)؛ ۲۲۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲-۳۴۷]

۲۰۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا حین انتهاء الغایة الی قطع المختار من کلام امیرالمومنین علیه السلام ... و ما توفیقناالا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل.

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد تقی، تا: شوال۱۰۹۶ق؛ مصحح، محشی، مجدول، دارای سرلوح؛ جلد: تیماج، ۲۹۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱-۲۸]

۲۱۰. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۵۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** حامدین لله سبحانه علی ما من به من توفیقنا لضم ما انتشر من أطرافه و تقریب ما بعد من أقطاره و ما توفیقنا الا بالله.

خط: نسخ معرب، کا: رازی، جعفر بن الغازی، تا: جمعه غره رجب۱۰۹۷ق؛ جلد: تیماج، ۲۳۲گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲-۶۵۴]

۲۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۲۴۴

خط: نسخ معرب، کا: علی رضا بن میر عبد الفتاح حسینی، تا: ربیع الثانی۱۰۹۸ق؛ از روی نسخه ای که در ماه ربیع الثانی ۷۶۹ نوشته شده بود، مصحح؛ تملک: محمد حسین بن محمد جعفر به تاریخ ذیقعده ۱۲۸؟؛ ۲۳۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۶-۲۳۰]

۲۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۱۸۴-۲۶/۶۴

آغاز: حدانی علیه غرض ذکرته فی صدر الکتاب وجعلته امام الکلام وفرغت من الخصائص التی تخص امیرالمؤمنین علیاً علیه السلام؛ **انجام:** وما عساه أن یظهر لنا بعد الغمو ویقع الینا بعد الشذوذ وما توفیقنا الا بالله ... والصلاة علی سیدنا محمد وآله الجلیل تمت

خط: نسخ، کا: طالقانی، یوسف بن شمس الدین محمد، تا: رجب ۱۰۹۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۲۵۵گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۸-۴۸۳۶]

۲۱۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۹۳۴

آغاز: من حکم امیرالمؤمنین علیه السلام و مواعظه والمختار من اجوبة معامله والکلام القصیر الخارج فی سایر اعراضه. قال علیه السلام کن فی الفتنه کابن اللبون؛ **انجام:** قال السید الرضی رحمه الله هذا حین انتهاء الغایة بنأ الی قطع المختار من کلام امیرالمؤمنین حامدین الله ... و بقع الینا بعد الشذوذ و ما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل و ذلک فی رجب سنه اربعمائه

شامل گزینه‌ای از سخنان حکمت‌آمیز و کلمات قصار حضرت علی (ع) است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۰۹۹ق؛ تملک: علی رضا مؤذن؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، ۲۶گ، ۲۲سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۳-۱۲۸۱]

۲۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۷۴

خط: نسخ معرب زیبا، کا: حسنعلی بن حیدر شیرازی، تا: ۱۰۹۹ق؛ از روی نسخه یاقوت مستعصمی به تاریخ دهم ذیقعده ۶۰۱، از روی نسخه شریف رضی، مجدول، مصحح، با سرلوح؛ تملک: عبدالرزاق بن بهاء الدین محمد بن عبدالله موسوی جزائری به تاریخ ربیع الثانی ۱۱۵۵ق، محمد ابراهیم بن شمس الدین حسینی مرعشی به تاریخ ۱۱۹۸؛ مهر: «المهدی من هدیت» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۲۸۱گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲-۳۸۲]

۲۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال علیه السلام إذا احتشم المؤمن أخاه فقد فارقه ... و هو حسبنا و نعم الوکیل.

خط: نسخ، کا: محمد جعفر فرزند محمد رضا، ابهری، تا: ۲۱ ذیقعده۱۰۹۹ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد مؤمن فرزند محمد رفیع در رمضان ۱۱۷۷؛ ۲۲۵گ، ۱۵سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۹-۵۹۲]

۲۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۷۶

آغاز: و علی اهل بیته مصابیح الظلم و عصم الامم؛ **انجام:** و ما انتم الیوم من یوم کنتم فی اصلابهم ببعید و الله ما اسمعکم الرسول شیئا.

خط: نسخ مشکول و جلی، کا: محمد باقر موسوی، تا: ۱۱۰۰ق؛ افتادگی: آغاز و انجام (ابتدا و انتهای آن ساقط و موجودی از اوایل مقدمه تا اواخر خطبه ۸۹«و من خطبة له علیه السلام ارسله علی حین فترة من الرسل» است)؛ جلد: تیماج، ۱۶۴گ، ۷سطر ، اندازه: ۲۳/۷×۳۶/۵سم [ف: ۱۴-۶۰۴]

۲۱۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۷۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقال علیه السلام ما اخذ الله علی اهل الجهل ان یتعلموا حتی اخذ علی اهل العلم ان یعلموا وصلی الله علی محمد وآله اجمعین الطیبین الطاهرین قال السید رضی ... وهذا حین انتهاء الغایة بنا الی قطع المختار من کلام امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن محمد رحیم، تا: ذیقعده۱۱۰۰ق؛ جلد: تیماج، ۲۸۱گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۵۰]

۲۱۸. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۰۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال (ع) اذا احتشم المؤمن اخاه فقد فارقه ... و الحمد لله اولا و آخراً.

خط: نسخ، کا: طالقانی، یحیی بن حسن، تا: ۱۱۰۰ق؛ جلد: چرمی، ۱۳۲گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۴ [ف: ۳-۱۳۹۳]

۲۱۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۸۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۱۲گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱-۲۹۱]

۲۲۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۶۴۶

آغاز: و فعلکم یطمع فیکم الاعداء تقولون فی المجالس؛ **انجام:** فانها ان زیدت عن ابوابک فی اول وردها

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۴۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۳-۱۰۱۱]

۲۲۱. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۴۲۹

آغاز: مصارف الریب و لا اقتسمتهم أخیاف الهمم فهم أسراء ایمان ... و منها فی صفة الأرض و دحوها علی الماء کبس الأرض علی أمور أمواج؛ **انجام:** و طلباً فی حلال و نشاطاً فی هدی و تحرجاً عن الطمع یعمل الأعمال الصالحة و هو علی و جل.

شامل خطبه ها؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی؛ ۱۴۰گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲-۶۵۵]

۲۲۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** نعم الوکیل و الحمدلله رب العالمین ... و سلم تسلیماً کثیراً الی یوم الدین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۱۲؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۱۸۶گ، ۱۸سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۹-۴۴۳]

۲۲۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۸۳

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، مصحح؛ مهر: «الله ... الحافظ عبده نصرالله بن فتح الله الواعظ» (دایره)؛ ۲۸۲گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱-۶۲]

۲۲۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۷۱۸-۲۴/۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقال شر الاخوان من تکلف له وقال علیه السلا اذا احتشم المؤمن اخاه فقد فارقه انتهت الزیادات

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماجمذهب، ۱۴۲گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۸-۴۸۳۴]

۲۲۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۱۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۱۲۸گ، ۲۰سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۲۸]

۲۲۶. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** یقع الینا بعد الشذوذ وما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا وهو حسبنا ونعم الوکیل
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با نشان«س»؛ جلد: تیماج، ۱۶۷گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: ۲-۵۷۱]

۲۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذلک فی رجب سنة اربعمائه و الحمدلله
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ مهر: عبدالکریم بن محمد هادی حسینی مرعشی (بیضی)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۵۲۰ص، ۱۲سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱۰-۱۶۹۲]

۲۲۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۳۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲ [نشریه: ۲-۱۷۴]

۲۲۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۳۹۴
بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ قطع: وزیری [ف: -۲۶۲]

۲۳۰. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۱۲
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ محشی؛ تملک: ابوالوفاء ابن ابی الغیب ابن عبدالله ابن مجد الدین هینی، محمد حسن بن محمد جعفر استرآبادی در ۱۲۷۸ [نشریه: ۶-۶۸۹]

۲۳۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۲۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو حسبنا و نعم الوکیل
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۲۱۰گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۸]

۲۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** یطلبک رزقک اشد من طلبک له فاجمل فی طلبه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۱-۱۲؛ محشی؛ مهر: «عبده علی رضا» به تاریخ ۱۱۹۹ق، «عبده الراجی محمود الموسوی»، «حیدر بن حسین الحسینی»؛ جلد: تیماج، ۴۵۰ص، ۱۵سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۴۰/۳-۲۰۰]

۲۳۳. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۷۲۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یقع الینا بعد الشذوذ و ما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل و ذلک فی رجب سنه اربعمائه.
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ برگ آخر نسخه صد کلمه حضرت علی (ع) با ترجمه زیرنویس فارسی با آغاز: «قال علی علیه السلام لو کشف الغطا»؛ واقف: سیدمحسن غیاثی؛ ۱۸۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: -۶۹۵]

۲۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** بعد الشذوذ و ما توفیقنا ... اثنین و مائه بعد الالف
خط: نسخ، کا: محمد کاظم موسوی، تا: ۱۱۰۲ق [الفبائی: -۵۹۳]

۲۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۲۷۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب۱۱۰۴ق؛ مجدول، با سرلوح مزدوج، مذهب؛ تملک: فرهاد بن ولیعهد ۱۲ ربیع الثانی ۱۳۰۵، محمد صادق بن محمد کاظم اصفهانی به تاریخ ۱۲۷۴؛ جلد: تیماج، ۲۳۲گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۷×۳۰/۵سم [ف: ۲۵-۲۷۲]

۲۳۶. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۴
خط: نسخ جلی، کا: محمد صالح مازندرانی، تا: ۱۸ ربیع الاول۱۱۰۴ق؛ مجدول، با سرلوح؛ اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: -۸۱]

۲۳۷. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۷۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال علیه السلام اذا احتشم المؤمن فقد فارقه و یغلق عنه باب المغفرة و هذا حین انتهاء الغایة بنا الی قطع المختار من کلام امیرالمؤمنین ... و انا اسأل ان یوفقنی لکتابته [لتصحیحه] و تنقیح مقاصده ...
خط: نسخ، کا: مرتضی محمد بن امیر نورالدین محمد حسینی صفوی نیریزی، تا: ۱۱۰۵ق؛ مجدول و مذهب؛ جلد: چرمی، ۱۸۷گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۳-۱۳۹۲]

۲۳۸. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۸۵۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال «ع» شر الاخوان من تکلف له و قال اذا احتشم المؤمن اخاه فقد فارقه
کا: محمد حاجی بن سید حمزه حسینی طالقانی، تا: ۱۲ محرم۱۱۰۶ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: جلد تیماج، ۲۵۱گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۲-۹]

۲۳۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۳۹۱
بی‌کا، تا: ۱۱۰۷ق؛ باسرلوح زرین و جلد نفیس؛ قطع: وزیری [ف: -۲۶۲]

۲۴۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۰۷۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۶۱گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۵-۷۳۸]

۲۴۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۰۸۴
کامل؛ خط: نسخ خوب، کا: سید مرتضی بن نورالله کازرونی، تا: ۱۱۰۷ق؛ از روی نسخه ای که در سال ۵۸۷ به تصحیح محمد بن ابی نصر نام رسیده بوده، محشی، با سرلوح، مجدول؛ شاهزاده فرهاد میرزا در سال ۱۲۵۶ یادداشتی نموده؛ واقف: سپهسالار؛ ۱۶۴ص، ۱۹سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۲-۱۵۷]

۲۴۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۶۰۸-۵۱/۶۸
آغاز: رجل من اهل السواد عند بلوغه علیه السلام الی هذا الموضع من خطبته
از آخر خطبه شقشقیه تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: محمد محسن بن محمد سمیع یزدی عقیلی، تا: ۱۷ شوال۱۱۰۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۵۷گ، ۱۱سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۸-۴۸۳۶]

۲۴۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۱۲۵
خط: نسخ، کا: محمد تقی بن داود مازندرانی، تا: شعبان۱۱۰۸ق؛ مصححدر ۲۰ ذیقعده ۱۱۳۴؛ تملک: محمد باقربن محمد علی

کاشانی با مهر «محمد باقرالعلوم ۱۱۲۹» (بیضی)؛ ازموقوفات رمضانیه ۱۲۳۰؛ اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: -۷۲]

۲۴۴. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۱۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یقع الینا بعد الشذوذ و ما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل

خط: نسخ معرب، کا: زین العابدین بن حسین حسینی مازندرانی، تا: ۶شعبان۱۱۰۸ق؛ مصحح، محشی؛ دارای انهاء کاتب(سید زین العابدین) است به قلم لطف الله در ۱۱۰۸ق؛ تملک: محمد قاسم بن رضی الدین طبیب؛ ۲۵۶گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [ف: -۳۱۴]

۲۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال علیه السلام ما اخذ الله علی اهل الجهل ان یتعلموا(کذا) حتی اخذ علی اهل العلم ان یعلموا و صلی الله علی محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین.

خط: نسخ، کا: محمد خبیر بن سلطان حیدر حسینی حلبی، تا: ۲۴ذیحجه۱۱۰۹ق؛ مذیل است به خطبه فاقد حرف «الف» آنحضرت، بادو واسطه از نسخه مؤلف استنساخ گردیده (تاریخ کتابت نسخه اول سنه ۷۲۳و دومی ۵۱۱می‌باشد)؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ جلد: تیماج، ۱۵۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۴-۵۹۹]

۲۴۶. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه: ۳۰

بی‌کا، تا: تحریر متن ۱۱۰۳ق و حواشی۱۱۰۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی [اندیشه حوزه: س۲، ش۷-۲۱۳]

۲۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۹۵۵

خط: نسخ معرب، کا: ابوطالب بن حاجی ابو تراب، تا: پنج‌شنبه۱۱ شعبان۱۱۱۰ق؛ محشی از شروح نهج البلاغه و بعضی کتاب‌های لغت و این حاشیه ها را کاتب نسخه انتخاب کرده؛ مهر: کاتب «المتوکل علی الله عبده ابوطالب» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۶۷گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۱۵-۳۳۶]

۲۴۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۶۱۰

خط: نسخ، کا: محمد اسحق بن محمد جعفر اصفهانی، تا: ۱۱۱۲ق؛ ۲۳۸گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱-۲۹۱]

۲۴۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۱۳۱

خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: ۱۱۱۲ق؛ مهر: علی بن محمد «راجی علی الله علی بن محمد۱۱۱۱» (بیضوی)، «وتلك حجتنا آتیناها ابراهیم علی قومه» (مربع)؛ تملک: محمد حسن دراصفهان ۱۱۴۰ق؛ ازموقوفات رمضانیه ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۲سم [ف: -۷۵]

۲۵۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۰۸۹

تمام کتاب؛ خط: نسخ خوب، کا: محمد تقی، تا: ۱۱۱۲ق؛ محشی، مجدول؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مذهب، ۱۷۱ص، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲-۱۵۸]

۲۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذلک فی رجب من سنة اربعمایة هجریة و الحمدلله کثیرا و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین

خط: نسخ، کا: مرتضی بن محمد هادی الحسینی، تا: سه‌شنبه ۱۴ ذیحجه۱۱۱۴ق؛ مجدول، محشی از شرح ابن میثم و ابن ابی الحدید و علاءالدین گلستانه، در خاتمه نیز قسمتی از (خطبة البیان) نوشته شده؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ جلد: تیماج، ۲۴۰گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵-۳۴۰]

۲۵۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۱۲

خط: نسخ معرب، کا: محمد حسین بن ایمانشاه خوینی، تا: ۲۱ ذیحجه۱۱۱۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۶۵گ، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۲۴-۱۸۵]

۲۵۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذلک فی رجب من سنة اربعماة ... و سلامه.

خط: نسخ، کا: عبدالمومن بن حاج محمد زکی، تا: ۱۱۱۷ق؛ محشی با نشان میرزا علاء الدین محمد دام ظله العالی (و این همان گلستانه است که از خاندان مجلسی است و بر نهج البلاغه شرحی نوشته)و با نشان های: ن ق ی عفی عنه. ع ل ر ه. نهایة. ق. ص ع رحمة الله. شرح اربعین، ابن ابی الحدید، صحاح الجوهری؛ جلد: تیماج، ۱۹۸ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱-۱۸۲]

۲۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال صاحب الکتاب و هذا حین انتهاء الغایة بنا الی قطع المختار من کلام امیر المومنین ... و ما تو فیقنا الا بالله علیه توکلنا و هو نعم الوکیل و ذالک فی رجب سنة اربعمائة

ترجمه فارسی متن را در حاشیه آورده؛ خط: نسخ، کا: محمد علی کازورنی، تا: رمضان۱۱۲۱ق؛ تملک: حاجی محمد هادی فرزند حاجی محمد حسین؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۷۷گ، ۱۵سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱۵-۲۲۰]

۲۵۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۹۶

خط: نسخ، کا: حسینی خاتون آبادی، مرتضی بن محمد هادی، تا: شب یک‌شنبه ۲۰ شعبان۱۱۲۲ق؛ محشی با نشانه «علاء الدین محمد» از شرح او به عربی؛ تملک: محمد طاهر بن میر محمد حسین حسینی افطسی مورخ ۱۱۳۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۴۹گ، ۱۵سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۹-۸۷۸]

۲۵۶. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۱۹۱

خط: نسخ معرب، کا: قزوینی، خلیل بن محمد زمان، تا: رمضان۱۱۲۲ق؛ ۲۸۵گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: -۱۵۰]

۲۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۴-۸/۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال السید الرضی رحمه الله الی ههنا انتهی ... وصل اللهم علیه وعلیهم مادام نضر الروض بالخضر وازدان النور والذهر وسلم تسلیماً کثیرا لاکثر.

کامل؛ خط: نسخ زیبا معرب جلی، کا: محمد اشرف بن ملک محمد، تا: یک‌شنبه ۱۷ صفر۱۱۲۲ق؛ مجدول مذهب، با سرلوح مزدوج مذهب، با علامت بلاغ، مصحح، محشی به نقل از شرح

ابن میثم؛ جلد: تیماجمذهب، ۲۷۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۸-۴۸۳۴]

۲۵۸. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۱۶۰/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد شفیع، تا: چهارشنبه ۲۳ ذیحجه ۱۱۲۸ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۱۶۹گ (۱۲۷پ-۳۰۵پ)، اندازه: ۱۳×۲۶سم [اوراق عتیق: ۱-۱۸۳]

۲۵۹. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۶۵۳

خط: نسخ، کا: محمد یوسف عارف کازرونی، تا: ۱۱۲۸ق [نشریه: ۲-۱۷۴]

۲۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۰۸

آغاز: و من خطبة له علیه السلام روی ان صاحباً لامیرالمؤمنین علیه السلام یقال له همام و کان رجلاً عابداً؛ **انجام:** فانما نفث الشیطان علی لسانک

حاوی خطبه همام است که اوصاف پرهیزکاران و مؤمنان را بر می‌شمارد؛ خط: نسخ جلی، کا: موسوی، ابوالقاسم بن حسین، تا: ۱۱۲۸ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۱۰گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۸۸]

۲۶۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد تشرفت باتمام ترجمه هذا الکتاب المستطاب الموسوم به نهج البلاغه و مسلک الفصاحة ...

با ترجمه فارسی؛ خط: نسخ و رقاع خوش، کا: محمد تقی شهیر به طبسی، تا: ۱۰ شوال۱۱۳۲ق؛ مجدول، با سرلوح، مذهب؛ مهر: مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا حسینی، ناصرالدین شاه قاجار؛ ۷۶۸ص، ۱۰سطر ، اندازه: ۲۴/۵×۳۶/۹سم [ف: ۱-۱۰۷۱]

۲۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۷۳

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد شفیع یزدی، تا: شنبه ۲۳ ذیحجه۱۱۳۲ق؛ از روی نسخه ابوالفتوح احمد بن ابی عبدالله بلکو بن ابی طالب الابی، از روی نسخه ضیاء الدین فضل الله بن علی بن عبیدالله بن محمد الحسینی الراوندی، از روی نسخه شریف رضی، مصحح، محشی؛ تملک: حاجی عبدالصالح به تاریخ ۲۰ ربیع الثانی ۱۱۸۱ق؛ جلد: تیماج، ۱۵۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱-۳۰۲]

۲۶۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۰۲

خط: نسخ، کا: حسینی، احمد بن علی، تا: یک‌شنبه ۱۵ جمادی الثانی۱۱۳۳ق [ف: ۳-۱۰۹]

۲۶۴. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱-ن/۶۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی عبده و عد فص الحدید الصینی و هو لختمه - لا اله الا الله محمد رسول الله - کتبه العبد ... ابن صفی الدین جمال الکاتب ... فی شهر شعبان المعظم سنة ثمان و ثلثون و مائة بعد الف من هجرة ...

خط: نسخ، کا: جمال بن صفی الدین کاتب، تا: ۱۱۳۸ق؛ ۱۸۳گ، ۱۷سطر (۹×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۲-۲۰۴]

۲۶۵. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۹

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: شنبه ۴ ذیحجه۱۱۳۸ق، جا: قمصر؛ محشی؛ تملک: محمد مسیح در جمادی الاول ۱۱۶۵ق؛ ۶۱۲ص، قطع: وزیری [نشریه: ۷-۴۴]

۲۶۶. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۸۰

خط: نسخ، کا: محمد هاشم هروی، تا: اواخر ربیع الاول۱۱۳۹ق؛ ۲۴۸گ، ۱۵ سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: -۵۱]

۲۶۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۷۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی موسوی خادم، تا: شنبه ۲۷ جمادی الثانی۱۱۷۲ق؛ محشی؛ مهر: حاج سید سعید؛ ۱۷۲گ، ۱۸ و۱۷ سطر (۸/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۱-۲۳۸]

۲۶۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۷۶۳

از «ولئن امهل الله الظالم فلن یفوت» آغاز می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۴۸گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷/۶×۲۹/۶سم [ف: ۱-۵۷۸]

۲۶۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۶۳/۵

بخشی از نهج البلاغة؛ خط: نسخ، کا: تفرشی، محمد سعید بن عبدالحفیظ، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «بهجة الحدائق، امیر فتح الله، ش، م»؛ جلد: تیماج، ۲۳گ (۹۵ر-۱۱۷پ)، ۱۸سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: -۳۰۴]

۲۷۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۵/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۹۱ص (۱-۹۱)، ۲۳-۲۰سطر (۵×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۸سم [سنا: ف: ۲-۳۵]

۲۷۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۴۳۹

خط: نسخ، کا: سید محمد بن محسن حسینی، تا: قرن ۱۳؛ ۲۳۰گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۲۹۲]

۲۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما عساه ان یظهر لنا بعد الغموض و یقع الینا بعد الشذوذ و ما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا و نعم الوکیل و الحمدلله ... و سلم تسلیما

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مذیل است به برخی از کلمات امام علیه السلام که در زمان مؤلف به کتاب افزوده شده، با این آغاز و انجام: «الدنیا خلقت لغیرها و لم تخلق لنفسها ... اذا احتشم المومن اخاه فقد فارقه»، پس از آن خطبه بدون الف آن حضرت می‌باشد و اندکی از آن ساقط است که تا «ویسقی من تسنیم و یشرب من عین» است؛ ۲۰۹گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۶-۶۲۹]

۲۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا و هو حسبنا الله و نعم الوکیل ... و سلم کثیرا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۶۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۶-۶۳۰]

۲۷۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۲۱۱

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد صادق خوانساری، تا: ۱۲۲۹ق؛

تملک: محمد حسن بن عبدالعلی شریف؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۴۶گ، ۱۷سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳-۸۹۶]

۲۷۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۱۳-۵/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ویقع الینا بعد الشذوذ وما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا وهو حسبنا ونعم الوکیل

از اول تاآخر؛ خط: نسخ جلی زیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ محشی به نقل از شرح ابن ابی الحدید وابن میثم وحواشی دیگر؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۴۱گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۳۱سم [ف: ۸-۴۸۳۳]

۲۷۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۸۰۴/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: مراغی، محمد بن محمد فصیح، تا: چهارشنبه۹جمادی الثانی ۱۲۳۶ق، جا: مراغه؛ از روی نسخه ۸رمضان ۶۵۰، و سپس مقابله کرده، دارای بلاغ مقابله [ف: ۵۱-۱۵۳]

۲۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۰۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال: اذا احتشم المؤمن أخاه فقد فارقه

خط: نسخ عالی، کا: محمدرضا، تا: ۱۲۳۷ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۹۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۸۸]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۸/۱

همان نسخه بالا [مؤید: ۱-۴۶]

۲۷۸. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه: ۶۴

آغاز: فانی کنت فی عنفوان السن و غضاضة ابتدأت بتألیف کتاب فی خصائص الائمه

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی جرفادقانی، تا: ۳ ربیع الثانی۱۲۴۵ق، جا: مدرسه عباسیه؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۰۶گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۰×۱۴سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: -۱۷۳]

۲۷۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۷۲

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: رمضان۱۲۴۶ق؛ مجدول، مصحح، بعضی از کلمه‌های کوتاه در رباعی‌های فارسی ترجمه شده و محمد علی هاتفی به تاریخ ۶ شهریور ۱۳۱۰ نوشته؛ جلد: تیماج، ۴۶۱گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳-۶۲]

۲۸۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۰۶

خط: نسخ، کا: نیریزی، محمد کاظم بن عبدالعلی، تا: ۱۲۴۷ق؛ ۱۶۸گ، ۲۱سطر (۸/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۹-۸۸۶]

۲۸۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۳۶

خط: نسخ، کا: محمد بن زین العابدین، تا: ۱۲۴۷ق؛ از روی نسخه مورخ پایان ربیع الاول ۷۶۹، محشی با نشان «ابن میثم»؛ ۱۶۰گ، ۱۷سطر (۱۰/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۸-۲۶۶]

۲۸۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۷۲

خط: نسخ، کا: واعظ بیگدلی کاشانی اصفهانی، محمد تقی بن محمد صالح، تا: ۲ صفر۱۲۴۸ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۱۶۷گ، ۱۸ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶-۵۲۴]

۲۸۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۳۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ما املی من کوثر الرحمه ذنوبهما سنه ۱۲۵۳ مسلما حامدا و مصلیا

خط: نسخ، کا: محمد بن زین العابدین، تا: ۱۲۵۴ق؛ مجدول، محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۵۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۸۹]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۶

همان نسخه بالا [اهدائی ف: -۲۴۷]

۲۸۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۸۱۰/۲

خط: نسخ جلی معرب، کا: فضل علی ازغندی، تا: سه‌شنبه ۱۵ ذیقعده۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج، ۲۸۴گ، ابعاد متن: ۱۳×۲۱، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۳-۹۳۶]

۲۸۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۷۶/۱

خط: نسخ، کا: محمد جعفر، تا: ذیقعده۱۲۵۴ق؛ جلد: میشن مجدول مذهب، ۲۰سطر [ف: ۶-۲۲]

۲۸۶. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۲۳

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن علی محمد حسینی، تا: صفر۱۲۵۵ق؛ ۲۲۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: -۹۳]

۲۸۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۰۱۰

بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۲۸۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۳۵۱-۲۷/۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** واستلحاق الوارد وما عسی ان یظهر لنا بعد الغموض ویقع الینا بعد الشذوذ و ما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا وهو حسبنا ونعم الوکیل.

خط: نسخ، کا: محمد بن زین العابدین، تا: شعبان۱۲۵۶ق؛ با سرلوح مزدوج، مجدول مذهب ومحرر؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۵۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۸-۴۸۳۳]

۲۸۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۱۵

انجام: و اذا لم اجدبدا فآخر الدواء الکی.

از ابتدای مقدمه تا خطبه ۱۶۸«فی اول خلافته ان الله انزل کتاباً هادیاً»؛ خط: نسخ، کا: محمد بن صالح، تا: ۱۲ شوال۱۲۵۶ق؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ ۱۲۵گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱۴-۶۰۳]

۲۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۸۵

انجام: اذا احتشم المومن اخاه فقد فارقه

کامل؛ خط: نسخ، کا: موسوی، محمد بن ابوالقاسم، تا: یک‌شنبه ۲۱ جمادی الاول۱۲۵۷ق؛ دارای سرلوح مذهب، مجدول، مکتوب از نسخه حسن بن علی بن حسن بن شدقم حسینی مدنی مورخ یک‌شنبه نوزدهم محرم ۹۹۶ و همچنین در حین کتابت چهار نسخه صحیح، مورد عنایت بوده که عبارتند از: ۱. شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید که در نهایت ضبط و تصحیح بوده، ۲.

نسخه مورخ ۵۸۸ که نزد شیخ سدید الدین یوسف بن مطهر قرائت شده و مزین به بلاغهای او بوده است، ۳. نسخه تصحیح شده و مکتوب در سنه ۴۰۰ق، ۴. شرح ابن میثم بحرانی؛ مهر: «یا نار کونی بردا و سلاما علی ابراهیم» (مربع)؛ واقف: خانم بتول تدین نجف آبادی، ۱۳۷۹؛ ۲۳۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۲۶-۶۳۲]

۲۹۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۹۴-۲/۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقال علیه السلام: اذا احتشم المؤمن اخاه فقد فارقه انتهت الزیادة والحمدلله رب العالمین

خط: نسخ، کا: عبدالله بن زین العابدین تفریشی خانمرود، تا: شوال۱۲۵۸ق؛ مصحح، محشی با امضای «ش»«بهجة الحدائق»، «ابن میثم»، «ق»، «حدید»، «ملافتح الله» وجزاینها؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۰۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۸-۴۸۳۳]

۲۹۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۸۴

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن عبدالعالی، تا: ۳۰ ذیحجه۱۲۵۹ق، جا: یزد؛ مهر: «محمد حسین بن محمد ابراهیم»(بیضوی)؛ پشت برگ آخر خطبه خالی از الف منسوب به حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام؛ جلد: تیماج، ۲۱۴گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳-۱۰۱]

۲۹۳. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۱۷۸

خط: نسخ خوب، کا: علی اکبر بن مشهدی معصومعلی بخشایشی، تا: ۱۲۵۹ق؛ مجدول، در حاشیه‌ها ترجمه و شرح بعضی عبارات را به عربی و فارسی [ف: -۲۱]

۲۹۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۷۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو حسبنا و نعم الوکیل

خط: نسخ، کا: ظهیر الدین محمدابراهیم بن نور الدین محمد قزوینی، تا: ۷ رمضان ۱۲۶۰ق؛ در پایان سه صفحه به عنوان «زیادة من نسخة کتب فی عهد المنصف رحمة الله» ذکر گردیده ابتداء آن: «الدنیا خلقت لغیرها»، و انجام: «اذا احتشم المومن اخاه فقد، انتهت الزیادة»؛ واقف: ظهیر الدین محمدابراهیم بن نور الدین محمد قزوینی، ۱۲۶۰؛ ۳۰۵گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۷×۲۰سم [ف: ۲-۹]

۲۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۵۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** یقع الینا الشذوذ ... رجب سنه اربعماه ... والحمدلله رب العالمین سنه ۱۲۶۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ محشی از بهجة الحدائق تألیف علاءالدین محمد بن امیرشاه و دیگران؛ واقف: خان بابا مشار، خرداد ۱۳۴۵؛ جلد: میشن مذهب، ۲۲۳گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶/۶×۲۹/۶سم [ف: ۱۴-۶۰۲]

۲۹۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۵/۱-۱۰/۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** وان روات العلم کثیر ورعاته قلیل آخرما ماخرج من الخطب والحمدلله رب العالمین

خطبه ها را دارد؛ خط: نسخ، کا: خطیب، عبدالمؤمن (امام جمعه سنندج)، تا: ۱۲۶۱ق؛ مصحح، مقابله شده با حضور شیخ جمال الدین خطیب وامام جمعه (پدرکاتب)؛ جلد: مقوا، ۱۱۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۸-۴۸۳۴]

۲۹۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۸۵۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ واقف: سپهسالار؛ جلد: تیماج، ۲۲۲ص، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲-۱۵۸]

۲۹۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۰۸۷

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۶۸ص، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲-۱۵۸]

۲۹۹. میبد؛ مخطوطات و اسناد میبد؛ شماره نسخه: ۲۷

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ چاپ سنگی است که به سال ۱۲۶۷ق در دارالسلطنه تبریز به کوشش ملامهدی خلف آخوند ملا صالح چاپ شده؛ ۱۵۶گ، ۱۶سطر ، قطع: رحلی [ف: -۲۳]

۳۰۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۰۹۴

کامل؛ خط: نسخ، کا: علی بن احمد حسینی، تا: ۱۲۶۸ق، برحسب امر سلطان حسین میرزا؛ واقف: سپهسالار، جلد: چرمی، ۱۷۳ص، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۲-۱۵۹]

۳۰۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی سیدنا محمد و عشائره الازهرین سلم تسلیما کثیراً.

خط: نسخ، کا: عبدالعظیم بن عبدالکافی مشهدی، تا: ۱۲۶۸ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۴۰۶گ، ۱۰سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۹-۸]

۳۰۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۵۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقال علیه السلام ما اخذ الله علی اهل الجهل ان یتعلمواحتی اخذ علی اهل العلم ان یعلموا وهذا حین انتهاء الغایة بنا الی قطع المختار من کلامه امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب صلوات الله علیه ...

خط: نسخ جلی، کا: ابوالحسن بن نورالله موسوی دزفولی، تا: ۶ رمضان ۱۲۶۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۶۴گ (۱پ-۲۶۴پ)، ۱۴سطر ، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۵۰]

۳۰۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۴-۷/۱۴۴

آغاز: ... غصونه من خطب وکتب ومواعظ وادب علما ان ذلک یتضمن ... باب المختار من خطب مولانا؛ **انجام:** وقال علیه السلام: اذا حتشم الرجل اخاه فقد فارقه ... وما عساه ان یظهر لنا بعد الغموض ویقع الینا بعد الشذوذ وما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا وهو حسبنا ونعم الوکیل وذلک فی رجب من سنة اربع مأة والحمدلله

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن ملا ابوالحسن، تا: سلخ جمادی الثانی۱۲۷۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۰۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۳۶]

۳۰۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۶۳/۷

بخشی از نهج البلاغة؛ خط: نسخ، کا: تفرشی، محمد سعید بن عبدالحفیظ، تا: پایان رجب۱۲۷۳ق؛ محشی با نشان «م، ش، ق،

فتح الله»؛ جلد: تیماج، ۱۰گ (۱۴۷پ-۱۵۶ر)، ۱۸سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: -۳۰۴]

۳۰۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲۳۱

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ذیقعده۱۲۷۹ق؛ محشی منقول از ابن ابی الحدید؛ در آخر نسخه خطبه منسوب به مولی علی (ع) که بدون الف است، کاغذ سپاهانی؛ جلد: تیماج، ۲۹۵گ، ۱۵ سطر (۹/۵×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۱/۵سم [ف: ۲-۳۰۰]

۳۰۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذلک فی رجب من سنة اربعمایة هجریة و الحمدلله کثیرا و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین

خط: نستعلیق خوب، کا: صفا لواسانی، علی محمد، تا: دوشنبه ۱۴ رمضان۱۲۸۰ق؛ مجدول، مذهب، محشی از صدیق الملک که به خط شکسته نستعلیق شیوای خود نوشته، دارای یک سرلوح؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ ۲۱۱گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۵-۳۴۱]

۳۰۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۶۴۸

آغاز: و من خطبة له علیه السلام یذکر فیها ابتداء خلق السماء ... بسمله، الحمدلله الذی لایبلغ مدحته القائلون و لایحصی نعمائه العادون؛ **انجام:** یقع الینا بعد الشذوذ و ما توفیقنا الا بالله علیه ... نعم الوکیل و عن ابی صالح قال دخل ضرارة بن حمزة علی معاویة فقال له صف علیاً ... فیلوح علی هیاکل التوحید فال زدنی قال اطف السراج فقد طلع الصبح»

منتخب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۳ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۱۸۲گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۹۰]

۳۰۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۵۷۵/۵

خط: نسخ، کا: حسینعلی بن حاج محمد اسمعیل، تا: ۱۲۸۴ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۱۹ص (۲۴۵-۱۲۷)، ۱۸سطر (۱۴/۵×۱۸)، اندازه: ۱×۳۵سم [ف: ۵-۱۷۰۷]

۳۰۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۰۹۰

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد، تا: ۱۲۸۵ق؛ واقف: سپهسالار؛ جلد: میشن، ۲۰۳ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۲-۱۵۹]

۳۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۸

خط: نسخ، کا: محمد بن صادق اصفهانی، تا: ۱۲۹۱ق؛ مجدول، با سرلوح، مذهب؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: ساغری، ۱۷۲گ، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۲سم [ف: ۱-۵۷۷]

۳۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸۲۵

آغاز: من الوالد الفانی المقر للزمان الدبر العمر؛ **انجام:** الاستغناء عن العذر اعز من الصدق به.

گزیده‌ای از نهج البلاغه است مشتمل بر نامه ۳۱ نامه حضرت به فرزندش امام حسن، نامه ۵۳، عهد نامه حضرت به مالک اشتر، نامه ۴۵ به عثمان بن حنیف والی حضرت در بصره، خطبه ۱۹۳ موصوف به خطبه همام، خطبه ۱۹۴ در توصیف منافقین و گزیده‌ای از کلمات قصار حضرت؛ خط: ثلث جلی خوش، کا: فیض قمی، علی اکبر بن محمد، تا: ۱۲۹۲ق؛ جلد: تیماج، ۹۱گ (۱پ-۹۱)، ۷ سطر (۱۲/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [رایانه]

۳۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال (ع) متر الاخدان من تکلف له و قال اذا احتشم المؤمن اخاء فقد فارقه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاًقرن۱۴؛ مصحح، مقابله شده، محشی و مصحح مولانا محمد باقر مجلسی است که آنرا به دست خود اصلاح و تصحیح کرده بوده، آخرین تصحیح به تاریخ روز شنبه ۲۷ صفر ۱۳۴۰ق، سپس کاتب یا مصحح دیگر آنرا با نسخ دیگر تطبیق و تصحیح نموده و فهرستی بر آن افزوده است؛ ۵۵۲گ، ۱۱/۵×۱۵، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۳-۱۰۷]

۳۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۱۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۶ رمضان۱۳۰۰ق؛ کاتب با این نسخه بیشتر شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید و تمام شرح ابن میثم را نوشته، و در آخر هزار کلمه‌ای که ابن ابی الحدید گرد آورده و شرح خطبه مفصلی از ملا محمد باقر مجلسی و شرح خطبه‌ای در توحید از ملاصدرا افزوده است، مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۱۵۱گ، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲-۱۵]

۳۱۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۷/۱

بخشی از نهج البلاغة؛ خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن غلامحسین، تا: قرن ۱۴؛ محشی از ابن میثم؛ جلد: تیماج، ۶۲گ (۱پ-۶۲پ)، ابعاد متن: ۷×۱۱، اندازه: ۱۲×۱۴سم [ف: -۱۸۹]

۳۱۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۹

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۰گ، اندازه: ۲۲×۳۴سم [نسخه پژوهی: ۲-۲۳۹]

۳۱۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۱۵

خط: نسخ، کا: علی بن محمد حسینی خویی، تا: ۱۲ رجب ۱۳۰۳ق؛ محشی از شیخ علی بن محمد الحسینی خویی که بیشتر ازکتاب الدرة النجفیه مرحوم میرزا ابراهیم خویی(۱۳۲۵) نقل کرده؛ واقف: ساجدی؛ اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: -۱۵۵]

۳۱۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۶۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** تلک الدار الاخرة نجعلها للذین لا یریدوم علوا فی الارض ولا فسادا والعاقبة للمتقین.

خط: نسخ، کا: محمد حسین یزدی، تا: ۶ رمضان۱۳۰۶ق؛ مجدول؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: مقوایی، ۴۴۶گ، ۱۵سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۲-۵۸۰]

۳۱۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۸۷

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ناتمام؛ ۱۹۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱-۲۹۱]

۳۱۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۹۲۶

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، محشی؛ مهر: «عبده الراجی کیومرث»، «مازال الکریم یحب محمد»؛ اهدایی: خاندان علی اکبر

خجسته؛ جلد: تیماج، ۲۱۶گ، ۱۴سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۵-۱۸۵۱]

۳۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۸۳

بی‌کا، بی‌تا؛ چاپ سنگی است که به سال ۱۲۸۸ به سعی آخوند ملا محمد خراسانی تربتی چاپ شده؛ ۱۴۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۴-۹۸]

۳۲۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۵۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا حين انتهاء الغاية الى قطع المختار من كلام امير المؤمنين (ع) ...

خط: ثلث معرب، کا: صادق بن علی، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۱۴گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲-۱۶۴]

۳۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۸۶۹

برگ‌هایی است پراکنده از باب اول و دوم؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه قدیم؛ جلد: مقوایی، ۱۸گ، اندازه: ۱۵/۵×۱۹سم [ف: ۱۵-۲۵۳]

۳۲۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۶

نسخه اصل: کتابخانه شیخ حسن حسن زاده آملی- قم؛ خط: نستعلیق معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه را حسن بن عبدالله طبری آملی (معروف به حسن زاده آملی) در شب دوشنبه ۴ ذیحجه ۱۳۸۵ق در قم مقابله کرده با نسخه‌ای که با نسخه مؤلف مقابله شده بود و چند نفر از علما در عهد مؤلف و پس از آن، آنرا قرائت یا مقابله کرده بودند، و بر آن علائم رمز و بلاغ گذارده، بسیاری از جملات کتاب در حواشی یا بین سطور به فارسی ترجمه شده‌اند؛ ۳۷۴ص [عکسی ف: ۱-۱۰۷]

۳۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۹/۲

انجام: ناقص: هـا هنا عبارتان عن النعمتين ففرق (ع) بين نعمة (نسخه ناقص نوشته شده است)

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالینگور، ۸۱ص (۱۱۵-۱۹۵)، ۲۲سطر (۱۲×۲۲) [ف: ۱۱-۲۶۸]

۳۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۸۹

آغاز: التى تخص امير المومنين عليا عليه السلام و عاقت عن اتمام بقيه الكتاب محاجزات الايام و مما طلات الزمان و قد كنت قد بوبت ماخرج من ذلك ابوابا؛ **انجام:** و هدا حين انتهاء الغايه بنا الى قطع المختار من كلام امير المومنين عليه السلام حامدين لله سبحانه على ما من به من توفيقنا ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشی از علاءالدین محمد با نشانه‌هایی همچون«ع سلمه الله»، «علا سلمه الله»، «علا مدظله»، «علاءالدین محمد سلمه الله و مد ظله»، توضیح لغات متن با استفاده از نهایه، صحاح و قاموس؛ تملک: محمد بن ابراهیم موسوی با مهر«محمد الموسوی، ۱۲۸۳» (بیضوی)، محمد تقی بن محمد حسن به سال ۱۲۸۰؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مذهب، ۱۹۰گ، ۱۴سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۱۶-۱۵۸]

۳۲۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۲۲۴

آغاز: و يوم حيان اخى جابر فيا عجباً بينا هو يستقيلُها فى حياته؛ **انجام:** لا تأمنن على خير هذه الامة عذاب الله لقوله سبحانه فلا يأمن مكر الله الا القوم الخاسرون ويتأسن لشر هذه الامة من روح الله لقوله سبحانه وتعالى.

خط: نسخ جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مقداری از متن ترجمه شده؛ جلد: تیماج، ۳۰۷گ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۵۰]

۳۲۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** اذا احتشم المؤمن اخاه فقد فارقه. وهذا حين انتهاء الغاية بنا الى قطع المختار من كلاماميرالمؤمنين عليه السلام حامدين لله سبحانه على ما من به من توفيقنا ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ مهر: «عبدالله بن حسن الحسینی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۲۶۰گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف مخ: ۵-۲۲۵۰]

۳۲۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۹۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقال عليه السلام شر الاخوان من تكلف له وقال اذا احتشم الرجل اخاه فقد فارقه، وهذا حين انتهاءالغاية بنا الى قطع المختار من كلام اميرالمؤمنين عليه السلام ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۶۱گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف مخ: ۵-۲۲۵۰]

۳۲۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۳-۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقال عليه السلام صدقائك ثلاثة وأعداؤك ثلاثة فاصد قاؤك صديقك وصديق صديقك وعدو عدوك وأعداؤك عدوك

خطب ونامه‌ها وكلمات قصار؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۷۴گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۴سم [ف: ۸-۴۸۳۵]

۳۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۱۳-۳/۱۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ويقع الينا بعد الشذوذ وما توفيقنا الا بالله عليه توكلنا وهو حسبنا ونعم الوكيل نعم المولى ونعم النصير

کامل؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح، مجدول مذهب، مصحح؛ ۱۹۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۸-۴۸۳۳]

۳۳۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۰۱-۵/۱۹۱

آغاز: ومنار الدين الواضحة ومثاقيل الفضل الراجحة صلى الله عليهم أجمعين صلوةً تكون إزاءً لفضل هم؛ **انجام:** وقد استخلفه لعبدالله بن العباس رحمه الله عليه على فارس واعما

از مقدمه تا «قال عليه السلام لابن زياد بن ابيه وقد استخلفه لعبد الله بن عباس رحمه الله عليه على فارس»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۳۴۴گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۸-۴۸۳۶]

۳۳۲. کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه: ۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فى اخر كل باب من الابواب ليكون لاقتناص الشارد واستلحاق الوارد وما عسى ان يظهر لنا بعد الغموض ويقع

الینا بعد الشذوذ وما توفیقنا الا بالله علیه توکلنا وهو حسبنا و نعم الوکیل
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۲۱۵گ، ۱۶ و۱۸سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف مخ]

۳۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۲۰۳/۱
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی، با سرلوح؛ تملک: حسین حسینی حائری، محمد صالح بن محمد؛ جلد: تیماج، ۲۱۹گ (۱پ-۲۱۹پ)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۹-۵]

۳۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۱۷/۱
خط: نسخ معرب، کا: محمد برهاوی مرجان، تا: یک‌شنبه ۱۷ رمضان ؟؛ جلد: تیماج، ۲۵۷گ (۲پ-۲۵۸ر)، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱۰-۱۹۴]

۳۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۳۴۱
آغاز: یحتج بها علیک یوم القیامة احذر أن رآک الله عند معصیته؛
انجام: ثم قال یا بنی عبد المطلب لا ألفینکم تخوضون ...
قطعه‌ای از باب اول؛ خط: نستعلیق معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ نسخه قدیم، مصحح؛ جلد: تیماج، ۶۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۱۸سم [ف: ۹-۱۱۷]

۳۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۶۰۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و نعم الوکیل
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ واقف: حاج میرزا عبدالواسع سبزواری، شهریور ۱۳۲۳؛ جلد: تیماج، ۳۲۶گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۵-۳۴۱]

۳۳۷. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۸۲۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی وض فیرونج و هو للحرب نصر من الله و فتح قریب و علی وض حدید و هو لختمه لا اله الا الله محمد رسول الله - تمت الکتاب بعون الله الملک الوهاب فی شهر رجب المرجب سنه ...
شامل خطبه‌ها و فرمایشات حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۴۷۱ص، ۱۶سطر (۹×۱۷) ف اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۱-۲۱۰]

۳۳۸. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۴۵۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و العدل فقال التوحید الایبق ... و العدالا.
جلد سوم؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ ۲۳۷ص، ۱۹سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱-۲۱۰]

۳۳۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال علیه السلام ما اخذالله علی اهل الجهل ان یتعلموا حتی اخذ علی اهل العلم. در پیشانی صفحه آخر سجع مهر کتابخانه دولت علیه ایران ۱۳۲۹
تا فرمایش آن حضرت به زیاد بن ابیه کتابت شده؛ خط: نسخ و نستعلیق شکسته ممتاز، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مذهب، با سرلوح مذهب مرصع ممتاز؛ کاغذ: ترمه، ۶۶۶ص، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۱۰۶۹]

۳۴۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۱۶۱
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۹/۸×۱۶/۹سم [رایانه]

۳۴۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۹۴
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۳۴۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۷۰
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از سیف الله رضایی [رایانه]

۳۴۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۴۸۸
بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: جلیل دیوان بیگی، ۸۶/۶/۲۸[رایانه]

۳۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۵۵۲
بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: سید حسن علوی، ۸۶/۸/۳۰[رایانه]

۳۴۵. یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه: بدون شماره
آغاز: برابر؛ **انجام:** من بریته محمد النبی و آله و عترته و سلم کثیرا.
خط: نسخ کهن، کا: صدرالدین محمد طباطبائی حسنی حسینی، بی‌تا؛ خطبه‌ای بدون الف در پایان کتاب و شجره نامه خاندان مدرسی طباطبائی به خط مرحوم آیت الله میرزا سید محمد علی مدرس (۱۱۹۳-۱۲۶۵ق) در آغاز کتاب؛ جلد: تیماج، ۲۳۱گ، ۱۴ سطر (۱۳×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [میراث اسلامی: ۸-۴۴۸]

۳۴۶. قم؛ شریعتی، محمد حسین (کتابخانه)؛ شماره نسخه: ۳/۱
آغاز: من الحر و البرد و البلة و الجمود و السأمة و السرور و استأدی الله سبحانه؛ **انجام:** اللهم سقیا منک محییة مرویة تامة عامة طیبة مبارکة هنیئة.
قطعه‌ای از آن، از اواسط خطبه اول تا اواسط خطبه ۱۱۵، و برگ‌ای دیگر از ما بعدش؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۰ص (۱-۲۰) [ف: -۳۳]

۳۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علمها من استطعت تمت الوصیه ... و مسلما و مستغفرا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۹۳]

۳۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۹
آغاز: ببدایعه معجبین من نواصعه؛ **انجام:** ما توثران یعمل
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [الفبائی: -۵۹۴]

۳۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** الینا بعد الشذوذ و ما توفیقی الا بالله ... الملک الوهاب
بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۹۴]

۳۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۶۰
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: -۵۹۴]

۳۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۸۵۷
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: ممتاز [د.ث. مجلس]

۳۵۲. تهران؛ حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۳۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** حامدین لله سبحانه علی ما من به من توفیقنا

لضم ما انتشر من أطرافه و تقريب ما بعد من أقطاره و ما توفيقنا الا بالله ...
خط: نسخ معرب، کا: جان محمد بن حاجی محمد مهدی کرکانی، بی‌تا، جا: سلطانیه؛ محشی؛ از روی نسخه مکتوبه در۵۹۶ق کتابت شده؛ تملک: معین الدین محمد حسینی، عباس بن محمدرضا قمی شهیر به فراء؛ جلد: تیماج، ۲۹۸گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [حوزه و موزه عبدالعظیم: ف: -۷۴]

۳۵۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و يقع الينا بعد الشذوذ وما توفيقنا إلا بالله عليه توكلنان و هو حسبنا و نعم الوكيل
خط: نسخ، کا: ملک جباب (؟) بن أحمد بن مهدی، تا: آخر رجب ۲۳ ...؟؛ مذهب، مصحح، محشی؛ جلد: چرم، ۳۰۲گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [مؤید: ۳-۶۰۱]

۳۵۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۰۸۸

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳-۳۶۳]

۳۵۵. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ... قال عليه السلام شر الاخوان من تكلف له و قال عليه السلام اذا احتشم المؤمن اخاه نقد فارقه ...
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: گالینگور، ۱۹۵گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: -۱۶۶]

۳۵۶. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال شرالاخوان من تكلف له و قال الله ماخذ الله على اهل الجهل ان يتعلموا حتى اخذ على اهل العلم ان يعلموا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۱۸۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۳-۱۳۹۲]

۳۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰۹ معزی

آغاز: و من خطبة له عليه السلام، الحمدالله الذى شرع الاسلام فسهل شرايع ... فانه شفاء الصدور و أحسنوا ... فانه انفج القصص؛ **انجام:** و من كتاب كتبه عليه اللام الى معاوية من المدينة فى اول ما بويع له بالخلافة و ذكره الواقدى فى كتاب الجمل، من عبدالله على اميرالمؤمنين الى معاويه ... فى وفد من اصحابك والسلام ...
خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، با علامت بلاغ، از قرائن داخل نسخه برمی‌آید که این نسخه با نسخه ای به خط سید رضی مقابله شده؛ تملک: سید خلف بن سید عبدالله، رفیع الدین حسین، نجم بن عبدالله المهدی بن شیخ احمد؛ ۱۵۲گ، ۱۵ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۳۹-۱۲۹]

←نهج البلاغة (ترجمه)← شرح نهج البلاغة

● **نهج البلاغة (ترجمه)** / حدیث / عربی، فارسی
nahj-ol balāqa (t.)
الهی اردبیلی، حسین بن عبدالحق، ۸۷۰ - ۹۵۰ ؟ قمری
elāhī ardabīlī, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-haqq (1466 - 1544)

وابسته به: نهج البلاغة؛ شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۹-۴۰۶ق)
اهدا به: محمد مرتضی بن جلال الدین احمد الشهیر بصفار مشهدی طوسی
تاریخ تألیف: ۱۵ محرم ۹۱۲ق
به نثر و نظم، با ترجمه لفظی جز «منهج الفصاحه» او است که در ۹۳۰ق (=آخر الزمان) نگاشته شده است.
آغاز: بسمله. حمد و سپاس بیقیاس بدیع الاساسی که سخنوران میدان نهج بلاغت و فصاحت ... و نکته دانان سخنان با براعت ... اما بعد چنین گوید ... حسین بن عبدالحق الالهی الاردبیلی ... توفیق الهی ... گشته شرحی املا کرده بود بزبان فارسی بر کتاب نهج البلاغة ...
انجام: فردا که ز قید تن شود روح خلاص ×× یابم به بهشت هر چه خواهد دل من
تم الكلام الشريف
چاپ: دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۵۵ (افست از روی چاپ اصفهان: مطبعه گلبهار۱۳۵۴)، رحلی، ۴۰۸ص، (در زیر سطور)
[فهرستواره منزوی ۶/ ۳۹۰]

شروح و حواشی:

۱- کنایات و استعارات شرح نهج البلاغه (ترجمه و شرح)؛ الهی اردبیلی، حسین بن عبدالحق (۸۷۰-۹۵۰ق)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۹۸/۳۸

کا: انصاری، محمد بن محمد، تا: ۱۸ ذیحجه۹۲۰ق؛ با ترجمه لفظی فارسی زیر سطر ها از حسین بن عبدالحق الهی اردبیلی در ۱۸ ذیحجه ۹۲۰ که پس از متن بخط نستعلیق نوشته و متن نوشته ۱۵ محرم ۹۱۲ است به خط محمد بن مجدالدین محمد بن قوام انصاری؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۶۴۹ص (۴۲۵-۱۰۷۳)، ۲۰سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۹-۱۰۰۹]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۷۹/۱۷

آغاز و انجام: برابر
کا: خاتون آبادی، محمد تقی بن حسین، تا: ۱۰۵۶ق؛ کاغذ: ترمه، ۷گ (۳۸ر-۴۴ر) (هامش)، اندازه: ۲۱/۱×۳۵/۲سم [ف: ۷-۳۶۹]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۷۹/۳۱

آغاز: روایت است از حضرت امیرالمؤمنین (ع) نشسته بودم؛ **انجام:** قد وقع الفراغ من تنميقه فى خامس عشر من شهر محرم الحرام لسنة اثنى عشر و تسعمائة ... حسين بن عبدالحق الالهى الاردبيلى ... در هیجدهم شهر مبارک ذیحجه (۹۲۰) ...
کا: خاتون آبادی، محمد تقی بن حسین، تا: ۱۰۵۶ق؛ ۳۰گ (۹۶ر-۱۲۵ر) (هامش)، اندازه: ۲۱/۱×۳۵/۲سم [ف: ۷-۳۷۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۷۹/۳۵

آغاز: برابر
کا: خاتون آبادی، محمد تقی بن حسین، تا: ۱۰۵۶ق؛ از روی

نسخه‌ای مشوش استنساخ شده (شاید از نسخه ۲۳۹۸ دانشگاه) و گویا این سرآغاز بند ۳۱ این مجموعه باشد؛ ۲گ (۱۲۷پ-۱۲۸ر) (هامش)، اندازه: ۲۱/۱×۳۵/۲سم [ف: ۷-۳۷۵]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۳۳۶

آغاز: بسمله اما بعد حمدالله الذی جعل الحمد ثمناً لنعمائه و معاذاً من بلائه ... ترجمه: اما پس از سپاس و ستایش خدای عزوجل آنخدائی که بعنایت خود گردانید حمد و شکر خود را بهای نعمتهای خود و پناه بندگان از عقوبت و عذاب خود ...

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن محمد باقر نیشابوری، تا: چهارشنبه دهه آخر جمادی الاول۱۱۰۲ق؛ با ترجمه فارسی به زیر هر سطر ، در پشت صفحه اول با خط مغایر آمده است که این گزارش از آن شرف الدین اردبیلی است (-۹۵۰ق) اگر این گفته صحیح باشد باید نام این کتاب منهج الفصاحة فی شرح نهج البلاغه باشد که صحت این انتساب معلوم نگردیده و باید جز آن باشد؛ محشی؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج، ۳۸۴گ، ۱۸ سطر (۱۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۱-۲۷۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۶۶۲/۱۴

بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۲۸ق؛ قسمتهایی از بخش اول نهج البلاغه در حاشیه برگ‌های «۱-۳۲» نوشته شده، و ترجمه تحت اللفظی آن به فارسی در لابه‌لای سطور تحریر شده و ظاهرا مترجم آن حسین بن عبدالحق اردبیلی است؛ اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲۶-۱۶۲]

● **نهج البلاغة (ترجمه)** / حدیث / عربی و فارسی

nahj-ol balāqa (t.)

جمال الدین، قرن ۱۰ قمری

jamāl-od-dīn(16c)

وابسته به: نهج البلاغة؛ شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۹-۴۰۶ق)

تاریخ تألیف: قرن ۱۰

در این ترجمه کلمه یا کلماتی از اصل آمده و ترجمه می‌شود و گاهی به توضیحات بسیار مختصری در متن یا در حاشیه می‌پردازد. نام مترجم در آغاز نامه‌ای از حضرت امیر علیه السلام به معاویه در حاشیه آمده و گویا از دانشمندان قرن دهم باشد.

آغاز: اما بعد پس از حمد الهی و درود بر حضرت رسالت پناهی، انی اخبرکم عن امر عثمان پس بدرستی که من خبر می‌دهم شما را از کار عثمان.

[فهرستواره منزوی ۶/ ۳۹۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۸۳۸

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: نصیر الدین عبدالغفار بن نظام الدین محمود بن نصیر الدین عبدالغفار بن محیی الدین محمد بن صفی الدین احمد بن تقی الدین محمد، تا: ۲۶شعبان۹۵۵ق؛ مصحح، محشی؛ ۲۲۹گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲×۲۳/۵سم [ف: ۲۳-۲۵]

● **نهج البلاغة (ترجمه) = شرح نهج البلاغه** / شرح حدیث / عربی و فارسی

nahj-ol belāqat (t.) = š.-e nahj-ol balāqa

روغنی قزوینی، محمد صالح بن محمد باقر، - ۱۰۷۵ قمری

rūqanī qazvīnī, mohammad sāleh ebn-e mohammad bāqer(- 1665)

وابسته به: نهج البلاغة؛ شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۹-۴۰۶ق)

شرحی روان و شیوایی بر این کتاب است، بعضی آن را به نام «ترجمه نهج البلاغه» نامیده‌اند، خود شارح و مترجم هم درابتداء آن را به نام ترجمه معرفی می‌کند: «چون دید که همت ... و اندیشه خاطر بعضی از ارباب مآثر به ترجمه کتاب نهج البلاغه ... معطوف است، همت گماشت بتوفیق ملک وهاب به ترجمه آن کتب مستطاب به بیانی خالی از تکلف وتصلف الخ». ولی گذشته از این که مطالعه اینکتاب به خوبی واضح و ثابت می‌نماید که شرح است نه ترجمه چرا که درتشریح جمل و عبارات تحقیقات بسیار خوب و لطیف کرده و آیات و اخبار و اشعار بزرگان عرب و عجم را به استشهاد آورده و حکایات مناسبی هم دربعضی موارد نقل کرده، شارح خود درآخر باب خطب می‌فرماید: «تمت الخطب و شرحه حامداً الله تعالی و مصلیاً علی عبده و رسوله محمد المصطفی و آله ائمة الهدی و انا الفقیر الی الله الغنی محمد صالح ابن محمد باقر القزوینی و پیش ازمن سه کس ازعلماء طاب الله لهم المثوی به فارسی شرح کردند و هریک طرزی واسلوبی آوردند و امیدوارم که این اسلوب و بیان ازآنها نافعتر و در نظر دوستان صحیح‌تر و مقبول‌تر افتد و المرجو هو الله تعالی علیه المعول فی کل حال، عجب مدار اگر خدای عزوجل کار بی بضاعتان راست آورد و دشوار به بیدست و پایان آسان سازد تم». درمطالعه کتابسه تألیف از مؤلفات این شارح که درکتب سیر نامی ازآنها دیده نشده، نام برده شده: یکی درابتداء شرح وصیت حضرت علی به حضرت حسن علیهما السلام می‌گوید: و از این پیش این وصیت جامعه را شرحی کرده بودم مبسوط مشتمل بر افادات خوب و فوائد تا رساله‌ای باشد به رأسهدرباب خود جامع و عدیم المثل مسمی به «منشور الادب الهی و دستور العمل کارآگاهی» آن را بهاندک تخفیف اینجا داخل کردم.ونیز درذیل نصائحی که حضرت علی علیه السلام (انی اخاف علیک من الفقر) به فرزند خویش محمد حنفیه رضی الله عنه فرموده می‌گوید: و من دراین باب و محاکمه میان فقر و غنی که کدام یک افضل است رساله‌ای نوشته‌ام؛ و عین ترجمه و شرح عهدنامه آن حضرت (ع) به مالک اشتر را بدون مقدمه و پنجاه بیت آخر آن و با اختصار در بعضی از عبارات و اضافات در پاره ای دیگر آورده شده است.قزوینی در پایان اشاره دارد به اینکه پیش از او سه نفر به شرح فارسی

نهج البلاغه اقدام کرده‌اند.
آغاز: بسمله و به ثقتی الحمدلله علی ما اولینا من نعمآئه و انعم علینا من الائه ... و بعد این فقیر بی بضاعت و حقیر بی استطاعت محتاج برحمت رب غنی محمد صالح ابن حاجی باقر قزوینی عفی الله عن سیآتهما الخ.
انجام: خطب: ... و جمال و اعتبار خود میسازد و پاس داران و رعایت کنندگان علم کمست. تمت الخطب و شرحه حامدا لله تعالی و مصلیا علی عبده و رسوله محمد المصطفی و آله ائمة الهدی و انا الفقیر الی الله الغنی محمد صالح بن محمد باقر القزوینی و پیش از من سه کس از علماء طاب الله لهم المثوی بفارسی شرح کردند و هر یک طرزی و اسلوبی آوردند و امید دارم که این اسلوب و بیان از آنها نافع‌تر و در نظر دوستان صحیح تر و مقبول تر افتد و المرجو هو الله تعالی و علیه المعول فی کل حال. عجب مدار اگر خدای عزوجل کار بی بضاعتان راست آورد و کار دشوار ... و پایان آسان سازد.
چاپ: تبریز، سربی، ۱۳۲۱ق، نام نگارنده نادرست محمد صالح برقانی آمده
[الذریعه ج ۱۴ص ۱۳۸؛ مشار فارسی ۱۳۰۰؛ فهرستواره منزوی ۳۹۱/۶]

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۴۶
جلد دوم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ قطع: وزیری [نشریه: ۷-۱۲۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۸۱۸
آغاز: و من خطبة له علیه السلام روی ان صاحبا لامیرالمومنین علیه السلام یقال له همام کان رجلا عابدا فقال له یا امیرالمومنین صف لی المتقین حتی کانی انظر الیهم فتثاقل عن جوابه روایت شده که حضرت امیرالمومنین را صاحبی بود مسمی بهمام و او مردی عابد بود؛ **انجام:** دریغ آیدم که او را بفروشم که من همه عمر در طلب چنین خر میگردم
از شرح خطبه در صفت متقین، آغاز گشته و از آخر نیز (مختار از حکم و کلمات قصار) ناقص و تا قدری از شرح: «رب مفتون یحسن القول فیه» را دارد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی از مؤلف با نشان«منه»، تاریخ تحریر معلوم نیست لیک در پشت برگ اول نسخه به خط مغایر با خط نوشته شده: «فقیر محمد صالح ... اصلح الرب حاله و بلغه اماله و شفع فیه خیر الانبیاء و آله علیه و علیهم السلام»، از این عبارت گمان برده شده که نسخه مبیضه شده؛ تملک: مؤلف ؛ واقف: ملکزاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ ۴۱۰گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۵-۱۹۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۲۹
آغاز: ... همت گماشت بتو فیق ملک وهاب بترجمه این کتاب مستطاب بیبانی خالی از تکلیف و تصلف و تقریری واضح و لاتح؛ **انجام:** که طریق طاعت بر آنست و احاطه کرده است بنار، خوشیها و کام یافتن ها و شهرت بردنها ...
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۳۹گ، ۱۸سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۶-۳۸]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۵۱
خط: نستعلیق، کا: تکلو، محمد علی بن کرم علی، تا: ۲۲ ذیحجه ۱۰۷۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، ۴۴۵گ، ۲۴ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۷-۲۷۵۲]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۰۹۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** بالجمله صحبت محتشمان با مراعات حشمت ایشان موجب وحشت و ضجرت باشد نه التیام ومودت حکیمی گفته: نصف غمهای دنیا در دل افکندم به معاشرت دوستان که از ایشان حشمتی ندارم.
خط: نستعلیق خوب، کا: محمد رحیم، تا: ۱۰۸۸ق؛ دارای دو سرلوح بسیار زیبا، مجدول؛ تملک: اعتضاد السلطنه، میرزا داود خان؛ واقف: سپهسالار، کاغذ: دولت آبادی، ۲۴۲ص، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۲-۶۶]

۶. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۳۹۶
آغاز: و من خطبه له علیه روی ان صاحبا لامیرالمؤمنین علیه السلام یقال له همام کان رجلاً عابداً ... روایت شده که حضرت امیرالمؤمنین را علیه السلام صاحبی مسمی بهمام و او مردی عابد بود؛ **انجام:** حکیمی گفته نصف غمهای دنیا از دل افکندم به معاشرت دوستان که از ایشان حشمتی ندارم هذا آخر شرح الباب الثالث من نهج البلاغه و تم بتمامه الکتاب.
باب دوم شرح. شامل خطبه همام تا آخر خطب و نامه‌های حضرت و باب سیم شامل شرح حکمت‌های کتاب؛ خط: نستعلیق خوانا، کا: کاتب باب دوم: نظام و باب سوم: عبدالرحیم، تا: ۱۵ ذیقعده۱۰۸۸ق؛ مجدول؛ تملک: علی نقی، محمدجعفر موسوی، سید علی حسینی؛ جلد: تیماج، ۲۹۷گ، ۲۳ و ۲۴ سطر ، اندازه: ۱۷×۲۸/۵سم [ف: -۴۶۰]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۴۸۲
آغاز: قضا افتد بچاه کو را خود این قضا همراه اوست ×× که مرا [مر] او را اوفتادن طبع و خوست؛ **انجام:** مشی ملخ تعبیرست از بسیاری قوم و ازدحام ایشان همچو ملخ که به انبوهی می‌آید
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۲۱۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۴۰۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۵۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ دارای رکابه؛ تملک: سید نصرالله تقوی؛ ۳۷۳گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۲×۲۵/۲سم [ف: ۲۷/۱-۱۰۲]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۰۵۸
شرح باب سوم (کلمات قصار) است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۵۱گ، ۱۸ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۵-۲۴۷]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** گر بسخن کامبر شدی ×× کار نظامی بفلک بر شدی تمت الخطب و شرحه حامداً لله تعالی و مصلیا علی عبده و رسوله المصطفی و آله ائمة الهدی و انا الفقیر الی الله الغنی محمد صالح بن محمد باقر القزوینی.

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۶۹۴ص، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۰-۲۱۰]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۵۷۶

جلد یکم؛ خط: نسخ، کا: بیابانکی، محمد حسین بن محمد علی، تا: ۱۴ صفر۱۲۲۶ق؛ ۱۴۹گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۱۶-۳۰۱]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** هم ثابت شد بجائی که از آنجا نقل داده بودند

خط: نسخ و نستعلیق، کا: اشرفی مازندرانی، یوسف بن احمد، تا: ۱۲۷۰ق؛ ۲۹۷گ، ۱۵سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۵-۲۳۵]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۳۵

آغاز: برابر

نیمه اول شرح؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۱۴۳گ، ۳۳سطر ، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف: ۲۵-۳۱۷]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۸۹۲

آغاز: سکن متحقق می‌گردد یعنی شخص بقوت نفس از دوست و سکن ببرد و از بعد او مستوحش نگردد؛ **انجام:** و طریق فساد نمی پویند دلهاشان در بهشت برینست و تنهاشان مشغول عمل در زمین تم ترجمه نصف الاول و الحمدلله رب العالمین و انا الفقیر محمد صالح بن محمد باقر القزوینی عفا الله عنهما و عن ابیهما ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با امضای منه، در برگ‌های ۱-۳ سه نامه شخصی که دو تای آن خطاب به فرزند نویسنده است و یک نامه راجع به واقعه قتل متشرعه و شیخیه خطاب به حجة الاسلام آقا سید عبدالمجید، ظاهراً به خط مؤلف می‌باشد؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۰۱گ، ۲۱سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۹/۵×۲۷/۸سم [رایانه]

● **نهج البلاغة (ترجمه)** / حدیث / عربی و فارسی

nahj-ol balāqa (t.)

محلی، نور محمد بن قاضی، قرن ۱۱ قمری

mahallī, nūr mohammad ebn-e qāzī(- 17c)

وابسته به: نهج البلاغة شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۹-۴۰۶ق)

تاریخ تألیف: جمعه هفتم رجب ۱۰۲۸ق

وی نهج البلاغه را از ابتدا تا انتها با قلمی روان ترجمه و در برخی موارد به شرح آن نیز پرداخته است. متن را با عناوین «اصل» و ترجمه را با عناوین «ترجمه» آورده است.

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۰۵۹

آغاز: باقی مانده: شما پس به درستی که حکمت در فرستادن شما به دنیا آزمایش شما است؛ **انجام:** و از دست آن ساقی کوثر شربتی چشاند، بحق الائمه الاخیار ... و علی المسلمین اجمعین.

متن با اعراب از بند «کثیراً ما ینادی اصحابه: تجهزوا رحمکم الله و قد نودی فیکم الرحیل ...» تا پایان را دارد؛ خط: نسخ، کا: نور محمد بن قاضی عبدالعزیز بن قاضی طاهر محمد المحلی، تا: ۱۰۲۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۲۴گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۳-۴۲۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۴۹۲

آغاز: بسمله. اصل و من کلام له علیه السلام ایها الناس انما الدنیا دار مجاز و الآخرة دار قرار؛ **انجام:** و بر زانوی ادب پیشش بنشیند این معنی علامت آن باشد ترک محبت کرده است ... می‌خواند تمام

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج، ۲۹۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۸۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۰۱

آغاز: از آن که بیرون رود از دنیا شما پس به درستی که حکمت در فرستادن شما به دنیا آزمایش شماست؛ **انجام:** و از دست آن ساقی کوثر شربتی چشاند، بحق الائمه الاخیار ... و علی المسلمین اجمعین.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالقادر بن شیخ نصیر، تا: پنج‌شنبه۱۱ جمادی الاول۱۰۷۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک؛ واقف: محمد رضا فریدونی، تیر ۱۳۷۳؛ جلد: تیماج، ۳۶۷گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۶-۶۳۴]

● **نهج البلاغة (ترجمه)** / حدیث / عربی - فارسی

nahj-ol balāqa (t.)

دستغیب حسنی حسینی، علی بن محمد نصیر، قرن ۱۲ قمری

dastqeyb-e hasanī hoseynī,ʻalī ebn-e mohammad-alī nasīr(- 18c)

وابسته به: نهج البلاغة؛ شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۹-۴۰۶ق)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۲۱۶

با ترجمه فارسی زیر سطور از شرف الدین علی بن محمد نصیر دست غیب حسنی حسینی که از آغاز رمضان ۱۱۱۰ تا ربیع الثانی ۱۱۱۱ بدان می‌پرداخته و به خط خود نوشته است؛ خط: نسخ، کا: کازرونی، محب علی، تا: ۱۱۱۱ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۴۴۰گ، ۱۱سطر ، اندازه: ۱۹/۶×۳۱سم [ف: ۱-۵۷۷]

● **نهج البلاغة (ترجمه و شرح)** / شرح حدیث / فارسی
nahj-ol balāqa (t. va š.)

لاهیجانی، محمد باقر بن محمد، - ۱۲۴۰ قمری
lāhījānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad(- 1825)

وابسته به: نهج البلاغة شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۹-۴۰۶ق)

اهدا به: فتحعلیشاه قاجار (۱۲۱۱-۱۲۵۰ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۲۵- ۱۲۲۶ق

کتاب نهج البلاغه را ترجمه کرده و در مقدمه آن خود علت شروع به ترجمه را نگاشته است. در بعضی از فقرات بر خلاف بنا که فقط ترجمه کلمات و عبارات بوده، به شرح و بسط پرداخته و از این جهت برخی این ترجمه را به نام شرح نیز ذکر و معرفی نموده‌اند. خود مترجم در مقدمه هم اشارتی به شرح بودن آن می‌نماید و آن این است: «بر ترجمه وجیزه مشتمله بر فوائد عالیه و فرائد غالیه که شروح مبسوطه سلف خالی از آن بود اقدام نمود الخ»؛ و نیز در مقدمه می گوید: «چون کلام آن حضرت سرمشق همه فصحاء و بلغا می‌باشد برای اثبات فصاحت و بلاغت آن کلام معجز نظام به اشعار شعرا و کلمات بلغا استشهاد نگردید».

آغاز: جلد اول: بسمله سپاس موفور وستایش نامحصور مخصوص پروردگاری است که مستور است از غایت ظهور ومحجوب است از شدت نور ...

آغاز جلد دوم: بسمله سپاس بی قیاس مختص هستی است که هست صرف هستی، اوست با هر چه هستی ...

چاپ: مشار فارسی، ج۳، ص۳۲۵۷؛ تهران، ۱۳۱۷ق؛ تهران، نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۹ش، سه جلد؛ دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۵۵ (افست از روی چاپ اصفهان: مطبعه گلبهار۱۳۵۴)، رحلی، ۱۵۴ص (صص۲۵۹-۴۱۲) در هامش

[مشار فارسی ۱۰۳۰/۱؛ الذریعة ۱۴۶/۴ و ۱۱۷/۱۴؛ اعلام الشیعه (الکرام البرره) ۲۰۰؛ فهرستواره منزوی ۵۱۰/۶]

۱. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹

آغاز: برابر جلد اول؛ **انجام:** بانجام رسید نصف اول ترجمه نهج البلاغه رجاء واثق است در توفیق اتمام نصف ثانی از ابتدا خطبه نوف بکالی الحمدلله رب العالمین

جلد اول، این نسخه که متضمن نصف کتاب شریف نهج البلاغه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۳۳۸ص، ۲۷سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: -۱۲۹]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۱۶

آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** و فریاد شیطان را که انکسار قوه شهویه و غضبیه باشد.

جلد دوم؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۴-۱۹۹۷]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۰۰۷-۱۶/۱۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** حمد کننده ایم مرخدا سبحانه را سپاس وستایش میکنم خدا را که از فضل وکرم نعمت توفیق او واز برکت تو نبی و ولی وآل اطهار ایشان علیهم الصلاة والسلام به اتمام رسید ... والحقه بالصالحین بمحمد وعترته الطاهرین صلوات الله وسلامه علیه و علیهم اجمعین

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۳۷۴گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۲-۹۱۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۸۹

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و انا اقل الاقلین محمد المدعو بباقر اللاهیجانی ... عفی عن جرائمه بحرمة النبی و الولی و آلهما الطاهرین.

جلد اول؛ خط: نسخ ریز، کا: علی محمد لنجانی، تا: ۱۲۲۵ق؛ محشی؛ ۵۴۴ص، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۴۷]

۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۴۳۶

نصف دوم؛ بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق؛ مجدول؛ قطع: وزیری [ف: -۱۷۷]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۳۳-۴/۱۰۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** وقال علیه السلام: اذا احتشم الرجل اخاه فقد فارقه یعنی ... واذل الاذلین العبد القاصر الخاسر الجانی محمد المدعو بباقر اللاهجانی عفی الله عن جرائمه والحقه بالصالحین بمحمد وعترته الطاهرین صلوات الله وسلامه علیه وعلیهم اجمعین.

خط: نسخ معرب، کا: حسینی اصفهانی، محمد باقر بن حسنعلی، تا: یک‌شنبه دهه اول رمضان۱۲۲۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۳۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۹۰۹]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۰۹۵

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** باتمام رسید ترجمه این کلام معجز نظام در عصر روز جمعه غره شهر جمادی الاولی سنه یکهزار و دویست و بیست و شش ناقصه هجری و ما توفیقی الا بالله ... و انا ... الجانی محمد المدعو بباقر اللاهیجانی عفی الله عن جرائمه و الحقه بالصالحین بمحمد و عترته الطاهرین صلوات الله و سلامه علیه و علیهم اجمعین.

جلد اول، از ابتداء ترجمه تا ترجمه ی کلامی است که حضرت در مذمت اهل کوفه انشاء فرموده و اول آن این است: (فقال علیه السلام بَعداً لهم کما بعدت ثمود)؛ خط: نسخ، کا: حسینی اصفهانی، محمد باقر بن حسنعلی، تا: ۱۲۳۰ق؛ واقف: سپهسالار، جلد: تیماج، ۲۱۷ص، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۱۸]

۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۶۳۸

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** پس بس است ایشان رادر استحقاق عذاب بیرون رفتن ایشان از راه راست حق وواپس اوفتادن ایشان درگمراهی و کوری ومصدود وممنوع گشتن ایشان از وصول به حق وسرکشی وچموشی کردن ایشان دربیابان حیرت وضلالت به اتمام رسید

نیمه اول نهج البلاغه (خطبه‌ها)؛ خط: نسخ، کا: محمد علی ابن

علی اکبر نائینی، تا: ذیقعده۱۲۴۲ق، جا: اصفهان؛ مجدول، با لوح مزدوج مذهب؛ جلد: مقوا، ۱۱۴گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف مخ: ۱-۴۴۱]

۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۰۲

نصف اول؛ بی‌کا، تا: زمان حیات مؤلف؛ قطع: رحلی [ف: -۱۷۷]

● **نهج البلاغة (ترجمه)** / حدیث / عربی و فارسی

nahj-ol balāqa (t.)

خوئی، محمد بن نصرالله، قرن ۱۳ قمری

xūīī, mohammad ebn-e nasr-ol-lāh(- 19c)

وابسته به: نهج البلاغة؛ شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۹-۴۰۶ق)

ترجمه گزیده‌ای است از نهج البلاغه که در ۵۹ سالگی ساخته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۲۱

آغاز: بسمله. حمدله ... چنین گوید ... محمد بن نصرالله خویی ... که بعد از پنجاه و نه سال عمر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: خوئی، محمد بن نصرالله، بی‌تا؛ ترجمه زیر سطر ها از خود مترجم، محشی؛ یادداشت محمد حسین روضه‌خوان در ۲۶ شعبان ۱۳۲۱ در پایان؛ ۱۳۷گ، ۱۵سطر (۱۳×۷)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۵۳۷]

● **نهج البلاغة (ترجمه و شرح)** / شرح حدیث / فارسی

nahj-ol balāqa (t. va š.)

حسینی، احمد بن سعدالدین

hoseynī, ahmad ebn-e sa‘d-od-dīn

وابسته به: نهج البلاغة؛ شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۹-۴۰۶ق)

[فهرستواره منزوی ۶/ ۵۱۰]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۰۸۶

آغاز: بسمله، شکر و سپاس و حمد بی قیاس حضرت پادشاهی را که به سابقه ارادت ازلی صبح سعادت سلطنت توحید را در سینه عارفان احدیت و عاشقان جمال صمدیت طالع و لامع گردانید ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ مهر: «المذنب ابوالقاسم»؛ اهدایی: مؤذن؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۱۹۷گ، ۱۹سطر (۱۳×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۵-۱۵۲۸]

● **نهج البلاغة (مختصر)** / حدیث / عربی

nahaj-ul balāġa (mx.)

طواری یزدی، عباس بن محمد، قرن ۱۵ قمری

tavārī yazdī, ‘abbās ebn-e mohammad(- 21c)

وابسته به: نهج البلاغة؛ شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۹-۴۰۶ق)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۴۳۷

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳-۴۰۰]

● **نهج البلاغة (ترجمه)** / حدیث / عربی و فارسی

nahj-ol balāqa (t.)

ناشناخته:

۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۶۱

آغاز: باش ای انسان چه چیز دلیر ساخت ترا برگناه تو وچه غره ساخت ترابا پروردگار توکارهایی که موجب هلاک نفس تست مرغوب ومأنوس طبیعة تو شد ... اصل ومن کلام له علیه السلام والله لان ابیت علی حسک السعدان مسهداً واجر فی الاغلال مصفداً ... ترجمه بخدا که اگر برسر حسک سعدان که خاریست سرتیز وا افتم؛ **انجام:** ترجمه: این کلامیست دروصف حال اهل قبور وملامت کسانی که ... هیچ واعظی به از آن نیست درایشان اثری نکرد وسخن رفتها که باعث عبرة است از دل ایشان زنگ غفلة نبرد قساوة دلهای ایشان بمرتبه ایست که با آنکه قبور می‌بینند وحدیث

ترجمه نیکویی است از «نهج البلاغه» که ابتدا کلمات حضرت امیر (ع) را به عنوان «اصل» وسپس معنی فارسی آنرا به عنوان «ترجمه» می‌آورد، به جهت افتادگی طرفین نسخه شناخت دقیق مترجم میسر نگشت، فی الجمله مترجم باید از علمای قرن ۹ یا ۱۰ هجری باشد؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول مذهب، مصحح؛ جلد: تیماج با مهر «صحافی بازار مشهد محمد مروی»، ۱۸۵گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف مخ: ۱-۱۲۳]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۱

ابتدای کتاب افتاده است و در آخر کتاب مترجم می‌گوید: این کتاب در ماه رجب سال چهارصد هجری جمع آوری شد و در آخر شوال ۹۴۸ق ترجمه آن به پایان رسید؛ خط: نسخ، کا: شیرازی، هدایة الله بن ابی الحسن، تا: ربیع الاول۱۰۶۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج، ۳۷۸گ، ۱۵ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱-۱۰۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۸۹

آغاز: بسمله، اما بعد حمدالله الذی جعل الحمد ثنا ... پس از حمد خدا آنکه گردانید ستایش را بها برای نعمتهاء او و پناهگاه از آزمایش او و پیوستگی و نزدیکی جستن به سوی بهشت او برای زیادتی؛ **انجام:** و قال علیه السلام ما اخذ الله علی اهل الجهل ان یتعلموا حتی اخذ علی اهل العالم یعلمون (کذا) و گفت (ع) نگرفت و نگیرد خدا بر اهل جهل و نادانی که آموزند تا که گرفت و گیرد بر اهل عل که آموزانند

ترجمه زیرنویسو روانی است از مترجمی نامعلوم و احتمال می‌رود از محمد عزیز بن محمد قاسم کاتب نسخه باشد؛ خط: نستعلیق خوش، کا: محمد عزیز بن محمد قاسم، تا: ۲۹ رمضان۱۰۸۴ق؛ در پایان هجده سطر از کاتب در وصف نهج البلاغه و غفلت از گذشت عمر با این آغاز و انجام: «الحمدلله رب العالمین که بمیامن اشعه عنایت الهی و ماثر فیوضات نامتناهی بتحریر این کتاب مستطاب که کلماتش عقدهای اسرار هدایت بصراط مستقیم را مفتاح و فقراتش مناهج و مسالک روضه نعیم را مصباح دل زاهدان صوامع قدس از لمعات خطبش پرنور ... اوقات عزیز در هوا سوخته شد / زاد سفر از ندامت انداخته شد. در خانه عمر خود ندیدم نوری / جز مهر علی که در دل افروخته شد»؛ واقف: محمد حسین عصار، شهریور ۱۳۷۸؛ جلد: تیماج، ۹۰گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۲۴×۳۷سم [ف: ۲۶-۶۳۴]

۴. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۴۳

آغاز: براو باد و عاقت عن اتمام بقیة الکتاب و باز داشته بود مرا از تمام گردانیدن تتمهء آن کتاب؛ **انجام:** آمیخت بر ما حدابیر السنین شتران لاغر قحط سال و لگد کوب شدیم بزیر دست و پای.

ترجمه‌ای است روان بر نهج البلاغه سید رضی که پس از آوردن مقداری از اصل ترجمهء آنرا آورده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱یا ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۵۷گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف مخ: -۴۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۴۱۷/۲

ترجمه بین السطور؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [مختصر ف: -۱۷۰]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۱۸۸/۲

آغاز: بسمله، اما بعد حمدالله الذی جعل الحمد ثمنا لعمائه و معاذا من بلائه ... ابتدا می‌کنم بنام خداوند بخشاینده مهربان امام بعد ستایش خدا آنچنان خدایی که گردانیده است حمد را بهای نعمتهای خود و پناه از بلای خود؛ **انجام:** و ما عساه ان یظهر لنا بعد الغموض و یقع الینا بعد الشذوذ و ما توفیقنا الا بالله ... و صلواته علی رسوله محمد و آله و آنچه نزدیکست که آشکار شود از برای ما بعد دشوار شدن و بیفتد بسوی ما بعد از تنها ماندن در آن حال که چسبانیده باشد بدان کلام و نیست توفیقی ما (کذا) مگر بخدا و اعتماد کرده ایم ما و او بس است ... که محمد و آل او باد.

مترجم نامعلوم و احتمالا توسط کاتب که نام او در پایان خواهد آمد ترجمه شده باشد و در هر صورت ترجمه اغلب رساله‌های این مجموعه از یک مترجم است که در ترجمه متون دستی توانائی داشته است؛ خط: نسخ خوش، کا: معزالدین محمد بن سلطان محمد قاری نیریزی، تا: ۱۰۸۵ق؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب، مجدول؛ واقف: محمد حسام واعظی، ۱۳۹۷؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۴ سطر ، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۵-۵۵۱]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۶۸۱

آغاز: حدیث کرده اند که بعد از قتل محمد بن ابی بکر در مصر؛ **انجام:** و الله تعالی هو الرزاق ذوالقوة المتین

رساله، حاوی ترجمه شش نامه و دو خطبه و برخی از کلمات قصار حضرت امیرالمؤمنین (ع) است که کاتب نسخه از کتاب ناسخ التواریخ جمع و افراد در تدوین نموده، اول آن، ترجمه نامه‌ای است که پس از کشته شدن والی مصر به عبدالله بن عباس و غیره قلمی فرموده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ ۶۱گ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۵-۸۴]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰۱۹

آغاز: شرح ابن ابی الحدید(ص ۱): «الحمدلله الواحد العدل. الحمدلله الذی تفرد ...»؛ متن: (ص۵): «اما بعد حمدالله الذی جعل الحمدثناء-اما بعد از ستایش پروردگاری که گرداننده است حمد خود را قیمت؛ **انجام:** ینادیه یا علی او یا حسن او یا حسین و انما اسمع معویه و الولید ... «فامر بر دامو الهاالیها». پس امر کرد برد اموال آن ضعیفه.

این نسخه از شرح ابن ابی الحدید بر نهج البلاغه آغاز می‌شود و از صفحه ۵ که متن خطب شروع می‌شود ترجمه فارسی آن بین السطر ین نوشته شده که سبک انشای آن قرن یازدهم را می‌رساند و نام مترجم به دست نیامد و نسخه ناتمام است؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: اواخرقرن۱۳؛ (در صحایف ۲۶۲-۲۷۱و ۴۷۰-۴۷۷) تمام صفحه را بشرح ابن ابی الحدید اختصاص داده اند و به چلیپا نوشته شده، صحایف ۱-۴ شامل مقدمه شرح ابن ابی الحدید است و تمام آن از متن و حاشیه بخط شکسته نوشته شده و صحایف ۴۹۴ و ۴۹۵ نیز همین حال را دارد، از صحیفه ۵تا۱۵ و ۱۸تا۲۳ با طلای اشرفی و خط نسخ بسیار خوب بالای صحیفه نوشته است: «السلطان بن السلطان ابن السلطان ناصر الدین شاه قاجار»، مجدول، مذهب؛ ۴۹۵ص، ۷سطر ، اندازه: ۲۲/۵×۳۷/۵سم [ف: ۶-۱۷]

● **نهج البلاغة (ترجمه و شرح)** / شرح حدیث / فارسی

nahj-ol balāqa (t. va š.)

وابسته به: نهج البلاغة شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۹-۴۰۶ق)

ناشناخته:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۹۳

آغاز: باب المختار من حکم امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام، این باب در بیان آنچیزیست که برگزیده شده است؛ **انجام:** و اجسادهم فی العمل، و جسدهای ایشان در این جهان در عمل کردن است و مشغول بعبادت حضرت منان.

دارای باب سوم نهج البلاغه در کلمات کوتاه حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام می‌باشد، در این کتاب الفاظ را ترجمه تحت اللفظی می‌کند و گاهی بعضی از جمله ها را نیز شرح کوتاهی می‌کند؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۳ شوال۱۰۸۲ق؛

مجدول؛ تملک: نجفقلی زنگنه به تاریخ ۱۱۲۱ با مهر «نجفقلی دارد امید لطف»(مربع)، محمد رضا بن محمد افضل لاری به تاریخ ۲۷ ربیع الثانی ۱۱۶۹؛ جلد: تیماج، ۱۱۸گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۲-۳۹۹]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۴۴/۲

آغاز: بسمله. اما بعد حمدالله الذی جعل الحمد ثناء لنعمائه ... و سببا الزیادة احسانه حمد ثناییست با زبان در مقابل نیکویی که از صاحبش باختیار صادر شود ... اللمع جمع لمعه جمع پاره گیاه خشک در میان گیاه تر ... اقطاب ثلثه ... و سم آنها حکمتها و مواعظ

تنها همان خطبه است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۸گ (۴۴پ-۵۱پ)، ۱۳سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: -۳۷۸]

● نهج البلاغة (منتخب) / حدیث / عربی

nahaj-ul balāġa (mn.)

ناشناخته:

۱. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: ۹۴عکسی

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی مشهد.انتخابی از خطبه‌های نهج البلاغه؛ کا: احمد، تا: ربیع الاول۹۲۳ق [جنگ: ۱-۴۶۹]

۲. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۳۲۸۲/۲

خط: نسخ، کا: درویش فرج بن محمد صفی اردبیلی، تا: ۱۰۷۰ق؛ ۲۵ص (۵۴-۷۸)، ۲۲ سطر ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۳۴۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۷۹

آغاز: بسمله اما بعد حمدالله الذی جعل الحمد ثمنا؛ **انجام:** هو حسبنا و نعم الوکیل ... لجمیع المومنین و المومنات

منتخب نهج البلاغه، انتخاب از عبدالقادر؛ خط: نسخ، کا: عبدالقادر، تا: ۱۱۱۸ق، جا: اصفهان [الفبائی: -۵۰۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۰۴/۳

آغاز: و من خطبة له علیه [السلم] و هی من الخطب العجیبة و تسمی الغراء: الحمدالله الذی علی بحوله و دنی بوطله؛ **انجام:** و قال علیه [السلم]: ثمرة التفریط الندامة و ثمرة الحزم السلامة، و هذا ما اردنا نقله من کتاب المسمی بنهج البلاغه جمعها السید الشریف السید الرضی (ره) حامدا مصلیا علی محمد و آله

گزیده‌ای است از خطبه ها و سخنان حضرت علی (ع) که از کتاب نهج البلاغه شریف رضی انتخاب شده است، انتخاب‌کننده، شاید همان کاتب نسخه باشد؛ خط: نسخ، کا: علی بن عباس بن علی کرزکانی بحرانی، تا: اواخرقرن۱۳؛ مصحح، محشی؛ ۴۰گ (۲۱۶-۲۵۵)، ۱۹-۲۰سطر ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۴۰-۱۸۵]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۴۷۰/۲

آغاز: بسمله و به نستعین، و لنختم الکلام بذکر خطب شریفة کریمة نورانیة اسراریة من خطب امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب لیکون ختام ما ذکرناه؛ **انجام:** عذاباً شدیداً انا المتکلم بکل لسان انا الشاهد لاعمال الخلایق فی المشارق و المغارب انا محمد صلی الله علیه و آله و سلم انا لنا المعنا الذی لایقع علیه اسم و لامشبه انا باب حطه و لاحول و لاقوه الا بالله العلی العظیم.

خطبه علی (ع) به روایت سلمان و ابوذر. خطبه بعد انصراف من قتل الخوارج، و خطبه تطنجیه، خطبة رواها اصبغ بن نباته، خطبه اولها عندی وقایع الغیب؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد معصوم مهوری تونی، تا: ۱۲۳۸ق؛ ۹گ (۲۰ر-۲۸پ)، ۱۵-۲۲سطر (۱۱×۱۸) [ف: ۱۹-۶۳۴]

۶. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: /۴۴۳خ-۸

آغاز: ... آیات بینات مقام ابراهیم و من دخله کان آمناً و لله علی الناس حج البیت؛ **انجام:** ان احسن الوعظ و التبیان کلام الخالق المنان و یقراء و اضرب لهم مثل الحیوة الدنیا ... الی آخر الآیه.

این کتاب مجموعه ایست از مواعظ اسلامی که از نهج البلاغه علی بن ابی طالب (ع) انتخاب گردیده. منتخب و کاتب و تاریخ تحریر قید نگردیده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۹۵ص، ۱۵سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۳۹]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۱۹۰

آغاز: و اشهد ام محمدا عبده و رسوله؛ **انجام:** فی حال التوبه انی یا موسی

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● نهج البلاغة و مشرع الفصاحة / حدیث / عربی

nahaj-ul balāġa wa mašra‘-ul faṣāḥa

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نسخ معرب، کا: علاء بن حسین بن علی حافظ سبزواری، تا: ۸۷۱ق، جا: حصن سلطان؛ با سرلوح، مجدول؛ مهر: حسین طباطبائی، محمد امین حسینی؛ واقف: جمشید خان قوللر آقاسی، ۱۰۷۷ [آستانه قم: -۱۷۹]

● نهج البیان عن کشف معانی القرآن / تفسیر / عربی

nahaj-ul bayān ‘an kašf-i ma‘āni-l qur’ān

شیبانی، محمد بن حسن، ق۷ قمری

šeybānī, mohammad ebn-e hasan(- 13c)

اهداء به: مستنصر عباسی (۶۲۳-۶۴۰ق)

تفسیری است مختصر و به روش پیشینیان بیشتر به اخبار و احادیث استناد می‌جوید و از تأویل‌های متأخران در آن کمترین اثری یافت نمی‌شود. چون نگارنده نام خود را در سرآغاز کتاب نیاورده و سبک انشاء آن کهنه است کتاب‌شناسان در تعیین نگارنده آن وامانده‌اند. حاجی نوری (-۱۳۲۰ق) در «دار السلام» و در «مستدرک الوسائل»(ص ۵۲۱) و سید حسن صدر (-

۱۳۵۴ق) در «الشیعه و فنون الاسلام» و عده‌ای به پیرویاز ایشان آن را نگارش محمد بن حسن شیبانی ساکن مصر و استاد مفید محمد بن نعمان (-۴۱۳ق) دانسته‌اند. لیکن چنانکه از دیباچه کتاب بر می‌آید نگارنده آن را به نام مستنصر عباسی نگاشته و چون مستنصر عباسی به سال ۶۴۰ مرده و در این کتاب از تبیان شیخ طوسی (-۴۱۰ق) نقل شده و طوسی شاگرد مفید است، پس نگارنده این کتاب نمی‌تواند استاد مفید باشد بلکه حتماً از دانشمندان قرن هفتم بوده است. برای روشن شدن موضوع دیباچه کتاب را کوتاه شده اینجا می‌آوریم، آغاز: «الحمد لله ... فی مبدائه و المآل و اصلی علی خاتم الانبیاء ... و اصلی علی ابن عمه امیر المومنین ... و اصلی علی ولدیها السید بن الامامین الحسن و الحسین ... اصحاب الطهارة و المباهلة ... و بعد فقد کان یتردد فی خاطری ... جمع شیئی من کتاب الله و اسباب نزوله و غریبه ... فاتفق ذات یوم فی اجتماع من العلماء ... فشوقونی ... فسارعت الی تلبیتهم و شرعت فی جمعه ... و ذکرت فی ضم ذلک بعضی ما ورد عن اهل البیت ... و ذکرت جملة من الناسخ و المنسوخ ... و جملة من اسباب النزول ... و کان غرضی فی هذا المختصر تجنب الاطالة و لا تعرضت فیه لشیئی من البواطن و الاسرار الا بعض ... قال الشیخ الامام العالمالصدوق المفید محمد بن محمد بن النعمان رحمه الله و الاربعة اوجه التی ذکرها ابن عباس (رض) ... و قد روی عن الصادق جعفر بن محمد علیهما السلام ... فینبغی لنا تحتذی حذوالنی و حذو آله علیهم السلام و حذو اصحابه ... فابتدات حینذ بذکر ما رفع عن الصحابة و المفسرین المعروفین ... و ذکرت بعد ذلک ما ورد عن النبی صم لیکون هذا المختصر جامعا لکثیر من اقوال المفسرین و قد سمیة بنهج البیان عن کشف المعانی القرآن و اهدیته للخزانة المعظمة المولویة العابدیة العادلیة الرحیمیة المویدیة المظفرة المنصورة العزیزة الامامیة المستنصریة رفع الله دعوتها فی اقطار الارض ... و ملکها نواصی العباد ... بحمد و آله الامجاد و ... و انما خصصته اعزه الله ... لعلمی برغبته ... و هو علی صغر حجمه جامع ... و قد روی ان بعض العلماء من اصحاب الخلفاء الراشدین من بنی العباس سقی لله ضریحه و ضریحهم اهدی لبعض اولاد هم هدیة ... و اظن المهدی الیه الموید بن المتوکل ... وانا ارجوا من الله ان یحض هذاالمختصر عند ... المولویة العالمیة العابدیة العادلیة الرحیمیة المولویة احلها الله تعالی و اسناها ... و البتول علی غیره من التفسیر المنقول اذ کان غرض العبد فی اختصاره فی مبدا امره ان یحفظ و ینشر ... و هو حسبنا و نعم الوکیل ... ذکر مقدمة یحسن تقدیمها ... مقدمة اخری ...»(علینقی منزوی)

در چندین جا در متن دارد «قال الطوسی رحمه الله» و در یکجا دارد: «قال شیخنا الامام ابو جعفر محمد بن الحسن الطوسی رحمه الله» و «قال السید المرتضی علم الهدی ابوالقاسم علی بن الحسین الموسوی قدس الله روحه» و «قال ابوالقاسم الحسین بن علی المغربی رحمه الله»و در آن یاد شده از کلینی و رمانی و جبائی طبریو زجاج و صاحب النظم و عبدالغنی و حلبی و قتیبی و فراء و جعدی و ابراهیم بن محلز و ابن انباری و کتاب الزاهر او و کتاب التلخیص؛ گذشته از لغویان و نحویان و مفسران باستانی که بسیار از سخنان آنها در این تفسیر آمده است، مؤلف در این تفسیر ابن عباس را می‌ستاید و بسیار از تفسیر او می‌آورد و گویا می‌خواهد از مستنصر دلی به دست بیاورد، چنان‌که درباره عباسیان می‌گوید: «الخلفاء الراشدین من بنی العباس سقی الله ضریحه و ضرایحهم صوب الرضوان» و در همینجا است که از «مؤید بن المتوکل» یاد می‌کند.چنین گمان میرود که این تفسیر برای مستنصر خلیفه عباسی (۶۲۳-۶۴۰ق) نوشته شده است نه مستنصر فاطمی زیرا کسی که برای چنین خلیفه‌ای تفسیر می‌نویسد هرگز عباسیان را نمی‌ستاید. روی‌هم‌رفته این تفسیر پس از تبیان و مجمع البیان بهترین تفسیر شیعی است و روش مؤلف بسیار معتدل است و او با مراعات پیروان سنت، آراء شیعی را با بیانی روشن آورده است. (دانش پژوه)

آغاز: الحمد لله ذی العزة و الجلال و الحکمة و الأفعال المخصوص بصفات الکمال ... و بعد فقد کان یتردد فی خاطری زمان الشباب و النشاط و الاشتغال جمع شیء من معانی کلام الله

چاپ: با تحقیق آقای حسین درگاهی به سال ۱۴۱۹ق در ۵ جلد بوسیله نشر الهادی در قم انجام گرفت.

[دانشنامه قرآن و قرآن پژوهی ۷۷۶/۱؛ دایرةالمعارف تشیع ۵۱۶/۴-۵۱۷؛ الذریعة ۴۱۴/۲۴ و ۲۱۵/۲۰؛ کشاف الفهارس ۲۶۷/۱ -۲۷۰ و ۱۴۸ - ۱۵۰؛ ریاض العلماء ۱۵۳/۲؛ نهج البیان، مقدمه تحقیق]

شروح و حواشی:

۱- نهج البیان (مختصر)؛ شیبانی، محمد بن علی نقی (-قرن ۱۰)

۲- شرح کتاب الکشف لمحمد بن حسن شیبانی

۳- نهج البیان (مختصر) (۴عنوان)

۴- نهج البیان عن کشف معانی القرآن (مختصر)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۰۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من قبل ما فرطتم فی یوسف ما هاهنا طله فلن أبرح الأرض حتی [یأذن لی أبی او یحکم] الله بی و هو خیر الحاکمین ارجعوا الی أبیکم التی اقبلنا فیها ...

شامل تفسیر سوره حمد تا نیمه سوره یوسف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، با عبارت «بلغ قرائة ایده الله تعالی» مقابله شده؛ تملک: حسینی جزائری با مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد علی الحسینی»(بیضوی)، «عبده محمد الحسینی»؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۴۲گ، ۲۱سطر (۱۰×۱۵) (میانگین)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۴۹۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۱ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۲۹]

۲. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۲۱۸ - ج

آغاز: قال الطوسی رحمه الله ظاهر الآیة تدل علی ان الله تعالی خلق الارض قبل السماء (س ۱۱ گ ۲۰ ش ۵۸ دانشگاه)؛ جزء دوم: بسمله. و من سورة الکهف ... الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب هذا تعلیم لنا بصیغة الاخبار و تحته امرای قولو الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب الذی فیه مصالحنا؛ **انجام:** فی جهنم کل کفار عنید ای معاند ... و قیل القیا امر للملائکة (س ۱۵ گ ۲۶۴ همان شماره) (در نسخه ما آیات پس از قوله نیست چنانکه در نسخه دانشگاه دیده می‌شود پس از این دو برگ است از تفسیری دیگر)

نسخه چند سطر ی پیش از تفسیر آیه «فسواهن سبع سموات. و اذقال ربک للملائکة انی جاعل فی الارض خلیفه» است تا اندکی از سوره «ق»؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن علی بن ایوب بن ابراهیم بن علی شاه، تا: دوشنبه ۱۱ شوال۹۵۳ق؛ تملک: احمد بن علی بن هرون اسدی مظاهری؛ نسخه از بحرین یا عربستان است؛ ۲۴۰گ، ۱۷سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: -۴۹۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۴۲

آغاز: ... الصیف و أبی لبانة بن عبدالمنذر و أبی البشر و قال مقاتل نزلت فی مشرکی العرب؛ **انجام:** ما أغنی عنه ماله و ما کسب یعنی ما أغنی عنه ماله و ما اکتسبه من عذاب الله شیئاً.

از آغاز آیه ۷ سوره بقره تا پایان سوره تبت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱ شوال۹۷۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ در نوزدهم شعبان سال ۹۹۱ توسط صالح فرزند جابر فرزند فاضل مقابله و تصحیح شده با این عبارت: «بلغت مقابلة و تصحیحاً بحسب الجهد و الطاقة و صح إن شاء الله تعالی إلا ما زلق عنه النظر و حسر عنه البصر و کان ذلک بآخر یوم التاسع عشر من شهر شعبان - ختم بالخیر و الرضوان - أحد شهور سنة إحدی و تسعین و تسعمائة علی ید حقیر العباد عملا و أکثر هم زللاً الفقیر إلی ربه العادل صالح بن جابر بن فاضل - عفی الله عنهم - و بحق جمیع المؤمنین؛ إنه غفور رحیم و جواد کریم آمین رب العالمین»؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: تیماج، ۲۲۶گ، ۲۱سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۹-۲۱۶]

۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۲۱]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸

خط: نسخ، کا: حمیری بحرینی، ابراهیم بن علی، تا: ۷ جمادی الثانی۱۱۰۱ق؛ مصحح، محشی به امضای «هـ»؛ جلد: تیماج، ۳۲۳گ، ۲۰ سطر (۸/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱-۲۳۷]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** تنزیل من حکیم حمید و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین و سلم تسلیما کثیرا

تذکر: در فهرست نام مؤلف نیامده؛ خط: نسخ، کا: عاملی، ابراهیم بن علی، تا: ۲۱ محرم۱۱۰۱ق؛ مصحح؛ تملک: یحیی بن محمد شفیع الشریف (بید آبادی اصفهانی) به تاریخ ۱۰ صفر ۱۳۱۴؛ جلد: تیماج، ۲۶۰گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۱۷-۲۹۰]

۷. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷

خط: نسخ، کا: ابن زیاره عبدالخضر نجفی جزایری اصفهانی، تا: چهارشنبه ۴ رمضان۱۱۰۸ق؛ از روی نسخه نزدیک ۹۵۰؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۲۲]

اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۸

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۳۰۷]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** لا یاتیه الباطل من بین یدیه و لا من خلفه تنزیل من حکیم حمید و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد النبی و آله الطاهرین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۴ ذیحجه۱۱۰۹ق؛ تملک: محمد بن محمد مقیم؛ جلد: تیماج، ۳۸۹گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۳۵-۱۷۴]

۹. اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۹/۱

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۳۰۴]

● نهج البیان لاهل الرضوان / عرفان و تصوف / عربی

nahaj-ul bayān li-ahl-ir riḍwān

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ قمری

ebn-e ʻarabī, mohammad ebn-e ʻalī (1166 - 1241)

رساله مختصری است در تعلیم آداب کلیه سیر و سلوک و دستورهای مربوط به آن.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۱۶/۴

آغاز: هذه رساله نهج البیان لاهل الرضوان لسیدنا الشیخ محیی الدین قدس الله سره بسمله، و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه ... امابعد کان علی التتمه فی سلوک طریق المقربین سمی النهمة فی الوصول الی اعالی مقامات الصدیقین؛ **انجام:** و یرقبه ابد الاباد فی مراتب الاصول و العرفان و الله هو المفضل بالکرم و الجود و الاحسان و الطول ...

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۹-۱۰؛ در فهرست با عنوان «منبع البیان لاهل الرضوان» آمده و ابتدای نسخه نهج البیان است که همان برگزیده شده؛ جلد: تیماج، ۳ص (۴۹-۵۱)، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۹-۲۸]

● نهج البیان (مختصر) / تفسیر / عربی

nahaj-ul bayān (mx.)

شیبانی، محمد بن علی نقی، ق ۱۰ قمری

šeybānī, mohammad ebn-e ʻalī naqī(- 16c)

وابسته به: نهج البیان عن کشف معانی القرآن؛ شیبانی، محمد بن حسن (- قرن ۷)

تفسیری است در غایت اختصار برگرفته از تفاسیر متعدد، در بیان

الفاظ قرآن و اسباب نزول و ناسخ و منسوخ با تکیه به روایات اهل بیتو بدون ذکر نام هیچ کدام ازمفسران و صاحبان اقوال.اصل این تفسیر به جهت کتابخانه المستنصر عباسی (۶۴۰ق) تألیف شده است.

آغاز: بسمله و به نستعين. الحمدلله مصطفى المرسلين و مفضلهم على الخلائق اجمعين ... اما بعد فهذا كتاب مختصر نهج البيان عن كشف معانى القرآن قد اشتمل على كشف الخفى منها و اعرب مع الاخبار بالايضاح عنها مع زيادة تبيين شاف و توضيح كاف لمعانى كلمات اغفلها منشىء الكتاب عليه رحمة الملك الوهاب

انجام: لقوله تعالى انا نحن نزلنا الذكر و انا له لحافظون اى من الزيادة و النقصان و التغير والتديبل والحمدلله رب العالمين و صلى الله على محمد النبى و آله الطاهرين

[الذريعة: ۲۱۵/۲۰؛ طبقات اعلام الشيعة: سده ۷، ص ۱۶۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۴۸/۱

آغاز: ولدها احوال و هو عند نامكروه و مغلظ لم يفعله احد من امتنا عليهم السلام. حتى يطهرن. بالتخفيف ينقطع عنهن دم الحيض و بالتشديد حتى يغتسلن؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: مبارک یمانی، تا: ۲۹ صفر۹۴۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ در پایان مجموعه به خط کاتب مجموعه نسبت بحرانی آمده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۳۰گ (۱ر-۱۳۰)، ۱۹ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶-۷۶]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۸۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسینی، علی بن احمد، تا: ۲۴ محرم۹۹۴ق؛ جلد: تیماج، ۹۷گ (۲پ-۹۸پ)، ۲۵ سطر (۱۰×۱۵) [ف: -۷۲۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۷۱

آغاز: الفاتحة مكية روى انها افضل القرآن و هى الشافية الكافية و البسملة آية منها و من كل سورة و بعض آية من سورظ النمل، الحمد لله المدح و الثناء و الشكر و الرضى؛ **انجام:** و من سورة تبت يدا ابى لهب خسرت و خسر كنيته ابو الهب لحسن و جنتيه و تلهبها ... حبل من مس من ليف المفتول الممسود اى مفتول تقاد به الى ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، مقابله شده با نشان (بلغ مقابلة)؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۶۹گ، ۱۷سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۲-۴۴۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۹۹ ط

آغاز: تكتمون و فيه تقرير العجز و الجهل للملائكة اسجدو لآدم ... ؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن حاجی علی یشکری حویزی، تا: یک‌شنبه ۲۲ جمادی الاول۱۰۷۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با علامت «منه، من نهج البیان الکبیر» و غیره ؛ جلد: تیماج، ۱۴۱گ، ۱۷-۲۲سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۴/۲-۱۳۸]

۵. دزفول؛ نبوی، سید محمد؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق [ف: -۱۹]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۲۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و التين و الزيتون. قيل الذى يوكلان و قيل جبلان بالشام لنصعفاً بالناصية. لنأخذن بناصية و هى مقدم الرأس فوق الجبهة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ ۱۶۲گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵-۵۳۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مشرف بن حسن بن مشرف بن علی بن احمد بن مسعود سماهیجی معلم، تا: ۲۵ رمضان۱۰۷۳ق؛ مصحح؛ تملک: نورالدين الطريحى المسلمى به تاریخ ۱۲۱۳، عبد الامام بن ابراهيم بن غانم سماهیجی بحرانی؛ ۱۹۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۴-۲۴۷]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۶۹ و ۲۱۶۸ عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن عبدالواحد، تا: یک‌شنبه ۲۱شعبان۱۰۸۶ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: پارچه‌ای، اندازه: ۱۱×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۴۰۹] و [عکسی ف: ۶-۲۰۹]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جزایری، حسن بن عبدالله، تا: دوشنبه ۲۷ ربیع الثانی۱۱۱۵ق، جا: دورق مدرسه ابراهیمیه؛ مهر: محمد اسماعیل، محمد تقی شریف یزدی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۲۰گ، ۲۳ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۶-۴۵۸]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۶۸/۱

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه سید محمد نبوی-دزفول. از آغاز سوره حمد تا پایان قرآن می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق؛ ۴۰۱گ (۷-۴۰۷) [عکسی ف: ۲-۶۳]

۱۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۹۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** متكئين فيها آكلين شاربين مما يشتهون اتكاء ناعند فلان اطعمناما تشتهى قاصرات الطرف

خط: نسخ، کا: علی بن هاشم، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ ۶۸ص (۱-۶۸)، ۲۴سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۱۳]

● **نهج التقديس** / کلام و اعتقادات / عربی

nahaj-ut taqdīs

ابن سهلان ساوی، عمر بن سهلان، - ۴۵۰ قمری

ebn-e sahlān-e sāvī, ʻomar ebn-e sahlān(- 1059)

در مسأله علم خداوند بجزئیات و گفتگو درباره رساله‌ای‌که در

رد ابوعلی سینا در این باره نگاشته شدهاست، و محاکمه میان آندو نظر. با عنوان: قال، اقول، اما اعتراضهم، و الجواب، فان قیل.(احمد منزوی)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۲۸/۵

آغاز: تتمة رسالة نهج التقدیس. الممدودة حتی تمتنع ارتسام امثاله فی الحسی دون هذه التوابع و اللوازم لیت. اعنی انه یدرک الهوا و انما اعنی الامتداد؛ **انجام:** الی آلائه الجسمانیة، و اذ بلغنا مدار المبلغ فی الرد فلنختم کلامنا حامدین الله تعالی، و صلی الله علی محمد و آله المصطفین.

گویا از بخشی از رساله دوم مجموعه باشد که کاتب جدا کرده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ کاغذ: سمرقندی، ۶ص (۱۶۹–۱۷۴)، ۱۵سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۱۳–۲۴۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۲۸/۲

آغاز: بسمله. رسالة نهج التقدیس من کلام القاضی الامام عمر بن سهلان اما بعد فقد سئلنی بعض اخوانی الخاص ان انظر فی الرسالة التی الفها بعض فضلاء الزمان حکایة عن ابی البرکات شیخ الیهود فی الرد علی الشیخ ابی علی سینا فی مصیره الی ان العلم بالله بالجزئیات؛ **انجام:** و اما الشبهة الثانیة، و هی ان ادراک المبصر ... و خیاله یلزم ما یحس به و ما یدرک اولا من غیره واسطة کاللون و الحرارة و البرادة.

خط: نستعلیق، کا: محمد فارسی، تا: نیمه ربیع الاول۶۴۲ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۹ص (۸۰–۸۸)، ۲۰سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۱۳–۲۴۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۷/۲۴–ف

نسخه اصل: روان کوشکو، ش ۲۰۴۲؛ کا: عبدالرحمن بن علی بن موید، تا: ربیع الاول و الثانی۸۸۸ق، جا: شیراز [فیلمها ف: ۱–۴۳۷]

● النهجة المرضیة فی شرح البهجة الوردیة / فقه / عربی

an-nahjat-ul marḍīya fī š.-il bahjat-il wardīya

ابن عراقی، احمد بن عبدالرحیم، ۷۶۲ – ۸۲۶ قمری

ebn-e ʻerāqī, ahmad ebn-e ʻabd-or-rahīm (1361 - 1423)

وابسته به: البهجة الوردیة؛ ابن وردی، عمر بن مظفر (۶۹۱–۷۴۹)

تاریخ تألیف: ۸۲۱ق

کتاب «الحاوی الصغیر فی الفروع»(فقه شافعی) از نجم الدین عبد الغفار بن عبدالکریم قزوینی (–۶۶۵ق) است و ابن الوردی آنرا به نام «البهجة الوردیه» به نظم درآورد و کتاب حاضر شرح است بر منظومه ابن وردی. این شرح به صورت مفصل و استدلالی برگزار شده و شارح ابتدا چند بیت را با علامت «ص» می‌آورد، سپس با علامت «ش» شرح می‌کند.

[کشف الظنون ۶۲۵–۶۲۷؛ دارالکتب ۵۴۶: ۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۶۲۸

آغاز: قال الشیخ الامام العلامة ... اما بعد حمدالله علی آلایة و الصلاة و السلام علی سیدنا محمد خاتم انبیائه و علی آله و صحبه؛ **انجام:** الاحصار المنع من المقصود سواء منع منه مرض أو عدو أو حبس و الحصر التضییق.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مصحح؛ تاریخ وقف: ۱۱۲۷؛ جلد: چرم ، ۲۱۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۷سم [ف: ۴۱–۱۳۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۶۰

انجام: بتمام هذه المسئله تمت النهجة لوردیه المسی بالنهجة المرضیه و الله اسال تمام النعمة بالوفاء. قال مصنفه رحمه الله تعالی و کان الفراغ من ذلک بید مؤلفه ... احمد بن عبدالرحیم العراقی لیلة الاثنین خامس ذی الحجه ... سنه احدی و عشرین و ثماتمانه و حسبنا الله و نعم الوکیل. نز بحمدالله و عونه ... شوال المبارک عام ثمانیه و سبعین و ثمانمایه علی ید العبد ... محمد بن محمد بن محمد بن خالد الرافعی مذهبا الاشعری معتقداً الصفدی بلدا. پایان منظومه: قلت و باستیلا دکل مشطر ×× یفضی لمن یملکه فی العشر / والعصبات فی الولاء سویه ×× هذا تمام البهجة الوردیه

از بقیه کتاب القضاء تا پایان. در پایان نسخه ابیاتی که ناظم حاوی (= ابن الوردی) در تاریخچه نظم آن کتابگفته و در پایان منظومه البهجة الوردیه آورده، با قلم دیگر یادداشت شده این ابیات که در یادداشت مزبور آمده و در نسخه ها نیست این است: «ختمتها بعد الثلاثین التی ××من بعد سبعمایه قد خلت / فان تعبها او تضع منها العدا ×× فاعذرهم فحقها ان تحسدا / فهی عروس بنت عشر بکر ×× بکرته لها الدعاء مهر / و کیف لی اذا سکنت اللحدا ××بدعوة صالحة لی تهدا / یا خالق الخلق و یا اهل الکرم ××بالمصطفی محمد خیر النسم / ادم علی نعمة الاسلام ×× و نجنی من خطر الاثام / بک العیاذمن عذاب القبر ×× و القبرو الناروخزی الحشر / خذبیدی من هول کل غمة ×× فضلا وهب لی من لدنکرحمة / و کل من احب اواحبنی ××فیک و کل مؤمن مؤمن / والحمدلله جزیل الفضل ×× ثم علی نبیه اصلی / والآل و الصحب بهذا اختم ×× نظمی و الله تعالی اعلم»؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد رافعی، تا: ۸۷۸ق؛ جلد: تیماج، ۵۳۰ص، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۰–۲۱۰۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۵۴

آغاز: و فتح الواو تشدیدها جمع وارث ککامل و کمل من مستحق النصف زوج بنت و بنت الابن و کذاک الاخت لابوین او اب؛ **انجام:** ثم ذکر فی النظم من زیادته حکم ما اذا کانا معسرین و هو انه یثبت الاستیلاد فی کل نصف لمالکه و یکون الولاء بین عصبتیهما بالسویة و بتمام هذه المسئلة تمت البهجة الوردیة و شرحها المسمی بالنهجة المرضیة.

در فهرست از احمد بن ابوالفضل عراقی(۸۰۶) دانسته که ظاهراً صحیح نیست؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۴گ، ۲۹سطر ، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۲۶–۳۳۴]

● **النهجة المرضية للحضرة الرضوية** / فقه / عربی
an-nahjat-ul marḍīya li-l-ḥaḍrat-ir raḍawīya
بایزید ثانی بسطامی، علی بن عنایت الله، ق۱۱ قمری
bāyazīd-e sānī-ye bastāmī, ʻalī ebn-e ʻenāyat-ol-lāh(- 17c)

محل تألیف: مشهد رضوی
مؤلف درمقدمه گفته که چون مسأله سلام درنماز بسیار مورد اختلاف فقها واقع شده وفتاوی خیلی باهم مبانیت دارد وشواهد براین است که یا واجب است ویا مستحب، ولی معرکه آراء شده من آن را در مشهد مقدس وبه برکت امام هشتم استخراج والحمدلله منقح ساختم و درسه «مقصد» تنظیم نمودم: المقصد الاول، فی وجوب التسلیم واستحبابه فی الجملة ...

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۲۸۵/۳
آغاز: بسمله نحمدک و نشکرک اللهم علی ما کرمنا با التفضیل تکریماً ونصلی ونسلم علی نبیک کما امرتنا سلموا علیه وسلموا تسلیما ونتوسل الیکم اهل البیت ولاته ودعاته والسلام علیکم ورحمة الله؛ **انجام:** وقال الراوندی اذا قال السلام علیک ایها النبی ورحمة الله وبرکاته ونحوذلک فا التسلیم الذی یخرج به من الصلاة حینئذ مسنون وقام هذا التسلیم المندوب مقام قول المصلی اذا خرج من ...
مقصد اول را دربردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۳گ (۱۳۰پ-۱۳۲ر)، ۴۰سطر چلیپا، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف مخ: ۵-۲۲۵۱]

● **نهج الحق** = **منهج الحق** / کلام و اعتقادات / فارسی
nahj-ol haqq = manhaj-ol haqq
نیر بروجردی، علی اصغر بن علی اکبر، ۱۲۳۱ - ۱۳۰۰ قمری
nayyer-e borūjerdī, ʻalī asqar ebn-e ʻalī akbar (1816 - 1883)
رساله‌ای است در بیان اختلافات اصول و فروع بین شیعه و سایر فرق عامه، دارای یک «مقدمه» و ۱۷ «باب» و یک «خاتمه».
[الذریعة ۱۸۵/۲۳؛ ریحانة الادب ۲۵۳/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۱۷
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... چنین گوید مسکین احقر ابن علی اکبر علی اصغر بروجردی که این رساله ای است؛ **انجام:** این آخر آنچیزست که خواستم ایراد نمایم در این عجاله و الحمدلله أولاً و آخراً
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اول جمادی الثانی۱۲۷۴ق؛ نسخه بنا به تصریح پایان آن، خط مؤلف باشد، ولی وجود برخی از اغلاط املایی، در این مورد تردید ایجاد کرده و این احتمال را که شاید از روی خط مؤلف کتابت شده، تقویت می‌نماید؛ تملک: سید ریحان الله بن جعفر موسوی در شعبان ۱۳۲۲ق؛ جلد: تیماج، ۵۸گ، ۱۵سطر (×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳۱-۳۸۰]

● **نهج الحق** = **حاشیة فوائد الاصول** / اصول فقه / عربی
nahaj-ul ḥaqq = ḥāšīyat-u fawā’id-il uṣūl
وابسته به: فرائد الاصول = الرسائل = رسائل شیخ انصاری؛ انصاری، مرتضی بن محمد امین (۱۲۱۴-۱۲۸۱ق)
شرح مفصل استدلالی است که با عناوین «قوله، اقول» بر کتاب «فرائد الاصول»شیخ مرتضی انصاری.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۰
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فهذه تعلیقة عقلتها علی مسألة حجیة الظن المنسوبة الی الشیخ الجلیل برهان العظاء
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، با اضافات در حاشیه؛ جلد: تیماج، ۴۶۸گ، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۲-۴۳۶]

● **نهج الحق و کشف الصدق** / اخلاق / عربی
nahaj-ul ḥaqq wa kašf-uṣṣidq
طبرسی، حسن بن فضل، قرن ۶ قمری
tabarsī, hasan ebn-e fazl(- 12c)
به گفته آقابزرگ این کتاب را از آداب دینیه پدرش (صاحب مجمع البیان) اخذ کرده و در ۱۲ باب تدوین کرده است.
[نک: الذریعه۱۴۶/۲۲-۱۴۷، ش۶۴۴۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶ معزی
آغاز: رأیت علی أبی عبدالله - علیه السلام - ثوبا خلقا مرقوعا فنظرات الیه فقال لی: مالک انظر فی ذلک الکتاب - و ثم کتاب - فنظرت فیه فاذا فیه «لما جدید لمن لاخلق له»؛ **انجام:** فمن علاقه احدهم انک تری ه قوة فی دین و حزما فی لین ... و طلبا فی حلال و نشاطا فی هدی و تحرجا عن طمع یعمل الآعمال الصالحة و هو علی و جل.
از بخشی از باب ششم، فصل پنجم است تا بخشی از فصل هفتم باب ۱۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: محمدطاهر معزی دزفولی به تاریخ ۲۳ جمادی الاول ۱۲۹۴ق؛ ۲۲۸گ، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۳۹-۴۱]

● **نهج الحق و کشف الصدق** = **کشف الحق و نهج الصدق** / کلام و اعتقادات / عربی
nahaj-ul ḥaqq wa kašf-uṣṣidq = kašf-ul ḥaqq wa nahaj-uṣṣidq
علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ قمری
ʻallāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251 - 1326)

اهدا به: سلطان محمد خدابنده
در اصول و فروع امامیه و احتجاج با اهل سنت و جماعت است و مرتب است بر هشت «مسئله» و هر مسئله دارای مباحث است: ۱. در ادراکات؛ ۲. در نظر؛ ۳. در صفات حق تعالی؛ ۴. در نبوت؛ ۵. در امامت؛ ۶. در معاد؛ ۷. در مطالبی که به اصول فقه متعلق است؛ ۸ در مسائلی که به فقه بستگی دارد. در این کتاب علامه مسائل مختلف فقه بین شیعه و سنی را می‌آورد و دلایل طرفین را ذکر می‌کند و سپس به موارد ترجیح یکی بر دیگری می‌پردازد.فضل بن روزبهان ردی بر آن درسال ۹۰۹ق نگاشت و آن را «ابطال الباطل و اهمال کشف العاطل» نامید و همه مطالب این کتاب را نقد کرد. سپس قاضی نورالله شوشتری درعهد جهانگیرخان درهند به نقض کتاب روزبهان پرداخت با تألیف کتاب «احقاق الحق»؛ چون متعصبین اهل سنت از آن مطلع شدند به جای پاسخ به تازیانه روی آورده و او را کشتند. سپس محمد حسن مظفر درسال ۱۳۵۰ق اقدام به تألیف کتاب «دلائل الصدق فی نهج الحق» درنقض کتاب روزبهان نمود که تکمله‌ای بر کتاب قاضی شوشتری است ابتدا کلام علامه رانقل می‌کند، سپس سخن روزبهان و پس از آن رد کلام روزبهان آورده می‌شود.

آغاز: الحمدلله الذی غرق فی بحار معرفته افکار العلماء و تحیرت فی ادراک کنه ذاته انظار العقلاء.

انجام: و فیما اوردناه فیهذا الکتاب کفایة لمن له ادنی تحصیل فکیف من یستغنی عن کثیر التنبیه بالقلیل و الله الموفق للصواب و الیه المرجع و المآب.

چاپ: بیروت، محقق: فرج الله الحسنی، دار الکتاب اللبنانی ومکتبة المدرسة، ۱۹۸۲م ونیزباکتاب با احقاق الحق چاپ شده.

[مکتبة العلامة الحلی، طباطبایی ص ۲۱۱-۲۱۴ و ص ۲۶۱-۲۶۲؛ کشف الحجب ۵۹۵؛ بروکلمان ۲/ (۱۶۴)(۲۱۱]

شروح و حواشی:

۱- ایضاح احقاق الحق = کاشف الاستار؛ طباطبائی بهبهانی، حسین بن عبدالوهاب(- قرن ۱۱)

۲- احقاق الحق و ازهاق الباطل؛ شوشتری، نورالله بن شرف الدین (۹۵۶-۱۰۱۹ق)

۳- فهرست احقاق الحق؛ شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی (۱۱۷۵-۱۲۶۰ق)

۴- اثبات الحق = ترجمه احقاق الحق؛ شریف نائینی، محمد بن محمد هادی (-۱۳۰۵ق)

۵- اللآلی المنتظمة و الدرر الثمینة؛ مرعشی، شهاب الدین (۱۲۷۶-۱۳۶۹ق)

۶- نهج الحق و کشف الصدق (ترجمه)

۷- احقاق الحق (ترجمه) = ایضاح احقاق الحق

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۹۶

خط: نسخ، کا: غربیان، عبدالمنعم بن محمد، تا: یک‌شنبه ۱۲ شعبان۷۰۴ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۲۵گ، ۲۳سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۸-۵۰۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن احمد بن ناصرالدین علوی، تا: ۷۵۷ق؛ ذیل نسخه کاتب از نسخه اصل نقل کرده که مؤلف در پایان آن تاریخ تألیف کتاب را ضبط کرده و نوشته است که در شهر سلطانیه از تألیف آن فراغت یافته؛ جلد: تیماجمذهب، ۲۷۲ص، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۴-۱۴۱]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یزیح سقم کل علیل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل جمادی الاول۷۸۷ق؛ واقف: نائینی؛ ۳۶گ، ۳۷سطر ، اندازه: ۲۵×۳۵سم [ف: ۴-۲۶۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۰۹۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹ [مختصر ف: -۸۷۵]

۸. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: ۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه اواخر ربیع الاول۸۰۸ق، جا: یزد؛ ۱۳۷گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: -۱۶]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۸۸۱ق؛ ۳۰۲ص (۱-۳۰۲)، ۱۷سطر ، اندازه: ۸×۱۱سم [ف: ۳۲-۱۹۲]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۴عکسی

آغاز: یبق العرض الا آناً و احداً لم یدم نوعه و کان السواد اذا عدم لم یجب ان یخلقه سواد آخر؛ **انجام:** برابر

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه پرینستون، آمریکا، شN. S. 29؛

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاًقرن۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۱۹۷گ، ۱۸سطر [عکسی ف: ۲-۲۰۸]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود کاتب درجزینی، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج، ۱۸۶گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱-۲۵۱]

۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۰۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح؛ تملک: عبدالله بن محمد بن برقع جزائری، محمد جعفر حسینی مازندرانی؛ مهر: «المتوکل علی الله عبده مفید» (بیضوی) در اصفهان؛ ۱۲۹گ (۶پ-۱۳۴پ)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۰]

۱۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۲۴۲

آغاز: یأخذ براءة من ابی بکر فقال له یا رسول الله نزل فی شیء فقال انه لایوذی عنی الاعلی غیری قالوا اللهم لا؛ **انجام:** البحث الثالث فی الواجب علی الکفایة ذهبت الامامیة ومن تابعهم من

الجمهور

از «الفصل الثانی فی الادلة وفیه مباحث الاول الکتاب العزیز» تا «البحث الثالث فی ا لواجب علی الکفایة»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز ووسط وانجام؛ مصحح، با علامت: «بلغ قبالاً» و «بلغ مقابلة»؛ جلد: تیماج، ۱۱۱گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۲-۵۷۲]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۲۸۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام (آغاز در مسأله ادراک و انجام در فصل ۱۷ مسأله ۸ در قضاء افتاده)؛ مجدول؛ ۹۴گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۵سم [ف: ۱-۴۳۵]

۱۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۲۳۸

آغاز: وجب بیان خطابهم لئلا یقتدی غیرهم بهم؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اول رجب۹۰۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۲۲گ، ۲۵سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۰×۲۷/۵سم [ف: ۳-۹۰۳]

۱۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۴/1

خط: نسخ، کا: حسینی، علی بن غنام، تا: ۲۲ ربیع الاول۹۲۴ق؛ کاغذ: بغدادی [نشریه: ۱۱-۹۳۰]

اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۸/1

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۳۰۲]

۱۷. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۴۵/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: تاج الدین بن عبدالله بن احمد بن سلیمان فقعی، تا: ۹۳۶ق؛ ۱۲۷گ (۱۱۶پ-۲۴۲پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: -۶۷]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۵۶/۲-ف

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ جمادی الاول۹۳۶ق [فیلمها ف: ۲-۲۷۱]

۱۹. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه: ۴۴

خط: نسخ، کا: حسین بن عبدالرحیم رستمداری، تا: ۹۶۹ق؛ ۲۶۲گ، ۱۴سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: -۴۵]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۸۲ق؛ جلد: تیماج، ۲۳۰گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۲۵۳]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: خواجه شیر احمد تونی، تا: جمادی الثانی۹۸۸ق، جا: قندهار؛ واقف: خواجه شیر احمد تونی؛ جلد: میشن، ۱۸۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱-۲۵۲]

۲۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۷

آغاز: هذاااستجماع شرایطها و خالفت الاشاعره جمیع العقلاء فی ذلک و ارتکبواالسفسطه؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۳۴گ، ۱۸-۲۰سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۴-۲۶۲]

۲۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۸۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵ رجب۹۸۹ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۰۸]

۲۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۵۹۸

خط: نسخ، کا: احمد بن ابوطالب حسنی شولستانی، تا: قرن ۱۱؛ اندازه: ۱۳×۱۹سم [نسخه پژوهی: ۲-۲۳۹]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۹۴

آغاز: ... لنفسه بعد تعقل و تحصیله له فقد خلص المقلد من اثمه و با هو بالاثم نعوذ بالله من مزال الأقوام قال بعض الفضلاء و نعم ما قال: کل عاقل جرب الأمور فانه لا یشک فی ادراک السلیم حرارة النار؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ ۱۳۰گ، ۱۵سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۳۰-۳۲۹]

۲۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال ابوحنیفة یجب و قد خالف قوله تعالی لا یؤاخذکم الله ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد هادی بن محمد صادق اسکاوندی با مهر: «یا هادی المضلین اهدنی»(بیضوی)، محمد زمان با مهر «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد زمان» (مربع)؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده حسین» (مربع)، «محمد علی بن محمد اسماعیل» (بیضوی)؛ ۱۹۲گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۵-۱۹۷]

۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۰۶۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۲۷۴گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۱/۸×۱۸/۲سم [ف: ۱-۴۳۵]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۵۵/11

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج، ۲ص (۹۵-۹۶)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۶۸]

۲۹. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۲۲۷

خط: نسخ خوب، کا: حسن بن حسین متخلص به «قیصری جیلانی»، تا: سلخ شوال۱۰۱۰ق، جا: اصفهان؛ ۱۷۷گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲-۳۰۷]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۵۱۰

انجام: برابر

از مسأله ششم در معاد تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، کا: حسن بن حسین متخلص به قصیر جیلانی(گیلانی)، تا: دوشنبه ۱ صفر۱۰۱۱ق، جا: اصفهان؛ مهر: «کان الله واسعاً علیماً» (دایره)؛ ۷۰گ، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۵۱-۶]

۳۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۴۶/1

آغاز: قیام العرض بمثله فان السرعة والبطا عرضان قائمان بالحرکة وهی عرض، وعن الثانی اله لا یعدم لذاته

خط: نسخ، کا: حسن واعظ، تا: ۱۰۱۱ق، جا: قمصر؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با علامت بلاغی با دو نسخه صحیح به سال ۱۱۲۹

در مشهد رضوی؛ مهر: «شرف یافت نامم زنام محمد» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۸۵گ (۱ر-۱۸۵ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۰]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، کا: ساوجی نجفی، احمد بن عبدالله، تا: پنج‌شنبه ۳۰ ربیع الاول۱۰۱۷ق، جا: کربلا؛ ۶۶گ (۵۵پ-۱۲۰ر) [ف: ۳-۶۳۵]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** جمادی الاخر سنه ۱۲۲۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۲۲ق، جلد: تیماج [رایانه]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۱

همان نسخه بالا [اهدائی ف: -۲۴۷]

۳۴. قم؛ حجت کوهکمری؛ شماره نسخه: ۵۸

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالحسن اردوباری، تا: ۱۰ ربیع الاول۱۰۲۹ق؛ ۳۵۱ص [ف: -۵۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۰۱ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۳۶۱]

۳۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن عبدالله عبودی، تا: غره رجب۱۰۳۹ق، جا: حیدرآباد مدرسه دارالشفاء؛ مصحح، با امضای بلاغی به سلخ رجب ۱۰۳۹؛ مهر: «الملك لله» (بیضی)، «شکرالله»، «... العبد محمد قاسم» (دایره)؛ جلد: تیماج، ۱۴۳گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۰]

۳۶. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۱۹۰۳

انجام: ذهب الامامیة الی تحریم اللعب بالشطرنج

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۰۵۱ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «فضل [الله روز بهان] و [قاضی] نورالله [شوشتری]»؛ تملك: معصوم بن نعمة الله حسینی تولمی در ۱۱۴۹؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲۲۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۵/۲×۲۴/۹سم [ف: ۱-۴۳۵]

۳۷. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: ۵۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۷ محرم۱۰۵۱ق، جا: سبزوار؛ واقف: محمد حسین زهانی؛ ۲۰۴گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: -۴۴]

۳۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۷۹۴

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۵۳ق؛ در ۱۰۵۳ مقابله شده؛ قطع: خشتی [ف: -۲۶۳]

۳۹. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۰۵۷ق [نشریه: ۷-۵۴۲]

۴۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۳۴-۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد مهری، تا: ۲۵ ذیحجه۱۰۵۷ق؛ جلد: تیماج، ۶۲گ، ۳۷ سطر ، اندازه: ۱۷/۵×۳۲سم [ف: ۸-۴۸۶۷]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۰۵

خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۵۸ق؛ نسخه قدیم و نزدیک به عصر مؤلف، مصحح، شش برگ اول و دوازده برگ آخر نسخه را علی بن حسن طبسی در اصفهان منزل میرزا محمد مؤمن علیلی به تاریخ ۲۴ ربیع الثانی ۱۰۵۸ تکمیل نموده؛ تملك: محمد حسنی، محمد بن لطفعلی موسوی؛ جلد: تیماج، ۱۷۵گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۳-۸۵]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رفیع، تا: ۱۰۶۰ق، جا: شماخی از بلاد شروان؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۱۰گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۴۷/۲-۵۹]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۴۹

خط: نسخ، کا: عبدالله بن مقصود علی جرپادقانی، تا: ۱ ربیع الثانی۱۰۶۲ق؛ محشی با نشان فضل؛ جلد: تیماج، ۲۲۲گ، ۱۷ سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۲-۶۳]

۴۴. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۳۲۵۲

خط: نسخ، کا: محمد علی بن حسنعلی، تا: ۱۰۶۴ق؛ ۳۷۹ص، ۱۷ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱-۲۸۸]

۴۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسین بن شمس الدین محمد اصفهانی، تا: ۱۰۶۸ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۸۰ص (۱-۲۸۰)، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۷-۱۴۰]

۴۶. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: طالقانی، محمد جعفر بن رستم، تا: با تاریخ۱۰۷۲ق [ف: -۲۸]

۴۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبد الباقی بن علیرضا اصفهانی، تا: ۱۰۷۳ق؛ ۲۷۴گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۷-۲۴۷]

۴۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۰۸

خط: نستعلیق، کا: فرج الله بن محمد، تا: سه‌شنبه ۱۴ ذیحجه ۱۰۷۴ق، جا: جزائر؛ افتادگی: آغاز؛ تملك: ابن حسین حسینی؛ ۱۵۲گ، ۲۵ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: -۶۸۸]

۴۹. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۳۵

خط: نسخ، کا: جیلانی، محمد معصوم بن قاضی احمد، تا: شنبه ۱۰ شوال۱۰۷۷ق، جا: نخو ازاعمال شکی؛ مصحح، محشی از «شرح مواقف»، «صحاح»، «کنز» و ...، با علامت بلاغ؛ تملك: محمد زمان؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۹۶گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۹۸]

۵۰. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۲۳

خط: نسخ، کا: حسینی، محمد ابراهیم، تا: نیمه صفر۱۰۷۷ق؛ ۲۴۷گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲-۲۶۷]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۵۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: محمد علی فرزند عبدالکریم، جزائری، تا: ۱۶ شوال۱۰۷۹ق؛ مصحح؛ مهر: «محمد بن لطفعلی الموسوی»، «لطفعلی بن محمد الموسوی»؛ ۹۶گ (۱-۹۶)، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۰-۲۴۶]
۵۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۳۹۲
آغاز: و هذا الشجاعه مع خشونه؛ **انجام:** برابر
شامل بخش امامت، معاد، اصول فقه و فقه است؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن نظر علی مشهدی، تا: ذیقعده۱۰۸۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شد؛ واقف: محمد باقر مدرس، ۱۱۷۶ق؛ ۱۰۸گ، ۲۱سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: -۳۲۸]
۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: کاظمی، محمد مؤمن بن عبدالجواد، تا: دوشنبه غره شعبان۱۰۸۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۳۸گ (۱پ-۱۳۸ر)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳-۱۷۲]
۵۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۷۱/۱۴
خط: نسخ، بی کا، تا: پنج‌شنبه ۱۹ شوال۱۰۸۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۹۱گ (۱۳۵پ-۲۲۵پ)، ۲۱سطر (۱۰×۱۹/۵) [ف: ۱۷-۲۶۶]
۵۵. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۵۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد شریف بن محمدرضا لاهیجانی، تا: جمعه ۱۵ربیع الثانی۱۰۹۳ق، جا: اصفهان؛ تملک: محمد شریف بن محمد رضا لاهیجانی، شاهزاده خانلر میرزای احتشام السلطنة در ذیحجه ۱۲۷۰ق؛ جلد: تیماجمذهب، ۱۴۲گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲-۶۵۵]
۵۶. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵-ن/۶۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن حسن شولستانی، تا: ۱۰۹۴ق، جا: مدرسه سعیدیه ارسنجان (فارس)؛ جلد: تیماج، ۲۱۱گ، ۱۶سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۳سم [ف: ۲-۲۰۳]
۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۶۲
آغاز: براهینه و دلالاته فقال الله تع ان الذین یکتمون؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: نجفعلی بن علی اکبر، تا: ۱۰۹۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۹۲گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۱-۴۲۱]
۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۵۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۰۹۸ق؛ تاریخ تحریر به غلط ۱۹۸ نوشته شده، ظاهراً صحیح آن ۱۰۹۸ باشد؛ واقف: نائینی؛ ۲۶۱گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴-۲۶۸]
۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۲/۱-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۰۹۹ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۶ص (۱-۲۶)، ۱۴و ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۳-۳۲]
۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۷۱
آغاز: و حاد عنه و عرف انه ارتکب الخطاء و الزلل و خالف الحق فی القول و العمل فان اعتمدوا الانصاف و ترکوا المعاندة بالخلاف و راجعوا اذهانهم الصحیحة ... الچاتیو خدابنده محمد ... و قد اشتمل هذا الکتاب علی مسائل ثمانیة المسئلة الاولی فی الادراک و فی مباحث الاول لما کان الادراک اعرف الاشیاء و اظهرها علی ما یأتی و به یعرف کل شی و حصل فیه من مقالاتهم اشیاء عجیبة غریبه وجب البداءة به فلهذا قدمناه؛ **انجام:** قوله تعالی ان جاءکم فاسق بنباء فتبینوا و خالف ابوحنیفه و مالك اللعب بالشطرنج غیر حرام لکن ترد به الشهادة و قال الشافعی لیس بحرام و لاترد به الشهادة. و قال ابوحنیفه لایفسق شارب المطبوخ و لاغیره و لا احده و لا اردشهادته و هو خلاف ما تقدم من تحریم البنیذ. الخامس ذهبت الامامة الی تحریم اللعب بالزدورد الشهادة به و قال.
از آغاز کتاب تا فصل هفدهم از مسئله هشتم است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ یادداشت از عباسقلیخان سپهر در ۱۳۰۵ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۴۵۶ص، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۱۰-۴۱۸]
۶۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۶۰۸
آغاز: آغاز و انجام مانند نسخه دانشگاه (۶۳۵/۳)؛
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: محمد مهدی بن محمد چهارسوقی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۱۳گ، ۱۶ (۶×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۵-۷۳۹]
۶۲. خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه: ۳۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** الغایة العاجلة ورفضوا الاجلة نعوذ بالله من مزال
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن۱۲؛ جلد: تیماج، ۱۵۰گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۳۳]
۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱۶۹گ، ۱۹ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۱۰-۵۹۸]
۶۴. شیراز؛ ثامنی، محمد رضا؛ شماره نسخه: ۶۹
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج، قطع: پالتویی [اوراق عتیق: ۱-۲۷۶]
۶۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۵۹۹
خط: نسخ، کا: محمد باقر شریف ابن ابوطالب، تا: ۱۱۱۰ق؛ مقابله شده؛ تملک: محمد هادی بن محمد رضا؛ اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۲۳۹]
۶۶. تهران؛ حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: سلخ شوال۱۱۱۶ق؛ مصحح؛ واقف: حاج ملا

شریف؛ ۱۸۴گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [حوزه و موزه عبدالعظیم: ف: -۷۵]

۶۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۹۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: صالح بن محمد، تا: ۱۱۱۷ق؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: تیماج مذهب، ۱۳۰گ، ۱۹سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۸-۴۷۷]

۶۸. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: حسینی طالقانی، محمود بن محمد کاظم، تا: جمعه ۱۵ ربیع الثانی ۱۱۳۰ق [ف: -۴۰]

۶۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۴-طباطبائی

آغاز: بسمله المسألة السادسة فی المعاد هذا اصل عظیم و اثباته من ارکان الدین و جاحده کافر بالاجماع ... و لا خلاف فی اهل الملل فی اثباته؛ **انجام:** برابر

مسأله ششم تا هشتم؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر کلیدهی لاهیجانی، تا: ۱۱۴۱ق؛ ۷۷گ، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۴-۱۹۹]

۷۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۸-طباطبائی

آغاز: الاسباب و انما وضعنا هذا الکتاب ... و امتثلت منه مرسوم سلطان وجه الارض ... و حافظ اهل البلاد و راحمهم؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۱۵گ، ۱۲سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۴-۱۰۵]

۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۶/۱۸

آغاز: قال العلامه ... قالت الامامیه نحن نرضی بقضاء الله کله حلوه و مره لانه لایقضی الا بالحق و قالت الاشاعره؛ **انجام:** لامن قبل صاحب الولیمه و الحمدلله ...

بخشی است از بحث ۱۱ در بابمسئله عدل؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ناقص است؛ ۴ص (۱۲۲-۱۲۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۹-۵۴۷]

۷۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۵ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در حاشیه پایین برگ پایان چنین آمده: «رأیت فی بعض النسخ ما صورته بانه فرغ من تالیفه حادی (و) العشرین من جمادی الاولی سنه عشرة و سبعمائه بمدینه السلطانیه»؛ ۱۳۳گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۴/۲-۱۳]

۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم فی یداقل العباد نجف علی بن اکبر صفار

کا: نجف علی بن اکبر صفار، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۸

همان نسخه بالا [اهدائی ف: -۲۴۷]

۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۱۶

آغاز: من الغد لعمر فرجع منهزما؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی حائری، تا: ۱۲۳۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا [الفبائی: -۵۹۴]

۷۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۱۲

خط: نستعلیق، کا: استرآبادی، محمد علی بن حسین، تا: یک‌شنبه ۷ محرم۱۲۴۸ق، جا: مدرسه درب نو؛ ۹۵گ، ۲۲ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۶-۴۹۰]

۷۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۱۷۴/۱

خط: نستعلیق، کا: اردشیر بن اسماعیل، تا: ۱۲۶۳ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۲۷گ، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۷۳۹]

۷۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۴۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲۲۰گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲-۱۴۳]

۷۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۶۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: ابوالقاسم در اصفهان با مهر«ابوالقاسم» (مربع)؛ مهر: «محمد ۱۲۴۳» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۸۲گ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف مخ: ۵-۲۲۵۲]

۷۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۲۸/۲-۵/۱۱۸

آغاز: قال الامام علیه السلام الذی ندبک الله الیه وامرک به عند قراءة القرآن ... فان امیرالمؤمنین علیه السلام قال ان قوله اعوذبالله الی امتنع بالله السمیع لمقال الاخیار؛ **انجام:** ولااجبرهم علی معاصیه ظلما والخبر طویل اخذنا منه موضع الحاجة

از توحید تا امامت واز آخر ناتمام مانده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۵۲گ، ۱۸-۱۹سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۸-۴۸۳۷]

۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۸۶گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۱-۴۲۱]

۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۸۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۱-۴۲۰]

۸۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۴۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن شرف الدین حسینی علوی موسوی، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: محمد بن محمد مهدی رضوی به سال ۱۲۳۴ق، محمد جواد بن محمد سعید رضوی با مهر «عبده محمد جواد بن محمد سعید الحسینی الرضوی» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۱۳۸گ (۱پ-۱۳۸ر)، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۹سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۰]

۸۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: قائم مقام؛ ۶۹گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴-۲۶۸]

۸۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۳۴
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: -۱۳۷۰]

۸۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۶۵
آغاز و انجام: برابر
کا: ملا پیروردی ابن ملا هیکلی قراجه داغی، بی‌تا، جا: کلیبر مشکین شهر؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۴۳گ، ۱۲و۱۵ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۱۶-۱۱۹]

۸۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۴۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲۱۶گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۵-۲۲۴]

۸۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۹۷۸
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: رجب بن عباد الدین نجفی، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۲۷گ، ۲۲سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۴-۱۴۹۳]

۸۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۴۷
نسخه نیمه نخستین کتاب؛ خط: نسخ، کا: مولانی آذربایجانی، لطف علی بن لله بیک، بی‌تا، بیک مولانی آذربایجانی در غرفه میدان سمت راست عالی قاپو که جایگاه و مدرس او بوده است در روزگار شاه سلطان حسین؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۰۹گ، ۱۵سطر (۸/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×سم [ف: ۱۷-۲۶۰]

۸۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۲۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۷۲گ (۳پ-۷۴پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳۳/۱-۲۴]

۹۰. اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: عبدالله بن بهبهانی [میراث اسلامی: ۵-۵۹۱]

۹۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۳۸
آغاز: فی رحمته فرجع الجاهل عن زلله؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج [رایانه]

● نهج الحق و کشف الصدق (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

nahj-ol haqq va kašf-os sedq (t.)

وابسته به: نهج الحق و کشف الصدق = کشف الحق و نهج الصدق؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)
تاریخ تألیف: ۱۰۲۳ق(= «هو نهج الحق فی کشف الصدق» با مشدد بودن قاف حق)
ترجمه تحت اللفظی است از کتاب «نهج الحق و کشف الصدق» علامه حلی که کاتب نسخه آنرا کوتاه کرده و بعضی از مباحث را انداخته است، چنان‌که در آغاز مسئله اولی با عنوان «قال الراقم» تصریح بدین جهت نموده است.

[فهرستواره منزوی ۲۱۹/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۰۸/۶ حاشیه
آغاز: نهج حق قویم و منهاج صدق مستقیم وظایف مدحات نامحدود و صحایف محامد نامعدود مالک الملکی است
خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بهاری، تا: ۱۰۴۹ق؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۱۱۸پ-۱۳۱پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۸-۱۸۵]

● نهج الخاص / عرفان و تصوف / عربی

nahaj-ul xāṣ

اصفهانی، معمر بن احمد، - ۴۱۸ ؟ قمری

esfahānī, ma'mar ebn-e ahmad(- 1028)

رساله‌ای است در مقامات سلوک و شرایط، احکام و علامات هر مرتبه که در عناوین «باب» مرتب شده: «باب التوبه، باب الارادة، الصدق، اخلاص، محاسبه، الورع، زهد، توکل، فقر، صبر، رضا، خوف، رجاء، معامله، رعایت، ادب، ریاضة، فتوح، رغبة، رهبة، حقیقة، محبة، شوق، سماع، وجد، حرکة، سکون، طمانینة، مراقبة، مکاشفة، سر، یقین، معرفة، تصوف، غیرة، مکر، غربة، ورود، همت».
چاپ: با تصحیح نصرالله پورجوادی، تحقیقات اسلامی، ۳ (۱۳۶۷) ش ۲/۱: ۹۴-۱۴۹

[فهرس المخطوطات المصورة ۱۹۷/۱]

۱. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۶۷۲/۶
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی دعا الخلق الی نفسه بالآیات البینات؛
انجام: تذکارهم بحقیقة الطلب و الافتقار الیه انه قریب مجیب.
خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: سید علی غیاثی، ۲۷ رجب ۱۳۷۹؛ ۷گ (۵۸- ۶۴)، ۱۹ سطر ، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: -۳۵۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۱۹/۷-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۷۴۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۴/۲-ف
نسخه اصل: احمد ۳ش۱۴۱۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۲۲ق؛ ۱۶گ (۱۱۲-۱۲۷)، ۱۳سطر [فیلمها ف: ۱-۴۳۴]

● نهج الرشاد فی شرح الارشاد / فقه / عربی

nahaj-ur rašād fī š.-il iršād

عاملی آرانی کاشانی، احمد بن محمد علی، ۱۲۸۱ - ۱۳۶۹ قمری

'āmelī ārānī kāšānī, ahmad ebn-e mohammad 'alī (1865 - 1950)

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)

شرح مفصل استدلالی و مزجی بر «ارشاد الاذهان» علامه حلیکه با شرح و بسط بسیار نگارش شده و به تقریظ عده‌ای از بزرگان فقها از جمله ملامحمدعلی آرانی، ملاحبیب الله شریف کاشانی، سید مصطفی غروی کاشانی، ملاعبدالله مازندرانی، آخوند خراسانی و شیخ عبدالکریم حایری یزدی مزین شده است.
آغاز: الحمدلله الذی شرح صدور العارفین بمعتبر مراسم وسائل بحار معرفته تبصرة وذکری للمتقین واضاء قلوب العابدین بمصباح اصباح جمل مدارک مسالک هدایته تذکرة ومنتهی ...
[الذریعة۴۱۷/۲۴]

۱. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۱۵۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** جملة من اساتید الدهر ... فتلقوا بالقبول والتمجید لما راوه وصدقونی فی حسن الاجتهاد وصواب الاستنباط ... سنة ستة واربعین و ثلاثمائة بعدالالف من الجهرة النبویة.
جلد اول و تمام مباحث کتاب الطهارة را در بردارد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه۲۰ جمادی الثانی۱۳۴۶ق؛ محشی از مؤلف، با خط خوردگی؛ جلد: تیماج، ۲۶۷گ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف مخ: -۱۷۹]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۷۹عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۴۳۶]
۲. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۱۱
آغاز: بسمله وبه نستعین فی الحیض وهو لغة السیل وسیلان الدم من المرأة کما هو ظاهر القاموس والمصباح ومجمع البحرین ومحکی عدة من کتب اللغة والنزاع فی کون المعنی الثانی حقیقة؛
انجام: فرع: غیر واحد من الاجلة منهم الماتن فی محکی المنتهی الی استحباب التیمم لنوم الجنب ولو مع وجود الماء ... الخامس فیما یحصل ...
جلد دوم از «المقصد الثانی فی الحیض تا اول الخامس فیما یحصل ...»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ محشی به خط مؤلف با امضای «منه عفی عنه»، مصحح توسط مؤلف؛ جلد: تیماج، ۲۰۸گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: -۱۷۸]
۳. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۲۳
آغاز: النظر الخامس. الخامس فیما یحصل به الطهارة اما الترابیة فقد بیناه واما الطهارة المائیة فبا الماء المطلق لاغیر اما الحکم الاول فلا خلاف فیه بین الاصحاب بل علیه الاجماع؛ **انجام:** فیکتفی بالمرة المزیلة للعین علی المختار وبالمرتین او الثلاث علی غیره.الحمدلله الذی منعلی باتمام هذاالشرح ... ویتلوه شرح بواقی کتب البئر بعون الله سبحانه الملک المنان. لقد وقع ... علی هاجرها آلاف الصلوت والتحیة.
جلد دوم، از ابتدای تیمم تا پایان طهارت؛ خط: نسخ، کا: شریف جفعری بیدگلی، محمد جعفر بن محمد باقر، تا: سه‌شنبه۳ جمادی الثانی۱۳۵۱ق؛ درآغاز نسخه متن تقریظ علمای بزرگ آن عصر بر این کتاب بدون امضا و مهر آنها آمده: ملامحمدعلی آرانی (در ذیقعده ۱۳۱۲ ق)، ملاحبیب الله شریف کاشانی(در شوال ۱۳۲۴ق)، سید مصطفی غروی کاشانی(درجمادی الثانی ۱۳۲۸ق)، عبدالله مازندرانی، آخوند ملامحمدکاظم خراسانی وشیخ عبدالکریم حائری یزدی، محشی از مؤلف با امضای «منه دام ظله العالی»؛ ۳۰۸گ، ۱۳سطر ، اندازه: ۱۸×۲۱/۵سم [ف مخ: ۱۷۸]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۱ عکسی و ۳۸۰ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۱۱۳ و ۴۳۷]

● **نهج الرشاد فی نظم الاعتقاد** / کلام و اعتقادات، شعر / عربی
nahaj-ur rašād fī naẓm-il i'tiqād

سرمری، یوسف بن محمد، ۶۹۶ - ۷۷۶ قمری
sorramarrī, yūsof ebn-e mohammad (1297 - 1375)
قصیده‌ای است رائیه دارای ۱۵۰ بیت که ناظم در آن به‌طور مختصر اعتقادات دینی خود را به تبعیت از استاد خود شیخ حسان برشمرده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۷۶/۳
آغاز: بدأت اعتقادی باسم ذی العفو و الغفر ×× و ثنیت ان الحمد للواحد البر / و ان لا اله یعلم الجهر و الخفا ××سو ی الله باری خلقه منزل القطر
نسخه اصل: کتابخانه دارالکتب الظاهریه (مدرسه عمریه) - دمشق ۳۷۴۴؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: صفر۷۳۰ق؛ در شب پنج‌شنبه ۱۴ صفر همان سال در مسجد جماالدین سرمری به عده ای اجازه روایت اشعار خود و دیگر مسموعاتش را داده است؛ ۱۵ص (۲۲-۳۶) [عکسی ف: ۳-۳۴۶]

● **نهج السالکین** / دعا / فارسی
nahj-os sālekīn

قورجی افشار، محمد، قرن ۱۱ قمری
qūrajī afšār, mohammad(- 17c)
در ایندفتر دعاهاییکه بیشتر به آن نیاز هست آورده شده است.
آغاز: بسمله. سبحانک اللهم و بحمدک ثنا و ستایش خداوندیرا جلت عظمته سزاست که بوجود فائض الجود حضرت رسول الثقلین ... گمراهان وادی ضلالت را هدایت نموده ... و بعد ... محمد قورجی افشار ... ادعیه ضروریه که اکثر اوقات در سفر و حضر بآن احتیاج افتد بتاریخ دوازدهم شهر جمادی الثانی سنه ثلاث و خمسون بعد الالف از کتبمعتبره انتخاب کرده ... و این مجموعه را مسمی به نهج السالکین گردانید مشتمل بر مقدمه و سه باب و خاتمه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۶۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** در وقت تحویل باید خواند: اللهم ان هذه سنة جدیدة. یا ذاالجلال و الکرام.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۱۰۷گ، ۱۲سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۶-۲۳۸۹]

● **نهج السبیل الی معرفة الجلیل** / کلام و اعتقادات / عربی
nahaj-us sabīl ilā maʻrifat-il jalīl
از ناشناسی که شاید نامش در بخش آغازین دیباچه بوده که افتاده است. اعتقادات است با دیدی شیعی، با سربندهای «مسئله»از شناخت پروردگار، توحید، پیامبری، امامت، رستاخیز. در آن واژه‌های فارسی نیز به کار رفته است، چنانکه در «مسأله» شناخت پروردگار می‌گوید: «مسئلة. الله تعالی موجود و معنی الوجود ثابت العین و الحقیقة، و بعبر عنه بالفارسیة به هست»؛ برای نشانی: «مسئلة قد اجمع اهل الملک علی اختلافهم فی الاعتقادات علی ثبوت المعاد الجسمانی بمعنی جمع اجزاء البدن و عناصره بعد تفرقها بالتشخیصات اللائقة مجاله، بدلیل ما تقدم و هو ممکن. و الله قادر علی جمیع الممکنات. و الروایات من اهل العصمة بالغة حدالتواتر».

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۰۱/۱

آغاز: و المنقول ینتفع بها المبتدی و یستمه و منها المنتهی. و سمیتها بنهج السبیل الی معرفة الجلیل؛ **انجام:** «مسئلة» یجوز اسقاط العقاب بالتوبة من العبد او عفو من الله تفضلا لا عدلاً او شفاعة من الرسول او اجد من اهل الشفاعة

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: ۱۱۷۴ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۷گ (گ ۴ر-۲۰پ)، ۱۰سطر [ف: ۳-۳۳۵]

● **نهج السداد الی شرح واجب الاعتقاد** / کلام و اعتقادات / عربی

nahaj-us sadād ilā š.-i wājib-il iʻtiqād
نعمانی، عبدالواحد بن صفی، ق۹ قمری
noʻmānī,ʻabd-ol-vāhed ebn-e safī (- 15c)
وابسته به: واجب الاعتقاد علی جمیع العباد؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)
علامه حلی کتاب جامعی در عقاید دینیه و مسائل فرعیه دارد به جز مبحث معاد، به نام «واجب الاعتقاد علی جمیع العباد». این کتاب را متکلم برجسته شیعی عبدالواحد بن صفی نعمانی از شاگردان شهید، شرحی مزجی به «قال، اقول» کرده است که همین کتاب موجود می‌باشد. شرح حاضر بر بخش اصول عقائد کتاب واجب الاعتقاد است. (فاضل)
آغاز: بسمله یقول العبد ... عبدالواحد ابن الصفی النعمانی ... الحمدلله الذی وجبت علی الخلائق معرفته ... و بعد فان اشرف العلوم ... کان للانسان تحصیله ناجیا و فهو معرفة المبدا و المعاد
انجام: وفیها ما تشتهی الانفس وتلذالاعین جعلنا الله من اهلنا بفضله وکرمه وجوده وغفر الله لنا ولوالدینا وللمؤمن والمؤمنات ولنقتصر علی هذا المقدار والحمدلله رب العالمین وصلی الله علی سیدنا محمد وآله الطاهرین
[الذریعة ۴۱۸/۲۴ و۴۱۹ و ۴/۲۵و ۱۶۳/۲۴؛ مدرسه هندی کربلا نوشته ۸۹۶]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۸۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد بن مجاهد، تا: سه‌شنبه ۲۷ رمضان ۷۹۰ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن قرمز [ف: ۵-۳۴]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۱۱۷/۴
آغاز: قد سمیته بنهج السداد فی شر واجب الاعتقاد مستمدا من الله المعونة و مترجیاًمنه یسر المؤنة؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ مهر: «یا فتاح افتح» (بیضوی)؛ ۳۵گ (۶۱ر-۹۵ر)، اندازه: ۱۴×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۱]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۵۶/۴ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۷۹]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۳۱/۳
خط: نسخ نازیبا، کا: سالم بن سلامة بن محمد اللزیزاوی، تا: ۸۹۴ق، جا: حله مدرسه زینبیه؛ جلد: تیماج، ۳۶گ (۸۴پ-۱۱۹ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲۷-۲۵۱]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ نازیبا، کا: علی بن حسین بن علی بن حسین بن الصائم حسینی عنقانی، تا: شنبه ۱ جمادی الثانی ۹۰۲ق، به دستور حاج زین الدین مفلح بن حاج شهاب الدین احمد بن الرکن المارونی؛ مصحح؛ ۴۳گ (۱۶پ-۵۸ر)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳-۲۹۸]
۵. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۱۰۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۵۲ق؛ ۵۴گ (۱-۵۴)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [کتابخانه‌های قائن: ف: -۸۸]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۸۷/۱ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۱۳۴]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۸۹/۲
خط: نسخ، کا: سروی، قوام بن سعید، تا: ۹۹۲ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳۸گ (۳۲ر-۶۹ر)، ۱۴ سطر (۱۰×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۲۳۸۷]
۷. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۳مجموعه بدون شماره
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۰۰۴ق [دلیل المخطوطات کاشف الغطاء: ۱-۱۴۹]
۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۶/۸-۹/۱۲۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوا، ۳۶گ، ۱۸-۱۹سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۸-۴۸۳۷]
۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۱۰۶/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن ابراهیم صعیدی مدنی، تا: دوشنبه ۲۸

رجب۱۰۱۳ق، جا: منطقه دورق؛ مصحح؛ ۲۲گ (۵۱پ-۷۲پ)، ۱۷سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۹۱]

۱۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۰۶/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۵ق؛ محشیبا نشان «لمحرره محمد علی نوری»، مقابله شدهبا تاریخ ۱۱۱۷؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۰گ (۲۱پ-۵۰ر)، ۱۹سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: -۲۰۵]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۱/۲-۸/۱۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمدبن یحیی قرینی، تا: شنبه ۱۷ محرم۱۰۹۴ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده، با علامت بلاغ؛ جلد: مقوا، ۵۳گ، ۱۳-۱۵سطر ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۸-۴۸۳۸]

۱۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۲/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۳۰]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۶۰۲/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۱۲۵ق؛ آغاز برگ دوم افتاده؛ تملک: احمد بن حسین الدین (؟) حلی خفاجی در ۱۴ ربیع الاول ۱۱۲۵؛ جلد: میشن، ۴۵گ (۴۶پ-۹۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۶-۷۰]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۹۴/۱

بی‌کا، تا: شنبه از دهه دوم جمادی الاول۱۱۵۵ق؛ جلد: تیماج، ۳۰گ (۲ر-۳۱ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۴-۲۵۰]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: نعمت الله بن محمد الحسینی شهیر به رمال، تا: ۱۱۹۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۶۶ص (۲۰۳-۲۶۸)، ۲۰سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۹-۱۷۷]

۱۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۴۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: موسوی، محمد بن زین العابدین، بی‌تا؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ ابعاد متن: ۶×۱۲، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳-۱۵۸۹]

۱۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۹۷۸ حاشیه

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اذا ادار الحق معه علیه السلام فقط ثبت بالاجماع انه امتنع عن بیعة الاول بلاخلاف فاما ان لایکون الحق معه فی.

از آغاز تا اواخر بحث امامت؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳-۱۳۴۰]

۱۸. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: ۸۴/۳

آغاز: قوله یجب علی المکلف الی آخره اعلم ان هذا الکلام مشتمل علی بحثین

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳گ (۳۴پ-۵۶ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: -۶۷]

۱۹. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۶۰/۲ ـ د

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۱۳رجب، برای محمد بن ابراهیم بن محمد بن حسین [ف: ۱-۵۱۶]

۲۰. قم؛ موقوفه میرزا ابوطالب قمی؛ شماره نسخه: ۱۳/۶

آغاز: قوله: فنقول یجب علی المکلفین الی آخره اعلم ان هذا الکلام مشتمل علی بحثین؛ **انجام:** من ذکر نوح (ع) و کتب التواریخ المدونة من اخبار المعمورین.

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، کا: راشد بن صباح قدمی، بی‌تا؛ تملک: میرزای قمی در اصفهان؛ جلد: تیماج، ۱۱گ (۲۷۸پ-۲۸۸پ) [جنگ: ۱-۴۹۴]

● نهج السداد فی شرح الارشاد / فقه / عربی

nahaj-us sadād fī š.-il iršād

تبریزی، محمد رضا بن محمد باقر، ق۱۳ قمری

tabrīzī, mohammad rezā ebn-e mohammad bāqer(-19c)

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)

تاریخ تألیف: ربیع الاول ۱۲۵۸ق؛ محل تالیف: نجف اشرف

شرح استدلالی مزجی متوسطی است بر کتاب «ارشاد الاذهان» علامه حلی؛ در این شرح سعی شده است که بیشتر به ادله اربعه بپردازد و کمتر نقل اقوال فقها را می‌نماید.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۲

آغاز: نحمدک یا من تفردت بالقدم و الدوام و تنزهت عن مشابهة الاعراض و الاجسام و تفضلت علی ما خلقت بسوابغ الانعام؛ **انجام:** فانها مستحبة لا ینفذ تصرفه فی غیر الثلث، هذا ما من الله علی من تسویده فی جوار علی صلوات الله علیه ...

از اول کتاب تا پایان احکام اموات دارد و در نجف اشرف به تاریخ ماه ربیع الاول ۱۲۵۸ انجام یافته؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الاول۱۲۵۸ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح؛ در آخر نسخه اجازه روایتی و تقریظ کتاب از محمد جواد بن شیخ محمد تقی نجفی و همچنین تقریظ و اجازه صاحب جواهر ضمن سه صفحه می‌باشد، ولی متأسفانه این دو اجازه از آخر کتاب برداشته شده؛ ۲۱۶گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴-۵۴]

←نهج السداد فی شرح واجب الاعتقاد ← نهج السداد الی شرح واجب الاعتقاد

● **نهج العارفین** / کلام و اعتقادات / فارسی

nahj-ol ʻārefīn

تبریزی، محمد قاسم، قرن ۱۱ قمری

tabrīzī, mohammad qāsem(- 17c)

تاریخ تألیف: ۱۰۷۸ق؛ محل تألیف: مدرسه صادقیه

در اصول اعتقادی درباره توحید و نبوت و امامت و معاد، با استناد به احادیث اهل بیت علیهم السلام، که نصوص احادیث را بدون اسناد آورده و به فارسی ترجمه می‌کند؛ دارای یک «مقدمه» و شش «باب» دارای فصول و یک «خاتمه» می‌باشد و بحث امامت با تفصیل بیشتر نگاشته شده: مقدمه: در تحقیق برهان و بیان اقسام آن؛ باب ۱.اثبات واجب و معرفت صفات؛ ۲.اسماء و صفات الهی؛ ۳.اثبات نبوت و صفات نبی؛ ۴. اثبات امامت؛ ۵.حقیقت تشیع و فضل شیعیان؛ ۶. اثبات معاد؛ خاتمه: در مواعظ و نصایح.

[فهرستواره منزوی ۵۹۴/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۲۱۰

آغاز: و کنت نبیاً و آدم بین الماء و الطین المخاطب بخطاب و ما أرسلناک الارحمه للعالمین اقرب مقرب درگاه؛ **انجام:** و کاتب احوال شما هستند میدانند چیزی را که میکنید شما، هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا الکتاب ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ با نسخه خط مؤلف مقابله شده؛ تملک: ریحان الله بن جعفر موسوی به تاریخ شوال ۱۳۲۱ق با مهر: «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضوی)؛ جلد: مقوایی، ۲۰۷گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۳×۲۴/۵سم [ف: ۱۶-۲۰۶]

● **نهج العارفین = الاخلاق شبر (ترجمه)** / اخلاق / فارسی

nahj-ol ʻārefīn = al-axlāq-e šobbar (t.)

شبر، عبدالله بن محمد رضا، ۱۱۸۸؟ - ۱۲۴۲ قمری

šobbar, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad rezā (1774-1827)

وابسته به: الاخلاق؛ شبر، عبدالله بن محمد رضا (۱۱۸۸-۱۲۴۲)

ترجمه روانی است از رساله اخلاق سید عبدالله شبر حسینی. چون فارسی‌زبانان نمی‌توانستند از کتاب‌های اخلاقی عربی استفاده کامل کنند، شبر این کتاب را بنا به خواهش یکی از دوستانش ترجمه کرد. این کتاب مشتمل بر یک «مقدمه» و هفده «باب» می‌باشد.

آغاز: الحمدلله الذی ارشدنا الی الدین القویم و هدانا الی الصراط المستقیم ... چنین گوید خاطی حقیر کثیر الذنب و التقصیر فی خدمة مولانا الخبیر ... بدانکه علم اخلاق که عبارت از تحصیل صفات حمیده و اخلاق پسندیده و استخلاص از ...

انجام: از حضرت صادق (ع) مرویستکه حضرت لقمان بخانه قضاة و پادشاهان ... و بر ایشان ترحم میکردند بسبب بلائی که ایشان مبتلی گردیده اند اللهم ساعدنا ... و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین الطیبین.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۱۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن نائینی، تا: ۱۲۳۰ق؛ مهر: «انا عبد من عبید محمد» (بیضوی)؛ جلد: تیماج، ۱۷۱گ (۴پ-۱۷۴پ)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲-۳۱۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۸۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن، تا: چهارشنبه ۲۶ شوال۱۲۴۲ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج، مذهب، ۷۰گ (۷۶پ-۱۴۵پ)، ۲۲سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۸-۶۳۴]

۳. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۱۷۶/۶

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا [رشت و همدان: ف: -۱۲۱۰]

←نهج الفصاحة در شرح نهج البلاغة ←منهج الفصاحة فی شرح نهج البلاغة (تلخیص)

● **النهج القویم و الصراط المستقیم** / کلام و اعتقادات، فقه / عربی

an-nahj-ul qawīm wa-ṣṣirāṭ-ul mustaqīm

لویمی، عبدالمحسن بن محمد، ق۱۳ قمری

lovaymī, ʻabd-ol-mohsen ebn-e mohammad(- 19c)

در کلام و اصول فقه در یک «مقدمه» و چهار «فن» و «خاتمه».

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۵۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام [ف: ۳-۱۱۰]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۸۸۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس عباس محسنی [رایانه]

● **نهج المحجة** / کلام و اعتقادات / عربی

nahaj-ul maḥajja

احسائی، علی نقی بن احمد، - ۱۲۴۶ قمری

ahsā'ī, ʻalī naqī ebn-e ahmad(- 1831)

تاریخ تألیف: غره صفر ۱۲۳۵ق

کتابی است در بیان فضایل ائمه معصومین علیهم السلام در یک «مقدمه» و ده «فصل» و «خاتمه»: المقدمه فی ذکر اختلاف الامة لنبیها فی حیاته و بعد وفاته؛ فصل ۱. فی اول من آمن بالله و رسوله علی بن ابیطالب؛ ۲. فی ان امیرالمومنین خلیفه من الله و رسوله؛ ۳. فی ان امیرالمومنین خیر خلق الله بعد رسوله؛ ۴. فی ذکر بعض مناقب امیرالمومنین؛ ۵. ذکر اغتصاب ابی بکر فدک و ظلمه لفاطمه؛ ۶. ذکر النص علی الائمه؛ ۷. ذکر القائم من آل محمد؛ ۸. فی اسلام ابی طالب؛ ۹. ذکر الفرقه الناجیه؛ ۱۰. ذکر بعض بدع؛ الخاتمه فی ذکر تناقض اقوال العامه.

آغاز: الحمدلله رب العالمین الذی ارسل الرسل هادین مهدیین و جعلهم مبشرین و منذرین و خصهم باوصیاء طاهرین ...
انجام: و نقول الحمدلله الذی نجانا من القوم الظالمین و هذا آخر ما اردت ایراده انتهی کلام المصنف
[الذریعه ۴۲۴/۲۴]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۶۰۹
آغاز: و قد نبل فی عین ثم رجعت الیه و سلمت علیه؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ بدخط، کاتب = مؤلف، تا: ۱ صفر۱۲۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۱۸گ، ۱۹ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۷۴۰]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۶۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: جعفر بن احمد آل ماجد بحرانی، تا: ۲۴ صفر۱۲۳۵ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ تملک: ریحان الله بن جعفر موسوی در۲۴ شعبان ۱۳۲۳ق با مهر«العبد ریحان الله الموسوی» (بیضوی)، احمد بن خلف بن عبد علی بحرانی در ۱۲۴۹ق، عبدالله بن ترکی در ۱۲۳۵؛ جلد: تیماج، ۴۷۶گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۳۱]
۳. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۹۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** فانه رسول الله فی الخلق شارحه
تااواخر فصل ششم؛ خط: نسخ، کا: حسین بن علی بلادی بحرانی، تا: رجب۱۲۳۵ق، جا: کربلا؛ از مؤلف به عبدالصمد بن عبدالجلیل کرمانشاهی رسیده؛ جلد: تیماج ، ۳۲۴گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: -۳۱۵]
۴. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۱۴۷
آغاز: الفصل السابع فی ذکر القائم وجوب وجوده؛ **انجام:** برابر
از فصل هفتم تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: حسین بن علی بن حسین بلادی بحرانی، تا: ۲۹رجب۱۲۳۵ق، جا: کربلا؛ این نسخه ادامه شماره قبل است؛ ظهر برگ اول محمد حسین بن محمد هادی کرمانشاهی شرح حال و تألیفات مؤلف را نگاشته؛ جلد: تیماج، ۲۳۱گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: -۳۱۵]
۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۶۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لنجعل هذا تمام الخاتمة و نقول الحمدلله الذی نجانا من القوم الظالمین
خط: نسخ، کا: محمد باقر بن آخوند علی یاجاباشی، تا: چهارشنبه ۲۰ ربیع الثانی۱۲۳۸ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: چرم، ۳۴۲گ، ۲۵سطر ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [مؤید: ۱-۸۷]
۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۸۳
خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ قبل و بعد از کتاب چند روایت در فضائل نوشته شده قبل از کتاب در تهران بتاریخ غره ذیقعده ۱۲۹۴ و بعد از آن در شیراز به تاریخ ۱۲۷۴؛ جلد: تیماج، ۲۷۵گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۲۰-۷۰]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۸۱گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۶-۲۰۲]
۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۶۰ر
آغاز: برابر؛ **انجام:** تقدم علیه معنی و قد افصح
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **نهج المسترشدین فی اصول الدین** / کلام و اعتقادات / عربی
nahaj-ul mustaršidīn fī usūl-id dīn
علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ – ۷۲۶ قمری
‘allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251 - 1326)
به درخواست: فخر المحققین
تاریخ تألیف: ۱۲ ربیع الاول ۶۹۹ق
علامه، به درخواست فرزندش فخرالمحققین، خلاصه‌ای از مباحث علم کلام را در سیزده«فصل» بیان نموده است: ۱. تقسیم معلومات؛ ۲. اقسام ممکنات؛ ۳. احکام معلومات؛ ۴. احکام موجودات؛ ۵. اثبات واجب الوجود؛ ۶. احکام صفات واجب الوجود؛ ۷. آنچه بر خداوند متعال محال است؛ ۸. عدل؛ ۹. فروع دین؛ ۱۰. نبوت؛ ۱۱. امامت؛ ۱۲. امر به معروف و نهی از منکر؛ ۱۳. معاد.
آغاز: بسمله الحمدلله المنقذ من الحیرة و الضلال المرشد الی سبیل الصواب ... اما بعد فهذا کتاب نهج المسترشدین فی اصول الدین ... الفصل الاول فی تقسیم المعلومات
انجام: و الفسق لغة الخروج عن طاعة الله تعالی فیما دون الکفر و النفاق اظهار الایمان و ابطان الکفر ... فی هذه المقدمه و من اراد التطویل فعلیه بکتابنا المسمی بنهایة المرام فی علم الکلام و من اراد التوسط فعلیه بکتاب منتهی الوصول و المناهج و غیر هما من کتبنا.
چاپ: مشار عربی، ص۹۷۶؛ هند، بمبئی، ۱۳۰۳ق، سنگی، وزیری، ۲۱۳ص، با «ارشاد الطالبین الی نهج المسترشدین» در بمبئی
[الذریعة ۴۲۷/۲۴ و ۴۲۴؛ مکتبة العلامة الحلی ص ۲۱۴-۲۱۶؛ بروکلمان، ذیل ۲۰۸/۲؛ کشف الحجب ۵۹۷؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۹۰/۴ و ۴۸۹/۴؛ دنا ۹۰۵/۱۰-۹۰۷ (۹۱ نسخه)؛ معجم التراث الکلامی ۴۲۹/۵]
شروح و حواشی:
۱- تذکرة الواصلین فی شرح نهج المسترشدین؛ اعرجی، نظام الدین محمد (- قرن ۸)
۲- موصل الطالبین الی شرح نهج المسترشدین؛ نصیرالدین کاشی، علی بن محمد (-۷۵۵ق)
۳- معراج الیقین فی شرح نهج المسترشدین؛ فخرالمحققین، محمد بن حسن (۶۸۲-۷۷۱ق)
۴- إرشاد الطالبین إلی نهج المسترشدین؛ فاضل مقداد، مقداد بن

عبدالله (-۸۲۶ق)
۵- التحقیق المبین فی شرح نهج المسترشدین؛ رازی، خضر بن محمد (-۸۵۰ق)
۶- مناهج الراشدین فی شرح نهج المسترشدین؛ حسینی عسکری، علی بن ابوالقاسم (- قرن ۱۲)
۷- شرح نهج المسترشدین؛ خوئینی، محمد حسن بن مصطفی (-۱۳)
۸- حاشیة شرح نهج المسترشدین؛ خوئینی، محمد حسن بن مصطفی (- قرن ۱۳)
۹- حاشیة نهج المسترشدین فی اصول الدین
۱۰- شرح نهج المسترشدین (۳عنوان)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۵۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الصلوة و السلام علی اشرف الانبیاء و عترته الاتقیاء
خط: نسخ، کا: محمد بن ابی طالب بن حاج محمد آوی، تا: ذیحجه۷۰۲ق، جا: بغداد؛ مؤلف به خط خود در پشت برگ اول نسخه در رجب ۷۰۵ کاتب نسخه را اجازه داده، در حاشیه برگ آخر نسخه دستخط فخرالمحققین فرزند مؤلف است که مقابله نسخه را با کاتب نسخه در سال ۷۰۵ نوشته؛ واقف: ابن خاتون؛ ۴۲گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۴-۲۶۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوالفتوح احمد بن ابی عبدالله بلکو بن ابی طالب الاوی، تا: ۷۰۵ق؛ با اجازه فخرالدین به جهت ابوالمظفر ناسخ کتاب به تاریخ ۷۰۵ق، پس از برگ ۱۴۰ چند جا نقص دارد؛ جلد: تیماج، ۳۹گ (۱۰۶پ-۱۴۴ر)، اندازه: ۱۱×۱۸/۳سم [ف: ۱-۱۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۴۳/۳-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۴۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۲عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: موزه بریتانیا، شOr. 10964؛ خط: نسخ، کا: علی بن حسن، تا: ۱۸ ذیحجه۷۱۵ق؛ مصحح، محشی، با نشانه بلاغ، در پایان انهایی است از فخر الدین فرزند علامه بدین عبارت «انهاه ایده الله تعالی قراءة و بحثا و فهما وضبطا و استشراحا و فقه الله لمرضاته و لا یحرمنا من صالح دعواته فی مجالس آخرها عشر جمادی الاولی سنة ۷۲۵»؛ ۴۳گ، ۱۷سطر [عکسی ف: ۲-۳۰۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۲۵ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [عکسی ف: ۴-۱۴۶]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۸۹/۱ عکسی
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۶ صفر۷۲۲ق؛ ۵۶گ (۲-۵۷) [عکسی ف: ۲-۳۱۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۷۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، کا: حسن بن محمد الحاجی، تا: ۷۳۳ق؛ مصحح؛ مهر: «بالله ظنی حسن ۱۰۹۷» (مربع)، «کتابخانه مجدالدین»؛ ۴۶ص (۱-۴۶)، ۱۷-۲۵سطر ، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۲۹۴]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۷۳۴ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۳گ (۵-۳۷)، ۱۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۱۹-۳۱۴]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۲۴۹/۱
خط: نسخ، کا: حسین بن صالح بن محمد، تا: ۴ شعبان۷۳۸ق؛ ۵۸گ (۵پ-۶۲ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۲۱-۲۰۷]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۱۶۶
بی‌کا، تا: ۷۷۶ق؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۷۵۱/۱
خط: نسخ، کا: عبدالمطلب بن محمد بن عبدالمطلب حسینی عبیدلی، تا: ۷۹۸ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، محشی؛ ۵۰گ (۱پ-۵۰پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۰/۵×سم [ف: ۲۲-۲۸۸]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۶۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: احمد بن بزیاش دزفولی، تا: ۸۲۴ق، محشی؛ تملک: محمد بن شمس الدین محمد بن محمود جیلانی ردهری؛ جلد: چرمی [ف: ۱۶-۳۶۷]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۲۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه۸۴۸ق، نام کاتب پاک شده ولی با دقت شاید بتوان کلمات ابوطالب بن عبداللطیف را خواند؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده الراجی محمد حسین ۱۲۲۶» (بیضی) در شوال ۱۲۶۰ق؛ تملک: محمد بن علی قاری با مهر «من خلوص الود بالوفاء محمد بن علی الشریف القاری» (دایره)؛ مهر: «عبده الراجی محمد مهدی ۱۲۷۴» (بیضی)، کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ ۲۳گ (۲پ-۲۴پ)، ۲۴سطر (۵×۱۳/۵)، اندازه: ۹×۱۷/۸سم [ف: ۲۹/۲-۶۳۴]

۱۲. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۱۳۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۱۰]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۶۸/۷
کا: صالح بن عبد بن احمد السعدی، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج، ۲۷گ (۱۲۵پ-۱۵۱ر)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۷-۱۲۱]

۱۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۴۳/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی با نشان «خفری، شرح»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۴۰گ (۱۷پ-۵۶ر)، ۱۲سطر (۷/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲/۴×۱۸/۵سم [ف: -۳۷۷]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۰۸/۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدودقرن۱۰؛ محشی؛ ۶۴گ (۱۵۷پ-۲۲۰ر)، ۱۲ سطر (۶×۱۰/۵) [ف: ۴۱-۱۷۱]
۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۶۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۰۴ق؛ جلد: مقوا [رایانه]
مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۸
همان نسخه بالا [اهدائی ف: -۲۴۷]
۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۷۲۶/۲-۱۹/۵۶
آغاز: والارادة والکراهة والشهوة والنفرة والالم ... الفصل الرابع فی احکام الموجودات وفیه مباحث البحث الاول اختلف الناس فی وجود الجوهر الفرد؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: ملک محمد بن سلطان حسین اصفهانی، تا: صفر۹۵۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۵گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۸-۴۸۳۹]
۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۸۱/۳
خط: نستعلیق، کا: غیاث الدین محمود بن امین الدین محمد، تا: ۹۶۳-۹۶۲ق؛ جلد: مقوایی، ۵۴گ (۴۷پ-۱۰۰ر)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۱-۹۴]
۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۹۴/۳
خط: نستعلیق، کا: فوعی، محمد بن اسماعیل، تا: یک‌شنبه ۱۳ شوال۹۶۴ق؛ مصحح، انهاء که داود بن حسن الفوعی به تاریخ شنبه ۸ ذیحجه ۹۶۴ق برای کاتب نوشته؛ جلد: تیماج، ۳۰گ (۱۷۱پ-۲۰۰پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۷-۸۴]
۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۵۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الصلاة و السلام علی اشرف الانبیاء و عترته الاتقیاء
خط: نسخ، کا: حسن بن حسین رضوی، تا: ۹۷۵ق؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ ۴۱گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴-۲۶۸]
۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۶۱/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۸۲ق؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج، ۳۷گ (۳۸پ-۷۴ر)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۲۸-۲۴۷]
۲۲. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: ۱۳۸/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ جلد: گالینگور، ۲۱گ (۸۵پ-۱۰۵ر)، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: -۱۰۶]
۲۳. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۶۷/۲
بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۶-۳۵۱]
۲۴. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۲/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۴۱]
۲۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۲۹۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** الفصل الثانی عشر فی الامر بالمعروف والنهی عن المنکر، الامر طلب الفعل بالقول علی جهة الاستعلاء والمعروف ...
ازابتدا تا ابتدای فصل ثانی عشر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: مقوا، ۳۸گ (۱پ-۳۸پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۵۳]
۲۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۷۷۳/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: «عبده سید علی الحسینی»، «محمد امین بن محمد مهدی حسینی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۳۴گ (۱-۱۳۴)، ۶ سطر (۶/۵×۱۰)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳-۹۰۳]
۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۵۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: غفوربن علی بیک محمد اصفهانی، تا: محتملاًقرن۱۱؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۹۰گ، ۱۱سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۹/۷سم [ف: ۸-۳۵۸]
۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۶۷/۲
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، با سرلوح، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۳۶گ (۴۸پ-۸۳پ)، ۱۵سطر (۵×۱۱-۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۶-۱۲۲]
۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۳۶/۶
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۱۶گ (۶۸پ-۸۳پ)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸-۱۹۸]
۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۹۳۶/۱۸
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۱۴گ (۳۰۷پ-۳۲۰پ)، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: ۲۰-۲۷۲]
۳۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۸۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: امین بن مصطفی، مصطفی حویزی با مهر«انه من عبادنا المصطفین الاخیار» (بیضی)، «رب نجنی بمحمد و علی» (مربع)؛ جلد: گالینگور، ۴۹گ (۱پ-۴۹ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳-۹۷]
۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۱۳/۳
آغاز: ... و الامکان من الاعتبارات العقلیة و لیست اموراً وجودیة ... الفصل الرابع فی احکام الموجودات و فیه مباحث الاول؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان «شرح»؛ جلد: تیماج، ۵۰گ (۵۵ر-۱۰۴پ)، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۴۱-۱۷۸]
۳۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۹۱۸/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن احمد بن فخرالدین بن محمد انصاری عاملی، تا: سه‌شنبه۱۶ ذیقعده۱۰۲۱ق، جا: اصفهان؛ محشی؛ ۹۱گ، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۵-۳۰۶]
۳۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۳/۱

خط: نسخ، کا: سلطان محمود پسر امیر بیک، تا: ربیع الاول۱۰۲۷ق؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۲۹]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۱ ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سلیمان بن میر معصوم بن امیر بهادر حسینی تونی، تا: ۱۰۳۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۴۱گ، ۱۹سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۲۴/۲-۴۵]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۴ محرم۱۰۴۷ق، جا: مشهد رضوی مدرسه بالاسر؛ واقف: محمد ایرانی مجرد؛ جلد: مقوا، ۳۵گ، ۱۷سطر ، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۱۱-۴۲۲]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۱۰/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شعیبی گیلانی، محمد شریف بن احمد، تا: ۱۰۵۰ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۵۹ص (۲۶۸-۳۲۶)، ۱۷-۲۲سطر ، اندازه: ۱۱×۲۲/۵سم [ف: ۳۲-۲۶]

۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۰۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۴۶گ (۵۵پ-۱۰۰پ)، ۱۳سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۳-۷]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۵۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سلیمان بن محمد هاشم قهپائی، تا: ۱۰۵۹ق [رایانه]

۴۰. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۴۸/۲

خط: نستعلیق، کا: نظر علی بروجردی، تا: ۱۴ ربیع الثانی۱۰۶۷ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -۱۵۳۶]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۵۴/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسینی، جعفر بن عبدالله، تا: اواخر محرم۱۰۶۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۳۴گ (۱۱۰-۱۴۳ر)، ۱۴سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۴-۲۳۷]

۴۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۵/۱

خط: نستعلیق، کا: سرکانی، قاسم بن علی، تا: ۱۰۷۸ق؛ جلد: تیماج، ۲۳گ (۱پ-۲۳پ)، ۱۷ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: -۷۳۳]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۱۰/۴ط

آغاز و انجام: برابر

کا: جیلانی، عبدالجبار بن سعدالدین، تا: ۱۰۹۱ق؛ جلد: تیماج، ۷۵ص (۵۲-۱۲۶)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۴/۳-۶۴]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۴۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: صفی الدین محمد حسنی و حسینی عبدالوهابی، تا: ۱۲ شعبان۱۰۹۶ق؛ افتادگی: وسط؛ ۲۴گ (۳۱-۵۴)، ۲۳سطر (مورب)، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۴۰-۴۴۲]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۰۰۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** الامشاعره لقولهم بالصفات و نسبته الافعال الی الله و اما المشهور فقد کفرهم الجمهور ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۴۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۴۳۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، ۳۷گ (۴۰پ-۷۶پ)، ۱۳ سطر (۵×۱۰) [ف: ۵-۷۳۹]

۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابن عبد محمد ابوالمعانی، تا: ۱۱۰۲ق؛ ۲۷گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴-۲۶۸]

۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۷/۶

کا: استرآبادی، محمد باقر بن ولی، تا: رجب۱۱۰۶ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۲۴گ (۱۴۲پ-۱۶۵ر)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۴-۲۵۹]

۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۴۶۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن عزیز الله، تا: رجب۱۱۰۶ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳۳/۲-۱۳۸]

۵۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۱۴۴/۲-۶۰/۸۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوتراب، تا: چهارشنبه ۱۱ محرم۱۱۰۹ق؛ ۲۸گ (۳۵-۶۲)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۸-۴۸۳۹]

۵۱. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

کا: محمد محسن بن بهاءالدین، تا: ۱۱۱۰ق [تراثنا: س۱۳ش۴-۱۴۱]

۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۳۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن محمد رضا بن محمد ابراهیم هزارجرینی، تا: ۱۱۱۰ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۷۰/۲

آغاز: مفتقره الی الموصوف و المفتقر ممکن

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۱۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ درس و مباحثه این کتاب را شخصی در اواخر جمادی الاخر ۱۱۱۱ق به پایان برده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴گ (۱۸ر-۶۱ر)، ۱۴سطر ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۸-۶۴]

۵۴. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۸۰پ

بی‌کا، تا: ۱۱۱۴ق [تربیت: ف: -۷۴]

۵۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۴۵/۱

خط: نستعلیق، کا: سمنانی، صنع الله بن شهر الله، تا: پنج‌شنبه

۱۰شوال ۱۱۱۹ق؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۴۲ص (۲-۴۳)، ۱۶سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۸-۲۲۲]

۵۶. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۲۵۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمدعلی بن حاجی علیخان طرازی، تا: ۱۱۲۷ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۴۵گ، اندازه: ۱۴×۱۸/۵سم [ف مخ: -۲۴۰]

۵۷. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۰۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، کا: محمد رضا بن محمد علی، تا: ۷ربیع الاول۱۱۳۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ، ۱۴سطر [ف: ۱-۲۸۶]

۵۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد سعید، تا: ۱۱۴۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳۵گ، ۲۷سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳-۸۴۳]

۵۹. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۲۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و حصول ما اردناه و الصلوة

از اول بحث دهم از فصل دوازده (مبحث معاد)؛ خط: نسخ خوب، کا: حسن بن زین العابدین حسینی، تا: ۱۱۷۷ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۵۵ص (۱۶-۷۰)، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: -۳۱۶]

۶۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۹۶/۳

خط: نستعلیق، کا: اصفهانی، عطاء الله بن محمد زکی، تا: آغاز شوال۱۱۸۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۹گ (۶۲پ-۱۰۰)، ۵سطر (۵×۱۰) [ف: ۱۷-۱۶۹]

۶۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۱/۲-۶/۱۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن میرزا نصیر، تا: غره صفر۱۱۹۵ق؛ مصحح؛ ۳۶گ، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۸-۴۸۳۷]

۶۲. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۹۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاذا ثبت هذا فالاستحقاق ان کان ثابتاً کمعنی بطلانه سقوطه بالترک

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۹گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: -۲۴۰]

۶۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۰۶۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۳۴گ (۵۲پ-۸۸پ)، ۱۳ و ۱۴سطر ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۴۱۹]

۶۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۰۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لان القول نبغی الحسن و القبح.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۲۶گ (۲۴پ-۴۹پ) [ف: ۲-۲۶۱]

۶۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۱۸۵/۲-۳۱/۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۳ذیحجه۱۲۱۷ق؛ جلد: تیماج، ۲۴گ، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۸-۴۸۳۹]

۶۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۸۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد تقی گوگدی گلپایگانی، تا: ۷ ذیحجه۱۲۱۷ق؛ محشی؛ مهر: «عبده الراجی اسمعیل بن محمد» (بیضوی)؛ ۵۱گ، ۱۰سطر ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۵-۲۲۵۲]

۶۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۱۲

بی‌کا، تا: ۱۲۱۹ق، خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۷۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میرزا ابوالقاسم بن کاظم موسوی زنجانی، تا: صفر۱۲۴۷ق، جا: جوقین زنجان؛ محشی از میرزا ابوالقاسم موسوی زنجانی؛ ۳۱گ (۵۰پ-۸۰پ)، ۱۵سطر ، اندازه: ۹×۱۳/۵سم [ف: ۳۷-۶۳۵]

۶۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۱۱۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابن محمد القاضی، تا: ۲۴ جمادی الاول۱۲۵۷ق؛ ۳۳گ (۱۳۳پ-۱۶۵ر)، ۱۵سطر [ف: ۵-۷۳۹]

۷۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۰/۷

خط: نسخ، کا: خراسانی کرمانشاهی، محمد بن حسین، تا: ۱۲۵۷ق؛ ۳۵گ (۲۳۱پ-۲۶۵ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۳۵۵]

۷۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۳۰۳-۳۰/۱۸۳

آغاز و انجام: برابر

از اول تاآخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۱شعبان ۱۲۶۱ق(تاریخ کتابت برگ آخر که نونویس است)؛ محشی؛ جلد: مقوا، ۵۵گ، ۱۰-۱۴سطر ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۸-۴۸۳۹]

۷۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۷/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسینی تفرشی، ابوالقاسم بن ابراهیم، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: چرم، ۱۰گ (۱۷پ-۲۶ر)، ۳۳سطر ، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [مؤید: ۳-۶۲۵]

۷۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۵۶۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مجید بن عبدالله، تا: ۱۲۶۹ق؛ ۳۲گ (۸۹پ-۱۲۰پ) [ف: ۵-۷۳۹]

۷۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲۹۰/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود بن محمد مسعود، تا: ۱۴ شوال۱۲۶۹ق؛ ۴۸گ، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲-۳۵۶]

۷۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۱ ذیقعده۱۲۶۹ق؛ جلد: تیماج، ۳۶گ (۸۱پ-۱۱۶ر)، ۱۵سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: -۱۸۳]

۷۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۴۰/۱

بی‌کا، تا: غره ذیقعده ۱۲۷۰ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: مقوایی، ۳۴گ (۱پ-۳۴ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۶-۲۸۳]

۷۷. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: -۵۸۷۳

آغاز: الحمدلله المتفرد بالعز و البقاء المنزه عن الموت و الفناء ... و بعد فقد سالنی بعض لا یسعنی رده ان اکتب فی اصول العقائد ما ینتفع به الجاهل و یستمد منه الفاضل ... و سمیته نهج المسترشدین فی معرفة اصول الدین و رتبته علی مقدمه و فصول و خاتمة؛ **انجام:** لان ذلک موافق الاخبار و ضروری عبدالاخیار و الحمدالله الواحد القهار.

خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب، تا: چهارشنبه ۱۰ رجب ۱۲۷۰ق؛ جلد: تیماج، ۱۰۷گ، ۱۵سطر ، قطع: بغلی [آستانه قم: -۱۸۰]

۷۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۹۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسینبن ملا احمد خوئینی، تا: ۲۸ ذیقعده۱۲۷۷ق، جا: خوئین؛ کاتب به اشتباه عنوان «منهج السالکین» را دربالای نسخه به عنوان نام رساله ذکر کرده و به علامه مجلسی نسبت داده، محشی با امضای «منه ره»؛ جلد: مقوا، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳۳/۱-۱۲۲]

۷۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۱/۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ جلد: میشن مذهب، ۴۱ص (۲۶۳- ۳۰۳)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۲۷۴]

۸۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد شریف، تا: ۱۲۹۵ق، جا: یزد؛ محشی؛ اهدایی: حاج وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۶۷گ، ۱۲سطر (۴/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳-۹۲۳]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۲۱۶

همان نسخه بالا [نشریه: ۴-۴۱۶]

۸۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۵۸۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن حسن حائری سنقری، تا: ۱۳۵۴ق؛ جلد: تیماج، ۲۸گ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: ۲-۵۷۲]

۸۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۵-۸/۱۴۵

آغاز: فانا نعلم بالضرورة ان الجسم الذی شاهدناه فی الزمن الاول وهو بعینه الوجود فی الزمن الثانی ... البحث الثالث فی احکام خاصة للاعراض وهی تسعة عشر الاول الکون وهو حصول الجسم؛ **انجام:** البحث العاشر فی الاسماء والاحکام الایمان لغة القصد ... الخروج من طاعة الله تعالی فیما دون الکفر والنفاق اظهار الایمان وابطال الکفر ولیکن هذا آخرما نورده فی هذه

فصل چهارم تا فصل سیزدهم(آخرکتاب)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، ۳۹گ، ۲۱-۲۳سطر ، اندازه: ۸×۱۴/۵سم [ف: ۸-۴۸۳۹]

۸۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** والکفر هو انکار ما علم بالضرورة مجیی الرسول صلی الله علیه وآله وسلم والفسق لغة الخروج عن الشیء والفارة فوسقه لخروجها من بیتها وفی الشرع الخروج عن طاعة الله تعالی فیما دون الکفر والنفاق اظهار الایمان وابطان الکفر.

خط: نسخ، کا: بروجردی، حسین، تا: جمادی الثانی؛ جلد: تیماج، ۲۱گ (۱۸۷پ-۲۰۷پ)، ۱۸ و۱۹سطر ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۵-۲۲۵۲]

۸۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۱۲۴/۱

آغاز: فاما ان یکون واجب الوجود لذاته وهو الذی یستحیل علیه العدم لذاته وهو الله تعالی لاغیر واما ان یکون ممکن الوجود لذاته؛ **انجام:** الفصل العاشر فی النبوة وفیه مباحث المبحث الاول النبی صلی الله علیه وآله هو الانسان المخبر عن الله تعالی بغیر واسطه احد من البشر ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: موسوی به سال ۱۳۲۷ق؛ جلد: گالینگور، ۱۹گ (۱ر-۱۹پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: ۵-۲۲۵۳]

۸۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو اظهار الایمان و ابطال الکفر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۹گ، ۲۳سطر ، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۴-۲۶۹]

۸۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الفارة فویسقة لخروجها

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (دو سطر افتاده)؛ محشی؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ ۲۹گ، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴-۲۶۹]

۸۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۱۳۸/۱

آغاز: برابر

۳-۱؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳گ (۱-۳)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵-۱۵۴۷]

۸۸. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۷/۴

خط: نسخ، کا: ناصر بن محمد بن حسین بن ناصر بن یحیی قطیفی، بی‌تا؛ ۳۹گ (۱۰۶پ-۱۴۴پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: -۹۵]

۸۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۹۴/۱

خط: نسخ، کا: محمد جعفر، بی‌تا؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: -۱۵۵۷]

۹۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۶/۲

خط: نسخ، کا: علی بن احمد نحوی، بی‌تا [نشریه: ۱۱-۹۲۸]

اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۱/۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۳۰۳]

۹۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۱۰۰ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۹۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی قوله تعالی و رفع ابویه ... و خرو اله سجدا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [الفبائی: -۶۷۹]
۹۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۳۹۰/۳
خط: نسخ، کا: احمد بن عبدالله بن حسن بن راشد (زاهد) بن جعفر بن احمد بن ... رومی ظهرانی اوالی، بی‌تا، جا: قطیف؛ ۶۴گ (۱۲۰–۱۸۳)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۱۲۱]
۹۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ ۱۳گ (۲پ–۱۴پ)، ۲۴سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳-۶۳۵]

● **النهج المستقیم علی طریقة الحکیم** / فلسفه / عربی
nahj-ul mustaqīm ‘alā ṭarīqat-il ḥakīm
بحرانی، علی بن سلیمان، ق۷ قمری
bahrānī, ‘alī ebn-e soleymān(- 13c)
وابسته به: القصیدة العینیة = القصیدة الغراء = النفسیة = الورقائیة؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰–۴۲۸ق)
شیخ الرئیس ابو علی سینا قصیده‌ای دارد عینیه در بیست و یک بیت مسمی به قصیده ورقائیه با مطلع: «هبطت الیك من المحل الارفع ×× ورقاء ذات تعزز و تمنع». بحرانی چون این قصیده را دیده درصدد برآمده ابواب مغلقه آن را طبق مسلك فلسفی ابن‌سینا شرح کند لذا این شرح را پرداخته است. در عنوان کتاب بین «نهج» و «منهج» خلاف وجوددارد، عده‌ای این شرح را به ابن میثم بحرانی شاگرد علی بن سلیمان بحرانی نسبت می‌دهند.در فهرست دارالکتب، المنهج المستقیم به محیی الدین منسوب گشته است.
آغاز: بسمله، الحمد لله الذی هدانا لمناهج السداد و ساقنا الی مدارج الرشاد و سلك بناسبل محجة البیضاء والمناوجه حجة الغراء فناله الرضوان الی ریاض ... و بعد فانی لما تصفحت القصیده المتوحده فی نظمها المنفردة ... المنسوبة الی الشیخ الرئیس ابی علی الحسین ... وجدتها مغلقة الابواب مسدولة الحجاب مشتمله علی عبارات شایعة ... فلما انتهیت الی غایة مقاصدها و وقفت علی نهایة مراصدها رایت ان اشیر ...
[الذریعه ۴۲۴/۲۴ – ۴۲۵؛ الانوار الساطعة ص ۱۰۶؛ دار الکتب سال ۱۹۶۲]

۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۶۰۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی جوارك و اسدل علیه سرادقات استارك انك مجیب الدعوات و ولی الباقیات.
خط: ثلث، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ تملك: جعفر آل سید باقر با مهر: «جعفر حسینی» (بیضوی)؛ مهر: «مهر علی نقی بر لوح دل نگار ۱۱۱۲» (مکعبی)، ؛ واقف: شهید؛ ۲۹ص (۲۵۱–۲۷۹)، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: -۳۱۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۳۰/۲ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۱۳۹]
۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۲۰/۷
آغاز: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، کا: ملا محمد تقی گلپایگانی، تا: قرن ۱۳؛ ۱۸گ (۵۳۸–۵۵۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱-۱۷۰]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۵۷/۷ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۴۶]
۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۹/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هب لنا من لدنك رحمة انك الوهاب برحمتك یا ارحم الراحمین و الحمدلله حق حمده. تم.
بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ (۱۰ر–۱۵پ) [ف: ۵-۷۴۰]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۲/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و نرجو من الله ان یکون قد انعمنا بردالجواب فانه ولی التوفیق ... قدتم بعون الملك العزیز فی یوم الثلثا ثامن شهر شوال فی مشهد الرضوی علیه و علی آبائه آلاف التحیة و الثناء من شهور ثلث و ثلثین و ماتین بعد الالف الهجری.
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۸ص (۶۵–۹۲)، ۲۰سطر ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۹-۴۱۹]

● **النهج المسلوک فی سیاسة الملوک** / حکومت و سیاست / عربی
nahj-ul maslūk fī siyāsat-il mulūk
شیزری، عبدالرحمن بن نصر، قرن ۶ قمری
šaīzarī, ‘abd-or-rahmān ebn-e nasr(- 12c)
اهداء به: صلاح الدین ایوبی
در آداب و سیاست ملوك؛ دارای بیست «باب» است: ۱.بیان افتقار الرعیه الی ملك عادل؛ ۲. بیان فضل الادب و افتقار الملك الیه؛ ۳. معرفة قواعد الادب؛ ۴. معرفة ارکان الملکه؛ ۵. معرفة الاوصاف الکریمه و الحث علیها؛ ۶. معرفة الاوصاف الذمیمه و النهی عنها؛ ۷. کیفیة رتبة الملك مع اولیائه فی حال جلوسه ورکوبه؛ ۸ بیان فضل المشورة و الحث علیها؛ ۹. بیان اوصاف اهل الشوری و حکایات لایقه؛ ۱۰. معرفة اصول السیاسة و التدبیر؛ ۱۱. الجلوس لکشف المظالم؛ ۱۲. ذکر ادب صحبة الملوك؛ ۱۳. معرفة ما تکاد به الملوك فی غالب الحال؛ ۱۴. فی ما ینبغی للملك من سیاسة الجیش و تدبیر الجنود؛ ۱۵. فی ما یلزم اهل الجیش من حقوق الجهاد؛ ۱۶. فی مصابرة المشرکیین؛ ۱۷. معرفة قتال و قطاع الطریق و اهل الردة و البغی؛ ۱۸. معرفة قسمه الغنیمه و الفیء؛ ۱۹. فی ما ینبغی للملك فعله عند قفوله بالجیش؛ ۲۰.الحث علی استماع المواعظ و قبولها من النساك. محمد امین نحیفی در ۱۵ شعبان ۱۱۹۲ق آن را به ترکی به نام سلطان عبدالحمید خانترجمه کرده است.
چاپ: بولاق، ۱۸۴۱م؛ مصر، ۱۳۰۶ق و ۱۳۲۶ق
[معجم المطبوعات: ۱۷۷۷ الحیاة العقلیه فی عصر الصلیبیین: ۲۳۷؛ بروکلمان ذیل ۸۳۲: ۱]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۸

آغاز: بسمله، و به اثق و علیه اتوکل الحمدلله الذی عجزت العقول عن معرفة ذاته و قصرت الافکار عن الاحاطة بکنه صفاته و تحیرت الابصار فی بدایع مصنوعاته و شهدت له. قال عبدالرحمن بن عبدالله لما کان المولی الملک الناصر صلاح الدنیا و الدین سلطان السلام و المسلمین ابوالمظر یوسف بن ایوب بن شاذی محیی دولة امیرالمؤمنین ادام الله دولته ... جمعت لخزانة علومه هذا الکتاب ... و فصلته ابوابا یتضمن حکایات لایقه ... لئلا تمجه الخواطر و ترفضه الاسماع و سمیته النهج المسلوک فی سیاسة الملوک و کنت فی ایداعه خزانة علومه کمهدی التمرالی هجر، او الکافور الی قیصور و لکنی قصدت بذلک ایصال الحکمه اهلها و ان اضعها محلها و بالله اعتصم و علیه اتوکل و هو عشرون باباً و بالله التوفیق و هو حسبی و نعم الوکیل؛ **انجام:** علی امور الدیانات و فی المشاهده منهم بالابصار کفایة عن الاخبار و قد انتهینا فی کتابنا هذا الی ما حاولناه و اوردنا فیه ما اردناه و آتینا بما ضمناه بعد ما او ضحناه و ذلک وسع الطاقه و جهد المقل و علی الله اتوکل و به استعین و هو حسبی و نعم الوکیل و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۶ و قرن ۷؛ محشی با نشان محمد طاهر؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۱۴ص، ۱۵سطر ، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۵سم [ف: ۱۰-۱۴۲۰]

● **النهج المسلوک فی سیاسة الملوک** / حکومت و سیاست / ترکی

nahj-ul maslūk fī siyāsat-il mulūk

نحیفی ، محمد امین

nahīfī,mohammad amīn

اهداء به: سلطان عبدالحمید عثمانی

در مقدمه کتاب آمده: پس از حمله مغول و به تخت نشستن صلاح الدین ایوبی، ابوالنجیب عبدالرحمن بن نصر بن عبدالله کتابی به جهت وی تألیف نمود به نام «التبر المسکوک فی نصایح الملوک» که محتوی اندرزهایی بود که ملوک و پادشاهان را به کار آید، و چون کتاب بسیار مهم بود مترجم آن را از عربی به ترکی به جهت سلطان عبدالحمید عثمانی برگرداند. این کتاب در بیست باب است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۲/۲

آغاز: حمد و سپاس حضرت ملک علام ... باعث ترجمه رساله، بو وجهله بیان اولنور که تاریخ هجرت نبویه؛ **انجام:** مقتضی در دیو بسط اعتذار ایله ذیل کتابنه تمت نویس ختام و شیرازه دوز اختتام اولدی رحمه الله.

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم بن عبدالله امام آغا، تا: اواسط ربیع الثانی ۱۱۹۵ق، جا: جزیره موره در قلعه متون؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین بسیار زیبا؛ جلد: تیماج، ۱۳۹گ (۱۶پ-۱۵۴پ)، ۲۱سطر ، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۱-۱۹۶]

←نهج الوصول الی علم الاصول←معارج الوصول الی علم الاصول

←نهج الوصول الی علم الاصول←ادعیة

● **نهج الهدایة** / کلام و اعتقادات / عربی

nahaj-ul hidāya

محمد تقی بن خان احمد، ق۱۲ قمری

mohammad taqī ebn-e xān ahmad(- 18c)

وابسته به: النهایة فی غریب الحدیث و الاثر؛ ابن اثیر، مبارک بن محمد (۵۴۴-۶۰۶ق)

تاریخ تألیف: ۱۱۱۲ق

«نهج الهدایه» یا «المنتخب من النهایه» از محمد تقی بن خان احمد از معاصران مولی محمد باقر مجلسی. ادله نقلی امامت و خلافت علی (ع) و دیگر ائمه شیعه به ترتیب حروف تهجی و در ذیل واژه‌هایی که در نهایه ابن اثیر جزری یاد شده و به همان ترتیب که در آن کتاب آمده، جز این که در این کتاب تنها تفسیر لفظی واژه بسنده نشده، نخست سخن ابن اثیر را در تفسیر لغت و نیز حدیثی را که او درباره علی (ع) یا از او نقل کرده آورده و سپس سخنان دیگر علماء معروف عامه (با تصریح به نام آنان) و یا روایات آنان را آن‌گاه سخن خود را پس از «اقول» می‌آورد و نام مراجع و کتاب‌ها را با صراحت یاد کرده است. فهرست مآخذ را در آغاز و پیش از خطبه کتاب یاد کرده (و در نسخه حاضر به خط خود مصنف است).شیوه نگارش این لغت یا کتاب کلامی را مؤلف خود در دیباچه توضیح داده است و اینک (با اختصار) نقل می‌گردد: «انی قد جمعت فی هذا الکتاب مجملا من الدلائل علی صحة مذهب الامامیه و بطلان مذهب المخالفین مما یستخرج من التفاسیر المعتبره عند هم المتداوله بینهم و بیننا کتفسیر الثعالبی و الکشاف و الکواشی و القاضی و غیرها ... کالصحاح ... لاسیما من کتاب نهایة اللغه لابن الاثیر الجزری ... و وضعت کتابی هذا علی ترتیب کتاب النهایه فیها اوردت منه لاینظر الیه بمعرفة المجمل من اللغه ... فما بین لفظة النهایه الی لفظة النهایه قول ابن الاثیر و روایته مازدت علیه شیئاً ... الا بعد لفظة النهایة الثانیه علی ذیل لفظة اقول و اذا ذکرت و اوردت من کتب آخر سمیتها ... و سمیت کتابی هذا بنهج الهدایه».مؤلف نام این کتاب را در پایان «نهج الهدایة فی منتخب النهایه» نوشته و در حقیقت نیز برگزیده‌ای است از النهایه با افزوده‌هایی بر آن. وی این کتاب را پس از درگذشت محمد باقر مجلسی و در ۱۱۱۲ق نوشته، و از او به تکرار با عنوان غواص نقل کرده است و پشت برگ اول نسخه نوشته «مؤلف از معاصران مجلسی است».(عبدالحسین حائری)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۶۲
آغاز: الحمدلله العزیز المتعزز الکبیر المتکبر ... اما بعد فیقول العبد الذلیل ... محمد تقی بن خان احمد ... انی قد جمعت فی هذا الکتاب مجملا من الدلائل؛ **انجام:** فقد مرو لانطیل و قد تم المجلد الاول من کتاب نهج الهدایه بالمنتخب من النهایه علی ترتیبها من الاب الی الضیح و یتلوه انشاءالله المجلد الثانی من الطب الی الیمن علی ید مصنف الکتاب و اقل العباد محمد تقی بن خان احمد رحمه الله ... و صلی الله علی محمد و آله.
مجلد اول نهج الهدایه است (اب-ضیح) و در پایان نوشته که مجلد دوم از «طب» تا «یمن» خواهد بود؛ خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۱۲ق؛ محشی، با خط خوردگی، فهرست مصادر و رموز کتاب پیش از صفحه عنوان به خط مؤلف؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳۵۸ص، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۱۰-۱۴۲۴]

● **نهج الیقین فی اصول الدین** / کلام و اعتقادات / فارسی
nahaj-ul yaqīn fī usūl-id dīn

سمنانی، شاه ولی بن محمد امین
semnānī, šāh valī ebn-e mohammad amīn

اهدا به: سلطان ابوالفتح برهان نظام شاه
در اصول دین پنج‌گانه با ادله و مختصر و مشتمل بر یک «مقدمه» و پنج «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه: در بیان اثبات واجب الوجود؛ باب ۱. بیان صفات ثبوتیه، دارای هشت مطلب؛ ۲. بیان صفات سلبیه، دارای هفت مسأله؛ ۳. بیان عدل، دارای پنج مقصد؛ ۴. بیان نبوت، دارای پنج وجه؛ ۵. امامت، دارای دوازده مطلب؛ خاتمه: در توبه و احوال قیامت، دارای دو مبحث.
آغاز: خلاصه حمد و سپاس و نقاوه شکر بی قیاس مر خدای را در خور است که بواسطه انتظام امور عالم
انجام: و بحق بیت الله الحرام و جمیع مشاعره العظام محمد و آله الائمة الکرام علیه و علیهم التحیة و السلام
[فهرستواره منزوی ۵۹۴/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۰۸/۱۸ حاشیه
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بهاری، تا: ۱۰۴۹ق؛ جلد: تیماج، ۸گ (۲۵۶ر-۲۶۳پ)، ۲۵سطر ، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۸-۱۹۳]

● **نهج الیقین فی مسائل احکام الدین** / حدیث / عربی
nahaj-ul yaqīn fī masā'il-i aḥkām-id dīn

حارثی، محمد ناصر بن علی، ق۱۱ قمری
hāresī, mohammad nāser ebn-e 'alī(- 17c)

وابسته به: تفصیل وسائل الشیعة الی تحصیل مسائل الشریعة = وسائل الشیعة؛ حر عاملی، محمد بن حسن (۱۰۳۳-۱۱۰۴ق)
تاریخ تألیف: ۱۰۹۹ق
گزیده‌ای است از تفصیل وسائل الشیعة حر عاملی، و شیخ حر عاملی برایش اجازه‌ای نوشته است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۴۳
از «باب وجوب الکافیة مع القدرة علیه و الاحتیاج الیه» آغاز می‌شود و می‌رسد به پایان وصیت؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۹۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ دارای اجازه شیخ حر به همین جزایری در صفر ۱۰۹۹ق؛ کاغذ: ترمه، ۲۷۷گ، ۲۴سطر ، اندازه: ۱۹/۱×۲۵/۹سم [ف: ۱-۵۷۸]

● **النهجة المرضیة** / کلام و اعتقادات / عربی
an-nahjat-ul marḍīya

تبریزی، محمد علی بن حسن، قمری
tabrīzī, mohammad 'alī ebn-e hasan

وابسته به: شوارق الالهام فی شرح تجرید الکلام؛ لاهیجی، عبدالرزاق بن علی (-۱۰۷۱ق)
حاشیه نسبتاً مفصلی است برکتاب «شوارق الالهام فی شرح تجرید الکلام» فیاض لاهیجی که با عناوین «قوله، قوله» برگزار شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۵
آغاز: ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا ... الحمدلله الذی تقدست سبحات جماله عن وصمة الزواید والحدوثات وتشرقت بنور ذاته ... فیقول الفقیر الحقیر الهارب والملتجیء؛ **انجام:** انه علة معدة ومقربة للمادة الی حصول البرودة والفاعل مثلا اذا اخذ مع وصف لا مدخل له فی الفعل اصلا کان علة فاعلیة عرضیة ولم تکن معدا وهذا القدر یتم الکلام افاده المحقق الشریف
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۶۰گ، ۱۸سطر ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۵-۲۲۵۱]

● **نهر الفصاحة = منافع حسینیه** / بلاغت / فارسی
nahr-ol fasāha = manāfe'-e hoseynīye

محمد حسن قتیل بن درگاهی کایته‌ای، -۱۲۴۰؟ قمری
mohammad hasan qatīl ebn-e dargāhī kāyte'ī(- 1825)

اهداء به: میر محمد حسین
تاریخ تألیف: ۱۲۱۴ق
کتابی است در دستور زبان و عروض و قافیه زبان فارسی مشتمل بر ده«موج»: ۱. در تعلیم بعضی چیزها که ترک آن واجب باشد؛ ۲.بیان استعمال افعال؛ ۳. بیان واجبات و مستحسنات؛ ۴. زواید واجب؛ ۵. مرکبات؛ ۶.مقدرات و محذوقات؛ ۷. علم بیان؛ ۸. ذکر زبان فارسی؛ ۹. فرق اشعار؛ ۱۰. تعلیم طریق تحریر نثر.
آغاز: ترانه سنجی عندلیب قلم در بهارستان صفحه بر سر شاخ سطر به تمنای گل همیشه بهار حمد محمودیست که هر نوک

گیاه نغمه شکر انعامش
انجام: معنی را با جواهر زواهر و پریزادان هر چه مرداف آنها باشد مشبه نمایند
چاپ: هند، لکنو، ۱۲۸۹ق و ۱۹۰۰م؛ هند، کلکته، ۱۲۳۸ق؛ هند، کانبور، ۱۸۸۵ میلادی
[الذریعه ۴۲۸/۲۴؛ نسخه‌های منزوی ۳۶۵۰/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۸۶
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: علی اثناعشری (عظیم آبادی)، تا: ۱۲۴۳ق، جا: (عظیم آباد)؛ مصحح، محشی با نشان «۱۲» و جز آن، نسخه موجود، افتادگی و پراکندگی دارد؛ ۵۸گ، ۱۵-۱۶سطر ، اندازه: ۷×۱۶سم [ف: ۴۰-۶۸۶]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۷۴/۱
بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: ترمه هندی، ۷گ (۲ر-۸ر)، ۱۶سطر ، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۵-۴۰۰]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۵۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: میر غلام حسین، تا: ۱۲۶۸ق؛ جلد: تیماج، ۷۰گ (۳۴پ-۱۰۳پ)، ۱۱سطر [ف: ۳۷-۵۵۰]

←النهر الماد من البحر ←لآلی النهر المستخرجة من البحر

● **النهرية** / پاسخ پرسشها / عربی
an-nahrīya
خوانساری، محمد باقر بن زین العابدین، ۱۲۲۶ - ۱۳۱۳ قمری
xānsārī, mohammad bāqer ebn-e zayn-ol-‘ābedīn (1811 - 1896)
از خوانساری که در پاسخ میر سید حسن مدرس نوشته درباره کندن جویی زیر جویی دیگر (النهریه) و او دریافته است که خوانساری به اجتهاد رسیده است.
چاپ: با سه رساله دیگر در تهران به سال ۱۳۷۷ به چاپ رسیده

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۳۶/۲
خط: نستعلیق، کا: موسوی، هداية الله بن محمد باقر، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۳سطر (۱۱/۵×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۸-۴۳۱]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۰۲۲/۳-ف
نسخه اصل: آستان رضوی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۹۲]

Union Catalogue of Iran Manuscripts

By
Mostafa Derayati

Nān - Nahrīya
Volume 33